13
21 E
22

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

COLLECTANEA ET VTILIA,

TVM PRISCARVM, TVM NEOTERICARVM

Impreſſarum, & manuſcriptarum totius vniuerſi
Orbis Deciſionum Reportata,

SEV MAVIS

DILVCIDA, ABSOLVTISSIMA, ET PRACTICABILIA

COMMENTARIA

In ſingulas etiam huius temporis nouiſſimas Regni Neapolitani
PRAGMATICAS, SANCTIONES

In quibus cuncta ad Iuris communis, per illas confirmata, declarata, & innouata diligenter, & ſolidè reminiſcuntur,

ET QVAE IN PRAXI, ET QVOTIDIANO VSV FORENSI
Regijs in Tribunalibus eiuſdem Regni, aliarumq; omnium exterarum Regionum
ſupremis Senatibus, & Curijs occurrere ſolent ampliſ-
ſimè, exactèq; declarantur.

HAC ALTERA EDITIONE LONGE', LATEQ. EMENDATA, INNVMERABILIBVS
nouis locupletationibus proprijs ſuis in locis aucta, & lucubrationibus ad Rubricas,
& quamplurimas Pragmaticas vlterius mirificè illuſtrata,
iuxtà nouiſsimam earum compilationem.

AVTHORE

IO. MARIA NOVARIO I. C. LVCANO,

Nupèr in Prouincijs Lucerinis Regio Auditore.

OPVS MAGISTRATIBVS, ADVOCATIS, PROCVRATORIBVS,
cæteriſq; in Eccleſiaſtico, & Seculari foro verſantibus nèdum vtile, ſed & neceſſarium.

Cum Summarijs, & duplici Indice Rubricarum, & Pragmaticarum, necnon memorabilium Rerum.

SVPERIORVM LICENTIA.

COLL·ROM·SOC·IESV·BIBL·SEC·
IHS

NEAPOLI, Typis Iacobi Gaffari. M. DCXXXIX.

Expenſis Io. Dominici Boue.

Digitized by Google

FERDINANDO
BRANCIA
BELVEDERII DVCI,
Ordinis Calatrauæ Equiti,

Et in Supremo Italiæ Senatu Regis Catholici Senatori, necnon in Regnò Neapolitano Regiam Cancellariam Regenti.

IO. MARIA NOVARIVS. S. P. D.

NVLLVM per ſe ſatis valere, vt emergat, ſed ab aliquo adiutricem manum porrigi,& educari oportere docet Seneca ad Lucillum (Illuſtriſsime Domine) legimus ideò, Ariſtotelem ab Alexandro, Plutarchum ab Adriano,& Auſonium à Gratiano fotos fuiſſe; Cæterùm,Principem illum quærendum, qui magnanimus omni virtutum magnitudine ſublimis ſit non ambigitur. Hoc igitur perſpiciens,cùm lucubrationes meas ſuper huius Regni ſingulas practicabiles Pragmaticas publicæ patefacere luci deſignauerim, alicuius conſecrare tutelæ, & patrocinio neceſſariò arbitratus ſum,nec vnquàm æquius, quàm te (Doctiſſime Regens) optare Patronum,& deſtinare Tu-

torem,& Protectorem inſpicere valui, tuoq; ſub auſpicio, nomine, imò numine tale prodire opus contentus fui, ſecurus, quòd ſi illud benignis (vt ſoles) intueris oculis, is ex tuæ Sapientiæ, & Eruditionis exorietur fructus, vt quod tutè probas, cęteri probare teneantur: Nec mirum, celebrantur nàmq; imò admirantur tanti præclariſſimi Viri Religionis ardor, exuberans doctrina, & prudentia, pietas, humanitas, manſuetudo, probitas, integritas, infinitæq; proprij animi partes, mitto ſanguinis fulgentiſſimam nobilitatem, qua ſatis antiquitùs tua BRANCIORVM Illuſtriſſima Familia maximoperè decoratur; integer enim liber, non ſimplex pagella ad hoc requireretur. Accipe ergò hanc protectionem, meq; tuo ſub grandi clypeo tuere, & vale fęliciter, diùq; fęlix noſtro, & Reipublicæ commodo viue, iterùmq; Vale.

Digitized by Google

IO· DOMINICVS BOVE
AD LECTOREM.

IN larga legalis ſcientiæ menſa, permultas fertiles quidèm (vt noſti) tamdiù præparauit tibi dapes Author noſter, quas tuo ſatisfeciſſe guſtui haud vereor, nec negari poterit, cùm illas omni plauſu ardentèr exceptas viderim, inter ipſas paritèr annis elapſis ſub Typographia Veneta apud Iuctas comparuit Collectanea Deciſionum ſuper huius Regni Neapolitani Pragmaticas, quam denuò mea induſtria, meiſquè ſumptibus magis limatè pretioſioribus ingredientibus præparatam, in nouam redactam formam, & è Pigmeo Gigantem, ecce iàm vides, illam maiorem, quàm per priùs apportare debere guſtum nō vereor, ſapit, inquam, hodiè nedùm vtriuſq; iuris Communis, Canonici ſcilicèt, & Ciuilis, ſed & Municipalis tàm antiqui, quàm noui ſaporem, & nedùm continet theoricam, ſed & praxim, ita vt intrepidè firmare valeam, cunctorum ſtomacho dapem hanc confacere, haurient, inquam, grandem vtilitatem Regnicolæ, quia cunctos Pragmaticarum textus, ab alijs non commentatos, hic gloſatos dilucidè reperient, guſtabunt magnam Exteri, quia occaſione talis gloſematis perplura conducentia ad ius commune coadunata fuere, ſaturabunt ſe Ciuiliſtæ, quia ciuiles materiæ vſq; ad nauſeam ſtant explanatæ, non deſiderabunt aliquid Criminaliſtæ, quia criminales materiæ adhùc exaratæ fuerunt, minimè eſurientes remanebūt Canoniſtæ, quoniàm tàm Canones, quàm Bullæ Summorum Pontificum, etiam recentiſſimæ, Sacri Concilij Tridentini variæ diſpoſitiones, & Eminentiſſimorum Cardinalium declarationes in aperto fuerunt poſitæ, Practici praxim, Theorici theoricam, Ingenioſi ingenioſa, & Claſſici claſſica reperient, & tandèm cuiq; nedùm peroptatus odor, ſed & ſapor enitebit, cuncta, ſiquidèm, diſperſa hic vnita, non ampliùs perpenſa hic exarata, in dubio poſita deciſiuè firmata Author ipſe repoſuit. Illis, igitur, vtere, & vale, & in dies (vita comite) expecta meliora.

Digitized by Google

Bernardini Aularæ V. I. D. Ciuitatis Tricarici

In Doctiſſimi Authoris laudem.

ELOGIVM

D. IO: MARIAE NOVARIO
Summi Ingenij Viro
Non minus facundo
Quàm veridico iuris Oraculo
Qui, inuita licet ætate
Eò Doctrinæ peruenit, vt ſuos Doctiſſimos
Maiores ſe Minores reddiderit
Qui abſtruſos iuris nodos ſolo calami acie diſſoluit
Cuius calamus, nedùm proprios originis lares,
Sed Orbem totum perluſtrauit
E' cuius proprio Nido
Fama maiores explicat pennas
Alarum Remigio legum. Aequora tranat
Coruſca Volatus Aura fluctus ſedat
Nouum ſydus Nautis exortum
Denunciat.

Al Signor Aleſſandro Roſſi, & al Signor Vrbano Felici per la reuiſione

Imprimi poteſt. Datum Neapol. die 19. menſis Iulij 1625.

Alexander Ruſſus Canonicus Deputatus.
V. Vrbanus Feliceus Deputatus.

Imprimatur

A. Riccius Vicarius Generalis.

Illuſtriſſimo, & Eccellentiſſimo Signore.

Il Doctor Gio: Maria Nouario ſupplicando dice à V.E. come deſidera fare riſtampare le Collectanee ſopra le Pragmatiche del Regno, perciò dimanda ſi commetta la reuiſione di quelle à chi parerà all'Eccellenza Sua, acciò poſſi ottenere il Regio Imprimatur, & l'hauerà à gratia; vt Deus.

Magnif. V.I.D. Iudex M.C.V. Io: Dominicus Taſſonus videat, & in ſcriptis referat.

Tapia Regens.

Prouiſum per S.E. Neapol. die 5. Martij 1635. *Lombardus*

Illuſtriſſime, & Excellentiſſime Domine

Vidi Collectaneas Deciſionum ſuper Pagmaticas per Eximium I.C. Io: Mariam Nouarium olim in Regia Audientia Capitinata, & Apuliæ Regium Auditorem eruditas nimium, & elaboratas; Cùmq; in eis nil contineatur, quod Reipublicæ, aut Ampliſſimæ Monarchiæ Potentiſſimi Regis noſtri aduerſetur, quinimò eis vtilia, & profigua extant, meritò typi tradi poterunt, ſi Vigilantiſſimæ Prudentiæ tuæ ita videbitur, quamdiu nobis, Regiq; noſtro Deus Omnipotens ſeruet, atq; conſeruet Neap. 15. Martij 1635.

Excellentiæ tuæ

Humillimus, ac additiſſimus ſeruus

Io: Dominicus Taſſonus

Viſa retroſcripta relatione Imprimatur

Tapia Regens. Ianuarius Regens.

SERIES PROPOSITIONVM PRÆLVDIALIVM Operis.

1 PRagmatica quidnàm ſit. Propoſitio 1.fol.3.col.1.

2 Pragmaticæ an poſſint à Proregibus emanari. Propoſitio 2. fol.eod.col.2.

3 Quidnã eſt Collaterale Conſilium Propoſ. 3.fol.4.col.1.

4 Pragmatica nùm pro eius validitate requirat ſcripturã. Propoſitio 4.fol.5.col.1.

5 Pragmatica vt liget ſubditos an ſit neceſſe, quòd publicetur. Propoſitio 5. fol. eod. col.2.

6 Pragmatica publicata Neapoli, & ſic in Ciuitae, quæ eſt Caput Regni, an ſtatim liget in Regno, vel ſit neceſſe, quòd publicetur in Prouincijs. Propoſitio 6.fol 6.col.2.

7 Prouiſiones expeditæ in caſu, aut loco particulari nùm habeant vim legis vniuerſalis. Propoſitio 7 fol.7.col.2.

8 Banna Proregum qualiter, & quando functo officio expirent. Propoſitio 8. fol.8.col 1.

9 Pragmatica an non vſu, & vſu contrario tolli poſſit. Propoſ. 9. fol.eod.col 2.

10 Pragmatica, nè per nõ vſum authoritate careat, an requiratur aliquod determinatum tẽpus. Propoſitio 10.fol.9. col.2.

11 Pragmatica ſi ſit vſu recepta, vel nè vbi dubitatur, an præſumi debeat, illam fuiſſe acceptatam. Propoſitio 11.fol.10. col.1.

Finis Praludialium Propoſitionum.

CATE-

Digitized by Google

CATENA RVBRICARVM ET PRAGMATICARVM

hoc in eodem opere explicatarum.

De
Abolitionibus Rubrica fol. 11
Pragmatica 1. 15
pragm.2. 19
Accuſationibus Rubrica fol. 27
pragm.1. 29
Actuarijs, Scribis, & eorum ſalario Rubrica fol. 30
pragm.1. 31
pragm.2. 32
pragm.3. 33
pragm.4. 34
pragm.5. 35
pragm.6. 36
pragm.8. ibid.
pragm.9. 38
pragm.10. 39
pragm.11. ibid.
pragm.12. 40
pragm.15. 41
pragm.17. 42
Adminiſtratione Vniuerſitatũ Rubrica fol. 44
pragm.1. 45
pragm.2. 46
pragm.4. 49
pragm.5. 54
pragm.6. 68
pragm.8. 69
pragm.9. 70
pragm.11. ibid.
Adminiſtratoribus,& quòd ipſimet ſeruiãt,& non per ſubſtitutum Rubrica fol. 72
pragm.1. 73
pragm.2. ibid.
Aedificijs prohibitis Rubrica fol. 75
pragm.2. 76
Aleatoribus, & Luſoribus Rubrica fol. 77
pragm.1. 78
pragm.2. 79
pragm.3. ibid.
pragm.4. ibid.
pragm.5. 80
pragm.6. 81
pragm.7. 82
pragm.10. 83
Aunona Ciuitatis Neapol. & Regni Rubrica fol. 84
pragm.1. ibid.
pragm.3. 85
pragm.4. ibid.
pragm.8. 86
pragm.16. ibid.
pragm.23. 87
Appellationibus Rubrica fol. 88
pragm.1. 92
pragm.2. 94
pragm.3. 95
pragm.4. 97
pragm.5. 98
pragm 6. ibid.
pragm.7. 99
pragm.9. ibid.
pragm.10. 100
pragm.12. ibid.
Appretio,ſeù bonorum ęſtimatione Rubrica fol. 100
pragm.1. 101
Aquis,& aquæductibus Rubrica fol. 103
pragm.1. ibid.
Arbitris Rubrica fol. 104
pragm.1. 106
pragm.2. 109
Arboribus, ſeù malis antemnarum,& remis non vendendis Rubrica fol. 110
Armis Rubrica fol. 111
pragm.1. 112
pragm.4. ibid.
pragm.6. 113
pragm.8. ibid.
pragm.14. ibid.
pragm. 22. 114
Aſſaſſinio Rubrica fol. 114
pragm.1. 115
pragm.2. 116
Aſſiſteutia bonorum præſtanda Rubrica fol. 117
pragm. 1. 118
Aucupibus, ſeù Venatoribus Rubrica fol. 118
pragm.1. 119
Barouibus, & eorum officio Rubrica fol. 119
pragm.1. 120
pragm.2. 122
pragm.3. 124
pragm.4. 125
pragm.5. ibid.
pragm 6. 126
pragm.8. 127
pragm 9. 128
pragm.10. 129
pragm.11. 130
pragm.12. 131
pragm.13. 132
pragm.14. 133
pragm.16. 134
pragm.17. ibid.
pragm.18. 135
pragm.19. ibid.
pragm.21. 136
pragm.22. ibid.
pragm.23. ibid.
Beſtijs vaccinis,ſeù bobus non mactandis Rubrica fol. 136
pragm.1. 137
Blaſphemantibus pragm.1. 137
Bonis proditorum Rubrica fol. 138
pragm.1. 139
Bruchis pragm.1. 140

Car-

Carcerarijs, ſeù Cõmentarienſibus, carceribus, & captiuis, Rubrica fol. 141
pragm.1. 142
pragm.3. 143
pragm.5. 144
pragm.7. 145
pragm.13. ibid.
Cauſis decidẽdis Rubrica f.145.
pragm.1. 146
Cenſibus Rubrica fol. 147.
pragm.1. 149
pragm.2. 150
pragm.5. 151
Ceſſione bonorum Rubrica fol. 152.
pragm.1. 153
pragm.2. 156
Chirurgis, & Barbitonſoribus Rubrica fol. 567
pragm.1. 157
Citationibus, edictis, alijſq; reſcriptis, tàm in Regno, quàm extra Regnũ Rubrica f. 159
pragm.1. 165
pragm.2. 166
pragm.3. 167
pragm.8. ibid.
Clericis, ſeù Diaconis ſaluaticis Rubrica 168
pragm.1. 169
pragm.2. 170
pragm.3. 172
pragm.4. ibid.
pragm.6. 173
Commercio, ſeù conſuetudine inter Turcas, & alios ſacro fonte ablutos prag.1.f. 173
Cõmiſſarijs, & Exequutoribus prag.1.fol. 174
pragm.2. 175
pragm.3. 176
pragm.7. 177
pragm.8. ibid.
Compoſitionibus, & Commutationibus pęnarum Rubrica fol. 178
pragm.1. 179
pragm.2. 180
pragm.4. 181
pragm.5. 182
pragm.6. ibid.
pragm.7. ibid.
pragm.8. 183
Condemnatis pro delictis pragm.4.fol. 184
pragm.5. ibid.
pragm.6. 185
pragm.7. 186
pragm.8. ibid.
Conſeruatorijs Rubrica f. 186
pragm.1. 188
Contractibus Rubrica f. 190
pragm.1. ibid.
pragm.2. 191
pragm.3. 192
Contumacibus, & alijs, vt non accedant ad Curiam Regiæ Maieſtatis Rubrica f. 194.
pragm.1. 195
Cultu Sacramẽto Sanctiſſimæ Euchariſtiæ exhibendo Rubrica fol. 197
pragm.1. ibid.
Cuſtodia reorũ Rubrica f. 198.
pragm.1. ibid.
pragm.3. 199
Damnis clandeſtinis Rubrica fol. 199
pragm.1. 200
Delegationibus Rubrica f.200.
pragm.1. 201
pragm.2. 202
Dilationibus Rubrica f. 202
pragm.2. 204
pragm.3. 205
pragm.4. ibid.
pragm.5. 206
Donationibus ꝓpter Nuptias, ſiuè quarta, vel antephato, & alijs donatiuis Rubrica fol. 207
pragm.1. 209
Duello Rubrica fol. 212
pragm.1. 213
Eccleſiaſticis perſonis Rubrica fol. 214
pragm.1. 215
Educatione puerorum, & puellarum, & de Matrimonijs cũ ipſis non contrahendis Rubrica fol. 216
pragm.1. 217
Elemoſyna non petenda abſq; facultate conceſſa Rubrica fol. 217
pragm.1. 218
Emptione, & venditione Rubrica fol. 219
pragm.1. ibid.
pragm.2. ibid.
pragm.4. 220
pragm.11. 221
Exceptionibus Rubrica f. 221
pragm.1. 223
Excubijs nocturnis Rubrica fol. 224
pragm.1. ibid.
Expenſis Rubrica fol. 224
pragm.1. 225
pragm.2. 226
Extractione, ſeù exportatione Animalium, auri, argenti, & aliorum prohibita Rubrica fol. 226
pragm.1. 227
pragm.2. ibid.
pragm.3. 230
pragm.5. 231
pragm.7. ibid.
pragm.9. 232
pragm.10. 233
pragm.14. ibid.
Exulibus Rubrica fol. 234
pragm.1. 235
pragm.2. ibid.
pragm.3. 236
pragm.5. 237
pragm.10. 238
pragm.15. ibid.
Falſis Rubrica fol. 239
pragm.1. 241
pragm.2. 242
pragm.3. ibid.
pragm.4. 243
pragm.5. 244
pragm.7. ibid.
pragm.8. 245
Ferijs Rubrica fol. 246
pragm.1. 247
pragm.3. 248
Feudis Rubrica fol. 249
pragm.1. ibid.
pragm.2. 250
pragm.3. 251
pragm.4. 252
pragm.5. 253
pragm.6. ibid.
pragm.7. 254
pragm.8. 255
pragm.9. ibid.
pragm.10. ibid.
pragm.14. 256
pragm.15. ibid.
pragm.16. 257
pragm.19. 259
pragm.20. 260
pragm.22. 261
pragm.23. 262
pragm.25. 264
pragm.29. 266
Fide, & authoritate inſtrumentorum, & qualiter reaſſumẽtur Rubrica fol. 267.
pragm.1. 270
pragm.2. 271
Fide, & authoritate memorialium, ſeù libellorum pragm.1. fol. 272
pragm.2. ibid.
pragm.4. 273
Furtis Rubrica fol. 273.
pragm.1. 274
pragm.

pragm.2. 275
Guidaticis, ſeù Fide publica danda, & obſeruanda Rubrica fol. 276
pragm.1. 277
pragm.2. ibid.
pragm.3. 278
Ictu ſcoppictæ, ſeù ſclopeti prag.1.fol. 278
pragm.2. 279
Immunitate Neapolitanorum Rubrica fol. 279
pragm.1. 280
pragm.2. 282
pragm.3. 283
pragm.4. ibid.
pragm.5. 284
Immunitate Officialiũ prag.1. fol. 284
Impreſſione librorum prag.1. fol. 285
pragm.2. ibid.
Inciſione arborum Rubrica fol. 286
pragm.1. ibid.
Infantibus perditis, & caſu à parentibus derelictis Rubrica fol. 287
pragm.1. ibid.
Iniurijs Rubrica fol. 288
pragm.1. 289
pragm.2. ibid.
Inſtantia cauſæ non reſtituenda ſine expenſis Rubrica f. 290.
pragm.1. 291
Inſtrumentorum liquidatione Rubrica fol. 293
pragm.1. 295
pragm.2. ibid.
pragm.4. 298
pragm.7. ibid.
pragm.8. 299
Iudæis Rubrica fol. 300
pragm.1. 301
pragm.2. 302
Iuribus, & exactionibus Fiſcalibus Rubrica fol. 303
Iuriſdictione Magiſtri Iurati tẽpore Nundinarum Rubrica fol. 304
pragm.1. ibid.
Iuriſdictionibus inuicem non turbandis Rubrica fol. 305
pragm.1. 306
pragm.2. 307
pragm.3. 308
Lapidibus, fulguribus, & ignibus factitijs non proijciendis pragm.1. fol. 309
pragm.2. 310
Legatis pijs Rubrica fol. 310
pragm.1. 312
Lenonibus Rubrica 314
pragm.1. 315
Literis cambii, ſeù teſſeris colybiſticis Rubrica 316
pragm.1. 317
pragm 3. 318
pragm.7. 319
Locato, & conducto, ſeù de migrando Rubrica fol. 319
pragm.1. 320
Magiſtris artium, ſeù Artificibus Rubrica fol. 323
pragm.1. ibid.
pragm.2. 324
Manna colligenda Rubrica fol. 325
pragm.1. Ibid.
Manris pragm.1.fol. 326
Memorialia, ſeù libellos ſubtrahentibus pragm.1.fol. 326
Mercatura Officialibus prohibita Rubrica fol. 327
pragm.1. 328
Meretricibus Rubrica fol. 329
pragm. 3. 330
pragm.4. 331
pragm 6. ibid.
Militibus grauis, & lenis armaturæ, & his, quæ eis competunt Rubrica fol. 332
pragm.2. 333
pragm 3. 334
pragm.6. 335
pragm.11. 336
Minoribus Rubrica fol. 338
pragm.1. 339
pragm.2. 340
Monetis Rubrica fol. 342
pragm.1. 343
pragm.2. 344
pragm.4. 345
pragm.18. 347
Monialibus Rubrica fol. 347
pragm.1. ibid.
pragm.2. 348
pragm.3. 350
Muneribus Officialium pragm. 1.3 fol. 351
pragm.6. 352
Nautis Rubrica fol. 352
pragm.1. ibid.
Negantibus mutuum Rubrica fol. 353
pragm.1. ibid.
pragm.2. 354
Nè quid in loco publico Rubr. fol. 355
pragm.1. 356
pragm.2. ibid.
pragm.5. 357
pragm.6. 358
pragm.7. ibid.
Notarijs Rubrica fol. 359
pragm 1. 360
pragm.2. 361
pragm.3. ibid.
pragm.4. 362
Nummularijs Rubrica fol. 363
pragm.1. ibid.
pragm.2. ibid.
Nundinis, ſeù Ferijs Rubrica fol. 364
pragm.2. 365
pragm.3. ibid.
Offendentibus innoxium pro noxio Rubrica fol. 366
pragm.1. ibid.
Officialibus, & quæ ijs prohibeantur Rubrica fol. 367
pragm.1. ibid.
pragm.2. 368
pragm 4. 369
pragm.8. ibid.
pragm.11. 370
pragm.15. 371
pragm.22. 372
pragm 23. ibid.
Officialibus Regiarum triremium pragm.1. fol. 373
Officijs ad Regiæ Maieſtatis, eiuſq; Viceregis collationẽ ſpectãtibus Rubrica fol. 373
Officio Baiuli Rubrica fol. 374
pragm.1. 375
pragm.2. 376
pragm.3. 377
Officio Iudicis Generalis contra delinquentes pragmat.1. fol. 377
Officio Iudicum, & aliorum Officialium Rubrica fol. 378
pragm.1. 379
pragm 3. ibid.
pragm.5. 381
pragm 7. ibid.
pragm.8. 382
pragm.9. ibid.
pragm 10. 383
pragm.12. 408
Officio Iuſtitiarii, & his, quæ toto Tribunali incumbunt Rubrica fol. 409
pragm.2. 410
pragm.4. ibid.
pragm.5. 411
pragm.6. 412
pragm.7. 413
pragm.8. ibid.
Officio Magiſtri Iuſtitiarii, ſeù Magna Curia Vicariæ, & his, quæ toto Tribunali incũbũt pragm.

Digitized by Google

pragm.3. 414
pragm.5. ibid.
pragm.7. ibid.
pragm.11. 415
pragm.12. ibid.
pragm.16. 416
pragm.27. 417
pragm.30. ibid.
pragm.31. 418
pragm.34. 419
pragm.36. ibid.
pragm.37. 420
pragm.42. 421
pragm.43. 422
pragm.47. ibid.
pragm.50. 423
Officio Præfecti Curſorum armillatorum, ſeu Magiſtri Poſtarum Rubrica fol. 423
pragm.1. 424
Officio Procuratoris Cæſaris, ſeu Cameræ Summariæ, & his, quæ ipſi Tribunali incũbunt pragm.12.fol. 424
pragm.13. 425
pragm.18. ibid.
pragm.37. 427
pragm.40. 428
pragm 46. 429
pragm.51. 431
pragm.58. 435
pragm.62. 436
pragm.63. 437
pragm.71. 439
Officio Quæſtoris Actarij Generalis, ſeu Theſaurarij, & aliorum Quæſtorum Tribunalium pragm.1.fol. 439
Officiorum prouiſione, ſeu diſtributione facienda Regnicolis, & Exteris pragmat. 1. fol. 440
Officio Sacri Regij Conſilij, & his, quæ ipſi Tribunali incũbunt pragm.2. fol. 441
pragm.3. 443
pragm.4. 445
pragm.5. ibid.
pragm.16. 448
pragm.26. 449
pragm.32. ibid.
pragm.33. 450
pragm.36. ibid.
pragm.37. ibid.
pragm.39. 451
pragm.41. ibid.
pragm.42. 452
pragm.44. ibid.
pragm.45. 453
pragm.46. 454
pragm.50. ibid.
pragm.53. ibid.
pragm.55. 455
pragm.56. ibid.
pragm.60. 456
pragm.61. ibid.
pragm.63. 457
pragm.64. ibid.
pragm.65. ibid.
pragm.66. 458
pragm.67. 459
pragm.70. ibid.
pragmat.81. in prætermiſſis. fol. 460
Officio Scribæ portionis Rubrica fol. 460
Officio Secretarii, ſeu à libellis, & his, quę incumbunt in Regia Cancellaria Rubrica fol. 460
Ordine iudiciorum pragmat. 1. fol. 461
pragm.2. 462
pragm.3. ibid.
pragm.4. ibid.
pragm.5. 463
pragm.6. ibid.
pragm.7. 465
pragm.8. ibid.
pragm.9. 466
pragm.10. 467
pragm.11. ibid.
pragm.12. 469
pragm.14. 472
pragm.16. 473
Oſculantibus mulieres prag. 1. fol. 474
Pace ſub verbo Regio inita, & rupta pragm.1. fol. 475
Pacto de retrouendendo Rubrica fol. 476
Parochis Rubrica fol. 477
pragm.1. 478
Paſcuis, foreſtis, & nemoribus Rubrica fol. 479
Perſequendis malefactoribus, ſeu delinquẽtibus etiam extrà Regnum prag.1.fol. 480
Perſonatis, & eorum veſtibus, & inceſſu in diebus bachanalibus pragm.1. fol. 481
Pharmacopolis, & aromatariis pragm.4. fol. 481
Piratis non aſſecurandis, ſeu de fide publica eis non concedenda Rubrica fol. 481
pragm.1. 482
Piſtoribus pragm.3.fol. 483
Pœnis Rubrica fol. 483
pragm.1. 484
Ponderibus, & menſuris Rubrica fol. 485
Porteriis, ſeu Oſtiariis pragm.1. fol. 486
Poſſeſſoribus non turbandis pragm.1.fol. 487
pragm.4. ibid.
Poſtulando Rubrica fol. 488
pragm.1. 489
Præſcriptionibus Rubr.fol 490
pragm.2. 492
Præuentione moderanda pragmat.1. fol. 493
Priuilegiis infra annum exhibẽdis pragm.1.fol. 494
Priuilegiis Vniuerſitatibus cõceſſis Rubrica fol. 495
pragm.1.2. ibid.
Procuratoribus Rubr.fol. 497
pragm.1. 501
pragm.3. 502
Prohibita venditione ſuppellectilium vſu conſumptorum, ſeu de circitoribus Rubrica fol. 502
Quæſtionibus Rubrica fol. 503
pragm.1. 505
pragm.2. ibid.
pragm.3. ibid.
Quòd Regnicolę poſſint armare lembos piraticos, & alia nauigia cõtra inimicos pragmat.1. fol. 506
Receptatoribus delinquẽtium, ſeu malefactorum Rubrica fol. 506
pragm.1. 507
pragm.5. 508
pragm.6. ibid.
Relationibus cauſarum Rubrica fol. 508
Relegatis pragm.1. fol. 507
pragm.6. 510
Remiſſionibus cauſarum pragmat.1. fol. 510
pragm.2. ibid.
Repręſaliis Rubrica fol. 511
pragm.1. ibid.
Reuocatione, & ſuſpenſione gratiarum Rubrica fol. 512
Rhedariis, ſeu Aurigis, vulgò Cocchieriis pragm.1.fol. 512
pragm.4. 513
Salario eorum, qui mittuntur pro negotio, ſeu ſeruitio Regio Rubrica fol. 513
pragm.1. 514
Sale vendendo per Vniuerſitates Rubrica fol. 515
pragm.1. ibid.
pragm.2. 516
Salubritate aeris Rubr.fol. 517
pragm.1. ibid.

pragm.

Digitized by Google

pragm.6. ibid.
pragm.9. 518
Scalarum prohibitione noctis tempore pragm.1.fol. 518
Scholaribus doctorandis, ſeu Scholaſticis in Doctores cooptādis,& in quo loco pragmat.2. fol. 518
pragm.6. 519
pragm.7. ibid.
Senatuſconſulto Macedoniano pragm.1. fol. 519
Senatuſcōſult. Velleiano pragmat.1.fol. 523
Sententia foriudicationis, ſeu proſcriptionis Rubr.fol. 525
Seruis manumiſſis Rubrica fol. 526
Sindicatu Officialium, ſeu cauſa dicenda per eos Rubrica fol. 527
pragm.1. ibid.
pragm.6. 530
Sodomia Rubica fol. 530
pragm.1. 531
pragm.2. ibid.
pragm.3. 532
Spōſionibus Mercatorū pragmat.1.2.3.4.fol. 532
Suſpitionibus Officialium Rubrica fol. 533
pragm.1. ibid.
pragm.5. 534
pragm.8. ibid.
pragm.10. 535
pragm.15. 536
pragm.17. 540
Teſtium refrēnatione,& repulſa pragm.1. fol. 541
pragm.3. 544
Titulorum, ſeu inſcriptionum abuſu in ſcribendo ſublato pragm.1. fol. 546
Trigeſimis,& ſalario Officialiū pragm.1. fol. 546
Vagabūdis, ſeu Erronibus Rubrica fol. 547
pragm.1. ibid.
pragm.3. 548
Vbi de delicto quis conueniri debet.pragm.1.fol. 549
pragm.2. 551
pragm.3. 553
pragm.5. 554
Vectigalibus Rubrica fol. 554
pragm.1. 555
pragm.4. ibid.
pragm.5. ibid.
Veſtium, & famulorum prohibitione Rubrica fol. 556
Vinculis,ſeu conditionibus in contractu,vel teſtamēto appoſitis quomodò amouēdis Rubrica fol. 557
pragm.1. 558
Viſitatione, ſeu recenſione captiuorum Rubrica fol. 558
pragm.3. 559
Vſurarijs Rubrica fol. 560
pragm.1. 561
pragm.3. 562
pragm.4. 563
Zingaris, ſeu Aegyptiacis Rubrica fol. 563
pragm.1. 564

IO. MARIAE NOVARII
I· C· LVCANI
IN REGNI NEAPOLITANI
PRAGMATICAS.

PRAEFATIO, ET PRAELVDIALES Propoſitiones.

SVMMARIVM.

1 *Neceſſaria indicantur illa, quæ ſunt in praxi quotidiana.*
2 *Deciſiones ſunt maxima authoritatis, & vtilitatis.*
3 *Author quare collectaneam deciſionum ſuper pragmaticas exarauit.*
4 *Leges poſſunt interpretari, & gloſari.*
5 *Leges ex vi rationis, & per alia iura recipiunt interpretationem.*
6 *Lex vna indiſtinctè loquens per aliam diſtinguitur, & limitatur, & reſtringitur ex ratione particulari, n. 7. reſpicitq; interpretationem de habilitate. n. 8.*
9 *Leges recipiunt declarationem, priores per poſteriores, pars vna legis declaratur per aliam. ibid.*
10 *Interpretatio pragmaticarum eſt neceſſaria.*
11 *Leges debent temperari taliter, nè poſſent à ſapiente reprehendi.*
12 *Vis litera eſt inferenda, vt ſanus, & iuri conſonus capiatur intellectus.*
13 *Verba legis, & pragmaticæ quantũcumq; præciſa, legalem interpetrationem, & æquitatis temperamentum recipiunt.*
14 *Lex mandans, vt occidens occidatur, non eſt abſolutè intelligenda.*
15 *Declaratio legis, & pragmaticæ admittitur, quamuis in illis expreſſa prohibitio interpretandi eſſet iniuncta.*
16 *Interpretandi genus eſt laborioſum.*
17 *Opera laborioſa non ſunt in odio habenda.*
18 *Studij fatigatus labor, etiam iuuenile ingenium ſupplet.*
19 *Artificium ex continua exercitatione incremẽtum recipit.*
20 *Virtus vocis vbi ignoratur, barbarus loquens, & ille, cui loquitur videtur.*
21 *Pragmaticæ in Regno à Proregibus examinari ſolent cum voto Collateralis, & in ſcriptis emanantur. n. 22.*

PRAEFATIO.

1 VLpianus noſter, iàm diù (Hærcle) promulgauit, vſu frequentia, & quotidiana eſſe perquam neceſſaria, vt in *l.* 1. *ff. ad exhibend.* & in *l. certè in fin. ff. de precar.*

Cùmq; in hoc Neapolitano Regno nihil quotidianos practicos anfractus gignat, niſi turbida pragmaticarum ſeries, quę ex diuerſorum Senatuum, & præcisè ſupremorũ noſtrorum Tribunalium deciſionibus claritatem, lucemquè accipiunt, recipereq; poſſunt, ità quòd illis habitis, securè nauigetur tale fluctuans æquor, cæcique videant, & claudi ambulent.
2 Nàm & iſtum effectum, vti maximę authoritatis, & vtilitatis in cauſarum reſolutionibus pariunt deciſiones. Sunt enim illæ magnifaciendæ, & cuicunquè legi, & Doctori in terminis loquenti anteponendæ, vt apud *Triuiſ. in Præfat. deciſ. Rot. Venet.* de quarum laudibus perplura conglomerat *Viuius deciſ.* 401. ſequitur nouiſſimè *Chriſtin. deciſ. Curiæ Belgic.* 63. *vol.* 2. vbi, quòd multæ authoritatis ſunt huiuſmodi deciſiones, tamquàm à ſupremis Curijs profectæ, & magnam Senatuum authoritatem, eorumq; deciſionum appellat *Griuel. deciſ. Senat. Dolan.* 22. *n.* 81.

3 Ideò huic vtilitati oculos habendo, & practicabilia (iuxta morem) diſſerere intendens, quia in maximum ſtudioſorum commodum fore cenſui, ſuper ipſis Pragmaticis per viam interpetrationis, gloſematis, & cõcordiæ vniuerſi Orbis deciſiones reportare, ſimulq; colligere, annis elapſis in mea adoleſcentia arbitratus ſum, quos ſanè labores, cùm apud omnes Nationes, ſumma quidẽ alacritate receptos viderim, hodiequè illos deſiderari aſpexerim, iterùm accipiendi calamũm, diffuſiuſq; & meliori forſitan ſtylo magis luculenter, ac ſplendidè, & amplè in hac perfectiori ætate, infinitas alias commẽtando Pragmaticas, anſam mihi præbuit.

4 Non eſt enim nouum, nec iura vetant, interpretari, & gloſari poſſe leges, nam & id certi-

Digitized by Google

nitur conceſſum in l. vnica C. de profeſſor. qui in
Vrbe Conſtantinop. lib. 12. ibi, interpetrandi ſub-
tilitatem, l. 1. ff. ſi cert. pet. l. ſi negotium, & ibi glo.
5 ff. de priuil. creditor. leges, inquam, declarationẽ
6 ex vi rationis, vel per alia iura recipiunt, ità
quòd lex vna indiſtinctè loquens per aliam di-
ſtinguitur, & limitatur l. ſciendum ff. qui ſatiſd.
cogant. l. quamuis ff. de in ius vocand. l. filiusfam.
ff. de action. & oblig. l. 1. ff. ad Maced. l. iuriſgent.
§. ſi paciſcatur ff. de pact. Auth. offeratur C. de
7 lit. conteſt. & reſtringitur ex ratione particulari
l. cùm pater §. dulciſſimis ff. de leg. 3. l. ſi de certa
8 re C. de tranſact. reſpicitq; interpetrationẽ de
habilitate l. vt gradatim §. etſi ff. de muner. &
9 honor. & leges recipiũt declarationem priores
per poſteriores, & vna per alterã Linglois dec.
10. q. 2. & pars vna legis, vel ſtatuti declaratur
per aliam l. non eſt nouum ff. de legib. l. ſerui C.
de noxalib. action. cap. cùm dilectus de conſuetud.
Cacber. dec. 163.
10 Ità quòd huiuſmodi Pragmaticarum inter-
petratio à Iureconſultis per applicationem, &
inductionem conceditur, cùm illorum ſit offi-
cium interpetrandi Griuel. dec. 125. n. 83. immò
nimis neceſſaria, ergo eſt conceſſa, quia aliàs
ſequeretur abſurditas, ſi illas indiſtinctè abſque
declaratione acciperemus.
11 Taliter enim debent leges, & dicta tẽperari,
nè à ſapiente reprehendi valeant l. Saluius ff. de
12 legat. præſtand. ità vt interdum ſit inferenda uis
literæ, vt ſanus, iuriq; conſonus intellectus ca-
13 piatur, quia verba Legis, & Pragmaticæ, quã-
tũcunq; pręciſa legalẽ interpetrationem, æqui-
tatiſq; temperamentum recipiunt, vt fusè poſt
cęteros Iaſon in l. ſtipulatus ff. de verb. oblig. &
dixit Rot. in materia ſtatuti in vna Romana
contractus, coram R.P.D. Brauo.
14 Si, inquam, lex mandans, vt homicida occi-
datur, eſſet abſolutè intelligẽda, certè occidẽs
ex cauſa defenſionis eſſet capitali pęna plectẽ-
dus contrà vulgatam diſpoſitionem tex. in l. vt
vim ff. de iuſt. & iur. ſicq; etiam, qui infantem
dormiendo, ſeu aliquem abſq; dolo occideret,
decapitandus eſſet, quod nimium iniquũ eſſet,
& contrà tex. in l. infans ff. ad l. Cornel. de ſicar.
& clem. vnica de homicid. ſicq; de ſingulis.
15 Inde, etiam, ſi in lege, & in Pragmatica habe-
retur expreſſa prohibitio interpetrandi, eſſet
nihilominùs declaratio admittẽda, abſurditatis
cauſa euitandæ, vt docuerunt Bart. in l. omnes
populi n. 65. ff. de iuſt. & iur. Io. Andr. in regul.
pro poſſeſſore n. 2. de regul. iur. Soc. conſ. 54. nu. 4.
quos ſequuta eſt Rot. in allegata Romana con-
tractus, vbi etiam, quòd caſus omiſſus pro ex-
preſſo eſt habendus, vt euitetur abſurdum
Griuel. deciſ. Dolan. 135. n. 21.
16 Et quàmuis, quantum, qualeq; ſit iſtud inter-
pretandi genus laborioſum, haùd fugiat, nul-
luſq; ſit, qui neſciat, licètq; multis, qui id facere
debuiſſent iuniorem, minimè ignorem.
17 Tamen cùm regiſtratum ſit Eccleſiaſt. 17. non
oderis laborioſa opera, talẽ prouinciã ſubire non
18 piguit, ſtudij enim fatigatus labor, & tempus
etiam iuuenile ingenium ſupplere ſolent ad gl.
in c. monachus 77. diſt. Barbat. in c. quod clericis
19 n. 28. de for. compet. quia omne artificium ex
continua exercitatione incrementum recipit
l. legatis §. artificum ff. de leg. 3. ad cuius cor-
roborationem confert, quod cecinit ille Vates.

Gutta cauat lapidem, conſumitur annulus vſu.
Et teritur nomen aduncus humo.

Fretus igitur Dei Optimi Maximi pręſidio,
qui Moyſi vocatus reſpondit Exodi 4. Perge
igitur, & ego ero in ore tuo, docebo te quid loqua-
ris: eccè cùm libentèr ad deſtinatum opus ac-
cingor, accinctuſq; ad vniuerſale commodum
paratum me præbeo.

Cœterùm, quia ſuper explanatione Pragma-
ticarum meus dirigitur ſermo, ideò nè incidere
videar in illud Pauli Apoſtoli 1. ad Corinth. 14.
20 Si ergò neſciero virtutem vocis, ero ei, cui loquar
Barbarus, & qui loquitur mihi Barbarus, iuua-
bitur Pragmaticæ vocis ſignificatum aperire.
21 At cùm Pragmaticæ in Regno ſoleant ema-
nari ab Illuſtriſs. & Excellẽtiſs. Proregibus prò
tempore exiſtentibus cũ voto, & iudicio Col-
lateralis Cõſilij, rationabiliter videndum eſt, ſi
Proreges poſſint tales Pragmaticas promul-
gare, & quid nam ſit tale Collaterale Cõſiliũ.
22 Et quoniam Pragmaticæ in ſcriptis ſolent
proferri, & publicari, & multæ in Volumine
ipſarum extent prouiſiones in particulari caſu
expeditæ, nec non per modum banni promul-
gatæ, hac de cauſa erit neceſſe diſcutere, ſi
Pragmaticæ requirant ſcripturam.

Itẽ an debeant publicari, vt ligẽt ſubditos, &
an vbi fuerũt illæ publicatæ in Ciuitate Neap.
(quæ eſt Caput Regni) ſtatim ligent in Regno,
vel requiratur, quòd in Prouincijs publicetur.

Nùm ꝓuiſiones expeditæ in Caſtro, aut lo-
co particulari, vniuerſalis legis vim retineãt, &
an Banna Proregum functo officio expirent.

Cùmq; perplures reperiantur Pragmaticæ,
quæ ab vſu, & contrario vſu minimè ſint re-
ceptæ, vtile erit videre, quandò illę tali de cau-
ſa tolli poſſint.

Inſuper, an vt per non vſum authoritate ca-
reãt, requiratur aliquod determinatũ tẽpus, vel
ſufficiat repugnantia per actus contrarios.

Et tandem, an quandò dubium eſt, ſi Prag-
maticæ ſint vſu receptæ, vel nè, præſumendum
ſit, illas fuiſſe acceptatas.

Quę ſingula ſpecialibus reſolutiuis propoſi-
tionibus, breui methodo ſub Beatæ Marię sẽ-
per Virginis meæ Aduocatæ clypeo dilucida-
buntur, quibus ſic dilucidatis ad particularium
Rubricarum, & Textuum enucleationẽ, & in-
terpetrationem per Deciſiones deueniam.

S V M M A R I V M.

1 *Pragmatica quid nam ſit, & n. 3. & 4.*
2 *Sanctio quid ſit, remiſſiuè.*

5 Omnis

Digitized by Google

5 *Omnis lex edita à Principe cum Sapientum conſilio poteſt dici ſanctio, & Pragmatica.*
6 *Proreges poſſunt Leges, Cōſtitutiones, & Pragmaticas cōdere, & promulgare, nō tamen abſq; conſilio Regentium Regiam Cancellariā, n.7.*
8 *Regentes ſunt Collaterales Principis, & de latere, & corporis eius pars.*
9 *Prorex uti Capitaneus ad guerrā pōt cōdere leges abſq; uoto Collateralis Cōſilÿ, & facere prouiſiones ſpectantes ad ſtatū, & beneficiū Regni.*
10 *Regentes in cōcernentibus iuſtitiā habent votū deciſiuū, in materia belli habēt votū cōſultiuū.*
11 *Regentes in materia belli tantùm interueniunt, ſed non iudicant, nec habent iuriſdictionem.*

Pragmatica quid nam ſit. Propoſitio I.

COmmentaria Pragmaticarū (& ſi methodicè per viam deciſionum aggrediens), nè de vocis *Pragmatica* ſignificatione ieiunus tranſire videar, quā breuiter
1 dicere lubeat. Nihil aliud eſſe Pragmaticā, niſi regale Reſcriptum ad *tex.* cum ſua *glo.in auth. qua in Prouincia §. excipitur C. vbi de crimin. agi oport. gloſ. in auth. de non alienan. §. Sācimus in verb. Pragmatica, & in auth. ſed & permutare C. de ſacroſ. Eccl.* cum alijs concordantibus,
2 de quibus nouiter *Muta in procem. ad pragm. Sicilia*, vbi pariter declarat, quid ſit Sanctio.
3 Vel ſi credimus *Parlador. lib.3. quotidian. differēt. c.64.* fol. meo 259. *n.5.* Pragmatica propriè dicitur Sanctio, quæ ad litium pendentium definitionem promulgatur ex *l. fin. C. de diuerſ. reſcript. & l. fin. C. de proxim. ſacror. ſerin. lib.10.*
4 Cœterùm, ſi meam (qualem qualem) auſcultare velis opinionem, firmabis, Pragmaticā in Regno nihil aliud eſſe, niſi legē promulgatā ab Illuſtriſs. & Excellentiſs. Prorege cum conſilio Dominorum Regentiū Regiæ Cancellariæ, eò
5 quia omnis lex edita à Principe cū Sapientium conſilio nūcupari poteſt Sanctio, & Pragmatica *l. lege Pragmatica C. de dom. & pot. lib.12. gl. in l. iubemus C. de ſacroſ. Eccl.* & dixit *Rot. in vna Segonalien. iuriſdictionis corā R.P.D. Lugdun.*
6 Dixi, *à Prorege*, quia benè valent Regni Excellentiſſimi Proreges Leges, Cōſtitutiones, & Pragmaticas condere, & promulgare, vt in ſequenti *propoſitione* patebit, & in actu practico quotidiè ſeruari videmus.
7 Dixi pariter, *cum conſilio Regentium Regiam Cancellariā*, nàm Prorex ſolus abſq; illis nequit facere Pragmaticas *Muta in Prag. Sicil. tit.42. n.20. Capibl. prac. qq. de Baron. tom.2. c.88 n.10.*
8 Sunt enim & ipſi Collaterales Principis, & de latere, & corporis eius Pars *l. quiſquis ff. ad l. Iuliam Maieſt. Reg. de Pont. in tract. de poteſt. Proreg. tit. de deleg. cauſ. à n.2. cum ſeq.* fusè *Griuel. dec. Senat. Dolan.72.*
9 Quàmuis liceat vti Capitaneo ad Guerram Viceregi cōdere leges abſq; voto Collateralis Cōſilij, & facere prouiſiones ſpectātes ad ſtatū, & beneficiū *Regni*, vt in *Capit. & Priuil. Neap. f.133. ater.* & vide alia apud *Taſſon.* recenter in ſuis *obſeru. iuriſd. de anteſ. verſ.7. obſer.1. & 2.*
10 Quorum ratio differentiæ eſt, nàm Regētes in concernentibus Iuſtitiā habent votū deciſiuum, ſed non in materia Belli, & in cęteris habēt votum conſultiuum ex particularibus ordinibus *Caroli V.* vt apud *Reg. de Pont. in tract. de pot. Proreg. tit. de aſſenſ. Reg. §.5. n.7.* annuen-
11 tem, Conſiliarios Collaterales in materia belli tantùm interuenire, nec iudicare, eorumq; vota eſſe conſultiua, nullamq; habere iuriſdictionem, ſicq; indiſtinctè hodiè practicatur.

SVMMARIVM.

1 *Principi non recognoſcenti ſuperiorem in ſuis Regnis condendi leges ius competit.*
2 *Prorex in Regno pōt leges cōdere pro velle, antiqua tollere, & ſuper eis diſpēſare, & quare, n.3*
4 *Prorex Regis perſonam repræſentat, & vti Vicarius etiam poteſt, quæ Rex ipſe poteſt, cuius vices gerit.*
5 *Vicerex priuilegÿs gaudet, ac prærogatiuis, quibus Rex gaudet, etiam ſi eſſent perſonalia, & ſpecialia, n.6. habet mandatum cum libera n.7.*
8 *Proregi competit titulus Excellētia, & omnia, quæ perpetuis Vicarÿs Imperialibus tradunt DD n.9. veri Principis funguntur vice, n.10. ſedent in ſolio Principis, n.11. eidemquè idem honor debetur, ac Regi, n.12.*
13 *Prorex eſt Regis imago, & ſuprema potitur poteſtate, & iuriſdictione, & mixto Imperio, nu.14. & in eum ex commiſſione omnia trāſeunt, quæ non fuerunt ſpecialiter prohibita, n.15.*

Pragmaticæ an poſſint à Proregibus emanari. Propoſitio II.

1 QVàmuis regula vigeat cōmuni calculo recepta, Principibus non recognoſcentibus Superiorem in ſuis Regnis condendi, promulgandiq; leges ius competere *l.1. ff. de Conſtit. princ. l.1. ff. de legib. c. conſtit.2. diſt. Andr. in procem. Conſt. Regn. Lopez in l.12. tit.1. par.1. Frāc. Marc. dec.1804. to.1.*
2 Tamen negari ſuaptè nequit, ad Excellētiſs. Regni Proreges idem ius ſpectare, vt ex *Bal. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugit. Andr. & Affl. in c. Imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. ibiq; Capye. verſ. tertiò notandum, Surgent. de Neap. illuſtrat. cap.22. n.2.* & pluribus alijs nouiſſimè probat *Giurb. conſ. crim. deciſiuo* 12. *n.1.* vbi, Proregem banna, Pragmaticas, & ſtatuta pro velle facere in Regno poſſe, & antiqua tollere, & ſuper eis diſpenſare annuit.
3 Dùm enim illis Regnum cōmiſſum eſt, omnia, & ſingula cōceſſa vidētur, ſine quibus illud gubernari nequit ex regula vulgari *l.2. ff. de iuriſd. omn. Iudic. l. ad rem mobilem §. qui procuratorem ff. de procurat. l.3. §. qui habet ff. de ſeruit.*

*uit.ruſtic.præd.Gamma dec.Luſit.*206.*n.*9.

4 Vltrà quòd Regis perſonam repræſentant vti Vicarij, omniaq; poſſunt, quæ & idem Rex, cuius vices gerunt, ad *tex.in l.*1.*&* 2.*ff. de offic. eius, Præſ.de Franch.dec.*165.fusè plura coadunans *Gabriel Berart.in ſpecul.viſit.cap.* 9. *tit.de Illuſtriſſimo, & Excellentiſs. Prorege*, latè *Maſtrill.deciſ.*205.*par.*3.

5 Et Vicereges priuilegijs, ac prærogatiuis
fruũtur, quibus & ipſe Rex gaudet *l.vnicuiquè*
C.de proxim.ſacr.ſcrin. lib. 12. etiam ſi eſſent
6 ſpecialia, & perſonalia *Milanenſ.dec.*8.*lib.*1.

7 Habeotq; mandatum cum libera etiam in reſeruatis *Muta deciſ.* 44.

8 Eiſq; competit titulus Excellentiæ, vt Præ-
fecto Prætorio competebat *l. excellentia C. de*
9 *erogat.milit.annon.lib.*12.& omnia, ac ſingula,
quæ de perpetuis Vicariis Imperialibus à *DD.*
tradita ſunt, procedunt in Proregibus noſtri
temporis, accedente maximè ampliſſima po-
teſtate, quæ in dies per Catholicam Maieſta-
tem concedi conſueuit.

10 Itàut alter nos, & veri Principes, eorumquè
vice funguntur *Caſtill.deciſ.*113.*num.*6.*lib.* 2.ſe-
11 dentq; in ſupremo ſolio, ac Reges ſederẽt *cap.*
12 *fin.* 93. *diſtinct.* Idemquè honor debetur ſicut
13 Regi, cùm ſint Principis imago ad *tex. in l.eos*
*C.de offic.Vicar.*ibi, *indicationis noſtræ ſolēt re-*
14 *præſentare reuerentiam*, taliter vt ſuprema po-
tiantur poteſtate, & iuriſdictione cum mero,
15 & mixto imperio ampliſſimo, & in eos om-
nia ex commiſſione tranſeant, quæ non fuerũt
ſpecialiter prohibita *Capyc.dec.*130.& diximus
alia *in praxi elect.for.quæſt.* 3.*n.*31.*ſect.* 1. in re-
centiſſima edit. Neap. nec non *forenſ. q.*30.*nu.*
2.*&* 3.*par.*1.vbi erit videndum.

S V M M A R I V M.

1 *Collaterale quid ſit, & vndè traxit originem, & de eius præeminentia, n.* 7.

2 *Collaterale quam adminiſtrationem, & iuriſdictionem habeat, & n.*5.

3 *Collaterale quid poſſit expedire abſquè interuentu Proregis.*

4 *Capitulum ſede vacante poteſt abſoluere à iuramento ad finem agendi.*

6 *Collateralis Conſilij officium in quo verſetur ex parte Magni Cancellarij.*

Quid nam eſt Collaterale Conſilium. Propoſitio III.

1 Congruit hic dicere, Collaterale Conſilium appellari, quod regitur à Regentibus Regiam Cãcellariam, ad latus Proregis ſedentibus originem traxiſſe à Rege Perſarum, meminit *Gubern. Chriſtian.c.* 18.*lib.* 1.*pag.*108.*col.*2.taliter, vt in caſu noſtro Collaterale Conſilium ſit illud penès Proregẽ pro expediendis negotijs Iuſtitiæ in Regno reſidens, quod quidem Regi in Palatio Proregis cuncti norunt, cũ & ipſe Tribunalis huiuſmodi caput ſit *Reg.de Pont.de pot.Proreg.tit.de deleg. cauſ.n.*12.*cum ſeq.*

2 Habet autem iſtud Tribunal adminiſtrationem, vt notauit *Frecc. in ſuo tract. de ſubfeud. tit.quis dicatur Dux n.*56.*lib.*2.nec non & iuriſdictionem ordinariam retinet *Caſſan. in cathalog.glor.mundi conſider.* 11.*in fin.par.*7.

Immò maxima, & ſuprema authoritate frui, & pluſquã olim Romani Conſules gaudebant, probauit *Reg.Lanar.conſ.*88.*n.*10.ſcribens, abſente Prorege tale Collaterale Cõſilium poſſe nuncupari alterum Proregem, & vide *Reg.de Pont.in tract.de pot.Proreg.tit.de deleg.cauſ.a n.* 11.vbi probare nititur, Collaterale Conſilium eſſe Tribunal formatũ, & habere iuriſdictionẽ, & Dominos Regentes nõ eſſe Aſſeſſores Proregis, nec abſq; iuriſdictione, immò Collaterale Conſilium habere ſuperintendentiã ſuper omnibus Regni Tribunalibus, non eſt dubitandũ, & ſi in cognitione cauſarum priuatarum ſe intromittere non debeat, prout regulariter obſeruare videmus *l.præcipimus* C. *de appellat.*

3 Indè tale Collaterale Conſilium abſq; interuentu Excellentiſs. Proregis benè valet aſſenſus, prouiſiones, & remiſſiones ad iuſtitiam expedire, & circà iſta opportunè prouidere legitur inter *cap.& priuil.Neap.cap.*7.*fol.*153.*ater.* & notauit *idem de Pont.* nuper cit.*tract.tit.de aſſenſibus Regijs* §.5.ad inſtar Capituli ſede vacante, quod vti Epiſcopus poteſt à iuramento abſoluere ad finem agendi *Felin.in c.*3.*n.*13.*de iur.iuran.Rota in Marſicana reſciſſionis cõtractus coram R.P.D. Pirouano.*

5 Nec non poteſt prouidere regimini Ciuitatis, immò Regni, & annonis vniuerſalibus *Surgens de Neap.illuſtrat.c.*18.*n.*20. & vaſallis litigantibus cum eorum Baronibus concedit ſaluaguardiam, vt in *Conſt.Regn. Iuriſgent. Maſtrill.dec.*263.*Giurb.cõſ.deciſiuo crim.*66. & *Nos* fuſiùs diximus in *tract.de grauam. vaſal.tom.*1. *prælud.*7.

6 Et idem Collateralis Cõſilij officium ex ad-
iunctione Cãcellariæ verſatur nomine Magni
Cãcellarij in excutiendo libellos, qui aliàs me-
morialia nuncupantur, vt in *Prag.*1. *de fide me-*
*morial.*priuilegiaq; inſpiciendi, & decretandi
Frecc. de ſubfeud ſub tit. de off. Magni Cancell.
7 *n.*29. nouiſſimè autem eius originem, præhe-
minentias, & poteſtates videas apud *Taſſon.in*
*obſeruat.iuriſd.ad prag.de antef.verſ.*7.*obſ.*3.&
apud *Reg.Tap.in tract.de Reg. Cancell. per tot.*
qui multò poſt hæc ſcripta talia opera in lucem edidere.

S V M M A R I V M.

1 *Scriptura an ſit de eſſentia legis.*

2 *Lex quid ſit.*

3 *Ius ſcriptum aliud eſt, aliud non ſcriptum, &*

quale

Digitized by Google

quale ſcriptum ſit,& quale non ſcriptum, n.4.
5 *Pragmatica,leges, ſtatuta, & adicta ſcribũtur.*

Pragmatica nùm pro eius validitate requirat ſcripturam.

Propoſitio IV.

1 CErtè Doctores(iuxta morem) diuerſa voce cantarunt circa diſcuſſionem illius articuli, an ſcriptura ſit de eſſentia legis.

Aliqui namq; pro negatiua,cæteri verò pro affirmatiua ſenſerunt opinione, vt apud *Vacon. à Vacun. declarat. iur.ciuil.lib.4.declarat. 63.Medic.de legib.& ſtatut.quaeſt.12.par.2.Benincaſ.in tract.de conſtitut. quæſt.* 8. pleniſſimè *Anguian.de conſtitut.princip.lib.1.controuerſ.9. Taſſon.in obſer.iuriſd.ad Prag. de antefat.verſ. 9.obſer.2.in* 8. *requiſito*, vbi multos enumerat caſus,in quibus ſcriptura requiratur, vel non.

Tamen *Borrell.de magiſtr.edict.lib.2.cap.*10. poſt relatas hinc indè opiniones,argumenta,& rationes,fatetur,ſententiam affirmatiuam eſſe vſu,& cõſuetudine receptam, quam ſupremorum Principum, aliorumq; inferiorum Magiſtratuum obſeruantia canonizauit, nam & ipſi edicta,leges, & ſtatuta nunquam, niſi ſcriptura intercedente conficiunt, & hanc opinionem tutantur *gloſ.in cap.1.in verb. interpretatus in fin.de poſtul.prælat. Archidiac.& Dominic.in cap.lex eſt 1.diſtinct.Bald.& Salyc.in l.humanũ C.de leg. Alber.in 1.par.ſtatut.quæſt.14. D.Tho. 2.2.q.57. art.1.Sot.de iuſt.& iur.lib.3.q.1.ar.1.* quam ex Deciſionarijs veram agnouit *Guid. Pap.dec.91.*

2 Quæ quidẽ opinio particulariter ſatis iuuatur ex definitione eiuſdem legis,quę nihil aliud eſt,niſi conſtitutio ſcripta,iuxtà terminos *c.lex*
3 *eſt 1.diſtinct.*cui iungo pariter *text. in l. ius ciuile ff.de iuſt.& iur.* vbi dicitur, aliud eſſe ius ſcriptum,aliud non ſcriptum, vt ſcripta ſit lex
4 ſcripta, non ſcripta verò ſit conſuetudo, aliàs ſi contrarium diceretur,vtiquè confunderẽtur lex, & conſuetudo, quod quidem redundaret in abſurdum,ſemper euitandum.

5 Sed cùm(vt dixi)hodiè ſingulæ leges, Pragmaticę,ſtatuta,& edicta in ſcriptis ferãtur,ideò ampliùs non me extendo,ſat ſit loca indicaſſe.

Licèt nõ deſinam affirmare, ſcripturam eſſe de ſubſtantia Pragmaticæ,ad finem, vt validitatem recipiat.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio eſt de eſſentia Pragmaticæ, Sanctionis,& Statuti ad finem ligãdi ſubditos,& n.5.*
2 *Prætorum edicta palã edita in albo, & quarè.*
3 *Pragmaticarum publicatio Neap.fit apud Plateas, & Sedilia Nobilium,& quarè.*
4 *Pragmaticam idem eſt non facere, vel non factam non publicare.*
6 *Ignorantia antè publicationem Pragmaticæ,& legis præſumitur,& excuſat.*
7 *Ignorantis nec eſt conſenſus, nec diſſenſus.*
8 *Pragmaticam non publicare idem eſt, ac non publicare in locis ſolitis,& conſuetis.*
9 *Ignorantiæ allegatio non prodeſt publicata Pragmatica in locis conſuetis.*
10 *Pragmatica ſi publicetur abſque firma ordinata non ligat.*
11 *Publicatio legis eſt facienda de ordine, & mandato Principis, qui illam emanari mandauit, & an conſtare debeat de mandato, & authoritate Publicatoris,vt liget, n.12.*

Pragmatica, vt liget ſubditos, an ſit neceſſe, quòd publicetur.

Propoſitio V.

1 DE eſſentia Pragmaticæ,Sanctionis, & Statuti,ad finem ligandi ſubditos eſſe publicationem excipitur ex *l.ſed & milites §.penul.in verb. promulgatũ ff. de excuſ. tutor.Auth.vt facta noua Conſtit. collat.* 5. *§. ſi verò cauſas in verſ. iubemus Auth. de litig.§.fin. Auth.de defenſ.Ciuit.ibi,& per Sacram inſinuata ſũt legem ſuam ſublimitas in Prouincijs,quibus præeſt facere manifeſta per proggrammata propria Franc.Marc.dec.63.tom.1. Cauale.dec. 30.n.9.par.1.Gram.dec. 47. n.9.Capell.Tholoſ. dec.444.*

2 Indè Prætorum edicta,& leges,vt ab omnibus ſcirẽtur palàm edita in albo,aut edicti loco erant *l.ſi quis id, quod ff.de iuriſd. omn. Iud.* q & latiùs proſequitur *Borrell.in tract.de magiſtr.edict.li.2.c.2.* vbi copiosè probauit,leges, & edicta publicãda eſſe, vt omnibus nota ſint, dicens, in hac Ciuitate Neapolis fieri publica-
3 tionem Pragmaticarũ apud Plateas, & Sedilia Nobilium,in quibus Populi,Ciuiumq; frequẽtia adeſt,antè eum *Medic. in tract. de legib. & ſtatut.par.4.q.34.Forner.ſelect.lib.1.c.24.*ſicquè enunciauit *Rota in vna Forolouien. edicti coram R.P.D.Marcomontio.*

4 Taliter,quòd ſimile,& idẽ eſſet facere Pragmaticam,& illam nõ publicare, ſicuti ſi à principio nullatènus eſſet facta, ea palpabili ratione,quia non ligat,& ſic non habet effectũ, pro
5 quo ſpecialiter facta eſt, niſi enim publicentur banna,& edicta,non ligant *Panor.conſ.35. vol. 1.Pariſ.conſ.174.vol.4.Menoch. de arbitr.Iud. caſ.185.n.7.lib.2.Andr.de Iſer. in Conſt. Regni Homines extrà Regnum in princ.*& pleniùs cõfirmat *Anguian. in tract. de Conſt.princ.cõtrou. 10.lib.1.*quo in loco tutatur,non dari legem, quæ antè publicationem obligãdi vim habeat, cùm illa incipiat ligare à publicatione generali *Chriſtinæ.deciſ. Cur. Belgic.52.n.2.vol.2.*

6 Præſumitur enim ante publicationem igno-
rantia, quæ omninò excuſare debet *l. generali
C. de Tabular. lib. 10. l. fin. ff. de decret. ab ordin.
faciend.* cum affluenter reportatis per *Coſtam
in tract. de facti ſcient. & ignorant. diſtinct.* 98.
7 *cent.* 2. cùm ignorantis conſenſus non ſit, nec
diſſenſus, qui nequè habet velle, nequè nolle
circa ignorata, proindèq; culpa legem ignorã-
ti inculpari non debet *cap. Apoſtolicæ de cleric.
excommun.* cum latiùs recollectis per *Farinac.
in fragment. crim. in verb. conſtitutio à nu.* 685.
cum ſeq. par. 1.
8 Quæ ſanè ſunt vera, etiam quòd Pragmati-
ca ſit publicata, ſed non in ſolitis, & conſuetis
locis *Roland. conſ.* 99. *lib.* 2. *Farinac. loc. cit. ſub*
9 *num.* 649. prout è contra non admittitur igno-
rantiæ allegatio, quando eſt publicè promul-
gata in conſuetis locis *Bar. in l.* 1. *§. in pari ff.
de arbitr. Lanar. conſ.* 27. *n.* 4. *vol.* 1.
10 Idemq; eſſet vbi in publicatione Pragmati-
cæ, ſiue ſtatuti non eſſet attenta forma in ea
relata, quia tunc nec ligaret ex notatis à *Præſ.
de Franch. deciſ.* 360. quem ad id reportat *Fa-
rinac. in fragment. criminal. d. verb. Conſtitutio
num.* 649. *in fin.* annuens pariter *num.* 650.
ad finem, vt Conſtitutio, & Pragmatica liget,
nedùm eſſe neceſſariam publicationem, ſed &
11 pariter illam eſſe faciendam de ordine, & mã-
dato Principis, qui eam emanauit ex *Bal. in
cap.* 2. *num.* 5. *de Conſtitut.* vbi propterea, quòd
12 debet conſtare de mandato, vel authoritate
Publicatoris, aliàs non ligat *Roland. conſ.* 8. *nu.*
27. *lib.* 3. *Burſat. conſ.* 200. *nu.* 107. & voluit *Rot.
in dicta Forolouien.*

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica ſtatim atq; eſt publicata ligat ſub-
ditos per totum Regnum.*
2 *Pragmatica publicata in Tribunalibus an de-
beat per Regnum publicari.*
3 *Lex promulgata in loco Curiæ, ſtatim habet
vim obligandi.*
4 *Lex, vt obliget non eſt neceſſe, quòd in ſingulis
Diœceſibus promulgetur.*
5 *Publicatio legis facta in Prouincia an ſit at-
tendenda.*
6 *Iudicis arbitrium in pœnalibus ad fauorem
reorum verſari debet.*
7 *Indultus conceſſus capienti aliquem prodeſt ei,
qui commiſit homicidium poſt publicationem
banni in Ciuitate Neap. antè tamen publica-
tionem factam in Terra, in qua delictum fuit
commiſſum.*

Pragmatica publicata Neapoli, & ſic in Ci-
uitate, quæ eſt Caput Regni, an ſtatim li-
get in Regno, vel ſit neceſſe, quòd publi-
cetur in Prouincijs.

Propoſitio VI.

OMiſſis varijs argumentis, & conclu-
ſionibus, de quibus perſpicaciter, &
longa manu *Anguian. in tract. de
conſtit. princip. controu.* 1. *lib.* 4. vbi pleniſſimè
tractat, ſi omnes leges ſtatim poſt promulga-
tionem obligent, de quo axiomate etiã *Azor.
inſtit. moral. cap.* 3. *q.* 8. *lib.* 5. *part.* 1. *Molin. de
iuſt. & iur. diſput.* 395. *tract.* 2. latè *Farinac. in
fragment. criminal. in verb. Conſtitutio à n.* 659.
cum innumeris ſequentibus.
1 Regulam firmo, Pragmaticam ſtatim pu-
blicatam in Ciuitate Neapolis, quæ eſt Caput
Regni, ligare homines Regni, vt ex *Affl. in
Conſt. Regni Grandis vtilitas num.* 15. *verſ. quid
ſi iſta dubitatio*, ſequitur *Roman. ſuper pragm.* 1.
2 *num.* 59. *de blaſphem.* vbi affirmat, Pragmaticã
publicatam in Magna Curia, & Regijs Tribu-
nalibus non oportere inſinuari per totum Re-
gnum, nam ex quo ibi ſunt Procuratores, &
Agentes Vniuerſitatum Baronum, Nobilium,
& Particularium quaſi totius Regni, ſufficit
publicatio in dictis Tribunalibus facta, ſed an
publicatio iſta ſufficiat, modernè ediſſerit *Taſ-
ſon. in obſeruat. iuriſdict. ad pragmat. de anteſato
verſ.* 13. *obſ.* 2. & 3.
3 Et quòd lex promulgata in loco publico
Curiæ Principis, vbi eſt conſtituta, ſtatim ſuam
habeat vim obligandi, & ſufficiens ſit, ex anti-
quioribus notarunt *Zabarella in proœm. clemẽ-
tinarum §. vniuerſit. nu.* 5. *Panorm. in cap. non
erit in fin. de ſent. excomm. & Burſat. conſ.* 45. *n.*
48. vbi alijs relatis teſtatur de communi, & ex
recentioribus *Sot. de iuſt. & iur. quæſt.* 1. *art.* 9.
lib. 1. *Gomeſ. in proœm. regul. Cancell. quæſt.* 2.
Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 131. *num.* 10. *& ſeq.
lib.* 2. *Pariſ. de reſignat. benefic. quæſt.* 9. *lib.* 11.
vbi planè proponit contraria, illis reſpondet,
& pariter dicit de communi etiam canonizata
in Rota Romana *Azor. inſt. moral. c.* 7. *q.* 3. *lib.* 5.
vbi ad partes diſputato articulo hanc tutatur
opinionem, *Silueſtr. in ſumma in verb. lex*, quo-
rum *DD.* maior pats iſtam opinionem in pra-
ctica, & de conſuetudine ſeruari teſtantur,
pròut fidem perhibet quoquè *Turret. conſ.* 99.
num. 38. & ex Deciſionarijs *Capell. Tholoſ. dec.*
445. *& Rot. diuerſ. deciſ.* 63. *par.* 1.
4 Taliter quòd ad hoc, vt leges obligent, non
eſſe neceſse illarum promulgatio in ſingulis
Diœceſibus, & Prouincijs, vt docuerũt *Tanner.
in* 2. *par. diſp.* 5. *quæſt.* 5. *dub.* 3. *num.* 118. *Pont. de
matrim. lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 2. *Lorca de legib. par.* 2.
tom. 3. *diſp.* 18. *Fernandez in exam. theolog. mo-
ral. cap.* 3. *§.* 3. *nu.* 1. *par.* 2. *Mulder. in* 2. 2. *quæſt.*
90. *art.*

90.art.4.dub.3.*Grauado in part.2.controuerſ.7.tract.3.par.1.diſp.11.ſect.2.num.* 17.*Valent.diſput.7.quæſt.5.tom.3.Sayr.in claui Regia cap.5.num.7.lib.3.Rodriq.quæſt.regul.tom.1.quæſt.6.art.3.Caſtellin.in tract. de elect. canon.præl.1.§.10.Duard.in explicat.Bullæ Cœnæ lib.3.§.1.quæſt.1 num.1. Molſeſ. in ſumma* Theolog. *moral.tract.9.cap.8.num.38.tom.1.Mar.Antonin.var.reſolut.lib.1.cap.122.caſ.1.*

Licèt non deſint & alij,numero, & authoritate grauiſſimi Authores,in contraria reſidentes opinione, annuentes, attendendam eſſe
5 publicationem factam in Prouincia,vt ex antiquioribus inter cœteros inſurgunt *Imol.Felin.& Abb.in cap.cognoſcentes de conſtit.Bonifac.de Vital.in proœm.clem.§.hunc igitur n.* 28. *Prob.in ſchol.ad Io. Monac. in cap.in generali n.4.de reg.iur.in 6.*vbi de communi,*Alex.conſ.52.lib.7.& ibi addit.lit.B.*vbi de magis communi,*Anchar.quæſt.59.par.2.* vbi pariter de magis cõmuni,*Capra concluſ.5.nu.30.Burſat.conſ.* 200. *num.* 105. vbi de magis communi, & veriori opinione,*Vulpel.conſ.2.num.*41.& ex recẽtioribus *Serar. in ſuis opuſc.theolog. tom.3.diſp.de leg.num.56.& ſeq.Medin.in par.2.quæſt.90.art.4.dub.1.poſt 2. cõcluſ.Mirand. in manuali prælat.quæſt.25.art.4.concluſ.5.tom.2. Molin.de iuſt.& iur.diſp.395.nu.4.tom.2.Soler.de poteſt.* Confeſſ. *cap.9.quæſt.5.Layman in theolog.moral.lib.1.tract.4.cap.3.num.3.Carbon.de legib.diſput.9.lib.3. Becan.in ſumma theolog.par.2.tract.3.cap.6.num.5.& 6. Homobon. de exam.Eccleſ.tract.12.cap.3.quæſt.10.par.2.* & ex Deciſionarijs *Cacher.deciſ.*141.

Quid dicendum in hac DD.fluctuatione?

Ego,vt meum interponam iudicium æquitatem præ oculis habendo,facilè aſſentirem, id arbitrio Iudicis eſſe remittendum, cuius arbitrium attenta qualitatè negotij, & maximè in pęnalibus ſemper in fauorem rei verſari debere poſt nonnullos antiquiores affirmarũt *Aupher.ad Capell.*Tholoſ.*deciſ.445.in fin. Addent.ad ſummam Angel.in verb.lex tit.12.lit.C.Menoch.de arbitr.Iudic.caſ.185.num.* 8. *& ſeq.& caſ.186.lib.2.&* Farinac. *in fragment. crim.lit.C.in verb.Conſt.n.658.par.1.*

7 Indè deciſum refert *Præſ.de* Franch.*dec.*360. (cauſis,& rationibus,de quibus ibi) indulgentiam conceſſam capientibus aliquos malefactores prodeſſe illi, qui commiſit homicidium poſt publicationẽ banni Neapoli factam, & in Prouincia,non tamen in Terra, in qua delictũ fuit commiſſum,de qua deciſione meminit pariter *Anna in addit.ad ſuum* Genitorem *in al.leg.55.Aloyſ.de Leo in l.leges nu.7.C.de leg. Catalan.de indult. q.10.n.24. & Maſtrill. in comment. ad indult.gener.cap.29.n.* 91. ſicq; reminiſcor vna vice meo tẽpore vidiſſe practicari.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſio expedita in caſu particulari ligat in vniuerſali,& quid in expeditis in loco particulari num.6.*

2 *Declarationes Eminentiſſimorum Cardinaliũ ſunt habendæ vti authoritatiuæ,ac ſi à Papa fuiſſent emanatæ.*

3 *Declarationes factæ ab Eminentiſſimis non ſolùm procedunt in caſu ſpeciali,pro quo dãtur, ſed etiam pro ſimilibus,ſed quoniam n.4. licèt primam opinionem ſequatur Author n.5.*

Prouiſiones expeditæ in caſu, aut loco particulari, num habeant vim legis vniuerſalis.

Propoſitio VII.

1 SI prouiſiones expeditæ in caſu particulari ligent in vniuerſali, probabiliter affirmatiua ſententia teneri poſſet per *tex.* ſingularem in *l.fin.*C.*de legib.*qui de iure canonico coadiuuatur per *cap.in cauſis de re iud.*& in *cap.1.19.diſtinct.*à quibus iuribus colligitur illa concluſio,vt declaratio facta ad inſtantiam alicuius,ſeu in caſu particulari,faciat ius quòad omnes,& in vniuerſum.

2 Confert,nàm videmus, declarationes Eminentiſſimorum Cardinalium nõ ſolùm habendas eſſe vt probabiles,& doctrinales, ſed etiã vt authoritatiuas,& neceſſarias,tanquàm ſi ab ipſo Papa editæ fuiſſent,ità vt habeant vim obligandi in vtroque foro, non ſolùm pro illis perſonis,ad quorum inſtantiam fiunt, ſeu in illo caſu ſpeciali,cui Congregatio reſpondet,ſed vt leges generales in ſimilibus omnibus,vt tutantur *Rodriq.quæſt.regul.tom.1.quæſt.11.art.1.& 2.Homobon.de examin.Eccleſ.par.1.tract.1.cap.6.quæſt.29.Lazar.in tract. de blaſphem.q.10.n.39.Salas de legib.tract.14.diſp.21.ſect.* 12. *Mirand.in manual.prælat.quæſt.26.ar.11.tom.2.Narbon.in tract.de appell.à Vicar.ad Epiſc.n.189.par.1.Belloch.de caſib.reſer.quæſt.2 nu.* [illegible]. *Gambarupta in eiuſdem nomin.tract.cap.3.n.6.Garſia in tract. de benefic.in præfat.oper.tom.1.Cokier de permutat.benefic.c.30.par.2.*

Quàmuis non deſint alij Doctores tenentes,illis neceſſariò ſtandum non eſſe, licèt magnam habeant authoritatem, vt *Vega in ſumma cap.62.caſ.41.Valer.in different.vtriuſque fori in verb. abſolut.different.1. nu.* 20. *Pontius de matrim.cap.13.§.2.num.7.lib.5.Bonacin.de legib.diſp.1.quæſt.1.punct.8.nu.4.Sãch.de matrim.diſp.2.num.10.lib.8.tom.3.*quos tamen ſequi mea cõſcientia non dictat, ſed ad Vrbẽ recurrendum eſſe pro deciſione, quando aliqua perſona eſt dubia circà illas,puto.

Indè ad noſtrum propoſitum poſſet cõcludi, prouiſiones expeditas in caſu particulari iam

iam redactas in volumine Pragmaticarum habere vim legis vniuerſalis.

Vel ſaltim illis eſſe habendam maximam rationem in iudicando cenſerem.

6 Quamuis circà prouiſiones expeditas in loco particulari, vti locales non vigere per totũ Regnum, loquendo in terminis Pragmaticarũ nouiter ſundet *Thor. voto deciſiuo 71. à num. 1. cum ſeq.*

S V M M A R I V M.

1 *Banna Proregum durante officio durant, ſed vide n 6. & 7.*

2 *Actus Viceregius vbi non eſt factus in vim Pragmatica, durat tantùm per annum.*

3 *Banni natura eſt, vt illud Emittẽs velit eſſe duraturum perpetuò, n. 5.*

4 *Nomen eſſentiam rei demonſtrat.*

8 *Conſtitutiones, & edicta promulgata per Epiſcopos non ſunt perpetua, niſi in Synodo fuerint facta.*

Banna Proregum qualiter, & quandò functo officio expirent.

Propoſitio VIII.

QVoniam in volumine Pragmaticarum reperiuntur plura banna inſerta diuerſorum Proregum, qui pro tempore exiſterunt. Ideò vtile erit ſcire, ſi banna huiuſmodi finito officio expirent.

1 Pro cuius dubij reſolutione conſtituenda eſt regula affirmatiua, vt banna licèt ſint Proregum, durante officio vigorem habeant, & eo functo expirent ad *tex. in cap. plerumquè, & ibi DD. de reſcript. Affl. deciſ. 388. Caſtill. deciſ. Sicil.*
2 113. *lib. 2.* vbi quandò actus Viceregius non eſt factus in vim Pragmaticæ, durat tãtùm per annum ex ſuo *Capit. Regni Regis Ioannis* 59. vel ſaltim finito regimine dicitur extinctus ex theorica *Bal. in l. 1. C. de poſtul. Bar. in l. fin. ff. de pœn. Card. Tuſc. pract. concluſ. lit. B. concl. 6. num. 4. & 5.*

3 Ea enim eſt natura Bãni, & ita de iure Emanantis voluntas præſumitur, vt durante ſua iuriſdictione obſeruari debeat *Rot. in vna Imolen. iuriſdictionis coram R. P. D. Brauo*, vbi quòd quandò promulgatio fit ſub nomine bãni, præſumptio eſt, quòd fiat non animo perpetuò manendi, quaſi quòd ſi aliud Prorex habuiſſet in mente, mandaſſet per viam Pragmaticæ, quarum natura eſt, eſſe perpetuas, dum
4 cauſa cognita promulgentur cum voto Regentium, vt notauimus *Propoſit. 1. verſ. dixi il ſecondo.*

Nomen, inquam, rei eſſentiam denotat, & nominum diuerſitas diuerſis gignit effectus *l. ſi idem C. de Codicillis.*

5 Quæ ſanè opinio adeò eſt vera, vt procedere, quàmuis in Banno adſit dictio, *Perpetuò duratura*, tuetur *Giurb. conſ. deciſ. crim. 12.* quem vide *à n. 31. vſq; ad fin.*

6 Cœterùm in hac materia *Capibl.* qui multa conglomerat circa noſtrum articulum *pract. quæſt. ſuper Prag. 14. de Baronibus c. 88. ſub nu. 18. cum ſequent. tom. 2.* annuit, quòd ſi Banna ſunt promulgata à Prorege ſolùm, & durante eius dominio vigent, aut ſunt facta cum Conſilio Collateralis, & tũc aut cauſa, ex qua mouetur, eſt perpetua, habens cauſam ſucceſſiuã, & ea ſemper durant, vel cauſa eſt temporanea, & momentanea, ceſſante cauſa, ceſſat Bannũ, etiam de Conſilio emanatum.

7 Ità quòd eſt in opinione, Banna in volumine Pragmaticarum inſerta habentia cauſam perpetuam, & promulgata cum voto Procerum pro lege eſſe obſeruanda, reliqua verò ſi fuerint publicata nomine Proregis, & ſint alteratiua iuris, finito officio abeunt, niſi fuerint renouata, prout & ſic videmus in Bannis ſolitis emanari per Regentem Magnæ Curię Vicariæ, quæ niſi à Succeſſore renouentur, minimè obligant.

8 Prout & Conſtitutiones, & edicta promulgata per Illuſtriſſimos locorum Ordinarios nõ ſunt perpetua, niſi ſint facta in Synodo Diœceſana, quia tunc non expirant morte Conditoris *gloſ. in cap. vt animarum in verb. ſtatuto de conſtit. in 6. Zerol. in prax. Epiſcopal. in verb. edicta §. 3. par. 1. Barboſ. in tract. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 93. n. 25. par. 3.*

Quarè cùm caſus accidiſſet in facto in Diœceſi Catanzarij, & mea eſſet exquiſita conſultatio, iuxtà ſupradicta conſului, & ſic fuit obſeruatum.

S V M M A R I V M.

1 *Non vſus in materia legis non eſt ſufficiens ad illam abrogandam, ſed vide n. 2, & 6.*

3 *Lex habet tacitam conditionem in ſe, dummodò vſu ſit recepta.*

4 *Conſtitutio ex contrario vſu abrogatur, ſed declara, vt n. 5.*

Pragmatica an non vſu, & contrario vſu tolli poſſit.

Propoſitio IX.

1 IN materia *legis* putarit *Andræas in cap. ſi verò violator de pace tenend. num.* 18. minimè eſſe ſufficientem nõ vſum populorum ad illam abrogandam, ſed & pariter contrariũ
2 vſum eſſe neceſſarium, ex quo per contrarium vſum tolli legem elicitur ex *Put. deciſ. 1. in fin. lib. 1. & Beuintend. deciſ.* 13. & iudicaſſe ſuum Senatũ fatetur *Chriſtinæus dec. Cur. Belgic. 52. n. 19. vol. 2.*

At

3 At quòd lex, ſiuè conſtitutio principalis per non vſum diruatur,taliter,quòd ſi vſu non fuerit recepta ſubditos minimè liget,cùm tacitã in eius promulgatione habeat conditionem, *dummodò vſu recepta fuerit*, & ideò obſeruantes leges,vtentium moribus non approbatam, non dicuntur illius tranſgreſſores *cap.in iſtis §. leges diſtinct.*4.vbi *gloſ.* & communiter omnes, *Duen.* qui alios citat *reg.*79.*num.* 5. *Menoch.de præſumpt.lib.*2.*præſump.*2.*Card. Tuſc.*latè *concluſ.*257.*lit.L.& concluſ.*454.*lit.S.* plenè *Suar. de legibus lib.*3.*cap.*19.vt alios omittam, & ex Deciſionarijs *Ludouic.deciſ.Peruſ.*98.

4 Quæ opinio adeò eſt vera, vt ſtatutum, ſiuè conſtitutio abrogetur per contrarium vſum, etiam abſquè contradictorio iudicio *Bal.conſ.*210.*lib.*1.*Socin.conſ.*99.*lib.*1.*Corn.conſ.*293.*n.*9.*lib.*1.*Crauet.conſ.*55.*num.* 6. vbi de communi,*Rimmald.conſ.*249.*num.*18. *lib.*3. qui etiam de communi fidem facit.

5 Sed ipſorum ſententiam veram iudico,quoties Lex,Conſtitutio,Pragmatica, ſeù Statutũ, nunquam à principio fuerit non recepta, aliàs ſecus dicendũ eſſet,vt per *Cephal.conſ.*129.*nu.*8.*lib.*1.*Card.Tuſc.pract.concluſ.concluſ.*257.*n.*37. & in hunc ſenſum opinor, loquutos fuiſſe *Doctores*,ſcribentes, ſtatutum nõ abrogari per contrarium vſum,ſine contradictorio iudicio, vt fuerunt *Alex.conſ.*132.*num.* 4. *lib.* 1. & alij apud *Tuſc.concluſ.*371. *lit.V.* quos recollegit *Farinac.in fragment. criminal. in verbo lex nu.*5.*in fin.par.*2.*fol.*229.*col.*1.vbi & in alia materia cumulat,ibi videnda.

6 Contrarius enim vſus aduerſus legẽ,& conſtitutionem,vt illa diruatur requiri ſcientiam, ac patientiam Principis patet apud *Veral.dec.*220.*par.*1.*Viu.deciſ.*338. *num.*7.*Chriſtin. deciſ.*52.*n.*6.*vol.*2.vbi ſic deciſum in Senatu Mechlinienſi teſtatur.

Indè cùm Pragmaticæ in Regno vim legis ſapiant, iuxtà ſupradicta,in illis venit concludendum, prout & ſic in Collegio habito cum diſertis Aduocatis noſtrorum ſupremorum Tribunalium, & ipſe in prolatione voti diſſerebam.

SVMMARIVM.

1 *Repugnantia per actus contrarios eſt ſufficiens, vt lex abrogetur, nec tempus eſt de ſubſtantia.*
2 *Lex vt cenſeatur non acceptata quid ſufficiat.*
3 *Actus geſti contra legem, ad derogandam illam an ſufficiant,ſciente Principe, nec puniente.*
4 *Scientia Officialium Principis ſufficit, quandò actus fiunt contrà legem.*
5 *Leges feruntur cum tacita conditione*, ſi recipiantur à populo.

Pragmatica, nè per non vſum authoritate careat,an requiratur aliquod determinatum tempus.

Propoſitio X.

IN illa difficultate,an ſcilicèt lex,ſiuè Pragmatica per non vſum authoritate careat requiratur certum tempus,& opus ſit aliqua præſcriptione, requiri ſpatium decem annorum poſt alios putauit *Azor. inſtit. moral. lib.*5.*cap.*4.*quæſt.*4 *par.*1.

At ego illam pro vera agnoſcerem opinionem,certum tempus non eſſe de ſubſtantia,ſed
1 ſolùm repugnantiam per actus contrarios numero ſufficienti arbitrio Iudicis ex *Felin. in cap.*1.*de treug.& pac.Henric.in tract.de Synod. art.*2.*num.*63.*Suar.de legib.cap.*16.*nu.* 12.*lib.*4.
vbi nullum ius eſſe,quod præſcribat illud tempus decem annorum, nequè ex natura rei ne-
2 ceſſarium,& vſus videtur eſſe in contrarium, quia vt lex cenſeatur non acceptata, non ſolet expectari illud tempus,ſed tantùm, vt pro maiori parte per ſufficientem conſuetudinem repugnatum ſit.

3 Immò ſciente Principe, & non puniente, cùm poſſit,nonnulli putarunt, ſufficere duos, vel tres actus contrà legem geſtos *Panor.in d.cap.*1.*de treug.& pac.Bar.in l.de quibus n.*10. *ff.de legib.Emmanuel Sà in ſua ſumma in verbo lex,Reginal.in prax.for.pœnit.cap.* 16. *nu.*162. *lib.*13.*tom.*1.*Mirand.in manual. prælat. quæſt.*24.*art.*1.*concluſ.*3.*tom.*2. *Rodriq. quæſt. regul. tom.*1.*quæſt.*6.*art.*12.aduertens, non eſſe ne-
4 ceſſarium,tales actus fieri in præſentia Principis Legiſlatoris,vel eo ſciente, ſed ſatis eſſe fieri,ſcientibus Regijs Officialibus,vel Epiſcopis,quod paritèr tutatur *Burgos de Paz in l.*1. *Taur.n.*232.*cum ſeq.*

5 Tantò fortiùs,quia leges feruntur cum tacita conditione,*ſi populus recipiat*, & ideò nihil obſtat,ſi Princeps ſciat,vel non *Azor.inſt.moral.par.*1.*lib.*3.*c.*4.*quæſt.*2.*Filliuc.tom.*2. *tract.*21.*cap.fin.num.*429. *Salas de legib.ſect.* 2.*diſp.*13.*num.*12. & alij Neoterici communi ore paſſim.

SVMMARIVM.

1 *Lex in dubio præſumitur recepta,ſed vide nu.*3. *& Authoris diſtinctionem habes n.* 7.8.*&* 9.
2 *In dubio in fauorem legis eſt determinandum.*
4 *Conditio poſſidentis melior eſt.*
5 *Lex in dubio cenſetur obligare ſub veniali.*
6 *Dubitans de iuſtitia alicuius tributi, vel gabella non tenetur ſoluere.*

Prag-

Pragmatica ſi ſit vſu recepta, vel nè, vbi dubitatur, an præſumi debeat, illam fuiſſe acceptatam.

Propoſitio XI.

1 ANtiquum inſtitutum, & peccatum originale (ſi ita loqui fas ſit) non derelinquunt *DD.* in reſolutione huius articuli, nàm & in varias ſe diuiſere ſententias.

Aliqui, inquam, attentant veram illam opinionem, vt quandò dubitatur, ſi lex ſit vſu recepta, vel nè, in dubio præſupponi debere illã fuiſſe receptam ſtatim atquè conſtat latam eſſe *Decius conſ.*649.*GoZad.conſ.* 16.*Seraphin.deciſ.* 153. *Benintend. deciſ.* 13. *Rot. Diuerſ. deciſ.*97. *par.*1.

2 Quorum ſanè ſententia illa iuuatur ratione, quia in dubio in fauorem legis eſt iudicandum.

3 At pro negatiua opinione inſurgit *Salas de legib. par.*2.*quæſt.*21.*tract.*6.*diſp. vnica ſect.*18. *nu.*169. talitèr, vt onus probandi, fuiſſe legem in obſeruantiam, & vſu receptam alleganti incumbat *Roland.conſ.*99.*num.* 39. *lib.* 2.*Burſat. conſ.*55.*n.*20.*lib.*1.*Soc.iun.conſ.*32. *lib.*3.*Duen. regula* 38. & ita ex Deciſionarijs *Ludouic. dec. Peruſ.*98.

4 Quæ quidẽ opinio iuſtificari poteſt, eò quia in dubio melior conditio eſt poſſidentis ſuam libertatem, nempè quòd in lege nõ ſit ligatus, dùm non eſt vſu recepta.

5 Hac, inquam, ratione eſt communi calculo receptũ apud *Summiſtas, & Theologos*, vt quãdò cadat dubium; ſi Lex obliget ad mortale, vel veniale, præſumendum ſit obligare tantùm ſub veniali.

6 Indè probabilis exiſtimatur opinio *Molin. in tract. de iuſtit. & iure diſp.*674.*nu.*6. & *Aragon. in* 2.2.*quæſt.*62. *art.*3. aſſerentium, dubitãtem de iuſtitia alicuius tributi, & gabellæ non teneri ſoluere.

Ad inſtar, quandò dubitatur, ſi conſuetudo fuerit inducta ex animo deuotionis, vel obligationis, præſumendum eſt, deuotionis cauſa fuiſſe inductam, vt probat *Suar. de legib. cap.*15. *n.*13.*lib.*7.

Cœterùm, ſi meam (qualem qualem auſcultare velis ſententiam) inhærẽdo dictis ab *Azorio inſtit. moral. par.*1.*lib.*2.*c.*19. *quæſt.* 12. vtiq; ſic diuiſæ opiniones aſſociabuntur.

7 Dico igitur, quòd aut ſumus in odioſis, & pœnalibus, & tunc in dubio eſt amplectenda opinio excludens, Pragmaticam, & legem eſſe vſu receptam, vel ſumus in fauorabilibus, & tali caſu altera opinio practicari poſſet.

8 Seù contrarietas poterit ad concordiam reduci ex diſtinctionis fœdere iuxta *Menoch.* ſententiam *lib.*2.*de præſumpt.c.*2.*n.*4.

Nempè, vt prima opinio procedat, quandò Pragmatica, Lex, ſeù Conſtitutio fuerit ſemel obſeruata, & vſu recepta, tunc enim ſemper præſumitur eſſe in viridi obſeruantia, & in futurum vſum recepta.

9 Altera autem opinio habebit locum, quoties eadem Lex, Pragmatica, ſeu Conſtitutio ab initio nunquàm recepta, & obſeruata fuerit, vt patere videtur de mente *Seraphin. deciſ.* 163.*num.*1.*par.*1.*Benintend. d. deciſ.*13.*num.*4. & *Card. Tuſc. concluſ.*257.*n.*76. *in fin. lit. L.*

IO:

Digitized by Google

IO. MARIAE NOVARII I. C. LVCANI IN REGNI NEAPOLITANI PRAGMATICAS.

Colleƈtanea, & Deciſionum reportata, ſiuè vtiles, & deciſiuæ praƈticæ obſeruationes.

SVMMARIVM.

1 *Rubrica declarat Nigrum, & ab illa optimum eſt argumentum, dummodo illa ſit per ſe clara, n. 2.*

3 *Rubrica ad deciſionem cauſarum, niſi orationẽ perfectam contineat allegari non poteſt.*

4 *Generalitas Rubricæ venit reſtringenda à cumulatis in Nigro, ſi abſurdum ſequeretur.*

5 *Abolitio quid ſit.*

6 *Abolitio quotuplex ſit, & an differat ab indulgentia, & tranſactione.*

7 *Abolitio per quem concedatur.*

8 *Indulta poſſunt publicari per Reginam.*

9 *Auguſta, Auguſti priuilegio vtitur.*

10 *Abolitio concedi non poteſt per Barones.*

11 *Barones non poſſunt concedere impunitatem reuelanti crimen, etiam accedente Partis remiſſione, & quid in Epiſcopis, n. 12.*

13 *Reuelans ſub indultu promiſſo quandò torqueri valet.*

14 *Abolitio quandò reuocari poteſt.*

15 *Cauſæ conceſſionis indultus quales, & quænam ſint.*

16 *Captus cum indultu, quandò in priſtinam libertatem ſit reponendus.*

17 *Fides Regia indiſtinctè eſt obſeruanda aſſecurato per Iudicem, etiam carentem poteſtate.*

18 *Indulgentia conceſſa delinquentibus alterum occidentibus, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam, gaudet committens ſacrilegium in perſonam Clerici extrà Eccleſiam.*

19 *Occidens aliquem antè oſtium Eccleſiæ an gaudeat indultu.*

20 *Indultus conceſſus occidentibus alios delinquẽtes, prodeſt occidenti Clericum, qui citatus non comparuit, & fuit foriudicatus declaratus.*

21 *Indultu gaudet nominatus ab habente poteſtatem nominandi pro indulgentia conſequenda, & ſi poſt nominationem deliquerit.*

22 *Princeps ſæcularis poteſt concedere abolitionem de adulterio inceſtuoſo.*

23 *Abolitio delicti cõceſſa à Principe non præiudicat Eccleſiæ quòad damnum compenſandum.*

24 *Per reſtitutionem pleniſſimè factam omnia reſtituuntur, etiam ſi ius eſſet quæſitum tertio.*

25 *Gratiæ Fiſco damnoſæ in dubio qualiter ſunt interpetrandæ.*

26 *Actus non retrotrahitur in præiudicium aliorum, ſed illorum, qui actum faciunt.*

27 *In gratijs, & priuilegijs attenditur quod fuit conceſſum, & non quod ſupplicatum.*

28 *Commendatarius dicitur verus Dominus, nec differt à Titulari, quandò eſt perpetuus, n. 29. & facit fructus ſuos, n. 30.*

31 *Gratia vbi ſit ex bono pacis comprehendit Regalia.*

32 *Bannitus cum confiſcatione bonorum, reſtitutus mediante pecunia, etiam quòad bona, non recuperat bona emphyteutica deuoluta ad Eccleſiam.*

33 *Gratia conceſſa pro delicto commiſſo, non comprehendit reſtitutionem ad idem officium, in quo deliquit, niſi expreſsè fuerit dictum.*

34 *Emptores bonorum confiſcatorum, ſi illa reſtitui mandetur, habent actionem contrà Fiſcum.*

35 *Reſtitutus ad bona non poteſt propria authoritate capere illa.*

36 *Reſtitutus ad bona non recuperat fructus perceptos.*

37 *Officialis ſuſpenſus ſi ex gratia Principis reſtituitur non recuperat ſalarium temporis, quo fuit ſuſpenſus.*

Rubrica de Abolitionibus.

Collectan. I.

PErplures ſupremi, circumſpectiſſimiquè in canonica, & ciuili ſapientia, tum veteres, cùm & recentes iuris Interpretes, haud certè defuerunt, qui antequàm ad particularium

cularium *textuum* explanationem deuenirent,
de Rubricis, earumquè materia aliqua diſſe-
ruere.
1 Nec mirum, Rubriea enim Nigrum deela-
rare ſolet, cùm lex omnis ſit interpretanda
iuxtà materiam ſuæ Rubricæ *Griuel. deciſ. Do-
lan.86. num.* 8. & ideò ab illa optimum eſt ar-
gumentum *Amat.deciſ.Rot. Marcb.* 105. *num.*
65.*&* 68 *Cabed deciſ.Luſitan.*1.*num.* 15.*par.*1.
2 quandò tamen Rubrica eſt per ſe clara, & ex
omni parte perfecta,nee aliqua indiget ſupple-
tione,aliàs ſecus *Monacb.deciſ.Florent.* 46.*nu.*
78.cùm Rubrica ad deciſionem cauſarum, niſi
3 orationem perfectam contineat, allegari ne-
queat,prout quando Nigrum eſſet generalius
Rubro *Zutcar.deciſ.crimin.Lucenſ.*19.*nu.* 3.*&*
15.Immò generalitas illius venit reſtringenda
4 à cumulatis in Nigro,vbi abſurdum, & iniqui-
tas ſubſequerentur *Triuiſ.deciſ.Rot. Venet.*50.
*num.*13.*par.*2.*Monacb.deciſ.Florent.*47. *n.* 40.
videndus recentèr *Niger Cyriacus controuerſ.
forenſ.tom.*2.*cap.*400.quia Rubrica ex lege, &
lex è Rubrica cognoſcitur *Linglois deciſ.* 12.
*quæſt.*1.

Horum veſtigia ipſe quoque(& ſi minimus,
& inter Gigantes Pigmeus) ſectari intendens,
dum in Pragmatiearum noſtri Regni Neapolis
volumine de *Abolitionibus Rubrica* priùs oc-
eurrat, in qua & multæ eiuſdem materiæ par-
tieulares Pragmatieæ ſituatæ reperiuntur, an-
tèquam ad illarum explanationem deueniam,
ad huiuſmodi *Rubricæ* coronidem aliqua in
medium afferre arbitratus ſum,idemq; in eæ-
teris paritèr, & infrà peragere ex viribus co-
nabor.

5 Quarè pro terminorum cognitione (Tyro-
num gratia id ſit poſitum) obſeruandum eſt,
Abolitionem eſſe aceuſationis, ſeù delicti,&
pœnæ peremptionem,verbum enim *Abolere*
idem eſt,quod abſtergere,delere,& de memo-
ria tollere,vt ex communi DD. elogio enun-
eianit *Rota Romana in vna Rauennaten.coram
R.P.D.Brauo* in manuſcriptis, vbi quòd Abo-
litio generalis tollit omnia delicta, pœniſq; de-
rogat,& quandò non habet effectū extinguen-
di delictum, ſaltem guidatiei effectum produ-
eit *Peguer.deciſ.*39.
6 Sed quotuplex ſit,& ſi differat ab indulgen-
tia,à tranſactione,& reſtitutione, de eius effe-
ctibus,requiſitis,& de tota materia habetur in
*l.*1.& per tot.*C.de abolit.in l.*1.& per tot. *C.de
general.abolit.in l.abolitio cum ſeq. C.ſi reus, vel
accuſat.mort.fuer.in l. abolitio, & ſequ. in l. aut
priuatim §.triginta,in l ſi interueniēte,in l.ſi quis
repetere*,& per tot *ff.ad Turpil. in l.liberorū §.
fin.& in l.diui fratres ff. de accuſat.& in l.qui de
crimine C.qui accuſ.nō poſſ.*vbi *Scribētes* cōmu-
niter,& vide *Chriſtin.dec.Cur.Belgic.*205.*vol.*4.
7 Conceditur autem huiuſmodi abolitio ab
omni Principe ſupremo,Regalia iura habente,
& Superiorem non recognoſcente *l.*1. *&* 2.*C.
de ſentent. paſſ.Cacber. deciſ.*101.*Thomat. deciſ.*
21.*Mart.deciſ.Rot.Piſan.*155.*Franc.Marc.dec.*
158.*par.*1.qui paritèr videndus eſt *deciſ.*18. *ea-*
8 *dem par.*1.*& dec.*153.*par.*2.vbi eoneludit,*Re-
ginæ* adhùc lieere talia Indulta publicare,quaſi
9 quòd Auguſta, Auguſti priuilegio vtatur *l.Au-
guſta ff.de legibus*,& conditionem mariti Regis
ſectetur *Griuel.deciſ.Senat.Dolan.*104.*num.*27.
eiuſdemq; radijs eorruſcliet, eùm reputentur
vnum corpus, & anima, eademq; earo *Amat.
dec.Rot.Marchiæ* 63.*n.*29.
10 Quà vera exiſtente eoncluſione illatiuè fir-
mandum eſt, Baronibus, alijſq; Feudatarijs in-
ferioribus à Principe ſuperioritatem recogno-
ſeentibus abolitionum huiuſmodi conceſſionē
non eſſe permiſſam, etiam vigore præſcriptio-
nis *Cacber.*nuper adducta *deciſ.*101.& vide no-
uiſſimè *Merlin.controuerſ.forenſ.*33. vbi refert
11 iudicatum per M.C.V. in Collaterali Conſi-
lio, Barones Regni nec poſſe promittere im-
punitatem,& indultū reuelanti erimen, etiam
præuia Partis offenſæ remiſſione, ſed id ſupre-
12 mo Principi eſſe reſeruatum.

Licèt,valere Epiſcopos locorum ordinarios
concedere indultum illis,qui aliorum delicta
detegunt,fateatur Illuſtriſſimus Præſul *Riccius
dec.Cur.Archiep.Neap.*270.*par.* 2. *& dec.* 75.
*par.*3. quo in caſu, quamuis reuelans debeat
13 potiri gratia,non tamen per hoc euadet, quin
ſi perfectæ probationes baberi nequeant,nè ad
faciendum indicium torqueatur ille *idem deciſ.*
38.*par.*1.*Præſes de Franch.deciſ.* 459. quia in
tali caſu tortura ad inueſtigādam criminis ve-
ritatem,& non in pęnam irrogatur, & gratia
in hoe non extenditur.

Verùm non nego,Barones in hoc Regno ex
forma inueſtiturarum poſſe facere gratiam de-
lictorum,& commutare pęnas ante ſententiā,
vel poſt,ſi habeant ſecundas cauſas *Preſes de
Franch.dec.*370.
14 Et ſicuti tales ſupremi Principes huiuſmodi
abolitiones poſſunt concedere, ità pariter &
illas reuocare valent, quandò abolitio non eſ-
ſet publicata,ſed tantùm coram aliquibus de-
elarata *Capyc.deciſ.*133.*Vrſill.ad Affl. dec.*361.
15 Cauſæ verò conceſſionis indultus generalis
poſſunt eſſe plures, putà quādo Principes ma-
trimonium contrahunt, in natiuitate Primo-
geniti, pro gaudio magnæ pacis, vel quando
noui Principes poſſeſſionē aggrediūtur *Guid.
Pap.dec.*36.108.154.*&* 624.
16 Sed obſeruabis, priſtinam in libertatem eſſe
reponendum captum cum indultu,quamuis ei
non prodeſſe prętendatur *Præſ.de Franch.dec.*
258.*&* 415.*Cauale.deciſ.*1. *nu.* 45. *par.*1.*Cabal.
reſolut.crim. caſ.* 118. & eſſe deciſum in Sacro
Regio Conſilio, inquiſitum captum cum no-
minatione debere in priſtinam libertatem re-
poni,teſtatur *Addit.ad Tartagl.in margarita
Fiſci par.*2.*defenſ.reorum cap.*1.

Et licèt ſi poſt conceſſum indultum dubite-
tur

tur de viribus ipſius interim indultatum eſſe
carcerandum affirmet *Laurent. deciſ. Rot. Auenion.* 42.

Tamen cõtra eum nouiſſimè inſurgit *Giurb. conſ. deciſiu. crim.* 57. vbi latè hanc tutatur ſententiam, quam pariter probat recẽtèr *Merlin.*
17 *controuerſ. forenſ.* 53. dum firmat, fidem Regiã
indiſtinctè eſſe obſeruãdam aſſecurato per Iudicem, etiam non habentem aſſecurandi poteſtatem, & contra legis reſcriptum.

18 Nùm autem indultu conceſſo delinquentibus alterum occidentibus, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam, gaudeat ſacrilegium committens in perſonam clerici, extrà tamen Eccleſiam, adeas *Praeſ. de Franch. deciſ.* 499. vbi pro affirmatiua parte deciſum teſtatur, addo *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 60. *Maſtrill. dec. Sicil.* 68.

19 Et indultu illo an gaudeat occidens alium ante oſtium Eccleſiæ, *idem Praeſ. deciſ.* 402. videtur affirmatiuæ inhærere opinioni, confert *Maſtrill. deciſ.* 22. & vide *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 15.

20 Et indultus conceſſus occidentibus alios delinquentes an proſit occidenti aliquem, qui prætendebatur eſſe clericus, licèt citatus non præſentauerit Bullas, immò fuerar contumax declaratus, & foriudicatus, affirmatiuè iudicatum dicit *idem D. de Franch. deciſ.* 465. & vide *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 40. *à n.* 5. *cum ſeq.*

21 Et indultu delictorum num gaudere valeat nominatus ab habente poteſtatem, & facultatem nominandi pro indultu conſequendo, ſi poſt nominationem deliquerit, declarat *idem D. de Franch. deciſ.* 433. vbi pro affirmatiua determinatum teſtatur.

22 Nec prætermittam dicere, abolitionem criminis adulterij inceſtuoſi poſſe cõcedi à Principe ſæculari *Franc. Marc. dec.* 152. *par.* 2. probans *deciſ.* 162. *par.* 1. excludi ab indultu generali crimen parricidij, & necis proprii filij non baptizati.

23 Et ſignabis, abolitionem delicti à Principe non præiudicare Eccleſiæ quòad damnum compenſandum *Chriſtinaeus deciſ. Cur. Belgic.* 16. *tom.* 2. *nu.* 9.

Cœterum, quia in huiuſmodi abolitionibus ſolent delinquẽtes reſtitui plenè, & pleniſſimè ad famam, honorem, dignitatem, bona, & quælibet mobilia, & ſtabilia, burgenſatica, & feudalia, vt præcisè legitur in *Prag.* 2. *hac rubrica* in antiqua editione, cùm in moderna illa non adſit, prout & aliæ perplures non fuerunt im-
24 preſſæ, ideò vtile eſt ſcire, per hanc reſtitutionem pleniſſimè factam omnia in priſtinum reſtitui, etiam ſi ius eſſet quæſitum tertio *Gram. dec.* 65. etiam mediante emptione, taliter vt ſi eſſent alienata, adhùc eſſent reſtituenda *Thomat. deciſ. Macer.* 99. *Anna alleg.* 68. *Chriſtin. deciſ. Belgic.* 208. *vol.* 4. vbi plura.

Quamuis regulariter gratia, & reſtitutio facta à Principe non comprehendat bona alienata in tertium tranſlata *l. fin. vbi DD. C. de ſentent. paſſ.* ea de ratione, quia intelligitur, ſalno iure tertij *l.* 2. *§. ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publico, l. benè à Zenone C. de quadrien. praeſcript. l. & ſi ſine §. ſed quod Papinianus ff. de minor. l. quod ſi minor §. Scæuola ff. eod. tit. l. per reſcripta C. de precib. Imper. offerend. l. quoties C. de edend.* & abolitio intelligitur abſq; præiuditio iuris alteri quæſiti *Chriſtin. dec. Belgic.* 16. *vol.* 1.

At ipſe dubito de hac ratione, nã dato, quòd in gratia comprehenderentur etiam bona in alium alienata, nullum tamen vertitur præiudiciũ tertij poſſeſſoris, quia iſto caſu Princeps ſi vendidit tenebitur de euictione, & emptor contrà ipſum habebit regreſſum ad pretinm *l.* 1. *&* 2. *C. de quadrien. praeſcrip.* & ità fuiſſe deciſum refert *Caeber. deciſ.* 47.

Quod procederet, etiam ſi Princeps non teneretur de euictione, nam in omni caſu ſatis intereſſe poterit poſſeſſoris habere, dum rem potiùs, quàm pretium exoptaret.

Vndè duas alteras inueſtigo rationes, qua-
25 rum prima eſt, quia gratiæ, & priuilegia Fiſco damnoſa ſemper interpretanda ſunt, vt minùs Fiſco præiudicẽt, quàm ſit poſſibile *l. nec damnoſa C. de precib. Imper. offerend.* cum concordant. ideò ſi eſt facta gratia quòad bona, intelligendum eſt de bonis Fiſci, non de alienatis, quæ non ſunt ampliùs Fiſci.

26 Altera verò eſt, nam actus nunquam retrotrahitur in præiudicium aliorum, ſed eorum dùmtaxat actum facientium, & verum eſt, dicere, abolitionem impetratam intelligi abſque præiudicio iuris alteri quæſiti *Chriſtinaeus dec. Cur. Belgic.* 16. *n.* 11. *tom.* 2.

Quæ ſanè regula procedit, etiam ſi per indultum expreſsè ſupplicatũ fuerit, reſtitui aduerſus bona alienata, nam ſi in reſcripto id cõceſſum non fuerit, ſupplicatio minimè operatur conceſſionem bonorum alienatorum *Afflict. deciſ.* 36.

27 Ratio eſt, quia in priuilegijs, & gratijs attẽditur quod fuit conceſſum, non autem quod fuit ſupplicatum *Rot. in antiq. dec.* 10. *de reſcrip. & deciſ.* 28. *eod. tit. in nouis.*

28 Licèt & ſi reſtitutio fiat, non extendatur ad bona alienata, tamen benè extenditur ad bona data in commendam, in conuerſione fructuum in proprios vſus, & fuiſſe deciſum in Regia Camera Summariæ refert *D. Reg. Tapia in rubric. de conſtitut. Princip. cap.* 3. *num.* 16. vbi latè tractat præfatam materiam, qui tamen in hoc alios contradicentes adducit.

Quorum ſanè opinio fortaſsè poſſet pro-
29 cedere, vbi commenda data eſſet in perpetuum, quia tunc Commendatarius dicitur verè Dominus, quandò eſt perpetuus *Guid. Pap. deciſ.* 152. *Caſſador. deciſ.* 2. *de vnion. & deciſ.* 5. *de priuileg.* *Capyc. dec.* 3. *Franc. Marc. deciſ.*

dec. 1109. *lib.* 1. *& deciſ.* 399. *lib.* 2. *Boer. deciſ.*
30 2. & Commendatarius perpetuus non differt à vero titulari *Franc. Marc. dec.* 1176. *&* 1276. *vol.* 2. *Anna alleg.* 104. *Puteus deciſ.* 25. *lib.* 1. vbi
31 quòd Commendatarius perpetuus facit fructus ſuos, quia eius virtute non dicitur Depoſitarius, aſſerens, quòd ſi commenda eſt ad vtilitatem Eccleſiæ non facit fructus ſuos, niſi quòad victum, ſi verò ad vtilitatem propriam, facit fructus ſuos cũ oneribus Eccleſię *Caſſador. dec.* 32. *ſuper regul. Cancellar. Biſignett. dec.* 1. *de præbend. Puteus deciſ.* 254. *lib.* 3. *Franc. Marc. deciſ.* 1109. *vol.* 1. *& deciſ.* 399. *vol.* 2. ſed non per hoc contra reſtitutos meum propalo votum.

32 Et obſerua, reſtitutionem, & gratiam factam ex bono pacis comprehendere etiam Regalia, *Gram. deciſ.* 105. immò etiam & feuda *Afflict. deciſ.* 361. *Capyc. deciſ.* 69. & ad materiam vide *Præſ. de Franch. dec.* 213.

33 Sed bannitus in pœnam capitis, & confiſcationis bonorum reſtitutus mediante pecunia, etiam ad bona per Principem ſæcularem, an recuperet bona emphyteutica deuoluta ad Eccleſiam, vide *Nigr. Cyriac. forenſ. controuerſ.* 342. *tom.* 2. vbi negatiuam probat ſententiam.

Et etiam gratia conceſſa pro delicto commiſſo nõ comprehendit reſtitutionem ad idem officium, in quo deliquit, niſi fuerit expreſsè facta mentio, vt latè fundat *D. Reg. Rou. deciſ.* 62. & ſic deciſum fuiſſe teſtatur.

Aduerte autem, quòd licèt bona alienata per Principem reſtituantur per tertios poſſeſſores ex vi huius Pragmaticæ, vbi eſt facta ple-
34 naria reſtitutio, nihilominus emptores iſtorũ bonorum poſſunt reconuenire Fiſcum de pretio, & illud recuperare *l. ſi locus §. fin. ff. quemadmod. ſeruit. amittat. l. ſi quandò C. de oper. public. Puteus deciſ.* 381. *lib.* 3. & gratia erit valida, nec vitiabitur, ſi fortè Princeps pretium non reſtituerit, vt multi *DD.* autumant.

35 Sed an taliter reſtitutus debeat poſſeſſionem rerum adipiſci propria authoritate, vel mandato, & authoritate Principis reſtituentis, ac citato poſſeſſore? dicas, non poſſe propria authoritate id agere, quia poſſeſſor non debet non citatus à ſua poſſeſſione eijci *Affl. deciſ.* 116. & meliùs *deciſ.* 361. quod procedit etiam ſi Princeps illum reſtituerit de plenitudine poteſtatis, quia non per hoc interuertitur poſſeſſio illius tertij, vt dixit *Rota in Spoletana de Mereillis coram R.P.D. Pirouano.*

36 Et an taliter reſtitutus recuperet fructus interim perceptos; negatiuè dicendum eſt ex vi *text. in auth. idem eſt de Neſtorianis C. de hæretic.* qui deſumptus eſt ex *§. generale in auth. vt cùm de appell. cognoſc.* vbi habetur, quòd ſi quidam liberi ſunt fideles, aliqui verò non, portio, & hæreditas omnium debet eſſe apud fideles, & ſi poſteà fuerint conuerſi, reſtituuntur correis eorum partes ſine fructibus *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgic.* 123. *tom.* 2.

Confert *textus in l. cum allegatis, & in l. pe-*
37 *nult. C. de re militar. lib.* 12. vbi Officialis ſuſpenſus, ſi ex gratia Principis reſtituitur, non recuperat ſalarium temporis, quo fuit ſuſpenſus *Boer. deciſ.* 98. & ità ſeruatum fuiſſe refert tẽpore Iudicum cauſarum Rebellium de Lautrech *Anna in cap.* 1. *nu.* 226. *de vaſal. decrepit. ætat.* apud quem alia poteris videre in iſta materia reſtitutionis, quam amplius non proſequor, cùm à *Deciſionarijs* noſtris (iuxtà inſtitutum) non ſit amplè tractata.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia, & abolitio crimina futura non comprehendunt.*
2 *Homines ad delinquendum incitari non concedendum eſt.*
3 *Delictis, & fraudibus via claudenda eſt, illiſq; eſt occurrendum, & n.* 4.
5 *Crimina futura à Principe remitti nequeunt.*
6 *Legitimatio ſpurij naſcituri à Principe concedi non poteſt.*
7 *Remiſſio fit pœnitenti.*
8 *Princeps remittendo pœnam, cenſetur pro præteritis delictis, non autem pro futuris.*
9 *Reſcripta ad fauorem debitorum conceſſa per Principem, pro debitis præteritis intelliguntur.*
10 *Gratia concedi nequit, non exiſtente Partis remiſſione, ſed quandò ſub conditione, vt obtineatur Partis remiſſio, n.* 14.
11 *Gratia abſque Partis remiſſione dicitur nulla.*
12 Theſauri *opinio* deciſ. 21. *reijcitur, quatènus putauit, Partis remiſſionem non requiri, vt quis indultu gaudere valeat, ſed vide num.* 13.
15 *Iudex poteſt moderare pretium petitum à Parte pro remiſſione facienda.*
16 *Remiſſiones requiſitæ in certo termino, infra illum pariter debent præſentari.*
17 *Conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, & è contrà, n.* 18.
19 *Condemnatus ad tempus, & ob id ſuſpenſus, deindè poteſt ad ſacros ordines aſcendere.*
20 *Parochus condemnatus ad triremes, vel ad tempus, illo tranſacto poteſt ad Parochiam regredi.*
21 *Promiſſum infrà certum tempus an, & quandò adimpleri poſſit poſt tempus.*
22 *Gratia conceſſa indulgentiæ ſumit robur à die datæ.*
23 *Modus, & conditio reſolutiua faciunt actum à principio purum.*
24 *Modus potiùs, quàm conditio præſumitur.*

25 *Re-*

25 *Remiſſio vulnerati, ſi ſequatur deindè mors, an proſit quòad effectum gaudendi indultu.*
26 *Acceſſus ad loca, in quibus morantur Partes offenſæ probibitus à Pragmatica qualiter intelligatur.*
27 *Extorquere per vim remiſſiones ab offenſis eſt probibitum.*
28 *Crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ, & Humanæ includitur ſub generali indultu.*
29 *Crimen læſæ Maieſtatis quotuplex ſit, & num. 32.*
30 *Hæreſis de ſubſtantia quid nam ſit.*
31 *Hæreticus quis dicatur.*
33 *Receptans inquiſitum de crimine læſæ Maieſtatis comprehenditur ſub Pragmatica.*
34 *Fabricans monetam bonam excluditur ab indultu, vel ſi moneta eſſet falſa, nec perfecta, num. 35.*
36 *Tonſores monetarum non gaudent indultu.*
37 *Expendens monetam falſam an gaudeat indultu.*
38 *Tentans mediante aſſaſſinio occidere non fruitur indultu.*
39 *Veneratio quæ adhibenda ſit Sanctiſſimo Sacramento, cuius miracula recitantur.*
40 *Indultus an, & quos Officiales delinquentes comprehendat.*
41 *Delinquere in officio quis dicatur, nè indultu gaudeat Officialis, qui in illo deliquit.*

De Abolitionibus Pragm. I.

Collectan. II.

HAuendo la Maeſtà, &c.

Conceditur hic indultus generalis ad fauorem delinquentium, & malefactorum, exceptis criminibus Hæreſis, læſę Maieſtatis, falſæ monetæ, aſſaſſinij, violentiæ, ſeu offenſę contra Regios Miniſtros, Officialeſquè iuſtitiæ, & nonnullis alijs, de quibus in corpore.

Ad cuius obſeruationem inueſtigare liceat, quòd dum *textus Pragmaticæ* loquitur abolẽdo maleficia, delicta, crimina, & exceſſus iam commiſſos, diſpoſitio, ſiue gratia concernit tẽpus præteritum, nec præſens, aut futurum.

1 Quarè cõſtitnenda eſt regula, nempè decreta concedentia libertatem, ſeu indulgentiam delictorum, ad crimina futura non trahi, pròut communi voce clamant *DD.* noſtri, & deciſum fuiſſe fatetur *Oldrad. in l. cùm lex ff. de legibus*, ſequitur *Mart. deciſ. Rot. Piſan.* 143. vbi quòd delinquens poſt promulgationem indultus nõ gaudet indultu, addo *Peguer. dec. Rot. Cathalon. 64. Praſ. de Franch. dec. 360. & dec. 433.*

Quæ ſanè concluſio ratione nõ caret, ſiquidem ſi indultus ad futura delicta extẽderetur, vtiquè viam criminibus pararet, nam faciliùs homines ſcientes ſe per gratiam eximi poſſe,
2 vtiq; delinquerent, quod quidem concedi non
debet ad *text. in l. conuenire ff. de pact. dotalib.*
3 delictis enim, & fraudibus via non eſt aperienda
l. in fundo ff. de rei vendic. c. porrò de diuort. &
4 dolis, ac fraudibus, modis omnibus occurrendum eſt *l. 1. ff. de dolo, cap. ſedes de reſcript.*
5 Vndè meritò, nec Principi futura delicta per
gratiam remittere licet *l. ſi vnus §. illud ff. de*
6 *pact.* & ideò in legitimando ſpurio adhùc non
nato Principis manus ſunt ligatæ, ea ratione, nam patri daretur occaſio delinquendi, & for-
7 nicandi, illumq; ad delinquendum duceret, &
quia remiſſio fit pœnitenti, & pęnitere, & velle
8 delinquere ſunt oppoſita, propterea Princeps
remittendo pœnam, intelligitur pro præteritis delictis, non autem pro futuris, vt quotidiè iudicatur.

Hinc oritur, in Regijs Tribunalibus iuridicè
9 ſeruari, vt Principum in fauorem debitorum
reſcripta, ſiue moratoriæ, & literę iudiciales ad præterita tantùm debita, & non ad futura trahantur, pròut argumento *tex. in l. Aurelius §. Titius Seio ff. de liberat. legat.* deciſum refert in Senatu Grationopolit. *Guid. Pap. dec.* 109.

Quatènus autem dicitur, *parte concordata*, obſeruabis, non fuiſſe neceſſariam appoſitionẽ huiuſmodi conditionis, cùm de per ſe intelligatur, vt deciſum in Sacro Regio Conſilio teſtatur *Anna in repetit. cap. 1. nu. 255. de vaſall.*
10 *decrep. ætat.* parte enim non concordata, & habita ab offenſis remiſſione, Principi non licere aggratiare, patet ex *l. fin. C. de abolit. l. 2. C. de precib. Imperat. offerend. l. æquiſſimum ff. de vſufruct. Laurent. deciſ. Rot. Auenion. 43. Cabal. reſolut. crim. caſ. 58. cent. 1. & caſ. 157. cent. 2. Caeber. deciſ. 138. Seſe deciſ. Rot. Aragon. 178. Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 343. tom. 2. Cabed. dec.*
11 *Luſitan. 75. par. 1.* vbi quòd gratia abſque Partis remiſſione dicitur nulla, confert *Rit. M.C.* 275. & *pragm. 4.* infrà de *Compoſit.* vbi latiùs dixi, quia dum Princeps remittit, ſubintelligit ſemper reconciliationem factam cum amicis defuncti *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgic. 16. n. 12. tom. 2.* quæ quidem remiſſio ſatis operatur etiã ad diminuendam pœnam *Zuccar. deciſ. crim. Lucenſ. 14.*

12 Et quàmuis *Theſaur. deciſ.* 21. tuetur opinionem, Partis remiſſionem nõ requiri, vt quis indultu gaudere valeat, tamen vti contrà communem, & receptiſſimam ſententiam loquens, in hoc minimè venit recipiendus, niſi fortaſsè
13 illam veram eſſe dicamus, quandò Princeps
ex poteſtate abſoluta id ageret, vel publica vtilitas poſtularet, vt remiſſio delicti fieret cũ præiudicio Partis læſæ, tunc enim Principi licere, quamuis ipſa clamaret, nouiter probat *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 341. num. 4. tom. 2.* qui tamen *controuer. 20. tom. 1.* enucleat, quãdò liceat Principi, & quibus remedijs poſſit facere gratiam delinquenti, tuta conſcientia, inuita Parte aduerſa.

Sed dum in eodem *textu* autumatur, *vel*
parte concerdata infra ſex menſes, reſultat con-
14 clnſio, Principem poſſe facere gratiam de cri-
minibus, etiã quòad Partis remiſſioné, & pro-
cedit, ſub cõditione, *ſi gratiam obtinuerit infra*
tale tempus, & tunc obtenta remiſſione taliter
aggratiati ſtatim petere poſſunt declaratoriam
gratiæ *Præſes de Franch. deciſ.* 509. & ita plu-
riès vidimus obſeruatum, & executioni man-
datum.

Et nota, quòd ſi infra hos ſex menſes Pars
offenſa nolit ſe concordare per calumniam,
petendo pretium exceſſiuum pro facienda
15 remiſſione, Iudex poterit illud moderare, &
ad iuſtum pretium reducere, cogendo Partem
offenſam ad remittendnm pro iuſto pretio, ar-
bitrio ipſius taxando, pròut ità probant *The-*
ſaur. d. deciſ. 21. & *Gaſpar Theſaur.* eius filius
forenſ. quæſt. 26. lib. 4. affirmantes, ità in Senatu
Pedemontano practicatum, Noſq; latiùs ſecta-
ti fuimus *forenſ. quæſt. 96. par.* 2. & practicatum
fuit in Curia Epiſcopali Viciequenſi contra
quemdam Clericum renitentem facere remiſ-
ſioné cuidam, qui illum verberauerat, ſub præ-
textu, quòd volebat centum aureos, nam fuit
taxata certa quantitas pro expenſis, Medicis,
medicinis, & alijs, illiquè tributis, & abſolutus
fuit percuſſor.

Confert, quòd quandò laicus percuſſor cle-
rici petit veniam, & offert ſatisfactionem, ſi re-
cuſet clericus reconciliari, eo inuito abſolutio
impartitur, vt pluriès determinaſſe Curiam
Archiepiſc. Neap. refert Illuſtriſſimus Præſul
Ricc. deciſ. eiuſdem Curiæ 86. *par.* 1.

Nec non ſignabis, nèdum infra dictos ſex
menſes debere fieri, & obſeruari remiſſionem,
ſed pariter infra idem tempus debere legitimè
16 præſentari Officialibus loci, vel ad quos ſpe-
ctabit, ità quòd remiſſiones obtentæ dicto ter-
mino elapſo, nihil operantur ad obtinendum
17 indultum, ex regula, quòd conceſſum in tem-
pore, poſt illud videtur denegatum, & permiſ-
ſum ad tempus, poſt illud cenſetur prohibitum
l. ſi vnus §. 1. & l. epiſtola §. fin. ff. de pact. l. Im-
perator ff. de poſtuland. l. pater filium §. fundum
ff. de legat. 3. l. 2. C. de iur. emphyt. cap. fin. §. in
alijs vt lit. nõ conteſt. Cacher. deciſ. 83. *Rot. Rom.*
deciſ. 617. tom. 2. par. 1. in recentior. vt è contra
18 permiſſum poſt tempus, antè illud cenſetur
prohibitum *l. promiſſas ff. de conſtitut. pecun.* ex
quo *Monald. conſ. deciſiuo* 38. *lib.* 2. dicit, con-
19 demnatum ad tempus, & ob id à diuinis ſu-
ſpenſum, deindè poſſe ad ſacros aſcendere or-
dines, & Curia Archiepiſcopalis Neapolis iu-
20 dicauit, Parochum condemnatum ad triremes
ad tempus, & ſi ex condemnatione ſequatur
infamia, poſſe tranſacto tempore abſque noua
habilitatione ad Parochiam regredi.

21 Sed promiſſum infra certum tempus, an, &
quandò potuit adimpleri poſt tempus, decla-
rat *D. Reg. Rouit. deciſ.* 53.

Tandem eſt animaduerſione dignum, obtẽ-
ta remiſſione infra dictum tempus eſſe acqui-
ſitum ius indultato à die, quo fuit gratia con-
22 ceſſa, cùm à die datæ indulgentiæ ſumat ro-
bur, & effectum ſuum operetur *Præſ. de Frãch.*
deciſ. 62. & 326.

Cuius opinionis redditur ratio, quia verba
illa, *infra ſex menſes*, conditionem minimè im-
portant, ſed modum, & reſolutionem, qui qui-
23 dem modus, & conditio reſolutiua faciũt actũ
à principio purum, vt ex eo ſtatim ius acquira-
tur, vt ex *l. quib. diebus §. Termilius, & ibi DD.*
ff. de condit. & demonſtr. dixit *Rot. in vna Cre-*
monen. Legati coram R. P. D. Brauo, vbi etiam,
24 in dubio præſumi potiùs modum, quàm con-
ditionem, de quo *eadem Rot. deciſ.* 362. *par.* 4.
diuerſor.

25 An autem remiſſio offenſi, qui dum eſſet vul-
neratus iniuriam remiſit, ſit ſufficiens ad hunc
effectum?

Pro affirmatiua parte reperio deciſũ in cau-
ſa Regij Fiſci cum Innico Faiella in Banca de
Puteo, vbi determinationem factam per M. C.
V. confirmatã à Sacro Cõſilio habes, & proin-
dè poſſe quem cum tali remiſſione gaudere
generali indultu, refert nouiſſimè *Reg. Tap. in*
ſua compilat. iur. Regn. lib. 5. fol. mihi 424. *nu.* 23.

Sed quatènus mandatur, vt inquiſiti, qui ad-
huc à Partibus remiſſiones non obtinuerunt,
valeant intra ſpatium ſex menſium illas impe-
trare, dummodò per octo milliaria minimè ac-
cedant ad loca, in quibus Partes offenſæ mo-
rantur.

26 Obſeruabis, talem prohibitionem accedendi
intelligi etiam per paruum tempus, etiã animo
non reſidendi, quia gratia hæc prohibet nèdum
acceſſum ad loca, in quibus extant Partes of-
fenſæ, ſed pariter per octo milliaria, ergo nec
etiam per tranſitum illùc accedere poterint,
vt copioſè tutatur, & iudicatũ recenſet *D. Reg.*
Rouit. dec. 4.

Sed quia regulariter prohibitus accedere ad
locum, tranſeundo illùc non incidit in pęnam,
iuxta ea, quæ conglomerat *Vin. deciſ.* 505. & la-
tiùs *Nos* diſſeruimus *forenſ. quæſt.* 28. *par.* 1.

Ideò in releuamen miſerorum delinquen-
tium poſſet contrarium practicari, quotiès cõ-
ſtaret de acceſſu, non animo reſidendi facto, vel
momentaneo actu, qui in pęnalibus non debet
eſſe in conſideratione, cùm verum ſit dicere,
non dici veniſſe, qui non ſtetit, & animum reſi-
dendi non habuit *l. ex facto ff. de hered. inſtit. l.*
ſcire oportet §. ſufficit ff. de excuſat. tutor. c. 1. de
Iudic. & ità in terminis non deſunt *DD.* ex no-
ſtris, qui huic innituntur ſententiæ.

27 Et quatènus prohibetur, nè remiſſiones im-
petrentur per minas, & per vim, adde *Fragm.*
1. *infra de capient. hom. per vim*, vbi cautum eſt,
pęna mortis eſſe puniendos iſtos tales, qui ho-
mines capiunt pro extorquenda remiſſio-
ne, & vide *Clar. in ſua pract. crim. in §. fin.*
quæſt. 59.

Digitized by Google

*quæſt.59.num.*2.vbi reſert,quemdam,qui ſimilem remiſſionem per vim, & metum ab hæredibus occiſi extorſerat,non ſolùm non potuiſſe gaudere gratia, ſed fuiſſe laqueo ſuſpenſum.

28 Dum autem exceptuatur crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ,& Humanæ,ſignabis,fuiſſe neceſſarium exceptuari ſpecialiter, quia aliàs ſub tali indultu comprehenſum fuiſſet, vt iudicatum pluries fuiſſe per Senatũ ſuum dicit *Clar. in §.fin.quæſt.*59.*verſ.ſcientiam*,& ideò meritò inter alia crimina exceptuatum fuit primò crimen læſæ Maieſtatis Diuinę,& Humanæ,adde *Præſid.de Franch.deciſ.*713.

29 Eſt igitur crimen læſæ Maieſtatis duplex, Diuinæ,& Humanæ *Auth.Gazaros C.de Epiſc. & cler.*

30 Diuinæ Maieſtatis eſt crimen hæreſis,cuius de ſubſtantia eſt, vt electio doctrinæ contrarię veritati fidei ſit pertinax *cap.hæreſis,& cap.hæreticus* 24.*quæſt.*3.

Itá vt dubitatio proueniens ex ſubreptitia tentatione contingente ab inopinata quadam cogitatione,aut diabolica illuſione quis incœperit indeliberatè dubitare circà fidem, in ſe tamen reuerſus captiuat intellectum ſuum in obſequium Chriſti,& deliberat credere, quod credit Eccleſia,non facit hæreticum *Graſſ.deciſ.par.*1.*lib.*2.*tit.de hæret.cap.*8.*à n.*10.

31 Et ſecundùm *Chriſtinaum deciſ.* 34. *vol.* 2. *Rot.Belgię.* is largè dicitur hæreticus, qui quomodolibèt in hæreſim lapſus eſt, aut apertam, & vehementem de hæreſi ſuſpitionem dedit, dicens inter alia,plura requiri ad hoc, vt quis dicatur hæreticus.

Primò,quòd ſit baptizatus tali modo,vt iuxtà communiorem ſententiam Iudæi, Pagani,& Maumettani,non ſint hæretici; ſecundò, quòd ſcienter erret in fide Catholica, approbando falſa pro veris, & incerta pro certis. Tertiò, quòd ſit pertinax in ſua opinione, cùm pertinacia requiratur ad conſtituendam hæreſim *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 446. *num.*3. *tom.*4.vbi quòd hæreſis conſiſtit circà res fidei cum pertinacia,& alia cumulat in materia, quem etiam videas *deciſ.* 439. vbi quandò hæreſis committatur latè enucleat,& *deciſ.*440. vbi quòd hæreſis non poteſt dari ſine errore intellectus,& ex corde procedit,non ex ore, & ſola mente contrahitur, & vide *eumdem deciſ.* 441. 442. 443.444.& 445.cum plurimis alijs *deciſionibus ſequent.cit.tom.* 4. àd quem omninò recurras, nam largè perplurimas in diuerſis articulis materiam tangentibus res iudicatas reportat, & examinat, & vide pariter *Oter. quæſt.* 13. *Boer. deciſ.* 341. & *Rot.in antiq.deciſ.*1.*de hæretic.*

Declara autem, ſuſpectum de hæreſi non eſſe excluſum ab hoc indultu, quia ſtatutum loquens de hęreticis, non comprehendit ſuſpectum de hæreſi *Rot. diuerſ. deciſ.* 999. 1000. & 1001. *part. tertia.*

32 Crimen verò læſę Maieſtatis humanæ eſt illud,quod committunt ſubditi contrà Regem, vel Imperatorem, aut Principem non recognoſcentem Superiorem,vt eſt *textus in l.* 1.& per tot.*ff.ad l. Iul. Maieſt.* fusè videndus *Oter. quæſt.*1.*part.*3. vbi lęſæ maieſtatis crimen quibus modis committatur, & qualiter puniatur, & ideò quandò contrà Officialem Baronis conſpiratur,læſæ Maieſtatis crimen non committitur,latè *Viuius dec.*278. vide *Minſynger. obſeruat.*41. *cent.* 5. nec etiam ſi contrà Barones eſſet *Taſſon.in obſeruat.iuriſdict.ad pragm. de antefat. verſ.* 3. *obſeruat.* 4. *num.* 26.*pag.* 194.

33 Quibus ſic præmiſſis amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ, (quatènus excipit crimen læſę Maieſtatis) procedere etiam in receptante reum inquiſitum de tali crimine,quia neq; gaudet indultu, vt iudicatum fatetur *Reg. de Ponte in deciſ.*22.

Dum exceptuatur crimen falſę monetę.

Quæ dicatur moneta falſa, & qualiter puniantur illam fabricantes, & expendentes,recurre ad *Oter.quæſt.*16 *par.*3.

34 Amplia primò,diſpoſitionem hanc procedere etiam in fabricante monetam bonam, & perfectam,hoc eſt ęqui ponderis, & pretij *Peguer.deciſ.*46.quia licèt moneta in ſe ſit vera, & bona,& itá fiat, tamen cùm à non habente facultatem, & talem poteſtatem, fabricata ſit, monęta falſa dicitur, & lędit Principis Maieſtatem, dùm eius authoritatem ſibi arrogare intendit,quam non habet.

35 Amplia ſecundò, in fabricante monetam falſam,quę ad hùc non erat perfecta, quia fortè fuerit captus *Gram.deciſ.*74. qui refert iudicatum fuiſſe, talem habitum pro verò Monetario,& pęna ordinaria punitum, ſequitur *Cabal.reſolut.crim.*27.

36 Amplia tertiò,in tondente monetam,ad *tex. in l.quicunque ff.de falſ.* etiam ſi tonderet vſq; ad iuſtum pondus *Vrſill. deciſ.fin.* vide *Peguer. in deciſ.*86.& *Cabal.d.reſolut.crim.*27.

37 Modifica tamen,prędictam concluſionem non procedere in expendente monetam falsã dolosè, & ſcienter, nam iſti gaudent pręſenti beneficio indultus, vt apud *Franch. in deciſ.* 403.

Ad cuius corroborationem ſtringit alia *eiuſdem deciſio* 351. vbi voluit,*text. in l.* 1.C.*de falſ.monet.*diſponentem, vt condemnatus de fabricatione falſę monetę non admittatur ad appellandum, non procedere in expendente falſam monetam,etiam ſcienter,ſicq; dicit iudicatum per Sacrum Conſilium, licèt pari pœna puniatur *idem Franch.deciſ.*351.& 401. vbi aſſerit, puniri tamquàm fabricatorem falſę monetę, & itá dicit deciſum, quod mihi valdè facit dubitare de hac limitatione, clari enim iuris eſt, falſificantem committere

B 3

tere expendentem monetam falſam pro bona, quod crimen falſitatis certè eſt exceptum in hac Pragmatica, ideò ſuper hoc credo valdè perpendendam eſſe cauſæ qualitatem, ſi caſus euenerit, cùm ſimus in atrociſſimo, & ſic quotidiano delicto, & opera iſtorum expẽdentium valdè neceſſaria ſit illis peſſimis Monetarijs, alioquin, (vt vulgò circumfertur) fruſtrà operam, & oleum impenderent, eò magis, quia in dubio præſumitur eos illas fabricaſſe, cœtera videas infrà in *prag.1.de monetis*.

Dum pariter exceptuatur crimen Aſſaſſinij,
38 aduertendum eſt, diſpoſitionem huius Pragmaticæ in hoc procedere etiam in illo, qui ad actum proximum deuenit, licèt hominem non interfecerit ex *prag.1.infra de aſſaſſinio*, quo in loco cùm plurima concernentia expoſitionem præſentis capitis cumulata ſint, ibi beneuolum Lectorem relego, nec non vide *Oter. quæſt.28. par.3.* vbi quis dicatur propriè Aſſaſſinus, & qua pœna plectatur.

Et quatènus exceptuantur illi, qui non habendo rationẽ vllam Sanctiſſimo Chriſti Corpori, interfecerunt nonnullos illorum, qui dictum Sanctiſſimum Corpus aſſociabantur in Caſali Ceraſi.

39 Pro ornatu ſcias, maximum cultum, & venerationem huic Sanctiſſimo Sacramento eſſe exhibendum, de quo agit *Conc.Trid.ſeſſ. 13. de Sanctiſſ.Euchar.cap.5.* & alia de venerabili Euchariſtiæ Sacramento, de eius inſtitutione, excellentia, tranſubſtantiatione, præparatione, & vſu vide in *eodem Sacro Concilio ſeſſ. 13. cap.1. cum ſeq.* de quo videndus eſt nouiter Illuſtriſſimus *D. Ricc.in deciſ.Curiæ Archiepiſ. 23.par.4.* vbi refert, in anno 1601. in Eccleſia Sãctę Crucis huius inclitæ Ciuitatis Neap. dum Sacerdos Miſſam celebraret, & ſumpſiſſet Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, antequam ſumeret ſanguinem, cecidiſſe de Cœlo fulmen, Capellam, & Altare diruens, comburenſq; partem corporalis ſub Calice proſtrati, nec tetigiſſe ſanguinem, nec Sacerdotem offendiſſe.

Et ego etiam ſilentio præterire nõ poſſum, maximum huius Sanctiſſimi Sacramenti miraculum, quod lego accidiſſe in Regionibus Hiſpaniæ in anno 1606. in Oppido de Modim, nam cùm quinta feria maioris Hebdomadæ in Eccleſia illius Oppidi manifeſtum eſſet Sacroſanctum Sacramentum pro adoratione fidelium ſuper altiori mẽſa pro ſepulchro, ibiq; circum eſſent accenſa luminaria, interim dum omnes prandebant, relictis Eccleſiæ portis clauſis, in eadem menſa ex luminarijs ignis accenſus eſt, ac deindè combuſtis totius Eccleſiæ paramentis, atque ipſa menſa, vbi erat collocatum Sanctiſſimum Euchariſtię Sacramentum, illo tantùm illæſo, ac Calice, & corporalibus, ſuper quibus erat impoſitum, cœteris ſic omnibus in dicta Eccleſia admiſsis penitùs exuſtis extructa remanſit menſa, cuius maceries licèt combuſta integrè ſubſtinebat noſtræ ſalutis pondus, ac futuræ noſtrę glorię, & perpetuæ felicitatis pignus (ò magnum pietatis opus, & mirabile diuini ſui erga homines amoris ſignum, & monumẽtum) accedamus igitur fideles magna reuerentia, & ſanctitate ad hoc Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, eſt enim, vt inquit *D.Bernardus* ægris medicina, peregrinantibus via, debiles confortat, valẽtes delectat, languorem ſanat, per hoc manſuetior quis fit ad correctionẽ, patientior ad laborem, ardentior ad amorẽ, ſagacior ad cautelam, ad obedientiam promptior, ad gratiarum actionẽ deuotior.

Et quatènus pariter exceptuantur Officiales, qui deliquerunt in eorum officio, & exercitio, reminiſcaris de iure pariter communi.
40 Principis indulgentiam non extendi ad delicta commiſſa per Officiales *l. mancipia C. de ſeru.fugit.* & ità deciſum refert *Puteus de ſyndicat.in verb.an ſi poteſtas condemnauit n.9.*

Quod procedit etiam ſi quis deliquit vt arbiter, vel arbitrator, vt deciſum in Magna Curia Vicariæ teſtatur *Reg.Tapia in compilat.iur. Regn.prag.2.n.8.infrà de arbitr.*

Ceſſat tamen concluſio reſpectu Officialiũ, abſque iuriſdictione, qui non comprehenduntur *Præſ.de Franch.deciſ.* 407. & ità alias iudicatum oſtendit *Maſtril.de indult.cap.40.à n.5.* vbi plura coadunat circa hanc materiam.

41 Delinquere autem in officio quis dicitur, vbicunquè feruore, fauore, calore, vel colore, authoritatis prætextu, vel eiuſdem officij contemplatione crimen committitur, vt apud Illuſtriſſimum *Epiſcop.* Ricc. *deciſ. Cur. Archiep. Neap.292.par.2.* & anteà declarauit *Rota in Romana Notariatus* 10.*Decembris* 1583.*coram R.P.D.Cantuccio.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps poteſt pœnam corporalem delictorum delinquentibus remittere.*
2 *Indulgentia dicitur pœnæ remiſſio.*
3 *Liberatus vigore indulti à pœna pecuniaria, an cenſeatur quoquè liberatus à pœna prouenit-te ex cauſa ciuili.*
4 *Indultatus quoàd delictum, non dicitur indultatus quoàd bona.*
5 *Verba in genere prolata reſtringantur ad illã ſpeciem, quam genus comprehendit in ſua rudi materia.*
6 *Reſcripta Fiſco damnoſa reſtringuntur ad minus præiudicium.*
7 *Clauſula*, dummodò pœna non ſit incorporata, & exacta, *qualiter intelligatur.*
8 *Sententia confiſcationis bonorum debet eſſe diffinitiua, vt excludat condemnatum ab indultu, & alia in materia vide n. 9. & 10.*
11 *Delicta reiterata grauiùs puniuntur, maximè quandò ſumus in eadem criminis ſpecie, num.*

12.&

12.& vide num.14.

13 *Praxis faciendi perquiſitionem contra reos laudatur.*

15 *Homicidium factum ad defenſionem non dicitur homicidium.*

16 *Defenſio eſt de iure naturæ vnicuiq; permiſſa, etiam Sacerdoti celebranti, n.17.*

18 *Occidens Clericum cauſa defenſionis non incurrit excommunicationem, ſed intellige, vt n. 19. & 20.*

21 *Delictum non imputatur vbi dolus non eſt.*

22 *Pragmatica quatènus excludit illos, qui tria homicidia commiſerunt, non comprehendit homicidam, qui alia diuerſa delicta patrauit, vel duo homicidia, & alios vulneraſſet tantùm, nu.23.*

24 *Delictum proditorium eſt atrociſſimum.*

25 *Proditor quis dicatur.*

26 *Amicitia dicitur propriè qualitas proditorij.*

27 *Occidens inimicum inſidioſè non dicitur proditor.*

28 *Inimicus ſemper mala cogitat de inimico.*

29 *Occidens amicum reconciliatū nium dicatur proditor, & vide n.30.& 31.*

32 *Aſſaſſinium per dantem, & recipientem pecuniā committi dicitur.*

33 *Vſum venereum habens cum Moniali, quæ crimina committat.*

34 Cognoſcens carnaliter Conuerſā *Monaſterij, vel Monialem non conſecratam non gaudet indultu, num.35. ſecus ſi non ſit profeſſa n. 36.*

37 *Latrones publici vocantur ſpoliatores viarum.*

38 *Viarum graſſatores dicuntur etiam, qui in ſtratis publicis* Ciuitatum *furantur.*

39 *Inſidiantes in vijs non frequentatis excluduntur ab indultu.*

40 Sic etiam *Piratæ, qui in mari deprædantur.*

41 *Spolians, & furans in vijs ſemel, aut bis, an dicatur graſſator viarum, & vide n.42.*

43 *Attentantes pluriès furari in vijs publicis non comprehenduntur ſub exclusione indultus.*

44 *Sigillans literas alieno ſigillo falſum committit.*

45 *Venenationis crimen dicitur atrociſſimum.*

46 *Deferens venenum tenetur, ac ſi porrigens illud.*

47 *Falſitas punitur, licèt non nocuerit.*

48 Falſitas *teſtium, quomodò probanda veniat.*

49 *Teſtis falſus in pœna capitali qualiter puniatur, & qualiter teſtis falſus in crimine publico non capitali, n.50.*

51 *Eximentes condemnatos à manibus* Familiæ *incidunt in crimen læſæ Maieſtatis, & qualiter puniantur, n.52.*

53 Falſitas in *inſtrumento qualiter à* Notario *cōmittatur, & num.54. & qualiter puniatur, num.58.*

55 Falſitas *qualiter præſumatur.*

56 Falſitatis *Author quis habendus ſit.*

57 Falſitas *commiſſa in inſtrumento nullo comprehenditur in Pragmatica.*

59 *Offendens Officialem committit atrociſſimum delictum.*

60 *Magiſtratibus honor eſt adhibendus.*

61 *Occidens Officialem tempore ſyndicatus non gaudet indultu, ſic etiam ſi Officialis eſſet Baronalis, num.62. ſed limita in electo Officiali, qui adhuc non præſentauerat patentem, num. 63. vel ſi homicidium eſſet ex odio particulari, nu.64.*

65 *Seditionis crimen quandò committi dicatur, illudq; dicitur grauiſſimum n.66.*

67 *Vaſalli Baronum includuntur in indultu, exceptis caſibus, in quibus pœna pecuniaria veniret applicanda Baroni, n.68.*

69 *Indultus non extenditur ad pœnam Parti applicandam.*

70 *Cauſæ interceptorum comprehenduntur in generali abolitione, ſed declara, vt ibid.*

71 *Remiſsio, quandò dicatur legitima, & n.72.*

73 *Offenſi qui dicantur ad finem obtinendi remiſſionem.*

74 *Ius remittendi regulatur à iure querelandi.*

75 *Remiſsio à pupillo qualitèr ſit habenda.*

76 *Tutor relictus ventri an poſſit facere remiſſionem, antequàm poſthumus naſcatur.*

77 *Remiſſio obtenta à patre de iniuria facta filio an proſit.*

78 *Remiſsio de offenſione facta Monaco à quo ſit obtinenda.*

79 *Debitor pauper admittitur ad iuratoriam cautionem.*

80 *Dilatio conceſſa debitori incipit à die data decreti.*

De Abolitionibus Pragm. II.

Collectan. III.

NVper per Regiam Catholicam Maieſtatem, &c.

In hac Pragmatica recenſetur alter indultus generalis, cum exceptuatione tamen plurium aliorum delictorum, quàm in antecedenti, vt in *textu* patet, & *Nos* ſingulatim infra in diſcurſu recenſebimus.

At quoniam inter cœtera rei hic liberantur à quacunque pęna, non modò corporali, ſed etiam à condemnatione pecuniaria, & bonorum confiſcatione, Fiſco ſpectante, dummodò realiter exacta, ſiuè aſſignata, acceptata, aut aliter Fiſco incorporata non fuerit.

1 Obſeruabis ibi, *à quacunque pœna non modò corporali*, Principi licere, pœnam corporalem delictorum delinquentibus remittere, & indulgere, ad *tex. in l. reſcripta vbi DD. C. de precib. Imper. offerend. cap. reſcripta 25. quæſt.2.* quod eſt verum, ſi indulgentia eſſet ſimplex, & mentionem non faceret de aliqua pœna, quia hoc non obſtante quæcunque pœna corporalis remiſſa videtur *l. 2. C. de ſent. paſſ. l. fin. C. de*
2 *general. abolition.* indulgentia enim nil aliud eſt, niſi

niſi pœnę remiſſio *cap.fin.2.quæſt.3.*

3 Et quatenus liberatur à condemnatione pecuniaria.

Amplia, hoc procedere non ſolùm in pœna pecuniaria prouenientę ex delicto, ſed etiam ex cauſa ciuili, putà ex contractu, conuentione, contumaciijs, ſpretis pęnis, & ſimilibus, quæ tamen ad Fiſcum pertinerent, vt fuiſſe iudicatum per Sacrum Regium Conſilium teſtis eſt *Grammat.in deciſ.* 4. vbi loquitur in pœna cõpetente ex contumacia, ratione liquidationis inſtrumenti iuxta formam *Ritus M.C.V.* & ità fuit quoque deciſum in Regia Camera Summariæ, in quodam Decreto lato pro declaratione indultus generalis die vigeſimo Septembris in anno 1572. & in alio Decreto M. C. V. facta relatione in Collaterali Conſilio eiuſdem anni 1572. idquè tàm quoàd Principales, quàm etiam ad Fideiuſſores, vt ex forma præfati Decreti conſtat, & latiùs probat *Reg. Moles deciſ.* 26. in manuſcript. vbi magna facta diſcuſſione in Regio Collaterali Conſilio cum interuentu Sacri Regij Cõſilij, Camerę Summarię, & Magnæ Curiæ Vicariæ, congregatis viginti tribus votis, iuxtà hanc opinionem deciſum refert.

Ibi, *vel bonorum confiſcatione.*

4 Vt vides, Decretum hoc indulgẽtiæ expreſsè delinquentes reſtituit non ſolùm ad pœnam corporalem, ſed etiam ad bona, quæ verba niſi expreſſa eſſent, bona ipſa non comprehenderentur, vt eſt *tex.* expreſſus in *l.2. & in l.fin.C.*

5 *de ſentent.paſſ.* quia verba in genere prolata reſtringuũtur ad illam ſpeciem, quam genus cõprehendit in ſua rudi materia, & ſic ad ſpeciem magis rudem *l.quæſitum §.illud fortaſsè ff.de le-*

6 *gat.3.l.Sancimus ff.de verb.ſignif.* item quia reſcripta Fiſco damnoſa in dubio reſtringuuntur ad minus præiudicium *l. ſi quandò C. de oper. publie.* quia Princeps non cenſetur velle derogare iuri Fiſci ſui *Griuel.deciſ.Senat. Dolan.*82. *num.*21.

7 Sed quia apponitur clauſula, *dummodò pœna, vel mulcta realiter non ſit exacta, ſiue Fiſco incorporata.*

Pro ornatu vide *Annam in cap.* 1. *de vaſall. decrep.ætat.num.*226. vbi ait, ità aliàs fuiſſe ſeruatum, & ità reperio pluries fuiſſe iudicatum in Regno Siciliæ, & ſpecialiter per M.R.C. in cauſa Vincentij Agliati.

Et quatenus enunciatur, *quòd non ſit incorporata,* id intellige, vt non ſit tranſlata in poſſe Fiſci, nam non ſufficit ſententia, quòd incorporentur bona, vide *Rot.Rom.dec.*905. *in tom.primo* recollect.per *Farinac.*

Et dùm dicitur, *quatenus ſpectat ad bonorum confiſcationem pro ipſis non fuerit proceſſum ad ſententiæ prolationem, per quam fuerit declaratum, bona ipſa eſſe confiſcata.*

8 Aduerte, huiuſmodi ſententiam debere eſſe diffinitiuam, & quòd fecerit tranſitum in rem iudicatam, adeò quòd ab ea ampliùs nequeat reclamari, vt declarauit Regia Camera Summarię die 20. Octobris 1572. referente D. Præſidente Moles in Collaterali Conſilio.

9 Et ad ornatum adde *D. Reg. Rouit. deciſ.*91. vbi diſcutit, ſi clauſula in generali indultu appoſita, per quam excluduntur ab eius beneficio pęnæ, mulctę, vel condemnationes realiter exactę, incorporatę, aſſignatę, acceptatę, vel compoſitæ, aut alitèr pro Fiſco pro eis cautũ fuerit, includat etiam ſimplicem exactionem factam in bonis, non ſequuta reali exactione, aut ſaltem condemnatione, & dicit fuiſſe deciſum, inquiſitos gaudere indultu generali pro pœna tantùm, deducta quantitate, per quam fuerat cautum Regiæ Curiæ per exequutionẽ bonorum factam ante indultum, ſed poſt incuſationem pęnę fideiuſſionis, vt ibi eſt videre.

10 Nec deſinas videre *Griuel. dec.Senat.Dolan.* 7. vbi tractat, ſi bona confiſcata recuperet is, qui poſt cõfiſcationem declaratam, literas gratiæ, & remiſſionis à Principe obtinuit, & diſtinctionis fędere vtitur, quandò vbi quis eſt reſtitutus per viam reſtitutionis gratię, & tunc cenſetur reſtitutus ad ea, quę ſpecialiter Princeps expreſſit, ſed ſi per reſtitutionem iuſtitiæ, quia illa pleniùs ſuccurrit honores, bona recuperat, etiam ſi eſſent confiſcata, & in alium tranſlata, vt latiùs apud *eum*, vide *Papon. lib.* 24. *arreſtorum tit.*17. *arreſt.*12.

Dum exceptuatur homicidium tertia vice

11 patratum, adde, rationem eſſe, quia delicta reiterata grauiùs puniuntur, quoniam ex reiteratione efficiuntur maiora, & ſoliti delinquere grauiùs peccant *Monach.deciſ.Rot. Lucenſ.*54.

12 *num.*8. & 9. maximè quando ſumus in eadem criminis ſpecie, delinquendi enim conſuetudo auget contemptum, & ex contemptu, quod erat veniale fit mortale *cap. vnum §. criminis* 25. *diſtinct.* & ideò geminans delictum, veniam ſperare non debet, & facinoroſus in multis delictis, etiam diuerſis aggrauatur apud Iudicem, vt valeat augere pœnam iuxta qualitatem criminum multiplicium, & conſuetus delinquere ſi pro leui cauſa fuerit captus, coaceruatis omnibus, capitali poterit puniri pœna, vt plura habes apud *Thor.in vot.deciſu.* 21. dum diſcutit, ſi conſuetus delinquere grauiori pœna afficiendus ſit pro omnibus ſuis delictis, quãquàm pro aliquibus remiſſiones obtinuiſſet, vel certo modo punitus, non tamen ſufficienter, vel tantùm puniri debeat de poſtremis, nulla ratione habita de præteritis, & contra tales delinquentes deciſiones reportat.

Nec nõ obſerua, Pragmaticam in hoc, quod hic diſponit concordare cum iuris communis diſpoſitione, vt patet in *l.3.C. de Epiſcopal. audient.* vbi *Imperator* in indultu contento in die Paſchatis excipit illos, qui erant conſueti ſimilia committere crimina, vbi *gloſ.* docet, ſufficere ſi duo patrauerit delicta *Boer. deciſ.*217.

Princeps enim dicitur difficiliùs diſpenſare

eum

cum multipliciter criminoſis, vt probat *Griuel. deciſ. Senat. Dolan. 82. num. 14.* dicens *deciſ. 94.* augeri pęnam ex frequentatione, & delicti reiteratione.

Conſuetudo autem in delictis regulatur ex bino actu *Seſę deciſ. Arag. 470. num. 21. tom. 4.*

Vndè rationabiliter M.C.V. aliquandò determinauit, non eſſe concedendum indultum pro vndecim homicidijs, vt teſtatur *Grammat. vot. 35.* vbi pariter aduertit, indultum conceſsū per Baronem alicui ſuo vaſallo pluriès delinquendo, & reiterando homicidia, non prodeſſe præfato inquiſito, & carcerato in M.C.V. referens, per dictam Magnam Curiam fuiſſe concluſum, & decretum, talem fore, & eſſe vltimo ſupplicio condemnandum, ex quo in nonnullis homicidijs non aderant Partium remiſſiones, nec aliqua concordia.

Et hinc euenit, quòd ſi fuerit alicui conceſſa gratia à Principe de homicidio, nulla facta mētione de alio homicidio, tunc gratia redditur nulla, ità quòd homicida puniri poſſet *Franc. Marc. deciſ. 303. Anna ſingul. 239. Præſes de Franch. deciſ. 330.* non præſumitur enim, Principem voluiſſe delictum geminatum remittere, niſi expreſsè facta reiterationis mentione, & ob id tenetur aggratiandus ſingulas, & omnes delicti qualitates exprimere, ad hoc, vt ei gratia ſuffragetur, & nulla non euadet.

13 Quarè iuridica videtur praxis M.C.V. & aliorum Tribunalium Collegiatorum, dum in illis ſeruatur, & ſit antiquus ſtylus, vt carceratus, antequàm ad expeditionem cauſæ perueniatur, fiat contra eum perquiſitio, ad effectū, vt nota ſit Magnificis Iudicibus dictæ Magnæ Curiæ qualitas illius inquiſiti, ſi fortè ſit ſolitus delinquere, & in quo delicti genere deliquerit, ità quòd multoties quis ex parua cauſa, & forſitan digna minima compoſitione, viſa tamen illius perquiſitione cōdemnatur ad triremes, prout in dies ſepè videmus executum in hac Ciuitate.

14 Qua concluſione ſic poſita, illam ampliã, procedere etiā, quòd pro alijs homicidijs fuiſſet abſolutus, quia & ſi ex abſolutione habeatur, ac ſi illa non commiſiſſet, tamen præfata reiteratio aggrauat taliter delictum, quòd non poteſt gaudere beneficio præſentis indultus, nam licèt fuerit liberatus, ſufficit quòd de eis fuerit verè adnotatus, ità *Clar. in §. furtum nu. 14.* vbi ait, ſic practicari in Senatu Mediolanēſi, & generaliter in iudicijs ſeruari fatetur *Couarr. var. reſolut. cap. 10. n. 2.*

Limita tamen, quandò quis commiſiſſet duo
15 homicidia, & aliud pro eius defenſione, nam tunc benè gaudet huius indultus beneficio, & ratio eſt, nam homicidium factum ad defenſionem non dicitur homicidium, cùm non vltionis, ſed defenſionis cauſa fiat *Franc. Marc. dec. 769. tom. 1. Afflict. determ. 144. Magon. deciſ. Lucenſ. 56. Vincius deciſ. 439.* nouè Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc. in deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 41. par. 1. Griuel. deciſ. Senat. Dolan. 26. Maiã conſult. deciſ. 22.* Et ſtatutum puniens ſaciētem homicidium non comprehendit homicidium commiſſum ad propriam defenſionem, vt pluribus exornat *Cyriac. forenſ. cōtrouerſ. 126. tom. 1.* vim enim vi repellere licet *l. vt vim ff. de iuſt.*
16 *& iur.* & defenſio eſt de iure naturæ *Cabal. reſolut. 86.* & ideò eſt permiſſa vnicuiq; *Clem. Paſtoralis de re iud. cap. inter* cum *gloſ. extra de except. l. deſertorem §. ſi ad diem ff. de re milit. l. vtrum ff. de iuſt. & iur.* etiamq; Sacerdoti liceat
17 ad eius defenſionem hominem occidere, cùm Miſſam celebrat, & deindè reuerti ad celebrādum, quia non efficitur irregularis *Antonin. reſol. Macerat. 26. lib. 2.* in tantum, quòd occidens
18 hominem ad ſui defenſionem non dicitur maleficium committere, & ideò verberans, ſiue occidens Clericum pro eius defenſione, in pęnam excommunicationis non incidit *cap. 1. c. ex tenore, & cap. ſi verò il primo de ſentent. ex-*
19 *comm.* quod eſt verum, etiam ſi ille, qui ſe defenderit, aliquantulum, exceſſerit præter propoſitum, quia per talem exceſſum non incidit in pœnam excommunicationis, licèt teneatur ad aliquam ſatisſactionem, & ad pęnitentiam, & ad irregularitatem, ſi fortè fuerit ſequuta mors, vel membri mutilatio *Graff. in deciſ. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5.* & procedit etiam quòad eui-
20 tandam pęnam temporalem, nam ſi quis extra propoſitum exceſſerit in ſe defendēdo, pro tali exceſſu nullam dicitur pęnam incurriſſe *l. ſi ex plagis §. tabernarius ff. ad l. Aquil. Grāmat. deciſ. 29. Barz. deciſ. Bonon. 182.*

21 Confert, nam delictum non imputatur, vbi dolus non eſt *Seſe deciſ. Rot. Aragon. 192. n. 65.* & lex pęnalis ſubaudit, dolum debere interuenire in eo, qui deliquit cōtra diſpoſita per eam.

22 Limita pariter, ſi talis homicida commiſerit alia delicta, ſed non homicidia, quia non erit excluſus ab indultu, expreſsè loquente in delicto homicidij, & hac de cauſa non eſt facienda extenſio aduerſus reos, cùm odia reſtringenda ſint *cap. renouantes 22. diſtinct.*

23 Limita etiam, quando ſunt duo homicidia patrata, & fuerunt aliàs data vulnera tantùm, ex quibus mors non eſt exorta, quia tunc iſte homicida nequè ex beneficio hoc erit excluſus, vt ad alium finem dixit *Rot. in vna Beneuētana Inquiſitionis coram R. P. D. Marcomontio,* & fuit tempore meo determinatum in Regio Tribunali Comitatus Moliſij.

Et dum exceptuatur vulnus proditorium
24 ſclopo rotato, aut aliter illatum, obſerua, delictum proditorium eſſe atrociſſimum *l. propter inſidias C. qui accuſ. non poſſ. l. 4. ff. ad l. Iuliam Maieſt. l. fin. C. de delat. lib. 10.* vndè rationabiliter ab immunitate Eccleſię excluditur, tradit *Boer. deciſ. 109.* eiuſq; pęna augetur *Oter. quæſt. 26. par. 3.*

25 Et proditor nuncupatur ille, qui fingens ſe alicui

alicui amicum, aliud exteriùs ſimulans, aliud in
corde gerens, ſub ipſo amicitiæ colore, mortē
infert non cogitanti, nec præcauenti, nulla
priùs exorta cum eo rixa, *ad tex. in l. 1. ff. de
præuaricat. Afflict. deciſ.* 265. & ibi etiam *Vrſill.
num.* 70. *Peguer. deciſ.* 54. *n.* 12. *Gizzarell. deciſ.*
16. *n.* 2. 4. *& ſeq. D. de Franch. dec.* 713.

26 Itá quòd præcipua proditorij qualitas eſt
amicitia inter occiſum, & occidentem *Giurb.
conſ. deciſ. crim.* 60. *D. Ricc. deciſ.* 68. *par.* 1. qua
ceſſante, ceſſat proditorium, vnde ſi quis ſociū
occidat, vel pater filium, aut è contrà, vel vir
vxorem, aut vxor virum, vel frater fratrem, niſi
inimicitiæ interceſſerit cauſa, vtique proditores
appellabuntur.

Indè *Campanil. in diuerſ. iur. canonic. rubric.*
11. *cap.* 32. *num.* 15. *in fin.* dicit iudicatum per
Sacrum Conſilium ad relationem Magnę Curiæ
Vicariæ, indulgentia non gaudere inferentem
vulnus proditoriè contrà amicum, ſub ſimulatione
amicitiæ, in cauſa Angeli de Florio,
& Sertorij de Mauro.

27 Quarè tutò inferre poſſumus, proditorem
non dici, qui per inſidias, vel retrò, & incautè,
ſuum occidit inimicum, à quo præcauere debebat
Præſ. de Franch. deciſ. 713. *Mart. dec. Rot.
Piſan.* 109. Illuſtriſſimus Præſul *Ricc. in deciſ.*
28 *Cur. Archiepiſc.* 80. *par.* 1. quia inimicus ſemper
mala cōgitat de inimico *cap. repellantur, & c.
cùm oporteat de accuſat. l. inimicitia ff. de his, quibus
vt indign. Antonin. deciſ. ſiue reſolut.* 37. *n.* 4.
lib. 3. itá quòd proditoriè amicum vulneraſſe
minimè cenſetur, vbicunquè interueniſſet monitio,
volta quà, vel aliqua diffidatio, vt conſtat
ex *Affl. dec.* 265.

29 Sed nùm occidens inimicum reconciliatum
dicatur proditor, negatiuè deciſum in Curia
Archiepiſcopalis Neapolis fatetur Illuſtriſſimus
Epiſcopus *Ricc. deciſ.* 168. *par.* 1. quia inimici
reconciliati adhùc odium, & nocendi animum
retinere præſumuntur, & præcedentis
inimicitiæ reliquias, & ideò amicus recōciliatus
æquipollet inimico, nec integer eſt teſtis in
criminibus etiam exceptis *cap.* 2. *&* 3. *q.* 5. *Monald.
conſ. deciſiu.* 5. *n.* 100. *vol.* 2.

30 Verùm totum contrarium in puncto principali
nouiſſimè poſt hæc ſcripta tutatur *Giurb.
in conſil. deciſ. crim.* 60. vbi fundat, amicum reconciliatum
occidentem eſſe proditorem, itá
quòd Eccleſiæ non gaudeat immunitate.

31 Sed quia inimicus reconciliatus habetur (vt
vulgò dicitur) *come meneſtra riſcaldata*, quæ nō
habet illum ſolitum ſaporem, idem dum inter
iſtos reſtant reliquiæ, & radicitùs ineſt ille deprauatus
rancor, propterea Iudicis arbitrium
iuxtà factorum qualitatem, maximè verſari debet.

Vel poterit diſtingui, primam opinionem
eſſe veram, quandò de recenti eſſet facta recōciliatio,
altera autem habebit locum, quotiès
per aliquod temporis ſpatium, pax fuerit facta,
& ſubſequuti eſſent actus aliqui amicitiæ.

Ibi, & dum exceptuatur homicidiū mediante
aſſaſſinio commiſſum.

32 Obſerua, quòd non ſolùm per dantem, ſed
etiam per recipientem pecuniam aſſaſſinium
committi dicitur, idem ſi auxilium, vel fauorē
quomodolibet ſuper illo committendo pręſtiterit,
itá *Capyc. deciſ.* 155. *& Triuiſ. deciſ. Venet.*
18. *par.* 2. cœtera videas in *Pragm.* 1. *infra de
aſſaſſinio*, vbi plura reportauimus.

Et dùm exceptuantur vitium nefandum Sodomiæ
committentes.

Pro ornatu vide, quæ plena manu cumulauimus
in *Prag.* 1. *infra de Sodomia*, vbi plura
reperies, quæ hic adaptari poſſunt, quæ omittimus,
tum nè bis idem repetamus, tum etiam,
quia illic propriæ ſedes materiæ eſt.

Et dùm exceptuantur vſus venerei cū Sanctimoniali.

33 Signa, quòd plura, & enormia crimina committere
dicitur, qui in hoc ſcelus atrociſſimum
incurrit, & primò ſacrilegium, cognoſcendo
carnaliter Monialem profeſſam, & violādo virginitatem
Deo dicatam *cap. virginibus vbi gl.*
27. *quæſt.* 1. ſecundò committit inceſtum, quia
eſt Dei ſponſa, qui noſter Pater eſt *cap. qui abſtulerit*
12. *quæſt.* 2. & inceſtus committitur cū
affine, ſicuti cum conſanguinea *cap. de inceſtis*
35. *quæſt.* 3. tertiò adulterium committit, ea ratione,
quia cum ſponſa Chriſti, & adulterium
committere dicitur is, qui cum alterius ſponſa
ſe commiſcet *Viuius deciſ.* 314. quartò tandem
committit ſtuprum, quarè meritò tales perſonas
Apoſtolus filios perditionis appellat, & *Cōſtitutio
Regni ſi quis rapere*, pœnam vltimi ſupplicij
imponit cognoſcentibus carnaliter Monialem,
& vide *Oter. quæſt.* 8. *par.* 3.

34 Amplia autem, præfatam diſpoſitionē Pragmaticæ
procedere etiam ſi quis cognouerit
Monialem conuerſam, quia tales faciunt profeſſionem,
& ſunt veræ Religioſę, vt docent
DD. noſtri, & voluit *Rota in Mantuana profeſſionis
coram R.P.D. Lugdunen.*

35 Amplia ſecundò, procedere etiam ſi quis cognoſceret
Monialem non conſecratam, quia
ſufficit eſſe clauſtratam intrà Monaſterium, &
profeſſa iam dicitur Deo dicata, licèt nondum
ſit cōſecrata, dicitur verè Monialis, neque poteſt
Monaſterium exire *Clem.* 1. *de reg. iur. cap.
ſuper eo eod. tit. Rot. vbi ſup.*

36 Limita tamen, non procedere vbicunq; res
venerea agitur cum Moniali non profeſſa, vt
per *Triuiſan. in deciſ. Venet.* 57. *par.* 2. niſi expreſsè
dicatur, quia tunc ceſſat difficultas.

Quatènus autem exceptuantur ſpoliatores
viatorum, ſeu diſrobatores ſtratarum.

37 Pro intelligentia eſt adnimauerſione dignū,
huiuſmodi ſpoliatores, ſeù diſrobatores nuncupari
publicos latrones, & graſſatores *l. capitalium
§. famoſos, & §. graſſatores ff. de pœnis.*

Quo præmiſſo, amplia diſpoſitionem Pragmaticæ,

Digitized by Google

maticæ,ſiue ſpoliaſſent viatores extrà vrbem,
ſeu intrà vrbẽ, iuxtà ea, quæ nouiter probauit
Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc.dec.Cur.Archiep.*
38 *Neap.*144.*par.*4.vbi tutatur, & iudicatum re-
cenſet,viarum graſſatores, nedùm appellari
eos,qui in publicis, & frequentatis ſtratis ag-
grediuntur, & furantur, verùm etiam,& illos,
qui alibi hæc committunt, etiam in Ciuitati-
bus,vt latiùs apud *Eum* facilè cerni poterit.

39 Amplia ſecundò, etiam ſi tales diſrobatores
ſtratarum vias non frequentatas inſidiauerint,
ibiq; eius viatores ſpoliauerint, quia Pragma-
tica hic loquitur generaliter,ergo generaliter
debet intelligi *l. in fraudem §.fin.ff. de teſtam.
milit.Valaſc.deciſ.*113.

40 Amplia tertiò in Pyratis, qui in mari deprę-
dantur ad *text. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru.
fugitiu.*latè *Praſ.de Franch.dec.*142.

41 Limita tamen primò, non procedere in illis
latronibus,qui ſemel, vel bis tantùm ſpoliaſsẽt
viatores in ſtrata publica,ſeu priuata,quia de
iure latro publicus non dicitur,qui pluries tale
crimen non commiſit *l. capitalium §.graſſato-
res ff.de pœn.*ibi,*vtiq; ſi ſæpiùs, ſicq; in itineribus
hoc admiſerunt*,plenè *Peguer.deciſ.*40.vbi plura
cumulat concernentia iuſtificationem huius
ſententiæ, & allegabatur in Regia Audientia
Apuleæ ad fauorem Conſtantini de Vrſaria.

42 Sed contrà hanc opinionem neruosè inſur-
git modernè *Merlin.controuerſ.*17.

43 Limita ſecundò,in illis,qui ſpoliare in talibus
vijs pluries attentauerint tantùm, vt reperio
fuiſſe deciſum in M. C. Regni Siciliæ in cauſa
Nicolai Bonauolti de anno 1607. verba enim
Pragmaticę intelliguntur cum effectu *l.1.§.hæc
verba ff.quod quiſq; iur. l. penult. §. docere ff.nè
quis cum,l.quoties ff. qui ſatiſdar. cogant. l.4.§.
condemnatum ff.de re iudic.*& attentatum non
debet eodẽ iure procedere,quo procedit con-
ſummatum delictum, & conſequenter diuerſa
pœna irrogari debet in vtroque *Rota in vna
Terulen.coram R.P.D.Brauo.*

Et dum ſimiliter inter alia crimina excep-
tuata in hoc indultu ſit crimen recaptus.

Pro coronide eorum,quæ hic poſſent addu-
ci applica,quæ ſcripſimus infrà in *Pragm.* 8.in-
cip. *Ancorche ſub rubrica de exulibus.*

Et dum exceptuatur crimen adulterationis
ſigilli.

44 Vide pro ornatu *Franc. Marc. in deciſ.*738.
*tom.*1.& ſcias, quòd ſigillans literas alieno ſi-
gillo,in crimen falſi incidit *Idem dec.*994.*Boer.
deciſ.*82.*Grammat.deciſ.*27.*Affl.dec.*404.qui re-
fert, in hoc noſtro Regno adeſſe *Capitulum
Caroli I.* vbi imponit pœnam vltimi ſupplicij
falſificantibus ſigillum Regium, & eſſe maius
delictum,quàm cudere falſam monetam.

Et dum exceptuatur crimen propinationis
veneni cum morte ſubſequuta.

45 Hoc delictum venenationis atrociſſimum
eſt ad tradita per *Viuium in deciſ.*487. vndè in
l.1.C.de maleſic.& mathemat. notatur,plus eſſe
hominem veneno extinguere,quàm gladio oc-
cidere, hinc eſt, quòd de iure pœna eius eſt
mors *l.1.& 3.ff.ad l. Cornel. de ſicar.* ità quòd
ob eius atrocitatem punitur conatus,licèt non
ſequatur effectus *l. ſi quis non dicam rapere C.
de Epiſc.& cler.Grammat.deciſ.* 2. latè *Muta in
deciſ.Sicil.*1.& vide *Oter.q.*28.*par.*3.

Quo ſic præfixo, & præhabito axiomate,
46 amplia,diſpoſitionem Pragmaticæ,de qua in
iſto verſiculo, procedere etiam in deferente
venenum,quia tenetur,ac ſi porrexiſſet,ad *tex.
in l.1.ff.ad l.Cornel.de ſicar. Viuius dec.*487.

Sed dum etiam exceptuatur falſum teſtimo-
nium in cauſa capitali.

47 Amplia,procedere etiam, quòd falſitas non
fuerit nociua,nec nocere poterat,ſufficit enim,
quòd falſum depoſuerit,licèt exindè falſitas nõ
nocuerit, & ſic talis, quòd de iure pœna ex-
traordinaria vti falſarius puniri debeat *Addit.
ad Magon. in deciſ.*43.*lit. G.Affl.deciſ.fin.*vbi
etiam habes,in generali abolitione eſſe excep-
tum falſi crimen,*Gramm.dec.*73.*Intrigl.ſingul.*
124.*lib.*1.*Iacob.Gall.conſ.*71. licèt contrarium
ſundet *Boer.deciſ.*317. & percipitur ex *l.ſi do-
cuerit C.de falſ.*ſed nouiter *D.Reg. Rouit. deciſ.*
2.primæ inhæret opinioni,occaſione diſcuſſio-
nis articuli,ſi falſam apocam ſcribens, & ſub-
ſcribens directam Carcerario pro excarcera-
tione non ſequuta,nùm gaudeat indultu.

Quomodò autem veniet falſitas teſtium
48 probanda, videnda eſt *dec.Capell.Tholoſ.*284.
*& in dec.*285.firmauit,teſtem eò ipsò,quòd pe-
cuniam recipit,falſum committere,adde *Frãc.
Marc.deciſ.*487.

49 Et teſtis falſus in cauſa capitali qualiter pu-
niatur,pęna mortis aſſeuerat *Peguer. deciſ.*19.
quod procedit etiam ſi reus habuiſſet gratiam,
vide *Cacher.deciſ.*19.*Caball.reſolut.*165.*& Lu-
douic.in dec.Lucenſ.*15.

50 Sed teſtis falſum deponens in crimine pu-
blico non capitali,qua pœna veniat plectẽdus?
adeas *Guid. Pap.deciſ.*44.cuius theoricam *Nos*
ſectati fuimus in anno 1623. in quadam facti
contingentia vertente in Curia Terræ Sum-
montis.

Et dùm exceptuatur crimen exemptionis
reorum in cauſa capitali.

51 Nota,quòd iſti, qui eximunt condemnatos
à manibus Familiæ incidũt in crimen læſæ Ma-
ieſtatis *l.cuiuſq; verſ.itemquè confeſſum ff. ad l.
Iul.Maieſt.vbi DD.Guid.Pap.dec.*579.*Viuius
deciſ.*92.

Et amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ pro-
cedere etiam in auxiliatoribus, & mandatori-
bus,ex dictis per *Cabal.reſolut.*8.

52 Cœtera autem in materia videas apud *Amat.
in deciſ.Marchia* 104.*Boer. deciſ.*217. & Illu-
ſtriſſimum Epiſcopum *Ricc. in deciſ.*Cur.*Arch.
Neap.*204.*par.*2. vbi tractat,qualiter ſit puniẽ-
dus eximens ſe, vel alium è manu familiæ.

Et

Digitized by Google

Et dùm exceptuatur crimen falſitatis à Notarijs in inſtrumentis , aut publicis ſcripturis commiſſæ.

53 Aduerte, committi falſitatem per Notarium in inſtrumentis, vt putà ſi in inſtrumento mutui apponat verbum, *numerauit*, cùm tamen tempore celebrati contractus, nulla pecunia fuerit numerata, & ratio eſt, quia Notarius nō debet conficere inſtrumentum, niſi de his, quæ ſenſu corporis tunc percipit , licèt Notarius excuſetur à falſo, ſi ſcripſerit pecuniam numeratam, quæ in ſacculo parata eſt *Cabal. reſolut.* 130.

54 Item ſi Notarius omittat apponere ſolemnitates requiſitas in inſtrumento , de quo eſt rogatus, nam incidit in pęnam falſi, vt communis *DD.* ſchola docet , hinc eſt, quòd ſi Notarius omitrat aliquid in inſtrumento, quod noceat Parti, tenetur de damno , & intereſſe *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 13. quo damno iuramento Partis ſtatur *Rot. in vna Mediolanen. coram R.P.D. Robuſterio*, & ad materiam *Oter. quæſt.* 21. *par.* 3.

55 Qualiter autem falſitas præſumatur, dicas, illam præſumi ex atramēti diuerſitate in ſcriptura *Rot. diuerſ. deciſ.* 137. *par.* 2. Illuſtriſs. Epiſc. *Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 10. *par.* 2. Item ex ſcriptura contrà ſtylum falſitatis ſuſpitionē oriri, ait *Franc. Marc. deciſ.* 741. *tom.* 1.

56 Et falſitatis author, quis habendus ſit, ille, qui ſcripſit, vel qui regiſtrauit? *Franc. Marc.* declarat in ſua *dec.* 700. *par.* 1.

57 Quibus ſic præhabitis, amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ procedere etiam ſi falſitas fuiſſet commiſſa in inſtrumento nullo, ex eodē *Franc. Marc. deciſ.* 669. *tom.* 1.

Et reſpectu illorum, qui licèt non eſſent Officiales Regij, tamen falſificauerunt eorum libros, nè interceptum appareret, quia committere falſum videntur , ideò nec ipſos comprehendi ſub indultu per *l. Lutius ff. ad Turpil.* declarauit Collaterale Conſilium cum interuentu Regiæ Cameræ cum alijs Adiunctis, vt fatetur *Regens Moles deciſ.* manuſcript. Collater. & Regiæ Cameræ 70. *circa finem* , idem *Moles deciſ.* 25. *in fin.*

58 Qualiter verò puniatur Notarius falſa inſtrumenta conficiens, vide *Capyc. in deciſ.* 153. & quid ſi non ſit Notarius *Grammat. deciſ.* 27. *Præſ. de Franch. deciſ.* 444. vbi quòd punitur, *Cabal. reſol. crim.* 88. & Notarius propter latā culpam nō cognoſcens perſonas, falſum teſtamentum conficiens , quomodò puniatur, *Laurent.* id aperit in *deciſ. Auenion.* 107.

Et dum exceptuatur crimen cædis Officialis Regalis.

59 Obſerua, offendentem Officialem atrociſſimum committere delictum; adeò quòd atrociter puniendum eſſe, ait *tex. in l. prætor §. fin. ff. de iniur. Franc. Marc. deciſ.* 34. *tom.* 2. Magiſtra-
60 tibus enim propter præcipuam, quam habent gubernandæ Reipublicę curam, maximus ſemper honor haberi conſueuit, ad *tex. in l. ſemper ff. de iur. immunit. in cap. vt debitus de appell. l.* 3. *§.* 1. ibi, *iudicium dignitatis tuenda , & decoris cauſa*, & in *l. obſeruandū in fin. ff. de offic. Præſid.* vbi Iudex ità ius reddere debeat, vt authoritatem dignitatis ſuæ ſub ingenio ſuo augeat, & in *l. fin.* ibi, *omnem honorem ſaluum Iudicibus reſeruantes C. quando prouoc. non eſt neceſ.* & in *l. cui muneris ff. de muner. & honor.*

61 Amplia , diſpoſitionem huius Pragmaticæ procedere non ſolùm in Officiali, qui actu officium adminiſtrat, ſed etiam in eo, qui poſt finitum officium ſtat in ſyndicatu *Guid. Pap. dec.* 557. *Viuius deciſ.* 46. *Cabal. reſolut. crim. caſ.* 111 nam adhùc remanent reliquiæ officij, argumēto *l.* 1. *C. vt cauſ. poſt public.* & ità *Præſes de Franch. deciſ.* 403. & *deciſ.* 713. qui omninò videatur , nam plura cumulat concernentia ad hanc Pragmaticam.

62 Amplia ſecundò , in offendente Officiales Baronis, nam & ipſi immediatè Officiales Regales ſunt , & ideò ſtatutum loquens de Officiali Regio , procedit etiam in Officiali Baronis, & ſtatutum puniens offendentem Officialem Regium , procedit in offendentibus Officiales Baronis, vt iudicatum refert *Afſl. in Cōſtit. ſi quis aliquem num.* 15. & ità aliàs reperio deciſum in Magna Curia Regni Siciliæ contrà Lazarum Spataſoram, qui occiderat Officialē Comitis Monac. die 24. Octobris 1611.

Amplia tertiò, pariter in offendētibus Barones, Comites, ſeu Marchiones, qui Regij Officiales dicuntur *idem de Franch. dec.* 211.

63 Modifica tamen in homicidio commiſſo in perſonam eius, qui electus fuerat Officialis, & habuerat literas prouiſionis , ſeu patentem, vt vulgò dicitur , ſed eas adhùc non præſentauerat , quia & ſi in gratioſis tempus datæ attendatur *cap. ſi eo tempore de reſcript. in* 6. *D. de Franch. dec.* 62. nihilominùs in concernentibus iuriſdictionem attēditur tempus præſentationis, quia antè præſentationem non dicitur Officialis *idem de Franch. deciſ.* 326. *Cabal. reſolut. crim.* 148.

64 Modifica pariter in homicidio cōmiſſo contra Officialem Regalem ex aliquo odio particulari, non autem prætextu officij tantùm *Capyc. deciſ.* 130. *Franch. deciſ.* 403. & *deciſ.* 326. vbi refert, ità bis fuiſſe iudicatum per Sacrum Conſilium, *Cabal. reſolut. crim. d. caſ.* 148. *num.* 3. ſicq; indiſtinctè practicatum eſt.

Et dùm exceptuatur crimen ſeditionis Populorum.

65 Nota, ſeditionis crimen committi, quandò aliquis ſeditionem, aut proditionem tractat de aliqua Ciuitate, vel Caſtro, habendo, vel dādo, faciendi cauſa bellum contrà publicam vtilitatem, vel operatur facere nouitatem in Ciuitate, vel contrà publicum ſtatum alicuius Ciuitatis, vel tractat ſe fieri Dominum Terræ , vel

loci

loci alterius ad tumultum Populi, vel ſimilia faciendo, contrà quietum ſtatum Reipublicæ, ad *tex. in l. 1. & 2. C. de ſeditioſis*, vel tractat ſeditionem de Terra, & dare eam inimicis *l. proditores C. de re milit. l. penult. ff. ad l. Iul. de adult.* Item ſeditio dicitur, quandò concitatur Populus ad aliquid illicitum perpatrandum, etiam quòd non fiat directè cōtrà Patriam, ſeu Rempublicam *l. 3. §. qui ſeditionem vbi gloſ. ff. de re milit.* Item, ſeditionem committere dicitur ille, qui concitat Populum ad tumultum, vociferando viuat Talis, aut moriatur Talis, *Capyc. deciſ.* 130. vel clamando, *Arma, Arma*, vel exclamando *Populo, Populo*, vel aliter concitando.

66 Aduertendo, tale crimen eſſe grauiſſimum; adeò vt ſeditionem excitans, duo committat crimina, videlicèt læſæ Maieſtatis, ad *tex. in l. 1. in fin. ff. ad l. Iul. Maieſt.* & crimen de vi publica *l. 3. in princip. §. in eadem ff. ad l. Iul. de vi public.* Hinc eſt, quòd eorum pœna eſt mors naturalis, vt eſt *tex. in l. 3. §. Item ſi quis author ff. ad l. Iul. de Sicar. & in l. 1. C. de ſeditioſ.*

67 Sed quatènus vigore huius Pragmaticæ vaſalli Baronum includuntur in Regio generali indultu, præter quàm in cauſis, & caſibus, in quibus venit applicanda pęna pecuniaria Baroni.

Obſerua, neceſſarium fuiſſe expreſſam declarationem de hoc facere, quoniam totum contrarium erat de iure communi, cùm in generali abolitione non comprehendi vaſallos Baronum, firmauimus *forenſ. quæſt.* 30. *lib.* 1. vbi ſpecialiter diximus deciſum; Proregem non poſſe concedere gratiam vaſallis Baronum, videndus eſt quoquè *Theſaur. deciſ.* 266. vbi pariter, quòd Princeps nequit in præiudicium Baronis facere gratiam vaſallo feudatario, niſi cauſa ad eum deuoluta, & ità pariter iudicatum aſſeuerat *Aponte in quæſt. laudem. quæſt.* 24. *col.* 3. ſequitur *Theſaur. in quæſt. forenſ.* 58. *lib.* 2. qui deindè parum ſibi conſtanter contrarium firmauit nouiſſimè in *lib.* 4. *quæſt.* 71. & nouiſſimè videndus eſt *Niger Cyriac. forenſ. controuerſ.* 342. *tom.* 2. Addo tamen pro vaſallis *Reg. Moles* deciſ. Regiæ Cameræ Summariæ, & Collateralis Conſilij manuſcript. *dec.* 27. vbi recitatis opinionibus hanc tutatur, & ità dicit deciſum die prima Iulij 1573.

68 Verùm dum excipiuntur cauſæ, & caſus, in quibus pecuniaria pœna veniret applicanda Baroni.

Adde, ſic tenere *Theſaur. deciſ.* 266. *& Frāc. Marc. deciſ.* 243. *tom.* 2. volentes, quòd quandò pœna pecuniaria applicari poteſt Baroni, indultus ad illam non extenditur, ſequitur, & ſic iudicatum in Sacro Conſilio teſtatur *Prec. de ſubfeud. auth.* 29. *n.* 2.

69 Prout etiam non extenditur ad pęnam Parti applicandam, vt eſt *tex. in l. venia §. fin. C. de in ius vocand.* vbi communiter *DD. Boer. deciſ.* 65. quia priuilegium Principis in dubio recipitur abſq; præiudicio iuris tertij, cui Princeps non præſumitur velle derogare *l. 2. §. merito, & §. ſi quid à Principe ff. nè quid in loc. publ. c. ſuper eo, de off. deleg.* & ità tempore meo fuit interpretatum in Regia Audientia Capitinatæ.

70 Hinc licèt ſub generali abolitione comprehendantur cauſæ interceptorum propter vectigal non ſolutum, vel fraudatum, vt reperio deciſum die 20. Octobris 1571. Cōgregata Regia Camera in Collaterali Conſilio cum alijs Conſiliarijs adiunctis coram Eminentiſs. Cardinali Granuela tunc Prorege, vt latiùs probat *Regens Moles* in deciſ. manuſcript. Reg. Cam. & Collateralis Conſilij *dec.* 25. tamen teſtatur, hoc fuiſſe declaratum, & receptum reſpectu ipſius pęnæ tantùm, quæ eſt commiſſa, non tamen reſpectu dirictuum, qui Fiſco debebantur, & abolitionem ipſam procedere reſpectu eius ratæ intercepti, quæ Fiſco applicatur, non tamen ratæ, quæ applicatur Arrendatori, eò quia in generali indulgentia ſemper ius tertij reſeruatum eſt *l. nè quiſquam ff. pro ſocio*, & pęna, quæ applicatur Parti, non poteſt per Principem remitti; & pari ratione ſic fuit concluſum in illis, qui vendiderunt frumentum vltrà pretium à Regijs Pragmaticis taxatum, quòd gaudeāt indultu reſpectu intercepti, nō autem reſpectu pretij ab emptoribus ſuperexacti, quia illud Regia Camera mandauit reſtitui, remanet enim actio ciuilis, licèt criminalis ſit ſublata *l. ſi docueris §. fin. C. de falſis.*

Et ſic pariter fuit determinatum in ijs, qui in Dohana Menepecudum vendiderūt herbagia ipſis aſſignata, cùm hoc ſit prohibitum ex Regijs ordinibus, quòd gaudeant reſpectu pęnæ in ordinibus appoſitæ, non tamen reſpectu intereſſe per Curiam fortè paſſi.

Licèt ſi expreſsè in indultu caueatur, tūc benè indultus ad omnia diſpoſita traheretur, ad *tex. in c. in noſtra de iur. iurand.* non poſſumus enim dicere Principi, cur ità facis? *Affl. deciſ.* 265. cùm altera lex ſit in terris.

At cùm declaretur, illos poſſe vti hoc beneficio, qui legitimam remiſſionem, & pacem ab
71 offenſis habuerint, remiſſionem tūc dici legitimam, quandò non eſt facta vi, & per minas, quandò eſt facta in authentica forma, & non probata per teſtes, ex *Clar. in §. fin. quæſt.* 58. *ſub num.* 39. vbi refert, ità ſeruari in Senatu Mediolanenſi, & quòd vidit plerunquè, repulſam dari his volentibus illam probare per teſtes, vel fides ſubſcriptas, etiam à perſonis fide dignis, & ità vidiſſe ſeruari in Curia Vrbini, & in alijs Regionibus fatetur *ibidem Bajard. in addit.* 1. quandò eſt facta expreſsè in actis Curiæ, nam tunc ſufficit tacitus conſenſus.

 72 Item

72 Item remiſſio facta de vulnere,ex quo mors ſequuta eſt, legitima non dicitur ad obtinendum indultum, prout eſt communis *Doctor.* opinio, & ità ſeruari in Senatu Mediolanenſi fatetur *Boſſ.in tit. de pace num.* 13. niſi fuiſſet dictum,etiam,quòd mors ſequatur, vt apud *Salernitan.deciſ.* 5.*num.*1. vel ſi in remiſſione fuiſſet dictum,& de his, quæ ex eo ſequi poſſent, vel aliquo modo deprehendi poſſit, quòd remittens etiam mortis caſum præcogitauerit.

Et quatènus talis remiſſio requiritur ab of-
73 fenſis,pro coronide videndum eſt, qui ſint iſti offenſi,qui remittere debent, ad hoc, vt remiſſio ſit legitima,& ſufficiens ad obtinendum indultum.

Et præſuppono, ab illo eſſe impetrandam remiſſionem,qui offenſus eſt, ſi verò mortuus, tunc ad proximiores, quibus defertur ſucceſſio, ex vi *Pragm.* 8. *infra de compoſitionibus.*

74 Et hac occaſione conſtituas concluſionem remittendi ius,tàm communi, quàm Regni iure regulari à poteſtate querelandi *D. Reg.Rou. deciſ.*2.*n.*4.

75 Sed quæro,quid ſi offenſus eſt pupillus,nunquid poterit ipſe,vel eius Tutor, aut ipſe cum authoritate Tutoris remittere?

Communis *DD.*diſtinctio eſt ſequens, videlicèt,aut offenſus eſt infans, & tunc ſiue ſolus, ſiue cum authoritate Tutoris nequit remittere.

Vel remiſſio ſit per Tutorem, & tunc valida eſt,ſi infanti expediat, & non aliter, putà ſi inimicitia erat periculoſa illi infanti.

Aut tandem ſit remiſſio per pupillum cum authoritate Tutoris, & tunc legitima eſt remiſſio, licèt in talibus caſibus debeat interuenire decretum Iudicis ex dictis à *Præſide de Franch.* ità deciſum referente in *deciſ.* 535.& propterea antequàm Tutor remiſſionem faciat,debet in iudicio petere, quòd cùm remiſſio expediat pupillo, capiatur informatio,qua capta,& conſtito, interponatur decretum, vt valeat illam facere, & ità magis communiter ſeruatur.

76 Sed an Tutor ventri relictus poſſit remiſſionem nomine poſthumi facere,antequàm ille naſcatur? negatiuè iudicatū retulimus *forenſ. quæſt.*9.*par.*1.vbi videas.

77 Quæro ſecundò, an remiſſio obtenta à patre de offenſa facta filio, ſit ſufficiens ad obtinendum indultum,& quòd ſic ait *Boer.in deciſ.* 120.qui de communi teſtatur,& ità iudicatum fuiſſe refert *Aufrer.in deciſ.*261. *Capell.Tholoſ. Franc. Marc.deciſ.*72. *tom.*1.*Surd.deciſ.*84. & vtriuſquè remiſſionem eſſe neceſſariam, ſicquè ſeruari ait *Clar.in pract.crim.quæſt.* 58. *nu.* 21. vbi ità teſtatur fuiſſe iudicatum in gratia cuiuſdam Baptiſtæ Ricchetti per Senatum Mediolanenſem,vbi hoc intelligit, filio exiſtente in poteſtate, ſecus verò ſi eſſet ſui iuris, & ſic emancipatus,quia tunc ab ipſo debet remiſſio obtineri,& ipſe ſolus poteſt eam facere abſque patris interuentu, ſicquè fuiſſe determinatum, & concluſum in dicto Senatu, in approbatione cuiuſdam gratiæ fatetur.

Et hæc opinio tutior videtur in caſu noſtro, quia ambo ſunt offenſi,nempè pater, & filius, & de iure pater poteſt facere partem in iudicio pro iniuria illata filio *Salernitan. deciſ.* 13. eò magis, quia Pragmatica loquitur in perſonam, & non in rem, & licèt de iure, patris, & filij vna, eademquè ſit perſona, tamen ſtatuta requirunt veritatem, & non fictionem, & ità approbauit *Præſes de Franch. deciſ.* 715.

Cæterùm,prima opinio procedet in iniuria leui,altera verò in iniuria graui, & atroci deſcendente ex lege Cornelia ex dictis per *Præſidem de Franch.deciſ.* 215.& *D. Regent. Rouit. deciſ.*49.

78 Quæro tàdem,ſi offenſus fuerit Monachus, à quo debeat obtineri remiſſio?

*Boer.deciſ.*121.dicit, quòd ſi Monachus antè Monachatum filios legitimè ſuſceperat, tūc ad eos ſpectat ius remittendi.

Alij tamen tenent,à Monaſterio debere impetrari remiſſionem, ac ab vtroque eſſe obtinendam remiſſionem,cùm vterquè admittatur ad accuſandum pro ſuo intereſſe, & accuſatio, & remiſſio à pari procedunt, vt fuiſſe deciſum refert *Papon.lib.*24.*tit.* 2. *Arreſto* 4. & iſta eſt tutior opinio,ità quòd Religioſo offenſo,non ſufficere ſatisfactionem factam illi, ſed requiri, quòd fiat Superiori eius, annuit Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſc. Neap.*8.*in fin.par.*1.nam Monachus mortuus Mundo reputatur facta profeſſione, & Superior Monaſterij repræſentat ſuam perſonam *Linglois dec.* 7.*q.*2.*n.*1.

Benè verum,ſi Monachus adhuc non fuiſſet profeſſus,tunc remiſsio non deberet impetrari à Monaſterio,eò quòd Monachus non dicitur antè profeſſionem, & ità declaratum fuiſſe per Senatum Mediolanenſem in approbatione cuiuſdam gratiæ refert *Clar.in cit.quæſt.*58.*nu.* 21.*in fin.*& vidi practicatum in Regia Audientia Apuleæ tempore vltimi indultus, & nouiſſimè confirmat *Lauret. de Franch. in controu. Regul.quæſt.* 52. vbi quòd Nouitio interfecto ius accuſandi, & pacis ineundæ, & compoſitionis accipiendæ non pertinet ad Monaſterium,ſed ad cæteros,ad quos ſpectaret, ſi Nouitius ille eſſet ſæcularis.

Sed dùm ſtatuitur, carceratos debitores debere dare idoneam cautionem ad finem gaudendi hoc indultu per tempus.

79 Obſerua,quòd ſi debitor ſit adeò pauper, ꝙ fideiuſſores præſtare non.valeret,vtiq; poterit admitti

Digitized by Google

admitti ad iuratoriam cautionem, ex latè traditis per *Nos in quæſt. foren.* 163. *par.* 1. Pragmatica enim noſtra debet intelligi, & diſtingui ſecundum ius commune, & ità dixit in terminis *Guid. Papa deciſ.* 189. ſicq; quotidiana praxis indiſtinctè obſeruat.

80 Et aduerte, dilationem hic conceſſam currere à die datæ decreti *Guid. Pap. deciſ.* 109.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatio quid ſit, quotuplex ſit, & qua ſit eius forma, & eius generalia, & n.17.*

2 *Accuſatus de aliquo delicto, ſi de illo ſemel fuit abſolutus, vel condemnatus, amplius accuſari, vel inquiri non poteſt, & num. 4. vbi ratio, etiam ad inſtantiam alterius, qui habet ius accuſandi, qui tamen de prima accuſatione notitiam habuit, n.3.*

5 *Abſolutus in foro conſcientiæ an poſſit inquietari in foro fori, quid de excommunicato iam abſoluto, n.6.*

7 *Abſolutus nouis ſuperuenientibus indicijs, illis ſuperuenientibus denuò moleſtari poteſt.*

8 *Accuſatio, quæ nullum certum authorem habet, præſertim vbi imputatur memoria defuncti, etiam in atrociſſimis delictis nō eſt permittenda.*

9 *Accuſatore deſiſtente, & remittente, vel mortuo, an Iudex ex officio procedere poſſit, & an hæredes citandi ſint, n.10.*

11 *Fiſcus deſiſtente accuſatore proſequi poteſt, declara, vt n.12.*

13 *Accuſator an teneatur exprimere in accuſatione diem commiſſi criminis, & quandò, & an accuſator falſi teneatur exprimere falſi qualitatem, locum, & in qua parte, n.14.*

15 *Accuſatione non exiſtente, quibus caſibus procedi poſſit ex officio, & an accuſatione præſcripta, num.16.*

18 *Hæres an poſſit accuſare de periurio, & quandò, & an de adulterio, n.22.*

19 *Accuſans puniendus eſt, non conſtito de delicto.*

20 *Nurus non poteſt agere contrà Soccrum criminaliter.*

21 *Accuſatus per Procuratorem in cauſa criminali reſpondet per Procuratorem.*

De Accuſationibus Rubrica.

Collectan. I.

AD huius materiæ cognitionem, & antequàm ad particularia deueniretur eſſent multa generalia præmittenda,
1 quid ſcilicèt ſit accuſatio, quotuplex ſit, quæ ſit eius forma, in quo differat à denunciatione, quæ ad eius validitatem requirantur, quis, & quot in vno, & eodem libello accuſari poſſint, de quo crimine admittatur accuſatio, & his ſimilia, quæ omnia cùm ad ſaturitatem reſoluantur per Criminaliſtas, ideò ad magis vtilia me conferendo, & nè eorum dicta hic tranſcribere, & tranſplantare videar, nè ab inſtituto recedam in reportando, quæ à Deciſionarijs commemorata non fuere.

2 Obſerua, quòd accuſatus de aliquo delicto, ſi de illo ſemel fuit abſolutus, liberatus, vel condemnatus, non poterit de eodem delicto ab eodem, vel ab alio accuſari, nec ab alio Iudice inquiri, *tex. eſt in l. ſi cui §. iiſdem ff. de accuſat. Gamma deciſ.* 53. *Faber deciſ.* 4. *C. de accuſat.* vbi quòd accuſatus, ſiue abſolutus ſit leuius, quàm oportuit condemnatus, non poteſt iterùm accuſari de eodem crimine, licèt benè de alio, vt tantò grauius puniatur, bis enim de delicto quæri non poſſe dicit *tex. in cap. de his de accuſat. l. pen. § fin naut. caup. ſtabul. l. qui de crimine C. de accuſat. l. ſepulchri violati actio ff. de ſepulchr. violat.* & volenti iterum accuſare, ſeu inquirere ſemel abſolutum, ſeu condemnatum obſtat exceptio rei iudicatæ *l. 2. C. de except. rei iudic. l. 1. C. quand. prouoca. non eſt neceſſe, l. fin. C. de cuſtod. reor.* plenè ad materiam *Boer. deciſ.* 289. *Caball. reſolut. crim. caſ.* 93.

3 Immò ſemel abſolutus à delicto, in quo procedebatur ad inſtantiam vnius ex officio, non poteſt à pluribus inquietari ad inſtantiam alterius habentis ius accuſandi, ſi habuerit notitiam de prima inquiſitione, & noluerit accuſare, quod euenit in facto, & iuxtà hanc opinionem iudicauit expertiſſimus in iure Ioannes Dominicus Nouarius meus Genitor obſeruandiſſimus in Ciuitate Montis Caueoſi, vndè cùm fuiſſet inquiſitus Petrus Antonius de Leo de ictu ſcopictæ in perſonam cuiuſdam Sacerdotis, qui non querelauerat, ſed querela fuit expoſita per eius matrem, & vigore eius remiſſionis ſe concordaſſet cum Curia; deindè Sacerdos querelauit, citrà pœnam ſanguinis, prætendendo, quòd ad inſtantiam ipſius Generalis procederetur, non obſtante remiſſione matris, & concordia habita cum Curia, ſed quia erat probatum, Sacerdotem illum habuiſſe notitiam de querela expoſita, & remiſſione, immò dicta remiſſio fuit tractata cum eius interuentu, decidit ipſe D. Genitor, dictum Petrum Antonium eſſe licentiandum, prout fuit abſolutus, & cùm ſimilis caſus accidiſſet in Terra Piſticij die 5. Iunij 1623. in cauſa Natalis de Mattia, & Roſella de Maruocco, ſecundum præfatam opinionem determinauit Curia dictæ Terræ, quæ liberauit inquiſitum.

4 Redditur principalis concluſionis ratio, nam poſt dimiſſum crimen non eſt ad vltionem regrediendum *cap. ſi illis de accuſat. Franc. Marc. deciſ. 637. tom. 2.* dicens *deciſ.* 817. neque Deum iudicare bis in idipſum.

5 Ceterùm regulariter abſolutio in foro con-
ſcientiæ non ſuffragatur in foro exteriori *Sayr.*
deciſ. 1. de teſtib. Creſcent. deciſ. 14. de probat. Illu-
ſtriſſimus Epiſcopus *Riccius in deciſ. Cur. Ar-*
chiep. Neap. 230. par. 2. vbi recenſet, pluries in
dicta Curia fuiſſe determinatum, & obſeruatũ,
6 quòd ſi in iudicio appareat, aliquem eſſe excõ-
municatum, ſed conſtet Iudici in conſcientia,
talem excommunicatum obtinuiſſe abſolutio-
nem in foro conſcientiæ, antequam negotium
deduceretur in iudicium, licèt talis excommu-
nicatus abſolutus in foro conſcientiæ tantùm
poſſit accuſari, declarari, & puniri in iudicio,
dicens tamen, honeſtius, & benignius facere
Iudicem, ſi ipſum non inquietet, nec in foro ex-
teriori declaret excommunicatum, atteſtans,
ſic in eadem Curia obſeruatũ vidiſſe, niſi Pars
eſſet in iudicio, quæ inſtaret, ſed ſi Pars non
adeſſet, non teneretur Iudex illum declarare
excommunicatum ex officio Iudicis nobilis,
quod verſatur circà publicam vtilitatem, quia
illa non eſt in conſideratione, poſtquam quis
eſt abſolutus, & in peccato non perſeuerat, vn-
dè plures ſecundum eum poſt excommunica-
tionem, & abſolutionem obtentam in conſcię-
tia non cèlebrauerunt ad euitandam irregula-
ritatem, ſuper qua in hoc caſu ſolus Papa diſ-
penſat.

7 Et abſolutus nouis ſuperuenientibus indicijs, illis ſuperuenientibus poteſt denuò inquiri *Mut. deciſ. Sicil.* 5. de quo latiùs vide in noſtro *Tract. de grauam. vaſſall. tom. 2. grauam.* 40.

8 Inſuper accuſatio, quæ certum authorem nullum habet, præſertim ſi imputatur memoria defuncti etiam in atrociſſimis delictis non eſt permittenda *Faber deciſ. 5. C. de accuſat.*

9 Accuſator ſi deſiſtat, & remittat querelam in caſu, quo Iudex ab initio ex officio non potuiſſet procedere, quia deſiſtente accuſatore conquieſcit Iudicis officium, & Curia non poteſt proſequi, & per mortem dicitur accuſator deſiſtere, quo caſu accuſatio dicitur eſſe abolita, eiuſquè hæredes nequeunt audiri, ſi vti hæredes vellent accuſationem proſequi *l. 1. C. ſi reus, vel accuſat. mort. fuer.* vide *Rot. Spirenſ. deciſ. 28. par. 3.*

10 Sed non reticeam dicere, per Cameram Imperialem fuiſſe determinatum, debere citari hæredes, vt legitur in *obſeruat.* 35. eiuſdem Senatus.

11 Et ex officio licere Iudici proſequi, & iudicium finire patet, nam Fiſcus Parte deſiſtente accuſationem deſtitutam proſequi poteſt *cap. 2. de colluſ. detegend. Minad. deciſ.* 39.

12 Benè verum aduerte, quòd licèt Parte deſiſtente, vt prædiximus, conquieſcat Iudicis officium, hoc intelligitur in leuibus, nam in atrocioribus, quamuis ageretur à relegatione infrà, nè offendatur publicum poteſt procedi, & dicitur de atrociotibus, ſi quis vapulat, vel acriter verberatur, vide *Addentes ad Franch. in dec.* 100. *num.* 11. vbi *num.* 12. dicunt audiuiſſe, fuiſſe decıſum etiam in atrocioribus, videlicèt in actione iniuriarum inſtituta querela, & remiſſa Curiam proceſſiſſe, & hoc in cauſa Vniuerſitatis Soloſræ, & Comite Murani in Banca de Felice.

13 Accuſator regulariter non tenetur in accu-
ſatione exprimere diem commiſſi criminis ad
tex. in l. libellorum ff. de accuſat. ſed ſi Pars id
petat, nec tenetur accuſator id exprimere, vt
voluit *Rot. Rom. in vna Neapolitana matrimo-*
nij 10. *Martij* 1574. *coram Eminentiſſimo Car-*
dinali Lancellotto, quæ tamen id declarauit
procedere, vbicunquè conſtat, reum habere
paratam defenſionem, facta dicta expoſitione;
licèt Magna Curia Vicariæ voluerit, accuſato-
rem non teneri exprimere diem pro defenſio-
ne rei, vt per *Foller. in Pragmat. fin. infra de*
compoſit. num. 15. vide *Capyc. deciſ.* 79. vbi accu-
14 ſator falſi an teneatur exprimere falſi qualita-
tem, locum, & in qua parte.

15 Accuſatione licèt non exiſtente, poteſt ex officio procedi in delictis, pro quibus venit imponenda pœna mortis naturalis, vel ciuilis, ac abſciſſionis membri, & etiam vbi flagitium committitur contrà Eccleſiaſticas perſonas, vel pupillos, viduas, cœteraſq; miſerabiles perſonas, vt in *Cap. Regni Pridiè*, *& in cap. Nè ſuorum.*

16 Accuſatione præſcripta non poteſt Iudex etiam ex officio inquirere, vt iudicatum refert *Cabal. in reſolut. crimin.* 5. qui in *reſolut. 6.* tractat, ſi accuſatio delicti occulti præſcribatur, ità quòd ſtante ſtatuto præfigente certum tempus ad accuſandum, comprehendat etiam occulta maleficia, & pro affirmatiua ſcribit opinione.

17 Sed accuſatio quandò fiat contrà plures declarat *Franc. Marc. deciſ. 565. tom. 2.* & accuſatio quandò ſit incerta *idem deciſ. 176. tom. 1.* & in accuſationis libello, quæ explicanda ſint *Garzia à Tolet. in deciſ. 68.* & accuſator quandò denuò admitti poſſit *Minſynger. obſeruat. 82. cent. 2.* an accuſator calumnioſus condemnetur in expenſis *Barz. deciſ.* 145. & accuſatore abſente, quandò reus poſſit abſolui *Bellamer. deciſ.* 79.

18 An autem accuſare poſſint hæredes de periurio commiſſo per debitorem, qui non obſeruauit ea, quæ tenebatur defuncto, ſtante clauſula in inſtrumento adiecta, *pro ſe, & hæredibus*, fuit deciſum, ex quo iuramentum ipſum fuerat

præ-

præſtitum recipienti pro ſe, & ſuis hæredibus, quòd poſſint accuſare de periurio cum eis commiſſo *Seſe deciſ.Arag.*48.*Capyc.dec.*75.

19 Accuſans, ſeu querelans aliquem, figurando fuiſſe ab eo diſrobatum, num ſit puniendus, nõ conſtito de delicto, affirmatiuè deciſum refert *Put.in trac.de ſyndic.verſ.quidam vir leuis opinionis.*

20 Accuſatio criminalis periurii an ſit pro Nuru contra Socerum admittenda, vide *Minad. decis.*2. vbi concludit, non poſſe agi criminaliter ad periurium ratione reuerentiæ Socero debitæ.

21 Accuſatus à Muliere per Procuratorem ipſius an poſſit reſpondere in cauſa criminali per Procuratorem, pro affirmatiua opinione tenuit Mag. Cur. Vic. licèt aliàs pro negatiua tenuerint *Addent.ad Conſt.Regni generalia iura* in opere *Gramm.ſuper* Conſtit. *n.*3.

22 Accuſandi ius de adulterio an tranſeat ad hæredes etiam extraneos, *Franch. deciſ.*184.*&* 240. diſtinguit, quòd aut vir fuit conquæſtus in vita, & talis conquæſtus fuit probatus, & hæredes poſſunt accuſare, aut non fuit conquæſtus, & accuſatio non competit, & accuſandi ius non tranſit ad hæredes, dum agitur de priuato delicto, vide *Capyc.deciſ.*75.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus non reaccuſat ſuum accuſatorem, eiuſquè familiam, & ſuos, intellige vt num.*2.
Quod procedit de Iure Rituum, & Capitulorum Regni *nu.*3.*& de iure communi, num.*4.
*Limita ſi accuſatio proueniat ex eodem fonte, num.*5.
*Item ſi Iudex ex officio procedat pendente accuſatione, n.*6.
7 *Accuſator non admittitur, niſi pro ſua, vel ſuorum iniuria.*
*Niſi accuſatio de publicis delictis ſit, vel de priuatis, cùm pœna Fiſco applicatur, quia tunc quilibet admittitur ad accuſandum, n.*8.
9 *Accuſatio quandò ſpectet ad omnes, remiſſiuè.*
10 *Suorum appellatione qui veniant, & n.* 11.
12 *Iniuriam ſuorum quarè quis proſequi poſſit.*
Iniuria facta vni de familia, cenſetur facta toti familiæ.ibid.
13 *Accuſandi actio competit ijs, quibus defertur ſucceſſio de iure* Pragm. Regni.
14 *Lineæ appellatione qui veniant.*
15 *Liberorum appellatione quandò veniant omnes in infinitum.*

De Accuſationibus. Pragm. I.

Collectan. II.

Legiſlatoris eſt propriũ, &c.

1 Hic habes diſpoſitum, vt accuſatus ſuum accuſatorem, eiuſq. familiam, & ſuos, pendente accuſatione de nullo crimine poſſit
2 accuſare ad effectum procedendi, niſi accuſator præſter cautionem de ſtando iuri, prima accuſatione finita, quòd ſi delictũ eueniat poſt primã accuſationem propoſitam, poterit accuſare etiam ad finem procedendi.

3 Circà materiam, de qua loquitur iſta noſtra Pragmatica habes duos Ritus M.C.V. ſcilicèt *Rit.*192.*&* 197.*&* *Capit.Regni* incip. *Iniunxi.*

4 Et de iure communi habemus *tex.in l.is, qui reus ff.de public.iudic.* vbi ſancitum eſt, quòd ſi quis reus factus ſit, purgare ſe debet, nec antè poterit accuſare, quàm fuerit excuſatus.

Quæ cõcluſio probatur ſimiliter in *l. negãda C.qui accuſ. non poſ.* reaſſumpta in *cap. neganda il ſecondo* 3.*quæſt.*11.

5 Declara autem, ceſſare hanc concluſionem, quotieſcunq. accuſatio proueniret ex eodem fonte, nam ſi ſequatur querela alterius, procedi poſſet contrà vtramq; vt apud *Gramm.deciſ.* 53. exempli gratia, quandò vnus accuſat alium de periurio virtute vnius inſtrumenti, & accuſatus virtute eiuſdem inſtrumenti accuſaret accuſatorem de periurio, vt fuiſſe deciſum in Sacro Conſilio in facti contingentia *idẽ Gram.* refert in *Rit.66.*

6 Ceſſabit & pariter anteſignana concluſio, quando verè Fiſcus ex mero ſuo officio procederet, cùm illi liceat procedere ex mero officio contra accuſatorem, non obſtante ſuę accuſationis pendentia, vt practicari teſtantur *Addentes ad Gramm.in deciſ.* 53.

7 Quatènus autem ex eodem *tex.* eliciatur, accuſationem eſſe faciendam à proſequente ſuam, vel ſuorum iniuriam, adde *tex. in l.fin. ff. de priuat.delict.& l.manifeſtiſſimi C.de furt.* vbi quòd in priuatis criminibus non admittuntur, niſi propriã, vel ſuorũ iniuriam proſequẽtes.

8 In publicis autem delictis quilibet ad accuſandum admittitur, qui expreſsè prohibitus nõ reperitur *l.qui accuſare ff.de accuſat.l. qui cœtu §.fi.ff.ad l.Iuliam de vi public.l. licitatio §.quod illicitè ff. de public. & vectig.* quod procedit etiam in priuatis delictis, in quibus pœna Fiſco applicanda venit, cùm & in ijs admittãtur pariter qui nec propriam, nec ſuorum proſequuntur iniuriam.

9 Sed quandò accuſatio ſpectet ad omnes, declarat *Franc. Marc.deciſ.*72.*tom.*2.

10 Cœterùm qui veniãt appellatione ſuorum, conſtituas Regulam, venire parẽtes, & ſic Patrem, & Matrem, & cęteros aſcendẽtes in infinitũ, nec non cęteroſq. deſcendẽtes in infinitũ, & ſic

& ſic filios, & omnes alios, qui liberorum appellatione veniunt, etiam quòd ſint naturales, & illegitimi *D.Reg.Rouit.dec.* 25. vbi plura cumulat, eum vide, nam non pigebit.

11 Et vltrà ſupradictos veniunt Fratres, Sorores, Amitæ, Nepotes, (& ſi in hoc contradicit *Carocc.deciſ.69.*) Item Sobrini, Sobrinæ, vel ex Sobrinis nati, Mariti, Vxores, Soceri, Soceræ, Generi, Nurus, Vitrici, Nouercę, Priuigni, Serui, Domini, Compatres, Commatres, & Amici ſingulari amicitia coniuncti, & omnes pariter vſque ad ſextum gradum per *tex.in l. lex Cornelia ff.de iniurijs.*

Et ſuorum appellatione ſecundùm gradus prærogatiuam comprehendi venientes ab inteſtato, reſolutum ſcio in Regia Audientia Apuleæ.

12 Rationem autem, quarè ſuorum iniuria poſſit proſequi, ſcias eſſe, quia iniuria facta vni de familia, dicitur facta toti familiæ, & proindè actio agendi eis eſt permiſſa *Cacher. deciſ.* 15. & probauimus *forenſ.quæſt.7.par.2.*

13 Sed non reticeam dicere, quòd vigore *Pragmaticæ* 8.*infra de compoſitionibus* actio accuſãdi competit his, ad quos ſpectat ſucceſſio, vide ibi, nam vtilia reperies.

14 Cœterum, quid veniat appellatione lineæ, enucleat *Seſe deciſ.Rot.Aragon. 49.tom.1.*

15 Et appellatione liberorum venire omnes in infinitum probatur in *l.liberorum, & in l.fin. C.de legit.hæred.& in Auth. de hæredibus ab inteſtat. venient. §.1.Maſtrill.deciſ.256.* quod tamen habuimus pro vero in Regia Audientia Apuleæ, in contrarium non exiſtentibus coniecturis.

SVMMARIVM.

1 *Actuarius vndè dicatur, in quo verſetur eius officium, & num.3. & quæ iurare debeat.*

2 *Magiſtri actorum officium quandò ſit burgenſaticum, & quando feudale.*

4 *Actuarius non eſt Dominus actorum, ſed debētur Tribunali ius dicenti.*

5 *Actuarius an dicatur Officialis ad finem, vt de eius delicto ſola M. C. cognoſcat, variè deciſũ, & n.6.*

7 *Actuarij ſolo iuramento recuſantur vt ſuſpecti, fallit in Actuarijs Sacri Conſilij, qui ſi allegentur ſuſpecti, cauſa ſuſpitionis in ſpecie probanda eſt, n.8.*

9 *Actuarius in propria patria eſſe non poteſt, limita, vt n.*10.

11 *Actuarius non poteſt recipere iuramenta teſtiũ etiam abſuturorum, niſi de commiſſione Iudicis, vel in eius præſentia, & ſi aliter, nulliter agit, num.*12.

13 *Actuarij, & Scribæ ſubſunt foro illius Tribunalis, cui inſeruiunt, tàm in cauſis ciuilibus, quàm in criminalibus.*

14 *Curiales conueniuntur in foro Tribunalis, ſub quo militant.*

15 *Actuarij Regiæ Cameræ, & Sacri Conſilij non recognoſcuntur à Magna Curia.*

16 *Actuarij qua ætate eſſe debeant.*

17 *Notarij Apoſtolici poſſunt eſſe Actuarij Dominorum laicorum.*

De Actuarijs, Scribis, & eorum ſalario. Rubrica.

Collectan. I.

1 Actuarius (vt à nominis ſignificatione incipiam) dicitur ab actitãdo, eſt enim & ille patrator, & conſeruator actorum, & ſcripturarum, ac proceſſuum, quibus fit, & perficitur iudicium *Gizzarell. deciſ.* 24. vbi etiam, quòd Magiſter actorum eſt perſona mediata actus, iuriſdictionis, cognitionis, & exequutionis iuſtitiæ, & ad inſtar Iudicis tenetur ſeruare ſecretum, & iurat fidelitatem in cõcernentibus eius officium, & eſt pars coitatiua ad iudicium, eò quòd abſq; officio Actuarij nequit exerceri iuriſdictio, etiam ex vocabuli ethymologia, cùm appelletur Actuarius, nam per eius manus ſingula acta ſunt conficienda concernentia compilationem proceſſuum, vt ſunt libellorum, & ſcripturarum præſentationes, citationes, relationes, commiſſiones, acta ordinatoria, & probatoria, teſtium receptiones, decreta interlocutoria, & diffinitiua, eorumq; exequutiones, & quæcunq; alia ſpectantia ad iudicia forenſia *D.Reg.Rouit.dec.*

2 *72.num.49.* quo in loco diſcutit articulũ, quandò officium Magiſtri actorum ſit burgenſaticũ, & quandò feudale, & quandò de regalibus, de quo *Nos* latiori calamo loquuti fuimus *forenſ. q.20.& 21.tom.2.*

3 Et Actuariorum munus conſiſtere in conſcribendo omnia acta neceſſaria, quæ ante Iudicem pendẽt, & copiam eorum Partibus tradendo, eaq; omnia, & proceſſus fideliter ſeruando dixit *Seſe deciſ.Arag.239. tom.3.*

4 Actuarius non eſt propriè dominus actorũ, ſed illa debentur Tribunali ius dicenti *Polidor. Rip.obſeruat.*161.

5 Actuarius licèt largè dicatur officialis, eò quia officium perhibet, vt in *Ritu M. C. V.* 9. non tamen comprehenditur ſub alio *Ritu* 49. quo fuit prouiſũ, vt de delictis Officialium ſola M.C.cognoſcat *Præſ.de Franch.deciſ.*407.& ità fuit deciſum per Sacrũ Regium Conſilium pro Illuſtre Duce Acheruntiæ in perſonam Iulij Sarſani Actuarij Iuliani, nam cùm in officio deliquiſſet, fuit remiſſus ad Officiales Iuliani, & ità exequutum ad relationem Regij Conſiliarij Vargas de anno 1621. in Banca Danielis, & aliàs in cauſa Io. Antonij Locolle inquiſiti de extorſionibus, nam per Sacr. Conſ. fuit remiſſus ad Officiales Principis Conchæ, vt in Banca de Amico, & iterùm ſic fuit iudicatum in cauſa

in cauſa Ioannis Angeli Falcone Actuarij, &
inquiſiti de pluribus delictis,intuitu officij pa-
tratis, nam ad relationem Conſiliarij de Fran-
chis ſub die 15.Martij 1622.reuocato decreto
per M.C.interpoſito,Sacr.Conſ. illum remiſit
ad Curiam Comitis Policaſtri eius vtilis Do-
mini petentis remiſſionem,licèt in ſuo priuile-
gio non haberet ſpecialem cognitionem cau-
ſarum quòad Officiales,ſicuti M.C.vt in Ban-
ca Scacciauenti.

6 Sed non reticeam dicere pro altera parte,
idem Sacr.Conſ.contrarium iudicaſſe,vt apud
Annam ſingular. 48. latiùs *Gizzarell. deciſ.*24.
Aſtia determ. 107. hæcq; opinio reperitur re-
cepta à *Seſe deciſ.*memor. *Rot.Arag.*339.

7 Inſuper notabis, quòd licèt Actuarij poſſint
ſolo iuramento recuſari *Afflict.deciſ.*317.*Boer.
deciſ.*258.*Marta deciſ.Piſan.*131.ſecus tamen
8 eſt in Actuarijs Sacr.Conſ.qui ſi allegentur ſuſ-
pecti, in ſpecie cauſa ſuſpitionis eſt probanda,
vt pluries iudicatum extitit in Sacr. Conſ. &
præcipuè in cauſa Illuſtr. Principis Scillæ in
ſuſpitione allegata in perſonam Fabritij Ro-
mani penès Secretarium in eadem Banca, &
ſepiùs iudicatum dicit *Muſcatel. in prax.Sacr.
Conſil.par.*5.*gloſ.ſuſpectum n.*11.

9 Præterea obſeruabis, Actuarium in propria
patria eſſe non poſſe, niſi in contrarium vige-
ret antiqua conſuetudo *Praſ. de Franch. deciſ.*
98.*Theſaur.deciſ.*268.& diximus *dec. Reg.Aud.
Apuleæ* 57. & firmauimus latiùs in *tract. de
10 grauam.vaſall.tom.*1.*grauam.*203.vbi videas,
nam non pigebit, & virum eminentis bonita-
tis,ac ſciētiæ poſſe tolerari,ait *Minſyng. obſer.*
30.*cent.*3.

11 Adhùc ſcias, Actuario eſſe prohibitum reci-
pere iuramenta teſtium etiam abſuturorum,
niſi de commiſſione Iudicis *Creſcent. deciſ.*1.*de
12 iur.iurand.*& acta coram Iudice,vel eo man-
dante facere debere dicit *Affl. deciſ.*245. aliàs
illo non mandante nulliter faceret *Boer. deciſ.*
258.

13 Et aduertas,Actuarios, & Scribas ſubeſſe
foro illius Tribunalis,cui inſeruiūt, tàm ſi aga-
tur de cauſa ciuili,quàm de criminali,ex tradi-
tis per *Mar. Antonin. reſolut.* 79.*lib.*1.& per
*D.Ricc.deciſ.Archiep.*292.*par.* 4.Curiales enim
14 conueniuntur in illo Tribunali, ſub quo mili-
15 tant, & ideò Actuarij Sacri Regij Conſilij, &
Regiæ Cameræ Summariæ non recognoſcun-
tur à Magna Curia Vicariæ *Reg. de Pont. de-
ciſ.*36.

16 Sed qua ætate Actuarij debeant eſſe,recurre
ad *Franc.Marc.deciſ.*29.*tom.*1.vbi probat, de-
bere eſſe vigintiquinque annorum, ſed in Re-
gno ſufficit,quòd ſint decem, & octo annorū.

17 Et Notarii Apoſtolici in Regno an poſſine
pro Actuariis Dominorum laicorum deſerui-
re, affirmat *idem deciſ.*489.*tom.*1.

SVMMARIVM.

1 *Actuariorum,& Subactuariorum Magnæ Cu-
riæ Vicariæ numerus, & an inſeruiant per
ſubſtitutum num.* 7. *& quarè certus numerus
tradatur,n.*2.
3 *Multitudo cauſat confuſionem.*
4 *Ordo ſeruandus eſt in diſpoſitionibus,& atten-
dendus.*
5 *Ordo voluntatis ſeriem demonſtrat, & intelle-
ctus,n.*6.
8 *Actuarij cùm abſunt practica traditur pro ſub-
ſcribendis ſcripturis ab alio.*
9 *Actuarii tenent ſubſtitutos agentes omnia no-
mine Actuarij in capite.*

De Actuar. &c. Pragmatica I.

Collect. II.

NVmerum Magiſtrorū acto-
rum,&c.

1 Præfigitur hic numerus Actuariorum, &
Subactuariorum Magnæ Curiæ Vicariæ,nè illi
ſint plus quàm octo,probi tamen, legales,ex-
perti, & boni ſcriptores, approbati à Sacro
Conſilio, qui per ſe,& non per ſubſtitutum in-
ſeruiant.

2 Sed quia ratio, quarè ſtatutus fuit talis nu-
merus,redditur in *tex.* nè propter multitudinē
eorum in officio confuſio generaretur, & vt
magis ordinatè procederetur, ideò hac occa-
3 ſione vtor regula, multitudinem cauſare con-
fuſionem, & ordinem illum peruertere; vndè
pro ordinis directione iura manent,illiq; auxi-
4 lium perhibent,& propterea qualibet in re or-
do ſeruandus venit,& dirigendus eſt,qui in diſ-
poſitionibus ſemper meritò attenditur *l. gene-
raliter §.ſi quid ff.de fideicommiſſ.libert.l.quoties
ff.de vſufruct.cap.mandato de præbend.in* 6.*cap.
5 penult.de reſcript.*vt & ille voluntatis ſeriem
demonſtrat *Monach.deciſ.Lucenſ.*13. probans
*deciſ.Florent.*1. ex ordine diſponentis mentem
6 agnoſci ad inſtar ordo verborum intellectus
ordinem deſignat *Phæbus deciſ.Rot.Luſitan.*38
*tom.*1.Illuſtriſſimus Epiſcopus *Ricc.dec. Curiæ
Archiep.Neap.*275.*par.*2.

7 Sed quatènus *ibidem* mandetur, illos debere
ſeruire perſonaliter,& non per ſubſtitutum,
applica pro coronide,quæ infrà enucleauimus
*in pragm.*1.*ſub rubric.de adminiſtrator. & quòd
perſonaliter inſeruiant.*

8 Et in praxi ſcias, in dies obſeruari de facto
Actuarios tenere aliquem loco ipſorum, qui ſe
ſubſcribit *Talis de Tali pro Actuario*,& abſen-
te Actuario ille ſe ſubſcribit ſcripturis modo,
quo ſupra.

Cum

9 Cum Actuarij habeant ſubſtitutos, qui omne, quod agunt, faciunt nomine Actuarij in capite *Ludouiſius deciſ.454.num.4.*

SVMMARIVM.

1 *Scribæ criminales quot eſſe debeant, & à quo approbantur, & num.4. vbi quot debeant eſſe Scribæ ciuiles in Bancis Actuariorum, & Subactuariorum.*
2 *Diſpoſitio de Scribis criminalibus non comprehendit ciuiles.*
3 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*
5 *Scriba examinandus, & approbandus, vt exerceat, non poteſt exercere, ſi ſolùm ſit approbatus, vel examinatus tantùm, & è contra.*
6 *Dictio, &, coniunctiua eſt, & copulatiua.*
7 *Dictio, &, denotat æqualitatem terminorum in caſibus copulatis.*
8 *Copula, &, requirit copulam amborum copulatorum.*
9 *Idoneus quis iudicatur per examen.*
10 *Scriba idoneus quis cenſeatur.*

De Actuar. &c. Pragmatica II.

Collect. III.

1 VOlumus, &c. Mandatur hic, duos in criminalibus deſtinandos eſſe Scribas, approbatione præmiſſa per Sacrum Conſilium.

2 Pro cuius ornatu obſeruabis, quòd licèt ex vi præſentis *tex.* exoriatur concluſio, non includi Scribas ciuiles, dum facit mentionem ſolùm de criminalibus, quaſi quòd iſtorum in-
3 cluſio ſit illorum excluſio, iuxta vulgatam regulam canonizatam in *l. cùm prætor ff. de iudic. l. quàmuis C. de pignorib. cap. nonnè de præſump. Surd. deciſ.291. & Antonin. reſol. Maceratenſ.1. lib.1.* nàm dum non expreſſit, noluiſſe illos cõprehendere videtur ad *tex. in l. vnic. §. ſin autẽ C. de caduc. tollend. l. ſi ſeruus §. Prætor ait verſ. non dixit ff. de acquir. hæred. cap. ad audientiam de decim. cap.2. de translat. Prælat. Surd. dec. 88. & 322.*

4 Tamen ex ordinatione Regiæ viſitationis de anno 1626. fuit prouiſum, ſeptem Scribas debere aſſiſtere in Bancis actorum Magiſtrorũ in capite, & quinque in Bãcis Subactuariorũ.

Nec non vigore *Pragmaticæ 7. infra hoc tit.* Scribæ criminales tres in qualibet Banca aſſiſtere poſſunt.

5 Et dùm in *tex.* cauetur, tales Scribas debere eſſe examinatos, & approbatos, reſultat cõcluſio, quòd ſi fuerint approbati, & non examinati, vel è contra, non licere illis tale officiũ
6 exercere, nam Legiſlator vtitur dictione, &, quæ eſt copulatiua, & coniunctiua *l. ſi quis ità ſtipulatus ff. de verb. oblig. l. ſi hæredi plures ff. de condict. & inſtit. l. hæredi §. Caio ff. de fund. inſtruct. l. Titia textores §. nihil ff. de legat. 1. Anton. reſol. Macerat. 7. lib. 1.* ità quòd talẽ dictio-
7 nem denotare æqualitatem terminorum in caſibus copulatis, teſtis eſt mihi *Monach. in deciſ.*
8 *Lucenſ.55.* & ità hæ duæ qualitates ſimul verè, & propriè debent concurrere, quia copula, & concurſum amborum copulatorum requirit, vt in *l. ſi quis ità promiſerit* cum ſimilibus *ff. de verb. oblig.* meminit nouiſſimè *Manent. in deciſ. Mantuan.2.*

9 Additur pro corroboratione, quia per examen quis idoneus iudicatur *Rot. in Imolen. iur. patronatus 1593. corã R.P.D. Orano*, vbi quòd extrinſeca idoneitas non præſumitur, & ideò per examen quis talis eſt iudicandus.

Vndè approbatio nullo præcedente examine claudicaret.

10 Et nota, Scribam idoneum cenſeri illum, qui omninò non eſt illiteratus ex *Mantic. dec.115. num.8.*

SVMMARIVM.

1 *Magiſter actorum non interuenit in cauſis, vbi eius conſanguinei, vel affines vſque ad quartũ gradum interueniunt vti Aduocati, vel Procuratores, & quarè num.2. Intellige, vt nu.3. item ſi filij Actuariorum interueniant, nu.6. quàmuis emãcipati, modò ſint legitimi, & naturales, nu.7. item licèt ſint arrogati, num.11. item ſi gener, n.12. item ſi priuignus, vel vitricus, n.16.*
4 *Aduocatis vltrà quartum gradum interuenientibus Magiſter actorum non eſt ſuſpectus, & quarè.*
5 *Nec diſſoluta affinitate infrà quartum gradum impedimentum præſtante.*
8 *Emancipatus adhuc filius eſt.*
9 *Iura ſanguinis minimè mutantur.*
10 *Emancipationis, & patriæ poteſtatis differentia ſublata eſt.*
13 *Pragmaticam extendere licet de caſu ſimili ad ſimilem, vbi viget eadem ratio.*
14 *Gener loco filij eſt, & ſocer loco patris.*
15 *Gradus quid ſit.*
17 *Priuignus loco filij eſt, & vitricus loco patris.*
18 *Affinitas non contrahitur per coitum ſodomiticũ, vel etiã ſi quis puellam cognouerit, clauſtrum pudoris intrans, ſemen non emiſerit, nu.19. vel cùm vir tantùm, non mulier ſemen emiſerit, n.20.*
21 *Semen mulieris non eſt neceſſarium ad generationem.*
22 *Affinitas quomodò probetur, & n.24. & quomodò probetur eius ſcientia inter abſentes, & ſponſos, vel conſanguineos, n.26. & 27.*
23 *Conſanguinitas quomodò probetur.*
25 *Affinitatis præſumptio vndè oriatur.*
28 *Affinitatem negans per errorem, vel ignorantiã non animo fallendi, negaſſe præſumitur.*

De

De Actuar.&c. Pragm. III.

Collectan. IV.

1 ET ſtatuimus,&c. Sancitur *hic*, nul-
lum Magiſtrum
actorum poſſe interuenire in cauſis, in
quibus pater , vel alia coniuncta perſona per
cõſanguinitatem, vel affinitatẽ vſquè ad quar-
tum gradum de iure ciuili vti Aduocatus, vel
Procurator interuenirent.
2 Hæc prohibitio videtur fundata, quia in hu-
iuſmodi caſu Actuarij redduntur ſuſpecti, cùm
ratione affectionis, quam præſumitur gerere
ergà ipſos poſſent forſan declinare à tramiti-
bus iuris ad *tex.cum gloſ.in cap. requiſiuiſti de*
teſtibus, vide *Maynard.deciſ. Tholoſ.q.8.lib.1.*
3 vbi quòd affinitatis qualitas adeò ſtringit , vt
ob illam quis poſſit vſque ad quartum gradum
iurari ſuſpectus, quod fortè procedet, ſi illa de-
pendeat à linea deſcendentium, vel aſcenden-
tium,& non à tranſuerſali *Magon.deciſ.Lucenſ.*
30.n.22.& deciſ.50.n.14.
4 Sed quæro, an ſi Aduocatus, vel Procurator
ſit conſanguineus in remotiori gradu nõ com-
prehenſo in Pragmatica , an ex hoc nequeat
Magiſter actorum interuenire in cauſa? Caſus
accidit in Regia Audientia Apuleæ, & fuit de-
terminatum pro negatiua opinione , ex quo
Pragmatica expreſſit certos gradus, & præter
eos queſtio remanet in diſpoſitione iuris com-
munis, tanquam caſus omiſſus *l. commodiſſimè*
ff.de liber.& poſth. quo iure tunc non redditur
ſuſpectus ad *tex.cum gloſ.in cap.1.de off. Iudic.*
5 Et quid dicendum, affinitate diſſoluta , an
Magiſtri actorum poſſint ſe ingerere, affirmat
Milanenſ.deciſ.15.lib.1. cùm affinitas ad præ-
bendum impedimentum diſſoluatur per mor-
tem *Viuius deciſ.181.& 376.Buratt. deciſ. 349.*
Rota in Romana Nullitatis cẽſus Lunæ 10. *No-*
uembris 1610.*corã R.P.D.Pirouano*, licèt ſuſpi-
tionem non ceſſare, ſi affinitas per mortem
alicuius diſſolueretur, præſertim quando effe-
ctus illius ſuſpitionis eſſet conſumatus, probet
Præſ.de Franch.deciſ.719.
Amplia, diſpoſitionem Pragmaticæ proce-
6 dere, ſi filij Magiſtri actorum ſint Aduocati, vel
Procuratores in cauſis, quia nõ poſſent illi in-
7 teruenire vti Actuarij, quamuis emancipati ſi-
ne filijs, dummodò naturales, & legitimi ſint,
8 nam emãcipatus adhuc filius eſt, cùm iura ſan-
9 guinis minimè mutentur *§.ſed naturalia Inſtit.*
10 *de iur.natur.gent. & ciuil.* & ſublata ſit hodiè
differentia emancipationis, & patriæ poteſta-
tis *§.1.Auth.de hæred.ab inteſt.venient.* Confir-
mat *DecKer.deciſ.lib.2.diſſertat. 9. nu. 9.* ſicquè
dicebatur in Regia Audientia Capitinatæ, vbi
11 fuit habitum pro vero, id procedere, quando
filius arrogatus eſſet Aduocatus, vel Procura-
tor in cauſa, eò quia talis arrogatus tranſit in
poteſtatem patris arrogantis, eiq; quòad bona,
& perſonam ſubijcitur *l.cùm in adoptiuis §.fin.*
C.de adopt.
12 Ampliauimus ſimiliter diſpoſitionem Prag-
maticæ, Genero exiſtente Aduocato, vel Pro-
curatore in cauſa, quia Socer Actuarius non
poterit interuenire,& ſic è contra, cùm ex idẽ-
13 titate rationis liceat extendere Pragmaticam
de vno ad alterum caſum ſimilem, dum eadem
viget ratio *l.illud ff.ad l.Aquil.* quia Gener lo-
14 co filij eſt,& Socer loco patris *l. quia parentis*
ff.ſolut. matrim. taliter vt ſicuti ſuſpectus eſt
Actuàrius in cauſa , in qua filius eſt Aduoca-
tus, ità Socer reſpectu Generi *Caualc. dec. 28.*
n.110.par.2.& vide ſi conferat *Pragm.1. infra*
de cauſ.decidend.
Sed dum Pragmatica facit hanc prohibitio-
nem vſque ad quartum gradum, vide pro orna-
tu *tex.in l.1.ff.de grad. & in §. primo gradu,&*
§.hactenus Inſtit.eod.tit.
15 Et reminiſcere, gradum eſſe quandam habi-
tudinem , ſiue diſtantiam perſonarum ad inui-
cem conſanguinitate, & affinitate ſibi coniun-
ctarum, facta collatione ad communem paren-
tem, vel dicas, eſſe vnius perſonæ diſtantiam
ad aliam in linea conſanguinitatis, vt ex *l. 1.&*
ſeq.ff.de grad. probat *Rota in vna Mediolanen.*
matrimon.Veneris coram R. P.D Quiroga, vbi,
quòd talis affinitas trahit originem ex matri-
monio *cap.non debet de conſanguin. & affinit.*
& quòd in affinitate ſunt genera, & gradus, &
quantùm ad genera olim fuerunt tria, & datur
hæc regula, perſona addita perſonæ per carnis
copulã mutat genus attinentiæ, ſed non gradũ,
nam perſona adiuncta ſanguini alterius per co-
pulam carnalem facit primum genus, perſona
verò ſecunda per copulam addita dictæ perſo-
næ primæ, ſeù facienti primum genus facit ſe-
cundum , perſona verò tertia addita ſecundæ
per copulam facit tertium genus, verbi gratia
vxor fratris mei mutat genus, quia ſicut frater
meus attinet mihi conſanguinitate, ità illa affi-
nitate , ſed eſt mihi affinis in primo genere,&
in eodem gradu affinitatis eſt mihi, & alijs cõ-
ſanguineis meis , quo gradu conſanguinitatis
mihi, & meis conſanguineis eſt frater meus,&
quantum ad gradum ſciendum eſt, quòd iam
patet ex prædictis, quomodò computentur, ta-
men quantùm ad primum genus , dic, quòd
omnes conſanguinei vxoris meæ, vel mulieris
à me cognitæ ſunt mihi affines in eo gradu, in
quo ſunt mihi conſanguinei.
16 Ità, quòd huius Pragmaticæ diſpoſitio lo-
quens, quando pater Actuarij eſt Aduocatus,
vel Procurator, habet etiam locum, ſi ſit vitri-
17 cus, vel priuignus, quia vitricus habetur loco
patris,& priuignus loco filij *§.affinitatis Inſtit.*
de nupt.& ità probat *Caualc.d.deciſ. 28.à num.*
110.par.2.
18 Et hac occaſione obſeruabis, affinitatem nõ
contrahi per coitum ſodomiticum ad tex. in
cap.

Digitized by Google

cap.extraordinaria 3. *quæſt. Franc. Marc.deciſ.* 891.*par.*2.*Capell.Tboloſ.deciſ.*96.dicens,neque
19 enim affinitatem contrahi, ſi quis cognouerit puellam,& clauſtrum pudoris intrauerit, ſed ſemen non emiſerit, vt decidit *Rot. in Mediolanen.de Caſata Veneris* 30. *Aprilis* 1593.*coram Penia* apud Farinac.*in deciſ.crim.*72.
20 Quinimmò id quoque habet locum,quandò vir tantum,& non mulier ſemen emiſerit, nam ad finem contrahendi affinitatem, neceſſe eſt, vt vir,& mulier ſimul emittant,licèt iuxtà opi-
21 nionem Medicorum ſemen mulieris nō ſit ad generationem neceſſarium, & ſic ad cauſādam affinitatem,ſeu ad conſumandum matrimoniū, ſemen mulieris non requiri,ſed ſufficere, quòd illud viri ſit naturæ mulieris commixtum *Capell.Tboloſ.d.deciſ.*96.
22 Probatur autem affinitas per inſtrumentū, in quo quis dat alicui dotem tanquam affini,vt apud *Surd.deciſ.*145.aſſerentem, eodem modo
23 procedere in probanda conſanguinitate, licèt ſecus ſit per teſtes deponentes de auditu, qui eam non probant ad effectum ſuccedendi,licèt benè verum ſit, quòd illa duodecim requiſita, quę concurrere debent ad hoc,vt teſtes de auditu recipiantur;quinimmò ſi vnum deficiat,illi nullam fidem faciunt, non ſunt prorſus,nec neceſſaria in teſtibus de auditu, vbi agitur de conſanguinitate,ad effectum ſuccedendi,vt ait *Idem Surd.d.deciſ.*145.*n.*2. & 11.
24 Quę quidem affinitas regulariter eſt probāda per gradus diſtinctos, & ſpecificatos cum redditione ſufficientis cauſæ,quia ea in ſenſum corporis non cadit *Idem Magon. deciſ. Lucenſ.* 43.*n.*26.& *d.dec.*50.*n.*13.
25 Oritur autem affinitatis præſumptio ex actibus indicantibus copulam carnalem ad prolis ſuſceptionem,quæ difficilem recipit probationem in contrarium,niſi in foro conſcientiæ,vt voluit *Rot.in* allegata *Mediolanen. de Caſata* apud *Farinac.deciſ.*72. *inter criminal.*
26 Licèt ſi eſſemus inter abſentes ceſſet præſumptio ſcientiæ affinitatis *Præſ.de Frācb. dec.* 52. vbi reportat, quomodo ſcientia affinitatis
27 inter ſponſos,vel conſanguineos probetur.
Sed quoties affinitas non ignoratur,tunc affines præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritatem *Rot.deciſ.*176.*par.*1.*in recent.*
28 Et ſi fortè reperiatur, quòd quis affinitatem neget,tunc illa per errorem,& ignorantiam, non autem animo fallendi negata præſumitur *Magon.*antecit.*deciſ.*43.& 50.

SVMMARIVM.

1 *Actuarij omnes ſunt æquales,& æqualiter inter eos proceſſus ſunt diuidendi.*
2 *Officium oneris, & pramij debet in vna ſede manere.*
3 *Epiſcopus non ſubſtinens onera iuriſdictionis, eiuſdem emolumenta conſequi non debet.*
4 *Aequalitas maximè in iudicijs ſemper eſt ſeruanda.*
5 *Aequalitas inter partes debet in cunctis ſeruari.*
6 *Magiſtri actorum non debent eſſe inter ſe maiores in gradu, niſi in quantum virtutibus, ætate,ſufficientia, & moribus præcellant.*
7 *Virtutis ratio habenda eſt, & extollenda illa eſt.*
8 *Literati ob literaturam vti Reipublicæ vtiles cæteris præferendi ſunt.*
9 *Aetatis ratio habenda eſt,& illi deferendum.*
10 *Senes priuilegiati ſunt in priuilegio fori, carcerari non poſſunt pro debito in carceribus, & vbi n.*20.
11 *Seniores in pari numero præferuntur, & inter præſentatos in iure patronatus præferuntur iuueni,num.*12.*domi examinari debent,n.*13. *contra,num.*14.*in cauſis criminalibus nō poſſunt torqueri,num.*15. *ijs in dubio potius ſtatur,quàm iunioribus,n.*22.*in dignitatis collatione eligendi ſunt,n.*23.
16 *Eleemoſyna ſeni magis diſtribui debet, quàm iuueni.*
17 *Senibus lex vbique fauet, idemquè honor debetur,qui & Magiſtratibus,nu.*18. *maior probitas in ijs præſumitur, quam in iuuenibus, num.*24.
19 *Maior quinquaginta annorū excuſatur à muneribus perſonalibus.*
21 *Sexagenarij ſunt immunes à ſolutione capitis, non obſtante,quòd artem exerceant, vel induſtriam.*
25 *Prædicatores ſeniores debent præcedere iuniores.*
26 *Senectus facit recedere à regulis iuris.*
27 *Archiuium proceſſuum eſt inſtituendum.*
28 *Archiuium an probet, & ſcripturæ ex illo deſumptæ plenam fidem faciunt, etiam ſi archiuium ſit Monaſterij,limita,n.*29.& 30.

De Actuar.&c. Pragm. IV.

Collectan. V.

1 VT res humanæ,&c. Omnia officia Magiſtrorum actorum æqualia hic declarantur, & proindè proceſſus concluſos inter illos eſſe feriò diuidendos à Iudice hebdomadario mandatur,vt vnuſquiſque lucrum, atque laborem æqualiter ſentiat.

Iſta Pragmatica quatènus ſupradicta diſponit videtur fundata ſatis de iure, nā cùm Magiſtri actorum eamdem retineant ſedem, eodē ſub iure contineri debent, & differentia inter illos cadere non congruit, & proindè lucrum, atque laborem æqualem ſentire non eſt incōſonum,iuxta regulam *l. ſecundum naturam ff. de Regul.iur.*canonizatam per *Rotam in vna Romana mercimonij coram R.P.D.Oclembergo,*

2 vbi

Digitized by Google

2 vbi quòd officium oneris, & præmij debent in
vna ſede manere, & remoto officio oneris, of-
ficij præmium remouendum eſſe, quia ſemper
eſt verum, lucrum ſequi periculū, & indè Epiſ-
3 copum non ſubſtinentem onera iuriſdictionis,
eiuſdem emolumenta conſequi haùd poſſe.

4 Conducit ad corroborationem, nam æqua-
litas maximè in judicijs ſemper venit ſeruanda
*l. fin. C. de procurat. l. non debet ff. de reg. iur. Ro-
ta deciſ. 462. & deciſ. 529. par. 2. in recent.*

5 Et æqualitas inter Partes debet in cunctis
ſeruari *Præſ. de Franch. deciſ. 23. num. 9. Rot. dec.*
1. *num. 4. par. 2. in recent. & in Romana de Capi-
tucbis* 10. *Aprilis* 1606. *coram Eminentiſſimo
Cardinali Lancellotto.*

6 Sed quatènus ab eadem Pragmatica elicia-
tur, Magiſtros actorum non debere eſſe maio-
res in gradu, & dignitate, niſi in quantum vir-
tutibus, ætate, ſufficientia, & moribus alios
præcellant.

7 Ideò opportunè obſeruari poterit virtuti eſ-
ſe habendam rationem, & illam eſſe extollen-
8 dam, & ſic virtuoſi, & literati ob literaturam
vtiles Reipublicæ ſemper veniunt præferendi,
& cæteris præponendi, & adiuuandi, vt in ma-
teria beneficiali dicebat *Rota in vna Rauen-
naten. iuris patronatus coram R. P. D. Ocllem-
bergo.*

9 Inſuper deſcendit, ætati eſſe habendam ra-
tionem, & illi deberi obſeruantiam, vt *Exodi*
10 *cap. 19. circà finem*, & proindè ſenes reperiun-
tur in iure priuilegiati, vt in priuilegio fori tra-
dunt *Affl. deciſ. 25. Maſull. ad deciſ. Capyc.* 160.
vbi refert iudicatum in Sacro Conſilio ad rela-
tionem Magnæ Curiæ Vicariæ, *Præſ. de Frãch.
deciſ.* 608.

11 Item in pari numero teſtium ſeniores præfe-
12 runtur *Triuiſ. dec. 62. par. 2.* & inter præſenta-
tos in iure patronatus præfertur ſenex iuueni
13 *Rot. diuerſ. dec. 122. par.* 1. & ſenex ſi ſit exami-
nandus, debet examinari domi *Balb. deciſ.* 300.
14 licèt contrarium *Rot. deciſ. 271. par.* 3. & in
15 cauſis criminalibus non poſſunt torqueri, ne-
que tormentis ſubijci *l. ſi quis in graui §. igno-
ſcitur ff. ad Syllan. Gram. deciſ.* 34. *Caualcan. dec.
34. par.* 5.

16 Et eleemoſyna potius ſeni, quàm iuueni eſt
diſtribuenda *cap. conſideranda 96. diſtinct.* quo-
17 niam lex ſenibus vbiq; fauet *Raudẽſ. dec. Piſan.*
1. & idem honor debetur ſenibus, qui & Ma-
18 giſtratibus *l. ſemper ff. de iur. immun. & maior.*

19 Et maior quinquaginta annorum excuſatur
à muneribus perſonalibus *l. manifeſti, iuris C.
qui ætat. vel profeſſ. ſe excuſ. lib.* 10.

20 Item carcerari non poſſunt pro delicto ciui-
li in tus carceres, ſed debet aſſignari illis locus
loco carceris, vt diximus in *Pragmat. 19. nu. 9.
de Baronib.* & fuit deciſum per M.C.V. in cau-
ſa Petri de Tanuſcio Coſentini debitoris ex fi-
deiuſſione facta per eum Horatio Romæ eius
genero decocto die 15. Decembris 1618. pe-
nès Ventrigliam actorum Magiſtrum M.C.

21 Item ſexagenarij ſunt immunes à ſolutione
capitis, non obſtante, quòd faciant artem, vel
induſtriam, vt fuit deciſum in Regia Camera
Summariæ, referente Præſidente Ribera die
10. Martij de anno 1571. ſicquè eſt quotidiana
22 praxis, & in dubio ſenioribus potiùs, quàm iu-
nioribus ſtatur *cap. de quibus 20. diſtinct.* in di-
23 gnitatum collatione eligendi ſunt ſeniores, &
ætate grauiores *cap. ſtatuimus 61. diſtinct. D.
Ricc. deciſ. Cur. Arch. huius Ciuit. Neap. 18. par.* 4.
24 vbi etiam, quòd maior probitas præſumitur
25 in ſene, quàm in iuuene, & quòd Prædicatores
26 ſeniores debent præcedere iuuenes, & quòd
ſenectus facit recedere à Regulis iuris *cap. quo-
niam frequenter vt lite non conteſt.*

27 Et dum in eadem Pragmatica mandatur, eſ-
ſe inſtituendum Archiuium proceſſuum; Pro
28 ornatu quæro, an Archiuium probet, ità vt
ſcripturæ ex illo deſumptæ plenam faciant fi-
dem, & probationem, & affirmatiuè dicimus
Auth. ad hac C. de fid. inſtrum. Valaſc. deciſ. 10.
29 qui loquitur in Archiuio Monaſterij, licèt non
probet extrà territoriū, & cõtra perſonas non
ſubditas *idem Valaſc. dec. 42. li.* 1. qui in *dec.* 41.
30 *eod. lib.* dicit idẽ procedere, ſi ſcriptura ex Ar-
chiuio deſũpta nõ cõtineret Notarij ſubſcrip-
tionem, & authenticationem, de quo *Balb. dec.*
17. & ad materiam *Seſſe in deciſ. Arag.* 2. & vide,
quæ plena manu cumulauimus *infrà in Prag.
3. de contractibus*, & nouiſſimè *Martin. Andr. in
deciſ. Rot. Rom.* 88. vbi ſcripturis ex Archiuio, vt
fides detur, debet conſtare, illud eſſe publicum,
& vt illæ dicantur de Archiuio debere conſta-
re ex atteſtatione Officialis Archiuij.

SVMMARIVM.

1 *Taxa ſolutionis facienda à Litigantibus, tàm
Officialibus, quàm Actuarijs, & vltrà eam
exigi non poteſt, aut recipi etiam à ſpontè dan-
tibus, n.* 3.

2 *Sportulæ ſi exigantur vltrà taxam incurritur
crimen concuſſionis.*

De Actuar. &c. Pragm. V.

Collectan. VI.

SVſcepti à Deo regiminis, &c.

1 Conſtituitur hic quædam certa taxa ſolu-
tionis faciendæ à Litigantibus, tàm Officiali-
bus, quàm Actuarijs.

2 Cuius occaſione obſeruabis, quòd ſi vltrà
hanc taxam exigantur ſportulę, crimen cõcuſ-
ſionis incurreretur *cap. ſtatutum §. Notarium
in verb. metas de reſcript. in* 6.

3 Et amplia, vt vltrà talem taxam à Litigan-
tibus

tibus ſpontè dantibus, nec poſſet accipi, ex di-
ctis à *Minſynger. obſeruat. Camer. Imperial.* 75.
cent. 2. & Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. 54. *tom.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Dicta teſtium prò, & contrà inquiſitos integra
recipi debent, tàm pro Fiſco, quàm pro reò; &
contrarium ſi agat Actuarius, eſt puniendus,
num. 2. & ſi conſtaret, non poſſet ſubſequi con-
demnatio, & poſt ſententiam condemnatio ve-
nit reuocanda, n. 5. & quarè, n. 6.*
3 *Teſtis dictum acceptari non poteſt, reiecta qua-
litate minuente delictum.*
4 *Fiſcus obligatur aſſentiri interrogatorio Par-
tis, an teſtis ſit inimicus, vel nè.*

De Actuar. &c. Pragmatica VI.

Collect. VII.

1 ITem quia Nobis, &c. Mandatur
hic, vt prò,
& contrà inquiſitos dicta teſtium integra
recipi debeant.
2 Pro cuius concluſionis probatione vidẽdus
eſt latè *Giurb. conſil. deciſ. crim.* 23: vbi quòd te-
ſtis, tàm pro Fiſco, quàm pro reo deponens, in
ſcriptis ab Actuario redigendus eſt, & quòd
contrarium agens venit puniendus, proutſic
in ſyndicatu cuiuſdam Actuarij vidi prætẽſum
per Partes, & aliàs fuit prouiſum per Sacrum
Regium Conſilium ad inſtantiam Vniuerſitatis
Terræ Lauri, vt in Banca Cioffi. Addo Illuſtriſ-
ſimum Præſulem *Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc.* 88.
3 *par.* 4. vbi etiam iudicatum dicit, non poſſe di-
ctum teſtis acceptari, reiecta qualitate minuẽ-
te delictum, & *deciſ.* 290. *par.* 3. aſſerit, Fiſcum
4 obligari aſſentire interrogatorio Partis, an te-
ſtis ſit inimicus, vel nè, & vide, quæ enucleaui-
mus in *tract. de grauam. vaſallorũ tom.* 2. *grau.*
5 60. vbi adeò ſupradicta vera agnouimus, quòd
ſi conſtaret, dicta teſtium integrè recepta non
fuiſſe, non poſſet ſubſequi condemnatio, & ſi
6 poſt condemnationem cõſtaret Iudici ad quẽ,
veniret reuocanda, quaſi quòd contra formam
huius Pragmaticæ eſſet ſeruatum, & proindè
actus redditur nullus ex traditis per *Viu. deciſ.*
321. *Valaſc. deciſ.* 103. & 133. *Surd. deciſ.* 268.
Seſſe deciſ. Rot. Arag. 30. *Monach. deciſ. Lucenſ.*
53. *Thomat. deciſ. Rot. Macerat.* 94.

S V M M A R I V M.

1 *Impubes teſtificari nequit, etiam in ciuilibus, n.
2. & quarè, n. 3.*
4 *Pubes in criminalibus non recipitur in teſtem,
& quid ſi ſint duo puberes in crimine occulto,
num. 5.*
6 *Teſtimonium minoris quarè faciat indicium.*
7 *Impubes pubes deindè factus teſtificatur de his,
quæ vidit in pupillari ætate.*
8 *Ars vilis teſtium, illorum teſtificationes dimi-
nuit.*
9 *Birruarij in teſtes non admittuntur, & quid di-
cendum in Caporalibus, num. 10. & an ſuffi-
ciat eorum depoſitio ad torquendum, n. 11.*
12 *Credi non debet Birruarijs teſtificantibus, fuiſſe
percuſſos ab illis, quos volebant exequi.*
13 *Aduocatus non teſtificatur pro Clientulo, &
quandò ſecus, n.* 14.
15 *Procurator quandò admittatur ad teſtificandũ,
& quid dicendum in Sollicitatore, n.* 16.
17 *Proxeneta an, & quandò repellatur à teſtimo-
nio.*
18 *Depoſitio Proxenetæ quandò ſuppleatur.*

De Actuar, &c. Pragm. VIII.

Collectan. VIII.

TRà gli altri Capitoli, &c.
Hic eſt ſancitum, quòd in capite pro-
ceſſuum deſcribantur Iudicis, & Partium no-
mina cum cauſæ, de qua agitur expreſſione,
decretum Iudicis, vbi prolatum, & de teſtium
recipiendorum natiuitate, ætate, & officium
diligenter perquiratur, & deſcribatur.
1 Meritò quidem de ætate teſtium eſt perqui-
rendum, quoniam ætas legitima, & non legiti-
ma eſt cauſa recipiendi, & reprobandi illos, cũ
videamus, impuberes à dicendo teſtimonio re-
pelli *l.* 3. *§. lege Iulia ff. de teſtib.* ibi, *quiuè impu-
bes erit, cap. teſtes* 4. *quæſt.* 3. *Franc. Marc. deciſ.*
892. *tom.* 1. *Viuius deciſ.* 169. *Gramm. dec.* 40.
2 Quæ ſanè regula procedit, tã in cauſa ciuili,
quàm in criminali, vt ex dictis iuribus, & ex
l. hac conſultiſſima C. de teſtam. & probatur,
3 quia teſtis dictum non iuratum nihil valet *l. iu-
riſiurandi, & l. ſolam C. de teſtib. cap. nuper, & c.
tuis extra eod.* Impubes autem iurare non po-
teſt *l. qui iuraſſe ff. de iureiurand. l.* 4. *ff. de in lit.
iurand. cap.* 4. *quæſt.* 3. *cap. paruuli*, & *cap. pueri*
22. *q.* 4. & ideò non eſt mirum, ſi teſtificari ne-
quit. Propterea confert; quia pupillus iudicio
caret, & quidquid videt, aut audit, ignorat *l. cũ
prætor §. non autem ff. de iudic. §. præterea Inſtit.
quib. non eſt permiſſ. facere teſtam. l. fin. circa fin.
ff. rem pupill. ſalu. for. l. ſi. ff. de iur. & fact. ignor.
l.* 1. *in fin. C. de falſ. mon.* ideò ſicut cęcus de co-
loribus non iudicat, nec teſtificatur, ità pariter
nec pupillus de eo, quod videt, & audit.
4 Quinimmò in criminalibus non ſolùm re-
pelluntur impuberes, ſed etiam puberes, ma-
iores ſcilicet quatuordecim annorum, & mi-
nores viginti *l. in teſtimonium ff. de teſtib. Frãc.
Marc. deciſ.* 892. *tom.* 1.
5 Licèt duos impuberes in criminalibus, quã-
dò delicta ſunt occulta, ſufficere ex nonnullis
Autho-

Authoribus, quos citat voluerit *Viuius deciſ.* 169 cuius tamen opinio menti noſtræ minimè ſatisfacit, & ideò illam reſpuimus tanquàm non veram, quia vbi aliàs teſtes non admittendi, admittuntur in caſu, in quo veritas aliter haberi non poteſt, adhùc tamen non ſunt integri, & omni exceptione maiores, & ſi contrarium habeatur per *D. Ricc. deciſ. Curiæ Archiep huius Ciuit. Neap.* 195.*par.*1.

6 Benè verum, & ſi minoris teſtimonium in criminalibus non recipiatur, receptum tamen fuit per aliquam præſumptionē, vt *DD.* noſtri dicunt, ſi non plenam, ſaltem quale quale indicium faciunt, vide *Cap. Tholoſ in deciſ.* 237.

7 Et impubes pubes deindè factus non prohibetur teſtificari de ijs, quæ vidit in pupillari ætate *c. relatum vbi gloſ* 37.*diſtinƈt. l* 3. *§ lege Iulia, & ibi gloſ. in verb. impuberes verſ. ſed quæri conſueuit ff. de teſtib* vide *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep huius Ciuit Neap.* 151.*par.*1. & ità voluit *Rot. Roman. in vna Roman fideicommiſſi die Lunæ* 15.*Decembris*, vt in 2 *par. deciſ. Diuerſ. deciſ.* 220.

Quatènus autem pariter mandetur, debere annotari officium, quod exercent teſtes, nota, hoc cum grano ſalis eſſe cautum, quo-
8 niam officij exercitium facit quandòque illos repullare, & diminuere illis fidem, vt vidimus in Agricolis, Artificibus, alijſque Laborantibus, ac Mercenarijs, qui ſic in agro, & de eorum artificio, ac ſudore vix viuere poſſunt, nam ipſi non ſunt teſtes integræ fidei, & etiam ſi ars, quam quis exercet, ſit vilis, & ignobilis mechanica, tunc is artifex non ſolùm non eſt teſtis integræ fidei, verum etiam omninò repellitur à teſtimonio dicendo, vt eſt *text. in §. ſancimus in fin. Auth. de teſtib*: ibi, *& non quoſdam Artifices ignobiles, neq; vilißimos, neq; nimis obſcuros ad teſtimonium procede*: ità *Rota in Mediolanen. contractus coràm R.P D. Mazanedo*. Vbi pariter quòd ſi Ars non ſit mechanica, & vilis, cùm Artifices non ſint de ſe viles, niſi vilem artem exerceant, propterea ex ſimplici artificio non repelluntur à teſtificando.

9 Sic etiam videmus in Birruarijs, quorum officium cùm ſit vile repelluntur à teſtificando *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 1. etiam ſi eſſent in
10 capite, vulgò *Caporali*, vt iudicatum in Curia Archiepiſcop. Neap. fatetur *D. Ricc. in deciſ.* 1.*par.*4. vbi *Nos* allegat in *quæſt. forenſ.* 16. *lib.* 1. licèt Birruariorum, & Seruientium Curiæ depoſitiones, & ſi non ſint ſufficientes ad
11 conuincendum de delicto, benè tamen ſufficiunt ad torquendum *Franch. deciſ.* 379. *Cabal. reſolut.* 126.*cent.* 1.

12 Sed non credi iſtis Birruarijs teſtificantibus, ſe fuiſſe percuſſos ab eis, contrà quos exequi voluerunt, dixerunt *Papon. arreſt.* 8.*lib.*6. *Faber deciſ.* 15.*lib.*4. *tit.* 15. vide *Gratian. deciſ.* 62. *& Guid. Pap. deciſ.* 628. qui tamen dicit, de

conſuetudine Franciæ, & totius Delphinatus credi Birruario, ſeù Nuncio referenti, ſe fuiſſe percuſſum. At Regia Audientia Barenſis ex depoſitionibus trium Seruientium, ſeù Birruariorum condemnauit quemdam pro reſiſtentia ad exulandum per annum, vt per *Vin. deciſ.* 19.

13 Sic pariter videmus in Aduocatis, qui ratione officij nequeunt teſtificari pro Clientulo, tàm in cauſa principali, quàm in cauſa appellationis *l fin. ff. de teſtib*, *cap. Romana de teſtib. in* 6. *cap. ſi teſtes §. patroni* 4. *quæſt* 3. *Robert. rerum iudic. lib.* 2. *cap* 19.*par.*1. *Maſtrill. deciſ.* 15. *Cabal. reſolut. crim caſ.* 118 *Surd. deciſ.* 219. vbi ampliat, procedere etiam finito of-
14 ficio Aduocati, licèt ſecus ſit, vbicunq; conueniſſet de ſalario, & non cœpiſſet patrocinari, quia tunc in teſtem Aduocatus admittitur *Addent. ad Guid Pap. in deciſ* 45. *Franch. in deciſ.* 228. *Anna ſingul.* 8 *Puteus deciſ.* 55. *lib.* 3. vbi dicit, poſſe recipi, immò cogi ad teſtificandum contrà Partem, pro qua patrocinatur, prout ità fuiſſe deciſum teſtatur *Guid. Pap. deciſ.* 45. *Franch. deciſ.* 222. *Robert rer iudic. lib.* 2. *cap* 19. qui ità fatetur iudicatum fuiſſe in Senatu Pariſienſi; vt etiam poſſit admitti Aduocatus pro eo, cui patrocinium præſtitit in ſubſidium ad Iudicis informationē, & ad faciendam quamdam tantùm præſumptionem, maximè ſuper negotio, quod facilitèr probari non poteſt *Franc. Marc. in deciſ.* 382. *tom.* 2.

15 Procurator ex eadem ratione non admittitur ad teſtificandum, vt in cit. iuribus, *Rot. in Nouis deciſ.* 52. *de Appellat. Franc. Marc. deciſ.* 312. etiam ſi fuerit reuocatus, quia adhùc repellitur *Rot diuerſ. deciſ.* 341 *par.* 1. licèt finita procuratione admitti poſſe voluerit *Rota apud Sacrat. in deciſ.* 53. *in recolleƈt. per Farinac.* vt etiam contrà Clientulum, latè *Surd. deciſ.* 190. *Put. deciſ.* 56 *lib* 3. vbi tacitè aſſentire videtur, quòd etiam durante officio poſſit cogi ad teſtificandum, quàmuis contrarium teneat *deciſ.* 274 *lib.* 2. vbi videas.

16 Sollicitator cauſæ etiam ex pari ratione repellitur, argumento *tex in l. deferre §. idem decreuerunt ff. de iur. fiſc. §. ſi verò, & §. quoniàm in Auth. de teſtib* *Gramm. deci.* 73. *Rot in nouiſſ. deciſ* 154. quæ id limitat, quandò non haberet ſalarium, licèt contrarium teneat *Monal in conſ. deciſ.* 138. *vol.*1. ſic etiam negotiorum geſtor *l. fin.* ibi in *exequutoribus negotiorum ff de teſtib.*

17 Proxeneta, ſiue mediator etiam ratione ſui officij repellitur à teſtificando, niſi conſentientibus Partibus *§ quoniàm verò l. gem propoſuimus Auth. de teſtib. Seraphin. deciſ.* 164 *volum.* 1. *Gayl. obſeruat.* 117. *lib.* 1. *Tranſ. in deciſ.* 40. *lib.* 1. *& deciſ.* 49. *lib.* 2. *Magon deciſ. Lucenſ.* 95. *Bellon. deciſ.* 197. *Coler. deciſ.* 197. licèt in ijs, qui contrà Clientem præceſſerunt bene

D

nè probant *Bellon. deciſ.97. Verall. deciſ.267. par.3.* vt etiam ſi ageretur de nullitate contractus, quia tunc ipſe probat *Raudenſ. deciſ.7. Cacher.in deciſ.32.* ſicq; pariter in cauſa matrimoniali *Benintend. deciſ.61.* vbi fatetur pariter, in promiſſione dotis Proxenetam eſſe idoneum teſtem, vbi etiam Proxeneta admittitur ad probandum crimen ſimoniæ, ſi tamen ciuiliter agatur, & non criminaliter, ad *text. in cap.1. de teſtib.in 6.*

18 Et Proxenetæ depoſitio ſuppletur, vel ex præſumptionibus, vel ex habilitate alterius teſtis, vt voluit *Rota in vna Romana penſionis Domus 22. Iunij 1587. coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica,* per quam fuit dictum, quòd concurrentibus veriſimilibus coniecturis teſtis mediator, de cuius commodo, laude, vel dedecore non tractatur, abſq; dubio facit pluſquàm ſemiplenam probationem, cùm pleriq; etiam exiſtiment, facere plenam probationem, & ſic etiam de conſenſu Partium *Faber deciſ. 56. C. de teſtib.* etiam quòd vnicus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Obligationes capiantur per Actuarios, & non per Scribas.*
2 *Acta in iudicij non poſſunt ſcribi per Iudices, etiam de conſenſu Partium.*
3 *Iudex non poteſt ſubire perſonam Iudicis, & Scribæ actorum, niſi in leuibus, & voluntariæ iuriſdictionis, & in minimis cauſis, & in Villis ruralibus.*
4 *Salarium duplex debetur exercenti duplex officium, gubernanti duas Prouincias, legenti duas lecturas, Canonico gerenti duo officia, & Iudici delegato, qui duplici negotio diſtincto non incompatibili vacat duæ dietæ debentur, nu. 5 6.7.& 8.*
9 *Scribæ poſſunt facere acta omnia.*
10 *Teſtes non fuiſſe examinatos per Actuarium in capite non inducit nullitatem.*

De Actuar. &c. Pragmatica IX.

Collectan. IX.

ITem eſſa Fedeliſſima Città, &c.

1 Obligationes eſſe capiendas per Actuarios, & non per Scribas habemus hic ordinatum.

2 Sed recenter *Mele in addit. ad Gizzarell. deciſ. nu. 65.* ait, pragmaticã hanc non ſeruari de conſuetudine, cũ Scribæ quotidiè capiant obligationes, illaſq; proprio pugno in libris obligationum redigant, ſigna autem, acta iudicis debere ſcribi per Actuarios, vel Scribas, nec per Officiales, & Iudices, etiam de
3 conſenſu Partium, alias eſſent nulla *Vin. deciſ. 48.* cùm firma ſit concluſio, Iudicem, & Magiſtratum non poſſe ſubire perſonam Iudicis, & Scribæ actorum, niſi in leuibus, & voluntariæ iuriſdictionis *Iaffred. Lanfranc. deciſ. 215. Guid. Pap. deciſ. 564.* vbi concedit in minimis cauſis, & breuioribus, quas arbitrio ducis remittit, ſequitur etiam *Cabed. deciſ. Luſitan.60 par.1.* Idq; eſſe conceſſum in Villis ruralibus patet apud *Vrſill. deciſ.250.*

4 Sed an in huiuſmodi caſibus, in quibus licet Iudici propia manu ſcribere acta, duplex ſalarium exigere valeat, certè cùm plura exerceat officia, duorumquè vices ſuſtineat, duplex conſequitur ſalarium, ad *text. in §. illud Auth. vt iudic. ſine quoquo ſuffragr.* ſalarium enim aucto labore, augetur, prout quandò minuitur, minui debet *l. Seio ff. de ann. legat. Franc. Marc. deciſ. 449. tom. 2. Magon. deciſ. Florent. 11. & 12. Bellon. deciſ. Rot. Genuæ 115.* ſicquè ſeruari in Regno fatetur *Regens de Ponte de poteſtat. Proreg. tit. de Abſtinentia Ciuit. §. 6. nu. 11. cum ſequen.* & Guberna-
5 tor duarum Prouinciarum duplex conſequi-
6 tur emolumentum, vt & Lector duas legens
7 lecturas, & Canonicus duo gerens officia
8 *Caſtill. deciſ.49.* duplex ſalarium debetur pro dietis Iudici delegato, ſeù Commiſſario, qui duobus negotijs diſtinctis, & inter ſe compatibilibus eodem tempore vacat *Merlin. controuerſ. forenſ. 70.*

9 Attenta verò diſpoſitione pragmaticæ inferas, cætera acta à Scribis poſſe fieri, ex dictis per *Mohedan. deciſ. 6. de fide inſtrumentorum.*

10 Conducit *Seſe deciſ. Rot. Arag. 359. tom.3.* probans, teſtes non fuiſſe examinatos per Actuarium in capite non inducere nullitatem.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ remiſſæ Baronibus cum clauſula, quòd eligant Iudices in Ciuitate, actitentur per eoſdem Scribas Regios, qui prius actitabant.*
2 *Actuarij Curiarum ordinarij actitare debent omnes cauſas, etiam ſi Iudices cognoſcant vti Delegati, & Commiſſarij, vel vt Magiſtri Mercatus, nu. 3.*
4 *Auditores, & Præſides Prouinciarum in Commiſſionibus per Prouinciam non poſſunt aſſumere in Actuarios alios, quàm ordinarios Regiarum Audientiarum, Actuarios, & Scribas.*

De

De Aɛtuar. &c. Pragmatica X.

Collectan. X.

LI dì proſſimi paſſati, &c.

1 Cauſæ remiſſæ Baronibus cum clauſula, quòd procedant cum Iudice eligendo in hac Ciuitate, vigore huius pragmaticæ debēt actitari per eoſdem Scribas, & Actuarios Magnæ Curiæ Vicariæ, penès quos extat proceſſus cauſæ remiſſæ.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, Actorum Magiſtros ordinarios Curiarum debere actitare omnia, & ſingula acta coràm Officialibus, & Capitaneis ac Iudicibus, nedùm quandò illi cognoſcunt vti ordinarij Gubernatores, & Aſſeſſores locorum, ſed etiam vt Delegati, & Commiſſarij *Anna ſingul.* 4. ſicquè reperio iudicatum in anno 1570. die 5. Iunij per Sacrum Regium Conſilium inter Vniuerſitatem Terræ Atripaldæ & Illuſtriſſimū Principem Auellini, vt in Banca Cioffi, qua in cauſa videbis deciſum, ordinarium Actuarium
3 nedùm acta facienda ab ordinario Terræ Officiali, ſed pariter tempore Mercatus, quandò eligitur Magiſter Iuratus, ſiuè Magiſter Mercatus actitare debere, immò acta facienda per Acrarium habentem cognitionem in Aſſectatores Baronalium introituum eſſe facienda ſimiliter ab ordinarijs locorum Actuarijs.

4 Et tempore meo vidi indiſtinctè practicari, quòd quandò Præſes, Auditor, vel Fiſci patronus vadunt per Prouinciam ex cauſa alicuius commiſſionis ſupremorum Tribunalium, vel Excellentiæ Regni, vtuntur iiſdem Actuarijs, & Scribis Regij Tribunalis, & volentes alios ducere ad hoc exercitium, prohibentur, vt habemus diſpoſitum *infrà in prag* 10. *de offic Iudic. & alior offic.* § 35. vbi apertè id vetitur.

Cœterùm, ſi deficiat Actuarius, vel Scriba ordinarius, licebit Iudici ad acta ſuæ iuriſdictionis ſcribenda alium deputare *Seſe dec. Rot. Aragon.* 389. *nu.* 76. *to.* 4.

S V M M A R I V M.

1 *Extorſio an differat à ſubornatione.*
2 *Extorſio quid ſit, nu.* 3. *&* 5.
4 *Barattaria à quo committatur.*
6 *Exorſionis crimen non committitur à Priuato.*
7 *Pandecta ſolita debet exigi.*
8 *Pandecta qualiter ſit exigenda, ſi non reperiatur taxata, & nu.* 9.
10 *Exactiones vltrà Pandectam vi extorta præſumuntur.*

De Actuar. &c. Pragmatica XI.

Collectan. XI.

ITem eſſa Fedeliſſima Città, &c.

Diſponitur hic, ſeruandas eſſe pandectas, & Regias Inſtructiones ad euitandas extorſiones, quæ fiebant per Magiſtros actorum, Scribas, & Porterios Regiorum Tribunalium.

1 Notandum eſt, extorſionem parum, aut nihil differre à ſubornatione, cùm omnia ſint ſinonyma, in tantum quòd ſub verbo *extorſio* comprehenditur etiā ſubornatio, quod verificatur, quandò Iudex, vel Officialis, per ſe, vel per ſubmiſſas perſonas accipit à spontè ſoluente, vel aliquid promittente, de quo propriè loquitur *text. in auth. ſed nouo iure C de pœn. Iud. qui mal. iud. l. omnes, & l. fin. C. ad l. Iul. repet. l.* 1. *ff. eod.*

2 Extorſio verò dicitur, quandò petitur, vel donatur, vel promittitur pro aliquo faciendo, vel omittendo, ſeù quandò Officialis petit aliquid; vel accipit, & donatur, aut eo petente aliquid recipitur à Litigantibus, vel ſub ſua Iuriſdictione exiſtentibus per ſe, vel per ſubmiſſas pſonas *l. lege Iulia, l. vel quò magis, l. eadem lege, & l. lex Iulia ff. ad l. Iul. repetun. l. fin. C eod Cabal. reſolut. crim.* 195. vbi loquitur de Iudice pecuniam mutuò à Litigantibus recipiente, idq; fortius procedit per vim exigendo, quòd proprie dicitur concuſſio *l.* 1. *in verbo rapuerit C ad l. Iul. repetund. l.* 1. *ff. de concuſſ.*

3 Datur & alia extorſio, quam DD. noſtri vocant Barattariam, vt quandò diſtrahitur iuſtitia pecunia, ſeù officium ſuum cum pecunia permutatur, vt probari videtur per *text. in l.* 2. *§ ſed ſi dedi, iuncta gloſ. in verbo hodiè circà fin.*
4 *ff. de condit. ob turp. cau.* & ſic barattariam cōmittit Iudex, etiam ſi aliquid accipiat datum, vel promiſſum, vt iuſtam proferat ſententiam, vide ad materiam *Conſtit. Regni Si Iudex acceptat, Boer. deciſ.* 153.

5 Extorſio grauis appellatur, quandò Officialis per indebitam carcerationem, vel aliud genus grauaminis recipit à ſubdito pecuniam, quæ quidèm extorſio propriè appellatur, & tranſit in ſpeciem delicti, de qua loquitur Cō*ſtit. Regni Eos tantum Officiales*, & ità firmat *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep.* huius Ciuitatis Neap. 239. *par.* 4. vbi alia congerit, firmando,
6 crimen extorſionis non dici committi à perſona priuata nullum officium habente.

7 Quod autem ſpectat ad materiam pandectæ habeas pro indubitato, pandectam iuxtà ſolitum eſſe exigendam, nec illam eſſe alterandam, prout in dies Sacrū Conſ. aliaq; ſuprema Regia Tribunalia mandare ſolent, & Pandecta vbi non eſt vſu recepta, non ſeruanda eſt *Caſtill. deciſ. Sicil.* 66. *par.* 1.

8 Sed vbi illa non reperitur taxata, debet attendi pandecta illa, quæ eſt taxata in Magna Curia Vicariæ, & per illam exigitur, vt ſolet quoquè decernere idem Sacrum Regium Conſilium.

9 Vel attendenda eſt pandecta ſolita exigi in conuicinijs, nàm vbi adeſt dubium, conſuetudinem conuicinij attendendam eſſe in omnibus præſtationibus, illaquè præualere debet *Faber deciſ.63. C. de ſacroſanct. eccleſ. Afflict. deciſ.248.*

10 Et obſerua, exactiones vltrà pandectam præſumi per impreſſionem Officialium vi extortas, prout ità in facti contingentia iudicauit Regia Audientia Capitanatæ Apuleæ, dū ibidem Auditor Regius reperirer.

Nonnulla autem alia ad hanc materiam concernentia reportauimus in noſtro *tract. de grauaminibus vaſallorum grauam.* 283. vbi vtilia reperies, vide quia non pigebit.

S V M M A R I V M.

1 *Contumaciæ, nec ciuiles, nec criminales caſſentur, niſi contumacibus perſonaliter, vel legitimè comparentibus, ideſt per Procuratores, num.4.*
2 *Legitimè factum cenſetur geſtum Iuris ordine ſeruato.*
3 *Citatus, vt legitimè compareat, intelligitur per ſe, vel per Procuratorem.*
5 *Contumacia in Regno purgatur per quemcunq; amicum inquiſiti, etiam eo abſente.*
6 *Coniuncti admitti poſſunt ad caſſandas contumacias, etiam abſq; mandato.*
7 *Coniunctis licet pro coniunctis, etiam abſq. mandato agere, licèt requiratur ratificatio ſiue tacita, ſiue expreſſa, nu 8. ea tamen præſumitur tacitè, cùm tendit ad vtilitatem ratificare debentis, nu.9.*
10 *Mandatum procurationis non præſumitur, niſi probetur.*

De Actuar. &c. Pragmatica XII.

Collectan. XII.

PEr Magnam Curiā Vicariæ, &c.

1 Cauetur hic, Magiſtros actorum non debere caſſare contumacias criminales, nec ciuiles, niſi ipſis contumacibus perſonaliter, vel legitimè comparentibus.
2 Ad cuius ornatum obſeruabis, quòd cùm legitimè factum cenſeatur geſtum ordine iu-
3 ris ſeruato, & prout illud ſtatuit *Seraphin. deciſ.* 290. & 433. dùm ex iuris diſpoſitione citatus, vt legitimè compareat, intelligitur per ſe, vel Procuratorem, vt enunciauit *Rota in Romana iudicij coràm* R.P.D. *Octembergo*, ideò
4 ad noſtrum propoſitum. inſurget concluſio, poſſe Actuarios caſſare huiuſmodi contumacias, vbi contumaces per Procuratorem comparerent, ſicq; indiſtinctè practicatur.

5 Et hodiè contumacia purgatur per quemcunque amicum inquiſiti, etiam eo abſente, vt fuit reſolutum per Regium Collaterale Conſilium virtute prouiſionum expeditarum die 22. Octobris 1582. quæ fuerunt directæ Regiæ Audientiæ Principatus Citrà, & aliàs die 19. Octobris 1619. vigore aliarum prouiſionum directarum Regiæ Audientiæ Principatus Vltrà, quas habes ad vnguem, prout ſonant, repoſitas in noſtro *tract. de Grauamin. vaſallorum. to.1. grauam.* 160.

6 Nec non coniuncti adhùc admitti poſſunt ad caſſandas huiuſmodi contumacias, etiam abſq; mandato, ex *regul. l. exigendi C. de procur.*
7 *& cap. nonnulli de reſcript.* vbi ſtatutum eſt, coniunctis licere pro coniunctis ſine mandato agere *Balb. deciſ.92. Franc. Marc. deciſ.99. Viu. deciſ.349 Ludouic. deciſ. Peruſ.94. Magon.*
8 *deciſ. Lucenſ.6.* vbi requirit deindè ratificationem Principalis tacitam, vel expreſſam *Lau-*
9 *rent. deciſ. Rot. Auenion.24.* quæ quidèm ratificatio in caſu noſtro eſt præſumenda tacitè, quia in commodum contumacis reſultat huiuſmodi caſſatio contumaciæ.

10 Cœterùm reminiſcaris, debere conſtare de mandato procurationis ad faciendas huiuſmodi caſſaturas, quia illud non præſumitur *Afflict. deciſ.345. Boer. deciſ.274. Cartar. deciſ.86. Verall. deciſ.350. par.3.* fusè Illuſtriſſimus *Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur, Archiepiſc. Neap.* 149. *par.2.*

S V M M A R I V M.

1 *Obligationes, & fideiuſſiones non capiantur, niſi adhibitis duobus teſtibus habentibus notum obligatum cum ſubſcriptione propria manus obligati, vel Actuarij, ſi obligatus neſciat ſcribere, limita in obligationibus infrà ſummam ducatorum quinquaginta, nu.2.*
3 *Subſcriptio tamen, & teſtes requiruntur, etiam ſi carolenus tranſcendat ſummam ducatorum quinquaginta, & quarè.*
4 *Forma ſollemnitas in minimis quoq; ſeruanda eſt, aliàs actus corruit.*
5 *Notarius in ſubſcriptione prædictis obligationibus non valet, niſi pro vno teſte.*
6 *Teſtes quicunq; ſint ſufficiunt pro implemento pragmaticæ, etiam fœmina, nu.9. intellige tamen, nu.11.*
7 *Teſtes quot, & quales eſſe debeant in materia* l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab. *& an in numero connumeretur ſcribens, num.8. & an ſufficiant fœminæ, nu.10.*
12 *Notarij, & Actuarij an debeant cognoſcere contrahentes, & an teſtes requiſitos pro ſubſcriptione in recipiendis fideiuſſionibus, & obligationibus ex pragmatica, nu.13.*

14 *Actua-*

Digitized by Google

14 *Actuarij tenentur de proprio, niſi ſubſcribi faciant obligationes, & fideiuſſiones ad damna, & intereſſe, vltrà obligationis nullitates.*

15 *Notarij ex errore, ſeù culpa omittentes apponere in inſtrumento ſollemnitates, ob quarum defectum illa redduntur nulla, tenerentur Partibus ad intereſſe paſſum.*

16 *Obligationes penès acta recipiuntur, & incuſantur die feriato, & quare nu. 17.*

18 *Actus incuſationis, & exequutionis ſunt voluntariæ iuriſdictionis, & expediuntur abſq; cauſæ cognitione, & Parte inaudita, & non citata, nu. 19. 20. & 21.*

22 *Exemplum obligationis penès acta, non apparente originali obligatione ſcripta in libro originali, non probat, nec facit fidem.*

De Actuar. &c. Pragmatica XV.

Collectan. XIII.

1 FRà l'altre gratie, &c. Ordinat præſens pragmatica, obligationes, & fideiuſſiones quaſcunq; non eſſe recipiendas, niſi adhibitis duobus teſtibus, habentibus notum obligatum, cum ſubſcriptione propriæ manus eiuſdem obligati, vel Actuarij, ſi obligatus neſciat ſcribere.

2 Quam ſanè pragmaticam modificabis, non habere locum, quotieſcunq; obligationes, & fideiuſſiones non tranſcenderent ſummam ducatorum quinquaginta, quoniàm vigore alterius *pragmaticæ* incip. *li giorni à dietro* 16. in ordine eiuſdem *Rubricæ* in obligationibus, & fideiuſſionibus capiendis per Actuarios infrà ducatos quinquaginta non requiritur interuentus teſtium.

Indè cautela ſolita apponi ab actorum Magiſtris, quòd in obligationibus, & fideiuſſionibus, quas recipiunt, teſtes ſubſcribantur, & inſimùl deponant, noſcere obligatum, minimè adhibetur, quandò tales obligationes, vel fideiuſſiones non tranſcendunt ſummam quinquaginta aureorum.

3 Et quia forma videtur appoſita in hac pragmatica, dùm talis ſolemnitas non requiratur
in prædicta ſumma, ſi obligatio tranſcendat
prædictam ſummã in vno caroleno, huiuſmodi
ſolemnitas duorum teſtium erit neceſſaria,
4 cùm pariter in minimis formæ ſolemnitas ſit
adhibenda, illaq; nõ ſeruata, corruat actus, quia
de forma à conſtitutione inducta nihil mutari
poteſt, cùm debeat præcisè, & ad vnguem ſeruari, cùm illa inducat decretum irritans, vt hęc omnia, & alia conducentia probat *Thomat.* nouiſſimè *deciſ. Maceraten.* 94. à nu. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 24. & 37. *Monach.* recenter *deciſ. Lucenſ.* 53.

5 Amplia, pragmaticam hanc adeò ſubſcriptionem duorum teſtium requirere, vt non ſufficiat, quòd ſit vnus, qui ſit Notarius, vt in facti cõtingentia, me relatore extitit determinatum in Regia Audientia Apuleæ, nàm licèt Notarius vt teſtis adhiberi poſſit *Frãc. Marc. deciſ.* 144. tamen non facit maiorẽ fidem, quàm vnus teſtis, vt ex *cap. cùm Ioannes de fide inſtrument.* & *l. Domitius Labeo vbi Bar.* & *cæteri ff. de teſtam.* probat *Valaſc. deciſ.* 89. *Coccin. deciſ.* 24. *num.* 8. vbi quòd Notarius ſolus deponens vti teſtis non facit fidem ex *Bellamer. deciſ.* 51. *in fin.* hancq; opinionem dicit ſectari à *Rota.*

6 Et illam declara, ſufficere quoſcũq; teſtes,
nec eſſe neceſſariam probationẽ ibidem, ſubſcriptos
eſſe integræ, & probatæ opinionis, ſed
ſufficere iuris præſumptionem, per quam quilibet
præſumitur bonus, nàm pragmatica non
aperit, teſtes huiuſmodi conditionis debere
7 eſſe, vt ad intellectum *l. ſcripturas C. qui potior. in pign.* conſiderat *Præſes de Franch. deciſ.* 644.
& ſi contrarium antumet *Mart. deciſ.* 53. vbi
etiam inter alia requiſita dictæ *legis* agnoſcit
verũ, adeò ipſam ſcripturam priuatam tribus
teſtibus ad minus debere eſſe ſubſcriptam, &
talem numerum de eſſentia requiri in ſcriptura
priuata ad excludẽdum creditorem inſtrumẽti
poſterioris, vt nec de iure canonico duos
8 teſtes ſufficere putet, inter quos ſcribentẽ non
deberi cõnumerari ſundat *Triuiſ. dec.* 540. *lib.* 1

9 Cùmq; *Tex pragmaticæ* nõ aperiat, ſi teſtes
hìc requiſiti debeant eſſe maſculi, vel fęminæ,
poſſet ſuaptè attentari, fęminis ad hunc effectum
pro teſtimonio licere vti, quia quandò
voluit lex illas excludere, in ſpecie prohibuit,
10 vt in caſu *d. l. ſcripturas C. qui pot. in pign.* enũciat
Præſes de Franch d. deciſ. 644. *in fin.* & demonſtrat
Anna ſingul. 190.

11 Quæ ſanè opinio licèt tutari poſſit, tamen quia de conſuetudine non recolo vidiſſe inſtrumentum, ſeù contractum, in quo fęminæ ſint in teſtes adhibitę, facilè illam veram agnoſcerem in ſubſidium, quandò huiuſmodi obligationes, & fideiuſſiones caperentur in locis, in quibus hominum penuria adeſſet, putà in Villis, & Caſalibus, maximè paruis, in quibus homines tempore non feriato ſolent abeſſe ex cauſa mercimonij, vel culturæ, & proindè Iudicis arbitriũ in hoc verſari debere mihi ſuadeo, qui iuxtà locorum, & factorum qualitatem ſe diriget.

12 Cęterùm de iure communi, Notarios, & Actuarios non eſſe obligatos ad aliud, quàm ex eorum aſſertionibus contrahentes cognoſcere, cernitur apud *Præſidem de Franch. deciſ.* 262. *Rot. diuerſ. deciſ.* 434. *par.* 1. quæ ſanè concluſio attento *pragmaticæ* tenore corrigitur.

13 At vtiliter inueſtigari poterit pro interpretatione *noſtri Text.* nùm Actuarij teneantur cognoſcere hos duos teſtes ſe ſubſcribentes, aſſerentes, cognoſcere ipſos Principales.

Reſpondeo, quòd dùm in hac pragmatica

non exprimitur, vtriq; cenſetur relictum diſpo-
ſitioni iuris communi, vigore cuius nó tenen-
tur Actuarij, & Notarij, teſtes, qui in contra-
ctibus interueniunt cognoſcere, vt fuit dictum
in *Rot. Rom. en vna fideiuſſionis Burgen. coràm
Brauo*, vndè venit dicendum, Actuarios non
teneri cognoſcere hos teſtes duos, de quibus
loquitur pragmatica.

14 Et ex eiuſdem pragmaticæ verbis colliges
ſatis quidèm apertè, Actuarios capientes obli-
gationes abſq; ſolemnitate hic expreſſa duo-
rum teſtium ſubſcribendorum, & obligantis,
vel fideiubentis ſubſcriptione, aut eiuſdem
Actuarij ſubſcribentis nomine Principalis ſub-
ſcribere neſcientis ſubſcriptione, vltrà talium
obligationum nullitatem ipſos teneri de pro-
prio ad damnum, & intereſſe pro dictis obli-
gationibus nullis.

Itaut Creditores habebunt iuris aſſiſten-
tiam contrà illos, nedùm ex vi pragmaticæ, ſed
etiam de iure cõmuni, cuius vigore videmus
15 receptũ, Notarios ex errore, ſeù culpa omit-
tentes apponere in inſtrumentis debitas ſolẽ-
nitates, ob quarũ defectũ illa redduntur nulla,
teneri Partibus ad intereſſe paſſum, ad *text. in
l. fin. C. de Magiſtratibus conueniendis, Ludou.
deciſ. Rotæ Lucenſ.* 33. prout & ſic dicebam an-
nis longè elapſis in Magna Curia Vicariæ ad
fauorem hæredum Marcelli Ienzani contrà
Notarium Vincentium de Mẽdora, & paſſim
ad inſtantiam Partium declarat Sacrum Re-
gium Conſilium.

Sed an ſollemnitas, de qua in hac pragma-
tica in conficiendis obligationibus, requiratur
etiam in illis caſſandis, vel ſufficiat ſola caſſa-
tio facta per Actuarium, affirmatiuam partem
agnoui veram *forenſ. quæſt.* 154. *part.* 1. quo la-
tiùs recurras.

16 Et hac ratione obiter aduertas, paſſim ſer-
uari, & in Regno eſſe de ſtylo Curiarum, obli-
gationes penès acta ſtipulatas die feriato in-
cuſari, prout eodem tempore recipiuntur, ſic-
què probat *Viuius deciſ.* 35.

17 Recipit incrementum huiuſmodi praxis,
18 nàm dùm actus voluntariæ iuriſdictionis ſint,
qui abſq; cauſæ cognitione expediuntur, &
talis actus incuſationis ſine cauſæ cognitione
19 fit, cùm non ſit citanda Pars *Præſ. de Franch.*
20 *deciſ.* 118. *num.* 9. dicitur actus voluntariæ, &
nõ cõtentioſæ iuriſdictionis, fit enim ſinè cau-
ſæ cognitione, quod Partibus inauditis geri-
tur *l. in cauſa cognitione §. cauſa verò cognita ff.
de minoribus*, Illuſtriſſimus Epiſcopus *Riccius*
21 *in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 30. *par.* 1. Indè,
exequutionem nõ eſſe prohibitam die feſtiuo,
quia *Guid.* ſine cognitione fit, per plura ro-
borat *Pap. deciſ.* 215.

22 Inſuper reminiſcatur, copiam, ſeù exẽplum
obligationis penès acta, non apparente origi-
nali obligatione ſcripta in libro originali mi-
nimè probare, nec fidem facere *Rot. apud Pu-
teum deciſ.* 415. *lib.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Actuarij, qui tenentur in ſubſidium pro obligatis, tenentur diſcuſſionem facere infrà quatuor menſes, quo elapſo tenentur de proprio, etiam ſi recipiant coniunctos Principalis, nu.* 4.

2 *Actuarij tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, fideiuſſoribus ſoluendo non exiſtentibus tenentur de proprio, excuſſo tamen prius fideiuſſore, nu.* 3. *limita ſi de conſenſu Partium capiantur non idonei, nu.* 14.

5 *Actuarij tenentur de proprio poſt quatuor menſes, etiam quòd infrà tempus bona fideiuſſorum exequuta ſint, non tamen vendita de conſenſu creditorum, qui ſi proteſtentur contrà Actuarios, præiudicium ſibi non fieri, etiã ſi diſcuſſio ſit facta contrà Principalem, & non eius heredes, ſed tantum aduerſus fideiuſſores non repertos ſoluendo, nu.* 6.

7 *Actuarij capientes fideiuſſiones de parendo mandatis, Principale, & fideiuſſoribus non parentibus mandato, & non exiſtentibus idoneis tenentur ad Partium debita.*

8 *Hypotheca an oriatur contrà Actuarios recipientes fideiuſſores non ſoluendo, vel tantùm perſonalis, & quid in cauſis Fiſci, nu.* 9.

10 *Fideiuſſiones præſtita per Bancherios pro bona adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum creditorum an poſſint reſtringi, vt cenſeantur præſtitæ pro cautela tantum officij Magiſtri Actorum ſtipulantis illas per ſimplicem declarationem, quòd omnes fideiuſſores ſtipulati vltrà certam ſummam, intelligantur ſtipulati pro ſecuritate officij, & abundantiori cautela eorum, & non aliter, nec alio modo.*

11 *Actuarij quandò teneantur de fideiuſſionibus præſtitis per ſubſtitutos, cum quibus actum eſt, vt eorum periculo fideiuſſiones capiantur, & nu.* 13.

12 *Actuarij actione ſubſidiaria tenentur ex fideiuſſionibus, quæ ex natura officij capiuntur.*

15 *Actuarij excuſantur, ſi cum debitis diligentijs capiant fideiuſſores, vel cùm non idoneos recipiunt de ordine Iudicis, num.* 16. *quomodò tamen conſtabit de ordine Iudicis, nu.* 17.

18 *Actuarius excuſatur, ſi recipiat fideiuſſorem minus idoneum, ſi Principalis ſit idoneus, quia valeat eius patrimonium quantitatem promiſſam, nu.* 19.

De Actuar. &c. Pragmatica XVII.

Collectan. XIV.

GLi anni proſſimi paſſati, &c.

In nouiſſima recopilatione pragmati-
1 carum hic extant regiſtratæ duæ pragmaticæ,
quarum vna mandat, Actuarios, qui tenentur
pro obligatis in ſubſidium facta diſcuſſione
Princi-

Principalium, infrà annum eorũ diſcuſſionem procurare debere, alias finito anno teneri ſtatim de proprio. Altera verò, dictum tempus anni datum pro diſcuſſione facienda arctat ad quatuor menſes, ità quòd hodiè infra quatuor menſes Magiſtri actorum, nè de proprio teneantur, diſcuſſionem facere adſtringuuntur.

2 Pro cuius coronide conſtituo regulam, Actuarios tàm in criminalibus, quàm in ciuilibus, fideiuſſoribus idoneis nõ exiſtẽtibus ſoluendo, de eorum proprijs bonis teneri *l. 2. §. fin. ff. de Magiſtratibus conueniendis, §. ſecũdum Inſtitut. de ſatiſdat. tutorum, Cabal. reſolution. criminal. caſu 73. Præſ. de Franch. deciſ. 480. Seraphin. deciſ. 576. par. 1. Rota in vna Romana pecuniaria 19. Februarij 1590. coràm Eminentiſſimo Cardinali Platto*, vbi in omnibus cauſis
3 ſeruari ità teſtatur, excuſſo tamen priùs fideiuſſore, vt etiam probat *Gratianus deciſ. Marchia 69.*

4 Ex cuius quidem dictis, ſi fixo oculo inſpiciantur reſultat ampliatio, pragmaticam illam habere locum, etiam quandò Actuarij recipiunt conſanguineos, ſeù coniunctos Principalis in fideiuſſores, nàm ſi in diſcuſſione illi non reperiantur ſoluendo, adhùc tenentur.

5 Amplia, Actuarios adeò ad id teneri, quòd ſi fuerit facta exequutio contrà fideiuſſores intrà tempus deſtinatum à pragmatica ab ipſis Actuarijs, accedente etiam conſenſu creditorum, ſed cum proteſtatione expreſſa, citrà præiudicium Iurium contrà dictos Actuarios, nec aliter ad illius venditionem proceſſum, & elapſo pragmaticę tẽpore, & ſic quatrimeſtri, adhùc teneri, vt decidit Sacrum Conſilium die 14. Iulij 1621. in cauſa hæredum Scipionis Veſpuli contrà Ioſephum de Palma Actuarium Magnæ Curiæ in Banca Iazi, referente Regio Conſiliario Freccia.

6 Extende inſuper, Actuarios teneri, quàmuis contrà Principalem, ſed non contrà Principalis hæredes diſcuſſio facta fuerit, ſed tantùm aduerſus fideiuſſores non repertos ſoluẽdo, vt reperio deciſum ſub die 9. Iulij 1620. in cauſa Alphonſi Ruſſi cum Actuario Pulſone, contrà quem fuit determinatum, eſſe exequendum pro ducatis 550. vt in Banca de Anaſtaſio ad relationem Iudicis M.C. Muſcettulæ hodiè Regij Conſiliarij.

7 Pariter habebit locũ pragmatica in Actuarijs, ſeruata forma decreti interpoſiti de parendo mandatis, &c. ſtipulantibus, fideiuſſores minus idoneos accipiendo, nam ſi ſuccedente caſu parendi mandatis, nec per Principales, nec per fideiuſſores fuerit paritum, ipſi tenentur ad Partium debita, vt facta relatione in Regio Collaterali Conſilio in anno 1603. cum interuentu duarum Aularum ipſius Sacri Regii Conſilii, & eiuſdem Præſidentis, ſic ibi fuit deciſum, vt in Banca de Ferraris.

8 Amplia adhuc, quòd licèt iure communi inſpecto nulla oriatur obligatio hypothecaria contrà ipſos Magiſtros actorum ſuſcipientes tales fideiuſſiones, ad *tex. in l. 1. §. priuilegium ff. de Magiſtratibus conueniendis*, & prout fuit iudicatum per Sacrum Regium Conſilium die 6. Februarii 1627. in cauſa Notarii Iulii Cæſaris Guadagni, & aliorum creditorum. Tamen inſpecta hac pragmatica, & ſi reſpectu
9 Priuatorum remaneat etiam cauſa perſonalis, reſpectu autem Fiſci reſultat quoq; actio hypothecaria tacita, quamuis non expreſſa, vt latè eſt videre apud *D. Regentem Rouitum in*
10 *deciſ. 83.* qui *in deciſ. 28.* enucleat, an fideiuſſiones præſtitæ per Bancherios pro bona adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum creditorum poſſint reſtringi, vt cenſeantur præſtitæ pro cautela tantùm officii Actorum Magiſtri, illas ſtipulantis per ſimplicem declarationem poſteà factam ab eodem Actorum Magiſtro ſub hac forma, videlicèt. *Cum ſolita declaratione, quòd omnes fideiuſſores ſtipulati vltrà ſummam ducatorum 150. mil. intelligantur ſtipulati pro officij ſecuritate, & abundantiori cautela dicti Magiſtri actorum, & non aliter, nec alio modo, & ſit ad libitum, & electionem ipſius Magiſtri Actorum illos, quos voluerit dare pro dicta ſumma 150. mil. ducatorũ.*

11-12 Sed non reticeã dicere, ordinarios Actuarios noſtrorum Tribunalium deſeruientes per ſubſtitutos, quibus officium locarunt, quàmuis paciſcantur, vt eorum riſico, & periculo per dictos ſubſtitutos, ſiue conductores fideiuſſiones capiantur, non teneri, ſi dicti ſubſtituti ſe ingerant in capiendis fideiuſſionibus, quas capere ad eorum officium non ſpectat vt plurimum euenit in Tribunali M.C.V. cuius Actuarii capiunt fideiuſſiones, per Arrendatores præſtandas, ſolitas tamen per Actorum Magiſtros Regiæ Cameræ capi, ſi enim Arrẽdatorum, eorumq. fideiuſſorum decoctio ſuperueniet, Regio Fiſco minimè licet ire aduerſus dictos Actuarios locatores, qui in ſe pericula fideiuſſionũ ſuſceperunt, ità *Marin. variarum reſolutionum cap. 3.* vbi hanc rutatur
12 ſententiam, præcipuè quia Actuarii ſubſidiaria actione tenentur ex fideiuſſionibus, quæ ex natura officii capiũtur, vt putà ratione tutelæ, retractationis ſentẽtiæ, liberationis depoſiti cum cautione de reſtituendo cui, quibus, & quandò, cautionis de concordando, vel de redeundo, ſiue in fideiuſſionibus de ſeruandis finibus, & his ſimilibus, in quibus ius expoſcit, vt ſubſidiaria actione Actuarii teneantur, dùm
13 non idoneè caueri patiuntur, quo poſito dicit, neceſſarium oriri conſequens, pro his tantùm cautionibus teneri ſubſtituentem, quæ officii neceſſitatem, & regimen concernunt, & quæ ſunt de mera natura ipſius officii, non autem de cautionibus voluntariis, in quibus ſubſtitutus voluit ſpontè ſubire periculum, & riſi-

Digitized by Google

riſieum, id enim ſubſtituenti non præiudieare,
damnum ei non inferre, ipſum non obligare,
nec officium afficere, dicendum eſt, eùm ſit
negotium penitùs ſeparatum, & valdè remo-
tum, ad *tex. in l. & ità de facto §. eodem modo ff.
naut. caup. & ſtabul. & l. quicunq; §. non tamen
ff. de Inſtit.*

14 Et prætereà obſeruabis, quòd quandò ex
eonſenſu Partium recipitur fideiuſſor, & ex
ipſarum conuentione ſumitur eautio per ip-
ſum Magiſtrum actorum, tunc excuſatur re-
cipiendo non idoneum, quia ipſi Parti impu-
tatur, vt argumento *text. in cap. damnum de
reg. iur.* fuiſſe decisũ in Curia Archiepiſcopali
Neapolis teſtatur Illuſtriſſimus *D. Riccius in
decis. 49. par 2.*

15 Ex euius dictis patet, quoq. excuſari Actua-
rium, quandò reeipitur fideiuſſor cum debitis
cautelis, & præcedentibus diligentibus infor-
mationibus.

16 Vt etiam, quandò Actuarius de mandato
Iudicis aceiperet fideiuſſorẽ minus idoneum,
actio contrà ipſum eeſſabit, quia mandatum
Iudicis exeuſat Actuarium, nè teneatur, &
proindè cauti debent eſſe Iudices ad ordinan-
dum, vt talis eapiatur pro fideiuſſore, quia il-
lo non exiſtẽte ſoluendo, ipſi tenerentur, quod
latiùs habes inter noſtras deciſiones Regiæ
Audientiæ Apuleæ huius Regni Neapolis, ſe-
quitur *Ludouie. decis. Lucenſ.* 33. vbi hanc ma-
teriam vtiliter ediſſerit.

17 Ligabis autem digito, talem declaratio-
nem eſſe veram, ſi de Iudicis mandato con-
ſtet aliundè, quàm ex ſcriptura eiuſdẽ Actua-
rij, aſſerentis, in fideiuſſione talem fideiuſſo-
rem de Iudieis mandato recepiſſe, nàm ipſius
aſſertioni non creditur, & mandatum de ipſo
recipiendo, ab alio Actuario eſt ſcribendũ *Af-
flict. decis.* 317. quod verum puto procedere,
quandò in mandato ſubſcriptio Iudicis non
ineſſet, nàm ſi in deereto, quòd talis accipia-
tur in fideiuſſorem adſit ſubſcriptio Iudicis
mandantis, nihil officeret, tale decretum fuiſ-
ſe ſcriptum ab Actuario, qui deindè reeepit
fideiuſſionem, quia per ſubſcriptionem Iudi-
cis conſtat de eius mandato, maximè quia
huiuſmodi decretorum formula eſt, *de ordine
infraſcripti Magnifici Iudicis, &c.*

18 Et quandò Principalis eſſet ſatis idoneus,
Actuarium reeipiendo fideiuſſorem minus
idoneum exeuſari, enuneiat *Ludouic.* mox ci-
19 tat. *decis. Lucenſ.* 33. & ſufficit in propoſito,
quòd eius patrimonium tantùm valeat, ad in-
ſtar eſt quantitas promiſſa, idem verum putãs,
quandò recepiſſet fideiuſſorẽ minus idoneum
in præſentia Partis non reclamantis, & ipſe
vna vice prætendebam, nedùm expreſſum, ſed
etiam taeitum Partium cõſenſum id operari.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrationis nomen quid importet.*
Adminiſtrationem quis habere dicitur, ibid.
2 *Adminiſtratio in dubio debet deferri illis, de qui-
bus erat electio facienda.*
3 *Adminiſtrationem habens in vita æquiparatur
vſufructuario.*
4 *Adminiſtratio dari non debet, niſi adminiſtrare
debens priùs iuret vtilia agere, & inutilia
prætermittere, & inuentarium bonorum fa-
ciat.*
5 *Adminiſtratio facta per Tutorem antè cõfectum
inuentarium quandò valeat.*
6 *Vniuerſitas quænam dicatur.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat. Rubrica.

Collectan. I.

1 ADminiſtrationis nomen importare præ-
minentiam quamdam, & facultatem in-
tromittendi in rebus, vel perſonis, voluit *Rota*
in vna *Vſſelen. deſtinatæ adminiſtrationis de an-
no* 1596. *coràm R. P. Orano*, vbi quòd ſi fuerit
deſtinata adminiſtratio alieui generaliter, idem
habet præeminentiam, & facultatem ſe intro-
mittendi, nedùm in rebus, ſed in perſonis, &
quòd adminiſtrationem habere dicitur illé, qui
quàmuis dominus non ſit rei, poteſt pro illa
agere, & conueniri in iudieio.

2 Adminiſtratio in dubio debet illis deferri, de
quibus erat electio facienda *Rot. in Recentior.
decis. 744. par. 2.*

3 Adminiſtrationem habens in vita æquipa-
ratur vſufructuario, ità vt de fructibus diſpo-
nere poſſit *Ludouiſ. decis.* 401. *Rot. Rom.*

4 Adminiſtratio nunquàm debet dari, niſi ad-
miniſtrare debens priùs iuret vtilia facere, &
inutilia prætermittere, & inuentarium bono-
rum conficiat *Rot. in Romana adminiſtrationis
5 de anno* 1605. *coràm R. P. Ottembergo*, vbi quòd
valet tamen adminiſtratio facta per Tutorem,
vel Adminiſtratorem antè eonſectum inuen-
tarium, ità vt valeat antè illius confectionem
conueniri, quandò tamen habetur pro perfe-
cto, vt dixit *eadem Rot. decis. 89. par. 2. Diuerſ. &
Capell. Tholoſ. decis.* 289.

Cœtera autem, quæ ad hanc Rubricã adap-
tari poſſent ſtant ſingulatim in propriis prag-
matieis eiuſdem repoſita, & iunge, quæ infrà in
Rubrica de Adminiſtrator, &c. enucleauimus.

6 Sed ad alteram Rubricę partem deſcenden-
do, obſeruabis, Vniuerſitates nihil aliud eſſe,
niſi perſonas locorũ collectiuè ſumptas, cùm
ſinguli homines, & ſeparatim non faciant Vni-
uerſitatem, tali modo, vt propriè Vniuerſitas
nuncupetur hominum collectio in vnum cor-
pus miſticum, & abſtract. ſumptum, cuius ſi-
gnificatio eſt reperta per intellectum *Cacher.
decis.*

deciſ.17.nu.14. & vide *Minſynger.obſeruat.Camer.Imperial.78.n.78.cent.4.*

S V M M A R I V M.

1 *Salariũ deſtinandis Neapolim pro ſeruitio Vniuerſitatum à quibus eſt taxandum.*
Et qualiter illud taxari debeat, n.2.
3 *Qualitas perſonarum debet attendi in taxatione ſalarij.*
4 *Expenſæ acceſſus, & receſſus ſunt taxandæ eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis.*
5 *Prohibitio taxationis ſalarij faciẽdæ ab Vniuerſitatibus, vt hic, quandò ceſſet, & declara, vt nu.6.*
7 *Dictio,* Non aliter,nec alio modo, *inducit formam.*
8 *Solutio facta eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis cõtrà formam huius pragmaticæ dicitur nulla.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat. Pragm.I.

Collectan. II.

HAuendo noi inteſo, &c.

1 Sancitur hic, non poſſe ab Vniuerſitatibus conſtitui ſalaria perſonis,quas mittunt Neapolim ad Proregem, vel Regia Tribunalia, ſed tale ſalarium eſſe taxandum ab eiſdem Tribunalibus, quibus vacarunt, & ita pariter eſt cautum *in pragm.7.hac eadem rubrica,* incipit, *Dapoiche.*

2 Tu autem obſeruabis,huiuſmodi ſalarium eſſe taxãdum, habita ratione ad labores, & diligentias adhibitas, & diſtantiam loci, à quo venere, & ad qualitatem perſonæ; & voluit *Rot. in Senogalien. prætenſi mandati coràm Reuerendo Patre D Orano.*

3 Et in taxatione ſalarij eſſe attendendam qualitatem perſonarum, induſtrias, & peritiã, *eadem Rot.* determinauit apud *Coccin. deciſ.* 416.

4 Nec non ſunt eiſdem taxandæ expenſæ acceſſus, & receſſus, quæ vtriq; debentur vltrà ſalarium, cùm illud debeatur ratione laboris, quod autem ſoluitur pro acceſſu,& receſſu eſt ratione ſumptuum. Indè ſic ſolet à Regijs Tribunalibus obſeruari, & in facto obſeruatum per Regiam Cameram Summariæ refert *Caput.de regimine Reipublicæ cap.7.nu.*11.vbi alia tangit, & ſequitur *Thor.in comp.deciſ. Regni in verb. ſalarium an debeatur ſyndico tom.*1. refe-
5 rens, ceſſare ſupradictam prohibitionem taxationis ſalarij in cauſis, in quibus immineret publica neceſſitas,& proindè cùm ob nonnullarum litium urgentiam Ciuitatis Coſentiæ conuocato concilio fuiſſet Marius Caputus conſtitutus Syndicus,ut Neapolim accederet, & litibus incumberet cum conſtitutione ſalarij ducatorum quinquaginta ſingulis mẽſibus, ultrà expenſas acceſſus, & receſſus, facta inſtãtia in Regia Camera Summariæ pro confirmatione dicti Parlamenti,fuit illud confirmatum, & conſequutiuè confirmata conſtitutio ſalarij taxati, vltrà expẽſas acceſſus,& receſſus, referente Præſide Mormile apud Actuarium Grimaldum.

6 Ità ut poterit ab Vniuerſitate conuocato cõcilio taxari ſalarium uenturo ad Ciuitatem, uel alibi pro negotijs publicis, & deindè confirmationem ab illo Tribunali, in quo eſt negotia tractaturus obtineri, taliter quòd dicta opinio eſt intelligẽda cum grano ſalis, quatènus poſt taxationẽ factam ſubſequatur confirmatio Superiorum, qua deficiente taxatio facta ab Vniuerſitate nihil operatur.

Cùmq; Vniuerſitatibus mãdetur, quòd ſoluant ſalarium iuxta taxationem factam à Tribunalibus Superioribus, quibus uacarunt deſtinati,non aliter,aut alio modo.

7 Inferas,per talia verba eſſe inductam formã circa ſolutionem faciendam *Bor. in deciſ.243. Rot.in recent. deciſ.57.tom.1. par.2. eadem Rot. in Cæſarauguſtana penſionis 26. Ianuarij 1566. coràm Reuerendo D. Grato, in Romana domus 9. Decembris 1588. coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino, Mar.Anton.reſolut.33.lib.1. Verall. deciſ.82. n.4.*

8 Vndè ſolutionis actus contrà illam factus, ipſo iure erit nullus *Cacheran. deciſ.163.nu.13.* & vide *Seraphin. deciſ.* 1190. vbi,quòd ſi actus geſtus ſe compatitur cum forma introducta à clauſula, *nec aliter,nec alio modo,* in tali caſu nõ operatur actus reſolutionem.

S V M M A R I V M.

1 *Electiones Syndicorum, & Electorum Vniuerſitatis à quibus, & quomodò faciendæ.*
2 *Ciuium appellatione qui veniant, & in fauorabilibus, & an veniant incolæ, n.3.*
4 *Originarij præferuntur, & putantur idoneiores in electionibus; & inter eos qui maiorem habet ætatem, n.5. & nobiles, & diuites, & benemeriti; nu.6. & qui muneri ſubeũdo eſt aptior, nu.8.*
7 *Doctor præfertur non Doctori, & minus doctus magis docto, ſi illius mores ſint approbati, & doctioris vita ignoretur.*
9 *Ciues in electionibus interuenire debent in Parlamentis, niſi ex cauſa probibeatur ingreſſus, alias ſubſequuta ſunt nulla.*
10 *Electio Syndicorum, & Electorum Vniuerſitatis non poteſt fieri per Barones præuia nominatione Vniuerſitatis, quãuis illa exiſteret in poſſeſſione, nec per Syndicos repræſẽtãtes Vniuerſitatem, ſed per Ciues congregato Conſilio, n.12. quid ſi ità ſit ſolitum, n.13.*
11 *Baro in electionibus interuenire nequit in Ele-*

14 *Electio eſt nulla, niſi vocentur omnes Ciues, qui intereſſe debent, quod ſi Ciues renuerint venire vocati, n. 15. & quæ pars ſufficiat, quòd interueniat, & an eius nomina ſpecialiter ſcribi debeant, nu 16.*

17 *Vniuerſitatis factum cenſetur factum per duas partes illius.*

18 *Rector vt expediat negotia Vniuerſitatis, duæ partes Vniu.rſitatis requiruntur.*

19 *Procurator conſtitutus à minori numero, quàm duarum partium Vniuerſitatis non valet.*

20 *Vniuerſitatis duæ partes eſſe debent in negotijs ſpectantibus pluribus vt vniuerſi, tota verò Vniuerſitas requiritur in ſpectantibus ſingulis vt ſingulis.*

21 *Electio debet fieri more conſueto, & quæ in ea ſeruanda ſint.*

22 *Officialis in creatione mos antiquus ſeruandus eſt, aliàs creatio eſt nulla.*

23 *Concilium Vniuerſitatis non congregatum in loco ſolito eſt nullum, & quarè nu. 24.*

24 *Conſuetudo eſt ſeruanda in omnibus actibus, & vincit legem.*

25 *Electio facta more ſolito reuocari non poteſt.*

26 *Electus ſi moriatur, onus ſubeundi non tranſit ad hæredes.*

27 *Conſuetum vt quid dicatur, concurrere debet actuum frequentia, quæ quot actibus introducatur, n. 28.*

29 *Electus a Syndico, qui remotus ſit, erit manutenendus in poſſeſſione, ſi ſit cõfirmatus ab Vniuerſitate.*

30 *Syndici, & Electi finito officio non poſſunt continuare officium, nec ad idem promoueri durante quinquennio, nec ad aliud durante triennio, & quarè, n. 31. niſi accedente conſenſu ſingulorum, n. 32.*

33 *Contradictio Ciuium in confirmatione debet eſſe tempore confirmationis, & an obſtet confirmato data præſcriptione confirmandi, & eligendi Officiales Vniuerſitatis, non data vacatione ab officio.*

34 *Confirmatio ſi impugnetur ex inhabilitate, illa probanda erit per allegantem.*

35 *Electi ſi ſint confirmandi, non adminiſtrant antè confirmationem.*

36 *Baro an ius aliquod habeat in confirmando Officiales Vniuerſitatis, & an ſint manutenendi in poſſeſſione, quam ita id habent, & tenentur confirmare Electos à maiori parte, n. 37.*

38 *Maior pars dicitur dignior.*

39 *Electus à digniori parte erit confirmandus per Baronem in electo, paribus exiſtentibus votis.*

40 *Electio nulla ſi confirmetur per Baronem, confirmatio quoq; erit nulla, & quarè.*

41 *Confirmans nihil de nouo tribuit.*

De Adminiſtratione Vniuerſitat.
Pragm. II.

Collectan. III.

1 VOlumus, &c. Electiones Syndicorum, & Officialium Vniuerſitatum eſſe faciendas per Ciues more ſolito principaliter hic ſancitur.

2 Quorum Ciuium appellatione obſeruabis, venire propriè, & ſtrictè originarios, nedùm natos in Ciuitate, ſed in Comitatu *Gratian. decis. Rot. March. 96.* annuens, in materia fauorabili conceſſum Ciuibus, Comitatenſibus pariter dici conceſſum *l. 2. C. de nundin. l. ciuibus C. de munic. & origin. lib. 10. Franc. March. decis. 365 tom. 1. Præs. de Franch. decis. 316. D. Rice decis. Cur Archiep. Neap. 84. par. 3.*

3 Et licèt Incolæ ſub tali nomine pariter cõ-
4 prehendantur, tamẽ Originarij ſemper reportant palmam, & præferuntur, vt probauimus *forenſ quæſt.: 61. part.* 1. tali modo, vt illi in electione ſint iudicandi idoneiores, ac præferendi incolis, & extraneis *Put. decis. 254. aliàs 247. lib. 1. Rot. decis. 299. part. 1. diuerſ. Maſtrill. decis. 2. nu. 147.*

5 Inter Originarios autem, maiorem ætate in electionibus eſſe præferendum tutantur *Phab. decis Rot. Luſitan. 66. tom. 1. Mar. Ant var. reſolut lib. 1. cap 4. nu. 2.* quia vti maiores nati cenſentur eſſe prudentiores *Griuell. decis. Dolan. 146. n. 11.*

6 Nec nõ, nobiliores, diuites, & benemeritos eligendos eſſe firmat *Cabed. decis. Luſitan. 84. part. 2.*

7 Et Doctorem præferri non Doctori, patet ex *Rot. in recent. decis. 36. part 2. D. Rice. decis. Cur. Archiep. Neap. 135 part. 4.* licèt minus doctum, modò ſit idoneus, cuius mores ſunt noti, & approbati præferri doctiori, cuius vita ignoratur, voluerit *Rota apud Buratt decis. 22.*

8 Et inter Ciues præferendum eſſe illum, qui muneri, cui præficitur eſt aptior, & idoneior, cenſuit *eadem Rot. in decis. 537. nu. 14. part. 1. in recent. & apud Buratt. in d. decis. 22.*

9 Cęterùm, quatènus à Ciuibus eſſe faciendam electionẽ hic appareat, ſignabis, illos debere interuenire in Parlamentis, & Concilijs, nec regulariter, niſi ex cauſa licita poſſe ingreſſum vetari, aliàs electiones ſubſequutæ eſſent nullæ *Reg. Tapia decis S. C. 30.* & latiùs probauimus *de grauamin. vaſallorum tom. 1. grauam. 129.*

10 Et ex eodem fonte, dicas, exoriri, electionẽ Syndici, & Electorum Vniuerſitatis non poſſe fieri à Barone præuia nominatione Vniuerſitatis, quàmuis illa in poſſeſſione exiſteret, ſed per Ciues eſſe faciendam *Præſ. de Franch. decis. 20.*

11 Immò Baro in huiuſmodi electionibus inter-

teruenire nequit *idem Præſ. de Franch. deciſ.* 609.*nu.*5 & deciſum in S.C.ſcripſimus *de grauam. vaſall.tom.*1.*grauam.*127. vbi ad ſaturitatem.

12 Et per Ciues congregato concilio, nec per Syndicos, & Electos repræſentantes Vniuerſitatem fieri debere huiuſmodi Officialium electionem *idem Præſes de Franch.deciſ.*210. & determinauit Sacrum Regium Conſilium inter Vniuerſitatem Putignani cum Particularibus ipſius, ſub die 26.Februarij 1580.penès Secretarium.

13 Itá vt quámuis electio iſtorum de regimine Vniuerſitatis eſſet ſolita fieri à prædeceſſoribus tantùm; per Sacrum Regium Conſilium inter Vniuerſitatem Terræ Faræ, & eius vtilem Dominum extitit decretum, eſſe capiendam informationem, & interim pro illo annó electionem non fieri per veteres tantùm de regimine, ſed per totam Vniuerſitatem congregato concilio, & hanc partem tutatur *Staiban.cõſ.*45.vbi ſic pariter iudicatum ab eodem Sacro Conſilio autumat.

14 Reddetur autem electio nulla, niſi vocentur omnes Ciues, qui intereſſe debent, vt ſepiùs iudicauit Sacrum Regium Cõſilium, & in ſpecie in cauſa Particularium Terræ Soloſræ, ſub die 2. Septembris 1578. in Banca de Caro, & aliàs apud *Annam ſingul.* 161.

15 Qui ſi vocati renuerint venire, electio poterit perfici, nec nulla reddetur ob eorum abſentiam, vt determinauit idem Sacrum Regium Conſilium die 14. Februarij 1624 referente Regio Conſiliario Meliore ſuper electione Ciuitatis Monopolis, vt in Banca de Scacciauéto.

16 Sed non reticeam dicere, in Congregatione, & concilio Vniuerſitatis ſaltem duas partes omnium habentium vocem in dicta Vniuerſitate requiri, ad *tex. in l. planè ff. quod cuiuſq; Vniuerſit. nomin. Franc. Marc. deciſ.*225.*&* 783.*tom.*1. quorum nomina ſpecialiter adnotari debent *idem deciſ.*788.789. quamuis *Mo-bed. deciſ.*1. *de reb. Eccleſ.non alienand.* referat, *Rotam* deciſiſſe, præfatam ſolemnitatem ſolùm in grauioribus negotijs eſſe de ſubſtantia.

17 Indè factum duarum partium Vniuerſitatis cenſetur factum ipſius Vniuerſitatis *Afflict.*
18 *deciſ.* 373. quia vt Rector expediat negotia Vniuerſitatis, requiruntur duæ partes ipſius
19 *Bellamer.deciſ.*275.& hinc procurator conſtitutus à minori numero duarum partium Vniuerſitatis non valet *Minſynger. obſeruat.* 82.
20 *cent.*1. Et Vniuerſitas in ijs, quæ ſunt communia pluribus vt vniuerſis debent eſſe ſaltem duæ partes Vniuerſitatis *Capyc. deciſ.* 4. ſecus dicens in ijs, quæ ſunt communia pluribus vt ſingulis, quia tunc omnium conſenſus neceſſarius eſſet *Præſes de Franch deciſ.*197. *Franc. Marc. deciſ.* 489. *Lmglois* recenter *deciſ.* 36. *quæſt.* 1. vbi tractat cum diſtinctione, quandò debeat ſtari maiori parti eligentium, & quandò non, & cum ſupradictis pertranſit opinione in ſpectantibus ad vti ſingulos.

21 Dùm autem *in textu* dicitur, *Electionem fieri debere more conſueto*, aduertatur, hoc in iure benè fuiſſe fundatum, cùm in talibus electionibus debeant ſeruari leges, ſtatuta, & conſuetudines cuiuſcunq; loci *l.penult. C. de iur. fiſc. lib.* 10. *l.*6. *ff. quod cuiuſque Vniuerſit. nomin.*
22 *Franc. Marc deciſ.*80. Officiales enim quandò creantur, debet mos antiquus ſeruari, aliàs electio eſſet nulla, & ità apud ſuprema noſtra Tribunalia ſeruatur.

23 Et quòd Concilium Vniuerſitatis dicatur nulliter conuocatũ, quãdò non congregatur in loco ſolito, & conſueto, ſepiùs determinauit Sacrum Conſilium, & quotidiè iudicat ex *l.*2. *C.de decurion.lib.* 10.

24 Ratio autem deſumitur, quia cõſuetudo loci eſt attendenda, & obſeruanda in omnibus actibus, vt per *Puteũ deciſ.*176.*lib.* 3. vbi quòd conſuetudo vincit legem *Gayl obſeruat.*36. *lib.* 1. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 14. *Carocc. deciſ.*3. *Arumæus deciſ.*14. *Rot. Germaniæ.*

25 Quòd ſi electio more ſolito facta ſit, illa reuocari non poterit *Cabed. deciſ.*84.*num.*14. vbi
26 etiam *num.*41. quòd ſi electus moriatur, onus ſubeundi non tranſit ad hæredes.

27 Ibi autem *in textu, conſueto*, monitum te volo, quòd ad effectum, vt quid dicatur conſuetum, concurrere debet actuum frequentia *Franc. Marc. deciſ.*255. *par.* 1. *Afflict. deciſ.* 384. *&* *deciſ.*388. *Viuius dec.*130. *Gratian.deciſ.* 148. *Creſcent. deciſ.*1. *de conſuetud. Bellon. deciſ.*17. *Bartius deciſ.*95. *Cacheran.deciſ.* 99.

28 Quæ actuum frequentia verſari debet neceſſariò circà duos actus. *Gramm. deciſ.* 48. *Franch.deciſ.*91. *Maſtrill.deciſ.*67.

Et quatenus aliqui tenuerint, vnicum actum ſufficere, aduerte, nam vltra quòd hæc opinio non attenditur, tamen procedit quoad probandum ſolitum, vide *Theſaur. quæſt. forenſ.* 38. *lib.* [illegible]

29 Notabis autem, electionem Decurionum, vulgo *Electi*, ab aliquo Syndico electo, & confirmato facto, quamuis Syndicus ex aliqua cauſa remoueretur, ſubſiſtere debere, & proindè Decuriones illos electos eſſe manutenendos in poſſeſſione, vt iudicatum, & confirmatum per Sacrum Conſilium enunciat *Aſtia determinat.* 186.

30 Nec non aduerte, quòd quámuis Syndici, & Electi Vniuerſitatum finito tempore non poſſint continuare officium, ad *tex. in l.*2.*C. de muneribus, & honoribus non continuand.* & ad officium, quod exercuerunt durante quinquénio promoueri nequeant, nec ad aliud durante triennio, etiam de eorum voluntate *Præſ. de Franch. deciſ.*264.

31 Cuius concluſionis ratio redditur, quia ſi promoti Rempublicam perpetuò tenerent occupatam, aſperè dominarentur, indè [illegible] vt aufe-ras

ras cauſam delinquendi, ab officio deſiſtere debent, ità *Cabed. deciſ. Luſit 84. nu. 7. part. 2.*

32 Tamen accedente conſenſu ſingulorum Ciuium confirmari poterint *Viuius deciſ. 129. Praſes de Franch. deciſ 609.* & nos latiùs proba-
33 uimus *forenſ quaſt. 85. part. 1.* vbi plura reperies, & præſertim, quòd contradictio alicuius de Ciuibus debet eſſe tempore confirmationis in concilio generali, & quòd ſtante legitima conſuetudine præſcripta confirmandi huiuſmodi Officiales Vniuerſitatis, & eligendi, non data vacatione, tũc contradictio Ciuium etiam maioris partis non obſtat, & confirmatio legitimè fieri poterit, *vide ibi*, nam non pigebit,

34 Quòd ſi electio, vel confirmatio impugnetur ex aliqua inhabilitate perſonæ, impugnans inhabilitatem probare debet *Seſe deciſ. Rot. Aragon. 389. n. 38. & 39 tom. 4.*

35 Cęterùm, quatènus *in pragmatica* ſtatuatur, Electos debere confirmari ab eis, ad quos de iure, vel conſuetudine pertinet, nota, huiuſmodi Electos non poſſe exercere antè confirmationem obtentam *Phæbus deciſ. 66. par. 1.* quia per ſolã electionẽ nõ habent ius in re, ſed per confirmationem obtinent ius in rem, & ad rem, & iuriſdictionem habent à confirmante, & non à nominante, vide *forenſ. noſtram quaſt. 119. par. 2.*

36 In qua quidem confirmatione vtiles Domini Terrarum poſſunt prætendere aliquod ius, ſi attendatur *deciſio Guid. Pap. 631.* qui ſi reperiantur in hac poſſeſſione, erint manutenendi *Praſes de Franch. deciſ. 210.* nos cõfirmauimus in *quaſt. forenſ. 103. par. 1.* ſecq; indiſtinctè videmus ſeruari in Regno.

37 Et adſtringuntur confirmare electos à maiori parte, & habentes maiora ſuffragia, vt de-
38 ciſum per Sacrum Conſilium fatetur *Staiban. conſ. 52.* cùm maior pars ſit dignior *Phab. deciſ. Luſitan. 66 part. 1.*

39 Quinimmò ſi attendantur tradita per eundem *Phab. in deciſ. Luſitan. 67. ead. par. 1.* quatènus deciſum refert, Electum à digniori eſſe præferẽdum, quando dantur pares voces, Electus à digniori parte, paribus exiſtentibus votis, erit per Baronem confirmandus.

40 Tandemq; obſerua, vt electione facta per Vniuerſitatem nulla exiſtente, & Barone confirmante, confirmationem adhùc nullam reddit, cùm actus nullos cõfirmatio nunimè releuet, & ideò cùm confirmatio ſit conualeſcentia, & nequeat dari in re perempta, & mortua, nullum producit effectum, & inualida cenſetur *Reg. Tapia deciſ. S. C. 3. nu. 74.* & ità reminiſcor meo tempore, determinaſſe Regiam Audientiam Capitinatæ, in qua fuit ordinatum, de nouo eſſe faciendam electionem, & confirmationem debere ſubſequi.

41 Qua occaſione ſignabis, vt confirmans nihil de nouo tribuat *Grimel, deciſ. Dolan. 140. nu. 9.*

SVMMARIVM.

1 *Syndici deſtinandi Neapolim pro Vniuerſitate, qui ex electis probibeantur, & num. 2. 9. 10. 13. 15. 17. 19.*

2 *Naturales an veniant appellatione filiorum, & ſubſtitutum excludant, n. 3. & ſuccedant in maioratu, n. 4. in emphyteuſi, nu. 6. & beneficio l. hac conſultiſſima 9. ex imperfecto C. de teſtam, nu. 7. & l ſi vnquam C de reuoc. donat. nu 8.*

5 *Filÿ legitimi ſolùm ſunt verè filÿ.*

11 *Adoptiui, & arrogati non veniunt appellatione filiorum tam in diſpoſitiuis, quàm in conditionalibus, undè nec faciunt deficere conditionem, ſi ſine liberis, n. 12.*

13 *Pater Decurionis non poteſt eligi in Syndicum pro Vniuerſitatis negotÿs à filio Decurione, Neapolim tractandis.*

14 *Correlatiuorum vno probibito, cenſetur probibitũ alterum, & vno expreſſo, dicitur expreſſum alterum, vno ſublato, dicitur ſublatum alterum, & diſpoſitum in vno, cenſetur in altero.*

15 *Pater venit appellatione coniunctorum.*

16 *Pater poteſt obtinere beneficium in Eccleſia, in qua filius illegitimus beneficium obtinuit, quamuis filius non poſſit attenta diſpoſitione* Concilij Tridentini.

17 *Coniunctorum appellatione venit affinis, atque compater, vigore cognationis ſpiritualis.*

18 *Agnati, & cognati an veniant appellatione conſanguineorum, & quomodò.*

19 *Amicus an poſſit deſtinari in Syndicum pro negotÿs Vniuerſitatis Neapolim tractandis, attenta pragmatica probibente, eligi coniunctos, & num. 27. & an intrinſeci electorum num. 29.*

20 *Amicitia æquiparatur conſanguinitati, & affinitati, & perſepè anteponitur, & æquat, & ſuperat fraternitatem, n. 21. & parentum affectionem, n. 23.*

22 *Diſpoſitum inter ſanguine coniunctos habet locum inter amicos.*

24 *Amici ſuorum appellatione veniunt & loco parentum habentur, ad quorum inſtar à teſtimonio ferendo repelluntur, num. 25. & legata ex teſtamento minus ſollemni capiunt, num. 26.*

28 *Mens magis attendenda eſt, quàm verba legis, & quarè.*

30 *Parlamentum quid ſit, & eius ſollemnitates fieri poſſunt diebus feriatis, nec exindè inualidari poterunt, nu. 31. & quarè, n. 32.*

De

De Adminiſtrat. Vniuerſitat. Pragm.IV.

Collectan. IV.

A' Noſtra notitia è peruenuto, &c.

1 Cauetur hìc, Syndicos deſtinandos Neapolim
pro Vniuerſitatum negotijs non debere eſſe
filios, aut coniunctos Electorum, ſiuè Decu-
rionum.

2 Quatènus prohibitio reſpicit filios, intelli-
ge pragmaticam tàm reſpectu filiorum legiti-
morum, & naturalium, quàm naturalium tan-
tum, cùm ex eodem ſanguine procedant, & in-
tentione Legislatoris in caſu noſtro adaptari
poteſt, & proindè diſpoſitio vtroſq; compre-
3 hendere debet, & ſi appellatione filiorũ, quan-
dò ipſi non ſunt poſiti in conditione veniant
ſolùm legitimi, non autem ſpurij, aut etiam na-
turales, qui ſubindè ſubſtitutum non excludũt
l. generaliter §. cùm autem C. de inſtit. & ſubſtit.
ſaltem in contrarium non apparente teſtato-
ris voluntate *Rot. deciſ.* 115. *par.* 2. *in recent.* nec
4 ad maioratus ſucceſſionem iſti tales veniunt
Flores Diaz var. quaeſt. lib. 1. *quaeſt.* 16. §. 1. quia
in conditionibus verba verè, & naturalitèr in-
telligi debent *l. fin. C. de his, qui veniam aetat.*
5 *impetrau.* & ſolos filios legitimos verè eſſe
filios, probatur *in l. fin. ff. de iur. deliberand.* ex
6 quibus emphytheuſi cõceſſa patri, & filijs ad-
huc excluduntur *Triuiſ. deciſ.* 26. *lib.* 1. *Gama*
deciſ. Luſitan. 347. ſic etiam beneficium *l. hac*
7 *conſultiſſima §. ex imperfecto C. de teſtament.*
8 *Theſaur. deciſ.* 94. nec illegitimis ſuffragatur
Valaſc. deciſ. 94. vbi pariter ſic firmat diſpoſi-
tione *l. ſi vnquam C. de reuocand. donat.* quod
ſequitur *Marta deciſ. Rot. Piſan.* 17.

9 Amplia etiam reſpectu filiorũ emãcipatorũ,
ex dictis ſuprà *in prag.* 3. *nu.* 6. *de Actuarijs, &c.*

10 Et inſpecta mente pragmaticae adhùc filios
11 adoptiuos, & arrogatos includerem, quàmuis
filiorum ſub nomine tàm in diſpoſitiuis, quàm
12 in conditionalibus illi non veniant, & proindè
in fideicommiſſis, & conditione, *ſi abſq; liberis*,
tales minimè faciant conditionem deficere
l. fideicommiſſum ff. de condit. & demonſtrat. l. ſi
itaq; §. fin. ff. de legibus, Gayl obſeruat. Camer.
Imperial. 136. *lib.* 2. *Linglois deciſ.* 49. *quaeſt.* 3.

13 Et licèt pragmatica loquatur reſpectu filio-
14 rum Decurionum, tu amplia reſpectu patrũ,
tùm ratione correlationis, quae ineſt inter pa-
tres, & filios, & proindè prohibitum vni, cen-
ſetur prohibitum alteri, & vno expreſſo, dici-
tur expreſſum alterum *Maceraten. reſol.* 9. *n.* 2.
lib. 3. & vno ſublato, dicitur ſublatum alterum
Surd. deciſ. 52. dicens *deciſ.* 218. diſpoſitum in
vno, cenſetur diſpoſitum in alio in correlatiuis
Boer. deciſ. 48. *Phab. deciſ. Luſitan.* 72. *tom.* 1. *Go-*
meſ. deciſ. 4. Idq; maximè eademmet, (prout in
caſu noſtro) vigente ratione.

15 Tum etiam, quia pragmatica excludit pari-
ter coniunctos, quorum ſub vocabulo venire
patrem, voluit *Rot. deciſ.* 385. *part* 2. *in recent.*

16 Sed in terminis *Concilij Tridentini ſeſſ.* 25.
cap. 15. *de reformat.* vbi ſtat prohibitum, nè filij
Clericorum illegitimi in Eccleſia, in qua pa-
tres beneficia obtinuerunt habere nequeunt,
de quo latè *D. Riccius deciſ. Cur. Archiep. Nea-*
polit. 186. & 327. *par.* 4. patrem non includi,
quin obtinere beneficium in Eccleſia, in qua
eius filius habuit idem, vel quodcũq;, aut aliud
diſſimile, firment *Seraphin. deciſ.* 1442. & *Sell.*
in ſelect. Canonic. cap. 92. *nu.* 5. dicens, *in vna*
Maceraten. 18. *Nouembris* 1628. fuiſſe deciſum,
patrem nõ prohiberi obtinere immediatè be-
neficium filij ſui legitimi.

17 Coniunctorũ pariter appellatione ad orna-
tũ pragmaticae noſtrae obſeruabis venire affi-
nes, vt dixit *Rot. in Romana fideicommiſſi corã*
R.P.D. Octembergo, vbi pariter, quòd vigore
cognationis ſpiritualis venit compater, ad *tex.*
in cap. coram de off. delegat. & *cap. fin. de poſtu-*
land. indè inter illos matrimonium contrahi
prohibetur *Sayr. deciſ.* 1. & 2. *de cognat. ſpiri-*
tual.

18 Agnatoſq; conſanguineorum ſub nomine
venire, patet *in l. ſi ſpurius ff. vnde cognat. l. ſi*
poſt duas ff. de ſuis, & legitimis haeredibus, immò
etiam cognatos, ſi communis loquendi vſus
ita ſe haberet, tradit *Gomeſ. deciſ. Rot. Rom.* 102.
& vide *Creſcent deciſ.* 4. *de conſtit.* vbi quòd ſta-
tutum requirens in contractibus minorum in-
teruentum propinquorum, comprehendit tàm
agnatos, quàm cognatos, licèt cõcurrentibus
agnatis, & cognatis, agnati veniant praeferen-
di, ex recepta *DD.* ſententia, & ratione, quia
propriè agnati appellatione cõſanguineorum
continentur, cognati verò impropriè, vel largo
modo.

19 Nec nõ ad effectum pragmaticae prohibitio
reſpectu cõiunctorum poſſet extendi ad ami-
cos Decurionum, maxima tamen amicitia cõ-
20 iunctos, quaſi quòd amicitia aequiparetur affi-
nitati, & conſanguinitati, immò ipſis perſepè
anteponitur *l. ſed ſi plures §. in arrogato*, ibi,
amicus, vel cognatus ff. de vulgar. & pupillar.
ſubſtit. l. Theopompus, ibi, *amici, & cognati ff. de*
dot. praelegat. conducit *l. nemo ff. de hered. inſti-*
tuend. ibi, *qui frater non eſt, ſed fraterna chari-*
tate diligitur, rectè cum ſuo nomine ſub appella-
tione fratris inſtituitur.

21 Et quod plus eſt, amicitia aequat, & ſuperat
fraternitatem, & amici inter ſe habent id to-
tum, quod inter ſe obtineant conſanguinei
ratione affectionis ſanguinis, & tantum ope-
ratur amicitia, quantum conſanguinitas, ſi ta-
men amicitia ſit immoderata, & magna *l.*
§. amicos ff. de verb. ſignific. Seraphin. deciſ. 1191. *latè*
1147. & 1208.

22 Tali modo, vt non defuerunt, qui in hac no-
ſtra

ſtra legali ſchola affirmauerint, diſpoſitum in-
ter ſanguine coniunctos habere locum inter
amicos, & alij aperta fronte dixerunt, pariter
23 amicitiam ſuperare parentum affectionem,
24 quaſi quòd amici ſuorũ appellatione veniant,
25 locoq; parentum habentur, & ad inſtar ipſo-
rum à teſtimonio ferendo repelluntur *l.3. ff. de
teſtibus, cap. ſi teſtes 4. quæſt. 3. cap. quoties de te-*
26 *ſtibus*, & legata ex teſtamento minus ſollemni
capiunt *l. in teſtamento vbi gloſ. ff. de fideicom-
miſſ. libert. Rota in Romana legati coram R. P.
D. Capizucco*.
27 Nec ſupradicta obiectio, quòd pragmatica
de filijs, & coniunctis loquitur, & dùm illius
verba ceſſant, ceſſare debeat & diſpoſitio, nec
ampliari poſſit ad id, quod non dixit, & vti
prohibitoria cenſetur permittere, quod in ſpe-
cie non prohibuit, & proindè amici vti non
nominati includi in hac prohibitione non de-
bent.
Siquidèm patet reſponſio, ſupradicta ceſſa-
re, quando aliter de mente pragmaticæ con-
ſtat, quia licèt verba non dicãt, adhùc ex iden-
titate rationis veniũt extendenda, ex reg. *l. La-
beo in fin. de ſupel. legata, l. nominis, & res §. ver-*
28 *bum ff de verb. ſignific.* vbi percipitur, mentem
magis eſſe attendendã, quàm verba, quia mens
potior eſt verbis, & verba trahuntur ad men-
tem, & rationem, & non è contrà, & impro-
priari debent verba, vt deſeruiamus Legiſla-
toris menti.
29 Indè hac de ratione, in prohibitione prag-
maticæ includi Decurionum intrinſecos, ami-
cos in rigiditate poſſit prætendi, ſed in id ma-
ximè verſari Iudicis officium arbitror.
30 Sed quatènus, electionem, de qua hic man-
detur fieri in Parlamento publico, notabis,
Parlamentum eſſe vnionem, ſiuè Congrega-
tionem Ciuium, quod vniuerſale agendum,
quia quandò huiuſmodi Parlamentum fit,
congregantur Ciues in loco ſolito, & ibi tra-
ctãt negotia Vniuerſitatis, præcedente tñ pul-
ſatione Campanæ, vel edicto, vel præconio,
iuxtà Regionis mores, quibus eſt in hoc ad-
hærendum *l. obſeruare C. de Decur. lib.* 10. *l. fin.
C. de iur. Fiſci eod. lib.* 10.
31 Hæc autem Parlamenta poſſunt fieri etiam
in diebus feriatis, & in eius fieri electiones,
quæ redduntur validæ, nec annullari ſub hoc
prætextu valent, vt determinatum fuit per
S. R. C. ad fauorem Terræ Pratæ penès Cæ-
ſarium Secretarium in Banca Figliolæ, refe-
rente Regio Conſiliario Gizzarello.
32 In diebus enim feſtiuis non prohibentur Ci-
ues ad Concilia huiuſmodi conuenire, & eli-
gere ad officia, quia electio eſt actus animæ,
licet terminetur ad negotia temporalia ſe ha-
bentia tantùm materialiter ad electionem,
quæ formaliter, & in ſe eſt opus animæ, &
opera animæ, ſcilicèt quæ ab anima proce-
dunt regulariter licitè exercentur in huiuſ-
modi diebus feſtis *Graff. deciſ. aur. part. 1. cap.
34. lib. 2. nu. 16.*

SVMMARIVM.

1 *Forma qua vti debent Officiales in adminiſtratione bonorum vniuerſalium, recenſetur.*

2 *Nummi exacti, in eadem ſpecie debent reponi in arca, nec ab Aerarijs, vel Sindicis in proprium vſum conuerti, aut alijs mutuari, nu. 3.*

4 *Adminiſtratores alienarum pecuniarum regulariter eas debent erogare ad vſum deſtinatum, & conuertens ad vſum proprium tenetur ad intereſſe, nu. 5. & iure ciuili tenetur de furto, nu. 6. quàmuis ſecus ſit iure Canonico, nu. 7.*

8 *Cauſa qualibet beſtialis excuſat à dolo.*

9 *Adminiſtrator pecuniam vniuerſalem conuertens in proprios vſus præſumitur in dolo ad inſtar tutoris conſumentis in ſuos vſus pecuniam pupillarem.*

10 *Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis non poſſunt pecuniam vniuerſalem alteri mutuare.*

11 *Sindicus quam ſummam expendere poſſit, & quæ concurrere debeant ad expenſas, ſcilicèt ſubſcriptio Electorum omnium, vel maioris partis, nu. 12. cauſa expenſarum, & dies, nu. 14. & 15.*

13 *Adminiſtratio redditionis rationum debetur ab eo, ad quem vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat.*

16 *Adminiſtrator tenetur librum cõficere, & qualem, nu. 25.*

17 *Rationales qui præſunt rationibus, quas partitas admittere debent.*

18 *Rationales vndè dicti ſint.*

19 *Expenſæ factæ vltrà ſummam carolenorum quinq; nõ præuio mandato Electorum, quàmuis ceſſerint in vtilitatem, & neceſſitatẽ Vniuerſitatis, an debeant admitti à Rationalibus, & nu. 21. & 24.*

20 *Formæ omiſſio vitiat, licet in fauorabilibus ſimus, & cauſis pijs, declara, vt nu. 22.*

23 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ non præcedente aſſenſu Apoſtolico an valida ſit, ſi facta ſit ex cauſa euidentis vtilitatis.*

25 *Impenſæ factæ à Sindico vna, eademq; die non excedentes ſingulæ quinq; carolenos, licet coniunctim ſummam magnam faciant, nec præcedat mandatum Electorum, an debeant admitti à Rationalibus, & numer. 28. & 30. ſed quot admittere debeat partitas eadem die, nu. 33.*

26 *Modicitatis ſummæ non eſt habenda ratio, vnde non efficit ſimoniam, nu. 27.*

29 *Comedens ſepiùs modicum quid in die ieiunij, frangit ieiunium, & peccat.*

31 *Terrulæ licet nullo præcedente aſſenſu Apoſtolico alienari poſſint, tamẽ modica magni prædij Eccleſiaſtici pars abſq; tali ſollemnitate non poteſt alienari.*

32 *Princeps, qui non poteſt diminuere iura Regni,*

quan-

quãdò diminutio tendit in magnam læſionem iurium Regni non poterit, nec modicè pluriès concedere.

34 Sindici, & alij deputati non debent ponere in exitu, niſi quod realiter impenderunt pro ſeruitio Vniuerſitatis, & an eorum dicto credatur, quòd impenderint, vel aliter ſit probandum, nu. 35.

36 Depoſitis in introitu ſtatur contrà ſcribentem.

37 Liber rationum probat introitum ad fauorem pupilli, exitus verò debet iuſtificari.

38 Sindicus debet reponere in introitu omnes quantitates, etiam minimas quomodòcunq; ei obuentas, & omittens præſumitur illas ſubtraxiſſe, nu 40.

39 Quantitates minimæ non comprehenduntur ſub ſtatuto, quo cauetur, reponendas eſſe omnes quantitates.

41 Omnis coniectura admittitur ad excludendam fraudem, vel delictum.

42 Introitus appellatione quid contineatur.

43 Pœna contra fraudantes Vniuerſitates quæ, & qualiter teneantur, ſi plures contrauenerint, nu. 44. 45. & 47.

45 Furto à pluribus facto, an omnes teneantur in ſolidum de furto.

46 Plures animalia in fruges aliorum immittentes qualiter teneantur de damno.

48 Sindici, & Electi non participent in locatione vectigalium, nec per ſe, nec per interpoſitas perſonas, & præſumuntur conduxiſſe per interpoſitas perſonas, quotiès filij eorum, aut patres conducant, nu. 52. ſed quid ſi non ſimùl habitent, aut filij ſint emancipati, nu. 54.

49 Probibitus facere per ſe, probibetur facere per interpoſitas perſonas.

50 Per alium agens, per ſe facere videtur primariò.

51 Factum dependet à tribuente facultatem.

53 Filij patribus exiſtentibus Syndicis, aut Electis, & è contra, non poſſunt ſe ingerere in conductione vectigalium Vniuerſitatis.

55 Vniuerſitatis adminiſtratores non vendant fructus immaturos ante tẽpus recollectionis, aliàs vẽditio eſt nulla ipſo iure, & Syndici reuocare illam poſſunt, n. 65. licet non è contra poſſit reuocari per emptorem, n 66. amplia, nu. 57 nec promittere de vendendo, n. 58. nec dare inſolutum creditoribus, num. 59. ſed an dare in pignus, num. 60. & 62.

56 Venditionis verbo omnis actus dominij tranſlatiuus cõtinetur, & pignus, & hypotheca, n. 61.

62 Statutum loquens de alienatione non habet locum in contractu pignoris, & quarè.

63 Emphyteuta qui prohibetur abſq; conſenſu Domini alienare, non prohibetur pignorare abſq; eius conſenſu.

64 Alienatione permiſſa, an etiam ſit permiſſa pignoratio.

66 Alienationes bonorũ Vniuerſitatis nulliter factæ mulierum, minorum & Eccleſiæ non ſeruatis ſollemnitatibus, reuocari non poſſunt illis inuitis, & n. 67. & 68. declara reſpectu Eccleſiæ, vt n. 69.

70 Fructuum nomine venit quod naſcitur, & renaſcitur, glandis, n. 71. palea, & fœnum, n. 72. arundo, & ſylua cedua, n. 73. granum, vinum, ordeum, & oleum, n. 74. nix, & alia, vt nu. 75. lana, nu. 76. vbi lana appellatione quid contineatur.

77 Legumina cur ita dicta.

78 Syndici, & Electi ad quid teneantur circa locationes gabellarum Vniuerſitatis, & quam diligentiam adhibere in adminiſtratione debeãt, n. 79.

80 Syndicos adhibuiſſe diligentiam, nec fuiſſe negligentes circa res Vniuerſitatis adminiſtrandas præſumendum eſt.

81 Negligentia in habentibus officium cum adminiſtratione quando contineat latam culpam, latiſſimam, leuem, vel leuiſſimam, aut dolum ſaltem præſumptum.

82 Subhaſtatio facienda in locatione vectigalium Fiſcalium, & cui tradi debeant, nu 83. ſubhaſtationes rerum Vniuerſitatis, n 84. & requiſita ad illas, ibidem, & quoties fieri debeant, n 85.

86 Locatio reuocari an debeat facta maiori oblatione, & quãdo dicatur locatio perfecta, n. 88. & an ope reſtitutionis in integrum reuocari poſſit, nu 89. limita quando fraus adeſſet, aut machinationis ſuſpitio, vel ſollemnitates ſeruata non eſſent, n. 90. vel quando læſio excedit nõ ſolùm dimidiam, ſed vltra ſextam partem, n. 91.

87 Fides Fiſcalis non debet decipi.

92 Subhaſtatio an ſit reiteranda, ſi ob vocum confuſionem in ſubhaſtatione ignoretur vltimus licitator.

93 Licitator etiam perſonaliter cogi poteſt ad oblationem iam factam implendam, ſed poteſt retinere pecuniam ſibi debitam, & compenſare, n. 94.

95 Licitator primus an, & quando per ſecundum plus offerentem ſit liberatus.

96 Conductor gabellæ Vniuerſitatis ſi deficiat ſoluere in tempore promiſſo, poteſt ab ea gabella auferri, & dari alteri.

97 Locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis præſumitur facta cum capitulis ſolitis præcedentibus, licet de illis mentio non fiat.

98 Cõductores veteres vectigalium, & gabellarum Vniuerſitatis an præferantur cum iiſdem pactis, pretio, & conditionibus, declara, vt nu. 99. veteres verò cogi an poſſint conducere iterum, & de nouo, n. 100. & quando, n. 101.

102 Facta ſubhaſtatione plus offerenti liberantur Vniuerſitatum introitus.

103 Cautionibus idoneis eſt cauendum.

104 Fideiuſſor in dubio non cenſetur idoneus.

105 Idoneus moribus, & non facultatibus quis præſumitur.

106 Fideiuſſor idoneus quis dicatur, uſq; ad n. 113. 114 Fi-

114 *Fideiuſſor ſi vnus nõ ſit idoneus, ſi detur adiũ-ctus, quando idon. us euadet.*
115 *Fideiuſſores dandi,cuius loci eſſe debeant.*
116 *Obligati fideiuſſorem dare quando obligando propria bona adimpleant.*
117 *Cautio qualis qualis quando ſufficiat.*
118 *Fideiuſſor quando poſſit petere, vt à fideiuſſione eximatur, & n.*119.120.121.*&* 122.
123 *Conductor volens mutare fideiuſſorem non auditur,ſed neq; ad mutandum cogi poteſt,nu.* 124.
125 *Fideiuſſio cõductori an à Syndico remitti poſſit,ſi æquiualens præſtet pignus,& n.*127.
126 *Fideiuſſio, & pignus æquiparantur, immò pignoris datio eſt magis plena,& tutior.*
128 *Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur de dãno ob fideiuſſores non idoneos datos à conductoribus gabellarum,& quarè,n.*130.
129 *Negligentia, & omiſſio punibilis eſt.*
130 *Adminiſtratores tenentur Vniuerſitati de culpa, & negligentia ad inſtar tutorum.*
131 *Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur conſignare claues area, in qua eſt repoſita pecunia Vniuerſitatis abſq; requiſitione, vel dilatione, ſufficit tamen ſi incontinenti, & ſic poſt tres, vel paucos dies conſignentur, n.*133.
132 *Dictionis,*ſtatim,*effectus.*
134 *Temporis modicitas, & breuis mora,& paruũ interuallum non obeſt,nec conſideratur.*
135 *Canonicus abſens per modicum tempus non poteſt priuari Canonicatu à ſuo Epiſcopo.*
136 *Adminiſtratores Vniuerſitatum tenentur facere computa, & illa reddere infra decem dies immediatè ſequẽtes tempus finitæ adminiſtrationis,ſed non ante tempus finitum, & quarè, nu.* 139 *niſi de mala adminiſtratione conſtet, quia poterint priuari, n.*140.
137 *Adminiſtrator omnis tenetur ſuæ adminiſtrationis rationem reddere, & enumerantur qui tenentur,n.*138.
140 *Adminiſtrator quibus in caſibus teneatur reddere rationem,pendente adminiſtratione.*
141 *Syndici, & Electi qualiter reddere debeant rationem, rationes præſentare,eaq; ante omnia, n.* 142. *&* 143. *& quomodo procedatur contra edere rationes recuſantes. & an poſſit contra eos iurari in litem,vt doloſè occultãtes,n.*144. *licet id ceſſet contra heredes,& quando,n.*145.
146 *Rationes vbi exhiberi debeant, probandum eſt, quòd extent,nec ſufficit pro exiſtentia præſũptio: ſed plenè probari debet,nu.*147.
148 *Syndici,& Electi ſucceſſores eligũt Rationales, quibus anteceſſores reddant computa Vniuerſitatis,& electio vbi facienda ſit,n.*149. *& infra quantum tempus computa liquidãda ſint, & exigenda, n.*174.
150 *Rationes reddendæ ſunt in loco geſtæ adminiſtrationis,cuius ratione adminiſtrator ſortitur forum, n.*151.
152 *Adminiſtrator Vniuerſitatis infra quod tempus exigere debeat exigenda Vniuerſitatis,aliàs ipſe tenebitur, quid ſi ſint plures,an, & quãdo teneantur inſolidum, num.*155. *& quando exceſſerit ſi non exegerit, n.*156.*& ſeq.& n.*183.
153 *Tutor negligens in non exigendo nomina debitorum pupillarium tenetur de proprio,idem reſpectu Ærarij, n.*154.
158 *Debitores non ſunt ſuffocandi in exactione, ſed benigna,& ſalua honeſtate compellendi,etiam ad inſtantiam Fiſci, & in Fiſcalium rerum adminiſtratores, n.*159.
160 *Reſiduli quod dicatur, & eius nomine exactio quid operetur, n.*161.
162 *Ciues impotentes, & pauperes moleſtandi non ſunt, & eximuntur a tributis,tales, & collectis nu.* 163. *ſi tamen adſit votum Iudicis, & Capitanei loci, n.*164.
165 *Capitanei locorum ad inſtãtiam Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis tenentur cogere debitores Vniuerſitatis ſtatim, & incontinẽti, ſimpliciter,de plano,& ſine figura iudicij,nu.* 171. *aliàs tenẽtur in ſyndicatu reſarcire de ſuo omnia damna, nu.* 173.
166 *Collectarum exactio fit ſummariè, habet executionem paratam,& poteſt incipere ab executione,& carceratione,n.*167. *& quomodo in eius exactione procedendum ſit,n.*165.171. *&* 172.
168 *Dictionis,*incontinenti,*natura,& effectus, & quid deſideret, n.*169.
170 *Incontinenti quod dicatur, & qualitèr interpretetur.*
175 *Rationis redditio continet reliquorum reſtitutionem.*
176 *Rationes redditæ non dicuntur,niſi ſolutio reliquorum ſubſequatur, ea tamen ſolutio probat redditionem rationum, n.*177.
178 *Adminiſtrator nequit conueniri,neque cogi ad compenſandum pro certa ſumma, niſi finita adminiſtratione,& nu.*181.*& quarè,nu.*179. *declara,vt n.*180.*& è contra neque ipſe petere ſuum creditum, n.*182.
184 *Impedimenta quæ excuſent, & reddant illæſum obligatum facere actum,& nu.*187. *vbi quòd affectatum non excuſat.*
185 *Impeditus legitimè excuſatur, in pœnam non incidit,& contra eum tempus non currit.*
186 *Moroſus non eſt qui legitimè impeditus ſolutionem non recepit, aut exceptione legitima tueri ſe poteſt.*
188 *Difficultas non excuſat à mora, & à peremptione inſtantiæ, ſi ſit affectata.*
189 *Debitoribus Vniuerſitatis aliquid remitti non poteſt,ſi fuerint ſignificati,aut cõdemnati, neq; à Syndicis,neq; ab Vniuerſitate, neq; ab Exactoribus Fiſcalium, neq; ab alijs Adminiſtratoribus,n.*191.*&* 192.*& ſi remittatur,liberatio non contingit,niſi præcedente ſolutione,nu.* 190.*& remiſſio eſt nulla ipſo iure,ipſoq; facto, n.*193.*neq; ad illam annullandam requiritur aliqua ſententia, n.*194.
195 *Dictiones,*ipſo iure,& ipſo facto, *operãtur incon-*

Digitized by Google

continenti abſq; Iudicis miniſterio, & ita dicebat Author, n. 196.

197 Adminiſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto offitio ſe informent de oneribus Vniuerſitatis Fiſcalibus, ordinarijs, & extra, quæ quomodo ſoluantur ab Vniuerſitatibus in Regno, n. 198. & quid de ipſis iudicetur, nu. 199. & quid vbi Vniuerſitas eſſet diminuta, nu. 200. & quid ſi in totum defeciſſet, n. 201.

202 Redditibus publicis Vniuerſitatis non ſufficientibus ad ſatisfactionem debiti, quid agendum.

203 Gabellæ extraordinariæ non poſſunt exigi ceſſante neceſſitate, ob quam fuerunt impoſitæ.

204 Reſeruationis cauſa ceſſante, ceſſat reſeruatio.

205 Creditoribus Vniuerſitatis quo ordine ſit ſatisfaciendum.

206 Fiſcus habet tacitam hypothecam, & præfertur omnibus creditoribus, etiam in bonis poſtea quæſitis, n. 207. niſi cum eo cõcurrat pupillus, nu. 208. etiam creditoribus Banci habentibus perſonalem actionem anteriorem, n. 209.

210 Adminiſtrator Vniuerſitatis pecunias ſuperabũdantes implicare debet in extinctionem æris alieni, vel in emptionem annuorum introituũ, aliàs ad exemplum tutoris, & balij tenetur ad intereſſe, niſi neceſſe eſſet reparare pontes, aut muros Ciuitatis, in quo quanta quantitas expẽdi debeat de iure communi, n. 211. & ad eam qui teneantur, & an priuilegiati, n. 212.

213 Patres, filij, vel fratres non poſſunt inſimul eligi in regimen Vniuerſitatis, & quarè, & an vnus poſt alium, n. 220.

214 Patris appellatione in odioſis non venit auus paternus, vbi infertur ad multa.

215 Filij appellatione qui veniant, & an nepotes, nu. 216. maximè in materia ſtricta, & odioſa, n. 217.

218 Fratris appellatione in odioſis non venit frater patruelis, licet in fauorabilibus veniat etiã vterinus, n. 219.

221 Lis eſt controuerſia iudicialis, quæ non dicetur exiſtere nec de facto, nec de iure, ſi fuerit mota per Procuratorem, de cuius mandato non benè conſtat, n. 222.

223 Lis inducta cenſetur per citationem ad partem legitimè peruentam, niſi per Aduerſarium factum ſit, quòminus demandetur exequutioni, & ad eius notitiam iudicialiter perueniret, n. 224. & qualis debeat eſſe citatio, ad finem illam inducendi, n. 225. debet eſſe expedita à Iudice competenti, num. 226. nec debet eſſe nulla, n. 227.

228 Lis dicitur mota, cùm eſt conteſtata, & illa non conteſtata vitium litigij non intrat, n. 229.

230 Litis conteſtatio quomodo fiat, & in Regno Portugalliæ, n. 231.

232 Debitores declarati, vel declarandi non poſſunt eligi in Adminiſtratores Vniuerſitatis, cui debet, nec alios eligere, n. 235. niſi modicæ quantitatis ſit debitum, aut creditum, n. 236. vel Ciues conſentiant, n. 244. vel ſoluerint ante tempus adminiſtrandi, n. 246.

233 Creditor Vniuerſitatis adminiſtrator eſſe non poteſt, & poteſt ſe excuſare ad inſtar tutoris, qui non poteſt eſſe debitor pupilli, neq; creditor, n. 234.

237 Adminiſtrator eligi poteſt inhabilis ob defectũ idoneorum, & habilium.

238 Pater obligatus mittere filiũ ad ſtudia, vel armorum tractationem, excuſatur ſi in neceſſitate reperiatur, & nõ habeat vnde ſatisfaciat.

239 Neceſſitate non patiente moram res Eccleſiæ alienari poſſunt, non adito Superiore.

240 Adminiſtrator Vniuerſitatis nequit eligi, qui habet litem cum Vniuerſitate, nec poterit alios eligere, & ſic priuatur voce in Parlamentis, nu. 241. ſed non litigans cum Barone, nu. 242. vel niſi Ciues conſentiant, nu. 243. vel renunciauerit liti, n. 245.

246 Adminiſtrator Vniuerſitatis non poteſt donare, & ſi donet, Rationales non admittũt donationum partitas, amplia in quolibet Adminiſtratore, & tum libera, num 247 niſi donet ex cauſa remuneratoria ſeruitiorum præſtitorũ Vniuerſitati, n. 248. vel Baroni, vt eligat terram in Cameram reſeruatam, n. 253.

249 Donare prohibitus poteſt donare ex cauſa remunerationis.

250 Donatio Concubinæ in remunerationem fieri poteſt à Milite aliàs prohibito donare.

251 Donatio remuneratoria non reuocatur vitio ingratitudinis, neq; confertur, n 252. appellatur iuſta, nu. 253 nec dicitur ex mera liberalitate facta, ſed potiùs per viam contractus, & reuocari nequit, n. 254. & ſeq.

256 Donatio remuneratoria cùm fit à Syndico, merita ſunt probanda coram Rationalibus, ad finem vt admittant partitas, & quarè facta extraneo non eſt opus meritorum probatione, nu. 257 valet quando aſſertio meritorum eſſet ſpecialis, n. 258.

259 Barones procurent cum effectu rationes Syndicorum, & Adminiſtratorum Vniuerſitatis, & Exactorum, vt videantur, & liquidetur, aliàs grauant vaſallos, num. 260. idem de Epiſcopo, nu. 261. an tamen poſſint petere nõ concurrentibus alijs Ciuibus, vt reuideantur rationes, nu. 263. vbi praxis Regiæ Cameræ recenſetur.

261 Epiſcopus poteſt excommunicare renitẽtes reddere rationes, etiam ſi ſint Fratres Capellani Religionis Hieroſolymitanæ adminiſtrantes redditus Parochialis ſæcularis non comparentes ad reddendas rationes.

262 Ciues particulares Vniuerſitatis poſſunt petere rationes ab Adminiſtratoribus, & interuenire ad informandos Rationales, & Calculatores.

264 Significati inuiolabiliter adſtringuntur ad ſoluendum.

265 Pœnarum reſeruatio non poteſt excedere pœnas expreſſas.

266 Reſeruatio non extenditur vltrà expreſſa.

267 Arbitrium regulatur à iure, licet arbitrium det

*det facultatem aliquiā relaxandi de iuris ri-
gore, nu. 268. quod quid operetur, n. 269.*

De Adminiſtrat. Vniuerſitat. Pragm. V.

Collectan. V.

PErche habbiamo inteſo, &c.

1 Statuitur *hic* certa forma, qua vti de-
bent Officiales in adminiſtratione vniuerſaliū
bonorum.

2 Et præcipuè dum *in §. 1.* ſancitum eſt, num-
mos exactos, in eadem ſpecie deberi reponi in
Arca.

Adde, quòd Adminiſtratores Fiſci, vel Vni-
uerſitatis tenentur pecuniam exactam in ſua
ſpecie conſeruare *l. 1. C. de canon. largit. lib.* 10.
Franc. Marc. deciſ. 102. *part.* 2.

3 Et dum *in §. 2.* mandatur, non licere Syndi-
cis, Aerarijs, & Exactoribus vti ad proprium
commodum pecunia Vniuerſitatis, nec illam
cuilibet mutuare.

4 Obſeruabis, Adminiſtratores alienarum pe-
cuniarum regulariter debere eas erogare ad
vſum deſtinatum *Ludouiſ. deciſ.* 154. *Rot. in re-
centior. deciſ.* 107. *part.* 2.

5 Vnde ſi quis pecunias Domini exactas in
proprios vſus conuertat, ad intereſſe tenetur
Rota in vna bonorū 1598. corā *R.P.D. Penja.*

6 Immo ſunt qui dixerūt, de rigore iuris ciui-
lis, quòd ſi eſſet Adminiſtrator, qui id ageret, vt
7 teneretur de furto, licet ſecus de iure canoni-
co *Rot. deciſ. 622. n. 6. part. 2. in recent.* idq; ma-
ximè concurrente dolo, vltrà conuerſionem
pecuniæ, qui debet eſſe apparēs, & probatus,
cùm præſumptus non ſufficiat, licet ad illum
8 excludendum omnis interpretatio ſit facienda
taliter, vt ſit ſufficiens quælibet cauſa beſtialis
Surd. deciſ. 221. 237. *&* 265. *Rot. apud Farinac.
poſt conſilia deciſ* 58. *& in Melitenſi reuiſionis
cōputorum* 30 *Octobris* 1595. *coram Pamphil.
Caſtill. deciſ.* 188. *par.* 2.

9 Præſumitur autem in dolo Adminiſtrator,
qui pecuniam vniuerſalem in proprios vſus
conſumpſit, ad inſtar Tutoris conſumentis in
ſuos vſus pecuniam pupillarem *Griuell. deciſ.
Senat. Dolan.* 150. *nu.* 18. ex *l. 1. & ibi DD. C. de
vſur. pupill.*

10 Et Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis
non poſſe pecuniam vniuerſalem mutuare
ſub pœna, patet in *l. fin. C. de his, qui ex public.
ratiocin. lib.* 10. *& l. 1. C. de his, quæ ex public.
colloq.*

11 Et quatènus *in §. 3.* ſancitum ſit, Sindicum
non poſſe expendere vltrà quinq; carolenos
abſq; mandato Electorum in ſcriptis.

12 Inferas, tale mandatum eſſe ſubſcribendum
ab omnibus Electis, vel ſaltem à maiori par-
te, quandò tranſcenderet hanc ſummam, ex
dictis per *Afflict. deciſ. 1. vbi Addent. Theſaur.
deciſ. 1. Praeſ. de Franch. deciſ. 2. & 252. & ibi
Addent.* niſi tamen ſocij eſſent abſentes, & ne-
gotium non pateretur moram, ex dictis per
Leon. deciſ. Valent. 179. *nu.* 5. *lib.* 2.

Quòd ſi mandatum non eſſet iuxtà tramites
pragmaticæ, Electus, qui non ſubſcripſit, non
teneretur, quia non debet teneri de eo, quod
non geſſit, ex *Rot. deciſ. 2. par. 2. in Recentior.*
13 quatènus probat, adminiſtrationes redditio-
num rationis non deberi, niſi ab eo, ad quem
vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat *Seraph. deciſ.*
450. *&* 993. *Coccin. deciſ.* 382.

14 Et dùm *ibidem* cauetur, eſſe ſpecificandam
in mandato cauſam ſolutionis, & cui fieri de-
beat.

Iunge rationem, quia aliter non videtur
comprehendi poſſe, ſi aliquid ſit fraudis, vel
machinationis admixtum, & ſi tenderet in bo-
num vniuerſale, indè nominatim, & ex cauſa
ſcribendum eſt, ad *tex. in l. apparitores C. de
exact. trib. lib.* 10. & vide ſuprà *in rubric. hac
nu.* 6.

15 Immò in tali mandato dies eſt apponēdus,
iuxtà *l. comperimus C. de nauic. lib.* 11. *Rot. Di-
uerſ. deciſ.* 218. *par.* 2.

Quòd ſi hæc deficiant, mandatum non dice-
tur legitimè conſcriptum, ex dictis per *Rot.*
16 *deciſ.* 540. *&* 690. *par.* 1. *in Recentior.* dùm pro-
bat, adminiſtratorem teneri librum confice-
re, & in eo data, & accepta notare, ex qua
cauſa nominatim, & ex qua die, aliter non
cenſeretur legitimè conſcriptus.

17 Ad ornatum autem §. 4. vbi ſtatuitur, vt
Rationales, qui præſunt rationibus, partitas
omnes rectè diſcutiant, expenſaſq; abſq; Ele-
ctorum mandato vltrà ſummam carolenorum
quinq; erogatas non admittant, & ſi quæ eſ-
ſent factæ de ordine Electorum, in ipſis man-
datis inſpiciant, ſi potuerint tendere in Vni-
uerſitatis vtilitatem.

18 Recorderis, Rationales nuncupari à ratio-
ne, nàm ipſi debent habere rationem intelli-
gendi, & iudicium, quo quidq; diſcernatur
Boer. deciſ. Burdegalenſ. 295.

19 Et aduerte, quòd ſi vltrà ſummam dictam,
impenſæ eſſent factæ, non præuio mandato
Electorum, quàmuis appareret, illas eſſe ero-
gatas de neceſſitate, & in vtilitatem Vniuer-
ſitatis, huiuſmodi partitas à Rationalibus, vi-
detur non eſſe admittendas, ſi pragmaticæ ri-
gorem attendamus.

Siquidèm, vt in huiuſmodi impenſis præce-
dere debeat Electorum mandatum, videtur de
forma ibi ordinatum, qua non ſeruata, licèt
vtilitas appareat, non per hoc Sindicus con-
trauenire non dicitur traditæ formæ, nàm etiā
20 ſi aliquid legitimè fiat, formæ omiſſio vitiat
Cacher. deciſ. 163. licèt ſimus in fauorabilibus,
& pijs cauſis *Gram. deciſ.* 79. *nu.* 11. *&* 14.

21 Sed

21 Sed æquitati inhærendo contrarium puto verius, & palpabili ratione, quia fundamentum huius formæ appoſitæ, vt præcedere debeant mandata Electorum, fuit, nè Sindici ad libitum haberent anſam faciendi expenſas in detrimentum Vniuerſitatum, ſed quandò in effectu apparet, vtiliter, & neceſſariò impenſas fuiſſe geſtas, quia ceſſat Legiſlatoris conſideratum fundamentum, & habet ſuum effectum, proindè tranſgreſſio formæ nihil operari debet *Cacher deciſ. 92. nu.* 15. ex quo per-
22 cipitur, formæ omiſſionem non vitiare, quandò lex, ſeù ſtatutum formam inducens conſiderat effectum, qui in propoſito caſu iam habetur.

23 Iuuat hanc partem *Marta deciſ.* 293. quatènus nititur probare, validam eſſe alienationem rei Eccleſiaſticæ, non præcedente Aſſenſu Apoſtolico, requiſito vigore *Extrauagant. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienand.* quandò euidenter apparet vtilitas, & ità dicit iudicatum in *Rot. Roman.* quæ tamen pluriès circà hunc articulum cōtrarium iudicauit, vt etiam tutantur *Præſes de Franch. deciſ.* 35. *Caualcan. deciſ. 45. nu. 51. par.* 1. quia alienatio rei Eccleſiæ, vt ſit valida, duo concurrere debent, ſcilicèt ſollemnitas, & cauſa, & vnum ſine altero non ſufficere *Magon. deciſ. Florent.* 69. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 93. & pluriès iudicatum in *Rot.* fatentur idem *Marta deciſ.* 86. *& D. Ricc. in prax. fori Eccleſiaſt. deciſ. 7. par.* 1, vbi multas manuſcriptas deciſiones reportat.

24 Accedat, quia huiuſmodi omiſſio non debet operari, vt Vniuerſitas, in cuius commodum reſultauerunt factæ expenſæ, reddatur locupletior cum aliena iactura, contrà regulam *l. nam hoc natura C. de condit indebit l. naturaliter §. fin. & l. hæc conditio ff. eodem, cap. locupletari de regul. iur in 6. Rot. in Recentior. deciſ. 47. & deciſ. 524. part. 2. Monach. deciſ. Lucenſ. 23. nu.* 23.

25 At ſubtiliter inueſtigari poterit, ſi appareāt vno, eodemq; die perplures impenſæ factæ à Sindico, non excedentes ſingulæ quinq; carolenos, licèt coniunctim ſummam magnam faciant, nec præcedat Electorum mandatum, num Rationales debeant admittere tales partitas.

Certè attentis verbis pragmaticæ, in quibus datur facultas Sindicis huiuſmodi expenſas faciendi, nullo præcedente Electorum mādato, affirmatiua opinio eſt ſectanda, quaſi quòd lege permittente faciat, & ideò iuſtè, & benè, ad *text. in l quis ſit fugitiuus §. apud Labeonem ff. de ædilit. edict. cap. quid dicam 14. quæſt.* 4.

Cùmq; palpabilis ratio, quæ aſſignari poterit in tali conceſſione facta Sindicis eſſet for-
26 taſſe, habita conſideratione ad modicitatem ſummæ, cui non eſt habenda ratio, ex dictis per *D. Ricc. in Deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 208.
27 *par.* 1. quatènus probat, modicam rem non efficere ſimoniam, ideſt ſimoniam non committi, ſi quid modicum donetur, ex veriſimili Legiſlatoris mēte videtur ceſſare in caſu iſto, dùm vno, eodemq; die plures expenſæ in tali modica quantitate factæ, faciāt ſummām magnam in vnum collectæ, ad regulam *l. ſpadonem §. qui iura ff. de excuſat. tutor.* vbi ſingula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant *l rationes, & l. inſtrumenta C. de probat. cap. cauſam, quæ eod tit. Rot. deciſ. 774 nu. 7. par. 2. in Recēt. Monach. deciſ. Lucenſ.* 55. *nu.* 3. & proindè fieret fraus pragmaticæ.

28 Ideò cum contraria pertranſirem ſentētia, cùm ſint partes materiæ eiuſdem rationis, ergò continuantur ad conſtituendam quantitatem notabilem, & cùm ſint eadē die illæ paruæ expenſæ, continuantur, & coaleſcunt in vnum, efficiendo quantitatem notabilem ad inſtar, dicunt *Theologi* de eo, qui in die ieiunij
29 ſepiùs modicum quid comedit, non frangit ieiunium, & peccat mortaliter, quia cùm ſint eadem die illæ paruæ comeſtiones, continuantur, & coaleſcunt in vnum, efficiendo quantitatem notabilem.

30 Siquidèm pragmaticæ mens potiùs, quàm verba ſunt attendenda *l ſcire leges ff de legib. l. nominis, & rei §. verbum ex legibus ff. de verb. ſignific.* & ratio generalis pragmaticæ reſtringitur ex mente legis *Surd. in deciſ 9. nu.* 13.

31 Corroborare patent hanc opinionem adducta per *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 224. *par.* 2. dùm fundat, quòd licèt Terrulæ nullo præcedente Aſſenſu Apoſtolico poſſint alienari *cap. Terrulas 12. quæſt. 2. Guid. Pap. deciſ.* 151. tamen modica magni prædij Eccleſiaſtici pars abſq; tali ſollemnitate paulatim alienari minimè valeat.

32 Suffragatur pariter, quia regula, nè liceat Principi iura Regni diminuere, quandò diminutio tendit in magnam læſionem, procedit, vt nec modicè pluriès cōcedere valeat, nè propter multas conceſſiones decreſcant Iura Regni, cùm non valeant plures modicæ alienationes, quibus coaceruatis reſultat grauis diminutio Coronæ, cui eſt habenda ratio, ſiuè ex vnica, ſiuè ex pluribus reſultet, licèt ſingulariter modicis conceſſionibus reſultet *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 310. *to.* 2.

33 Quarè cenſerem, quòd vbicunq; accideret Sindico pluriès eodem die præfatas minutas expenſas facere, poſt primam, & alteram, vt tertiò faceret præcedere mandatum Electorum.

Nàm & ſi pluralitas huiuſmodi expenſarum eodem die videatur conceſſa, non tamen per hoc poterit excedere duas vices, ad regulam *tex. in cap pluralis de regul. iur. in 6. l. libertas §. fin. ff. de manumiſ. teſtam. l. fin. ff. ad Trebell.*

34 Deueniendo nunc ad §. 5. in quo cautum eſt, nè Sindici, & alij Deputati ad ſeruandā pecu-

det facultatem aliquia relaxandi de iuris ri-
*gore,nu.*258. *quod quid operetur, n.*269.

De Adminiſtrat. Vniuerſitat.
Pragm. V.

Collectan. V.

PErche habbiamo inteſo, &c.
1 Statuitur *hic* certa forma, qua vti de-
bent Officiales in adminiſtratione vniuerſaliũ
bonorum.
2 Et præcipuè dum *in §.*1. ſancitum eſt,num-
mos exactos,io eadem ſpecie deberi reponi in
Arca.
Adde, quòd Adminiſtratores Fiſci, vel Vni-
uerſitatis tenentur pecuniam exactam in ſua
ſpecie conſeruare *l.*1.*C.de canon. largit.lib.*10.
*Franc.Marc.deciſ.*102. *part.*2.
3 Et dum *in §.*2. mandatur,non licere Syndi-
cis, Aeratijs,& Exactoribus vti ad proprium
commodum pecunia Vniuerſitatis, nec illam
cuilibet mutuare.
4 Obſeruabis, Adminiſtratores alienarum pe-
cuniarum regulariter debere eas erogare ad
vſum deſtinatum *Ludouiſ.deciſ.*154. *Rot.in re-*
*centior.deciſ.*107.*part.*2.
5 Vnde ſi quis pecunias Domini exactas in
proprios vſus conuertat, ad intereſſe tenetur
Rota in vnà bonorũ 1598. corã *R.P.D. Penia.*
6 Immo ſunt qui dixerũt, de rigore iuris ciui-
lis, quòd ſi eſſet Adminiſtrator,qui id ageret,vt
7 teneretur de furto, licet ſecus de iure canoni-
co *Rot.deciſ.*622.*n.*6.*part.*2.*in recent.* idq; ma-
ximè concurrente dolo, vltrà conuerſionem
pecuniæ, qui debet eſſe apparẽs,& probatus,
cùm præſumptus non ſufficiat, licet ad illum
8 excludendum omnis interpretatio ſit facienda
taliter,vt ſit ſufficiens quælibet cauſa beſtialis
*Surd.deciſ.*221.237.*&* 265. *Rot.apud Farinac.*
poſt conſilia deciſ 58. *& in Melitenſi reuiſionis*
cõputorum 30 *Octobris* 1595. *coràm Pamphil.*
*Caſtill.deciſ.*188.*par.*2.
9 Præſumitur autem in dolo Adminiſtrator,
qui pecuniam vniuerſalem in proprios vſus
conſumpſit, ad inſtar Tutoris conſumentis in
ſuos vſus pecuoiam pupillarem *Griuell. deciſ.*
*Senat.Dolan.*150.*nu.*18.ex *l.*1. *& ibi DD.C.de*
vſur.pupill.
10 Et Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis
non poſſe pecuniam vniuerſalem mutuare
ſub pœna,patet in *l.fin.C.de his, qui ex public.*
*ratiocin. lib.*10. *& l.*1.*C.de his, qua ex public.*
colloq.
11 Et quatènus *in §.* 3. ſancitum ſit, Sindicum
non poſſe expendere vltrà quinq; carolenos
abſq; mandato Electorum in ſcriptis.
12 Inſeras,tale mandatum eſſe ſubſcribendum
ab omnibus Electis, vel ſaltem à maiori par-
te, quandò tranſcenderet hanc ſummam, ex
dictis per *Afflict. deciſ.*1. *vbi Addent. Theſaur.*
*deciſ.*1. *Præſ. de Franch. deciſ.* 2. *&* 252. *& ibi*
Addent. niſi tamen ſocij eſſent abſentes,& ne-
gotium non pateretur moram, ex dictis per
*Leon.deciſ.Valent.*179 *nu.*5.*lib.*2.
Quòd ſi mandatum non eſſet iuxtà tramites
pragmaticæ, Electus, qui non ſubſcripſit, non
teneretur,quia non debet teneri de eo, quod
non geſſit, ex *Rot. deciſ.*2. *par.*2. *in Recentior.*
13 quatènus probat, adminiſtrationes redditio-
num rationis non deberi, niſi ab eo, ad quem
vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat *Seraph. deciſ.*
450.*&* 993.*Coccin.deciſ.*382.
14 Et dùm *ibidem* cauetur, eſſe ſpecificandam
in mandato cauſam ſolutionis, & cui fieri de-
beat.
Iunge rationem, quia aliter non videtur
comprehendi poſſe, ſi aliquid ſit fraudis, vel
machinationis admixtum,& ſi tenderet in bo-
num vniuerſale, indè nominatim, & ex cauſa
ſcribendum eſt, ad *tex.in l. apparitores C. de*
exact.trib.lib. 10. & vide ſuprà *in rubric. hac*
*nu.*6.
15 Immò in tali mandato dies eſt apponẽdus,
iuxtà *l.comperimus C.de nauic.lib.*11. *Rot. Di-*
*uerſ.deciſ.*218.*par.*2.
Quòd ſi hæc deficiant,mandatum non dice-
tur legitimè conſcriptum, ex dictis per *Rot.*
16 *deciſ.*540.*&* 690.*par.*1 *in Recentior.*dùm pro-
bat, adminiſtratorem teneri librum confice-
re, & in eo data, & accepta notare, ex qua
cauſa nominatim, & ex qua die, aliter non
cenſeretur legitimè conſcriptus.
17 Ad ornatum autem *§.* 4. vbi ſtatuitur, vt
Rationales, qui præſunt rationibus, partitas
omnes rectè diſcutiant, expenſaſq; abſq; Ele-
ctorum mandato vltrà ſummam carolenorum
quinq; erogatas non admittant, & ſi quæ eſ-
ſent factæ de ordine Electorum, in ipſis man-
datis inſpiciant, ſi potuerint tendere in Vni-
uerſitatis vtilitatem.
18 Recorderis, Rationales nuncupari à ratio-
ne, nàm ipſi debent habere rationem intelli-
gendi, & iudicium, quo quidq; diſcernatur
*Boer.deciſ.Burdegalenſ.*295.
19 Et aduerte, quòd ſi vltrà ſummam dictam,
impenſæ eſſent factæ, non præuio mandato
Electorum, quàmuis appareret, illas eſſe ero-
gatas de neceſſitate, & in vtilitatem Vniuer-
ſitatis, huiuſmodi partitas à Rationalibus, vi-
detur non eſſe admittendas, ſi pragmaticæ ri-
gorem attendamus.
Siquidèm, vt in huiuſmodi impenſis præce-
dere debeat Electorum mandatum, videtur de
forma ibi ordinatum, qua non ſeruata, licèt
vtilitas appareat, non per hoc Sindicus con-
trauenire non dicitur traditæ formæ,nàm etiã
20 ſi aliquid legitimè fiat, formæ omiſſio vitiat
*Cacher. deciſ.*163. licèt ſimus in fauorabilibus,
& pijs cauſis *Gram.deciſ.* 79.*nu.*11. *&* 14.

11 Sed

21 Sed æquitati inhærendo contrarium puto
verius, & palpabili ratione, quia fundamen-
tum huius formæ appoſitæ, vt præcedere de-
beant mandata Electorum, fuit, nè Sindici ad
libitum haberent anſam faciendi expenſas in
detrimentum Vniuerſitatum, ſed quandò in
effectu apparet, vtiliter, & neceſſariò impen-
ſas fuiſſe geſtas, quia ceſſat Legiſlatoris con-
ſideratum fundamentum, & habet ſuum effe-
ctum, proindè tranſgreſſio formæ nihil ope-
rari debet *Gacher. decis. 92. nu.* 15. ex quo per-
22 cipitur, formæ omiſſionem non vitiare, quan-
dò lex, ſeù ſtatutum formam inducens conſi-
derat effectum, qui in propoſito caſu iam ha-
betur.

23 Iuuat hanc partem *Marta deciſ.* 293. qua-
tènus nititur probare, validam eſſe alienatio-
nem rei Eccleſiaſticæ, non præcedente Aſſen-
ſu Apoſtolico, requiſito vigore *Extrauagant.
Ambitioſa de reb. Eccleſ. non alienand.* quandò
euidenter apparet vtilitas, & itá dicit iudica-
tum in *Rot. Roman.* quæ tamen plurièſ circá
hunc articulum cõtrarium iudicauit, vt etiam
tutantur *Praeſes de Francb. deciſ.* 35. *Caualcan.
deciſ.* 45. *nu.* 51. *par.* 1. quia alienatio rei Eccle-
ſiæ, vt ſit valida, duo concurrere debent, ſci-
licèt ſollemnitas, & cauſa, & vnum ſinè al-
tero non ſufficere *Magon. deciſ. Florent.* 69.
Ludouic. deciſ. Peruſin. 93. & plurièſ iudicatum
in *Rot.* fatentur idem *Marta deciſ.* 86. *& D.
Ricc. in prax. fori Eccleſiaſt. deciſ.* 7. *par.* 1, vbi
multas manuſcriptas deciſiones reportat.

24 Accedat, quia huiuſmodi omiſſio non debet
operari, vt Vniuerſitas, in cuius commodum
reſultauerunt factæ expenſæ, reddatur locu-
pletior cum aliena iactura, contrá regulam
*l. nam hoc natura C. de condit indebit. l. natura-
liter §. fin. & l. hac conditio ff. eodem, cap. locu-
pletari de regul. iur. in 6. Rot. in Recentior. deciſ.*
47. *& deciſ.* 524. *part.* 2. *Monach. deciſ. Lucenſ.*
23. *nu.* 23.

25 At ſubtiliter inueſtigari poterit, ſi appareãt
vno, eodemq; die perplures impenſæ factæ á
Sindico, non excedentes ſingulæ quinq; caro-
lenos, licèt coniunctim ſummam magnam fa-
ciant, nec præcedat Electorum mandatum,
nùm Rationales debeant admittere tales par-
titas.

Certè attentis verbis pragmaticæ, in qui-
bus datur facultas Sindicis huiuſmodi expen-
ſas faciendi, nullo præcedente Electorum mã-
dato, affirmatiua opinio eſt ſectanda, quaſi
quòd lege permittente faciat, & ideò iuſtè, &
benè, ad *text. in l quis ſit fugitiuus §. apud La-
beonem ff. de adilit. edict. cap. quid dicam* 14.
quæſt. 4.

Cùmq; palpabilis ratio, quæ aſſignari pote-
rit in tali conceſſione facta Sindicis eſſet for-
26 taſſe, habita conſideratione ad modicitatem
ſummæ, cui non eſt habenda ratio, ex dictis
per *D. Ricc. in Deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 208.
27 *par.* 1. quatènus probat, modicam rem non
efficere ſimoniam, ideſt ſimoniam non com-
mitti, ſi quid modicum donetur, ex verſimili
Legiſlatoris mẽte videtur ceſſare in caſu iſto,
dùm vno, eodemq; die plures expenſæ in tali
modica quantitate factæ, faciãt ſummãm ma-
gnam in vnum collectæ, ad regulam *l. ſpadonem
§. qui iura ff. de excuſat. tutor.* vbi ſingula, quæ
non proſunt, multa collecta iuuant *l. rationes,
& l. inſtrumenta C. de probat. cap. cauſam, quæ
eod tit. Rot. deciſ.* 774 *nu.* 7. *par.* 2. *in Recẽt. Mo-
nach. deciſ. Lucenſ.* 55. *nu.* 3. & proindè fieret
fraus pragmaticæ.

28 Ideò cum contraria pertranſirem ſentẽtia,
cùm ſint partes materiæ eiuſdem rationis, er-
gò continuantur ad conſtituendam quantita-
tem notabilem, & cùm ſint eadẽ die illæ par-
uæ expenſæ, continuantur, & coaleſcunt in
vnum, efficiendo quantitatem notabilem ad
inſtar, dicunt *Theologi* de eo, qui in die ieiunij
29 ſepiùs modicum quid comedit, non frangit
ieiunium, & peccat mortaliter, quia cùm ſint
eadem die illæ paruæ comeſtiones, continuan-
tur, & coaleſcunt in vnum, efficiendo quan-
titatem notabilem.

30 Siquidèm pragmaticæ mens potiùs, quàm
verba ſunt attendenda *l ſcire leges ff de legib. l.
nominis, & rei §. verbum ex legibus ff. de verb.
ſignific.* & ratio generalis pragmaticæ reſtrin-
gitur ex mente legis *Surd. in deciſ.* 9. *nu.* 13.

31 Corroborare patent hanc opininnem ad-
ducta per *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 224.
par. 2. dùm fundat, quòd licèt Terrulæ nullo
præcedente Aſſenſu Apoſtolico poſſint alie-
nari *cap. Terrulas* 12. *quæſt.* 2. *Guid. Pap. deciſ.*
151. tamen modica magni prædij Eccleſiaſtici
pars abſq; tali ſollemnitate paulatim alienari
minimè valeat.

32 Suffragatur pariter, quia regula, nè liceat
Principi iura Regni diminuere, quandò dimi-
nutio tendit in magnam læſionem, procedit, vt
nec modicè plurièſ cõcedere valeat, nè prop-
ter multas conceſſiones decreſcant Iura Re-
gni, cùm non valeant plures modicæ aliena-
tiones, quibus coaceruatis reſultat grauis di-
minutio Coronæ, cui eſt habenda ratio, ſiuè ex
vnica, ſiuè ex pluribus reſultet, licèt ſingulari-
ter modicis conceſſionibus reſultet *Niger Cy-
riac. controuerſ. forenſ.* 310. *to.* 2.

33 Quarè cenſerem, quòd vbicunq; accideret
Sindico plurièſ eodem die præfatas minutas
expenſas facere, poſt primam, & alteram, vt
tertiò faceret præcedere mandatum Electo-
rum.

Nàm & ſi pluralitas huiuſmodi expenſarum
eodem die videatur conceſſa, non tamen per
hoc poterit excedere duas vices, ad regulam
*tex. in cap pluralis de regul. iur. in 6. l. libertas
§. fin. ff. de manumiſ. teſtam. l. fin. ff. ad Trebell.*

34 Deueniendo nunc ad §. 5. in quo cautum
eſt, nè Sindici, & alij Deputati ad ſeruandã pe-
cu-

Digitized by Google

cuniam vniuerſalem ponant in exitu, niſi quòd
realiter impendiderunt, & ſoluerunt pro Vni-
uerſitatis ſeruitio.
35 Obſerua, ſimplicem repoſitionē in exitu nō
operari, quin credatur Sindicis, impenſam fe-
ciſſe de illis, niſi aliter probetur, ſiquidèm de
poſitis in exitu nun ſtatur pro ſcribente, ſed
36 debet illa probare, licèt de poſitis in introitu
ſtetur contrà ſcribentem *Rot. in Mantuana Mercimonij coràm R.P.D. Pegna in manuſcri-
pt. diuerſor.* vbi adducit *text. in l. qui ſub condi-*
37 *tione ff. de condit. & demonſtrat.* cunducit no-
uiſſimè *Cutel. deciſ.17. num.3.* vbi quòd liber
rationum probat introitum ad fauorem pupil-
li, exitus verò debet iuſtificari.
38 Sed cùm *ibidem* mandetur, eſſe reponendas
in introitu omnes quātitates, etiam minimas,
39 quomodolibet illis obuētas, conſidera, vt niſi
expreſsè fuiſſet id ſtatutum minimæ quantita-
tes non comprehenderentur in diſpoſitione,
ex vulgari *tex. in l. ſcio ff. de in integr. reſtit. l.4.
in fin. ff. de ædilit. edict.* cum adductis per *Leon.
deciſ. Rot. Valent. 113. lib.1.*
40 Et firma, fuiſſe in Regia Audientia Apuleæ
habitum pro vero, vt contrà non ponentem
in introitu partitas, vigere præſumptionem,
illas ſubtraxiſſe, taliter quòd habeat onus pro-
bandi cuntrarium, & tunc poterit allegare ali-
quam excuſationem, vel errorem, qui præſu-
mitur in dubio, ad finem excludendi fraudem,
41 & delictum, omniſquè coniectura pro illius
excluſione admittenda eſt *Seſe deciſ. Rot. Ara-
gon. 114. nu.25. & deciſ. 128. nu.4.*
42 Et nota, introitus appellatione contineri
reditus, prouentus, & obuentiones, quæ ſunt
ſinonyma, vt dixit *Rot. in* allegata *Mantuana
Mercimonij* ex *glo.* notabili in *l. Thais §. liber-
tatem ff. de fideicommiſſ. libert. l. vſusfructus §.
vſusfructus ff. de vſufruct.*
43 Nec non reminiſcaris, quòd circà pœnam
quadrupli hic impoſitam contrà defraudan-
tes, poſſet adaptari *textus in l. qui in contracti-
bus C. de iur. fiſc. lib.10.*
44 Et conſtituas concluſionem, ad talis qua-
drupli ſolutionem, (ſi plures ſint, qui contra-
uenerint) non ſingulos teneri, ſed pro rata, ſi
tamen omnes ſint ſoluendo, aliàs exigetur ſo-
lidum ab exiſtentibus ſoluendo, ad *tex. in l. au-
fertur §. ſi multi ff. de iur. fiſc.* & ex adductis per
Boer. deciſ. 310. & Theſaur. deciſ. 254. nu.3. vbi
45 tractat, ſi furtum fuerit à pluribus factum, om-
nes inſolidum de furto teneantur, meam hanc
agnoſcit veram opinionem, & ità dicit in Se-
natu deciſum.
46 Et licèt cuntrà vrgeant adducta per *Grivel.
deciſ. Senat. Dolan. 148.* quatènus, ibi tutatur,
quòd pluribus animalia ſua in fruges alienas
immittentibus, mulctandi ſint omnes vti ſin-
guli, & non vti vniuerſi.
47 Tamen primæ inhæreo ſententiæ, quia mul-
tiplicatio pęnarū dari non debet, & in mitio-
rem partem in pęnalibus eſt declinandum *l.
pen. ff. de pœn.*
48 Et dùm in *§.6.* ſtatuitur, Sindicis, & Electis
non licere participare in locatione vectigaliū,
nec per interpoſitas perſonas, adde concorda-
re *textum* de iure communi in *l. non licet ff. de
contrahend. empt. & in l. 2. ff. de Adminiſtrat.
rer. ad Ciuit. pertinent.* & quę latiùs reaſſumpſi-
mus in *tract. de grauam. vaſall. tom.1. grauam.
394.* vbi quòd pruhibitus facere per ſe, nec per
49 interpoſitam perſonā agere valeat *l. pupillus
§. ſed ſi per interpoſitam ff. de authorit. tutor.*
50 quia per alium agens, per ſe ipſum facere vi-
detur *l.1. §. deceſſiſſe ff. de vi, & vi armat. cap.
qui per alium de regul. iur. in 6. l. quod iuſſu ff.
eod. tit.* & per alium faciens primariò, ipſe age-
re videtur, & ſecundariò effectualiter, & pro-
priè faciens *Amat. deciſ. Rot. Ferrar. 2. num.43.*
51 cùm factum dependat à tribuente facultatem
*Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archie-
piſc. Neap. 8. par.3.*
Cuius ſanè concluſionis ratio inueſtigatur,
quia ſi per interpoſitam perſonam admittere-
tur fieri tales conductiones, eluſoria reddere-
tur pragmaticæ diſpoſitio, & prohibitio, & ipſi
pragmaticæ fraus fieret, cùm in fraudem le-
gis faciat, qui ſaluis verbis legis ſententiam,
eius circumuenit *l. non dubium C. de legibus,
Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgic. 62. nu.6. vol.2.*
52 Dicetur autem conductio talium vectiga-
lium facta ab huiuſmodi Sindicis, & Electis,
quotiès per eorū filios, aut patres conductio
fieret, ad *tex. in l. pupillus § fi. ff. de authorit. tut.*
53 Vndè reſultat axioma, vt exiſtentibus Sin-
dicis, & Electis patribus, filij non poſſunt ſe
ingerere in conductione huiuſmodi Gabella-
rum Vniuerſitatis, & è contrà exiſtētibus Ad-
miniſtratoribus filijs, nec patres valebunt illas
conducere, & ità vna vice reminiſcor expe-
diſſe prouiſiones in Regia Audientia Moliſij.
54 Cęterùm, ceſſaret talis præſumptio, quotiès
patres, & filij inſimùl non habitarent, vel filij
eſſent emancipati, quaſi quòd tunc diuerſum
habere videantur patrimonium.
Sed ad euitandas fraudes mihi ſuaderem
verius, & in tali caſu nec liceret, huiuſmodi
conductiones fieri, capienda eſt enim in dubio
illa via, per quam promulgata lex potiùs am-
pliationem prohibitiuā fraudis habeat, quàm
reſtrictiuam patiatur, cùm prohibitio alicuius
rei extendi debeat ad omnia, ex quibus con-
trà prohibitionem poſſit deueniri *Seſe deciſ.
Rot. Aragon. 391. nu.4 to.4.*
55 Et quatènus in *§.7.* diſponitur, nè Admini-
ſtratures Vniuerſitatum vendant fructus im-
maturos antè recollectionis tempus.
56 Obſerua, ſub iſto venditionis verbo om-
nem actum dominij tranſlatiuum contineri *l.
2. C. de reb. alien. §. alienationis auth. de non
alien. l.1. §.1. C. de fund. dotal. Afflict. deciſ. 240.
num.4. Seraph. deciſ. 196. Rot. Diuerſ. deciſ. 480.*

par.

par. 1. *Ludouic. deciſ Peruſin* 93. *nu.* 38. & illud
impedire *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 32. *part.* 1.
& proinde actu facere Adminiſtratores pro-
57 hiberi, quòd legalis ſaltem venditio ſubſequa-
tur *Seſe deciſ Arag* 30. *nu.* 16. *& deciſ.* 121. *num.*
10. *Surd. deciſ* 278 *num.* 2 *deciſ.* 254. *num.* 20. *&*
58 *deciſ.* 326. *num.* 27. & conſequenter valida non
eſt promiſſio de vendendo, nec in id conueni-
re poſſunt Electi, & Sindici *Caualcan. deciſ.* 4.
59 *nu.* 4. *par.* 4. nec illa dare inſolutum, & pro ſo-
luto creditoribus *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 60.
num. 5.
60 Sed non per hoc crederem, prohiberi poſſe
61 dari in pignus, quia licèt ſub venditionis ap-
pellatione veniat pignus, & hypotheca *§. alie-
nationis auth. de alienand. Seſe deciſ Rot. Ara-
gon.* 185. *nu.* 2. tamen in huiuſmodi caſu ceſſa-
bit regula, quia ex datione in pignore detri-
mentum conſideratum à pragmatica in vendi-
ne fructuum immaturorum non oritur.
62 Eò maximè, quia ſtatutum loquens de alie-
natione non habet locum in contractu pigno-
ris, quia ibi non transfertur dominium, cuius
translatio in alienatione ſemper requiritur *l.*
1. *C. de fund. dotal. l. fin. C. de reb. alienand.* & vi-
de *Cened. quæſt. canonic. cap.* 11.
63 Hinc deſcendere poſſet, vt emphyteutæ, qui
prohibetur abſq; conſenſu Domini alienare,
liceat pignorare abſq; illius conſenſu, de quo
videndi ſunt *Surd deciſ.* 160. *&* 173. *Gama de-
ciſ* 28. *&* 188. *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc.* 202.
par. 2.
64 Conducunt pro corroboratione, quæ ſatis
docta Minerua coacervando conſiderat *Giz-
zarel. deciſ.* 74. pro reſolutione articuli, ſi per-
miſſa alienatione, dicatur etiam conceſſa pi-
gnoratio, vt latiùs apud eum cerni poterit.
65 Cùq; in *hoc §.* ſimiles vẽditiones declaren-
tur nullæ ipſo iure, inferas, Electos, & Sindicos
alienantes tales fructus immaturos, alienatio-
nem reuocare poſſe *Valaſc. deciſ.* 69. *num.* 14.
Grām it. dec 93. *Mar. Antonin. var. reſol. lib* 1.
reſolut. 38. *num.* 18. *Surd. deciſ.* 51. *nu.* 17. quod
patet in *eadem pragmatica*, ibi *& non ſiano
obligati all'oſſeruanza di ſimili contratti.*
66 Sed non è contrà huiuſmodi facultas erit
conceſſa emptori, qui ex cauſa talis nullitatis
non poterit recedere à contractu ſacto inuita
67 Vniuerſitate, prout reſpectu alienationis bo-
norum mulierum, & minorum ex defectu ſol-
lemnitatum voluit *Rota in Romana cenſus de
Romuclis* 23. *Iunij* 1600. *coràm Eminentiſſimo
Cardinali Mellino, & in alia Romana heredi-
tatis* 14. *Maij* 1603. *coràm R. P. D. Litta, & in
Maceraten. cenſus Mercurij* 14. *May* 1604 *co-
ràm Dunozetto*, ſicq; reſpectu contractus facti
cum Eccleſia firmarunt *Rot. Diuerſ. deciſ.* 133.
nu. 11. *par.* 2. *Cacher. dec.* 94. *nu* 23. *& ſeq. Char-
tar. deciſ Rot. Ianua* 46. *nu.* 19. latè *Theſaur. fo-
68 renſ. q.* 37. *lib.* 3. vbi quòd in tantum alienatio
rei Eccleſiaſticæ facta, non præcedentibus ſo-
lemnitatibus *Extrauagant. ambitioſæ de rebus
Eccleſ. non alienand.* reputabitur nulla, in quã-
tum Eccleſia ſtare noluerit, ità quòd inuita
Eccleſia, contrahenti nõ licebit ex capite nul-
litatis à contractu recedere *Puteus deciſ.* 310.
lib. 1. *Creſcent. deciſ.* 1. *de locat. Rot. in Peruſina
reſciſſionis cõtractus* 28. *February, &* 18 *Mar-
tij* 1588. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Blan-
chetto, in Romana Domus* 4. *Februarij* 1592.
*coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica, in
Romana cenſus* 10. *Maij* 1596. *coràm Eminen-
tiſſimo Cardinali Mellino, & alias ſæpius*, quod
69 ipſe limitabam in facti contingentia, vbi antè
conſumatum actum, & ſic antè Aſſenſus Apo-
ſtolici impetrationem obtentam, pars ſe pœ-
niteret, quia tunc pœnitentiæ locus erit *Card.
Mantic. in deciſ.* 201. etiam inuita Eccleſia.
70 At dũ hic fiat mentio de fructibus, obſerua,
ſub fructuum nomine venire quod naſcitur, &
renaſcitur, ad *tex. vbi gloſ. in cap. ſalubriter de
vſuris.*
71 Et fructuum appellatione venire glandem
l. 1. *ff. de gland. legend.*
72 Item venire paleã, & fœnum *l. vſusfructua-
rius meſſe ff. quib. mod. vſusfruct. amittat. l. fin. §
cum apertiſſime C. de ſeruit. & aqu. l. cum ma-
nuſata §.* 1. *ff. de contrahend. empt.*
73 Similiter venire Arundines, & ſyluæ ceduæ
l qui fundum ff. de contrahend. empt. vbi ſi ven-
ditor exceperit omnẽ fructum, quòd arundi-
nem, & ſyluam ceduam tanquàm in fructu ex-
cepiſſe videtur.
74 Et quatènus in eodem §. inter fructus repo-
nuntur, granum, ordeum, vinum, & oleum, no-
75 ta, quòd fructuum appellatione, nedùm fru-
ctus naturales, in quorũ productione, & per-
ceptione, magis ipſa natura, quàm hominis in-
duſtria operatur, vt ſunt fœnum, glandes, caſta-
neæ, poma, ligna, & ſimilia, verum etiam indu-
ſtriales, qui potiùs ex hominis induſtria, quàm
ex ipſa natura perueniunt, & percipiuntur, &
iſti ſunt triticũ, ordeũ, fabæ, vinum, oleũ, & alia
huiuſmodi veniũt *l. fructus ff. de vſur. l. ex di-
uerſo, & ibi glo. ff. de rei vendicat. Gizzarell. de-
ciſ.* 34. *num.* 42. apud quem ſolidè quidem re-
peries perplura, quæ nàm ſint in fructu, occa-
ſione diſcuſſionis articuli, ſi nix ſit in fructu, &
augeat fructus feudi.
76 Et dùm inter illos pragmatica enumerat
quoq; lanam, ſcias, lanæ appellatione venire
quoq; lanam filatam, antè quam tamen ſit cõ-
texta, & lanæ appellatione, non inſpecta natu-
rali ſignificatione, id continetur, quod tinctum
non eſt *l. ſi cui, & ibi gloſ. ff. de legat.* 3. ſed quã-
dò eſt adiectum ſignum vniuerſale, venit lana
cuiuſcunq; generis, vt colligitur ex *l. pediculis
§. labeo ff. de aur. & argent. legat*, & voluit *Ro-
ta deciſ.* 697 *num.* 6. *par.* 1. *in Recentior.* & vide
Seſe deciſ. Aragon. 391 *num.* 8. *& in fin. & deciſ.
392. to.* 4.
77 Cùmq; *ibidem* fiat mentio de leguminibus,

Digitized by Google

ſcias, quòd legumina ſic appellantur, quia colligendo manibus leguntur, ideſt colliguntur teſte *Varr. de re ruſtica lib. 1. cap. 22.*

78 Circà §. 8. vbi ſancitur, Sindicos, & Electos ad exactiſſimam teneri diligentiam circà locationes redituum, & gabellarum Vniuerſitatis, vt excluſis fraudibus publicè, & legitimis ſubhaſtationibus plus offerenti fiant.

79 Nota, tunc exactam diligentiam in Adminiſtratoribus conſiderari, quotiès illam adhibeant, quam in proprijs rebus adhibuiſſet bonus paterſamilias, ex adductis per *Nos forenſ. quæſt. 17. par. 2.*

Quod ſi feciſſe ità apparebit, vtiq; culpa carebunt, prout erint excuſati, ſi in adminiſtrãdo ſe geſſerint ſecundùm morem, & conſuedinem aliorum *Caualcan. deciſ 37 nu. 19. par. 1* dummodò tamen illa ſit iuridica, & acceptata.

80 Et præſumptio aſſiſtit pro ipſis Sindicis, & Electis, quòd ſe diligenter habuerint circà id, vel ſaltem non adhibuerint negligentiam culpabilem *Bellon. deciſ. Rot. Genuæ 78. num. 8. & ſeq.*

81 Sed neglig ẽtia in habentibus officium cum adminiſtratione quandò contineat latam, latiſſimam, vel leuem, aut leniſſimam culpã, aut dolum ſaltem præſumptum, enucleat *Reg. Ronit. deciſ. 36.*

82 Et quatènus ſpectar ad ſubhaſtationem faciendam in locatione rerum fiſcalium, etiam ad modicum tempus, vide *Cacher. deciſ. 109. &*
83 *Franc. Marc. deciſ. 28. par. 2.* vbi bona Fiſci, minoris, vel Eccleſiæ ſubhaſtantur ad candelæ extinctionem, & plus offerenti tradi debẽt, modò ſoluendo ſit.

84 Et de ſubhaſtatione rerum Vniuerſitatis *Capyc. deciſ. 93. Afflict. deciſ. 340.* vbi quòd requiruntur legitimæ ſubhaſtationes in locandis regijs gabellis, & introitibus Vniuerſitatum *Raudenſ. deciſ. 44.*

85 Qua in materia recorderis, quòd ſubhaſtationes vbi requiruntur, pluriès de iure fieri debent, & per dierum interualla *l. ſi tempora C. de fid. inſtrument. lib. 10.* licèt interualla hodiè arbitrio Iudicis relinquantur *Capyc. deciſ. 36.* ſed puto, in hoc conſuetudinem eſſe obſeruandam.

86 Sed quero, ſi fuerit extincta candela, & ſic locatio fuerit perfecta, an reuocetur, vbi maior adducitur oblatio?

Certè pro negatiua parte inſurgit *text. in l. 2. C. de vendend. reb. Ciuit. lib. 10.* & canonizarunt *Afflict. in dec. 340. Franc. Marc. in dec. 566 Maur. allegat. 51. Ann. ſingul. 445. Valaſc. deciſ. 109. Claper. in dec. rer. iudic. cauſ. 3. quæſt. 1. cauſ. 4 quæſt. vnic. & cauſ. 101. q. vnic.* & nos plenius proſequuti fuimus *forẽſ. q. 63. par. 1.* vbi videas.

At *Guid. Pap. deciſ. 536.* ex *l. ſi ſine dolo ff. de minor. & l. Rempublicam C. de iur. Reipublic. lib. 10.* contrariũ tutatur, & ità determinauit Sacrum Conſilium in cauſa Creditorum Io. Hieronymi Scotij, & Ioan. Leonardi de Antinolpho in Aula Præſidis de Vera in Banca Orlienze *Maſul. ad Capic. deciſ. 36. nu 6.*

87 Cœterùm, antè ſignata opinio recipit incrementum, quia fides Fiſcalis non debet decipi, & ideò poſt ſubhaſtationem, licitationem, & liberationem finitam, & perfectam, & cãdelæ extinctionem licitator à futuris licitationibus, etiam maioris ſummæ, & melioris conditionis ſemper ſecurus redditur, nec reiteratò licitatio admittenda venit *l. eos C. de diuiſ. præd. lib. 11. & Maſtrill. deciſ. 84.*

88 Redditur ratio, nàm extincta candela perfecta ſubhaſtatione quòad vltimum licitatorem, iàm dicitur perfecta locatio, nec pęnitentiæ locus eſt *Boer. deciſ. 249. Valaſc. deciſ. 37. Rot. deciſ. 55. par. 1. to. 1. in Recentior.*

89 Indè hanc ſententiam (plenè quidem exarato articulo), ſi poſt perfectam ſubhaſtationem legitimè conſtitutam, ope reſtitutionis in integrum, Fiſco, Ciuitati, Eccleſiæ, vel minori ſuccurratur, prætextu melioris conditionis à nouo licitatore oblatæ, nouiſſimè probat *Anton. de Amat. var. reſolut. lib. 1. reſolut. 38.* vbi iuxtà illam deciſum refert per Tribunal Regij Patrimonij Sicilię de menſe Septembris 1621. & reſtatur, ſic ſemper in dicto Regno fuiſſe receptum.

90 Modificatur tamen ſupradicta opinio, quãdò in ſubhaſtatione adfuiſſet aliqua fraus, vel machinationis ſuſpitio, vel ſordes, aut non fuerint debitæ ſolemnitates ſeruatæ, putà quia tempore, vel loco inoportuno ſubhaſtatio facta ſit, vel aliter nulliter proceſſerit, vt iudicatum refert *Auiles in cap. prætor 31. num. 11.* & deciſum in cauſa Gabellæ feudi Goſpæ oſtendit *Maſtrill. in d. deciſ 84.* & aliàs determinatum in arduiſſima cauſa noſtri Inuictiſſimi Regis, contrà Cõductorem Regalium redituum, eò quia locatio facta fuerit intempeſtiuè, & tempore non oportuno, fatetur *Lopez in l. 1. tit. 19. par. 6.*

91 Inſuper ceſſat & illa, nedùm qñ læſio excederet dimidiam, ſed vltrà ſextam partem *Præſes de Franch. deciſ. 224. Vrſill. deci. 340. Valaſc. in d. deciſ. 104. Maſtrill.* mox cit. *deciſ. 84. nu. 8.* & deciſũ facta relatione per Regiã Cameram Summariæ in Collaterali Conſilio in Arrendamento Vini ſcribit *Regens de Pont. de poteſtat. Proreg. tit. de Regalib. impoſit. §. 5. nu. 62.*

92 Sed an ſubhaſtatio in aliquibus caſibus ſit reiteranda, patet reſponſio, vt eueniente caſu, quòd ob vocum confuſionem in ſubhaſtatione ignoretur vltimus licitator, tunc quia ratione incertitudinis vitiatur ſubhaſtatio, ideò erit licita reiteratio, ſicq; practicatur, & deciſum de facto pro Ciuitate Panormi in gabella Carnis fatetur *Anton. de Amat. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 38. nu. 11.* vbi refert, fuiſſe iterùm ſubhaſtatum, quia prę vocũ confuſione ignorabatur, quis fuerit vltimus licitator.

93 Nec

Digitized by Google

93 Nec non aduerte, licitatorem etiam perſonaliter poſſe cogi ad implẽdam oblationem
94 iam factam *Caſtill. deciſ. 7. nu. 6.* vbi quòd non ſemper ad integrum pretium oblatum ſoluẽdum cogi poſſit licitator, ſed habere poteſtatem retinendi pecuniam ſibi debitam, & compenſare.

95 Et primus licitator per ſecundum plus offerentem liberatur, quidquid ſit; quandò ſecundus licitator antè venditionis actum decoxerit, vel non ſoluendo effectus ſit, vel receſſerit, aut in fiſcalibus, vel minorum ſubhaſtationibus *Boer. deciſ. 248. Claper. deciſ. fiſcal. cauſ. 4. quaſt. vnic. nu. 6. & cauſ. 3. quaſt. 1. Viui. deciſ. 359. Anna ſingular. 39.*

96 Nec non habeas in mente, quòd ſi conductor gabellæ Vniuerſitatis deficiat ſoluere in tempore promiſſo, poteſt ab eo gabella auferri, & dari alteri *l. vectigalia §. non ſolutis ff. de public. Guid Pap. deciſ. 3.*

97 Et quandò huiuſmodi locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis fiunt, dùm ſubhaſtantur, ſemper conceſſæ præſumuntur cum capitulis ſolitis præcedentibus, licèt non fiat de illis mentio, vt excipitur ex *l. 1. C. de paſc. public. lib.* 11.

98 An autem ad conductionem talium introituum vniuerſalium præferri debeant veteres conductores pro eodem pretio, & eiſdem conditionibus, & pactis, affirmatiuè *Minſyng. obſeruat. 23. cent. 4. Praſes de Franch. deciſ.* 406. & fusè *Gizzarell. deciſ. 5.* vbi ad ſaturitatem omnia, *Carthar. deciſ. 97. Reg. Tap. deciſ. Sacri Conſilij* 19.

99 Declara tamen, quãdò partem illorum vellent conducere antiqui, & alij noui omnes introitus conducere intenderent, quia tunc noui eſſent præferendi, vt determinatum patet in *forenſ. noſtra quaſt. 86. par.* 1.

100 Et è contrà, an veteres conductores poſſint cogi ad conducendum, affirmatiuè *Caſtill. deciſ.* 114. *par. 2. ex l. item ferro §. qui maximos ff. de public.*

101 Dummodò tamen non reperiantur alij conductores volentes tales introitus, & gabellam, quod ſecundo proximo tempore conduxerint, & ſuperlucrati ſint, maximè & rebus in eodem ſtatu permanentibus, & ſic non mutatis temporibus de primo ad alium annum, vt putà ex cauſa belli, peſtis, vel alia ſimili cauſa impediente exactionem.

Sed cùm *ibid.* ſancitum ſit, vt facta ſubha-
102 ſtatione liberentur plus offerenti, adde *Gizzarell. d. deciſ. 5. nu.* 27. vbi teſtatur, ſic obſeruari in Regia Camera, in qua auferuntur à veteribus conductoribus gabellæ, niſi plus offerant.

Cęterùm, quatènus hic etiam ſtatuitur, eſſe capiendos idoneos fideiuſſores à conductoribus, aliàs omne damnum de proprio Adminiſtratores reſarcire debere, adde *textum in l. licitatio ff. de public. & vectigal.*

103 Conſtituas cõcluſionem, regulariter cautionibus idoneis eſſe cauendum *l. reſcripto §. planè ff. de muner. & honor. l. penult. ff. de peric. & comod. rei vendit. l. oratio ff. de public.* ità quòd fideiuſſorem dare obligatus, non dando idoneum, minimè adimplet *l. 3. ff. eod.*

104 Nec non habeas pro vero, in dubio fideiuſſorem non præſumi idoneum, niſi probetur *l. ſi verò §. qui pro vbi gloſ.* communiter recepta *ff. qui ſatiſdar. cogant. Surd. deciſ.* 295. *num.* 10. *& deciſ.* 320. *num.* 7. vbi quòd quis præſumitur bonus, & idoneus moribus,
105 ſed non facultatibus, quia qualitas facultatum, & diuitiarum eſt accidentalis, & non naturalis *Afflict. deciſ. 377. nu. 5.*

106 Sed quàmuis quis dicatur fideiuſſor idoneus, hoc totum Iudicis arbitrio remittitur, vt per *Surd. deciſ. 320. nu.* 13.

107 Tamen obſeruabis, communiter habitum, & reputatum pro idoneo, fideiuſſorẽ idoneũ dici *Rot. deciſ. 814. par. 4. diuerſ.*

108 Nec non, talem Iudicari poſſeſſorem bonorum ſtabilium *l. 2. ff. qui ſatiſdar. cogant. D. Ricc. deciſ.* Cur. *Archiep. Neap.* 148. *par.* 3. quæ tamen non ſint vinculata onere fideicommiſſi, & exiſtentem de facili ad conueniendum *l. ſciendum ff. eod. tit.*

109 Hinc Nobiles, Potentes, & impetuoſi homines pro idoneis fideiuſſoribus nõ reputantur *Capell. Tholoſ. deciſ. 196. Gayll obſeruat. 27. lib. 1. Gama deciſ. Luſit.* 21.

110 Itẽ Cauſidicus, cauillosus, litigioſus, priuilegiatus priuilegio fori, & ſimiles, vt per *Rotã in vna Paduana cõtractus coràm R. P. D. Lugdunen.* vbi etiam, quòd inter non idoneos fideiuſſores reputantur qui habent reſiſtentiam iuris in fideiubendo.

Vt exempli gratia in Regno filiifamilias vetiti vigore *pragmatica* 1. *ad Senat. Conſult. Maced.* contrahere abſq; conſenſu patrum, de quo *Caualcan. deciſ. 31. par. 1.* vbi ad partes articulum diſputat.

111 Sic etiam mulieres, quibus eſt interdictum fideiubere *l. de die §. 1. l. 2. & 3. § fi. ff. qui ſatiſdat. cogant. l. fin. C. eod. l. ſi paternam C. ad Velleian. l. alienam C. de procurat. Martin. Andr. deciſ. Rot. Rom. 29. nu.* 3. cùm *Senatuſconſulti Velleiani* beneficio eis ſuccurratur *l. tamẽ ff. ad Maced. tot. tit. ff. ad Senat. Conſult. Velleian. & in pragm. 1. infrà eod. tit.* vbi plura reperies.

112 Pariter & Prodigi *l. is, cui bonis ff. de verb. obligat. l. 1. & l. Iulianus ff. de curat. furioſ.*

113 Similiter & clerici *c. te quidem* 11. *quaſt.* 1. *Viuius deciſ.* 211. & alij Religioſi *Capell. Tholoſ. deciſ.* 314. ac Fiſcus *Afflict. deciſ.* 88. licèt ipſe ſemper dicatur ſoluendo *Gutell. deciſ. 3. num.* 22.

Sicq; de alijs ſimilis conditionis, quos cùm à Deciſionarijs pro nunc reportatos non reperiam, hic prætermitto.

Quòd

114 Quòd ſi aliquis ſolus non ſit fideiuſſor idoneus, & conductor vellet dare adiunctum, qoi vniti ad negotium, pro quo fideiubēt, poſſunt eſſe idonei, habito teſpectu ad amborum facultates, idonea tunc reputabitur fideiuſſio, & Syndicus, & Electi tenerentor vtiquè recipere, dummodo vnuſquiſq; ſe obliget vt principalis principaliter, & inſolidum, vt duo rei debendi ad inſtar quotidiè fideiuſſiones ſtipulantur, & hoc ad euitandam diuiſam exactionem, quæ incommoda afferre ſolet *l. cùm ij §. cauſa ff. de tranſact. l. pleni ff. famil. berciſcund.* quo teſpectu cogitur minimè recipete particulares ſolutiones *l. tutor. §. huius ff. de vſur.* & ità expediſſe prouiſiones vti Regium Auditorem teminiſcor.

115 Nec è mente cadat, quòd vt tales fideiuſſores idonei cenſeantur, ſunt dādi in loco, in qoo tales gabellæ conducuntur, ex tegula, vt fideiuſſorem præſtate obligatos, illum de loco celebrati contractus dare adſtringitur *Boer. deciſ. 99. col. fin.*

Non debent autem huiuſmodi Adminiſtatores ſic ſtrictè in tali materia fideioſſorum procedere, vbi condoctores introituum, redituom, & gabellarum Vniuerſitatis habetent in bonis, & eſſent facoltoſi.

116 Siquidèm obligati fideiuſſorem date, obligando propria bona, adimpleant, ſi illa ſint ſufficientia, & ſatis ſit cautum cum generali bonorum hypotheca *l. quicunque la ſeconda, & ibi DD. C. de fund. patrim. lib. 11. Surd. deciſ. 195.*

Ità quòd licèt verba pragmaticæ videantur aperta, eſſe præſtandos ſufficientes fideiuſſores, & proinde appareat, eſſe de forma talem fideiuſſionem.

117 Tamen data ſufficientia principalium, mihi ſuaderem, ſufficere qualem qualem fideiuſſorem ex *Præſid. de Franch. deciſ.* 480. & coadiuuat ſatis *Afflict. deciſ.* 170.

Hinc poterit practicari, (prout & quandoq; ſeruatum eſt) licitatores diuites notoriè offerentes fideiuſſores minos idoneos, audiendos eſſe, cùm illorum inhabilitatem propriæ facultates ſuppleaot, & proindè non licete Actoario tefutare fideiuſſorem noo idoneum, quando principalis eſt diues, tutatur *Illuſtriſſ. Epiſcop. Rice. d. deciſ. Curiæ Archiep.* 148. *par.* 3.

118 At quæritur, nùm in fideiuſſorem datus à conductore gabellarum Vniuerſitatis, valeat ab eodem petere, vt à fideiuſſione eximatur.

Et certè deciſio pendet à *tex* rotundo *in cap. fin. de fideiuſſor.* vbi eaota eſt regula negatiua, exceptis aliquibus caſibus.

119 Primus eſt, ſi fideiuſſor diù ſtetiſſet in fideiuſſione, nec conductor ſoluere cutauerit, vt pariter ſancitum eſt in *l. Lutius in fin. ff. mandat.* & tradunt præ cęteris *Guid. Pap. deciſ.* 217. *Valaſc. deciſ.* 36. exiſtimans, Iudicis ex arbitrio dependere, quando dicatur diù ſtetiſſe in fideiuſſione *Peguer. deciſ.* 90. *Coëcin. deciſ.* 18.

Quod quidem diù non eſſe exiſtimandum à diuturnitate obligationis, ſed ex mora principalis ſolutionem procraſtinantis, putarunt *Afflict. deciſ.* 241. *n.* 4. *Caualcan. deciſ.* 21 *ſub n.* 3. *&* 4. *par.* 4. & verius eſſe, id dependere à Iudicis arbitrio, nouiſſimè autumat *Linglois deciſ.* 48. *quæſt.* 4. *ſub n.* 3.

120 Sequitur alios caſus, quotiès principalis cōductor incipit ſua bona dilapidare *Greue. ad pract. Camer. Imper. lib. 2. concluſ. 29. conſiderat. 1. Linglois* citat. *deciſ.* 48. *d. quæſt.* 4. niſi tamē poſt inchoatam diſſipationem ipſe conductor abſtinuiſſet, & ad meliorem deueniſſet conditionem, quia cùm fideiuſſor agere non cępiſſet, reſq; adhùc integra eſſet, nullatènus tali ex caſu agere valetet, cùm ceſſet ęquitas illa iuſti timoris, quæ actionis fundamētum eſt *Cauale. deciſ.* 11. *n.* 4. *par.* 4.

121 Adhùc datur & alius, quandò fideiuſſor iudicio conuentus ad ſoluendum, condemnatus ſit, vt elicitur ſimiliter ex allegat. *l. Lutius in final. verſic.* & ex *l. ſi mandatum verſ. ſi mandauero ff. de mandat. l. ſi fideiuſſor pro venditore ff. de fideiuſſor.*

Idq; procedete putarunt *DD.* & ſi condemnatus non ſuiſſet, ſed facta concluſione in cauſa patenter conſtaret, eſſe in caſu condemnationis, quia tūc habetur pro condemnato, nec non habebit locum, ſi ex forma ſtatuti non requireretur condemnatio, veluti cùm fideiuſſor obligatus exiſtat per ioſtrumeotum confeſſionatum, ſeù, vt vocant guarentigium, (vt in Regno noſtro) *Præſes de Franch. deciſ.* 414. *Valaſc. deciſ.* 170.

122 Poterit adaptari alius, & eſſet, quandò inter principalem conductotem, & fideiuſſorem pręſtitum ſuperueniſſet inimicitia *Gratian. deciſ. Rot. Mareh.* 133. *num.* 18.

123 Nec principalis conductor volens dare alium fideiuſſorem æquè idoneum, aoditur, ſi velit illum mutare, & à fideiuſſione eximere *Caball. reſolut. crim. caſ.* 131. *Præſes de Franch. deciſ.* 202. *Cyriac. controuerſ. forenſ.* 26. *tom.* 1. & latiùs habes apod *nos forenſ. q.* 26.

124 At è contrà ſuffragatur beneficium, vt fideiuſſore præſtito effecto deterioris conditionis, alium ſubrogare non teneatur, cùm Vniuerſitati vti creditrici periculum ſubſequutæ inopiæ competat *Afflict. deciſ.* 172.

125 Et obſerua, qoòd quàmuis pragmatica requirat fideiuſſorem à cooductore introituum, & gabellarum Vniuerſitatis, poterint Adminiſtratores illum admittete abſq; fideiuſſore, ſi æquiualens præſtet pignus, vt cumulus DD. apud *nos* docet, & determinauit vna vice Regia Audientia Apuleæ.

126 Aſſignatur huius dicti prompta tatio, nàm fideiuſſio, & pignus æquiparantur *l. 1. §. iubet ff. de collat. bonor.* & pignoris datio eſt magis plena, & pinguior cautio, quàm fideiuſſoria, cùm tutiùs ſit ipſi rei, quàm perſonæ incumbere

bere

bere *l. plus cautionis ff. de regul. iur.*
127 Non reticeam tamen dicere, *Viuium deciſ.*
335. totum contrarium ſibi perſuadere, vt in
caſu, quo quis præſtare cautionem obligetur,
dando pignus non ſatisfacere.

Cuius ſentẽtia poterit practicari, ſi Vniuer-
ſitatis Adminiſtratores recalcitrent accipere
pignus, ità vt illi non debeant cogi accipere
pignus loco fideiuſſionis, aliàs ſi ipſorum cur-
rat voluntas, legitimus erit actus.

128 Sed quatenùs in *eodem §.* mandatur, in Ad-
miniſtratorum redundare detrimentum, quòd
damni Vniuerſitati eueniat ex negligentia nõ
locandi tales gabellas vniuerſales, ob captu-
ram fideiuſſorum non idoneorum.

Recurre ad *textum in l. 1. C. de locat. præd.
ciuil. lib. 11.* & in *§. illud tamen auth. de mandat.
Princip.*

129 Idq; rationabiliter dicas cautum in odium
negligentiæ, & omiſſionis, quæ punibilis eſt
*Viuius deciſ. 303. Maceratenſ. reſolut. 36.
lib. 3.*

130 Conducit, nam tunc videntur eſſe in culpa,
ad quam tenẽtur tales Adminiſtratores *l. Ma-
giſtratus ff. de Adminiſtrat. rer. ad Ciuit. perti-
nent.* nam ad ſimilitudinem tutorum obligan-
tur *l. prior autem ff. eod tit.* qui tenentur de ne-
gligentia *l. ſi tibi C. de teſtament. tutel. l. tutoris
ff. de adminiſtrat. tutor.* cum adductis à *Ma-
ſtrill. deciſ. 124. & Leon. deciſ. Rot. Valent. 18. &
deciſ. 115. lib. 1.*

131 In *§. autem* 9. dùm præfigitur, prædeceſſo-
res ſtatim ſucceſſoribus debere conſignare
claues Arcæ, cum pecunia ibi repoſita.

Exoritur apertè, illos, depoſita adminiſtra-
tione teneri abſq; requiſitione, & mora talem
conſignationem facere, cùm vbi ſtatim aliquid
agendum ſit, dilatio nulla admittatur, & regu-
132 lariter dictio, *ſtatim,* intelligitur abſq; tẽpo-
ris interuallo *l. ſi finita §. non autem ſtatim ff. de
damn. infect. l. cum quidam ff. de legat. 2. Illu-
ſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.
Neap. 288. par. 4.* dicens, pariter denotare cele-
ritatem, & ideò ſignificat ſummariè ſine pro-
ceſſu, & ſententia *Intrigliol. deciſ. 44. num.*
10.

133 Sed non per hoc intendo firmare, quòd ſi
poſt dies paucos (putà tres) conſignatio fieret,
dicatur contrauentum pragmaticæ, quia om-
nia debent intelligi morali modo, cùm modi-
cum tempus importet, & proindè incontinen-
ti factum eſſe dici poteſt, & conſequenter ex-
cuſari, & adimplere videri, ad *text. in l. lecta §.
dicebam ff. ſi cert. petat. l. petens C. de pact. cap. of-
ficij de elect. Mar. Anton. var. reſolut. lib. 1. reſo-
lut. fin. caſ. 6.*

134 Et breuis mora non nocet, nec conſidera-
tur, vt probauimus *forenſ. quæſt. 28. part. 1.* vti
momentanea, quæ non ſunt in conſideratio-
ne, nec de eis regulariter eſt curandum *Ma-
gon. deciſ. Florent. 10. Surd. deciſ. 178.* maximè
ad euitandam contrauentionem, & pœnam,
hinc *Illuſtriſſimus Præſul Ricc. deciſ. Cur. Ar-
chiep. Neap. 208. par. 2.* iudicatum refert, mo-
135 ram modici temporis Canonici abſentis poſt
ſex menſes, vigore *tex. in cap tuæ de Cleric. non
reſident.* eum excuſare, quominus Epiſcopus
valeat priuare Canonicatu, dicens, quòd tem-
poris modicitas, & paruum interuallum non
obeſt.

Iuuant hanc partem, quæ, appoſitè quidem,
reportauimus infra *in §. 11.* vbi videas, nam
demonſtratiuè conducunt.

136 Et dum *ibidem* cauetur, Adminiſtratores in-
fra decem dies mediatè ſequentes teneri præ-
ſentare computa.

Reaſſumas regulam, vt qui Ciuitatum, ſeù
Vniuerſitatum negotia, pecunias, bonaq; ad-
miniſtrarunt, depoſito officio, ac munere ſun-
cto, & ſic Syndicatu, & Electatu, aut Caſceratu
rationum, & computorum geſtæ adminiſtra-
tionis diſtinctas obligationes facere obligan-
tur, vt elicitur ex *l. 2. §. quod ſi de frumentaria
ratione ff. de adminiſtrat. rer. ad Ciuit. pertinent.
Laurent. deciſ. Rot. Auenion. 13. Thomat. deciſ.
Maceratenſ. 53.*

137 Cùm quilibet Adminiſtrator ſuæ admini-
ſtrationis rationem reddere teneatur *l. 1. §. of-
ficio ff. de tutel.*

138 Inde ſic videmus in tutore, curatore, pro-
curatore, patre, matre, fratre, patruo, filio,
commiſſario, prælato, hoſpitalario, œcono-
mo, Capitulo ſede vacante, negotiorum ge-
ſtore, ſocio, hærede, fideicommiſſario, in eo,
qui ſe pro tutore gerit, & in alio quolibet Ad-
miniſtratore, qui aliena pertractauit negotia
*Rota in Fauentina adminiſtrationis coràm R.
P. Queipo.*

139 Dixi, *functo officio*, quia ante illud non de-
bent conueniri, cùm regulariter Adminiſtrator
non obligetur reddere rationem antè finitum
officium ſuæ adminiſtrationis *Coccin. deciſ. 93.*
140 *num.* 3. vbi declarat, ceſſare hanc concluſio-
nem, quando de eius mala adminiſtratione
conſtaret, quia tunc vti doloſus remoueri po-
terit, vel quando eſſemus in pecunijs, quæ in-
ueſtiri deberent, nam tunc dicit, Adminiſtrato-
rem teneri reddere rationem, & in *deciſ. 282.*
idem concludit reſpectu alicuius particularis
actus, de quo Adminiſtrator antè finitum offi-
cium rationem reddere debet, licèt non talem,
idemque erit, vbi Adminiſtratoris decoctio in-
ſurgit, nam per illam ſtatim bonorum admini-
ſtratio ceſſat, vt decidit *Rot. in Romana cen-
ſuum de Luraghis Veneris 21. Aprilis 1600. co-
ràm R. P. Iuſto apud Cenc. de cenſib. deciſ. 168.* &
ſtatimatque quis decoctus efficitur, habetur
ſtatim pro mortuo *Rot. in recentior. deciſ. 708.
part. 1.*

141 Erit autem hæc rationum redditio facienda

ROMA

Digitized by Google

Et quatenùs *hic* fiat mentio de reſiduis, ibi,
non habbiano à conſignare reſidui alli ſuoi ſuc-
ceſſori, & ibi, *ſiano fatti buoni, & ammeſſi li*
160 *reſidui*, nota, reſiduum dici, quod remanet *l.*
quod ſi nemo dius ff. de hæred instituend. l. pater tuus
C. eod. Rot. in Paduana ſolutionis coràm R. P.
D. Remboldo. dicens, cautos debere eſſe credi-
tores, vt ſi debitor in mille ſoluat pro reſiduo
ipſis patientibus, ſibi præiudicarent in reſiduo,
161 cùm reſiduū nomine ſolutum, operetur pro-
bationem, ſolutionem integram fuiſſe factam,
per *l. ſi ex pluribus in princip. & ibi gloſ. in verb.*
reliquum ff. de acceptil. denotat enim id, quod
amplius debeatur, vt *dixit eadem Rota diuerſ.*
deciſ. 94 num. 2 par. 4. & operatur reliquum in-
cludi *Seraphin deciſ. 544.* dicens *deciſ. 617. num.*
13. arguere ſolutionem partis, ad quam tene-
batur, & *deciſ. 242 num. 2.* ait, præſupponere
partem ſumere, omninò ſolui debere, aliàs re-
ſiduum non eſſet.
162 Et dùm mandatur, vt caſu, quo Ciues ſol-
uendo non ſint, & ideò fieri non poſſit exa-
ctio, illi non ſint moleſtandi.
163 Adde, quòd impotentes, & pauperes, à tri-
butis, taleis, & collectis eximuntur *l. 4 §. ino-*
pes ff. de muner. & honor. cap. licet de cenſib.
Franc. Marc. deciſ. 489 & 490 par. 1.
164 Et quatenùs requirit in hoc etiam votum
Iudicis, ſeù Capitanei loci, id euenit, nam Iu-
dex dicitur bonus vir *Afflict. deciſ. 178 num.*
12. & deciſ. 371. num. 9 nec præſumitur à iuris
tramitibus deuiare *idem deciſ. 351. num. 7.* &
proindè concedere concedenda, & negare ne-
ganda pro ſe habet præſumptionem,
165 Et dùm *in §. 11.* ſancitum eſt, Capitaneos
locorum ad inſtantiam ſyndicorum, & ele-
ctorum, cogi teneri debitores Vniuerſitatum
ad ſoluendum ſtatim. & incontinenti.
166 Obſerua, Collectarum exactionem à debi-
toribus Vniuerſitatis fieri ſum mariè, & habere
exequutionem paratam *Gacher. deciſ. 86. The-*
ſaur. deciſ. 164 & ex dicta cauſa poſſe incipi ab
167 exequutione, & carceratione, de quo vide
Claper. in deciſ. 48. cauſ. fiſcal & latiſſimè in no-
ſtro *tractatu de grauamin. vaſſall. tom. 1. grau.*
252.
Pro coronide dictionis, *ſtatim*, de qua ibi-
dem, vide relata ſupra *in §. 9. hac eadem prag-*
matica.
167 Et ad ornatum dictionis, *incontinenti*, ad-
uertas, eius naturam ſignificare vllum tem-
poris interuallum, nullo intermedio actu *l.*
quod ait §. final. ff. de adulter. & denotare, vt
nullo alio actu, etiam momentaneo interpo-
ſito debeat actus celebrari, ad *text.* cum *gloſ.*
in l. ſi pater captus ff. de vulgar. & pupillar.
ſubſtitut. Langlois deciſion. 15. quæſt. 11. nu-
mer. 9.
169 Et deſiderat hæc dictio, vt aduerbium
temporale, celeritatem ſcilicèt intelligat cum
ciuilitate, & aliqua moderatione non exclu-
dente aliquod temporis interuallum, ſi in-
continenti fieri non poſſit, nam quamuis de
ſui natura importat modicum temporis ſpa-
tium, tamen intelligitur cum moderamine,
non autem ad vnguem *Rot. in Salamantina*
contractus 1591. coràm R. P. D. Penia, vbi
170 quòd incontinenti dicitur aliquod breue
temporis ſpatium arbitrio Iudicis taxandum,
& regulatur iuxta ſubiectam materiam, &
vt plurimùm denotat, & intelligitur intra
tres dies *l. final. §. illicò C. de iudæiis*, nec
non interpretatur, cùm commodè potuerit
Iudicis arbitrio *l. 3. §. cùm igitur ff. de vi,*
& vi armat. Valaſc. deciſ. 89. num. 6. & ad
materiam *Seſe deciſ. Rot. Aragon. 230.* vbi
quando contractus dicatur fieri incontinenti.
171 Et dùm inſuper mandatur, circa hanc coa-
ctionem Capitaneos procedere debere ſum-
mariè, ſimpliciter, de plano, & ſine ſcripto, ac
figura iudicij.
172 Obſerua, in hoc caſu illis licere procedere
vti Principem *Gacher. deciſ. 1. num. 2.* & ſecun-
dum propriam conſcientiam *Guid. Pap. deciſ.*
29. Grammat. deciſ. 62. num. 32. vbi quotidiè
debet potiùs attendere veritatem, quàm iu-
ris ſubtilitatem, & nullo ordine iudiciario ſer-
uato, ſine termino peremptorio, & in die
feriata, non tamen ad honorem Dei, & ſen-
tentiam ferre, non præcedente libello, ſuffi-
cietq; ſimplex petitio, facti narrationem con-
tinens *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan. 72. par. 3.* nul-
laque prolata ſententia mandare exequi, &
diſtrahi rem *Rot. deciſ. 446 part. 2. in recen-*
tior.
173 Et quatenùs *in fine §.* ſtatuitur, quòd ſi Of-
ficialis poſt requiſitionem habitam ab Admi-
niſtratoribus recuſat, vel retardat iuſtitiæ
complementum, vt ſuprà, teneatur in ſyndica-
tu reſarcire & de ſuo ſoluere omnia damna &
intereſſe, iunge *Claper. in ſuo opere deciſ. fiſcal.*
cauſ. 14. quæſt. 1.
174 At in §. 12. quia eſt ſtatutum, à prædeceſ-
ſoribus Adminiſtratores ſucceſſores eorum
adminiſtrationis rationes accipere, & illas ad
plus infra menſem liquidare, & declaratos de-
bitores incontinenti exigere.
175 Reminiſcaris, hoc originem trahere à diſ-
poſitis à iure communi, cuius vigore ratio-
num redditio duo coniunctim in ſe continet,
nempè, quòd Adminiſtrator rationes reddat,
nec non, vt reliqua ſoluat *l. non ſolùm §. is,*
qui reddere ff. de liber. leg. l. boues §. inter
reddere ff. de verborum ſignification. l. quamuis
non dare ff. de condit. & demonſtrat. l. ſtatu-
liber §. ſi quis non dare ff. de ſtatuliber. Afflict.
deciſ. 157. vbi recenſet, Sacrum Conſilium
iudicaſſe, ſententiam, qua quis fuit condem-
natus ad rationes reddendas continere in
ſe reliquorum ſolutionem, probant etiam

F 2 *Vi-*

*Viuius deciſ.*273. *Bellon.deciſ.Rot.Genuæ* 209. *Rot.in recentior. deciſ* 522. *par.*1. *Coccin. deciſ.* 24.*num.*11.*&* 15. *Thomat.deciſ.Rot.Macerat.* 27. *Cutell. deciſ.*10. vbi, quòd obligatio dandi computa habet in ſe virtualiter reliquorum reſtitutionem.

176 Ità vt non cēſeri rationes redditas, niſi ſubſequuta fuerit reliquorum ſolutio, ac rēſtitutio, affirmet *Gratian.deciſ.Rot.Mareb.*188.

177 Hinc ſolutio reliquatus probat, rationes fuiſſe redditas *l.* 1. *§. officio vbi Bar. ff. de tut. & ration. diſtrabend. Bellon.deciſ.Genuæ* 181. *num.* 7.

178 Qua occaſione monitum te volo, Adminiſtratorem non poſſe ad certam ſummam conueniri, niſi reddita adminiſtrationis ratione, vt voluit *Rot. in Romana pretenſi ſpolij luna* 2. *Iunij* 1614. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Veroſpio, & in Ciuitatis Caſtelli, ſeù Romana ſequeſtri luna* 15. *Iunij* 1615. *coràm R. P. D. Buratto, & aliàs in Aſcubana ſpolij* 10. *Ianuarij* 1620. *& in Spoletana hereditatis* 31. *Ianuarij* 1622. *& in Romana liberationis à fideiuſſione* 23. *Iunij* 1623. *coràm eodem.*

179 Cuius tamen axiomatis aſſignatur ratio, quia debitum Adminiſtratoris numquam poteſt dici liquidum, niſi adminiſtratione finita, & calculis factis, ac ſtabilitis, vt apud *Rot. deciſ.*478. *par.*1. *in recentior.*

180 Licèt id ceſſaret, vbi eſſemus in quantitate certa, & determinata ab eo ſoluenda, cùm in tali caſu diceretur certus debitor, & ſi adminiſtrator in adminiſtratione reperiretur *Grămat.deciſ.*58. *num.*10. *Præſes de Franch. deciſ.* 292. *num.* 2. *& Rot. in Aquitanien. Prioratus* 19. *Aprilis* 1624. *coràm R.P.D.Pirouano.*

181 Idq; iam ſupradictum reſpectu conuentionis procedit in compenſatione, quæ aduerſus Adminiſtratorē prætendi non poteſt, niſi prius fuerint ſolidata computa, nam de facili poteſt eſſe, vt ſit ille creditor *Seraphin.deciſ.*214. *Rot. in recentior.deciſ.*727. *par.*2.

182 Et ex ante ſcriptis deſcendit, Adminiſtratores non poſſe ſuum creditum petere, niſi prius reddita adminiſtrationis ratione *Boer. deciſ.* 59. *Rot.in Roman.hereditatis de Beuilaqua luna* 13. *Maij* 1595. *coràm R.P.D.Orano.*

183 Sed quatenùs hic excuſentur Adminiſtratores, ſi ex iuſto, vel rationabili impedimento rationes accipere, vel debitū liquidatum exigere nequiuiſſent.

184 Reaſſumas, id euenire, quia impedimenta ſimilia excuſant, & actum facere obligatum elidunt illæſum *cap. ſignificante de pignor. cap. imputati de regul.iur.in* 6. *Rot.in antiquis deciſ.*2. *de præbend.* impedimentumq; iuſtum, firmam præſtat defenſionem *Linglois deciſ.* 31. *quæſt.*3. *num.*8. dicens *deciſ.*40. *quæſt.*1. impedimentum iuſtam præſtare excuſationem.

185 Et impeditus legitimè excuſatur, nec in pœnam incidit, & tempus ei non currit *l.* 1. *§. fin. C.de annal.except.cap.quia diuerſitatem de conceſſ præbend.cap. fin de elect.Surd.deciſ.*151. *nu.* 4. *Seraphin.deciſ.*987. *& deciſ.*1066.

186 Hinc non conſtituitur in mora, qui propter aliquod iuſtum impedimentum ſolutionem nō recepit *l. ſi quis ſolutioni ff.de vſur.* & in mora non eſt, qui legitima exceptione ſe tueri poteſt *Linglois d.deciſ.*40. cit. *quæſt.*1.

187 Intellige autem ſanè, non eſſe verum firmatum axioma, vbi impedimentum eſſet affectatum, quia tunc nihil operaretur circa excuſationem, vt probauimus *forenſ quæſt.*40. *ſub nu.* 14. *par.*1. vbi erit videndum.

188 Hinc dicebam in facto, regulam illam, quòd difficultas excuſat à mora, & à peremptione inſtantiæ, vt probat *Griuell.deciſ.Senat.Dolan.* 72. *num.*27. ceſſare, quando difficultas fuiſſet affectata, prout paſſim in Tribunalibus in cauſarum deciſione ſeruatur.

189 Et dùm in §.13. mandatur, nè Vniuerſitatis Adminiſtratores, vel Vniuerſitas ipſa valeant aliquid remittere, aut donare ſignificatis, aut condemnatis.

Adde *Rot. in vna Aurien. contractus* 1552.
190 *coràm R.P. Veſtano*, vbi Vniuerſitatis debitori non præcedente ſolutiòne, liberatio fieri
191 minimè poteſt, quia remittere debita nequit, ipſa Vniuerſitas, adducit *textum in l. prohibere §. planè ff.quòd vi, aut clàm*, & firmat, Exacto-
192 res tributorum, cęteroſq; Adminiſtratores, vt Tutor, Curator, Syndicus Vniuerſitatis, aut Eccleſiæ, Oeconomus, non valere liquidum debitum remittere per *l.pactum curatoris C.de pact.* & quòd ab eis, qui remiſerunt, poſſent extorquere, per *textum in l.*3. *C.de annon.& tribut. lib.* 10.

192 Cęterùm, cùm huiuſmodi relaxatio facta ab Vniuerſitatis Adminiſtratoribus ipſis ſignificatis, hic reddatur nulla ipſo iure, ipſoq; facto.

194 Nota, huiuſmodi declarationem importare latam ſententiam, & annullationem, nullam requirere ſententiam, cùm per huiuſmodi verba annullatio, & pęnæ impoſitio cenſeatur facta ipſo iure *cap.*1. *de homicid.in* 6. *Rot. in Veronen.penſionis* 1. *Iulij* 1592. *coràm Eminentiſ-*
195 *ſimo Cardinali Mellino*, vbi firmauit, dictiones, *ipſo iure, & ipſo facto*, nulli tamen incontinenti operari abſq; alio Iudicis miniſterio, cùm ipſo iure, quod fit, alium actum non requirat
196 *Linglois deciſ.*40. *quæſt.*2. & ita dicebam in Collegio habito cum diſertis viris.

197 Et dùm in §. 14. ordinatùr, quòd Adminiſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto officio ſe informent de oneribus, & functionibus Fiſcalibus ordinarijs, & extraordinarijs.

198 Adde quæ diximus in *rubrica de iuribus, &*
199 *exact. Fiſcalibus*, vbi quomodo ſoluantur in Regno per Vniuerſitates, & quid de
200 ipſis iudicetur, & quando Vniuerſitas

ad

Digitized by Google

ad illas teneatur, licèt ſit diminuta, & quid ſi vnus de Vniuerſitate remanſerit.

201 Er quid ſi io totum defeciſſet.

202 Cùmq. ſtatoatur *ibid.* vt reditibus publicis non ſufficientibus ad ſatisfactiooem debiti, debeat conoocari Conciliom ſecundùm morem loci, Adde quæ cumulauimus ſoprà in *Pragm. 1. ſub hac ead. rubric.*

Et dùm tale Concillom, ſtatuitur, debere conuoeari eum interuẽtu Capitanei, vide pro ornatu, quæ luculenter enucleauimus *infrà in pragm. 9 hac ead. rubric.*

Et cùm ob defectum redituum ordinetur, capiendum eſſe expediens minus damnoſum Vniuerſitati, vt ſatisfiat Regiæ Curiæ, & cœteris Creditoribus.

203 Reminiſcaris, in ſimilibus caſibos ſolere
per Vniuerſitares imponi onus inter Ciues per
æs, & libram pro viribus patrimonij, & ſic ex
internallo, prout neceſſitas vrget imponitur
quædam gabella, quæ munus extraordioarium
propriè vocari debet, & non ſingulis annis ad
eam Ciues ſolueodam coarctantur, ſed qoocunq; neceſſitas, ob quam fuit impoſita, durat,
quia ceſſante cauſa impoſitionis, ceſſare de-
204 bet impoſitio, ad inſtar, ceſſante reſeruationis eauſa, ceſſat reſeruatio *Linglois deciſ.* 50. *quæſt.* 6. *nu.* 2.

205 In §. verò 15. eòm reperiatur ordinatũ, vt de fructibus introitoum Vniuerſitatis, & pecunijs prouenientibus à gabellis, & collectis priùs ſoluantur, quæ ordinariè, & extraordinariè debentur Regiæ Curiæ, vel Particularibus, qoi ab ipſa emerunt, & deiodè cœteris Creditoribus ſatisfiat.

Pro dilocidatione, nè pigeat videre, quæ oouiſſimè in terminis huius §, colligit *Merlin. cõ-*
206 *trouerſ. forenſ.* 2. vbi ſosè enucleat, Fiſcom habere taeitam hypotheeam potiorem cęteris Creditoribus, pro quibuſuis tributis, collectis, alijſq; functionibus fiſealibus.

207 Er Fiſeum de iure, quacunq; ex caoſa præferri alijs Creditoribus anterioribus, etiam in
bonis poſteà quæſitis, patet ex *l. ſi is, qui ff. de*
208 *iur. fiſc.* niſi cũ eo concurrat pupillus *Capyc. deciſ.* 129. *nu.* 12.

209 Sed Fiſcus an, & quandò præferatur cęteris Creditoribus Banci habentibus actionem perſonalem anteriorem non priuilegiatam, enucleat *Reg. Salernit. deciſ.* 60. vbi pro Fiſco iudicatom fatetur.

210 Et dùm ſtatuitur *ibidem*, vt ſuperabundans Voiuerſitati ex eios reditibus debitum extioguatur, vel implicetur in emptionem ad beneficium eiuſdem Vniuerſitatis.

Supple, hoc euenire, nàm Adminiſtratores non debẽt facere ſtare otioſas huiuſmodi pecunias *l. tutor, qui repertorium §. ſi poſt depoſitionem ff. de adminiſtrat. tutor.* aliàs tenerentur ad intereſſe *l. ob fœnus ff. eod. tit.* latè *Maſtrill. deciſ.* 124. *Leon. deciſ. Rot. Valent.* 18. *lib.* 1. & nos multa cumulauimos *forenſ. quæſt.* 17. *part.* 2. dùm probauimus, tutorem, aur Balium, qui ex venditione rerum pretioſarum, putà Gemmarum magni valoris, capitalia ereditorum pupilli, extinguere potuir, ſi ipſas res otioſas tenuerit, debere ſoluere intereſſe, & vſuras prædictis popilli creditoribus ſolutas.

211 Cùmq; excepruetur poni in emptionem reditus exuberantes Vniuerſitati, quandò eſſet neceſse fieri reparationem pontium, fontiom, murorom, ac viarum publicarum.

Ionge *textum in l.* 10. *C. de oper. public. lib.* 11. vbi ſtatuitur, de reditibus fundorum iuris Reipublieæ, tertiam partem deputandam eſſe reparationi poblieorum mœnium, concordat *tex. in l.* 3. *C. de diuerſ. præd. vrban.*

212 Et elijcias cõcluſionem, huiuſmodi rerum reparationem eſſe faciendam vti in vniuerſale commodum tendentem, tali modo, vt omnes teneantur ad onera, quæ pro iſto effectu ponontur, etiam ſi eſſent priuilegiati *Cacher. dec.* 68. *&* 181. *Gayl. obſeru* 32. *lib* 2. *Franc. Marc. dec.* 460. *p.* 1. *Chriſtin. dec. Cur. Belgic* 9. *n.* 6. *to* 2.

213 In §. autem 16. dùm ſtatuitur, patres, filios, vel fratres vno, eodemq; tempore io regimine Vniuerſitatom eligi non poſſe.

Quatènus loquitor de patribus, iũge rationem, nàm pater, & filius penè eadem perſona reputantur *l. fin. C. de impuber & alijs ſubſtit §. et verò Inſtit. de inutilib. ſtipulat. Linglois deciſ.* 39. *quæſt.* 2 & filius dieitur portio eorporis paterni *Grivel. deciſ. Dolan.* 146. *nu.* 17.

214 Et obſerua, quòd licèt patris ſub nomine veniat Auus paternos *l. iuſta interpretatione vbi gloſ. in verb. Auus ff. de verb. ſignificat Boer. deciſ.* 17. *num.* 7. tamen quia ſumus in odioſis, ceſſat huiuſmodi regula in caſu iſto. ad *tex. in l. lege §. hoc capite ff. de rit. nupt.* vbi quàmuis prohibeatur matrimonium eum illa, cuius pater exercuit artem ludibricam, ſi pater noo exerceat artem illam, ſed Auus, minimè cootinetur *l. patri ff. de adulter.*

215 Et quatènus ſpectat ad filios, quinàm filiorum appellatione veniant, recurre ad dicta ſuprà in *prag.* 4. *hac ead. rubric.*

216 Nec ralem diſpoſitionem extendas reſpectu nepotum, cùm ipſi ſub tali appellatione nõ veniant *Boer deciſ* 155. *Magon. deciſ. Lucenſ* 82 *Valaſc. deciſ* 140. *Seraphin. deciſ.* 1486. *Gama deciſ. Luſitan.* 180 *Theſaur forenſ. qu* 91. *lib.* 1. *Rot. deciſ* 507. *nu.* 7. *deciſ.* 643. *nu.* 4. *&* *dec.* 667. *par.* 2. *in recentior. Seſe deciſ. Rot. Arago.* 53. *nu.* 17. & latiùs *deciſ.* 263 *to.* 3. vbi ad ſaturitatem, vide *D. Ricc. deciſ. Cur. Arch. Neap.* 300. *par.* 2. *& Martium deciſ. Senenſ* 1.

217 Et maximè in materia ſtricta, & vbi agitur de præiudicio, & attenta verborũ proprietate, eorũq; vigore *l. quòd ſi nepotes ff. de teſtam. tut.* & vbi lex illos nominat, vt in caſu noſtræ pragmaticæ, quẽ dùm loquitur de filijs, cũ conſtet ẽe in legibus, à proprietate verborũ recedendum non

non eſſe, niſi de mente contrarium apparear
l.ſcire §. illud ff. de excuſat. tutor. igitur conſti-
tuenda eſt regula negatiua, quòd Pragmarica
loquens de filijs, minimè comprehendar ne-
potes, maximè cùm eorum odium continear,
& proindè *Sayr. deciſ. 9. de filijs Præsbyter.* diſ-
poſitionem *Concily Trident. ſeſſ. 25. de refor-
mat. cap. 15.* loquentem de filijs, nè poſſint ha-
bere beneficia paterna, non extendit ad nepo-
res *Seraphin. deciſ. 1442. D. Ricc. deciſ. Cur. Ar-
chiep. 283. par. 4.*

218 Er cùm prohibitio reſpectu fratrum ten-
dat in fratres carnales, dicas, illam non pro-
cedere reſpectu fratrum patruelium, vel con-
ſobrinorum, qui ſimpliciter non ſunr fratres,
ſed ſecundùm quid *Gratian. diſceptat. forenſ.
757. nu. 15.* maximè quia non ſumus in mate-
219 ria fauorabili, quo in caſu venir etiam vte-
rinus, at ſecus in odioſa, prout hîc *Rot. in Fer-
rarien. prætenſæ legitimæ coràm R. P. D. Rem-
boldo.*

220 Tandemq; reminiſcaris, prohibitionem, de
qua in *hoc §.* non procedere quidem reſpectu
continuationis officij de patre in filio, vel de
fratre ad fratrem in vno anno ad alterum im-
mediatè, ità vt pater Electi poterit eligi ad
idem officium anno ſequenti, & ſic frarer Sin-
dici anteceſſoris, prout ſic iudicatum recenſet
*Thor. in compend. deciſ. Regn. in verb. electio fol.
175. tom. 2.* vbi alia quoq; in hac materia coa-
ceruar.

221 Et nomine litis, de qua hîc, intellige de
controuerſia iudiciali *l. cauſas, vel lites C. de
tranſactat.*

222 Quæ non dicetur exiſtere, nec de facto,
nec de iure, ſi fuerit mota per Procuratores,
de quorum mandato benè non conſtat *Caſſa-
dor. deciſ. 5. vt lit. pendent. & deciſ. 6. de dolo, &
contumac. Rot. in antiquis deciſ. 2. de rer. permut.
& Verall. deciſ. 166. par. 2.*

223 Illaq; inducta videtur per citationem legi-
timè ad Partem peruentam *cap. vt lite vt lit.
non conteſtat. Cabed. deciſ. Rot. Luſitan. 11. à nu.
11. part 2. Minſynger. obſeruat. 26. cent. 4.* ità
vt illa cum effectu debeat eſſe facta *Valaſc. de-
ciſ. 156 nu. 12. Cabed. deciſ. 120. num. 14. part. 1.*
224 niſi à Parte contraria eſſet factum, vt illa non
demãdaretur exequutioni, & ad eius notitiam
iudicialiter perueniret *Rot. in nouis deciſ. 11.
de dol. & contumac.*

225 Nec inducirur ex citatione, niſi ſit certa
citatio, & in ea ſint expreſſa illa, per quæ reus
poſſit inſtrui *Surd. deciſ. 5. Viuius deciſ. 320.
num. 4.*

226 Er citatio debet eſſe expedita à Iudice
competenti, vt omnium *DD* ſchola docet ex
227 *d. cap. cum lite*, ibi, *à Iudice competenti*, nec
deber eſſe nulla, quia haberur pro non expe-
dita *Afflict. deciſ. 336. à nu. 14.*

228 Vel mota runc dicetur lis ſecundùm alio-
rum opinionem, quotiès fuerit conteſtata *cap.*
229 *ex parte de verb. ſignific. Cabed cit. deciſ. 11.
nu. 10. par. 2.* cùm antè cõteſtationem lis mota
dicatur, & illa non conteſtata vitium litigioſi
non intret *Caualer. deciſ. 339. nu. 3.*

230 Quæ litis conteſtatio fit per petitionem
appoſitam, & per reſponſionem ſecutam *cap.
olim vt lit. non conteſt. l. vnic. C. de lit. conteſt.
Gayll. obſeruat. 73. lib. 1. Guid. Pap. deciſ. 369.
Verall. deciſ. 223. par. 2. Gama deciſ. Luſitan. 147*
231 *nu. 3.* & in Regno Portugal. poſt Partis con-
trarietatem dicitur litis cõteſtatio, vt deciſum
reſtatur *Phœbus arreſt. 84. poſt lib. 1. ſuarum
deciſion.* niſi tamen reſponſio conditionalis eſ-
ſet facta *Capell. Tholoſ. deciſ. 287. Viu. in d. dec.
320. nu. 3.* dicens *num. 4.* idem eſſe, quotiès reſ-
pondens proteſtaretur ſe citrà animum con-
teſtandi litem reſpondere.

232 Et quatènus in §. 17. vetentur eligi Ad-
niſtratores Vniuerſitatum declarati, vel de-
clarandi debitores.

Supple *textum in l. 1. C. de debit. lib. 11. & l.
reſcripto §. debitores ff. de muner. & honor.*

233 Et amplia, talem diſpoſitionem procedere
eriam in credirore Vniuerſitatum, qui ſub tali
prætexru poſſer pariter excludi ab electione,
& ipſe vti talis poſſet ſe pariter excuſare, vt
ſcio determinatum vna vice in Regia Audien-
tia Apuleæ per *tex in Auth. minoris debitor. C.*
234 *qui tutor. dar. poſſ.* vbi nec debitor, nec pupilli
creditor valet eſſet tutor.

235 Quæ quidem prohibitio erit tàm reſpectu
electionis paſſiuæ, quàm actiuæ, nàm & illi nec
alios eligere valebunt, vt determinauit Sacr.
Conſilium inter Vniuerſitatem Lauri, & Illu-
ſtrem Marchionẽ penès Cioffum Actuarium.

236 Ceſſabit tamen antè ſignata cõcluſio, quo-
tiès debitum, vel creditum eſſet modicæ quã-
titatis *Præſes de Franch. deciſ. 404. Leon. deciſ.
Valent. 113. lib. 1.*

237 Sicq; pariter videmus tolerari, quandò eſ-
ſemus in loco, in quo non adeſſent aliqui ido-
nei, qui negotia Vniuerſitatis adminiſtrare va-
lerent, cùm ex defectu idoneorum poſſint ſub-
rogari aliàs prohibiti exercere *Rot. in vna Ge-
rund. 1516. coràm R. P. Martino Spinoſa*, vbi
dicit, in ſubſidium poſſe concedi, quòd aliàs
inhabiles admittantur, & hoc ex cauſa neceſ-
ſitatis, quæ de illicito facit licitũ, & aliàs pro-
hibita tolerare, operatur, iuxtà dicta per *Vi-
uium deciſ. 28. num. 10.* & latiùs *deciſ. 323.* vti
238 legem non habens *Linglois deciſ. 13. queſt. 1.
num. 1.* vbi quòd parer aliàs obligatus mittere
filium ad ſtudia, aut armorum tractationem,
ſi petar, excuſatur, ſi in neceſſitate reperiatur,
239 nec habeat vndè ſatisfaciat, & neceſſitate
non patienre moram, p[illegible]a Eccleſiæ aliena-
ri poſſe, non adito Superiore, firmar *Chriſti-
naus deciſ. Curia Belgica 13. to. 2.*

240 Et dùm in §. 18. ſtatuitur, vt habentes li-
res cum Vniuerſitatibus nequeant ad officia
earumdem aſſumi.

Digitized by Google

241 Amplia, vt illis nec liceat alios eligere, &
ſic priuantur voce in parlamentis, vt deciſum
à Collaterali Conſilio teſtatus ſum in *tract. de
Grauam.vaſall.grauam.*104. *to.*2. vbi quia lá-
tè articulum exaraui, hìc ampliùs non inſiſto,
recurre ibi, nec pigebit.

242 Sed declara, non procedere in litigãte cũ
Barone, vt iudicatum in Sacro Conſilio refert
*Capibl.de authorit. Baron. tom.*1. *pragmat.*10.
*nu.*80.

243 Inſuper nec habebit locum, non contradi-
centibus Ciuibus de Vniuerſitate, quia tunc
litigans poterit admitti volens ex *l.*2. *C. de
muner. & honor. non contin.* fundat, alia ſimilia
adducendo *Caput. de Regim. Reipublic. cap.*3.
*num.*98. dicens *in fine*, ſic de facto fuiſſe obſer-
uatum in anno 1602. in perſonam Caroli Fer-
rari, qui fuit admiſſus ad officium Sindici No-
bilium Ciuitatis Coſentiæ, non obſtante, quòd
cum Vniuerſitate litigaret, dicens, idem pro-
244 cedere reſpectu debitorum, & ambos pari-
ter, ait, admittendos, caſu, quo Electus renun-
245 ciaret liti, quæ adhùc non eſt finita, & debi-
tor antè tempus adminiſtrandi ſoluerit, vt la-
tiùs apud *eũ*, qui plura in tali materia coadu-
nat, quæ cùm non ſint deciſa, hic prætermitto.

246 In §. verò 19. mandatur, nè Vniuerſitatis
Adminiſtratores poſſint aliquid donare, &
Rationales non debere admittere partitas ſi-
milium donationum.

Adde *Rotam in Romana adminiſtrationis
Lunæ* 29. *Ianuarij* 1629. *coràm R P. Queipo*,
247 vbi patet, Adminiſtratoribus, etiam cum li-
bera interdici donare de bonis, quæ admini-
ſtrant, quod aliàs voluit in *Romana cenſus Lu-
næ* 1612. *coràm Pirauano*, & vide *Surd. deciſ.*
229.*nu.*26.

248 Sed ceſſabit huiuſmodi prohibitio reſpectu
donationis ex cauſa remuneratoria, putà, quia
ille, cui donatur præſtitiſſet ſeruitia Vniuerſi-
tati, cùm donare prohibitus, ex cauſa remu-
249 nerationis donare valeat, vt *Rota* probauit
in *Vrſellen donationis* 13. *Februarij* 1609. *corã
Gregorio XV.* tunc Rotæ Auditore, & *Nos* la-
tiori calamo tutati ſumus *forenſ.quæſt.*53. *par.*
1. *Gama dec.Rot.Luſitan.* 206. & 226. probans,
250 eſſe licitam donationem Concubinæ in re-
munerationem, vt ſic in Milite aliàs tali dona-
re prohibito loquitur *Theſaur. deciſ.* 111. &
251 ideò ex capite ingratitudinis, donationem
remuneratoriam non poſſe reuocari, patet
252 apud *Gam.deciſ. Luſit.*163. nec illa conſertur
*Linglois deciſ.*37.*q.*5. ex *l.fin.C.de collat.*

253 Hinc Sindicus, & Electi benè valerent
donare Baroni, ad finem, vt Terra eligatur in
Cameram reſeruatam, prout validam eſſe ta-
lem donationem determinauit Sacrum Con-
ſilium iunctis Aulis in cauſa Vniuerſitatis S.
Seuerini cum D. Ferdinando Gonzaga in Bã-
ca Galterij, & licere Baroni illam recipere, &
multotiès iudicaſſe Sacrum Conſilium, & Re-
giam Cameram Summariæ retulimus *forenſ.
quæſt.*84.*par.*1. & tradidit *Vrſill.in deciſ.*101.

Conceſſio enim ob ſeruitia, & benemeri-
254 ta iuſta appellatur, nec dicitur mera libera-
litate facta, ſed potiùs per viam contractus
255 *Seſe deciſ.Aragon.*389.*num.*7. & 18.*tom.*4. vbi
quòd ideò reuocari nequit.

256 Ceterùm animaduerſione eſt dignum, be-
nemerita, & ſeruitia quorũ vigore dicitur fieri
donatio remuneratoria à Sindico, & Electis,
probanda eſſe coràm Rationalibus, ad finem
admittendi partitam, & probationem requiri
aliundè, quàm ex eorum aſſertione, quæ nihil
operaretur, vti facta à perſonis habentibus re-
ſiſtentiam iuris in donando, ex dictis per *Af-
flict.in deciſ.*102. *Anna ſingul.* 689. & per *Ca-*
257 *pyc.deciſ.* 102. licèt donatio remuneratoria
inter extraneos valeat abſq; meritorum pro-
batione *Guid. Pap.deciſ.* 95. *Linglois deciſ.* 50.
*quæſt.*4. *in fin.* quia non habet repugnantiam
258 iuris, vt eſt iſta reſpectu Adminiſtratorum
Vniuerſitatum, & etiam valeret, quãdò aſſer-
tio meritorum eſſet ſpecialis *Seſe* cit.*deciſ.*389
*num.*27.

259 In §.20. dùm ſancitum eſt, vt Barones, &
vtiles Terrarum Domini procurent, eſſe cum
effectu videndas, & liquidandas rationes Sin-
dicorum, & Electorum, & aliorum Exactorum
Vniuerſitatis, adde *Guid.Pap.deciſ.*631.*nu.*9.

260 Et obſerua, quòd cùm ad id teneantur,
ſtante hac pragmatica non agendo ex capite
omiſſionis grauare videantur proprios Ciues,
vt latiùs reaſſumpſimus in *tract. de grauam.
vaſallor.to.*1.*grauam.* 329. vbi ibidem reſpe-
261 ctu Epiſcoporum locorum Ordinariorũ fir-
mauimus vigore *Cõc.Trid.ſeſſ.*22.*de reformat.
cap.*9. vt ſcilicèt illi debeant procurare, ratio-
nes reddendas eſſe ab Adminiſtratoribus lo-
corum piorũ ſingulis annis *Rot.deciſ.* 355. *par.*
1. *to.*1. *in Recentior.* & renitentes poſſit excõ-
municare, prout valebit excommunicare Fra-
tres Capellanos Religionis Hieroſolymitanæ
adminiſtrãtes reditus Parochiales ſecularis nõ
comparentes ad reddendas rationes, iuxta *de-
ciſionem Sacræ Cõgregationis in vnã Vultura-
rien.*7. *Septembris* 1630. de qua *apud Sell. in ſe-
lect.canon.cap.*23. *nu.*10. vbi fusè in materia.

262 Immò particulares Vniuerſitatis Ciues
poſſunt petere, Adminiſtratorum rationes vi-
deri, & poſſe interuenire ad informandos Ra-
tionales, & Calculatores, & inſtruendos ipſos
in diſcutiendis rationibus pro eorum inte-
reſſe *l. ſuſpecta vbi glo. ff. de inoffic.teſtam.* ſicq;
ſeruatur in praxi.

263 Vigore cuius vidi, Superiores Regios, &
Regiam Cameram Summariæ de facili non
dare Commiſſarios ad videnda computa ſim-
pliciter ad inſtãtiam Baronum, niſi præceden-
te Ciuium inſtantia, idq; maximè, quoties vti-
les Domini cum Vniuerſitatibus haberent li-
tes, cùm tùnc id non agere videantur ex bono
zelo

zelo, ſed vt vexentur qui adminiſtrarunt pro ſumptibus erogatis contrà ipſos, ad finem, vt cęteri terreantur, & deſtituantur à proſequutione litium.

264 At poſtremò cùm in §. *fin.* iubeatur, ſignificatos inuiolabiliter adſtringendos eſſe ad ſoluendum.

Iunge quæ reaſſumpſimus *infrà in pragm. 37. de Offic. Procur. Cæſ.*

265 Sed quatènus in *fine* huius pragmaticæ irrogatur contrafacientibus, nedùm pęna in eis expreſſa, ſed alia pęna arbitrio Regis, vel Proregis reſeruata.

Obſeruabis, talem pęnæ reſeruationem non
266 poſſe excedere ſimiles pęnas expreſſas, quia
reſeruatio vltrà expreſſa non extenditur, vt
ad alium finem dixit *Rot in Mediolanen pen-*
267 *ſionis* 1614. *coràm R. P. Vbaldo*, vbi etiam,
quòd arbitriũ regulatur à iure, quod pariter
cenſuit *eadem Rot. deciſ.* 179. 135. *&* 547. *par.* 1.
in recentior. in Barchinonen. fructuum 16. *Iu-*
nij 1625. *coràm R. P. Durano*, *in Firmana*
penſionis 1627. *coràm eodem Ludouiſ. deciſ.* 11.
268 *nu.* 3. licèt arbitrium det facultatem aliquid
relaxandi de iuris rigore *Seraphin. deciſ* 1154.
269 *Rot deciſ.* 85. *&* 179 *par.* 1. *in recentior. & de-*
ciſ. 284. 440. *&* 587. *part.* 2. & operetur, vt
relicto extremo rigoroſo, ſeruetur æquitas
eadem Rot. deciſ. 462. *par.* 1. *& deciſ.* 506. *par.* 2.
in recentior.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator non deſtinatur pro negotijs Vniuerſitatis, vt accedat Neapolim, niſi electus, & deputatus congregato Concilio.*

2 *Dictio, niſi, importat formam, & facit orationem conditionalem, & in ſe ipſa conditionem præcedenti conditioni contrariam.*

3 *Procuratio authentica quæ dicatur, & quæ requirantur ad illius validitatem.*

4 *Signum Notarij de ſtylo Rotæ non eſt neceſſarium, ſed ſufficit ſubſcriptio.*

5 *Procuratio facta à Notario in propriam perſonam an dicatur authentica, & quid ſi fiat à filio Notario in perſonam patris, & è contrà, nu. 6.*

7 *Notarius effectus Doctor poteſt inſtrumenta facere.*

8 *Procuratio facta à Notario Apoſtolico non valet.*

10 *Procuram præſentantes non tenentur ſe tales probare.*

De Adminiſtrat. Vniuerſitat. Pragm. VI.

Collectan. VI.

PErche conuiene al ſeruizio di Sua Maeſtà, &c.

1 Hic mandatur, non poſſe ab Vniuerſitatibus Procuratorem deſtinari, vt accedat Neapolim ad negotiandum, niſi priùs ille eligatur, & deputetur congregato Concilio.

2 Ex quo notabis, formam eſſe datam pro tali deputatione faciẽda, dũ ibi eſt repoſita dictio, *niſi*, *Cacher. deciſ.* 174. *Macer. reſolut. fin. caſ.* 32. *lib.* 1. quæ quidèm dictio nedùm facit orationem conditionalem, ſed in ſe ipſa conditionem præcedenti conditioni contrariam *Monach. deciſ Lucenſ.* 67. *num.* 35. *Rot. in recentior. deciſ.* 161. *nu.* 7. *par.* 2.

3 Et dùm pariter pragmatica requirit, vt deſtinato Procuratori detur procuratio authentica, dicas, tunc procurationem authenticam eſſe, vbi eſt confecta à Notàrio cum teſtium ſubſcriptione, quòd ſi deficiat ſubſcriptio, inualida erit *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 372. *&* 408. *tom.* 4. concurrente tamen temporis adſcriptione *Linglois deciſ.* 47 *quæſt.* 5. *nu.* 5. Nec non loci, in quo procuratio confecta eſt, aliàs eſſet defectiua *Seraphin deciſ.* 449 *Seſe* cit. *deciſ.* 372. vbi probat, ad validitatem actus, & eius perfectionem inter alia requiri expreſſionem loci generalis vbi inſtrumentum fit, ex *Barzio deciſ.* 39. licèt in caſu ſuo, ſi teſtamentum confectum abſq; loco corruat tanquàm nullum, negatiuam partem proſequatur, & pro ea rei iudicatę reportet caſum, rationibus, de quibus apud ipſum.

4 De ſtylo tamen Rotæ non eſſe de ſubſtantia, Notarij apponi ſignum, ſed ſufficere ſolam ſubſcriptionem, *Ludouiſ.* plurìes deciſum teſtatur *deciſ.* 454. vbi pariter *Additio* alias conglomerat conſimiles res iudicatas, proſequitur *Rot. in recent. deciſ.* 628. *par.* 2. & antè illos *Seraphin. deciſ.* 909. licèt communiter in hoc Regno contrarium practicari videam, & proindè procuratio ſigno Notarij carens authentica hic non reputabitur ex *Seraphin. deciſ.* 902. *& Seſe deciſ. Aragon.* 377. *tom.* 4.

5 Sed an ſi Notarius deputetur Procurator in Concilio vniuerſali, & ipſe conficiat ſcripturã procurationis, talis pròcuratio dici poſſit authentica, & affirmatiuè eſt tenendum, ſi attendamus *Verall. in deciſ.* 247. *par.* 2. vbi quòd Notario atteſtanti de ſui ipſius deputatione creditur de ſtylo Rotæ, & ità etiam *Guid. Pap. deciſ.* 318.

Cęterùm, cautius erit, per Notarium alterum confici procurationem, & prima opinio poſſet procedere in paruis Terris, in quibus copia Notariorum non reperitur, & ſic in ſubſidium.

6 Di-

6 Diceturq; authẽtica procuratio facta per filium Notarium in perſona patris, & è contrà iuxtà *deciſ. Monter. Rot. Aragon.* 33. vbi quòd filius ad vtilitatem patris inſtrumenta conficere poteſt, dummodò tamen ſit emancipatus, ait *Magon. deciſ. Floren.* 53. quem videas.

7 Item ſi conficiatur per Notarium effectum Doctorem, quia Notarius ſi poſteà aſſumat dignitatem Doctoratus, nihilominus inſtrumenta facere poteſt, & illa valent *Berlieb.* dicens ſic iudicatum in ſuo Senat. *deciſ.* 27.

8 Non valebit tamen, nec deſeruiet, ſi per Notarios Apoſtolicos eſſet facta procuratio, cùm in ſæcularibus Tribunalibus, illæ non admittantur *Boer. deciſ.* 242. *Valaſc. deciſ.* 9. ſicq; ſeruatur in Regno, vt refert *Afflict. deciſ.* 245. vbi pariter *Vrſill.*

9 Exiſtentibus autem procurationibus authenticis, illiſq; præſentatis, nominati in illis non habebunt onus probandi ſe eſſe tales, qui in dictis procurationibus nominantur, ſed ſola præſentatio ſufficiet, ex dictis per *Boer. deciſ.* 154.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas regulariter non poteſt ſe congregare abſq; Iudicis authoritate.*

2 *Barones Regni in parlamento generali nequeunt ſe congregare abſq; licentia Proregis.*

3 *Vniuerſitas poteſt ſe congregare abſq; licentia, vbi vellet concludere aliquod in ſe defendendo à moleſtia Dominorum.*

4 *Sic etiam vbi vaſalli litigarent cum Barone.*

5 *Ità ſimiliter pro capiendis malefactoribus.*

6 *Licentia Iudicis ciuilis, & criminalis requiritur in congreganda Vniuerſitate, vbi in ea ambo eſſent.*

7 *Officialis criminalis ſedere debet à dextris, ciuilis autem à ſiniſtris, vbicunq; interuenirent in Concilio Vniuerſitatis illius Terræ, in qua præſunt.*

8 *Minor debet cedere maiori in ſedendo.*

9 *Locum alterius vſurpans debet repelli, etiam manu armata.*

10 *Honor, & vita æquiparantur.*

Locum alterius vſurpans debet in inferiori loco conſtitui. Ibid.

De Adminiſtrat. Vniuerſit. Pragm. VIII.

Collect. VII.

ANcorche per pragmatiche, &c.

1 Prohibentur hìc Vniuerſitates, & Plateæ ſe congregare pro faciendis donationibus, niſi licentia in ſcriptis prius obtenta.

Adde, cõcordare *pragmaticam* 12. *infrà hac eadem rubric.* vbi extendit, etiam ſi donatio eſſet facienda loco pio.

Et huius pragmaticæ occaſione firma regulam, Vniuerſitatibus eſſe interdictum ſe congregare abſq; licentia, & Iudicis authoritate, ad *textum in l. 2. C. de Decur. lib.* 10. & *in l. fin. ff. de leg.* & ità *Boer. deciſ.* 60. ſicuti etiam

2 Barones in Regno in parlamento generali nequeunt ſe congregare, niſi habita licentia ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Prorege, & ad materiam latè *Giurb. in conſ. ſiue deciſ. crimin.* 69. vbi tractat, an liceat Ambaſciatores pro cauſis, publicam vtilitatem concernentibus ad Regem mittere ſine Proregis licentia.

3 Licèt, quandò Vniuerſitas vellet aliquid cõcludere in ſe defendendo ab iniuſtitijs Dominorum, & ſuorum Officialium, non eſt neceſſaria illorum licentia, quia licita eſt illis congregatio, vt ſe coràm Magiſtratibus Superioribus defendant à vi, & grauaminibus illorum, ex practica relata per *Franch. deciſ.* 446.

4 Vt ſimiliter fuit pluriès deciſum in noſtro Sacro Regio Conſilio, Vniuerſitates poſſe ſe congregare abſq; licentia pro Vniuerſitatibus priuatis, idemq; procedit vbi vaſalli litigarent cum Barone, nàm tunc petita licentia, & non obtenta ſe congregare poſſunt, dummodò loquantur de cauſis contrà Barones tantùm, vt fuiſſe deciſum in eodem Sacro Conſilio, teſtis eſt mihi *Anna in ſingular.* 367. licèt regulariter ad maiorem ſecuritatem ſoleant Vniuerſitates impetrare ſaluaguardias à Collaterali Conſilio, vt valeant eius homines ſe congregare ad tractanda negotia aduerſus Barones, vel eorũ Officiales, quòd quidèm iuxtà meam ſententiam videtur eſſe ſuperfluum, & ideò contrarium ſæpè conſului.

5 Et poſſunt pariter Vniuerſitates ſe congregare abſq; licentia pro capiendis malefactoribus *Vrſill. deciſ.* 265. iuxtà cuius opinionem nos requiſiti de voto reſpondimus de anno 1621. pro Ciuitate Litterenſi.

6 Sed iuxtà prædicta oportunum eſt quærere, ſi Terræ, vel Ciuitatis iuriſdictio diuiſa ſit, quia vnus habet ciuilem iuriſdictionem, alter criminalem, quis illorum congregandi licentiam dabit, controuerſum eſt in iure, vt per *Capyc. deciſ.* 27. in qua videtur non firmare pedes; Nos autem obtinuimus in factò, ſicq; ſeruari fecimus, amborum licentiam requiri, amboſq; interuenire debere, nàm ſi in congregatione illa aliquod malũ tractabitur, criminalis Iudex id cognoſcere debet, eò magis, quia in talibus congregationibus ſemper ſolẽt oriri rixæ, immò homicidia fieri q̃nq; audiuimus, præſertim vbi agitur de electione Adminiſtratorũ, & Officialiũ Vniuerſitatis, circà alia tñ ciuilia illùc occurrentia, Officialis ciuilis iudicabit, licèt contrarium dicat *Anna ſingular.* 368. vbi

ad

aduerſus noſtram opinionem firmat, & vide *Guid Pap deciſ.631.in 3.dubio.*

7 Si igitur ambo interuenient, Iudex, ſiuè officialis ciuilis ſedebit à ſiniſtris, criminalis verò à deſtris, tanquàm dignior, & maior, minor enim cedere debet maiori in ſedendo, præcedendo, vocem ferendo, & alijs, ex *l.1.& 2.C.vt dignit ord ſeruet l.fin.ff.de albo ſcribend.cap.1. de maiorit.& obedient Capyc.deciſ.*27. itâ quòd
8 ſi quis nitatur occupare locum alteri debitũ, nõ ſolum expelli debet à Iudice, ſed reſiſti poteſt à parte, etiam manu armata, & violenter, vndè in facto conſului, quòd ſi quis prohibetur in loco ſolito ſedere, & defendendo ſe, ab illo loco eijciatur, Aduerſarium prohibentem occiderit, non poterit puniri pœna ordinaria, ſi ad
9 arma prouocatus ſit, quia cauſæ honoris, & vitæ æquiparantur.

10 Immò occupator, alieni loci ius propriæ ſedis perdit, ipſoq; debet priuari, & in loco inferiori poni ad Iudicis beneplacitum, vt ait *textus in cap.præcipimus quæſt.3.diſtinct.*& notatur in *l.ſi qua loca* C.*de ſpectacul.lib.*11.quod authoratur ex doctrina Chriſti *Lucæ cap.* 14. (*cum inuitatus fueris ad nuptias non diſcumbas in primo loco, nè fortè honoratior te ſit inuitatus ab illo, & veniens is, qui te, & illum vocauit, dicat tibi, da huic locum, & tunc incipias cum robore nouiſſimum locum tenere*) pro quo etiam eſt locus notabilis in *d.l.1.*C.*vt dignit.ordo ſeruetur.*

S V M M A R I V M.

1 *Hypotheca tacita datur Vniuerſitatibus contrà Adminiſtratores, & nu.2.& quandò incipiat, nu 6.*
3 *Bona tutorum ſunt tacitè hypothecata pupillis.*
4 *Hypotheca extẽditur etiam ad bona poſteà quæſita.*
5 *Hypotheca exercetur aduerſus heredes.*

De Adminiſtrat. Vniuerſit. Pragmat. IX.

Collectan. VIII.

SI ben per le pragmatiche fatte, &c.

1 Conceditur hìc priuilegium tacitæ hypothecæ Vniuerſitatibus aduerſus illarum Adminiſtratores.

2 Quòd pro mala adminiſtratione bona Adminiſtrantis tacitè hypothecata fiant, *tex.*eſt in *l.cùm oportet § fi.C.de bon qua liber. Seraphin. deciſ.*1290 ſicq; reperio iudicatum à *Rota die 8.Iunij* 1584.*coràm R.P.Orano*, & aliàs in *Romana redditionis rationis adminiſtrationis tutelæ Lunæ* 5.*Iulij* 1621.*coràm Buratto.*

3 Hinc, bona tutorum tacitè ſunt hypothecata pupillis *Faber deciſ.2.*C.*quib.mod.pign. vel hypothec.* amplians, idem procedere in eo, qui ſe pro tutore geſſit, vt pariter habes apud *Seraphin.*cit *deciſ.*1290. ſicq; videmus in patre adminiſtrante bona materna filij *Gama deciſ. Luſitan.*330. vbi, quòd filius in bonis paternis habet tacitã hypothecam pro adminiſtratione rerum matris.

4 Quæ ſanè hypotheca extẽditur etiam quòad bona poſteà per Adminiſtratores acquiſita *l.fin.*C.*quæ res pignor.oblig.poſſ.*ità vt poſſit in illis dari ſaluianum interdictum, vt determinauit *Rota in Romana de Comitibus* 27. *Maij* 1581. *coràm Sanctiſſimo* Clemente *VIII.*tunc Auditore.

5 Nec non illa exerceri poteſt etiam aduerſus hæredes Adminiſtratorum, quos adminiſtrationis ratio reddenda afficit eodem modo, ac ſi ipſi adminiſtraſſent *Magon. deciſ.Florent.* 42.*nu.*3. *Rota in* C*eſenaten. prædij* 30. *Aprilis* 1627. *coràm R. P. Manzanedo. & in eadem* 30. *Ianuary, &* 5. *Iulij* 1628 *coràm Dunozetto.*

6 Et quatènus in eadem pragmatica ſtatuatur, huiuſmodi hypothecam incipere à die adminiſtrationis cœptæ.

Iunge *textum in l.pro officio* C. *de adminiſtrat.tutor.l. de creationib.* C.*de Epiſcopal. Audientia.§ fin autem plurimi authen.de hæred.ab inteſtat.collat.*1.*Faber deciſ* 1.C.*quib.mod.pign. vel hypothec.contrah.Polid.Rip.obſeru.*263.

S V M M A R I V M.

1 *Adminiſtratores Vniuerſitatum non poſſunt accipere pecuniam ad cenſum abſq; Aſſenſu Regio, ſed quandò ſecus, nu.6.*
2 *Nullitas contractus reſultat, quandò Regius Aſſenſus requiſitus in pragmatica non præcedit, & vide num.*5.
3 *Aſſenſus reſeruatio quandò nihil operetur.*
4 *Aſſenſus ſuper contractu faciendo non extenditur ad factum.*
7 *Aſſenſus in contractu non probatur ex atteſtatione Notary. ſed quandò ſecus, num.8.*
9 *Aſſenſus Regius requiſitus à pragmatica cuius expenſis debeat expediri.*
10 *Particulares obligati pro mutuo facto in beneficium Vniuerſitatis quãdò moleſtari poſſint, & nu.11.*

De Adminiſtrat.Vniuerſit. Pragmat. XI.

Collectan. IX.

TRà le coſe più graui, &c.

1 Principaliter ſtatuit, nè Adminiſtratores Vniuerſitatum poſſint accipere pecunias ad cenſum, & intereſſe cum obligatione Particu-

larium

Digitized by Google

cularium abſq; Aſſenſu Regio, & contractus
aliter factos declarat nullos.

2 Hæc nullitas contractus vtiq; reſultabit, ſi
Regius Aſſenſus hic requiſitus non præcedat
contractum huiuſmodi, & nulla facta mentio-
ne de illo, poſteà impetretur, vt in materia alie-
nationis rei Eccleſiaſticæ voluit *Rota in vna
bononien. locationis* 10. *Aprilis* 1589. *coràm
Litta.*

3 Tali modo, vt aſſenſus reſeruatio nihil ope-
retur, niſi exprimatur Principi, fuiſſe iàm fa-
ctum contractum, & obtineatur aſſenſus, quia
tunc videtur ratum habuiſſe, & diſpenſaſſe,
aliàs ſi eſſet in effectu accepta pecunia ad cē-
ſum, & ad intereſſe cum reſeruatione aſſenſus
Regij claudicaret contractus, ex dictis per
Sayr. deciſ. 3. *&* 8. *de reb. Eccleſ. non alien. Gram.
deciſ.* 49. *Præſ. de Franch. deciſ.* 277.

Indè aduertant contrahere volentes, vt in
memoriali exponatur veritas facti, prout ia-
cet, nec de accepta pecunia exponatur, illam
4 accipiendam eſſe, quia Aſſenſus ſuper contra-
ctu faciendo non extenditur ad iàm factum
Garzia à Tolet. deciſ. 37. *Afflict. deciſ.* 268. *&*
355. *Præſ. de Franch. deciſ.* 105. *Ann. ſing.* 40.

5 Vndè in terminis noſtræ pragmaticæ ſim-
pliciter non ſunt recipiendi affirmātes, Aſſen-
ſum aliàs neceſſarium poſſe interuenire in
contractu præcedere contractum, & ſubſequi
poſt contractum, vt dixerunt *Gama deciſ. Luſit.*
215. *&* 345. *Vtu. deciſ.* 530. & alij apud *Illu-
ſtriſſimum Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc.
Neap.* 227.

6 Poſſet autem attentari, nō claudicare con-
tractum à pragmatica enunciatum, vbi modi-
ca eſſet quantitas pecuniæ, quę ad cenſum ca-
peretur abſq; tali aſſenſu, ex dictis per *Guid.
Pap. deciſ.* 156. *Cauale. deciſ.* 46. *lib.* 1. *Villagut
deciſ.* 52. *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Curia Ar-
chiep. Neap.* 224. *par.* 2. *Chriſtin. deciſ. Cur. Bel-
gic.* 13. *to.* 2.

7 Sed an iſte Aſſenſus in huiuſmodi contractu
probetur ex atteſtatione Notarij in inſtrumē-
to, negant *Garzia d. deciſ.* 37. *Benintend. dec.* 2.
Guid. Pap. deciſ. 151. *Gram.* cit. *deciſ.* 79. quia, vt
ipſi aiunt, requirit aliam probationis ſpeciem
Cauale. deciſ. 45. *lib.* 1. *& deciſ.* 29. *lib.* 2. *Corna-
zan. deciſ. Lucenſ.* 87. niſi tamen cōcurreret an-
8 tiquitas contractus, cùm vigore illius Aſſenſus
præſumatur *Gama deciſ. Luſit.* 144. 149. *&* 168
ſicq; pluriès indicaoit Romana Rota, & patet
apud *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 116. *par.*
2. idq; maximè dùm reperitur enunciatus in
inſtrumento.

9 Cuius autem expenſis talis Regius Aſſen-
ſus ſit expediendus, patet reſponſio ex *Capell.
Tholoſ. deciſ.* 451. dùm ſundat, vt non exiſtente
conuentione, quis contrahentium ſoluat ga-
bellas, adſtringitur emptor.

Sed quatènus ibidem ſtatuitur, tales con-
tractus nullum ſortiri effectum, nec directè,
nec indirectè contrà obligatos.

10 Quæro, an creditor, qui particularibus Ci-
uibus pecuniam mutuo dedit, in Vniuerſitatis
beneficium conuertendam, iuxtà præcedētem
tractatum antè contractum, poſſit Particula-
res illos obligatos moleſtare.

Reſpondetur, nulli dubium eſſe, quòd vbi
particulares obligati probauerint tractatum,
quo mediāte creditor cum Adminiſtratoribus
ſe conuenit, quòd pecunia ad communitatis
commodum conuerteretur, & quòd illa obli-
gatio, quam à dictis Particularibus expoſce-
bat, ad alium finem nō erat, niſi vt cautiùs cō-
traheret, certè eo caſu moleſtari nō poterunt,
ſed Vniuerſitas obligata cenſebitur, ità in pro-
prijs terminis, de quibus agimus per Peda-
montanum Senatum deciſum refert *Gaſpar.
Theſaur. forenſ. q.* 1. *à nu.* 3. *lib.* 1.

11 At quotiès Vniuerſitas pecunia indigens ad
aliquem pro illa mutuo recipiendo accederet,
ille autem omninò tali petitioni contradice-
ret, declarando ſe cum communitate nego-
tiari nolle, ab eaq; annuos emere introitus, &
demùm aliquibus Ciuibus ſimilem nummo-
rum ſummam pro eis petentibus mutuo da-
ret, qui demùm Vniuerſitati eamdem trade-
rent, tunc enim dicendum eſt, hos Ciues obli-
gatos, eoſq; verè, & propriè pecuniam mutuo
dantis debitores eſſe, cùm præceſſiſſet nullus
tractatus inter Vniuerſitatem, & eũdem cre-
ditorem, qui obligationi à Ciuibus factę repe-
titus intelligeretur, & ſic eſt caſus multùm à
primo differens, & proindè ad pecuniæ reſti-
tutionem illos teneri, ſiuè ad annuos introitus
creditori correſpondere eoſdemq; communi-
tatis remanere creditores, ſicq; iudicatum
fuit in Sacro Conſilio ad fauorem illuſtr. Du-
cis Salandræ contrà Particulares Caſalis San-
cti Antami; nàm cū Dux ipſe tot annuos emiſ-
ſet reditus à quibuſdam Santolo Garofalo, &
alijs Particularibus dicti Caſalis, ac die ſolu-
tionis approximante, ex quo erant in mora
ſoluendi, illos citari feciſſet, debitores com-
paruerunt, ſolutionis onus ad dicti Caſalis
Vniuerſitatem ſpectare, allegando, ex quo ad
illius Vniuerſitatis vtilitatē pecunia per Du-
cem exburſata conuerſa erat, eò magis, quia
ſuper tali debito tanquàm vniuerſali Regius
aſſenſus impetratus erat, & cùm Dux replica-
uerit, nihil cum Vniuerſitate prædicta tractaſ-
ſe, per Sacrum Conſilium fuit datus terminus
in cauſa, & quòd interim Particulares con-
uenti maturatas tertias ſoluere habeant, quā-
uis anteà terminus ſimpliciter fuiſſet imparti-
tus, & cùm pro parte pupillorum vnius Parti-
cularis defuncti à dicto decreto in integrum
reſtitutio petita fuiſſet, per Sacrum Regium
Conſilium extitit prouiſum minimè eſſe defe-
rendum, vt in Banca Figliolæ refert nouiſſimè
Marinis variar. reſolut. cap. 77.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratorum alij nudi ſunt, alij non nudi, & non ſimplices, ſed legitimi, & qui ſint, nu. 2.3.*

4 *Alij generales, alij particulares, & hi inter eos quomodò differant.*

5 *Maiordomus non tenetur conficere librum rationis, caſu tamen, quo conficiat, quomodò conficere debeat, vt ſit legitimus, nu. 6.*

7 *Adminiſtrator debet librum facere, & ad qua teneatur, nu. 8.*

9 *Adminiſtrator quot modis conſtitui poſsit, & quos actus facere.*

10 *Adminiſtrator quandò præſumatur factus locuplex ex bonis adminiſtratis.*

11 *Adminiſtrator creditor præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, niſi per computorum redditionem contrarium probetur.*

De Adminiſtratoribus, & quòd ipſimet ſeruiant, & non per ſubſtitutum.

Rubrica. Collect. I.

1 AD ornatum huius Rubricæ liceat inueſtigare, Adminiſtratores aliquos eſſe nudos, & ſimplices, veluti ſunt illi, qui ſimpliciter ſunt cōſtituti ſine adminiſtratione à Collegiis priuatis, vel etiam ab Officialibus Vniuerſitatum, licèt ſecus eſſet, ſi à tota Vniuerſitate immediatè fuiſſent conſtituti, quia tunc haberent liberam, veluti etiam dicitur de Adminiſtratoribus à lege, qui habent eam cum libera, quod non eſt in illis ab homine, qui non habent eam liberè, niſi exprimatur.

2 Alios autem eſſe Adminiſtratores non nudos, neque ſimplices, ſed legitimos, qui iure proprio vtuntur, ſed bonis alienis fruuntur, vt eſt pater in bonis aduentitijs filijs, in quibus vſumfructum habet, illorumq; Adminiſtrator reputatur *Boerius deciſ. 61. nu. 5. cum ſeq.*

3 Cęteros verò eſſe Adminiſtratores cum libera, prout ſunt tutores, curatores, & ſimiles, qui legitimi nuncupantur, vt ait *Rot. in Meliten. adminiſtrationis* 1595. *coràm Eminentiſsimo Cardinali Pamphilio.*

4 Quorum Adminiſtratorum alij ſunt generales, alij verò particulares, & in eo differunt, nàm generales tenentur conficere librum rationis, particulares verò nō *Ludouiſ. deciſ.* 199. licèt Adminiſtratorem generalem, ſed non publicum Officialem minimè adſtringi talem cōficere librum, determinauerit *Rota in Meliten. reuiſionis computorum* 30. *Octobris* 1595. *coràm Eminentiſsimo Cardinali Pamphilio,* regiſtrata poſt *ſecundum librum conſiliorum Farinacij deciſ.* 101. & aliàs in *Romana redditionis computorum* 29. *Maij* 1596. *coràm Eminentiſsimo Cardinali Mellino*, vbi fuit deciſum, Maior-
5 domū, vulgò *il Maſtro di Caſa* non teneri cōficere huiuſmodi rationum librum, vt pariter fuit determinatum in alia *Romana redditionis computorū* 14. *Maij* 1593. *coràm R.P.D. Litta.*

6 Sed caſu, quo hunc conficeret librum, tenetur in eo data, & accepta notare, ex qua cauſa, & nominatim, qua in die, aliter non diceretur legitimè conſcriptus *Rot. in recentior. deciſ.* 540. & 690. *par.* 1.

7 Cœterùm *Caualcan. deciſ.* 39. *par.* 1. annuit, Adminiſtratorē debere libros facere, & quolibet anno rationem adminiſtrationis reddere, aliàs contrà ipſum poteſt in litem iurari. Item
8 teneri fructus, & introitus exigere, eoſquè ad tempus congruum iuſto pretio vendere, aliàs teneri ad intereſſe. Item nomina debitorum exigere, & ſi ob negligentiam debitores non ſoluendo effecti fuerint, tunc Adminiſtratores in damno eſſe, veluti etiam ſi temporis lapſu debitum probari non poteſt, aut libros inordinatos, & non authenticos tenuerit, vel ſi in illis aliquæ partitæ falſæ reperiantur, quia tunc non probarent, & id eſſe ſibi imputandum. Nā cùm operas ſuas tanquàm factor, & adminiſtrator locauerit, idcircò exactam diligentiam adhibere debet, aliàs non ſolùm de leui, ſed de leuiſſima culpa argui poſſet, & pręſertim, quādò inchoata exigere non finiuit, vel alia debita neq; petijt, neq; exigit, ità *Viu. in deciſ.* 153. & *Anna obſeruat.* 19.

9 Adminiſtrator duobus modis poteſt quis conſtitui, nempè tacitè, vel expreſsè *Rot. in recentior. deciſ.* 522 *par.* 1. vbi adducit nonnullos actus, per quos Adminiſtrator talis fieri poſſit.

10 Adminiſtrator, qui intrà tēpus adminiſtrationis ſuæ multa acquiſiuit, ſi antè ſuſceptionem adminiſtrationis eſſet pauper, cēſetur ex bonis adminiſtratis locuplex factus, niſi tamen eſſet induſtrioſus vir, & propria bona poſſideret *Surd. deciſ.* 15.

11 Adminiſtrator creditor præſumitur de ſuo credito ſibi ſatisfeciſſe, niſi per computorum redditionem contrarium probetur *l. ſed & ſi damnum §. prætereà ff. de pecul. Afflict. deciſ.* 13. vbi id maximè, quādò Adminiſtrator eſſet perſona diligens, & ſollicitè curans ſua iura exigere, vt pariter dixit *Rota in Romana adminiſtrationis tutelæ coràm R.P.D. Penia. Maſtril. deciſ.* 179. *Faber deciſ* 15. *lib.* 3. *tit.* 7. *Cutel. deciſ.* 5. *nu.* 74. *Magon. deciſ. Florent.* 121. *Rota apud Statil. de Saluiano interdicto deciſ.* 19. & ità fuit deciſū in *vna Romana redditionis computorum Luna* 2. *Aprilis* 1590. *coràm R. P.D. Penia, & in Mediolanen. pecuniaria* 18. *Iunij* 1629. *corā R.P.D. Normanno.* vndè ob talē pręſumptionē Adminiſtratori non licet ſuum petere creditum, niſi priùs rationibus geſtæ adminiſtrationis redditis, vt determinauit *Rota in vna Romana hereditatis de Beuilaqua Luna* 13. *Maij* 1595. *coràm R.P.D. Orano.*

Cętera autem conducentia habes in *pragm.* 1. *eiuſd. rubr.* vbi ſedet materia.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Magiſtratus ab Imperatore creati non poſſunt in adminiſtratione ſibi conſtituere Vicarios.*
2 *Induſtria perſona videtur electa in officijs, quæ adminiſtrationem annexam habent, quod limitatur, ſi aliter de conſuetudine haberetur, nu.3.*
4 *Infirmitas operatur, vt poſsit Officialis in adminiſtratione officij alium ſubſtituere, quod etiam operatur abſentia, nu.6.*
5 *Caſus in facto annotatur.*
7 *Vicerex an poſſit ſibi creare Locumtenentem, & quibus in caſibus, remiſſiuè.*

De Adminiſtratoribus, &c.

Pragm. I.

Collectanea II.

PRudentia rerum omnium,&c.

Rubrica declarat nigrum huius pragmaticæ, vt ſcilicèt Officiales quicunq; perſonaliter adminiſtrent, & non per ſubſtitutos, quod cautum eſt etiam in *Conſtit. Regni Diram, & Duram, & Conſtit. Officia,* vbi imponitur pęna publicationis bonorum, vide pariter *Cap. Regni* incip. *Quia de Vicarijs, & Cap.* incip. *Item, quòd prædicti Officiales, & Rit. Mag. Cur. Vic.* 2.7. *&* 309. & de iure communi habemus *textum in auth. vt nulli iudic. in Rubric. & in l. inter artifices ff. de ſolut. in l. nullus la* 3. *C. de Decur. lib.* 10. cum alijs iuribus adductis per
1 *Capyc. in deciſ.* 151. vbi ait, quòd Magiſtratus ab Imperatore creati non poſſunt regulariter ſibi conſtituere Vicarios, eiuſq; ratio eſt, nàm in officijs, quæ adminiſtrationem annexam
2 habent, cùm intelligatur electa induſtria perſonæ, id alteri demùm dare, eſſet contrà mentem eligentis, ad *textum in d. l. inter artifices, & cap. fin. §. is autem de offic. & poteſt. iudic. deleg.*

3 Benè verum, ſi de conſuetudine contrarium fuiſſet in loco receptum, tunc Officiales poſſent per ſubſtitutos exercere *Afflict. deciſ.* 22. quæ quidèm conſuetudo excuſat eos à pęna in ſindicatu, maximè ſtante facto prædeceſſoris.

4 Vt etiam in caſu infirmitatis hoc eis ſimiliter eſt conceſſum *l.* 2. *C. de offic. eius, qui vic. ger. l.* 1 *ff. de offic. eius,* & itá fuit ſeruatum præ-
5 teritis annis, dùm Excellentiſſimus Lemenſium Comes in hoc Regno Prorex, longena, & grauiſſima infirmitate fuiſſet vexatus, conſtituit Locumtenentem, & paſſim ſic vidimus in alijs caſibus contingentibus.

Et itá paritèr aſſerimus procedere in ab-
6 ſentia neceſſaria, quo caſu Officialis poteſt ſibi facere Locumtenentem durante abſentia *auth. de collat. §. ad hæc facimus in finalibus verbis,* ſicq; fuit ſeruatum tempore Illuſtriſſimi Ducis Albæ, & Illuſtriſſimi D. Petri de
7 Toleto, & aliàs ſepè, vt apud *Regentem Tapiam deciſ. Supremi Conſilij Italiæ* 9. vbi tractat, ſi poſſit Vicerex creare Locumtenentem, & quibus in caſibus.

SVMMARIVM.

1 *Officium requirens perſonale exercitium, ſi illud præſtare non poteſt, intelligitur data poteſtas ſubſtituendi.*
2 *Subſtituens aliquem in eius officio, ſi morte fuerit preuentus, ſubſtitutus in officio continuare poteſt vſq; ad aduentum ſucceſſoris.*
3 *Subſtitutus dicitur ordinarius Officialis, ijſque fruitur priuilegijs, quibus ſubſtituens.*
4 *Officialis habens poteſtatem ſubſtituendi, habilem ſubſtituere tenetur.*
5 *Officialis ſubrogatus debet eſſe eiuſdem iuris, & conditionis illius, in cuius locum ſubrogatur.*
6 *Officiales tenentes officia in capite cum poteſtate ſubſtituendi, ſi ſubſtituti delinquant, an eos exhibendo liberentur.*
7 *Officialis ſubſtituens qualiter, & quandò de culpis ſubſtituti teneatur, latè hic diſcutitur cum deciſ. Regia Camera.*

De Adminiſtratoribus, &c.

Pragm. II.

Collectan. III.

ITem mandamus, &c.

Hæc pragmatica limitat ſuperiorem in caſu, quo eſſet ſpecialis licentia ſubſtituendi.

Quòd vbi Officialis habet poteſtatem ſubſtituendi à Principe, vel Superiore in eius priuilegio poſſit ſubſtituere, de iure communi habemus *textum in l. nullus C. de Decurion. lib.* 10. & eſt *tex. in l.* 1. *C. de prępoſ. agent. in reb. lib.* 12.

1 Et nota, quòd ſi officium perſonale ſeruitium continens alicui concedatur, qui huiuſmodi ſeruitium præſtare non valeat, tunc intelligitur data poteſtas illud exercendi per ſubſtitutum *Capyc. deciſ.* 31.

2 Nec è mente tua cadat, quòd ſi facta ſubſtitutione moriatur ſubſtituens, officium continuari poteſt per ſubſtitutum vſq; ad nouam creationem, & aduentum ſucceſſoris, ad *text.* in

in l. curatorem ff. de tutor. & curator. dat. ab his, Boer. deciſion. 149. nè Ciuitas Rectore careat, ad *textum in l. renuiſſet ff. de offic. Proconſ.*

3 Qui quidèm ſubſtitutus dicitur ordinarius Officialis, & tenere debet eumdem locum in ordine, prout ipſe ſubſtituens tenebat, & gaudere debet iiſdem immunitatibus, & prærogatiuis, quibus ſubſtituens potiebatur.

4 Inſuper ſcias, quòd habentes hanc licentiam ſubſtituendi debent, & tenentur ſubſtituere perſonas habiles, idoneas, & ſufficientes, vt cauetur *infrà in prag. 2. §. penult. de offic. iudic.* & vide nouiſſimè *Caſtill. in deciſ. Sicil.* 125. *par.* 2. vbi tractat, ſi Officialis ſubroga-
5 tus debeat eſſe eiuſdem iuris, & conditionis, cuius eſt ille, in cuius locum ſubrogatur, nouiter *Giurb. conſ. deciſiu. crim.* 99.

6 Sed Officiales tenentes officia in capite à Regia Curia cum facultate ſubſtituendi, verũ de culpis ſubſtituendorum ipſi teneantur principaliter, an per exhibitionem ſubſtituti liberentur in totum, vel teneantur in ſubſidium tantùm, vide *Domin. Reg. Rouit. deciſ.* 79. vbi tractat articulum, & negatiuam fouere partem videtur, cum qua deciſionem reportat, dum in caſu ſuo dicat, cum magna diſcuſſione pronunciatum, Dohanerium, & Credenzerium in capite eſſe condemnandos ad eaſdem quantitates, ad quas fuerunt condemnati ſubſtituti ab eis, & ſic inſolidum teneri.

7 Et Officialis ſubſtituens qualiter, & quandò teneatur de culpis ſubſtituti, declarat *Regens Molès deciſ.* 10. *in* 2. *articulo*, vbi annuit, Regiam Cameram ſemper declaraſſe, quòd in ſubſtituto voluntariè ab ipſo indiſtinctè teneatur, ex *l. agentes* C. *de præpoſ. agent. in rebus lib.* 12. *l.* [illegible] *vltima* C. *de Decur. l. quiſquis C. de Epiſcop. & Cleric.* etiam quòd in priuilegio, & poteſtate ſubſtituendi conceſſa per Regem non dicatur, vt de culpis ſubſtituti teneatur, quia ſẽper conceſſio Regis intelligitur, prout ius intelligit, dicens vlteriùs, Officiales nedum pro ſuis ſubſtitutis, ſed etiam pro omnibus, & quibuſcunquè ſuis Miniſtris, Exequutoribus, & Subofficialibus teneri, ex *l.* 3. & *l. ſi quis C. de omni agr. deſert. lib.* 10, & ex *cap. Regni Regis Caroli*, incipit, *Item prædicti ſecreti.*

Cœterùm declarat, ante firmatam conclusionem procedere in ſubſtituto, non autem in nominato per Officialem, quia tunc nõ tenetur, niſi in ſubſidium, ex *toto titulo ff. & C. de Magiſtr. conuen. l. Imperator ff. ad municipal. l.* 2. *C. de ſuſcept. & arch.*

Et aduertit inſuper, ſolere Officiales non ſubſtituere, ſed cum licentia Proregis deputare alium, qui à Domino Prorege per viam Regentis ſuſcipit commiſſionem, & officium adminiſtrat, quo in caſu dicit determinatum, Principi ſolere Regiam Cameram in iſtis Regentibus nouam fideiuſſionem recipere, quia eſt noua perſona, quam cautionem renouari debere, vbi Regens, qui fuit datus à Prorege obtinuerit deindè Officium à Sua Maieſtate in capite, ait iudicatum in Regia Camera die 9. Aprilis 1567. in cauſa Io. Hieronymi de Paſcale Perceptoris Calabriæ.

SVMMARIVM.

1 *Aedificare domum, aut aliud ædificium facere in proprio ſolo cuilibet licet extollere, & excauare, etiam cum damno vicini, etiam ſi luminaria vicini obſcurentur, num.* 2. *declara, num.* 3. *item niſi pacto, aut lege impediatur, aut ſeruitute, num.* 7. *aut priuilegio, num.* 15. *quandò cum lege, pacto, aut ſeruitute quis dicatur prohiberi, nu.* 8. 9. 11. & 13.

4 *Oſtium in muro proprio, immò ſuper vicini ſolo facere quis poteſt. Item Columbarium etiam vicino contradicente, nu.* 5. & *furnum, num.* 6.

10 *Pacta ſunt ſeruanda, & illis acquiritur quod præſcriptione acquiri poteſt, nu.* 11.

12 *Præſcriptio habet vim pacti.*

15 *Aedificare in ſuo prohibetur qui ædificat animo nocendi vicino, aut ad alterius æmulationem, & iniuriam, vel non ſeruata* l. fin. ff. finium regundorum.

16 *Aemulationis cauſa, quòd quis ædificare velit, non præſumitur.*

17 *Aedificans quantum ſpatium dimittere debeat, ſi ædificet iuxtà murum vicini, & an debeat ſi in muro communi, nu.* 18.

19 *Aedificium facere priuato non licet in eius ſolo pro faciendo exercitio, per quod vicino malus odor, aut fœtor reſultet, putà artem ſulphuream.*

20 *Aedificium, aut murus factus ſuper ſolo, vel muro alterius, alteri cedit, etiam ſi eo tacente, & præſente fiat, numero* 21. & *an, & quandò repetat cæmenta diſſoluto muro, numer.* 22.

23 *Eccleſia ædificata in ſolo alieno non cedit ſolo, ſed ſolum Eccleſiæ.*

24 *Aedificans præſumitur dominus ſoli, & ex ædificatione probatur dominium ſoli, numer.* 25.

26 *Aedificans poſt denunciationem ſibi factam tenetur fabricam demolire, & quandò, nu.* 27. & *quid agendo hoc vitabit, nu.* 28.

29 *Paries medius inter domos duormu vicinorum, quandò præſumatur communis.*

De

De Aedificijs prohibiris. Rubrica.

Collectanea I.

1 AD materiam huius Rubricæ conſtituatur
concluſio, cuilibet licere ędificare domũ,
aut aliud ædificium agere proprio in ſolo, & ſi
ad ſydera extollere vellet, nec non fodere, ex-
cauare, & ſimilia facere, etiam eum damno vi-
cini, vulg. *l. altius, & ibi Scribentes C. de ſeruit.
& l. per Prouincias C. de ædific. priuat. l. do-
mum ff. de Reg. Iur. l. Imperatores, & l. cuius ff.
de ſeruit. vrban. præd. l. opus nouum ff. de oper.
public.* & de materia *Afflict. deciſ.* 328. *Franc.
Marc. deciſ.* 499. & 501. *par.* 1. *Theſaur. forenſ.
quæſt.* 89. *lib.* 2. *Burat.* nouiter *dec.* 631. moder-
nè *Thomat.* vt alios reijciam *deciſ. Macer.* 139.
2 Hinc concluſio procedit etiam, quandò lu-
minaria vicini obſcurarentur *Magon. deciſ.*
3 *Lucenſ.* 29. *num.* 8. dummodò tamen non in
totum obſcurarentur, ſiquidèm probat *Gra-
tian. forenſ. diſcept.* 896. *num.* 5. & 11. vicinum
poſſe alteri præiudicare, ſed non vltrà deſti-
natum vſum, vel dummodò quis non damni-
ficetur in totum, cùm ei tantum ſit relinquen-
dum, quantum commodè ſufficiat ad habitan-
dum, ad *textum in l. binas ædes §. Marcellus ff.
de ſeruit. vrban. præd. Theſaur. deciſ.* 216. *num.*
4. indè non poterit vicinus ventum, ſolem, &
aerem ædificando impedire *Boer. deciſ.* 322.
Magon. deciſ. Florent. 6.
4 Nec non antecitata regula eſt vera, vt quis
oſtium in muro proprio, immò ſuper vicini
ſolo facere poſſit, ſaltem in quantum pro-
renditur ſtillicidium *Franc. Marc. deciſ.* 24.
par. 1.
5 Et habet locum etiam reſpectu Columba-
rij, quod quilibet ædificare poteſt, etiam vici-
6 no contradicente, vt deciſum ait *Papon. Ar-
reſto* 2. *lib.* 18. *tit.* 9. ac furnum in ſuo, quia ædi-
ficare poſſe ait *Guid. Pap. deciſ.* 288. licet con-
tradicat *Franc. Marc. deciſ.* 22. *part.* 1. & *deciſ.*
482. *par.* 2.
7 Aedificare autem in ſuo non poterit quis,
quandò lege, pacto, aut ſeruitute alijs debita
impeditur *Rot. deciſ.* 199 *par.* 1. *in recent.*
8 Et lege impeditus dicetur, quandò quis in
ædificando non obſeruaret formam, & ſtatum
antiquorum ædificiorum à iure præſcriptum
*l. qui luminibus, & d. l. binas ff. de ſeruit. vrb.
præd. l.* 1. & *l. Meniana C. de ædific. priu. l. fin. ff.
fin. regund.*
9 Pacto autem impeditur, quandò contrà
pactionem initam, & factam conuentionem
10 ædificatur, cùm pacta ſint ſeruanda *l.* 1. *§. ſi
conueniat ff. depoſiti, l.* 1. *ff. de pactis*, & illis ac-
11 quiritur, quod præſcriptione acquiri poteſt
Surd. deciſ. 3. *num.* 23. *Gama deciſ.* 379. *num.* 5.
12 *Valaſc. deciſ.* 132. *num.* 32. quia præſcriptio ha-
bet vim pacti *Gama dec.* 276. *nu.* 2. *Surd. dec.* 24.
13 Seruitute verò, quandò quis contrà ſerui-
tutem debitam fundo vicino ædificat *l. ſi arbo-
rem, & l. ſi ædes ff. de ſeruit. vrban. præd. l.* 1 *§. ius
habet verſic. ius ei non eſſet ff. de remis, l. ſtatuas
C. de Relig. & ſumpt. funer.*
14 Sic etiam eſſet, vbi priuilegium obſtaret, nè
quis in ſuo ſolo ædificare, & extollere poſſet
Afflict. deciſ. 328. *Surd. deciſ.* 168. *Gayl. obſer* 69.
lib. 3.
15 Inſuper & idem procederet, quandò quis
vellet ædificare animo nocendi vicino, & ad
æmulationem, aut alterius iniuriam *Magon.
deciſ. Lucenſ.* 29. *Boer. deciſ.* 320. *Medic. deciſ* 49.
Gayl. obſeru. 69. *lib.* 3. *Viu. deciſ.* 306. apud quos
16 reperies, æmulationem hanc non præſumi re-
gulariter, vt etiam firmarunt *Theſaur. deciſ* 41.
Præſes de Franch. deciſ. 625. *Mut. deciſ.* 8. *Kop-
pen deciſ.* 20. *Phæb. deciſ. Luſit.* 73. *to.* 1.
17 Pariter ædificare quis non poſſet, quandò
nollet ſeruare formam traditam in *l. fin. ff. fin.
regund.* nempè, quòd ædificium diſtet per v-
num pedem, vel per duos, aut plus, vt in *d. l.
Franc. Marc. deciſ.* 501. *par.* 1. vbi, quòd ſi con-
ſtruatur murus iuxtà prædium ruſticum, ſpa-
cium vnius pedis dimitti debet, ſi verò iuxtà
prædium vrbanum, tunc ſpacium duorum di-
mitti debet, & vide *Theſaur. deciſ.* 115. vbi
18 dicit iudicatum, diſpoſitionem cit. *l. fin.* ceſſa-
re, quotiès quis ædificare intendit iuxtà parie-
rem communem, & non proprium vicini,
idem dicens, quandò ædificium faciendum de
per ſe ſtare poſſet, alio pariete ſublato, & quã-
dò non deterioraret illum parietem, nec illius
refectionem impediret.
19 Et ædificium facere alicui Priuato non li-
cet in eius ſolo pro faciendo exercitio, per
quod vicino malus odor, aut fetor reſultet *l.
2. §. idem ait ff. nè quid in loco publico, Franc.
Marc. deciſ.* 23. *par.* 1. vbi loquitur de arte ſul-
phuria.
20 Aedificium autem factum in ſolo alieno, ſo-
lo cedit *Surd. deciſ.* 78. *num.* 10. & *deciſ.* 309.
num. 9. immò murus factus ſuprà murum al-
terius, illi cedit, quia factum ſuper pariete
alieno, eius eſt, cuius eſt paries *idem Surdus
deciſ.* 168. vbi plura in materia ædificiorum,
21 nec ſi ædificium fuerit factum præſente, &
tacente domino, acquirit aliquod ius *Cauale.
deciſ.* 33. *par.* 1.
22 Licèt ſi contingerit, ædificium diſſolui, tunc
poterit dominus cæmenta ſua, quibus ædifi-
cium erat conſtructum repetere *l.* 2. & *l. ſi in
area C. de rei vendic. l. ſi is contrà C. de ædific.
priuat.* dummodò ædificans in alieno ſolo bo-
na fide ſe geſſerit, at ſecus ſi mala, quia tunc
verum eſſet, quòd ædificium, & impenſæ ſolo
cederent *Surd. deciſ.* 40. *nu.* 6. & *deciſ.* 78. apud
quem multa reperies.
23 Verùm, ſi Eccleſia fuerit ædificata in ſolo
alieno, ſolum efficitur Eccleſiæ *Cauale. deciſ.*
23. *par.* 2.

24 Et pro ornatu aduertas, ædificantem præſumi dominum ſoli, & ex ędificatione ſatis fun-
25 datur dominium *Cutel.deciſ.*8.

26 Nec prætermittam in materia conſtituere concluſionem, vt ædificans poſt denunciationem ſibi factam teneatur fabricam demolire *l. ſtipulatio §. operis ff. de noui oper. nunciat,*
27 quod procedere ait *Magon. deciſ. Lucenſ.*29. etiam ſi nuncians nullum ius habuiſſet, ſed vide *Gayl.obſeru.*16.*lib.*1.

28 Poterit autem ædificare is, cui nouum opus nunciatum eſt, oblata cautione de demoliendo *Faber deciſ.* 1. *de noui oper. nunciat.* vbi alias in materia exarat deciſiones, *Creſcen. deciſ.*1.*eod.tit. Theſaur.deciſ.*204. *Papon. Arreſto* 8. *lib.*8. *tit.* 4. & vide *Puteum deciſ.* 129. *lib.*2.

29 Cœterùm, quandò paries medius inter domos duorum vicinorum præſumatur communis, explicat *Leo deciſ.Valent.* 178.*lib.*2.

SVMMARIVM.

1 *Aedificia priuata in Suburbijs Neapolis, & alijs locis deſcriptis fieri probibentur ſub pœna, vide nu.*6. *& quarè probibitio proceſſerit, nu.*8.

2 *Refectiones veterum ædificiorum non comprehenduntur ſub probibitione ædificiorum, & quare, n.*3. *niſi ædificium funditus deſtructum ſit, nu.*4.

5 *Refectio veteris ædificij in loco publico eſt facienda iuxtà menſuram antiquam.*

7 *Aedificia in Ciuitatibus fieri, & ea ſeruari, & non demoliri intereſt Reipublicæ.*

9 *Cenſuarij, qui cœperunt ædificare antè probibitionem an excuſentur à cenſu, vel petant remiſſionem in partem.*

De Aedificijs prohibitis. Pragmat. II.

Collect. II.

LI meſi paſſati, &c.

1 Pœnaliter ſtatuit, non eſſe conſtruenda ædificia priuata in Suburbijs Ciuitatis Neapolis, & alijs locis deſcriptis, prout cętera loca, in quibus talis prohibitio viget, enumerantur ſupra in *pragm.*1.*huc ead.rubrica.*

2 At ſub tali prohibitione minimè comprehenduntur, & continentur refectiones veterum ædificiorum *Boer. deciſ.* 44. *Magon. deciſ. Rot.Lucẽſ.*19.*n.*10. & deciſiuè probat *Gratian. forenſ.diſcept.*432. *lib.*3. ſicq; declaraſſe in terminis noſtris Collaterale Conſilium teſtatur *Regens de Ponte in tract. de poteſtate Proreg.tit.* 2.*de abundant.Ciuit.§.*2.*nu.*19. vbi alia ad materiam coaceruat.

3 Statutum enim prohibens, fieri ædificium comprehendit nouum, nec includit veteris refectionem, cùm diuerſum ſit nouum ædificium conſtruere, & vetus reficere *l.*1.*§.enim ff. de itiner.act.priuat.*

4 Sed ceſſabit concluſio, ſi ædificium ſit funditùs deſtructum, quia tunc dicetur nouum ædificium, & non vetus, vt in ſuo caſu noui operis nunciatione autumat *Afflict. deciſ.*392. vbi pariter *Vrſill.nu.*3.

5 Hinc, refectio veteris ædificij prohibiti in loco publico fieri, eſt facienda iuxtà menſuram, altitudinem, & latitudinem antiquam, nec vltrà, nàm aliàs eſſet noua conſtructio, & prohiberi poſſet, vt probat mihi *tex in l. Seia in fin.ff. de aur.& arg. legat.l.*3.*§. reficere ff.de itiner.act.priuat.*

6 Quòd ſi fuerit ædificatum in Suburbijs, & alijs locis prædictis contrà formã huius pragmaticæ, ædificium poſſet dirui, arg.*l.quincunq; C de oper public.* & ità, ad alium tamen finem, enunciauit *Rota in Mediolanen. noui operis nunciationis coràm R. P. Remboldo*, confert *Surd. deciſ.*168. ratio inſurgit, quia ædificium illicitè contractum venit demoliendum, cùm pro non ædificio habeatur, facit *deciſ. Franc. Marc.* 502.*par.* 1. licet id hodiè non ſeruetur, ſed condemnentur Domini ad ſoluendum decem pro centum in beneficium Regiæ Cu-
7 riæ, intereſt enim Reipublicæ, ædificia fieri in Ciuitatibus, & ea facta ſubſtineri, nec demoliri *Surd. d. deciſ.* 168. *num.*9. *&* 10. *Theſaur. deciſ.*23. *&* 41. *Buratt.deciſ.*631.*num* 5. *Gra-*
8 *tian forenſ.diſcept.*762. *num.*55 *&* 56. licet huiuſmodi prohibitio in dicta Ciuitate extiterit facta, nè habitatio multiplicaretur, & illa magis impotens redderetur in alienatione ſuorum Ciuium, & nè daretur occaſio dishabitandi loca Regni, vt declarauit Maieſtas Philippi II. ſuper conſultatione eidem facta à Collaterali Conſilio in fauorem Ducis Seminariæ, qui volebat ædificare in quodam loco prohibito Ciuitatis.

9 Et ad ornatũ obſeruabis, ſtante tali prohibitione Cenſuarios Territoriorũ, ſi locũ fecerint in dictis locis, quę ad opus fabricãdi cęperant antè hanc prohibitionem, poſſe excuſari à ſolutione cenſuum, ſaltim in partem, ità vt Sacrum Regium Conſilium iunctis Aulis in facti contingentia ad relationem Conſiliarij Fenicij in Banca Cioffi, aliquos condemnauit ſoluere medietatem cenſuum, & cum aliquibus ſuperſedit, de quo latiùs *Laratha conſ. deciſ.* 6. vbi articulum exarat.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Aleæ nomen quos ludos comprehendat.*
2 *Aleæ vſus deteſtabilis,& qua ratione probibitus, nu.3.4.& 5.*
3 *Ludi materia odioſa eſt.*
6 *Aleatores,& luſores apud multos habentur pro infamibus, ſunt exoſi legis,non poſſunt teſtificari,poſſunt remoueri à tutela teſtamentaria, quàmuis illius conditiones eſſent notæ teſtatori,nu.8.*
7 *Ludus dicitur crimen ,& venit appellatione criminis.*
9 *Collatio beneficij facta clerico luſori reputatur nulla, & irritatur ipſo iure,ſi publicus luſor ſit,nu.10.*
11 *Alearum vſus non poteſt fieri licitus , etiam per conſuetudinem immemorabilem.*
12 *Clericus luſor tribus monitionibus præcedentibus, niſi deſiſtat poteſt priuari beneficio iàm obtento .*
13 *Clericus luſor incidit in peccatum mortale .*
14 *Alearum luſus probibitus eſt clericis.*
15 *Lucratum in ludo àn retinere licitè poſſit qui non poteſt perdere.*
16 *Conſuetudo excuſat luſorem, nè teneatur reſtituere lucrata, & quandò.*
17 *Actum in ludo ex cauſa ludi factum cenſetur .*

De Aleatoribus, & Luſoribus. Rubrica.

Collectan. I.

1 ALeæ nomen, omnẽ fortunæ luſum,ſingu-
loſq; ludos in fortunæ varietate conſi-
2 ſtentes comprehendit, vt taxillorum , & ſimi-
les *Oter.quæſt.23.num.3.par.3* cuius quidèm
vſus deteſtabilis regulariter eſt , & vti in ludi
genus repoſita,erit odioſa, cùm ludi materiam
3 odioſam recenter nuncupet *Monath. deciſ.*
Florent.2.

Qui ludus alearum prohibitus eſt non tàm
per ſe, quàm ratione vitiorum, quæ indè con-
ſequuntur *Grammat. deciſ.40. Chriſtin. deciſ.*
Curiæ Belgicæ 200,*nu.7.vol.2.* vbi quòd gignit
periuria,mendacia,blaſphemias,& cædes.

Et ego addo, alia inconuenientia oriri ex
ludo ; nempè deſiderium lucrandi , vndè in eo
viget cupiditas, ſingulorum malorum radix,
Item voluntas ſpoliandi proximum , & ſic ra-
pina. Inſuper maxima corruptio plurimorum,
qui ad ludum videndum, & concupiſcendum
conueniunt .

Vel ſaltem negari nequit,inſpecta praxi in
ludo tria pretioſa amitti , tempus ſcilicet, pe-
cuniam,& deuotionem, ac ſepè conſcientiam,
teſte *Ribaden. in vita Beati Franciſci de Borja*
cap.5.

4 Et *Chriſtinæus deciſ.Curiæ Belgicæ* 198. *vo-*
lum. 2. cauſam prohibitionis tali ludi tripli-
cem apportat , quarum prima eſt, nàm ex hac
ludi ſpecie ſepè iræ,& blaſphemiæ in Dei con-
citantur, ſecunda , quòd inter ludentes ſem-
per oriuntur lites, & pugnæ . Tertia autem,
quia facilè tota ſubſtantia per illam exhauri-
tur, vndè euenit , quòd ad ſurta, & latrocinia
ſe conferant luſores, videndus etiam *Griuèl*
*deciſ.Senat.Dolan.*57.*nu.*12. & 14.

5 Eſt igitur hic ludus magiſter ignauiæ , in-
ſtrumentum auaritiæ , fraudis officina , rei fa-
miliaris euerſio , rixæ materia, morum perni-
cies , dignitatis labes , angor animi , atq; cru-
ciatus , & inſignis ignominia *Chriſtin.* cit. *de-*
ciſ.200.ſub num.7. dicẽs, ideò aleatores,& lu-
6 ſores apud multos pro infamibus haberi , nec
teſtificari poſſe , legibuſq; exoſos eſſe, ex *Grã-*
7 *mat.* quem allegat *deciſ.11. & 40.* cùm crimen
dicatur ludus *Thomat. deciſ. Macerat.20.nu.2.*
vbi etiam,quòd venit appellatione criminis.

8 Hinc deſcendit, vt luſor poſſit remoueri ab
officio tutelæ etiam teſtamentariæ , quàmuis
illius conditiones notæ fuiſſent teſtatori, vt
iudicatum patet apud *Caſtill. deciſ. Sicil.* 20.
par.1.

9 Ex eodem fonte deriuat,collationem bene-
ficij factam clerico luſori reputari nullam *cap.*
1.34.diſtinct.Verall.dec.219..par.3.Rot.diuerſ.
deciſ.426.par.1. vbi cenſuit,clericum aleato-
10 rem indignum eſſe , cui beneficium conferri
debeat, & ſi eſſet publicus, eſſe ipſo iure irri-
tandam collationem , ità vt ratione conſuetu-
11 dinis excuſandus non ſit , quia ludus alearum
non poteſt fieri licitus per conſuetudinem
etiam immemorialem , cùm ſit nutritiua pec-
cati *Monter.deciſ.Rot.Aragon.*144.*nu.*24

12 Immò clericus luſor tribus monitionibus
præcedentibus , niſi deſiſtat poſſet priuari iàm
obtento beneficio *Graff.deciſ. aur.lib.3.cap.8.*
13 vbi pariter notat,clericum luſorem incidere
14 in peccatum mortale ; eſt enim clericis veti-
tus talis ludus *cap.clerici de vit.& boneſt.cleric.*
cap.inter dilectos de exceſſib.Prælat. quod con-
firmatur iure nouiſſimo *Sacri Concilij Triden.*
ſeſſ.22.de reformat cap.1.

15 Sed quæro,an in ludo poſſit licitè lucratum
retinere is,qui non poteſt perdere, & *Chriſtin.*
communem ſectando ſententiam , firmat cit.
deciſ.198.nu.3. exiſtentem ità peritum ludi , vt
moraliter certum ſit, ipſum lucraturum , licèt
nihil ſimulate,aut fraudulenter agat,non poſſe
lucrari , & conſequenter licitam non eſſe re-
tentionem, dicens inſuper, ludentem habẽtem
animum non ſoluendi , vel ſolutum repetendi
non poſſe lucrari , quia videtur decipere ad-
uerſarium, hoc ipſo,quò exponit rem ſuam,&
ſignificat ſe eſſe paratum ſoluere, & amittere,
ſi

ſi ludo vincatur, cùm tamen contrarium mente gerat, & quia debet eſſe par cõditio ludentium, nempè, vt vtereq; paratus ſit amittere, &
16 lucrari, annuens pariter, conſuetudinem excuſare luſorem, nè teneatur reſtituere lucrata, dummodò fraus non interuenerit, & luſerit ſolatij, & virtutis cauſa cum eo, qui pecuniæ dominus erat, ex *Capell.Tboloſ.* quam adducit *deciſ.*192. *idemq;* meminit citat.*deciſ.* 200.*in princip.* iungo *Monter. deciſ.Rot. Aragon.* 144. *nu.*32.*par* 2.vbi quòd conſuetudo, quæ impedit repetitionem rei in ludo amiſſæ, & ſolutæ, reddit vincentem ſecurum in vtroq; foro, ſi abſit dolus, & fraus.
17 Notabis autem, quicquid, & omne in ludo actum, ex cauſa ludi factum cenſeri *l. 3. & ibi DD ff.de iniur.Caball. reſolut.crim.caſ.*263. *n.* 4.*Giurb.conſ.deciſ.crim.*51.*nu.*23.

S V M M A R I V M.

1 *Ludentes pecunia credita non tenentur, & fides data irritatur, etiam ſi cum iuramento pecunia promiſſa fuerit, nu.*2.
3 *Actio pro ludo non datur, niſi aliquid depoſitum, aut conſignatum ſit pro ſecuritate ludi.*
4 *Pecunia ſub fide lucrata non debetur, & repetitur ſoluta in ludo prohibito, & infrà quantum tempus, nu* 5.
6 *Promiſſiones factæ ex cauſa ludi annullantur.*
7 *Mutuum in ludo interuenire non poteſt, & factum luſori non valet, nec mutuans habet actionem, etiam ſi colluſor pecuniam nõ perdat, nu.*8.*ſed vincat, nu.*11.*ſed declara, & ampl.ia, vt nu.*9. *&* 10.

De Aleatoribus, & Luſoribus. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr quanto s'è viſto, e vede, &c.

1 Mandat, credita pecunia ludentes non teneri, & fidem datam irritari, & ità etiam ſtat diſpoſitum infrà in *pragm.*7.*§.*1.*& in prag.*13. quæ eſt finalis *hac eadem rubrica.*
2 Quòd actio non detur pro ludo etiam præcedente promiſſione, pòſt cęteros latè firmauit *Theſaur.forenſ.q.*18.*lib.*4.vbi ampliat, procedere ẽt ſi cum iuramento fuiſſet à perdente promiſſa ſolutio, quandò ad creditum luditur.
3 Et pro luſu non dari actionem, niſi aliquid depoſitum, aut conſignatum fuerit pro ſecuritate luſus, firmat *Chriſtin.deciſ. Curia Belgica* 200.*tom.*2.
4 Et pecuniã ſub fide lucratam nõ deberi, iudicatũ refert *Pereyra deciſ. Luſit.*88. vbi etiam
5 dicit deciſum, vt ad lucrata in ludo prohibito, nec detur actio, competatq; ſoluti repetitio, quod antè eum firmauerat *Colerus dec. Germ.* 173.& vide *Guid.Pap.deciſ.*581. *Monter deciſ. Rot. Aragon.*144.*par.*2.& nouiſſimè *Thomatiũ deciſ Rot Maceraten.*20.vbi fundat, pro lucratis in ludo non dari actionem etiã præcedente promiſſione, vt pariter patet apud *Ludouiſ.deciſ.*47.dicens vlterius, victo dari repetitionem à vincente pro pecunia amiſſa, & ſoluta, iuxtà *text.in l.fin.§.cõmodi C. de religioſ.& ſumptib. funer.* intelligens tamen, verum id eſſe in ludis prohibitis, non autem permiſſis, ſicq; iudicatũ refert, vt latiùs apud eũ, idq; intrà quinquaginta annos, alijs obſtabit pręſcriptio *Aufrer.deciſ. Capell.Tholoſ.*192. *Linglois deciſ.*44.*q.*3.*nu.*59.
6 Et promiſſiones factas in ludo, vel occaſione ludi eſſe irritas, ex *tex.in l.quibus in fin.ff. de aleæ luſu* tutatur *Puteus in tract.de ſindic.ti. de lud.ſub n.*15.*&* 21. vbi teſtatur, ità obtinuiſſe in cauſa cuiuſdã militis, qui luſerat ad pilam, perdideratq; ducatos octingentos, & de illis fecerat Victori inſtrumẽtum, nàm cùm fuiſſet probatum, inſtrumentum habuiſſe dependentiam ex cauſa ludi, Sacrum Regium Conſiliũ illud declarauit nullum, & mandauit, eſſe cancellandum, & *nu.*41. iuxtà hanc eandem ſententiam fatetur iudicatũ in quodã inſtrumẽto magnæ quantitatis facto pro pecunia victa in ludo pallatorum, quàmuis licito, & permiſſo.
7 Sed quatènus in *hac ead pragm.* ſtatuatur, in ludo mutuum interuenire non poſſe.

Elijcias concluſionẽ, non valere mutuũ factum luſori, & mutuanti denegari actionẽ pro illius repetitione *l.*1.*§.quod ait, & ibi glo.ff.de alea, & aleatorib.*& ità Scabinos Lipſienſes, & Ienẽſes pronunciaſſe teſtatur *Coler.d.dec.*173.
8 *nu.*9.ẽt ſi colluſor pecuniã nõ perdat *Berlieb.*
9 *deciſ.*66. vbi declarat, niſi in ludo licito, & permiſſo pecunia mutuata fuerit, ex *Aufrer. dec.Capell.Tholoſ.*192.*nu.*9. vel ſi eſſet tertius, qui non colludit ille, qui pecuniam ad ludendũ mutuaret, ex *codẽ Aufrer. vbi ſuprà, & Coler.* cit.*deciſ.*173.*nu.* 12.*& ſeq.* ſublimitans hoc, quã
10 eſſet caupo, vel alius, qui luſores reciperet, vel domi ludum teneret, nàm tali caſu ſimiles perſonæ pecuniam, quam aliquibus ex luſoribus mutuarent, repetere nequirent, etiã quòd non
11 colluſerint, amplians, etiam ſi is, cui mutuatur pecuniam non amittat, ſed vincat, ex *Grãmat. deciſ.*40.*nu.*2.*ſub fin.*

S V M M A R I V M.

1 *Luſores non ludant per diem continuum* 24.*horarum vltrà decem aureos ſub pœna victori, & victo, & an pluriès codẽ die ludi poſſit maior ſumma, num.*3.*quid de iure communi, & qua quantitas ludi poſſit, nu.*4.
2 *Diei appellatione venit naturalis, non nox, & continui veniunt, non vtiles.*

De

De Aleator. &c. Pragm. II.

Collectan. III.

ESſendo venuto in tanto abuſo, &c.

1 Luſores hic prohibentur per diem continuum horarum vigintiquatuor ludere vltra decem aureos, & imponitur pęna contra victores, ac victos, & ita etiam renouatur in *pragm. 7. §. 2. & in pragm. finali §. 2. incip. Nell'anno hac eadem rubrica.*

2 Tu autem obſeruabis, diei appellatione in dubio aliter non declarato per Partes venire diem naturalem, & ſic horarum vigintiquatuor, prout hic *l. eum, qui certarum ff. de verb. obligat. Rota in Cæſarauguſtana penſionis 1603. coram Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto*, vbi etiam, quòd diei appellatione non venit nox, niſi per fictionem, & dierum appellatione venire continuos, non autem recoles, niſi de iſtis expreſſum ſit, allegat *tex. in l. qua ætate ff. de teſtam. & in l. 1. ff. de manumiſ.*

3 Et reminiſcaris, non licere vltra decem aureos ludere permiſſis ludis qualibet die, non autem qualibet vice, ſeù poſta, vnus ludus dicitur, donec ſtatur in ludo, non diuertendo ad cęteros actus, aliàs ſi qualibet vice permitteretur ludere decem aureos, de facili poſſent omnem ſubſtantiam perdere contra Legiſlatoris mentem, ita *Intrigliol. ſingul. 30. lib. 3.*

4 Nec mireris de diſpoſitione huius pragmaticæ, quia inſpecto iure cōmuni in aleæ luſu nō eſſe licitum ludere ditioribus vltra vnum ſolidum, idest vnum aureum, ait *Griuell. deciſ. Senat. Dolan. 57. num. 5.* vbi quòd cæteris erit longè minori pecunia, vt ſi quem vinci contigerit, caſum grauem non ſubſtineat, ex *l. fin. C. de relig. & ſumpt. funer.*

SVMMARIVM.

1 Villici quibus ludis ludere prohibeantur ſub pœna, quæ non poteſt impartiri, quoties conuincantur luſiſſe, ſed cum capti fuerint infraganti, num. 2.

3 Villici appellatione quòad pœnas ignominioſas non venit Villicus diues, ſed is dicendus erit nobilis quòad ſtatum ciuilem, & politicum.

De Aleator. &c. Pragm. III.

Collectan. IV.

IL giocare, &c.

1 Villici vigore huius pragmaticæ prohibentur ludere aleis, taxillis, cęteriſq; ludis prohibitis ſub pęna trium ictuum funis.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, talem pęnam non poſſe impartiri, quoties huiuſmodi perſonæ fuerint conuictę tantùm de viſu, quòd luſerint, nec infraganti fuerint captæ ludendo, ex adductis à *Peguer. deciſ. 55. Illuſtriſſim. Epiſcop. Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap. 257. part. 2. & Mart. deciſ. 80.* & de repertis loquitur *prag. 7. §. 4. in fin. hac eadem rubrica.*

3 Et quatenùs prohibitio cum pęna tendat reſpectu villicorum, declara, illam ceſſare in villico, qui eſſet diues, quia illi non eſſent ictus funis dandi, quoniam villicus diues, villicus nō dicitur, immò nobilitatis priuilegio potitur, & nobilium appellatione quòad ciuilem, & politicum ſtatum ſpectat, diues comprehenditur, ij enim diuitijs abundantes nobiles vocantur *l. 3. C. de commerc. & mercat.* idq; maximè ad finem euadendi pœnas ignominioſas, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riccium deciſ. Cur. Archiep. Neap. 19. part. 2.*

SVMMARIVM.

1 Pœna corporalis arbitranda contra ludentes ſub fide, aut dantes, vel recipientes pecunias ad ludendum, non poteſt extendi ad mortem, num. 2.

3 Pœna corporalis arbitraria quando extendi poſſit ad mortem naturalem.

4 Collaterale, abſente Prorege, vel mortuo, poteſt arbitrari pœnam reſeruatam Proregi contra Intrigl. *qui refellitur, num. 8. & declaratur, vt num. 9.*

5 Collaterale, mortuo, vel abſente Prorege dicitur Prorex, eius vices ſubſtinet, & dicitur Vicarius Principis.

6 Subrogatum ſapit naturam ſui principalis.

7 Collaterale dicitur pars, & de latere Proregis, & compoſitum ex eius perſona.

10 Mortis caſus, & abſentia æquiparantur.

11 Pecuniaria pœna comminata, & reſeruata in arbitrium, transgreſſor non poteſt puniri pœna corporali, vel exilij.

De Aleator. &c. Pragm. IV.

Collectan. V.

PErche nell'anni paſſati, &c.

1 Pęna corporalis arbitranda ab Excellentiſſimo Prorege contra ludentes ſub fide, aut dantes, vel recipientes pecunias ad ludendum hic irrogatur.

2 Tu autem ſignabis, huiuſmodi pœnam vti arbitrariam non poſſe ad mortem extendi, ex dictis per *Boer. deciſ. 327.*

3 Datur ratio, quia de iure communi pro tali delicto non venit imponenda pęna mortis natu-

tu-

turalis,& qualitas facti id non expoſcit, quo in
caſu arbitrium extendi poſſet *Præſ.de Franch.*
*deciſ.*504.*&* 533. *Peguer.deciſ.*84. *Caball.reſol.*
*crim.caſ.*92.

4 Nec non crederem,pęnam,de qua hic arbi-
trio Proregis reſeruatam, ipſo Prorege abſen-
te, vel mortuo poſſe arbitrari à Collaterali
Conſilio, vti eius locum repræſentante, quia
5 illo abſente,vel mortuo dicitur Prorex,vt fun-
dauimus in hoc opere *propoſ.*3.*ſub num.*2. &
vti Senatus,Principis vices ſuſtinet *Griuell.de-*
*ciſ.Dolan.*72. vbi pariter,quòd Senatus eſt.

6 Igitur,vti ſubrogatum ſapit naturā ſui prin-
cipalis *l filia §.Titia ff.de condit: Surd.deciſ* 35.
*num.*9 *& deciſ.*306 *num.*5. maximè, quia Col-
7 laterale dicitur pars,& de latere eiuſdem Pro-
regis, & compoſitum ex ipſius Proregis per-
ſona *Griuell.*cit.*deciſ.*72.

8 Et quamuis *Intrigliol. ſingul.*165. *lib.*1. ad
intellectum *cap Regni Regis Ferdinandi* 74.
ibi, *& alia pœna etiam corporali arbitrio noſtro*
reſeruata, voluerit, quòd dum Vicerex reſer-
uauerit ſuo arbitrio puniendos delinquentes
contra formam dicti ſtatuti, præfatum arbi-
trium minimè egrediatur eius perſonam, aut
nec Magna Curia, vel alius Officialis ſupre-
mus poterit arbitrari pęnam in prædicto caſu.

9 Tamen huiuſmodi opinio erit vera,quoties
adeſt Prorex, àt ſecus ſi fuerit abſens,cùm ab-
ſentia eiuſdem operetur, vt Collaterale Con-
ſilium poſſit arbitrari.

10 Nec mireris, abſentiam, & mortem Prore-
gis æquiperaſſe, cùm in iure id ſit conceſſum,
ſiquidem vigore *tex.in cap.* 1. *§. fin. nè ſede*
vac. in 6. caſus mortis æquiparetur caſui ab-
ſentiæ,& multos caſus ad comprobationem
reportant *Præſ.de Franch.deciſ.*255. *Giurba*
*deciſ.*9. *Boer.deciſ.*149. *Viuius deciſ.*2. *& Seſſe de-*
*ciſ.Aragon.*57 vbi fusè materiam enucleat.ad-
do *Leon.deciſ.Rot. Valentiæ* 179 *lib.*2.

11 Obiter autem aduertas, quòd niſi in hac
pragmatica eſſet comminata pęna corporalis,
ſed pecuniaria eſſet adiecta arbitrio ſtatuen-
tis reſeruata, non poſſet trāſgreſſor puniri ali-
qua pęna corporis, vel exilij *Caball. reſol. cri-*
*min. caſ.*258.

S V M M A R I V M.

1 *Domus ludi taxillorum, & alearum teneri pro-*
hibentur, & pœna de iure communi eſt extra-
*ordinaria, nu.*3.4. *Romæ eſt pœna triremium*
*per quinquennium, num.*6. *vbi quid in ſtatu*
Eccleſiaſtico.
2 *Taxillorum, & alearum ludi generaliter ſunt*
prohibiti, ſiue operetur in ijs fortuna tantùm,
ſiue fortuna cum arte.
5 *Tenentes in domo ludum peiores ſunt aleatori-*
bus, impunè iniuria, & damno afficiuntur, &
cùm ijs furetur aliquid actio nec ciuilis da-
tur, nec criminalis.
7 *Ludus taxillorum qui propriè dicatur.*
8 *Tenentes domus ludorum qui, & quandò pu-*
niantur.

De Aleator.&c. Pragm. V.

Collectan. VI.

ESſendo gionti al gouerno,
&c.

1 Prohibentur hic teneri domus ludi taxillo-
rum,& alearum, quod & renouatum reperies
infra in *prag.*7. *& finali §.*3. incip.*appreſſo bac-*
eadem rubrica.

2 Circa hanc prohibitionem ludi taxillorum,
& alearum adde videndum *Monter. deciſ.Rot.*
*Aragon.*144 *num.*9. vbi quòd ludi taxillorum,
& cartarum generaliter cenſentur prohibiti
tàm illi, in quibus ſolùm operatur fortuna,quā
illi, in quibus ars,& fortuna operantur.

3 Et quatenùs ſpectat ad detinentes domum
ludi, vltra domus publicationem de iure
communi, vt in *auth. alearum vſus C.de relig.*
& ſumpt.funer.

4 Similiter prodit contra eos impoſitio pęnæ
extraordinariæ, vt apud *Coler. deciſ. German.*
173. *ſub nu:*5. *in fin.cum ſeq.* & nouiſſimè *Ber-*
*lich.deciſ.*66. *num.*11. dicens *num.*8. tales ple-
5 runq; peiores ipſis aleatoribus eſſe, illiſq; im-
punè iniuriam, vel aliud damnum inferre lice-
re *l.* 1. *ff.de aleat.* & ſi illis aliquid ſurreptum
fuerit, eis non dari actionem nec ciuilem,neq;
criminalem ad repetendum, quæ omnia anteà
probauerat *Grammat.deciſ.* 40. *à num.*4.5. *&* 6.

6 Et ſcias,Romę ſpeciali bannimento cautum
eſſe in anno 1591.retinentes barattarias puni-
ri pęna triremium per quinquennium,nec non
in Statu Eccleſiaſtico in anno 1599. cautum
eſſe magis generaliter, retinentes nèdum ba-
rattariam, ſed etiam ludum pęna pecuniaria
puniri,niſi continuè id exerceant, quo caſu vl-
tra domus publicationē pęna infamiæ, & per-
petui exilij irrogatur, ſic,inquam, teſtatur *Fa-*
*rinac. in pract.crim.quæſt.*109. *num.*149. apud
quem materiam ludi ad nauſeam reperies.

7 At quæro,ludus taxillorum,de quo in prag-
matica,qualis propriè nuncupetur. Reſponde-
tur,vocari illum,qui vulgo dicitur,*alli dadi*, ſi-
uè, *dadi*, in quo quis ludit ad facienda plura
puncta,& vt vnius puncta potiùs veniant,quā
alterius, de quo vide *Conſtit.Regni* incip.*mores*
diſſolutè viuent. & Conſtit. incip. *hi,qui per in-*
quiſitiones.

8 Et circa pęnam huiuſmodi receptatorum
luſorum notabis,illam ceſſare contra illos, qui
non continuè domus, & aleas ſemper paratas
habent, ſed ſemel, vel incidenter id agere fuiſ-
ſent reperti *Oter. quæſt.*13. *num.*5. *part.*3. vbi
idem reſpectu ipſorum luſorum concludit,

quaſi

quaſi quòd receptator, aut luſor dici nequeat, qui quotidiè, vel continuè, aut ſepiùs talem artem non exercet.

SVMMARIVM.

1 *Ludi alearum qui exerceri poſſint, declaratur ex iure quoq; communi, num.2.*
3 *Conceſſis aliquibus rebus alia videntur vetita.*
4 *Incluſio aliquorum eſt reliquorum excluſio.*
5 *Ludens ludo ſimili probibitis an pœnam incurrat.*
6 *Ludentes ludis alearum vetitis, recreationis, & veſcendi cauſa excuſantur, vel ſi parua quantitas ludatur, num.7. & tantò magis ſi abſq; pecunia ludatur, num.11.*
8 *Paruum, & nihil æquiparantur.*
9 *Feſtum ob paruitatem opera ſeruilis non violatur.*
10 *Remiſſio mercedis non datur pro modica læſione.*
12 *Inſpicientes ludentes ludis probibitis incidunt in pœnas ludentium, contra num.13. & 14. vbi quòd non incurritur excommunicatio, ſi aſpiciatur luſus, impoſita contra ludentes.*
15 *Lex pœnalis, & priuationem iuris inducens, ſtrictè, & in caſu ſuo eſt interpretanda.*

De Aleatoribus, &c. Pragm. VI.

Collectan. VII.

PErche hauendo, &c.

1 Hic declaratur, ludum aleę poſſe exerceri à *picbetto, tarocchi, venti figure, gilè, sbracare, al male contento, à trapolare, alla gabella, à primera ordinaria, à primera ſcouerta*, ſeu *mammaria, & à runfo*.

Et in *pragm.13.* quæ eſt finalis, incipit, *eſſendomo gionti §. fin. bac eadem rubric.* fuerunt additi alij ludi aleæ in permiſſione, videlicèt, *il gioco dell'ombre, carrettuſo, etiam à mano à mano con 12. ò 15. carte, primera ſummaria*, ſeù *ſcommeſſa delli quindici, punto, e pareglia, primera buona, à quanto inuita, primera buona vada, vada tutti, detto alla romana, trè ſette con vndeci carte, trè ſette ſcouerto, à quattro montoni.*

2 Pro cuius coronide duo obſeruanda erunt, & primò, generalem de iure communi alearũ ludi prohibitionem, de quà in *l. alearum, & per tot. C. de alea luſ. & per Coler. deciſ.173. Chriſtin. deciſ. Cur. Belgica 198. vol.2. Monter. deciſ.144. par.2. Tomat. deciſ.20. in princip.* in huiuſmodi caſibus eſſe permiſſam.

3 Secundò, ſtante permiſſione ſupradictorum modorum in luſu aleæ, cęteros cenſeri prohibitos, nam facta conceſſione de aliquibus rebus particularibus, aliæ videntur vetitæ *Rot. in Bononien. fideicommiſſi coràm R.P. Pegna*, vbi etiam, quòd conceſſum dicitur, quidquid expreſsè non reperitur prohibitum, ex *l. nec non §. quod eius ff. ex quib. cauſ. maior.*

4 Et aliquorum incluſio, reliquorum excluſionem importat *l. cum Prætor ff. de iudic. l. cùm maritus ff. de procurat. l. quamuis C. de pignor. Surd. deciſ.295 num.12. & deciſ.291. num.20. Linglois deciſ.20 quæſt.1 in fin. Griuell. deciſ.145.* dicens *deciſ.144. num.11.* incluſionem præſentium, eſſe futurorum excluſionem

5 Quæ quidem prohibitio ſe extendit, etiam ſi luſerit quis ad aliquem ludum aleæ ſimilem prænominatis, cùm ſimile non ſit idem *l. pecuniam ff. ſi cert. petat. l. ad ſimilitudinem C. de Epiſcop. & Cleric. §. ſed inter eas Inſtit. de nupt. cap. capitulum de reſcript.*

6 Cęterùm, euitabunt pęnam contrauenientes in ludendo in alijs vetitis ludis alearum, quando recreationis cauſa, aliquid veſcendi gratia id fiat *l. fin. in princip. ff. de alea luſ. Coler. d. deciſ.173. num.2.* & pro ſingulari deciſiuè reponit *Intrigliol ſingul. 108. lib.1.*

7 Idemq; poſſet attentari, quando talis ludus eſſet in pecunia modicę quantitatis, verbi gratia, vbi ludus importaret duos ſemiſſes, vulgò, *due torneſi*, quia paruitas materiæ poſſet excu-
8 ſare à contrauẽtione, ex regula, quòd paruum, & nihil æquiparantur *l. quamuis ff. de condit. & demonſtrat cap. coràm dilecto de offic. delegat. Mar. Antonin. reſolut.18. num.6 lib.1. Sayr de-*
9 *ciſ. 1. de ferijs*, vbi feſtum ob paruitatem ope-
10 ræ ſeruilis non violatur, nec pro modica lęſione fit remiſſio mercedis *l. ſi merces §. vis maior ff. locat. Caroc deciſ.100. Benintend. deciſ.7. Valaſc deciſ.30.*

11 Et tantò fortiùs poſſet ſecuriùs inueſtigari, ſi abſq; pecunia ludus vetitus exerceretur, cũ ludus in pecunia; hoc eſt, vbi agitur de lucrando, & perdendo pecuniam ſit in iure prohibitus *l. ſolent §. Senatus ff. d. tit. Grammat. deciſ. 40. num.2.*

12 Sed an inſpicientes ludere in ludis prohibitis incidant in pęnam, affirmat *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. 200. num.16. tom.2.* ex *auth. interdicimus C. de Epiſcop. & cleric.* & ego addo *tex. in cap. Clerici officia de vit. & honeſt. Cleric.* ibi, *nec huiuſmodi ludis interſint*, & ità indifferenter ſatis rigidè ſeruatur in Curia Archiepiſcopali Neapol.

13 At in materia ſtatutaria, (prout hic) eſſet cogitandum, cùm *DD.* contrarium tutantes, pariter dixerint, pœnam impoſitam contra ludentes vigore ſtatuti non habere locum contra participantes in ludo.

Mitèq; igitur cum huiuſmodi adſtantibus ſe gerant iudicare debentes, nec in eadem Curia propriè, & in effectu ludentes cum aſpicientibus ludere adſtare faciant.

14 Hinc dicebatur in facto, excommunicationem latam à quodam Illuſtriſſimo Archiepiſ-

copo

copo in ſua Diœceſi contra ludentes ad aleas non comprehendere adſtantes, & videntes ludere, cùm verum ſit dicere, legem pœnalem, & priuationem iuris inducentem eſſe ſtrictè in caſu ſuo interpretandam *Griuell. deciſ. Senat. Dolan.* 135. *num.* 85.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres tenentes domus ludorum qua pœna puniantur.*
2 *Decretum emanatum contra Ciues offendentes cum baculo non comprehendit fœminas.*
3 *Maſculinum in odioſis non comprehendit fœmininum, licèt regulariter maſculinum contineat fœmininũ per interpretationẽ extẽſiuam.*
4 *Maſculus fœmina dignior, maximè in concernẽtibus familiæ augmentum, & conſeruationem agnationis.*
5 *Maſculorum ſimpliciter nominatorum ſub mẽtione an, & quandò præſumatur agnatio.*
6 *Leges loquentes de maſculis comprehendunt fœminas, & quandò.*

De Aleator. &c. Pragm. VII.

Collectan. VIII.

IN tempo del gouerno, &c.

Hic multa enunciantur, & diſponuntur in materia prohibitionis ludorum, quæ in alijs pragmaticis diſpoſita fuere, & *ibi* nos proſequuti fuimus.

1 Sed quatenùs in *§.* 4. *&* 9. contra mulieres retinentes domus ludorum imponatur pœna trium annorum exilij extra Ciuitatem Neapolis, eiuſq; Caſalium, & diſtrictus, & vſtionis inſtrumentorum ludi ad ſonum tubæ, vt etiam habetur in *pragm.* 10. *&* 11. *hac eadem rubrica.* Adde videndum *Otr.* qui id cõfirmat *quæſt.* 23. *part.* 3.

2 Et obſerua, ſpecialem mentionem hanc cõtra fœminas tenentes ludorum domos fuiſſe neceſſariam ex adductis nouiſſimè per *Zuccar. deciſ. Lucenſ.* 11. quatenùs probat, decretum emanatum contra Ciues baculo offendentes

3 non habere locum in fœminis, quaſi quòd in odioſis maſculinum non concipiat fœmininũ, licèt regulariter maſculinum fœmininum contineat *Linglois* nouiſſimè *deciſ.* 39 *quæſt.* 1. *in fin.* non ex proprietate ſermonis, ſed per interpretationem extenſiuam *Seſe deciſ.* 236. *num.* 22. *tom.* 3. & vide *Reg. Salernitan. deciſ.* 52. vbi diſcutit, ſi maſculinum concipiat fœmininum in terminis *l. quiſquis C. ad l. Iul. Maieſt.*

4 Qua occaſione reminiſcaris, maſculum fœmina digniorem eſſe *Griuel. deciſ. Senat. Dolan.* 146. *num.* 3. idque maximè in concernentibus familiæ augmentum, & conſeruationem agnationis, quam non eſſe rationem finalem diſponentium, ſed hominum imaginatiuam, & imaginariam, annuit recenter *Seſe deciſ. Aragon.* 374 *tom.* 4. vbi tractat, an, & quandò ſub mentione maſculorum ſimpliciter nominatorum præſumitur agnatio.

6 Sed leges loquentes de maſculis comprehendere fœminas, quia nominatio maſculorum fit gratia ex cauſa frequentioris vſus per plura conglomerans fundat *Caroc. deciſ.* 6. vbi caſus loquentes de maſculis comprehendere fœminas copioſè oſtẽdit, & in ſpecie reſpectu *Bulla Sixti V. Nuper reſiſtentia* licèt minimè obliuiſcatur annuere, in hoc ſatis verſari Iudicis arbitrium in conſiderando facti circumſtãtias, prout in effectu obſeruatum in puniendis mulierum delictis fatetur, & nouiſſimè vide *Thor. voto deciſ.* 71.

SVMMARIVM.

1 *Fama quid ſit.*
Fama vt probetur quæ requirantur, ibid.
2 *Fama per teſtes qualiter probata dici non poteſt.*
3 *Fama cum vno teſte non probat in criminalibus.*
4 *Fama in ciuilibus regulariter ſemiplenam probationem facit.*
5 *Fama quid operetur.*
6 *Fama bona præualet malæ famæ.*
7 *Repertus in domo alicuius habentis famam tenendi ludum poteſt puniri abſq; confeſſione, ſtante hac pragmatica.*
8 *Conuictus per teſtes de homicidio, & confeſſus eſt qualitate, poteſt in ſecunda inſtantia qualitatem probare.*
9 *Conuictus ad ſui defenſionem feciſſe allegans eſt audiendus, & ſtatutum ſuper conuicto habet locum in confeſſo, ibid.*
10 *Teſtes ſingulares qui dicantur.*
11 *Teſtis varians in loco, & tempore non dicitur ſingularis.*
12 *Teſtes ſingulares non probant, & ad faciendam probationem non coniunguntur, & amplia num.* 13.
Numerus non ſupplet exceptionem ſingularitatis, ibid.
14 *Teſtes ſingulares nec probant confeſſionem, maximè ſi agatur de probanda vna, eademq; confeſſione.*
15 *Teſtis vnicus probat in poſſeſſorio, ſed non in petitorio.*
16 *Teſtis vnicus probat in excuſando à pœna, vel vbi de nullius præiudicio agitur.*
17 *Teſtis ſingularis probat electionem ſepulturæ, & declarationem voluntatis, & quaſi poſſeſſionem decimandi.*
18 *Teſtes ſingularis probat hæreſim.*
19 *Teſtes ſingulares probant furorem.*
Teſtes nobiles, & probatæ fidei probant, licèt ſint ſinguláres, ibid.

20 Te-

20 *Teſtes ſingulares quando coniungantur, vt pro-
bent.*
21 *Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes.*

De Aleator. &c. Pragm. X.

Collectan, IX.

TRà l'altre pragmatiche, &c.

Hic reſpectiuè diſponitur, pro conuictis haberi, qui reperiuntur in domibus alicuius habentis famam tenendi domos ludorum, etiam ſi non ludant, dummodo veriſimiliter ibi cauſa ludendi erant, quod eſt diſpoſitum ſupra in *pragm.7. §.6. hac ead.rubric.*

Adde infra in *pragm. fin.in verſic. per lo medeſimo hac ead. rubric.*

1 Et obſerua ad ornatum, quòd fama eſt ſer-
mo vulgatus de certis, aliqua de re in vulgus
ſparſus *Minſynger. obſeruat. 46. centur. 5.* vbi
etiam, quòd ad famam probandam plura ſunt
neceſſaria, ſcilicèt, quòd teſtis aſſerat ſe à plu-
ribus audiuiſſe, nominetq; ſingulariter aliquas
perſonas, etiam ſi interrogatus nõ fuerit, item
à maiori parte populi audiuiſſe eius loci, in
quo fama erat, ſed ſi tãtùm aſſerat, ità dici pu-
blicè, ſatis non eſt, quoniam in loco publico
per paucos audiuiſſe potuit, cauſa etiam, prop-
ter quam fama orta eſt, debet exprimi, licèt de
ſtylo Rotæ Romanæ famæ probatio fiat per
teſtes deponentes, quòd publicè dicitur, etiam
ſi non ſpecificent, à quibus audierint, nec alia
requiſita, vt ſepiſſimè iudicatum referunt *Caſ-
ſador.deciſ.3.de probat.* & *Verall.deciſ.7. par.2.*
qui tamen teſtes ſuper ea deponentes debent
eſſe graues, fide digni, omniq; exceptione ma-
iores, & huiuſmodi illarum qualitates proban-
dæ ſunt *Magon. deciſ.Lucenſ.93.*

Ad famæ autem probationem ſufficiũt duo
teſtes *Martin. Andr. deciſ.45.*
2 Sed fama quomodò per teſtes probata dici
non poteſt, eſt videnda *deciſio Rota Roman.
689. par.3. diuerſ.* vbi per teſtes fama probata
dici non poteſt, cùm omnes varias obiectio-
nes patiantur, & non concludant, vt ſi primus
deponat per verbum, *credat*, ſecundus de au-
3 ditu, tertius non dicit de tempore, &c. Et fa-
ma an cum vno teſte ſufficiat in criminalibus,
negatiuam partem teſtatur *eadem Rot. apud
Verall.in deciſ.2. lib. 2.* ſed quid ſi in criminali-
bus agatur ciuiliter, *eadem Rot.deciſ.81.par.1.
4 in nouiſ.Robuſterij*, vbi quòd in cauſis ciuilibus
regulariter fama ſemiplenam probationẽ ſup-
plet, & famæ effectus quid ſit, habes apud
Guid.Pap. deciſ.302. & de virtute probationis
5 per famam, vide *Caſſador.deciſ.2.de probat.* vbi
quòd quando indicia, & præſumptiones, ex
quibus fama induxit originem, non multùm
vrgent, arbitrabitur Iudex famam, nè ſemiple-
nam quidem probationem facere, quandò au-
tem ab inimicis ortum habuit, curandum non
6 eſt de ea, vt ex duabus famis, quæ præualere
debeat, dicas bona, quoniam bonæ potiùs,
quàm malæ ſtandum eſt *Put. deciſ.2.lib.2.*

Et fama eliditur per teſtes fide dignos *Mar-
tin.Andr.deciſ.55.*
7 Inſuper aduertas ad *textum pragmaticæ*,
quòd taliter repertus in domo habẽtis famam
tenendi ludum, cùm habeatur pro conuicto,
poteſt puniri abſq; confeſſione, ex *Caball. in
reſolut.* ſiuè *deciſ.39.* vbi ſi reus, qui legitimè de
crimine conuictus eſt, ſi confeſſus non fuerit,
& in negatione perſiſtat, condemnari poteſt.
8 Et ad materiam nota, quòd conuictus per
teſtes de homicidio, & confeſſus cum qualita-
te, poteſt in ſecunda inſtantia qualitatem pro-
9 bare *Præſ. de Franch. deciſ. 556.* & conuictus,
ad ſui defenſionem feciſſe allegans, audiendus
eſt *Caball. reſolut.* ſiuè *deciſ.49.* qui in *deciſ.65.*
dicit, ſtatutum ſuper conuicto locum habere
in confeſſo.

Adhuc quia hic ſimiliter eſt cautum, vt tres
teſtes ſingulares plenam probationem faciant
10 contra tenentes domos ludorum, & baratta-
riæ, propterea dicas, teſtes ſingulares dicunt il-
los, qui in ſuis depoſitionibus iungi non poſ-
ſunt, vel ſi diuerſimodè deponunt, non reſpe-
ctu ſenſus recipiendi, ſuper quo deponunt, ſed
reſpectu obiecti, vel ſubiecti, ſuper quo depo-
nunt, aut ſi in ſua depoſitione conteſtem non
habet, & ſic quando quis deponit de eo, quod
ipſe vnicus, & ſolus ſcit, & alius neſcit, vel ſi
11 ſcit, non eodem modo deponit, ſed variantes
in loco, & tempore an dicantur ſingulares, ne-
gatiuè, ſi locus, & tempus non ſit ſubſtantiale
*Capell. Tholoſ. deciſ. 11. Bellamer. deciſ. 391.
Minſynger. obſeruat.26. cent.2.*
12 Quo præmiſſo conſtituas regulam, quòd te-
ſtes ſingulares non probant, nec ad probatio-
nem faciendam coniunguntur *cap.cauſam de
probat.cap.nihilominus 3.quæſt.9. Minſynger.
obſeruat.76. centur.3.* vbi ampliat, procedere
13 etiã, quòd plures numero ſint, numerus enim
non ſupplet hanc exceptionem *Ludouic. deciſ.
Peruſ.9.* vt neq; probent confeſſionem *Afflict.
14 deciſ. 364. Puteus deciſ. 476. lib. 2.* maximè ſi
agatur de probanda vna, eademq; confeſſione
Gratian. deciſ.March. 139. benè tamen in poſ-
15 ſeſſorio modici præiudicij vnicus teſtis ali-
quando ſufficit, in plenario verò, aut ſumma-
rio, quod ordinatur ad finem perueniendi ad
diffinitiuam ſententiam ſuper petitorio non
16 ſufficit, *idem Gratian.deciſ.192.* vt etiam vnius
teſtimonium receptum eſt in excuſando ali-
quem à pena, item vbicunq; de nullius præiu-
17 dicio agitur *Viuius deciſ. 172.* & teſtes ſingu-
lares probare electionem ſepulturæ, apparet
ex *Guid.Pap. deciſ.544.* & probare declaratio-
nem voluntatis, oſtendit *Franc. Marc. deciſ.
462.vol.1.* & probare ſolutionem decimarum,
& qua-

& quaſi poſſeſſionem iuris decimandi, ſcribit
18 *Cacher. deciſ.* 99. & probare hæreſim, reperio deciſum in Curia Parlamenti Delphinalis, & Venetijs,ſicq; ſeruatur in Curia Archiepiſcop. Neapol. vbi etiam denunciatores deſeruiunt
19 pro teſtibus, & probare furorem, dicunt *Rot. diuerſ.deciſ.*107. *par.*2. *Boer.deciſ.*23. & teſtes nobiles, probateq; fidei, & veriſimilia deponentes, licèt ſingulares probare, poſſeq; illis Iudicem fidem adhibere, ait *Rot. diuerſ. deciſ.* 238.*par.*1.cætera habes in *pragm.*1.*de vſurar.* vbi videas.
20 Sed quando teſtes ſingulares coniungãtur, vt probent,eſt vidẽdus *Faber deciſ.*46.*C.de teſtibus*,qui in *deciſ.*51.*eod.tit.*dicit,in his caſibus, in quibus probant quinq; teſtes eſſe neceſſarios.
21 Benè verum pro complemento monitum te volo,teſtes in dubio præſumi conteſtes,non autem ſingulares, vt per *Laurent. deciſ. Auenion.* 62.

SVMMARIVM.

1 *Annona quid ſit,& quæ dicatur, & in quo conſiſtat,num.*2.*&* 3.
4 *Annona cura quæ, & cui commiſſa, num.*5.
6 *Prorex cogit Dominos frumenti ad illud vendendum, etiam viliori pretio cum cõſilio Collateralis, vel vt dent partem Ciuitati,taxato pretio.*
7 *Fiſcus poteſt capere frumenta,& alia neceſſaria pro ſubſtentatione militum,& neceſſitate Regis, & cogere Dominos ad vendendum iuſto pretio.*

De Annona Ciuitat. Neap. & Regni. Rubrica.

Collectan. I.

1 ANnona eſt fertilitas, vel ſterilitas anni, deducto nomine ab anno, & vulgò dicitur,*annate*,& transfertur ad victum, ſcilicèt ad res victuales, vel annales,vel diurnales, quarè annona dicitur omne, quod alicui datur, vel ipſe ſibi prouidet victus cauſa,quòd ſi ad diurnalem victum erogatur,vulgò nuncupatur ratio,ſi ad annalem,dicitur munitio, & prouiſio, vt *toto tit. C.de annon.ciuil.lib.*10.*vbi DD.*
2 Ad annonam autem ſpectare videtur, quod dicitur in ſacra Scriptura de frumento,vino,& oleo,& in *Pſalm.*4.*à fructu frumenti,vini,& olei multiplicati ſunt*,nam cùm intẽderet *Chriſtus* inducere Sacramentum in alimoniam ſpiritualem, illud ſignificauit per panem, & vinũ, & cùm voluiſſet inducere Sacramẽtum, ad inducendam pariter ſanitatem, corporiſq; ſalutem,illud ſignificauit per oleum.
3 Vndè ad propoſitum noſtrum principaliter in hiſtribus, nempè pane, vino, & oleo annonam conſiſtere enunciauit *Rota in Compoſtellana Catapaniæ coram R.P.Orano*, vbi etiam quòd ſecũdariò comprehẽdit carnes, lardum, acetum,& ſimilia ad vſum quotidianum.
4 Et notabis, quòd inter omnia, prima, ac maxima eſt annonæ cura, vt Regnum, præſertim Ciuitas copia, & vbertate redundet, vtq; annona ipſa minimè oneretur *l.annonam ff.de extraordin. crim.* ſiquidem teſtimonium *Aureliani Imperatoris* nihil lætius eſt ſaturo populo, nihil ſeditioſius ieiuno, ac famelico, multaq; incommoda,ac diſcrimina Reipublicę contingere,ex penuria,& annona grauata,Regiſq; Aerarium plurimùm minui ob iacturam functionum Fiſcalium, & aliorum iurium re-
5 galium experientia demonſtrauit, iure igitur annonæ cura Præfecto Vrbis fuit demandata *l.*1.*§.cura carnis ff.de offic. Præf.Vrb.l.*1. *C. eod.l.*2.*§.deindè Cornelius Sylla ff.de orig.iur.*
6 Hinc meritò in primis cogere poteſt Prorex cum voto Collateralis Conſilij dominos frumenti ad illud vendendum, & ſic alias ſpecies,iuſto tamẽ pretio, quod taxatur per idem Collaterale Cõſilium, & multoties etiam pretio viliori pro neceſſaria ſubſtentatione Ciuitatis,& Regni, & hoc eſt à iure permiſſum, ac ſtatutum, de quo per *Præſid.de Franch. in deciſ.* 9.
Et ex hoc inoleuit pragmatica, quòd tempore cariſtiæ per Proreges taxantur Maſſarij Apuleæ, & aliorum locorum, aliqui frumenta habẽtes, vt dent partem ipſorum Ciuitati pro
7 certo taxato pretio, ſicut exploratum eſt in Fiſco,qui poteſt capere frumenta, aliaq; bona neceſſaria pro ſubſtentatione Militum, & neceſſitate Regis,& cogere dominos illorum ad vendendum,tamen iuſto pretio, de quo in *l.*1. *C. de metal. lib.* 10. & hic eſt vnus de caſibus, quòd quis inuitus vendat.

SVMMARIVM.

1 *Deferentes comeſtibilia pro graſſia Ciuitatis Neapolis ſunt immunes à gabellis.*
2 *Graſſiæ appellatione quid veniat, & num.*3.

De Annona,&c. Pragm. I.

Collectan. II.

COmmiſſario, &c.
1 Eſt hic ſtabilitum, deferentes comeſtibilia pro graſſia Ciuitatis Neapolis eſſe immunes à ſolutione gabellarum, dummodò habeant fidem Electorum.
2 Appellatione graſſiæ contineri vinum, lardum, carnes,fruges, vt frumentum,legumina, & ſimilia, dixit *Rota in Eluan.iuriſdictionis coram*

ràm R. P. Iuſto, ex *l. 1. C. de erog. milit. annon.* vbi pariter, graſſiæ appellatione quæ veniant annuit, attendendum eſſe, quod de conſuetudine apparet, & quæ ad quotidianum victus vſum ſunt neceſſaria.

3 Sed an appellatione graſſiæ lana ſubintelligatur, remiſſiuè *Anna ſing. 228.* reportat *Minad. decis. 23.* qui teſtatur, Sacrum Conſilium non decidiſſe articulum, & ordinaſſe, capiendam eſſe informationem, vt ex probationibus, & vſu res clarior fieret, quia verba debent intelligi ſecundùm communem vſum loquendi *cap. ex literis deſponſal. Linglois decis. 5. quæſt. 1. ſub num.* 5. etiam contra proprietatem verbi *Seſe decis. Arag. 391. nu. 2. tom. 4.* licèt *Monach.* recenter *ibid. in addit.* lanam, & linum contineri ſub tali graſſiæ appellatione aſſeueret, vbi idem dicit de venalibus, & de aceto, ac lignis, & de omnibus vſualibus, quæ venduntur ad menſuram.

SVMMARIVM.

1 *Piſcarij, lanij, & alij exculenta vendentes, vendant iuxta pretium taxatum, aliàs incidunt in pœnam contraſſiſiæ, num. 4.*

2 *Pretia rebus communiter ſingulis neceſſarijs expedit Reipublicæ.*

3 *Aſſiſia pro rebus comeſtibilibus ſatis neceſſaria, ſed quomodò facienda, num. 6.*

5 *Aſſiſiæ ſtare tenentur emere volentes, etiam ſi ſint vtiles Terrarum Domini.*

7 *Bona comeſtibilia vendenda palàm, & tenenda non ſecretè, & quarè, num. 8.*

De Annona, &c. Pragm. III.

Collectan. III.

PEr quanto li anni paſſati, &c.

1 Statuit, vt piſcarij, lanij, ſiuè macellarij, & alij exculenta vendentes, iuxta pretium taxatum vendant.

2 Expedit enim boni vniuerſalis conſeruationi, & Reipublicæ intereſt, taxari pretia, maximè pro rebus communiter ſingulis neceſſarijs, nec arbitrio vendentium relinqui, taliter
3 vt aſſiſia in rebus comeſtibilibus ſit ſatis neceſſaria, vt deciſiuè cernitur nouè apud *Dian. reſol. moral. part. 3. tract. 6. miſcell. reſol. 60. Cabed. decis. Luſitan. 92. lib. 2.* & *nos* ſatis probauimus in *tract. de grauam. vaſallorum tom. 1. grauam.* 117. vbi omninò eſt recurrendum.

4 Quod pretium taxatum ſeruare debent vẽdentes, aliàs in pœnam contraſſiſiæ incidunt *tot. tit. ff. ad l. Iul. de annon. l. annonam ff. de var. & extraordin. crimin. cap. poſt natale de pace tenend.* & vide *Conſtit. Regni Ad officium Baiulorum.*

5 Et emere volentes adhuc aſſiſiæ ſtare debent, quamuis ſint vtiles Terrarum Domini, vt pluriès iudicaſſe Sacrum Regium Cõſilium in diuerſis cauſis ſcripſimus *tom. 2. de grauam. vaſall. grauam. 33. à num. 10.*

6 Eſt tamen verum, talem aſſiſiæ taxationem eſſe faciendam, habita conſideratione ad abũdantiam, & penuriam pecuniarum, paucitatem, & multitudinem emptorum, ac rerum, locorum, temporumq; qualitatem, ac fertilitatem, de quo latiùs vide in noſtro *tract. de grauam. vaſall. tom. 1. grauam. 118. & Afflict. decis. 316. num. 5.*

7 Sed quatenùs hic mandatur, palàm eſſe bona tenenda, & vendenda, nec occultè, & ſecretè.

8 Conſidera, id cum myſterio eſſe diſpoſitum, vt ſit in electionem emere volentium emere, & non ad electionem Apothecariorum, & nè detur anſa fraudandi emptores.

SVMMARIVM.

1 *Reliquiæ tritici exiſtentis in foueis non confundantur cum alio tritico meliore, & quarè, num. 2.*

3 *Miſcentes bonum cum non bono, vt vendant, corrumpunt materiam, & puniuntur.*

De Annona, &c. Pragm. IV.

Collectan. IV.

PEr informazione, &c.

1 Reliquias tritici exiſtentis in foueis non eſſe confundendas cum alio tritico meliore, mandatur *hic*.

2 Hæc diſpoſitio ſalutaris, & iuridica eſt, quia tales reliquiæ non ſolent, immò non ſunt tantæ bonæ conditionis, & miſcere non bonum
3 cum bono ſapit delictum, vndè id agentes ad vendendum debent puniri, prout qui in tritico miſcent auenam, vel ordeum, aut in ordeo paleam, & puluim, conſtito, quòd de induſtria fuerit facta mixtio, & ſic etiam miſcens vinum bonum cum non tantæ bonæ qualitatis, & poſteà vendens illud pro bono, & perfectæ qualitatis, in quo mercatores, & ſepiſſimè caupones ſe ingerunt, veh ipſorum conſcientijs? quia corrumpunt materiam, & ideò puniuntur *Franc. Marc. decis. 540. part. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Coriarij non emant coria piloſa cauſa reuenden-
di, niſi pro vſu ſua officina, & apotecha, vel
niſi emant ad curandum; & vendendum, nu.
2. vel niſi empta ſint coria iam curata, num. 3.
aut empta bona ſiat, quæ vltrà neceſſaria ſu-
perſint, num. 4.*
5 *Vſus cauſa emiſſe quis præſumitur coria piloſa,
& alia prohibita.*
6 *Præſumptio in dubio eſt pro reo.*

De Annona, &c. Pragm. VIII.

Collectan. V.

NEll'anno paſſato, &c.

1 Interdicit Coriarijs, nè poſſint eme-
re coria piloſa, cauſa reuendendi, niſi pro vſu
ſuæ officinæ, & apothecæ.

Pro perfecta cognitione diſpoſitorum in
hac pragmatica videndus eſt omninò *Seſe de-
ciſ Rot. Aragon 391. tom. 4.* vbi quòd Coriarius
poteſt emere, & vendere coria ad exercitium
ſui officij, & non ad reuendendum, & quòd li-
cèt ex ſtatuto, ibi, quælibet perſona prohibea-
tur emere coria adobata Regni, niſi emat ad
exercitium ſui officij, & ad vſus proprios, nec
2 ad reuendendum ea, tamen dicit, declaratum
per Locumtenentes poſſe curatores illa eme-
re ad curandum, & vendendum impunè, de
quo latiùs apud eum reperies multa cum re
iudicata.

3 Et ex litera pragmaticæ elijcias concluſio-
nem, prohibitionem verſari in emptione co-
riorum piloſorum; nec procedit in corijs iam
curatis, quæ iam mutarunt ſpeciem ex cura-
tione, & reductione ad perfectionem, & tin-
ctura, vt fusè idem *Seſe deciſ. 392. tom. 4.* vbi
4 plura coaceruat, dicens vlterius, huiuſmodi
prohibitionem non ſe extendere, quotiès re-
uenditio huiuſmodi coriorum fiat, eò quia bo-
na fide fuerunt empta, & poſtea tanta quanti-
tas emptori non fuiſſet neceſſaria, cùm diſpo-
ſitio prohibens reuenditionem non impediat,
reuendi bona fide empta, ſi ſuperſint.

Tali modo, quòd ſi Coriarius emerit quãti-
tatem coriorum piloſorum principaliter pro
vſu ſuæ apothecæ, ſi poſtmodùm mutato con-
ſilio vellet illa reuendere, quia aſpicit non ha-
bere neceſſitatem de tanta quantitate, licitè
poterit reuendere, & in pragmaticæ pœnas
minimè incidet.

5 Et hac occaſione ſignabis in dubio, quem
ſemper ſui vſus cauſa huiuſmodi coria piloſa,
& alia prohibita emiſſe præſumi, vt in termi-
nis probat idem *Seſe* cit. *deciſ. 392. num. 11.* red-
6 dens rationem, in dubio præſumptionem eſſe
pro reo.

SVMMARIVM.

1 *Frumenta, aliaq; victualia prohibentur emi per
triginta milliaria in circuitu Ciuitatis Neap.*
2 *Clauſula generalis,* non obſtantibus priuilegijs
in contrarium, *non derogat priuilegijs in cor-
pore iuris clauſis.*
3 *Priuilegia conceſſa miſerabilibus perſonis non
reuocantur, niſi ſpecialis de eis facta ſit men-
tio.*
4 *Clauſula generalis non tollit ea, de quibus ſpe-
cialiter eſt quis prouiſus.*
5 *Lex generaliter loquens non comprehendit cau-
ſas ſpecialiter priuilegiatas.*

De Annona, &c. Pragm. XVI.

Collectan. VI.

PErche trà gli altri penſieri,
&c.

Vigore huius pragmaticæ prohibetur emi
1 frumenta, millia, ordea, germana per triginta
milliaria circa fideliſſimam noſtram Ciuitatẽ,
niſi pro victu domus, & Notarios, ac Actua-
rios, & alios non poſſe ſcribere tales contra-
ctus, & ſi reperiantur talia inſtrumẽta, & obli-
gationes, quòd non poſſint liquidari, & exequi
ad inſtantiam nullius perſonæ, etiam præten-
dentis exemptionem, & priuilegium in cor-
pore iuris clauſum.

Meritò quidem Legiſlator fecit mẽtionem
in ſpecie de habentibus priuilegium in corpo-
re iuris clauſum, nam aliàs ipſi non compre-
2 hẽderẽtur, quoniam per clauſulam generalem,
non obſtantibus priuilegijs in contrarium, ijs
cẽſetur derogatum, quæ in corpore iuris clau-
ſa non ſunt, ſecùs tamen in his, quæ reperiun-
tur clauſa *clement. 1 de ſepult. l. 3. vbi gloſ. Cale
ſilent. lib. 12. Cabed. deciſ. Luſitan. 94.* quarè vi-
3 demus, quòd priuilegia, & conceſſiones con-
ceſſæ miſerabilibus perſonis non reuocantur,
niſi de his fiat expreſſa mentio, latè *Caſtill. de-
ciſ. 39. Maſtrill. deciſ. 129.* clauſula .n. generalis
4 nõ tollit ea, de quibus quis ſpecialiter eſt pro-
uiſus, & ideò non tollit priuilegium, in corpo-
re iuris clauſum, vt fuit deciſum in *Rot. Rom. in
cauſa Romana penſionis 29. Martij 1574. coràm
Orano.*

5 Et lex generaliter loquens non comprehẽ-
dit caſus, vel perſonas antiqua lege ſpecialiter
priuilegiatas *Griuell. deciſ. Senat. Dolan. 115.
num. 3.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Frumenta non reponantur intus Monaſteria, Ecclefias, vel alia loca pia, & ſi fiat à laicis, non debet tolerari à Superioribus Ecclefiaſticis, num.* 2.

3 *Debitores fraudulenti ad Ecclefiam cum bonis confugientes non debent ibi multo tempore tolerari ab Ecclefiaſticis, ſed ab Ecclefia ſunt eijciendi, & bona conſignanda hoc caſu Iudici ſæculari, num.* 4.

De Annona. Pragm. XXIII.

Collectan. VII.

ALli meſi paſſati, &c.

1 Hic ſtatuitur, nè frumenta reponantur intus Monaſteria, vel Eccleſias, aliaq; loca pia, vel perſonas Eccleſiaſticas.

2 Quòd ſi id à laicis fiat, non debet tolerari à Superioribus Eccleſiaſticis, ad quos ſpectat, vt
3 in ſimili videmus prouiſum contra debitores fraudulentos, ad Eccleſiam cum bonis confugientes, quos non debere ibi multo tempore tolerari, ſed ab Eccleſia eſſe eijciendôs, determinauit *Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatio in vna Baren.* 12. *Martij* 1600. de qua *Aldan. in compend. Canon. reſol. lib.* 3. *tit.* 8. *num.* 15.

4 Immò debitores in creditorum præiudiciũ bona ad Eccleſias tranſportare non poſſe, & tranſportatas Iudici ſæculari conſignanda eſſe, vt illa, cui de iure debentur, adiudicẽtur, *eadem S. Congregatio Epiſc. ſub die* 1. *Decembris* 1617. iudicauit, vt refert *Bonfadin. in pract. Eccleſiaſtic. cap.* 20. *nu.* 10.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio dicitur, emula, thyriaca, & contrauenenum primi iudicij.*

2 *Appellatio quid ſit, alia iudicialis, alia extraiudicialis, num.* 3. *quæ ſit iudicialis, quæ extra, num.* 4. *&* 5. *& inter ſe quomodò differant, num.* 6.

7 *Appellatio extraiudicialis in cauſis beneficialibus facta Parte præſente operatur citationem.*

8 *Mandatum ſpeciale requiritur ad faciendam appellationem extraiudicialem.*

9 *Attentata poſt appellationem extraiudicialem non reuocantur per viam attentatorum, tamquàm dependentia ex futuro euentu.*

10 *Lis pendere non dicitur per appellationẽ extraiudicialem.*

11 *Appellatio poteſt fieri per verbum,* appello, *in ſcriptis, & oretenùs, quid ſi non appelletur in continenti, num.* 12.

13 *Appellare qui tenetur in ſcriptis, & appellat viua voce, ſaluo iure appellandi in ſcriptis poterit poſtmodùm appellare in ſcriptis.*

14 *Appellatio in interloquutorijs debet ſemper fieri in ſcriptis.*

15 *Decreta interloquutoria, & diffinitiua inter ſe multùm differunt. num.* 16 17. *&* 19.

16 *Appellatione pendente à diffinitiua nihil innouari poteſt, in ea non requiritur expreſſio cauſæ, num.* 17. *ſecus in appellatione ab interloquutoria, num.* 18.

19 *Appellatio ſententiæ diffinitiuæ iuſtificari poteſt ex nouis probationibus, ſecus in interloquutoria, quæ eſt iuſtificanda ex antiquis actis.*

20 *Appellatio cõceditur ab omnibus Iudicibus tàm inferioribus, quàm ſuperioribus, delegatis, & ordinarijs, ſed non à ſententia Papæ, num.* 21. *vbi ratio.*

22 *Appellari an poſſit à ſententia Principis non recognoſcentis ſuperiorem, & quid ſi ſit prolata ex conſultatione aliorum.*

23 *A Delegato appellatur regulariter ad Delegantem.*

24 *Condemnatus appellat, & omnis intereſſe prætendens, licèt ipſe non ſit in iudicio.*

25 *Filiusfamilias poteſt appellare pro patre, abſq; mandato, & pro filio mater, num.* 26.

27 *Pater an poſſit appellare pro filia in cauſa libertinitatis, appellationem omittente.*

28 *Appellare poterunt quamquàm ipſi non condẽnatis emptor pro venditore non appellante, & è conuerſo.*

Cohæres paſſus condemnari per alium, num. 29.

Fideiuſſor debitoris euicta re, in qua fideiuſſit, num. 30. *& alij remiſſiue, num.* 31.

Omnis quiſquis ille ſit pro damnato ad patibulum, & ſi ille reſiſtat etiam differtur ſupplicium, num. 32.

Amicus pro amico, ac alius pro alio, tantò plus ſi fuerit cognatus, num. 33. *& extraneus pro extraneo, num.* 34. *ſiue in criminalibus, ſiue in ciuilibus, num.* 35. *&* 36.

37 *Coniunctus, vel alius ſi appellat pro alio, ratificatio ſubſequi debet, & infrà quot dies.*

38 *Connexitas operatur, quòd cauſas deuoluat, quæ aliàs non deuoluerent.*

39 *Appellatio vnius prodeſt alijs, etiam in correis criminalibus, num.* 40.

41 *Appellans non poteſt renunciare appellationi in præiudicium eius, cui appellatio prodeſt.*

42 *Appellans, & appellatus appellationem proſequi poteſt.*

43 *Appellatio ſapit defenſionem, & ſemper cenſetur permiſſa, niſi in ſpecie reperiatur prohibita, num.* 44.

45 *Appellari ab omnibus actis, & à quolibet grauamine poteſt, & potiſſimùm in cauſis requirentibus ſummariam cognitionem, num.* 46.

47 *Appellari in notorijs prohibetur, & num.* 48. *vbi declaratur.*

49 *Appellari an, & quandò, & quo iure poſſit à ſententia lata in poſſeſſorio momentaneo.*

50 *Ab Exequutore an, & quo iure appelletur, & quomodò, num.52. ſed à pronunciatione de exequendo appellatur, num.51.*

53 *A decreto, & praecepto de exhibendo quando appellari non poſſit.*

54 *A ſententia dationis alimentorum an appelletur, ſed à denegatione alimentorum appellatur, num.55.*

56 *Dos, & alimenta pari paſſu ambulant.*

57 *A ſententia in cauſa dotis tàm pro viro, quàm pro vxore ad effectum ſuſpenſiuum non appellatur, maximè vbi ineſſet inopia, num.58.*

59 *Canſentiens grauamini appellare non poteſt.*

60 *Appellationis à non admiſſione cauſa cognita facta non appellatur.*

61 *Appellari non poteſt à decreto, quàd quis exfractet de damo, nec à ſententia condemnatoria penſionis domorum, num.62. nec à ſententia lata in fauorem creditoris cenſualis in cauſa exequutionis cenſualis, num.63. nec à datione tutoris, num.64.*

65 *Appellatio ſi fiat à ſententia confirmata, appellationis actio oritur ex confirmante, non ex confirmato, & exequutio ſententiæ ſpectat ad confirmantem, num.66.*

67 *Appellationis in cauſa non poteſt deduci quod fuit deductum in cauſa principali.*

68 *Appellans ab interloquutoria non poteſt renunciare appellationi, & redire ad Iudicem, à quo inuito appellato.*

De Appellationibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 APpellatio, vulgò nuncupata, emula, thyriaca, & contraueneuum primi iudicij *Surd. deciſ.36. num.5. Præſes de Franch. deciſ.*
2 *637. num.5.* dicitur à minore, ſiuè inferiore Iudice ad maiorem, ſeù ſuperiorem prætextu grauaminis facta prouocatio *l.1. §. ſi quis ff. de appellat. Afflict. deciſ.51. ſub num.2. Franc. Marc. deciſ.233. num.4. tom.1. Gayl obſeruat. 41. num.10. lib.1.*

3 Diuiditur autem illa inter iudicialem, & extraiudicialem.

4 Iudicialis cenſetur ex negotio, & lite in Tribunali coràm Iudice agitata, ex cuius grauamine illato, vel comminato, illa oritur.

5 Extraiudicialis verò dicitur, quæ oritur à grauamine extra iudicium, de quo in *cap. cùm ſit Romana de appellat. cap. concertationi eod. tit. in 6. cap ſicut ſimili tit.*

6 Inter iſtas autem ſunt & aliquæ differentiæ, quarum prima inſurgit à Deciſionarijs tacta, quia appellatio iudicialis interponitur à grauamine illato *cap. bone memoria de appellat.* extraiudicialis autem interponitur à grauamine inferendo, & futuro *d. clem. ſicut eod. tit.* cuius diſparitatis ratio aſſignatur, nã lex præſumit admodùm de Iudice, & non ità de facili admittit futurorum appellationem, at ſecus in extraiudicialibus *Gayl obſeruat. 120. lib.1. Rot. in antiq. deciſ.376.*

7 Alia eſt, quia in cauſis beneficialibus appellatio extraiudicialis facta Parte præſente, operatur citationem, vimq; citationis ſubſtinet, ità vt appellatus abſq; alia noua citatione coràm Iudice, ad quem appellatur, cõparere debeat, & non comparendo proceditur contra eum vti contumacem *Rot. diuerſ. deciſ.24. par.3. Verall. deciſ.335. part.1.*

8 Similiter exoritur alia, quià ad faciendam extraiudicialem appellationem requiritur ſpeciale mandatum *Rot. diuerſ. deciſ.23. & 24. par. 3.*

9 Datur & alia, quia attentata poſt appellationem extraiudicialem per viam attentatorum non reuocantur, tamquàm dependentia ab euentu futuro *Faſtol. cauſ. 5. dub. 19. inter deciſ. Rat. Rom. in antiq.* & vide *Rot. in nouis deciſ.35.309. & 344.*

10 Inſuper aſſignatur alia, quia per extraiudicialem appellationem lis pendere non dicitur *Rot. in antiquis deciſ. 764.*

11 Poteſt appellatio fieri ſolùm per verbum, *appello*, tàm in ſcriptis, quàm oretenùs *l.2. ff. de appellat.* taliter, vt ſufficiat appellanti dicere, *appello*, vel *appello ad competentem Iudicem*, idque viua voce coràm Iudice ſententiam diffinitiuam proferente, poſt illius appellationem incontinenti, etiam illo pro Tribunali ſedente, & ad alios actus non diuertente, & in ſui præſentia, vt in actis per Notarium illam ſcribi faciat, aliàs ſi ex interuallo, poſt illius prolationem erit appellandum, tunc per libellum in ſcriptis erit appellatio facienda *l.2. & l. à ſententia §. fin. ff. de appellat. l. eos §. ſi quis autem in iudicio, & l. litigatoribus C. eod.* & vide *Epiſcopum Riccium deciſ. Cur. Archiep. Neapol. par.2. & Chriſtin. deciſ. Belgie. 114. vol.4.*

12 Quòd ſi non fuerit appellatum incontinenti, viua voce, ex interuallo debet produci libellus appellatorius, in ſcriptis, nec ſufficiat, quòd in illo dicatur, appellari in ſcriptis, quia debet fieri productio, & preſentatio dicti libelli, quæ ſcribatur per Notarium, vt tradit *Minſynger. obſeruat. 15. cent.3. obſeruat. 44. cent.4. & obſeruat. 12. cent.2. Verall. deciſ.36. num.3. par.1.*

13 Et quandò quis appellare debuiſſet in ſcriptis, & appellat viua uoce, ſaluo iure appellandi in ſcriptis, poterit poſtmodùm in ſcriptis appellare *Guid. Pap. deciſ.436. num.91.*

14 In interloquutorijs autem decretis ſemper appellatio in ſcriptis fieri debet, aliàs nihil iuuaret, nec ualeret, notatur in *cap. cordi de appellation. in 6. Guid. Pap. deciſ. 10. 11. & 12. Minſyng. obſeruat. 35. in fin. cent. 3.*

15 Nec mireris, me diſcrimē poſuiſſe inter de-
creta interlocutoria, & diffinitiua, quoniam
ipſa inter ſe in multis differunt.
16 Primò, quia appellatione pendente à diffi-
nitiua nihil innouari pōt, & in interlocutoria
pendente appellatione poteſt innouari, niſi
per ſuperiorē inhibeatur *c. nō ſolùm de appell.*
in 6. Minſyng.obſeru.44. cent.4. Chriſtin.*deciſ.*
Belgic.11.nu.6.vol.4.
17 Secūdò, quia in appellatione à diffinitina nō
requiritur expreſſio cauſæ *l.ſuo ff. de appellat.*
18 in appellatione verò ab interlocutoria debet
in ſpecie exprimi *cap.debitus honor de appellat.*
cap.cordi eod.tit.in 6. Guid. Pap.in deciſ.10. &
*11.Verali.in deciſ.137.num.3.par.3.*quæ debet
eſſe vera *cap. interpoſita de appellat.Caberan.in*
deciſ.6.& deciſ.84 nu.13. Guid.Pap.deciſ.12.&
quandò ſunt plures cauſæ, omnes ſunt expri-
mendæ, nec ſufficit ad acta referri *Vrſill. in*
deciſ.294.nu.3.Treuiſan.deciſ.4.lib.1.Minſyng.
obſeruat.15.35.& 36.cent.3.
19 Tertiò, quia diffinitiuæ ſententiæ appellatio
poteſt ex nouis probationibus iuſtificari *l.eos,*
qui la 1.§.ſi quid autem, & l.per hanc C. de ap-
pellat. at in appellatione ab interlocutoria, &
ex nouis probationibus iuſtificatio fieri non
poteſt, ſed ex antiquis actis venit iuſtificanda
clement. appellanti de appellat. Guid. Pap. deciſ.
20.ſub nu.2.& deciſ.15.& 436.Afflict.in deciſ.
79.ſub nu 3. ad cuius concluſionis limitatio-
nem vide *Balb.deciſ.442.*
20 Conceditur autem appellatio ab omnibus
Iudicibus inferioribus, vel maioribus tàm or-
dinarijs, quàm delegatis.
21 Quæ ſanè ceſſat aduerſus Papæ ſentētiam, à
qua nō appellatur, cùm Superiore careat *cap.*
anteriorum, 2. quæſt.6. cap.cuncta, cap. per prin-
cipalem 11. quæſt.3. quia ſingulorum Ordina-
rius eſt *cap. cum a nobis de elect.* & ità reſpectu
firmatæ concluſionis *Vataſc.deciſ.51. num.40.*
Franc.Marc.deciſ.55.tom.2.
Sicq; etiam dico reſpectu aliorum Princi-
22 pum, Superiorem non recognoſcentium *l.1.ff.*
à quib appell.ir. non licet, Minſynger.obſeruat.
*18.cent.5. Maſtrill.deciſ.32.*licèt reſpectu taliū
non deſint affirmantes, appellari poſſe, quotiès
ſententia ab ipſis prolata eſſet de conſultatio-
ne aliorum, vt patet apud *Capyc. deciſ. 115.*
*Grammat.deciſ.35. Vigel.deciſ.3.lib.2.*quorum
opinio vacillat, non negari ſuaptè nequit, quin
Principi ſententiam Conſiliarij adſiſtant, vndè
erit cogitandum.
Et reſpectu appellationis à Delegatis, ſta-
23 tuas alteram regulam, à Delegato regulariter
ad Delegantem appellationem eſſe inſtituen-
dam *l.1. ff quis, & à quo appella.l. fin.C.de iu-*
dic.l. fin.C.qui pro ſua iuriſdict. Gratian. deciſ.
Marcb.24. Franc. Marc.deciſ.345.& 419.tom.
1. vbi declarationes reperias, addo nouiter
Berlich. deciſ.133.
24 Condemnatus ſi quis ſit, ipſe appellat, ſi au-
tem alius intereſſe in cauſa prætenderet, non
obſtante, quòd in iudicio ipſe non fuerit, &
alius condemnatus extiterit pro ſuo intereſſe
appellare permittitur *l.ab exequutore §.alio ff.*
de appellat.l.1. ff.de appellat.recip.l.ſi procura-
torio §.ſed ſi alius ff quemadmod.appelland.ſit.
l.Dominus C.de appellat.
25 Filiusſamilias poterit appellare ſine man-
dato pro patre, & ipſius nomine *l.conſenſu §.*
filium ff.de appellat.recipiend. l.exigendi C.de
procurat. Guid.Pap.deciſ.203.num.1.
26 Filio condemnato, mater filij amore ducta
appellare poterit *l.1. in princip. ff. de appellat.*
recipiend. ſed & mater pietatis cauſa appellare
poteſt, filio condemnato.
27 Pater verò contra libertinitatem filio agen-
te victo, & appellationem omittente, ipſe ap-
pellare non prohibetur, maximè eo in poteſta-
te exiſtente, non quaſi defenſor, ſed ſuo nomi-
ne, vt rectè probatur in *l.ſi procuratorio §.ſi is,*
qui vbi gloſ.in verbo appellare ff.quand. appel-
land.ſit.
28 Alij multi appellare poterunt, ideò empto-
re, & de proprietate victo, & non appellante,
appellabit venditor, & è conuerſo venditore
agente, ſed victo appellabit emptor *l. ab exe-*
quutore §.alio ff.de appellat.Giurb.deciſ.8.num.
4.5.6.36.&37.
29 Cohæres paſſus condemnari per alium in
ſui præiudicium, non obſtante condemnatio-
ne facta in perſonam cohæredis, qui litigauit,
poterit appellationem interponere *l.à ſenten-*
tia in princip ff.de.appellat.
30 Fideiuſſores debitoris, ipſo debitore victo,
& ipſe fideiuſſor victo emptore in cauſa ven-
ditionis, pro qua fideiuſſerit, appellare pote-
31 runt, & alij, de quibus in *d.l.à ſententia per tot.*
ff. de appellat.
32 Pro damnato ad patibulum, ſiuè ad mortē,
quiſquis ille fuerit appellās auditur; & ſi dam-
natus appellanti reſiſtat, adhùc differtur ſup-
plicium *l. non tantùm ff. de appellat.* vbi dicit,
humanitatis cauſa id permitti.
33 Amicus pro amico, ac alius pro alio ſine
34 mandato appellare poterit, tantò plus ſi fue-
rit cognatus pro cognato, etiam extraneus
pro extraneo *l.1. ff.an per alium cauſ.*quo caſu
35 in criminalibus in caſu condemnationis, non
ſolùm non requiritur principalis condemnati
ratificatio, ſed, vt dictum ſupra proximè, nec ſi
reluctet, appellatio facta refutatur *Balb.in de-*
ciſ.257.
36 Pro ciuilibus autem fieri poſſe appellatio-
nem per alium pro alio, dicit *tex. in d. l. 1. &*
l.2. ff. an per alium cauſ. appellat. reddi poſſ.
Puteus deciſ. 469 lib.2. Rot. in recent. in deciſ.
191.num.1. par.2.tom.1.
37 In quibus cauſis ciuilibus, dum coniunctus,
vel alius appellat, debet intra decem dies ſub-
ſequi ratificatio, aliàs illi, decem diebus elapſis
ratificatio non prodeſt, quia ratificatio tem-

pus hodiè requirit *l. bonorum ff. rem ratam haberi*, debetq; fieri eadem ratificatio appellationis tunc temporis, quando fieri debebat actus principalis, ſcilicèt ipſa appellatio, vide *Cacber. deciſ.* 119. *num.* 23. *Guid. Pap. deciſ.* 13. & 436. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 6. *à num.* 21. *cum ſeq.* & *deciſ.* 49. *num.* 29 & *deciſ.* 41. *num.* 25. *Amat. deciſ. Marcb.* 3. *Rip. obſeruat.* 123. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 49. *num.* 4.

Qui decem dies currunt à die ſcientiæ appellationis *Magon. d. deciſ.* 6. *Maſtrill. deciſ.* 150. *Anna ſing.* 100.

38 Connexitas, communio, ac vnio cauſæ operantur, quòd cauſas deuoluunt ob appellationis connexitatem, quæ aliàs non deuoluerent *Maſtrill. deciſ. Sicil.* 42. *nu.* 7. *Præſes de Francb. deciſ.* 269 *num.* 1.

39 Vnius appellatio alijs prodeſt *l.* 1. & 2. *C. ſi vnus ex plurib. appellauer. l. ſi qui ſeparatim §. fin. ff. de appellat. cap. vna ſententia de appellat. Puteus deciſ.* 469. *lib.* 2. *Rot. in recentior. deciſ.* 191. *num.* 1. *in fin. par.* 2. *tom.* 1. *Gayl obſeruat.* 126. *num.* 3. *lib.* 1.

40 Ampla, procedere etiam in correis criminalibus, vt vnius appellatio alteri proſit, vt dixit *Rot. in vna Bononien. prætenſa falſitatis coràm R. P. D. Lugdunen.*

41 Et appellans non poteſt renunciare appellationi in præiudicium eius, cui ſua prodeſt ap-
42 pellatio *Præſ. de Franch. deciſ.* 658. dicens *deciſ.* 467. appellãtem, & appellatum appellationem exercere poſſe.

43 Appellatio ſapit defenſionem *l.* 1. *ff. de appellat. cap. cum ſpecials §. porrò eod. tit.* & ſemper
44 intelligitur permiſſa, niſi in ſpecie reperiatur prohibita *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.* 113. *vol.* 4. *Præſ. de Franch. deciſ.* 556. vbi, quòd in dubio appellationi eſt deferendum *idem deciſ.* 637. *num.* 7. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 39. *num.* 11. cùm titulus appellationis ſit permiſſorius *Præſ. de*
45 *Franch. deciſ.* 684. quarè regulariter ab omnibus actis, & grauaminibus appellari eſſe licitum, proponunt *Cacber. deciſ.* 61. *num.* 6. *Barz. deciſ. Bonon.* 47. *num.* 20. *Macerat. reſol.* 22. *lib.* 2. *var. Surd. deciſ.* 36. *num.* 23. *Præſ. de Franch. deciſ.* 120. *num.* 4. *Gratian. deciſ.* 9. *num.* 3. & po-
46 tiſſimùm in cauſis requirentibus ſummariam cognitionem *Cabed. deciſ. Luſitan.* 66. *part.* 1.

47 In notorijs autem ſubintrat appellationis prohibitio *cap. propoſuit de appellat. Grammat.*
48 *deciſ.* 36. *num.* 31. dummodò tamen ſimus in notorio per euidentiam, vel niſi inferatur rationabilis aliqua cauſa, quia tunc in notorijs admittitur appellatio, & quandò ſumus in notorio, per famam defertur appellationi, ſicq; videmus practicari.

49 A' ſententia lata in poſſeſſorio momentaneo de iure ciuili non datur appellatio *l. vnica C. ſi de moment. poſſeſſ. Guid. Pap. deciſ.* 37. *Balb. deciſ.* 477. *Creſcent. deciſ.* 5. *de appellat. Cacber. deciſ.* 20. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 20. *num.* 15. & *deciſ.* 38. *Amat. deciſ. Marcb.* 15. *Gama deciſ. Luſitan.* 300. *Gayl obſeruat.* 147. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 120. *tom.* .... *in recentior.* & *deciſ.* 150. *par.* 2. *tom.* 2. *Barz. deciſ.* 78. ſed id intelligi, quòad effectum ſuſpenſiuum, non autem deuolutiuum, fuiſſe declaratum in noſtro Sacro Conſilio fatetur *Afflict. deciſ.* 269. quem etiam videas in *deciſ.* 77. *Capyc. deciſ.* 34. *Cacber. deciſ.* 29. *Peregrin. deciſ.* 97 *num.* 17. & *deciſ.* 98. *num.* 4. *Benintend. deciſ.* 17. *Laurent. deciſ.* 73. & 165. *Caſtill. deciſ.* 42. *num.* 20. *Chriſtin. deciſ. Belgic.* 121. *vol.* 4. & de iure canonico indiſtinctè in poſſeſſorio admitti appellationem, fundauerunt *Capell. Tboloſ. deciſ.* 500. *Puteus deciſ.* 293. *lib.* 2. *Balb. deciſ.* 445. & plures alij ex nominatis Deciſionarijs *loc. cit.*

50 Ab exequutore non appellatur, tàm de iure canonico, quàm ciuili *Magon. in deciſ. Lucenſ.* 48. & 62. licèt contrarium teneat *Rot. diuerſ.*
51 *deciſ.* 208. *part.* 3. ſed à pronunciatione de exequendo appellari poſſe, fatetur *Guid. Pap. deciſ.* 574. verùm in exequutiuis appellationẽ pro-
52 cedere quòad remedium deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuum, dicit *Capyc. deciſ.* 1. *num.* 19 & ſic obſeruare *Rotam*, patet apud *Canaler. deciſ.* 312.

53 A' decreto, ſeù præcepto de exhibendo non appellatur, ſi conſtet, quòd rem, & commoditatem exhibendi habeat, vel dolo deſiſſet poſſidere *Gratian. deciſ. Marcb.* 97. *num.* 9 & 13.

54 A' ſententia, & decreto dationis alimentorum non datur appellatio, ſed exequitur *l. ſi quis à liberis §. ſi vel parens ff. de liber. agnoſcẽd.* & *l. ſi neget ff. eod. tit. Afflict. deciſ.* 152. *Vrſinus deciſ.* 73. *num.* 4. *Reuſner. deciſ. German* 9. *num.* 7. *lib.* 2. licèt contrarium ſequi videatur *Barz. deciſ.* 69. *num.* 18. & *ſequent.* quorum diſcordãtiam concordabis, vt reſpectu alimentorum futurorum nõ habeat locum appellatio, at reſpectu præteritorum, illa concedatur *Vrſill. deciſ.* 152. *Milanenſ. deciſ.* 5. *num.* 32. & 33. *lib.* 1. *Verall. deciſ.* 24. & 38. *par.* 1. vel dicas, quòd ſi alimenta petantur officio iudicis, tunc ab eius decreto non appellatur, ſin verò iure ordinario, tunc appellari poterit *Cacber. deciſ.* 25. *nu.* 20. *Verall. deciſ.* 98. *par.* 1. ſed à decreto dene-
55 gationis alimentorum benè datur appellatio *Rot. deciſ.* 537. *ſub num.* 8. *par.* 1. *tom.* 2. *in recentior.*

56 Et quia dos cum alimentis in eadem ſedet cuna, à ſententia in cauſa dotis lata, tàm pro
57 viro, quàm pro vxore ad effectum ſuſpenſiuum pariter appellatio denegatur *Cacber. de-*
58 *ciſ.* 25. *num.* 20. *Gratian. deciſ. Marcb.* 72. vbi eò maximè, ſi viri, vel vxoris inopia ineſſet, quod repetit *deciſ.* 214. & 220.

59 Et vbi quis grauamini conſenſit, appellare nequibit *Magon. deciſ. Florent.* 126. *num.* 2.

60 Sic etiam à non admiſſione appellationis, cauſa cognita facta, ità *Gratian. deciſ. Marcb.* 8. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riet. deciſ. Curia Ar-*

chie-

chiepiſcopalis Neapolis ..... *par*. 2.

61 A' decreto, quòd quis exfracťet de domo prohibetur appellatio *Grammat.deciſ.*58.*num.* 15. *Barz.deciſ.Bonon.*115.*num.*10. *Garocc.deciſ.*19 *num.*34. *Caſtill.deciſ.*42.

62 Vel à ſententia condemnatoria penſionis domus, vt fusè apud *Thor. vot deciſiu.*64. vel à ſententia lata in fauorem creditoris in cauſa

63 exequutionis cenſualis *Leo deciſ. Valent.* 197. *lib.*2.

64 A' datione tutoris nec datur appellatio *Leo deciſ.Valent.*151.*lib.*2.

65 Appellatio ſi fiat à ſententia confirmata, ap-

66 pellationis actio oritur ex confirmante, non ex confirmato, vndè pariter exequutio ſententiæ ſpectat ad confirmantem *Praſ. de Franch. deciſ.*510. *Minſynger.obſeru.*94.*cent.*4.*& obſer.* 24.*cent.*6.*Caſtill.deciſ.*St.*il.*84.*Gayl obſeru.*113. *lib.*1. *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.*21.*vol.*1.*& deciſ.*113.*vol.*4.

67 In appellatione non poteſt deduci idem, quod in cauſa principali fuit deductum *Praſ. de Franch. deciſ.*668.

68 Appellans ab interloquutoria nō poteſt renunciare appellationi, & redire ad Iudicem, à quo inuito appellato *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.* 118.*num.*6.*vol.*4.

SVMMARIVM.

1 *Fatalia currunt in Sacro Conſilio.*
2 *Appellatio debet fieri infrà decem dies.*
3 *Quinquaginta dies dantur ad præſentandum copiam proceſſus ad Iudicem, ad quem.*
4 *Copia proceſſus an admittatur per Sacrum Cōſilium poſt lapſum quinquaginta dierum.*
5 *Appellatio à ſententia Magnæ Curiæ Vicariæ debet fieri infrà decem dies, nec non infrà di-ctum tempus literas inhibitoriales obtinere.*
6 *Appellatio præſumitur in dubio interpoſita infrà decem dies.*
7 *Reſtitutus ad appellandum, debet appellare infrà decem dies à die reſtitutionis.*
8 *Renunciatio appellationis infrà quod tempus eſt facienda.*
9 *Dies ad appellandum non ſunt vtiles, ſed continui.*
10 *Dies ad appellandum currunt à die ſcientiæ.*
11 *Appellatio poſt decem dies non admittitur, etiā de conſenſu Partium.*
12 *Appellandi tempus non currit ſtante paupertate, & quarè, nu.*13.
14 *Procurator non appellans infrà decem dies à die notitiæ, Dominus appellare poteſt.*
15 *Procurator ſi fraudoloſè eſt verſatus cum Partibus, poterit Dominus appellare.*
16 *Appellans habet annum ad proſequendum appellationem, & ex cauſa habet alium, nu.*17.
18 *Appellationum genera tria ſunt, & quæ currunt de momento ad momentum, nu.*19.
20 *Fatalia legis, & hominis ſunt paris effectus, & quomodò differant, nu.*21.
22 *Appellatio in Camera poteſt interponi vſq; ad decennium.*
23 *Tempus fatale introducendæ appellationis an poſſit prorogari, remiſſiuè.*
24 *Appellatio dicitur deſerta, ſi infrà annum non fuerit finita.*
25 *In cauſis appellationum, vel ſupplicationum vltimus menſis anni expectandus eſt.*
26 *Prorogatio lapſi fatalis à quo tempore incipiat.*
27 *Impedito proſequi appellationem infrà annum datur alius annus.*
28 *Prorogatio fatalium, ſimpliciter conceſſa vſq; ad quod tempus intelligatur.*
29 *Fatalia prorogantur, ſi quid in primo anno actum fuerit.*
30 *Fatalia currunt pendente nullitate tertiæ ſententiæ.*
31 *Fatalia non currunt ſtante compromiſſo.*
32 *Fatalia non currunt tempore peſtis.*
33 *Appellatori creditur, ad hoc vt non currant fatalia.*
34 *Fatalia non currunt, ſi facto Principis appellatio non proſequuta fuit.*
35 *Fatalia non currunt, ſi prorogantur per Partiū conſenſum, & ità habuit in facto Author, num.*36.
37 *Fatalia non currunt exiſtente iuſto impedimēto*
38 *Fatalia non currunt mortuo appellante.*
39 *Fatalia nō currunt, quandò Procurator doloſè non proſequitur appellationem.*
40 *Fatalia non currunt hæreditate iacente, niſi detur Curator.*
41 *Fatalia non currunt ſuper attentatis.*
42 *Fatalia non currunt ſtante Partis aduerſæ cauillatione.*
43 *Fatalia non currunt, ſi ſtat per Iudicem.*
44 *Appellatio non dicitur deſerta, ſi intrà bienniū fuerit pronunciatum.*
45 *Fatalia non currunt à ſententijs Præfecti Prætorio.*
46 *Fatalia non currunt pendente relatione facienda per Magnam Curiam.*
47 *Fatalia currunt in cauſis minorum.*
48 *Fatalia currunt à die interpoſitæ appellationis.*
49 *Fatalia aliquandò prorogantur per Partium cōuentionem, & quomodò probetur, remiſſiuè.*
50 *Prorogatio fatalium quomodò fiat in Curia Romana.*
51 *Prorogatio ab Auditore in vim innocentiæ requirit Partis citationem.*
52 *Fatalia impedita per mandatum de ſuperſedendo quandò currere incipiunt.*
53 *Impedimentum contrà fatalia eſt probandum, etiam ſi de illo non ſit proteſtatum.*
54 *Reſtitutio non datur aduerſus lapſum fatalium.*
55 *Appellans ad plures Iudices, vt teneat appellatio quid requiritur.*
56 *Contumax an debeat appellare infrà decem dies à die citationis.*

De

De Appellationibus. Pragm. I.

Colleɛt. II.

APpellationum tempora,&c.

1 Mandat, fatalia currere etiam in Sacro
Conſilio, prout & currere corám Prin-
cipe eſt videre penès *Franc. Marc. deciſ.*420.
*tom.*1.*Praſ. de Franch. deciſ.*646.dicentē, illa
currere in cauſis reclamationum, etiam ſi ha-
beretur recurſus ad Regiam Cancellariam,li-
cèt obſeruationem talium ſatalium non habe-
re locum in Conciſtorio Principis .fateatur
*Chriſtin.deciſ.Belgic.*114 *vol.*4.

2 Debet autem fieri appellatio infrà decem
dies, & appellatione interpoſita infrà dictum
3 tempus,dantur alij quinquaginta dies ad præ-
ſentādam copiam proceſſus corám Iudice, ad
quem,iuxtà *Conſtit. Regn.* incipit *Appellationū
tēpora*, mentionatā in hac Pragmatica, quam
Conſtitutionem edidit Federicus II. Impera-
tor, in illa ſtatuens quinquaginta dies à tem-
pore appellationis ad introducēdam actorum
copiam corám Iudice, ad quem eſt appella-
tum, aliás ſententia tranſit in authoritatem
rei iudicatæ.

4 Sed licèt per talem Conſtitutionem copia
proceſſus debeat præſentari, vt ſuprà, infrà
quinquaginta dies, vel infrà paucos dies poſt,
dummodò non excedant tres, vel quatuor
Gam. deciſ. Luſit 232. tamen Sacrum noſtrum
Conſilium Neapolitanum de æquitate admit-
tit præſentationem etiam longè poſt, & illius
reuiſionem ex eiſdem actis facit, niſi ſententia
fuerit declarata, feciſſe tranſitum in rem iudi-
catam, & appellatio fuerit declarata deſerta
Afflict. deciſ. 79. *&* 243 licèt id intelligatur,
quandò eſt porrecta ſupplicatio,cauſaq; com-
miſſa, & fuerint adimpleta adimplenda,aliás
ſecus,indè in cauſa Lauræ de Anna reclaman-
tis à ſententia lata contrà ſe,nec curantis por-
rigere ſupplicationē reclamationis poſt trien-
nium à die executionis ſententiæ, Sacrum
Conſilium iunctis Aulis iudicauit,reclamatio-
nem fuiſſe deſertam in anno 1574.penès An-
griſanum, deindè Groſſum Actuarium.

5 Quòd ſi ſententia eſſet lata à Magna Curia
Vicariæ, nedùm appellatio eſt facienda infrà
dictum tempus decem dierum, ſed eſt neceſſe
obtineri inhibitoriam in forma à Conſiliario,
cui cauſa fuit commiſſa, aliás elapſo tali ter-
mino, indiſtinctè practicatur in dicta Magna
Curia procedi ad exequutionem ſententiæ.

6 Infrà quod quidem decem dierum tempus
appellatio in dubio præſumitur interpoſita
Rota in Nouis deciſ. 39. *de appellat.* dicens *de-
7 ciſ.*62.*eod.tit.*reſtitutum ad appellandum tene-
ri appellare infrà decē dies à die reſtitutionis,
non enim dubitatur, aduerſus lapſum decem
dierum ad appellandum poſſe quem reſtitui
*Faber deciſ.*47 *C. de appellat.* quo interim non
tranſit ſententia in rem iudicatam, dicens
8 *deciſ.*8.*C. de tempor. appellat.* renunciationem
appellationis eſſe infrà eundem tempus fa-
ciendam.

9 Qui dies non ſunt vtiles, ſed continui *Viu.
deciſ.*266.*D.Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neap.*
76.*par.*2.& vide *Garz. à Tholeto deciſ.*124 vbi
in materia appellationis quomodò ſunt dies
10 computandi, curruntq; à die ſcientiæ *Rota in
Antiq.deciſ* 49.*de appellat. Guid Pap.deciſ.*436.
*Capyc.deciſ.*130. *Zuccar.deciſ.crim.*33. nec ſuf-
ficit quælibet notitia, ſed ea,quæ ſpecificè ha-
betur per actum intimationis *Barz. deciſ.*153.
*Cacher.deciſ.*142.*num.*35. *Capyc.deciſ.*139.*nu.*
4.*Gratian. deciſ.*111. *Reg. Rouit. deciſ.*16. iſtos
decem dies currere à die aſſignationis copiæ
ſententiæ, eiuſq; tenoris, fundat *Leo deciſ.Va-
lent.*142.*lib.*2.

11 Nec de conſenſu Partium poteſt victus ad-
mitti ad appellandum poſt lapſos decem dies
datos ad appellandum,licèt ſecus ſit in termi-
no dato ad proſequendam appellationem in
tempore interpoſitam, vide *Gama in deciſ.Lu-
ſitan.*389

12 Non currit tamen tale tempus, ſi ob pau-
pertatem quis appellare nequiuiſſet *Garz. à
13 Tholeto deciſ.*34.quia paupertas excuſat à de-
ſertione *Boer deciſ.*247.*n.*14 *Theſaur.deciſ.*10.
*nu.*9.*Viu.deciſ* 268. *num.* 5. *Minſynger obſer-
uat.*97.*cent.*4 *Guid. Pap.deciſ.* 56.*&* 436.*Chri-
ſtin.deciſ.Cur. Belgic.*116 *vol.*4.

14 Et ſi infrà tale tempus Procurator cauſæ
non appellauerit ab illa, infrà decem dies à die
notitiæ ſententiæ Dñs appellare poterit *Guid.
Pap.dec.*436. *Affli.deciſ.*344.vbi loquitur in re-
clamatione à ſententia Sacri Conſilij, quam ſi
infrà decem dies non fecerit Procurator,tunc
Dominus poteſt, & non currunt dies, niſi à
tempore ſcientiæ,quod procedit etiam in ap-
pellatione, quia prouocandi neceſſitas Pro-
curatori incumbit, licet non proſequendi *l. ſi
Procuratores §. ſi ignorantes ff. mandat Ca-
pell.Tholoſ.deciſ* 101.& ſeruari in Pariſienſ.Se-
nat. fatetur *Gall. deciſ.* 112. *&* 116. & ſi Pro-
curator fuiſſet verus contumax, poterit Do-
minus appellare *Capyc. deciſion.*139. Quandò
15 verò Procurator eſt fraudoloſè verſatus,
vel colludendo cum Partibus, tunc Do-
minus poterit appellare *Vrſill deciſ.*344.& eo
caſu locum habet pro Domino actio contrà
Procuratorem pro damnis,& intereſſe ex do-
lo *Amat.deciſ.March.*37.*nu.*14.*Boer.deciſ.*285.
*nu.*9.10.*&* 11.

16 Interpoſita iam appellatione infrà dictum
tempus, appellans habebit annum ad proſe-
quendum,quia annus primum fatale appella-
17 tur, & ſi iuſta cauſa impeditus fuerit appel-
lans, conceditur ei alter ſecundus annus, qui
ſecundum fatale nominatur *auth. ei, qui C. de
tem-*

tempor. appellat. cap. ex ratione extrà eod. tit. Clem.ſicut ſimili tit.

Et pro coronide huius pragmaticæ nota
primò, deciſiones Cameræ Imperialis apud
Minſynger.in obſeruat. 12. *cent.*6.*& deciſ. Gu-*
18 *gliel. Rot. Spirenſ.*218.*par.*3. ex quibus depro-
mes, quòd appellationum tria sūt fatalia, ſcili-
cèt alia ad interponendam, quædam ad intro-
ducendam coràm Iudice appellationem, cete-
ra ad finiendam appellationem ſpectant, prio-
19 ra duo tempora continua ſunt, & de momen-
to ad momentum in Camera currunt, idpotè
decemnium, intrà quod appellari debeat, &
ſemeſtre à Camera præſcriptum, vel etiam
tempus, quod Iudex, à quo præſtituit, niſi enim
huiuſmodi tempora exactè ſeruentur, appella-
20 tio pro deſerta habetur, ſunt vtraq; fatalia
legis, & hominis eiuſdem effectus, niſi quòd
21 legis à Iudice, à quo minui, non autem proro-
gari poſſunt, hominis verò fatalia ab ipſo Iudi-
ce, à quo intrà terminum à ſe conceſſum rectè
prorogantur, quàmuis fatalia proſequendæ
appellationis in Camera non attendantur, nè
inſtantia triennio pereat, tamenſi huiuſmodi
tempora coràm inferioribus Iudicibus ſeruata
non ſint, appellatio in Camera ſimiliter velut
deſerta reijcitur, nec acceptatur, ſed cauſa ad
priorem Iudicem pro exequutione remitti-
tur, & ideò pro cautela traditur, vt Procura-
tores coràm Iudicibus non ſemel, ſed pluriès
de ſua diligentia, & fatalibus non lapſis, vel
labendis proteſtentur.

Nota ſecundò, deciſionem eiuſdem Came-
ræ Imperialis apud *Gayl.in obſeruat.*139.*par.*1.
22 vbi quòd decemnium ad interponendam ap-
pellationem etiam in cauſis feudalibus obti-
net, & etiam in ſupplicationibus, vt hoc de-
cemnij tempus currat, duo neceſſaria ſunt, ſci-
licèt, quòd victus ſciat, ſententiam prolatam
eſſe, & ſciat, contra ſe, vel ad ſui præiudicium
dictam eſſe.

Nota tertiò, deciſionem eiuſdem apud *eun-*
23 *dem in obſeruat.*140.*par.*1. vbi habes, quale ſit
fatale introducendæ appellationis, à quo poſ-
ſit prorogari, & an tempus feriarum poſſit
prorogari.

Nota quartò, deciſionem *eiuſdem* 141.*par.*1
24 vbi, quòd ad finiendam appellationis cauſam
annus, ſiue ex cauſa, biennium conceditur, id-
què in quacunq; procedit, intra quod ſi finita
non fuerit cauſa, deſerta eſt, & quòd hæc fata-
lia à tempore interpoſitæ appellationis cur-
rere incipiunt, ſed dies interpoſitæ non conſi-
derantur, neq; inter fatalia computantur.

Nota quintò deciſionem Parlamenti Delfi-
25 nalis apud *Franc. Marc.in deciſ.*143. vbi, quòd
tam in cauſis appellationum, quàm ſupplica-
tionum, ac recurſuum vltimus menſis anni,
vel biennij expectandus eſt.

Nota ſextò, deciſionem *Rot. Roman.* apud
*Puteum in deciſ.*395. vbi reſolutum eſt, proro-
26 gationem à die lapſi fatalis factā à fine bien-
nij, non autem à fine anni intelligi debere.

Nota ſeptimò *deciſionem Rotæ in antiquis*
60.de appellat. vbi habes, quòd ſi quis iuſtè
27 impeditus fuerit, ità vt appellationem inter-
poſitam proſequi, vel finire infra primum an-
num non potuerit, ſecundum petere, & com-
pletum habere permiſſum eſt, at ſi infra ſecun-
dum impedimentum iuſtum natum fuerit, tan-
tum temporis ſuperadditur, quantum impe-
dimentum ſuperfluit.

Nota octauò, *deciſionem eiuſdem Rot. Ro-*
28 *man.*18.*par.*2.*diuerſ.* vbi quandò fataliū pro-
rogatio ſimpliciter conceſſa ad appellationem
conceſſam reſtricta non eſt, tunc quadriem-
nium, quod in reſtitutione conceditur, lapſum
non eſſe viſum eſt, cùm enim tàm appellatio-
nis, quàm negotij principalis cauſa commiſſa
fuerit, Baiardus iuſtiſſimam cauſam habuit, cur
in appellatione tantum proceſſerit, ſicut di-
centi de nullitate ſententiæ tempora appella-
tionum non currunt, ſi probabili ratione mo-
tus fuerit, cùm verò fatalium prorogatio ad
appellationis cauſam reſtricta eſt, aliter deci-
ſum eſt.

Nota nonò, *deciſionem eiuſdem Rot. Rom.*
181.*par.*1. *diuerſ.* vbi fatalia prorogātur, ſi quid
29 in primo anno actum fuerit.

30 Nota decimò, fatalia ſecundæ currere pen-
dente iudicio nullitatis tertiæ ſententiæ *Put.*
*deciſ.*106.*par.*2.

31 Deſinunt aūt currere fatalia pendente cō-
promiſſo *Faber in dec.*2.*C. de tempor. appellat.*
*Gratian.deciſ.Marcb.*173.

32 Nec fatalia habent locum tempore peſtis
*Faber deciſ.*3.*C.de tempor. appellat.*

33 Item creditur appellatori, nè currant fatalia
*idem in deciſ.*10.*eod.tit.*

34 Inſuper non currunt fatalia, ſi facto Princi-
pis Litigator appellationem proſequi non po-
tuerit, vt in *auth.ſed & lis eod.tit.*& vide *The-*
*ſau.in deciſ.*10.*& Guid.Pap.in deciſ.*135.

35 Nec etiam currunt prædicta tēpora, ſi fue-
rint Partium conſenſu prorogata *Minſynger.*
*cent.*3.*obſeruat.*49. quod habui in facto in cau-
36 ſa illorum de Pinto, & Marci Aurelij Bian-
chegij.

37 Item non currunt fatalia, exiſtente iuſto im-
pedimento, cum proteſtatione, & probato
per teſtes, quòd cauſa erat talis, quæ non po-
terat expediri per Procuratorem *Ludouic.dec.*
*Peruſin.*36.*& Minſynger.cent.*3.*obſeruat.*59.

38 Intellige etiam, prædicta fatalia non curre-
re, mortuo appellante *Creſcent. deciſ.* 4. *de ap-*
pellat.

39 Nec pariter currere prædicta tempora,
propter doloſam Procuratoris negligentiam
in non proſequēdo appellationem, refert *idem*
*Creſcent.in deciſ.*7.*eod.tit.Caſſad.deciſ.*5.*eod.tit.*

40 Non enim currunt, hæreditate iacente, do-
nec ipſi detur Curator *Mohed.dec.*40. vbi etiā
de-

decidit, quòd mortuo vno ex Litigatoribus, tenetur alter prorogare fatalia, nè ei currant.

41 Nec etiam currunt prædicta tempora appellanti ſuper attentatis, quia proſequutio attentatorum impedit fatalium curſum *Rot. in deciſ.*15.*&* 29. *de appellat.in antiq.*

42 Deſinũt autem currere, ſtante impedimento proueniente ex Partis aduerſæ cauillatione *Maſtrill.in deciſ.*185.licèt loquatur in prima inſtantia.

43 Item nõ currunt fatalia,ſi ſtet per Iudicem, vt in *auth. ſi appellationem C. eod.* & vide *Cacher. in deciſ.*12.

44 Nec enim dicitur deſerta appellatio, ſi intra biennium fuerit pronunciatum, prout in ſchedula, quæ poſt biennium fuit reſoluta in interloquutoria *Verall.in deciſ.* 30. *par.*1.

45 Inſuper prædicta tempora non currunt in cauſis reclamationum à ſententijs Præfecti Prætorio, vt in noſtro Sacro Conſilio, ità *Afflict. in deciſ.*78. & dicit vnum verbum *Capyc. deciſ.*109.nihilominùs hodiè non habet locum ex decreto interpoſito per Sacrum Cõſilium, vt apparet ex *deciſ.Gram.*13.& ſimile huic decreto ſtatutum Grationopoli, vt per *Guid. Pap.in deciſ.* 135.

46 Neq; hæc fatalia currunt in cauſa,pendente relatione facienda per Magnam Curiam Vicariæ in Sacro Conſilio, iuxtà ipſius ordinem, vt in Sacro Conſilio verbum faceret Magna Curia de aliquo incidenti, vt pluriès deciſum dicit *Vrſill.in deciſ.*78.

47 Sed quæro, nùm fatalia cõputentur in cauſis minorum, ſicut & in maiori deciſum affirmatiuè refert *Amat.deciſ.*56.

Et an tempus fatalium locum habeat etiam in cauſis ſpiritualibus,affirmatiuè *idem deciſ.*9.

48 Et à quo tempore incipiunt currere fatalia, deciſum à die interpoſitæ appellationis *Put.in deciſ.*151.*&* 154.*lib.*2.

49 Et fatalia quamdiù prorogentur Partium conuentione, & hoc quomodò probetur, declarat *Theſaur.deciſ.*244.

Et loco prorogationis fatalium quid fiat de ſtylo Rotæ *Cæſar de Graſſ. in deciſ.*4. *de appellat.*

50 Et fataliũ prorogatio quomodò fiat in Curia Romana vigore Innocentianæ, vide *Cre-*

51 *ſcent.in deciſ.*3. *de offic. delegat.* & prorogatio ab Auditore non in vim Innocentianæ facta an requirat Partis citationẽ,affirmatiuè *Caſſador.deciſ.*7.*de appellat.*

52 Et fatalia impedita per mandatum de ſuperſedendo quando incipiant currere *Rot. diuerſ.deciſ.*287.*par.*3.

53 Et Impedimentum ſit probandum contra fatalia,etiam ſi de illo proteſtatum non ſit, affirmatiuè *Verall.in deciſ.*72.*&* 73. quæ proteſtatio de impedimento an, & quandò neceſſaria ſit *Gratian.in deciſ. Rot. Marchiæ* 120.

Et an fataliũ recurſus impediat ſẽtẽtiã ob iniuſtitiã impugnari, negatiuè *Seraphin.in dec.*

54 78.ſed an detur reſtitutio aduerſus lapſũ fatalium, vide *Franch.in deciſ.*284.vbi negatiuè, & vide *Giurbã in deciſ.* 18. *&* 33. *Caſtill. in deciſ.* 23.*Ludouic. in deciſ.*36. *& Farinac.in deciſ.*77. *in antiq.* vbi probat, quandò ſententia à qua fuit appellatum eſſet notoriè iniuſta ex eiſdem actis, poſſet procedi in cauſa appellationis, non obſtante lapſu fatalium.

55 Appellans autem ad plures Iudices, vt teneat appellatio, opus eſt, vt infra decem dies eligat,coràm quo velit proſequi *Cacher. deciſ.* 30.licèt contra *Gratian.deciſ.*199.*& Rot.deciſ.* 33.*de appellat.*

56 Sed an appellare debeat cõtumax infra decem dies à die citationis,hoc eſt ſcientiæ,vel à die ſẽtentię,diſtinguẽdo cõcludas, quòd vel in citatione ſit perẽptoria expreſſa, vel trina monitio interuenerit,quæ operatur vicẽ peremptorij, vel Iudex viua voce monuerit Partes ad audiendam ſententiam, quæ monitio habet etiam effectum peremptorij, & non poteſt à tali prolata ſententia appellari, aut citatio non eſſet peremptoria, & ſententia eſſet nulla, & tunc admitteretur *Capyc.deciſ.*139.

SVMMARIVM.

1 *Aſſiſtentiæ ſententia quandò non patiatur appellationem,& nu.*5.

2 *Executio parata in materia aſſiſtentiæ an ſit reſpectu adiudicationis tantùm, vel etiam venditionis.*

3 *Adiudicatio non eſt facienda plus debito, & quæ requirantur ad illam faciendam,nu.*4.

6 *Sentẽtia iniuſta notoriè nõ mãdatur executioni.*

7 *Sententia quandò dicatur notoriè iniuſta.*

De Appellationibus. Pragm. II.

Collectan. III.

MAgnæ Curiæ Vicariæ Ritum, &c.

1 Statuit, Aſſiſtentiæ ſententiam affirmatiuè prolatam appellationem minimè pati quòad effectum retardandi illius exequutionem, & ità *Afflict.deciſ.*261.& recenter *Thor. in vot.deciſiu.*12. vbi meminit de pragmatica non retardante exequutionem ſententiæ Aſſiſtentiæ,niſi tamen de illius nullitate opponatur.

2 Sed an hæc parata exequutio ſit reſpectu adiudicationis tantùm, vel etiam venditionis, quotieſcunq; Aſſiſtentia eſſet conceſſa etiam cum facultate vendendi, dicas,procedere reſpectu adiudicationis tantùm *Franch. deciſ.* 120.

3 Quæ adiudicatio non debet fieri plus debito, aliàs corruit in totum, etiam pro ſumma de-

4 debita *Intrigliol. deciſ. Sicil.*46. qui etiam in *deciſ.*15.declarat, quæ, & quot requirantur ad validitatem huius adiudicationis, ſeù in ſolutum dationis.

5 Sed quid, ſi poſt primam ſententiã exequutã lata fuerit ſententia ſecunda in cauſa appellationis, retractans primam, an hæc ſecunda ſententia habebit ſimiliter exequutionem paratam, non obſtante appellatione ex aduerſo interpoſita, affirmatiuè *Praſcs de Franch. deciſ.* 136. & facit *deciſio eiuſdem* 288. *Viuius deciſ.* 236.*Caſtill.deciſ.*42.

6 Vltrà quæ obſeruabis, quòd in omnem caſum, ſi hæc ſententia eſſet notoriè iniuſta, non mandabitur exequutioni, vt practieari in Sacro Conſilio dicit *D. de Franch. deciſ.*86. qui pariter eſt videndus circà ea, quæ in hac pragmatica de nullitate ſtatuuntur, vide *Farinac. deciſ.Rot. Roman* 77. qui in *deciſ.*56. deelarat,
7 dici ſententiam notoriè iniuſtam, quotieſcunquè ex eiſdem actis, ex quibus fuit prolata, minimè conſtat de eius iuſtitia, & ſic annuit, fuiſſe pluribus quippè vicibus tentum, & iudicatum per Rotam Romanam contra *deciſ. Afflict.*28.

SVMMARIVM.

1 *Iudices, ad quos non poſſunt inhibere Iudicibus à quibus, antequàm appellantes deferant literas dimiſſorias.*
2 *Appellatio eſt facienda coràm Iudice, à quo.*
3 *Appellans debet facere ſuum poſſe, vt Iudicem, à quo inueniat, & quid ſi appellantes incarcerare ſolet, nu.*4.
5 *Appellatio datur in interloquutorijs.*
6 *Literæ dimiſſoriæ, quæ dicantur.*
7 *Literæ refutatoriæ quæ dicantur.*
8 *Iudex, à quo non admittens appellationem, Iudex, ad quem poteſt ſummariè cognoſcere, an appellatio fuerit admittenda.*
9 *Appellans receptis literis debet ſe præſentare in termino præfixo coràm Iudice, ad quem.*
10 *Iudici, à quo mandatur per literas cõpulſoriales, vt tradat acta.*
11 *Inhibitio quæ dicatur.*
12 *Verbum*, inhibere, *quid ſignificet.*
13 *Iudex maior inhibit minori, nu.*15.
14 *Par in parem non habet imperium.*
16 *Prouiſiones quandò relaxentur per Iudicem ſuperiorem.*
17 *Appellatio ſi fit ab interloqutoria, Iudex quid faciat, & quid ſi à diffinitiua, nu.*18.
19 Appellatio *quid operetur.*
20 *Iudex quid faciat tranſmiſſis actis in appellatione ab interlocutoria.*
21 *Iudex in appellationibus à diffinitiua procedit ad ſententiam, quam aut confirmat, aut reuocat.*

De Appellationibus. Pragm. III.

Collectan. IV.

A Deo Optimo, Maximo, &c.

1 Vigore huius pragmaticæ Iudices, ad quos non poſſunt inhibere Iudicibus, à quibus, niſi appellantes corã ipſis ſe exhibuerint cũ literis dimiſſoriis, aut refutatoriis appellationis.

2 Coràm Iudice, à quo appellationem faciendam eſſe, & coràm illo priùs interponendam fore, patet ex *cap. vt debitus bonor de appellat. & cap. appellatio cod. tit. in 6. Bellamer. deciſ.* 381.*Caſſador. deciſ.*8.*de appellat. Guid.Pap.deciſ.*436.*Rot.diuerſ.dec.*293.*par.*1.taliter, vt alio modo factam appellationem eſſe nullam putarunt *Gayl. obſeruat.* 120. *nu.*3. *lib.*1. *Capell. Tholoſ.deciſ.*428.*Bellon.deciſ.Genuæ* 23.*num.*9. *Gramat.deciſ.*36.*nu.*76. *& ſeq.*

3 Obſeruabis tamen, quòd appellans debet facere poſſeſſiuum, vt Iudicem, à quo prolata eſt ſententia habere, & reperire procurauerit, nec inuenerit, vel ſi præſens fuiſſet ob metum coràm illo non acceſſiſſet, quia minari ſolitus
4 erat appellantibus, aut appellantes carcerare, quibus caſibus probatis appellationis actus licitè fieri poterit coràm honeſtis viris *l. cùm quidam ff.de appellat.cap.ſi iuſtus eod tit.cap.paſtoralis § præterea de offic.ordinar. Amat deciſ. Marchiæ* 65.*Gratian.deciſ.eiuſdem Rot.*128.

5 Sed cùm hic pateat, ab interlocutorijs poſſe appellari, ibi, *appellationes tàm à diffinitiuis, quàm interlocutorijs, &c.* aduerte, eſſe correctam *l.*2.C.*de Epiſc.aud.l.antè C.quor.appellat. non recip* licèt confirmetur ius eanonicum, vigore cuius ab interloqutoria datur appellatio *cap.quicunq;* 11.*quæſt* 1.*cap. cùm ſit Romana de appellat. Guid. Pap.deciſ.*75. *Amat. deciſ. March.*59.*num.*20.*Ludouic.deciſ. Peruſ.*20.*nu.*11.quàmuis hodiè in foro Eccleſiaſtico attendatur diſpoſitio *Concilij Trid. ſeſſ.*13.*cap.*1. *& ſeſſ.*24.*c.*20.*de reformat.* vbi appellatio cõceditur ab interlocutoria inducente grauamen irreparabile, de quo nos latiori calamo differuimus in *opuſculo noui iuris Pontificij concluſ.* 1. *de appellat.* vbi videndum erit ad ſaturitatem.

Et quatènus ſpectat ad literas dimiſſorias, aut refutatorias, de quibus in pragmatica.

6 Notabis, literas dimiſſorias dici illas, quæ aſſignantur appellanti per Iudicem, à quo appellatur deferẽdæ Iudici, ad quem eſt appellatum, in quibus continetur, talem perſonam appellaſſe, & inſtruit illum de meritis ipſius cauſæ, iuxtà *l. poſt appellationem ff. de libel. dimiſſor.l.Iudicibus C.de appellat.* & dicuntur dimiſſoriæ, quòd cauſa ad eum, qui appellatus eſt dimittitur, vt in *l.dimiſſoriæ ff.de verb.ſignif. Bellamer. deciſ.* 151. & ad materiam *Chriſtin. deciſ.Cur.Belgic.*112.*vol.*4.

7 Literæ autem refutatoriæ dicuntur, nam à Iudice, qui decretum, vel ſententiam protulit fit recuſatio, ſiuè refutatio ex aliquibus rationibus, & cauſis, quæ in literis recenſentur, & exprimuntur, quibus prouocationem, & appellationem non admittit, tanquàm non admiſſibilem de iure, & ideò Iudex, à quo appellatur dicit, & reſcribit ſuperiori, illam non admiſiſſe, ſed refutaſſe vndè refutatoriæ literæ nuncupantur, de quibus habetur in *l. ſciendum ff. de appellat. recip. l. quoniam nonnulli, l. à Proconſulibus, l. fin. §. in refutatorys, l. eos §. ſuper ÿs C. de appellat. Rot. in antiq. deciſ. 674.*

8 Quòd ſi Iudex, à quo non admittat appellationem, Iudex, ad quem ſummariè potuerit cognoſcere, an fuerit admittenda *Balb. dec. 4.*

9 Et aduertas, quòd receptis huiuſmodi literis, illiſquè impetratis appellans debet in termino præfixo cum illis ſe præſentare coràm Iudice, ad quem appellauit, cuius præſentationis fidem reportare, & inhibitionē deferre tenetur *l. præſes C. de appellat. cap. perſonas eod. tit.*

10 Expeditis autem prouiſionibus per Iudicem, ad quem productæ ſunt dimiſſoriæ literæ, mandatur Iudici, à quo, vt edantur acta ipſi appellanti per literas compulſoriales *l. 11, apud quem vbi DD. C. de edendo*, cuius authoritate compellitur, expenſis tamen appellantis *l. fin. §. pen. C. de tempor. appellat. Capell. Tholoſ. deciſ. 341. & ibi Addit.* cùm ſumptibus illius copia actorum veniat tranſportanda, vt paſſim videmus ſeruari, & eſt inueterata praxis in Regno, ſicq; firmarunt *Cauale. deciſ. 11. nu. 13. & deciſ. 13. ſub nu. 42. Mantic. deciſ. 7. Giurb. deciſ. 29.*

Quò verò ad materiā inhibitionum, de qua pariter hic reminiſcaris, inhibitionē dici pro-
11 hibitionem, vel interdictionē à maiore poteſtatem habente Iudici, vel Parti, ſeù vtriq; nè quid faciat, vel inceptū pſequatur, vel melius dicas, inhibitiones eſſe literas, quibus Iudex appellationis interdicit Iudici, à quo, nè pendente appellatione quid in cauſa attentet, vel vlterius procedat.

12 Et, *inhibere*, verbum, nihil aliud eſt, niſi imperiū alicui, qui Magiſtratus eſt interdicere, nè ſua vtatur poteſtate, ſed deſiſtat.

13 Iudex itaq; maior, ac ſuperior minori, atq; inferiori Iudici, & Magiſtratui inhibitionem facit, cùm regulariter minor in maiorem careat poteſtate, nec par in parem, & æqualis in
14 æqualem habet imperium *cap. cùm inferior de maiorit. & obedient. l. ille, à quo §. tempeſtiuum ff. ad Trebellian. Triuiſ. deciſ. 10. nu. 45. lib. 2.*

15 Vndè fundari poteſt cōcluſio, quemlibet Iudicem, aut Magiſtratum maiorem, & ſuperiorem poſſe inhibere minori, & inferiori, prout in dies ſic practicatur in Regno, in quo ſtatim
16 porrecto libello ad Iudicem ſuperiorem, per illum relaxantur prouiſiones, quibus mandat Iudici inferiori, à quo eſt appellatum, vt tranſmittat acta, iuſto ſalario mediante, ſoluendo ab
17 appellante, vt diximus ſuprà, & ſi appellatio fit ab interlocutoria, inhibet, vt per tot dies minimè procedat in cauſa, nec aliquem conficiat actum, ſub pena, quam impoſuit, de qua
18 *Magon. deciſ. Florent. 128.* ſi autem appellatio fuerit à diffinitiua, mandat, actorum tranſmiſſionem ſibi fieri vt ſuprà, & totaliter inhibet, nè in cauſa vlterius procedat, nec aliquid innouet, vel attentet, quòd ſi contrarium à Iudice inhibito fiat, proceſſus eſſet inualidus, & acta facta corruerent, quia iuriſdictio ceſſat per inhibitionem *cap. Rodulphus, & cap. ſignificante de reſcript. cap. dilecti de except. cap. dilecto de appellat. Bellamer. deciſ. 623. Intrigl. deciſ. 47. num. 7. Giurb. deciſ. 36. nu. 15.* & Iudex inhibitus durante inhibitione non dicitur Iudex *Achil de Graſſ. deciſ. 29. de appellat. Accorābon. deciſ. 53. lib. 1. Rota in recent. deciſ. 74. deciſ. 124. deciſ. 446. par. 1. to. 1. & deciſ. 159. par. 2. to. 1. & deciſ. 670. par. 2. tom. 2.* & per inhibitionis inobſeruantiam attentata reuocantur *Bellamer. deciſ. 339. Rota in nouis deciſ. 412.*

19 Et effectus appellationis, illiuſq; proprietas eſt cauſam appellatam deuoluere ad Iudicem ſuperiorem, ad quem appellatum eſt, ſententia, & illius vigorem durante tempore, & præſenti ſtatu extinguere, & futuri temporis reſpectu ſuſpendere *l. 1. §. fin. ff. ad Senat. Conſult. Turpil. cap. venientes de iur. iurand. cap. 1. de re iudic. Afflict. deciſ. 188. nu. 5. & deciſ. 296. nu. 3.* annuens, appellationem ſuſpendere pronunciatum, quatènus reſpicit futurum, & extinguere, quatènus reſpicit præſens *Capye. deciſ. 202. nu. 8. Cacher. dec. 131. Præſ. de Franch. dec. 370. n. 14. & deciſ 602. nu. 2. Amat. deciſ. Marchiæ 75. Maſtrill. deciſ. 19. & 90. nu. 16. Giurb. deciſ. 19. nu. 2. Gratian. deciſ. March. 9. num. 11. & 12. & deciſ. 54. nu. 10.* eiuſdemq; natura eſt non ſolùm deuoluendi, ſed ſuſpendendi ſtatim atq; dictum eſt, *appello, l. 2. de appellat.* etiam ſi contrà Fiſcum appellatum ſit *l. ſciendum ff. de appell. recip. Faber deciſ. 8. lib. 2. tit. 35.*

20 Tranſmiſſis autem in appellatione ab interlocutoria Iudex videt acta, & cauſas grauaminum allegatas, & ſi videt, illa militare, & grauamina eſſe vera, decernit, quòd cauſa apud ipſum remaneat, & coràm ipſo procedi-tur, & tunc prouidet, quòd in cauſa amplius non procedat.

Si verò grauamina conſpicit, quòd vera non ſint, profert decretum, forè malè perperàm appellatum, & benè prouiſum, indè cauſam remittendam ad primum Iudicem, literis inhibitorialibus non obſtantibus.

21 In appellationibus à ſententia diffinitiua proceditur ad ſententiam, quæ aut confirmat primam, aut reuocat, & à reuocatione poterit ad alium ſuperiorem appellari, & hæc eſt obſeruantia, & practica huius Regni, iuxtà quam vti Regius Prouincialis Auditor practicaui, & vidi indiſtinctè practicari.

SV M-

SVMMARIVM.

1 *Appellationes à condemnatis, & conuictis in cauſis criminalibus non admittuntur, nu.2.*
3 *Appellatio admittitur, ſi confeſſio non eſt facta ſpontanea, ſed timore, quod limita, nu.4.*
5 *Confeſſio qualiter eſſe debeat.*
6 *Confeſſio ad confitentis fauorem venit interpretanda, quando eſt dubia.*
7 *Confeſſio qualificata eſſe non debet.*
8 *Confeſſio ſponte facta nocet, ſi in illa perſiſtatur.*
9 *Confeſſio poteſt reuocari, & dici erronea, nu. 10.*
11 *Confeſſio legitimis non praecedentibus inditijs eſt nulla, etiam ſi eſſemus in atrocioribus criminibus, nu.12.*
13 *Confeſſio non nocet, vbi de corpore delicti minime conſtat, ſed vide, nu.14. & 15.*
16 *Confeſsus occidiſſe hominem, & ſi non conſtet de corpore delicti, quando puniri valeat pœna mortis.*
17 *Mortuus quando quis præſumatur.*

De Appellationibus. Pragm. IV.

Collectan. V.

PErche conuiene, &c.

1 Appellationes à condemnatis, & conuictis
in cauſis criminalibus non eſſe admittendas,
niſi cum clauſula, *ſi non fuerint confeſſi, &*
conuicti, hic ſtatuitur.
2 Confeſſos, & conuictos non appellare, pa-
tet in *l. 2. C. quorum appellat. non recip.* & itá
firmarunt *Guid. Pap. deciſ. 74. Gramm. deciſ. 36.*
nu.39. & 40 Balb deciſ.451.
3 Cœterùm confeſſio debet eſſe ſpontanea,
quia ſi eſſet metu tormentorum facta, illorum-
què timore appellatio admitteretur, vt cau-
tum eſt in cit. *l.2. & in l. 1. §. ſi quis vltrà ff. de*
4 *quæſt.* niſi tamen poſt confeſſionem in tormen-
tis factam, illam extrà tormenta voluntariè ra-
tificauerit, prout in dies ſeruatur, cùm confeſ-
ſio in tortura ratificata ſponte dicatur ſponta-
nea, interpretatiuè *Præſ. de Franch. deciſ. 638.*
nu.6.

Nec non coniunctim confeſſio, & conui-
ctio in reo debet ineſſe, ad finem, vt ei prohi-
beatur appellatio, nàm ſi fuerit tantùm con-
feſſus, & non conuictus, vel ſolùm conuictus,
& non confeſſus, legitimè poterit appellatio-
nem interponere.
5 Nec non confeſſio debet eſſe clara, pura,
non dubia, nec obſcura, vel incerta *l. certum*
in princip ff. de confeſſ. Rot. diuerſ. deciſ. 462. par.
1. Cornazzan. deciſ. Lucenſ. 92. num.6. Afflict.
deciſ. 372. num.8. Amat. deciſ. Marchia 55. ſub
num.19. Triuiſan. deciſ. 46. nu.4. lib.2. Gratian.
6 *deciſ. 43.* vbi quòd ſi illa ſit dubia, ſemper ad
confitentis fauorem venit interpretanda, ſe-
quuntur *Mohedan. deciſ. 2. de reſtit. ſpoliat. Veral. deciſ. 186. par. 1. Rota in recent. deciſ. 561. ſub num.6. par. 1. to. 2.*

7 Nec confeſſio debet eſſe qualificata, quia
confeſſus, & conuictus appellat, vbi confiteret
cum qualitate, quæ minueret delictum *Præſ.*
de Franch. deciſ. 556.
8 Et tunc nocebit confeſſio ei, qui ſpontè
confeſſus eſt, ſi interrogatus in ea perſeuera-
uerit d. *l. 1. §. ſi quis vltrò de quæſt. Capella*
Tholoſ. deciſ. 399. Guid. Pap. deciſ. 339. Barz. de-
ciſ. Bonon. 140.
9 Tali modo, vt ſi illam reuocauerit, non po-
terit dici confeſſus, licitum eſt enim, confeſſio-
nem ab inquiſito factam reuocari, & doceri
de errore *Capyc. deciſ. 28. num. 5. Gramat. deciſ.*
5. num. 60. Veral. deciſ. 152. par. 3. Barz. deciſ.
Bonon. 5. num. 22. Rota diuerſ. deciſ. 1166. part.
3. Faber deciſ. 10. C. de quæſtion. vbi quòd per-
10 ſeuerans in confeſſione extorta vi tormento-
rum poteſt eam reuocare probando illam er-
roneam.
11 Et ſi legitima non præcedant inditia, con-
feſſio facta in tormentis, etiam millies ratifi-
cata nihil operabitur, & confitenti non præ-
iudicabit *l. maritus, & l. quæſtionis habendæ, vbi*
glo. ff. de quæſtion. Capyc. dec. 145. Franc. Marc.
deciſ. 60. num. 11. tom. 2. Laurent. deciſ. Auen. 15.
12 vbi ampliat, etiam ſi eſſemus in atrocioribus,
& exceptis criminibus, ſequitur *Vrſill. deciſ.*
208. nu. 3.

Licèt *Gramat.* opinetur *deciſ. 34. num. 55. &*
56. quòd vbi tortura illata reo eſſet leuis, &
confeſſus fuiſſet non præcedentibus inditijs,
eſſet valida confeſſio, cuius opinioni ipſe non
adhæreo, quia negari non poteſt, torturam à
principio abſq; inditijs illatam eſſe nullam,
vndè quomodò valida erit confeſſio?
13 Ad inſtar de confeſſione, nec erit habenda
ratio, quandò non conſtat de corpore delicti,
itá vt ſi quis confiteatur commiſiſſe homici-
dium, niſi cõſtet, homicidium fuiſſe patratum,
ei confeſſio non præiudicabit *Gram. dec. 2. ſub*
nu. 38. & deciſ. 48. Boer. deciſ. 259 num. 3. & 7.
Triuiſan. deciſ. 4. num. 6. lib. 2. Minſynger. obſer-
uat. 81. cent. 3. Faber deciſ. 2. C. de furt.
14 Et quãuis non deſint affirmantes, claudica-
re enarratam concluſionem, quotiès confeſſus
dixiſset, ſe patraſse crimen, puta homicidiũ, &
cadauer proiecisſe in mare, vel flumine, quo in
caſu accedentibus aliquibus adminiculis, puta
proximitate loci, in quo homicidium dicitur
cõmiſsum, vel apparentia ſanguinis, qui oſten-
deretur ab eodem cõfeſso, poſse condemnari,
vt in facto fuiſse practicatum, & cõdemnatos
huiuſmodi, qui tales confeſſiones fecerant, ad
mortem, teſtantur deciſum *Caſſan. in Con-*
ſuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. ſub nu. 40. Angel. in
l. certum nu. 2. ff. de confeſſis, Ranchin. in addit. ad
Guid. Pap. deciſ. 339.

Tamen ipſe tutam iſtorum non agnoſcens

opinionem, minimè id in praxi admitterem, ſiquidèm aquarum natura eſt cadauera eijcere, & illa ſupernatare facere.

15 Sed quia replicari poſſet, quòd ſi lapis magnus, vulgò *Mazara* fuiſſet appoſitus in collo occiſi, tunc ex pondere lapidis cēdentis deorſum cadauera ab aqua eijci non poſſet, & cōſequenter conſiderationem hanc minimè ſubſiſtere, ideò ſi confeſſus patraſſe homicidium, & cadauer proieciſſe in mare cum mazara in collo affirmet, tunc ſi aliqua adſit probatio, & ſi leuis, ex qua appareat, fuiſſe viſum talem confeſsum proiecisse in mare, vel flumine, tunc mihi ſuaderem, de corpore delicti conſtare, & poſse ſubſequi condemnationem ex illa qualitate lapidis in collo occiſi appoſiti, quæ habet repugnantiam, nè aqua cadauer eijciat, aliàs confeſſio non eſset ſufficiens, niſi aliundè conſtet mors.

Vel ſi hanc mitiorem proſequi non intendas opinionem, poteris te cōformare cum deciſione M.C.V. confirmatæ per Sacrum Reg. Conſilium, de qua nouiſſimè apud *Reg. Salernitan. decis.* 29. vbi tutatur, & deciſum dicit, cō-
16 feſſum occidiſſe hominem poſſe ad pœnam mortis damnari, quàmuis de corpore mortui non conſtet, quia fuerat proiectum in flumine, nè ampliùs reperiretur, dùm mortuus erat certus, & notus, & præcedebat fama, fuiſſe occiſum.

Taliter vt recipiatur præfata opinio, confeſſionem ſolam non ſufficere non conſtito de corpore mortuo, quotiès perſona, quæ dicitur occiſa eſſet incognita, & ignoraretur, quaſi quòd tunc, quia videtur multum vaga, & incerta, ideò non ſufficit, at ſecus quandò confeſſio eſſet facta de homicidio perſonæ certæ, & particularis, quia ſi confeſſio eſſet falſa, poſſet à confitente probari, illum viuere, & vide *Caball. reſol. crim. caſ.* 255. *cent.* 3. vbi eidem diſtinctioni inhærere apparet.

17 Qua occaſione obſeruabis, mortuum quem præſumi ex eo, quia factis diligentijs non reperitur, dummodò ſit lapſum quinquennium à die, quo fuit cęptum dubitari de ipſius morte, vide *Zuccar. decis. Lucenſ. ciuil.* 70.

S V M M A R I V M.

1 *Adminiſtratores Vniuerſitatum condemnati appellare non poſſunt, niſi facta ſolutione integra, & vide, nu.* 3.

2 *Reſidua non ſunt relinquenda ſucceſſoribus per anteriores Adminiſtratores Vniuerſitatum.*

4 *Exequi ſummatim abſq; appellatione poſſunt debitores fiſcales.*

De Appellationibus. Pragm. V.

Collectan. VI.

SEmo ſtati informati, &c.

1 Prohibentur hìc appellationes à condemnationibus Adminiſtratorum Vniuerſitatum, niſi facta priùs integra ſolutione.

Vide *ſupra in pragmatica* 5. §. 10. & 11. *de Adminiſtr. Vniuerſit.* vbi, quòd Sindici, & Ad-
2 miniſtratores Vniuerſitatum finito officio nō debent relinquere ſucceſſoribus in officio reſidua, ſed cum effectu cogantur ad realem, & effectualem ſolutionem, & ordinat Iudicibus, & Magiſtratibus, quòd declarati liquidi debitores Vniuerſitatum ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſiuè ſcriptis, & figura iudicij ex non ſcripto omni mora poſtpoſita ad ſolutionem cogantur, & vide *Præſid. de Franch decis.* 347.

3 Quòd autem debitores publici Vniuerſitatum cùm rationem reddiderint, & fuerint per Rationales, & computorum Viſores condemnati, viſo introitu, & exitu exequantur, non obſtante appellatione, ſiuè rationum reuiſione, dixit *Rota apud Accorambon. decis.* 117.
4 vbi pariter idem firmat reſpectu debitorum fiſcalium, contrà quos exequi ſummatim abſq; appellatione concludit ex *l. hi, qui C. de conuen fiſc. debit. lib.* 10. *l. miſſi opinatores C. de exact. tribut. lib.* 10. idq; maximè, vbi liquidum eſſet debitum *Franc. Marc. decis.* 200. *to.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia M. C. V. infrà quam ſummam ſunt exequenda, & quid ſi ſit in qualitate ſpeciei dicta ſumma, nu.* 2.

3 *Pragmatica declaratur in duobus caſibus, & nu.* 4.

5 *Sententia Mag. C. appellatione non obſtante quando exequatur.*

De Appellat. Pragm. VI.

Collectan. VII.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Sententias Magnæ Curiæ Vicariæ infrà ducatos centum quinquaginta hìc omninò exequendas, & nullo modo impediendas ſancitur.

Concordat *pragmat.* 3. incipit *deficiente* §. *vt autem, &* §. *in alijs infrà de officio Sacr. Regij Conſilij.*

Et pro corroboratione ad eas *Præſ. de Franch. decis.* 703.

Et

Et amplia,procedere etiam ſi fuerit in qua-
2 litate ſpeciei, cuius valor eſſet infrà dictam
ſummam *idem Praeſ. de Franch. deciſ.*308. *Vr-
ſill.deciſ.*28.*ſub nu.*4.

3 Inſuper intellige, ſi ſumma eſſet ducatorum
centum quinquaginta tantùm, quia tunc cau-
ſa habetur eſſe infrà ſummam, niſi cum inte-
reſſe liquidando ſors principalis ipſa excede-
ret,vt iudicauit Magna Curia Vicariæ in cau-
ſa Natalis de Falcone.

4 Intellige inſuper,non procedere in alijs ſen-
tentijs in modico excedentibus ducatos cen-
tum quinquaginta *Franch.deciſ.*141.

Sed quid in ſententia continente centum
quinquaginta ducatos,nec plus,nec minus,di-
cas idem eſſe, ac ſi infrà ſummam eſſet *idem
deciſ.*703.

5 Hacq; occaſione obſeruabis,ſentẽtias eiuſ-
dem Magnæ Curiæ à duabus vncijs appella-
tione non obſtante exequi abſq; aliqua cau-
tione, & dicitur non appellari, vt dictat *Ritus
eiuſdem Magnæ Curiæ* 157. incipit *Itẽ in cau-
ſis duarum.*

Cuius *Ritus* diſpoſitio in illa fundatur ratio-
ne, quia modicitatẽ quantitatis reſpicit,iuxtà
auth.niſi breuiores C. de ſententijs ex breu. recit.

S V M M A R I V M.

1 *Fiſcus inhærere dicitur appellationibus factis à
condemnatis,& quandò ſecus,nu.*5.

2 *Appellatus poteſt inhærere appellationi,ſed quã-
dò,nu.*4.

3 *Adhærens appellationi Aduerſarij efficitur vnus
ſpiritus cum appellante.*

De Appellat. Pragmat. VII.

Collectan. VIII.

ESſendoci ſtato eſpoſto, &c.

1 Condemnatis appellantibus intelligi Fiſcũ
inhęrere eorum appellationibus hic eſt ſãcitũ.

2 Cuius occaſione firmabis regulam,appella-
tum poſſe adhærere appellationi interpoſitæ
ab Aduerſario appallãte,iuxtà notata in *l am-
pliorem C.de appellat.cap.ſi duobus eod tit Rot.
deciſ* 6. *de appellat in nouis*,de quibus ad hunc
effectum meminit *Ludouiſ.deciſ.*223.vide *Ma-
gon.deciſ. Florent.*55. *& Rot. in recent. deciſ.*4.
*par.*2.*to.*2.

3 Et adhærens appellationi Aduerſarii effici-
tur vnus ſpiritus cum appellante *Rot.Florent.
deciſ.*11.*nu* 3.*Praeſ.de Franch.deciſ.*257.*nu.*5.

4 Licèt adhærẽs appellationi,illa vti nequeat,
niſi adhærentia facta fuerit intrà decẽ dies da-
tos ad appellaodum *Rot.diuerſ. deciſ.*777. *par.*
3.*Rot.in nouis deciſ.* 225. *Magon.deciſ. Lucenſ.*
9.*nu.*29.quem pariter vide in *deciſ.*26.

5 Sed ad mentẽ pragmaticæ obſeruabis,illius
tenorem non habere locum, quotiès adeſſet
Pars quærelans, & ipſa non appellaſſet,quia
tunc Fiſcus nõ diceretur inhærere appellatio-
ni factæ à condemnato *Praeſ. de Franch. deciſ.*
467. *in fin.* & aliàs de facto conſultus ipſe in
anno 1620.hanc agnoui opinionem veram, &
hiſce temporibus ſic viget praxis.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum prohibens appellationẽ in aliqua ma-
teria, intelligitur à diffinitiuis, licet contra-
rium in noſtra pragmatica.*

2 *Priuilegiata vna cauſa, cenſentur priuilegiata
omnia eius incidentia,& dependentia.*

3 *Articuli incidentes,& annexi in cauſis crimina-
libus remittitur ad Mag Cur.vt ibi prius de-
cidantur cum cauſis principalibus.*

4 *Appellatio an detur ab incidentibus antè ſen-
tẽtiam, & an reclamatio admittatur ab in
incidentibus cauſæ criminalis à qua per ſen-
tentiam deciſa non datur reclamatio,nu.*5.

De Appellat. Pragmatica IX.

Collectanea IX.

ESſendo ſtato, &c.

Sancitur hic,appellationes ab incidentibus
in cauſis ſuſpitionum non eſſe admittendas,
prout nec admittuntur in diffinitiuis, & ità
etiam reperitur cautum infrà in *prag.*11. inci-
pit *Per il Magnifico hac eadem rubrica.*

Pro quarum coronide erit aduertendũ, hu-
iuſmodi diſpoſitionem limitare communẽ do-
ctrinam, qua cauetur, non cenſeri prohibitam
1 appellationem ab incidentibus,quia ſtatutum
prohibẽs appellationem in aliqua materia, in-
telligitur à diffinitiuis tantùm, & non ab inci-
dentibus, & reſtringitur ad deciſoria litis,non
aũt ad emergentia,& incidentia *Surd.deciſ.*27

2 Et hæc diſpoſitio illã habet rationem, quia
priuilegiata vna cauſa, cenſentur priuilegiata
omnia eius incidentia, & dependentia *Surd.
deciſ.*36.cùm emergentia,incidentia,& depen-
dentia ſint eiuſdẽ naturæ cũ cauſa principali,
illiuſq.aſſumũt naturã *Reg Rouit.deciſ.*81. *n* 8.
& 9.& hinc meritò in *prag.*46. *de offic.S R.C.*
3 reperitur ſancitum, quòd articuli incidentes,
& annexi in cauſis criminalibus remittuntur
4 ad M.C. vt ibi priùs decidãtur cũ cauſis prin-
cipalibus, ibi videas,nam alia ſunt coadunata.

Sed an appellatio detur ab incidentibus an-
tè ſententiã in cauſa allegatæ ſuſpitionis, quæ
concedi non ſolet poſt ſententiam, declarat
*Praeſ.de Franch.deciſ.*408.vbi,quòd quãdò gra-
uamen, quod infertur in incidenti non poteſt
in diffinitiua reparari, vt puta, quia aggrauatur
in noua admiſſione teſtium,ſcripturarum, vel

aliarum probationũ,hoc caſu appellari poſſit, quandò verò in diffinitiua poſſit reparari, & hunc appellatio nõ admittitur,tali modo vt ſit in opinione, pragmaticam hanc prohibentem appellationem ab incidentibus procedere in illis pendentibus, in quibus per diffinitionem, ſeu deciſionem ſuſpitionis grauamen poteſt reparari, aliàs tolleretur poteſtas Partibus allegandi ſuſpitiones.

5 Et an reclamatio admittatur in incidentibus cauſę criminalis,à qua per ſententiam deciſam non datur reclamatio, pro affirmatiua parte vide *eundem Præſidem de Franch. deciſ.* 637. vbi multa reperies.

S V M M A R I V M.

1 *Appellationes à diffinitiuis decretis M.C.V. ſūt committendæ in Aula Sacri Conſilij,in qua aliàs interlocutoria relata fuerunt, ſed declara,vt nu.* 2.

3 *Appellationis cauſa eſt trattãda vti principalis.*

4 *Appellationis cauſa dicitur ſummaria,vti cauſa principalis.*

De Appellat. Pragm. X.

Collectanea X.

N'è ſtato preſentato memoriale,&c.

1 Appellationes à diffinitiuis decretis M. C. Vic. hic ſtatuitur eſſe committẽdas in ea Aula S.C. in qua aliàs interlocutoria relata fuere.

2 Pro corroboratione huius pragmaticæ adeas omninò *Præſ. de Franch. dec.* 528. vbi illam corroborat, & pariter quoq; declarat,minimè procedere, quotieſcunq; incidens ſemel relatum in vna Aula eſſet ſeorſum à crimine, de quo in cauſa principali diſceptatur, quia in huiuſmodi caſu,iuxtà narrata per eum,poſſet cauſa committi alia in Aula, & ità video indi-

3 ſtinctè ſeruari, qua occaſione deſumpta obſeruabis appellationis cauſam eſſe tractãdam vti principalem, cùm ſit eiuſdem naturæ idẽ *Præſ. de Franch deciſ* 408. *&* 520. vbi quòd ad inſtar

4 cauſa principalis eſt ſummaria, ità pariter & cauſa appellationis,& ità incidentia, & emergentia,& vbi cauſa tractatur iunctis Aulis,ità appellationis,& incidentia,vt videmus quotidiè.& tradit *idem deciſ.* 252. *nu.* 7. dicens,emergentia cauſarum, quæ tractantur iunctis Aulis,debere pariter iunctis Aulis tractari.

S V M M A R I V M.

1 *Innouari non debet aliquid appellatione pendente,& nu* 2.

3 *Appellans facit ſe indignum appellatione, ſi aliquid illa pendente innouet.*

4 *Appellatio operatur, vt cauſa deducatur ad terminos litis conteſtatæ.*

De Appellat. Pragm. XII.

Collectanea XI.

Per vna voſtra,&c.

1 Pendente appellatione nihil eſſe innouandum, & carceratos non eſſe amouendos hic ordinatur.

2 Fundatur ex vulgata regula, appellatione pendente aliquid innouari minimè poſſe,& innouata ad priſtinum eſſe reducenda *c. cùm M. in fin. de conſtit. cap. Eccleſia Sancta Maria de conſtit. c. non ſolum de appellat. in* 6. *c. ad diſſoluendum* 11. *q.* 1. *Caſſador. deciſ.* 3. *de reſtit. ſpoliat. Afflict. deciſ.* 352. *&* 354. *Valaſc. deciſ.* 91. *&* 156 *Gratian. deciſ. Marchia* 70. *&* 91. *Maſtril. deciſ.* 52. *nu.* 10. *Gacher. deciſ.* 5. *Veral. deciſ.* 154. *par.* 1. *Præſ. de Franch. deciſ.* 637. *Guid. Pap. deciſ.* 74. *Balb. deciſ.* 385. *&* 476. *Mohed. deciſ.* 11. *de præbend. Rot. in recent. deciſ.* 235. *&* 264. *&* 351. *par.* 1. *to.* 1. & alibi paſſim, nouiſſimè *Martin. Andreas dec.* 10. recenter *Berlich. deciſ.* 131. vbi

3 quòd appellãs facit ſe indignum appellatione, ſi illa pendẽte aliquid innouetur, taliter vt Iudex,à quo perindè ac ſi nunquàm appellatum fuiſſet, ad executionem procedere poſſet ex *Gayl obſeruat.* 146. *lib.* 1. *& Minſynger. obſeru.* 50. *cent.* 2.

4 Operatur enim appellatio, vt cauſa deducatur ad terminos litis conteſtatæ *Præſ. de Franch. dec.* 370. dicens,illam ſuſpendere,& extinguere iudicatum,

S V M M A R I V M.

1 *Appretium quid importet,& qualiter faciẽdum.*

2 *Domini bonorum debent ineſſe tẽpore appretij.*

3 *Accataſtatio facta non præiudicat illi,qui non fuit præſens.*

4 *Cataſtum legitimè factum quos pariat effectus, nu.* 5. 6. *&* 7.

De Appretio, ſeù bonorum æſtimatione. Rubrica.

Collectanea I.

1 APretiũ (quod nihil aliud importat,niſi bonorum æſtimationem, eorumq; reditum) eſt faciendum,habito reſpectu ad vtilitatẽ domino redundantem,ſublato onere,aliàs ſi contrarium fiat, poſſet ipſe dominus prætendere exgrauationem,prout ſic vigore prouiſionum directarum locorũ Gubernatoribus,& in ſubſidium Reg. Audientiæ à Reg Cam. Sum. vidi determinatũ,& præcisè tempore meo in Reg. Tribunali Collegiato Capitinatæ ad fauorem Iuliani de Mango.

2 *Huius*

2 Huius autem appretij tempore benè erit,
vt interſint bonorum appretiandorum domi-
ni, ſi attendamus theoricam *Claper. in deciſ.
fiſcalib.q. vnic. cauſ.36.* vbi allibratio ſacta in
3 cataſto non præiudicat illi, qui non fuit voca-
tus, & deſcriptio, vel æſtimatio rerum ſingu-
lorum eſt facienda, præſentibus, vel legitimè
citatis poſſeſſoribus, niſi fraude abſentes ſint,
quam æſtimationem eſſe faciendam ſubiũctis
4 oculis rebus, autumat, inſuper annuens, cata-
ſtum ritè, & legitimè perfectum ſequentes gi-
gnere effectus.

5 Primus eſt, nàm illi datur plena fides, adeò vt poſſeſſor, & ſi alienauerit res in illo deſcriptas, cogatur tamen ſoluere, donec in æſtimum ementis ſit relata, & ſi quid ſoluit, vtili negotiorum geſtorum actione ab emptore repetere poſſit.

6 Secundus eſt, quia alienatio rei in cataſto ſolemni deſcriptę in non idoneum facta, non præiudicat Ciuitati, nec liberat venditorem à ſolutione collectarum rei venditæ, ſed requiritur, vt alienatio fieret in æquè idoneum.

7 Tertius eſt, nàm poſt cataſtum inſinuatum, & approbatum, nequit abſq; ordinatione generalis Concilij Tabularius aliquid immutare in eo ex *l.1.C. de apoch.* & *l.1.C. de imm. nem. conced. lib.* 10.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio Pragmatica.*
2 *Appretium ab initio præſumitur fuiſſe iuſtum.*
3 *Appretium nouum quando ſit faciendum.*
4 *Appretium debet fieri rationabiliter.*
5 *Appellatione ſtabilium quæ veniant.*
6 *Pecunia ad emptionem deſtinata, & in Banchis repoſita an veniat appellatione ſtabilium.*
7 *Annui reditus venditi per Regiam Curiam nequeunt imponi ſub tali appretio.*
8 *Pro pecoribus, & alijs animalibus ſoluuntur collectæ, ſed limita, vt nu.9.*
10 *Bona ſunt allibranda per annuos fructus, non tamen ipſi fructus.*
11 *Forenſes pro quibus collectis tenentur.*
12 *Accataſtari debent Ciues pro bonis ſitis in territorio.*
13 *Collectæ an ſint ſoluendæ pro bonis in alio territorio poſſeſſis, & in æſtimo allibratis.*
14 *Habentes priuilegiũ eximũtur à contributione.*
15 *Ciues omnes debent deſcribi in cataſto.*
16 *Pauperes ſunt exempti à ſolutione collectarum.*
17 *Et an vidua, & non Eccleſiaſtica perſona, num.18.*
19 *Domus propriæ habitationis non ponuntur in appretio.*
20 *Et quid reſpectu domorum locatarum.*
21 *Et quid reſpectu rerum pretioſarum nullius reditus.*
22 *Bona debent accataſtari, deducto onere.*
23 *Focularia Sclauonum, & Albanenſium numerantur quolibet anno.*

De Appretio, &c. Pragmat. I.

Collectanea II.

VT iniuſta fidelium grauamina, &c.

1 Hìc reſcribitur ad remouenda ſubditorum grauamina iuxtà tenorem Capituli Caroli II. quotannis de menſe Maij in ſingulis Regni locis bonorum ſtabilium, & mobilium vniuſcuiuſq; fieri, & renouari appretium, ſecundùm quod quilibet bona poſſidet, & pro modo exigentiæ eorundem, ſiuè ibi, ſiuè alibi incolatum habeat, in functionibus fiſcalibus impoſitis, & pro tempore imponendis à Curia contribuat.

Appretium bonorum ſingulorum ciuium, ad finem taxandi, & ab illis colligendi collectas eſſe faciendum, enunciauit (licèt incidenter) *Rota in vna Auximana coràm R. P. Capizucco in manuſcriptis diuerſorum*, & Ciues eſſe deſcribendos in cataſto pro omnibus facultatibus ab eis poſſeſſis, firmat *Claper. in deciſ. fiſcal.q. vnic. cauſ.2.*

2 Quod quidèm appretium præſumitur fuiſſe
ab initio iuſtum, ſed vbi læſio, & inæqualitas
reſultaret varietate temporum, & mutatione
3 rerum in oneribus ſubſtinendis per Vniuerſi-
tates, deueniendum eſt ad nouum appretium,
cuius augmentum, & diminutio facienda ſunt
iuxtà rerum augmentum, & diminutionem,
illiuſq; reformatio poteſt peti etiam ab vno
tantùm de populo, & non obſtante quauis tẽ-
poris diuturnitate, vt hæc, aliaq; multa probat
Cyriac. controuerſ. forenſ. 156. to. 1.

4 Indè rationabiliter quotannis appretiũ fieri debere in hac ſtatuitur pragmatica.

Sed quatènus, tale appretium mandetur fieri de bonis ſtabilibus, & mobilibus.

5 Pro coronide obſeruabis, ſtabilium ſub no-
mine quàmuis veniant annui reditus, & in-
troitus *Clem. exiui de paradiſo §. eùmq; annui
reditus de verb. ſignific. Theſaur. deciſ.* 160. *Am-
broſin. deciſ. Peruſ. 5. Theſaur. forenſ. q. 2. par. 2.
Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 134. par. 1.*
vbi quàmplures alios Deciſionarios cumulat,
vt apud eum, *Greue in obſeruat. Camer. Impe-*
6 *rial. lib. 2. concluſ.* 10. vbi conſiderat quòd ve-
niunt pecuniæ ad emptionem deſtinatæ, vt
pecuniam in Banchis poſitam illorum ſub no-
mine venire, cenſuit *Gratian. deciſ. Marcb. 95.
nu. 90.* ſed contrarium *Theſaur. deciſ.* 160.

7 Tamen in tali appretio imponi nequeunt annui reditus venditi per Regiam Curiam ſuper functionibus fiſcalibus, & cęteris Regijs impoſitionibus contrà Ciues poſſeſſores, vt iudicatum fuiſſe in Collaterali Conſilio teſtatur *Zappul. in pragm. 5. §. 20. num. 13. ſuprà de Adminiſtr. Vniuerſit.*

8 Et firma, vt nedùm pro bonis ſtabilibus, & mobilibus tenetur quis contribuere in muneribus,& collectis Vniuerſitatis, ſed etiam pro pecoribus, iumentis, & alijs quibuſcunq; ani-
9 malibus, niſi in æſtimatione fundi eſſet habita ratio ipſorum animalium,tanquam inſtrumentorum fundi, nàm tali caſu non venirent æſtimanda, nè contingat,poſſeſſorem duplici grauari onere,& bis accataſtari *Claper.deciſ.fiſcal. q.vnic.cauſ.*2.

Et dùm pro modo exigentiæ bonorum cōtributionem à poſſeſſoribus faciendam eſſe mandatur.

10 Signa, quòd licèt bona allibranda ſint æſtimanda per fructus annuos, non propterea ipſi fructus ſunt allibrandi *Claper.deciſ. fiſcal. cauſ.* 35.*quæſt.*2. & ità ſeruatur in praxi, ſicq; à Regia Camera,& Collaterali Conſilio ſolent expediri prouiſiones.

Ad ornatum autem illorũ pragmaticæ verborum,*ſiuè ibi,ſiuè alibi habeat incolatum.*

11 Adde videndus *Theſaur. dec.*149.vbi habes, pro quibus collectis forenſes debent contribuere in appretio *Minſynger.obſeruat.*22.*cent.* 5.*& Claper. in deciſ. cauſar.fiſcal. q.vnic.cauſ.* 37.nouiſſimè *Leon.deciſ.Rot.Valent.*159 *lib.*2. vbi tractat,in quibus caſibus tenentes terras in alieno territorio teneantur contribuere cũ Vniuerſitate, in cuius territorio dictæ terræ ſitæ ſunt, & vide *Reg. Salernitan. deciſ.*38. vbi
12 quòd accataſtari debent ciues pro bonis ſitis in territorio, & accataſtari debent bona, in quo poſſeſſores sũt numerati, & ad materiam *idem deciſ.*39. vbi collecta impoſita omnibus ſoluentibus pro rata ad eos ſpectante, an etiã ipſi teneantur pro rata illorum, qui non ſunt ſoluendo,& negatiuè deciſum fatetur.

13 At an collectæ ſint ſoluendæ per forenſes pro bonis poſſeſſis in alieno territorio, & in æſtimo allibratis, dũ dubitaretur, eſſe territoria communia inter ipſas Vniuerſitates, neq; inter eas vnquam fuerat diſtinctio,ſecundò ob præſumptionem iuris non ſoluendi, tertiò attentis oneribus ipſorum forenſium in proprio domicilio ſufferentibus pro bonis ipſis,cùm duplici onere grauari non deberent,concluditur in fauorem forenſium *Anna conſ.*59.

14 Cœterùm,quia in *tex.* noſtro ſtatuitur,à ſupradicta contributione non eſſe eximendos, niſi qui ſpeciali priuilegio ſint muniti,vel aliàs legitimè ſint exempti.

Adde *Claper.in deciſ.fiſcalib.quæſt.vnic.cauſ* 36.*quæſt.*2. vbi quòd debent in cataſto deſcri-
15 bi omnes ciues,& municipes,qui in collectis contribuere tenentur de iure,non autem perſonæ,quæ aliquo priuilegio sũt immunes,cùm ab eis contributio non debeatur, neq; debeat exigi collecta.

16 Inter quos connumerari pauperes,ex *text. in cap.*4.*extrà de cenſibus* fundat *Franc. Marc. deciſ.*490. & *Nos* latiori calamo exarauimus in *tract.de priuileg.miſerab. perſonar. priuileg.*73.
17 & mulieres viduas habentes in bonis circà vnam vnciam annuam non taxari in appretio vidi quandoq; ſeruatum, prout & pupillorum bona non taxari ad inſtar aliorum bona viriliter, & vtiliter illa procurantia aſſerere non erubeſco.

18 Et reſpectu Eccleſiaſticarum, & Religioſarum perſonarum non eſt quid diſputem, cùm cantent pro eis iura,modificatiuè tamen iuxtà ſacrorum canonum ſanctiones, & Supremorum Tribunalium deciſiones *cap. non minus* de *immunit. Eccleſ. Anna allegat.*13.*Theſaur. deciſ.*234.*Guid.Pap.deciſ.*78.*&* 383.

19 Non tamen omittam dicere, domus propriarum habitationum minimè poni in appretio,prout ſeruatur,& in Regia Audiẽtia Apuleæ determinatum fuiſſe reminiſcor ex *l. vniuerſi, & ibi gloſ.C. de vectigalib.* vbi in diſcurſu
20 aſſerebatur, domus locatas in appretio deductis expenſis in earundem reparationem cōcurrentibus, & tantò minùs poni valorem, ſiuè reditus domorum pro illo anno.

21 Et ſic reſpectu rerum pretioſarum nullius reditus concludebatur ex *l.* 2. *C. de præd. & reb.nauicul.lib.*11.

22 Accataſtari enim debẽt bona deducto onere illis iniuncto *Reg Salernitan.deciſ.*38. qui in
23 *dec.*40.annuit, focularia Sclauonum,& Albanenſium quolibet anno numerari, & eorum numerationem non fieri per cōprobationem, qui ſoluunt carolenos vndecim pro quolibet foculari.

SVMMARIVM.

1 *Aquarum ſpecies multæ ſunt.*
2 *Aquæ temporales,vel naſcentes in fundis Priuatorum ſpectant ad Dominos fundi.*
3 *Commendatarius non poteſt cogi alteri concedere aquam naſcentem in loco commendæ.*
4 *Aquæ in Regno ſunt Baronum.*
5 *Barones non poſſunt ſe intromittere in aquis Priuatorum.*
6 *Aquarum curſus diuerti non debet à ſolito.*
7 *Vicinus poteſt diuertere aquam naſcentem in ſuo fundo in præiudicium vicini inferioris, limita vt nu.*8.
9 *Quibus modis competit ius euacuandi aquas in alienum.*
10 *Curſus ſolitus aquarum nequit impediri.*
11 *Interdictum aquæ pluuiæ arcendæ an competat vicino contrà vicinum aquam auertentem.*
12 *Venditor habens aquam in eius domo, quæ per canales fluit in alias ſuas domos, ſi cogitur de neceſſitate illam vendere, an poſſit ſibi reſeruare aquam,& diſtinguitur,vt nu.*13.
14 *Seruitus in dubio cenſetur impoſita.*

De

De Aquis,& Aquæductibus. Rubrica.

Colleƈtan. I.

1 AQuarum ſpecies multæ ſunt, interdum enim exiſtunt in lacu, qui dicitur locus continens viuam aquam ſine alio exitu, nuncupanturq; viuæ ad differentiam ſtagni, qui eſt locus continens aquam temporalem, ibi ſtagnantem,& vocatur in ſtagno aqua ibi ſtagnãs ad differentiam fluminis,in quo eſt aqua fluẽs, & perennis, nam ſi non erit perennis appellatur torrens, cuius aquæ in Hyeme currunt,& in Aeſtate deſiccantur, origo fluminis dicitur fons,locus autem,ſuper quo cubit, ſeù fluit dicitur alueus, vt hæc omnia probauit *Rot. in vna Auximana aquarum coràm R.P. Penia.*

2 Aquæ non exiſtentes perpetuæ, vel naſcentes in fundis Priuatorum ſunt priuatæ, & ſpeƈtant ad fundi dominos *Vrſill.deciſ.*338. *Anna allegat.* 28. inde tales aquæ non poſſunt duci abſq; ipſorum conſenſu, patet ex *l. aquas C. de ſeruit.& aqua,vbi Scribentes, Viuius deciſ.*411.

3 & vide *Mart. deciſ.*174. vbi aquam naſcentem in priuato loco commendę,vti ipſius proprietate Commendatarium non poſſe cogi alteri concedere, nec Principem illa vti poſſe pro publico,niſi ſoluto iuſto pretio.

4 Et hinc, quamuis hodiè aquæ in Regno ſint Baronum *Afflict deciſ.*388 *Reg.Salernit.dec.*21.

5 *num.*203.tamen in aquis naſcentibus in fundis Priuatorum non poſſunt ſe intromittere, vt deciſum per Regiam Camer. Summar. inter Magiſtros Sanƈtæ Mariæ à Chea Ciuitatis Viciequenſ. & Baronem *Anna ſingular.* 35. licèt ipſi Barones prohibere poſſint aquas naſcentes in particulari proprio territorio, vt deciſum tradit *Maſull.ad Capyc.deciſ.*168. *nu.* 7. *Ann.ſing.*36.ſecùs in communi pro vſu Ciuium, & eorum animalium *Viuius deciſ.* 344. aut pro irrigatione agrorum *Praſ. de Franch. deciſ.* 183.

6 Aquarum curſus non debet diuerti à ſolito,& conſueto in præiudicium aliorum *Præſes de Franch.deciſ.*183.*num.*6.& 15. cùm ille in præiudicium alterius immutari non poſſit *Franc.Marc. deciſ.*559.*tom.*1.& *deciſ.*270.& 557.*tom.*2.

7 Sed poſſe aquam naſcentem in ſuo diuerti à Domino in præiudicium vicini inferioris, in cuius prædio illa deſcendit, tutantur *Theſaur. deciſ.Pedemont.*245.*Viuius in diƈt.deciſ.*411.& *Nos* diximus *forenſ.quæſt.*87.*part.*1.quæ tamẽ

8 opinio procedit,niſi adeſſet ius ſeruitutis preſcriptæ per longum tempus, vel paƈto, cùm

9 aquas deriuandi,ſeù euacuandi in alienum tribus modis ius competat, paƈto,natura,loci, & temporis vetuſtate *l.*1.*§.fin.l.*2.*in princip.ff.de aqua pluu.arcend.Franc.Marc.deciſ.*111.*num.* 10.*tom.*2.*Cyriac.controuerſ. forenſ.*179.*tom.*1.

10 vbi etiam, quòd aquarum decurſus ſolitus impediri nequit, & alia multa in materia cumulat, & quòd earum impedimentum vt remoueatur,Iudicis officium implorari poteſt.

11 Et aquæ pluuiæ arcendæ interdiƈtum an competat vicinis contra vicinum auertentem aquam, nè influat in fundum ſuum, quæ reſtagnata per viam publicam influat in prædia vicinorum, declarat *Reg.Rouit.deciſ.*93. vbi pro negatiua parte deciſum videtur.

12 Sed aquam habens venditor in fonte eius domus, quæ per ſtillicidios, ſiuè canales fluit ad alias domos ipſiuſmet venditoris, ſi cogatur de neceſſitate domum ipſam vendere, an poterit reſeruare ſibi aquam, vt fluat ad alias domos, adeas *Raudenſ. deciſ.Piſan.*5.

13 *num.*85. *Capyc.deciſ.*187. vbi ex diſtinƈtione concluditur, aut contraƈtus eſt completus, & inſtrumentum celebratum, vt tunc ſi agatur differentia de hoc aƈtu ſeruitutis, & in inſtrumento non eſſet clauſula, quòd dabat domum francam,debeat ſeruari, vt diſtinguatur, an iſte aƈtus ſit ſeruitutis continuæ, & permanentis, & tunc videtur ſeruitus impoſita, ſi verò adeſſet diƈta clauſula, ſubdiſtinguatur, aut emptor ſciebat talem aƈtum, & qualitatem, & venditor tenetur, aliàs non, aut non eſt celebratus contraƈtus,& tunc recurrendum eſt ad conie-

14 ƈturas reſultantes ex præcedẽti traƈtatu, aliàs in dubio videretur, quòd ſit impoſita ſeruitus, maximè ſi contrahentes hoc ſciebant, quaſi quòd ſi ignoraſſent, ſeruitus videretur impoſita, tamen quia venditio ipſa fiebat ex neceſſitate,& emptor ſi ſciuiſſet, vel non cõtraxiſſet, vel minus emiſſet,concluditur in præſenti caſu decidendo,quòd tantò minus emat emptor,& quòd illa aqua poſſit duci per venditorem, cõpletis priùs commoditatibus.

SVMMARIVM.

1 *In aqua Formalis Neapolis nequeunt lauari panni linei,nec linum curari, num.*4.

2 *Lauatio pannorum tendit ad neceſſitatem vſus humani.*

3 *Lauatio pannorum in parte fluminis quando prohiberi poſſit.*

5 *Arbores per quantum diſtare debeant ab aquaduƈtibus.*

De Aquis,&c. Pragm.I.

Colleƈtan. II.

LI anni proſſimi paſſati, &c.

Plura,& diuerſa capita pro conſeruãda aqua Regij aquęduƈtus,vulgò,*Formalis* hic reponuntur.

1 Cùmq; inter cętera in §.3. illud reſultet, vt nemo

nemo in aqua prædicta lauet pannos lineos,
nec olera, & nè immittat res immundas.
2 Firma, quòd regulariter licèt lauatio pan-
norum, vti tendens ad neceſſitatem vſus hu-
mani prohiberi nequeat, ad *tex. in l.1. C. de*
mancip. & colon. lib. 11.
3 Tamen prohiberi poterit, nè fiat in loco, in
quo naſcitur aqua, ſed in parte inferiori flumi-
nis, ſeù ſontis, vt fuit iudicatum in Sacro Re-
gio Conſilio inter Vniuerſitatem Rionigri, &
eius Baronem, referente Regio Conſiliario
Vitellio, & vide in noſtro *tract. de grauam. va-*
ſallorum tom. 1. grauam. 319. ubi *DD.* authori-
tates, aliaq; guſtabis.
4 Et adde, quòd in dictis aquis neq; curatio
lini poteſt fieri.
Et quatènus in §. 15. mandatur, ut arbores
exiſtẽtes contigui per uiginti palmos ipſi For-
mali euelli debeant.
Iungè *Viuium deciſ.* 242. ubi firmat, arbores
5 debere diſtare per uiginti pèdes ab aquædu-
ctibus, & uide *Franc. Marc. deciſ.* 501. *tom.* 1. &
Duſium deciſ. Bonon. 110. ubi tenetur, *tex. in l.*
fin. ff. fin. regund. non habere locum circa ar-
bores, quæ plantantur, & talem legem ſolùm
in prædijs urbanis obſeruari.

SVMMARIVM.

1 *Arbiter à Iudice differt.*
2 *Arbiter poteſt procedere de iure, & de facto.*
3 *Arbiter in iure noſtro dicitur amicabilis Compoſitor.*
4 *Verba non faciunt arbitrum, nec arbitratorem, & vide num. 5.*
6 *Poteſtas arbitrorum dependet ex compromiſſo.*
7 *Hæc poteſtas quando præſumitur conceſſa arbitris.*
8 *Arbitri electi non poſſunt recuſare onus, ſed limita, vt num. 9.*
10 *Arbiter non poteſt eſſe Iudex ordinarius.*
11 *Monachus an poſſit eſſe arbiter, & an arbitrator, num. 12.*
13 *Monachus effectus Epiſcopus poteſt eſſe arbiter.*
14 *Mulier nequit eſſe arbitrix, ſed arbitratrix, nu. 17.*
15 *Munus iudicandi non conceditur fœminis.*
16 *Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum.*
18 *Arbitramentum non dicitur iudicium, ſed potiùs contractus.*
19 *Laicus non poteſt eſſe arbiter cauſæ ſpiritualis, limita, num. 20. & an poſſit arbitrari cauſas fructuum rerum ſpiritualium, num. 21.*
22 *Laicus non poteſt arbitrari in cauſa vſurarum.*
23 *Arbiter poteſt citare.*
24 *Arbitri poſſunt allegari ſuſpecti.*
25 *Arbitri non poſſunt immittere in poſſeſſionem.*
26 *Arbitri poſſunt facere taxationem expenſarum, & fructuum.*

De Arbitris. Rubrica.

Collectan. I.

1 ARbiter & ſi à Iudice differat §. 1. *Inſtit. de*
action. l. lex ff. ad l. Iul. repetund. eſt ta-
men ipſe Iudex compromiſſarius *l. Pomponius*
ff. de arbitr. l. 4. & penult. C. eod. Rot. in vna Pa-
duana compromiſſi coràm R. P. Remboldo, ubi
quòd propriè arbiter ille dicitur, in quem Par-
tium uoluntate factum eſt compromiſſum, ex
l. 3. §. tametſi ff. de arbitr.
2 Arbiter cognoſcendo procedere poteſt de
iure, & de facto, in pronunciando verò de iure
tantùm ſententiam profert *Barz. deciſ. Bonon.*
67. nu. 13. Gayl obſeruat. Camer. Imperial. 150.
num. 4. lib. 1. licèt ob quietem, & bonum pacis
extra compromiſſum valeat manus extendere
Raudenſ. deciſ. Piſan. 23. num. 33.
3 Datur pariter & arbitrator in iure noſtro,
& eſt quidam amicabilis compoſitor, qui po-
tiùs de facto, abſq; aliquo iuris ordine litem
dirimere habet *Balb. deciſ. 263. Maſtrill. deciſ.*
91.
4 Arbitrum autem, & Arbitratorem non fa-
ciunt verba, puta quòd Partes ità illum in cõ-
5 promiſſo vocauerint, ſed poteſtas illis ab eiſ-
dem Partibus tributa oſtendit, an vt arbitri,
vel vt arbitratores procedere debeant, exem-
pli gratia, ſi dictum fuerit, quòd arbitrator li-
bellum, probationes, & reſponſiones recipiat,
ac iuris ordine ſeruato procedat, iſte non ob-
ſtante verbali nominatione, vt arbiter, nec vt
arbitrator procedere debet, ſicut è contra, ſi
arbitro dictum fuerit, vt litem de plano, & ex
bono, & æquo decidat, tunc non arbiter, ſed
arbitrator cenſebitur, & vti talis procedere
debet.
6 Arbitrorum poteſtas ex compromiſſo de-
pendet *l. non diſtinguemus §. de officio, l. ſi cùm*
7 *dies §. plenum ff. de arbitr. Cacher. deciſ. 39. num.*
5. quæ quidam poteſtas præſumitur conceſſa,
quamuis compromiſſum non appareat, ſi ta-
men in laudo antiquo fiat mentio de poteſta-
te arbitrorum *Afflict. deciſ. 117. Franc. Marc.*
deciſ. 440. tom. 1. Viuius deciſ. 131.
8 Arbitri electi iuris, vel ex forma ſtatuti, (pro-
ut in noſtro Regno) vigore *pragm. 1. huius ru-*
bric. non poſſunt recuſare onus, ſed coguntur
9 compromiſſum acceptare *Viuius deciſ. 57.* vbi
tamen modificat, ceſſare hanc concluſionem,
quotiès damnum electo in arbitrum immine-
ret, quia tunc acceptare non cogeretur, niſi
Pars ab omni damno illum indemnem ſeruare
caueret.
10 Arbiter Iudex ordinarius eſſe non poteſt *l.*
ſed & ſi §. ſi quis Iudex ff. de arbitr. cap. infames.
3. quæſt. 7. Guid. Pap. deciſ. 69. & 370. Franc.
Marc. deciſ. 465. tom. 1. Balb. deciſ. 411. de quo
latiùs vide ſcripta infra in *pragm. 7. de offic. Iu-*
dic.

11 Ar-

11 Arbiter Monachus eſſe nequit,niſi concur-
rentibus licẽtia Superioris, & Monaſterij vti-
litate *cap. Monach. 16.q.1.Guid.Pap.deciſ.563.*
vbi etiam *Ranchin.in addit.Franc.Marc. deciſ.*
528.vol.1. Verall.deciſ.164.par.1. aliàs geſta
ab ipſo nullitatis vitio macularentur *Gratian.*
deciſ.94.

12 Licèt benè poſſit eſſe arbitrator, quia exer-
ceret opus pietatis, per arbitramentum Par-
tes ad concordiam reducendo *cap. iniuſtum*
11.quæſt.3.Rot.in vna Viennen. compromiſſi in
anno 1578.coràm R.P.Cantuccio, Ludouiſ.de-
ciſ.204.num.9.

13 Et Monachus factus Epiſcopus arbiter be-
nè poterit eſſe, quia Epiſcopalis dignitas, non
Monachatio attenditur *Grammat.* ſepiùs cit.
deciſ 9.num.2.

14 Arbitrix mulier eſſe nequit *l. fin. C. de ar-*
15 *bitr.* iudicandi enim munus non conceditur
fœminis, quia ciuilibus officijs non funguntur
l.cùm Prator §.non autem ff.de iudic.l.2.ff.de
reg.iur. ità etiam arbitri officium ſumere pro-
16 hibentur, cùm arbitria ad inſtar iudiciorum
ſint redacta *l.1.ff.de arbitr.cap.cùm dilectus eod.*
17 *tit.* benè tamen poterit eſſe arbitratrix,quia
arbitramentum in nulla authoritate iudiciali
18 fundatur, nec iudicium dicitur, & habetur in-
ſtar contractus potiùs,quàm actus iudiciarius,
& hãc opinionem canonizauit *Rota apud Lu-*
*douiſ.*citat.*deciſ.204.*

19 Arbiter cauſæ ſpiritualis non poteſt eſſe lai-
20 cus *Guid.Pap.deciſ.69.* vbi hoc limitat, quan-
do fieret compromiſſum rei ſpiritualis in Cle-
ricum,& laicum ſimul,cum Summi Pontificis,
vel alterius Superioris ſpiritualis authoritate,
quia tunc benè valebit, vt in quadam cauſa
fuit obſeruatum in Regno tempore fœlic.mem.
Clement. VIII. qui commiſit illam cauſam
Reuerendiſſimo Nuncio Apoſtolico,& D.Pe-
21 tro de Vera ab Aragonia, licèt poſſit arbitra-
ri cauſas fructuũ rerum ſpiritualium ,ac expẽ-
ſarum, quòad illos erogatarum, vt etiam de
cauſa poſſeſſorij beneficialis, concludit *Guid.*
Pap.d.deciſ.69.num.2.

22 Nec in cauſa vſurarum, illum arbitrari poſ-
ſe tutantur *Franc.Marc.deciſ.487.tom.2.à nu.*
21.cum ſeq. Ruiz deciſ.Lituan.5.num.2. & la-
tiùs *Cacher.deciſ.137.*

23 Arbiter poteſt citare *l.ſed interpellatur §.*
arbiter ff.de arbitr.Boer.deciſ.283.num.39. per
Nuncium, vel Epiſtolam, non autem per Edi-
ctum *Balb.deciſ.339.*

24 Arbitri allegari poſſunt ſuſpecti *l.non diſtin-*
guemus §.cùm quidam ff.de arbitr. Barz.deciſ.
*Bonon.63.num.18.& 19. Maſtrill.deciſ.91.*li-
cèt contrarium tuetur *Anna ſing. 72.* cuius
opinio poterit practicari in Regno.

25 Arbitri non poſſunt immittere in poſſeſſio-
nem,licèt valeant pronunciare de immittendo
Ludouic.deciſ.Peruſ.47.

26 Benè tamen valent expẽſarum,ac fructuum
condemnationem, & taxationem facere, licèt
de illis nulla fuerit facta expreſſio, dummodò
compromiſſi tempus nõ ſit elapſum *Chartar*
deciſ.Rot. Genua 5.

SVMMARIVM.

1 *Odia,rixa, & litium expenſa ſunt vitanda.*

2 *Minores tenentur compromittere, verùm cum authoritate curatoris, num.3.*

4 *Compromiſſum debet fieri etiam ſuper alimentis, ſtante ſtatuto, quòd cauſa compromittantur, & etiam ſuper quanto vita militia, num.6.*

5 *Compromiſſum peti poteſt inter fratres,quorum vnus vendicat fundum ab altero venditum, qui aliàs pro emptorie defenſione, in iudicio comparuit, & ita conſultum vidiſſe teſtatur Author, num.7.*

8 *Compromiſſum poteſt peti per venditorem Authorem laudatum coniunctum cum actore.*

9 *Clerici conſanguinei poſſunt cogere laicos conſanguineos,cum quibus lites agũt, & ita practicatur, num.10.*

11 *Curator hæreditatis iacentis poteſt petere compromiſſum.*

12 *Cõpromitti quoties debet, & id eueniſſe in facto, teſtatur Author,num.13.*

14 *Compromiſſum non datur, vbi agitur ex teſtamento,& nec ſuper quæſtione iuris, num.15. & nec in cauſa appellationis, & in iudicio nullitatis,num.16.ſed vide,num.17. neq; poteſt fieri poſt ſententiam,qua tranſiuit in rem iudicatam, num.18.ſed vide,num.19. nec vbi ſunt inſtrumenta liquida,num.20. nec in criminalibus,num.21. neq; in cauſis feudalibus, num.22.ſed vide,num.23.*

24 *Compromiſſum nõ poteſt peti,quoties fuerit diſſoluta affinitas per mortem, & in ſpolio recti,vel poſt datum terminum, num.25.*

26 *Compromitti quoties debeat.*

27 *Compromiſſum eſt quadam tranſactio.*

28 *Compromiſſum in arbitros requirit ſcripturam.*

29 *Compromiſſum finitur triennio.*

30 *Renunciatum ſententia non dicitur per compromiſſum.*

31 *Verba compromiſſi comprehendunt acceſſoria, & connexa.*

32 *Poteſtas eligendi tertium poteſt dari arbitratoribus.*

33 *Compromiſſum extinguitur per mortem vnius ex arbitris.*

34 *Compromiſſum nouum eſt,ſi additur, vel detrahitur priori.*

35 *Arbitratores paciſci poſſunt de mittendo ad conſilium ſapientis, non autem compromittentes.*

36 *Dies compromiſſi incipit ab acceptatione.*

37 *Hæres conuentus à conſanguineo, ſi compromiſerit cauſam, & obliget ſe nomine proprio de parendo laudo, poteſt opponere diſcuſſionem inuentarij.*

38 *Compromiſſum factum in duos, vt in caſu diſ-*

cor-

cordiæ tertium aſſumerent, an valeat.
39 *Quis Iudex cogat ad eligendum tertium arbitrum, & num. 40 & 41.*
42 *Diſpoſitio iuris canonici attenditur in terris, & iuriſdictione Summi Pontificis.*
43 *An valeat compromiſſum in duos, quòd in caſu diſcordia eligant tertium.*
44 *Cõpromiſſo facto in tribus, data poteſtate, quòd ſimul proceſſerint, valet ſententia data per duos.*
45 *Compromiſſo pendente dormit curſus fatalium.*

De Arbitris. Pragm. I.

Collectan. II.

ODia, quæ inter coniunctos, &c.

Mandat hæc Pragmatica, quòd cauſæ inter
coniunctos vſque ad quartum gradum com-
promittantur, aliquibus exceptis, & meritò, vt
1 odia, rixæ, & licitum expenſæ euitentur, vt per
Carthar. deciſ. 25. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 47. *Fabr.*
deciſ. 35. *tit.* 75. *Afflict. deciſ.* 46. & hinc dicitur
fauorabilis *Verall. deciſ.* 215. *par.* 3.
2 Amplia primò, diſpoſitionem huius pragma-
ticæ procedere etiam in minoribus, qui tenẽ-
tur compromittere *Benintend. deciſ.* 21. *Ludo-*
uic. in deciſ. Peruſ. 2. *Surd. deciſ.* 49 & ſic pluries
iudicatum tradidit *Anna ſingular.* 115. vbi
etiam *Additio* refert aliam deciſionem,
3 *Caualcan. in deciſ.* 27. *par.* 1. licèt in compro-
miſſo minoris, curatoris authoritas, & Iudicis
decretum interuenire debeant *Capyc. deciſ.* 93.
Put. deciſ. 205. *lib.* 1. *Seſe in deciſ. Aragon.* 168. &
ſic fuit deciſum in Sacro Conſilio in cauſa
Antoniæ Fauo de Theano cum Troiano de
Terra Petræ Molariæ. in Banca de Felice de
anno 1614.
4 Amplia ſecũdò, habere locum etiam in cau-
ſa alimẽtorum, quia compromiſſum ſuper ali-
mentis vigore ſtatuti eſt faciendum *Magon.*
in deciſ. Lucenſ. 73. licèt in Sacr. Conſil. referen-
te Freccia fuerit deciſum, procedendum eſſe
ad vlteriora, non obſtante petito compromiſ-
ſo, & hoc in cauſa Ioannis Franciſci de Fran-
chis, & Liuiæ Ambroſinæ coniugum cum Io-
anne Baptiſta Ambroſino.
5 Amplia quartò, iſtud compromiſſum fieri
poſſe ſuper quantitate vitæ militiæ *Afflict. de-*
ciſ. 43. & ſic dicit aliàs deciſum *Minad. in Con-*
ſil. In aliquibus num. 12. *verſ. de filiorum.*
6 Amplia quintò, compromiſſum inter con-
iunctos, iuxta formam huius Regiæ Pragmati-
cæ debere fieri inter fratres, quorũ vnus ven-
dicat fundum ab altero venditum, qui aliàs
pro emptoris defẽſione in iudicio comparuit,
vt deciſum in Sacr. Conſil. annuit De *Bottis in*
addit. ad Bar. in quæſt. 3. *verſ. Sacrum* Cõſilium,
7 & nouiter vidi conſultum in quodam Colle-
gio habito inter diſertos viros.
8 Amplia ſextò, poſſe compromiſſum peti per
venditorem Authorem laudatum coniũctum
cum actore, vt deciſum refert *Vrſill. deciſ.* 15.
9 Amplia ſeptimò, Clericos poſſe cogere lai-
cos conſanguineos, cum quibus lites agunt, &
habẽt, ad compromiſſum faciendum, quia gau-
dent ſtatutis laicorum pro ſe facientibus, non
autem contra *Grammat. deciſ.* 100. *Caualcan.*
deciſ. 22. & 68. *par.* 2.
10 Sicque indiſtinctè vidi ſeruari in Regijs Tri-
bunalibus.
11 Amplia nonò, compromiſſum poſſe peti
etiam per curatorem hæreditatis iacentis, vt
pluries iudicatum in Sacr. Conſil. dicit *Anna*
ſingular. 121.
12 Amplia decimò, quòd ſi primum compro-
miſſum euanuit, tamdiù debet compromitti,
donec intentio pragmaticæ impleatur, & ne-
dum bis, ſed ter, & quater, & quoties opus
fuerit compromittetur, donec coràm arbitris
terminetur *Viuius deciſ.* 87. *Balb. deciſ.* 127. *Rot.*
diuerſ. in deciſ. 867 & *deciſ.* 1062. *par.* 3. licèt per
binas vices debere compromitti, teſtetur de-
ciſum *Afflict. deciſ.* 46. & vide *Annam ſingul.*
13 109. idq; habui in facto in anno 1634.
14 Limita ſecundò, compromiſſum non dari,
vbi agitur ex teſtamento, licèt ſit liquidandum
per probationem mortis teſtatoris, & aditio-
nem hæreditatis, vt deciſum annuit *Capyc. in*
deciſ. 48. vide *Magon in deciſ. Lucenſ.* 99. vbi
quòd compromiſſum ſuper legato, & teſtamẽ-
to fieri non poteſt, Parte opponente, & hunc
locum allegando poſt primam impreſſionem,
ſequitur *Caſtill. deciſ. Sicilia* 246. *part.* 3. vbi alia
coaceruat.
15 Limita tertiò, compromiſſum non poſſe fie-
ri ſuper quæſtione iuris, vt in terminis noſtræ
pragmaticæ annuit deciſum *Minad. deciſ.* 3. &
nouiſſimè confirmat *Thomat. deciſ. Maccra-*
tenſ. 6.
16 Limita quartò, in cauſa appellationis, in qua
compromiſſum fieri nequit, & ſic etiam in iu-
dicio nullitatis *Put. deciſ.* 28. *par.* 2. licèt quòd
17 compromiſſum non impediat tempus appel-
lationis, ſit deciſum *Guid. Pap. deciſ.* 115.
18 Limita quintò, non poſſe fieri poſt ſenten-
tiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam *Franc.*
Marc. deciſ. 465. *par.* 1. *Viuius deciſ.* 131. *Ca-*
ualc. deciſ 45. *par.* 1. *Surd. deciſ.* 185. & ſic dictat
iſta noſtra Pragmatica Conferunt ſcripta per
Raudenſ. in deciſ. 23. *Balb. deciſ.* 406. *Faber de-*
19 *ciſ.* 9. *tit.* 35. licèt hoc ſecùs eſſet, ſi de ſententia
in compromiſſo mentio facta fuerit, illiq; re-
nunciauerint *Franc. Marc. deciſ* 466. *vol.* 1. vt
etiam eſt, ſi tractetur de offuſcatione eiuſdem
ſententiæ, quia poſſet compromitti *Carthar. in*
deciſ. 70.
20 Limita ſextò, non procedere compromiſ-
ſum, vbi ſunt inſtrumenta publica liquida, vt

per

per hanc pragmaticam in Regno eſt expedi-
tum, & de iure communi tradunt *Balb. deciſ.*
405. *Magon. in deciſ. Florentin.* 119. nouiter me
citato in hoc loco, *Caſtill. d. deciſ.* 246. *num.* 12.
p. 3. licèt id ceſſet, ne peti poſſit à tertio con-
uento iure hypothecæ, quia pragmatica pro-
cedit reſpectu Principalis, & non tertij, vt de-
terminatum fuit per M.C.V. in cauſa nonnul-
lorum de Pandolfo.

21 Limita ſeptimò, in criminalibus, in quibus
non habere locum compromiſſum, habes *de-
ciſionem Afflict.* 84. vbi ita reperies per Sa-
cr. Conſ. deciſum. In Regno iſta opinio nul-
lam habet difficultatem ex iſta noſtra pragma-
tica, quæ vult, quòd ciuiles tãtum cauſæ com-
promittantur, quod limites, velim, vbicunq; ci-
uiliter cauſa criminalis ageretur, nam tunc
compromitti poſſet ipſa cauſa criminalis, vt in
quadam facti contingentia obtinui.

22 Limita octauò, in cauſis feudalibus, de qui-
bus per vaſallos abſq; Domini ſui Superioris
conſenſu in Arbitros compromitti nõ poteſt,
vt in Regno habemus *Cõſtitutionem Diuæ me-
moriæ §. arbitria*, & eſt *deciſio Afflict.* 138. licèt
23 ſit obſeruantia in Regno, quòd præſtetur aſ-
ſenſus in ſupremo Collaterali Conſilio quòad
compromiſſa concernentia feuda, ſed ordinãt,
quòd Arbitri ante prolationem laudi, ſiuè ſen-
tentiæ ipſorum, in Collaterali Conſilio refe-
rant.

24 Limita nonò, compromiſſum non poſſe pe-
ti, vbicunq; fuerit diſſoluta affinitas per mor-
tem, vt mortua vxore ceſſet compromiſſum
inter ſocerum, & generum, & ſic in ſimilibus,
vt ſocero, & nuru *Viuius in deciſ.* 181.

25 Limita decimò, in ſpolio recenti, vt per *Af-
flict. deciſ.* 84.

26 Sed quatenùs hic ſtatuitur, compromiſſum
antè dationem termini ad probãdum dari de-
bere.

Adde, quòd pariter ex iuris communis diſ-
poſitione ex neceſſitate antè litis conteſtatio-
nem compromiſſum eſt petendum, cùm ſit ex-
ceptio fori declinatoria, quæ antè conteſta-
tionem opponenda eſt, & ita *Magon. deciſ. Lu-
cenſ.* 73. *Viuius deciſ.* 131. *num.* 8. *Capyc. deciſ.*
48. vbi declarat, etiam poſt dationem termini
ad probandum, peti illud poſſe, quoties non
fuit proceſſum ad citationem teſtium, & præ-
ſentationem, ac productionem articulorum,
quod reperio iudicatum in S. C. in cauſa D.
Beatricis Patignæ cum D. Sancio Baſtida ad
relationem D. Didaci de Vera in anno 1601.
in Banca Romani, quo in caſu intimato termi-
no fuit petitum illicò compromiſſum, & con-
ceſſum.

Non debere autem cõcedi compromiſſum
poſt datum terminum in cauſa, in qua erat cõ-
tumax, patet ex *Afflict. deciſ.* 185.

27 Quibus præmiſſis, in hac compromiſſi ma-
teria obſeruabis primò, compromiſſum eſſe
quamdam tranſactionis ſpeciem *Magon. deciſ.
Florent.* 85. *Cauale. deciſ.* 45. *par.* 1. *Gayl obſer-
uat.* 141. *lib.* 1. *Barz. deciſ. Bonon.* 63. licet ſequu-
to laudo, illud tranſactionem eſſe autumat no-
uiſſimè *Scayn. deciſ. eiuſdem Rot. Bonon.* 95. *nu.*
18.

28 Obſeruabis ſecundò, compromiſſum in Ar-
bitros requirere ſcripturam *Faber deciſ.* 2. *tit.*
26. *lib.* 7. *Magon. deciſ. Florent.* 119.

29 Obſerua tertiò, compromiſſum triennio fi-
niri *Guid. Pap. deciſ.* 240. *Rot. diuerſ. deciſ.* 1881.
par. 3. licèt in Regno vigore huius pragmati-
cæ, & ſi duorum, vel trium menſium, quando
in caſu diſcordiæ eligitur tertius, ſtatutus ſit
terminus, tamen, vt video, inoleuit praxis, &
obſeruãtia eſt, Partes tribuere Arbitris, & Ar-
bitratoribus breuem, ac longam dilationem ad
eorum arbitrium, & vide *Boer. deciſ.* 283. *num.*
29.

30 Obſerua quartò, per compromiſſum non
cenſeri renunciatum ſententię *Surd. deciſ.* 185.
Raudenſ. in deciſ. 23.

31 Obſerua quintò, verba compromiſſi com-
prehendere acceſſoria, & connexa *Rot. diuerſ.
deciſ.* 194. *par.* 1.

32 Obſerua ſextò, quòd poteſtas eligendi ter-
tium in caſu diſcordię dari poteſt Arbitratori-
bus, nõ Arbitris *Franc. Marc. deciſ.* 462. *par.* 1.
Gratian. deciſ. 236.

33 Obſerua ſeptimò, quòd compromiſſum ex-
tinguitur per mortem vnius ex Arbitris *Ludo-
uic. deciſ. Lucenſ.* 37.

34 Obſerua octauò, quòd compromiſſum no-
uum eſt, ſi additur, vel detrahitur priori, ſuper
quo confeſſio per Procuratorem facta non
extinguitur *Afflict. deciſ.* 148.

35 Obſerua nonò, quòd Arbitratores paciſci
poſſunt de mittendo ad conſilium ſapientis, nõ
autem Compromittentes *Viuius deciſ.* 472.

36 Obſerua decimò, diem compromiſſi inci-
pere ab acceptatione *Boer. deciſ.* 283. vide ta-
men *Præſ. de Franch. deciſ.* 626.

37 Obſerua vndecimò, quòd ſi hæres alicuius
conuentus à conſanguineo cõpromiſerit cau-
ſam vigore huius edicti, & in compromiſſo
obliget ſe nomine proprio de parendo laudo,
poſt laudum latum contra ſe, poteſt opponere
diſcuſſionem inuentarij, non obſtante, quòd
proprio nomine ſe obligauerit in compromiſ-
ſo, vt deciſum per Sacrum Conſilium refert
Minad. in deciſ. 25. licèt contrarium habeatur
per *Præſ. de Franch. in deciſ.* 323. pro qua opi-
nione aliàs fuit iudicatum in cauſa Marchio-
nis Oriæ cum Ioanne de Figueroa penès Feli-
cem Actuarium.

38 Obſerua duodecimò, quòd in duos factum
compromiſſum, & ſi diſſentirent tertium aſſu-
merent, non valet, in aſſumendo autem ter-
tium poſſent diſſentire, vt annotauit *Franc.
Marc. deciſ. Delphin.* 463. ſubdẽs, quòd ſi etiam
39 diſcordarent in eligendo tertium, Iudex ordi-

narius

Digitized by Google

narius illos cogere poſſit, vt tertium certum eligant, & vbi Iudice mandãte Arbitri tertium certum non eligerent, eo caſu Iudex illum eliget.

40 Quãdò autem ex duobus Arbitris vnus eſſet Clericus, alter verò laicus ad eligendum tertium arbitrum Clericum coget Iudex Eccleſiaſticus, laicum verò Iudex laicus, & caſu, quo eſſent ambo Clerici, Eccleſiaſticus Iudex illos coget *Barz. deciſ. Bonon.* 87.

Si verò non eſſent arbitri, ſed arbitratores, & eſſent diſcordes, non ipſi eligent tertium, ſed eligetur à Partibus, & ſi eſſet compromiſſum in arbitros, & arbitratores, eo caſu modus, quo proceſſerint attendi debet, de quo *Franc. Marc. deciſ.* 464.

41 Et ſi factum eſſet compromiſſum in duos, vt in caſu diſſenſionis aſsumant Petrum, compromiſsum tunc valebit, quia in aſsumendo diſsentire non poſsunt *Bellon. deciſ. Genuæ* 21. *Caualc. deciſ. Fiuizan.* 20.

Quamobrèm ſi in tres compromiſsum factum fuerit, valebit illud, cùm ſufficiat, duos in ſimul conſentire, dummodò tertius præſens fuerit, alioquin eo abſente, licèt duo conſentiant, arbitrium non valet, quia in plures fuit compromiſsum, & potuit præſentia eius trahere eos in eius ſentẽtiam *Gratian. deciſ. Marchiæ* 236.

Ampliа, vt etiam ſi tertius arbiter fuiſset requiſitus, alij duo procedere, aut ſententiam ferre minimè poſſint, etiam ſi tertius fuerit præſens in diſcuſſione meritorum cauſæ, & dixit opinionem ſuam, & receſſit, adhùc alij duo ſententiam proferre nequeunt *Viu. deciſ.* 380. licèt contrarium, quòd ſi fuerit requiſitus, vel citatus, ſed ſe abſentauit, dedita opera, quia & quòd alij duo poſſint procedere, & ſententiam ferre, & tenere ſententiam ratione latitationis illius arbitri, quia vocatus, & contumax habetur pro præſente, tenuit *Faber lib. 2. deciſ. 3. de arbitr.* vbi tamen ſubdit, hoc non prodeſse, quia procederet in præiudicium contumacis, non aliorum.

Verùm de iure canonico diffinitũ eſt, quòd ſi vnus ex tribus arbitris requiſitus, & vocatus ſe abſentauerit, alij duo ſententiam ferre poterunt, iure ciuili non obſtante, ut optimè tradit *Biſignett. deciſ. 3. tit. de arbitr.*

42 Quæ tamen iuris canonici diſpoſitio procedit ſolùm in terris, & iuriſdictione Summi Põtificis, in terris verò iuriſdictionis Regum, & Principum ſecularium procedit diſpoſitio iuris ciuilis *Viuius deciſ.* 380.

43 Inſuper obſerua, quòd ſi compromiſsum factum in duos, quòd in caſu diſcordiæ eligant tertium, non ualeat, tamen ſi Partes dixerint, quòd arbitri eligant tertium, antequàm de cauſa cognoſcere incipiant, tunc ualebit, ut optimè tradit *Puteus deciſ.* 105.

44 Obſerua etiam, quòd ſi factum fuerit compromiſsum, in tribus data poteſtas, & inſimul proceſserint, ualebit ſententia data per duos tantùm *Rot. in antiquis deciſ.* 851. ſi autem diſcordant duo arbitri inter ipſos, uerùm tertius diſcordat ab utroq; illorum, tunc illius tertij ſententia attenditur, in cuius ſententiam alij duo concurrere oportet *Balb. deciſ.* 479. quando uerò tertius eſt electus de Partium conſenſu, tunc ille ſolus iudicare non poteſt, ſed cogitur cum altero ſe concordare *Creſcent. deciſ. 2. tit. de arbitr.* & in hoc Regno Neapolitano idem ſeruatur per hanc *pragmaticam odia, qua,* vbi dicit, tertium intra vnum menſem, vnà cum dictis arbitris, vel altero ex eis per ſuum laudum cauſam expediat, nouiter vide *Cyriac. controuerſ.* 159.

45 Et tandem, nè reminiſcaris, vt compromiſso pendente fatalia regularirer non currant, cùm illorum curſus dormiat, licèt eo abſoluto illũ reaſsumant, & computantur vltima tempora cum prioribus, de quo latè *Gratian. deciſ.* 173. antè eum *Guid. Pap. deciſ.* 115. & 240. *Capyc. deciſ. 11. num. 12. Balb. deciſ. 479. Caſſador. deciſ. 9. num. 7. de appellat. Minſynger. obſeruat.* 68. *cent.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Laudo Pars non adherens, poteſt adiri Iudex.*
2 *Quiſnam Iudex erit, ſi aliqua Partium nolit ſtare laudo, & nu.* 3.
4 *Compromiſſum factum extra locum Litigantium, quis Iudex eſt adeundus.*
5 *Qua cautela debet operari in laudo.*
6 *Conſiliarij Regij, vel Iudices Mag. Curiæ, vel Auditores Prouinciales ſi ſint arbitri electi, & Partes eorum laudo ſtare nollent, Iudex ordinarius non eſt adeundus, & quarè, n.* 7.
8 *Appellatio Electorum, à laudo arbitrorum datur de iure communi.*
9 *Iuramentum in laudo appoſitum quid operetur.*
10 *Reductio ad arbitrium boni viri non denegatur, etiam ſi cum iuramento renunciatum ſit, ſtante enormiſſima læſione, & an requiratur abſolutio iuramenti, n.* 11.
12 *Reductio ad arbitrium boni viri eſt ſpecies appellationis.*
13 *Laudum non exequitur pendente reductione ad arbitrium boni viri.*
14 *Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reductionem ad arbitrium boni viri.*
15 *Appellatio non datur à laudo per Partes homologato.*
16 *Laudum homologatum ſi non valet in vim laudi, valebit in vim pacti.*
17 *Laudum nõ confirmatur per homologationem, ratificationem, ſiuè confirmationem præcedentem.*
18 *Dolum futurum remitti prohibetur.*
16 *Laudum poſt triginta annos præſumitur homologatum.*

20 *Lau-*

20 *Laudum nullum quomodò probetur homologatum in iudicialibus.*
21 *Grauans ſe à laudo non auditur, niſi facta ſolutione cum cautione de reſtituendo.*
22 *Laudum integraliter eſt exequendum.*
23 *Laudum non decidens omnes differentias, vel extra tempus latum eſt nullum.*
24 *Laudum latum in confinibus in vim compromiſſionis à vaſallis facta eſt nullum.*
25 *Laudum latum vltra compromiſſum ſapit vitium.*
26 *Laudum latum in die compromiſſi eſt nullum.*
27 *Laudum eſt nullum ſuper re, cuius actio non competebat.*
28 *Laudum inualidum eſt, ſi arbitri non concordant in ſumma.*
29 *Laudum arbitri intereſſe habentis eſt nullum, etiam interueniente ſententia confirmatoria.*
30 *Laudum quando dicatur nullum, & quomodò.*
31 *Laudum quando nihil operatur.*
32 *Laudum quando poteſt exequi.*
33 *Laudum dubium eſt iudicandum per Iudicem ordinarium.*
34 *Laudum quando recipiat interpretationem à verbis compromiſſi.*
35 *Conſenſus Vniuerſitatis ſuper laudo quomodò probetur.*
36 *In dubio præſumitur pro laudo.*
37 *Laudum vigore compromiſſi ad formam ſtatuti, eſt validum.*

De Arbitris. Pragm. II.

Collectan. III.

ET ſi aliqua partium, &c.

1 Partem laudo non adhęrentem poſſe adire Iudicem loci, in quo illud latum fuit, hìc ſtatuitur, & ita *Viuius deciſ.*380. *num.* 5.

2 Stante diſpoſitione huius pragmaticæ ſedata eſt in Regno quæſtio apud *DD.* quis nam erit Iudex, quoties aliqua Partium laudo ſtare nequit, ſiquidem nonnulli cenſuerunt, Iudicem rei eſſe, vt apud *Theſaur.deciſ.*14. vbi Iudicem ordinarium rei Iudicem declarat, de quo pariter *Gayl obſeruat.*149.*lib.*1. *Minſynger. obſeruat.*61.*cent.*3. Alij verò illam norunt veram 3 opinionem, Iudicem loci, qui cauſæ eſſet futurus Iudex, debere eſſe *Afflict.deciſ.*51.

4 Quarè noſtræ pragmaticæ diſpoſitione attenta, ſi compromiſſum eſſet factũ in exteros, & ſic extra locum litigantium, Iudex ipſius lo-5 ci eſſet in tali caſu adeundus, vndè cautela erit operari, vt arbitri electi laudum proferant in patria ipſorum litigantium, ad finem, vt ſi ſe grauauerint, extra proprios lares litigare non adſtringantur, quamuis (niſi aliud ſit cautum) laudum in loco cõpromiſſi ferendum ſit *Frãc. Marc.deciſ.*521.*num.*3.*tom.*1.

6 Cęterùm, ſi ex diſpenſatione arbitri eſſent Conſiliarij Regij, immò etiam Iudices Magnæ Curiæ, vel Prouinciales Regij Auditores, in tali caſu, ſi Pars aliqua eorum laudo ſtare nollet, non eſſet attendendus locus, nec Iudex or-7 dinarius, quia abſurdum, & turpe videretur, vt laudum à Superioribus Magiſtratibus prolatum ad inferiorem ex cauſa reuiſionis reuerteretur, indè putarem, eſſe illud reducendum ad Principis Superioris iudicium, prout ſic obſeruatum fuiſſe aliquando certificatus fui.

Sed cùm detur hìc facultas ſentienti ſe grauatum adeundi Iudicem, vt ſupra.

8 Iunge, quòd pariter de iure communi à laudo arbitrorum vigore ſtatuti, (prout hìc) electorum appellatio conceditur *Afflict.deciſ.*51. *Minſynger.obſeruat.*68.*cent.*4. *Barz.deciſ.*87.*à num.*21. *Balb.deciſ.*467. *Præſ. de Franch.deciſ.* 173. vbi quòd ab omnibus capitibus, ſi plura ſint, erit appellandum *Ann.Robert. rerum iudicat.lib.*3.*cap.*8. vbi tamen, quòd à ſententia arbitrorum electorum à partibus appellatio nõ datur, iuxta terminos *l. diem proferre §. ſtari ff.de arbitr.l.ſocietatem §.arbitrorum ff. pro ſocio*, de qua regula plura habes apud *Gayl obſeruat.*1. *num.*49. *obſeruat.*149.*obſeru.*150. *num.* 8. *lib.*1. *Franc.Marc. deciſ.*149. & 151. *lib.*2. *Faber deciſ.*6.*tit.*35.*Cod. lib.*2.

9 Quòd ſi iuratum fuerit ſtari ſententiæ arbitri, & ab ea non appellari, nec reduci ad boni viri arbitriũ, ſed illi quis renunciauerit, illo caſu ſtandum eſt laudo, ſiuè ſententiæ arbitrorum, maximè ſi iuſiurandum interuenerit, & modica ſit quantitas, in qua lęſio interuenit, ſecus ſi læſio ſit maxima, & enormiſſima *Capell. Tholoſ.deciſ.*277. *Viuius deciſ.*58. *per totam*, *Boer. deciſ.*284.*num.*18. *Caualc. deciſ. Fiuizanen.* 9. *num.*3.*par.*1. *Guid.Pap.deciſ.*519. *per totam*, videndus *Intrigl.deciſ.*23.& communi calculo in legali ſchola eſt receptum, non impediri re-10 ductionem ad arbitrium boni viri, etiam ſi cũ iuramento fuerit renunciatum enormiſſimæ læſioni, occaſione reductionis ad arbitrium boni viri *Balb.deciſ.*168. *Caſſador.deciſ.*1. *de empt. & vendit. Franc.Marc. deciſ.*151.*vol.*1. *Papon.lib.*6. *tit.*3. *arreſto* 1. *Magon.deciſ. Lucenſ.*98. *num.*30. *Maſtrill. deciſ.*90. *num.*8. & 11 *ſeq. Ludouic.deciſ.Lucenſ.*27. vbi admitti reductionẽ iuramenti, nulla impetrata abſolutione tutatur, quod voluerũt *Cacher dec.*49.*Ranchin. ad Guid.Pap.deciſ.*519. licèt contrariũ *Magon. deciſ. Florent.*119. & *Caualc.d.deciſ.*9.*num.*42. *par.*1.& *in deciſ.*14.*nu.*49 affirmat, reductionem hanc ſecunda vice peti non poſſe, & ità etiam *Boer.deciſ.*284.*num.*18.

12 At quia reductio ad boni viri arbitrium eſt ſpecies appellationis *Franc. Marc. deciſ.* 151. *vol.*2. *Afflict.*cit.*deciſ.*51. *Magon.deciſ.Lucenſ.* 98.*Theſaur.forenſ.quæſt.*82.*lib.* 1.ideò illa pen-13 dente, laudum non exequitur *Balb. deciſ.*461. *Maſtrill. deciſ.*90.

K 14 Cę-

14 Cœterùm, ad illam petendam ſpeciale deſi-
deratur mãdatum *Magon dec. Lucẽſ.* 51.*n.*6. &
20 & forſitã peti nõ poterit, ſi laudũ accepta-
tũ fuerit, de quo videas *Barz.deciſ Bonon.*112.
Quæ acceptatio non inducitur per tacitur-
nitatem infra decem dies, & ſemper poterit
peti reductio *Viuius deciſ.*276. & 444.
15 A laudo tamen homologato per partes non
appellatur, ſed exequitur *Afflict deciſ.*117.
16 Quòd ſi homologatum ſit laudum nullum,
quamuis non valeat in vim laudi, valebit tamẽ
in vim pacti *Afflict.d.deciſ.*117 *num.6.Boer.de-
ciſ.*284. *ſub num* 26. *Faber deciſ.*1.*lib.*2.*tit.*39.
17 Licèt ſi homologatio, ratificatio, ſiuè confir-
matio præcedat laudum, non cenſerem eſſe ta-
lis vigoris, vt poſt illud latum ab arbitris con-
firmet, vel approbet, quia intelligitur, ſi arbi-
trium iuſtum latum fuerit, aliàs eſſet dolum
18 futurum remittere, quod fieri prohibetur, &
ità ex *Caballino milleloquio* 881.in facti contin-
gẽtia fuit iudicatũ in Regia Audiẽtia Apuleæ.
19 Reputabitur tamen homologatum laudum
poſt triginta annos, & venit exequẽdum *Gra-
tian.deciſ. Marcb* 197.*num.*14.
20 Sed laudum nullum quomodò probetur ac-
ceptatum in iudicialibus, recurre ad *Seraphin.
in deciſ.*512.*par* 1.
Et quatènus hic pariter ſãcitum ſit, vt quod
per Iudicẽ fuerit iudicatum, exequutioni man-
detur, adde videndos *Guid.Pap. deciſ* 436.*nu.*
84. & *Benintend. deciſ.*15.
21 Et circa illud, nè audiatur ſe grauãs, niſi fa-
ctâ reali exequutione cũ fideiuſſione de reſti-
tuẽdo in caſu retractationis, adde *Capy.dec.*53.
nu 4 *Boer d deciſ.*284 *ſub nu.*26.*Benintend.*al-
leg. *deciſ.*15 *Addit.ad Magon deciſ. Lucenſ.*37.
22 At obſeruabis, laudum integraliter eſſe exe-
quẽdum *Mohed.dec.*10.*de re iud.*licèt eius exe-
quutio ceſſet, quoties arbitri aſſumerẽt ſibi aſ-
ſeſſores vltrà nominatos *Laurẽ dec. Auen.*142.
23 Nec nõ in hac laudi materia firmauit *Præſ.
de Frãcb.dec.* 354. illud eſſe nullum, niſi decidat
omnes differentias, vel ſi extra tempus latũ ſit.
24 Vt pariter nullũ erit ſuper cõfinibus iuriſdi-
ctionis latũ in vim compromiſſi facti à vaſallis
Mart.dec Rot. Piſan 163.firmãs *dec.*46.nullita-
25 tis vitiũ etiã ſapere laudũ vltra cõpromiſſum
latũ, vel ſimiliter ſi extra cõpromiſſũ *Grat.dec.
Marcb* 6.& extra poteſtatem *Viu.dec.*473. vbi
26 quòd neq; ratificari poteſt. Sic etiam, nec illud
valebit, ſi eadẽ die cõpromiſſi latũ fuerit *The-
ſaur. deciſ* 253.
27 Itẽ, nec valet ſuper re, cuius actio nõ cõpe-
tebat, & illius vigore datum reperitur *Magon.*
28 *dec* 85. ad inſtar inualidũ eſt, vbi arbitri nõ cõ-
cordant in ſũma *Rot.in antiqu dec.*1. *de arbitr.*
29 nullũq; erit laudũ arbitri habẽtis intereſſe, nec
illius ſentẽtia cõfirmatoria valebit *Creſcẽt.dec.*
1.*eod tit.* adhùc laudũ latũ per arbitrũ vigore
cõpromiſſi facti in terminis, in qbus reperitur
cauſa duratura per duos mẽſes à die accepta-
tionis nullũ iudicatur, ſi fuerit datus terminus
ad cõuincendũ apocã per arbitrũ, nõ omnibus
differẽtijs cõpromiſſis deciſis, nec præsẽte ar-
bitratore publicatũ *Præſ.de Frãcb.dec.*354.*In-
trigl dec.*23. Inſup etiã nullitatẽ ſaperet, quãdò
in illo proferẽdo Partiũ citatio non interuene-
rit, niſi fuerit arbitris data facultas, vt etiã ab-
ſentibus Partibus poſſint arbitrari *Bellon. dec.
Genuæ* 21.*num.*8. & vide *Boer.deciſ.*283. *num.*
28. *Ann alleg.*99.
30 Sed quãdo dicatur laudũ nullũ, & quomodò,
nouiter enucleat *Ant.Monach. dec Lucenſ.* 53.
31 vbi pariter habes, laudũ nullũ nõ eſſe laudum,
nec aliquem operari effectũ, & nõ cõtineri ſub
ſtatuto de laudo diſponẽte, nec parere excep-
tionẽ rei iudicatæ, nec in iudicatũ vnquã trãſi-
re, & præiudiciũ nõ afferre, & in materia vide
eundem deciſ. Bonon. 29. 34. & 35. vbi, quòd
laudum æquiparatur tranſactioni.
32 Poterit tamen laudum exequi, quando alle-
garetur nullum, ſtante pacto, quòd non poſſit
dici de nullitate *Mart.deciſ.*163.*Ann ſing.*299.
33 Laudum autem dubium regulariter eſt per
Iudicem ordinarium declarandum, quia arbi-
tris id non competit, vti eorum officio functis,
niſi declarandi facultatem ſibi reſeruaſſent, de
quo adeas *Theſaur. deciſ.*253.
34 Quãdo uerò laudũ recipiat interpretationẽ
à uerbis cõpromiſſi, & cõprehẽdat fideicõmiſ-
ſum, declarat *Marta dec. Piſan* 223. qui in *dec.*
46. aperit, an poſſit emologari à Partibus, &
35 *deciſ* 203 tractat, quomodò probetur conſen-
ſus Vniuerſitatis ſuper laudo.
36 Vltrà hæc obſeruabis, pro laudo præſumi,
etiã ſi ab illo reclamatũ ſit *Put.dec.*113.*part.*3.
37 Laudumq; reputatur validum uigore com-
promiſſi facti ad formam ſtatuti relatiuè, etiam
ſi à tutore *Barz.deciſ.Bonon.* 87

SVMMARIVM.

1 *Arboris appellatione quid nàm veniat.*
2 *In legato arboris ratione fructuũ venit etiã ſo-
lum, quod negatur, ſi ad ſcindenda ligna, nu.*3.
4 *Appellatione arboris veniunt vites.*
5 *Arbor nata in confinio cuius dicitur.*
6 *Ficus, & olea quot pedibus debent diſtare ab alie-
no territorio.*
7 *Arborum rami quãtùm debent coerceri ab agris.*

De Arboribus, ſeù malis Antemnarum, & Remis non vendendis. Rubrica.

Collectan. I.

1 QVamuis in concernẽtibus diſpoſitionem pragmaticæ ſituatæ in hac rubrica nihil habeam, quod deciſum ſit, tamen illotis nè manibus pertranſire videar, libuit nonnulla in materia arborum conglomerare.

Di-

Dico igitur, arboris appellatione venire
propriè illã, cùm radices in terram emiſit,ita-
ut terra alimento vegetetur,eiuſque materia
dura ſit,nec tenera *Rota in Veronen. Legati co-
ràm R. P. Capizucco*, vbi etiam, quòd arbori-
2 bus legatis, ratione fructuum venit arbor, &
3 ſolum, & via ad arbores, ſecùs ſi arbores lega-
tæ ſint ad ſcindenda ligna.
4 Inſuper, arboris appellatione continentur
vites *l.1. §.arboris, & l.2. ff.de arbor. furt. cæſ.*
fusè *Amat.deciſ.Marchia 96. Linglois deciſ.23.*
5 *quæſt.5. C de furtis*, vbi pariter enunciat,arbo-
rem in confinio natam cenſeri eſſe illius,in cu-
ius fundo originem habuit, & quòd in dubio
præſumitur pro eo, in cuius terra arbor prin-
cipaliter ſuſtentata eſt, ex *l.ſi plures ff. fin. re-
gund.*ſecùs ſi non abſq; vtriuſq; vicini terra ſu-
ſtentari potuerit, quia tunc conſequens eſt, vt
ſit communis vtriuſque, & ita intelligit *tex.in
l.adeò in fin ff.de acquirend.rer.domin. l pen. ff.
pro ſocio. & l. arbor ff.commun.diuid.*& illam
cedere ſolo, vbi radices egit,ſundat *Viuius de-
ciſ.242.*

Arbores autem intrà quod ſpatium planta-
ri debeant ab alieno fundo.
6 Idem *Linglois* cit.*deciſ.23 quæſt.5.*annuit, fi-
cus,& olea plantari debere per nouem pedes,
& cęteras arbores ad pedes quinq;, per *tex.in
l.fin. ff. fin.regundorum*, vt tantùm diſtent in-
terſtitio à pratis, aut viridarijs, & cęteris hu-
iuſmodi,ab agris verò coerceantur rami inter-
7 dicto prohibitorio, & circumcidantur vſq; ad
pedes quindecim,computandos à ſtipite *l.1.§.
deinde ff.de arbor cedend.*& latiùs vide *Viuium*
cit.*deciſ.242.* vbi,quòd ſemper arbores debent
diſtare ab alijs per quindecim pedes, & vide
ſupra in *pragm.1. de aquis in fine*.

Cętera congruentia reperies infra in rubri-
ca de incisione arborum.

SVMMARIVM.

1 *Armorum appellatione quæ veniant.*
2 *Edictum loquens contra deferentes arma, non
includit deferentes ſaxa.*
3 *Statutum loquens de percutiente cum armis, non
intelligitur de percutiente cum dentibus.*
4 *Dentes ſunt pars corporis hominis.*
5 *Vulnerans aliquem cum vngulis,non tenetur,ac
ſi vulneraſſet cum armis.*
6 *Vulnerans aliquem cum amphora, aut pera pa-
nis,aut libro,aut ſacculo pecuniarum non pu-
nitur,ac ſi cum armis vulneraſſet.*
7 *Quid ſi vulnerauit cum mannara,accetta, ron-
ca,& ſimilibus.*
8 *Delicta impunita remanere non debent.*
9 *Arma accommodans quando non puniatur.*
10 *Arma deferens dicitur habere malum animum,
& contra eum indicium exoritur.*
11 *Mulieres comprehenduntur ſub prohibitione
aſportationis armorum.*

De Armis. Rubrica.

Collectan. I.

ARmorum appellatione quàmuis multa ve-
nient,de quibus in *l.armorum ff.de verb.ſi-
gnific.l.3.§.arma ff.de vi,& vi armat.§.1.auth.
vt armor. vſus.*
1 Tamen in ſtricta ſignificatione veniunt ſo-
lùm ea,quæ naturaliter ſunt diſtincta ad offen-
dendum, vt apud *Illuſtriſſ.Epiſcop.Ricc.in de-
ciſ.Curia Archiep.Neap.158. par.3.* tali modo,
2 quòd edicta loquentia contra deferentes ar-
ma non includit deferentes ſaxa, vt reſcripſiſſe
Senatum Mediolanenſem fatetur *Clar. §.fin.
quæſt.83.*vbi plura pariter in materia,& vide
*Caball.in reſolut.crim.93.*vbi,quòd qui alium
3 dentibùs percutit, aut vulnerat, pęna ſtatuti
punientis percutientem, aut vulnerãtem cum
armis non tenetur, quoniam dentes hominis
corporis pars exiſtunt, & armorum appella-
tione non veniunt, de quo nouiter *Thor. vot.
deciſ.86.*vbi tractat, qualiter puniendus veniat
percutiens aliquem morſu.
5 Idem alium vngulis percutens, aut vulne-
rans,cùm nec etiam principaliter ad nocẽdum
ordinatę ſint,ſed ad aliam operationem,& pro
humani corporis miniſterio.
6 Quid ſi percuſſerit, aut vulnerauerit cum
amphora plena vino, cyato, aut alio vaſe vi-
treo,vel terreo,aut cum pera panis, ſiuè libro,
vel ſacculo pecuniarum.

Iſta quidem arma non ſunt, nec principali-
ter ad nocendum inuenta, ergo pęna ita ordi-
naria non punitur,quid ſi cum mannara,accet-
7 ta,ronca,martello, vel alio inſtrumento ferreo
ruſtico ad alias artes exercendas ordinato,ſiuè
fuſte, aut lapide, pęna ſtatuti contra percutiẽ-
tes armis tenetur, licèt contra deferentes ar-
ma non teneatur, quia armorum appellatione
quòad effectum percuſſionis factæ cum eis,
etiam arma non offenſibilia veniunt, licèt ſe-
cùs quòad effectum delationis eorum, percu-
tiens igitur,ac ſi cum armis percuſſerit,puniẽ-
dus eſt,poſtquã eiſdem tãquam armis vſus eſt.

Pęna autem contra deferentes, itá tenetur
ſi tempore,& loco incongruis deferat, quibus
ad vſum deſtinatum vti non poterat, neq; ipſa
operatio, ad quam deſtinata ſunt explicari va-
lebat,pręſertim ſi cõſtaret,quòd animo aduer-
ſarij offendẽdi deferret,tũc enim de delatione
puniretur, vbi quis ex permiſſione, vel Supe-
rioris licẽtia arma portare poteſt,ſi ipſis aliquẽ
percutiẽdo abutitur, tunc de delatione puniẽ-
dus eſt,cũ in licẽtię impetratione de non abu-
tendo promiſerit,cùm delicta impunita rema-
8 nere nõ debeant,pro punitione percutiẽtis cũ
dentibus,aut vngulis ad pęnam alterius ſtatuti
recurrendum eſt,punientis percuſſionem cum
manu,quia dens eſt membrum ſicut manus,&

cùm non reperiatur ſtatutum particulare de percutiente cum dente, procedendum eſt de ſimilibus ad ſimilia, etiam ſi ſtatutum non fuerit, cùm de iure communi quoq; in caſibus nõ expreſſis ad ſimiles, vel ad conſuetudinem recurſus habeatur. Sed certè pęna percuſſionis cum baculo, vel lapide magis cõuenit percuſſioni cum dentibus, vbi ſtatutum non ſimpliciter de percutiente cum armis loqueretur, ſed etiam cum alia re ad nocendum apta, aut ad maleficium committendum omnes illæ res, quibus aliquando ad nocendum vtimur, continentur, licèt ad aliam operationem inuentæ, ac fabricatæ fuerint, ſed percutiens dentibus, vel vngulis non comprehenditur, ea enim arma conſiderantur, quæ manu facta ſunt, & ab homine ſeparata.

Cęterùm, quia multa, quæ hic adaptari poſſent cadunt in proprijs locis pragmaticarum huius rubricæ, ideò ibi reponenda cenſui.

Nec non adeas, quæ cumulauimus infra in *pragm.2. ſub rubric.de extract. prohibit.* & vide citatum *Caball.reſol.crim.caſ.*45.63. & 228.

9 Arma accommodans alicui ignoranter, qui cum illis delictum commiſit, in nihilũ tenetur *Boer. deciſ.*167. quia accommodare arma non eſt à iure prohibitum, & conſequenter accomodans iuſta credulitate excuſatur, & ita firmat pariter *Ludouic.deciſ.Peruſ.*31.*num.*10.

10 Armorum delatio regulariter arguit malum animum *Illuſtriſſ.Epiſc.Ricc.deciſ Cur. Archiepiſc.Neap.*19 *num.*2.*part.* 3.& cõtra tales exoritur indicium, ſed quale, videas *Viu.deciſ.*282.

1 Et obſerua, quòd ſub ſtatuto prohibente aſportationem armorum includi mulieres, *Illuſtriſſ Epiſc.Ricc. d.deciſ.Cur.Archiepiſc.Neap.* 19.*part.*3.fatetur.

S V M M A R I V M.

1 *Arma per Ciuitatem Neapolis aſportari non poſſunt.*

2 *Detinentes arma intus, vel antè Cortile an comprehendantur ſub prohibitione aſportationis armorum.*

3 *Viſi portare arma de nocte per Ciuitatem Neapolis puniuntur, licèt de iure communi debeãt eſſe capti, num.4.*

Et quando de iure communi, quàmuis quis captus non ſit cum armis poſſit puniri de aſportatione, num.5.

De Armis. Pragm. I.

Collectan. II.

INteſe per la prefata Maeſtà, &c.

1 Diſponit, nullum poſſe arma portare per Ciuitatem Neapolis noctis tempore.

. Sed ſub hac prohibitione vtique non comprehendentur detinentes arma intus, immò
2 antè Cortile, ſiuè Porticũ propriæ domus, vt
iudicatum recenſet *Anna in addit. ad repetit. Conſtit. Regn. ſi quis aliquem nu.*17. conferunt *Præſ.de Franch deciſ.*402. *&* *Caball.reſol.crim. caſ.*15. & vide *Maſtrill.deciſ.*22.

3 Quatènus autem in §.3.mandatur, pęnam exequi contra tales arma noctis tempore portantes per Ciuitatem, quamuis capti non fuerint, ſed ſimpliciter viſi.

Obſerua, ex hac diſpoſitione oriri limitationem ad *l. ſi barſatoram C.de fideiuſſor.* & plenius adducta per *Mart.deciſ.Rot.Piſan.* 80.*Peguer.deciſ.*55. *&* *Illuſtriſſ Epiſc.Ricc.deciſ.Cur. Archiep. Neap.*257. *part.*2. dùm fundarunt re-
4 gulam, ſtatutum prohibens aſportationem armorum ceſſare contra non captum cum armis, & vide in *forenſ. quæſt.*68. *part.*2. vbi tamẽ tutati ſumus, pęnam aſportationis armorum teneri illum, qui in fuga arma proiecit, & in fuga fuit captus, vt ſimiliter idem erit, quoties
5 euidenter pateret, delictum fuiſſe patratum cũ
armis, quia licèt cum illis captus nõ fuerit, delinquens pęnam aſportationis minimè euadet, iuxta deciſionem factam annis longè elapſis in Curia Archiepiſcopali Neapolitana.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna detinentis arma domi quænam ſit.*

2 *Detinens arma iure pignoris, an puniatur.*

Et quid ſi per modicum tempus detentio armorũ fiat, num.3.

De Armis. Pragm. IV.

Collectan. III.

PErche li meſi paſſati, &c.

1 Pęna inflicta contra detinentes domi arma, de quibus intus vigore huius pragmaticæ reducitur ad ſolutionem centum ducatorum, vel exilij per annum.

2 Tu autem obſeruabis, illam ceſſare, quoties ſimilia arma hic prohibita detinerentur iure pignoris, & non iure dominij, vt probat *Illuſtriſſ.Epiſc. Ricc.deciſ. Cur.Archiep.Neap.* 209.
3 *part.* 1. vbi idem agnoſcit verum, quoties per
modicum tempus illa domi fuerint retenta.

S V M M A R I V M.

1 *Habentes licentiam deferendi ſclopectas cum rotis, quando illis vti poſſunt, & quid reſpectu ſclopictarum* à miccio, *num.*2.

3 *Sclopecta nequeunt deferri onuſta per terram, & cum miccio accenſo.*

4 *Mens legis præfertur verbis.*

5 *Ingrediẽs terrã, & poſtea rediẽs cũ ſclopecta onuſta, quã nequit exonerare, an veniat puniẽdus.*

6 *Arma licet deferri per Ciuitatem in diſceſſu.*

De

De Armis. Pragm. VI.

Collectan. IV.

ESſendono cōparſi da noi, &c.

1 Habētes licētiā deferēdi ſelopetas cū rotis, vulgò, *à focile*, vigore huius pragmaticæ illis vti nequeunt, niſi in eundo, & redeundo de loco ad locum, exeuntes verò, vel intrantes nequeunt illas trahere, niſi vacuas.

Ego quidem attenta, & inſpecta mente Legislaroris, vt euitenrur inconuenientia, licèt prohibitio ſit reſpectu ſcopictarum ad focile,
2 tamen idem cenſerem reſpectu ſcopictarum,
3 vulgò, *à miccio*, quas onuſtas impunè portari per terram cum miccio accenſo non permitterem, prout ſic extitit vna vice declaratum in
4 Regia Audiētia Apuleæ ex ratione legis, eiuſq; mentis, quæ præfertur verbis *Surd decif* 19.
5 Ibidemque reminiſcor practicatum, quòd ſi quis dum intrat Terram redeundo non aſportet ſcopectam vacuam, eò quia illam exonerare, non obſtante diligentia facta nequiuit, puta quia puntillus non ſubſiſteb.t, vel quia focile eſſet aqua labefactum, vel ex ſimili legitima cauſa, vtiquè talis non erit puniendus, quia ſufficere debet ex parte ſua induſtria vsū fuiſſe pro illius exoneratione, nec potuiſſe, vnde ex capite impoſſibilitatis venit excuſandus, iuxta ſcripta per *eundem Surd. decif.* 289.
6 Et hac occaſione notabis, arma deferri per Ciuitatem in diſceſſu licere, vt nouiſſimè probat *Zuccar. decif. Lucenſ. crim.* 6.

SVMMARIVM.

1 *Licentia aſportandi enſem pro Dominis, & ſeruis non poteſt dari, niſi nominibus expreſſis.*
2 *Nominis expreſſio veridica eſſe debet.*
3 *Mutare nomen non licet.*
4 *Aſſumere nomē alterius familia eſt prohibitum.*

De Armis. Pragm. VIII.

Collectan. V.

ALos que ſu Excelenza, &c.

1 Licentiam aſportandi enſem non poſſe dari pro domeſticis, & ſeruis, niſi illorum nominibus expreſſis, hic ſancitur.
2 Hæc nominis expreſſio veridica quidem eſſe debet, aliàs falſitatis crimen incurreretur, ad *tex. in l. falſi ff. ad l. Cornel de falſ. Iaffr. dec.* 39.
3 Non enim licet mutare nomen *l. vnic. C. de mutat. nomin. Faber decif.* 1. *eod. tit.* vbi quòd mutatio nominis in familiæ nobilioris iniuriā caſtiganda eſt, & vide *Viuium decif.* 324. vbi
4 quòd nō licet aſſumere arma alterius familiæ, nec mutare nomen, & cognomen, inuitis illis de familia.

SVMMARIVM.

1 *Ferramenta habentia acutam aciem prohibētur deferri.*
Et quid de ferramentis neceſſarijs pro aliqua arte, ibid.
2 *Ferramenta artis ab artiſtis tantùm deferri poſſunt.*
3 *Cultelli duorum palmorum comprehenduntur ſub edicto prohibēte aſportationem pugionum.*
4 *Enſes longiores quatuor palmis aſportari non poſſunt.*
5 *Lorica, calcaria, & manica ferrea probibentur.*

De Armis. Pragm. XIV.

Collectan. VI.

ATempo del gouerno, &c.

Hic renouatur prohibitio delationis vſus, & fabricationis armorum, & alia mandantur, vt intus.

1 Sed quatènus in §. 2. prohibeatur aſportatio ferramentorum habentium acutam aciem, niſi eſſent neceſſaria pro alicuius artis exercitio, vt pariter ſtat ſancitum infra in *pragm.* 22. §. 2 *hac eadem rubric.*

Iunge, ſic fuiſſe iudicatum in cauſa Vniuerſitatis Cobarræ, & eius Baronis in Banca de Felice, & aliàs ad fauorem Ciuium Terræ Petræ Molariæ contra eius vtilem Dominum in Banca Iubeni, de quo ad ſaturitatem perquiras in noſtro *tract. de grauam. vaſall. tom.* 2. *grauam.* 61. ibi videas, nec pigebit.
2 At huiuſmodi ferramenta deſeruientia regulariter pro exercitio alicuius artis non poſſunt aſportari, niſi ab artiſtis, nec ab alijs, etiam de voluntate ipſorum artiſtarum, ex dictis ab *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. decif. Cur. Archiep. Neap.* 211. *part.* 3. niſi tamen portantes illa eſſent dependentes, & diſcipuli artiſtarum, qui addiſcerent artem ipſam.
3 Et reſpectu cultellorum hic prohibitorum vide eundem *Epiſcopum Ricc. decif.* 122. *part.* 1. vbi iudicatum refert, edictum prohibēs aſportationem pugionum, & ſtillectorum habere locum in aſportantibus cultellos duorum palmorum.

Nec non pro concordia huius §. adde aliud infrà in *pragm.* 22. *ſub hac eadem rubrica in ordine il* 2.
4 Et quatènus in §. 3. enſes lōgiores quatuor palmis prohibeantur, iunge *pragm.* 22. §. 3. *infra hac eadem rubrica*, & adde *Gama decif. Rot. Luſitan.* 172. *num.* 1. vbi enſes longiores eſſe prohibitas autumat.
5 Et dùm in §. 4. loricæ, calcariæ, ferreæ manicæ, chirotecæ, pilei, ferrei, pectora, & ſimilia arma defenſiua aſportari prohibeantur, concordat *pragm.* 22. §. 4. *infra hac eadem rubrica.*

Et adde *Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 208. *part.* 1. vbi talia arma defenſiua
comprehendi in edicto præfatæ Curiæ iudica-
tum dicit.

S V M M A R I V M.

1 *Plumbatæ aſportari non poſſunt, ſed illas aſportantes non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis, num.* 2. *licèt de iure communi ſint probibitæ, num.* 3.
4 *Lapides apti ad offendendũ nõ poſſunt aſportari.*
5 *Percutiens hominem lapide qualiter puniatur.*
6 *Arma ſiuè onerata, ſiuè exonerata rotis probibentur aſportari.*
7 *Aſportans ſclopum vacuum abſque puluere, & pallis non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis.*
8 *Aſportans ſclopum abſq; ſilice, & ſine cane arrotato non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis.*

De Armis. Pragm. XXII.

Collectan. VII.

SE bene per l'Illuſtri, &c.

Hic reuocantur omnes licentiæ aſportandi arma, & renouatur prohibitio multarum
1 ſpecierum armorum, inter quæ reponuntur plumbatæ, & ita etiam eſt ſancitum in *pragm.* 14. §. 9. *ſupra hac eadem rubrica.*

Ad cuius ornatum recurre ad *Illuſtr. Epiſc.*
2 *Riccian deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.* 172. *par.* 3. vbi tamen reperies iudicatum in illo Tribunali, aſportantes plumbatas minimè incidere in edicto eiuſdem Curiæ prohibens aſportationem armorum.
3 Sed huiuſmodi plũbatas aſportari eſſe prohibitum de iure enũciat *Gama deciſ. Luſit.* 172. *num.* 1.

Et quatenus *ibidem* aſportari prohibeantur ferra, lapides, ſeu petræ, vulgò, *breccie*, aptæ ad offendendum.
4 Adde *Caball. reſolut. crim. caſu* 93. & adeas *Giurb. in conſ. crim. deciſiu.* 73. vbi enucleat, quandò lapides ſub nomine armorum conti-
5 neantur, & lapide ſi quis hominis faciem percuſſerit, diſformi etiam, & apparenti cicatrice, quòd ſit plectendus pęna exilij per quinquennium, ſolutis priùs expenſis offenſo, ſicq; alias ſeruatum, annuit *Maſtrill. deciſ.* 168.
6 Et dùm in §. 8. prohibeatur, ne aſportentur arma onerata, ſiue exonerata rotis.

Adde videndum *Illuſtr. Epiſc. Ricc. deciſ. Cu-*
7 *riæ Archiep. Neap.* 19. *part.* 3. vbi iudicatum recenſet, aſportantem ſclopum vacuum abſque puluere, & palla euadere pęnas edicti contra aſportãtes arma, quem pariter adeas *deciſ.* 93.
part. 1 vbi aſportantem arma non apta ad nocẽdum pęnas non ſubintrare autumat, & pro-
8 indè portantem archibuſcettum abſq; focile, & cane non arrotato non comprehẽdi in edicto prohibente aſportationem illorum.

S V M M A R I V M.

1 *Aſſaſſinium quomodò committitur.*
2 *Aſſaſſinium vt committatur, requiritur, quod mortuus ſit Chriſtianus.*
3 *Aſſaſſinium non committitur occidendo, vel mãdando occidi Hebræum, vel Infidelem.*
4 *Aſſaſſinium quomodò probetur, & num.* 5.
6 *Aſſaſſini non gaudent immunitate Eccleſiæ.*
7 *Facultas diſpenſandi generaliter ſuper irregularitate conceſſa Superiori, non extenditur ad crimen aſſaſſinij.*
8 *Aſſaſſinus non poteſt petere declinatoriam fori.*
9 *Iudex, aut Baro poſſunt petere remiſſionem aſſaſſini eius ſubditi.*
10 *Aſſaſſinus vbiq; puniri poteſt.*

De Aſſaſſinio. Rubrica.

Collectan. I.

1 ASſaſſinium dicitur committi per illum, qui pretio conuento aliquem occidit, vel occidi mandat, *cap.* 1. & ibi communiter omnes *de homicid. in* 6. & adde *Capyc. deciſ.* 165. *Triuiſ. deciſ.* 18. *part.* 2. *Illuſtr. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 112. *p.* 1.
2 Qui tamen occiſus debet eſſe Chriſtianus, aliàs aſſaſſinij termini non ſubintrant, tali modo, quòd in proceſſu debet conſtare, mortuum eſſe Chriſtianum, vt iudicatum in facti contingentia, patet apud *Corn. conſ.* 249. *lib.* 1. vbi teſtatur, euaſiſſe quemdam Prelatum accuſatum de crimine aſſaſſinij, eò quia nõ fuerat in proceſſu deductum, mortuum eſſe Chriſtianum, & *Nos* ex pluribus confirmauimus in *opuſcul. noui iuris Pontificij concluſ. vnic. hac ead rubric. de aſſaſſin.* vbi quàm multa cumulauimus ibi videnda.
3 Itaut aſſaſſinium non committatur mandãdo occidi mediante pecunia, vel alio præmio Hebræum, aut alium Infidelem *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 399. *tom.* 2. vbi etiam, quòd non committitur, ſi pater mandet filio occidi aliquem, vel quando occidens pariter erat inimicus.
4 Aſſaſſiniũ autẽ probatur per ſociũ criminis cũ alijs adminiculis *Mart. deciſ. Rot. Piſan.* 238.
5 Sed non probatur per teſtes Parte non citata *Creſcent. deciſ.* 2. *de teſtib.*
6 Et contra huiuſmodi aſſaſsinos ſtat ſancitũ, nõ gaudere Eccleſiæ immunitate *Capell. Tholoſ. deciſ.* 329. *Ruit. deciſ. Lituan.* 49. *Peguer. deciſ.* 54. *Thoming. deciſ. Lypſienſ.* 122.

7 Et

7 Et in eorum odium diſpenſandi ſaculeas ſu-
per irregularitate generaliter conceſſa ſupe-
riori,ad tale aſſaſſinij crimen minimè extendi-
tur *Sayr deciſ.1.de homicid.*

8 Et Aſſaſſinus quàmuis ſubditus alterius iu-
riſdictionis non auditur, petendo remiſſionem
9 ad ſuum Iudicem, licèt veniat remittendus,
quotiès Iudex, aut Baro remiſſionem peteret,
vt iudicatum refert *Tartaglia in Margarit.*
10 *fiſci cap.8. ſub num.1.* & vide *Cyriac.* cit. *con-
trouerſ.399.à num.16.* affirmantem,aſſaſſinum
vbiq; puniri poſſe, etiã à Iudice, cui delinquẽs
aliqua ratione non ſit ſubiectus, dummodò
conſtet de aſſaſſinio aliter, quàm per proceſ-
ſum factum ab illo Iudice incompetente.

SVMMARIVM.

1 *Mandans, vel promittens pecuniam pro homi-
cidio committendo, in vltimi ſupplicij pœnam
incurrunt, etiam ſi mors non ſequatur, ſi ad
actum proximum deuentum fuerit, & ità ob-
ſeruatur, vt nu.2.*

3 *Aſſaſſinus punitur pœna ordinaria, ſi ad actum
proximum deuenerit.*

4 *Per ſtatutum Mediolanenſe Aſſaſſini ſuſpen-
duntur, ſi tantùm ad locum, vbi patrandum
erat delictum deuenerint, quod non obſerua-
tur in Regno.nu.5.*

6 *Aſſaſſinium committitur etiam per promiſſio-
nem incertam.*

7 *Aſſaſſinium quomodò inducitur, & quibus ver-
bis.*

8 *Aſſaſſinium non eſt, vbi mandatum eſt datum
ad vulnerandum.*

De Aſſaſſinio. Pragmatica I,

Collectanea II.

IN ogni tempo, &c.

1 Statuit, vt mandans, vel promittens pecu-
niam pro homicidio committendo vltimi ſup-
plicij pœnam incurrant, etiam ſi mors non
ſequatur,dummodò fuerit deuẽtum ad actùm
proximum, ſicq; pariter reſpectu mandatarij
concludit.

2 Pro cuius coronide obſeruabis, ſic ſemel
fuiſſe practicatum contrà quemdam, vt vlti-
mo ſupplicio damnaretur,refert *Gramat. vot.
9.* licèt in *voto* 8. dicat, fuiſſe deciſum in Col-
laterali Conſilio ad relationem M.C.V.in oc-
currenti caſu, dùm fuiſſet pecunia cuidam da-
ta ex cauſa homicidij, & per eum aggreſſum,
non aliter ſequuto homicidio, mandantem
fuiſſe punitum pœna pecuniaria; licèt in alio
ſimili caſu, dùm vſq; ad vulnus incluſiuè tan-
tùm fuerit mandans punitus ad remigandum
per biennium.

3 Et quòd aſſaſſinus puniri debeat pœna or-
dinaria, ſi ad actum proximum deuenerit, nec
aliter hominem interſecerit, dicit *Afflict. in
Conſtit. Si quis aliquem nu.16.* vidiſſe determi-
natum, & poſteà exequutum contra quem-
dam aſſaſſinum, qui deuenerat ad actum pro-
mum, nàm traxerat dardum cum baliſta, &
dederat in arzone equi, nec percuſſit hominẽ,
& tamen fuit condemnatus eadem pęna, ac ſi
aſſaſſinij crimen perſeciſſet, & eadem opinio
fuit recepta,& approbata per Magnam Curiã
Regni Siciliæ vltrà Pharum,teſte *Capyc. deciſ.
155.* vbi fuit deuenrum ad vulnera tantùm,
morte non ſequuta,& tamen criminoſi vltimo
ſupplicio vitam propriam finierunt.

4 Et per Senatum Mediolanenſem aſſaſſini,
qui non peruenerant ad alium actum proxi-
mum,quàm ſe conſerendo ad locum, in quo
aſſaſſinium patrandum erat, fuerunt ſurca
ſuſpenſi,vt teſtatur *Caſſan.in Conſuet.Burgũd.
rubric.1.col.10.verſic.Aduerte tamen.*

Licèt contra hãc opinionem iudicaſſe Cu-
riam Archiepiſcopalẽ Neap. affirmet *D.Epiſc.
Ricc.deciſ.302.par.3.in noua edit.*

5 Quæ opinio vti æquior erit ſectanda, maxi-
mè quia pragmatica noſtra actum proximum
executionis habet illationem vulneris, vt cla-
rè legitur ibid.circa finem, & in facto deduce-
batur ad fauorem Hieronymi Sarachi, & Frã-
ciſci de Auxilijs inquiſitorum de hoc crimine
in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis, pe-
nès Ardicinium Scribam.

Sed quatènus ſpectat ad pecuniam promiſ-
ſam ad talem effectum.

6 Amplia, id verificari etiam reſpectu pro-
miſſionis incertæ per illa verba, *amazzate il
tale, che la caſa mia vi ſarà aperta*, & ſequuto
homicidio fuerit aliqua pecuniæ quantitas
conſignata,ità vt per talem promiſſionem di-
catur commiſſum aſſaſſinium *Praeſ.de Franch.
deciſ.176.*

Ad cuius confirmationem vide, quæ reaſ-
ſumpſimus *forenſ. quaeſt.45. par.* 1. vbi iudica-
7 catum retulimus aſſaſſiniũ induci ſuis verbis,
ammazzate il tale, che vi leuarò dalla forca.

Et iunge quæ latiori calamo diſſeruimus *q.
52.ead.par.1.* vbi tutati ſumus, & deciſum te-
ſtamur,aſſaſſinium induci his verbis, *ammaz-
zate il tale che ne farete gratia al Signor tale.*

Et quòad diſpoſitionem, vt mãdatum cum
promiſſione debeat eſſe ad finem committen-
di homicidium.

Monitum te volo, reſultare concluſionem
aſſaſſinium non dici, & conſequenter prag-
8 maticæ pœnam ceſſare, quotiès mandatum
mediante pecunia eſt ad vulnerandum, vt de-
ciſum in Curia Archiep.Neap.fatetur Illuſtriſ-
ſimus *Epiſcop. Ricc.dec.112.par.* 1.in qua aliàs
pariter iuxtà hanc eandem opinionem iudica-
tum extitiſſe ſcio ſub die 21.Ianuarij de Anno
1621.& nouiter fuſiùs vide *Giurb. conſ. deci
crim.*

crim. 46. vbi in hac materia infinita conglomerat.

SVMMARIVM.

1 *Mediatores pro aſſaſſinio patrando puniuntur vti aſſaſſini, & nu.* 3. *& & quid anteà decreuerat S. C. ad relationem M. C. V. num.* 2. *ſed declara, vt nu.* 7.
4 *Mediator criminis crimen commiſiſſe dicitur, & vti principalis.*
5 *Auxiliantes, & conſentientes in atrocioribus pari pœna puniuntur.*
6 *Depoſitarius pecuniæ conuentæ pro aſſaſſinio qualiter puniatur.*

De Aſſaſſinio. Pragm. II.

Collectan. III.

SE bene per la pragmatica, &c.

1 Mediatores pro aſſaſſinio committendo
puniuntur eadem pœna, qua mandantes, &
mandatarij. H.D.

Neceſſaria fuit promulgatio huius prag-
maticæ ad euitandam deciſionem factam in
2 Sacro Regio Conſilio ad relationem Magnæ
Curiæ Vicariæ ſub die 24. Septembris 1615.
in cauſa Minichelli Camuglij inquiſiti de le-
thali vulnere illato mediante pecunia in per-
ſonam Franciſci Morales per Petrum Paulum
Dauid mandatarium ex mandato ad occiden-
dum ei dato per Iulium Rummum mediante
dicto Minichello Camuglio, qui fuit media-
tor inter Iulium mandantem, & Petrum Pau-
lum mandatarium, fuit enim iudicatum circà
perſonam mediatoris nõ intrare terminos aſ-
ſaſſinij, vt in Banca Danielis Actuarij M.C.V.
quæ per priùs habuerat pro vero, pragmaticã
loquentem de mandante, & mandatario non
comprehendere mediatorem, & propterea
decreuerat, quòd ſuperſederetur in foriudica-
tione præfati Minichelli mediatoris, ſed reſ-
ſpectu dicti Petri Pauli mandatarij eodem de-
creto fuit dictum, eſſe procedendum ad foriu-
dicationem, videndus nouiſſimè *Reg. Rouitus*
deciſ. 15. vbi fusè.

3 Pro confirmatione autem pragmaticæ no-
ſtræ adeas omninò *Giurb. conſ. crim. deciſ.* 7.
vbi refert in fine iudicatum per M. R.C. ſuam
proxenetam in aſſaſſinio reum eſſe mortis nõ
ſecus ac mandans, & mandatarius, hancquè
ſentẽtiam latiſſimè tutatur, quia criminis me-
4 diator crimen ipſum commiſiſſe videtur *cap.*
mediatores, & ibid. DD. de teſtibus in 6. tanquã
delicto conſentiens *Rot. apud Farinac. part.* 2.
vol. conſil. deciſ. 30. & auxilium dantes, & con-
5 ſentientes in atrocioribus pari ſupplicio cum
occiſoribus afficiuntur *l. iubemus §. ſanè C. de*
ſacroſanct. Eccleſ. l. vtrum ff. ad l. Pompeiam de
parricid. l. 3. *ff. de ſicar.* maximè ſi fuerint coo-
perati *cap.* 1. *de offic. deleg. Cacher. deciſ. Peda-*
mont. 80.

6 Amplia, vt depoſitarius pecuniæ conuentæ
in aſſaſſinio, homicidio iàm ſequuto ſit puniẽ-
dus pęna ordinaria, vt fusè probat *idem Giur-*
ba conſ. crim. deciſ. 41. vbi declarat, hanc con-
cluſionem eſſe veram, quãdò depoſitarius ha-
beret aliquid commodi ex tali receptione, &
depoſito pecuniæ.

Ità quòd vbi mediatores, & depoſitarij non
7 reciperent pecuniam, vel præmium pro tali
cauſa, vel non conſtaret de illius receptione,
tunc non poſſent puniri pęna ordinaria, cùm
termini aſſaſſinij non intrent, quotiès nõ con-
ſtat de interuentu pecuniæ, vel eius, aut alte-
rius rei promiſſionis, vt in *cap.* 1. *de homicid. in*
6. *& in pragm.* 1. *hac eadem rubric. & nos* dixi-
mus *in concluſ. iuris canonici noui tit. de Aſſaſ-*
ſinio cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *Aſſiſtentia nomen vndè traxit originem.*
2 *Aſſiſtentiæ imploratio quid nam ſit.*
3 *Aſſiſtentiæ vocabulum ex quo eſt ſumptum.*
4 *Quæ remedia ſunt contenta in hoc iudicio aſſiſtentiæ.*
5 *Aſſiſtentia an ſit præſtanda filio vti hæredi matris pro dote, & antefato ſuper bonis per tertios poſſeſſores poſſeſſis.*
6 *Mulier lucratur ſolum vſumfructum antefati, qui eius morte conſolidatur proprietati filiorum.*
7 *Aſſiſtentia quandò peti poteſt ſuper feudo pro dotibus obligato.*
8 *Aſſiſtentia an debeat præſtari vxori, vigore inſtrumenti dotalis non ritè reaſſumpti.*
9 *Aſiiſtentia petita per creditores ſuper bonis ab vxore perceptis an ſit præſtanda.*
10 *Aſſiſtentia petita pro debito ſuper feudo an ſit præſtanda.*
11 *Aſſiſtentia an ſit concedenda creditori anteriori cum obligatione generali bonorum feudalium cum aſſenſu.*
12 *Aſſiſtentia petita per creditores anteriores hæreditatis an ſit præſtanda, hærede opponente ſoluiſſe alijs creditoribus.*
13 *Aſſiſtentia præſtita ſuper naui hypothecata cum promiſſione, quòd nauigaret periculo alicuius, an mereat exequutionem, & nu.* 14. *&* 17.
15 *Sententia aſſiſtentiæ debet mãdari exequutioni, appellatione per reum interpoſita, & an poſſit procedi ad venditionem, nu.* 16.
18 *Aſſiſtentia an ſit concedenda tàm pro capitale, quàm pro reditibus decurſis.*
19 *Aſſiſtentia, quæ petitur ſuper bonis immobilibus, an concedatur ſuper iuribus luendi.*
20 *Exequutio an poſſit fieri ſuper bonis non deſignatis in ſententia, remiſſiuè.*

De

De Aſsiſtentia bonorum præſtanda.

Rubrica.

Collectanea I.

1 NOmen hoc *aſsiſtentia* probabiliter qui-
dem affirmari poteſt originem traxiſſe
à Iudicis aſſociatione, & præſentia, illudq; eſſe
2 conſonum rei, ac veriſimile, ſiquidèm implo-
ratio huiuſmodi iudicialis officij mercenarij
tali in iudicio eſt quædam iudicialis requiſitio,
vt Iudex aſſiſtat, nedùm poſſeſsionis captioni,
verùm etiam in exercitio cuiuslibet remedij,
ex his, quę in ſimili iudicio continentur, vt eli-
citur ex *Capyc.deciſ.*51.
3 Et ex iure inſiſtendi rei ſumptum eſſe voca-
bulum *aſsiſtentia* nouiſſimè proſequitur *Thor.
voto deciſ.76.nu.*26.
4 Sunt autem remedia in tali iudicio conten-
ta ex *Affl ct.deciſ.*383.*Capyc. deciſ.*51. *num.*31.
quos ſecum vehit recenter *Thor.*cit.*vot.deciſ.
76.nu.*27.illa pręcisè, nempè hypothecarium,
ſaluianum interdictum, & poſſeſſorium recu-
perandæ, deſumptum ex *l. fin. C. de acquirend.
poſſeſſ.*vigore clauſularum conſtituti, & preca-
rii, de quibus clauſulis *Ludouic.deciſ Peruſ.*50.
*par.*1.*& deciſ.68 par.*2. *Valaſc.deciſ.*106.*Giur
ba deciſ.*112.*Theſaur.deciſ.*38.

Cœterùm, quia hæc materia perplures ſibi
peperit articulos deciſos, per viam quæſito-
rum illos cumulare minimè grauabor.
5 Indè quæro, aſſiſtentia petita per filium vti
hæredem matris pro dotibus, & anteſato ſu-
per bonis poſſeſſis per tertios poſseſsores, an
ſic etiam, non tantùm pro dote, quàm pro an-
teſato præſtanda, cùm anteſati prædicti mor-
6 tuo viro, & ſuperſtite filio vſumſructum ipſius
tantùm mulier lucratur, qui mortua matre
conſolidatur proprietati ad vtilitatem libero-
rum vt liberorum, non autem vt hæredum,
fuit deciſum eſse præſtandam aſſiſtentiam pro
dotibus ſuper quadam domo, & ab aliis abſo-
lutus conuentus *Afflict in deciſ.*37.
7 Et nùm aſſiſtentia peti poſſit ſuper feudo
obligato per feudatarium pro dotibus, ſi aſ-
ſenſus fuerit præſtitus poſt mortem debitoris,
tempore, quo feudum erat debitum hæredi,
quo caſu aſsenſus non valet, ſi fauore dotis
procedat, fuit deciſum per Sacr. Conſ. quòd
pręſtetur aſſiſtentia in ſubſidium ſuper feudo
pro dote *Ann.allegat.*66.
8 Et an aſsiſtentia præſtari debeat, ſi fuerit ip-
ſa petita ab vxore vigore inſtrumenti dotalis,
quod nõ erat reaſsumptum iuxtà *Cõſt. Regni*,
& erant mortui Iudex, Notarius, & teſtes, li-
cèt per aliud inſtrumentum fuerat vir con-
feſsus feciſse inſtrumenrum dotale, & præ-
ſertim anteſati, quod erat in forma probante,
tum quia præſtabatur contra tertios poſseſ-
ſores, quibus confeſsiones illæ non videban-
tur præiudicare, nec apparebit de conſtituto,
precario, per quod fieret impetratio dominij
in vltimo inſtrumento, fuit tandem communi
voto deciſum, quòd præſtetur aſſiſtentia, non
ſufficit, quòd inſtrumentum dotale potuiſſet
reaſſumi ad euitandum circuitum, maximè
ſtantibus dictis confeſſionibus, & ſic nõ opor-
tebat, quòd fuiſſet reaſſumptum in forma pro-
bante *Minad.deciſ.*6.
9 Et vtrum aſſiſtentia petita per creditores
viri ſuper bonis ab vxore perceptis, & aliena-
tis, poſtquam inſimul cum viro alia bona alie-
nauerat, vt confeſſa fuiſſet eum viro pretium
recepiſſe, cedendo iura, an ſit præſtanda, ſi poſ-
ſeſſores exceperint, quòd habebant cauſam ab
vxore debitoris, quę habebat anteriora iura,
non obſtante replicatione, quòd vxor ceſſerat
iura alijs, ob quod ſibi præiudicauerat, fuit per
Sacrum Conſilium deciſum, quòd præſtetur
aſſiſtentia, non obſtante, quòd haberet cauſam
ab illa vxore debitoris, poſtquàm ceſserat iu-
ra ſibi competentia alijs emptoribus *Minad.
deciſ.*29.
10 Et etiam aſsiſtentia petita pro debito ſu-
per feudo, quamuis rectè procedat ex genera-
li obligatione, tamen debet eſse regulata, vt in
ſubſidium concedatur ſuper feudo, & ità mul-
totiès per Sacrum Cõſ. fuit præſtita ſuper fru-
ctibus feudi tantùm, ex quibus ſatisfieri poſsit
creditoribus, & vide *Martam in deciſ.*16.
11 Et aſsiſtentia an ſit concedenda creditori
anteriori cum obligatione generali bonorum
feudalium cum aſsenſu ſuper feudis obligatis,
quàmuis poſteà à debitore diſtractis in tertiũ
poſseſsorem, contra quem fuit lata ſententia
reſciſsionis contractus, ob eius inualiditatem,
& ſucceſsiuè condemnatus ad relaxandum
bona ipſa, ſolutis quantitatibus priùs per de-
bitorem, ità quòd pendente ſolutione ipſa, per
retentionem rei ab ipſo tertio poſseſsore aſ-
ſiſtentia peti nequeat, fuit iudicatum eſse præ-
ſtandam, & ità in fauorem ipſorum credito-
rum petentium aſsiſtentiam *De Pont. conſ.*25.
*vol.*2.
12 Et aſsiſtentia petita per creditores anterio-
res hæreditatis, an ſit præſtanda, hærede oppo-
nente ſoluiſſe alijs creditoribus, iuxtà diſpoſi-
tionem *§.& ſi præfatã*, dùm ſoluerat eis, qui nõ
ſoluendo poſtmodum ſunt effecti, fuit in Sacro
Conſilio deciſum in cauſa Ioannis Leonardi
Monachi cum Theſaurario, referente Regio
Conſiliario Quadra eſse præſtandam *De Pont.
in conſ.*64.*vol.*2.
13 Et aſsiſtentia præſtita ſuper naui hypothe-
cata cum promiſsione, quòd nauigaret riſico,
& periculo alicuius, quid ſi fuiſset ipſe con-
demnatus ad exhibendum, aliàs ad pretium
nauis iàm peremptæ ob naufragium, exequu-
tioni

tioni demandari debeat, fuit per Sacrum Cõſ.
14 deciſum, talem ſententiam aſsiſtentiæ nõ me-
reri exequutionem, ex eo, quòd nauis re vera
15 erat perempta,& aſsiſtentiæ ſententia, quàm-
uis ſtante appellatione interpoſita per reum,
mandari exequutioni debeat, & virtute clau-
16 ſularum bona exequuta creditoris,præuia ad-
iudicatione, conceduntur cum poteſtate, &
facultate vendendi, an ſtante appellatione
17 poſſit procedi ad venditionem, fuit deciſum
per Sacrum Conſilium, quòd non *Præſ. de Franch deciſ.* 120.

18 Et aſsiſtentia petita per creditorem ſuper
bonis debitoris à tertio poſſeſſore poſſeſsis,
tàm pro capitale, quàm pro decurſis rediti-
bus, an pro omnibus prædictis concedenda
ſit, quàmuis (relicto iudicio reſciſsionis con-
tractus contra hæredes debitoris intentato)
commiſſa fuiſſet graduatio creditorum, ob
quod contractus ipſo iure reſoluti, & reſciſsi
videantur, fuit deciſum in M. C. V. aſsiſten-
tiam eſſe præſtandam quòad tertios tantùm,
ſalua prouiſione facienda quòad capitale, au-
ditis hæredibus debitoris, & ità compilato
proceſſu ſub die 15. Martij 1619. in cauſa
Ioannę Taleriæ tutricis hæredum quondam
Pompei Gulielmi cum hæredibus quondam
Iſabellæ de Bottunis penès Seraphinum.

19 Et aſsiſtentia, quæ regulariter ſuper bonis
immobilibus petitur, an concedatur ſuper iu-
ribus luendi, affirmatiuè iudicauit Sacrũ Con-
ſilium die 8. Nouembris 1578. in cauſa Ioan.
Thomæ Martirani cum Zenobia Scaglione
ſuper iure luendi Terræ Ciarellę, vt refert mo-
derniſsimè *Thoro in vot. deciſ. 76. in princ.* vbi
20 principaliter tractat articulum, ſi exequutio
vigore ſententiæ prolatæ ſuper bonis immo-
bilibus deſignatis, fieri poſsit ſuper mobi-
libus, ſeù animalibus, non tamen ſpecialiter
obligatis in inſtrumento.

SVMMARIVM.

1 *Aſsiſtentia præſtatur etiam contra tertium poſ-
ſeſſorem, Principali non diſcuſſo.*
2 *Aſsiſtentia præſtatur, ſi conſtat, bona fuiſſe illius
debitoris.*
3 *Aſsiſtentia an concedatur, quotiès petitur in li-
bello.*
4 *Aſsiſtentia præſtatur cõtra tertium poſſeſſorem,
non obſtante morte debitoris.*
5 *Aſsiſtentia ius quanto tempore finitur.*

De Aſsiſtentia, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ASſiſtentiam, &c.

1 Sancitum eſt hìc, aſsiſtentiam eſſe præſtan-
dam etiam contra tertium poſſeſſorem, Prin-
cipali non diſcuſſo, probatis tamen extremis.
Ad cuius ornatum recurras ad *Afflict. deciſ.*
383. vbi tutatur, ſufficere in hac aſsiſtẽtiæ ma-
2 teria probari, bona fuiſſe in bonis; & de bonis
illius debitoris, quod eſt de aſsiſtentiæ extre-
mis, & vide *Theſaur. deciſ.* 38. quem pariter
3 adire poteris *deciſ.* 53. vbi recenſet, aſsiſten-
tiam dari, quotiès in libello expreſsè petita
eſt, taliter, nè veniat ſub clauſula, *ius, & iuſti-
tiam miniſtrari*, extendendo concluſionẽ *text.*
ſuum obtinere locum, & ſi liquidatum non
fuerit debitum cum principali debitore, quod
accidit dubitari in Sacro Conſilio annis elap-
ſis in cauſa Magnificæ Diammaræ Iorrenæ
contra Margharitam Saleſem, & tẽpore meo
in Regia Audientia Capitanatæ contra non-
nullos de Terra Serræ Capriolæ.
4 Et obſerua, aſsiſtentiam contra tertiũ præ-
ſtari, non obſtante morte debitoris abſq; ali-
qua bonorum diſcuſsione *Aſcia deciſ. Barenſ.*
194.
5 Taleq; agendi aſsiſtentiæ ius ceſſabit, ſi tri-
ginta annorum ſpatio præſcriptum fuerit, cum
minori tempore illud præſcribi haùd valeat
Afflict. deciſ. 139.

SVMMARIVM.

1 *Aucupationis, & venationis nomen ad quid re-
feratur.*
2 *Aucupationis, & venationis ius eſt de iure na-
turæ.*
3 *Vtiles Terrarum Domini an hoc ius venationis
prohibere poſsint.*
4 *Subditi quandò tenentur parere huic prohibi-
tioni.*
5 *Venatio eſt prohibita Clericis.*
6 *Venatio an ſit in fructu, & ad quem pertineat.*

De Aucupibus, ſeù Venatoribus. Rubrica.

Collectan. I.

1 AVcupationis nomen refertur quidem ad
volatilia, venationis autem ad cætero-
rum animalium ſpecies, amborumq; ius eſt de
2 iure naturę, & proindè ſingulis tributum cen-
ſetur *l. in laqueum ff. de acquir. rer. domin. Guid.
Pap. deciſ.* 514. idq; tàm cum retijs, quàm cum
quouis alio inſtrumento, de iure non prohibi-
to *Præſ. de Franch. deciſ.* 158. & vide *Gram. de-
ciſ.*

3 *eiſ.67.* vbi quòd vtiles Terrarum Domini hãc prohibitionem facere nequeunt, niſi ex immemorabili præſcriptione tale ius acquiſiuerint *Franc. Marc.decif.529.to.1.* ſequitur *Theſaur. forenſ.quaſt.22.lib.2.* vbi deciſum refert, Barones non poſſe ſubditis ſuis venationes prohibere, niſi vltrà inueſtituram ipſis à Principe
4 eſſet ius prohibendi conceſſum, quo caſu ſubditi tenerentur prohibitioni parere, cùm dependeat à Principe, cui prohibendi poteſtas ineſt, de quo *Cabed.decif.Rot.Luſit.89 par.2.*

At quia perplura circa ſupradicta ſatis notabilia cumulauimus in *tract. de grauam. vaſall to. 1. grauam. 71.* ideò ad ibi dicta me remitto, vide ibi, nec pigebit.

5 Et vlterius progrediendo aſſeueramus, venationem Clericis eſſe prohibitam *cap. 1. & 2. de cleric. venat cap. 1. cum ſeq. 34 diſtin. cap. qui venatoribus, & cap an putatis 86. diſtinct. Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 12.*

6 Inſuper nota, quòd venatio eſt in fructu, & pertinet ad vſufructuarium *Mainard. decif.39.lib.2.* & vide *Gayl. obſeruat. Camer. Imperial.68.par.2.* vbi diſcutit, cuiuſnam ſint fructus Siluæ venatoriæ.

SVMMARIVM.

1 *Venari, vel aucupari in territorijs appatronatis nemini licèt, & nu 2. & limita, nu.4.*
3 *Barones an poſſint prohibere venationem in eorum territorijs.*
5 *Seruitus venandi an ſit realis, vel perſonalis.*
6 *Forma pronunciandi contra turbatorem ſeruitutis venandi quæ ſit, remiſſiuè.*
7 *Dominus Siluæ ius venandi deterius facere an poſſit, remiſſiuè.*

De Aucupibus,&c. Pragmat. I.

Collectan. II.

ESſendo peruenuto à noſtra notizia,&c.

1 Diſpoſitio huius pragmaticæ tendit ad prohibitionem, nè vllus in territorijs appatronatis aucupari, vel venari valeat.

2 Pro cuius cõfirmatione iunge *Guid Pap. dec. 219.* vbi fundat regulam, in alieno territorio venari, vel aucupari nõ licere, confirmat etiam *Gayl.obſeruat.68. nu.10. lib.2.* vbi ſub pœna id eſſe prohibitum autumat.

3 Hinc licet Baroni ſit prohibitum, vt diximus in Rubrica prohibere venationem ſubditis, tamen benè valent prohibere, nè in ſuum territorium, & fundum particularẽ pro venatione ingrediantur, prout ſic iudicatum à Senatu fatetur *Gaſpar Theſaur. forenſ. quaſt. 22. lib. 2. à nu. 6.*

4 Ceſſat autem diſpoſitio pragmaticæ, quoties in territorio appatronato per actus poſſeſſorios, & Domini præcedente patientia, ius venandi acquiſiuiſſet, iuxtà theoricam, de qua *Gayl. obſeruat. Camer. Imperial. 65. lib. 2.* vbi idem confirmat, ſi ſeruitus ſuit conſtituta pactionibus, ſtipulationibus, vel teſtamento, ſicuti communiter ſeruitutes conſtituuntur *l. ſi partem §. 1. ff. quemadmod. ſeruit. amitt §. final. Inſtit. de ſerut. prædior.* tractãs particulariter,
5 ſi ſeruitus venandi ſit realis, vel perſonalis, re-
6 ponens *nu. 13.* formam pronunciandi contra turbatorem ſeruitutis venandi, quem etiam videas *obſeruat.67.* vbi de iure venandi, & ſyl-
7 ua venatoria, & an Dominus Siluæ ſeruitutem venandi deteriorem facere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Nomen Baro qualiter interpretetur.*
2 *Baro quis propriè dicatur.*
3 *Poſſeſſio ſola feudi an faciat Baronem.*
4 *Quis Baro dignitatem regalem obtineat.*
5 *Regalis quandò dicatur dignitas.*
6 *Magnatum ſub nomine qui Barones veniant, & qui Præfecti Prætorio cenſentur, & Regi aſſimilentur in proprijs Terris, nu.7.*

De Baronibus, & eorum officio. Rubrica.

Collectan. I.

1 NOmen hoc *Baro* tripliciter capitur, nempè impropriiſsimè, impropriè, & propriè, impropriiſsimè vocatur ille, qui feudum abſq; vaſallis retinet, impropriè vocatur, vbi teneret feudum cum vaſallis, quod non eſſet erectum per Regem in Baroniam, nec habẽs feudum quaternatum ſub ſe. Propriè autem Ba-
2 ro dicitur feudatarius habens iuriſdictionem in Ciuitate, Oppido, Caſtro, Villa, & Caſali, ſibi à Rege conceſſam *Cabed. decif. Rot. Luſitan. 104. par. 2.* & in materia vide *Gram. decif. 34. & 104.*

3 Et quàmuis ſola poſſeſsio feudi non faciat quem Baronem, niſi iuſto, & legitimo titulo pariter accedente, tamen ſolam poſſeſsionem feudi habẽs poterit interuenire in Parlamento, vt pleno calamo probat deciſum *Maſtrill. decif. 18.*

4 Hic autem Baro vltimo loco nominatus dignitatem Regalem retinet, cùm iuxtà magis approbatam opinionem Baronalis dignitas Regalis ſit, quoties Baro Caſtrum à Rege ſub titulo Baroniæ obtinuit *Cabed.* cit. *decif. 104.*
5 *nu.4.* ſufficit enim, à Rege huiuſmodi dignitatem fuiſſe conceſſã, vt Regalis nuncupari valeat, & verè Baro dicatur.

6 Taliter, vt huius qualitatis Barones hoc in Re-

Regno Magnatum nomine continentur, quorum more matrimonia contrahere praxis idem obtinuit.

7 Et Præfecti Prætorio cenſentur,& Regi in ſuis Terris æquiparantur *Guid. Pap.deciſ.* 199.

SVMMARIVM.

1 *Adiutorium non poteſt peti per Barones vltrà certum modum.*

2 *Adiutorium vnde dicatur.*

3 *Adiutorium quo iure exigitur, & quomodò debetur,nu.9.*

4 *Adiutorium debetur Baroni capto ab hoſtibus pro ſeruitio Regis.*

5 *Adiutorium debetur Baroni pro faciendo filio, vel fratre milite.*

6 *Adiutorium debetur Baroni pro maritanda filia, ſorore, vel amita, & nu. 21. & 22.*

7 *Adiutorium debetur Baroni pro emenda Terra.*

8 *Adiutorium Baroni debetur, ſi Rex hoſpitatur in eius Terra.*

10 *Adiutorium debetur Baroni, etiam ſi ſit conceſſum feudum cum qualitate burgenſatica, & allodiali, etiam ſi eſſet exemptum à ſolutione adhoæ, & etiam ſi eſſet conceſſum ab Eccleſia in emphyteuſim.*

11 *Adiutorium debetur Baroni à vaſallis burgenſibus,in propria Terra babitantibus.*

12 *Adiutorium eſt præſtandum ceſſionario,non autem cedenti.*

13 *Dominus directus præfertur vtili, & quandò, nu.15.*

14 *Adiutorium non debetur vſufructuario.*

16 *Dominio translato per conceſſionem Caſtri,quæ transferantur.*

17 *Adiutorium debetur Domino, etiam ſi plus quã triginta annos non exigerit.*

18 *Adiutorium debetur Baroni,etiam ſi habet Terram cum pacto de retrouendendo.*

19 *Adiutorium non poteſt remitti vaſallis per Baronem abſq; aſſenſu.*

20 *Adiutorium non poſſunt exigere Barones propria authoritate.*

21 *Adiutorium debetur pro ſingulis filiabus, etiam ſi eodem tempore maritantur.*

22 *Adiutorium debetur, ſi deceſſerit auunculus, & ſucceſſerit nepos ex eadem ſorore in feudis antiquis, & ſororem maritauerit.*

24 *Frater non tenetur de ſuo maritare ſororem, & quandò, nu.25.*

26 *Adiutorium debetur auo maritanti nepotes, etiam patre viuente.*

27 *Adiutorium debetur à vaſallis Baroni pro maritanda ſecunda ſorore.*

28 *Adiutorium debetur Baroni, quandò ſoluit dotem à patre legatam.*

29 *Adiutorium non debetur Auiæ maternæ dominæ feudi pro maritanda nepote.*

30 *Adiutorium non debetur ſorori maritandæ pro feudo à fratre quæſito.*

31 *Adiutorium quo tempore debeatur pro monacanda filia, ſorore, vel amita.*

32 *Adiutorium an idem detur, quandò fœminæ maritantur,vel quandò monacantur.*

33 *Adiutorium eſt quinq; carolenorum pro quolibet foculari, quandò fœmina maritatur, & viginti quinq; granorum ſi monacatur,n.34.*

35 *Adiutorium debitum pro emenda Terra,intelligitur pro vna vice.*

36 *Adiutorium an debeatur filio Baronis ementi Terram.*

37 *Prælati Eccleſiaſtici an poſsint cogere per cenſuras Eccleſiaſticas, vt ſoluantur adiutoria.*

38 *Iuriſdictio petendi adiutoria an ſit conceſſa priuatiuè quoad alios Superiores Regios.*

39 *Iuriſdictio non præſumitur in dubio abdicata ab Ordinarijs.*

40 *Facultas viſitandi conceſſa inferiori intelligitur cumulatiuè quoad Epiſcopum.*

De Baronibus, &c. Pragm. I.

Collectanea I I.

OFficij noſtri, &c.

1 Sancitur hìc, nè Barones vltrà certum modum Adiutorium à ſuis vaſallis exigere valeant.

2 Hoc Adiutorium dicitur ab adiudicando, ſeù ſubueniendo, & interdum, etiam auxilium nuncupari ſolet, & duobus modis conſideratur,nempè vel vti voluntarium, vel vti neceſſarium, voluntarium eſt illud, quod gratioſè conceditur, & quædam donatio eſſe cenſetur, quæ à mera liberalitate prouenit, & nullo iure cogente fit,, neceſſarium verò dicitur illud, quod coactè exigitur à Populo per Dominos, quibus attributa eſt poteſtas, vt latiùs proſequitur *Guid.Pap.deciſ.*371.

3 Exigitur autem illud vigore *Conſtitutionis Regni Quamplurimum*, in ſequentibus caſibus.

4 Primò, quandò perſona Baronis caperetur ab hoſtibus, dùm eſſet in ſeruitio Regis.

5 Secundò,pro faciendo filio, vel fratre milite.

6 Tertiò,pro maritanda,vel monacanda filia, ſorore, vel amita.

7 Quartò,pro emenda Terra.

8 Quintò,quandò Rex hoſpitaretur in Terra Baronis.

9 Quod autem Adiutorium per vaſallum Domino debetur,vti Domino,& ſic ex prærogatiua dominij,non autem,ex quo illi ſubſit,quia onus conſideratur tantùm, quandò vtilis Dominus præſtat ſeruitium Regi *Præſ.de Franch. deciſ.*36.& 131.

10 Debeturq; tale adiutorium Baroni, etiam ſi ſit conceſſum feudum cum qualitate burgen-

genſatica, & allodiali, & eſſet exemptum à ſo-
lutione adhoæ, & aliorum onerum, & etiam ſi
haberet in emphyteuſim ab Eccleſia *idem de*
Franch.cit.*dec*.131.*n*.21.*&* 24.*Ann*.*alleg*.105.
11 Et illud debetur à vaſallis burgenſibus Ba-
roni, licèt nõ teneãtur in feudũ, ſi tñ inhabitẽt
in Terra propria, ſecus ſi in aliena *Vrſill. deciſ.*
156.*nu*.8.*& ſeq*. *Franch*.cit. *deciſ*.131. *nu*.13.
& 24. dicens vlterius *nu*. 26. tale adiutorium
12 eſſe præſtandum ceſſionario, non autem con-
cedenti, quia in hoc vtilis Dominus directo
13 præfertur, nam vtile dominium, licèt ſit ſicut
chymera, nihilominùs quandiù durat vincit di-
rectum, à quo cauſam habet.
14 Licèt ſecus ſit in vſufructuario, cui non de-
betur adiutorium per vaſallos, ſed benè Do-
mino, cùm illud de ſui natura debeatur *Ca-*
pyc.deciſ.185.
15 Debeturq; dicto directo Domino, quandò
dominium obtinuit, etiam ſi prædeceſſores in
ſuis caſibus non exigerent *Franch*.cit.*dec*.131
16 *numer*.30. vbi translato dominio per conceſ-
ſionem Caſtri, ea omnia transferuntur, quæ ex
ipſo dominio reſultant, inter quæ ſunt præci-
puè adiutoria, & ſubuentiones, ſubiungens
17 *nu*.34. adiutorium domino deberi, etiã ſi ille
ſteterit per triginta annos, & plus, quòd illud
nõ exigerit, quia nõ militauit, ea de ratione, ob
non vſum priuilegium non amittitur, quandò
caſus illud exercendi non venit *Seraphin. dec*.
410.*nu*.27.*Gizzarell.deciſ*.70.
18 Et debetur huiuſmodi adiutorium Baroni,
quãuis habeat Terrã cũ pacto de retrouẽden-
do *Franch.deciſ*.76.veluti etiam poteſt peti ab
emptore, cum eodem pacto *Vrſil*.cit.*dec*.156.
19 Et adeò à vaſallis debetur adiutoriũ Baro-
nibus, vt fuit iudicatum per S.C. illud nõ poſſe
remitti abſq; aſſenſu Regis, & tali modo, vt il-
lud poſſet prætendi, non obſtante vaſallorum
paupertate, & Baronũ opulentia, quo in caſu
ſolet dari quædam dilatio ad ſoluendũ, vt fuit
practicatum per S. C. in cauſa Vniuerſitatis
Sternitæ cum Barone, in Banca de Ferrarijs.
20 Illud aũt exigere nõ poſſunt propria autho-
ritate, vndè in praxi vidimus ſeruari, vtiles
Terrarũ Dominos in caſibus, in quibus præ-
tendunt huiuſmodi adiutoria, ſolere ſupplica-
tiones porrigere in Regijs Tribunalibus, & vi-
ſis vidẽdis cõdemnari vaſallos ad ſolutionem.
Sed quatènus ſpectat ad adiutorium debi-
tum pro maritanda filia, ſorore, vel amita.
21 Amplia, illud deberi pro ſingulis filiabus ma
ritandis, etiam ſi duæ filiæ eodem tẽpore nup-
tui tradantur *Boer.deciſ*.129.130.*&* 131.*Guid.*
Pap.deciſ.57. *Præſ. de Franch. deciſ*.56. *in fin.*
etiam ſi filiæ eſſent ſpuriæ *Boer.deciſ*.126.127.
& 130.*Vrſill*.cit.*deciſ*.265. *num*.58.& etiam ſi
maritarentur ob pulchritudinem *Afflict.deciſ.*
136. etiam ſi maritarentur à matre propter
inopiam viri *Boer.deciſ*.129.
22 Amplia ſecundò, illud deberi pro maritanda
ſorore *Boer.d.d c ſ*.129. 130. *&* 131. *Præſ.is de*
Franch.deciſ.73.
23 Ex quo obſeruabis, quòd auunculo dece-
dente, ſuperſtitibus nepote, atq; nepotibus ex
eadem ſorore, ſi nepos in illis antiquis feudis
ſucceſſerit, & ſororem maritauerit, illud adiu-
toriũ à ſubditis conſequi valebit, & eò magis ſi
de deſcendentibus primi acquirentis, & de cõ-
24 prehenſis in inueſtitura ageretur, quia licèt
frater de ſuo proprio ſororem dotare non te-
25 neatur, tamen benè poteſt de bonis commu-
nis parentis, vt per *D.de Franch.deciſ*.73.*nu* 6.
& 15.nouiter *Salernitan. deciſ*. 22. nec non
etiam, quandò dictus frater eſſet diues *Coccin.*
deciſ.77.*nu*.3.licèt ſecus ſit, quandò pater om-
nes filias æqualiter inſtituit, & ſubſtituit, ità vt
neq; magis valuerit vno caſu, quàm alio, pro
dote relinquere, quia tunc ille ſororem dota-
re non tenetur *Seraphin.deciſ*.120.
26 Amplia tertiò, idem procedere in auo ne-
ptes nuptui tradente, etiam earum patre vi-
uente, quia adhùc debetur adiutorium *De*
Franch.deciſ.215.*Rot.diuerſ.deciſ*.454. *nu*. 10.
par.1.& aliàs iudicatum refert *Molfeſ.in Con-*
ſuetud.Neap.par.6.*q*.4.*nu*.22.
Quæ ſanè ampliatio eſt vera, ſiue pater ſit
pauper, ſiue diues *idem De Franch. deciſ*.cit.
215.*nu*.19.
27 Amplia quartò, iſtud adiutoriũ deberi à va-
ſallis Baroni pro maritãda ſecũda ſorore, vt in
pluribus caſibus fuiſſe iudicatũ teſtatur *Aycl.in*
tract. de iure adhoæ nu. 30. & aliàs determina-
tum refert *Fuſcus ſingul*.25. *lit.T*. & deciſum
per Regiam Maieſtatem, habita ſui Conſilij de
liberatione, tradit *glo.in d.Conſtit.Regni Quam*
plurimum in fin. incipit *dubitatur*.
28 Amplia, adiutoriũ deberi à vaſallis Baroni,
quandò ſoluit dotem à patre legatam, vt deci-
ſum in S.R.C. teſtatur *Ann.ſing*.11. & pariter
refert determinatum *Frece. de ſubfeud. auth*.2.
n.26. licèt nõ deberi in tali caſu deciſũ in S.C.
fateatur *Reg.Salernit.in addit.ad rubr.Conſuet.*
Neapol. incipit *indè ſoluendum fol*.mihi 230.
29 Non debetur autem dictum adiutoriũ à va-
ſallis Auiæ maternæ dominæ feudi pro nepte
ob paupertatem parẽtum maritanda, vt fuiſſe
deciſum in S.C. in cauſa Baroniſſæ Martigna-
ni cum eius vaſallis, referente Præſ. Montaluo
tradit *Molf.ad Conſuet.Neap.par*.6.*q*.4.*nu*.32.
30 Vt neq; pariter debetur ſorori maritandæ à
vaſallis feudi per ipſum fratrem quæſiti, vt in
S.C.deciſum refert *Loffred.in paraphr.feud.ad*
Andræam in c.1.*§*.*vt aut*ẽ *æquit.is col. fin.in fi.*
31 Quò verò ad monacationem filiarum, ſoro-
rum, vel amitarum, vt debeatur tale adiutoriũ,
adde pro confirmatione *Præſ.de Franch. deciſ.*
301. & ibi *Addentes*, licèt debeatur facta pro-
feſſione, & non tempore ingreſſus Monaſterij,
prout cõſumato matrimonio maritatæ debe-
tur, vt ſupradicti affirmant, & notat *Ann. ſing.*
13.quàmuis in cauſa Illuſtr. Ducis Sueſſæ re-

periam, in anno 1544. fuiſſe per Reg. Cameram
datam dilationem vnius anni ad ſoluendum
huiuſmodi adiutorium.
32 Differt autẽ, quod fœminæ Baronum mari-
tentur, vel monacentur, ſiquidèm taxa quinq;
33 carolenorum pro quolibet foculari, quę debe-
tur Baronibus pro Adiutorio *Gram. deciſ.* 98.
Afflict. dec. 136. iudicauit Reg. Camera in cau-
ſa Comitis Arenarum, & Stili, ad relationem
Præſidentis Baldaxini in anno 1524. debetur
qñ Barones maritant filias, & ſecus qñ mona-
34 chãt, quia ſoluitur medietas, ſeù viginti quin-
que grana, vt teſtatur *Ann.* cit. *ſingul.* 13. & fuit
deciſũ per Reg. C. Sum. in cauſa Vniuerſitatis
Albanellæ in anno 1551. ſub die 6. Iulij, per quã
aliquandò minus medietate ſolet fieri taxa,
quandò Baro haberet plures Terras, à quibus
omnibus ſi exigeret adiutorium in tali sũma,
faceret quaſi rotam dotẽ abſq; ſui incõmodo.
35 Quatènus ſpectat ad adiutorium debitum
Baroni pro emenda Terra, id eſt ſtatutum pro
vna vice, & ſic pro emptione vnius Terræ, &
ità indicatum in Regia Camera ſcribit *Aytll. de iure adhoa nu.* 32.
36 An autem poſſit aliud peti à filio Baronis
emente alteram Terram, reperio deciſum, non
poſſe exigi, ſi feudum eſſet hæreditarium, ſe-
cus ſi ex pacto.
37 Et quatènus pertinet ad adiutoria reſpectu
Prælatorum Eccleſiaſticorum, adde *Rot. deciſ. 3. de cenſib. in antiquis, Afflict. deciſ.* 136. *Gram. deciſ.* 88. *Boer. deciſ.* 133. *&* 136. vbi quod poſ-
ſunt pro ſolutione adiutorij cogere ſubditos
per viam cenſurarum.

Et obſerua, iuſtam eſſe cauſam illud petendi conſecrationis occaſione, vt vidi practicatum reſpectu Illuſtriſſimi Epiſcopi Larinen. in Apulea, vel acceſſum ad Concilium generale, aut ad Pontificem, ſolutionem Bullarum Annatæ, vide *Boer. deciſ.* 134. *& deciſ.* 136.

Sed quatènus circa aliqua capita obſeruantia iſtius pragmaticæ eſt commiſſa Portulanis, & Secretis.

38 Quæro, an iſta iuriſdictio videatur conceſſa
priuatiuè ad alios Superiores Regios, dicas,
quòd iuriſdictio nũquam præſumitur abdicata
39 ab Ordinarijs, & licet alijs ſit conceſſa, præſu-
mitur cumulatiuè *l.* 1. *C. de offic. Præfect. Vrbis, Gram. deciſ.* 30. *De Franch. deciſ.* 417. *Capyc. dec.* 9. *Gratian. dec.* 145. *Cartar. deciſ.* 68. q̀p procedit ẽt ſi iuriſdictio cõpetat inferiori ex fũdatione, vt fuit reſolutum in *Rot. Rom. in vna Abulen. iuris viſitandi* 10. *Nouembris* 1600. *coràm Ludouiſio, deindè SS. PP. Gregorio XV.* vbi facultas viſitandi Prælato inferiori ex fundatione competebat, & tamẽ fuit dictum, quod non intelligebatur adẽpta facultas viſitãdi tributa Epiſcopo ex diſpoſitione *S. C. Trid. ſeſſ.* 22. *c.* 8. *de reform.* cùm intelligi debeat cumulatiuè, & nõ priuatiuè ad Epiſcopum, contra quam debet eſſe expreſſa prohibitio, vt etiam cenſuit *Sacr. Congreg. d. eiuſdem Concilij.*

S V M M A R I V M.

1 *Facultas emendi, & vendendi à Baronibus prohiberi nequit.*
2 *Nemo inuitus vendere cogitur.*
3 *Iniquum eſt, vt quis cogatur vendere.*
4 *Quilibet ſuum vendere poteſt, non obſtantibus Baronum bannis, amplia vt nu.* 5.
6 *Baro non poteſt cogere vaſallos ad ſibi locanda vrbana, vel ruſtica prædia.*
7 *Facultas conceſſa vaſallis liberè vendendi à Baronibus reſtringi nequit.*
8 *Baro nõ põt prohibere, nè vẽdãtur piſces, & fructus antequã ipſe requiratur, & limita, nu.* 9.
10 *Baro quandò poteſt facere banna, nè fructus vẽdantur, niſi ipſi notitia detur, & nu.* 12.
11 *Barones præferuntur in emptione.*
13 *Barones nequeunt prohibere, nè vaſalli extrahant victualia ab eorum domicilijs, vt vendant propter neceſſitatem.*
14 *Baro non poteſt prohibere vaſallis extractionẽ lignaminum ſub figura publicæ vtilitatis.*
15 *Vaſalli vbiq; vendere poſſunt, neq; adſtringuntur vendere in publica platea.*
16 *Barones nequeunt adſtringere vaſallos, nè alibi vadant ad merces faciendas.*
17 *Barones nequeunt expellere Mercatores ad eorum Terras accedentes.*
18 Barones *non poſſunt prohibere vaſallis, nè faciant mercaturas.*
19 *Barones nequeunt prohibere Macellarijs, & Apothecarijs, nè exerceant Macellariam, & Apothecam.*
20 *Vaſalli nequeunt adſtringi emere comeſtibilia Baronum, ſi non ſunt talis conditionis, quæ Ciuium, etiam quod emantur minori pretio.*

De Baronibus, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

RECOLIMUS, &c.

1 Diſponit, vnicuiq; liberam eſſe facultatem
emendi, & vendendi, nec à Baronibus, & vtili-
bus Terrarum Dominis directè, vel indirectè
id prohiberi poſſe, & ità eſt cautum ſupra in
prag. 1. *& in prag.* 20. *hac ead. rubr. & in prag.* 1. §. 8. *infra de ſalario eorum, qui mittuntur pro ſeruitio Regiæ Curiæ.*
Stat fundata diſpoſitio huius pragmaticæ in
2 iure communi, de quo æquiſſima sãctione ſta-
tutum eſt, vt nullus inuitus cogatur vendere,
quod ſuum eſt *l. inuitum, & l. dudum ff. de contrahend. empt.* latè declarat nouiſſimè *Linglois deciſ.* 15. *q.* 9. neq. emere *l. nec emere C. de iur. deliber. Theſaur. forenſ. q.* 64. *lib.* 1. ẽt iuſto pretio *Boer. deciſ.* 312. *Franc. Marc. deciſ.* 511. *part.* 1. *Præſ. de Franch. deciſ.* 6.
3 Iniquum namq; videtur, quem cogi ſuam
rem vendere, vel è contra alienã emere *Giurb. dec.* 86. *D. Epiſ. Ric. dec. Cur. Archiep.* 138. *par.* 1.

Ho-

Homini,inquam,libero non eſt rerum ſua-
rum libera diſpoſitio adimenda *Scayn. deciſ.*
*Rot.Bonon.*8.*nu.*21.
4 Quòd autem arbitrarium ſit cuiquam ſua
bona vendere,non obſtãtibus Baronum ban-
nis iudicauit S.R.C. inter Vniuerſitatẽ Lauri,
& Marchionẽ,vt in Bancha Cioffi,& ità quo-
tidiè ad inſtantiam vaſallorum decernitur.
5 Amplia, huiuſmodi diſpoſitionem, nedùm
procedere reſpeƈtu emptionis, & vẽditionis,
ſed pariter reſpeƈtu aliorum contraƈtuũ,quos
peragere vaſallis ad eorum libitum licet *Rot.*
in vna Piſana ſtatuti Veneris 1596.*coràm R.P.*
Pegna,& in terminis noſtris ità iudicauit S.C.
ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Lauri contrà
Marchionem, penès Cioffum Aƈtuarium, vbi
hæc pragmatica fuit extenſa ad omnes con-
traƈtus,& proindè determinatũ eſt, Baronem
6 non poſſe cogere vaſallos ad ſibi locãda vrba-
na,vel ruſtica prędia,& ità extitit aliàs proui-
ſũ pro Vniuerſitare Auigliani cõtrà Baronem
in Bãcha Figliolæ,& in cauſa Terræ Cobaƈtæ
contrà Baronem in Bãça de Felice, nam con-
traƈtus omnes debent eſſe liberi *l.*1.*§.ſi conue-*
nerit ff. depoſiti,l.ſicut C.*de aƈtionib. & obligat.*
& negotiationis libertas eſt voluntaria *l.liber-*
tas negotiationis ff. de iur.patronat.
7 Amplia ſecundò,vt huiuſmodi facultas ven-
dendi ad libitum conceſſa vaſallis nõ poſſit re-
ſtringi à Baronibus vigore bannorum, ne ſub-
diti vendant,niſi eis, vel ipſorum familiæ prius
dederint notitiã,vt eſt deciſum per S. C. inter
eũdem Marchionem Lauri, & Vniuerſitatẽ in
eadem Banca Cioffi, in qua cauſa ſimiliter
fuit declaratum, iniuſtas eſſe ordinationes, nè
8 vendantur piſces, & fruƈtus, antèquam Baro
loci requiratur,vide *De Franch.dec.*290. & ità
fuit prouiſum ad fauorem Vniuerſitatis Piſticij
per S.Conſ.in anno 1567. & aliàs ad fauorem
Vniuerſitatis Rionigri.
9 Licèt reſtringatur huiuſmodi ampliatio reſ-
peƈtu talis prohibitionis quòad fruƈtus à feu-
datarijs territorijs perceptis, quaſi quòd in
illis habeat prælationem, qua vti nequirent,
niſi notitiam haberent, quandò vaſalli vende-
re intendunt, prout ità reperio iudicatum per
idem S.C.ad fauorem Illuſtr.Ducis Magdalo-
ni contra vaſallos, quia aliàs ſi Baro non eſſet
certioratus,non poſſet vti iure ſuo.
10 Sed ipſe hãc reſtriƈtionẽ verã agnoſcerẽ, vt
valeãt Barones in hoc caſu promulgare ſimilia
banna cũ moderamine, vt notitia detur ſtatim
vẽditis fruƈtibus,& nõ antè,quã vẽdãtur,quia
11 ſic illi non fraudãtur iure ſuo,& ſi vellent,poſ-
ſe in emptione præferri, & vaſalli nõ impediũ-
tur ad vendendũ propter notitiã dandã, & ad
expeƈtãdũ reſpõſum, ſi Barones velint emere,
vel nè, prout ità pluribus quippè vicibus ob-
ſeruaui in Regia Audientia Apuliæ.
12 Reſtringitur & pariter huiuſmodi ampliatio,
qñ pro parte Baronũ legitima conſuetudo, vel
præſcriptio obſtaret, vigore quarũ quæſierint
hoc ius prohibendi,nè vaſalli vendant,niſi ipſis
certioratis, & obtenta licentia, prout ità de-
terminauit S. R. C. annis elapſis ad fauorem
Illuſt.Principis Montis Militum contra Vni-
uerſitatem diƈtæ Terræ.
13 Amplia tertiò,vt vaſallis non poſſit per Ba-
rones prohiberi, nè extrahãt viƈtualia ab eorũ
domicilijs,vt illa vẽdãt ob eorum neceſſitates
ſupplendas,vt fuit iudicatum ad fauorẽ Terrę
Variæ cõtra eius Baronẽ in Bancha de Mon-
dellis,& aliàs pro Vniuerſitate Terræ Libaris
contra Comitẽ eius utilẽ Dominũ.In Bancha
Sarni,& ità per S.C.in cauſa Vniuerſitatis Lau
ri cum Marchione,penès Cioffum Aƈtuarium
14 fuit deciſum, prohibitionẽ, ſeù bannũ d. Mar-
chionis, nè Ciues extraherent lignamina à
territorio,neq; valere,licet appareret fuiſſe fa-
ƈtum ſub vtilitatis publicæ figura.
15 Amplia quartò,licere vaſallis vendere ubiq;
locorum, nec adſtringi poſſe uẽdere in platea
publica, ut reperio,expeditas fuiſſe prouiſio-
nes per S.R.C. ad fauorem cuiuſdam Vniuer-
ſitatis, firmatas manu Conſiliarij Vitelli, per
quas annis lõgè elapſis patet,fuiſſe iniunƈtum
mandatum Baroni, ut ſe abſtineret à prohibi-
tione facta Ciuibus,nè poſſint uendere,niſi aſ-
ſignato loco, nec alibi, & ſic quòd ipſis liceret
uendere exteris piſces,& columbos, etiam nõ
in platea publica, quaſi quòd id libertati con-
trarium eſſet,& proindè onus induceret,iuxta
regulã,de qua *Reg.Tap. in deciſ.Supremi Italiæ*
*Senat.*23.*ſub nu.*12.
16 Amplia quintò,ut adſtringi nequeant uaſal-
li à Baronibus, nè alibi uadant ad faciendas
mercantias, ſed quòd in proprijs Terris illam
agant, quia id tendere quoq; uidetur ad liber-
tatis reſtriƈtionem, & ſi contrarium fundet
17 *Franc.Marc.deciſ.*357.*par.*1. prout neq; licet
Baronibus à ſuis Terris,Ciuitatibus, & locis,
Mercatores illùc accedẽtes expellere,vt indi-
catum recenſet *Anna ſing.*54. niſi tamen legi-
tima adeſſet cauſa *Franc.Marc.dec.*356.*par.*1.
18 Amplia ſextò, ut ad uaſallorum libitum ſtet
mercaturas exercere, tali modo, ut prohiberi
non ualeant, nè talem artem, negotiationem,
& mercantiam exerceant *Capyc.deciſ.*209. *nu.*
10. & ità tempore meo iudicauit Regia Au-
dientia Capitanatæ, in qua fuit habitum pro
uero, utiles Terrarum Dominos minimè poſ-
19 ſe ſtatuere in præiudicium ſubditorũ, vt ali-
quibus Macellarijs, Apothecarijs, & ſimilibus
liceret exercere Macellariam, Apothecam, &
ſimilia,ut reſpeƈtu Hoſtariarum, & Taberna-
rum concludit *Berlich.deciſ.*5.
20 Amplia ſeptimò,ut ſi Barones eſſent uendi-
turi comeſtibilia, & ſimilia non tantæ bonæ
conditionis, quàm cętera, quæ uenduntur à
Particularibus, uaſalli non poſſunt adſtringi
illa emere, licet Barones ſint contenti, ut ſol-
uatur pretium tantò minoris, iuxta conditio-

nem rei, vt iudicauit Sacrum Regium Conſi-
lium ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Biccari
contra eius utilem Dominum.

S V M M A R I V M.

1 *Barones, & omnes alij vtiles Terrarũ Domini à moleſtia, & oppreſſione vaſallorum abſtinere debent, & de ſuo eſſe contenti, nu. 2.*
3 *Dictio*, vnuſquiſq; *quid operetur*.
4 *Deſiderium rerum alienarum mentem obcæcat.*
5 *Mens cupiditate alligata, à veritate deuiat, & nocte ambulare facit obſcura, abſq; lumine.*
6 *Barones erga vaſallos uti patres, tutores, ac defenſores ſe gerere debent.*
7 *Poſſe probibitum agere non eſt poſſe.*
8 *Moleſtia, ſiuè oppreſſio vaſallis quando dicitur fieri.*
9 *Iuſtitiæ adminiſtratio perſonis ſufficientibus committi debet.*
10 *Barones iniuſtitiam faciunt demandando iuriſdictionem probibitis ipſam exercere.*

De Baronibus, &c. Pragm. III.

Collectan. IV.

QVia etiam nuper, &c.
1 Mandat, Barones cuiuſq; gradus, ſta-
tus, & conditionis exiſtentes ſuo debere eſſe
contentos, nec non ab oppreſſione, & uaſallo-
rum moleſtia abſtinere.
2 Pro cuius ornatu monitum te volo, ordina-
tionem hanc extendi nedũ ad ſimplices Baro-
nes, verũ etiã ad oẽs vtiles Terrarum Domi-
nos, in dignitate, & prærogatiua, licet maxima
poſitos, & ſic ad Comites, Marchiones, Duces,
ac Principes, ex dictis per *Capyc. decif.* 188.
3 Vniuerſalitas uerò illius dictionis, *vnuſquiſq;*
operatur, ut omnes comprehendãtur *l. à Pro-
curatore C. mandat. c. ſolitæ de maiorit. & obed.
Mar. Anton. var. reſolut. lib. 2. reſolut.* 40. &
operatur, comprehendi eos, qui aliàs nõ com-
prehenderentur, maximè concurrẽre rationis
identitate, ut hic *Seraphin. decif.* 980. & proin-
dè comprehendit omne genus perſonarum
Rot. Diuerſ. decif. 368. *Monachus decif. Bononiæ*
54. *nu.* 48. & operatur, ut diſpoſitio, quæ ex ſe
habet terminos, extendatur ad infinitum *Pu-
teus decif.* 115. *par.* 1.
Sed dùm enunciatur ibidẽ, Barones ſuo de-
bere eſſe contentos, iunge concordantiam
tex. in l. 4. C. fin. regund. ibi *quilibet ſuo ſit con-
tentus, & rem non expetat iuris alieni*, undè
infertur, quod ubi aliter agitur, plura oriun-
4 tur mala, nam deſiderium prauum alienarum
5 rerum deſiderantis mẽtem obcæcat, & mens
à cupiditatis uitio alligata, ſemper à ueritate
deuiat, & eſt aliena, tali modo, ut faciat ambu-
lare de nocte obſcura, abſq; lumine.

Et dùm ab oppreſſione uaſallorũ abſtinere
Barones hic ſtatuitur, adde, cũ ratione id eſſe
geſtũ, cũ ipſi erga uaſallos uti patres, tutores,
6 ac deſẽſores ſe gerere debeãt, illorũq; adiuua-
mini, & non oppreſſioni oculos habere tenen-
tur, ex *Capyc. decif.* 69. *Boer. dec.* 55. & poteſta-
te, quam habent illicitè uti non poſſunt, nec
eſt detrahere eorum poteſtati, quoniam poſſe
7 prohibitum agere non eſt poſſe, ſed à potentia
deficere *Reuſner. decif.* 21. *nu.* 19 *part.* 4 *Viuius
decif.* 139. *nu.* 27.
Indè contraueniendo in grauando, & male-
tractando uaſallos priuantur feudo *Gram. dec.*
104. *Viu. decif.* 497. *Gayl. obſeru.* 17. *lib.* 1. *Franc.
Marc. decif.* 374. *par.* 2. *Guid. Pap. decif.* 62. *The-
ſaur. forenſ. q.* 53. *lib.* 3.
8 Moleſtia autem, uel oppreſſio uaſallis fieri
tunc dicitur, quoties actus p̃ter iuſtitiã cõtra
illos fiunt, & quãdò à ſolito, & conſueto legi-
timè præſcripto deuiatur *Rot. in vna Peruſin.
dotis* 1607. *coràm R. P. Lugdunen* nam integra
legum obſeruatio, earumq; immutabilitas ipſis
ineſſe debet *Peguer decif.* 51.
Et quatènus inſuper hic ſancitum ſit, ut Ba-
rones faciãt uaſallos pace, & iuſtitia gaudere.
9 Obſerua, nullam maiorem iuſtitiã reputari,
quàm iuſtitiæ adminiſtrationem perſonis ſuffi-
cientibus committere, ut è cõtra, nulla maior
iniuſtitia reputatur, quã iuſtitiæ adminiſtratio
nem inſufficientibus cõmittere *cap. vniuerſale
vobis* 11. *q.* 3. nam ſalus, & regimen ſubditorum
eſt integritas, & prudentia Præſidentium, &
Gubernatorum *cap. miramur* 61. *diſtinct.*
10 Vndè iniuſtitiam facere videntur Barones,
qui tenentur demandare iuriſdictionem, cũ ipſi
exercere ſint prohibiti *Praſ. de Frãcb. decif.* 51.
ex *Conſtit. Regni Ea, quæ ad decus*, ità vt eiſdem
prohibitum eſt præeſſe in informationibus ca-
piendis, & torturis infligendis, vt fuit deciſum
per S. C. contra Marchionem Lauri pro Vni-
uerſitate d. Terræ, penès Cioſium Actuarium,
& in dies relaxãtur prouiſiones à Regijs Tri-
bunalibus, dùm adminiſtrationem, & regimen
Terrarum, & Ciuitatum hominibus improbis,
& inſufficientibus imponunt, quo in caſu vltrà
peccatum, ad damnorum reſtitutionem teneri
docet *D. Thom. in opuſc. ad Ducem Brabant.* &
communis Theologorum ſchola approbat.

S V M M A R I V M.

1 *Officia vendi non poſſunt, & quarè, nu. 2.*
3 *Difficile eſt temperare, nè vendatur cariùs in minuto, quod emptum eſt in globo.*
4 *Vendere officia quis dicatur.*
5 *Actuaria, & Baiulationes poſſunt licitè vendi.*
6 *Actuaria cum prouentibus locari non poſſunt.*
7 *Prouentus ſunt fructus iuriſdictionis, ſed inter fructus feudales non reponuntur.*
8 *Ementes officia priuantur iuriſdictione.*
9 *Acta facta ab Officiali, qui emit officium, an ſint valida.*

De

De Baronibus,&c. Pragmatica IV.

Collectanea V.

ET inter alia, &c.

1 Statuit, Baronum officia non debere eſſe venalia, ſicq; confirmatur in *Pragmat.* 23. *hac eadem rubrica*.

2 Redditur huius diſpoſitionis ratio duplex, quarum prima inſurgit, nam Officiales eligi debent ob candorem virtutis, motu proprio, nec mediante pecunia, & ſecluſis precibus, alijſq. indebitis modis, & ſuffragijs, altera quoquè exoritur, nam emens officium videtur habere animum excoriandi ſubditos, eò quia vbi quis emit officium, paratior eſt ad venden-
3 dum tantò cariùs, nàm difficillimum eſt temperare, nè vendatur cariùs in minuto, quod emptum eſt in globo, tali modo, vt impoſſibile videatur bono peragi exitu, quæ malo ſunt inchoata principio *cap. Principalis* 1. *quæſt.* 1. *Boer. deciſ.* 149.

Cęterùm, ad *textum pragmat.* deueniendo
4 obſeruare nè prætermittas, vendere officia illum videri, nedùm ſi pecunia numerata interueniat, ſed etiam vbi in eorumdem officiorum conceſſione munera apparent, cùm illa loco pecuniæ ſubintrent, eandemq; demonſtrent faciem, ſicq; concluditur, quotiès ſolita prouiſio dari Officialibus retinetur pro officij conceſſione, vndè illam remittens emere dicitur, ſalarium ſiquidèm ſtatutum eſt Officiabus, nè furandi materia præbęatur *Vrsinus dec.* 113. ſub tali autem prohibitione vendendi
5 minimè comprehenduntur Actuariæ, & Baiulationes, quàmuis officia ſint *Præſ. de Franch. deciſ.* 407. quod in dies in hoc Regno ſeruatur.

Licèt non deſinam dicere, huiuſmodi
6 Actuarias vnà cum prouentibus locari haùd poſſe à Baronibus, vt extitit deciſum per Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Piſticij contra Baronem in Banca de Felice, & aliàs ad fauorem Vniuerſitatis Aietæ contra eius vtilem Dominum *Amēdol. in ſchol. ad Franch. deciſ.* 526. *num.* 18. & ſi tales prouentus ſint iu-
7 riſdictionis fructus *Reg. Salernit. deciſ.* 51. *num.* 21. quàmuis inter fructus feudales non connumerentur, vt pluriès iudicauit Regía Camera, cùm non naſcantur, ſed ex induſtria ab ipſa iuriſdictione procedant *Moles deciſ.* 4. *ſub tit. de Releuio.*

8 At cùm pragmatica pęnā imponat ementibus, nè aliquam habeant iuriſdictionem in officio, quotiès pretio illud conſequuti fuerint, philoſophari poterit, nunquid ſi poſt multum iuriſdictionis exercitium, Officialis de hoc fuerit accuſatùs, & conuictus apud Superio-
9 res, & ob id priuatus, acta iam geſta reputanda ſint nulla, vti ab inhabili, & incompetenti conſtructa, negatiuè reſpondendum eſt, & ſic pro eorum validitate *Boer. deciſ.* 150.

SVMMARIVM.

1 *Officia Baronalia debent eſſe annalia.*
2 *Officia Baronalia non poſſunt conſtitui, nec infrà, nec vltrà annum.*
3 *Aſſeſſores debent eſſe annales.*
4 *Iudices Portulanorum debent eſſe annales.*
5 *Officiales intrà annum non poſſunt recedere, niſi accedat conſenſus Baronum, & Vniuerſitatum.*
6 *Officialis, ſiuè* Capitaneus, *qui fuit primo anno non poteſt eſſe Iudex ſecundarum cauſarum ſequenti anno.*
7 *Officiales Vniuerſitatis debent eſſe annales.*
8 *Sindicus in ſequenti anno poteſt eſſe Aerarius* Baronis.
9 *Actuarij debent eſſe annales, & quandò pro ſequenti, nu.* 10.
11 *Officialis abſolutus per Sindicatores poteſt anno ſequenti confirmari.*
12 *Officiales quinam vltrà annum exercere valeant, & nu.* 13.
14 *Annus in Officialibus à quo die incipiat.*
15 *Officialis impeditus exercere per integrum annum non ſuppletur de ſecundo.*
16 *Fideiuſſor datus ab Officiali pro primo anno, non tenetur pro ſecundo.*

De Baronibus, &c. Pragm. V.

Collectan. VI.

VOlumus, &c.

1 Statuit, Officia Baronalia debere eſſe annalia, & vide in *Conſtit. Regni* Incipit *Occupatis*, & in *Conſtit.* incipit *Vbiq; locorum*, & in *prag.* 1. *infrà de offic. Iudic.* & de iure cõmuni recurre ad *tex. in l. neminem C. de ſuſcept. lib.* 10.

2 Amplia, quòd nec infrà, nec vltrà annum talia officia conſtitui poſſunt *Boer. deciſ.* 149. *Franc. Marc. deciſ.* 19. *par.* 2. *Maſtrill. deciſ.* 188. *num.* 7. tali modo, quòd ſi Officiales creentur vltrà annum à Baronibus, Vniuerſitates non tenentur illos recipere, & quòd ad annum ſolum, nec ad eorum beneplacitum conſtituere illos valent *De Franch. deciſ.* 409. *num.* 2. vbi quòd cùm Barones conſueuiſſent facere cõmiſſiones ad beneplacitum, in dies fuerunt illæ reuocatæ à Sacr. Conſ.

3 Amplia ſecundò, idem procedere reſpectu Aſſeſſorum, & Iudicum ſecũdarum cauſarum, qui pariter annales eſſe debent, prout ſic in
4 Iudicibus Baiulorum deciſum refert *Ann. ſing.* 169. & in Iudicibus Portulanorum, & ponderum iudicauit Sacr. Conſ. in cauſa Vniuerſitatis Orioli cum Marchione, quidquid aliàs

reſpectu Aſſeſſorum, & Iudicum ſecundarum
cauſarum, vt poſſint eſſe biennales reperiam
aliàs deciſum in fauorem Illuſtr. Principis
Hoſtiliani.

5 Amplia tertiò, vt Officiales electi etiam de
ipſorum, & Baronum conſenſu, non recedere
ab officio pro illo anno valeant, niſi acceden-
te pariter conſenſu Vniuerſitatum *De Franch.*
*in d.deciſ.*409.

6 Amplia quartò, qui primo anno fuit Capi-
taneus in aliquo loco, nequeat in ſequenti eſſe
Iudex ſecundarum cauſarum *idem de Franch.*
*deciſ.*479.

7 Amplia quintò, idẽ procedere reſpectu Of-
ficialium Vniuerſitatis, qui pariter annales eſ-
8 ſe debent *Ann. alleg.*15. licèt qui primo anno
fuit Sindicus poſſit in ſequẽti creari Aerarius
Baronis *Præſ.de Franch.in deciſ.* 210. *in fine.*

9 Amplia ſextò, idẽ procedere reſpectu Actua-
riorum, qui debent eſſe annales, vt iudicauit
Sacr.Conſ. de anno 1599. contra Actuarium
Terræ Olueti ad relationem Conſiliarij Veſ-
puli, per *text. in l. officio C. de numer. actuar.*
10 *Ann.* cit. *ſing.* 369. licet ſi finito anno deſiſte-
rent, & parerent ſindicatui pro tempore,
quo exercuerunt, & liberatorias obtinuerint,
poterint anno ſequenti exercere, vt iudicauit
Sacr.Conſ. in cauſa vertente inter Vniuerſita-
tem Caſtri S. Viti, & eius Baronem, & aliàs
fuit deciſum per Collaterale Conſilium inter
Comitem Ruborum, & Caſtrũ Turris Octa-
uæ, vulgò *Torre del Greco*, & vide *Maſtrill.dec.*
188. quatènus fundat, Officialem abſolutum
11 per Sindicatores poſſe confirmari pro anno
ſequenti.

12 Ceſſabit tamen pragmaticæ diſpoſitio reſ-
pectu officiorum abſq; iuriſdictione, vel cum
aliquali, vti ſunt Caſtellani, Cuſtodes carce-
rum, vel Ciuitatum, qui non habent temporis
ſtabilitatem, & ad nutum poſſunt reuocari,
pront idẽ eſt de Officialibus Magni Admira-
tus, & Magni Cancellarij *De Franch.deciſ.*165

13 Ceſſabit & pariter, quotieſcumq; ſumus in
officio, quod cum ſumptu exercetur, nàm ac-
cedente conſenſu Officialis, poterit pro anno
ſequenti exercere *idem de Franch.in deciſ.*264.

14 Obſerua autem, quòd annus in Officialibus
incipit à die ingreſſus ſuæ poſſeſſionis captæ
*Franch.deciſ.*393. etiam ſi literę commiſſiona-
les antea eſſent expeditæ, & conſtitutus fuiſ-
ſet finis officij intra annum à die datæ, nam
adhùc intelligi debet, ſi tempore datæ fuerit
Officialis ingreſſus ad officium, ad *tex.* ſingu-
lar. *ad l.talc ff.de iur.dot.* vbi promiſſa dote in-
tra annum, & dies, incipit à perfectione actus,
licèt in gratioſis attendatur tempus datæ *Af-*
*flict.in deciſ.*243. *Præſ.de Franch.deciſ.*626. vel
niſi expreſsè ſic fuiſſet per Partes conuentum
*idem deciſ.*26. & vide *Surd.deciſ.*203.

15 Inſuper nec prætermittas notare, quòd ſi
Officialis impeditus ſit officium exercere per
integrum annum, non ſuppletur anno ſequenti
*Cauale.deciſ.*25. *par.* 2. *Bellon.in deciſ.Rot.Ge-*
nuæ 27. *De Franch.in deciſ.*419. *Valaſc.dec.*155
*Cabed.deciſ.*84. *par.*2.

16 Tandem hac occaſione reminiſcaris, fide-
iuſſorem datum ab Officiali pro primo anno,
non teneri pro ſecundo *Viu.deciſ.*129.

S V M M A R I V M.

1 *Barones, & Officiales debent punire maleſacto-*
res.
2 *Criminoſi debitis pœnis veniunt puniendi.*
3 *Rei ſunt plectendi pœnis vſitatis.*
4 *Pœna æqualis non ſemper imponitur in pari-*
bus delictis.
5 *Rei puniuntur inſpecto tempore, & qualitate*
perſonæ.
6 *Barones habentes poteſtatem componendi, ea*
abuti non debent.
7 *Barones in componendo quandò excedunt, &*
*quandò abutuntur facultate, num.*11.12.13.
& 16.
8 *Compoſitiones nimis exceſſiuæ dicuntur extor-*
ſiones.
9 *Vaſallus compoſitus in pecunia, grauatus, poteſt*
appellare.
10 *Barones conſeruare, & non excoriare debent*
vaſallos.
14 *Barones poſſunt remittere pœnas, ſi id habent in*
*conceſſione, nu.*15.
17 *Barones abuterent poteſtate componendi, ſi pen-*
dente appellatione aggratiarent inquiſitos.

De Baronibus, &c. Pragm. VI.

Collectanea VII.

MAndamus etiam, &c.

1 Hic ſtatuitur, vt Barones, & eorum Offi-
ciales debitis pœnis maleſactores puniri mã-
dent, vel debeant, quòd ſi poteſtatem compo-
nendi, vel remittendi pęnas habeant, illa non
abutantur.

2 Quòd debitis pęnis criminoſi veniant affi-
ciendi, nec illæ augeri à Baronibus valeant, ſed
tale ius tantùm ſpectare ad ſupremos Princi-
pes, ex cõmuni voluit *Rota in Fauentina pœ-*
narum coràm R.P.Remboldo, vbi ſimiliter fuit
3 dictum, pęnis vſitatis reos eſſe plectendos, &
nouas pęnarum ſpecies infligi minimè poſſe,
4 licèt in eiſdem, & paribus criminibus, non
ſemper eadem pœna imponi debeat, ſed
modò augmentatiuè, modò modificatiuè, &
5 ſic pro qualitate perſonę, rei, temporis, ætatis,
& ſexus conditione, modò clementius, & mo-
dò ſeueriùs agi, *ad text. in l. ſacrilegij ff. ad l.*
Iul. peculat. prout itá in praxi videmus ſer-
uari.

6 Sed

6 Sed quatenùs hîc mandetur, nè Barones habentes poteſtatem componendi, ea abutãtur, adde videndos *Peguer deciſ. 36.& Fabr. deciſ. fin.C quand.liceat ſine iudic.*

7 Et obſerua, tunc in componendo Barones excedere, quãdò indeterminatim illas faciunt, non habendo rationem qualitatum perſonarum, ſi ſint diuites, vel pauperes, & deliƈtorum grauitatem, ſeù tenuitatem *Graſſ. deciſ. caſ.conſcient.lib.1.cap.20.nu.29.par.1.*

8 Tali modo, quòd vbi à Baronibus compoſitiones fiunt nimis eccesſiuæ, dicuntur in tali cauſa extorſiones, & ideò poteſt adiri Superior, qui illas moderet, ex adduƈtis per *Gizzarell. deciſ.* 55. vbi determinatum in S. C. teſtatur, quòd vaſallus ſubiiciens ſe gratiæ, & miſericordiæ Baronis, ac ob id ab eo compoſitus

9 in aliquam pecuniæ ſummã, poſſit appellare, ſi ſe grauatũ recognoſcat, vndè in fine ait, quòd

10 diſcant Barones conſeruare, & non excoriare vaſallos, præſertim in leui cauſa.

11 Et abuti facultate componendi dicentur Barones, quotiès Partium remiſſionibus non interuenientibus, illas agerent ex *pragmat.* 8. *infrà de compoſit.* vbi diximus.

12 Sic pariter tali abuterentur poteſtate, vbi compoſitiones facerent in deliƈtis, in quibus compoſitio eſt prohibita, de quibus in *cap.Regni Vt ſine mortali, cap. Ad peruerſorum, in prag.*1.*infrà de compoſit.in pragm.*3. *infrà de ſodom.Gram.deciſ.*47.

13 Vt ſimiliter, quotiès facerent compoſitiones de deliƈtis, in quibus illa cadere non poteſt, quia non ſubintrat condemnatio, ſed abſolutio, vt extitit iudicatum ad inſtãtiam Vniuerſitatis Terræ Burgentiæ contra eius vtilem Dominum, in qua cauſa Sacrum Cõſilium mandauit Curiæ diƈtæ Terræ, nè faceret compoſitiones, niſi ipſo conſulto, eò quia grauati erant Ciues, indiſtinƈtè fieri compoſitiones clauſis oculis, non inſpiciendo, ſi cadebat, vel nè compoſitio, vel abſolutio.

14 At cùm ex eodẽ pragmaticę *text.* eliciatur, Baronibus licere remittere pęnas, ſi id habeãt in conceſſione.

15 Pro ornatu vide *Mut.dec.Sicil.*44. vbi quòd Barones poſſunt facere gratias, ſi in inueſtituris id ſit expreſſum, & plura in hac gratiarum materia enucleat.

16 Abuti autem viderentur hac facultate Barones, quandò Parte nõ concordata illas peragerent, iuxtà tradita per *Phœb.deciſ.*70.*tom.*1. *Seſſe dec.* 178.*D.Epiſc.Ricc.dec.*339.*par.*4.& vide latiùs ſcripta ſuprà in *pragm.*2. *nu.*10. *cum ſeq.de Abolit.* niſi tamen id expreſsè in conceſſione haberent, vt valeant remittere crimina, etiam Parte non concordata, & de Illuſtr. Principe Biſiniani refert *Praſ. de Franch.deciſ.* 370. aliàs tales gratiæ nullius eſſent roboris *Cabed.deciſ.Luſit.*75.*par.*1.

17 Sic pariter illa abuterentur poteſtate, quotiès poſt latam ſententiam à ſuis Iudicibus, & pendente appellatione ad Regia Tribunalia, Barones aggratiarent inquiſitos, quia tunc nõ licet, licèt ſecus ſi penderet appellatio à Iudice Ordinario ad ſecũdas cauſas Baronum, vel à ſecundarum cauſarum Iudice, ad tertiarum cauſarum Iudicem *Praſ. de Franch. deciſ.* 370. & fuſiùs nos probauimus *forenſ.q.*137. *par.*1.

SVMMARIVM.

1 *Merum, & mixtum imperium non poteſt exerceri per Barones, niſi ſeruata forma priuilegiorum.*

2 *Merum imperium quod ſit, & nu.*3.

4 *Mero imperio nulla iuriſdiƈtionis ſpecies eſt admixta.*

5 *Mixtum imperium quod nam ſit.*

6 *Merum imperium non venit ſub conceſſione Terrarum per verba generalia.*

7 *Barones dicentes habere ex priuilegio merum, & mixtum imperium, tenentur illud edere.*

8 *Verba priuilegij qualiter interpretanda ſunt.*

9 *Præſcriptum in materia iuriſdiƈtionis tantum dicitur, quantùm poſſeſſum.*

10 *Præſcriptio abſq; bona fide non opitulatur Baronibus, vel quandò conſtat de initio inualido, nu.*11.

12 *Vſurpata iuriſdiƈtionis crimen qualiter exequetur.*

De Baronibus, &c. Pragm. VIII.

Colleƈtan. VIII.

PRohibemus etiam, &c.

1 Merum, aut mixtum imperium, aliamuè iuriſdiƈtionem non poſſe exerceri per Barones, aut eorum Officiales, niſi ſeruata forma priuilegiorum, vel legitima præſcriptione ſub pęna vſurpatæ iuriſdiƈtionis, hîc mandatur.

2 Pro cuius coronide ſubintrat dicere, merum imperium Principis ſupremi eſſe, quod ità ex corpore ſupremæ poteſtatis ſuæ in alios Magiſtratus, Iudiceſq; diffunditur, & in diuerſos gradus extenditur, quorum primus veluti prima ſpecies, maximum appellatur merum imperium poteſtas condendæ legis, quæ Principi ſupremo, ſummoquè ſpeƈtat Senatui, & Præfeƈto Prætorio competit *l.*1.*ff.de conſtit.l. non ambigitur ff. de legibus, l. normam C.de officio Prætor.*

3 Merum imperium maius eſt poteſtas illa animaduertendi in facinoroſos homines, qua animaduerſione humana vita amittitur, vel membri mutilatio, & qua amittitur vita ciuilis, ſcilicèt libertas, item miſſio in carcerem perpetuum, quæ damnato in metallum comparatur *l.aut damnum §.ſolent ff.de pœnis, l.in-* *cre-*

*credibile C.eod. tit.§. ad hæc auth. de collationibus,Claper.in deciſ.*1. *de iuriſd. & imperio* , vbi etiam,quòd merũ imperium magnum eſt Ciuitatis ademptio,vt deportatio in inſulam, interdictio aquæ,& ignis *l. rei capitalis §.*1. *& l. capitalium ff.de pœnis*,& ibi pariter dicit, quòd merum imperium paruum eſt poteſtas relegãdi, torquendi ad pęnam , aliaq; acris corporis afflictio , & quòd merum imperium minus eſt modica coerctio omnibus Magiſtratibus competens, vt ſunt leuiores criminum pęnæ, vt ictus fuſtium *l. Magiſtrat.ff.de iuriſd. omn. iudic.*& merum imperium minimum leuem mulctæ impoſitionem continet *l. mulctarum C.de mod mulctan. leg.*1.*ff.ſi quis iusdic.non obtemperau.l.*2.*C. de ſportulis, Arumæus in deciſ.Ienenſ.* 9.

4 Imperio itaq; mero nulla alia iuriſdictionis ſpecies eſt admixta, ſed eſt ſeparatum, nil cõmune cum alia habens, ipſius ſpecies gradus tot ſunt , prout facinora varia erunt , & quot ſunt pęnarum ſpecies , cùm in puniendis facinoroſorum hominum actibus totum verſetur.

Sed quia diximus de mero imperio,& illius gradibus,de mixto imperio nũc dicẽdũ reſtat.

5 Quarè ſciendum , quòd mixtum imperium eſt, cui etiam iuriſdictio ineſt, vt per *Claper. in deciſ.* 7.*ſub tit. de iuriſd. & imperio* , quod mixtum imperium minus conſiſtit in his, quæ officio Iudicis nobili expediri ſolent , & ſummariam cognitionem exigunt *idem Claper. in deciſ.*12.*ſub d. tit. de iuriſd. & imperio* , ſed

6 an merum imperium , & alia iura regalia veniant in conceſſione Terrarum per verba generalia,iuxtà *Conſtit. Ea , quæ ad decus* negatiuè deciſum *Mormil in d.Conſtit. in princip.* & imperium merum , & mixtum an veniat ſub generali alienatione feudi cum Regio Aſſenſu, negatiuè *Afflict.in deciſ.*122. vbi videas *Vrſill.* qui dicit deciſum, quòd ſub generali verborũ tenore in cõceſſione feudi cõtentorum.ſ. *altã, & baſſam iuriſdictionem*, comprehẽdatur imperium merum, & mixtum , & imperium merum,& mixtum an veniat cõceſſo Caſtro cum iuriſdiſdictione, iure communi inſpecto,affirmatiuè deciſum in Sacr. Conſ. iunctis Aulis dicit *Reg.Tapia in d.Conſtit. Regni Ea, quæ ad decus*,licèt contrarium aliàs iudicatum in eodem S.C.audiam.

Sed dùm vſus meri,& mixti imperij,ſiuè alterius iuriſdictionis conceditur Baronibus,iuxtà ſuorum priuilegiorum tramites.

7 Obſeruabis , quòd pro fundamento eorum prætendentium, poſſe vti mero , & mixto imperio , ac iuriſdictione ad inſtantiam vaſſallorum negantium,cogantur illa ædere, nec ſufficit allegare *Cabed.deciſ.Luſitan.*93 *par.*2.

8 Illiſq; exhibitis, ipſorum verba interpretanda veniunt ſecundùm propriam ſignificationem, & quatènus illorum propria ſignificatio patitur *Rot.in recent.deciſ.*352.*part.*1.

Cùmq; concedatur vſus ipſorum,quatènus legitima præſcriptione liceat.

Inferas,Barones iuxtà illam ſe dirigere de-

9 bere , nec aliquid innouare poſſe , cùm in hac materia iuriſdictionis tãtum dicatur præſcriptum, quantum poſſeſſum *Mohed. deciſ.*7. *de præſcript.Put.deciſ.*107.*lib.*1. *Boer.deciſ.*58.*nu.*6.*Monach.deciſ.Lucenſ.*14.*nu.*56.

10 Et aduerte, præſcriptionem nihil prodeſſe Baronibus, quandò in illa dęficit bona fides *Ludouiſ.deciſ.*489 *nu.*20.*Rot.in recent.dec.*197. *&* 221.*par.*1. vel conſtaret de initio inualido,

11 & imperfecto *idem Ludouiſius deciſ.* 867.*Veral deciſ.*28.*par.*1.

Quatènus autem contra tranſgreſſores pęna vſurpatæ iuriſdictionis imponatur.

12 Iunge videndum *Giurb.conſil.deciſ.crim.*24. vbi qualiter huiuſmodi vſurpationis Regiæ iuriſdictionis crimen excuſetur, multa pariter de mero , & mixto imperio , & iuriſdictione adducit, & quòd vſurpari nõ dicitur iuriſdictio,ſi ab eo iuſtitia miniſtretur, qui iuriſdictioni pręeſt,nec Regi ſit fraus, ſi ſua iuriſdictione alium vti, ipſe ſinat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia non poſſunt impediri à Baronibus, & nu.*3.

2 *Matrimonia debent eſſe libera.*

4 *Matrimonia contracta metu reputantur nulla, quàmuis copula carnalis ſubſecuta ſit , nu.*5. *& ſubſecuta ſit ratificatio,nu.*7.

6 *Initium metus influit in ſequentes actus.*

8 *Matrimonium ſecundum poteſt contrahi ab illo, qui primum coactè contraxit.*

9 *Pœnales ſtipulationes reijciuntur in matrimonijs.*

10 *Pro matrimonio eſt in dubio iudicandum.*

De Baronibus,&c. Pragm. IX.

Collectan. IX.

ITem ex quo diuino, & humano iure, &c.

1 Matrimonia non poſſe impediri à Baronibus hìc ſtatuitur,iunge *Concil. Trident.ſeſſ.*24. *de reformat.matrim. cap.*9.

2 Et adde rationem,quia matrimonia debent eſſe libera , & ab aliena dependere poteſtate non licet *l. libera C. de inutil ſtipul. Caualer. deciſ.*114.per *Sacr. Concil. Trident.ſeſſ.*14.*cap.*1.*de reformat.*

3 Hinc exoritur, illa impediri non poſſe , nè contrahãtur cum certa ſpecie perſonarum, vt iudicauit Sacrum Regium Conſilium de anno 1599. in cauſa filiæ quondam Regentis Marthos,& vide *D.Epiſc.Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſ. Neap.*

*Neap.*178.*part.*3.vbi ſundauit, non valere ſtatutum prohibens mulieres contrahere matrimonia cum forenſibus.

4 Et huc ſpectat, matrimonia contracta metu reputari nulla *cap.cum nullum de ſponſal. Rota* pluries, & ſignanter in vna *Nicen. matrimonij 6. Martij* 1587. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino,* & aliis, vt apud Card. *Mantic. deciſ.*24 *Triuiſan.deciſ.*63.*part.*1. *Monter.deciſ. Arag.*45. *Illuſtriſſ.Epiſcop.Ricc.deciſ.Cur.Ar-*
5 *chiep.Neapol.*15.*part.*2.amplians, hanc concluſionem eſſe verum, quamuis carnalis copula ſubſequuta fuiſſet ex *Seraphin.deciſ.*687.

6 Ita quòd initium metus in actu influit in omnes actus ſequentes, & actus medio tempore facti non attenduntur, quia probato ſemel metu, ea omnia, quæ poſſent tribui liberæ voluntati, etiam per metum facta cenſentur
7 idem *Seraph. in deciſ.*863. & adeò eſt nullum matrimonium metu contractum, quòd ratificatio ſubſequẽs nihil operatur, quicquid enim durante cauſa metus fuit factum, per metum fuiſſe factum cenſetur, & proindè non releuat *Verall.deciſ.*213.*par.*2.*Seraph.deciſ.*166.quarè
8 iure optimo *Mart.in deciſ.*64. dicit, per præfatum matrimonium metu contractum minimè impediri; quòminus poſſit, & valeat contrahi ſecundum matrimonium, licèt niſi adeſſet iuſtus metus, tunc contrarium eſſe dicendum, & iuſtus metus dici poſſet, ſi adeſſet timor Principis, vt fuiſſe deciſum in vna *Toletana matrimonij* 13.*Maij* 1588. tradit *Seraph.in deciſ.*818. & idem eſſe dicendum, vbi eſſet cauſa excludendi metum, qui quidem excluditur ex qualitate perſonarum, loci, & circumſtantiarũ idem *Seraph. in deciſ.*771. qui in *deciſ.*773. firmat, matrimonium conualidari per cohabitationem ſpontaneam ſubſequutam.

9 Quæ ſanè matrimonij libertas adeò fauorabilis eſt, vt nedum ſubſtantia, ſed pariter pacta libera eſſe debeant, & pœnales ſtipulationes reijciuntur *Cap.Tholoſ. deciſ.*291.

10 Et hac occaſione obſeruabis, in dubio pro matrimonio vti priuilegiato eſſe iudicandum *Triuiſ.deciſ.*28.*lib.*1.

SVMMARIVM.

1 *Onera noua non poſſunt indici vaſallis, & numer.*2.
3 *Præſcriptio legitima prodeſt Baronibus.*
4 *Barones non poſſunt procurare, vt Officiales Vniuerſitatum eligantur ad eorum deuotionem.*
5 *Barones non poſſunt ſe ingerere in electionibus Vniuerſitatum.*
6 *Barones non interueniunt in Parlamentis Vniuerſitatum.*
7 *Barones non poſſunt cogere vaſallos ad fideiubendum, ſic etiam concluditur reſpectu Affidatorum, num.*8.
9 *Fideiuſſio data à vaſallis in fauorem Baronum poteſt annullari.*
10 *Vaſallus nolens fideiubere pro Domino non priuatur feudo.*

De Baronibus, &c. Pragm. X.

Collectan. X.

AVdiuimus, &c.

1 Diſponuntur tria hic, videlicèt, noua onera non poſſe indici à Baronibus, inſuper illis eſſe prohibitum eligere facere, & procurare ad eorum libitum electionem Sindicorum, vel aliorum Vniuerſitatum Officialium, tandem nè pro ipſis vaſallos ad fideiubẽdum cogant.

2 Quòad primum, vtilibus Terrarum Dominis eſſe illicitum imponere noua onera perſonalia, vel mixta, ſiuè alia in inueſtituris non expreſſa, quamuis ſint inueſtiti cũ mero, & mixto imperio, firmauit *Rota in Anconitana Florum Veneris* 14.*Iunij* 1630. *coràm R.P. Pirouano*, cuius tenor nouiſſimè ſtat impreſſus apud *Poſtium poſt tract.de manutenendo deciſ.*311.

Indè, vbi Barones in huiuſmodi ſe ingererẽt, poſſe, immò debere vaſallos contradicere, & ſe abſtinere à præſentatione, & ſolutione, patet apud *Præſid. de Franch. deciſ.*131. aliàs ad
3 fauorem Baronum ſubintraret præſcriptionis allegatio, quæ ſi legitima erit, commodum eiſdem apportaret, iuxta ea, quæ *idem* ediſſerit *deciſ.* 56.

Cętera autem, quæ hic adaptari poſſent, videas infra in *pragm.*16. *hac eadem rubrica.*

4 Quòad ſecundum, eſſe prohibitum Baronibus procurare, vt eligantur Sindici, & Officiales Vniuerſitatum ad eorum deuotionem, & votum, adde ſic fuiſſe prouiſum pro Vniuerſitate Terræ Biccari contra eius vtilem Dominum, vt in Banca Figliolæ Actuarij S.C.

Et reaſſumas regulam, non licere Baroni-
5 bus ſe ingerere in electionibus Officialium, & Adminiſtratorum Vniuerſitatis, ſed id ad Ciues ſpectare, iuxta ordinem *pragm.*2. *ſupra de Adminiſtr.Vniuerſit.* prout ita quotidiè prouidetur à Sacro Regio Conſilio.

6 Hinc Barones non interuenire in Parlamẽtis Vniuerſitatum, fatetur *Præſ. de Franch. deciſ.*609 *ſub num.*6. & fuit iudicatum per Sacrũ Conſilium in anno 1536.pro Vniuerſitate Peſchi Pagani contra Baronem in Banca Bozzauotræ, deindè Scacciauẽti, in qua cauſa declaratum fuit, minimè poſſe Baronem interuenire in electione noui Regiminis præfatæ Vniuerſitatis.

7 Quòad tertiũ, minimè permitti Baronibus cogere vaſallos ad fideiubendum pro ipſis, adde videndum *Boer. deciſ.*128.

8 Et

8 Et ampliā, talem prohibitionem extendi pariter reſpectu Affictatorum Terrarum, vt patet in *forenſ. noſtra quaeſt. 45. part. 2.*

9 Nec non obſeruabis, quòd ſi de facto vaſalli fideiubeant pro Baronibus, valerent fideiuſſiones facere declarare nullas, quaſi metu geſtas, ex deciſiuis concluſionibus apud *Fontanell. de pact. nuptialibus part. 7. clauſul. 7. gloſ. 2. tom. 2.* vbi perplura in hac reperies materia notabilia, quæ cùm non ſint deciſa, hic non refero, vide eum, nec pigebit.

Er quatenùs hic ſancitum ſit, teneri vaſallos fideiubere in caſibus *Conſtitutionis Regni*.

Aduerte, *Conſtitutionem Regni* hic enunciatā eſſe illam, quæ incip. *Si vaſallus*, in qua tale onus videtur impoſitum reſpectu vaſallorum feudatariorum, non autem Ciuium, licèt noui-

10 ter *Berlichius deciſ. 36. nu. 3.* annuat, vaſallum pro Domino nolentem fideiubere feudo minimè priuari, dicens vlteriùs, vt ex cauſis, ex quibus vaſallus feudo priuari non poteſt, ex eiſdem filius exhæredari nec valet.

SVMMARIVM.

1 *Defenſa noua fieri nequeunt à Baronibus in territorijs Vniuerſitatum, & ita deciſum refertur, num. 2. & amplia, vt num. 3.*

4 *Electi, & Sindici in materia præiudiciali nihil poſſunt agere abſq; Parlamento generali, & tunc ſingulorum requiritur conſenſus, numer. 5.*

6 *Eccleſiaſtici Ciuium gaudent priuilegijs, & an poſſint facere defenſas in territorijs, in quibus habent vſum, num. 7.*

8 *Habentes communionem in territorijs ſunt audiendi, caſu, quo defenſa eſſent in illis agenda.*

9 *Vniuerſitates in feudi præiudicium communitates facere prohibentur, niſi Baronis, & Regis concurrat aſſenſus.*

10 *Poſſeſſio longa iuuat in manutentione.*

11 *Communio quando diſſolui poſſit.*

De Baronibus, &c. Pragm. XI.

Collectanea XI.

AVdiuimus inſuper, &c.

1 Prohibet, Barones facere nouas defenſas in territorijs Vniuerſitatum, vel communibus, ſed particularibus pro eorum gregibus, & armētis, ratione paſcuorum, ſpicarum, glandium, vel aliarum commoditatum, ſine expreſſo conſenſu vaſallorum, vel communitatem habentium.

Confirmatur hæc pragmatica ex altera infra in *rubric. de ſalar. eorum, qui pro ſeruit. Reg. Cur. mittunt. in §. & cùm nec Comitibus*.

2 Et iuxta iſtam normam reperio, fuiſſe prouiſum per Sacrum Conſilium ad fauorem Magnificæ Vniuerſitatis Piſticij cōtra Matthęum Comitem olim Baronem, dum intenderet introducere in Iſca S. Angeli in valle Vaſcati dictæ Terræ nouam defenſam cum prohibitione paſculi animalibus Ciuium.

3 Amplia, talem prohibitionem extendi etiam reſpectu Monaſteriorum poſſidentium bona à Rege donata cum pertinentijs, & iuribus, nam & illa claudere non valent, prout decreuit Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Styli contra Venerabile Monaſterium S. Stephani de Nemore, uulgò *del boſco*, in pertinentijs Calabriæ Vltra, per quod fuit prouiſum, non licere Reuerendis Patribus dicti Monaſterij facere nouas defenſas, etiam in proprijs territorijs, apertis, & campeſtribus ſitis in dicta Terra.

Sed quatenùs ſpectat ad conſenſum uaſallorum hic requiſitum obſerua, non ſufficere conſenſum Sindici, & Electorum Vniuerſita-

4 tis, quia cùm ſimus in materia præiudiciali, nihil poſſunt agere abſq; Conſilio, ſiuè Parlamēto generali *Cacher. deciſ. 95.*

5 Nec ſufficit maioris uaſallorum partis conſenſus, ſed ſingulorum requiritur, adeò quòd uno diſſentiente corrueret actus, ex dictis per *Capyc. deciſ. 152. & Franch. deciſ. 197.* cùm ius paſcendi, ſpicandi, & ſimilium pertineat ad Ciues uti ſingulos, & non uti uniuerſos *Mart. deciſ. 199. Maſtrill. deciſ. 355. Coccin. deciſ. 140. & 160. Caualer. deciſ. 143.*

Immò ad talem conſenſum præſtandum sūt adhibendæ pariter perſonæ Eccleſiaſticæ exi-

6 ſtentes in loco, quia ipſæ gaudēt omnibus priuilegijs, & prærogatiuis, ut alij Ciues, & conſequenter dum agitur de earum præiudicio, requiritur ipſarum conſenſus *Surd. deciſ. 129. Anna ſingul. 136. Valaſc. deciſ. 100.*

7 At dum Eccleſia, & Eccleſiaſticæ perſonæ poſſint in præiudicium Baronis, uel Ciuium facere defenſas in ſuis Terris, & nemoribus, in quibus habebant uſum, uide *Theſaur. in deciſ. 234.* ubi negatiuè.

Et dum pragmatica noſtra ordinat, quòd in concedendo aliquo loco pro defenſa Baroni, non ſolùm conſenſus uaſallorum, & Regius aſſenſus requiruntur, ſed exterorum communionem habentium in ipſo territorio.

Reminiſcaris, quòd Vniuerſitates conuicinæ ſolent communicare eorum territoria uiciſſim pro paſcendis animalibus ad uberiorem

8 commoditatem ambarum partium, unde audiendi ſunt illi, qui territorij communionem paſcendi, ſpicandi, lignandi, & ſimilium habent *Caualc. deciſ. 4. de contract. par. 2. Seſe deciſ. Rot. Aragon. 74. num. 27. lib. 1.*

Quæ tamen communio debet eſſe legitimè

9 facta, nam in feudi præiudicium Vniuerſitates nequeunt communionem facere, abſq; Baronis, & Regis aſſenſu *Afflict. deciſ. 254.*

Itā quòd non ſufficiat poſſeſſio longa, niſi

cen-

centenaria, quo caſu ſi Baro non conſenſerit communioni, non requireretur conſenſus ipſorum, quod intelligas ad obtinendum in petitorio, nam circa poſſeſſorium longa poſſeſſio
10 iuuat ad manutenendum, iuxta notata per *Capyc.deciſ.*189.
11 Communio autem quando poſſit diſſolui, ſi Vniuerſitas ſit arcta, quia paſcua vix ſibi ſuppetunt, vide *Afflict.& Vrſill.deciſ.*290. *Surd. deciſ.*130 *& Præſ.de Franch.in deciſ.*301. & vide, quæ diximus *forenſ. quæſt.*28. *part.*2.

SVMMARIVM.

1 *Barones Terris, & nemoribus uti debent moderatè, ut vaſalli non arceantur à proprijs uſibus.*
2 *Habens ius utendi, illo ciuiliter uti debet.*
3 *Barones non debent immittere tot animalia, ut abſorbeant commoditatem Ciuium.*
4 *Repartitio debet fieri iuxta capacitatem territorij, habita ratione ad numerum Ciuium.*
5 *Baro poteſt paſcere tanquam Ciuis ditior.*
6 *Certa regula dari nequit in conceſſione paſculi.*
7 *Baro an poſſit immittere tot animalia, quot duo Ciues.*
8 *Animalia Baronis debent eſſe eiuſdem ſpeciei, quæ ſunt illa Ciuium.*
9 *Loca deſtinata ad paſcua nequeũt reduci ad culturam.*
10 *Vſus immoderatus prohibitus Baronibus, cenſetur etiam reſpectu aquarum domanialium.*
11 *Barones non habent uſum in paſcuis, & nemoribus domanialibus, quæ Vniuerſitates vendere volunt.*
12 *Ius conceſſum Baronibus in paſcendo, lignando, & aquando non poſſunt alteri locare.*
13 *Ius perſonale, perſonam non tranſcendit.*
14 *Barones tenentur ad refectionem murorum, ſalaria medicorum, & conſtructionem ſtratarum.*
15 *Barones tenentur ſoluere collectas pro burgenſaticis.*
16 *Barones tenentur ſoluere collectas pro negotiatione, quam faciunt, niſi ex fructibus feudi.*
17 *Barones gaudent commoditatibus Terræ.*
18 *Barones utuntur illis priuilegijs, quibus Ciues, limita, num.*19.

De Baronibus, &c. Pragm. XII.

Collectan. XII.

VOlumus etiam, &c.

1 Hic diſponitur, Barones Terris, nemoribus, & de domanio moderatè vti debere, taliter vt proprijs commoditatibus ſatisfiat, & vaſalli ab eorum vſu non arceantur.
2 Quæ ſanè diſpoſitio rationabilis eſt, nam habens ius vtendi, illo ciuiliter vti debet *Monach. deciſ. Rot. Lucenſ.*33. *num.*32. aliàs eſſet tranſcendere vſum *Garſias à Tolet. deciſ.*14.

Indè in terminis noſtris *Guid. Pap. deciſ.*231.
3 autumat, minimè licere Dominis Terrarum immittere tantam quantitatem animalium, ita vt abſorbeat commoditatem Ciuium.
4 Tali modo, vt iuxta capacitatem territorij, & herbagij, & habita ratione ad numerum Ciuium habentium animalia, inter Barones, & Ciues ipſos facienda ſit repartitio, ita vt pro ſingulis commoditas inſit, & quiſq; viuere poſſit *Vrſill.deciſ.*388. *Præſ.de Franch. deciſ.*301. ſicq; iudicauit Sacrum Conſilium inter Baronem Vallis Vitulani, & Vniuerſitatem in Banca Figliolæ, & vide *Ann.ſingul.*80. vbi in *addit.* recenſetur, fuiſſe iudicatum in cauſa Magnifici Io. Conſalui de Sangro cum Magnificis Capanis ſuper feudo Torricelli coràm Conſiliario
5 Altomare, apud Actuarium Capuam, quòd Baro poſſit paſcere, vti ditior Ciuis, & iterùm refert, in cauſa Vniuerſitatis Laurenzani cum D. Io. Vincentio Loffredo fuiſſe prouiſum, quòd menſuretur territorium, & numerentur animalia Ciuiũ, vt prouideri poſſet, quæ quantitas per Baronem fidari valuiſſet, apud de Caro Magiſtrum actorum.
6 Quarè certa regula dari nequit in conceſſione huiuſmodi vſus paſculi, & proindè verã non agnoſco illorum opinionem aſſerentium,
7 Baronibus licere in paſcuis publicis immittere tot animalia, quot duo Ciues ex ditioribus, quia de facili duo ditiores poſſent habere tot animalia, vt paſcua abſorberent, & è contra poſſent habere pauca animalia, & Baro ab illis non debet ſe regulare, ſed ex quantitate, qualitate, & magnitudine territorij, & quantitate animalium aliorum Ciuium, benè tamen poterit frui, vti ditior Ciuis, vt annis longè elapſis reperio prouiſum per Sacrum Conſilium ad fauorem Vniuerſitatis Rionigri.
8 Debentq; animalia Baronum eſſe eiuſdem ſpeciei, quæ ſunt illa Ciuium, ità vt in territorijs Vniuerſitatum illas animalium ſpecies ad paſcendum immittere poſſunt, quas immittũt Ciues, & non diuerſas, vt deciſũ in Sacr. Conſ. ad fauorẽ Vniuerſitatis Biſacci contra illuſtrẽ Ducem, fatetur *Borrell. de Magiſtratuum edictis cap.*6.*num.*54.*lib.*4.
9 Et loca deſtinata ad paſcua nequeunt reduci ad culturam, & è contra *Seſſe deciſ.Rot.Aragon.*74. *num.*52.
10 Hicq; immoderatus vſus prohibitus Baronibus, procedit pariter reſpectu aquarum domanialium, vt idem Sacrum Conſilium pronunciauit priſcis temporibus, nam licèt eis ſit conceſſus aquarum vſus, tamen non poſſunt abuti, ſed cum moderamine frui debent, indè cùm inter Vniuerſitatem Solofrę, & vtilem Dominum circa hanc aquarum materiam diſcordia exorta fuiſſet, de ordine eiuſdem Sacri

Con-

Google

Conſilij, acceſſit Conſiliarius cauſæ Commiſ-
ſarius ad repartiendam aquam inter ipſos, &
idem Sacrum Conſilium ad inſtãtiam Ciuium
Terræ Lauri, qui grauabantur de Marchione
eorum vtili Domino circa immoderatum vsũ
aquarum, determinauit, eſſe facienda in recep-
taculo, ſiuè Conſeruatorio foramina cum tri-
bus fiſtulis, quorum duæ fluerent ad commo-
dum Ciuium, & vna ad vtilitarem eiuſdem
Marchionis, & quòd refluxus deberet redire
ad communem vſum.

11 Nec valebunt Barones habere vſum in paſ-
cuis, & nemoribus domanialibus, quæ Vni-
uerſitates pro eorum neceſſitate vendere, vel
locare intendunt, ex dictis per *Præſidem de Franchis deciſ.* 197. *& Maſtrill. deciſ.* 49.

12 Et ius iſtud vtendi conceſſum Baronibus in
paſcendo, lignando, aquando, & ſimilia, non
poſſent alijs cedere, locare, vel vendere, fidan-
do exteros, *Monacus ad Minad. deciſ.* 32. *ſub num.* 33. nam habentes id iure vſus, prohiben-
tur alteri locare *Anna allegat.* 48. maximè cũ
13 iſtud ius ſit perſonale, quod perſonam non
tranſcendit, ſed cum illa extinguitur *Seayn. deciſ. Bonon.* 72. *num.* 10. *Chriſtin. deciſ. Curiæ Belgic.* 131. *tom.* 1.

Ceterùm, quatenùs in hac eadem pragma-
tica enũcietur, Barones vti primos Ciues, eo-
rumdem priuilegijs vti.

Obſerua, ratione iſtius ciuilitatis deſcen-
14 dere, vt ipſi teneantur ad refectionem muro-
rum, ſalaria Medicorum, conſtructionem ſtra-
tarum, & ſimilium, de quibus ipſi ſentiunt cõ-
modum, prout obligãtur ad collectas pro bur-
15 genſaticis, quæ poſſident, vt determinauit Sa-
crum Cõſilium ad fauorem Vniuerſitatis Co-
troni contra eius vtilem Dominum, in Banca
de Ferrarijs, & tutantur *Præſes de Franch. deciſ.* 197. *Anna allegat.* 128. *Theſaur.* omninò vi-
16 dendus *forenſ. quæſt.* 8. *par.* 1. & teneri ad col-
lectas, & gabellas pro lucro, quod ex negotia-
tione percipiunt, niſi tamen negotia ageren-
tur in fructibus feudi, decidit Sacrum Conſi-
lium pro Vniuerſitate Terræ Lauri contra
Marchionem in Banca Cioffi.

17 Et hac de cauſa Barones vti Ciues non ſo-
lùm gaudent commoditatibus Terræ, ſed poſ-
ſunt petere, audiri in pertinentibus ad ſtatum
Vniuerſitatis, & ſe interponere, vti alij Ciues,
& legitimè comparere *Guid. Pap. deciſ.* 631.

18 Ligabis autem digito, quòd Barones vti pri-
mi Ciues vtuntur illis priuilegijs, quæ compe-
tunt Ciuibus, ex diſpoſitione iuris communis,
19 ſecus autem ſi competant ex conceſſione
Principis, præſertim, quæ tenderent in diminu-
tionem iurium concedentis, vt fuiſſe determi-
natum in Regia Camera Summariæ reperitur.

SVMMARIVM.

1 *Barones nequeunt cogere vaſallos ad emendos, vel conducendos eorum introitus.*

2 *Preces importunæ Baronum dicuntur coactiones, & pro vi habentur, num.* 3.

4 *Vaſalli, qui conduxerunt introitus Baronis, tenentur reconducere, niſi alius reperiretur, & num.* 5.

6 *Conductiones coactè factæ declarantur nullæ, & quid ſi ratificantur, num.* 7. *&* 8.

9 *Compulſio quomodò probetur, & an probetur per teſtes, num.* 10.

11 *Compulſio in dubio an præſumatur.*

12 *Barones poſſunt inferre metum.*

De Baronibus, &c. Pragm. XIII.

Collectan. XIII.

GRaues inſuper querelas, &c.

1 Baronibus interdicit, nè cogant vaſallos ad
ipſorum introitus emendos, vel conducendos.

Concordat *Cap. Regn. Ferrerijs, & Conſtit. Regni Magiſtri Iuſtitiarij*, & ita indiſtinctè pro
releuamine vaſallorum in dies prouidetur à
Sacro Conſilio.

Et obſerua, huiuſmodi coactionem dari etiã
2 per importunas preces Baronum *Rota in Nonantulana reſciſſionis contractus coràm R. P. Pirouano*, vbi quòd preces, & mandatum Su-
3 perioris habentur pro vi, allegat *cap. inter R. ſeniorem de elect. cap. beatus* 7. *quæſt.* 1. *cap. rogo* 11. *quæſt.* 3. *cap. nullus* 36. *quæſt.* 2. & vide *Caroc. deciſ.* 15. *num.* 26. *& Cacheran. deciſ.* 172. *num.* 3.

4 At ſi vaſalli per prius detinuiſſent in condu-
ctione Baronales introitus, & ſuperlucrati
fuiſſent, nec reperirentur alij, qui conducere
vellent, in huiuſmodi caſu poſſent illi cogi, vt
prouidit Regia Audientia Apuleæ ad fauorem
Baronis Terræ Iſchitellæ contra quoſdam Af-
fictatores Lacus Varani, per tradita à *Gizzarell. deciſ.* 5.

5 Et per eandem Regiam Audientiam remi-
niſcor determinatum, eſſe cogendos quoſdam
vaſallos habiles ad exigendos introitus Baro-
nales expenſis Baronis, eò maximè, quia con-
ſtabat de induſtria ipſorũ vaſallorum ex con-
iuratione inter ipſos facta nullum reperiri, qui
conducere vellet ad finem deteriorandi illos
introitus, cùm ſe non benè gererent cum Ba-
rone.

6 Sed quatenùs huiuſmodi venditiones, &
conductiones coactè factæ declarentur nullæ,
& Barones contrauenientes puniuntur, quæ-
ro, an ſi vaſallus eſſet à principio coactus à Ba-
rone conducere tales introitus, & poſtea idem
de-

propria voluntate ratificaſſet, & declara-
it ſe contentum de tali conductione, non-
ſtante compulſione præcedente, an condu-
o erit valida, & Baro euitet pœnam.
Ego affirmatiuam agnoſcerem opinionem,
a per ratificationem, & ſubſequutum con-
tramentum ceſſat compulſio, ad *tex. in cap.*
fin. de his, quæ vi, metuſue cauſ. fiunt, l. 2.
od. M. Cacher. deciſ. 142. *&* 179. & ad mate-
in *Boer. deciſ.* 100. *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 12.
habes, quando, & ex quibus metus purga-
cenſetur.
Qualiter autem compulſio iſta ad effectum,
quo in pragmatica probetur, recurre ad
vl obſeruat. 93. *lib* 2. vbi quòd probatur cō-
turis, & præſumptionibus, cùm ſit difficilis
bationis, quæ quidem coniecturæ debent
legitimæ, exactæ, & plenæ, nec leues.
it illam probari per teſtem vna cum ſama
plures teſtes probata, enunciat *Boer. deciſ.*

it an in dubio huiuſmodi compulſio præ-
atur, negat *Afflict. deciſ.* 69. *&* 150. quia ſa-
et delictū, cuius excluſio datur *Chriſtinæus*
iſ. Cur. Belgic. 98. *tom.* 1. licèt iſti Barones
potentes ad metum inferēdum *Guid. Pap.*
ſ. 407. & metus in vaſallis reſpectu illorum
ſumatur, iuxta latiùs dicta *forenſ quæſt.* 45.
2. de quo tamen latiſſimè videas in *tom.* 3.
rauamin. vaſallorum prælud. 6. vbi ad nau-
omnia reperies, & ibi ex *Marta deciſ.* 203.
lauimus, quòd ad finem, vt metus reſpectu
onis poſſit allegari, eſt neceſſe, Baronem
perſonam potentem, ſolitum metum incu-
, & minas exequi, & quòd appareat de cō-
tione.

S V M M A R I V M.

ones nequeunt impedire vaſallis vſum fur-
orum, molendinorum, tapetorum, taber-
arum, & calcarearū, n. 2. & de ratione, n. 3.
erſitates nequeunt impedire Ciuibus vſum
rnorum, molendinorum, & ſimilia, &c.
erſitates poſſunt cogere Ciues ad vſum fur-
rum, molendinorum, & ſimilia, quoties illa
lēdina eſſent aptiora, viciniora, &c. & ſol-
retur minor molitura, vel æqualis.
ones poſſunt impedire vaſallis vſum furno-
m, molēdinorum, & ſimilia, quorum hoc ius
particulari priuilegio, vel legitima præſ-
ptione, & ſimilia haberent, vt fuit iudica-
n in vna Tiburtina, num. 7.
induceūdam talem conſuetudinem requiri pa-
er tacitum conſenſum illorum, contra quos
eſcribitur.
robibitione facta per Baronem vaſallis, &
um patientia ſubſequuta inducitur ſtatim
ceſſio, ſeù præſcriptio.
ibitio violenta non ſuffragatur Baronibus
inducendam talem præſcriptionem.
nes quamuis habeant tale ius prohibendi,
non per hoc illud extenditur, ne vaſalli pro eo-
rum proprio vſu poſſint habere molendina,
tapeta, & ſimilia in eorum domibus.
12 *Vaſalli poſſent alibi ire, nec impedire valebunt, ſi*
molendina, tapeta, & ſimilia Baronum habē-
tium ius prohibendi, non eſſent apta, &c.

De Baronibus, &c. Pragm. XIV.

Collectan. XIV.

AVdiuimus etiam, &c.

Mandat, quòd vaſallis libera ſit facultas cir-
ca vſum furnorum, molēdinorum, tapetorum,
tabernarum, & ſimilium, abſq; Baronum im-
pedimento.

1 Pro cuius corroboratione, & dilucidatione
videndi ſunt *Guid. Pap. deciſ.* 298. *Franc. Marc.*
deciſ. 223. *Boër deciſ.* 125. *Afflict. deciſ.* 388. *Ca-*
pyc. deciſ. 209. *Anna*, qui ſic iudicatum refert in
Sacro Conſilio *alleg.* 116. & iuxta hanc con-
cluſionem pluribus arreſtis in Francia pronū-
ciatum teſtatur *Koppin. de leg. And. lib* 1. *cap.*
13. *Koppen deciſ. German.* 19. *&* 20. vbi fusè, la-
tè *Theſaur. deciſ.* 116.

2 Idemq; reſpectu vſus calcarearum fundauit
Rota in Tiburtina calcarearum Veneris 1614.
coram Buratto.

3 Reſiſtit enim ius Baronibus prohibendi, etiā
ſi in inueſtitura adſit ſolita clauſula, *cum mo-*
lendinis, furnis, tapetis, &c. quia hæc non dici-
tur ſpecialis conceſſio, vt pluries iudicauit Sa-
crum Conſilium, & fatetur *Vrſill. deciſ.* 388.

4 Idem que reſpectu Vniuerſitatum probant
Mar. Antonin lib. 1. *reſol.* 65. *Marta deciſ.* 183.
niſi tamen illæ eſſent oppreſſæ ære alieno, quia
tunc poſſent ſtatuere, nè Ciues alibi, quàm in
Vniuerſitatum molendinis triturēt, vel in fur-
nis earum panem coquant *Præſ. de Franch de-*
ciſ. 380. quo in caſu ligat etiam exemptorum
molendina *Cacher. deciſ.* 17.

Ceterùm, quotiès molendina, furna, & tape-
ta Baronum eſſent aptiora, viciniora, & ſolue-
5 retur molitura minor, vel æqualis, in huiuſmo-
di caſu tenerentur Ciues ibi accedere, & non
ad alia, vt deciſum in Sacro Conſilio latiùs ha-
bes *forenſ. quæſt.* 5. *part.* 2. vbi videas.

6 Sed quatènus excipiatur, quotiès Barones
tale ius ex particulari priuilegio, vel legitima
præſcriptione, aut conſuetudine legitimè præ-
ſcripta haberent.

7 Adde *Annam ſing.* 581. & quòd ſic iudicauit
Rota in Tiburtina iuris molendi Veneris 4. *Iu-*
nij 1614. *coràm R. P. Remboldo*, vbi non fuit du-
bitatum, ex priuilegio, & conſuetudine legiti-
mè præſcripta acquiri poſſe ius cogēdi homi-
nes alicuius Vniuerſitatis ad molendum in ſuo
8 molendino, ſed ad inducendam talem conſue-
tudinem firmauit vltrà curſum tāti temporis,
quòd ſufficiat ad cauſandam præſcriptionem
requiri pariter tacitū conſenſum illorum, co

M tra

tra quos præſcribitur, quia cùm actus acce-dendi hanc, vel illam molam, ſeu hoc, vel illud furnum, aut tapetum ſint meræ facultatis, non poſſit per ſimiles actus etiam longiſſimo tempore continuatos introduci aliqua conſuetudo, vel ſeruitus, niſi prohibitus accedere acquieuerit, quòd ſi à die prohibitionis decursũ ſit tempus legitimum ad complendã præſcriptionem, poterit compelli, nè alibi molat, & ita voluit eadem *Rota in vna Foroleuien Mercimonia coràm R. P. Oclembergo*, & vide *Capyc. deciſ.* 118.

9 Ex actibus enim prohibitionis factæ à Baronibus, & parietia vaſallorum ſubſequuta ſtatim quæritur poſſeſſio, ſeu quaſi prohibendi, & deindè præſcriptio *Guid. Pap. deciſ.* 298. *&* 631. *Anna ſing.* 551. *Vrſill.* cit. *deciſ.* 388.

10 Niſi tamen prohibitio fuiſſet violenta, nam tũc non ſuffragaretur, quoniam prohibitio neceſſaria ad acquirendum tale ius nõ debet eſſe violenta, cùm tũc non ſit ſufficiens ad indũcendam legitimam præſcriptionem *Afflict. d. deciſ.* 388. *ſub num.* 8. *Rot. in poſthum. deciſ.* 616. *part.* 1. vbi quòd conſuetudo eundi ad molendum in aliquo loco non inducitur ex actibus coactis, & per metum per Barones extortis.

11 Quamuis autem Barones habeant tale ius prohibendi, non per hoc illud extenditur, nè vaſalli pro eorum proprio vſu poſſint habere molendina, tapeta, & furnos in eorũ domibus, vt decidiſſe Sacrum Conſilium in facti contingentia ſum certioratus, & latiùs probaui in *tract. de grauamin. vaſallorũ tom.* 1. *grauam.* 60.

12 Et ſi molendina, tapeta, & ſimilia Baronum habentium ius prohibendi non eſſent apta, tũc poſſent vaſalli alibi ire, nec impediri valebũt, vt fuit prouiſum per Sacrum Conſilium ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Foroli contra Baronem ſub die 27. Ianuarij 1570. & fusè tutati ſumus de *grauam. vaſall. tom.* 1. *grau.* 65. quo in loco cùm à *grauam.* 58. vſq; ad dictum *grauamin.* 65. perplures diſcuſſiſſemus articulos, & varios nodos practicos in hac materia ſoluiſſemus, & latiori calamo exarauerimus omnia, quæ ad hanc pragmaticam ſatis lepidè cõcinunt, ibi Lectorem relegando, amplius non inſiſto, vide, quia contentus eris.

S V M M A R I V M.

1 *Conceſſio priuilegiorum cum angarijs, & perangarijs non inducit nouas angarias.*
2 *Vaſalli ſunt ſeruandi immunes ab alijs angarijs, & perangarijs lite pendente.*
3 *Lapſus temporis circa huiuſmodi angarias nihil operatur.*
4 *Vaſallos angarios, & perangarios habere eſt de Regalibus.*
6 *Angarij coguntur ſeruire Baroni ſũptibus ipſius.*
7 *Angaria eſt munus perſonale.*
8 *Vaſalli obligati præſtare Camerlingum, & Aerarium Baroni non dicuntur angarij.*

De Baronibus, &c. Pragm. XVI.

Collectanea XV.

AD noſtras etiam aures peruenit, &c.

1 Conceſſionem priuilegiorum cum angarijs, & perangarijs minimè inducere nouas angarias, patet hìc.

Pro cuius coronide iungas *Gram. deciſ.* 67.

2 vbi pariter, quòd lite pendẽte vaſalli ſunt ſeruandi immunes ab his angarijs, & perangarijs, prout ſic practicatũ video in diuerſis proceſſibus grauaminum Baronum.

3 Et adeatur *Capyc. deciſ.* 188. vbi quòd temporis lapſus circa huiuſmodi angarias, & perangarias nihil operatur, quia indebitè ſeruitia præſumuntur extorta à ſubditis, confirmat recentiſſimè *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 155. *tom.* 1. cui addo *Rot. in poſthum. deciſ.* 616. *tom.* 1. *& Berlieb. deciſ. Lipſienſ.* 74.

4 Ceterùm hac occaſione obſeruabis, quòd habere vaſallos angarios, & perangarios de Regalibus eſt *cap.* 1. *in verbo angarium quæ ſint Regalia, Reuerter. deciſ. manuſcript.* 8. *tom.* 1. vbi

5 quòd nullus poteſt poſſidere vaſallos angarios, & perangarios, abſq; titulo, & Regis priuilegio.

Importat autem multùm habere vaſallos angarios, & perangarios.

6 Siquidèm angarij coguntur ſeruire Baroni perſonaliter ſumptibus ipſius Baronis, perangarij verò proprijs ſumptibus ſeruire obligantur, tali modo, quòd quando vaſallus ſeruit cum expenſis Baronis eſt angarius, & non perangarius *Gayl obſeruat.* 52. *lib.* 2. *Reuerter.* cit. *deciſ.* 8.

7 Ita quòd angaria eſt munus perſonale præſtandorum operum expenſis Domini, cui præſtantur ſeruitia, perangaria verò eſt munus mixtum, nam interuenit ſeruitium perſonale, & rerum, cùm expenſis ſeruientium præſtentur ſeruitia.

8 Ceterùm non dicitur angarij, & perangarii vaſalli obligati præſtare Camerlingum, Aerarium, ſiuè Exactorem Baroni *Gizzarell. deciſ.* 31.

S V M M A R I V M.

1 *Conſtitutio noua quando veterem non reuocet.*
2 *Lex poſterior derogat antecedenti.*

De Baronibus, &c. Pragm. XVII.

Collectan. XVI.

VOlumus etiam, &c.

Hic declaratur, vt per pœnas in pragmaticis con-

contentas non derogatur aliis de iure communi, vel Conſtitutionibus, Capitulis, & pragmaticis inductis.

Pro cuius ornatu adde *Rot.diuerſ.deciſ.*319.
1 *part.*1. quatenùs ibidem fundatur, Conſtitutionem nouam non reuocare veterem, niſi conſtet de contraria mente nouam condentis legem.
2 Licèt adſit regula, quòd lex poſterior prioribus deroget *Triuiſan.deciſ.*20. *Maſtrill.deciſ.* 216.*part.*3.

SVMMARIVM.

1 *Leges ſunt ſeruandæ.*
2 *Peccat qui ſollemnitates ſtatuti non ſeruat.*
3 *Recedere à lege quando liceat.*
4 *Iudex quando valeat pœnas ſtatutarias augere, vel minuere.*

De Baronibus,&c. Pragm. XVIII.

Collectan. XVII.

PRopterea Illuſtri Viceregi, &c.

Minatur contra tranſgreſſores non obſeruantes, nec facientes obſeruare mandata per Legiſlatorem.
1 Rationabilis videtur diſpoſitio, quoniam leges ſunt ſeruandæ, & inobedientes eis peccant mortaliter *Viuius deciſ.*106. *Boer.deciſ.*1.
2 vbi, peccare ſollemnitates ſtatuti non ſeruantes autumat.
3 Sed non reticeam dicere, ob emergentes caſus quandoque licitum eſſe à legum diſpoſitione recedere, vt patet apud *Franc.Marc.deciſ.*1251.*par.*1.*& deciſ.*6.15.154.256.289.778. *part.*2.
4 Ad inſtar, valet quoque Iudex ex cauſa pœnas etiam ſtatutarias augere, minuere, & cōmutare *Ludouic.deciſ.Luceſ.*15.vbi hāc agnoſcit opinionem veram in pœnis impoſitis ipſo iure.

Idq; tam ſi agat per inquiſitionem, quàm ſi per accuſationem *Minſyng.obſeruat.*30.*cent.*2.

SVMMARIVM.

1 *Barones nequeunt tenere carceres obſcuros, & ſubterraneos, quoniam debent eſſe lucidi, n.*2.
3 *Carceres ſunt inuenti ad cuſtodiam, non ad pœnam.*
4 *Carcer dicitur mala manſio.*
5 *Sacrum Conſilium ſolet relaxare prouiſiones, vt carceres ſint commodi.*
6 *Carcer aut pœnæ, aut cuſtodiæ commodus eſſe debet.*
7 *Criminoſi de cauſis grauibus poſſunt detineri in carceribus non luminoſis.*
8 *Officiales Baronum comprehenduntur ſub hac pragmatica.*

De Baronibus,&c. Pragm. XIX.

Collectan. XVIII.

PErche per quanto ſemo informati, &c.

1 Obſcuros, & ſubterraneos carceres non poſſe teneri per Barones hic ſancitum eſt.
2 Debent, inquam, carceres eſſe luminoſi, & lucidi ſaltim lumine, & luce vſurpata, quoniam etiam de iure communi damnantur carceres abſq; lumine, & ſubterranei, cùm illi inuenti
3 ſint ad cuſtodiam regulariter, nec ad pœnam *l.*1. *de cuſtod. reor. cap. quamuis. de pœn. in* 6. *Chriſtin.deciſ.*195. *vol.*4.
4 Eò maximè, quia de per ſe carcer dicitur mala manſio *Magon. deciſ.Lucenſ.*100. *Viuius deciſ.*201. *D.Ricc.deciſ.*45.*&* 181. *part.*2.
5 Inde Sacrum Conſilium priſcis, & his temporibus ſoluit, & ſolet relaxare prouiſiones pro releuamine vaſallorum, vt carceres tenēdi per Barones ſint commodi, & pendente relatione, ſi carceres Baronales ſint contra hanc pragmaticam, Ciues ibidem interim carcerari nequeunt, vt extitit prouiſum per idem S. C. ad fauorem Vniuerſitatis Aietæ cōtra Scipionem Coſentinum Baronem die 12. Ianuarii 1579. vt in proceſſu *fol.*179. in Banca de Felice, & diximus in *tract. de grauam.vaſallorum tom.*1.*grauam.*268. vbi perplura conducentia ad ornatum huius pragmaticę coadunauimus cum multis *grauam.ſequent.* vide ibi, nec pigebit.
6 Qualitercunq; igitur ſit, carcer, ſiuè pœnæ, ſiuè cuſtodiæ commodus eſſe debet, nam criminoſi, licèt peſſimi ſint, hominum facto, ſed per manus iuſtitiæ mori debent *l.fin. C.de maleſic. Gramm.deciſ.*41.

Cęterùm, nō reticeam dicere, in cauſis valdè grauibus, & vrgentiſſimis poſſe Barones
7 retinere carceratos in carceribus non luminoſis, vt reperio prouiſum, nam cùm ad inſtātiam Ciuitatis Literarum fuiſſet data ſupplicatio in S.C. ex cauſa carcerum ſubterrâneorum, quæ ibidem adhibebantur, extitit prouiſum, quòd Magnificus Capitaneus non carceraret in foueis, niſi in vrgentiſſimis cauſis die 23. Menſis Ianuarii 1583. in Banca de Ferrariis.

Et aduerte, quòd non ſolùm Barones, ſed
8 pariter eorum Officiales vtentes carceribus ſubterraneis, & obſcuris comprehēduntur ſub hac pragmatica, cùm prohibitio directa Baronibus comprehendat Officiales, & Miniſtros eius, prout ſic declarauit Sacrum Conſilium ad inſtantiam Vniuerſitatis Simbaris.

Cœtera autem in materia carcerum, & carceratorum habes infra in *rubric. de carcer.*

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio commutationis pœnæ in ſententia apponi nequit, ſed quid ſeruetur in Curia Archiepiſcopali Neapol. num.2.*
3 *Commutatio pœnæ dicitur ſpecies gratiæ.*
4 *Baro nequit pœnā de vna in alteram cõmutare.*
5 *Baro quando remittere valeat pœnam ante ſententiam.*

De Baronibus,&c. Pragm. XXI.

Collectan. XIX.

PEr quanto ſemo informati, &c.

Non licere Officialibus domanialibus, &
1 Baronalibus pœnas ad eorum arbitrium commutandas in ſententia reſeruare, ſtatuitur hic. Et ita nos probauimus *forenſ. quæſt.* 114. *part.* 1. *num.* 12.
2 Cęterùm obſeruabis, in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis Neapolis apponi in ſententiis, quæ ibidem proferuntur, clauſulam ſalua moderatione Eminẽtiſſimi Cardinalis Archiepiſcopi, & ita in dies ſeruatur, vt apud *Genuen. in prax. cap.* 48.
3 Et hac occaſione ſigna, commutationem pęnæ eſſe ſpeciem gratiæ *Cabed. deciſ. Luſit.* 75. *part.* 1.
4 Et nota, non poſſe Baronem commutare pœnam de vna in alteram *Capyc. deciſ.* 27. *n.* 14.
5 Sed quando antè ſententiam pęnam remittere valeat, deciſiuis concluſionibus probat *Lanar. conſ.* 5. & recurre ad *Præſid. de Franch. deciſ.* 370. vbi ad ſaturitatem.

SVMMARIVM.

1 *Barones ex proceſſu informatiuo torqueri nequeunt, niſi ex diſpenſatione.*
2 *Tortura contra Baronem ex proceſſu informatiuo etiam præcedente diſpenſatione reiterari nequit.*
Et ita cõcluditur reſpectu Neapolitanorum, n. 3.
4 *Tortura ex proceſſu informatiuo in arduis cauſis datur in Magna Curia.*

De Baronibus,&c. Pragm. XXII.

Collectan. XX.

ITem perche dalla felice, &c.

1 Vigore huius pragmaticæ Barones habentes vaſallos, & iuriſdictionem in Regno non poſſunt torqueri ex proceſſu informatiuo, niſi in grauiſſimis caſibus, obtenta diſpenſatione. Tu autem obſeruabis, quòd ſi præcedente
2 diſpẽſatione torqueretur aliquis Baro ex proceſſu informatiuo, non poſſet reiterari tortura *Viu. dec.* 143. *Reg. Tap. deciſ. S.C.* 22. *n.* 23. vbi affirmat, in huiuſmodi caſu eſſe torturam conti-
3 nuandam ad euadendam reiterationem, à qua Iudices ſe abſtinere debent, & nouiſſimè iunge *Merlin. controuerſ. forenſ.* 51. vbi torturam ſemel illatam Ciui Neapolitano ex proceſſu informatiuo, præuia diſpenſatione Collateralis Conſilij non poſſe iterari, niſi præuia noua diſpenſatione.
4 Quòd autem in arduis cauſis procedatur ad torturam ex proceſſu informatiuo per Magnã Curiam Vicariæ, habes apud *Afflict. deciſ.* 391. & *Præſ. de Franch. deciſ.* 143.

SVMMARIVM.

1 *Actuaria cum officio gubernij dari non poteſt à Baronibus, & ita iudicatum refertur, nu.* 2.
3 *Redditur ratio huius prohibitionis.*

De Baronibus,&c. Pragm. XXIII.

Collectanea XXI.

SE bene per Reg. pragmatica, &c.

1 Hic inter cętera ſtatuitur, nè Barones, vtileſq; Domini debeant concedere, & dare Actuariam vnà cum officijs, & gubernijs Terrarum.
2 Adde pro corroboratione, ſic fuiſſe iudicatum, & prouiſum per Sacrum Regium Conſilium ad fauorem Terræ Vallis Virulani contra Baronem, & indiſtinctè ſic ad inſtantiam Ciuium ſubditorum prouideri, prout ita tempore meo practicauit, decernendo Regia Audiẽtia Comitatus Moliſij cõtra vtiles Terrarum Dominos dictæ Prouinciæ.
3 Cuius prohibitionis inueſtigari poterit ratio, nam pro habendo officio, & gubernio daretur anſa, vt de facili quis Actuariam earũs cõduceret, & per indirectum emeret officium contra mentem Regiæ *pragm.* 4. *ſupra hac eadem rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Animal manſuetum non venit ſub beſtiæ appellatione.*
2 *Statutum loquens de beſtijs comprehendit boues, vaccas, & ſimilia.*
3 *Beſtia mortua ſub nomine beſtiæ propriè non venit.*

De Beſtijs Vaccinis, ſeù Bobus non mactandis. Rubrica.

Collectan. I.

1 BEſtiæ appellatione regulariter non venit animal manſuetum, ſed inſpecta conſuetu-

tudine veniunt boues,pecudes,& ſimilia, ita
ex theorica *DD. in l.1. §.beſtias ff.de poſtulando* dixit *Rota in vna Romana bonorum* 1579.
2 *coràm R.P. Cantuccio*, vbi etiam, quòd ſtatutum loquens de beſtijs, comprehendit boues, vaccas,& ſimiles,& inſuper,quòd ſub tali
3 beſtiæ appellatione de proprietate ſermonis non venit mortua,ex *l.ſi vehenda in princip. ff. ad l.Rhod.de iact.*licèt ſecùs ſit inſpecto vſu cõmuni loquendi.

SVMMARIVM.

1 *Exequutio in vaccinis fieri prohibetur, nec illa macellari poſſunt,& de ratione,num.2.*
3 *Sed quid in defectum aliorum bonorum,num.3. vbi ponitur praxis.*

De Beſtijs Vaccin. &c. Pragm.I.

Collectan. II.

NEll'anni paſſati fù fatta,&c.

1 Hìc exequutionem in animalibus vaccinis fieri,& macellari prohibetur.

Adde pro confirmatione *pragmat.*47.incip. *vedendoſi infra de offic. Sacr.Reg.Conſil. & Peguer. decis.* 184. vbi multa coaceruat, reddens
2 rationem,quia illa deſeruiũt ad agriculturam, ex qua humana pendet vita.

Verùm attendas,in praxi ſtetiſſe, & ſtare, vt
3 in defectum aliorum bonorum valeãt illa exequi, & vendi, ac adiudicari,præcedente tamen ordine Collateralis Cõſilii, quod in dies illum concedit,præſtita tamen cautione de non macellando *Anna ſing.66.* quod notabis ad ornatum *Cap. Regni Boues.*

Si autem in hac materia alia perquiras, ſignifico, illa eſſe repoſita in *tract. de grauam. vaſallorum tom.1.grauam.* 339. videas igitur ibi,& curioſa reperies.

SVMMARIVM.

1 *Blaſphemantium pœna in Regno quæ ſit,& quæ de iure communi,nu.& de iure canonico,n.3.*
4 *Pœna blaſphemãtibus quãdo multiplicari poſſit.*
5 *Pœna ordinaria contra blaſphemantes quando ceſſat,& num.6.& 7.*
8 *Calor iracundiæ quando excuſet.*
9 *Conſuetudo blaſphemãdi in loco quãdo excuſet.*
10 *Teſtes duo ſufficiunt ad probandum crimen blaſphemiæ,& qualiter illi eſſe debeant,n.11.*

De Blaſphemantibus. Pragm.I.

Collectan. I.

HAc perpetua futura lege, &c.

1 Blaſphemantes vltra linguæ mutilationem, bonorum in parte tertia mulctantur, vigore huius pragmaticæ, vt cernitur pariter in *prag.* 2.incip.*Conſiderando,& in pragm.* 5. incip.*inqueſta*, pœna triremium per quadriennium eis irrogatur.

Meminit nouiſſimè *Merlin. controuerſ. forenſ.*97. vbi pęnam publicationis bonorum nõ eſſe in vſu, autumat, & alias pęnas ipſum practicaſſe dicit.

2 Et de iure communi tu videas *tex. in auth. vt non luxur.contra natur. Bocr.decis.*301.*nu.*10. & ibi pęna mortis imponitur, quam cenſuit Collaterale Cõſilium infligi, quotiès blaſphemia ſaperet hæreſim, vt apud *Merlin. controuerſ. forenſ.98.in fin.*

3 At de iure canonico recurras ad *tex. in cap. ſi quis per capillum* 22. *quæſt.*1. *cap. Apoſtolicæ* 23.*quæſt.*4.*cap.*2. *de maledic. Franc. Marc. decis.*508.*part.*1.& vide *Bull Py V.* incip.*cum primùm*, ad cuius ornatum plura habes in noſtro *Iur.Pontificio nouo concluſ.vnic. hoc tit.de blaſphemant.*

Nec non in Regno pariter habemus *Conſtitut.* incip. *Blaſphemantes.*

4 Sed ad ornatum obſeruabis, huiuſmodi pęnas poſſe multiplicari, ſi pluries blaſphematum ſit cum temporis interuallo, at ſecùs ſi vno,eodemq; tempore, & impetu aliquis blaſphemauerit Deum, Beatam Mariam, & Sanctos, quia tali caſu vna tantùm punitur pœna, cùm vnicum reputetur delictum propter continuationem, ita *Griuell. decis. Senat. Dol.*24.

5 Præterea reminiſcaris, ceſſare pœnas ordinarias, quando blaſphemans prorupit in talia verba, abſque blaſphemiæ intentione, vt in caſu occurſo de Ruſtico altercante cum Domino eius creditore, verba iracundiæ proferente, & inconſideratè, quòd Deus non poterat facere, quòd ipſe teneretur ad tantas operas, quia fuit à Magna Curia Vicariæ abſolutus à pęna ordinaria, dùm inconſideratè talia prorupiſſet verba, vt teſtatur *Afflict. in* citat. *Conſtitut.Blaſphemantes num.* 6. & ita deciſum refert *Vrſinus deciſion.* 275. *in fine*, & vide *Barz deciſion.Bonon.*135.

6 Sicque ſimiliter eſſet reſpectu blaſphemantis conditionaliter, vt exemplo annis elapſis occurſo demonſtratur, in quodam Apothecario, qui cùm in ludo pilæ certum quid amiſiſſet, iracundiæ calore, hæc protulit verba, *mal'anno habbia S. Andrea, ſe l'hò fatto io*, & formata inquiſitione blaſphemiæ contra eum in Magna Curia, demùm compilato proceſſu, ad relationem tunc Iudicis criminalis Fabii Riccardi fuit abſolutus à pœna ordinaria, & ita per Sacrum Regium Conſilium confirmatum.

7 Adhùc idem eſſet reſpectu blaſphemantis inaduertenter, puta cùm ſit ebrius, vel furore æſtuans, vel ſi ex conſuetudine praua, ita vt ſi aduerteret, non diceret, ita nouiſſi-

mè *Linglois deciſion. 9. quæſtion. 7.* vbi declarat in ebrio, vt indiſtinctè procedat, ſi non ſua culpa in ebrietatem prolapſus ſit, puta quòd ſocii ſal in vinum coniecerint, ipſo inſcio, vel quid ſimile actum ſit ad eum decipiendum, alioquin ebrietas illum excuſaret ſolùm à dolo, & non à culpa, quia ebrietas excuſat à tanto, & non à toto, vndè mitius cum eo agẽdum erit *l. omne delictum §. per vinum ff. de re milit.*

Declarat inſuper prædictam concluſionem,
8 vt procedat in caſu caloris iracundiæ, ſi talis calor fuerit ex legitima cauſa concitatus *l. ſi adulterium §. Imperator ff. ad l. Iul. de adulter. l. Graecus C. eod.* & aduertit *Viuius* citat. *deciſion. 275. num. 28.* aliàs niſi ſubeſſet iuſta cauſa, Iudicis arbitrio puniendus eſſet, vt idem *Linglois* affirmat cit. *deciſ. 9. quæſt. 7. ſub num. 5.* dicens, arbitrariam pœnam in huiuſmodi blaſphemiis non dolo, nec deliberato animo prolatis intelligi de pecuniaria, & ſecùndùm ſtatuta, & conſuetudines loci.

Plus etiam proſequitur idem *Linglois* ſepiùs mentionat. *deciſion. num. 6.* prauam conſuetudinem loci excuſare à blaſphemia, quia
9 conſuetudo patriæ aliqualiter excuſat in delictis, licèt ſecùs ſi ex conſuetudine propria quis eſſet blaſphemus, quia ille grauiùs veniret puniendus, per *tex. in l. 2. ff. de priuat. delict.* cùm delicta tantò grauiora ſint, quantò longiori tempore delinquentes in iis inſordeſcunt, vel relabuntur *capit. final. de conſuetud. capit. non debet de conſanguinat. & affinitat. capit excommunicatus §. qui autem de heret.*

Vndè putat ille, nulla venia talem blaſphemum dignum eſſe in foro exteriori, nè veniæ facilitas delinquendi incentiuum tribuat *cap. vt clericorum de vit. & honeſt. cleric.* nouiſſimè autem *Merlin. d. controuerſ. forenſ. 98.* teſtatur Collaterale Cõſilium iudicaſſe, pœnas in pragmaticis his contentas non imponi, niſi contra conſuetum blaſphemare, & vide *Barz. deciſ. 134.*

10 Sed quatènus ibidem, duorum teſtimonio comprobari debere blaſphemantem ſtatuitur.

Adde rationem, nam teſtes duo plenè probant *cap. in omni negotio de teſtibus, Zuccar. de ciſ. crim. Lucenſ. 2.*

11 Et aduerte, iſtos teſtes debere eſſe, prout de iure, nec patientes defectum, puta ex capite minoris ætatis, ſexus, criminis, ſingularitatis, & ſimilium, vt in facti contingentia iudicauimus in Regia Audientia Apuleæ, licet Fiſcus prætenderet, in hoc crimine non poſſe dari repulſam, niſi ex capite inimicitiæ, ex *Ann. ſing. 67.* quæ debet eſſe capitalis *Merlin. d. controuerſ. forenſ. 98.* vbi fundat, & iudicatum dicit, teſtem carceratum eſſe idoneum ad probandum hoc blaſphemiæ crimen, intus carceres commiſſum, niſi & ipſe ſit pro maiori detẽtus, vel capitalis Rei inimicus.

SVMMARIVM.

1 *Nomen* Bona *latè in iure patet, & an veniant ſub eo bona emphyteutica, nu. 7.*
2 *Mobilia, & ſtabilia ſub nomine bonorum veniunt.*
3 *Iura, & actiones quandò ſub nomine bonorum veniant, & nu. 5.*
4 *Nomina debitorũ in generali obligatione quandò veniant.*
6 *Pecunia venit appellatione bonorum.*
8 *Proditor quis dicatur.*

De Bonis proditorum.

Rubrica.

Collectanea I.

PRo dilucidatione huius rubricæ duo inueſtigare mihi conſentaneum viſum eſt, primò, quidnam importet nomen hoc, *Bona*, ſecundò, quiſnam dicatur Proditor.

1 Et à prius nominato exordiendo obſeruabis, nomen *Bona* latè in iure patere *l. nomen C. quæ res pig. obligar. poſſ. l. principi, & l. bonorum ff. de verb. ſignificat.* ſic pariter & nomen *res l. rei appellatio ff. eod. tit. Milanenſ. deciſ. 9. & 10. lib. 2. Giurb. deciſ. 117.* ſiue in hominis, ſiue in legis diſpoſitione verſemur *Seſe deciſ. Rot. Aragon. 122.*

2 Vndè tali ſub nomine nedùm mobilia, & immobilia, ſed etiam iura, & nomina debitorũ comprehenduntur *l. iam quod liquidò §. fin. cum l. ſeq. ff. ad trebell. Praſ. de Franch. deciſ. 93. 101. Surd. deciſ. 11. Franc. Marc. deciſ. 122. par. 1. Barz. deciſ. Bononia 25. Gratian. deciſ. March. 81. Griuell. deciſ. Dolan. 109. Rot. deciſ. 681. par. 1. in recent.* niſi tamen ceret mentio de omnibus bonis certi loci, putà lego omnia
3 bona, quæ habeo Neapoli, quia tunc non veniunt iura, & actiones *Griuell. deciſ. Senat. Dolan. 123.* & ad materiam vide *Bellon. deciſ. 168.*

4 Tali modo, vt ſub generali bonorum obligatione nedùm veniant nomina debitorum, ſed etiam, quandò quis bona ſua obligauit ſimiliter cum hac obligatione, debitoris nomen conditionale, & in diem comprehendi, voluit *Rot. deciſ. 760. par. 2. in recent.*

5 Sed bonorum mobilium, & immobilium appellatione non comprehendi iura, & actiones, quæ tertiam bonorum ſpeciem faciunt diſtinctam à bonis mobilibus, & immobilibus, iuxtà *l. à Diuo Pio §. in venditione ff. de rei iudicata*, ibi *peruenitur etiam ad iura*, tuentur *Seraphin. in deciſ. 584. Gam. deciſ. Luſitan. 189. & 339.*

6 Bonorum autem appellatione venit pecunia *l. cùm tabernam §. fin. & ibi DD. ff. de pignoribus*, & ità *Rot.* voluit *deciſ. 468. par. 1. in recent.*

7 Nec

7 Nec non appellatione bonorũ veniunt bona emphyteutica *Surd.decıſ.11.& 93.Gratian. decıſ.Marcb.56.*vndè in generali bonorum appellatione venit emphyteuſis *Surd.decıſ.160.*

8 Deueniendo modò ad alterum obſeruabis, proditorem nuncupari illum, qui decipit contra fidem datam; nam proditores in iure noſtro appellantur fidem non ſeruantes.

Sed tu adeas *Franc. Marc.decıſ.772. par.1.* vbi enucleat, quinam dicatur proditor, & habeas oculos ad fuſiùs ſcripta ſupra in *prag. 2.à num.25.cum ſeq.de Abolitionibus,*vbi vtilia fuerunt ex iudicatis coadunata.

SVMMARIVM.

1 *Bona rebellium ipſo iure Fiſco applicantur, & ſic etiam in crimine læſæ Maieſtatis,nu.4.*
2 *Rebellis quis dicatur,& qualiter puniatur, numer.3.*
5 *Confiſcatio quæ bona comprehendat, & nu.6.7.8.& 9.*
8 *Credita ſunt eximenda ex bonis confiſcatis.*
10 *Confiſcantur bona mortem ſibi inferenti.*
11 *Confiſcatio bonorum ſpectat ad illũ,cuius tempore commiſſum eſt crimen.*
12 *Bona confiſcata an recuperentur obtenta gratia à Principe.*
13 *Filia rebellis legitimam perſonam ſtandi in iudicio habet pro conſecutione ſuorum iurium.*

De Bonis proditorum. Pragm. I.

Collectan. II.

PRouiſum eſt,&c.

1 Diſponit,bona rebellium ipſo iure Fiſco applicari, & reſtituta inquiri,quo capite ad illos peruenerint.

Ad cuius ornatum vide *Gram. decıſ. 15. & 105.*

2 At quis dicatur rebellis,& rebellio quid ſit, & quomodò differat à contumacia, probat *Franc.Marc.decıſ.770.part.1.*& dixit *Rot.in vna Compoſtellana coràm Reuerendo P.Litta,* vbi quòd rebellare nil aliud eſt,quàm nõ obedire, & reſiſtere ſuo Principi, & quod rebellionem committens contra ſuum Principem, in crimen læſæ Maeſtatis incurrit, licet abſit differentia inter rebellionem, & læſæ Maieſtatis.

3 Indè Rebellionis tractatus vltimo ſupplicio punitur *Laurent.decıſ.Rota Auenion.92.*

Quam pęnam pariter incurrit ſciens tractatum proditionis contra Principem,& illum non reuelans *Capyc.decıſ.130.num.65.& decıſ. 165.nu.18.*

4 Amplia, quòd in crimine læſæ Maieſtatis in primo capite ipſo iure quoq; datur confiſcatio *Verall.decıſ.67.par.1.*prout ſic in crimine hæreſis concludit *Bellam.decıſ.690.*

5 Et obſerua,vt huiuſmodi confiſcatio bonorum comprehendit aduentitia, quorum vſusfructus ad patrem ſpectat *Cacberan. decıſ.84.*

Et confiſcatio declarata ob contumaciam contra hæredem ſequitur,*idem in decıſ.106.*

6 Licet in illa non veniant bona futura *Magon.decıſ.Florent.99.*

7 Nec bona alienari prohibita *Rot. diuerſ decıſ.900.par.3.* & vide *Surd.dec.254.*vbi etiam, quòd bona prohibita obligari, non veniunt in confiſcatione.

8 Nec confiſcatio bonorum trahitur ad bona in alterius Principis territorio ſita, de quo vide *Puteum dec.417.par.3. Caball.reſolut.crim. caſ.138.& Surd.decıſ.280.*

Et à bonis confiſcatis priùs detrahenda ſũt aliorum credita, quàm expenſæ litis factæ per Fiſcum *Laurent.decıſ.Rota Auenion.121.*vt ex bonis rebellium debent deduci dotes,& antefata pro vxoribus *Franch.decıſ.689.n.3.*

9 Sed quatènus ſpectat,ad confiſcationem bonorum feudalium, recurre ad *Caball. reſol. crim.caſ.182. Theſaur. decıſ.167.* vbi quòd in confiſcatione propter homicidium non venit feudum ex pacto.

10 Et de confiſcandis bonis mortem ſibi inferentis vide *Viu.decıſ. 244. Laurent. decıſ. 123. Caball.reſolut.crim.caſ.137.*

11 Confiſcatio autem bonorũ an ſpectet ad eũ, cuius tempore delictum commiſſum eſt,vel ad eũ, qui iuriſdictionem habet tempore ſentẽtiæ latè *Maſtrill.decıſ.12.* vbi agnouit veriorẽ opinionem,pertinere ad illum,cuius tempore delictum commiſſum eſt, & in ſimili recurras ad *Griuell. decıſ.Senat.Dolan.410.* vbi agit,vtrum pęna pecuniaria ex delicto irrogata debeatur ei, cuius erant fructus iuriſdictionis tempore delicti, vel ei, cuius tempore ſententia erat.

12 At nùm bona confiſcata recuperat is, qui poſt confiſcationem declaratam literas gratiæ, & remiſſionis à Principe obtinuit, fusè declarat *idem Griuell.decıſ.eiuſd.Senat.7.*

13 Et filia rebellis an habeat perſonam legitimam ſtandi in iudicio pro ſuorum iurium conſequutione, affirmatiuè extitit iudicatum in Regia Camera Summariæ in facti contingentia,& vide ſi conferat *Reg.Salern. decıſ.52.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicari non poſſunt animalia, ſed homines baptizati tantum,nu.2.*
3 *Excommunicatio eſt gladius ſpiritualis.*
4 *Eccleſia in neminem iudicium exercet, qui non priùs in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus.*
5 *Quibus poſſimus vti pro extirpatione Bruchorum, & ſimilium animalium Author docet.*

De

De Bruchis. Pragm. I.

Collectanea I.

HAuẽdo hauuto relazione,&c.

Dãtur hic remedia ad extirpãdos Bruchos.

Et meritò cùm ſint talia animalia valdè dã-noſa ſegetibus, vt etiam alia ſimilia portenta intulerũt, & grauiſſima dãna nõ ſolũ vineis, & agris, & pecoribus, ſed etiã ipſis Ciuitatibus, legimus enim apud *Marſil. Cagnat. var. obſer. lib. 2. cap.* 17 murium corroſione Coſſam Ciuitatem cecidiſſe in Hetruria, & in Hiſpania Oppidũ fuiſſe à Cuniculis ſuffoſſum, & à Talpis in Theſalia à Ranis fugatam Ciuitatem, in Gallia à Locuſtis, in Africa, ex Gyalo Cicladum Inſula fugatos etiam fuiſſe Ciues, ſimiliter à muribus, à ſerpentibus, itidem Amillas apud Troadem, & Caputaquenſis Ciuitas in Italia noſtra à Scorpionibus, in Aethiopia Scolapendris Otrerientes, & à formicis Villa propè Sulmonam ſub monte Maiello.

Et alios habemus, locuſtarum tantam nubem à mari venro repentè in Apuliam illatam eſſe, vt examinibus ſuis agros latè operirent, anno etiam quadrageſimo ſecundo ſupra milleſimum, & quingenteſimum, apud *Lucium lib. 1. de cochadis.*

Et tanta in aliquibus Italiæ Regionibus aduolauit locuſtarum copia, vt per ſex integras horas perduraret volatus, ac veluti denſiſſimæ nubes ſolem oſcurarent, quò factum eſt, vt iactæ paulò antè ſementes, ſementæ aſſumptæ fuerint.

1 Sed nùm pro extirpandis iſtis animalibus liceat ipſa excommunicare, vel anathematizare, negatiuè *Graffius in ſuis deciſionibus Aureis caſuum conſcient. lib. 4. cap. 6.* ſicq; dùm ex facto caſus accidiſſet, & meum expeteretur votum, in hanc deſcendi ſententiam.

2 Quæ ſanè ea inter cęteras innatur ratione, cùm nemo poſſit excommunicari, niſi ſolus homo baptizatus mortalis, & excommunicãti ſubiectus *Sayr. deciſ. 5. de ſent. excommunic. ex cap. omnis Chriſtianus* 11. *q.* 3.

Vndè euenit Diabolum, animam ſeparatam à corpore, Iudæum, vel Ethnicum, & ſimiliter non baptizatum excommùnicari non poſſe,
3 quia excommunicatio eſt gladius ſpiritualis, quo quis bonis ſpiritualibus Eccleſiæ priuatur, ergò non baptizatus, cùm nõ fruatur prædictis bonis, non poterit illis priuari, nec ex-
4 communicari, quod comprobatur etiam, quia Eccleſia, vt apparet ex *Sacro Concilio Tridentino ſeſſ. 14. cap* 2. in neminem iudicium excercet, qui nõ priùs in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus, ſecundùm illud *Apoſtoli* 1. *Corint.* 5. *Quid enim mihi de his, qui foris ſunt iudicare,* & habetur in *cap. gaudemus de diuort.*

Et ex alijs concluſiuis deciſionibus hãc tutatur opinionem *Cenedut pract. quaſt. quaſt.* 19. vbi in hæc pariter prorupit verba. *Abſit enim tanta ſacrorum irriſio, quanta fieri inter aliquos ruſticos fertur, nempèquòd locuſta, & bruchum patrono illis, ac procuratore conſignatis in iudicium euocantur, & conteſtata lite, cauſa vtriuſq; agitur, ac demùm anàthematis cenſura exterminantur, quæ emires maiori ludibrio digna contingere Chriſtianis poteſt, quàm cum huiuſmodi portentis, ac vermiculis, & volucribus, quæ vero naturali inſtinctu aguntur ſeriores aguntur.*

Nec non contra tales ſuperſtitioſos ſic inuehit. *Sunt* (inquit) *qui litem cum locuſtis conteſtantur, Patronoſq;, & Aduocatos, & Procuratores illis creant, qui cauſam ipſarum defendant, illaſq; coràm Iudice accuſant, à quo conuincuntur, condemnantur, anathematizantur, excommunicantur, cùm potiùs adiuratores excommunicandi eſſent, atq; in vltimas Inſulas relegandi.*

Nam ſi contra vermiculos loquitur, quid illi intelligunt, ſin verò contra Dæmones, quid opus eſt illos ordine iuris oppugnare, ſanè cùm noſtri ſint publici hoſtes, qui nullo iure, ſed ſola vi ſuã nequitiam in nos exercent, atq; adeò tanquam manifeſtarios inimicos noſtros ſola virtute Dei armatis, licèt nobis illos propulſent, haùd ergo Iudices, & Eccleſiaſtici, & ciuiles, nam vtriſq; res incumbit in huiuſmodi impoſtores, præſtigatoreſq; animaduertere negligant, quippèqui Religionem Chriſtianam irriſioni exponunt.

5 Benè verùm animaduertas, Amice Lector, quòd religioſè vti poſſumus contra ea aqua benedicta, precibus, adiurationibus, & exorciſmis ſanctis, ſimiliter implorando auxilium diuinæ Clementiæ aduerſus Dęmones, qui in vltionem delictorum noſtrorum permitti diuinitùs ſolent huiuſmodi incurſionibus nos infeſtare, licèt in his exorciſmis, & orationibus non debet fieri mentio excommunicationis, & anathematizationis, quarum nec ipſa animalia, nec Dęmones capaces ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Carcerarij habent curam cuſtodiendi Carceratos.*
2 *Carcerarij qualiter puniuntur pro fuga Carceratorum.*
3 *Carceris effractio qualiter puniatur.*
4 *Conſtructio carceris ſpectat ad Barones.*
5 *Carceres debent eſſe duæ, ciuiles, & criminales.*
6 *Fœminæ debent reponi in alio carcere, quàm Mares.*
7 *Carcer Nobilium debet eſſe ſeparatus ab illa Ignobilium.*
8 *Nobiles ſunt delicatiores Ignobilibus.*
9 *Retentus domi dicitur carceratus.*
10 *Carcer dicitur omnis locus, à quo quis exire nequit.*
11 *Detentus ſub fideiuſſione per Caſtrum, aut Ciuitatem*

tatem dicitur carceratus.
12 *Impara pro ciuilibus non poteſt fieri carcerato pro criminalibus.*
13 *Carceratus nulliter poteſt imparari pro vero debito.*
14 *Carceratus, & in exilium condemnatus an poſſit imparari à creditoribus.*
15 *Carceratus pendente tempore ſecuritatis quandò liberatur.*
16 *Carceratus quandò relaxatur publicato proceſſu.*
17 *Carceratio nulla non approbatur per fideiuſſionem.*
18 *Carcerari nequit Exequutor Regis per Baronem.*
19 *Doƈtor nequit carcerari pro leui debito.*
20 *Sexagenarius nequit carcerari.*
21 *Frater nequit incarcerari ad inſtãtiam fratris.*
22 *Mater, Auus, Auia, Proauus, nec filius emancipatus, nec maritus nequeunt carcerari pro eis, qui non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt.*
23 *Carceratus mitius punitur.*
24 *Carcer eſt quatruplex, nu.25.26.27.& 28.*

De Carcerarijs, ſeù Commentarienſibus, Carceribus, & Captiuis.

Rubrica.

Colleƈtanea I.

1 Carcerarij dicuntur habentes curam cuſtodiendi carceratos, qui tale officiũ cũ diligentia adhibere adſtringuntur, aliàs ſi carceratos fugere faciant,ipſi tenentur,iuxta terminos *tex. in l. ad Commentarienſem C. de cuſtod.reorum,* de quo latiùs *Boer. deciſ.* 217. vbi
2 qualiter puniatur Carcerarius ob fugam carceratorum tàm pro debito priuati, vel Fiſci, quàm pro deliƈto, non doƈto, vel ex aduerſo probata lata ipſius culpa, traƈtans *deciſ.* 215. quandò fuga carceratorum inducat probationem contra Carcerarium, quòd eius negligẽtia incarceratus fugerit, & qualiter pro illius fuga teneatur,& *deciſ.*216. idem enucleat,itaut in iſtis tribus deciſionibus omnia ea repoſuerit in hac materia, & multa eum deciſiuis concluſionibus nouè cumulat *Gabriel. Berart. in ſpecul.viſitat. cap.*20. *tit. de Commentarienſibus.*
3 Cuius carceris effraƈtio qualiter puniatur *Peguer.deciſ.*1. & quid ſi fuga non fuerit ſecuta *D.Epiſc.Ricc.deciſ.*102.*par.*2.

Deueniẽdo autem ad materiam carcerum, qualiter illi debeant eſſe, iam diximus ſupra in *prag.* 19.*de Baronibus.*
4 Verùm notabis,illorum cõſtruƈtionem ſpeƈtare ad Barones,maximè criminales,vt decidit Sacrum Conſilium ad fauorem Vniuerſitatis Melphignani contra Antonium Ayellum Baronem, & tradit *Cauagnol. deciſ.* 70.*nu.*25. *lib.*2. & nos latius proſequuti fuimus de *grauam.vaſallorum to.*1.*grauam.*255.
5 Carceres debent eſſe duo,nempè vnus ciuilis,alter criminalis, primus deſeruiens pro debitoribus carceratis, ſecũdus pro inquiſitis,& reis *l.*2.*C.de exaƈt.tribut. lib.*10. ſicq; faƈta relatione per olim Conſiliarium de Curte reperio deciſum per Sacr. Conſ. ad fauorem Vniuerſitatis Cayuani contra Comitem Mureoni die 19.menſis Decembris 1566. in Banca Figliolæ.
6 Nec non carcer alter pro fęminis teneri debet,quia in eodem carcere Mares, & fęminæ reponi minimè debent *l.*3. *C. de cuſtod.reorum,*& vide infra in *pragmat.* 31. §.12. *de offic. Magiſtr.Iuſtit.*

Immò domus alicuius honeſtæ matronæ carcer fęminarum eſſe debet, ſi tamen agatur de crimine leui *Cabal. reſol.crim.caſ.*78.
7 Et carcer Nobilium debet eſſe ſeparatus ab illo Ignobilium *Praſ. de Franch. deciſ.* 530. quibus pro carcere ſolet dari domus *Phœb. deciſ.Luſit.*3.*to.*1.quia Nobiles ſunt delicatio-
8 res,& inſoliti ad incommoda ferenda,ideò arƈtioribus carceribus mancipari non debent *Ann.ſing.*357. tali modo, vt ſi contra eos fuerit inculcatum inſtrumẽtum,adhùc domus pro carcere dari valeat, vt pluries deciſum retulimus in *traƈt.de grauam. vaſall.to.*1.*grau.*261. vbi ad ſaturitatem omnia reperies.
9 Et hac occaſione ſignabis, quòd ſi domi aliquis retineatur, carcer illa vocabitur *Gam. deciſ.*318.*Illuſtriſſ.Epiſc.Ricc.dec.Cur.Archiep.*226.*par.*2.
10 Carcer enim dicitur omnis locus,à quo pro velle quis exire nequit *Boer. deciſ.* 215. *nu.*15. *Magon.deciſ. Lucenſ.*90. *Giurba conſ. deciſ.criminn.*34.
11 Vndè detentus per Palatium, Ciuitatem Caſtrum,vel Territorium ſub fideiuſſione,carceratus dicitur *Cauale.deciſ.*14.*par.*5.

Et me accingendo tandem ad materiam carceratorum, vt vltimam Rubricæ partem quoq; exornem.

Obſeruabis, carceratum appellantem non eſſe relaxandum *Franc Marc.deciſ.*913 *par.*1.
12 Inſuper notabis,carceratum pro criminalibus non poſſe imparari pro ciuilibus *Ludouic. deciſ. Peruſ.*70. etiam ſi habeatur pro ſuſpeƈto debitore *Cauale.deciſ.*84.*par.*1.
13 Licet carceratus nulliter poſſit imparari pro debito vero *idem deciſ.* 40. *Franc. Marc. dec.*1061.*par.*1.*Marta deciſ.*79. *Illuſtriſs. Epiſc. Ricc.deciſ.*201.*par.*2.ſed vide *Peguer.deciſ.*133. at carceratus,declarata nulla indulgentia non poteſt imparare pro debito,etiam confeſſato
14 *Praſ.de Franch. deciſ.*415. ſed carceratus in exilium condemnatus quandò poſſit à creditoribus imparari *Peguer.deciſ.*60.

15 Car-

15 Carceratus pendente ſecuritatis tempore quandò liberandus veniat *Praſ.de Franch.dec.* 258.

16 Et carceratus quandò relaxetur publicato proceſſu, habes apud *Franc. Marc. deciſ.* 587. *par* 2.

17 Carceratio nulla non approbatur per cautionem præſtitam, per quam liberatus eſt *Peguir deciſ.* 74.

18 Carcerari nō poteſt Executor Regis à Barone *Boer. deciſ.* 8. qui in *deciſ.* 275. ponit pœnam, qua fuit caſtigatus Dominus ob priuatum carcerem.

19 Carcerari nequit Doctor pro leui debito, at ſecus ſi pro magno, vel pro cauſa criminali *Franc. Marc. deciſ.* 396. *part.* 1. vide *Ludouic. d. deciſ. Peruſ.* 60.

20 Carcerari neque debet ex cauſa debiti ſexagenarius *Gacher. deciſ.* 123. iuxta quam opinionē ſcio, pluries practicatum à domino Genitore meo *Io. Dominico Nouario*, vti Iudice, & deciſum diximus ſupra in *pragmatica* 4. *nu.* 20. *de Actuar.*

21 Vt ſimiliter carcerari non poteſt frater ad inſtantiam fratris creditoris *Theſaur. deciſ.* 119 ſed *Zuccar.* modernè *deciſ. Lucenſ. ciuil.* to. totum contrarium mordicus tutatur.

Item carcerari non valet ſocer pro dote *Maſtrill. deciſ.* 69.

22 Et tandem mater, auus, auia, proauus, & alij Superiores vtriuſque ſexus, neque filius emancipatus à patre, maritus ab vxore, quorum captura, eo quia non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt redderetur nulla, vide *Amat. deciſ. Marchiæ* 16. vbi ſingula comprobat dicens, idem reſpectu clerici pro debito ciuili, de quo latiùs *D. Epiſc. Ricc. deciſ.* 59. & 160. *par.* 1. vbi de obſeruantia Curiæ Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapolis teſtatur.

23 Carceratus, quia dicitur quotidiè grauari, ideò mitiùs punitur, ſi diù ſteterit in carcere *D. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 181. *par.* 2. *Viuius deciſ.* 201. hinc tempus carceris poſt ſententiam computatur in tempore exilij *Praſ. de Franch. deciſ.* 317. *Caball. reſol. crim. caſ.* 142. *D. Epiſc. Ricc. deciſ* 45. *par.* 2. ſubdens, procedere, quandò per Iudicem ſteterit.

24 Cęterùm pro eiuſdem Rubricæ enucleatione non grauabor dicere, quod eſt carcer in quadruplici differentia, vt enunciauit *Rota in Auximana Iuriſdictionis coràm R. P. Cantuccio*, vbi quod datur carcer Cuſtodiæ, quouſquè rei condemnentur ad debitas pęnas, aut ab inquiſitione liberentur.

25 Eſt quoq. carcer modicę coërcionis, ad *tex. in l.* 2. *C. de ſportul.* quia pro paruis delictis datur carcer in pęnam per aliquos dies, vt ſeruare Magnam Curiam Vicariæ, Sacrum Regium Conſilium, & alia Tribunalia videmus *Viu. deciſ.* 504. *Praſ. de Franch deciſ.* 326. indè ſolet decerni, carcer cedat loco pęnæ.

26 Datur pariter carcer domeſticus, vt de patre carcerante filium, Domino carcerante ſeruum, conceditur enim iſtis huiuſmodi poteſtas, nec alijs ſub pęna priuari carceris, immò eiſdem licet adire Iudicem, & facere carcerare ipſos, quod facere debet Iudex *l.* 3. *C. de patria poteſtat. Illuſtriſſ. Epiſc. Ricc. deciſ.* 186. *par.* 1. vbi quod filiusfamilias clericus carceratur per Curiam Archiepiſcopalē ob eius malos mores ad inſtantiam patris.

27 Carcer adhùc domeſticus nuncupatur, quādò furioſi tenentur ligati à cōſanguineis, quod in iure permittitur *l. Diuus ff. de offic. Praeſid.*

28 Tandem datur carcer ad pęnam, qua vti ſolent Eccleſiaſtica Tribunalia, condemnando, nedùm ad tempus, ſed ad vitam, qui morti ciuili comparatur *cap. nouimus §. fin. de verb. ſignific. Franc. Marc. deciſ.* 912. *par.* 2. *Cabal. reſol. crim. caſ.* 142.

SVMMARIVM.

1 *Carcerarij non poſſunt exigere à Carceratis tempore quo liberantur vltra carolenum.*

2 *Solutio iuris portelli regulariter non debetur à carceratis Carcerarijs fallit quandò exiſteret conſuetudo in contrarium.*

3 *Portelli ius non ſoluitur à carcerato, qui non pernoctauit.*

4 *Carcerati nequeunt compelli ad ſolutionem iuris portelli pro debitis fiſcalibus, pariterq; erit in carceratis ad inſtantiam Fiſci, vti teſtibus pro illis examinandis, nu.* 5.

6 *Portelli ius non exigitur ex animalibus interceptis, & carceratis ex cauſa damni illati.*

7 *In nonnullis caſibus ſtatur iuramento carceratorum.*

8 *In caſu, quo ſtatur dicto alicuius non creditur abſq; iuramento.*

9 *Non ſtatur dicto carcerati deponentis cum iuramento de ſolutione facta Carcerario.*

De Carcer. &c. Pragmat. I.

Collectan. II.

Conſtitutionē moderantē, &c. Hic mandatur, in ſolutione per carceratos facienda eſſe ſeruandam *Conſtit. Regn. incip. Caſtellani.*

1 Pro cuius ornatu te monitum volo, vigore huius *Conſtitutionis* eſſe prouiſum, ne valeat à Carcerarijs exigi à carceratis tempore, quo liberantur vltra carolenum, & vide *Cap. Regni Caſtellanos.*

2 Quæ exactio, ſiuè ſolutio vocatur ius portelli, quod regulariter non debetur à carceratis, niſi exiſteret conſuetudo antiqua illud ſoluendi, vt determinauit Sacrum Conſilium pro Vniuerſitete Biccari contra Marcellum Carac-

racciolum vtilem Dominum in Banca Figlio-
læ, & ad fauorem Vniuerſitatis Piſticij contra
Baronem in Banca de Felice, licèt aliàs in
cauſa inter Vniuerſitatem Beruicarij, & eius
Baronem decreto eiuſdem Sacri Conſilij ad
relationem bonæ memoriæ Regentis Con-
ſtantij, tunc Conſiliarij fuerit Baro ipſe manu-
tentus in poſſeſſorio penès Longum Actua-
rium.
3 Et obſerua, quòd tale ius portelli non ſolui-
uitur à Carcerato, qui non pernoctauit, vt in
Rit.M.C.V.43.
4 Nec illud exigi valet à Carceratis pro de-
bitis fiſcalibus, vt determinauit Sacrum Con-
ſilium ad fauorem prędictæ Vniuerſitatis Bic-
cari in Banca Figliolæ.
5 Et practicatur, non exigi à Carceratis ad
inſtantiam Fiſci, vti teſtibus pro illis exami-
nandis.
6 Prout nec exigitur ex animalibus intercep-
tis, & carceratis ex cauſa damni illati, vel ſi-
mili, vt iudicauit Sacrum Conſilium pro Vni-
uerſitate Piſticij in Banca de Felice, audito in
hoc Barone contrarium prætendente.
Sed quatènus ſtatuit, vt de ſolutione facta
Carcerarijs Regens mediante iuramento à
Carceratis id quærat.
7 Obſerua, in hoc caſu ſtari ipſorum Carcera-
torum iuramento, quoniàm probationis vim
iuramentum habet *l. ſed poſſeſſor §. fin. ff. de
iur. iuran*. vt reſpectu amiſſionis ſcripturarum
fundant *Afflict. deciſ*. 274. *&* 330. *Faber deciſ.*
97.C.*de probat*.& reſpectu quantitatis accom-
modati *Gratian. deciſ*.13.*Caroc. deciſ*.11.
8 Nec non in caſu, quo ſtatur dicto alicuius,
non creditur abſq; iuramento *Gratian. deciſ.*
166. vndè teſtibus examinandis præſtatur iu-
ramentũ *l. iuris iurandi, & l. ſi quando C. de te-
ſtib. cap. nuper, cap. tuus de teſtib. cap. hortamur*
3.*quæſt*.9. *cap. item iuris iurandi* 4.*quæſt*.3. *Co-
ler. deciſ*.193.*Franc. Marc. deciſ* 674 *par*.1.*Bel-
lamer. deciſ*.679. *Minſynger obſeruat*.80.*cent*.
3.*& obſeru*.77.*cent*.4. *Magon. deciſ. Lucenſ*.45.
niſi tamen Partium accedat conſenſus *cap. tuis
de teſtibus, Afflict. deciſ*.191. *Balb. deciſ*.351. vbi
quod Iudicis authoritas interuenire debet
Creſcent. deciſ.4.*de teſtib. Gayl. obſeruat*.101.*lib*.
1. & peritis deponentibus vti expertis iura-
mentum pariter impartitur *l. nemini §. inter
iuriſperitos C. de aduoc. diuerſ. iud. Creſcent.
deciſ*. 3.*de arbitr. Balb. deciſ*,142.
9 At vtiliter inueſtigari poterit, nũquid quo-
ties Carceratus deponit cum iuramento de
ſolutione facta Carcerario contra formam
pragmaticæ ſit citandus Carcerarius, negatiuè
concludas ex *deciſ. Rot. fin. de eo, quod met. cauſ.
in antiq*.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens intus Carceres acriùs punitur, ſed
fallit. vt nu*.5.
2 *Delictorum grauitas augetur ex circumſtantijs.*
3 *Iudices M.C.V. vti delegati procedunt in deli-
ctis commiſſis intus carceres.*
4 *Qualitas delicti, vbi ad pœnam irrogandam au-
getur ex loco, in quo fuit conſumatum, non
initium, ſed conſumatio attenditur.*
6 *Prouocatus in Palatio Principis, & delinquens
mitiùs punitur.*
7 *Crimen calore iracundiæ commiſſum in Pala-
tio Principis, vel carcere non punitur ordina-
riè.*

De Carcerar. &c. Pragm. III.

Collectan. III.

ESsẽdoſi per eſperiẽza viſto, &c.

Hic declaratur pęna contra inſultantes, &
delinquentes intus Carceres M.C.
1 Pro cuius ornatu reminiſcaris, quod delin-
quens intus carceres acrius puniri debet, quia
cenſetur Regiam Maieſtatem offendere, ſub
cuius protectione, & cuſtodia carcerati ma-
2 nent, ità nouiſſimè *Merlin. controuerſ. forenſ.*
66. vbi quod augetur plerumq; delictorum
grauitas ex circunſtantijs, & qualitatibus, in-
ter quas eſt vna, & præcipua, locus, ſcilicèt
quo patrantur, de quo etiam *Zuccar.* recenter
deciſ. crim. Lucenſ.12.
3 Indè Supremum Collaterale Conſiliũ pro-
uidit, vt in cauſis maleficiorum commiſſorum
intus carceres Magnæ Curiæ Iudices proce-
dant vti delegati, & nomine Regio, qua pote-
ſtate omnis defenſio coanguſtatur, & appella-
tio tollitur *Merlin. controuerſ. forenſ*. 67. vbi
4 fundat principaliter, quod qualitas delicti vbi
ad pęnam irrogandam augetur ex loco, in quo
fuit conſumatum, & perfectum, tunc non ini-
tium, ſed ipſius conſumatio attenditur.
Ceſſabit autem pęna ordinaria, & ſubintra-
5 bit mitior, vbi quis delinqueret in carcere, vel
palatio Principis ad iniuriæ propulſationem,
etiam ſi modum exceſſerit inculpatæ tutelæ
Mut. deciſ.36. *Illuſtriſs. D. Epiſc. Ricc. dec*.245.
par.3 *Caſtil. dec*.172. vbi fatetur iudicatũ, pro-
6 uocatum, ſeù inſulatum in palatio Principis
mitiori pęna eſſe plectendum, etiam ſi mo-
dum exceſſerit, *Merlin. cit. controuerſ*.66. vbi
7 tutatur, crimen calore iracundiæ ad vlciſcen-
dam iniuriam commiſſum in palatio Princi-
pis, Prætorio, vel carcere non eſſe pęna or-
dinaria puniendum, & ità deciſum in Colla-
terali Conſilio teſtatur.

SVMMARIVM.

1 *Captiuo pauperi vnicuiq; debent dari per Regiam Curiam dua libra panis. Et hoc procedit ſiuè vili, ſiuè carò valeat frumentum, nu. 2. Et quid de iure communi, nu. 3. & an talis panis debeat reſtitui, nu. 12.*

4 *Et per Collaterale Conſilium fuit prouiſum, & mandatum, id ſeruari à Regia Audientia Principatus Vltra.*

5 *Alimenta à Baronibus ſunt præſtanda Carceratis in Carceribus Baronalibus, ſed hoc intellige de cauſis criminalibus, nu. 6.*

7 *Alimenta ſunt præſtanda à Creditoribus Carceratis pro eorum credito, & id procedit, etiam quòd Carceratus reperiatur obligatus pro debito in forma Cameræ, nu. 8.*

9 *Actor tenetur litis expenſas præſtare reo pauperi, ſed qualiter ſint decernenda, nu. 11.*

10 *Alimenta de bonis ſequeſtratis debentur illi, cui bona ſequeſtrata fuerunt.*

De Carcer. &c. Pragmat. V.

Collectan. IV.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

1 Captiuo pauperi vnicuiq; debere dari per Regiam Curiam duas libras panis hic eſt ſancitum, & vide *prag. 11. cap. 8. de offic. iudic.*

2 Quæ quantitas eſt danda ſiuè vili, ſiuè carò valeat frumentum, vt infra in *pragm. 8. Incip. Illuſtriſſimus hac eadem rubrica.*

3 Tu de iure communi vide *text. in l. Iudices C. de Epiſc. audient.* & adde *Affl. decif. 71. ſub nu. 2.* vbi allegat *Conſtit. Regni Humanitatem Caball. reſol. crim. caſ. 200.*

4 Et iuxta ſupradicta prouiſum per Collaterale Conſilium, & fuiſſe mandatum ſeruari à Regia Audientia Principatus Vltra, retulimus in *tract. de grauam. vaſſall. to. 1. grau. 146.* vbi etiam inter cętera ſcripſimus, quod ſi Carcerati pauperes reperiantur in carceribus Baro-

5 nalibus, alimenta à Barone ſunt præſtanda, & ita diximus iudicatum in Sacro Conſilio inter Vniuerſitatem Theani, & Principẽ Hoſtiliani, & alias ad fauorem Vniuerſitatis Cotroni contra Baronem, & iunge *Cauagnol. decif. 70. nu. 17. lib. 2.*

6 Fit autem huiuſmodi prouiſio Carceratis pro cauſis criminalibus, non aũt pro ciuilibus.

Siquidẽm caſu, quo illi reperiantur Carcerati ex cauſa ciuili habent recurſum contra

7 Creditores, de quibus ſunt eis alimenta præſtanda, aliàs poſſent excarcerari *Affl. decif. Guid. Pap. decif. 211. Ann. ſingul. 71.* vbi teſtatur de praxi *Gam. decif. 26* & *D. Epiſc. Ricc. dec. 208. & 250. par. 2. Zuccar.* recẽter *decif. ciuil. Lucif. 22.* & nos latiùs probauimus *forenſ. quæſt. 9. par. 1.* vt etiam illa debeatur impetrãti beneficium *cap. Odoardus, Caſſad. decif. 6. de appellat.*

8 Quam conclusionem in facti contingentia iudicaui veram, quamuis carceratus pro debito eſſet obligatus in forma Cameræ cum obligatione Camerali, nam talis obligatio tollit ordinem procedendi, & non iura *Surd. decif. 44. nu. 18.*

9 Ad inſtar, reo pauperi tenetur actor litis expenſas prẹſtare *Affl. decif. 20. Creſcent. decif. 5. de Iudic.* plenè *Illuſtriſſ. Præſul Ricc. decif. 56. par. 1. Valaſc. decif. 1.* fusè *Milanenſ. decif. 16. Phœb. decif. 3. & arreſto 2. par. 1.* vſq; ad finem litis *Bellamer. decif. 159. Veſta. decif. Rot. 146. & 183.* qui voluit *decif. 1.* illas præſtandas eſſe tam in prima inſtantia, quam in cauſa appellationis, etiam ſi lis eſſet cum Rege *Boer. decif. 324.*

10 Prout ſequeſtratis bonis Dominus talium bonorum ſequeſtratorũ de illis ali debet *Valaſc. decif. 1.* & de conſuetudine Regni Valentiæ ſeruari circa Nobiles, & Equites fundat. *Leo decif. 85. to. 1.* & practicatum fuit in cauſa Marchionis Lauelli cum Duce de la Guardia, & hodiè diſceptatur in cauſa Ducis Siciniani cum creditoribus.

11 Verùm expenſæ non ſunt ſemper vniformiter decernendæ, ſed iuxta qualitatem perſonarum, & rei, de qua lis vertitur taxandæ Iudicis arbitrio *Bellamer. decif. 156.* & reſpectu aliarum impenſarum *Maſtrill.* ediſſerit *decif. 203.*

Ideòq; non eodem tenore ſolent taxari per Sacrum Conſ. ſed prout res, & qualitas perſonæ expoſcit, ſicq; de Romana Rota patet apud *Veſt. decif. 31. & 144.* & apud *Seraphin. decif. 55* & iũge *textum in l. ſi quis ſepulchrum §. ſumptus, & l. ſi quis impediat § aquum ff. de Religioſ. & ſumpt funer.* & vide *Surd. decif. 255.*

Licèt *Leo decif. Valent. 85.* firmet, quod alimenta vbi taxabantur ob neceſſitatem, ſit tantum habenda ratio ad id, quod homines pauperes talis conditionis ſolent conſumere in alendis ſuis familijs, & non reſpectu dignitatis.

12 At an panis iſte debeatur de præterito pauperibus carceratis, iuxta formam pragmaticæ.

Certè ſi iuris regulis inhæreamus negatiuæ parti eſt ſuffragium præſtãdum, ea de ratione, nam alimenta de præterito non ſunt priuilegiata, nec regulariter debentur *Theſaur. decif. 42. Praſ. de Franch. decif. 605.* & vide *Gizzarel. decif. 48.*

Sed fortaſsè poſſet attentari, quod ſi pro talibus alimentis pauperes alienum contraxiſſet, quamuis ſint præterita haberent hoc priuilegium in huiuſmodi caſu *Affl. decif. 10 Franch. cit. decif. 605.*

Et quamuis vrgeat ignauia, dũm panem nõ petijt, debet ſupplere pietas Munificentiſſimi noſtri Regis.

Abundene igitur Domini potiùs miſericordia, & pietate, quàm rigiditate, & iuris apicibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verbum* præſumere *quid importat, & an dolum ſapiat, & excludat bonam fidem, num.2. & vide nu.5.*
3 *Excommunicatio contra præſumentes alloqui Moniales non comprehĕdit alloquentes ignoranter.*
4 *Alienans ignoranter, & ſecluſo dolo bona Eccleſiæ excuſatur.*
6 *Irregularis quando non dicatur promotus ante legitimam ætatem.*

De Carcer. &c. Pragm. VII.

Collectanea V.

BAnno, & comandamento, &c.

Attento huius pragmaticæ tenore carcerati, etiam in carceribus Nobilium M.C.V. non poſſunt præſumere, nec audent accedere ad primam cameram, in qua manet Carcerarius cum clauibus, niſi ex cauſis ibidem expreſſis cum venia Carcerarij.

In huius ſcenæ apparatu non poſſum comparere, niſi ſolùm ad declarationem verbi *præſumere* faciendam.

1 Vndè reminiſcēdo obſeruabis, tale verbum
præſumere importare, quando aliquid propria
authoritate fit *Rota in Mantuana attentatorum
coràm R. P. Marcomontio ex cap.2. de*
2 *iudic.* vbi etiam, quod dolum, & temeritatem
denotat, & propterea non comprehendit bona fide, ignoranter, vel imprudenter agentem ex *cap.1.de vit.& honeſt.cleric.* vbi prohibitio, ne laici ſedeant cum clericis in choro non comprehendit, ſimpliciter, & inaduertenter ingredientes, conueniunt pariter *cap.illud de maiorit. & obedient. cap. Monaſteria de vit. & honeſt.cleric cap.fin.de exceſſ.prælat.*

3 Hinc deſcendit, vt excommunicatio ſolita
apponi contra præſumentes Moniales alloqui, licentia non præcedente, non comprehendit alloquentes ignoranter, & abſq; fraude, vt in Curia Archiepiſcopali iudicatum, non vna vice annis longè elapſis ſum certioratus, ea de ratione, nam ceſſante dolo, ceſſare debet excommunicatio *cap.nullus 11.q.3.*

4 Et ex hoc fonte oritur, ignoranter, & ſe-
cluſo dolo bona Eccleſiæ alienantem euadere pœnam *extrauagantis ambitioſæ de reb.Eccleſ. non alienandis*, vt iudicatum patet apud *Illuſtriſſ. D. Epiſcopum Ricc. in praxi fori Eccleſ.reſol. 19.par.2.*

5 Conferunt pro corroboratione adducta per
Caualer. deciſ. Rom.Rot.1. vbi quod verbum *præſumere* importat contemptum, & quia irregularitatē vt incurrat promotus antè ætatem legitimam requiritur, vt doloſè, & in contemptum promouere ſe fecerit, ideò conclu-
6 dit, irregularem nō dici promotum antè legi-
timam ætatem, ſtāte atteſtatione matris, quod eſſet ætatis ſufficientis, quia matri poteſt credi de ætate filij, cum illius veræ ætatis notitiam habere præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Carcerati infirmi, & conualeſcentes debent morari in Infirmaria.*
2 *Carcerati dum infirmantur debent reponi in meliorem locum.*
3 *Carcerarij tenētur denunciare infirmitates Carceratorum, alias eorum culpa mortui præſumuntur.*

De Carcerar. Pragm. XIII.

Collectan. VI.

COme ſapete, &c.

1 Ex hoc *textu* excipitur, carceratos infir-
mos, & conualeſcentes debere morari in Infirmaria, non in ſalute conſtitutos.

2 Pro cuius ornatu obſeruabis, quod Carce-
rati dum infirmantur debent reponi in meliorem locum, & curari, & Iudex ex tali cauſa tenetur illos habilitare *Boer.dec.216.* vbi etiā, quod Carcerarij tenentur denunciare infirmi-
3 tates Carceratorum, alias eorum culpa mor-
tui præſumuntur, & ita reminiſcor vna vice fuiſſe prætenſum à Ioanna Vermicella vxore Marci Antonij Pulueſtæ carcerati in Regio Auditorio Prouinciæ Calabriæ Vltra.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa dicitur tàm antè litem, quàm poſt.*
2 *Cauſa criminalis quæ dicatur.*
3 *Cauſæ pecuniariæ appellatione quæ veniat.*

De Cauſis decidendis.

Rubrica.

Collectan. I.

1 CAuſæ appellatione contineri tàm antè li-
tem, quàm poſt dixit *Rota in Hiſpalen. penſionis 1597. coràm R.P.Giptio*, vbi pariter
2 enunciat, cauſæ criminalis appellatione con-
tineri illam, qua agitur de delicto puniendo corporaliter ad vindictam publicam, vel vbi agitur de pœna pecuniaria applicanda Fiſco, quæ proueniat ex delicto, inſuper dicens, cau-
3 ſæ pecuniariæ appellatione venire cauſam ci-
uilem, non autem criminalem, & ſi pecuniariam, allegat *textum in auth. vt Iudices ſine quoquo ſuffrag.in princ. & l.ſi quando vbi glo. in verbo cauſis C.de teſtib.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales non tractent cauſas decidendas de iure, vel de facto inter ſe extra Tribunalia, & modus obſeruandus in votando traditur, nè verbis, aut ſignis quis ſuum propalet votum, nu.2.*

3 *Senatorum vota non reuelentur ſub pœna.*

4 *Præſes S. C. cauſas ſummarias amplius non tractet.*

5 *Cauſa ſummaria quæ ſint, & cauſa attentatorum an ſit ſummaria, nu.6.*

7 *Vota in diffinitiuis ſi ſint æqualia non promulgantur in Regno, quamuis Præſes S. C. in ſententia alicuius iuerit, ſed fit relatio Excellentiſſimo Proregi, quid in Senatu Delphin. & Pedemont. nu.8.*

De Cauſis redecidendis,

Pragm. I.

Collectanea II.

LA più principal coſa, &c.

1 Prohibentur hic Officiales cauſas decidendas tractare de iure, vel de facto inter ſe extra

2 Tribunalia, & datur modus obſeruandi in votando, ne verbis, aut ſignis quis ſuum propalet votum.

3 Tu adeas *Theſaur. deciſ. 1. nu. 14.* vbi fundat, Senatorum vota non eſſe reuelanda ſub pena.

Et iunge *pragmaticam* 5. incip. *cùm verò ex propalatione infra de offic. Iudic.* & quæ ibidem reportaui.

4 Sed quatènus hic in §. 5. incip. *Item conoſcendo* interdicatur Præſidi Sacri Conſilij, nè cauſas ſummarias ampliùs tractet.

5 Obſerues, cauſas ſummarias eſſe illas, in quibus abſq; libello proceditur, ſola facti veritate inſpecta *Gram. deciſ. 103. num. 141.* inter quas eſt cauſa attentatorum *Rot. deciſ. 1. & 2. de appellat. in antiq. Gratian. deciſ. Marchiæ 70.*

6 & infinitæ aliæ paritèr ſummariæ ſunt, quas deciſiuè in vnum collegi in *praxi elect. & variat. fori quæſt. 44. ſect. 4. in moderna edit.* vbi ad ſaturitatem cuncta lepidè reperies.

7 Et dum in §. 6. incip. *Item attendendo* mãdetur, vt in diffinitiuis, ſi ſuffragia lata ſint æqualia, non promulgentur, quamuis Præſes S.C. in ſententia alicuius iuerit, ſed quod fiat relatio Excellentiſſimo Proregi.

8 Nota, quod contrarium ſeruatur in Senatu Delphinatus, vt apud *Franc. Marc. deciſ. 295. par. 2.* & in Senatu Pedamontano, vt per *Theſaur. cit. deciſ. 1. num. 5. & deciſ. 2.* quo in loco tractat, ſi ſentẽtia Senatus, quæ ex voto Præſidis præualet cœterarum exemplo, media cautione executioni mandari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus dupliciter conſiderari poteſt.*

2 *Cenſus formalis quis dicatur, & quis materialis.*

3 *Cenſus eſt quid diuerſum à re, ſuper qua imponitur, Eius impoſitione res non alienatur, nu. 4. Eiuſq; impoſitione non emitur res, ſed ius exigendi certam quantitatem fructuum ex illa, nu. 5.*

6 *Cenſus requiſita enunciantur, & nu. 8. 9. 10. 15. 16.*

7 *Cenſus conſtitui non poteſt ſuper re, quæ non habeat fructus æquiualentes.*

11 *Pacta, quæ ad caſus fortuitos obligant contra formam contractus, non obligant, nec ſeruanda ſunt, ſi ſint contra ſubſtantiam, ſecus ſi contra accidentia, nu. 22.*

12 *Cenſus alibi, quam in loco contractus celebrati ſolui non debent.*

13 *Res cenſui ſuppoſita liberè alienari poſſe debet abſq; laudemij, aut alterius oneris ſolutione, ſed ea pertinet ad emptorem, & pacta in contrarium appoſita ſeruanda non ſunt, & quarè, nu. 14.*

17 *Cenſus ſuper re ſubiecta fideicommiſſo, ac maioratui imponi non poteſt, nec ſuper feudo cõceſſo cũ clauſula,* & quibus dederis, *& alijs ſine conſenſu Principis,* nu. 18.

19 *Cenſus conſtitui non poteſt ſuper vſufructu.*

20 *Contractus cenſus ſine pecunia numerata non eſt exequendus.*

21 *Cenſus eſt vſurarius propter pactum, quod non ſoluendo cadat in commiſſum.*

23 *Cenſus inualidus propter pacta non firmatur conſuetudine, nec emptor facit fructus ſuos, & excomputantur ſorti abſq; facto hominis, & ipſo iure, nu. 24.*

25 *Cenſus ſuper rebus fideicommiſſarijs reſcinditur, & pretium reſtituitur, item ſi ſit impoſitus ſuper rebus alienis, nu. 28.*

26 *Pretij denumeratione ad conſtitutionem cenſus quomodo conſtet.*

27 *Cenſus an dicatur conſtitutus pro parte pretij numerati.*

29 *Cenſus ſuper Caſali alijs obligationibus ſuppoſito, vt ſuper libero quando ſubſtineatur.*

30 *Cenſus non dicitur extinctus, ſi pretium reſtitutum non eſt, & Partes non obſtante mandato à Iudice dato volunt continuare.*

31 *Cenſus quomodo extinguatur, & an poſſit fieri ab habente mandatum cum plena, & libera poteſtate, nu. 32.*

33 *Pactum, quod in quolibet caſu non poſſit peti reductio cenſus, quomodo intelligatur.*

34 *Cenſus retrouenditio facienda eſt per ſecundum illius emptorem, atq; ceſſionarium.*

35 *Cenſus poteſt conſtitui etiam ſuper pluribus ſuis finibus deſignatis.*

36 *Cenſus petitur à tertio poſſeſſore, non diſcuſſo principali debitore.*

37 *Cenſus ſuper fructibus ſcripturarum cum pacto redi-*

Digitized by Google

redimendi per ſex annos cum beneplacito Sedis Apoſtolicæ eſt validus.

38 *Probationes an, & quando admittantur ad inſtrumenta cenſualia.*

39 *Solutio cenſuum præteritorum quomodo probetur.*

40 *Cenſus quotæ præſcribi an valeant.*

41 *Cenſus quo ſpatio præſcribatur.*

42 *Cenſus etiam ſequeſtratus currit.*

43 *Cenſus an conſtitui poſſit ab vſurario.*

44 *Cenſus computatur inter im nobilia, & nu. 45. vbi idem, quando ad longum tempus conſtitutus eſt.*

46 *Poſſidens annuos introitus releuatur ab onere ſatiſdandi, vt poſſidens immobilia.*

47 *Statutum admittens coniugem ad ſucceſſionem mobilium, excludit eum ab annuis reditibus.*

48 *Pecunia venit ſub legato mobilium, niſi ſit deſtinata ad cenſus emptionem. & num. 49. vide nu. 54.*

50 *Actio ſiue detur ad rem mobilem, ſiue immobilem ſemper cenſetur immobilis.*

51 *Bonis immobilibus publicatis, annui reditus publicati cenſentur.*

52 *Reditus annui Ciuitatis, vel Eccleſiæ vendi non poſſunt abſq; ſollemnitate, quæ in alienatione rerum immobilium requiritur.*

53 *Appellatione omnium bonorum mobilium non veniunt annui introitus, iura, & actiones.*

55 *Bonis præſentibus, & futuris legatis non veniunt annui reditus.*

56 *Interdictum vti poſſidetis, quod datur pro rebus immobilibus, datur etiam pro annuis reditibus.*

57 *Contractus potius præſumitur cenſualis, quàm emphyteuticus, quid fauore Eccleſiæ, nu. 58.*

59 *Cenſus conſtitutus pro interuſurijs vitæ militiæ decurſis ſuper feudo conſtitutus ab eo, qui poſſidet cum pacto retrouendendi, redempto feudo, an reſoluatur, vt exequi poſſit.*

60 *Cenſus conſtitutus an poſſit emi, vel vendi minori pretio abſq; vſuræ labe, & quando.*

61 *Cenſus bullaris an poſſit emi per Procuratorē, & quando facta ratificatione.*

62 *Subiugatione facta ſuper fructibus feudi à ſolo ſeparatis, an intelligatur ſubiugatum feudum*

63 *Cenſus bullaris poteſt imponi, etiam abſque pecunia numerata, ſed pro habito, & recepto ex venditione, transactione, legato, donatione, permutatione, &c.*

64 *Contractus cēſualis an fieri poſſit in exteros, & quomodo.*

65 *Pactum in contractibus cenſuarijs, vt poſſit repeti ſors, an, & quomodo valeat, & an facta petitione currant interuſuria, nu. 66.*

67 *Rebus cenſui ſuppoſitis deſtructis ceſſat obligatio ſoluendi cenſum.*

De Cenſibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 CEnſus dupliciter conſiderari poteſt, nempè formaliter, & materialiter, vt dixit *Rota in Mediolanenſ. cenſus coràm R. P. Capizuccho.*

2 Formalem enunciat cenſum ius illud incorporale percipiendi annuos reditus, materialem autem ipſum annuum reditum, ſiuè quantitatem ipſam pecuniæ, quæ annuatim ſoluitur, percipitur, & leuatur, & ita modernè *Merlin. controuerſ. forenſ. 44 nu. 15.*

3 Et cenſus eſt quid diuerſum à re, ſuper qua eſt impoſitus *Ludouiſ. deciſ. 281.* vbi quod ideò
4 illum imponens non cenſetur rem, ſuper qua imponit alienare, nec emitur res, ſed ius exigendi certam quantitatem fructuum ex illa, *idem deciſ. 388. Rota in Bononien. cenſus 1600. coràm Eminentiſsimo Cardinali Pamphilio,* vbi
5 etiam, quod cenſus non extinguitur, niſi ſoluta ſorte, quod nouiſſimè confirmat *Larrea deciſ. Granatenſ. diſp. 42. nu. 11.*

6 Requiſita autem huius contractus ſunt, quod cenſus ſuper re immobili conſtituatur, vel quæ pro immobili habeatur, & ſui natura fructifera ſit, atq; certis finibus deſignata, ſuper omnibus igitur bonis, nullo particulari ſpecificato illicitus redditur, & ità iudicatum eſt.

7 Et ita pariter conſtitui minimè poteſt ſuper re, quæ non reddat fructus æquiualentes, vt pulchrè tradit *Cyriac. controuerſ. forenſ. 296. nu. 9. 10. 2.*

8 Itē, quod pecunia verè tempore contractus numeretur, nam ſi realiter antea ſoluta fuiſſet, aut aliter debira eſſet, contractus celebrari non poſſet.

9 Item in ſcriptis præſentibus teſtibus celebrari debet, quoniam ſcripturas in multis caſibus melius, quam teſtes probare certum eſt.

10 Nequè ſolutio anticipata, ſed in fine anni facienda eſt.

11 Pacta enim, quæ ad caſus fortuitos obligāt contra formam contractus non valent, nec etiam ſeruanda ſunt, nè indirectè quidem ven-
12 dentem cenſum obligarent, ideò alibi, quam in loco celebrati contractus cenſum ſoluere non tenetur.

13 Item, quod res cenſui ſuppoſita liberè alienari poſſit, abſq; laudemij, aut quinquageſimæ, ſiuè alterius rei ſolutione, ſed ad emptorem cum ſuo onere tranſeat; de ipſa igitur re ſuppoſita venditor cenſus, ſiuè inter viuos, ſiuè in vltima voluntate diſponere poteſt.

14 Pacta, quibus venditor collectas, & onera ſoluere obligatur, quæ ad cenſus emptorem pertinent ſeruāda non ſunt, quoniam ita plus, quam annua decem pro centenario ſolueret.

15 Quod ſi res cenſui ſuppoſita infructuoſa reddatur, aut pro parte pereat, venditor quādo-

docunq; cenſum redimere poteſt, nimirùm
pro eodem pretio, quo emptus fuit.
16 Si enim hæc omnia requiſita ſeruantur,
contractus ex *conſtitut. Papæ* licitus eſt, & ſi
quid deficiat, illicitus, ac vſutarius erit, vt ha-
betur per *Viuium in deciſ.* 369. licet cenſus
ante *Bullam* conſtitutus valeat abſq; requiſi-
tis, vt ex *deciſ Rot. Roman.* 328. *par.* 4. *diuerſ.*
17 Cenſus itaq; ſuper re, fideicommiſſo, ac
maioratui ſubiecta imponi nequit, vt ait *Phæ-
bus deciſ.* 120. *to.* 2. *& Cyriac. controuerſ. iur. to.*
2. *contrauerſ.* 372. *nu.* 37.
18 Generaliter autem nota ad ornatum ma-
teriæ, de qua hic, quod cenſus non poteſt im-
poni ſuper feudo conceſſo cum clauſula, *&
quibus dederis*, & alijs ſine conſenſu Principis,
vt ex *deciſione Martæ* 232.
19 Nec etiam poteſt conſtitui ſuper vſuſtuctu
iuxta *deciſionem Maſtrill.* 92.
20 Quemadmodum conttactus cenſus ſine pe-
cunia numerata non eſt exequendus, vt per
Gratian. in deciſ. March. 224.
21 Et cenſus eſt vſurarius propter pactum,
quod non ſoluendo cadat in commiſſum, ex
deciſ. Regni Luſitan. apud Valaſc. deciſ. 35.
22 Et cenſus vitiatur ex pacto contra ſubſtan-
tiam, pacta verò contra accidentia ipſa vitiau-
tur, ex *deciſione Rot Rom.* 324 *par.* 4. *diuerſ.*
23 Et cenſus quando eſt inualidus propter pa-
ctum, non firmatur conſuetudine, nec emptor
facit fructus ſuos, ex *deciſ. eiuſdem Rot.* 325.
par. 4. & hoc eodem caſu extinctio ſortis prin-
24 cipalis, & computatio fructuum in ſortem à
lege, ipſo iure, abſq; hominis facto fieri dicitur
ex *deciſione eiuſdem Rotæ* 326. *par.* 4.
25 Cenſus ſuper rebus fideicommiſſo ſuppo-
ſitis reſcinditur, & pretium reſtituitur, iuxta
deciſionem eiuſdem Rotæ diuerſ. 304 *par.* 4.
26 De numeratione autem pretij quando di-
catur conſtare in contractu cenſus, vide *Gra-*
27 *tian. in deciſ.* 228. & cenſus an dicatur conſti-
tutus pro parte pretij numerati, vide *Maſtril.
in deciſ.* 94. & pretium cenſus eſt reſtituēdum,
28 ſi eſt impoſitus ſuper re alterius, ex *deciſione
Rotæ Marchiæ* 13. *apud Gratianum.*
29 Et cenſus ſupet Caſali alijs obligationibus
ſuppoſito, vti ſuper libero factus aliquando
ſubſtinctur, ex *deciſione Rotæ Romanæ* 345. *par.*
4. *diuerſ.* & vide *deciſionem eiuſdem Rotæ* 342.
par. 4.
30 Et cenſus non dicitur extinctus, ſi pretium
reſtitutum non eſt, & Partes non obſtante
mandato à Iudice dato volunt continuare, ex
deciſione eiuſdem Rotæ 341. *par.* 4.
31 Sed cenſus quomodo extingui debeat, eſt
deciſio eiuſdem 355. *par.* 4. vbi quod cenſus ita
32 extingui debet, ac conſtitutus eſt, & extinctio
cenſus an poſſit fieri ab habente mandatum
cum plena, & libera poteſtate, eſt *deciſio eiuſ-
dem* 295. *par.* 3. vbi negatiuè.
33 Et pactum, quod ex quolibet caſu non poſ-
ſit peti reductio cenſus, quomodo intelliga-
tur, eſt *deciſio eiuſdem Rotæ* 757. *part.* 1. *diuerſ.*
34 Et retrouenditio cenſus facienda eſt per
ſecundum illius emptorem, atq; ceſſionarium,
iuxta *deciſionem Maſtrill.* 243.
35 Et cenſus poteſt imponi etiam ſuper pluri-
bus tebus, ſuis finibus deſignatis, ex *Barzij
deciſ.* 56.
36 Et cenſus petitur à tertio poſſeſſore, non
facta diſcuſſione principalis, *Gama in deciſ. Lu-
ſitan.* 145.
37 Et cēſus ſuper fructibus ſcripturarum cum
pacto redimendi per ſex annos cum benepla-
cito Sedis Apoſtolicæ eſt validus, ex *deciſione
Rot. Rom.* 285. *par.* 4 *diuerſ.*
38 Sed aduerſus inſtrumentum cenſus proba-
tiones an admittantur, vide *deciſionem Rot.
Roman.* 317. *par.* 4. *diuerſ.* vbi quod aduerſus
inſtrumentum cenſus probationes aliquando
reijciuntur.
39 Et ſolutio præteritorum cenſuum ex qui-
bus probetur, vide *Franc. Marc. in deciſ.* 587.
par. 1. *& deciſ. Rot. Rom.* 3. *de locat. & conduct.
in nouis.*
40 Et quotæ cenſus an præſcribi valeāt, nega-
tiuè *Maynard. in deciſ.* 47. *par.* 4. licet præſcri-
41 batur cenſus ſpatio triginta, vel quatraginta
annorum, vt tradit *Merlin. controuerſ.* 44.
42 Et ſcias, quod cenſus etiam ſequeſtratus
currit *Verall. in deciſ.* 103. *par.* 1.
43 Sed cenſus an poſſit conſtitui ab vſurario,
negatiuè deciſum per Curiam Archiepiſco-
palem Neapolitanam refert *Illuſtriſſimus D.*
44 *Epiſcopus Ricc. in deciſ.* 220. *par.* 2. qui in *deciſ.*
134. *par.* 1. tradit, cenſus computari inter im-
mobilia, vt etiam *Camer. Imperial. in deciſ.* 77.
Minſynger. obſeruat. 69. *cent.* 1. *Iaſſred. deciſ.* 9.
Theſaur. deciſ. 160. *Boer. deciſ.* 209. *Faber in dec.*
46. *C. de pœnis, Coler. deciſ.* 59. *Thoming. dec.* 19.
par. 1. *Gayl. obſeruat.* 10. *lib.* 1. *Ambroſ. deciſ.* 5.
Guid. Pap. deciſ. 499. *Viu. deciſ.* 410. *Gaſpar
Theſaur. in q. forenſ. ſiuè deciſ.* 2. *Barz. in deciſ.*
109. & vide *deciſionem Rotæ Romanæ* 14. *par.* 4.
in nouiſſimis Blanchetti.
45 Hinc infertur primò ad *deciſ. Camer. Impe-
rial. fol.* 17. *in verb. annui*, vbi fuit dictum, quod
reditus annui cenſentut res immobiles, quan-
do ad longus tempus conſtituti fuerunt.
46 Infertur ſecundò ad pulchram *deciſionem
Iaſſred.* 90. vbi fuit dictum, quod quemadmo-
dum immobilia poſſidens releuatur à ſatiſda-
tione, ita obtinens annuos reditus, quam
nota ad *tex. in l. ſciendum ff. qui ſatiſdat. cogan-
tur.*
47 Infertur tertiò ad *deciſ. Minſynger. cent.* 1.
obſeruat. 69. vbi ſtatutum admittens coniugem
ad ſucceſſionem mobilium, ab annuis rediti-
bus excludit.
48 Infertur quartò ad *deciſ. Theſaur. Senat. Pe-
damont.* 160. vbi fuit deciſum, quod licet in le-
gato mobilium veniat pecunia, ſecus tamen
quan-

Digitized by Google

quando talis pecunia eſſet ad emptionem, & ſic ad cenſum deſtinata, quia tunc deſinit eſſe res mobilis,& inter immobilia connumeratur, quam deciſionem nota ad limitationem *text. in l.ſi Chorus § fin.ff.de legat.3.*

Infertur quintò ad *deciſionem Boerij* 209.vbi
49 fuit deciſum, pecuniam deſtinatā ad emptionem annuorum introituum eſſe immobilem.

50 Infertur ſextò ad *deciſ.Gaſpar.Theſaur.Rot. Taurinen.2.par.1.* vbi fuit deciſum, quod ſiuè actio detur ad rem mobilem, ſiuè ad immobilem, ſemper cenſetur immobilis.

51 Infertur ſeptimò ad *deciſ. Fabri* 49. *C. de pœnis*, vbi publicatis bonis immobilibus, & annui quoq; reditus publicati cenſentur.

52 Infertur octauò ad *deciſ.Thoming.39.par.2.* vbi reditus annui Ciuitatis, vel Eccleſię vendi non poſſunt ſine ſolemnitate,quæ in alienatione rerum immobilium requiritur.

53 Infertur nonò ad *deciſ. Viuij* 410. vbi fuit deciſum, quod appellatione omniū bonorum mobilium, non veniunt annui reditus, & ſic iura,& actiones.

54 Infertur decimò ad *deciſ.Guid.Pap.499.*vbi fuit deciſum, quod in legato mobilium non veniunt annui reditus, nec pariter in legato mobilium, & immobilium, dicitq; quod ratio eſt,quia nomina debitorum non ſunt mobilia, nec immobilia, ſed ſunt quodam genus de per ſe.

55 Infertur vndecimò ad *deciſionem eiuſdē* 291. vbi in bonorum præſentium, & futurorum legato non veniunt annui reditus.

56 Infertur duodecimò ad *deciſ. Gayl.lib.2. obſeruat.*10.vbi interdictum vti poſſidetis, quod pro rebus immobilibus tuendis datur,prodeſt etiam pro annuis reditibus.

57 Scias inſuper,quod contractus potius præſumitur cēſualis,quam emphyteuticus, vt per
58 *Creſcent.in deciſ.1.de cenſib.Cyriac.controuerſ. 379.nu.37.tom.2.* licet fauore Eccleſiæ potius emphyteuticum, quam cenſualem eſſe præſumendum, tradit *Theſaur. in quæſt. forenſ. deciſ.3.lib.4.*

59 At cenſus iuxta formam *Bullæ* pro decurſis vitæ militiæ interuſurijs ſuper feudo conſtitutus ab eo, qui cū retrouendendi pacto poſſidet,redempto feudo,an reſoluatur,vt exequi non poſſit,vide *Giurb.in deciſ.24.*

60 Et cenſus iuſto pretio ad formā *Bullæ* conſtitutus, an pro minori, & viliori pretio, abſq; vſuræ,vel iniuſtitiæ labe, emi poſſit,& quādo, vide *eumdem in deciſ.117.*

61 Et cenſus Bullares an poſſint emi per Procuratorem, & quando facta ratificatione, &
62 an valeat ſubiugatio, quando eſt facta ſuper fructibus feudi,à ſolo ſeparatis,an intelligatur ſubiugatum feudum, vide *Mutam in deciſ. 67.*

63 Et an cenſus Bullares, & ſubiugationum poſſint imponi etiam abſq.pecunia numerata, ſed pro habito,vel recepto, tàm ex venditione, tranſactione,legato, donatione, permutatione,&c,vide *eumdem Mutam in deciſ.73.* vbi affirmatiuè.

64 Et cenſualis, ſiuè ſubiugatorius contractus iuxta formam Bullæ an fieri poſſit in exteros, & quomodo, vide *eumdem Mut in deciſ.81.*

65 Et pactum in contractibus cenſuarijs, vt
66 poſſit repeti capitale quomodo valeat, & an facta petitione currāt interuſuria, & quando, vide *eumdem in deciſ.99.*

67 Deſtructis autem rebus cenſui ſuppoſitis ceſſare obligationem ſoluendi cēſum,latè probat *Megal.deciſ.167.par.2.*

SVMMARIVM.

1 *Annui cenſus decimam partem pretij excedere non poſſunt.*

2 *Iuſtum pretium cenſus poteſt eſſe vſq; ad rationem decem pro centenario.*

3 *Ex imperij ordinatione quinq; annua tantùm emi poſſe pro centenario, teſtatur Author.*

4 *Contractus cenſualis contra formam pragmaticæ factus, an vitietur ex pacto vno illicito, vel tantùm in ea parte,in qua apparet defectus,vide diſtinctionem,nu. 5.6.7.*

8 *Supradictam diſtinctionem non habere locum in contractu cenſus, in quo pactum appoſitum contra illius ſubſtantiam, poteſt illum transformare in alium contractum, ſiue eiuſdem, ſiuè alterius nominis.*

9 *Contractus cenſualis conſtitutus ad decem pro centenario tertiatim non eſt nullus, ſed moderandus venit,tali modo,vt cenſus exigatur, niſi ſemel in fine anni.*

10 *Omnia pacta continentia vſuras, vitiantur,& contractus.*

11 *Regulariter cenſus conſtitui non poteſt ſuper omnibus bonis, nulla certa definitione facta, tamen contrarium cautum eſſe de generali cōſuetudine,nu.12.*

13 *Cenſuales contractus ſunt exequendi, etiam contra tertios poſſeſſores.*

14 *Appellans à condemnatione cenſus debiti vigore cenſualis inſtrumenti non auditur.*

De Cenſibus. Pragm.I.

Collectan. II.

VNiuerſis,& ſingulis,&c.

1 Firmatur hìc,anuuos cenſus decimam partem pretij excedere non poſſe, ita ex varijs *Bullis Pontificijs* cautum eſſe patet apud *Theſaur.deciſ.*154.vbi quam plura in materia.

2 Et iuſtum pretium cenſus eſſe poſſe vſquè ad rationem decem pro centenario, & anno quolibet,placuit *Rot.in vna Forolo uien.cenſus 1589.coràm R.P.Orano, & in Aſiſienſ. cenſus 1604.coràm Eminētiſſimo Cardinali Pāphilio*

3 Licet ex imperij ordinatione quinque an-
nua tantùm emi poſſe pro centum, & ita in
Camera Imperiali iudicatũ annuat *Guglielm.*
deciſ. Spirenſ. 15. *part.* 2. & in Pedimontio ad
octo, vel minus pro centenario ait *Theſaur.*
forenſ. q. 32. *lib.* 1.

4 Sed quæritur, num contractus cenſualis cõ-
tra formam pragmaticæ factus vitietur ex pa-
cto vno illicito, vel tantum in ea parte, in qua
apparet defectus.

5 Certè variant in ſolutione huius dubij *DD.*
ſiquidèm aliqui negant, cœteri affirmant, *Ego*
autem diſtinctionis fœdere vtendo, affirmo,
6 quod vel pactum eſt contra ſubſtantiam con-
tractus, vel extra naturam contractus cenſua-
lis, ſi enim eſt contra ſubſtantiam, ex illo totus
contractus vitiatur, & redditur nullus à prin-
cipio, quia illud reſiſtit natiuitati contractus,
cum abſq; ſubſtantia conſiſtere nequeat, & il-
lius appoſitione contractus efficiatur nullus
7 *cap fin. de condit. appoſit.* Si autẽ pactũ ſit extra
naturam contractus cenſualis, & tali caſu vi-
tiatur pactum tantum, ſed non contractus, ita
vt illud habeatur pro non appoſito, & in reli-
quis cõtractus in ſuo robore manet *Seraphin.*
deciſ. 269 *par.* 1. *&* *deciſ.* 1431. *part.* 2. *Rota in*
Romana nullitatis cenſus 1583. *coràm Cantuc-*
cio, in alia Romana nullitatis coràm Corduba,
in Bononien. cenſus 1600. *coràm Eminentiſſimo*
Cardinali Pamphilio, & aliàs in vna nullius,
ſiue Meluicenſ. cenſus 27. *Martij* 1613. *coràm*
Illuſtriſsimo Domino Coccino Decano.

8 Sed non reticeam dicere, ſuprapoſita ceſſa-
re, quando pactum appoſitum in contractu
cenſus contra illius ſubſtantiam poteſt illum
transformare in alium contractum, ſiuè eiuſ-
dem, ſiuè alterius nominis, quo caſu ex adie-
ctione dicti pacti non vitiatur totus cõtractus
Milanenſ. deciſ. 2 *nu.* 24. *lib.* 2.

9 Et ex ſupradictis deſcendit, quod cõtractus
cenſualis conſtitutus ad decem pro centena-
rio tertiatim non eſt nullus, ſed moderandus
venit, tali modo, vt cenſus exigatur, niſi ſemel
in fine anni, *Rota in Bononien. cenſus corã Emi-*
nentiſsimo Cardinali Lancellotto, & in cit.
Bononien. cenſus 1600. *coràm Eminentiſsimo*
Cardinali Pamphilio, vbi eamdem probauit
ſententiam, *Caſtill. deciſ.* 132.

10 Ita quod firmabis regulam, omnia pacta
continentia vſuras vitiare contractus, quę ve-
rò continent iniuſtitiam vitiari, & haberi pro
non appoſitis, & reijci, vt cõtractus reducatur
ad æqualitatem, de quibus pactis in vtroquè
caſu te remitto ad *Theſaur. forenſ. q.* 69. *lib.* 1.

Autumat tamen nouiſſimè *Larrea deciſ.*
Granatenſ. diſput. 24. *nu.* 3. cẽſum excedentem
iuſtum pretium, vſurarium, & iniuſtum cẽſeri.

11 Cœterùm ad ornatum *verſic. ſpecialiter or-*
dinata inſurgit dubitatio, ſi cenſus poſſit con-
ſtitui ſuper omnibus bonis, nulla certa defini-
tione facta, & partem negatiuam fouet *Gaſ-*
par Theſaur. d. forenſ. q. 32. *nu.* 14. ſed generali
de conſuetudine contrarium eſſe cautum tra-
dit *Gayl. obſeruat.* 7. *lib.* 2. & vide *Theſaur. de-*
ciſ. 154. *num.* 3. & nouiter adeas *Merlin. con-*
trouerſ. 55. *nu.* 19. vbi etiam *nu.* 20. quod ſi cen-
12 ſus conſtituatur ſuper certa parte fundi eli-
genda, donec electio facta ſit, cenſus non ſub-
ſtinetur, licet quando corpus fundi certum
ſit, contrarium voluerit *Rot. deciſ.* 353. *inter no-*
uiſſ. collect. per Farin. par. 1.

13 Et quatenus in *hac pragmatica in* §. 3. in-
cip. *planè* cum §. *ſequent.* diſponitur, cõtractus
cenſuales eſſe exequendos etiam contra ter-
tios poſſeſſores.

Iunge pro coronide, quæ adnotant *Gama*
deciſ. Luſit. 13. *&* 145. nec non *Milanenſ. deciſ.*
1. *à nu.* 98. cum *ſeq. lib.* 2.

14 Et ad §. 5. incip. *qua quidẽ* quatènus ſtatui-
tur, ab executione, ſiuè condemnatione cen-
ſus debiti vigore cenſualis inſtrumenti appel-
lantẽ non audiri, iunge *Barz. deciſ. Bonon.* 56.
nu. 3. *&* 4.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus vitalitius ſoluitur ad rationem annuo-*
rum quatuordecim.
2 *Cenſus perſonalis iuridicè conſtitui poteſt.*
3 *Cenſus perſonalis eſt approbatus.*
4 *Bulla Pij V. non ſeruatur in Regno, ſed Bulla*
Nicolai V. nu. 5.
6 *Cenſus vitalitius, vel dicitur à vita, vel à victu.*
7 *Cenſus vitalitius reſpicit nonnullas conditiones.*
8 *Contractus reſciſſionum datur ob non ſolutio-*
nem cenſuum factam, & vide num. 9. 10. 11.
& 12.

De Cenſibus. Pragm. II.

Collectan. III.

NEl parlamento generale, &c.

1 Reducit cenſus vitalitios ad rationem an-
nuorum quatuordecim, etiam pro præterito,
ſublata ſolutione annuorum decem, & octo, &
viginti.

2 Ad cuius ornatum obſeruabis, iuridicè poſ-
ſe conſtitui huiuſmodi cenſum perſonalem,
quia ſi Principes tributa perſonalia licitè ſub-
ditis imponunt, & Vniuerſitates Ciuibus, vt
ſunt collectæ, quæ capitanter exiguntur, eadẽ
viget ratio, vt quis ſpontè valeat ſuper pro-
pria, vel aliena perſona cenſum perſonalem,
ſeù vitalitium conſtituere, nam ex ſua indu-
3 ſtria, quæ iudicatur fructifera poteſt cenſum
ipſum ſoluere, vt in Regno iam eſt ſopitum,
cùm in illo vigore pragmat. talis cenſus ſit iam
approbatus, itaut non veniant audiendi, qui
contrarium pro illius reprobatione aliud at-
tentauere, praxis enim iam exitum demon-
ſtrauit,

ſtrauit, & in dies demonſtrar, & hæc eſt vera,
4 & indubitata opinio, vbi *Bulla Pÿ V.* non ſer-
uatur, vt in hoc Regno, vt apud *Illuſtriſ. D.*
Epiſcop. Rice. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 33.
par. 4. & iuxta latiùs dicta per nos in particu-
lari deciſione inter *deciſ. Regiæ Audientiæ Apu-*
leæ, vbi quod ſeruatur *Bulla Nicolai V. inſer-*
5 *ta in pragmatica* 1. *hac eadem rubrica*, in qua
ſancitum eſt, obligari poſſe perſonas.

6 Qui cenſus vitalitius dicitur, vel à vita, vel à victu, pro quo diſſerit *Intrigliol. deciſ. 9. nu.* 16. vbi pariter tractat, quonam pacto huiuſmodi cenſus vitalitij æſtimentur, & varias DD. refert opiniones, vt latiùs *apud eum.*

7 Expoſcit autem cenſus vitalitius aliquas conditiones, nempè vt ematur iuſto pretio taxato à Summo Pontifice, & iuxta locorum conſuetudinem, cui ſtandum eſt, & ſic iuxta formam hic taxatam ad rationem quatuordecim annuorum, inſuper nè interueniat pactum ex parte emptoris, vt capitale ſuum ſit ſaluum, quia ſic eſſet contractus vſurarius, quoniam in hoc contractu cenſus vitalitij capitale eſt deperditum ex parte emptoris, & tandem, quod venditor facultatem habeat ſe redimendi ab onere dicti cenſus *Zacchias deciſ. 28. à nu. 20. cum ſeq. & deciſ. 48. nu.* 15. & vide concluſionibus deciſiuis probantem *Molfeſ. conſ. 8. inter comment. ad Conſuet. Neap.*

Sed deueniendo ad *text.* interpretationem, quatènus moderatio ſit, etiam reſpectu cenſuum præteritorum, iunge, neceſſarium fuiſſe id ſpecialiter exprimere, nam alias præteriti non ſubintelligerentur *Gayl obſeruat. 9. lib. 2.*

8 Num autem ob defectum ſolutionis talium cenſuum vitalitiorum licitum ſit reſcindere contractum cum coactione debitoris ad reſtituendam ſortem, negatiuè dicendum eſt, iuxta rem iudicatam à Sacro Conſilio ſub die 24. Decembris 1607. inter Eminentiſſimum q. Cardinalem Saulum, & Antonium Caracciolum in Bãca de Felice, refert nouiter *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo contractus vitalitius col. 1. fol.* 121.

9 Licet *Reg. Tapia in 4. part. Iur. Regni ſuper hac pragmatica ſub nu.* 124. affirmet, iudicatum in Sacro Conſilio, fuiſſe contractum vitalitium reſciſſum, & condemnatum debitorem cenſus ad ſortis principalis reſtitutionem, ex quo non ſoluerat cenſus decurſos.

Sed tu ne ex hac diſcrepantia titubãs eua-
10 des, reminiſcaris, in caſu iſto adfuiſſe pactum,
vt in caſu, quo annui reditus, ſuper quibus
erat conſtitutus cenſus redimerentur, & pe-
cunia illa conuerteretur in reemptionem hy-
pothecata, quare conuentus fuit condemna-
tus ad ſoluendum cenſum creditori, vita eius
durante, quod vt facilius in futurum fieri po-
tuiſſet, aſſignati fuere tot annui reditus ex
bonis ipſius vſq; ad ſummam cenſuum vendi-
torum tempore contractus.

11 Indè quamuis *Molfeſ. in conſ. 8. inter comm. ad Conſuetud. Neap.* affirmet fuiſſe deciſum, inſtrumentum cenſus vitalitij poſſe reſcindi ob tertias non ſolutas, tamen *in fine* annuit, audiuiſſe, in reclamatione fuiſſe reuocatum primum decretum Sacri Cõſilij, & fuiſſe prouiſum, eſſe ſoluendas tertias decurſas.

12 Et Curia Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapolis indiſtinctè ſolet practicare in non procedendo ad liquidationem inſtrumentorum cenſus vitalitij pro capitali, ob non ſolutionem tertiarum, refert *Genuen. in praxi cap. 15. nu. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Cenſus perpetui cum pacto redimendi quandocunq; empti à Regia Curia, & ab Vniuerſitatibus Regni reducuntur ad rationem ſeptem pro centenario, extinguendi autem ad vitam, ſiuè ad certum tempus ad decem pro centenario.*

De Cenſibus. Pragm. V.

Collectan. IV.

TRà le altre coſe, &c.

1 Habetur hic, cenſus perpetuos cum pacto redimendi quandocunq; emptos à Regia Curia, & ab Vniuerſitatibus Regni reducendos eſſe ad rationem ſeptem pro centenario, cenſus autem extinguendos ad vitam, ſiuè ad certum tempus ad decem ſolùm pro centenario reduci.

Adde pro confirmatione *Rot. in Eugubina cenſus 1596. coràm R. P. Litta*, vbi ſupradicta adamuſſim enunciare *in manuſcriptis* vidi.

Et vide ſi conferant tradita per *Gayl in obſeruat. Camer. Imperial. lib. 2. obſeruat.* 5.

SVMMARIVM.

1 *Remedium ceſſionis bonorum dicitur ſubſidiarium.*

2 *Effectus, quos producit remedium ceſſionis bonorum, vide nu. 3. 4. 5. & 6.*

7 *Lite pendente ſuper ceſſione exequutio fieri poteſt.*

8 *Cedens bonis nõ liberatur, quin ſoluat, ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit.*

9 *Ceſſio bonorum facta creditoribus conditionalibus non præiudicat.*

10 *Qui non admittantur ad ceſſionem bonorum, vide nu. 11. 12. 13. 14. & 15.*

16 *Ceſſioni bonorum renunciari non poteſt.*

17 *Bona cedentis quomodo inter creditores ſint diuidenda.*

18 *Ceſſio bonorum poteſt fieri per debitorem, ſi ſua culpa ad paupertatem deuenerit.*

19 *Ceſſio*

19 *Ceſſio bonorum non debet fieri cum ignominia.*
20 *An damnatus cauſa criminis ad ſolutionem pecuniæ poſſit cedere bonis.*
21 *Qui ſemel ceſſit bonis, iterùm cedere poteſt.*
Fallitus non poteſt ſoluere vni creditori in præiudicium aliorum, ibidem, dilatio quinquennalis non conceditur decoctoribus, ibidem.

De Ceſsione bonorum. Rubrica.

Collectan. I.

1 PRo coronide huius materiæ obſeruabis, ceſſionis bonorum remedium ſubſidiariũ dici, quod creditori oberato minimè creditur, niſi ante omnia conſtet de extrema, ſummaq; illius inopia *l.penult.& fin.ff.qui bon.ceder.poſſint, Afflict.decif.71.Viuius decif.529. Magon. decif.Lucenſ.*88.

2 Hoc enim remediũ tres producit effectus, quos refert *Rot.Roman.decif.31.de ſentent. & re iudicat.in antiquis.*

3 Et primò, liberat debitorem à carcere, & diſtrictione perſonali, non à liquidatione crediti, & expenſarum.

4 Secundò, quod cedens pro poſtea acquiſitis non tenetur erga creditores, niſi in quantum facere poteſt, atq; ita impeditur exigi in ſolidum, ſi ad pinguiorem fortunam peruenerit debitor cedens, quod intellige, niſi cedens ſubſtinuerit aliquam pęnam corporalem, vel ceſſionem fecerit modo ignominioſo, & cum vituperio, *Guid.Pap.in decif.* 343. tunc enim liberatur in totum.

5 Tertiò, facit ciuilem obligationem perimere, ſola naturali remanente, licèt contrarium *Chriſtinæus decif.Cur.Belgic.228. in princ.to.*1.

6 Quartò, cedens bonis ante illorum diſtributionem Dominus eſſe non deſinit *Capell. Tholoſ.decif.*134.

7 Inſuper ſcias, quod lite pendente ſuper ceſſione exequutio fieri poteſt *Capell. Tholoſ.decif.*28.

8 Item cedens bonis non liberatur, quin ſoluat, ſi ad pinguiorem fortunam deueniat, niſi cum infamiæ nota fieret, vt quia Anum ſuper lapide percuſſerit, iuxta conſuetudinem Curiarum Ciuitatis Lugduni, & aliorum locorũ, quoniam tunc etiam ſi ad pinguiorem fortunã deueniat, liberatur, vt apparet ex deciſione *Senat.Grationopolitani apud Guid.Pap.in decif.* 343.

9 Ceſſio bonorum facta creditoribus conditionalibus non præiudicat ex *decif. Rot. Rom.* 13.*de re iudicat.apud Achil.de Graſſ.*

10 Ad ceſſionem autem bonorum non admittitur qui habuit dilationem quinquennalem à Principe *Afflict.* qui ſic deciſum ait *decif.* 378. *Chriſtin.decif.Cur.Belgic.123.nu.17.vol.*4. vbi idem firmat reſpectu tutoris pro reliquorum reſtitutione, & reſpectu frumentarij debiti, dicens ſic iudicatum.

11 Sic etiam negans debitum non admittitur ad beneficium ceſſionis bonorum, vide *deciſionem Afflict.*296.

12 Ita pariter ſpoliator doloſus ad ceſſionis beneficium admitti petens non auditur, quoniam iuris remedium doloſo non competit, vt apparet ex deciſione *Rotæ Romanæ apud Verall in decif.183. par.*3. fraus enim à beneficio ceſſionis bonorum repellit *Bellamer.decif.*261 & vide *Giurb.decif.*41.

13 Nec ad ceſſionem bonorum admittitur debitor ex cauſa delicti, vt eſt deciſio Sacri Conſilij apud *Præſidem de Franch. in decif.*507. licet Fiſci debitor ex contractu admittatur ex *decif.Rot.Peruſ.32.apud Ludouic.*

14 Sic etiam ad ceſſionem non admittitur quis poſt ſententiam, vt iudicatum in Parlamento Tholoſano refert *Maynard.decif.17.part.*4.

15 Sic pariter nec ceſſio bonorum pro debito ex cauſa affictus gabellarum exiſtente inſtrumento guarentigiato ad formam Rit.M.C.V. contra hanc Ciuitatem Neapolis conceditur, vt iunctis Aulis deciſum per Sacrum Conſilium refert *Amat.conſ.50.vol.*1.

16 Nec ceſsioni autem bonorum renunciari poteſt ex *deciſione Grationopolitana* 212. *Guid. Pap.& deciſione Cameræ Imperialis Gayl.de pace publica cauſ.2.n.23. & Senatus Pedamontani apud Theſaur.in decif.*36. licet conſuetudo ſit in loco, quod renunciatio teneat per pactũ, quòd ceſsioni bonorũ renũciari poſsit ex *dec. Capell. Tholoſ.*61. & adde nouiſsimè *Chriſtin. d.decif.Cur.Belgic.228.à nu.5.to.*1. quem latiùs videas *decif.123.à nu.2.& nu.8.vol.*4.

17 Bona autem cedentis quomodo inter creditores ſint diſtribuenda, vide *decif. Franc. Marc.203.par.*1. vbi quod bonorum reductio ad manus Delphinales ceſsione pendente facienda eſt, mox ſinguli creditores in ſuo gradu collocandi ſunt.

Nihil autem penès debitorem remanere debet, ſed nudus, exceptis panniculis exulare, bona ità ſtatuto reducuntur, vt de fructibus, etiam creditoribus ſatisfiat.

18 Inſuper nota, quod ceſsio bonorum poteſt fieri per debitorem, ſi ſua culpa ad paupertatem deuenerit, vt deciſum in M.C. refert *Scaglion.in hac pragm.nu.*35.

Et ſcias etiam ſecundum *Vrſillum*, qui ſic
19 dicit ſe obtinuiſſe, quod ceſsio bonorum non debet fieri cum ingnominia, licèt apponatur clauſula in reſcriptis Principis, *dummodò ſuper ignominia non diſpenſetis*.

20 Sed an damnatus criminis cauſa ad pecuniæ ſolutionẽ pro damno, aut damni æſtimatione poſsit cedere bonis, quod ſic dicit deciſũ *Papon. Arreſtor. lib.10. tit.10. de ceſsion.des biens Arreſt.8. & lib.24.tit. des paines Arreſt.*10. Idẽque apud Pedamontanos receptum, atq; deci-

ſum

ſum fuiſſe teſtatur *Theſaur. deciſ.*187. *Peguer, deciſ.*6.*Boer.deciſ.*349. licèt contrarium nouiſſimè referat iudicatum in *Senat. Dolano Griuell.deciſ.*78. & priùs *Guid. Pap. deciſ.*211. & ambas opiniones refert nouiter *Chriſtin.deciſ. Cur. Belgic.* 228. *num.* 13. quatènus diſcutit, ſi ceſsio bonorum fieri poſsit in præiudicium Fiſci.

21 Qui ſemel autem ceſsit bonis, poteſt iterùm cedere *Phœb. deciſ.Luſitan.* 116.*to.* 2. vbi etiã, quod decoctor, ſeù ſallitus nequit vni creditorum ſoluere in præiudicium aliorũ, nec illi dilatio quinquennalis concedi poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani habent priuilegium, quod contra eos moratoria, & ceſsio bonorum non impetrentur, & amplia, nu.*2.3.4.5.*&* 6.

7 *Dilatoria, quæ contra creditores debitum petentes conceduntur, regulariter poſſunt à Principe concedi, & amplia, nu.*8.

9 *Quæ concluſio pluribus modis limitatur, nu.*11. 12.13.14.15.16.*&* 20.

10 *Princeps laicus nullam habet authoritatem ſuper iuramento.*

17 *Literæ moratoriæ ſemel ſunt concedendæ.*

18 *Nulla poteſt fieri exequutio pendente lite ſuper literis moratorijs.*

19 *In omnibus reſcriptis moratorijs tempus currit à die datæ, niſi Princeps expreſiè aliud voluerit.*

21 *Aduerſus inſtrumentum guarentigiatum poſſunt impetrari literæ moratoriæ.*

22 *Literæ quinquennales exigunt ſatiſdationem, & conſenſum maioris partis creditorum.*

23 *Dilata ſolutione debiti per literas dilatorias, etiam vſurarum exactio differenda eſt.*

24 *Literæ dilatoriæ non poſſunt impetrari ab emptore contra petitionem pretij.*

25 *Literæ dilatoriæ, quæ impediunt exactionem nõ impediunt compenſationem.*

26 *Literæ dilatoriæ proſunt etiam illi, qui in carceres iam detruſus ſit, & eius fideiuſſoribus, ſed non nocent ſuperuenientibus creditoribus, nu.*27.

28 *Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij poſſunt ſe tueri dilatione conceſſa defuncto.*

29 *Vltra quinquennium non poſſunt concedi dilatoriæ.*

30 *Etiam Vniuerſitatis nomine poſſunt dilatoriæ impetrari.*

31 *Qui non poteſt conueniri à ſuis creditoribus ob literas dilatorias, non eo minus debitores ſuos conuenire poteſt.*

32 *An dilatoriæ concedi poſsint ad inſtantiam creditorum Chirographariorum.*

33 *An dilatio conceſſa Principali, competat fideiuſſoribus.*

34 *An dilatio quinquennalis ſit concedenda debitori ad inſtantiam creditorum, & quomodo, & quibus creditoribus, num.* 35.37.*&* 38.

36 *An Epiſcopus poſsit concedere dilationem clericis debitoribus.*

39 *Differentias inter annalem & quinquennalem dilationem, vide per diſcurſum, nu.*40.41.42. 43.44.45.46.47.*&* 48.

49 *An dilatione pendente currant vſuræ.*

50 *In quo caſu poteſt retractari dilatoria conceſſa.*

De Ceſſione bonorum. Pragm. I.

Collectan. II.

LI Magnifici Eletti, &c.

1 Priuilegiantur Neapolitani, vt contra eos moratoriæ, & ceſſio bonorum non impetrentur pro penſionibus, & cenſibus eiſdem debitis, & impetratæ, quod non teneant. Tu poteris videre etiã *Capitulum* 31. *Regis Ferdinandi I. & c.*21. *&* 23. *Regis Federici, & Magni Capitanei c.*37. *D. Regis Catholici c.*13.*&* 64. & quid pendente dilationis quinquennalis lite, *c.* 60. *Ducis Oſſunæ.*

2 Ad materiam vide *Franch. in deciſione* 179. vbi dicit, priuilegium hoc Neapolitanis conceſſum procedere etiam in dilatione quinquennali.

3 Sed an hoc priuilegium habeant Caſalia Ciuitatis, dico, quod ſic, nam appellatione Ciuitatis veniunt Caſalia *Franch.deciſ.*129.

4 Nota etiam, quod guidaticum conceſſum alicui contra omnes creditores, exceptis ciuibus Neapolitanis, non extenditur contra creditorem, qui ex cõtinuo incolatu per decemnium erat effectus ciuis Neapolitanus, vt fuit deciſum in Sacro Conſ. Neapolitan. in cauſa Heliani Spinolæ contra Baronem Pulſani.

5 Quid autem, ſi mulier Neapolitana nubat extero, an adhùc retinebit priuilegium Neapolitanis conceſſum, *De Franch. deciſ.*416. tenuit, quod mulier quantumuis ciuis originaria alicuius loci nuptã extero perdat priuilegium proprij originis.

6 Amplia, *pragmat.* procedere etiam in caſu *Theſ. deciſ.* 182. & ad materiam vide *Ludouic. deciſ.Peruſ.*32. *& Guid. Pap. deciſ.*211.

Sed dum hic fit mentio moratoriæ, nõ inutile viſum eſt in ipſa materia moratoriæ, & ſaluiconductus cumulare omnes deciſiones ſparſim ſactas, ad ornatum præſertim *Ritus M.C.V.* 287.

7 Notare debes igitur primò, quod induciales literæ, ſeù dilatoriæ, quæ debitoribus contra creditores debitum petentes conceduntur, poſſunt à Principe regulariter concedi ad differendam ſolutionem debiti *tex.* ſunt aperti in *l. quoties, & l. vniuerſa C. de precibus Imperat. offerend.* vide *Theſaur. in deciſ.*186. vbi am-
8 pliat, quod huiuſmodi literæ etiam ſine peccato, & de honeſtate iuſtitiæ concedi poſsint con-

Digitized by Google

concurrentibus præcipuè magna difficultate,
nec non impoſſibilitate ſolutionis faciendæ,&
ſic dicit,Senatum cenſuiſſe.

Limitatur tamen iſta concluſio varijs mo-
dis.

9 Et primò, vt non procedat in debito inſtru-
mentario,& iurato, tunc enim,Principem hu-
iuſmodi literas induciales concedere minimè
poſſe communiter tradidere Scribẽtes, diſpo-
ſitio enim Principis generaliter loquens non
trahitur ad debitum iuratum, tum etiam,quia
10 laicus Princeps nullam habet authoritatem
ſuper iuramento,vide *Afflict.in deciſ.*5. vbi per
Sacrum Conſilium ex voto omnium Conſi-
liariorum, nemine diſcrepante, ita fuiſſe deci-
ſum atteſtatur, vide *Mohedan. in deciſ.* 5. *de*
*præſcript.Theſaur.in.deciſ.*186. vbi ſubdit, cum
hac opinione trãſiuiſſe Senatum, licet aſſerat,
aliter eſſe, vbi de conſuetudine aliud obſerua-
retur, videlicet, vt tales induciales literæ con-
cederentur, etiam contra debitum iuratum,
tunc enim non ſolum annales, ſed etiam bien-
nales,& quinquennales concedi à Principibus
ſolent,quia conſuetndo facit licitũ, quod alias
eſſet illicitum, ita quod legem vincere dicatur
ſecundum *Puteum in deciſ.*176. *lib.*3. & ſecun-
dum iſtam declarationem obſeruatur in no-
ſtro Regno. veteri conſuetudine, & ſic in Re-
gno Siciliæ, ſic in Aquitania teſtatur *Boer. dec.*
296.& apud Gallos ita pariter de conſuetudi-
ne obſeruatur, & de conſuetudine Cancella-
riæ, & Delphinatus, & Pariſijs teſtatur *Guid.*
*Pap.in deciſ.*97.& in Pedemontana patria tra-
dit *Theſaur.in d.deciſ.*186.

Limitatur ſecundò principaliter ſupradicta
11 Regula, quod non ſint concedendæ tales li-
teræ, ſi præceſſerit condemnatoria ſententia
in foro contentioſo, ſiue ſit ſententia Senatus,
vt per *Guid. Pap.in deciſ.*97. vbi pulchrè, ſiue
cuiuslibet alterius Iudicis,& vide *infra nu.*20.

12 Limitatur tertiò, vt videlicet huiuſmodi li-
teræ induciales, ſiue impetratæ, ſiue impetran-
dæ non proſint, quando expreſsè, & cum iu-
ramento illis renunciatum eſſet, nec ſanè mi-
rum, contra renunciationes enim,& præcipuè
abſq; pœna periurij non datur regreſſus, vide
*Theſaur. in deciſ.*186. vbi ſubdit, ita ſepiùs ſu-
per inobedientia huiuſmodi literarum per Se-
natum hoc in caſu ſe vidiſſe iudicatum, vbi de-
clarat, hoc procedere, niſi prius ipſemet debi-
tor, qui iurauit impetraſſet abſolutionem à iu-
ramento, tunc enim poſſet ipſis vti, etiam ſine
metu periurij.

13 Limitatur quartò, vbi debitum procedat ex
cauſa depoſiti, tũc enim huiuſmodi literæ mi-
nimè proſunt, *text.* eſt in *l. ſi quis vel pecunias*
C.depoſit.& ſequitur *Boer. in dec.*296. vbi ſub-
dit, ita de anno 1524. 3. Maij iudicatum fuiſſe,
*Franch.in deciſ.*151. vbi ita quoq; ſe referente
in Sacro Regio Conſilio fuiſſe iudicatum te-
ſtatur.

14 Limitatur quintò in caſibus Deciſions Sena
tus Sabaudiæ apud *Fabr.in deciſ.*20.*C.de prec.*
15 *Imp. offer.* vbi dicit, quod multi ſunt caſus, in
quibus moratoriarũ literarum vſus nullus eſt,
& primò, ſi quis ex delicto debitor ſit cõſtitu-
tus. Secundò, ſi poſt impetratas literas antè
oblatas literas nouos creditores quæſierit.
Tertiò, ſi iã cõdẽnatus ſit, ſiue à ſupremo Ma-
giſtratu, ſiue ab inferiore Iudice. Quartò, ſi de
iure, debitoq; feudali, aut emphyteuticario
agatur. Quintò, ſi de pretio, vel mercede rei
venditæ, aut locatæ, ex qua fructus emptor,
conductorve percipiat. Sextò, ſi debitum iura-
tum ſit, nec impetrata abſolutio proponatur.
Septimò, ſi contra pauperiorem beneficium
hoc imploretur. Octauò, ſi contra eum, cui ob
perſonalem operam aliquid debeatur. Nonò,
ſi contra Principem ipſum, vel Eccleſiam, vel
piam cauſam, vel pupillum. Decimò, ſi de dote
tractetur, ſiue ſoluenda, ſiue repetenda. Vnde-
cimò, ſi ageretur de depoſito reſtituẽdo. Duo-
decimò, ſi de pretio rerum comeſtibilium in
pleno, quod aiunt foro, Mercatuq; venditarũ.
Tertiodecimò, ſi impetrator huic priuilegio
renunciauerit. Quartodecimò, ſi non renun-
ciationis huius in reſcripto, & diſpenſatione
mentio expreſſa ſit. Quintodecimò, ſi iam ſe-
mel antea idem beneficium impetrauerit, ta-
metſi eo vſus non fuerit. Sextodecimò, ſi cum
extero, & mercatore tranſeunte contraxerit.
Decimoſeptimò, ſi cauere nullo modo velit,
ne iurato quidem. Decimo octauò, ſi deniq; in
annalis reſcripti impetratione nulla damni, &
calamitatis, quæ debitori ex caſu improuiſo,
& fortuito acciderit mentio fiat, aut ea cala-
mitas allegetur, quæ damnum ipſi ante de-
cemuium influxerit,& ita Senatum ſepiùs ob-
ſeruaſſe tradit.

16 Limita ſextò in debitis fiſcalibus, in qui-
bus dilatio quinquennalis nõ procedit, vt plu-
ries deciſum in Regia Camera dicit *Capiblãc.*
*de Baron.in prag.*8. *ſub nu.*145.

17 Animaduertendum, quod literæ moratoriæ
non niſi ſemel ſunt concedendæ, vt iudicatum
in eodem Senatu dicit *Faber in deciſ.*1.*C.eod.*
tit. de precib.Imperator.offerend.

18 Item nulla poteſt fieri executio pendente
lite ſuper literis moratorijs, ſed tempus inte-
rim currit à die datæ *idem Faber in deciſ.* 2. *C.*
eod.tit.

19 Inſuper in omnibus reſcriptis moratorijs
tempus currit à die datę, niſi Princeps expreſ-
sè aliud voluerit, vt apparet ex deciſione eiuſ-
dem Senatus apud *eundem Fabrum* in ordine
3.*C. eod. tit.* vide *Guid. Pap. in deciſ.* 109. vbi
quod à die conceſſionis,& quod ita ſeruat ſty-
lus Parlamenti.

20 Item contra ſententiam non poſſunt impe-
trari literæ dilatoriæ, niſi nouata ſit actio iudi-
cati *Idem Faber in deciſ.*4.*C.eod.tit.*

21 Item aduerſus inſtrumentum Guarentigia-
tum

tum poſſunt impetrari literæ moratoriæ, *idem Faber* dicens pariter in Senatu deciſum in *deciſ. 5. eod tit.*

22 Item literæ quinquennales exigunt ſatiſdationem, & conſenſum maioris partis creditorum, quæ maior pars accipienda eſt, nō ex numero creditorum, ſed debiti *Faber in deciſ. 6. eod. tit.* referens, ita iudicaſſe Senatum in relationibus reſcriptorum 7. Kal. Iunij 1590.

23 Nota pariter, quod dilata ſolutione debiti per literas dilatorias, etiam vſurarum executio differenda eſt, vt iudicauit idem Senatus in cauſa Sindicorum Camberienſium, & Ioannis de Conſtante 8. Idus Iunij 1591. teſte *Fabro in deciſ. 8. eod. tit.* & probauit latiſſimè, pluribus deciſionibus relatis *D. Io. Iac. Anichinus in tract. de præuent. inſtrum. ac de recta aduerſ. inſtr. præuen. rat. cap. 2. de effectib. præuent. inſtrum. quæſt. 2.* vbi tractat, an pendente iudicio præuentiouis poſſit inſtrumentum præſentari pro tertijs.

24 Nota etiam, quod contra petitionem pretij non poteſt emptor literas dilatorias impetrare, vt deciſum in eodem Senatu ſcribit *Faber in deciſ. 11. eod. tit.*

25 Et ſcias quoq;, quod literæ dilatoriæ, quæ impediunt exactionem, non tamen impediunt compenſationem, vt fuit tractatum in Pomeridiano Auditorio in cauſa Guglielmi de Marquis, & Salomonis Balmæ 13. Kalen. Ianuarij 1593. atteſtante ipſo quoq; *Fabro in deciſ. 13. eod. tit.*

26 Item literæ dilatoriæ proſunt debitori, etiā quòd in carceres iam detruſus ſit, eiuſq; fideiuſſoribus, vt iudicatum refert *idem Faber in deciſ. 14. eod. tit.*

27 Item nota, quod non nocent ſuperuenientibus creditoribus literæ dilatoriæ antea impetratæ *Faber deciſ. 16. eod. tit.*

28 Scias quoque, quod ſi moriatur debitor, cui fuit conceſſa dilatio infra tempus dilationis ſuperſtitibus hæredibus cum beneficio inuentarij, hi hæredes poſſunt ſe tueri dilatione cōceſſa deſuncto ad impediēdam bonorum illius venditionem *Franch. deciſ. 179.*

29 Vltra quinquennium dilatio moratoria cōcedi non poteſt, nè quidem à ſupremo Principe *Faber deciſ. 17. eod. tit. de precibus Imperat.*
30 *offerend.* Et etiam Vniuerſitatis nomine poſſunt literæ dilatoriæ impetrari, vt per eundem Senatum pro Vniuerſitate Sanctæ Helenæ de Milieres anno 1596. iudicatum recenſet *idem Faber in deciſ. 18. eo. tit.* vide etiam *Afflict. in deciſione 377.*

31 Qui non poteſt conueniri à ſuis creditoribus ob literas dilatoriales, nō eo minus debitores ſuos conuenire pōt *idem Faber in deciſ. 19. C. de precibus Imperat. offerend.* qui in *deciſ. 22.* dicit, ſepiùs iudicatū per Senatū, quod dilatoriæ literæ impediant ēt prouiſionalē adiudicationem, vt ita iudicatum in Senatu Pariſienſi refert *Rebuf. de liter. dilat glo. 1. art. 1. nu. 15.*

32 Sed an dilatio quinquēnalis, ſeù moratoria, aut ſaluusconductus concedi poſſit ad inſtantiam creditorum Chirographariorum contra hypothecarios, fuit deciſum, quod ſic *Scaglion. in Rit. M. C. V.* 283. & ſic audiui fuiſſe iudicatum in Sacro Conſilio de anno 1611. in cauſa Iulij Orlienza cum eius creditoribus, referente Regio Cōſiliario Vargas penès Actuarium Amatrudam.

33 Et an dilatio quinquennalis conceſſa Principali, competat eius fideiuſſoribus, communis DD. ſcola docet pro negatiua ſententia, niſi reus compareret in iudicio, & acciperet defenſionem fideiuſſoris, opponendo de priuilegio ſibi conceſſo, tunc enim ipſe Principalis comparendo, & ſumendo defenſionem pro fideiuſſore, faceret eum quinquennali dilatione gaudere, vt iudicatum in Sacro Regio Conſilio tradit *Vrſill. in deciſ. 288. ſub num. 1.* licet in facti contingentia audiui deciſum per Sacrum Conſilium poſt conceſſionem factā per idem Sacrum Conſilium debitori Sabati Traietto, conceſſiſſe eandem fideiuſſoribus dicti debitoris ſimpliciter, abſq; comparitione Principalis debitoris, aſſumentis iudicium defenſiuum pro eius fideiuſſoribus, referente Regio Conſiliario Areualo Sedeño in anno 1601. penès de Ferrarijs Actuarium. Vide tamen latiſſimè *Barz. in deciſ. Bonon. 77.* vbi latè defendit, fideiuſſorem non gaudere priuilegio hoc dilationis quinquennalis, nouiſſimè *Monach. in deciſ. Florent. 49.*

34 Sed quæro inſuper, an dilatio quinquennalis ſit concedenda debitori ad inſtantiam creditorum concurreutium, reſpuentibus alijs creditoribus minoribus in quantitate, inter quos extat clericus, petens remiſſionem ad Eccleſiaſticum; Fuit deciſum in Sacro Conſilio eſſe concedendam talem dilationem, nec aliter fuit facta remiſſio, vt tradit *Vrſillus in*
35 *deciſ. 380. nu. 7.* Et an ſit concedēda ad inſtantiam creditorum, qui tenent emptos annuos introitus cum pacto de retrouendendo, ſeruata forma Regiæ Pragmaticæ, dicas negatiuè, vt fuit deciſum in Sacro Conſilio ad relationem Reg. Conſiliarij de Conſtātio, ex quo ipſi non ſunt Domini, & patroni dictorum introituum, niſi pro tertijs maturatis tantum.

36 Sed an Epiſcopus poſſit concedere dilationem clericis debitoribus ad ſoluēdum eorum creditoribus triennalem, vel quinquennalem, vide affirmatiuè deciſum per *Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam penès D. Ricc. in deciſ. 97. par. 1.*

37 Et an huiuſmodi dilatio quinquennalis poſſit concedi ad inſtātiam dumtaxat debitorum, ignorantibus, & inuitis ipſiſmet creditoribus, vide *Viuium in deciſione 38.* vbi licet dilatio quinquennalis debitori concedatur ad inſtantiam creditorum concurrentium pro maiori

quan-

quantitate, cumuloq; crediti, in tantum, quod ea ipſa dilatio tunc elargitur, etiam reluctantibus, ſeù inuitis alijs creditoribus non concurrentibus pro eorundem minori ſumma crediti, qui itidem meritò condemnantur ad concurrendum, vt per *Præſid. de Franch. in deciſ.* 82. tamen in Regia Capitanatæ, Apuleæ, & Comitatus Moliſij Audientia, & in Sacra Regia Audientia Terræ Bari non tantum ſemel dilatio iſta quinquennalis extitit conceſſa quoque ad inſtantiam debitorum.

38 Sed quæres etiam, an maior pars creditorum in præiudicium minoris partis poſsit remittere creditum, vel dilationem concedere ipſimet debitori, vide *Mar. Anton. Maceratenſ. var. reſol. cap.* 18. *lib.* 2. vbi cũ in vna Dominorum de Albizis fuiſſet de his dubitatum, dicit reſoluiſſe negatiuè.

39 Quæ autem differentiæ inter annalem, & quinquennalem dilationem ſint, vide Deciſionem Senatus Sabaudiæ apud *Fabrum in deciſ.* 21. *C. de precibus Imperat. offerend.* vbi quod inter annalem, & quinquennalem dilationem multæ ſunt differentiæ, ſed hæ præcipuè. In

40 annalibus literis impetrandis ſufficit præſtari cautionem iuratoriam, tunc cùm ijs impetrãs vtitur, non cùm eas impetrat, in quinquẽnali-

41 bus verò requiritur ſatiſdatio, aut pignoribus caueatur de ſoluendo in fine quinquennij, & quidem eo tempore, quo reſcriptum impetra-

42 tur. Secundò in literis annalibus non requiritur conſenſus creditorum, aut maioris partis. In quinquennalibus requiritur, & quidem, ita vt in eam rem creditores omnes, dummodo, qui in eodem loco, & territorio ſint, coaduna-

43 ri oporteat. Tertiò in quinquennalibus cogitur debitor fateri, & agnoſcere debita omnia, eaque ſpecialiter exprimere, in annalibus verò

44 non. Item impetratio quinquennalium excludit beneficium ceſsionis bonorum, impetratio

45 autem annalium ſecus. Item annales literas inducit ratio miſerationis ex cauſa damni fortuiti præcedentis. Quinquennales verò conſenſus ſolus maioris partis creditorum. Item

46 qui annales impetrauit, ſufficit, vt per iuſiurandum proprium purget ſe de dolo malo, nec auditur aduerſarius, ſi dolum contra probare velit, dum ne euidenter falſa ſit cauſa, ex qua literæ conceſſæ ſunt. In quinquennalibus verò, quia maioris præiudicij ſunt, probatio in contrarium admittẽda eſt, ſi fortè creditores, qui conſenſiſſe proponuntur ficti, & ſimulati eſſe dicantur, aut per vim, dolumque adducti,

47 vt conſenſerint. Item in annalibus non ſufficit allegari quemlibet caſum, ſed eum, qui poſt contractum debitum, & à decennio proximo contigerit, citra culpam debitoris. In quennalibus verò, nec de damno diſputatur, nec proinde, quonam ex caſu damnum emerſerit. Deniq; contra literas quinquennales aliæ impe-

48 trari poſſunt, per quas Principis beneficium ex iuſta cauſa reuocetur, vt puta ſi Principi obreptum proponatur, contra annales verò nunquam, & ita Senatus ſepius iudicauit, vt per *eundem Fabr. vbi ſupra.*

49 Sed an dilatione pendente à Principe conceſſa currant vſuræ, vide *Maſtrill. in deciſ.* 16. vbi dicit diſtinguendo, quod aut hoc eſt expreſſum in dilatione, & currũt vſuræ, aut verò non eſt expreſſum, & tũc, aut antea currebant vſuræ, aut non, ſi currebant, & tunc adhuc currere intra dilationem, nè Principis reſcriptum taliter interpretetur, quod diſpendium afferat creditori in iure iam quæſito, vbi autem prius cucurriſſent vſuræ, nec nunc inciperent, quia ex mora non poſſunt incipere deberi, quæ non poteſt committi ſtante dilatione prædicta, & iuxta hanc diſtinctionem refert deciſum.

50 Et vtrum conceſsionis dilationis quinquẽnalis ſententia ad inſtantiam creditorum concurrentium in beneficium debitoris contra non concurrentes poſsit retractari ad inſtantiam vnius ex creditoribus non concurrentibus ex cauſa penſionis domus, ſi tranſitum fecerit in rem iudicatam. Affirmatiuè fuit deciſum in M.C.V. & ſic fuit confirmatum in S.C. in cauſa creditorum Anelli de Rocco in Banca de Turino in anno 1612. & ſic debitor non vſus eſt ipſa dilatione. Nota autem obiter, quod tutor vnus ex duobus, qui inſolidum acceperunt, quilibet obligationem à debitore pupilli non poteſt prorogare terminum ſolutionis debitori, altero tutore inſcio, aut inuito *De Franch. deciſ.* 281.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio bonorum non admittitur pro debito contracto infra annum, ſed quid ſi notatum eſt debitum antiquum, nu.* 7.

2 *Ceſſione bonorum non gaudet negans debitum.*

3 *Regula, quod filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit conueniendus ſit tantum in id, quod facere poteſt, fallit in doloſè verſato, nu.* 4

5 *Doloſus debitor inſolidum tenetur, nec priuilegio, deducto ne egeat fruitur.*

6 *Si quis infra annum imploret ceſſionis bonorum beneficium, à quo excludatur vigore huius pragmaticæ, vlterius non poterit admitti ad tale beneficium, etiam ſi illud imploret denuò poſt annum per nouum libellum.*

De Ceſſione bonorum. Pragm. II.

Collectan. III.

PEr quãto ſiamo informati, &c.

1 Statuit, ceſsionem bonorum nõ admitti pro debito contracto infra annũ, & meritò ſecundùm

dùm *tandem Pragmaticam*, quia multi contrahunt debita animo fraudandi, fraus enim nemini debet patrocinari, vnde meritò videmus, quòd omnes debitores, qui dolosè, & animo fraudandi eorum creditores dilapidãt eorum bona, aut aliter dolo verſantur, non gaudent hoc beneficio ceſſionis bonorum, quocunque tẽpore illud implorauerint. *Bellamer.in deciſ.*261.*&* vide *Veral. in deciſ.*183.
2 *par.*3. & hinc ceſſione bonorum non gaudet negans debitum *Afflict.deciſ.*196.& hinc licet
3 filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit in id, quod facere poteſt conueniẽdus eſt, nec carceratur, *l.*2.*&* *toto titulo,ff.&* *C.quod cum eo, Afflict.deciſ.*308. *Franc. deciſ.*70. *deciſ.*164. 181.*&* 221. *Amat.deciſ.*16. *Giurba.in deciſ.*42.
4 tamen hoc fallit, quotieſcunque filiusfamilias eſſet in dolo verſatus, nam beneficio prædicto non gaudet, *l.ſed & ſi interdum,& l.eum, qui ff.quod cum eo,Caroc.deciſ* 1.*Giurb.in deciſ.*
5 43. vbi quod non eſt mirum, nam doloſus debitor inſolidum tenetur, nec priuilegio deducto ne egeat fruitur *Puteus deciſione* 251. *&* *deciſ.*394.*par.*1. *Macerat.in deciſ.ſiue reſolu.*41 *lib.*1.ex quo meritò *Giurb.in deciſ*41. firmat, ceſſionis bonorum beneficium non habere tales debitores doloſos, & fraudulentos, *vt ſupra* etiam firmauimus.

Et ſcias, ex hac *pragmatica* reſultare, quod
6 ſi quis infra annum imploret hoc beneficium, à quo excludatur vigore *huius Pragmatica* nõ poterit vlterius admitti ad hoc beneficium, etiam ſi illud imploret denuò poſt annum per nouum libellum, & principalem petitionem, quia eo ipſo, quod petijt ſemel infra annum, illa fraus iã detecta eſt, vt fuit deciſum in Sacro Cõſilio in cauſa ceſſionis bonorũ Ioſephi Battimelli die 22.Septembris 1614. referente Conſiliario Salinas, & aliàs fuit deciſum per Sacrum Cõſilium ſub die 13. Februarij 1615. penes Actuarium de Ferrarijs.

7 Sed quæro, quid ſi antiquum creditum nouatum eſt per creditorem cum debitore, & ſic nouata eſt prima actio, & nouum eſt confectũ inſtrumentum, an nouum dicatur debitum, ita quod ſi eſt infra annum, reſpectu illius cedere non poſſit, vel potius antiquum iudicari debeat, vt ceſſio operetur effectũ reſpectu illius.

Ego cùm habuiſſem in facto determinaui, minimè iudicari nouum debitum, ſed antiquum, & conſequenter non obſtare diſpoſitionem *huius Pragmatica*, Ita quod debitor fuit admiſſus ad bonorũ ceſſionem, quod notabis, nam eſt nouum, & pulchrum, & deinde fic fui certioratus decretum fuiſſe in Magna Curia Vicariæ annis elapſis.

SVMMARIVM.

1 *Chirurgi volentes curare vulnera propria tenentur quoque denunciare iuxta formam Pragmatica.*

2 *Chirurgi non tenentur denunciare ante medicamenta præſtita, ſi vulnera indigent celeri curatione.*

3 *Parte vulnerata referente delictũ cum ſuis qualitatibus, & querelante, Chirurgi non tenentur denunciare.*

4 *Si Iudex ſtatim commiſſo delicto cœpit diligentẽ informationem, Medici excuſantur a pœna Pragmatica, niſi denũciauerint & ſic ſi vulnus eſſet modicum num.*5.

6 *Chirurgi denunciantes tenentur denunciare veram qualitatem vulnerum.*

De Chirurgis, & Barbitonſoribus. Prag. I.

Collectan. I.

Conſiderato, che al ſpeſſo, &c.

Mandatur hic, quòd Medici, Chirurgi, Barbitonſores, & aliæ quæuis perſonæ nequeant vulnera curare, & medicare, niſi prius facta relatione Regenti M.C.V. de vulnere.

1 Amplia, diſpoſitionem *huius Pragmatica* procedere ſi ipſi Chirurgi eſſent offenſi, vel vulnerati, & vellent eorum vulnera curare, cùm teneantur quoque denunciare, vt in facto euenit hic Neap. de anno 1619. & fuit obſeruatum.

2 Limita tamen, diſpoſitionem *Pragmatica* non procedere ſi poſt pręſtita medicamenta in caſu neceſſitatis, in quo vulnus eget celeri curatione Medicus retulerit Curiæ, non obſtante quòd *pragmatica iſta* mandat referri ante præſtationem medicamentorum, vt in facto obtinui de anno 1610. in perſonam cuiuſdam Barbitonſoris, neceſſitas enim non habet legem, ex traditis latè *per Vrſium in deciſ.*323.& ita indiſtinctè practicatur.

3 Limita ſecundò, nõ procedere, quãdo Pars vulnerata, & offenſa expoſuit querelam, & detulit delictum cum omnibus ſuis qualitatibus, vt in facto obtinui in perſonam N. Medici Chirurgi, quem excuſaui a pena præfatæ *pragmatica*.

4 Limita tertiò, quando Iudex ſtatim commiſſo delicto acceſſit ad offẽſum, & cœpit informationem, quia ſtante præuentione non incidunt iſti in pœnam non reuelantes, vt in facto fuit obſeruatum de anno 1621. de menſe Maij, cùm in celebratione feſtiuitatis Sanctorum in Eccleſia Diuę Mariæ Sanitatis huius Ciuitatis Neap. ſuperueniſſet rumor magnus, & eſſent quidam vulnerati.

5 Limita quartò in vulneribus modicis, cùm vulneris appellatione nõ veniat leuis cutis ruptura, & verba de vulnere diſponentia non comprehendũt modica, tali modo, vt obligatus denunciare percuſſiones ſanguinolentas, excuſatur non denunciando modicas ſciſſuras *Leo deciſ.Rota Valentiæ* 113.*num.*16.*lib.*1.

O & in

& in terminis *huius Pragmaticæ* ita iudicatũ per M.C.V. retulimus *Forenſ. quæſt.* 24. *p.* 1. vbi copioſè hanc tutati ſumus ſententiam.

6 Et hac occaſione obſeruabis ex cõmuni *DD.* ſententia, Medicorum relationi, & eorũ iudicio relinqui, quid vulneris lethalis appellatione veniat, quòd dum iſti Chirurgi, & Barbitonſores reuelant vulnera, debent veram qualitatem vulnerum referre, & ſi in eorum relationibus vulnus nõ lethale dixerint lethale, vel è contrà, pœna falſi tenẽtur *ad tex. in l. duobus* §. 1. *ff. de iureiur.* quòd vidi diſceptari in Magna Curia in relatione vulneris illati in perſonam Iulij Cæſaris Bianci, licet non fuerit capta reſolutio, quia Partes non inſtetere amplius, & Fiſcus nec curauit proſequi.

SVMMARIVM.

1 Citatio qualiter eſſe debeat, vt valeat, et quid cõtinere debeat num. 3.

Sed an cauſam continere debeat num. 5. Et in ciuilibus an ſit inſerendus libellus n. 7. Et an requiratur cauſa, & de iure communi n. 8.

2 Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa.

4 Citatio non eſt de ſubſtantia in criminalibus, & vbi Iudex procedit ex officio.

6 Regij Offitiales delinquentes in officijs ſubditis Regijs Audientijs, per illas nec citari poſſunt ad informandum, nec vocari.

9 Citatio debet continere locum, qui ſi ſit inboneſtus, vel non tutus, citatus comparere non tenetur, etiam ſi promittatur ſecuritas, vel ſaluusconductus n. 10. Sed an hoc caſu ſit mittendus excuſator, & appellandum, quia locus non ſit tutus n. 11.

12 Citatio debet fieri cum congruo tempore dilationis, & non appoſito termino, intelligitur vt citatus congruo tempore compareat n. 13. & vide n. 17. In Regno tempus apponitur in citatione, habita ratione ad diſtantiam loci n. 14. & poſt terminum accuſantur contumaciæ, & quo ordine n. 15.

16 Citando extra Regnum aſſignantur 60. dies ad comparendum.

18 Citationis copia danda eſt etiam ſi citatus non petat.

19 Citatio in quolibet negotio, & cauſa requiritur, Sed an in notorijs nu. 20. Requiritur in ſententijs Summi Pontificis, & Imperatoris n. 21. Intellige vt n. 22. Item in cauſis ſummarijs, & in quibus proceditur omiſſo iuris ordine, & ſine figura iudicij n. 23.

24 Citatio an requiratur in actibus extraiudicialibus.

Requiritur, quando tractatur de eijciendo iniuſto detentore à poſſeſſione n. 25.

In prorogatione compromiſſi n. 26. in retractatione ſententiæ n. 27. Et eo caſu quando ſit citandus Iudex, qui eam protulit n. 28.

29 Citatio an debeat interuenire in abſolutione à iuramento.

30 Citatio an requiratur antequã fiat ſequeſtrũ. Requiritur in teſtium receptione n. 31. Et quare, & an cum recipiuntur teſtes ad futuram rei memoriã n. 36. vbi quando requiritur citatio de perſona hoc caſu.

32 Citatus ad videndum iuramenta teſtium quando comparere debet.

33 Citatio requiritur quando producũtur inſtrumenta, & ſcripturæ ad probandum, & quare n. 34. & 72. & quando n. 35.

37 Citatio an, & quando requiratur in exẽplatione inſtrumẽti, vel priuilegij, quid ſi exẽplaretur à ſubſtituto Notarij n. 38. quid ſi de conſuetudine hoc caſu citatio ſit ſublata, vt eſt in Regno noſtro n. 39.

40 Citatio nõ requiritur quando extrahitur copia ab Archiuio.

41 Citatio requiritur, vt quis declaretur excõmunicatus, vel incidiſſe in pœnã ipſo iure n. 42. & in deciſione nullitatis proceſſus nu. 44. Intellige tamen, vt n. 45.

43 Citatio Partis an &, quando requiratur cum tractatur de interpretatione reſcripti, vel priuilegij Principis.

46 Citatio Partis requiritur quando eſt concedenda reſtitutio in integrum.

47 Citatio requiritur in deſertionis cauſa declaratione, & ſententia, niſi Iudex ad quẽ declaret n. 48 vel cũ declaratur deſerta appellatio ab interloquutoria n. 49. Et vide praxim Regni Neap. circa deſertionẽ appellationis n. 50.

51 Citatio requiritur quando eſſet diſmembranda Eccleſia.

Item in reuocatione attentatorum n. 52.

In venditione pignoris n. 53. Licet quando capiuntur non requiratur n. 54. & quare n. 55.

In delatione iuramenti ſuppletorij Partis n. 56.

57 Citatus ad diem non iuridicam cum nõ cenſeatur citatus ad diem ſequentem iuridicã, debet iterum citari, alias actus eſſet nullus.

58 Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, aliàs eſſet nulla, etiam ſi eſſet in fauorem illius, qui non fuit citatus, limita in decreto interloquutorio, & parui momẽti n. 61. Quid ſi ſententia diffinitiua ſit facta vtraque Parte præſente n. 70.

59 Formula Rotæ Romanæ in citando ad ſententiam, & ad quid proſit n. 60.

62 Citatio ad ſententiam facta domi ſi ſemel antea fuiſſet facta perſonaliter, & citatus comparuiſſet, eſt valida.

63 Citatio in beneficialibus ſufficit ad audiendam ſententiã ſimpliciter eſſe Parti notificatã, in prophanis verò debet continere peremptoriũ.

64 Citatus ad ſententiã ſi ſit infirmus debet mittere excuſatorem, & quid hoc caſu ſit probandum num. 65.

66 Citatio ad ſententiã ſi ſit pro tali die cũ clauſula, cum continuatione dierum ſequentium, & horarum quomodo intelligatur, & quanto tempore duret n. 67.

68 Citatio ad ſententiam non ſit in Sacro

Conſil.

Conſ. Neapolitano, & quid fiat loco eius, & in Camera Impiriali num. 69.

71 Citatio ſi ſit facta, quod Pars veniat ad audiendam intentionem Iudicis, & in illo termino Iudex proferat, ſententia eſt nulla.

73 Citatio requiritur ad dicendum contra commiſſionem, contra articulos, videndum iurare teſtes, & ad dandum interrogatoria.

Item in oblatione, & proteſtatione facienda, eſtò quòd ſit facta in actis, n. 74.

75 Citatio non exigitur, quando citandus eſt præſens in iudicio, quid ſi præſens ſit in iudicio pro alia cauſa num. 76.

Neque in capiendo debitore ſuſpecto de fuga, vel receptione teſtium, vt committatur captura num. 77.

Item cùm non principaliter, ſed ſecundariò de intereſſe citandi ageretur.

79 Citatio non requiritur cùm alicui examinatio committitur, an aliquis idoneus, & dignus ſit, & in exequutore ingratioſis num. 80.

81 In exequutione ſententiæ intellige vt num. 82. etiam ſi tractetur de exequutione ſententiæ, quæ fecit tranſitum in rem iudicatam n. 83.

84 Citatio non requitur, quando citatus dixiſſet nolle comparere.

85 Exequutor Apoſtolicus non tenetur citare Partem aduerſam, & quare.

86 Citatio non exigitur ſi Iudex velit interdicere adminiſtrationem bonorum furioſo.

Nec cum Iudici conſtat, aſſenſionem citando non competere, & ius non ſpectare num. 87.

Si tamen hoc notoriè conſtet n. 88.

89 Citatio non requiritur vbi nulla requiritur cauſæ cognitio.

90 Appellans à decreto interloquutorio citari non debet, & poteſt ad vlteriora procedi abſque citatione.

91 Pars ſi Iudici licentiam dediſſet, vt ad omnes, & ſingulos actus etiam ſententia incluſa ſine citatione Partis procedere poſſet, citatio non exigitur in examinatione teſtium, & ferenda ſententia.

92 Iudex poteſt examinare articulos, an ſint impertinentes abſque citatione Partis.

93 Citatio non requiritur in ſpoliato, qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramentum.

Nec in capiendo debitore ob pactum de capiendo, & conſtitutione præcarij, ex quibus contra tertium poſſeſſorem non liquidato negotio, nec citata Parte captura conceditur n. 94.

In collatione beneficij n. 95.

In inſufflatione ſpiritus vitæ n 96.

In actu, in quo terminus ad illum faciendum eſt aſſignatus n. 97.

In Clericatu demonſtrando coram Iudice laico à Clerico accuſato, vel carcerato n. 98.

In citato ſemel de perſona n. 99.

100 Citatio non requiritur, cùm quis vigore inſtrumenti petit Familiam Curiæ, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quã propria authoritate capere poterat.

Nec in permutatione, quam facit Ordinarius de Iurepatronatus ſpectante ad præſentationem Patroni laici, & quare n. 101.

Cùm teſtis declarat dictum ſuum obſcurum n. 102. quod in vita Parte fieri poteſt n. 103.

Nec in capienda poſſeſſione vigore pacti de retrouendendo, ſi ſemel citatus, quòd retrouendat ſit renitens n 104.

105 Teſtamentum cùm declaratur inofficioſum, legatarij non ſunt citandi.

106 Citatio per edictum contra quos fiat, quare ſic dicatur, & vbi affigenda nu. 107. Poteſt fieri contra vagabundum etiam Clericum, & tunc vbi affigenda num. 108. Contra latitantem n. 110.

Non fit, quando conſtat, citandum eſſe in certo loco num. 109.

Quot teſtes in eius affixione requirantur, & quo tempore affigi debeat n 111.

Fit etiam, quando eſt facta nominatio ad beneficium, ſiuè Iuspatronatus Eccleſiaſticum num. 112.

Eſt neceſſaria, quando aditur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, & quare n. 113.

114 Citatio per edictum contra intereſſe prætendentes requiritur, dum reaſſumitur inſtrumentum, vel fit copia inſtrumenti cancellati.

115 Citatus per edictum, vel per controdictas dicitur fictus contumax, & refectis expenſis debet audiri, etiam contra rem iudicatam.

116 Abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo non debet citari per edictum, ſed citatione ordinaria.

De Citationibus, Edictis, alijſque Reſcriptis tàm in Regno, quàm extrà Regnum. Rubrica.

Collectanea I.

AD huius Rubricæ enucleationẽ præmitto,
1 quòd ad hoc vt citatio valeat, citati nomẽ, & cognomẽ certũ eſſe debet, *Gayl. obſ. 49.*
2 *lib. 1.* & ad ſententiã debet eſſe præciſa *Rota in moderniſſimis* edita in hoc Anno 1636. *decis. 240.*
3 Et citatio continere debet nomen illius, ad cuius inſtantiam emanat citatio, *Puteus deciſ. 132. lib. 1. & deciſ. 212. lib. 2. idem Gayl. obſeru. 50. eod. lib. 1.* vbi, quòd in criminalibus, & in
4 cauſis, in quibus ex officio Iudex procedit, nõ ſolùm non eſt de ſubſtantia, ſed debet abſque Partis inſtantia ob publicã vtilitatem citare, & in Regno inſtante, vel non inſtante Parte citationes in cauſis criminalibus expediuntur, & firmantur per Iudices, *vt in prag. n. 3. incipit Quoniam hucuſque ſub hac eadem rubrica.*
5 Item citatio continere debet cauſam, ob quam quis citatur, *Myſinger. obſeru. 85. cent. 5.*

Gayl. obſeruat. 51. *lib.* 1. *Viuius deciſ* 64. *num.* 8.
6 vbi, quòd in varijs cauſis ità vidit annullatas
in Regio Collaterali Conſilio, & in Magna
Curia Vicariæ quam plures citationes ex de-
fectu cauſæ, in illis nõ expreſſæ, allegat ex De-
ciſionarijs *Verall deciſ.* 115 *lib.* 1. & recenſet,
quòd licèt in Regijs Audiẽtijs vſurpatũ ſit vo-
cari Regios Officiales delinquẽtes in locis ſu-
biectis mediãtibus Regijs literis, vt cõparere
deberent pro ſeruitio Regis ipſis cõferendo,
tamen habito recurſu ad ipſum Collaterale
Conſilium, ſemper vidiſſe reuocatas literas
memoratas, tùm ex defectu cauſæ nõ expreſ-
ſæ, tùm etiam ex prohibitione facta eiſdem
Regijs Audientijs per prædictum Regium
Collaterale Conſilium de non procedendo
contra ipſos Regios Officiales ad actum cita-
tionis ad informandum, vel carcerationis, in-
conſulto Domino Prorege, de quo latius *in*
noſtra deciſ. Regia Audientia Apuleæ. . . . Et ita
indiſtinctè ſeruatur.
7 Subintellige, in ciuilibus in citatione inſe-
rendum fore libellum, quod non eſt neceſſe,
ſed eſſet pro maiori cautela, cùm cauſam in
genere exprimere ſufficiat, explicitè tamen, vt
vtimur in hoc Regno, in quo libellus primò
producitur, in quo Pars petit, quod ſibi debe-
ri aſſerit, ſuper quo in calce, vel cum ipſius in-
ſertione ſit citatio Partis, quòd conuẽtus ve-
niat ad dicendum, opponendum, & allegan-
dum quid quid dicere, opponere, & allegare
voluerit aduerſus petita, ex quibus Pars va-
leat deliberare, an velit cedere, vel contẽdere,
vt in *Pragm. Regis Ferdinandi* incipit *Diſpen-*
dia litium infra de ordin. iud.
8 Sufficit enim, vt ibi talis qualis petitio, &
cauſa, & Pars valeat reſpondere, nàm de iure
communi citatio etiam in ciuilibus ſine cauſa
procedit, *Afflict. deciſ.* 294. *Minſinger obſeruat.*
85. *cent.* 5. referens, in Camera Imperiali ſuffi-
cere in genere cauſam exprimere, vt tradit
etiam *Vrnis pract. obſeruat. tit.* 59. *obſeruat.* 4.
& vide *Puteum in deciſ.* 213. *lib.* 1.
9 Inſuper citatio debet continere locum, in
quo citandus comparere debet, *Verall. deciſ.*
274 *lib.* 3. *Gayl. obſeruat* 51. *lib.* 1. vbi, quòd ſi
locus ſit inhoneſtus, vel non tutus, citatus
comparere non tenetur, *cap. accedens il ſecõdo.*
vt lit. non conteſtat. Affl. deciſ. 289. *Miſinger.*
obſer. 43 *cent.* 2. *Rot. diuerſ. deciſ.* 132. *tom.* 2.
Oportet enim, tutum eſſe locum, in quo Li-
tigãtes, & ipſorum Aduocati, Procuratores,
ſimileſque tutò conſiſtere, & ad quem tutum
etiam commeare poſſint.
10 Quinimò etiam ſi concederetur ſecuritas,
vel ſaluusconductus, non debet ei credere, &
comparere, cùm ſit promiſſio fragilis à pro-
mittentibus *Franc. Marc deciſ* 76. *vol.* 2. im-
11 mò debet mittere excuſatorem ad allegandũ
locum nõ tutum, & petere, quòd ſibi aſſigne-
tur locus tutus, & ſi denegatur, debet appel-
lare, *Rot. in antiquis deciſ.* 15. & *deciſ.* 60.
12 Item citatio debet fieri cum congruo tem-
pore dilationis ad comparendum, & ideò in
citatione Iudex, vt illa ſubſiſtat apponere de-
bet, *Afflict deciſ.* 124. *Caſſador. deciſ.* 3. *de donat.*
Arumæus deciſ. 11.
13 Et etiam ſi fieret citatio abſque alio termi-
no, intelligitur, vt citatus congruo tempore
compareat, ità quòd cum quodam tempera-
mento præſtare poſſit, *Pute dec.* 150. *lib.* 3. *Cre-*
ſcent. deciſ. 6. *de dol. & contumac. Capell. Tholoſ.*
dec. 302. *Verall. deciſ.* 361. *par.* 2 *Boer deciſ* 239.
14 Vnde meritò in hoc Regno Neapolitano
ſeruatur, in citatione Iudices congruum
tempus apponere, ſeruata diſtantia loci, &
longinquitate itineris dicitur, quòd intra ſex,
15 vel decem dies compareat, & ipſo citãdo in-
timato expectetur, donec labatur vltima illius
temporis hora, quo elapſo ſequenti die ſi non
erit feſtiuus, incuſatur prima cõtumacia, poſt-
modum labuntur tres alij dies, ſiuè feriati, vel
non feriati, & quinto die accuſatur, ſi non eſt
feriatus vltima contumacia.
16 Si autem citandus quis eſſet extra Regnũ,
vbi degat, aſſignantur dies ſexaginta, quibus
elapſis accuſantur contumaciæ ordine præ-
dicto, vigore *Conſtitutionis Regni Edictorum.*
17 Quòd ſi citatio facta fuerit non appoſita
die, qua citatus comparere debeat, intelligen-
da eſt, vt veniat ad primam, vel quantò citius
comparere debeat, *Balb. dec.* 406. *Put. dec.* 212.
lib. 2. *Capell. Tholoſ. deciſ.* 303. & *Arumæus*
deciſ 11.
18 Item citationis copia citato dari debet,
Creſcent. deciſ. 1. *de dolo, & cõtumac. Rot. diuerſ.*
deciſ. 772. *tom.* 3. vbi diſponit, dãdam eſſe etiã
ſi non petatur.
19 Citatio autem in quolibet negotio, & cau-
ſa requiritur, *l. de vnaquoq; ff. de re iudicat.* &
ità fuiſſe determinatum in Parlamento Del-
phinali teſtatur *Franc. Marc. dec.* 393. notant
etiam *Cauale in deciſ. Riuizanen.* 11. *Faber in*
deciſ. Senat. Sabaudiæ 16. *tit.* 17.
20 Ex hac tamen cõcluſione ſic firmata dubi-
tatur, an in notorijs requiratur citatio, & affir-
matiuè referunt deciſũ *Bellon. in dec. Genuenſ.*
104. *Vigel. dec.* 6. *cent.* 6. quibus non defuerunt
ex Deciſionarijs cõtrarium ſentiẽtes, & quòd
in notorijs non requiratur citatio voluerunt
Gram. in dec. 36. & 65. *Caſſad. dec.* 5. *de pẽſion.*
vbi videtur, has contrarias ſententias concor-
dare, dùm dicit, quòd vbi conſtat competere
alicui defenſionem, & cauſam, quę poſſet ex-
cuſari, quòd notorium nõ ſit, & quòd defenſio
competat, & tunc citatio requiritur, aut è cõ-
tra non competere defenſionem, & tunc ci-
tatio non exigitur, *Caſſad. dec.* 2. *tit. de iudic.*
21 Requiritur inſuper citatio in ſentẽtijs pro-
cedentibus à Summo Pontifice, vel Impera-
tore, aliàs ſententia illorum eſſet nulla, *Gra-*
maticus deciſ. 105. *Boer. deciſ.* 247. & ita
obſer-

obſeruarunt *Pius V. & Sixtus V. Pontifices*
Maximi, qui antequam priuarent Regno An-
glico, & inueſtirent de eo Philippum Regem
22 Catholicum, Eliſabetham citarunt, & monue-
runt, ſecus tamen eſt, ſi de poteſtatis plenitu-
dine Princeps procederet, & ſententiam fer-
ret, quia tunc abſque citatione valebit, vt vo-
luit *Gramat. deciſ.* 65. vide etiam *Capyc. dec.* 69.
23 Itē requiritur citatio in cauſis ſummarijs,
& in quibus proceditur omiſſo iuris ordine,
& ſine iudicij figura, *Capyc. deciſ.* 1. *Cacher. dec.*
79. *Cartar. deciſ. Genuenſ.* 21. *Gratian. deciſ.*
Marchiæ 231. *Milanenſ. deciſ. Siciliæ* 21.
24 Item in actibus extraiudicialibus requiri-
tur etiam citatio, vt deciſum refert *Creſcent.*
in deciſ. 12. *tit. de priuileg.*
Contrarium tamen tenuit *Rot. in nouiſ.*
deciſ. 355. & certè in actibus extraiudiciali-
bus ſi eſſet facienda citatio, eſſet neceſſe habe-
re poteſtatem, & Iudicem eſſe, ergo ſi fieret
citatio, actus iudicialis diceretur, & in extra-
iudicialibus locum minimè habet citatio.
25 Eſt etenim neceſſaria citatio, quando tra-
ctatur de eijciēdo aliquo illicito, & iniuſto de-
tentore à poſſeſſione, *Rot. in antiquis deciſ.* 5.
tit. de reſtit. ſpoliat. Magonius deciſ. Floren. 120.
Balb. deciſ. 245.
26 Exigitur etiam citatio in prorogatione cō-
promiſſi, aliàs prorogatio eſſet nulla, *Boer.*
deciſ. 283. & ita pluries fuit prouiſum in Sacro
Regio Conſilio, vt per *Capyc. in deciſ.* 93.
27 Inſuper requiritur citatio Iudicis, quando
tractatur de reuocatione, ſiuè retractatione
ſententiæ à Iudice prolatæ, vt tenet *Boer. dec.*
Burdegalen. 259. vbi dicit, tunc demum citan-
28 dum fore Iudicem, quando ageretur de pęna
Iudici infligenda pro ſententia per eum pro-
lata, *Capell. Tholoſ. deciſ.* 277.
29 Itē citatio debet interuenire in abſolutio-
ne à iuramento, vt voluerunt *Guid. Pap. deciſ.*
Grationopolit. 140. & 225. *Rot. in antiquis dec.*
767. *Gayl. obſeruat.* 22. *lib.* 1.
Contrariam tamē opinionem, quod in im-
petrāda abſolutione, ſiuè habilitatione, & re-
laxatione à iuramento nō requiratur citatio,
tenuerunt *Afflict. in deciſ.* 322. *Ludouic in*
deciſ. Peruſin. 18. *Triuiſan. in deciſ. Rot. Venet.*
64. *lib.* 1. *Bellon. in deciſ. Genuenſ.* 193. & ita
practicari in Curia Archiepiſcopali Neap. pa-
tet apud *Epiſcop. Ricc. deciſ.* 88. *part.* 2.
Sed intellige, quod ſi peteretur abſolutio à
iuramento quaſi præparatoria ad finem agē-
di, & excipiendi tantum, ne illis obſtet iura-
mentum, & periurium, iſto caſu vt poſſit de-
tegere turpitudinem contractus, & fraudem,
vel quid ſimile, citatio non requiritur,
& ità ſcribit *Afflict. d. deciſ.* 322. & *Valaſc.*
deciſ. 130.
30 Requiritur etenim citatio antequam fiet
aliqua ſequeſtratio, vt fuiſſe in Senatu Pari-
ſienſi deciſum, & decretum refert *Rebuff. ad*
Conſtit. Galliæ tom. 3 *tit. de ſequeſtr. art.* 1. *glo.* 1
vbi dicit, hoc procedere, quādo aliquis timor
ſcādali ſubeſſet, quia ſi ſcandalū nō timeretur,
tūc citatio nō neceſſaria foret, *Raud. in dec.* 24.
31 Neceſſaria eſt etenim citatio in teſtium re-
ceptione, quoniam examinari nequeunt, niſi
parte citata ad illorum iuramenta videndum,
Gayl. obſeruat. 102. *lib.* 1. *Cacher. deciſ Pedemon.*
79. *Chartar. deciſ. Genuen.* 21. *Afflict. deciſ.* 39.
Cotta in deciſ. nouiſ. Rom. 64. *lib.* 1. *volum.* 1.
Blanchet. in d. dec nouiſ. Rom. 311. *eod. lib.* 1. &
Fabius dec. 1. *lib.* 3. *vol.* 3. *Grati. dec. Marcb.* 231.
32 Sed quod talis citatus ad videndum indu-
ctionem, & iuramenta teſtium non teneatur,
niſi vltima die comparere, cum citatus de-
beat eſſe contumax in illo actu, voluit *Verall.*
deciſ. 101. *lib.* 1.
33 Exigitur etiam citatio, quando producun-
tur inſtrumenta, & ſcripturæ ad probandum,
34 quia quoad probationem in præiudiciū Par-
tis faciēdam Pars vocanda eſt, *Gayl. obſeruat.*
107. *lib.* 1. *Rot. in nouiſ. deciſ.* 10. vbi procedit
35 præfata concluſio, ſi contra Partem in vim
probationis inſtrumentorum, & ſcripturarū
productio facta fuerit, ſecus ſi ad Iudicis tan-
tum inſtructionem, vel ad alium finem, *Guid.*
Pap. in deciſ. 241.
36 Inſuper requiritur citatio in recipiendis
teſtibus ad perpetuam futuræ rei memoriā,
qui recipi nequeunt, niſi citata parte, *Gayl.*
obſeruat 94. dicens, quod quando acciderit
quemlibet citari pro examinandis teſtibus ad
futuram memoriam, quod Pars ſi non eſt in
loco longinquo debet perſonaliter citari, ità
Mynſinger obſeru. 49. *cent.* 4.
37 Neceſſe eſt enim citationem adeſſe in exē-
plarione inſtrumenti, vel priuilegij Partis,
vt voluit *Rot. in antiquis deciſ.* 47. & 390. ſi ve-
rò eſſet periculum in mora, poſſet exempla-
tio fieri abſque citatione, *Eadē Rot. apud Bel-*
lamer. in deciſ. 230. quando tamen exemplatio
inſtrumenti fieret ab alio Notario, vel Tabel-
lione, qui non confeciſſet, nec rogatus fuiſſet
de inſtrumento, eo enim caſu requiritur Par-
tis citatio, *Eadem Rot. in deciſ.* 10 *in nouis.*
38 Quinimò abſque citatione ſufficeret fieri à
ſubſtituto in locū illius *Rot. diuerſ. deciſ.* 906.
vol. 3.
39 Neque requiritur Partis citatio, quando
per conſuetudinē hoc eſſet ſublatum, vt opti-
mè Parlamentum Delphinale decreuit apud
Franc. Marc. in deciſ. 70. & in hoc Regno eſt
talis conſuetudo.
40 Sic pariter non exigitur citatio, quando
copia extraheretur ab Archiuio, vt tenet *de*
Franchis in deciſ. 207.
41 Item citatio interuenire debet, dum peti-
tur, quem declarari incurriſſe in excōmunica
tionē, ſiuè in canonē, vt fiat denūciatio, & eui-
tetur à Xp̄i fidelibus, *Rot. in antiquis dec.* 504.
& *in nouiſ.* 54.

Sic pariter dum eſt facienda declaratio, ali
42 quem incurriſſe in pœnam ipſo iure, iſta enim
declaratio non poteſt fieri ſine Partis citatio-
ne, *Capell. Thoſ. deciſ.* 440

43 Exigitur enim citatio Partis, quando tra-
ctatur de interpretatione reſcripti, vel priui-
legij Principis, vt voluit *Gramat. in deciſ.* 65.

Quod limita, ſi Princeps non in iudicij for-
mam aditus, interpretatus fuerit priuilegium,
quia eo caſu non exigitur citatio, *Guid. Pap. deciſ.* 70.

44 Requiritur etiam citatio in deciſione nul-
litatis proceſſus, aliàs declaratio non valeret,
Rot. in nouiſ. deciſ. 340.

45 Hoc tamen procedit, quando principaliter
nullitas proponitur, non autem quando inci-
denter principaliter in ea requiritur tela. &
ordo iudiciarius, & ſententia ſuper illa feren
da habet vim diffinitiuæ, & idcirco Partis ci-
tatio neceſſaria erit, *Eadem Rot. in nouiſ. dec.* 13. *deciſ.* 37. *& deciſ* 85. *Guid. Pap. in deciſ. Grationopol.* 220

46 Inſuper exigitur citatio Partis, quando cō-
cedenda eſt in integrum reſtitutio, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 9. dum dicit abſentem per contu-
maciam, præſupponendo citationem præceſ
ſiſſe, *Guid. Pap deciſ Grationop.* 143.

47 Item oportet interuenire citationem in
legitima probatione effectualis deſertionis
cauſæ, & in ſententia lata ſuper deſertione ip-
ſius appellationis, *Rot. in nouiſ deciſ.* 424.

48 Secus tamen eſt, ſi declaratio fieret per Iu
dicem, ad quem fuit appellatum, quæ appella-
tio ſit deſerta, tunc enim non exigitur Partis
citatio, *Caſſad. dec.* 6 *de cauſ poſſeſſ & propriet.*

49 Nec enim Partis citatio exigitur in deſer
tione appellationis ab interlocutoria, vt vo-
luit *Seraphin. in deciſ* 300. & in hoc Regno
50 Neapolitano habemus practicam, quod Iudex
ad quem videat, quo tempore ſit appellatio
introducta, & videns, deſertam eſſe appella-
tionem, per ſuum decretum pronunciat de
ſertionē appellationis, quod decretum non
legitur, ſed expeditur per prouiſiones directas
Iudiei à quo fuit appellatum cum inſertione
decreti, & ordinat, quod ſtante appellationis
deſertione, ſuam exequatur ſententiam, & itá
quotidie ſeruatur *per Ritum M. C. V.* 294. &
arbitror ideò non legi decretum, quaſi non ſit
Iudex, cùm per deſertionem Iudex ad quem
non ſit Iudex, ſed ipſo iure cauſa reuertitur ad
Iudicem à quo fuit appellatum, *Gayl. obſeruat.* 137. *lib.* 1.

51 Item quando eſſet diſmembranda Eccleſia,
debet citari, & vocari Rector, vel Beneficia-
rius ipſius Eccleſiæ, *Rot. in nouiſ. in deciſ.* 219.
52 etiam in reuocatione attentatorum, licet fiat
reuocatio in præiudicium tertij, quia ille etiā
eſſet citandus, *Rot. in antiq. dec.* 85. *& dec.* 400.

53 Inſuper in vēditione pignoris, quando cre-
ditor vellet vendere rem pignoratam, debet
citari debitor, & ſic in venditione pignoris re-
quiritur citatio Partis debitricis, *Affl. dec.* 358.
54 *Guid. Pap. deciſ.* 329. licet quando capiuntur,
nulla Partis citatio exigatur, *Gama in deciſ. Luſitan.* 203.

55 Et ratio eſt, quia captura illorum fit per or-
dinem Iudicis oretenus in cauſis modici mo-
menti, vel per literas exequutoriales, ad inſtā-
tiam Partis per Iudicem relaxatas, & expe-
ditas, & tales literæ exequutoriales loco ſūt
citationis, cum Iudicis mandato, atque autho-
ritate per actum iudicialem capiantur, quan-
do verò venduntur, vel Parti adiudicantur,
tunc citatio neceſſaria eſt, quia tractatur de
alienatione totius dominij, & itá loquitur
Balb. in deciſ. 180. *Faber deciſ.* 12. *tit.* 2.

56 Citatio tamen debet interuenire, dum de-
ferendum eſt iuramentum ſuppletorium Par-
ti, *Capyc. in deciſ.* 35. & ſi quis citatus fuerit ad
57 diem minimè iuridicam, cùm non cenſeatur
citatus ad diem ſequentem iuridicam, qua die
ſequenti iuridica ſi actus fieret abſque noua
Partis citatione erit nullus, & ideò requiritur
alia citatio ad validitatem actus, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 172. vbi dicit, illam citationem primam
circumductam eſſe, & ideò aliam nouam re-
quiri, voluit etiam *Guid. Pap. in deciſ.* 542.

58 Eſt etiam neceſſaria citatio ad ſententiam
proferendam, aliàs eſſet nulla, *Rot. in antiq. deciſ.* 369 *& in nouiſ. deciſ.* 48. vbi etiam ſi eſ-
ſet in fauorem illius, qui non fuit citatus, quia
adhuc ſententia eſſet nulla *Afflict. deciſ* 379.

59 Et ſigna, quòd quando in Rota Romana
fit citatio ad ſententiam, dicere ſolent, ad cō-
cludendum, & audiendam ſententiam, nihilo-
minus cùm hoc de iure cautum non reperia-
tur, niſi de ſtylo, ſufficiet tamen ſi citatio dice-
ret ad ſententiam, vt voluit *Creſcent. deciſ.* 3.
60 *tit. de dol. & contumac.* ſed tamen facta cita-
tione ad ſententiam cum illis verbis, ad con-
cludendum, deſeruiet, quod nō poſſet per Iu-
dicem concluſio reuocari, *vt per Bellamer. in deciſ.* 55. *&* 57.

61 Hæc tamen citatio ad ſententiam non re-
quiritur in ſententia, & decreto interlocuto-
rio in fauorem abſentis prolato, vel ſit parui
præiudicij, quæ prolata abſque citatione vali-
da eſt, *Gayl. obſeruat.* 109. *lib.* 1. & etiam ſi cita-
62 tio facta fuiſſet domi ad ſententiam, ſi ſemel
fuiſſet antea perſonaliter citatus, & ſemel cō-
paruiſſet, citatio eſſet valida, *Rot. in antiq. dec.* 396. *& in nouiſ. dec.* 48. quos confirmauit iterū
Rota apud Puteum in deciſ. 279. *lib.* 2. *Verall. deciſ.* 117. *lib.* 1.

63 In beneficialibus autem ſufficit, talem cita-
tionem ad audiendam ſententiam ſimpliciter
eſſe Parti notificatam, in profanis verò debet
cōtinere perēptorium, *Rot. in nouiſ. dec.* 145.
64 Sed quando citatus ad ſententiam eſſet in-
firmus, debet mittere ad denunciandum infir-
65 mitatē, *Balb. deciſ.* 16. & non ſolùm eſt probā-
dum

dum impedimentum, ſed quód ob dictum im-
pedimentum ſtetit, quód verè comparuiſſet,
idem Balb. in deciſ. 346.

Si tamen citatio ad ſententiam eſt pro tali
65 die cum clauſula, *cum diebus; & horis ſequen-
tibus*, intelligo, quod debet proferri illo die,
vel alio immediatè ſequenti, aliàs ſi proferre-
tur alio die, vigore dictæ clauſulæ nimium va-
gæ, & incertæ eſſet ſententia nulla, & ideò re-
quiritur noua citatio, quia illa clauſula indu-
ceret quandam ſeruitutis ſpeciem, vt obliga-
ret omni die ibidem adeſſe, *Creſcent. deciſ.* 11.
tit. de dol. & contumac. Mohedan. deciſ. 4. *tit. de
teſtibus, Puteus deciſ.* 258. *lib.* 1. *& deciſ.* 152.
lib. 2. *Viuius deciſ.* 154. *Verall. deciſ.* 108. *lib.* 1.
& deciſ. 274. *&* 293 *lib.* 3.

67 Attamen, quód ſimilis citatio ſubſtineatur
ſaltem duobus diebus, voluit *Rot. Diuerſ. in
deciſ.* 311. *vol.* 1.

68 Hæc autem citatio ad ſententiam non fit
in Sacro Regio Conſilio Neapolitano, ſed tã-
tummodò concluſo proceſſu ad Partis inſtã-
tiam fit monitio, ſinè mandatum per Conſil.
cauſæ Commiſſarium ad dicendum, & allegã-
69 dum, *Afflict. deciſ.* 281. & hoc ſimiliter ordine
quaſi ſimili eſt in iudicijs, & ſententijs Came-
ræ Imperialis, in qua non fit niſi vnica citatio
ad totam cauſam, & ex illa proceditur ad diffi-
nitionem, *Gayl. obſeruat.* 109 *lib.* 1.

70 Licet nec obſtaret, quód ſententia eſſet la-
ta abſque tali præuia citatione, vtraque Parte
præsẽte, quia valeret sẽtẽtia, *Balb. in dec.* 409.

71 Sed quid ſi eſſet facta citatio, quód Pars ve-
niat ad audiendam Iudicis intentionem, & Iu
dex det in illo termino ſententiam, an ſenten-
tia valebit, deciſũ fuit negatiuè, quia eſſet abſ-
que citatione, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 341.

72 Eſt etiam neceſſaria citatio in productione
inſtrumentorum, & ſcripturarum in cauſa,
quia dicunt eſſe ex ſubſtantialibus, *Bellamer.
deciſ.* 27. *Caſſad. deciſ.* 8. *de reſcrip. Verall. dec.* 99.
lib. 2. *& deciſ.* 117. *lib.* 3. *Caualcan. in deciſ. Fi-
uizanen.* 21. *par.* 1. quos ſequitur *Viuius in
deciſ.* 118.

73 Item debet interuenire citatio ad dicendũ
contra cõmiſſionem, contra articulos, viden-
dum iurare teſtes, & ad dandum interrogato-
ria, *Rot. diuerſ. deciſ.* 64. *tom.* 1. *poſt Caſſad. in
deciſ.* 1. *tit. de except. Verall. deciſ.* 125. *lib* 3.

74 Requiritur etenim citatio in oblatione, &
proteſtatione facienda, eſto quód ſit facta in
actis, *Caſſad. deciſ* 7. *tit. de appellat. Caſar de
Graſſ. in deciſ. Rot. Rom.* 328 *lib.* 1. *vol.* 1.

Non ab re, & extra materiam eſſet adduce-
re hic multos caſus, in quibus citatio minimè
neceſſaria eſt, cùm ſupra plures alios retule-
rim, in quibus exigi citationem latè patuit.

75 Principaliter ſcias igitur, quod citatio non
exigitur, quando citandus eſt præſens in iudi-
cio, *Rot in nouiſ. deciſ.* 10. *& deciſ.* 372. *Gayl.
obſeruat.* 48. *& obſeruat.* 51. *lib.* 1. *Miſinger.
obſeruat* 6. *cent.* 6 *Coler. in deciſ. German.* 103.
76 *& deciſ.* 142. *Balb. deciſ* 372. ſed præſens in
iudicio pro alio cauſa debet citari, *Capyc. dec.*
34. *num.* 8 & quando eſt actus, qui non citato
nullum affert prçiudicium, cum inde damnum
aliquod non patiatur, non eſt neceſſaria cita-
tio, *Balb. in deciſ.* 258.

77 Neque requiritur citatio in capiendo de-
bitore ſuſpecto de fuga, in quo fiunt duo ſin-
gularia, vnum quód proceditur ad capturam
perſonæ, & eſt realis citatio, alterum verò
quód recipiuntur teſtes, vt poſſit captura cõ-
mitti, & abſente, & non citata Parte fieri poſ-
ſunt, *Vigel. deciſ.* 7. *cent* 6.

78 Sic etiam non requiritur citatio, vbi prin-
cipaliter de præiudicio eius, qui citandus nõ
eſſet, ſed ſecũdariò, acceſſoriè, & in conſequẽ-
tiam ageretur, *Capyc deciſ.* 107.

79 Nec exigitur citatio aliqua, cùm alicui exa-
minatio committitur, an aliquis idoneus, &
dignus ſit, puta ſi idoneum, & dignum repe-
rient, *Rot. in antiquis deciſ.* 685. vbi dicit, quód
ea verba monitionem, non conditionem ſa-
80 piunt, & ità in ſimili exequutore in gratioſis
vocationẽ Partis nõ requiri ſcripſit *Bellamer.
deciſ.* 4.

81 Item nec requiritur citatio in executione
ſententiæ latæ, vt voluit *Rot. in nouiſ. in deciſ.*
183. *& deciſ.* 155. *Guid. Pap. in deciſ Gratianop.*
329 *Vigel deciſ.* 12. *cent.* 6. quod procedit, dũ-
82 modo fiat exequutio ſuper illa re, ſuper qua
eſt prolata ſẽtẽtia, *Rot in antiq. dec.* 73 *Caſſad.
deciſ* 6. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* vbi teſtatur
83 de communi, & etiam ſi tractatur de execu-
tione ſententiæ, quæ fecit tranſitum in rem
iudicatã, ſine citatione aliqua exequi poteſt,
Rot in nouiſ. deciſ. 149.

84 Inſuper non eſt neceſſaria citatio, quando
citatus dixiſſet nolle comparere, quia tunc
vlterius citandus non erit, *Rot. in nouiſ. deciſ.*
49. *Vigel. deciſ* 21. *cent.* 6. *Boer. deciſ.* 206.

85 Executor Apoſtolicus nec etiam tenetur
citare Partem aduerſam, quia cùm ſit merus
exequutor non procedit per viam diſcepta-
tionis, & ita decreuit *Rot. Rom. in nouiſ.
deciſ* 349.

86 Nec exigitur citatio, dũ Iudex velit inter-
dicere adminiſtrationem bonorum furioſo,
vel lex ipſo iure interdicat, illum citare non
tenetur *Chartar. in deciſ. Genuenſ* 93.

87 Item nec eſt neceſſaria citatio, cùm noto-
riè conſtat Iudici citando, aliquam defenſio-
nem non ſpectare, ac nullum ei ius compete-
re, *Afflict. deciſ.* 182 *Gramat. deciſ.* 65. *Rot. in
nouiſ. deciſ.* 58. *Maſtrill. in deciſ. Sicilia* 82.

88 Et nota contrarium, ſi non eſſet notorium,
quia ad hoc vt poſſit procedi Parte non cita-
ta contra eam, cui conſtet defenſionem, vel
ius nõ competere hoc debere, notorium eſſe,
89 *Balb. deciſ* 258. & in cauſis, in quibus nulla
requiritur cauſæ cognitio, nec etiam requiri-
tur

tur aliqua citatio, *Gama deciſ. Luſitan.* 60.

90 Inſuper appellans à decreto interloquutorio amplius citari non debet, & poteſt ad vlteriora procedi abſq; citatione, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 93. & quando Pars licentiam Iudici dediſſet, vt ad omnes, & ſingulos actus, etiam ſententia incluſa, ſine Partis citatione procedere poſſet, quia non ſolùm teſtes, Parte non citata; ſed etiam expedire cauſam, & ſententiare ſine citatione poſſet, *Rot. diuerſ. deciſ.* 415. *vol.* 1. & Iudex examinando articulos, vtrum ſint pertinentes, vel impertinentes, non debet citare, quia examinare poteſt abſque citatione, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 93.

91

92

93 Neque requiritur citatio in ſpoliato, ſecùdùm caſum *in cap. fin. de eo, quod met cauſ.* qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramẽtũ, Partis citatione nulla exacta, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 157 *Eadẽ in antiquis deciſ.* 409. *Bellamer. deciſ.* 579.

94 Item in capiendo debitore ob pactum de capiendo, & conſtitutione præcarij, ex quibus contra poſſeſſorem tertium, negotio non liquidato, non citatum captura conceditur, *Guid. Pap. in deciſ. Gratianop.* 159.

95 Inſuper nec in collatione beneficij, in qua Partis alicuius citatio non exigitur, *Rot. diuer. deciſ.* 309. *volum.* 1. & beneficium ſaltẽ debet vacare de iure, licet nõ vacet de facto, vt voluit *Bellamer. in deciſ.* 85.

96 Nec etiam exigitur citatio in inſufflatione ſpiritus vitæ, quam facit Princeps, cauſæ in ſtantia perempta, *Capyc. deciſ.* 165.

97 Neque pariter eſt neceſſaria citatio in actu, in quo terminus ad illum faciendum eſt conſtitutus, & aſſignatus, quia ſi à ſtatuto, ſtatutum infra terminum fiat abſque citatione, ſtatuto ſatisfactum erit, ita *Caſſad. deciſ.* 2. *tit. de penſ.*

98 Inſuper quando Clericus reperitur carceratus à Iudice Laico, accuſatus de delicto, volens enim oſtendere ſe Clericũ, & de clericatu docere, Pars citanda non erit, quia clericatus cùm ſit docendus coram Epiſcopo, corã Laico nõ dicitur fieri in vim plenæ probationis, ſed potius inſtructionis, *Guid. Pap. deciſ.* 138 *Rot. in nouiſ. dec.* 202. *de Franch. dec.* 329.

99 Nec etiam in illo, qui citatus fuit de perſona prima vice, quia etiam ſi poſtmodum aliæ citationes requirerentur, amplius citatio non exigitur, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 33.

100 Item cùm quis vigore inſtrumenti peteret familiam Poteſtatis, vel Officialis, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quam propria authoritate capere poterat, idque ſine Partis citatione, *Afflict. deciſ.* 326. *Vitius deciſ.* 44 *& deciſ.* 177.

101 Nec in permutatione, quam facit Ordinarius de iurepatronatus ſpectante ad præſentationem Patroni Laici exigitur citatio, quia ſpreto, non vocato, nec citato patrono permutatio valida eſt, *Rot. in nouiſ. dec.* 307. *Guid. Pap. deciſ.* 374. *Capell. Tholoſ. in deciſ.* 107. *Bellamer. deciſ.* 87. *& deciſ.* 177.

102 Inſuper cùm teſtis primo loco examinatus, & poſtmodum dictum ſuum obſcurum declarare vellet, in tali declaratione citatio Partis non eſt neceſſaria, *Caſar. de Graſſ. in dec. Rom.* 592. *lib.* 1. *volum.* 1. vbi dicit, etiam inuita Parte

103 hoc fieri poſſe, & etiã quando cauſa eſt deuoluta per appellationem non requiruntur tres, vel quatuor citationes, quæ per Audientiam fieri ſolent de ſubſtantia cauſæ, quamuis eſſent ad benè eſſe, quia deuolutio vim habet citationis, *Rot. in antiquis deciſ.* 8. *Rot. diuerſ. deciſ.* 1008. vbi dicit, vnicam ſufficere, *Verall. deciſ.* 107. *lib.* 1.

104 Nec in illo, qui obtinuit decretum, quòd fiat retrouenditio per emptorem vigore pacti, & ipſo per citationem interpellato, vt veniret ad conficiendum inſtrumentum retrouenditionis, ſiuè retractus, ſeruata forma decreti, vel ſententiæ, quia in caſu renitentiæ datur authoritas capiendi poſſeſſionem, & aſſociatio ſine alia citatione conceditur, *Magonius deciſ. Florent.* 120.

105 Denique non requiritur citatio, quando declaratur teſtamẽtum inofficioſum, eo enim caſu legatarij non ſunt citandi, *Balb. dec.* 245.

106 Pro coronide autem *Conſtitutionis Regni incip. Edictorum* ſcias, quòd citatio per edictum ſit contra intereſſe prætendentes, diciturque per edictum, quia præponitur in albo, ſiuè in muro, vt fieri ſolebant Prætorum edicta, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 367. nec illa eſt difficilis *Rota diuerſ. in moderniſſimis de hoc Anno* 1636. *deciſ.* 65. *num.* 21.

107 Nota tamen, quòd talis citatio debet affigi poſt illius publicationem in albo, ſiuè in locis vicinis citato, in quibus veriſimiliter citãdi notitiam habere poſſint, *Caſſador. deciſ.* 4. *tit. de dol. & contumac. & deciſ.* 1. *tit. de appellat.* & non ſolùm debet legi ſimilis citatio, & publicari in vno loco, ſed in pluribus, ſaltem duobus, vel tribus, & ità voluit *Rot. in nouiſ. deciſ.* 79. & in antiquis *deciſ.* 522. *Gayl. obſeruat.* 57. *lib.* 1. vbi inquit, in Camera Imperiali dari ſupplicem libellum, in quo exprimere debet Pars ſupplicans ad minus tria loca vicina domicilio citandi, vel quòd hoc ſit in Cancellaria facturus, deſiere tamen affigi, & affixam dimitti, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 223. *Rot. diuerſ. deciſ.* 260. *&* 268. *tom.* 3. *Bellamer. deciſ.* 538. & non ſolùm hæc citatio requirit affixionẽ, ſed etiã, vt relinquatur copia Parti, aliter eſt nulla, *Rot. in nouiſ. deciſ.* 223. *Verall. dec.* 109. *lib.* 1. *Rot. diuerſ. deciſ.* 773 *part.* 3.

108 Poteſt etiam hæc citatio fieri contra vagabundum non habentem Ciuitatem permanentem, nec certum domicilium, quia tunc publicatur, legitur, & affigitur in loco, vbi vagabũdus conuerſari ſolebat, & ſi eſt Clericus, in val-

in valuis Eccleſiæ, *Gayl. lib. 1. obſeruat.* 57. *Verall. deciſ.* 117.

109 Sed non ſit citatio per edictum, quando conſtat, citandum eſſe in loco certo, *Gama in deciſ. Luſitan.* 237.

110 Proceditur etiam per hanc citationem cõtra latitantem, ne citatio ad ipſius notitiam perueniat, *Rot. in antiquis deciſ.* 753.

111 Sed aduerte, quòd dum iſta edictalis citatio affigitur, debent eſſe duo, vel tres teſtes, *Rot. diuerſ. deciſ.* 1016. *vol.* 3. nec ſufficit, quòd affigatur Eccleſiæ, niſi dicatur tempore celebrationis diuinorum, & vbi erat populi multitudo, *Eadem Rot. deciſ.* 157.

112 Et hæc citatio per edictum fit etiam, quando facta eſt nominatio ad beneficium, ſiuè iuſpatronatus Eccleſiaſticum, antequam electus confirmetur, proponitur enim edictum, vt ſubijciatur examini, & eligetur magis idoneus, *Cotta in deciſ.* 48. *Seraphin. deciſ.* 481. *Vitus in deciſ.* 309.

113 Eſt enim neceſſaria citatio per edictum, cũ accipitur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarij, iuxta *l. fin. C. de iur. deliber.* quia ſi eo caſu creditores certi ſunt citandi, tamen incerti, & incogniti citandi ſunt per edictum, *Surd. deciſ. Mant.* 5. *Puteus deciſ.* 267. *lib.* 3.

114 Intellige tamen primam concluſionem, citationem Partis ſaltem per edictum contra intereſſe prætendentes requiri, dum reaſſumitur, vel ſit copia inſtrumenti cancellati, *Capel. Tholoſ. dec.* 417. *Rot. in nouiſ. dec.* 10.

115 Et ſcias, quod citatus per edictum, vel per contradictas, dicitur ſictus contumax, & ideò refectis expenſis debet audiri, etiam cõtra rem iudicatam, *Verall. deciſ.* 118.

116 Denique abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo, non debet citari per edictum, ſed citatione ordinaria, *Gama in deciſ. Luſitan.* 15.

SVMMARIVM.

1 *Citatio extra territorium non valet, & quid ſeruetur in praxi.*

2 *Territorium habet obedientiam Domini intra illud, & non extra.*

3 *Cauſa efficiens eſt inſpicienda.*

Cauſa finita, infinitum producere effectum non poteſt ibid.

4 *Iudex extra territorium ſuum confiſcare prohibetur, vel ſaltem non apprehendere bona.*

5 *Poſſeſſio dari non poteſt a Iudice extra eius territorium.*

Iudex ordinarius extra ſuum territorium ius non dicit ibid.

6 *Epiſcopus egrediens ſuam Diœceſim habetur pro priuato, & ideo iuriſdictionem ibi exercere nequit, niſi ſit iuriſdictio voluntaria.*

7 *Vicarius poteſt concedere literas dimiſſoriales extra eius Diœceſim.*

8 *Acta facta ex citatione nulla non tenent.*

9 *Citari quando quis poſſit extra territorium, & num.* 10.

De Citationibus, &c. Prag. I.

Collectanea II.

1 CVm nulli liceat, &c. Statuit, nè in alieno territorio iuriſdictio exerceatur in aliquẽ, ibi *Commorantem citando*, & ita *Franc. Marc. deciſ.* 401. & 724. *volum.* 1. & vide *Gayl. obſeruat.* 48. & 56. *lib.* 1. & *Mыſinger. obſeru.* 7. *cent.* 6.

Hinc praxis inoleuit in Regno, vt dentur literæ rogatoriæ Iudici, in cuius iuriſdictione reperitur citandus, vt velit illum citari facere, & ſimiliter licentia quæritur, vbi eſſet faciẽda captura reorum, vel debitorum in alieno territorio, vt ſeruatum ſcimus in Curia Archiepiſcopali Barenſi, dum voluiſſet capere quendam Clericum reum in aliena Ciuitate.

Et hoc non ſine cauſa, quia territorium
habet obedientiam Domini intra illud, extra
2 verò non paretur, nam extra territorium ſuũ
quis non iubet, & impunè non paretur Iudici
præcipienti extra territorium, *l. fin. ff. de iu-*
riſdict. omn. Iudic. cap. 2. *de conſtit. in* 6.

3 Ratio eſt, quia virtus potentiæ cauſæ efficientis inſpiciẽda eſt, vt poſſit operari in paſſum, & ſuſcipientem materiam, cùm nequeat cauſa finita infinitum producere effectum, & ſicut limitatur potẽtia, ita & effectus potẽtiæ *l. ſi rogator ff. de adopt.* quarè meritò in facto in quadam inferiori Curia, Me votãte, fuit deciſum, Iudicem extra territorium non poſſe
4 confiſcare, & ſaltèm non apprehendere bona,
vt pariter nequit exequutio realis extra iu-
5 riſdictionem fieri, nec miſſio in poſſeſſionem
valet, & Iudex ordinarius extra territorium
ius non dicit, *cap.* 19 *quæſt.* 2.

6 Et Epiſcopus egrediẽs Diœceſim ſuam habetur pro priuato, *l.* 3. *ff. de offic. Præſid. Grat. deciſ. March.* 98. vbi quòd ideò prohibetur iuriſdictionẽ exercere extra ſuam Diœceſim ex *cap. Epiſcopum* 9. *quæſt.* 2. niſi agatur de iuriſdictione voluntaria, quam exercere non prohibetur, vnde refert concluſum, etiam Vicariũ poſſe cõcedere literas dimiſſoriales ex-
7 tra ſuam Diœceſim, cùm enim ſit voluntariæ
iuriſdictionis, quemadmodum Epiſcopus valet exercere, ita & Vicarius, vbi tamẽ ſic mãdaretur ab Epiſcopo.

Ex quibus in facti contingentia dicebam, ex
8 citatione facta in alieno Territorio omnia in-
de ſequuta eſſe nulla, nam citatio ſi eſt nulla omnia inde ſequuta ſunt nulla, & proceſſus, non valet *Afflict. deciſ.* 124. vide quæ diximus *Forenſ. quæſt.* 35. *par.* 2. vbi diſcuſſimus, ſi citatus extra territorium, nõ præcedente Ordi-

narij

narij licentia reputetur contumax, ſi non
compareat.

9 Benè verum aduertas, quòd non ſubditus
extra Territorium citari poteſt per Nunciũ,
non quidem vt Iudex iuriſdictionem in per-
ſonam citatam exerceat, ſed vt futuræ litis
ratione rei ſcientiam habeat, actus enim Nũ-
cij quòd denunciationem valet, quia nudum
tantum miniſterium exequutionis eſt, & non
iuriſdictionis, *Gayl. obſeruat. 56. centur. 1.* &
10 valet citatio extra territoriũ, quando citatur
non ſubditus ratione domicilij propter bona,
in quibus exequutio eſt facienda, vt voluit in
facto Curia Archiepiſcopalis Neap. quæ tamẽ
limitauit, nõ procedere quoties citatus eſſet
de Iuriſdictione Eccleſię, & hoc de anno 1620.
Cætera perquiras *in Tractatu de Grauamin. Vaſallorum tom. 1. Grauam. 285.*

S V M M A R I V M.

1 *In relatione Nũcij ſuper citationibus ſeruetur Ritus Mag. Cur.*
2 *In dubio an cenſeatur citatio facta perſonaliter, vel domi.*
3 *Citatio facta domi valet, & tenet, etiam quod illa non veniat ad notitiam citati, & quomodo intelligatur, vide num. 4.*
5 *Locus citationis debet eſſe talis, vt veriſimiliter ad notitiam citati deuenire poſſit, & quomodo ſeruetur in Regno, vide num. 6.*
7 *Quis poteſt banniri ex citatione facta domi.*
8 *Teſtes infra quod tempus ſunt repetendi à Fiſco.*

De Citationibus, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

QVia vbi maius periculum, &c.

1 Hic habes, quòd in relatione Nuncij ſuper
citationibus ſeruetur Ritus Magnæ Curiæ.

Hic Ritus in ordine *apud me* reperitur
num. 122. & adeas pro ornatu *Prag. 2. infra de Ordin. Iudic.* vbi plura ſunt conſarcinata.

2 Sed quia hìc agitur de citatione domi fa-
cta, quęro ſi in citatione facta per Nuncium,
ſi nõ exprimatur in relatione, an ſit facta per-
ſonaliter, vel domi, qualiter cenſeatur facta,
vide *deciſ. Rot. Bonon. apud Benintend. 57.* vbi
quòd domi præſumitur citatus, & ſi dicatur
in relatione, citationem eſſe factam domi,
non autem adiecta ſint illa verba, ſolitæ habi-
tationis, eſt videre penès *Franch. in deciſ. 411.*

3 Et ad materiam adde *Viuium in deciſ. 274.*
vbi quòd citatio facta domi valet, & tenet,
etiam quòd illa aliter non veniat in notitiam
citati *Creſcent. in deciſ. 18. de ſent. & re iudicat.*
& vide *Rot. diuerſ. dec. 12. & 148. part. 1. Veral. deciſ. 3. lib. 1. & 119. lib. 3.*

Et citatio iſta vbicunque domi facienda
4 permittitur, vt valeat, & teneat illius intima-
tio, intelligitur de domo, in qua habitat, &
moratur citandus de præſenti, & ſic tempo-
re citationis, *Verall* plenè *in deciſ. 117 p. 1.*

Et ex hoc obſeruabis, Nunciũ, ſiue Appari-
5 torẽ debere citare, citãdũ in loco ſolitæ habi-
tationis, non autẽ in Apotecha, vel alibi, ſed
ꝙ locus ille ità ſit, vt veriſimiliter citatus no-
titiã habere poſſit, puta quia Vxor, aliauè per-
ſona domus ſciuerit, *Guid. Pap. dec. 445. Gayl. obſeruat. 54 lib. 1. Minſinger. obſeruat. 69. cẽt. 2.*
& optimè in *obſeruat. 37. centur. 3.*

6 Taliter, vt in Regno ſufficit citatio domi,
nec auditur nullo modo ità citatus opponẽs,
quòd citatio ad eius notitiam nõ peruenerit,
vt per *Viui. deciſ. 274.* Vbi quòd banniri po-
7 teſt quis ex citatione facta domi ſolitæ ha-
bitationis de conſuetudine ſeruari teſtatur,
quamuis citandus in criminalibus de iure ci-
tari debeat perſonaliter, iuxta cõmunem do-
ctrinam in *l. abſentem ff. de pœnis.*

8 Et dùm pariter hic ſtatuitur, Procuratorẽ
Fiſci debere facere repetitionem teſtium in-
fra terminum datum reis ad ſe defendendos,
nec vlterius procraſtinari debeat cauſarum
expeditio ſub hoc prætextu.

Adde, quòd ita fuit prouiſum per Sacrum
Regium Conſilium ad fauorem Terræ Poſti-
lionis contra Baronem in Banca Figliolæ.

Et ſtante *hac Pragmatica* obſeruabis tradi-
ta per *Ill. Epiſc. Ricc. deciſ.* Curiæ *Archiep. 52. part: 4.* quatenus fundat, Partem non poſſe
agere, vt Fiſco ſtatuatur terminus, infra quem
teneatur teſtes repetere non procedere.

S V M M A R I V M.

1 *Citatio facta per Nuncium non valet, niſi appareat de mandato Iudicis, ſed limita vt nu. 2. in citatione ſcilicet reali.*
3 *Clericus nequit regulariter capi à Curſoribus Curiæ Archiepiſcopalis Neap. abſque licentia D. Vicarij in ſcriptis.*
4 *Verbum* extra Ciuitatem *intelligitur extra continentia Ciuitatis, & non extra muros.*
5 *Legatum de maritandis Ciuibus comprehendit* Comitatiuos.
6 *Conceſſio facta Ciuibus dicitur facta Comitatiſibus tam in fauorabilibus, quàm in odioſis.*
Interdicta Ciuitate, dicuntur interdicta Caſalia ibid.
7 *Caſalia* Ciuitatis *tenentur contribuere in expenſis publicis, quas Ciuitas facit.*
8 *Species non derogat generi, quando præcedit enumeratio generis, & ſubſequitur enumeratio ſpeciei.*

De

De Citationibus, &c. Pragm.III.

Collectanea IV.

QVoniã hùcuſq; citationes, &c.

Diſponit,vt in citatione extra Ciuitatẽ mittenda interueniat Iudicis ſubſcriptio, & ſigillum, viſa per eum informatione.

1 Pro cuius ornatu conſtituas regulam,citationem factam per Nuncium non valere, niſi appareat de commiſſione Iudicis,quia requiritur decretum de citando à Iudice factum,vt de anno 1621. fuit iudicatū in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, per quam fuit annullata quędam contumacia ex eo, quia apparebat,citationem fuiſſe factam abſque mandato Reuerendiſſimi D.Vicarij, de quo vide *Tex. in l.neminem C.de exhibendis, & tranſmittend. reis*, vbi non valet citatio, niſi præcedat commiſſio Iudicis competentis, vt *ibidem* fatentur *DD*.

2 Quamuis in citatione reali aliud ſit,nam poſsūt Nuncij,& Satellites,ſiuè Birruarij etiā propria authoritate apprehendere illos,quorum crimina sūt notoria,& in fraganti reperta *Faber deciſ.* 1.*C.d tit. de exhibend. & tranſmittend. reis*,licet *Illuſtr.D. Ricc. deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap.*205.*par.*1. affirmet,regulariter Clericos minimè capi poſſe à Curſoribus dictæ Curiæ abſque licentia Reuerēdiſſimi D. Vicarij.

Sed pulchrū eſſet quærere,an ſi citatio eſſet mittenda in Caſalibus huius Ciuitatis Neapolis,requiratur ſimiliter Iudicis ſubſcriptio, in quo articulo affirmatiuam ſector ſententiā, quia verba illa *Extra Ciuitatem*,de quibus in

4 *Textu noſtro* non intelliguntur extra muros Ciuitatis,ſed extra cōtinentia Ciuitatis,cuius appellatione veniunt Suburbia, vt fuſiſſimè apud *Illuſtriſſ.Epiſcop.D.Ricc.deciſ.Cur. Archiep.*84.*par.*3. Vndè meritò *Gratian. in deciſ.*

5 *Marchiæ* 96.ait deciſum,legatum de maritandis ciuibus comprehendere comitatiuos, nā

6 in materia fauorabili quidquid conceditur ciuibus, dicitur pariter Comitatenſibus conceſſum *l.*2.*C.de nundinis,l.ex vico ff.ad municip. l. ciuibus* C. *de municip. & origin. lib.* 10. *Franc.Marc.deciſ.*365.*vol.*1. Immò procedere in odioſis approbauit Curia Archiepiſcopalis Neapolitana de Anno 1619. dum decidendo voluit,interdicta Ciuitate, dici etiam

7 interdicta Caſalia, & faciunt nouiter adducta per *Gizzarel. in deciſ.*74. vbi dicit iudicatum,Caſalia Ciuitatis teneri contribuere in expenſis publicis,quas Ciuitas facit.

Non obſtat,quòd *text. Pragmatica* expreſſè, & ſpecialiter vtitur nomine Neapolis, & non loquitur generaliter de Ciuitate, vndè cùm ſpecificet nomen proprium,de ipſo in dubio eſt intelligendum,& non de alijs ab ipſo dependentibus, prout ſunt Caſalia, & Suburbia.

8 Reſpondeo, inquam, quòd quando præcedit enumeratio generis, & ſubſequitur enumeratio ſpeciei, nunquam ſpecies derogat generi *l. quæſitum §.fin. ff. de fundo inſtructo Anna allegat.* 32. Vndè cùm hic *tex. Pragmat.* fiat mentio de Ciuitate,& ſic de genere,& deinde ſubiungatur de Neapoli, & ſic de speciè, ſpecialis iſta ſubiūctio non debet obeſſe dictæ generali mentioni,qua attenta venire Caſalia, & Suburbia omnino fatendum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium in dubio non præſumitur, & ideo dicens ſe priuilegiatum tenetur oſtendere ſuū priuilegium,& probare ſe talem n.* 3.
2 *Priuilegium requirit ſcripturam.*
4 *Priuilegium non eſt qualitas proueniens à natura.*
Qualem quis ſe facit, talem ſe probare debet ibi.
5 *Impetrans dicens ſe clericum, vel ritè ordinatū, debet id probare.*
6 *Qualitas in libello deducta eſt probanda.*
Qualitas in facto conſiſtens debet probari ibid.
7 *Exter quis dicatur,& n.* 8.*&* 10.
9 *Ciuis quis dicitur vel natiuitate, vel ex domicilio, vel ex allectione.*
11 *Ciuis Neapolitanus quis efficitur emendo, vel ædificando ibi domum.*
12 *Domus appellatione non venit domuncula.*
Emens domunculam non conuenitur iure prothomiſæos ibid.
13 *Habitatio per nobiles fieri nequit in domuncula.*
14 *Nobiles,vel diuites debent in Palatijs habitare.*
15 *Ciuitas datur loco carceris nobilibus.*

De Citationibus,&c. Pragm.VIII.

Collectanea V.

PEr queſta fedeliſſima Città di Napoli, &c.

Prohibetur hic expediri citationes extra Neapolim ad inſtantiam exterorum, niſi expræſſa cauſa priuilegij fori in ipſa citatione.

1 Hæc Pragmatica ſtat in viridi obſeruantia, & de illius diſpoſitione mirandum quippè non eſt, nam priuilegium regulariter nō præſumitur, niſi oſtendatur, cùm priuilegiatus

2 nemo in dubio cenſeatur, vnde priuilegium requirere ſcripturam vera *DD.* opinio ſectatur,& ideò ſi non doceatur, pro eo nūquam præſumi voluit *Rota Romana in vna Burgen. pratenſionis priuilegij coram Litta die Veneris* 1595.

3 Hinc alleganti ſe priuilegiatum incumbit onus probandi, & exprimendi qualitatem

priui-

priuilegij, illudque exhibere debent, nàm pri-
uilegium non eſt qualitas proueniens à natu-
ra, & propterea debet probari ab eo, qui in
illa ſe fundat, qualem enim quis ſe facit, talem
ſe probare debet *cap. inter dilectos de fide in-
ſtrumentorum, Cacber. deciſ.* 144. Et latiſſimè
Ill. D. Ricc. multa huius farinæ cumulans *in
deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap.* 108. *&* 211.
part. 1. & vide adducta *in prag.* 3. *de commiſſa-
rijs, & exequutoribus,* vbi plura habes hùc
concernentia.
5 Ex quibus meritò in facti contingentia di-
cebam, impetrantem, qui dicit ſe Clericum,
vel ritè ordinatum debere hoc probare, & in
praxi rationabiliter videmus, quòd is, qui in
libello deduxit qualitatem, debet eam proba-
re, maximè quando eſt cauſa iuriſdictionis, in-
tantum, quòd eſt regulare, vt omnis qualitas
in facto conſiſtens debeat probari.
7 Sed pro ornatu quæro, quis dicatur ex-
ter, & reſpondeo, exterum dici propriè, qui
natus nõ eſt in loco, etiam ſi originem pater-
nam haberet, quia licet quoad originem pa-
ternam dicatur oriundus ex loco paterno, ta-
men remanet exter, & forenſis, quando ori-
go eſt deſerta per translationem domicilij ad
alium locum diuerſæ iuriſdictionis.
8 Vel meliùs dicas, exterum de Ciuitate di-
ci illum, qui in ipſa Ciuitate non eſt natus,
nec ibi habitat, nec illic eſt allectus per priui-
legium, quod probo, nam ciuis quis dicitur
9 per natiuitatem, per domicilium, & per alle-
ctionem, vt fuſè diximus *in pragm.* 1. *infra de
immunitatibus Neap.*
Vnde notare debes, quòd ſi quis non eſt
natus in hac fideliſſima Ciuitate, verùm hic
habitat, vel eſt allectus, poteſt ad eius inſtan-
tiam facere expedire citationes extra Nea-
polim, non expreſſa cauſa priuilegij fori in ip-
ſa citatione, vt hic mandat *pragmatica*.
10 Et ad mentem *pragmaticæ* reminiſca-
ris, dici exterum nobilem, vel diuitem emen-
tem, vel fabricantem domunculam in hac
Ciuitate Neapolis, vt in facto decidit Regia
Camera Summariæ, referẽte *Præſide Mormile,*
11 nam licet quis per emptionem, vel ædifica-
tionẽ domus in hac Ciuitate efficiatur ciuis,
12 vt *in Prag.* 1. *de immunit. Neap.* tamen hoc nõ
debet procedere in nobile emente domuncu-
lam, quæ non venit appellatione domus ex
Boer. in dec. 230. vnde ementem domunculam
non conueniri iure prothomiſæos, aliquando
reſpondi requiſitus, quod nota ad ornatum
Conſtitut. Regni Sancimus, cùm de minimis nõ
ſit habenda ratio.
13 Vltra quòd eſt attendenda cauſa *in d. prag.*
expreſſa, ſcilicet habitationis, quę quidem fie-
ri nequit per nobilem, vel diuitem in domun-
cula non ſufficienti, in quo arbitror Iudicis
arbitrium debere eſſe magnum in conſideran-
da conditione habitantium, vt ſit congrua ha-
bitatio eius conditionis, nàm ſi erit perſona
mediocris, mediocri habitatione contentus
erit, non ſpatioſa, vt inquit *Tex. in l.* 4. *ff. de
vſu, & habitat.* ibi *Quid enim ſi tam ſpatioſa
domus vſus ſit relictus homini mediocri, vt por-
14 tiuncula contentus ſit.* Ita ſimiliter conſide-
randa erit qualitas perſonæ nobilis, vel diui-
tis, quibus in magnis domibus, & palatijs
15 conuenit habitare, ex quo dari nobilibus vi-
demus Palatium Curiæ, & totam Ciuitatem
pro Palatio loco carceris, teſte *Gramat. in
deciſ.* 14.

SVMMARIVM.

1 *Clericorũ appellatione qui veniant & n. 3. Qui
ſint clericatus gradus num.* 2.
4 *Clerici ſaluatici vti adſcripti ſeruitio Eccleſia-
rũ gaudent priuilegio fori, non autẽ Canonis.*

De Clericis, ſeù Diaconis ſaluaticis. Rubrica.

Collectanea I.

1 CLericorum appellatione in lata ſignifi-
catione nedum venire Clericos primæ
tonſuræ *ad tex. in cap. Cleros* 21. *diſtinct.* cum
adductis *per Mart. deciſ. Piſan.* 24. & in mino-
ribus, ac maioribus ordinibus cõſtitutos *cap.
Clericũ* 72. *diſtinct. cap. de perſona in fin* 11. *qu.*
2 ſed generaliter omnes, qui in Eccleſia Dei de-
ſeruiũt, quorum gradus ſunt Oſtiarius, Lector
Exorciſta, Acolitus, Subdiaconus, Diaconus,
& Præsbyter *cap. duo ſunt* 12. *quæſt.* 1. *& cit.
cap. perſona, Rot. in Mediolan. iuriſpatronatus
coram R. P. Dunozecto,* vbi quòd in ſtricta ſi-
gnificatione nõ comprehenduntur Clerici in
dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vt Abbates,
Archidiaconi, & ſimiles, nec Canonici *Franc.
Marc. deciſ.* 1124. nec Regulares, licet
benè in materia fauorabili *Put. deciſ.* 92. *lib.* 3.
Mar. Antonin. reſol. 112. *caſ.* 63. *lib.* 1. dicẽs *caſ.*
50. quòd in materia indifferenti, & lata ſignifi-
3 catione cõprehendũtur Clerici Sæculares, &
Regulares, & tali ſub Clericorum appellatio-
ne venire Canonicos Regulares, vt in facto,
me patricinante, extitit iudicatum.
4 Clerici autem ſaluatici vti aſsumpti ſerui-
tio Eccleſiarum, perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt
gaudentes priuilegio fori, non autem Cano-
nis, vt de his, & pluribus alijs articulorum in
tali materia deciſionibus ſatis practicis ediſ-
ſerit nouiſſimè *Illuſtriſſimus Præſul. Riccius
in praxi fori Eccleſ. par.* 4. *toto tit. de* Cleric. *ſal-
uatic. reſolut.* 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229.
230. *&* 231. ibi recurras, nec pigebit, ſat ſit lo-
cum indicaſſe.
Et de Diaconis perquiras apud *Graff. deciſ.
aur. lib.* 1. *par.* 2. *cap.* 9. *n.* 7. & *Mar. Anton. var.
reſol. li.* 3. *reſol.* 16. vbi quòd licet in caſu neceſ-

ſitatis

ſitatis illi liceat baptizare, id ſollemniter agere nequit, & vide *Sair. deciſ.*1. & 2. *de Cleric. excom. miniſtr.* qui in *deciſ.*7. *de offic. deleg.* vbi quòd prædicandi munus illis non eſt conceſſum ratione officij, nec illud vt proprium tribuitur, addo *tex. in cap. adijcimus* 16. *quaeſt.*1. licet id poterit concedi ab Epiſcopo, quo in caſu ſubintrat diſpoſitio *cap. perlectis*, ibi *prædicare* 25. *diſtinct.* & *cap. in ſancta*, ibi *ad prædicationis officium* 92. *diſtin.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici coniugati à functionibus Fiſcalibus non ſunt immunes, quid mortuis vxoribus num.*4.

2 *Huiuſmodi Clerici obligantur ad ſolutionẽ collectarum, Datiorum, Gabellarum, & ſubire munera Vniuerſitatum n.*3.

5 *Clerici coniugati vt gaudeant quid requiratur, & an gaudeant declinatoria fori in merè ciuilibus n.*6. & 8. *vbi ciuiliter ex crimine ageretur n.*7. *an in liquidatione inſtrumentorum num.*12.

9 *Clerici coniugati gaudent fori priuilegio etiam in ciuilibus, ſi ita in loco exiſtat conſuetudo.*

10 *Clericum coniugatum habere qualitates* Conc. Trid. *ad finem gaudendi fori priuilegio ſecularis, an Eccleſiaſticus cognoſcat.*

11 *Clerici coniugati cognoſcuntur ab Eccleſiaſtico & ſi eorum vxores commiſerint adulterium, & cum eis habitent, & ſint reconciliati.*

13 *Clerici coniugati nobiliter viuentes non ſoluũt Vniuerſitati ſolutionem capitis, vulgo* lo pagamento della teſta.

De Clericis, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

1 NVper, &c. Diſponit, Clericos coniugatos fori competentia ſemper ſalua à functionibus Fiſcalibus nõ eſſe immunes.

2 Adde pro corroboratione *Guid. Pap. deciſ.* 381.*n.*2. & ibi *Addent.* quatenus iuxtà receptã *DD.* opinionẽ aſſentitur, huiuſmodi Clericos obligari ad ſolutionem collectarum, Datiorũ, & Gabellarum, quoniam quoad duo tantùm clericali fruũtur priuilegio, ſcilicet fori, & *Canonis ſi quis ſuadente* 17. *q.*4. vt in vulgat. *cap. vnic. de Cleric. coniug. in* 6. *Graff. deciſ. aur. par.* 1.*lib.*2.*cap.*49.*nu.*29. *Valaſc. deciſ.*44. *Bernar. Grau. in deciſ. Camer. Imperial. lib.*1. *cõcluſ.*37. *conſider.*1.

3 Indè illi coguntur ſubire munera Vniuerſitarum *Ill. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Archiep* N.*ap.* 169.*par.*3. iuxtà quam opiniõnẽ annis elapſis fuerunt expeditæ prouiſiones per Collaterale Conſilium ad inſtantiã Vniuerſitatis Aliani Prouinciæ Baſilicatæ contra Leliũ de lo Iodice Clericum coniugatum, qui fuit adſtrictus ſindicatus officium gerere.

4 Modifica tamen diſpoſitionem *pragmaticæ* reſpectu Clericorum coniugatorum, quibus mortuæ ſunt vxores, nam ipſi eximuntur ab onere ſoluendi tales functiones Fiſcales, vt in terminis tutati ſumus *forenſ. quæſt.*86. *part.* 1. ea palpabili ratione, quia tales mortuis vxoribus recuperant omnia, & ſingula priuilegia, quæ non coniugatis Clericis competunt *Aufrer. in deciſ. Capel. Tholoſ.* 104.

5 Quatenus autẽm ſpectat ad fori priuilegiũ illis ſpectans iunge *Concil. Trid. in ſeſſ.*23. *cap.* 6. *de reformat.* vbi mandat obſeruari conſtitutionem *Bonifacij VIII. in d. cap. vnic. de Cler. coniug.* illo addito, quòd huiuſmodi Clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ inſeruiant, & miniſtrent, & Clericali habitu, ac tonſura vtantur.

Quæ quidem *Conſtitutio* tribus modis tale reſtrinxit priuilegium, primò, ſi cum vnica, & virgine contraxerit, ſecundò, ſi veſtes, & tonſuram deferat, tertiò, in cauſis criminali-
6 bus, etiam ſi ciuiliter pro illis agatur, non autẽ in merè ciuilibus *Guid. Pap. deciſ.*83. *Capella Tholoſ. deciſ.*414. & voluit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij interpretum ſub die 13. Februarii 1610. dum cenſuit, Clericos coniugatos præditos qualitatibus requiſitis, tàm in dicta *Conſtitut. Boniſac. VIII.* quàm in decreto *Concilij Tridentin. d. cap.* 6. non gaudere priuilegio fori
7 in ciuilibus, niſi vbi de crimine etiam ciuiliter ageretur, ſed illos ob tales cauſas ciuiles à crimine non deſcendẽtes nõ poſſe à Iudicibus laicis in carcerem conijci, aut perſonaliter diſtringi, & Sacra Congregatio Eminentiſſimorum negotijs Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum ſub die 10. Februarij 1618. alias declarauit, quòd Clerici coniugati iuxtà Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini diſpoſitionem priuilegio Canonis, & fori in criminalibus duntaxat gaudeant, non autem in ciuilibus.

8 Et licèt non deſint, qui totum contrarium attentare coacti ſint, inter quos præcisè inſurgit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neap.* 170 *par.* 3. & *deciſ* 320. *par.*4. dum figit pedes, illos in criminalibus, & ciuilibus fori priuilegio gaudere.

9 Tamen huiuſmodi opinionem agnoſco verã, ita in loco exiſtente conſuetudine, prout ſic determinauit Sacra Congregatio immunitatis ſub die 27. Februarij 1630. dum voluit, Clericum coniugatum gaudere priuilegio fori in-

ri in ciuilibus,vbi adeſt conſuetudo refert nouiſſimè *Barboſ. de iur. Eccleſiaſtico vniuerſal. lib.1.tit.de priuileg.Cleric.cap.39.n.37.*

10 Huiuſmodi autẽ qualitates requiſitas corã quo docere debeat Cleticus cõiugatus ad finem gaudendi ſori priuilegio habes apud *Rot. in nouiſ. deciſ. 3. de ſentent. excommunicat.* vbi in ſummario patet,illas debere iuſtificari coram ſęculari Iudice,ſed in corpore eſt ſcriptũ, verificandas eſſe coram Eccleſiaſtico.

11 Et nota ex *Capell. Tholoſ. deciſ.64.* quòd ſi Clericus contraxerit cum vnica,& virgine, quæ poſtea commictat adulterium,& ſe recõciliet, & habitet cum eo, nihilominus adhuc Iudici Eccleſiaſtico erit ſubiectus.

12 Nec non ſigna,huiuſmodi Clericos gaudere ſori priuilegio in cauſis liquidationis inſtrumentorum *Epiſcopus Ricc.deciſ.*170.*par.*3. & *nos* latius proſequuti ſuimus *Forenſ.quæſt.* 79.*lib.*1.

13 Et tandem obſerua, tales Clericos nobiliter viuentes, nec in vilibus ſe exercentes non teneri ſoluere Vniuerſitatibus ſolutionem capitis, vulgo vt dicitur *il pagamento della Teſta*, vt apud de *Marin. quotid. reſolut. cap* 59.

SVMMARIVM.

1 *Clerici clericaliter viuentes de bonis hæreditarijs,& Eccleſiaſticis non ſoluunt collectas, & num.*3.

2 *Clerici de iure Ciuili,&* Canonico *ſunt exempti à ſolutione onerum, tàm perſonalium, quàm realium.*

4 *Ad hoc vt Clericus dicatur clericaliter viuere quæ requirantur.*

5 *Clerici non ſunt trahendi ad iudicia ſæcularia, niſi pro bonis feudalibus, & amplia hanc cõcluſionem per totum n. 6. & declara per totũ num.7.&* 8.

9 *Confugientes ad Eccleſias gaudent priuilegio, vt inde non poſſint extrahi, niſi in caſibus à iure permiſſis, & amplia procedere, vt nu.*10. *&* 11.

12 *An condemnatus ad exilium, vel ad torturam ſolum gaudeat priuilegio Eccleſiæ.*

13 *An aſſaſſinus gaudeat immunitate Eccleſiæ,qui accepit pecuniam pro homine occidendo, & deinde caſus non eſt ſequutus.*

14 *Caſus,in quibus confugientes ad Eccleſiam non gaudent illius immunitate recenſentur, num.* 15 16.17 18 19 20 *&* 21.

22 *An immunitati Eccleſiæ poſſit per confugientes renunciari.*

23 *An exceptio immunitatis Eccleſiæ poſſit opponi in qualibet parte iudicij.*

24 *Cognoſcere,an delinquens gaudeat Eccleſiæ immunitate ſpectat ad Iudicem laicum.*

25 *Et in caſu, in quo non gaudet inde non poteſt extrahi delinquens,niſi de licentia Epiſcopi.*

26 *Comites,et Barones de rebus ad ſpiritualia pertinentibus non poſſunt ſe intromittere.*

De Clericis, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

FElicis memoriæ, &c. In hac pragmatica plura continentur capitula, & primò mandatur, quòd
1 Clerici clericaliter viuentes de bonis hæreditarijs, & Eccleſiaſticis collectas non ſoluant.

2 Ad cuius ornatum ſcias, quòd Clerici de iure ciuili,& canonico ſunt exempti, & liberi à ſolutione onerum, tàm perſonalium, quàm realium ex *tex. in cap. Clerici de immunit. Eccleſ.in 6.cap.quamquam de cenſ.in 6.cap.ſi minus de immunit.Eccleſ.cap generaliter, §.nouarum,& § placet 16.quæſt.1.c.placet Authen. vt nulla communitas C.de Sacroſanct. Eccleſ.*quod eſt confirmatum per *Sacrum Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap.20. de reformat.* vbi confirmantur omnes cõſtitutiones hactenus à Summis Põtificibus,& Concilijs emanatæ in fauorem immunitatum,& priuilegiorum Clericorum, & Eccleſiaſticarum perſonarum, vide *Fran. Marc. in deciſ.*224.

3 Quæ collectarum immunitas Clericis conceſſa non ſolùm procedit in bonis Eccleſiaſticis,quæ tanquam beneficiati poſſident, verũ etiã pro bonis patrimonialibus *Cacher. deciſ.* 68.*Guid.Pap.deciſ.*382.*Surd.dec.*20. *Antonin. reſolut.ſiue deciſ.*97.*lib.*1.*D Ricc.deciſ.*299.*p.*2. vbi ſic per Curiam Archiepiſcopalẽ Neapolitanam deciſum recenſet.

Verùm quia *tex.* noſter loquitur de Cleri-
4 cis clericaliter viuentibus, adde *Maynard. deciſ.Tholoſ.26 lib.*1. quem refert, & ſequitur nouiſſimè *Chriſtin deciſ. Belgic.*23. *par.*2. quẽ etiam videas *deciſ.* 33. vbi an perſonæ Eccleſiaſticæ clericaliter non viuentes gaudeant priuilegio Clericorum,& vtrum, qui in fraudem creditoris ſe ſacris addicunt, eiuſdem Clericatus priuilegijs gaudere debeant,& obſerua, quòd ad hoc vt Clericus dicatur clericaliter viuere,eſt neceſſe, & requiritur, quòd incedat in habitu,& tonſura, & obſeruet tria diſpoſita in *Sacro Concilio Tridentino in ſeſſ.23.de reformat.cap.6.*

Vnde non inſeruientes Eccleſiæ, nec incedentes in habitu,& tonſura,cùm non gaudeãt priuilegio clericali tenentur ad ſolutionẽ gabellæ *Guid.Pap.dec.*83. & nõ gaudẽt alijs priuilegijs Eccleſiaſticis, vt ſic cauetur in noſtra Prag. licèt quòd nõ ſufficiat Eccleſiæ inſeruire, vt Clericus dicatur clericaliter viuere fit *dec. Tholoſ.apud Maynard in deciſ.26.lib.*1.de quo tu vide *Viuium deciſ.*512.

Mandatur pariter in hac pragmatica,quòd
5 Clerici non trahantur ad ſæcularia iudicia,niſi pro bonis feudalibus, vnde nota,in iure eſſe

clariſ-

clariſſimũ, quòd Clerici nequeant conueniri
corã Iudicibus ſæcularibus *cap. deniq; 96. aiſt.*
cap ſi Iudex laicus de ſentent.excõmunic.cap.ſi-
gnificaſti de for.compet. Auth. ſtatuimus C.de
Epiſc. & *Cleric. Affl.dec.2. Viuius dec.49.* & *in*
6 *dec.25.* vbi quòd Clerici prohibentur renun-
ciare priuilegio, ne cõueniantur coram Iudice
Eccleſiaſtico, & ſe ſubmittere iuriſdictioni ſæ-
culari, & nec ad expẽſas poſſunt quidem con-
dẽnari à Iudice laico, ſi corã eo ſuccubuerint
Bellamer.deciſ.26. itẽ ẽt in crimine læſæ Maie-
ſtatis *Faber dec.31. C. de iuriſd.omn.iud.Frãc.*
dec.691.de Põte dec.9. ſic pariter in Clerico de-
ponente falsũ corã Iudice laico procedit *Affl.*
dec.130. & nec ad inquirendũ cõtra ipſos poſ-
ſit procedi à Iudice laico *Faber dec.42. C eod.*
tit. ẽt in actione reali idẽ *Faber dec.29.eod.tit.*
ẽt ſi ſit hæres laici, quia eius forũ non ſequitur
Fab.dec.12. C.eod. licet contrariũ ſit vbi tra-
ctatur de recognitione Chirographi idẽ *Fab.*
7 *dec.7.C.eod.* vel ſi à ſuo Iudice condẽnatus pa-
rere nolit, cenſuras Eccleſiaſticas negligens,
quod intellige, ſi requiratur ab Eccleſiaſtico
idem *deciſ 8.eod.tit.*

8 Itẽ poteſt denũciari Clerico corã Iudice ſæ-
culari, vt declaret ſi trãſactioni ſtare velit idẽ
dec. 9. eod. ſic pariter in cauſa reconuentionis
Balb.dec.64. Affl.dec.163. Franc.dec.193.Viu.
dec.49. itẽ ſi fuerit repertus in habitu ſæculari
Fab. dec.14. d.tit. itẽ ſi turbauerit ſequeſtrum
factũ à Iudice laico idẽ *dec.16.eod.* itẽ in actio-
ne ad exhibendũ idẽ *dec.37.d.tit.* & *38.de iud.*
Guid.Pap.dec.71. & *45.Boer.dec 69.Marc.dec.*
190. & *512.vol.1.Affl.dec.24.* & *85.Minſyng.*
obſ 67.cẽt.2.Cacher.dec.116. Theſaur.deciſ.62.
Valaſc.dec.93.Maynard.dec.28.lib.1.Balb.dec.
274. nouiſſimè *Griuel.dec.128.Senat.Dolani.*

Quatenus autẽ dicatur, quòd ꝓ bonis feu-
dalibus debeant Clerici conueniri apud Iudi-
cẽ ſæcularẽ, tu addas *Gayl.obſ.37.lib.1. Guid.*
Pap.dec.139.Boer.dec.169. Frãc.Marc.dec.46.
Chriſtin.dec.22.num.7.par 2.

Cauetur ẽt in hac pragmatica, quòd Eccle-
9 ſiæ in toto Regno gaudeant priuilegio, vt ad
eas confugiẽtes nõ extrahãtur, niſi in caſibus
à iure permiſſis, vnde tu nota ſic eſſe diſpoſitũ
de iure cõmuni ad *tex. in cap. inter alia de im-*
mun.Eccleſ.c. reli, & *c. frater, c. miror, c. quiſ-*
quis, & *c. ſi quis 17.q.4* & vide *Boer. dec. 109.*
Vigel.dec.72.cẽt.1.Guid.Pap. dec.121.Chriſtin.
dec.55.56. & *57. tom.1.*

10 Quod amplia procedere ẽt in cõfugiẽtibus
ad hoſpitalia, vt per *de Pont.dec. 35.* late *Mer-*
lin.cõtrou.65. & procedit ẽt in fure ad Eccle-
ſiã cõfugiente cũ ipſa re furata, nã gaudet eius
11 immunitate *Gam.dec.171.* Itẽ dicas procede-
re hãc immunitatẽ Eccleſię ẽt in falſificãtibus
literas cãbij mercatorũ cũ illis recipientibus
falsò pecunias ab eorũ reſpõdentibus, nam ſi
confugerint ad Eccleſiã, debent gaudere eius
immunitate, vt decisũ in *Rot. Luſit.* nouiſſimè
dicit *Phœbus in dec.81.tom.1.*

12 Sed an condẽnatus in perpetuũ exiliũ, vel
ſolũ ad torturã propter homicidiũ immunita-
te Eccleſiæ gaudeat, vide *Gam. in deciſ.Luſit.*
179. qui in *dec. 362.* tractat, ſi condemnatus ad
remigium triremiũ aufugiẽs ad Eccleſiã gau-
deat eius immunitate, de quo nouiter *Giurb.*
conſ.deciſ.crim.30.

13 Et an immunitate Eccleſiaſtica gaudeat aſ-
ſaſſinus, qui mandauerat aliquẽ vulnerari, nõ
tamen ſequuta morte mediante pecunia, vide
D.Ricc.in dec.112.par.1. vbi affirmatiuè deci-
ſum dicit in Curia Archiepiſcopali Neapolit.

Sed dũ dicitur, niſi in caſibus à iure permiſ-
14 ſis nota, ꝙ plura ſunt delicta, pro quibus con-
fugiens ad Eccleſiã eius immunitate gaudere
nequit, ego autem referam adducta per Deci-
ſionarios, vt inſtitutum ſequar.

15 Scias igitur, ꝙ publici latrones, & viarum
graſſatores excludũtur ab hac immunitate, vi-
de *Guid.Pap.dec.121.Gam dec.Luſ.121.Peguer.*
dec 40. vbi reſoluit, hoc nõ procedere in graſ-
ſatore, q ſemel in ſtrata, ſeu via publica, vel in
ſylua furatus fuit, nã ſi iſte cõfugit ad Eccleſiã
16 gaudet eius immunitate. Sed qui dicãtur pu-
blici latrones, & graſſatores vide *Frãc.in dec.*
142. Item excluditur ab Eccleſiæ immunitate
17 ille, qui cũ ad carcerẽ manibus, & pedibus li-
gatus duceretur ſuper iumento ſe proiecit in
terrã intra atriũ Eccleſiæ, miniſtris Curiæ ad-
18 huc eũ tenentibus *Gam.dec.141.* Itẽ cõmittẽ-
res homicidiũ proditoriũ neq; gaudẽt Eccle-
ſiaſtica immunitate *Gall.dec.351.* & *989.p.1.*
Peguer.dec.54. & *dec.62.* & vide *Frãc.dec.713.*
19 ſic pariter is, qui à carceribus ad Eccleſiam
cõſugit *Boer deciſ.310.* quod tñ an ſit verũ, me
20 remitto. Itẽ ille, qui deliquit in tẽplo, & po-
ſtea ob aliud delictũ ad Eccleſiã cõſugiat *Cap.*
21 *Tholoſ.in dec.422.* Inſuper nec Clerici gaudẽt
immunitate Eccleſiaſtica, ſed Eṗs poteſt eos
punire, vt deciſum in Curia Archiepiſc. Neap.
& ſic practicari refert *D.Ricc.in dec.89.tom.2.*
ſed id de cõſuetudine Cur.Archiep. Neap. cũ
contrariũ determinauerit Sac. Congr. vt per
Dian.reſol.moral.p.3.tract.1.de immun.Eccleſ.
reſol.35. qui *p.1.* & *4.* integros de hac materia
immunitatis Eccleſiaſticæ cõpilauit titulos,
& perplures reſoluit articulos, quos apud
eum videre poteris.

22 Sed an huic immunitati Eccleſiæ poſſit per
confugientes ad ipſam renunciari, negatiuè
tradit deciſum *Maſtrill.deciſ.167.*

23 Et an exceptio immunitatis Eccleſię poſſit
opponi in qualibet parte iudicij, affirmatiuè
recenſet deciſum in Curia Archiepiſc. Neap.
24 *D Ricc. in deciſ.174.t.1.* Item cognoſcere, an
delinquẽs gaudere debeat immunitate Eccle-
ſiæ, vel ne, nũ ſpectet ad Iudicẽ Eccleſiaſticũ,
affirmatiuè *Franc. Marc. in deciſ. 267.* Scias
25 inſuper, quòd in omnibus illis caſibus, in qui-
bus quis non gaudet immunitate Eccleſiæ, nõ

niſi conceſſa Epiſcopi licentia reus abſtrahitur *Guid. Pap. deciſ. 121.*

26 Mãdatur pariter hic, quòd Comites, & Barones neq; de rebus, neq; de alijs ad ſpiritualia pertinentibus poſſint ſe intromittere, iuxta quod refert deciſum *Theſaur. deciſ. 131. vide Afflict. deciſ. 219. Franch. in deciſ. 36. in deciſ. 512. & deciſ. 551.* vbi latè agit, qualiter ligentur manus Iudicis ſæcularis ob emergentem punctum ſpiritualem.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſticæ perſonæ de bonis eis obuentis à laicis ex alienatione tenentur ſoluere collectas.*

2 *Res tranſit cum onere ſuo.*

3 *Nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quã ipſe habet.*

De Clericis, &c. Prag. III.

Collectan. IV.

PEr molte querele, &c. Cauetur in hac pragma-

1 tica, quòd Eccleſiaſticæ perſonæ de bonis eis obuentis à laicis ex capite alienationis, natura illorum mutata contribuant in collectis, & ita *Gayl. in obſeru. 52.* & ratio eſt, quia in tributis certis ab initio impoſitionis orta fuit obligatio, & hypotheca pro toto tempore futuro, ex quo eſt certum, & perpetuũ. Itẽ

2 quia res tranſit cum onere ſuo; & vendens, donans, legans, vel alio titulo concedens rem obligatam, & annexam oneri tributorum intelligitur vendidiſſe, vel conceſſiſſe ius tantũ, quod habet in re *Gamma dec. 19.* & nemo plus

3 iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habet, licet ſint plurimi *DD.* cõtrarium defendẽtes, eùm dicta iura non dicantur innariabilia, qui cùm non ſint Deciſionarij (ne ab inſtituto diſcedam) hic non refero.

SVMMARIVM.

1 *Diaconi ſaluatici, ſeù Clerici primæ tonſuræ nõ gaudeant priuilegijs Clericorũ, niſi quatenus Eccleſiæ interſint, & in diuinis officijs permaneant, & confirmatur hoc ex Concilio Tridentino num. 2.*

3 *Et requiritur frequentia in ſeruitio Eccleſiæ, vt gaudeant.*

4 *Clericus propter infirmitatem excuſatur à delatione tonſuræ.*

5 *Sicut Clericus ob infirmitatem non amittit diſtributiones quotidianas.*

6 *Dicens ſe habere titulum beneficij debet probare poſſeſſionem.*

7 *Infauorabilib' pẽſio venit appellatione beneficij.*

8 *An habens praſtimonium in titulum beneficij gaudeat priuilegio, & amplia n. 9. & 10.*

11 *An Clericus in minoribus conſtitutus cogi debeat deferre habitum clericalem.*

12 *An qui dimiſit habitum poſſit illud reaſſumere ſine licentia Epiſcopi.*

De Clericis, &c. Pragm. IV.

Collectanea V.

QVemadmodùm Canonicis, &c. Mandat præſens Pagmatica, quòd Diaconi

1 ſaluatici, ſeù Clerici primæ tonſuræ non gaudeant priuilegijs Clericorũ, niſi quatenus Eccleſiæ inſeruiant, & in diuinis officijs permaneant, & ita nouiſſimè *Gruel. in deciſ. Senat. Dolani 30.* vbi quòd cõfirmatur diſpoſitio hæc à *Sac. Conc. Trid. in ſeſſ. 23. c. 6. de reformat.* vbi

2 ſimiliter præcipitur, quòd Clericus primæ tõſuræ debeat vacare ſeruitio alicuius Eccleſiæ de mãdato Epiſcopi, & debet deãbulare in habitu, & tõſura, vel debet habere aliquod beneficiũ ad effectũ gaudẽdi priuilegio Clericali, de quo vide *Maſtril. in dec. 113.* vbi dicit, ꝙ nõ ſufficit, vt ſemel, vel bis ſeruitio vacauerit,

3 ſed requiritur frequẽtia in ſeruitio Eccleſiæ, vt ẽt per *Grammat. in deciſ. 87.* quos in quadã cauſa Ciuitatis Bitõti ſequutus ſui, & iuxtã ipſorũ doctrinã conſului, licet ſi Clericus ob ali-

4 quã infirmitatẽ nõ deferret tonſurã, tunc excuſaretur, ita vt, ꝑpterea nõ amitteret priuilegiũ fori, vt per *Capel. Tholoſ. in dec. 104.* vt pa-

5 riter dicimus, quod ſi Clericus ob infirmitatẽ nõ poteſt intereſſe diuinis Officijs, nõ ꝑpterea amittit diſtributiones quotidianas *Graſſ. in dec. aur. p. 2. lib. 3 c 15.* ſicque in facto cõſultus reſpõdi, & iuxtã meũ reſponſũ audiui in quadã Curia Epiſcopali huius Regni iudicatum.

Sed dũ in *Sac. Conc. Trid.* mandatur, Clericũ debere habere aliquod beneficiũ, Nota ꝙ di-

6 cẽti ſe habere beneficiũ nõ ſufficit ꝓbare tãtũ titulũ beneficij, ſed eſſe neceſſariũ probare ipſius poſſeſſionẽ, vt fuit deciſũ in Rom. Curia in quadã facti cõtingentia. Sed num Clericus habẽs penſionẽ gaudeat priuilegio fori, ꝙ ſic

7 dicas, nã in fauorabilibus pẽſio venit appellatione beneficij *Creſcẽt. dec. 14 de ſent. & re iudic.* licet cõtrariũ teneat *D. Rice. in dec. 71. p 2.* vbi quòd pẽſio nõ dicitur beneficiũ, & conſequenter, quòd Regularis ſit capax penſionis, & ita dicit deciſum, & quòd penſio propriè beneficium Eccleſiaſticum non dicatur, dixit *Rot. Rom. in vna Brixien Confidentiæ 5. Iunij 1591. coram D. Pena*, quare dicta deciſio *D. Rice.* poteſt procedere in odioſis.

8 Et nùm habens præſtimonium in titulum beneficij ſatisfaciat Cõcilio, dicas affirmatiuè *Creſcent. deciſ. 8. de prabend. Gam. deciſ. 22.* &

9 dicas ita procedere etiam in obtinẽtibus præceptoriam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, clerico ex gratia collatam *Achil de Graſſ. in deciſ. 9. de prabend.* & ſic etiam in obtinente beneficium manuale, *idem in deciſ. 8. eod. titul.* & am-

10 & amplia procedere etiam in habente Ho-
ſpitale, ſiquidem Hoſpitale quando datur in
titulum Eccleſiaſticum, beneficium dicitur
Sayr. deciſ. 1. de religioſ domibus.

Nota, quòd ſi quis habuerit beneficium, &
eo priuatus deindè eſſet, adhuc gaudet fori
priuilegio, vt determinat *Medic. conſ.* . . .

Cætera vide in *nouo iure Pontificio tit. de*
foro competenti.

11 Sed quæro, an Clericus in minoribus con-
ſtitutus cogi debeat deferre habitum clerica-
lem, deciſum fuit, non poſſe carcerari Clericũ
in minoribus conſtitutum, qui ſine licenta ip-
ſius Curiæ dimiſerat habitum clericalem, &
inceſſerat in habitu laicali, vt penès *Illuſt. D.*
12 *Ricc. in deciſ.* 162. *par.* 2. & an Clericus, qui
dimiſit habitum poſſit illum reaſſumere abſq;
licentia Epiſcopi, dicas affirmatiuè, vt deciſũ
per Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanã
annuit *idem D. Ricc. in deciſ.* 167. *par.* 2. videas
Viuii deciſ. 502. Et nota, Clericalem habitum
poſſe reaſſumi non obſtante irregularitate ſu-
perueniente, & prohibitione Ordinarij, vt de-
ciſum per Sac. Conc. Trident. fatetur *Tell. in*
ſelect. Canon. cap. 18. *n.* 10.

Et de materia huius Clericalis habitus plu-
ra cumulauimus *in Iure Pontificio tit. de veſti-*
bus Clericalibus.

SVMMARIVM.

1 *Clericis portantibus arma auferantur præuia trina monitione.*
2 *Clericis maximoperè eſt probibitus vſus armorũ.*
3 *Clerici arma portantes amittunt gradum, & detruduntur in Monaſterio, peccant mortaliter, & ideò poſſunt excommunicari.*
4 *Epiſcopus non poteſt dare licentiam ſuis Clericis portandi arma.*

De Clericis, &c. Pragm. VI.

Collectanea VI.

1 ARmorum vſus, &c. Cauetur hîc,
quòd Cleri-
cis arma portantibus auferantur præuia trina
monitione, & ꝙ Clericus arma portans poſ-
ſit per laicos ſatellites capi, & ſpoliari armis
abſque metu excõmunicationis, & ita *Peguer.*
dec. 56. *à n.* 14. *Cabal. reſol. crim. caſ.* 9. *n.* 13. vide
Graff. in deciſ. aur. par. 1. *lib.* 4. *cap.* 18. vbi dicit,
quòd ſi aliter fieret, Clerici liberè vagarentur
armati, ex quo Iudex Eccleſiaſticus non ha-
bet Miniſtros, qui nocte Clericos armatos ca-
pere poſſint, vide *Viuium in deciſ.* 26. & 287.
2 Hoc fuit introductum in odium Clericorũ,
quibus maximoperè eſt prohibitus armorum
vſus, *vt per Graff. in deciſ. aur. par.* 2. *li.* 3. *cap.* 6.
Clericorum .n. arma debent eſſe orationes,
& lachrymæ, *cap. conuenior.* 13. *quæſt.* 8. *Sayr. in*
deciſ. 45. *de ſententia excommunic.* vbi meritò
decidit, apparitores capientes clericos arma
nocte portantes non peccare, neque excom-
municationem incurrere.
3 Vnde meritò variæ fuerunt impoſitæ pęnæ
Clericis arma portãtibus, nam amittunt gra-
dum, & detruduntur in Monaſtero, peccant
mortaliter, & ideò poſſunt excommunicari, &
ſi poſt trinam monitionem ſe non correxerint
amittunt omne priuilegium Clericale, *Graff.*
deciſ. aur. par. 2. *lib.* 3. *c.* 6. *n.* 3. & vide in materia
Peguer in dec. 56. vbi tractat, ſi ſtatutum Prin-
cipis ſæcularis de armis non exportandis li-
get perſonas Eccleſiaſticas.

Quarè meritò non ineptè in facti contin-
4 gentia requiſitus de voto dixi, per Epiſcopum
non poſſe dari licentiam ſuis Clericis portãdi
arma, quod latius tutatur *D. Ricc. dec.* 257. *p.* 3.
vbi reſtringit, ſtante capitali inimicitia Clerici,
immò ẽt ſi haberet facultatem, nullatenus de-
bere eis illam concedere, Clericus autem an
poſſit reſiſtere cum armis Birruario volenti
eũ capere, affirmat *D. Ricc. deciſ.* 299. *part.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Turcharum, Maurorum, & aliorum familiaritas cũ Chriſtianis probibetur, & quare n.* 2.
3 *Vxor ſi conuertatur ad Fidẽ, & maritus renuat ad Fidem conuerti, an à viro ſeparari poſſit, quid ſi vir redierit ad Fidem num.* 4. *& vide num.* 5. 6 *&* 7.
8 *Iudaeos volentes baptizari ſi quis dolis, & machinationibus amoueat à ſancto propoſito cõmittit contra Fidem.*
9 *Pagani poſt conuerſionem in errore perſiſtentes morte puniuntur.*

De Commercio, ſeù Conſuetudine inter Turcas, & alios ſacro Fonte ablutos Pragm. I.

Collectanea I.

1 RItrouandoſi, &c. Hic prohibetur
familiaritas in-
ter Turcas, Mauros, & cæteros Baptiſmi
Sacramento renatos.
2 Tu addas rationem, quia vt *in text.* ex fami-
liaritate iſtorum, & conuerſatione poſſent di-
ſtrahi à Fide Catholica, iuxta illud.

Morbida facta pecus totum corrumpit ouile.
Corrumpunt bonos mores colloquia mala.

3 Indè iuridicè in *c. Iudæi* 28. *q.* 1. elicitur, vxo-
res Iudæorũ cõuerſas ab ipſis ſeparari debere,
niſi ab Epiſcopo admoniti Fidẽ ſuſcipere Iu-
dæi voluerint, quo in *tex.* licet *Gloſ.* diuerſas
philoſophetur expoſitiones, nẽpe ꝙ aloquitur,
quãdo mulier ſola cõuertitur, vnde diuerſũ ẽ,
quãdo vir ſolus conuertitur, quia cũ mulieres

 faci-

faciliores ſint, ac magis ſubditæ viris, multò magis præſentaneum peruerſionis periculum ipſis imminet ex viri infidelitate, quam è contra; vel vt intelligatur, quãdo Iudæus habitare nequit abſque Creatoris contumelia, aut ſi vniuerſaliter intelligatur eſſe correctum per *cap. quanto de diuort.* vel vt intelligatur, quando tempore contractus matrimonij vterque coniux fidelis erat, & mox vir à fide apoſtata effectus, tranſit ad Iudæorum ſeptam, tali modo, vt videatur ſentire hodiè liberum eſſe infidelem relinquere, aut cum illo habitare, quando infidelis abſque Dei contumelia, & attractione ad peccatum eligit habitationem.

Tamen pro veritatis indagatione tria diſtinguas ſæcula, quę diſtinctio in Collegio Doctorum virorum fuit deciſa communi voto.

5 Primum eſt ab Apoſtolorum tempore, & ſexcentis poſtea annis, quo ſpatio frequens erat conuerſio & Iudæorum, & quorumuis aliorum infidelium, atquè ideo eo tempore permittebatur, iuxta conſiliũ *Diui Pauli 1. ad Corinth.* 7. habitatio coniugis ad fidem conuerſi cum infideli propter ſpem eius conuerſionis, quando habitare volebat abſque Dei contumelia, nec pertrahens fidelem ad peccatum.

6 Aliud ſæculum fuit, quo rariſſimè Hæbrei ad fidem reducebantur, erantque peruicaciores in ſua perfidia, quo tempore edita eſt *Synodus Toletanæ Conſtitutio in d. textu* relata, qua decretum eſt, nè vxores fideles habitare permitterentur cùm Iudæis, Fidem admittere renuentibus, at de cæteris infidelibus nihil ibi ſtatutum eſt, quòd non ità obſtinati in ſua perfidia eſſent, vt meritò eorum conuerſio deſperanda eſt.

7 Vltimum ſæculum ſuceeſſit, quo Eccleſiæ conſuetudine receptum eſt, ac præceptum inductum, nè coniux ad Fidem cõuerſus permittatur cum infideli cuiuſcunque ſeptæ habitare, eo quòd ſuceſſu temporis experientia docuerit, non modicum peruerſionis periculũ imminere coniugi alteri fideli, ex infidelis cõſortio.

Indè in Collegio plurimorum Theologorum communi voto fuit deciſum, hodie non licere alterutri coniugi profitenti permanere in conſortio coniugis infidelis, ſed tenetur ab eo nolente ad Fidem conuerti diuertere, quantumuis poſſit abſque Creatoris contumelia habitare.

Cuius diuerſitatis ratio aſſignabatur, nam ab initio naſcentis Eccleſiæ tàm efficax gratia, & affectus ad Fidem in Tyronibus Fidei erat, vt formidanda minimè eſſet eorum peruerſio, quin potius probabiliſſimè ſperanda infidelis coniugis conuerſio ex fidelis conſortio, quæ refrigeſcente poſtea charitate, ac feruore mutata ſunt.

8 Et hac occaſione obſeruabis, Iudæos amouentes volentem baptizari dolis, & machinationibus à ſancto propoſitio, committere contra Fidem Catholicam, & vti tales eſſe puniendos *Chriſtin. dec. Curia Belgica* 42. *n.* 5.
9 *volum.* 2. firmans *deciſ.* 45. Paganos poſt baptiſmum in errore perſiſtentes morte afficiendos eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Nõ exeant extra Ciuitatem Regis Officiales niſi cum literis Regijs, debito taxato ſalario, & in redditu reddant geſtorum rationem.*
2 *Omnis adminiſtrator tenetur reddere rationem, & omnes, qui tenentur reddere rationem recenſentur n. 3. 4. 5. 6. & 7.*
8 *Gerentes negotia aliena debent reddere rationem eorum adminiſtrationis, non obſtante præſcriptione triginta annorum.*
9 *Redditio rationum quo in loco debeat dari.*
10 *Quis poteſt conuenire in loco domicilij ad reddendas rationes.*
11 *Pro rationibus reddendis quot modis quis conueniatur.*
12 *Et ratio ſemel reddita an iterum reddi debeat, & n. 13.*
14 *Patroni Nauium in mari tenentur reddere rationem Partibus.*
15 *Ratio de prius geſtis ẽ dãda ãtea, et poſtea de alijs.*

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica I.

Collectanea I.

ITem volumus, quòd in cauſis, &c.

1 Non exeant extra Ciuitatem Regij Officiales, niſi cum literis Regijs, debito taxato ſalario, & in redditu reddant geſtorum rationem, hoc mandat preſens Pragmatica.

2 Iuridicè mãdatur hic, deberi reddi rationẽ, cùm omnis adminiſtrator teneatur reddere rationem villicationis ſuæ, *l. oleo C. de vſuris, Rot. Genua deciſ.* 24 & 53. *Franc. Marc. deciſ.* 10. *vol.* 1. *Viu. deciſ.* 400.

3 Vnde videmus, hæredes teneri reddere rationem de adminiſtratis per defunctum, *Frãc. Marc. deciſ.* 440. *vol.* 1. *Rot. Genua deciſ.* 27. & 59. *Verall. deciſ.* 157. *par.* 2.

4 Quemadmodùm Procuratores ad negotia, ac eorum hæredes hoc facere teneutur, *Magon. in deciſ. Florent.* 42.

5 Et ſic pariter ad tale onus arctantur illi, ad quos bona aliena peruenerunt, *Rot. Rom. in*
6 *deciſ.* 43. quæ *in deciſ.* 53. dicit, idem procedere in eis, qui curam ſuſceperunt tenendi rationẽ de aliquibus rebus, & negotijs, nam tales adhùc debent de eis rationem reddere.

7 Sic pariter videmus procedere in Executore

re teſtamēti, iuxtà *dec. Rot. Piſan. apud Mart. 99.*

8 Itá quòd gerentes negotia aliena debent reddere rationem eorum adminiſtrationis, nō obſtante præſcriptione triginta annorum, *Rot. Genua deciſ.* 303. vide *Gratian. in deciſ. Marchiæ* 46.

Immò nedùm adminiſtrator tenetur reddere rationē, verum etiam tenetur ſoluere intereſſe, *Rot. Genua deciſ.* 24. & 81. & contra eū poteſt agi ad ſoluendum reliqua, *Rot. Roman. deciſ.* 202.

9 Sed quo in loco redditio rationum debet dari, dicas, in loco adminiſtrationis geſtæ, *l. 2. C. de ratiocin. l. prætor. §. is etiam ff. de edend. Gratian. in deciſ. Rot. March.* 180. vbi ſic decisū refert quoad reddēdam rationem adminiſtrationis factæ per matrem tutricem, & quòd in loco adminiſtrationis ratio reddi debeat fuit ſepè deciſum per *Rot. Rom. in vna Firmana olei 29. Nouembris 1577. corā Blanchetto, & in altera Lugdunen. redditionis rationis 17. Mar-*
10 *tij 1589. coram Penia*, vbi ēt quòd poteſt quis cōueniri in loco domicilij ad rationes reddēdas, dummodo libri, & cętera actorum inſtrumenta tranſportentur impenſis, & periculo actoris petentis, rationem reddi extra locum adminiſtrationis.

11 Et pro rationibus reddendis quot modis quis cōueniatur, vide *Rot. Genua in deciſ.* 202. & *Rot. Rom. in antiquis in deciſ.* 116.

12 Et an ratio ſemel reddita, iterum reddi debeat, negatiuè *Eadē Rot. in deciſ.* 81, & 98. niſi de errore appareat, *Eadem Rot. in deciſ.* 187. *Franc. Marc. deciſ.* 441. *vol.* 1. notando, quòd
13 error calculi non poteſt opponi poſt tempus à Partibus conuentum *Theſaur. deciſ.* 260. & ad materiam videas *Viuium in deciſ.* 153. vbi computus rationum quomodo fiat, & *Laurent. in deciſ. Aunion.* 53. vbi tradit, rationes veras à falſis eſſe ſeparādas, & *Rot. Genua*
14 *in deciſ.* 20. vbi, quòd Patroni Nauium in mari tenentur reddere rationem Partibus, & vide *Caualc. in deciſ.* 38. & *Carthar in deciſ.* 50.

15 Et nota, quòd ſi quis de pluribus adminiſtrationem habuerit diuerſis temporibus, debet reddere rationes de illa adminiſtratione, quam priùs ſecit, nec poteſt illa omiſſa de ſecunda reddere, ſi tamen ſit inter eaſdem perſonas, prout reminiſcor iudicatum fuiſſe in Regia Audientia Apuleæ.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de iudicio ſiſti datur à reo tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, & præſtatur ſtatim oblato libello n. 2.*
3 *Cautio de ſtando iuri quando præſtetur.*
4 *Cautio de ſtando iuri habet tractum ſucceſſiuū, & importat, vt quis ſiſtat in iudicio vſque ad ſententiam.*
5 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe, niſi pœna ſit ſtipulata, quia tunc ad ſolam pœnam tenetur.*
6 *Cautio de iudicio ſiſti qualiter ſiniatur, & n. 8.*
7 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti datus in prima inſtantia non tenetur in cauſa appellationis.*
9 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti quando ſententia non eſt ſuper negotio principali, ſed ſuper nullitatibus non liberatur.*
10 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti obligans ſe vti principalis, etiam poſt ſententiam tenetur.*
11 *Fideiuſſio ſine ſcriptura contracta elapſis duobus menſibus expirat.*
12 *Cautio de iudicio ſiſti non facit quem conſentire in Iudicem.*

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica II.

Collectanea II.

IS eſt Regum, &c. Vigore huius Pragmaticæ præter perſonas intuitu officij approbatas omnes Cōmiſſarij præſtare debent cautionem in redditu de ſtando iuri.

1 Quarè de materia cautionis de ſtando iuri erit noſter ſermo, vnde notare debes, quòd prima fideiuſſio, quæ datur à reo non tantùm in ciuilibus cauſis, verum etiam in criminalibus dicitur de Iudicio ſiſti, ſeù de ſtando iuri, & de veniendo, ſeù repræſentando, quæ ſta-
2 tim oblato libello præſtatur, per quam promittitur, quòd reus ſtabit in iudicio vſque ad finem litis, *l. 1. & per totum ff. qui ſatiſdar. cogant. Auth. offeratur*, ibi *data cautione C. de litis conteſt.*

3 Et cautio iſta de ſtando iuri ſemper præſtāda eſt vbi adeſt aliqua ſuſpitio, quòd reus poſſit aufugere, & in iudicio non ſiſtere vſque ad finem litis *Afflict. deciſ.* 170. qui *in deciſ.* 109. aſſerit ſimiliter cauendum eſſe de iudicio ſiſti donec pendet quæſtio, an quis debeat cauere, nec ne.

4 Quæ quidem cautio habet tractum ſucceſſiuum, quia reus tenetur ſiſtere in iudicio à principio vſque ad ſententiam, qua prolata dicta cautio expirāt *l. Græce §. poſt litem ff. de fideiuſ.* & eſt triplex, alia de repræſentando, & exhibendo, alia de ſtando in tota lite, & cauſa, & alia de defendendo, quæ fideiuſſioni de ſtādo iuri adæquatur, & ſic tria cōtinet hæc cautio, exhibitionem, ſiſtentiam, & defenſionem.

5 Et nota, quòd huiuſmodi fideiuſſor de iudicio ſiſti, & ſtando iuri tenetur ad intereſſe, nō autem ad certam quantitatem non promiſſā, niſi pœna ſit appoſita, nam tunc ad ſolam pœnam tenetur *Afflict. deciſ.* 234. *vbi Vrſil. Antonin. Macer. in deciſ. ſiuè reſol.* 22. *lib.* 2.

6 Sed pulchrum eſt quærere, quot modis finiatur iſta cautio, dicas, *Rot. Rom. in vna prætenſa*

Google

tenſa cautien. de ſtand. iur. de anno 1569. *coram*
Brauo voluiſſe finiri ex pluribus, ſcilicet quā-
do mutantur, & alterantur perſona, actio, vel
modus agendi *l. non à Iudice §. 1. ff. de iudic. l.*
ſi vnus §. antea ff. de pactis, in quibus iuribus
dicitur, quòd iſta cautio propter vnam perſo-
nam facta, vel propter vnam cauſam, ad aliam
non porrigitur, ita etiam ſi mutatur cauſa, vel
res petita, vel quando per aliam perſonā, aut
cum alio, & diuerſo modo, quā eſſet tempore
fideiuſſionis, vel ſi mutatur prima petitio, alia-
que inſtituatur, aut quando ex aliquo accidēti
diuerſo à principali petitione terminatur iu-
dicium, puta ſi ob contumaciam, moram, ne-
gationem, inficiationem, iuramentum, aliudq;
ſimile, vel per mortem rei principalis, vel ſi
ſit perempta inſtantia, & ſic per deſertionem
cauſæ, etiam quòd de nouo inchoaretur lis,
latè *Teſaur. decif.* 202.

7 Fideiuſſor enim datus de iudicio ſiſti, vel de
iudicatum ſoluendo in prima inſtantia non
tenetur de eo, quod ſuit iudicatum in cauſa
appellationis *Balb. decif.* 99.

8 Et lata ſententia adhuc expirat iſta cautio,
cùm ipſa non obliget reum condemnatum,
aut abſolutum in vna cauſa, & in prima inſtā-
tia ſiſtere in alia *l. 3. in princ. & l. cùm apud*
Sempronium, vbi DD. ff. de iudic. l. quis §. fin. &
l. cùm quærebatur in §. fin. & l. 2. ff. iudic. ſolu.
9 *Boer. decif.* 115. licet quando in prima ſenten-
tia dicatur de nullitate, vel reſtitutione, & ſic
quando ſententia lata non eſt ſuper meritis,
tunc talis cautio non expirat *Caualc. decif.* 1.

10 Vt ſimiliter nō expirat, vbi quis ſe obliga-
ret vti principalis *Veral. decif. 64. lib. 2.* & ſic
etiam eſt, quoties victus appellaret, appella-
tionemque deſeruiſſet, eam nō proſequendo,
nam tunc etiam in cauſa appellationis tene-
tur, quia tunc agitur ex prima ſententia, & nō
ex ſecunda *Balb. d. decif.* 99.

11 Item nota, quòd quando fideiuſſor promi-
ſit occaſione litis aliquem in iudicio ſiſtere,
vel eum aliàs quomodocunque repreſentare,
& tali obligationi non eſt præfixus terminus,
ſed ſimpliciter cōcepta eſt, & huiuſmodi pro-
miſſio fuerit contracta ſine ſcriptura, tunc ſi
fideiuſſor ſiſtere in iudicio, vel repreſentare
reum negligit intra duos menſes, liberatur,
iuxta diſpoſitionem *tex. in l. ſi fideiuſſor C. de*
fideiuſſ.

12 Sed an per hanc cautionem de iudicio ſiſti
cenſeatur quis conſentire in Iudicem, negati-
uè *Vrſill. decif.* 133. & vide *Ann ſing* 413. qua-
rè meritò in facto dicebā, beneficiū electionis
fori cōpetere perſonis priuilegiatis, etiā ſi ſa-
tiſdederint de iudicio ſiſti, iuxta ea, quę ſcripſi-
mus in *praxi elect. & variat. fori ſection. 2. q.*
16. in moderna editione.

Cœterum, huiuſmodi cautionem hodiè in
Regno nō eſſe neceſſariam philoſophauimus
Forenſ. quæſt. 12. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſiones regulariter non præſumuntur.*
2 *Iudex delegatus tenetur oſtendere literas ſuæ de-*
legationis.
3 *Nuncijs Principum non creditur abſque literis.*
4 *Ante literarum commiſſionis exhibitionem iu-*
riſdictio non confertur.
5 *Iuriſdictio in dubio non præſumitur.*
6 *Iuriſdictio eſt Principis, & ipſius conſenſu eſt*
præſtanda.
7 *Delegatus tenetur mittere tenorē ſuæ delegationis.*
8 *Citatus à Iudice ante præſentationem ſuæ com-*
miſſionis ſi fuerit ob id reputatus contumax
poterit dicere de nullitate.
9 *Procurator debet oſtendere mandatum ſuæ pro-*
curationis, alias non admittitur.
10 *Excommunicatio lata à Delegato ante oſtenſio-*
nem commiſſionis non valet.

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica III.

Collectanea III.

IN primis eſſa fedeliſſima Città,
&c.

1 Commiſſarios teneri oſtēdere commiſſio-
nes hic ſancitur.

Rationabiliter quidem id eſt ſtatutum,
cùm commiſſiones regulariter non præſumā-
tur, cùm ſint facti, & facti quæ ſunt non præſu-
muntur, niſi probentur *l. in bello §. facta ff. de*
captiu. & poſtlimin. reuerſ. Veral. decif. 11.
par. 1. Antonin. Macerat. reſol. 98. lib. 1. & ideo
2 meritò videmus, Iudicem delegatum ſimiliter
debere oſtēdere literas ſuæ delegationis, aliàs
nullam poterit exercere iuriſdictionem *cap.*
ſuper eo de appellat. l. qui abſenti in princip. ff.
3 *de acquir. poſſeſſ.* & Nuncijs Principum non
credi ſine literis apparet ex *tex. in l. prohibitū*
C. de iur. Fiſc. lib. 10.

Ita vt aſſerentibus cum Principis mandato
venire non creditur, niſi huiuſmodi mandati
literas oſtenderit *Guid. Pap. decif. 286. &*
322. & faciunt notata *per Boer. decif.* 282. ante
4 enim ſimilem literarum exhibitionem, ac præ-
ſentationem iuriſdictio non confertur *Anna*
5 *alleg.* 24. quæ iuriſdictio ſi nō apparet, eſſe non
præſumitur *l. in lege C. de contract. empt. cap.*
6 *ſollemnitates de conſecrat. diſtinct.* 1. quia cùm
ſit Principis, debet ipſorum cōſenſu præſtari,
præſtatio autem ex literis tantùm exhibetur.

7 Vnde nō mirum ſi Delegatus teneatur mit-
tere tenorem ſuæ commiſſionis *Minſynger.*
obſeruat. 1. centur. 3. Guid. Pap. decif. 287. Rota
Rom. decif. 241. par. 3. Putei.

8 Et hinc citatus à Iudice ante præſentatio-
nem ſuæ commiſſionis, ob quam fuit reputa-
tus contumax poteſt dicere de nullitatę *Ann.*
alleg.

*alleg.*143. & huc etiam ſpectat, quòd agẽs vti procurator debet oſtendere mandatum. *cap. cauſã, quæ de procurat. Guid. Pap. deciſ.*40. *Surd. deciſ.*240. *Viuius deciſ.*11. latè *D. Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neap.*149. *p.*2. qui ſic in caſibus occurrentibus refert reſolutum.

Ex quibus omnibus annis elapſis iudicatum eſt in caſu occurrenti, excommunicationem latam à quodam Commiſſario contra Præsbyteros Terræ Mõtis Murri ex eo, quia obedire ipſi negauerant ante oſtẽſionem cõmiſſionis, fuiſſe nullam.

10 Nam excommunicatio à Delegato lata, qui copiam ſuæ commiſſionis petenti dare negat nõ ſolum iniuſta, ſed etiam nulla dicitur *Syr. deciſ.* 10. *de ſententia excommunicat.*

SVMMARIVM.

1 *Pecunia Fiſcalis pro vno vſu deſtinata non poteſt in alium conuerti, niſi adſit neceſſitas num.*2.

2 *Neceſſitas facit licitum illicitum.*

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica VII.

Collectanea IV.

ESſendono nel principio del noſtro gouerno, &c.

Hic datur modus Commiſſarijs exequendi contra Vniuerſitates pro ſolutionibus Fiſcalibus, & ſpecialiter in §. *& per facilitare li pagamenti* mandatur, vt quælibet Terra ſit obligata aſſignare vnũ, aut plura corpora Gabellarum Regiæ Curiæ, eiuſque Aſſignatarijs, in quibus non debeant Syndici, vel Electi ſe intromittere, vtẽdo pecunijs, vel in alios vſus applicando ſub pœna triremium.

1 Pro coronide *huius* §. videndus eſt *Tex. in l. hac lege C. de Aquæductu lib.*10. vbi quòd Adminiſtratores Fiſci pecuniam deſtinatam ad vnum vſum non poſſunt conuertere in alium abſque licentia Superioris.

2 Benè verum limita diſpoſitionem huius *tex. & pragm.* vbi magna neceſſitas eueniret, quia in tali caſu poſſent Adminiſtratores Vniuerſitatis vti pecunia deſtinata ad vnũ vſum, & applicare ad aliũ, vigore *tex.* notabilis in *l. vnic. C. de expenſ. ludor.* Neceſſitas enim legi non ſubiacet *l. tutor, qui repertoriũ ff. de adminiſtr. tutor. l. aliquando ff. de offic. proconſul.* cũ alijs vulgatis, *Surd. deciſ.*86. *Gayl. obſeru.* 102 *lib.*1.

3 Et neceſſitas facit licitum, quod de iure eſt illicitum *cap. Quod non eſt licitum de regul. iur. in* 6. quia quæ ex neceſſitate fiunt, non dicuntur fieri in fraudem, quare meritò cùm quidã Syndicus ad querelam fuiſſet inquiſitus, quòd propter neceſſitatem militum hoſpitantium in ea Terra exegiſſet pecuniam aſſignatã Creditoribus, & Baro rigidè proceſſiſſet ſeruando hanc Regiam Pragmaticam, tandem fuit abſolutus, & habito recurſu ad Collaterale Cõſilium fuerunt obtentæ prouiſiones, quòd nõ moleſtaretur, vt per *Capiblãc. in ſingul.* 3. & ita *Ego* conſului in anno 1627. ad fauorẽ Syndicorum Terræ Roccæ Monfinæ.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratores Vniuerſitatum finito anno dãt computa in fine eorum officii aliis Adminiſtratoribus.*

2 *Collectas Vniuerſitatibus imponere quis poſſit, & n.*3. *vbi quòd ſolus Princeps ſupremus, & alii non recognoſcentes Superiores, Inferiores verò non poſſunt, niſi de Principis licentia n.*4. *Vniuerſitates nec poſſunt illas imponere niſi cum aſſenſu Regio n.* 5. *Nec ſuffragatur aſſenſus Baronis n.*6.

De Commiſſarijs, & Exequutoribus Pragmatica VIII.

Collectanea V.

PEr quanto per la Regia, &c.

1 Hic poſt nouum ordinem datum Commiſſarijs in exequendo contra Vniuerſitates, & earum Particulares pro ſolutionibus Regijs vlterius mãdatur, vt Adminiſtratores Vniuerſitatum dent computa in fine eorum officiorum alijs nouis Adminiſtratoribus.

Vltra ſcripta in *Pragm.* 1. *hac eadem rubrica* omnino recurras pro dilucidatione huius *pragmat.* ad ea, quæ fuſo calamo exarauimus *ſupra in pragmatica* 5. *de Adminiſtration. Vniuerſitatum, à n.*136. *cum ſequenti*, vbi adamuſſim omnia conferunt.

Et quatenus in eadem *prag.* impediatur expeditio Commiſſariorum ad imponẽdas collectas Vniuerſitatibus, pro ornatu videbimus, quis poſſit imponere has collectas.

2 Quare facias concluſionem, quòd omnes Principes, Duces, Marchiones, Comites, & alij non recognoſcentes ſuperiorem in temporalibus poſſunt has collectas imponere, cũ hoc ſit de reſeruatis ſupremis Principibus, & de maximo imperio, idcirco nemo poteſt eas

3 imponere, niſi ſupremus Princeps. *l. deprecatio ff. ad leg. Rod. de iact. l. benè à Zenone C. de quatrien. præſcript. Rot. in Fauentina iuris collectandi coram Reuerendo Patre Giptio.*

4 Hinc Inferioribus eſt præcluſa via imponẽdi gabellas, & ſic etiam Vniuerſitatibus, niſi cum licentia Principis, *Guid. Pap. deciſ.* 197. & 424. *Franc. Marc deciſ.*805. *vol.*1. *& deciſ.*835. *vol.*2 *Boer. deciſ.*60. *n.*5. *Ludouic. deciſ. Peruſin.* 93. *Leon. deciſ. Rot. Valent.*82. *tom.*1.

Vndè

5 Vndè in Regno Vniuerſitates illas non imponunt etiam inter ciues, niſi præcedente aſſenſu Regio, & ſi de facto impoſitæ ſint, reuocantur per Regiam Cameram Summariæ, & per Collaterale Conſiliū, inſtante quolibet ciue, & vide *Graff. deciſ. Aur.* 125. *part.* 1. *lib.* 2.

6 Nec Baronum licentia, & aſſenſus circa id ſuffragatur *Marta deciſ.* 160.

SVMMARIVM.

1 *Compoſitio quid ſit, & quomodo facienda n.* 2. *& quando Iudex teneatur aliquem admittere ad eam n.* 16. *& quando ſe abſtinere n.* 17.

3 *Cauſa ex quibus deuenitur ad compoſitionem enumerantur nu.*4 6.7.8.9.10.11.12.13.14.
15. *& ꝓ cauſis iuſtis an in dubio ſit præſumēdum n.* 16.

5 *Morbus, & ſenectus æquiparantur, & trahitur ex ipſis argumentum.*

Compoſitio, & tranſactio in quo conueniant, & in quo differant, & n. 19. *vbi quòd compoſitio inaueit criminis infamiam, trāſactio nequaquàm, Cautela tamen vt illa euitetur n.* 20.

De Compoſitionibus, & Commutationibus Pœnarum Rubrica.

Collectanea I.

COmpoſitio, quæ dicitur commutatio
pœnæ corporalis in pecuniariam (vndè
1 hæc Rubrica de commutationibus pœnarum
quoque eſt inſignita) ſatis hiſce temporibus
practicatur, & vireſcit, licet Iudices vti cuſtodes
iuſti non debeant ita facilè, vel temerè à
legibus pœnas ſtatutas relaxare, aut cõmutare,
ſeù cõponere, prçſertim in atrocioribus criminibus,
vt enūciauit *Rota in Viterbien. fal-*
2 *ſitatis coram R. P. Lugdunen.* vbi quòd compoſitio
eſt facienda cum cauſa, & iuxtà perſonarum,
criminumque qualitatem, quia magnum
delictum magnam requirit compoſitionem,
& minus minori, ac mediocri compoſitione
tollitur, iuxtà *tex.* quē non adducit in *cap. Deus
de pœnis*, & ideò compoſitio eſt facienda pro
ſumma tolerabili, iuſta, & competenti,
itaut ſit accepta Deo, mundo, & iuſtitiæ *cap.* 1.
de vot. aliàs ab ea appellari poterit ex dictis
per *Gizzarel. deciſ.* 55.

3 Quæ quidem *Rot.* ex Authoribus ibidem relatis enumerat cauſas, ex quibus rationabiliter ad talem compoſitionem deueniri poteſt, & ego illas hic reportare minimè grauabor.

4 Prima iuſta cauſa eſt, quando delinquens
in ſenectute eſt conſtitutus, adduco ad id *tex.
in cap. tanta 86. diſtinct.* & huic iungo, vbi ille
eſſet in mala ſanitate conſtitutus, vt ſoluimus
in Regio Tribunali Collegiato practicare,
5 quia morbus, & ſenectus çquiparantur, & datur
ex ipſis argumentum, arg. *cap.* 1. *§. ſin autē
de Cleric. ægrot. in* 6. *cap. quoniam frequēter §.* 1.
vt lit. non conteſt. cap. ea noſcitur de ſent. excom.

6 Secunda cauſa eſt, vbi delinquens eſſet minor *l. auxilium ff. de minoribus*.

7 Tertia eſt, vbi delinquēs eſſet Nobilis *l. ſed ſi vnus §. quidem ff. de iniur.*

8 Quarta eſt, quando plures ſunt rei, & ignoratur quis fuerit delinquens *cap. non poteſt* 23. *quæſt.* 4. *cap. quotiens* 1. *quæſt* 7. & hoc ratione incertitudinis, vide ſi conferant adducta à *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 2.

9 Quinta eſt, ſi crimen fuerit commiſſum ob ſalutem ſui proximi *cap ſi quælibet* 22. *quæſt.* 2.

10 Sexta eſt, ratione futurę pietatis, vt in patre filiorum multitudine grauato pro eis alēdis *l. qui in prouincia ff. de rit. nuptiarum*.

11 Septima eſt, ſi delictum patratum ſit per ſimplicitatem, vel ex cauſa *cap. ex tuarum de ſortileg.*

12 Octaua eſt, ob temporis neceſſitatem *cap. requiſiſtis* 1. *quæſt.* 2. vel qualitatem *l. non omne §. qui in pace ff de re milit.*

13 Nona eſt, quando crimen eſſet modicum *l.* 1. *C. ſi quis Imper. maledixer.*

14 Decima eſt, ratione diuturnitatis delicti *l. quærelam C. de falſis*, & vide ſi conferat *Theſaur. deciſ.* 208.

15 Vndecima eſt, ſi primum fuerit delictum, quia ſingularitas delicti facit delinquentem hoc potiri beneficio, vt luat in burſa *c. licet* 45. *diſtin.* Indè contra ſolitos delinquere auarè eſt procedendum ad illos admittēdos ad cõpoſitionem, ſed cum eis ſeueritas in puniēdo perſonaliter eſt exercenda *l. capitalium §. ſolent ff. de pœn.*

16 Et obſerua, quòd exiſtentibus iuſtis cauſis componendi (pro quibus in dubio præſumitur, maximè quando ſunt factæ compoſitiones) Iudex tenetur reos admittere ad illas *Villagut deciſ.* 46.

17 Ad inſtar ſe debet abſtinere, quando cauſæ id non expoſcunt, puta quia non ſunt crimina digna tali venia, vt in *pragmat.* 1. *hac Rubrica*, vel ſi fuerint delicta, pro quibus eſſēt rei abſoluendi, nec condemnatio poſſet ſequi, quoniā tunc ſe debent abſtinere à compoſitione, & illos liberare, tali modo, vt Sacrum Conſilium in facti contingentia ad fauorem Vniuerſitatis Terræ Burgentiæ, quia clamores ciuium dictæ Terræ ibidem peruenerant contra eorum Officiales clauſis oculis compoſitiones facientes in licitis caſibus, & in nō licitis, prouidit, nè ipſo S.C. inconſulto ad compoſitiones deueniret, de quo latius in *tract. de Grauamin. vaſall. tom.* 1. *Grauam.* 13. vbi pariter in hac materia pro ornatu præſentis Rubricæ plura habes coadunata in *Grauā.* 11. 12. & 14.

18 Sed an compoſitio, & tranſactio fraterniżent, affirmat *Rot. in d. Viterbien. falſitatis circa principium*, vbi quod iſta nomina confunduntur

Digitized by Google

tur inter ſe, & vnum pro alio quàm facillimè vſurpantur, licet autumet, tranſactionem generaliter capi pro quolibet actu, quo concordia inducitur, vel ab obligatione receditur *l.1.ff.de pact.* & propriè, & particulariter eſſe de re dubia, & lite ancipiti non dum finita gratuitam pactionem *l.1.ff.de tranſact.* compoſitionem verò eſſe quandam ſpontaneam conuentionem per reum ex cauſa cum Iudice facta lite pẽdente de dubio criminis ſtatu, ac de ſoluendo Fiſco certam pecuniarum ſũmam, ad effectum vexationis redimendæ, Parte legitimè concordata *l.ab accuſatore, & l.deſiſtit cum ſeq. ff. ad Turpil. §. quia verò Auth. de defenſ.Ciuit.cap.fin.de tranſact.*

19 Plus dicit, compoſitionem fieri in crimine liquido probato, tranſactionem ſuper dubio criminis ſtatu, & cõpoſitionem inducere criminis infamiam, tranſactionem verò nequaquàm.

Indè per Aduocatos expertos ſolet fieri
oblatio pro parte inquiſitorum per viam trã-
20 ſactionis, non autem per viam compoſitionis,
quandoquidem componens videtur delictum
fateri, tranſigens verò non, & vt rei inquiſiti
infamiam euadant, Iudices ad tranſactionem
ipſos admittunt, quod obſeruabis in praxi cũ
ſolita cautela apponenda in illis (non animo
confitendi delictum, ſed ad ſe releuandum à
moleſtijs carcerum, ab expenſis, & damnis, &
ab omnibus alijs incommodis, quæ euenire
ſolent.)

SVMMARIVM.

1 *Compoſitiones in delictis, in quibus venit imponenda pœna mortis, aut abſciſſionis membri non poſſunt fieri inconſulto Prorege.*

2 *Et qui ſint caſus, in quibus non poteſt fieri compoſitio inconſulto Prorege vide per diſcurſum ex illationibus num.2.3.4.5.6.8.9.10.11. & 12.*

7 *Expendens falſam monetam ſcienter punitur pœna mortis, niſi oſtendat authorem.*

13 *An poſſint fieri compoſitiones per M.C.V. de homicidio ſine regia diſpenſatione, concordata tamen Parte.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ET quia facilitas veniæ, &c.

1 Habes hic, quòd compoſitiones in delictis, in quibus venit imponenda pœna mortis, aut abſciſſionis membri non fiant inconſulto Prorege.

Infero primò ex hac pragmatica, quòd ſu-
2 per crimine aſſaſſinij compoſitio nõ cadit in-
conſulto Prorege, nã dans, vel promittens pecuniam mandatario pro aliquem occidendo, ſi fuerit deuentum ad actum proximum, etiã ſi mors non ſequatur, vltimo ſupplicio damnatur, & ſimiliter mandatarius vigore *prag.1. de aſſaſſinio*, iuxta quam fuiſſe deciſum refert *Grammat. in voto 9.* vide pariter *Capyc. in deciſ.165.*

3 Infero ſecundò, quòd ſuper crimine duelli compoſitio non cadit inconſulto Prorege, prouocantes enim ad duellum capitali pœna plectuntur iuxta *prag.1. de duello. Ludouic. in deciſ.Lucenſ.11.* vide *Guid.Pap.in deciſ.438.*

4 Infero tertiò, quòd ſuper crimine falſi iterati neque cadit compoſitio inconſulto Prorege, nam falſi teſtes iterantes falſitatem pœnam mortis naturalis incurrunt ex diſpoſitione *pragm.3.de falſis*, vide *Franc. in deciſ.440.* vbi ampliat in Notario.

5 Infero quartò, quòd ſuper crimine falſi facto in criminalibus non cadit compoſitio inconſulto Prorege, teſtes enim falſum deponẽtes in criminalibus, ſiuè illos inſtruentes vltimo ſupplicio puniuntur ex diſpoſitione *prag.4. de falſis, Ludouic. in deciſ. Lucenſ.15. Guid. Pap.deciſ.44.*

6 Infero quintò, quòd ſuper crimine falſæ mo-
netæ neque poteſt fieri compoſitio inconſul-
to Prorege, quia falſificantes monetam pu-
niuntur pœna capitis ex *Conſtitutione Regni*
Adulterinam, vide *Franc. in deciſ. 440. Cabal.*
reſolut 27. Grammat. deciſ.74 Viu. deciſ.487.
immò raſores monetarum adhuc vltimo ſup-
plicio traduntur ex *pragm.1.de monetis*, immò
7 expendens falſam monetam ſcienter punitur
pœna mortis, niſi oſtẽdat authorem *Franch.*
deciſ. 401 Faber in deciſ. 5. C. de falſa monet.
D.Rice in deciſ.294 par.2. & ſic etiam facien-
tes falſos cuneos monetæ *Capell. Tholoſan.in*
deciſ.162.

8 Infero ſextò, quòd ſuper crimine lenocinij neque cadit compoſitio inconſulto Prorege, nam lenones vltimo ſupplicio traduntur, iuxta *pragm.1.de lenonibus, Peguer.in deciſ.15.Cabal.reſolut.171.Viu.deciſ.183.*

9 Infero ſeptimò, quòd ſuper crimine oſculi violenti in mulieres non cadit compoſitio inconſulto Prorege, oſculantes enim per vim mulieres vltimo ſupplicio traduntur ex *prag.1.de oſculantibus mulieres*, quam dicit ſeruatã *Franc.in deciſ.33.Viu.in deciſ.117. Muta in deciſ.Sicil.62.*

10 Infero octauò, quòd ſuper delicto ictus ſcoppittæ non cadit compoſitio inconſulto Prorege, emittens enim ictum ſcopittæ ad nocendum, etiam non ſequuto effectu pœnã mortis naturalis incurrit ex *pragmat.1.de ictu ſcopittæ, Maſtrill.in deciſ.155. Magon. in deciſ. Lucenſ.170.*

11 Infero nonò, quòd ſuper delicto libelli famoſi non cadit compoſitio inconſulto Prorege, libellos enim famoſos componentes vl-

timo

timo ſupplicio traduntur *l.1.C.de famoſ.libell. Franc.decif.*533.

12 Infero decimò, quòd ſuper crimine ſodomiæ neque cadit compoſitio, quia ſodomitæ puniuntur vltimo ſupplicio, vt in *Auth.vt non luxuri.contra natur collat.*6. vide *Mut. in deciſ.Sicil.*85.*Gaſpar. Theſaur. in quæſt. Forenſ. ſiue deciſ.*17.*lib.*3.immò neque conſulto Prorege, quia *prag.*2.*de ſodomia* tollit poteſtatem guidandi, aut aſſecurandi quomodolibet iſtos tales ſodomitas.

13 Cōpoſitio autē an fieri poſſit per M.C.V. ſuper homicidio ſine Regia diſpēſatione, Parte tamen concordata, fuit deciſum poſſe fieri talem compoſitionem, attētis rationibus cumulatis per *Affiict.in deciſ.*287.

SVMMARIVM.

1 *Pœnæ commutatio non poteſt fieri, Parte non cōcordata.*

2 *Princeps nequit de plenitudine poteſtatis ius tertij tollere, benè tamen valet facere gratiam de pœnis pecuniariis n.*3.

4 *Ius petendi expenſas, & intereſſe non tollitur Parti per gratiam factam à Principe.*

5 *Gratia fieri poteſt abſque remiſſione Partis, quādo ipſa Pars offenſa eſt mortua, vel extera, et incognita, vel ſi non adeſſet querela Partis num.*6.

7 *Compoſitio fieri nequit abſque Partis remiſſione, etiam ſi proceſſum fuiſſet ad inſtantiam Fiſci.*

8 *Remiſſio debet fieri penès acta Iudicij.*

9 *Habens remiſſionem cum pacto, quòd non accedat ad talem locum, & ſi accedat deinde an ei proſit remiſſio.*

10 *Tempus decennii dicitur longum tempus.*

De Compoſitionibus,&c. Pragm. II.

Collectanea III.

ET nè ſperata, &c. Hic prohibetur fieri commutationem in delictis, niſi ad Regias triremes, & hoc Parte concordata.

Quando Iudex valeat pœnam commutare vide adducta in *pragmatica* 18.ſupra *de Baronibus*, vbi plura habes hic concernentia.

1 Quòd autem talis pœnæ commutatio fieri prohibeatur Parte non concordata adde ſic tenentes *Peguer. in deciſ.*6. *& Cabed. in deciſ. Luſitan.*75. *par.* 1. vbi quia commutatio pœnæ gratia eſt, gratia tamen non poſſet fieri, niſi prius Parte concordata, quoniam Princeps

2 non poteſt etiā de plenitudine poteſtatis tollere ius tertij ſine cauſa *l. venditor §. ſi conſtat ff. de ſeruit.vrban.præd.l.fin C.ſi contra ius, vel vtilit. publ.* ſed Partis offenſæ intereſt delinquentem puniri, & condemnari primùm in damnis, & intereſſe, quæ ob mortem defuncti, & occiſi eius hæredibus debentur *l. liber homo, & l.qua actione ff. ad l. Aquil.* Secūdò in pœnam delicti conuenientem homicidæ, quæ eſt mortis, cùm offenſi nèdum recompenſationē, & honoris quodammodo reſtitutionem in pœnam delinquentis accipiant, ſed occiſi heredibus, & coniunctis maximum eſt ſolatium videre homicidā via iuris debitam pœnā pati *l.capitalium § famoſos ff. de pœnis*, ergo nequit Princeps iniurias, delicta, & damna priuatorū remittere Parte non concordata, immò Princeps gratiam faciendo abſque Partis remiſſione faceret contra conſcientiam, & peccaret mortaliter, vltra quòd talis gratia eſſet nulla, & non valeret, quia Pars offenſa, vel hæres non recipit honoris ſui recompenſationē, vbi via iuris non punitur iniurians, vel offendens, ſed abſque pace ei Princeps gratiam facit tanto fortius, nam eſſet aduerſus ſtylum, & conſuetudinem totius Orbis *Cabed. dec.Luſit.* 75.*par.*1.

3 Benè verum in pœnis pecuniarijs poteſt Princeps facere gratiam etiam Parte non cōcordata, quando ad Regium Fiſcum pertinēt, & non ad Partem, vt deciſum in Conſilio Placentino dicit *Petr. de poteſt.Princip. cap.* 8. *num.*48. aſſerens *cap.* 12.*nu.*4. idem procedere in mulcta, & pœna pecuniaria prouueniente ex cauſa ciuili, cùm in ea poſſit Princeps gratiam facere, non obſtante Partis remiſſione *l.1. §.is videtur ff. ſi quis ius dicent. non ob-*

4 *temper.* & ratio eſt, quia nihil intereſt ipſius Partis, cui per gratioſum reſcriptum non tollitur ius conſequendi expenſas, & intereſſe ſuum, cùm iſta per gratiam Principis ſublata non eſſe cēſentur *l. venia* vbi *DD. C. de in ius vocand.* nec vti alijs remedijs ſibi competentibus, prout fuit deciſum in Sacro Collaterali Conſilio per *Regentem de Monte Nigro, & Regentem Reuerterium die* 20.*Iulij* 1572.

5 Pariterque quando offenſus eſſet mortuus, vel exterus, & incognitus, tali caſu gratia abſque remiſſione Partis fieri poteſt, præſtita tamen cautione de ſtando iuri, cùm Pars quandocunque ſuperuenerit, vt ſeruatum fuit tempore decreti gratioſi de anno 1554. fatetur *Clar. in ſua pract.crim. quæſt.*58.*nu.*35. *verſic. ſed quid ſi nullus*, & ita Nos practicauimus in cauſa Dominici Caſæ de Neapoli inquiſiti in Mag. Cur. Vicar. de anno 1622. in Banca Pāſæ apud Scribam Mathæū de Dominico, cuius acta poſtea fuerunt vnita in Banca Tartagliæ apud Scribam de Roſa.

6 Sed quęro, an iſta commutatio pœnæ poſſit fieri abſque Partis remiſſione, vbi Partis accuſatio non præcedit, ſed proceditur ad inſtantiam Fiſci Ego eſſem voti, quòd ſic, prout in indulto loquendo tradit fuiſſe ſeruatum in M R.C. cauſarum criminalium Regni Siciliæ, & ita fuiſſe determinatū in Sacro Regio Conſi-

Conſilio teſtatur *Maſtrill.in comment. de indult. cap.24.num.23.in fin.* vbi quòd in proſequutionibus ad inſtantiam Fiſci conceditur indultus abſq; aliqua Partis offenſæ remiſſione, licèt contrarium nouiſſimè enunciet *Larrea deciſ. Granatenſ.diſput.26. num.*10. vide quæ diximus *deciſ.63. Regia Audiẽtia Capitin. Apuleæ*.

Verùm circa compoſitionem adeſt *Ritus M.C.V. noſtri Regni Neapolitani* 261. cuius hæc ſunt verba.

7 *Item quòd vbi proceditur ex officio Curiæ ad denunciationem alicuius cum obligatione pœnali, maximè in maleficio: Curia nũquàm componit, niſi priùs Parte denunciante contenta; & concordata.*

Et an talis pęnę cõmutatio poſſit fieri, vbicunq; remiſſio Partis probaretur per teſtes.

8 Dicas negatiuè, quoniam remiſſio debet fieri penès acta iudicij, vel per publicum inſtrumentum, vt quotidiè fit, & ita videmus ſimiliter in pace, quam non admittere Senatum Mediolanenſem, niſi in inſtrumento probetur tradit *Clar. quæſt.58. ſub num.39.* vbi ſubdit, quòd vidit plerunque repulſam dari his, qui volebant illam probare per teſtes, vel fides ſubſcriptas, etiam à perſonis fide dignis, & vide *pragm.6. infra hac eadem rubrica.*

9 Sed vltra hæc nota, quòd ille, qui habuit remiſſionem cum pacto, quòd nequeat accedere ad locum delicti, vel quòd non diſcedat à certo loco ſub certa pęna gaudet beneficio remiſſionis, non obſtante quòd non obſeruet promiſſa, vt ſemper ſuiſſe iudicatum in Tribunalibus Regni Siciliæ teſtatur *Maſtrill.* latè *in deciſ.38. & vbi ſupra num 34.cum ſeq.* & ita decreuit in facto *doctiſſimus D. genitor meus D.Io.Dominicus Nouarius* in quadam cauſa Terræ Montis Caucoſi tanquàm Iudex ſecũdarum cauſarum de anno 1616. eſt.n. pactum expreſsè à iure reprobatum, nempè ſuper re, in qua ſolùm Prætoris Imperium verſatur, vtputà exilium à propria patria, & in his, in quibus Prætoris iuriſdictio verſatur priuatorum pactiones prorſus reijciũtur per *tex.* expreſſum *in l.iuriſgentium §. ſi paciſcatur ff.de pactis*, vltra quòd eſt pactum contra libertatem ad *tex.in l.Titio centum §.Titio centum lo ſecundo ff.de condit.& demonſtrat* qui *tex.* in ſecundo exemplo *ibi* poſito expreſsè decidit caſum hunc, dùm inter cęteras cautiones, quę ſunt contra libertatem, & conſequenter ſunt à iure improbatæ, refert eam, vt ſcilicèt quis in alia Ciuitate domicilium habeat, & ita voluit Sacrum Conſilium noſtrum in cauſa Nicolai de Lippo de Terra Laconigri referente *Illuſtriſsimo D.Regente Conſtantio tunc Conſiliario* penès Actuarium de Felice. Quamuis nouiſſimè *Gizzarell.deciſ.*11. tradat, idem Sacrum Conſilium re maturè diſcuſſa, & audita non improbaſſe ſimile pactum in remiſsione appoſitum, & ita ſequitur *Gama deciſ.Lucenſ.* 63. vide *Salernitan. deciſ.* 26.

Tu tamen concorda has diuerſas ſententias aſſerẽdo, primam opinionem procedere quoties conditio, & pactum, quòd inquiſitus non accederet ad aliquem locum eſſet perpetuum. Secundam verò dicas procedere, vbi conditio eſſet temporalis ex eodem *Gama deciſ.368.* nam vbi conditio in remiſſione eſſet appoſita ad breue tempus, deberet ſeruari, vt fuit concluſum in cauſa Pauli Maſtieini, & Ioannellæ Tagliauiæ die 4. Nouembris 1605. teſte *Maſtrill.loco proximè citato num* 38. vbi ideò fatetur, quòd in caſu vnius de Paterno,
10 quia pactum erat, vt per decemnium non poſſet accedere ad Ciuitatem Catinæ patriã ſuam, ipſis viſum fuiſſe non dici ad breue tempus, cum decemnium lõgum ſit tempus *Gayl obſeruat.29.lib.2.*

SVMMARIVM.

1 *Inquiſiti de receptatione bannitorum, & ſubminiſtratione fauoris, & ſubſidijs ipſorum non admittuntur ad compoſitionem, & quomodo in hoc obſeruent Regia Audientia, num.2.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm.IV.

Collectanea IV.

PErche la volontà noſtra è, &c.

1 Inquiſiti de receptatione bannitorum, & ſubminiſtratione fauoris, & ſubſidij eis non poſſunt admitti ad compoſitionem, attento *huius pragmatica* tenore.

2 Iuxta diſpoſita *hic* reminiſcor, non vna vice fuiſſe tempore meo practicatũ in Regio Collegiato Auditorio Prouinciarum Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij, dùm inquiſiti de receptatione bannitorum petebant ſe ad compoſitiones admitti, indè Excellentiſſimo Proregi, eiuſque Collaterali Conſilio certiorabatur de ſimilibus caſibus, & obtinebatur licentia, vt admitterentur ad compoſitionem Regij Fiſci.

Licèt quandoq; fuerit denegata, ad finem nè daretur anſa ipſis receptatoribus, & receptatis delinquendi ſub hoc prætextu, quia pecunia ſua redimebant vexationes.

In materia autem horum receptatorum vide infra in *pragm.de recept bannit.* & quæ ſatis appoſitè enucleauimus *de grauam. vaſall. tom.1. grauam.* 379. & perquiras *Præſid. de Franch. deciſ.*470.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſio morientium ſola non ſufficit ad compoſitionem delictorum, ſed omnium requiritur, quorum intereſt, Horum autē an præcedere debeat, an verò ſufficiat aliquorum, nu. 2. 3. & 4. vbi quòd ex defectu remiſſionis reuocatur compoſitio.*
5 *Remiſſio in compoſitionibus eſt ſicut antiphona.*
6 *Remiſſio quorum ſit neceſſaria in compoſitionibus remiſſiuè.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm.V.

Collectanea V.

HAuemo riceuuta voſtra carta, &c.

1 Statuit, ſolam remiſſionem morientium nō ſufficere in compoſitionibus delictorum, ſed omnium, quorum intereſt eſſe neceſſariam.

Iunge pro corroboratione *Rit. M. C. V.* 273. & 275.

2 Et obſerua, quòd claudicabit compoſitio, ſi remiſſio intereſſe habentium non præceſſerit, prout ita annis elapſis reperio iudicaſſe Sacrum Conſilium in cauſa illorum de Scarnecciano, contra quos fuit mandatum procedi per Magnam Curiam Vicariæ, non obſtan-
3 te compoſitione facta, dum remiſſio ſingulorum intereſſe habentium non interfuerat, ſed duorum tantùm.

4 Non eſt enim nouum reuocari compoſitionem ex tali defectu, vt practicatum per idē Sacrum Conſilium teſtatur *Gramat. in Conſilit. Regni De concordia Partis ſub num. 4.*

5 Siquidem remiſſio in talibus compoſitionibus eſt ſicuti antiphona, vt ſcripſimus *forenſ. quaſt. 9. part. 2.*

6 Ceterùm, quorum nàm remiſſio ſit neceſſaria, perlege *infra in prag. 7 hac eadē rubrica.*

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſiones fiant coràm Iudicibus, & Officialibus locorum.*
2 *Remiſſio qualiter fieri debeat, & facta in teſtamento non reuocatur, ſi teſtator conualuerit, num. 3.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm.VI.

Collectanea VI.

1 TRà li altri capi, &c. Inter alia hic mandatur, remiſſiones eſſe faciendas coràm Iudicibus, & Officialibus locorum.

2 Pro cuius coronide nè bis idem repetamus recurras omninò ad ea, quæ practicabiliter cumulauimus *forenſ. quaſt. 68. par. 1.* vbi enu-
3 cleauimus, qualiter remiſſio delictorum fieri debeat, & facta in teſtamento quòd reuocari nequeat, ſi teſtator conualuerit.

S V M M A R I V M.

1 *Actio querelandi competit his, quibus de iure defertur ſucceſſio, & aliter facta compoſitio, quàm habita remiſſione ab ijs, quibus defertur ſucceſſio non valet, quia eorum omnium requiritur remiſſio, num. 2. quo autem ordine remiſſio facienda ſit, num. 3.*
4 *Liberi primi gradus priùs admittuntur ad remiſſionem faciendam, etiam ſi fuerint poſthumi, num. 5. non tamen tutores eorum poſſunt priùs, quàm ipſi naſcantur, num. 6. admittuntur tamen, licèt naturales legitimati, nu. 7. emancipati concurrunt cum ſuis, num. 8. etiam ſi filij abſtinuiſſent ſe ab hæreditate paterna, num. 9. & quarè, num. 10.*
11 *Fœmina excluſa à ſtatuto remiſſio non requiritur, quia nec poteſt querelare, niſi cùm non adeſt magis idoneus.*
12 *Nepotes patre eorum mortuo remittere debent mortem aui.*
13 *Aſcendentes remittere debent, veluti pater, & mater, auus, & auia, num. 14. & tertij gradus vſque in infinitum deſcendentibus non exiſtentibus, num. 15. & deſcendentibus, & aſcendentibus deficientibus vocantur primò fratres vtrinq; coniuncti legitimi, & naturales, num. 16. item ſorores vtrinq; coniuncta, num. 17. & ſic conſanguinei collaterales vſq; ad decimum gradum, num. 18. & his deficientibus frater ex vno tātùm latere admittitur, num. 19.*
20 *Vxor an, & quando admittatur ad accuſandum, & remittendum, & num. 21.*

De Compoſitionibus, &c. Pragm.VII.

Collectanea VII.

1 NElli anni paſſati, &c. Quibus de iure competit ſucceſſio competere querelandi actionem mandat, taliter vt inanis reddatur aliter facta compoſitio.

2 Vndè elicias concluſionem, requiri remiſſionem omnium, quibus ſucceſſio morientis occiſi defertur iure ſanguinis, & proximitatis, vide *Præſid. de Franch. deciſ. 611.*

3 Taliter quòd ordine ſucceſſiuo, ſcilicet vt proximior primo loco, ac deindè is, qui proximè ſequitur, & cçteri deinceps remittere debeant *l. peto §. fratre, l. cùm ita §. fideicommiſſum, vbi DD. ff. de leg. 2.* ſicq; indiſtinctè iudicauimus in Regia Audientia Apuleæ, & ad ornatum *pragmatica Theodor. alleg. 9.* & ibi habuimus pro vero tale ius remittendi, vt infra competere.

4 Primo

4 Primo loco, liberis primi gradus ex *l. filius*
patri ff.de ſuis,& legitim.hæred §.1. Inſtit.de
5 *hæred.quæ ab inteſt.deferuntur*, etiam ſi fuerint
poſthumi *l.3 §.vtiq; ff.de ſuis,& legitim.hæ-*
6 *red l qui in vtero ff de ſtat homin*, quorum no-
mine nequibunt tutores ventribus relicti re-
mittere, antequam in lucem prodeant *l. poſt-*
7 *humo C. de collat.* & nos probauimus *forenſ.*
quæſt.9. par.2. & etiam ſi fuerint naturales le-
gitimati *§.quibus connumerari Inſtit.de hæred.*
8 *quæ ab inteſt. deferuntur*, & etiam ſi fuerint
emancipati, nam tales concurrunt cum ſuis
hæredibus *§.emancipati Inſtit. de hæredit. quæ*
ab inteſt. defer l ..C. vnde liberi,l.meminimus
9 *§.cùm igitur C de legit hæred.*& etiam ſi renũ-
ciaſſent hæreditati paternæ, vel abſtinuerint,
10 cùm eis id ius ſpectabit, nam pax poteſt fieri
citrà ius,& nomen hæredis,& ex remiſſione
hæreditatis aditio minimè inducitur *l.pro hæ-*
rede §. fin. ff.de acquir.hæredit.

11 Licèt reſpectu fœminæ excluſæ à ſtatuto à
ſucceſſione, vt videatur excluſa à iure quære-
landi, & conſequenter remittẽdi deciſum an-
nuat *Amat.conſ.18 Theodor.d.alleg 9.* vide
Molfeſ.conſ 10. & nouiter *Merlin.controuerſ.*
*forenſ.*58.vbi quòd mulier ad accuſandum nõ
admittitur,niſi vbi non adeſt idoneor accuſa-
tor, vel ad quem magis principaliter ſpectet
Francb, deciſ. 382.

12 A nepotibus eorum patre mortuo etiam
requiritur remiſſio *§.ita demùm Inſtit. de hæ-*
redit. quæ ab inteſt. defer.

13 Secundò loco deficientibus deſcendẽtibus
remiſſio eſt expetenda ab aſcendentibus, &
ſic à patre,& matre *§ primo gradu Inſtit.de*
grad.cognat.l.1 § in primo ff eod.

14 In quorum defectum vocantur aſcenden
tes in ſecundo gradu, auus ſcilicet, & auia
§.ſecundi gradus Inſtit. de gradib. cognat.l 1.
§ gradu ff.eod.l.Iuriſconſultus § ſecundo gra
du eod. tit.

15 Tertio loco talibus non exiſtentibus vo-
cantur aſcendentes tertij gradus,ſcilicèt pro-
auus, & proauia, quibus ceſſantibus vlterio-
ris gradus, prout enumerantur *tot. tit. Inſtit.*
& ff.de gradib.cognat, vſq; in infinitum,& ſic
ab eis ſalua gradus prærogatiua requiritur
remiſſio.

16 Quartò loco deſcendentibus,& aſcenden-
tibus deficientibus, tunc in primis vocantur
fratres vtrinq; coniuncti legitimi & naturales
etiam emancipati *l.1. §.poſt ſuos ff.de ſuis,&*
legitim.hæred l.amita C.commun de ſucceſſ.l.de
emancipatis C. de legitim. hæred.

17 Item vocantur ſorores vtrinq; coniunctæ
§.cæterùm Inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ. l.3.
C de legitim hæred. à quibus remiſſio requiri-
tur *Præſ.de Franch. deciſ.*271.

18 Et ſic vocantur conſanguinei collaterales
ſeruata gradus prærogatiua vſq; ad decimum
gradum, vt ad alium finem dixit *Rota in Vr-*
binaten ſucceſſionis coràm R.P.Pirouano, vbi
19 quòd his ceſſantibus vocantur fratres ex vno
latere *l.de emancipatis C de legit. hæred.* & in
eorum defectum vocantur cęteri ex gradu
collaterali vſq; ad decimum gradum.

20 Vxor quoquè deficientibus agnatis, & co-
gnatis remittere poteſt, fusè *Oter.lucub.Rom.*
27 vbi deciſum refert, illius remiſſionem non
eſſe neceſſarium concurrentibus alijs conſan-
guineis ſucceſſoribus hæreditarijs, plenè
Giurb.conſ crim deciſ 61.vbi ad ſatiritatem.

21 Et perquiras *Merlin. controuerſ. forenſ.*16.
vbi quòd vxor poſtponitur filijs ad accuſan-
dum, & quòd negligentes ad vindicandam
defuncti necem, ad hoc ut uxor admittatur
ad quærelandum, tunc dici proximiores, ad
quos ſpectat, cùm labi permiſerint tempus,
infra quod quærelam proponere potuerunt
abſq; ulla interpellatione.

SVMMARIVM.

1 *Authar declarat hanc pragmaticam.*
2 *Dilatio data ab homine, vel lege non currit le-*
gitimè impedito.
3 *Impeditus legitimè excuſatur à pœna,& mora,*
& contumacia, num.5.
Impeditus non dicitur negligens, ibid.
4 *Impeditus impedimento facti remanet illæſus.*
6 *Impedimentum iuſtum excuſat à reſidentia.*
7 *Impedimentum iuſtum æquiparatur impoſſi-*
bili.
Impoſſibilium nulla eſt obligatio, ibid.
8 *Impeditus, & non ſe proteſtans adhuc excuſa-*
tur.
9 *Impeditus ex facto Iudicis non tenetur prote-*
ſtari.
10 *Appellans impeditus non tenetur ſe proteſtare,*
licèt contrarium dicatur deciſum in Senatu
Pedemontano.
11 *Terminus quindecim dierum, de quo in prag-*
matica eſt incluſiuus.
12 *Dictio,infra,ſolet ſua extrema includere.*

De Compoſitionibus,&c. Pragm.VIII.

Collectanea VIII.

ESſendo ſtato ordinato ;&c.

Vigore *huius pragmaticæ* proceditur con-
tra compoſitum per Magnam Curiam non
ſoluentem infra quindecim dies.

1 Benè verum ego declaro, non procedere,
neq; locum habere diſpoſitionem noſtri *tex-*
tus quotieſcunque compoſitus eſſet ex aliqua
iuſta cauſa impeditus ſolutionem facere intra
2 tale tempus, nam impedito legitimè non cur-
runt tempora ab homine, vel iure ſtatuta *cap.*
1.de præſcript.cap illud, cap. quia diuerſitatem
de conceſſ. præbend. cap.ſi electio de elect. in 6.

elem. ſicut in fin. de appellat. Boer. deciſ. 64. Rot.
3 *in nouis deciſ. 2. de dilat.* & impeditus legitimè
excuſatur à pena, & mora *cap ſicut de iuveiur.*
Ludouic. deciſ. Peruſ. 105. *Caſar de Graſſ. deciſ.*
3. de conſtit nam impeditus non dicitur negli-
gens *d. cap. quia diuerſitatem,* vnde impeditus
4 impedimento facti remanet illęſus *cap. ſignifi-*
cante de pignor. cap. imputari de reg. iur. in 6.
5 *Rot. in antiqu. deciſ. 21. de prabend.* & excuſa-
tur etiam à contumacia *l. 2. §. quod diximus,*
vbi DD ff. ſi quis caut Boer. deciſ. 40. Afflict. de-
ciſ. 29. vbi quòd ſi citatus non comparuerit
ex iuſto impedimento, ob quod contumax
fuerit reputatus, comparente deinde, & pe-
tente audiri, ex integro eſt audiendus, & ſimi-
6 liter iuſtum impedimentum, ſeu iuſta cauſa
excuſat à reſidentia *cap. inter quatuor de Cle-*
ric. non reſid. S. C. Trid. ſeſſ. 6. decr. 1. Afflict. de-
ciſ. 289.
7 Et facit, quòd impedimẽtum iuſtum æqui-
paratur impoſſibili, impoſſibilium autem nulla
eſt obligatio *l. impoſſibilium ff. de reg. iur. l. ſi*
ſtipuler ff. de verb. obligat l. cum heres §. 1. ff. de
ſtatuliber. §. impoſſibilis Inſtit. de hered. inſtit.
cap. nemo de reg. iur. in 6. Surd. deciſ. 289. quod
impoſſibile eſt idem de iure, quod de facto
Larrea deciſ. Granatenſ. diſput. 23. ſub num. 2.
8 Et hoc etiam ſi de tali impedimento, vel
iuſta cauſa non fuerit proteſtatus ipſe com-
poſitus, quia verius eſt non requiri proteſta-
tionem de impedimento fieri vt excuſet, iux-
ta communem *Doctorum* ſententiam funda-
tam *in l. 2. §. quod diximus ff. ſi quis caut.* vbi
textus non requirit proteſtationem, ſed tan-
tùm impedimentum, quæ opinio etiam
9 comprobatur ex *deciſ. Afflict.* 50. vbi quòd im-
peditus ex facto Iudicis non tenetur prote-
ſtari, & hanc opinionem ſequuta eſt *Rota*
Rom. vt teſtantur, & ſequuntur *Greſcent. deciſ.*
5. de except. & Verall. deciſ. 73. p. 2. dùm voluit,
10 appellanti impedito non eſſe neceſse prote-
ſtari, & proteſtatione omiſſa tempora fatalia
non currere, licèt contrarium deciſum in Se-
natu Pedemon. referat, & ſequatur *Theſaur.*
deciſ. 10.
11 Sed quæri poteſt, an iſtorum quindecim
dierũ terminus ſit incluſiuus, vel excluſiuus?
Dico eſſe incluſiuum, quoniam *textus noſtra*
12 *pragmatica* vtitur dictione, *infra*, quæ regu-
lariter ſolet ſua extrema includere, vt probat
textus in l. 1. §. 1. vbi DD ff. de offic. præfect.
vrb. l. in venditione ff. de act. empt. Rot. Rom.
apud Farin. deciſ. 60. in nouiſſ. hæc .n. verba
(*infra quindecim dies*) includunt vltimum
diem.

S V M M A R I V M.

1 *Dictio*, interim, *quid ſignificat.*
2 *Carcerati Rei quando loco depoſiti mittantur ad Regias triremes.*

De Condemnatis pro delictis. Pragm. IV.

Collectanea I.

PEr noi ſono ſtate, &c. Vigore hu-
ius prag-
maticæ cauſæ carceratorum tranſmiſſorum
ad Regias triremes loco depoſiti expediun-
tur, prout cauſæ aliorum, qui remanent in
carceribus M. C. V. & ſi condemnantur, im-
putatur tẽpus prædictum, infra quod interim
ſeruierunt, aliàs ſi abſoluãtur, eis datur ſalariũ.
Adde, quòd huiuſmodi pragmatica eſt in
viridi obſeruantia in Regno.
1 Et dùm *hic* ſit mentio de dictione, *interim*,
nota, quòd ipſa eſt limitatiua temporis inter-
medij: & importat pendentiam *Magon. deciſ.*
Florint 90. *Monach. deciſ. Bonon.* 59. vbi quòd
vltra illud tempus non protenditur.
2 Et hac occaſione obſeruabis, ſolere per
Dominos Regentes in viſitatione magna vr-
gente neceſſitate condemnatos ad remigan-
dum pendente appellatione loco depoſiti ad
Regias triremes mitti, immo etiam adhuc nõ
condemnatos, quando ſunt accuſati de gra-
uioribus delictis, & ex relatione proceſſus,
patet illam pœnam ipſos effugere nõ poſſe, de
quo latiùs nouiter teſtatur, & deciſiuè probat
Reg. Conſtant. in l. vnic. n. 47. C. de claſſic. lib. 11.

S V M M A R I V M.

1 *Condemnatus ad triremes pro tribus nauigationibus, elapſo triennio vnica tantùm nauigatione debet liberari.*
2 *Exulatus à propria patria dicitur exulatus ab eius territorio.*
3 *Bona Hebræorum, qui lege municipali ſub pœna mortis, & confiſcatione bonorum ſunt expulſi ab aliquo Regno, ſi vi ventorum perueniant ad loca, à quibus fuerunt eiecti non poſſunt confiſcari.*
4 *Voluntas, & propoſitum diſtinguunt maleficia.*

De Condemnatis pro delictis. Pragm. V.

Collectanea II.

PErche quelli, &c. Statuitur *hic*, quòd
condemnati, ſeu
concordati ad remigandum in aliquibus na-
uigationibus caueant, dum non ſeruiunt non
diſcedendi à domo, & non accedendi ad loca,
vbi delinquerunt.
1 Pro ornatu quæro, an condemnatus ad tri-
remes pro tribus nauigationibus elapſo trie-
nio vnica tantùm nauigatione facta debeat li-
berari. Quòd ſic decidit *Gizzarell in deciſ. Sa-*
cri noſtri Conſilij Neap. 64. ea ratione, quia ſi
quis eſt obligatus aliquid agere in tribus ter-
minis, iſti termini debent intelligi de tribus
annis, aliàs iremus in infinitum, infinitas au-
tem

tem eſt euitanda *l.qui bona §.fin. ff.de damno infect. l. fideicommiſſa §.ſi quis decem ff. de legat.3.l.fin. C.de ſacroſ.Eccleſ. l.vna C.de ſentent.quæ pro eo,quod inter.Valaſc.deciſ.51.*

2 Et ad tex *pragmatica* nota, quòd iſti tales
ſic condemnati nequeunt accedere etiam ad territorium, & diſtrictũ huius Ciuitatis Neap. & Terræ, ſiuè Ciuitatis, vbi deliquerunt ex deciſione Sacri Regij Cõſilij, de qua per *Gizzarel.in deciſ.23.* vbi exulatus à propria patria cenſetur exulatus ab eius territorio, & diſtrictu, quia territorium, ac diſtrictus patriæ ex generali conſuetudine veniunt appellatione patriæ, vt in ſpecie conſiderat *tex. in l. Alphenus ff. de verb. ſignific.* videndus nouiſſimè *Reg Rouit.deciſ.11.* vbi patriæ appellatione an veniat totum territorium in pęnalibus diſcutit.

Benè verum aduertas,non incidere in pęnam tales remiges, vbi fortuitò illuc accederent,vtputà ſi vi ventorum peruèniant ad illa loca, ad quæ accedere prohibentur,quia non dicuntur tranſgreſſores,dũ contra eorum voluntatem ad illum locum ducantur ex latè diſcuſſis per *Franch.deciſ.*415.& per *Cauale.deciſ.1.part.1.* & neceſſitas aduerſæ tempeſtatis illos excuſat *l.Cæſar,& l.fin.§ ſi propter neceſſitatem ff.de public.& vectig.* latè *Molfeſ in ſuo*
3 *conſ.* 17. vbi refert meritò deciſum in Regia
Camera Summariæ noſtri Regni.

Et in Regno Siciliæ bona Hebręorum, qui lege municipali ſub pęna mortis, & confiſcationis bonorum fuerint expulſi ab aliquo Re-
4 gno,ſi vi ventorum perueniant ad loca, à qui-
bus fuerunt eiecti non poſſe confiſcari, nouiter *Maſtrill.deciſ.254.par.3.* voluntas enim,& propoſitum diſtinguunt maleficia,& omne factum *l.qui iniuria,& l.verum eſt ff.de furtis, l.Diuus ff. ad l.Cornel. de Sicar.* & neceſſitas excuſat contrafacientem,nè incidat in pęnam edicti, vel banni prohibentis,vt nouiſſimè per *Caſtil.* in eodem caſu loquentem *in deciſ.Sicil.* 107.*par.*2.quem poſt hæc ſcripta vidi.

SVMMARIVM.

1 *Nobilitas qualiter probetur,& num.3.*
2 *Nobilitas probata per verba enunciatiua priuilegiorum Regalium concurrentibus matrimonijs cum nobilibus militat in iure.*
4 *Obtinentes feuda à Principibus immediatè ſunt nobiles.*
5 *Ignobilitas in dubio præſumitur,vnde allegantiſe nobilem incumbit onus probandi.*

De Condemnatis pro delictis. Pragm. VI.

Collectanea III.

ESſendo condennati,&c. Hic diſponitur quomodo, & quando condemnati admittantur docere ſe nobiles.

Quarè pro intelligentia videbimus qualiter probetur nobilitas, de quo per *Guid.Pap.*
1 *in deciſ.* 387. vltra *cuius* deciſionem dico,no-
bilitatem probari ex identitate familiæ, ex inſignijs, ex depoſitione teſtium de nobilitate deponentium,ex matrimonijs cum nobilibus familijs contractis, ex verbis enunciatiuis inſtrumentorum, in quibus aliqui vocantur nobiles, & tandem ex enumeratione facta in Chronicis alicuius Regni inter familias nobiles,vt fuit deciſum in Sacro Regio Conſilio in cauſa Epiſcopi Andriæ cum Illuſtriſſima Platea Sedilis Capuani, & aliàs nos practicauimus pro nobiliſſima familia Griſſorum commorante Nolæ, cuius nobilitatis probatione, licèt hæc adduxerimus, tamen non opus, cùm per ſe pateat in quali,& quanta animi,corporis,& familiæ decore floruerit,& floreſcit per adducta in eodem Sacro Regio Conſilio,licèt
2 pendeat deciſio, & ad materiam *Franc.in de-*
*ciſ.*357 vbi quòd nobilitas probata per verba enũciatiua priuilegiorum Regalium concurrentibus matrimonijs cum nobilibus contractis militare in iure dicit iudicatum, & nobilitatem probari per teſtes deponentes de publica voce,& fama, & probari per inſtrumenta antiqua voluit *Rota Roman. in vna Comen. Habitus Luna* 14. *May* 1607. coràm Iuſto.

3 Verùm nota, nobilitatem non probari ex
eo,quia quis poſſidet feudalia ab alijs,quàm à Principe, vt multoties fuit iudicatum in Regia Camera Summariæ, vndè dum quis eſſet condemnatus ad triremes ob fraudes commiſſas in numerationibus, & à tali ſententia reclamaſſet petendo puniri pęna nobilium, cùm feudalia poſſideret à Principe Biſiniani, fuit confirmata ſententia,& cum maxima cognitione cauſæ iudicatum,non eſſe ex eo no-
4 bilem, nam hodiè ſolùm ſunt nobiles qui im-
mediatè à ſummis Principibus,vt ab Imperatore,& Rege feuda obtinent, vide *Guid. Pap. in deciſ.*385.& 386.

5 Et regulam conſtituas, quòd in dubio qui-
libet popularis, & ignobilis potius præſumitur, & qui nobilitatem allegat,eam probare tenetur, cùm ſit accidens non prouueniens à natura,vt voluit *Rota Romana in vna prætenſa cauſa nobilitatis de anno* 1586. *coràm Seraphino*, & ad materiam latè *Anna in conſil. deciſ.*88. vbi plura cumulat, & *Puteus deciſ.*297. *lib.*1. vbi, quòd ad effectum regulæ præferentis nobiles ſufficit, nobilitatem probari ex ſtirpe non multùm magna, & quando agitur de nobilitate ex antiquo,oportet probari de matre,auo,& maioribus.

SVMMARIVM.

1 *Fugientes à triremibus qualiter puniantur, & vide num.3.*
2 *Eximentes à triremibus condemnatos qualiter puniri debeant, remiſſiuè.*
4 *Condemnatis ad triremes addi poteſt, quòd quãdocunq; reperiantur triremibus ſoluti vltimo ſupplicio puniantur.*
Idem reſpectu confinatorum, & relegatorum, ibid.

De Condemnatis pro delictis. Pragm. VII.

Collectanea IV.

SImilmēte ci è ſtato eſpoſto,&c,

1 Condemnati ad triremes auſugientes du-
plicato termino ſeruire tenentur vigore *hu-
ius pragmatica*.
Pro coronide adeas quæ appoſitè quidem
cumulantur à *Peguer. deciſ. Rot. Cathalonia*
41. *& Cabal.reſol.crim. caſ.*8. vbi nèdum de
2 remigibus fugientibus loquitur, ſed de pęna
illos eximentium, & eiſdem præſtantibus au-
xilium ediſſerit.
3 Et obſerua, ceſſare diſpoſitionem *pragma-
tica*, quoties in ſententia condemnatoria ad
remigandum adeſſet clauſula, quòd ſi extra
triremes reperti fuerint, eo quia auſugerint
puniantur pęna mortis, vide *Præſid. de Frãch.
deciſ.*140.*num.*10.*& Cabal.reſol.crim.caſ.*164.
4 vbi quòd condemnatis ad triremes addi po-
teſt, quòd quandocunq; reperiantur triremi-
bus ſoluti illicò vltimo ſupplicio afficiantur,
& idem reſpectu confinatorum, & relegato-
rum autumat.

SVMMARIVM.

1 *Actus debet celebrari expenſis petentis.*
2 *Repetitio teſtium expenſis petentis fieri debet.*
3 *Carceratio fieri debet expenſis petentis.*
Teſtis abſens debet examinari expenſis petentis, ibid.
4 *Remiſſio cauſa eſt facienda expenſis petentis.*
5 *Cuſtodia partus ſuppoſiti eſt facienda expenſis petentis.*
6 *Procurantes Commiſſarium à M.C.V. pro inueſtigando delicto, illo non conſtito condemnantur in expenſis.*

De Condemnatis pro delictis. Pragm. VIII.

Collectanea V.

PErche ad inſtanza di alcune pouere,&c.

Diſponitur, quòd condemnati per M.C.V.
præuia informatione in partibus capta per
Commiſſarios ſumptibus Regiæ Curię ſoluãt
mercedem ſolutam per ipſam Curiam dictis
Commiſſarijs, & eorum Actuarijs, nam non
eſt rationabile, quòd Regia Curia mittat Cõ-
miſſarios ad eius expenſas, cùm regulariter
1 actus debeat celebrari expenſis petentis *l. ſed
ſi hæreditas* §.1. *ff. ad exhibend. l. fin. C. de ero-
gat. milit. annon. cap. mulieris de iudic. in* 6.
l. quoniam C. de teſtibus, vnde repetitionem te-
2 ſtium debere fieri expenſis petentis dicit *An-
na in ſing.*519. & iudicatum in Curia Archie-
piſcopali Neapolitana teſtatur *D. Ricc. in de-
3 ciſ.*109.*par.*2.& hinc expenſis petentis, quem
carcerari carceratio debet fieri *Franc. Marc.
deciſ.* 233. & expenſis petentis depoſitionem
teſtium abſentium examinari quis debet *Ca-
4 ber.deciſ.*45. & expẽſis petentis remiſſionem
delinquentium remiſſio faciẽda eſt *Thoming.
deciſ.*13. *Barz.deciſ.*203.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*
54. *Veral.deciſ.*92.*lib.*1. *Capella Tholoſ.deciſ.*
5 100. & expenſis petentis cuſtodia, & cognitio
partus ſuppoſiti facienda eſt *Franc.deciſ.*332.
6 Quarè meritò videmus, noſtram Magnam
Curiam Vicariæ ſolitam eſſe condemnare ad
expenſas illos, ad quorum inſtantiam miſerũt
Commiſſarios pro inueſtigando aliquo cri-
mine, non conſtito deindè de delicto, ſicquè
vidi obſeruatum in Regia Audientia Capiti-
natæ.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatoria in quibus ſtent fundata.*
2 *Remedium cõſeruatoriorum procedit per viam extraordinaria cognitionis, ſed contrarium probat Author in* Afflictum, *contra quem duas æquiuocationes aduertit, num.*7. *&* 8.
4 *Iudex procedendo iudicialiter, & extraiudicialiter procedit per modum iuriſdictionis.*
Iuriſdictio quotuplex ſit, ibid.
5 *Iuriſdictio voluntaria qua ſit, & qua nam contentioſa, num.*6.
9 *Conſeruatoria conceduntur Clerico turbato in propria rei poſſeſſione per Laicum, & ab vno Monaſterio contra aliud, vt num.*10.
11 *Conſeruatoria huiuſmodi quando denegentur, & num.*12. *&* 13.
14 *Remedia Capitulorum Regni ſunt extraordinaria, & fundantur in violentia.*
15 *Conſeruatoria coràm quibus Iudicibus poſſint intentari.*
16 *Regia Audientia nequeunt relaxare hortatorias cauſa Regia iuriſdictionis.*

De Conſeruatorijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 REminiſcendum eſt pro rubricæ ornamẽ-
to ſtare fundata huiuſmodi conſerua-
toria

toria in vulgatis *Capitulis Regni*, videlicèt, *Ad Regale faſtigium, Ad Præſidentis, Ad Charitatis affectus, Finis præcepti charitas, & Omnis prædatio.*

2 Quorum remedium non procedere per viā iudicij, & ordinariæ cognitionis, ſed per modum extraordinariæ cognitionis tutatur *Afflict.deciſ.*24. & poſt eum enunciat *Reg.Tapia deciſ.S.C.*24.*in fin.* annuens, id agi, nè Rex tāquam Regni Dominus eius in Regnis perturbationes permittat, vide etiam ſi conferant ad materiam adducta per *Cacher.deciſ.*180. & per *Theſaur.deciſ.*82.

3 At hac ductus occaſione liceat ſcrutari contra *Afflict.loco cit.* dum fundat, quòd quādo proceditur per modum iuriſdictionis, & cum cauſæ cognitione contra Clericum non poteſt, quia diuiſum Imperium cum Ioue Cęſar habet, ſed quando proceditur ad præſtandum iudicialem defenſionem Clerico notoriè ſpoliato, & oppreſſo per alium Clericum per facti notorium, & euidentiam rei, & per modum extraordinariæ cognitionis benè poterit.

Siquidem neſcio quippè qualiter vltimum
4 hoc eius dictum verificari valeat, quia ſiuè Iudex procedat iudicialiter, ſiuè extraiudicialiter, ſemper procedit per modum iuriſdictionis, quæ vel eſt voluntaria, aut contentioſa *l.*2. *ff.de offic. proconſul.* cum concordantibus apud *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc.deciſ.Cur. Archiep.*187.*par.*2.

5 Iuriſdictio voluntaria eſt quæ non redditur in inuitum, ſed ex Partium voluntate expeditur abſq; eo, quòd vnus ſit actor, & alter reus, & abſq; eo, quòd Iudex ſedeat pro Tribunali, vt in adoptione, emancipatione, legitimatione, confirmatione electionis, & ſimilibus, quādo ſcilicet Partium contradictio non interuenit *Rota in Spoletana electionis coràm R.P. Queipo, D.Epiſcopus Ricc.* ante adducta *deciſ.* 187.*à num.*3. *cum ſeq.*

6 Contentioſa autem iuriſdictio nuncupatur quæ in inuitum redditur, & iudicialiter expeditur, contradicentibus Actore, & Reo, & Iudice pro Tribunali ſedente *l.inter ſtipulantem ff.de verb.obligat. Rot.* in mox citata *Spoletan.* vbi allegat *gloſ.in d.l.*2.*ff. de offic. proconſul.* idem *D.Epiſcopus Ricc. cit. deciſ.*187.

Quando igitur per Iudicem ſęcularem inhibetur Eccleſiaſtico cum coactione ad exhibendum, non poteſt dici procedere extraiudicialiter, quia Partes non conſentiunt, ſed certè iudicialiter, cùm inhibeat Iudici, & Parti inuitæ.

7 Vndè contra bonum ſenem (virum alioquīn doctiſſimum) aduerto æquiuocationem in terminis, dum præſupponit aſſumptum, Iudicem nempè extraiudicialiter procedentem minimè per modum iuriſdictionis procedere, cùm extraiudicialiter procedatur in actibus voluntariæ iuriſdictionis.

8 Inſuper ſociam, & ſic alteram noto æquiuocationem, dum affirmat, Iudicem procedere per modum extraordinariæ cognitionis, quia etiàm extraordinaria cognitio minimè fit, niſi per modum iuriſdictionis, eo nempè caſu, quoties coràm Iudice tractatur de muneribus, ſiuè honoribus gerendis, vel de pecuniaria agitur re, vel de alicuius æſtimatione, videlicet fama, aut opinione cognoſcitur, ſiuè de capitali crimine quæritur *l. pen. ff.de var. & extraordinar. crimin.*

9 Sed deueniendo ad alia, hac in materia obſeruabis, huiuſmodi conſeruatoria ſolere concedi Clerico per Laicū turbato ſua in poſſeſſione *Afflict.* mox cit.*deciſ.*24. *Præſ.de Franch. deciſ.*193. ſicq; aliàs iudicatum recenſet *Laratha conſ. deciſ.* 31. vbi latè enucleat, quando huiuſmodi remedia pro, vel contra poſſeſſorem competant, & aduerſus quem.

10 Taliaque conſeruatoria intentari poſſe à Monaſterio exiſtente in poſſeſſione molendini à Rege donati aduerſus aliud Monaſteriū, prętextu deuolutionis eius emphyteutę, prætendens in poſſeſſionem immitti coràm Iudice laico fuit deciſum in S. C. per quod extitit ordinatum, eſſe in poſſeſſione conſeruandum *Afflict.deciſ.*2. de quo vide *Amat.deciſ.*69. *Carocc.deciſ.*137. *Fabr.deciſ.*38. *C.de indic.& deciſ.*2. *C.de priuileg.*

11 Sed illa non eſſe præſtanda mulieri turbatæ ſuper poſſeſſione fundi dotalis ob ineſſicacem poſſeſſionis probationem, qua receptum in dotem poſſidebat, & verificauerat, dum ageretur de tertia parte tertiæ ab alio poſſeſſæ, qui benè eius verificauerat intentionem conſtat ex *Afflict.deciſ.*363.

12 Et ceſſare huiuſmodi conſeruatoria contra tertios poſſeſſores, qui non ſpoliauerunt, nec fuerunt in dolo deciſum per S.C. teſtatur *Puluerin.in addit.ad d.cap. Ad Regale faſtigium*, licèt procedere remedium dictorum *capitulorum* in detentore, vel poſſeſſore iniuſto data contractus inualiditate firmet *Reg. de Ponte conſ.*96.*num.*3. *vol.*1. *Raudenſ.deciſ.Piſan.* 13.*nu.*108.*D.Epiſcopus Ricc.in addit ad Frāc. deciſ.*163. vbi etiam dicit, illa concedi, quando poſt mortem poſſidentis nondùm capta poſſeſſione per hæredes bona per colonum poſſiderētur ex *Afflict. dec.*325. ſiuè vacaret poſſeſſio, dicens ſic iudicatum inter Martiam de Athanaſio, & Monaſterium S.M. ad parietem de anno 1603.

13 Nec non ſigna, tunc illa conſeruatoria relaxari, quoties agitur de ſpolio violento, at ſecus ſi violētia non interueniat *Præſ.de Frāch. deciſ.*701. & ita quotidiè practicatur per S.C. à quo ſi deficiat vis prouidetur eſſe agendum contra perſonam Eccleſiaſticam coràm ſuo Iudice competenti, nec manus apponit *Anna alleg.*7. vbi deciſionem reportat, & iterum *allegat.*92. vbi, quòd talia remedia *Capi-*

tulorum

tulorum Regni ſunt extraordinaria, & fundãtur in violentia.

At inueſtigari poterit, nùm talia conſeruatoria coràm omnibus Regni Officialibus intentari valeant.

15 Et certè in Curiis inſerinribus illa intentari non valere haud eſt hęſitandum, vt teſtatur *Præſ de Franch* cit. *deciſ*. 163. *in fin*. vbi *num*. 19. teſtatur, illa fuiſſe conceſſa per *M C.V*. & poſſe concedi à Regijs Prouincialibus Audientijs, vt deciſum pariter teſtatur de *Boëlii in addit* ad mentionatum *capitul. Ad Regale faſtigium*, & modernè autumat *Larathz conſ*. 31. *num*. 23. vbi quòd tale remedium, & præſidium *Capitulorum Regni* ſpectant ad præfata Tribunalia, & non ad Curias inſeriores, & Baronales.

Sed non reticeam dicere, per Collaterale Conſilium fuiſſe prouiſum ſub die 28. Martij 1607. in *Cur*. 1. *p. Hydrunt. fol*. 133. nè Regiæ Prouinciales Audientiæ ſe immiſceant in huiuſmodi conſeruatoriorum conceſſione, vt teſtatur *Gloſella* in margine ad *pragmaticam* huius *rubrica*, & aliàs fuit prouiſum ſub die 30. Iunij 1625. *in Cur. Capitinat fol*. 16. non
16 poſſe relaxare hortatorias cauſa Regiæ iuriſdictionis, quod antea pariter erat prohibitum ex prouiſionibus 15. Decembris 1605. *in Cur. Hydrunt fol*. 124.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatoria Parte citata ſunt concedenda, aliàs non ſuffragantur, nu.* 10. *Et an debeat citatio iſta eſſe perſonalis, num*. 4.

2 *Citatio de quo iure ſit.*

3 *Citatio ad quem finem ſit neceſſaria, & num*. 7. 8 9 & 10.

5 *Contradictor certus non poteſt citari per edictum.*

6 *Citatio contra non ſubditum nullum parit effectum.*

11 *Inhibitio ad Partis inſtantiã fieri nequit à Iudice, niſi fundata ſit in iure, & præcedat Partis citatio, num*. 12.

13 *Citatio quando dicatur legitima.*

14 *Citatio ad videndum iuramenta teſtium ſuper poſſeſſione eſt neceſſaria, quo in caſu requiritur ſpecificatio temporis, & loci, num*. 15.

16 *Summariè ſola facti veritate inſpecta proceditur ſuper poſſeſſione conſeruanda, vel non.*

De Conſeruatorijs. Pragm. I.

Collectanea II.

1 CONſeruatoria &c. Mandat, conſeruatoria eſſe concedenda Parte citata.

2 Iuridicè fundatur huiuſmodi diſpoſitio, nã citatio ſiuè ſit de iure diuino, & naturali, vt per *Mohedan. deciſ*. 7. *de reſtit. ſpoliat*. ſiuè de iure naturali *Rot. diuerſ. deciſ*. 416 *num*. 2. *par*. 1. & *deciſ*. 474. *num*. 1. *par*. 2. *in recent*. ſiuè de naturali gentium *Mantic. deciſ*. 299. *num*. 3. ſiuè de æquitate fundata in omni iure diuino, & naturali *Caualer. deciſ* 53 *num* 2. illa ſit ad quinq; effectus, nempè ad effectum ſcientiæ, comparitionis, contradictionis, & præparandæ defenſionis, cauſæ cognitionis.

3 Primò ad finem inducendæ ſcientiæ, quia nequit fieri defenſio abſq; vera, aut interpretatiua ſcientia, & ſtatim atque inchoatur modus offendendi, per quem Pars offendi poteſt, datur quoq; poſſibilitas defendendi per citationem, vt ex pluribus, quorum doctrina vtitur recenſet *Rota in vna Fauentina nullitatis coràm R.P.D. Robuſterio* vbi quòd ideò citatio debet legitimè peruenire ad citati notitiam ex *Rot. in antiq. deciſ*. 21. *de dol. & contumac*.

4 Cùmq; ex citatione perſonaliter non facta (aliàs in Regno permiſſa) poſſet induci fraus, & malitia, ad inducendam veram, & indubitatam ſcientiam, in rigore cenſerem, tunc legitimè, quem citatum fuiſſe in hoc caſu, quoties perſonaliter eſſet facta citatio, prout ſic prætendi annis elapſis in cauſa quorũdam de Ciuitate Minorum, contra quos erat intentatum remedium *Capitulorum Regni*, & conſeruatoria conceſſa, pro quorum reuocatione inſtabam ex defectu citationis perſonaliter non factæ, licèt deciſio non fuerit ſubſequuta, cùm Partes acquieuerint ſuper controuerſia.

Et quamuis *Afflict. deciſ*. 24 *num*. 3. affirmet, ad effectum quòd poſſint concedi huiuſmodi conſeruatoria in notorio ſpolio ſufficere ſi Sacrum Conſilium facta citatione per edictum contra quoſcunq; intereſſe prætendentes ad dicendum, & allegandum quidquid voluerint, & ad videndum teſtium producendorum iuramenta, & ſi per notorium facti, & euidentiam rei, vel apparebit, quærelantem iniuriatum, ſiue ſpoliatum fuiſſe, præſidiali officio defendi recurrentem, vt recuperet ſuam poſſeſſionem.

Tamen illius aſſumptum claudicat in iure noſtro, nam exiſtente certo contradictore in
5 actis, ille eſt citandus *cap. fin*. cum ibi notat. *de elect. in* 6. *Creſcent. deciſ*. 13. *de ſentent. & re iudic*. & citatio per edictum contra quoſcunque ſua intereſſe putantes non valet, vbi contradictores, vel creditores ſunt certi, vt communi calculo receperunt ipſi, & probant *Surd. deciſ*. 5. *num*. 8. *Put deciſ*. 267. *lib*. 3. at in cauſis huiuſmodi recurſuum ſemper eſt certa perſona contradictoris, prout erat in caſu illorum Ciuitatis Minorum, igitur per generalem citationem non arctabatur.

Sed fortiter obſtat, quando conſeruatoria eſſent decernenda contra perſonam exemptam à iuriſdictione, quia tunc nominatim

etiam

etiam cum clauſula (ſi ſua putaret intereſſe)
6 non poteſt citari, cùm citatio eſſet directa cō-
tra non ſubditum, qui coràm Iudice citante
conueniri nequit, & nullum pareret effectum,
etiam ſi citatus expreſsè, vel tacitè conſenti-
ret *Gram. deciſ.*61.*num.*5. *Seraphin. deciſ* 957.
*nu.*6.*Larrea deciſ. Granatenſ.*4.*n.*15.16.*&* 27.

At ſi fieret citatio per proclama, ſeu citatio
generalis contra intereſſe putantes, licèt poſ-
ſet comparere, & efficeretur actor volunta-
rius, tamen ſi poſſideret poſſet comparere, &
allegando ſuam poſſeſſionem, tanquam reus
veniret remittendus ad ſuum Iudicem, *Gra-
mat. d. deciſ.* 61. *num.*3. & ſi non compareret
minimè poſſet contra illum procedi, cùm talis
citatio non ſit arctatoria *Rota in nouis deciſ.*
18.*de dol.& contumac.* qui enim citatur, quate-
nus ſua intereſſe putauerit eſt potiùs actor,
quàm reus *Afflict. deciſ.*2.*num.*9. & ideò con-
tra talem non comparentem non poteſt ferri
ſententia, quia non dicitur cōtumax *Seraphin.
deciſ.*512.*num* 3.*&* 4. *Bellamer. deciſ.*11.

Et quatenus etiam in tali citatione appo-
neretur clauſula comminatoria, & præcepti-
ua, nullatenus afficeret exemptum, ſiquidem
ſententia, & proceſſus laici Iudicis contra
Eccleſiaſticos non valet, nec illis præiudicat
cap. duo ſunt 96.*diſtinct. Rot.* poſt conſ. *Farin.
deciſ.*87.*num.*10.*& dec. ſ.* 212.*num.*1.*par.*2.

Secundò ad finem, & effectum compari-
tionis *Mantic. deciſ* 352.*num* 10. & tunc qui-
libet intelligitur citatus, vt compareat per ſe,
vel Procuratorem *idem deciſ.*223. *num.*4. *Af-
flict. deciſ.* 2.*num.*7.

7 Tertiò ad effectum, vt citatus valeat actui
ſe oppouere, & contradicere ratione ſui inte-
reſſe, & ideò in quocunque actu præiudiciali
requiritur citatio *l. de vnoquoque ff. de re iudic.
Verall deciſ.*375.*par.*2. *Mantic. deciſ.*5.*num.*2.

8 Quartò ad finem, vt quis parare poſſit ſuas
defenſiones, & vt quis citari debeat ſatis eſt,
quòd in potentia poſſit ei competere aliqua
defenſio *Verall. deciſ.*114.*num.*2 *par.*1.

9 Tandem quintò citatio fit ad effectum, vt
haberi poſſit cauſæ cognitio, vt ſcilicèt Iudex
cauſa cognita valeat interloqui, aut definire,
ideòq; ſemper eſt neceſſaria citatio, vbi cauſæ
cognitio requiritur *l.*4. ibi *niſi cauſa cognita
C. de dilat. l. fin.* ibi *quia negotiorum merita
Partium aſſertione panduntur C. ſi per vim,
vel alio modo, l. cauſæ la prima §. cauſa autem
cognita ff. de minor.*

10 Indè ad noſtrum propoſitum regrediendo,
ſi huiuſmodi conſeruatoria parte non citata
reperiuntur conceſſa nullius erūt roboris, &
tertio minimè præiudicabunt, vt annis iam-
diu elapſis extitit deciſum per Sacrum Con-
ſilium in cauſa nonnullorum de Flocraro ad
relationem Conſiliarij Veſpuli, & nouiſſimè
fuit practicatum in cauſa Thomæ Anelli Pa-
raſcandoli, & Reuerendi D. Thomæ de Ia-
nuario Ciuitatis Vici *Intriglial. deciſ. Sicil* 6.
*num.*28. vbi pariter enucleat, quæ nam requi
rantur in ſpolio priuilegiato, iuxta formam
Ritus, & Capitulorum Regni.

11 Nulla enim inhibitio fieri poteſt per Iudi-
cem ad Partis inſtantiam, quæ fundata non ſit
in iure, & tamen omnium eſt cantilena, ad in-
12 ſtantiam Partis inhiberi non poſſe, nec poſſe
incipi ab exequutione, niſi Partis præcedat ci-
tatio *Rota in Bononien. penſionis, coram R. P.
D. Corduba*, vbi teſtatur de ſtylo Romani Au-
ditorij inhibitionem nihil operari, niſi Partis
citatio præeat, vndè meritò conſeruatoria
abſq; citatione Partis conceſſa nihil operari
debent.

13 At cùm citatio de qua hic debeat eſſe legi-
tima, vt in *tex.* ibi *legitimè citata non fuerit*,
quod verbum concernit factum, & modum,
ſcilicèt fuiſſe legitimam, & legitimo modo
proceſſiſſe, & factum legitimè cenſeatur fa-
ctum iuris ordine ſeruato *Seraphin. deciſ.*190.
*num.*2.*& deciſ.*433.*num.*6. ideò quando cita-
tio dicatur legitimè facta, & prout iura man-
dant, vide ſupra in *rubrica de citationibus*.

Et quatenus deſideretur citatio ad viden-
dum teſtes iurare ſuper poſſeſſione Adde *tex.
in l. ſi quando C. de teſtibus, Afflict. deciſ.*39.
*num.*3. & quæ diximus infra in *pragm.*9.*de or-
din. iudic.*

14 Et obſerua ſecundùm praxim, in citatione
eſſe ſpecificandum tempus, & locum, vbi ſunt
recipiendi teſtes *Put. deciſ.*262. *lib.*2.

16 At dum mandatur ſuper poſſeſſione con-
ſeruanda vel non ſine figura iudicij, ſummariè
procedi viſa facti veritate. Applica quæ dixi-
mus infra in *pragm.*1.*de ordine iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Contractus appellatione qui veniat, & num.* 3.
*4. & quando donationis cenſeatur, num.*17.
2 *Gabella ſoluenda de omni contractu, non debe-
tur de nullo.*
5 *Le contractu ad quaſi valet argumentum.*
6 *Contractus appellatione venit diſtractus, &
quare.*
7 *Argumentum valet de contractibus ad iudicia,
& ad ſententias, num* 8. *& ad vltimas vo-
luntates, & è contra, num.*9.
10 *Contractus nullus, vt poteſt impugnari à prin-
cipali, ita poteſt ab eius hærede.*
11 *Contractus vnus an, & quando poſſit in alium
transfundi.*
12 *Contractus nominatus an, & quando reſolua-
tur, vel reſcindatur ob defectum implementi
non ſequuti per vnum ex contrahentibus.*
13 *Contractus interpretatur ſecundum conſuetu-
dinem loci, eique inſunt ea, quæ ius intelligit,
num.*14. *& non à nomine, ſed à pacto cogno-
ſcitur, num* 15. *& iuxta præcedentem tra-
ctatum cenſetur geſtus, num.*16.

De

Digitized by Google

De Contractibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 CONtractus appellatione uenit uálidus,
quòd ſi inualidus fuerit, illius nomen
2 non habet, unde gabella ſoluenda de omni
contractu non debetur de contractu nullo
Rot. in Auximana ſolutionis coràm R.P. Vbaldo, reddens rationem; quia omnis diſpoſitio
faciens mētionem de aliquo termino, & actu,
intelligitur de ualido; prout ſic in ſententia
diſponit *tex. in l. 4. §. condemnatum ff. de re iudicat.*

3 Contractus appellatione uenit quaſi contractus, eadem *Rot. loco citato*, quia diſpoſitio
de contractibus ad quaſi contractus trahitur
l. apud Iulianum ff. quibus cauſ. in poſſeſſ. eat.

4 Quod intelligitur verum, quando diſpoſitio loquitur de quolibet, vel de quocunque
contractu, vel quando eadem ratio, & æqui-
5 tas eſſet in contractu, & quaſi contractu, quia
de vno ad alium valet argumentum *l. ſi pupilli §. ſi quis ita ff. de negot. geſt. l. ait prætor §. non ſolùm ff. de minorib. Griuell. decis. Dolan. 14. num. 14.*

6 Contractus appellatione venit diſtractus;
quia à pari procedunt, & eiuſdem ſunt naturę
l. Pomponius §. prætereà ff. de acquirend. poſſeſſ. l. de tutela C. de in integr. reſtit. l. item veniunt ff. de petit. hæred. cap. de illis de deſponſat. impuber. cap. vnico §. idem quoque eod. tit. in 6. indè
quando contractus celebratur per ſcripturam
non poteſt probari ſolutio, vel diſtractio, niſi
per aliam æquiualentem, quia ſolemnitas neceſſaria in contractu requiritur etiam in diſtractu *Gabberan. decis. 53. num. 10.* & latiùs
probauimus *forenſ. quæſt. 54. par. 1.* vbi tutati
ſumus, ſolemnitates requiſitas in conficiendis
obligationibus eſſe quoque neceſſarias in illarum caſſatione.

7 Et occaſione eiuſdē *rubricæ* reminiſcaris,
à contractibus ad iudicia valere argumentum
l. ſi quis ſeruum, & l. ſi quis cum filio ff. de pecul. l. omnem ff. de iuſtit. Phœbus decis. Rot. Luſit. 62. num. 5. tom. 1.

8 Et ſic etiam valere argumentum à contractibus ad ſententiam, & è contra, patet apud
Mut. decis. 70.

9 Et à contractibus ad vltimas voluntates, &
è contra validum eſt argumentum, patet in
l. pactum inter hæredes ff. de pactis, l. qua de legatis, l. ſeruum filij §. eum, qui chirographum ff. de legat. 1. l. fin. C. de legat. Viuius decis. 255. num. 9 & 10. Ludouic. decis. Lucenſ. 29 num. 3.

10 Inſuper notabis, quòd contractus nullus,
ſicuti poteſt impugnari à principali, ita pariter ab eius hærede *Afflict. decis. 240. num. 8. Gam. decis. Luſit. 67.*

11 Et contractus vnus poteſt in alium transfundi *l. certi conditio §. fin. & l. in ſingularia, & ibi DD. ff. ſi cert. pet.* interueniente tamen conſenſu, & voluntate contrahentium *Rota apud Farinac. decis. 286. in antiq.*

12 Nec non ſignabis, contractum nominatum
non reſolui, nec reſcindi ob defectum implementi non ſequuti per vnum ex contrahentibus *l. 1. conditione C. de reſcind. vendit.* & vide
Gratian. decis. March. 159 vbi limitat, quando
implementum eſſet cauſa impulſiua.

13 Et aduerte, contractum regulariter interpretari à loci conſuetudine, & iuxta illam cēſeri celebratum, vt apud *Giurb. decis. 111.* vbi
14 etiam quòd contractui inſunt ea, quæ ius intelligit, & quòd contractus non ex nomine,
15 ſed à pactis cognoſcitur, quæ in aliam ſpeciē
illam tranſmutant.

16 Et contractum intelligi factum iuxta præcedentem tractatum, quamuis ex interuallo,
iudicatum in Magna Curia Vicariæ in cauſa
Antonij de Creſcentio cum Frācisco de Medice in Bāca Vulturalis refert *Addit. ad Surd. decis. 71.*

17 Sed contractus, in quo ex vna parte traditur res, ex altera verò pecunia, conceptus per
verbum donationis nihil ſit contractus emptionis, & venditionis, vel permutationis, aut
donationis, aperit *Reg. Rouit. decis. 21.* vbi *nu. 23.* annuit iudicatum, eſſe uerè contractum
donationis.

SVMMARIVM.

1 *Contractus, vt vulgo* à partito *prohibentur fieri ſub pœna, & ſunt nulli, & bona fides non excuſat ſtante hac pragmatica, num. 3. ex eis non oritur actio, nu. 5. & repetitur ſolutum, num 6.*

2 *Contractus vulgò dicti*, dare le robbe à partito, *ſunt vſurarij.*

4 *Contractuum illicitorum materia frequens.*

7 *Pragmatica hæc qualiter fuit interpretata per M. C. V.*

De Contractibus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 LI anni paſſati &c. Contractus illiciti uulgò, *dare le robbe à partito*, nullatènus fieri poſſunt, &
facti pro nullis habentur uigore *huius tex.* &
imponitur pęna tàm contrahentibus, quàm
Notarijs ſtipulantibus.

Ad ornatum *huius pragmaticæ* obſeruabis,
quòd in facti contingentia in Regio Auditorio Apuleę dicebatur in cauſa cuiuſdam Mercatoris Veneti reſidentis in Terra Foggiæ,
huiuſmodi contractus eſſe uſurarios iuxta nō
nullorum Theologorum, & Summiſtarum
ſentētiam, & ſtante *hac pragmatica* bonam fidem non excuſare.

4 Et ad materiam perquiras *Raudenſ. deciſ. Piſ.na 7. p.1.* vbi quòd frequentior eſt materia contraƈtuum illicitorum, ac præcipuè eorum, qui dicũtur *baroccholi, ritrangoli, ſtocchi,* & multa cumulat.

5 Et obſerua, quòd ex huiuſmodi contraƈtibus vti reprobatis nullam, nec naturalem oriri obligationem contra obligatos, tali modo, quòd imò etiam ſi fuerit aliquid ſolutum
6 per conditionem indebiti competit repetitio *Viuius deciſ.369 Magon. deciſ. Lucenſ.13.* iuxtà quorum opinionem praƈticaui in cauſa Vitalini de Forniello, & fuit determinatum in Regia Audientia Apuleæ in caſu diƈti Mercatoris Veneti penès Mancinum Aƈtuarium me exiſtente relatore, & cauſæ Commiſſario.

7 Declara autem, hanc pragmaticam loquentem, quando dantur mobilia cum aliqua quãtitate pecuniarum ad faciendam emptionem non intelligi, quando ſimpliciter fuit data extinƈta res, & loco pretij illius non ſoluti conſtituatur cenſus, vt pluriès ſic interpretatam fuiſſe per M. C. V. diuerſis in cauſis fatetur *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo inſtrumentum fol.575. col.1. in fin. par.3.*

SVMMARIVM.

1 *Contraƈtus publici non celebrentur, niſi à Notarijs, & Iudicibus Regijs. Faƈti à Notarijs Apoſtolicis non valent, nec fieri poſſunt, nu.2.*
3 *Inſtrumentum faƈtum à Notario Apoſtolico non poteſt liquidari ſecundùm Ritum. Limita in cauſis Eccleſiaſticis, in quibus poſſunt conficere ſcripturas, num 4.*
5 *Notarius poteſt conficere aƈtus, & teſtamenta etiam Iudice non interueniente, ſi eius copia haberi non poſſit, & vide cautelam, num.6.*
7 *Neceſſitatis cauſa permittuntur quæ aliàs non permitterentur, & teſtes adhibentur cuiuſcunq; ſint qualitatis, num.8.*

De Contraƈtibus. Pragm. II.

Colleƈtanea III.

1 SEmo informati, &c. Publicos cõtraƈtus non poſſe celebrari, niſi à Notarijs, & Iudicibus à Rege, vel Prorege creatis *hic* ſancitum eſt.

2 Ex quo inferas, in Regno inter perſonas ſęculares illos non poſſe fieri à Notarijs Apoſtolicis, prout ſic viget praxis, & ita *Valaſc. deciſ.9. Boer. deciſ.242.* quamuis illos habere poteſtatem in toto Orbe Terrarum rogaudi inſtrumenta fundet *Rota in nouis deciſ.5. de fide inſtrumentorum.*

3 Indè praƈticatur, inſtrumentum confeƈtum à Notario Apoſtolico inter laicos circa temporalia non liquidari ſecundùm formam *Ritus M.C.* quia nullam inducunt probationem *Anna ſing.245. & 246.*

4 Licèt in cauſis Eccleſiaſticis illi benè valeant ſe intromittere, & ſcripturas peragere, vt decidit Sacrum Conſilium in anno 1623. & tradit quoquè *Afflict. deciſ. 245 num. 2.* vbi quòd ita eſt conſuetum in Regno, & ex *Vrſil. in addit.* ſic iudicatum per S. C. nouiter teſtatur *Gaitus in tract. de credito c.3. tit.1. nu 483.* vbi *num. ſeq.* alia cumulat ad hanc materiam, & de *hac pragmatica* meminit.

5 Obſeruabis tamen, Notarium poſſe celebrare contraƈtus, & conficere teſtamenta Iudice non interueniente in caſu neceſſario, in quo eiuſdem copia haberi nequit, vt cernitur apud *Viu. deciſ.313* ſicquè praƈticaui ad fauorem diſpoſitionis factæ in vltima voluntate per quondam D. Marcum Marellam circa quoddam iuſpatronatus, & aliàs habui in facto, & allegaui iu cauſa quorundam Ciuitatis Sueſſę, in cuius Epiſcopali Curia diſceptabatur articulus, & ego diſpoſitionem quondam Reuerẽdi D. Vincentij de Maria factam in quadam Villa ex hoc capite defendebam,
6 licèt tutius ſit, iu huiuſmodi caſu neceſſario facere interuenire pro Iudice Capitaneum, ſiuè Gubernatorem loci, quem Notarius dicat ſubrogari pro Iudice ad contraƈtus ex cauſa neceſſaria, putà quia res non patitur moram, & talis Iudex non reperitur.

7 Recipit incrementum adduƈta opinio, quia ex neceſſitate permitti debent plura, quę aliàs eſſent prohibita, & à iuris tramitibus legitimè deuiari poteſt ex diƈtis per *Royt. deciſ. Lituan.3. & Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap. 41. par.1. Verall. deciſ.259. par.3.* vbi
8 quòd in caſu neceſſario adhibentur, & vocantur illi teſtes, qui tunc reperiri poſſunt, nec ad illorum qualitates (aliàs fortaſsè neceſſarias) attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Archiuium publicum, & priuatum reperitur. Sed quale dicatur publicum, & quale priuatum, num.2.*
3 *Scriptura extraƈta ab Archiuijs quãdo faciant fidem, & num. 4.*
5 *Mora ſine interpellatione non committitur, ſed limita, vt num.6. & 7.*
8 *Dies in contraƈtu ſolutionis appoſita quando pro homine interpellet, & num.9.*
10 *Mora poſt litem conteſtatam non purgatur, & quando pariter non purgetur, num.11. vbi plures caſus recenſentur.*
12 *Mora in quibus cauſis purgetur.*
13 *Mora non præſumitur.*

De

De Contractibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

HAuendo vltimamẽte la Maeſtà ſua, &c.

Hic deſignatur forma noui Archiuij erecti, vt intus, quarè de materia Archiuij erit noſter ſermo.

1 Vndè pro ornatu præmittimus, duplex eſſe Archiuium, vnum publicum, alterũ verò priuatum.

2 Publicum verè illud eſt Archiuium aliquod Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum, Rerumpublicarum, & Principum, qui Imperij iure fruuntur, & de his loquuntur iura *in capit. ad audientiam de præſcript. l. cenſus ff. de prob. auth. ad hæc C. de fide inſtrument.* Cętera verò ſunt archiuia priuata, vt dicatur autem publicum archiuium, & ex eo capi poſſint ſcripturæ, ac fidem facere poſsint pulchra requiruntur. Primò requiruntur Magiſtratus, Officialis, ſiue Cuſtos archiuij, qui habeat curam, & cuſtodiam loci Cameræ archiuij, in quo conſeruabantur ſcripturæ. Secũdò, quòd is Magiſtratus, ſiue Archiuiſta ſit deputatus creatus, ac poſitus à Superiore. Tertiò, quod ſcripturæ ponantur inter authenticas ſcripturas. Quartò, quòd eidem archiuo ſit data per conſuetudinem Fiſcalis, quando ex eo loco ſcripturæ extrahuntur fidem faciant, ex eo loco eſſe captas, & extractas. Ita excepto ſecundo requiſito, de quo ſtatim dicam de cęteris ſcripſere *Afflict. deciſ.* 303. *Franc. Marcb. deciſ.* 298. *Ludou. deciſ. Peruſ.* 115. *Cacber. deciſ.* 69. *Verall. deciſ.* 41. *&* 42. *par.* 1. *Valaſc. deciſ.* 166. *&* 167.

Quantum ad ſecundum requiſitum, quod ego addidi, quòd is Archiuiſta, Officialis, Magiſtratus, ſiue cuſtos ſit poſitus, ac deputatus à Papa, Imperatore, Rege, Principe, vel Republica poteſtatem habente non eſt nouum, cùm à primordijs Romæ Vrbis fundamentis oſtenderim à Romulo datum Populo, vt Magiſtratus eligerit à Populo poſtmodum exactis Regibus ob Lucretiæ illatam violentiam pluribus annis creati fuere, vſque dum à malè ſe habente Populo in vnum Principem proiecto libertatis dono eam poteſtatem dedit, quã in ſucceſſores Principes propagata Imperatores conſtituere, vt creandorum Magiſtratuum iuris Regalis eſſet, *vt in capit.* 1. *quæ ſint regalia*, quarè dicendum eſt, eundem Archiuiſtam, & archiuij Officialem à ſuperiore conſtitui oportere, ideò in archiuo Bononienſi octingenti ex illo cenſu comprobabãt Notarium archiuarium, vt dixit *Puteus in deciſ.* 131. *lib.* 3. & in archiuo Regis Portugalliæ per Regem proponitur qui archiuo præeſt, & ab eo præhabito examine, illi cuſtodia, & fides tribuitur, vt ſcribit *Valaſc. deciſ.* 167. *num.* 8. *Lugdunenſis in deciſ. Roman.* 135. *num.* 8. quod non fuit dictum de deputatione iſtius Archiuiſtæ *partis* 1. *tomo* 1. quinimò non ſolùm Officialis archiuij debet eſſe publicus, & publicè deputatus, ſed debet iuramentum præſtare *Franc. Marc. deciſ.* 298. *vol.* 1.

3 Quo ſtante præfatis requiſitis interuenientibus ſcripturæ extractæ ex ſimilibus Principum archiuijs regulariter fidem faciunt, & probant *Caualc. deciſ.* 45. *par.* 1. *Cacber. deciſ.* 69. *Franc. Marc. deciſ.* 439 *vol.* 1. qui *in deciſ.* 435 *eod. vol* aſſerit, quòd ſcripturæ publicæ ex archiuo publico deſumptæ eo modo, quo dictum eſt exiſtente fidem faciunt inter ſubditos, & in eodem territorio vbi eſt archiuium, non autem extra territorium, vel inter non ſubditos *Veral. deciſ.* 42. *par.* 1. *Rot diuerſ. deciſ* 1707. *par.* 3. *vol.* 3. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 115. & ſic declaratur iſta concluſio.

4 Intellige inſuper, tunc fidem facere, quoties inſtrumenta, quæ extraherentur ab archiuo eſſent publica *Puteus deciſ.* 384. *lib.* 3. *Rot. diuerſ. deciſ.* 1160. *lib.* 3. *vol.* 3. niſi adſit conſuetudo, quòd credatur ſcripturis priuatis, dum reperiuntur in archiuo, vt declarat idem *Puteus d. deciſ.* aliàs crederem nunquam fidem facere has ſcripturas priuatas ex archiuo extractas, non probata conſuetudine, vt etiam annuere videtur *Franc. Marc. in deciſ.* 439. *vol.* 1.

Obſeruabis autem, ex archiuio publico dici extractas ſcripturas, quæ extractæ ſunt ex archiuio Epiſcopali *Rota diuerſ. Romana in moderniſsimis deciſ.* 45. vbi plura, quam etiam perquiras *deciſ.* 93. *&* *deciſ.* 353. vbi multa in materia.

Nec non videas quæ retulimus ſupra in *pragm.* 5. *in fine de Actuarijs*.

Sed dum hic ſimiliter *num.* 6. *verſic. ſe detti contrahenti*, fit mentio de mora, hac occaſione ductus aliquas deciſiones in tali materia tibi congeram.

5 Quarè notare debes, moram ſine interpellatione non committi *l ſi pupillus ff. de verb. obligat.* licèt hæc interpellatio non requiratur

6 vbi dies eſſet à lege ſtatuta *Caſſador. deciſ.* 2. *de penſionibus*, & ita etiam vbi eſſet appoſita pęna *Cacber. deciſ* 49. & ſic pariter in fauorem minoris, quo caſu mora ipſa re committitur *Pacific. deciſ.* 21. etiam ſi non adeſſet perſona legitima, cui eſſet facienda ſolutio, nam adhuc debitor conſtituitur in mora *Franc. deciſ.* 95. qui ſecus dicit in maiore, in cuius beneficium mora non committitur, vbi non adeſt perſona legitima, cui eſſet facienda ſolutio, quod nota ad ornatum *tex. in l. pecuniæ ff. de vſur.* benè verum nec minor haberet tale priuilegium, quoties ſuccederet maiori, vide *Marilian. deciſ.* 24. & ſic limitatur *tex in l. in minori C. ex quibus cauſ. in integr. reſtitut. non eſt neceſſaria.*

7 Si-

5 Similiter fauore pię cāę mora re ipſa cōſti-
tuitur, ita ꝙ interpellatio nō ē neceſſaria *Mai-
nard.dec.29.lib.3.* & idē diceremfauore Fiſci.
Sed an ſufficiat vnica interpellatio, affirma-
tiuè *Cacher. deciſ.* 12. quæ quidem poteſt fieri
etiam die feriato *Guid. Pap. deciſ.* 215.
6 Et nota, ꝙ cū in cōtractu dies ſolutionis ap-
poſita ē, illa interpellat ꝓ hōine, maximè ſtāte
iuramēto, cuius vis ē, vt ſoluere teneatur, de-
indè ſi indebitū ꝑſtēdit, repetere *Rot.diuerſ.dec.*
152.p.1. Et vbicūq; debitor, & creditor diuerſi
7 fori ſūt, dies ſolutionis in loco certè ſiēdæ nō
aliter ꝓ hōine interpellat, nec debitorē in mo-
ra cōſtituit, niſi creditor ad locū ſolutionis fa-
ciēdæ ꝓ re ꝓmiſſa accedat *Viuius dec.* 442. &
8 ideò ad debitorem ſpectat interpellari in lo-
co, vt mora committatur, & ita tenet *Magon.*
in dec.Rot.Lucenſ.78. Rot diuerſ.deciſ.806 p.4.
9 Scias ēt, ꝙ in ꝓmiſſionibus dādi, vel faciēdi
dies ꝓ homine nullo mō interpellat, ꝗobrē ad
morā inducēdā req̄ſitione opus ē, & ante eā ꝑ
debitorē ſtare nō dr̄, itaq; fideiuſſor de ꝑſētā-
do aliq̄m certa die, antea nō tenetur *Viu.dec.*
443. & is, q̄ promiſit ſtatim ſoluere, vt in mora
cōſtituatur interpellatione ēt opus ē, & niſi il-
la interceſſerit, in mora cōſtitutus non dr̄ *Rot.*
diuerſ.dec.476.p.1 immo neq; cōditionis puri-
ficatio ſtatim in mora cōſtituit, ſed interpella-
tio neceſſariò requiritur, vt fuiſſe decretum in
Senatu Grationop. teſtatur *Guid.Pap.in deciſ.*
498. & ēt vbi quātitas debita liquidata nō eſt
debitor nō dr̄ in mora cōſtitutus, imò neq; cō-
mittitur mora anteq̄ ꝑ Iudicē liq̄data, & de-
clarata fuerit *Affl.dec* 205. vnde q̄ morā vult
vitare, totū, ꝙ liq̄dū eſt offerre debet, neq; cō-
ditionalis oblatio ſuffragatur *Veral.deciſ* 268.
p.2. qui in *dec.230.ead. p.* dicit, nec etiā incurri
morā ꝑ eū, q̄ fecit quātū potuit. Sed q̄ oblatio
excuſet à mora, & q̄ nō idem *dec.371. & 299.*
ead.p. & nota, ꝙ mora remiſſa dr̄ ꝑ perceptio-
nē ſolutionis ſine ꝓteſtatione *Magon.dec.35.*
Aduerte inſuper, quòd non ſtatim poſt in-
terpellationem factam debitor in mora con-
ſtitutus dicitur, ſed ad tātū temporis aſſigna-
ri opus eſt, infra ꝙ actus, ſuper quo interpel-
latur explicari poſſit *Rota diuerſ.dec.803. p.4.*
10 Nec à materia ē alienū notare, ꝙ mora poſt
litē cōteſtatā nō prorogatur *l. ſi inſulam ff.de*
verb.oblig.Guid.Pap.dec.123. vt ēt qn̄ propter
11 negligētiā inferioris lapſo ſemeſtri beneficio-
rū collatio ad Superiorē deuoluitur, tunc etiā
purgationis moræ amplius locus nō eſt *Frāc.*
Marc.in dec.1237 p.1. Et in vēditione facta cū
pacto de retrouēdēdo infra certū tēpus faciē-
da, & cōuētione, ꝙ die illa elapſa nō teneatur,
amplius retrouendere ſub pęna ſi poſt lapſum
parui tpis fuerit factū depoſitū ꝑtij nō ē locus
moræ purgationi, vt in S.C. fuiſſe ſepiùs iudi-
catū teſtatur de *Pōte in cōſ.129.vol.2.* & neq;
datur purgatio moræ, q̄ fieri ſolet ex cā gene-
rali poſt ſn̄tiā in cā domanij petiti ꝑ Vniuer-
ſitatē, vt fuit iudicatū in Collat. Cōn: referēte
Reg. Cōr. de quo meminit *Ann.in ſing.350*, vt
ſimiliter mora nō pōt purgari, vbi in trāſactio-
ne ē pactū reſolutiuū *Puteus dec.66.lib.3.Viu.*
dec.131. ꝙ ꝓcedit de iure ciuili, de iure aūt ca-
nonico maxima ē difficultas, q̄ reſoluit *Veral.*
in dec.235.p.2. q̄ in *dec.234.ead p.* dicit, idē ꝓ-
cedere, qn̄ exequutio iure, vel ab hōine facta
ē, tūc. n. mora purgari nō pōt, & ſic ſtāte clau-
ſula, rato manēte pacto *Frāc.Marc in dec.413.*
ſic ſtāte iuramēto *Theſ.in dec.212.* itē qn̄ Pars
aduerſa paſſa fuiſſet damnū ex mora *Veral.in*
deciſ 230. & 231. & ſic in mora geminata, &
quatuor alijs caſibus, de qb' *Rip.in obſer.171.*
ſic in magna mora *Verall.in dec.232.p 2.* item
poſt ſentētiam *Anna ſing.350.* item poſt factā
declarationē per Dominum directum *Barz.*
in deciſ.50. & quid ſtante renunciatione pur-
gationi moræ *Puteus in deciſ.465.par.2.*
12 Benè verū pōt purgari mora, vbi ēēt modica *Veral.*
dec.232.p.2. & ita procedit in ꝑparatorijs iudiciorū, in
q̄bus mora incōtinēti purgari pōt, ita tn̄ vt Iudex ali-
quādo ſpatiū cū tēperamento tribuat, licèt vbi dies. &
pęna eſt regulariter, mora non purgetur, voluit *Theſ.*
in dec.380. & ēt ſtāte die, & pęna, qn̄ dilatio ſui natura
dānū nō affert, & in mora modici tpis periculū nō exi-
ſtit; hoc. n. caſu ſaltē de iure canonico mora purgari po-
teſt fuiſſe deciſū. vt refert *Reguer.in dec.129.* & idē dr̄
de eo, q̄ renunciat omni legū auxilio, quia purgationi
moræ renūciaſſe nō dr̄, dū hæc miſerationis gratia in-
troducta ē, ideo ſpecialis renūciatio req̄ritur *Put.dec.*
465 p.2. dicēs, nec ēt iuramentū generali renūciationi
additū confirmat. Et morā purgari poſſe ob ceſſationē
à ſolutione ꝑ duas tertias nō obſtāte diſpoſitione *Rit.*
M.C.V. loquētis de liquidatione inſtrumēti, ait *Ann.*
ſing.349. aliter atq; dicerē, ſtāte clauſula, ꝙ ſi defecerit
in ſolutione vnius tertię, ꝙ teneatur ſoluere duas ter-
tias, ſeù quātitatē, ꝑ ea, q̄ dicit *Garſ in dec.6.* Secundò
poſſe fideiuſſorē de repſentādo iuxta terminos *l.ſan-*
cimus C de fideiuſſ. purgare morā *Cacher. in dec 48.*
Gram.dec.65. Tertiò, emphyteutam *Guid Pap in dec.*
171 & Magon Rot Flor.dec.131. latè *D. Ricc. in dec.*
142 par.2. Quartò, fratrem non dotantem ſororem
infra 16. annos, iuxta terminos *Conſuetud. Neapol.*
incip *Eam autem Afflict.in deciſ 159.*
13 Tandē nota vlterius, morā non ꝑſumi, ſed eſſe ꝓbā-
dā, cū mora ſit facti *l mora in princ. verſ.diuus quoq;*
ff.de vſur. facta aūt non ꝑſumūtur, niſi ꝓbētur *l in bel-*
lo, l.facta ff.de capt & poſt lim reuerſ.l.ſi emancipatio
C.de collat l.1.C.de prob.l quocunq; l. ſi ff de publican.
l.aſſeueratio C.de non numer pecu.cap Ioan. §.verum
de fid inſtru.cap licet de Conſt.lib.6.Veral.dec.11.p.2.
Et moram non cōmitti ante liquidationem, vide in
noſtra *deciſ R.A.Apul 200.* vbi plura alia in materia.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia dicitur graue delictum.*
2 *Contumax non dicitur qui citatus non fuit.*
3 *Contumax verus dicitur qui citatus fuit perſonaliter.*
4 *Contumacia non dicitur, niſi citatio contineat omnia.*
5 *Contumax non efficitur quis contumacia nō accuſata.*
6 *Citatus ad locum non tutum non dicitur contumax.*
7 *Contumax ruſticus à pęna cōtumacia excuſari poſſet.*
8 *Contumax, habita ſententia notitia, appellare poteſt.*
9 *Contumax non efficitur Vniuerſitas ex citatione Sin-*
dici, & quando.
10 *Pro ficta contumacia non poteſt mulcta imponi.*
11 *Delicti pęna imponi non poteſt pro contumacia.*
12 *Citatus, vt compareat pro delicto, aliàs habeatur pro*
confeſſo, pro vna contumacia non habetur.
13 *Contumax non perdit ius nominandi.*

De Contumacibus, & alijs, vt nõ accedant ad Curiam Regiæ Maieſtatis. Rubrica, Collectanea I.

1 Contumacia dicitur graue delictũ *Franc, Marc.dec.74.& 605.to.2. Viu.dec.138, nu.2.25.& 31. Præſ.de Franch.deciſ.502, nu.4.* & habet præſumptionem doli præſumpti *Chriſtineus deciſ.Cur.Belgic.90.tom.2.* & contrahitur ex non obtemperatione præcepti Iudicis *Larrea deciſ.Granatenſ. diſp.29.num.3.*

2 Contumax autem non dicitur qui citatus non fuit *Thoming.deciſ.Lipſienſ.24.num.16.*

3 Quæ citatio perſonalis eſſe debet, vt cõtumax verus quis dicarur *Barz.dec.Bonon.150. à n.11.Roit.dec.Lituan.4.Viu.dec.*138.niſi data opera faceret, ꝙ citatio ad eius notitiã nõ veniat *Balb.dec.254.*quia tunc verus contumax ille dicitur.

4 Nec intrat contumacia, niſi citatio contineat omnia, quæ neceſſariò continere debet *Barz.deciſ.Bonon.107.num.21.& 22.*

5 Nec dicitur quis cõtumax, niſi contumacia accuſetur, & ita *Cacher.in dec Pedemont.3.& dec.71.Thoming.in dec.Lipſienſ.24.Milanẽſ.in dec.Sicil.*21.ꝙ ſi fuerit accuſata eo die, quo feſtũ erat ob deuotionẽ Populi, & nõ ex præcepto, aut feriali Tribunaliũ nõ cẽſebitur cõtracta in odium Rei, vt fuit deciſum in M.C.V.in cauſa Philippi, & Vincentij Spinolæ in Banca Canalis *Thor.vot.deciſ.84.num.293.*

6 Citatus ad locũ non tutũ nõ dicitur cõtumax *Cacher.in dec.Pedemõt.9.* ꝙ nõ ꝓcedit in illo, q Iudicẽ cõtẽnẽs, dixit, *nolo venire*, q a dicitur verus contumax *Boer.in dec.206. Rot.in nouiſſ.in deciſ.49. Vigell.in deciſ.21. Arumeus in deciſ.Ienenſ.11.*

7 Ruſticus aũt contumax à pęna cõtumaciæ poſſet excuſari, vt refert *Grat.in dec.Marcb.*11.

8 Qui eſt contumax habita ſententiæ notitia poteſt appellare *Rot.diuerſ.deciſ.45.par.3.*

9 Scias etiã, ꝙ Vniuerſitas ex citatione Sindici contumax nõ dicitur, nec Collegium, niſi iuerunt in conſilio, vel niſi renuerent ſe congregare, vt voluit *Balb.in dec.81.& deciſ.156.*

10 Neque pro ficta contumacia, putà ad domum poteſt mulcta imponi *Balb.in deciſ.371.*

11 Et pro cõtumacia tñ vera delicti pęna imponi nõ poteſt, & ira in Senat.Pedemõt. fuiſſe decretũ teſtatur *Cacher.in dec.105.* ſubdẽs, ſecus eſſe ſi conſuetum fuerit veras delicti pęnas contumacibus imponi ſolere.

12 Citatus vt compareat pro delicto aliàs habebitur pro confeſſo non poteſt pro vna contumacia pro confeſſo haberi *Balb. in dec.370.*

13 Notatione erit quoq; neceſſariũ, contumacem non amittere ius nominandi ex aliquo priuilegio ſibi competente, vt probat modernè *Marcianus*, & iudicatũ recẽſet *conſ.dec.43.*

SVMMARIVM.

1 *Contumaces, banniti, & exules huius Regni non accedãt ad Curiam Regiæ Maieſtatis, nec infra quinque leucas circum circa ſub pœna mortis naturalis.*

2 *Leuca Luſitana quid ſit, & quot milliaria contineat Mathematica, quid pes, quid ſtadium, & quomodò diuidatur circulus terreſtris.*

4 *Contumacium pœnæ recenſentur, vbi quòd eſt amiſſio fori priuilegij, annotatio bonorum, num.5. vbi quomodò, & an fiat in Regno.*

6 *Contumax non remittitur ad locum domicilij pro præſtanda cautione de ſtando iuri.*

7 *Contumax in remedio contra diffamantem non auditur, & quot citationes requirantur.*

8 *Contumax non appellat, neque ſupplicat, num.10 & an fictus contumax appellare poſſit à diffinitiua ſententia, & infra quot dies.*

11 *Contumax in reſpõdendo poſitionibus habetur pro confeſſo, & ſit confeſſio, prout deſcribi, ſed quot citationes requirũtur, n.12. Et an habeat locũ in criminalibus, n.13. & an contumacia defuncti in nõ reſpõdẽdo noceat hæredi, n.14.*

15 *Contumax habetur pro præſente, & vt præſens tractatur.*

16 *Contumax pro delicto bannitur, & an in banno inſeratur vera contumacia.*

17 *Contumacis domus poteſt demoliri etiam ſi ſit cum alio communis.*

18 *Contumax etiam fictus non auditur, niſi refectis expenſis, quid ſi ſit Clericus contumax corã ſæculari an condẽnetur in expẽſis, n.19. quid ſi nõ habeat in ære luat in corpore, n.20.*

21 *Debitor Fiſci, q nõ habet in ære luit in corpore.*

22 *Contumax poteſt excommunicari abſq; alia citatione, ei denegatur audientia, num.23. ſed ad tempus, & niſi reficiat expenſas, ibidem.*

24 *Vaſallus cõtumax priuatur feudo, niſi feudum antiquum ſit, & ex pacto.*

25 *Contumax in appellatione introducenda habetur pro deſertore appellationis, & poteſt mulctari à Delegato Papæ, vel Principis, licèt nõ ab alijs Delegatis, num.26.*

27 *Contumax etiam pro debito ciuili poteſt per Iudicem carcerari.*

28 *Excommunicatus perſeuerans per annum in excommunicatione priuatur beneficijs Eccleſiaſticis, ſiue ſit excommunicatus ex cauſa graui, & criminali, ſiue ciuili.*

29 *Contumax in cauſa criminali non admittitur per Procuratorem ad comparendum.*

30 *Contumax pro pœna ſi ducatur ad Iudicem an, & quando poſſit ſe defendere.*

31 *Lis habetur pro conteſtata contra defunctum ob contumaciam.*

32 *Cõtumax in acceptãdo officiũ qualiter puniatur*

33 *Cõtumacis in odium peruenitur ad ſecundi decreti interpoſitionem.*

34 *Literæ exequutoriales, & præciſe expediuntur contra contumacem.*

35 *Contumax citatus perſonaliter ſi non compareat, contra ipſum proceditur per audientiam contradictarum.*

36 *Cõtumacia Procuratoris nocet Domino, vt cõtra ipſum ſententia exequutioni demandari poſſit, ſi lis fuerit conteſtata.*

De Contumacibus,&c. Pragm.I.
Collectanea II.

PEr quanto la Maeſtà del Rè noſtro Signore,&c.

1 Hic ſtatuitur, nè contumaces, banniti, &
exules huius Regni accedant ad Curiam Re-
gię Maieſtatis, nec infra quinq; leucas circum
circa ſub pęna mortis naturalis.

2 Leuca Luſitana, vulgò *legoa Portugueza*,
habet quatuor millia Mathematica, vnũ verò
mille Mathematicum habet quatuor ſtadia, &
vnũ ſtadiũ habet cẽtũ viginti quinq; paſſus, &
vnus paſſus quinq; pedes, & vnus pes habet
quatuor dodrãtes Mathematicos, vulgò *pal-
mos Mathematicos*, & vnus dodrãs habet no-
uẽ pollices trãſuerſos, vulgò *polegadas*, qui fa-
ciũt vndecim digitos, & quartam partẽ alte-
rius, & iuſta hanc mẽſurationẽ Mathematicã
habet vnũquodq; mille Luſitanum 7111. do-
drantes, & quinq; digitos, & rurſus vnaquęq;
leuca habet 5688. Virgas mẽſurarias, & qua-
tuor dodrantes, & quinq; digitos, & duplica-
tis his virgis in vlnis, vulgò *embracas*, habet
vnaquæque leuca Luſitana 2844. brancas, &
octo dodrantes, & decem digitos.

De iure verò alio modo deſcribitur, quia
leuca ab Hiſpanis creditur cõtinere tria mil-
lia paſſuũ, & qlibet paſſus quinq; pedes, qlibet
verò pes ſexdecim digitos pollices trãſuerſos,
quos *polegadas* Hiſpano ſermone dicimus,
refert hęc omnia *Phæb.deciſ. Rot.Luſitan.* 138.
to.2. vbi diſcutit, vtrũ menſuratio leucę in Lu-
ſitania, & in Hiſpania fiat per iter, quo ſolet
frequentiùs iri, an per aerẽ, vel anfractus via-
rũ, an verò ſecundũ menſurationẽ Geometri-
cæ, dicẽs vlteriùs circa menſurationem huius
leucę faciẽdã eſſe aduertẽdũ, quòd vnuſquiſq;
3 circulus Orbis terreſtris, ex illis ſcilicet, qui il-
la diuidũt p dimidiũ, quos Geometrę vocant,
Circulos maximos, diuiditur in 360. partes
æquales, quos etiã denominant gradus, vulgò
graos, & de uno gradu ad alterũ diſtãt decẽ, &
ſeptẽ leucæ, & ſemis Hiſpanicæ, uulgò *legoas
Eſpañolas*, & iuxta hæc qualiſcunque circulus
rotunditatis Maris, & Terrę de his, de quibus
loquimur habebit 6300. leucas, modus uerò
deſignatus ad cognoſcẽdum, quòd ex diſtãtia
de uno gradu ad alterũ ſint ſupradictę decem
leucæ, & ſemis, nõ fuit per dimẽſurationẽ ab-
ſolutam in Terra, ſed perquirunt duo loca ad
Aquilonem, & Eurum, uulgò *ao Norte, Sul*, &
quòd diſtaſſent ab uno ad alterũ per ſpatium
unius gradus, facta in uno circulo cęleſti mẽ-
ſuratione per inſtrumẽta ualdè exacta, cũ qui-
bus factæ ſũt hæ operationes, & tũc mẽſura-
rũt paſſus in Terra ad diſtãtiã dictorũ locorũ,
& inuẽtæ ſũt dictæ decẽ, & ſeptẽ leucæ, & ſe-
mis, & hoc licèt ad gradum circuli cęleſtis re-
ſpondeant multò ampliores, quia ex planicie
Terrę, uſq; ad Cęlũ Impiriũ ſecũdũ eã diſtãtiã,
in qua cogiremus de aliquo circulo, in diſtãtia
vnius gradus erũt multæ leucæ, sẽper tamẽ in
proportione ad illas decẽ, & ſeptem leucas, &
ſemis, quæ in planitie inſimul Maris, & Terræ
adeſt de diſtantia vnius gradus, & ex his de-
cem, & ſeptẽ leucis, & ſemis vtuntur Hiſpani.

Cęterùm, quia hic vetitus acceſſus contu-
macibus videtur datus in pęnam, hac nactus
occaſione non inutile erit congerere alias pę-
nas, quibus contumaces ipſi afficiuntur.

4 Vndè ſcias, primam pęnam contumacis eſ-
ſe amiſſionem priuilegij fori *Afflict. deciſ.* 133.
5 Secunda pœna eſt bonorum annotatio, quo-
rum in Regno tertia pars mobilium quæritur
Fiſco, & de annotatione bonorum habetur in
l. fin. ff. de requir. reis, & in l. 1. *C. eodem tit.* vbi
bona annotata ſi reus intra annum veniens ſe
purgauerit recuperat, poſt annum non audi-
tur, niſi ex indulgentia Principis, & licèt ſe
purget bona non recuperat *l quicunq; C. eod.
tit. Guid. Pap. in deciſ.* 429 *Franciſc. Marc. in
deciſ.* 164. quo verò ad ius Regni quòd debe-
tur Fiſco in bonis mobilibus contumacis, eſt
*Conſtitutio Regni Grandis vtilitas, & Conſtitu-
tio Pœnam nouem vnciarum*, & eſt videndus
6 *Viuius in dec.* 138. *& dec.* 252. Tertia cõtuma-
cis pęna eſt in eo, qui debet pręſtare cautionẽ
de ſtando iuri, in cuius præſtatione petendo
remitti ad pręſtationem cautionis in loco do-
micilij, quia ſi eſt contumax non remittitur ad
præſtandam cautionem, ſed debet illam præ-
ſtare in loco iudicij, vt tenet *Afflict. deciſ.* 137.
7 Quarta pęna cõtumacis eſt, quia in diffamãte
ſe habere ius aliquod in aliqua re, & citato, vt
veniat intra terminum, ac dilationem ſibi da-
tam ad proponenda ſua iura, quia effecto con-
tumaci imponitur perpetuum ſilentium idem
Afflict. deciſ. 264. *Rot in antiq. deciſ.* 305. Intelli-
ge tamen, exigi duas citationes, ſiue monitio-
nes, vt poſſit dici contumax, & perpetuum ſi-
lentium imponi *Capyc. deciſ.* 205. vnam tamen
ſufficere, & bina requiri decreuit Burdegalen-
8 ſe Conſilium, vt per *Boer. deciſ.* 255 Quinta
pęna contumacis eſt, quia verus contumax nõ
põt appellare, vt tenet *Capyc deciſ.* 139 *Rot. in
9 nouis dec.* 364. Sed fictus contumax appellare
põt à diffinitiua intra decẽ dies, à die ſcientiæ
10 cõputãdos, vt habetur p *Iafred. dec.* 33. Sexta
pęna eſt, nã verus cõtumax nõ põt ſupplicare
11 *Viuius deciſ.* 138. Septima contumacis pœna
eſt, quia ſuper poſitionibus, & articulis factus
contumax in non reſpondendo habetur pro
confeſſo in eo, quod ſibi deterius erit *Reuſner.
12 deciſ. Ienenſ.* 15. *lib.* 3. *Arumæus deciſ.* 12. Sed
non ſufficit vna, quia requiruntur plures cita-
tiones *Balbus deciſ.* 370 & ſic etiam obſerua-
tur in hoc Regno, quia cogitur Principalis de-
ponere, & teſtificari ſuper articulis, ſiue poſi-
tionibus Partis, & expediũtur tres citationes,
quòd ſub pęna confeſſi veniat ad deponendũ,

& in tertia, & vltima citatione, vt notitiam
habeat inſeritur totus tenor articulorum, ſeu
poſitionum,& notificatur perſonaliter, & ac-
cuſatur contumacia,& in cõtumaciam decla-
ratur pro confeſſo,& ſic eſt vulgata practica
in Regno *Gayl practicarum obſeruat. obſeruat.*
13 84. & quòd cõtumax habeatur pro confeſſo,
non habet locum in criminalibus *Capyc. deciſ.*
14 60,vbi etiam notat, quòd contumacia defun-
cti in non reſpondẽdo poſitionibus nocet hę-
redi, quando prolata eſt ſententia, qua decla-
ratus eſt pro confeſſo defunctus ante illius
15 mortem. Octaua contumacis pęna eſt,quòd
contumax habeatur pro præſente, & vti præ-
ſens tractetur *Rot. in antiquis deciſ.* 86. *Verall.*
16 *deciſ.* 48. Nona pęna,quam incurrit cõtumax
eſt, quia contumax ſuper delicto bannitur, &
contra eum ad bannum proceditur *Coler. de-
ciſ. Germ.* 107. ſubdens,quòd dum proceditur
ad bannũ,in eo inſeri debet vera contumacia.
17 Decima contumacis pœna eſt, quia vigore
contumaciæ poteſt fieri deuaſtatio, & ruina
domus, ac illius demolitio etiam ſi cũ alio ſit
communis *Balbus deciſ.* 250. *Capyc. deciſ.* 30.
18 Vndecima cõtumacis pęna eſt,quia nõ audi-
tur, niſi actori expẽſas reficiat,quod etiã pro-
cedit in ficto contumace *Cacher. deciſ. Pede-*
19 *mont.* 9. Duodecima,clericus verò contumax
coram Iudice ſæculari non condemnatur,nec
tenetur ad expẽſas *Balbus deciſ.* 153. Sed quid
20 ſi contumax non habet in ære,vt poſſet ſatiſ-
facere Parti,eo caſu dicendum eſt,puniri Iudi-
cis arbitrio,quia ſi eſſet pro expenſis,& dam-
nis Partis,eã ſuo arbitrio Iudex poſſet in cor-
poralẽ mutare, & ſic facere,quòd luat in cor-
pore,vt per *Boer. deciſ. Burdegalenſ.* 349. inſe-
21 rens idem procedere, quando debetur pœna
Fiſco, vt qui pecuniariam pęnam ſoluere non
poteſt,& ſi ad hoc damnum idoneus non po-
tuerit inueniri, corporali ſupplicio pœnã luat.
22 Decimatertia pęna contumacis eſt, quia cõ-
tumax notorius poteſt abſq; alia citatione ex-
communicari,vt optimè probat *Guid. Pap. de-
ciſ. Grationopol.* 429. Decimaquarta contuma-
23 cis pęna eſt, quòd contumaci audiẽtia dene-
gatur, vt tenet *Reuſner. deciſ. Ienenſ.* 15. *lib.* 3.
tamen non in perpetuum, verũ ad tempus au-
diẽtia denegatur contumaci,vt ſcribit *Verall.
deciſ.* 58. & in tantũ denegatur audientia à Iu-
dice contumaci, in quantum non reficiuntur
expenſæ,quia illis non refectis audiri non de-
bet, & ſic eſt intelligendum tempus, de quo
ſupra loquuti fuimus, & hoc optimè notat
Franc. Marc. deciſ. Delphin. 15. *lib.* 1. Decima-
24 quinta contumacis pęna eſt,nam vaſallus re-
quiſitus pro aſſociatione Imperatoris, qui
Romam eſt profecturus ad ſuſcipiendam Im-
perij Coronam,ſi cõtumax,& inobediens fuit
feudo priuabitur *Afflict. deciſ.* 265. vbi dicit,
ſupradictam pęnam non trahi ad feudum an-
tiquum, quod eſſet ex pacto, & prouidentia,

25 Decimaſexta contumacis pęna eſt,quia con-
tumax in appellatione introducenda habetur
pro deſertore appellationis *Rot. in nouis deciſ.*
26 155. vbi tenet, quòd licèt contumaces non
poſſint mulctari à Delegatis,Delegatus tamẽ
Papæ, vel Principis poteſt eos punire *Balbus*
27 *deciſ.* 155. Decimaſeptima pęna eſt,quia con-
tumax etiam pro ciuili debito poteſt per Iudi-
cẽ capi perſonaliter,teſte *eod. Balbo deciſ.* 157.
28 Decimaoctaua pęna eſt,quia excommunica-
tus ſtãs per annum, & perſeuerans in excom-
municatione,ob contumaciam poteſt Eccle-
ſiaſticis beneficijs priuari,ſiue excommunica-
tio fuerit ex cauſa graui,& criminali,ſiue ciui-
29 li *Capell. Tholoſ. deciſ.* 365. Decimanona pęna,
quam incurrit contumax eſt,vt pro cauſa cri-
minali nõ admittatur Procurator ad compa-
rẽdum pro eo,& præſertim in Regno,& ratio
eſt,quia ſi in cauſa criminali, & publici iudicij
crimine nõ admittitur Procurator, eo fortiùs
ſi aderit cõtumacia *Guid. Pap. deciſ. Grationo-*
30 *pol.* 336. *Afflict. dec.* 64. Vigeſima pęna eſt,quia
contumax legitimè bannitus ſi ducitur ad Iu-
dicem non auditur ad ſe defendendum, & in-
nocentiam probandam, quod procedit in ſe-
piùs citato,& intellige,niſi purgauerit contu-
maciam, maximè quia defenſiones ſunt iuris
naturalis, & omitti nequeunt,per iura vulga-
ria, cùm tamẽ ſit pęna *Reuſner. deciſ.* 16. *lib.* 3.
31 Vigeſimaprima pęna cõtumacis erit, quia ob
contumaciã,& ſubterfugia defuncti,ſi lis con-
teſtari nõ potuit in delictis priuatis inducitur,
vt cõtumacia ſit tranſitoria ad defunctum, &
habeatur lis pro conteſtata *Frãc. Marc. deciſ.
Delphin.* 764. & *deciſ. ſequenti* adducit aliã pę-
nam contumacis,quæ erit Vigeſimaſecũda, &
32 talis eſt, vt ſi alicui collatum fuit, vt officium
exerceat, & contumax ſit in acceptando, du-
plicato tempore exercere debet, & interim
dum nõ exercet eligitur alius,qui interim bo-
na contumacis poſſidebit, quod eſt quotidia-
num,& in dies occurrit, & ſic ſemper fuit iu-
dicatum,& alia etiam pęna oritur,quia in cõ-
33 tumacis odium ad ſecundi decreti interpoſi-
tionem peruenitur *Balb. deciſ.* 338. Vigeſima-
34 tertia contumacis pęna eſt,quòd contra con-
tumacem expediuntur literæ præciſæ, ſcilicet
exequutoriales,& nõ auditur, niſi refectis ex-
penſis, vt ſupra annotauimus, & refert *Guid.
Pap. deciſ.* 99. in qua *deciſ.* adducit alium pun-
35 ctum, quòd ſi citatus perſonaliter non com-
pareat,proceditur contra ipſum per audientiã
contradictarum,vt ex annotatis per *Veral. de-
36 ciſ.* 102. *lib.* 3. Vigeſimaquarta contumacis pę-
na eſt, vt contumacia Procuratoris noceat
Domino, ad finem vt poſſit ſententia contra
ipſum Procuratorem citatum,& cõtumacem
prolata,qui non appellauit exequutioni man-
dari contra ipſum Dominum, ſi lis ſit cõteſta-
ta,vel fuiſſet cauſa, in qua lis non conteſtatur
Balb. deciſ. 179. *Guid. Pap. deciſ.* 436.

SVM.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Venerationis ſanctiſſimo Sacramento exhibendæ materia.*
2 *Claues cuſtodiæ, vbi aſſeruatur ſanctiſſimum Sacramentum an poſſint retineri per Magiſtros laicos, & num.5. & vbi aſſeruari ſit ſolitum, num.3. & tabernaculum quo in Eccleſiæ loco poni debeat, num.4.*
6 *Euchariſtiæ Sacramentum in Parochialibus tantùm Eccleſijs poteſt aſſeruari, non in alijs, etiã de licentia Epiſcopi, quæ non ſufficit, ſed requiritur licentia Papæ.*

De Cultu Sacramento ſanctiſſimæ Euchariſtiæ exhibendo. Rubrica.

Collectanea I.

1 DE cultu, & veneratione huic *ſanctiſſimo Sacramento* exhibenda agit *Sacr. Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento cap.*5. & comprobat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.decif.Cur. Archiepiſc.Neap.*23.
2 *par.*4.occaſione diſcuſſionis articuli, ſi claues loci, vbi ſeruatur tale ſanctiſſimum Sacramẽtum, vulgò *Cuſtodia*, poſſunt retineri per Magiſtros laicos dicens, ipſum Sacramentum ex
3 antiqua cõſuetudine Eccleſiæ in Sacrario aſſeruari, iuxta *Conſtitut.Innocent.III.in Concil.Gen. de Cuſtodia Euchariſtiæ cap.*1. *Sacr.*
4 *Concil.Trident.ſeſſ.*13.*cap.*6.*& can.*7. & quòd Tabernaculum, vbi huiuſmodi Sacramentum conſeruatur in altari maiori, vel ſi commodè ibi non poterit, ſaltem in aliquo Eccleſiaſtico
5 conſpicuo, & nobiliori loco collocari debet decenter clauſum, & clauis ipſius penès Capellanum ſit relinquenda.
6 Et hac occaſione obſeruabis, tale Euchariſtiæ Sacramentum non poſſe aſſeruari in omni Eccleſia, ſed in Parochiali etiam de licentia Epiſcopi, cùm Papæ authoritas in hoc requiratur, vt decidit *Sacra Eminentiſſimorum Cõgregatio in anno* 1609. ſic patet apud *Genuen. in prax.Cur.Archiep.Neapol.cap.*92. & penès *Piaſec.in prax.Epiſcop.cap.*3 *num.*33.*par.*2.
Vide alia ſupra in *pragm.*1. *de abolit.*

SVMMARIVM.

1 *Euchariſtiæ Sacramentum quando defertur ad infirmos quilibet reuerentiam præſtet, & per quas vias, & quomodò deferri debeat, num.*2.
3 *Reuerentia maior debetur Euchariſtiæ, quàm Templis, cùm tale Sacramentum ſit omnibus maius, num.*6.
4 *Confugiens ad ſanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ tempore, quo defertur per vias gaudet immunitate, ac ſi ad Eccleſiam confugiſſet, & num.*5. *vbi videas.*
7 *Delinquens in via, per quam tranſit Sacerdos geſtando Sacramentum acrius punitur, niſi calore iracundiæ delictum tunc eſſet patratum, num.*8.
9 *Vulnerans aſſociantem cum candela ſanctiſſimum Sacramentum poteſt excommunicari.*

De Cultu Sacramento, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

BEnche in queſta magnifica, &c.

1 Præcipit, vt quando defertur Sacramentum Euchariſtiæ ad infirmos per Ciuitatem quilibet reuerentiam præſtare debeat.
2 Vltra dicta in *rubrica* occaſione *pragmaticæ* obſeruabis, quòd quando fit delatio huiuſmodi ſanctiſſimi Sacramenti pro vſu infirmorum non debet deferri per ſtratas, in quibus fortaſsè habitarent Iudæi, ſed per Chriſtianorum vias, præeuntibus luminarijs, ſonante cãpana, Parocho, ſeù Capellano ſuperpelliceo induto deferente, & Pſalmos, & Orationes recitante, ita iudicaſſe Sacram Rituum Congregationem in vna Anchonit. 22. Februarij de anno 1593. deciſum referunt *Ill. Epiſcopus Ricc.in deciſ.Cur.Archiep.*23.*num.*8. *par.*4. *& Barboſ.de poteſtat.Epiſcopi alleg.*22. *par.*2. vbi pariter, quòd quãdo Parochus vadit ad communicandum infirmum debet portare duas hoſtias conſecratas, vt cum vna communicet infirmum, & aliam honorificè reportet, vt Populus adoret, & alia cumulat, vt apud *eum*.
3 Amplia, vt maior reuerentia, & honor ſint exhibenda tali Euchariſtiæ Sacramento, quàm ipſis Templis, quibus ob ipſam perplura conceduntur priuilegia, qua de cauſa communi ſenſu autumarunt *DD.* (quamuis non deſint cõtrariũ tenentes,) vt confugientes ad ipſam
4 Euchariſtiam tempore, quo per vias defertur non minori fruantur immunitate, & priuilegio, at ſi ad Eccleſiam confugiſſent, atq; ita quemadmodùm ab Eccleſia extrahi nequeũt, niſi in caſibus determinatis, idem ſimiliter obſeruandum ſit, quandò confugiunt ad ſanctam Euchariſtiam *Graff.deciſ.aur. par.*2.*lib.*1. *cap.*1.*num.*32. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ. Cur. Archiep.*88 *par.*3. vbi ſecus dicit in confugiente ad Sacerdotem portantem Oleum ſanctum infirmis *Cened.quæſt.* 42. *à num.* 13. *Dian. reſol. moral.*28. *part.*1. vbi ex cumulo
5 *DD.* probat, vt ſi aliquis à ſatellitibus fugiens intraret in cubiculum ægrotantis, vbi ad ipſum communicandum Sacerdos cum ſanctiſſimo Sacramento adueniſſet, ibique apprehenſus fuiſſet antequàm Sacerdotem tangeret, adhuc gauderet immunitate, ac ſi ad Eccleſiam aditum habuiſſet, nam locus,

in quo actu eſt corpus Chriſti, (quamuis in
tranſitu) gaudet immunitate, & illam alteri
præbet, ſubiungens, nèdum in hoc caſu reum
immunitate gaudere, ſed etiam per plateas
Ciuitatis, quando fugiens à ſatellitibus ſe im-
miſceret inter illas perſonas aſſociantes ve-
nerabile Sacramentum Euchariſtiæ, etiam ſi
non tangeret Sacerdotem, vel haſtam balda-
chini, valdè notandum dicens, & reddens ra-
tionem, quia omnes illæ perſonæ vnà cum
Sacerdote geſtante ſanctiſſimum Sacramen-
tum repræſentant vnam Eccleſiam.

6 Nihil enim in Eccleſia ſancta hoc Sacramẽ-
to maius *clem. 1. de reliq. & venerat. Sanctor. cap. nihil de conſecrat. diſtinct. 2.* cui ſuffragatur
fides mulieris ſanguinis fluxum patientis, &
dicentis, *ſi tetigero fimbriam veſtimenti eius
ſalua ero*, cui dixit Chriſtus, *Confide filia, fi-
des tuas te ſaluam fecit Matth. cap. 9.*

Cùmque tali, tantoq; Sacramento etiam
7 per viam geſtito ſit adhibenda reuerentia ſub-
oritur dicendum, vt ſi tempore, quo pertran-
ſit Sacerdos illud aſportando propè illum de-
linquatur, delinquens acrius puniendus ve-
niat, cùm verum ſit angeri plerunque delicto-
rum grauitatem ex circumſtantijs, & qualita-
tibus, inter quas præfulget illa, locus ſcilicèt,
in quo patrantur, vtpotè in loco, in quo reſi-
det Princeps, vel ille pertranſit *l. prætor edixit
§. atrocem, & l. ſed & quæſtionis ff. de iniur.* cũ
adductis per *Mut. deciſ. 36. num. 16. & 21. Ca-
ſtill. deciſ.* 171. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.
deciſ. Cur. Archiep. 245. par. 3. Merlin. contro-*
8 *uerſ. forenſ. 66.* vbi tamen pęnam ordinariam
non eſſe irrogandam cenſent, quando calore
iracundiæ commiſſum eſſet delictum, vt latiùs
apud *ipſos* cerni poterit.

Vndè meritò in facti contingentia tracta-
batur in Curia Archiepiſcopali de excommu-
nicando reum, qui vulnerauerat quemdam
tempore, quo aſſociabatur ſanctiſſimum Sa-
cramentum, aſportando candelam, prout ſic
maior pars Dominorum Iudicum inclinabat,
& periti Theologi approbabant.

SVMMARIVM.

1 *Carcerum cuſtodia ſpectat ad Baronem, licèt Vniuerſitates ſolitæ ſint aſſignare perſonam, quæ teneat claues.*
2 *Baro vrgente neceſſitate poteſt vaſallos cogere ad cuſtodiendos carceres ſoluto ſalario.*

De Cuſtodia reorum. Rubrica.

Collectanea I.

MVlta, quæ caderent *in hac rubrica* exara-
uimus ſupra *in rubrica de carcerar. &c.*
1 Sed vltra illa obſeruabis, cuſtodiendi car-
ceratos onus ſpectare ad Barones, (licèt Vni-
uerſitates ſoleant quotannis aſſignare perſo-
nam, quæ teneat carcerum claues, & vocatur
Camerlingus,) ita vt nequeant cogere vaſal-
los ad huiuſmodi cuſtodiam faciendam *Ca-
nagnol. deciſ. 70. num. 16. lib. 2.* & iudicauit Sa-
crum Conſilium in cauſa Ciuitatis Grauinæ
cum Illuſtriſſimo Duce penès Schordam tũc
Actuarium.

2 Verùm ſi vrgentiſſimæ exiſterent cauſæ,
poſſent illos cogere ad cuſtodiã ſoluto ſalario
Præſ. de Franch. deciſ. 526. ſicq; determinauit
idem S. C. inter Vniuerſitatem Melphignani,
& Baronem, inter Vniuerſitatem Cotroni, &
Barones in anno 1568. in Banca de Ferrarijs,
inter Vniuerſitatẽ Caprini, & Fabritiũ Mor-
milem vtilem Dominum in eadem Banca, in-
ter Vniuerſitatem Vairani, & Vincentium
Coſſam Baronem penès Actuarium Amatru-
dam, & tandem inter Vniuerſitatem Atripal-
dæ, & Illuſtriſſimum Principem Auellini apud
Actuarium Angriſanum.

SVMMARIVM.

1 *Reus quando carcerari valeat, & an requirantur inditia, & diffamatio etiam in materia falſi, num. 2.*
3 *Carceratio de facto ſi fiat poteſt haberi recurſus ad Superiores, qui ex tali capite cauſam eripiunt Officiali carceranti, vide num. 4.*
Appellari poteſt à captura, ibid.
A carceratione incipi nequit, ibid.
5 *Titulus non obeſt pro excarceratione, quando legitima inditia deficiunt contra carceratum.*
6 *Inquiſitus, cui fuerunt conceſſæ defenſiones extra carceres non expectata publicatione poteſt carcerari, ſi adſint aliqua inditia.*
7 *Carceratio debitoris ſuſpecti de fuga quando fieri valeat etiam ante tempus.*

De Cuſtodia reorum. Pragm. I.

Collectanea II.

INoleuit, &c. Mãdat, nè Officiales pro-
cedant ad carcerationem
contra formam *Conſtitutionis, & Capituli
Regni*, & antèquam incipiat conſtare de ma-
leficio, idoneè cauens non detineatur de per-
ſona.

1 Quando quis carcerari debeat, & quòd de
crimine antea cõſtare debet, ad finem vt quis
carcerari valeat, vide *Franc. Marc. deciſ.* 410.
par. 1. Laurent deciſ. Auenion. 58. & plura con-
ſarcinauimus *tom. 1. de grauamin. vaſallorum
grauam.* 279. *Capyc. deciſ.* 30. vbi quòd carce-
2 rari quis non poteſt, niſi præcedentibus indi-
tijs, & diffamatione etiam in materia falſita-
tis, cùm inculpatus de fabricatione falſi priui-
legij non exiſtentibus alijs inditijs, ſed tantùm
ſuſpitione ex tenore inſtrumenti detineri ne-
queat,

queat; vt apud *eum* meminit *Viu. deciſ.81. num.3.*

3 Quòd ſi de facto quis carceretur poterit haberi recurſus ad Superiores,cùm à captura poſſit appellari,vt enucleat *Magon.deciſ Florent.126.Barzius deciſ Bonon.47.* & à carceratione incipi non debeat *Chriſtineus deciſ. Belgic.44.tom.1. Viuius deciſ.447.*

4 Imò carceratus ſi fuerit aliquis ab Officiali de facto non aliter capta priùs informatione, nec conſtito de delicto, & illicò ante informationem captam examinatus, quamuis cautionem obtuliſſet eſſet grauatus,& potuerit eſfugere Curiam eiuſdem Iudicis, & ſuperior determinare, vt ſtante grauamine cauſa remaneat, vt latiùs apud *Thor.in compend.deciſ. Regni in verbo carceratus fol.126.128.& 129. par. 3.* vbi recēſet ſic iudicatum per Magnam Curiam Vicariæ,& in gradu appellationis cõfirmatum per Sacrum Conſilium penès Secretarium in Banca Angriſani.

5 Et grauari ſubditos,quando idoneè cauere volunt, & ſub prætextu, quòd titulus obſtet inditijs legitimis non exiſtentibus in carceribus detineantur, nec habilitantur, probauimus *tom.3.de grauaminibus vaſallorum grauam.34.* vbi de *pragmatica iſta*, & de *Conſtitutione, & Capitulo Regni* mentionem fecimus.

6 Qua occaſione obſeruabis,carcerari poſſe inquiſitum,cui fuerunt conceſſæ defenſiones faciendæ extra carceres non expectata publicatione,ſi aliqua adeſſent inditia, vt de anno 1505.deciſum per S.R.C.fatetur *Boëtis in addit.ad capit.Ab illo incohoandum.*

7 Sed quando carcerari valeat debitor ſuſpectus de fuga,& quę requirantur in Regno habemus *Rit.M.C.V.170.*& plenè exarãt *Theſaur.deciſ.270.Koppen deciſ.Germania 16.Epiſcopus Ricc.deciſ.Curia Archiep.198.par.2.Ludouic. deciſ.Peruſ.40. Franc.Marc. deciſ.449. par.2. Phœb.deciſ.54.p.1. Bellon.deciſ.107.*& *Nos deciſ.Reg.Audit.Apuleæ 17.* vbi determinatum retulimus,debitorem ſuſpectum de fuga licitè poſſe carcerari antè tempus ſolutionis,etiam in die feriata,ad finem vt ſolutio ſit in tuto, & præſtet cautionem de ſoluendo tẽpore debito.

SVMMARIVM.

1 *Voluntarium ab initio, deinde efficitur neceſſarium.*
2 *Variatio in iure eſt odioſa.*
3 *Electione ſemel facta in iudicijs non eſt amplius locus pœnitentiæ.*

De Cuſtodia reorum.Pragm.III.

Collectanea III.

DA parte,&c. Carcerandos pro cauſis ciuilibus concurrẽte Partium voluntate poſſe conduci ad carceres Baiuli ſtatuit.

Quid ſi Pars aſſentiatur in tales carceres detrudi ſuũ debitorem, an deindè poſſit agere,vt conſtituatur in Carceribus Magnæ Curiæ Vicariæ. Dicas.

1 Pro negatiua parte fuit in facti contingentia prouiſum in M.C.V. ea fortaſsè de ratione,nam ab initio voluntarium poſt factum efficitur neceſſarium *l.ſicut §.initio C.de act. & obligat.l.in cõmodato §.ſicut ff.commodat l.de contractu C.de reſcind.vendit. l.quamuis C.de tranſact.l.non idcirco in fin. ff.de contrahend. empt.l.eo,quod C.ſi cert.petatur,l.ſi mandauero §ſicut ff.mandati,l.cuius bonis in princip. ff.de curat. furioſi,l. ſi quis argentum § fin. C.de donat. Seraphin.deciſ.427.*

2 Cõgruit,variationem in iure eſſe odioſam, & non concedi in præiudicium alterius, tanquam doli mali plenam, vndè videmus, agentem contra principalem,variare agendo contra fideiuſſore haud poſſe *Guid.Pap.deciſ 348.* & hærẽdẽ nõ poſſe variare,ſi defunctus elege-

3 rit *Afflict. deciſ. 397.* & facta ſemel in iudicijs electione non eſſe locum pœnitentiæ *Mantic. deciſ.344.*latè *Thomat.deciſ.Maceratenſ.99.& 111.* & vide quæ diximus *in praxi dationis in ſolutum q. 6. ſect. 1.* vbi plura huius farinæ reperies.

SVMMARIVM.

1 *Damni appellatione venit diminutio patrimonij,& lucrum ceſſans,& damnum emergens, num. 3. in contractibus verò an veniant expenſæ,fructus,& litis expenſæ,num.5.*
2 *Filius dicitur pati damnum,quando parentum hæreditate priuatur.*
4 *Damnum pati eſt lucrum iam radicatum perdere.*

De Damnis Clandeſtinis. Rubrica.

Collectanea I.

1 AD huius *rubricæ* coronidem incõgruum non videtur reportare,damni appellatione propriè, & ſtrictè venire diminutionem patrimonij,vt ex *l.3.& l.Proculus ff.de damno infect. Marcian.conſil. deciſ.4. num.3.* vbi quòd pęna non item, voluit *Rota in Romana Mercimonij coràm R.P.Damaſceno* ſubdens, quòd ubi infertur alicui patrimonij di-

2 minutio, dicitur dari damnum, & quòd filius dicatur pati damnum, quando parentum hæreditate priuatur.

3 Dam.

3 Damni pariter appellatione venit lucrum
4 ceſſans, & damnum emergens, nam lucrum
iam radicatum perdere eſt damnum pati *Antonin. Macerat. reſol.92.num.25.lib.1.*

5 In contractibus autem damni appellatione non veniunt expenſæ, vt probat *tex.in cap.in noſtra de iur.iurand.* & fatetur *Surd.deciſ.261.* vbi tamen quòd veniunt fructus, & expenſæ litis *Boer.deciſ.52.num.7.*

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitates contribuentes Barricello nõ moleſtentur pro damnis clandeſtinis.*
2 *Vniuerſitas tenetur ad emendam damnorum in eius diſtrictu factorum pro furtis nocturno tempore patratis.*
3 *Domini terrarum tenentur ſtratas ſecuras ſeruare, vel itinera facientibus damna robaria reſarcire, maximè ſi ſumant vectigalia, vel pedagia, vel tranſeuntibus concedunt ſaluum conductum, & quando, num.5. quid ſi pedagia non ſumant, num.4.*

De Damnis Clandeſtinis. Pragm.I.

Collectanea II.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

1 Diſponit, nè Vniuerſitates contribuentes Barricello moleſtentur pro damnis clandeſtinis.

2 Ceſſat reſpectu talium Vniuerſitatum diſpoſitum de iure communi, quatènus probatur per *Magon.deciſ.Florent.123.* Vniuerſitatem teneri ad emendam damnorum in eius diſtrictu factorum pro furtis nocturno tempore patratis.

3 Et occaſione huius *tex.* obſerua, Dominos Terrarum eſſe obligatos ſtratas ſecuras ſeruare, vel itinera facientibus damna robariæ reſarcire, prout ità iudicatum in Camera Imperiali fuiſſe, teſtis eſt *Gayl in obſeruat. 64. lib. 2.* ubi ampliat, hoc eò magis procedere, quando Domini ſumunt uectigalia, & pedagia, uel quando tranſeuntibus ſaluumconductum dederunt, eo.n.caſu dubio omni caret, Dominos de robaria teneri recutras pariter ad *Koppen.*
4 *in deciſ. German. 37.* ubi tradit, differentiam
eſſe inter Dominos eos, qui pedagia ſumunt, & eos, qui nulla uectigalia habent, nam qui pedagia ſumunt, tenentur etiam ſi ignorauerint ad dãnũ, qui uerò uectigalia nulla ſumũt, de damno in territorio dato tunc ſolùm tenentur, quando damnum, uel robariam ſciuerunt, & prohibere potuerunt, aliàs non, & dicunt pariter, tunc eſſe reſarciẽdum damnum, quoties illud teſtibus, uel alijs modis legiti-
5 mis, quàm iuramento damnum paſſum probetur, & pariter refert, tũc Dominũ de robaria in ſuo territorio facta teneri, quando Itinerantes procedunt via Regia ordinaria, & ſolita, ſecus autem ſi via inſolita itinerentur, & in ea damnificantur, nam non licet aliam viam ire, niſi per quam curſus publicus ſtare dignoſcitur.

SVMMARIVM.

1 *Delegatio quando cenſeatur facta.*
2 *Delegatio facta Magnæ Curiæ per tot Iudices poteſt exerceri per quot Tribunal repræſentatur.*
3 *Delegatio, quæ fit ſub nomine dignitatis differt ab ea, quæ conceditur expreſſo nomine, quid in dubio, quomodò cenſeatur facta delegatio, num.5.*
4 *Delegatio facta Vicario Epiſcopi, eo mortuo non tranſit ad ſucceſſorem.*
6 *Delegationis cauſa ceſſante ceſſat delegatio.*
7 *Delegatus an ſit maior Ordinario, & an poſſit ſubdelegare, num.9. & an extra Diœceſim ius dicere, num.8.*
10 *Delegatus Regius cuiuſcunq; cauſæ nequit concedere Regium exequatur.*
11 *Sententia redditur nulla, quando non interuenit vnus de delegatis Iudicibus.*
12 *Iudices, qui fuerunt in acceſſu ſuper faciem loci cenſentur delegati, & ſucceſſores in dignitate ſe intromittere nequeunt ſine ſpeciali Principis aſſenſu.*

De Delegationibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 DElegatio quando cenſeatur facta ſatis enucleauimus infra in *pragm.9 §.15.de offic. Iudic. & aliorum Official.* vbi etiam alia in materia reperies, & vide *Epiſcop.Ricc.deciſ. Cur. Archiep.205 par.1.*

2 Et quòd delegatio facta Magnæ Curiæ Vicariæ per tot Iudices poſſit exerceri per quot repreſentatur Tribunal, nouiter probat *Merlin.controuerſ. forenſ.25.* vbi pariter, quòd de-
3 legatio, quæ fit ſub nomine dignitatis, & quæ
conceditur expreſſo proprio nomine differt, vt apud *eum*, vbi enim eſt facta dignitati, ſucceſſor eo mortuo, vel remoto procedit vti delegatus, at ſecus ſi nomine proprio *Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.21.par.2.* vbi quòd
4 delegatio facta Vicario Epiſcopi, eo mortuo
non tranſit in ſucceſſorem, niſi fuerit habitus reſpectus ad Tribunal Epiſcopi, vel aliud ſeruetur, vt latius *ipſe* proſequitur, firmana *deciſ.*
5 *176.ead. par.2.* delegationem potiùs cenſeri
factam ſub nomine dignitatis, quàm ſub no-
6 mine perſonæ, & *deciſ 146.ead. par.2.* fundat,
quòd delegationis cauſa ceſſante ceſſat delegatio.

7 Sed an Delegatus ſit maior Ordinario, affirmat

Digitized by Google

firmat idem *D.Ricc.deciſ.*149. *ead. par.*2. pro-
8 bans *deciſ.*187. Delegatum extra Diœceſim non poſſe inuitis Partibus ius dicere, & *deciſ.*
9 269. enucleat, quãdo Delegatus poſſit ſubdelegare, vt apud *eum* cerni poterit:
10 Delegatum autem Regium cuiuſcũq; cauſæ non poſſe concedere Regium exequatur probat *Galeot. controuerſ.*6. *num.* 55. *tom.*1. qui *controuerſ.*58. *tom.*2. diſcutit, vt commiſſa
11 cauſa pluribus Iudicibus, abſente vno ſententia ſi ſequatur nulla eſt tàm reſpectu Ordinariorum, quàm Delegatorum, ſubiungens *num.*
12 10. Iudices, qui fuerunt in acceſſu ſuper faciẽ loci cenſeri delegatos, & ſucceſſores in dignitate ſe intromittere non poſſe in cauſa abſque Principis ſpeciali aſſenſu,

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitalia erecta authoritate Epiſcopi habent reſtitutionem in integrum.*
2 *Signa, quòd hoſpitale eſt erectum authoritate Epiſcopi quæ ſint.*
3 *Confraternitates dicuntur loca pia, & gaudent fori Eccleſiaſtici priuilegio, & ſubſunt Epiſcopo.*
4 *Eccleſia habet reſtitutionem in integrum, ſic etiam Confraternitates,*
5 *Seminaria dicuntur loca pia.*
6 *Confugiens ad Eccleſiam eſt immunis, ſic confugiens ad Seminarium, num.*7.
8 *Caſalia dicuntur de iuriſdictione Ciuitatis, cùm dicantur membra Ciuitatis, num.*9.
10 *Priuilegium conceſſum Ciuitatem habitantibus comprehendit habitantes Comitatum.*

De Delegationibus. Pragm.I.

Collectanea II.

PEr pragmatica, &c. Hic cauetur, quod cauſæ delegatæ per Proregem redeant ad Tribunalia ordinaria, exceptis cauſis Hoſpitalium, & piorũ locorum, Bãcorum, ac Negotiatorum pro exactione effectuum. Item grauium facinorum delegatis M.C.V.

Dum excipiũtur cauſæ Hoſpitalium, intellige de Hoſpitalibus erectis authoritate Epiſcopi, ex dictis per *Valaſc. in deciſ.*105. *Merlin.controuerſ.*65. *Chriſtineum deciſ.*15. *par.*2.
1 & per *Martam in deciſ.* 169. vbi firmat, tunc talibus Hoſpitalibus eſſe concedendam reſtitutionem in integrum, quoties ſunt erecta authoritate Epiſcopi, quod, dicit, cognoſci ex ſi-
2 gnis, putà quia habet Eccleſiam, in qua publicè Miſſæ celebrantur. Item ſi habet Campanile cum campanis pulſari ſolitis ad celebrationem diuinorũ officiorũ, & Populi cõuocationẽ, quæ ſigna indicãt, eſſe Religioſum, & Epiſcopi authoritate erectum *Rota in nouiſſimis deciſ.*725. *par.*1. Item ſi habet altare lapideum conſecratum, vel ſi in eo ſint ſepulturæ, & cœmiteria, cuius ratio eſt, nã Hoſpitalia fundari nequeunt cum Eccleſia, & cœmiterio, vel alio iure Parochiali abſque Epiſcopi authoritate, & ideò illud Hoſpitale, in quo hęc cõcurrunt, cum Epiſcopi authoritate fundatum eſſe cenſetur, ex iſta regula, quia actus cenſetur factus ex cauſa permiſſa *l.meritò ff. pro ſocio.* Item ſi habet nomen Sãcti ſibi appropriatum, tali caſu Eccleſiaſticũ, & authoritate Epiſcopi fundatum eſſe præſumitur.
3 Scias inſuper, Cõfraternitatum cauſas etiã eſſe exemptas, & exceptuatas, cùm Confraternitates dicantur loca pia *Cabed. deciſ.*51. *cent.*1. vnde iſtæ Confraternitates gaudẽt priuilegio fori Eccleſiaſtici *Muta in deciſ. Sicil.* 58. & ſubſunt Epiſcopo loci *Antonin.Macer.*
4 *reſol.* 66. *lib.*1. & ideò ſicuti Eccleſiæ competit reſtitutio in integrum *Benintend. deciſ.* 85. *Capell.Tholoſ.deciſ.*54. Ita pariter competit iſtis Confraternitatibus *Maſtril.deciſ.Sicil.* 110. quæ omnia intellige procedere vbicunq; fuerint erectæ authoritate Epiſcopi, iuxta cõmunem *DD.* ſententiam.

Item exceptæ dicuntur ab hac *pragmatica*
5 cauſæ Seminariorum, cùm Seminaria ſimiliter
6 ſunt loca pia, vnde videmus, quòd ſicuti confugiens ad Eccleſiam, in ea eſt immunis *cap. ſicut antiquitus, cap. reum, cap. frater, cap. miror, cap. quiſquis, c. ſi quis,* 17. *q.*4. *cap. inter alia, & cap. fin. extra de immunit. Eccleſ. Guid. Pap. deciſ.*121. *Vigel.deciſ.*72. *cent.*1. ita pariter cõ-
7 fugiens ad Seminarium, & deciſum, & in facto obſeruatum tradit *Genuenſ. in praxi Curia Archiep.Neap. cap.*17. *num.*10.

Sed quia in cauſis criminalibus mandatur M. C. V. poſſe procedere ex delegatione in crimine læſæ Maieſtatis, falſæ monetæ, vitij nefandi, furti, aut receptus commiſſi intus hãc Ciuitatem Neapolis, aduerte idem procedere, ſi furtum, vel receptus fuerint commiſſi intus Suburbia Ciuitatis eiuſdẽ, ex traditis per
8 *Franc.in deciſ.*129. Caſalia enim, & Villæ dicuntur de iuriſdictione Ciuitatis, & vnum corpus cum Ciuitate iudicantur *Roit. in deciſ. Lituan.*3. *Valaſc.deciſ.*179. *tom.*2. & eodem modo, quo iudicatur de Ciuitate, iudicatur de
9 illius termino, territorio, & Comitatu, cùm dicantur mẽbra Ciuitatis *Gratian.deciſ. Marchia* 96. vndè meritò conſuetudo introducta in Ciuitate debet obſeruari æqualiter in omnibus eius Vicis, & Suburbijs *Achil. de Graſſis deciſ.Rot. Roman.*3. *de decimis,* & hinc priuile-
10 gium cõceſſum Ciuitatem habitãtibus comprehendit Comitatum habitantes *Boer. deciſ.* 13. qui ait, quòd cùm fingantur habitare in Ciuitate, conſequi debeant omnes effectus, quos conſequerentur, ſi in Ciuitate habitarẽt *Guid.Pap.deciſ.*265.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Delegationes auferũtur exceptis aliquibus cauſis ciuilibus.*
2 *Delegationes minimè ſunt faciendæ, ſed cauſæ tractandæ ſunt ab Ordinarijs.*
3 *Delegatio facta reſpectu certarum perſonarum ad alias non extenditur, quamuis pro eodem delicto eſſent alij inquiſiti, niſi ſint in reſcripto contenti, num 4.*
5 *Delegatio eſt odioſa, & non concedenda, & conceſſa eſt reſtringenda.*

De Delegationibus. Pragm. II.

Collectanea III.

A Dì 18. di Marzo, &c.

1 Hic pariter auferuntur delegationes cau-
ſarum exceptis aliquibus ciuilibus, & reſpe-
ctu criminalium confirmatur præcedẽs *prag-
matica*.
2 Cuius occaſione conſtituas regulam, (qua
pro ratione diſpoſitionis habebis) delegatio-
nes minimè faciendas eſſe, nam cauſæ ab Or-
dinarijs Iudicibus ſunt tractandæ, vt probaui-
mus *forenſ. quæſt. 46. part. 2.* vbi quòd ideò de-
3 legatio facta reſpectu certarum perſonarum
in reſcripto expreſſarum ad alias non exten-
ditur, quia delegatio prorogationem non ad-
mittit, & proindè deciſum in Collaterali Cõ-
4 ſilio ibidẽ reportauimus, Delegatum in cau-
ſa vnius delinquentis, quamuis pro eodem
delicto adeſſent alij inquiſiti, & conſocij, niſi
in delegationis reſcripto fuerint nominati,
minimè poſſe aduerſus illos ex delegatione
procedere.
5 Eſt enim delegatio odioſa, nec eſt conce-
denda, & conceſſa venit reſtringenda, cùm
ſtricti iuris ſit, nec admittat interpretationẽ,
aut ſubauditũ intellectum, vt nouiſſimè apud
Merlin. controuerſ forenſ. 67 à num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Actori nulla dilatio conceditur, quod limita, vt num. 2. & 3.*
4 *Omnis dilatio probatoria dicitur peremptoria.*
5 *Elapſa dilatione probatoria alia non cõceditur, quod limita, vt num. 6.*
7 *In criminalibus licèt ſit facta publicatio datur dilatio.*
8 *Diſpoſitio* Conſt Federici Secundi Imperatoris *incip.* lite legitimè, *viget in hoc Regno Neapolitano.*
9 *Practica Sacri Conſilij circa dilationes tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus.*
10 *Quando dantur prima, ſecunda, tertia, quarta, vel vlterior dilatio dicuntur plures dilationes, non vna.*
11 *Prima dilatio datur cum modica cauſæ cognitione, quod limita, vt num. 12.*
13 *Quinta, & ſexta dilatio per Iudicem non aſſignatur.*
14 *Antequàm labatur dilatio prorogatio illius peti poteſt.*
15 *Prorogatio dilationis non dicitur noua dilatio.*
16 *Dilationis prorogatio requirit cauſæ cognitionem, & Partis citationem.*
17 *In Curia Romana quid obſeruetur circa dilationes.*
18 *Dilationes omnes cõmunes ſunt vtrique Parti.*
19 *Materia dilationum eſt Iudici arbitraria, diſtingue, vt num. 20 & vide num. 21.*
22 *Dilatio inſtantiæ à iure, & ſtatuto præfixa prorogari à Partibus non poteſt.*
23 *Terminus Actoris, qui fuit datus ad articulandum non eſt Rei ad excipiendum.*
24 *Terminus currit de momento ad momentum.*
25 *Dies termini computatur in termino.*
26 *Sententia quando dicitur nulla.*
27 *Quando Pars citatur ad vidẽdum admitti articulos videtur ſeruatus terminus ad articulandum.*
28 *In Sacro Palatio Apoſtolico termini ſubſtantiales nulliter obſeruati vnica citatione redintegrantur.*
29 *In cauſis attentatorum de neceſſitate dilationes ſubſtantiales non ſeruantur.*
30 *In cauſis attentatorum dilatio ad reprobationem, & repulſationem ad petitionem Partis conceditur.*
31 *Dilatio ad repulſam non datur in materia cenſuali.*
32 *Dilatio data ad probãdum non currit, ſi diſputatur, an articuli admitti debeant, amplia, vt num. 33. & 34.*
35 *Elapſo termino dato ad probandum, & præcluſa via probationis non poteſt peti iuramentum Partis.*
36 *Dilationi data reo in criminalibus renunciari non poteſt, quod limita, vt num. 37.*
38 *Ceſſionario non datur dilatio, quando fuit data cedenti ante ceſſionem.*

De Dilationibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 IN terminis huius *rubricæ* ſcias, quòd acto-
ri dilatio aliqua dari non debet, quia in-
ſtructus ad cauſam venire tenetur *Verall. de-
2 ciſ. 15.* vbi intelligit, procedere in dilatione de-
liberatoria *Caſſad. deciſ. 1. tit. de dilat. Creſcent.
3 deciſ. 2 de dilationibus*, quod limita, ſi actor cõ-
miſit cauſam ſuper vno iure contra reum, &
reus pendente lite producit aliquod ius nouũ
contra actorem, quia tunc eidem actori dila-
tio danda eſt *Creſcent. deciſ. 5. de dilat.* aduertas
4 etiam, quòd dilatio omnis probatoria eſt per-
emptoria, & ideò alia non datur, ſed ſemel illa
con-

conceditur, & peremptoria intelligitur, etiam
ſi non exprimatur *Capyc.deciſ.*81. *Gayl obſer-*
*uat.*91.*lib.*1. *Triuiſ.in deciſ.Veneta* 37. & illa
5 decurſa; atque elapſa non conceditur alia di-
latio, niſi adſit magna cauſa *Bellamer.dec.*523.
6 ſecus eſt ſi iuſtum impedimentum adfuerit,
quin probationes fieri potuerint in prima di-
latione *Benintend.in deciſ.Bononienſ.*45. & pa-
7 riter in criminalibus, licèt ſit facta publicatio
datur dilatio, vt ad defeſam teſtes recipi poſ-
ſint *Caball.reſolut.crim.*41.*Gram.deciſ.*36. In
8 hoc autem Regno Neapolitano per *Conſtitu-*
tionem Federici Secundi Imperatoris incip. *Lite*
legitimè conteſtata prouiſum eſt, quòd tàm in
cunctis ciuilibus, quàm criminalibus in primo
termino, & dilatione data producantur om-
9 nia. Idcircò Sacrum Conſilium poſt terminum
nec nouos articulos, nec nouos teſtes admit-
tit, nec nouam dilationem, ſed ęquitate atten-
ta obſeruat, vt reus in criminalibus ſine ali-
quo termino, vel dilatione examinet ad de-
fenſam, & pinguius probet, de qua obſeruan-
tia, & practica meminit *Foller. in pract.crim.*
*in verb.& factis litis conteſtatione num.*9.
10 Quando tamen dantur prima, ſecunda, ter-
tia, quarta, vel vlterior dilatio dicuntur plures
dilationes, non vna, vt concludit *Franciſcus*
11 *Marcus in deciſ.*36. ſed prima dilatio dari de-
bet cum modica cauſæ cognitione, ac leui, vt
conſideretur tempus habita conſideratione
ad ſpatium locorum ob facilitatem, aut diffi-
cultatem probationis *Coler.in deciſ.German.*
121.*Triuiſ.deciſ.Veneta* 37.*lib.*1.
12 Quo verò ad ſecundam, tertiam, & quar-
tam dilationem maior cauſæ cognitio exigi-
tur, & in quarta non niſi iuris ſolemnitate ſer-
uata *Boer. in deciſ.* 294. *Triuiſan. deciſ.* 59.
13 quintam tamen, & ſextam non poſſe per Iu-
dicem aſſignari voluit *Capell.Tholoſ. in deciſ.*
116. ſed intelligas, ad has dilationes con-
cedendas grauiſſimam, ut dixi, cauſæ cogni-
tionem requiri, ita ut inter cętera ſpecifica
impedimenti ſpecies in indiuiduo exprimi de-
beat, & aliter quàm per iuramentum probari,
ut per *Benintend. in deciſ.Bononienſ.*46. ante-
14 quam autem labatur dilatio, prorogatio illius
peti, & fieri poteſt, in qua & ſi cauſæ cognitio
exigatur, non tamen tanta, quanta in noua
concedenda dilatione ſtatueretur *Franciſcus*
15 *Marcus in deciſ.*34. & talis prorogatio non
dicitur noua dilatio, ſed præcedentis proro-
gatio, dum tamen antequam labatur prima
concedatur, quia ſi lapſa prima dilatione fie-
ret, diceretur noua *Maſtrill. deciſ. Sicilia* 35.
16 *Balbus deciſ.* 233. & hæc prorogatio requirit
cauſę cognitionem, & Partis citationem, aliàs
prorogatio nullius momenti eſſet *Creſcent.*
*deciſ.*3.*de offic.deleg.* & pariter debet Parti no-
tificari, ut refert deciſum *Anna in conſ.*75.
17 In Curia autem Romana dilationes ad ar-
ticulandum ad dicendum contra articulos ad
dicendum contra omnia, & producta, ſunt
termini, & dilationes ſubſtãtiales, quę ſi omit-
terentur, uel ordo ipſarum interuerteretur,
proceſſus non ualeret, reliqui uerò termini ſi
obſeruantur, cautiùs erit ſi omittantur, non
ideò proceſſus inualidus erit *Rot. in antiq.de-*
*ciſ.*806. *& in nouis in deciſ.*33. *Caſſad.deciſ.*2.
18 *tit.de Iudic.Bellamer.deciſ.*27. dilationes igi-
tur, & termini omnes communes ſunt vtriq;
Parti, actori, & reo, ita vt per alteram Partem
renunciari nequeat, & ſi renunciauerit, alteri
Parti præiudicium non affert *Cauallcan. in de-*
*ciſ.Viuiſan.*21.*Barz.in deciſ.Bonon.*27.
19 Notandum etiam puto, quòd dilationum
materia Iudici arbitraria eſt, vt plurimùm
20 *Viuius deciſ.* 11. Sed diſtingue hanc conclu-
ſionem, vel dilatio eſt à lege ſtabilita abſque
hominis miniſterio, vt exempli gratia in dila-
tione data ad appellandum, vt in *auth.de ap-*
*pellat.§.*1. & eo caſu Iudex non poteſt, ſic pa-
riter in termino ſtatuto ad conficiendum in-
uentarium, aut verò lex indulget dilationem
cum hominis miniſterio, & tunc aut ſtatuit
minorem dilationem dari, & illam Iudex ab-
breuiare poterit, aut ſtatuit maiorem non da-
ri, & tunc ſine cauſæ cognitione minorem nõ
dabit *Maſtrill.in deciſ.Sicil.*178. deniquè dila-
21 tio apud Iudicem tunc arbitraria erit, quan-
do lex dilationem concedit, temporis quanti-
tate minimè expreſſa, aliàs ſi tempus à lege
præfixum eſt, ſine maxima, & vrgẽtiſſima cau-
ſa per Iudicẽ anguſtari, aut prorogari nequit
*Barz.in deciſ.Bonon.*151. *Cartar.in deciſ.Ge-*
22 *nue* 100. ſic pariter tempus, & dilatio inſtan-
tiæ à iure, uel ſtatuto præfixum prorogari à
Partibus nequit *Balb.deciſ.*426. *Cartar.deciſ.*
121.
23 Et obſerua, quòd terminus actoris, qui fuit
datus ad articulandum non eſt rei ad exci-
piendum, qui poteſt alium petere, & hoc in
prophanis, ſecus verò in beneficialibus, in
quibus ſummariè proceditur *Rot.in antiq.de-*
*ciſ.*170.
Animaduertendum eſt etiam, quòd dilatio,
24 & terminus currit de momento ad momen-
tum *Afflict. deciſ.* 73. *Guid.Pap. deciſ.*270. &
25 ideò computatur in termino dies termini, &
datur ad examinandos teſtes ad concomitan-
tiam ſcripturarum, iuxta *tex.in c.ſeries de teſti-*
bus, & ita bis refert deciſum per Sacr. Conſ.
*Ann.in ſingul.*503.*Afflict.deciſ.*235. Item no-
26 ta, quòd ſi terminus, & dilatio ad articulan-
dum non fuerit datus, cùm ſit communis vtri-
que Parti, ſententia poſtmodùm prolata eſt
nulla *Bellamer.deciſ.*25. *Caſſad.deciſ.*8.*tit.de*
reſcrip. & eo magis eſt nulla ſententia, ſi omit-
tantur illi quatuor termini ſubſtantiales, de
quibus dixi ſupra hac eadem *collectanea*. *Ve-*
*rall.deciſ.*247. quod procedit in Curia Roma-
na, vt ſi aliqui ex dictis quatuor terminis ſub-
ſtantialibus omitterentur, ſententia eſſet nul-

la;

Digitized by Google

la;ſed extra Curiam Romanam ſecus eſt,quia
extra Curiam illi termini ita exactè non ſer-
27 uantur *Verall.deciſ.*249. & quamuis Pars eſ-
ſet citata ad videndum admitti articulos,qua-
ſi per æquipollens videretur ſeruatus ille ter-
minus ad articulandum,cùm dicta citatio hoc
non operetur, quia reſpiceret tantummodò
Partem dantem articulos,& hoc non obſtan-
te eſſet nullitas notoria, cùm terminus ad ar-
ticulandum ſit vtrique Parti communis, &
actori,& reo *Rota in nouis dec.*32. idcircò ea-
dem citatio non ſufficeret,quia ſententia nul-
litati ſubiaceret *Cartar.in deciſ.Genuenſ.*22.&
28 in Sacro Palatio Apoſtolico termini, ac dila-
tiones ſubſtantiales malè, nulliter, ac perpe-
ràm obſeruati vnica audientia, & citatione
redintegrantur, ac repetuntur vigore *Bulla
Innocentij VIII.* & nullitas ſubmouetur *Ve-
29 rall.deciſ.*251.*lib.*3. & hi termini,& dilationes
ſubſtantiales in cauſis attentatorum, & nulli-
tatum de neceſſitate ſeruandi non ſunt, ſed
huiuſmodi cauſæ ex mero Iudicis officio ex-
pediendæ ſunt *Rot in antiq deciſ.*763. *Verall.
30 deciſ.*250.*lib.*3. & dari debet hæc dilatio in hu-
iuſmodi cauſis ad reprobationem, & repulſa-
tionem ad petitionem Partis *Afflict.deciſ.*351.
dicens,*Regentem de Laffredo* ad petitionem
Sacri Conſilij à Curialibus Romanis relatio-
nem aſportaſſe, & quòd in cauſis attentato-
rum conceditur dilatio ad repulſandum vide
31 *Grammat.in deciſ.*86. & dilatio ad repulſam
non datur in materia cenſuali, & exequutio-
nis, vt ſcribit *Milanenſ.in deciſ.Sicilia 6. lib.*2.
32 Dilatio autem, & terminus datus ad pro-
bandum non currit, ſi diſputatur, & contro-
uertitur,an articuli, & poſitiones admitti de-
33 beant *Balb. deciſ.*185. amplia idem procede-
re,ſi diſputaretur ſuper articulorum, & poſi-
tionum impertinentia, vel an debeat reſpon-
deri poſitionibus,quia illo diſcrimine durante
terminus,& dilatio non currit *Viuis deciſ.*286.
34 idem etiam procedit,ſi tempus, & dilatio per
culpam, & malitiam, vel per fruſtratorias di-
lationes quoquo modo impediretur, quia in-
terim non labitur *Cartar.deciſ.Genua* 121.
35 Elapſo autem termino dato à lege,ſtatuto,
vel Iudice ad probandum, & præcluſa proba-
tionis via non poteſt Pars petere depoſitio
nem,vel iuramentum Partis *Balb. deciſ.*74. &
ſi terminus, & dilatio probatoria data fuerit,
& neutra Pars aliquid fecit, ſi aliqua peteretur
tur redintegratio,dari non debet,vt fuiſſe in
Sacro Conſilio concluſum ſcribit *Capyc. in
deciſ.*81.
36 Deniquè ſcias, quòd termino, & dilationi
datæ reus in criminalibus renunciare non po-
teſt,cùm non ſit membrorum ſuorum Domi
37 nus *Viuius deciſ.*68. poteſt tamen renunciare
vbicunque reus ſpontè eſſet delictum confeſ-
ſus,tunc enim renunciatio defenſionum vale-
bit *Viu.deciſ.*69

38 Ceſſionario non datur dilatio, quoties fuit
data cedenti antè ceſſionem, ſecus verò poſt,
quia primo caſu cedendo poſt dilationem
potuit præiudicare ceſſionario, ſecundo verò
caſu, quando cedens habuit dilationem poſt
ius ceſſum ceſſionario, dilatio debetur, ex
quo nequit præiudicare ceſſionario cedens
poſt ceſſionem *Verall.deciſ.*259.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio ad laudandum authorem non datur, quoties iudicium eſſet motum ſuper re feudali.*
2 *Dilatio non datur in perſonalibus ad laudandum authorem.*
3 *Author laudatus ſi comparendo ſuſcipiat iudicium pro conuento,non propterea actor tenetur ipſi authori laudato ſuſcipienti litem in ſe notificari facere acta,ad ſui inſtantiam fabricata,ſed vide num.*4.
5 *Author laudatus debet comparere in foro laudantis, ſed limita in Neapolitanis,num.*6.
7 *Fiſcus in authorem laudatus vtitur eius priuilegio de iure Regni.*
8 *Clericus laudatus in authorem declinat forum laudantis.*

De Dilationibus. Pragm. II.

Collectanea II.

DVbitationem, &c. Sancitum eſt
1 hic,quòd au-
thore præſente in iudicio, reo non datur dila-
tio ad laudandum authorem, ſecus ſi ſit ab-
ſens, & contra authorem ſuſcipientem onus
iudicij mandatur ſententia exequutioni abſq;
alio nouo proceſſu.

Ad ornatum huius *pragmatica* non deſiſtas
videre *Benintend in deciſ.* 92.

1 Et dicas,non eſſe concedendam hanc dila-
tionem,quotieſcunque iudicium eſſet motum
ſuper re feudali, vt deciſum fuiſſe per Sacrum
Conſilium ſcribit, & teſtatur *Liparulus in ad-
dit.ad Iſern.in §.in generali ſi de feud.fuer.con-
trouerſ.* quod accidit in facto in cauſa illorum
de Turrellis.

Aduertas tamen,rationabiliter fuiſſe in *tex-
2 tu* dictum de realibus, quoniam in perſonali-
bus non datur dilatio ad laudandum autho-
rem, iuxta deciſionem *Rota Luſitania apud
Gamam in deciſ.* 101.

Verùm ad materiam authoris laudati ob-
3 ſerua, quòd ſi author laudatus comparens
ſuſcipiat iudicium pro conuento,non propte-
rea actor tenetur ipſi authori laudato ſuſci-
pienti litem in ſe notificari facere acta,ad ſui
inſtantiam fabricata, ſed ſufficit ſibi proſequi
iudicium contra poſſeſſorem ab initio con-
4 uentum *Franc. in deciſ* 462. niſi author lau-
datus

datus ſuſcipiat iudicium in ſe, tanquàm Procurator in rem propriam, nam tunc actor debet cum ipſo authore laudato litigare, & non cum poſſeſſore *l.& ſi lege §.item ſi rem circa finem ff.de petit.hæredit.* niſi actor probet, perſonam conuenti eſſe legaliorem, & ſua intereſſe probare potius cum conuento, quàm cum authore laudato *Capyc. deciſ.*197.

5 Item author laudatus debet comparere in foro laudantis *l.venditor ff.de iudic. Afflict de-*
6 *ciſ.*222.*Boer.deciſ.*69 licèt ſecus ſit in Neapolitanis, qui in authores laudati in Curijs Regni non tenentur ibi litigare, ſed remittuntur ad Tribunalia huius Ciuitatis Neapolis, vt deciſum teſtatur *Anna in ſingul.* 145. de quo vide in *pragm.*2. *de immunit. Neap.* & ſic etiã
7 dicimus in Fiſco, qui in authorem laudatus vtitur eius priuilegio fori, vt expreſsè cauetur in *pragm.Item vt Regia Camera de offic. Pro-*
8 *cur.Cæſar.* & ſic pariter Clericus laudatus in authorem declinat forum laudantis *Grammat.deciſ.*21.*Capyc.deciſ.*87. *Anna*, qui ſic deciſum tradit in *d.ſingul.*45.

SVMMARIVM.

1 *Ad hoc vt quis gaudeat dilatione vltramarina non ſufficit, quòd nominet ſimpliciter ſe habere teſtes extrà Regnum, ſed requiritur quòd declaret etiam teſtes per nomina, & cognomina infra quinque dies.*
2 *Elapſo quinque dierum ſpatio non facta declaratione in ſpecie non admittitur ampliùs ad declarandum.*
3 *Elapſo quinq; dierum ſpatio non facto depoſito nõ poteſt quis gaudere dilatione vltramarina.*
4 *Referuntur deciſiones Sac.Reg.Conſ.in materia.*
5 *Depoſitum, de quo hic non requiritur, vbi teſtes eſſent repetendi.*

De Dilationibus. Pragm. III.

Collectanea III.

ALiam ſimiliter, &c. Diſponit, quòd dilatione vltramarina non vtentes depoſiti facti amiſſione mulctentur.

Obſerua ex hac *pragmatica*, & *Ritu M.C.V.*
1 140. vt quis poſſit gaudere dilatione vltramarina non, ſufficere nominationem ſimpliciter ſe habere teſtes in aliquo loco extra Regnum infra quinque dies, ſed eſt neceſſe, vt infra eũdem terminum dierum quinque declaret etiã teſtes per nomina, & cognomina, & faciat depoſitum hic taxatum, quòd ſi declarauerit, ſe velle vti præfata nominatione vltramarina, ac ſi eſſet facta intra Regnum, depoſitum non faciet, dummodò in nominatione ab ipſo facta infra quinque dies nominauerit habere teſtes, nedùm extra Regnum, ſed etiam infra Regnũ vide *Franc.in deciſ.*57. & habui in facto in cauſa nonnullorum de familia Candioti, & iuxta ſupradicta obſeruatum fuit, & iterùm extitit iudicatum in cauſa Anelli de Anna.

2 At adhùc nominatio teſtium per nomina, & cognomina in ſpecie neceſſe eſt quòd ſit facta infra dictum quinque dierum terminum, aliàs nominatione vltramarina non gaudebit, etiam ſi velit deindè nomina, & cognomina teſtium declarare; vndè in cauſa Magdalenæ Bertorottæ cum Marchione Iliceti, in qua dicta actrix fecerat nominationem in Ciuitate Saonæ iuriſdictionis Genuenſis, nominando teſtes per nomina, & cognomina infra quinq;
3 dies, ſed omiſerat facere depoſitum, licèt deindè poſt lapſum quinque dierum illud feciſ-
4 ſet, fuit deciſum, quòd non deferatur nominationi penès Romanum Actuarium pro Cioffo, & ſic pariter deciſum aliàs fuit per Sacrum Conſilium in cauſa D.Caroli de Aquino cum D. Franciſco de Aquino de menſe Februarij 1612. penès Carbonum Actuarium refert nouiſſimè *Thor. in Compend deciſ.Regni in verbo nominationi par.* 1. *fol.*361.

5 Declara autem, tale depoſitum non eſſe neceſſe fieri, quoties ageretur de repetitione teſtium examinatorum degentium extra Regnum, vt extitiſſe iudicatum in cauſa Leonardi Tipaldi cum Aurilia Romano, & Beatrice Tipalda in Banca Solazzi recenſet idem in *Compend.deciſ.in verbo depoſitum fol.*298.*p.*3.

SVMMARIVM.

1 *Iudicum adiunctorum materia, & quando cenſeantur Ordinarij, vel Delegati, poſſitq; vnus abſq; alio procedere, num.*2.
3 *Iudices adiuncti ad dirimendam aliquam paritatem in alijs incidentibus cauſa interuenire non poſſunt.*
4 *Adiuncti qualiter ſe habeant adiuncti ad ſupplendum numerum votantium, & qualiter in paritate votorum.*
5 *Depoſitio Principalis poſt concluſum in cauſa an, & quando concedi poſſit.*
6 *Declaratio circa vſum quãdo peti poſſit, & cum eà peti debet ratificatio Principalis.*
7 *Declaratio circa vſum eſt facienda à Procuratore, quamuis ſit facta à Principali, maximè ſi à Principali mentio non fiat de ſcripturis præſentatis à Procuratore.*

De Dilationibus. Pragm. IV.

Collectanea IV.

SE bene le leggi communi, &c.

1 Hic perplura in materia Iudicum adiunctorum per diuerſos caſus reponũtur, & præcisè in §.4. Iudices adiuncti declarantur Ordinarij.

Tu perqniras in proprijs terminis *pragma-
ticæ Merlin.controuerſ. forenſ.*25. vbi deciſiuè
2 diſcutit de Iudicum adiunctorum natura, &
quando cenſeantur Delegati, vel Ordinarij,
poſſitq; vnus abſque alio procedere, vt latiùs
apud *eum* cerni poterit.

Et adde *Reg de Ponte deciſ.*20. *in fin.* vbi
quòd adiũcti in tota cauſa ſunt loco Iudicum
Delegatorum.

3 Nec non ſigna, Iudices adiunctos ad diri-
mendam aliquam paritatem in alijs incidenti-
bus cauſæ non poſſe internenire *Cabed. deciſ.
Luſit.*49.*Reg Rouit.deciſ.* 52. vbi fusè enucleat,
4 qualiter ſe habeãt adiuncti ad ſupplendum le-
gitimum numerum votantium, & qualiter ſi
ad dirimendam votorum paritatem.

5 Et quatènus in §.7. ſtatuatur, depoſitionẽ
Principalis poſt concluſionem non poſſe peti,
nec concedi, niſi ſuper nouis.

Vide in hac materia quæ diximus infra in
*pragm.*8.*de ordin.Iudic.*

6 Et circa §. 8. vbi ſtatuitur, declarationem
circa vſum teſtium nõ poſſe peti elapſis quin-
decim diebus poſt examinis publicationem,
& declarationem circa vſum ſcripturarum nõ
poſſe peti poſt quindecim dies ſcripturæ noti-
ficationis, & quòd in eodem tempore, quo
petitur declaratio, petatur pariter ratificatio
Principalis.

7 Obſerua, Procuratorem teneri facere de-
clarationem hanc circa vſum, quamuis illa fa-
cta fuerit à Principali, eò maximè ſi in ea non
fuerit facta mentio ſcripturarum, à Procura-
tore præſentatarum, vt decidit Sacrum Con-
ſilium ſub die 20. Februarij 1618. in cauſa Fa-
bij Muſchi cum Io.Baptiſta de Agliano in Bã-
ca de Scacciauento, de quo latiùs *Thoro in
compend. deciſ. Regni in verbo Procurator par.*
2. & habui in facto in Curia Ciuitatis Vici de
anno 1635. & ſic fuit obſeruatum ad inſtãtiam
admodum Reuerendi V.I.D. D. Franciſci de
Turre Archidiaconi Cathedralis Eccleſiæ di-
ctæ Ciuitatis, qui cauſam fouebat.

Et aliqua videas in hac materia infra in
*pragm.*1.*num.*4.*de falſis*, & in *pragm.*8.*de or-
din. Iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Nullitates contra expreſſum caſum legis ſub-
ſcribantur ab Aduocatis, & Procuratoribus,
non à Principalibus.*
2 *Nullitas vigore huius pragmaticæ an poſſit
proponi contra caſum legis tacitum, & an
contra expreſſam Doctorum communem opi-
nionem, num. 4. & an contra decretum S. C.
num.7.*
3 *Taciti, & expreſſi quando idem ſit iudicium, &
eadem vis.*
5 *Iudex iudicans contra communem opinionem
Doctorum facit litem ſuam.*
6 *Opinio communis Doctorũ ſeruanda eſt vt lex.*
8 *Statutum ſub nomine legis municipalis compre-
henditur.*
Sic etiam ſtylus, num. 9. *& conſuetudo, num.* 10.
11 *Sententia dicitur nulla ſi fuerit lata à Iudice
iudicante maiori in ſumma, quàm eſſet eius
poteſtas, & quando aliàs dicitur nulla, n.* 13.
12 *Sententia dicitur nulla quando eſt lata contra
mortuum.*

De Dilationibus. Pragm. V.

Collectanea V.

SE bene per pragmatica, &c.

1 Nullitates contra expreſſum caſum legis
eſſe ſubſcribendas ab Aduocatis, & Procura-
toribus cauſarũ, & nõ à Principalibus mãdat.
2 Ex cuius diſpoſitione reſultat, nullitatem
contra caſum legis tacitum non poſſe allega-
3 ri, licèt taciti, & expreſſi idem ſit iudicium
*l.cùm quid ff. ſi cert. petatur, l.item quia ff.de
pact.l.fin. C.qui bon.ceder. poſſ. Rot.in recent.
deciſ.* 602. *par.* 2. quia agitur de annullando
actu, quo caſu plus operatur expreſſum,
quàm tacitum, nec par eſt virtus taciti, & ex-
preſſi *Rota in Viterbien fideicommiſſi coram
R.P. Attrebaten.* vbi quòd tunc taciti, & con-
iecturati non eſt par virtus cum expreſſo, nec
tacitum debet operari, quod expreſſum.

4 Sed vtiliter indagari poterit, nunquid nulli-
tates allegari poſſint contra expreſſam *DD.*
communem opinionem.

Certè licèt attenta diſpoſitione *pragmaticæ*
loquentis de caſu legis videatur negandum,
tamen affirmatiuam agnoſco veriorem opi-
nionem, quia quando caſus non eſt determi-
natus in iure, debemus communi *DD.* opinio-
ni inhærere, ſi illa ſeruatur in foro, Iudex fa-
5 ciat litem ſuam ſi contra illam iudicauerit,
quia ſeruanda in iudicando, & conſulendo,
6 nec ab ea recedendum, ſed vti lex ſit ſeruanda,
& poſſit allegari *Rota in Romana contractus
coràm R.P. Pirouano*, vbì adducit *tex.in l. ſa-
nè crebrior ff.de Offic Quæſtor. l.*1. *ff.de Senat.
c.Canonicis* 9.*diſt.cap.de quibus* 20. *diſt.*

7 Cùmquè decreta Sacri Conſilij vt leges ha-
beantur vigore *pragm.*48. *§.etſi de offic. Sacr.
Reg.Conſil.* vbi diximus, *Afflict. deciſ.* 99. *num.*
11. nullitates contra illa proponi poſſent vti
contra expreſſum caſum legis.

8 Et obſerua, ſub nomine legis municipalis
comprehendi ſtatutum *Cauale.deciſ.*11. *nu.* 5.
9 Item ſtylus alicuius Curiæ *Guid. Pap. deciſ.*
242.
10 Inſuper Conſuetudo *Balb. deciſ.* 166.

Ita vt nullitates aduerſus huiuſmodi impe-
dient exequutionem ſententiæ, prout vna vi-
ce vti Aduocatus obtinui in cauſa Mariani de
Salerio, & Franciſci Antonij Maleriani.

11 Et

11 Et ſententia diceretur nulla, quoties eſſet lata à Iudice, qui iudicauit in aliqua maiori ſumma, quàm eſſet eius poteſtas, & iuriſdictio *l. ſi item §. fin. de iuriſd.omn.iud.* putà in duobus Conſiliarijs, qui non poſſunt iudicare, niſi infra ſummam ducatorum ducentum, vltra verò ſecus, vt ſtatuit Regia pragmatica, & conſequenter eſt nulla eorum ſententia, vt deciſum refert *Ann.in cap.1.num.247.de vaſall. decrep.ætat.* & ſic paſſim ſeruari vidimus.

12 Et ſententia dicetur nulla, quando eſt lata contra mortuum *l.in ſumma §.fin ff.de re iud.* quam ad id communiter allegant *DD. Puteus deciſ.186. Minſyng obſeru.85.cent.1. Maſtrill. deciſ.137. & Caſtill. deciſ. 70.* vbi tutatur, ſententiam latam ad fauorem mortui non valere *l.qui in Prouincia verſ. quòd ſi ſtipulatus ff. ſi cert. pet.* quod pariter ſcribit *Præſ.de Franch. deciſ.245.*

13 Præterea ſi eſſet ſententia Sacri Conſilij lata ſub nomine Regiæ Maieſtatis, nam tunc nõ ſufficit, quòd ſententia ſit contra caſus legis, & iuris poſitiui, ſed naturalis, & procedunt adducta ab *Afflict. in deciſ.283.*

SVMMARIVM.

1 *Antephatum in Regno vocatur donatio propter nuptias, dotarium, & tertiaria, & quarta.*

2 *Antephatum mulier ſecundò nubens an teneatur ſeruare filijs primi matrimonij, quid de arrhis Hiſpanorum, num.3.*

4 *Creditores filij præmortui an habeant actionem ad antephatũ, quod matri competebat defuncto altero ſuperſtite filio, & num.5. & 6. vbi quid de iure communi, & Regni, quid de iure Conſuetudinario huius Ciuitatis Neapolis, & num.9.*

7 *Mater ſtantibus liberis in antephato eſt vſufructuaria, quid ijs mortuis ex Conſuetudine Neapol. & quando liberi vocentur ad proprietatem, num.8.*

10 *Ius accreſcendi habet locum in coniunctione legali.*

11 *Pater an poſſit donare filio propter nuptias emphyteuſim abſq; Domini conſenſu, & quid ſi vnicus filius non ſit, ſed alij adſint filij.*

12 *Antephati vſusfructus, vel proprietas debeatur mulieri ſoluto matrimonio.*

13 *Mulier non lucratur fructus donationis propter nuptias conſtante matrimonio.*

14 *Antephati fructus debentur, marito vergente ad inopiam.*

15 *Antephati fructus non poſſunt peti per mulierem infra annum luctus.*

16 *Dilatio annalis datur pro ſolutione antephati.*

17 *Antephatum debetur filijs vti filijs, non obſtantibus prætenſionibus per creditores.*

18 *Antephatum quando peti poſſit ſuper fideicommiſſo.*

De Donationibus propter nuptias, ſiuè quarta, vel antephato, & alijs donatiuis. Rubrica.

Collectanea I.

1 HAec *rubrica* non ocioſè poſita eſt, dum in illa ſtat ſituata *pragmatica* loquens de antephato, ſatis enim congruit, cùm in hoc Regno Neapolitano vt plurimum vocetur donatio propter nuptias, quæ ſi differat ab antephato *Reg.Rouit. conſ.deciſ.55. num.4. & 9.tom.1. Staiban.conſ.deciſ.51. num.13.* & ſecundùm leges Regni vocatur dotarium, & tertiaria, vt in *Conſtitut.*incip.*Licentiam, & in Conſtit.* incip.*Mulier, quæ dotarium, & in Cap. Regni Mulier dotarium, ſiù tertiariam,* & particulariter in hac Ciuitate Neap. appellatur quarta, vt in *Conſuet. eiuſdem tit. de iure quarta,* & tandem appellatur antephatum *Afflict. deciſ.291. & deciſ.333.* & alibi Adornum vidi nuncupatum, de quo meminit *Staiban.conſ. deciſ.97.num.3.*

2 Sed an mulier contrahẽs ſecundas nuptias liberis primi viri dare teneatur hanc donationem propter nuptias, antephatum, ſiuè quartam.

Quòd ſint reſeruanda filijs prioris matrimonij autumant *Surd. deciſ.99. Verall. deciſ. 26.par.2. Rot.in recent.deciſ.638.par.1.tom.2.*
3 *Maynard.deciſ 93.lib 3. Milanenſ.deciſ.9.nu. 7.lib.2.* licèt contrarium reſpectu arrharum Hiſpaniæ fundet *Valaſc.deciſ.16 à num.6.cum ſeq.*

4 Nota autem in materia, quòd creditores filij præmortui habent actionem ad antephatum, quod in bonis filij pręmortui matri competebat defuncto altero ſuperſtite filio *Præſ. de Franch.deciſ.106.*

5 Cęterùm aduertas, talem opinionem poſſe practicari localiter in Ciuitate hac Neap. cũ fuerit emanata inter Neapolitanos vigore *Conſuetudinis* eiuſdem Ciuitatis incip. *Quartam.*

6 Vndè claudicabit extra diſtrictum, nam nõ habet locum de iure communi, nec de iure Regni, quia de iure communi mater eſt vſufructuaria, & illa mortua filij ſuperſtites ſuccedunt, & de iure Regni habemus aliter diſpoſitum in *d.Cap.*incip.*Mulier dotarium.*

Quinimò etiam attenta diſpoſitione Conſuetudinis non eſſet ponere os in cęlum, ſi diceretur, allegatam deciſionem non eſſe firmam.

7 Patet enim in dicta Conſuetudine matrem ſtantibus liberis vſufructuariã eſſe, vnde mortuo vno ex filijs proprietas diuerſo iure cenſeretur, contra regulam *cap. cùm in tua de decim.cap.cognouimus 12. quæſt.2.l.cum, qui ædes ff.de vſucap.*cum alijs concordantibus.

8 Vltra quòd ex eadem *Conſuet.* elicitur, quatuor in caſibus ad proprietatem liberos vocatos eſſe primò, ibi, *ſi liberos ex marito præmortuo*, ſecundo, ibi, *ſed vbi habet liberos*, tertiò, ibi, *ipſa mortua conſolidetur proprietati, & ad omnes liberos*, quartò, ibi, *liberis autem prædecedentibus*.

9 Quarè ſequitur, quòd tàm viuẽtibus, quàm morientibus ipſis, omnes filios vocauit, vt vſusfructus eidẽ ꝓprietati accederet, ac re, & verbis illos cõiũxit, argumẽto *tex. in l. recõſiliti ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* & proindè deſcendit, quòd moriente vno ex liberis illius portio proprietatis per ius accreſcendi deueniat ad alterum filium mortui fratrem, ſicque in quodam Collegio dum diſceptaretur articulus inueſtigare conabar, dicendo pariter eſſe coniunctos coniunctione legali in ipſa pro-
10 prietate, in qua habet locum ius accreſcendi, maximè cũ tractemus de proprietate, & vſufructu, vt proprietas proprietati accreſcere debeat, vt voluit *Rota in vna Auximana iuris accreſcendi coràm R.P. Pirouano.*

11 Et hac occaſione obſeruabis, quòd emphytheuſim abſq; Domini conſenſu poteſt pater dare filio pro donatione propter nuptias, ſi eſt vnicus, & eſſet proximè ſucceſſurus, vel ſi haberet plures filios cederet in partem ſibi tangentem in diuiſione *Valaſc. deciſ.* 113. *à nu.* 9. *cum ſeq.* & vide ſi conſerat *Ann. Robert. rer. iudic. lib.* 3. *cap.* 6.

12 Notabis inſuper, mulierem vigore Conſuetudinis Neapolitanæ poſſe petere proprietatem, vel vſumfructum antephati, & ſic eſt in eius electionem, quamuis vnum petierit, alterum deindè eligere, & variare, vt pulchrè probant *Afflict. deciſ.* 291. *Gramat. deciſ.* 203. *num.* 96. *& ſeq. Capyc. deciſ.* 65. *num.* 2. de iure communi verò, & extrà Neapolis diſtrictum tranſeas cum diſtinctione, ſcilicèt quòd aut in hæreditate, ſupra qua debetur antephatum extat pecunia, & tunc debetur proprietas antephati, aut pecunia non extat, & hæredes vendere proprietatem non tenentur, ſed vſuras, ſeù intereſſe præſtabunt, prout deciſum refert *Griuell. in deciſ. Senatus Dolani* 42. *per totam.*

13 Præterea obſeruabis, quòd vxor minimè lucratur fructus donationis propter nuptias matrimonio conſtante, quia dilatio ſolutionis differtur poſt mortem *l. res vxoris C. de donat. inter vir. & vxor.* licèt in caſu viri vergentis
14 ad inopiam etiam conſtante matrimonio fructus antephati debentur vxori, vt ipſam, & familiam alat *Gratian. dec.* 194 *Farinac. dec.* 259.

15 Nec vxor anno luctus de antephato poteſt prætendere vſuras, cùm pro illius ſolutione
16 detur dilatio annalis, vt declaratum per S.C. oſtendit *Molfeſ. in Conſuet. Neap. par.* 7. *de iur. quarta queſt.* 10. *&* 11.

17 Item eſt notandum, antephatum deberi filijs vti filijs alicuius mulieris, non obſtantibus prætenſionibus in contrarium factis per creditores, de quibus apud *Rouit. conſ.* 17. *vol.* 2. vbi deciſum ita recenſet in S.C. in beneficium filiorum in cauſa Marchionis Mariliani.

18 Similiter aduertatur, antephatum peti poſſe ſuper bonis fideicõmiſſo ſubiectis, per auiã paternam conſtituto, vt deciſum in S.C. de anno 1617. in Banca Borrelli recenſet *Taſſon. in obſeruat. ad pragm. de antephat. verſic.* 4. *obſeru.* 4. *à num.* 28. *cum ſeq.* & aliàs reperio iudicatum ab eodem S.C. in cauſa Camillæ de Ligorio cum hæredibus Hectoris Campanilis, nam cùm per illam petita fuiſſet aſſiſtentia ſuper bonis prohibitis alienari pro antephato ad relationem Cõſiliarij Palatij obtinuit exequatur in Banca Vulturalis.

S V M M A R I V M.

1 *Antephatum, & donatiuum qualiter conſtituãtur vigore huius pragmaticæ.*

2 *Antephatum nequit excedere formam hic ſtatutam, & an excedendo ſuſtineatur pro quantitate hic expreſſa.*

3 *Bona Eccleſiæ locata vltra triennium, locatio non valet etiam per triennium.*

4 *Antephatum debetur ſi dos fuerit promiſſa tantùm, & pendente ſolutionis tempore matrimoniũ diſſoluatur, limita ſi aduenit tempus, & dos non fuit ſoluta, num.* 5. *&* 11. *limita ſi ſteterit per maritum, num.* 12.

6 *Antephatum non debetur quando maritus non dedit dilationem pro dote ſoluenda, ſed tantùm ſimpliciter in Capitulis matrimonialibus eſſet data dilatio, & ſimpliciter antephatum conſtitutum per maritum.*

7 *Dos, & donatio propter nuptias æqualibus fruuntur priuilegijs, & num.* 9.

8 *Priuilegium* auth. res, quæ C. commun. de leg. *extenditur ad antephatum.*

10 *Vſura pro antephato currunt prout in dote ad rationem quinq; pro centenario.*

13 *Antephatum quando aduenit tempus ſolutionis, & dos pro parte fuit ſoluta, pro parte debetur, amplia, num.* 14. *& quando aliàs debeatur, ibidem.*

15 *Antephatum ſi fuerit promiſſum conſtitui, non tamen conſtitutum, etiam doe promiſſa non ſoluta debetur, ſecus ſi non fuerit conſtitutum, nec promiſſum conſtitui poſt num.* 17.

16 *Antephatum lucratur mulier quando pater promiſit dotem, & maritus eſt confeſſus recepiſſe, & conſtituit antephatum.*

17 *Antephatum debetur hæredibus vxoris ſi maritus eã ſub falſo adulterij titulo interemerit.*

18 *Antephatum debetur vxori ſuper bonis maternis viri ſui ſi maritus hæreditatem patris non adiuerit cum beneficio legis.*

19 *Antephati medietas debetur mulieri quando per virum fuit deoſculata, quod procedit etiã ſi fuerit deoſculata per Procuratorem. n.* 20.

21 *An-*

21 *Antephatum relictum in teſtamẽto à viro vxori debetur etiam dote euicta,limita,num.22.*
23 *Antephatum non debetur matrimonio non cõſummato, & vide num.24. & 25.*
26 *Antephatum non debetur ex pacto, quòd ex primo oſculo debeatur,matrimonio non conſummato*
27 *Antephatum nõ debetur mulieri, quando oſculum eſt datum cauſa ipſius mulieris.*
28 *Antephatum non debetur m. lieri, quando matrimonium eſt declaratum nullum.*
29 *Antephatum non debetur ex matrimonio putatiuo,nec quando eſt promiſſum à filiofamilias obligante ſua bona paterna & materna in præſentia ſui patris fideiubentis pro reſtitutione dotis,debetur ſuper bonis ſoceri,ibid.*
30 *Antephatum poſt mortem vxoris an acquiratur filijs indignis ſucceſſione patris, propter crimen per patrem patratum,vel Fiſco,n.33.*
31 *Mulier eſt vſufructuaria antephati.*
32 *Antephati proprietas non ſeparatur à bonis cõſtituentis.*
34 *Antephatum quomodò debeatur, muliere decedente cum filijs vtriuſq; matrimonij.*
35 *Antephatum quomodo debeatur mulieri ſecundò nubenti, cui antè matrimonium conſummatum deceſſit vir, & num.37.*
36 *Vidua dicitur,cui mortuus eſt maritus,nu.38.*
39 *Promiſſum pro mulierum ornamento, vulgò* per lazzi, e ſpingole, *quando debeatur, niſi appareat de ſolutione.*

De Donationibus propter nuptias, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 TRà l'altre gratie, &c. Hic reformatur quãtitas donatiuorum, & antephatorum, videlicèt,In dotibus ducatorum quatuor mille infrà antephatum ſit tertia pars, & donatiuum octo pro quolibet centenario; In dotibus ducatorum quatuor mille vſq; ad decem mille pro antephato conſtituantur vigintiquinq; pro quolibet centenario,& pro donatiuo ſex; In dotibus verò excedẽtibus decem mille,vſq; ad viginti mille pro antephato poſſunt conſtitui viginti pro vnoquoq; centenario, & pro donatiuo quinque; In dotibus ducatorum viginti mille, vſque ad triginta mille pro antephato dentur quindecim, & pro donatiuo quatuor pro centenario, & deniquè in dotibus ducatorum triginta millium, & vltra, antephatum, & donatiuum ſint vti conueniri poſſit, dummodò antephatum non excedat quindecim,& donatiuum quatuor.

2 Obſerua,per hanc pragmaticam ceſſare cõcluſionem illam,de qua poſt alios *Staiban.cõſ. decif.55. à num.14.* vt, antephatum poſſit excedere dotem, & ab ea excedi, & in minori ſumma paciſci, ſiquidem hic datur forma,quæ alterari nequit,& ad vnguem obſeruanda eſt, aliàs corruit actus *Gama decif. Luſit.45. num. 3. Rota in recent.decif.671.num.2.par.1. Gaeber.decif.163. Monach.decif.Lucenſ.53. num. 35. Seſe decif.Rot.Aragon.30.num.10.tom.1.*

Ita quòd ſi vltrà fuerit promiſſum antephatum de ęquitate poterit peti vſq; ad ſummam hic taxatam,cùm in rigore nullum uideatur poſſe peti,ob rationem indiuidui,cuius ratione uidemus,alienantẽ pro parte rem alienari prohibitam priuari toto ex ueriori opinione *Theſaur. forenſ.quæſt 59 num.3 lib 3.*& ex dictis per *Rotam in Romana deuolutionis domus*
3 *coràm Pegna*, ubi quòd cùm nè res Eccleſiæ
locentur ultrà triennium eſt res indiuidua, ſi
locentur ultrà, nec ualebit pro triennio, quia
annullatur contractus in totum *Afflict. decif. 107.nu.4. Rot in recent.decif.30.tom.1* & pluriès deciſum oſtendit *Ill. Epiſcopus Ricc in prax.reſol.102.par.1.*

4 Et ſigna,deberi antephatum iuxta formam
huius pragmaticæ,ſi dos fuerit tantùm promiſſa, nec ſoluta, ſi pendente ſolutionis tempore matrimonium diſſoluatur *Afflict decif. 333.* ubi *Vrſill.*teſtatur, paritèr alia in cauſa ita obtinuiſſe,*Valaſc.decif Luſit.3. Amat conſ. decif.92.num.3. Guid.Pap. decif.430. & 565. Boer. decif.22.* modernè *Illuſtr.Epiſcop. Maranta reſponſ. decif 12. par.2.* niſi tamen pro-
5 miſſores fuiſſent in mora ſoluendi, & uiro aliquid imputari nequiuiſſet, nam tali caſu mulier antephatum minimè lucratur, prout ſic antiquis, & modernis temporibus deciſum reperio,& præcipuè apud *Afflict.decif 242.*

6 At nõ reticeam dicere,quòd recenter *Marin.quotid.reſol. cap.14.* autumat,anteſignatã concluſionem pariter ceſſare, quoties dilatio per maritum facta non eſſet, ſed ſimpliciter in Capitulis matrimonialibus tali tempore dotem ſolui eſſet facta promiſſio,& maritus etiã ſimpliciter antephatum conſtituiſſet,nullo ſuper eo inſerto pacto,nam ſi pendente tempore ad ſoluẽdum maritus moriatur, mulier antephatum non lucrabitur, cùm re ipſa uideatur hoc eſſe pactum,vt iuxta dotales conuentiones intelligatur in tali donatione fuiſſe repetita & conuenta pacta, ita elicitur ex *auth. permiſſa verſic. ſin autem C. de donat. ante nuptias*,cõfert *Præſ de Franch.decif.182.& 519.* quod determinatum extitit in Ciuitate Vici Equẽſi,dùm caſus ex facto accidiſſet, vt æquis
7 paſſibus vtraq; ambulet tàm dos,quàm donatio propter nuptias, quæ eiſdem muniuntur priuilegijs *Reg.Rouit. conſ.decif.55.tom.1.* vbi
8 iudicatum recenſet,priuilegium *auth res, quæ*
9 *C.commun de leg.* extẽdi ad antephatum, quia
priuilegijs dotis fruitur, vndè pro antephato
10 currunt *vſuræ*,prout in dote,licèt minus, ſcilicèt ad rationem quinque pro centenario, vt obſeruari per S.C.annuit *Vrſill.dec 291 nu.2.*

11 Quòd ſi adueniente tempore ſoluendi dotem promiſſam, illa non fuerit ſoluta, tunc antephatum non poteſt quæri à muliere *auth. dos data C. de donat ante nupt. Gram. deciſ. 97. Afflict. d. deciſ. 242. Gama deciſ. Luſit. 370. Maſtrill. deciſ. 73. Intrigliol. deciſ. 5. Faber deciſ. 1. C. de pact. conuent.* Idque habeas pro vero ſi
12 maritus ſtatuto tempore dotem exigere nequiuerit, ſecus ſi potuerit *l. ſi extraneus ff. de iur. dot.* ad cuius ornatum *Præſ. de Franch. deciſ. 424. Faber deciſ. 1. C de iur. dot.* quia tunc per maritum videretur ſtetiſſe, & etiam non ſoluta dote deberetur antephatum comprobat *Martius deciſ. Senenſ. 59.* vbi quòd quando
13 ſunt maturata tempora ſolutionis, & in parte fuiſſet dos ſoluta, pro rata tantùm ſolutæ dotis, & non vltra debebitur antephatum, ſiuè ipſa, ſiuè alius pro ea dotem promiſerit, vt apertè decidit idem *Afflict.* cit *deciſ. 242.* & ibi latiùs *Addentes, Cabed. deciſ. Luſit. 177. par. 1. Valaſc. deciſ. 3 Griuell. deciſ. Senat. Dolan 41. num. 46. Gram. deciſ. 97. Faber deciſ. 12. de dot. promiſ. Gama deciſ. 270. Maſtril. deciſ. 73. num.*
14 12. etiam ſi fuerit illud promiſſum cum clauſula, *& per altre cauſe mouentino la ſua mente*, vt iudicatum per Sacrum Regium Conſilium fatetur *Reg. Rouit. conſ. deciſ. 50. num. 18. vol. 2.* vbi principaliter enucleat articulum, ſi antephatum ſecundùm morem Procerum, & Magnatum Regni conſtitui promiſſum cenſeatur conſtitutum per ſubſequens matrimonium, adeò vt etiam dote non ſoluta debeatur vxori.

Pariter debebitur antephatum mulieri, ſi fuerit dos promiſſa in Capitulis matrimonialibus ſtipulatis de ſtabilibus, & annuis introitibus, quamuis illa deindè non fuerint aſſignata, nec appareat de promiſſione antephati, vt deciſum bis in S. C. recenſet modernè *Martian. conſ. 53.*

Et antephatũ deberi vxori, quãuis capitula matrimonialia non fuerint ſtipulata; quocircà vigore Cõſuet. Neap. vt in *Cõſuet.* incip. *Dos, & quarta*, dos peti neq̃t, vt fuit deciſũ p S.C. in cã illius de Iordano de anno 1630. in Banca Sarri, & vide *Thor in Compend deciſ. Regni in verbo antephatum fol 38 in fine par 3.* nam etſi capitula matrimonialia non ſint ſtipulata, adhuc fauore dotis cenſentur ſtipulata *Amat. var. reſolut. lib. 1. reſol 8. num. 5. & 6 Gram deciſ. 10. num. 7. & 13.* & vide *Marcian. conſ. deciſ. 53.*

15 Debebitur inſuper antephatum mulieri, ſi fuerit promiſſum conſtitui, non tamen conſtitutum, etiam ſi dos promiſſa fuiſſet, non tamen ſoluta ex dilatione ſibi data *Gramat. deciſ. 97.* vbi iudicatum ſic aliàs recenſet, & duabus vicibus alijs in caſibus fuiſſe ſic deciſum idem recẽſet in *Conſuet. In quartam pag. 253. Afflict.* videndus *deciſ. 333.*

16 Nec non antephatum lucratur mulier, quãdo pater promiſit dotem, & vir eſt confeſſus recepiſſe, & conſtituiſſet antephatum, vndè pater fecerat inſtrumentum mutui, vt ex facto iudicatum teſtatur *Piſanell. in ſchol. ad Afflict deciſ. 242. & 323.* & recenſet *Molfeſ. in Conſuet. Neap. par. 7. quæſt. 6. num. 13.* qui alia conglomerat.

17 Adhuc antephatum deberi per maritum vxoris hæredibus, ſi illam ſub falſo adulterij titulo interemerit deciſum à ſupremo Collaterali Conſilio in odium commiſſi criminis ſtat regiſtratum penès *Reg de Ponte deciſ. 24.* quibus mortuis erit reſtituendum hęredibus mariti, vel marito ipſi, ſi ſuperuixerit plus, idem *Reg. de Ponte conſ. 143. vol. 2.* iudicatum pari-
18 ter recenſet antephatum conſtitutum per virum vxori in forma conſueta deberi eidem vxori ſuper dotibus maternis viri ſui, ſi dictus eius vir patris hæreditatem adiuerit abſque beneficio legis, & inuentarij, ita quòd ſit obnoxius creditoribus patris etiam de proprio, & eò magis ſi dictus vir poſt mortem patris remanſerit debitor in dotibus maternis, & mortua matre ipſemet ſucceſſerit, ita vt patrimonia ipſa, & bona confuſa eſſe cernantur.

19 Danda eſt autem medietas antephati mulieri ſi tantùm deoſculata fuerit, nec aliter cõſummatum matrimonium, vt extitit practicatum in Terra Piſticij ob mortem Petri Angeli de Frãco matrimonio nõ conſummato cum Portia Sion, & de re iudicata fidem perhibent *Gama deciſ. Luſit. 124. Præſ. de Franch. deciſ. 503. num. 23. Caſtill. deciſ 93. Maſull. ad Capyc.*
20 *deciſ 65. num* 4. oſtendens deciſum à S. R. C. medietatẽ antephati deberi mulieri per Procuratorem oſculatæ, at ſi pacto fuiſſet conuẽtum, vt pro oſculo debeatur aliquid, tunc integrè ſoluenda eſt promiſſa quantitas, vt extitit determinatum per M. C. V. in Banca Lanzettæ inter Apolloniam Mazzullam, & Victoriam Adimari, & aliàs fuit ſeruatum in quadam Curia inferiori huius Regni, vbi pariter fuit determinatum in cauſa Iſabellæ *delle Noci* ſoluendum eſſe antephatum integrum vxori, cui fuit illud conſtitutum contemplatione matrimonij, non tamen dotis, & per virum
21 etiam vxori legatum in teſtamento, quamuis dos diminuta eſſet ex cauſa euictionis paſſæ ſuper dotali fundo, & ita aliàs reperio iudicatum in S. C. in cauſa D. Iuliæ Monachæ Comitiſſæ Miſanæ cum Comite eius filio, licèt
22 ſecus quando antephatum non eſſet promiſſum habito reſpectu ad dotem, vt determinat *Gallus conſ. 123.*

Sed ſi dos conſiſteret in territorio æſtimato pro certa ſumma, & illud fuerit repertum minus dicta ſumma, pro ea parte valoris territorij erit aſſignandum antephatum, vt deciſum in S. C. in cauſa Ludouici Ridolphi in Banca Sarri probat *Thor in Compend. deciſ. in verbo antephatum fol. 39. à tergo par. 3.*

23 Ce-

23 Cęterùm non eſſe ſoluendum antephatum, quando matrimonium non eſſet conſummatum probauit *Maynard.deciſ.Tholoſ.55.lib.4.*

24 licèt contrariam partem agnoſcant veram *Gramat.deciſ.103.num.89. Thoming deciſ Lipſienſ.36.* quia ſtatutum de lucranda certa parte dotis ſe extendit ad matrimonium,etiam abſq; copula *Afflict. deciſ.61. num.4.*

25 Sed ſi meam auſcultare velis opinionem, diſtinctionis fędere prima,& altera coniungetur opinio, vt negatiua procedat,quoties impotentia conſummationis matrimonij eueniret ex cauſa mulieris, vt quia eſſet itá arta, vt adhibitis congruis remedijs naturaliter penetrari nequiuit, & quoniam per vitum non videtur ſtetiſſe, quin matrimonium conſummaretur, tunc non erit ſoluendum antephatum, vel defectus euenit ex parte hominis, putà quia virga ipſius non fuiſſet apta, & porès ad conſummandum matrimonium, & tunc quia ipſius culpa cõſummatio ſequuta nõ fuit, debebitur tune antephatum, prout ita in facti contingentia in cauſa mihi amicabiliter compromiſſa determinaui; cùm conſtaret matrimonium nõ fuiſſe cõſummatum,ſed vxorem fuiſſe parată,& ita reperio iudicatũ per S.C. ad relatione Conſil.Gizzarelli in cauſa Franciſci Ceſarani penès Sarrum pro Amico Act. & probant alij apud *Thorn in compend. deciſ.in ver. Antephatum fol.38.à ter.col.2.p.3.*

26 Sed ſub ſilentio non pertranſeam,ꝙ quamuis initum ſit pactum,vt debeatur antephatũ ex primo oſculo, & nõ fuerit conſummatum matrimonium,nec debitur antephatum, vt decidit in facto in Terra Paſlucij *Genitor meus D Io. Dominicus Nouarius* in cauſa filiæ Antonelli de Lapillo,cui fuit denegatũ antephatum,quia matrimonium nõ fuerat ſequutum, & oſcula non fuerant præſtita in facie Eccleſiæ,licèt lucretur medietatē antephati,quãdo oſculum eſt præparatorium ad operã matri-

27 monialem,quòd ſi gratia ſponſæ infirmæ daretur oſculum, tune non lucratur antephatũ *Praſ.de Praneb.d.dec.503 n.22.*

Inſuper antephatum non conſtitutum, nec promiſſum conſtitui non lucratur mulier, vt probat *Gramat.dec.97. Affl.* ſepiùs cit.*dec.242 ſub nu.1.* vbi tamen quòd conſtitte matrimonio,& dote ſoluta poteſt poti,vt cõſtituatur.

28 Ceſſabit vlteriùs ſolutio antephati,quando matrimonium nullũ declaratum fuerit *Praſ. de Praneh.dec.52. Lanar.* qui ſic deciſum probat *conſ.86.Faber dec.2.h.4 tit 6.* etiam ſi legatum fuerit,nouiter *Salernit.dec.2.* Vt reſpe-

29 ctu matrimonij putatiui,& prohibiti autumat *Gama deciſ.Luſit.90.*

Et antephatum non deberi mulieri viduæ ſuper bonis ſoceri,cui illud promiſſum fuerat ab eius viro filiofamilias obligante ſua bona paterna,& materna impræsẽtia propriis patris ſtipulantis,& fideiubentis,præuio miſſu umẽto dotali pro reſtitutione dotis receptæ ab eius filio fuit deciſum in S.R.C. de anno 1623. die 1.Iulij in cauſa Hęredum Cataldi Catalina,& Iuliæ de Alexandro in Banca de Viuo pro de Felice,vt refert *Thor.in comp.deciſ.Regni ver. antephatum tom.2.*& cũ caſus accidiſſet conſulendum,in eãdem deueni ſententiã rogatus de voto ab Adm.Ill.& Adm.Reu. D. Alexandro Ruſſo Canonico,& Maiori Pœnitẽtiario huius Cathedralis Eccleſię Ciuit. Neap.

Et antephatum non deberi mulieri ab hæredibus patris viri, qui interuenerat in ſtipulatione capitulorũ filij,conſenſum præſtando, & ſe obligãdo ad conſeruationem, & reſtitutionem dotis, nulla de antephato mentione facta,deciſum in S. C. de anno 1636. ſub die 26.Iunij patet apud *Eumd. in comp. deciſ.p.3. in ver.donatio propter nuptias fol.349* quem videas etiam *in ver.antephatum*.

Sed quatenus in hoc eodem *text.* eſt ſancitum,antephatum per mulierem lucratũ, ſiuè extent,ſiuè nõ filij illius matrimonij poſt mulieris mortem ad mariti hæredes reddendum eſſe.

30 Quæro pro ornatu, quid dicendum ſi maritus crimen tale patrauerit, per quod omnia eius bona veniunt cõfiſcãda,& Fiſco applicãda,ità vt filij tanquam indigni ab illius ſucceſſione excluderentur,ſi pater in medio extaret, qui antephatũ illud pro filio Nurui conſtituit, nũm per mulieris mortem Fiſcus tãquam viri hęres antephatum illud vendicabit,vel ad patrem reuerti debeat.

Pro deciſione huius articuli affirmat *Marin.quotid. reſol.c.15.* in terminis huius Prag-

31 maticæ,ſiuè extent,ſiuè non filij illius matrimonij,cũ ſemper mulier ſit antephati vſufructuaria,rebellis patre in medio exiſtente reſtitutio illi facienda eſt, à quo tãquam à fideiuſſore filij dicta mulier antephatum habuit,nam quemadmodùm ſi antephatum de bonis viri eſſet vxori ſolutum,illius proprietas nũquam diſceſſiſſet à viri hæreditate,ità proprietas dicti antephati nũquam diſceſſit à bonis patris conſtituentis,ꝙ illud ſoluit quòad vſumfructũ tantùm;nam fideiuſſit pro filio in omnem caſum,quo eius Nurus antephatum lucraretur, ſed lucrari non poterat ſtante pragmatica,niſi

32 quòad vſumfructum,ergo proprietas nũquam fuit ſeparata à bonis conſtituentis,ſed ſemper ſtetit penès eum, & nunquam penès filium rebellem, & ſic illius bonis confiſcatis non fuit dicta proprietas confiſcata, & ſucceſſiuè

33 in ea nullum ius prætendere poteſt Fiſcus, indè dicit iudicatum ad patris fauorem per Regiam Cameram de anno 1570. die 5.Iunij in cauſa Magnifici V.I.D Franciſci Theſij patris Marci Antonij Theſij rebellis cum Regio Fiſco,& filijs,ac hæredibus ex ſecundo matrimonio Magnificæ Angelæ Boue, quæ fuit dicti Marci Antonij vxor, cum quã ſuſceperat vnicam filiam. Et

Et hac occaſione ſignabis, antephatum promiſſum à patre, & filio inſolidum ſi ab hæreditate paterna fuerit ſolutum, ad eandem illud reddere debere, taliter vt creditores patris illud auocare poterint à filiis, & ab hæredibus filij, vt fuit decifum per S. C. ſub die 2. Iunij 1614. in cauſa D. Beatricis Pignatellæ, ac D. Elionoræ Brancaciæ eius filiæ cum D. Io. Bernardino de Azzia, D. Claudio, & Fabio de Milano in Banca Sarri, ſic recenſet *Taſſon in obſeruat ad hanc pragmaticam verſic. 4 obſeruat. 2. num. 18.*

Nec prætereas aduertere, antephatum à patre tantùm integrè eſſe ſoluendum, quamuis ſimul cum filio dotem receperit, vt indicauit S. C. in cauſa D. Beatricis Roſſæ cum Alphonſo Brancacio in Banca de Amico, nũc Figliolæ, probat latiùs *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo antephatum fol. 40. in fin. to. 3.*

34 Qualiter autem, & quomodò antephatum conſtitutum à muliere lucretur, quando decedit cum filijs vtriuſq; matrimonij, vel vnius, & quando ſinè liberis, declarat *Praſ. de Frãch. deciſ. 621.* vbi quòd antephatum lucratur quòad proprietatem per vxorem ſecundam mortuo viro relictis filijs ex prima vxore, non ex ſecunda, vt aliàs deciſum refert *Ant. de Alexandr. in addit. ad Conſuet. Si tamen contingat tit. de commun. diuid. fol. 385.* & in materia vide eundem *Franc. deciſ. 182.*

Et quatènus ſtatuitur, viduis ſecundò nubentibus antephatum non poſſe conſtitui, niſi pro medietate eius, quæ ſi primò nuberent conſtitueretur.

35 Quæro, qualiter ſit dandum antephatum mulieri, quæ prima vice contraxit matrimonium in faciem Eccleſiæ per verba de præſenti, *vis, & volo*, quod tamen non fuit conſummatum per concubitum carnalem, quia mortuus fuit vir, ſi deindè iterum nupſiſſet, & ſecundo viro adhuc ſuperuiniſſet.

Et videtur dicendum, antephatum huiuſmodi mulieri deberi tamquam viduæ, dum
36 primus vir illi mortuus eſt, cùm vidua propriè vocetur, cui mortuus eſt maritus *cap. vidua 34. diſtinct.*

37 Cęterùm, antephatum deberi præfatæ mulieri tamquam virgini, & non viduæ determinauimus fusè in *prax. elect. for. quæſt. 7. à num.*
38 11. *cum ſeq. ſect. 1.* vbi habuimus pro vero, non cenſeri viduam, cui mortuus eſt vir, à quo non fuit cognita, & clauſtrum ſanum habet, ut latiùs *ibidem* eſt uidere, nam caſum in terminis benè guſtabis.

39 At cùm pariter hic diſponatur, ut promiſſum pro ornamento mulierum, uulgò dictum *per lazzi, e ſpingole*, nè poſſit peti à mulieribus, niſi pro ultima annata, quando uir moritur, non aliter hæredibus mariti oſtendenti bus ſolutionem ipſius annatæ ultimæ.

Quærò, an id locum habeat in matrimonijs factis ex præterito, ſi ſupponatur in Inſtrumẽtis Capitulorum matrimonialium promiſiſſe uxoribus correſpõdere de tot introitibus ſingulis annis pro dicto effectu ſoluere, nec appareant ſolutiones.

Cùm caſus ex facto accidiſſet Sacrum Cõſilium decidit, deberi pro ultimo anno tantùm reſpectu matrimoniorum contractorum antè hanc pragmaticam, idq; in cauſa D. Hyppolitæ Pappacodæ cum D. Marchione Burgentiæ de anno 1627. ad relationem Conſiliarij de Piccolellis in Banca de Ferrarijs, & per priùs ſic iudicauerat in cauſa Andrianæ Caracciolę, & Marini de Iudice cum hæredibus Marcelli de Iudice ſub die 17. Iunij 1625. in Banca de Felice, & pro eo Strina ad relationem D. Regentis Branciæ, tunc Regij Conſiliarij, refert *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo pragmatica prima tom. 2.*

S V M M A R I V M.

1 *Duellum eſt prohibitum de omni iure.*
2 *Concedentes locum ad duellum excommunicantur ipſo iure.*
3 *Dantes conſiliũ duelli, & illius Spectatores ſunt excommunicati, & maledicti.*
4 *Conſuetudo promittens duella eſt inualida.*
5 *Committentes duellum ſunt excommunicati, etiam quòd duellum ſit priuatum.*
6 *Sacr. Congr. Eminẽtiſſimorum declarauit, quòd Domini locorum permittentes certamen, ſiue dantes auxilium, conſilium, arma, pecuniam, & alia ſubſidia ſunt ipſo iure excommunicati, maledicti, aliiſq; ſubijciuntur pœnis.*
7 *Laicus vulneratus in duello eſt inhabilis ad beneficium.*
8 *Duellantes careant Eccleſiaſtica ſepultura ſi fortaſsè mori contingerint in duello, etiam ſi ſigna contritionis oſtenderint, & ſacramenta recepiſſent, & quid fuerit obſeruatum hic Neap. in facti contingentia, num 9. vbi commemoratur cum laude Eminẽtiſſimus Card. Boncompagnus, & Decretum eiuſdem Curia reportatur.*

De Duello. Rubrica.

Collectanea I.

1 DVellum de per ſe eſſe illicitum probat præ cęteris *Bernard. Graue. ad practic. Camer. Imperial. lib. 2. concluſ. 10. conſiderat. 1.* & omni iure eſſe prohibitum oſtendit *Ludouic. deciſ. Lucenſ. 11. in princ.* ubi quòd fuit prohibitum de iure diuino, dum dicitur, *non occides*, prohibetur de iure gentium, & pariter de iure canonico *tot. tit. de Cleric. pugnant.* & *tot. tit. de purgat. vulgar.* prohibetur itidem de iure ciuili *l. 1. C. de gladiator.* ibi, *cruenta ſpectacula in otio ciuili, & domeſtica quiete non placent,*

cent, item de inre *Sacri Concilij Trident. ſeſſ.*
2 25. *cap.*19. *de reformat.* vbi concedentes lo-
cum ad duellum excommunicantur ipſo fa-
ƈto, & alijs pęnis afficiuntur, & committentes
duellum, & eorum Patrini excommunicatio-
nem, & alias pęnas incurrunt, & dantes con-
ſilium in cauſa duelli, & illius Speƈtatores ex-
3 communicationis, ac maledictionis vinculo
teneri ſtatuitur, nec non vigore *Bullarum* di-
uerſorum Summorum Pontificum, nempè
*Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Pij V. Gre-
gorij XIII.* quæ incipit *Ad tollendam*, & *Cle-
mentis VIII.* quæ incipit *Deteſtabilis de duel-
lorum vſu*, ad cuius ornatum deciſiuè plura
exornat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. in prax.
fori Eccleſ. reſolut.* 47. 49. 50. 51. 52. 53. 54. *&*
55. *par.* 3. & moderniſſimè Canonicus *Noua-
rius* frater in *Summa Bullar. hoc tit. de duello*.
4 Tali modo, vt conſuetudo permittens hæc
duella ſit inualida *Vrſinus deciſ.* 66. cùm illa ne-
dùm ſint prohibita propter ſcandalum, ſed
etiam quia mors ex eis prouenire poteſt *Put.
deciſ.* 330. *par.* 3.

Et quatènus ſpeƈtat ad *Sacrum Concilium*
5 *Tridentinum loco cit.* in quo decernitur, ut cō-
mittentes duellum, & eorum Patrini excom-
municationem, & alias pęnas incurrant, hoc
etiam locum habet in priuatis duellis, quæ
fiunt ſine alicuius Principis authoritate, vel
conſenſu, & ſine Patrinis, ut decidit Sacra
Eminentiſſimorum Cardinaliū eiuſdem Sacri
Concilij Interpretum Cōgregatio, ut recenſet
Megal. tom. 2. var. reſolut. ſiue *deciſ. caſ. con-
ſcient. cap.* 141 *in princip.* ubi principaliter tra-
ƈtat de excommunicationibus, quas incurrūt
committentes ſingulare certamen, & incogi-
tantiam naturalem ab illis excuſare, ſubiun-
gēs *reſolut.* ſiuè *dec.* 142. prouocationē ad ſin-
gulare certamen factam cum cautela, nè ſe-
quatur duellum eſſe excuſabilem in foro con-
ſcientiæ, nè ſit prouocans excommunicatus.

Nec ſub ſilentio pertranſeam, eamdem
Eminentiſſimorum Sacri Concilij Interpretū
Cōgregationem ad mētem Concilij declaraſ-
ſe, quòd locorum Domini ſi certamen huiuſ-
6 modi permiſerint, aut quantum in ſe fuerit nō
prohibuerint, omneſq; illud fieri mandantes,
inſtigantes, auxilium, conſilium, & fauorem
dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum,
& alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrantes, aut
ex propoſito Speƈtatores, uel ſocios, quouis
modo ſe præbentes eiſdem pęnis ſubijciant,
etiam ſi illi, qui ad locum deſtinatum pugna-
turi acceſſerunt impediti pugnam non com-
miſerunt, ſi per ipſos non ſteterit, quòminus
illa committerentur.

7 Et nota, duellum eſſe cauſam, ut laicus uul-
neratus in ipſo duello ſit inhabilis ad benefi-
cium *Rot. diuerſ. deciſ.* 113. *par.* 3. quæ *deciſ.* 98.
uolnit ad hunc effeƈtum, in habilitatis ad be-
neficia duellum eſſe probandum in Clerico.

8 Eiuſdemq; duelli effeƈtus eſt, vt duellantes
careant Eccleſiaſtica ſepultura ſi fortaſsè mo-
ri acciderit, vt in *Concil. Trident. loc. cit.* quam-
uis ante obitum oſtenderint ſigna pęnitentiæ,
& etiam ſi confeſſi, & communicati obierint,
vt pluriès declaraſſe Sacram Cōgregationem
recenſet *Gratian. forenſ. diſcept.* 410. & *Nos*
reportauimus in *deciſ. Regiæ Audientiæ Apu-
leæ* 179. Ibidemq; reminiſcimur de caſu euen-
9 to hìc Neapoli, quòd Eminentiſſimus, & Re-
uerēdiſſimus Dominus Frāciſcus Cardinalis
Bōcompagnus huius inclytæ Ciuitatis meri-
tiſſimus Archiepiſcopus, omniq; laude digniſ-
ſimus iuxta de cauſa quoſdā Equites Sedilis
Montaneæ occaſione duelli, antè planum
S. Anelli mortuos in ſacro loco depoſiti gra-
tia ſepeliri permiſerit, non ſeruatis ſolitis cę-
remonijs, vt patet ex Decreto lato per Curiā
eiuſdem Eminentiſſimi, cuius tenor ſequitur.

*Die, &c. per Reuerendiſſimum Dominum
Vicarium generalem Neap. de ordine, & man-
dato Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini
Cardinalis Boncompagni Archiepiſcopi Neapo-
litani fuit prouiſum, & decretum, quòd cadaue-
ra qq. N. & N. loco depoſiti reponantur in Ec-
cleſia de noƈte cum ſola Parochia ſine cantu
ſubmiſſa voce, & paucis luminibus, prout præ-
ſenti decreto reponi mandatur, donec aliter fue-
rit prouiſum, & de huiuſmodi repoſitione Paro-
chus, ad quem ſpeƈtat fidem faciat, & ità hoc
ſuum, &c. Iacobus Terragnolus Vicar. Gene-
ral. Barreſius Aƈtorum Magiſter.*

SVMMARIVM.

1 *Prouocantes ad duellum qualiter in Regno pu-
niantur.*
2 *Pragmatica non habet locum in prouocato, imò
nec ſtat in vſu in prouocante.*
3 *Prouocatio vt ſit punibilis iuxta hanc pragma-
ticam debet eſſe facta animo deliberato, & nō
calore iracundiæ, quia tunc eſſet excuſabilis.*
4 *Duellum non dicitur quando Iuuenes calore
iracundiæ ſe inuitarent ad digladiandum.*
5 *Prouocatio ad duellum eſt punibilis quando
prouocans non eſſet ſanæ mentis, vel ebrius.*
6 *Prouocantis ad duellum pœna vt incurratur
requiritur declaratoria Iudicis.*

De Duello. Pragm. I.

Colleƈtanea II.

NOuis occurrentibus, &c.

1 Diſponit, prouocantes ad duellum capitali
pęna pleƈti, & prouocatos non comparentes
nulla notari infamia.

Iunge *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 11. vbi teſtatur
de ſimili ſtatuto, & plura conglomerat in ma-
teria *Guid. Pap. deciſ.* 438.

2 Nec

Digitized by Google

2 Nec non obſerua, quòd cùm loquatur in prouocantes, ceſſat reſpectu prouocati, vt audio iudicatum annis longè elapſis in M. C. V. & probat poſt cęteros *Marin. quotidian. reſolut. ſap.* 110. *ſub num* 4. vbi plus ſubdit, id nimirū procedere etiam ſi prouocatus ad duellum illud acceptans ad locum deſtinatum acceſſerit, nullo tamen ſequuto certamine, imò etiam ſi pugnauerit, dummodò prouocantis mors ſequuta nō ſit, ita vt dijudicet, affectum in prouocato non puniri, niſi ſequuto effectu mortis, quia ſi tantùm vulnerauit, de vulneribus dùmtaxat tenetur, imò ſubiungit, hanc pragmaticam nec etiam in prouocante practicari, prout in effectu rigoroſè illam practicari meo tempore non aſpexi.

3 Inſuper eſt ſignandum, prouocationem, de qua hic neceſſe eſſe fieri animo deliberato, & ex propoſito, ad finem vt intrēt termini pragmaticæ, quia ſi calore iracundiæ, & in inſtanti tempore rixæ fiat prouocatio, erit excuſatus prouocans, quamuis ſubitò ad locum ſe conferret *Ludouic. deciſ. Luſenſ.* memorata 11. *nu.*

4 10. vbi quòd duellum non dicitur, quando Iuuenes calore iracundiæ ſe inuitarent ad duellum, & incontinenti accederent ad aliquem locum, ibique dimicareūt, nec attenditur verbum illud, *duellum*, ex quo non fuit pugna deliberata, ſicque in caſu *Bullarum*, de quibus in *rubrica* reminiſcor deciſum fuiſſe in Curia Archiepiſcopali Barenſi ad effectum excluſionis cenſurarum, argumento *l quidquid calore ff. de reg. iur. Ill. Epiſcopus Ricc. in praxi deciſ.* 634. *par.* 1. *in antiq. edit. Marin. reſol* cit. 110. *num.* 9. licèt *Farinac. conſ crim* 9. deciſiuis cōcluſionibus hanc veram agnouerit opinionē, quando non fuerit ſequutus effectus.

5 Præterea notabis, prouocationem hanc tūc officere, quando prouocans eſſet ſanæ mentis, quia ſi facta reperiatur à furoris morbo laborante, vel ebrio ceſſabit pragmaticæ pęna, ex adductis à *Reuſner. deciſ. Rot. German.* 17. *lib.* 1. *& deciſ.* 14. *lib.* 2.

6 Et reminiſcaris, quòd prouocātes ad duellum vt pęnam incurrant requiritur declaratoria Iudicis *Rota diuerſ. deciſ.* 30. *part.* 3. *Rota in poſthum. deciſ.* 255. *par.* 2. *Carlinius* modernè *controuerſ.* 115. *num.* 33. quo in loco alia de duello priuato enucleat.

SVMMARIVM.

1 *Perſonarum duo ſunt genera, Clericorum ſcilicèt, & Laicorum.*
2 *Eccleſiaſticarum perſonarum ſub nomine quæ nam veniant.*
3 *Clerici ſæculares, Regulares, Conuerſi vota profitentes dicuntur Eccleſiaſtici.*
4 *Oblati dicuntur Eccleſiaſtici.*

De Eccleſiaſticis perſonis. Rubrica.

Collectanea I.

1 DVo tantùm eſſe perſonarum genera optimè probatur in *cap. duo ſunt genera* 12. *quæſt.* 1. Laicorum ſcilicèt, qui ſæcularia exercent, & Eccleſiaſticorum, qui Deo, & Eccleſiæ inſeruiunt, vt dixit *Rota in Vicentina iuriſdictionis coràm R.P. Orano*.

2 Eccleſiaſticarum autē perſonarum ſub nomine ad intellectum huius *rubricæ* dicuntur omnes, & ſinguli fori Eccleſiaſtici priuilegio gaudentes eadem *Rota loco* mox *cit.* vbi quòd ideò omnes illi, qui aliquo in actu à laicali poteſtate eximuntur, nempè per ordinis receptionem, vel ad aliquem Religionis Ordinem conuerſionem dicuntur Eccleſiaſtici, prout ſic in caſu *Bullæ Cœnæ cap.* 15. declarauit Sacra Eminētiſſimorum Cardinalium ſuper immunitates Congregatio, quæ determinando cenſuit, perſonas Eccleſiaſticas dici omnes

3 Clericos Sæculares, & Regulares, Religioſos, & Religioſas, eorum Conuerſos, & Conuerſas vota profitentes, iuxta *cap. ad Monaſteriū de ſtat. Monach. cap. lex continentiæ* 27. *q.* 1. ſic

4 etiam Oblatos, qui ſua bona, & ſe obtulerūt, & perpetuò Religioni inſeruiunt *Beer. dec.* 20. *Giurb. conſil. deciſ. crim.* 21. *nu.* 10. & ex Declaratione Sacræ Congregationis Eminentiſs. Cardinalium Cōcilij Interpretum latiùs probauimus *de elect. & variat. fori q* 64. *ſect.* 3. in moderna edit. vbi reſpectu Nouitiorū videas *quæſt.* 63. reſpectu Conuerſorum, & Conuerſarum *quæſt.* 65. reſpectu Tertiariorū, & Tertiariarum *quæſt.* 66. reſpectu Eremitarum *quæſt.* 67. perquiras igitur illa loca, nec pigebit, cùm multa bonæ farinæ reperies.

SVMMARIVM.

1 *Clerici nō poſſunt à Prorege aſſumi Officiales.*
2 *Milites Hieroſolymitani ad officia ſæcularia eligi prohibentur.*
3 *Statutum loquens de profeſſis, & religioſis ſtricta ſignificatione extenditur ad huiuſmodi Milites.*
4 *Diſpoſitio* Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15. de regular. *comprehendit iſtos Milites.*
5 *Præceptoria horum Militum ſunt ad nutum Magni Magiſtri amouibilis.*
6 *Filij nati ex huiuſmodi Militibus expreſsè profeſſis dicuntur inceſtuoſi.*
7 *Hæc pragmatica comprehendit etiam Monachos.*
8 *Clericus nō poteſt exercere iuriſdictionem temporalem, ſed contrarium practicatur. num.* 9.
10 *Prælatus habens in ſua Diæceſi iuriſdictionem temporalem tenetur ſōſtituere Magiſtratum ſæcularem.*

De

De Eccleſiaſticis perſonis. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr legge, &c. Iſta *pragmatica* mandat, quòd perſonæ Eccleſiaſticæ,& exemptæ à Regia iuriſdictione non poſſint promoueri ad adminiſtranda quælibet officia in Regno.

1 Tu ad ornatum, vltra ſcripta in *tract. de grauam.vaſall.tom.1. grauam.194.* videas *Caball.in reſolut.crimin.64. Pereyram deciſ.58 à nu.25. Franc. Marc.deciſ.479.par.1.& Frãch. in deciſ.479.* vbi refert, Clericos non poſſe à

2 Prorege aſſumi Officiales, & idem dicunt de Militibus Hieroſolymitanis,qui ad officia ſæcularia eligi pariter prohibentur,vide etiam *Maſtrill. in deciſ.149.*& meritò,quia iſti Milites Hieroſolymitani, vt etiam Milites Sancti Lazari, Sancti Iacobi, & Sancti Stephani ſunt verè Religioſi, vndè euenit, vt nequeant ſuccedere in feudis,vide *Theſaur.in quaſt forenſ.* ſiue *deciſ.18 lib.1. Cacher.in deciſ.27.*licèt cõtrarium *Viu.in deciſ.446.* & ſi non ſit deciſio, & hinc iſtas tales percutiens incurrit pœnam excommunicationis *Villagut in deciſ. 34.* & hinc non admittuntur ad fideicommiſſum familię relictum,nec quòad vſumfructum *Faber*

3 *in deciſ.34.C de fideicommiſſis*,& hinc ſtatutum loquens de Profeſſis, & Religioſis ex ſtricta ſignificatione extenditur ad huiuſmodi Milites *Faber deciſ.27. C.de Epiſc.& Cleric.Polidor.Rip.obſeruat.185.* & ideò iſtæ habent fori præſcriptionem, prout cęteræ perſonæ Reli-

4 gioſæ *Caualc.deciſ.37. par.2.*& hinc comprehenduntur ſub diſpoſitione *Sacri Concilij Tridentini ſeſſ.25. cap.15. de regularibus*,quo cauetur, nè quis in quacunque Religione tàm virorum, quàm mulierum,qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit ad profeſſionem admittatur *Rota in deciſ.591. par.1.* & hinc

5 Præceptoriæ huiuſmodi ſunt ad nutum Magni Magiſtri, & Conuentus amouibiles, quia iſti vti Religioſi nihil proprium habere valẽt, nihilque eis concedi poteſt in perpetuum *Mobedan.in deciſ.10 de cauſ.poſſeſſ.& proprietat.* & vide *Achil.de Graſſ.deciſ.9. de prabend.*

6 & hinc nati ex talibus Militibus expreſsè profeſſis dicuntur inceſtuoſi, ſicuti nati eſſent ex Religioſis *Franc. in deciſ.27.*

7 Et diſpoſitio huius *pragmatica* eò magis procedit in Monachis, quod quãdo ſit verum vide *Guid.Pap.in deciſ.563.* & hinc Monachi ſuccedere non poſſunt in Caſtris, & Oppidis cum iuriſdictione,de quo *Afflict.in deciſ.320. & 324.Capyc.deciſ.31.*

8 Conſtat itaque,Clericum temporalem, ac ſæcularem iuriſdictionem adminiſtrare non poſſe,licèt videamus paſſim contrarium,nam

9 in hoc Regno ſteterunt Locumtenentes Regis Cardinales Pompeius Columna, Bartholomæus della Cueua, Franciſcus Pacecchus, Antonius Perenottus Cardinalis de Granuela,& noſtris tẽporibus Eminentiſſimi Cardinalis de Borgia, & Cardinalis Zapata, & in Regno Luſitanico nuperrimè Cardinalis Albertus Auſtriacus Maximiliani II. Cæſaris filius,& Philippi II. Regis noſtri ex germana ſorore nepos,& ſic etiam D.Aſcanius de Columna Romanus Cardinalis in eodem Regno Luſitaniæ viſus eſt Gubernator.

10 Et ſcias etiam, quòd & ſi Prælatus quiſpiã ſuæ Prælaturæ annexam habeat iuriſdictionẽ temporalem, putà Oppidum, vel Caſtrũ feudale cum hominibus,tamen is non poteſt cõſtituere Magiſtratum,vel Officialem Clericũ, ſed debet eſſe laicus, vt in Gallia fuit ſeruatũ, nam ibi Duces, Comites, Barones, Archiepiſcopi,Epiſcopi, Abbates,Collegia, Milites,& generaliter omnes in Regno Franciæ temporalem iuriſdictionem habentes ad eam exercendam Balliuos, Præpoſitos, & Seruientes laicos,nullatènus Clericos conſtituunt,pluribuſq; arreſtis in Supremo Pariſienſium Senatu fuiſſe prouiſum in anno 1518.& anno 1524. tradit *Copin.de Sacra forenſ. polit.lib.2. tit.8. art.18.*& vide *Annam ſing.460.*qui pluriès ita iudicatum in Sacro Regio Conſilio fatetur,& nouiſſimè fuerunt ita expeditæ prouiſiones per olim Regentem Rouitum tempore, quo erat Conſiliarius, & poſtmodùm per Conſiliarium D. Flaminium Conſtantium, quibus mandabatur Epiſcopo Caluenſi vtili domino Caſtri Rocchettæ propè Cales, quòd in Caſtro prædicto, quod eſt menſę Epiſcopalis Caluenſis conſtituat Capitaneos, Actuarios, & Baiulos laicos,& non Clericos, vt ex proceſſu grauaminum ad inſtantiam dicti Caſtri contra dictum Epiſcopum in Banca Io.Baptiſtæ Adoniſij pro Amico.

SVMMARIVM.

1 *Educare idem eſt quod alere,alimenta,& educationes quid inter ſe differant,num.2.*

3 *Educationis appellatione in legatis quid veniat.*

4 *Educatio pupillorum eſt arbitraria Iudici quomodò regulari debet,num.5. an contra paternam voluntatem,num.6.& quæ conſiderare Iudex debeat,num.7. & quando poſſit illos Iudex ponere in Monaſterio, vel Seminario, num.11.*

8 *Educatio pupilli an,& quando fieri debeat penès matrem, quæ ſecundò nupſit,quid ſi contendant mater,& auunculus, num.9. tutor teſtamentarius, & alij, apud quos teſtator educari mandauit, num.10.*

12 *Filius minor triennio educatur penès matrem, ſi coniuges habitare ſimul nequeant.*

13 *Puellæ de matrimonio agenti nè inferatur violentia quid ſeruet Curia Archiepiſc.Neapol.*

quidq;

quidq; hoc caſu debeat facere Iudex, num. 14. quidq; determinarit Rot. Rom. num. 15. Et cuius ſumptibus ſit facienda adductio caſu, quo extra Prouinciam, vel alium in locum puella ſit adducenda, num. 16.
17 Mulier an dicatur habitare locum honeſtum ſeparata à viro ſi Monaſterium habitet, vel patris honeſti cum matre, fratre, & ſorore, ad finem, nè adſtringatur, vt reponatur in Monaſterio, niſi mater, & fratres inſtent pro diſſolutione matrimonij, num. 18. quid de domibus filiorum reſpectu matris, num. 19.
20 Pater tranſiens ad ſecunda vota num ſit ſuſpectus in educatione filiorum primi matrimonij, quid ſi eum ijs ſeuerè agat.

De Educatione puerorum, & puellarum, & de matrimonijs cum ipſis non contrahendis. Rubrica.

Collectanea I.

1 EDucare idem eſt quod alere, vndè alimenta, & educationem parificari, & pa-
2 rum inter ſe differre enunciauit Rota in vna Mediolanen. legati coràm R.P. Robuſterio ex l. fin. ff. de alim. & cibar. legat. l. 3. §. item ſi quis ff. de liber. exhibend. l. ſemper §. & ſi non ff. de iur.
3 immunit. vbi etiam probat, educationis appellatione in legatis venire veſtiarium, lectum, & habitationem, medicinas, ac omnia ad victum neceſſaria ex d. l. fin. vbi gloſ.
4 Educatio autem pupillorum quamuis arbitraria Iudici ſit, ad tex. in l. pen. ff. vbi pupill. educ. deb. l. 1. & 2 C. eod. tit. Præſ. de Franch. deciſ. 350. Maſtrill. deciſ. 230. Theſaur. forenſ. quæſt. 26. lib. 3. vbi quòd hac in re multam diligentiam adhibere debet, & ſeuerum ſe præbere, & attendere id, quod vtilius pupillo vi-
5 debitur, & arbitrium regulari ſecundùm iura communia, & municipalia Martius deciſ. Senenſ. examinat. 38.
6 Tali modo, vt ex cauſa liceat Iudici contra paternam voluntatem venire Gram. deciſ. 55. Vrsius deciſ. 16 Caſtillus deciſ. Rot. Sicil. 219. par 3. Reg. Tapia deciſ. S C. 51. vbi quòd Iudex tenetur patris officio fungi inſpecto tempore, quo agitur de educatione pupilli, qui ſi tunc fuiſſet interrogatus, aliter quidem reſpondiſ-
7 ſet, ſubiungens, Iudicem debere conſiderare, quæ concurrant in perſona matris, quæ in perſona tutoris, & quæ in perſona pupilli, & omnibus conſideratis decernere quod vtilius pupillo reſultat.
8 Hinc licèt pupillus regulariter non poſſit educari penès matrem, quæ ſecundò nupſit d. l. 1. C. vbi pupill. educ. deb. Guid. Pap. deciſ. 539 Faber deciſ. vnic. C. eod. tit. lib. 5. tit. 30. Franc. Marc. deciſ. 131. tamen id ceſſat, quoties aliud, & ſic contrarium Iudici vtilius eſſe videatur Leo deciſ. Rot. Valent. 201. lib. 2. vbi plura conſarcinat, & præcisè quòd educari potiùs debeat pupillus penès matrem honeſtam ſecundò nuptam, quando nõ habet ſpem ſuccedendi, quàm penès fratrem ſubſtitutum, quia de matre multùm confidere debemus. Martius deciſ. Senenſ. 61. in princip. vbi fusè
9 tractat, ſi puella ſit potiùs educanda penès auunculum, quàm penès matrem, & an illis contendentibus vtilius ſit illam ponere in Monaſterio, donec nubat, & affirmatiuam tuetur ſententiam, enucleans deciſ. 62. ſi puer ſit educandus penès ſororem vterinam, vel
10 penès auunculum, & quid in hoc à Iudice pro illius vtilitate ſit conſiderandum, vt latiùs apud eum, & perquiras pariter Ramon. conſ. deciſ. 4. vbi fusè in materia, tractans etiam, qui ſint præferendi in educatione pupillorum, ſi tutores teſtamentarij, vel ij, apud quos teſtator educari pupillos iuſſit, & cauſas ſuſpitionis, vt quis repellatur ab educatione deciſiuè reportat.
11 Et aliquando Iudicibus eſſe licitũ pro educatione ponere pupillos in Monaſterio, vel Seminario videmus ſeruari Ann. ſing. 395. vbi ita practicatum in facti contingentia recenſet, & aliàs obſeruatum, & determinatum fatetur Fab. de Anna conſ. 33. & confirmat Theſaur. cit. quæſt. 26.
12 Quòd autem filius minor triennio penès matrem educari debeat, cùm coniuges ex aliqua cauſa ſimul cohabitare nequeunt indicatum habes apud Mart. deciſ. Piſan. 236.
13 Et hac occaſione ſignabis, Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam obſeruare, quòd vbi agitur in ea de matrimonio contrahendo, & eſt ſuſpitio, nè puellæ inferatur uiolentia, & conſenſus eius non ſit liber, ponit eam in aliquo loco tuto, nempè Conſeruatorio mulierum, uel alio honeſto loco, ad finem explorandi eius uoluntatem, & aliter non concedit licentiam contrahendi, teſtatur Genuen. in praxi eiuſdem Curiæ cap. 14.
14 Et ſi Iudex dubitet de uoluntate puellæ maritandæ poteſt eligere domum honeſtæ matronæ, in qua puella ueniat, ut ualeat eiuſdem uoluntas explorari, ſicq; in dies ſeruatur, & antiquis temporibus fuit obſeruatum in exploratione uolũtatis D. Beatricis de Gueuara, deindè Marchioniſſæ S. Agathæ, uide Franc. Marc. deciſ. 306. tom. 2. Vrſill. deciſ. 113.
15 Nec non obſerua, in Rota Romana fuiſſe determinatum in una Hypporegien. Matrimonij 3. Maij 1589. coràm R.P. Comitulo, puellã, de qua erat dubium, nè vi contraheret eſſe adducendam ad Ciuitatem Mediolani extra locum ſuſpectum ob Principis loci timorem, & ibidem eſſe collocandam in Monaſterio nõ
16 ſuſpecto, ad finem faciendi explorationem voluntatis, quam adductionem eſſe faciẽdam expenſis communibus ſponſi, & ſponſæ, dum nego-

negotium erat commune, nam ſponſus prætendebat contraxiſſe cum ea, illamq; carnaliter cognouiſſe, vndè amborum intererat iudicare ſuper matrimonij validitate, refert *Genuen.in praxi d cap.14.in addit.*

17 Et ibi ampliùs fatetur, quòd mulier ſeparata à viro authoritate Iudicis nèdum dicitur permanere in loco honeſto, ſi commoretur in aliquo Monaſterio, verùm etiam ſi habitet in domo patris honeſti, vnà cum matre, fratre, vel ſorore nubili, nec tunc poteſt adſtringi, vt reponatur in Monaſterio *Ceſar de Graſſ. decis. vnic. de diuort.* addo *Rotam in vna ſeparationis Thori* 18. *Iunij* 1554 *coràm Eminentiſſimo Gardinali Seraphino*, & nouiter *Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 21. *par.* 2. limi-

18 tando, niſi matet, & frater inſtarent pro diſſolutione matrimonij ex *deciſ. Rot. in Romana matrimonij* 29. *Aprilis* 1579. *coràm Eminentiſſimo Blanchetto.*

19 Idemq; *Illuſtriſſimus Præſul Riccius deciſ.* 291. *ead. par.* 2. annuit iudicatum in Curia Archiepiſcopali, domum filiorum dici locum aptum, & honeſtum ad finem, vt in caſu ſeparationis Thori à viro mater cohabitare valeat.

20 Cęterùm, ſi pater tranſierit ad ſecundas nuptias, & ſeuerè agat cum filiabus primi matrimonij nùm ſit iuſta cauſa illas ſequeſtrandi à poſſe patris, declarat *Peguer. deciſ* 95. vbi cum affirmatiua pertranſit ſententia, & nouiſſimè videas *Reg. Rouit. deciſ* 8. vbi ſi pater tranſeat ad ſecunda vota an reddatur ſuſpectus circa educationem filiorum primi matrimonij, quèadmodùm ipſa mater per ſuperinductionem vitrici.

S V M M A R I V M.

1 *Educantes pueros, & pueras non tractent nec per interpoſitas perſonas matrimonia cũ ijs, quos tenent in educatione, ſed an probibeantur contrahere ſponſalia per hãc pragmaticã, num. 3. & quare prohibeatur per intermedias perſonas, num. 5.*

2 *Tutori prohibetur ducere pupillam in vxorem, vel illam collocare cum filio.*

4 *Matrimonij appellatione an veniant ſponſalia, maximè in odioſis.*

6 *Promiſſio facta à ſponſo, eius patre, vel alijs eius nomine tutori, vt pupillum, vel pupillam ducat in matrimonium non debetur.*

De Educatione puerorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

TRà le maggiori obligationi, &c.

1 Habentes educationem puerorum, & puerarum non poſſe per ſe, nec per interpoſitas perſonas tractare matrimonia, vel ſponſalia etiam per verba de futuro illorum, quos tenent in educationem abſq; decreto, & licentia Superiorum hic ſtatuitur.

Pro coronide perquiras *tex. in l.* 1. *C. de interdicto matrimonio, l. non ſolùm ff. de rit. nuptiarum, & l. fin. C. de tempor. in integr. reſtit.*

2 vbi tutori videtur prohibitum ducere in vxorem pupillam, vel illam collocare cum ſuo filio.

3 Sed quatènus ſpectat ad prohibitionem ſponſalium obſeruabis, neceſſariam fuiſſe fa-

4 cere de illis mentionem, quoniam matrimonij appellatione propriè illa non veniunt, ſed matrimonium per verba de præſenti cõtractum, quàmuis copula ſequuta non ſit, ſaltem quia ſumus in materia odioſa *Rota in Eluen. ſponſaliorum coràm R. P. Licta.*

5 Quò verò ad prohibitionem, nè id facere valeãt educatores per interpoſitas perſonas, iunge rationem, nam parificantur aliquid per ſe, vel per interpoſitam perſonam agere, iuxta reportata per *Amat. deciſ. Rot. Ferrar.* 2. *num.* 43. & per *Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 8. *par.* 3.

6 Et occaſione huius *pragmaticæ* ſignabis, nõ deberi promiſſionem factam à ſponſo, vel eius patre, aut cęteris eorum nomine, & iſta de cauſa, vt pupillam in vxorem, vel pupillum in maritum daret, & ſic ad finem contrahendi matrimonium *Maſtrill. deciſ.* 63. nouiſſimè *Larrea deciſ. Granatenſ. diſput.* 46. vbi ad partes diſcutit articulũ, & pro hac remanet opinione.

S V M M A R I V M.

1 *Eleemoſyna peti non poteſt, niſi præcedente licẽtia, & quæſtores probibẽtur, & caſtigari poſſunt etiam per Ordinarios locorum, num.* 2.

Limita in Regularibus, qui ex inſtitutione, aut facultate Sedis Apoſtolicæ quæritãt, quia non tenentur petere licentiam ab Ordinarijs locorum, num. 3.

4 *Indulgentiæ omnes quæſtuariæ reuocatæ fuerũt à Pio Quinto.*

5 *Eleemoſynæ ſunt elargiendæ pauperibus, & diuites Iudicis officio ad eas compelli poſſunt.*

6 *Eleemoſyna facta Imagini cuius ſint.*

De Eleemoſyna non petenda abſq; facultate conceſſa. Rubrica.

Collectanea I.

1 ELeemoſynam non poſſe peti, niſi præcedente licentia, & quæſtores eleemoſynarios eſſe vetitos vide in *Concil. Trident. ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 9. *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan.*

193 *lib*.1. vbi recenſet, in ſuo Regno eſſe prohibitum eleemoſynam quærere pro inuocatione aliqua abſq; licentia Regis in ſcriptis, & ſigillata, & quòd tales licentias impartiuntur Senatores Palatij *Illuſtriſſimus Epiſcop. Ricc. deciſ.Cur.Archiep Neap*. 245.*par*.2. vbi quòd in Synodo Diœceſana eiuſdem Ciuitatis eſt lata excõmunicatio aduerſus quęrentes eleemoſynas pro pauperibus, vel locis pijs abſque licentia dictæ Curiæ Archiepiſcopalis.

2 Et Ordinarium non obſtante qualicumque exemptione poſſe incarcerare, excommunicare, & caſtigare huiuſmodi eleemoſynarum quæſtores, prout expedire fuerit arbitratus deciſiuè probat *Kocbier de iuriſdict.in exempt. par*.2.*quæſt*.45.*num*.96.

3 Notabis tamen, Regulares, qui ex inſtitutione, aut facultate Sedis Apoſtolicæ eleemoſynas quæritare, aut aliàs mendicare poſſunt, non teneri petere licentiam ab Ordinarijs locorum quæſtuãdi per Diœceſim, cùm in erectione Monaſteriorũ tacitè huiuſmodi licẽtia impartita cẽſeatur, vt fuiſſe determinatũ à Sacra Congregatione Epiſcop. & Regular. in vna Venet. 6.Octobris 1597. refert *Aldan. in Compend.Canonic.reſolut.lib*.3.*tit*.8.*num*.6.

4 Et indulgẽtias omnes quæſtuarias à *Pio V*. vel prædeceſſoribus cõceſſas, vel in poſterum concedendas quibuſcumq; perſonis, & locis, pro quibus ſcilicèt conſequendis manus ſunt porrigendæ adiutrices, etiam quæ quæſtuandi facultatem quomodolibet continent ab ipſo *Pio V*. reuocatas eſſe fatetur *Sayr.deciſ*.86. *de Regularibus*.

5 Quòd autem eleemoſynæ ſint elargiendæ pauperibus, & Iudicis officio compelli valeãt diuites ad illos ſubueniendos probat *Roit. deciſ.Lituan*.4.*num*.298.& vide latiùs coadunata per *Nos de grauam.vaſall. tom*.1.*grauam*. 103.*& grauam*.151.vbi etiam quòd eleemoſynarij abundant temporalibus vltrà lucrum vitæ æternæ.

6 Sed eleemoſynæ factæ Imagini cuius ſint, declarant *Capell Tholoſ.deciſ*.483. *Mantic.deciſ*.114. & latiùs *Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep*.170 *par*.4.

SVMMARIVM.

1 *Velationes faciei ſunt prohibitæ*.
2 *Dictio*, cum, *eſt copulatiua*.
3 *Dictio*, cum, *eſt conditionalis*.
4 *Conditio non purificata nihil operatur*.

De Eleemoſyna non petenda, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

PErche altre volte, &c. Hic ſtatuitur, non poſſe perquiri eleemoſynas indutos habitu Confratrum cum facie cucullo operta.

1 Fundatur diſpoſitio hęc in ratione illa, quia velationes faciei, & perſonarum, ac vultus laruationes vitandæ ſunt, vti ad plurimùm tendentes ad malum.

Cęterùm ad mentem *pragmaticæ* obſeruabis, illam ceſſare reſpectu illorum, qui habitu induto, abſq; tamen facie cucullo operta quęſtuant, ſiquidèm illa duo requirit, nempè induitionem habitus, & cooperitionem faciei,
2 vt elicitur ex dictione, *cum*, ibi appoſita, quæ eſt copulatiua, & coniunctionem requirit, ac inducit *Rota in Cremonen. legati* 1601. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto* ex *l. Titia teſtores §.nihil differt ff.de leg*.1.*l. ſi ita fuerit ff.de manumiſſ.teſtam. l ſi quis legauerit ff. de verb. ſignific*. & vniformiter copulat *l. ſi legatarius §.cùm ita ff.de leg*.3.*Surd.deciſ*.8.*nu*. 8. vbi *num*.9. quòd hæc dictio magis coniugit, quàm dictio, *&*, quia aliud eſt dicere Ioannes, & Franciſcus venerunt Neapolim, & Ioannes cum Franciſco venit Neapolim, primò enim caſu non eſt neceſse pro veritate propoſitionis, quòd venerint ſimul, ſecus verò in ſecundo caſu, in quo etiam videtur demõſtrata qualitas temporis.

3 Additur inſuper, quia dictio iſta, *cum*, inducit conditionem, & tantum valet, quantum dictio, *ſi*, eadem *Rota loc.alleg*.ex *l.qui promiſit ff.de condit.indebiti, & l.quicunq; §.non ſolum, & l huiuſmodi ſtipulatio ff.de verb. oblig*. vndè illa non purificata, nempè in caſu noſtro
4 per operitionẽ faciei cum capucio nihil operatur *l. ſi quis ſub conditione ff. ſi quis omiſſa cauſ.teſtam.l.cedere diem ff.de verb. ſignific. Afflict. deciſ*.355. *num*.4. nec aliquem producit effectum *l.qui hæredi, & l. Meuius ff.de condit*. & demonſtrat *Rot.in recent.deciſ*.515. *num*.3. *par*.1.

SVMMARIVM.

1 *Emptionis, & venditionis appellatione quid veniat*.
2 *Emptionis, & venditionis contractus liber eſſe poteſt, ſed quando quis poſſit cogi emere, vel vendere, nu*.3. *& quæ requirantur ad cogendum emere, vel vendere, num*.4.
5 *Emptio in dubio à quo cenſeatur facta, & de cuius pecunia*.
Emptio ſub nomine alterius an fieri poſſit, ibidem.
6 *Emptio, & venditio ijſdem regulis conſtant*.
7 *Emptio ob celatam ſeruitutem non retractatur, non perficitur ſine conſenſu, pretio, & re certa, nu*.8. *abſq; pecunia eſſe non poteſt emptio, & venditio, num*.9.
10 *Emptio ſpei, ſeù dubij euentus eſſe poteſt*.

De

Digitized by Google

De Emptione,& venditione. Rubrica. Collectanea I.

1 EMptionis,& venditionis appellatione relatiue omnis alienationis ſpecies continetur *l.ſtatuliberi in fin. ff. de ſtatuliber. l.ſicut §. venditionis ff quib. mod pign. vel hypothec. Rota in Colonien. ōtractus corām R P. Penia*, vbi etiam, quòd emptionis appellatione in ſtatutis,& contractibus venit tantùm contractus proprius emptionis, adducit præter *DD. tex. in l. 1. ff. de contrahend. empt. & in l. 1. ff. de rer. permutat.*

2 Emptionis, & venditionis contractus liber
eſſe debet, ita vt vendere, vel emere nullus
3 adſtringi poſſit, vt regulam cum declarationibus perquirere poteris apud *Giurb. deciſ. 46. Ill. Epiſc. Riet. deciſ. Cur. Archiep.* 138. *par.* 1. *Theſaur forenſ. quæſt.* 64. *lib.* 1. *Cabed. deciſ. Luſitan.* 105. *&* 151. *lib.* 1. *Nos forenſ quæſt* 31. *&* 32. *par.* 1. *Linglois* recenter *deciſ.* 15. *quæſt* 9.

4 At in caſibus, in quibus quis cogi poteſt vendere quæ nam concurrere debeant, ſatis fuſo calamo exaranimus *forenſ quæſt.* 51 *par.* 2. vbi ad ſaturitatem omnia guſtabis.

5 Sed emptio in dubio à quo cenſeatur facta, declarat *Gratian. deciſ. Marchiæ* 190. vbi quòd ex pecunia ſoluentis facta præſumitur.

Et quando ſub nomine alterius abſentis, & ignorantis emptio fieri poſſit *Griuell. deciſ. Senatus Dolan.* 142. vbi quòd de conſuetudine id admittitur.

6 Vltra quæ obſeruabis, emptionem,& locationem ijſdem iuris regulis conſtare *Linglois deciſ.* 5. *quæſt.* 4. *ſub num.* 2.

7 Et emptionem ob celatam ſeruitutem minimè retractari, nec perfici ſiue conſenſu, pre-
8 tio, & re certa firmat idem *deciſ.* 15 *quæſt.* 4. *&*
9 *quæſt.* 7. annuit, emptionem,& venditionem abſq; pecunia eſſe non poſſe, & *quæſt.* 8. *num.*
10 3. probat, emptionem ſpei, ſeù dubij euentus eſſe poſſe.

S V M M A R I V M.

1 *Hæc pragmatica concordat cum diſpoſitione iuris communis.*
2 *Emens rē furtiuam nō poteſt recuperare pretiū.*
3 *Dominium rei furtiua conſumpta, vel transformata ſi ad priſtinam formam reduci poteſt non dicitur quæſitum.*
4 *Emens res deprædatas ab hoſtibus publicis non tenetur ad reſtitutionem.*
5 *Emens res furtiuas ignorāter licèt actione furti non teneatur, tenetur tamen reſtituere.*

De Emptione,& venditione. Pragm. I. Collectanea II.

PErche noi ſemo informati,&c.

Emptio quarumuis rerum mobilium non fiat, niſi à vero Domino, ſublata cautela emēdi nomine Domini, hoc dicit.

1 Hic nota, quòd noſtra *pragmatica* in eo, quòd reprobat cautelam illam emendi nomine Domini videtur aſſentire diſpoſitioni iuris communis, de quo tamen vide *Benintend. in deciſ. Bonon.* 34. *Ludouic. in deciſ. Peruſ.* 42. & vide pariter ad ornatum materiæ *deciſionē Capellæ Tholoſanæ* 151. *& deciſ Frāc. Marc.* 8.
2 *par.* 2. vbi etiam, quòd emens rem furtiuam non poteſt recuperere pretium.

3 Quid ſi res furtiua ſit conſumpta, vel in aliā ſpeciem transformata, vide *Franc. Marc. in deciſ.* 7. *par.* 2. vbi ſi ad priſtinam formam reduci poteſt, dominium quæſitum non dicitur, & idem ſi malam fidem habuit.

Scias tamen, noſtram *pragmaticam* non habere locum, nec procedere in emente res deprędatas ab hoſtibus publicis, nam illas non tenetur reſtituere vero Domino, niſi priùs reſtituatur ſibi pretium, ad *textum in l. mulier ff. de capt. & poſtlimin. reuerſ.* ad cuius ornatum vide *Rot Aucnion. apud Laurent. in deciſ.* 30. *& deciſ.* 127.

5 Item emptor rei furtiuæ ignoranter licèt actione furti teneri non videtur, tenetur tamē rem ipſam tantummodò Domino reſtituere abſque eo, quòd poſſit pretium repetere, verumtamē ſi rem ipſam nomine Domini emerit, eo comparente, & petente reſtitutionem rei, emptor ipſe pretium recuperabit, ſi vtile negotium geſſerit pro Domino, & id declaratur, quando emptor pro modico pretio emiſſet, quia tunc vtile Domini negotium geſſiſſe videtur, ſecùs ſi magno pretio, vel quanti res valeret emiſſet, tunc enim non videtur vtile negotium Domini geſſiſſe, & conſequenter tenetur eam reſtituere, & non repetit pretiū, vt in facti contingentia fuiſſe deciſum in Magna Curia Vicariæ tradit *Afflict. in cap.* 1. *§. Raptoribus colum.* 2. *num.* 6. *de pac. iuram firm.* vide *Caball. in reſolut.* 292.

S V M M A R I V M.

1 *Ex obligationibus factis abſque interuentu pecuniæ non oritur naturalis obligatio.*
2 *Ex huiuſmodi obligationibus nulla actio datur.*
3 *Competit repetitio per condictionem indebiti ſi aliquid fuerit ſolutum ex huiuſmodi obligationibus.*

De Emptione,& venditione. Pragm. II. Collectanea III.

INtendendoſi,&c. Mandatur hic, vt emptiones factæ abſque interuentu pecuniæ, vulgò dictæ *partiti* ſint vſurarij, & non valeant.

Aduertas, quòd dum per hanc *pragmati-*
cam declarantur nullæ tales emptiones, ſequi-
1 tur, vt ex eis nec naturalis oriatur obligatio,
2 & ideò nedùm ex illis nulla actio datur, ſed
3 etiam ſi fuerit aliquid ſolutum competit re-
petitio per cōdictionem indebiti, iuxta tradi-
ta per *Viuium in deciſ.*369. & per *Magon. in*
*deciſ. Lucenſ.*13.

Et ita dicebatur ex facto in cauſa Raphae-
lis de Magiſtris in anno 1633.

ſ. SVMMARIVM.

1 *Dotis cauſa habetur pro pia.*
2 *De cauſa dotis incidenter intentata poteſt cogno-*
ſcerė Iudex Eccleſiaſticus.
3 *Fauore dotis verba enunciatiua probationem*
faciunt.
4 *Moratoria conceſſa per Principem debitori non*
comprehendit cauſam dotis.
5 *Exceptio hoſtica non obſtat agenti pro dote.*
6 *Fideiuſſio non promiſſa præſtatur fauore dotis.*
7 *Multa, & alia infinita priuilegia enumerantur*
fauore dotis à num 8. *vſque ad num.* 26.
27 *Quæ dicantur loca pia, remiſſiuè.*

De Emptione, & venditione, Pragm. IV,

Collectanea IV,

QVoniàm, &c. Diſponitur hic, quòd
liberantiæ non ven-
dantur, nec cedantur, niſi pro dote, Ec-
cleſijs, & locis pijs.
1 Nota ex hac *pragmatica*, dotis cauſam ha-
beri pro pia, vt etiam tradit *Boer. in deciſ* 44.
& eſt expreſsè videre penès *D. Ricc. in deciſ.*
Curia Archiep. Neap 217 *par.* 2. vbi ex hoc di-
2 cit deciſum, de cauſa dotis incidenter inten-
tata poſſe cognoſcere Iudicem Eccleſiaſticū,
3 & proptorea dos habet multa priuilegia, nam
eius fauore verba enunciatiua probationem
4 faciunt *Verall deciſ.* 288. *par.* 1. Item morato-
ria conceſſa per Principem debitori nō com-
prehendit cauſam dotis *Franc. deciſ.* 219. qui
5 in *deciſ.* 286. deciſum refert, exceptionem ho-
ſticam non obſtare agenti pro dote, & in *deciſ.*
6 218. tradit, fideiuſſionem non promiſſam præ-
ſtari debere fauore dotis, & in *deciſ.* 182 ſcri-
7 bit, mulierem intercedere poſſe pro dote, non
obſtante Velleiano, licèt ſecùs pro antepha-
to, & fauore dotis videmus, ipſam dotem de-
trahi de fideicommiſſo, etiam ſtante in con-
trarium expreſſa teſtatoris prohibitione *Sur-*
8 *dus deciſ.* 62. & proxeneta prohibitus teſtifica-
ri, fauore dotis admittitur ad teſtificandum
9 *Benintend. deciſ. Bonon.* 61. & fauore dotis
quis conſtituitur in mora abſque interpella-
10 tione *Viuius deciſ.* 425. eiuſdemque quoque
fructus pariter ſine interpellatione debentur
11 *Magon. in deciſ. Flor.* 83. & ipſius fauore præ-
ſtatur aſſenſus, non obſtante delicto viri non-
12 dum accuſato *Afflict. deciſ.* 385. & bona mari-
ti eius fauore ſunt tacitè hypothecata *Tho-*
13 *ming. deciſ.* 36 & eius fauore mulier præfertur
cũctis anterioribus creditoribus, non expreſ-
ſam habentibus hypothecam *Capella Tholoſ.*
deciſ. 217. *Camera Imperialis in ſuis deciſ. lite-*
14 *ra H. verſic. hypotheca*, imò præfertur etiam
expreſſam habentibus hypothecam, vt per
15 *Minſynger. in obſeruat.* 13. *cent.* 4. & filia pro
dote de paragio agere poteſt contra tertios
16 poſſeſſores *Grammat. deciſ.* 91. & ipſius dotis
fauore non debetur laudemium *Guid. Pap. de-*
ciſ. 48. *Valaſc. deciſ.* 113. *Papon. arreſt.* 24. *lib.*
13. *Maynard. deciſ* 29. *lib.* 3. *Theſaur. deciſ.* 139.
in fin. Faber in deciſ. 55. *C. de iure emphyteut.*
17 qui in *deciſ.* 13. *C. de iur. dot.* ſcribit, mulierem
habere priuilegium dotis ètiam pro expenſis,
quas fecit in lite iniuſta, ſi dolo careat, & hinc
18 dos nec propter mariti, nec ob patris malefi-
cium perditur *Minſynger. obſeruat.* 3. *cent.* 3.
19 vbi etiam, quòd dotis fauore poteſt Eccleſia
ſe interponere non tantùm in fauorem vidua-
rum, ſed etiam mariti petentis dotem promiſ-
ſam ex *cap. nuper*, *& cap. per veſtras de donat.*
20 *inter vir. & vxor.* & fundus dotalis non po-
teſt alienari, etiam ſi conſentiat mulier ex *l.*
Iulianus ff. de fundo dotal. niſi iuramentum in-
terueniat, quo caſu alienationem valere dicit
tex. in cap. cùm contingat de iure iur. & cap.
21 *quamuis de pactis in* 6. aſſerens, etiam dotis
22 cauſam dici ſummariam, in eaque Iudicem
poſſe dilationes ex officio abbreuiare ex *l.* 1.
ff. ſolut. matr. & clem. diſpendioſa de iudic. Item,
23 quòd ſub obtentu rerum annotarum dicit, nō
poſſe impediri dotis reſtitutionem *l.* 1. *ſ. ta-*
24 *ceat ff. de rei vxoria act.* & quòd filia etiam in
patria poteſtate conſtituta in dote aduentitia
abſq; patris conſenſu in iudicio ſtare poteſt,
licèt in profectitia ſit ſecus, allegat *auth. quòd*
locum C. de collat. ſcribendo pariter in dubio
non præſumi dotem in ſociorum bonis com-
municatam ex *l. actione ſ. fin. cum l. ſeq. ff. pro*
ſocio, & quòd quamuis in luitione pignoris
fructus computentur in ſortem, aliter dicit eſ-
25 ſe in pignore dato propter dotem, & quòd
fauore dotis mandatum morte mandantis nō
expirat, nec hæres poteſt reuocare, niſi defun-
ctus reuocauerit ex *tex. in l. ſi ego ff. de iur. dot.*
26 *l. ſi pater ff. de man. vind.* & ꝙ pro dote poſ-
ſunt bona minorum obligari, allegat *tex. in l.*
lex, quæ C. de adminiſtr. tut. & alia in fauorem
dotis adducit, quæ penès ipſum videre pote-
ris.
27 Verùm quia noſtra *pragmatica* loquitur
etiam de locis pijs, ſi vis ſcire, quæ dicantur
loca pia. adde quæ ſcripſi in *pragm.* 1. *de legatis*
pijs, & alibi.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Concubina receptatrix ſui Amaſij furis non punitur.*
2 *Condemnati pro crimine furti ſignantur in ſpatulis ferro equino igneo.*

De Emptione,& venditione. Pragm.XI.

Collectanea V.

LI anni paſſati,&c. In hac *pragmatica* dantur plura capita pro extirpatione furum ab hac Ciuitate Neapolis.

Sed quia in § *& perche*, prohibentur receptari tàm fures, quàm bona per ipſos furto ſubtracta,(vide *Peguer.in deciſ.*25. vbi aliqua habes ad materiam,& faciunt infra adducta in *prag.* 1. *ſub rubrica de receptatoribus maleſact.*

1 Verùm limita, Concubinam receptatricem ſui Amaſij furis non eſſe puniendam, vt per *Afflictum in deciſ.*128. vbi refert,quòd dum in anno 1590. eſſet captus Matthæus de Mola inſignis latro,& bona reperta penès eius Cõcubinam,quę manebat in Terra Rutiliani fuit carcerata,& ipſa in R.P.Audien. Baren. faſſa ẽet omnia bona furata ſibi tradita à Matthæo concubino, fuit deciſum,Matthæum eſſe ſuſpendendum, & in fruſtra diuidendum, & dictam Concubinam abſoluendam, prout abſoluta fuit,& ſic aliàs ipſum iudicaſſe recenſet.

2 Et quatènus in § *fin.*mandatur,condemnatos pro hoc crimine debere in vna ex ſpatulis ſignari igneo ferro equino adde *Reg.de Põt.in dec.*14.*Langlois deciſ.*22 *quæſt.*6.& ita vidi ſeruatum in Terra Piſticij in perſonam cuiuſdam vulgò *chiamato Tanubio*, qui fuit, verberibus cęſus,& deindè taliter ſignatus, quod vulgari ſermone dicitur,*bollato*,licèt hodie id minimè frequentetur tàm in M. C. V. quàm in Regijs Prouincialibus Audientijs.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quid ſit,& quomodò diuidatur, num.* 2.*an ſit perpetua,num.* 7. *quæ ſit realis,num.* 3. *quæ perſonalis, num.*4. *& quibus competant,quæ temporalis,num.*5.*quæ perpetua, num.*6. *quæ dilatoria , num* 8. *quæ peremptoria,num.*9 *& quouſq; opponi poſſit,num.* 10. *quæ anomala,num.*11.*& quæ media, vel mixta,num.*12.
13 *Exceptio quæ opponi poteſt contra accuſatorem poteſt opponi contra Iudicem inquirentem.*
14 *Exceptio niſi allegetur non prodeſt.*
15 *Exceptio generalis non releuat ſi contra eam opponatur.*
16 *Exceptio impediens litis ingreſſum priùs cognoſci debet,& ſuper illa pronunciari.*
17 *Exceptio, quæ à principio admitti non debebat, admiſſa , & probata de illa eſt habenda ratio etiam ſi aduerſus eam opponatur, & quando ſecus, num.*18.
19 *Exceptio ad vnum finem propoſita,& reiecta poteſt reiterari in cauſa principali.*
20 *Exceptio generalis, & obſcura an debeat per reum excipientem declarari.*
21 *Exceptio non adimpleti contractus ſi opponatur impedit proceſſum ad vlteriora, maximè in contractu vltrò, citròq; obligatorio, etiam ſi accidentalia contractus adimpleta non ſint. num.*22.*impedit inſtrumenti,& obligationis Cameralis rigorem,num.*23. *etiam ſi defectus adimplementi eſſet in vno nummo , num.*24. *& quando ſecus,num* 25.*&* 26.
27 *Exceptio rei non traditæ an, & quando impediat etiam in exequutiuis.*
28 *Exceptio altiorem indaginem requirens non impedit,ſed reſeruatur ad merita cauſæ.*
29 *Exceptiones plures licèt contrariæ, & diuerſis temporibus opponi poſſunt,& quando ſecus, num.* 30.
31 *Exceptio reſeruata in deciſione cauſæ principalis qualiter expediatur.*
Exceptio cedendarum qualiter à tertio opponi poſſit, ibid.
32 *Exceptio rei iudicatæ,quando obſtet.*
33 *Exceptio obſtans cedenti quando ceſſionario obſtet.*
34 *Exceptio non numeratæ pecuniæ quando non habeat locum.*

De Exceptionibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 EXceptio, (vt Iuniorum gratia hac in *rubrica* aliqua effundam,) eſt quædam excluſio *l.*2. *ff.de except.* vel contradictio eximens reum à damnatione, & modò damnationem minuens *l.exceptio ff.eod.tit.*videndus *Faber deciſ.*1.*tit.*10 *lib.*3.*vol.*1.

2 Diuiditur quidèm in realem, perſonalem, temporalem, perpetuam, dilatoriam, peremptoriam,anomalam,mediam,& mixtam.

3 Realis competit principalibus debitoribus, rei mandatoribus,rei iudicatæ,doli mali, iuris iurandi,metus cauſa,& pactionibus in rem, vt in *l.exceptiones* §.*rei ff.de except.*quæ actiuè,& paſſiuè tranſit ad ſucceſſores abſq; ceſſione, *l.ſed Iulianus* § *fin.ff.ad Maced.l.apud Celſum* §.*fin. ff.de dol.mal.*

4 Perſonalis cohęret perſonæ,nec illam egreditur,maximè quando perſona eſt certa, putà pater,& ſimiles,& ſic etiam hi,quibus conceſſum eſt, nè teneantur,niſi in quantum facere poſſunt,de quibus in *l.exceptiones ff.de except.*

5 Temporalis dicitur,quæ non ſemper durat, ſed euitari poteſt, qualis eſt pacti conuenti temporalis, vt exempli gratia , nè intra quinquennium agatur,vt in *l.exceptiones*,aut *tertia*

ff.de except. §. appellantur autem Inſtit. de ex-
cept.
6 Perpetua nominatur, quæ ſemper locum
habet,nec euitari poteſt d.l.exceptiones ff.de
except.l.purè ff.de dol.mal.except.taliſq; ſui na-
7 tura dicitur exceptio l.purè §.fin.ff.de dol.ex-
cept. Surd.decif.277.num.27.
8 Dilatoria nuncupatur,quæ differt actiones,
proceſſum,& iudicium, & ad tempus ſolùm
nocet, de qua latiùs vide infra in pragm.33. de
de offic.S.C.
9 Peremptoria vocatur, quæ perimit iudiciũ,
illudq; tollit,& euitari nequit,nam ſemper lo-
cum habet d.§.appellantur Inſtit.de except.l.2.
§.ſanè,& d.l.exceptiones, aut ff.eod.tit.loquun-
tur de ea Franc.Marc.decis.112.& 718.vol.1.
10 Balb. decis. 13. illaq; vſq; ad cauſæ concluſio-
nem opponitur l.peremptorias,quæ ſentent.re-
ſcind. non poſſ.Minſyng obſeru.24.cent.1. Gayl
obſeru.74.lib.1. Triuiſan.decis.2.lib.1.
11 Anomala dicitur, quæ non obſeruat eãdem
normam,& ęqualitatem,vndè inæqualis nun-
cupatur, quia partim ad peremptoriam, par-
tim ad dilatoriã referri poteſt Rota in Senen.
affictus 1587. coràm R.P.Bubalo.
12 Media,& mixta, quaſi ſimiles cum anoma-
lis vocat eadem Rota loco nupèr cit.
13 Cęterùm ad particularia deueniendo ob-
ſeruabis, quòd exceptio, quæ poteſt opponi
contra accuſatorem valet opponi aduerſus
Iudicem inquirentem Boer. decis.29.
14 Item,quòd niſi allegetur exceptio,illa vtiq;
non prodeſt Surd.decis.24.
15 Et generalis exceptio minimè releuat, ſi
contra eam opponatur Rot. diuerſ. decis. 627.
par.1.Balb.decis.63.
16 Inſuper exceptio impediens litis ingreſſum
cognoſci priùs debet,& ſuper illa pronuncia-
ri Gram.decis.65.num.84. Maynard. decis.66.
lib.3.
17 Adhùc exceptio, quæ à principio opponi
non debebat, ſi admiſſa, & probata fuerit, eſt
habenda ratio de illa, etiam ſi aduerſus eam
opponatur Cartar.decis.115. vbi declarat,niſi
18 Pars tacitè,vel expreſsè non contradixiſſet.
19 Exceptio ad vnum finem oppoſita, & re-
pulſa poteſt in negotio principali reiterari
Balb. decis.324.
20 Exceptio generalis, & obſcura debet per
excipientem reum declarari Præſ. de Franch.
decis.263. licèt ibi fateatur,Sacrum Conſilium
contrarium quandoq; iudicaſſe, ſed ego agno-
ſco veram ſuprapoſitam concluſionem.
21 Exceptio non adimpleti contractus oppo-
ſita impedit proceſſum ad vlteriora, maximè
quãdo ſumus in contractu vltrò, citròq; obli-
gatorio, in quo ſemper quis tenetur adimple-
re,& adempliuiſſe ex parte ſua l.Iulianus §.
offerri ff.de act.empt.Barz.decis.36.à num.24.
Magon.decis.Lucenſ.21.num.16.decis.25.num.
77. & decis.61. fuſiùs Milanenſ.decis.4.lib.2.

22 Quæ quidem opponi valet etiam ſi acci-
dentalia contractus adimpleta non ſint, nè-
dum ſubſtantialia Caeber. decis. 50. num. 15.
Magon.decis.Lucenſ.11.num.8. cuius Additio
23 probat decis.21. illam impedire inſtrumenti,
& obligationis Cameralis rigorem, vbi etiam
24 quòd defectus adimplementi in vno nummo
25 operatur,licèt illa non militet, vbi ex diuerſo
contractu opponeretur Rota diuerſ. decis. 97.
nu.7.par.2. CornazZan.decis.Lucenſ.70.nu. 6.
26 vel vbi antequàm opponatur exceptio fieret
implementum Milanenſ. d. decis.4.
27 Exceptio rei non traditæ impedit, & etiam
exequutiuis reſiſtit Bellon. decis. Genuæ 190.
num. 5.& ſeq. Cartar.decis.3 num.2.& decis.
82.eod.num. niſi ſciret emptor,rem venditam
eſſe locatam Surd.decis.265.num.36.
28 Exceptio altiorem indaginem requirens
non admittitur, ſed ad merita cauſæ reſerua-
tur, vndè exequutionem minimè impedit l.
fin.C.de ordin.cognit. Triuiſan.decis.2.num.1.
lib.1. Afflict.decis.52.num.2.Ludouic.decis.Lu-
cenſ.24. & ad materiam vide Capyc. decis. 10.
Afflict decis.14. Cauale.decis.28.par.2.Viuium
decis.107. Merlin. controuerſ.forenſ.96.
29 Sed an plures exceptiones, etiam contra-
riæ,& diuerſis temporibus opponi valeant,
affirmatiuè dicendum eſt ex l. nemo ff.de ex-
cept. Afflict.decis.134. Frãc.Marc.decis.495.&
718. vol.1.
30 Licèt claudicet regula, vbi reus priùs con-
feſſus eſſet actoris intentionem cum ex illa
eidem actori ius eſſet quæſitum Boer.decis 43.
vbi idem probat, quotiès exceptiones eſſent
in facto contrariæ, & ſibi inuicem contradi-
centes,& ſimul incompatibiles eſſent, idemq;
annuit, ſi reus ex facto proprio eſſet conuen-
tus,nec ex alieno,vt latiùs apud eum de his
omnibus videri poterit.
31 Exceptio peremptoria reſeruata in deciſio-
ne cauſæ principalis debet expediri vnico cõ-
textu cum cauſa principali,nec per decretum
ſeparatum à ſententia cauſæ principalis, ita
iudicatum fatetur Reg.Rouit.decis.21. qui de-
cis.47. enucleat,quando exceptio cedẽdarum
poſſit opponi per vnum ex tertijs poſſeſſori-
bus,vt latiùs apud eum.
32 Exceptionem rei iudicatæ competere, ſi
rurſus de eadem re agatur firmat Dechera de-
cis. 4. lib.1. vbi quòd illa obſtat, quotiès inter
eaſdem perſonas eadem quæſtio reuocatur,
vel alio genere iudicij, probans decis.1. num.
15.lib.2.exceptionem obſtantem cedenti ob-
33 ſtare ceſſionario, ſi agat nomine proprio, &
exceptio ſit in rem, vel rei cohæreat, veputà
rei iudicatæ, pacti, tranſactionis,iuriſiurandi,
& ſimiles l.exceptiones,quæ perſonæ ff. de excep.
quæ verò exceptiones in perſonam compe-
tunt, qualis eſt exceptio doli, (ex parte nimi-
rum eius, cui obijcitur, licèt in rem ſit quoq;
ex parte obijcientis,)ita demum repellet ceſ-
ſio-

ſionarium, ſi cauſam habeat lucratiuam, non
autem oneroſam *l. apud Celſum §. ſi quis autem, l. purè §. penult. ff. de except.* niſi oneroſa illa in fraudem debitoris ceſſionario dolum participante captata ſit *d. l. apud Celſum §. auctoris, l. ſi quis in rem ff. de Procurator.*

34 Exceptionem nõ numeratæ pecuniæ inter
Mercatores opponi non poſſe, nec referre, ſit nè debitor Mercator, nec nè, vtroque .n. caſu exceptionem non obtinere, & exceptionem hanc ceſſare aduerſus inſtrumentum publicũ, & illi poſſe renunciari moderniſſimè probat idem *Decbera decif. 6. lib. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones probari debent ab illo, qui eas opponit, etiam ſi negatiua ſit impoſſibilis, nu. 2.*
3 *Exceptio non allegata non prodeſt.*
4 *Exceptio ſolutionis poteſt quandocunque opponi.*
5 *Exceptionem ſolutionis opponens non fatetur debitum.*
6 *Exceptio tranſactionis etiam poſt litem conteſtatam opponitur.*
7 *Exceptio tranſactionis impedit exequutionem, ſi victor ſciuit latam ſententiam pro ſe, aliàs exequutio non retardatur.*
8 *Exceptio iuris iurandi impedit litis ingreſſum, ita quòd nec ad merita reſeruatur, num. 9.*
9 *Exceptio iuris iurandi oppoſita ad impediendum litis ingreſſum per emptorem rerum feudalium contra alienantem petentem reuocari alienationem non militat.*
10 *Exceptio periurij impedit proceſſum ad vlteriora.*
11 *Exceptio periurij non impedit ſucceſſorem.*
12 *Exceptio iuris iurandi tranſit ad hæredes actiuè tantùm.*

De Exceptionibus. Pragm. I.

Collectanea II.

QVicunque exceptionem ſolutionis, &c.

Mandatur hic, quòd exceptiones ſolutionis, tranſactionis, iuriſiurandi, & pacti de non petendo opponentes, & non probantes puniantur.

Depromitur ex hac *pragmatica*, quòd pro-
1 bari debent exceptiones ab eo, qui illas pro-
ponit, cùm reus in exceptionibus ſit actor *l. in*
exceptionibus ff. de probat. leg. 1. & 2. ff. de ex-
cept. Cornazzan. in decif. Lucenſ. 79. Bellon. in
decif. Genuæ 102. *Cartar. in decif.* 20. ita quòd
2 debet probari exceptio ab excipiente, etiam
ſi ſit negatiua impoſſibilis *Surd. in decif.* 104.
3 qui in *decif.* 24. tradit, quòd ſi non allegetur
exceptio, non prodeſt, ea ratione, quòd Iudex
non debet impartiri officium ſuum non petẽti *l. 3. §. hoc autem iudicium ff. de damn. infect.*

Verùm dum fit mentio hic de exceptione
4 ſolutionis, pro ornatu aduerte, quòd ſolutio-
nis exceptio quandocunque opponi poteſt,
ita quòd temerarij ſunt Iudices, qui aduerſus
imminentem exequutionem exceptionem ſo-
lutionis non admittunt *Magon. in decif. Flo-*
rent. 44. *Milanenſ. in decif. Sicil.* 14. *lib.* 2. vbi di-
cit, quòd ſolutionis exceptio non dicitur ex-
ceptio, ſed factum perimens obligationem,
quàmuis *Afflict. in decif.* 52. dixerit, in Sacro
Conſilio fuiſſe reſeruatam ad merita cauſæ.

5 Sed an opponens exceptionem ſolutionis
videatur fateri debitum petitum, vide *Magon. in decif. Florent.* 44. & 81. vbi negatiuè, confiteri enim non cenſetur aduerſarij agentis intentionem, qui ad excludendum ius actoris exceptionem opponit, *l. non vtiquè ff. de except. cap. exceptionem de regul. iur. in 6. cap. cùm venerabilis extra eod tit. Milan. in dec. Sicil. 3 lib. 2. Cacher. dec. 178. Bellon. in dec. Gen. 38. & 91.*

Et dum hìc fit mentio etiam de exceptio-
ne tranſactionis, nota quòd exceptio tranſa-
6 ctionis, etiam poſt litem conteſtatam aliquan-
do opponitur, vt eſt videre apud *Puteum in*
7 *decif. Rot. Rom. 367. par. 3.* & exceptio tranſa-
ctionis impedit exequutionem, ſi victor ſciuit
latam ſententiam pro ſe, aliàs exequutio non
retardatur *Minſynger. in obſeru. 91. cent. 3.* vbi
ſic iudicatum fatetur.

Similiter dùm fit mentio de exceptione iu-
8 ris iurandi, aduerte quòd iſta exceptio iuris
iurandi impedit litis ingreſſum, & proceſſum
ad vlteriora *Afflict. decif. 285.* ita quòd dicta
9 iuris iurandi exceptio impedit taliter proceſ-
ſum ad vlteriora, quòd nec ad merita reſer-
uatur idem *Afflict. in decif. 63.* quem ſequitur
Triuiſan. in decif. 2. lib. 1. licèt exceptio iuris
iurandi oppoſita ad impediendum litis ingreſ-
ſum per emptorem rerum feudalium contra
alienantem reuocari alienationem petentem
non militat *Franc. in decif. 391.*

10 Et nota, quòd exceptio periurij oppoſita
impedit proceſſum ad vlteriora, & oppoſita
operatur, quòd periurus non audiatur, quia
eſt litis finitæ, & ad vlteriora procedi nequi-
nam eſt proceſſus annullatiua, repelliturque
ab agendo *Franc. Marc. in decif. 708. vol. 1. Cacher. dec. 142. Gram. dec. 66. Minad. in dec. 2.*
11 quamuis hæc periurij exceptio non impe-
diat, nec liget ſucceſſorem *Caſſador. in decif. 2. de iur. iur. Cantuc. in decif. nouiſſ. Rom. 97 p. 2.*
12 Sed an exceptio iuris iurandi tranſeat ad
hæredes actiuè tantùm, quòd ipſi valeant hãc exceptionem opponere, vide *Vrſill. in decif.* 285. qui concludit affirmatiuè, & ſic deciſum ait in S.C. & exceptio rei iudicatæ an obſtet agenti, quando in ſententia dictum eſt, citrà præiudicium iurium opponentis, negatiuè deciſum refert *Franch. in decif.* 289.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Excubiæ, & vigiliæ quomodò differant.*
2 *Baro cogit vaſallos ad excubias, & vigilias in Terris maritimis.*

De Excubijs nocturnis. Rubrica.

Collectanea I.

1 OBſeruabis pro dilucidatione huius *rubricæ*, excubias adaptari in diurnas, & nocturnas, vigilias autem eſſe nocturnas, deciſum per Sacrum Regium Conſilium in facti contingentia probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam. 328. num. 8.* vbi *num. 5.* quòd differentia eſt inter excubias, & vigilias.

2 Et nota, licere Baronibus cogere vaſallos ad ſaciendas huiuſmodi excubias, & vigilias in Terris maritimis, vt iudicatũ in Sacro Cõſilio demonſtrat *Anna ſing. 63.* & aliàs iudicauit Collaterale Conſilium inter Illuſtr. Marchionem Fuſcaldi, & Vniuerſitatem Paulæ, teſte *Taſſon in comment. ad prag. de antephat. verſic. 3. obſeru. 4. num. 67.*

SVMMARIVM.

1 *Habentes licentiam aſportandi arma defenſiua, vel offenſiua, vſq; ad tinnitus Campanæ Diui Laurentij aſportare poſſunt, & quomodò talis prohibitio valeat num. 2. & quomodo quis excuſetur à tali pœna, vide num. 3. & 4.*

De Excubijs nocturnis. Pragm. I.

Collectanea II.

COnuenendo prouedere, &c.

1 Habentes licentiam aſportandi arma defenſiua, vel offenſiua, illa deferre valere vſque ad tinnitus Campanæ Diui Laurẽtij mandat, & ita confirmatur in *pragm. 2. hac eadem rubrica.*

2 Valere talem prohibitionem, dummodò pro ſigno pulſetur Campana probat *Præſes de Franch. deciſ. 521.* & ita ſatetur iudicaſſe Sacrum Conſilium.

Pro declaratione antem *pragmaticæ* recurras omninò ad ea, quæ ſatis appoſitè reportauimus in *tract. de grauamin. vaſallorum tom. 1.*
3 *grauam. 236.* vbi inter cętera practicatũ retulimus, excuſari à pœna eũ, qui poſt deſtinatæ Campanæ ſonitum capitur in loco, in quo ve-
4 riſimiliter exaudiri non potuit, vel ſi captus eſſet ſurdus, qui quando dicatur à natura, vel ex accidenti aperit *Gizzarell. deciſ. 44.*

SVMMARIVM.

1 *Expenſarum appellatione in diuiſione non veniunt voluptuaria, & illa quomodò petãtur, num. 2.*
3 *Expenſarum appellatione non veniunt damna, vt abſolutus ab expenſis ſit abſolutus à damnis.*
4 *Damnorum appellatione in ſententia quæ veniant.*
5 *Expenſæ aliæ neceſſariæ, aliæ vtiles, aliæ voluntariæ, ſeù voluptuariæ.*

De Expenſis. Rubrica.

Collectanea I.

1 EXpenſarum ſub nomine in diuiſione minimè veniunt voluptuariæ, ſeù voluntariæ *l. ſi ſeruos ff. de pignorat. act. Rota in Mediolanen expenſarum coràm R. P. Dunozetto,* vbi
2 quòd ideò non petuntur per modum æſtimationis, ſed per abraſionem, quia ſi Dominus nolit eas ſoluere, permittitur illi, qui ipſas fecit tollere, vel abradere *Ludouic. deciſ. Peruſ. 24. num. 21.*

3 Nec ſub tali nomine veniant damna regulariter, tali modo vt abſolutus ab expenſis, non ſit à damnis abſolutus *Surd. deciſ. 261.* & vide *Theſaur. deciſ. 67.*

4 Quorum damnorum appellatione in ſententia non venire, niſi damna intrinſeca, veluti illa, quæ circa litem ſunt neceſſaria, vt expenſæ Procuratorum, Aduocatorum, Notariorum, Sollicitatorum, Scribarum, & ſimilium *Gayl obſeru. 151. lib. 2. Theſaur. d. deciſ. 67.*

5 Et pro ornatu huius *rubricæ* obſeruabis, expenſas alias eſſe neceſſarias, alias vtiles, & alias voluntarias, ſeù uoluptuarias, de quibus omnibus cum rebus iudicatis nidere poteris *Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. cap. 109. 110. & 111.* ubi ad nauſeam cuncta reperies.

SVMMARIVM.

1 *Sententia continere debet expreſſam condemnationem expenſarum, nullo iure circa id reſeruato, niſi illarum taxationem, num. 2.*
3 *Expenſarum condemnatio ſi omittatur cenſetur quis abſolutus, quòd ſi facta non fuit, nec ab eius omiſſione appellatum eſt, non poterit condemnatio fieri in ſecunda inſtantia, num. 17.*
4 *Victus victori condemnandus eſt in expenſis etiã ex officio, num. 5. etiam in cauſis criminalibus, num. 6. niſi iuſta cauſa litigandi adſit, & illa promiſſa non ſint, num. 8. quæ autem ſit iuſta cauſa litigandi, à num. 9. vſq; ad 16.*
7 *Cedens liti, & ab accuſatione deſiſtens an, & quando debeat condemnari in expenſis vti calumnioſus.*
15 *Sententiæ quando ſunt diuerſæ an debeantur ex-*

Digitized by Google

expenſæ de omnibus inſtantijs.
18 *Victor, & victus ſi in aliquo promiſcuè ſuccũbant ſit inter illos expenſarum compenſatio, idem ſi ſententia reformetur, num. 19.*
20 *Expenſas quilibet pro rata ſoluunt plures litis conſortes cõdemnati, niſi cauſa ſit indiuidua, num. 21.*
22 *Expenſas Aduocato victori in cauſa propria victus non ſoluit.*
23 *Expenſarum taxatio quo ordine fiat, & an fiat à Iudice à quo pendente appellatione, nu. 24. quid veniat in taxatione expenſarum, num. 25.*
26 *Iudex, qui ſe declarat incompetentem poteſt cõdemnare in expenſis.*

De Expenſis, Pragm. I.

Collectanea II.

1 TEmeritatem, &c. Statuit, ſententiam debere continere expreſſam condemnationem expẽſarum, nullo iure circa id reſeruato.
Iunge *tex. in l. terminato C. de fruct. & lit. expenſ. & Balb. deciſ.* 335. vbi quòd Iudex in ſententia non poteſt ſibi reſeruare condem-
2 nationem, vel abſolutionem expenſarum, licèt benè illarum taxationem, de qua taxatione inferiùs dicemus.
3 Vndè ſi omiſſa fuerit expenſarum condemnatio, cenſetur abſolutus ab illa *Afflict. deciſ.* 42. *Cartar. deciſ.* 1.
4 Quòd autem victus victori ſit condemnandus ad expenſas pro regula traditur in *cap. finem litibus de dol. & contumac. cap calumniam de pœnis, l. properandum §. ſin autem C. de iudic. Coler. deciſ.* 214. *Guid. Pap. deciſ* 137. *&* 221. *Cauale. deciſ.* 16. *nu.* 14. *par.* 1. *Viuius deciſ.* 47. *Franc. Marc. deciſ.* 191. *vol.* 2. *Gayl obſeru.* 151. *lib.* 1. *Triuiſan deciſ.* 62. *par.* 1. *Gram. deciſ.* 87.
5 *Minſynger. obſeru.* 67. *cent.* 4. etiam ex officio *Creſcent. deciſ.* 1. *vt lit. pendent.*
6 Idq; eſſe verum etiam in cauſis criminalibus annuunt *Franc. Mart. deciſ.* 774. *vol.* 1. *&* 191. *vol.* 2. *Boer. deciſ.* 324. *Guid. Pap. deciſ.* 269. *Gram. deciſ.* 39. *Faber deciſ.* 8. *&* 50. *lib.* 7. *tit.* 17. *Viu. deciſ.* 479.
7 Et eum, qui liti cedit, & ab accuſatione deſiſtit debere tanquam calumnioſum ad expenſas coudemnari probat *Guglielm. deciſ. Spirẽſ.* 145. *lib.* 1. ſi tamen per Partem ceſſio litis acceptata fuerit *Bellamer. deciſ.* 14. quod non habebit locum, quotiès noua ſuperueniſſet cauſa, ob quam liti renunciare quis eſſet adſtrictus, quia tunc videtur ceſſare calumnia, & proindè condemnatio non habebit locum *Capella Tholoſ. & ibi Addit. deciſ.* 6. *Guid. Pap. deciſ.* 137. *Creſcent. deciſ.* 5. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.*
8 Cęterùm iuſta litigandi cauſa ſi adfuerit, illa faciet ceſſare condemnationem expẽſarum *l. qui ſolidum §. etiam in fin. ff. de leg.* 2. *Guid. Pap. d. deciſ.* 137. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 52. *Cornazzan. deciſ.* 107. *num.* 14. *Arumeus*, qui multa cumulat *deciſ.* 9. *à num.* 15. *cum ſeq. lib.* 1. niſi tamẽ fuerint promiſſæ *Balb. deciſ.* 312. *Cauale. deciſ.* 15. *num.* 29. *par.* 1. *Anna ſing.* 183. *Faber deciſ.* 3 *tit.* 18 *lib.* 7.
9 Quæ quidem iuſtæ cauſæ litigandi perplures recitantur à *DD.* ſed ego hic reponam tactas à Deciſionarijs.
10 Prima litigandi iuſta cauſa dicitur, quando pro litigante adeſt aliqua opinio Doctoris grauis *Guid. Pap. deciſ.* 277. *Gam. deciſ.* 38. *num* 3.
11 Secunda eſt, quotiès cauſa eſt dubia *Barz. deciſ. Bonon.* 134. *num* 9.
12 Tertia eſt, vbi reus debitor conuentus fuerit vltra ſummam debitam, quia ipſe ſi fuerit condemnatus ad ſoluendam partem, non poterit condemnari ad expenſas *Boer. deciſ.* 74.
13 Quarta eſt, quando Pars in defectum ſemiplenæ probationis habuit iuramentum ſuppletorium, & ideò vicit cauſam, quia tunc condemnatus erit excluſus ab expenſis *Balb. deciſ.* 171. & vide *Theſaur. deciſ.* 236.
14 Quinta eſt, vbi quis habuiſſet pro ſe primã ſententiam, quia ſi in cauſa appellationis ſuccubuerit euitabit condemnationem expenſarum *Barz deciſ.* 113. *num.* 11. *& deciſ.* 114. *in fin. Viu. deciſ.* 47. vide *Franc. Marc. deciſ.* 244. *Gayl obſeru.* 151. *lib.* 1. licèt ſi ex primis actis ſuccumberet non excuſari ex prima ſententia voluerint *Guid. Pap. deciſ* 137. *&* 436. *Capella Tholoſ. deciſ.* 222. *Balb. deciſ.* 8 confert *Veral. deciſ.* 179. *par.* 1. *& deciſ.* 120. *par.* 3. & vide *Cauale. deciſ.* 15. *num.* 7. *par.* 1. *& Gratian. deciſ. March.* 138. *in fine.*
15 Sed quando ſententiæ ſunt diuerſæ num debeanur expenſæ de omnibus inſtantijs *Verall. deciſ.* 179. *par.* 1. *Amat. deciſ.* 73.
16 Sexta eſt, reſpectu rei conuenti hæredis, qui ex cauſa iuſtæ ignorantię excuſatur ab expenſis ad publicationem vſque teſtium, & proceſſus, vel inſtrumenti productionem, & tu vide latiùs *Viu. deciſ.* 360
17 Quando autem in prima inſtantia expenſarum condemnatio facta non fuit, nec ab illius omiſſione appellatum eſt, Iudex ſecundæ inſtantiæ nequibit condemnare ad expenſas in primo iudicio factas, quia caput illud ſententiæ fecit tranſitum in rem iudicatam *Put. deciſ.* 246. *lib.* 2. *Gratian. deciſ.* 50. *ſub num.* 1. *Cauale. d. deciſ.* 15. *ſub num.* 17. & vide *Minſynger. obſeruat.* 89. *cent.* 2. *& Guid. Pap. deciſ.* 138.
18 Quòd ſi victor, & victus in aliquo promiſcuè ſuccumbant ſit inter illos expenſarum compenſatio, cùm vterq; dicatur victor, & victus *Vigel. deciſ.* 36. *cent.* 2. *Gayl obſeruat.* 110.
19 *lib.* 1. vbi idem firmant, quando ſententia refor-

Digitized by Google

formatur,quod ipſe practicaui ad fauorem
Marci de Auitabulo in anno 1633.
20 Et ſi plures fuerint litis conſortes condem-
nati ad expenſas, quilibet tenebitur pro rata
*Affl. decif.*215. *Gram. decif.*68.*ſub num* 9.
*Boer.decif.*59.*num.*8.*&* *decif.*310.*nu* 4. *Balb.*
decif 327 *Verall decif.*343 *par* 1 *Cartar.decif.*
28.*Bellon.decif.*28.*num.*11 *Intrigliol decif.*13.
*num.*28. *Praſ.de Franch.decif.*680. taliter vt
21 inſolidum non teneantur, niſi in cauſis indi-
uiduis *Giurb.decif.*46.*Afflict decif.*218.*Peguer.*
*decif.*181.
22 Expenſas tamen Aduocato victori à victo
non dari in cauſa propria tradunt *Rot. de-*
*cif.*533.*in antiq.* *Beſignet. decif.*5. *de Procur.*
Boer.decif 210.*num.*3. *Monter.decif.*14.vide
*Ludouic.decif.Peruſ.*111. *Gayl obſeru.*2.*cent.*1.
23 Fit autem taxatio expenſarum hoc ſeruato
iuris ordine, ſiquidem primò expenſæ in iudi-
cio factæ à Iudice taxantur, ſecundò prǽſtatur
iuramentum victori. qui expenſas erogauit,
tertiò interponitur decretum à Iudice earun-
dem expenſarum declaratorium, vt elicitur
ex *auth. poſt iuſiurandum C.de iudic.*& tradũt
*Cauale.d.decif.*15.*num.*26.*par.*1.*Coler.d.decif.*
214.& vide *Afflict.decif.*70.
24 Quam taxationẽ fieri poſſe à Iudice à quo
pendente appellatione iudicatum habes apud
*Capellam Tholoſ.decif.*465. *Ann.ſing.*31.*Ma-*
*gon.decif. Lucenſ.*18. *&* *decif.Florent.*78. licèt
contradicat *Bellamer.decif.*382.ſed anteſigna-
na opinio practicatur.
25 Quid tamen veniat in taxatione expenſa-
rum declarat *Gayl obſeru.*151 *lib.*1. qui in *de-*
*cif.*34. *eod lib.* enucleat,Iudicem declarantem
26 ſe incompetentem poſſe condemnare in ex-
penſis,& illas taxare.

S V M M A R I V M.

1 *Condemnatus ad expenſas appellationem proſe-*
qui non poſſit, niſi illis ſolutis victori,qui ca-
ueat de reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ. Li-
mita in reuiſione ſententiæ Sacri Conſilij, &
perſonarum miſerabiliũ, & Eccleſiæ,vidua-
rum, & pupillorum,num 4 *& quid ſi cum*
*bis eſſent alij non priuilegiati, num.*5.
3 *Reclamatio non ſuſpendit iudicatum.*

De Expenſis. Pragm. II.

Collectanea III.

QVi in cauſa principali,&c.

1 Cautum eſt hic, condemnatum ad expẽſas
appellationem non poſſe proſequi, niſi illis
ſolutis victori, qui dare debet cautionem de
reſtituendo in caſu ſuccumbentiæ.
2 Declara, non procedere in Sacro Regio
Conſilio in reuiſione ſententiæ ab eodem Cõ-
3 ſilio prolatæ, quia reclamatio non ſuſpendit
iudicatum, ita in puncto huius *pragmatica*
*Afflict decif.*231.*Benintend decif.*78.*Capyc. de-*
*cif.*28.*Laurent.decif.Auenion.*120. *ſub num.*7.
Maſtrill decif 120. *ſub num.*7 *Guid.Pap.decif.*
420 *Magon decif.Florent.*120.*nu* 15. *Cauale.*
*decif.*14 *num* 42. *par.*1. *Franc. Marc.decif.*83.
*vol.*1. *&* *decif.*315. *vol.*2. *Gayl obſeruat.*154.
*num.*3. *lib* 1 *Theſaur.decif.*2. *num.*1. *& ſeq.*
Giurb. decif 7.*num.*4.
4 Et quatènus excipiantur cauſæ Eccleſiarũ,
viduarum, pupillorum, & aliarum miſerabi-
lium, iunge quæ diximus in ſpeciali *tract. de*
*priuileg miſerabil.priuil.*14 *in noua editione*,
vbi in facti contingentia ſic practicatum re-
peries.
5 Et obſerua,ampliatiuè talem diſpoſitionem
procedere etiam quando cauſa eſſet huiuſ-
modi perſonarum priuilegiatarum, & aliorũ
particularium nõ priuilegiatorum, vt deciſum
retulimus *forenſ. quaſt.*11. *par.*1. vbi copioſè
hanc tutati ſumus ſententiam.

S V M M A R I V M.

1 *Bona nè extrahantur à Regno prohibitio valet,*
*quia fauorabilis eſt, & quarè,num.*2.
3 *Bona extrahi non prohibita ſi reperiantur cum*
prohibitis confiſcantur, & quando confiſcan-
tur animalia accommodata ad aſportandum
*bona prohibita extrahi,num.*4.
5 *Vinum ſi prohibeatur extrahi,an cenſeatur pro-*
*hibitum extrahi muſtum, & an vua, num.*8.
*& an acetum, num.*9.
6 *Muſtum venit appellatione vini.*
7 *Gabella exoluenda ab ementibus, & vendenti-*
bus vinum ſoluitur ab ementibus, & vendẽ-
tibus muſtum.
10 *Aquaticum an veniat vini appellatione, ita vt*
ſit ſoluenda gabella pro aquatico,quæ impo-
nitur pro vino, & quæ pars gabellæ vini ſit
*ſoluenda pro aquatico,num.*11.

De Extractione, ſeù Exportatione anima-
lium,auri,argenti,& aliorum prohibita.
Rubrica.

Collectanea I.

1 NE extrahantur à Regno bona prohibi-
tionem fieri poſſe de iure probat *Guid.*
*Pap.decif.*373.*in princip.*illamq; eſſe fauorabi-
2 lem vti ad abundantiam, & communem vtili-
tatem Regni reſpicientem ſatis patet, nè defi-
ciant in ipſo Regno *Afflict.decif* 290.in quo
meritò pro tali prohibitione vltrà *pragmati-*
cas ſituatas hac in *rubrica* extant plura iura,
vt *cap.Carol.*1. incip *Super extractione, capit.*
incip.*Vt illorum fraudibus,capit.* incip.*Item*
quia Cuſtodes, capit. incip.*Item contra extra-*
hentes,

Digitized by Google

bentes, cap. incip. *Item, quòd Magiſtri paſſuum, capit.* incip. *Vniuerſis præſentis edicti.*

3 Sed an ſi cum bonis extrahi prohibitis re-
periantur alia non prohibita, poſſint illa con-
fiſcari, affirmant *Guid.Pap.deciſ.*572. *& Boer.*
*deciſ.*178. probantes etiam, perdi animalia ac-
4 commodata ad aſportanda bona prohibita
extrahi, quod intelligerem verum, vbi Domi-
nus animalis haberet ſcientiam talis extra-
ctionis, & fraudis, per ea, quæ adducit *The-
ſaur. forenſ. quæſt.*52.*num.*2.*par.*1.

5 Et an ſub prohibitione extractionis vini
comprehendatur extractio muſti, vtiq; ſic erit
dicendum, iuxtà tradita per *Mar. Anton. var.*
6 *reſol.lib.*2.*reſol.*33. vbi muſtum venit appella-
tione vini in ſtatuto cauente, ſoluendam eſſe
7 gabellam de ementibus, & reuendentibus vi-
8 num, dicens vlteriùs, quòd licèt vuæ vini ſub
nomine non ueniant *l.fin.§.cui dulcia ff.de
tritic.vino, oleoq; legat.* ſi tamen exportatio ui-
ni reperiatur prohibita, cenſeretur quoque
prohibita uuarum exportatiò, ſi tamen eſſet
in tanta quantitate, quæ appareret deſeruire
pro conficiendo uino.

9 Acetum autem ſub tali prohibitione non
ueniret, quia non eſt uinum, ſed alia ſpecies
*l.*1.*ff.d.tit.de tritic.l ſi quis vinum §.*1.*& §.ite*
ſi quis ff.eod. Gratian.deciſ. Marchiæ 184. ubi
10 tamen annuit, aquaticum uenire appellatio-
ne uini, quod ego impropriè, & largè verum
iudicarem, non autem ſtrictè, & propriè, &
11 proindè ſi eſſet de uino ſoluenda gabella, pro-
ut in hac Ciuitate, ad medietatem teneri cen-
ſerem.

SVMMARIVM.

1 *Animalia à Regno extrahi prohibētur ſub pœ-
na, ſed an prohibitio habeat locum, vbi ani-
malia empta ſint aliundè, quæ per tranſitum
eſſent introducta in Regno, num.*2.

3 *Animalia extrahi prohibentur ſiue in parua
ſint, ſiue in magna quantitate.*

4 *Prohibitio nõ comprehendit pauca, nec paruam
quantitatem.*

5 *Extrahentes animalia à Regno an includantur
in generali indultu.*

De Extractione, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 SI comanda, &c. Extractio anima-
lium à Regno hic
pœnaliter prohibetur.

2 Tu autem modificabis hanc prohibitionē,
ubi animalia empta eſſent aliundè, quæ per
tranſitum in Regno eſſent introducta, nam
tunc abſq; licentia, & ſine metu pœnæ extrahi
poſſent, ut annis longè elapſis audio iudica-
tum per Regiam Cameram Summariæ, ad cu-
ius deciſionis corroborationem induco in
argumentum *tex. in l. ſi quis poſt hanc § ſi quis
autem C.de ædific.priuat.*

3 Nec non ſigna, myſterioſè fuiſſe diſpoſitum
circa quantitatem paruam, ut nec illa poſſit
extrahi, quia aliàs ſub prohibitione minimè
4 comprehenderetur, nam quantitas non reſpi-
cit pauca, ut dixit *Rota in vna Anchonitana
mercium* 1574. *coràm Aldobrandino.*

5 Et hac occaſione obſeruabis, huiuſmodi
extrahentes animalia contra formam huius
pragmaticæ non eſſe excluſos à generali in-
dultu, ut de anno 1573. die 24. Ianuarij deter-
minauit Sacrum Regium Conſilium facta re-
latione in Collaterali.

SVMMARIVM.

1 *Chriſtianis eſt prohibitum arma deferre Infide-
libus, & de eorum pœnis, num.*2.3.*&* 4.

5 *Deferre Infidelibus arma, lignamina, metallum,
& ſimilia eſt de caſibus exceptuatis in Bulla
cœnæ.*

6 *Deferre Infidelibus arma eſt de omni iure pro-
hibitum.*

7 *Opitulans iniuſtè bellanti facit contra præceptū
de non occidendo.*

8 *Pœna impoſita aſportantibus arma Infidelibus
an comprehēdat aſportantes arma Fidelibus
habitantibus in Terris inimicorum.*

9 *Identitas rationis in pœnalibus debet eſſe ex-
preſſa.*

10 *Deferentes arma Infidelibus an ſint puniendi
ſi illa ab alijs Infidelibus emerunt.*

11 *Deferentes arma Infidelibus, ſed poſteà pœni-
tentia ducti ipſis non conſignant, ſed repor-
tant an ſint puniendi.*

12 *Affectus non punitur, niſi ſequuto effectu.*

13 *Excommunicatio lata contra eligentem indi-
gnum non comprehendit illum, qui ſuffragiū
tulit, ſed electione non ſequuta.*

14 *Verba ſemper cum effectu ſunt intelligenda.*

15 *Deferentes arma Infidelibus pro redemptione
captiuorum Chriſtianorum an ſint puniendi,
Dominus Auctor examinat quæſtionem, &
optimè, num.*16.*&* 17.

18 *Armorum appellatione quæ veniant latè di-
ſcutitur, num.*19.20.*&* 21.

De Extractione, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

HAuendo inteſo la prefata
Maeſtà, &c.

Prohibentur Mercatores, & alij arma Infi-
delibus deferre, & aurum, & argentum extra-
here, & ita habemus *tex.* de iure canonico in
1 *cap. Ita quorumdam, cap. ad liberandam, cap.
quod olim de Iudæis, & in extrauagant. multæ*

mentis

mentis eod.tit.in cap. ita quorundam excom-
municantur ipſo facto deſerentes arma, fer-
rum, & lignamina galearum, ſubminiſtrantes
neceſſaria ad impugnandum Chriſtianos, &
Regimen, & curam gubernationis in galeis,
& piraticis nauibus Saracenorum exercētes,
in *cap.ad deliberandam* excommunicātur om-
2 nes illi, qui in *d.cap.ita quorundam*, & inſuper
excommunicantur hi, qui vendunt eis galeas,
aut naues, & qui machinis, aut quibuslibet
alijs aliquod eiſdem impendunt auxilium, vel
conſilium in diſpendium Terræ Sanctæ, imò
negatur huiuſmodi delinquentibus abſolutio,
donec totum, quod ex commercio damnato
perceperint, & tantumdem de ſuo in ſubſidiū
Terræ Sanctæ tranſmiſerint, in *cap quod olim*
3 excommunicantur etiam ipſo iure omnes, qui
tempore belli cū Saracenis commercium ha-
bent, aut per ſe, aut per alios ſubſidia, vel con-
ſilia illis impendunt tempore belli inter ipſos,
& Infideles. *In extrauaganti* tandèm *multa-
mentis* renouat *Clemens V. extrauagant. Ni-
colai IV. quæ incipit Olim tam in generali*, &
ſtatuit, vt nullus arma, equos, ferrum, lignami-
na, victualia, & alia quæcunque mercimonia
in Alexandria, vel ad alia loca Saracenorum
Terræ Aegypti deſerre, mittere, vel portare,
4 ſeù de portibus eorum, vt eiſdem deferantur
extrahere, vel extrahi permittere, aut illis
alijs auxilium, vel fauorem præſtare quoquo
modo præſumant, & contrafacientes excom-
municationem Papæ reſeruatam incurrunt,
præter alias pęnas *ibidem* reſeruatas.

De iure ciuili hæc eadem, quæ fuerūt pro-
hibita per dicta *capitula* per ipſum reperiūtur
prohibita, vt in *l.1.& 2.C.quæ res aſportari nō
debent, l. cæteri ff.de public.& vectigal. l. fin. C.
de pœnis*, vbi ſub pęna vltimi ſupplicij, & con-
fiſcationis bonorum prohibentur vinum,
oleum, lignamina, & omnia, ad apparatum
bellicum pertinētia ad Barbaras nationes de-
ferri, ferrum eis acuendum, & naues fabrican-
di artem eoſdem docere omninò damnatur.

5 Vigore autem *Bullæ Cœnæ Domini canon.*
7. excommunicantur omnes illi, qui ad Sara-
cenos, & Turcas, & alios Chriſtiani nominis
Hoſtes, & Inimicos, vel Hæreticos deferunt,
ſeù tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum
ferri, ſtamnum, calibem, omniumq; alia metal-
lorum genera, atq; bellica inſtrumenta, ligna-
mina, canabem, funes, tum ex ipſo canabe,
quàm alia quacūq; materia, & ipſam materiā,
aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Ca-
tholicos impugnant.

6 Deniquè hæc omnia prohibita videntur nō
modò iure canonico, ciuili, & ab ipſa Bulla,
ſed etiam iure diuino, ſaltim naturali quòad
aliquod tempus, & locum, in quibus tenemur
pro Patria, & Religione etiam contra paren-
tes pugnare *l.minimè ff.de relig.& ſumpt. fu-
ner.* eò magis, quia contra præceptum de non
occidendo, & non furando facit qui iniuſtè
bellanti opitulatur, argumento *tex.in cap.noli,
cap.quid culpatur, cap.militare 23.q.1.cap. pœ-
nale 14.q.5.* quæ, conſtat, eſſe præcepta natu-
7 ralia, modò qui Infideles contra Chriſtianos
adiuuat iniuſtè bellantibus opitulatur, imò
crimen hoc loco vetitum eſt ſacrilegium cō-
tra Principatum Chriſtianum, & contra pri-
mum præceptum, quo præcipitur Religio er-
ga Deum *l.veluti ff de iuſtit.& iur.*

Meritò igitur noſtra *pragmatica* aſſentita
eſt iſtis ſacroſanctis Cōſtitutionibus, quæ qui-
dèm eò magis debent obſeruari tempore bel-
li, in quo omninò prohibitum eſt ad Infideles
deſerre quaſcunq; res etiam non prohibitas,
expreſsè *Boer deciſ.178.Cabed.deciſ.115.p.2.*

8 Sed quæro, an deferentes arma, & alia in
hac *pragmatica* prohibita ad Chriſtianos, in
Infidelium Terris commorantes, vel nego-
tiantes incidant in pęnam, videtur quòd non,
quia *pragmatica* prohibet, exportari arma ad
Infideles, ergo non debet extendi in deferen-
tes ea ad Chriſtianos Catholicos commoran-
tes in Infideliū Terris, vndè cùm in hoc euen-
tu verba *pragmaticæ* non cōueniant, nec eiuſ-
dē conuenit diſpoſitio *l.4.§ toties ff.de damno
infecto, l.regula §.pæn. ff.de iur.& facti igno-
rantia*, eò maximè quia ſumus in odioſis, in
quibus ſtricta eſt facienda interpretatio, ut in
cap. odia de regulis iur. in 6.

Cęterùm, contrarium in Collegio habito
fuit determinatum, quia quamuis delatio fiat
ad Chriſtianos Catholicos, tamen eiuſmodi
Chriſtiani ſunt in Infidelium Imperio ſubie-
cti, è quorum manibus Infideles ipſi ad corū
libitum auferre poſſunt ad Catholicos impu-
gnandum, & ideò meritò dici poſſunt ad Infi-
deles delata, ultra quòd ſatis dicitur quis de-
ferre ſupradicta ad Infideles, cùm defert ad
Chriſtianos negotiatores, mox illis uenditu-
ros, & tradituros, argumento *tex.in l.qui ſol-
uit ff.de ſolut.* & certè ſic deferentes uidentur
facere contra mentem huius *pragmaticæ*, er-
go in eiuſdem pęnis incidunt *l.non dubium C.
de legibus*, & facit, nam ratio cur ui dictæ *prag-
maticæ* arma, & alia prohibita ad Infideles
prædictos deſerri prohibentur hæc eſt, nè ſcili-
cèt Chriſtiani impugnentur, ut patet in illis
uerbis. *Ma ancora à detti Infedeli ſi dona mo-
do, & cauſa d'armarnoſi del modo, che armano
Chriſtiani, & così con dette arme poſſere venire
in oppoſito in deprimere, & debellare Chriſtiani*,
modò licèt delatio ſupradictorum armorum
fiat ad Chriſtianos Catholicos, tamen quia
dicti Chriſtiani commorantur in Terris Infi-
delium tendit in Catholicorum perniciem, &
impugnationem, ergo ui noſtræ *pragmaticæ*
huiuſmodi armorum delatio cenſetur prohi-
bita, nam ratio legis plus debet attendi, quàm
lex ipſa, ſeù legis uerba *l.1.C quæ ſit longa con-
ſuetudo*, hinc lex dicitur, quod quid ratione
con-

conſiſtit, vt in *cap. conſuetudo* 1. *diſtinct.* imò
in pęnalibus licèt identitas rationis, ſeù ra-
tio legis debeat eſſe expreſſa, ad hoc vt lex
ipſa amplietur, & reſtringatur ad eiuſmodi
rationis limites, tamen ſatis etiam eſt, ſi ſit
indubitatè præſumpta, vndè dato, quòd ra-
tio, cur delatio armorum ad Infideles ſit vi
Noſtra pragmatica prohibita, non appareat
in ea tàm euidenter expreſſa, tamen procul-
dubio illa, quã ſupra diximus, nè ſcilicèt Ca-
tholici impugnentur eſt indubitatè pręſum-
pta, ergo ratio prædicta comprehendit non
modò deferentes arma ad Infideles prædi-
ctos, ſed etiam ad deferentes ad Chriſtianos
commorantes, & negotiantes in eorum
Terris.

10 Item quæro, an Regnicolæ ementes ab
Infidelibus, & Hæreticis arma, & defe
rentes deindè eadem ad Infideles incidant
in pœnam *pragmatica*. Ego eſſem voti,
quòd aut arma empta à Chriſtianis in Ter-
ris Infidelium ab ipſis Infidelibus donan-
tur, venduntur, aut quouis alio titulo tranſ-
feruntur in Infideles, eadem in ſubſtantia,
quantitate, & qualitate permanentia, &
tunc non incurritur pœna, quia per de-
lationem harum rerum Infideles non effi-
ciuntur potentiores ad impugnandum
Chriſtianos, aut prædicta arma meliora
effecta transferuntur, vt ſi Regnicolæ ar-
ma adbellandum parum vtilia emant, &
deindè meliorata, & aptiora ſimiliter ad
Infideles deferant, & tunc in pœnam
pragmatica incidunt, quoniam per de-
lationem prædictorum Infideles poten-
tiores redduntur, & auxilium eiſdem
præſtatur à Chriſtianis contra Chriſtianos.

11 Inſuper quæro, an deferentes arma ad
Infideles, & deindè pęnitentia ducti eiſdem
non tradentes, ſed reportantes incidant in
pragmaticam. Dico negatiuè, quia quando
imponitur pęna pro aliquo actu, in pęnam
illam non incurritur, niſi actus ille perficia-
tur, maximè ex generali conſuetudine Ita-
12 liæ, qua non punitur affectus, niſi ſequuto
effectu, vt per *Maſtrill. in deciſ.* 293. *par.* 3.
hinc videmus, quòd excommunicatione la-
13 ta contra eligentem indignum, ſi quis ſuf-
fragium ferat, & electio non ſequatur, in ex-
communicationem non incidit, argumento
tex. in cap. perpetuò de elect. in 6. modò tranſ-
miſſio, ſeù delatio nunquàm intelligitur
perfecta, niſi res tranſmiſſa, ſeù delata per-
ueniat ad eum, ad quem deſtinatur tranſ-
mitti, & deferri, nam literæ nunquàm di-
cuntur mihi delatæ, niſi cum effectu tradan-
tur, verba enim ſunt intelligenda cum effe-
ctu *l.* 1. *§. hac verba ff. quòd quiſque iur. l. pen.*
§. docere ff. nè quis eum, l. quoties ff. qui ſatiſ-
14 *dar. cogantur, l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iu-*
dic. cap. relatum de Cleric. non reſident, cap.
qualiter de pactis, D. Ricc. deciſ. Curia Ar-
chiep. Neap. 41. *par.* 2. & voluntas intelligi-
tur cum effectu *l. ſi conſtiterit ff. fin. regund.*
& dùm arma ipſa tradita non ſunt Infideli-
bus ceſſat prohibitionis ratio, non enim op-
pugnare Catholicos non traditis armis ho-
ſtes valent, ergo in caſu, de quo agitur ceſſat
huius *pragmatica* diſpoſitio.

15 Item vtile eſt ſcire, ſi licitum ſit deferre
arma, quæ in hac *pragmatica* prohibentur
ad Infideles ad redimendos captiuos Ca-
tholicos.

Certè videtur pro negatiua reſponden-
dum, quia ſi hoc concederetur, daretur ma-
teria delinquendi, & occaſio fraudandi, eò
quòd ſic deferentes ſemper poſſent ſe ex-
cuſare, quòd redemptionis cauſa id agant,
contra *tex. in l. conuenire ff. de pact. dotal.* &
probatur, quia non ſunt facienda mala, vt
indè eueniant bona, vt in *cap. ſuper eo de*
vſur. ergo propter bonum redemptionis
captiuorum non ſunt deferenda hæc prohi-
bita ad prædictos Infideles, cùm ex tali de-
latione ſequatur impugnatio Chriſtiano-
rum, quod malum eſt, vltra quòd cùm iſta
prohibitio delationis harum rerum ad ho-
ſtes reſpiciat vtilitatem publicam, nè ſcilicèt
Catholici impugnentur, & redemptio iſta
reſpiciat priuatum fauorem, nempè capti-
uorum, debet præferri priuatæ, quia vtilitas
publica præfertur priuatæ *§. ſed & maior*
aſperitas Inſtit de ijs, qui ſunt ſui, vel alieni
iuris, l. munerum §. item ff de muner. & ho-
noribus, l. ſancimus C. de ſacroſanct. Eccleſ. l.
vnic. §. fin. C. de caduc. tollend. auth. res, qua
C. cõmun. de legat. cap mutationes 7. *q.* 1. *cap.*
bona de poſtulat. pralat. Surd. deciſ. 255. *Ca-*
bed. deciſ. Luſit. 74. *par.* 1. maximè quando
vtilitas publica venit primariò, & non ſe-
cundariò *Surd. deciſ* 62.

16 Tamen poſſet cõtrarium ſubſtineri vigo-
re *tex. in cap. ſignificauit de Iudæis*, vbi habe-
tur, quòd licitè deferri poteſt aliquid ad Sa-
racenos vndè aliquod commodum, & ſub-
ſidium ipſis veniat in articulo redemptio-
nis, ergo arma prohibita à *Noſtra. pragma-*
tica deferri poſſunt, quia indè commodum
habere valent, & in *d. cap ſignificauit*, per-
mittitur pro recuperandis captiuis in Ale-
xandriam iri, modò in mercibus, quas defe-
runt nihil habeant vndè poſſint Saracenis
commodum, ac ſubſidium aliquod perueni-
re, excepto redemptionis articulo, ergo pro
redemptione captiuorum arma hìc prohi-
bita deferri poſſunt ad Infideles, nam exce-
ptio debet eſſe de regula *l. nam quod liqui-*
dè §. fin. ff. de pen leg. l. ſicut §. deniquè ff de
fundo inſtruct. Rota in deciſ 144 *tom.* 1. *par.*
1. *in recent. Seraphin. deciſ.* 980.

17 Quid dicendum? *Rota in vna Viter-*
bien. coràm R.P.Remboldo approbauit, hanc
ſecundam concluſionem eſſe veram, vbi ca-
ptiui aliter redimi non poſſent, ſed ſi ex alio
remedio, & via redimi poſſent captiui ab
Infidelibus, tunc attenderet primam opi-
nionem aſſerendo, quòd ceſſante huiuſmodi
neceſſitate, debeat ceſſare armorum dela-
tionis permiſſio, cùm ad remedium extra-
ordinarium, & ſubſidiarium confugien-
dum non ſit, vbi haberi poteſt ordina-
rium *l. in cauſa la ſeconda ff. de minor. l.*
quadam in principio, ibi, *quia id conſe-*
qui, &c. ff. de edendo, l. cùm ſine ff. de car-
bon.

18 Sed armorum appellatione quæ veniant,
licèt multa cumulauerimus ſupra in *rubri-*
ca de armis.

Tamen ſub præſenti *pragmatica* illa
dùmtaxat continentur, quæ ad vſum bel-
licum aſſumuntur, & hæc ſiuè talia dican-
tur per ſe, & offenſiua, vt ſunt lanceæ, tor-
menta ænea, ſcoppictæ, claues ferreæ, ar-
cus, enſes, pilæ ferreæ, pilæ lapideæ, ad bom-
bardas accommodatæ, pugiones, & alia ſi-
milia, de quibus in *l. 2. C. quæ res aſportar.*
non debeant.

19 Siuè arma bellica per ſe ſint defenſiua,
vt galeæ, ſcuta, loricæ, ocreæ, chirotecæ
ferreæ, ſiuè arma huiuſmodi ſint mixta,
nempè offenſiua, ac defenſiua, vt Turres
quædam ligneæ, hæc omnia ſub armorum
appellatione noſtræ *pragmaticæ*, vt ad alium
finem enunciauit *Rota in allegata Viter-*
20 *bien.* vbi pariter voluit, ſub armorum
nomine includi etiam hoc loco arma,
quæ ex ſui natura bellica non ſunt, ſed tan-
tùm ex intentione aſſumentis, ſeù arma
bellica per accidens, vt ſunt ligones, ra-
ſtra, ſecures, & alia inſtrumenta huiuſmo-
di, quæ per ſe non ad bellandum, ſed ad
terram excolendam ſunt inſtituta, dicun-
tur tamen arma bellica, quia homines his
quoquè inſtrumentis vtuntur ad bellum
perficiendum, ob id etiam lapides, & fu-
21 ſtes armorum appellatione continentur,
quia iis pro armis vti poſſumus, ad quod
facit *text. in l. armorum appellatio ff. de*
verbor. ſignification. vbi ſic legitur. *Armo-*
rum appellatio non vtiquè ſcuta, & gladios,
& galeas ſignificat, ſed & fuſtes, & lapi-
des, qui *text.* poteſt intelligi de lapidibus
communibus ad ædificia, & non de illis
ad machinas bellicas artificiosè fabricatis,
vt ſunt pilæ, ſeù globi lapidei, qui vi tor-
mentorum bellicorum cum impetu emit-
tuntur, & excluduntur, nam tempore dictæ
legis non erant adhùc inuenta ipſa arma
bellica.

22 Vel meliùs dicamus, præfatam *legem*
loqui de lapidibus artificiosè fabricatis, de-
ſeruientibus in bello fundibularijs, quos
funda circumducentes eiectos percutie-
bant hoſtes, nam tunc temporis ibant ad
Caſtra milites fundibularij, ſic appellati,
quia vtebantur fundis cum lapidibus ad-
uerſus hoſtes.

23 Et eodem modo fortè intelligenda eſt
quòad fuſtes, nempè vt loquatur de ha-
ſtis ligneis artificiosè factis, quibus ap-
poſita cuſpide præferrata Milites in bel-
lo vtuntur, quoniam iſtæ dicuntur propriè
arma, & ſub armorum nomine verè, ac pro-
priè comprehenduntur, non autem lapides
ad ædificia, vt ſupra deſeruientes, & fuſtes
ad comburendum.

24 Vndè lapides, & fuſtes primi generis
tantùm puto prohiberi in ſpecie vi *No-*
ſtra pragmatica, ita vt ex tali delatione
incurratur pœna in ea contenta, licèt de-
ſit praua intentio, non autem lapides, &
fuſtes ſecundi generis, quoniam hi impro-
priè armorum appellatione intelliguntur,
& ita in facti contingentia audio iudica-
tum.

SVMMARIVM.

1 *Aurum, & argentum factum, & infectum*
extrahi à Regno prohibetur ſub pœna,
niſi proprij vſus gratia, & commoditate
itineris aſportetur, num 2. etiam ſi dein-
dè mutato conſilio vendatur, num 4 &
quomodò probetur, quòd aſportauerit vſus
gratia, num. 5.

3 *Gabella ſolita ſolui non debetur pro bonis, quæ*
portantur vſus cauſa.

6 *Initium, & non quod ſequutum eſt attendi*
debet.

De Extractione, &c, Pragm. III.

Collectanea IV.

1 SI ordina, &c. Prohibet, extrahi à
Regno aurum, &
argentum factum, & infectum ſub pœna,
prout ſic in *pragm. 4. 16. & 22. hac eadem*
rubrica.

2 Tu autem obſeruabis, ceſſare prohibi-
tionem reſpectu illius, qui portat ſimilia
proprij vſus gratia pro commoditate itine-
ris *Franciſc. Marc. decif. 290. volum. 2.* ſic-
que ex facto iudicatum per Regiam Came-
ram Summariæ recenſet *Thor. in Com-*
pend. deciſion. Regni in verbo extractio auri
tom. 1.

3 Con-

3 Confert pro corroboratione *Guid. Pap.de-*
*ciſ.*4. quatènus ſundat,gabellam ſolitam ſolui,
non deberi pro bonis,quæ ſui vſus cauſa por-
tantur.
4 Quòd ſi ratione talis vſus huiuſmodi extra
hantur, licèt deindè mutato conſilio illa alie-
nentur,euitabitur etiam pęna impoſita con-
tra extrahentes *Addit.ad Guid. Pap.deciſ.*373.
Rota in Vrbinaten. ediƈti coram R.P.Comitu-
lo,vbi adducit *tex.in l.Cæſar ff.de public & ve-*
ƈtigal.l.Senatus ff.de contrahend empt. l.cætera
*§.fin.ff.de leg.*1.vbi tamen quòd debet proba-
5 ri iuramento ipſius extrahentis, quòd habue-
rit animum à principio illa aſportandi ſui vſus
6 cauſa ex *l. fin. C de iur.deliber.* quia debet at-
tendi initium, & non quod ſequutum eſt *l.ſi*
*filius ff.de verbor.ſignificat.l.*3. *§.ſcio ff.man-*
dati.

SVMMARIVM.

1 *Licentiam extrahēdi animalia,& pecunias quis,*
& quomodò expediat dare.
2 *Conceſſio traƈtarum non debet fieri, niſi priùs*
Regno ſit faƈta prouiſio.
3 *Traƈtas conceſſas denegare quando ſit lici-*
tum.
4 *Priuilegium ducendi aquas de aquaduƈtu intel-*
ligitur de ſuperflua.

De Extraƈtione, &c. Pragm. V.

Colleƈtanea V.

ET quoniam in Regno, &c.

1 Vigore huius *pragmatica* in licentia extra-
hendi pecuniam, & animalia præcedente in-
formatiõne apponetur manus S.E. & vnius
Regentis ſaltem.

Quid dicendum,ſi quis habeat licentiam
extraƈtionis an poſſit facere plures extraƈtio-
nes in vno anno,& an competat refeƈtio alio-
rum annorum,latiſſimè eſt videndus *Maſtril.*
*in deciſ.Sicil.*257 *par.*3.vbi etiam habes,quòd
2 Rex in conceſſione traƈtarum primò tenetur
prouidere Regno, & deindè concedere alicui
perſonæ, vndè deſcendere videtur, quòd ſi fa-
ƈta venditione traƈtarum, ſeù earum conceſ-
ſione recolleƈtio frumentorum ſterilis appa-
3 reret,nè Regnum exhauſtum remaneat, licitũ
eſſe traƈtas iam conceſſas denegare,ad *tex. in*
l.qui ſaxum ff de donat.l.quarumdam ff de ac-
*quir. poſſeſſ. Afflict.deciſ.*290 & ita fuit deci-
ſum in Regno Siciliæ contra Ducem Terræ
Nouæ, qui habebat priuilegium extrahendi
quolibet anno certam frumenti quantitatem,
qui nèdum eueniẽte ſterilitate impeditus fuit,
nè extrahat, verùm etiam in ſequenti anno
fuit denegata refeƈtio extrahendi ſummas nõ
extraƈtas in annis præteritis, & ita iudicatum
pariter fatetur *Camill.de Curt. in diuerſ. feud.*
*verſ.redeundo igitur num.*51. cùm huiuſmodi
conceſſiones, ſeù aſſignationes & ſi præſta-
tionem in annos ſingulos habeant, in annos
tamen ſingulos per ſe conſiderandæ ſunt,ac ſi
conceſſio,ſeù aſſignatio certæ ſummę in vnũ,
& deinceps in alium annum ſpecialiter faƈta
eſſet,ita vt pro illo anno,in quo fruƈtus non
naſcantur, vel minus naſcantur videatur re-
ſtriƈta conceſſio, & aſſignatio,argumento *l.ſi*
debitor §.veriſimile, ibi,*quæ colleƈta eſſent ff.de*
aƈt.empt. l.cùm certus ff.de vin.& oleo legat.&
conſequenter,quòd pro illo anno ſterili ceſſat
facultas extrahendi,atque extinguatur,non
autem ſuſpendatur, neque prorogetur illius
exequutio in annos ſequentes vberiores,ma-
ximè ſtãte clauſula apponi ſolita,*prouiſo priùs*
Regno, vel in caſu inopiæ, quæ non ſolùm ex-
cipit, ſed etiam facit conceſſionem conditio-
nalem, quaſi dixiſſet,in anno ſterili non deberi
extraƈtionem, ea quidem ratione, quòd Rex
concedens priùs cenſeatur voluiſſe prouide-
re Regno,quàm conceſſionario,ad *tex. in l.ſi*
4 *quis C.de aquaduƈtu lib.*11. vbi beneficium
ducendi aquam ex publico aquæduƈtu,ex ſu-
perflua aqua intelligendum eſſe ait, ea ratio-
ne,vt dixit idem *tex.*nè abundantia aquæ Ci-
ui deſit.

SVMMARIVM.

1 *Diſtriƈtus appellatione venit totum territo-*
rium.
2 *Diſtriƈtus Vrbis protenditur vſq; ad quadra-*
ginta milliaria.
3 *Stante ſtatuto, quòd nullus emat aliquid in Ci-*
uitate, ſi quis emat,quando perdat pretium
exburſatum.

De Extraƈtione, &c. Pragm. VII.

Colleƈtanea VI.

HAuendoci fatto intendere, &c.

Mandatur hic, vt Mercatores, & aliæ per-
ſonæ non poſſint linum natum in diſtriƈtu, &
Caſalibus Neapol. aliò extrahere, nec non li-
num natum in alijs locis Regni ab ipſo Re-
gno extrahere prohibentur ſub pęna pecu-
niaria vnciarum quinquaginta, & amiſſionis
lini.

1 Pro coronide hic nota, quòd appellatione
diſtriƈtus venit totum territorium *l. pupil-*
lus §.territorium,vbi omnes ff.de verb. & re-
rum ſignificat.clement.nè Romani §. ſanè de
eleƈt.

2 Et iuxta deciſionẽ *Putei* 24.*lib.*3. diſtrictus Vrbis proteuditur vſque ad quadraginta milliaria, ſicque fuit reſolutum in *cauſa Anaguina Caſtri Suruile* 23. *Martij* 1547. & vide ſi conferant adducta per *Reg. Rouit. deciſ.* 11.

Sed obiter aduertere hic me nõ piget, quòd
3 ſtante ſtatuto, vt nullus forenſis emat aliquas res in Ciuitate, ſi emat ipſas, non perdit pretiũ exburſatũ *l.*1. *C. non licere habitatori Meocraconia loca ſua ad extraneum transferre lib.* 11. in tantùm quòd poteſt retinere rem emptam donec reſtituatur ei pretium, per *tex. in l. ſi nõ ſortem* §. *ſi centum ff. de condit. indebiti*, niſi fortè aliud mandaret ſtatutum, quia tunc illud deberemus ſeruare.

S V M M A R I V M.

1 *Frumẽtum à Regno non extrahatur ſub pœna, & an poſſit extrahi panis, vel farina, num.* 4. *an ſpelta, num* 8. *ordeum, num.* 10. *vel legumina, num.* 11.

2 *Forenſes an comprehendãtur ſub banno non extrahendi frumentũ à Regno, ſi illud percipiãt à proprijs territorijs, quæ habent in Regno, & num.* 3.

5 *Materiæ appellatione venit materiatum.*

6 *Lignaminum extractione probibita cẽſetur prohibitum extrahi naues.*

7 *Speltæ veniunt appellatione victualium.*

9 *Bannum, & pœna contra non reuelantes frumentum non exequitur contra non reuelantes ſpeltam, ordeum, vel legumina.*

12 *Repertus in itinere portans frumentum probibitum extrahi an, & quando incidat in pœnam contra extrahentes impoſitam.*

13 *Extractio frumenti contra extrahentes probatur per teſtes ſingulares.*

14 *Extrahentes blada vetita vt puniantur non requiritur, quòd ſint capti cum bladis, ſed quòd extractio probetur per teſtes, niſi ſtatutum loquatur de inuento, num.* 15.

De Extractione, &c. Pragm. IX.

Collectanea VII.

1 BEnche per banni, &c. Mandat, nè extrahatur frumentum à Regno, & contra extrahentes, & extrahere facientes pęna imponitur, & vide *pragm.* 11. & 12. *hac eadem rubrica, & Ludouic. deciſ. Peruſ.* 80.

2 Hæc prohibitio non comprehendit forenſes, qui poſſunt extrahere frumenta, quæ ex proprijs territorijs poſſeſſis in Regno percipiunt, vt iudicatum receuſet *Theſaur. deciſ.* 152. licèt ipſe in contrariam incliuet opinionem, & vide *Guid. Pap. deciſ.* 373.

3 At *Franc. Marc. deciſ.* 238. *par.* 2. diſtinguit, quòd vel proclama, nè blada extrahantur dirigitur in rem, hoc modo, fit prohibitio, nè extrahantur blada, & tunc comprehenduntur etiam forenſes, ſi verò dirigatur prohibitio in perſonam, vtputà ſi dicatur, quòd nullus audeat extrahere frumenta, & tunc ſolùm habitatores comprehenduntur, & non forenſes.

4 Et ſub hac prohibitione includi farinam,
& panem fundant *Guid. Pap. deciſ.* 373. *Franc.*
5 *Marc. deciſ.* 240. *Maſtrill. deciſ.* 139. cùm appel-
latione materiæ veniat materiatum *Laurent.*
deciſ. Auenion. 62. vndè prohibita extractione
6 lignaminum, cenſetur prohibita extractio na-
uium *Boer. deciſ.* 177.

7 Spelta tamen licèt victualium appellatione
veniat, vt deciſiuè probat *Anna alleg.* 94. tamẽ
8 ſub hac prohibitione non venit, vt in ſimili iu-
dicauit Regia Camera ad fauorem nonnullo-
9 rum, qui non reuelauerant quantitatem ſpel-
tæ, ob quod prætẽdebatur, contra eos exequi
pęnam emanatam in Banno contra non reue-
lantes quantitatem frumẽti Regiæ Curiæ per
totum menſem Septembris, decreuit enim, nõ
eſſe moleſtandos, quia banna Regia loquebã-
tur de frumentis, non autem de ſpeltis, & ita
in terminis voluit *Rota in vna Vrbinaten. edi-*
10 *cti coràm R.P. Comitulo*, vbi etiam quòd nec
venit ordeum ex *l. modios C. de ſuſceptor. &*
11 *arcar. lib.* 10. nec legumina, vti ſub nomine
frumenti non comprehenſa.

12 Sed quatènus pęna contra tranſgreſſores hic irrogetur, etiam ſi in itinere, & in tranſitu reperiantur portare frumenta.

Iunge pro corroboratione *Franc. Marc. deciſ.* 162. 239. & 617. *vol.* 2. vbi plura fundans, repertum in via, ſeù Itinere portare ſtumentũ incidere in pęnam ſtatuti, maximè quãdo fuiſſet repertus propè limites territorij, vel in portu, vbi ſtarent naues diſceſſuræ, niſi eſſet talis bonæ famæ *Griuell. deciſ. Dolan.* 81. vbi quòd deprehenſi in itinere extrahentes frumentum perindè puniuntur, ac ſi re vera extraxiſſent, & quòd quando res eſt in tranſitu perindè eſt, ac ſi diſtraxiſſet, dicẽs, animum diſtrahendi cognoſci ex facti circumſtantijs veriſimilibus.

13 Et quatènus, tales tranſgreſſores poſſe cõuinci per teſtes ſingulares ſtatuit.

14 Adde *Rot. in* cit. *Vrbinaten. edicti*, vbi id cõ-
firmat dicens, quòd aſportantes blada vetita
extrahi, quamuis non ſint reperti in fraganti,
ſed tantummodò teſtibus conuicti veniũt pu-
niendi, allegat *tex. & ibi gloſ. in l.* 1. *C. de petit.*
bonorum, & l. 1. *C. vbi Senat. vel Clariſſim.*
quia talia ſtatuta prohibentia extrahi aliquid
nèdum comprehendunt apprehenſos, ſed etiã
teſtibus, & alijs legitimis indicijs conuictos,
niſi tamen ſtatutum loqueretur de inuento,
15 nam tunc ſecus eſſet ratione *tex. in l. ſi barſa-*
tarã C. de fideiuſſoribus, & ex dictis per *Mart.*
deciſ. 80. & per *Ill. Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur.*
Archiep. 257. *par.* 2.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Pecunia à Regno non extrahatur, quàmuis in illo ſit introducta per exteros, quid ſi extractio ſit facta citra fraudem, num.2.*
3 *Alienans bona Eccleſiæ citrà fraudem, & bona fide abſq; ſollemnitatibus non incidit in cenſuras. Limita in homine ſagaci, negotiorum experto, vel Canonum Doctore, num 4.*
5 *Exteri, qua ratione ſit factum, ut comprehendātur ſub* pragm.10. de extract.
6 *Statutum de non diſtrahendo ligat forenſes.*
7 *Prohibitio non extrahendi pecuniam à Regno non habet locum contra Eccleſiaſticos.*

De Extraƈtione, &c. Pragm. X. Colleƈtanea VIII.

1 PErche ritrouamo, &c. Inter alia prohibet
extraƈtionem pecuniæ à Regno, quàmuis ſit
in illo introduƈta per exteros.
2 Tu videas *Annam in alleg.* 58. *&* 132. vbi
tutatur, excludi pęnam inflictam contra ex-
trahentes pecuniam, quando citrà fraudem
extractio fuerit facta, quia tunc non incurri-
tur in bannum, & ita dicit deciſum in Sacro
Conſilio.
3 Recipit incrementum talis opinio ab illo
ſimili, quòd alienans bona Eccleſiæ citrà frau-
dem, & bona fide abſq; ſollemnitatibus requi-
ſitis in *extrauag. ambitioſa de reb. Eccleſ. non
alien.* non incidit in cenſuras *Sayr. deciſ.* 12. *d.*
4 *tit. de reb. Eccleſ. non alien. D Ricc. deciſ. Cur.
Archiep.* 122. *par.*1. vbi id limitat in homine
ſagaci, negotiorum experto, vel Canonum
Doƈtore.
5 Et quatènus in ſpecie mandet, comprehen-
di exteros, iunge, id rationabiliter eſſe faƈtum,
quia aliàs fuit iudicatum in Sacro Conſilio,
extraƈtionem pecuniarum faƈtam per foren-
ſem contra formam banni publicati in Ciui-
tate, quæ fuerat intercepta eſſe illi reſtituen-
dam, vt teſtatur *Gram conſ crim.*25.
6 Licèt ex communi *DD.* ſententia ſtatutum
de non diſtrahendo ligare forenſes referat
*Griuell. deciſ. Dolan.*81. *in princip.*
7 Sub hac tamen prohibitione non compre-
hendi Eccleſiaſticos, quibus & ſi repertis in
fraganti non poſſe ſequeſtrari pecuniam ha-
bemus iudicatum per Regiam Cameram, quę
in facti contingentia pecuniam interceptam
Clerico reſtitui mandauit, vt apud *Molfeſ. in
Conſuet. Neap. par* 2. *quaſt.* 7. *num.*47. confe-
runt adduƈta per *Gram. deciſ.*101.

S V M M A R I V M.

1 *Extractio monetæ quomodò probetur.*
2 *Probatio qualis eſſe debeat, vt dicatur legitima, & an ſi fiat per iuramentum, non per inſtrumenta, vel teſtes, nu.3. & teſtes an poſſint eſſe de refutatis à iure, num.4.*
5 *Famuli Curiæ, qui in fraganti extractores intercipiunt an ſint teſtes idonei, vt extractor pœna pragm. puniri valeat, & num.6. quid de poſitis ad cuſtodiam alicuius paſſus, nu.7. quanta fides illis præſtanda ſit, num.8. in atrocioribus an admittantur abſq; tortura ad teſtificandum, num 9. illorum fidei plurimùm detrahitur ob vilem eorum cōditionem, num.* 10.

De Extraƈtione, &c. Pragm. XIV. Colleƈtanea IX.

ANcorche per pragmatiche, &c.
1 Extraƈtionem monetæ hic prohibitā cuiuſ-
cunq; ſpeciei fuerit poſſe probari ex proba-
tione legitima, licèt non fuerint extraƈtores
reperti in fraganti hic ſtatuitur.
2 Probatio huiuſmodi vt legitima dici valeat
debet eſſe plena per teſtes, cùm appellatione
3 legitimæ probationis nō veniat probatio per
iuramentum, ſed per teſtes, vel inſtrumenta,
vt per *gloſ. in cap. cùm de indebito de probat.*
voluit *Rota in Lauden. probationis* 1591. *coràm
R.P. Penſa*, vbi etiam quòd teſtes non debent
4 eſſe de refutatis à iure, putà inimici, infames,
& ſimiles, ſed omni exceptione maiores, qui in
dubio tales non præſumuntur *Benintend. de-
ciſ.*62. *à num.*16. *cum ſeq.*
5 Sed an famuli Curiæ, qui in fraganti delin-
quentes intercipiunt ſint idonei teſtes, ita vt
extraƈtor pęna *pragmaticæ* puniri valeat.
6 Affirmatiuè dicendum eſt ex *Fabr. deciſ.*38.
*C. de teſtibus, Monach. deciſ. Lucenſ.*38. *num.* 3.
ſicq; praxis viget, nam poſitis ad cuſtodiam
7 alicuius paſſus, vt capiant, & denuncient res
vetitas aſportantes creditur, nam ad hoc eo-
rum diƈtis ſtādum eſt, dum id ad ipſorum per-
tinet officium *l. apparitores C. de exactor. tri-
but. lib.*10. *cap cùm parati & cap. prudentiam,
vbi gloſ. de appellat.*
8 Cęterùm, non tanta fides eorum diƈtis prę-
ſtanda eſt, vt illorum depoſitio ad condem-
nādum in fraganti crimine repertos ſufficiat,
iuxta magis acceptatam *DD.* ſententiam, quia
9 in atrocioribus non admittuntur ad teſtificā-
dum, niſi cum tortura *Praſ. de Frāch. dec.* 379.
10 Et proindè integræ fidei, & omni exce-
ptione maiores illos non haberem, quia ob
eorum vilem conditionem ipſorum fidei plu-
rimùm detrahitur *§. ſancimus in princ. auth de
teſtibus*, vndè his caſibus non videmus ex tali
depoſitione extraƈtores puniri pęna ordina-
ria, ſed admitti ad tolerabilem compoſitionē
in beneficium Fiſci, attenta qualitate loci, &
perſonarum, prout ſic pluriès fuiſſe determi-
natum à Regia Camera à Scribis veteranis il-
lius Tribunalis percepi.

SVMMARIVM.

1 *Exulis nomen fraternizat cum nomine banniti, & foriudicati, ita vt hos comprehendat ſtatutum contra exules latum, num. 2.*

3 *Materia banni, quid ſit bannum, quotuplex vndè dicatur, quo ordine, & pro quo delicto imponi debeat, & an ſententia banni requirat aliam citationem, num. 4.*

5 *Bannum dari nō poteſt ex cauſis animum mouentibus, quoties reus abſoluitur.*

6 *Banni aduerſus ſententiam non poteſt dici de nullitate poſt annos treſdecim.*

7 *Bannum quando dicatur ſententia interloquutoria, & quandò diffinitiua, & quando irroget infamiam.*

8 *Infamia quando incurratur ſi ex forma ſtatuti ob contumaciam quis habeatur pro confeſſo.*

9 *Contumax ex cauſa ciuili non poteſt banniri, niſi ad effectus ciuiles.*

10 *Bannitus in contumaciam non facta purgationis admittitur ad probādam innocentiam, ſi tranſigat cum Parte, & Fiſco eſt abſoluendus, licet non ſine conſenſu offenſi, num. 23.*

11 *Bannitus actionem, vel accuſationem inſtitutam antè bannum proſequi non poteſt, & nu. 18. poteſt appellare, num. 12. amittit iura, & priuilegia ſibi competentia, num. 14. non poteſt teſtari, num. 15. in confiſcatione bonorum habetur pro mortuo, num. 16 ei in iudicio denegatur audientia, num. 17 perdit ius prothomiſeos, num. 19 non poteſt ſepeliri in territorio, à quo fuit bannitus, num. 20.*

13 *Immiſſio bonorum contra bannitum fit abſque citatione.*

21 *Bannito præſtans auxilium, & opem ad ſepeliendum non punitur vti fautor.*

22 *Bannitus poteſt mitti legatus ad locum, à quo eſt bannitus, & interim non moleſtatur.*

De Exulibus Rubrica.

Collectanea I.

1 EXulis hoc nomen fraternizare cum nomine banniti, & foriudicati, ita vt ſtatu-
2 tum contra exules latum comprehendat bannitos, & foriudicatos, ac ſi expreſsè de illis mētionem feciſſet autumauit *Rota in Anchonitana ſtatuti 1570. corām R. P. Oradino.*

3 Et quia hac in *rubrica* extant plures *pragmatica* contra bannitos in materia banni recurras ad *Caball. reſol. crim. caſ.* 181. vbi copioſè exanclat, quid ſit bannum, quotuplex ſit, & vndè dicatur, Item quo ordine, & pro quo de-
4 licto imponi debeat, & tandem tractat, ſi ſententia banni requirat aliam citationē, vt apud *eundem* videre poteris.

5 Et in materia iurigas, bannum dari nō poſſe ex cauſis animum mouētibus, quotiès reus abſoluitur *Triuiſan. decis.* 23. *par.* 2.

6 Inſuper aduerſus banni ſentētiam nō poſſe dici de nullitate poſt annos treſdecim *Gram. decis.* 24.

7 Adhùc, quando bannum fertur contra contumacem, ſententia interloquutoria dicenda eſt, quando verò contra præſentem iuris ordine ſeruato, diffinitiua nuncupatur, & infamiam irrogat, ſicuti quando ex forma ſtatuti ob contumaciam quis pro confeſſo habetur
8 infamiam non incurrit, ſecùs ſi verè confeſſus fuerit, ac ſententia ſequuta ſit.

Et circa bānitorum materiam vtiliter alias conglomerabo res iudicatas.

9 Vndè ſignabis, contumacem pro cauſa ciuili non poſſe banniri, niſi ad effectus ciuiles *Capyc. decis.* 141.

10 Item bannitum in contumaciam non factæ purgationis admitti ad probandam innocentiam *Minſynger. obſeru.* 88. *cent.* 2.

11 Inſuper, bannitum actionem antè bannum inſtitutam proſequi non poſſe *idem obſeruat.* 30. *cent.* 5. *Guglielm. decis. Rot. Spirenſ.* 114. *par.* 3.

12 Adhùc, bannitum poſſe appellare *idem Guglielm. decis.* 60. *par.* 1.

13 Similiter, contra bannitum fieri bonorum immiſſionem abſq; citatione *idem decis.* 159. *ead. par.* 1.

14 Præterea, bannitum ſingula iura, & priuilegia ſibi competentia amittere *Magon. decis.*
15 *Florent.* 26. vndè non poſſe teſtari voluit *Ro-*
16 *ta* penès *Farinac. decis.* 55. & in confiſcatione
bonorum haberi pro mortuo autumat *decis.*
17 154. eiq; in iudicio denegari audientiam, nec
18 poſſe accuſationem inſtitutam antè bannum
proſequi affirmat *Minſynger. obſeruat.* 30.
19 *cent* 3. & perdere ius prothomiſeos aſſerit
20 *Magon. decis. Florent.* 99. nec poſſe ſepeliri in
territorio, à quo fuit bannitus *Caball. reſol.*
21 *crim. caſ.* 83. vbi tamen, quòd præſtans auxilium, & opem ad ſepeliendum non punitur vti fautor.

22 Vlteriùs, bannitus poteſt mitti legatus ad locum, à quo bannitus eſt, & tutus erit pro illo tempore idem *Caball. reſol. crim. caſ.* 150.

23 Tandem, bannitus tranſigens ſe cum Parte, & Fiſco abſoluendus eſt *Guglielm. decis. Spirenſ.* 33. *par.* 2. licèt non poſſit abſolui ſine cōſenſu offenſi *Minſynger. obſeru.* 11. *centur.* 5.

SVMMARIVM.

1 *Banniti ſunt hoſtes Ciuitatis, & poſſunt occidi, & qua ratione.*

2 *Bannum non extenditur vltrà territorium bannientis.*

3 *Statutum Epiſcopi non ligat non ſubditos.*

4 *Occidere bannitum quando non liceat, & num. 5. & 6.*

7 *Pœna falsò aſſerentis ſe occidiſſe bannitum qualis ſit.*

De

De Exulibus, Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo peruenuto à noſtra notitia,qualmente, &c.

Prouiſum eſt hic inter alia,bannitos poſſe impunè occidi, & meritò quidem ob publicã vtilitatem, vt homines delinquendo terreantur,ſciẽtes ſe poſteà poſſe impunè occidi,tum
1 etiam vt maleficia non remaneant impunita *lita vulneratus ff.ad l. Aquil.* vltra quòd banniti ſunt trãſfugæ, & hoſtes Ciuitatis *Gugliel. deciſ.9.par.2.*& ſic reƈtè ſtatuitur ad bonum commune Ciuitatis,vt valeant impunè occidi,quia ad fauorem,ſeu vtilitatem Reipublicæ pertinet, vt malefaƈtores à Prouincia abſint, ad hoc vt ipſa Prouincia in quiete maneat *l. congruit ff.de offitio præſid.l longius § filiusfamilias ff.de iudic.* vndè ſequitur,quòd tale ſtatutum ſit fauorabile , quòd poſſint occidi banniti etiam extra territorium, ex traditis per *Franc.in dec.276.*licèt contrarium videa-
2 tur, cùm effeƈtus banni, & pragmaticæ non ſe extendat vltra territorium bannientium,cùm ſtatuta extra territorium nullam vim habeant *cap.vt animarum in fi. de conſtit in 6. l. extra territorium ff.de iuriſdiƈt. omn.iudic.* & Princeps,& Imperator extra ſuæ iuriſdiƈtionis, ac poteſtatis locum eſt tanquam priuatus *cap. per venerabilem extra qui filij ſint legitimi,cap. cùm ad verum,cap.duo ſunt,cap.ſi Imperator 96.diſtinƈt.*ſic & Magiſtratus quiſquis ille fuerit in ſuos ſubditos , ac ſuo tandem territorio ediƈta,ac ſtatuta facere poterit, extra.n.ſuam iuriſdiƈtionem nihil faciat,& ei, ſuiſque ediƈtis impunè non paretur, vndè meritò videmus, quòd ediƈtum de vita, & honeſtate Clericorum emanatum ab Epiſcopo non habet locũ in aliena Diœceſi contra ſuos Clericos ibi morantes , vt in faƈto conſului cuidam Reuerendiſſimo Prælato ,continet hoc iuriſdiƈtionem contentioſam in aliena Diœceſi exerceri prohibitam *Gratian. deciſ. Marchiæ* 98.qui in *deciſ.*113. firmat,ſtatutum Epiſcopi non ligare
3 ſubditos ſuos delinquentes extra Diœceſim, quarè occidens bannitum extra territorium non erit impunis,vt ſeruauit S.C. quod condemnauit D.Ioãnem Gamboã in Inſulam per decennium , eo quia in Ciuitate Beneuenti interfecit quendam bannitum, referente Conſiliario Olzignano , de quo nouiſſimè poſt hæc ſcripta habitus *Danza de pugna DD.tit.de armat. per Campaneam à num.3. cum ſeq.tom.2.* vbi plura.
4 Inſuper,bannitus non poteſt impunè offendi vigore ſtatuti infra tempus decem dierum conceſſum ad appellandum,nec poſt interpoſitam appellationem infra ipſamet legitima tempora *Viu.deciſ.*355. vbi concedit,appellationem tunc operari effeƈtum hunc, quòd interim condemnatus non dicatur alter bannitus.
5 Similiter, qui non ob publicam vtilitatem, ſed proprium,priuatumq; intereſſe bannitum interimit puniendus eſt,multòque magis ſi ad alterius inſtantiam ex odio, & inimicitia particulari, proditorièq; necaſſet, & propterea aliquando tales homicidas ad furcas,quandoque verò per ſexdecim annos ad remigãdum condẽnatos fatetur *Maſtrill.in deciſ.Sicil.*104.
6 Neque vxor, neque filius gaudent impunitate ſtatuti,bannitum occidi permittentis, filio quidem permiſſum eſt , ſi pater contra Ciuitatem veniret, vt illam perderet, nec alia via Patriæ defenſioni occurri poſſet, niſi per proprium filium occideretur , vxor autem fidem viro ſeruare debet *Franc deciſ.*276.

Sed pulchrum eſt quærere, an ſi ſtatutum ſimpliciter de offenſione loquatur contra bãnitos,an etiã ipſi impunè poſſint occidi, quòd
7 ſic deciſum tradit *Caball.*multa in materia cumulans in *reſolut.crim.*61,qui *reſolut.*151.traƈtat de pœna falsò aſſerentis ſe bannitum occidiſſe,vt gratiam, vel præmia conſequatur, & teſtatur,quòd cùm pluries accidiſſet aliquando ad triremes in perpetuum, aliquando ad tempus iuxta faƈti, qualitatemq; perſonarum condemnatos fuiſſe, eorumq; gratiam nullam declaratam,& Fiſco pecuniam,quam acceperant, fuiſſe reſtitutam.Et proceſſus contra offendentem bannitum vigore ſtatuti an , & quando impediri poſſit *Magon. deciſ. Lucenſ.* 41.

SVMMARIVM.

1 *Capientes homines per vim,vt extorquerent remiſſiones puniuntur.*
2 *Remiſſiones volũtariè,non coaƈtè faciendæ ſunt, & quando remiſſio dicatur extorta, num.*4.
3 *Nullum quod eſt, nullum ius tribuere poteſt.*
5 *Materia ſtratariorum ,diſrobãtium,latronum, & captiuantium in ſtratis publicis.*

De Exulibus. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo à noſtra notitia, &c.

1 Capientes homines per vim ad extorquendam remiſſionem pœna capitali hic puniuntur.

Pro coronide huius *pragmaticæ* recurras ad ea,quæ ſcripſimus deciſiuè in *traƈt.de grauaminibus vaſallorum tom.1.grauam.*353.vbi in ſpecie fecimus mentionem de illa, quæ in alia impreſſione erat ſituata in *rubrica de capien-*
2 *tibus homines per vim*, firmauimus enim *ibidẽ*, remiſſiones voluntariè , nec coaƈtè faciendas eſſe,

eſſe, & de factis inuoluntariè non eſſe haben-
dam rationem, vti contra iuris tramites habi-
tas,& ſic vti nullas,cùm verum ſit dicere,nul-
3 lum quod eſt, nullum tribuere ius poſſe *Rota*
deciſ. 572. num.9. par.2. in recent. & nullum
quod eſt baberi, ac ſi nullo modo factum fuiſ
ſet,dum nullum producit effectum *l.4. §.con-*
demnatum ff.de re iudic. Surd.deciſ.40.num.8.
Rota deciſ.770 num.1. par.2.in recent.

4 Et hac occaſione ſignabis, extortam dici
remiſſionem,vbi timore, vel minis,imò etiam
inconcuſſiuis precibus Superiorum illa habi-
ta ſit,prout ex iſtis actis meticuloſum, & ex-
tortum dici actum pronunciauit *Rota in Cre-*
monen. reſciſſionis contractus 1590. *coràm*
Eminentiſſimo Cardinali Plato, tunc temporis
Rotæ Auditore.

Ad materiam tamen ſtratariorum,latronũ,
derobantium, & captiuantium in ſtratis pu-
blicis plura coadunat *Muſa deciſ* 60 quem
etiam perquiras *deciſ* 80. vbi quòd diſcurſores
Campaneę poſſunt ex multis iudicijs torque-
ri.

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum morte extinguitur, ſed limita vt num. 2.*
3 *Relegatio facta ad beneplacitum nõ extinguitur Iudicis morte.*
4 *Beneplacitum ad dignitatem potiùs cenſetur relatum.*
5 *Differentia inter clauſulam* placet Regiæ Maieſtati, *&* placet ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis.
6 *Clauſula,* ad beneplacitum, *aliquando importat conditionem.*
7 *Res conceſſa ad beneplacitum abſq; cauſa reuocari nequeunt.*

De Exulibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

ALli meſi paſſati per noi,&c.

Hic prorogatur bannum ad Regium bene-
placitum, & ſinguli monentur ad exules per-
dendos ſub gratijs.

Materia beneplaciti hic benè cadit,dum fit
mentio de beneplacito, quarè pro ornatu fir-
mo regulam, beneplacitum morte extingui
1 *l.4. ff.locati,* nam actus à lege, vel ab homine
habens conditionem, vt duret ad libitum, &
voluntatem agentis, eiuſdem agentis morte
ampliùs non durat,eò quia voluntas hominis
morte expirat *l.cũ hic ſtatus §. fin. ff.de donat.*
inter vir. & vxor.

2 Verùm vbicunque verſaretur fauor publi-
cus, tunc beneplacitum morte non extingui
ſumat *Carocc.deciſ.* 18.vt ſimiliter quando be-
neplacitum eſſet relatum ad dignitatem, &
officium, quia tali caſu non expirat morte
Mobedan.deciſ. 13.de conſtit. latè *Caball.* multa
referens in materia *reſolut.* 143. & nouiter
D.Ricc.in deciſ.Curiæ Archiep.Neap.51. par.2.
3 vbi meritò in eadem Curia dicit iudicatum,
relegationem factam per Iudicem ad ipſius
beneplacitum non extingui eius morte, ita
quòd condemnatus non poſſit recedere abſq;
licentia ſucceſſoris, vel Curiæ,quod ego pra-
cticaui in cauſa Petrucij de Sannio.

4 Et nota, quòd in dubio beneplacitum po-
tiùs cenſetur relatum ad dignitatem, quàm ad
perſonam, & propterea verba, quæ poſſunt
referri ad dignitatem,& officium, & etiam ad
perſonam ſunt potiùs intelligenda, vt fuerint
relata ad dignitatem, quàm ad perſonam *Ca-*
*pyc.dec.*136.vndè ſi in beneplacito fuerint pro-
poſita verba importantia, & nomen dignita-
tis, & nomen proprium ipſius perſonæ,atten-
denda ſunt illa verba,quæ primo loco poſita
ſunt, niſi contrarium ſuadeatur ex coniectu-
ris, nam in hac materia plurimùm pollent cõ-
iecturæ ad reſoluendum, nunquid beneplaci-
tum fuerit adiectum dignitati, an verò perſo-
næ, & ſic, an morte expiret,vel non,quæ qui-
dem coniecturæ vel ex ſubiecta materia, vel
ex re ipſa,aut ex verbis beneplaciti deſumen-
tur.

5 Inſuper aduertere debemus,eſſe magnam
differentiam dicere *placet Regiæ Maieſtati,*
& dicere *placet ad beneplacitum Regiæ Ma-*
ieſtatis, quoniam hoc caſu apparet, beneplaci-
tum ad dignitatem cõferri, quia vnica eſt ora-
tio, & tota diſpoſitio confertur ad benepla-
citum dignitatis,ſed in priori caſu,cùm reſcri-
ptũ duas habeat partes,vna quę reſpiciat gra-
tiam,altera tempus gratiæ, neque ex illis ver-
bis expreſſis in prima parte requiritur neceſ-
ſariò,quòd Rex fuerit dignitatem contempla-
tus,cùm illa verba *placet Regiæ Maieſtati,* ita
cõueniant perſonæ Regis,ſicut dignitati eius,
cùm poſtea ſequatur, *ad ipſius Regiæ Maie-*
ſtatis beneplacitum, id refertur ad Maieſta-
tem, & ita beneplacitum potuit contemplari
vtrumque, videlicèt dignitatem, & perſonam
Regis,& ideò probatio remanet dubia, & re-
gulariter probanda eſſet aduerſus eum, qui
tali probatione innititur *cap.in præſentia de*
probat.

Nec eſt prætermittendum,quòd ſi dictum
fuerit,*ad beneplacitum,& voluntatẽ,* hæc clau-
ſula importat liberam volũtatem,ſecùs ſi fue-
rit dictum, *ad beneplacitum,* tantùm,quia tunc
important arbitrium boni viri,vt in facti con-
tingentia conſului requiſitus de voto, & ſi di-
ctum fuerit, *ad libitum ſuæ voluntatis,* tunc
importabit liberum arbitrium,non regulis iu-
ris limitatum, & denotabit conditionem ſub
beneplacito, & talis voluntas ex facto veniet
declaranda *Seraphin. deciſ.* 281.

6 Vl-

6 Vlteriùs obſeruate, aliquando clauſulam, *ad beneplacitum*, importare conditionem, vide *Magon.in deciſ. Florent.*49. vbi quòd ſi Iudex ponat aliquem in banno ad ſuam voluntatem, ille non dicitur bannitus, niſi facta declaratione voluntatis, an velit eum haberi pro bannito ex *Cacher. in deciſ.*111.dictio.n.*ad*, apposita certo euentui conditionem facit *l. ſi vir ff.de condit. & demonſtrat.*

7 Tandem eſt obſeruandum, quòd res conceſſæ ad beneplacitum abſque cauſa reuocari nequeunt *Capyc.deciſ.*116. *Anna allegat.*118. maximè quando ſunt conceſſæ ob ſeruitia, *idem Capyc.deciſ* 121.qui in *deciſ.*123.dicit, cõceſſionem, ſeù gratiam factam ad beneplacitum eſſe perpetuam, undè uidemus, quòd Officialis à Principe creatus ad eius beneplacitum dicitur perpetuò creatus *l iuriſperitus, & ibi DD. ff.de excuſat. tutor.* imò fuerunt nonnulli tenentes, conceſſionem ad beneplacitum factam, nec quidèm morte concedentis expirare, maximè in Magiſtratibus à Principe non recognoſcente Superiorem creatis, vide *Boer. deciſ.*149.*& Thoming.in deciſ.*29. in tantùm, quòd ſi concedens velit reuocare conceſſionem ad beneplacitum factam debet ſpecialiter hoc facere, nam non venit ſub generali reuocatione, quibus omnibus veris exiſtentibus conſultus à quodam Reuerendiſſimo Præſule meritò dicebã, aſſenſum Apoſtolicum requiri in conceſſione rei Eccleſiæ ad beneplacitum facienda.

SVMMARIVM.

1 *Ordo ſeruari debet.*
2 *Præmium capientium bannitos non debetur Officialibus Curiæ illos capientibus.*
3 *Præmium Officiali mandãti capere bannitos debetur, & non familiæ, ſeù ſatellitibus capientibus.*

De Exulibus. Pragm. V.

Collectanea V.

ESſendo peruenuto à noſtra notitia, &c.

In hac *pragmatica* in fauorem occidentium bannitos datur indultus.

Dùm in *verſic.*2.incip.*ſe vno foraſcito*, mandatur, quòd ſi bannitus, qui non ſit de capitibus delinquẽtium occiderit alium bannitum, qui ſit de capitibus, nedùm habet indulgẽtiam pro ſe, ſed etiam poterit impetrare indulgentiam pro alijs duobus exulibus à ſe nominandis. Pro ornatu quæro, quid dicendum, vbi bãnitus ſimplex occidat alterum bannitum ſimplicem, quẽ credit eſſe vnum de capitibus, & ſtante tali credulitate nominauit duos alios exules pro indulgentia ipſis concedenda, verùm reperto deindè, quòd occiſus non erat de capitibus, nominatio nequit habere effectũ in perſonas nominatorum, ſed vnius tantùm, ſeruata forma alterius §.incip. *item declaramo, & volemo*, quis ex nominatis gaudebit illa nominatione.

Reſpõdeo, quòd ſi ex ordine appareat, quis fuerit primò nominatus, is debet gaudere no-
1 minatione *Franc.deciſ.*433.cùm ordo ſcripturæ ſit ſeruandus *§. ſi quis autem non implens, vbi gloſ.in verbo ordinem denominationis auth. de hered.& falcid.cap.mandato de præbend.& dignit.in 6.l.generaliter §.ſi quid ff.de fideicõmiſſ.libert.Monach.deciſ.Lucenſ.*13.*Marta deciſ.*75. *Franc.deciſ.*260. *Magon.deciſ.Lucenſ.*32.vbi de duobus teſtamentis eodem die cõfectis.

Vbi tamen non apparet de prioritate, vtputà ſi nominatio fuerit facta per nomina appellatiua, tali caſu nominatio euaneſcet, & nullus gaudebit, ex *tex.in l.qui ſoluendo ff.de hered. inſtit.*

Et dùm hic ſimiliter ſtatuatur, vt gaudeant
2 præmio homines Curiæ occidentes pariter bannitos, aduerte hoc fuiſſe neceſſarium mandari, cùm præmium capientium bannitos non debeatur Officialibus Curiæ, cũ ex debito, & neceſſitate officij facere teneantur, vt per *Peguer. deciſ.*67. uide *Giurb.conſ.deciſ. crim.*11. ubi latè.

3 Et nota, quòd ſi familia, & ſatellites alicuius Officialis de eius ordine, & mandato ceperint bannitum, præmium hìc conſtitutum non debetur familiæ capienti, ſed Officiali mandanti, ut tradit *Cauale.deciſ.*23. *par.*5.

Verùm quia in *capit finali* declaratur, quòd ut huiuſmodi indultus ſortiatur effectum ſuũ, neceſſe eſt, ut delicta indultanda ſint cõmiſſa ante publicationem, adde pro ornatu *Franc. in deciſ.*468.*& Peguer.in deciſ.*64.ſed ſi delictum ſit commiſſum in Prouincijs, quæ publicatio eſt attendenda, ſi ea, quæ fuit facta Neapoli, tanquàm caput totius Regni, uel facta in Prouincia *Præſ.de Franch. deciſ.*360.

SVMMARIVM.

1 *Pœna contra ſequeſtrantes perſonas ad finem illas recaptandi.*
2 *Recaptus ſi ſoluatur à ſequeſtrato ad hunc finẽ, pœna non irrogatur ſoluenti recaptum, & quarè.*
3 *Voluntas vbi ceſſat, & dolus, ceſſat delictum.*
4 *Citatio cum abbreuiatione termini contra inquiſitos de recaptu quando facĩda ſit, & quid ſeruetur.*
5 *Lex per non vſum abrogatur.*
6 *Diſpoſitio ceſſat ex defectu cauſæ motiuæ, maximè vbi illa in lege, vel pragmatica adiecta fuerit.*

7 Ci-

7 *Citati pro crimine receptus, & non comparentes foriudicati, ſi fuerint capti viui, facta recognitione abſq; alio proceſſu poſſunt morti tradi.*

De Exulibus. Pragm. X.

Collectanea VI.

HAuendo dal principio, &c.

1 Loquitur penaliter contra ſequeſtrantes perſonas ad finem illas recaptandi.

2 Tu obſeruabis, quòd quamuis recaptare ſit prohibitum, licet tamen perſonis ſequeſtratis pro tali effectu ſe recaptare, nec poſſunt à Fiſco moleſtari pro tali recaptu præſtito bannitis, vt fuiſſe prouiſum per Collaterale Conſilium latiùs retulimus in *tract. de grauamin. vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 379. *à num.* 8. *cum ſeq.* vbi erit videndum omninò, nam multa practicabilia reperies, debent enim excuſari dantes receptra bannitis, cùm non ex voluntate, ſed ex neceſſitate faciant, & vbi ceſſant volú-
3 tas, & dolus, ceſſat delictum *Seſe deciſ.* 192. *nu.* 65. & quæ ex neceſſitate fiunt non cenſentur in fraudem; nec in illa quis liberalis exiſtit *Vaſc. deciſ.* 153. *num.* 24. *Gama deciſ.* 71. *num.* 3.

4 Et quatènus *ibidem* contra tales facinoroſos mandetur, poſſe expediri citationes ad informandum cum abbreuiatione quatuor dierum, & non comparentes intelligantur foriudicati.

Aduerte, hodiè non eſſe ſic de facili expediendas tales citationes cum abbreuiatione, niſi delictum eſſet plenè, vel indubitatè probatum, vt in *Noſtra deciſ. Regia Audiētia Apulea* 80. nam licèt ad effectum procedendi ad foriudicationem indicia ad torturam ſufficere videantur *Viu. deciſ.* 439. talis opinio poteſt ſubſtineri, quando ordinariè proceditur, quia poſt citationem reus habet annum, intra quē poterit deliberare, & comparere, & concurrunt alia, vt latiùs proſequitur *Capiblanc. pract. quæſt. cap.* 52. *à num.* 15. *cum ſeq. tom.* 2. ſuper *prag.* 8. *de Baron.* annuens *num.* 18. quòd licet hæc pragmatica dicat, ſufficere adeſſe ſolita indicia ad citandum, prout in cęteris criminibus, tamen nunquàm ſic formaliter vidit obſeruatam, cùm dura in hoc viſa fuerit, & lex
5 per non vſum abrogatur *l. de quibus ff. de leg. Decbara deciſ.* 17 *num.* 4 & 5 *lib.* 2. vt alios antiquiores omittam, vltra quòd tale bannum fuit publicatum tempore, quo magna bannitorum quātitas vrgebat, & ſic ad terrorem, vndè ceſſante illa motiua cauſa debet ceſſare
6 diſpoſitio *cap. cùm ceſſante de appellat.* maximè vbi cauſa expreſſa eſt in lege, uel pragmatica *Rot in recent deciſ.* 437 *par.* 1. *Monach. deciſ. Lucerſ* 21. *num.* 22.

7 Et in hoc aduertatur, quòd ſi tales fuerint capti uiui poſt foriudicationem poſſunt ſtatim facta recognitione morti tradi, nec ſunt citandi ad dicendum cauſam, quarè non debeāt reputari ueri foriudicati, ut latiùs in *Noſtra deciſ. Regia Audientia Apulea* 39.

SVMMARIVM.

1 *Nemo alterius delictum purgare debet, ſed anima, quæ peccauerit, ipſa morietur, num.* 2.
3 *Exfractum fuiſſe neceſſarium ratione ſtatus Author probat.*
4 *Exfractus qualiter ſit dandus, vbi conſanguinei bannitorum ſunt extra Prouinciam, & iuriſdictionem bannientis.*
5 *Exfractus non eſt dandus coniunctis bannitorum, qui cum illis nullam intelligentiam habent, vel ſunt bonæ opinionis, & famæ.*
6 *Exfractus non ſolet dari in paruis locis, quando oriretur depopulatio.*
7 *Exfractus non habet locum, ſi banniti quietè viuant, vel à Prouincia diſcedant.*

De Exulibus. Pragm. XV.

Collectanea VII.

SE benè per li noſtri predeceſſori, &c.

Plura mandat, & præcisè in *§. item ordinamo*, ſtatuit, exfractum contrà conſanguineos bannitorum eſſe dandum uſq; ad ſecundum gradum iuris ciuilis.

Pro cuius ornatu reminiſcaris, quòd quāuis durum uideatur puniri conſanguineos reſpectu ſuorum conſanguineorum bānitorum
1 ex regula, quòd nemo alterius delictum purgare debet, & pęna non debet excedere perſonam delinquentis, ſed anima, quæ peccaue-
2 rit, ipſa morietur, quia nullus de facto alieno teneri debet *cap.* 1. *de iniur. & damno dat.* latè probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riec. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neap.* 47. *par.* 1.

3 Tamen ob rationem ſtatus ſatis vtile, & proficuum, imò neceſſarium pro extirpatione per Campaneam armantium, & publicam quietem perturbantium fuit tale remedium exfractus, quod in dies bonos exitus gignere, vt plurimùm ſolet, quia conſanguinei ipſi ad redimendas proprias uexationes procurant dare in manus Curiæ huiuſmodi delinquentes, ſiuè uiuos, ſiuè mortuos, licèt tale remedium adhibitum tempore meo, & antea, & poſtea in Regia Audientia Apuleæ non operatum ſit contra Petrum Mancinum bannitorum capitem, qui pluribus annis uiguit, & uiget cum maximo Apuleæ, & alierum locorum detrimento, & non obſtantibus exfractibus, & hoſpitationibus, ac malè tractamentis factis

Digitized by Google

ſactis ipſius conſanguineis, etiam valdè remotis, non potuit in poſſe Curiæ haberi.

4 Sed ad practicam deueniēdo obſerua, quòd quando bannitorum conſanguinei ſunt extra Prouinciam, vel extra iuriſdictionem banniētis, ad finem dandi exſractum coniunctis certioratur Excellētiſſimus Prorex, eiuſq; Collaterale Conſilium, à quibus impetratur bānum exſractus reſpectu exiſtentium extra iuriſdictionem bannientis, & reſpectu in alijs Regni partibus degentium, aut tribuitur facultas illi Tribunali, vel Iudici bannienti, vt in facti contingentia patet ex Ordinibus à Collaterali Conſilio expeditis ſub die 15. Septembris de anno 1633. in *Cur.1. fol.3.* aduerſus coniunctos Nicolai Catarozzæ Ciuitatis Cauæ Capitis bannitorum, refert nouiſſimè *Danza de pugna DD.tit.de armatione per Campaneam cap.6.num.44.tom.2.* ſubiungens *nu.45.* exſra-
5 ctum non debere dari coniūctis bannitorum, qui cum illis nullam intelligentiam habent, prçter conſanguinitatis gradum, vel ſi ſint bonæ opinionis, & famæ, & ita prouiſum extitiſſe per Collaterale Conſilium in facti contingentia, & ita anteà deciſum pluriès teſtatur *Carauit. in pragm.1. num.262. hac eadem rubrica*.

6 Et exſractum non eſſe dandum in paruis locis, quando ex illo exoriretur depopulatio fuit ſeruatum ad fauorem coniūctorum Marci Antonij de Philippo Terræ Fragneti vigore prouiſionum Collateralis Conſilij expeditarum ſub die 30. Iunij 1633. quarum copia ſtat apud *eundem* impreſſa *d. tit. de armat. per Campaneam* cit. *cap.6. num.36.*

Et exſractum, ac hoſpitia in coniunctos debere ceſſare, quotiès banniti ceſſant à delinquendo, vel quolibet alio modo à perturbando deſiſtunt, & recedunt à Prouincia idem Collaterale Cōſilium prouidit de anno 1633. die 31. Maij ad inſtantiam coniunctorum Frāciſci de Gennaro banniti, qui à delinquendo deſtiterat, vt latiùs patet apud eundem *Danz. loco cit. num.41.* vbi per extenſum Prouiſiones Collateralis ſtant repoſitæ, & perplura in vſu forenſi hac in materia vtiliter cumulat, quæ apud ipſum latiùs perquirere poteris, nè exēplare videar, & nouiſſimè perquiras *Noſtram deciſ. Regiæ Audientiæ Apuleæ* 98. vbi tractatur, ſi eiectio illorum, qui ſunt conſanguinei bannitorum ab eorum Patria ceſſet, ſi banniti fuerint occiſi, vel indultati, ita quòd abſq; vlla licentia impunè poſſint ad Patriam regredi, & pro affirmatiua parte iudicatum reperies.

SVMMARIVM.

1 *Crimen falſi eſt genus, quod prædicatur de multis falſitatibus ſpecie differentibus.*
2 *Crimen falſi pœnam reportat.*
3 *Crimen falſi eſt graue delictum, & grauius homicidio, & veneficio.*
4 *Crimen falſi in iure noſtro denotat ſpecialitatem.*
5 *Obiectio falſitatis inducit grauiſſimam iniuriam.*
6 *Falſum in dubio non præſumitur, niſi probetur.*
7 *Falſitas ſemper venit excludenda.*
8 *Suſpitio falſi in criminalibus pro veritate non habetur.*
9 *Falſitas in ciuilibus præſumptionibus probatur.*
10 *Iudex in dubio debet ſtare pro exclusione falſitatis in inſtrumento.*
11 *Suſpitio falſitatis tollitur per contrarias coniecturas, & præſumptiones, ex bona fama, nobilitate, ex vitæ integritate, & ſimilibus.*
12 *Suſpitio falſitatis omnino ceſſat in ſcriptura confecta manu Sacerdotis bonæ vitæ, & probitate famæ.*
13 *Falſum committitur, vbi interuenit dolus, & mutatio veritatis.*
14 *Falſitas in crimine falſi licèt non fuerit cum effectu nociua, ſed apta tantùm ad nocēdum, ex ea oritur actio criminaliter agēdi, & querelandi.*
15 *Falſum de iure committitur fabricando, & vtendo.*
16 *Falſitas vt ſit punibilis requirit vſum, & ſcientiam, aliàs non.*
17 *Falſum præſumitur ex apoſtillis, ſeù additionibus præſertim appoſitis in marginibus ſcripturarum, & inſtrumentorum.*
18 *Diuerſitas atramenti in apoſtilla arguit falſitatem.*
19 *Suſpitio falſitatis oritur ex diuerſitate cartæ, ex inſolito modo ſcribendi in Regiſtro per Notarium, & quando teſtes reperiuntur cancellati, & loco eorum alij appoſiti, & ſimilibus, num.20.*
21 *Crimen falſi ceſſat vbi eſt aliquid veritati admixtum.*

De Falſis. Rubrica.

Collectanea I.

1 FAlſi crimen genus eſt, quod de multis prædicatur falſitatibus ſpecie differentibus *Peguer. deciſ.* 80. vbi talis criminis pçnam
2 reportat, vt etiam nouiſſimè *Linglois deciſ.22. quæſt.1. num.7.* & de pçna falſificantis Prouiſiones Rçgiæ Camerç Summariæ, hoc eſt ſubſcriptiones manuum Locumtenentis, Præſidentis, Rationalis, & Notarij Curiæ *Salernitan. deciſ.27.*

3 Illud quidem graue delictum eſt, & grauius homicidio, & veneficio *Illuſtriſſimus Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 307. aliàs ex errore 311. *par.3. fol.*228. & atrociſſimum, & odioſiſſimum illud appellat *Addit. ad Magon. deciſ. Lucenſ.*48.

4 Tali

4 Tali modo, vt habeat in noſtro iure multa
ſpecialia *D Epiſcopus Ricc. decif. Cur. Archiep.*
105.*num*.6. & latiùs *deciſ*.132. *par*.4. vbi illa
enumerat, vndè falſitatis obiectionem iniuriã
5 grauiſſimam inducere nouiter autumat *Thomat. deciſ. Maceratenſ*.50.*num*.331.

6 Falſum tamen non præſumitur, niſi probetur *Verall deciſ*.3 *par*.2. *Valaſc. deciſ*.181. *Thomat* cit. *deciſ*.50.*num*.417. quia falſitas ſemper
venit excludenda *Gram. deciſ* 26. *Laurent.
deciſ. Auenion* 64 *Diebera deciſ*.3.*num*.14.*lib*.
2. vbi principaliter tractat, an, & quando quaſi
falſum committatur, latè *D. Epiſcopus Ricc.
deciſ. Cur. Archiep*.17 *par*.2. vbi quòd in crimi-
8 nalibus ſuſpitio falſi pro veritate non habe-
tur, & quòd in falſo ſunt omninò neceſſariæ
probationes *Seſe deciſ Arag*.109. & perquiras
Gacher. deciſ. 107. *Theſaur forenſ. quæſt*. 47.
par.1. *Viu deciſ*.81. & de illius probationibus
Verall. deciſ 4 *pár*.2. & de eius indicijs *Carocc.
deciſ*.66

9 Quamuis in ciuilibus falſitas præſumptio-
nibus probetur, cùm ſola ſuſpitio falſitatis tali
in caſu habeatur pro falſitate, nè inſtrumento
fides detur, vt indicauimus in Regia Audien-
tia Apuleæ in cauſa Iſaac Nauarræ Iudæi de-
gentis in Ciuitate Luceriæ *Capyc. deciſ*. 30.
Viu. deciſ.81. *D Epiſcopus Ricc*. cit. *deciſ*. 17.
par.2. *Thomat*. alleg. *deciſ*. 50. vbi tamen, quòd
in dubio Iudex debet ſtare pro excluſione fal-
10 ſitatis in inſtrumento, & quòd ceſſat ſuperiùs
adducta regula, quando inſtrumentum fuit à
Partibus approbatum, & quòd falſi ſuſpitio
habetur pro probatione, quando coniecturæ,
ſiuè ſuſpitiones oriuntur ex vitio viſibili ſcri-
pturæ, vt etiam fatetur *Caſtill. deciſ* 135. &
quòd illa tollitur per contrarias coniecturas,
& præſumptiones, & quòd euaneſcunt ſuſpi-
11 tiones falſitatis per præſumptiones hinc indè
militantes, & ex bona fama, & nobilitate, &
ex vitæ integritate, quod nouiſſimè probat
etiam *Reg. Rouit. deciſ*.95.*num* 16. dùm voluit,
falſitatis ſuſpitionem omninò ceſſare in Sa-
12 cerdote, qui ſcripturam confecit, ſi conſtet de
illius bona fama, & vitæ probitate.

13 Committitur verò falſum, illiuſq; pęna ſub-
intrat, vbi dolus, mutatio veritatis, & alterius
nocumentum interueniunt *Verall. deciſ*.5.*par*.
2. *Magon. deciſ. Lucenſ* 43. vide *Peguer. d. deciſ*.
80. *&* *Afflict. deciſ. final*. vbi quòd ſi ſit ad no-
cendum ei, contra quem falſitas tẽdebat, iux-
ta *tex. in l. damus C de falſis*, & recurras ad
Viu deciſ.273. *&* 540. & ad *Reg. Rouit. deciſ*.2.
14 vbi quòd falſi in crimine, licet falſitas non
fuerit cum effectu nociua, ſed apta tantùm
ad nocendum ei, contra quem ſtruebatur cõ-
petit actio criminaliter agendi, & quere-
landi.

15 Et committi falſum de iure fabricando, &
vtendo voluit *Rota deciſ*.159. *par* 2. *diuerſ*. &
modernè probat *Giurb. conſil. deciſ. crim*. 5.
16 vbi quòd falſitas vt ſit punibilis requirit vſũ,
& ſcientiam, cùm falſum non committatur ab
vtente ignoranter *Caball. reſolut. crimin. caſu*
144.

17 *Præſumitur* falſum ex apoſtillis, ſeù additio-
nibus, præſertim in ſcripturarum, & inſtru-
mentorũ imarginibus appoſitis *Franc. Marc.
deciſ*.243. *&* 702. *tom*.1.

18 Item ex atramenti diuerſitate in apoſtilla
illud argui enunciauit *Rota in vna Catanen*.
2. *Februarij* 1598. & diximus ſupra in *pragm*.
2.*num*.55. *de abolit*. vbi plura alia in materia,
19 *Caſtill*. cit. *deciſ*. 135.*num*.9.23. *&* 24. vbi etiã
quòd oritur ſuſpitio falſitatis ex diuerſitate
cartæ, ex inſolito modo ſcribendi in Regiſtro
per Notarium, & quando teſtes reperiuntur
cancellati in actu, & loco eorum alij appoſiti,
& quando in Regiſtro Notarij reperiuntur
plura folia vacua, & in alijs caſibus, vt apud
eum, quem videas, nam practicabilia repor-
tat, & perquiras *eundem deciſ*.181. *à num*.16.
20 *cum ſeq*. vbi quòd falſitatis ſuſpitio oritur,
quando verba in informationibus ſunt deleta,
& emendata, quando vitium eſt viſibile, & ex-
trinſecum, & quando cancellatio eſt in ſubſtã-
tialibus.

21 Cęterùm, falſi crimen ceſſat, vbi eſt aliquod
primordium veritatis, vel aliquid veritati ad-
mixtum *Coccin. deciſ*.123. *num*.15.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius pragmaticæ nõ procedit in cau-
ſis criminalibus.*
2 *Producens teſtes falſos non tenetur declarare, ſi
intendit vti teſtibus antè terminum datum
reo ad ſe defendendum aduerſus querelam
factam.*
3 *Quomodò practicetur, vt quis poſſit dici vſus te-
ſtibus falſis.*
4 *Petens declarationem circa vſum teſtium debet
ſubiungere cauſam, quia vult illos redargue-
re de falſo.*
5 *Subornans teſtes an puniatur pœna falſi, remiſ-
ſiuè.*
6 *Diſpoſitio noſtra pragmaticæ procedit contra
Principalem, ſi teſtes falſi per Procuratorem
inducti fuerint.*
7 *Ruſticus committens falſum à pœna ordinaria
excuſatur.*
8 *Pauper dicitur miſerabilis perſona.*
9 *Virgines dicuntur miſerabiles perſonæ.*
10 *Vniuerſitates inter miſerabiles perſonas con-
numerantur.*
11 *Senes dicuntur miſerabiles perſonæ.*
12 *Mulier habens virum inutilem inter miſera-
biles perſonas connumeratur.*
13 *Clericus pro rebus Eccleſiæ habet electionem
fori.*

De

De Falſis. Pragm. I.

Collectanea II.

TEſtem falſum,&c. Mandatur hic, quòd producentes teſtes falſos, iiſque vtentes vltra amiſſionem cauſæ puniantur pœna falſi cum teſtibus.

Pro cotonide hic diſpoſitorum videas omninò *Giurb.conſ.deciſ.crim.*5. vbi ad ſaturitatē plura reperies.

1 Et nota, huius pragmaticæ diſpoſitionem
non procedere in cauſis criminalibus, ſed in
ciuilibus tantùm, vide *Annam in allegat.*2.vbi
2 refert deciſum in S.C. quòd non tenetur pro-
ducens teſtes declarare, ſi intendit vti teſti-
bus autè terminum datum reo ad ſe defendē-
dum aduerſus querelam factam, nec per ſolam
productionem teſtium antequàm fuerit reo
præfixus terminus ad præcisè reſpondendum
*Laurent.in deciſ. Rot. Auenion.*50. & ideò non
3 ſufficit ſola productio teſtiū falſorum, vel ſcri-
pturarum vt quis dicatur vſus teſtibus, vel
ſcripturis falſis, ſed requiritur expreſſa decla-
ratio, quòd vult vti ipſis teſtibus, & ſcripturis
productis, præcedente interrogatione, ſeu in-
ſtantia Partis aduerſæ pro huiuſmodi declara-
tione facienda, & ita ſeruatur in practica *Af-
flict. in deciſ.* 189. vide ad ornatum *Viuium in
deciſ.* 71. vbi in terminis huius pragmaticę tra-
dit de declaratoria vſus, vel non vſus teſtium
quomodò ſit facienda ad euitationem falſita-
tis, & ſi debet, & poteſt fieri in criminalibus,
ſed quando quis teneatur facere ſimplicem
declarationem vide *Franch in deciſ.*173.

4 Et aduerte, quòd petens declarationem
circa vſum teſtium debet ſubiungere cauſam,
quia vult illos redarguere de falſo, aliàs non
eſt facienda declaratio *Cauale.in deciſ* 39 *par.*
5. & ad materiam vide deciſionē *Gaſpar.Theſaur. in quæſt. forenſ.* 15. *lib.*1. vbi benè habes,
5 ſi ſubornans teſtes puniatur eadem pęna falſi,
qua punitur falſum teſtificans, & quæ ſit pęna
huius delicti, & qualiter probetur, & pro eui-
tanda hac pęna vide *Surd.in deciſ.*282. vbi agit
propriè de intellectu ſtatuti, quòd vtens falſis
teſtibus cadat à cauſa, & quando teſtes verè
falſi dici poſſint.

6 Et ſcias, diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ procedere cōtra Principalem, ſi teſtes falſi per Procuratorem inducti fuerint *Verall. in deciſ.* 196. *par.*3. *& in deciſ.*197. *ead.par.* ſed vide *Ill. Epiſcopum Rice.deciſ.*176. *par.*4.

Inſuper ſigna, quòd producens nèdū teſtes, ſed ſcripturas falſas unica pęna puniri debet, ut latiùs dixi in *dec.Apulca* 93 & apud *D.Rice. deciſ.Cur.Archiep.*176. *ſub num* 6. *par.*4.

7 Nota pariter, quòd Ruſticus committens falſum à pęna ordinaria excuſari debet *Aſcia deciſ.*155.

Sed dùm in fine noſtri *tex.* excipiuntur Ec-
cleſiæ, pupilli, minores, mulieres, aliæque miſe-
rabiles perſonæ, amplia primò, excipi etiam
8 pauperes, quia pauper dicitur miſerabilis per-
ſona, & ideo gaudet fori electione, vt per *Viu.
in deciſ.*222. *& Creſcent.in deciſ.* 16 *de priuileg.
Afflict.deciſ.*25. *& Franc.deciſ.*608.

9 Amplia ſecundò, excipi etiam uirgines, cùm tales ſimiliter perſonæ miſerabiles reputētur, undè habent fori electionem, ut fuit deciſum in facto in Pretorio Granatenſi, & pluribus uicibus fuit iudicatum in facti contingentia in Regia Audientia Apuleæ, & in Magna Curia Vicariæ, & in noſtro Sacro Regio Conſilio, teſte *Viuio in deciſ.*65. *Franc.in deciſ.*100. ubi refert, tale noſtrum Sacrum Conſilium conſueuiſſe indiſtinctè iudicare, virgines inter miſerabiles perſonas quòad fori priuilegiū, nulla habita diſtinctione, an habeant animum perpetuò permanendi in uirginitate, ut ſunt moniales, aut nubendi *Maſtrill.deciſ.*127 *Caſtill. deciſ* 48. *Giurba deciſ* 82. *Peregr.dec.*129. quod procedit etiam ſi uirgo agat pro ſtupro in eā commiſſo aduerſus ſtuprantem, ut iudicatum in Sacro Conſilio dicit *Franc. in deciſ. prædicta, & in deciſ* 599. & etiam ſi habeat patrem, ſub cuius poteſtate ſit, ut pluriès deciſum in Magna Curia Vicariæ, & in Sacro Conſilio affirmat idem *Franc.in d.deciſ.*100. licèt aliter fuerit deciſum per idem Sacrum Cōſilium ad fauorem Notarij Curialis, quam ultimam deciſionem ſequebar in facti contingētia de anno 1620 dùm eſſem de uoto requiſitus à dilectiſſimo Genitore meo D. Ioanne Dominico Nouario I.C. celeberrimo, ueridico, & ſummo practico.

10 Amplia tertiò, Vniuerſitates excludi, cùm Vniuerſitates inter miſerabiles perſonas reponantur, ex quo pariter fruuntur beneficio electionis fori, ut fuit deciſum per Regiam Audientiam Principatus Citra, & Baſilicatæ, & per Magnam Curiam Vicariæ confirmatū, ſicque habetur in *Rot.diuerſ.deciſ* 862. *par.*4. & ego Nouarius habui in facto, & obtinui ſemel, & in cauſa Vniuerſitatis Aquæuiuæ fuit deciſum per M.C. & in Sacro Regio Cōſilio.

11 Amplia quartò, excludi etiam ſenes, cùm ipſi ſimiliter inter miſerabiles perſonas connumerentur, quarè gaudent fori electione *Affl.d.dec.*25. *Franc.dec.*608. *Amat.deciſ.*105.

Sed quòd pupillus dicatur miſerabilis perſona, tu uideas *Theſaur.in deciſ.*177. ubi quòd propterea gaudet fori electione, etiam ſi lite incępta ſit factus adultus, ut in *Apoſtilla* dicit deciſum pariter *Gaſpar filius* in Senatu Sabaudiæ, licèt aliter ſit, ubi conueniretur ex cōtractu paterno, nam eo caſu non poſſet eligere forum *Franch.deciſ.*234. *&* 364. *Viu.deciſ.* 250. ut etiam non habet electionem fori, quādo haberet auum, ſub cuius poteſtate remaneret *Franc. deciſ.*671.

De Eccleſia autem loquuntur *Capyc. in deciſ.* 160. *Franch. in deciſ.* 234. *& Theſaur. deciſ.* 177. & de muliere vidua ſcribũt *Guid. Pap. deciſ.* 566. *Maſtrill. deciſ.* 127. *Cabed deciſ.* 173. *par.* 1. *Raudenſ. in deciſ. Piſan.* 46. *Franc. deciſ.* 257 ſicque iudicatum fuiſſe in facto in Senatu
22 Pariſienſi reperio, imò etiam mulier habens maritum inutilem, putà bannitũ, vel ad Regias triremes damnatum adhùc miſerabilis perſona reputatur *Gayl obſeruat.* 44. *Viu. deciſ.* 197. vbi teſtatur, ſic pluribus vicibus in anno 1585. fuiſſe iudicatum in Regia Audientia Apuleæ, qui in *deciſ.* 27. idem aſſerit de Clericis, reponendo eos pariter inter miſerabiles perſonas ad effectum habendi electionem fori, vt etiam habetur per *Franc. in deciſ.* 597. vbi quòd Cle-
23 ricus pro re Eccleſiæ habet ſori electionem, non autem pro bonis proprijs, & ſi in perſona ſit offenſus habet pariter electionem fori in agendo contra eos, vt caſtigentur *Afflict. deciſ.* 257. & ſic nos reportanimus, dnm in facto inſtabamur à quodam Reuerend. Abbate Ciuitatis Auerſæ de anno 1621.

Cçterùm, quamuis ſupradictæ perſonæ ſint exceptæ, tamen earum tutores, curatores, & adminiſtratores non excipiuntur, vt diximus in *tract. de priuileg. miſerabilium perſonarum priuil.* 15.

S V M M A R I V M.

1 *Quomodò falſitas dicatur conſtare ex eiſdem actis, remiſſiuè.*
2 *Cauſa criminalis non impedit ciuilem.*
3 *Pendente cauſa criminali poteſt intentari ciuilis, & è contra.*
4 *Quando actio ciuilis cum criminali cumulari poſſit, remiſſiuè.*
5 *Iudicium criminale vſurarum non impeditur per iudicium ciuile.*
6 *Cauſa falſitatis orta ſuper ciuili non ſuperſedetur de iure Regni.*

De Falſis. Pragm. II. Collectanea III.

CVm frequentiùs, &c. In hac pragmatica habemus, quòd falſitatis quæſtio non impediat cauſæ principalis expeditionem, niſi conſtet ex eiſdem actis. Tu videas de iure communi *tex. in l.* 2. *& l. pen. C. de falſis, & in l. fin. C. de ordin. iudic.* vbi communiter omnes.

1 Quomodò autem falſitas dicatur conſtare ex eiſdem actis, vide *Afflict. in deciſ.* 229. *& Capyc. in deciſ.* 25. *Marcian. conſ. deciſ.* 13. vbi hodiè ait receptum, tunc demùm ſnperſederi in cauſa principali ſi tria concurrant, primò ſi mora aliqua Parti inculcari nequeat, ſecùs ſi nimium ſe arctauit ad tempus ſententiæ proferendæ, ſecundò ſi falſitas conſtet in promptu, tertiò, quòd ius totius cauſæ conſiſtat in illis teſtibus, qui de falſo arguuntur, &
2 quòd cauſa criminalis nõ impediat expeditionem cauſæ ciuilis, vide *Afflict. in deciſ.* 103. referentem deciſionem Sacr. Conſil. poſſe in vtraque cauſa procedi, verùm debet expectari exitus cauſæ criminalis, idem *Afflict. in* cit. *deciſ.* 229. *Capyc. in deciſ.* 25. & aliquid per *Franch. in dec.* 147. & per *Grammat. in dec.* 60.

3 Et pendente cauſa criminali poteſt intentari ciuilis, & è conuerſo *Viuius in deciſ.* 136. dummodò nõ coràm diuerſis Iudicibus, quia tunc diceretur continenria cauſæ diuidi *Puteus in deciſ.* 228. *lib.* 1. *& Capella Tholoſ. in deciſ.* 22. *& Viu.* cit. *deciſ.* referens deciſionem Regiæ Audientiæ Barenſis, & quando Iudex, qui de cauſa criminali cognoſcit poteſt etiam
4 de ciuili cognoſcere, & quando actio ciuilis cum criminali, & è contra cumulari poſſunt, vide *Put. in deciſ.* 275. *lib.* 1. *& Theſaur. in deciſ.* 18. vide etiam *Fabrum in deciſ.* 1. *& deciſ. fin. C. quando ciuil. actio.* & vide etiam pulchrã *deciſ. Bellam.* 400.

Ad materiam nouiter vide etiam *Martam in deciſ. Piſan.* 52. vbi firmat, iudicium crimi-
5 nale viurarum non impediri per iudicium ci-
6 uile, & vide *Aſciam in deciſ.* 61. vbi quòd orta cauſa falſitatis in ciuili non ſuperſedetur hodiè in Regno, & quando, & nouiſſimè *Maſtrill. in deciſ. Sicil.* 220. *par.* 3. vbi cauſa criminali pendente an ſuperſedendum ſit in ciuili.

Sed cauſa criminalis partus ſuppoſiti an ſit terminanda priuſquàm terminetur cauſa ciuilis intentata ab Aduerſario ſuper confirmatione ſucceſſionis, per S.C. fuit deciſum, eſſe expectandum exitum cauſæ ciuilis *Thoro in Compend. deciſ. in verbo cauſa tom.* 3.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio huius pragm. extẽditur ad Notarios.*
2 *Quid in eo, qui fabricauit falſitatem per raſuram literarum in priuilegio Regio.*
3 *Falſitatis præſumptio licèt oriatur contra ſolitum illam facere, tamen requiritur, quòd fuerit condemnatus.*

De Falſis. Pragm. III. Collectanea IV.

TEſtes inſuper falſos, &c.

1 Ordinat, quòd teſtes falſi, qui iterant falſitatem pęnam mortis naturalis incurrant, & ità de Notario loqnendo tradit deciſũ *Frãcb. in deciſ.* 440. licèt ſi inſtrumentum ſit completum à Notario, ſed in eo teſtes nondùm ſunt ſubſcripti, an ſit idem, eſt videndus *Caualc. in*
2 *deciſ.* 34. *par.* 5. De eo autem, qui fabricauit falſitatem per raſuram literarũ in priuilegio Regio vide deciſionem Sacri Conſilij penès *Afflict. in deciſ.* 404.

3 Qua

3 Qua occaſione ſignabis,quòd falſitatis prę-
ſumptio,quæ oritur contra ſolitum,illam age-
re procedit, vbi pro falſitate ille fuerit condē-
natus,at ſecùs ſi liberatus *Caſtill. deciſ.*135. *à*
*num.*32. *cum ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtis falſus in cauſa capitali punitur morte, quod amplia,vt num.*2.
3 *Referuntur caſus,in quibus teſtis falſus excuſatur à pœna huius pragmatica.*
4 *Teſtis vbi prætenditur falſus an poſſit ex eodem proceſſu condemnari, remiſſiuè.*
5 *Teſtis eò ipsò,quòd pecuniam recipit falſum committit.*
6 *Falſitas teſtium probatur coniecturis.*
7 *De falſo hodiè agi non poteſt,niſi criminaliter.*
8 *Falſum cōmittit Notarius ſtipulans inter ignotos,accedente dolo malo.*

De Falſis. Pragm. IV. Collectanea V.

QVoniam falſorum teſtium,&c.

Loquitur de teſtibus falſum deponenti-
bus in criminalibus, ſiue illos inſtruētibus vl-
timo ſupplicio eos eſſe puniendos,in ciuilibus
verò manus obtrūcatione,& perpetuo exilio.
1 Quòd teſtis falſus in cauſa capitali punia-
tur morte eſt Deciſio Senatus Cathaloniæ
apud *Peguer. in deciſ.*19. etiam ſi reus habuit
gratiam *Caball.in reſolut.*165.*Cacher.in deciſ.*
19. *Ludouic.in deciſ.Lucenſ.*15. de quibus ſu-
2 pra in *pragm.*2.*de abolit num.*49. ſic pariter
teſtis, & accuſator falſus in crimine proditio-
nis Patriæ morte punitur, vt ex *deciſ. Rotæ*
*Auenion.*98.apud *Laurent.*quòd ſi cauſa capi-
talis non fuerit, ſed minoris pęnæ,teſtis falſus
ad pęnam capitalem non tenetur, ſed ordina-
ria falſi pęna puniendus eſt *Caball. in d. reſo-*
*lut. crimin.*165.
3 Aduertas autem,in pluribus caſibus excu-
ſari teſtē falſum à pęna ordinaria huius prag-
maticæ, & primò quando falſarius nullum
emolumentum conſequutus eſſet *Roit. in de-*
ciſ.Lituaniæ 5. vbi ſic deciſionem illius Sena-
tus recenſet, ſic pariter quando eius falſitas
non eſſet nociua, vel apta nocere, vt ex deci-
ſione Rotæ Romanæ apud *Verall. in deciſ* 5.
par. 2. ſic etiam quando Pars nullo fuerit in-
commodo affecta *Cornazzan.in deciſ.*111.Ità
ſimiliter vbi apparetet obliuio ex *deciſ. Vuy*
64.& ſic quoquè quando falſitas eſſet in tem-
pore, vel in circumſtantijs nō ſubſtantialibus,
iuxta deciſionem Rotæ Romanæ, de qua per
*Farinac.in deciſ.*47.qui in *deciſ.*116.idem iudi-
catum refert, quando falſitas non eſſet ſuffi-
cienter,ac concludenter probata,ac ita,& ta-
liter, quòd nullo modo veritas haberi poſſit,
& ita etiam poteſt dici, ſi falſum depoſuerit,
antequàm iurauerit *Minſynger. in obſeruat.*
80.*centur.*3. licèt contrarium,& meliùs,meo
quidem iudicio,reſoluat *Caball.in reſolut.*69.
ſic pariter limitatur in Ruſtico *Magon. in de-*
*ciſ. Lucenſ.*43. & ſic etiam procedit in depo-
nente falſum in circumſtantia negotij, & non
ſuper facto principali,in quo conſiſtit ſubſtan-
tia negotij,vide *Grammat.in deciſ.*47.
4 Sed quæro, teſtis vbi prætenditur falſus an
poſſit ex eodem proceſſu condemnari,eſt de-
ciſio Sacri Conſilij Neapolitani apud *Capyc.*
in deciſ. 60. & an teſtes vtriuſque Partis inter
ſe contrarij ſint puniendi de falſitate,negatiuè
Grammat.in deciſ. 60. & falſitas teſtium quo-
modò probanda *Capella Tholoſ. in deciſ.* 284.
5 & teſtis eò ipsò, quòd pecuniam recipit an
falſum committat,affirmatiuè eadem *Capella*
*in deciſ.*285.*Franc.Marc.in deciſ.*487.*par.*1.&
ob falſitatem teſtis actor ſi non probauit an
lucretur, negatiuè *Surd.in deciſ.*282. & teſtis
falsò negās eum attinere Parti quomodò pu-
niendus,vide *Caball.in reſolut.*34. qui in *reſo-*
*lut.*39.tradit,quomodò puniatur teſtis verum
falsò deponens,& ille ad hoc ſubornans,& in
*reſolut.*165.tradit,qualiter puniatur teſtis fal-
ſus contra Fiſcum,& quòd teſtis falſus,& cor-
rumpens tenentur ciuiliter ad damnum, &
6 nùm falſitas probetur coniecturis, deciſum
affirmatiuè in ciuilibus,& in his,quæ ſunt dif-
ficilis probationis *Verall. in deciſ.*4. *par.*2. de
gradibus, & pęnis falſi vide *Fabrum in deciſ.*
13.*C.de falſis*, in quo titulo habes plures alias
deciſiones ad materiam falſitatis,quarum pri-
7 ma eſt,quòd de falſo non poteſt hodiè agi,niſi
criminaliter, & pręcedēte ſolemni inſcriptio-
ne,nec rurſus cōtra eum, qui producit inſtru-
mentum, quin priùs actum ſit contra Nota-
8 rium viuentem. Secūda eſt,quòd falſum com-
mittit Notarius, qui ſtipulatur inter ignotos,
aut ignotos teſtes adhibet,accedēte dolo ma-
lo.Tertia eſt,vt plus credatur Notario,quàm
teſtibus inſtrumentarijs, niſi cùm agitur cri-
minaliter de falſo. Quarta eſt,vt Notario di-
centi falſum eſſe inſtrumentum nūquam cre-
datur in præiudicium Partis.Quinta,quòd in-
ter coniunctas perſonas ſilet falſi accuſatio,
ſed Procurator Fiſci litem,& accuſationem
exequi hoc caſu poteſt,& debet. Sexta dicit,
quia pęna falſi ordinaria mors eſt.Septima di-
cit,iuſtam inquirēdi cauſam eſſe contra eum,
qui id facit, quamuis mandante altero, quod
non niſi in malos vſus, & falſi commiſcendi
gratia deſtinatum eſſe poſſit. Octaua dicit,
quòd qui agit criminaliter de falſo etiam cum
ſolemni inſcriptione non cogitur pati carce-
res, quia pœnam pecuniariam ſubire ſolet.
Nona recenſet, eum, qui dixit ſe nolle vti in-
ſtrumēto,quod produxerat, non eſt ſuper fal-
ſitate pronunciandum, ſed tantùm ſuper nul-
litate. Decima tradit,quòd etiam contra pri-
uatam ſcripturam neceſſaria eſt ſolemnis falſi

Digitized by Google

inſcriptio, qui aotem ſalso inſtrumento vti voluit,ad alias probationes poſteà admittendus non eſt. Vndecima dicit, quòd quiſquis falſum inſtrumentum producat, debeat clarè reſpondere, an eo vti velit, nec nè, nec tamen punitur, etiam ſi eo vſus ſit, ſi non falſum probetur, quàmuis ſuſpectum.

Et conſulens falſitatem an, & quomodò puniendus *Garzia in deciſ.91.* & ſuper qua falſitate tranſactio fieri poſſit, vide *Grammat. in deciſ.43.*

SVMMARIVM.

1 *Pœna mortis puniuntur exhibentes ſchedulas, ſiuè apodixas falſas, quàmuis nummos non receperint.*
2 *Clericus præſentans apocas Banci qua pœna venit puniendus, ſi pecuniam non exegerit.*
3 *Affectus punitur, licèt non ſequatur effectus in caſibus atrociſſimis.*
Crimen falſificàtis apocas Banci eſt atrox, ibid.
4 *Bancum ſoluens vigore apocæ falſæ ſuo periculo ſoluit.*
5 *Mandatum primum in apoca directa Banco, vt alicui ſoluatur certa quantitas vera, ſi girata ſit falſa periculum eſt Domini, & non Banci.*

De Falſis. Pragm. V.
Collectanea VI.

PErche è tanto frequentato, &c.

1 Exhibentes ſchedulas, ſiuè apodixas falſas
in bancis puniri pęna mortis, quamuis cum
effectu nummos non receperint hìc ſtatuitur.

Obſerua, neceſſarium fuiſſe fieri hanc declarationem expreſſam in caſu, quo pecunia non fuerit recepta, ſiquidem de iore communi totum contrarium erat cautum, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Ar-*
2 *chiep.70.par.1.* vbi tractát, ſi Clericus præſen-
tans apocas falſas banco, & non exigens pecuniam, veniat nè puniendus pęna ordinaria, & negatiuè iudicatum atteſtatur.

Vndè notabis, iſtum eſſe vnum de caſibus,
in quibus punitur affectus, licèt non ſequutus
ſit effectus, quaſi quòd ſit atrox tale crimen,
3 cùm in atrocibus puniatur affectus non ſe-
quuto effectu *Ann.Robert.lib.1.rerum iudicat. cap.6.* vbi de atroci veneficij delicto, *Theſaur. deciſ.25.* vbi de crimine læſæ Maieſtatis.
4 Et hac occaſione obſeruabis, quòd bancum
ſoluens vigore apocæ falſæ, ſuo periculo ſoluit *Praſ.de Franch.deciſ.304. Reg Rouit.deciſ. 13.num.23.*
5 Licèr quotiès mandatum primum in apo-
ca banco directa, vt alicui ſoluatur certa quãtitas ſit vera, ſed girata ſit falſa, & ex ea ſolutio ſequatur cedere debear in damnum Domini, & non banci ex qualitatibus in facto occurſis iudicatum in Collaterali Conſilio fateatur *Salernitan. deciſ.46.* vbi addit, ita aliàs reſolutum, & indiſtinctè practicari teſtatur.

SVMMARIVM.

1 *Pœna bis debitum exigentium quæ ſit ſecundùm hanc pragmaticam, & quomodò obſeruetur in Rota, num.2. & 4.*
3 *Hæc pœna an practicetur, ſi debitum ſit petitum tantùm, & non ſolutum.*
5 *Soluenti debitum bis quod remedium competit.*
6 *Hæres exigens bis debitum non incurrit in hanc pœnam.*
7 *Dolus ceſſat ſtante ignorantia.*
8 *Dolus requiritur, vt puniatur exigẽs bis debitũ.*
9 *Petens plus debito cõdemnatur in expenſis, quod ceſſat ſtante clauſula,* ſaluo iure ſuperflui, *n. 10. vel clauſula,* omni meliori modo, *n.11.*
12 *Clauſula,* omni meliori modo, *quid operetur.*
13 *Libellans cenſetur deduxiſſe omnia narrata.*
14 *Clauſula,* offerens compenſare, *præſeruat à pœna plus debito petentis.*
Sequeſtrans non dicitur petere, ibidem.
Procurator pẽtens plus debito quando non præiudicat Domino, ibid.

De Falſis. Pragm. VII.
Collectanea VII.

ITem eſſa fedeliſſima Città, &c.

1 Mandar, vt bis debitum repetentes, ſi nobiles fuerint pęna relegationis, ſi ignobiles pęna triremium per triennium puniantur.
2 Hæc pęna arbitraria fuit determinata apud *Rotam in vna Interanen. pecuniaria 23. Iunij 1603. coràm Illuſtriſſimo Coccino.*
3 Tu autem obſeruabis, huioſmodi pęnam
non poſſe practicari, quando ſimpliciter eſſet petitum debitum iam ſolutum, & exactio illius facta minimè fuiſſet cum effectu, cùm requiratur vera, & effectoalis ſolutio *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.327.num.96. tom.2.* & ita iudicatum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana fatetur, & probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.40.part.1.* & aliàs deciſum in Sacro Regio Conſilio fatetur *Thor.in Compend. deciſ.Regni in verbo petens debitum tom. 1.* ſicque probarunt *Barz.deciſ.Bonon.76. & Caball. reſol.crim.caſu 169. num.3.* vbi enu-
4 cleat, quæ ſit pęna exigentis, vel recipientis
iterùm debitum iam ſolutum, & quomodò
5 ſuccurratur ſoluenti pro repetitione, quando
vigore rei iudicatæ denuò ſoluit.
6 Et declara, illam ceſſare, ſi exactio fuerit fa-
cta ab hærede de debito ſoluto principali creditori, cuius eſt hæres, quia iuſta cauſa ignorantiæ, quam habere iura præſumunt illum excuſant, prout ſic iudicauit duabus vicibus Magna Curia Vicariæ.

7 Stan-

7 Stante enim ignorantia ceſſat dolus, igitur
8 non ſubintrat pęna, cùm dolus requiratur, vt.
debitum iam ſolutum exigens puniatur, ad
inſtar in plus debito petente, & probāt *Barz.
d.decıſ.76. & Viu.decıſ.*340. vbi etiam, quòd
9 plus debito petentes condemnantur in expē-
ſis, de qua materia plura coaceruant *Caball.
reſol.crim.caſu* 260.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*51.&
10 117. vbi declarat,ceſſare illā,ſi eſſet appoſita
clauſula, *ſaluo iure ſuperflui*,quod etiam iudi-
cauit M.C.V.in cauſa Marij Aitoni,vel ſi ap-
11 poſita eſſet clauſula,*omni meliori modo*,quæ
operatur,vt actus valeat omni meliori modo,
quo valere poteſt *Rota in Maceraten tutela*
15.*Octobris* 1577. *coràm Eminentiſſimo Car-
dinali Lancellotto, & in Romana reſciſſionis
tranſactionis* 20. & 27.*Nouembris* 1585. *co-
ràm Eminentiſſimo Cardinali Blanchetto,Lu-
douiſius deciſ* 203.*num.*19.nec non vt cenſea-
12 tur deducta actio neceſſaria,& proficua, non
autem nociua actori *Rota Bonon. diuerſ.deciſ.*
129.*num.*25.& *deciſ.*116.*num.*54. & quòd li-
13 bellans cenſeatur deduxiſſe omnia narrata,
nec ſe reſtrinxiſſe ad concluſionem, ſi non cō-
petit, vt vna vice iudicaſſe Regiam Audien-
tiam Apuleæ reminiſcor,videndus etiam *Cy-
14 riac. d.controuerſ. forenſ.*327. vbi quòd clau-
ſula,*offerens compenſare*,præſeruat à pęna plus
debito petentis, & quando, & quòd ſeque-
ſtrans non dicatur petere, & quòd Procura-
tor petens plus debito non præiudicat Do-
mino,niſi habeat ſpeciale mandatum,& quòd
pœnam plus debito petentium non incurrit
qui conuincitur per propriam confeſſionem,
ſed tantùm per veras probationes aduerſa-
rij, aliaq; hac in materia coadunat.

S V M M A R I V M.

1 *Comparatio literarum facit indicium in libello famoſo.*
2 *Comparatio ſola in literis miſſiuis ſufficit.*
3 *Principalis obligatus ad recognitionem apocæ non tenetur recognoſcere ſi oſtendatur ſola ſubſcriptio, ſed eſt exhibenda integra apoca.*

De Falſis. Pragm. VIII.

Collectanea VIII.

LI anni paſſati, &c. Hic ſtatnitur, quòd ad infligendam pęnam mortis naturalis his,qui præſentant in Banchis publicis apocas falſas ſufficit depoſitio Principalis cum comparatione literarum,etiam ſi non ſit ſequuta numeratio. Idem quòad ſcribentes, dictantes,conſignantes,& participantes, etiam ſi dirigantur locis pijs, & arcæ generalis theſaurariæ.

Ibi,*eum comparatione literarum.* Ad ij ſius
1 verſiculi ornatum nota, quòd comparatio li-
terarum facit inditiū in libello famoſo *Franc.
2 Marc.in deciſ* 730.*par.*2.Item comparatio ſo-
la in literis miſſiuis ſufficit, vt deciſum teſta-
tur *Vrſill in deciſ.*181.licèt contrariū tuentur
*Theſaur forenſ.q.*24. *poſt n.*20.*lib.*1.& *Galeot.
controuerſ.*29.*à num.*9.*tom.*2.vbi alia de com-
paratione, quòd ſcilicèr illa non probat, niſi
adſit teſtis,qui ſcribere viderit *Afflict. deciſ.*
181.

Et cōparatio literarum ſola ſufficit ad condemnandum, exiſtentibus multis partitis debitoris exiguam ſummam continentibus, vt deciſum refert *Anna in ſing.*374.

Et dùm dicitur,*etiam ſi non ſit ſequuta numeratio*, vide ſupra in *pragm.*5.*hac eadem rubrica.*

3 Aduertas autē in hac materia, quòd Principalis in recognitione apocæ per ipſum facienda, an ſit ſcripta eius propria manu non tenetur recognoſcere,ſi oſtendatur ſibi ſola ſubſcriptio,ſed eſt exhibenda integra apoca, vt valeat inſpicere, & legere totum tenorem ipſius apocæ,vt per *Franch.in deciſ.*304.quod practicaui in M.C.V.in cauſa Michaelis de lo Fauce,& aliàs vti Regius Auditor Prouincialis in cauſa Marci de S.Seuerino.

S V M M A R I V M.

1 *Feriarum ſpecies,aliæ ſunt ſollemnes,aliæ temporaneæ,& aliæ repentinæ.*
2 *Feriæ ſollemnes ſunt illæ,quæ ſunt inductæ à iure diuino,canonico,& humano.*
3 *Statutum latum contra ferias eſt nullum.*
4 *Feriæ temporaneæ ſunt meſſium,& vindemiarum.*
5 *Feriæ repentinæ ſunt quæ à Principibus ordinantur.*
6 *Acta iudiciaria nequeunt fieri in diebus feſtis, & ferialibus.*
7 *Sententia lata in die feriarum eſt nulla,nec exequutioni demandatur.*
8 *Sententia lata in die feriarum non confirmatur in cauſa appellationis, etiā ſi Partes nō oppoſuerint,num.*9.
10 *Nullitates nequeunt diſcuti die feriarum, niſi præcedente diſpenſatione.*
11 *Partes poſſunt renunciare ferijs inductis ad honorem hominis, tamen Iudices nequeunt cogere teſtes ad teſtificandum,num.*12. *& eorum audientia an poſſit committi, num.*22.
13 *Inſtrumentum guarentigiatum exequi nequit in ferijs in honorem hominis.*
14 *Patrocinium non præſtatur tempore feriarum.*
15 *Decretum in alienatione bonorum pupilli interponi nequit tempore feriarum,& quid in cauſis pijs, num.*16.
17 *In cauſis dotium vti pijs, ferijs non obſtantibus procedi poteſt, & quid obſeruetur, num.*18.

19 *Cauſa alimentorum poteſt agi die feriato.*

20 *Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorij, prout nec in attentatis, Fiſcalibus, publicis, & Eccleſiaſticis, num. 21.*

23 *Exequutio ſententiæ poteſt fieri die feriato in honorem hominis.*

24 *Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri die feriarum ad cautelam.*

25 *Tutores, & Curatores poſſunt dari, & amoueri, & excuſationes allegari die feriato.*

26 *Nuncius Apoſtolicus tenetur obſeruare ferias Curiæ Romanæ, non autem Curiæ illius loci, vbi degit.*

De Ferijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 FEriarum ſpecies aliæ ſunt ſollemnes, aliæ temporaneæ, & aliæ repentinæ.

2 Sollemnes feriæ ſunt illæ, quæ iure diuino, canonico, & humano indictæ ſunt in honorem Dei Omnipotentis, Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, & Sanctorum, ac Sanctarum omnium, aliæq; à Summis Pontificibus, & ſupremis Concilijs introductæ *cap. 1. & 2. cap. licet, & cap. conqueſtus de ferijs, l. omnes, & l. dies C. eod. tit. Faber deciſ. 2. num. 6. lib. 3. tit. 11.* con-
3 tra quas ſtatutum latum non valet *Franciſc. Marc. deciſ. 410. par. 1.*

4 Temporaneæ, ſiuè (iuxta aliorum ſententiam) tempeſtiuæ vocantur illæ meſſium, & vindemiarum *l. 1. l. ſolent, l. vt in die Dominico, l. publicas, & l. omnes dies C. de ferijs.*

5 Repentinæ tandem feriæ nuncupantur quæ à Principibus ordinantur, licet enim Principi Supremo in ſuo dominio nouas indicere ferias *l. an illo C. cit. tit.*

6 Qua diuiſione præmiſſa firma regulam, acta iudiciaria diebus feſtis, & ferialibus fieri non poſſe, aliàs eſſe nulla *cap. fin. de ferijs, l. fin. C. eod. tit. Rota in antiq. deciſ. 95. Balb. deciſ. 253.*
7 dicens, ſententiam tali tempore latam eſſe nullam, & exequi non poſſe, & etiam de conſenſu Partium ratificari non valere, nec tacitè, nec expreſsè.

8 Ita vt ſententia nulla, quia tali tempore eſt lata, nequeat in cauſa appellationis confirmari *Gratian. deciſ. 144.*

9 Licèt ſi huiuſmodi nullitas actorum à Parte non opponatur, nihil obſit, vide latiſſimè *Gizzarell. deciſ. 59.*

10 Nec nullitates feriarum tempore diſcuti poſſunt, niſi præcedente diſpenſatione, ut decidit Sacrum Conſilium pro Illuſtriſſima Platea Capuana aduerſus Epiſcopum Adtienſem ſuper reintegratione ad Sedile in Banca de Amico refert *Marin. quotid. reſol. cap. 118.*

11 Et licèt Partes ferijs inductis fauore hominum renunciare ualeant *d. cap. conqueſtus de ferijs, Balb. deciſ. 313.*

12 Quæ ſi cum effectu renunciauerint, adhùc Iudices ad ius dicendum, & teſtes ad teſtificandum cogi nequeunt *Theſaur. deciſ. 39. Gizzarell. d. deciſ. 59. num. 8.*

13 Nec inſtrumentum guarentigiatum in ferijs ad honorem Dei exequi ualet *Gratian. deciſ. Marcb. 144. num. 16.* licèt ſecus in alijs ferijs *Balb. deciſ. 2.*

14 Amplia, quòd nec patrocinium eſt præſtandum tempore feriato *Amat. deciſion. Marchiæ 22.*

15 Nec decretum in alienatione bonorũ pupilli iſto tempore interponi ualet *Balb. deciſ. 253.*

16 Cęterùm, in cauſis pupillorum, & aliarum miſerabilium perſonarum, nec non in cauſis pijs *Amat. deciſ. Marchiæ 83.* uidendus *Peguer.*
17 *deciſ.* 53. undè in cauſis dotium uti pijs poſſe procedi, ferijs non obſtantibus autumant plures apud *Barz. deciſ. Bonon. 15. num. 33.* quod
18 in praxi non uideo ſeruari, & rationabiliter, cùm dotium cauſis ſint plena omnia Tribunalia, & eſſet ordinariè, & indiſtinctè omni die ius reddere.

19 Et pro alimentis futuris cauſam diebus feriatis agitari poſſe tradunt *Barz. d. deciſ. 15. ſub num. 32. Milanenſ. deciſ. 25. à num. 30. lib. 2.*

20 Inſuper feriæ non obſtant, quin impediant poſſeſſorium reſtitutorium, quominùs intentari, & proſequi ualeat *Capella Tholoſ. deciſ. 159. Achill. de Graſſ. deciſ. vnic. de ferijs.*

21 Similiter nec obſtant in cauſis attentatorum, cauſis Fiſcalibus, publicis, & Eccleſiaſticis *Amat. deciſ. Marchiæ 26.* ſic pariter in cauſis criminalibus, de quo adeas *Peguer. d. deciſ. 53.*

22 Item audientia teſtium iſtis diebus poteſt committi *Creſcent. deciſ. vnic. de ferijs.*

23 Et exequutio ſententiæ fieri poteſt die feriato in utilitatem hominum *Capella Tholoſ. deciſ. 158.* uide *Guid. Pap. deciſ. 215.*

24 Adhùc abſolutio ab excommunicatione ad cautelam fieri ualet diebus feriatis *Vitalis deciſ. 93. num. 9.* quia illa fit abſq; ſollemnitate *Caualc. deciſ. 77. num. 41. & ſeq. par. 2.*

25 Pariter poſſunt dari tutores, & curatores, & illi amoueri, & excuſationes allegari diebus feriatis *l. eadem ff. de ferijs*, dummodò non agatur de tutela ex inquiſitione, vel requirente cauſæ cognitionem *Balb. deciſ. 352.*

26 Sed quæro, Nuncius Apoſtolicus ad Principem aliquem deſtinatus quas ferias obſeruare teneatur, nempè Ciuitatis illius, in qua reſidet, vel Romanæ Curiæ, vide *Triuiſan. deciſ. 31. lib. 1.* vbi quòd tenetur obſeruare ferias Romanæ Curiæ.

SVMMARIVM.

1 Conſuetudo ſemper debet attendi, & ſeruari.
2 Conſuetudo, quòd finita locatione rei Eccleſiæ fiat relocatio proximioribus primi conductoris obſeruari debet.
3 Conſuetudo mala excuſat etiam ſi ſit irrationabilis.
4 Conſuetudo in loco vincit legem.
5 Conſuetudo tribuit iuriſdictionem homini priuato.
6 Conſuetudo exiſtens in Eccleſia, quòd ad Canonicatum aſcendatur per gradus, ex tribus ordinibus maiore, medio & inferiore, qui impetrauit à Papa debet acceptare inferiorem, & ſeruare conſuetudinem.
7 Conſuetudo, quod in cauſis arduis Epiſcopus procedat cum adiuncto aliquo in iuriſdictionalibus ex parte Capituli obſeruari debet etiã ſi eſſet decemnalis.
8 Conſuetudo faciendi inuentarium ſine citatione creditorum debet obſeruari, quamuis fuerit decemnalis.
9 Conſuetudo immemorabilis vim habet priuilegij, & conceſſionis.
10 Carceratus ſi nequit fideiuſſores reperire debet admitti ad iuratoriam cautionem
11 Impotentia dandi fideiuſſorem, probatur iuramento.
12 Carceratus debet iurare de obſeruando omnia, ad quæ tenetur, aliàs perdet priuilegium iuratoriæ cautionis.
13 In cauſis reuiſionum talis cautio elargitur, & ita etiam procedit in extraneo, aduena, & forenſi, num. 14.
15 In criminalibus talis cautio non admittitur.
16 Debitor ſuſpectus de fuga non admittitur ad hanc cautionem, & quando quis vult ab aliquo conſequi nec admittitur prædicta cautio.
17 Vſufructuarius petendo vſumfructum non admittitur præſtita hac cautione iuratoria.
18 Cautio iuratoria non admittitur quando cautio fideiuſſoria non poteſt præſtari propter malos, & corruptos mores eius, qui ad eam præſtãdam tenetur, etiam quòd obligationem iuratoriam fecerit, num. 19.
20 Iuramentum ſuppletorium non eſt dandum aliàs periuro.

De Ferijs. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr parte dell'infraſcritti, &c.

Mandat, ſeruari conſuetudinem, quòd carcerati de menſe Iulij excarcerentur præſtita cautione de ſoluendo debitum, vel de redeũ-
1 do ad carceres, & regulariter conſuetudo ſemper debet attendi, & ſeruari, vndè quòad ſucceſſiones conſuetudo loci ſeruanda eſt, in quo quis defunctus eſt Frãc. Marc. deciſ. 316. vol. 1. Coler deciſ. 204. & loci, vbi res, de qua agitur ſita eſt, conſuetudo inſpicitur Bellamer. deciſ. 2. ſic etiam in prælationibus conſuetudo attenditur Rota diuerſ. in deciſ. 615. par. 1. nàm optima legum interpres eſt conſuetudo Afflict. deciſ. 166 & 173. & eſt interpretatiua cõtractuum, l. quod ſi nolit §. qui aſſidua ff. de adilit. edict. Magon. deciſ. Florent. 56. & in deciſ. Lucenſ. 7. Rot. diuerſ. in deciſ. 615. par. 1. & hinc
2 conſuetudo, quòd finita locatione rei eccleſiaſticæ fiat relocatio proximioribus primi conductoris obſeruari debet Veral. deciſ. 230.
3 lib. 1. vndè conſuetudo etiam mala excuſat cap. cùm venerabilis de conſuet. Franc. Marc. deciſ. 61. vol. 1 Magon deciſ. Lucenſ. 27. Carocc. deciſ. 13. etiam ſi ſit irrationabilis Grammat. deciſ. 50. magna enim conſuetudinis vis eſt, ita vt pro lege eam ſeruandam cauetur in l. de quibus, & in l. diuturna, l. cùm de conſuetudine, l. ſed ea, quæ, l. imò magna ff. de legibus, adeò
4 quòd Puteus in deciſ. 176. lib. 3. dixit, conſuetudines in loco legẽ vincere, quaré videmus, conſuetudinem facere poſſe quod poteſt pa-
5 ctum Afflict. deciſ. 91. & 258. & iuriſdictionem tribuit conſuetudo homini priuato Balb. deciſ. 120 Franc. Marc. deciſ. 426. vol. 1. qua de
6 cauſa conſuetudo exiſtens in Eccleſia, quòd ad Canonicatum aſcendatur per gradus ex tribus ordinibus maiore, medio, & inferiore, qui impetrauit à Papa debet acceptare inferiorem, & ſeruare conſuetudinem Biſignett. deciſ. 4. de conſuetud. Rota in antiquis in deciſ.
7 838. & cõſuetudo, quòd in cauſis arduis Epiſcopus procedat cum adiuncto aliquo in iuriſdictionalibus ex parte Capituli obſeruari debet, etiam ſi eſſet decemnalis Puteus deciſ.
8 12 lib. 3. Rota diuerſ. deciſ. 615. par. 1. & conſuetudo faciendi inuentarium ſine citatione creditorum debet obſeruari, etiam ſi fuerit decemnalis Rota diuerſ. in deciſ. 629. par. 1. Guid. Pap. deciſ. 330. vndè meritò Curia Archiepiſcopalis Neapolis iudicauit, inuẽtarium confectum iuxta mores ipſius Ciuitatis Neapolis, abſque tamen iuris ſolemnitatibus ſuffragari, vt teſtatur D. Riec. in deciſ. 67. par. 1. qui multa cumulat circa vim conſuetudinis, &
9 immemorabilis conſuetudo vim habet priuilegij, & conceſſionis l. hoc iure §. ductus ff. de aqua quotid. & æſtiu. Guid. Pap. deciſ. 549 Verall. deciſ. 227. lib. 1. & deciſ. 56. lib. 3. Puteus deciſ. 466. lib. 2. Claper. in deciſ. cauſ. Fiſcal. cau. 27 q. 3. ex quibus omnibus meritò paſſim in Regia Camera Summariæ expediuntur proviſiones, mandantes, obſeruandum eſſe ſolitum, & conſuetum.

Sed dùm mandatur hìc, eſſe faciendam excarcerationem præſtita cautione de ſoluendo, vel de redeundo ad carceres.

10 Obſerua, quòd ſi carceratus nequit fideiuſſo-

iuſſo-

Digitized by Google

iuſſores reperire, debet admitti ad iuratoriam
cautionem, qui enim aliter non poteſt ſatiſda-
re, eo quia non reperit fideiuſſorem, iurata
priùs per eum impotentia admittitur ad iura-
toriam cautionem *cap. per veſtras de donat. in-*
ter vir. & vxor. cap. fin. de ſentent. excomm. in
6. authent. cui relictum C. de indict. viduit. tol-
11 *lend.* latè *Surd. deciſ.* 141. qui dicit, fideiuſſoris
dandi potentiam in propoſito probari iura-
mento, nam ſecũdùm eum ſatis eſt, quòd quis
iuret, ſe credere non poſſe de facili fideiuſſo-
rem inuenire, ſubdens, quòd poſtquam erit
declaratum, locum eſſe iuratoriæ cautioni,
12 tunc etiam iurandum per iſtum eſt de obſer-
uando omnia, ad quæ tenetur, aliàs perdit pri-
uilegium iuratoriæ cautionis, vide in materia
Capell. Tholoſ. in deciſ. 138. *& Cacher. in deciſ.*
70. *Ludou in deciſ Peruſ.* 63. *& Guid. Pap. in*
deciſ. 189. vbi inquit, quòd etiam in materia
auth. quæ ſupplicatio C. de precibus Imper. offe-
rend. conceditur huiuſmodi cautionis iurato-
13 riæ auxilium, vt etiam in cauſis reuiſionum
talis cautio elargitur, nè aliàs iuſtitiæ via pau-
peribus recludatur *Gayl obſeruat.* 155. *Guid.*
Pap. deciſ. 50. *Franc. Marc. deciſ* 496. ſic pari-
14 ter procedit in extraneo, aduena, & forenſi,
nam & ipſe offerens pignoratitiam, hypothe-
cariam, vel paratoriam cautionem admitti
debet, cùm & ipſe ad impoſſibile adſtringi nõ
15 poſſit *Gayl obſeru.* 26. *lib.* 1. licèt talis cautio
non admittatur, nec concedi debet in crimi-
nalibus, in quibus quis offerens iuratoriam
cautionem non auditur, & maximè de con-
ſuetudine, ſecundùm quam in criminalibus iu-
ratoria cautio non recipitur *Boer. deciſ.* 340, vt
16 nec etiam ad talem cautionem iuratoriam
admittitur debitor ſuſpectus de fuga *Cornaz-*
zan. deciſ. Lucenſ. 59. & ſic quando quis vult
aliquid ab aliquo conſequi, tunc non ſufficit
iuratoria cautio *Puteus deciſ.* 117 *lib.* 1. & vide
17 *Guid. Pap. in deciſ.* 250. vbi loquitur de vſu-
fructuario non admittendo, petendo vſumfru-
ctum præſtita hac cautione iuratoria. Item
18 tali cautioni iuratoriæ locus non eſt, quando
cautio fideiuſſoria nõ poteſt præſtari propter
malos, & corruptos mores eius, qui ad eam
præſtandam tenetur *Franch deciſ.* 317. & ideò
quando is, à quo petitur cautio eſt perſona
multùm ſuſpecta, eò quia ſcandaloſus, rixoſus,
& malæ conditionis, & famæ, & talis, quòd
valdè timendum ſit de eo, nè offenderet, nam
19 tunc petens admitti ad hoc beneficium non
auditur, etiam quòd obligationem iuratoriam
fecerit *Minſynger. obſeruat.* 11. Similiter à tali
cautione excluditur ſemel periurus ex tradi-
tis per *D. Ricc. in deciſ. Curia Archiepiſcopal.*
Neap. 164. *par.* 1. *& deciſ* 4. *par.* 2. vbi refert in
20 eadem Curia deciſum, iuramentum ſuppleto-
rium non eſſe dandum aliàs periuro.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſor idoneus quis dicatur, & num.* 2.
3 *Fideiuſſor in dubio idoneus non præſumitur.*
4 *Nobilis, potens, & impetuoſus homo non repu-*
tantur idonei fideiuſſores.
5 *Fideiuſſorem qui tenetur dare non poteſt dare*
pignus.

De Ferijs: Pragm. III.

Collectanea III.

A Noſtra notitia è peruenuto, &c.

Mandatur hic, quòd feriæ carcerarorum
pro debito ciuili non prorogentur abſque li-
centia Excellentiſſimi Proregis, & fideiuſſo-
res in ferijs recipiendis ſint idonei.

1 Pro cuius ornatu aduertere debes, quòd fi-
deiuſſor ille idoneus eſt, licèt ſit pauper, &
immobilia non poſſideat, qui habet Principa-
lem diuitem, vide *Franch. in deciſ.* 480. imò
quandò Principalis eſt multùm diues fideiuſ-
ſor non eſt dandus, vt per *Affl. in deciſion.*
171.

2 Item idoneus fideiuſſor dicitur qui com-
muniter habetur, tenetur & pro idoneo repu-
tatur *Farinac. in deciſ. Rot Rom.* 814. *in nouiſ-*
ſimis par. 4. & quis dicatur fideiuſſor, hoc to-
tum Iudicis arbitrio remitti teſtatur *Surdus*
3 *in deciſ.* 320. vbi etiam, quòd in dubio fideiuſ-
ſor non præſumitur idoneus, niſi probetur, vt
dixit etiam in *deciſ.* 295. ex *l. ſi verò §. qui pro*
rei, vbi gloſ. ff. qui ſatiſdar. cog. & aduerte, quòd
4 nobiles, potentes, & impetuoſi homines, &
qui Arces inexpugnabiles habitãt pro idoneis
fideiuſſoribus non reputantur *Capella Tho-*
loſ deciſ. 196. *Gama in deciſ. Luſit.* 21. *Gayl ob-*
ſeruat. 27. *lib.* 2.

5 Sed quæro, an carceratus, qui tenetur dare
fideiuſſorem, dando pignora æquipollentia
liberetur, negatiuè *Viuius in deciſ.* 335. & ſi
ſint multi, qui contrarium teneant, tanquàm
magis æquum.

Cętera autem concernentia habes ſupra in
pragm. 1. *hac eadem rubrica à verſic. ſed dum*
mandatur.

S V M M A R I V M.

1 *Feudi nomen Longobardum eſt, non autem*
Latinum.
2 *Feudum in dubio non præſumitur.*
3 *Res redditit ia feudo non dicitur feudalis, nec*
quidquid eſt intra fines feudi, num. 4.
5 *Allegantifeudum incumbit onus probandi.*
6 *Feudum quomodò probetur.*
7 *Feudum quando probetur per teſtes.*
8 *Cauſa quomodocunque tangat feudum dicitur*
feudalis.

9 In

9 *In feudis ſemper attenditur tenor inueſtituræ.*
10 *Inueſtitura potiùs attendenda eſt, quàm natura feudi.*
11 *Primæ, & antiquæ inueſtituræ præferũtur ſubſequentibus, & quando ſubſequentes inueſtituræ diuerſæ ſucceſſoribus noceant, num. 12.*
13 *Feudum conſiſtit in rebus ſoli, vel cohærentibus ſolo.*
14 *Feudum eſt legitima primogeniti.*
15 *Fidelitas eſt de eſſentia feudi.*

De Feudis. Rubrica.

Collectanea I.

1 FEudi nomen Longobardum eſſe, non autem Latinum aſſeuerat *Faber deciſ.* 51. *lib.* 4. *tit.* 43. dicens, *deciſ.* 17. *lib.* 3. *tit.* 12. à Principe flui omnia feuda vti à fonte.

2 Illudq; non præſumi probarunt *Afflict. deciſ.* 277. *Gayl obſeruat.* 69. *lib.* 2. *Valaſc. deciſ.* 52. *Maſtrill. deciſ.* 105. vbi etiam, quòd res reddi-
3 titia feudo non dicitur feudalis, vbi etiam ſigna, ex quibus feudalis præſumatur res, adde pariter *Capyc. deciſ.* 103.

4 Nec feudale cenſeri quidquid eſt intra fines feudi probarunt *Magon. deciſ. Florent.* 2. *in fin. Afflict. deciſ.* 267.

5 Vndè alleganti incumbit onus probandi, nec ſufficiet, ſi probent ex teſtibus deponentibus de auditu, & de fama, idem *Afflict. deciſ.*
6 277. *nu.* 4. vbi *Vrſill.* dicit, probari per famam ex teſtibus, ſi deponant de antiquis ſpatio cẽtum annorum.

7 Licèt benè probetur res feudalis per teſtes deponentes, quòd inueſtituræ factæ interfuerint, vel quòd viderint pro ea re præſtari ſeruitium, tanquam de feudali, vel quòd viderint deſcriptam in Regiſtro rerum feudalium, ita *Gram. deciſ.* 77. *num.* 12.

8 Cauſa autem quomodocunque tangat feudum dicitur feudalis *Milanenſ. deciſ.* 6. *lib.* 1. *Maſtrill. deciſ.* 83. *num.* 5.

9 Et in feudis inueſtituræ tenor ſemper attenditur, quia vim contractus illa oſtendit *cap.* 1. *de duob. fratribus à Cap. inueſtit. Afflict. deciſ.* 265. *num.* 102. & *deciſ.* 335. *num.* 15. *Caceran. deciſ.* 23. *num.* 2. *Coler. deciſ.* 88. *num.* 3.
10 *Viu. deciſ.* 336. illaq; potiùs attendenda, quàm feudi natura *Reg. Tapia deciſ. ſuprem. Ital. Senat.* 2. *num.* 133. *Merlin. controuerſ. forenſ.* 32. *num.* 27.

11 Tametſi inueſtituræ primę, & antiquæ pręferãtur *Afflict. deciſ.* 195. *Magon. deciſ. Florent.* 54. *num.* 4. *Maſtrill. deciſ.* 56. *num.* 7. adeò vt ſubſequentes inueſtituræ diuerſæ ſucceſſoribus non noceant, ſed per errorem expeditæ cenſentur *Milanenſ. deciſ.* 1. *à num.* 133. *lib.* 1. vide *Theſaur. deciſ.* 227. niſi tamen ex communi conſenſu Domini, & feudatarij eſſet ab
12 antiqua inueſtitura diſceſſum *Milanenſ. deciſ.* 8. *à num.* 4. *lib.* 1. vbi quòd expreſſus debet eſſe talis conſenſus.

13 Feudum non conſiſtit, niſi in rebus ſoli, vel ſolo cohærentibus *Præſ. de Franch. deciſ.* 75. *num.* 6. & illud appellatione bonorum non venit *Viuius deciſ.* 233.

14 Feudum totum eſſe legitimam primogeniti, patet apud *Præſ. de Franch. deciſ.* 287. & *Ann. ſing.* 197. annuentem, ſic fuiſſe tractatum in cauſa Marchionis Lauelli.

15 Feudi autem de eſſentia fidelitas eſt, licèt de ipſa in conceſſione mentio facta non fuerit *Afflict. deciſ.* 129. *num.* 2. & *deciſ.* 320. *num.* 4. *Guid. Pap. deciſ.* 518. & *deciſ.* 551. *Milanenſ. d. deciſ.* 1. *num.* 58.

SVMMARIVM.

1 *Maritata de bonis fraternis, vbi viuitur iure Francorum excluditur ab eius ſucceſſione.*
2 *Dotata à communi patre, vbi viuitur iure Longobardorum excluditur ab eius ſucceſſione.*
Filia à patre dotata non poteſt conqueri de dotis incongruitate, aut legitimæ ſupplementum petere, ibid.
3 *Soror dotata, & maritata à fratre primogenito præfertur filiæ ſecundogenitæ in capillo exiſtenti in feudis paternis deuolutis ob mortem fratris, & quid obſeruari, num. 4.*
5 *Soror admittitur ad ſucceſſionem feudi, quando mater ſua non fuit maritata de bonis fraternis.*
6 *In Regno in dubio an viuatur iure Francorum in ſucceſſione feudi.*
7 *Succeſſio feudi currit à primogenito in primogenitum, vbi viuitur iure Francorum.*
8 *Fœmina quando excluditur à ſucceſſione feudi, vbi viuitur iure Francorum.*

De Feudis. Pragm. I.

Collectanea II.

VNiuerſis, & ſingulis, &c.

1 Statuit, vt in viuentibus iure Francorum maritata de bonis fraternis ab eius ſucceſſione excludatur, ſecùs ſi de bonis paternis, at in
2 viuentibus iure Longobardorum ſufficit eſſe dotatam à communi patre, vt excludatur.

De hac pragmatica meminit *Merlin. controuerſ.* 3. vbi tamen principaliter tutatur, filiã à patre dotatam non poſſe de incongruitate dotis conqueri, non legitimè ſupplementum petere, non dicere teſtamentum nullum, nec quamlibet lęſionem allegare.

Pro perfecta cuius declaratione recurras ad *Afflict. deciſ.* 248. & perquiras *Præſid. de*
3 *Franch. deciſ.* 328. vbi quòd ſoror maritata, & dotata à fratre primogenito exiſtens præfertur filiæ ſecundogenitæ in capillo exiſtenti in feudis

feudis

feudis paternis ob mortem fratris deuolutis, & ſic iudicatum iunctis Tribunalibus Sacri Conſilij, & Regiæ Cameræ Summariæ fatetur *Mormil. in Conſtit. Regni Vt de ſucceſſionibus nu 22.* & aliàs deciſum 18. Iunij 1583. in cauſa Venetani iunctis Aulis penès Borrellū Actuarium ſcribit *Amendol in cit. deciſ. Franch.* 328.

4 vbi pariter refert *Capyc. deciſ.* 115. annuentem, hodiè ſororem in capillo excludere maritatā ſororem in feudalibus.

5 Sed dum prætenderetur in facti contingentia per Ducem Andregauiæ, feudum deuolutum ob mortem Comitis Mileti ad ſe ſpectare nullo hærede exiſtente, fuit pronunciatum contra ipſum, & ſoror admiſſa, ex quo mater ſua non fuerat maritata de bonis fratris, & ſic ex perſona matris poterat matri ſuccedere, vt refert *Gramat. in Rit M.C.V.* incip. *Sanè pro parte mulieris num. 6 fol.* mihi 152.

6 An autem in dubio viuatur in Regno iure Francorum, vel iure Longobardorum in feudorum ſucceſſione, latiſſimè enucleat *Galeot. controuerſ.* 1. *tom.* 2. vbi recenſet tàm antiquorum, quàm modernorum ſententias, atq; deciſiones ad intellectum *Conſtitutionis Regni Cōſtitutionem diuæ memoriæ, In aliquibus, Vt de ſucceſſionibus, & cap. Regni Conſiderantes,* de quò plura *controuerſ.* 3. *eod. tom. & controuerſ.* 2. multa notat de regulanda ſucceſſione ſecūdùm ius Francorum in feudis ex clauſula, *pro te, & hæredibus ex corpore; & vſu familiarum.*

7 Et hac occaſione obſeruabis, quòd conceſſio feudi cum clauſula, *iure Francorum,* operatur, vt in eo feudo ſucceſſio currat à primogenito in primogenitum *Milanenſ.* ſiuè alius *deciſ.* 8. *à num.* 69. *cum ſeq. lib* 1. vbi etiam *nu.* 46. *&* 50. quòd per talem clauſulam, *iure Frā-*

8 *corum,* non excluditur fœmina, niſi quando in pari gradu adeſſet maſculus *Maſtrill. deciſ.* 56. vbi concordantes latiùs reportat.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus ad filiam ſpuriam Neapolitanam non ortam in hac Ciuitate Neapolis, cuius mater non erat Neapolitana non porrigitur.*

2 *Aſſenſus cenſetur præſtitus, & extenditur etiam ad antephatum.*

3 *Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis pro eorum dotibus ſuper bonis feudalibus exigendis in caſu ſoluti matrimonij an extendatur ad maritatas.*

4 *Capitula, quæ ſe reſtringūt in vnum caſum nō extenduntur ad alia.*

5 *Aſſenſus vigore Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis, vt cenſeatur præſtitus in bonis feudalibus locum habet in dote confeſſata, ſi præceſſerit promiſſio, amplia num.* 6.

7 *Aſſenſus Capituli Neapolitanis cōceſſus pro dotium reſtitutione mulieribus Neapolitanis nō iuuat ipſis, ſi deficeret obligatio bonorum feudalium.*

8 *Aſſenſus Regius vigore Capituli cenſetur ineſſe in quacunque obligatione feudali pro dotis reſtitutione, & conſeruatione vltra caſum obligationis viri, vel ſoceri.*

9 *Aſſenſus Capituli cōceſſus iſtis mulieribus Neapolitanis pro obligatione bonorum feudalium procedit ſi maritus, ſeu dotans ſucceſſore careat.*

10 *Aſsēſus præſtitus vigore Capituli Neapol. obligationibus bonorum feudalium pro reſtitutione dotium, & antephati mulierum Neapolitanarum nubentiū intrà, vel extrà Neapolim, ſi adueniente caſu mortis fieret adiudicatio vxori pro concurrēti ſumma dotium, & antephati, & ipſa immitteretur in poſſeſſionem feudi adiudicati, & deceſſerit abſque filijs de corpore, tali fundo ſuccedat Fiſcus, vel ille, qui dotem dederat, vel frater, vel ſoror.*

11 *Aſſenſus Capituli conceſſus iſtis mulieribus extenditur etiam ad bona feudalia ſoceri, ſi ipſe ſimul cum filio obligauerint bona ipſa.*

12 *An aſſenſus prædictus habeat locum in ſubfeudis, in quibus requiritur Baronis aſſenſus pro obligatione.*

De Feudis. Pragm. II.

Collectanea III.

ITem ſupplicano, che attento nella Città di Napoli, &c.

Diſpoſitum eſt hic, quòd pro dotibus Neapolitanorum intelligatur præſtitus aſſenſus.

1 Sed num porrigatur hic aſſenſus ad filiam ſpuriam Neapolitanam non ortam in hac Ciuitate Neapolis, cuius mater non erat Neapolitana, negatiuè deciſum per Sacrum Conſilium dicit *Franch. in deciſ.* 452.

2 An cenſeatur præſtitus, & extēdatur etiam ad antephatum, affirmatiuè deciſum refert in Sacro Conſilio *Vrſill in deciſ.* 385. licèt contrarium deciſum in Regia Camera pluriès dicat *Camerar. in l. Imperialem fol.* 86. *lit. D. de probibit. feud. alien. per Federic.*

3 An aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis pro eorum dotibus ſuper bonis feudalibus exigendis in caſu ſoluti matrimonij extendatur ad maritatam, quòd ſi præceſſerit matrimonium, non autem inſtrumentum dotale, quia poſt Capitulum fuerat confectum inſtrumentum dotale, vt ea de re caſus iſte ſub Capitulo comprehendatur.

Scias, quòd mens reſpexit futuram obligationem dotis, & non matrimonium futurum, vel præteritum, & ita fuit per Regiam Cameram Summariæ iudicatum in facti contingentia *Camerar. in d. l. Imperialem fol.* 52. *à tergo lit. V. & lit. H. fol.* 58. annuit, fuiſſe deciſum in Sacro Conſilio, quòd ſi Capit. Neapol. extendatur

datur ad præterita intelligatur propter verba
Capit.& alia in eiſdem Capitulis appoſita in
matrimonijs præteritis, quæ tempore confe-
4 cti Capituli non erant ſoluta, quia ſi in vnum
caſum ſe reſtringunt Capitula, nõ extendun-
tur ad alia.

5 Et aſſenſus vigore Capituli conceſſus mu-
lieribus Neapolitanis vt cenſeatur præſtitus
in bonis feudalibus, an locum habeat in dote
confeſſata, ſi præceſſerit promiſſio, fuit iudi-
catum in Regia Camera iunctim cum S.C. af-
6 firmatiuè etiam in præiudicium tertij, & Fiſci,
idem *Camer. in d.l. Imperialem fol. 57 lit. V.* &
7 nùm aſſenſus Capit. Neapol. conceſſus pro
dotium reſtitutione mulieribus Neapolitanis
iuuet ipſis, ſi deficeret obligatio bonorum
feudalium, fuit deciſum negatiuè, quòd aſſen-
ſus ille non opitularetur, quia non habebat
obligatio cõſenſum, vt figeret pedes *Franc. de
Amic. in tit. de his, qui feud. dar. poſſ. §. ſequitur
modò ſub n. 8. verſ. & aliàs in ardua cauſa fol.*
mihi 244. & ita etiam fuit deciſum in Sacro
Conſilio in cauſa Angelellæ de Capite cum
Michaele Villanoua in anno 1573. vt refert
Addit. ad cap. 21. Regis Catholici fol. 43. regi-
ſtrata in *pragmat. 3. hoc eodem titulo de feudis.*

8 Et aſſenſus Regius vigore Capituli an cen-
ſeatur ineſſe in quacunque obligatione feuda-
li pro dotis reſtitutione, & conſeruatione vl-
tra caſum obligationis viri, vel ſoceri, affirma-
tiuè deciſum refert *Minad. in conſ. 3.*

9 Et an aſſenſus Capituli conceſſus iſtis mu-
lieribus Neapolitanis pro obligatione bono-
rum feudalium procedat, ſi maritus, ſeù do-
tans ſucceſſore careat, affirmatiuè deciſum re-
fert in cauſa Paridis Pappacodæ *de Ponte de
poteſt. Proreg. in titulo de aſſenſu Regio ſuper
dot. in princip num. 34.*

10 Et an aſſenſus pręſtitus vigore Capit. Nea-
pol. obligationibus bonorum feudalium pro
reſtitutione dotium, & antephati mulierum
Neapolitanarum nubentium intrà, vel extrà
Neapolim, ſi adueniẽte caſu mortis fieret ad-
iudicatio vxori pro concurrenti ſumma do-
tium, & antephati, & ipſa immitteretur in poſ-
ſeſſionem feudi adiudicati, & deceſſerit abſq;
filijs ex corpore, tali feudo ſuccedat Fiſcus,
vel ille, qui dotem dederit, vel frater, aut ſo-
ror, cùm non reperiatur feudum adiudicatum
mulieri, & hæredibus ex ſuo corpore legitimè
deſcendentibus, vel ſi fortè vxor decederet
antè adiudicationem, ſi in iure recuperandi
dotes ſuper feudo habeat patrem, fratrem, vel
ſororem in ſucceſſorem, vt ſimiliter cenſeatur
præſtitus, fuit deciſum per S.C. pro fratre, vt
ſuccederet ſorori, dùm frater dotes dederat
ſuę ſorori nuptę cuidam Nobili vigore Capi-
tuli prædicti ſuper feudo, vide *Frecc. de ſubfeu.
lib. 2. quæſt. 12.*

11 Et nùm aſſenſus Capituli cõceſſus iſtis mu-
lieribus extendatur etiam ad bona feudalia
ſoceri, ſi ipſe ſimul cum filio obligauerit bona
ipſa, affirmatiuè deciſum in Camera dicit idẽ
Frecc. vbi ſupra quæſt. 13. & ſic aliàs iudica-
tum in cauſa Galeatij Farneſij cum Duce An-
driæ meminit *de Ponte de poteſt. Proregis in ti-
tulo de aſſenſu Regio in princip. num. 14.* vide
Garziam deciſ. 95.

12 Sed an aſſenſus prædictus habeat locum in
ſubfeudis, in quibus requiritur Baronis aſſen-
ſus pro obligatione, fuit deciſum in S.C. non
eſſe præſtandam aſſiſtẽtiam cum adiudicatio-
ne ſuper quodam Caſali ex defectu aſſenſus
Garſia deciſ. 56.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus pro bonis feudalibus, in quorum bene-
ficium intelligatur præſtitus.*
2 *Diſpoſitio huius pragmaticæ vti fauorabilis ex-
tenditur etiam reſpectu mulierum Neapoli-
tanarum naturalium, & quid obſeruatur,
num. 3.*
4 *Aſſenſus conceſſus mulieribus Neapolitanis ſu-
per obligatione bonorum feudalium extendi-
tur ad Capitula matrimonialia per Partes
tantùm ſubſcripta cum nuda promiſſione
obligandi feuda.*

De Feudis. Pragm. III.

Collectanea IV.

ITem ſupplicano, che, &c.

1 Statuit, aſſenſum pro bonis feudalibus in-
telligi præſtitum in beneficiũ mulierum Nea-
politanarum, vel nuptarum Neapolitanis etiã
ſuper contractu mutui, ex cauſa dotis depen-
dente.

2 Obſerua, diſpoſitionem huius pragmaticæ
vti fauorabilem ſe extendere etiam reſpectu
mulierum Neapolitanarum naturalium, vt iu-
dicatum in Sacro Regio Conſilio modernè
poſt cęteros recenſet *Thor. in Compend. deciſ.
Regni in verbo Aſſenſus Capituli fol. 50. tom. 1.*
3 & ità indiſtinctè abſq; hęſitatione practicatur,
ſicq; pluribus vicibus in Collegijs habitis fuiſ-
ſe vnanimi conſenſu per Collegas concluſum
reminiſcor.

4 Amplia, ſimiliter talem aſſenſum extendi
etiam ad Capitula matrimonialia per Partes
tãtùm ſubſcripta cum nuda promiſſione obli-
gandi feuda, recepta integra dote, vt fuit deci-
ſum in Collaterali Cõſilio in cauſa Hæredum
quondam Illuſtris Marchioniſſæ Orioli cum
illis de Pagano, ac alijs creditoribus Illuſtris
Marchionis Orioli ad relationem quondam
Conſiliarij D. Franciſci de Ocampo in Banca
de Ferrarijs, vt latiùs cernitur apud *Thor. in
Compend. deciſ. Regni in verbo Aſſenſus fol. 69.
par. 3.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Prorex, & Collaterale Conſilium in aliquibus caſibus nequit præſtare aſſenſum ſuper feudalibus bonis, & declara, vt ſub nu. 8. verſic.* & ad mentem.

2 *Prorex nequit præſtare aſſenſum bonis feudalibus deuenientibus ad Eccleſiã, Monaſteria, &c.*

3 *Feudum deuentum ad manus mortuas importat graue damnum. & intereſſe Fiſco.*

4 *Feuda alienari non poſſunt in Eccleſias abſque ſpeciali conſenſu Domini.*

5 *Alienans feudum abſque aſſenſu Domini caret legitimo ſucceſſore.*

6 *Aſſenſus non eſt neceſſarius, vbi diſponitur de feudo in agnatum proximè ſucceſſurum.*

7 *Alienatio feudi fieri poteſt in proximè ſucceſſurum ex ſanguine, ſecùs ex priuilegio.*

8 *Rex poteſt inueſtire aliquem feudo, quod ab alio poſſidetur.*

9 *Subſtitutio in feudo non valet abſq; Regio, vel Domini aſſenſu.*

10 *Feudum, quod ab vno tenetur, poteſt in plures inſolidum transferri.*

11 *Feuda regulariter ſunt diuiſibilia, & quia obſeruetur in Regno Francia num. 12.*

13 *Primogenitus ſuccedit in feudis in Regno in locis, vbi viuitur iure Francorum.*

14 *Feuda, quàmuis ſint indiuiſibilia, poſſunt tamẽ diuidi.*

15 *Prorex poteſt præſtare aſſenſum in venditione feudorum Titulatorum.*

De Feudis. Pragm. IV.

Collectanea V.

RECognoſcimus, & notum facimus, &c.

1 Enumerat caſus exceptos, in quibus Prorex, & Collaterale Conſilium aſſenſum ſuper feudalibus bonis præſtare non valeant.

2 Quatènus ſpectat ad primum, vbi bona feudalia ad Eccleſiam, Monaſteria, & Vniuerſitates deuenire poſſent.

3 Iunge, rationem diſpoſitionis fuiſſe, quia tunc venirent ad manus mortuas. & graue Fiſci intereſſe verſaretur *Boer decіſ. 267. num.* 10. *Anna alleg.* 121. *num.* 2. indè in Eccleſias
4 feuda alienari nequeunt abſq; ſpeciali Domini conſenſu *Coler. deciſ. German.* 15. *num.* 17.

5 Quò verò ad ſecundum, vbi is, qui de bonis feudalibus diſponit certo, ac legitimo ſucceſſore caret.

6 Obſerua, quòd talis aſſenſus non eſt neceſſarius, vbi diſponeret quis de feudo in agnatũ proximè ſucceſſurum *Reuſner. deciſ. German.* 22. *Maynard. deciſ.* 62. *lib.* 2. *Valaſc. deciſ.* 13. *Anna alleg.* 6. *Milanenſ. deciſ.* 6. *&* 8. *lib.* 1. quod
7 vidi declaratum procedere in proximè ſucceſſurum ex ſanguine, non autem ex priuilegio.

8 Qua occaſione reminiſcaris, poſſe Regem concedere, & inueſtire aliquem feudo, quod ab alio poſſidetur, poſt cuius mortem ad ipſum Regem eſt recaſurum, putà quia non ſperatur ab eo proles, vt deciſum pater apud *Afflict. deciſ.* 292. *Gayl obſeru.* 155. *lib* 2.

Et ad mentem pragmaticæ ſignabis, quòd licet *Reg de Ponte de poteſt Proregis tit.* 7. *de aſſenſibus Regijs §.* 3. *à num.* 11 *cum ſeq* enunciet, per Regiam Cameram facta relatione in Collaterali Conſilio deciſum fuiſſe, nullatènus licere Proregibus feudorum alienationibus aſſentiri, vbi feudatarius alienare volens verè legitimum haberet ſucceſſorem, ſed ille in ea ætate eſſet, vel mala conſtitutus valetudine, vt nèdum alium poſt ſe non habeat ſucceſſorem, ſed nec pariter probabilem ſpem, vt illũ habere valeat.

Tamen aliter fuit quoquè aliàs deciſum varijs in caſibus, vt moderniſſimè probat *Marin. quotid. reſol. cap.* 21. vbi teſtatur, eundem *Reg. de Ponte*, deindè mutaſſe ſententiam ex *Molfeſ.* qui id deponit *in addit. ad Conſuet. Neap par.* 3. *tit. de ſucceſſ ex teſtam. quæſt.* 1 *nu.* 19. alia pariter inueſtigans pro ornatu huius *pragmaticæ*, & prçciſè quòd legitimus ſucceſſor requiſitus in hac *pragmatica*, iuxta *Conſtitutionem Vt de ſucceſſionibus*, hodiè intelligitur, qui vigore nouarum gratiarum ualet in feudo ſuccedere.

9 Et quatènus excepruatur, ubi ſcilicèt in teſtamento, uel contractu adeſt ſubſtitutio obſerua, ſubſtitutionem nõ ualere in feudo abſq; Regio, uel Domini aſſenſu *Magon deciſ. Florent.* 54. *num.* 20. ubi quòd ſi feudum ſit ex pacto, & prouidentia, nec debetur çſtimatio, licèt ſecùs in alijs feudis dicat *Capyc. deciſ.* 64.

10 Et quatènus excipitur, ubi feudum, quod ab uno tenetur in plures inſolidum, uel pro parte reſeruato uſufructu, uel dominio transfertur.

11 Signa hìc, quòd licèt regulariter feuda omnia diuiſibilia ſint *cap.* 1. *§ omnes filij ſi de feud. defunct. content. cap.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud. Anna ſing.* 199. & in Regno Franciæ diuidan-
12 tur ſecũdùm diuerſas Ciuitatum, Regionum, & Prouinciarum conſuetudines *Guid. Pap. deciſ.* 59. *deciſ.* 133. *&* 297. *Franc. Marc. deciſ.* 368. *part.* 1. & id ſeruari apud Allobrogos reſtantur *Boer. dec.* 204. *Faber dec.* 1. *lib.* 4. *tit.* 42.

13 Tamen in hoc Neapolitano Regno quòad feuda, & loca, in quibus uiuitur iure Francorum, quia in his ſuccedit primogenitus, à cõſortibus, & fratribus non permittitur ad diuiſionem prouocatio *Præſ. de Franch. deciſ.* 73. *num.* 22. *Afflict. deciſ.* 249. firmans idem *deciſ.* 265. in feudis Dignitatũ, Regnorum, & Ducatuum, & ſimilium, quæ diuidi nequeunt *Viu. deciſ.* 130.

14 Sed quàmuis feuda talia ſui natura ſint indiuiſibilia, poſſunt tamen fieri diuiſibilia vſu, & exercitio alternis vicibus, & annis, Officiales deputando *Franc. Marc. deciſ* 232. *par.* 1. & ita reportat deciſionem Regiç Cameræ Summariæ quòad Portulaniam Ciuitatis Auerſæ *Lanar. conſ.* 59. *num.* 27. *&* 28.

At dùm in *cap.* 9. fiat mentio de Comitatu, Marchionatu, &c. de huiuſmodi Dignitatibus videas nonnulla apud *Cabed. deciſ. Luſit.* 105. *par.* 2.

15 Et ad ipſius *cap.* ornatum videas diſcuſſa per *Reg. de Pont. conſ.* 1. *vol.* 1. vbi quærit, ſi aſſenſus præſtari poſſit per Proregem in venditionibus feudorum Titulatorum, ſi feuda ipſa abſq; titulo vendantur, & pro affirmatiua parte concludit, & res iudicatas reportat, nouiter addo *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo aſſenſus fol.* 53. *tom.* 1. apud quem pariter deciſiones habes.

SVMMARIVM.

1 *Fiſco nõ currit tempus redimendi, nec vlla præſcriptione impediri poteſt.*

2 *Pactum de redimendo temporale fauore Fiſci, & Eccleſiæ eſt perpetuum.*

3 *Præſcriptio triginta annorum non procedit in hypothecaria contra Eccleſiam, ſed requiritur concurſus quadraginta annorum.*

De Feudis. Pragm. V.

Colleƈtanea VI.

1 PAteat vniuerſis, &c. Fiſco tempus redimendi non currere, & nulla præſcriptione impediri mandat.

2 Tu igitur elicias concluſionem, pactum de redimendo temporale fauore Fiſci eſſe perpetuum, vt fauore Eccleſiæ pronunciauit *Rota in Eluen. coràm R.P. Remboldo*, vbi etiam

3 quòd præſcriptio triginta annorum non procedit in hypothecaria contra Eccleſiam, ſed eſt neceſſarius concurſus annorum quadraginta *Leo deciſ Valent.* 61. *lib.* 1.

Sed quia de hac redimendi materia perplura rerum iudicatarum exempla reportauimus infra in *rubrica de pacto de retrouendendo*, hic me abſtineo.

SVMMARIVM.

1 *Proponitur quæſtio, an patruus, vel nepos ſuccedat in feudo.*

2 *Referuntur ſententiæ, quæ tranſierunt in rem iudicatam pro deciſione propoſitæ quæſtionis, quas vide num.* 3.4.5.6.7.8.9.10. *&* 11.

De Feudis. Pragm. VI.

Colleƈtanea VII.

ITem ſi ſupplica, &c. Ordinat, patruũ in feudalibus ſuccedere nepoti.

Hic quæro, & propono illam magnam inter Doƈtores noſtros altercationem, nùm in ſuc-

1 ceſſione Regni, vel feudi præferatur nepos patruo, an è contra patruus nepoti, & patruũ præferri nepoti voluerunt multi, quos hic non refero, quia non ſunt Deciſionarij, & ita

2 determinauit quòad Regna vtriuſque Siciliæ in contradiƈtorio iudicio Clemens Quintus Summus Pontifex ad fauorem D. Roberti Regis in Ciuitate Auenion. Authore, & Patrono pro ipſo Rege Bartholomęo de Capua, tunc temporis I. C. percelebri. & excluſus fuit Carolus Humbertus appellatus Caroli Martelli primogeniti Caroli Secundi Regis filius, vt in *clem paſtoralis de re iudic.*

3 In Senatu, ſeù Conſilio Portugalliæ, ſiue Luſitaniæ fuit prolata ſententia pro Domino Roderico Patruo contra Nepotem D. Didacum Cibo, vt ex memoria facti retulit *Anton. Gama in deciſ* 307. *& ita Bellamer. in dec.* 724 *Mynſing. obſeru.* 23. *cent* 3. *Gaſp. Theſ. in quæſt. forẽſ.* ſiuè *dec.* 35. *lib.* 1. *Vigel. in dec.* 33. *cẽt.* 1. & ſecundùm hanc opinionem fuit ad fauorem nepotis pro Terra Rocchiæ Guglielmæ iudicatum cõtra Patruum per Pium Pontificem, vt retulit *Afflict. cap.* 1. *nu.* 20. *de natur. ſucceſſ. feud.*

4 Scias tamen, per Regem Robertum in Ciuitate Auenion. fuiſſe iudicatum pro nepote contra Patruum, ſcilicet contra Iacobum de Seuerino ſuper Comitatu Marſici, & Comitatu Ciuitatis S. Seuerinæ in eadem cauſa apud Calabriam Citra contra Comitem Tricarici ſecũdogenitum, duobus Cardinalib. præſentibus, vt apparet in *conſ. Oldr.* 224 *in fi.*

5 Idem Robertus Rex anno 1324. die 11. Febr. ſimiliter pro Nepote contra Patruum iudicauit in cauſa Leonardi de Sanframundo, refert *Capyc. in Conſuetud. Neap. Si moriatur, tit. de ſucc. ab inteſt.*

In anno 1349. die 5. Decembris per Reges Ludouicum, & Ioãnam coniuges fuit iudicatum pro Ioannella filia Ioannis Cannellæ primogeniti, excluſo Marino Cannella Patruo ſecundogenito, vt retulit idem *Capyc. in loco ſupra alleg.*

6 In anno 1418. die 11. Ianuar. Regina Ioãna II. decreuit pro Catharina Filingera filia Iacobi Nicolai Filingeri Comitis Auellini Cõſiliarij, necnon Marino Boffa Regni Cancellario, Ioanne de Ponte Magno, & Petro de Piſtorio Iudicibus Magnæ Curiæ, necnon Ioanne Arcamono, Baloſio Liſto, Cardo de Caieta, Aurillo Caracciolo, Loco de Griffis,

& Abbate Rainaldo vaſallo,cuius deciſio hodiè attenditur in hoc Regno, vigore ſpecialis pragmaticæ.

7 In anno 1538. menſe Februarij Sacrum Conſilium decreuit pro Domino Scipione Caietano filio Ducis Traiecti contra D Ferdinandum Caietanum patruum, vt refert *Piſanellus* in dicto caſu in eadem ſucceſſione, vti refert in ea parte, & fuit poſtea in anno 1563.in dicta Regia Camera Summariæ confirmata,in anno præfato fuit prolata ſententia in perſonam Domini Aloyſij Caietani iunioris Ducis Traiecti contra Dominum Nicolaum Caietanum patruum.

8 In anno 1565.die 25.Martij in Sacro Conſilio fuit deciſum ad fauorem Domini Martij Carafæ Ducis Magdaloni,excluſis Dominis Cæſare,& Ioanna Carafa patruis.

In anno 1480.die 16.Maij, licèt hoc antea dicere debuiſſem Rex Ferdinandus aſſiſtente Sacro Cōſilio decreuit pro Domina Matthia de Senercia vxore Domini Rugerij de Geſualdo pro Oppidis Coliani,& Qualiettæ cōtra quoſdam Caietanos, & de Bracamonte inueſtitos per Principem Orangiæ, excluſo Domino Amelis de Senerchia patruo, cui ex gratia fuit relictum Oppidum Senerchiæ, cuius meminit *Afflict.in dict.cap.1.num.19.de natura ſucceſſionis feudi.*

9 In anno 1567. die 24. Maij in cauſa Status Magdaloni pro nepote contra patruum fuit decretum per Regiam Cameram Summariæ, & Supremum Collaterale Conſilium *Anna in ſingul.*356.

10 In Luſitania fuit lata ſententia pro Domino Petro de Meneſes cōtra Dominum Teliſū de Meneſes patruum per Regem Alphonſum *Gam.in deciſ.Luſitan.*307.*ſub num.*14.

11 In eodem Regno in anno 1530.fuit prolata alia ſententia contra Petrum Nunium de India, Ferdinandum Martins, Sebaſtianum de Matos, Philippum Alphonſum, Gaſparem de Carualho,Rodericum Gomez de Pinheiro, Antonium de Liam, Antonium Sāchez Brandam,& Antonium de Mota, retulit idem *Gama* cit.*deciſ.Luſitan.*307.

Nouiſſimè autem ad nauſeam vſque pro vtraq; opinione videndus eſt *Thoro in Compend.deciſ.Regni in verbo amita il primo,& ſecondo, p.3.* vbi producit allegationes Partium ſatis longas cum rebus iudicatis,quas nè exēplare videar hic non repilogo, ſat ſit locum indicaſſe.

SVMMARIVM.

1 *Prorex poteſt præſtare aſſenſum donationibus feudorum faciendis per parentes filijs in contractu matrimonij, etiam reſeruato dominio, vel vſufructu.*

2 *Refutatio*,ex nūc,prout ex tunc,ſequuta morte *dicitur ſimplex.*

3 *Differentia inter refutationem* reſeruato vſufructu, & ex nunc,prout ex tunc, *remiſſiuè demonſtratur.*

4 *Clauſula* reſeruato dominio *operatur, vt conceſſum à Principe non referatur ad contenta in gratia.*

5 *Reſeruatio vniuerſalis dominij, & ſuperioritatis cenſetur ineſſe in conceſſione.*

6 *Reſeruatio vſusfructus intelligitur per illa verba*, voglio eſſere padrone,ſin ch'io viua.

De Feudis. Pragm. VII.

Collectanea VIII.

INſuper cùm per præfatos, &c.

1 Diſponit,Proregem præſtare aſſenſum donationibus feudorum faciendis per parentes filijs in contractu matrimonij, etiam reſeruato dominio,vel vſufructu.

Pro coronide perquiras *Galeotam* moderniſſimè *controuerſ.7.tom.2.* vbi de hac *pragmatica* meminit annuendo, refutationem, *ex*
2 *nunc, prout ex tunc, ſequuta morte* dici ſimplicem,& puram,nec indigere Regis aſſenſu,iuxta deciſiuam concluſionem *Ann.conſ.*41. *tom.*
3 1. quam ipſe defendit, fundando differentiam inter refutationem *reſeruato vſufructu, & ex nunc, pro tunc, ſequuta morte*, vt latiùs apud *eum* cerni poterit.

4 Et quatènus ſpectat ad clauſulam, *reſeruato dominio*,nota quòd clauſula iſta vbi reperitur appoſita in conceſſione facta à Principe non refertur ad contenta,ſiuè expreſſa in gratia, ſed ad extrinſecum præiudicium *Rot.diuerſ.deciſ.*184.*num.*4.*par.*1.

5 Et quòd ſemper reſeruatio vniuerſalis dominij, & ſuperioritatis cenſeatur ineſſe in quacunq; conceſſione probant *Guid.Pap. deciſ.*307.*Afflict.deciſ.*384.*num.*12.

Circa verò clauſulam, *reſeruato vſufructu*, vide *Gratian.deciſ.Marchiæ* 39.

6 Et obſerua, reſeruationē vſusfructus intelligi etiam per illa verba, *voglio eſſere padrone, ſin ch'io viua*, cùm hæc clauſula magis ad donationem inter viuos referenda ſit, quàm ad donationem cauſa mortis *Rota in Auximana donationis coràm R.P.Robuſterio*, quod habui in facto in cauſa Annæ de Viſco.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica ampliatur.*
2 *Pragmatica excludit filiam ſpurij Neapolitani nati ex matre extera.*

De Feudis. Pragm. VIII.

Collectanea IX.

ITem ſi ſupplica Voſtra Maeſtà, &c.

Hic habetur, aſſenſum intelligi præſtitum mulieribus Neapolitanis, ſiue nuptis viris Neapolitanis, etiam reſpectu ante phati, & illius vſusfructus.

1 Declara ampliando, habere locũ hãc pragmaticam etiam quòd penès eundem debitorem adeſſent bona burgenſatica, vt ſemel decisũ tradit *Anna in Conſtitut. Regni Conſtitutionem diuæ memoriæ, num.* 240. licèt aliàs fuerit iudicatum contrarium in Sacro Regio Conſilio in cauſa D. Victoriæ de Marra cõtra D. Franciſcum de Aquino in Banca Iubeni.

2 Limita tamen, non procedere in filia ſpurij Neapolitani nati ex matre extera, vt eſt videre apud *Franch in deciſ.* 452. & habui in facto in cauſa Marcelli Sanctorelli, in qua fuit habitum Collegium cum diſertis viris.

SVMMARIVM.

1 *Aſſenſus cẽſetur conceſſus per verbum* fiat *emanatum in ſupplicatione.*
2 *Aſſenſus eſt mera gratia, præſertim in hoc Regno Neapolitano.*
3 *Per ſigillum in aliqua ſcriptura factum arguitur aſſenſus.*
4 *Sigillum regulariter habet vim ſubſcriptionis.*

De Feudis. Pragm. IX.

Collectanea X.

COnſiderato il gran danno, &c.

Mandat, aſſenſuum priuilegijs iam expeditis apponi ſigilla, & memorialibus obtentis per verbum *fiat* expediri priuilegia iuxta formam Regiarum pragmaticarum, & ita *Vrſill. in deciſ.* 253. & vide *Vrsiuum in deciſ.* 240. ad-
1 uertendo, quòd aſſenſus cenſetur conceſſus per verbum *fiat* emanatum in ſupplicatione, vt per *Afflict. in deciſ.* 253. qui ſic iudicatum refert per Regem Ferdinandum Primum, & vide *Franch. in deciſ.* 663. *Gizzarell. deciſ.* 3. *in princ.*

2 Et obſerua, quòd aſſenſus eſt mera gratia, præſertim in noſtro Regno Neapolitano *Afflict. deciſ.* 398. *Surd. deciſ.* 220. *Franc. deciſ.* 665. eò magis ſi in conceſſione adeſſet facultas alienandi, aſſenſu Regio reſeruato, vt fuit deciſum in cauſa Marchionis Meſurachæ cum Octauiano Piſcicello.

Ratio autẽ huius pragmaticæ eſt fundata, tùm ne fraudentur iura, & emolumenta Regij ſigilli, tùm etiam, quia ſigillum eſt quod pro-
3 bat *Verall. deciſ.* 161. *par.* 3. per ſigillum in aliqua ſcriptura appoſitum factum arguitur, ac conſenſus, quorum eſt, quamobrem ſi Vniuerſitatis eſt, actum legitimum præſumi facit *Vi-*
4 *uius deciſ.* 54. & ideò ſigillum regulariter habet vim ſubſcriptionis *Monter. in deciſ. Arag.* 12. & in materia ſigilli vide latiùs dicta infra in *pragm.* 2. *de fide memorialium, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Deciſum præfertur contrarium diſpoſitioni huius pragmaticæ.*
2 *Hæc pragmatica extenditur ad aſſenſus expediendos.*
3 *Aſſenſus non operatur effectum ſuum à die expeditionis in Cancellaria Regis, ſed ſolùm à die, quo in Regno exequutorizantur.*
4 *Aſſenſus præſtitus, quod infra annum regiſtretur, niſi regiſtretur, erit nullus.*
5 *Aſſenſus impetratus ſuper alienatione facienda non operatur ſuper alienatione iam facta.*
6 *Aſſenſus præſtitus ſuper venditione feudi non extenditur ad pactum de retrouendendo.*

De Feudis. Pragm. X.

Collectanea XI.

QVia nouis, &c. Diſponit, quòd aſſenſus præſtiti ſuper contractibus faciendis non valeant, niſi contractus ipſi celebrentur infra menſes tres.

1 Totum contrarium habemus deciſum penès *Annam in allegat.* 55.

Verùm ſi ſequi volumus tenorẽ talis prag-
2 maticæ dicas, pragmaticam iſtam extendi ad aſſenſus expediendos ab ipſo Rege, licèt ad-
3 uertere debeas, non operari effectum ſuum à die expeditionis in illa Suprema Regis Cancellaria, apud ipſum exiſtente, ſed ſolùm à die, quo in hoc noſtro Regno exequutoriatur, vt fuit in facto deciſum in Sacro Regio Conſilio iunctis duabus Aulis pro Marchione Burgẽtiæ cõtra Ducem Martinæ penès Actuarium Amatrudam.

4 Et ſcias, quòd aſſenſus præſtitus cum verbis, *quòd infra annum regiſtretur, aliàs habeatur pro non præſtito*, ipſo non regiſtrato erit nullus, vt deciſum in Sacro Conſilio dicit *Afflict. in deciſ.* 235. & ita ſimiliter in alio caſu fuiſſe de nouo practicatum in eodem Sacro Regio Conſilio teſtatur *Georg. in alleg.* 3.

5 Sed an aſſenſus impetratus ſuper alienatione facienda operabitur ſuper alienatione iam facta, negatiuè *Afflict.deciſ.*335. *Franch.deciſ.* 105. & vide *Garz.in deciſ.*37. licèt in facto in eodem Sacro Conſilio fuerit iudicatum, aſſenſum præſtitum ſuper venditione facienda, ſi venditio reperiatur iam facta conualidare vēditionem.

6 Et aſſenſus præſtitus ſuper venditione feudi an extendatur ad pactum de retrouendendo in eo appoſitum, negatiuè deciſum in Sacro Conſilio tradit *Grammat.in deciſ.*76. vide *Surd. deciſ.*220.

Et aſſenſus impetratus ſuper donatione feudi, in qua erat appoſitum pactum de reuocando an proſit, negatiuè, ita quòd talem vēditionem corruere eſſe deciſum in Regia Camera Summariæ tradit *Lanar. conſ.*73.

Et nota, quòd aſſenſus habetur pro præſtito, renuente Domino, qui debet conſentire *Franch.deciſ.* 310.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta intuitu matrimonij eſt irreuocabilis, ſic etiam ſi ſit facta intuitu Clericatus, num.*2. *nec reuocatur ob ſuperuenientiam liberorum, num.*3. *nec in partem reuocari poteſt per filios in praiudicium contrahentium, num.*4.

5 *Donatio cauſa matrimonij facta non confertur.*

De Feudis. Pragm. XIV.

Collectanea XII.

ITem eſponeno à Voſtra Maeſtà, &c.

Vigore huius *pragmatica* donationibus factis à patribus filijs contemplatione matrimonij bonorum feudalium, morientibus ipſis filijs abſque hæredibus ſuccedunt alij fratres ſuperſtites.

Ego autem pro ornatu aliquas deciſiones colligam in hac materia donationis contemplatione matrimonij, quæ quidem deciſiones reſpicient illius priuilegia.

1 Quarè ſcire debemus, quòd hæ donationes renocari neqneunt propter ingratitudinem *Faber deciſ.*1. *C.de reuocand.donat.* vt ſimiliter dicimus de donatione facta filio ob Clerica-
2 tum, quæ nequè reuocari poteſt ex vlla cauſa, vt deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapol. dicit *Ill. Epiſcopus Riccius in deciſ.*19.*lib.*1. & hæc erint notanda ad ornatum *tex.in cap.fin. de donat.*

3 Item huiuſmodi donationes non reuocantur ob ſuperuenientiam liberorum, idem *Faber deciſ.* 2. *eod. tit.* quod ſimiliter eſt neceſſarium pro ornatu *tex.in l. ſi vnquam C.de reuocand.donat.*

Inſuper tales donationes ſunt irreuocabiles quòad filios eiuſdem matrimonij *Vincius*
4 *deciſ.*257. & sūt irreuocabiles in præiudicium omnium, qui in talibus contractibus interuenerunt *Guid.Pap.deciſ.*145. in tantùm quòd non poſſunt in partem reuocari per filios in beneficium patrum, & in præiudicium contrahentium *Præſ.de Franch.deciſ.*205. *Caſtill. deciſ.*51. *par.*1.

5 Nequè tales donationes veniunt conferēdæ, vt iudicatum tradunt *Faber deciſ.*2. *C.de collat.* *Maynard.lib.*8. *quæſt.notab.cap.*55. & nouiſſimè *Griuell.in deciſ.Senatus Dolani* 139. vbi latè, *Monter. deciſ. Aragon.*10. qui materiam tractat, & latiùs ſcio ſcripſiſſe in facti cōtingētia D. Genitorem meum Io. Dominicum Nouarium in cauſa illorum de Cautorio, & de Piſanello, vide plura apud *Thor. in Compend.deciſ.Regni in verbo donatio facta cōtemplatione matrimonij par.*2. & 3.

SVMMARIVM.

1 *Feudum antiquum quod dicatur.*
2 *Feudum in dubio an iudicetur antiquum.*
3 *Feudum antiquum, in quo viuitur iure Francorum non poteſt alienari per patrem.*

De Feudis. Pragm. XV.

Collectanea XIII.

ITem ſi ſupplica la Maeſtà voſtra, &c.

Hic mandatur, quòd feuda donata à patribus filijs contemplatione matrimonij intelligantur poſſideri ab ipſis filijs tanquàm feuda antiqua.

1 Vndè reminiſcaris, feudum antiquum eſſe, & propriè dici illud, quod eſt acquiſitum ſupra quartum gradum aſcendentium, vt communis *DD* ſchola docet, aſſerens, tale feudum quidem acquiri mediante ſucceſſione, & quòd in hoc feudo non requiritur noua traditio, & ſic noua inueſtitura in perſonis deſcendentium, ſed ſufficit traditio facta primo acquirenti, niſi quòad effectum obtiuendi in interdicto recuperandę poſſeſſionis, in quo non ſufficiet antiqua traditio, ſed erit neceſſaria corporalis, & actualis apprehenſio per ſucceſſorem, licèt peti debeat renouatio inueſtituræ infra annum, & diem *cap.1.in princ.quæ fuit prima cauſa benefic.amittendi*, quæ renouatio inueſtituræ non alterat feudi naturam.

Ad probandum autem inueſtituram feudi antiqui admittuntur teſtes etiam extranei, .i. qui non fuerint conuaſalli, ſeù Pares Curiæ *cap.1.circa fin.in tex.* ibi, *de veteri autem beneficio, qui teſtes neceſſarij ſint ad nou. inueſtit. proband.*

2 Sed an in dubiò feudum iudicetur antiquũ, *DD.* non ſunt concordes, nam ſunt qui tenent pro affirmatiua, & pro negatiua, quam quidem negatiuam defendunt ex eo, quia quando quæritur de aliqua qualitate, in qua præſens ſtatus rei non concordat cum primo ſtatu, ex præſenti nõ præſumitur in præteritum, at primus ſtatus rei repugnat cum præſenti, quia ab initio omnia bona erant libera, vndè non debet valere conſequentia, hodiè res eſt feudalis, ergo in præteritum talis fuit.

Alij verò ita demùm primam ſententiam admittunt, ſi inditia fuerint ſuper antiquitate feudi, vtputà ſi fuerit antiquitas poſſeſſionis feudi penès defunctos vaſallos.

Ego tamen dico, & ſum voti, quòd alleganti, feudum eſſe antiquum, vel nouum contra poſſidentem incumbit onus probandi, & hæc eſt vera reſolutio, nam qui deducit qualitatẽ, conſtituens in ea fundamentum tenetur illam probare, iuxta affluenter tradita per *Ill Epiſcopum Riccium in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 211. *par.* 1.

3 Ad materiam inſuper nota, quòd feudum antiquum, in quo viuitur iure Frãcorum alienari per patrem non poteſt in præiudicium filij primogeniti *Afflict. deciſ.* 112.

Item feudum tale conceſſum alicui pro eo, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, ſi per ſucceſſorem fuerit de nouo conceſſio facta eodem modo, & demùm moriente abſq; ſucceſſoribus ſuperſtite ſorore an excludatur vigore dictæ nouæ conceſſionis, vel admittatur vigore antiquæ, adeas *Præſ de Franch. deciſ.* 7. vbi deciſum in fauorem ſororis dicit.

SVMMARIVM.

1 *Forenſis habitans per decemnium cum familia in Regno prætendens alienare feudum debet expetere aſſenſum à Rege, nec ſufficit aſſenſus Proregis, quod limita, vt num.* 2.

Aſſenſus an poſſit denegari à Rege Exteris feuda poſſidentis in Regno, ibid.

3 *Aſſẽſus Domini requiritur in alienatione feudi.*

4 *Aſſenſus in alienatione feudi debet eſſe expreſſus, & non tacitus.*

5 *Feudi locatio ad longum tempus non eſt licita abſq; aſſenſu Domini, etiam ſi adfuerit iuſta cauſa, vt num.* 6. *& amplia, vt num.* 7.

8 *Feudum donatum pro certo ſeruitio renunciari non poteſt inuito Domino.*

9 *Feudi cõmunicatio abſq; aſſenſu nec ipſa valet.*

10 *De feudo non poteſt fieri compromiſſum.*

11 *Feudum permutari non poteſt abſque aſſenſu Domini, nec etiam pignorari, vt num.* 12.

13 *Aſſenſus ſubſequutus nõ validat alienationem factam, cum clauſula,* ſaluo iure Regio.

14 *Referuntur caſus, in quibus in alienatione feudi aſſenſus Regis non exigitur, num.* 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. 29. 31. 32. *&* 33. *& vide num.* 36.

25 *In Regno Neapolitano alienans feudum poteſt facere illius reuocationem, & num.* 28. *non tamen poteſt poſſeſſionem propria authoritate capere, vt num.* 30.

34 *Feudum hæreditarium poteſt alienari abſquè agnatorum aſſenſu, quod limita, num.* 35.

De Feudis. Pragm. XVI. Collectanea XIV.

HAllandoſe, como ſaueys, &c.

Diſpoſitio tẽdit, aſſenſum in alienationibus feudorũ per Exteros in Regno à Regia Maieſtate tantùm eſſe expetendum.

1 Sed nùm procedat in forenſe, qui habitauerit per decemnium cum familia in Regno, ita quòd ille etiam teneatur, & comprehendatur ſub hac pragmatica, dicas, de hoc eſſe deciſionem factam iunctis Conſiliarijs duarum Aularum ad relationem Conſiliarij Riccardi in cauſa Creditorum Marchionis Mariliani Ianuenſis, in quorum graduatione ſuccubuerũt Creditores, qui habebant aſſenſum Proregis tantùm, licèt eſſent anteriores illis, qui obtinuerunt aſſenſum ab ipſo Rege, & ſic eſt quotidiana praxis, & obſeruantia, & aliàs fuit etiã deciſum in Collaterali Conſilio, referente Regia Camera Summariæ, quòd in ceſſione iurium, quæ forenſis habet ſuper feudum ſufficiat Proregis aſſenſus.

2 Declara tamen diſpoſitionem huius pragmaticæ in alienatione corporum feudalium, pro quibus debetur ſeruitium Regiæ Curiæ, non autem in ceſſione actionum, quas forenſis habet ſuper feudo, nam in huiuſmodi ceſſionibus ſufficit aſſenſus Proregis Regni, prout cum magna cauſæ cognitione fuit iudicatum inter Regiũ Fiſcum, & Creditores Marchionis Padulæ ſuper pretio Roccæ Imperialis, facta relatione per Regiam Cameram in Regio Collaterali Conſilio ſub die 13. Aprilis 1602. probat *Marin. quotid reſolut. cap.* 22. vbi pariter quòd pragmatica non procedit in muliere extera, feuda in Regno poſſidente nupta Ciui Neapolitano, ex dictis per *Theſaur. deciſ.* 123. *& cap.* 23. demonſtrat, pragmaticam nec procedere in venditione feudi, quæ fit legitimè ſucceſſuro, vt latiùs apud *eum*, ſed an Rex noſter poſſit denegare aſsẽſum Exteris poſſidentibus feuda in Regno, quem præſtare Proreges ſunt prohibiti vigore huius *pragmaticæ*, tractat *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 11. vbi recenſet iudicatum, non poſſe denegare abſq; cauſa, at illa exiſtente poſſe.

3 Deducitur autem ex hac pragmatica, aſſenſum Domini requiri in alienatione feudorum, & ita *Guid. Pap. deciſ.* 162. *Afflict. deciſ.* 60. *& deciſion.* 265. *Franch. deciſion* 663. *Grammat. deciſ* 49. *Reuſner. in deciſ.* 1. *lib.* 2. *& deciſ.* 22.
4 *lib.* 4. qui aſſenſus debet eſſe expreſſus, & non tacitus, iuxta *Cõſt. Regni Cõſtitutionẽ diuæ memoria* meminit *Capycius dec.* 156. Sed Domini

conſenſus tacitus quando ſufficiat vide *deciſ.*
Cameræ Imperialis apud *Minſynger. in obſer-*
5 *uat.*87. *par.*4. Nec etiam eſt licita feudi loca-
tio in perpetuum, vel ad lõgum tempus abſq;
Domini conſenſu *de Franch. d. deciſ.*663. adeò
6 quòd nec æris alieni, nec famis, aut ſimilis
cauſæ intuitu alienatio, aut venditio permit-
tatur, vt tenet *Reuſner. deciſ.*30.*lib.*2. & hoc
7 etiam vendicat ſibi locum in parte feudi, quæ
non poteſt alienari, vt tenet *d. Reuſner. deciſ.*
1.*lib.*2. contrarium tamen ſentit *Grammat. d.*
*deciſ.*49.

8 Sic etiam feudum donatum ad certum, &
determinatum ſeruitium renunciari non po-
teſt inuito Domino, etiam ſi Dominus illius
ſeruitia non remuneratus fuiſſet *Afflict. deciſ.*
307. *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ.*404 *Gra-*
*tianus deciſ.*65. *& deciſ.*87. *Surd. deciſ. Mant.*
11.

9 Ampliatur pariter, vt nec feudi communi-
catio, putà vnius Vniuerſitatis, ſiue Commu-
nitatis cum alia ſine aſſenſu Domini fieri poſ-
ſit, vt concludit *Afflict. in deciſ.*254.

10 Item amplia, quòd nec liceat de feudo cõ-
promiſſum facere in Arbitrum, vel Arbitrato-
rem, vt tenet *Milanenſ. in deciſ Siciliæ* 1.*lib.*1.

Et prima concluſio vendicat ſibi locum,
etiam ſi feudatarius poſt alienationẽ feudum
recuperaret, quia iam per alienationem feu-
dum cecidit in commiſſum *Gãm. in deciſ. Lu-*
*ſit.*274. quem refert, & ſequitur *Theſau. quæſt.*
53.*lib.*1.

Extenditur etiam ad permutationem, vt
11 feudum permutari non poſſit abſque ipſius
Domini conſenſu, licèt Domini conditio ex
ea permutatione melior fieret *Reuſner. d. de-*
ciſ. 1.

12 Ampliatur tamen, vt nec pignorari, nec
obligari feudum ſine Domini aſſenſu poſſit, ac
pignoris loco hypothecari, vt tenet *Afflict.*
*deciſ.*286. *Gram. deciſ.*103. *Reuſner. d. deciſ. Ger-*
13 *man.* 1.*lib.*2. Itẽ, vt ſi facta ſit alienatio ſaluo
Regio, vel Domini aſſenſu, & ſit reuocatio
feudi, etiam ſi facta reuocatione aſſenſus ſub-
ſequatur non operabitur *Afflict. deciſ.*335. *Ca-*
pyc. deciſ. 106. *Vrſill. d. deciſ.*335. & etiam ſi ſu-
per alienatione facienda, quæ iam facta erat
nihil proderit, vt dicit idem *Afflict. d. deciſ.*
335. & tamen res feudalis non poteſt aliena-
ri, vt tenet *Creſcent. deciſ.* 1. *tit. de confirm. vtil.*
vel inutil.

14 Primò limita, & intellige, concluſionem ſu-
pradictam prohibentem feudi alienationem
ſine Domini conſenſu minimè procedere, vbi
quis alienaret feudum in agnatum proximè
ſucceſſurum, quia in ſimili alienatione Domi-
ni aſſenſus non requiritur, vt diximus ſupra in
pragm 4. *hac eadem rubrica*, & etiam hoc mili-
15 tat, vt poſſit fieri irrequiſito Domino aliena-
tio feudi, quando ſit in conuaſallum, ſeu con-
feudatarium *Rubeus deciſ.* 100.

16 Intellige ſecundò, quòd feudum conceſſum
pro ſe, & cui dederit etiam inuito Domino
alienari poteſt *Creſcent deciſ.*6. *tit. de teſtam.*

17 Tertiò limita, & intellige, ſi feudum eſt in-
ter plures hæredes commune, poſſe illud inter
ipſos diuidi, quo caſu aſſenſus Domini non
exigitur *Coler. deciſ. German.*54. *Valaſc. deciſ.*
113. *Reuſner. deciſ.* 22.

18 Quartò item procedit in feudo franco, ſi-
ue libero, quod poteſt inuito, & irrequiſito
Domino alienari, vt per *Grammat. deciſ.* 103.
Contrariam opinionem tenet *Caccher. in deciſ.*
*Pedemont.*163. qui concludit, nec feudum frã-
cum abſque Domini conſenſu alienari poſſe,
nè cogatur Dominus alium habere vaſallum
inuitus, & fortè quem nollet. Per ſimplicem
tamen alienationẽ ſine Domini conſenſu non
incidere in commiſſum, ſi nõ interuenerit feu-
di traditio, habetur per *Guid. Pap. in deciſ.*
Delph. 162.

19 Quintò limita, concluſionem non proce-
dere in venditione uoluntaria, ſecùs uerò in
uenditione neceſſaria, putà per ſententiam
prolatam à Iudice, ut tenet *Afflict. deciſ.*191.

20 Sextò limita, non procedere ſi alienans re-
cuperauerit feudum, quia euitabit commiſſũ
*Theſaur. d. q.*53.*lib.*1. ubi intelligit, ſi re inte-
21 gra in continẽti recuperauerit. Quid ſi in feu-
do eſſet pars ſterilis, & inutilis, poteſt alienari,
& concedi, vt plantetur, ac melioretur, ac de-
tur feudatario quædam non modica pars fru-
ctuum annua, vt ſcribit *Afflict. deciſ.*129.

22 Septimò limita, & intellige, quòd ſi alienãs
ignoraret, rem eſſe feudalem, tunc ob aliena-
tionem non amitteretur, vt tradit *Guid. Pap.*
deciſ 454.

23 Octauò intellige, & limita, quòd procedit
ſi Dominus voluerit, vt feudum ſine aſſenſu
alienatum amittatur, aliàs non cadit in com-
miſſum, vt tenet *Afflict. deciſ.*191. Sed ſi faciẽ-
da erit exequutio in cauſam iudicati, tunc fiat
in fructibus, & commoditatibus feudi, cùm
feudatarius nil aliud habeat, vt ſcribit idem
*Afflict. in deciſ.*26.

24 Limitatur etiam & nonò, ſi in venditione
diceretur, *ſaluo iure Domini, & non aliter, nec*
alio modo, vt teſtatur *Guid. Pap. in deciſ.* 163.
*Viuius deciſ.*234. vbi dicit, hanc opinionem eſ-
ſe communem, & ab ea non recedendum, &
hanc opinionem eſſe ſeruatam in Senatu Sa-
baudię nouiſſimè plenè ſcribit *Theſau. d. quæſt.*
53.*lib.*1. Contrariam tamen ſententiam, quòd
ſimili clauſula non obſtante appoſita in alie-
natione, cùm ſit proteſtatio contraria facto,
quòd nihilominus feudum cadat in commiſ-
ſum, & hæc eſt verior opinio, & ab ipſa nec
conſulendo, nec iudicando eſſe recedendum,
vt tenet *Gramm. in deciſ.*49. *Viuius deciſ.*251.
25 Sed in hoc Regno Neapolitano ceſſat ſupra-
dicta diſputatio, poſtquàm alienans feudum
ſine aſſenſu Domini poteſt facere illius reuo-

catio-

Digitized by Google

cationem per *Conſtitutionem Conſtitutionem 26 diuæ memoriæ*, vt dicit *Anna alleg.66.* & etiam limitatur, ſi in alienatione diceretur, quòd dictum feudum alienatur, ſi Domino placuerit, quia eo caſu feudum non amittitur *Guid.Pap. in deciſ.163.& deciſ.164.*

27 Et ſimiliter ſi aſſeritur in alienatione, feudatarium dictum feudum alienare, ſi alienationem facere poteſt abſque amiſſione, & perditione rei, aut pretij, vt voluit *Guid. Pap. in d. deciſ.163.*

28 Quæ omnia in hoc noſtro Regno Neapolitano non habent locum, in quo, vt dictum eſt, ob alienationem factam abſq; aſſenſu Domini feudum non amittitur, cùm habeat poteſtatem idem qui alienauit reuocandi feudum, proprijs noſtris iuribus, vigore *Conſtitutionis* huius Regni, vt tradit *Afflict. deciſ.265. Milanenſ. deciſ. Sicil.8. lib.1.* Intellige tamen, quòd

29 & ſi vaſallus, ſiue feudatarius reuocaret feudi alienationem, non tamẽ poterit poſſeſſionem feudi propria authoritate penès ſe auocare, ſed debet præcedere Iudicis ſententia.

30 Vndecimò limita, poſſe fieri feudi alienationem Regi, vel Domino feudi directo abſq; aſſenſu, vt ex *Capyc. in deciſ.156.*

Duodecimò limita, & intellige, poſſe patrẽ alienare feudum nouum, etiam non accedente filij conſenſu *Afflict. deciſ.112.* Secùs verò in feudo antiquo, vt tradit *Theſau. lib.1. quæſt.*

31 100 poteſt etiam feudum Ruſticum alienare etiam irrequiſito Domino, vt poſt alios voluit *Capyc. deciſ.103. Grammat. deciſ.77.*

32 Decimotertiò limita, & intellige, poſſe feudum alienari irrequiſito Domino in augmentum feudi, vt voluit *Afflict. deciſ.111. & deciſ. 232.* & hoc non procedit in hoc Regno Neapolitano, in quo irrequiſito Domino nec pro feudi augumento alienatio permittitur, quia diminuitur ſua authoritas, dùm fit alienatio, etiam in melius contra ſuam voluntatem, vt

33 tradit *Capyc. deciſ.100.* Sed fructus feudi poſſunt alienari irrequiſito Domino, vt teſtatur

34 *Afflict. deciſ.26.* Item poteſt alienari feudum hæreditarium abſque agnatorum conſenſu, ſed cum aſſenſu Regio, & agnati non reuoca-

35 bunt *Grammat. deciſ.103.* Intellige, ſecùs eſſe in feudo ex pacto, & prouidentia, quia illud per agnatos reuocari poteſt, *idem* in citata *deciſ. num.221.* limita, non procedere ubicunq; in cõceſſione diceretur, quòd feudatarius faciat quicquid ſibi placuerit *Creſcent. deciſ.6. de*

36 *teſtament.* limita in Gallia, in qua feudalia, licèt habeant diuerſas conſuetudines, ſunt alienabilia ad libitum, tanquàm redacta ad inſtar patrimoniorum *Gall. deciſ.102. Reuſner. deciſ. Germ.1. lib.2.* eodem modo in Sicilia ultrà Farum, per iura illius Regni *c. volentes Maſtrill. deciſ.86.*

SVMMARIVM.

1 *Qui homagij ligij iuramẽtum præſtant nulli alteri fidelitatem ſeruare tenẽtur, niſi illi Principi, cui hoc iuramentum præſtiterunt.*

2 *Duorum Principum inſolidum vaſallus ligius eſſe nequit, declara prout num.3.*

4 *Homagij iuramentum præſtari poteſt per Procuratorem.*

5 *Effectus huius iuramenti.*

6 *Refutatio quando, & quibus fieri poſſit.*

7 *In feudo ligio, attenta tamen conſuetudine fœmina ſuccedit, & non aliàs.*

8 *Vaſallus abnegans homagium facere Domino ſuo, ſed illud præſtans alteri, non idcircò Dominus priuatus intelligetur ſuo dominio.*

9 *Vaſallus, ſeu feudatarius, qui non eſt ligius, nec ſubditus ratione originis, vel domicilij, ſi committit crimen leſæ Maieſtatis non tenetur.*

10 *Balius, & Tutor pupilli nomine homagij iuramentum præſtare poterit.*

De Feudis. Pragm. XIX.

Collectanea XV.

PEr parte del Magnifico, &c.

Hic habes, iuramentum ligij homagij cum aſſecuratione uaſallorum eſſe præſtandum infra annum à nouis Dominis, qui noua feuda acquirũt titulo particulari, adiecta taxa ſportularum, exceptis feudis acquiſitis cum pacto de retrouendendo.

1 Obſerua pro ornatu, ut hoc homagij ligij iuramẽtum præſtantes nulli alteri fidelitatem ſeruare tenentur, niſi illi Principi, cui hoc iu-

2 ramentum præſtiterunt, duorum enim Principum inſolidum uaſallus ligius eſſe nequit *Guid.Pap. deciſ.309. Capyc. deciſ.162. Afflict. deciſ.307. Franc. Marc. deciſ.455. volum.1. Caccher. deciſ.163.*

3 Declara tamen, poſſe quem eſſe uaſallum duorum Dominorum ex diuerſis feudis, ſed ſemper intelligitur excepta fidelitas Principis ſuperioris, & ſi eſſet uaſallus non ligius, duos Dominos habere poſſet, ſi eſſet ligius, eſſe intelligitur ligius unius, & uaſallus alterius *Guid. Pap. deciſ.310. & deciſ.311.*

4 Et nota, hoc homagij iuramentum præſtari poſſe per Procuratorẽ, ut latè decidit *Gal-*

5 *lus in deciſ.301.* aduertendo, talis feudi homagij, ſiuè ligij effectum eſſe, quòd omnia illius qui iuramentum præſtitit bona & feudalia, & allodialia, ſiue burgenſatica ſub illius Domini iuriſdictione ſunt, cui dictum homagij ligij iuramentum præſtitum fuit *Franc. Marc. deciſ. 454 volum.1.* & in eo pœnitentiæ locus non eſt, & ideò ab illius, cui iurauit obedientia, & ſubiectione eximere ſe non poteſt, & etiam ſi refutaret, non poſſet ſe eximere, de qua refutatio-

6 tatione quando, & quibus fieri poſſit, vide *Franc. in deciſ.* 3.

7 Scias inſuper, in feudo ligio fœminam ſuccedere, attenta tamen conſuetudine, non alias *Polidor. Ripa obſeruation.* 18. *Cacheran. deciſ.* 26.

Item vaſallus abnegans homagium facere
8 Domino ſuo, ſed illud præſtans alteri, non idcirco Dominus priuatus intelligetur ſuo dominio *Guid. Pap. deciſ.* 305. *Franc. Marc. deciſ.* 454. *volum.* 1.

9 Et vaſallus, ſeu feudatarius, qui non eſt ligius, nec ſubditus ratione originis, vel domicilij, ſi committit crimen læſæ Maieſtatis non tenetur, vt poſt alios eſt videre penès *Capyc. in deciſ.* 162.

10 Deniquè Balius, & Tutor pupilli nomine homagij iuramentum præſtare poterit, vt per tria Supremæ Curiæ Arreſta prouiſum in anno 1426. 1451. & 1538 teſtis eſt mihi *Copin. in Conſuetud. Andegauenſ. lib.* 2. *cap.* 1. *tit.* 2. *art.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius pragmaticæ non extenditur ſi ſuper contractu refutationis fuerit impetratus aſſenſus, qui fuerit regiſtratus.*
2 *Feudum refutare poteſt vaſallus inuito Domino.*
3 *Refutatio feudi cui ſit facienda.*
4 *Refutatio feudi quando præſumatur facta in fraudem.*
5 *Refutans mortuo refutatario regulariter ſuccedit in feudo, excluſis collateralibus.*
6 *Refutatio feudi conditionata quid operetur.*
7 *Refutatio feudi conditionata eſt nulla.*
8 *Refutatio feudi facta per patrem filio tertiogenito cum aſſenſu primigeniti valet, etiam ſi poſt patris mortem filius primogenitus recuſauerit.*
9 *Feudi refutatio licita fieri in agnatum ſine aſſenſu Domini debet intelligi, dummodò poſſeſſio ſit capta per ipſum agnatum.*
10 *Donatio facta à patre filio inter viuos eſt nulla, niſi transtulerit poſſeſſionem.*
11 *Refutatio feudi facta filio per patrem cum reſeruatione aliquorum iurium eſt nulla.*
12 *Refutatio feudi facta cum clauſula,* pro nunc, ex tunc, *eſt valida.*
13 *Refutatio feudi facta per verbum* refuto, *ſeu* cedo, *cuius vigore eſt capta poſſeſſio, valet, & tenet.*
14 *Refutatio dicitur realis per verbum,* omninò, *adiectum in ea, licèt contrarium referat deciſum* Author, *num.* 15.

De Feudis. Pragm. XX.

Collectanea XVI.

MOlte volte occorre, &c.

Diſponit, vt feudorum refutationes deſcribantur, & regiſtrētur in quinternionibus Regiæ Cameræ infrà dies quindecim, aliàs ſint nullius roboris, & momenti, ac ſi factæ non fuiſſent.

1 Declara, non habere locum, nec procedere, ſi ſuper contractu refutationis fuit impetratus aſſenſus, & hic aſſenſus fuerit regiſtratus in quinternionibus etiam poſt hos quindecim dies *Franch. deciſ.* 663. iuxta quam dùm de anno 1620. eſsē interrogatus, & requiſitus, quid ſentirem reſpondi.

Indè, refutationem factam in teſtamento non includi hac in pragmatica ſequuta morte refutantis infra paucos dies modernè tutatur *Galeot. controuerſ.* 6. *ſub num.* 27. *tom.* 2. vbi etiam quòd valida eſt refutatio ceſſante cauſa finali pragmaticæ, vel ea adimpleta per æquipollens ex eodem *Franch. deciſ.* cit 663.

Pro coronide autem materiæ refutationis
2 feudorum notandum eſt, quòd feudum refutarè poteſt vaſallus etiam inuito Domino, vt
per *Minſynger. obſeruat.* 65. *cent.* 5. autumans
3 *obſeruat.* 23. *centur.* 6. quòd refutatio feudi primùm facienda eſt Domino ſuo, & ſi feudum fuerit nouum deſcendentibus præiudicatur, ſin verò antiquum, vel paternū, filijs, & agnatis refutatio nocet, quamdiù refutans viuit, nam poſtquàm deceſſerit, feudum ad liberos, vel agnatos iterùm deuoluitur, deindè vaſallus feudum rectè refutat deſcendentibus, ac filijs ſuis, & tunc Dominus inueſtire obnoxius eſt, ſiue feudum nouum ſit, ſiue antiquum, quoniam deſcendentes in vtroque feudo ſuccedunt, deniquè rectè vaſallus feudum antiquum refutat agnato proximiori deſcendenti ab eo, qui primus feudum acquiſiuit, qua in ſpecie Dominus pariter inueſtire obligatur, ſi tamen ſit proximior, & ab eo deſcendat, cui feudum primò conceſſum eſt, nam feudi refutatio non permittitur, niſi in eos, qui ad illius ſucceſſionem vocantur, ergo feudum nouum agnato inuito Domino refutari non poteſt, quod ſi fieret, ad Dominum reuerteretur, quia refutatio, quæ ei fit, qui ius ſuccedendi non habet pro alienatione habetur, licèt refutatio in fraudem facta non valeat *Garz. deciſ.* 69.

4 Et refutatio in fraudem præſumitur facta, quando eſſet omnium bonorum, niſi fuerit facta iuſta cauſa, & ſignanter contemplatione matrimonij, ob quod nec releuium debetur, ut fuiſſe deciſum in Collat. Conſil. in cauſa Principis Melfiæ cum Comite Sinopolis refert *Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg. tit.* 8. *in princ. num.* 7.

5 Nota

5 Nota etiam, quòd refutãs regulariter mor-
tuo refutatario ſuccedit in feudo excluſis col-
lateralibus *Franch.deciſ.*4. & ita pluriès fuiſſe
deciſum audiui, & præſertim in cauſa Comi-
tis Policaſtri.

6 Et feudi refutatio quando non eſſet ſim-
plex,ſed conditionata quid operetur,eſt deci-
7 ſio *Franch.* 591. concludentis,non valere re-
futationem conditionatam.

8 Refutatio autem facta per patrem de feu-
do filio tertiogenito cum conſenſu primoge-
niti valet, & tenet, etiam ſi mortuo patre re-
futante primogenitus vellet ſuccedere, & ſe
inueſtiri,nulla habita ratione de eius conſen-
ſu, abſq; Regio aſſenſu,contradicente tertio-
genito,& petente ſe inueſtiri ſtante refutatio-
ne,& aſſenſu primogeniti, vt fuiſſe deciſum
refert *Ann.in rubric.de vaſ.decrepit.ætat.à nu.*
261. *vſque ad* 291.

9 Et feudi refutatio quãuis fieri poſſit agna-
to abſque alio Domini conſenſu, erit tamen
intelligendum,ſi poſſeſſio fuerit tradita ei, cui
10 fuit facta refutatio, & ideò ſi fuiſſet facta do-
natio à patre filio inter viuos,& irreuocabili-
ter, niſi tranſtulerit in eum poſſeſſionem, nec
precario ſe poſſidere conſtitueris, licèt appo-
ſuerit precarium in promiſſione capitulorũ,
in quibus nõ fiebat donatio, ſed fieri promit-
tebatur,fuit iudicatum,talem refutationem,
ſeu donationem non valere,vt teſtatur *Reg. de
Ponte conſ.*69.*vol.*1.*& in conſ.*12.*vol.*2.refert
11 fuiſſe deciſum, refutationem feudi factam per
patrem filio cum reſeruatione nonnullorum
iurium, hoc eſt diſponẽdi de certis rebus cum
pacto, quòd refutatarius filius non poſſit de-
bita contrahere ſuper dicto Caſtro,aliàs con-
tractus eſſet nullus cum clauſula, quòd *cum
hac conditione donauit, nec aliter, nec alio mo-
do*,nullam,& inualidam eſſe, eò magis ſi care-
ret aſſenſu,de hac *deciſ.*meminit *Georg.allegat.*
17. vbi aliàs ſic deciſum refert.

12 Et refutatio feudi cum clauſula, *ex nunc,
pro tunc,& è contra ſequuta morte*, an valeat
cùm ſtatim tranſeat dominium,& poſſeſſio in
refutatarium, licèt effectus ſit delatus poſt
mortem,fuit deciſum quòd ſit valida,vt refert
deciſum *Ann. conſ.*131.

13 Et refutatio feudi facta per verbum,*refuto,
& cedo*, ſi eius vigore poſſeſſio fuerit capta an
valeat, fuit deciſum in Regia Camera cum
duabus Aulis Sacri Conſilij,refutationem ip-
ſam valere,& tenere,quamuis in dicta refuta-
tione fuerit reſeruata certa quantitas pecu-
niæ deindè ceſſa, quæ ſi non importet confir-
mationem primæ refutationis,importaret no-
uam refutationem, vt teſtatur *Ann.alleg.*97.

14 Et refutatio an dicatur realis ex verbo,
omninò, adiecto in ea, fuit deciſum quòd ſic,
15 quamuis deciſio ipſa impugnetur ab *Ann. in
c.*1.*de vaſ.decrepit ætat.nu.*77. & contrarium
fuit tentum,vt ibi per *eum*. Accidit mihi caſus
conſulendus ad fauorem cuiuſdam Magnatis
huius Inclitæ Ciuitatis.

SVMMARIVM.

1 *Feudum nouum quod dicatur.*
2 *Feudum nouum vbi conceditur cum clauſula,*
in feudum antiquum auitum,& paternum,
*an reguletur ſecundùm naturam feudi noui,
vel antiqui.*
3 *Feudum nouum cenſetur in qualitate addita,&
facilius deuoluitur,quàm antiquum.*

De Feudis. Pragm. XXII.

Collectanea XVII.

PRimieramente ſupplican,&c.

Hìc diſponitur, vt in feudis nouis emptis à
particularibus prorogetur gratia ſuccedendi
in beneficium fratrum.

1 Qua occaſione obſeruandum eſt,feudum
nouum illud nuncupari,quod de nouo conce-
ditur, habetq; initium in perſonam primi in-
ueſtiti *cap.*1.*circa fin.*ibi,*nouam inueſtituram,
dico,quando feudum primo quæritur, qui teſt.
neceſſarij ſint ad nou.inueſtit.proband.*& ex no-
ua qualitate adiecta in renouatione antiqui
feudi nouum feudum conſtituitur *Cacher. de-
ciſ.*23.*Franc.deciſ.*7.*in fin.*vbi cùm fuiſſet du-
bitatum, an feudum iudicetur nouum,quam-
uis antiquum ſi ex qualitate addita de nouo
in inueſtitura, ſeù licentia data alienandi poſ-
ſeſſori, in quem vellet hoc feudum, dum eſſet
antiquum penès poſſeſſorem fuiſſet effectum
nouum, ob quod excluderetur neptis ex fra-
tre, & dicit deciſum,non eſſe feudum nouum,
quia noua qualitas facit feudum nouum in
qualitate addita, & non in cęteris, & ſic fuit
admiſſa ad ſucceſſionem neptis, & ad mate-
riam vidẽdus eſt *Afflict.deciſ.*248. vbi feudum
nouum an iudicetur,ſi vigore legati, & codi-
cilli peruenerit ad ſororem feudatarij, & eius
nepotis ex facultate tradita per Regẽ diſpo-
nendi in vita,& in morte, ita quòd legataria
diſponens de eius medietate valeat diſpoſitio
etiam in præiudicium primogeniti, & tradit
deciſum, feudum ipſum eſſe nouum ex noua
qualitate, & cauſa,quæ conſtituunt feudum
nouum.

2 Sed quia aliquando feudum nouum con-
ceditur cum clauſula,*in feudum antiquum,
auitum,vel paternum*,vt per *Afflict.deciſ.*232.
oritur dubitatio,utrum tale feudum regulabi-
tur ſecundùm naturam feudi noui, uel anti-
qui, in quo articulo dico,ueritatem cõcluſio-
nis eſſe,quòd debeat iudicari ſecundùm natu-
ram feudi antiqui,ut eſt communis *DD.* con-
cluſio ampliantes,cedere hoc, etiam ſi non
adeſſet illa clauſula generalis,*iure antiqui aui-*

ti.&

ti, & paterni feudi in omnibus, & per omnia, & procedere etiam ſi non adeſſet clauſula, *prout pater, & auus tuus, & alij anteceſſores tui illud tenuerunt, & poſſederunt*, licèt ſit aduertēdum, tale feudum eſſe antiquum in præiudicium concedentis, ita vt in caſu delicti tranſeat ad agnatos, non autem ad Dominum, ſed in præiudicium inueſtiti ſecùs erit, quia ipſe tanquā primus acquirens poterit feudum alienare, etiam in præiudicium vocatorum, ſiue comprehenſorum in inueſtitura *Afflict. deciſ.* 112. *& deciſ.* 248.

3 Notabis autem, feudum nouum cenſeri in qualitate addita, ſed non in reliquis *Galeot. controuerſ.* 24. *num.* 36. vbi *num.* 34. feudum nouum faciliùs deuolui, quàm antiquum autumat.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum præſtandum eſt à vaſallo habente feudum Domino.*

2 *Habitator loci tenetur hoc iuramentum fidelitatis Domino præſtare.*

3 *Fœmina in caſibus, in quibus eſt feudi capax tenetur hoc iuramentum fidelitatis præſtare, & ſi habet maritum, ipſe iurabit fidelitatem, & præſtabit Domino obſequia, ac ſeruitia, num 4.*

5 *Ciuitas, vel Vniuerſitas poſſidens feudum tenetur fidelitatem Domino iurare.*

6 *Moriente vaſallo, ſiue Barone, & feudatario, ſi vni tantum peruenit feudum, vt eſt in omnibus iure Francorum viuentibus, quo primogenitus admittitur, alij filij iurare non cogūtur, ſed ſolus feudi Dominus, ſed ſi pro indiuiſo eſſet apud omnes feudum, omnes iurare deberent, amplia num. 7.*

8 *Iuramentum fidelitatis præſtari debet perſonaliter, nec admittitur Procurator, fallit ſi Dominus, vel vaſallus eſſet abſens, tamen requiritur, quòd Procurator habeat ſpeciale mandatum, num 9.*

9 *Inueſtitura debet præcedere feudalis, & poſtmodùm ſubſequi fidelitatis iuramentum.*

10 *Inueſtitura facta, & fidelitate ſubſequuta omninò cogatur Dominus inueſtitum in vacuā poſſeſſionem mittere.*

11 *Vaſallus, ſiue feudatarius à duobus Dominis feuda poſſidens, antiquiori, & priori Domino, cui iurauit priùs fidelitatem ſeruiens non offendit alterum, cui poſtmodùm iuramentum præſtitiſſet.*

12 *Domini à vaſallis iuramentum fidelitatis recipere nequeunt, niſi à Rege licentiam obtinuerint, aliàs perdunt feudum, Baroniam, & omnia bona mobilia, & ſtabilia, prout practicatur in hoc Regno.*

13 *Si pro feudo ſit ſolutio alicuius annui cenſus in pecunia, frumento, vel alio ſimili, non præſtatur hoc fidelitatis iuramentum.*

14 *Fidelitatis iuramentum remitti poteſt à Domino, cùm concedit inueſtituram, limita, hoc non procedere in Rege, & licèt dictum iuramentum remitti poſſit à Domino fidelitatis, non tamen habet locum in fidelitate, num. 15.*

16 *Si non conſtat, tale iuramentum in præteritum præſtitum fuiſſe, præſumitur fuiſſe præſtitum.*

17 *Aſſecurationis iuramentum eſt idem, quòad effectum cum iuramento fidelitatis, & præſtatur à Dominis, & familiaribus, num. 18. & ſequela huius iuramenti dicitur, nu. 19.*

20 *Quando quis in terra Baronis poſſidet bona burgenſatica, vel feudalia à Rege in territorio ipſius Baronis, pro illis non tenetur iurare.*

21 *An tempus vnius anni, quod ſtatuitur in hac pragmatica emptoribus feudorum expediendi literas aſſecurationis vaſallorum, & præſtandi iuramentum fidelitatis currat non priuſquam elapſum ſit biennium, vel ſtatim expedito priuilegio currat, licèt biennium integrum non ſit lapſum.*

De Feudis. Pragm. XXIII.

Collectanea XVIII.

VNiuerſis, & ſingulis, &c.

Iubet, aſſenſum Regium requiri etiam in adiudicationibus feudorum vltra primum aſſenſum præſtitum in obligatione, & fit etiam mentio de iuramento fidelitatis.

Quatènus agitur hic de iuramento fidelitatis, non inutile viſum eſt ad ornatum ipſius materiæ, & pragmaticæ multa, quæ à Deciſionarijs tacta ſunt de ipſo iurameuto fidelitatis congerere, & poſteà ad *tex.* enucleationem deuenire.

1 Quarè primò obſeruandum eſt, fidelitatis iuramentum præſtandum eſſe à vaſallo habēte feudum à Domino pluribus iuribus cauetur, vt eſt videre in *cap.* 1. *qualit. vaſall. iurar. debet domin. cap.* 1. *de for. fidelit.* vide *Maſtrill. in deciſ.* 50. *Guid Pap. in deciſ.* 307. *Coler. in deciſ. Germaniæ* 76. in cuius iuramenti fidelitatis ſpecie promittit Domino vaſallus illa ſex vulgata in *c.* 1. *de nou. form. fidelit.* ſcilicèt incolume, tutum, honeſtum, vtile, facile, & poſſibile, de quibus eſt videre penès *Afflict. in deciſion.* 265.

2 Tenetur etiam ſecundò habitator loci hoc iuramentum fidelitatis Domino præſtare, vt voluit *Guid. Pap. in deciſ Delphinal.* 307.

3 Tertiò, & fęmina in caſibus, in quibus eſt feudi capax, & ipſa tenetur Domino fidelitatis iuramentum præſtare, & ſi habet maritum,
4 ipſe iurabit fidelitatem, pręſtabitque Domino obſequia, ac ſeruitia pro vxore *Maſtrill. in deciſ. Sicil.* 50.

5 Quartò, etiam ſi Ciuitas, vel Vniuerſitas, quæ

quæ poſſideret feudum tenetur fidelitatem
Domino iurare, quàmuis hoc raró accidat,
nè veniamus ad diſcuſſionem ammortizatio-
nis hoc caſu primæ concluſionis iuramentum
fidelitatis per Syndicum præſtabitur *Gram-
mat. in deciſ.*105. ſecus tamen ſi Princeps oc-
cuparet aliquam Ciuitatem,& cogeret Ciues
ad præſtandum iuramentum fidelitatis, quia
nullum eſſet *Gayl practic.obſer.lib.2.obſer.*54.

6 Notandum tamen eſt, quòd moriente va-
ſallo, ſiue Barone, & feudatario,ſi vni tantùm
peruenit feudum, vt eſt in omnibus iure Frā-
corum viuentibus, quo primogenitus admit-
titur, eo caſu alij filij iurare non cogentur,ſed
ſolus feudi Dominus, ſi veró ꝓ indiuiſo apud
omnes feudum eſſet, omnes iurare deberent
*Balb.in deciſ.*26. incip.*vaſallus.*

7 Ampliatur, ſi Dominus moriatur, & vnus
ex filijs ſit feudatarius Princeps,quia hoc caſu
illi ſolùm fidelitatis iuramentum præſtandum
erit *Coler.in deciſ German.*76.*num.*1.

8 Secundò nota.perſonaliter præſtandum eſ-
ſe iuramentum fidelitatis, nec ad illius præſta-
tionem Procuratorem admitti, vt voluit *Cla-
per.in deciſ. Fiſcal.cauſa 9. quæſt.*1. licèt quòd
per Procuratorē iuramentum fidelitatis præ-
ſtari poſſit.ſi tamen Dominus,vel vaſallus ſint
abſentes.eſt videre penès *Franc. Marc. deciſ.*
1215 *volum.*1. *Surd.in deciſ.*159. *Gayl obſer-
uat* 83.*lib.*1. benè verū requiritur, quòd Pro-
curator habeat ſpeciale mandatum *Cacher.in
deciſ.*113. *Marc deciſ.*692 *&* 693.*vol.*2.

9 Tertiò nota,inueſtituram præcedere debe-
re feudalem, & poſtmodùm ſubſequi fidelita-
tis iuramentum determinatum in *cap.*1. *quid
præcedere debeat, an inueſtitura, vel fidelitas,*
eſſet enim quoddam abſurdum, & iuramen-
tum vanum eſſet,& ludibrium,iuraret enim
fidelitatem tali Domino pro tali feudo con-
cedendo,& inueſtiendo, inueſtitura enim fru-
ſtrari poſſet, & Domini voluntas mutari, aut
aliquo impedimento non fieri,quo caſu vaſal-
lus deriſui eſſet expoſitus, cùm iuraſſet pro
feudo habendo, & in uentum reſoluto,undè
concluſio hæc probatur in *cap.*1.*de nou. form.*
10 *fidelit.* in quo dicitur,inueſtitura uerò facta,&
fidelitate ſubſequuta omni modo cogatur
Dominus inueſtitum in uacuam poſſeſſionē
mittere, ita tenuit *Boer. in deciſ.*103.

11 Quartò nota, quòd uaſallus, ſiue feudata-
rius à duobus Dominis feuda poſſidens,anti-
quiori,& priori Domino, cui iurauit priùs fi-
delitatem ſeruiens non offendit alterum, cui
poſtmodùm iuramentum præſtitiſſet,quia in
ultima iurata fidelitate intelligitur excepta fi-
delitas priori Domino præſtita *Capyc.deciſ.*
162.

Quintò,animaduerſione dignum eſt in hoc
12 Regno Neapolitano,quòd Domini à uaſallis
iuramentum fidelitatis recipere nequeunt,ni-
ſi à Rege licentiam obtinuerint, aliàs feudum
perdunt, Baroniam,& omnia bona mobilia,&
ſtabilia, ut in *Conſtit.Regni Comites, vel Baro-
nes, Afflict.deciſ.*265.

13 Sextò pariter debes reminiſci, quòd ſi pro
feudo ſit ſolutio alicuius annui cenſus in pe-
cunia, frumento, uel alio ſimili non præſtatur
hoc fidelitatis iuramentum, quia accedit po-
tiùs ad naturam emphyteuſis, quàm feudi,ui-
de *Afflict. in deciſ.*129. licèt ſi fidelitatem non
iurat, nec inueſtituram ſuſcipiat, non euitabit
feudi caducitatem *Surd. in deciſ.*221.

14 Septimò ſigna pariter,remitti poſſe hoc iu-
ramentum fidelitatis à Domino, cùm conce-
dit inueſtituram *Grammat. in deciſ.*77. *& Ca-
pyc. in deciſ.*103. licèt in Rege hoc limitetur,
15 non procedere, cùm non poſſit hoc fideli-
tatis iuramentum remittere abſque maioris
partis Principum,& Regni Procerum uolun-
tate,& licèt remitti poſſit à Domino fidelita-
tis iuramentum, non tamen id locum habet in
fidelitate, quia illa fidelitas remitti nequit, cū
ſit de ſubſtātia ipſius feudi *Guid.Pap. dec.*518.

16 Octauò aduertas, quòd ſi non conſtat,tale
iuramentum fidelitatis in præteritum præſti-
tum fuiſſe præſumitur præſtitū fuiſſe,ita quòd
nunc etiam præſtandum eſt *Creſcent.in deciſ.*
2.*de iur.iur.*

17 Quia autem aſſecurationis iuramentum
eſt idem quòad effectum cum iuramento fide-
litatis, de quo uerba fecimus, non inutile igi-
tur erit de tali iuramento aliquid peragere,
de quo iuramento loquitur in ſpecie *tex. in
Conſtitut.Regni Domini à vaſallis*,& meminit
Capyc.in deciſ 9. & uide *Franc.in deciſ.*131.*&
Grammat.deciſ.*105.

18 Præſtant iuramentum iſtud familiares, &
Domini,ut in *cap.*1.*qualiter iurar.deb.vaſall.
fid.* ergo cùm ſit poſita forma iuramenti huius
ſub eodem titulo,in quo appellatur fidelitatis,
nec ullum uerbum de aſſecuratione in *d. tex.*
ſequitur perperàm,aſſecurationis iuramētum
19 appellari, & fidelitatis dici debere, & ſeque-
lam huius iuramenti eſſe aſſecurationem, ſed
tantùm formam pro effectu eſſe ipſius iura-
menti.

Præſtant Domino iſtud habitatores,& non
habentes ab eo feudum, & ſi habeant bona
tantùm burgenſatica, ſiue allodialia,non feu-
dalia,& ita intelligo *tex.in d cap.*1. *qualit.iur.
deb.vaſall.Guid.Pap.deciſ.*307.

20 Reminiſcendum eſt inſuper, quòd quando
quis in terra Baronis poſſidet bona burgen-
ſatica, uel feudalia à Rege in territorio ipſius
Baronis, pro illis non tenetur iurare Baroni,
ut fuiſſe deciſum inter Ducem Sueſſæ, & Co-
mitem Venafri teſtatur *Puteus de reintegra-
tione feudor.c.*248.

21 Sed ad ornatum pragmaticæ quæritur,an
ſcilicèt tempus vnius anni ſtatutum hic em-
ptoribus feudorum expediendi literas aſſecu-
rationis vaſallorum,& præſtandi iuramentum
fide-

fidelitatis currat non prius, quàm lapſum ſit biennium, vel ſtatim expedito priuilegio currat, licèt biennium integrum non ſit lapſum. Hic articulus fuit deciſus in cauſa Marchionis Turris Francoliſij cum Hæredibus Innocẽtij Paulutij bis per Sacrum Conſilium,& in cauſa interpoſitum perpetuum ſilentium, etiã relata cauſa in Collaterali Conſilio, videlicèt ex defectu huius præſtationis iuramenti aſſecurationis, & homagij, ſeu fidelitatis infra legitima tempora locum fuiſſe iuri reuocandi, & aliàs facta relatione in Collaterali Conſilio ſub die 3. Iunij 1602. abſolutus Princeps Caſertæ, attenta clauſula adiecta in aſſenſu, *quòd* ſcilicèt *regiſtratio fieret infra annum poſt biennium præfixum ad expeditionem priuilegij aſſenſus* penès Balſamum Actuarium, de quo latiùs perquiras nouiter *Marcian. conſ. deciſ.* 46 *&* 47 qui in iſta facti ſpecie ſcripſit,& rem iudicatam reportat.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmaticæ.*
2 *Filius ſecundogenitus ab ipſo primo acquirente debetur vita, & militia à primogenito ſuper ipſis feudis nouis, quemadmodùm ſuper feudis antiquis.*
3 *Vitã, & militiã nõnulli voluerũt loco legitimæ haberi, alij loco alimentorum, & cæteri eſſe portionem feudi.*
4 *Pro vita, & militia datur tertia pars, quam habiturus eſſet ab inteſtato.*
5 *Ampliatur illa concluſio, ſcilicèt vitam, & militiam deberi à primogenito ſucceſſore feudorum ſecundogenito, & alijs fratribus, prout num. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. & 14. & limitatur, num. 15. & 16.*
17 *Vita, & militia ſi ſemel fuerit ſoluta, item debetur ex ſucceſſione fraterna.*
18 *In liquidatione legitimæ fœminæ non faciunt partem.*
19 *Vita, & militia an debeatur actione reali, remiſſiuè, & an poſſit confiſcari.*
20 *Liquidatio autem vitæ, & militiæ fieri debet tempore mortis.*
21 *Liquidatio vitæ, & militiæ iuxta legitimæ taxam, exiſtentibus ſex liberis, hoc eſt quatuor maſculis, & duabus fœminis, quando ſit facienda in ſucceſſione tranſuerſalium.*

De Feudis. Pragm. XXV.

Collectanea XIX.

ITem detta fedeliſſima Città, &c.

Vult, quòd feudalis ſucceſſio in feudis no-
1 uis extendatur vſque ad fratres, & ſorores, eorumque filios vtriuſque ſexus, qui ſunt nepotes acquirentis.

Sed quia in hac pragmatica fit prouiſio circa feuda noua, quę conſiderantur in primo
2 acquirente, eſt ſciendum, quòd filijs ſecundogenitis ab ipſo primo acquirente debetur vita, & militia à primogenito ſuper ipſis feudis nouis, quemadmodùm ſuper feudis antiquis ex diſpoſitione *Conſt. Regni Comitibus, & cap. Regni Alienationis actus*, cuius occaſione hic intendo tractare materiam vitæ, & militiæ,
3 quam, nonnulli voluerunt, loco legitimæ haberi, & inter alios eſt *Guid. Pap. deciſ. Senatus Grationopol.* 476. *&* 487. *Boer. deciſ.* 204. *Capyc. deciſ.* 2. Alij verò alimentorum loco illam ſuccedere dixerunt, & ideò cum vita illam finiri, vt alimenta *Afflict. deciſ.* 252. *Balbus deciſ.* 141. Cæteri dixerunt, quòd ſit vita, & militia portio feudi, & quòd onus illius ſit, meminit *Franch. deciſ.* 61. & tradit *Minad. deciſ.* 10. Quantitas autem vitæ, & militiæ non
4 eſt certa, & vniformis, nam pro vita, & militia datur tertia pars, quam habiturus eſſet ab inteſtato, ideſt tertia pars illius partis, quam habiturus eſſet ab inteſtato, vt iudicatum fuiſſe dicit *Afflict. in d. Conſt. Regni Comitibus quaſt.* 2. *num.* 5. vide *Franch deciſ.* 61.

His ſuppoſitis conſtituas regulam generalem, vitam, & militiam deberi à primogenito ſucceſſore feudorum ſecundogenito, & alijs fratribus *Maſtrill. deciſ.* 85. meminit *Afflict. deciſ.* 43. 138. *&* 252. *Franch. deciſ.* 20. 542. *&* 714. *Capyc. deciſ.* 211.

Amplia primò, hanc firmatam regulam
5 procedere, & habere locum in filio nato ex ſecundogenito, cui debetur vita, & militia, quando pater priùs mortuus eſſet in vita aui *Franch. deciſ.* 542.
6 Amplia ſecundò, vitam, & militiam deberi etiam primogenito, qui ſeipſum inhabilitauit ad ſucceſſionem feudi per aſſecutionem habitus Clericalis *D. de Franch. dec.* 20. & ideò in liquidatione vitæ militiæ debitæ ſecundogenitis habẽdam eſſe rationem perſonæ primogeniti dixit *Maſtrill. deciſ Siciliæ* 85. & ſic aliàs refert deciſum, imò per reſcriptum Imperiale declaratum *Minad. in Conſtit. In aliquib. verſ. filiorum nu.* 12.
7 Amplia tertiò, prædictam regulam procedere, vt debeatur vita, & militia fratri ſecundogenito, etiam ſi ei pater feudum reliquerit à fratre primogenito ſuccedente in feudis paternis *Afflict. deciſ.* 138. & ſecũdùm iſtam opinionem nouiſſimè fuit deciſum in cauſa Eminentiſſimi Cardinalis Columnæ cum Magno Regni Comeſtabili referente Reg. Conſ. Scipione de Curte in Collaterali Conſilio die 11. Iulij 1600. penès Viuum.
8 Amplia quartò, vitam, & militiam deberi fratri ſecũdogenito ex ſucceſſione tranſuerſalium, ſeu in linea tranſuerſali, & propterea *Capyc. deciſ.* 211. *in princ.* refert, fuiſſe condemnatum primogenitum ad ſoluendum vitam, & militiam fratri.

9 Am-

9 Amplia quintò, adeò procedere ſupra firmatam concluſionem, vt habeat locum etiam in refutatario, qui tenetur ſoluere vitam, & militiam ſecundogenito *Ann.alleg.*23.

10 Amplia ſextò, procedere etiam in filio ſecũdogenito Clerico, Præsbytero, vel Prælato, nam adhùc ei, licèt ſit Prælatus debetur vita, & militia *Paris de Puteo de finibus feud.in cap.* incip.*Nunc videndum dubium nu.*31.*fol.*177. *à tergo*, *Minad.* refert aliam deciſionem *in Conſt.In aliquib.verſ.ſ.liorum nu.*7.

Amplia ſeptimò, vitam, & militiam deberi filio ſecundogenito, etiam ob feudum primogenito ex filijs ſororis relictum ab auunculo, quorum primogenitus ſucceſſerat in eo, quod tenebatur per auunculum, vt fuit decíſum per Sacr. Conſ.teſtatur *Loffred.in paraphraſ.feud. in cap.*1.*ſuper verb.vel dãda militia fratri minori de inueſt. de re aliena facta verſ.dubitatur ſi moritur auunculus.*

21 Amplia octauò, vitam, & militiam deberi nepoti in bonis aui, quam habiturus eſſet pater eius præmortuus, ſi ſuperuixiſſet, vt fuiſſe deciſum in Sac.Conſ.refert *Georg.alleg.*9.

12 Amplia nonò, vitam, & militiam præſtandam per primogenitum ſecũdogenito de fructibus feudi perceptis, deberi etiam ſi tempore perceptionis, & cõſeruationis ex Hoſtium inuaſione aliquid deperdiderit *Minad. deciſ.* 10. vbi voluit, vitam, & militiam deberi, etiam ſi primogenitus fructus non exigat, & adde *Reg.Tap.deciſ.S.C.*44.*num.*4. *Gizzarel. deciſ.* 36.*num.*37.

13 Amplia decimò, vitam, & militiam deberi filio ſecundogenito per filium primogenitum ſuccedentem in feudo aui, ex quo per *Conſt. Regni Comitibus* diſponitur, ut debeatur uita, & militia ex feudo à patre peruento fratribus, ut fuiſſe deciſum teſtatur *Minad.conſ.* 1.*& in fin.*ponit deciſionem.

14 Amplia undecimò, uitam, & militiam debitam frati minori ſuper feudo deberi, etiam ſi feudum ob rebellionem fratris maioris ad Fiſcũ peruenit, nam uita, & militia adhùc debetur fratri minori, etiam rebelli, dummodò ſit ex gratia reſtitutus *Francb.deciſ.*714.

15 Limita primò, uitam, & militiam non deberi fratri naturali, ut apparet deciſum ex *Maſtrillo deciſione Sicil.*85.

16 Limita ſecundò, non procedere in ſecundogenito ſuccedente in feudo primogenito, nam ille non tenetur ad aliam vitam, & militiam alijs fratribus minoribus, nè duplici onere feudum grauetur, vt apparet determinatum in Sac.Conſ.ſub die 24.Nouembris 1592.

Ad materiam notandum eſt etiam, vitam, & militiam deberi fratri, & ſic in linea tranſuerſali, dato quòd ipſa non ſit loco portionis,
17 ſed loco legitimæ, vt ſi ſemel ex ſucceſſione paterna fuerit illa ſoluta, iterũ deberi ex ſucceſſione fraterna concludit *Ann.conſ.*6. quòd ſit loco legitimæ, & quòd debeatur in linea tranſuerſali, at ſi ſemel fuerit ſoluta ex ſucceſſione patris, ampliùs non debetur ex ſucceſſione fraterna, ut fuiſſe deciſum teſtatur idem *loc.cit* & uide latiſſimè *Molfeſ.conſ.*9.*in princ. poſt Comm.ad Conſuetud.Neap.num.*6.ubi tradit, in cauſa Principis Hoſtiliani cum Cler.Ioann.Franc. fratre fuiſſe deciſum, deberi uitam, & militiam in linea tranſuerſali in ſucceſſione auunculi, uide *Gizzarell.*cit.*deciſ.*36.

18 Et quòd in ipſius liquidatione fęminæ non faciant partem probat obſeruari *Reg.Tapiad.deciſ.*44.*num.*6.dicens vlteriùs, vitam, & militiam magis fauorabilem eſſe, quàm legitimã.

Nec uita, & militia minuitur ex adhoæ ſolutione à primogenito facienda, nec ex legato à patre ſecundogenito facto *Afflict. deciſ.*152.

19 Sed an uita, & militia debeatur actione reali, uel hypothecaria, declarat *Præſ.de Franch. deciſ.*714.

Et an illa confiſcari ualeat, negatiuè *Maſtrill.deciſ.*165.

20 Verùm autem liquidatio uitæ, & militię fieri debeat tempore mortis, uel liquidari ſinguli annis, itá ut ſi fructus augeantur, augeri debeat, & ſi diminuantur, diminui, fuit deciſum, eſſe faciendam tempore mortis *Franch. deciſ.* 61.uide de *Pont.cõſ.*89.*vol.*1.ubi refert, Sacrũ Conſilium ſolere ſemper uitam, & militiam liquidare ſecundùm tempus mortis, etiam quòd fuerit petita longè poſt mortem patris, uel matris *Cauale.deciſ.Fruizanen.*8.*num.*16. *in* 3.*par.*

21 Et liquidatio uitæ, & militiæ iuxta legitimæ taxam exiſtẽtibus ſex liberis, hoc eſt quatuor maſculis, & duabus fęminis quomodò ſit facienda in ſucceſſione tranſuerſalium, ſi dubitatur, ſi legitima ſit aucta ad inſtar deſcẽdentium, per Sacrum Conſilium facto compromiſſo per Partem in poſſe eiuſdem Sacri Conſilij fuit decretum, uitam, & militiam aſcendere ad annuos ducatos 260. quamuis maior eſſet ſumma, quæ ſibi deberetur, quando teneretur opinio, quòd in linea tranſuerſali ſit aucta legitima *Capyc.deciſ.*211.

SVMMARIVM.

1 *Hæredis nomen latiſſimum eſt.*
2 *Conceſſio feudi facta*, pro legitimis hæredibus, *vocat tantùm hæredes venientes ab inteſtato.*
3 *Clauſula*, pro te, & filijs, *quid operetur.*
4 *Emphyteuſis conceſſa*, pro ſe, & filijs, *comprehendit filios naſcituros.*
5 *Clauſula*, pro ſe, & ſuis, *quid ſignificet.*
6 *Clauſula*, pro te, & cui dederis, *quid operetur.*
7 *Clauſula*, pro legitimis ſucceſſoribus, *quid ſignificet.*
8 *Spury, naturales, & illegitimi in feudo non ſuccedunt, ſed limita, vt num.*9.
10 *Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit in feudo vti legitimus.*

De Feudis. Pragm. XXIX.
Collectanea XX.

ITẽ perche nelle precedenti, &c.

Quia hic fit mẽtio de clauſula, *pro ſe, & hæredibus ex corpore*, non inutile videtur aliqua tangere in materia aliarum clauſularum feudalium his ſimilium, vt de clauſula, *pro hæredibus, pro legitimis hæredibus, pro te, & filijs, pro ſe, & ſuis, pro te, & cui dederis, & pro legitimis ſucceſſoribus, & ex legitimo matrimonio natis*.

1 Quarè incipiendo à clauſula, *pro hæredibus*, ſcire debemus, de iure communi Romanorũ nomẽ hæredis latiſſimum eſſe, & reſpectu bonorum extrinſecorum, quæ nõ ſunt de corpore hæreditatis verificantur etiam in hęrede ex re certa, ita vt ſufficiat ſolius nominis demonſtratio *l. 1. §. illud verſic. in locum ff. quorum legat. Guid. Pap. dec.* 458. ſed ſi de hæredibus fiat mentio in materia non tranſmiſſibili ad extraneos. tunc appellatione hęredis intelligitur de filio maſculo *cap. 1. §. & ſi clientulus de alien. feud. cap. 1. § ſimiliter de lege Corrad. c. 1. §. item ſi fuerint quibus modis feud. amitt. cap. 1. de natur ſucceſſ feud. cap. 1. de duobus fratribus à Capitan. inueſtit. cap. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. c. 1. §. his verò de grad. ſucceſſ. in feud. cap. 1. de eo, qui ſibi, & hæredibus ſuis, c. 1 §. ad hoc, & §. ſeq. hic finitur lex, cap. Titius ſi de feud. fuer. cõtrouerſ. cap. 1. ſi de feud. vaſal. priuetur, c. 1 de feud. fæminæ, §. profectò de lege Corradi*, vbi expreſsè dicitur, quòd ſi quis habet feudũ pro ſe, & hęredibus ſuis, intelligitur de maſculis, & vide *Theſ. dec.* 99. in tãtum quòd verbũ *ſine hæredibus* in feudis intelligitur abſq; maſculis *Guid. Pap. dec.* 59. & hæc quòad ſupradictã clauſulã.

2 Deueniendo ad explicationem clauſulæ, *pro legitimis hæredibus*, notandũ eſt, quòd iſta adiectio, *legitimis*, vocat tantùm hæredes veniẽtes ab inteſtato, non autem ex teſtamento, & ſic vocat hæredes ſanguinis, nõ autem extraneos ad ſucceſſionem feudi, quod quidem feudum fuiſſe iudicatum hæreditarium tradit *Franc. decíſ.* 1. *Milanenſ. decíſ.* 8. *lib.* 1. *Afflict. dec.* 140. 195. & 240. *Capyc. decíſ.* 199. quàmuis contrarium, [quòd in tali caſu dicatur feudum ex pacto, & prouidentia teſtantur multi alij *DD.* vt per *Magon. in decíſ. Florent.* 54. ſed non defuerunt alij, qui cupientes euitare tot contradictiones dixerunt, feudum eo modo conceſſum appellari mixtum. ſ. partim hæreditarium, partim ex pacto, & prouidentia, quos ſequuti ſunt *Cacher. decíſ* 161. *Milanenſ decíſ.* 7. *lib.* 1. & *decíſ.* 7. *lib.* 2. *Surd. decíſ.* 322. *Maſtrill. decíſ.* 56.

3 Quò verò ad clauſulam, *pro te, & filijs*, aduertere debemus, vt ſi in inueſtitura hęc clauſula poſita fuerit, *tibi, & filijs*, tunc videntur eſſe vocati limitatè quilibet de per ſe, & vnus non poteſt præiudicare alteri ſucceſſuro, ex quo habuit dñium limitatũ tpe vitæ ſuæ, & eo mortuo ſucceſſiuè erit deſcẽdẽtiũ ex perſona propria virtute dictæ primæ inueſtituræ, quia omne ius mortui fuit extinctum, & reſolutum, & alij deſcendentes ex primo veniunt ordine ſanguinis, & iure proprio poſt diẽ mortis illius, & prout quiſq; eſt in gradu ꝓximior *Rota in Tullen. fideicommiſſi coram Capizueco*.

4 Ad cuius ornatum inſuper ſciendum eſt, quòd emphiteuſis conceſſa pro ſe, & filijs comprehendit filios naſcituros, nondùm natos *Gama decíſ. Luſitan.* 233. vbi quòd poteſt vni filiorum aſſignari, cęteris excluſis *Surd. decíſ.* 209. & quãdo cum hac clauſula emphyteuſis conceditur, non poteſt pater præiudicare filijs *Gama dec.* 8. *Gratian. dec.* 65. *Cabed. in dec.* 154. Nec etiã tranſigendo illis pręiudicium inferre poterit *idem Gama decíſ. Luſitan.* 151. vndè ſi pater vendat, in dubio videtur vendere ius ſuũ, & non filiorum *Surd. dec.* 172. *Cabed. dec.* 134. *p.* 1. licèt vbi pater fuiſſet primus emphyteuſis acquiſitor, tũc poſſet alienare in præiudicium comprehenſorum, præſertim accedente domini cõſenſu *Surd. dec.* xi.

5 Circa autem clauſulam *pro ſe, & ſuis*, non eſt inutile aduertere, quòd verbũ *ſuis* admodùm dubium eſt, ideò variam interpretationẽ ſortitum eſt, ſed quia in dubio verba ſecundũ ſubiectam materiam interpretanda ſunt *l.* 4. *ff. de vſur. l. damni infecti ff. de dam. infe. l. 1. § ſi quis ſub conditione ff. vt legati nomine caueatur*, & in dubio feudum sẽper præſumitur ex pacto, & prouidentia *Minſyng obſer. 2. cent.* 4. *Vigel. dec.* 25. *cent.* 5. licèt in noſtro Regno vt plurimùm præſumatur hæreditarium *Franc. dec.* 6. *Affli. dec.* 40. 193. & 295. apud oẽs obtinuit, vt hæc clauſula, *pro ſe, & ſuis*, faciat feudũ ex pacto, & prouidentia, & tunc is, qui eſt de ſuis, dicitur rem habere non à patre, ſiue alio acquiſitore, ſed à donante.

Si additum fuerit, *& hæredibus ſuis*, cõprehenduntur oẽs deſcendẽtes in infinitũ ordine ſucceſſiuo, & vocãtur ex propria perſona, nõ autem iure trãſmiſſionis, & ſi additum fuerit, *& ſucceſſoribus ſuis*, ſumuſq; in re non tranſitoria, ad hæredes extraneos non tranſibit, ſed ad deſcendentes reſtringenda eſt, iuxta magis communem *DD.* opinionem, de qua per *Caualc. dec.* 31. *p.* 2.

6 Et pro explicatione clauſulæ, *pro te, & cui dederis*, notãdum eſt, talem clauſulam operari, vt tranſeat ad hęredes extraneos, & de eo vaſallus abſq; conſenſu domini teſtari poſſit, & quòd ideò poterit uẽdere, alienare, & donare, vt p *Maring. dec.* 51. vbi ꝙ conſenſus Domini fuit datus à principio in ipſa cõceſſione feudi per huiuſmodi clauſulam, & quòd idẽ procedit vbi fuiſſet dictũ, *pro te, & ſucceſſoribus quibuſcũq;* quoniam huiuſmodi clauſula ęquipollet clauſulę, *& quibus dederis*, & idem ſi fuerit dictum, *pro te, & habentibus cauſam à te*, vel ſi fuerit dictum, *transferentes omnem actionem vtilem, & directam*, quia huiuſmodi verba denotãt, feudum fuiſſe datum in burgenſaticum.

7 Tan-

7 Tandem ad ornatum clauſulæ, *pro legitimis ſucceſſoribus, & ex legitimo matrimonio natis*, ſcire debemus, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium ita verè legitimus eſt, vt etiam ad feuda ſuccedere poſſit, vt deciſum in Camera Imperiali teſtis eſt *Minſynger.obſer.42.cent.2. Boer.deciſ.12.Rota diuerſ. deciſ.1193.par.3.*

8 Et quãmuis ſpurij, naturales, & illegitimi in feudo non ſuccedant *cap.1.§ naturales ſi de feud.fuer. controuerſ. inter Dom.* vbi dicitur, etiam ſi ſint legitimati *Guid. Pap. deciſ 59.& 280.Aldobrand.deciſ.Rot.Rom.219.vol.2.Mi-*
9 *lanenſ. deciſ.1.lib.1.* tamen hoc non procedit, vbi eſſent legitimati expreſsè à Principe, vt ſuccedant in feudo, quia tali caſu admittuntur naturales per Principem legitimati *Bor. deciſ. 223.Guid.Pap deciſion.482. Seraphin.deciſion. Rom.151.vol.1. Afflict.deciſ.195.* niſi tamen
10 ſupereſſent filij legitimi, & naturales, quia excluderent legitimatum.

11 Et legitimatum per ſubſequens matrimonium ſuccedere in feudo vti legitimum *Vigel.* probat *deciſ.5.cent.1.& Boer.d.deciſ.223.* enũciat.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta fuerunt inuenta, vt prompta ſit memoria rei, & probatio geſtorum.*
2 *Inuocatio Diuini nominis requiritur in inſtrumento, & ità obſeruatur, num.3.*
4 *Annus Domini requiritur in inſtrumento, indictio, & menſis. num.5.*
6 *Annus, & dies ſunt neceſſarij in inſtrumento, aliàs nõ valebit, ſed ſi Notarius eſt mortuus, & dies non eſt appoſita, facit ſemiplenam probationem, num.7.*
8 *Nomen Principis requiritur in inſtrumento.*
9 *Nomen loci vbi celebratur contractus debet apponi in inſtrumento, ſed non vitiatur vbi eſt conſuetudo, num.10.*
11 *Teſtes debent apponi in inſtrumento qui audiant, & intelligant quod agitur, & ſe ſubſcribant cum nominibus, & cognominibus, & num.12.*
13 *Nomen Notarij debet apponi in inſtrumento, & eiuſdem ſignum, num.14.*
15 *Iudex ad contractus requiritur in inſtrumento.*
16 *Inſtrumenta quando dicantur publica, & quãdo faciant probationem probatam.*
17 *Pro inſtrumento oriuntur tres præſumptiones, & quæ, ibid.*
18 *Conſtans per inſtrumentum dicitur euidentiſſimè conſtare.*
19 *Probatio certa, realis, manifeſtiſſima, & liquida fit per inſtrumentum.*
20 *Inſtrumentum publicum præſentatum habet vim libelli.*
21 *Inſtrumentum debet præſentari, Parte citata ad opponendum, aliàs non probat.*
22 *Inſtrumento producto omnia dicuntur approbata.*
23 *Inſtrumentum productum, ſi Pars citata nihil oppoſuerit dicitur approbatum.*
24 *Inſtrumentum, de quo fit mentio in alio inſtrumento non facit fidem, niſi exhibeatur relatum, limita ſi eſſet inſertus tenor alterius inſtrumenti, num.25. quod etiam procedit, quãdo facit mentionem de alio, & eſſet inter eaſdẽ perſonas, num.26.*
27 *Inſtrumentum confectum in vno Regno iuxta illius ſolemnitates non facit fidem in alio, limita ſi approbaretur per Iudicem illius loci.*
28 *Teſtes ſi contradicant inſtrumento, cui ſtetur.*
29 *Teſtes volentes reprobare inſtrumentum debent eſſe omni exceptione maiores.*
30 *Probationes manifeſtæ requiruntur contra inſtrumentum.*
31 *Teſtes referentes ſe inſtrumento, illud approbãt.*
32 *Inſtrumentum valet, ſi duo teſtes inſtrumentarij contradicant, & alij duo non inſtrumentarij cum Notario probent.*

De Fide, & authoritate inſtrumentorum, & qualiter reaſſumantur. Rubrica.

Collectanea I.

1 INſtrumenta adinuenta fuerunt, vt ex illis memoria rei, & negotij geſti probatio prompta ſit, & facilior *l.4. ff. de fid.inſtrument. l.pactum C.de pact. Thoming.deciſ.Lipſienſ.22. num.7.*

2 Inſtrumentum ad ſui eſſentiam plura quidem deſiderat, inter quæ emicat Diuini nominis inuocatio *Ranchin. ad Guid. Pap. deciſ.19.* licèt hanc omiſſionem vti leuem nullitatem non operari probent *Gratian.deciſ.Marchiæ 1.& Reuſner.deciſ.Ienenſ.1.lib.1.* ſed cùm cõſuetudo vbiq; Gentium per omnem Chriſtianum Orbem hoc induxerit, vt in cuiuslibet
3 inſtrumenti initio Dei nomen apponere ſoleant, illa obſeruantia tàm longeua fidem faciat, & nota, illius omiſſionem permittendam non eſſe, & vitiari, iuxta dicta per Apoſtolum *Omnia, quæ facitis aut opera, aut verba, In Domine Domini noſtri Chriſti facite cap. nõ obſeruetis 26.q.7. cap non liceat 26.q.5.*

4 Secundò requiruntur anni Domini noſtri Chriſti *Ranchin.d.deciſ.19.* vbi etiam pro tertio requiſito reponit appoſitionem indictio-
5 nis, & pro quarto appoſitionem diei, & menſis, quando de illo Notarius fuit rogatus, licèt contrarium in hoc *Guid.Pap deciſ.582.* vbi diſtinguit, aut eſt negotium, quod neceſse eſt fieri in ſcriptis, aut non. Primo caſu, tunc ſi dies non ſit appoſita inſtrumentum non valebit, nec fidem faciat *l. contractus C. de fide inſtrument.* Secũdo verò caſu, illius omiſſio diei inſtrumentum non inualidat, ſed valebit *l.pen. ff.de fide inſtrum. l.contrahitur C.de pignor.*

6 Cęterùm ſi meam andire velis ſententiam,
cenſerem, diem, & menſem eſſe neceſſarium
apponi, maximè ad ſciendam anterioritatem,
dies neceſſarius erit tali modo, nè valeat con-
ſuetudo in contrarium *Biſignett. deciſ. 7. de con-
ſuetud. Rot. in antiq. deciſ.* 440. licèt contrarium
dicat eadem *Rot. par. 3. diuerſor.* quæ non vi-
detur recepta, ſtante *prag. 2. infra de Notarijs.*
7 Non nego tamen, quòd ſi in inſtrumento
dies non reperiatur poſitus, & mortuus eſſet
Notarius, ſaltem illud ſemiplenam probatio-
nem faceret *Balb. deciſ.* 501.
Quintò, requiritur in inſtrumento nomen
Principis dominantis, in cuius iuriſdictione
inſtrumentum conficitur, qui vſus in Regno
eſt antiquiſſimus, & in dies ſeruatur à Nota-
rijs *Rota deciſion. 703. part. 1. tom. 2. in recen-
tior.*
9 Sextò, in inſtrumento apponendùs eſt lo-
cus, in quo conficitur, & ſtipulatur *cap. Abbate
de re iudicat in 6. Boer. deciſ. 33. num. 17. Paſtol.
deciſ. 47. & 48. Capell. Tholoſ. deciſ. 491. Rot di-
uerſor. deciſ. 1156. par. 3. Caſar de Graſſ. deciſ. 1.
num. 45. de dol. & contumac. Gratian. deciſ.* 28.
vbi etiam locum loci inſtrumentum habere
deberi, putà actum in Ciuitate Neapolis in
Platea Sedilis Capuani *Franciſc. Marc. deciſ.*
1182. *num.* 18. *tom.* 1. *Rot. in antiq. deciſ.* 739.
10 *Verall. deciſ. 98. par. 2.* vbi limitat, locum omiſ-
ſum non vitiare inſtrumentum, vbi eſt conſue-
tudo, nè apponatur, ſequitur *Rot. diuerſ. 1746.
par. 3.* licèt non valere conſuetudinem, nè in
inſtrumēto apponatur locus probauerit *Rot.
in antiq. deciſ.* 440.
11 Septimò, in inſtrumento teſtes adhibendi
ſunt, ipſiſq; præſentibus, & intelligentibus ſti-
pulari *Ranchin. d. deciſ.* 19. qui ad veram cer-
titudinem debent ſcribi cum nominibus, &
cognominibus, vel cum nominatione patris,
vel aui, putà Thomas Anellus filius Viti Pa-
leſcandoli de Ciuitate Vici, vel Andręas ne-
pos ex filio Fęlicis Paleſcandoli, & hoc ob du-
bium incertitudinis, nominumq; ſimilium,
iuxta *tex. in l. ſi fuerit ff. de reb. dub. & l. duo ſut
Titij ff. de teſtament. tutel. Afflict. deciſ.* 245.
num. 6.
12 Octauò, teſtes debent ſe ſubſcribere *Capyc.
deciſ. 29. Verall. deciſ. 225. lib.* 1.
13 Nonò, in inſtrumento nomen ipſius Nota-
rij debet contineri *Rot. in recent. deciſ. 603. nu.
2. p. 2. tom. 2.*
14 Decimò, requiritur ſignum eiuſdem Nota-
rij, quod eſt de neceſſitate præciſa *Franciſc.
Marc. deciſ. 163. par. 2. Gayl obſeruat. 43. lib. 2.
Gramat. deciſ. 106. num. 27. Verall. deciſ. 104.
par. 2. Rot. diuerſ. deciſ. 382. p. 3. Rot. in recent.
deciſ. 418. & 419.*
In hoc autem Regno (vt praxim illius re-
ponamus) requiritur, quòd dum inſtrumen-
15 tum ſtipulatur inter Partes debet interueni-
re Iudex, qui creatur à Rege, & dicitur Iudex
ad contractus, debent interuenire teſtes, &
poſt ſtipulationem reaſſumitur per eundem
Notarium in carta membrana, ſiuè de perga-
meno, in qua ex ſcheda, ſiue prothocollo, vbi
fuit ſcripta ſtipulatio, & facta deſcriptio Iudi-
cis, & teſtium reducitur in forma probante,
cum inuocatione nominis Domini Ieſu Chri-
ſti, & anno eius natiuitatis, quo Rege regnan-
te, cum anno eius Regni, indictione, die, &
menſe, qua in Ciuitate, vel loco, nomina con-
trahentium, nomina teſtium, nomen ipſius
Notarij, illius ſubſcriptio, & illius ſignum ſoli-
tum, poſtmodùm illud ſubſcribatur à Iudice,
& teſtibus, & ſi fuerint aliqui teſtes ſcribere
neſcientes ſignant Crucis ſigno, vt notatur in
Conſtitution. Regni incip. *Inſtrumentorum ro-
bur*.
16 His ſollemnitatibus interuenientibus in-
ſtrumēta redduntur publica, quæ faciunt pro-
bationem probatam, & veritatem claram, &
apparentem *Gram. deciſ. 45. num. 9. Milanenſ.
deciſ. 8. num. 22. Barz. deciſ 91. num. 21. & de-
ciſ. 94. num. 9. Rota in recent. deciſ 60. deciſ. 277.
431. & 449. par. 1. tom. 1. & deciſ. 619. par. 2.
tom. 1. Vin. deciſ. 5. num. 10. Bellon. deciſ. 59. Ve-
rall. deciſ. 421. par. 2. Gama deciſ. 297. Ludouic.
deciſ. Lucenſ. 14. & deciſ. Peruſ. 50. num. 5. Rota
in moderniſſimis*, de qua infra *deciſ. 238. num. 9.*
niſi tamen illius verba eſſent enūciatiua, quia
tunc non operarentur rem claram *idem deciſ.
Peruſ. 82. num.* 4. vel niſi opponatur contra in-
ſtrumentum aliqua exceptio rationabilis, &
impugnatiua, ex qua negotium redderetur
obſcurum, quia præſumptio ex inſtrumēto re-
ſultans rem claram minimè faceret *Cacheran.
deciſ. 129. num. 7. Barz. deciſ. Bonon. 94. num.*
10. vel ubi inſtrumentum eſſet nullum, cùm ex
nullo inſtrumento nequeat dici probatio va-
lida, quia inſtrumentum nullum non dicitur
inſtrumentum *idem deciſ. 43. num.* 3. nec non
facit rem notoriam, quemadmodùm facit ſen-
tentia *Bellon. deciſ.* 209. *Franc. deciſ.* 279. &
adde *Rotam* in moderniſſimis de hoc anno
1636. impreſſam Venetijs ſub nomine *diuerſ.
deciſ.* 341. vbi quòd inſtrumentum dicitur au-
thenticum, quando continet diem, menſem,
annum, teſtes, clauſulam, actum, & alia neceſ-
ſaria, & vide eandem *deciſ.* 23.
17 Inſuper pro inſtrumēto tres oriuntur præ-
ſumptiones, nempè quòd ſit verum, vt in *l. cū
precibus C. de probat.* quòd ſit ſollemne, vt in
l. ſciendum ff. de verb. oblig. & quòd ſit de Par-
tium conſenſu, & mandato factum *§. nos au-
tem auth. de Tabellionibus*, & de his vide *Ca-
cher. deciſ. 117. Bellon. deciſ. 213. Cartar. deciſ.
125. num. 3. Franc. Marc. deciſ. 51. tom. 1. & de-
ciſ. 163. & 511. tom. 2.* autumans, has præſum-
ptiones eſſe tantæ potētiæ, vt transferāt onus
probandi in aduerſarium.

18 Iun-

18 Iunge pariter obſeruandum, vt quod conſtat per inſtrumentum dicatur conſtare euidentiſſimè, quando eſt productum *cap. licèt cauſam de probat. cap. cùm dilectis de probat. Gram.deciſ.66.num.24. Bellon deciſ.213.nu.8.*

19 & per inſtrumentum dicitur fieri realis probatio, certa, maniſeſtiſſima, liquida, potens, taliter quòd vbi inſtrumentum adeſt dubium, non cadat, illudq; habens dicitur retinere fundatam intentionem *Milanenſ.deciſ.8.num.22. lib.2. Bellon.deciſ.122.*

20 Libelli autem vim habere publicum inſtrumentum præſentatum, ac vim petitionis probant *Afflict.deciſ.191 ſub num.5.& Caualc.deciſ.3.ſub num.10.par.1.*

21 Illud tamen Parte citata producendum eſt cum termino ad opponendum, & ad dicēdum contra illud, aliàs fidem non faceret, nec probaret *Caeber.deciſ.1. num.47. Viu.deciſ.118. num.9 Verall.deciſ.99.par.1.& deciſ.117.nu.5.par.3.Caualc.deciſ.21.nu.79 Rota in recent. deciſ 192.par 1.tom.2.*

22 Quo producto videntur per producentem ſingula in illo contenta approbata *l. cùm precum C.de liber cauſ. Franc.Marc.deciſ.866 to.1.Rota in recent deciſ 555.num.9.par.1.tom.2.& deciſ 193.nu.3 par.2.tom 1.Viu.deciſ.370.* dummodò tamen inſtrumentum probet *Afflict.deciſion.25.num.6. Rota diuerſ.deciſ.159. par.2.*

23 Sed ſi inſtrumentum fuerit productum citata Parte, & nihil contra illud fuerit oppoſitum, approbatum cenſetur *Caualc. deciſ. 33. num.30. par.1.*

24 Sed an inſtrumentum, de quo fit mentio de alio faciat fidem, negatiuè dicendum eſt, niſi exhibeatur relatum *Afflict.deciſ.173.ſub num.3.* vbi quòd non datur fides inſtrumento referenti aliud, quia poſſet eſſe, quòd relatum eſſet falſum *Boer.deciſ.247. & deciſ.281. Franc. Marc. deciſ.654 tom.2. Put. deciſ. 289. lib.1. Verall. deciſ.157.num.5.par.3. Magon.deciſ. Lucenſ.96.num.7. Rota in recent.deciſ.1.num. 6.par.1.tom.1.* vbi quòd confeſſio in eo reuocari poteſt ex *Bellamer. deciſ.395.*

25 Modifica tamen, hanc concluſionem ceſſare quotiès in inſtrumento eſſet inſertus tenor alterius inſtrumenti, vel procurationis, quia tūc fidem faceret, & probaret *Boer.deciſ.281. num.8.& 9.*

26 Idemq; erit, quando inſtrumentum faciens mentionem de alio, vel de procuratione eſſet inter eaſdem perſonas, quia tunc inſtrumento fides adhiberetur *Afflict.in deciſ.273.num. 3. Caeber.deciſ.166.num.1. Gratian.deciſ.212. num.8.*

27 Et an inſtrumentum confectum in vno Regno, iuxta illius ſollemnitates fidem faciat in altero, negatiuè decidas, niſi adfuerit approbatio, ac fides Iudicis, vel Superioris illius loci, in quo factum fuit inſtrumentum, quòd is, qui illud ſcripſit, ac rogatus de eo fuit, publicus ſit loci illius Notarius, & Superioris illius authòritate Notarius creatus, quæ literæ teſtimoniales, ſiuè legalitatis appellantur, & ſic fidem facient, & inſtrumentum illud probabit, de quo in hoc Regno habemus *Rit. M. C. V.* 188. *Afflict.in deciſ.251.num.1.Boer.in deciſ.* 154.*num.*4.

28 At ſi inſtrumento teſtes contradicant, nùm ei ſtetur, vel potiùs teſtibus credatur.

Pro deciſione articuli ſubſequentes facias declarationes, quarum prima erit, quòd ſi teſtis annuat, ſe non recordari, an inſtrumento interfuerit, vel quid tractatum fuerit, tunc inſtrumentum remanet firmum, quia Notarij fides attenditur, quòd interfuerit, quamquàm ipſe dicat, non recordari *Capyc.in deciſ.29.nu. 6. Valaſc deciſ.183 num.27. Franc.Marc.deciſ.298.tom.2. Cornazan. deciſ 187.num.2.* licèt contrarium videatur tenere *Capyc. deciſ. 29.ſub num 6.* quia ea teſtificatio teſtamento, vel inſtrumento non contradicit, nec illius ſollemnitati, nec dicit contra teſtamenti, aut inſtrumenti ſubſtantiam, dicere enim, non recordari non eſt negare.

Secunda declaratio eſt, quòd ſi vnus ex teſtibus numerarijs, vel neceſſarijs in teſtamento, vel inſtrumento, putà unus ex ſeptem teſtibus in teſtamento, uel unus ex quinque in codicillis, & ſic in alijs inſtrumentis, in quibus eſt ſtatutus teſtium numerus, & unus illorum contradicat, inſtrumentum, uel teſtamentum eo caſu redditur ſuſpectum, & eius fides uacillat, ità ut fidem non faciat, non tamen ex tali cauſa dicetur falſum *l. 1.§. ſi quis neget, vbi gloſ.ff quemadmod.teſtam.aper Afflict.in deciſ. 166 ſub num 5 Boer.in deciſ.118.ſub num.6. 7.15.27. Ludouic.in deciſ Lucenſ.13.num.16. Verall.dec.279 par.3.Rot.in recentior.dec.251. num.2.par.1.tom.1.* licèt contrarium probet *Boer.d.deciſ.118.num.16.* undè hanc teſtium diuerſitatem Iudicis arbitrio committendam putauit *Valaſc.cit.deciſ.183.num.9.*

Tertia declaratio eſt, quando Notarius, & unus teſtis deponunt pro inſtrumento, tunc ad reprobandum tale inſtrumentum requirūtur quatuor teſtes, ut ex alijs *DD. Boer.in deciſ.116.verſ.cùm quia quando inſtrumentum.*

Quinimò ſi Notarius, & teſtes inſtrumentarij dicerent contra inſtrumentum, quòd nō ſufficiet ad auferendam inſtrumenti fidem *Rot.in recentior.deciſ.701.num.3.par.2.tom.2.*

29 Debent tamen eſſe teſtes, qui inſtrumētum reprobare intendunt, omni exceptione maiores *Verall.deciſ.100.par.2.& deciſ 279.par.3.* vbi dicit, debere illos ſufficiētem ſui dicti cauſam reddere *Ludouiſ.in deciſ.459.num.9.*

30 Ideò contra inſtrumētum eſſe debere probationes manifeſtiſſimas *Gratian.deciſ.43.n.8.*

Digitized by Google

31 Quarta declaratio eſt, quòd ſi teſtes ſe referant inſtrumento, ſiue teſtamento, videntur illud approbare *Ludou. deciſ.* 13. *num.* 8.

Quinta declaratio eſt, quòd ſi duo teſtes inſtrumentarij contradicant inſtrumento, ſed Notarij, & alij duo teſtes non inſtrumentarij ſint pro inſtrumento, quòd valebit *Creſcent. in deciſ.* 1. *de teſtib.* cuius opinio vera mihi non videtur, & proindè cum ea non pertranſeo.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum quã do reaſſumitur requirit Iudicem, & alios teſtes in loco demortuorum.*

2 *In reaſſumptione inſtrumenti quæ requirãtur, num.* 3. 4. 5. 6. 7. & 8.

9 *Inſtrumentum poteſt reaſſumi ab alio Notario, ſi ille, qui illud fecit ſit longè abſens, quod etiã procedit ſi Notarius ſit mentecaptus, num.* 10.

11 *Notarius rogatus nõ poteſt alteri Notario demandare, vt inſtrumentum reaſſumat.*

12 *Inſtrumentum reaſſumptum, & ſcheda Notarij mortui cũ ſubſcriptione Iudicis, & vnius teſtis, qui interfuerunt ſtipulationi cum alijs teſtibus in reaſſumptione an faciat fidem.*

De Fide, & author. inſtrumentorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 **N**E teſtificantium, &c. Statuit, in reaſſumptione inſtrumentorum adhibendos eſſe Iudicem, & teſtes alios loco præmortuorum, ſi Notarius viuat, conſtito de fide, & legalitate Notarij, & Iudicis.

2 Quæ requirantur in reaſſumptione inſtrumentorum reportant *Guid. Pap. deciſ.* 2. & *Afflict. deciſ.* 6. vbi quòd plura ſunt neceſſaria.

Primum eſt, vt reaſſumptio fiat ad inſtantiã
3 illorum, quorum intereſt.

4 Secundum, vt fiat authoritate Iudicis.

5 Tertium, vt ille, qui vult reaſſumere ſit Notarius.

6 Quartum, quòd fideliter reaſſumat, nihil de originali addendo, vel minuendo.

7 Quintum, vt illud redigat in publicam formam.

8 Sextum, quòd vocentur illi, quorum intereſt.

Sed quatènus *Afflict.* cit. *dec.* 6 addit alium requiſitum, vt Notarius, qui rogatus fuerat ſit mortuus.

9 Adde, idem procedere ſi fuerit abſens longa dilatione, nam tunc etiam ſi viuat Notarius rogatus ob impedimentum poteſt ab alio Notario reaſſumi in formam probantem, vt in ſpecie ſi Notarius eſſet in hoſtium poſſe detentus ait *idem deciſ.* 48. & probat *Faber deciſ.* 28. *C. de fide inſtrument.*

10 Idemq; firmabis, quando Notarius rogatus eſſet mentecaptus, quia poteſt ab alio Notario reaſſumptio fieri, & hoc viuentibus aliquibus teſtibus, vt iudicatum per Sacrum Conſilium teſtatur *Præſ. de Franch. deciſ.* 300.

11 Stat enim regula, Rogitum vnius Notarij non poſſe alterum Notarium reaſſumere ab illius, qui rogatus fuit originali, ſiuè prothocollo *auth. de Tabellion. Afflict.* cit. *deciſ.* 6 & 48. nec poteſt Notarius rogatus alteri Notario demandare, vt inſtrumentum reaſſumat, niſi Iudicis præcedente authoritate *Rota in recent. deciſ.* 603 *par.* 2. *tom.* 2.

12 Ad materiam autem nonnulla habes apud *Minad. deciſ.* 6. & 12. & *Viu deciſ.* 5. vbi de inſtrumentis reaſſumptis, & ſcheda Notarij mortui cum ſubſcriptione Iudicis, & vnius teſtis, qui interfuerunt ſtipulationi inſtrumenti cum alijs teſtibus. in reaſſumptione, vtrum faciant fidem, & quid in cauſa pia, cõtra quam iura Regni in hac materia non obſtare in fine autumat.

SVMMARIVM.

1 *Notario, Iudice, & teſtibus mortuis, & conſtito de ipſorum integritate, alij ſubrogentur in reaſſumptione inſtrumenti.*

2 *Reaſſumptio nequit impediri ſub prætextu raſuræ inſtrumenti.*

3 *Inſtrumentum ſi arguitur de falſo, Iudex poteſt prohibere, nè à Notario reaſſumatur.*

4 *Inſtrumentum dotale poteſt in publicam formã reaſſumi à prothocollo Notarij, etiam mortuo ipſo, Iudice, & teſtibus.*

5 *Inſtrumẽtum ſemel reaſſumptum poteſt iterum reaſſumi, abſq; Iudicis decreto.*

6 *Beneficia conceduntur in reaſſumptione inſtrumentorum.*

7 *Clauſula*, conſtito, *eſt conditionalis, & formam inducit.*

8 *Conceſſio non habet locum, conditione non probata.*

9 *Iuriſdictio non acquiritur, niſi conditione purificata.*

10 *Probationes veras requirit clauſula*, conſtito, *& quòd Pars citetur, num.* 11.

12 *Reſcriptum cum clauſula*, conſtito, *non tribuit iuriſdictionem, niſi liquidè conſtet.*

13 *Præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio.*

14 *Iuſtificatio clauſula*, conſtito, *ſufficit, & ſi alia non iuſtificentur.*

15 *Legalitas, bona fama, & ſufficientia quàmuis in dubio præſumãtur, requiritur tamen probatio talis qualitatis de Notario, cuius ſcripturæ ſunt reaſſumendæ.*

De

De Fide,& author.inſttumentorum,&c. Pragm. II.

Collectanea III.

1 ITem atteſo, &c. Canetur hic,vt mortuis Nota-
rio,Iudice,ac teſtibus, & conſtito de ipſorum
integritate alij ſubrogentur in reaſſumptione
inſtrumentorum.
2 Hæc pragmatica eſt in viridi obſeruantia,
& reaſſumptio impediri nequit ſub prætextu
raſuræ inſtrumenti, de cuius reaſſumptione
tractatur, cùm de veritate ipſius raſuræ poſt
reaſſumptionem cognoſcatur in iudicio ordi-
nario *Puteus deciſ.*408. *Præſ.de Franeb.deciſ.*
485.vbi *Amendol.in addit.num.*3. ſic aliàs iu-
dicatum refert die 22. menſis Iunij 1607. in
cauſa ſororis Liuiæ Piſanæ ad relationẽ Con-
ſiliarij Sciaraues.
3 Licèt ſi dicatur,inſtrumentum falſum poſſe
Iudicẽ prohibere Notario, nè reaſſumat,do-
nec aliter fuerit prouiſum annuat *Afflict.deciſ.*
113.
4 Et facias regulam,inſtrumẽtum dotale poſ-
ſe in publicam formam reaſſumi à prothocol-
lo Notarij, ipſo, teſtibus, & Iudice mortuis
Capyc. deciſ. 171. niſi fortè non conſtaret de
ueritate prothocolli *Afflict deciſ.*48.
5 Nec non obſeruabis, inſtrumentum ſemel
reaſſumptum poſſe iterùm reaſſumi abſq; Iu-
dicis decreto, & ad id Notarium teneri *Seſe
deciſ.Rot. Aragon.*83.*tom.*1.
6 Sed an in hac inſtrumẽtorum reaſſumptio-
ne beneficia cõcedantur, pro affirmatiua par-
te iudicauit Sacrum Conſilium in cauſa Octa-
uij Sanctomango cum Vniuerſitate Marſici,
& aliàs in cauſa delli Sanſeuerini,ut apud *An-
nam ſing.*255.quem pariter adeas *allegat.*84.
*num.*12.
Et quatènus *tex.* noſter deſiderat, ut con-
ſtet de legalitate Notarij.
7 Obſerua, hanc clauſulam eſſe conditiona-
lem,& formam inducere *Rot.in Interanen.pe-
cuniaria de anno* 1603. *impreſſa per Marcheſ.
de Commiſſ par.2.num.*3 *& in recent.deciſ.*40.
8 *par.*1. ubi etiam fuit concluſum, quòd condi-
tione non probata conceſſio locum non ha-
bet *Rot.* apud *Cenc.de cenſib. deciſ.*137. *num.*2.
9 nec iuriſdictionem dare, niſi priùs conditione
uerificata *Rot.in recent. par.*1.*deciſ.*701. *nu.*4.
cùm generale ſit, quòd quidquid fit antè puri-
ficatam cõditionem ſit nullum,ex *gloſ.in cap.
cùm plures de offic. deleg. in* 6. *Verall. deciſ.*
150. *num.*3.*par.*1.
10 Inſuper aduertas, quòd ubi adeſt prædicta
clauſula, requiruntur ueræ, & conclud ntes
probationes, cùm præſumptiuæ non admit-
tantur *Rot.in recent. par.*2.*deciſ.*532. *Ludouiſ.
deciſ.*53.*num.*1. & ita fuit deciſum in *Melitu-
tana bonorum coràm Durano in anno* 1627.
11 ubi etiam fuit dictum,tales probationes fieri
debere Parte citata.
12 Liquidè enim conſtare debet,ubi hæc clau-
ſula iniuncta fuerit, aliàs reſcriptum nullam
tribuit iuriſdictionem, ad *tex.in l.Lucius ff.de
condit. & demonſtrat.* & fuit deciſum in *Pam-
pilonen.beneficij in anno* 1577 *coram Blanchet-
to*,niſi ex præſumptione iuris iuſtificetur *Rot.
deciſ.*756.*num.*4. *par.*2 *in recent.*quæ liquidiſ
13 ſima probatio dicitur *Ludouiſ.*cit.*deciſ.*53. *&
ibi Addit.*
14 Et quòd ſufficiat iuſtificatio talis clauſulæ,
abſque iuſtificatione aliorum narratorum, nè
dicatur Iudex de facto procedere decidit *Rot.
in deciſ.* 484. *par.* 2. *in recent. & in Coloſen.
Præceptoria in anno* 1605. *coràm Coccino, &
eadem Rot.in anno* 1611. *de menſe Maij coràm
Attrebaten.impreſſa apud Marcheſ. par.*2. *pag.*
530.cenſuit,breue eſſe exequendum,cùm pro
illius verificatione ſufficiat verificare hanc
clauſulam, vbi etiam dictum fuit, quòd verifi-
cata dicta clauſula, non ſit opus alia iuſtifica-
tione narratiuæ.
Cœterùm, pro germano intellectu huius
pragmaticæ non prætermittam annuere, quòd
quatènus ibidem requiritur,vt conſtet de bo-
na fama,legalitate,& ſufficiẽtia Notariorum,
qui interuenerunt contractibus reaſſumẽdis,
tu inngas, quòd licèt pro legalitate, & bona
15 fama, ac ſufficientia vigeat præſumptio iuris,
ex vulgata regula *tex.l meritò ff.pro ſoc.l.quo-
tiès §.qui dolo ff.de probat. cap.vnic.de ſcrutin.
in ordin.facien.* cum latiùs adductis per *Illu-
ſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in deciſ.Cur.Ar-
chiep.Neap.*62. *num.*6.*par.*1.
Tamen in hoc caſu iſta qualitas eſt probã-
da, quia cum miniſterio illa fuit appoſita à
Legislatore, vt in ſimili iudicauit Sacrum Re-
gium Co ılilium apud *Præſid de Franch. deciſ.*
644.ubi quòd ſi requiritur teſtis probatæ opi-
nionis, eſt necessaria qualitatis probatio, ſe-
quitur *M. rt. deciſ.*53. & cùm caſus in factõ
accidiſſet in Sacro Regio Conſilio, requiſitus
ipſe de uoto hanc probabilem exiſtimaui opi-
nionem,iuxta quam deciſum in Rota Domini
Conſiliarij Salinas,audio.

SV' MMARIVM.

1 *Memoriali*, *expedita ſine priuilegio in forma
Cancellariæ, & priuilegia abſque ſigillo,&
manu Taxatoris nihil operantur,& quando
dicuntur eſſe in forma Cancellariæ, num.*2.
3 *Sigillum vt probet debet eſſe authenticum, &
publicum alicuius perſonæ iuriſdictionem
habentis.*

De

De Fide, & authoritate memorialium, ſeù libellorum. Pragm. I.

Collectanea I.

LA Cattolica Maeſtà, &c.

1 Sancitum eſt hìc, memorialia expedita ſine priuilegio in forma Cancellariæ, & priuilegia abſq; ſigillo, & manu Taxatoris nihil operari.

2 Pro cuius ornatu obſeruabis, ſupradicta tunc eſſe in forma Cancellariæ, quando ſubſcripta reperiuntur, & ſolitum ſigillum impoſitum eſt, aliàs ſola ſigillatio nihil operaretur, cùm nuda ſigilli appoſitio non ſufficiat, ſed pariter ſubſcriptio eſt de eſſentia, ut nouiſſimè tutatur *Berlich. deciſ.* 54. ubi pariter, quòd ut
3 ſigillum probet debet eſſe authenticum, & publicum alicuius perſonæ iuriſdictionem habentis.

Cœtera autem, quæ hìc adaptari poſſent perquiras infra in *pragm. 2. & 3. hac eadem rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia, obtentis memorialibus, cum ſigillo debent expediri infra quatuor menſes, limita niſi ex negligentia Officialium Cancellariæ non fuiſſent expedita, num 2.*
3 *Parti non imputatur, quòd ſtat per Officiales.*
4 *Priuilegium non perditur per non vſum, quando non ſtetit per priuilegiatum, quin illo vtatur.*
5 *Sigillum confirmat, dat robur, comprobat, & ſupplet, & alios effectus facit, num. 6.*
7 *Sigillum vt operetur debet continere quandam impreſſionem, ſcilicèt imaginem Principis, arma, & ſimilia, num. 8.*
9 *Sigillum ſi frangatur, nec appareant literæ, nec cuius ſit, non probat, & quid in ſigillo deſtructo, num. 10.*

De Fide, & author. memorialium, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

1 E Manauerunt, &c. Mandat, expediri priui-
legia cum ſigillo infra quatuor m enſes, memo-
rialibus obtentis, aliàs non ſuffr agari.
2 Obſerua, ceſſare diſpoſitior iem pragmaticæ, ſi infra tempus aſſignatum priuilegia non fuiſſent expedita ex negligenti a Officialium Cancellariæ, in poſſe quorum ſtabat expedire citò, & ſerò *Georg de Cabedo de ciſ. Rot. Luſitan.* 39. *num.* 5 *par.* 2. vbi reddit rat ionem, vt quod
3 ſtat per Officiales non impute tur Parti ex *l.* 2. *§. fin. ff. ſi quis caut. l. ſed & ſi pratorem ff. ex*

quib cauſ. maior. cùm feciſſe dicatur qui per ſe facere non ſtetit, ita quòd deſtinatio animi in tali caſu habeatur pro reali, & actuali actu *Rota in Paduana oblationis coràm R.P. Ottembergo.*

4 Confert illud ſimile, nè perdatur priuilegium per nõ vſum, quando non ſtetit per priuilegiatum, quin illo vteretur, vt ex recentioribus probat *Niger Cyriac. forenſ. controuerſ. tom.* 1. *cap.* 15. vbi quòd nec perditur, quotiès non adeſt mora priuilegiati, eiuſdemq; negligentia, ſed alterius impedimentum.

Cęterùm, quatènus in priuilegijs expediẽdis hic deſideretur ſigillum.

5 Adde, rationem eſſe, quia ſigillum datur in ſignum cõfirmationis, & comprobat, ſupplet, & robur adijcit, multoſq; bonos effectus ope-
6 ratur *Rota Rom. diuerſ. deciſ.* 531. *par.* 1. & illud facit ſcripturam authenticam, maximamq; ipſi authoritatem præſtat *Rota in nouis deciſ.* 1. *de probat.* & perquiras *Franc. Marc. deciſ.* 989. & 990. *tom.* 1. *Mobedan deciſ.* 21. *de renunciat. Rot. in antiq. deciſ.* 7 *de offic. deleg. Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 229 *par.* 3.

7 Debet tamen ſigillum, vt operetur, continere quandam impreſſionem *l.* 1. *§ ſin autem ſocius*, ibi, *ſigillo impreſſo C. de commun. ſeru. manumiſſo, Rota in Ilerden. probationis coràm R.P.D. Comitulo*, vbi quòd in tali impreſſione
8 debet eſſe imago Principis, vel loco imaginis arma illius, cuius eſt ſigillum, ſicut in moneta *l. fin. C. de veter. numiſmat. poteſt. lib.* 10. & quòd cõtinere debet caracteres circum, proprium nomen declarantes, vel alias literas aptas, & conuenientes ſigillo; vt facilè cognoſcatur, cuius ſit ſigillum ex *cap. inter dilectos de fide inſtrumentorum, cap ſignificauit de appellat. l. decernimus C. de aquæduct lib.* 10. licèt ipſe ſim in opinione, ſufficere alterũ prædictorum, vbi veriſimiliter cõſtat, cuius ſit ſigillum, prout ſic docent multi ex noſtris *DD.*

9 Tali modo, quòd ſigillum ſi frangatur pro ea parte, nè dignoſcatur imago, vel tantùm alteratur, aut caſſetur, ita vt minimè cognoſcantur literæ, nec cuius ſit ſigillum, non faciet fidem, quia verè non eſt ſigillum ob formæ
10 omiſſionem *Rota vbi ſupra*, & in ſigillo deſtructo ſic concludit *Maynard. deciſ.* 22. *lib.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Aggratiati non fruuntur gratijs, niſi illa præſententur in Magna Curia ſolemnitatibus roborata.*
2 *Gratiæ non debent ad ſaccam teneri.*
3 *Gratia ſimpliciter a Papa conceſſa quàmuis nõ ſit exequutori præſentata, morte ipſius non extinguitur, quando exequutor non debet adhibere cauſæ cognitionem.*
4 *Gratia literis non expeditis dicitur informis, imperfecta, & inualida.*

5 Gra-

5 *Gratia nulli ſuffragatur, niſi literis confectis.*
6 *Gratia facta per Breue Romani Pontificis non ſuffragatur, niſi Breue expediatur.*
7 *Expeditio literarum non eſt neceſſaria, quando non agitur de canonizatione gratiæ.*
8 *Gratia dicitur facta, eò ipſo, quòd Princeps dicit fiat.*
9 *Tempus datæ in gratijs attenditur.*

De Fide, & authoritate memorialium, &c. Pragm. IV.

Collectanea III.

Come ſapete à relazione, &c.

1 Facinoroſos aggratiatos minimè valere frui gratijs obtentis, niſi illæ præſententur in Magna Curia roboratæ ſollemnitatibus Cancellariæ, & ſigillo hic cauetur.
2 Gratias obtentas præſentari deberi, nec ad ſaccam teneri enũciauit *Rota in vna Aſtoricen. de anno* 1566. *coràm Aldobrandino*, vbi
3 etiam quòd gratia ſimpliciter à Papa conceſſa, quàmuis non ſit exequutori præſentata, morte ipſius nõ extinguitur, quando exequutor non debet adhibere cauſæ cognitionem, alioquin expirat *Mantic. deciſ.* 41. *num.* 4.
4 Et gratiam literis non expeditis dici informem, imperfectam, & inualidam eadem *Rota* cenſuit *deciſ.* 458 *in nouiſſim. diuerſ.*
5 Et gratiam nulli ſuffragari, niſi literis confectis autumat *Caſſador. deciſ.* 35. *&* 36. *ſuper regul. Cancellar.*
6 Et gratiam factam per Breue Romani Põtificis non ſuffragari, niſi Breue expediatur tutatur *Cardin. Mantic. d. deciſ.* 41. *num.* 3.
7 Non eſſe tamen neceſſariam expeditionem literarum, quando non agitur de canonizatione gratiæ, & ſolam ſupplicationem ſufficere fundat *Mohedan. deciſ.* 9. *in fin. de reſcript. & deciſ.* 2. *de priuileg.* quem commemorando ſequitur *Illuſtriſſimus Rota Decanus D. Coccin. deciſ.* 263. *num.* 6.
8 Cęterùm, minimè trãsfugio aſſeuerare, gratiam dici factam eò ipsò, quòd Princeps concedens dicit, *fiat*, *Caſſador. deciſ.* 4. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* cùm in Principis lingua ſtet gratia, in ſcriptura teſtimonium, & in exequutione commodum, uide *Afflict. deciſ.* 253. & deciſiuis concluſionibus multa practicabilia referentem perquiras nouiſſimè *Reg. Valenz. conſ.* 104. *tom.* 2. ubi etiam quòd in gratijs tē-
9 pus datæ attenditur, ad *tex. in cap. eam te, cap. conſtitutis de reſcript. cap. ſi eo tempore eod. tit. in* 6. *clem. literas eod. tit. Verall. deciſ.* 86. *par.* 1. *& deciſ.* 40. 58. *&* 188. *par.* 2. & fusè *Caualer. deciſ.* 196. ubi plura coadunat pro corroboratione huius concluſionis.

SVMMARIVM.

1 *Fures nocturni dicuntur obſidentes publicas ſtratas, tranſeuntes diſrobando, & vide numer.* 2.
3 *Fures nocturni poſſunt occidi, quando Dominus parcere nequit ſine propria perſona, vel bonorum periculo, nec capi poſſunt ſine occiſione.*
4 *Fures nocturni vt poſſint occidi quæ requirantur.*
5 *Fures nocturni diſcaſſantes domos, parietes, & oſtia locorum appellantur effractores, & expilatores, & ſunt improbiores alijs.*
6 *Pœna furti vt quis valeat puniri, debet conſtare de re ſubtracta.*
7 *Furans non habens animum furandi, nec lucrandi, ſed vtendi non punitur pœna furti.*
8 *Vtentes rebus alienis quando furtum committant, remiſſiuè.*
9 *Pro furto commiſſo in Caupona quæ actione agatur, & quæ de furto commiſſo in Naui, num.* 10.
11 *Facultas inquirendi domum alterius de furto quando detur.*
12 *Furtum factum in bonis debitorum quando ſit excuſabile.*
13 *Furans ob neceſſitatem quando debeat ſoluere pretium.*
14 *In crimine furti proceditur ex officio.*

De Furtis. Rubrica.

Collectanea I.

1 Minimè deſunt *DD.* qui in illam deuenere ſententiam, fures nocturnos appellari obſidentes publicas ſtratas, & tranſeuntes diſrobando furantes, cùm clandeſtinè in loco morentur, & clandeſtinè furentur, vndè fures nocturni vocari poſſunt, at in terminis noſtris
2 ſtrictiùs procedendo fures nocturnos illos appellabis, qui noctis tempore furtum committunt, de quibus quæritur, ſi poſſint occidi, vt
3 nouiſſimè enucleat *Linglois deciſ.* 22. *quæſt.* 8. vbi affirmatiuam tuetur partem, quando eis parcere Dominus nequit ſine propriæ perſonæ, vel bonorum periculo, & is, qui furtum fecit capi nequeat ſine occiſione *cap.* 2. *de homicid.* & modò is, cui furtum fit, id ipſum cum clamore teſtificetur *l. itaq; & l. furem nocturnum ff. ad l. Aquil. l. capite ff. ad l. Iul. de adulter.*
4 Ita vt ſecundùm ipſum plura requiruntur, nempè, vt fiat pro defenſione ſui, vel rei furatæ.

Secundò, quòd volens occidere furem nocturnum acclamet.

Tertiò, quòd illum aliter capere nequeat.

Et ego addo quartum, quòd eum non cognoſcat, neque teſtes habeat, ut ipſum cognoſcant,

Digitized by Google

ſcant, nequè contra eum deponant, prout ſic dicebatur in Regia Audientia Apuleæ dùm caſus ex ſacto accidiſſet, vbi habuimus pro vero, huiuſmodi fures nocturnos diſcaſſantes domos, parietes, & locorum oſtia nuncupari effractores, & expilatores, alijſq; improbiores eſſe ex *l.1.§.expilatores ff.de expilator.* & vide *Boer. deciſ.*173. vbi loquitur de furibus noctis tempore cum ſcaſſatione furantibus, vt latiùs apud *eum*.

6 Debet autem conſtare de corpore ſubtractæ rei, vt de furto quis puniri valeat, ita vt confeſſio nihil obſit *Faber deciſ* 2. *C.de furtis*, & illam fuiſſe in loco, in quo furtum factum allegatur *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archi.piſc.*170.*par*.2. qui *deciſ*.62. *par*.1. probat, furtum non præſumi vbi bona in cuſtodiam tradita ab eodem alibi contrectata reperiantur.

7 Sed quando quis non habet animum furãdi, nec lucrum faciendi, ſed ſic vtendi veluti ſua an debeat in pęnam furti condemnari, negat *CornazZan.deciſ.Lucenſ.*14.

8 Et vtentes rebus alienis quando furtum committant, perquire *Caball. reſol. crim.caſu* 136.

9 Et pro furto commiſſo in Caupona quæ actione agatur *Peguer. deciſ*.45.

10 Et de furto commiſſo in Naui vide *Mart. deciſ*.58.

11 Et de furto quando detur facultas inquirendi in domo alterius *Boer.deciſ*.174.

12 Et quando furtum in bonis debitorum factum ſit excuſabile *Ludouic. deciſ. Lucenſ*. 1. *Viu.deciſ*. 146.

13 Et furans ob neceſſitatem quando debeat ſoluere pretium *Put.deciſ.*82.*par*.2.

14 Et in furti crimine vltra auguſtalem poſſe procedi ex officio deciſum in Regia Camera patet apud *Reg. Rouit. deciſ*.68.

SVMMARIVM.

1 *Furtum committentes de nocte in perſonas itinerantes intus Ciuitatem Neapolis, & Suburbia pœna mortis puniuntur.*

2 *Pœna furti de iure communi non eſt pœna mortis, ſecus in Regno, num*.3.

4 *Pœna mortis pro furto regulariter non datur, ſed arbitrio Iudicis.*

5 *Furtum cum homicidio committẽs punitur pœna mortis.*

6 *Furtum cum ſcalis committens punitur pœna mortis.*

7 *Pœna eſt augenda pro furto commiſſo in loco ſacro.*

8 *Furantes crumenas in Palatio Principis cum ſex denarijs ſuſpenduntur.*

9 *Furtum aggrauatur ex circumſtantijs.*

10 *Præſtantes auxilium, vt fiant furta nocturna in pœnam huius pragmaticæ incurrunt.*

11 *Auxilium furanti præſtans tenetur de furto, dummodò adſit dolus, vel ſcientia, num*.12. *& quòd conſtet de crimine principalis furis, nu*. 13.

14 *Receptatores furum, & rerum furatarum eadem pœna, qua fures puniuntur.*

De Furtis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 HAuendo inteſo, &c. Mandat, committẽtes furta nocturna in perſonas itinerantium intus Ciuitatẽ Neapolis, & Suburbia vltimo eſſe plectendos ſupplicio.

2 Quàmuis regulariter furti pęna de iure communi non ſit mortis, vt poſt cęteros autumant *Griuell. deciſ. Senatus Dolan.* 94. & *Theſaur. forenſ. quæſt*.80.*num*.7 *lib*.1.

3 Tamen cum ratione in pragmatica diſponitur contrarium reſpectu furti nocturni, cùm nox aggrauet delictum in huiuſmodi materia, vt ex *l*.1.& 2. *ff.de furibus balnearijs* oſtẽdit *Linglois deciſ*.22.*quæſt*.7.*ſub num*.2.

Licèt hic concurrant pariter reſpectus Ciuitatis, & vt libera detur anſa ibidem itinerandi, quæ ſunt qualitates tales, vt illæ ſi deficiant ceſſabit pragmaticæ diſpoſitio, vt in dies ſeruatur in Magna Curia.

4 Cùm regulariter pro furto de nocte com-
miſſo non imponatur mortis pęna, ſed extra-
ordinaria Iudicis arbitrio, attenta qualitate
perſonę, facti, ac temporis, de quo *Reg.de Pon-*
te deciſ.14. *nu*.8. vbi loquitur de furto in heb-
domada ſancta, & *Boer. deciſ*.173. *num*.2. vbi
5 auget pęnam etiam ad mortem, vbi cum fur-
to eſſet commiſſum homicidium.

6 Idemque videmus, quotiès furtum eſſet factum cum ſcalis, quo caſu ratione ſcaliationis pęna mortis punitur repertus cùm ſcalis de nocte *Gram deciſ*.36. *Caball deciſ*.97. *Præſ.de Franch.deciſ*.333. licèt impugnet *Peguer.deciſ*. 26. qui loquitur de pęna furti commiſſi de nocte cum ſcalis.

7 Vel ſi furtum eſſet factum in loco ſacro, quo in caſu ratione loci augenda eſſet pęna, quàmuis res ſurata eſſet modica, quia negari nequit, delictum eſſe graue *Caſtill. deciſ*. 245. *num*.3.& 4.

8 Hinc furantes crumenas in Palatio Princi-
pis cum ſex denarijs ſuſpenſos eſſe ex facto
demonſtrat practicatum *Gregor. in ſyntagm.*
iur.lib.37.*cap*.2.*rubr.de pœn.extraordinar.fur.*
num.11. *Caball.reſol.crim.caſu* 18. vide *Fabr.*
deciſ.3.*C.de furt.& Theſaur.d.forenſ.quæſt*.80.
9 *num*.28. & *ſeq.lib*.1. vbi quòd furtum ex cir-
cumſtantijs aggrauatur.

10 Amplia autem, diſpoſitionem pragmaticæ habere locum in præſtantibus auxilium ad facienda talia nocturna furta, quia præſtans auxilium

xilium furanti tenetur de furto *l. is, qui opem ff. de furt. Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep Neap* 30. *par.* 2. ſed vide ſi conferant contra adducta nuper à *Merlin. controuerſ. forenſ. cap.* 47. *Theſaur. forenſ. quæſt.* 46. *lib* 1.

12 Dummodò tamen adſit dolus, & ſcientia, ſine quibus auxiliũ præſtari non dicitur *Barz. deciſ Bonon.* 138. *Boer. deciſ.* 176.

13 Et dummodò conſtet de furto principalis furis, quia auxiliator non condemnatur, niſi conſtet de crimine principalis *Viu. deciſ.* 90.

14 Ampliari ſimiliter poterit ex rigore in receptatoribus talium furum, & rerum furatarum, quia receptantes fures, & res furatas ſcienter pari puniuntur pęna *§. ſed hæ actiones in fine Inſtit. de obligat. quæ ex delicto naſcuntur, Peguer. deciſ. Cathalon.* 25.

SVMMARIVM.

1 *Fures imperfectæ ætatis pro prima vice fuſtigãtur, pro ſecunda illis obtruncantur aures, & pro tertia pœna arbitraria puniuntur.*

2 *Fures pro primo furto fuſtigantur, & ad tempus in exilium mittuntur, pro ſecundo acriùs puniuntur cum exilio, & aduſtione dorſi cum ferro, & pro tertio laqueo ſuſpenduntur.*

3 *Pœna ex frequentatione, & ex iteratione delicti augetur.*

4 *Frequentatio verificatur tertia vice.*

5 *Furtum magnum æquipollet, ac ſi tribus vicibus factum fuiſſet.*

6 *Furta non capitalia licèt geminata non merentur pœnam mortis.*

7 *Fur confitens furta minima, ſi non conſtat de minori ætate, nec de indicijs aliorum qualiter puniatur.*

8 *Furtum vnicum dicitur, quàmuis furentur tres res vnico actu.*

9 *Pœna furti non euitatur ex reſtitutione rei furatæ.*

10 *Abſolutus à pœna furti non cenſetur abſolutus à reſtitutione.*

De Furtis. Pragm. II.

Collectanea III.

PEr quanto ſi è viſto, &c.

1 Statuit, imperfectæ ætatis fures pro prima vice fuſtigandos eſſe, pro ſecunda obtruncari illis aures, & tertia vice tandèm ad arbitrium puniri ordinaria pęna.

2 Fures pro primo furto fuſtigari, & mitti in exilium ad tempus iuxta criminis qualitatem, pro ſecundo puniri acrius pariter cum exilio, & aduſtione dorſi cum ferro, & nota, de quo *Reg. de Ponte deciſ.* 14. *num.* 7. & tertio laqueo ſuſpendi, tanquàm famoſos ex *l. cap. talium §. famoſos ff. de pœnis* probat *Linglois deciſ. 22. quæſt. 6. num.* 3. vide *Peguer. deciſ.* 16.

Indè non ſine ratione hìc diſponitur, tertia vice ad arbitrium pęna ordinaria puniri poſſe furem etiã minorem, cùm furtum reiteratum

3 mortis pęna puniatur, quia pęna ex frequentatione, & iteratione delicti augetur, quæ

4 frequentatio verificatur tertia vice, vt in proprijs noſtris terminis furti probat recenter *Griuell. deciſ. Senatus Dolan.* 94. vbi dilucidat articulum, ſi fur tertiò furtum committens vltimo debeat damnari ſupplicio, ſed vide *Boer. deciſ.* 219.

5 Quòd ſi furtum magnũ eſſet, fortaſsè ęquipollebit tribus, ut autumat idem *Boer. deciſ.* 173. *num.* 5. de quo etiam *Caball. reſol. crim. caſu* 19. *Peguer. deciſ.* 27. *Franc. Marc. deciſ.* 6. *tom.* 2. & uide *Gizzarell. deciſ.* 13. & *Præſid. de Franch. deciſ.* 315.

6 At ubi furta non ſunt capitalia, licèt ſint geminata, pęnam mortis non ſubintrare, ſed arbitrium Iudicis uerſari debere ſaltim ex cõſuetudine non ceſſant qui id exclamant, & uide *Mutam deciſ.* 48. & *Ciazz. diſcept. crim.* 26.

7 Sed ubi fur confitetur alia furta minima, nec conſtat de minori ætate, nec de indicijs aliorum qualiter puniatur, aperit *Grammat. deciſ.* 48.

8 Et hac occaſione obſeruabis, quòd ſi furentur tres res unico actu dicitur unicum furtũ, & pro uno ſolùm fit condemnatio *Viuius deciſ.* 352. *num* 9.

9 Nec furti pęna euitabitur ob reſtitutionem furatæ rei idem *Viuius deciſ.* 146.

10 Nec abſolutus à pęna furti cenſetur abſolutus à reſtitutione ablatorum *Rota Lucenſ. diuerſ. deciſ.* 62.

SVMMARIVM.

1 *Guidatica non extinguunt delicta, ſed differunt pœnæ impoſitionem.*

2 *Guidatica vt valeant, debent concedi à Principe, vel eius Locumtenente.*

3 *Guidatica ſunt nulla propter ſubreptum, & obreptum.*

4 *Subreptio quando annullat gratiam.*

5 *Reſcriptum gratiæ Principis per ſubreptionem vitiatur.*

6 *Subreptio non doloſa non vitiat gratiam.*

7 *Guidaticum dolo, & fraude impetratum non prodeſt.*

8 *Guidatus delinquens pendente guidatico, illo nõ vti poteſt, cùm debeat quietè viuere, & punitur de delictis tàm antè, quàm poſt factis, num.* 9.

10 *Guidatus volens ſe defendere ſub exceptione guidatici, debet ei dari copia repertorum, & totius informationis.*

11 *Quæ conditiones apponantur in guidaticis, nu.* 13. & 15. & *an in dubio cenſeantur appoſita, num.* 20. & 24.

12 *Pro-*

12 *Prorex principaliter offenditur propter crimina, in Ciuitate Neapolis commiſſa.*

14 *Inconueniens eſt, vt guidatus videat faciem Principis.*

16 *Guidaticum conceſſum alicui, nè in Ciuitate Neapolis accedat, ſuffragatur ſi accedit extra mœnia.*

17 *Guidatus prohibitus accedere ad aliquem locũ, accedens non animo morandi, ſed ſtatim recedendi non gaudet guidatico.*

18 *Guidatus non debet accedere ad propriam patriam, & vbi Partes fuerunt offenſæ, & quarè, num.* 19.

20 *Guidaticum non conceditur, niſi poſt ſemeſtre commiſſi delicti.*

21 *Guidaticum ſecundum non conceditur, niſi de primo fiat mentio.*

22 *Guidaticum non conceditur extra iuriſdictionem concedentis.*

23 *Guidaticum non conceditur delinquentibus extra Regnum.*

25 *Guidatico pendente nihil eſt innouandum.*

26 *Guidatus cenſetur vocatus à Principe, aut Locumtenente, & num.* 27.

28 *Guidaticum conceſſum à Rege, nè guidatus valeat conueniri ex quacunq; cauſa criminali, & ciuili, non intelligitur de debito iurato.*

De Guidaticis, ſeù Fide publica danda, & obſeruanda. Rubrica.

Collectanea I.

1 GVidatica (quæ appellantur ſecuritates, vel ſalui conductus ad tempus ob ſeruitia promiſſa Regiæ Curiæ) non extinguunt delicta, ſed tantùm pœnarum impoſitionem differunt, & ſuſpendunt *Præſ. de Franch. deciſ.* 433. indè guidaticum nihil aliud eſt, niſi gratia ſuſpenſiua delicti ad tempus *Surd. deciſ.* 307. *num.* 18.

Ea autem concedẽdi practica videtur ſumpta ex *tex. in l.* 1. *C. de nauic. lib.* 10. vt elicitur illis in verbis, *ſed venientes, ac remantes omni ſecuritate potiri decem librarum auri mulcta, proponenda ijs, qui eos inquietare tentauerint*, & confert *tex. in l.* 2. *eodem tit.* ibi, *vt intra annum quas ſuſceperint inferant ſpecies, & ſecuritates reportent.*

Ad cuius guidatici validitatem plura ſunt de eſſentia, vt proſit.

2 Primò, vt concedatur à Principe, eiuſque Locumtente, vt nouiter apud *Giurbam conſil. deciſ.* 80. *num.* 10. vel de ipſius licentia, vt in *pragm.* 2. *infra hac ead. rubrica*, vbi videas.

3 Secundò, vt in eius conceſſione minimè ſit
4 ſubreptum, neque obreptum, quia ſubreptio gratiam annullat, quando tamen eſſet talis, quòd Superior vel non conceſſiſſet, vel duriùs, vt communiter clamant *DD.* de quo la-
5 tiùs videndus eſt modernè *Merlin. controuerſ. forenſ. cap.* 54. vbi reſcriptum gratiæ Principis per ſubreptionem vitiari non eſſe generaliter verum, nec in ſecuritate obtẽta à Iudice idem ſtatuendum tutatur, firmans, ſubreptionis qualitates non ita vitiare reſcriptum gratiæ iam conceſſæ, ſicut concedendę, & ſubreptio-
6 nem doloſam vitiare ſolùm gratiam *Seraphin. deciſ.* 926. & 1009. vbi quòd non doloſæ ſubreptionis nulla debet haberi ratio *Giurba con-*
7 *ſil. dec.* 20. indè guidaticum dolo, & fraude impetratum nequaquàm prodeſt *Surd. deciſ.* 307.

8 Tertiò, nè guidatus abutatur gratia guidatici delinquendo ſub illo, cùm ex gratia guidatici guidato conceſſi teneatur guidatus quietè viuere, & eo pendente non delinquere, nec eo abuti, aliàs ei non ſeruatur fides publica, &
9 puniri debet pro criminibus tàm antè, quàm poſt ſecuritatem commiſſis *Præſes de Franch. deciſ.* 258. *Caball. reſol crimin. caſu* 118. *Merlin. controuerſ. forenſ. cap.* 40 *nu.* 16. vbi etiam
10 per Sac. Cõſ. refert deciſum ſub die 24. Octobris 1633. quòd quando guidatus voluerit ſe defendere ſub exceptione guidatici debeat ei dari copia repertorũ, & totius informationis.

11 In huiuſmodi guidatici pariter conceſſione ſolent apponi conditiones multæ, inter quas eſt illa, quòd delictũ non ſit commiſſum in hac Ciuitate Neap. eiuſq; Suburbijs, vt in *pragm.* 10 *§.* 71. *infra de offic. Iudic.* ea de ratione, quia
12 talia crimina videntur excepta ex præſentia Proregis, qui principaliter videtur offendi *Præſ. de Franch. deciſ.* 129 *num.* 2.

13 Inſuper apponitur conditio, nè guidatus eandem Ciuitatem Neap. ingrediatur, & ra-
14 tionabiliter quidẽ, quia inconueniens eſt guidatum videre faciem Principis, vndè ex conſuetudine eſt introductum, exulatum, vel relegatum ab aliquo loco cenſeri exulatum, & relegatum à Ciuitate Neapolis, & alio de loco, in quo Prorex reſidet.

15 Circa quam cõditionem quando videatur impleta, vide latiùs ſcripta per *Nos forenſ.*
16 *quæſt.* 130. *par.* 1. vbi diſcuſſimus articulum, ſi guidaticum conceſſum alicui ſub conditione, vel prohibitione, nè accedat ad Ciuitatem Neap. an ei ſuffragetur, ſi fuerit captus extra mœnia dictæ Ciuitatis, & pro affirmatiua parte iudicatum retulimus.

17 Et quid ſi ibi non animo morandi, & permanendi, ſed ſtatim recedendi repertus fuerit, nùm guidatico gaudeat, *Reg. Rouit. deciſ.* 4. pro negatiua iudicatum teſtatur, rationibus, de quibus apud *ipſum*.

18 Præterea eſt alia conditio, vt guidatus ad propriam patriam, & loca, in quibus Partes offenſæ degunt non accedat, de qua *Nos fo-*
19 *renſ. quæſt.* 54. *par.* 2. & hoc ad euitanda ſcandala, & mala, quæ poſſent euenire *Giurb. conſ. crim. deciſiu.* 81. cùm offenſus, vel eius conſanguinei videntes offenſorem deambulantem per proprios lares ex eius aſpectu contriſtentur,

tur, & indignati ferro iniurias ſibi eripiunt, quod ſecus eſt, quando inquiſitum non videat deambulantem, cùm ex eius abſentia nèdum triſtitia deficiat, verùm etiam quid conſolationis inducitur, & quodammodò de offenſa ſacta honoris compenſationem recipiunt *Reg. Rouit. deciſ. 16. num. 6.* qui in *deciſ. 11.* affirmat, vt ex cauſa ſeruitij Regij adimplendi ſoleat concedi licentia intrandi tàm propriam patriam, quàm locum Partium offenſarum.

Et circa illam vide ſcripta per *Nos forenſ. quæſt. 28. par. 1.*

Vigore autem *pragm. 10. infra de offic. Iudic. & aliorum Official.* ſtat ſancitum, nè gui-
20 daticum concedatur, niſi elapſo ſemeſtre, à
quo die eſt commiſſum delictum.

Adhùc, quòd ſi fuerit conceſſum primum non concedatur ſecundum, niſi de primo fiat mentio.

Similiter, nè concedatur guidaticum extra
iuriſdictionem concedentis, & tandèm nè cõ-
23 cedatur guidaticum delinquentibus extra
Regnum.

24 Quas conditiones in dubio cenſeri appoſitas, quàmuis expreſsè de illis mentio facta nõ fuerit, determinatũ eſt apud *Nos forenſ. quæſt. 54. par. 2.* vbi erit videndum.

25 Et notabis in hac materia, pendente guidatico nihil eſſe innouandum, vt modernè probat *Leo deciſ Valentiæ 106. lib. 2.*

26 Item quòd vocatus à Principe, aut Locum-
tenente Generali cenſetur guidatus, ita vt in
carcerem detrudi nequeat, nõ obſtante quòd
nõ adſit ſcriptura, ita latiſſimè tutatur *Ramo-*
nius conſil. deciſiu. 53. quem pariter in eadem
27 materia perquiras *conſil. deciſ. 54.* vbi quòd
vocatus à Principe non minori gaudet ſecuri-
tate, quàm expreſsè guidatus.

28 Inſuper guidaticum à Rege conceſſum ſub particulari conditione, vt nequeat conueniri ex quacunq; cauſa ciuili, & criminali nõ porrigi ad debita iurata teſtantur *Afflict. deciſ. 5. Anna ſing. 433. Theſaur. deciſ. 86.*

S V M M A R I V M.

1 *Guidaticis offendentes Regios vaſallos non gaudent, & quomodò procedat, num. 4.*
2 *Dictio,* quouis modo, *quid importet.*
3 *Dictio,* quoquo modo, *quid operetur.*

De Guidaticis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

AD tollendam omnem dubitationem, &c.

1 Hic habes ſancitum, non debere gaudere guidaticis offendentes Regios vaſallos, vel iiſdẽ aliqua de cauſa obligatos quouis modo.

2 Ex dictione, *quouis modo*, hic appoſita, elijcias
concluſionem, diſpoſitionem eſſe generalem,
& omnia comprehendere, etiam illa, quę alias
non venirent, cùm extendat diſpoſitionem ad
quemcumq; caſum, vt deciſiuè probat *Cened.*
poſt libr. practic. quæſt. ſingul. 95. vbi quòd cõ-
prehẽdit ea, quæ ſimpliciter minimè compre-
henderentur, ad inſtar operatur pariter dictio,
3 *quoquo modo*, quæ eſt vniuerſalis comprehen-
dens omnem modum, qui excogitari poteſt
Gratian deciſ. Rot. Marchiæ 51. num 25. Rot.
diuerſ deciſ. 505. num. 19 par. 1. Rota in recent.
deciſ. 68. num. 3 par. 1.

4 Et pro modificatione pragmaticæ obſeruabis, illius diſpoſitionem procedere, quãdo offenſio reſpectu Regiorum vaſallorũ foret talis, vt verè punibilis eſſet, at ſecùs ſi leuitatem ſaperet, ex congeſtis à *Præſid. de Franch. deciſ. 258.* & fuſiùs *deciſ 717* meminit nouiter *Merlin. controuerſ forenſ cap. 40. num. 17.*

S V M M A R I V M.

1 *Guidatica non conceduntur à Regente, & Iudicibus Magnæ Curiæ, niſi de licentia Proregis.*
2 *Guidaticum ſi ſit datum abſq; licentia Proregis, guidatus ſi fuerit captus nõ condemnatur, ſed licentiatur.*
3 *Guidatus à Iudice, qui poteſtatem guidandi non habet eſt reponendus in ſecuritatem.*
4 *Fides Regia eſt omninò obſeruanda bannito aſſecurato.*
5 *Guidaticum debet ſeruari, nè quis ſub fide publica decipiatur.*

De Guidaticis, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo peruenuto à noſtra notizia, &c.

1 Mandat, nè guidatica concedantur à Regente, & Iudicibus Magnæ Curiæ Vicariæ abſque expreſſa licentia Proregis, & ita pariter diſpoſitũ eſt infra in *prag. 10. §. 9. de Official.*

Soli enim Principi guidare licet, & nulli Magiſtratui permittitur *Caball. reſol. crim. caſ. 50. Afflict. deciſ. 4.* vbi quòd nec Aduocatus Fiſcalis poteſt guidare, confert *Larrea deciſ. Granatenſ. 27. num. 15.*

Quid ſi à ſupradictis abſq; licentia Proregis reperiatur conceſſum guidaticum, & ſub illo captus fuiſſet miſer inquiſitus, nùm in priſtinam reponendus ſit libertatem, pro affirmatiua parte vidi ordinatũ à Collaterali Conſilio.

2 Tali modo, quòd licèt guidaticum reperia-
tur datum à ſupradictis abſq; licentia Prore-
gis, guidatus ſi captus fuerit non poterit con-
demnari, ſed licentiari *Præſ. de Franch. deciſ.*
258. & deciſ. 415. latè *Giurba conſ. deciſ. crim.*
3 *57. & conſ. 80. num. 11.* vbi quòd guidatus à
Iudice, qui poteſtatem guidandi non habet eſt

reponendus in talem ſecuritatem, vt difficilis
ſit eius perſequutio *Caualcan.deciſ.*1 *num.*45.
*par.*1. & vide *Peguer. deciſ.*39.
4 Fides enim Regia indiſtinctè eſt obſeruan-
da bannito aſſecurato per Iudicem, etiam non
habentem aſſecurandi poteſtatem, & contra
legis præſcriptum, vt fusè tutatur recenter
Merlin. loquens propriè in guidatico *contro-
uerſ. forenſ.*53.
Et hanc eandem opinionem probat noniſ-
ſimè *Leo deciſ. Rota Valentiæ* 206. *lib.* 2. vbi
5 quòd debet ſeruari guidaticum, nè quis ſub fi-
de publica deceptus remaneat, etiam vbi In-
dex non poſſet ipſum guidaticum concedere.

SVMMARIVM.

1 *Proceditur in cauſa non obſtante pendẽtia gui-
daticí.*
2 *Guidaticum expirat, ſi ſententia fuerit lecta, &
num.* 3.

De Guidaticis, &c. Pragm. III.

Collectanea IV.

1 STando ſtabilito, &c. Mandat, poſſe pro-
cedi in cauſa non obſtante guidatici penden-
tia, adde *pragm.* 10. *§.*68. *infra de offic. Iudic.
& aliorum Officialium*, vbi ſtatuitur, id etiam
reſpectu foriudicationis, cuius ſententia ſi le-
2 cta fuerit expirabit guidaticum, & ita practi-
cauit Regia Audientia Apuleæ annis elapſis
in perſonã Marci de N. ſocij Rocchetti Apru-
3 tenſis capitis bannitorum, contra quem non
obſtante guidatico conceſſo fuit proceſſum
ad ſententiam foriudicationis, & ea lecta ſgui-
datus.

SVMMARIVM.

1 *Pœna mortis punitur emittens ictum ſcoppictæ,
vel baliſtæ etiam effectu non ſequuto.*
2 *Conatus punitur, licet effectus non ſequatur, &
quomodò obſeruetur in Italia, num.* 3.
4 *Excommunicandus non eſt qui attentauit im-
pedire literarum Apoſtolicarum exequutio-
nem, ſed non impediuit.*
5 *Emittens ictum ſcoppictæ, quæ leuauit de focone,
non de canna qua pœna puniatur.*
6 *Pœna huius pragmaticæ vt quis condemnetur
quæ requirantur.*
7 *Pœna mortis naturalis non eſt puniendus emit-
tens ictum ſcoppictæ abſq; offenſione, niſi con-
ſtet, adfuiſſe pallam plumbeam.*
8 *Pœna extraordinaria punitur emittens ictum
ſcoppictæ altum caſualiter offendendo.*
9 *Emittens ictum ſcoppictæ non ad nocendum, ſed
ad ſe defendendum an incurrat in pœnam
huius pragmaticæ.*
10 *Homicidium factum ad ſui defenſionem non eſt
punibile.*
11 *Defenſio permittitur etiam præueniendo, & oc-
cidendo aggreſſorem.*
12 *Frater pro fratris defenſione poteſt alium occi-
dere, & pœna extraordinaria punitur.*
13 *Ictus ſcoppictæ infert ſecum vulnus lethale, &
animum occidendi indicat.*

De Ictu ſcoppictæ, ſeù ſclopeti. Pragm. I.
Collectanea I.

AD reſtringendum malefacto-
rum, & facinoroſorum au-
daciam, &c.
1 Cauetur hic, emittentem ictum ſcoppictæ,
vel baliſtæ ad nocendum, etiam non ſequuto
effectu pęnã mortis naturalis incurrere, & ita
etiam ſeruari in Luſitania teſtatur *Gama in
deciſ.* 170. & ſic quoq; eſt prouiſum in Regno
2 Siciliæ per binas *pragmaticas* in ordine 3. & 4.
ſub tit. de armis, *Maſtrill. deciſ.*155. & ſic co-
natus expreſsè punitur, licèt non ſequatur ef-
3 fectus, quámuis ex generali conſuetudine Ita-
liæ etiam ſtante ſtatuto nõ puniatur affectus,
niſi ſequuto effectu *Grãmat. deciſ.*2. *Theſaur.
dec.*243. *Ludouiſ. deciſ.*8. *Gaſpar Theſaur queſt.*
24. *par.* 2. *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 11. *Maſtrill. de-
ciſ.*293. *par.*3. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. de-
ciſ.*70. *par.* 1.
4 Qui meritò me patrocinante annis iamdiù
elaptis in cauſa ſibi à Sanctiſſimo delegata iu-
dicauit, nõ eſſe excõmunicãdũ illũ, qui tẽtauit
impedire exequutionem literarum Apoſtoli-
carum, cùm effectualiter indè exequutio non
fuerit impedita.
Conatus autem proximus ſecundùm *Ma-
ſtrill. d. deciſ.*155. erit in caſu *noua pragmatica*,
5 ſi quis proiecerit ictum ſcoppictæ, & leuaue-
rit de focone, & nõ de canna, nam, vt ipſe ait, inſtrumentum ignis fecit effectum ſuum, & ſimiliter puluis cũ fune, & percutere volens fecit conatum ſuum, nec pro eo defecit, nã pro parte proijcientis nil vltra agendum remanebat, vt deueniret ad effectum intentione, opere, & facto, & ſi nõ occidit, fuit ex iudicio Dei, & pragmatica conſiderat animũ nocendi, non factum, quia animus fuit ordinatus, præparatus, & exequutus ad caſum, ille.n. qui alium ſagittat cum arcu, vel baliſta, aut lãceam mittit in ipſum, præſumitur habere animum occidendi *Gram. deciſ.*36. & maximè quia vtens dictis armis ad nocendum videtur habere determinatum animum ad occidendum, & propter determinationem alteratur pęna in plus, idque magis procederet, quando ictus recto tramite emiſſus eſſet, vbi erat ille, cui emiſſus dicitur, & parum errauit, putà quia dedit in capite, vel propè eius perſonam, tunc enim animus nocendi probatus dicitur *Caball. reſol. crimin.* 152. nàm poſtquàm ictus emittitur non eſt in poteſtate emittentis nocere, vel nõ nocere.

Sed

Sed non reticeam dicere, quòd nouiſſimè
*Gizzarellus deciſ.*25. deciſum refert, & teſta-
tur Sac.Conſ.cenſuiſſe, talem pragmaticam
6 non vendicare ſibi locum, niſi duobus cōcur-
rentibus, videlicèt primò, quòd delinquentes
ſint aliàs facinoroſi, ſecundò, quòd appenſatè
quis huiuſmodi armorum genere inſidietur,
imò in fine teſtatur, rigorem eiuſdem pragma-
ticæ practicatum fuiſſe in conatu *Thoro in*
7 *voto deciſ.*26. vbi quòd pęna mortis naturalis
nō ſit afficiendus reus ob ictum ſcoppicti illa-
tum in aliquem, nulla offenſione ſubſequuta,
maximè ſi nō conſtaret de palla plumbea im-
poſita intus ſcoppictum, cùm pœna pro ictu
ſcoppicti vt locum habeat neceſsè ſit, vt palla
plumbea interueniat, quod idem in baliſta
procedit, vt iaculum interueniat, aliàs pęna
ceſſaret, quia deficeret delictum in genere, quę
diligentia incumbit, quòd fiat à Fiſco, & vt ab
illo, vel accuſatore probetur, vt latiùs de his
omnibus apud *eum*, vbi pariter enucleat; &
8 deciſiuè obſeruat, emittentem ictum ſcoppicti
caſualiter alium offendendo pęna extraordi-
naria plecti.

9 Et aduerte, hanc pragmaticam non com-
prehendere emittentem ictum ſcoppictæ non
ad nocendum, ſed ad ſe defendendum *Caball.
reſolut. crimin. caſu* 88. vim enim vi repellere
10 licet *Franc. Marc. deciſ.*769. *par.*1. vndè non
11 eſſe punibile homicidium factum ad ſui de-
fenſionem patet ex *Viu. deciſ.*439. adeò quòd
defenſionem permitti etiam præueniēdo con-
tra aggreſſorem, & vulnerato ad ſui defenſio-
nem aggreſſorem occidere licere ex *deciſ. Ro-
tæ Lucenſ.* perquiras apud *Magon. deciſ.*56. &
12 hinc fratrem pro fratris defenſione alterum
occidere poſſe *Viu.* probat *deciſ.*63. & pęna
ordinaria non puniri committentem homici-
dium contra prouocantem verbis ex *deciſ. Se-
nat. Burdegal.* habes apud *Boer. deciſ.*169.

13 Cęterùm ſcoppictæ ictum ſecum ferre lę-
thale vulnus, & proindè deliberatum arguere
occidendi animum ex *Gama deciſ.*170. & alijs
nouiter enunciat *Giurba conſ. crim. deciſ.* 10.
*num.*18. quem tamen videas à *num.* 21. & il-
lum ad materiam perquiras *conſ. deciſ.*63. vbi
tractat, ſi plures alium ictu ſcoppictæ occidē-
tes appenſatè torquendi veniant, & quid ſi in
rixa, enucleat deciſiuè *Gallus conſ.* 80.

SVMMARIVM.

1 *Foriudicantur infra quindecim dies emittentes ictum ſcoppicta, vel piſtolarum, quod etiam procedit in aſſiſtentibus in delictis, num.*2, *& vide num.*3.

De Ictu ſcoppictæ, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

ATalche s'euitino li delitti, &c.

1 Sancitum eſt vigore huius pragmaticæ edi-
tæ per Excellētiſſimum Comitem de Lemos
ſub die 31. Martij 1612. emittētes ictum ſcop-
pictæ, vel piſtolarum poſſe foriudicari infra
dies quindecim, & adde *pragm.*3. *hac eadem
rubrica.*

2 Ampliata fuit diſpoſitio huius pragmaticæ
etiam reſpectu aſſiſtentium in delictis com-
miſſis cum ſcoppictis, non tamen ſclopo ex-
plorato, ſed per alios ſocios patratis, vt iudi-
catum in Collaterali Conſilio cum adiunctis
in cauſa Regij Fiſci cum Saluatore Milone
vno ex inquiſitis de homicidio in perſonam
Marci Antonij Palmerij, Cæſaris Palmerij, &
Alexandri de Martijs recenſet *Thoro in Com-
pend. deciſ. Regni in verbo pragm. de ictu ſcop-
picti tom* 2.

3 Sed rigorem temperando non prætermit-
tam dicere, *Eundem tom.*1. *in verbo ſententia
foriudicationis fol.* 503. referre deciſionem
contrariam facta relatione in Collaterali Cō-
ſilio cum interuentu Regiorum Conſiliario-
rum duarum Aularum, pro qua parte aliàs
pronunciatum recenſet moderniſſimè *Mer-
lin. controuerſ. forenſ. cap.*47. vbi varijs medijs
hanc conatur tutari ſententiam, & contra-
rijs reſpondet, vt latiùs apud *eum* cerni pote-
rit.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas Neapolis eſt munita multis prærogatiuis, & immunitatibus.*

2 *Neapolitani ſunt immunes à directibus, & gabellis, etiam pro mercaturis per totum Regnum.*

3 *Neapolitani habitantes in locis Regni non ſunt immunes ab onere Ciuibus impoſito pro ſalario Medicorum.*

4 *Immunitas conceſſa Neapolitanis, Ciuitati conceſſa pariter dicitur.*

De Immunitate Neapolitanorum. Rubrica.

Collectanea I.

1 ILluſtriſſima noſtra Ciuitas Neapolis per-
pluribus ad eius Ciuium fauorem eſt mu-
nita immunitatibus, & prærogatiuis, vt ſingu-
læ leguntur in volumine Priuilegiorum, &

Capitulorum eiuſdem Ciuitatis.

2 Et vltrà repoſita in *pragm.2.& 3 hac eadem rubrica* ipſi Neapolitani reperiuntur immunes ab omnibus diri&ibus,& gabellis,etiam pro mercaturis per totum Regnum iuxta formam literarū Regiæ Cameræ Summariæ expeditarum ſub die 16.Iunij de anno 1494. *fol.* 20. *à tergo inter Capitula eiuſdem Ciuitatis*, idemq; ex particularibus priuilegijs cōfirmatum,vt cernitur ex *cap.6.Regis Ferdinandi II. fol.*21. *Regis Federici fol.*23.*& eiuſdem literis fol.*28.30.*&* 31. vbi extenditur etiam in Terris Baronum, quod fuit confirmatum à Magno Capitaneo *cap.7.fol.*34. ſicq; indiſtinctè iudicatur per Regiam Cameram Summariæ, & Sacrum Regium Conſilium, & priſcis, inquam,temporibus quoq; ſeruatum fuit, uide in *Noſtra forenſ quæſt* 65.*par.*2.ubi tamen iu-
3 dicatum reperies, Ciues Neapolitanos habitantes in locis Regni non eſſe exemptos ab onere Ciuibus impoſito pro ſalario Medici, & alijs oneribus pro cōmuni utilitate impoſitis.

4 Qua occaſione obſeruabis, immunitatem conceſſam Ciuibus Neapolitanis, pariter Ciuitati conceſſam uideri, ur deciſum teſtatur *Salernitan.deciſ.*4.ubi *Additio* conſimilem reportat rem iudicatam.

SVMMARIVM.

1 *Emens domumculam in Ciuitate Neap. non gaudet immunitate Neapolitanorū, fallit in eo,qui habet domum dotalem, num.2. fallit & ſecūdò quòad domum receptam in emphyteuſim, num.3.*
4 *Is dicitur Ciuis alicuius Ciuitatis, vbi in ea eſt ortus,& hæc ciuilitas, ſeu priuilegium tranſit ad filios,etiam quòd non ſint nati in eo loco.*
5 *Ciuilitas originis non amittitur,etiam quòd recedat à Patria,& aliò incolatum transferat.*
6 *Allectione etiam quis efficitur Ciuis.*
7 *Ciues allecti virtute infraſcripti Capituli gaudent prout cæteri originarij in honoribus, & muneribus ciuilitatis,tamen reſpectu iurium Regalium,& Dohanarum. non gaudent.*
8 *Ad hoc vt prædicti gaudeant, requiritur, quòd habeant vxorem Neapolitanam, & domum propriam,limitatur in eo,qui effectus fuit Ciuis per priuilegium Regis, quia tunc etiam reſpectu dirictuum Regiorum debet eſſe immunis, num.9.*
10 *Ciuilitati dicto modo adeptæ non poteſt renunciari,quod tamē indiſtinctè non procedit,quia iſti tales ſi non habitauerint in Ciuitate non gaudent, num.11.*
11 *Ciues allecti non gaudent priuilegijs Ciuitatis, niſi habitauerint in Ciuitate.*
12 *Forma decretorum Regiæ Cameræ, quando aliqui declarantur Ciues.*
13 *Ortus Neapoli matre parturiente in fraudem intus Ciuitatem non dicitur Ciuis.*
14 *Infidelis baptizatus Neapoli efficitur Ciuis Neapolitanus.*
15 *Expoſiti D.M.Annunciatæ gaudent priuilegijs huius Ciuitatis,ſecus tamen,num.16.*
17 *Filius non orti in Ciuitate, nec Ciuis allecti ſi natus in Ciuitate dicitur Ciuis.*
18 *Habens vxorem ortam in Ciuitate Neapolis, & domum propriam dicitur Ciuis Neapolitanus, licèt contrarium, num.19.*
20 *Ciuilitas Neapolitana probatur per fidem Electorum.*
21 *Quando,& quibus ciuilitas concedi poſſit, remiſſiue.*
22 *Vxor dicitur Ciuis loci mariti.*
23 *Filius non dicitur Ciuis originarius loci deſerti à patre.*
24 *Mutatio domicilij an eximat Ciuem à iuriſdictione Ciuitatis originariæ, remiſſiuè.*
25 *Comitatenſes an dicantur Ciues.*
26 *Ciuis alicuius loci oriundus vbi etiam ſubit onera habitans alibi non debet ſoluere gabellam emptionis.*
27 *Incolatus quomodò contrahatur de iure, & per ſtatutum Vrbis.*
28 *Incola dicitur qui aliquando diſcedit, & habet animum reuertendi.*

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm. I.

Collectanea II.

PAteat vniuerſis,&c. Mandat,quòd uxorem Neapolitanam ducentes, domumq; ementes, aut ædificātes uti Ciues Neapolitani oriundi reputentur, & ita *Grammat. deciſ.*87.

1 Licèt ſuerit deciſum per S.R.C. non debere gaudere immunitatibus Neapolitanorum illum,qui emerat domumculam in ipſa Ciuitate, & iuxta diſpoſitionem huius pragmaticæ ſic fuit nouiſſimè practicatum in Regia Camera in cauſa Hieronymi de Simone 12. Septembris 1618.penès Datum Actuarium.

2 Quid autem de eo,qui non habet domum propriam, ſed dotalē,dic affirmatiuè deciſum in Regia Camera, vt refert *Moles in deciſ.manuſcript.*& *Ego* memini in *praxi electionis fori quæſt.*39.*ſect.*2.*num.*31. vbi reſero idem plu-
3 riès iudicatum quòad domum receptam in emphyteuſim.

Scias autem in materia ciuilitatis,quòd Ci-
4 uis dicitur quis alicuius Ciuitatis, vbi in ea eſt ortus, & hæc ciuilitas, & eius priuilegium tranſit ad filiū,etiam quòd non ſit natus in eo loco *Boer.deciſ.*13. ita quòd hæc ciuilitas originis non amittitur,etiam quòd recedat à Patria,

tria, & aliò incolatum trãſferat, vt in Camera
deciſum fuiſſe, & eſſe abſolutum teſtatur *idem
Moles in ſuis deciſ. manuſcript.* licèt quandoq;
de hoc in S.C. fuerit dubitarum, & vota fue-
rint paria, vt referr *Afflict. in deciſ.* 384. & quò-
ad iſtos ortos ſic nouiſſimè fuit deciſum in
Regia Camera in cauſa Fęlicis Antonij, &
Petri Antonij del Polo fratrum die 13. Iulij
anno 1620. referente Præſidente Brandolino
penès Actuarium Datum.

6 Allectione etiam quis efficitur Ciuis, quod
huic Ciuitati Neap. eſt permiſſum per parti-
culare priuilegium, vt in *cap. Regis Federici de
anno* 1496. *in cap.* 15. *fol.* 32. virtute cuius *ca-*
7 *pituli* non eſt dubium, quòd Ciues allecti gau-
deut, prout cęteri originarij in honoribus, &
muneribus Ciuitatis, licèt reſpectu iurium
Regalium, & Dohanarum non gaudeant, vt
iudicatum fuit in Regia Camera Summariæ,
imò cùm eſſet petitum, fuit denegatum, vt in
cap. Magni Capitanei de anno 1503. *in cap.* 23.
fol 49. quod etiam patet ex proęm. huius no-
ſtræ pragmaticæ.

Aduerte tamen ad ornatum noſtræ prag-
8 maticæ quòd requiritur vtrumque, ſcilicèr
quòd habeat vxorem Neapolitanam, & do-
mum propriam, vt fuiſſe prouiſum referente
Moles in perſonam Nicaſij Valleſe mercato-
ris Veneti apparet in libro Notamentorum
Regiæ Cameræ die 14. Iulij 1570. qui habue-
rat domum propriam, & habitauerat per 20.
annos, quo caſu de iure non habebat vxorem
Neapolitanam virtute Regiæ pragmaticæ, &
è contra in multis, qui habent vxorem Nea-
politanam, tamen quia non habent domum
propriam, licèt habitenr in Ciuitate, ſemper
fuit iudicatum in ipſa Regia Camera, ipſos nõ
eſſe admittendos, & de his extat etiam proui-
ſio eiuſdem Regiæ Cameræ Summatiæ expe-
dita die 22. Martij 1508. *fol.* 49. per quam pro-
uiſionem fuerunt etiam prædicta practicata
in Camera.

9 Quæ non procedunt in eo, qui effectus fuit
Ciuis per priuilegium Regis, quia tunc etiam
reſpectu diri¢tuum Regiorum fuit in Regia
Camera iudicatum, illum eſſe immunem reſe-
rente *Moles* in perſonam Gaſparis de Cordes
patris Raimundi de Cordes.

10 Benè verum ſcias, quòd ciuilitati dicto mo-
do adeptæ per pragmaticam minimè poteſt
renũciari, vt fuit iudicatum in Camera in per-
ſonam Ioannis de Izijs, teſte *Moles in ſuis de-
ciſ. manuſcript.* vbi tamen refert, hoc non indi-
ſtinctè procedere, quia in eodem anno 1508.
die 8. Februarij per Comitem Ripæ Curtiæ
11 fuit prouiſum, quòd iſti tales Ciues ſi non ha-
bitauerint in Ciuitate, non gaudeant, vt in *Re-
giſtro Curiæ* 6. *anni* 1508. *in fol.* 21. & dicit etiã
extare prouiſionem D. Perri à Toleto anno
1539. & dictæ prouiſiones ita indiſtinctè pra-
cticãtur, vt in Inſtructionibus Numeratorum
expreſsè cauetur, quòd Neapolitani licèt ſint
Ciues per pragmaticam, vel per allectionem,
ſi reperiantur habitare in aliquibus Ciuitati-
bus Regni tempore habitationis ibi numerẽ-
tur tanquàm Ciues, & incolæ illorum locorũ,
12 vbi habitant, & ſic in omnibus Decretis, quæ
fiunt per Regiam Cameram, in quibus aliqui
declarantur Ciues virtute huius Regiæ prag-
maticæ ſemper adduntur clauſulæ, *donec in-
colatum fecerit in Ciuitate cum eius vxore,
& familia*, & inſuper, *quòd præſentare habeat
in Regia Dohana fidem Capitanei Plateæ de ip-
ſius habitatione*.

13 An autem ortus Neapoli matre in fraudem
parturiente intus Ciuitatem dicatur Ciuis, &
conſequẽter gaudeat priuilegijs Ciuitatis, di-
cas negatiuè fuiſſe deciſum per Regiam Ca-
meram ad inſtantiam Galeatij Pinelli Baronis
Iuliani de menſe Septembris 1561. referente
D. Moles.

14 Et an Infidelis baptizatus Neapoli dicatur
Ciuis Neapolitanus, dicas fuiſſe iudicatum in
Regia Camera pro affirmatiua ſententia, vt
ſcilicèt quòd gauderet vti Ciuis ortus, quia
tunc dicitur renaſci, etiam reſpectu Patriæ, &
ita deciſum plurìes in eadem Camera apparet
ex libro Notamentorum ſub die 11. Martij
1589. & ſub die 15. Apriilis 1570. referente
Præſidente Maiorica.

15 Et quid de expoſitis in Hoſpitali D. Mariæ
Annunciatæ eiuſdem Ciuitatis, an ipſi repu-
tentur Ciues, & gaudeant priuilegijs Ciuita-
tis, Camera decidit, quòd ſic, quia nullam aliã
originem habent, & ita deciſum fuit in cauſa
Simonelli de Nigro in Banca Cæſaris Surren-
tini, & aliàs plurìes, & ſic decidit *Senat. Sa-
baud.* vt apud *Fabr. in deciſ.* 20. *C. de verborum
ſignific.*

16 Quò verò ad filios expoſitorum fuit pro-
uiſum, quòd non gaudeant vti oriundi, vt vi-
deri poteſt in libro Notamentorum die 20.
Octobris 1568. nè fortè duo ſpecialia concur-
rant.

17 An autem is, qui non eſt natus in Ciuitate,
nec eſt filius orti, ſed eſt filius Ciuis allecti, vel
eius, qui eſt Ciuis per pragmaticam debeat
gaudere, Camera decidit, quòd ſic in perſonã
Sigiſmundi de Palagano, vt eſt decretum in
libro Notamentorum ſub die 8. Iulij 1553.

18 Et an is, qui habet vxorem ortam, & domũ
propriam dicatur Ciuis ipſo iure antè petitio-
nem, dicas deciſum affirmatiuè in Regia Ca-
mera die 19. Septembris 1573. vt notat, & tra-
dit *Moles in dd. deciſ.* quod nota ad ampliatio-
19 nem noſtræ pragmaticæ, licèt aliàs fuerit de-
ciſum contrarium referente D. Dauid in per-
ſonam Illuſtriſſimi Marchionis Sauelli.

20 Ciuilitas autem Neapolitana probatur per
fidẽ Electorum, vt eſt priuilegium Regis Fe-
derici expeditum in anno 1498. in *libro Capi-
tulorum Ciuitatis Neapolis fol.* 42.

In materia ciuilitatis acquirendæ vide *Ludouic.in deciſ.Peruſ.76. Ricc.in deciſ.152.par. 2.* vide etiam *Barzium in deciſ.Bonon.* 117.
21 vbi habes declaratum, quando, & quibus ciuilitas concedi poſſit, vide *Reuerter. in deciſ.* 105. vbi habes, ciuilitatem ex quibus contrahi poſſit, & an exterus à Rege aſſumptus in Ciuem Neapolitanum gaudeat eiſdem priuilegijs, & immunitatibus, quibus gaudent Neapolitani, ſi alibi habitet, & alia in materia, & quibus modis quis efficiatur Ciuis, habes etiã apud *Antonin.in reſol.deciſ.42. lib.2.*

22 Obſerua inſuper, quòd vxor dicitur Ciuis loci mariti *Boer.deciſ.*160. *Franch. deciſ.*416. *Theſaur. deciſ.*123. mulier enim eò ipsò, quòd nubit mutat domicilium, etiam originis, & efficitur de domicilio, & foro viri, quia vir, & vxor pro vnica perſona reputantur, & ideò vxor perſonæ priuilegiatæ habet fori electionem, ſicuti maritus, vt deciſum in S.C. memini *Ego ipſe de electione fori quæſt.47.ſect.2.* & hinc vxor Clerici coniugati gaudet priuilegio fori Clericalis in omnibus cauſis, in quibus Clericus eius vir gaudet, & gaudere poteſt *Milanenſ.in deciſ.*10 *lib.*1. vide *Franch.in dec.*363.

23 Scias tamen, quòd filius non dicitur, neque eſt Ciuis originarius loci à patre deſerti, vt apparet ex *deciſione Rotæ Romanæ* 15. *de probat.* apud *Cæſar.de Graſſ.* qui in *deciſ.17.eod.tit.* dicit deciſum, nepotem natum in loco deſerto à patre dici Ciuem originarium illius loci, ſi naſcitur viuente auo inibi incola, ſed ſi nepos in aui poteſtate non ſit, cùm naſcitur extra locum ſui incolatus, illius originem ſequi non dicitur, vt apparet ex *deciſione eiuſdem Cæſ.de Graſſ.5. qui filij ſint legitim.*

24 Sed an mutatio domicilij eximat Ciuem à iuriſdictione Ciuitatis originariæ, vide *deciſ. Camer.Imperialis* apud *Gayl in obſeruat.* 36. *par.2.& deciſ. Sacri Conſilij Neapol.* apud *Afflict.in deciſ.*384.

25 Et an Comitatẽſes ſint Ciues verè, & propriè, vide *Gratian. deciſ. Rot.Marchiæ* 90. vbi quòd in materia fauorabili quidquid Ciuibus eſt conceſſum, Comitatenſibus pariter dicitur conceſſum, in materia autem odioſa ſecus.

In materia poteris videre etiam *Martam in deciſ. Rot.Piſan.* 27. vbi firmat, quòd Ciuis Petræſanctæ oriundus, vbi ſubit onera Piſis
26 habitans non debet ſoluere gabellam emptionis, vide etiam *Laurent.in deciſ Rot. Auenion.* 140. vbi habes, quòd incola eſt qui per ſuos miniſtros continuè habitat, & vtilitatem parat, atq; onera ſubire debet.

27 Sed incolatus quomodò contrahatur de iure, & per ſtatutũ Vrbis, lege *deciſ. Rot. Rom.* apud *Verall. deciſ* 80. *p.2.* vbi quòd incolatus per decem annorum habitationem in Vrbe contrahitur, & quòd incolatus cõtrahitur ex domicilio accidentali, ex deciſ. eiuſdem *Rot. Roman.* apud *Cantuc. in deciſion. nouiſſ.* 250. *par.* 2.

28 Et nota, incolam dici qui aliquando diſcedit, & habet animũ reuertendi *Vtu. deciſ.* 447. quem incolam obligari legibus, & conſuetudinibus loci vbi eſt probat ex *deciſ.Camer. Imperial. Gayl obſeruat.35. par.2.*

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani cogunt alios ad ſtandum iuri in Ciuitate Neapolis, & non coguntur.*
2 *Neapolitani, & ibi habitantes nec ciuiliter, nec criminaliter extra eam vocari poſſunt.*
3 *Neapolitani dicuntur habere priuilegium electionis fori.*
4 *Neapolitani poſſunt trahere ab hac Ciuitate, ſed nõ trahi, etiam à miſerabilibus perſonis, quod procedit tàm ex cauſa lucratiua, quàm oneroſa, num.5. & ampliatur etiam in negotiorum geſtoribus, num.6.*
7 *Neapolitani laudati in authores trahunt ad Tribunalia huius Ciuitatis.*
8 *Neapolitani habent hoc priuilegium etiam contra alios ſimile habentes.*
9 *Priuilegium conceſſum Neapolitanis eſt conceſſum Caſalibus.*
10 *Neapolitani nõ gaudent hoc priuilegio in cauſa Dobanæ Menepecudum Fogiæ.*

De Immunitate Neapolitanorum. Prag.II.

Collectanea III.

1 ITem ſupplicano, &c. Statuit, vt Neapolitani pro quauis cauſa cogant alios ad ſtãdum iuri in Ciuitate hac Neapolis, & ab alijs nè cogantur.

2 Pro cuius ornatu reminiſcaris, eſſe in viridi obſeruantia, ut Ciues Neapolitani, & habitãtes in ea Ciuitate priuilegio eiſdem conceſſo nec ciuiliter, nec criminaliter uocari poſſunt extra Ciuitatem Neap. etiam ex delegatione Regia ſiuè ratione rei, ſiuè contractus, ſiuè ratione delicti, ut eſt *Ritus M.C.V.* 301. & nèdum conuenti habent priuilegium declinandi forum quodcunque, & petendi ſe remitti ad Magnam Curiam, uerùm etiam conueniendo alios non tenentur ſequi forum eorum, ſed poſſunt eligere Tribunalia Ciuitatis Neapol.
3 adeò quòd dicuntur habere priuilegium electionis fori *Gram.deciſ.87.in princip.Capye.deciſ.59.* & poſſunt in hac Ciuitate Neap.trahe-
4 re, & ipſi extra eam non trahuntur *Franch.deciſ.382.num.3.& dec.411.* etiam ſi à miſerabilibus perſonis conueniantur, ut pluriès reperio deciſum à Sacro Regio Conſilio, præcisè de anno 1607. ad relationem quondam Regij Conſiliarij Fœlicis de Ianuario.

5 Amplia, concluſionem procedere tàm ſi Neapolitani agant ex cauſa lucratiua, quàm ſi ex cauſa oneroſa, vt deciſum in eod.S.C. fatetur *Vrſill.dec.74.n.6.*

6 Am-

6 Amplia inſuper, id eſſe verum etiam in negotiorum geſtoribus Neapolitanorum, quia adhùc trahunt, nec trahuntur, *Anna ſing.* 401. *Ill. D. Epiſc. Riccius deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 69. *n.* 8. *p.* 1.

7 Amplia pariter, vt Neapolitani laudati in authores adhùc trahãt ad Tribunalia propriæ Ciuitatis, vt deciſum affirmat *Ann ſing.* 45. licèt in alia cauſa S.R.C. in contingentia facti determinauerit, quòd teneatur defendere in loco iudicij emptorem, verùm ſententia quatenùs veniret proferenda contra Neapolitanum, præferatur in Ciuitate Neap. prout fuit deciſum in cauſa vertẽte inter Io. Antonium, & Io. Michaelem Triaſcum Cauenſes, & Io. Carolum de Sarno, in M.C.V. facto verbo in S.C. die 28. Auguſti 1560. penès Tramontanũ.

8 Amplia ſimiliter, Neapolitanũ habere tale priuilegium etiam contra Ciues aliarum Ciuitatum habentes ſimile priuilegium, quia adhùc ipſi à Neapolitanis trahuntur, vt pluries deciſũ per S.C. oſtendit *Vrſil. dec.* 133. *ſub n.* 8.

9 Amplia tandem, nedùm reſpectu Ciuium propriç Ciuitatis Neap. ſed etiam Caſalium illius, ex adductis per *Præſ. de Franch. dec.* 316. *Galeot. controu.* 20. *tom.* 2. & in terminis noſtris *Merlin. forenſ. controuer.* 99. *n.* 12. *& ſeq.*

10 Modificatur tamen diſpoſitio *Pragmaticæ* quotiès ageretur de cauſa in Regia Dohana Menepecudum Foggiç, nam licèt Neapolitani ſint exempti ab omnibus Regijs Tribunalibus, & vigore eorum priuilegiorum trahant, & non trahantur, tamen tale ius non militat in dicto Tribunali, cuius Dohanerius merum, mixtumq. imperium habet à Rege, vt in proprijs terminis deciſum recenſet *Reg. de Ponte de poteſt. Pror. tit.* 4. *de Regal. impoſit.* §. 8. *n.* 49.

Cçterùm, quia de ſupradictis, & alijs in materia ſatis fuſo ſermone ſcripſimus in *praxi elect. fori q.* 63. *ſect.* 4. ideò illùc relegando Lectorem calamum requieſcere facimus.

SVMMARIVM.

1 *Pœna publicationis bonorum non infligitur Neapolitanis, niſi pro crimine læſæ Maieſtatis, in primo capite, & in crimine Hæreſis.*

2 *Fiſcus non ſuccedit in bonis Neapolitanorum ex gratia, niſi pro crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & humanæ, & nu.* 4.

3 *Neapolitanus foriudicatus amittit bona, ſed nõ acquiruntur Fiſco, ſed eius filijs, vel agnatis.*

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm. III.

Collectanea IV.

ITẽ ſe ſupplica detta Maeſtà, &c.

1 Mandat, nè pœna publicationis bonorum infligatur Neapolitanis, niſi in crimine læſæ Maieſtatis in primo capite, & Hæreſis.

2 Tu pro confirmatione iungas *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 50. *nu.* 6. vbi quòd in bonis Neapolitanorum ex gratia non ſuccedit Fiſcus, niſi in crimine lçſæ Maieſtatis Diuinæ, vel humanæ, & *Præſid. de Franch. dec.* 213. *à num.* 10. vbi

3 quòd foriudicatus Ciuis Neapolitanus amittit bona, vt filijs, vel agnatis ipſius foriudicati, non autem vt Fiſco acquirantur, quia hoc eſt quod tollit Gratia Neapolitanis conceſſa, dùm dicit: vt ex quouis crimine, præterquam

4 in crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & humanæ bona Neapolitanorum minimè publicentur, ideſt nè Fiſco quærantur, ad *text. in l.* 3. §. *ſi quis autem, &* § *fin. ff. de bon. eor. qui ſibi ipſis mortem conſciuer.*

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani etiam in Terris, in quibus degunt, vti illarum Ciues cenſeantur, nullis gaudent priuilegijs, quod non procedit in oriundis, ſed reſpectu aliorum, qui ſũt effecti Ciues per incolatum, num.* 2.

3 *Ciues numerantur in locis, in quibus habitãt.*

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm. IV.

Collectanea V.

PErche ſono molti, &c.

1 Sancitum eſt hic, Neapolitanos etiam in terris, in quibus degunt, vti illarum Ciues cẽſeri, nullisq; gaudere priuilegijs.

Pro cuius ornatu addo ſcripta per *Regent. Moles in ſuis deciſ. Regiæ Cameræ manuſcript.* vbi refert, fuiſſe declaratum, hanc *Pragm.* non procedere in Neapolitanis oriundis; ſed reſpectu aliorum, qui effecti ſunt ciues per incolatũ, vel per Pragmaticã, & ita teſtatur extare prouiſionem factam de anno 1541. vt in libro Capitulorum Ciuitatis Neap. fol. 199. & in Mandatis, ſeu Inſtructionibus, quæ dãtur Regijs Numeratoribus, quæ ſunt regiſtrata in Camera in libro, vbi expreſsè cauetur, quòd orti, vel oriundi, qui habitant in Ciuitatibus Regni connumerãtur, alij verò Ciues ex quo

3 non habitant in Ciuitatç numerantur in loco vbi habitant, & ita deciſum, ac practicatum, & ſeruari nouiſſimè probat *Danz. de pugna Doctorum tit. de immunit. Neapolit. c.* 2. *nu.* 23. *tom.* 2. quo in loco, prout & in alijs mea vtendo doctrina honorare me voluit, & eleganter quidẽ, & copioſè perplura Neapolitanis cõceſſa priuilegia coadunat, & practicabilia reportat, quæ ſatis concinnunt, nedùm huic *Pragm.* ſed 3. & 2. vide ibi, nec pigebit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Neapolitani non torquentur ex inquiſitione non datis defenſionibus.*
2 *Neapolitani nequeunt torqueri ex proceſſu informatiuo, niſi de licentia Collateralis Conſilij.*
3 *Mandatum Regium non expeditur pro inferenda tortura Neapolitanis, niſi communicata re cum Regentibus Regiæ Cancellariæ.*
4 *Neapolitani ſi ex proceſſu informatiuo cum diſpenſatione fuerint torti nequeūt iterum torqueri, quod non procedit quando in diſpenſatione adeſt dictio*, totiès, quotiès, *num.* 5 *quæ ſi non adeſt, tortura nequit reiterari vltrà duas vices, num.* 7.
6 *Dictio*, totiès, quotiès, *quid operetur.*

De Immunitate Neapolitanorum. Pragm. V.

Collectanea VI.

La gran Corte della Vicaria, &c.

1 Statuit, torturam Neapolitanis ex inquiſitione non datis defenſionibus minimè inferri poſſe, niſi conſcio Collaterali Conſilio.

2 Quòd Neapolitani nequeant torqueri ex proceſſu informatiuo, niſi præcedente diſpenſatione Supremi Collateralis Conſilij, ſublato
3 quouis abuſu probat *Præſes de Franch deciſ.* 143. vbi quòd mandatum Regium pro inferenda tortura Neapolitanis hodiè non poteſt expediri, niſi re communicata cum Regentibus Regiæ Cācellariæ, & quòd Sacrum Conſilium non cognoſcit, an ſit caſus, in quo debeat, vel non debeat concedi diſpenſatio pro inferenda tortura in Neapolitanum, ſed benè an adſint, vel non inditia ſufficientia ad torturam.

4 Et pro intellectu pragmaticæ obſeruabis, quòd ſi fuerit obtenta diſpenſatio à Collaterali Conſilio torquēdi Neapolitanum ex proceſſu informatiuo, & realiter vigore illius fuerit illata tortura, non poterit de nouo tortura reiterari, niſi iterùm diſpenſatio obtineatur, vt nouiſſimè probat *Merlin. controuerſ. forenſ.* 51. & profert vnum verbum, licèt nō loquatur de Neapolitanis *Reg. Tapia deciſ. Sacr. Conſ.* 22. *num.* 23.

5 Quam ſanè opinionem modificarem non procedere vbicunq; in diſpenſatione conceſſa in Collaterali Conſilio adeſſet dictio, *totiès,*
6 *quotiès*, quia tūc poſſet reiterari tortura abſq; noua diſpenſatione, cùm clauſula hæc operetur, vt ceſeatur diſpenſatum, donec opus fuerit, quia infinitatem denotat, vt apud *Rotam in recentioribus deciſ.* 266. *num.* 13. *p.* 1.

7 Licèt animaduerſione dignum reputem, quòd non obſtante tali clauſula vltra duas vices reiterari non poſſet tortura, vt infinitas vitetur, iuxta regulam *tex. in l. qui bona §. fin. ff. de damn. infect.* cum concordātibus, *Valaſc. deciſ.* 51. *num.* 49. maximè quia ſumus in diſpenſatione, quæ de ſe vti odioſa ſtrictam recipit interpretationem *cap.* 1. *in fin. de filijs Presbyter. cap. quod dilectio de conſangum. & affinit. Mar. Antonin. reſol.* 2. *num.* 18. *&* 21. *lib.* 3. ita vt argumentum de maiori ad minus in tali materia non ſit acceptatum *Surd. deciſ.* 268. *num.* 20. *& ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Præſidens S.C. & Conſiliarij gaudent immunitatibus, quibus fruuntur Præſidentes, & Rationales Regiæ Cameræ.*
2 *Officiales qui gaudeant immunitate ſigilli, & quando eorum filij.*
3 *Officiales ſupernumerarij non gaudent immunitatibus numerariorum.*
4 *Legatum factum Canonicis, non debetur ſupernumerarijs.*
5 *Officiales dicuntur membra Principis, & ideò prærogantur.*
6 *Serui Officialium quæ arma deferre valeant.*

De Immunitate Officialium. Pragm. I.

Collectanea I.

Hauendo noi conſiderato, &c.

1 Statuit, Præſidentem S.R.C. & Regios Cōſiliarios debere frui omnibus immunitatibus, quibus Locumtenens, & Præſidentes R.C.S. decorantur.

2 Tu inferas, vt ſtante hac diſpoſitione ſupradicti gaudeant immunitate iuris ſigilli, cùm à tali iure ſint exempti Præſidentes, & Rationales Regiæ Cameræ, vt teſtatur *Moles in deciſ. manuſcript.* & *Nos* retulimus *forenſ. quæſt.* 98. *par.* 1. vbi ampliamus concluſionem etiam reſpectu filiorū huiuſmodi Officialium, dummodò tamen ſint legitimi, & naturales, & inſimul cum patribus viuant, recenſendo ſic iudicatum in ipſa Regia Camera, ut latiùs ibidem erit uidendum.

Et obſerua, has immunitates conceſſas Officialibus minimè extendi ad Officiales ſuper-
3 numerarios, cùm ſupernumerarij non gaudeant priuilegijs Ordinariorum *l. decurionibus C. de ſilentiar. lib.* 12. ibi enim triginta numero inſtituuntur Conſiliarij, & illi immunes dicuntur, indè ſi cęteri eligantur ſilentiarij, nō gaudebunt priuilegio illorum, qui ſunt numerarij, ſicq; reſpectu Doctorum Collegij probat

bat indicatum *Praſes de Franch. deciſ.* 234. & reſpectu Canonicorum ſupernumerariorum concludunt *Franc.Marc.deciſ.*473. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*94.*par.*
4 4.*Maſtrill.deciſ.*156. vbi quòd ſi factum fuerit legatum Canonicis, & ſint aliqui vltra numerum, tales nihil habebunt de legato.

5 Nec mireris, huiuſmodi Officiales immunitatibus eſſe imbutos, cùm ſint ipſi membra Principis, qua de cauſa perpluribus prærogatiuis, & dignitatibus ornantur, vt deciſiuè reperies apud *Maſtrill. de Magiſtratibus lib.* 5. *cap.* 3.

6 Et inter ceteras illam addo, vt ſerui talium Officialium poſſint deferre arma aliàs prohibita, quæ ſolent tamen multis concedi *Cyriac. controuerſ. forenſ.*150.*tom* 1. & *Nos* probauimus *deciſ.Reg Audientiæ Apuleæ* 170. loquendo de ſeruis Regiorum Auditorum, & Fiſcalium Prouincialium.

Et quatènus ſubſidium hìc datur Officialibus ad beneplacitum.

Quid importet tale beneplacitum, recurras ad ſcripta ſupra in *pragm.*3.*de exulibus*.

SVMMARIVM.

1 *Libri Sacræ Theologiæ nequeunt imprimi inconſulto Capellano maiore.*

2 *Libri de rebus ſacris non imprimuntur abſque Authoris nomine, nec illos vendere licet, niſi ab Ordinario, & Sancta Inquiſitione fuerint approbati.*

3 *Libri non habentes nomen Authoris, ſi tamen habent nomen certi Collegij, Conuentus, vel Vniuerſitatis, detineri poſſunt.*

4 *Libri validè imprimũtur abſq; nomine Authoris, ſed cum nomine certi Collegij.*

5 *Imprimentes libros Hæreticorum ſunt excommunicati.*

6 *Libros prohibitos habentes non ſatiſfaciunt illos comburendo, ſed ad Superiores portando.*

7 *Libri prohibiti vt legi poſſint, à Sacra Congregatione Eminentiſſimorum Cardinalium licentia eſt obtinenda.*

De Impreſſione librorum. Pragm. I.

Collectanea I.

PErche conuiene al ſeruizio di noſtro Signore, &c.

1 Statuit, nè libri ſacræ Theologiæ inconſulto Capellano maiore imprimi poſſint, & quod ceteri impreſſi abſq; Authoris nomine non detineantur.

Tu pro ornatu iungas *Concil. Lateranenſe* ſub *Leone X. ſeſſ.*10.*de impreſſione librorum*, vbi ſancitum eſt, quòd nulli liceat imprimere,
2 nec imprimi facere quoſuis libros de rebus ſacris ſine nomine Authoris, nequè illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi priùs examinati, approbatiquè fuerint ab Ordinario, & Sancta Inquiſitione ſub pena anathematis, amiſſionis librorum, & pecuniæ, latè *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Curiæ Archiep.Neap.*260.*par.*4.

3 Sed quatènus ſpectat ad libros impreſſos abſq; nomine Authoris, obſerua, illos retineri poſſe, quotiès haberent nomen certi Collegij,
4 Conuentus, vel Vniuerſitatis, cùm declarauerit Sacra Congregatio, libros imprimi aliàs prohibitos abſq; nomine Authoris, ſub nomine certi Collegij validè imprimi, prout ita ſeruatur.

5 Et hac occaſione ſignabis, Imprimentes Hæreticorum libros eſſe excommunicatos in *Bulla Cœnæ Domini cap.* 1.

6 Nec non, quòd libros prohibitos habentes minimè ſatisfaciunt illos comburendo, ſed neceſſariò ad Superiores deferendos eſſe *Ill. Epiſcopus Ricc.*cit.*deciſ.*260.*num* 7. vbi ſimili-
7 ter *num.*9. quòd licentia legendi libros prohibitos ab Eminentiſſimorũ Cardinalium Congregatione Inquiſitionis eſt obtinenda, nec valent illam concedere locorum Ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Libri nequeunt imprimi abſq; Proregis licentia, & impreſſi non vendantur.*

2 *Pœna Imprimentis libros abſq; licentia Curiæ Archiepiſcopalis huius Ciuitatis Neapolis quæ ſit.*

3 *Pœna impreſſionis librorum abſque licentia ex* Conc. Trid. *quæ ſit.*

4 *Excommunicatio contra vendentes, aut ementes libros abſq; licẽtia Epiſcopi, illi eſt reſeruata.*

De Impreſſione librorum. Pragm. II.

Collectanea II.

PErche l'eſperienza, &c.

1 Vetat, nè libri quicunq; abſque Proregis licentia imprimi valeant, & impreſsi nè vendãtur.

Pro coronide perquiras *Illuſtriſſimũ Epiſcopum Ricc.in deciſ.Curiæ Archiep.Neap.*78. *par.* 3. vbi enucleat, quanam pena affligatur
2 Imprimens libros abſq; licentia eiuſdem Curiæ Archiepiſcopalis, & in facti contingentia fatetur, quemdam Impreſſorem fuiſſe cõdemnatum, vt abſtineret per biennium à ſuo officio.

3 Et reminiſcaris de *Concilio Trident. ſeſſ.* 4. *in decret. de editione librorum*, vbi patet, eſſe penaliter prohibitam impreſsionem librorũ, niſi præuia licentia Superiorum, quæ pena habet locum etiam reſpectu Regularium volen-

tium

tium imprimere libros, imò lectiones, annotationes, diſputationes, cónciones, & alia ſimilia, vt declarauit Sacra Cõgregatio Eminẽtiſſimorũ eiuſdẽ Concilij Interpretum, vide in *Noſtra Lucerna Regularium in verbo Impreſſio*, & ſic fatetur poſt alios *Barboſ. de poteſt. Epiſco-*
4 *pi alleg.90.nu.*14.*par.*3. vbi etiam *nu.*13. quòd excommunicatio impoſita à Concilio contra vendentes, aut retinentes libros abſq; licentia Epiſcopi, illi eſt reſeruata, niſi tales libri eſſent Hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici reſeruaretur ex *Graff. deciſ. aur. par.*1. *lib.*4. *cap.*24. *num.*9. addo *Ill. Epiſcop. Riet. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*260. *num.*5. *par.*4.

SVMMARIVM.

1 *Arboris inciſio in alieno fundo eſt prohibita.*
2 *Arbores incidens per ſe, vel per alios qua pœna puniatur.*
3 *Colonus, emphyteuta, vel cenſuarius incidens arbores non vtiliter, aut neceſſariò tenetur Domino quanti eius intereſt.*
4 *Emphyteuta nequit incidere arbores fructiferas inuito Domino.*
5 *Vſufructuarius nequit incidere arbores.*
6 *Arborum inciſio facta in re communi, videtur facta pro parte ſua, & non pro parte ſocij.*
7 *Arbores debent diſtare ab alijs per quindecim pedes, & cedunt ſolo vbi radices egerunt.*

De Inciſione arborum. Rubrica.

Collectanea I.

1 INciſionem arborum eſſe prohibitam alieno in fundo, tali modo vt incidens arbo-
2 rem per ſe, vel per alium, nèdum teneatur arborũ furtim cęſarum, ſed etiam furti per *tex. in l. facienda ff. arbor. furtim cæſarum* probat nouiſsimè *Linglois deciſ.*23. *quæſt.*5. vbi quòd actione arborum furtim cęſarum tenetur, quando non abduxit, aut contrectauit lucrifaciendi cauſa *d. l. facienda, & l. furtim ff. eod. tit.*
3 vbi pariter, quòd ſi quis colonus, emphyteuta, vel cenſuarius exciderit arborem non vtiliter, vel neceſſariò, aut alia de iuſta cauſa, Domino fundi tenetur, quanti eius intereſt, niſi eũdem arborum numerum, qui fuerit tempore cenſus repoſuerit cum pari vtilitate, & commodo *l.*4. *§. ſi vites ff. de cenſibus*, & vide *Surd. deciſ.*101. *Gam. deciſ. Luſitan.*305. *Griuell. deciſ.*
4 *Senat. Dolan.*15. *num.*8. vbi quòd emphyteuta nequit incidere arbores fructiferas inuito Domino.
5 Et inciſionem arborum regulariter vſufructuario prohibitam eſſe patet ex *l. aquiſi..ii §. fructuarius ff. de vſufruct.* & probant *Ludouic. deciſ. Peruſ.*94. & *Cornazzan. deciſ. Lucenſ.* 65.
6 Inciſionem autem arborum factam in fundo communi præſumi factam pro iure, & parte propria, non autem ſocij demõſtrat *Cyriac. controuerſ. forenſ.*38.
7 Et arbores debere diſtare ab alijs per quindecim pedes, & cedere ſolo, vbi radices egerunt tutatur *Vincus deciſ.*242.

SVMMARIVM.

1 *Arbores aptæ pro confectione triremium non ſunt radicitus euellendæ.*
2 *Arbores vbi radicitus inciduntur, ampliùs non creſcunt.*
3 *Prouiſiones fieri debent, nè ad incommodum deueniatur.*

De Inciſione arborum. Pragm. I.

Collectanea II.

1 PОrrò, quia, &c. Mandat, nè arbores aptæ pro erectione, & confectione triremium radicitùs incidantur.

Ad cuius diſpoſitionis corroborationem iunge *Boer. deciſ. Senat. Burdegalenſ.*177.
2 Et illius rationem, ſcias, eſſe, quia ſi radicitùs inciderentur, ſequeretur, vt daretur anſa, nè ampliùs vigeſcerent tales arbores, & in detrimentum publici redundaret, & proindè ad id euitandum fuit promulgata prohibitio hæc.

Incommodi enim euitandi gratia ſalutares prouiſiones, nè ad illud deueniatur, nèdum faciendæ, ſed procurandæ ſunt, ad quod maximoperè gubernij temonem tenentes reſpicere, nèdum ſolent, ſed & obligantur.

SVMMARIVM.

1 *Infans dicitur vſq; ad ſeptimum annum incluſiuè, & num.*2.
3 *Infantia eſt ætas, in qua fari ignoratur.*
4 *Pupillaritas in maribus extenditur ad decimũ quartum annum, in fœminis ad duodecimũ.*
5 *Electio fori quando conceditur pupillis, & numer.* 6.
7 *Pupilli dicuntur qui ſunt ſine patre, & minores quatuordecim annis, & fœmina minus duodecim.*
8 *Diſputatio ceſſat vbi eſt regula iuris.*
9 *Infantiæ proximum poteſt dici ſeptennium vſq; ad decennium.*
10 *Pubertas in viro eſt in decimooctauo anno, in fœmina in quartodecimo.*

De

De Infantibus perditis, & caſu à parentibus derelictis, Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo exornatione huius rubricæ attingam,
infantem dici vſq; ad ſeptimum annum
incluſiuè, vt ex multorum *DD.* authoritate
enunciat *Rota in Tiraſonen. pratenſi legati*
2 1589.*coràm R.P. D.Bubalo*, vbi etiam quòd
propriè infans eſt qui exiſtimatur à iure fari
haud poſſe, non quidem tanquam voce priua-
tus, ſed tali præditus, quæ pro nulla de iure
habetur, & vide ſcripta infra in *pragm. 2. de
minoribus.*

3 Infantia igitur eſt ætas, in qua fari ignora-
4 tur, & illic terminatur, vndè oritur pueritia,
ſeù pupillaritas, quæ in maribus ad decimum
quartum annum extenditur, in fęminis verò
ad duodecimum *l. fin. C.quando tut.eſſe deſin.
§.præterea Inſtit. quib.non eſt permiſſum facere
teſtam.*

5 Tali modo, quòd ſi huiuſmodi ætas tran-
ſcendatur, ceſſat electionis fori beneficium
aliàs pupillis conceſſum, vt deciſum tradidi-
mus in *prax.elect. fori quæſt.4.num.5 ſect.2.*&
modernè ex Deciſionarijs probant *Thomat.
deciſ.Rotæ Maceratenſ.85.num.39.Thoro vot.
deciſ.66.nu.26.*& aliàs nouiſſimè iunctis dua-
bus Aulis iudicauit Sacrum Regium Conſi-
lium, & ſi contrarium attentare voluerit *Reg.
Rouit.deciſ.27.* dùm nititur probare, minorem
6 decem, & octo annis, ſeù maiorē quatuorde-
cim electionis fori priuilegio gaudere, atte-
ſtans, nunquam ſibi innotuiſſe, dùm in forenſi
puluere verſatus eſt, quin eadem priuilegia,
quæ competunt de iure pupillis, & ſic mino-
ribus quatuordecim annis, competerēt etiam
minoribus ſupra quatuordecim, ſeù infra de-
cem, & octo.

Sed miror, cur non conſiderauerit, talem
concluſionem ſimpliciter non eſſe veram, ſed
cum grano ſalis intelligendam, quotiès ſcili-
cèt lex repugnans in ſpecie non reperitetur,
debebat enim recordari, *tex.in l.vnic.C.quan-
do Imperat.inter pupill.& vid.& Rit.M.C.V.*
230.loqui expreſsè de pupillis, qui verè dicū-
7 tur ſine patre, & minores quatuordecim an-
nis ſi ſint maſculi, & duodecim ſi ſint fęminæ.

Ita vt cùm habeamus caſus particulares de
iure deciſos, ad quid cum regulis, & ſimilibus
8 diſcurrere? ceſſat enim tunc omnis diſputatio
*Magon.deciſ.Lucenſ.12.nu.12. Seſe deciſ.Ara-
gon.153.num.25.* aliàs quòd ſi agatur eſſet in-
firmitas intellectus, ad inſtat quando quæri-
tur lex, vbi ratio naturalis ineſt *Ariſtot. lib.8.
Phyſic.cap.3.*

Pauperiſq; Doctoris eſt de iure per regulas
generales reſpondere, vt celeberrimi eſt Do-
ctoris in proprijs terminis controuerſiam ar-
ticuli decidere, vt per *Garziam à Tolet.in præ-
fat.ſuarum deciſ.*

Plura eſſem dicturus, ſed quia articulum
habeo pro claro, & indubitato deſtitutum re-
incipio ſermonem aſſerendo, inter ſeptemniū,
& quartum decimum annū maſculos, & duo-
decimum fęminas impuberes nominari, vt ex
princip. Inſtit. quib. mod. tutel. finit. reportat
Rota vbi ſupra, vlteriùs autumās, proximū in-
9 fantiæ dici poſt ſeptemnium vſq; ad decimum
annum cum dimidio, ſi maſculus ſit, ſi verò fę-
mina, vſq; ad nouem annos cum dimidio, alle-
gat *gloſ.in §.pupillus in verbo infantiæ proxi-
mus Inſtit.de inutilibus ſtipulationibus.*
10 Et plenam pubertatem in viro eſſe in deci-
mo octauo anno, & in fęmina in quarto deci-
mo per *§. minorem Inſtit. de adopt. l.arrogato
§.1 ff.eod.l. Mela §.1.ff.de alim.legat.* nouiſſimè
probat *Larrea deciſ. Senat.Granatenſ.3. num.*
3. & vide quæ reaſſumpſimus infra in *pragm.
2. de minoribus.*

SVMMARIVM.

1 *Infantes perditi conſignātur Hoſpitali Incura-
bilium, & quarè, num.2.*
3 *Expoſiti in Hoſpitali retineri debent.*
4 *Infantes expoſiti vbi ali debent.*

De Infantibus perditis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

A Noſtra notizia è peruenu-
to, &c.

1 Diſponit, infantes perditos eſſe conſignan-
dos Hoſpitali Incurabilium ſub pęnis, de qui-
bus in eadem pragmatica.
2 Pia, & ſatis æqua euidenter apparet huiuſ-
modi ſanctio, ad finem vt conſeruentur, nec
diſſipentur humanæ carnes, argumento *l.ne-
care ff.de liber.agnoſcend.*

Et cum ratione mandatur eſſe conſignan-
dos Hoſpitali Incurabilium, quia ad Hoſpita-
3 lis curam ſpectat expoſitos retinere, vt per-
quirere poteris apud *Theſaur. deciſ.*118. vbi
4 latè enucleat, quibuſnam competat infantes
expoſitos alere, de quo deciſiuis concluſioni-
bus diſcurrentem, adeas pariter *Gratian. di-
ſcept. forenſ.*267.apud quem perplura exarata
reperies.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria eſt duplex.*
2 *Iniuria eſt vocare quem,*tu ſei huomo buono.
3 *Iniuria eſt vocare aliquem, cornutum.*
4 *Iniuria eſt vocare aliquē, ſpurium, quàmuis ſit,
vel cæcum, num.5.*
6 *Iniuria infertur per eleuationē manus, vel per
retentionem equi.*

7 In-

7 *Iniuria quibus modis ſit.*
8 *Iniuria an ſit vocare aliquem, tu es de ſtirpe Iudaica.*
9 *Actio iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis coràm Principe.*
10 *Iniuria aliquando non eſt, ſed eſt reſpectu perſonæ, coràm qua.*
11 *Iudex punit iniuriam ſibi factam.*
12 *Maritus vindicat iniuriam vxoris.*
13 *Dominus agit pro iniuria facta Procuratori, vel Officiali, & ſubdito, num. 14.*
15 *Libellus in actione iniuriarum qualis eſſe debet.*
16 *Actio iniuriarum quanto tempore præſcribatur, & num. 17. & 18.*
19 *Actio iniuriarum antè litem conteſtatam non tranſit ad hæredes.*
20 *Iuſta cauſa excuſat ab iniurijs.*
21 *Iniuria facta ad repellendum non eſt punibilis.*
22 *Prouocatus an iniuriam retorquere poſſit.*
23 *Iniuriam dicens, quam ab alio audiuit, non excuſatur.*
24 *Iniuria per reconciliationem remiſſa cenſetur.*
25 *Iniurias plures alicui faciens non punitur ſeparatim.*

De Iniurijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 INiuria non ſolùm appellatur verbalis, quæ dicitur verbotènus, ſed & ea, quæ ſcribēdo fit, quia ſcriptura loquitur *l. non figura verſ. quatenus ff de act. & obligat. Bernard. Græue. ad prax. Camer. Imper. lib 2. deciſ. 104. conſider 1. & Magon deciſ. Lucenſ. 26. num. 21.* & de ea vide *l. unic. C. de libell. famoſ. Franch. deciſ. 553. Gayl obſeru. 104. lib. 2. Caball. reſol. 271.*

2 Iniuria eſt vocare aliquem, tu es bonus vir,
3 & iniuria etiā dicitur vocare alium cornutum *Thoro vot. deciſ. 50.*

4 Vt etiam iniuria dicitur appellare, ſpurium,
5 qui eſt *Grammat. dec. 37.* vel facere ficus *Theſaur. dec. 229.* vel vocare cęcum *Gram. dec. 14.*

6 Et iniuria infertur per eleuationē manus, & per retentionem equi *Viu. deciſ. 161.* vbi quòd nèdum infertur iniuria per actum verberationis, ſed etiam per actum propinquum, putà eleuando manum antè faciem.

7 Vide ad materiam *Triuiſan. deciſ. 61. par. 3.* vbi habes, quibus modis fiat iniuria ſ. verbis,
8 & facto, & vide *Peguer. deciſ. 13.* vbi quærit, ſi dicere aliquem eſſe de ſtirpe Iudaica ſit iniu-
9 ria, & quomodò veniat puniendus, & actio iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis coràm Principe, vide *Franc. Marc. deciſ 674 par. 1.* qui in *deciſ. 729. par. 2.* diſcutit, ſi Seruientes publici aliquem percuſſerint teneantur iniuriarum actione.

10 Item atrox iniuria eſt, & dicitur reſpectu perſonæ, coràm qua *Puteus deciſ. 303. par. 1.* pro qua iniuria atroci eſt locus carcerationi *Franc. Marc. deciſ. 34. par. 2.*

11 Item hìc aduerte, quòd Iudex punit iniu-
12 riam ſibi factam *Gayl obſeruat. 39. p. 1.* & maritus vindicat iniuriam vxoris *Franc. Marc.*
13 *deciſ. 490. par. 2.* & propter iniuriam factam Procuratori, vel Officiali Dominus agit *Guido Papa deciſ. 557.* qui in *deciſ. 465.* agit ſi Collegium agat pro iniuria unius ex Collegiatis,
14 ut etiam poteſt dubitari, ſi Dominus agit pro iniurijs factis ſuis ſubditis, de quo per *Rot. Rom. in nouis deciſ. 13. de iudicijs.*

15 Qualiter tamē libellus eſſe debeat in actione iniuriarum, uide *Rot. Rom. in antiquis deciſ. 1. de iniurijs,* & ęſtimatio iniuriæ quot modis fiat, uide eandem *Rot. deciſ. 1. eod. tit. in nouis Bellamer. deciſ. 722.*

16 Nota etiam, quòd de iniurijs per annum agi poteſt *Viuius deciſ. 55. Rota in nouis deciſ. 2. de iniurijs, Linglois deciſ. 44. quæſt. 3. à num. 5. cum ſeq* qui annus eſt utilis *Minſyngcr. obſeruat. 7. centur. 5. Gayl obſeru. 105. par. 2.* dicens, in *obſeruat. 104.* iniuriam in ſcriptis factā uerbali æquiparari, ſed anno non tolli *Guglielm.*
17 *deciſ. Rota Spirenſ. 43. & 48. par. 1.* licèt actio iniuriarum deſcendens ex *l. Cornelia* ſit perpetua *Capell. Tholoſ. deciſ. 140. Minſynger. obſeru 54. cent. 1.* uide latiùs ſcripta per *Nos forenſ. quæſt. 152. par. 1.* ubi latè enucleamus, ſi præſcriptio annalis in cauſa iniuriarum nūm
18 ſicuti obſtat iniuriato, quia agere nequeat aduerſus iniuriantem, ita pariter obſtet Fiſco ex officio poſt annum agere uolenti.

19 Inſuper obſerua, quòd actio iniuriarum nō tranſit ad hæredes antè litis conteſtationem, nec antè illam cedi poteſt *Linglois deciſ. 18. quæſt. 7. in princ.*

20 Et nota, quòd ab iniurijs quælibet iuſta cauſa excuſat *Puteus deciſ. 52. par. 3.* undè iniu-
21 ria facta ad repellendum non eſt punibilis
22 *Capyc. deciſ. 58. Caball. reſol. crimin. 154. Gayl obſeruat. 100. par. 2.* ubi prouocatus an iniuriā
23 retorquere poſſit, & fuit reſolutū affirmatiuè uerùm dicens iniuriam, quam ab alio audiuit non excuſatur *Franc. Marc. deciſ. 726. par. 2.*

24 Eſt etiam animaduertendum, quòd iniuria per reconciliationem remiſſa cenſetur *Viu. deciſ. 330. Franc. Marc. deciſ. 736.* licèt actio iniuriarum non extinguatur per reuocationē, ut per *Gratian. deciſ. Rot. Marchiæ 58.* & etiam iniuria aliquando per diſſimulationem remiſſa cenſetur *Capell. Tholoſ. deciſ. 234.*

25 Nec non obſeruabis, quòd ubicunq; plures iniuriæ factæ alicui fuerint non poterit ſeparatim agi, (ut cùm ſimul conuitium quis patiatur, & uerberetur,) ſed cogendus eſt iniurias ſimul paſſas coniungere, ut ex *l. prætor §. quod autem verſic. mihi ff de iniur.* probat recenter *Larrea deciſ. Senat. Granatenſ. 50. nu. 4.*

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Facientes ciambellarias de iure communi ad infamiam alterius punilitur pœna capitis, quod limita, vt num. 2. & 3.*

4 *Facientes ciambellarias iocosè non incurrunt pœnam pragmaticæ.*

De Iniurijs. Pragm. I.

Collectanea II.

AD euitanda ſcandala, &c.

Habemus hic, quòd ciambellarias facientes, vltra pęnas ordinarias, in vncijs centum puniantur.

1 Pro ornatu ſcias, quòd de iure communi
facientes has ciambellarias, cantilenas, & cantiones ad infamiam alterius puniuntur pęna
famoſi libelli, & ſic pęna capitis, (tali pęna .n.
puniuntur Scribentes famoſos libellos, vt per
Franch deciſ. 533.) vide *Maring. deciſ.* 225. vbi
habes aliam opinionem alterius Doctoris tenentis, quòd detur pęna iniuriarium, ad *tex. in
l. item apud Labeonem, §. hac autem*, ibi, *vel cantet ff. de iniurijs*.

2 Ego autem crederem, quòd ſi fiant cantiones in ſcriptis, quæ poſſunt ad manus alienas
peruenire, tunc puniri facientes pęna famoſi
3 libelli, & ſic capitali. Si verò ſolùm cantent has
cantiones ad infamiam, ſum voti, in tali caſu
debere puniri pęna iniuriarum, verùm aeriùs
Iudicis arbitrio, ad *tex. in §. in ſumma Inſt. de
iniurijs*.

4 Limita tamen, diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ non procedere vbicunquè iſtę ciambellariæ, cantiones, & alia iniuriam inferentia fierent per aliquem iocosè, & animo iocandi, non autem cauſa iniuriandi ex *tex. vbi Doctores in l. ſi non conuicij C. de iniurijs, l. item apud Labeonem §. meminiſſe, vbi gloſ. ff. de iniurijs*, ſicquè in facti contingentia obſeruatum vidi, nam requiritur animus iniuriandi in facientibus has cantiones, ciambellarias, & libellos famoſos *Surd. deciſ. 89. Thoro vot. deciſiu. 50. nu. 5. & 7.* Voluntas enim, & propoſitum diſtingunnt maleficia, & in delictis animus delinquentis debet conſiderari, vt latè per *Viuium in deciſ.* 75.

S V M M A R I V M.

1 *Faciens macriatas prouocatus ab alio, qui priùs macriatas ei fecerat nō punitur pœna famoſi libelli, ſed remittitur arbitrio Iudicis, vt n. 3.*

2 *Paria delicta mutua compenſatione tolluntur.*

4 *Mulier faciens petriatam qualiter puniatur.*

5 *Reuelās factorem macriatarum habet pramiū, Iudicis arbitrio percipiendum de bonis accuſati.*

De Iniurijs. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo venuto in tanto abuſo, &c.

Diſponit, vt facientes petriatam, aut macriatam pęna vltimi ſupplicij puniantur de iure communi, vide *tex. in l. ſi ſtatua ff. de iniurijs*.

1 Limita tamen, quòd in pęnam huius pragmaticæ non incidit qui macriatas facit prouocatus ab alio, qui priùs macriatas ei fecerat, ſicuti non punitur pęna libelli famoſi qui
prouocatus aliū libellum famoſum fecerat,
verùm puniri pęna extraordinaria, pro qua
opinione facit, quòd prouocatus voluit vlciſci, iuxta latè tradita per *D. Ricc. in deciſ* 16. *p.*
2 2. & quia paria delicta mutua compenſatione
tolluntur *c. intelleximus de adulterijs, cap. nihil
32. q. 6. l. viro ff. ſolut. matrim.* vndè eſſem voti,
3 eſſe remittendum arbitrio Iudicis, qui iuxta
facti ſeriem, & qualitatem perſonarum poterit arbitrari in imponendo pęnam, & ita de
anno 1620. dùm eueniſſet in facto conſului
cuidam Officiali, qui petijt circa hunc articulū meū votū, & deindè ita ſe obſeruaſſe dixit.

4 Limita etiam reſpectu fęminarum, quæ pęna ordinaria hic ſtatuta non puniuntur faciēdo petriatas, vt decisum habes apud *Thor. vot. deciſ.* 71. vbi etiam, quòd leue crimen eſt contra aliquem lapides proijcere ex *Viu. deciſ. 368. num. 5.*

5 Et obſerua, quòd reuelans auctorem, vel factorem macriatarum, vel famoſorum libellorum habet præmium, Iudicis arbitrio percipiendum de bonis accuſati, & inquiſiti, vt caItur in *l. lex Cornelia §. ſi quis librum de iniurijs*, licèt non ſufficiat indicanti, ſi ſolùm accuſauerit delinquentem, niſi ſimul de delicto eūdem conuincat, vt in facto obtinui de menſe Septembris de anno 1620. ex *tex. in l. indicaſſe*, ibi, *conuiciſſe ff. de verb. & rerum ſignificat.* quod nota, nàm multi in hoc facto fuerunt decepti.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtantia currit à die litis conteſtata.*

2 *Inſtantia non currit antè litem conteſtatam, ſi litigatur ſuper incidentijs.*

3 *Inſtantia an currat ſuper cauſa exequutiua, & ſummaria.*

4 *Inſtantia poteſt prorogari à Principe.*

5 *Inſtantia in cauſis Fiſcalibus nunquàm perit.*

6 *In Regia Camera inſtantia cœpta cum defuncto continuatur in hæredem.*

7 *Clericus hæres defuncti tenetur proſequi forum teſtatoris, ſi lis eſt cōteſtata cum ipſo defuncto.*

8 *Inſtantia dignitatis, & adminiſtrationis cum defuncto cœpta continuatur in ſucceſſorem.*

9 *Inſtantia in iudicio reali tranſit in ſucceſſorem ſingularem, ſecùs in iudicio perſonali.*
10 *Inſtantia cœpta cum defuncto continuatur in hæredem, non in legatarium.*
11 *Inſtantia vſufructuarij trãſit in proprietariũ.*
12 *Peremptio inſtãtiæ poteſt opponi poſt ſentẽtiam.*
13 *Inſtantia quando dicatur reſtaurata.*
14 *Acta omnia corruunt perempta inſtantia, quod intelligitur quòad ordinatoria.*
15 *Prorogatio inſtantiæ impetrata per vnum ex correis, iuuat alium.*
16 *Inſtantia prorogatur per compromiſſum.*
17 *Inſtantia poteſt abbreuiari per ſtatutum, & per reſcriptum.*
18 *Tempus inſtantiæ eſt de ordinatorijs.*
19 *Prorogatio inſtantiæ fit per cõſenſum Partium, & num. 20.*
21 *Inſtantia in cauſa fractæ pacis quando pereat.*
22 *Inſtantia quando poteſt prorogari per Iudicem vigore ſtatuti.*
23 *Inſtantia in criminalibus quando tranſeat in hæredem.*
24 *Inſtantia perempta quid nam pereat.*
25 *Inſtantia tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*
26 *Reus petens abſolui ab inſtantia defuncti non eſt audiendus.*
27 *Inſtantia appellationis quando currat, & quãdo impediatur.*
28 *Inſtantia quando detur in exequutionibus ſententiæ, & inſtrumenti.*
29 *Inſtantia Sindicatus qualis ſit.*
30 *Peremptio inſtãtiæ nõ excludit vitium litigioſi.*
31 *Inſtãtia perempta in iudicio moto ab aliquo poteſt reſtaurari ad inſtantiam creditoris eiuſdẽ.*

De Inſtantia cauſæ non reſtituenda ſinè expenſis. Rubrica.

Collectanea I.

QVę ſparſim in materia inſtantiæ Deciſionarij tractarũt, occaſione huius rubricæ tibi conglomerabo, & alia in pragm. eiuſdẽ ornatum applicare auaram nõ habebo manũ.
1 Vndè, vt incipiam, facias concluſionem, in-
ſtantiam currere à die litis conteſtatæ, vt pro-
2 bat *Affl.dec.* 346. à principio, itá vt non currat
quãdiù litigatur ſuper incidentibus, & emer-
gentibus ante litẽ conteſtatam, etiam ſi trien-
nium eſſet elapſum *Balb.deciſ.* 183. *Papon.lib.*
12. *tit.* 3. *arreſt.* 17.
3 Quã in cauſa exequutiua, & ſummaria pa-
riter ineſſe, & attendi, patet apud *Afflict.deciſ.*
346. *Magon dec.Florent* 89. *Puteum dec.* 220.
lib. 1. *Barz. deciſ.Bonon.* 30. *Caroc.deciſ.* 44.
licèt contrarium per *Balb. deciſ.* 392. & vide
Milanenſ.in deciſ. 21. *lib.* 1. *Cauale.dec.* 17. *p.* 1.
4 Sed illam non currere, quotiès antè finem
triennij eſt facta à Principe prorogatio *Frãch.*
deciſ. 250. vide *Minſynger.obſeruat.* 46. *cent.* 3.
5 Vt etiam in cauſis Fiſcalibus nũquam perit
inſtantia, ſed ſemper poteſt procedi *Afflict.in*
deciſ. 210. *Anna ſingul.* 243. *Benintend.deciſ.* 76.
vbi rectè loquitur procedere ſiuè Fiſcus conueniatur, ſiuè cõueniat, ſiuè ſit actor, ſiuè reus.
6 Vndè in Regia Camera Summariæ, in qua
agitantur cauſę Fiſcales inſtantia nũquam perimit, & ſi litigator moreretur lite pendente,
adhùc per totum triennium durat inſtantia, &
continuatur in hęredem inſtantia cum defuncto cępta *l.hæres abſens, l.ſi petitor, & l ſi is, qui*
Romæ ff. de iudic. Barz.deciſ. 36. *& in deciſ.* 49.
Franc. Marc.in deciſ. 321. *vol.* 2. *Gayl obſeru.* 2.
7 *lib.* 2. etiam ſi ſit Clericus, qui tenetur proſe-
qui in foro teſtatoris, vbicunq; cum ipſo de-
functo ibi ſit lis conteſtata, vide *Surd.dec.* 110.
Gayl obſeru. 37. *lib.* 1. *Boer.deciſ.* 69. *& Vigel.in*
deciſ. 87. *cent.* 1. & ita deciſum extitit per S.C.
in cauſa Marci Antonij, & Fratrum de Ferra-
rio cum Ioanne Stantione ad relationem Cõ-
ſiliarij Marciani in Banca Scacciauenti, licèt
cõtrariũ deciſũ dicat *Vrſil.ad Affl.in dec.* 213.
8 Et inſtantia cum defuncto dignitatis cępta,
vel adminiſtrationis continuatur in ſucceſſo-
rem dignitatis, & adminiſtrationis *Puteus de-*
9 *ciſ.* 181. *lib.* 2. vbi etiam quòd inſtantia in iudi-
cio reali tranſit in ſucceſſorẽ ſingularem, ſecùs
in iudicio pſonali, de quo ẽt p *Mobed.dec.* 41.
10 Et ſi inſtantia per defunctum cępta conti-
nuetur in hæredem, vt ſupra fuit dictum, non
tamẽ locum habet in legatario, qui nouo pro-
ceſſu indiget, & inſtãtiam à defuncto inchoa-
tam proſequi nequit, vt per *Rot. in antiquis*
11 *deciſ.* 1. *de teſtam.* ab vſufructuario tamen in
proprietarium trãſit inſtantia, vt deciſum per
Sacrum Conſilium recenſet *Anna in alleg.* 14.
12 Et aduerte, quòd inſtantiæ peremptio po-
teſt opponi etiam poſt ſententiam, vt per *Lu-*
douic.in deciſ.Lucenſ. 24. *&* 43. licèt inſtantia
litis finita, ſententia deſuper lata non ſit nulla
Reg.Tapia deciſ.S.C. 38.
13 Et ſi in ſupplicatione porrecta pro reſtau-
ratione inſtantiæ ſit factum decretum, quòd
Commiſſarius Partes audiat, & iuſtitiã faciat
nõ propterea inſtantia erit reſtaurata *Laurẽt.*
in dec.Rot.Auenion. 61. *Praeſ de Frãcb.dec.* 700.
14 Neq; deſinas notare, quòd acta omnia in-
ſtantia perempta corruunt *Maſtrill. deciſ.* 66.
quod intellige procedere quòad litis ordina-
toria, vt cautiones, citationes, & ſimilia, ſecùs
tamen quòad acta probatoria, vt ſunt confeſ-
ſiones, probationes, & ſimilia *Afflict.dec.* 148.
Guid.Pap. deciſ. 136. *Puteus deciſ.* 196. *lib.* 2.
Balb.deciſ. 331. *&* 441. *Bellon.deciſ.* 13. *Gayl*
obſeruat. 103. *lib.* 1. *Rot diuerſ.deciſ.* 908. *lib.* 3.
15 Item nota, quòd prorogatio inſtantiæ im-
petrata p vnũ ex correis, & conſortibus eiuſ-
dẽ litis, cõſortem iuuat, quãuis de eo mẽtionẽ
nõ fecerit *Rot.diuerſ.in dec.* 22. *Cartar.dec.* 25.
16 Et per compromiſſum prorogatur inſtan-
tia *Balb.in deciſ.* 479. *Gratian deciſ* 173. *Caſſa-*
dor dec. 9. *de appellat.Guid.Pap.dec.* 115. *&* 240

17 Et

17 Et inſtātia poteſt abbreuiari per ſtatutum, & per reſcriptum *Minſyng.obſeru.46.cent.3.*

18 Et tempus inſtantiæ eſt de ordinatorijs *Cartar.deciſ.79.*

19 Et inſtantiæ prorogatio Partium conſenſu fieri poteſt *Minſyng. obſeru.47.cent.3.*qui in *obſer* 48.eadē *cent* dicit,inſtantiæ prorogatio-
20 nē cōſtare de Partiū cōsēſu, & in *obſer*.49. ꝙ in appellatione ꝓſerēda inſtāiia ꝓrogari pōt.

21 Sed inſtantia in cauſa fractæ pacis quando pereat vide *Minſyng. in obſeruat.35.cent.4.& Guglielm.in deciſ Rot Spirenſ.3.par.1.*

22 Et inſtantia quando prorogari poſſit per Iudicem vigore ſtatuti Parte non citata *Ludouic deciſ Peruſ.96.*

23 Et inſtantia in criminalibus quando trāſeat in hæredem *Franc.Marc.in deciſ 761.*

24 Et inſtātia perempta quid pereat *Minſynger.in obſeru.50. cent.2.*

25 Et inſtantia an tranſeat in ſingularem ſucceſſorem,affirmatiuè *Mobed. in deciſ.2. de iudic. Puteus dec* 181 *p.2 Rot.diuerſ.dec.*908 *p.3.*

26 Et reus petens abſolui ab inſtantia defuncti non eſt audiendus *Faſtolus in deciſ.* 21.

27 Et inſtantia appellationis quando currat, & quando impediatur *Theſaur. in deciſ* 10.

28 Et inſtantia quando detur in exequutionibus ſententiæ,& inſtrumenti *Afflict.in dec.*34.

29 Et inſtantia Syndicatus qualis ſit, vide *Franc Marc in deciſ 710 par.2.*

30 Et inſtantiæ peremptionem non excludere litigioſi vitium probant *Guid. Pap. deciſ.* 337. *& Viuius deciſ* 385.& alij,iuxta quorum opinionem fuit iudicatum in quadam cauſa delegata contra Hæredes Franciſci de Adiorno.

31 Et inſtantiam peremptam in iudicio moto ab aliquo poſſe reſtaurari ad inſtantiam creditoris eiuſdem,probat *Reg. Rouit. deciſ.*29. vbi ſic iudicatum teſtatur.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtantia cauſa præfixa à iure, & ex negligentia Partis decurſa quando reſtituatur.*
2 *Inſtantia de iure Canonico non perit.*
3 *Inſtantia de iure ciuili in criminalibus durat biennio,in ciuilibus triennio.*
4 *In criminalibus perēpta inſtātia perit omne ius.*
5 *Proceſſus eſt nullus ſi proceditur aduerſus inſtantiam peremptam,non ſolutis expenſis,etiā ſi in minimo deficiat, ibid.*
6 *Inſufflatio ſpiritus inſtantia perempta in Regno quomodò fit.*
7 *Inſufflatio ſpiritus per Principem ſuper cauſa perempta,intelligitur ſine præiudicio tertij.*
8 *Refectio expenſarum eſt facienda,quando inſufflatur ſpiritus vitæ.*
9 *Reus an teneatur reficere expenſas, quando reſtituitur ad inſtantiam peremptam.*
10 *Expenſæ non ſoluuntur,quando inſtantia non fuit perempta ex cauſa actoris.*
11 *Actor ſi obtinuit ſententiam pro cauſa principali vnà cum expenſis non veniunt expenſæ ſolutæ vigore huius pragmaticæ.*
12 *Cauſæ cōcedendi reſtitutionē inſtantiæ quæ ſint.*
13 *Inſufflatio prima, ſecunda, & tertia vice conceditur.*
14 *Impedimentum Iudicis non obeſt Parti.*
15 *Moroſus nō dicitur q impeditur facto Iudicis.*
16 *Sententia,perempta inſtantia,valet.*
17 *Mulier,& minor,perempta inſtantia ſi volunt reſtitui,an teneātur ad ſolutionē expenſarū.*
18 *Inſtantia in Regno prorogatur ad aliud triennium, ſi fuit facta citatio infra triennium.*
19 *Inſufflatio ſpiritus ſuffragatur,quàmuis fuerit cōceſſa poſt oppoſitionē peremptionis inſtātiæ.*

De Inſtantia cauſæ non reſtituenda,&c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 INſtantia cauſæ,&c. Diſponit,inſtātiam cauſæ à iure præfixam decurſam ex Partis negligentia minimè reſtitui, niſi priùs expenſis refectis,at ſecùs ſi culpa Iudicis decurſa fuerit, quia tunc ipſo iure reſtituta intelligitur.

Ad cuius ornatū plura obſeruāda eſſe mihi ſuadeo, q̄ vti maximè practicabilia, & in dies contingentia hic reportare nō prætermittam.

2 Quarè quatènus *tex. pragmaticæ* loquitur
de inſtantia à iure præfixa reminiſcaris, quòd
licèt inſtantia ſemper vigeat,eiuſq; peremptio
nec detur de iure canonico *Caſſador. deciſ* 5.
*vt lit. pendent. Verall. deciſ.*261. *Rot in nouis*
*deciſ.*411. tamen de iure ciuili, (cuius diſpoſi-
tio apud Nos attenditur)inſtantię peremptio
3 in criminalibus fit biennio, in ciuilibus verò
triennio *l.properandum C.de iudic.* & in *l.fin.*
*C.vt intra cert.tempus,Guid.Pap deciſ.*320.*Ca-*
*pyc.deciſ.*206. *Creſcent deciſ.*12 *de cauſ poſſeſſ.*
& propriet.Minſynger.obſeruat 44.*cent* 3.*Ca-*
*pyc.deciſ.*206.*Benintend.deciſ.*76.*Franch.deciſ.*
250 *Balb.deciſ.*330.

4 Qua inſtātia perempta in criminalibus perire omne ius pluriès deciſum in Regia Camera Summariæ probat *Salernit.deciſ.*28.

Et quatènus ſpectat ad ſolutionem expen-
ſarum faciendam à petente reſtitutionem ad-
uerſus inſtantiam peremptam, iunge,quòd ſi
5 procederetur non facta ſolutione expēſarum
proceſſus eſſet nullus *l.ſancimus C.de iudic.*
*Affl.dec.*70.*Caualc.deciſ.*22.*n.*56.*p.*3.& ita de-
ciſum refert *Maſtril.dec.*70.*nu.*12. etiam ſi in
minimo deficiat,quia exceptio refectionis ex-
penſarum impedit litis ingreſſum *Viu. dec.*11.

6 Nec non obſerua, quòd inſufflatio in hoc noſtro Regno Neapolitano fit in peremptione inſtantiæ per Præſidem Sacri Regij Conſilij ſupplicatione porrecta,& ſolitum eſt dici, habita expenſarum ratione,ſeruata forma huius *noſtra pragmatica*, & ſi non facerer mentionem de expenſis, & appareret ex proceſſu de Partis negligentia,opponere poterit Pars,

quòd ſibi reficiātur expenſæ, vt in terminis inter cęteros *Cartar. deciſ. Genuæ* 24. quia reſti
7 tutio Principis, cui licet ſpiritum vitę inſufflare inſtantia perempta *Capyc. deciſ* 165. *Boer. deciſ.* 247. *Grammat. deciſ.* 69. *Caualcan. deciſ.* 25. *Maſtrill. deciſ.* 70. intelligitur abſq; præiudicio tertij, vt apud omnes ſtat receptum, & patet ex *deciſ. Minad.* 5.

8 Quæ quidèm expenſarum refectio tunc eſt facięda, quando ſpiritus vitæ inſufflatur ad inſtantiam actoris ab ipſo actore, qui fuit in mora proſequendi iudicium, faciendo labefacere inſtantiam, vt decidit S.C. de anno 1617. inter Curatorem Illuſt Principis Sulmonis cum Illuſtr. Principe Hoſtiliani. ſecùs autem ſi ſpiritus vitæ inſufflaretur ad inſtantiam rei conuē-
9 ti, quia tunc ipſe reus non teneretur reficere expenſas, cùm in eo nulla poſſit mora cōſiderari, vt deciſum per Sacrum Conſilium autumat *Grammat deciſ.* 91.

10 Euitari tamē poterint expenſæ, ſi ex aliqua iuſta cauſa appareat, inſtantiam lapſam eſſe nō ex actoris petentis negligentia *Creſcent. deciſ.* 5. *de except.* & vide *Grattan. dec.* 120. vbi quòd ſufficiat de impedimento conſtare, & ſi de eo non fuerit proteſtatum.

11 Quòd ſi actor poſt refectas expenſas obtinuerit ſentētiam pro ſe in cauſa principali vnà cum expenſis in liquidatione expenſarum nō veniūt expenſæ ſolutæ vigore huius *pragmaticæ Praſes de Franch. deciſ.* 331.

12 Cauſæ autem iuſtæ concedendi inſufflationem, ſiuè reſtitutionem inſtantiæ ſunt infirmitatum, & peſtis ſęuiētis, graſſatio, vaſtus, & inſolitus terræmotus, carcer, feriæ repentinæ, & alia ſimilia impedimenta *Ludou. in deciſ. Peruſinæ* 36. aliquid per *Boer. in deciſ.* 247. & per
13 *Grām. in dec.* 69 vbi etiā ꝙ prima, ſecunda, & tertia vice inſufflatio cōceditur *Capyc. dec.* 165

Et qñs in prag fiat differētia, ſi inſtātia fuerit decurſa ex negligentia Partis, ſiue Iudicis.
14 Adde, cum grano ſalis id fuiſſe diſpoſitum, cùm impedimentum Iudicis nō debeat obeſſe
15 Parti, vbi quòd moroſus nō dicitur qui impeditur facto alterius *Gratian. d. deciſ.* 120. vndè meritò ſi culpa Iudicis ſteterit expeditio cauſæ, inſtātia reſtituta ipſo iure intelligitur, & vide *Griuell.* id confirmantem *dec. Senat Dolani* 72. vbi ampliat etiā in Senatu Principis, quando non facto Senatus, ſed culpa Partis inſtātia fuerit perēpta ex *Afflict. deciſ.* 283. licèt cōtrariū in Conſiſtorio Principis tuteantur *Minſyn. ger. obſeru.* 48. *cent.* 2. *Papon. Arreſt. Franch. lib.* 12. *tit.* 3. *Arreſt* 18. pro quibus iunge *Praſid. de Franch deciſ.* 643. firmātem plurìes iudicatum ſententiam in Sacro Conſilio perempta inſtātia eſſe validam, & exequutioni demandari, quod alijs exemplis iudicatis oſtendit *Mareſcott. var. reſol. lib.* 2. *cap.* 134.

16 Et quatènus ſupradicta mandetur nō habere locū in pſonis, qbus per beneficiū reſtitutionis in integrū à reſtitutionibus ſubuenitur. Adde videndum *Maſtrill. dec.* 70. vbi de iure communi loquendo, cōcluſionem illam, vt actor perempta inſtantia nō audiatur, niſi ſo-
17 lutis expēſis, ampliat etiam in minore, & muliere, quos omnes teneri, nec audiri poſſe, niſi expenſis ſolutis deciſum refert *nu.* 14. & 15.

18 Et pro coronide aduertas, practicari in Regno, vt ſi fuerit facta citatio infra triennium, perpetuetur inſtātia per aliud triennium, & ſi demùm fiat alia citatio ad dicendum, &c. infra aliud trienniū ſimiliter per aliud perpetuatur, & ſic interpretatam fuiſſe hāc pragm. in cauſa D. Silueſtri Tomacelli cū eius Cognatis teſtatur *Mareſcott. var. reſol. lib.* 2. *d. c* 134. *num.* 2.

19 Nec excidat è memoria, inſufflationem ſpiritus liti mortuæ obtentæ ſuffragari impetrāti, etiam ſi fuerit conceſſa poſt exceptionem peremptionis inſtantiæ oppoſitam, vt ex *deciſ. Praſid. de Frāch.* 643. probat *Reg de Ponte cōſ.* 142. *vol.* 2. & iudicatum per M.C.V. & cōfirmatū per S.C. de anno 1634 in cauſa Io. Pauli Cirilli cum Luca Antonio Riuera Ciuitatis Aquilæ in Banca Anaſtaſij teſtatur *Thoro in Compēd. dec. Regni in verbo inſufflatio fol.* 579. *par.* 3. vbi ex pluribus deciſionem corroborat.

SVMMARIVM.

1 *Effectus, & finis inſtrumentorum eſt illorum liquidatio, & exequutio.*

2 *Inſtrumentum vt exequi poſſit, debet eſſe liquidum, & num.* 3.

4 *Liquidatio inſtrumenti debet praecedere illius exequutionem.*

5 *Inſtrumenta regulariter non habēt exequutionem paratam.*

6 *Inſtrumenta guarentigiata habent exequutionē paratam.*

7 *Inſtrumenta in Regno exequuntur ad formam Ritus M.C V.*

8 *Inſtrumentum reaſſumptum in forma probanti ſi liquidatur in M.C.V. habet exequutionem paratam, ſi contineat clauſulam guarentigiæ.*

9 *Exceptio quando poſſit opponi aduerſus liquidationem inſtrumenti.*

10 *Inſtrumenta hodiè omnia ſunt iurata.*

11 *Debitor eſt periurus elapſo tempore promiſſionis iurata.*

12 *Pars debet citari quando inſtrumentum liquidatur, & quid qñ liquidatur in nūdinis, n.* 13

14 *Liquidum quod dicatur, & num.* 15.

16 *Liquidatio inſtrumenti an impediatur, ſi opponatur exceptio pluralitatis perſonarum.*

17 *Inſtrumentum an impediatur liquidari vbi in prōptu probatur de promiſſione facta à creditore, de illo caſſando.*

18 *Liquidatio inſtrumenti an impediatur ex oppoſitione liquidationis, exceptionis, ſimulationis, & vſuræ.*

19 *Inſtrumētū dotale an poſſit impediri, nè liquidetur per exceptiones lapſus viginti annorū.*

20 *Inſtrumētū dotale ſoluto matrimonio an poſſit liquidari ſeruata forma Ritus ab hæredibus mulieris.*

21 *In-*

21 *Inſtrumentum continens aliquam ſummam*, ſaluo meliori calculo, *an via Ritus liquidari poſſit*.

22 *Inſtrumentum Capitulorum contra ſocerum an liquidari poſſit vigore Ritus*.

23 *Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus contra emptorem, cui venditor habuerit fidem de pretio*.

24 *Inſtrumentum locationis an ſit liquidum*.

25 *Inſtrumentum an poſſit via Ritus præſentari, in quo aliquis promiſit ratificare facere aliquod inſtrumentum in aliquo loco*.

26 *Inſtrumentum locationis an poſſit præſentari via Ritus per locantem contra conductorem*.

27 *Inſtrumentum an contra matrem via Ritus liquidari poſſit*.

28 *Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus contra filiumfam. obligatum cum patre*.

29 *Inſtrumentum quãdo non poſsit liquidari via Ritus*.

30 *Inſtrumẽtũ per hæredes creditores in M.C.V. an poſſit liquidari via Ritus*.

31 *Creditor an poſsit liquidare inſtrumentum cõtra Procuratorem, qui Procuratorio nomine ſe obligauit principaliter*.

32 *Inſtrumentum an poſsit liquidari, quando eſt facta ſolutio creditori per viam venditionis bonorum ſequeſtratorum*.

33 *Inſtrumentum dotis an poſsit liquidari iuxta formam Ritus*.

34 *Fideiuſſor, qui ſoluit an poſsit cogere creditorem ad liquidandum inſtrumentum contra ſuum Principalem*.

35 *Habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis an impediat liquidationẽ inſtrumenti via Ritus*.

36 Ritus Magnæ Curiæ 166. *ſeruatur in liquidatione inſtrumenti contra Clericum in Curia Archiepiſcopali Ciuitatis Neapolis*.

37 *Actus interrogationis faciendus ſuper præſentatione inſtrumẽti præſentati per defunctum an poſsit fieri per hæredem*.

De Inſtrumentorum liquidatione. Rubrica.

Collectanea I.

1 INſtrumentorum effectus, & finis eſt illorum liquidatio, illorumq; exequutio, tali-
2 ter quòd liquidum oportet eſſe inſtrumentum, ad finem vt exequi valeat *l. hæc autem §. 1. ff. ex quib. cauſ. in poſſ. eat. Cacheran. deciſ.*
3 129. *num.* 5. ita vt ſi lecto inſtrumento appareat illiquidum, minimè exequitur *Gratian. deciſ.* 212. *nu.* 20. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 61. *num.*
4 19. aſſerens *deciſ.* 3. liquidationem inſtrumenti antè illius exequutionem præcedere debere.
5 Inſtrumenta quàmuis regulariter paratam exequutionem non habeant *l. minor viginti quinque annis ff. de minor. Franc. Marc. deciſ.* 293. *tom.* 1. *Cacheran. cit. deciſ.* 129. *Theſaur. de-*
7 *ciſ.* 26. tamen ſecus eſt in inſtrumentis, quæ vocantur guarentigiata, habentibus exequutionem paratam *Valaſc. dec.* 170 *num.* 2. *Boer. deciſ.* 295. *num.* 6. & ità eſt practica communis
7 in Regno exequendi inſtrumenta ad formam
8 *Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ*, vt in *forenſ. quæſt.* 153. *par.* 1. vbi quòd inſtrumentum reaſſumptum in forma probanti, ſi liquidetur in Magna Curia Vicariç habebit exequutionem paratam, ſi contineat clauſulam guarentigiæ, quam ponit Notarius, ſi habeat poteſtatem à Statuto, imò aſſeueranimus, abſq; dicta clauſula inſtrumenta habere exequutionem paratam, vt diſpoſitum eſt per *Ritum Magnæ Cu-*
9 *riæ Vicariæ* 166. vbi ſtatuitur, quòd aduerſus liquidationem inſtrumenti nulla poſsit opponi exceptio, niſi in vinculis, vel facto depoſito,
10 cuius ratio eſt, nàm hodiè inſtrumenta indiſ-
11 ferenter ſunt iurata, & quando elapſum eſt tempus promiſsionis iuratæ debitor eſt periurus.
12 Quæ in liquidatione facienda Pars, contra quam producitur inſtrumentum citanda eſt, aliàs nulliter procederetur *Gratian. deciſ.* 212. *num.* 13. *Ann. ſingul.* 256. & ſi illa fiat in nundinis citari poteſt per horas non expectato peremptorio, vt diximus *forenſ quæſt* 32. *par.* 2. & alia requiſita ſunt neceſſaria, vt in *Rit. M.C.V.* 166. 178. & 181. quæ præſumuntur interueniſſe, etiam ſi non appareant ex longi temporis curſu *Merlin. controuerſ. forenſ.* 88.
14 Dicitur autem liquidum quod poteſt liquidari in eodem inſtanti per facti euidentiam, vel ocularem inſpectionem loci, quia quæ poſſunt incontinẽti liquidari, habentur pro liquidatis *Capyc. in deciſ.* 48. *num.* 2. *Caualcan. in deciſ. Finizan.* 44 *num.* 67. & 68. *par.* 1. ſed li-
15 quidum verè dicitur inſtrumentum continẽs debitum purum, quamquàm ageretur de ſolutione debiti, vel de falſitate inſtrumenti, vt dicit *Magon. in deciſ. Florentiæ* 3. *num.* 31.
16 Sed an liquidatio inſtrumenti impediatur, ſi opponatur exceptio pluralitatis perſonarum, affirmatiuè deciſum in Sacro Regio Conſilio cit. *forenſ. quæſt.* 153. *par.* 1. autumauimus.
17 Et inſtrumentum an impediatur liquidari, vbi in promptu probatur de promiſſione facta à creditore de illo caſſando, affirmatiuè probauimus *quæſt. forenſ* 14 *par.* 2.
18 Et liquidatio inſtrumenti an impediatur ex oppoſitione liquidationis exceptionis ſimulationis, & vſuræ, ſi illi fuerit renunciatum, diſcuſsimus *forenſ. quæſt.* 29. *ead. part.* 2. vbi
19 pariter *quæſt.* 37. tractauimus, ſi liquidatio inſtrumenti dotalis poſſit impediri per exceptionis lapſus viginti annorum oppoſitio-
20 nem, & *quæſt.* 45. diſſeruimus, ſi inſtrumentum dotale ſoluto matrimonio poſsit liquidari ſeruata forma Ritus ab hæredibus mulieris pro reſtitutione dotium, & *quæſt.* 78. tractaui-
21 mus, inſtrumentum continens aliquam ſummam,

mam, *ſaluo meliori calculo*, ſi via Ritus liquidari poſsit.

22 An autem inſtrumentum Capitulorum cõtra ſocerum poſsit liquidari vigore *Ritus*, affirmatiuè deciſum refert *Praſ.de Franch.in deciſ.366.* latè *Battaglin.in Addit.ad Cyn.in l. qui in poteſtate C. de in ius vocãd.* vbi tradit vidiſſe dubitare de iſta deciſione, at cũ M C.V. decreuiſſet, vt ſocer faceret depoſitum, fuiſſe ipſo referente confirmatum per Sacrum Regium Conſilium.

23 Et an inſtrumẽtum poſſit liquidari via Ritus contra emptorem, cui venditor habuerit fidem de pretio, in quo aderat pactum, quòd nec etiam venditor teneretur ad pretij reſtitutionem, quàmuis res vendita euicta fuerit, per M.C.V. fuit proceſſum ad liquidationem, & quid ſi pretium nõ fuerit ſolutum, ſed promiſſum ſolui intrà certum tempus, & tempore euictionis non erat adhùc ſolutum, quia venditor fidem habuerat de pretio, & emptor exceperat de retẽtione, vide *Præſid. de Frãch. in deciſ.239.*

24 An autem inſtrumentum locationis, in quo facta eſt promiſſio certæ ſummæ, & reſeruata menſura maiori, vel minori ſit liquidum, vt via Ritus liquidari poſſit, negatiuè deciſum refert *Præſ de Franch. in deciſ.292.* vbi in *Addit.* refert in conſimili caſu fuiſſe deciſum pro creditore, inſuper inſtrumentum an poſſit præſentari, & liquidari iuxta formam Ritus, ſi cantet promiſſio ad centum, ſaluo meliori calculo quòad dictam quãtitatem tantùm, vt contingere ſolet in inſtrumentis ſocietatis, in quibus datur certa ſumma pro capitali, ſaluo lucro, vel damno, affirmatiuè deciſum refert *Vrſill. in Addit.ad Afflict.in deciſ.205.num.7.*

25 Et an poſſit via Ritus præſentari inſtrumentum, in quo aliquis promiſit ratificare facere aliquod inſtrumentum in aliquo loco, vide *Vrſill. in Addit ad Afflict in deciſ 316.* ſub *num.4.* vbi innuit, fuiſſe deciſum negatiuè, ſed via ordinaria agi poſſe, niſi actor doceret per publica inſtrumenta, ſe illa die fuiſſe preſſò in loco ad recipiendum ratificationem.

26 Et an inſtrumentum locationis poſſit præſentari via Ritus per locantem contra conductorem, negatiuè deciſum refert *Freccia de*
27 *præſent.inſtrument par.7.quæſt.9.* & an inſtrumentum poſſit via Ritus liquidari contra matrem, vide *Præſid.de Franch.in deciſ.366.* vbi refert, vnum ex Conſiliarijs dixiſſe ſe vidiſſe liquidari, licèt contrarium aſſerat in hoc deciſum *Battaglin.in Addit ad Cynum in l.qui in poteſtate C.de in ius vocando.*

28 Et nùm inſtrumentum poſſit liquidari via Ritus contra filiumfamilias obligatum ſimul cum patre, & renunciantem beneficio *l quod cum eo*, mortuo patre abſtinentem ab ipſius hæreditate, diſcutit *Molfeſ.in conſ.4.poſt comment.ad Conſuetud. Neapolis num.47.* vbi refert, in M.C.V. fuiſſe decretum, via ordinaria eſſe procedendum, & interpoſita appellatione ad S.C. licèt fuiſſet contra decretum dictæ M.C. deciſum, eſſe procedendum via exequutiua, in reclamatione tandem, inquit, fuiſſe cõfirmatum decretum M.C.V.

29 Et an inſtrumentum poſſit liquidari via Ritus, nam iuxta *Conſtit.Regni* requiritur inſcriptio duorum teſtium in inſtrumento continẽti libram auri, tamen reſpectu tertiarum decurſarum maiorem ſummam continebat, vide *Reg.Tap. in Conſtit.Regni Inſtrumentorum num.3* vbi refert in S.C. deciſum ad relationem M.C.V. in cauſa Petri Romani poſſe liquidari, quia fuit habitum pro vero, *Conſtitut. Inſtrumentorum robur* reſpicere tempus contractus.

30 Et inſtrumentum per hæredes creditores in Magna Curia Vicariæ an poſſit liquidari via Ritus, ſi in Curia pro Tribunali ſedente fuerit in promptu oppoſita exceptio litis pẽdentiæ in S.C. ex quo per prius per eoſdem hæredes lis fuerat intentata in S.C. petentes condemnari debitores ipſos, ac aſsiſtentiam præſtari, enucleat *Marant.conſ. 39.* vbi refert deciſum, non poſſe procedi ad liquidationem.

31 Sed nùm creditor contra Procuratorem, qui Procuratorio nomine ſe obligauit principaliter poſsit liquidare inſtrumentum, eſt videndus *Afflict.in deciſ.64.* vbi ait, ſententiam poſſe ferri contra eum, non tamen fieri exequutionem.

32 Et an inſtrumentum poſsit liquidari, quando eſt facta ſolutio creditori per viam venditionis bonorum ſequeſtratorum, ſub haſta vẽditorum, quoniam datur cautio à venditore de reſtituendo cui, quibus, & quando, & ſic tanquàm ei non plenè ſatisfactum dùm receperit pecuniam reuocabiliter, adeas *Præſid.de Franch.in deciſ.200.* vbi refert pluriès negatiuè deciſum, fideiuſsione tamen eidem à debitore præſtanda.

33 Et an inſtrumentum dotis poſsit iuxta formam Ritus liquidari, negatiuè *Vincius in deciſ. 39.* vbi aſsignat rationem, quarè non cenſetur liquidum, ſed pactionatum.

34 Et nùm fideiuſſor, qui ſoluit poſsit cogere creditorem ad liquidandum inſtrumentum contra ſuum Principalem, recurre ad *Præſid. de Franch.in deciſ.353.* vbi refert deciſum negatiuè in cauſa Magnifici Ferdinandi Montaquila cum Magnifico Vincentio Bagnara de anno 1583. 11. Iulij penès Secretarium, ſat enim eſt, ſi ei cedantur actiones, ſicquè dicebam in cauſa Iulij Sanctorelli, & Pacifici Sauiani.

35 Et an habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis impediat, quominùs inſtrumentum via Ritus liquidari valeat, adeas *Præſid.de Frãch. in deciſ.670.* vbi refert iudicatum die 26 menſis

ſis

ſis Nouembris 1598. in cauſa Iulij Cæſaris de Anna cum Eminentiſsimo Cardinali Comēſi penès Secretarium, quòd minimè impediat, ſed operatur ad effectum agendi tantùm.

36 Et an in liquidatione inſtrumenti contra Clericum in huius Ciuitatis Curia Archiepiſcopali ſeruetur iſte Ritus M.C.V. 166. affirmatiuè refert *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur. Archiep.Neap.255.par.1.*

37 An autem actus interrogationis faciendus ſuper præſentatione inſtrumēti prę́ſentati per defunctum poſsit conſequutiuè fieri ab eius hærede ſine inſtrumenti noua præſentatione, & citatione, affirmatiuè *Reg.Rouit deciſ.26.*

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ſuper liquidatione inſtrumentorum non remittuntur ad Barones, limita ſi ſuper hoc haberent priuilegium, num.2.*

3 *Electio fori an poſſit opponi à priuilegiato aduerſus citationem inſtrumenti contra ipſum factam.*

4 *Liquidatio inſtrumenti in aliena Curia contra vaſallum Baronis eſt nulla.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm.I.

Collectanea II.

PEr la lettera voſtra, &c.

1 Sancitum eſt hic, nè cauſæ ſuper liquidatione inſtrumentorum remittantur ad Barones.

Vndè obſeruabis, iſtum eſſe unum de caſibus, in quibus in Regno denegatur utilibus Terrarum Dominis remiſsio, prout ſic ſeruari de generali conſuetudine hoc in Regno fatetur *Carauit.Rit.166.num.7.& 75.*

2 Cęterùm modificabis *tex.pragmaticæ*, quotiès in ſpecie circa id Barones eſſent priuilegiati, ut iudicatum per Sacrum Regium Conſilium demōſtrauimus in *praxi elect.fori quaſt.*
3 39 *ſect.*4. ubi diſcuſsimus articulum, ſi electionis fori priuilegium poſsit opponi à priuilegiato aduerſus citationem inſtrumenti contra eum factam, & negatiuam partem agnouimus ueram, & ita pronunciatum in una ex Regijs Audientijs aſſeuerauimus ad *tex. Rit.M.C.V.* 54. quod habuimus in facto nouiter in cauſa Marci Antonij Paulini cum Hęredibus Ioannis Nicolai de Paſerto.

4 Et hac occaſione obſeruabis, liquidationem inſtrumenti in aliena Curia contra uaſallum Baronis eſſe nullam, nō obſtante pacto, quòd poſsit ubique liquidari, ut decidit M. C. V. in cauſa Io. Nicolai Mandauillani, & Marcelli Ceſtrone Terræ Roccæ Monfinæ in Banca Lanzettæ, refert nouiſsimè *Thoro vot. dec.*84. *num.*155. ubi perplura in hac liquidationis inſtrumentorum materia conglomerat.

SVMMARIVM.

1 *Citatio quando inducat litis pendentiam, & nu. 2. & 3.*

4 *Lis inducitur per oblatione precum Principi factam, ſed vide, num.5.*

6 *Lis quando dicatur finita, & num.7.8.& 10.& quando non dicatur finita, num.9.*

11 *Saluaguardia quando poſſint expediri.*

12 *Saluaguardia Principis non tollit iuriſdictionem inferioris.*

13 *Pœna fracta ſaluaguardia ad quem ſpectet.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm. II.

Collectanea III.

ITem eſſa fedeliſſima Città, Baronaggio, & Regno ſupplicano, &c.

Mandatur hic, nè pendente lite inter creditores, & debitores interponatur decretum, vel ſaluaguardia debitoribus.

Occaſione huius pragmaticæ pro ornatu erit videndum, quando lis dicatur pendere, & quando finita cenſeatur.

1 Quarè obſerua, quòd lis inducta dicitur per citationem, vide *tex. in clem.2. vt lit. pendent.* vbi etiam habetur, quòd vt citatio inducat litis pendentiam requiritur illius exequutio, & ſic quòd ad Partis notitiam perueniat *Caſſador.deciſ.6 ſuper Regul Cancell.* & ita fuit reſolutum in *Rota in vna Meſſanen. illegitimitatis 25.Maij 1562.coràm Gropperio, & in alia Firmana S.Sebaſtiani 1561.5.Decembris coràm eodem*, aduertendo, quòd reſpectu actoris ſolùm citationis decretum ſine exequutione inducit litis pendentiam, etiam ſi ſit obtentum ab aſſerto Procuratore, præſertim admiſſo cū cautione de rato, licèt .n. poſſet opponi ſemper, quòd ille non ſit verus Procurator, interim tamen litem pendere reſoluit *Rota in vna Taruiſina penſionis coràm Veſtano*, & eſt *deciſio Achil de Graſſis 25. de attent.* quàmuis litis pendentia reſpectu ipſius actoris per citationis decretum non cenſeatur inducta, quando antè illius exequutionem idem actor prætenſæ citationi renunciaſſet, tunc.n. effectus illius decreti citationis euaneſcit, cùm certum ſit, hanc citationem validam eſſe *Rota in nouis deciſ.17 de dolo, & contumacia, Achil. de Graſſ. deciſ.66.de commiſſ.* vt neque litis pendentia reſpectu actoris inducitur per decretum citationis, quando commiſſio originalis, cuius vigore fuiſſet decreta citatio eſſet deperdita, decretum .n. citationis non facit rem litigioſam, ſi non reperitur commiſsio, etiam ſi Notarius in manuali de tali decreto mentionem fecc.

Digitized by Google

fecerit, imò nec etiam ſi talis commiſſio alibi ſcripta reperitur, prout tenuit *Rota in vna Salamãtina portionis 8. February 1547. coràm Accorambono*.

2 Reſpectu verò rei litis pendentia per exequutionem citationis quòad rem inducta cẽſetur, etiam quòd citatio fuerit per edictum exequuta vigore clauſulæ, *conſtito de non tuto acceſſu*, licèt tutus acceſſus non fuerit plenè probatus, & ſic Iudicis decretum nullum videatur, ita *Rota* voluit *in vna Taurinen. præpoſitura* 12. *Aprilis* 1554 vt per *Verall. deciſ. 39. par. 2.* ita ſimiliter litis pendentia reſpectu rei inducitur per citationem etiam exequutam contra generalem Procuratorem, vt declarauit eadem *Rota in vna Mathelic. iuriſdictionis 6. Nouembris* 1564. *coràm Paleotto*, & ita pariter litis pendentia inducitur per citationem exequutam etiam non perſonaliter, ſed domi dimiſſa copia, quando veriſimiliter ad notitiam citati peruenire potuit, prout eſt, quando fuit exequuta domi, & in Eccleſia, iuxta formam decreti, prout tenuit eadem *Rota in vna Mathelicana iuriſdictionis 24 Ianuary* 1565 *coràm eodem Paleotto*, & quoquè litis pendentia cenſetur inducta per citationẽ etiam non exequutam, & ad Partis notitiam non deuentam, quando ab eadem Parte factũ fuit, quominùs exequeretur, & ad eius notitiam perueniret, *tex* eſt in *d. clem. 2. vt lit. pendent.* in illis verbis, *vel per eam factum fuit, quo minùs ad eius notitiam perueniret Rota in nouis deciſ.* 11. *de dolo, & contumac.* & ita fuit reſolutum per eãdem *Rotam in vna Cremonen. Præpoſitura* 13. *Marty* 1556. *coràm Oradino*.

3 Auerte tamen, quòd litis pendentia non inducitur per citationem exequutam, quando eadem citatio fuit per Iudicem circumducta *Afflict. deciſ.* 366. & ita reſoluit *Rota in vna Romana beneficy S. Ioannis Lateranen.* 15. *Decembris* 1557. *coràm Auguſtino*, licèt benè inducta cẽſeatur litis pendentia per citationem nullam, ſeù nulliter exequutam, quando citatus comparuit, vel etiam Procuratorem ſpecialem ad illam cauſam conſtituit, cùm per cõparitionem omnis citationis defectus purgetur *Minſyng. obſeru. 54. cent. 4. & obſeru. 90. cent. 3*.

4 Inſuper lis inducitur per oblationem precum Principi factam, & per reſcripti impetrationem *Guid. Pap. deciſ.* 317. & 488. licèt contrarium, quòd res non efficiatur litigioſa per ſolã oblationem, & impetrationem reſcripti,
5 niſi fuerit præſentatum in actis Iudici Parte citata, apertè probare videtur *tex. in auth. litigioſa C. de litigioſ.* in illis verbis, *vel precibus Principi oblatis, & Iudici inſinuatis, & per eũ futuro reo cognitis, tex.* .n. copulatiuè per dictionem, &, requirit Principi oblatas, & Iudici inſinuatas, & etiã reo cognitas, & ſic oblationem, impetrationem, præſentationem, & citationem, ad idem eſt *tex. in auth. de litigioſis in principio* in eiſdem verbis, *aut preces Principi oblatas, & inſinuatas Iudici, & per eum aduerſario interpellatoris cognitas*, & iuxta hãc opinionem voluit *Rota in vna Romana ſpoly domus ſub die 17. Aprilis* 1559. *coràm Oradino*, licèt litis pendentia non cẽſeatur inducta per impetrationem commiſſionis factam ab aſſerto Procuratore, vt decidit eadem *Rota in vna Gerunden. Prioratus 2. Decembris* 1570. *coràm D. de Rubeis*, vt nequè inducitur litis pendentia per impetrationem reſcripti, quando impetrans eodem reſcripto vſus non eſt, prout fuit reſolutum in eadem *Rota in vna Gneſnen. Cancellaria* 18. *January* 1556. *coràm Accorambono*, & ita pariter litigioſa res non efficitur per impetrationem commiſſionis in cauſa nullitatis, cùm tunc lis pendere dicatur à tempore commiſſionis, non autem à tempore citationis *Caſar de Graſſ. deciſ. 289. de reſtitut. in integr.* vbi ea redditur ratio, quia ſcilicèt commiſſio licèt non incipiat cauſam, eſt tamen præparatorium ad cauſam, & principium impedimenti.

6 Dicitur autem lis finita per ſententiam, & rem iudicatam, à qua non eſt appellatum, vel aliter tranſitum fecit in iudicatum *Rota in nouis deciſ. 10. vt lit. pendent. Afflict. deciſ.* 342. & etiam quòd ab ea fuerit petitus recurſus in caſu, in quo non poterat appellari, nam per talem recurſum non inducitur litis pendentia *Franc. Marc. deciſ. 624*.

Benè verum lis non dicitur finita per ſententiam, à qua appellatum non fuerit, quando ad appellandum petita fuerit in integrum reſtitutio, tunc .n. lis adhùc durare cenſetur, ſaltem ſuper reſtitutione *Rota in nouis deciſ.* 51. *de appellat.* vt etiam lis non dicitur finita per ſententiam, à qua non fuerit appellatum, ſi eadem ſententia fuerit interloquutoria, & non diffinitiua *Mobed. deciſ.* 105. *vt lite pendente*, niſi tamen eſſet interloquutoria, per quam Iudex ſe incompetentem pronunciaret, tunc .n. lis non dicitur ampliùs pendere.

7 Item lis dicitur finita per deſertionem, & peremptionem inſtantiæ *Cacher. deciſ.* 144. & ita etiam per renunciationem, & illius ceſſionem, *tex.* eſt in *cap. 1. de lit. conteſt. in 6. l. poſtquam liti, vbi DD. C. de pactis, Rota in antiquis deciſ. 32. de ſent. & re iudic. Caſſad. deciſ. 1. eod. tit.* in tantùm quòd perempta inſtantia per renũciationem vitium litigioſi ceſſat, vt fuit reſolutũ p *Rotã in vna Burgen. Canonicatus* 18. *Decembris* 1562. *coràm Oradino*, & lis dicitur finita per renunciationem exceptionum, non ſolùm in prophanis, ſed etiam in beneficialibus *Rota deciſ. 32. de ſentent. & re iudic.* ceſſio .n. facta liti licèt in beneficialibus non inducat ceſſionem iuris, habet tamen vim pacti de non petendo *Creſcent. deciſ.* 158. *de reſtit. ſpoliat.* quod procedit non ſolùm ſi hæc renũciatio

tio

tio fuerit facta à Principali, ſed etiam à Procuratore haben e ſpeciale mandatum *Caſſador. dec.* 60 & etiam ſi fuerit facta coràm Notario in abſentia Iudicis *Chiſanen. deciſ.* 23. *Puteus deciſ.* 22. & tenuit *Rota in vna Palentina beneficij de Cardellino* 20. *Nouembris* 1546. *coràm de Thanis*, & in altera *Auximana Parochialis* 11. *May* 1571. *coràm Lancellotto*, vbi fuit dictum, eſſe verum etiam quòd ceſſio, & renũciatio facta fuerit coràm Notario extraneo, & non Actuario cauſæ.

Declara tñ primò, litem dici finitã per ceſſiooem, & renunciationem, dummodò poſt eã fuerit capta poſſeſſio rei litigioſæ ab illo, ad cuius fauorem facta fuit renunciatio, aliàs ſecùs, ſicut.n. per ſententiam lis non finitur, niſi ſequuta poſſeſſione, ita nec per ceſſionem, ita reſoluit *Rota in vna Calaguritana prætẽſa medietatis fructuum* 14. *Aprilis* 1565. *coràm Aldobrandino*, *Achill. de Graſſ. deciſ.* 181. *de lite.*

Declara ſecundò, litem dici finitam per renunciationem, quando in ea fit mentio de lite, & ſic quando expreſsè renunciatum ſit liti, & cauſæ, etiam quòd lis eſſet introducta quò ad actorem tantùm per commiſſionem cauſę, & citationem ad eius inſtantiam decretam, nõdùm tamen contra reum exequutam *Guidobon. deciſ.* 154. vbi pariter dicit, litem non extingui per renunciationem factam inſtantiæ, niſi expreſsè liti, & cauſæ renuncietur.

Declara tertiò, litem non dici finitam per renunciationem conditionalem, conditione non adimpleta, vtputà ſi quis renunciet iuri, liti, & cauſæ, aliqua penſione ſibi reſeruata, quoniam ſi penſio ſit nulla, lis nõ cenſetur extincta, nec ius à cedente abdicatum, etiam ſi cedens, illam penſionem eſſe bonam crederet, vt fuit reſolutum in *Rota in vna Barchinonen. Canonicatus, & prabenda* 7. *Iunij* 1567. *coràm Guicciardino.*

8 Inſuper lis finita dicitur in beneficialibus per mortem actoris, & multò magis per mortem actoris, & rei, nam perſona actoris extincta, cenſetur etiam ſua perſonalis actio extingui *§. deinceps auth. de nuptijs*, *Bellamer. deciſ.* 136. *Caſſador deciſ.* 1. *de re iu dic. Mohedan. dec.* 142. *vt lite pendente*, non tantùm per mortem naturalem, ſed etiã per mortem ciuilem, actoris .ſ. tantùm, vel actoris, & rei *Caſſador. deciſ.* 3. *vt lit. pendent.*

9 Nõ tamen dicitur finita per mortem actoris, quando reus ſuperſtes vult litem proſequi, poteſt.n. eidem reo litem proſequenti dari abſolutoria *Bellamer. deciſ.* 156 *Caſſador deciſ.* 1. *de re iudic Achill. de Graſſ deciſ.* 188 *vt lite pendente*, vt neque finita dicitur per mortem ſolius rei *Mohed. deciſ.* 190. *de appellat. Veral. deciſ.* 229. *par.* 1. nec per mortem actoris, quando actore defuncto Papa aliquem ſubrogauit in illius ius, & litem, tunc.n. perſona ſubrogati adhùc viuere cenſetur, nouamq; perſonam aſſumere, illius .ſ. in eius locum ſubrogatur, vt reſoluit *Rota in vna Tiraſonen. Capellania* 6. *Nouembris* 1556 *coràm Quiroga.*

10 Tandem, vt finem imponamus, lis finita dicitur per curſum temporis, quando iamdiù cępta eſt, & deindè longo temporis interuallo ceſſatum, ita vt liti per Partem renunciari videatur *Caſſad. deciſ.* 5. *vt lit. pendent.* aſſerens, requiri taciturnitatẽ per tempus decẽ, & octo annorum, ad hoc vt lis dicatur finita, licèt *Rota* aliquando dixerit, ſufficere tempus decem annorum *Achill. de Graſſ. deciſ.* 183. *vt lit. pendent. & deciſ.* 33. *de attentat.* vbi loquitur in ceſſatione per viginti annos, *Puteus deciſ.* 20. vbi loquitur, quando non dùm erat lapſum decẽnium, ſed reſtabant nonnulli dies, *Simonet. deciſ.* 35. *rubric. vt lit. pendent* vbi loquitur, quãdo fuit ceſſatum à proſequutione litis per annos viginti nouem, & aliàs in vna *Barchinonen. Canonicatus* 7. *Iunij* 1567. *coràm Guicciardino* fuit reſolutum, decem, & octo annorum curſum in propoſito dici lõgum tempus.

Declara autem, litem non dici derelictam, nec ceſſare litis pẽdentiam per ſolum lapſum longi temporis, niſi etiam nihil penitùs conſtet de aliquo iure mouentis litẽ, ſecùs ſi conſtet de aliquo iure, aut dubio probabili, vt fuit dictum per *Rotam in vna Hiſpalen. Canonicatus*, & dicitur conſtare de iure mouẽtis litem, ſi illud colligitur ex coniecturis, quarum aliquæ enumerantur ab *Achill de Graſſ. dec.* 183. *&* 187. *ſub rubrica de lite conteſtata.*

Limita tamen concluſionem principalem in cauſis Fiſcalibus, nàm in illis lis non dicitur derelicta, nec litis pendentia ceſſat, ſi ab illius proſequutione ceſſatum fuit per lõgum tempus, etiam per curſum triginta annorum *Benintend. deciſ.* 75.

11 His ſuppoſitis, dùm eadem pragmatica loquitur de ſaluaguardia, in materia videre poteris *Maſtrill. in deciſ.* 263. *par.* 3. vbi latè tractat, an, & quando ſaluaguardia poſſit concedi vaſallis Baronum *Giurb. conſil. crim. deciſiv.* 66.

Et obſerua, quòd ſaluaguardiæ quãuis ordinariæ expediri debeant ad inſtantiam vxorum, vel filiorum pro debitis virorum, vel patrum, nè turbẽtur in eorum bonis, tamen non ſic faciliter ſunt expediendæ ob malitiam debitorum, qui, vt creditores fraudent, vxores, filios, aut alios ſupponunt *Franch. deciſ.* 256.

12 Sed an ſaluaguardia Principis tollat iuriſdictionem Domini inferioris, deciſum negatiuè *Faber deciſ.* 5. *de iuriſdict. omn. Iudic.*

13 Et nùm pęna fractæ ſaluæguardiæ ſpectet ad Supremum Dominum, vel ad Baronem à cuius ſubdito rupta fuit, vide *Theſaur. dec.* 132 vbi pro Barone iudicatum teſtatur, & ad materiam *Guid. Pap. deciſ.* 56. *&* 418. vbi de pęna frangentis ſaluaguardiam.

SVM-

SVMMARIVM.

2 *Depoſita, aut ſcripturæ ad inſtrumentorum liquidationem impediendam in S.C. non recipiuntur, quod procedit tàm quòad debitorem, quàm quòad creditorem, num.2.*

3 *Depoſitum quantitatis, pro qua liquidatur inſtrumẽtum poteſt fieri ab extraneo, dummodò non faciat ad impediendam liquidationem, ſed ad ſoluendam quantitatem.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm.IV.

Collectanea IV.

1 CVm nuper, &c. Statuit, ad impediendam liquidationem inſtrumentorum non recipi depoſita, aut ſcripturas in Aula Sacri Conſilij, ſed tantùm in M.C. tempore vltimæ contumaciæ, ſeu inſiſtentiæ Curia pro Tribunali ſedente.

2 Aduerte, quòd quemadmodùm hęc pragmatica non admittit debitorem ad præſentãdas ſcripturas in Aula Sacri Conſilij, ſimiliter nec ipſe creditor admittitur ad præſentandas ſcripturas, vel præſentanda alia inſtrumenta neceſſaria pro faciendo inſtrumento pręſentato liquido, quod aliàs de per ſe eſſet liquidum, vel pro excludendo ſcripturas, forſitan per debitorem pręſẽtatas Curia pro tribunali ſedẽte, vt apud *Præſ. de Franc. in dec.420.* & ita extitit practicatum in cauſa Paſchalis de Sinno cum Frãciſco Angelo de Sarubijs ex regula *tex. in l. fin. C. de fruct. & lit. expenſ.*

Sed quatènus vigore huius Pragmaticæ prohibeantur recipi ſcripturæ, & depoſita in Sacro Conſilio, ad ornatum, & intellectum, atque declarationem non deſinas videre rem iudicatam apud *Seſe in deciſ.92. tom.1. Rot. Aragon.* vbi nonnulla habes vtilia, & hic conducibilia.

3 Et ſigna, depoſitum quantitatis, pro qua inſtrumentum liquidatur, poſſe etiam per extraneam perſonam fieri, dummodò ille non compareat ad impediẽdam liquidationem, ſed tantùm ad ſoluendam quantitatem debitam, vt nouiſſimè apud *Merlin. controuerſ. forenſ.81.* vbi etiam, quòd licet id agere poſt rectã Curiam, ſed ante tamen Galli cantum, & ita dicit iudicatum per Magnam Curiam Vicariæ, & cõfirmatum à Sacro Regio Conſilio ad fauorem Illuſtr. Ducis Belriguardi, & habui in facto in cauſa Magnificæ Conſtantiæ de Rinaldo annis proximè elapſis.

De inſiſtentia autem plura diſſeruimus in *deciſ. Apulea 89.*

SVMMARIVM.

1 *Infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti extra Ciuitatem Neapolis debet mittere fidem ſuæ infirmitatis, & Procuratorem conſtituere.*

2 *Inſtrumentum antè promulgationẽ huius pragmaticæ, exiſtente infirmo creditore, vel debitore an poſſit liquidari ſecũdùm formam Ritus.*

3 *Iudex propter infirmitatem creditoris non debet accedere ad eius domum pro liquidatione facienda, & quid pro infirmitate debitoris, nu.4. & 7.*

5 *Liquidatio inſtrumenti debet fieri in loco iudicij aſſignato.*

6 *Debitor citatus non debet ire ad domum creditoris ad opponendas exceptiones.*

8 *Iudex an poſſit ire in aliqua Regni Prouincia, ſi debitor citatus ſit exterus, & infirmus.*

9 *Excuſator admittitur ad allegandam infirmitatem, vel abſentiam.*

10 *Allegare infirmitatem, & abſentiam æquiparantur.*

11 *Abſentia citati ſuper tenore inſtrumenti quando admittatur.*

De Inſtrumentorùm liquidatione. Pragm. VII.

Collectanea V.

ESſendoſi per eſperienza, &c.

1 Diſponit, Citatum infirmum ſuper tenore inſtrumenti extra Ciuitatem Neap. debere mittere fidem authenticam ſuæ infirmitatis, & teneri per mandatum ſpeciale conſtituere Procuratorem, cum quo poſſit procedi ad interrogationem, ac ſi ipſe Principalis adeſſet.

2 Ante promulgationem huius pragmaticæ, infirmo exiſtente creditore, vel debitore ſi poſſit liquidari inſtrumentum ſecundùm formam Ritus exequtiui, in Sacro Cõſilio fuiſſe hanc quæſtionem agitatam ſcribit *Præſes de Franch. in dec.676.* & extitiſſe cõcluſum, quòd

3 ob infirmitatem creditoris non debet accedere Iudex ad domum eius pro facienda liqui-

4 datione. Pro infirmitate autem debitoris dicit, Iudicem accedere ad domum illius debitoris ad liquidandum.

Quòad creditorem benè faciebat Magna

5 Curia, quia cùm citatio ſuper tenore inſtru-

menti, & illius liquidatio fieri debeat in loco

6 iudicij aſſignato, debitor citatus non tenetur ire ad domum creditoris ad opponendas ſuas exceptiones, cùm non eſſet locus iudicij, in quo fuit citatus, vt compareret, & comparere deberet, vt ſcribit *Verall. in dec.274. lib.3.*

7 Quò verò ad debitorem nec arbitror, ire debere Iudicem ad liquidandum, quia ſimiliter non eſſet locus iudicij, nec poſſet ibi fieri decretum liquidationis, ſed benè ad examinan-

8 nādum. Quid enim ſi eſſet citatus debitor exterus in Magna Curia, quo pacto poſſet ire Iudex Magnæ Curiæ in aliqua Regni Prouincia, in qua debitor eſſet infirmus.

Sed in terminis huius pragmaticæ qualiter debeat eſſe mādatum ad conſtituendum Procuratorem, videas infra in *pragm.* 8. *hac eadem rubrica*, & quæ ibidem dixi.

Et quando infirmus teneatur conſtituere Procuratorem, & quando comparere *Maſul. ad deciſ. Capyc.* 223.

9 Hacq; occaſione obſeruabis, admitti excuſatorem ad allegandam abſentiam, vel infirmitatem, de qua in promptu conſtare debet *Gizzarell. deciſ. 9. num. 6.* vbi *Mele in addit* an-
10 onuit, tantum eſſe allegare infirmitatem, quātum abſentiam neceſſariam, cùm impedimentum infirmitatis iuſtum reputetur, quia infirmitas à Deo eſt, & comprehenditur ſub impedimento abſentiæ, ideò æquiparatur neceſſariæ abſentiæ *cap. cùm in tua qui matrimon. accuſ. poſſunt*, ad inſtar caſus mortis abſentiæ remotæ æquiparatur *Seſe dec. Aragon. 57. tom. 1. Giurba deciſ. 9.*

11 Sed abſentia citati ſuper tenore inſtrumenti per quoſnam allegari poſſit, & admitti debeat, exarauimus *deciſ. Apulea* 35. vbi quòd regulariter admittitur, niſi abſentia fuiſſet affectata, & malitioſa, vel eſſet aſſignata Curia pro loco citationis, vt ibidem latiùs erit videre.

SVMMARIVM.

1 *Debitor citatus debet comparere, & præſtare cautionem de parendo mandatis S.C. aliàs conficiuntur literæ exequutoriales.*
2 *Debitor non auditur, liquidato inſtrumento, nec etiam facto depoſito, & num 3. & 4. nec ex exceptione falſitatis, vt ſub num. 6.*
5 *Debitor auditur liquidato inſtrumento, ſed non retardatur venditio bonorum, & vide nu. 6.*
7 *Debitor infirmus citatus ſuper tenore inſtrumēti tenetur facere* Procuratorem.
8 *Mandatum ſpeciale in terminis huius pragmaticæ quod dicatur.*
9 *Fides infirmitatis non admittitur, niſi facta à Medico per actum publicum, & cum iuramento.*
10 *Valetudinarius appellatur infirmus.*

De Inſtrumentorum liquidatione. Pragm. VIII.

Collectanea VI.

TRà l'altri Capitoli di grazie conceſſe, &c.

Hac pragmatica nouiſſimè edita de anno 1632. plura quidem ſunt diſpoſita concernentia liquidationis inſtrumentorum caſum, & proindè multa egeret dote, ſed quia Deciſiones præ manibus ſuper illa non habeo, nè ab ordine diſcedere videar pauca attingam.

1 Indè quatènus in §. 7. loquitur de ſupplicatione, quæ aduerſus citationes ſuper inſtrumentorum tenore obtinetur, vt comparente perſonaliter, & præſtante cautionem de parēdo mandatis S. C. in vltima Curia debeat debitor per totam Curiam ſequentem cautionem præſtare, aliàs literæ exequutoriales cōficiantur. Adde pro coronide videndos *Gizzarell. deciſ. 72. & Thor. vot. deciſ. 84 à nu. 383. cum ſeq.*

2 Et quatènus ibidem circa finem diſpoſitum patet, vt liquidato inſtrumento debitor audiri nequeat, nec facto depoſito conditionato, niſi priùs ſoluerit integrè omne debitum, pęnāq; cum expēſis factis à creditore in reaſſumptione inſtrumenti.

3 Adde *Gizzarell. deciſ. 72.* vbi elicitur, creditorem poſt inſtrumēti incuſationem ſe in vinculis conſtituendo audiri minimè poſſe.

4 Et iunge deciſionem factam à Sacro Regio Conſilio in cauſa Particularium Terrę Colliſtorti cum Illuſtr. Principe Caſalis Maioris, per quam patet, debitorem liquidatione inſtrumēti peracta integrali ſolutione facta poſtea eſſe audiendum, aliàs ſecus.

Nec-non ádeas *Molfeſ. conſ. 43. inter comment. ad Conſuet. Neap.* vbi in anno 1616. videtur deciſum per S. C. iunctis Aulis, & datis adiunctis in cauſa cuiuſdam debitoris in vin-
5 culis conſtituti, quòd audiatur ipſe ſuper propoſitis exceptionibus, ſed non impediatur vēditio bonorum ad beneficium creditoris.

6 Quod aliàs fuit deciſum ab eodem S. C. in cauſa Iſabellæ Fagiolę cum Dominico Spinola in Banca Lucinæ, in qua liquidato inſtrumento à dicta Iſabella aduerſus eundem Dominicum præſentauit debitor fidem carcerationis, inſtando audiri, & cùm per M.C.V. extitiſſet prouiſum, audiri debere, interpoſita deindè appellatione ad S.C. fuit determinatum, non eſſe audiendum, niſi facta integrali ſolutione, vel depoſito, & interim non eſſe impediendam venditionem bonorum, adde *Ann. ſing. 69. & Præſid. de Francb. deciſ.* 200.

Et obſerua, vt ſtante hac pragmatica recedant ab Aula Deciſiones in contrarium aliàs factæ, de quibus nouiter apud *Marin. reſolut. quotid. cap.* 188. *Thor. in conſ. vnic. inter vot. deciſ num.* 160. *& ſeq. fol.* 405. quem circa hūc articulum latiùs videas in *vot. deciſ.* 84. vbi allegationes aliorum pariter habes à *num.* 419. vſq; ad 442. & vide *deciſ. meam Reg. Audient. Apulea* 27.

Inſuperq; amplia, vt exequutio vigore inſtrumenti liquidati impediri nequeat prætextu aſſertæ falſitatis cauſæ, in citatione com-

miſſæ,

miſſæ, vt fuiſſe iudicatũ facta relatione in S.C. ſub die 22. Septembris 1634. in cauſa Aloyſij della Valle, & Thomæ Valletti cum Dominico Maccarano, patet apud *Thoro in Compend. deciſ. Regni in verbo exequutio fol. 403. par. 3.*

7 Sed dùm in §. 8. ſtatuitur, vt debitor infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti teneatur conſtituere Procuratorem ad allegandam eam exceptionem, & reſpondendum ſuper tenore inſtrumẽti cum ſpecialiſſima expreſſione cauſæ, & perſonæ.

Adde, fuiſſe neceſſarium id caueri expreſsè, cùm aliàs in terminis *pragm 7. hac eadem ru-*
8 *brica* contrarium extiterit iudicatum, vide *Merlin. controuerſ forenſ. 73.* vbi quod namdicatur ſpeciale mandatum in terminis præfatæ pragmaticæ, obſeruans vlteriùs, conſtitutionem Procuratoris ad allegãdam, & proponendam exceptionem infirmitatis eſſe faciendam ſimul, & eodem tempore, quo tranſmittitur fides infirmitatis.

9 Et dùm ibidem mandetur, non eſſe admittendas fides infirmitatum, niſi fuerint factæ à Medico per actum publicum cum ſpeciali iuramento præſtando in manibus Officialium locorum, non aliter, nec alio modo.

Elijcias concluſionem, quòd ſi tali modo facta non fuerit, minimè iuuabit, vti contra formam datam, & ac ſi præſentata non fuiſſet ex dictis per *Rot. deciſ. 286. & 579. par. 2. tom. 1. Monach deciſ Florent. 23 num. 23.* vbi quòd ex adiectione clauſulæ, *non aliter, nec alio modo*, inducitur conditio, qua deficiente perindè eſt, ac ſi actum non fuiſſet *Verall. deciſ. 82. nu. 3. & 4 par 3.*

Quòd autem pro forma in caſu iſto fuerit adiectum, patet, quia pragmatica hic inducit quid de nouo cũ certis deſignationibus, quo in caſu formam cẽſeri inductam tradit *Cacher. deciſ. 126. num. 11.*

Et iuramento Medici deponendum eſſe de infirmitate, illiq; ſtari patet apud *Ludouic. deciſ. Lucenſ. 13. & Phœb. deciſ. Luſit. 78. tom. 1.* & latiùs perquiras ſcripta per *Nos* in *praxi elect. fori quæſt. 9. ſect. 1.* vbi ad ſaturitatem.

Amplia diſpoſitionem huius §. loquentis in caſu, quo debitor citatus eſſet infirmus, vt procedat pariter ſi eſſet tunc temporis vale-
10 tudinarius, quia talis adhùc infirmus appellari valet, maximè in ijs, quæ ſuum concernunt fauorem *Rota in Neapolitan. iuris reſignandi* 1578. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto, Giurba conſil. crim. deciſ. 8. ſub num. 6.* dicens *num. 5.* valetudinarijs eſſe conceſſa plura priuilegia, & illud potiſſimum, nè torqueri poſſint, vt per *Ludouic. dict. deciſ. Lucenſ. 13. num. 52.*

SVMMARIVM.

1 *Iudæi, & Saraceni non dicuntur Hæretici, nec etiam Maumethani.*
2 *Iudæi malè interpretant ſacram Scripturam.*
3 *Iudæi habent publicas Synagogas, & Oratoria particularia.*
4 *Iudæi nequeunt turbari in eorum cæremonijs.*
5 *Iudæi conueniunt cũ Chriſtianis in ijs, quæ ſunt permiſſa.*
6 *Iudæi quando ſunt obedientes non debent moleſtari.*
7 *Iudæi non ſunt compellendi ad fidem, nec eorum filij antè vſum rationis, ipſis inuitis licitè baptizantur.*
8 *Iudæi non ſunt exhumandi ex eorum cœmeterijs.*
9 *Iudæi non ſunt vulnerandi abſque medio Iuſtitiæ.*
10 *Iudæi ligantur Statutis, & Legibus Chriſtianorum, & Conſuetudinibus, num. 11.*
12 *Conſuetudo Bulgari habet locum in teſtamento Iudæi, ſicut in teſtamento Chriſtiani.*
13 *Iudæus non poteſt adipiſci gradum Doctoratus.*
14 *Delicta Iudæorum ſunt mixti fori.*
15 *Iudæus factus Chriſtianus an moleſtari valeat de delictis antè baptiſmum patratis.*
16 *Iudæi nequeunt habere Chriſtianos in mancipia.*
17 *Leges Romanorum ſeruantur à Iudæis.*
18 *Iudæi debent iurare ſecundùm legem Moſaicam.*
19 *Iudæus non teſtificatur contra Chriſtianum.*
20 *Iudæi non ſunt habiles ad publica officia.*
21 *Bona Iudæorum quando deprædari, & confiſcari valeant.*
22 *Iudæis non poteſt concedi facultas exercendi vſuras.*

De Iudæis. Rubrica.

Collectanea I.

DEcreueram hac in materia calamum non defatigare, eo quia in moderniſſima compilatione pragmaticarum deeſt hæc rubrica, ſed dùm Dom. Cõpilator taliũ pragmaticarũ in nouiſſimis commentarijs ad ipſas pragmaticas hanc materiam exarare non deſierit, & ego nè ieiunus apparerem, pariter aliqua in medium apponere cenſui.

1 Quarè obſeruabis, quòd Iudæi, & Saraceni non propriè Hæretici dicuntur, cùm Hæreſis propriè ſumpta in illis non cadat, prout nec Saracenis, Maumethanis, & cęteris extranei iuris hominibus *Chriſtineus deciſ. Belgic. 42.*
2 *vol. 2.* vbi quòd Iudæi malè interpretantur ſacram Scripturam, & illam corrumpunt.

Annuit autem ipſe *num. 6.* nonnulla eſſe illis permiſſa, & cętera prohibita.

3 Pri-

3 Primum eſt, quòd habeant Synagogas pu-
blicas ſolitas, & Oratoria particularia,& ego
addo,Synagogam eſſe debere vnicam pro lo-
co,iuxta *Bullã Pauli IV*.vbi pariter ſtatuitur,
illam in ſolito loco habendam eſſe, nec aliam
de nouo poſſe conſtrui.
4 Secundum,quòd eorum cęremonias, & ri-
tus ſeruent,nec in ijs poſſunt turbari.
5 Tertium, conueniũt eum Chriſtianis in ijs,
quæ ſunt permiſſa,& licita.
6 Quartum, non debent moleſtari, quando
ſunt obedientes.
7 Quintum,quòd non ſint compellendi ad fi-
dem, imò eorũ filij, ipſis inuitis antè vſum ra-
tionis baptizari licitè nec poſſunt, iuxta com-
muniorem ſententiam, etiam conſuetudine
Eccleſiæ munitã,vt in *Bulla Iulij III.* incipit
Vniuerſis,& ſingulis §.& inſuper,& tradunt
*Caualcan.deciſ.*21.*nu.*14.*p.*2. *Afflict deciſ.*151.
8 Sextum,quòd non ſint exhumãdi ex eorum
cęmeterijs.
9 Septimum, quòd non ſint vulnerandi abſq;
medio Iuſtitiæ.
Et deniq; quòd itá admittãtur ad prædicta,
quatènus non excedant.
10 Vltrà quæ notabis,Iudęos legibus,& ſtatu-
tis Chriſtianorum ligari *Theſaur.deciſ.*57. *Ca-
ball.reſolut crimin. caſu* 4. idq; nedùm proce-
11 dit in lege ſcripta, ſed etiam in conſuetudine,
cùm Iudæi ligentur conſuetudinibus, in qui-
bus degũt,vt modernè poſt plures.quos citat
iudicatum à *Rota in Romana alimentorum*
2.*Ianuarij* 1621.*coràm R P D. Manzanedo*,
12 & proindè cõſuetudinem Bulgari locum ha-
bere in teſtamento Iudæi, ſicut in teſtamento
Chriſtiani tradit *Riccius*l*l.de iur.perſonar.lib.*2.
*cap.*14.qui à *cap.*1. *vſque ad cap.*53. perplures
excitat,& reſoluit articulos in materia Iudęo-
rum,vt ad nauſeam apud eum poteris videre,
13 & præcisè *cap.*25. annuit, Iudæum non poſſe
adipiſci gradum Doctoratus,& ex Deciſiona-
rijs vltrà alios *DD.* allegat *Guid.Pap.dec.*388.
14 Iudæorũ autẽ delicta eſſe mixti fori probat
idẽ *Guid Pap.dec.*63.& vide *Theſ.deciſ.*241.*&
Triuiſ dec.*67 *Chriſtin.deciſ.*43 *vol.*2. vbi qua-
liter Iudæi ſubſint foro Eccleſiaſtico, vel ſæ-
culari,& qualiter puniẽdi,& tractãdi veniant.
15 Et ſi Iudæus factus Chriſtianus moleſtari
valeat pro delictis antè baptiſmum enucleat
*Caball.reſolut.criminal.caſ.*115.
16 Iudæis non licere habere Chriſtianos in
mancipia refert *Chriſtinæus deciſ.*44.*vol.*2.
Iudęi compromittere cenſentur iuxta eorũ
17 leges *Marta dec.Piſan.*154.& in eorum cau-
ſis eſſe ſeruandas leges Romanorum, & Mo-
ſis *Surd. deciſ.* 133. licèt contrarium tuetur
Niger Cyriac.controuerſ.forenſ 241.*tom.*2.vbi
plura de Iudæis, & caſu, quo defertur iura-
mentum ſuppletorium, vt affirmat *Minſyng.
obſeruat.*6.*cent.*5. non per Chriſtum, nec per
18 Sacra Euangelia, ſed per legem Moſaicam
iurare debent,idem firmat *obſeruat.*20.*cent.*6.
19 Nũ autem Iudæus teſtificans contra Chri-
ſtianum probet, negatiuè *Afflict.in deciſ.*211.
ꝙ accidit in facto in Regia Audiẽtia Apuleæ.
20 Et Iudæi ad publica officia nùm ſint habi-
les, negatiuè *Camera Imperialis in ſuis Deci-
ſionibus verbo Iudex*, quod nota ad *cap.cùm
ſit de Iudæis.*
21 Et Iudæorum bona an, & quando depræ-
dari,& confiſcari valeant,*Maſtrill. deciſ.* 254.
Caſtill. deciſ. 107.
22 Et Iudæis an à Principe in eius Dominio
poſſit concedi facultas exercendi vſuras, ne-
gatiuè *Theſaur. deciſ.*57.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi debent incedere ſignati, vt ab alijs digno-
ſcantur, & num.*2.
3 *Iudæi maſculi debẽt deferre biretum. & fœminæ
aliud ſignum.vt nullo modo poſſint ſe cęlari.*
3 *Hebræi exiſtentes Ferrariæ debent quoq; defer-
re ſignum, non obſtante priuilegio, quod per
prius habebant.*
4 *Iudæi incedentes abſq; ſigno dùm mercãdi cau-
ſa percurrunt Statum Eccleſiaſticum impe-
diri non poſſunt.*

De Iudæis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 CONſiderato, &c. Statuit,Iudęos
ſignatos ince-
dere debere,vt ab alijs dignoſcantur.
Non eſt nouũ id.quod diſponitur hic, quo-
niam in *Concilio Lateranenſi* ſtatutum eſt, vt
2 in omni loco, & omni tẽpore omnes vtriuſq;
ſexus Iudæi qualitate habitus ab alijs diſcer-
nantur *cap.nonnullis de Iudæis*, prout ſerua-
tur in alma Vrbe Romæ.
Et ita eſt ſancitum per *Bullam Pauli IV.*
incipit,*Cùm nimis obſeruãdum*, & per *Bullam
Pij V.*incipit,*Romanus Pontifex*,quarum *Bul-
3 larum* authoritate eſt etiam deciſum, vt ma-
ſculi biretum, fęminæ verò aliud ſignum pa-
tens,itá vt nullo modo cęlari,aut abſcõdi poſ-
ſit,palàm deferre teneantur,nec ſuper non de-
latione bireti,aut alterius ſigni huiuſmodi cu-
iuſuis eorum gradus, vel præheminentiæ, ſeù
tolerantiæ excuſari,aut per Camerarium, aut
Sedis Apoſtolicæ Legatos abſolui poſſint, cũ
ampliſſima derogatione priuilegiorum,in cõ-
trarium quomodocunq; facientium.
3 Vndè in facti contingẽtia extitit iudicatum
poſt allegatas *Bullas*,ceſſare priuilegium con-
ceſſum à *Martino V.*Hebræis Ferrariæ com-
morantibus,nè cogi poſſint ad deferendum
aliquod ſignum,per quod à Chriſtianis digno-
ſcantur, cùm ex præfatis *Bullis* ſint abrogata
omnia, & quæcunq; priuilegia.

Taliter, vt multa de prouidẽtia ſit cautum, Iudęos debere à Chriſtianis qualitate habitus diſcerni.

Sed non reticeam dicere, vigore *Breuis* relaxati à *Clement. VIII.* de quo meminimus
inſra in *pragm. 2. hac eadem rubrica*, Iudęos in-
4 cedentes abſq; ſigno per Statum Eccleſiaſticũ
ex cauſa mercimoniorum non poſſe impediri in tranſitu, ſed permittendos eſſe vndiq; liberè tranſire, quàmuis ſignum in itinere minimè deferant.

S V M M A R I V M.

1 *Iudæi ſunt expellẽdi à Ciuitate, & Regno Neap. & quid à Statu Eccleſiaſtico, num. 2. ſed an ſi longo tempore ſteterint cum cœtu Chriſtianorum, vide num. 10.*

3 *Communio, & familiaritas cum Iudæis Chriſtianis eſt interdicta.*

4 *Habitatio ſimultanea ſupponit intrinſecam familiaritatem, & ideò probibita illa eſt Chriſtianis cum Iudæis.*

5 *Seruilis conditio excludit ſubuerſionem.*

6 *Aſſectio inter Medicum, & Aegrotum oritur.*

7 *Iudæi non poſſunt adbiberi in Medicos à Chriſtianis.*

8 *Cõmixtio carnalis inter Iudæos, & Chriſtianos eſt probibita, & qualiter puniatur.*

9 *Balneũ ingredi cum Iudæo non licet Chriſtiano.*

11 *Penſio domus non debetur à Iudæis, ſi babuerint mandatum de exfractando.*

De Iudæis. Pragm. II.

Collectanea III.

ET quia perfidorum Iudæorum, &c.

1 Mandat, Iudæos eſſe expellendos ab hac Ciuitate, & Regno, & ſegregãdos eſſe à Chriſtianis.

Iunge *Bullas Pij V. & Clem. VIII.* quibus
ſpecialiter cautum eſt, vt omnes vtriuſq; ſexus
2 Hebræi diſcedant ab omnibus locis Dominij
Sãctæ Romanæ Eccleſiæ, præterquàm ab Vrbe Romæ, & Ciuitate Anconę, ita vt quandocunque in eis inuenti fuerint, rebus omnibus ſpolientur, & Fiſci iuribus applicentur, mancipiaque Romanæ Eccleſiæ fiant, & in perpetuam ſeruitutem redigantur.

Licet idem *Clemens VIII.* deindè volens cum Iudæis ipſis mitiùs agere, & ſubditorum commodo proſpicere, tanquàm compertum ſit, ex Iudæorum commercio plurimùm vtilitatis Negotiantibus afferri, authoritate Apoſtolica conceſſerit, vt ad quacunq; loca accedere valeant tàm Nundinarum, & Emporiorum temporibus, quàm quandocunque cum mercibus cuiuſcũq; generis, & cum illis mercari, & negotiari, dummodò nullatènus in illis locis domicilium habere, vel contrahere poſſint, vt latiùs continetur in *Breui* dicti Sanctiſſimi, impreſſo ſub die 2. Iulij 1593.

Sed quatènus hic indicitur ſegregatio Iudęorum à Chriſtianis, vide ſi conferant ſcripta
ſupra in *pragm. 1. ſub rubr. de commerc.* & adde
tex. in cap. ad hæc in fin. extra de Iudæis, vbi
quòd communio, & ſamiliaritas ſimilium eſt
3 nobis interdicta, quia ſubeſſe poteſt ſubuerſionis periculum, licèt ex eodem *tex.* percipiatur, in ſpectãtibus ad vſum politicum ſimplicẽ conuerſationem cum Iudæis nobis interdictã non eſſe, cùm in ſpectantibus ad talem vſum ea communio ſit nobis cum Iudęis prohibita, quæ continet aſſiduam conuerſationem, & familiaritatem, ex qua (vt dixi) ſubuerſionis periculum oriri poteſt.

4 Cùmque ſimultanea habitatio ſupponat
intrinſecam familiaritatem, ideò prohibitum
eſt Chriſtianis ſimul cum Iudæis habitare *cap.*
Iudæi il ſecondo de Iudæis, cap. nullus 28. quæſt.
1. nèdum eadem in domo, ſed etiam eodem in
quarterio, & loco ex *Bullis Pauli IV.* incipit
Cùm nimis abſurdum, & *Pij V.* incipit *Romanus Pontifex*, niſi tamen Iudæi detinerentur
tamquàm ſerui, hos enim licet habere domi,
5 quia ſeruilis cõditio excludit præſumptionem
ſubuerſionis, argumento *tex. in d. cap. Iudæi,*
& in cap & ſi Iudæos de Iudæis.

6 Et hinc infertur, quòd cùm aliqua affectio
oriatur inter Medicum, & Aegrotum, ad *tex.*
in d cap. nullus, & ibi gloſ. ideò ex *Bulla Gre-*
7 *gory XIII.* determinatũ eſt, Iudæos Medicos,
ſiuè alios Infideles ad curandos Chriſtianos
infirmos nõ admitti, impoſita nobis Chriſtianis pęna ſubtractionis Sacramentorum, & ſepulturę Eccleſiaſticæ, etiam cum derogatione ampliſſimorũ priuilegiorum, ità vt fuerit vna vice deciſũ, non licere Chriſtiano vocare Barbitonſorem Iudæum ad venam ſecandàm, vel ad applicandas cucurbitulas, vulgò *ventoſe*, licèt ſecùs eſſet ſi in ſanitate vocaretur ad capillos tondendos.

8 Et cùm carnalis commixtio aptiſſima ſit ad cor Fidelium deprauãdum, ideò illa prohibita eſt inter Chriſtianum, & Iudæam *cap. in nonnullis §. vndè cõtingit de Iudæis, l. nè quis Chriſtianam C. eod. tit. Mut. deciſ. 89.* vbi quòd arbitraria pęna punitur Iudæus, vel alius Infidelis habens rem cum Chriſtianis, ad quam euitandam felic. record. *Pius V.* mediante eius Vicario ſub die 20. Maij 1566. pręcepit, nè quis Iudæorum de cętero auderet quouis prætextu, vel quæſito colore, etiam emptionis, & venditionis bonorum ingredi domos Meretricum, & ſi quid ab eis habere prętenderent, & ob id eas alloqui vellent, id in portis, & ianuis domorum earumdem mulierum apertis facerẽt, & non intra eaſdẽ domos facere liceret, neuè dictas mulieres ad eos pro ſimilibus negotijs

emptionis,& venditionis accedentes permit-
terent domos, & apothecas ſuas ingredi, ſed
tantùm in illorum portis, ianuis, & ſoribus
aperris, cum eis colloqui, & tractare poſſent
ſub pęna priuationis Synagoga,pecuniaria,&
alijs pęnis arbitrarijs.
9 Inferrur etiam, prohibitum eſſe inſimul cũ
Iudæo in balneũ ingredi *d.cap.nullus 28.quaſt.*
1. ſecùs ſi ſeparatim, vel ex cauſa neceſſitatis,
quia aliud balneum nõ eſſet, vt in anno 1584.
de menſe Iulij voluit Sacra Epiſcoporũ Con-
gregatio, conſulto Summo Pontifice, conce-
dendo licentiam Epiſcopo Sauonenſi, vt bal-
neum ingredi valeat, non obſtante quòd ibi
ingrederẽtur Iudæi,refert *Ricciull. de iure per-
ſonarum cap.*41.*num.*24.*& ſeq.lib.*2.vbi etiam
alia coadunat,quæ cũ non ſint deciſa hic præ-
tereo.
10 Sed Iudæi an poſſint expelli è domibus,in
quibus per multum temporis ſpatium habita-
re conſueti ſunt,non ſeorſum à cętu Chriſtia-
norum, vide in *Noſtra deciſ. R. A. Apulea* 95.
vbi pro negatiua iudicatum retulimus, & fe-
cimus mẽtionem de hac pragmatica,vt etiam
illam commemoramus *dec.*94.vbi tractamus,
11 ſi penſio domus locatæ Iudæis poſſit peti per
Dominum per integrum tempus locationis
factæ, ſi fuerit præfatis factum mandatum de
exfractando,& contra locatores pronunciatũ
affirmamus,vt ibidem latiùs eſt videre.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitates Regni ſoluunt Regi ordinarias,
& extraordinarias functiones pro numero
foculariorum, quàmuis Vniuerſitas ſit dimi-
nuta, num.*3.
2 *Functiones Fiſcales debentur Fiſco de iure cõ-
muni.*
4 *Vniuerſitates ſi in totũ deficiunt non debentur
functiones Fiſcales.*
5 *Functiones Fiſcales non debentur ab homini-
bus ſuæ Ciuitatis,ſi alibi degunt.*
6 *Rex quando concedit immunitatem à functio-
nibus Fiſcalibus fit excomputatio Vniuerſi-
tati in damnum Regiæ Curiæ.*
7 *Immunitas conceſſa circa functiones Fiſcales
non comprehendit perſonas non numeratas.*
8 *Functionis Fiſcales ſi fuerint venditæ, & exigi
non poſſunt,Regia Curia eas reficere debet.*
9 *Functiones Fiſcales non veniunt in donatione
feudi.*
10 *Functiones Fiſcales iudicantur vti res ſtabiles.*
11 *Functiones Fiſcales non ſubijciuntur Conſue-
tudini Neapolitanæ.*
12 *Functiones Fiſcales continentes pactum redi-
mendi, ſi fuerint reemptæ in Regia Curia an
debeatur pretium legatario.*
13 *Tempus mortis, an reemptionis eſt attẽdendum,
vt excludatur agnatus à reemptione.*
14 *Functiones Fiſcales exiſtentes extra Ciuitatem
Neapolis exiguntur per Neapolitanos.*
15 *Functiones Fiſcales poſſeſſa à Clerico iure hæ-
reditario non poſſunt exigi pro rata ſpectan-
te ſororibus eiuſdem Clerici.*

De Iuribus, & exactionibus Fiſcalibus. Rubrica.

Collectanea I.

PRo illuſtratione eorum,quæ cadunt ad hanc
materiam videndus eſt omninò latè *Reg.
Moles in deciſ.Reg.Camer. manuſcript. tit de
1 function.Fiſcal.*vbi quòd Vniuerſitates Regni
ſoluunt Regi ordinarias, & extraordinarias
functiones Fiſcales pro numero foculariorũ,
aſcendentes ad ſummam carolenorum trigin-
ta ſex, granorum ſex, & vnius duodecimi pro
quolibet foculari, tractans *deciſ.*5. quid de ip-
ſis iudicetur.
2 Quas functiones, & Fiſcales ſolutiones
deberi Fiſco etiam de iure communi patet
in *l.ſi functiones C. de donat. l.ſi pendentes §.
ſi quid ff.de vſufruct.l. ſi minor C.de act.empt.*
Illorum autem ſolutio facienda eſt ab Vni-
3 uerſitatibus, iuxta foculariorum numeratio-
nem, quàmuis Vniuerſitas diminuta ſit *Moles
deciſ.*3. etiam ſi vnus de Vniuerſitate eſſet in
loco, vt iudicatum contra Vniuerſitatem
S. Ioannis Prouinciæ Terræ Hydrunti teſta-
4 tur *Idem deciſ.*32.*in fin.*affirmans, in totum
5 Vniuerſitate deficiente huiuſmodi functiones
Fiſcales non deberi, nec poſſe ab hominibus
eiuſdem Vniuerſitatis alibi degentibus exi-
gi, ſicq; fatetur Regiam Cameram iudicaſſe
ſub die 19.Octobris 1568.
6 Et in alia *deciſione* annuit, quòd quando
Rex concedit immunitatem à talibus functio-
nibus Fiſcalibus, tunc fit excomputatio Vni-
uerſitati in damnum Regię Curiæ,de quo etiã
*Salernitan. deciſ.*31.
7 Pariter & fatetur,quòd immunitas conceſ-
ſa à functionibus iſtis Fiſcalibus non compre-
hendit perſonas non numeratas, iuxta deter-
minationem Regiæ Cameræ factam ſub die
18.Februarij 1570.in cauſa illorum de familia
de Alexandro Ciuitatis Montiſleonis.
8 Vltrà quæ obſeruabis,quòd ſi tales functio-
nes Fiſcales fuerint venditæ,vel conceſſæ de
aliquo loco percipiendæ, vbi illæ non perci-
piuntur,ex alijs à Regia Curia refici debent,
vt deciſum fatetur *Liparul.in Addit. ad Andr.
in cap.Imperialẽ §.illud quoq; præcipimus verſ.
item quærit gloſ de probib.feud alien.per Feder.*
9 Inſuper notabis, huiuſmodi functiones Fi-
ſcales non venire in feudi donatione, ita iudi-
catum recenſet *Anna alleg.* 36.
10 Prætereà, quamuis functiones Fiſcales vti
res ſtabiles iudicentur, & in loco deſtinatæ
ſolutionis eſſe cenſeantur, non tamen diſpoſi-
11 tioni Conſuetudinis huius Ciuitatis Neap.

ſubijciuntur,vt deciſum patet apud *Amat.cōſ.* 77. *vol.* 1.

12 Et ad materiam *Idem conſ.*79. vbi quærit, functiones Fiſcales vti ſtabiles res, quæ in ſe pactum redimendi continent,ſi fuerint reemptæ à Regia Curia,debeatur nè pretium lega-
13 tario ex tali reemptione, ita vt tempus mortis,non tamen reemptionis ſit attendendum, vt excludatur agnatus illorum,iuxta Conſuetudinem Neap. & dicit iudicatum,eſſe attendendum tempus mortis, quo tempore fuerūt functiones in dominio creditoris purè,& ſimpliciter,& dùm deciſum fuit per Sacrum Cōſilium,illas eſſe extra diſtrictum Neapolis,in caſu tamen reemptionis faciendę pretium legatario debetur eodem modo, vt excludatur agnatus à ſucceſſione vigore Conſuetudinis Neap.

Nec non ſignabis, aliâs in eodem Sacro
14 Conſilio fuiſſe deciſū,functiones Fiſcales exiſtentes extra Ciuitatem Neap. exigendas per Neapolitanum,eſſe bona extra diſtrictum,nec ſubijci Conſuetudini, & id in cauſa quondam D.Bernardini,& D.Pōpei de Cardenas die 16. Martij 1604. ad relationem tunc Conſiliarij Valdeuieſi.

15 Tandem reminiſcaris, quòd functiones Fiſcales pro bonis hæreditarijs, in quibus ſucceſſit filius Clericus habens duas ſorores,non poſſunt exigi pro rata ſpectante fęminis, vt iudicatum habes in *Noſtra deciſ.Regia Audientia Apulea* 241.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri Iurati exercent iuriſdictionem ſummariè, & tempore Nundinarum poſſunt facere acta de nocte, num.*2.
3 *Magiſtri Iurati eliguntur ab Vniuerſitatibus.*
4 *Appellatio à grauaminibus Magiſtrorū Iuratorū non fit ad Iudicem ſecundarum cauſarū Baronis, ſed ad Tribunalia Regia, ſi à Principe hoc priuilegium conceſſum reperiatur,ſecùs ſi à Barone.*

De Iuriſdictione Magiſtri Iurati tempore Nundinarum. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo ornatu huius rubricæ recurras ad ea, quæ ſcripſimus *forenſ.quæſt.*31.*par.*2.vbi inter cętera, quòd iuriſdictio per tales ſum-
2 mariè exercetur, & tempore Nundinarum conceditur,acta fieri de nocte, licèt reiuendicatio tali tempore non poſſit intentari, vt latiùs ibidem erit videndum,qui Magiſtri Iurati ſolent eligi ab Vniuerſitatibus, vt diximus *tom.*1.*de grauaminibus vaſallorum grauamin.* 253.

4 Ab eorum autem grauaminibus nō appellatur ad Iudicem ſecundarum cauſarum ordinarium Baronis,ſed ad Tribunalia Regia, ſi à Principe reperiatur conceſſum Vniuerſitati priuilegium Nundinarum, at ſecùs ſi à Barone præcedente Regio aſſenſu,vt iudicauit Sacrum Regium Conſilium in cauſa Vniuerſitatis Ciuitatis Muri, & *Nos* latiùs probauimus *tom.*2. *de grauaminibus vaſallorum grauam.* 58.

SVMMARIVM.

1 *Forma data à ſtatuto dicitur ſubſtantialis,& ideò neque in minimo eſt transgredienda, num.*4.
2 *Actus dicitur nullus forma non ſeruata.*
3 *Renunciari non poteſt forma per contrahentes.*
5 *Magiſter Iuratus debet procedere cū voto Conſultoris.*

De Iuriſdictione Magiſtri Iurati tempore Nundinarum. Pragm. I.

Collectanea II.

SEmo ſtati informati, &c. Vigore huius pragmaticæ Magiſtri Iurati tempore feriarū, & Nundinarum non poſſunt proferre ſententiam diffinitiuam abſq; voto Iudicis ordinarij, & ſi contrarium fuerit factum, & non iuxta formam prædictam declarantur ſententiæ ipſo iure nullæ,& inualidæ.

Hæc verba,*& le ſentenze, che contra la forma predetta ſi daranno,volemo,che ſiano ipſo iure nulle,& inualide,*quidèm videntur ſuperflua, quia cùm pragmatica inducat modum, qualiter iſti Magiſtri Nūdinarum iudicare debeant, dat formam,*Laurent.deciſ.Auenion.*21.
1 *Surd.deciſ.*268. & forma data à ſtatuto in dubio videtur ſubſtantialis,qua nō ſeruata actus eſt nullus *l.cùm hi* §.*ſi præter ff.de trāſact.*quia
2 forma dat eſſe rei,qua forma nō ſeruata actus ille dicitur non eſſe *l.Iulianus* §.*ſi quis ff.ad exhibend.*quapropter ſi ſtatuti forma non ſeruetur,actus eſt nullus ipſo iure *cap. cùm dilecta de reſcript. cap.venerabili extra de offic. deleg. Caeber.deciſ.*165. *Surd.deciſ.*144.*Rota diuerſ.deciſ.*72.*par.*2.vbi dicitur, certiſſimi iuris eſſe ex amiſſione formæ actum reddi nullum, vt approbauit ſimiliter in vna *Romana Alimentorum* 4.*Iunij* 1593.*coràm Orano*,vbi etiā traditum eſt, quòd cùm forma ſit requiſita ab initio actus,ſi non ſeruatur,actus eſt nullus ipſo iure, & vide quæ ſcripſimus in *pragm.*6. *de Actuarijs,& Scribis in fin.*

Sed

Digitized by Google

Sed redeundo ad principium dicamus,ver-
ba iſta non eſſe omninò ſuperflua,ſed poſita
eſſe ad clariorem declarationem , & ad indu-
cendam magis præciſam formam, cùm.n.lex,
vel ſtatutum dat formam, & vltrà proceden-
do annullat actum, dicitur dare, & inducere
formam præciſam , & non probationem , vel
demonſtrationem,& ita habuit pro vero Re-
gia Audientia Comitatus Moliſij in facti con-
tingentia.

Quibus ſic poſitis amplia primò, ſentẽtiam
eſſe nullam non ſeruata forma huius pragma-
ticæ, etiam ſi Partium cõſenſu fuerit talis for-
3 ma omiſſa,nam Partes contrahentes non poſ-
ſunt huic formæ renunciare *l. non dubium C.
de legibus, l. nemo poteſt ff.de legat.* 1. omnis .n.
ſollemnitas, & forma ſubſtãtialis cenſetur in-
ducta ad publicam vtilitatem, cui per priuatũ
renunciari non poteſt , & ita dicebatur ad fa-
uorem Marci Zalani .

4 Amplia ſecũdò, etiam ſi forma huius prag-
maticæ non fuerit in minimo obſeruata ,
quia de forma à ſtatuto inducta nihil immuta-
ri poteſt *l.& ſi nihil ff.de regul. iur. Boer.deciſ.*
1.*Surd.deciſ.*268.

Amplia tertiò , etiam ſi forma ſit omiſſa
abſq; dolo,putà per negligentiam , & imperi-
tiam Magiſtri Iurati , quia adhùc ſententia eſt
nulla,vt in facti contingentia conſultus reſpõ-
di,& iuxta reſponſum fuit obtentum de anno
1622. dùm in quibuſdam Nũdinis fuiſſet libe-
ratus de certo crimine vnus de S. Seuerino à
Magiſtro Iurato abſque voto Conſultoris,di-
xi, inquam,conſultus,ſententiam eſſe inuali-
dam,& conſequenter poſſe iterùm carcerati,
& condemnari , prout fuit condemnatus in
exilium per biennium , cùmq; appellaſſet,fuit
confirmatum decretum,quarè ſiluit , & pęnæ
obremperauit.

5 Amplia quartò, Magiſtrum Iuratum debe-
re procedere cum voto Conſultoris , etiam ſi
ipſe eſſet Doctor, vt in facti contingentia fuit
prouiſum per Collaterale Conſilium in Terra
Summæ in perſonam Franciſci Antonij Sali-
nas illùc Iudicis officium gerẽtis, & idem ob-
tẽtum in perſona Horatij Salinas Iudicis Ci-
uitatis Nolæ de anno 1618. de quo quidèm
mirandum non eſt, quia dignitas Doctoratus
non attenditur in illo actu , dùm Doctor non
ſuum officium , ſed alienum gerit,perſonamq;
alterius repręſentat, & ſic videmus à fortiori
practicari in Ciuitatibus Regijs , in quibus
quandòque pręſunt duo Doctores Officiales,
vnus Locumtenens,& alter Iudex ipſius .

S V M M A R I V M.

1 *Iuriſdictio vna debet potiùs coadiuuare alterã,
quàm turbare .*
2 *Vſurpatio iuriſdictionis eſt graue delictum.*
3 *Turbatores iuriſdictionis poſſunt à Iudice Ec-
cleſiaſtico excommunicari,& pœna pecunia-
ria mulctari .*
4 *Impedientes iuriſdictionem poſſunt puniri.*
5 *Iuriſdictio turbatur ex cauſa priuata , licèt of-
fendatur extrà officium.*
6 *Iuriſdictio data à lege,ſiue à Principe , Populo,
Conſuetudine, vel Vniuerſitate non extendi-
tur de loco ad locum.*
7 *Iuriſdictio eſt poteſtas de publico introducta cũ
neceſſitate iuriſdicendi, & æquitatis ſtatuen-
dæ .*
8 *Iuriſdictio à Deo procedit .*
9 *Iuriſdictio à Populo Romano in vnum Princi-
pem tranſlata eſt.*
10 *Iuriſdictiones ſunt apud Principem. tanquàm
apud fontem à quo fluunt.& refluunt.*
11 *Iuriſdictio ſpectare non poteſt ad aliquem, ſine
Principis conceſſione .*
12 *Iuriſdictio eſt de Regalibus primi capitis.*
13 *Iuriſdictio deuoluitur ad Regem,tanquã ſuum
fontem,quando per abuſum amittitur .*
14 *Iuriſdictio conuentionibus,& pactis priuatorũ
hominum tribui nequit .*
15 *Iuriſdictio in dubio non præſumitur,niſi appa-
reat .*
16 *Iuriſdictio prout qualitas accidentalis eſt,quæ
naturaliter homini minime ineſt .*
17 *Iuriſdictio quomodò probetur.*

De Iuriſdictionibus inuicem nõ turbandis. Rubrica.

Collectanea I.

1 IVriſdictionem vnam alteram potiùs coad-
iuuare debere , quàm turbare dixit *Rot.in
Papien.Tenuta corã R.P.Capizucho*, vbi quòd
aliàs iuriſdictionis vſurpatæ crimen incurre-
retur, quod eſſe delictum graue, & punitione
2 dignum patet ex *l.3.§ fin ff ad l.Iul. Maieſta-
tis*,& probant *Capye deciſ* 130. *Guid Pap.de-
ciſ.*423.*Franc.Marc.deciſ.*427.& 428 *tom.*1.
3 Indè *Rota loc.citat.* enunciat, iuriſdictionis
turbatores poſſe à Iudice Eccleſiaſtico excõ-
municari,& pęna pecuniaria mulctari, argu-
mento *tex in cap.quia quæſitum de offic.& po-
teſtat. Iudicis delegat* vbi probatur, impedien-
4 tes iuriſdictionem puniri poſſe , nouiſſimè vi-
dẽdus *Seſe deciſ.Rot.Arag.*425.*tom.*4.vbi enu-
cleat, quando dicatur turbata iuriſdictio ali-
cuius, ad finem conſequẽdi iuriſdictionem,di-
5 cens,iuriſdictionem turbari,licèt ex cauſa pri-
uata offendatur extrà officium.
6 Et iuriſdictionem datam à lege,ſiue à Prin-
cipe, Populo,Conſuetudine, vel Vniuerſitate
non extendi de loco ad locum , nec de Banco
ad Bancum,nè aliorum turbatio detur,ex.*tex.
in l.conſultà diualia C.de teſtam.*probat eadem
*Rot.*nuper adducta deciſione, & poſt eam *Ca-
ualc. deciſ.*10. *par.*1.

7 Eſt autem iuriſdictio poteſtas de publico
introducta eum neceſſitate iuris dicendi, &
æquitatis ſtatuendæ, vt eommuni caleulo de-
finiunt DD. & vide *Franc. Marc. deciſ.* 368.
tom. 1.
8 Qnę mediatè, vel immediatè à Deo proce-
dit, vt per *Afflict. in deciſ.* 391. *num.* 8.
9 Namq; à Populo Romano in vnum Prin-
cipem translatam eſſe probant *Franc. Marc.*
deciſ. 187. *tom.* 1. ſcribens *deciſ.* 178. *&* 616. à
10 Principe vti perenni fonte ſingulas fluere iu-
riſdictiones, *Gram. deciſ.* 46. *Capye. in deciſ* 9.
ſub num. 4. *Peguer. in deciſ.* 36 *num* 1. *Merlin.*
controuerſ. forenſ. 13 *num.* 9. ſubdens, iuriſdi-
ctionem ad aliquem ſpectare non poſſe abſq;
11 Principis conceſſione *Reg. Tap. in deciſ. Su-
prem. Senat.* 1. *num.* 1. & illam oſſibus Princi-
12 pis inhærere, taliter vt dicatur eſſe de Regali-
bus primi capitis *Cutel. deciſ.* 1. *num.* 3. *&* 7.
13 Indè iuriſdictio, quæ per abuſum amitti-
tur, ad Regem tanquam ſuum fontem deuolui
annuit *Seſe deciſ. Rot. Aragon.* 417. *num.* 5. *tom.*
4. vbi *nu.* 18. quòd iuriſdictione inferioris per
abuſum amiſſa Superior nomine proprio ad-
miniſtrat.
14 Nequit autem iuriſdictio conuentionibus,
& pactis priuatorum hominũ tribui *l. priuat.*
C. de iuriſd. omn. Iudic. Verall deciſ. 97. *num.* 4.
par. 1. *&* 162. *num* 5. *par.* 2. *Franc. Marc. deciſ.*
610. *tom.* 1. *&* 426. *tom.* 2. *Praſ. de Franch. deciſ.*
551. *num.* 10.
15 Nec præſumitur, & collata eſſetur, niſi ap-
pareat *Magon deciſ. Florentin.* 87. *num.* 2. quia
16 iuriſdictio eſt qualitas accidentalis, quæ natu-
raliter homini minimè ineſt, ſed ità competit
vni, ſed non alteri, & ideò probanda eſt *Car-*
17 *tar. deciſ. Genua* 67. *nu.* 10. ad inſtar venit pro-
bãda qualitas tribuens iuriſdictionem *Afflict.*
cum *Vrſil. deciſ.* 197. *Merlin. controuerſ. forenſ.*
80. *num.* 26.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio cuiq; ſua ſeruanda eſt, & illam iu-
riſdictionem in alieno territorio exercere eſt
prohibitum, ibidẽ, Declara procedere in iuriſ-
dictione contentioſa, & nõ voluntaria, num.
2. & debere etiam iuriſdictionis territorium
eſſe limitatum, num.* 3.
4 *Habens iuriſdictionem ab inferiore, quàm à
Principe, nec etiam voluntariam iuriſdictio-
nem quis poterit exercere.*
5 *Baro poteſt prohibere vaſallis, nè adeant Regia
Tribunalia, quando eſſet in præiudicium iu-
riſdictionis.*
6 *Vaſallus non poteſt prorogare iuriſdictionem in
alium, quàm in ſuum Dominũ, in ipſius præ-
iudicium.*
7 *Clericus prohibetur prorogare iuriſdictionem
ſui Superioris, quod ampliatur.*
8 *Litigans coràm non ſuo Iudice præſumitur er-
rare, & Iudex cauſarum criminalium ad eas
deputatus non poteſt procedere in cauſis ciui-
libus, & è contra.*
9 *Iuriſdictio ſiue ſit data à lege, ſiue à Principe,
Populo, Conſuetudine, vel Vniuerſitate non
extenditur de loco ad locum, nec de Banco ad
Bancum.*
10 *Acta facta per Iudicem incompetentem nulla
ſunt, nec Partium conſenſu conualidari poſ-
ſunt.*
11 *Error in exercitio iuriſdictionis vitiat proceſ-
ſum.*
12 *Iudex pro defenſione ſuæ iuriſdictionis, & ſuæ
ſententiæ exequutione poteſt arma mouere.*
13 *Quilibet Iudex poteſt punire eum, qui eius iu-
riſdictionem impedit.*

De Iuriſdictionibus inuicem nõ turbandis. Pragm. I.

Collectanea II.

DIſcordias inter Officiales, &c.

Hic cauetur, quòd Officiales demandatam
iuriſdictionem exerceant, & ad aliam non ſe
intromittant.

Pro ornatu obſeruabis, iuriſdictionẽ cuiq;
ſuam ſeruandam eſſe, & vnam alteram impe-
dire non debere *Amat. deciſ. Marchia* 9. *num.*
25. 32. *&* 33. *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 92. *num.* 5.
vbi *num.* 6. quòd quiſque debet eſſe conten-
tus ſuis terminis ex *cap. ſi quis Epiſcopus* 7.
quæſt. 1. nec vna alteram lædere *Larrea deciſ.*
Granatenſ. 1. *num.* 21.
1 Et firma regulam, eſſe prohibitum exerce-
re iuriſdictionem in alieno territorio, argumẽ-
to *l fin ff. de iuriſdict. omn. Iudic. Franc. Marc.*
deciſ. 80. 389. *&* 428. *vol.* 1. vbi dicit, eſſe pœnã
criminis læſæ Maieſtatis, argumento *l.* 3. *§ fin.*
ff. ad leg Iul. Maieſt. qui in *deciſ.* 341. *&* 361.
2 *vol* 2. tradit, hoc procedere in iuriſdictione
contentioſa, & non in voluntaria, affirmans
3 etiam in *deciſ.* 541. *eod. volum.* debere tamen
iuriſdictionis territorium eſſe limitatum, vt
etiam annuit *Caball. in reſolut.* 120. & decla-
rando in *deciſ.* 361. citat. *vol.* 2 ſupradicta pro-
cedere ait, dùm habet quis iuriſdictionem à
Principe, quia ſi habet ab inferiore, quàm à
4 Principe, nec etiam voluntariam iuriſdictionẽ
quis poterit exercere, de qua iuriſdictione
Boer. deciſ. 227. *Iallong racemat.* 28.
5 Ex hac firmata regula meritò euenit, poſſe
Baronem prohibere vaſallos, nè adeant Regia
Tribunalia, quando eſſet in præiudicium ſuæ
iuriſdictionis, purà quia haberet Baro primas
cauſas, vel ſecundas *Boer. deciſ.* 114. *Cacher. de-
ciſ.* 78. quod nota pro limitatione deciſionis,
de qua per *Annam in ſingul.* 62. dùm refert,
Baronem non poſſe prohibere vaſallos, nè
6 adeant Regia Tribunalia, Vaſallus enim non
poteſt

poteſt prorogare iuriſdictionem in alium, quã in ſuum Dominum, in illius præiudiciũ *Guid. Pap. deciſ. 77. & 275. Capyc deciſ. 9. Gratian. deciſ. Rot. Marcb 78.*

7 vt etiam Clericus prohibetur prorogare iuriſdictionem ſui Superioris *Surd. deciſ 26. Vinius deciſ. 125.* vbi inquit, procedere etiam ſi ſui Superioris ordinatio interueniret *Verall. deciſ 146 par. 2. Carocc. deciſ. 52. Grammat. deciſ 29. & 61.*

8 Et hinc litigans coràm non ſuo Iudice præſumitur errare *Balb deciſ. 162.* & hinc Iudex cauſarum criminalium, & ad eas deputatus non poteſt procedere in cauſis ciuilibus, & è contra *Carocc. deciſ 54. Gratian. deciſ. 78. Creſcent deciſ. 5. de iudicijs.*

9 Et hùc etiam ſpectat, quòd iuriſdictio ſiue ſit data à lege, ſiue à Principe, Populo, Cõſuetudine, vel Vniuerſitate non extenditur de loco ad locum, nec de Bãco ad Bancum, quia eſſet turbare aliorum iuriſdictiones, quod fieri non debet, argumento *l. conſulta diualia C. de teſtam. Caualc. deciſ. 10.*

10 Nota autem, quòd acta facta per Iudicem incompetentis iuriſdictionis nulla ſunt, nec Partium conſenſu conualidari poſſunt *Triuiſan. deciſ. 68. lib. 1.* & vide *Balbum deciſ. 113.* vbi quòd Partes litigantes coràm vno ex pluribus delegatis, quando non adeſt clauſula, *inſo-*

11 *lidum*, faciũt acta nulla, quia eſt error in exercitio iuriſdictionis, qui vitiat proceſſum.

12 Item ſcias, quòd pro defenſione ſuæ iuriſdictionis, & ſuæ ſententiæ exequutione poteſt Iudex arma mouere *Franc. Marc. deciſ. 534. vol. 2.*

13 Et quilibet Iudex poteſt punire eum, qui ſuam iuriſdictionem impedit *Larrea dec. Granatenſ. 1. num. 13.*

SVMMARIVM.

1 *Cognitio homicidij commiſſi ex veneno ſpectat ad iuriſdictionem criminalem.*
2 *Falſitatis cauſa eſt criminalis.*
3 *Duelli cauſa dicitur criminalis, cùm duelli pœna ſit capitalis.*
4 *Inceſtus cauſa inter aſcendentes, & deſcendentes eſt criminalis.*
5 *Cauſa ſodomiæ eſt criminalis, cùm pœna ſodomiæ ſit mortis naturalis.*
6 *Cauſa oſculi per vim illati in ſtratis eſt criminalis.*
7 *Cauſa ſtratariorum dicitur criminalis.*
8 *Cauſa lenonum dicitur criminalis.*
9 *Cauſa ictus ſcopictæ ad nocendum, etiam non ſequuto effectu dicitur criminalis.*
10 *Cauſa teſtis falſi iterãti falſitatem dicitur criminalis.*
11 *Cauſa criminis aſſaſſinij dicitur criminalis.*
12 *Cauſa libelli famoſi dicitur criminalis.*
13 *Cauſa criminis falſæ monetæ dicitur pariter criminalis.*
14 *Cauſa criminis falſi in criminalibus dicitur etiam criminalis.*

De Iuriſdictionibus inuicem nõ turbandis. Pragm. II.

Collectanea III.

GRauiter coràm, &c. Cauſæ, in quibus venit imponenda pœna mortis naturalis, aut ciuilis, aut membri mutilationis ſunt iuriſdictionis criminalis, cœteræ verò ciuilis hic declarantur.

Infero ex diſpoſitione huius pragmaticæ,

1 quòd cognitio homicidij commiſſi ex veneno ſpectat ad iuriſdictionem criminalem, cùm talis homicidij commiſſi pœna ſit condemnatio ad furcam, vt deciſum teſtatur *Muta in deciſ. Siciliæ 1.*

2 Infero ſecũdò, quòd cauſa falſitatis eſt criminalis, falſariorum enim pœna eſt ad mortem naturalem condemnatio, vt deciſum per Senatum Dolanum refert nouiſſimè *Griuell. deciſ. 101.*

3 Infero tertiò, quòd duelli cauſa dicitur etiã criminalis, cùm duelli pœna ſit capitalis, iuxta *deciſionem Rotæ Lucenſ.* quæ eſt apud *Ludouic. 11.* & vide *pragmat. 1. ſupra ſub rubr. de duello.*

4 Infero quartò, quòd cauſa inceſtus inter aſcendentes, & deſcendentes eſt criminalis, cũ pœna mortis puniatur inceſtus inter aſcendentes, & deſcendentes ex *deciſ. Senatus Burdegal.* apud *Boer. in deciſ. 318.*

5 Infero quintò, quòd cauſa ſodomiæ dicitur pariter criminalis, cũ pœna ſodomiæ ſit mortis naturalis cum combuſtione, vt in *pragm. 1. ſub rubr. de ſodomia*, & latè eſt videndus *Theſ. iun. in lib. 3. quæſt. forenſ quæſt. 17.* & vide *Mutam in deciſ Siciliæ 86.* & in materia *Peguer. deciſ 73. & 75.*

6 Infero ſextò, quòd cauſa oſculi per vim illati in ſtratis eſt etiam cauſa criminalis, cùm oſculans per vim in ſtratis puellam puniatur morte naturali, vt per *pragm. 1. ſub rubr. inſ. de oſculantibus mulieres*, & vide *Franch. in deciſ. 33. Mutam in deciſ 62. & Vinium in dec. 117.*

7 Infero ſeptimò, quòd cauſa ſtratariorum, & latronum derobantium, & captiuantium in ſtratis publicis eſt pariter criminalis, nam pœnam mortis naturalis imponitur talibus perſonis, vt deciſum, & exequutum in Regno Siciliæ tradit *Muta in deciſ. 60.*

8 Infero octauò, quòd cauſa lenonum dicitur etiam criminalis, cũ lenones vltimo ſupplicio tradantur, iuxta *pragm. 1 ſub rubr. de lenonibus*, & vide *Peguer. in deciſ. 15. Caball. reſolut. criminal. 171 & Vinium in deciſ. 183.*

9 Infero nonò, quòd cauſa ictus ſcopictæ, vel baliſtæ ad nocendum, etiam non ſequuto effectu,

ſectu dicitur pariter criminalis, cùm ob talem emiſſionem quis incurrat pęnam mortis naturalis, iuxta diſpoſitionem *pragmaticæ prima ſub rubr. de ictu ſcopictæ*, vide *Gram. in deciſ. Luſitaniæ* 170. *& Maſtrill. in deciſ.* 155.

11 Inſero decimò, quòd cauſa teſtis falſi iterātis falſitatem ſit pariter criminalis, cùm talis puniatur pęna mortis naturalis, iuxta *pragm. 3. ſub rubr. de falſis*, & vide *Franch.* de Notario loquentem *in deciſ* 440.

1 Inſero vndecimò, quòd cauſa criminis aſſaſſinij dicitur pariter criminalis, nam dans, vel promittens pecuniam mandatario pro aliquo occidendo, ſi fuerit deuentum ad actum proximum, etiam ſi mors non ſequatur, vltimo ſupplicio damnatur, iuxta *pragmat. 1. ſub rubr. de aſſaſſinio*, quam fuiſſe obſeruatam refert *Gram. vol.* 9 vide pariter *Capyc. in deciſ.* 166.

12 Inſero duodecimò, quòd cauſa libelli famoſi dicitur criminalis, famoſos enim libellos cōponens vltimo ſupplicio traditur *l. 1. C. de famoſis libellis*, & vide *Franc. in deciſ* 533.

13 Inſero decimotertiò, quòd cauſa criminis falſæ monetæ dicitur pariter criminalis, nam falſificantes monetam puniuntur pęna capitis ex *Conſtitutione Regni Adulterinam*, vide *Franch. in deciſ* 440. *Caball. reſolut. 27. Gram. deciſ* 74 *Viuium deciſ.* 487. imò raſores monetarum adhùc vltimo ſupplicio traduntur ex *pragm. 1. de monetis*, imò expendens falſam monetam ſcienter punitur pęna mortis, niſi oſtendat authorem *Franch. deciſ* 401. *Faber deciſ* 5. *C. de falſis monetis, D. Ricc in deciſ.* 294. *par. 2.* & ſic etiam facientes falſos cugnos monetæ *Capell. Tholoſ. deciſ.* 162.

15 Inſero decimoquartò, quòd cauſa criminis falſi facti in criminalibus dicitur pariter criminalis, cùm teſtes falſum deponentes in criminalibus, ſiue illos inſtruentes vltimo ſupplicio puniantur, ex diſpoſitione *pragm. 4. de falſis. Ludou. in deciſ Lucenſ. 19. Guid. Pap. in deciſ.* 44.

SVMMARIVM.

1 *Officiales Eccleſiaſtici non exercent iuriſdictionem contra laicos.*

2 *Iudex ſpiritualis de cauſis ſpiritualibus, & ſæcularis de ſæcularibus ſe intromittit.*

3 *Cauſa poſſeſſorij retinendi beneficij Eccleſiaſtici inter duos Eccleſiaſticos an coràm Iudicibus Regijs tractari poſſit, remiſſiuè.*

4 *Poteſtates ſunt duæ, Eccleſiaſtica ſ. & ſæcularis,*

5 *Gladij duo ſunt in Eccleſia, ſpiritualis, & temporalis.*

6 *Negotia omnia in Eccleſiaſtica, & Temporalia partiuntur.*

7 *Cauſæ ſunt merè Eccleſiaſticæ, quæ reſpiciunt ſpiritualia, & ſupernaturalia.*

8 *Cauſæ Eccleſiarum, & Clericorum ſpectant ad Iudices Eccleſiaſticos.*

9 *Cauſæ merè temporales a Iudicibus ſæcularibus tractantur.*

10 *Cauſæ mixtæ quæ ſint.*

11 *Iuriſdictio procedens ex iure publico non poteſt ex voluntate Partium elidi.*

12 *Iudex Eccleſiaſticus non habet iuriſdictionem temporalem in laicos, nec è contra.*

13 *Clericus nec in actione reali, nec perſonali trahitur ad Iudicem laicum.*

14 *Clericus immiſſus in poſſeſſionem rei per Iudicem laicum, ſi tertius prætendit ius ſuper illa re, coràm Iudice Eccleſiaſtico debet comparere.*

15 *Excommunicati ſunt impedientes iuriſdictionem Eccleſiaſticam.*

16 *Brachium ſæculare præſtatur Iudici Eccleſiaſtico per Iudicem laicum in captura laicorum.*

De Iuriſdictionibus inuicem nō turbandis. Pragm. III.

Collectanea IV.

PEr lettere, & informazione, &c.

1 Statuit, nè Officiales Eccleſiaſtici exerceāt iuriſdictionem contra laicos, ſed ſuos adeant Iudices competentes.

Pro cuius ornatu obſeruabis, iuriſdictionē
temporalem, & ſpiritualem diſtinctam eſſe, &
2 ſpiritualem Iudicem de ſpiritualibus, & ſæcularem de ſæcularibus debere ſe intromittere,
nec de Eccleſiaſticis tractare poſſe, vt ex *cap.*
2. de iudicijs modernè probat *Leo deciſ. Valent.*
208. lib. 2. vbi principaliter tractat, ſi cauſa poſ-
3 ſeſſorij retinendi beneficij Eccleſiaſtici, vel rei
Eccleſiaſticę inter duos Eccleſiaſticos tracta-
ri poſſit coràm Iudicibus Regijs.
4 Nota, quòd ad inſtar duæ ſunt Poteſtates,
nempè Eccleſiaſtica, & ſæcularis, & in Eccle-
5 ſia duo ſunt gladij, ſpiritualis, & temporalis,
vnus in actu, alter in habitu, vt in *extrauag.*
vnam ſanctam de maiorit. & obedientia, ita
6 etiam omnia negotia in Eccleſiaſtica, & Tem-
poralia partiuntur, ita modernè *Larrea deciſ.*
7 *Granatenſ. 1.* vbi appellat cauſas merè Eccle-
ſiaſticas quæ reſpiciunt ſpiritualia, & ſuperna-
turalia, ſcilicèt, quæ ex ſua eſſentia, & natura,
non niſi per ſpiritualium, & ſupernaturalium
cognitionem decidi poſſunt, vt quæ ſpectant
ad ſacramenta Eccleſiæ matrimonium *Sacr.*
Concil. Trid. ſeſſ. 24. de matrim. can. 12. May-
nard. deciſ. 27. lib. 1. & alia de articulis Fidei,
de Cenſuris, & Clauibus Eccleſiæ, decimis, &
beneficijs, cauſas verò, quæ ad Eccleſiam ſpe-
ctant,

Digitized by Google

ctant,ſed non merè ſunt Eccleſiaſticæ nuncu-
pat illas, quæ licèt natura ſua temporales, &
prophanæ, & abſq; ſupernaturalium cognitio-
ne decidi poſſint, & à quibuslibet Iudicibus
ſæcularibus tractari, tamen iuſtis rationibus
Eccleſiaſtico iudicio ſunt tributæ, vt omnes
8 cauſæ Eccleſiarum, & Clericorum, tàm ciui-
les, quàm criminales, quæ quia non ſua natu-
ra, ſed reſeruatione quadam ad Iudices Ec-
cleſiaſticos ſpectant, ideò non merè Eccleſia-
ſticas appellar, de quibus communiter in *cap.*
decernimus de iudic. Seſe deciſ. Rot. Aragon. 113
tom. 2.

9 Cauſas autem merè temporales vocat ſin-
gulas ciuiles, & criminales, omniaque nego-
tia, quæ corã Iudicibus ſæcularibus tractãtur,
10 mixtas verò illas nuncupat, quæ licèt ex ſua
natura merè temporales appareant, iure tamẽ
aliquo ad Eccleſiaſticam poteſtatem mixtim
pertinent, ita vt quiſq; Iudex ſe intromittere
poſſit, ſi ab actore ad iudicium prouocante, &
volente electus fuerit, vt præuentione alteri
via præcludatur, cuius generis vocat adulte-
ria, inceſtus, periuria, concubinatus, de quo
Rot. diuerſ. deciſ. 199.*p* 3 vſuras, de quo *Franc.*
Marc. deciſ. 535. *tom.* 1. *Peguer. deciſ.* 32. ſic etiã
ſacrilegia, vt in *cap. cùm ſit generale de for. com-*
petent. Boer. deciſ. 254. *Cacheran. deciſ.* 103.
Franc. Marc. deciſ. 123. 595. 597 *&* 208. *tom.*
2 *Theſaur deciſ.* 224. *Caſtill. deciſ.* 160. ſic pari-
ter ſortilegia *Faber deciſ.* 1. *C. de ſacroſanct. Ec-*
cleſ. niſi illa ſaperent hæreſim manifeſtam, quia
tunc tantùm Eccleſiaſticus procederet *cap.*
accuſatus §. ſanè de hæretic. in 6. *Sayr deciſ.* 1. *de*
ſortileg. & ad materiam *Seſe deciſ. Rot. Arag.*
455. 461. *&* 463. *tom.* 4.

11 Harum iuriſdictionum diſtinctio cùm pro-
cedat ex iure publico, nec Partium voluntare
elidi poteſt, idem *Larrea deciſ. Granatenſ.* 4. *nu.*
27.

12 Et conſtituas cõcluſionem, regulariter Iu-
dicem Eccleſiaſticum in perſonas laicas non
habere iuriſdictionem temporalem, vt è con-
tra Iudex ſæcularis caret iuriſdictione in Ec-
cleſiaſticas perſonas *auth ſtatuimus C. de Epiſ.*
& Cleric. cap. ſi diligenti, & cap. ſignificaſti, &
cap. is, qui contra de for. competent. quibus iu-
13 ribus probatur, Clericũ nec in actione reali,
nec perſonali trahi ad Iudicem laicũ, modernè
præ cęteris *Reg. Rouit. in deciſ.* 44. vbi probat,
14 & iudicatum reſtatur, Clericum immiſſum in
poſſeſſionem rei per Iudicem laicum, ſi ſuper-
ueniat tertius oppoſitor, & contradictor præ-
tendens ius ſuper eadem re, minimè conueniri
poſſe coràm eodem Iudice laico, à cuius ma-
nu habuit poſſeſſionem, ſed remittendum eſſe
ad ſuum Iudicem Eccleſiaſticum competen-
tem, & magis recenter videndus eſt *Larrea in*
deciſ. Senat. Granatenſ. 6. vbi tractat, ſi Cleri-
cus coràm ſæculari obtineat poſſeſſionem ex
l. fin. C. de edict. D. Adrian. tollend. in eodem fo-
ro de illa conueniẽdus ſit, & ad Partes diſpu-
tat articulum, licèt deciſionem *num.* 18. con-
tra Clericum reporter.

Et tandèm, nè exradicando ab hac materia
geloſa, & ex propoſito infinita ſciens omittẽ-
15 do reminiſcaris, ex vi *Bullæ Cœnæ cap.* 16. ex-
communicatos eſſe impedientes Eccleſiaſti-
cam iuriſdictionem, de quo etiam videas *Sa-*
crum Concil. Trident. ſeſſ. 25. *de reformat. cap.*
20. & ad eorum ornatum *Larrea* cit. *deciſ.* 1. *à*
num. 41. *cum ſeq* qui principaliter enuclear ar-
16 ticulum de auxilio brachij ſæcularis à Iudice
Eccleſiaſtico in laicorum captura à ſæculari
poteſtate exigendo.

SVMMARIVM.

1 *Pœna eijcientium lapides cum fiundis intus, vel extra Ciuitatem quæ ſit.*
2 *Lapidatio inducit iniuriam.*
3 *Mulieres facientes petriatas puniuntur pœna exilij.*
4 *Percutiens quem lapide, niſi occidat non punitur pœna ordinaria, ſed extraordinaria.*
5 *Lapides an veniant appellatione armorum.*

De Lapidibus, fulguribus, & ignibus factitijs non proijciendis. Pragm. I.

Collectanea I.

E Peruenuto à notizia, &c.

1 Eijcere lapides cum fiundis intus, vel extra
Ciuitatem pęnaliter verat.

2 Ad ornatum huius pragmaticæ obſeruabis,
lapidarionem iniuriam afficere *Thor. vot. de-*
ciſ. 71. vbi quòd iniuriarum actione teneri vi-
detur lapidator ex *tex. in l. ſi ſtatua ff. de iniur.*
dicens tamen *num.* 19. crimen leue eſſe proij-
cere lapides contra aliquem, & proindè teſta-
3 tur, per M. C. V. ſolere imponi pęnam exilij
contra mulieres facientes petriatas.

4 Et lapide percutientem, niſi occidat ordi-
naria pęna minimè puniri, ſed pro arbitrio, in-
ſpecta iniurię, vel criminis qualitare ex *Gram.*
deciſ. 17. *num.* 2. *&* *Mut. deciſ.* 30. *num.* 8. *&* 11.
probat nouiter *Giurba conſ. deciſ.* 73. *à num.* 7.
cum ſeq.

Sed in ſucceſſorum memoriam non grana-
bor dicere, priſcis temporibus fuiſſe conſuetũ
extra hanc Neapolis Ciuitatem diebus feſti-
uis propè Pontem Magdalenæ, vulgò, *all'are-*
naccia, congregari iuuenes, & ad inuicem la-
pidibus ſecum bellare, ita vt pugna vere ap-
parebat, & multa homicidia ſubſequebantur,
vt in mea tenera ætate oculariter aſpexi, &
quàmuis concurrerent Sarelliium cohortes,
nihil operabantur, quia magna erat copia la-
pidantium, & ſe rendebant aduerſus illos, tali
modo,

modo, vt illos arceret, & tali de cauſa ad euitanda iſta abſurda fuerunt emanatæ prohibitiones, quæ iam ſuum ſortitæ ſunt effectum, cùm hodiè nec ſomnietur Iuuenes id peragere.

5 Lapides autem an veniãt armorum appellatione enucleauimus ſupra in *pragm.7. num.4 de armis*.

SVMMARIVM.

1 *Fulgures non debent proyci per Ciuitatem.*
2 *Ignem in loco aperto coalens, vel fulgurem per aerem emittens, ſi ex indè damnum euenerit, vti reus culpæ tenetur.*
3 *Culpa leuiſſima venit in actione incendij.*
4 *Ignis fortuitò immiſſus an faciat quem teneri ad damnum ex eo illatum, remiſſiuè.*

De Lapidibus, fulguribus, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

PEr altri Banni emanati, &c.

1 Prohibet pęnaliter, nè fulgures, alijq; ignes factitij proijciantur per Ciuitatem Neapolis. Adde *Thor* qui meminit de hac *pragmatica*
2 *vot deciſ.27.num.7.* vbi probat, quòd ignem coalens in loco aperto, vel emittẽs fulgurem per aerem, ſi flante vento damnum fecerit in domum alicuius, vel aliter lęſerit, vti reus culpæ tenetur ex *Magon. deciſ. Florent.* 111. qua
3 incendij actione etiam leuiſſima culpa venit ex adductis per *Gram. deciſ.3.* præcisè *nu.* 17. *& ſeq Reg. Rouit deciſ.59.num.3.* vbi tractat,
4 quãdo ex igne fortuitò immiſſo teneatur quis ad damnum ex igne illatum.

SVMMARIVM.

1 *Pia cauſa dupliciter conſideratur.*
2 *Arbitrium morientium ampliùs non redit.*
3 *Teſtatoris veſtigia ſemper ſunt ſectanda.*
4 *Voluntas teſtatoris tamquàm pia ſequi debet.*
5 *Cauſa pia dicitur ſi reſpicit fauorem animæ.*
6 *Legatum pium dicitur quod continet pietatem.*
7 *Legatum relictum pro alimentis pauperum eſt pium.*
8 *Legatum relictũ certis pauperibus nequit præſtari alijs.*
9 *Legatum dotis dicitur pium.*
Dos, & alimenta æquiparantur, ibid.
10 *Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit incidenter de legato dotis tamquàm pio.*
11 *Legatum factum Monaſterijs, & Eccleſijs dicitur pium.*
12 *Legatum factum à Barone in Eccleſijs feudi deducitur à releuio.*
13 *Legatum factum pro pingenda imagine dicitur pium.*
14 *Legatum pro conficiendo Organo eſt pium.*
15 *Legatum factum alicui Sancto, ſub cuius nomine eſt erecta Eccleſia, & in alia ſunt eius Reliquiæ, cui debeatur.*
16 *Legatum relictum pro vtilitate publica dicitur pium.*
17 *Legatum ſepultura eſt pium.*
18 *Legatum pro incertis, & malè ablatis eſt pium.*
19 *Priuilegia legatorum piorum quæ ſint.*
20 *Legatum pium debetur per donatarium omnium bonorum.*
21 *Executio relictorum ad pias cauſas non differtur.*
22 *Legatum pium poteſt capi propria authoritate.*
23 *Legata pia debentur etiam ſi teſtamentum reuocatur.*
24 *Legata pia debentur ex teſtamento imperfecto.*
25 *Legata pia debentur ſi teſtamentum rumpitur ex cauſa poſthumi.*
26 *Legatum pium debetur etiam hæreditate non adita.*
27 *Inſinuatio non requiritur in donatione facta ad pias cauſas.*
28 *Statutum de admittendo conſilium ſapientis nõ procedit in pia cauſa.*
29 *Trebellianica non detrahitur de relictis ad pias cauſas.*
30 *Falcidia regulariter detrahitur à legatis, & à donationibus cauſa mortis.*
31 *Compenſatio non admittitur contra legata ad pias cauſas, nec in decimis.*
32 *Filiusfamilias teſtari poteſt ad pias cauſas.*
33 *Carta ſcripta, & ſubſcripta à defuncto abſq; teſtibus valet ad pias cauſas.*
34 *Clauſula taxatiua reſoluitur in demonſtratiuam fauore legati pij, & vide num.35.*
36 *Legata pia non veniunt in generali reuocatione, ſed contra, num.37.*
38 *Legatum quòd ſit pium quomodò cognoſcatur.*
39 *Epiſcopi ſunt exequutores legatorum piorum, & quomodò hodiè obſeruatur, num.40.*
41 *Fabrica S. Petri curat exigere legata pia, ſi infra annum non adimpleantur.*

De Legatis pijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo ornatu ſcire debemus loco præmiſſorum, piam cauſam dupliciter conſiderari poſſe, ſcilicèt largè, & ſtrictè, vt dixit *Rota in Nepeſina Teſtamenti* 1573. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Blanchetto*, largè, vbi humanitatis intuitu fauor aliquis à iure adhibetur, vt circa deficientium voluntates, teſtamentaque contingit *l.ſi pars ff.de inoffic.teſtam.cap.fin.de*
2 *re iudic.* cùm enim ipſorum morientium ampliùs nõ redeat arbitrium *l.1.C.de ſacroſanct. Eccleſ.* meritò leges humanitatis, ac pietatis intuitu Teſtatium iudicium fauoribus proſequuntur *l.in conditionibus ff.de condit. & demon-*

monſtrat. l. fideicommiſſa §. item ſi quis ff. de
3 leg. 3. vndè euenit illud vulgatum axioma, ſem-
per veſtigia teſtatorum eſſe ſectanda, vt in l.
cùm quidam C. de neceſſ. ſeru. hered. inſtit. &
4 ideò iura ſtatuunt, teſtatoris voluntatem tan-
quàm piam debere ſequi, ad tex in l. contra
voluntatem C. de teſtam. manumiſſ.
5 Strictè verò cauſa pia appellatur, ſi animæ
fauorē concernat, & ſic cùm pauperibus ero-
gatur §. ſi vnum auth. vt cùm de appellat. co-
gnoſc. ibi, & ipſorum quoq; anima ex hac pijſſi-
ma cauſa ſubleuentur, & §. ſi quis autem pro
redemptione auth. de Eccleſ. tit. ibi, & huiuſmodi
pium opus impleri, & ita piam cauſam paſſim
declarant Doctores noſtri, de quibus Rota vbi
ſuprà, videndus Niger Cyriac. controuerſ. fo-
renſ. 194. tom. 1. vbi quando legatum dicatur
pium pro anima, & cenſeatur factum pro ani-
ma, & quando dicatur pium; ſed non pro ani-
ma.
6 Quibus ſic præmiſſis notãdum eſt, legatum
pium dici id, quod pietatem continet, non no-
mine tantùm, ſed ſubſtantia veritatis l. cùm hi
§. ſed perſonarum, & §. ſi in annos ff. de tran-
ſact. l. 1. C. de mendic. valid. lib. 11. & ſucceſſiuè
eſt omne illud, quod fit pro ſalute animæ, pro
aliquibus operibus charitatis Rota loco citato,
quod magis cognitum fiet recenſendo infra-
ſcriptos caſus.
7 Igitur quotiès teſtator reliquit aliquid pro
alimentis pauperum, tunc clarum eſt dici le-
gatum pium l. ſancimus C. de ſacroſanct. Eccleſ.
vbi cauſa alimentorum ęquiparatur cauſæ re-
demptionis captiuorum l. Mela ff. de aliment.
8 & cibar. legat. Afflict. deciſ. 257. quòd ſi reli-
ctum ſit pro certis pauperibus non poterit
alijs præſtari Seraphin. deciſ. Rot Roman. 1149.
vbi ſic deciſum refert, etiam ſi ſolitum ſit præ-
ſtari certo generi pauperum, quia obſeruatio
ſubſequẽs declarat præcedentem voluntatem
legantis l. ſi hi, qui C. de adult. §. pauonum In-
ſtit. de rerum diuiſ. Surd. deciſ. 326. & actus ſem-
per præſumitur factus in exequutione tracta-
tus præcedentis l. 4. §. vnde quæri poteſt ff. de
manumiſſ. l. qui in aliena §. ſi is, qui putabat ff.
de acquir. hæred. Surd. deciſ. 325.
9 Dotis etiam legatum dicitur pium Boer. de-
ciſ. 94. quia dos, & alimenta æquiparantur l.
cùm is § ſi mulier ff. de condit indebit. Caualer.
deciſ. 245. num. 2. dotiſq; cauſa dicitur pia Ill.
Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 206.
10 par. 2. vbi quòd ideò Iudex Eccleſiaſticus po-
terit incidenter cognoſcere de cauſa ipſius,
quæ ſanè principalis concluſio intelligitur, niſi
legatum factum ſit ab illis, qui tenẽtur dotem
ſoluere, vt ſunt parentes, quia tunc non dici-
tur pium, cùm ſit proprij debiti ſolutio, vt ex
terminis patet.
11 Si legatum fieret Monaſterio, vel Eccleſijs
clarum eſt, eſſe legatum pium, cùm intelligatur
pro ſalute animæ Linglois deciſ. 50. quæſt. 10.
quod procedit etiam ſi Religioſis Monaſte-
riorum legatum fieret, dummodò fiat intuitu
pietatis, non autem fauore, & contemplatio-
ne conſanguinitatis, vel amicitię, ad tex. in cap.
requiſiſti de teſtam. per quem ita fatentur om-
12 nes iuris Interpretes, & dùm Baro legatum
facit Eccleſijs feudi, legatum deducitur in re-
leuio, quia redundat in vtilitatem feudi habe-
re Cęnobium, vel Eccleſiam, vt pretioſiora
feuda iudicentur, vt deciſum refert Anna in
Conſtit. Diuæ memoriæ num. 129. & licèt fieret
legatum pro Monaſterijs conſtruendis adhùc
pium diceretur.
13 Idem procedit, ſi fieret legatum pro facien-
da, vel pingenda imagine alicuius Sancti, vel
Beati, hoc enim eſt etiam pium opus, ad tex.
in l. lineam margaritarũ ff. ad l. falcid. cap. fin.
de teſtam. ſicq; etiam ſi fieret legatum pro cõ-
14 ficiendo Organo Iaffred. deciſ. 24. ſicquè dici-
mus de alijs ornamẽtis Eccleſiarum, eſt enim
eadem ratio vt patet, & dixit Rota in d. Nepe-
ſina Teſtamenti.
15 Benè verum ſi factum fuiſſet legatum San-
ctis, videlicèt, Sancto Ioanni, Sancto Antonio,
S. Ioſepho, aut alijs, & in illo adeſſet Eccleſia
dedicata ſuę Diuinę Maieſtati ſub nomine ta-
lis Sancti, & in alia Eccleſia alterius nominis
adeſſent Reliquiæ eiuſdem Sancti, tunc lega-
tum debetur Eccleſijs ſub eorũ nomine ædi-
ficatis, & in defectum deberetur alijs Eccle-
ſijs, ſiue Monaſterijs, in quibus corpora taliũ
Sanctorum ſepulta ſunt, iuxta deciſionem Sa-
cri Regij Conſilij apud noſtrum Afflict. in de-
ciſ. 244.
16 Legatum pium etiam diceretur, vt autumat
Rota in ſępiùs citat. deciſ. quotieſcunq; quouis
modo relinqueretur pro vtilitate publica, vt
pro conſtructione, & reparatione pontium,
fontium, viarum, & ſimilium cauſarum, ſcilicèt
pro refectione murorum, & cuſtodia Ciuita-
tis, argumento tex. in cap. 2. de immunit. Eccleſ.
l. 2. §. pen. de donat. l. 2. C. de Epiſc. & Cleric l. ad
inſtructionem C. de ſacroſanct. Eccleſ. vbi etiam
17 legatum ſepulturæ continere piam cauſam
aſſerit ex l. ſi quis §. interdum ff. de Religioſ. &
ſumpt. funer. l. pro hærede ff. de acquir. hæred. &
ita extitit deciſum in Tribunali Reuerendæ
Fabricæ.
18 Tandèm alia nõ tacta à Deciſionariis omit-
tendo, legatum pium dicitur id, quod pro in-
certis, & malè ablatis relinquitur, ad tradita
per Caroc. in deciſ. 7. vbi varia priuilegia re-
portat, quæ latiùs habes in particulari tracta-
tu nouiſſimè à nobis in lucem prodito.
Quorum legatorum piorum plurima ſunt
priuilegia, quorum aliqua tacta à Deciſiona-
rijs nos faciemus mentionem nunc.
19 Primum igitur priuilegium legatorum pio-
rum eſt, vt illa ſint fauorabilia legatis dotium
Faber deciſ. 12. C. qui potior.
20 Secundum, quia legata pia debentur per
duna-

Digitized by Google

donatarium omnium bonorum poſt teſtamẽtum *Carocc. deciſ.* 86.

21 Tertium, quia exequutio relictorũ ad pias cauſas non differtur durante tempore inuentarij, per hæredem conficiendi *Maynard. deciſ.* 51. *lib.* 3.

22 Quartum, quia poteſt capi propria authoritate *Rip. obſeruat.* 132. quãmuis priuatus priuetur iure legati *l. non eſt dubium C. de legat. Cornazzan. deciſ.* 4.

23 Quintum, quia reuocato teſtamento debẽtur legata pia *Carocc. deciſ.* 85.

24 Sextum, quia ex teſtamento imperfecto debentur legata pia *Boer. deciſ.* 93.

25 Septimum, quia rupto teſtamento ex cauſa poſthumi, ſimiliter debentur legata pia *Capell. Tholoſ. deciſ.* 344. *Maynard. deciſ.* 13. *lib.* 5.

26 Octauum, quia debentur etiam hæreditate non adita *Capell. Tholoſ. deciſ.* 89. *Boer. d. deciſ.* 93.

27 Nonum, quia in donatione facta ad pias cauſas non requiritur inſinuatio *Faber deciſ.* 7. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* maximè ſi adeſſet iuramentum *Seraphin. deciſ.* 471. *&* 746.

28 Decimum, quia ſtatutum de admittendo conſilium Sapientis non habet locum in relictis ad pias cauſas *Ripa obſeruat.* 147.

29 Vndecimum, quia de relictis ad pias cauſas non detrahitur Trebellianica *Capell. Tholoſ. deciſ.* 83 neq; Falcidia *Seraphin. dec.* 1202. quã-

30 uis regulariter Falcidia detrahatur à legatis *l.* 1. *ff. ad l. falcid.* & etiã de donationibus cauſa mortis *l. ſi mortis cauſa, & l. in donationibus C ad l. falcid. l. cum hic ſtatus in princip. ff. de donat. inter vir. & vxor. l.* 1. *§. ſi quis ff. quor. legat. Cauale. deciſ* 30 *Theſaur. in lib.* 3. *quaſt. forenſ* 33. vt nec de eis ſoluitur gabella, ſiuè datium, vt latè apud *Nigr. Cyriac. controuerſ. forenſ* 94 *tom.* 1.

31 Duodecimum, quia contra iſta legata ad pias cauſas non admittitur compenſatio *Medic. deciſ.* 22. prout nec in decimis eſſe admittendam conſultus reſpõdebam in anno 1623.

32 Tertiumdecimum, quia filiusfamilias teſtari poteſt ad pias cauſas *Faber deciſ.* 40. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.*

33 Quartumdecimum, quia valet carta ſcripta, & ſubſcripta à defuncto ad pias cauſas, nullis adhibitis teſtibus *Valaſc. deciſ.* 67.

34 Quintumdecimum, quia legatũ pium operatur, vt clauſula taxatiua reſoluatur in demonſtratiuam *Guid. Pap.* & ibi *Addit. deciſ.* 8.

35 ſed tu perquiras latiùs *Reg. Rouit. deciſ.* 57. vbi contrarium reperies iudicatum.

36 Sextumdecimum, quia legata pia non veniunt in generali reuocatione *Afflict. dec.* 111. ſed tu videas *Reg. Rouit. deciſ* 56. vbi tutatur, & deciſum refert, teſtamentum ad pias cauſas

37 reuocari per ſecundum ad prophanas, licèt expreſsè in ſpecie non derogetur primo.

38 Et in hac materia legatorum piorum remiſcaris, quòd vt legatum pium dicatur, non eſſe inſpiciendum, quid legatum ſit, ſed cui *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 214. *Linglois cit. deciſ.* 50. *quaſt.* 10. *ſub num.* 3.

39 Horum legatorum piorum Epiſcopi non ſolùm de iure cõmuni ſunt exequutores, iuxta *tex. in cap.* 3. *& cap tam nobis de teſtam. clem.* 1. *eod. tit. Seraphin deciſ.* 611. ſed etiam tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegati in caſibus à iure conceſſis ſunt exequutores, vt per *Sacr. Concil. Trident. ſeſſ.* 22. *de reformat.*

40 Hodiè Reuerenda Fabrica S. Petri de Vrbe tales vltimas voluntates ad pias cauſas exequi curat ex *Bull.* felicis recordationis *Pij V.* quæ incip. *Exigit. Dat. Rom. vndecimo Kalend.*

41 *Ianuarij* 1565. ita quòd in Regno pro adimplemento legatorum piorum, quando pia loca, in quorum beneficium ſunt facta non curant illa exigere infra annum ex conuentione inter Sãctam Sedem Apoſtolicam, & Sacram Regiam Maieſtatem eſt introductum Tribunal Reuerendæ Fabricæ Baſilicæ Sanctorum Apoſtolorũ Petri, & Pauli de Vrbe, per quod ex officio etiam pijs locis legatarijs non inſtantibus procedit cum Conſultorum Regiorum decretis ad exactionem, & recuperationem huiuſmodi legatorum, ſicq; quotidiè practicatur, vt retulimus *forenſ. quaſt.* 91. *par.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitale quando dicatur locus pius, & num.* 8. *& quando gaudeat immunitate Eccleſiæ, nu.* 2. *& de legatis ipſo factis non detrahitur falcidia, num.* 3.

4 *Reſtitutio in integrum competit Hoſpitali.*

5 *Obtinens Eccleſiam, vel Hoſpitale in titulum, ſeu beneficium tenetur horas Canonicas recitare.*

6 *Hoſpitale habet fori electionem.*

7 *Alienatio bonorum Hoſpitalis, ſicuti Eccleſiæ non valet abſq; ſollemnitatibus.*

9 *Confraternitates quando dicantur loca pia, & viſitari poſſint ab Epiſcopo, & gaudeant fori priuilegio, num.* 10.

11 *Seminarium dicitur locus pius.*

12 *Mons pietatis dicitur locus pius.*

De Legatis pijs. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr parte delli Gouernatori, &c.

Mãdat, vt legata pijs locis facta ijſdem denuncientur infra dies quindecim à die ſtipulationis.

Pro cuius coronide vtile erit diſcutere, quænam dicantur loca pia.

Vndè obſeruabis, quòd inter cętera certè

1 Hoſpitale dicitur locus pius, ſi habeat formã

Eccle-

Eccleſiæ, vel altare pro Miſſarum celebratio-
ne, ſeù ſit fundatum authoritate Epiſcopi *Lu-
douic. decıſ. Peruſ. 30. 93. Magon. decıſ. Florent.
61. Valaſc decıſ.* 105. vbi aſſerẽdo firmat, quòd
authoritate Epiſcopi præſumitur Hoſpitale
fundatum, ſi locus ab antiquo ſit in forma Ec-
cleſiæ, vbi Sacerdotes celebrant *Rot. Bonon.
decıſ. 13. Franc. Marc. decıſ.* 1017. vel ſi haberet
nomen Sancti ſibi appropriatũ, vel ſi eſſent ſe-
pulturæ, & cęmiterium, vel ſi in eo baptizare-
tur, & ſimilia agerentur *Valaſc. decıſ.* 105. alids
his deficientibus in dubio Hoſpitale propha-
num præſumitur, quàmuis in eo pium opus
exerceatur *Rot. Rom. diuerſ. decıſ. 106. & 122.
par. 2.*
2 Qua concluſione vera exiſtente meritò di-
cimus, Hoſpitale gaudere immunitate Eccle-
ſiæ, ita vt ad eam confugientes ſint tuti, ac ſi
ad Eccleſiã confugiſſent *D. de Ponte decıſ.* 35. &
3 ideò de legatis ipſis factis falcidia non detra-
hitur *Maynard. decıſ. 29. lib. 2.* & hinc reſtitu-
4 tio in integrum competit Hoſpitali *Marta
decıſ* 169. licèt hoc non procedat, vbi vellet
adire hæreditatem repudiatam poſt aditionẽ
5 *Franch decıſ* 282. & ideò quemadmodùm ob-
tinens Eccleſiam in titulum, ſeù beneficium
tenetur horas canonicas recitare, ita obtinẽs
Hoſpitale *Sayr. decıſ. 1. de relig. dom.* & ideò
6 Hoſpitale habet fori electionem *Rota diuerſ.
decıſ. 868. par. 4.* & propterea ſicuti alienatio
7 rerum Eccleſiæ abſq; ſollemnitatibus non va-
let *Extrauag. ambitioſa de reb. Eccleſ. nõ alien.
Papon. arreſt. 3. lib. 1. tit. 13. Ludouic. decıſ. Pe-
ruſ 93. Seraph. decıſ. 178. vol. 1. Magon. decıſ.
Floren* 69. *Guid. Pap. decıſ.* 149. ita pariter alie-
natio rerum Hoſpitalis facta abſq; ſollemni-
tatibus neq; valet *Anton. decıſ. Macer. 14. lib.
1. Puteus decıſ. 519. par. 2. Magon. decıſ. Florẽt.*
19.
8 Declara tamen, non procedere, quando eſ-
ſent viui Fundatores talium Hoſpitalium,
quia ipſa non dicuntur domus Dei, ſed domus
hominum, quæ ipſi, qui conſtruxerunt poſſunt
deſtruere, & alienare, vt probant multi apud
*Nos in praxi electıon. fori quæſtion. 54. in fin.
ſect. 2.*
9 Confraternitates laicorum Religionis cau-
ſa inſtitutæ quoquè pia loca ſunt, præcipuè ſi
proprium habẽt Templum, vel in eis pia ope-
ra exerceantur *Cabed. decıſ. 51. cent. 1.* quarè
huiuſmodi Cõfraternitates, niſi immediatè iu-
riſdictioni Regiæ ſint ſubiectæ viſitari poſſe ab
Epiſcopis vti pia loca expreſsè probat *Sacrũ
Cõcilium Trident. ſeſſ. 22. cap. 8. & 9. de reform.*
ex ea ſcilicèt ratione, quia huiuſmodi Confra-
ternitates authòritate Epiſcopi, ſeù Romani
Pontificis ſolent inſtitui, ac ſubindè Religioſa
loca debent cenſeri, vt probat *tex.* agens de
Hoſpitalibus *in cap. de Xenodochijs*, & meliùs
in *cap. ad hæc*, ibi, *ſicut moris eſt authoritate Põ-
tificis deſtinatus, cùm ſit Religioſus, & c. de Reli-
gioſ. domibus*, qua ratione ad iuriſdictionem
Epiſcopi pertinere probant eadem iura. &
notãt omnes per *tex.* ibi *in clem. quia contingit
eod. tit.* quibus addimus *Antonin. in reſolut.* ſi-
uè *decıſ. 66. lib. 1.*
10 Hinc tales Confraternitates gaudent pri-
uilegio fori Eccleſiaſtici, vt apud *Mut. in de-
cıſ. Steil.* 58.
11 Seminarium pariter locus pius dicitur, vt
diximus in *quæſt. forenſ. 31. lib. 1. Illuſtriſſimus
Epiſcopus Riccius decıſ. Cur. Archiepiſc. Nea-
pol. 138. part. 1. Reuſner. deciſion. German. 4.
lib. 3.*

Item locus pius dicitur Collegium erectũ authoritate Epiſcopi, vel Papæ, ſicq; etiam Xenodochium, Orphanotrophium, & ſimilia, ad tradita per *Maceratenſ. in reſolution. 5. lib. 1.*

Inſuper Mons Pietatis, ſeù Miſericordiæ pariter locus pius cenſetur, vt latiùs etiam in ſpecie huius *pragmaticæ* probauimus *de elect. fori quæſt. 57 ſect. 2.* vbi ſimiliter *quæſt.* 55. deciſiuè tutati ſumus idem reſpectu Conſeruatorij puellarum ſæcularium.

SVMMARIVM.

1 *Lenocinium vndè dicitur.*
2 *Lenocinium facere, ſiuè committere quando quis dicatur.*
3 *Lucrum, & crimen, quod prouenit ex lenocinio eſt nefandum.*
4 *Lenocinium à Ciuitatibus expellendum eſt, tanquàm communem caſtitatem vaſtans, & quid ſit crimen lenocinij, & qui dicantur lenones, num. 5.*
6 *Lenocinium committitur à marito, qui adulterio vxoris conſentit.*
7 *Maritus quando dicatur conſentire, ad effectum committendi lenocinium.*
8 *Maritus commercium habens cum vxore adulterata, quæ adhùc non pœnituit turpè facit.*
9 *Committentes lenocinium in Italia, vulgò nuncupantur* Ruffiani, *& in Hiſpania* Alcaguotes.
10 *Lenocinium committitur ab eis, qui lucri cauſa poſtribula inducunt.*
11 *Ducentes, & reducentes meretrices in publica lupanaria de quo crimine teneantur.*
12 *Lenocinium adeò eſt odioſius adulterio, & eo grauius, quòd maritus leno non lucretur dotem, nec ab ea alimenta conſequatur.*

De Lenonibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 LEnocinium ab alliciẽdo dictum,quia per-
ſonas ad carnalia allicit, vt apud *Oter.*
quæſt.6.par 3.non minùs facere eſt,quàm cor-
pore quæſtum exercere, vt in *l. palàm §.leno-*
cinium ff.de rit.nuptiarum,vbi explicat,Lenas
eas dici,quæ quæſtuarias mulieres proſtituũt,
& eam quoq; lenam accipi, quæ alterius no-
mine hoc vitæ genus exercet, concordat *tex.*
in l.Athletas §.ait Prætor ff.de his,qui not.in-
*fam.*vbi lenociniũ facere eum,qui quæſtuaria
2 mancipia habuerit,eun q; qui huius quæſtũ in
liberis exercet in eadem cauſa eſſe *Præſes de*
Franch. deciſ 68. *num.* 1. vbi pariter lenones
appellat,qui mulieres quęſtuarias proſtituunt
Peguer. deciſ. 15.*num.*1. vbi *num.*2. quòd hoc
crimen,& lucrum ex eo proueniens ſit neſan-
3 dum *Auth.de lenonibus*, ibi,*neſandorum inue-*
nire lucrorum, & quòd hoc genus adeò ſit pe-
ſtiferum,crudele,odioſum,peſſimum,ac ſcele-
ratum,vt à Ciuitatibus ſit expellendum, tam-
4 quàm communem caſtitatem vaſtans,& adde
Caball. reſolut criminal. caſu 171. vbi de cri-
5 mine lenocinij quid ſit, & qui dicantur leno-
nes.

Committi autem pluribus modis lenociniũ
autumat *Oter.*cit *quæſt.6.par.3.*

6 Primò committitur lenociniũ à marito,qui
adulterio vxoris conſentit *l 2. & l.ſine metu*
C.de adulter. l.2.§.lenocinij,l maritus ff.eod.

7 Et maritus tunc conſentire dicitur,quando
accipit aliquid ab adultero *d.l.2. §.lenocinij,l.*
mercalem C.de condit. ob turp.cauſ. vel ſi vxo-
rem in adulterio deprehenſam retinuerit *d. §.*
lenocinij,l.auxilium § fin. ff.de minorib.

8 Turpe autem,& obſcenum eſt maritum cũ
vxore adultera,quæ adhùc non pęnituit,com-
mercium habere *cap.1 cap ſi quis 32.quæſt.1.*
*cap.ſi vir de adulter. Carocc. deciſ.*121.*num.*
13.

9 Secundò committitur lenocinium à viro,
vel fęmina cum muliere intercedentibus, vt
cum alio fornicetur, qui vulgò in Italia nun-
cupantur,*Roffiani*,& in Hyſpania,*Alcaguotes*,
l.mariti §.plectitur ff.de adulter.l.palàm §.le-
nocinium ff de rit. nupt.

10 Tertiò committitur lenocinium ab eis, qui
lucri cauſa fęminas poſtribulas cõſtitutas ha-
bent,qui Italico ſermone, *Smargiaſſi*, Hyſpa-
nico verò,*Ruffianes*,dicũtur *d.l.palàm §.leno-*
*cinium ff.de rit.nupt.*quod crimen,vt commit-
tatur eſt neceſse,vt eos alias proſtitui patian-
tur, & quòd aliquid ab eiſdem mulieribus ac-
cipiant ex eo lucro,quod turpiter ipſæ faciunt
Auth.de lenonib. in princip.

11 Ita vt nèdum ducentes, & reducentes me-
retrices in publica lupanaria hoc crimine te-
nentur, verùm etiam ij, qui alicuius artis, vel
officij occaſione,domi ſe proſtituentes huiuſ-
modi fęminas habẽt,vt Caupo,& Stabularius
d.l. palàm §. ſi qua ff de rit.nupt l. Athletas §.
ſiuè autem ff. de his, qui notant infam. quod
adeò eſt verũ,vt prædicti Tabernarij, & Cau-
pones etiam ex eo ſolo teneantur, quòd le-
nones apud ſe receptent, vt probatur ex *d.*
Auth.de lenonibus.

12 Quòd autem lenocinium ſit odioſius adul-
terio,& eò grauius,& quòd maritus leno non
lucretur dotem,nec ab ea alimenta conſequa-
tur, & leno ſit infamis,& lenocinio conſtante
mariti erga propriam vxorem, vt lucro dotali
priuetur in hoc ſingulares teſtes ſufficiãt,pro-
bat *Carocc. d.deciſ.*121.

SVMMARIVM.

1 *Lenones vltimo ſupplicio traduntur,& num.3. & 7.& quomodò obſeruetur,num.8.*

2 *Parentes lenocinium committentes in filias qualiter puniantur.*

4 *Leno filiæ,& vxoris fuit combuſtus.*

5 *Maritus leno vxoris qua pœna puniatur,& num.6.*

9 *Minor ætas in crimine lenocinij non excuſat.*

10 *Lenocinium eſt crimen graue,horrendum,deteſtabile,peſtiferum,& legibus odioſum.*

11 *Minor pro cauſa parricidij incurrit pœnam ordinariam,ſi eſt doli capax,num.12.*

13 *Arbitrium Iudicis extenditur vſq; ad mortem incluſiuè.*

14 *Lenocinij fautores,& complices hac eadem pœna puniuntur.*

15 *Adulterio opem præſtans punitur ſicut principalis.*

16 *Lenocinium commiſſum à matre filiæ propter paupertatem excuſatur.*

17 *Pœna huius pragmaticæ non incurritur, quando non eſt ſequutus effectus.*

18 *Affectus an puniatur, ſi non ſequatur effectus.*

19 *Pœna ordinaria non eſt puniendus qui ſemel lenocinium commiſit, quod non procedit in marito, num.20.*

21 *Iuriſdictio lenocinij an ſit cumulatiuè, vel priuatiuè quòad M.C.*

22 *Iuriſdictio in dubio potiùs dicitur cumulatiuè, quàm priuatiuè conceſſa.*

23 *Iudex meretricum de crimine lenocinij cognoſcit cumulatiuè quòad M.C.*

24 *Lena de lenocinio inquiſita, nulla accepta mercede,à quo puniatur.*

De

De Lenonibus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 DEſiderantes, &c. Hìc cauetur;
quòd lenones
vltimo ſupplicio tradantur plectendi per ſo-
lam Magnam Curiam,non obſtantibus priui-
legijs Baronibus conceſſis.

2 Pro cuius ornatu reminiſcaris,quòd de iu-
re communi parentes, qui tale ſcelus com-
mittunt non ſolùm patriam poteſtatem, &
vſumfructũ amittũt,vt in *l.lenones C.de ſpecta-
cul.lib.*11.& in *l.ſi lenones C.de Epiſcopali au-
dien.*ſed etiam condemnantur ad publica me-
talla, vt in citata *l.ſi lenones in fin.*

3 De iure verò *Authent.*multò acriùs puniũ-
tur, nam cõtra omnes lenones ſtatuta eſt pę-
na vltimi ſupplicij, vt in *auth.de lenon.§.præ-*
4 *coniZamus col.*3. quarè in facto legitur,com-
buſtum fuiſſe ſuæ filiæ,& vxoris lenonem.

De iure verò huius noſtri Regni mater,quę
turpi quæſtu filiam ſtuprandam tradidit pęna
truncationis naſi punitur, ex *Conſtit.Lenas de
lenon.& Conſtit.Matres de pœna matris filiam
publicè proſtituentis.*

5 Et contra maritos tale facinus committẽ-
tes viget pęna, nam repelluntur de iure ciuili
ab accuſando vxoris adulterium *l.cùm mulier
ff.ſolut.matrim.* vt etiam cauetur de iure mu-
nicipali Hiſpan. ex *l.*7.*tit.*17. *par.*7. *&* *l.*2. *tit.*
6 19.*lib.*8.*recompil.*& ex *l.*4.*tit.*6. *par.*4. incur-
runt infamiam tales lenones, & deniq; pęna
mortis impoſita eſt in *l.*2.*tit.*22. *par.*7.

In ſtatu verò Eccleſiaſtico viget *Conſtitu-
tio Pauli IV.* & alia *Sixti V.* ſuper temeraria
Thori ſeparatione, ac publicis adulterijs, ſtu-
pris, & lenocinijs, qua cauetur, quòd pater,
vel mater, vel maritus, qui ſuæ filiæ virginis
pudorem,aut propriam vxorem alterius libi-
dini tradiderit, aut induxerit, aut ſtupra, aut
adulteria, quæſtus, aut alia quauis cauſa pa-
7 làm exerceat pœna vltimi ſupplicij puniatur.
8 Sed ſupradictam pœnam mortis non eſſe
hodiè in vſu fatentur *Caball.reſol.crimin.caſu*
171. *&* *Peguer.deciſ.*15.

Amplia, procedere diſpoſitionẽ talis prag-
maticæ etiam in minoribus, cùm in hoc cri-
9 mine lenocinij minor ætas nõ excuſet, vt ex-
preſsè cautum eſt in *l.auxilium §.fin.ff.de mi-
nor.*cuius authoritate ſic in facto requiſitus
10 de voto determinaui, eſt enim crimen graue,
horrendum,deteſtabile,peſtiferum,& magno-
perè legibus odioſum, quarè ob criminis im-
11 manitatem potiùs eſt dicendum, minorem
incurrere pœnam ordinariam, prout in caſu
parricidij teſtatur deciſum *de Franch.in deciſ.*
230. quod volo, vt intelligas ſi minor ſit doli
12 capax, & ideò in hoc maximè debet verſari
13 Iudicis arbitrium, quod extendi poſſe vſq; ad
mortem incluſiuè in minore doli capace te-
ſtatur *Ludouic. in deciſ.Lucenſ.*17.

14 Amplia ſecũdò, etiam ad fautores, & com-
plices lenocinij,nam tenentur hac pęna prag-
maticæ,ex eo,quòd complices,& fautores le-
15 nocinij eadem pęna plectuntur *Caball. reſol.*
171. vndè qui opem præſtat adulterio,ex quo
arte, & fallacijs maritum extra domum pro-
ducit, & retinet,ad hoc, vt ſocius commodè
poſſit adulterium committere, eadem pęna
puniendus eſt, ſicuti principalis.

Amplia tertiò,etiam ſi committẽs tale cri-
men gratis id ageret, vt probat *Oter. quæſt.*6.
*par.*3. quem videas.

16 Ceſſabit tamẽ diſpoſitio in matre,quę pro-
pter paupertatem fecit lenocinium ipſi filiæ,
& ſic dico in alijs, qui ex vi paupertatis moti
hoc crimen committunt, nam non debẽt pu-
niri de lenocinio,vt iudicatum refert in *Regia
Audient.Viuius in deciſ.*454. licèt contrarium
pateat ex *Peguer.in deciſ.*15.*in addit.ex l. pa-
làm §.non eſt ignoſcendum ff.de ritu nupt.*

17 Ceſſat ſecundò hæc pęna, quando effectus
non fuit ſequutus, vtputà quia tentauit mu-
lierem, quæ noluit conſentire,nam in tali caſu
mitiùs Iudicis arbitrio punitur, vt practicatũ
audio in facti contingentia ex generali Con-
18 ſuetudine Italiæ, qua non punitur affectus,
niſi ſequatur effectus,iuxta latè adducta per
*Illuſtriſſim.Epiſc.Ricc.in deciſ.*70 *par.*1.

19 Ceſſat tertiò hęc pęna in illo,qui ſemel hoc
crimen lenocinij commiſit,nam non eſt pu-
niendus hac ordinaria pęna pragmaticæ,cùm
per vnicum actũ non incurratur pęna lenoci-
nij, requiritur enim,ꝙ ad minus per duas vices
in hoc crimen deliquerit, vt per M. C. V. &
noſtrum S. C. deciſum fuiſſe teſtis eſt mihi
*Franch. in deciſ.*68. qui hoc dicit,non proce-
20 dere in marito, qui committendo vxoris le-
nocinium ex vnico actu punitur ex *l. mariti
§.qui quæſtum ff.ad leg.Iul.de adulter.*ſequitur
*Caball. in reſolut.*123.

Sed ad alteram pragmaticæ partem deue-
niendo, quatènus diſponit, ſolam Magnam
Curiam procedere in hoc crimine.

Obſeruabis,Regias Prouinciales Audiẽtias
ſolere de tali crimine adhùc cognoſcere, vt
percipitur ex *Viuio deciſ.* 183.

Nec non aduertas, quòd recenter *Capibl.
pract.quæſt. ſuper pragm.*6.*de Baronib.tom.*2.
21 eſt in opinione, iuriſdictionem lenocinij cu-
mulatiuè,non autem priuatiuè ad M.C. con-
ferri,datam ſub prætextu, quia non irritatiuè,
& priuatiuè in hac pragmatica loquitur,auſe-
rendo cognitionem, & iuriſdictionem Baro-
22 nibus tributam, vndè annuit,ſuccedere regu-
lam,quòd in dubio iuriſdictio cumulatiuè po-
tiùs, quàm priuatiuè dicatur Superiori con-
ceſſa ad Ordinariũ *l.*1.*C.de offic.Præfect.Præ-
tor.Gram.deciſ*3.*Cabed.deciſ.Luſit.*13. quia nõ
præſumitur Principem in damnum ordinarię
iuriſdictionis alteri conceſſæ, voluiſſe auferre
ius conceſſum, & proindè non eſſe priuatos
Barones iuriſdictione puniendi tale crimen,
putat ille.

Licèt contrariam opinionem ego agnoue-
rim veriorem in *tract.at de grauam.inib.vaſall.
tom.1.grauam* 392.vbi pariter teſtor,Iudicem
23 meretricum habere cognitionem talis crimi-
nis lenocinij cumulatiuè cum M. C. V. quæ
tamen ſi præuenerit non ſolet cauſam remit-
tere ad dictum Iudicem *Praſes de Franch. de-
ciſ.*68.*Caball.reſol criminal.caſu* 123. *&* 171.
24 apud quos pariter habes,ſi lena de lenocinio
inquiſita nulla mercede pro eo recepta exi-
ſtente cognitione cauſarum penès Iudicem
meretricum,& lenarum ſit eidem Iudici re-
mittenda, ſi fuerit capta à M.C.V. & pro ne-
gatiua parte deciſum habes.

SVMMARIVM.

1 *Litera cambij cuius ſunt vigoris.*
2 *Litera cambij habent vim inſtrumenti.*
3 *Iuſtitia literarum cambij ex quibus iuſtificetur.*
4 *Litera cambij pro iuſtificatione debitoris debent emanari.*
5 *Litera cambij quando ſunt ad vſum quem terminum habent.*
6 *Litera cambij quando cenſentur acceptata.*
7 *Litera cambij praſumuntur facta in tempore ad euitandam caducitatem.*
8 *Litera cambij ſi ſint antè ſolutionem amiſſa eſt locus repetitioni à priori nummulario.*
9 *Litera cambij per debitores facta & à mandatario acceptata, cùm res non ſit integra reuocari nequit.*
10 *Litera cambij inducunt liberationem, & delegationem*
11 *Literas cambij & mandatum de ſoluendo recipiens, non obſtante ordine poteſt ſoluere ſummam honore literarum.*
12 *Literas cambij non ſolutas, ſed proteſtatas ſcribens tenetur ſoluere creditori pecunias in iis conſtitutas.*
13 *Litera cambij alicui ſcripta probãt in fauorem tertij.*
14 *Literas cambij ſoluens quem habeat obligatum.*
15 *Literarum cambij tenor attenditur.*
16 *Cambia à quo debentur.*
17 *Cambia vt debeãtur Mercatori ob retardatam ſolutionem qua requirantur.*
18 *Probatio valoris cãbiorum quomodò probetur.*

De Literis cambij, ſeù teſſeris collybiſticis. Rubrica.

Collectanea I.

1 CVius vigoris ſint literę cambij,aperit *Ro-
ta in nouiſſimis deciſ.* 334. vbi quòd illæ
2 habent vim publici inſtrumenti, quod aliàs di-
xerat *Rota in Romana literarum cambij* 10.
Martij 1595. *coràm R.P. Gyptio*, & vide *Rot.
Genua deciſ.* 124. vbi quòd habent vim publi-
corum documentorum.

3 Et literarum cambij iuſtitia ex quibus iu-
ſtificetur, eadem *Rota in nouiſſimis deciſ.* 274.
4 *num.* 5. *& ſeq.* vbi etiam quòd tales literæ cã-
bij debent emanari in cauſam debitoris ad
eius iuſtificationem, iuxta alias eiuſdem *Rota*
deciſiones,& præciſè *deciſ.*52.*par.*1.*in recent.*
5 Literæ cambij quando ſunt ad vſum habẽt
terminum decem dierum, iuxta generalem
Mercatorum conſuetudinem *Ludouiſ deciſ.*
217. *num.*7. ſed Neapoli vidi practicari, dari
terminum quindecim dierum.
6 Illæq; cenſentur tranſmiſſæ,& acceptatæ in
tempore *Rota in nouiſſimis deciſ.*26. *num.* 23.
7 ex *Puteo deciſ.*122 *par* 3.vbi quòd literę cam-
bij præſumuntur factæ in tempore ad euitan-
dam caducitatem, & delictum.
8 Et in hac materia ſignabis, quòd ſi literæ
cambij antè pecuniarum exactionem amittã-
tur eſt locus repetitioni à priori nummulario
*Benintend. deciſ.*58.qui teſtatur de praxi, vide
*Præſ.de Franch. deciſ.*498.
9 Inſuper nota, quòd literæ cambij per debi-
tores factæ, & à mandatario acceptatæ, cùm
res integra non ſit reuocari nõ poteſt *Puteus*
10 *deciſ.*126.*num.*3. *lib.*3. qui *deciſ.*124. *eod.lib.*
probat,literas cambij inducere delegationẽ,
& liberationem.
11 Item nota, quòd recipiens literas cambij,
& mandatum de ſoluendo poteſt non obſer-
uato ordine ſoluere ſummam honore literarũ
ſuper proteſta,& retinere obligatum ſcriben-
tem, à quo exigere poteſt,nulla facta notitia
de ordine non acceptato *Rot. Genua deciſ* 23.
12 Signabis etiam, quòd ſcribens literas cam-
bij non ſolutas, ſed proteſtatas tenetur ſolue-
re pecunias in literis conſtitutas creditori
Rot.Genua in deciſ. 50.
13 Pariter obſerua,quòd literæ cambij ſcriptæ
alicui probant contra ſcribentem ad fauorem
tertij, cui cambium erat ſoluendum *Rot. Ge-
nua deciſ.* 146.
14 Et nota, quòd ſoluens cambium non habet
obligatum illum, cui ſoluit,ſed eum, de cuius
mandato ſoluit, & recipiens obligatur erga
mandantem, & non erga ſoluentem *Rot. Ge-
nua deciſ.*168.
15 Similiter ſcias,literarum cambij debere at-
tendi tenorem *Rota in recent. deciſ.*566. *num.*
4. *par.*2.*tom.*2.
16 Item nota, quòd cambia debentur ab eo,
qui ordinem dedit, ſi ſint realia, vt fuit deciſũ
in vna *Romana*, ſeù *Florentina pecuniaria die
Lunæ* 9.*Iunij* 1614. *coràm R.P. Dunozetto*.
17 Sed cambia,& recambia vt Mercatori de-
beantur ob retardatam ſolutionem quæ re-
quirantur,latè enucleat *Rota in recent. deciſ.*
52.*par.*1. *tom.*1.quæ *deciſ* 315. aperit de pro-
18 batione valoris cambiorũ, præſertim per te-
ſtes, & quòd ſi teſtes ſint hinc indè contrarij,
quòd magis credatur deponentibus de maio-
ri valore,& ſumma,quàm de minori,probans,

cau-

cambia non debere eſſe vniformia, quia poſſunt variari ſecundùm qualitatem perſonarum.

S V M M A R I V M.

1 *Forma pro acceptatione, & exequutione literarum cambij.*

2 *Mercator poſtquam acceptauit literas cambij obligatus eſt ei, ad cuius fauorem fuerunt ſcripta.*

3 *Literas cambij acceptans, niſi tempore congruo ſoluat, tenetur ad intereſſe, quod procedit etiã ſi ſcribens literas cambij, quæ à campſore fuerunt receptæ non mutauerit conditionem ex decoctione, num. 4 niſi decoctio præceſſerit acceptationem, num. 5.*

6 *Mercator quàmuis poſt acceptationem literarũ cambij ſit obligatus, id procedit, rebus in eodẽ ſtatu permanentibus.*

7 *Literas cambij cum proteſta acceptãs, & poſteà ſimpliciter ſoluens, cenſetur ſoluiſſe ſine proteſtatione.*

8 *Literas cambij ſub prætextu ſoluens quid ſignificat.*

9 *Debitor primus an liberetur per acceptationem literarum cambij, ſeu tractam factam à debitore alterius ſi effectus non ſequatur.*

10 *Literas camby ſcribens non eſt liberatus, niſi ſolutio ſequatur, & num 11. & 12.*

13 *Literas cambij exigere non potens, debet certiorare eum, qui eas fecit.*

14 *Literæ camby quando non habuerunt effectum durat primæua obligat o.*

15 *Epiſtolam de ſoluendo alicui acceptans, quàmuis non ſint literæ cambij ſoluere tenetur.*

16 *Literæ, vulgò* d'auuiſi, *an habeant vim literarũ cambij.*

De Literis cambij, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

NVpèr pro parte infraſcriptorum, &c.

1 Hic generaliter datur certa forma ad inſtantiam Mercatorum pro acceprarione, & exequutione literarum cambij.

2 Pro cuius ornatu cõſtituas regulam, quòd
Mercator poſtquàm literas cambij acceptauit, ei ſit obligatus, ad cuius fauórem literæ fuerunt ſcriptæ, vt pluriès canonizauit *Rot.* & præcisè in *Romana literarum cambij* 11. *Februarij* 1599. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Arigonio*, & in alia ſimiliter *Romana literarum cambij* 29. *Aprilis*, & 20 *Iunij* 1611. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto*, *Rot. diuerſ. deciſ.* 811. *par.* 1.

3 Et acceptans literas cambij, & ſoluere promittens, niſi tempore congruo ſoluat, obligatur ad intereſſe *Marilian deciſ. Genuæ* 34.

4 Etiam ſi is, qui ſcripſerit literas, poſtquàm illæ fuerint à campſore acceptatæ ſuam conditionem mutauerit ex decoctione, pendente adhùc termino ſolutionis *Rot.* in cit. *Romana literarum cambij coràm Cardinali Arigonio*, *Præſes de Franch. deciſ.* 303.

5 Niſi tamen decoctio ſcribentis literas præceſſerit acceptationem, eo tempore factam per campſores, qui ignorabant, nec veriſimiliter decoctionem ſcire poterant *Maſtrill. deciſ.* 221. *par* 3. latè *Rot. in nouiſſimis* edita Venetijs apud *Guerilium de anno* 1636. *deciſ.* 345. vbi in vna *Romana literarum cambij Veneris* 1. *Februarij* 1630. *corã R. P. D Morman-*
6 *no*, iudicatum recenſet, quòd licet Mercator
poſt acceptationem literarum cambij ſit obligatus ei, in cuius fauorem literæ ſunt ſcriptæ, tamen id eſt verum, rebus in eodem ſtatu permanentibus, ideſt per mortem, aut deteriorationem ſcribentis non mutatis.

7 Et nota, acceptantem literas cambii cum proteſta, & poſteà ſoluentem ſimpliciter cenſeri ſoluiſſe iuxta formam literarum, ſine proteſtatione *Rot. Genuæ deciſ* 6 *Rot in nouiſſimis*
8 *deciſ.* 293 *num* 7 quæ *deciſ* 26 *num* 7. aperit,
quid ſignificat ſoluere literas cambij ſub proteſtu, declarãs nihil aliud importare, niſi quòd velit habere obligatum ſcribentem, & mandãtem, ex *deciſ Genuæ* 19. & 23.

9 Nec non obſerua, quòd etiam ſi quis acceptet literas cambij, ſeù tractam factam à debitore alterius pro ſoluenda quantitate tertio in diem, & tertius acceptationem habeat ratam, non propterea liberatur primus debitor, ſi effectus non ſequitur, vel ſi antè diem acceptans fit non ſoluendo *Rot. Genuæ deciſ* 2.

10 Cambij enim literas ſcribens non eſt liberatus, niſi ſolutione ſubſequuta, vt pluriès determinauit *Rot.* præcisè in vna *Bononien. pecuniaria* 13. *Februarij* 1581. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto*, & in vna *Veneta literarum cambij* 23 *Maij* 1593. *coràm R P. D. Giptio*, *in Romana literarum cambij* 1615. *coram R P Remboldo*, & perplures eiuſdem *Rotæ deciſiones* recollegit *Scaccia de cambijs* §. 2. *gloſ.* 5. *num* 322. quibus iungo eandem *Rotam in recent. deciſ.* 679 *par.* 1. & alias deciſiones cumulatas per *Luaouiſ.* & ibi *Addent. deciſ.* 217. vbi ſupradicta concluſio ampliatur ma-
11 ximè procedere, quando in literis adſunt illa
verba, *e ponete à noſtri conti*, *Surd. deciſ.* 23 *nu.* 10. *Rot. in Rauennaten. pecuniaria coràm R. P. D. Buratto*, nec non procedit etiam non exi-
12 ſtente mora, vel negligentia creditoris in lite-
ris exigendis, vt dixit *Rot. in Romana pecuniaria* 24. *Nouembris* 1595. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Mellino*, debet enim creditor cam-
13 bij, qui non poteſt exigere literas cambij ſta-
tim certiorare eum, qui ſibi fecit literas, eas cum proteſtatione remittendo.

14 Ita vt literæ cambij quando non habuerunt
effectum durat primęua obligatio *Rota in nouiſſimis deciſ.334. num.6.*

15 Et acceptans epiſtolam de ſoluendo alicui,
licèt non ſint literæ cambij, equidèm ſoluere
tenetur *Rot.Genua deciſ.70.* licèt nullum cogi
16 ſoluere vigore literarum, vulgò *d'auuiſo* pro-
bet *Gama deciſ.336.* quia in iſtis literis *d'auui-
ſo*, ſecundùm ſtylum Mercatorum nullum fit
fundamentum *Rot.in nouiſſimis deciſ.26.num.
32,*

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ad impediēdam literarum cambij exequutionem non admittitur, & num.2.*

3 *Exequutio parata datur pro exequutione literarum cambij tàm cōtra acceptantem, quàm contra ſcribentem, quod limita in ceſſionario, num.4. & in literis cambij ſicci, & ficti, numer.6.*

5 *Exigere pecunias datas cambio iure exequutiuo non poteſt non nominatus in literis, aut contractu cambij.*

7 *Exceptio non impediens figuram iudicij poteſt opponi aduerſus exequutionem paratam literarum cambij.*

8 *Exceptio non numerata pecunia poteſt opponi contra literas cambij, amplia, vt num.9. & limita in mandatario, num.10.*

11 *Literæ cambij tunc habent exequutionem paratam, quando fuerunt acceptata, & num.12.*

13 *Mercator non acceptans literas cambij, eas ſoluere non tenetur.*

14 *Mercator retinens literas cambij penès ſe, tacitè dicitur acceptaſſe.*

15 *Acceptatio literarum cambij quomodo probetur.*

De Literis cambij, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

VEdendoſi li grandi abuſi, &c.

1 Multa prouidendo mandat, & præcisè in
§.12. vt nulla exceptio ad impediendam exe-
quutionem, & ſolutionem literarum cambij
admittatur, quod repetitur pariter in *pragm.
6.§.3.* infra *hac ead.rubric.*

Tu ad corroborationem iungas ſcripta per
*Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in deciſ. Cur.
Archiep.Neap.55. par.1.* vbi tutatur, & iudica-
2 tum refert, aduerſus exequutionem literarum
cambij opponi minimè poſſe exceptiones, at
deciſ.166.ead. par.1. ſcribit, aduerſus illas eſſe
dandum terminum.

3 Ita vt hodiè pro talibus cambij literis de-
tur exequutio parata *Rota in nouiſſimis deciſ.
334.& 395.num.7.Seraphin.deciſ.562.num.3.*
tàm contra acceptantem, quàm contra ſcri-
bentem, etiam pro intereſſe, vt fusè apud *Maſtrill. deciſ.221.*

4 Niſi tamen eſſemus in ceſſionario, ad cuius
inſtantiam literæ cambij non habent exequu-
tionem paratam *Bellon. in dec.Rot.Genua* 10.
5 vbi quòd non nominatus in literis, aut con-
tractu cambij nō poteſt iure exequutiuo exi-
gere pecunias datas cambio, & ſi prætende-
ret, illas eſſe ſuas.

6 Et in literis cambij ſicci, & ficti, aut literis
cambij vitiatis, & ſuſpectis, & in cābijs abſq;
literis, per teſtes tamen probatis ceſſare pari-
ter huiuſmodi exequutionem paratam voluit
Rot.in Mediolanen.literar.cambij 1596.*coràm*
7 *R. P. D.Licta*, vbi etiam enunciatur, aduerſus
hanc paratam exequutionem opponi poſſe à
debitore cambij ſingulas exceptiones, exce-
ptis reſpiciētibus ordinem, & figuram iudicij,
& proindè opponi poſſe exceptionem adim-
plementi, & illegitimitatem perſonæ tàm rei,
quàm actoris, quod latiùs deciſiuis concluſio-
nibus probat *Gaitus de credit.* omninò viden-
dus in materia *cap.2.tit.7.à num.2485.* cum
infinitis ſequentibus, apud quem pariter *num.*
8 2504. reperies, exceptionem non numeratæ
pecuniæ opponi regulariter poſſe ex doctrina
plurium, quos ſecum vehit, dicens pluriès de-
ciſum ex *Scaccia de commerc.& camb §.2 gloſ.
8 quaſt.1.* & ex Deciſionarijs probat *Cardin.
Mantic. deciſ.77.* etiam ſi præſentans literas
9 Mercatori fateatur recepiſſe in dorſo literarū
præſentatarum pecuniam cambiatam, ad *tex.
& gloſ.in l. ſi literarum C.de ſolution. Rot.Genua deciſ.26.num.27.*

10 Quam exceptionem non numeratæ pecu-
niæ non poſſe opponi à mandatario, modernè
fatetur *Amat.deciſ.Ferrar.45.*

11 Sed quatènus in *d §.12.* pateat, tunc habere
exequutionem paratam literas cambij, quan-
do illæ fuerunt acceptatæ.

12 Obſerua, id in iure à noſtris *DD.* ſic eſſe re-
ceptum, quia literæ cambij, niſi fuerint acce-
ptatæ, vel ſint ſinè proteſtatione, nullam ha-
bent exequutionem paratam *Maſtrill.deciſ.9.*
ſed dicerentur redire inanes in ſolutione, &
13 proteſtatione, cùm Mercator non teneatur
ſoluere literas cambij ſibi directas, ſi eas non
acceptauerit *Rot.Genua deciſ.104.num.9. Rota diuerſ.deciſ.811.par.1. Rota in recent.deciſ.
664.par.1.tom.1.* vbi patet etiam in *Romana
literarum cambij Luna* 1.*Nouembris* 1614 *co-*
14 *ràm R.P.Damaſceno*, fuiſſe dictum, Mercato-
rem tacitè dici acceptaſſe literas cambij, quā-
do eas acceptat, & penès ſe retinet, abſq; con-
15 tradictione ex dicta *deciſ. diuerſ.811. num 9.*
& ibidem etiam ſtat, acceptationem expreſsā
probari ex ſcriptura à tergo literarum, vt fieri
ſolet, vel etiam per teſtes.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Literæ cambij ex quibus monetis ſint ſoluendæ, & quid ſi monetæ ſunt mutatæ, num,2,*

De Literis cambij, &c. Pragm. VII.

Collectanea IV.

ESſendoſi da noi ordinato,&c.

1 Aperit, de quibus monetis literæ cābij ſint ſoluendæ.

2 Ad cuius coronidem perquiras *Larream in deciſ. Granatenſ.* 17. vbi de literis cambij varias quæſtiones ex monetæ diminutione exortas in ſuo Senatu teſtatur, tractās, vtrum imminente mutatione monetæ eroſæ, ſi literæ cambij darentur ea qualitate, vt ſoluantur in moneta(hodiè,tunc,vel nunc)currēti,& tempore,quo literæ debitori,cui delegata ſolutio, præſentarentur,pecunia in valore extrinſeco, & mutata fuiſſet, debeat quantitas ſolui ad valorem antiquum antè mutationem, vel ad nouum poſt illam,& refert,ſuum Senatum decreuiſſe,periculum pecuniæ ad creditorem ſpectare, vt ſolueretur in moneta,tunc currēti,vigore pacti adiecti, de quo ſusè apud ipsū, & vide latè apud *Berlich. in deciſ.* 156.

SVMMARIVM.

1 *Dominium vtile nō transfertur per locationem, niſi fuerit facta locatio ad longum tempus.*
2 *Locatio quando eſt facta ad longum tempus venit ſub nomine alienationis.*
3 *Alienatione probibita, probibetur locatio ad lōgum tempus.*
4 *Locatio ad longum tempus dicitur perpetua.*
5 *Locatio officij,& rei Eccleſiæ ad longum tempus probibetur.*
6 *Longum tempus verificatur per decennium.*
7 *Locare,& vendere fructus,idem eſt.*
8 Tex.in l.2.C.de reſcind.vendit.*habet locum in locatione,etiam poſt conductionis tempus.*
9 *Dominium non acquiritur per ſubconductorem fructuum, niſi Domino ſoluta mercede.*
10 *Locatio poteſt fieri venditori eiuſdem rei.*
11 *Conductor nequit litigare de proprietate rei cōductæ ante penſionis ſolutionem.*
12 *Locator tenetur de caſu fortuito.*
13 *Locatione facta per tutorem per nouēniū abſq; Iudicis decreto an pupillus effectus maior teneatur ſtare dicta locationi.*
14 *Conductoribus duobus concurrentibus in relocatione eſt præferendus qui rei conductæ eſt poſſeſſor,& num.15.*
16 *Conductor quando de ſuo teneatur reficere, & deindè repetere.*

De Locato, & conducto, ſeù de migrando. Rubrica.

Collectanea I.

PAuca attingam hac in rubrica, nam perplura, quæ in illa adaptari poſſent ſunt cumulata infra in *pragm.* 1.

Pro coronide igitur ſuppono,de locationis
1 natura regulariter eſſe, nè dominium vtile transferatur *l.non ſolet ff.locati, Magon. deciſ. Florent.*91. *num.*13. niſi fuerit illa facta ad lōgum tempus, quo in caſu locatio alienationis
2 ſub nomine comprehenditur *cap.nulli,& cap. ad audientiam de rebus Eccleſ. non alienand. Afflict.deciſ.*365.*num.*4.*Franc.Marc.dec* 455. *Chriſtin.deciſ.Belgic.*183.*lib.*1. *Amat.conſ.de-*
3 *ciſ.*22.vbi quòd ideò alienatione prohibita,locatio ad lōgum tempus prohibetur,quod paſſim Rota Romana, & Sacrum noſtrū Conſilium habet pro vero, dicens vlteriùs,locatio-
4 nem ad vitam ad longum tempus iudicari, & perpetuam dici, & proindè locationem offi-
5 cij,& rei Eccleſiaſticæ ad longum tempus improbari, cùm requiratur ſollemnitas alienationis *Chriſtinaus deciſ. Belgic.* 130. *num.*13. *lib.* 1.

6 Quod longum tempus communi calculo in decemnio verificatur *Boer. deciſ.*234.*Frāc. Marc. deciſ.*648. vel ſaltem ſi illud excedat *Viu. deciſ* 506.*num.*11. *Maſtrill.deciſ.*4.*num.* 10. *Marta deciſ.*37.*num.*5. videndus nouiter *Thor.vot.deciſ.*65.vbi plura coaceruat.

7 Locare autem, & fructus vendere parificātur, vt probat *Amat.conſ.deciſ.*23 *num* 6. &
8 *conſ.*25.*num.*3.ſcribens in *primo tex.in l.*2. *C. de reſcindend. vendit.* habere locum in locatione,etiam poſt conductionis tempus exple-
9 tum, & in *ſequent.* probans,ſubconductorem fructuū minimè quærere dominium, niſi Domino ſoluta mercede, vel ipſius habita fide, taliter vt ſi conductori ſoluat, non libereretur, ita iudicatum oſtendens.

10 Et in hac materia ſignabis,locationem fieri poſſe venditori eiuſdem rei *Gama deciſ. Luſitan.*39.

11 Et reminiſcaris,conductorem de eiuſdem rei conductæ proprietate litigare non poſſe antè penſionis reſtitutionem *l.ſi quis conductionis, & l.conductores C.locati, l.malè agitur C.de præſcript.triginta,vel quatraginta annorum,Valaſc.deciſ.*42. *Faber deciſ.*10.*hoc tit.de locat.*modernè *Chriſtinaus deciſ.Curiæ Belgic.* 118.*vol.*3.,nouiter *Caſtill.deciſ* 229. *par.*3.

12 Nec non aduertendum eſt,locatoris, non autem conductoris eſſe periculum caſus fortuiti, per *tex.in l.*1.*C.hoc tit.de locat. Ludouiſius deciſ.*528. *num.*2.

13 Sed locatio facta per tutorem alicuius rei ſtabilis eius pupilli per nouennium, pacto tamen

men expreſsè adiecto, vt durante locatione prædicta res locata alienari non poſſit, quam in ſpecie obligauit, non interueniente Iudicis decreto, an aũt pupillus maior effectus teneatur ſtare tali locationi, vti ſingularis ſucceſſor, illo pacto non obſtante, & obligatione, ex quo abſq; Iudicis decreto proceſſerat, & per Sacrum Conſilium, referente Vincentio de Franchis tunc temporis Conſiliario in cauſa Dominici Palumbi cum illis de Cumbalo fuit deciſum, cõductorem in poſſeſſione manuteneri, & in cauſa principali procedi, vt probat *Apicell. in Tutamin. pauper. tit. 1. de quinquen. dilat. num. 103.*

14 Inſuper obſeruabis, quòd duobus concurrẽtibus conductoribus in relocatione eſt præferendus qui conductæ rei eſt poſſeſſor, ſi reconductio ſit dubia, ad *tex. in l. quotiès C. de rei vendicat Rot in antiq. deciſ.* 878. collocata hoc *tit de locat Cauale deciſ. 25. num. 19 par. 2. Vrſill. ad Afflict deciſ. 238. num. 7. Marta deciſ. 35.*

15 Latiùs autem videas *Giurb dec.* 59. vbi enucleat, quiſnam ex duobus eiuſdem rei conductoribus præferendus veniat, & pertranſit regulariter cum opinione, primum cõductorem ſecundo præferri, licèt res poſteriori tradita ſit, licèt ſecùs in aliis caſibus apud eum diſtinctis.

16 Et ſigna, quòd conductor tenetur exonerare tecta niuibus de penſione ſoluenda, aliàs ſi patiantur ruinam tenetur ad intereſſe, & quando imminet periculum, nec poteſt admonere Dominum tenetur reficere de ſuo, & poſteà repetere *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ 61. tom. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Locatio in Ciuitate Neapolis fit in prima die Maij vſquè ad eandem diem per anni circulum.*
2 *Locatio perficitur ſolo conſenſu.*
3 *Reconductio in hac Ciuitate Neapolis tacitè facta cenſetur vſq; ad dictum tempus.*
4 *Reconductio in prædijs vrbanis cenſetur facta vſq; ad illud tempus, quo habitauerit, ſecùs in prædijs ruſticis, num. 5.*
6 *Reconductio tacita non habet viam exequutiuam, & num. 7.*
8 *Relocatio dicitur facta ex receptione pecuniæ.*
9 *Reconductio tacita ex quibus probetur, remiſſiuè.*
10 *Renouatio locationis quibus eſt facienda.*
11 *Relocatio probatur per ſcripturas, & per teſtes, num. 12.*
13 *Locator poteſt expellere conductorem ob penſionis non ſolutionem, & ob neceſſitatem, num. 17. 18. & 20.*
14 *Locationis contractui ineſt conditio,* ſi penſionem ſolueris, *amplia, vt num. 15.*
16 *Locator ob non ſolutam penſionem nequit propria authoritate expellere conductorem.*
19 *Conductor abutens re locata poteſt expelli, & num. 20.*
21 *Conductor ob ſuperuenientem caſum poteſt relinquere rem conductam antè tempus.*
22 *Conductor poteſt relinquere domum cõductam propter timorem ſpirituum, vulgò* Monacielli.
23 *Locator durante tempore conductionis tenetur manutenere conductorem in pacifica poſſeſſione.*
24 *Locator tenetur præſtare continuatam patientiam conductori, num. 25. & limita, num. 26.*
27 *Conductor non poteſt petere niſi intereſſe, vbi conſtaret de aliquo impedimento, & interim non poteſt retardari penſionis ſolutio, num. 28.*
29 *Conductor non poteſt recedere à contractu, ſi locator eſt paratus adimplere.*
30 *Relocare nemo cogitur.*
31 *Conductor antiquus offerens eandem penſionis mercedem non præfertur alteri, limita in prædijs Fiſcalibus, num. 32. & de ratione, nu. 33.*
34 *Scholares non poſſunt expelli de re conducta finito tempore, eandem penſionem ſoluentes, vt cæteri.*
35 *Locator non tenetur relocare, quando pro ſe vult retinere, niſi ſit conſuetudo in contrarium.*
36 *Conductor poteſt rem conductam alteri locare.*
37 *Locatio facta ſine præfinitione temporis intelligitur ſecundùm conſuetudinem.*

De Locato, & conducto, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendoſi viſto per eſperienza, &c.

1 Hic deſignatur tempus locandi domos in Ciuitate Neapolis, nempè in prima die menſis Maii vſq; ad eandem diem per anni circulum, licèt prorogatum ſit tempus ad quartum diem Maii in *pragm. 3. hac eadem rubrica*, quæ ſeruatur.

2 Si perfecta ſit huiuſmodi locatio, quæ perficitur ſolo conſenſu *l. 1 ff. locat. Linglois deciſ. 5. quæſt. 4. num. 2. C. de vſufruct.* non reſcinditur per pœnitentiam *Rot. diuerſor. deciſ. 730. par. 4.*

3 Amplia, quòd reconductio adhuc in hac Ciuitate cenſeatur tacitè facta vſq; ad dictum tempus pariter per annum, eo quia ſtat hic conſuetudo locandi vrbana à certo tempore ad certum tempus, prout ſic extitit decretum per M.C.V. in cauſa nonnullorum de Rotundis *Cauale. deciſ. 44. num. 76. Magon. deciſ. Lucenſ. 47. num. 9. Gama deciſ. 57. in fin.*

4 Quàm-

4 Quamuis *Affliᵭ. deciſ.* 365 annuat, recon-
ductionem prædij vrbani reſpicere ſolùm tē-
pus,quo in illo habitauit,ad *tex in l item quæ-
ritur §.qui impleto ff.locati*, ſequitur *Chriſtin.
deciſ.Cur.Belgic.* 116.*par.*3.vbi plura,ſecùs ta-
5 men in reconductione prædij ruſtici, in quo ſi
colonus ibi finita conductione remãſerit pro
toto illo anno, penſionem ſoluere obligatur,
per *tex.in l.qui fundum, l.qui ad certum ff.lo-
cat.l.ſi quis nec cauſam §.*1.*ff ſi cert.pet.Decker.
deciſ* 8.*num.*10.*lib.*2.*Faber deciſ.*45 *C.locat.*
6 At huiuſmodi tacita reconductio nō habe-
bit viam exequutiuam, vt deciſum apud *Rot.
Bonon.* teſtatur *Barzius deciſ.*60. vbi tutatur,
7 quòd locationis contractus elapſo tempore
in inſtrumento expreſſo per taciturnitatem
non intelligitur cum eiſdem pactis, & condi-
tionibus confirmatus, ità vt ſi pro prima ex-
preſſa locatione inſtrumentum paratam ha-
beat exequutionem, pari modo eandem pro
tacita habere non cenſetur.
8 Quæ tacita relocatio ex receptione pecu-
niæ cenſetur facta *Put. deciſ.*184.*lib.*1.
Ad cuius materiam recurras apud *Affliᵭ.
deciſ.*365. *Rot.diuerſ deciſ.*493 *par.*1. *Franc.
Marc.deciſ.*538. *Marta deciſ. Piſan.*35. apud
9 quos reperies, ex quibus tacita reconductio
probetur, vide pariter *Gratian. deciſion. Rot.
March.* 19. vbi renouatio locationis quando
facta cenſeatur.
10 Et renouationem locationis faciendam eſ-
ſe hæredibus vltimi poſſeſſoris autumat *Præ-
ſes de Franch. deciſ.*123.
11 Probatur autem relocatio per ſcripturam,
iuxta reportata per eundem *de Franch.deciſ.*
278.*Cartar.deciſ.*115. *Mart deciſ* 33 *num.*15.
*& deciſ.*104.*num* 7.*Reg.de Ponte conſ.*23. *vol.*
1. vbi quòd reconductio non apparente ſcri-
ptura fuit reiecta per S.C. licèt contrarium
extiterit iudicatum per idē Sacrū Cōſilium in
cauſa nonnullorum de Mari in Banca Scac-
ciauenti,& aliàs ex facto fuerit practicatum
in Curia Archiepiſcopali Neapolis, vt apud
Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in praxi fori
12 *Eccleſ.reſol.*625. *par.*1. vbi quòd reconductio
benè teſtibus probatur, de quo vide pariter
*Thor.in Compend.deciſ. Regni in verbo recon-
ductio tom.*1.*&* 2.
Cęterùm,diſtinctionis fędere poſſent con-
ciliari hæ diſſidentes deciſiones, vt prima ſit
vera,quotiès in imminenti tempore exfracta-
tionis conductor opponat ſibi fuiſſe factam
relocationem,altera verò poterit practicari,
quotiès longè ante tempus exfractationis cō-
ductor opponit ſibi fuiſſe factam relocationē,
quia tunc poterit teſtibus id probare, vt plu-
riès decidit idem Sacrum Conſilium,& noui-
ter iudicatum patet apud *Gizzarell. deciſ.* 68.
vbi teſtatur, ſemper Dominos Sacri Conſilij
practicaſſe, & intellexiſſe *tex. in l.nè cui C.lo-
cat.* vt latiùs per eum, & vide *Noſtram deciſ.
R.A.Apulea* 203.

Et ad ornatum pragmaticæ obſeruabis,
quòd quàmuis locatio, ſiue relocatio fuerit
13 facta de anno ad annum, tamen locator ob
penſionis non ſolutionem conductorem ex-
pellere poteſt,ad *tex.in l.ade C.hoc tit.de locat.
Gama deciſ.*128. *Maſtrill.deciſ.*219.*par.*3.
14 Et ratio eſt,quoniam contractui locationis
ſemper ineſt tacita conditio, *ſi penſionem ſol-
ueris*,cùm penſio,& merces ſit modus,& cau-
ſa locationis,qui in contractibus inducit con-
ditionem, vt refert *Chriſtin.in deciſ.Rot.Belgi-
cæ* 115. *num.*9.*tit.de locat.vol.*3. vbi ampliat,
15 hoc procedere etiam ſi adſit pactum, quòd
durante locatione nō poſſit expelli,quia ſem-
per intelligitur, niſi in locationis penſione
16 ceſſauerit,verùm locator hoc propria autho-
ritate facere nequit, ſed Iudicis decretum re-
quiritur,nè tumultus, aut iniuriæ detur occa-
ſio,vt probat *Faber deciſ.*11. *C.hoc tit.de locat.*
17 Idemq; erit, quotiès locator Dominus pro
vſu proprio ob ſuperuenientem neceſſitatem
egeret re locata, vel reficere vellet, q̄a poſſet
expellere inquilinum,ex regula *tex.in l.ade C.
locati,& cap. propter ſterilitatē eod.tit.Zuccar.
deciſ.Lucenſ.ciuil.*56. *Marilian. deciſ.*29.*Rota
in Terracinen. affictus coràm R.P. Corduba*,
18 vbi ampliauit concluſionem, etiam ſi locator
indigeret domo pro ſeruitio parentum, filio-
rum,vel fratrum.
19 Idemq; dicens,ſi re locata conductor abu-
tatur, ita vt ſi ille inducat in domum meretri-
ces, aut malos homines, qui ibi inhoneſtos
actus exerceant, ex quibus damnum aliquod
honeſtis vicinis inferatur,vel ſi aliquod detri-
mentum ex hoc generetur locatori, vel ipſi
domui, poterit tūc è domo expelli conductor
*d.cap. propter ſterilitatem §.verùm ibi peruer-
ſe conuerſatur de locat. & conducto, Linglois
deciſ.*5.*quæſt.*5.*num.*6.*C.de vſufruct.*vbi *num.*
12.reaſſumit.
20 Locatorem poſſe expellere conductorem
ob non ſolutum canonem, ob neceſſitatem
inhabitandi, ob refectionem neceſſariam, &
malam verſationem ipſius conductoris, & ſi
peruerſos homines in rem locatam induxe-
rit.
Sicuti autem locatori competit ius expel-
lendi conductorem ſupradictis de cauſis.
21 Ita è conuerſò conductor ob ſuperuenien-
tem caſum rem deſerere valet antè finitum
locationis tempus,putà ob peſtem *Affliᵭ de-
ciſ.*258.*Cabed.deciſ.Luſit.*93.*par.*1.vel propter
22 veriſimilem timorem ſpirituum malignorum,
vulgò *Monacielli*, nam poterit conductor do-
mum deſerere, ſi in ea tetris imaginibus, &
tumultibus inquietetur *l.habitatores §.fin.ff.
locat.Larath.conſ.deciſ.*57.& nos vna vice de-
terminauimus in facti contingentia.
23 Quibus ſic recenſitis vtile erit quoq; ſcire,
quòd regulariter locator tenetur durāte tem-
pore locationis conductorem manutenere in
paci-

paciſica poſſeſſione rei locatæ, & patientiam
præſtare, alioquin nequit agere ad pretium,
nec inſtrumentum aſſictus liquidare via exe-
quutiua *l. ſi quis domum ff. locati, Surd. deciſ.*
24 *326. num.* 17. vbi quòd tenetur præſtare ſuc-
ceſſiuam, & cõtinuatam patientiam *Ludouiſ.*
deciſ. 235. vbi in *Addit.* notatur, teneri remoue-
re omnia impedimenta, & itá facere, vt con-
ductor vti valeat re locata *l. ex conducto ff. lo-
cati, Rot. in Romana penſionis domus* 16. *No-
uembris* 1616. *coràm R.P.D. Pirouano*, quæ li-
cèt in *Romana affictus* 17. *Maij* 1609. *coràm
R.P. Ottembergo* voluerit, in dubio præſumi
25 præſtitam patientiam, tamen id eſt uerum,
quotiès conſtat de traditione, & de patientia
ab initio, tunc enim conductor allegans po-
ſteá ſuperueniſſe impedimentum, & non fuiſſe
præſtitam ſucceſſiuam patientiam per loca-
torem, tenetur probare, ſecùs autem eſt, quã-
do non conſtat de traditione, nec de patientia
á principio, nam tunc incumbit onus locatori
probãdi implementum, & patientiam ex par-
te ſua, vt dixit *Rota eadem in Theatina affictus*
20. *Nouẽbris* 1615. *coràm Illuſtriſſimo D. Coc-
cino*, & aliàs vt in *Rot. in recent. deciſ.* 399. *num.*
2. *par.* 1.

26 Ceſſabit tamen exceptio hæc patientiæ nõ
præſtitæ, vbi illi fuiſſet renunciatum per con-
ductorem, iuxta notata in *l quæro §. inter loca-
torem ff locati, Cacher. deciſ.* 50.

27 Et aduerte, vt caſu, quo conſtaret de aliquo
impedimento conductor non poteſt præten-
dere, niſi intereſſe *Ludouiſ.* cit. *deciſ.* 235. *Lin-*
28 *glois deciſ.* 5. *nu.* 11. *C. de vſufruct.* interim au-
tem donec illud liquidatur non poteſt retar-
dare ſolutionem penſionis, vt per *Rotam in d.
Theatina affictus*, & aliàs in *Romana affictus*
5. *Nouembris* 1612. *coràm Eminentiſſimo Car-
dinali Caualerio*, vt apud *eundem deciſ* 217 &
tunc ſufficit cautio præſtita, vt decidit S.C. in
cauſa Eminentiſſimi Cardinalis Ieſualdi cum
Marcello Cauaniglia.

29 Et conductor non poteſt recedere á con-
tractu, quando locator offert implere, & ita
facere, vt conductor poſſit vti re locata *Lu-
douiſ.* cit. *deciſ.* 235. *num.* 3. *& deciſ.* 130.

30 Et hac occaſione reminiſcendum eſt regu-
læ, Relocationem facere quem cogi non poſ-
ſe, ad *tex. in l. ne cui, & l. conductores C. locat.
Præſes de Francb. deciſ.* 406. *Faber deciſ.* 12. *ſu-
pradict. tit. de locat. Caſtill. deciſ.* 114. *par.* 2.
Chriſtin. deciſ. Rot. Belgicæ 118. *par.* 3. videndus
Gizzarell. deciſ 5.

31 Indè antiquus conductor minimè præfer-
tur, & ſi eandem mercedem ſolutionis ſolue-
re paratus ſit *Afflict. deciſ.* 138. *Cartar. deciſ.
Rot. Genuæ* 97. *Boer. deciſ.* 107. vbi limitat in
32 prędijs Fiſcalibus, quod pariter admittit *Præ-*
33 *ſes de Francb.* cit. *deciſ* 406. *num.* 7. quia in illis
conductores aliquando detinentur inuiti, per
*tex. in l. cotem ferro §. qui maximos ff. de publi-
can. Minſynger. obſeruat.* 23. *cent.* 4. *Amat. conſ.
deciſ.* 21. *num.* 12.

34 Vt etiam reſpectu ſcholarium eãdem mer-
cedem offerentium, dùm volunt relocare, vl-
trà *Boer. d. deciſ.* 107. annuit *Minſynger. obſeru.*
23. *cent.* 4. & *Nos* latè probauimus *de priuileg.
miſerabil. perſon. priuileg.* 95. *num.* 4.

35 Sed locatorem relocare non teneri, quando
vult pro ſe retinere, niſi adſit conſuetudo loci,
nè valeat pro ſe retinere, ſed teneatur reloca-
re, patet penès *Ludouiſ. deciſ.* 45. vbi videas
Beltramin. in Addit.

36 Nec non obſeruabis, quòd facta locatione
conductor poteſt rem conductam alteri loca-
re, idq; tàm in vrbanis, quàm in ruſticis *l. ne-
mo prohibetur C. de locat. & conduct.* modò ta-
men ſecundus conductor æquè idoneus ſit, &
conductio fiat ad eundem vſum *Linglois deciſ.*
5. *quæſt.* 4. *num.* 3. *C. de vſufruct.* licèt in hac Ci-
uitate Neapolis prohibita ſit huiuſmodi fa-
cultas ſublocandi, vt nouiſſimè commemorat
Marcian. conſ. deciſ. 57. *num.* 5. vbi principali-
ter teſtatur, ſublocationem factam á condu-
ctore excedentem priorem in tempore adhùc
ſubſtineri, & dumtaxat temporis ſuperfluita-
tem reijci, ſeù vitiari.

Et tandem ad ornatum pragmaticæ nota-
37 bis, quòd ſi facta ſit locatio abſq; præfinitione
temporis, tunc cenſetur facta de menſe Maij
ad alterum menſem Maij ſubſequentem, quo-
niam locatio facta ſine pręfinitione temporis,
& illius expreſſione cenſetur facta ſecundùm
conſuetudinem loci *Caualc. deciſ.* 44. *num.* 76.
par. 1. *Thoro vot. deciſ.* 65. *num.* 7. vbi quòd in
defectum conſuetudinis localis videtur facta
arbitrio locatoris.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione Magiſtrorum Artificum qui ve-
niunt.*
2 *Artifices dicuntur qui artem exercent.*
3 *Mercatores qui ſint.*
4 *Sartores nequeunt exercere artem Toraciario-
rum, vulgò* Gipponari.
5 *Calciolarij prohibent Chirothecarios facere cal-
ceamenta mulierum, limita num.* 6.
7 *Artifices poſſunt cogi ad locandum eorum ope-
ras pro reparatione Eccleſiæ.*
8 *Fauore publicæ vtilitatis tenetur quis artem,
quam ignorat, addiſcere.*
9 *Fabricatores de iure non faciunt fidem.*
10 *Artifices poſſunt cogi ad ſeruiendum Baroni-
bus in eorum arte.*
11 *Laborantes in fundo alieno, credẽtes eſſe illius,
à quo fuerunt conducti excuſantur, limita,
vt num.* 12.

De

De Magiſtris artium, ſeù Artificibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 Magiſtrorum artificum appellatione ve-
niunt illi, quos Vulgus ita nominat *l.
ſciédum §. illud ff. de adilit. edicto, Rota in Imo-
len bonorum coràm R.P. D. Lucta*, vbi tamen,
2 quòd propriè Artifices dicuntur exercentes
aliquam artem, vel ementes res, & illas muta-
ta forma vendentes, ad *tex. in cap. eijciens* 88.
diſtinct. ſubdens, ad differentiam Mercatorum
illos nuncupari Artifices, qui mercimonia
emunt, & eam exercent artem, vt cum artifi-
3 cio vendant, Mercatores autem nominari il-
los, qui vendunt mercantias, prout ipſi emũt,
nullo adhibito artificio, de quo ſimiliter *Surd.
deciſ.* 313.

Cœterùm, ſuppoſito, quòd Artifices vnius
4 artis prohibeantur exercere artem aliorum,
vt declarauit S. C. reſpectu Sartorum, nè va-
leant ſe ingerere in arte Toraciariorum, vul-
gò *Gipponari*, & probat iudicatum *Cabed. de-
ceſ. Luſit.* 158. *par.* 1. Nùm ſi Artifices ſuã prin-
cipaliter artem exercendo, & aliam ſecunda-
riò pariter exerceant, poſſit illis prohiberi à
cęteris Artificibus ſecũdariam artem propriè
exercentibus, nè illam exerceant, obſtante il-
lorum intereſſe, videndus *Laurent. deciſ. Aue-
nion.* 75. & nouiter diſcutit articulum *Thor. in
Compend. deciſ. Regni in verbo Artifex tom.* 2.
5 vbi reportat caſum in cauſa Calciolariorum
prohibentium Chirothecarijs, vulgò *Guanta-
ri*, nè facere deberent calciamenta mulierum,
cùm eorum proprium inſtitutum eſſet confi-
cere chirothecas, & nõ calciamenta, quorum
miniſterium ipſis prohibentibus incumbebat,
& tandem dicit deciſum per Sacrum Conſi-
lium de anno 1620. in Banca Figliolæ, licere
6 Chirotecharijs facere calciamenta mulierum,
cum ſerico, & auro contexta.

7 Et an Magiſtri artium, ſeù Artifices cogi
poſſint eorum locare operas pro Eccleſiæ re-
paratione, non obſtante quòd cętera opera
conducta habeant, & ad illa accincti eſſent,
pro affirmatiua parte determinatum autuma-
uimus *forenſ. quaſt.* 27 *par.* 2. vbi pariter dixi-
8 mus, quòd fauore publicæ vtilitatis, nèdum
quis artificium exercere ſuum cogitur, verùm
etiam artem, quam ignorat cogitur addiſcere.

9 Et hac occaſione ſignabis, quòd Magiſtri
Fabricatores de iure non faciunt fidem, vt in
facti contingentia dicebatur in Regia Audiẽ-
tia Apuleæ, & obſeruat ex plurium authorita-
te *Maia conſultat. deciſ. ciuil.* 10. *num.* 9.

10 Nec non animaduerrendum eſt, Magiſtros
artium poſſe cogi ad ſeruiendum Baronibus
in eorum arte, quam exercent, & non in alio
artificio, vt iudicauit Sacrum Regium Conſi-
lium ad fauorem Vniuerſitatis Terrę S. Men-
næ contra Eminentiſſimum quondam Car-
dinalem Ieſualdum in Banca Figliolæ diximus
in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 1.
grauam. 78. *num.* 2.

11 Inſuper notãdum eſt, quòd Magiſtri artium
laborantes, putà fabricando, vel aliud agendo
in fundo alieno putantes, eſſe illius, à quo cõ-
ducti ſunt ad fabricandum, excuſantur *Vrſill.
ad Afflict deciſ.* 217 *in fin. Magon. deciſ. Florẽt.*
150. *à num.* 7 *cum ſeq. Véu. deciſ.* 520. dummo-
12 dò tamẽ talibus Artificis non fuerit denuncia-
tum, fundum non eſſe illius, à quo cõducti fue-
runt, vel ſi id ſcirent ex fama, quia tunc mini-
mè excuſantur *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 103. *Aſcia
determinat.* 74.

SVMMARIVM.

1 *Artifex exercendo artem fatetur ſe eſſe peritum, & tenetur de malo magiſterio, num.* 2.
2 *Artifex ſuam artem exercere tenetur.*
3 *Doli actione tenetur qui circa artem ſuam non fecit, quod facere debebat.*
4 *Sutor malè incidens, vel ſuens tenetur ad intereſſe.*
5 *Medicus malè medicans tenetur ad intereſſe.*
6 *Maniſcalchus, cuius culpa equus perit, tenetur ad intereſſe.*
7 *Magiſtri malè exercentes artem tenentur ad intereſſe vſq; ad decimumquintum annum.*
8 *Locator operis dietim nõ tenetur de vitio ipſius operis.*
9 *Artifex in dubio ſecũdùm regulas artis officium ſuum exercuiſſe præſumitur.*
10 *Artifex, qui cœpit aliquid facere, tenetur id perficere.*

De Magiſtris artium, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

Eſſendo à noſtra notizia, &c.

Hic aſſignatur modus Fabris vnicuiq; ſe-
cundùm propriam artem.

Sed quatènus in §. 3. condemnentur pro
malo magiſterio.

1 Iungas rationem, quia Artifex exercendo
artem videtur fateri ſe eſſe peritum, & ideò
tenetur de imperitia, & malo magiſterio, &
2 quilibet Artifex tenetur exercere artẽ ſuam,
& officium proprium rectè, & aliter agendo
dicitur eſſe in negligentia, & dolo, & qui non
3 facit id, quod ſcire debebat, vel ſciebat de arte
ſua tenetur de dolo, vt pulchrè probat *Ca-
uale. deciſ.* 26. *lib.* 1. vbi quòd Sutor malè inci-
4 dens, aut ſuens veſtes tenetur ad damna, &
intereſſe, ſic pariter concludens reſpectu Me-
5 dici malè curantis, vtputà ſi malè ſecetur vul-
6 nus, prout reſpectu Miniſcalchi, cuius culpa
equus

Digitized by Google

equus ex aliquo medicamento, vel ferri impoſitione infirmaretur, deciſum teſtatur *Thor. in Compend. deciſion. in verbo Miniſcalchus tom.*1.

Capomagiſtrum autem teneri de culpa Fabrorum, quos poſuit ad opus, probat *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 166. *tom.* 1.

7 Cęterùm obſeruabis, huiuſmodi Magiſtros teneri de hoc vſquè ad decimumquintum annum, & non vltrà, ita vt præſcribant per lapſum talis temporis *Rota in Imolen. demolitionis coràm R.P. Corduba, Claper. in centur. cauſ. Fiſcal. cauſ.* 198.

8 Et nota, quòd locator operis dietim non tenetur de vitio ipſius operis *l. ea lege §. locaui, vbi Caſtr. ff. locati*, & iudicauit Sacrum Cōſilium temporibus antiquis referente Conſiliario Belmudez, vt latiùs probauimus *tom.* 3. *de grauam. vaſallorum ſuo loco*.

9 Et in dubio ſignabis, Artificem pręſumi benè, & ſecundùm regulas artis ſuo vti officio, vt argumento *cap. ad aures de atat. & qualit.* deciſum habes in *praxi noſtra elect. fori quæſt.* 6. *num.* 10. *ſect.* 1.

Sed quatènus in *§. ſequent.* imponitur pęna huiuſmodi Fabris relinquentibus opera imperfecta non repertis alijs Fabris.

10 Facias tibi concluſionem, vt quilibet Artifex, qui cœpit aliquid facere pro aliquo, tenetur perſeuerare, & finire, aliàs tenetur ad intereſſe, vt ex *§ prætereà Inſtit* & ibi *gloſ. de leg. Aquil.* probat *Cauale. d. deciſ.* 26. *in fin.*

SVMMARIVM.

1 *Appretia bonorum, & differentia territoriorum Tabularijs committitur.*

2 *Computatio facta à Tabularijs non habet vim ſententiæ, à qua poteſt appellari, num.* 5.

3 *Citatio Partis requiritur vbi fit æſtimatio à Tabularijs.*

4 *Æſtimatio facta à Tabularijs ſeparatim non tenet.*

6 *Tabularij vbi ſunt diſcordes, eligitur tertius.*

7 *Liquidatio expenſarum moderatur per peritos.*

8 *Relatio peritorum præfertur depoſitioni teſtium.*

9 *Relatio peritorum quando mutari poſſit.*

De Magiſtris artium. Pragm. II.

Collectanea III.

PEr noi ſono ſtate eſpedite, &c.

1 Statuit, appretia quorumuis bonorum, & differētias territoriorum, & ſaſinarum per totum Regnum à Regijs Tribunalibus eſſe cōmittenda primo loco Tabularijs Neapolitanis, eorum autem reuiſionem Primario, & reuiſionem vltimam eſſe cognoſcendam à Iudice ordinario.

2 Obſerua, quòd computatio facta ab iſtis Tabularijs vim ſententiæ non habet quòad condemnationem, vel abſolutionem, niſi per Iudicem confirmetur *l. ad inſtar C. de iur. Fiſc. lib.* 10.

3 Et vbi fit ęſtimatio ab iſtis requiritur Partis citatio *Anna ſing.* 78. *Rot. in recent. deciſ.* 154 *par.* 2. *tom.* 2. etiam ſi à Partibus extraiu-

4 dicialiter eligantur *Creſcent. deciſ.* 2 *de arbitr.* vbi etiam, quòd ęſtimatio facta ab iſtis ſeparatim non tenet, ſed communicato conſilio deliberare debent.

5 A quorum ęſtimatione poteſt appellari *Afflict. deciſ.* 188. *Rota Lucenſ. diuerſ. dec.* 38. *Balb. deciſ.* 241.

Poteſtq; illa retractari ex conſilio peritiorum *Minſynger. obſeruat.* 35. *cent.* 3. cùm non tranſeat in rem iudicatam *Afflict. deciſ.* 33. *nu.* 5. vide latè *Theſaur deciſ* 35.

6 Sed quid agendum, vbi Tabularij eſſent diſcordes, recurras apud *Rot in recent. deciſ.* 612. *par.* 1. *tom.* 1. *Gratian deciſ* 32. *Caroc deciſ.* 50. vbi quòd tertij electio facienda eſt, vide nouiter *Cyriac. controuerſ. forenſ.* 61 *tom.* 1.

7 Et nota, quòd peritorum relationi ſtandum eſt circa liquidationem expenſarum, quamdiù de errore non doceatur *Ludouiſius deciſ.* 49.

8 Illorumq; relatio præfertur depoſitioni teſtium, vt determinauimus *deciſ. R. A. Apulea* 132.

9 Ipſorumque relationes poſſe mutari, ſed quando, declarauimus in alia *Noſtra deciſ. eiuſdem Regij Prætorij* 111.

SVMMARIVM.

1 *Manna eſt in fructu.*

2 *Manna, quæ cadit è Cœlo auget fructus feudi.*

3 *Decima debetur Eccleſiæ de manna corporis, & de ea, quæ cadit de Cœlo.*

4 *Decimæ prædiales, & perſonales debentur de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis.*

5 *Decimæ debentur ex mele, croco, oleo, zuccaro, & ſimilibus.*

6 *Remedium* l. 2. C. de reſcindend. vendit. *poteſt intentari in venditione mannæ colligendæ.*

7 *Ementi mannā, quæ in tali loco conficeretur anno proximo, ſi in illo anno manna confecta non ſit, an teneatur pretium ſoluere, & numer* 8.

9 *Emens iactum retis, vel captum piſcium, ſi piſces non capiuntur an teneatur ſoluere pretium.*

10 *Manna S. Andreæ, & S. Nicolai non debet deferri cum luminibus, & cocta ad infirmos.*

De

De Manna colligenda. Rubrica.

Collectanea I.

1 MAnna eſt in fructu, quia colligitur, quæritur, & conſeruatur, prout colliguntur, quæruntur, & conſeruantur fructus *l. ſi à patre §. fructus ff. de petit hæredit.*

2 Ita vt manna, quæ de Cęlo cadit, videatur augere fructus feudi, per ea, quæ in ſimili deniue prolixè probat *Gizzarell. deciſ. 34.*

Cùmq; manna vocata de corpore naſcens ex arborum inciſione, ſit magis certa, quàm cadens de Cęlo, idem pariter reſpectu ipſius
3 dicẽdum eſt, vt pro ambabus deberi decimam dicebatur ad fauorem cuiuſdam Illuſtriſſimi Præſulis, ea de ratione, quia decimæ prædia-
4 les, & perſonales debentur de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis *cap. non eſt, cap. nuncios, & cap. ex parte il primo de decim. Mantic. deciſ. 341.* vbi quòd de-
5 betur de melle, croco, & oleo, vt de zaccaro patet apud *Rot. in recent. deciſ. 123. par. 1.*

6 Et in venditione mannæ colligendæ poſſe intentari remedium *l. 2. C. de reſcindend. vendit.* quodam in Collegio determinabatur, cùm dubius ſit mannæ conficiendæ euentus, qui poteſt ęſtimari, prout de dubio litis euentu, probat *Valaſc. deciſ. 19. in fin.* vbi tutatur, remedium cit. *l. 2.* habere locum in aſſecurationibus, quæ ſunt incertæ.

7 Cęterùm, ſi quidam emiſſet mannam, quæ anno proximo conficeretur in tali loco, nùm ſi per iniuriam temporis manna confecta non ſit, an nihilominus emptor teneatur ſoluere pretium integrum, vel ſit facienda aliqua pretij remiſſio.

Caſus deciſio ſtat apud *Linglois deciſ. 15. quæſt. 8. C. de contrahend. empt.* qui licèt non loquatur de manna, ſed in alijs fructibus, tamen affirmat, venditis ſimpliciter fructibus, intelligi, ſi qui nati ſint, vel fuerint, ita vt nullis natis reſoluatur contractus, quem tacitè conditionalem nuncupat ex *l. neceſſario ff. de pericul. & commod. rei vendit.* & conſequenter nec pretium præſtandum fore, ex *l. ſi debitor ff. de contrahend. empt l. 1. in fin. ff. de condit. & demonſtrat. Faber deciſ. 26. C. locat.*

8 At ſi proponatur, emptam eſſe collectionẽ, perceptionemuè fructuum, ſiuè id, quod naſcetur ex tali fundo, tunc aleam magis, quàm rem certam eſſe emptam putat, & proindè periculum ſpectare ad emptorem annuit, ad
9 inſtar dicitur in emente iactum retis, captumvè piſcium, vel quod ex tali indagine, ſiuè aucupio, aut venatione proueniet, per *tex. in l. ex empto §. qui autem ff de action. empt.* nam tunc ex *d. tex.* ſpei emptionem iudicat.

10 Et hac occaſione nactus non grauabor dicere, mannam S. Nicolai, S. Andręæ, & ſimilium non eſſe deferendam cum luminibus, & cocta ad infirmos, vt de ann. 1606. ſub die 28. Ianuarij declarauit Sacra Rituum Congregatio in vna Barenſi.

SVMMARIVM.

1 *Manna ex quibus arboribus, & ex quibus locis colligi prohibetur.*
2 *Manna prohibetur mixturari cum alijs rebus.*
3 *Manna prohibetur vendi abſque Prothomedici licentia.*
4 *Mixtura nequit fieri ad finem vendendi quid pro quo.*
5 *Aromatarius punitur miſcens farinam fabarũ in cœra.*
6 *Bonum mixtum cum malo non dicitur falſum.*
7 *Bonum non comburitur quando poteſt ſeparari à malo.*
8 *Licitum per illicitum non vitiatur.*
9 *Vtile per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, & diuiſibilibus.*
10 *Manna non poteſt fieri ex arboribus Orno, & Fraxino ſimilibus.*
11 *Simile non eſt idem.*
12 *Simile in aliquibus habet conuenientiam, in aliquibus differentiam.*

De Manna colligenda. Pragm. I.

Collectanea II.

LI anni paſſati per prouedere, &c.

1 Manna hic prohibetur colligi ex alijs arboribus, quàm Orni, & Fraxini, & in Terris
2 S. Germani, & alijs, vbi ſunt ſtagna, & paludes aquarum, ſic etiam mixturari cum alijs rebus,
3 & ideò vendi nequit non præcedẽte Prothomedici licentia.

4 Quatènus ſpectat ad mixturæ prohibitionem, de qua hìc, conſtituas tibi regulam, mixturas huiuſmodi non poſſe fieri in alijs rebus, ad finem vendendi quid pro quo, & illas facientes puniri tanquàm falſarios, vt dixit *Rot. in vna Imolen. Falſitatis coràm R. P. D. Penia,*
5 vbi pariter enunciat, quòd Aromatarius miſcens farinam fabarum in cęra, & illam vendẽs eſt puniendus, & quòd contra id agentes poteſt ab Epiſcopo excommunicationis pœna imponi, & caſum reſeruari.

Conferunt nuper tradita ſupra in *pragm. 4. de annona.*

6 Et nota, quòd bonũ mixtum cum malo non
dicitur falſum, vt decidit *Henriq. conſ.52.* vbi
7 etiã, quòd qñ res bona poteſt ſeparari à mala,
nõ debet bonum comburi, ſeù perdi, quia lici-
8 tum propter illicitum non vitiatur, ad *tex. in l.
ſi Publicanus §.1. verſ. vt ſi quid ampliùs ff. de
public. & vectig. l. cotẽ ferro §. Dominus ff. eod.*
licèt contrarium fuerit deciſum in caſu ſuo, vt
idem fatetur in principio dicti conſilij, & hoc
9 credo in pęnam, quia cùm ſimus in ſeparabi-
libus, & diuiſibilibus ſtat regula, vt vtile per
inutile minimè vitietur *l. certi condictio §.1.
ff. ſi cert petat. l.1. §. ſimiliter ff. de verbor. obli-
gat. l 3. §. Trebatius ff. de aqua quotid. & æſtiu.
Rot decif.649. num.4. par.2. in recent.*

Amplia aũt diſpoſitionẽ pragmaticę (quatè-
nus ex arboribus Fraxini, & Orni mãdet mã-
10 nã colligi,) vt à cęteris arboribus ſimilis con-
ditionis illa colligi nequeat, vt in facto iudica-
11 tum ſentio, quia ſimile non eſt idem *l. ad ſimi-
litudinem C. de Epiſcop. & Cleric. §. ſed inter eas
Inſtit de nupt. l. pecuniam ff. ſi cert. petatur, cap.
capitulum de reſcriptis*, negari enim nõ poteſt,
12 quin ſimile, quàmuis in pluribus habeat con-
uenientiam, in aliquo tamẽ habet differẽtiam,
igitur minimè appellari poteſt identitas.

S V M M A R I V M.

1 *Filij Maurorum penès quos educantur.*
2 *Mauri per quãtum tempus debent ſeruire edu-
cantibus.*
3 *Commodum debet eſſe illi, cui fuit incommodũ.*
4 *Sella debet eſſe reciproca.*
Ordeum, qui edit, tenetur onus ſentire, ibid.
5 *Materia educationis quo in loco tractetur per
Authorem.*
6 *Educatio parentum non conuenit animalibus,
ſecùs tamen reſpectu educationis filiorum.*
7 *Educari penès quos debeant filij facta Thori ſe-
paratione.*
8 *Liberos alendi onus poſt triennium ſpectat ad
patrem.*

De Mauris. Pragm. I.

Collectanea I.

PErche per la Maeſtà, &c.

1 Sancitur, filios, & filias Maurorum de Va-
lentia eſſe educandos penès quos reperiũtur
vſq; ad duodecimum annum, & deindè inſer-
uire debere educantibus per tãtumdem tem-
poris.
2 Quatènus ſpectat ad vltimam diſpoſitionẽ,
educatum debere inſeruire educanti per idem
tempus, per quod fuit educatus, non opus eſt
altiora indagare, nàm de per ſe patet diſpoſi-
tionis ratio fundata in vulgata regula *l. ſecun-
3 dùm naturam ff. de regul. iur.* qua ſtat cautum,
commodum eius eſſe, cuius incommodũ fuit
*Rota deciſ.149. num.7. & deciſ.677. num.5. par.
2. in recent.*

Vndè cùm educans ſentiat incommodum
educationis, par eſt illum ſentire debere ſerui-
tij commodum, & è contrà, cùm educatus
commodum ab educante reportet, debet ſu-
ſtinere quoq; ſeruitutis incommodum, reci-
4 proca namq; debet eſſe ſella, & qui ordeum
edit, onus ſuſtinere tenetur, nam incommoda
illum ſectantur, quem commoda ſectata ſunt
*l.1. §. fin. ff. de aqua pluuia arcend. l. cum filio
ff. ad Syllan.* cum alijs concordantibus.
5 De materia autem educationis puerorum
videas latè adducta ſupra in *rubrica de educa-
tione puerorum, & puellarum, &c.*
6 Et curiosè obſerua, educationem parẽtum
non conuenire alijs animalibus, benè autem
educationem filiorum, vt modernè probat
Duran. deciſ. Rot. Rom. 76. num. 30. qui *deciſ.*
164. enunciat, eſſe in arbitrio Iudicis, ſi facta
7 Thori ſeparatione liberi ſint alendi penès ma-
trem, vel patrem, & qualiter hoc arbitrium ſit
regulandum, ſubiungens *num.6.* liberos alen-
8 di onus poſt triennium ſpectare ad patres.

S V M M A R I V M.

1 *Memorialia in Regia Cancellaria prouiſa ſub-
trahentes qua pœna puniantur, & num.12.*
2 *Literas alienas aperiens punitur per Iudicem,
& peccat mortaliter, limita ſi non legerit, nu.
3. & 4.*
5 *Literarum nizam abſq; dolo aperiens, & non
legens non punitur.*
6 *Literas aperiens poteſt accuſari de falſo à tranſ-
miſſore literarum, limita quando quis aperit
literas ſui aduerſarij, num.7.*
8 *Literas aperiens pro detegendis proditionibus
non punitur.*
9 *Superiores poſſunt aperire literas ſubditorum.*
10 *Literæ filij poſſunt aperiri per patrem, & vxo-
ris per maritum.*
11 *Libros Mercatoris ſubtrahens punitur pœna
falſi.*
13 *Literas Officialis iuriſdictionem habentis lace-
rans, falſi pœna punitur.*

De Memorialia, ſeù libellos ſubtrahentibus. Pragm. I.

Collectanea I.

1 PEr diuerſe perſone, &c. Agit, quòd
ſubtrahẽtes aliena memorialia prouiſa in Re-
gia Cancellaria puniantur nobiles pœna de-
portationis, ignobiles verò perpetuæ remiga-
tionis, ſi procedatur ad Partis querelam, quòd
ſi ex officio, puniantur pęna ſtatuta à iure cõ-
muni, & alia arbitrio Proregis.

2 Pro

2 Pro cuius ornatu perquiras *Viu. deciſ. 62.*
vbi quòd aperiens literas alijs deſtinatas pu-
nitur per Superiorem, & peccat etiam mor-
taliter, ſed nõ eſt excommunicatus, vt quidam
vulgares opinantur *Sayr. deciſ. 33. de ſent. ex-
communic. lib.5.* & tales puniendos eſſe pęna
fuſtigationis, vel exilij, ſi tamen legerint aper-
tas literas, tradit *Coler. deciſ Germaniæ 179. in
fin.* Nàm quãdo quis aperit literas etiam pri-
3 uatas, & eas non legit, hoc caſu non ſubintrat
pęna, quia dolo carere videtur, nàm tunc con-
temptus diceretur, quando literas viderit, &
legiſſet *Marius Anton. var. reſolut. lib. 3. reſo-
lut. 36. num. 23.* vbi in terminis notat, ad hoc
vt cõtrauenire, & contemnere dicatur, quòd
4 viſio, & lectio literarum fiat, aliter ſi ſcientia
non haberetur tenoris illarum, non erit con-
tẽptio *Cacher. deciſ. 176. num. 4.* refert nouiſſi-
mè *Thor. vot deciſ. 88. à num. 19.*

5 Indè quotiès caſu, & abſq; dolo nizam lite-
rarum quis fregiſſet, neq; illas etiam aliter vi-
diſſet, tunc non eſſet puniendus, vt fuiſſe deci-
ſum in Regia Audientia Barenſi die 15. Martij
1590. refert *Viu. cit. deciſ. 62. in fin.* vbi *num. 6.*
6 annuit, poſſe tranſmiſſorem literarum accuſa-
re de falſo aperientem literas, vt in *l. 1. §. qui
ff. de falſ. l. ſi quis teſtamentum §. ſed ſi quis ta-
bulas ff. ad leg. Aquil.* limitans anteſignanam
7 regulam, vbicunq; quis aperiret literas ſui ad-
uerſarij, ſuſpicando, illas aliquam ſibi non le-
uem perniciem allaturas, tunc enim aperiens
non peccaret mortaliter, vel quando ex cauſa
rationabili aperirentur literæ ipſæ, quæ veluti
8 ad detegẽdum proditiones, vel vbicunq; ape-
9 rirentur literę vaſallorum per Superiores eo-
10 rum, aut per patres literæ filiorum, ſeù per
virum literæ ſuæ vxoris.

Et literas aperientem, non tamen Parti ad-
uerſæ oſtendentem non committere falſum,
probat *Thoming deciſ. Lipſienſ. 34. num. 2.* vbi
etiam *num. 1.* de Tabellario, qui literas in iti-
nere abijcit, quale crimen committat, & quid
ſi mercedem recipiat, quaſi literis rectè cura-
tis.

11 De pęna autem ſubtrahentis libros publici
Mercatoris vide *Maſtrill. in deciſ. Siciliæ 225.
par. 3.* vbi deciſum refert, taliter delinquentem
tamquàm falſarium eſſe puniendum.

Amplia, ex idẽtitate rationis diſpoſitionem
pragmaticæ procedere in lacerantibus ſimilia
12 memorialia, cùm illa loquatur quòad occul-
tantem, & tàm lacerantes, quàm occultantes
ſcripturas alienas teneantur pœna falſi *l. qui
teſtamentum ff. de falſ. Magon.* & ibi *Additio
deciſion. Lucenſ. 25.* videndus in materia *Guid.
Pap. deciſion. 223.* vbi de pœna lacerantis lite-
13 ras Officialis iuriſdictionem habentis, quòd
ſit falſitas, quàmuis determinatum non in-
dicet *Vrſill. ad Afflict. deciſ. 274.* vbi *in fine* re-
fert, quemdam ex cauſa lacerationis mandati,
ſeù citationis fuiſſe condemnatum ad relegã-
dum per quinquennium in Inſulam Liparis,
meminit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.
Cur. Archiep. Neap. 31. num. 3. par. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Mercatura quid ſit, & vndè dicatur, num. 4.*
2 *Mercator dicitur qui locat equos.*
3 *Piſtor non eſt Mercator.*
5 *Mercator dicitur ille, qui eſt matriculatus inter
Mercatores.*
6 *Mercator dolosè decoctus qua pœna puniatur.*
7 *Mercatore decocto, creditoribus quomodò ſit ſa-
tisfaciendum, remiſſiuè.*
8 *Mercator ſuſpectus de fuga tenetur cauere de
iudicio ſiſti, & de iudicatum ſoluendo.*
9 *Nobilitas derogatur per Mercaturam, niſi aliàs
conſuetudo ſe habeat.*
10 *Mercator decoctus occultè ſuſcipiens ſacros or-
dines in fraudem creditorum peccat mortali-
ter, ſed admittitur ad beneficiũ* cap. Odoar-
dus, *num. 11.*

De Mercatura Officialibus prohibita.
Rubrica.

Collectanea I.

1 MErcatura (quæ operatur, vt illam exer-
centes verſentur in magno periculo,
& diſcrimine ſalutis æternæ) dicitur negotia-
tio, cùm negotiatio ſit propriè mercaturam
exercere, vt dixit *Rot. in Ortana ſocietatis*
2 1597. *coràm R.P.D. Lictà*, vbi quòd mercatu-
rã exercere videtur qui locat equos, & quòd
illius ſub nomine non veniat exercens artem
3 piſtoriam, quod & probauit *Surd. dec. 35. n. 5.*
4 Dicitur autem mercatura à merce, quam
exercere verè non dicitur ille, niſi vltrà exer-
5 citium, quod eſt neceſſarium *Præſ. de Franch.
deciſ. 128.* ſit matriculatus inter Mercatores,
vt apud *eundem deciſ. 481.* vbi apparet, ob de-
fectũ matriculę nõ fuiſſe habitũ ꝑ Mercatore.
6 Mercatorum autem dolosè decoctorũ pę-
na enunciatur à *Gizzarel. deciſ. 80.* qui in *deciſ.*
7 59. explicat, qualiter, & quonam ordine Mer-
catore decocto ſit creditoribus ſatisfaciendũ,
8 & *deciſ. 82.* aperit, Mercatorem ſuſpectum de
fuga teneri cauere de iudicio ſiſti, & de iudi-
catum ſoluendo.
9 Sed àn mercatura deroget nobilitati, certè
quòd ſic, niſi in Regione exiſtat conſuetudo il-
lam exercendi, etiam à Nobilibus, vtputà Ge-
nuæ, Florentiæ, Venetijs, &c. *Minſynger. ob-
ſeruat. 54. cent. 6. Ludouiſius deciſ 322. num. 10.*
indè ibidem vilis ars non dicitur *Gizzarell. d.
deciſ 80. num. 3.* quàmuis talis alibì reputetur
Guid. Pap. deciſ. 196. Præſ. de Franch. deciſ. 128.
10 Et Mercator decoctus peccat mortaliter
ſuſcipiẽdo occultè ſacros ordines in fraudem
creditorũ, ꝓbat *Megalius in dec. ſeù reſol. 173.*
11 *lo. 2.* vbi ẽt dicit, talem Mercatorem effectum
Clericum admitti ad beneficiũ *cap. Odoardus.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales nequeũt exercere mercaturas, nec emere mandata, amplia in Secretarijs, Scribis, & Magiſtris actorum, num. 2. in Perceptoribus, & Portulanis, num. 3.*

4 *Officiales ementes aliquid ob proprium vſum; & poſteà id vendentes, non incidunt in pœnã.*

5 *Negotiator quis dicatur, & num. 6. & 12.*

7 *Clerici ementes rem cauſa proprij vſus, & poſtea emergenti de cauſa vendentes non incidunt in pœnam, nec peccant, & num. 8. amplia, nu. 9.*

10 *Appellatione Mercatoris nõ venit qui vnicum actum mercaturæ fecit.*

11 *Clerici vnicum actũ mercaturæ exercentes non incidunt in pœnam, num. 13.*

14 *Officiales vnico actu mercaturam exercentes euadunt pœnam.*

15 *Vnicus actus ſufficit, vt perſona dicatur contrauenire diſpoſitioni.*

16 *Officiales habẽtes propria animalia, vel vineas, oliuetũ, vel quid ſimile, ex quibus colligũtur fructus, illos vendere poſſunt, & num. 20.*

17 *Clerici habentes bona propria, ex quibus vſusfructus percipitur, quos vendunt non dicũtur negotiari ad effectum incurrendi pœnam.*

18 *Mercatura non eſt in fructu.*

19 *Mercator quis dicatur.*

21 *Officiales poſſunt emere animalia, & illa vendere iuſto pretio, dummodò in eorum paſcuis paſculare faciant.*

22 *Mercatores non dicuntur qui emunt animalia, & mutato tempore vendunt.*

23 *Clerici ementes animalia, quæ paſculantur in proprijs nemoribus non incidunt in pœnam.*

De Mercatura Officialibus prohibita. Pragm. I.

Collectanea II.

QVoniam inter alia capitula, &c.

1 Officiales prohibentur quaslibet mercaturas exercere, nec emere mandata.

2 Quæ ſanè diſpoſitio fuit ampliata procedere etiam ad Secretarium Regni, & à mandatis Scribas, & Magiſtros actorum, vt *infra tit. de*
3 *Officialib prag. 3. §. 2. & 5.* & ad Perceptores, & Portulanos, vt in *pragm. 43. de offic. Procurat. Cæſar.*

Rationabiliter fuit his prohibita negotiatio, nam vltrà reliquas rationes, quas prætermitto, illa non ceſſat, quoniam ratione negotiationis, & corpore, & mente eſſent impediti Officiales procurando proprium commodũ, & non poſſent vacare negotijs aliorum, quibus ex officio deputati ſunt, & pro quibus à Regia Curia ſtipendium, & ſalarium obtinent, vt deciſiuè conſiderat *Molfeſ. conſ. 16. inter comment. ad Conſuet. Neap.* vbi nonnulla pro ornatu huius *tex.* & ad materiã nouiter *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. tom. 2. fol. 110.*

4 Obſeruabis tamen pro declaratione pragmaticæ, in pęnam Officialis negotiatoris non
incidere ementem aliqua ob proprium vſum,
& poſteà aliqua ſuperueniente cauſa alienantem, nam talis nõ dicitur negotiator, quia voluntas vendendi ſuperueniens non facit eum
cenſeri negotiatorem, & ita ſcio obſeruatum
fuiſſe in facto in perſonam cuiuſdam Officialis, quem ex cauſa non nomino, ſiquidèm non
5 dicitur negotiari, nec mercari qui contrahit
abſq; periculo, & ſuſpitione corruptionis ſuæ
6 dignitatis, & integritatis, nec dicitur negotiator qui reuendit etiam cariùs, quàm emit id,
quod ſibi pro eius neceſſitatibus ſupereſt, ſi
iuſto pretio, licèt cariori, reuendat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. in praxi for. Eccleſiaſtic deciſ. 375. par. 1. in antiqua ædit.* & ita declarauit
Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Car-
7 dinaliũ reſpectu Clericorum, quibus licèt interdicta ſit negotiatio, & mercatura *cap fin. de vit. & honeſt. Cleric. cap. negotiatio 88. diſtinct. cap. ſecundùm nè Cleric. vel Monac.* vbi decernitur, vt excommunicentur, & in *cap. ſed nec, eod. tit.* vbi præcipitur, vt ſuſpendantur ab officio Eccleſiaſtico, & in *cap. Clericus 94. diſtinct.* vbi imponitur eis depoſitionis pęna, & in *c. canonum 14. q. 4.* vbi iubetur, vt explodantur à Clericali conſortio, & ideò peccant mortaliter, mercaturam exercẽdo *cap. 1. & cap. prædicator 16. q. 1. Sacrum Cõcilium Trid. ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1. Buratt. deciſ. 916. nu. 7. Graff. deciſ. aur. par. 2. lib. 3. cap. 2.* tamen habuit pro
8 vero, in pęnas negotiatorum nõ incidere Clericum, qui emeret rem cauſa proprij vſus, &
9 poſteà aliqua emergenti cauſa, vel ratione eãdem rem vẽdiderit, etiam ſi rem ipſam cariùs vendat, quàm priùs emerat, vt quia pretium eſt mutatum ſecundùm diuerſitatem temporis, vel loci.

10 Cùmq; Mercatoris appellatione nõ veniat
ille, qui vnicum actum Mercatoris fecit *Mar. Anton. var. reſolut. lib. 2. reſolut 3. nu. 17.* quod
11 reſpectu Clericorum communis ſchola *DD*,
approbat ea de ratione, quia negotiator is di-
12 citur, qui plures negotiationes exercet *l. 1. §. licet*, & ibi *gloſ. verb. omnis ff. de tribut. l. ſemper §. diuus eum leg. ſequent. ff. de iur. immunit.* vndè hoc ſuffultus fundamẽto in Curia Illuſtriſſimi Nuncij huius fideliſſimæ Ciuitatis Neapolitanæ excuſaui quemdam Clericum Diœceſis Nolanæ, qui fuerat ibi denunciatus tanquàm negotiator, verùm quia conuincebatur ſemel negotiationem exercuiſſe, Ego tãquàm Aduocatus ex plurium *DD.* ſentẽtia dicebam,
13 illum Clericum non poſſe ex illo vnico actu vocari Mercatorem, & conſequenter non debere puniri, pluralitas enim negotiorum facit Mercatorem, & qui plures actus mercaturæ non fecit, pro Mercatore haberi minimè po-
14 teſt, ideò hoc in caſu inferri poſſet, Officiales eſſe excuſatos, ſaltem ex æquitate.

Sed

Sed in rigore id non apparet verum, vbi ex
illa vnica negotiatione dignoſcitur, illam eſſe
geſtam, vt Officialis lucretur emendo viliùs,
& vendẽdo cariùs, & ſic ſi illa negotiatio nul-
lum habeat bonũ finem, & fortiùs in Regno,
in quo pragmatica noſtra punit Officiales cõ-
tractus illicitos exercentes, ſed tanquàm illi-
citè (quòad eos) contrahẽtes, taliter quòd ha-
bemus legem punientem agentes in ſe prohi-
bitos, nõ autem actus negotiationis in ſe per-
miſſos, in vnoquoq; actu tantùm habebit lo-
cum, nec requirit frequentationem, eò quòd
15 actus mercaturæ non fuerunt poſiti in pęnali
prouiſione, ſed perſonæ, & vt perſona contra-
ueniat diſpoſitioni ſufficit vnus actus, per quẽ
ſatisfactùm videatur menti, & verbis Legisla-
toris applicantis pęnam perſonis agentibus
aliquos actus mercaturæ, non autem prohi-
bentis mercaturam.

16 Excuſarentur tamen Officiales habentes
propria animalia, vel vineas, oliuetũ, vel aliud
ſimile, ex quibus colligerentur fructus, nam il-
los ad eorum libitum abſq; eo, quòd incidant
in negotiationis pęnam vendere valẽt *Cabed.*
17 *arreſt.* 45. *par.* 2. & reſpectu Clericorũ ſic de-
clarauit Sacra Congregatio de anno 1593. &
aliàs pluriès, vt nouiſſimè eſt videre apud *Bar-
boſ. de iure Eccleſ. Vniuerſ. lib.* 1. *de vit. & hone-
ſtat. Cleric. cap.* 40. qui à *num.* 114. *cum pluri-
bus ſequentibus*, materiam pertractat, & decla-
rationes Sacræ Cõgregationis per extenſum
reportat, & magis nouè *Vulp. in prax. for. Ec-*
18 *cleſ. cap.* 33. ſpecies enim mercaturæ non eſt
fructus vẽdere, qui colliguntur ex fundis fru-
ctuoſis, eò quòd Mercator dicitur, qui rẽ em-
ptam immutatam ſubſtantia, loco, & tempore
pro lucrandi cauſa reuendit, ad *tex. in cap. eij-
ciens* 88. *diſtinct.* & hęc dicitur mercatura pro-
hibita certis perſonis, vẽdere enim fructus rei
fructuoſæ non eſt reuendere id, quod primo
loco fuit emptum, ſed eſt venditio rei, quę diſ-
fert ſubſtantia, & mutatur omni eſſentia ab il-
la re, ex qua fructus venditi naſcuntur, & ita
20 erit ſi Officialis vendat fructus, quos ex pro-
prijs animalibus colligit, dummodò animalia
non emiſſet pro hac induſtria exercenda, quia
hic tanquam actus induſtrioſus per *Regiam
pragm.* 14. *de Officialib.* venit prohibitus.

21 Ex hac enim declaratione exoritur, Officia-
libus licere emere animalia pro illis reuen-
dendis iuſto pretio, & cariùs, dummodò pro-
pria nemora, vbi ſues pingueſcerent, haberẽt,
aut propria paſcua, vbi animalia vaccina de-
22 paſcere poſſent, quoniã non dicerentur Mer-
catores, ex quo animalia, mutato tempore, &
alijs qualitatibus reuendant, ſed nec etiam in-
duſtrioſi, quia hoc faciũt, vt fructus bonorum
ſtabilium commodiùs, & magis fertiliter col-
ligantur, quod in Regno ab Officialibus feuda
in his paſcuis conſiſtentia habentibus, vt plu-
23 rimum exercetur, & ita reſpectu Clericorum
fuit deciſum à Sacra Eminentiſſimorum Car-
dinalium Congregatione, & ſolet practicari in
Curia Illuſtriſſimi Nuncij ad defenſionẽ Cle-
ricorum inquiſitorum pro negotiatione.

SVMMARIVM.

1 *Meretrix quæ dicatur.*
2 *Meretrices inter pſonas miſerabiles reponũtur.*
3 *Meretrices habẽt electionem, & variationẽ fori.*
4 *Meretrices habẽt primũ, & ſecundũ beneficium.*
5 *Meretrix mercedem ex cauſa fornicationis, & concubinatus promiſſã iudicialiter petere põt.*
6 *Concubina non poteſt petere ſalarium à concubinario ob ſeruitia.*

De Meretricibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 MEretrix appellatur quæ publicè ſe pro-
ſtituit *l. non ſolùm § palàm ff. de rit. nu-
ptiarum, cap. vidua* 24. *diſtinct.* & quæ ſuã tur-
pitudinem venalem habet *cap. meretrices* 32.
quæſt. 3. & illa, quæ meretur quæſtum *l. Athle-
tas § ait prætor ff. de his qui not. infam. l. palàm
§ non eſt ignoſcendum ff. de rit. nupt. Caball. re-
ſol. crim. caſ.* 123. *à nu.* 8. *Caſtill. deciſ.* 185. *nu* 7.
2 Earũ ſtatus dicitur miſerabilis, & inter ta-
les reponuntur ad finem gaudendi priuilegijs
conceſſis miſerabilibus perſonis, & præcisè
3 circa electionem, & variationẽ fori, iuxta ter-
minos *l. vnic. C. quãd. Imper. inter pupill. Præſ.
de Franch. deciſ.* 233. *num.* 7. *Caſtill. deciſ.* 48.
par. 1. *Viu. deciſ.* 521. *nu.* 5. vbi pariter annuit,
4 huiuſmodi perſonis concedi primum, & ſecũ-
dum beneficium, vt etiam decreuit Sacrum
Conſiliũ, probat *Præſ. de Franch.* cit. *deciſ.* 233.
5 Sed nũ meretrix poſſit mercedem ſibi cau-
ſa fornicationis, & concubinatus promiſſam
iudicialiter petere, affirmat *Gizzarel. deciſ.* 52.
& vide *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riccium in
deciſ. Curiæ Archiep. Neapolis* 73. *par.* 4 qui de-
6 ciſum teſtatur, non poſſe concubinam petere
ſalarium à concubinario ob ſeruitia præſtita.

Et raptus pęna in meretrice an ſubintret
Gizzarel. cit. *deciſ.* 52. *num.* 16. vbi negatiuè de
iure communi ſecũdùm magis receptam opi-
nionẽ, & vide ad materiam *Triuiſ. dec.* 35. *p.* 2.

Et coitus cum meretrice nupta an ſit pu-
nibilis tàm reſpectu viri cognoſcentis, quàm
mulieris cognitæ, enucleant *Cabal. reſol. crim.
caſ.* 123. *Aſcia determinat.* 92.

Et meretrix tenetur ſoluere decimas *Ill.
Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol.* 143.
par. 1.

De his autem, quę poſſunt donare meretri-
ces Bononiæ, iuxta *Bullam Pij V.* ediſſerit
Megal. deciſ. ſiuè reſol. 9. *tom.* 1.

S V M M A R I V M.

1 *Meretrices nequeunt manere in Rua Catalana, nec in Platea Toleti, amplia procedere in omnibus locis, in quibus habitant perſonæ honeſtæ, num. 2.*
3 *Scholares, & Exteri abſq; mulieribus prohibentur habitare in locis honeſtis in Ciuitate Neapolis, limita non procedere quòad Studentes Neapolitanos, num. 4.*
5 *Meretrix poteſt expelli, vicinia reclamante, & remouetur à quarterio honorato, numer. 6. limita ſi deſinit eſſe meretrix, num. 12.*
7 *Doctor, aut Clericus habitans cum Scholaribus nequit expelli à vicinio honorato.*
8 *Leno poteſt expelli à vicinio honorato.*
9 *Mulier inhoneſta habitans in propria domo poteſt expelli.*
10 *Mulier coniugata, & meretrix, cuius maritus eſt perſona vilis poteſt expelli.*
11 *Mulier habens Amaſium nequit expelli.*
13 *Vicini, & non Domini domus habent ius expellendi perſonas inhoneſtas.*
14 *Locator domorum ſcienter locans domos meretricibus, quæ fuerunt expulſæ, amittit penſionem.*

De Meretricibus. Pragm. III.

Collectanea II.

ESſendo ſtati informati, &c.

1 Mandat, Meretrices migrare debere à Platea Ruæ Catalanæ, & quòd eis non locentur domus, & in *pragm. 5. hac ead. rubric.* ſtat ſancitum, illas demigrare debere à Platea Toleti, & à Vicis, & Circuitis Xenodochij sãctiſſimæ Trinitatis.

2 Idquè procedere in omnibus alijs locis, in quibus habitant perſonæ honeſtæ, nèdum in hac Ciuitate Neapolis ex priuilegio ei conceſſo per Regem Catholicum in anno 1505. vt in *cap. 59.* inter Capitula, & Priuilegia Neapolis, ſed etiam in toto Regno per *Conſtitutionem Regni*, quæ paſſim viget, & vbiq; locorum ex diſpoſitione iuris communis, vt pulchrè comprobant *Peguer. in deciſ. Cathalon. 12. Caball. reſol. criminal 184. de Franch. in deciſ. 316.* vbi dicit, quòd hæc eſt communis ad
3 Scholares, & Exteros, qui habitant Neapoli abſq; mulieribus, vt ex *capitulo Regis Catholi-*
4 *ci num. 66.* licèt non procedat contra Studentes Neapolitanos, & per conſequens nec Caſalium Ciuitatis *l. qui ex vico ff. ad municipal.* & etiam Caſalium Ciuitatis Neapolis diuiſorum quòad iuriſdictionem à Ciuitate.

Et ad materiam vide *Barz. in deciſ. Bonon.*
5 *19.* vbi ſcribit, quòd meretrix, vicinia reclamante expelli poteſt, præſertim ex domibus ſub proprietate Eccleſiæ exiſtentibus.

6 Ita quòd meretrices, & aliæ inhoneſtæ mulieres debent remoueri à quarterio honorato, & eis aſſignari certum quarterium *Ann. ſing.* 338. vbi tamen refert deciſum, Doctorem, aut
7 Clericum cum Scholaribus habitantem non poſſe expelli à conuicinio honeſto.

8 Idemquè procedere reſpectu lenonum, vt poſſint expelli, elicitur ex *Franch. deciſ. 316, Gizarell. deciſ. 54 num. 3.*

9 Amplia, diſpoſitionem pragmaticæ procedere etiam ſi mulier habitaret in ſua propria domo, & inhoneſta eſſet, nam non poſſet habitare in quarterio honorato *Theſaur. forenſ. quæſt. 33. lib. 1. Gizzarell. deciſ. 54.*

10 Amplia inſuper in muliere coniugata, quæ meretricio more viuit, cuius maritus eſt vilis perſona, & forſitan eiuſdem vxoris leno, quoniam poſſent expelli à locis honeſtis, vt plures autumant *DD.* de quo nouiſſimè videndus *Gizzarell. d. deciſ. 54.* vbi ad ſaturitatem, quia tũc coniugium non eſt in conſideratione *Caball. reſol. crimin caſu* 184 *num. 7.* & ita intelligendus eſt *Capyc. deciſ. 44.*

11 Ceſſabit tamen rigor pragmaticæ in muliere habente Amaſium, ex dictis per *Ill. Epiſcopum Ricc. in deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 312. par. 3.* & latiùs reportauimus *Nos in praxi elect. for. q. 12 ſect. 2.*

12 Ceſſabit inſuper in illa, quæ anteà fuit meretrix, ſed reperitur poſteà emendata, & deſiſtit à meretricando, quia tunc non poteſt dari ratio, quia inficiat viciniã, ita probat poſt alios *Megalius deciſ. ſiuè reſolut. 9. num.* 8. *&* 12. *tom. 1.*

13 Hoc autem expellendi ius contra inhoneſtas perſonas competere vicinis tantùm, & nõ Domino domus alibì habitanti iudicatum habes apud eũdem *Ricc deciſ. Cur. Archiep. 129. par 4.* qui in *prax. for. Ecclеſ. reſol. 133. par. 2.*
14 annuit, quòd vbi meretrices conduxiſſent domos, & fuiſſent expulſæ locans debet perdere penſionem, quando ſcienter talibus perſonis locauit.

S V M M A R I V M.

1 *Meretrices nequeunt deambulare cum ſellis geſtatorijs, & cum bigis etiam proprijs, intellige, vt num. 2. limita, num. 4.*
3 *Meretrix quæ dicatur.*
5 *Appellatione meretricis non venit quæ deſit meretricari.*
6 *Honeſta dicitur quæ mutata vita inhoneſta vixit honeſtè.*
7 *Appellatione meretricum venit etiam non matriculata.*

De

De Meretricibus, Pragm. IV.

Collectanea III.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Vetantur hic Meretrices ambulare in ſellis
geſtatorijs,& cum bigis etiam proprijs.
2 Intellige de publicis Meretricibus,non au-
3 tem in habentibus vnum, vel duos Amaſios,
vt in terminis determinauimus in *prax. elect.*
fori quaeſt.12. *num*.7. *ſect*.2. cùm meretrix di-
catur illa, quæ palàm, ac ſinè delectu ſuũ cor-
pus proſtrituit palàm, & ſic omnibus ſtat pa-
rata *Seſe decif. Aragon* 95 nec venit illa, quæ
peccatum occultè cum aliquo committit, vel
alicuius amore capta ſui copiam ſacit *Rot. in*
recent.decis 444.*nu* 2.*par*.1. *Caroet.deciſ*.124.
Phæb. poſt deciſ Luſitan. arreſt.145. *par*.1. &
conferunt dicta infra in *pragm*.6.*hac eadem*
rubrica §. 2.
4 Declara inſuper,non procedere in illis,quæ
fuerunt meretrices, ſed poſteà deſierint me-
5 retricari,cùm ſub nomine meretricum illę nõ
veniant,vt communiter apud *DD*.eſt receptũ,
maximè in odioſis *Rota in Eluen.eleemoſynæ*
coràm R P Oradino,Triuiſ.deciſ.33 *lib*.2.uàm
6 qui mutata inhoneſta vita honeſtè viuit,hone-
ſta reputanda eſt, vt fuſiùs deciſiuè probaui-
mus *de elect. & variat. fori d.quaeſt*, 11, *à num*.
6. *cum ſeq*.
7 Verùm meretricum ſub nomine hic intelli-
gas etiam non matriculatas, vt cernitur in
pragm.8.incip.*In tempo del gouerno hac eadem*
rubrica, ſicq; vidi ſeruari indiſtinctè de ordi-
ne Illuſtriſſim.Regẽtium M.C.V.qui fuerunt
pro tempore.

SVMMARIVM.

1 *Banna non debent continere iniquitatem, ſed ad vniuerſalem vtilitatem accommodantur*.
2 *Bannum vtile Reipublicæ interpretanaum eſt pro fauore*.
3 *Meretricantes nummis publicè ſubduntur Curia meretricum*.
4 *Meretrix dicitur quæ publicè ſe exhibet*.
5 *Turpis perſona non dicitur ex vnico actu*.
6 *Mulier ſemel deoſculata, & cum lena conuerſata non dicitur turpis perſona*.
7 *Meretrices nuptæ non ſubſunt Curiæ meretricum*.
8 *Inquiſitus non debet carcerari, niſi præcedente citatione, limita num*. 9.
10 *Meretrices in Magna Curia Admiratiæ ſeparantur ab hominibus*.

De Meretricibus. Pragm. VI.

Collectanea IV.

ESſendo peruenuto à noſtra notizia, &c.

Plura mandat pro ſtabilimento Curiæ meretricum.

Sed quatènus in §.1.ſtatuat,nè à dicta Curia bannum aliquod promulgetur, & forſitan emanatum annulletur.

1 In hac materia bannorum obſerua,quòd il-
la non debent continere iniquitatem, & de-
bent eſſe ſuper licitis, & honeſtis, & rationa-
bilibus, & ad vniuerſalem vtilitatem accom-
modanda *Rota in Eluen. edicti coràm R. P. D.*
2 *Remboldo*,vbi etiam, quòd bannum vtile Rei-
publicæ iuuandum eſt interpretatione fauo-
rabili, & illius verba ſunt accipienda in pro-
prio ſignificatu, licèt dura ſint, nec in illis va-
let argumentum à contrario ſenſu.
3 Et quatènus in §.2.mandetur,quòd ſub iu-
riſdictione talis Curiæ meretricum compre-
hendantur meretricantes nummis publicæ,&
quotidiè, iunge *Præſid.de Franch.deciſ* 68 vbi
in terminis loquitur,pluribus, inquam, & pu-
4 blicè ſe exhibere debet mulier, vt meretrix
appellari poſſit *Ramonius conſ.deciſ*.23 *nu*.24.
5 *lib*.1. *Megal.deciſ.ſeu reſol*. 9 *ſub n*.4 *to*. 1.indè
vnicum admittens actum turpis perſona vo-
cari nequit *Ill. Epiſcopus Ricc.deciſ. Cur. Ar-*
chiep.Neap.63.*par*.1.& proindè in dicta Curia
6 de anno 1621. iudicatum ſcio,mulierem paſ-
ſam ſemel oſculari,& quandoquidèm conuer-
ſatam cum lena non dici turpem perſonam,
cùm non ſe arment iura contra eum, qui ſe-
mel in crimen incidit,ex dictis à *Peguer. deciſ.*
40.
7 Nec comprehenduntur meretrices nuptæ,
quia contra illas Curia non poteſt procedere,
vt pluriès iudicauit Sacrum Conſilium,& in
dies ſeruatur.

Et quę deſierint eſſe tales,quàmuis fuiſſent matriculatæ, docto poſteà de bona vita, & emendatione, poſſunt, imò debent caſſari à matricula, vt pluriès vidi ſeruatum, & ſeruari mandaui tempore meo annis elapſis.

8 Et quatènus in §.4. ordinat, nè inquiſiti de
facto carcerentur, niſi præcedente debita ci-
tatione, adde *Viu.deciſ*.121. *& Chriſtin.deciſ.*
Curiæ Belgic.44.*lib*. 1. vbi quòd à carceratione
incipere Officialis non debet, de quo plura
habes in *tract.de grauamin.vaſall.tom*. 1. *gra-*
uam.279.
9 Sed dùm excipiatur caſus atrocis delicti, &
vbi eſſet periculum in mora,adde *Mart. deciſ.*
Piſan.234. vbi quòd in delicto atroci liceat Iu-
dici abſq; iudicio apprehendere, & carcerare
hominem, ex ſuſpitione tamen, quod in dies
præ-

Digitized by Google

practicatur tàm in M. C. V. quàm in Regijs
Prouincialibus Audientijs.
10 Tandèm dùm diſponit, quòd meretrices in
carceribus M.C.Admiratię ſeparentur ab hominibus, iunge *tex.in l.3. C.de cuſtod. reorum*,
& quæ latiùs adnotauimus in *tract. de grauamin.vaſallorum tom.1. grauam.264.* vbi de
alia pragmatica mentionem facimus.

S V M M A R I V M.

1 *Militum ſpecies quot ſint.*
2 *Milites ad effectum, vt reſtituãtur contra Vniuerſitatem ſuper competentibus de iure communi qui dicantur, remiſſiuè.*
3 *Milites veri dicuntur qui ſine periculo à ſignis ſuis exire nequeunt.*
4 *Milites tempore pacis in Ciuitate commorantes non deſinunt eſſe milites.*
5 *Milites honorarij non gaudent priuilegijs militum.*
6 *Nominatus à milite quando gaudeat priuilegijs militum.*
7 *Teſtamẽtum militis cum duobus teſtibus eſt validum.*
8 *Miles poteſt teſtari de bonis ſuis, ſecùs de bonis pupilli.*
9 *Milites habent priuilegium circa litis expenſas.*
10 *Milites non confecto inuentario excuſantur, & excuſantur à tutela.*
11 *Falcidia detrahitur de teſtamento militis.*
12 *Milites noſtri temporis quando gaudeant priuilegijs antiquæ militiæ.*
13 *Militia qualiter probetur.*
14 *Cognitio, ſi quis ſit, vel nè miles, ad quẽ ſpectet, reo in fortijs exiſtente.*

De Militibus grauis, & leuis armaturæ, & his, quæ eis competunt. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo coronide eſt obſeruandum, Militum
ſpecies quidèm plures eſſe, nempè grauis
armaturæ, qui vulgò vocantur, *huomini d'arme*, leuis armaturæ, qui vulgò nominantur, *caualli leggieri*, & pedeſtres, qui nuncupantur,
del Battaglione, de primis loquitur *pragm 7.* &
de nouiſſimis *pragm.2. hac eadem rubrica*, &
de his omnibus plura nouiter deciſiuè effudit
Danza de pugna DD.tit.de electione fori, & foro competents cap.12.
2 Sed qui dicantur veri milites, ad effectum,
vt reſtituantur ſuper competentibus de iure
communi contra Vniuerſitatem, habes apud
Maſtrill. in deciſ. 173. vbi latè pariter decla-
3 rat, quando milites dicantur extare in exercitio belli, fundans *num. 19. & ſeq.* quòd milites
veri dicuntur ſi ſine periculo à ſignis ſuis di-
4 ſcedere non poſſunt, & milites commorantes
in Ciuitate tempore pacis non deſinunt eſſe
5 milites, & milites honorarij non gaudent priuilegijs militum.
6 Et nominatus à milite quãdo gaudeat priuilegijs, declarat *Puteus in deciſ.47. par.2.* vbi
quòd vt nominatus à milite priuilegijs militaribus gaudeat, operæ pretiũ eſt, vt vacationis tempore miles eſſe non deſierit, aliàs eiuſdem officij ratione, emptorq; nouus illis gauderet.
Sunt autem priuilegiati milites, vt in *l.neq; enim ff.de teſtam.milit.* ad cuius ornatum nota
deciſionem Tholoſanam apud *Maynard.93.lib.*
7 *5.* vbi quòd duo teſtes ſufficiant in teſtamento
militis, & miles vbi diſponit de bonis ſuis, po-
8 teſt de communi, & militari iure teſtari, at ſecùs ſi de bonis pupilli, vtputà cùm pupillariter ſubſtituit, vt probat *Merlin. controuerſ.9. à num.14. & 15.*
9 Milites item habent priuilegium circa litis
expenſas *Surd.deciſ.274.* nec non gaudent exceptione hoſtica *Capyc. deciſ. 72.*
Priuilegia militum extenduntur etiam, vt
non confecto inuentario excuſentur, vt pro-
10 bat *Annæus Robert.in deciſ.90.* prout etiam
excuſantur ab onere tutelarum *Maſtrill. de-*
11 *ciſ.76.* & ſi in eorum teſtamento detrahatur
falcidia, ad *tex.in l.in teſtamentis C.ad leg.falcid.* de quo eſt videndus *Viuius in deciſ.291.*
12 Sed an milites noſtri temporis gaudeant
priuilegijs antiquæ militiæ, eſt communis opinio pro affirmatiua, ſi rei militari incumbant,
& degant in Caſtro, vel vacẽt armis *Theſaur. deciſ.111.num.5.Viu.deciſ.254.num.12.& deciſ.491.Caſtill.deciſ.105.à num.12.& ſeq.Maſtrill.deciſ.173.à num.5.cum ſeq.* vbi *num.9.* firmat, nõ gaudere ſi quotidiè excurrãt per plateas, & negotiationi toti dediti ſint, & ſe non
continent in militari exercitio *Gaſpar Theſaur.quaeſt.forenſ.99.lib.1.* vidẽdus etiam *Præſ. de Franch. deciſ. 88.*
13 Probatur autem militia per cędulàm, vulgariter nũcupatã, *il rollo*, penès Scribam portionis *Reg.Rouit.deciſ.82.num.11.*
14 At ad militarem Iudicem non ſpectare cognitionem, an reus ſit miles, vel nè, ſed ad Iudicẽ ordinarium, in cuius poſſe reperitur, modernè tutatur *Merlin. controuerſ. forenſ. 14.*
vbi ſic prouiſum à Collaterali Conſilio recenſet, ſecùs tamen ſi in fortijs Iudicis militaris
reperiatur.

S V M M A R I V M.

1 *Clerici etiam primæ tonſuræ nequeunt ſcribi in militia, nec nobiles, vt ſub num.5.*
2 *Prima tonſura eſt ordo Eccleſiaſticus.*
3 *Penſio transferenda in Clericum poteſt trãſferri in Clericum primæ tonſuræ.*
4 *Clericus primæ tonſuræ gaudet omnibus priuilegijs Clericalibus.*
5 *Clericus primæ tonſuræ habet electionem fori.*
6 *Mi-*

6 *Milites tenentur ſeruare fidelitatem ſuæ Maie-
ſtati,& ſi iuramentum non præſtiterint.*
7 *Milites fugientes à militia puniuntur pœna ca-
pitis,ſi capiantur,aliàs foriudicantur.*
8 *Milites nequeunt recedere abſquè licentia Supe-
rioris.*
9 *Milites etiam Officiali permittente, nequeunt
abeſſe à præſidio vltrà quindecim dies.*
10 *Miles recedens à banderia,ſi voluntariè rece-
dat excuſatur.*
11 *Fugiens ad Superiores fugere non dicitur.*
12 *Fugiens à carceribus animo adeundi Superio-
rem,fugere non dicitur.*
13 *Milites ſunt immunes à muneribus, & hoſpi-
tijs, contributionibus, & quouis alio onere
perſonali, & num.14.*
15 *Decretum Regiæ Cameræ circa milites hic inſe-
ritur,& aliud circa milites exteros, num.16.*

De Militibus, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

HAuiendoſe inſtituido, &c.

Multa mandantur hic circa deſignationem
nouæ militiæ, Nos autem ſelectiora ſecerni-
mus.

Quarè cùm in *verſ. que no ſe puedã eſcriuir,
&c.* prohibeatur,ſcribi in hac militia habentes
1 ordines Clericales,aduerte idem procedere ſi
2 quis haberet primam tonſuram,nam nequè is
ſcribi poterit,quia prima tonſura eſt ordo Ec-
cleſiaſticus *cap.cùm cõtingat de ætat. & qualit.*
3 latè *Mart. deciſ.* 14. vbi quòd penſio transfe-
renda in Clericum, poteſt transferri in Cleri-
cum primæ tonſuræ.
4 Prima enim tonſura initiatus Clericus di-
citur,& omnibus priuilegijs Clericalibus gau-
det,vt diximus in *quæſt. forenſ 7.lib.1.* vbi me-
5 ritò firmauimus,Clericum primæ tonſuræ ha-
bere electionem fori, & ſi agat pro iniuria fa-
cta fratri.

Et hac occaſione obſerua,nobilem nõ poſ-
ſe cogi ad ſubeundam hanc militiam,vt decla-
ratum per Collaterale Conſilium, & aliàs
ab Eminẽtiſſimo Cardinali Grannela probat
*Thoro in Compend. deciſ. in verbo pragmatica
tom. 2.*

Et dùm in *verſ.* incipit *Los Capitanes,Alfe-
rez,&c.* mandetur,vt milites iurent obſeruan-
di fidelitatem ſuæ Maieſtati vſq; ad mortem.
6 Aduerte, quòd ipſi tenentur hoc facere, &
adimplere,& ſi iuramentum non præſtiterint,
nam ad hoc agendum ſua Maieſtas eligit, vndè
cùm confidat de eorum perſona, iſtam confi-
dentiam in ipſius Regię Maieſtatis perniciem
redundare,operari non debẽt,cùm maximum
foret abſurdum,& cùm contingeret illud vul-
gatum Axioma.

Di chi mi confidai, reſtai ingannato.

Et quatènus in §. 19. incipit, *Que el ſoldado,
7 que deſpues*, imponatur pęna mortis militibus
fugientibus,ſi capiantur, & ſi ſecùs forıudicẽ-
tur,& bona publicentur.

Adde pro coronide videndum *Caball. reſo-
lut crim. 294. à num. 164. cum ſeq.* vbi de pęna
deſertoris militiæ,vt in *l. deſertorem cum §. de-
ſertor ff. de re milit.*
8 Et conſtituas concluſionem, milites non
poſſe recedere abſquè licentia Superioris, vt
legitur in hoc *tex.* & in *pragm.6.§.3.* infra *hac
eadem rubrica*,& elicitur ex *Maſtrill. dec.173.
num. 17.*
9 Et ſi in præſidio ſtẽt nec cum permiſſu Of-
ficialiũ vltrà quindecim dies poſſunt eſſe ab-
ſentes,vt cautum eſt infra in *pragm. 3. hac ead.
rubr.*
10 Obſeruabis autem, eſſe excuſandum militẽ
recedentem à banderia abſq; licentia,ſi dein-
dè voluntariè reuertatur, ex dictis per *Illu-
ſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep.
Neap 226. par....* & per *Maſtrill. deciſ. 296.*
ex cuius dictis pariter percipies alteram de-
clarationem, quando ſcilicèt miles aufugeret
à banderia, & conuolaret ad Superiores Su-
11 premos, ea de ratione, nam fugere non dici-
tur qui ad Superiores fugit, & fugiens à car-
12 ceribus animo eundi ad Superiorem non di-
citur eſſe in fuga, nec aliqua pęna tenetur, vt
latiùs apud *eundem* cerni poterit, probat etiã
Megalius deciſ. ſeù reſol. 192. tom. 2. vbi quòd
ad Superiores pergens pęna fugitiuorum non
plectitur.

Indè ſignant Aduocati pro cautela, quòd
quando miles aliquis deſerit banderiam aufu-
giendo,& poſteà ſe pęniteat, vt faciat actum
illum habere animum recurrendi ad Superio-
rem, & quòd proindè receſſit ex aliqua iuſta
cauſa timoris, vel conſequendi iuſtitiam,& in
effectu operentur,quòd miles fugitiuus acce-
dat ad aliquem Superiorem Supremum,apud
quem exponat ſuas neceſſitates,& cauſas de-
ſertionis, quæ ſi faciet, vtiq; euadebit pęnam,
nam erit excuſatus,cùm tunc abſit dolus, qui
eſt cauſa pęnę,ponatur in praxi,& guſtabitur.
13 Sed quatènus in §.8. diſponatur,milites eſ-
ſe exemptos,& francos, ità vt eorum domus
ſint immunes à quibuſcunq; hoſpitijs, & con-
tributionibus tàm militum grauis armaturæ,
quàm leuis, ac etiam Regiorum Commiſſa-
riorum,Baricellorum,nec non à contributio-
nibus guaſtorum, curruũ, beſtiarum,onerum,
& equitiarum, & à contributionibus victua-
lium tàm tempore ſeruitij, quàm extrà, vide
pragm.6.§.10. infra eod.tit.
14 Adde videndum *Maſtrill. deciſ.173. in fin.*
vbi quòd milites ſunt immunes à muneribus
perſonalibus *l. fin.§. fin. ff. de muner.& honor.
l.3.§.11,qui ff. eod.tit. l.2. C. de muner. patrim.
lib.10. l. à muneribus ff. de vacat.muner. Guid.
Pap. deciſ. 388. ſub num.3.*

Et

Et iunge *Thor.in Compēd.deciſ.Regni verb. milites tom* 2. vbi in hac materia ad mentem noſtri *textus* recēſet decretum Regiæ Cameræ ſequentis tenoris, videlicet.

15 *Die 2.Decembris 1579.in cauſa in Regia Camera vertente inter milites Ciuitatis Brunduſij ex vna, & Vniuerſitatē ſuper exemptione functionum Fiſcalium, & aliarum impoſitionum, & alijs, vt in actis, &c.viſis actis per Excellentiſſimum D Ioannem Dominicum Brancaleonem Regiæ Cameræ Præſidentem, & præſentis cauſæ Commiſſarium, & facta per eundem de prædictis omnibus relatione in dicta Regia Camera coràm Ill D.Locumtenente,alijsq; Excellentibus Præſidentibus dictæ Regiæ Cameræ,fuit per dictam Regiam Cameram prouiſum,pariter & decretum, prout præſenti decreto decernitur, & prouidetur,quòd milites,qui fuerunt creati milites antè numerationem,& perſiſtunt in militia,vt ſupra,etiam quòd ſint numerati,ſint immunes à ſolutionibus prædictis, & milites,qui fuerunt, & ſunt milites poſt numerationem, & non ſunt numerati, ſimiliter ſunt exempti,verū milites, qui ſunt effecti milites poſt numerationē, & tamen repeseries prius numerati ſoluant, vt cæteri Ciues,vt ſupra,in oneribus perſonalibus contribuant in pecunia tantum, hoc ſuum, &c. Ioannes Dominicus Brancaleo.Scipio Solimena pro Magiſtro actorum.*

Reſpectu tamen militum Ciuium hæc procedunt, at quatenus ſpectat ad milites exteros habitantes in aliqua Regni parte extat aliud decretum Regij Collateralis Cōſilij ſub horum verborum formula, vt ſequitur.

16 *Facto verbo in Regio Collaterali Conſilio die 28.Octobris 1546.prouiſum eſt,vt non ponantur pro focularibus & ſi aliqui fuerint aggregati in numeratione,deducantur,conſtito per fidem Scribæ portionis,quòd ſint ſcripti,& adnotati in ſtipendijs Regijs,nec teneantur contribuere in functionibus Fiſcalibus ordinarijs, & extraordinarijs,ſed ſeruentur immunes pro eorum vſu, ſuorumq; domorum, familiæ, & equorum ab omnibus datijs, gabellis, & impoſitionibus Vniuerſitatum Regni tàm domanialium,quàm Baronalium,verùm pro bonis in territorijs contribuant,vt cæteri bonatenentes exteri,hoc ſuū, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales equeſtris armaturæ debent manere in præſidio,nec vendant Hoſpitia.*
2 *Reſiſtere militibus quærentibus hoſpitia illicita eſt licitum,nec à ſponte dantibus aliquid accipere poſſunt, num.* 3.
4 *Milites debent eſſe contenti ſuis ſtipendijs.*
5 *Milites ratione victus nihil poſſunt recipere ab Hoſpitibus.*
6 *Dux belli, qui ob militem legendum accipit pecuniam, qua lege puniatur.*
7 *Ciuitates, Terræ, Caſtra, & Villæ tàm domaniales, quàm Baronales tenentur ad hoſpitia, limita, num* 8.
9 *Quæ perſonæ ſint exemptæ ab hoſpitatione,remiſſiuè.*

De Militibus, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

Conſiderando el danno,&c.

1 Statuit, quòd Officiales equeſtris comitiuæ aſſiſtant præſidio,nec vendant Hoſpitia,& aſſignatur forma Vniuerſitatibus, nè grauentur à militibus, quos hoſpitantur.

Pro coronide hac in materia notabis,quòd
2 licitum eſt reſiſtere militibus quærentibus hoſpitia illicita cum alimentis *l.diuotum C.de Meta.& Epidemetat lib.*12.nam de iure communi nihil aliud habere debent, niſi ſolam ho-
3 ſpitationem, nec à ſponte dantibus aliquid recipere licet, vt expreſsè cauetur in *l.vnic.C.*
4 *de ſalgar.Hoſpit non præſtand.lib.*12.quia ſuis ſtipendijs milites debent eſſe contenti *cap. militare* 23 *quæſt.*1. & nihil penitùs ab hoſpi-
5 tibus ratione victus recipere poſſunt *l.3.C de erogat.milit.annon.lib.*11.*Theſaur.forēſ.quæſt.* 93.*num.*6.*lib.*1.

6 Et obſerua,quòd Dux belli,qui ob militem legendum, mittendumquè pecuniam accipit *l.Iulia repetundarum* tenetur *l.eadem lege §. lege Iulia ff.ad l.Iul.repetund.* ita vt exilio, vel alia pęna grauiori punitur *l. lex Iulia §.hodie ff.eod. tit.*

Et ſi occaſione trāſitus aliquid ab Vniuerſitatibus extorqueat, in duplum conuenitur, vt probat *Caball.reſol.crim.caſ.*294.*num.*271.

7 Cęterū nota, quòd ſingulæ Ciuitates,Terræ,Caſtra,& Villę tàm domaniales,quàm Baronales tenentur ad hoſpitia *l.*1.*C.de metat.& epidem.lib.*12.*l.*2. *C de Epiſcop.& Cleric. Afflict. deciſ.*265. *in fin.* maximè tempore belli *Koppen deciſ.German.*59.*num.*27.

8 Niſi tamen ſint Camerę reſeruatæ,vt latiùs probauimus *forenſ.quæſt.*90 *tom.*1.vbi erit videndum,& ibidem determinatum eſt,illas non eſſe exemptas à contributione.

9 Sed quænam perſonæ ſint exemptæ ab hoſpitatione, quia deciſiuè probauimus in *tract. de priuilegijs miſerabilium perſonarum priuileg.*105.iuxta nouiſſimam editionem, ideò hic repetere piget, ſat ſit locum indicaſſe.

SVMMARIVM.

1 *Milites equeſtres debent eſſe diuites, & pauperes ſcribantur in albo.*
2 *Paupertas ex quibus probetur.*
3 *Ruſticus, & vilis quando dicatur diues.*
4 *Iudex ex qualitate factorum arbitrabitur,quis eſſe pauperem.*

5 Pau-

5 *Pauper quis dicatur.*
6 *Paupertas probatur per duos teſtes.*
7 *Paupertas potius, quàm diuitiæ præſumuntur in dubio, tamẽ eam allegans tenetur probare, num. 8.*
9 *Patronus, qui vti pauper quærit alimenta à Beneficiato, tenetur probare paupertatem.*
10 *Paupertas debet probari ſi quis vult vti* cap. Odoardus.
11 *Clerici, & contumaces non deſcribuntur in albo.*
12 *Exequutio ex quouis delicto nequit fieri ſuper equis militum.*
13 *Libri ſcholarium nequeunt exequi.*
14 *Veſtes, & lectum nequeunt exequi.*
15 *Exequutio nequit fieri in tectis, tegulis, trabibus, & ſimilibus.*
16 *Exequutio non fit in aratris, vomeribus, & ſimilibus.*
17 *Milites occultantes bona tempore obligationis, priuantur priuilegio, ampliâ, num. 18.*

De Militibus, &c. Pragm. VI.

Collectanea IV.

HAuiendo ſido hechas, &c.

Hic datur militię equeſtris inſtitutio, vulgò *della ſaecbetta*.

Sed quatènus in §. 1. incip. *primieramente*
1 *queremos*, mandetur, vt milites equeſtres ſint diuites, & pauperes in albo ſcribantur, ideò quęro, quis dicatur pauper, & dico, hoc relinqui arbitrio Iudicis, qui iuxta perſonarum qualitatem iudicet diuitem, & pauperem, vide *Verall. in deciſ. 293. par. 2.* vbi quòd tamen
2 *Rot. Rom.* ſeruat, paupertatem bonorum probari ex communi reputatione, vt fuit dictum in vna *Portugalen. pecuniaria* 18. *Martij* 1553. *coràm Cantuccio*, *Vrſill. ad Afflict. deciſ.* 179. *Giurb deciſ.* 118. *num.* 5. *Caualer. deciſ. Rot.* 120. *Monaeb. deciſ. Bonon.* 21. *num.* 3.

Qui quidèm Iudex ex duobus potiſſimùm, maximè arbitrari de paupertate debet, ſcilicèt ex qualitate perſonarum, & factorum, perſo-
3 narum, nam ruſticus, & vilis reputabitur diues cum paucioribus facultatibus, quàm nobilis ex *l. nepos Proculo ff. de verbor. ſignif. & l. cum condemnat ff de regul. iur. gloſ. in l. ſed ſi ſuſciperis ff. de iudic.*

4 Ex qualitate verò factorum Iudex arbitrabitur, quem eſſe pauperem, videlicèt ſi oneri iniuncto inſeruire non valet, ſed pro alimentis neceſse habet ſibi victum quærere *l. paupertas iuncta gloſ. ff de excuſat. tutor.* & ita deciſum refert *Ill. Epiſcop. Ricc. deciſ. 190. p. 4. in fin. Afflict. deciſ. 179. Cæſar de Graſſ. deciſ. 1. de ſucceſſ.*
5 *ab inteſtat.* affirmantes, illum dici pauperem, qui non habet vndè ſuccurrat illi cauſæ, & effectui, cuius reſpectu appellatur pauper, & inops.

6 Et paupertas ipſa ſufficiẽter probatur per duos teſtes, vt per *Rot. Rom. dec.* 271. quæ quidem deciſio Rotæ de plano, & abſq; ſcrupulo aliquo procederet, meo quidèm iudicio, vbicunq; paupertas probaretur per teſtes veriſimiliter de ea informatos, vndè tunc ipſi duo teſtes deberent ſuper præſenti re inſtructi recipi, & admitti.

7 Obſeruabis tamen, quòd licèt in dubio potiùs pręſumatur paupertas, quàm diuitiæ, cùm illa ſit naturalis, hæ autem aduentitiæ, vt per
8 *Ludouic. in deciſ. Lucenſ.* 33. nihilominùs eam allegans in iudicio, tenetur ipſam probare, paupertas enim, vel diuitiæ vbicunq; ſunt intentionis agentis, tenetur agens eas probare, & ſic fundans ſe in paupertate ipſa, ſeù diuitijs obnoxius eſt illas verificare *Afflict. deciſ.* 377.

Indè prouenit, vt intẽdens ſe facere admitti, tãquàm pauperem ad legatum factum ege-
9 nis, & pauperibus, vel vti patronus pauper prætendens alimenta à Beneficiato, cogitur, ſe talem probare, imò ſummam egeſtatẽ probare debet *Rota in vna Regienſi Prioratus* 1. *Iulij* 1596. *coràm R P.D. Penia*, vt in *deciſ. diuerſor.* 549. *p* 4.

10 Et petẽs admitti ad beneficium *cap. Odoardus*, non auditur, niſi probet paupertatem, propter quam dictum beneficium conceditur *Caualer. deciſ Rot. Rom.* 514. vbi ſic iudicatum teſtatur.

Sed quatènus in §. 5. incip. *que los dichos Ca-*
11 *pitanes*, mandetur, quòd Clerici, & contumaces in albo non deſcribantur, vide quæ diximus ſupra in *pragm. 2. in princip. hac eadem rubrica.*

12 Et dùm in §. 9. incip. *aſſi miſmo*, cauetur, vt pro quouis debito nequeat fieri exequutio ſuper eorum armis, equis, & veſtibus.

13 Adde *Rotam in vna Fauentina exequutionis coràm R.P. Cantuccio*, vbi idem enunciatur pro ſcholaribus quòad libros, ex *gloſ. in l. nepos Proculo ff. de verb. ſignific.* ſuper quibus nullo modo exequutionem fieri poſſe autumat, etiam pro penſione domus, in quo habitant, niſi in ſubſidium.

14 Prout exequutionem non poſſe fieri in veſtibus, & in lecto determinatũ habes in *tract. de grauamibus vaſallorum tom. 1. grauam.* 336.
15 & in tegulis, tectis, trabibus, feneſtris, portis, & alijs domibus affixis, vt in *grauam.* 337.
16 ſicq; etiam in aratris, vomeribus, & alijs ſtilibus deſtinatis ad culturam, vt in *grauam.* 338.

17 Ligabis tamen digito, ſupradicto priuilegio milites priuari, quotiès occultant bona, quæ habebant tempore obligationis ad finem euitandi exequutionem, vt affluenter tuetur *Fontanella de pact. nuptial. clauſ. 3 gloſ. 3. à nu. 20. cum ſequent. tom.* 1. vbi pluriès ſic iudicatũ, & practicatum tàm in Regia Cancellaria Valliſoleti, quàm in ſuo Senatu affirmat, quod in odium talis doli vidi quandoq; ſeruatum in

Regia

Regia Andientia Apuleæ, eùm doloſis enim debent ceſſare priuilegia,& reperiri prouiſiones contrariæ, quibus iura creditorum omninò minimè eneruentur.

18 Quam declarationem dicit *Azeued. lib. 6. noua recompilationis tit. 2. l. 4. & 5. num. 19.* procedere, nedùm quando verè probatur occultatio,& de ea conſtat, ſed etiam ſi adſit ſuſpitio probabilis occultationis, atq; ita aſſerit determinatum in *Reg. Conſil. Pinz.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor Generalis eſt competens Iudex militum.*
2 *Milites vigiles gaudent priuilegijs militum.*
3 *Milites Trattenuti gaudent priuilegijs militum.*
4 *Iudices locorum poſſunt procedere contra milites in cauſis ciuilibus.*
5 *Liquidatio inſtrumentorum contra milites coràm quo Iudice ſit,& num. 6.*
7 *Filij, vxores, aut ſerui Miniſtrorum, Officialium, & militum non gaudent priuilegio fori.*
8 *Vxores gaudent priuilegijs maritorum.*
9 *Filij priuilegiatorum, gaudent priuilegijs patrum.*
10 *Serui gaudent priuilegijs Dominorum.*
11 *Priuilegium alicui conceſſum extenditur ad familiares.*
12 *Seruorum militum grauis armatura appellatione non veniunt pueri calones, vulgò* dobblarure.
13 *Milites in albo ſcripti poſt delicta patrata non gaudent priuilegijs militum.*
14 *Capitula militaria de ſententijs in cauſis criminalibus non procedunt in delictis commiſſis à non milite.*
15 *Tempus delicti eſt inſpiciendum quòad fori exceptionem.*
16 *Milites in præſidio committentes violentias ſubſunt Iudici loci ordinario, à quo carcerari poſſunt.*
17 *Miles aſportans arma probibita poteſt puniri in loco, in quo fuit repertus.*

De Militibus, &c. Pragm. XI.

Collectanea V.

ESſendo l'Illuſtre Conte de Lemos noſtro padre,&c.

1 Aperit, militarem Iudicem, vulgò *l'Auditor Generale*, eſſe comperẽtem in cauſis militum, quas ipſe cognoſcere debet.

Iunge *Caball. reſol. crim. caſ. 225. & caſ. 294.* ex *num. 252. Giurb. conſ. decis. crim. 59. Præſ. de Franch. decis. 88. V iu. decis. 254.* vbi ampliat di-
2 ſpoſitionem etiam reſpectu vigilũ, quos gaudere priuilegijs militum pariter reſpectu fori
oſtendit, licèt ibidem enunciet iudicatum, militem in Ciuitate enormiter delinqnẽtem puniri poſſe à Præſide præueniente.

3 Et reſpectu Trattenitorum idem probant deciſum *Maſtrill. decis. 173. & Caſtill. decis. 105.* ad quorum fauorem expediri prouiſiones ab Auditore Campi huius Regni vidi practicatum, & patet ex hoc *tex.* ſicquè indicauit M.C.V. ad fauorem D. Pauli Bonelli contra Anellum de Rienzo in Banca Conſtantini.

4 Sed quatènus diſponitur, quòd in cauſis ciuilibns procedant Iudices ordinarij locorum, & ſic quòd milites non habeant fori priuilegium.

Adde, quòd ſic practicatur quotidiè, & ita determinatum extitit in M.C.V. in cauſa Frãciſci de Paulino.

5 Et hac occaſione poterit inſerri, quòd inſtrumentum liquidandum contra iſtos milites non poterit liquidari coràm eorum Iudice ordinario, cùm criminalis, nec ciuilis cauſa liquidationis inſtrumentorum dicatur, vt noniter probat *Galeot. controuerſ. 54 à num. 16. cum ſeq.* & per priùs ſignarunt *Ill. Epiſcop. Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap. 170. par. 3.* & *ego*
6 *in forenſ. quaſt. 79. par. 1.* quàmuis in inſtrumẽto ſit dictum, vt poſſit liqnidari in quacunqne Curia, ſiuè quolibet foro, quia renunciare nequit miles, vt luculenter oſtendit *Caball. reſol. crim. caſ. 225. & caſ. 294.* apud quem alias declarationes, ſi videre velis, vtiquè reperies.

7 Quatènus autem in §. 8. incip. *item volemo,* ſtatuitur, quòd vxores, filij, & ſerui Miniſtrorum, & Officialium, ac militum non gaudeant fori priuilegio, vt debeant conueniri coràm Auditore Generali.

Obſerua, neceſſariam fuiſſe hãc declaratio-
8 nem, quia aliàs poſſent allegare tale priuilegium, ex regula, quòd vxores priuilegiatorum gaudent priuilegio maritorum, etiam circa forum *l. nec ad diuerſa C. de ſilent. lib. 12. l. hac ſaluberrima C. de præpoſ. agent. in reb. lib. 12. l. pen. C. de fabricenſ. lib. 11. Præſ. de Franch. decis. 363. & 419. Ill. Epiſcopus Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap. 147. par. 3.*

9 Sic etiam filij priuilegiatorum gaudent priuilegijs patrum, etiam circa forum *Franciſc. Marc. decis. 639. & 887. tom. 1. Guid. Pap. decis. 189. Reg. Rouit. conſ. decis. 60. tom. 2.* vbi etiam
10 ſic probat reſpectu ſeruorum, qui vtũtur priuilegijs Dominorum *Ill. Epiſcopus Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap. 65. num. 5. par. 1. Gratian. decis. Rot. Marchia 233. num. 13.* nam priuile-
11 gium alicui conceſſum extenditur ad familiares *Capyc. decis. 12. Theſaur. decis. 113. Rota Genua decis. 130.* latè *Ill. Epiſcopus Ricc. decis. Cur. Archiep. 69. par. 1. Thomat.* modernè in *decis. Macerat. 98.*

12 Sed quatènus circa ſeruos, quod nõ incIndãtur pueri, ſeù calones militum grauis armaturæ equitãtes equos, vulgò nuncupati *dobblature,*

adde

adde rationem, nam iſti tales debent gaudere
priuilegio fori, vt Domini, quia propriè ſtant
in ſeruitio deſtinato ad ipſam militiam, quæ
eſt cauſa conceſſionis priuilegij.

Et quatènus in *§. fin.* incip *Item atteſo, che*
13 *molte perſone*, mandetur, quòd milites in albo
ſcripti poſt delicta patrata non gaudeant fori
priuilegio.

Iunge videnda ſcripta per *Valaſc. deciſ.* 48.
& Præſid. de Franch deciſ. 209. *&* 384. qui lo-
quuntur in Clerico effecto poſt delictum.

Et adde in terminis pro corroboratione
Merlin. controuerſ. forenſ. 14 *num.* 9. *& in fin.*
Thomas dec. Maceratēſ. 98. *n* 4. omninò *Cabal.*
reſol. crim. caſ. 147 vbi tutatur, capitula milita-
14 ria de ſententijs in cauſis criminalibus militū
proferendis cum voto Iudicis, vel Auditoris
militiæ non procedere in delictis commiſſis à
non milite, deindè antè ſententiam aſſumpto
ad militiam, & dictum delinquētem in condē-
natione tractandum non eſſe vti non militem,
iuxta tempus delicti, nec tanquàm militem ſe-
cundùm tempus ſententiæ, diſcutiendo pari-
ter, quid dicendum ſit de eo, qui tempore de-
licti erat miles, poſteà autem deſijt eſſe miles,
& autumat, eſſe attendendum tempus delicti,
quo erat miles.

15 Et nouiſſimè *Marcian. conſ. deciſ.* 42. annuit,
delicti tempus eſſe inſpiciendum quòad fori
exemptionem, loquens propriè in milite, di-
cens deciſum, militem de proximo accingen-
dum non haberi pro accincto, ad finem, vt po-
tiri poſſit priuilegijs militaribus, & præcipuè
fori exemptione, ad intellectum, & ornatum
tex. in l. pen. ff de milit. teſtam. vt latiùs apud *eū*
cerni poterit.

16 Et dùm in *§.* 10. diſponitur, quòd vbi mili-
tes aliquo in præſidio aſſiſtunt, & ibidem im-
pertinentias agunt, nec non violentias com-
mittunt, quòd in iſto caſu poſſint inquiri ab
Ordinario loci, & inſuper carcerari, ſi delictū
carcerationem permittat, & ipſos vnà cum
actis ad Generalem Auditorē exercitus tranſ-
mittat.

Adde, quòd iuxta diſpoſitionem hanc fuit
quandòque practicatum per Regiam Audien-
tiam Capitinatæ, dùm caſus ex facto accidiſ-
ſet, & aliàs eueniſſe caſum recenſet nouiſſimè
Danza de pugna DD. tit. de electione fori, & fo-
ro competenti cap. 13. vbi *num.* 5. annuit, quòd
17 ſi repertus fuerit miles cum armis prohibitis,
& ipſis aſportari prohibitis poſſet puniri in
loco, in quo repertus fuit, ex deciſione Regiæ
Audiētiæ, vt apud *Capiblanc. de Baron. pragm.*
3. *num.* 25. *& ſeq. tom.* 1. qui autumat, eſſe, &
fuiſſe in contraria opinione, ſed in caſu illo,
quàmuis miles fuiſſet nouæ militiæ, dùm erat
captus cum ſclopo carico, ſiuè onuſto, & dùm
dictum eſſet de nullitate capturæ, cauſa fuit
miſſa ad Iudicem capientem, & ibidem puni-
tus.

SVMMARIVM.

1 *Minor quis dicatur.*
2 *Minor ætas qualiter probetur.*
3 *Minor ætas per quem probanda ſit.*
4 *Fiſco incumbit onus probandi, quem eſſe maiorem.*
Exceptio minoris ætatis quando poſſit opponi, ibid.
5 *Minores pluribus fruuntur priuilegijs, & forjudicari minimè poſſunt.*
6 *Minor mater non priuatur ſucceſſione filij, ex eo, quòd tutorem infra annum non petijt.*
7 *Minor confeſſus in iudicio delictum per ipſum commiſſum ſine curatore ſibi non præiudicat.*
8 *Minor non ſoluens canonem non cadit à iure ſuo.*
9 *Sententia lata contra minorem indefenſum eſt ipſo iure nulla.*
10 *Mora fauore minoris contrahitur re ipſa.*
11 *Minor vigintiquinq; annis nec tutor, aut curator, nec Sindicus eſſe nequeat, & quid in teſtamento, num.* 12.
13 *Minore contradicente proceſſus non debet declarari nullus ad inſtantiam Partis.*
14 *Minoribus conceditur reſtitutio in integrum, quæ in Regno appellatur primum, & ſecundum beneficium.*
15 *Reſtitutio in integrum cōceditur minori aduerſus omiſſam allegationem ſuſpitionis.*
16 *Reſtitutio conceditur minori aduerſus appellationem minùs proſequutam à tutore.*
17 *Reſtitutio conceditur minori aduerſus defenſiones omiſſas.*
18 *Reſtitutio conceditur minori aduerſus ſuam cōfeſſionem delicti.*
19 *Reſtitutio cōceditur minori aduerſus propriam libertatem.*
20 *Reſtitutio conceditur aduerſus factam concluſionem.*
21 *Reſtitutio in integrum conceditur minoribus aduerſus alium minorem.*
22 *Reſtitutio in integrum an cōcedatur minori effecto maiori in cauſa cœpta tempore minoritatis.*
23 *Reſtitutio in integrum conceditur minori haredi maioris.*
24 *Reſtitutio in integrum conceditur etiam maiori litis conſorti minoris in cauſa indiuidua.*
25 *Reſtitutio in integrum in nonnullis caſibus ceſſat minori, præcipuèq; aduerſus temporis lapſum, nec etiam aduerſus omiſſas obiectiones, num.* 25. *nec etiam aduerſus omiſſam declinatoriam fori, num.* 26.
27 *Reſtitutio in integrum denegatur minori ſuccedenti maiori, cum quo appellatio fuerat deſerta.*
28 *Reſtitutio in integrum denegatur minori Doctori propter præſumptam peritiam.*
29 *Reſtitutio in integrum denegatur minori aſſerenti proprio dolo ſe maiorem.*

30 *Reſtitutio in integrum denegatur minori iurãti non venire contra proceſſum, etiam quòd non adhibuiſſet curatorem, quem habebat, nu. 31. & quid ſtante enormiſſima læſione, num. 32.*

33 *Reſtitutione in integrum petita pendente an ſuperſedeatur in exequutione.*

34 *Reſtitutione in integrum petita, & denegata, quàmuis appellatũ fuerit non impeditur exequutio.*

35 *Reſtitutione in integrum pendente exequutio non ſuperſedeatur, quando ſententia incœpta eſſet exequi.*

36 *Reſtitutio in integrum, quæ conceditur minori an proſit fideiuſſori minoris.*

De Minoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 MInor ætas ad quam ætatem reducatur patet in *pragm. 2. infra hac eadem rubrica*, & in *Conſtit. Regni Minorum iura*.

2 Et qualiter probetur, aperit *Ludouic. deciſ. Peruſ. 55. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 42. par. 4. Rip. obſeruat. 147.* fusè *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 371. tom. 2.* & quia Nos perplura adduximus infra in *pragm. 1. de Parochis, & in prax. elect. fori quæſt. 5. ſect. 1.* ibi Lectorem relegamus, nam ſi adierit, certè non pigebit, calamus enim meus iam dicta, (& ſi alijs in operibus) reduplicare abhorret, & ideò ad poſſibile, (niſi fallax memoria decipiat,) alibì recitata non cano, & ſi quæ repetã, magnæ neceſſitati attribuas.

3 Et minor, ſiuè maior ætas per quem probanda ſit, quàmuis diſſentiant inter ſe *DD.* & verior opinio ſit, vt ſit probanda ab eo, qui ſe fũdat in illa, vt elicitur ex *l. cũ te C. de probat. & in l. ſi minorem ff. de in integr. reſtit. minor. Præſ. de Franch deciſ. 119. num. 8. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 297. in fin. par. 3.*

4 Tamen onus Fiſco incumbebit, eſſe maiorem probare, vbi paſſus fuiſſet illi dari curatorem *Idem Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 111. par. 2.* vbi allegat ex Deciſionarijs *Benintend. deciſ. 82. & Laurent. deciſ. Auenion. 63.* quia probatur minor ætas per dationem curatoris *Gratian. deciſ. 134. Magon. deciſ. Lucenſ. 68.*

Quæ exceptio minoris ætatis ex parte minoris quandocunq; opponi poteſt ad inualidandum proceſſum, ex parte verò aduerſarij idem fieri poteſt antè ſententiam ad impediẽdum proceſſum, & nè vlteriùs progrediatur *Viuius deciſ. 536.*

5 Priuilegiãtur autem minores pluribus priuilegijs, quorum primum eſt, quia minor non poteſt forìudicari *Maſtrill. deciſ. 161.*

6 Secundum, quia mater minor non priuatur ſucceſſione filij ob id, quòd tutorem infra annum non petijt *Gratian. deciſ. March. 177.*

7 Tertium, quia cõfeſſus in iudicio delictum per ipſum commiſſum ſine curatore, ſibi non præiudicat *Afflict. deciſ. 208.*

8 Quartum, quia non ſoluens canonem non cadit à iure ſuo *Grammat. deciſ. 52.* & ſic limitatur *textus in l. fin. C. de iur. emphyt.*

9 Quintum, quia ſententia lata contra eum indefenſum eſt ipſo iure nulla *Viuius deciſ. 86.*

10 Sextum, quia ipſius fauore mora contrahitur re ipſa, & fit irregularis *Præſes de Franch. deciſ. 16.* quam nota ad *tex. in l. in minorum C. in quib. cauſ. in integr. reſtit. non eſt neceſſar.* quod limitatur in minore ſuccedente maiori *Marillan. deciſ. 24. Afflict. deciſ. 211.*

11 Septimum, quia licèt minor vigintiquinq; annis tutor, aut curator eſſe nequeat *§. fin. Inſtit. de fiduc. tutel. §. minor inſtit. de excuſ. tutor. l. fin. C. de legit. tut.* vt nec poteſt eſſe Sindicus *Carocc. deciſ. 24.* tamen poteſt dari tutor in teſtamento *Viuius deciſ. 489.* vbi quòd li-
12 cèt ceſſet, donec maior euadat, illo medio tẽpore datur alius.

13 Octauum, quia proceſſus non debet declarari nullus ad inſtantiam Partis, contradicente minore *Viu. deciſ. 536.*

14 Nonum priuilegium eſt, quia minori conceditur reſtitutio in integrum, quam Nos Regnicolæ appellamus primum, & ſecũdum beneficium, & hoc vigore *Conſtit. Regni Minorum iura*, vbi tribuitur tàm in iudicijs, quàm in contractibus *Præſ. de Franch. deciſ. 448.* etiã ſi minor ſit nupta *l. 3. §. ſed vtrùm ff. de minor. l. 1. C. ſi aduerſ. dot.* cum alijs nouiſſimè apud *Galeot. controuerſ. 39. tom. 2.* & ſi ſępiùs lędatur ſępiùs reſtituitur aduerſus ſententiam *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 74. tom. 1.*

15 Quæ reſtitutio conceditur primò aduerſus omiſſam allegationem ſuſpitionis, vide *deciſ. Præſid. de Franch 431.*

16 Secundò aduerſus appellationẽ minùs proſequutam à tutore idem *de Franch. deciſ. 473.*

17 Tertiò aduerſus defẽſiones omiſſas *Capell. Tholoſ. deciſ. 54. Minſynger. cent. 3. obſeruat. 84.*

18 Quartò aduerſus ſuam cõfeſſionem delicti idem *Minſynger. d. cent. 3. obſeruat. 81.*

19 Quintò aduerſus propriam libertatem *Faber in deciſ. 1. C. ſi aduerſ. libertat.*

20 Sextò aduerſus factam concluſionem *Intrigliol. deciſ. Sicil. 25.*

21 Septimò etiam aduerſus alium minorem *Maſtrill. deciſ. 44. num. 5.* vbi *num. 6.* diſtinguit, quando minor tractat de dãno euitando contra alium minorem tractantem de lucro captando.

22 Item conceditur etiam poſteà effecto maiori in cauſa cępta tẽpore minoritatis, ſi modò dolo, fraudeuè aduerſarij vſq; ad illud tempus lis pertractata ſit, ita *Afflict. deciſ. 110.*

23 Item etiam exiſtenti hæredi maioris, idem *Afflict. deciſ. 212.*

In-

Inſuper amplia, vt concedatur etiam maiori litis conſorti minoris in cauſa indiuidua, idem *Afflict. deciſ.* 213.

24 Cęterùm ceſſabit prędicta Conſtitutio Regni circa reſtitutionem in integrum.

Et primò, vt non detur minori aduerſus tẽporis lapſum, vel quòd perdiderat ius ad beneficium *Achill. de Graſſ. deciſ.* 10. *tit. de reſtit. in*
25 *integr.* ſicut nec etiam aduerſus obiectiones omiſſas *Capell. Tholoſ. deciſ.* 13.

26 Secundò, nec etiam aduerſus omiſſam declinatoriam fori *Praſes de Franch. deciſ.* 439.

27 Tertiò ſuccedẽti maiori, cum quo appellatio fuerat deſerta *Am.. t. deciſ.* 96.

28 Quartò non datur minori Doctori propter præſumptam peritiam *Iaffred. deciſ.* 369. maiori autem nec ex noua cauſa datur reſtitutio in integrum elapſo quadriennio *Achill. de Graſſ. deciſ.* 8. eit. *tit. de in integr. reſtit.* ſed benè conceditur exiſtenti hæredi minoris *Afflict. deciſ.* 211.

29 Quintò negatur reſtitutio minori dolo proprio aſſerenti ſe maiorem *Minſyng. obſeruat.* 20. *cent.* 4.

30 Sextò denegatur minori iuranti non venire contra proceſſum *Capell. Tholoſ deciſ.* 45. & generaliter quando iuramẽtum interuenit in contractu, quia tunc vigore iuramenti reprę-ſentatur maior *auth. ſacramenta puberum C. ſi aduerſ. vendit.* & pro tali habetur *Praſes de Franch. deciſ.* 448. vbi multa in materia, ita vt
31 ligetur tunc contractu ab ipſo geſto, quàmuis non adhibuiſſet curatorem, quem habebat *Theſaur.* & ibi *Addit. deciſ.* 66. *Guid. Pap. deciſ.* 35. licèt in hoc videndus ſit *Griuell. deciſ. Dolan.* 14. vbi plura conſarcinat.

32 At ſtante læſione enormiſſima non poſſe minorem excludi à reſtitutione, & ceſſare cit. *Auth. Sacramenta puberum Afflict. deciſ.* 322. *num.* 7.

33 Cęterùm pendẽte reſtitutione in integrum petita ſuperſedetur in exequutione *Boer. dec.* 67. per *tex. in l. vnic. C. de in integr. reſtit.* vide *Caſtill. deciſ.* 228. quàmuis ſit ſententia Sacri Conſilij *Anna ſingul.* 179. *Capyc. deciſ.* 53. *Praſes de Franch. deciſ.* 86. niſi malitioſè petatur *Ferrer. obſeruat.* 479. *par.* 1. vbi qualiter dignoſcatur hæc malitia, licèt ceſſet quando allegatur aliqua euidens cauſa contra præſumptam malitiam *Afflict. deciſ.* 356. nec ſi tres ſententiæ conformes eſſent, vbi tamen irretractabilis eſſet exequutio *Laurent. deciſ. Auenion.* 2. licèt dari reſtitutionem minori aduerſus tres ſententias iudicatum habemus apud *Gamam deciſ. Luſitan.* 110. *Maſtrill. deciſ.* 45.

34 At petita reſtitutione in integrum, & denegata quàmuis appellatum fuerit non impeditur exequutio *Magon. deciſ. Florent.* 133. *Praſes de Franch. dec.* 702. & pluriès iudicauit noſtrum Sacrum Conſilium.

35 Sed firmatam concluſionem, vt pendente reſtitutione in integrũ ſuperſedeatur exequutio, declarabis ceſſare, quando ſententia incępta eſſet exequi *Rot. in recentior. deciſ.* 370. *par.* 1. *tom.* 1. *Gratian. deciſ.* 172. *Maſtrill. deciſ.* 30. *Ripa obſeruat.* 338. imò ſolam præuentionem in petenda exequutione antè petitam reſtitutionem efficere, nè retardetur exequutio, patet ex *Rot diuerſ. deciſ.* 346. *par.* 1. *Puteus deciſ.* 285. *Caualer. deciſ.* 280. *Benintend. deciſ.* 85. vbi alia, & præcisè niſi contra petentem reſtitutionem ſit præſumptio iuris, vt fatetur etiam *Theſaur. deciſ.* 181. *Minad deciſ.* 14. *num.* 4.

36 Reſtat autem videre, an reſtitutio minoris proſit fideiuſſori, dicas quòd ſic, ſi ſimpliciter (quod in dubio pręſumitur) fideiuſſerit, ſi verò fideiuſſerit propriè contemplatione minoris ætatis, quia aliàs non fuiſſet contracturus creditor propter imbecillem ætatem, tunc ſecùs, & ita diſtinguit *Faber in deciſ. vnica C. de fideiuſſor. minor.*

Cęterùm, reſtitutionem in integrum ex minorũ priuilegio inductam in multis diſtingui ab ea, quę ex clauſula generali ducit originem probat *Marcian. conſ. deciſ.* 44. vbi hinc primi beneficij reſtitutionem minori competere ex ſola læſionis allegatione autumat, alia reportando in materia.

SVMMARIVM.

1 *Minores in Regno qualiter puniantur.*

2 *Minores de iure communi qualiter puniebantur.*

3 *Diſpoſitio* Bullæ Pij IV. *promulgata contra minorem annorum* 14. *committentem homicidium non procedit extra homicidium.*

4 *Minor pro delicto proditorio non eſt puniendus pœna ordinaria, ſed illi minoranda eſt.*

5 *Domini iudicare debent, attentis qualitate facti, fama, & vita delinquentis in puniendis minoribus.*

6 *Minores puniri nequeunt arbitrio Iudicis, ſed iuxta veros iuris tramites.*

7 *Arbitrium regulatur à iure.*

8 *Arbitrium dat facultatem relaxandi aliquid de iuris rigore.*

9 *Arbitrium eſt extẽdendum vbi concurrit æquitas.*

10 *Minores in contumacia non condemnantur.*

1

De Minoribus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 ET ſi verùm ſit, &c. Mandat, eſſe puniendos minores delinquentes ordinariè, vel extraordinariè ad arbitrium Iudicis.

2 Neceſſaria fuit promulgatio huius pragma-
ticæ, (cuius editionis cauſam recenſet *Praſ. de Franch dec. 230.*), quoniam de iure communi
torquebantur *DD.* ſi minores in delictis ordi-
naria pęna, vel mitiori affligi poterant, vt pa-
tet apud *Seſe deciſ. Rot. Arag. 97. tom. 1. Gram. deciſ. 23. Caball. reſol. 134. Theſaur. deciſ. 161. Ludou. deciſ. Lucenſ. 1.* qui *deciſ. Peruſ. 39.* pro-
bat, *Bullam Pij IV.* promulgatam contra mi-
3 norem annorum quatuordecim committen-
tem homicidium non procedere extra homi-
cidium, & quòd minor etiam in atrociſſimis
excuſatur, vt mitiùs puniatur, quod pariter
recenſet *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. 77. par. 1.* vbi
dicit iudicatũ à Curia Archiepiſcopali huius
Ciuitatis Neapolis, minorem pro delicto pro-
ditorio non eſſe ordinaria pęna puniendum,
4 ſed illi minorandam eſſe, meminit nouiſſimè
Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic. 221. vol. 1. vbi tra-
ctat, ſi minor in delictis ſit mitiùs puniendus,
& quæ excuſent, faciantq; minui, & moderari
pęnas, reſidens cum opinione, in pubere doli
capace ceſſare aſſertam regulam, pro qua iu-
dicatum teſtatur in ſuo Senatu, quod tamen
vt rigidum eſt maturè practicandum à Domi-
nis iudicare debentibus, attentis qualitate fa-
5 cti, fama, & vita delinquentis, & meritis pa-
rentum, quæ proſunt ad dirimendam pęnam
delinquenti *Theſaur. forenſ. quaſt. 13. num. 8. lib. 3.*

6 Indè ligabis digito, hoc arbitrium cõceſſum
Iudicibus circa irrogationem pęnæ cõtra mi-
nores non eſſe iciunè intelligendum, ſed iuxta
veros iuris tramites regulandum, vt in termi-
nis huius pragmaticæ guſtat *Viuius deciſ. 86. num. 4.*

7 Arbitrium enim regulatur à iure, vt pluriès
cenſuit *Rota*, & ſignanter *dec. 179. 235. & 547. par. 1. in recent. & deciſ. 587. par. 2. Ludouiſ deciſ. 11. num. 3.* & aliàs in *Barchinonen. fructuũ 16. Iunij 1625.* & in *Firmana penſionis 23. Ianuarij coràm R.P. Durando.*

8 Licèt non negem, arbitrium dare facultatẽ
aliquid relaxandi de iuris rigore *Rot. in recent. deciſ. 85. & 179. par. 1. & dec. 284. 440. & 540. par. 2. Seraphin. deciſ. 1154.* ita vt Iudex relicto
extremo rigoroſo ſeruet æquitatem *Rot. in recent. deciſ. 462. par. 1. & deciſ. 506. par. 2.*

9 Quod arbitrium eſt extendendum, vbi con-
currit æquitas *Creſcent. deciſ. 4. de teſtibus, Rot. in recent. deciſ. 363. par. 2.*

10 Et hac occaſione obſeruabis, minores nul-
lo modo poſſe in contumacia diffinitiuè con-
demnari, nec veros cõtumaces dici poſſe, etiã
in proprio foro, niſi citati dicant, nolle compa-
rere, vt nouiter poſt alios probat *Galeot. controuerſ. 33. à num. 12. cum ſeq. tom. 2.* vbi pari-
ter, quòd minores non ligãtur Conſtitutioni-
bus Regni, nec ſtatutis cõtra contumaces, &
abſentes.

S V M M A R I V M.

1 *Perfectæ ætatis quãdo quis dicatur de iure communi, de iure Regni, & quid reſpectu Iudæorum.*
2 *Hominis ætas in quot partes diuidatur.*
3 *Pubes quis dicatur, & quis proximus pubertati.*
4 *Balius quando detur à Rege.*
5 *Baliatus cui decernendus ſit, matre tranſeunte ad ſecundas nuptias.*

De Minoribus. Pragm. II.

Collectanea III.

NEl parlamento generale, &c.

Reducit minorẽ ætatem ad decimumoctauum annum completum, etiam reſpectu feudatariorum.

1 Hæc ætas per priùs erat in feudatarijs, ſiuè
maſculis, ſiuè fęminis annorum quatuordecim
Maſtrill. deciſ. 13. num. 5. 26. & 28. Praſ. de Franch. deciſ. 650. vbi quòd licèt ętas perfecta de iure communi ſit annorum vigintiquinque *l. fin. C. de his, qui ven. ætat. impetr.* & de iure Regni ſit annorũ decem & octo, ex *Conſt. Minorum iura*, de qua *Idem deciſ. 167. in fin. & 632.* tamen illa non procedit in feudatarijs, ſeù Baronibus, quia maior ætas erat in eis, ſiuè ſint maſculi, ſiuè fęminę, expleto decimoquarto anno, at hodiè pragmaticæ huius diſpoſitio viget.

Sed Iudæos maſculos annorum quatuordecim, fęminas verò duodecim haberi pro maioribus, & perfectæ ætatis probant *Surd. deciſ. 133. Niger Cyriac. controuerſ. forenſ. 241. tom. 2.*

2 Qua occaſione obſeruabis, hominis ætatem ſecundùm aliquos in ſeptem diuidi partes, ſcilicèt in infantiam, pueritiam, adoleſcentiam, iuuentutem, virilitatem, ſenectutem, & decrepitatem, de quarum nõnullis *Chriſtinaus deciſ. Cur. Belgic. 221. num. 2. vol. 1.*

Infantia à natiuitate incipit, & vſquè ad ſeptimum annum ſe extendit, quo completo incipit pueritia, quæ anno quartodecimo in maſculis, & duodecimo in fęminis completur, qua perfecta incipit adoleſcentia, quæ ad vigeſimum annum ſe extendit, & vigeſimo perfecto incipit iuuentus, quæ vſquè ad vigeſimumquintum porrigitur, quo elapſo virilitas ſubintrat, quæ vſquè ad quadrageſimumoctauum ſe perducit annum, quo elapſo vſquè ad quinquageſimumſextum ſenectuti locus eſt, & deindè vſquè ad vltimum vitæ extremum decrepitas dicitur.

Alij

Alij verò in ſex diuidunt partes, quia,vt dicit *tex. in cap.vnico 35. q.4* ſicut Mundi ætas, ita pariter & hominis in ſex partes diuidi debet, & hanc ſententiam communiter DD. ſectantur, primam vſque ad ſeptimum annum infantiam vocando, ſecundam à ſeptimo vſq; ad quartumdecimum in maſculo, & duodecimum in fœmina pueritiam, tertiam vſque ad vigeſimumquintum annum adoleſcentiam, quartam vſque ad quinquageſimum virilitatem, quintam vſque ad ſeptuageſimum ſenectutem, ſextam vſque ad finem vitæ decrepitatem.

3 Vna itaq; omnium voce receptum eſt, puberum appellatione, ſi de maſculis loquimur comprehendi eum, qui quartumdecimum ſuæ ætatis annum complenit, ſi verò in fęminis illam, quę duodecimum perfecit, *tex.* eſt in *l.fin. C.quando tutor, vel curator eſſe deſin. & Inſtit. quibus modis tutel.finit.*

Cōpleto igitur quartodecimo anno à maſculo, & duodecimo à fœmina incipit pubertas, quæ vſque ad decimumoctauum annum tàm in maſculo, quàm in fęmina creſcit, & tūc dicitur plena pubertas *l.arrogato §.notandum ibi, & vtique plena pubertatis, id eſt*, decem, & octo annis eam precedere debet *ff.de adopt.* & ſimilis *tex.* eſt in *§.minorem Inſtit.eod.tit. Rota in Tiraſonen. Iuriſpatronatus corám R.P. Cotitulo*, vbi quòd fauore alimentorum in maſculo pubertas durat vſque ad decimumoctauum annum, & in fęmina vſq; ad quartumdecimum.

4 Proximus verò pubertati quis dicatur, variæ fuerunt opiniones inter DD.ſed hodiè verior eſt, & magis recepta, vt dixit *Rota vbi ſupra*, relinqui arbitrio Iudicis, qui non tantùm annorum numerum, quantùm perſonæ conditionem, actuſque, & Regionis qualitatem perpendere, & ſpectare debet, nam vna Regio callidiores habet pueros, quàm altera, vide ſi conferat *Chriſtin. deciſ.Cur.Belgic.221. vol.1.* & hæc ſufficiat tetigiſſe circa ætatem hominis.

Sed dùm in hac eademmet pragmatica fiat mentio de baliatu, non inutile viſum eſt in tali materia aliqua deciſa hic cumulare.

5 Qua de cauſa notare debes, quòd balius & ſi non fuerit relictus in teſtamento à feudatario, datur à Regia Curia, iuxta *cap.Regni Feudatarius*, & ita fuit practicatum in cauſa Marchionis Vallis Siculæ, non obſtante quòd reliquerat plures exequutores teſtamenti *Reg. de Ponte deciſ.20.*

Item baliatu finito licèt poſſit haberi Mūdualdus, iuxta *Conſtitutionem Regni Minoribus*, aliquando tamen prouidetur de curatore, vt ſeruatum fuit per Sacrum Conſilium facto verbo in Collaterali Conſilio in bonis D.Marcelli Cabanigliæ, vt eius vaſſali, & bona tectiùs gubernarētur *Minad. in Conſtit.In aliquibus num.1. in fine*, videndus modernè *Martian. conſ. deciſ.39.* vbi plura circa baliatus materiam ad praxim accommodata.

Sed cui baliatus decernendus ſit, matre trāſeunte ad ſecundas nuptias.

Dicas, ei, quem ipſa petijt, vt deciſum refert *Anna in Apoſtilla in 2.vol.conſil.* impreſſa poſt argumenta incip. *Audiui, aliquos, qui magis aliena ſcripta verſic. caſus quinquageſimus*, & ita latè defendit in ſuo *conſ. 50.*

Et balius an vltra confectionem inuentarij etiā in redditione computorum, vbi interuenire debet Officialis Regis ſatiſdationem pariter dare teneatur, pro affirmatiua opinione fuit practicatum in baliatu filiorum D. Antonij de Aragonia, & iam Comitiſſa Populi ita ſeruauit, & vxor Caroli Mormilis, vt fatetur *de Bottis in addit.ad Conſtit.Regni Minoribus*, incip. *Sed quid de ſatiſdatione.*

SVMMARIVM.

1 *Moneta quid ſit, & vndè dicatur, ibid.*
2 *Moneta quarè fuit inuenta.*
3 *Appellatione pecuniæ venit moneta aurea, & argentea.*
4 *Soluens in argento qui tenetur ſoluere in auro non liberatur.*
5 *Cenſus conſtitutus pro moneta aurea non debet ſolui in argentea.*
6 *Moneta aurea quando non inuenitur poteſt ſolui moneta noua.*
7 *Moneta alicuius ſpeciei depoſita penès Bancum, vel Campſorem poteſt reſtitui in alia ſpecie, intellige, vt num.8.*
9 *Cenſus poteſt reſtringi ad certam pecuniæ ſpeciem.*
10 *Valor monetæ ſi alius ſit tempore obligationis, & alius tempore conſtituti, inſpicitur tempus contractus.*
11 *Valor monetæ ſi alius ſit tempore contractus, alius tempore ſolutionis, & alius tempore intermedio, creditor poteſt petere intereſſe quantiplurimi, & valor monetæ regulariter reſpicit tempus contractus, ibid.*
12 *Crimen falſæ monetæ eſt de reſeruatis inter Regalia.*
13 *Cognitio falſæ monetæ non comprehenditur ſub cognitione mixti, vel meri imperij.*
14 *Monetam falſam excudens non committit crimen falſæ monetæ in primo capite.*
15 *Monetarij falſi priùs torquentur ex indicijs indubitatis, & poſteà puniuntur.*
16 *Appellatione pecuniæ venit moneta, niſi ſit deſtinata ad fœnus, vel ad negotiationem.*

Ff 5 De

De Monetis. Rubrica.

Collectanea I.

1 MOneta eſt quædam communis menſura omnium commerciorum, & dicitur à monẽdo, nè quid fraudis in ea fiat, quaſi quòd moneat quem, nè in metallo, vel põdere fraudem faciat, illaq; fuit inuenta pro ſubueniendis hominum neceſſitatibus *Carocc. deciſ.* 53.
2 *num.6.* cuius appellatione cõtinetur tàm moneta aurea, quàm argentea *l.2.* vbi *gloſ. verb. pecuniæ C.de falſ.monet. Guid. Pap.deciſ.*492.
3 *num.*1. appellatione enim pecuniæ tàm aurũ, quàm argentum continetur *l.pecuniæ la ſeconda ff.de verb.ſignific.*
4 Si verò quis ex vi contractus tenetur monetam ſoluere in certa ſpecie, nempè auri, non ſatisfacit ſoluendo in ſpecie argenti, etiam ſi difficultas eſſet inueniendi talẽ ſpeciem monetæ, nam non per hoc excuſatur debitor ab eius præſtatione, vt latè diſcuſſo articulo videtur ſentire *Carocc.deciſ.*53. & probant *Koppen deciſ.Germaniæ* 55.*num.*8.*par.*1. & copioſè modernè *Larrea in deciſ.Senatus Granatẽſis diſput.*22.*&* 23. vbi ſic deciſum refert, vidẽ-
5 dus etiam *Maſtrill.deciſ.*7. vbi affluenter tractat, ſi cenſus ſit conſtitutus pro pretio in moneta aurea, an in eius reluitione debeat depoſitari moneta argentea cum intereſſe, ſi aurea non reperiatur, & in fine reportat iudicatum in ſua M.C.nõ eſſe integrum depoſitum, ſi fieri debebat in moneta aurea, & factum fuerit in moneta argentea.
6 Sed non reticeam dicere, plurimorum extare ſentẽtiam, vt quando moneta aurea promiſſa non reperiatur, poſſit dari moneta noua ad valorem antiquæ aureæ, quæ erat tempore contractus, vt ſecluſis alijs ex Deciſionarijs annuerunt *Cartar. deciſ.Rot. Genuæ* 134. *Caualcan.deciſ.*16.*num.*46.*par.*2. *Minſynger.obſeruat.*4. *cent.*4.

Vndè in facti contingentia facta relatione in Sacro Conſilio per M.C.V. fuit eidem mãdatum prouidere, quòd quàmuis moneta ali-
7 cuius ſpeciei depoſita eſſet penès Bancum, vel Campſorem, in reſtitutione non cogeret ad eandem ſpeciem illam reddendam, ſed vt reſtitueret in moneta currenti, vt refert *Thor. in Compend. deciſ.Regni verb.moneta tom.*2.

Quæ opinio licèt de conſuetudine in praxi ſit recepta, vt ferè communis *DD.*ſchola apud Nos docet, non tamẽ indiſtinctè veram illam exiſtimatam dicit *Carocc.* adducta *deciſ.*53. *à num.*12.*cum ſeq.* vt latiùs ibidem erit videre.
8 Adhùc *Koppen* cit.*deciſ.*55. *num.memorato*, veram credit, quando creditoris non intereſt potiùs vnam monetam habere, quàm aliam, quo in negotio Iudicis arbitrium verſari debere exiſtimo, qui attenta qualitate facti, & perſonarum, nec non locorum illud expendere poterit potiùs, in dubio tamen declinando ad æquitatem, quàm ad rigorem.

Plus, monetæ ſolutio quando fieri debeat reſtricta ad aliquam nummorum ſpeciẽ enucleat antè adductus *Larrea deciſ. Granatenſ.*
9 *diſput.*21. qui *diſput.*24. tractat de ſolutione redituum in cenſibus, an ad certam ſpeciem pecuniæ reſtringi poſſit, & affirmatiuam partem tuetur, pro qua deciſum teſtatur.

Et ad materiam perquirendus eſt pariter *Berlich.deciſ.Lipſienſ.*152. vbi ſi alius ſit valor
10 monetæ tẽpore primæ obligationis, & alius tempore conſtituti, quod nam tempus erit inſpiciendum, & probat, quòd valore monetæ extrinſeco mutato, tempus contractus ſit inſpiciendum, & in *deciſ.*156. vbi ſi valor mone-
11 tę variè mutatur, & alius ſit tempore contractus, alius tempore ſolutionis, & alius tempore intermedio, an creditor intereſſe quantiplurimi petere poſſit, & affirmatiuam partem cognoſcit veram, pro qua deciſum oſtendit, dummodò tamen debitor iudicialiter fuerit interpellatus, & in mora conſtitutus.

At monetæ in valore regulariter attendi tempus contractus, etiam in annuis pręſtationibus declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium in vna *Cremonen.* 24. *Nouembris* 1617.

Et quia in pragmaticis huius rubricę agitur de falſa moneta, opportunum erit aduertere,
12 crimen falſæ monetæ eſſe de reſeruatis inter Regalia, vt conſtare ex *tex.in cap.*1.*verbo monetæ, quæ ſint regal.* nouiſſimè recenſet *Reg.Rouit.deciſ.*6.*num.*2. *poſt Præſid.de Franch. deciſ.* 275.*num.*5. vbi quòd ſub conceſſione meri, &
13 mixti imperij non comprehenditur cognitio falſæ monetæ.
14 Et excudere falſam monetam non dicitur crimen læſæ Maieſtatis in primo capite, & cõſequenter mitiùs eſſe agendum cum conſcijs huius criminis annuit *Faber deciſ.*6. *C.de falſa monet.* qui *deciſ.*1. recenſet, quòd ex inditijs in-
15 dubitatis contra falſos monetarios priùs deueniendum eſt ad torturam, deindè ad irrogationem pęnæ, non tamen ordinariæ, ſed extraordinariæ, & alia pariter reportat in alijs deciſionibus eiuſdem tituli.
16 Hacque occaſione obſeruabis, monetam pecuniæ appellatione venire, niſi ſit deſtinata ad fœnus, vel negotiationem, de quo latè *Theſaur.deciſ.*160.

SVMMARIVM.

1 *Monetarum raſores vltimo ſupplicio puniũtur, limita num.*2.
3 *Monetam alterius Principis tondens non punitur pœna mortis naturalis, ſed triremium, num.*7.
4 *Monetam, quæ non expenditur in hoc Regno tondens non punitur.*

5 Mo-

5 *Monetam reprobatam abradens non punitur pœna ſtatuti.*

6 *Monetarÿ falſi, etiam ſi monetam non perfectè egerint, puniuntur.*

8 *Monetam æneam duorum ſemiſſium, vulgò* due torneſi, *cudens non punitur pœna ordinaria.*

9 *Appellatio non datur à ſententia contra falſantes monetas.*

De Monetis. Pragm. I.

Collectanea II.

LIcèt vigore pragmaticarum, &c.

1 Raſores monetarum ad vltimum ſuppliciũ damnãdos eſſe hìc ſancitur, & ita patet etiam vigore *Bullæ Pÿ V*. incip. *Cùm nihil*, quæ fuit renouata à S. D. N. Vrbano VIII. vt in eius *Bulla* incip *In ſuprema*, vbi illam extendit ad quaſcunq; perſonas Eccleſiaſticas, etiam exẽptas, vt culpabiles repetti præuia degradatione tradantur Curiæ ſæculari.

2 Declara, non poſſe practicari in tondente, & radente monetam in pauca quantitate *Peguer. deciſ.* 86. *Bertazzol. conſ. deciſ. crim.* 552. *vol.* 2. vel ſi in magna quantitate fuerit tonſa, verùm minimi valoris, ſed tunc extraordinaria pęna eſſet irroganda *Caball. reſol. crim. caſ.* 199. *num.* 19. & 20. diximus *forenſ. quæſt.* 37. *à num* 4. *par.* 1. vbi etiam in ſimili de falſante bagattinos ex *D. Rico. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 104. *ſub num.* 1. *par.* 1.

3 Declara pariter, nec procedere in tondente monetã alterius Principis *Præſ. de Franch. deciſ.* 440. *Caball. reſol. crim. caſ.* 27.

4 Declara inſuper, nec procedere in moneta, quæ hoc in Regno non expenderetur *Peguer. deciſ.* 46. vbi habes, pęna falſæ monetę ad quos extendatur.

5 Et ſecũdùm *Garſiam deciſ.* 70. ceſſabit quoquè, vbi abraderetur pecunia reproba, cùm probet, quòd ſi quis pecuniam reprobam cõflauerit, vel abraſerit, in pęnam ſtatuti puniẽtis falſantes, vel abradentes pecunias non incidit.

6 Sed quò ſpectat ad pęnam contra monetarios falſos obſeruandum erit, habere locum, etiam ſi non perfectè egerint *Grammat. deciſ.* 74. *Viu. deciſ.* 487. *Caball. reſol. crim. caſ.* 27.

7 Licèt falſans monetam alterius Principis, ſed non perficiens non ſit puniendus pęna ordinaria mortis naturalis, ſed triremium *Præſ. de Franch. deciſ.* 440.

8 Et cudentem monetam ęneam duorum ſemiſſium, vulgò *di due torneſi*, non eſſe puniendum pęna ordinaria iudicatum retulimus *forenſ. quæſt.* 147. *par.* 1. vbi fusè hanc probauimus ſententiam.

9 In horum autem odium reminiſcaris, eſſe ſancitum, vt ſi falſantes monetam fuerint condemnati, minimè appellare valent *Præſ. de Franch. deciſ.* 351. vt etiam reſpectu tondentium, & radentium illam probat *Peguer. deciſ.* 85.

SVMMARIVM.

1 *Monetæ minoris ponderis non expenduntur.*

2 *Moneta diminuta dicitur falſa in pondere.*

3 *Quæ exigantur in moneta.*

4 *Monetam adulterinam expendens punitur pœna falſæ monetæ.*

5 *Depoſitio, quòd moneta, quam quis expendit erat falſa non ſufficit pro pœna.*

6 *Expendentes falſam monetam puniuntur pœna mortis, niſi oſtendant Authorem, limita num.* 7. & 8.

9 *Monetam accipiens pro bona punitur mitiùs illo, qui monetam falſam emit vilius, vt vendat cariùs.*

10 *Dolus non præſumitur in ignorante.*

11 *Ignorantia probatur iuramento allegantis, limita num.* 12.

13 *Ignorantia affectata, procurata, ſimulata, ſeù optata non dicitur iuſta, veriſimilis, aut probabilis.*

14 *Dubitans, & ignorans pariſicantur, limita, vt num.* 15.

16 *Mandans expendi falſam monetam non incurrit ſub rigore pragmaticæ.*

17 *Condemnatus, ex quo expẽdit falſam monetam poteſt appellare.*

18 *Indicium ad inquirendum oritur contra quos reperitur quantitas monetæ falſæ.*

19 *Moneta an ſit magna, vel minima relinquitur arbitrio Iudicis.*

20 *Indicium ad torturam oritur contra illum, in cuius domo reperitur falſa, vel tonſa moneta cum forficulis, limita num.* 21.

22 *Fautores, & conſentientes in falſa moneta puniuntur pœna pragmaticæ.*

23 *Agentes, & conſentientes in atrocioribus delictis pari pœna puniuntur.*

24 *Mulieres fabricantes falſam monetam puniũtur pœna pragmaticæ, nõ autem vxores præbentes auxilium marito.*

25 *Mulier ſciens, maritum excudere falſam monetam, ſi non reuelauerit, punitur pœna extraordinaria.*

26 *Cooperiens monetarios falſos comprehenditur ſub pragmatica.*

27 *Fauere dicitur qui cooperit.*

28 *Obuiare delicto qui poteſt, & non obuiat, cenſetur fauere delinquenti.*

29 *Domus vbi cuditur moneta publicatur, ſiuè ſciuerit Dominus ſiuè non.*

30 *Monetarÿ falſi habentur pro confeſſis, & conuictis, ſi penès eos reperiantur inſtrumenta apta pro fabricatione monetæ.*

De

De Monetis. Pragm. II.

Collectanea III.

ESſendo vna delle più principali parti, &c.

Multa mandat in materia expenſionis monetarum falſarum,& alia diſponit circa repertos cum monetis falſis, vel inſtrumentis ad illas conficiendas,aut tondendas.

1 Sed quatènus in §.1. ſtatuitur, nè monetæ minoris ponderis expendantur, iunge ratio-
2 nem, quia moneta diminuta dicitur falſa in pondere, & vbi deeſt debita quantitas,falſitas committi dicitur *Franc. Marc. deciſ.*261 *par.*
3 2. vbi quòd quatuor in moneta exiguntur,ſcilicèt quantitas,pondus,materia, & forma publica.

Et quatènus *ibidem* falſam monetam expēdi prohibeatur.

4 Facias concluſionem,crimen falſæ monetæ committi eam expēdendo,nempè ſi quis monetam adulterinam,ſcilicèt non perfecti æris, argenti, vel auri,non proprij, & veri ſigni, & ſic in cauſa efficienti,materiali, & formali expenderit,quo in caſu expendens tenetur,ac ſi ipſam fabricaſſet, vt in *Conſtit Regni Adulterinam*, & tunc pecunia recognoſcenda eſt ab expertis, & peritis artificibus,hanc falſitatem cognoſcentibus experimento, vulgò *con la*
5 *proua*, nempè quòd ſit falſa, & adulterina, nec erit ſufficiens depoſitio,vt moneta,quā Franciſcus diebus elapſis expendit erat falſa,quam ille vidit, quòd ſit falſa,ſiquidèm non omnibus commune eſt, & ita ſeruatur ex dictis per *Gram. deciſ.* 72.

6 Puniuntur autem expendentes falſam monetam pęna mortis, niſi tamen oſtendant Authorem, à quo habuerunt *Præſ.de Franch. deciſ.*401. *Faber deciſ.*5. *C.de falſa monet.Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*294. *par.*2. *Antonin.Macer.reſol.*44.*caſ.* 7.*verſic.*1.*lib.*3. *Caball.reſol.crim.caſ.*199.*nu.* 9.12.*&* 37.*Farinac.deciſ.*115 *num.*145.*& ſeq.* vbi declarat, hoc procedere in habēte malam famam,aliàs non.

7 Puniuntur pariter ſi magnam quantitatem expenderint, ſecùs ſi modicam,putà quinque carolenos, quia tunc liberantur à pęna ordinaria,ſed non ab extraordinaria,vt iudicatum retulimus *forenſ.quæſt.*37.*par.*1.

8 Et tales expendentes monetas falſas ita demùm tenentur,ſi ſciuerint *Præſ.de Franch.* cit. *deciſ.*401.*num.*5. *Faber deciſ.*2.*C.de falſ.*
9 *monet.*vbi etiam quòd mitiùs punitur ille, qui eandem monetam priùs accepit pro bona, & grauiùs ille, qui falſam monetam viliùs emit, vt cariùs venderet, in hoc enim delicto dolus
10 requiritur, & quia in ignorante dolus non præſumitur, igitur ignorans non punitur *Caball.*cit.*caſ.*199.*num* 6. vbi *num.*26.autumat,
11 ignorātiam probari iuramento illius,qui eam allegat,quia eſt de conſiſtentibus in conſcientia, & animo eorum, quod per teſtes probari
12 nequit *Viu.deciſ.*505.*num.*21.niſi tamen contra eum inſurgant præſumptiones ſcientiæ, vel adſit ignorantia craſſa, vel affectata, quæ non excuſabit,ad *tex in cap.*1. *de poſtul.prælat. cap.cùm in tua qui matrim.accuſ. poſſ.l.nec ſupina ff.de iur.& fact.ignorant. Gayl obſeruat.* 48.*num.*19.*lib.*2. vbi loquitur de ignorantia facti proprij non excuſante,tanquàm craſſa,& improbabili *cap.ab excommunicato in fin.de reſcript.l.quamquàm ff.ad Velleian.*cùm igno-
13 rantia affectata,procurata,ſimulata,ſeù optata non dicatur iuſta,veriſimilis,aut probabilis, ſed potiùs pro diſſoluta,& habeatur nèdum pro ſcientia, ſed etiam pro nequitia *Benintēd. deciſ.Bonon.*96.*num.*3.*& ſeq.*

At poterit inueſtigari, ſi quis dubitauerit, monetā eſſe falſam, an dicatur ignorare, cùm verè neſciuerit.

14 Certè regula illa,quòd dubitans,& ignorās parificantur, cùm dubius ab ignorante non diſtet *l.manifeſtiſſimi §.ſin autem neſcius C.de furt.Gama deciſ.Luſit.*91.videtur decidere caſum,vt excuſatione ſit dignus.

15 Sed ſi attēdamus limitationem regulæ,quę claudicat,quotiès dubitans tenetur inquirere, & de facili potuit certificari,vt apud *Surd.deciſ.*265.*num.*47. *&* 61. vtiquè contrarium venit determinandum, nam dubitatio vbi ineſt circa factum ad ſe pertinens, videlicèt circa id,quod ſua intereſt,tunc quia diligentiam minimè adhibuit,ut certior redderetur,ſibi attribuendum eſt,ſiquidèm dubitare,& ſcire illa, quæ faciliter ſciri ualent parificantur, licèt in illis cum rigore non procederem,prout in facti contingentia per M.C.V. audio non fuiſſe proceſſum.

16 Nec ſub ſilentio pertranſeam,mandantem expēdi falſam monetam non includi ſub pragmaticæ rigore *Laurent.deciſ.Auenion.*114 *ſub num.*6.

17 Et condemnatus quia expendit falſam monetam poteſt appellare *Præſ.de Franch. deciſ.* 351.

18 Quò ſpectat ad §.3. incip. *Volemo di più*, vbi ſancitur,oriri inditium ad inquirendum contra eos, in quorum poſſe reperitur aliqua quantitas monetarum falſarum,vel tonſarum arbitrio Iudicis,ſi tamen eſſent perſonæ viles, malæ qualitatis,& famæ, niſi oſtendant,à quo habuerint.

19 Adde *Cabal.reſol.crim.*cit.*caſ.*199.*num.*19. *&* 20. vbi quomodò iudicatur,an moneta ſit magna, vel minima relinquitur arbitrio Iudicis,inſpecta perſonarum conditione,numero, & ualore monetæ,& nouiter *Danza de pugna DD. tit. de falſa monet. cap.*1.*num.*69.*tom.*1.

ubi

vbi *num.66.* autumat deciſiuè, quòd ſi pecu-
nia inuenta in parua, ſiuè modica quantitate,
ſit, nõ procedit pragmàtica, ad cuius ornatum
20 alia conglomerat, dùm *num.58. cum ſeq.* an-
nuit, quòd ſi in poſſe alicuius, vel eius domi
fuerit reperta pecunia tonſa cum forficulis,
21 vel alijs inſtrumentis aptis ad tonſionem mo-
netarum, tunc inditium ad torturam oritur,
niſi bonæ famæ, & conditionis ſit ille, & do-
ceat, à quo habuit, quòd ſi tantùm fuerit pe-
cunia reperta in magna quantitate, & fama,
contra eum laboret, nec doceat, à quonam,
habuit, & tunc oritur inditium ad torturam,,
quia præſumitur tonſiſſe, ſecùs tamen ſi bona
opinione ſuffragetur, & doceat in genere, à
quo habuit, nam homo bonæ vitæ non tene-
tur in ſpecie, & nomine proprio docere.

22 Cùmq; in §.11.incip. *Principalmente vole-
mo*, comprehendantur in pœna fautores, &
conſentientes, etiam tenendo lumen, & ignem
accendendo.

23 Adde rationem, nàm agentes, & conſentiẽ-
tes in atrocioribus delictis pari pęna puniun-
tur, ſi conſenſum, aut auxilium præſtiterint ex
propoſito ad committendum maleficium *Fa-
ber deciſ.3.num 3 tit.15. Codice lib.9.* patet ex
*l.iubemus §. Aeconomus C.de ſacroſanct.Eccleſ.
cap.1. de offic. deleg.cap.cùm qui furc de furt.
cap.quanta de ſentent excommunic.*

24 Sed quatènus includantur etiam mulieres,
vt *ibidem* apertè legitur, obſerua, non includi
vxores illorum, quæ in fabricanda falſa mone-
ta, aut ea tondenda auxilium marito præſtite-
runt, nam illæ metus cauſa à pęna excuſantur,
vt deciſum recenſet *Giurb.conſ. deciſ.crim.85.*
vbi latè hanc tutatur ſententiam, vt apud *cum*
cerni poterit, licèt extraordinariam pęnam,
infligẽdam eſſe mulieri, quæ ſciuit, falſam mo-
25 netam à marito, & alijs cudi, nec reuelauerit,
probet *Faber deciſ.3.C.de falſ.monet.* & idẽ re-
ſpectu filij cum patre cenſerem, & è contra,
ſaltem ratione amoris filialis eſſet excuſandus
à pęna ordinaria.

26 Et quatènus etiam ſe extendat pragmatica
ad cooperientes tales delinquentes, reddo ra-
27 tionem, nam fauere dicitur qui cooperit, nec
28 reuelat, & ſic non obuiat delicto, & obuiare
delicto ſi quis poteſt, nec obuiat, delinquenti
fauere cenſetur *Caſtill. deciſ.160. num.44.*

Quantùm autem ſpectat ad extenſionem, contra accõmodantes dómus huiuſmodi monetarijs, vt eadem puniantur pęna, adde *tex. in l.1.§.qui puero ff.de extraordinar.crim. & l.ſi amicis ff.de adulter.* & in proprijs terminis pragmaticæ *Illuſtriſſimus Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur.Archiep.Neapol.163.par.3.* ubi tamen ex probabili ignorantia, & bona fama Domini domus fuit abſolutus inquiſitus.

29 Et hac occaſione obſerua, quòd domus ubi cuditur moneta publicatur, ſiuè ſciuerit Dominus, ſiuè non *Franc.Marc.deciſ.261.par.2.*

Et dùm in §.12 incip. *Ordinamo ancora*, di-
ſponitur, ut ſi penès alios condemnatos, uel
30 tortos pro tali crimine reperiantur inſtrumẽ-
ta apta pro fabricatione, uel tonſione mone-
tæ, habeantur ipſi pro confeſſis, & conuictis.

Obſerua, ceſſare concluſionem à *DD.* allatam, vt repertus cum inſtrumentis aptis ad falſificandam monetam ſit tantùm inditiatus ad torturam, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſcopũ Ricc.deciſ.Cur. Archiep.Neap 43. par.2.*

Cùmq; in §.17.incip. *E di più per la preſente, &c.* Alchimia prohibeatur abſq; licentia,, adde, quòd cùm hic prohibeatur ſpecialiter, non exiſtente licentia illam conficiens peccat *Ill.Epiſcopus Ricc. deciſ.Cur. Archiep.Neapol. 196.par.1.* vbi etiam, quòd prohibetur Alchimia ijs, qui aurum, vel argentum ſophiſticum, & adulterinum confingunt, ſecùs verò ſi aurum verum, vel probatum componatur, quo in caſu Clericus Alchimiſta non punitur, nec priuatur beneficijs, & ad alia non redditur inhabilis.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitis de falſa moneta datur exfractus.*
2 *Fœminæ includuntur in hoc exfractu, ſi inquiſitæ fuerint de crimine monetæ, & vide nu.6. & quid ſi ſint minores quatuordecim annis, vel maiores ſexaginta, num.8.*
3 *Dictiones,* omnis, & quicunque, *ſunt vniuerſales, & comprehendunt maſculos, & fœminas, num.4.*
5 *Perſonarum appellatione veniunt maſculi, & fœminæ.*
6 *Fœminas condemnari ad triremes eſt inconueniens.*
7 *Bannum pro publica vtilitate ad extirpationem facinoroſorum non recipit interpretationem de habilitate, vel inhabilitate.*
9 *Verba pragmaticæ,* & ſaranno ſtati inquiſiti, & contro eſſi vi ſarà proceduto, *qualiter declarata fuerunt.*
10 *Inquiſitus de falſa moneta ſi per triennium benè vixerit nõ præſumitur malus in dicto crimine.*
11 *Triennium bonæ vitæ purgat malam famam antiquam.*

De Monetis. Pragm. IV.

Collectanea IV.

HAuendomo in queſto Regno, &c.

1 Mandat, inquiſitos de fabricatione, & tonſione monetarum demigrare debere ab hoc Regno infra terminum dierum quindecim ſub pœna triremis.

2 Ampla, diſpoſitionem hanc procedere etiã

reſpe-

Digitized by Google

reſpectu fęminarum de tali delicto inquiſitarum, quæ tenentur virtute huius banni exſtractare, quàmuis expreſſa mentio de illis facta non ſit, eo quia pragmatica loquitur de omnibus, & quibuslibet perſonis, & dictiones hu-
3 iuſmodi *omnis*, & *quicunque*, ſunt vniuerſales, nihil excludentes *l. Iulianus, & l. teſtatorem ff. de leg. 3. l. in pediculis §. labeo ff. de aur. & argent. legat. l. à Procuratore C. mandat. cap. ſolitæ de maior. & obed. Theſaur. deciſ. 199. Surd. deciſ. 265. num. 30. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. 287. par. 2. Gratian. deciſ. 24. num. 5. Monach. deciſ. Florent. 69. nu. 7. & deciſ. Bonon. 54. num. 48. Ludouiſ. deciſ. 315. num. 11.* vbi quòd neminem excludunt, & idem operantur, ac ſi de ſingulis eſſet facta ſpecialis mentio *Rota in Anconitana fideicommiſſi coràm R. P. Rembol-*
4 *do*, vbi quòd ſunt iſtę dictiones vniuerſales cõprehendentes tàm maſculos, quàm fęminas *Boer. deciſ. 158. num. 14.*

5 Et perſonarum appellatione maſculinum, & fęmininum comprehenditur, cùm vtrumq; complectatur *cap. mulieres de ſentent. excommunic. cap. perſonæ 3. de priuileg. in 6. l. qui domum, & l. mater §. mulier ff. ad l. Iul. de adulter. Rot. diuerſ. deciſ. 125. num. 36. par. 2. Rota in recent. deciſ. 548. num. 3. par. 1. Gratian. forenſ. diſcept. 58. num. 19. cum ſeq. Coccin. deciſ. 277. num. 2.*

6 Indè cùm caſus ex facto accidiſſet dubitari in Regia Audientia Apuleæ circa perſonam cuiuſdam fęminæ Terræ Foggiæ inquiſitæ de hoc crimine, quæ virtute banni non exſtractauerat, conſulta Sua Excellentia per illud Tribunal licèt non fuerit determinatum ſuper contrauentione dicti banni, tamen fuit mandatum, vt de nouo mulieri illæ Regia Audientia præceptum faceret, quòd extractaret, & niſi obediret, iterùm certioraretur Sua Excellentia, ita teſtatur *Petra ad Grammat. deciſ. 63. num. 7.*

Nec refragatur, in hac pragmatica contra tranſgreſſores imponi pęnam triremium, quæ contra mulieres exequi nequit, cùm eis
7 ſit inconueniens, & illæ ſint inhabiles, igitur non comprehenduntur.

Nam reſpondetur, tale bannum eſſe generale, & ad publicam vtilitatem, quia ad extirpationem delinquentium, & ipſorum frequẽtiam euitandam inducitur, ergo non recipit reſtrictionẽ de habilitate, inhabilitate, vel cõuenientia perſonæ *l. ſi quis in graui §. vtrum verſic. bi quoque ff. ad Syllan.* & apices iuris huiuſmodi in caſu non ſunt attendendi, & cum hac opinione videtur reſidere nouiter *Danza de pugna DD. tit. de falſa moneta cap. 2. tom. 2.*
8 vbi *num. 18.* videtur excludere fęminas minores decimoquarto anno, & maiores ſexageſimo.

9 Sed quatènus hic extant illa verba, *& ſaranno ſtati inquiſiti*, & indè per alia ſequentia, *& contro eſſi ſarà proceduto*, reportat *Idem loco cit. num. 1.* hoc fuiſſe declaratum mediantibus literis ſcriptis Delegato contra monetarios, quarum tenorem ſubnectit, vt infra.

Su Excelentia es ſeruido de declarar el bando de esſrato deſte Reyno publicado à 21. di Nouiembre 1616. que en el ſean comprehendidos no ſolamente à quellos, que principalmente han fabricado la moneda falſa, ò cercenada la buena, mas tanbien todos à quellos, que ſcientemente han dado, ò hecho dar la moneda buena para cortarla, ò recebidola, y hecho recibir la moneda falſa, ò cercenada de aquellos, que la han fabricado, y cercenado, para hazerla gaſtar, y que han participado, y dado qualquier aiuda à los principales fabricadores de la dicha moneda falſa, ò cercenadores de la buena, y tanbien contra à quellos, que han comprado cercenaduras de dicha moneda, ò aquellas deretidas, contra de los quales ſe aya procedido al acto della conteſtacion de la lid, ò otro acto inretractabile, no obſtante, que deſpues hechas, ò no hechas las defenſiones hayan ſido liberados, quando però hayan indicios baſtantes, y ſufficiẽtes para poderles dar legitimamente las defenſiones, mas à reſpecto de aquellos, contra los quales no hauia indicios ſufficientes à darles defenſiones, declara que ſu mẽte no hà ſido, ni es, que ſean comprehendidos en dichos bandos, hauiẽdo ſeguido liberacion de ſus perſonas, ſi però non han ſido tormentados ex proceſſu informatiuo. *Dios guarde à V. S. de Palatio à 14. de Mayo 1618. Auiſolo à V. S. para que aſſi lo pueda oſſeruar. Aparicio de Vriue.*

10 Et nota, quòd ſi fuerit de hoc crimine falſæ monetæ quis accuſatus, vel de aliis delatus, adeò quòd dicatur malam famam concurrere, ſi per triẽnium poſt delictum benè vixerit, talis fama tollitur *Viuius deciſ. 98. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. 158. par. 2.* vbi quòd per triennium benè viuens non præſumitur malus in eodem
11 genere mali, cùm tale tempus purget malam vitam præteritam ex *Rota in Romana legati 28. Maij 1586. coràm Eminentiſſimo Cardinali Seraphino*, & nos diximus *forenſ. quaſt. par. 2. quaſt. 43. num. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Damnum mutationis monetæ in Banco exiſtentis, cum qua fuerunt empti annui introitus, ad emptorem, vel venditorem pertineat.*

2 *Monetarum periculum ob earum ſuſpectam mutationem, emptori, vel venditori cedere debeat.*

De

De Monetis. Pragm. XVIII.

Collectanea V.

SVper differentia inter Partes ſuborta,&c.

Hic reportatur Decretum circa depoſita factа antè promulgationem Regiæ pragmaticæ emanatę ſuper reprobatione monetæ, vulgò *le zannette*.

Meminit nouiter *Reg.Rouit.decis.35.à prin-*
1 *cipio*, vbi tamen particulariter, & principaliter
tractat, an damnum mutationis monetæ exiſtentis in Banco, cum qua fuerunt empti annui introitus, ad emptorem, vel venditorem pertineat, ſi pecunia fuerit vinculata ab emptore pro ſatisfaciendis creditoribus venditoris, ceſſis iuribus, & plures deciſiones reportat factas in Sacro Regio Conſilio, & contra ea, quæ moderniſſimè typis mandauit *Galeot.controuerſ.10.tom.1.* vbi in fine adhùc recenſet, Sacrum Conſilium aduerſus allegata per ipſum iudicaſſe, quàmuis teſtetur, pendere in caſu ſuo reclamationem.

Videndus etiam in materia *Thor.in Compend decis.Regni in verbo moneta tom.2.* vbi di-
2 ſcutit, ſi monetarum periculum ob earum ſuſpectam mutationem cedere debeat venditori, vel emptori, ſi pacto expreſſo conuentum eſſet per emptorem, vt cederet in præiudiciũ venditoris, quando mutatio contingiſſet, quo pacto frętus emptor pecuniam debitori venditoris depoſitãdo ſucceſſerit eodem tempore ipſarum mutatio.

S V M. M A R I V M.

1 *Moniales veniunt ſub nomine Monachorum.*
2 *Appellatione Regularium veniunt Moniales.*
3 *Moniales gaudent priuilegio miſerabilium perſonarum.*
4 *Moniales habent electionem fori.*
5 *Offendens Moniales incidit in* Canonem ſi quis ſuadente diabolo.
6 *Moniales gaudent* cap.Odoardus de ſolution.

De Monialibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 MOniales ſub nomine Monachorum veniunt, quòad ea tamen, quæ ſunt proportionabilia *Flores Diez de Mena quæſt.10. num.25 lib.1.* vbi *num.7* quòd veniunt appel-
2 latione Regularium, & Eccleſiaſticarum perſonarum, ad *tex.in cap.de monialibus*, & ibi cõmuniter *DD de ſentent.excommunic.*
3 Illaſq; priuilegio miſerabilium gaudere vti tales nominatas à *Pereyra decis.22.& Phœb. decis. Luſit.54. par.1.* & proindè gaudere pri-
4 uilegio electionis fori probauimus deciſiuè in *prax.elect. & variat.fori quæſt.62.ſect.2.* vbi
5 quòd illas offendentes incidunt in *Canonem ſi quis ſuadente*, & gaudere *cap.Odoardus de*
6 *ſolutionibus*, deciſum demonſtrauimus in Senatu Portugalenſi, & in Supremo Senatu Regni Luſitaniæ, aliaq; ibidẽ collocauimus, quæ videri poterint.

S V M M A R I V M.

1 *Alloquentes Moniales abſque licentia carcerantur.*
2 *Regulares ſi fuerint reperti loqui cum Monialibus carcerantur.*
3 *Patres, fratres, & filÿ poſsũt loqui cum Monialibus abſq; licentia, nec ſub pragmatica comprehenduntur.*

De Monialibus. Pragm. I.

Collectanea II.

HAuemo riceuuto vna voſtra, &c.

1 Mandat, obſeruari bannum contra accedẽtes ad Monaſteria Monialium ad loquendum abſque licentia, & repertos in portis, rotis, & cratibus Monaſteriorũ eſſe carcerãdos abſq; aliqua excuſatione.

Obſerua, quòd niſi in ſpecie eſſet diſpoſitũ de carceratione contra ſimpliciter repertos in locis hìc deſignatis, non poſſet practicari, niſi in dictis locis reperirentur propriè alloqui, vt in ſimili declarauit Sacra Congregatio
2 reſpectu Regularium, quos carcerari poſſe mandauit, ſi abſque eiuſdem licẽtia Moniales alloqui reperti fuerint, quo in caſu Superioribus iuxtà Sacri Concilij Tridentini decretum puniendos conſignari iubet, qui Superiores deindè eandem Sacram Congregationem, ac Ordinarium loci Epiſcopum de exequutione certiores reddere mandauit, vt patet ex Declaratione præfatæ Sacræ Congregationis in vna *Fauentina ſub die 7. Martÿ* 1617 quam reportat *Sellius in ſelect.Canonic.cap.18.num.* 41.

3 Declara autem, tale bannum non poſſe cõprehendere patres, fratres, ac filios, quia temporibus non prohibitis alloquendi indulgentiam habent de iure, vt in vna *Hipporegien ſub die 13. Maÿ* 1628. deciſum fatetur *Idem loco cit.num.58.* & patet ex *pragm 3.infra hac eadem rubrica*, quo in loco cùm alias res iudicatas conglomeratas reperies, præbeas calamo licentiam, nè ampliùs hìc defatigetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Feneſtra, ſiue pauimenta Superiorum habentia aſpectum ad Monaſterium Monialium ſunt claudenda, & tegulis cooperienda.*

2 *Aedificium quando nocet Monaſterio, compellitur Dominus ædificij ad vendendam ſeruitutem altiùs non tollendi.*

3 *Vicinus poteſt cogi ad extollendum parietem, nè habeatur aſpectus ad Monaſterium, exiſtente via publica intermedia.*

4 *Parietes nequeunt extolli in præiudicium Monaſteriorum.*

5 *Parietes nequeunt extolli in præiudicium Monaſteriorum Religioſorum maſculorum.*

6 *Parietes extolli minimè prohibentur, quotiès Monaſteria de nouo ædificarentur iuxta antiqua ædificia priuatorum, ex quibus apparere poteſt aſpectus ad dicta Monaſteria.*

7 *Moniales prohibentur habere feneſtras correſpondentes ad feneſtras vicinorum ex Bulla Pontificia.*

8 *Monaſteriorum pro ampliatione quis inuitus cogitur rem ſuam vendere.*

9 *Eccleſiarum pro noua cōſtructione cogitur quis vendere rem ſuam.*

10 *Monaſteriorum pro ampliatione an quis cogatur contra aliud Monaſterium rem ſuam vendere.*

11 *Item quis cogitur rem ſuam vendere pro conſtructione Eccleſiæ, etiam ſi res non ſit contigua Eccleſiæ.*

12 *Item quis cogitur rem ſuam vendere pro erectione Capellæ.*

13 *Item pro conficiendo Clauſtro.*

14 *Item pro atrio Eccleſiæ conficiendo.*

15 *Item pro erectione Seminarij.*

16 *Item pro Monaſterij viridarij ampliatione.*

17 *Item pro extenſione dormitorij.*

18 *Quis cogitur rem ſuam vendere pro cōſtructione Eccleſiæ, etiam quòd donauit eidem Eccleſiæ cum pacto expreſſo, nè in futurum moleſtari poſſit pro illius ampliatione.*

19 *Res vendi poteſt etiam ſi ſit fideicommiſſo ſubiecta pro ampliatione Eccleſiæ.*

20 *Dominus non cogitur rem ſuam vendere pro ampliatione Eccleſiæ, quotiès res ipſa eſſet antiqua in familia.*

21 *Vicinus non cogitur vendere pro ampliatione Hoſpitij Religioſorum, quotiès res eſt antiqua de familia.*

22 *Quæ concurrere debeant vt quis cogatur vendere pro refectione Eccleſiæ.*

De Monialibus. Pragm. II.

Collectanea III.

HAuendomo inteſo, &c.

1 Sancitur, feneſtras, ſiuè pauimenta Superiorum habentia aſpectum ad Monaſteria Monialium eſſe claudenda, & tegulis cooperiendaſ, etiam via publica intermedia exiſtente, & vlteriùs non fieri.

De hac pragmatica meminimus *forẽſ. quæſt. 1. par. 2. num. 3.* vbi concordantes retulimus,
2 firmando *num. 4.* quòd quando ædificium nocet Monaſterio compellitur Dominus ædificij ad vendendam ſeruitutem altiùs non tollendi, vt probant *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan. 152. num. 2. in fin. & deciſ. 105. num. 4. par. 1. Gizzarell. deciſ. 37. num. 18.* & ibidem principaliter tractauimus, ſi Cāpanile poſſit erigi in loco, in quo de facili habetur aſpectus ad Septā Monaſterij Monialium, & ex pulſatione campanarum veniret impedita celebratio diuinorum Officiorum, quod pariter nouiſſimè proſequitur *Maranta in reſponſ. deciſ. 22. par. 2.*

3 Et pro ornatu perquiras *Præſid. de Franch. in deciſ. 223.* vbi quòd vicinus poteſt cogi ad extollendum parietem, nè habeatur aſpectus ad Monaſterium exiſtente via publica intermedia, & aliàs fuit deciſum inter Moniales S. Andreæ cum Barone Galeota, & vide *Caual. deciſ. 8. par. 5.*

4 Quòd autem parietes nequeant extolli in præiudicium Monaſteriorum, nouiſſimè vide *Mutam in deciſ. Sicil. 8.*

5 Amplia, diſpoſitionem pragmaticæ procedere etiam reſpectu Monaſteriorum Religioſorum maſculorum, & ſic Regularium vtriuſq; ſexus *Cabed. deciſ. 105. num. 3. par. 1.* & de re iudicata teſtatur *Reg. Rouit. deciſ. 92.* vbi hanc probat ſententiam.

6 Et illā declara non procedere, quotiès Monaſteria de nouo ædificarentur, & conſtruerentur iuxta antiqua ædificia priuatorum, ex quibus apparere poteſt aſpectus ad dicta Monaſteria, nam tali caſu minimè claudi deberēt, vt in facto iudicauit Sacrum Conſilium noſtrum contra Monaſterium S. Mariæ Aegyptiacæ.

7 Et nota, extare Bullam Pontificiam prohibentem Monialibus feneſtras habere correſpondētes ad feneſtras vicinorum, quod euenit in facto in Regio Collaterali Conſilio circa feneſtras Anelli Longi cum Monaſterio S. Ligorij propè S. Blaſium huius Ciuitatis Neapolis, petente claudi feneſtras prædicti Anelli Longi correſpondentes feneſtris Chori Monialium prædicti Monaſterij.

8 Et hac occaſione obſeruabis, vt pro ampliatione Monaſteriorum, & Eccleſiarū quis inuitus cogatur rem ſuam vendere, vt communiter apud *DD.* ſtat receptum, data tamen neceſſitate ampliationis, arbitrio Iudicis moderanda *Theſaur. forenſ. quæſt. 64. lib. 1. Valaſc. deciſ. 22. Rot. in vna Neapolitana Monaſterij 25. Aprilis 1602. coràm Eminentiſſimo Cardinali Lancellotto, Grammat. deciſ. 75.* latè *Cabed. d. deciſ. 105. par. 1.*

9 Imò

9 Imò etiam quis cogitur vendere rem ſuam pro noua conſtructione Eccleſiarum, vt fuit deciſum in fauorem Monaſterij Monialium Sanctiſſimæ Trinitatis huius Ciuitatis Neapolis, & probat *Gizzarell.deciſ.37.Grammat.* cit.*deciſ.75.num.6.Carocc.deciſ.26.num.15.*

10 Idq; procedit etiam contra aliam Eccleſiã, vel aliud Monaſterium *Maſtrill.deciſ.280.par.3.* licèt contrarium fuerit iudicatum in cauſa Monaſteriorum S.Ligorij,& S.Marcellini huius Ciuitatis *Ill.Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.59.par.3.* tu autem declara, vt per *Gratian.forenſ.diſcept.896.*

11 Amplia priùs poſitam concluſionem, procedere etiam ſi res non ſit contigua Eccleſiæ, putà quia adſit via intermedia, vt patet iudicatum apud *Rot. in recent. deciſ.213. par.2. tom.1.*

12 Amplia pariter idẽ procedere pro erectione,vel ampliatione Capellę *Illuſtriſſimus Epiſcop.Ricc. deciſ.Cur.Archiep.Neap.147.par.1.* & fuit quandoq; ſic practicatum in nonnullis factorum contingentijs.

13 Amplia pariter pro conficiendo, vel extendendo Clauſtro *Reg.Tapia deciſ.S.C.7.num.8.*

14 Amplia ſimiliter pro erectione Seminarij *Carocc.deciſ.26.Ego ipſe forenſ.quæſt.31.par.1.* vbi quòd non tenetur illam tradere,multò antè quàm erectio ipſius Seminarij initietur.

15 Amplia ſimiliter procedere pro atrio Eccleſiæ conficiendo *Gizzarell.*cit.*deciſ.37.Reg.Tap.d.deciſ.Sacr.Conſ.7. Giurb.deciſ.86.*

16 Amplia itẽ pro Monaſterij viridario, eiuſq; ampliatione *Anton.Macerat.reſolut.112.caſu 29.lib.1. Ill.Epiſcop.Ricc.d.deciſ.138. num.2. Giurb.d.deciſ.86.num.8.*

17 Amplia etiam pro extenſione dormitorij *Grammat.d.deciſ.75.* & fuit aliàs iudicatum per Sacrum Conſilium.

18 Quæ adeò ſunt vera, vt procedant etiam contra vicinum, qui donauit aliquam partem territorij pro conſtructione Monaſterij, vel Eccleſiæ cum pacto expreſſo, nè in futurum poſſit moleſtari ſub prætextu cogendi illum ad vendendum pro ampliatione, vt decidiſſe Sacrum Conſilium de anno 1611. contra Io. Baptiſtam Florillum pro Monaſterio S.Franciſci Terræ Petræmolariæ recenſet nouiſſimè *Thor. in Compend. deciſ.Regni verb. ampliatio tom.2.*

19 Et procedit pariter,quamuis res, quæ deſeruiret pro ampliatione Eccleſiæ eſſet fideicommiſſo ſubiecta *Leon.deciſ.Valentiæ 90.lib.1.* & aliàs deciſum in Sacro Conſilio, & alibi retulimus *forenſ quæſt.56.par.1.*

20 Ceſſabit tamen talis fauor,quotiès res eſſet antiqua in Familia, quia Dominus non poſſet cogi pro Eccleſię ampliatione vendere,vt deciſum in *Rota* latè probauimus *forenſ. quæſt. 32.par.1.*

Pariter ceſſabit reſpectu Hoſpitij Religioſorum, pro cuius ampliatione vicinus non cogitur vendere *Gizzarell. deciſ.87. Ill.Epiſcop.Ricc.d.deciſ.138.* licèt contrarium tuetur *Marant.reſponſ.28.par.2.*

Et reſpectu locationis ceſſare tale priuilegium putauit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.10.par.2.*quem nõ recepimus *forenſ.quæſt.92. num. 10. par.1.* & latiùs aduerſus eiuſdem opinionem iudicatum recenſuimus *deciſ.Reg. Audient. Apuleæ 237.*

22 Sed quæ cõcurrere debeant, vt cogatur vicinus vendere ad hunc effectum, latè explicat *Theſaur.d.q.64.à num.9.cum ſeq.Caſtill.deciſ.132.* & *Nos* copioſiùs demonſtrauimus *forẽſ. quæſt.51.par.2.*vbi omninò erit videndum.

SVMMARIVM.

1 *Acceſſus ad Monaſteria Monialium non præcedente Ordinarij licentia prohibetur.*

2 *Alloquentes Moniales etiam exemptas excommunicantur, amplia num.3.*

4 *Monaſteria Monialium nequeunt ingredi laici,nec Clerici.*

5 *Pœna Regularium accedentium ad Monaſteria Monialium eſt priuatio vocis actiua, & paſſiuæ,quam ipſo facto, & vnico actu incurrũt abſq; ſententia declaratoria, num.6*

7 *Regulares cuiuſcunq; Ordinis etiam S Ioannis Hieroſolymitani prohibẽtur accedere ad Monaſteria Monialium,& cum illis alloqui ſine licentia Congregationis.*

8 *Epiſcopi poſſunt dare licentiam Religioſis alloquendi Moniales,ſeruatis certis regulis.*

9 *Epiſcopi poſſunt punire Regulares abſq; licentia Moniales alloquentes.*

10 *Subcollector alloquens Moniales abſq; Ordinarij licentia poteſt excommunicari.*

11 *Scribens literas Monialibus abſq; licentia non excommunicatur.*

12 *Alloquentes puellas,vel mulieres degentes in Monaſterio Monialium non excommunicãtur, & num.13.*

14 *Conſeruatoria non veniunt appellatione Monaſteriorum.*

15 *Eccleſiæ ſæculares in materia fauorabili veniũt appellatione Monaſteriorum.*

16 *Licentia conceſſa alloquendi Moniales intelligitur pro prima vice.*

17 *Licentia ingrediendi intrà Septam Monaſterij Monialium conceſſa vni extenditur ad eius ſocium.*

18 *Medici, & Barberij cum licentia ingrediuntur Monaſteria Monialium,renouanda ſingulis quibuſq; trimeſtribus.*

19 *Medicus ex cauſa infirmitatis poteſt ingredi Monaſteria Monialium cum duobus ſocijs.*

Digitized by Google

De Monialibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

1 LI anni paſſati,&c. Vetat acceſſum ad Monialium Monaſteria, niſi Ordinariorum præcedente licentia.

Concordat *Conſtitutio Synodalis huius Ci-*
2 *uitatis Neapolis VII.* qua excommunicantur alloquentes Moniales,etiam exemptas abſq; licẽtia,& ratio,quarè poſſint,& in effectu ſint excommunicati alloquẽtes cum Monialibus exemptis patet, quia locus exemptus dicitur eſſe in Diœceſi *Rot.diuerſ.deciſ.207. par.2.*

Indè,cenſuram per ſtatutum,aut edictum Epiſcopale ipſo iure aduerſus adeuntes Mo-
3 naſteria Monialium, & cum illis alloquentes comprehendere etiam accedentes ad Monaſteria exempta Monialium ſubdita Regularibus,qui non ſubſunt iuriſdictioni Epiſcoporũ, exiſtentia intra Diœceſim, declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Sacri Concilij Interpretum, & probat *Gratian. forenſ. diſcept. 393.num.22.& ſeq.*

4 Et hac occaſione conſtituas tibi concluſionẽ,omnibus tàm laicis, quàm Clericis, & Regularibus interdictum eſſe à iure communi ad Monialium Monaſteria accedere, illaquè frequentare, ad *tex.in cap. periculoſo de ſtat. Regul.in 6.& cap. Monaſteria de vit. & honeſtat. Cleric.*

5 Et aduerſus Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium impoſitam eſſe pœnam priuationis officiorum, vocis actiuæ,& paſſiuæ,ipſo facto incurrẽdã,patet ex Decreto Sacræ Congregationis iuſſu Sixti V.edito in anno 1590 quod refert *Bonacin.in tract.de clauſur.q.3.punct.4.num.3* determinans,prefatum
6 decretum ſub mortali obligare,& Religioſum præfatis pœnis affici vnico acceſſu,& teneri in conſcientia pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ ſpontè ſubire antè ſententiam Iudicis declaratoriam,quod ſanè ſatis rigidum videtur.

7 Et Regulares cuiuſcunq; Ordinis etiam S.Ioannis Hieroſolymitani prohiberi accedere ad Monaſteria Monialium ad colloquendũ cum eis,niſi præcedente Sacræ Congregationis licentia cẽſuit Sacra eadem Congregatio Epiſcoporum, & Regularium ſub die 22.Auguſti, & 7.Septembris 1605.

Licèt nouiſſimè per Sacram Congregationem Concilij Tridentini ſpeciali Decreto ſub datum 12.Kalend.Decembris 1633. de mandato S.D.N. Vrbani VIII.cõceſſum fuit Epi-
8 ſcopis,vt licentiam dare valeant Religioſis alloquendi Moniales,ſeruatis certis regulis, & conditionibus ibidem expreſſis,qua licentia
9 non præcedente colloquentes Regulares ſtãte *Bulla Gregorij XV.* à Diœceſano Epiſcopo, tamquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato coerceri,& puniri, deciſum de anno 1624. recenſet *Sell d.cap.18 num.50.*vbi *num 51.* teſtatur reſolutum in *Hipporegien.13.Maij 1628.* poſ-
10 ſe excommunicari Subcollectorem alloquẽtem cum Monialibus abſq; Ordinarij licẽtia.

Cæterùm obſeruabis, quòd quatènus pragmatica loquitur de alloquente, non habet lo-
11 cum contra ſcribentem literas Monialibus abſq; licentia *Ill. Epiſcopus Ricc.in praxi reſol. 65.p.2.*& declaraſſe Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium fatetur *Sell. d. cap.18. num 40.*vbi etiam fuit determinatum,
12 non comprehendi alloquentes puellas, vel mulieres ſæculares ibidem degentes.

Et ego affirmo,ſub prohibitione,de qua hìc
13 non comprehendi accedentes ad Cõſeruatoria puellarum ſæcularium,cum illis alloquendi cauſa,de quibus Conſeruatorijs nonnulla exaraui in *prax.elect.for.quæſt. 55.ſect.2.*quia
14 Monaſteriorum ſub nomine debent venire illa, in quibus clauſura ſeruatur, nec Conſer-
15 uatoria, dùm ſumus in odioſis, licèt ſub Monaſteriorum nomine in materia larga,& fauorabili veniant Eccleſiæ ſæculares *clem.1.& ibi gloſ.in verbo Monaſteria de elect.*vbi ſecùs patet in materia odioſa.

16 Nec ſub ſilentio pertranſeam, quòd ſi quis haberet licentiam ſimplicem alloquendi cum Monialibus, illa intelligitur pro prima vice, adeò quòd ſi ſemel acceſſerit ad Monaſteriũ, & alloquutus fuerit, ampliùs impunè alloqui nequibit *Garz.deciſ.97.*& iudicatum recenſet *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.in prax.reſolut.*
17 *545.par.1.* qui *reſolut.632.*probat, licentiam ingrediendi intrà Sectam Monaſterij Monialium conceſſam vni extendi ad eius ſocium.

Et quatènus hìc exceptuentur patres, & fratres,vide ſupra in *pragm.1.hac eadem rubrica.*

Et quatènus exceptuentur pariter Medici, & Barberij, nota quòd Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium mandauit,licentiam ingrediendi Monaſteria Monialium
18 Medicis, & Barberijs concedi ſolitã ſingulis quibuſq; trimeſtribus renouandã eſſe,vt retulimus in *Noſtra Lucerna Regular.verb.licentia nu.8.*vbi idem reſpectu Operariorum determinatum reperies, & recẽſet pariter deciſum *Sellius in ſelect.canonic.cap.18.num.28.*

19 Et Medicum cauſa grauis infirmitatis,cùm neceſſitas exegerit poſſe ingredi, dummodò non abſq; duobus ſocijs de familia Monaſterij introducatur, nec ab inuicem intrà Monaſterium ſeparẽtur,probat *Barboſ.de poteſtat.Epiſcop. allegat. 102. num.52. & ſeq.* vbi pariter obſeruat,minimè requiri, quòd ſit Doctor,aut Graduatus,& *num.54.*idem dicit de Minutore,aut Tõſore,dummodò anteà Medicus ſanguinis effuſionem determinauerit expedire.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus, cui commiſſa eſt diſpenſatio matrimonialis, nihil poteſt percipere pro labore impenſo in capienda informatione, & alijs actis diſpenſationis, amplia, vt num. 2. & 3.*

4 *Officiales non prohibentur capere ex teſtamento, nec prohibentur recipere munera ex cauſa remunerationis.*

5 *Clericus Concubinæ pro ſeruitijs præſtitis in remunerationem donare poteſt.*

6 *Priuilegiũ per non vſum amittitur, fallit, quando eſſet conceſſum in remunerationem.*

7 *Donatio in remunerationem non reuocatur ingratitudine.*

8 *Legatum factum vxori pro remuneratione ſeruitiorum non ſubiacet diſpoſitioni* l. fœminæ C. de ſecund. nupt.

9 *Donatio pro ſeruitijs præſtitis non eget inſinuatione.*

10 *Priuilegium in remunerationem ſeruitiorum conceſſum non eget confirmatione, ſicuti cæte.ra priuilegia.*

11 *Iudex, ſeu habens aliquam iuriſdictionem non poteſt aliqua dona accipere, niſi eſculenta, & poculenta, quæ conſumi poſſunt per tres dies.*

12 *Crimen corruptionis eſt difficilis probationis, & probari poteſt etiam per teſtes ſingulares, ad minùs tres, qui ſint bonæ famæ.*

13 *Gubernatores Prouinciarum accipere non valent etiam à ſponte offerentibus per ſe, vel per aliam interpoſitam perſonam donatiua aliqua, aut eſculenta, aut poculenta.*

14 *Si quis oblata ſpontè recipiat, quia non debuit propter ſuſpitionem, tunc acceptum nullatènus reſtituere tenetur, etiam in foro conſcientiæ.*

Conſuetudo excuſat à receptione munerum, ibid.

15 *Non dicitur quis Iudicem corrumpere ſolo conatu.*

De Muneribus Officialium. Pragm. I. III.

Collectanea I.

CVm multa ſint, &c. Hic prohibẽtur Officiales
aliquid recipere, nec per ſe ipſos, nec per
vxorem, filios, aut alias interpoſitas perſo-
nas.

Ad ornatum harum pragmaticarum non
deſinas videre *Ill Epiſc. Ricc. in deciſ.* 260. *par.*
2. vbi meminit de his pragmaticis, & multa
dicit in materia, vt refert deciſum in Curia
1 Archiepiſcopali Neapolitana, quòd Delega-
tus, cui commiſſa eſt diſpenſatio matrimonia-
lis nihil poſſit percipere pro labore impenſo
in capienda informatione, & alijs actis diſpen-
ſationis, nequè pro ſtudendo proceſſu, nequè
pro acceſſu ad examinandum teſtes commo-
2 rantes in alijs locis, licèt dicat, quòd ſi Dele-
gatus ſit pauper, ratione intereſſe, quod pate-
retur in acceſſu prædicto pro vecturis equo-
rum poſſet aliquid accipere, & ita aliquando
dicit ſeruatum in Curia Archiepiſcopali.
3 Amplia, vt nequè à ſpontè dantibus poſſint
aliquid recipere *Minſynger. in obſeruat* 74.
cent. 2. *Chriſtinæus deciſ. Cur. Belgiæ.* 54. *num.* 2.
tom. 2.
4 Non tamen prohibentur Officiales capere
ex teſtamento, vide *Franch. in deciſ.* 493. prout
etiam nec prohibentur recipere munera ex
cauſa remuneratoria, *idem in deciſ.* 428. ad
5 quod facit *deciſio Afflict.* 202. vbi quòd licèt ſit
prohibitum Clerico donare Concubinæ, hoc
fallit, vbi donaret pro ſeruitijs præſtitis in re-
munerationem, quod eſt vnum priuilegium
remunerationis ſeruitiorum præſtitorum,
6 cui adde alia, & primò, quòd licèt priuilegium
per non vſum amittatur, tamen ſecùs eſt, quã-
do eſſet conceſſum in remunerationem *Ma-*
7 *ſtrill. in deciſ.* 96. Item quia donatio in remu-
nerationem nõ reuocatur ingratitudine *Boer.*
8 *in deciſ.* 27. inſuper legatum factum vxori pro
remuneratione ſeruitiorum non ſubiacet di-
ſpoſitioni *l. fœminæ C. de ſecund. nupt. Franch.*
9 *deciſ.* 428. & donatio pro ſeruitijs præſtitis nõ
eget inſinuatione *Minſynger. obſeruat.* 75. *cent.*
10 4. & priuilegium in remunerationem ſerui-
tiorum conceſſum non eget confirmatione,
ſicuti cætera priuilegia *Viu in deciſ.* 206. con-
ferunt latiùs ſcripta *forenſ. quæſt.* 53. *par.* 1. vbi
quòd donatio facta à Nouitio cauſa remune-
rationis eſt valida, licèt non interuenerint ſol-
lemnitates Sacri Concilij Tridentini.
Pro coronide etiam poteris videre *Viuium*
11 *in deciſ.* 113. vbi quòd Iudex, ſeu habens ali-
quam iuriſdictionem non poteſt accipere do-
na aliqua, niſi eſculenta; & poculenta, quæ
conſumi poſſunt per tres dies *l. plebiſcito ff. de*
offic. præſid. l. ſolent § fin. de offic. proconſ. & le-
gat & meminit de his noſtris pragmaticis; imò
12 dicit, quòd cùm hoc crimen corruptionis ſit
difficilis probationis, probari poſſet etiam
per teſtes ſingulares, ad minùs tres, qui eſſent
bonæ famæ, & opinionis, & dicit etiam, quòd
13 nec deniquè Gubernatores Prouinciarum
accipere valent etiam à ſpontè offerentibus
per ſe, vel per aliam interpoſitam perſonam
donatiua aliqua, aut eſculenta, vel poculenta.
nec aliquem compellere poſſunt ad ſibi con-
ducendum frumentum, ligna, paleas, aut ali-
quid aliud pro eorum munitionibus, vigore
pragmaticæ tertiæ incip. *Gubernatores ſub hac*
14 *eadem rubrica*, ſed in foro conſcientiæ ſi quis
etiam oblata ſpontè recipiat, quia non debuit
propter ſuſpitionem, tunc acceptum nullatè-
nus reſtituere tenetur.

Et obſerua, vt ſtante antiqua, & præſcripta conſuetudine recipiendi dona ſaltim conniuentibus oculis Superiorum excuſarētur Officiales illa recipientes *Phœb. deciſ. Luſit.* 110. *tom. 2.*

15 Aduerte autem, quòd non dicitur quis Iudicem corrumpere ſolo conatu *l. 1. §. qui Iudicem ff. de falſis, Verall. deciſ.* 214.

SVMMARIVM.

1 *Barones Regni, & Deputati tempore donatiui non poſſunt procurare à vaſallis Regni aliquid, pro muneribus dandis Proregi.*

2 *Etiam ſi vaſalli aliquid vellent ſpontè dare ipſis Baronibus.*

De Muneribus Officialium. Pragm. VI.

Collectanea II.

POr quanto el Rey mi Señor, &c.

1 Mandatur hic Baronibus Regni, & Deputatis tempore donatiui, vt non procurent à vaſallis Regni aliquid pro muneribus erogandis Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Proregi.

2 Amplia, diſpoſitionē talis pragmaticæ procedere, etiam ſi vaſalli ſpontè vellent aliquid Baronibus præſtare, nam prohibitus petere, prohibetur etiam accipere à ſpontè dantibus, vide *Illuſtr. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.* 260. *par. 2.*

Conſidera; quia aliud eſt procurare, quàm accipere.

SVMMARIVM.

1 *Nauis patronus, & omnes nautæ tenentur ad damnum ex delicto in eadem, vel alia naui patratum.*

2 *Electio in hoc caſu, quem vult cōuenire eſt damni paſſi.*

3 *Nauta, qui cauſa explicandæ ſuæ nauis incidit funes alterius nauis nō tenetur ad damnum.*

4 *Nauta in cauſa Domini nauis poteſt teſtificari.*

5 *Nauium vectura appellantur naulum, vulgò* nolo.

6 *Naulum eſt in fructu, & debetur locatori nauis, num. 7.*

De Nautis. Rubrica.

Collectanea I.

AD materiam nautarum, & huius Noſtræ rubricæ plura erunt notanda.

1 Et primò, quòd patronus nauis, & omnes nautæ tenentur ad damnum ex delicto in eadem, vel alia naui commiſſo prouentum, & ſi de illo ignorantiam habuerint, ad *tex. in l. licet*
2 *§. fin. ff. nau. caup.* quo in caſu erit in electionē damni paſſi, quem conuenire velit, patronum ſcilicèt, aut aliquem ex nautis, vt refert *Boer. in deciſ.* 56. *num.* 2. per *tex. in l. 1. § eſt autem nobis electio ff. naut. caup.* & ad materiam plura *Niger Cyriac. controuerſ. forenſ.* 384 *tom. 2.* vbi præcisè, quòd Dominus nauis, quæ exercebatur à nauta, non tenetur ſi illa vi ventorū fuerit tranſportata ad alium locum, quàm deſtinatum, ſi ibidē loci Superior acceperit merces ibi repoſitas, ſiuè granum ſoluto pretio, & nauta illuc aſportaſſet.

3 Secundò, nauta, qui ex cauſa ſuæ nauis explicandæ incidit funes anchorarum alterius nauis, in quas ventorum vi ſe impegerat ad damnum minimè tenetur, refert *Ruit. in deciſ. Lituan. 3. num.* 207. & eſt *tex. in l. quemadmodum §. item Labeo ff. ad leg. Aquil.* & probat etiam *Viu. in deciſ.* 150.

4 Tertiò, nauta in cauſa Domini nauis teſtificari valet *l. quotiès C. de naufrag. l. ij, & l. conſenſu C. de repud.* & pulchrè *Boer. deciſ. 56. in fin.*

5 Inſuper ad enucleationem reminiſcaris, nauium vecturas naulum, vulgò *nolo*, appellari, *l. huius enim ff. qui potior. in pignor. habeant.* cū concordantibus.

6 Quòd naulum ſit in fructu patet apud *Afflict. deciſ. 44. num. 6. Gizzarell. deciſ. 34. num.* 32.

7 Et illud deberi locatori nauis, proindè ac ſi res vectæ vſq; ad portum deueniſſent, ſi nauis capta eſſet ab inimicis probat recēter *Galeot. controuerſ. 69. tom. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Pœna mortis irrogatur præbentibus auxilium, aut conſilium mancipijs, vt fugiant.*

2 *Dans conſilium, aut auxilium fugienti videtur dare occaſionem.*

3 *Nautæ ſub pœna triremis prohibentur tenere nauigia, & barcas cum remis in littore maris.*

4 *Littore maris conceſſo, non cenſetur conceſſa Terra propè littus.*

De Nautis. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendoſi viſto per eſperienza, &c.

1 Prohibet ſub pœna mortis, nè detur auxilium, aut conſilium mancipijs, vt fugiant.

Concordat *pragm. 2. hac eadem rubrica*, & de iure Regni vide *Conſtitut.* incip. *Mancipia, & Conſtit.* incip. *Seruos.*

2 Et

2 Et rationem iunge, quia dans conſilium, vel
auxilium ſugienti videtur dare occaſionem,
quo in caſu damnum dediſſe videtur *l. antè §.
ſi cùm ſeruum ff. de vi bonorum raptorum, l. ni-
hil intereſt ff. ad l. Cornel. de Sicar. cap fin. de in-
iur. cap. de cætero de homicid.*

3 Et quatènus vetet ad hunc effectum, nè
nautæ teneant nauigia, & barcas cum remis,
& alijs inſtrumentis nauigandi ſub pena trire-
mis in lictore maris.

4 Ad ornatum illius verſiculi *lictoris*, nota,
quòd lictore maris conceſſo non cenſetur cō-
ceſſa Terra propè lictus adiacens *Rot. in re-
cent. deciſ.* 509. *num.* 3. *par.* 1. *Cyriac. controuerſ.
forenſ.* 221. *num.* 6. *tom.* 1.

7 Et primò, quòd conuentus rei vendicatio-
ne ſi neget ſe poſſidere, & poſteà conuin-
catur de mendacio perdit poſſeſſionem, quæ
transfertur in actorem *l. fin. C. de reiuendicat.*
vide *Affliſt. in deciſ.* 18 vbi loquitur de eo, qui
conuentus in iudicio negauit ſe nomine pro-
prio poſſidere, ſed alieno, & poſteà fuit con-
uictus de mendacio, & vide *Ludouic. in deciſ.
Lucenſ.* 50.

8 Secundò, quòd negans eſſe ſocium perdit
beneficium excuſſionis *Theſaur. deciſ.* 50.

9 Tertiò, negans debitum abſq; iuſta cauſa
perdit beneficium ceſſionis bonorum *Affliſt.
deciſ.* 379. *Giurb. deciſ.* 41. vbi plura cōſarcinat,
quæ hùc conducunt.

SVMMARIVM.

1 *Probatio nulla eſt negantis factum per rerum naturam.*
2 *Negatiua probari non poteſt, limita, vt numer.* 3.
4 *Negatio facit rem dubiam.*
5 *Negatiua plus negat, quàm affirmatiua affirmat.*
6 *Negatiua diſpoſitio nullum caſum excipit.*
7 *Negans poſſidere, & poſteà conuictus perdit poſſeſſionem, & transfertur in actorem.*
8 *Negans eſſe ſocium perdit beneficium excuſſionis.*
9 *Negans debitum abſq; cauſa perdit beneficium ceſſionis bonorum.*

De Negantibus mutuum. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo coronide huius rubricæ reminiſcendū
eſt, quòd negantis factum per rerum na-
turam nulla eſt probatio *cap. bona de elect. cap.*
2 *ſuper hoc de renunciat.* Negatiua enim vera. &
ſimplex probari non poteſt *cap. cùm Eccleſia
Sutrina verſ. nos igitur de cauſa poſſeſ. & pro-
priet. Rota in vna Tullen. poſſeſſionis coram*
3 *R. P. Corduba*, vbi limitatur, niſi habeat affir-
matiuam implicitam, vel niſi ſit coarctata lo-
co, & tempore, vel probetur ex inſpectione
actorum, quod vltimum probat *Surd. dec.* 300.
num. 11.

4 Negatio facit rem dubiam *cap. venient de
ſupplend. negligent. prælat. Rot. loco cit.* vbi etiā
5 quòd negatiua plus negat, quàm affirmatiua
affirmat, ſiuè quòd negatio plus tollit, quàm
ponit affirmatio ex *l. filiusfamilias §.* 1. *C. de
donat. Mar Antonin. Macerat. reſolut. lib.* 1. *re-
ſol.* 20. *num.* 7. *Surd deciſ.* 243. *num.* 6. vbi *nu.* 7.
6 ſubdit, negatiuam diſpoſitionem nullū caſum
excipere.

Et ſub hac occaſione in materia negantis
nota ſequentes caſus deciſos.

SVMMARIVM.

1 *Negantes mutuum qua pœna puniantur, & num.* 2.
3 *Negare non dicitur qui habet iuſtam cauſam ignorantiæ.*
4 *Probatio cōtraria fit per probationes legitimas, ſi poſt negatum mutuum actor probat per teſtes.*
5 *Creditori pignoranti creditur de quantitate pecuniæ ſub pignore creditæ, limita num.* 6.
7 *Petens plus debito ad quid teneatur, remiſſiuè.*
8 *Negare totum non licet reo ſi actor plus petierit.*
9 *Sententia non dicitur nulla, ex quo actor in iudicio aſſiſtentiæ petit plus debito.*

De Negantibus mutuum. Pragm. I.

Collectanea II.

1 COnſtitutionem, &c. Mandat, punien-
dos eſſe negantes mutuum, iuxta *Conſtitutio-
nem Regni*, quæ incipit *Regia Maieſtatis*.

2 Declara, ceſſare quotieſcunq; apparet, mē-
dacium, ſiue debiti negationem fuiſſe factam
ex iuſta ignorantiæ cauſa, nam negare non di-
3 citur qui iuſtam cauſæ ignorantiam habuit
Verall. deciſ. 241. *par.* 2.

4 Sed quatènus hic diſponitur, vt probatio
cōtraria fiat per probationes legitimas, ſi poſt
negatum mutuum actor probauerit mutuum
per teſtes, qui tantùm deponant de incerta
quantitate mutuata, an hæc dicetur legitima
probatio, explicat *Bellon. deciſ.* 106. vbi quòd
in hoc caſu de quantitate debet ſtari iuramē-
to actoris, vide *eundem deciſ.* 141. & 208. &
recurras omninò ad ea, quæ ſcripſimus *forenſ.*
5 *quæſt.* 43. *par.* 2. vbi quòd creditori pignoranti
creditur de quantitate pecuniæ ſub pignore
6 creditæ, niſi ille ſit vſurarius, vel malæ famæ,
quod ſepiùs practicaui tàm aliorum iura fo-
uendo, quàm iudicando.

7 Cęterùm ad quid teneatur petens plus debito, enarrauimus ſupra in *pragm.7.de falſis*, vbi erit videndum.

8 Et actore plus re in qualitate petente an liceat reo negare totum, negatiuè *Theſaur.in deciſ.*291.

9 Sed pone, quòd actor qui egit aſſiſtentia petijt plus debito, an illa ſentẽtia dicatur nulla, negatiuè *Capyc.in deciſ.*51. quod habui in facto in cauſa Camillæ de Rotũdo, & aliàs proponebatur ad fauorem Gonzalui Martirani.

SVMMARIVM.

1 *Negãtes propriam, vel alienam manum in apocis bancarijs qualiter puniantur, & quid reſpectu negantium propriam ſcripturam, numer.* 2.

3 *Contra propriam confeſſionem quis nõ auditur, niſi vellet illam declarare.*

4 *Probatio aduerſus negantes ſcripturam qualiter fieri valeat, & num.*5.6.7.& 8.

9 *Comparatio literarũ an aliquid operetur, quando habet in contrarium dicta teſtium.*

10 *Præſentans ſcripturam priuatam poſt concluſionem poteſt aduerſarium cogere, vt recognoſcat.*

De Negantibus mutuum. Pragm.II.

Collectanea III.

SE bene per diuerſi ordini, &c.

1 Debitores negantes propriam, aut alienam manum in apocis bancarijs, vel etiam priuatis puniuntur hìc pœna ducatorum decem pro centum, vbi fuerint conuicti.

Adde videndum *tex. in l.contra qui propriã C.de non numer.pecunia.*

Et iunge pro ornatu videndum *Marilian. deciſ.* 35. apud quem reperies, negantem pro-

2 priam ſcripturam in reſpõſione ad poſitiones amittere cauſam, & reuocationem negationis reuocanti non prodeſſe, quando Pars iam cępit probare negata.

3 Et hac occaſione ſigna, vt contra propriam confeſſionem quis non audiatur, niſi tamen declaretur confeſſio, & illa omninò minimè infringetur *Triuiſan.deciſ.*5.*par.*1.

4 Sed qualiter probatio hæc fieri valeat aduerſus tales negantes, reſpõdetur triplici modo, nempè per comparationem literarum tãtùm, per teſtes tantùm, vel per vtrumque.

5 Primo caſu, quando ſcriptura negata per literarum comparationem probari nititur, in primis, & antè omnia literarum ipſa comparatio legitimè fieri debet, quæ quidem tunc legitimè fieri dicitur, quando duæ afferuntur ſcripturæ, vna ad quam, altera, ex qua comparatio fiat, & ſcriptura, ad quam eſt illa, quæ in iudicio producitur, vt ei fides adhibeatur, cõtinens illud, ad quod debitor eſt obligatus, & ſcriptura, ex qua eſt illa, quæ in iudicio producitur, vt ex ea ſimilitudo accipiatur, cũ in alia ſcriptura in iudicio porrecta debitum contineatur, de cuius tamen fide dubitatur, ita *Ludouic. in deciſ. Lucenſ.*7. vbi latè tractat materiam, aſſerendo, quòd in comparatione fienda eſt neceſſarium adhibere peritos in arte ſcribendi, qui ſaltem duo eſſe debent, & tenentur iurati deponere, ſequitur *Theſaur. quæſt. forẽſ.* 24. *lib.*1. vbi copiosè materiam iſtam tractat, firmando pariter eſſe de ſubſtantia, vt iſti periti adhibeantur, qui diligenter literas comparandas, & comparatas ſcrutentur, caracteres, & ſigna cuiuſq; manus examinent, & coràm Iudice cuncta rimentur.

6 Secundò caſu, quando ſcilicèt per teſtium depoſitionem ſolùm ſcriptura negata probari nititur, tunc teſtes volentes probare aliquam ſcripturam manu alicuius fuiſſe ſcriptam, aut illud probant, quia erant in dicta ſcriptura, ſeù apoca, & apodixa ſubſcripti, & tunc aut eorum ſubſcriptiones recognoſcunt, aut non, aut illud probant, quia præſentes fuerunt, quando talis ſcriptura ſcribebatur, & illam ſcribere per Scribentem viderunt, & tunc aut deponunt de contentis quoquè in dicta ſcriptura, aut ſimpliciter vidiſſe ſcribere, & fuiſſe præſentes, aut & vltimò illud probant dicendo, quòd manum, literas, & caracteres illius, qui ſcripſit notiſſimam habent, quia plurièſ illum ſcribere viderunt.

Primò caſu de omnium veritate dicimus, quòd quando dicti teſtes erant ſubſcripti, & eorum ſubſcriptionem recognoſcũt, tunc plenè probant manum, & literas, ſi autem eorum ſubſcriptionem nõ recognoſcunt, quia eorum ſubſcriptiones negant, & tali caſu nullam inducunt probationem, niſi legitima ſuarum literarum comparatio interueniat, dictorum ſcilicèt teſtium, quo tamen caſu non niſi qualem qualem probationem inducent.

Secundò caſu principali, quando teſtes fuerunt præſentes, & ſcribere viderunt, & tunc aut deponunt etiam præter præſentiã de contentis in dicta ſcriptura, & circa eius ſubſtantialia, & probant plenè ipſam ſcripturam, imò tunc etiam debitum plenè probatum cenſetur, & duo teſtes ſufficiunt, qui cùm deponant de veritate negotij, faciunt creditorem præferri etiam contra habentem inſtrumenta publica, ſi autem de contentis in dicta ſcriptura non deponunt, ſed tantùm præſentes fuiſſe, & ſcribere vidiſſe atteſtentur, tunc communiter deciditur arbitrio Iudicis relinqui, an plenè, vel ſemiplenè dicta ſcriptura ſit probata, an ſcilicèt ſit manu debitoris conſcripta, namque

licèt

licèt teſtes præſentes fuerint, & viderint, quãdo talis debitor ſcribebat, tamen facillimè in dicta recognitione decipi poterunt, cùm continuò hominum malitia excreſcẽte non pauci reperiantur, qui ita rectè aliorum manus, literas, & caracteres in ſcribendo imitantur, vt vix alteram ab altera peritiſſimus etiam quiſque recognoſcere poſſet.

7 Deueniendo ad tertium caſum, quando ſcilicèt teſtes ſcripturam eſſe manu alicuius probare nituntur, dicendo quòd notã habeãt manum illius, licèt præſentes non fuerint, vt ſupra, & tunc nõ probant, niſi etiam fuerint præſentes *Grammat. deciſ.* 84. & hoc cum ratione quidem, quia tempus ipſum quàm ſepiſſimè literarum diſſimilitudinem inducit, nam non ita quis iuuenis, & robuſtus, quemadmodùm ſenex, & vt plurimum tremens, vt experientia docet, ſcribere poteſt, & quandoque languor, quandoque calami, & atramenti mutatio literarum ipſarum diſsimilitudinẽ perſepè inducere poſſunt, ad materiam *D Ricc. deciſ. Curia Archiep. Neap.* 225. *par.* 2. vbi tamen quòd teſtes deponentes habere notam manum ſcribentis probant in literis cambij, ſicq; dicit deciſum ex *deciſ. Rot. diuerſ.* 553. *&* 124. *par.* 2.

8 Tandem ſcriptura poteſt probari coniunctim, nempè per literarum comparationem, & per teſtium depoſitionem, vt dicit *Ludouic. in d. deciſ.* 7. à quò hæc omnia excepta, & deſcripta ſunt, vt videri poteſt.

9 Sed an comparatio aliquid operetur, quando in contrarium habet dicta teſtium, affirmatiuè *Magon. in deciſ. Lucenſ.* 17.

10 Nec notare deſinas, quòd præſentans ſcripturam priuatam poſt cauſæ concluſionem poteſt aduerſarium cogere, vt eam recognoſcat, iuxta deciſionem Sacri Conſilij, de qua nouiſsimè *Gizzarell. deciſ.* 42.

Nè quid in loco publico. Rubrica.

Collectanea I.

1 Loca publica dicuntur illa deſtinata ad cõmunem vſum Populi, prout ſunt viæ publicæ, littora, & huiuſmodi, quæ non dicuntur eſſe in patrimonio Principis, ſed tantùm ad ipſius protectionem, & defenſionem ſpectant, nè ab alijs occupari permittat, ità vt Princeps nõ debet in eis ſe intromittere, nec de eis aliquid concedere abſq; conſenſu Populi *Rot. in*
2 *Romana iuris demoliendi coràm R.P. Capizucco*, vbi quòd appellatione locorum publicorũ continentur ſimiliter inſulæ, agri, areæ, & cę-
3 tera, de quibus in *l.* 2. *ff. nè quid in loc. public.* & ibi etiam quòd locus non dicitur publicus, ex quo per illum itum eſt longo tempore *Rot. Lucenſ. deciſ.* 101. *Surd. deciſ.* 42. *num.* 3. vbi *nu.* 4. quòd nõ dicitur occupaſſe viam publicam,
4 niſi quia per eam publicè iter habitum fuiſſe ab omnibus conſtet.

5 Via, inquam, vt dicatur publica tria ſunt de eſsẽtia, nempè quòd per eam publicè iter fiat, quòd ſolum publicum ſit, & quòd illa ducat ad Ciuitatem *Barz. deciſ. Bonon.* 156. *Surdus loco cit. Viu. deciſ.* 488. *par.* 4. vbi latè tractat de triplici viarum ſpecie, publica ſcilicèt, priuata, & vicinali.

6 Eſſe autem prohibitũ fieri ſcalam, aut gradum etiã in proprio muro, quotiès nocet viæ publicæ eſt videre penès *Franc. Marcb. deciſ.*
7 595. *vol.* 1. & nedùm quando actualiter nocet, ſed ſi poſſet in futurum nocere, vt fuit practicatum per M. C. V. in cauſa vertente inter quendam de Patigno conuentum ex vna, & aliam cognomine Caſanouam actricem ex altera in Banca de Buccerijs, nunc Canalis in M. C. V. & confirmatum per Sacrum Regium Conſilium, & vide quæ diximus *tom.* 2. *de grauaminibus vaſallorum grauam* 68. vbi res iudicatæ ſunt conglomeratæ pro diſcuſsione ar-
8 ticuli, quòd exiſtentes in poſſeſsione tenendi, & conſtruendi antè eorum domus ſcalas fabricæ, & ligneas, nec non ciſternas, & piſcinas pro conſeruatione aquarum, ac foueas pro conſeruatione victualium, non poſſunt turbari in illa.

9 Nec licèt viam publicam in aliam mutare ſine Principis, vel Ciuitatis licentia, vt fundat nouiſsimè *Anton. Monacb. deciſ. Bononienſ.* 3. vbi quòd eſt prohibitum abſq; dicta licentia viam claudere, & eius ſolum ſibi appropriare, & occupare, aut alienare *Franc. Marc. deciſ.* 596. *tom.* 1. vltra alios, quos adducit, firmans,
10 ideò maximè debere procedere, quando ex clauſura antiquæ viæ, & ſubrogatione nouæ redditur vſus illius deterior, & tranſitus difficilior, & anguſtior.

SVMMARIVM.

1 *Loca publica quæ dicantur.*
2 *Appellatione locorum publicorum quæ continentur.*
3 *Locus non dicitur publicus, ex quo per illum eſt itum longo tempore.*
4 *Occupare viam publicam quando quis dicatur.*
5 *Via vt dicatur publica tria ſunt neceſſaria, & quæ, ibid.*
6 *Scala, aut gradus probibentur fieri ſi nocent viæ publicæ, amplia, vt num.* 7.
8 *Poſſeſſionem babentes tenendi, & conſtruendi antè eorum domus non ſunt turbandi.*
9 *Via publica nequit mutari ſine Principis, aut Ciuitatis licentia, amplia, num.* 10.

SVMMARIVM.

1 *Subhaſtationes nequeunt fieri in Platea dicta,* li Banchi.
2 *Sub haſta quæ bona vendi debent.*
3 *Mobilium appellatione quæ veniant.*
4 *Vaſa aurea, & argentea inter mobilia connumerantur.*
5 *Mobilium appellatione veniunt animalia.*
6 *Beſtiæ an contineantur in legato mobilium.*
7 *Mobilia data in dotem poſt annum reſtituuntur.*
8 *Animalia data in dotem reſtituuntur poſt annũ ſoluto matrimonio.*

Nè quid in loco publico. Pragm. I.

Collectanea II.

PEr quanto n'è ſtato eſpoſto,&c.

1 Mandat, nè fiant incanta, ſiuè ſubhaſtationes in Platea dicta *li Banchi*.

2 Quæ bona debeant vendi ſub haſta, & incantu, & multa de materia incantus, & ſubhaſtationis cũ caſibus iudicatis reportauimus ſupra in *pragm 5. de adminiſtrat. Vniuerſitatũ à num 82. cum ſequent.*

Sed quatènus prohibeantur fieri incanta in dicta Platea ſuper rebus mobilibus, ſeù ſemouentibus.

3 Nota, quòd mobilium appellatione veniũt ea, quæ de ſui natura de loco ad locum moueri poſſunt, & loco circumſcribuntur, indè eo nomine in ſtatutis veniunt etiam omnia, quæ de loco ad locum moueri poſſunt, aliàs ſemouentia nuncupata *l. mouentium ff. de verb. ſignificat. Theſaur. forenſ quæſt. 26. lib. 1.* niſi cõmunis vſus loquendi ſit in loco, vt ſuppellectilia tantùm comprehendantur, quia tunc veni-
4 rent enumerata in *l. ſuppellectili legata ff. de ſuppellectil. legat.* vaſa etiam argentea, vel aurea inter mobilia connumerantur *Rot. in recollect. à Farinac. deciſ. 450.*

5 Et mobilium appellatione venire animalia patet ex *l. 1.* ibi, *in omnibus rebus mobilibus, tàm animalibus, quàm anima carentibus ff. de reiuendic. & l. à diuo pio §. in venditione ff. de*
6 *re iudic.* de quo latiùs vide *Caroc. deciſ. 56.* vbi diſcutit, ſi mobilium legato contineantur beſtiæ.

7 Indè bona mobilia, & ſemouentia data in dotem poſt annum reſtituenda ſunt *l. 1. §. cùm autem C. de rei vxor. act.* quod in dies practi-
8 catur, & deciſum vidi à Sacro Regio Conſilio reſpectu animalium, quæ in dotem habuerat Ouidius de Donna, cuius hęredes fuerunt cõdemnati ad illa reſtituẽda elapſo anno à morte præfati Ouidij.

SVMMARIVM.

1 *Circulatores, vulgò* Ciarlatani, *in diebus Quadrageſimæ, & in diebus feſtiuis probibentur vendere vnguenta, & voluptatim proponere.*
2 *Feriæ ſunt tempore Quadrageſimæ in cauſis criminalibus.*
3 *Latro inſignis quolibet die ad furcas mitti poteſt.*
4 *Hebdomadæ Sanctæ tempore ceſſant iudiciorum ſtrepita.*
5 *Rogationum diebus Aſcenſionem Domini præcedentibus ſtrepita iudiciorum ceſſant, & à ſeruili opere abſtinetur.*
6 *Matrimonia celebrari quando probibĕtur quò ad ſollemnitates.*
7 *Matrimonium ſi tempore probibito contrahatur eſt validum, ſed contrahẽtes peccant mortaliter, limita de licentia Ordinarij, num. 8.*

Nè quid in loco publico. Pragm. II.

Collectanea III.

ATteſo, che la copia,&c.

1 Diſponit, nè Circulatores, vulgò *Ciarlatani*, in diebus Quadrageſimæ, & in diebus feſtiuis vendant vnguenta, & alia, nec alijs circulatoriam voluptatem proponere, niſi decima nona hora peracta.

Si de iure communi fueris curioſus videre aliquid prohibitum tempore Quadrageſimæ, perquiras *tex. in l. quadraginta C. de ferijs*, vbi
2 tempore Quadrageſimæ in criminalibus cauſis ſunt feriæ, qui *tex.* non ſeruatur in praxi.

Licèt non reticeam dicere, quòd cùm vigore *tex. in l. Prouinciarum C. de ferijs* latro
3 inſignis poſſit quolibet die ad furcas mitti, tamen adhùc tempore hebdomadæ ſanctæ criminoſi condemnati iuſtitiantur, vt per *Gizzarel deciſ. 58.* & ita videmus in dies practicari abſq; vllo ſcrupulo, & Ego vti Regius Auditor ita exequi mandaui.

4 Sed feriatis diebus hebdomadæ ſanctæ ceſſare iudiciorum ſtrepita hiſce in Tribunalibus quotannis videmus, & in illis exequutionem fieri non poſſe patet apud *Theſaur. deciſ. 95.*

5 Prout tribus diebus Rogationum præcedentibus Aſcenſionem Domini à ſeruili opere, & iudiciorum ſtrepitu eſſe ceſſandum determinat *Lapus allegat. 90.*

6 Et tempore Quadrageſimæ, imò à prima die Aduẽtus Domini vſq; ad diem Epiphanię, & à quarta feria Cinerum vſq; ad octauam Paſchatis incluſiuè matrimonia celebrare vetitum eſſe patet ex *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 10.* & probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 8. par. 4.* vbi quòd prohibetur in Aduentu, & Qua-

& Quadrageſima matrimonium quòad ſollēnitates, traductionem ſcilicèt domi, conuiuiū, & benedictionem, iuxtà declarationem Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardina-
7 lium, at ſi de facto matrimonium contrahatur validum erit, licèt contrahentes peccēt mortaliter, vt eadem Sacra Cōgregatio determi-
8 nauit, & quòd matrimonium de licentia Ordinarij poſſit his temporibus prohibitis celebrari ſine ſollemnitate, quæ omnia, & alia cū rebus indicatis reportat *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi allegat. 32. à num. 195. cum ſeq. par. 2.* in moderna editione.

SVMMARIVM.

1 *Comœdiæ, & ludibria prohibentur recitari ab Hiſtrionibus in locis publicis.*
2 *Hiſtriones ſunt infames.*
3 *Hiſtriones ſunt expellendi à locis honeſtis.*
4 *Hiſtriones repelluntur à teſtimonio, intellige, vt num. 5.*
6 *Clerici hiſtriones, iaculatores, & buffones ſi hoc per annum exercent carent priuilegio Clericali, limita, vt num 7.*
8 *Comœdiæ quarè prohibentur fieri in locis publicis.*
9 *Clerici debent abſtinere à Comedijs, fabulis, & ſimilibus, limita, vt num. 10.*
11 *Hiſtriones recitantes comœdias prohibentur ſe induere habitu Monachali.*
12 *Epiſcopus ſub pœna excommunicationis poteſt prohibere, nè recitantes comœdias ſe induant habitu Regularium.*

Nè quid in loco publico. Pragm. V.

Collectanea IV.

ATteſo, che per il fare delle Comedie, &c.

1 Statuit, nè Comœdiæ, & alia quæuis ludibria ab Hiſtrionibus recitentur in locis publicis, ſecùs autem in domibus priuatorum.
2 Obſerua hac occaſione, Hiſtriones eſſe infames, vt probat *Ill. Epiſcopus Ricc deciſ. Cur. Archiep. Neap. 254 num. 8. par. 2.* vbi etiam in
3 fine annuit, tales hiſtriones eſſe expellendos à locis honeſtis ex *l. ſi qua in publicis C. de ſpectacul. & ſcœnic. lib. 10.* quod facit pro corroboratione huius pragmaticæ.
4 Taleſq; hiſtriones à teſtimonio repelli, dūmodò cauſa quæſtus in publico ſpectaculum
5 ſui corporis faciant, ſecùs ſi tamen cauſa recreationis, quāmuis in publico dixit *Rota in vna Mediolanen. probationis corām R. P. Pegna*, vbi etiam, quòd licèt Clerici, qui ſe fa-
6 ciunt iaculatores, hiſtriones, & buffones, ſi per annum hoc exerceant ſint ipſo iure omni priuilegio Clericali priuati, & ſi minùs anno, ter admoneantur ab Ordinario, & niſi deſiſtant priuantur mediante ſentētia omni priuilegio
7 Clericali, vt in *cap. vnic. de vit. & honeſt. Cleric. in 6.* tamen id declarat, non procedere reſpectu illorum Clericorum, qui in occulto, vel infirmitatis, aut alterius honeſtæ rei cauſa aliquid ioci facere ſoliti ſint.
8 Et rationem prohibitionis Comędiarum in locis publicis eſſe dicas, quia vt plurimùm illæ ſunt de rebus laſciuis, turpibus, & amoribus mundanis, prouocātes Auditores ad malum, & libidinem, ac ſpectatores ſuo acceſſu, & præſentia cauſam afferunt ſcęnicis turpia agendi *Comitol. reſponſ. moral. lib. 5. quæſt. 11.* vbi deciſiuè probat, Comœdiarum impudicarum authores multiferi criminis eſſe reos.
9 Indè meritò à talibus Comędijs, prout à fabulis, Choreis, & ſimilibus ſe abſtinere debere Clericos elicitur ex *auth. de ſanctiſſim. Epiſcop. §. interdicimus, cap. 1. nè Cleric. vel Monac. cap. inter dilectos de exceſſ. prælat. cap. 1. 35. diſtinct. cap. non oportet de conſecrat. diſtinct. 5. cap. cùm decorem, & cap. penult. de vit. & honeſt. Cleric.*
10 Licèt ſi Comœdias audiāt ob ſolam vanam curioſitatem abſq; periculo probabili lapſus, etiam ſi res turpes repræſententur, & modus repręſentandi ſit turpis, ſcio deciſū apud eminentes Theologos, non eſſe peccatum mortale ceſſante ſcandalo, & contemptu, de quo nouiter videas *Dian. reſol. moral. par. 2. tract. 3. miſcellan. reſol. 35.* vbi plures coadunat Authores.
11 Et nota, quòd huiuſmodi hiſtriones prohibētur cum habitu Monachali, ſeù Religioſo ſe
12 accommodare, dùm Comędias agūt *cap. cùm decorem, & ibi gloſ. de vit. & honeſt. Cleric.* ita quòd poſſe loci Ordinarium prohibere exercentibus talem artem, nè in ludibrium induāt ſe habitu Regularium tēpore, quo Comędias, vel Tragedias repræſentant, declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinaliū, vt certioratus fui à quodam Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, qui ſub pęna excommunicationis id prohibuerat in ſua Ciuitate.

SVMMARIVM.

1 *Occupantes loca publica qua pœna puniantur.*
2 *Loco publico de facto occupato cuilibet de Populo competit actio.*
3 *Loca publica ſpectant ad vſum omnium.*
4 *In locis publicis nihil fieri poteſt.*
5 *Congeries lapidum, vel lignorum non poteſt fieri in vijs publicis, & vide num. 6. & 7.*
8 *Pœna non debet exigi à pauperibus, ex quo tenent faſciculos fraſcarum antè ianuam, donec vendi poſſunt.*
9 *Perticæ ab vno muro ad alium poſſunt teneri pro pannis areſcendis, dummodò via vſus nō impediatur.*

De

Nè quid in loco publico. Pragm. VI.

Collectanea V.

LI anni paſſati per l'Illuſtri Vicerè, &c.

1 Statuit, vt occupantes loca publica, ſinè
venditores, ſeù reemptores rerum comme-
ſtibilium, ſeù ſuppellectilium, vel etiam incan-
tatores mulctentur pęna hic ſtatuta, applican-
da Magiſtro Portulano, ac etiam Electis fide-
liſſimæ Ciuitatis Neap. in rebus concernen-
tibus contrauentionem ipſorum Bannorum.

2 Quòd locus publicus occupari nequeat, ita
vt ſi de facto occupatus reperiatur, aut impe-
ditus, cuilibet de Popnlo competit actio, vt il-
lud impedimētum tollatur, & remaneat locus
ad communem vſum, vt annis elapſis iudica-
uit Sacrum Regium Cōſilium, & probat *Gra-*
3 *tian. diſcept. forenſ.* 658. *num.* 16. *tom* 4. vbi *nu.*
18. quòd loca publica ſpectant ad vſum om-
nium.

4 Et nemini licere in locis publicis opus ali-
qnod facere, vel ea occupare, niſi de licentia
Principis, patet ex *l.* 2. *ff nè quid in loco publie.*
l. 1. *§. permittitur ff. de aqua quotid. & aſtiu.*
Niger Cyriac. controuerſ forenſ. 178. *num.* 10.
tom. 1. *Cabed. deciſ. Luſitan.* 18. *num.* 6 *par.* 2.

5 Sed quatènus in locis hìc deſignatis prohi-
beatur fieri cōgeriem lapidum, vel lignorum.

Adde rationem, nè impediatur liber tranſi-
tus per vias publicas, in quibus ideò non poſ-
ſunt poni ballæ, merces, sbarræ, nec arena
probauimus *tom.* 2. *de grauaminibus vaſallo-*
6 *rum grauamin.* 70. vbi tamen reportanimus,
quòd cùm grauara eſſet Magnifica Vniuerſi-
tas Piſticij, quòd ſuus Baro, & Officiales pro-
hibebāt, nè Cines potuiſſent immittere tigna,
& reparare cū trabibus, & alijs materijs ædi-
ficia, ruinam minantia, quouſque illa reſarci-
rent, & fabricarent, vel de nouo conſtruerent,
& id agebant ſub prætextu, quòd dicti trabes
ſtarent in vijs publicis, per Regium Conſilia-
rium Vitellium fuit prouiſum, licere dictis Ci-
uibus ponere trabes ad hunc effectum con
gruo loco, & tempore.

7 Et cùm idem Baro prohiberet, quòd homi-
nes dictæ Terræ quando fabricare faciebant,
vel volebant, non deberent reponere calcem,
arenam, lapides, & alia in vijs publicis, ab eo-
dem Conſiliario vti Cōmiſſario deſtinato fuit
prouiſum, vt Baro abſtineret à tali prohibitio-
ne, & quòd Ciuibus (durante neceſſitate fa-
bricæ) liceret, prout ſic etiam prouidit reſpe-
ctu tabularum, trabum, & ſimilium deſeruien-
tium pro tegēdis domibus, quas poſſe tenere
in vijs publicis fuit conceſſum.

8 Et cùm conquęſta eſſet eadem Vniuerſitas
Piſticij, quòd Baro exigebat pęnam à paupe-
ribus Ciuibus, ſub prætextu, quòd tenerent
antè eorum domus faſciculos fraſcarum, quo-
uſq; reperirent eos, qui eas emerent, dùm non
habebant alium locum illos tenendi, fuit pro-
uiſum die 22. Martij 1568. licere illos tenere,
cum moderamine tamen, nè impediatur vſus
viæ publicæ.

9 Prout ſic pariter fuit prouiſum circa aliud
caput grauaminis oblatū contra eundem Ba-
ronem, qui prohibebat, nè mulieres poſsēt te-
nere perticas ab vno muro ad alium, vel ab
vna feneſtra ad aliam pro areſcendis pannis,
fuit, inquam, dictum per Commiſſarium Cęſa-
rem Vitellum Regium Conſiliarium, debere
Magnificum Baronem abſtinere, dummodò
non impediatur vſus viæ publicæ.

SVMMARIVM.

1 *Ludus propè Eccleſiam Charitatis prohibetur.*
2 *Eccleſia debet teneri in magna veneratione.*
3 *Eccleſia dicitur domus orationis.*
4 *Eccleſia etiam propbanata non debet dari vſui ſordido.*
5 *Ludi theatrales, & monſtra laruarum, & ſimilia propbana non debent fieri in Eccleſia.*
6 *Theatralseo more non debet cani in Eccleſia.*
7 *Cantores Eccleſiaſtici honeſtè, religiosè, & non laſciuè decantent in Eccleſia.*
8 *Epiſcopus arbitrio ſuo poteſt remouere ab Eccleſijs indecentia, & ſcandaloſa.*
9 *Ordo iudiciarius, & alia negotia ſacularia in Eccleſijs fieri prohibentur.*
10 *Laudum nequit fieri in Eccleſia, & prolatum eſt nullum.*
11 *Mercatus, & Nundinæ nequeunt fieri antè Eccleſias.*

Nè quid in loco publico. Pragm. VII.

Collectanea VI.

PErche ſemo ſtati informati, &c.

1 Prohibetur ludus propè, & circa Eccleſiam
Charitatis.

2 Hoc ſancitur meritò, nam Eccleſia debet
haberi in magna veneratione, & maximo ho-
3 nore *cap. parſimoniam* 42. *diſtinct.* cùm dicatur
domus orationis, vndè nihil inconueniens in
ea debet fieri, aliàs Dominus diſperdet Au-
thorem, vt tradit *D. Paulus in* 1. *Corinth. Si*
quis Templum Dei violauerit, diſperdet illum
Deus, Sancta Mater enim Eccleſia ſemper eſt
4 honoranda in omni loco, & tempore, & etiam
ſi ſit prophanata non debet dari vſui ſordido,
vt per *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. in deciſ.*
Curiæ Archiep. 255. *par.* 2. vbi juridicè refert, in
ea Curia iudicatum, Eccleſiam prophanatam
non poſſe concedi vſui Hiſtrionum.

5 Quòd autem ludi theatrales, & monſtra
lar-

Digitized by Google

laruarum, aut ludricæ feſtiuitates, & Chori ſæ-
cularium, vel cantica puellarum, & prophana
huiuſmodi in Eccleſia fieri nullatènus debent
cap. cantantes 92. diſtinƈt. cap. cùm decorem de
vit. & honeſt. Cleric. indè ex *deciſ. gloſ. in cap. 1.*
6 *92. diſtinƈt. verbo theatrales* patet, non eſſe in
Eccleſia canendum theatralico more, ideſt
corporis geſtus exercendo, quos magis oſtē-
tationis cauſa, quàm deuotionis faciunt, velu-
ti Hiſtriones, & Comici, & *Sacrum Concilium*
Tridentinum ſeſſ. 22. de obſeruand. & euitand.
7 *in celebrat. Miſſ.* monet Cantores Eccleſiaſti-
cos, vt honeſtè, religiosè, & non laſciuè in Ec-
cleſia decantent, ſub horum verborum ſerie,
videlicèt, *muſicas eas, vbi ſiuè organo, ſiuè can-*
tu, laſciuum, aut impurum aliquid miſcetur, itē
ſeculares omnes aƈtiones, vana, atquè adeò pro-
phana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, cla-
mores arceātur, vt domus Dei, verè domus ora-
tionis eſſe videatur, & dici poſſit.

8 Et poſſe Epiſcopum remouere indecentia,
& ſcandaloſa ab Eccleſijs ſuo arbitrio cenſuit
Sacra Eminentiſſimorum Rituum Congrega-
tio, & probat recenter *Barboſ. de iur. Eccleſ.*
vniuerſ. lib. 2. tit. de immunit. Eccleſiar. cap. 3.
num. 19. vbi de antèdiƈtis quoq; mentionem
facit, & nonnulla alia prohibita in Eccleſia
fieri cum deciſionibus conglomerat, & præci-
9 sè *num.* 5. ordinem iudiciarium, negotia ſæcu-
laria, & alia huiuſmodi in Eccleſia fieri prohi-
beri *cap. 1. & cap. cùm Eccleſia de immunit. Ec-*
cleſ. indè quemlibet ordinem iudiciarium, &
exequutionē fieri nō poſſe in Eccleſia probat
Illuſtriſſimus Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.
10 171. *par.* 1. vt ſimiliter laudum nec proferri
poſſe in Eccleſia, & prolatum eſſe inualidum
probat *Viu. deciſ.* 102. prout nec citationem
realem, licèt benè verbalem fieri ibidem pro-
hibitum eſſe cernitur, latè apud *Valaſc. deciſ.*
81. & recenter probat *Marin. reſolut.* 44. vbi
tutatur, quòd ſi fuerit mandatum ſub pęna in-
iunƈtum alicui exiſtenti in Eccleſia, & illi ab
ipſamet non obtemperatum, pęna contra eū-
dem minata exequi non poteſt.

Amplia principalem *tex.* noſtri concluſio-
nem, vt nedùm ludere ſit prohibitum antè
11 Eccleſias, ſed pariter Nundinas, & Mercatus
fieri, vt deciſum fuiſſe à Sacra Eminentiſſi-
morum Sacri Concilij Interpretum Congre-
gatione retulimus infra in *rubric. de Nundin.*

SVMMARIVM.

1 *Notariatus officium eſt dignitas.*
2 *Notarij gaudent priuilegijs Nobilium.*
3 *Perſona vilis non creatur Notarius.*
4 *Notarij creatio ad quos ſpeƈtat.*
5 *Notarij ſine mandato Iudicis nequeunt extra-here in publicam formam inſtrumenta ſemel extraƈta.*
6 *Notariatus non præſumitur in dubio, limita, vt num. 7.*
8 *Qualitas Notariatus poſt concluſum in cauſa probari nequit.*
9 *Notarijs adhibetur plena fides.*
10 *Notarius nequit conficere inſtrumenta vltrà iuriſdiƈtionem illius, qui eum creauit, amplia etiam de conſenſu Partium, num. 11. & vide, num. 12.*
13 *Notarius aſſerens, ſollemnitates interueniſſe in contraƈtu non probat.*
14 *Notarius omittens ſollemnitates in contraƈtu requiſitas tenetur ad intereſſe.*
15 *Notarius de quibus faciat fidem.*
16 *Notarij Apoſtolici nequeunt excludi per ſtatutum Ciuitatis ſubditæ Sedi Apoſtolicæ.*
17 *Notarius Imperialis, vel Apoſtolicus non recipit inſtrumenta in Francia.*
18 *Notarius excuſatur à pœna falſi, ſi aſſerit, pecuniam eſſe numeratam, quæ in ſacculo eſt oſtenſa.*
19 *Notarius ſolo iuramento ſuſpeƈtus recuſatur.*
20 *Notarius an præſumatur rogatus.*
21 *Notarius rogatus de inſtrumento ſimoniaco nequit illo iuuari.*
22 *Notarij duo inſolidum rogati cenſentur.*
23 *Notarius data copia nequit extendere ſubſtantialia.*
24 *Notarius poteſt delegare ſcripturam inſtrumēti, dummodò ſe ſubſcribat.*
25 *Notarius cogi poteſt cuilibet edere inſtrumentum.*
26 *Notarius contra infamiam reſtitutus, non cenſetur reſtitutus ad officium.*
27 *Clericus nequit eſſe Notarius.*
28 *Notarius vti rebellis condemnatus in contumacia nequit conficere inſtrumenta.*

De Notarijs. Rubrica.

Colleƈtanea I.

1 NOtariatus officium dignitatem eſſe non
deſunt qui affirmant, adeò quòd No-
2 tarium priuilegijs Nobilium gaudere alij an-
nuunt, licèt ars honeſta, & honoratis Ciuibus
digna illa appelletur à *Rota* apud *Farinac. de-*
ciſ. 596. *num.* 3. vndè non mirandum, ſi de bo-
nis Familijs fuerint Notarij, vt apud *Afflict.*
3 *deciſ.* 387. *in fin.* & indè vilem perſonam creari
non poſſe Notarium elicitur ex *Conſtitut. Re-*
gni incip. *Diuinæ iuſtitiæ.*

4 Illorū creatio ad quos ſpeƈtet, aperit *Frāc.*
Marc. deciſ. 488. *par.* 1. vbi quòd ad Papam,
Imperatorem, vel Reges, ac alios Supremum
Imperium habentes pertinet authoritas creā-
di Notarios, & quando ſit de Regalibus de-
clarat *Seſſe deciſ. Arag.* 83. *num.* 26. & *ſeq.* vbi
5 plura de materia Notariorū, & præcisè quòd
illi nō poſſunt extrahere in publicam formam
inſtrumenta ſemel extraƈta, ſine mandato Iu-
dicis.

6 Notariatus autem in dubio non præſumi-
tur

tur in perſonam alicuius, niſi probetur *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 115. *Gratian. dec. Marchia* 238. *Peguer. deciſ.* 144. niſi ſimus in factis antiquis *Illuſtriſſimus Coccinus Rota Decanus deciſ.* 85. *&* 258. & ex confeſſione Partis probari annis elapſis deciſum à Sacro Conſilio certioratus fui, ſed Notariatus qualitatem poſt cõncluſionem in cauſa probari nõ poſſe annuit *Gratian. deciſ.* 198.

9 Notarijs plenam fidẽ adhiberi annuit *De eKbera* nouiter *deciſ lib.* 2. *diſſert.* 3. *num.* 11.

Vltra quæ in hac Notariorum materia nota ſequentes caſus deciſos.

10 Et primò, Notarios non poſſe conficere inſtrumentum extrà iuriſdictionem illius, qui eũ creauit, vt pluriès fuiſſe deciſũ in *Rot. Romana* patet apud *Bellamer. deciſ.* 201. quod pro-

11 cedit etiam de conſenſu Partium *Maynard.*

12 *in deciſ. Tholoſ.* 29. *par.* 2. licèt ſecùs ſit in Notarijs creatis ab Imperatore, vide *Boer. deciſ.* 242. & ſi aliqui ſint in opinione hoc procede re de conſenſu Partium, & non aliàs.

13 Secundò, quòd Notario aſſerẽti de ſollemnitatibus requiſitis in alienatione rerum minorum, & Eccleſiæ non creditur *Beníntend.*

14 *deciſ.* 2. & ſic etiam vbi aſſerit, Regium interueniſſe aſſenſum *Garz. deciſ.* 27. quòd ſi Notarius omittat debitas ſollemnitates iuris in inſtrumento ab ipſo celebrato tenetur ad intereſſe Partis *Ludou. deciſ. Lucenſ.* 13. vbi etiam habes, quæ ſint indicia ſufficientia ad puniendum Notarium de falſo.

15 Item aduerte, quòd Notarius nequit facere fidem, niſi de iis, quæ coràm ipſo in actu, de quo rogatur aguntur, at in aliis ſi non deponat vti teſtis Parte citata, & præſtito iuramẽto, nulla ei adhibeatur fides, vide *Valaſc. deciſ.* 89. vbi latè agit, quam fidem faciat Notarius vti Notarius, & quam vti teſtis, ſed ſi in apoca priuata, à teſtibus ſubſcripta Notarius etiã ſe ſubſcribat, faciet fidem vti Notarius, vide *Gratian. in deciſ.* 104.

16 Item Notarii Apoſtolici nequeunt excludi per Statutum Ciuitatis ſubditæ Sedi Apoſtolicæ, nè inſtrumenta in loco conficiant *Rot. diuerſ. deciſ.* 103. *par.* 2.

17 Inſuper Notarius Imperialis, vel Apoſtolicus non recipit inſtrumenta in Francia *Boer. deciſ.* 242. & de Apoſtolico eſt intelligendum quantùm ad negotia temporalia, non autem ſpiritualia.

Pariter Notarius habet nudum miniſteriũ, quod non eſt purgabile *Valaſc. deciſ.* 9.

18 Adhùc Notarius excuſatur à pœna falſi ſi ſcripſerit pecuniam numeratam eſſe, quæ in ſacculo oſtenſa eſt *Caball. reſolut.* 130.

19 Item Notarius ſolo iuramento ſuſpectus recuſatur *Verall. deciſ.* 246. *par.* 2.

20 Inſuper Notarius rogatus præſumitur *Faſtol. deciſ.* 2. *Capell. Tholoſ. deciſ.* 143. ſed quando rogatus præſumatur, vide *Boer. deciſ.* 35. & à quo rogatus præſumatur *Rot. diuerſ. deciſ.* 248. 250 *&* 253. *in nouiſſ.*

21 Adhùc Notarius rogatus de inſtrumento ſimoniaco non poteſt illo iuuari *Mohedan. deciſ.* 2. *de ſimon.* *Put. deciſ.* 330. *par.* 2. *Rot. diuerſ. deciſ.* 80. *par.* 3. *in nouiſſ.*

22 Pariter Notarii duo rogati inſolidum cenſentur *Put. deciſ.* 6. *par.* 1. & vide *Theſaur. deciſ.* 145.

Similiter Notarius principalis poteſt ſignare inſtrumentum, de quo rogatus eſt ſubſtitutus *Mohedan. deciſ.* 6. *de fid. inſtrument.*

23 Præterea Notarius data copia, nihil in ſubſtantialibus extendere poteſt *Franc. Marc. deciſ.* 289. *&* 743. *par.* 1. *Verall. deciſ.* 247 *par.* 2.

24 Adhùc Notarius poteſt delegare ſcripturã inſtrumenti, dummodò ſe ſubſcribat *Cacher. deciſ.* 36.

25 Item Notarius cogi poteſt, cuilibet edere inſtrumentum *Verall. deciſ.* 243. *par.* 2. per *tex. in l. is, apud quem C. de edend.*

26 Similiter Notarius contra infamiam reſtitutus non cenſetur ad officium reſtitutus *Franc. Marc. deciſ.* 116. *&* 300. *par.* 2.

27 Item Clericos Notarios eſſe non poſſe *Franc. Marc. deciſ.* 19 4. *par.* 2.

Pariter Notarium aliquando pro ſuo ſubſtituto teneri *Rot. Rom. deciſ.* 379. *par.* 4. *in nouiſſ.*

28 Similiter Notarius vti rebellis in conrumacia condemnatus alibì inſtrumenta facere nequit *Caball. reſolut.* 66.

Tandem notabis, Notarium de furto condemnatũ non cenſeri priuatum officio *Franc. Marc. deciſ.* 116.

SVMMARIVM.

1 *Notarij debent matriculari ad finem exercendi vigore pragmaticæ, licèt ſecùs obſeruetur, vt num.* 2.

3 *Notarius non exiſtens ſi conficiat inſtrumenta, & ſic artem Notariatus, inſtrumentum erit validum, ſed vide num.* 5.

4 *Communis error facit ius.*

6 *Notariatus quaſi poſſeſſio quando ſuffragetur, vbi non conſtat de titulo.*

De Notarijs. Pragm. I.

Collectanea II.

OFficium Notariatus, &c.

1 Matriculandos eſſe Notarios, & non matriculatos exercere non debere mandar.

2 Cùm diſpoſitio huius pragmaticæ hodiè ſit otioſa, quia non eſt recepta in praxi, ſed ſolùm expediatur priuilegium ſigillatum, & regiſtrarum in forma Regiæ Cancellariæ, paucis idcò me expediam.

3 Indè

5 Indè ſolùm quæro, an ſi quis abſq; priuilegio exerceat officium Notarij, & communiter talis reputatur, tamquàm Notarius conficiat inſtrumentum, erit validum, non obſtante defectu priuilegij, *Rot. in vna Auximana inſtru-*
4 *menti in anno* 1589. *coràm R.P. D.Cantuccio*, eò quia communis error facit ius *l. Barbarius ff. de offic. prætor.* decidit pro affirmatiua parte, videndus *Aſſlict. deciſ.* 151.

Licèt in caſu ſuo, Notariatus quaſi poſſeſſionem non ſufficere, niſi conſtet de titulo, probet *Gratian. deciſ. Rota Marchiæ* 238.

SVMMARIVM.

1 *Notarius in principio prothocolli quid apponere debeat.*

2 *Inſtrumentum vitiatur ex omiſſione Indictionis.*

3 *Inſtrumentum redditur ſuſpectum, ſi Indictio non concordat cum anno.*

4 *Notarius an poſſit lacerare teſtamentum extenſum in prothocollo ad inſtantiam Partis.*

De Notarijs. Pragm. II.

Collectanea III.

1 SInguli ex dictis, &c. Sancitur, Notarios in principio prothocolli diem, annum, & indictionem cum rubrica apponere debere.

Pro cuius ornatu videas quæ appoſita ſunt ſupra in *Rubrica de fide inſtrumentorum à nu. 4. cum ſeq.*

Et iunge *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 13. vbi ſi
2 omiſſio Indictionis vitiet inſtrumentum, & quid ſi Notarius reliquerit ſpatium pro apponenda Indictione, vel ſcripſit tantùm hæc verba videlicèt, *Indictione, &c.* & cũ affirmatiua opinione pertranſit.

Et obſerua, Indictionem falſam, quæ cum
3 anno non concordat reddere inſtrumentum ſuſpectum *Coccin. deciſ.* 101. *num.* 12.

Et ad materiã prothocolli, de qua hic perquiras latiùs ſcripta infra in *pragm.* 3. *hac eadem rubrica*.

4 An autem Notarius poſſit ad inſtantiam Partis lacerare teſtamẽtum extenſum in prothocollo, & delere ſaltem verba iniurioſa *Thesaur. forenſ. quæſt.* 67. *par.* 3. refert fuiſſe dictum per Senatum, quòd teneretur Notarius deferre matricem, & prothocollum coràm Senatore, in cuius præſentia fieret cancellatio verborum, de quibus cõquærebatur teſtatrix, ſed inſtrumentum in prothocollo remaneret, & hoc de anno 1614. de menſe Iunij, quod habui in facto in perſonam Simeonis Guadagnini.

SVMMARIVM.

1 *Notarij infra octo dies poſt rogitum deſcribant contractum in prothocollis.*

2 *Prothocollum quid ſit, & num.* 3. *&* 4.

5 *Prothocollum debet ſcribi per eundem Notarium rogatum, niſi fuerit impeditus.*

6 *Prothocollo magis, quàm inſtrumento ſtatur.*

7 *Inſtrumentum, quod non reperitur in prothocollo non probat, limita, vt num.* 8.

9 *Prothocollum nõ probat teſtamentum, & n.* 10.

11 *Prothocollum debet cõſeruari penès Notarium rogatum, vel eius hæredes.*

12 *Inſtrumentum poteſt reaſſumi ex faſciculis, & num.* 13.

De Notarijs. Pragm. III.

Collectanea IV.

1 COnſtitutionem, &c. Diſponit, vt Notarij infra octo dies poſt rogitum, contractum ſcribant in prothocollis.

Rationabilis eſt diſpoſitio, quia ob rei geſtæ vicinitatem, & ſubſequẽtem reaſſumptionem nulla ſcripturæ falſitas fieri poterit, ob recentem rogitus memoriam, & etiam quia ſequitur, inſtrumẽtum amitti, vel deperdi nõ poſſe.

2 Prothocollũ, de quo hic, dicitur Nota, Imbreuiatura, Rogatio, & Matrix, cũ hæc omnia ſinonyma ſint, & idem ſignificent *Ranchin. in addit. ad Guid. Pap. deciſ.* 2. & ibi pariter *Ferrer.* licèt diuerſum eſſe prothocollum ab originali, & matrice exiſtimauerit *Faber deciſ.* 24. *lib.* 4. *tit.* 16.

3 Prothocollum eſt ſcriptura rei ſubſtantiam continens cum debita inſertione loci, temporis, & teſtium, eſtq; primaria ſcriptura, dicitur inſtrumentum Notarij non extenſum, & ab illa ſumenda ſunt originaria inſtrumenta, tamquàm à matrice, Partibus aſſignãda *Guid. Papa deciſ.* 19. *Caeber. deciſ.* 6.

4 Vel dicitur giornale prothocollum, ex quo formatur liber magiſtraliter *Barz. deciſ. Bononiæ* 39. *nu.* 28. *Bellon. in deciſ. Genuæ* 173 *n.* 6.

5 Debet autem prothocollum per eundem Notarium rogatum ſcribi, niſi impedimento aliquo exiſtente, quo non poſſit facere, & eo impedito debet ſubſcribere, & dicere, quòd ob impedimentum fecit ab alio ſcribere *Vrſill.* poſt alios in *deciſ. ad Aſſlict.* 6. *num.* 5.

6 Prothocollo autem potiùs, quàm inſtrumento ſtandum eſſe probat *Guid. Papa in deciſ.* 19. quia dùm dubitatur de falſitate inſtrumenti, ſemper recurrendum eſt ad matricem, & ad originale *Maynard. deciſ. Tholoſ.* 94. *lib.* 5. *Franc. Marc. deciſ.* 700. *vol.* 1. vide *Gaſpar. Theſaur. forenſ. quæſt.* 87. *lib.* 3. & magis credi inſtrumento cæterato deſumpto ex prothocollo, quàm extẽſo per Notarium probat *Coccin. deciſ.* 76. vbi alia.

7 Non probare inſtrumentum, quod non reperitur in prothocollo, ſcripſerunt *Grat. deciſ. Marchiæ* 167 *num.* 7. *&* 8. *Caualcan. deciſ Fiuizanen.* 45. *in addit. num.* 3. *par.* 1. niſi tamen
8 inſtrumentum fuerit in publica forma redactum.

9 Quòd autem prothocollum nō probet teſtamentum dixit *Afflict. dec.* 14 *num.* 5. quì tamē *deciſ.* 48. *ſub num.* 3. annuit, non facere, niſi ſemiplenam probationem, & mortuo Notario facere fidem ſemiplenam.

10 Verū iſta contrarietas debet intelligi, quòd tunc fidem non faciet, quando prothocollum nō eſſet ſcriptum, aut ſubſcriptum manu Notarij *Ranchin ad Guid. Papa deciſ.* 19.

11 Prothocollum penès Notarium rogatum conſeruari debet, vel eius hæredes, vt deciſum refert *Cacheran. deciſ.* 16. *num.* 6. vbi *num.* 5. dicit, poſſe illud donare, & legare cui velit.

12 Si non in prothocollo, ſed in faſciculis reperiatur Notarij Rogitus, inſtrumentum indè reaſſumi poteſt, & fidem facit, probat *Barz. in deciſ. Bonon.* 39. *num.* 28.

13 Contrarium probat *Grammat in deciſ.* 106. *num.* 36. *& ſeq.* vbi dicit, formam datam eſſe in hoc Regno Neapolitano, vt Notarij ſingulis annis conficiant quinternos, ſiuè libros Rogationum ſuarum, & iurent, quòd ſi quid inuenerint præter hanc formam ſcriptum, non habeat effectum rogationis, & prothocolli, vt valeat publicari, ſed in caſu deciſionis *Barz.* erat in ſcriptura in filſia ſubſcriptio Notarij, & aliæ coniecturæ, quibus apparebat, Notariū de illa fuiſſe rogatum.

SVMMARIVM.

1 *Salarium debetur Notarijs, & Procuratoribus pro ſcripturis, & eorum laboribus, etiam ſi nō ſit conuentum, num* 3.
2 *Edere ſcripturam Notarius non cogitur, niſi ſoluatur ei ſalarium.*
4 *Labor abſq; mercede eſſe non poteſt.*
5 *Notarij tenentur gratis præſtare acta, & ſcripturas pauperibus.*

De Notarijs. Pragm. IV.

Collectanea V.

Eandem Conſtitutionem, &c.

Mandat, eſſe ſtatim ſoluendam mercedem Notarijs, prout hìc, videlicèt ꝓ rogationibus vſq; ad vigintiquinq; vncias tareni duo cum dimidio, à vigintiquinq; vſq; ad quinquaginta, tareni quinq; à quinquaginta vſq; ad ſeptuaginta quinq; tareni ſeptem cum dimidio, à ſeptuaginta quinq; vſq; ad centum, tareni decē, vltrà centum, quantumcunq; ſit quantitas, tareni quindecim, vltrà quam nihil peti poteſt, nec exigi ad pœnam dupli.

1 Quòd Notarij, & Procuratores pro ſcripturis, ſuiſq; laboribus licitè pecuniā exigant, & eis, aliiſq; Officialibus ſalariū debeatur, elicitur ex *l. fin. C. de princip. agent. in reb lib.* 12. ex *l. in ſacris la terza* §. *modum inſuper C. de proxim. ſacror. ſerin. eod. lib. Rota in Toletana* 1568. *ſub die* 30. *Aprilis corām R. P. Sarmiento*, vbi pariter, quòd ſi Notario ſalarium non ſol-
2 uatur, ſcripturas edere non cogitur, ex *gloſ. in l. argentarius* §. *ideò autem in verbo abſimiles ff. de edend.*

3 Notarijſq; Procuratoribus, & Sollicitatoribus ſalarium etiam non conuentum, (de generali ſaltem conſuetudine, ex æquitate, & veroſimili contrahentium, vel litigantium mente) deberi probant *Gama deciſ. Luſitan.* 115. *Flores Diaz de Mena quæſt.* 8. §. 1. *nu.* 71. *lib.* 1.

4 Laborem ſiquidem abſq; mercede eſſe nec natura patitur, nec ius *auth. de Iudicib.* §. *ſi quis autem verſic. nè autem tollat.* 6. *l. fin. C. de ſtat. & imagin. cap. cùm ſecundùm Apoſtolum de præbend. & dignitat. cap. fin.* 7. *quæſt* 1. *cap. ex his* 12. *quæſt.* 1.

5 Obſeruabis tamen, Notarios gratis pauperibus ſcripturas, & acta conficere, & exhibere teneri, ad *tex. in l. tàm dementis in fin. vbi gloſ. C. de Epiſcop. audient. Rota in antiq. deciſ.* 2. *de Conſtitut. Roſt. deciſ. Lituan.* 4. *num.* 294. *Vin. deciſ.* 159. *num.* 4. *Gayl obſeruat.* 43. *num.* 11. *lib.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Nummularij, ſiuè Bancherij falliti ſi ad Eccleſiam confugiunt, ab illa extrahi nequeunt, amplia etiam in ijs, qui fraudulenter decoxerunt, num.* 2.
3 *Nummularij falliti in cauſis ciuilibus teſtificari valent, limita ſi cauſa ciuilis eſt ardua, num* 4.
Cauſa ciuilis ardua æquiparatur criminali, ibid.
5 *Decocti ſunt infames.*
6 *Nummularij, ſiue Bancherij tenentur actione depoſiti.*
7 *Bancherius tenetur pro falſis apocis præſentatis, & ſolutis.*
8 *Libro Caxerij an pro creditore in Banco pecunias deponente credendum ſit.*

De

De Nummularijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 SIgna occaſione huius rubricæ, quòd Nummularij falliti, ſiuè Bancherij decocti, ſi ad Eccleſiam confugiant, ab illa abſq; reatu cenſurarum extrahi nequeunt, cùm gaudeant immunitate Eccleſiaſtica, vt in dies ſeruari videmus, & declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium ſuper immunitatibus, quidquid contrarium atteſtauerit *Boer. deciſ.* 215. cuius opinio poſſet de iure commu-
2 ni practicari, & cum hac opinione reſpectu Mercatorum, qui fraudulenter decoxerunt, vt gaudeant immunitate, ex cumulo *DD.* probat recenter *Dian. reſolut. moral par.* 1. *tract. de immunit. Eccleſ reſolut.* 32. aſſerens, in Sacra Cardinalium Congregatione ſic deciſum, addo *Giurb. conſ. deciſ.* 100. *num.* 17.

3 Et nota, tales Nummularios fallitos, quando agitur in cauſis ciuilibus à teſtificando non repelli, licèt non ſint teſtes omni exceptione maiores, cùm de eorum fide aliquid diminuatur, vt in facti contingẽtia determinatum fuiſſe per M. C. V. ſum certioratus, & patet ex *Aufrer. ad Capell. Tholoſ deciſ.* 173. quod tamẽ
4 non procedit, vbi cauſa ciuilis eſſet ardua, quia cùm æquipararetur cauſæ criminali, ad *tex. in l. propter litem ff. de excuſat. tutor.* ideò tales non poſſunt eſſe teſtes ad inſtar in cauſa cri-
5 minali, cùm facti infamia notati dicantur.
6 Nec non obſerua, tales Nummularios, ſeù Bancherios teneri actione depoſiti *Addit. ad Salernitan deciſ.* 46. *num.* 5. vbi etiam *num.* 9.
7 quòd Bancherius tenetur pro falſis apocis præſentatis, & ſolutis ex *Rota* apud *Farinac. deciſ.* 76. *par.* 2. licèt ſecùs pro girata falſa in calce fidei, & vide *eundem Salernit.* cit. *deciſ.* 46. *& Reg. Rouit deciſ.* 13. pluriès deciſum in S.C. oſtendit *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo Bancum par.* 3.
8 Sed Caxerij libro, vulgò *il giornale*, an pro creditore in Banco pecunias deponente credendum ſit, ita vt decocto Caxerio Gubernatores Banci, & fideiuſſores Caxerij teneantur, copioſè diſcutit *Giurba deciſ.* 88. vbi pro affirmatiua parte iudicatum teſtatur.

S V M M A R I V M.

1 *Bancherij ſe abſentantes per ſex dies debent citari domi, & infra alios dies ſex non comparentes foriudicantur.*
2 *Citatio facta domi Nummulariorum valet, licèt non perueniat ad eorum notitiam.*
3 *Foriudicatio Nummulariorum quando poſſit annullari.*
4 *Foriudicatio Nummulariorum ex citatione notificata vxoribus habẽtibus illos in odium eſt nulla.*

De Nummularijs. Pragm. I.

Collectanea II.

COntra autem exercẽtes Nũmularias menſas, &c.

1 Mandat, Bancherios ſe abſentantes per ſex dies citari domi, & infra alios dies ſex non comparentes foriudicari, & iunge *pragm.* 4. *hac eadem rubrica*, vbi Nummularij foro cedentes foriudicantur, & *deciſ. Regia Audientia Apuleæ* 33.

Obſerua, iſtam foriudicationem factam eſſe validam contra tales ex citatione domi facta,
2 non obſtante quòd opponatur, citationem nõ perueniſſe ad notitiam ipſorum *Viu. dec.* 274. & vide ſupra in *pragm.* 3. *de citationibus*, vbi plura habes, & in *pragm* 2. *de ordin. iudic.*
3 Licèt poſſet annullari talis foriudicatio, quando citatus probaret, tempore citationis non habitare domi, in qua fuit citatus, ex dictis per *Caſtill. deciſ.* 121. *num.* 4. *& ſeq. par.* 2.
4 Et obſerua, ex citatione notificata vxoribus iſtorum Bancheriorum, iuxta *Conſtitutionem Regni* incip. *Citationis litera*, non poſſe procedi ad foriudicationem, ſi appareat, illas habere in odiũ viros, & ſi fuerit ex illa ſequuta foriudicatio, erit nulla, cùm citatio notificata vxori, quæ fortè virum in odiũ habere præſumitur ſit nulla, & inualida, ita vt fuerit ex tali citatione nulla declarata ſententia foriudicationis in Magna Curia Vicariæ probat *Merlin. controuerſ. forenſ.* 41.

S V M M A R I V M.

1 *Cautio quæ ſit præſtanda per Nũmularios Banca erigere volentes.*
2 *Cautio præſtita per Bancherios vertitur in beneficium Creditorum habentium pecuniam in Banchis.*

De Nummularijs. Pragm. II.

Collectanea III.

PEr parte delli Magnifici Eletti, &c.

1 Agit de cautione præſtanda per Nummularios, intendentes imponere Banca.

De hac cautione prẽſtanda à Nummularijs Banca inſtituere volentibus tractat *Reg. Rouit. deciſ.* 28. vbi principaliter agit, ſi fideiuſſio-
2 nes præſtitæ per hos Bancherios pro bona adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum creditorum poſſint reſtringi, vt cenſeantur præſtitæ pro cautela tantùm officij Actorum Magiſtri, illas ſtipulantis per ſimplicem declarationem poſteà factam ab eodem Actuario

ſub forma, de qua *ibi*, & negatinè iudicatum teſtatur ſub die 24. Ianuarij 1625. iunctis duabus Aulis, & proindè fuit deciſum, fideiuſſionem fuiſſe præſtitam ad beneficium Creditorum olim Banci Biſſoli, non obſtante declaratione in contrarium facta per Magiſtrum actorum, qui cautionem ſtipulauerat, vt latiùs apud *eum* cerni poterit.

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ quæ dicantur.*
2 *Nundinæ in diuerſis locis diuerſis temporibus celebrantur.*
3 *Nundinæ poſſunt probiberi fieri antè Eccleſias per Epiſcopum.*
4 *Ordinarij locorum debent facere obſeruari feſta.*
5 *Præceptum de feſtiuis diebus, & Dominicis ſub prætextu feriarum nõ eſt violandum, limita, vt num. 6.*
7 *Merces nequeunt vendi, nec emi diebus Dominicis, & feſtiuis, niſi ad victum neceſſaria.*
8 *Iudicia Dominicis, & feſtiuis diebus ſilere debent.*
9 *Acta in Curijs Nundinarum poſſunt fieri de nocte.*
10 *Reiuendicatio nequit intentari in Nundinis.*
11 *Iudices ordinarij debent præſtare conſilium in cauſis criminalibus Nundinarum.*

De Nundinis, ſeù Ferijs. Rubrica.

Collectanea I.

1 NVndinæ dicuntur Mercatorum conuẽtiones, certo loco, & tempore mercimoniorum cauſa, ita dictæ, quòd ſingulo nono die fiebant, vt modernè autumat *Chriſtinaus deciſ. Belgic 99. tom. 3.*

Nunc verò communis vſus facit, vt Nundinæ dicantur ſollemnia emporia, ſtatutis diebus facta, ſemel, aut pluriès in anno, quæ vulgò nunc feras, vel quaſi ferias à ferẽdo dictas, quòd quilibet illuc veniat aliquid deferendo,
2 quibus noſtrum Regnum pluribus fruitur, nã in Ciuitate Montisleonis celebrantur Nundinæ tempore feſtiuitatis Sancti Lucæ, Sanctæ Luciæ, & S. Mariæ Magdalenæ in Terra Altamuræ tẽpore feſtiuitatis Diui Marci, in Terra Ferrandinæ tempore feſtiuitatis Sanctiſſimę Crucis, Salerni tempore feſtiuitatis Sancti Matthæi Apoſtoli, Griptalis tempore feſtiuitatis S. Luciæ, & ſic de ſimilibus, vt Atellæ, Auerſæ, Foggiæ, & Lanciani.
3 Has autem Nundinas, ſiuè ſollemnes, ſiuè priuatas poſſe per Epiſcopum diebus feſtiuis prohiberi fieri antè Eccleſias non eſt dubium, vt fuit deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, & ſic confirmatum Romæ per Sacram Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem. Vndè cùm in hac Ciuitate Neapolitana in Eccleſia Diuæ Mariæ Annunciatæ, & in Eccleſia Spiritus Sancti in earum feſtiuitatibus fierent Nundinæ, ſiuè Mercatus, fuerunt ſublatę per eandem Curiam Archiepiſcopalem ex *Bulla Pij V.* incip. *Cùm primùm Apoſtolicatus officium*, in qua diſtrictè præcipi-
4 tur Ordinarijs locorum, vt feſta obſeruari faciant, nè in eis fiant opera ſeruilia, Mercatus, prophanæ negotiationes, & iudiciorum ſtrepitus, meminit in proprijs terminis, hanc probans opinionem *Gratian. deciſ. Rot. March. 21.* & tradit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapolis . . . . par. 2.* & id fuit tempore Eminentiſſimi Cardinalis Ieſualdi Archiepiſcopi huius Ciuitatis, meminit *Reg. de Ponte de poteſtat. Proreg. tit. de Mercat. ſeù Nundinis*, vbi alia cumulat.

Et hac occaſione obſeruabis, quòd Nundinarum, Mercatorum, & Feriarum ſub prætex-
5 tu, præceptum de Dominicis, & feſtiuis diebus ſanctificandis, & obſeruandis, nullatènus eſt violandum.

6 His tamẽ diebus licet agathonibus, ac alijs iumentorum vectoribus, ſeù mercium conductoribus, baiulis, & alijs huiuſmodi ſeruientibus, ac miniſtris, ſarcinas, & onera Nundinarum exonerare, & deponere, inceptumq; iter, Miſſa audita priùs, tranſeundo proſequi, & continuare, non autem debent ſarcinas componere, & iumenta onerare ad iter denuò incipiendum, neq; Mercatoribus, aut alijs etiam viatoribus ijs diebus, etiam clauſis apothecis
7 merces vendere, emere, aut aſportare licet, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia munuſcula, & modici valoris, & momenti, opera iam conflata, & laborata pro tranſeuntium Hoſpitum, aduenarum, & cęterorum vrgenti, & præſenti neceſſitate, & opportunitate, in quo Partes erunt Epiſcopi, propoſitis edictis prouidere, vt ipſi dies feſti debita obſeruatione colantur, ſimulq; Populorum eò confluentium neceſſitatibus, quantùm ſine dicta offenſione fieri poteſt conſulatur.

8 Quòad iudicia autem, quæ Dominicis, & feſtiuis diebus ſilere debent, id obſeruari poterit, quod iure communi permittitur in quibuſdam vrgentibus caſibus, qui moram, & dilationem non patiuntur, in quibus, & alijs iuriſdictionem Conſulum Nundinis præpoſitorum concernentibus conſtitutiones, & Summorum Pontificum, ſi quæ habent priuilegia, *Breue* fel. record. *Pij V.* eſt ſeruandum, prout ſic decidit Sacra Rituum Congregatio in vna *Recanaten. de menſe Decembris* 1600.

Nec

Nec non eſt animaduerſione dignum, ſummariè procedi in Curijs Nundinarum,& in il-
9 lis acta fieri poſſe de nocte,vt probauimus *fo-*
10 *renſ.quaſt.*31.*par.*2.vbi tamen tutati ſumus,in illis reiuendicationem nō poſſe intentari,quia ſequeretur abſurdum, nam poſſidens in paucis horis priuaretur ſua poſſeſſione,& certum eſt,poſſeſſorem tuendum eſſe, donec infra legitima tempora, & viſis videndis aduerſarius legitimè ſua iura probet,& interim à moleſtia poſſeſſor exutus eſſe debet *Reg.de Ponte deciſ.* 40. *nu.*38. & in materia poſſeſſionis poſſeſſor feſtinantèr eijci nequit.
11 Et in huiuſmodi Nundinis Magiſtros mercatos debere in expeditione cauſarum criminalium vti cōſilio Aſſeſſorum, & Iudicum ordinariorum locorum, in quibus Nundinæ celebrantur, niſi aliud particulari priuilegio ſit cautum patet infra in *pragm.*10.*§.*85.*de offic. Iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ quolibet die Mercurij in hac Ciuitate Neapolis in Platea antè Portam Regalem celebrari poſſunt.*
2 *Nundinæ, vt poſſint celebrari, debent concedi à Principe non recognoſcente Superiorem.*
3 *Conceſſio Nundinarum eſt de Regalibus.*
4 *Princeps poteſt auferre Nundinas,etſi per longiſſimum tempus ibidem fuerint exercitatæ.*
5 *Vtiles Terrarum Domini prohibentur facere Nundinas,ſiuè Mercatus.*
6 *Nundinarum exercitium quando amittatur.*

De Nundinis,&c. Pragm. II.

Collectanea II.

PErche li giorni paſſati,&c.

1 Quolibet die Mercurij hac in Ciuitate Neapolis celebrari poſſe Nundinas in Platea antè Portam Regalem enunciat vigore priuilegij.
2 Obſerua eſſe de ſubſtantia priuilegium, ad finē,vt licitè celebrari valeant Nundinę,quod eſt concedendū à Principe non recognoſcente Superiorem, & ſic habente iura Imperij,
3 quia de Regalibus eſt Nūdinarum conceſſio, & ſic de reſeruatis ſupremæ poteſtati *l.* 1. & ibi *Scribent.ff.de Nundin.l.vnic.C.eod.tit.Gizzarell.deciſ.*70.*num.*4.*Chriſtin.deciſ.Belgic.*99. *par.*3.*Theſaur.deciſ.*264.*Franc.Marc.deciſ.*53. *tom.*1.vbi pariter,quòd licet Principi Nundinas alicui loco auferre,etſi per longiſſimum temporis ſpatium ibidem exercitatæ fuerint, taliter, vt valeat ad alium locum transferre, vide *Theſaur. d. deciſ.*264.

Vndè tale ius non competere vtilibus Terrarum Dominis,& contrarium attentando,illos grauare ſcripſimus *tom.*1.*de grauamin.va-*
5 *ſallorum grauam.*326.vbi etiam,quòd ipſis eſt prohibitum facere Mercatus, ſiuè Nundinas francas,abſq; ſpeciali Regis aſſenſu.
6 Sed an,& quando Nundinarum exercitium per nō vſum amittatur,tractat *Bernard.Grau. pract.concluſ. Camer.Imperial.*60. *conſider.*1. *& ſeq.* & ad materiam *Gayl obſeruat* 60. *lib.*2. *Apicella alleg.*8.

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ debent celebrari temporibus ſtatutis.*
2 *Nundinæ etiam diebus ſtatutis de loco ad locum mutari nequeunt,amplia, vt num.*3.
4 *Feriæ habent immunitates, nec in eis Publicani poſſunt exigere aliquid tributi nomine.*
5 *Ceſſio bonorum ceſſat pro obligatione inita in Nundinis.*

De Nundinis,&c. Pragm. III.

Collectanea III.

A Noſtra notizia è peruenuto, &c.

1 Sancitur, Nundinas,& Ferias celebrandas eſſe diebus ſtatutis,iuxta priuilegiorum tenorem,aliàs immunitatibus minimè frui.
2 Amplia,vt nequè de loco ad locum etiam diebus ſtatutis poſſint mutari, & variari propria authoritate, inuitis Ciuibus *Theſaur. deciſ.*264.*ſub nu.*3.& *Nos* latiùs proſequuti ſuimus *forenſ.quaſt.*73.*par.*2.vbi erit videndum, vbi aſſenſum Principis eſſe neceſſarium demonſtrauimus.
3 Ampliа,vt illarum prorogatio fieri nequeat vltra tempora ſtabilita, vt ſtat deciſum in *pragm.*4.*infra hac eadem rubrica.*
4 Eſſe autem Ferias immunes, ac priuilegiatas probat *Chriſtinaus deciſ. Belgic.*99. *vol.* 3. firmans *deciſ.*100.Publicanos exigere nō poſſe aliquid tributi nomine ratione rei in Nun-
5 dinis diuenditæ,& quòd pro obligatione inita in Nundinis locus non ſit ceſſioni bonorum, dummodò contractus celebratus fuerit in ipſis Nundinis, vel ob merces in eis traditas, ſecùs ſi ſola ſit deſtinatio in Nundinis, dicens ſic iudicatum à Senatu Pariſienſi.

SVMMARIVM.

1 *Offendere non dicitur qui minimam offenſam facit.*
2 *Offenſa appellatione non venit leuis.*
3 *Noxa pro noxa datur reſpectu animalium delinquentium.*
4 *Animal irrationale committens homicidium an poſſit puniri.*
5 *Bos cornupeta occidens alium bouem, Dominus occiſoris tenetur dare alium bouem, intellige, vt num. 6.*
7 *Noxalis actio oritur ex priuato delicto, & ad damni perſequutionem tantùm, & non ad pœnam ſpectat.*

De Offendentibus innoxium pro noxio. Rubrica.

Collectanea I.

1 OFfendere (ſtricto modo) non dicitur qui
minimam offenſionem facit, quia offen-
2 ſæ appellatione non venit leuis, ſed grauis, ita
quòd promittentem non offendere ſub pęna,
nõ incurrere illam ob modicam offenſam fuit
tentum vna vice in Regio Auditorio Apu-
leæ, ex ijs, quæ probat *Moron. de treug. & pac.*
quæſt. 172. licèt ipſe in prolatione voti aliquã-
tulum dubius exiſterem, & in caſu ibidem oc-
curſo annuerem, non poſſe practicari hanc
opinionem, eò quia in promiſſione erant ver-
ba, *non offendere, damnificare, nec offendi, aut*
damnificari facere, quomodocunq; qualitercuq;
ex quacunq; cauſa, ex quibus verbis eram vo-
ti, vti vniuerſalibus intelligi etiam de omni of-
fenſa, ſiuè damno, nèdum graui, ſed etiam leui
Et occaſione eiuſdem rubricę (quàmuis di-
ſpoſita in pragmatica, ibidem ſituata nullum
3 verbũ appareat, de quo loquuturus ſum) ob-
ſeruabis, noxã pro noxa dari reſpectu anima-
lium delinquentium, aut ęſtimationem noxæ,
ad *tex. in l. 1. ff ſi quadr. pauper. feciſſ. dicat. Co-*
ler. deciſ. German. 168. & ad ornatum plura re-
4 portat modernus *Thor. vot. deciſiu.* 38. vbi tra-
ctat, ſi animal irrationale homicidium com-
mittat, puniri poſſit, vel veriùs pro noxa dari,
& qualiter damna ab eis illata reſarciantur,
pariterq; eiſdem ab alijs animalibus, & homi-
nibus data reficiantur.
5 Qua in materia curioſum erit ſcire, quòd ſi
bos alienus cornupeta fuerit, quem Dominus
non cuſtodierit, & alium bouem occiderit,
alius bos Domino damni paſſi eſt reddendus,
vt patet in *cap ſi bos de iniur.* cuius diſpoſitio
6 procedit, quotiès apparet de boue occiſore,
at ſecùs in dubio, nam vbi dubitatur, quòd nã
animal fuerit aggreſſum, Dominus occiſoris
ad nihil tenetur, vt benè probat *Boer. dec.* 237.
in princip.
7 Noxalem autem actionem ex priuato deli-
cto oriri, iuxta *tex. in l. 1. ff. de noxal. action.* &
ad damni perſequutionem tantùm, & non ad
pęnã pertinere, ex *l. 4. ff. ſi ex noxal. cauſ. agat.*
probat *Griuell. deciſ. Dolan.* 48.

SVMMARIVM.

1 *Offendentes alterum pro altero ſunt infames, & proditores.*
2 *Conditio iniqua non debet dari alteri per alterum.*
3 *Culpa debet tenere ſuos authores.*
4 *Delictum vnius non purgatur per alium.*
5 *Maritus non tenetur pro vxore, & è contra.*
6 *Pater non tenetur pro filio, & è contra, nec ſeruus pro Domino.*
7 *Aggreſſus occidens aliquem ex cauſa defenſionis non punitur.*

De Offendentibus innoxium pro noxio. Pragm. I.

Collectanea II.

HAuendomo inteſo, &c.[1]
1 Offendentes alterũ pro altero ex ſola con-
tumacia hic reputantur infames, & prodito-
res, & circulus anni abbreuiatur ad triginta
dies, quando locus erit forindicationi.
2 Redde rationem huius diſpoſitionis, quia
alteri per alterum iniqua conditio dari non
debet *l. non debet ff. de regul. iur. cap. non debet*
eod. tit. in 6. cap. ſi compromiſſarius §. porrò de
elect. in 6.
3 Et culpa, ac pęna debet ſuos tenere autho-
res *l. ſancimus C. de pœnis, cap. quæſiuit de his,*
quæ fiunt à maiori parte capituli, cap. Romana
in fin. de ſentent. excommunication. in 6. Chri-
ſtinæus deciſ. Belgic. 206. *num.* 2. *par.* 4.
4 Et nemo alterius purgare debet delictum
5 *toto tit. nè ex delicto defuncti*, ita vt maritus nõ
teneatur pro vxore, & è contra, niſi aliqua
tamen illi culpa adſcribi poſſit *Larrea deciſ.*
6 *Granat.* 48. *num.* 7. pater pro filio, & è contra,
nec ſeruus pro Domino, vt hæc omnia latiùs
probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ.*
Cur. Archiepiſcop. Neap. 47. *par.* 2. vbi diſcutit,
7 quando aggreſſus occidit aliquem non offen-
dentem ratione defenſionis, nùm aliqua pęna
plectendus veniat, dicens iudicatum ad fauo-
rem rei ex cauſis, & rationibus ibidem diſcuſ-
ſis.
Quid enim rectius, quàm ſuos delicta non
egredi authores *d. l. ſancimus*, quiduè iniquius
quòd innoxios, tanquàm peccantes puniri
auth. de inceſt. nupt. in princip. Merlin. contro-
uerſ. 1. *in fin.*
Et quatènus abbreuiatur terminus foriu-
dicationis in caſibus, in quibus cadit ad tem-
pus vnius menſis.

Si

Si cupis alios caſus, in quibus foriudicationis terminus abbreuiatur, adeas *Noſtram deciſ. Regia Audientia Apulea* 33. vbi illos repeties cumulatos.

SVMMARIVM.

1 *Officialis vndè dicatur.*
2 *Appellatione Officialium qui veniunt.*
3 *Officiales propriè dicuntur, qui habent iuriſdictionem.*
4 *Cuſtodes carcerum non dicuntur Officiales, & num.* 5.
6 *Baiuli, Magiſtri Iurati, Sindici, & Electi non veniunt appellatione Officialium.*
7 *Magiſtri actorum non veniunt appellatione Officialium, & num.* 8.
9 *Vicarius Generalis venit appellatione Officialis Diœceſani.*
10 *Stylus Curiæ Romanæ in delegationibus quo verbo vtitur.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Rubrica.

Collectanea I.

1 OFficialis dicitur, quaſi alterius officium exercens, eiuſque appellatione propriè venit qui ſub alio miniſtraliter exercet iuriſdictionem *Praſ. de Franch. deciſ.* 407. vbi quòd
2 lato ſumpto vocabulo veniunt etiam non habentes iuriſdictionem, qui largo modo dicuntur habere officium, in materia tamen fauorabili, at ſecùs in ſtricta, & odioſa, cùm verè
3 Officiales nuncupentur iuriſdictionem habẽtes *Gurba cõſ. deciſ. crimin.* 96. *Ramonius conſ. deciſ.* 35.
4 Indè cùm Carcerum, ſiuè Caſtrorũ cuſtodes, aliàs Caſtellani iuriſdictione non vtantur, Officiales non vocantur, nec ſub tali nomine comprehenduntur *Praſ. de Franch. deciſ.* 505.
5 *num.* 7. etſi largo modo Officiales appellari non deſint qui affirment, vt apud *Boer. deciſ.* 149. & vide *tex. in l. nè quis C. de dignitat. lib.* 12. & hanc partem fouet *Rouit. conſ. deciſ.* 92. *lib.* 2. vbi iudicatum teſtatur, Caſtellanos venire ſub nomine Officialium, ad effectum vt eis ſit prohibita mercatura.
6 Prout nec Baiuli, Magiſtri Iurati, Sindici, & Electi Officialium appellatione veniunt, tali modo, vt delinquendo ſubiaceant Iudici ordinario, nec habeant prærogatiuam, vt de illis Magna Curia Vicariæ cognoſcat, vt extitit deciſum in perſonam Io. Caroli Villani Baiuli Terræ Ayerolæ.
7 Hinc Magiſtros actorum Officialium ſub nomine nec venire patet apud *Praſid. de*
8 *Franch. deciſ.* 407. licèt contrarium eliciatur ex *eodem deciſ.* 403. ex *Gizzarell. deciſ.* 24. & *Rouit. deciſ.* 72. *num.* 50. *Seſe deciſ. Aragon.* 339. *vol.* 3. & plura reportat decreta *Thor. in Compend. deciſ. in verbo Actuarius tom.* 2. de quo latiùs vide ſupra in *Rubrica de Actuarijs num.* 5. & 6.
9 Officialis Diœceſani appellatione venit Vicarius Generalis Epiſcopi illius Diœceſis, & Officialis, ac Vicarius ſunt ſynonima, & idem ſignificant, vt deſumitur ex *Sacro Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 16. ibi, *Officialem, ſeù Vicarium, &c.*
10 Vndè de ſtylo Curiæ Romanæ eſt, vt in expeditionibus, & cauſarũ delegationibus, verbo *Vicario* vtatur hac formula, *dilecto filio Vicario Vicano venerabilis Fratris noſtri Epiſcopi Vicani in ſpiritualibus generali.*

SVMMARIVM.

1 *Officia Regia non petuntur per interpoſitas perſonas, ſed an hoc practicetur, num.* 2.
3 *Officia appetere quando ſit licitum, remiſſiuè.*
4 *Pecunia, & fauores præualent in Mundo.*
5 *Dignus, & dignior ſi concurrant ad idem officium, quis præferatur.*
6 *Epiſcopus peccat mortaliter conferendo beneficium digno, omiſſo digniori.*
7 *Cauſa, propter quas licet abſq; metu peccati conferre beneficium minùs digno, relicto digniori, hic reportat Author.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. I.

Collectanea II.

1 DEcet nos, &c. Statuit, nè officia Regia per interpoſitas perſonas petantur.
2 In deſuetudinem abijt hæc pragmatica, quàmuis renouata appareat infra *pragm.* 3. *hac eadem rubrica*, & ideò nõ eget commentario, perquiras tamen *Graffium deciſ. aur. lib.* 1. *cap.*
3 15. vbi quando licitum ſit officia appetere.

Et quatènus ibidem enunciatur, in adminiſtratione iuſtitiæ præficiendas eſſe perſonas ſcientia, doctrina, & bonis moribus imbutas,
4 hoc etiam in Mũdo deſideratur, cùm fauores, & pecunia præualeant, vtinam eſſem mendax.

Tu autem pro ornatu vide latiùs ſcripta per *Nos de grauamin. vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 187. vbi curioſa reperies, & adeas *Raudenſ. deciſ.* 40. vbi diſtributiones honorum, dignitatũ, officiorum, & lecturarum, & electiones, confirmationes, collationes à Dominis, & Principibus qualiter, & quando ſint faciendæ.
5 At concurrentibus duobus ad idem officium, quorum vnus ſit dignus, alter verò dignior, an ſit licitum omittere digniorem, declarat *Idem deciſ.* 33. & tractant *Ludouiſius deciſ.* 11. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep.*

Archiep Neap. 214. *par.* 3. *Gratian. dec March.*
6 97. vbi quòd Epiſcopus peccat mortaliter cõferendo beneficium digno, omiſſo digniori, nõ tamen tenetur ad reſtitutionem, licèt dicar, hoc fallere, quando beneficium deberetur digniori ex aliquo ſtatuto, aut lege reperto in concurſu, quia tunc ſi minus digno conferat, peccat, & tenetur ad reſtitutionem.

7 Qua occaſione non reticeam reportare, multas eſſe cauſas excuſantes à peccato eligẽdo minus dignum relicto digniori, quas recenſet poſt cęteros *Dian reſol. moral. par.* 3. *tract* 5. *miſcellan. reſol.* 110.

Prima, quando exceſſus non eſt notabilis, & manifeſtus.

Secunda, quando magis dignus eſt de alio loco, vel Eccleſia, igitur licitè præfertur indigena dignus extraneo digniori.

Tertia, cùm maior Pars vult eligere minus dignum, tunc minor Pars poteſt non eligere digniorem, ſed dare ſuffragium minus digno, & ex hoc procedit, etiam ſi Electores iuraſsẽt eligere digniorem, & ſic eligendus eſt minus dignus, quando eſt magis acceptus Conuentui.

Quarta, quando ex tribus concurrentibus, ſcilicèt magis digno, digno, & indigno, eligitur indignus, ſi pro digno ſuffragium non datur.

Quinta, cùm dignior præeſſet alteri Eccleſiæ, & eſſet poſtulandus.

Sexta, quando magis dignus eſt implicatus negotijs externis, vel non ita reſidentiam faciet, ſicut minus dignus.

Septima, ſi minus dignus ſit iam expertus, & diſertus circa Officium, vel Prælaturam, & dignior inexpertus.

Octaua, quando non eſt liberum Collatori, vel Inſtitutori conferre alteri, vel alium inſtituere, quàm ſibi præſentatum à Patrono.

Nona, ſi beneficium ex ſua inſtitutione per Eccleſiam confirmata, vel acceptata, dandum ſit alicui ex certa Familia, vel Oppido.

Decima, ſi beneficij Parochialis Fundator prę̨ſentet dignum, & non digniorem, cùm hoc licitum facere ſit.

Vndecima, quãdo quis beneficium reſignet digno, prætermittens digniorem.

Et deniq; Patronus laicus poteſt eligere, & præſentare minus dignum, digniori relicto.

S V M M A R I V M.

1 *Officia ſpectantia ad adminiſtrationem iuſtitiæ non debent vendi.*
2 *Officia ſæcularia vendi non poſſunt.*
3 *Ementes officia multa extorquent.*
4 *Venditio officiorum eſt peſtis Reipublicæ.*
5 *Officium habens cum poteſtate in alium transferendi, an illud vendere poſſit.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur.
Pragm. II.

Collectanea III.

MAndamus etiam per præſentem, &c.

1 Interdicit, nè officia ſpectantia ad iuſtitiæ adminiſtrationem, vel pecuniæ perceptionem vendantur.

Iunge quæ diximus ſupra in *pragm.* 4. *de Baronibus, & in tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 200.

Et adde *Dian. reſol. moral. tract.* 5. *miſcellan.*
2 *reſol.* 108. *par.* 3. vbi diſcutit, an officia ſæcularia vendi poſſint, & annuit deciſiuè, vt quàmuis conſiderata natura rei talia officia vendi poſſint, hoc non obſtante minimè expedit ea vendere, ob multa incommoda, quæ indè ſequi ſolent, putans plerumq; id eſſe illicitum, ac pernicioſum, quia venduntur, vt plurimum, indignis, item quia ex tali venditione homines magis prouocantur ad acquirendas pecunias, quàm ad ſtudia literarum, & probita-
3 tis, tandem, nam officia ementes, vt pretium ſolutum recuperent non adminiſtrant ea, vt debent, ſed multa iniuſtè extorquent, vndè ra-
4 tionabiliter talis venditio Reipublicæ peſtis nũcupatur, & eſt prohibita, vide *Franc. Marc. deciſ.* 249. & 749. vbi etiam annuit, committi ſimoniam in vẽditione ſæcularium officiorum habentium iuriſdictionem annexam *Boer. deciſ.* 350.

5 Sed an qui habet licentiam à Rege officium transferendi in aliam perſonam, poſſit illud vendere, ſunt qui partem negatiuam ſectantur, niſi etiam vendendi expreſſa facultas acceſſetit, aut ſaltem tacita, vt ſi Rex concedat officium cum poteſtate transferendi alicui, quem nouit ſolere vendere, Alij autem putarunt, probabilem eſſe opinionem contrariam, poſſe ſcilicèt vẽdere, Cęteri cum peccato veniali id agi autumarunt, vt apud *Dian. loco cit. reſol.* 109.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales in eorum officijs quid iurare teneantur, remiſſiuè.*
2 *Iudex debet iurare, ſuum officium abſq; fraude facturus.*
3 *Iuramentum ab Officialibus præſtandum remitti non poteſt, & illud eſt loco cautionis, ibid.*
4 *Officialis ab officio remotus, & ad idem reſtitutus iterùm iurare debet.*
5 *Officiales præſtantes iuramentum in die feriato non ſunt periuri.*
6 *Officialis Baroni nõ tenetur præſtare iuramẽtũ.*

7 *Of-*

7 *Officiales debent præſentare literas ſui officij, aliter non creditur.*
8 *Delegato non creditur, niſi literis ſuæ delegationis præſentatis.*
9 *Iuriſdictio non acquiritur, niſi literis præſentatis.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. IV.

Collectanea IV.

ET quia ſepenumerò contingit, &c.
1 Diſponit, promotos ad officia debere præ-
ſtare iuramentum ſub forma, de qua hic.
Adde *Papon.arreſt.Franc lib.4 tit.8.arreſt.*
1.& lib.6.tit.2.arreſt.26, vbi loquitur etiam
de iuramento præſtando ab Aſſeſſoribus, &
Iudicibus, & iunge *Franc. Marc. decis. 682.*
2 quatènus probat, quemlibet Iudicem debere
iurare publicè ſuum officium bona fide geſtu-
rum abſq; fraude, & vide *Minſynger.obſeruat.*
3 *76.cent.2 obſeruat. Camer.Imperial.* vbi quòd
iuramentum præſtandum ab Officialibus re-
mitti non poteſt.
Taleq; iuramentum cautionis vicem obti-
nere, modernè autumat poſt cęteros, quos ad-
ducit *Maranta reſponſ.deciſ.39.num.7.par.2.*
4 Amplia, tale iuramentum eſſe denuò præ-
ſtandum ab Officiali remoto ab officio, & po-
ſtea ad illud reſtituto *Guglielm. deciſ. Rot.Spi-
renſ.201.par.3.*
5 Et obſerua, non dici periuros Officiales eo
ſub prætextu, quia tale iuramentum in die fe-
riato præſtiterint, vide *Cauale.deciſ.9.par.1.*
Nec non pro coronide huius pragmaticæ
perquiras omninò ſcripta per *Nos de grauaminib.vaſallorum tom.2.grauam.*40.vbi plura
conſarcinauimus, & præciſè *num.*22. annui-
6 mus, prouiſum in Regia Audientia Principa-
tus Citrà Officiales Baroni non teneri præ-
ſtare iuramentum, in hac pragmatica requiſi-
tum, quod tibi deſeruiat pro limitatione eiuſ-
dem, vide ibi, nec pigebit.
7 Et hac occaſione reminiſcaris, quòd Offi-
ciales debent in primis præſentare eorum li-
teras officij, aliter non creditur, ſicuti pariter
8 à ſimili, delegato non creditur, niſi præſenta-
tis literis ſuæ delegationis, ad *tex.in cap.cùm*
9 *in iure peritus de offic.delegat.* cùm iuriſdictio
non acquiratur, niſi præſentatis literis *Rot in
antiq deciſ.242. & 287.& in nouiſſ. deciſ.793.*
& antè illarum præſentationem nullam habe-
re iuriſdictionem *Guid.Pap. deciſ.285.* ex quo
euenit, quòd delegatus debet eſſe certus de
ſua iuriſdictione, non quidem per exemplum
Rot.in antiq.deciſ.459.
Conferunt nuper adducta ſupra in *pragm.
3.de Commiſſ.& Exequutoribus, &c.* ibidem
videnda.

SVMMARIVM.

1 *Officiales nequeunt contrahere vincula Compatratus, & de ratione, num.2. & 3.*
4 *Affinitas ſpiritualis æquiparatur carnali.*
5 *Diſpenſatio non fit circa cognationem ſpiritualem, ſecus aduerſus carnalem.*
6 *Inſtrumentum non liquidatur via Ritus contra patrem, nec etiam contra patrem ſpiritualem.*
7 *Pœna pari punitur occidens patrem naturalem, quàm ſpiritualem.*
8 *Compater nequit teſtificari pro compatre.*
9 *Compater non conuenitur à Compatre, niſi in quantum facere poteſt.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. VIII.

Collectanea V.

PErche eſſendo ſtabilito, &c.
1 Vetat, nè Officiales Compatratus vincula
contrahant.
2 At quia redditur ratio, nè ſub hoc prætex-
tu impediantur proprium exercere officium.
3 Iunge propter ſuſpitionem, quæ in eorum
perſonas allegari poſſet, cùm Compater recu-
ſetur in iudicãdo in cauſa Compatris, vt quo-
tidiè practicatur tàm in Sacro Regio Cõſilio,
quàm in cęteris alijs Supremis Tribunalibus
huius Ciuitatis, & fatetur *Marinis quotid. re-*
4 *ſolut.cap.190.* eò quia ſpiritualis affinitas non
eſt minor, quàm carnalis *cap qui dormierit 27.
quæſt.2.cap.ita diligere, & cap.ſeq.30.quæſt.31.*
5 ita vt videamus, aduerſus ſpiritualem cogna-
tionem Summos Pontifices non diſpenſare,
licèt aduerſus carnales quotidiè diſpenſent, &
6 proindè inter cętera affirmat, inſtrumentum
via Ritus ad inſtar à filio contra patrem non
liquidari *Præſ de Franeb. deciſ.162.* ſic pari-
ter, nec cõtra patrem ſpiritualem, & ſic com-
patrem, cùm eiuſdem videantur naturæ *cap.
aut facta, & ibi gloſ.in verbo parentem de pœ-*
7 *nitent.diſtinct.1.* vbi dicit, non minus punien-
dum eſſe eũ, qui ſpiritualẽ, quàm qui naturalẽ
occidit patrem, ſequitur *Rota in Maceraten.
probationis coràm R.P.Corduba*, vbi quòd cõ-
8 pater repellitur à teſtificando pro compatre,
& receptus nullam probationem facit, vti af-
finis, & quòd tali de cauſa gaudet priuilegio,
9 nè conueniatur, niſi in quantum facere poteſt,
deducto, nè egeat, quod accidit trutinari in
cauſa Melchioris de San Marco cum Liuia de
Benedictis.

SVMMARIVM.

1 *Prorex de rebus ſpectantibus ad Rempublicam mandat exequutioni quæ maior pars Iudicātium decreuit.*
2 *Factum à maiori parte eſt attendendum, cùm dicatur ab omnibus factum.*
3 *Habens maiorem partem dicitur habere omnes.*
4 *Factum à maiori parte quando poſſit impediri.*
5 *Electio indigna facta à maiori parte non ſubſtinetur.*
6 *Pragmatica aliquid apertè mandantes debent exequutioni demandari.*
7 *Prorex ex iuſta cauſa poteſt concedere, vt ex Regno extrahantur ſtipendia.*
8 *Abſens non dicitur qui abeſt propter neceſſitatem Regis.*
9 *Beneficiatus abſens propter vtilitatem Eccleſiæ conſequitur diſtributiones quotidianas.*
10 *Prorex non valet ponere penſionem ſuper beneficijs infrà centum aureorum.*
11 *Rex an poſſit imponere penſiones beneficijs Iurispatronatus ad ipſum ſpectantis.*
12 *Rector beneficij ſi non habet centum pro ſe, non valet penſio impoſita.*
13 *Penſio non poteſt imponi ſuper Parochiali non reddente centum ducatos.*
14 *Stipendia non ſoluuntur, niſi à die capta poſſeſſionis.*
15 *Creatus an dicatur qui non adminiſtrat.*
16 *Salarium alicuius regiminis an debeatur à die electionis, vel à die poſſeſſionis.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. XI.

Collectanea VI.

POr quanto vno de los principales, &c.

Hic multa mandantur, nos autem ſelectioribus incumbemus, nè à practicis videamur (iuxta inſtitutum) recedere propoſitionibus.

1 Indè quatènus in §.2. incip. *Por vna*, ſtatuitur, vt Prorex in omnibus rebus ſpectantibus ad adminiſtrationem Reipublicæ, vel iuſtitiæ exequutioni demandet, quòd maior pars Iudicantium decreuerit.

2 Iunge rationem, quia factum à maiori parte eſt attendendum *l. quod maior ff. ad municip.* cum concordantibus apud *Præſid. de Franch. deciſ.2.* cùm dicatur factum ab omnibus, quod fit à maiori parte *Afflict. deciſ.1. Gratian. deciſ.183. Maſtrill. deciſ.97.* & qui ma-
3 iorem partem habet, omnes habere videtur, quia illa trahit ad ſe minorem *Caualer. deciſ. 21. 439. & 519. Antonin. reſol. 104. lib.3. Rot. in recent. deciſ. 443. tom.1. par. 2.* & minor pars cēſetur hoc caſu conſentire iudicatis per maiorem, ad inſtar in electione minor pars cenſetur conſentire electioni factæ per maiorem *Beltramin. ad deciſ. Ludouiſ. 452. ſub num. 23. Merlin. controuerſ. forenſ. 50. in princip.*

Sed dùm ibidem excipiuntur caſus recipiētes dilationem, vt ſi aliud videbitur, fiat relatio ſuæ Maieſtati, & interim ſuperſedeatur.

4 Adde, vt factum à maiori parte poſſit impediri, quotiès tendat ad indignitatem, & aliquod abſurdum, ad inſtar electionis, quæ facta
5 per maiorem partem Collegij nō ſubſtinetur, vbi electio indigni facta eſt, ita vt electio minoris hoc in caſu præualeat *cap. congregato de elect. Caualer. deciſ. 231. Antonin. reſol. 19. lib.1. Merlin. d. controuerſ. 50.* vbi tutatur, electionē factam à minori parte Capituli, ſiuè Vniuerſitatis ſubſtineri, vbi maior indignum, ſeù incapacem ſcienter elegerit.

6 Et dùm in §.5. incip. *En los caſos*, ſtatuitur, vt Regiæ pragmaticæ, & Reſcripta apertè aliquid mandantes exequutioni demandentur, nec Protex aliter iubere valet, aliàs relationē Regi faciat.

Iunge pro corroboratione *text. in cap. ſi quando de reſcript.*

7 Et dùm in §.10. incip. *Aſſi miſmo*, mandetur, vt Prorex nequeat concedere facultatem egrediendi è Regno ſtipendia merentibus, niſi cum iuſta cauſa, & tunc ſtipendia non procedant.

Obſerua, fuiſſe neceſſariam hanc declarationem, nè currat ſtipendium, cùm de iure abſenti cum licentia debeatur ſalarium aliàs debitum, dùm reſidet *Amat. deciſ. Marcb. 52. Gratian. deciſ. 200.* eiuſdem Rotæ.

Et ligabis digito, non procedere diſpoſitionem pragmaticæ circa denegationem ſalarij, quotiès ſtipendiatus ſe abſentaret à Regno
8 pro ſeruitio eiuſdem Regis, quia in tali caſu abeſſe non diceretur propter vtilitatem Regis, ad *tex. in cap. ex parte de Cleric. non reſid.*
9 *Sayr. deciſ. 10. eod. tit.* vbi quòd beneficiatus abſens ob vtilitatem, & ſeruitium Eccleſiæ quotidianas percipit diſtributiones, congruit *tex. in l. quæſitum ff. de fundo inſtruct. Ludouiſ. deciſ. 153. & ibi Addit. Rot. in recent. deciſ. 608. par. 1.*

10 In §.13. incip. *Tanbien*, quatènus prohibet, nè Prorex valeat ſuper beneficijs infrà ſummam centum aureorum penſionem apponere.

Ad ornatum perquiras *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riccium deciſ. Cur. Archiep. Neap. 189.*
11 *par.3.* vbi probat, licere Regi imponere penſiones ſuper beneficijs iurispatronatus ad ipſum ſpectantis, dummodò tamen concurrat conſenſus Apoſtolicæ Sedis, cui in Conciſtorio à Cardinali Protectore nomine Catholicæ Maieſtatis ſupplicatur, vt per *Ronit. conſ. 59. vol. 1.*

12 Et ad mentem eiuſdem inngas rationem, quia

quia centum pro Rectore beneficij debent re-
manere *Rota in Coſentina penſionis* 27. *Maij*
1595. *coràm R. P. Licta*, & ex diſpoſitione *Sa-
cri Concilij Tridentini ſeſſ.*24. *cap.*13.*de refor-
mat.* patet, quòd ſi Parochialis Eccleſia non
13 reddat centum ducatos, nulla penſio imponi
poſſit, quia nõ debet ita grauari, vt Parochus
viuere nequeat, aut iura Epiſcopalia ſoluere
nequeat *cap.vacante, cap.cùm cauſam, & cap.
de Monachis de præbend.*

14 At cùm in §.16. incip. *Por que entiendo*, di-
ſponatur, nè ſtipẽdia procedant, ac ſoluantur,
niſi à die captæ poſſeſſionis.

Adde *tex.in l.poſt duos C.de Aduocat.diuerſ.
Iudic.* ibi, *vniuerſa totius anni ſalaria, ex quo
hoc idem officium peragere cœperit*, quia non
15 prodeſt creatio, niſi ſubſequuta ſit adminiſtra-
tio, nec habetur pro creato qui non admini-
ſtrat, vide *Reg.Tapiam deciſ.S.C.*60. vbi tra-
16 ctat, ſi ſalarium Adminiſtratoris alicuius regi-
minis debeatur à die electionis, vel à die poſ-
ſeſſionis, item vſq; ad quod tempus, an reuo-
cationis mandati, vel quò reuerſus eſt in eius
patriã, & an debeatur illud in principio anni.

Cęterùm, dùm in fine pro obſeruantia con-
tentorum in pragmatica contra inobſeruan-
tes imponatur pęna (indignationis), illam im-
portare arbitrariam pęnam pro Principis vo-
luntate tutati ſumus *deciſ.Apulea* 34. vbi pari-
ter de pęna imponi ſolita (pro quanto gratiam
Regiam caram habeant) latè etiam *Caball.re-
ſol. crim.caſu* 30.

SVMMARIVM.

1 *Toga defertur in ſignum dignitatis.*
2 *Præſumitur quis talis, qualis reperitur.*
3 *Mercum facit rem præſumere eſſe illius, cuius eſt mercum.*
4 *Bullæ cognoſcuntur ex ſigno.*
5 *Iuſpatronatus an cognoſcatur ex armis, inſignijs, & epitaphijs poſitis in Capella.*
6 *Aduocatus pauperum debet ferre togam ſicuti Officiales.*
7 *Officiales etiam pendente inquiſitione, & ſuſpenſione ab officio poſſunt geſtare togam.*
8 *Adminiſtratio Officialium ſolet interdici pendente inquiſitione, & vide num.*9.
10 *Suſpenſio ab officijs infamat probos viros.*
11 *Monachus pendente inquiſitione non priuatur voce actiua in Capitulo.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. XV.

Collectanea VII.

DAlla Maeſtà del Rè N.S. &c.

Enumerat Officiales, quibus toga vti de-
bere mandat.

1 Cuius quidem togę delatio datur in ſignum
dignitatis, qua ſunt muniti, & ex illius geſta-
tione quis præſumitur Officialis, nam habitus
2 gignit præſumptionem, vt in dubio iudicetur
talis, qualis quis in habitu reperitur *l item § ſi
quis ff.de iniur.* cùm ex ſigno pateat ſignatum
*l.*1. *§. ſi intelligatur ff.de ædilitio edicto, Bellon.*
3 *deciſ. Genua* 201. vbi quòd mercum facit præ-
ſumere rem eſſe illius, cuius eſt mercum *l.ſtig-
mata C.de fabricenſ.lib.* 12. *Afflict. deciſ.* 23.
Boer. deciſ. 109. & ad ſignum cognoſci ballas
4 notarunt *Cacher.deciſ.*40. *Anna alleg.* 110. vn-
5 dè euenit, vt arma, inſignia, & epitaphia in-
ſcripta in aliqua Capella concurrentibus nõ-
nullis adminiculis probent, iuſpatronatus eſſe
de familia illorum, cuius ſunt arma ibidem re-
poſita *Cauale.deciſ.*17.*num.*15.*Polidor.Ripa
obſeruat.*66.*Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.
Cur.Archiep.Neap.*6.*par.*3.

6 Amplia, vt Aduocatus pauperum M.C.V.
adhùc geſtare debeat hanc togam ſicuti cęte-
ri Officiales ex moderna conceſſione facta à
paruo tẽpore in huc, quia primò illa vſus fuit
quondam D.Ferdinandus de la Quadra, indè
Regius Conſiliarius effectus, cui pariter eſt li-
citum ſedere in Rota M.C.V. hora cauſarum,
quando Iudices ſedent pro vna hora pro cau-
ſis pauperum, qua finita exijt à Tribunali, &
tractãtur aliæ cauſæ ob facilem aditum, quem
habet intrandi, & exeundi *Thor. in Compend.
deciſ. Regni in verbo Aduocati pauperum il ſe-
condo par.*3. vbi dicit, iudicatum idem proce-
dere reſpectu Aduocatorum pauperũ, in Tri-
bunalibus Regni conſtitutorum, vt ſic reſpe-
ctu Aduocati pauperũ Regiæ Audientiæ Me-
nepecudum Apuleæ fuit prouiſum per Colla-
terale Cõſilium ſub die 20. Nouembris 1631.
in *part.* 43. *num.* 59. & confirmatum die 24.
Maij 1632. in *part.*50. *fol.*117. & die 8. Martij
1634. in *part.* 73. *fol.*195. penès Tagliauiam à
mandatis Scribam, ſicq; per priùs extitit pro-
uiſum ab eodem Supremo Tribunali in bene-
ficium Aduocati pauperum Regiæ Audientiæ
Calabriæ Citra ſub die 31. Maij 1621. vt repe-
ritur regiſtratum in *Cur.*1.*Calabriæ fol.*55. li-
cèt in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ id
non viderim practicatum tempore meo.

7 Amplia pariter, vt Officiales nèdum pen-
dente inquiſitione, verùm etiam pendente ſu-
ſpenſione ab officio poſſint geſtare togam,
prout in varijs factorum contingentijs extitit
practicatum, & quotidiè practicatur, reſpectu
tamẽ Officialium perpetuorum, at ſecùs tem-
poralium, qui ſi fuerint priuati, vtiq; toga in-
duere ſe nequibunt, cùm illa habeat incremẽ-
tum à dignitate, qua ceſſante debet ceſſare
pariter habitus dignitatis geſtatio, niſi tamen
ſimplex adminiſtratio per aliquod tempus in-
terdicta fuerit cum retentione officii, ad ma-
teriam *Guglielm.deciſ.Spirenſ.*38.*par.*1.

8 Quæ quidem adminiſtratio ſolet interdici
pen-

pendente inquiſitione *Præſ. de Franch. deciſ.* 8. *Franc. Marc deciſ.* 562. *par.* 1. *Capella Tholoſ. deciſ.* 370. videndus *Grivell. deciſ. Senatus Dolan.* 60 vbi mordicùs rutatur, & iudicatum re-
9 cenſet, Officialem inquiſitione pendente non eſſe ſuſpendendum ab officio, nec ei interdicendam adminiſtrationem, etiam poſt litem conteſtatam, nè facilè indulgeatur malitijs accuſatorum, quia in materia ſuſpenſionis ab officio prudenter, & temperatè procedendum
10 eſt, cùm ſuſpenſio famam eripiat apud probos viros, maximumq; inferat dedecus, indè
11 pendente inquiſitione Monacum non priuari voce actiua in Capitulo probauimus *forenſ. quæſt.* 99. *par.* 1. aduerſus *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 327. *par.* 3.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales antè captam adminiſtrationis poſſeſſionem debent exhibere inuentarium.*
2 *Bona cenſentur acquiſita contemplatione officij.*
3 *Bona Prælati cenſentur acquiſita intuitu Eccleſiæ.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. XXII.

Collectanea VIII.

DEſſeando cumplir, &c.

1 Sancitur, vt Officiales tàm tēporarij, quàm perpetui antè captam adminiſtrationis poſſeſſionem inuētarium bonorum exhibere debeant.

Hæc pragmatica ſtat in viridi obſeruantia, & eſt rationabilis, ad finem, vt ſi poſt officij adeptionem Officialis patrimonium auctum ſit, vltrà quàm per priùs erat, probare debeat,
2 vndè euenerit, cùm ſtet præſumptio, illa bona fuiſſe quæſita contemplatione officij, ad *tex. in cap.* 1. *de pecul. Cleric. cap.* 1. 12. *quæſt.* 3 cum deciſiuè adductis per *Maur. alleg.* 5. *& 6. par.* 1.
3 vbi fundat, in bonis Prælati Eccleſiam, ſiuè Nuncium Apoſtolicum habere fundatam intentionem, eſſe quæſita intuitu Eccleſiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Deſignati ad officia ſunt examinandi circa ius, & praxim.*
2 *Iudex debet habere theoricam, & praxim.*
3 *Examen nequit fieri non interuenientibus omnibus Dominis de Iuncta.*
4 *Examen poteſt remitti, quando apparet habilitas.*
5 *Leges variãtur propter qualitates perſonarum.*
6 *Examinatus, & approbatus iterùm ad examen admitti debet.*
7 *Reprobatus in Collegio admittitur iterùm ad doctorandum.*
8 *Approbatus ad vnam officij ſpeciem, ſi vult trãſire ad aliam, debet iterùm examinari.*

De Officialibus, & quæ ijs prohibeantur. Pragm. XXIII.

Collectanea IX.

DEſiderando la Maeſtà del Rè N. S. &c.

1 Statuit, vt deſignati ad gerenda officia ſint examinandi tàm circa ius, quàm circa praxim à Iuncta trium Regiorum Miniſtrorum, ad id propriè deſignata.

Quatènus iſtud examen reſpicere debeat tàm ius, quàm practicam iūgè rationem, quia
2 Iudex debet habere theoricam, & praxim, nã ex theorica, quæ reſultat ex ſcientia exoritur prudentia, ex practica autem experientia cũctarum rerum magiſtra, & proindè vtilis fuit, & neceſſaria hæc pragmatica, vt antè illam aurumauit *Viuius deciſ.* 270.

Et dùm examen requiritur, quòd fiat in Iūcta trium Miniſtrorum, qui videntur in hoc delegati, & formaliter illorum intereſſentia ſit
3 neceſſaria, inferas, quòd ſi non omnes Domini de Iuncta interuenerint, examen fieri nequibit, & factum non proderit, cùm vnus abſque altero habeat ligatas manus *cap. cauſam matrimonij de offic. delegat. cap. cùm cauſa eodem tit. l. duo ex tribus de re iudic. Maſtrill. deciſ* 292. *Caſtill. deciſ.* 87 *num.* 9. *Merlin. controuerſ.* 25. *num.* 8. *Gratian. forenſ. diſcept.* 474.

Signabis tamen, quòd licèr examen hoc ſit de forma, ſi Domini de Iuncta videntes habi-
4 litatem examinandi remiſerint examen, erit illè benè approbatus *D. Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 139. *par.* 1. *& deciſ.* 140. *par.* 4. cùm rei demonſtratæ fruſtrà fiat demonſtratio, ſicq; reſpectu illorũ, qui imprimere fecerunt libros in legali ſciẽtia demõſtrauimus *tom.* 1. *de grauaminibus*
5 *vaſallorum grauam.* 191. qualitas enim perſonarum leges variare facere debet *Afflict. deciſ.* 13. huiuſmodi enim debent facere exemptos à tali examine.
6 Sed quæro, an ſemel examinatus, & reprobatus debeat iterùm admitti ad examen.

Certè, quòd ſic erit tenendum, & ita in dies practicatur ex dictis per *Annam allegat.* 123.
7 vbi rutatur, ſemel reprobatũ in Collegio poſſe iterùm admitti ad ſe doctorandum, confert *Cap. Regni* incip. *Vt ſtatus, & Gratian. diſcept. forenſ.* 186.
8 Quòd autem ſemel approbati ad vnam officij ſpeciē, putà ad Iudicatus Regios, debeãt iterùm approbari, ſi ad maiora prætendant, putà ad Auditoratus Prouinciales non eſt heſitandum, cùm diuerſa ſint officia, nõ eiuſdem ſpe-

ſpeciei,ſed inequalia,& maioris conſideratio-nis,& proindè vti noui tituli,& maiora officia egent altera approbatione, ex dictis per *Gratian.forenſ.diſcept.167.à num.54.*quia ad ſimilia ſemel approbatus, iterùm non examinatur *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.Cur. Archiep.140. & 374 par.4.*

SVMMARIVM.

1 *Triremes nequeunt fieri in poſſeſſionibus particularium.*
2 *Lignorum appellatione quæ nam veniant.*
3 *Pali,& perticæ non veniunt appellatione lignorum,& num.4.*

De Officialibus Regiarum triremium. Pragm. I.

Collectanea I.

1 NElli anni paſſati,&c. Vetat,nè Miniſtri, & Nautæ triremium lignent in poſſeſſionibus particularinm.

Adde pro confirmatione videnda ſcripta per *Linglois deciſ.23.quæſt.5. Griu.ll.deciſ.Senat. Dolan.15.*& quæ Nos pariter deciſiuè ex illis probauimus ſupra in *Rubrica de inciſione arborum.*

Sed quatènus hic de lignis fit mentio.

2 Quæ nam lignorum appellatione veniant, patet in *l.ligni verbo ff.de leg.3.*vbi elicitur,ſub tali nomine venire omnia, quæ comburendi cauſa parata sūt,& quæ cōſuetudo Regionis, ſeù paterfamilias pro ligno habebat *Rota in Parmen.legati corā R.P.Capizucco,* vbi quòd
3 regulariter pali, & perticæ tali ſub nomine in legatis, & vēditionibus minimè veniunt, quia in materiæ numerum redigendi ſunt *l. pali ff.*
4 *de verb.ſignifi. l.pali ff.de leg.3* niſi tamen pro vetuſtate non ſint apti,niſi ad combuſtionem, quia tunc ligni nomine veniunt.

Et quatènus pariter de arboribus mentionetur.

Pro coronide te mitto ad ſcripta ſupra in *Rubrica de arboribus,&c.* vbi dapes congruētes guſtabis,quas hac in menſa iterùm edere non licet,quia ſtomacharent.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus ſunt qui præſentantur à Rege in Regno.*
2 *Laudatur D. Simon Caraſa ex Clericorum Regularium Religione ad Archiepiſcopatum Acheruntinum,& Matheranum adſcitus.*
3 *Beneficia,& Canonicatus ſunt dignitates.*
4 *Officia nequeunt renunciari, prout beneficia.*

De Officijs ad Regię Maieſtatis,eiuſque Viceregis collationem ſpectantibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 OCcaſione huius rubricæ reminiſcaris,vltra officia adeſſe pariter Archiepiſcopatus,& Epiſcopatus,alternatim Regnicolis, & exteris prouidendos,ſpectantes ad præſentationem Inuictiſſimi noſtri Regis,ex concordia cum Sancta Sede Apoſtolica, inita inter Clemētem VII. & Carolum V.Imperatorem in anno 1532. vt modernè poſt cęteros probat *Maranta reſponſ.dec.52. par.2.*inter quos
2 enitet Archiepiſcopatus Acheruntiæ, & Matheræ,ad quem proprijs meritis hodiè fuit adſcitus,& nominatus Illuſtriſſimus,& Reuerēdiſſimus Dominus meus D.Simon Caraſa, exiſtens in Sanctiſſima Religione Clericorum Regularium, qui præter illius notiſſimam nobilitatem ob eius eminentem doctrinam, vitæ probitatem, morumq; candorem ad maiora eſt quidem extollendus, prout ad Cardinalitium habitum videre ſpero.
3 Sunt pariter & beneficia,dignitates aliæ,& Canonicatus, eiuſdem Catholicæ Maieſtatis ad præſentationem ſpectātia, quæ pariter hoc in Regno pro vna vice conferuntur Regnicolis, pro alia ad beneplacitum ſuæ Maieſtatis, vt apud *Regent.Tapiam deciſ.Suprem.Ital.Senatus 18.* vbi loquitur de Prioratu Eccleſiæ S.Nicolai in Ciuitate Barij,diſcutiendo, ſi vacare intelligatur per mortem,etiam ſi non cęperit poſſeſſionem, & pro affirmatiua concludit.
4 At quòd officia ad inſtar beneficiorum nequeant renunciari, niſi in manu Superioris, quia de illorum natura ipſorum commercium minimè datur,habes apud *Regent.de Ponte deciſ.28.*

SVMMARIVM.

1 *Officium Baiuli circa quæ verſetur.*
2 *Baiulus dicitur ordinarius,non delegatus.*
3 *Baiulus cognoſcere poteſt de omnibus cauſis ciuilibus,& furtis paruis.*
4 *Baiulus habet mixtum imperium,& poteſt portare arma.*
5 *Baiulus habet poteſtatem declarandi hæredes, & facere præambula, & decernere tutelas, num.6.*
7 *Baiulus poteſt accuſare obligationes penès acta.*
8 *Baiuli poſſunt tenere carceres.*
9 *Baiulus nequit facere exequi,nec facere mandatum abſq; Conſultoris voto.*
10 *Appellatio datur à Baiulo ad Capitaneum loci.*

De Officio Baiuli. Rubrica.

Collectanea I.

1 OFficium Baiuli verſari circa damnorum cognitionem, & pęnas à damna dantibus exigendi, ita vt habere tale ius priuatiuè ad Capitaneum loci ordinarium, niſi damnum eſſet doloſum, cum iniuria, vel territorium eſſet bannitum per Capitaneum, ſiuè eius Curiam determinauit Sacrum Regium Cõſilium inter Vniuerſitatem Orioli, & Marchionem vtilem Dominum, videndus latè *Marin. quotid. reſolut. cap.* 213. vbi ad partes diſputat articulum, & pro Baiulis tandem reſidet, annuens
2 *num.* 19. iuriſdictionem baiulationis eſſe ordi-
3 nariam, non autem delegatam, quia de omnibus cauſis ciuilibus cognoſcere poteſt, ac etiã de furtis minimis per *Conſtit. Regni Locorum*
4 *Baiuli*, & in *Conſtit. Baiulus ſi furem*, habentq; pariter mixtum imperium, vt in *Conſtit. Magiſtri Camerarij, Anna ſing.* 97. vbi tractat, ſi poſſint portare arma, & dicit deciſum, licere extra territorium, dummodò non ſint de prohibitis.
5 Indè habent Baiuli iuriſdictionem declarãdi hæredes, & faciendi præambula, ac decer-
6 nendi tutelas, & curas, vt ſeruari videmus, & iudicatum retulimus *deciſ. Reg. Audient. Apuliæ* 204.

Et ſecundùm *Viuium deciſ.* 36. *num.* 7. poſſunt cognoſcere de exceptione, quæ criminalitatem ſapit, ac obligationes penès acta ac-
7 cuſant, licèt inſtrumenta liquidari non poſſe in talibus Curijs iudicatum per Regiam Cameram Summarię, & determinatũ in M.C.V. oſtendimus in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 376. vbi contrariam partem adhùc reportauimus, & alia in hac materia coadunauimus, ibidem videnda, & alia pa-
8 riter videbis *grauamin.* 377. vbi tutati ſumus, Baiulis licere tenere carceres.

At Baiuli iura iudicari iuxta locorum, & Regionum conſuetudinem pateſacit *Praſ. de Franch. deciſ.* 397.

9 Illumq; non poſſe facere exequi, & facere mandata, niſi cum voto Conſultoris pluriès iudicatum retulimus *de grauaminibus vaſallorum tom.* 2. *grauamin.* 88. vbi *grauamin.* 89. firmauimus ex rebus iudicatis, à Baiulo appel-
10 lari ad Capitaneum in Terris Baronum, quãuis Baro non habeat cauſas appellationum *Praſ. de Franch. deciſ.* 511.

SVMMARIVM.

1 *Pœna Baiulorum non debet excedere carolenos quindecim, amplia, vt num.* 2. *& declara, num.* 3.

4 *Pœna non exigitur, quando animalia reperiuntur in terris apertis, & num.* 5.

6 *Baro nequit exigere pœnam, quando animalia Ciuium reperiuntur in Terris bannitis.*

7 *Pœna vnica debet exigi de animalibus diuerſorum, quæ ſtant ſub vno Paſtore, & damnificant.*

8 *Pœna, vt contra animalia exequatur quid requiritur.*

9 *Iudex in imponenda pœna contra animalia quæ conſiderare debet.*

10 *Animalia præſumuntur extare in loco permiſſo.*

11 *Pœna pro damno dato nequit exigi, quãdo animalia caſualiter intrant fundum bannitum, num.* 12. *&* 13.

14 *Pœna damni dati contra animalia abſentium an debeatur.*

15 *Pœna damni dati ſufficit, quòd conſtet per vnũ teſtem bonæ qualitatis, & num.* 16.

17 *Iuramentum Partis, ſeù inuentoris, quòd animalia fuerint capta in ſuo fundo ſufficit pro exigenda pœna, limita, ibid.*

18 *Teſtis vnicus ſufficit in poſſeſſorio ſummario.*

19 *Teſtis vnicus quando ſufficit pro manutentione.*

20 *Teſtis vnicus teſtificans aduerſus ſuum commodum probat.*

21 *Teſtis vnicus ſufficit ad faciendum inditium ad torturam in crimine læſæ Maieſtatis.*

22 *Teſtis vnicus contra producentem probat.*

23 *Teſtis vnicus deponens de facto ab ipſo vti mediatore tractato probat.*

24 *Teſtis vnicus ſufficit vbi agitur de cauſis parui præiudicij.*

25 *Teſtis vnicus ſufficit vbi adeſt voluntas Partium.*

26 *Pœna damni dati debetur pro quantitate accuſata, & num.* 27.

28 *Pœna damni dati nequit exigi, niſi Partis inſtantia præcedente.*

29 *Damnum datum in frumento an erit æſtimandum habito reſpectu ad herbam, vel quando erit maturum, & num.* 30.

31 *Curia ſæcularis an poſſit procedere pro damno dato ab animalibus Clericorum, num.* 32. *&* 33.

Digitized by Google

De Officio Baiuli. Pragm. I.

Collectanea II.

STatuimus, quòd in damnis,&c.

1 Mandat principaliter,pęnam Baiulorum,
non debere excedere auguſtale, & ſic carole-
nos quindecim.
2 Amplia,procedere quámuis damnum ſit vl-
trà auguſtale, vt pluriès iudicatum in S. R. C.
& præcisè inter Vniuerſitatem Terræ Lauri,
& eius quondam vtilem Dominum in Banca
Cioffi retulimus *de grauaminibus vaſallorum
tom.1.grauam.* 56. vbi diſputamus hunc arti-
culum,& plura pro ornatu huius pragmaticæ
conglomeramus, ibi videnda,& iunge quæ di-
ximus *grauam.*44. *eod.tom.*
3 Declara autem,hoc procedere reſpectu Ci-
uium tantùm, nõ autem reſpectu exterorum,
à quibus exigitur integra fida, & diffida, præ-
terquàm in animalibus errantibus,pro quibus
non debet exigi pęna vltrà damnum,vt fuit
iudicatum per Sacr. Conſil. ad relationem
M.C.V. die 13.Februarij anno 1597.in cauſa
Vniuerſitatis Terræ Ruſſiani cum Barone
Caſtri Turris Paludum penès Tramontanum
M.C.Actuarium.
4 Et pęna non exigitur quando animalia re-
periuntur in Terris ſanis, ſaldis, & apertis, vt
iudicauit Sacr.Conſ.ad fauorem Vniuerſitatis
Literarum contra Baronem apud de Ferrarijs
Actuarium, & inter Vniuerſitatem Vallis Vi-
tulani,& eius vtilem Dominum.Actuario Fi-
5 gliola. in quibus decretis apparet, quòd licèt
Terræ ſint bãnitæ,niſi ſint ſeminatæ,vel clau-
ſæ pęna non poſſit exigi, iuxta quam opinio-
6 nem determinauit idem S.C. facta relatione
in Collaterali, non poſſe Baronem exigere
pęnam, quando animalia Ciuium reperiuntur
in huiuſmodi Terris,& hoc in cauſa Illuſtriſſi-
mi Principis Hoſtiliani cum Caſalibus Cale-
ni, & ita refert *Reg.Lanar.conſ.*98.*num.*8. &
latiùs diximus in *tract.de grauaminibus vaſal-
lorum grauamin.*43.*tom.*1.vbi etiam *grauam.*
7 45.probauimus,pęnam vnicam exigi debere,
quando animalia diuerſorum, quæ ſtant vnita
ſub vno paſtore damnificãt, licèt contrarium
referat *Griuell.in deciſ.Senat.Dolan.*148.
8 Cui pęnæ vt ſit locus, & captura animaliũ
interceptorũ inſtificetur Cuſtodes, & Guar-
diani debent exprimere locum, & tempus,
quando,& vbi interceperunt,quoniam poteſt
eſſe, quòd certo tempore, & in parte territo-
rij ſolet concedi paſtura, quæ alio tempore,&
loco eſt quandoquè permiſſa,& ita retulimus
practicatum in *eod.tract..de grauaminibus va-
ſallorum grauamin.*47.*tom.*1. vbi ex *Vrſillo in
deciſ.*520. affirmauimus,per Iudicem in impo-
9 nenda pęna in hac mareria quatuor debere
cõſiderari, nempè cauſam,perſonam,tempus,
& locum,dicente, quòd vbicunq; permiſſum
extat poni animalia in certa,determinataque
parte alicuius territorij, in alia verò parte
prohibitum, tunc ſi denuncietur, animalia
extitiſſe miſſa in territorio ipſo, non autem
probetur, quòd ea reperta ſint in dicto loco
10 prohibito, debet ſequi abſolutio, præſumitur
.n. in dubio, quòd in loco permiſſo extiterint
reperta animalia.
Nec pęna exigetur pro dãno dato,niſi præ-
cedat bannum prohibitiuum, vt iudicauit Sa-
crum Conſilium in cauſa Vniuerſitatis Lauri
cum eius vtili Domino de anno 1572.in Ban-
ca Angriſani *Anna ſing.*138.& aliàs in cauſa
Vniuerſitatis S.Agathæ cum Io.Paulo Coſcia
vtili Domino diximus *de grauaminibus vaſal-
lorum tom.*1.*grauamin.*48.vbi *grauamin.*49.
iudicatum recenſuimus per idem Sacrũ Con-
ſilium aduerſus Marchionem Lauri in Banca
11 Cioffi,pęnam pro damno dato exigi non poſ-
ſe quotiès caſualiter animalia introiuiſſent fũ-
dum bannitum.
12 Et *grauamin.*51.exiſtimauimus,actum cõ-
ſumatum requiri in damni materia, ita vt pę-
na exigi nequeat,quando damnum non eſt fa-
ctum,reportãdo rem iudicatam S.C. ad fauo-
rem Vniuerſitatis Lauri aduerſus Marchionẽ
13 in Bãca Cioffi, licèt ibidem obſeruauerimus,
quòd vbi territoria eſſent bannita,in huiuſmo-
di caſu non obſtante, quòd damnificatio mi-
nimè fuerit ſubſequuta, ratione contemptus
poterit exigi pęna moderata, non totalis ex
deciſione eiuſdem Sacri Regij Tribunalis in-
ter eaſdem Partes prolatæ, vt apud *Annam
cit.ſing.* 138.
14 Similiter, hanc pęnæ exactionem pro dam-
no dato ab animalibus in territorijs bannitis
debere intelligi reſpectu eorum, qui afficiun-
tur ex banno, ſcilicèt præſentium, & ſic excu-
ſari abſentes oſtẽdimus practicatum *eod.tom.*
1.*de grauaminibus vaſallorum grauamin.*52.
15 Sed quatènus ibidem ſtatuitur, de damno
debere conſtare ſaltem per vnum teſtem, ad
finem,vt pęna exigi valeat.
16 Obſerua,teſtem debere eſſe talis qualitatis,
vt repulſari nequeat, vt docuimus *grauamin.*
57.*in tract.de quo ſupra tom.*1.vbi reſpectu di-
17 ſpoſitionis eiuſdem pragmaticæ, vt ſtetur iu-
ramẽto inuentoris, ſeù Partis,quotiès anima-
lia ipſa eadem Pars in manu habuerit annui-
mus,quòd Baiulis non debet credi de damno,
niſi habeant animalia in manu,vel aliquem te-
ſtem deponentem de damno ex iudicatis per
Sacrum Conſiliũ ad fauorem Magnificæ Ter-
ræ Piſticij in Bãca de Felice, & ex *Anna ſing.*
122. tamen quando damnum paſſus fuit per-
iurus vna vice, non admittitur ampliùs ad iu-
ramentum,vt deciſum refert *Garſ. à Tolet.de-
ciſ.*63.ex regula,quòd malus ſemper præſumi-
tur malus in eodem genere mali *c.ſemel malus
de regul.iur. in 6.*

18 Et hac occaſioue ſignabis vuieum teſtem
ſufficere in poſſeſſorio ſummario,in quo vnus
teſtis probat *Gratian. deciſ.Marchiæ* 192. vni-
19 cumq; ſufficere in manutentione pluriès ca-
nonizauit *Rota*, vt iu *deciſ.*97. 201. 223. 248.
288.320.*poſt tract.de manutenendo Poſſ(ij)*, niſi
tamen ex aduerſo alij adeſſent teſtes *Rota in
Ciuitatis Caſtelli penſionis* 19.*Ianuarij* 1622.
coràm R.P. Buratto, apud *eundem in d. tract.
obſeruat.* 38. *num.*38. vbi alia cumulata repe-
ries.

20 Sic pariter,quando vnus teſtis aduerſus ſuũ
commodũ teſtificaretur, quia plenè creditur
*Faber deciſ.*42.*C.de teſtibus*,qui *deciſ.*20.*eod.tit.*
21 recenſet pariter,ſufficere vnum teſtem,quan-
tum ad ſaciendum inditium ad torturam in
crimine læſæ Maieſtatis.

22 Vt etiam vuicus teſtis plenè probat contra
producentem *Viuius deciſ.*172. & ſic etiam,
quantùm ad hoc, vt excuſet quærelantem ab
expenſis *Carocc. deciſ.*67.

23 Sicq; ſimiliter dicimus de vnico teſte depo-
nente de ſacto,ab ipſo vti mediatore tractato,
quia plenè probat *Veral.deciſ.*167. *part.*3. an-
uuens *deciſ.*288.idem procedere,quotiès cum
24 vno teſte eſſet ſama, vel ſi adeſſent alia admi-
uicula,de quibus per *eundem deciſ.*271.*&* 296.
*eadem par.*3.& ſi ageretur de cauſis parui prę-
25 iudicij, & breuibus, tune adhuc dictum vnius
teſtis ſufficeret *Franc.Marc. deciſ.*456. *par.*2.
ſic etiam, vbi adeſt volũtas Partium *Minſyn-
ger.obſeruat.*26.*cent.*5.

26 Et quatènus pęnæ incuſatio pro damno
dato arbitrio creditoris remittatut, ſi pro to-
ta,vel minori parte aceuſari voluerit.

27 Nota,qnòd vbi damnum paſſns accuſat pę-
nam pro tota quantitate, pro qua ſnit paſſus
damnum,exigitur pęna pro tota quantitate
damni, vt ſuiſſe deciſum in cauſa Terræ Ro-
telli cum Comite Biccari oſteudimus *tom.* 1.
de grauaminibus vaſallorum grauam. 53. vbi
quòd quando aecuſatio eſſet ſacta pro mino-
ri quantitate,in huiuſmodi caſu pro ea quan-
titate,& non vltrà exigenda eſſet pęna.

28 Et obſerua, pęnam pro damno dato non
poſſe exigi, niſi præcedat Partis inſtantia, vt
ſic plutiès iudicatum in Sacro Regio Cõſilio,
& in ſpecie in canſa Vniuetſitatum Caſula-
rum,& Pomigliani enũciauimus *eod.tom.gra-
uam.*50. vbi latiùs erit videndum.

29 Sed nùm damnum datum in frumento ſit
æſtimandum habito reſpectu ad herbam, vel
quando erit maturum,tractant *Seſe deciſ. Rot.
Aragon.*18.*tom.*1.*Caualc.in repertor.ſuarum
deciſ.in verbo damnum,& Gratian.deciſ.Mar-
chiæ* 57.vbi recenſet iudıcatum,eſſe attenden-
dum tempus damni dati,& ıbidèm annuit,ſta-
tutum diſponens,eſſe ſtandum iuramento dã-
num paſſi,non intelligi aduerſus tertium, qui
tenetur emendare damnúm,pront nequè cir-
ca qualitatem iuriſdictionis,ſed tantùm ad ip-
ſum damnum reſtringi.

30 At *Viuius deciſ.*280. *dub.*2. iu antecedenti
artieulo exiſtimauit,ſore conſiderandum tri-
num tempus,& ſic primò eſſe ſaciendam ęſti-
mationem tempore illati damni in herba, ſe-
cundò antè tempus meſſium, ad ſciendum, ſi
frumentum ſuerit renatum in partem, vel in
totum, tertiò eſſe expectandum tempus meſ-
ſium pro ſciendo euentu perceptionis fru-
ctuum.

31 Sed an vbi damnum reperitur illatum ab
animalibus Eccleſiaſticorum Curia ſæcularis
procedere valeat.

32 Et in hoc reperio deciſum in Regali Can-
cellaria Pinciana, vt valeat procedere contra
pecora,ſiuè animalia, quæ damuum intulerũt,
at ſecus contra Dominos *Gutierrez pract.
quaſt.lib.*1. *quaſt.*4. *num.*2. ſed contra Cuſto-
des poſſe procedere autumat,& deciſum re-
fert *Viuius* cit. *deciſ.*280.

33 At nouiter *Sellius in ſelect. canonic. cap.* 22.
num. 8. annuit, deciſum à Sacta Eminentiſſi-
morum Cardinalium, cõtrouerſijs inriſdictio-
nalibus præpoſita in vna *Terracinen.* quòd
cauſa damnorum datorum per Clericos, &
Eccleſiaſticas perſonas,ſeù per eorum anima-
lia, nec non per familiares,miniſtros, & colo-
nos Epiſeoporum, & Menſæ Epiſeopalis,etiã
laicos, ſeù eotum animalia in bonis quibuſ-
cunq; tàm Eccleſiarum,& perſonarum Eccle-
ſiaſtiearum, quàm etiam laicorum ſpectat ad
Curiam Epiſcopalem priuatiuè, ſi verò laici,
eorumuè miniſtri, & animalia damnificẽt bo-
na Eccleſiarum, & perſonarum Eccleſiaſtica-
rum,Curia Epiſcopalis procedere poteſt,tan-
quàm in cauſis mixti ſori,at quando coloni,&
Miniſtri Eccleſiarum, Clericorum, & Eecle-
ſiaſticorum cum animalibus proprijs bona
laicorum damnificant, cognitio tàm quòad
bona, quàm quòad perſonas laicorum, & eo-
rum animalia ſpectat ad Iudicem laicum pri-
uatiuè, ſed ſi cum animalibus Eccleſiaſticorũ,
vel Eccleſiarum, quòad perſonas ſpectat ad
laicum, quòad animalia ad Curiam Eccleſia-
ſticam.

Ego autem me remitto ad ſolitum, & me-
rus relator in hoc eſſe volo.

SVMMARIVM.

1 *Baiuli nequeũt ſe componere cum Dominis ani-
malium damna inſerentium,& num.*2.

De Officio Baiuli. Pragm. II.

Collectanea III.

PErche per togliere l'abuſo,&c.

1 Statuit, nè Baiuli valeant ſe componere cũ
Dominis animalium inſerentium damna in
territorijs priuatorũ fidando iu damnis datis.

Adde

Adde,ſic fuiſſe iudicatum per S.C. priſcis
tẽporibus inter Vniuerſitatẽ Ciuitatis Thea-
ni, & Excellentiſſimum Principem Hoſtiliani
in Banca tunc de Felice.

Et pro coronide perquiras latiùs ſcripta
per *Nos de grauamin.vaſallorum tom.1.gra-*
2 *uam.* 55. vbi atteſtati ſumus,ſic nos practicari
mandaſſe vti Regium Auditorem, affirmando
eſſe latrocinium patens,ſi fiat id à Baiulis, nec
in conſcientia illos excuſatos habeo.

SVMMARIVM.

1 *Inſtructiones pro Tribunali Baiuli in hac prag-*
matica reponuntur.
2 *Iudices Tribunalis Baiuli debent eſſe quinque,*
& poſt annum ſindicatum reddere.
3 *Pœna contumaciæ à pauperibus moderatè exigi*
debet.
4 *Pauperes, & miſerabiles perſonæ eximuntur à*
ſolutione contumaciæ.
5 *Sportulæ exiguntur ſecundùm pandectam.*
6 *Mandata ad reluendum debent notificari Do-*
minis bonorum.
7 *Contumaciæ ſi non fuerint incuſatæ poſt man-*
datum ad reluendum, mandatum eſt nul-
lum.

De Officio Baiuli. Pragm. III.

Collectanea IV.

PErche nel Tribunale della Bagliua,&c.

1 Hac nouiſſima pragmatica edita de anno
1631. dantur inſtructiones pro Tribunali Ba-
iulationis huius Ciuitatis, & Caſalium.

2 Sed quatènus in §.1. ſtatuitur, quòd Iudi-
ces ſint quinque, & quòd per annum debeant
exercere,& illo finito reddant ſindicatum.

Circa primũ applica quæ ſcripſimus ſupra
in *pragm.5.de Baronibus,* & circa ſecundum
quæ diximus infra in *pragm.1.de Sindicatu Of-*
ficialium.

3 Et quatènus in §.13. incip. *Che le pene delle*
contumacie, ſtatuitur,vt pęnæ contumaciarum
à pauperibus moderatè exigantur.

Adde, quòd *Nos ex deciſ. Rotæ in vna Ca-*
merinen. fideiuſſionis coràm R. P. D. Queipo
oſtendimus in *tract.de priuileg.miſerabilium*
4 *perſonarum priuileg.*132.pauperes,& miſera-
biles perſonas eſſe exemptas ſoluere pęnam
contumacię,confert *Roit.deciſ.Lituan.4.num.*
293.& ita prouiſum per Collaterale Cõſilium
in facti contingẽtia reportauimus *de grauam.*
*vaſallorum tom.1.grauam.*244.vbi per exten-
ſum prouiſiones adducimus.

Et dùm à §.14.incip.*Et perche,* cum multis
ſequentibus inſtituatur pandecta pro exactio-
5 ne ſportularum, vt ibidem legitur obſerua,il-
lius tenorem eſſe obſeruandum, nec alterari
poſſe *Caſtill. deciſ.66.* & iudicatum fuiſſe in
S.C.latiùs probauimus *de grauaminibus va-*
ſallorum tom. 1. grauamine 283. vbi erit vi-
dere.

6 Et dùm in §.18. incip. *Che quando,&c.* ſta-
tuitur, vt mandata ad reluendum notificen-
tur in Ciuitate Dominis bonorum exequuto-
rum, & quòd in Suburbijs in pagis fiant ban-
na.

7 Obſerua,quòd ſi poſt illud notificatum de-
bitæ contumaciæ non fuerint incuſatæ iuxta
Curiarum ſolitum ſtylum,mandatum tunc di-
cetur circumductum, & de eo nulla eſt habẽ-
da ratio,ita vt habeatur,ac ſi eſſet non factum,
ex dictis per *Afflict. deciſ* 167.*num.*4. *Praſ.de*
*Franch. deciſ.*204. *num.*18. ſicquè in proprijs
terminis rem iudicatam reportauimus *forenſ.*
*quæſt.*37.*par.*2.vbi alia circa hanc mandati ad
reluẽdum materiam, & quas nam ſollemnita-
tes in Regno requirat vtiliter colligimus.

SVMMARIVM.

1 *Contributiones nequeunt fieri ſub colore dandi*
ſuccurſum ſatellitibus.
2 *Color dicitur quando non ſtat in veritate,& ſit*
legi fraus,num.3.
4 *Guidatica quanto tempore dantur.*
5 *Capita bannitorum quando præſentantur quid*
faciendum.

De Officio Iudicis Generalis contra delin-quentes. Pragm. I.

Collectanea I.

ATalche nel Tribunale di Campagna, &c.

Hic perplura mandantur ſpectantia ad hoc
Tribunal.

1 Sed quatènus in §.5. incip.*Prohibendo,*ſta-
tuitur,nè contributiones imponantur ſub co-
lore dandi ſuccurſum ſatellitibus.

2 Obſerua,colorem eſſe, quando non ſtat in
veritatis ſubſtantia,ad *tex.in clem.paſtoralis de*
re iudic.in verſic.rurſus,Rota in Parroen. pen-
ſionis coràm R.P. Corduba, vbi quòd eſt pro-
3 priè, quotiès legi fraus fit *l.ſed & Iulianus ff.*
ad Maced. clem.ex graui de vſur. cap.cupientes
de elect. in 6.

Indè ad propoſitum poſſet ſortaſsè inſerri, pragmaticam prohibere hanc contributionē, quando neceſſitatis color eſſet figuratus, at ſecùs ſi verus, & non quæſitus, quaſi quòd ceſſet ratio prohibitionis, & proindè ceſſare debeat prohibitio legis, iuribus, de quibus apud *Seſe deciſ. Arag.* 185. *num.* 102. *Rot. deciſ.* 437. *num.* 3. *tom.* 1. *par.* 1. *in recent. Monach. deciſ. Florent.* 1. *num.* 61.

4 Et dùm in §. 6. incip. *Detto Commiſſario*, vetetur, non danda eſſe guidatica, niſi bis per ſpatium viginti dierum, & tertiam prorogationē cum clauſula, *vt niſi ſeruitium effectuetur non prorogabitur*, & alia in hac materia in §. 7. 8. *&* 11. mandetur.

Applica quæ ſupra pronunciauimus in *pragm.* 2. *ſub rubrica de guidaticis*.

At cùm in § 20. incip. *E perche*, ſtatuatur, quæ nam ſint ſeruanda in recognitione Capitis bannitorum, ſeù exulum.

5 Iunge quæ diximus *deciſ. Reg. Audientiæ Apuleæ* 124. vbi quòd quando Capita bannitorum præſentantur in Tribunali, debent liquidari in nomine, vt in alia *deciſ.* 126. & quòd iuridicè fuerunt ſententiati, & quòd recognoſcantur ex facie, & quando facies eſt deuaſtata, recurritur ad ſigna corporis, quæ occiſus haberet ſuper eius perſonam, quorum vigore recognitio habetur pro legitima, quotiès de eis teſtes examinati deponunt, vt in ſimili *Caball. reſol. crim. caſu* 270. *in fin.* & quòd vbi facies, temporis diuturnitate, aut vulneribus eſt diuiſa ſolet fieri recognitio in barba, capillis, tanquàm pars faciei.

SVMMARIVM.

1 *Officium quæ continet ſub ſe.*
2 *Officium vndè dicatur, & quæ appellatione officij veniant, & num.* 3.
4 *Officium ſtrictius ſumitur pro poteſtate publica.*
5 *Officium annuum quid ſit.*
6 *Differentia eſt inter officium, & dignitatem, & num.* 7.
8 *Officium qualiter habeat cōnexitatem cum feudis, remiſſiuè.*
9 *Appellatione Officialium qui nam veniant, remiſſiuè.*
10 *Iudex dicitur ille, qui ius Populi dicit.*
11 *Iudices dicuntur Dei miniſtri in terra.*
12 *Appellatione Iudicis venit Ordinarius, & Delegatus.*
13 *Verba debent intelligi iuxtà ſubiectam materiam.*

De Officio Iudicum, & aliorum Officialium. Rubrica.

Collectanea I.

1 NOmen hoc *officium*, tanquàm genus, ad *tex. in l. nequè C. de dignit. lib.* 10. in noſtro iure vti generale comprehendit miniſterium, artificium, & exercitium *l.* 3. §. 1. *ff. de recept. arbitr. Cuiac. lib.* 1. *obſeruat. cap.* 17.

2 Dicitur officium ab efficiendo, vndè omnis negotiatio, & operatio appellatur officiũ in genere, & in hoc sēſu Macellator, Coquus, & Tabernarius dicuntur Officiales, & habere officium *l. legatis ſeruis* §. *ex officio ff. de leg.* 3. *clem.* 1. *de vita, & honeſt. Cleric. clem. ad noſtrā* §. 1. *de cenſibus, Boer. deciſ.* 149. prout & Argētarius *l. argentarius ff. de edendo*, & ſimiles.

3 Sic etiam tale nomen intelligitur pro omni eo, quod quis maioribus, legibus, vrbanitate, & natura facere tenetur, vt de tutore dicimus in *l.* 1. §. *officio ff. de tutel & ration. diſtrahend.* & legitur de officio Prætor. de officio Procōſul. & ſimil.

4 At ſtrictius *officium*, ſumitur pro poteſtate publica, vel munere publico *l.* 2. *ff. de his, quib. vt indign. l. obſeruare* §. 1. *ff de offic. Proconſul.* & talis eſt ſenſus *l. ſi quis officium ff. de rit. nuptiarum*.

Vel potiùs ſecundùm *Ramonium conſ. deciſ.* 35. intelligitur pro exercitio, & miniſterio illius poteſtatis, aut iuriſdictionis, videndus

5 *Giurba conſ. crim. deciſ.* 96. vbi officium, annuit, eſſe quodam mandatum à lege, vel ab homine ſuſceptum.

Ita quòd præfatum nomen quandoq; ſtrictè, quandoq; latè, ſiuè propriè, vel impropriè intelligitur iuxtà ſubiectam materiam.

6 Eſt autem differentia inter officium, & dignitatem, quià illud dicitur habere onus annexum, iſta veró dicitur, quæ cum adminiſtratione rerum Eccleſiaſticarum, & honore iuriſdictionem habet *cap. volumus, cap. Diaconus, & cap. quia* 99. *diſtinct.*

7 Vndè dicitur habere dignitatem qui habet nomen dignitatis, & prælationis, ſicuti prærogatiuam in ſua Eccleſia tàm in Choro, quàm in Proceſſionibus, alijſq; ſeſſionibus, etſi non habeat adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum, vel iuriſdictionē, vt in Decanis, & Archidiaconis Cathedralium Eccleſiarum, quos habere dignitatem cuncti ſciunt, & percipitur ex *cap. decernimus de Iudic. Beltramin. ad Ludouiſ. deciſ.* 411.

8 Officium autem qualiter cũ feudis habeat cōnexitatem, declarauimus in *deciſ. R. A. Apuleæ* 70. vbi erit videndum.

9 Et Officialium appellatione qui nam veniant, explicauimus ſupra in *Rubric. de Officialibus, & quæ ijs prohibeantur.*

10 Sed,

10 Sed vt ad alteram Rubricæ partem pertrã-
ſeam obſerno, Iudicem illum nuncupari, qui
ius dicit Populo, ſiuè de iure diſceptat *cap.fo-
rus §.omni de verb.ſignifie.cap.1.23.quaſt.2.*

Horum iudicium dicitur prodire de vultu
Dei *cap. vt noſtrum de appellat.* quia Iudices
11 appellantur Dei miniſtri in Terra *cap.non ſo-
lùm,cap.qui malus 24.quaſt.5.* & ideò magna
debetur illis reuerentia *l.2.C.de offic. præfect.
prætor.lib.12.l.ex agentibus C.de princip.agent.
in rebus lib.12. l.omnem honorem C. quando
prouocar. non eſt neceſſ.* cùm non hominis, ſed
Dei exerceant iudicium, vnde vulgò *Dij* in
Terra vocantur, de quibus *Dauid Pſalm.*81.
ibi, *Deus ſtetit in Synagoga Deorum.*

12 At nùm Iudicis appellatioue nèdum Ordi-
narius, ſed Delegatus veniat, *DD.* iuxta mo-
rem in contrarias ſe diuiſere ſententias, aliqui
.u. affirmant, aliqui uegãt, vt apud *Rot.in Pla-
centina contractus coràm R. P. Remboldo*, vbi
quòd eſt in tali caſu attendenda materia, de
qua agitur, uam ex ea facilè percipi poterit, ſi
Legiſlator de Ordinario, vel Delegato loqua-
13 tur, ad *tex. in l.ſi vno ff.locati*, vbi verba intel-
ligi debent iuxtà ſubiectam materiam, vide ta-
men fusè *Anguian. de Conſtit. Princip. lib.3.
controuerſ.33.* vbi pro Ordinario concludit.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent eſſe annales.*
2 *Confirmatio Officialium quando valeat in eo-
dem officio.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 DEcet nos, &c. Plura ſtatuit, & in §.1.incip. *Et pri-
mò* mandat, Officiales debere eſſe annales,
præter Auditores Proninciarum, qui ſint biẽ-
nales, & Gubernatores earundem triennales,
vide *pragm.2.hac eadem rubrica* ex *§.4.cum
ſeq & pragm.3.infra de offic.Iuſtitiar.*

Et quatènus in §.2.incip. *Item prohibentur
continuatio officij.*

Pro corroboratione hic diſpoſitorum nè
prætermittas legere quæ ſatis appoſitè cu-
mulauimus *forenſ. quaſt.85. par.1.* vbi lepidè
2 probauimus, quando confirmatio Officialium
eodem in officio licitè valeat, reponendo li-
mitationem, vt concurrente voluntate Ciuiũ,
& vtilium Dominorum valeat confirmatio
*Boer.deciſ.*149. recurras etiam ad *Præſid. de
Franch.deciſ.*609. *Maſtrill.deciſ.*188. *Viu.deciſ.*
129. *Gratian.forenſ.diſcept.*184. *Cabed.deciſ.
Luſitan.*84. *par.2.*

SVMMARIVM.

1 *Cæci, muti, & ſurdi excuſantur à tutela.*
2 *Pauperes pariter excuſantur.*
3 *Abſentes ex cauſa Reipublica.*
4 *Senes quoq; non tenentur, neq; inimici capitales
admittuntur, num.5. vel habentes litem cum
pupillis, num.6. vel qui habent numerum fi-
liorum, num.7. & Milites, num.8. Banniti,
num.9. Philoſophi, num.10. grauati onere
trium tutelarum, num. 11. quod declara, vt
num. 12.*
13 *Infirmi excuſantur ab onere tutela.*
14 *Tutor luſor poteſt reſpui.*

De officio Iudicum, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

ADdentes, &c. Prohibentur hic Con-
ſiliarij, & Regij Offi-
ciales exercentes iuriſdictionem, ſeù admini-
ſtrationem pecuniæ eſſe tutores, vel balij Ba-
ronum, ſeù alterius.

De iure commuui videndus eſt *tex. in l.iu-
riſperitos ff.de excuſat.tutorum*, vbi impeditus
ex cauſa officij excuſatur ab onere tutelæ, &
ita eſt quotidiana praxis, vt videmus.

1 Et aduerte ſimiliter, quòd iuſtam cauſam
excuſationis habent à tutela ij, qui ſunt cęci,
muti, vel ſurdi, ac furioſi, qui non tantùm à tu-
tela ſuſcipienda ſe excuſare poſſunt, ſed etiam
à iam ſuſcepta abſtiuere valẽt *l.poſt ſuſceptam
ff.de excuſat.tutor.*

2 Item pauperes à tali onere etiam excuſau-
tur *l.paupertas ff.eod.tit.§.ſi propter pauperta-
tem Inſtit.* cit. *tit.* aduertendo, quòd pauper
dicitur is, qui oneri iniuncto imparem, putà
quia oneribus, & laboribus eſt intricatus, vt
tutelæ ſupereſſe nequeat, & vide adducta in
pragm.11.hac eadem rubrica, vbi plura in ma-
teria habes.

3 Inſuper abſentes ex cauſa Reipublicæ ſunt
exempti ab onere tutelæ, putà qui legati ſunt,
vel miſſi ad aliqua negotia, pro patria agenda,
*§.item, qui Republica Inſtit.eod.tit l non ſolùm
ff.*cit.*tit.* quòd procedit etiam in ipſis, qui de
proximo futuri ſunt abſentes pro tali cauſa, &
iam ad iter ſe præparant *l.ſi pecuniam ff.de cõ-
dit. ob cauſ. l.ſi ab hoſtibus §. fin. ff. ex quibus
cauſ. maior.*

4 Pariter ſenes ſeptuaginta annos habentes
completos non tenentur tutelę munus ſubire
*§.item maior Inſtit.eod.tit.de excuſat.tutor l.2.
ff eod.* vbi dicitur, quòd ætas probabitur nati-
uitatis ſcriptura, teſtibus, ac alijs inſtrumẽtis,
de quo latiùs *Nos* ſcripſimus in *pragm.4. de
Actuarijs, & Scribis verſic. ſed qualiter probe-
tur ætas.*

5 Adhùc excuſatur quis à tali munere pro-
pter inimicitias capitales *§.item ſi propter, &*

§.ini-

§.inimicitiæ Inſtit. cit. *tit. de excuſat. tutor.* & capitales dicuntur duobus modis, vel quia quis accuſauit aliquem de crimine capitali,ſãguinis pęnam ingerente, vel vitæ eius eſt inſidiatus, vel quia mouit alicui controuerſiam ſtatus, quæ etiam grauiſſima dicitur, vt quia dixiſſet ſeruum, qui non erat, & libertum vindicauit in iudicio, qui non fuerat libertate ab eo donatus, quæ cauſa morti æquiparatur *l. iſti quidem §.1. ff. de eo, quod metus cauſ.*

6 Habentes litem cum pupillis de omnibus bonis nequè poſſunt eſſe tutores *§. item propter litem Inſtit. d. tit. de excuſat. tutor. l. ſicut allegas C. eod. tit.* Hodiè verò etiam ſi lis fuerit minima nõ poteſt quis eſſe tutor pupilli, cum quo litigat, quia ſi eius tutor haberet tutelam poſſet ſubtrahere inſtrumenta pupillo, vt habetur in *§.1. auth. vt ij, qui obligat. ſe perbib. hab. res minor.*

7 Et propter numerum filiorum quis etiam excuſatur à tutela, putà ſi haberet tres filios ſuperſtites Romæ, quatuor in Italia, & quinque in Prouincijs *Inſtit. de excuſat tutor. in princip.* inter quos quidem filios ad hanc excuſationem connumerantur filij dati in adoptionem aliorum *§.1. Inſtit.* cit. *tit.* item filij defuncti in acie belli *l. bello amiſſi ff. eod.* vel ſi fuerint vulnerati in acie belli, & in patriam reducti, deindè mortui *l.1. §.2. ff. de incend. ruin. & naufrag.* vbi dicitur, id bello amiſſum, quod belli cauſa amiſſum eſt, & ita ſimiliter filiæ effectæ Moniales, quæ pariter proſunt patri ad excuſandum à tutela, vt deciſum refert *Franc. in decis.* 532. licèt filij naturales, & ſpurij non proſint, ea ratione, nè quis ex ſui improbitate commodum conſequatur *l. 2. §. 1. ff. de ijs, qui numer. liber. ſe excuſant.* nec filij capti ab hoſtibus *l.2. C. eod. tit. lib.* 10. nec filij adhùc non nati, nàm cùm non tractetur de eorum commodo, pro iam natis non habentur *l. quod dicimus ff. de verb. ſignific.*

Inexpertes negotiorum, & neſcientes literas pariter excuſantur à tutela, vel cura data, ſecùs autem ſi ſint expertes, licèt neſciant literas, vt nouiſſimè deciſum ait *Leo in deciſ. Valentiæ* 57. *lib.* 1.

8 Milites adhuc excuſantur *l. ſed & milites ff. de excuſat. tutor. §. idem Inſtit. eod. Maſtrill. deciſ. Sicil.* 76.

9 Banniti ab Vrbe, & eorum Patria adhùc ſunt immunes à tali onere tutelæ *d. l. ſed & milites §. ſcribit autem*, qui banniti vltrà quòd à tutela, & cura excuſantur, ſunt etiam immunes, vt non teneantur petere tutores, & curatores minoribus, eò quia propter bannum impediantur.

10 Philoſophi, Rectores, & Medici adhùc excuſantur, ſi has artes exerceãt, dummodò ſint infra numerum à lege conſtitutum *§. item Romæ Inſtit. d. tit. de excuſat. tutor. l. ſi duos §. grãmatici §. min. & §. Philoſophi ff. eod. l. ſed & reprobati §. de Philoſophis, & §. amplius ff. eod.* Medici .n. ſalutis hominum curam agunt, eorumq; officium publicè prodeſt *l. 1. §. Medicorum ff. de varijs, & extraordin. cognit. l. inter eos §. 1. ff. ex quib. cauſ. maior.* alij verò vtilitati publicæ proſunt.

11 Grauati onere trium tutelarum, vel curationum, quas adminiſtrant ſimiliter excuſantur à quarta, ſi tamẽ velint *l. tria onera la prima ff. d. tit. §. itẽ tria Inſtit. eod. tit.* quod eſt rationabile, nè propter difficultatem, & multitudinẽ negotiorum res pupillares malè adminiſtrentur *l. ſi is, qui §. fin. ff. eod.* & idem eſt in vna tutela, quæ eſſet ſatis ampla reſpectu magni patrimonij, & valdè oneroſa, quæ tribus æquiualeret, nàm ea ſola à ſecunda vacationem præſtabit *l. ſi is §. fin. ff. eod.* & ita ſimiliter eſt, vbi quis haberet vnam tutelam, & duas curationes, vel è contra, nàm adhùc à quarta excuſatur *l. 2. §. hoc ampliùs ff. d. tit. de excuſat. tutor.* & ita determinaui in cauſa Ianuarij de Sallone.

12 Verùm vbi iſtę tres tutelæ eſſent paruæ, ſiuè exigui patrimonij, tali caſu illas habentes à quarta ſe excuſare non poſſent *l. ſpadonem §. fin. ff. eod.* vt nequè acquiritur immunitas ex tribus tutelis etiam magni patrimonij, quando hæ, vel ex ijs vna eſſet honoraria *d. l. ſpadonẽ §. ſi Ciuitatis*, & idem eſt ſi hæc ſuperueniẽs ſit honoraria *l. non tantùm in principio ff. eod.* vel ſi hæ tres tutelæ, aut curæ eſſent affectatæ per tutorem *d. l. ſpadonem §. fin.* affectaſſe autẽ dicitur qui ſe tutorem adſcripſit *l. vxori §. 1. ff. ad l. Cornel. de falſ.* ei .o. qui ſe oneri ſpontè ſubijcit, ſuccurrendum non eſt *l. 2. §. fin. ff. ſi quis caut.* ſic pariter quando hæ tutelæ, vel vna ex eis eſſent de modico duraturæ, putà quia inter ſex menſes finem accipere debent, vel infra eundem terminum illa, quæ de nouo conſerri vult, non .n. præſtabunt immunitatem *d. l. non tantùm in princip.* & aduerte, quòd fideiuſſio tutelæ non computatur inter onera trium tutelarum, in tantùm quòd habẽs duas tutelas, & fideiuſſionem alterius non excuſatur ab alia *d. l. ſpadonem § ſi Ciuitatis ff. d. tit. de excuſat. tutor.* & ita obtinui annis elapſis in Magna Curia Vicariæ in cauſa ibidem per viã appellationis introducta.

13 Infirmi excuſantur à tali onere tutelæ *l. non ſolùm §. fin. ff. eod.* ea tamen infirmitate, vt nè quidem ſuis poſſit ſupereſſe negotijs, vt ibi habetur, idquè intelligas ad tempus infirmitatis, & interim dabitur Curator *d. l. non ſolùm, & l. non tantùm ff. eod. de excuſat. tutor. §. idem ſi propter aduerſam Inſtit. eod. tit.*

Item tutor nominatus ſi res pupillares ſine rei ſuæ familiaris detrimento adminiſtrare nõ poſſit iuſtam habet excuſationem, nec aliter tutelam accipere cogendus eſt, niſi aliquid eo nomine accipiat *Faber deciſ. 1. C. de excuſat. tutor.*

14 Item

14 Item nota, quòd tutor luſor, & dilapidator
bonorum pupilli, tanquàm ſuſpectus eſt remo-
uendus à tutela, etiam ſi eſſet tutor teſtamen-
tarius, auus, vel aliter conſanguineus *§. fin.*
Inſtit. de ſuſpect. tutor. l. is, qui ff. de tutor. & cu-
rat. dat. ab his, latè *Caſtill. in deciſ. Sicil.* 20. vbi
limitat, quotiès teſtator ſciret eius qualita-
tem.

Et tandem ſcias, quòd qui ſe vult excuſare à tutela, non priùs poteſt appellare à tutelæ datione, quàm eius excuſatio ſit reiecta *Faber deciſ.* 1. *C. quorum appellationes non recipiantur*.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales non debent propalare votum.*
2 *Officiales aliquando priuantur officio.*
3 *Officialis cognoſcens carnaliter mulierem pri-*
uatur officio.
4 *Delinquens intuitu officij non eſt ampliùs ad il-*
lud admittendus.
5 *Delinquere in officio quis dicatur.*
6 *Officialis propalans votum poteſt allegari ſuſpe-*
ctus, amplia, vt num. 7.
8 *Teſtes probant voti propalationem.*
9 *Officialis quando priuatur officio ipſo iure.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. V.

Collectanea IV.

CVm verò ex propalatione, &c.

Propalantes vota puniuntur hìc officij priuatione.

1 Inter cęteras Officialium qualitates illa
ineſſe debet, vt ſint muti circa voti propala-
tionem, & aliter agendo videntur delinquere
in officio, vndè non mirùm ſi priuentur, cùm
delinquens in officio, dignitate, & munere, in
quo quis exiſtit priuetur illis *l. ſi aliquod C. de*
ſuſcept. lib. 10. *Franc. Marc. deciſ.* 390. *&* 654.
Capella Tholoſ. deciſ. 370. quinimò officij ſala-
2 rio orbari, eiuſque bona confiſcari autumant
Franc. Marc. deciſ. 646. *Illuſtriſſimus Epiſco-*
pus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 282. *par.* 2.
3 vbi iudicatum pariter recenſet, Officialem tẽ-
tãtem cognoſcere carnaliter mulierem intui-
tu officij, illo priuari, de quo articulo perqui-
4 ras *Giurb. conſ. crim. deciſ.* 37. aſſerendo pariter
præfatus Dominus meus Præſul, delinquentẽ
intuitu officii, ad illud amplius non eſſe admit-
tendum, nec per Principis reſcriptum, niſi ex-
preſsè, & ſpecialiter iuribus prohibitorijs de-
rogetur *Franc. Marc. deciſ.* 346. *&* 390.
5 Et delinquere in officio quis dicitur, vbi-
cunq; fauore, colore, authoritate, prętextu, vel
contemplatione officii delinquit, vt enuncia-
uimus ſupra in *pragm.* 1. *de abolit. num.* 41. &
vltra ibidem relatos probat *Ludouiſius deciſ.*
Rot. 233. *in fin. Rot. deciſ.* 574. *p.* 1. *diuerſ. Giurb.*
conſ. deciſ. crim. 65. *num.* 47. dicens *num.* 48. idẽ
ſi officij authoritas in cauſa ſit, vt is delinquat,
ipſumq; crimen propriè tangat officium.
6 Cùmq; propalatio voti ſit de prohibitis, ob-
ſerua tali de cauſa Officialem poſſe allegari
ſuſpectum *l. eos C. de appellat. Rot. in antiq. de-*
ciſ. 36. *de conceſſion. præbend.* imò ipſo iure effi-
7 citur ſuſpectus *Viuius deciſ.* 36. *&* 363. etiam
ſi votum expreſsè non propalaſſet, ſed iudiciũ
aliquod adhibuiſſet, quo animi ſui votum de-
tegeretur *l. obſeruandum ff. de offic. præſid.* ibi,
cuius animi motum, conducit *Giurb. deciſ.* 54.
8 Quæ quidem voti propalatio teſtibus pro-
bari valet, quibus credendum eſſe quòad hũc
recuſationis effectum temporibus elapſis de-
terminauit Curia Archiepiſcopalis Neapoli-
tana, & propriè in anno 1607. ſicq; pluriès ip-
ſe conſului, & practicaui.
9 Sed num huiuſmodi officij priuationis pęna
incurratur ipſo iure, *Capyc. deciſ.* 21. poſt diſpu-
tationem tandem ſe confert in ſententiam ne-
gatiuam cenſendo, requiri ſententiam, vndè
ipſo iure non cenſeri priuatum dicebatur in
facti contingentia, dùm quidem Illuſtriſſimus
Archiepiſcopus Delegatus à S. Sede hac de
ratione eſſet allegatus ſuſpectus in cauſa Tho-
mæ Aureliani cum Anna de Sanctoſeuerino,
idq; patet ex *tex.* noſtro in illis verbis, *& pri-*
uationis officiorum pœnas alias noſtro arbitrio
reſeruatas exequi mãdabimus, conſerũt *Gram.*
deciſ. 15. *num.* 8. *Caeber. deciſ.* 29. *num.* 12. quos
cum caterua reportat *Giurb. d. conſ. crim deciſ.*
65. *num.* 46. vbi requiri ſententiam autumat,
ad *tex. in cap. cùm ſecundùm de hæretic. in* 6. *cap.*
licèt Epiſcopus de præbend. eod. lib. & plura ad
materiam priuationis officij conſarcinat.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales non debent eſſe arbitri.*
2 *Iudex ordinarius nequit eſſe arbiter, & num.* 3.
& 4.
5 *Stylo potiùs, quàm conſuetudini ſtatur.*
6 *Stylus habet vim legis.*
7 *Iudex ordinarius quãdo procedit in cauſa com-*
promiſſi, procedit vt ordinarius.
8 *Compromiſſo facto in Regios Conſiliarios, eo-*
rum ſententia exequitur, tanquàm prolata in
Sacro Conſilio.

De Officio Iudicum, &c. Pragm. VII.

Collectanea V.

NIhil magis Chriſtianis Principibus, &c.

1 Multa mãdat, ſed præciſè in §. 3. incip. *Item*
ſta-

ſtatuimus, prohibet, nè Officiales ſint Arbitri.

2 Ad cuius corroborationem reporto *tex.* de iure communi in *l. ſed & ſi §. ſi quis Iudex ff. de arbitr.* vbi Iudex ordinarius prohibetur eſſe Arbiter *Guid. Pap. deciſ.* 370. *Viu. deciſ.* 144. vbi

3 de noſtra pragmatica mentionẽ facit, annuendo, Officiales Regios non poſſe aſſumi Arbitri, Arbitratores, ſeù amicabiles cõpoſitores, cuiuſcunque conditionis ſint, vt apud *eum num.* 5.

Vndè reſpectu Arbitratorum non procedunt in Regno *deciſiones Balb.* 411. *Fabr.* 2. *de arbitr. Guid. Pap.* 99. *Franc. Marc.* 665. *par.* 1. quatènus in illis cernatur, poſſe compromitti in Officiales, tanquàm in Arbitratores, cùm id expreſsè vetet pragmatica.

4 Exiſtente autem ſtylo in contrarium alicuius Tribunalis, vt compromittatur in Iudicẽ ordinarium claudicaret regula, & vigore illius compromiſſum valebit, ſtãte, quòd ſtylus Curiarum venit attendendus, & ſeruandus vbiq; *Viuius deciſ.* 297. *Guid. Pap. deciſ.* 192. referens,

5 potiùs eſſe ſtandum ſtylo, quàm conſuetudini *Capella Tboloſ. deciſ.* 155. *Afflict. deciſ.* 29. *Cacher. deciſ.* 22. *Verall. deciſ.* 88. & 331. *par.* 3. *Caualc. deciſ.* 6. & 11. *par.* 1. *Bellon. deciſ. Genua* 606. *Raudenſ. deciſ. Piſan.* 6. cùm ille vim legis

6 retineat, vt in *Noſtra deciſ. R. A. Apulea* 50. vbi quòd etiam ſi contra ius ſit, attendendus erit *Zuccar. deciſ. Lucenſ. crim.* 29. *num.* 20.

7 At nõ reticeam dicere, quòd *Hartman. obſeruat.* 5. *de iudic. lib.* 5. exiſtimauit, vt facto cõpromiſſo in Iudicem ordinarium, ſi ille in cauſa procedat, dicatur procedere tanquàm Iudex ordinarius, & non tanquàm compromiſſarius.

8 Indè facto compromiſſo in Regios Conſiliarios tanquàm Arbitratores, & amicabiles compoſitores, eorum ſententia exequitur tãquàm prolata per Sacrum Conſilium, vt ex multis pronunciatum ab eodem Regio Auditorio oſtendit *Grãmat. deciſ.* 9. procedit enim eadem authoritate iudicium ratione iuriſdictionis, & facultatis ſibi ipſis augmentatæ per Partes, quemadmodùm eſt prima eorum authoritas.

Et quatènus excipiatur caſus compromiſſi facti cum licentia Regis, vel Proregis, vt legitur in eodem §. ibi, *& ſi fortè de licentia Sereniſſimæ Maieſtatis Regis noſtri, ſeù eius Viceregis, aut Locumtenentis.*

Adde, quòd ſolet tunc informari Sacrum Conſilium, vel aliquis ex Dominis Regentibus, antequàm laudum proferatur.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent expectare aduentum ſucceſſorum.*

2 *Officiales non debent deſerere officium abſq; licentia.*

3 *Præſes Prouinciæ non debet deſerere officium abſq; licentia.*

4 *Officium non ſpirat, niſi viſis, & lectis commiſſionibus ſucceſſoris.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. VIII.

Collectanea VI.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

1 Mandat, vt Officiales expectent aduentum ſucceſſorum,

Pro cuius ornatu iunge *tex.* de iure communi in *l. meminiſſe ff. de offic. Proconſul. & in l. 1. §. adminiſtrationem autem C. vt omnes Iudices*, de quibus *Nos forenſ. quæſt.* 129 *ſub num.* 2. *par.* 1.

2 Prohibita eſt enim deſertio officij etiã per breue tempus, niſi præcedat licentia *l. ſi quis decurio la prima C. de decur. lib.* 10. *Viuius de-*

3 *ciſ.* 356. *Gizzarell. deciſ.* 30. annuens, Præſidem Prouinciæ non poſſe ab illa diſcedere abſq; licentia ſub pęna capitali.

4 Et obſerua, vt prædeceſſoris officium non ſpiret, niſi viſis, & lectis commiſſionibus ſucceſſoris, ac fuerit eidem adminiſtratio decreta *Præſ. de Franch. deciſ.* 393. vbi concludit, Officialem, ſeù Viceregem poſſe donec ſucceſſor iurauerit lectis eius commiſſionibus conferre officia vacantia tempore collationis, aliaſque gratias facere.

SVMMARIVM.

1 *Officiales non debent deſeruire per ſubſtitutos.*

2 *Officiales non debent patrocinari abſq; iuſſu Regis, & num. 3. limita, vt num. 4.*

5 *Aduocati pauperum nequeunt cognoſci à Regio Tribunali, cui inſeruiunt.*

6 *Aduocati pauperũ deſtinati in Collegiatis Tribunalibus ſunt exempti à muneribus publicis.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. IX.

Collectanea VII.

1 TRà l'altri capi, &c. Plura ſtatuit, ſed cùm in §. 3. incip. *Por diuerſas*, diſponatur, nè Officiales ſeruiant per ſubſtitutos, ſed perſonaliter.

Adde quę latiori calamo reportauimus ſupra in *Rubric. & pragm. de Adminiſtratoribus, & quòd perſonaliter ſeruiant.*

2 Et quatènus in §. 5. incip. *Por que es de grãde*, mandetur, nè Officiales patrocinẽtur abſq; iuſſu Regis.

3 Iunge *Rit. M. C. V.* 11. vbi inhibetur omnibus Officialibus procurare, ſeù procurationes agere,

agere, vel aduocationes ſuſcipere in quacunq; cauſa ciuili, vel criminali, quæ agitantur in eadem Curia, & adde *pragm. 2. incip. Ideò ineſſabilis §. 10. incip. Item. hac eadem rubrica, & pragm. 37. incip. Per la Maeſtà §. 8. incip. Tanbien ordenamos infra de offic. Magiſtri Iuſtit.* cum alijs concordantibus, & adde *Viuium deciſ. 144. num. 7.* vbi meminit de pragmatica.

4 Et declara, talem prohibitionem ceſſare quidem reſpectu Aduocatorum pauperum reſidentium in Tribunalibus Regni, vt iudicatum in Collaterali Conſilio facta relatione S.E. die vltima Ianuarij 1625. in cauſa Doctoris Bernardini Ruffi Aduocati pauperum in Prouincia Calabriæ Citrà teſtatur *Thoro in Compend. deciſ. Regni in verbo Aduocatus pauperum il primo fol. 8. par. 3.*

5 Circa quam Aduocatorum pauperum perſonam aduertatur, illam non poſſe recognoſci à Regio Tribunali, cui inſeruit, cùm vti Officialis Tribunalis, & Regius, vt dixi *dec. Apuliæ 220. num. 5.* debeat de illius exceſſibus certiorari S.E. vel eius Collaterale Conſilium, & nõ de facto carcerari, vt prouiſum pluriès per idem Collaterale Conſilium reportat *Danza de pugna DD. tit. de officio præſid par. 2.* vbi per extenſum ponit prouiſiones, quas obſeruandas eſſe cenſerem, quando periculum non eſſet in mora, & non ageretur de cauſa graui, aliàs poſſet Tribunal ſe ponere in tuto, & certiorare Superiores.

6 Adde inſuper, Aduocatos pauperum deſtinatos in Collegiatis Tribunalibus eſſe exemptos à muneribus publicis, vt in *d. deciſ. 220.* latiùs ſtat regiſtratum.

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica octuaginta nouem capitum à quo fuit edita.*

2 *Præſides Prouinciarum, Auditores, & Fiſcales Regiæ Audientiæ non diſcedunt à Tribunali, niſi præcedente mandato S E. & num. 3 & 6.*

4 *Prælati debent reſidere in ſua Diœceſi.*

5 *Animarum curam habentibus à reſidẽtia diſcedere non licet.*

7 *Procuratores Fiſcales poſſunt recedere à reſidentia abſq; mandato.*

8 *Informatio an erit valida ſi Miniſter recedit à reſidentia pro illa capienda.*

9 *Auditores diſcedentes à reſidentia amittunt ſalarium.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. X.

Collectanea VIII.

PErche tanto per l'Illuſtri noſtri predeceſſori, &c.

1 Hæc eſt illa famigerata pragmatica octuaginta nouem capitum edita ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino Lemenſium Comite olim Viceregе pro reformandis Tribunalibus, quæ maxima egeret dote, illamq; ipſi aſſignarem, quia non deeſt in Aerario noſtro, niſi calami hoc in opere aſſumptus ſtylus cum deciſionibus procedendi prohiberet, cùmq; in diuerſis fundata ſit capitibus, quòad poſſibile practicabiliora, & pretioſiora attingendo, illorum maiorem partem exornabo.

2 Vndè cùm in §. 1. incip. *Conoſcendoſi per eſperienza, &c.* mandetur, nè Præſides Prouinciarum, Auditores, & Fiſcales Regiarum Audiẽtiarum diſcedant ab eorum Tribunalibus, quauis de cauſa etiam de commiſſione Superiorum Tribunalium, niſi præcedente mandato S. E.

3 Adde *Viuium deciſ. 37.* vbi *num. 14.* autumat, Regios Officiales Prouinciales debere in Regio Auditorio reſidere, ſicq; ſolent expediri ordinationes per Supremum Collaterale Conſilium, nè illo inconſulto diſcedant, & quòd ſeruetur diſpoſitio huius pragmaticę.

4 Ad inſtar Prælatorum, qui pariter eorum in Diœceſi reſidere tenentur *S. C. Trident. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 1. & ſeſſ. 23. cap. 1.* ſuper quã reſidẽtia vltrà antiquiores Bullas Summorum Pontificum hodiè ineſt Bulla Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII. quæ ſtat in viridi obſeruantia.

5 Sicq; reſpectu aliorum curam animarum habentium ſtatuit *Idem Concilium ſeſſ. 23. cap. 1.* & obtinentium in Cathedralibus, ſiuè Collegiatis Eccleſijs Canonicatus ſancitum eſt *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. verſic. prætereà.*

6 Sed quatènus prælibata prohibitio ibidem reſtringatur, quotiès negotium eſſet vrgens, nec pateretur dilationem, & ſic eſſet neceſſarius diſceſſus.

Pro confirmatione iungas eundem *Viuium* cit. *deciſ. 37. d. num. 14.* vbi quòd niſi ex vrgenti cauſa Auditores à Tribunalibus diſcedere nõ debent, quaſi quòd in quacunq; prohibitione generali caſus neceſſitatis ſemper exceptus videatur.

7 Et in hoc aduertendum puto, quòd licèt ſi comprehendantur ſub tali prohibitione Fiſci Procuratores ſint hinc indè reſcripta 28. Ianuarij 1617. in *Cur. 1. fol. 62.* & die 31. Martij 1620. in *Cur. 3. fol. 23.* tamen nè comprehendãtur, vidi receptum, quoniam Procuratores Fiſcales Regiorum Tribunalium equitant per Prouincias ex cauſis commiſſionum, nullo facto obſtaculo.

8 Sed circa hoc caput inueſtigare liceat, nùm ſi aliquis Miniſter non adhibita ſollemnitate, de qua hic recederet à Tribunali pro capienda informatione, talis nè informatio erit valida.

Et pro negatiua parte vrget, quia exiuit abſq; licentia, vel in caſu vrgenti concluſione

Tri-

Tribunalis, quòd exeat non præcedente, vndè tanquam propria authoritate acta redditur inualida.

At quia fuit determinatum tempore meo, tum quia id tēderet in Fiſci perniciem, & maleſactorum vtilitatem, tùm etiam, quia hic nō fit mentio de nullitate actorum, dùm fit prohibitio receſſus à Tribunali, ſed contra inobedientes imponitur pęna, vndè vltrà ibidem diſpoſita ampliare non debemus.

9 At dùm contra tranſgreſſorem inter alias pęnas imponatur, quòd debeant amittere ſalarium dierum vacatarum reminiſcaris, in huiuſmodi caſu Dominos Auditores ſolere citari ordine Collateralis Conſilij ad dicendum cauſā, quarè reſtituere non debeant dietas receptas, vt in facti contingētia obſeruatum recenſet *Danza de pugna DD. tit. de offic. Auditoris num. 28. par. 1.* quo in loco reportat prouiſiones eiuſdem Collateralis pro confirmatione hìc diſpoſitorum.

S V M M A R I V M.

10 *Auditores habētes mandatum exeundi de Prouincia, nequeunt eodem tempore exire.*
11 *Canonici quàmuis habeant facultatem ſe abſentandi ab Eccleſia, non poteſt maior Pars illorum in eodem tempore abeſſe.*
12 *Fiſci patronus nequit exercere vti Auditor, Auditoribus omnibus abſentibus.*
13 *Proceſſus, & Inquiſitiones, quæ habent Auditores diſceſſuri reſtituuntur Actuario.*
14 *Cauſarum expeditiones non debent retardari.*

10 ET dùm in §. 2. incip. *E perche alle volte, &c.* ſtatuitur, nè liceat Auditoribus habentibus licentiam exeundi per Prouinciam vno, eodemq; tempore exire, ſed quòd vnus poſt altęrius regreſſum poſſit diſcedere.

11 Parifica, idem eſſe reſpectu Canonicorum, quibus etſi permiſſum ſit per tres menſes ab eorum Eccleſia quolibet in anno abeſſe vigore *S. Concilij d. cap. 12. ſeſſ. 24. de reformat.* non per hoc maior pars Canonicorum vno, eodemq; tempore per tale tempus abeſſe poterit, ſed quota illorum abeſſe valebit, ab Ordinarij loci Epiſcopi arbitrio dependere debet *Rota diuerſ. deciſ. 174. par. 4.* & declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium hiſce ſub verbis. *Canonici licèt poſſint abeſſe à ſuis Eccleſijs per tres menſes, non poſſunt tamen omnes eodem tempore recedere, nè Eccleſia deſtituatur ſuo debito ſeruitio, ſed tantùm ea quota Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, & Capituli.*

12 Qua occaſione ſignabis, vt abſentibus omnibus Auditoribus Fiſci patronus vti Auditor exercere nequibit, vt fuit prouiſum per Collaterale Conſilium die vltimo Februarij 1554. in *Cur. 1. fol.* 139. & die 7. Auguſti 1570. in *Cur. Princip. vit. 1. fol.* 40. & ita Ego dicebam, dū vna vice Regius Aduocatus Fiſcalis Prouinciarum Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij ſe in hoc ingerere volebat tempore abſentiæ Collegarum.

13 Sed dùm ibidem mandetur, vt inquiſitiones, & proceſſus, quos tenent Auditores diſceſſuri reſtituantur Actuario, ad hoc vt in illis procedi valeat durante ipſorum abſentia.

14 Obſerua, cauſarum expeditiones minimè eſſe retardandas, ſed ad illorum determinationem eſſe incumbendum ab Officialibus, aliàs in conſcientia tenentur ad ſingula damna, & intereſſe, ſed non propter feſtinantiam maturare non debent negotia ex *Viuio deciſ. 375.*

S V M M A R I V M.

15 *Commiſſiones expediuntur à Præſide tantùm.*
16 *Factum à maiori parte votantium attenditur.*
17 *Fiſcus vbi habet intereſſe debet audiri.*

15 IN §. 3. incip. *Item volemo, &c.* dùm mandatur, nè cōmiſsiones expediantur à Præſide ſolùm, ſed quòd in Tribunali proponantur, & cōcluſum à maiori parte Auditorum exequutioni demandetur.

16 Reaſſumas regulam ex *l. quod maior ff. ad munic.* quam procedere etiam reſpectu votantium, vt factum à maiori parte illorum attendatur, docuit noſter *Afflict. deciſ. 1. dub. 2.* ſequitur *Gama deciſ. Luſitan. 1. num. 2.* vbi quòd ſtatur maiori numero votorum etiam iuniorum Senatorum, vbi plura etiam in *addit. Florez Diez de Mena* conglomerat.

17 Et quatènùs in hoc eſſe audiēdum Fiſcum, caſu, quo habeat intereſſe diſponatur applica quæ lato calamo diſſeruimus infra in *pragm. 6. §. 23.* incip. *Item quòd Gubernator de offic. Iuſtitiarij.*

S V M M A R I V M.

18 *Secretarius non debet conſignare prouiſiones Partibus, niſi firmatas.*
19 *Firma maioris Partis Auditorum ſufficit.*
20 *Sententiæ duorum eſt ſtandum, quando tres proferunt.*
21 *Prouiſum à maiori Parte dicitur prouiſum ab omnibus.*
22 *Diſcrepantia vnius non impedit.*
23 *Secretarius debet ſcribere inſtantiam Fiſci.*

18 IN §. 4. incip. *Che il Secretario, &c.* dùm ſtatuit, nè Secretarius debeat expedire, & conſignare Partibus prouiſiones, niſi fuerint priùs firmatæ ab omnibus Auditoribus, & Regio Fiſco, caſu, quo illius firma eſſet neceſſaria, nec Conſeruator Regij ſigilli illas ſigillare debeat.

Ligabis digito, quòd quando prouiſiones
eſſent firmatæ à maiori parte Tribunalis, licèt
aliquis ex Auditoribus eſſet renitens ad fir-
mandum, poterit Secretarius illas conſignare
Partibus, nec ſub hoc prætextu illas retarda-
19 re, cùm ſufficiat firma maioris Partis Audito-
rum, qui conſtituunt Tribunal, & ideò pun-
ctualiter ſunt exequendæ, vt elicitur ex hac
eadem pragmatica in §.2. ibi, *& quello, che ſa-
rà concluſo dalla maggiore parte, &c.* & infra
ex §.23. ſtari enim debet duorum ſententiæ,
20 quando duo ex tribus Iudicibus ſententiam
proferunt *Afflict.* cit. *deciſ.* 1. *num.* 5. & ibidem
Vrſill. num. 4.

Nec obſtant verba pragmaticæ, ibi, *ſe non
ſarà firmata da tutti l'Auditori,* nam illa ſunt
intelligenda, prout de iure, licèt aliter ſonare
21 videantur, & in iure ſtat vulgatum axioma,
vt prouiſum à maiori parte, cenſeatur ab om-
nibus prouiſum, ita vt veniat exequendum
Capyc. deciſ. 152. *Rota in Mediolanen. electionis
coràm R.P. Cantuccio,* vbi quòd abſurdum re-
putaretur, ſi diſcrepantia vnius impediret ele-
ctionem factam à pluribus, & proindè, quod
plures firmarunt venit exequendum.

23 Sed quatènus manderur, vt caſu, quo in re-
ſpicientibus Fiſci intereſſe concludatur con-
tra illius inſtantiam, debeat tunc Secretarius
Fiſci inſtantiam ſcribere.

Nota, quòd ſi in hoc fuerit negligens, pote-
rit inquiri, & puniri de tranſgreſſione, & dili-
gentia non adhibita, & tempore viſitationis
fuiſſe hoc in caput datum contra quemdam
Secretarium Prouincialem certioratus ſum,
& in reſultatione viſitationis fuit condemna-
tus ad ſoluendam quandam quantitatem pe-
cuniarum ad beneficium Regij Fiſci.

S V M M A R I V M.

24 *Fiſci patronus debet curare, vt fiant Archi-
uia.*

24 AT cùm in §.5. incip. *Eſſendoſi ordinato, &c.* præcipiatur, vt Fiſci patronus curet, conficienda eſſe Archiuia pro ſcripturarũ conſeruatione.

Adde *pragm.* 5. *ſupra de Actuarijs,* & quæ ibidem diximus à *num.* 27. vltra adducta in *pragm.* 2. *de contractibus.*

S V M M A R I V M.

25 *Milites Campaneæ recipiuntur à Capitaneo,
recognita perſona à Præſide, & Fiſcali.*

26 *Capitaneus poteſt eÿcere militem propter ali-
quam cauſam.*

25 IN §.6. incip. *Item comandamo, &c.* datur ordo vt recipi debeant milites Campaneæ in numeros à Capitaneo Campaneę, recognita perſona tamen à Pręſide, & Fiſcali, & quòd ab ipſomet Capitaneo poſſint deleri, ſed ſi grauatum ſe prætenderet miles deletus, poſſet habere recurſum ad Præſidem, qui in Regio Auditorio poſſet tractare de tali grauamine, & reparare.

Adde *Danz. de pugna DD. tit. de officio Capitanei Campaneæ à num.* 22 *cum ſeq. tom.* 1. vbi refert, fuiſſe prouiſum à Collaterali Conſilio hanc formam eſſe inuiolabiliter ſeruandã, nec alterari debere, & reminiſcaris praxim eſſe, quòd Capitaneus Campaneæ facit cędulam Scribæ portionis directam, quam vulgò *viglietum,* nuncupant, in quo deſcribitur miles pro ſeruitio, hæc cædula oſtenditur Præſidi, & Aduocato Fiſcali, à quibus reuidetur aſſumptus in militem, ſi habilis, & idoneus ad tale exercitium ſit, producitur fides, qualiter ille non eſt contumax, nec delinquens, quibus peractis ſubſcribitur cędula à Fiſcali, & aſportatur ad Scribam portionis, qui in ſuo Regiſtro id deſcribit, & dicitur *arrollare,* ſeù *aſſentare.*

26 Et quòd reſpectu militis, qui delendus erit, vulgò *sborrare,* aliqua de legitima cauſa poterit id agere Capitaneus ſolus vigore huius pragmaticæ mandãtis, in caſu grauaminis militem poſſe adire Pręſidem, qui cum voto Tribunalis prouidet.

S V M M A R I V M.

27 *Ceſſionem bonorum facere volentes non debent
impediri ex cauſa panis recepti.*
28 *Fiſcus non poteſt expetere cautionem iuratoriã
ab his, qui admittuntur ad bonorum ceſſio-
nem.*
29 *Pauper notoriè præſumitur qui bonis ceſſit.*
30 *Ceſſio bonorum quibus, & quando concedi-
tur.*
31 *Notorium non indiget probatione.*
32 *Pauper præſumitur qui Curiæ panem acce-
pit.*

27 QVòad §.7. incip. *Quando alcuni carcerati, &c.* dùm ſancitur, nè admiſſi ad ceſſionem bonorum impediantur ſub prętextu debiti Curiæ ex cauſa panis recepti, vel impenſarum Infirmariæ, ſtante eorum notoria paupertate, & impotentia.

28 Amplia, vt Fiſcus nec cautionem iuratoriam aliàs præſtari ſolitam *Triuiſan.deciſion.*8. *num.*9.*lib.*1. *Ludouic.deciſion Peruſ.*63.*num.*8. poſſit ab huiuſmodi expetere de ſoluendo expenſas habitas, ſi fortaſsè ad pinguiorem fortunam venirent, vt tempore meo extitit determinatum in Regio Prætorio Apuleæ, nam habuimus rationem pragmaticæ Conditorem hic ob paupertatis notorietatem expenſas habitas à Curia donare ex miſericordia, vndè apices iuris non attendimus.

Et ex illis verbis pragmaticæ, *ſtante la notoria pouertà*, ſigna, vt ſtatimatque quis ceſſit
29 bonis, præſumatur notorius pauper, cùm illa paupertibus, & non diuitibus concedatur *l. propter honorem C.qui bon.ced. poſſ.*& illa
30 non concedatur, niſi conſtet de ſumma debitoris inopia *l.*1.*& final. ff.eodem tit. Magon. deciſ Lucenſ.*88.*Viu deciſ.*529.taliter, vt huiuſ-
31 modi paupertas alia non indigeat probatione, dùm notoriè reſultet ex illa, cùm notoria minimè probationem deſiderent *Surd. deciſ.* 259.*num.*14.
32 Et vbi quis accipit panem Curiæ, tunc pariter quis præſumitur pauper, vt latiùs in *Noſtra deciſione Regiæ Audientiæ Apuleæ* 193.

SVMMARIVM.

33 *Panis datur carceratis pauperibus pro cauſa criminali.*
34 *Procurator Fiſcalis firmat in defectum Aduocati Fiſcalis, & illis abſentibus Auditores.*
35 *Venter non patitur dilationem.*
36 *Appellatio à decreto alimentorum quòad effectum ſuſpenſiuum non datur.*

33 IN §.8. incip. *Di più, che ſi dia, &c.* ſtatuitur, eſſe dandum panem pauperibus carceratis pro cauſa criminali.

Recurras ad latè adducta ſupra in *pragm.*5. *de carcerar.* & quæ reportauimus in *tract. de grauaminibus vaſſallorum tom.*1. *grauamin.* 246.

Sed cùm requiratur firma Fiſcalis in con-
34 ceſſione talis panis, notabis in praxi ſeruari, quòd in defectum Aduocati Fiſcalis firmet Procurator Fiſcalis, & illis omnibus abſentibus Domini Auditores, nè alimentorum cauſæ detur dilatio *l.final. ff.de appellat.recip l.ea-*
35 *dem ff.de ferijs*, cùm venter dilationem non patiatur *Barz.deciſ.Bonon.*80. *num.*9. vndè à
36 decreto conceſſionis illorum appellatio quòad effectum ſuſpenſiuum non datur *l.ſi quis à liberis §.ſi vel parens, & l.ſi neget ff.de liber. agnoſcend. Verall. deciſ.*39.98.*&* 145.*par.*1. *Afflict.deciſ.*152. *Milanenſ.deciſ.*5.*lib.*1. *Viu. deciſ.*5. *num.*32. *Reuſner.deciſ.*9.*num.*6. *&* 7. *lib.*2.

SVMMARIVM.

37 *Audientiæ quolibet Sabbatho carceres viſitare debent.*

37 DEueniendo ad §.9 incip. *Si ordina, &c.* dùm ibi mandatur, vt Regiæ Audientiæ quolibet Sabbatho, vel ſi fuerit feriatus dies præcedenti die viſitent carceres ſuas, & mittant vnum ex Auditoribus ad viſitandas carceres Regiorum Officialium exiſtentium in Ciuitatibus, aut Terris, in quibus reſident Audientiæ.

Adde, huiuſmodi viſitationem fundari de iure communi in *l.Iudices C.de Epiſcopali Audientia, & in l.final. C.de cuſtod.reorum.* & iunge *pragm.*8.*de offic.Magiſtr.Iuſtit.& pragm.*1.*de viſitat. carcerat.* vbi cùm propriè ſedeat materia, ibidemq; nonnulla cumulauimus, ad ibi dicta recurras.

Et obſerua, diſpoſitionem hanc non comprehendere carceres Baronales, vt determinatum probat *Danza de pugna DD.tit.de viſitat.carcer. cap.*4. *par.*2.

SVMMARIVM.

38 *Gubernium debet fieri iuxta ſolitum.*
39 *Solitum quod dicitur, & quando verificetur.*
40 *Conſuetum quod ſit.*
41 *Ordo ſolitus debet obſeruari in gubernio.*
42 *Ordo eſt ſubſtantia cuiuſcunq; rei.*
43 *Sententia lata contra ordinem iudiciorum eſt nulla.*
44 *Congregatio fieri nequit, niſi adſit Gubernator loci.*
45 *Gubernatorem præſumitur interueniſſe in Parlamento.*
46 *Conſuetudo vbi adeſt, quòd aliquis Auditor aſſiſtat abſq; ſalario, illud peti nequit.*
47 *Conſuetudo operatur id, quod præſcriptio.*

1 IN §.10. incip. *Nelle Città, ò Terre, &c.* cùm ſtatuatur, vt in Ciuitatibus, vel Terris, in quibus reſidet Regia Audiẽtia fiat gubernium iuxta ſolitum.

Iunge quæ diximus ſupra in *pragm.*2. *de adminiſtrat. Vniuerſitatum à num.*21. *cum ſeq.*

Et

Et nota, ſufficere illud fieri, prout fuit fa-
ctum in vltimo actu proximo præcedenti,
39 nam id dicitur ſolitum *l. Mela §. ſed ſi ali-*
menta ff. de aliment. & cibar. legat. quia ſoli-
tum verificatur per vnam vicem *Magon. de-*
ciſion. Lucenſ. 14. *numer.* 29. *Rota diuerſor.*
deciſion. 294. *num.* 2. *part.* 1. *Creſcent. deciſ.*
40 *vnic. de conſuet.* vbi ſolitum appellat quod ſe-
mel geſtum eſt, conſuetum autem quod plu-
riès.

41 In cuius quidèm gubernij confectione eſt
neceſſe ſeruari ordinem ſolitum *l. item eorum*
ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin aliàs poſſet di-
ci de nullitate, & appellari ab ipſius inobſer-
uantia, cui appellationi deſerendum eſt *l. vnic.*
C. de potior. ad muner. nominand. lib. 10. ſicquè
reperio prouiſum in cauſa Vniuerſitatis Ne-
ritoni annis longè elapſis, ordine enim ſolito
42 prætermiſſo nihil rectè agitur, cùm ille ſit fi-
gura ſubſtantiæ cuiuſque rei, nihilque conſtet
ſine eiuſdem compoſitione, ita vt prolatam à
43 Præſide ſentẽtiam contra ſolitum iudiciorum
ordinem authoritatem rei indicatæ non obti-
nere ſunt verba *tex. in l. prolatam C. de ſentent.*
& interloquut. omn. Iudic.

Et nèdum ordo, ſed etiam modus ſolitus
eſt ſeruandus *Franch. deciſ.* 210. eſt enim ille
rectitudo rerum, ſedeſq; virtutum, eſtq; me-
dium, & conſeruatiuum in eſſe, limes iuſtitiæ,
& via morum.

At circa diſpoſitionem eiuſdem §. vt exi-
ſtente conſuetudine, quòd in huiuſmodi gu-
bernio faciendo aſſiſtat Præſes, vel Auditor,
in tali caſu debeat ſeruari ſolitum.

44 Signa, quòd ſi talis obſeruantia in loco non
ſit, debet tunc interuenire Gubernator loci,
aliàs congregatio fieri non poterit, vide quæ
reportauimus in *pragm. 6. ſupra de adminiſtr.*
Vniuerſitatum.

45 Cuius perſonam in dubio interueniſſe in
Parlamento oſtendimus præſumi *deciſ. Regiæ*
Audientiæ Apulea 72.

46 Et aduertas, quòd ſi in loco adeſſet conſue-
tudo, vt aſſiſtet aliquis Auditor, vel Præſes
abſque ſalario, vt eſt in Ciuitate Coſentiæ, in
qua tempore electionis ſaciendę aſſiſtit totum
Regium Tribunal Prouinciale cum Præſide
abſq; ſalario, tali in caſu non poſſet prætendi
dieta pro ſalario hìc taxata, cùm quælibet di-
ſpoſitio recipiat interpretationem à conſue-
47 tudine, nam illa operatur ad inſtar operatur
præſcriptio, & eſt interpretatiua pragmatica-
rum, & ſtatutorum *cap. cùm dilectus de conſuet.*
l. minimè ff. de legibus, *Aſſlict. deciſ.* 173. *num.* 3.
Rota in recentior. deciſion. 642. *num.* 15. *tom.* 2.
par. 1.

SVMMARIVM.

48 *Regiæ Audientiæ non poſſunt concordare carceratos pro Regijs triremibus abſque ordine S.E. & quomodò obſeruatur in M.C.V. nu.* 49.

50 *Condemnandus de proximo quando antè ſententiam poteſt mitti ad triremes.*

51 *Condemnandus de proximo habetur pro condẽnato.*

52 *Conſenſus, licentia, & iuſſus differunt inter ſe, num.* 54.

53 *Voluntas venit ſub nomine conſenſus.*

55 *Conſenſus quando requiritur pro forma debet interuenire in ipſo actu.*

56 *Conſenſus tacitus ſufficit quando non requiritur pro forma.*

57 *Licentia regulariter debet eſſe expreſſa.*

58 *Conſenſus tacitus non ſufficit, vbi requiritur licentia.*

59 *Conſenſus poteſt præcedere, & ſubſequi.*

60 *Iuſſus debet ſemper præcedere.*

61 *Concordia facta per Regiam Audientiam cum carceratis ad triremes præſumitur de mandato Proregis.*

62 *Mãdatum Principis in dubio præſumitur præceſſiſſe.*

63 *Factum præſumitur eo modo, quo fieri debuit.*

64 *Actus vt remaneat firmus ſemper capitur coniectura.*

65 *Actum fruſtratorium non præſumitur quem feciſſe.*

66 *Conſuetum apponi pro appoſito habetur, & ſi non ſit expreſſum.*

48 SEd cùm in §. 11. incip. *Che le dette Regie Audienze, &c.* diſponatur, nè Regiæ Audientiæ concordent carceratos pro ſeruitio Regiarum triremium, niſi præcedente ordine Suæ Excellentiæ.

49 Obſeruatione dignum eſt reminiſci, quòd practicatur in Magnæ Curiæ Vicariæ Tribunali aliquando per viam tranſactionis, & concordiæ reos, & delinquentes ad Regias triremes tranſmitti, interueniente tamen conſenſu eorum, & Regij Fiſci, ſed ſi Pars offenſa reclamet, tunc non ſolet id mandari exequutioni, vt nunquàm in tali caſu ſuiſſe admiſſum teſtatur *D. Reg. Conſtantius in l. vnic. C. de claſſic. lib.* 11. *num* 46. vbi quòd quando magna vrget neceſſitas DD. Regentes Collateralis Conſilij ſolent in viſitatione ipſorum carceratorum damnatos ad remigandum ab alijs Curijs Regni, vel ab ipſa Magna Curia, etiam pendente appellatione ad Regias triremes loco depoſiti mittere, duobus tamen concurrentibus, nempè quòd ipſi rei ſint accuſati de graui, & atroci delicto, & quòd ex relatione Iudicis cauſæ Commiſſarij appareat, illos debere ad triremes damnari.

50 Idemque videmus practicari,& ſolere fieri, quando nulla adeſt condemnationis ſententia, ſi tamen ex actis conſtet vrgere inditia, vel adeſſe tales probationes, vt ad talem pœnam aſcendere debeat, taliter quòd qui de proximo eſt condemnandus, depoſiti cauſa ſolet mitti ad triremes antè ſententiam.

51 Pro condemnato, inquam,habetur qui de proximo eſt condemnandus *l.qui pœna §.diuus ff. de manumiſſ.*

Sed quatènus id prohibeatur Regijs Audientijs fieri abſque ordine Suæ Excellentiæ notabis, quòd ordo idem ſignificat,quòd mãdatum.

52 Et aduerte, in iure haberi tres terminos, nempè conſenſum,licentiam & iuſſum,qui inter ſe differunt.

Conſenſus eſt ſimilis ſenſus, dicitur enim à con,quod eſt ſimul,& ſenſus,quod quaſi ſit,ſimul ſenſus,quia ſi habeo aliquid agere cum conſenſu tuo, ego debeo ſentire tecum, aliàs non eſſet conſenſus,ſed diſſenſus, & deficiente conſenſu actus non valeret *cap.1. §.conſenſus 29. quæſt.1.* Vndè dixit *Caſſadorus deciſ.3. ſub numer.3. & 4. de priuilegijs*, quòd collatio, quæ fit cum alterius conſenſu libera dici non poteſt *Verall. deciſion. 297. numer. 6. par.1.*

53 Sub cuius quidem conſenſus nomine venit voluntas, quia conſenſus, & voluntas idem ſunt *l.2. §.voluntatem*, vbi *Iaſon num. 6. ff. ſoluto matrimon. l.fin. §.neceſſitatem C.de bonis,quæ liberis.*

54 Differt autem conſenſus à licentia in duobus, primò quia de natura conſenſus eſt, vt regulariter poſſit ſubſequi, & ſit validus actus perindè, ac ſi à principio interueniret *Rota in antiquis deciſ.11.& 17.de iurepatronatus, Rota in nouis deciſ.3.de confeſſis, Achill.de Graſſis deciſ.15.& 16.de præbendis, Puteus deciſ.168.*

55 *lib.3.*qui in *deciſ.153.lib.2.* id dicit verum,niſi conſenſus requiratur formaliter, ſeù authorizabiliter,qui tũc ſi non concurrit in ipſo actu, quia dùm ille eſt à principio nullus,licèt deindè conſenſus ſubſequatur, actus tamen non conualeſcit, ſequuntur poſt alios *Mobedanus deciſ.12.de renunciatione,& Verall.deciſ.211. par.1.*

56 Secundò differt conſenſus à licentia,quia conſenſus ſufficit tacitus, quando non requiritur pro forma, vt per *tex. in l.2. §.voluntatem* tradunt ibidem *DD.Rota in antiquis deciſ. 16.num.4.de renunciatione,Rota diuerſorum deciſ.788.num.10.par.1. Puteus deciſ.100 nu.*

57 *2. lib. 1.* licentia verò regulariter debet eſſe expreſſa, & ex propria natura vocabuli *clem. 1.de teſtam* vbi omnes notant,*Rota deciſ. 788. num.1.par.1.diuerſ.*

58 Ac propterea non ſufficit tacitus conſenſus,vbi licentia requiritur, vt communis *DD.* ſchola docet, licèt annuant,aliquando iuxta qualitatem ſubiectæ materiæ ſufficere tacitam.

59 Differt etiam conſenſus à iuſſu, quia conſenſus poteſt præcedere, & ſubſequi, vt in *l.*

60 *fin.C.ad Macedonianum, & l.patrem C.de ſolutionibus*, iuſſus autem præcedere debet *l.ſi quis mihi bona §.iuſſum ff. de acquirenda hæreditate*, vbi communi calculo *Doctores*, *l. ſi verò §. ſi poſt creditam ff. mandati.*

61 Sed quærò, núm ſi per Regiam Audientiam reperiatur facta concordia cum carceratis ad Regias triremes, præſumatur id geſtum de mandato Excellentiſſimi Proregis.

62 Et quidem concludendum eſt pro parte affirmatiua, ſiquidem in dubio mandatum Principis præceſſiſſe præſumitur, dùm eſt neceſſarium.

Actus enim ad ſubſtantiam, quòd requiritur præſumitur præceſſiſſe *Rota in Parmen. nullitatis contractus coràm R.P.Pirouano*, vbi

63 quòd actus ſimpliciter geſtus cenſetur factus eo modo,quo debuit *l.gallus §.quidam rectè ff. de liber. & poſthum. l.ſi hæreditas §. ſeruus alienus ff.de teſtam.tutel.*quia qui certum actũ facere habet,debet illum agere ſecundùm legem de eo loquentem.

Eò maximè, quia iſta præſumptio excludit nullitatem concordiæ factæ, contra quam

64 ſemper eſt capienda coniectura, ad hoc vt actus remaneat firmus, & validus, indè vbi actus poteſt intelligi de valido, & inualido,intelligitur de valido *l.ſi ſeruus §.1.ff.de fideiuſſor.*

65 Non debet enim præſumi, quem voluiſſe agere actum fruſtratorium *l.1.in fin.ff.ad municipal. l. vnic. C. de Theſaur. lib. 10.* actus, inquam, fruſtratorios lex abhorret *l. hæc ſtipulatio ff. vt legat. ſeù fideicommiſſ. nom. cau. Surd.deciſion.260.numer.5.cum ſequentibus,* & alibi.

66 Et facit,nam conſuetum apponi pro appoſito habetur, licèt non ſit expreſſum *Surd.deciſ.223. num.9.& 10.*

Quatènus autem diſponitur, quòd concordiæ factæ per Regias Audientias cum carceratis ad Regias triremes abſque Proregis mandato ſint nullius roboris, ibi, *& facendoſi ſiano di neſſuno valore.*

Nota, quòd hæc verba continent latam ſententiam, & intelliguntur ipſo iure *Rota* in allegata *Parmen. nullitatis contractus*, vbi concordantes *DD.*coadunat.

SVM-

SVMMARIVM.

67 *Regiæ Audientiæ non poſſunt componere vbi venit imponenda pœna mortis naturalis, ciuilis, vel mutilationis membri.*

68 *Officiales Baronales in quibus cauſis nequeunt componere.*

69 *Remiſſio, concordia, & pax differunt inter ſe, & num. 70.*

71 *Remiſſio tantùm ſufficit pro compoſitionibus.*

72 *Compoſitio fieri nequit pace ſubſequuta, abſque remiſſione.*

67 QVatènus autem in §. 13. ſtatuatur, nè Regiæ Audientiæ, & Coriæ Regiæ componant in caſibus, in quibus veniret imponenda pęna mortis naturalis, aut ciuilis, vel mutilationis membri, aut alterius corporis afflictiuæ.

Iunge *pragm. 1. ſupra de compoſitionibus*, & quæ ibidem latè diximus hìc applica.

68 Verùm obſerua, quòd cùm Officiales Baronales habeant in ſpecie quatuor literas arbitrarias conceſſas, ac poteſtatem commutandi pęnas perſonales, & quæcunq; delicta componendi, ac etiam remittendi in totum, vel in partem, ſatisfacta priùs Parte lęſa, idcircò poſſunt indiſtinctè omnes caſus componere, & pęnas quaſcunq; perſonales in pecuniarias commutare, & hòc regulariter, nam ſunt excèpti aliqui caſus in ſpecie, vt crimen ſodomiæ, blaſphemiæ in Deum.

Sed cùm relaxetur poteſtas componendi caſus, in quibus pęna exilij caderet, & hoc præcedente Partis remiſſione.

Adde *pragmat. 5. & 7. ſupra de compoſit.* & quæ ibidem cumulauimus.

69 Et nota, quòd in iure habemus remiſſionē, concordiam, & pacem, quæ inter ſe differunt, vt *DD.* noſtri autumant.

70 Remiſſio eſt, quę fit à Parte offenſa, vel eius hæredibus ad delinquentis fauorem, pax, & concordia dicuntur, quæ ex vtraq; parte eueniunt, nempè ex parte offendentis, & offenſi, ita vt remiſſio ſit tanquàm ſpecies, pax verò tanquam genus.

71 At in compoſitionibus ſufficit tantùm remiſſio, & ſi non ſit facta pax cum offenſo, vt quotidiè practicatur, imò ſatis eſt, quòd offenſus compareat in Curia, & dicat nolle iuſtitiā de accuſato, quantùm ad ſe ſpectat, qua declaratione facta, & in ſcriptis recepta poterit deueniri ad compoſitionem, quod cēſeo verum, quando non præcedit querela, quia tunc eſſet formiter facienda remiſſio coràm Officiali loci, in quo degit Pars offenſa, vel in Magna Curia Vicariæ, aut Prouinciali Tribunali, vt in *pragm. 6. §. 2. ſupra de compoſitionibus*, quæ erit capienda à Magiſtris actorum, & non à Scribis, vt in *pragm. 19. §. 16. de offic. Magiſtri Iuſtitiarij.*

72 Nec ad compoſitionem deueniri poterit ex ſola pacis ſubſequutione, vel alios actus confęderationis amicitiæ, & ſimilium, ſi Partis quęrela præcedat, niſi in effectu formalis remiſſio, vt ſupra, fuerit facta, iuxta determinationem latam à Regia Audientia Apuleæ, tempore, quo ibi reſidebam vti Regius miniſter.

SVMMARIVM.

73 *Iuriſdictio quando dicitur excitata, & num. 74.*

75 *Reſcriptum à Principe, vel à Supremo Tribunali ordinario dicitur excitatorium.*

76 *Iuriſdictio quando potiùs dicitur delegata, quā excitata, num. 77. 78. 79. 80. & 81.*

82 *Appellatio quando à Prorege admiſſa cenſetur.*

73 IN §. 14. incip. *Se bene è molto chiaro, &c.* in quo ſancitur, vt quando à Prorege aliquid iniungitur Regiæ Audientiæ, vel alteri Iudici per literas Scriptorij, ſeù Collateralis, ſi negotium de ſui natura ſpectat ad illos, tali in caſu cenſeatur excitata iuriſdictio.

74 Cōſtituas regulam, in dubio iuriſdictionem Ordinarij excitatam cenſeri à Principe committente *Triuiſan. deciſ. 1. lib. 1. Polidor. Ripa obſeruat. 373. num. 3. Monach. deciſ. Lucenſ. 31. num. 47.* dummodò Ordinario committatur cauſa Magiſtratus nomine, quæ ad eum pertineat *Cauale. deciſ. 21. Boer. deciſ. 151.*

75 Ita vt reſcriptum à Principe, vel à Supremo Tribunali Ordinario non delegatorium, ſed in dubio iuriſdictionis excitatorium eſſe firmabis, ad *tex. in cap. licèt de offic. Ordinar.* vbi probatur, vt quando Papa committit id, quod ſemota commiſſione ad illius ſpectabat poteſtatem, non delegata iuriſdictio de nouo tribuitur, ſed ordinaria, quàm iam habebat, excitari videtur, taliter quòd ab Epiſcopo hiſce in terminis ad Metropolitanam Sedem appellādum ſit, vt dixit *Rota* ex communi *DD.* ſentētia in *Nbuantulana commiſſionis coràm R. P. Comitulo*, vbi ampliauit procedere, quamuis commiſſio fiat per verbum, *præcipimus*, per *tex. in d. cap. licèt*, ibi *recepit in mandatis.*

Ex cuius quidem *tex.* diſpoſitione determinatum extitit in Regio Auditorio Apuleæ, idē procedere, quando in commiſſionibus expeditis per S. E. adeſt illud verbum, *encargo*, quo Hiſpani vtuntur, nam aliud non importat, niſi verbum, *dico*, vel *committo*, quæ excitatoriæ poteſtatis ordinariæ cenſentur.

76 Solent tamen dari caſus, in quibus potiùs delegata, qnam excitata cenſeatur iuriſdictio.

77 Primus eſt, quotiès alteratur iuriſdictio, putà quia aliquid additum ſit, vel detractum ab ordinaria iuriſdictione, nam tunc dum Princeps, vel Supremum Tribunal agit, videtur delegatam demandare cauſam, nec excitare ordinariam, vndè ordinarius efficitur delegatus, & vti talis procedet in cauſa *Maſtrill. deciſ. 292. par. 3.* etſi ſub dignitatis, ac Magiſtratus nomine commiſſa ſit cauſa *Giurb. conſ. crim. deciſ. 39. num. 26.* indè quando in commiſſione adſunt verba reſtrictiua, vel declaratiua, Iudicem ordinarium euadere delegatum concludit *Gratian. deciſ. Rot. Marchiæ* 44.

78 Secundus caſus eſt, quando in commiſſione apponeretur aliqua formula à Principe, vel *committimus, & mandamus, vt omnia poſſis, quæ nos poſſemus*, vel ex qua id dignoſceretur, putà *authoritate noſtra cognoſcas*, vel *procedas*, adeſſet inſertum verbum *Delego*, quia tunc iuxta communiter approbatam opinionem cenſetur delegata cauſa, ſi tamen talia verba diſpoſitiuè apponerentur in parte principali, ſecùs ſi in clauſulis finalibus commiſſionis diceretur, quòd committens habebit ratum, quidquid eius authoritate geſtum erit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riec. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 205. verſic. ſublimita hanc ſecundam par. 1.*

79 Tertius caſus eſt, vbi in commiſſione mandetur ordinario Iudici, vt in cauſa, quæ de ſui natura non eſt ſummaria procedat ſummariè, vel de plano, nam tunc videtur delegata talis cauſa, & Iudex de ordinario euadet delegatus *idem Illuſtriſſimus Præſul* ex pluribus per eũ coaceruatis mentionara *deciſ.* 205.

80 Quartus eſt caſus, ſi in commiſſione adeſſet clauſula, vt procedat non obſtantibus ſtatutis, & ſic Pragmaticis Conſtitutionibus, & Capitulis Regni, vt determinatum per *Rotam in vna Bononien. fideicommiſſi* 1548. *coràm R.P.D. Fabio* oſtendit *Mandoſ. in forma 3. cõmiſſ. verſic. ſummariè*, vbi de communi pariter teſtatur, ſequitur *D. Epiſcopus Riec.* cit. *deciſ.* 205.

81 Quintus eſt caſus, vbi committitur cauſa ordinario appellatione remota, nam tunc ordinarius efficitur delegatus, vt ex multis decidit *Cened. quæſt. 34. ſub num. 3.*

82 Qua occaſione reminiſcaris, quòd ſi Regia Audientia procedat ex Proregis commiſſione vti delegata, & nihilominus Pars à ſententia aduerſus illam appellet, & ab eodem Prorege obtineat, vt alius de appellatione cognoſcat, tunc ſi ſecunda commiſſio ſit ex certa ſcientia, D. Prorex tunc cenſetur admittere illam appellationem, neque poteſt Regia Audientia delegata procedere ad exequutionem ſententiæ, ſecùs autem ſi ſecunda commiſſio à Prorege non eſſet facta ex certa ſcientia, vt determinauimus in facti contingentia ex *cap. paſtoralis §. præterea de offic. Iudic. deleg.*

S V M M A R I V M.

83 *Capitaneus ſi moritur, Iudex debet exercere officium* Capitanei, *& Iudicis, amplia, num. 84. & 85. & duplex ſalarium conſequitur, num.* 87.

86 *Tutor vocatus ad tutelam in caſu mortis dicitur vocatus etiam in cauſa remotionis.*

88 *Gubernator debet aſſumere Conſultorem ex locis conuicinis, quando Iudex moritur.*

89 *Conſultores non debent aſſumi ex locis vbi habent bona, nec ex locis vbi vxores duxerunt.*

90 *Conſultores de facto aſſumpti poſſunt allegari ſuſpecti.*

91 *Barones non poſſunt conſtituere Conſultores ſuorum Officialium in locis remotis.*

83 IN §. 15. incip. *Quando occorrerà, &c.* dùm mandatur, quòd ſi moriatur Capitaneus Iudex debet exercere officium Capitanei, & Iudicis.

84 Amplia idem procedere, ſi aliqua de cauſa abeſſet Capitaneus, cùm æquiparentur caſus mortis, & abſentiæ, argumento *cap. 1. §. fin. nè ſede vacant. cap. ſi delegatus de offic. deleg. in 6. Præſ. de Franch. deciſ. 255. Vin. deciſ. 2. ſub nu. 5. Seſe deciſ. 571. Giurb. deciſ. 9.*

85 Idemq; eſſet in caſu remotionis, quia Officialis remotus ab officio dicitur mortuus *l. 1.*
86 *in fin. C. de primicer. lib. 12. Maſtrill. deciſ. 6.* vbi quòd tutor vocatus ad tutelam in caſu mortis, cenſetur etiam vocatus in caſu remotionis, & ita extitit prouiſum in perſonam Officialis Ciuitatis Luceriç, dùm fuiſſet remotus D. Ferdinandus de Laguna à ſuo officio Gubernatoris, & aliàs reſpectu Iudicis Ciuitatis Veſtarum.

87 Tũcq; Iudex duplex ſalarium conſequi poterit, nempè illud, quod ſpectabat ad Gubernatorem, & ſuum, vt prouiſum per Collaterale Cõſilium ad fauorem Iudicis Cauæ reportat *Danz. de pugna DD. tit. de ſalario par. 2.* vbi per extenſum prouiſiones habes, ad materiam *Merlin. controuerſ. 70.*

88 Et quatènus diſponitur, vt in caſu mortis Aſſeſſoris, ſeù Iudicis Gubernator debeat aſſumere Conſultorem ordinarium locorum proximorum.

Obſerua, ſerioſè fuiſſe poſitam illam conditionem, vt Conſultores debeant aſſumi de locis proximis, quia de iure habent repugnantiã Patriotç, & Ciues *l. ſi eadem ff. de offic. Aſſeſſor. l. hi, qui ff. ex quib. cauſ. maior. cap. Regni Item ſtatuimus, Conſtit. Regni Iuſtitiarij per Prouincias, & Conſtitut. Vt participatio.*

89 Imò nec poſſunt creari in Terris, in quibus habent bona dotalia, vel patrimonialia per *Conſtit. Regni Iuſtitiarij per Prouincias*, vbi pariter,

riter,

riter, quòd nec in locis, in quibus vxores du-
xerunt poſſunt conſtitui, addo *cap.accedens vt*
lit. non conteſtat.

90 Qui ſi fortaſsè de facto aſſumantur poſſent
vti ſuſpecti allegari *l bi,qui ff.ex quibus cauſ.*
maior.l.is,cui ff.eod.d.cap.accedens vt lit.non
conteſtat.

Item obſerua, fuiſſe cum grano ſalis dicta
verba *in locis proximis* appoſita, quia Conſul-
tores non ſunt aſſumendi in locis remotis *l.*
nemo verſic. longiùs,& ibi *gloſ.C.de annon.&*
*tribut.lib.*12. nè Partes grauentur ſumptibus
91 itinerãdo in remotis Regionibus,& ita reſpe-
ctu Baronalium Iudicum extitiſſe deciſum pa-
tet apud *Annam ſing.*560.& aliàs determina-
tum inter Excellentiſſimum Principem Ho-
ſtiliani,& Vniuerſitatem Ciuitatis Theani in
Banca de Felice retulimus *de grauaminibus*
*vaſaliorum tom.*1.*grauam.*199.

SVMMARIVM.

92 *Fiſci Procurator non debet interuenire quando vota proferuntur, ſecùs in Secretarijs, num. 93.*

92 IN §.16.incip.*Oltre di ciò,&c.* quatènus di-
ſponitur, Fiſci Procuratorem non debere
interuenire, quando proferuntur vota, non
obſtante contraria conſuetudine.

Scias,ſolere tunc temporis ipſum diſcedere
à Rota Tribunalis,& intrare Cameram cor-
dæ,vt ſic vidi ſeruari.

93 Et obſerua hac occaſione, quòd quamuis
Secretarius Sacri Conſilij non aſsiſtat, quan-
do votantur cauſæ, tamen Secretarij Prouin-
ciales indiſtinctè ſolent aſsiſtere, dùm propa-
lantur vota, & finita expeditione cauſæ per
Commiſſarium deſcribitur decretum in dorſo
proceſſus, & conſignatur Secretario illo eo-
dem tempore, qui propria manu decreta in
libro votorum deſcribit, & ita ſeruari vidiſſe
teſtatur *Reg.Tapia in compilat.ad ius Regni in*
Conſtit. Secretarij, ſicq; fuiſſe expeditas proui-
ſiones Collateralis Cõſilij vigore ordinis Ca-
tholicæ Maieſtatis patet apud *Danz.de pugna*
DD. tit. de officio Secretarij par. 2. vbi per ex-
tenſum omnia impreſſa reperies.

SVMMARIVM.

94 *Terminus competens aſſignatur pro tranſmiſſione actorum in cauſis criminalibus, & nu. 95.*

96 *Incluſio vnius eſt excluſio alterius.*

97 *Manus Iudicis ligantur per variationem de vno Iudice ad alium.*

98 *Iudex variatus durante inhibitione non dicitur Iudex.*

99 *Terminus quando datur pro tranſmiſſione actorum debet haberi ratio diſtantiæ, & temporis.*

100 *Citatio continens breue tempus pro non facta habetur.*

101 *Terminum non dare, vel dare modicum idem eſt.*

102 *Terminus competens datur aduerſus nullitates.*

103 *Dilatio quando conceditur, debet dari ſecundùm loci diſtantiam.*

104 *Terminus currit de momento ad momentum, & num.* 107.

105 *Dies termini an computetur in termino, & num.* 106.

94 IN §.20.incip.*Ordinamo,&c.* quatènus ſta-
tuatur, vt fori variatione facta in cauſis
criminalibus præfigatur terminus competens
pro actorum tranſmiſsione.

95 Pro coronide reminiſcaris, ſeruari quotidiè,
quòd quando fiũt variationes à perſonis pri-
uilegiatis habentibus beneficium *l. vnic. C.*
quando Imper. datur terminus à variato Iudi-
ce,infra quem debeat Pars, quæ variauit pro-
curare tranſmiſsionem actorum, aliàs termino
elapſo poterit Iudex variatus procedere ad
vlteriora in cauſa *Amendol.in addit.ad Præſid.*
*de Franch. deciſ.*294.*num.*7. & latiùs diximus
in particulari *tractat. de elect. & variat. fori*
*quæſt.*17.*ſect.*1.*in* 2.*editione Neapolitana.*

Sed quia *tex.*huius pragmaticæ loquitur in
cauſis criminalibus, ideò excludi debet caſus
96 ciuilis,incluſio enim vnius eſt alterius exclu-
ſio *l.cùm prætor ff.de Iudic.l.cùm maritus C.de*
procurat. ſi enim voluiſſet diſponere in cauſis
ciuilibus,vtiq; diſpoſuiſſet, quod cùm non fe-
cerit,noluiſſe dicendum eſt, iuxta regulã *tex.*
in l.vni §.ſin autem C.de caduc.tollend.l.ſi ſer-
uus §.prætor ait verſic.non dixit ff.de acquirẽd.
hæredit. cum alijs concordantibus.

Tantò fortiùs, quia antè promulgationem
huius pragmaticæ non defuerunt *DD.* qui in-
diſtinctè tenuere opinionem negatiuam, nè
Iudex à quo poſsit præfigere terminum ha-
bẽtibus hoc priuilegium electionis fori, vt in-
fra illum compareant,& acta aſportẽt in Tri-
bunali,quod elegerũt, quam opinionem ſequi
videtur *Præſes de Franch. deciſ.*294. *circa fi-*
nem.

97 Quorum ſanè opinio illo fulcitur fundamẽ-
to, ſiquidèm variatione facta ab vno Tribu-
nali ad aliud, ſtatim ſunt ligatæ manus Iudicis
variati, ita vt nequeat actum aliquem agere
abſque vitio nullitatis,idem *Præſes de Franch.*
*d.deciſ.*294. *Maſtrill.deciſ.*127.*num.*7.*Muta*
*deciſ.*19.*num.*5.*Giurba deciſ.*82.*num.*7 *Caſtill.*
*deciſ.*48.*num.*10. *par.*1. & latiori calamo ſcri-
pſimus in *praxi elect. fori* iuxta eãdem impreſ-
ſionem *quæſt.* 16.*ſect.*1. vbi plenè hanc tutati
ſumus opinionem varijs medijs, vt ibi eſt vi-
dere,nè bis idem repetamus.

98 Taliter, quòd Iudex variatus, & inhibitus
non dicitur durante inhibitione Iudex,nec in-
hibi-

hibitionẽ declarare poteſt, quam ſcilicèt cauſam, vel caſum comprehendat *Achil. de Graſſ. deciſ. 29. de appellat. Rota in recolleƐt. per Farinac. deciſ. 74. nu 3. par. 1. tom. 1.* & aliàs ſepiùs.

Sed quæro, qualis debeat eſſe iſte terminus competens dandus per Regiam Audientiam, quotiès ab ipſa variatur ad Magnam Curiam Vicariæ.

99 Dico, quòd tũc terminus dicitur eſſe competens, & iuridicus, quando cum commoditate, & non præcipitanter perſona priuilegiata, quæ variauit forum poteſt intrà illum adire Tribunal electum, vndè habenda eſt ratio longinquitatis, & diſtantiæ Regionis, & temporis, vtputà ſi ſit hyems, vel æſtas, argumento *tex. in auth. qua in Prouincia C. vbi de crim. agi oport Leo deciſ. Valent. 97. tom. 1.* vbi quòd dilatio ad Dominum conſulendum concedi debet iuxta diſtantiam locorum.

Quo in caſu difficiliùs, & faciliùs iter accipitur, & ſic Regia Audientia debet cuncta rimari, aliàs ſi terminus conceſſus non eſſet cõgruus, & competẽs habito reſpectu ad ſupradicta etiam illo elapſo non poſſet procedere, & ſi fortaſsè in cauſa procederet ſtante breuitate termini acta eſſent nulla ex *Creſcent. deciſ. 6. de dolo, & contumac.* vbi citatio continẽs terminum nimis breuem ad comparendum, eſt ipſo iure nulla, indè deciſum refertur in *Rota*, ſententiam latam vigore citationis nimis arctæ, & breuis eſſe nullam.

100 Et citatio habetur pro non facta vbicunq; continet breue tempus ad notificãdum *clem. 1.* vbi *gloſ. & Imol num. 41. de Iudic. Verall. deciſ. 3. num. 8. par. 3.* videndus eſt *Viuius deciſ. 361.*

101 Cùm idem ſit nõ dare terminum, vel illum dare tàm breuem, vt quis ad deſtinatum locũ, & Tribunal venire nequiret, nam quamuis quòd nam tempus ſit ſtatuendum ab ipſæ Audientiæ arbitrio dependere debeat, tamen tenetur determinare illud attenta qualitate negotij, temporis, & Regionis, & ſimilium, ita vt debeat continere tempus non tàm minimum, quòd præbeat Partibus occaſionem grauãdi, & appellandi, quod de iure eſt permiſſum.

Indè infero ad vnum notabile, & valdè practicum, quòd dum quotidiè in Regno allega-
102 tur abſentia citatorum, terminus competẽs eſt ſtatuendus ad cuitandas nullitates, quæ aduerſus contumacias cõtractas opponi poſſent, vbi enim citatus reperitur extra Prouinciam, vel ignoratur locus, in quo moratur, & incolatum habet, tenetur Iudex in iſtis, & ſimilibus cauſis concedere dilationem vnius menſis ad notificandum, & perquirendum, vt docet *Andreas ab Iſernia in Conſtitut. Regni EdiƐtorum ordinem col. 1.* quod ego vti Regius Gubernator, & Aſſeſſor ſepiùs in varijs cauſis obſeruaui, & vti Auditor practicaui.

103 Dilationes, inquam, quæ conceduntur dandæ ſunt pro loci diſtantia *AffliƐt. deciſ. 124.* qui loquitur, vbi petitur beneficium reſtitutionis in integrum, in quo dicit ipſe, non dari medietatem primi termini ſecundùm vulgares, ſed habita ratione ad loci diſtantiam ex communi *DD.* ſententia.

104 Notabis autem, quòd iſte terminus regulariter currit de momento ad momentum *l. 3. §. minorem, & ibi gloſ. ff. de minor. AffliƐt. deciſ. 73. ſub num. 7.* & ibi etiam *Vrſill. Guid. Pap. deciſ. 270.*

105 Taliter, quòd computatur in termino dies termini *Rota in Mantuana dilationis corãm R.P. Capizucco*, vbi quòd id procedit in die artificiali vigintiquatuor horarum.

106 Benè verum ſi per Regiam Audientiam aſſignaretur dies, putà quia per illam daretur terminus decem dierum ad actorum tranſmiſſionem procurandam, tunc dies, quo terminus datur non computabitur in termino *l. 1.* vbi id notant *DD. ff. ſi quis caut.* & ibi *Fulgoſ.* & ita in Tribunalibus ſeruandum ait *Guid. Pap. d. deciſ. 270.* quo in caſu dicitur dies naturalis, vt decidit *Borrell. in conſ. 19 centur. 1.* vbi etiam *num. 7. cum ſeq* annuit, quòd ſi dicere-
107 tur à tali die vſque ad talem diem, in tali caſu terminus curret de momento ad momentum, & numerabitur in termino ex *cap. ſuper eo il ſecondo de appellat. in 6. l 1. §. biduum ff. quand. appella ſit cap. ieiunium il ſecondo §. non autem 76. diſtinƐt.* & ita vidi ſeruari in Regia Audientia Capitinatæ, Apuleæ, Comitatuſque Moliſij, & in alijs Regijs Tribunalibus, ex deciſiuè cumulatis à *Trentatinq. reſolut. 1. de dilat.*

SVMMARIVM.

108 *Decreta de torquendo ſubſcribuntur ab Auditoribus.*

108 IN §. 22. incip. *Item ordinamo, &c.* quatènus ſtatuitur, decreta de torquendo eſſe ſubſcribenda à duobus Auditoribus.

Iunge videndam *pragm. 1. infra de quæſtionibus*, & quæ ibidem reportata fuere.

SVMMARIVM.

109 *AƐtuarij non debent creari inhabiles.*
110 *Scriba quando tenetur facere perquiſitionem.*
111 *Contumacia eſt triplex.*
112 *Contumax quis dicatur.*
113 *Officium AƐtuariatus nequit exerceri per perſonam Eccleſiaſticam.*
114 *Officium AƐtuariatus nequeunt exercere inquiſiti, & excommunicati, num. 115.*
116 *Ciues nequeunt eſſe AƐtuarij in eorum Ciuitate, limita, num. 117.*
118 *AƐtuarij remoti ab vno officio AƐtuarij, efficiuntur inhabiles ad aliam AƐtuariam.*

119 No-

119 *Nomen malũ habens non debet eligi in Actuarium.*
120 *Exteri huius Regni nequeunt eſſe Actuary.*
121 *Minores nõ poſſunt exercere officium Actuarÿ.*
122 *Actuarius an finito anno dicatur inhabilis, & num.* 123.
124 *Paupertas an faciat quem nõ poſſe eſſe Actuarium.*
125 *Actuarÿ quantum debent habere in are, vt habiles ſint, num.* 127.
126 *Idoneus quis non dicitur.*

109 IN §. 24. incip. *Nell'eſercizio, &c.* dùm mã-
datur, nè Actuarij creentur inhabiles, cõ-
tumaces, nec inquiſiti, & quòd proindè non
debeant admitti, niſi exhibitis perquiſitioni-
bus.

Ad dilucidationem huius §. nonnulla bre-
uiter tangere intendo, nempè de perquiſitio-
ne, de contumacia, & de inhabilitate eligen-
dorum ad hoc exercitium Actuarij.

Quòad primum notandum eſt, quòd circa
perquiſitionem faciẽdam eſt particularis pro-
uiſio edita ad ſupplicationem Parlamenti ge-
neralis de anno 1589. vt conſtat in *cap. 7. de
gratÿs conceſſis per Ducem Oſſuna*, vt inter *Ca-
pitula, & priuileg. Neapol. fol.* 173. *à tergo*, &
videnda eſt ad materiam *pragm. 29. ſub rubr.
de offic. Magiſtr. Iuſtit.* vbi in *§. item, che tutte le
informationi*, diſponitur, Scribam teneri face-
110 re perquiſitionem contra carceratos, & de-
indè aſportare proceſſum, & inquiſitionem ad
cauſæ Commiſſarium, prout ita indiſtinctè ho-
diè ſeruatur in Magna Curia Vicariæ.
111 Quòad ſecundum notabis, quòd contuma-
cia triplex eſt, ſcilicèt euidẽs, vera, & præſum-
pta, quam alij fictam, & interpretatiuam nun-
cupant.
112 Sed ad effectum, de quo loquitur *tex.* no-
ſter contumaces appellantur illi, qui poſt ci-
tationes factas ritè, & rectè ſecundùm iura
Regni fuerunt reputati tales pro delictis, non
incurritur enim talis contumacia, niſi citatio
contineat omnia, & ſingula, quæ neceſſariò
cõtinere debet ipſa citatio *Barz. deciſ. Bonon.*
107. *num.* 21. & 22. & præcisè, quòd verus cõ-
tumax dicitur qui eſt citatus perſonaliter, de
quo etiam latiùs vide ſupra in *Rubrica de con-
tumac.* vt ſic etiam verus contumax appella-
tur, qui data opera facit, quin ad eius notitiam
citatio non perueniat *Balb. deciſ.* 254.
113 Quò verò ad tertium dico, inhabilem eſſe
ad exercẽdum hoc Actuariatus officium per-
ſonam Eccleſiaſticam, & non ſubiectam iuriſ-
dictioni Regiæ, quoniam vigore *pragm. 1. ſub
rubric. de Eccleſiaſt. perſon.* Eccleſiaſticæ perſo-
næ, & exemptæ à Regia iuriſdictione non poſ-
ſunt promoueri ad exercenda quælibet officia
in Regno.
114 Item inquiſiti, & criminoſi, (prout hic etiam
mandatur) nequeunt hoc exercitium gerere,
ſiquidem videmus, accuſatos, & inquiſitos,
donec ſe purgauerint non poſſe Magiſtratum,
& officium exercere *l. vnic. C. de reis poſtula.
lib.* 10.
115 Sic pariter excommunicati tanquàm inha-
biles repelluntur ab huiuſmodi exercitio, quia
certum eſt, non poſſe excommunicatum eligi
ad officium, ad quod aliqua iuriſdictio eſt an-
nexa *cap. venerabilem de elect.* vbi *DD.* licèt
ſint, qui putent, id eſſe verum in excommuni-
cato publico, ſecùs in occulto, quod nota pro
defenſione amicorum.
116 Similiter inhabiles cenſentur ad huiuſmodi
Actuariatus exercitium Ciues in eorum Pa-
tria, quia prohibentur tale officium gerere
Præſes de Franch. deciſion. 98. vbi *Amendol.*
117 quod tamen ceſſat in paruis Terris, nam in
illis non ſolùm Patriotæ poſſunt eſſe Actuarij
Petra ad Gram. deciſ. 34. num. 28. verùm etiam
& Officiales, iuxta cuius opinionem Ego pra-
cticaui conſulendo ad fauorem Saluatoris de
Vrſo Terræ Paſitani diſtrictus Amalphiæ, qui
fuerat electus Capitaneus in dicta Terrula
per aliquot menſes, & prætendebant Conci-
ues, illum tanquàm Ciuem amouendum eſſe,
vt dixi in *deciſ. R. A. Capitinatæ Apuleæ, Comi-
tatuſq; Moliſÿ*.
118 Prçterea remoti ab altero Actuariæ mune-
re efficiuntur inhabiles ad aliam Actuariam,
cùm remoti ab vno officio, ad aliud non pro-
mouentur, ad *tex.* cum *gloſ. in l. quicunq. C. de
diuerſ. official. & apparit. lib. 12. l. Iudices C. de
dignit. lib.* 12.
119 Item habentes malum nomen eligi non
debent ad hoc miniſterium ex *l. ſancimus C. ad
l. Iul. repetundar. l. non omnis §. Barbarius ff. de
re militar. cap. Epiſcopum 63. diſtinct.*
120 Etiam inhabiles ſunt ad hoc exercitium ex-
teri huius Regni ex diſpoſitione *cap. Regni Vt
nihil, & ibi Scribentes, Præſes de Franch. deciſ.*
479. *Maſull. ad Capyc. deciſ.* 118. & 178.
121 Adhùc minores ſunt inhabiles ad huiuſmo-
di exercitium, vt extitit iudicatum per Ma-
gnam Curiam Vicariæ per *gloſ. in l. ſpurÿ §. 1.
verſic. facti C. de decur. & in l. 1. C. qui ætat. ſe
excuſ. lib.* 10.
122 Non tamen dicetur inhabilis Actuarius il-
le, qui per annum exercuit, ſi in ſequenti anno
idem officium proſequi vellet, vbi finito anno
paruit ſindicãtui pro eo anno, quo exercuit,
nam licèt de iure Actuarij debeant eſſe anna-
les, vt per *Ann. ſing.* 369. & per *Præſid. de
123 Franch. deciſ.* 409. vbi *Viſcont.* ita deciſum
annuit, id hodiè ceſſat in hoc Regno, in quo
vigore Decretorum Collateralis Conſilij eſt
iam orta praxis, vt valeant Actuarij finito an-
no, dato per priùs ſindicatu, & abſoluti pro-
ſequi idem exercitium pro anno ſequenti, ſic-
que in dies ſolent expediri prouiſiones à Ma-
gna Curia Vicariæ, & à Regijs Audiẽtijs Re-
gni, vt alibi diximus.

124 Vl-

124 Vltrà quæ velim aduertas pro inhabilitate poſſe conſiderari in perſonam Actuarij paupertatem, ita quòd hæc exceptio contra ip-
125 ſum poſſet opponi, ſi fortè eſſet pauper, & ratio eſt, quia Actuarius debet habere in ære nõ ſolùm vt poſſit ſoluere affictum, ſed etiam ad finem, vt in cautionibus, quas recipit ſuo riſico tutò Partes procedere poſſint, & in caſu decoctionis fideiuſſorum valeant illi ſoluere intereſſatis, ex dictis per *Illuſtriſſimum Epiſcopum Riec. decif. Cur. Archiep. Neapol.* 49. *par.* 2.
126 Idoneus ſiquidèm non reputatur qui locuples, nec ſoluendo eſt.
127 Imò dico, quòd vt Actuarius habilis poſſit appellari, requiritur non ſolùm quòd habeat in ære, vel eius fideiuſſor ſit ſoluẽdo, ſed etiam quòd in eo poſſit verſari facultas conueniendi, & adſit legalitas, & fides, argumento *tex. in l. ſi quis ſtipulatus fuerit Stichum in fin. ff. de verb. oblig. l.* 2. *ff. qui ſatiſdar. cogantur*, quæ omnia conſiderabantur, dùm quidam de Terra Serini intendebat conducere Actuariam Prouinciæ Comitatus Moliſij.

SVMMARIVM.

128 *Auditores nequeunt tractare vltrà commiſſa, & num.* 129. 130. *&* 131.
132 *Iudex non ſeruans formam commiſſionis nulliter procedit.*
133 *Neceſſitas legi non ſubiacet.*

128 IN §. 28. incip. *Quando alcuno, &c.* quatenus Auditores, & Fiſcales equitãtes per Prouinciam prohibeantur tractare alia, niſi commiſſa.

Pro confirmatione eorum, quæ mandantur in hoc §. videndus eſt *Viuius decif.* 37. *à num.* 14. vbi ex altera pragmatica recenſet pariter,
129 Auditorem non debere tractare alia negotia, niſi illa, pro quibus deſtinatus eſt, & *num.* 15. teſtatur, per Regium Collaterale Cõſilium fuiſſe mandatum id obſeruari non ſolùm per Auditores, ſed etiam per Aduocatum Fiſcalem in Regia Audientia Apuleæ eo aſſidente ibidem Auditore de anno 1583. mediantibus prouiſionibus, & Regijs literis Cancellariæ expeditis, & præſentatis in eadem Regia Audientia, quod expreſsè eſt cautum in hoc noſtro capite.
130 Declara autem, quòd licèt Auditores dùm deſtinantur pro aliqua cauſa non poſſunt ſe intromittere in alijs, id eſt verum circa determinationem diffinitiuam, ſed non per hoc nequibũt alias cauſas inchoare, ita vt ſi illis fuerint porrectæ querelæ, & conſtet de crimine forſitã commiſſo, poſſunt expedire citationes ad informandum contra accuſatos, & delinquentes, vt pluribus vicibus ſeruaſſe in dicta Regia Audientia Apuleæ teſtatur *Viuius d. decif.* 37. *num.* 16. vbi etiam quòd apparentibus criminibus poterit in tali caſu illos delinquẽtes capere.
131 Verũ quia ipſe loquitur inſpecto tenore d. alterius pragmaticæ, & Nos habemus in noſtro *tex.* enixam voluntatem Legiſlatoris, nè protinùs ſe intromittant in alijs cauſis, niſi grauibus, & dilationem non patientibus, ideò meliùs agerent *DD.* Auditores, & Fiſcales ſi nunciarent Regio Tribunali, à quo expectent reſolutionem, qualiter ſe gerere debeant, cauſa enim limitata limitatum debet producere effectum *l. in agris ff. de acquir. rer. dom. l. cancellauerat ff. de his, qui in teſtam. delentur.*
132 Et in hoc aduerte quòd ſi Auditores, vel Fiſcales aliquid agãt extra ſibi commiſſa nulliter procedunt, eò quia Iudex nulliter procedit, vbi non ſeruat formam commiſſionis aſſignatæ *cap. cùm dilecta de reſcript. cap. Piſanis de reſtitut. ſpoliat. cap. venerabilis de offic. deleg. Ludouiſius* nuper *Gregorius XV. decifion.* 1. & Nos confirmauimus *deciſion. Regia Audientiæ Apulea* 147. *num.* 1.

Sed quatenùs in caſibus grauibus, in quibus non caderet dilatio datur poteſtas Auditoribus, & Fiſcalibus ſe ingerendi, notabis ra-
133 tionem eſſe, quia dùm res non patitur dilationem vtiq; importat neceſſitatem, & neceſſitas legi nõ ſubiacet, & facit licitum quod in iure negatur, & in illis leges non ſeruantur *l. vt gradatim* §. 1. *ff. de muner. & honor.* ea ratione, quia ex neceſſitate quæ fiunt non dicuntur fieri in fraudem, & ideò benè admittũtur, & tolerantur, iuxta enim caſuum indigentiam, & neceſſitatem applicãda ſunt remedia, quia multotiès diſponitur in vno caſu, & deindè aliqua qualitas noua ſuperuenit illi caſui, quæ reponit illũ in diuerſam naturam, & ſpeciem, & ideò certa regula dari non poteſt, & propterea in talibus caſibus maximoperè Iudicis, & Superioris arbitrium verſari debet.

SVMMARIVM.

134 *Officiales nequeunt vti militibus pro proprijs ſeruitijs, amplia, num.* 135.

134 IN §. 29. incip. *Li Auditori, &c.* prohibetur, nè Officiales vtantur militibus pro eorum proprijs ſeruitijs.
135 Amplia, idem eſſe prouiſum reſpectu Capitaneorum Campaneæ, qui nequeũt vti militibus Campaneæ proprijs, vel domus ſeruitijs, neq; aliquid pro eorũ commoditate illis imponere, vt deciſum refert *Danza de pugna DD. tit. de officio Capitanei Campanea fol.* 22. *part.* 2. ſunt enim deſtinati pro perſequendis bannitis, & ad illorum extirpationem, vndè alijs vacare nõ debent, licèt ibidem enunciet, malè ſeruari, quia milites ſunt euaſi ſerui, nèdum

nèdum Præſidis, Auditorum, & Aduocati Fiſcalis, ſed Capitanei Campaneę, ex quo deſertio Regij ſeruitij oritur.

SVMMARIVM.

136 *Præſides, & Auditores Prouinciarum ſindicẽtur etiam de illis, quæ extra officium exercuere.*

136 IN §. 30. incip. *Volemo, che li Preſidi, &c.* dùm mandatur eſſe dandum ſindicatum à Pręſidibus Prouinciarum, & Auditoribus etiã de commiſſionibus, quæ extra officium exercuere.

Adde videndam *pragm. 3. incip. Cùm in iure cautum ſit infra de offic. Iuſtitiar.* & quæ ibidem enucleauimus.

SVMMARIVM.

137 *Præſides debent publicare banna cum Conſultore.*
138 *Bannum vndè dicitur.*
139 *Bannum vt liget plura requiruntur.*
140 *Bannum ſi non eſt iuri conſonum ſeruari non debet.*
141 *Banna debent fieri ſecundùm ius.*
142 *Banni natura quæ ſit.*
143 *Banna debent publicari cum conſultatione Regiæ Audientiæ.*
144 *Banna quando ſint nulla.*
145 *Præſes nequit emanare banna pro cauſa monetarum.*

137 IN §. 32. incip. *Il detto Preſide, &c.* cùm prohibeatur, nè Præſides publicent banna proprio nomine, ſed cum conſultatione, & nomine Regiæ Audientiæ, niſi agatur in materia belli, quia tunc ſufficit præcedere conſultationem ſui Auditoris, ad hoc electi.

Adde, hoc indiſtinctè ſeruari in Prouincialibus Auditorijs, & ſic fuiſſe prouiſum per Collaterale Conſilium, vt legitur apud *Danz. de pugna DD. tit. de offic. Preſidis à numer. 28. cum ſeq. par. 1.*

138 Nec videatur inconſonum aduertere, bannum iuxta vulgare Italorum, Gallicorumque dictum nuncupari publicum edictum, illudq; vti nomen Barbaricum deſcendere à *banderia*, ſiuè à Vandalico verbo *Bãner*, quod Germanicè demonſtrat.

Vel alio modo bannum dicitur Iudicis mãdatum, ſub pęna factum, vel miſſum *cap ſtatuimus 16. quæſt. 1.*

139 Quod quidem bannum vt liget plura requiruntur, & vno deficiente iniuſtũ erit, ad *tex. in cap. erit autem lex 4. diſtinct.* nempè iuſtum, honeſtum, rationabile, & publicum.

140 Indè quando illud eſt iuri inconſonum venit delendum, cùm iuri naturali, & diuino iuxta approbatas *DD.* ſententias debeat conformari, ita vt iniquitatem continere non debeat, ſed iuſtum eſſe oporteat, aliàs reformari, & in totum cancellari ſoleat, prout in varijs factorum contingentijs prouiſum per Suprema noſtra Tribunalia vidimus, cùm huiuſmodi ſpeciebus bannorum parere ſubditi ſint exempti *Theſaur. deciſ. 16. num. 6.*

141 Debent, inquam, banna fieri ſecundùm ius, non præter ius, contra ius, & in fraudem iuris, de quibus ſpeciebus loquitur *Giurba conſil. crim. deciſ. 12.* indè banna in fraudem iuris ſunt nulla *l. non dubium C. de legibus.*

142 Bannorum autem natura eſt, vt ſint temporanea, ita vt durante officio vigorem habeant, eoq; finito expirent *cap. plerunq; vbi omnes de reſcript. Afflict. deciſ. 388. Caſtill. deciſion. 113. num. 3.*

143 Quatènus autem ſpectat ad aliam §. diſpoſitionem, eſſe, nempè, publicanda banna cum conſultatione Regiæ Audientiæ, vel in caſibus belli cum voto Conſultoris aſſumpti.

Iunge pro corroboratione *tex. in l. 1.* & ibi *DD. ff. de offic. Aſſeſſor. & in l. 3. ff. quodquiſque iur.*

144 Et ex hac diſpoſitione facias illationem, quòd vbi talia banna emanantur nomine Pręſidis tantùm contra formam hic datam nullius ſint roboris, nec contrauenientes obligẽt, vt tempore meo extitit practicatum, dùm in Prouincijs Regni Auditoris officio fungerer contra prætenſionem Regij Fiſcipatroni, idq; tuebar vigore huius pragmaticæ.

145 Et hac occaſione addas, non licere Præſidi emanare banna pro cauſa monetarum, ſed tenetur referre S. E. vigore prouiſionum Collateralis Conſilij ſub die 10. Aprilis 1620. in *Cur. Hydrunt. 1. fol. 124.* nec pro re annonaria vigore aliarum prouiſionum expeditarum ſub die 12. Martij 1612. in *Cur. 1. Capitinat. fol. 43.*

SVMMARIVM.

146 *Inſtantiæ in criminalibus quomodò cenſentur prorogatæ.*
147 *Inſtantia in criminalibus perimitur biennio, & num. 148.*
149 *Reus habilitatus, nouis ſuperuenientibus inditijs, elapſo biennio moleſtari nequit, & num. 150. & 151.*

146 IN §. 33. incip. *Che l'inſtanze, &c.* dùm ſtatuitur, vt inſtantiæ in criminalibus cenſeantur prorogatæ in Regijs Audientijs, prout in M. C. V.

147 Pro coronide reminiſcaris, de iure communi, & vigore Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ inſtantiam in cauſis criminalibus perimi biennio, vt in *l. fin. C. vt intrà certum tempus l. properandum in princip. C. de Iudic.* & ſtatuitur in

Rit.

Rit. M.C.V. 248. de quibus iuribus meminit *Præſes de Franch. in deciſ.* 250.

148 Sed hodiè Fiſcus Magnæ Curiæ Vicariæ obtinuit prorogationem inſtantiæ in criminalibus, nè detur eius peremptio in ſingulis Tribunalibus fideliſſimæ Ciuitatis Neapolis, vt conſtat ex *pragm.* 50. incip. *Li meſi paſſati ſub rubric. de offic. Magiſtri Iuſtitiar.* per quam mandatur, vt ordo datus M.C.V. quòd inſtãtia in criminalibus ampliùs perempta non dicatur, obſeruetur tàm in Tribunali Magnæ Curiæ Admiratiæ, quàm in cęteris Tribunalibus, in eadem Ciuitate Neapolis reſidentibus etiam in cauſis delegatis, & delegandis.

Et tale priuilegium hodiè eſt communicatum Regijs Audientijs Regni, vt in noſtro *tex.*

149 Quibus ſic ſtantibus notandum eſt, quòd reus habilitatus in forma nouis ſuperuenientibus inditijs ſi intra biennium à die latæ ſententię vrgẽtiora non venerint non poſſet ampliùs moleſtari *Præſ. de Franch. deciſ.* 653.

150 Tamen in Magna Curia Vicariæ, & in Regijs Audientijs Regni hæc concluſio ceſſat, ſtante hac pragmatica, cùm inſtantia in criminalibus in huiuſmodi Tribunalibus perpetuò duret, nec vnquàm perimat, vt in *Noſtra deciſ. Regiæ Audientiæ Apuleæ* 15.

151 Ita vt habilitatus in forma nouis ſuperueniẽtibus inditijs ſemper poſſet moleſtari tàm in Magna Curia, quàm in cęteris Tribunalibus Collegiatis, prout ſic practicaui in facti contingentia vti Regius Auditor Apuleæ, & deindè reperi iudicatum per Magnam Curiã Vicariæ in cauſa Io. Andręæ Venturæ inquiſiti de homicidio, per quam fuit prouiſum, pręfatum Io. Andræam liberatum in forma ſub die 28. Martij 1623. ex quo poſt ſeptem annos contra ipſum vrgentiora ſuperuenerant inditia vocandum eſſe, prout cum effectu vocatus fuit, & cùm comparere neglexiſſet facto verbo ſub die 11. Ianuarij 1630. fuit determinatũ, pęnam fideiuſſionis tàm contra inquiſitum, quàm contra fideiuſſorem eſſe incuſandam ad relationem D. Iudicis Roſſini, ſicque in gradu reclamationis fuit confirmatum, refert nouiſſimè poſt hæc ſcripta *Marin. quotid. reſolut. cap.* 184. vbi à *num.* 13. vſq; ad finem, hanc eãdem tutatur ſententiam, & de allegata deciſione mentionem facit, annuendo eſſe menti tenendam vti nouam deciſionem ad ornatum huius pragmaticæ.

S V M M A R I V M.

152 *Præſes nequit excarcerare aliquem abſq; voto Regiæ Audientiæ.*

153 *Præſes de negotijs occurrentibus in ſuo Tribunali nequit aliquid de per ſe agere.*

152 IN §. 34. incip. *Che il Preſide, &c.* dùm mandatur, nè Præſes ſolus valeat excarcerare aliquem abſq; voto Regiæ Audientiæ, poſtquam tamen fuerit ſcriptus in libro carceratorum.

153 Adde, quòd Pręſes in omnibus negotijs occurrentibus in ſuo Tribunali nequit de per ſe aliquid agere], ſed tenetur Tribunali communicare, & cum eius ſcientia, & conſenſu ſe gerere, vt nuper pro differentijs exiſtentibus in Regio Tribunali Principatus Vltrà inter Præſidem, & Auditores fuit declaratum per Collaterale Conſilium de anno 1628. vigore prouiſionum ſpecialium, quas per extenſum reponit *Danz. de pugna DD. tit. de officio Præſid. num.* 66. *par.* 1. ibiq; expreſsè fit mẽtio de carceratione, & excarceratione, nè fiant inconſulto Tribunali.

S V M M A R I V M.

154 *Officiales Prouinciales debent vti Actuarijs, & Scribis Tribunalis.*

155 *Magiſtri actorum debent actitare omnia coràm ſuis Capitaneis.*

156 *Acta erunt nulla ſi Auditores non faciunt illa actitare per Actuarios.*

154 IN §. 35. incip. *Quando andarà, &c.* dùm ſtatuitur, vt Officiales Prouinciales vtãtur Actuarijs, & Scribis Tribunalis, etiam in cauſis commiſſis extra Tribunal.

Pro confirmatione eorum, quæ diſpoſita ſunt in hoc capite.

Videndus eſt *Anna ſingulari* 4. vbi quòd
155 actorum Magiſtri Curiarum debent actitare omnia coràm ſuis Capitaneis, & nedũ Capitaneus quando cognoſcit vt Capitaneus, & Ordinarius Terrę, ſed etiam vt Commiſſarius Sacri Conſilij, vel alterius Curiæ *Thoro in ſuo Compendio deciſionum Regni in verbo Actuarius ordinarius tomo* 2. vbi de huius noſtræ pragmaticæ textu ſpecialiter mentionem facit aſſerens, iuxta illius ſeriem fuiſſe in Sacro Cõſilio iudicatum die 5. Iunij 1570. inter Vniuerſitatem Atripaldæ, & Illuſtriſſimum Principem Auellini, annuens pariter deciſum, acta facienda per Aerarium habentem cognitionem introituum Baronalium contra Affictatores, ſi ei aliqua iuriſdictio fuerit abdita, ab eiſdem Actuarijs fore conficienda.

Quod ſanè axioma adeò eſt verum, & in viridi obſeruantia, vt ſi Commiſſiones directæ Regijs Auditoribus, ſiuè Prouinciarum Præſidibus ſint ſpectantes ad Secretarium earundem Prouinciarum, Præſides, & Auditores pro earum exequutione in actitando neceſſariò debent vti Scribis Secretariorum ipſarum Prouinciarum, prout ita declarauit Collaterale Conſilium ad fauorem quondam Magnifici Ioannis Baptiſtæ Salſani Regij Se-

cre-

cretarij Prouinciarum Capitinatæ Apuleæ,& Comitatus Moliſij, ſicq; ipſe vti Regius miniſter in varijs quippè cauſis tàm ab Excellentia Regni, quàm à Supremis Tribunalibus pro tempore delegatis indiſtinctè practicaui,& iudicatum in cauſa Federici Bacconi Secretarij Regiæ Audientiæ Hydruntinæ cum Præſide illius modernè fatetur *Danz.de pugna DD.tit. de officio Secretarij tom.2.* vbi plures prouiſiones quoquè reportat vltra res iudicatas confirmantes ſupradicta.

Ita vt ſupradictis veris exiſtentibus cômo-
156 dè inferri poterit, quòd quando Præſides, vel Auditores Prouinciarum in actitãdis cauſis delegatis ordinarijs Actuarijs non vtuntur,acta reputari poſſent nulla,etiam ſi illa reperiantur ſcripta de Partium conſenſu *Viuius deciſ.48.* vbi in Regia Audientia Barenſi determinatum affirmat.

SVMMARIVM.

157 *Fiſcus debet interuenire in compoſitionibus.*
158 *Fiſcus interuenire debet relationibus,quæ S.E. fiunt.*

157 IN §.36.dùm ſtatuitur, Fiſcum in compoſitionibus interuenire debere, aliàs reputentur inualidæ.

158 Amplia, vt etiam in relationibus,quæ fiunt Suæ Excellentię,& eius Collaterali Fiſcus interuenire debeat, cuius dubia,& difficultates in dorſo relationum adnotandæ ſunt propria manu, vt fuiſſe prouiſum per Collaterale Cõſilium de anno 1578. die penultimo Auguſti ſcribit *Danza de pugna DD. tit.de officio Fiſci num.89.par.1.* vbi integras reportat prouiſiones, annuens ſub *num.91.* Fiſcum nèdum interuenire in compoſitionibus,& relationibus, iu quibus eius dubia, & difficultates adnotari debent,vt ſupra dixi, verùm etiam in alijs relationibus ex Regia *pragm.8.de relationibus,* plus reportans *num.92.*Fiſcum debere interuenire etiam in cauſis,quæ tractantur ad modum belli,de quo vide infra in *§.53.hac eadem pragmatica.*

SVMMARIVM.

159 *Commiſſarius expeditus expenſis Fiſci,ex quo inſtans eſt pauper,an ſi poſteà reperiatur eſſe ſoluendo debeant ab ipſo dictæ ſolui.*
160 *Cõmiſſarius antè omnia examinat ſuper paupertate ſupplicantis.*
161 *Pars, quæ procurauit Commiſſarium,illi dietas ſoluere debet.*

IN §.37.incip.*Le predette,&c.* ſtatuitur,qualiter ſit ſeruandum in mittendis Commiſſarijs pro Fiſco, & quòd ſemper petentes ſoluere debeant, niſi ſint pauperes.

159 Ad ornatum huius capitis notabis, eſſe in praxi receptum, quòd licèt Commiſſarij ſint expediti expenſis Fiſci ad inſtantiam alicuius, vti pauperis,tamen ſi poſteà reperiatur ipſum eſſe ſoluendo, & habere in ære,ſolet cogi ad ſoluendas dietas,& ità vidi obſeruari in Regia Audientia Capitinatæ Apuleæ, & Comitatus Moliſij.

Sed pro maiori cautela cauti Fiſci patroni ſolent expedire facere commiſſiones per Tribunal cum clauſula, *conſtito, quòd ſupplicans ſit pauper, Commiſſarius accedat expenſis Fiſci.*

160 Ita quòd antequàm Commiſſarius deſtinatus incipiat capere informationem de cauſa principali examinat ſuper paupertate ſupplicantis,nè Fiſcus grauatus remaneat,quia in ſubſidiũ Fiſcus tenetur ſuo ſumptu informationes capere, quando Pars offenſa eſſet im-
161 potens,aliàs dietas Pars ipſa, quæ procurat Commiſſarium ſoluere tenetur, prout & cogitur Baro illas ſoluere, quando ad eius inſtãtiam petitur remiſſio cauſæ vaſalli, cũ dietas, quas Fiſcus pro capienda informatione præſtitit ſoluere teneatur, vt latiùs in *deciſ. R.A. Apuleæ 47. Capiblan.pract.quæſt.de Baron.cap. 98.tom.2.*

SVMMARIVM.

162 *Fiſcus pro recurſu debet adire M. C.*
163 *Fiſcus in criminalibus à ſententijs abſolutorijs appellare nequit, ſed ad Superiores habet recurſum,num.164. & infra quod tempus, num.165.& 166.*
167 *Fiſcus quando habet recurſum à ſententia liberatoria.*
168 *In dubio pro ſententia eſt præſumendum.*
169 *Fiſcus non poteſt reclamare reo abſoluto.*
170 *Fiſcus in ciuilibus habet recurſum.*
171 *Recurſus datur, ſi profertur decretum,quòd in priſtinam libertatem ponatur.*
172 *Recurſu pendente an ſententia ſuperſedeatur.*

162 IN §.40.incip.*Quando,&c.* dùm mãdatur, Fiſcum pro recurſu debere adire Magnã Curiam.

163 Pro ornatu conſtituas regulam, quòd licèt in Regno Fiſco ſit præcluſa via in criminalibus à ſententijs abſolutorijs appellare, vt in *Rit.M.C.V.258.& 261.Gram.deciſ.14.Capye.*
164 *deciſ.144.Præſ.de Franch.deciſ.467.* tamen non prohibetur ei recurſus ad Superiores Iudices, vt viget quotidiana praxis,teſte *Præſ.de Franch.deciſ.148.* quia licèt appellationis formalitas ſit ſublata,non per hoc recurſus intelligitur ſublatus *Minad. deciſ.27. Gram.deciſ. 35. Gayl obſeruat.135.lib.1.*

Hic autẽ recurſus, ſi tractatur in decretis, à quibus de iure cõmuni competebat appellatio,prout ſunt decreta Tribunalium interio-

rum,veluti M.C.V.& Prouincialis Audientiæ
165 poterit haberi infra decem dies tātùm,infra
quos poteras appellare,ſed ſi tractetur aduerſus decreta,à quibus non datur appellatio,ſed
reclamatio ,prout ſunt decreta Sacri Conſilij,
ꝙ gerit vices Præfecti Prætorio,quoniam hęc
reclamatio cōceditur de iure communi, & de
166 iure Regni infra biennium poterit,& recurſus infra idem biennium haberi, ita nouiſſimè
probat *Reg.Rouit.deciſ.*14.*&* 16.vbi etiam *nu.*
2. quòd ab actu intimationis conſtituitur in
mora appellare debens *Capyc. deciſ.*139.*num.*
4.*Gratian.deciſ.*111.*Barz.deciſ.*153.
167 Declara,Fiſcum habere recurſum à ſententia liberatoria inſpecto grauamine,ſi fuerit iniuſtum notoriè,alias ſecùs *Præſ.de Franch.*cit.
*deciſ.*148.*&* 470.*Maſtrill deciſ.*158.ea palpabili ratione,nā in dubio pro ſententia eſt præ-
168 ſumendum *cap.in præſentia de renunciat.l.berēnius § gaia ff.de euiction.Caſſador.deciſ.vnic.
de præſumpt.Put.deciſ.*113.*lib.*3.amplians *dec.*
114. q̄uis à ſn̄tia extitiſſet appellatū, indè cōmiſſa reclamatione decernitur,ſi ſit deferendū
petito recurſui *Maſull.ad Capyc.*cit.*deciſ.*144.
169 Et quādo reus eſt abſolutus, nèdum Fiſcus
poteſt reclamare,ſi fuerit notoriè grauatus,vt
diximus , ſed etiam de errore actus dicere, &
ſentētiam impugnare, quàmuis non reclamauerit *Præſ.de Franch.deciſ.*398. & poteſt de
nullitate dicere vigore prouiſionum relaxatarum à Collaterali Conſilio ſub die 16. Nouēbris de anno 1596. quarum tenorem reportat
*Dāz.de pugna DD.tit.de officio Fiſci p.*1.*n.*88.
& vide latiùs in *Noſtra deciſ. R.A. Apulæ* 41.
170 In ciuilibus adhùc dari recurſum nō eſt hæſitandum, ſed ſolet diſtingui , quòd aut ſumus
in cauſis ciuilibus merè ciuilibus,aut ciuilitatem cōtinētibus,vel in cauſis criminalibus ciuile iudicium trahentibus,ſi in primo caſu,habetur in omnibus cauſis ciuilibus *Capyc.deciſ.*
35. ſi in ſecundo , & ſic in cauſis criminalibus
iudicium ciuile concernentibus,vt exēpli gratia, vt quis gaudeat indultu,vel quòd quis remittatur,quorum articuli,licèt ciuiles ſint per
priùs non dabatur recurſus *Præſ. de Franch.*
171 *deciſ.* 470. vbi *in fine*, quòd ſi interponatur
decretum , quòd quis in priſtinam libertatem
ponatur recurſus datur,meminit nouiter *Dāza de pugna DD.d.tit.de officio Fiſci à num.*40.
*cum ſeq.*vbi teſtatur,hodiè in caſibus ſupranarratis Fiſco competere recurſum virtute prouiſionum Collateralis Cōſilij, quarum ſeriem
ibidem per extenſum reponit.
172 At quatènus ibidem ordinetur, vt pendente recurſu ſuperſedeatur , adde idē fuiſſe prouiſum per Collaterale Conſilium, vt apud *eūdem loco cit. nu.*49.*&* 51. cùm recurſus ſit appellationi ſimilis,& ſecundùm illius terminos
reguletur, vnde ad inſtar appellatione pendēte nihil eſt innouandū,ita nec recurſu pēdēte .
Sed quia remittitur arbitrio Regię Audientiæ habilitatio reorum,pendentia recurſus nō
obſtante, ideò notabis indiſtinctè,ſolere habilitari reos,non obſtante recurſu Fiſci, & illius
clamoribus pro denegatione habilitationis .

S V M M A R I V M.

173 *Salaria dierum vacatarum à quo debēt ſolui .*

173 IN §.41. incip. *Le giornate,&c.* quatènus
ſtatuatur, quomodò ſoluenda ſint ſalaria
dierum vacatarum pro Fiſco .

Nota, quòd receſſit ab aula id,quod hìc diſponitur,nempè,quòd ſoluebantur per Magiſtrum Cameræ Prouinciæ cum taxatione dietarum,& ordine totius Tribunalis , ſed hodiè taxantur , & ſoluuntur huiuſmodi dietæ per Regiam Cameram Summariæ,ſicq; indiſtinctè ſeruatur vigore literarum à Regio Collaterali Conſilio relaxatarum,quarum tenorem modernè reportat *Danz. de pugna DD. tit.de officio Auditoris num.*30.*par.*1.

S V M M A R I V M.

174 *In ſindicatu Auditorum quid eſt ſeruandum.*

174 IN §.43. incip. *Il ſindicato, &c.* quatènus
ſtatuit,quid ſeruandum ſit in ſindicatu
Auditorum , iungè quæ latiùs diximus *tom.*
1. *de grauaminibus vaſallorum grauamine*
288. vbi de *tex.* hoc facimus mentionem, &
iunge *pragm.*3. *infra de offic.Iuſtitiarij* , vbi
Præſides,& Auditores debere ſtare per quinquaginta dies coràm Commiſſario per Proregem deſtinando mandatur .

Et liga digito,Auditores ſolùm de ſententijs latis ab ipſis vti Commiſſarijs teneri in
ſindicatu *Viuius deciſ.*27.*num* 9.niſi tamen ille fuiſſet in contrario voto, & ex Collegarum
votis in contrarium fuerit lata ſententia, vt
pluriès accidere ſolet .

S V M M A R I V M.

175 *Ius carcerū qualiter ſit exigendum, remiſſiuè.*

175 IN §.44. dùm ordinatur, qualiter ius carcerum ſit exigendum,adde *pragm.*31.*infra de officio Magiſtri Iuſtitiarij* , & quæ ibi
adduximus cum rebus iudicatis.

S V M M A R I V M.

176 *Vota ſingulorum Auditorum deſcribi debent.*
177 *Delinquēs an poſſit liberari virtute eius, quod
in proceſſu eſt ſcriptum, & in libro vbi vota
ſcribuntur notatum.*

176 IN §.45. incip.*Debbiano,&c.*quatènus ſtatuitur,eſſe tenēdū librū votorū,& qn̄ Auditores diſſentiāt eſſe ſcribēda vota ſingulorū.
177 Hac occaſione vtere *deciſ.Præſid.de Frāch.*
185. vbi tractat, ſi delinquens poſſit petere ſe
liberari virtute eius, quod ſcriptum reperitur

ſuper

ſuper proceſſu, & in libro vbi decreta deſcribuntur notatum per manum Iudicis, quòd ipſe inquiſitus ſit liberãdus mediante cautione.

S V M M A R I V M.

178 *Commiſſarij non debent expediri à Regia Audientia ad viſitãdas Tabernas Magiſtri Iurati, aut Turres ſi ſint ordinata.*

178 IN §. 47. incip. *Che li detti Preſidi, &c.* dùm ſtatuitur, nè Regiæ Audientiæ mittant Commiſſarios ad viſitanda loca Prouinciæ, ad finem ſi Tabernæ Magiſtri Iurati, aut Turres teneantur ordinatæ.

Pro confirmatione iungas prouiſionẽ Collateralis Conſilij, vbi id expreſsè pariter ſancitur, quam modernè per extenſum reportat *Danza de pugna DD. tit. de officio Præſidis par. 1. cap. 1.* vbi *num.* 46. meminit hoc de loco, autumans, viſitationem Tabernarum non poſſe fieri per Præſidem.

S V M M A R I V M.

179 *Facultas conceſſa procedendi ad modum belli non extenditur, niſi in caſibus ibidẽ deſignatis.*
180 *Modus belli quid importat.*
181 *Incidens, quando agitur ad modum belli regulatur iuxta naturam cauſæ principalis.*
182 *Modus belli non poteſt exerceri per Regias Audientias in cauſis ad ipſas per viam appellationis deuolutis.*
183 *Modus belli non exercetur contra minores decem, & octo annorum.*
184 *Minores delinquendo non puniuntur pœna ordinaria.*
185 *Contra minores indefenſos procedi nequit.*
186 *Inquiſitus de crimine, pro quo venit puniendus ad modum belli, & de alio, pro quo punitur ordinariè, quomodò venit puniendus.*
187 *Facultas conceſſa Regijs Audientijs procedendi ad modum belli non præiudicat Barones.*
188 *Barones poſsũt petere remiſſiones vaſallorum ſi ad modum belli procedi debet.*
189 *Reus ſi in promptu docet de ſua innocentia debet ſuperſederi in tortura, etiam ſi proceditur ad modum belli.*
190 *Prouiſiones M. C. V. non obſeruantur à Regijs Audiẽtijs, vbi proceditur ad modum belli.*
191 *Delicta commiſſa in ſtrata publica, & in Cãpanea puniuntur ad modum belli.*
192 *Via publica dicitur de Regalibus.*
193 *Latro non dicitur qui furatus eſt ſemel in via publica, ad hoc vt puniatur ad modum belli, & num.* 195.
194 *Latro publicus quis dicitur, & num.* 196.
197 *Furtum commiſſum in via vicinali an poſſit puniri, tãquàm ſi eſſet factum in via publica.*
198 *Pons dicitur via publica.*
199 *Furtum commiſſum in agris, maſſarijs, vel campis non punitur, ac ſi eſſet in via publica.*
200 *Via publica quæ ſit, remiſſiuè.*
201 *Conatus diſrobandi in via publica non punitur ad modum belli.*
202 *Mulierem cum effectu corrumpens capite punitur.*
203 *Furtum cõmiſſum in via publica intus Terram, vel Ciuitatem non punitur ad modum belli.*
204 *Dictio, &, eſt copulatiua.*
205 *Latro publicus an dicatur ille, cui Princeps primum, & ſecundum furtum remiſit, ſi tertium commiſerit.*
206 *Inquiſiti de recaptu puniuntur ad modum belli.*
207 *Recaptus dicitur crimen deteſtabile.*
208 *Raptores mulierum cum violentia in Campanea puniuntur ad modum belli.*
209 *Rapiens maſculum non dicitur raptor.*
210 *Matrimonium non dirimitur ſi fœmina rapit virum.*
211 *Raptores, & fautores ipſo iure ſunt excommunicati.*
212 *Raptus in perſonam meretricum punitur ad modum belli.*
213 *Raptus abſq; violẽtia non punitur ad modum belli.*
214 *Raptus non dicitur vbi ſit cauſa matrimonij, & num.* 215.
216 *Munera ſunt tanquàm violentia.*
217 *Raptus ſi non fuerit factus in Campanea non punitur ad modum belli.*
218 *Delicta facta more pyraticorum puniuntur ad modum belli.*
219 *Diſpoſita contra latrones in ſtratis publicis, habent locum contra latrones in mari.*
220 *Pyratæ reputantur pluſquàm latrones.*
221 *Furta commiſſa in fluminibus puniuntur ad modum belli.*
222 *Inquiſiti non poſſunt puniri ad modum belli, niſi fuerint conuicti.*
223 *Titulus delictorum non facit quem eſſe reum.*
224 *Complices in delictis atrocibus pari pœna cum principalibus comprehenduntur.*

179 AT cùm in §. 48. incip. *Ordinamo, &c.* mandetur, vt quãdo impartitur facultas Præſidibus, vel Audientijs procedendi ad modum belli, nequeant in dicta forma procedere, niſi in caſibus ibidem deſignatis.

Pro coronide antequàm ad ſpeciales caſus hìc deſignatos deueniamus, vtiliter aliqua generalia præmittenda fore exiſtimaui.

180 Vndè reminiſcendum eſt, quòd modus belli, ſiuè militaris, ſeù leuato velo appellatus cõceſſus Regijs Prouincialibus Audiẽtijs, Commiſſarijſque Campaneæ contra foraſcitos deputatis importat, nè ſeruentur iuris poſitiui ſollemnitates, & quòd iuris terminus abbreuietur, taliter vt in cauſis ad modũ belli procedatur per horas, qui modus fuit introductus

temporę Excellentiſſimi Ducis Oſſunæ Proregis in Regno vigore pragmaticæ editæ ſub die 11.Aprilis 1584.vt apud *Viu.deciſ.*68.

181 Et vbi ad modum belli proceditur,ſi emergat aliquod incidens,illud regulatur iuxta naturam cauſæ principalis,ita vt in illis etiam leuato velo procedatur, vt vidi ſeruatum,ea de ratione, quia libero arbitrio dato in cauſa principali,cenſetur datum in incidentibus,dependentibus, emergentibus,annexis, & connexis,ex dictis per *Franch.deciſ.*637.

182 Hic modus belli non poterit exerceri per Regias Audientias in cauſis ad ipſas per viam appellationis deuolutis, dum iudicio ordinario in prima inſtantia fuerunt determinatæ,vt latiùs patet in *Noſtra deciſ.R.A.Apulea* 9.& vbi Regia Audientia cęperit iudicium ordinariè,prout in dubio præſumitur, nequit deindè variare,& recurrere ad modum belli *Petra ad Gram. deciſ.*34.*num.*6.

183 Nec cōtra minores ætatis decē,& octo annorum poſſe ad modum belli procedi in caſibus aliàs permiſſis eodem in Regio Audito-
184 rio extitit determinatum, non quidem ea de ratione, quia minores delinquendo ordinaria non afficiuntur pęna,ſed mitiori,de quo latiùs in *pragm.*1.*de minoribus*, conferunt *Barz.de-*
185 *ciſ.*148. *Caball.reſol.crim.caſ.*134. ſed quia contra minores indefenſos procedi nequit,cū iàm ſit notum,vt quādo proceditur ad modum belli denegādæ realiter reis ſint defenſiones, fusè videndus *Burg.in tract.de modo procedendi quaſt.* 66.vbi ex teſtimonio ibidem allegatorum pateſacit plures quidem res iudicatas, ſicq; ſeruari indiſtinctè autumat antè eum *Viu. deciſ.*86. *num.*9.

186 Et inquiſitus ſi quis reperiatur pluribus de criminibus, inter quæ vnum adſit, in quo ad modum belli procedi debet, in alijs ordinariè procedendum eſſe iudicatum retulimus *deciſ. Reg. Audientia Apulea* 122. vbi prouiſiones Regij Collateralis Conſilij ad id quoq; reportatas habes,quas ſimiliter nouiſſimè exemplificat *Danza de pugna DD. tit.de poteſtate ad modum belli cap.*2. *par.*1.vbi ſepiùs ſic iudicatum,& obſeruarum quoquè recenſet.

187 Et inſuper *cap.*3.tutatur,hanc facultatem procedendi ad modum belli conceſſam Regijs Prouincialibus Audientijs non lædere Barones, nec eorum priuilegijs præiudicare, ſicq; pluriès declaratum per Regium Collaterale Conſilium ibidem oſtendit, reportando integras prouiſiones,& latiùs diſcutiendo articulum,fundans propterea,& determinatum plu-
188 riès recenſens,poſſe Barones petere remiſſiones vaſallorū, & ſi in eorum cauſis ad modum belli procedatur,& in caſu petitę remiſſionis annuit *cap.*5. determinatum,eſſe audiēdos Barones, & terminum illis impartiri, & eo,vel appellatione pendente ſuperſederi,niſi tamen in literis commiſſionalibus Præſidi,vel Regiæ Audientiæ conceſſis eſſet ſpecialis poteſtas derogandi priuilegijs Baronum, quo in caſu illorum deficiet ius, vt latiùs eſt videre penès *eundem.*

189 Qui *cap.*6. fundat, quòd ſi reus offerat in promptu docere de ſua innocentia debet audiri,& ſuperſederi in tortura,quāmuis procedatur ad modum belli, & etiam ſi opponeretur id tempore, quo recipiuntur teſtes ad offenſam, nam tenetur Iudex ſuperſedere teſtes inimicos allegatos recipere, donec fuerit ſuper inimicitia allegata iudicatum, antè eum *Viuius deciſ.*107.*num.*24. vbi teſtatur,ſic practicatum extitiſſe pluribus quippè vicibus.

190 Et vlteriùs hac in materia cit.*cap.*2. recenſet prouiſum,in cauſa ad modum belli non eſſe obſeruandas à Regijs Audientijs prouiſiones M. C. V. relaxatas cum memoriali S. E. porrecto,& eidem M.C.remiſſo,vt de iuſtitia prouideat, quòd *Nos* pariter tutati ſumus, & determinatū retulimus *deciſ.R.A. Apulea* 49. vbi latiùs erit videndum.

191 Sed ad particularia deueniendo, quatènus hic mandatur, poſſe procedi ad modum belli in furtis commiſſis in via publica, & in Campanea.

192 Adde rationem, quia via publica dicitur de Regalibus *cap.*1.*quæ ſint Regalia*,& publicè intereſt abſque metu per illas commeari *l.*1. *§. ultima ff.de his,qui deiec.vel effuder.*illaſq; tutas tenere ſpectat ad Principem *Minſynger.obſeruat.*70.*cent.* 5. *Merlin.controuerſ.*2.*num.*8.

193 Et obſerua, quòd licèt quis furatus fuerit in via publica ſemel, nō per hoc dicetur latro, ad finem,de quo hic,niſi pluriès in via latrocinatus fuerit cum armis *l.capitalium §. graſſatores ff.de pœn.*ibi,*ſi ſepiùs hoc admiſerit,Franc. Marc.deciſ.*4 *par.* 2.*Peguer.deciſ.*40. *D.Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*63.*num.*3. *par.*1.*&* 312.*num.* 3.*par.*3: *Giurb.conſ.deciſ.crim.*90. *Maſtrill.deciſ.*147. de quibus publicis latronibus, & viarum graſſatoribus moderniſſimè *Marant. reſponſ.deciſ.* 47.*par.*2.vbi loquitur ad finem immunitatis Eccleſię,& ſi contrarium percipiatur ex dictis nouè per *Merlin. controuerſ. forenſ.*17. quibus vti poterit Fiſcus pro ſe,vt nō obſtante vnica diſrobatione procedatur ad modū belli, licèt prima opinio communi calculo à *DD.* ſit recepta, & vti mitior veniat practicanda, quia certum eſt,tria illa concurrere debere,ſcilicèt quòd ſit ſolitus,quòd cum
194 ferro aggrediatur,& quòd in vijs publicis id agatur,& latronem publicum appellent communiter habentem ſupradictas qualitates, & quòd ter diſrobauerit *Boer.deciſ.*131. *Peguer. d. deciſ.*40. *Maſtrill.* cit.*deciſ.* 147.*num.*8. vel ſaltem duo furta commiſerit,vt per *Ferrer.obſeruat.*238.*par.*3.

195 Si verò diſrobatio, & ſi non reiterata,iuxta primam opinionem eſſet facta cum comitiua quatuor armatorum, tunc poterit procedi ad

mo-

modum belli, cùm tunc iſti reputentur latrones,& vti tales habeantur pro foriudicatis,vt legitur hic in illis verbis,*lavorare per la Campagna, &c.* ſicq; vidi indiſtinctè practicatum *Capiblãc.pract.quaſt. ſuper pragm.*8.*de Baron.*
196 *cap.*52. *tom.*2. vbi quòd ſi tantùm duo clandeſtinè in ſtrata furtum feciſſent, & poſtea ad Terram redierint, non poſſent dici publici latrones, licèt pœna ſit capitalis.
197 Cùmq; *tex.* noſter loquatur de furto commiſſo in via publica, quæ requirit neceſsè, vt habeat introitum, & exitum ad alteram viam publicam ad differentiam viæ priuatæ,& vicinalis *Rota in Piſan. ſeruitutis coràm R. P. Co-*
198 *mitulo*, vbi etiam,quòd viæ publicæ appellatione venit Pons, quando per illum vulgò iter fit, & quòd ſtatutum loquens de maleficijs in via publica commiſſis verificetur in commiſſis ſuper Ponte publico.
199 Ideò inferas,non comprehendere facientes furta in locis priuatis, putà in agris,maſſarijs, vel campis extra viam publicam,quia non dicerentur facta in ſtrata *Cancer. var.reſolut.lib.* 3. *tit.de ſono emiſſo cap.*17.*num.*21.& ita pluriès vidiſſe reſcriptum per Collaterale Conſilium ſcribit *Capiblanc. pract. quaſt. de Baron. tom.*2.*cap.*29.*num.*13. & ita me relatore extitit determinatum in Regia Audientia Capitinatæ in cauſa Clementis Viſchi Ciuitatis Mõtis S.Angeli.
200 Sed quæ nã dicatur via publica,differuimus ſupra in *rubrica,ne quid fiat in loco publico.*
201 Nec reminiſcaris,quòd ſi quis in via publica diſrobare attentauerit,nec cum effectu diſrobauerit minimè poterit cõtra ſe ad modum belli procedi,nam tunc non dicitur derobaſſe, vt in ſua M.R.C. deciſum oſtendit *Maſtrill.de indultu cap.*33.*num.*8. ſicq; reſpectu immunitatis Eccleſiæ plures cumulat *Giurb. cõſ.deciſ. crim.* 50.*nu.* 36.quem videas etiam in *conſ.deciſ.* 100. ſunt enim verba pragmaticæ intelligẽda cum effectu *Merlinus deciſ.*5.*num.*3. vbi *num.* 4. quòd verba ſunt in potiori ſignificatu accipienda in ijs etiam, quæ ſtrictè interpretanda ſunt *l.*1.*§.qui in perpetuum ff.ſi ager vectigal.* non enim pœnæ à Pragmaticis,Conſtitutionibus, vel Capitulis Regni impoſitæ locum habent,niſi delictum ſit conſummatum *Aſſlict. deciſ.*21.*num.*10. *Gram.deciſ.*74.*num.* 3.& 4. dicens *deciſ.*2.*à num.*12.ſtatutum ſan-
202 ciens, quòd mulierem corrumpens capite puniatur,intelligi ſi eum effectu corruperit.
203 Et aduerte,non ſufficere furta eſſe commiſſa in via publica, niſi illa ſint extrà habitatum, quia ſi in via Terræ, vel Ciuitatis diſrobatio eſſet facta,ad modum belli procedi nõ poſſet.
Patet hoc ex *tex.*huius pragmaticæ,ibi,*nelli furti,che ſi commettono in ſtrata publica, &*
204 *in Campagna*, cùm dictio,&,copulet præcedentia cum ſequentibus *l.& quia ff.de iuriſ. dict.omn.Iudic. Ludouiſ.deciſ.*308.*num.* 3. vbi quòd qualitatem præcedentis ex tunc attribuit ſequenti, & eam vniformiter iungit, & æqualiter copulat, requiritq; concurſum copulatorum *l.ſi mihi, & Titio ff.de verb ſignific. l.ſi heredi plures ff.de condit. inſtitut. Theſaur. deciſ.*189. *Rota diuerſ.deciſ.*115.*num.*8. *par.*1. *Guid.Pap.deciſ.*527.
Licèt reſpectu immunitatis Eccleſiæ contrarium determinatum referat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ.Cur. Archiep.*144. *par.*4.
205 Sed an latro,cui primum, & ſecundum furtũ in ſtrata publica commiſſum Princeps pepercit, committẽdo tertium dicatur publicus latro,enucleat *Giurb.deciſ. conſil crim.*90.*dub.* 2. vbi affirmatiuam probat opinionem, niſi Princeps in gratia adiecerit clauſulam, *quòd non poſſit dici, nec allegari,commiſſa fuiſſe in præteritum furta*, quia tunc tertium furtum habebitur pro primo.
206 Adhùc dũ talis facultas procedẽdi ad modũ belli impartitur contra inquiſitos de recaptu,
207 lunge rationem, quia tale crimen dicitur exoſũ, & deteſtabile reputatur, ad cuius materiæ ornamentum perquiras ſcripta ſupra in *pragm.*10.*de exulibus*, & ſigna,aliquos tranſiuiſſe cum ſententia, vt ſtante deteſtabilitate huius criminis facientes recapta immunitatem non habeant Eccleſiaſticam, licèt contrarium ex pluribus probet nouiſſimè *Marant. reſpõſ. deciſ.*46. *num.*21. *par.*2.
208 Inſuper dùm mandatur,procedi ad modum belli in raptibus factis in Campanea in perſonã mulieris cuiuslibet cõditionis cũ violẽtia.
Facias corollaria,quorum primum erit, vt
209 ſi raptus fuerit factus in perſonam maſculi ceſſabit pragmaticæ diſpoſitio, dùm de muliere loquitur, & ſimus in pœnalibus, confert etiam *deciſio Illuſtriſſimi Epiſcopi Riccij* 342.
210 *par.*4. quatènus probat, raptum,quo fœmina rapit virum nõ dirimere matrimonium, quod aliàs inter raptorem,& rapram eſſet irritum vigore *Concilij Tridmt. ſeſſ.* 24. *de reformat.*
211 *matrimonij cap.*6. vbi etiam ipſo iure videntur excommunicati raptores, & fautores raptus,ibi,*ſint ipſo iure excommunicati*,quę verba cùm percutiant tempus præſens, & non futurum,denotant, & important Canonem latæ ſententiæ, & cenſentur obligare velle in conſcientia antè ſententiam ex communi Canoniſtarum,& Theologorum ſententia.
212 Secundum ſubinfrat, vt ſi raptus fuerit factus in perſonam meretricum habebit locum pragmatica,nam ipſa vtitur dictione, *quilibet*, quæ eſt vniuerſalis omnia comprehendens, etiam minima *Leium quid ff.ſi cert.petatur*,trahiturq; ad omnes perſonarum ſpecies *Rota diuerſ.deciſ.*368.*num.*5.*par.*1. *Monach. deciſ. Bonon.*54.*num.*48.licèt niſi loqueretur ita generaliter ceſſaret diſpoſitio, cùm raptus pœna non habeat locum in rapiente meretricem, & mulierem corruptam *Triuiſan.deciſ.*26.& 33. *par.*2.*Maſtrill.deciſ.*207. *num.* 10.*Caball.reſol. crim.caſ.*169. *Caſtill.deciſ.*83.

213 Tertium corollariũ inſurget, quòd niſi vio-
lentia in raptu adfuerit,nõ poterit ad modum
belli proccdi, eò maximè quia de iure raptus
non dicitur ſine violentia *Triuiſan.deciſ.*17.*&*
40. *par.*2. vndè raptus non cenſetur, vbi vo-
214 lẽs pro matrimonio abducitur *cap.cùm cau-
ſa de raptoribus,Franciſc. Marc.deciſ.*2. *par.*1.
215 *Marta deciſ.*19.*Garſia deciſ.*96.vbi quòd ra-
ptus non eſt punibilis, quãdo abducitur puel-
la volens,& æqualis,& fiunt nuptiæ, ita quòd
ſint *DD.* exiſtimantes,raptum,quo fęmina in-
uitis parentibus , ipſa tamen conſentiente ra-
pitur non dirimere matrimonium , vide *Illu-
ſtriſſimum Præſulem Ricc.in deciſ.*342.*ſub nu.*
5. *par.* 4. licèt ſi preces , & perſuaſiones præ-
ceſſerint nũcupetur raptus *Seſe deciſ. Aragon.*
94. vel ſi data fuerint munera , quia illorum
216 præſtatio violentiæ locum obtinet *Sayr. de-
ciſ.*2.*de raptor.*

217 Quartũ corollarium habes, vt tales raptus
ſint faciendi in Campanea, ita vt ſi huiuſmodi
qualitas Campaneæ deficiat , deſiſtet pariter
poteſtas procedendi ad modum belli vigore
facultatis hic impartitæ,vt ſic declaraſſe in fa-
cti contingentia Collaterale Conſilium rela-
tum eſt, quod tamen ſolet concedere hanc fa-
cultatem in huiuſmodi caſu,quãdo eſt certio-
ratum à Tribunali, in quo cauſa ventilatur,cũ
certum ſit,tale raptus crimen deteſtabile eſſe
*Ill.Epiſcopus Ricc. deciſ.Cur. Archiep.*5. *par.*4.
*Theſaur.deciſ.*195. *Peguer.deciſ.*43. *Seſe deciſ.*
97.

218 Et quatènus detur etiam facultas proccdẽ-
di ad modum belli in delictis,quæ more pyra-
tico in mari committuntur .

219 Adde, quia diſpoſita cõtra latrones in ſtra-
tis publicis comprehendit etiam latrones in
mari *Præſ.de Franch.deciſ.*142. *Giurb.d.conſ.
deciſ.crim.*50.*num.*31. *D.Ricc. in praxi reſol.*
13.*par.*2. conferunt nuper adducta in *Noſtra*
220 *deciſ. R.A. Apulea* 38.pyratæ imò maris re-
putantur pluſquàm latrones,& maiores con-
tra eos ſtabilitæ ſunt pęnæ *auth.nauigia,& ibi
DD.C.de furt.auth.ſed nouo iure C.de ſeru.fu-*
221 *git.*ſicq; reſpectu furtorum commiſſorum in
fluminibus cẽſerem practicari poſſe, ſi illa ſint
publica, cùm nihil differat flumen priuatum à
loco priuato *l.*1. *§.hoc interdictum ff.de flumi-
nibus .*

222 Pro complemẽto autem notandum erit,in
ſupradictis caſibus non poſſe procedi ad mo-
dum belli , niſi inquiſiti de antèdictis crimini-
bus ſint verè conuicti per legitimas probatio-
nes , nec ſufficit eos inditiatos eſſe ex ſcriptis
223 per *Gam.deciſ.Luſitan.*363. cùm ſolus deli-
ctorum titulus non faciat, quem eſſe reum
l.quòad ſtatum ff de pœn.Præſ.de Franch.deciſ.
330. *num.*7. vel ſaltem requiritur, vt conſtet
per inditia indubitata contra eos,ad *tex. in
cap.*1 *de homicid.cap.nouit de iudic.*& ex *prag.*
11. *infra hac eadem rubrica,* vbi plura in hac
materia inditiorum indubitatorum coaduna-
uimus.

224 Sed cùm in ſupradictis caſibus comprehen-
di complices ſtatuatur, non eſt mirãdum,quia
ſunt delicta atrocia, in quibus complices pari
ordine comprehenduntur vt Principales, iiſ-
demq; ſubijciuntur regulis , iuxta conglome-
rata per *Giurb. conſ. deciſ. crim.*7. vbi plura ſi-
milia reperies cũ caſibus indicatis , quæ apud
ipſum erint videnda, & eundem perquiras ſe-
piùs cit.*conſ.deciſ.*50. *num.*44.

S V M M A R I V M.

225 *Teſtes debent repeti,non obſtante quouis ſtylo,
& conſuetudine, vbi proceditur ad modum
belli,& num.*226.
227 *Repetitio teſtium poteſt remitti, vbi reus con-
feſſus eſt.*
228 *Repetitio teſtium eſt ſpecies defenſionis , ideò à
Principe tolli nequit .*
229 *Iudex teſtium repetitionem omittens poteſt à
S.E. inhabilis reddi.*
230 *Omiſſio repetitionis teſtium vitiat proceſſum .*
231 *Confrontatio teſtium in faciem inquiſiti ha-
bet vim repetitionis, & num.* 234.
232 *Obſeruatio in teſte deponente in Regia Au-
dientia , & num.*233.
235 *Repetitio teſtium quomodò eſſe debet.*
236 *Examen claudicat, ſi teſtis dicit, ſe non recor-
dari .*

225 IN §.51. incip. *Si ordina,&c.*quatènus di-
ſponitur,vt in caſibus,in quibus procedi-
tur ad modum belli , & ex delegatione teſtes
repetantur, non obſtante quouis ſtylo, & cõ-
ſuetudine in contrarium, niſi tamen reus legi-
timè de crimine confeſſus fuerit.

Adde, iuxta hic diſpoſita fuiſſe prouiſum
per Collaterale Conſilium, & mandatum ob-
ſeruari , vt habes penès *Danz. de pugna DD.
tit.de teſtium repetitione cap.*5.*par.*2.vbi in cau-
226 ſis ad modum belli teſtes repetendos eſſe
enucleat,commemorando hunc locum,prout
etiam annuit *Merlin.controuerſ.forenſ.*42. vbi
227 probat,in Regno repetitionem poſſe omit-
ti , quando legitimè reus confeſſus eſt de cri-
mine, quo in caſu poterit condemnari , vt in
deciſ. R.A. Apulea 73.vel quando perſiſtẽte in
contumacia mortui ſint teſtes, vt in §. 83.hu-
ius pragmaticæ , vbi dico, & extra hos caſus
teſtium repetitionem omittendam non eſſe,
& in alijs caſibus vide *Ill. Epiſcopum Ricc.de-
ciſ.*210.*par.*1.*& deciſ.*294. *par.*4.& *Nos* latiùs
confirmauimus *de grauaminibus vaſallorum
tom.*2.*grauamin.*159.

228 Eſt enim ſpecies defenſionis repetitio te-
ſtium, & ideò nec per Principem tolli poteſt
*Illuſtriſſ.Epiſcopus Ricc.deciſ.*149.*num.*2. *par.*
2.*& deciſ.*52.*par.*4.qui licèt referat *deciſ.*134.
*num.*8.*par.*4.affirmãtes repetitionem teſtium

poſſe

poſſe tolli per conſuetudinem, & prouideri, vt ſtetur proceſſui informatiuo, tamen hanc cõſuetudinem nuncupat vſurpationem, & ſeruãdam non eſſe autumat *deciſion.* 139. *num.* 43. *par.* 4.

229 Tali modo, quòd ſi omittatur huiuſmodi teſtium repetitio eſt reſcribendum S.E. vt Iudicem inhabilem reddat, ac declaret, vt extitit ordinatum per Collaterale Conſilium die 22. Decembris 1612. in *Cur.* 1. *fol.* 200. teſte *Gloſſila ad pragm.* 2. *ſupra de citat.*

230 Et illius omiſſio vitiat proceſſum, vt liberandus veniat inquiſitus, prout liberatos perplures inquiſitos refert *V tu. deciſ.* 78. *in fin.* & in dies practicatur.

231 Obſeruari autem vidi loco repetitionis fieri confrontationem teſtium in faciem inquiſiti, quam habere vim repetitionis, ſi teſtes iutent, probat *Merlin* cit. *controuerſ.* 41. vbi deciſum in M.C. recenſet, *Caball reſol. crim. caſu* 269. *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 84. *par.* 2. & *deciſ.* 294. *num.* 19 *par.* 4.

232 Et practica eſt, vt adhibito teſte deponente in Regia Audientia corãm Auditoribus, & Fiſco in cauſis ordinarijs, ac corãm Præſide, Auditoribus, & Fiſco in cauſis delegatis, & ad modum belli, & in alijs Tribunalibus corãm Iudice, & ibi adducto inquiſito deſertur ei iuramentum, & legitur depoſitio de verbo ad verbum in faciem ipſius inquiſiti.

233 Sed non deſunt affirmantes, hanc confrontationem prodeſſe, & ſufficere, quando eſſet ducendus reus ad torturam, at ſecùs quoad validitatem proceſſus circa cõdemnationem, requirentes tali caſu omninò legitimam ſollemnẽ repetitionem, maximè ſtante hac pragmatica mandante, faciendam eſſe repetitione, quæ intelligenda eſt de vera, & legitima præcedente citatione Parte vocata, non autem de ficta, quę fit per confrontationem, quę dicitur repetitio ficta, quaſi quòd ſtatutum non habeat locum in caſu ficto, licèt enim cõfrontatio videatur ſupplere defectui citationis, non tamen ſupplet defectui interrogatoriorum, & aliorum requiſitorum, quod tamen ipſe non vidi ſeruari, vltrà quod per repetitionem euitatur periculum, & tollitur fraus ad auferendum præcipitium, quod tempore confrontationis oritur tàm reſpectu Iudicis, qui ambitioſus informationem captam confirmare, reumq; per confrontationem condẽnare, expeditionem accelerat, tenẽdo teſtem, & reſpectu ipſius teſtis præſentiam Iudicis timentis, licèt confusè, & currenti lingua ſuum dictum ratificet, repetit eius depoſitionem, & pauperem inquiſitum confrontat cum ſuſpitione ſubornationis, & falſitatis teſtium, vide latè *Danz.* qui omnia circa id cumulauit *d. tit.*

234 *de teſtium repetione cap.* 2. vbi concludit, etiã confrontatione præcedente eſſe faciendam repetitionem formiter, & legitimè, & ad contraria ſingulatim reſpondet.

235 Debet autem eſſe repetitio extenſiua, & nõ remiſſiua, nempè quòd legatur prima depoſitio teſti dè verbo ad verbum, & idem interrogari ſpecificè, & per extenſum deponere, non autem ſe referendo ad primam *Boer. deciſion.* 108.

236 Et ſi teſtis dicat, ſe non recordari claudicabit examen, nec probabit *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 294. *num.* 6. *par.* 4.

SVMMARIVM.

237 *Præſes procedens ad modum belli quæ obſeruare debet.*

238 *Acta quando erunt nulla.*

239 *Auditor nouiſſimus facit partes Fiſcalis.*

240 *Auditores in abſentia Fiſci cauſas expedire poſſunt.*

237 IN §. 53. incip. *Quando, &c.* dùm ordinatur, vt in vſu modi ad bellum Præſes in Tribunali exiſtens vtatur votis Auditorum, audito Fiſci patrono, & quòd quando equitat per Prouinciam vtatur voto Auditoris, quem ſecum defert.

238 Inferas, quòd ſi ſecùs agat nullitatis vitio acta erint affecta, vt in facto extitit determinatum per Collaterale Conſilium, per quod extitit etiam prouiſum, vt licèt Præſes in omnibus debeat procedere cum interuentu Regij Fiſci, ſecùs tamen eſſe in cauſis commiſſis vti Capitaneo generali vigore literarum Emi. nentiſſimi Cardinalis de Granuela ſub die 30. Iulij 1576. in *Cur. Calabr.* 1. *fol.* 51.

239 Et ſigna, me vidiſſe obſeruari in defectum Fiſcalis nouiſſimum Auditorem partes Fiſci facere, quod practicari poterit, vbi eſſet terminanda cauſa, in qua ageretur de articulo iuris, nàm ſi eſſet leuis cauſa, vt ageretur de facto poſſet ſupplere Procurator Fiſcalis.

240 Nõ nego autem, poſſe Auditores in abſentia Fiſci cauſas expedire, nam id patet vigore prouiſionum à Regio Collaterali Conſilio relaxatarum de anno 1585. in *Cur. Principatus Citra fol.* 75. quas per extenſum reportat *Danz. de pugna DD. tit. de officio Fiſci nu.* 102. *par.* 1. & licèt *Idem eod. tit. par.* 2. contrarium referat fuiſſe mandatum per Inuictiſſimum Monarcham noſtrum, nè ſcilicèt cauſæ expediantur abſente Fiſco, vt patet in Inſtructionibus D. Proregi datis *cap.* 69. tamen aſſeuerat, primam opinionem eſſe practicandam, vt latiùs per eum, reporrando pariter alias prouiſiones Collateralis Conſilij relaxatas Regiæ Audiẽtiæ Principatus Citrà, & Baſilicatæ ſub die 11. Septembris 1609. in *Cur.* 2. *Principat. Citrà, & Baſilicat.* in quibus cauetur, Fiſcales poſſe conſulere Præſidi in cauſis.

SVM-

S V M M A R I V M.

241 *Præſide mortuo Tribunal certiorat S. E. vt concedat poteſtatem procedendi ad modum belli.*

242 *Præſes habet merum imperium contra foraſcitos.*

241 IN §.54. incip. *Morendo,&c.* quatènus ſtatuitur, vt in caſu mortis, vel diſceſſus Pręſidis Regium Tribunal certioret S. E. vt concedere valeat poteſtatem procedendi ad modum belli, & interim illa vtatur, prout tempore exiſtentiæ Præſidis.

Pro explicatione perquiras *Danz. de pugna DD. tit. de armatione per Campaneam cap. 14. par. 2.* vbi *num. 22.* determinat, hanc pragmaticam procedere in cauſis cęptis coràm Præſide, in quibus res non eſt integra, nàm in illis poſſe procedi ad modum belli exiſtimat, ſecùs autem in cauſis emergentibus, & occurrentibus poſt mortem, vel diſceſſum Præſidis, quia in illis ordinariè procedendum erit, & ordinario modo tractandæ ſunt, niſi aliter fuerit mãdatum à D. Prorege, ſiuè Collaterali Cõſilio, ſubiungens vlteriùs ſub *num. 35.* illam nõ procedere, quotiès Præſes eſſet abſens à Tribunali aliqua de cauſa, quia tũc non valebit Regia Audientia procedere ad modum belli, nèdum in cauſis incipiendis, ſed nec in cauſis inceptis, referens, quòd cùm caſus accidiſſet fuit concluſum in Regia Audientia Principatus Vltra non debere procedi ad modum belli, ſed

242 eſſe expectandum Pręſidem, quouſq; reuertatur, quia Præſes eſt ille, qui habet merum imperium contra foraſcitos, & ipſe habet hãc poteſtatem militarem contra tales, & contra illos mouet bellum, & proindè dicitur Præſes ad guerram Capitaneus *Capyc. deciſ. 27. num. 3. & 5.*

S V M M A R I V M.

243 *Dieta debentur prout ſunt taxata.*

243 IN §.64. incip. *Se accaderà, &c.* quatènus diſponitur, vt quando negotium exequẽdi committatur Doctori, eidem non ſoluantur dietæ, niſi prout fuerunt taxatæ Exequutoribus ordinarijs, cùm qualitas Doctoratus in hoc non ſit neceſſaria.

Adde, ſic fuiſſe deciſum annis longè elapſis per Sacrum Conſilium ad fauorem Ciuitatis Regij in Banca tunc Galterij, hodiè de Licto aduerſus Matthæum Romanum V. I. D. qui cùm fuiſſet deputatus ad videnda computa præfatæ Ciuitatis Adminiſtratorum, & exegiſſet ſalarium ad rationem ſcutorum trium pro qualibet dieta tanquàm Doctor, iuxta *pragm. 4. ſupra de Commiſſarijs,* fuit condemnatus ad reſtituendas quantitates per ipſum imburſatas, retẽtis ſolummodò ad rationẽ ſcuti vnius pro qualibet dieta.

S V M M A R I V M.

244 *Commiſſarij nequeunt infligere tormentum funiculorum teſtibus.*

244 IN §.66. incip. *Volemo, &c.* dùm mandatur, nè Commiſſarij deſtinati cum præheminentia M.C.V. valeant infligere funiculorum tormentum teſtibus, quàmuis agatur de crimine graui.

Pro coronide perquiras ſcripta in *tract. de grauaminibus vaſſallorum tom. 2. grauam. 143.* vbi ex deciſione *Rotæ* hanc probauimus opinionem, & ibidem ordinem Collateralis Conſilij directũ Tribunali Prouinciæ Principatus Citra, & Baſilicatæ per extenſum reportauimus.

S V M M A R I V M.

245 *Salaria non ſoluũtur Commiſſarijs ab inquiſitis, niſi fuerint condemnati.*

246 *Inquiſiti ſunt condemnandi ad ſoluendum ſalarium Commiſſarijs.*

245 IN §.67. incip. *Li ſalarij, &c.* quatènus diſponitur, nè ſalaria Commiſſarijs criminalibus ſoluantur ab inquiſitis, ſeù à contrauenientibus, niſi fuerint condemnati.

246 Adde *Reg. Rouit. deciſ. 67. num. 23.* vbi meminit de hoc loco dicens, inquiſitos debere condemnari ad ſoluendum ſalarium pro dietis Commiſſariorum, quando condemnantur pro delicto principali, quacũq; pęna condemnentur, ſiuè ordinaria, ſiuè extraordinaria, & etiam ſi procedatur in contumaciam, ſicq; ſeruari in Senatu Mediolani atteſtatur, tractans principaliter in dicta *deciſione*, ſi delinquens, qui pro delicto principali in iudicio criminali condemnatur pęna extraordinaria poſſit in eodem iudicio à Iudice criminali in eadem ſententia condemnari ad intereſſe Partis, de quo antè eum *Praſ. de Frãch. deciſ. 460. in fin. Caball. reſol. crim. caſ. 82. Magon. deciſ. Lucenſ. 91. Theſaur. forenſ. quæſt. 45. lib. 1.* & poſt eum fusè *Merlin. controuerſ. forenſ. 19.*

S V M M A R I V M.

247 *Guidatica quando nequeunt concedi.*

247 IN §.69. incip. *Volemo, &c.* dùm prohibetur concedi guidatica ante ſex menſes à die criminis, niſi certiorata S.E. adde quæ ſcripſimus ſupra in *rubrica de guidaticis*, vbi perplura hac in materia coadunauimus, & hoc de loco mentionem facimus.

SVM-

SVMMARIVM.

248 *Guidatica quando prorogantur.*
249 *Prorogatio guidatici à quo die incipiat.*

248 IN §.70.incip.*Item, che non ſe prorogbi, &c.* dùm mandatur, non eſſe proroganda guidatica, niſi ſacta mentione de alijs.
249 Quæro, guidaticum conceſſum per certum tempus, ſi infra illud prorogetur, à quo die incipiat prorogatio, dicas, illam currere à die vltima primi guidatici conceſſi, vt iudicatum retulimus *deciſ. R. A. Apulea* 222. vbi latiùs erit videndum.

SVMMARIVM.

250 *Guidatica non conceduntur à Præſide extra ſuam iuriſdictionem.*
251 *Iuriſdictio adhæret territorio.*
252 *Præſes exiſtẽs extra Prouinciam nequit exercere negotia Prouinciæ.*

250 IN §.71.incip.*Che ne li Preſidi, &c.* quatènus prohibet, nè guidatica concedantur à Præſidibus extra eorum iuriſdictionem.
251 Adde rationẽ, quia iuriſdictio adhæret territorio, ſicut nebula in tota palude *Cabed. deciſ. Luſit.* 10.*num.*9. *par.*2. & proindè exerceri nequit extra illud *Peguer. deciſ.*18. *Caball. reſol. crim. caſu* 120. cùm iuriſdictio loco ſit terminata, & vltrà illum exerceri nequeat *l.*1. *ff. de offic. proconſul. Marta deciſ.*160. & *Nos* diximus *forenſ. quæſt.*34. *par.*2.
252 Indè Præſidem extra Prouinciam exiſtentem non poſſe negotia Prouinciæ expedire, patet in *l.*3. *ff. de offic. Præſid.* & in terminis noſtris refert *Capiblanc. pract. quæſt. de Baron. cap.* 19. *ſub num.*9. *tom.*2. quòd dùm Præſes Prouinciæ Salerni morã traheret Neapolim, & ad aures Proregis veniſſet, ipſum expedire armorum licentias, guidatica, & alia pertinentia ad Præſidis officium, reſcripſiſſe Regiæ Audiẽtiæ, nè Præſide abſente debeat exequutioni demandare ordinationes ſuas, cùm extra Prouinciam degendo careat mandandi iuriſdictione.

SVMMARIVM.

253 *Memorialia aſſenſuum expeditorum per verbum, fiat, debent regiſtrari.*
254 *Terminus non eſt ſtatutus ad regiſtranda priuilegia conceſſionum feudorum.*

253 IN §.74.incip. *Item à fine, che, &c.* dùm mandatur, eſſe regiſtranda memorialia aſſenſuum expeditorum per verbum, *fiat.*

Adde in materia talium aſſenſuum *pragm.* 9 *ſupra de feudis,* & quæ ibidem recolleximus.
254 Et nota, nullum terminum eſſe de iure ſtatutum ad regiſtrari faciẽda priuilegia conceſſionum feudorum, & aſſenſuũ in quinternionibus Regiæ Cameræ, cùm ſit clauſula ſolita apponi in ipſis priuilegijs, ſicq; iudicatum annis longè elapſis per Regiam Cameram Summariæ reperio in quadam *Apoſtilla* manuſcripta ad *Iſern. in cap.* 1. *de controuerſ. feud. apud par. termin.* vbi teſtatur pariter, quòd ſi priuilegia aſſenſuum ſuper alienatione feudorum non reperiantur regiſtrata in quinternionibus Regię Cameræ, aſsẽſus remanet validus abſq; dicta regiſtratione, quod etiam iudicatum eſt per Collaterale Conſiliũ in cauſa Mariæ Bernizzone cũ Regio Fiſco, & Creditoribus Bonifacij Naſelli ad relationem Regiæ Cameræ in Banca Conſtantini, vt latiùs apud *Reg. Rouit. deciſ.* 84. ſed de aſſenſus regiſtratione, & alia in materia vide *Gizzarell. deciſ.* 3.

SVMMARIVM.

255 *Reuocationes contractuum feudalium quando Partibus ſunt notificanda.*
256 *Contrahẽtes quando contra propria geſta venire poſſunt.*
257 *Contractu reuocato fit reſtitutio pretij cum intereſſe emptori.*
258 *Reuocatio an poſſit fieri per vtilem Dominũ.*
259 *Hæres an poſſit reuocare feudum à patre alienatum.*
260 *Reuocatio nequit fieri propria authoritate.*
261 *Venditor feudi quando reuocare poteſt.*
262 *Reuocationis facultas quando ceſſat.*
263 *Reuocatio alienationis feudi quando fieri nequit, & num.*265.268.*&* 269.
264 *Reuocatio alienationis feudi pro dote, & antephato an noceat vxori.*
266 *Reuocatio non fit in alienatione fructuum feudi.*
267 *Reuocatio datur in officijs, prout in feudis.*

255 IN §.75.incip.*Et ancora, &c.* quatènus ſtatuitur, reuocationes contractuum feudalium vigore Conſtitutionis Regni, vbi fient à venditoribus, aut emptoribus debeant legitimè notificari Partibus, nec aliquod robur ſumant, niſi à die notificationis.

Nota, quòd Conſtitutio Regni enunciata hic, eſt *Conſtitutio* incip. *Conſtitutionem diuæ*
256 *memoriæ,* quæ contrahentibus permittit cõtra propria geſta venire, & contractum infirmare, ſiuè venditor, aut ſimiliter emptor ab emptione diſceſſerit *Praſ. de Frãch. deciſ.*540. nouiter videndus *Marcian. conſ. deciſ.*49. vbi latiſſimè percurrit materiam, probãs vlteriùs,
257 vt reuocato contractu fiat reſtitutio pretij cum intereſſe emptori, de quo vide *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo reuocatio il primo tom.*2. & res venditori cum fructibus, de quo *Reg. Tapia deciſ. S C.*8. nec valere pactum adiectum, quòd in caſu reuocationis facienda em-

emptionis fructus intelligantur compenſati cum intereſſe.

258 Hæc reuocãdi poreſtas competit vtili Domino, vt decisum in S.C. patefacit *Anna in eadem Conſtit. num.* 240. qui *num.* 251. probat,
259 vt reuocare poſſit hæres feudum alienatum à patre ex capite huius Conſtitutionis, & deciſum in cauſa Franciſci Antonij Maramonte teſtatur, cùm aſſenſus impetrari nequeat poſt mortem emptoris viuente venditore abſque nouo cõſenſu hæredis defuncti *Præſ. de Frãch. deciſ.* 620. *num.* 2. vt latè per *Gizzarell. deciſ.* 2.

260 Quæ ſanè reuocatio propria authoritate fieri valebit, vt iudicatum habes apud *Reg. de Ponte conſ.* 14. *num.* 20. *vol.* 2. illamq; ſufficiet verbaliter eſſe factam *Maricond.* reportans deciſum in *addit.* ad cit. *Conſtitut. in verſic. an autem ſi petatur*, licèt debeat hodiè notificari, vt hic.

261 Amplia, licere vẽditori feudi reuocare, iuxta hanc Conſtitutionem, ſi in aſſenſu adeſſet clauſula, vt infra certum tempus iuramentum aſſecurationis præſtetur, aliàs aſſenſus habeatur pro nõ præſtito, ſi intra illud aſſenſus præſtitus cum effectu non fuerit, vt iudicatũ recẽſet *Reg. de Ponte conſ.* 68. *vol.* 1. *Vrſ. deciſ.* 405. *num.* 19. *Raudenſ deciſ.* 37. *num.* 16 & aliàs deciſum de anno 1600. per S.C. & facta relatione in Collaterali Conſilio fuiſſe confirmatum repetio.

262 Ceſſabit autem huiuſmodi reuocationis facultas, quotiès penderet prouiſio ſuper aſſenſu petito *Mormil.* qui teſtatur de deciſione in *ſingul. ad eandem Conſtitut num.* 4. & deciſum in cauſa Marchionis Vallis Siculæ cum Vniuerſitate Longobardorum firmat *Reg. de Ponte conſ.* 14 *num.* 20. *vol.* 2.

263 Qui *deciſ.* 6. *num* 8. & *conſ.* 17. *num.* 18. *vol.* 2. annuit etiam iudicatum, reuocationẽ alienationis feudi, iuxta adductam Conſtitutionẽ non militare, quando feudatarius in fraudem verſatus eſſet, & doloſè ſe geſſiſſet *Garſia deciſ.* 18.

264 Et allegata *deciſ.* 6. *nu.* 4. circa reuocationẽ alienationum feudorum à teſtatore factarum etiam pro reſtitutione dotium, & antephati obtenta per hęredem ſi noceat vxori defuncti impetranti aſſenſum poſt mortem viri, & poſt reuocationem poſt mortem meminit de *Afflict. deciſ.* 111. referente deciſum, talem hæredem non poſſe reuocare obligationem bonorum feudalium pro dote *Cauale. deciſ.* 42. *num.* 23. *par.* 1. *Anna alleg.* 66.

265 Vt nec reuocationem alienationis feudi, iuxta Conſtitutionẽ fieri poſſe pro dote obligati, ſed ex particulari dotis priuilegio tãtùm, & non antephati iudicatum recenſet *Freccia de ſubfeud. authorit.* 1. *nu.* 22. *lib.* 2. qui *num.* 8. *cum ſeq.* autumat deciſum, reuocationem iuxta ſepiùs dictam Conſtitutionem non habere locum, ſi feudum fuerit à creditore exequutũ in ſubſidium burgenſaticorum bonorum, & venditum, ac liberatum plus offerenti impetraro Regio aſſenſu, videndus etiam *Anna* in cit. *Conſtitut. Conſtitutionem diuæ memoriæ num.* 232. vbi quòd reuocatio alienationis feudi fieri nequit, quotiès alienatio ſub haſta pręcedente ſententia facta eſſet, rem iudicatam pariter adducens, vide ſimiliter *Lanar. cõſ.* 82. vbi tractat, ſi reuocatio iuxta hanc Conſtitutionem fieri valeat ex contractu ceſſionis feudi, deindè venditi ſub haſta ad inſtantiam Creditorum cedẽtis, quaſi per reuocationem antecedentis ceſſionis reuocetur conſequens venditio, attentoque aſſenſu deſuper præſtito, & in forma Cancellariæ expedito, & ſi non regiſtrato, lapſo tempore regiſtrationis, concurrẽte deſcriptione in Cędulario adhoc vim regiſtrationis præſumentis, & concludit in fauorem cedentis, quòd citrà ipſius intereſſe valeat reuocare contra ceſſionarios, licèt fuerit determinatum in ceſſionarij fauorem *Reg. de Ponte in conſ. deciſ.* 5. *tom.* 1.

266 Similiter ceſſabit reuocatio huiuſmodi in alienatione fructuum feudi *Vrſill. deciſ.* 265. *ſub num.* 73.

267 Nec talis reuocatio dabitur in officiis, ad inſtar datur in feudis *Reg. de Ponte deciſ.* 28. *nu.* 29. *Amat. conſ. deciſ.* 49. ſicq; per priùs determinatum in S.C. fidem facit *Amic. in cap.* 1. *§. ex hoc etiam fonte de his qui feud. dar. poſſ.* ſed videas *Thor. in Compend. deciſ. in verbo officium tom.* 2.

268 Neq; habebit locum in alienatione rei redditiriæ feudo, nam reuocatio de tali re facta per alienantem minimè ſubſiſtentiam habebit, vt de re iudicata teſtatur *Afflict. in cap.* 1. *num.* 12. *de prohibit. feud. alien. per Federic.*

269 Nec reuocatio procedet, ſi facta fuerit per vẽditorem eodem die, quo aſſenſus fuerat impetratus, vt deciſum extitit per S.C. die 8 Iunij 1602. in cauſa Marcelli Florilli, & Illuſtris Principis Caſertæ in Banca de Ferrarijs, de quo latiùs *Thoro in Compend deciſ Regni in verbo reuocatio alienationis il final. tom.* 2. vbi etiam in *eodem verbo il ſecondo*, quęrit, ſi reuocatio alienationis feudi venditi facta per emptorem illius vigore millies allegatæ Conſtitutionis ſubſiſtat prætextu impedimẽti aſſenſus, nondùm perfectionati, ſed tantùm precibus porrectis Principi per verbum, *fiat*, conualidati, indè dies notata, & poſt reportatas allegationes in fine teſtatur, per S.C. ad relationem Conſiliarij de Curte die 16. Nouembris 1598. fuiſſe interpoſitum decretum in Banca Scacciauenti pro validitate venditionis factę, nulla ratione habita de reuocatione, vti facta tempore, quo aſſenſus erat decretatus per verbum, *fiat*, & notata dies.

SVM-

SVMMARIVM.

270 *Subreptio, & obreptio quomodò fiunt.*
271 *Reſcripta gratiæ per ſubreptionem obtenta sũt nulla.*
272 *Subreptione, & obreptione oppoſitis, reſcriptũ Principis ſuperſedetur.*

IN §.77. incip. *Non conuenendo, &c.* dùm fit mentio de ſubreptione, & obreptione quòad materiam ſubreptionis adeas *tex.in l.1.C ſi contra ius,vel vtilit.public.& in cap.ſuper literis de reſcript.* vbi elicitur,per narrationem fal-
270 ſi obreptionem committi,ſubreptionem autem per veri taciturnitatem,ſeù per cõfuſam, ac perplexam expoſitionem, vel narrationem *Græue.ad practic.Camer.Imperial. lib.1. deciſ.* 14. vbi autumat, reſcripta gratiæ per ſubre-
271 ptionem obtẽta eſſe ipſo iure irrita,at ſecùs reſcripta iuſtitiæ *Valaſc.deciſ.72.num.9.* etiam ſi in parte gratiæ eſſet ſubreptio,ſi habeat cõnexitatem *Creſcent.deciſ.18 num.2. de reſcript.*
272 Qua obreptionis, ſeù ſubreptionis oppoſita exceptione contra Principis reſcriptum, eiuſdem in exequutione ſuperſedendum eſt, quouſq; mediante ſententia præfata exceptio determinetur *Phæbus deciſ.Luſitan.41 par.1* & nos probauimus *deciſ.R.A.Apuleæ* 154. idque poterit agere Delegatus,cui licitum eſt ſentẽtiare ſuper talibus exceptionibus propoſitis pro impedienda exequutione Bullarum Apoſtolicarum *Rot. diuerſ. deciſ.35.& 202. par.1. Marc.Antonin.variar. reſolut.lib.1.reſolut.39. num.5.*

SVMMARIVM.

273 *Sententiæ diffinitiuæ ſunt à Secretario S. E. regiſtrandæ.*
274 *Regiſtrum facit fidem.*

273 IN §.79.incip. *Nel Sacro Cõſeglio, &c.* dùm mandatur,eſſe à Secretario S.C.regiſtrãdas ſentẽtias diffinitiuas ciuiles, nec non cautiones.
274 Adde, quòd tali Regiſtro ſtatur,eique adhibenda venit fides,vt enucleauimus *deciſ.R.A. Capitinatæ 6.* vbi erit videndum,latiùs *Reg.Salernitan. deciſ.*58.

SVMMARIVM.

275 *Teſtes non repetiti quando probent.*
276 *Teſtes mortui quando habentur pro repetitis.*

275 IN §.83. incip. *Volemo, &c.* quatènus diſponit, vt teſtes Fiſci mortui, reo contumace probent non repetiti, adde *Merlin.controuerſ.42. Caball.reſolut.crim.caſu 269 num. 22.& caſu 110.num.37.Addentes ad Gizzarel. deciſ.*53.

276 Et ad materiam vide *Viu.deciſ.*78.vbi quòd habentur pro repetitis teſtes mortui examinati coràm incompetẽti Iudice in iudicio Iudicis ordinarij, ſi tamen conſtaret de morte, quia aliàs præſumerentur viui, quæ mortis qualitas per allegantem eſt probanda, vide *Ill.Epiſcopum Ricc.deciſ.210.par.1.*

SVMMARIVM.

277 *Barones an poſſint procedere contra delinquẽtes ſubditos cum archibuſijs.*

277 IN §.84.incip. *Dichiaramo, &c.* dùm explicatur, Barones poſſe reſpectu ſuorũ ſubditorum procedere contra delinquentes cum archibuſijs.

Aduerte,hodiè eſſe id in parte correctum vigore pragmaticæ editæ ab Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Comite Mõtis Regum Prorege ſub die 29.Martij 1637. incip. *Eſſendo, &c.* quatènus in §.2. incip. *Et à riſpetto, &c.* ſtatuitur, vt in delictis commiſſis cum talibus armis, vel ipſorum aſportatione in locis Baronalibus detur tantùm facultas Officialibus Baronalibus procedendi ad capturam informationis, ligando tamen manus ad condemnationem, vel liberationem, aut compoſitionem faciendam, niſi certiorata S.E. per viam Collateralis, & habita deindè reſponſione, quod nam exequi debeatur,ſicq; vidi ſeruari Vici, dũ accidiſſet caſus inquiſitionis in perſonam Caroli de Cioffo, & nonnullorum de Caſali Siani de diſtrictu eiuſdem Ciuitatis.

SVMMARIVM.

278 *Magiſtri mercatus in cauſis criminalibus cõſilio Iudicum ordinariorum vti debent, num. 279.& 281.*
280 *Priuilegium eſt maius lege.*

278 IN §.85.incip. *Nelle Città, &c.* dùm mandatur, in Nundinis Magiſtros mercatus debere vti in cauſis criminalibus conſilio ordinariorum Iudicum locorum.

Adde,quòd meminimus ſupra in *Rubric.de Nundin.in fin.* vbi perplura hac in materia conglomerauimus.
279 Sed quatènus exceptuetur, vbi in contrarium eſſet priuilegium,iunge rationem diſpo-
280 ſitionis, quia priuilegium eſt maius lege, & venit ſeruandum fortiùs, quàm pactum *Rota in Patauina conceſſionis coràm R.P.Remboldo.*

Et quatènus exceptuetur, ſi in contrarium vigeret immemorabilis cõſuetudo, adde, quia
281 illa conceſſionis, ac priuilegij potitur fauoribus *l.hoc iure §.ductus aquæ ff.de aqua quotid.& æſtiu. Verall.deciſ.227.lib.1.& deciſ. 56.lib.2. Put.deciſ 466.lib.2. Claper deciſ.cauſ. Fiſcal.cauſ.27.quæſt.3. Guid.Pap.deciſ.*549.

SVM-

S V M M A R I V M.

282 *Licentia pro aſportatione armorum quando valent in hac Ciuitate Neapolis.*
283 *Salarium vnicum debetur pro vno decreto,& ſi plures in illo fuerint deſcripti.*

282 IN §.86.incip. *Che tutte le licenze,&c.* dùm
ordinatur,armorum aſportationis licen-
tias cõceſſas non iuuare hac in Ciuitate Nea-
polis,eiuſque Burgis,& Caſalibus, niſi fuerint
regiſtratæ in M.C.V. ob quod regiſtrum non
ſoluatur maior quantitas duorum caroleno-
rum, quàmuis licentia ſit reſpectu plurium
perſonarum.

Circa hoc vltimum perquiras ſcripta in
tract.de grauaminibus vaſallorum tom.2. gra-
283 *uam. 97.* vbi deciſum reperies,vnicum ſala-
rium deberi pro vno decreto,quàuis ſint plu-
res deſcripti in eo, prout ſic reſpectu ſolutio-
nis decreti abſolutionis à iuramento ad finem
agendi eſſe practicandũ demonſtrauit D.Ge-
nitor meus Io. Dominicus Nouarius, quàm-
uis plures eſſent correi obligati petentes il-
lam ab Archiepiſcopali Curia Matherana, &
Acheruntina, prout ſic indiſtinctè vidi practi-
cari in hac Curia Archiepiſcopali Neapoli-
tana.

S V M M A R I V M.

284 *Licentiam habentes aſportandi arma,illa in propria Patria aſportare nequeunt,limita,vt num. 285.*

284 IN §.87.incip. *Item, che tutte le licenze,&c.*
dùm mandatur,habentes licẽtiam aſpor-
tandi arma,illa non poſſe aſportare in propria
Patria,aut in loco proprij domicilij,niſi cum
licentia Iudicis ordinarij.

Iunge *Capit.Regni Vt inter ſubiectos*,de quo
Nos in tract. de grauaminibus vaſallorum tom.
1. grauam. 323. vbi de hoc loco mentionem
pariter facimus *num.6.*

285 Et limita,ceſſare hanc prohibitionem,ſi ha-
bens talem licentiam vellet diſcedere à pro-
pria Patria, quia in diſceſſu poterit vti ex di-
ctis per *Zuccar.deciſ.Lucenſ.crim.6.*

S V M M A R I V M.

1 *Iudices Regiorum Tribunalium poſſunt infligere pœnam ordinariam reis ex indicijs indubitatis, ſed declara, vt num. 10.*
2 *Inditia indubitata an faciant, quem ordinariè puniri.*
3 *Pœna non infliguntur, niſi ex claris probationibus.*
4 *Sententia excommunicationis non poteſt probari ex indicijs indubitatis.*
5 *Condemnatio ad triremes non poteſt fieri ex indicijs indubitatis.*
6 *Indicia indubitata qua ſint,& num.7.*
8 *Credibile aliquid eſſe quotupliciter conſiderari valet.*
9 *Qua credibilitas ſit neceſſaria, vt inditia probẽt in occultis,& qua in reliquis criminibus.*

De Officio Iudicum, &c. Pragm. XII.

Collectanea IX.

ESſendo officio proprio, &c.

1 Mãdat, vt Iudices Regiorum Tribunalium,
ſtantibus inditijs indubitatis poſſint infligere
pęnam ordinariam mortuis reis, quam con-
uicti merentur,& ità nouiter tradit *Ciarlin.*
controuerſ. forenſ. cap.12.num.13.

Vigore huius pragmaticæ ſedata eſt in ef-
fectu varia opinio *DD.* de qua *Franch. in de-*
ciſ.372. nouiter *D.Ricc.in deciſ.Curiæ Archiep.*
Neap.109.par.1. & nouiſſimè *Griuell. in deciſ.*
2 *Senat. Dolan.* 93. qui omnes affirmant, quòd
ex inditijs indubitatis nemo ordinaria pęna
ſit afficiẽdus,ſic deciſum in Sacr.Conſ. noſtro,
in Curia Archiepiſcopali, & in Senatu Dola-
3 no teſtantur,quia in criminalibus non ex prę-
ſũptionibus,& inditijs, ſed ex clariſſimis pro-
bationibus luce meridiana ſplẽdidioribus reis
infligendæ ſunt pęnæ, cùm de hominis ſalute
tractetur,& propterea exacta probatio requi-
ritur *Gram.in deciſ.56. Theſaur.in deciſ.24.ex*
l. final.C.de probat.& cap. ſciant cuncti 2.q fin.
cum alijs concordantibus.

4 Ita etiam ex inditijs indubitatis non poteſt
proferri ſententia excommunicationis,ita de-
ciſum in Curia Archiepiſcopali Neapolit. re-
fert *D.Ricc. deciſ.83. par.3.* nec ex inditijs in-
5 dubitatis in cauſa falſitatis poteſt ſequi con-
demnatio ad triremes *Marta* latè in *deciſ.249.*
6 qui in *deciſ.248.* firmat, inditia indubitata eſſe
illa, quæ Iudicis mentem arctant,quòd omni-
nò credat,neq; poſſit in contrarium inclinare
Caball.reſol.crim.288.num.18.Ciarlin.contro-
uerſ.forenſ.cap.12.nu.16.Gram.deciſ.42.Boer.
deciſ. 164. in tantùm quòd ipſius Iudicis ani-
mus omninò conquieſcit, & ampliùs inueſti-
gare non curat, quod exempli gratia eſſet,vbi
quis eſſet viſus fugere tempore maleficii cõ-
miſſi cũ gladio ſanguinolento, pallidus,& tre-
mulus in loco delicti, ex traditis per *Vinium*
in deciſ.282. videndus etiam *Leon.deciſ.Valen-*
tiæ 126. tom.2.

7 Sed quia hic declaratur,inditia indubitata
eſſe illa, quæ legitimè probata inducant men-
tem Iudicis ad credendum firmiter, delictum
eſſe commiſſum à reo inquiſito, quieſcendo
cum eius intellectu in tali forma credulitatis.

8 Et cùm credere aliquid firmiter poſſit du-
pliciter contingere,videlicèt.

Primò,quando credo ita eſſe abſq; vllo du-
bio actuali,ſed cum aliquo dubio virtuali,tali-
ter,

Digitized by Google

ter, quòd ſi fuerim interrogatus, an tale fa-
ctum habeam omninò pro indubitato, vel
potiùs Iudicem poſſe non eſſe verum, veri-
ſimiliter reſponderem, fortè non eſt verum,
ſed pro nunc credo firmiter, ita verum eſſe,
ſecundò autem, quotiès credulitas eſt ita
firma, vt nequè actualem, nequè virtua-
lem habeam dubitationem, taliter vt cuili-
bet interroganti reſponderem, illud eſſe
veriſſimum, nequè dubitationi locum
eſſe.

Ideò dubitari poteſt, de qua firmitate ſit
intelligendum, ſcilicèt de illa credendi inclu-
dente vtramq; credulitatem, actualem nem-
pè, & virtualem, vel pariter firmitatem in-
cludentem tantùm actualem, *Reg. Rouit. de-
ciſ.*63. poſt longam repilogationem opinio-
num, quæ nàm dicantur inditia indubitata,
tandèm in hoc articulo *num.*10. ad declara-
tionem pragmaticæ iſtius diſtinguendo aſ-
9 ſeuerat, quòd ſi ſimus in delictis occultis, ſe-
cretò patrari ſolitis poteſt procedi ad pœ-
nam ordinariam, etiam ex prima ſpecie cre-
dulitatis actualis tantùm, quoniam attenta
materia illa reputantur indubitata inditia,
quàmuis ſecùs in alijs criminibus, & illam
dubitationem, quam habet Iudex hac in ſpe-
cie credulitatis debet ſe conformare cum
iuris communis diſpoſitione, quæ in occul-
tis criminibus huiuſmodi vrgentes præſum-
ptiones pro plena probatione iudicat, non
ſic in cœteris delictis non occultis, cùm
talia inditia non ſint reputanda indubita-
ta, dùm aliqua hæſitatio ſaltem virtualis
adeſt.

At ex ſecunda ſpecie credulitatis exclu-
dentis omnem dubitationem actualem, ac
virtualem in ſingulis criminibus, & ſi non
occultis ad pęnam ordinariam deueniri va-
let.

10 Declara autem, hoc arbitrium non com-
petere alijs Iudicibus Regijs præter Tribu-
nalia Magnæ Curiæ Vicariæ, Regiarum Au-
dientiarum Prouincialium, & aliorum quo-
rumcumque Collegiatorum, vt ſtat ſanci-
tum in *pragmat.*13. incip. *Per quanto, &c.
hac eadem rubrica*, vbi etiam reſpectu Iudi-
cum delegatorum fuit ordinatum, nè pro-
cedant ad exequutionem ſententiarum, ab
eis proferendarum ex indicijs indubitatis,
niſi facta priùs ab eis relatione in Colla-
terali Conſilio, vel oretènus ſi fuerint in
hac Ciuitate, aut in ſcriptis ſi fuerint ex-
tra.

SVMMARIVM.

1 *Nomen Iuſtitiarij quid importat.*
2 *Cura Iuſtitiarij quid ſit.*
3 *Iuſtitiarius habet poteſtatem guidandi.*
4 *Iuſtitiarius nequit facere comitiuas ſatellitum.*
5 *Munus Iuſtitiarij quid ſit.*
6 *Cauſæ commiſſæ à Iuſtitiario poſſunt expediri etiam Præſide abſente.*

De Officio Iuſtitiarij, & his, quæ toto Tribunali incumbunt. Rubrica.

Collectanea I.

1 IVſtitiarij nomen idem importat, quod
Præſes Prouincialis *Moles deciſ. Reg. Ca-
mer. Summariæ tit. de origine Cameræ fol.* mi-
hi 447. vulgò vocatus *Vicerex Prouinciæ*,
qui dicitur capud Tribunalis Collegiati, de
quo *Viu. deciſ.*401. licèt non habeat omnes
illas prærogatiuas, quibus eſt imbutus Ma-
giſter Iuſtitiarius, ſed poterit agere omne
id, quod poſſunt agere Officiales præemi-
nentes, cum voto tamen Auditorum, vel in
aliquibus cauſis, ſibi præcisè cõceſſis vnius
Auditoris à ſe electi.

Eiuſdem cura eſt purgandi crimina pu-
2 niendo quoſq; culpabiles *l. congruit ff. de of-
fic. Præſid. §. volumus auth. Vt Iudic. ſine
quoquo ſuffrag.* Prouinciamque pacatam
tenendi, ad illumque ſpectat occurrere om-
nibus damnis Prouinciæ, & inconuenien-
tia euitare, ac prouidere, vt per *Gizzarell.
deciſ.*30. *num.*10. *&* 11. vbi principaliter tra-
ctat, non poſſe abſquè licentia S.E. Prouin-
ciam deſerere.

3 Habet inſuper facultatem guidandi, in
caſibus tamen, de quibus ſupra in *pragmat.*
10. *§.* 69. *& ſeq. de offic. Iudic.* vbi pariter
*§.*31.32.34 47. & alibì, quæ poſſit, vel ne-
queat agere Præſes ſtat ſancitum, & per
nos ibidem rebus iudicatis exornatum,
quæ hìc repilogare inconſentaneum viſum
eſt.

4 Eſſe ei autem vetitum facere comitiuas
ſatellitum pro malefactoribus perſequen-
dis, vulgò *ſquadre di Caporali* abſque licen-
tia S.E. ſtat prohibitum per literas Scripto-
rij relaxatas de anno 1627. apud *Danz. de
pugna DD. tit. de offic. Præſid. tom.*1. vbi plu-
ra ad einſdem officium ſpectantia coaduna-
uit, reportando varias Collateralis Conſilij
prouiſiones.

5 Eiuſdem munus eſt cauſas Tribunalis
committere, quarum commiſſio delegatio
non dicitur, ſed potiùs partitio, ſeù diſtribu-

tio *Praſ. de Franch. deciſ.* 143. ex qua partitione ſequitur, vt ſi vnus Auditor incipiat procedere, ipſe deberet finire, niſi legitimè eſſet impeditus, vide in *pragm.* 8. *§. item infra hac eadem rubrica*, circa quam commiſſionem aduertere debet, & inueſtigare perſonas, quibus committuntur, & qualitatem cauſarum, nè groſſolanis Auditoribus cauſas ſubtiles committat *Vrſinus deciſ.* 178.

6 Quæ ſanè cauſæ poſſunt expediri, quàmuis Præſes abſit à loco iudicij, cùm Tribunal reſideat in aſſiſtentibus, niſi tamen ageretur de cauſa ad modum belli, quę poteſtas in perſonam Præſidis regulariter videtur conceſſa, nàm tunc eius præſentia requiritur, vt fuit declaratum per Collaterale Cōſilium, & in dies practicatur.

SVMMARIVM.

1 *Literis expeditis à Regijs Tribunalibus Neapolis non ſunt expedięda alia à Regijs Audientijs.*

2 *Conceſſum à maiori non eget confirmatione minoris.*

3 *Epiſcopus quando nequit vti rochetto, & mātelletto.*

4 *Princeps ſolus poteſt comminare pœnam.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. II.

Collectanea II.

Perche par coſa ſouerchia, &c.

1 Expeditis literis exequutorialibus in Regiis Tribunalibus Neapolis non eſſe expediendas aliàs à Regijs Audientijs mandat.

2 Cuius diſpoſitionis ratio inueſtigari poteſt, nam conceſſum a maiori non eget cōfirmatione minoris, nam vbi maior manus apponit, minor ſuas retrahit, & in præſentia maioris deponitur poteſtas reuerētialis minoris, & per ſuperuenientiam maioris Magiſtratus minoris iuriſdictio aboletur *l. po-*

3 *tior C. de offic. Praefect. Rect. Prouinc.* indè Epiſcopus præſente Legato, vel Archiepiſcopo Metropolitano, aut Eminentiſſimo Cardinali non poteſt vti rochetto, & mantelletto *Gratian. deciſ. March.* 29.

Sed quatènus pro obſeruantia hic ponatur pęna bis mille ducatorum, & pro quanto habeant charam gratiam ſuæ Catholicæ Maieſtatis.

4 Nota, ſolo Principi licere cōminare hanc pęnam *l. 2. C. de petit. bonorum lib. 11. l. fin. C. de aquaduct. lib. 12. Rota in Rauennaten. attentatorum* 1591. *corām Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio ſeniore*, & ad materiam vide *Caball. reſol. crim. caſu* 31.

SVMMARIVM.

1 *Donationes nequeunt fieri Officialibus Prouincialibus, nec Actuarijs.*

2 *Compoſitiones debent moderatè fieri per Regias Audientias.*

3 *Officiales equitantes per Prouincias nequeunt recipere beſtias non ſoluto pretio.*

4 *Animalia deſtinata ad vnum vſum non debent deſtinari ad alium.*

5 *Actuarij iuſtum pretium pro ſcripturis recipere tenentur.*

6 *Actuarius licitè exigere poteſt ſalarium pro copia actorum in viſitatione per Epiſcopum facta.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. IV.

Collectanea III.

Qvamuis per Regias pragmaticas, &c.

1 Multa mandantur hic, ſed quatènus in *§. 1. incip. In primis ſtatuitur, &c.* Officiales Prouinciales, & Actuarios donationis titulo nihil recipere poſſe.

Iunge *pragm. 2. ſupra de muneribus*, & quæ ibi coadunauimus deciſa.

2 Et quatènus in *§. 3.* incip. *Item, quòd per Regias Audientias, &c.* mandetur, compoſitiones eſſe faciendas moderatè, vide omninò cumulata ſupra in *pragm. 6. de Baronibus*, vbi res iudicatas ad propoſitum reperies.

3 Et dùm in *§. 5.* incip. *Item, quòd praedicti, &c.* iubetur, vt Officiales equitantes per Prouincias nequeant recipere beſtias, niſi ſoluto pretio, & quòd illæ ſint ad dictum vſum deſtinatæ, & ſolitæ locari.

4 Adde, quòd animalia deſtinata pro vno vſu non poſſunt grauari ad alium *Gayl obſeruat. 62. num. 12. lib. 2.* ſicq; iudicatum in S.C. retulimus *tom. 1. de grauaminibus vaſſallorum grauam.* 83. & ibidem *grauam.* 84. teſtamur iudicatum, animalia ſolita locari poſſe capi, & in eorum defectum alia apta, & habilia, vt latiùs erit ibi videndum.

Et circa *§. 7.* incip. *Item, quòd Secretarij, &c.* dùm mandat, quid Actuarij, & Secretarij recipere pro eorum iuribus debeant.

5 Adde, quòd Actuarij accipiunt iuſtum ſalarium ratione ſcripturarum, vt in *dec. R. A.*

6 *Apuleæ* 205. vbi probauimus, ſalarium pro copia actorũ viſitationis factæ per Epiſcopum loci Ordinarium licitè exigi poſſe ab Actuario.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Auditoribus diſcrepantibus in voto conſulitur Proregi.*
2 *Sentētia nulla eſt vbi Iudices in pari voto ſunt.*
3 *Prorex dat adiunctum vbi Iudices inter ſe diſſentiunt.*
4 *Adiunctus datur in Sacro Conſilio in paritate votorum.*
5 *Adiūcti dantur per Proregem in Camera Summariæ.*
6 *Auditores Rotæ Romanæ quando ſunt in pari voto quomodò obſeruatur.*
7 *Iudices Curiæ Archiepiſcopalis Neapolis quando ſunt in pari voto quomodò obſeruatur.*
8 *Decuriones,& Equites Ciuitatis Neapolis ſi sūt in pari voto quid obſeruatur.*
9 *Gratificatio vbi datur.*
10 *Cauſa dignitatis præfertur in æquali numero Iudicantium.*
11 *Iudice primo condemnante in quinque, ſecundo in decem, & tertio in quindecim, quid faciendum.*
12 *Sententia æquior reis eſt proferenda.*
13 *Auditores quando ſunt diſcordes in ciuilibus quid obſeruatur.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. V.

Collectanea IV.

1 HAuemo inteſo,&c. Mandat,vt diſcrepantibus Auditoribus in voto debeat dari notitia Excellentiſſimo Proregi, vt poſſit deſuper prouidere.

2 Tu pro coronide obſeruabis,quòd vbi ſunt duo Iudices in eadem cauſa, ſi diſcordant, & ſic remaneant in pari voto,neutra ſententia valet,nec ab ea appellari poteſt,antequàm altera ſit confirmata per Delegantem, ſiue per Superiorem, ad quem in tali caſu eſt recurrēdum,& in particulari quotiès Iudices ſunt in paritate votorum Princeps auocat cauſam ad ſe in quibuſdam cauſis grauibus, & mandat, vt Iudices ſigillatim, & ſeparatim vota tranſmittant, & deindè ad tollendas quærimonias nouos Iudices adiūgit, cum quibus cauſa terminatur,vt eſt notoria praxis.

3 Benè verum regulariter ſi paritas hæc acciderit in Collaterali Conſilio,tunc Excellentiſſimus D.Prorex dat adiunctum, vel adiunctos, vt placet, & quàm ſepiùs aut eſt Præſes Sacri Conſilij,vel Locumtenens Regiæ Cameræ, aut eſt vnus ex Regijs Conſiliarijs, aut ex Præſidentibus Regiæ Cameræ.

4 In Sacro Conſilio tàm in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus in paritate votorum dantur adiuncti per Excellentiſſimum D. Proregem,vt in *pragm.1.§.7.ſupra de cauſis decidendis*,& vide *pragm.41.de offic.S.R C. & Franc. in deciſ.252.*

5 In Regia Camera Summariæ dantur etiam adiuncti per eundem D. Proregem, vt eſt notoria praxis, quotiès euenerit caſus paritatis votorum, licèt ſi hæc votorum paritas ſuccedat in cauſis Fiſcalibus, tunc cenſetur iudicatum aduerſus Fiſcum,ex regula *tex in l.non puto ff.de iur.Fiſci, Afflict.deciſ.165.*& vide *Reg.de Ponte in deciſ.31.* ſed quid ſi actor in aliqua exceptione oppoſita per reum,reus efficeretur, & reus actor, iuxta terminos *tex. in l.inter pares ff.de re iudic.* an pro actore, vel pro reo iam per exceptionem effecto actore ſit promulgandum, fuit deciſum,in fauorem actoris eſſe proferēdum,qui per exceptionem à reo oppoſitam reus effectus fuerat in cauſa Duciſſæ Caſtri cū debitoribus Ducis Andriæ *Amat.conſ.27.*

In Magna Curia Vicariæ practicatur, quòd ſi paritas hæc ſuccedat in cauſis criminalibus regulariter D.Regens eiuſdem Magnæ Curiæ audito Fiſci patrono vocat aliquem ex Iudicibus ciuilibus, & in ciuilibus vocat vnum ex Iudicibus criminalibus, vt ſic auferatur paritas,& ſententia fiat,& hęc dixiſſe ſufficiat circa noſtra Regia Tribunalia.

6 Verùm in Inclita Ciuitate Romæ ſolitum eſt, quòd ſi Reuerendiſsimi Rotæ Auditores ſint in pari voto, nullus datur adiunctus, ſed iterùm cauſa diſcutitur, & notatur ab iiſdem Auditoribus, vt ſic negotio meliùs diſcuſſo determinet, quid meliùs ſit decidendum, iuxta iuris diſpoſitionem.

7 Et in Curia Archiepiſcopali Neapolitana ſeruatur,quòd ſi DD.Iudices ſint in pari voto Illuſtriſsimus Archiepiſcopus eius votum deindè proferat, & ſi Illuſtriſsimus abſuerit mitior opinio præualet, vel datur adiunctus à Reuerendiſsimo D.Vicario, & hæc circa Curias.

8 In cauſis autem huius fideliſſimæ Ciuitatis ſeruatur, quando Decuriones congregantur, vel Equites Sedilium pro aliquo negotio, & ſint in paritate votorum, ſi id eueniat in Tribunali D.Laurentij, vbi Electi Ciuitatis congregantur pro negotijs eiuſdem Ciuitatis, etiam ſi id eueniat cum interuentu Collateralis Conſilij itur ad D.Proregem, & coràm eo negotium terminatur, ſi verò paritas eueniat inter ſex Deputatos alicuius Sedilis in creandis Officialibus in aliquo Sedili pro publico beneficio, tunc ſolitum eſt congregari omnes nobiles illius Sedilis, & quod maior pars illorum terminauerit, adhærendo paritati,id exequutioni demandatur,quod etiam procedit in quocunque negotio, quod tractatur per ſex viros deputatos cuiuslibet Sedilis, quàmuis differenter ſoleat hoc practicari in ſingulis Se-

dilibus, ſin autem paritas oriatur inter ſe, ſuf-
fragia eiuſdem Ciuitatis, nempè in quinque
Sedilibus, & in ſeſſo populari regulariter, tunc
cauſa cognoſcitur coràm eodem D. Prorege
ex illo axiomate, quòd in quocunque negotio
tàm iudicialiter, quàm extraiudicialiter pera-
gendo regulariter ad Superiorem habetur re-
curſus, qui quidem Prorex in tantum ſe immi-
ſcet, in quãtum requiritur à Sedilibus, & Ele-
cto Populi.

9 In electionibus verò, & ſic in materia gra-
tioſa datur gratificatio à. Superiore ſi hæc
paritas acciderit *l. fin. vbi gloſ. ff. de religioſ. & ſumpt. funer. cap. cùm autem de iur. patron.*

Et de his omnibus latiùs *Molfeſ. in Cõſuet. Neap. par. 10. de inſtrum. cõfect. per Cur. Neap. quæſt. 22. tom. 2.* vbi ſupradicta confirmat.

10 Et in æquali Iudicãtium numero præfertur
cauſa dignitatis *Theſaur. deciſ. 1.* vbi etiam,
11 quòd quando ex tribus Iudicibus primus cõ-
demnat in quinque, ſecũdus in decem, tertius
verò in quindecim, tunc ſententia in decem
præfertur, vt deciſum recenſet, & hoc ſit ter-
tium notabile.

12 Et tandem præfertur illa ſententia, quæ
reis ęquior eſſe videtur *Maſtrill. deciſ.* 183.
quod ſepiùs ſeruari ſolet in Supremis Tribu-
nalibus.

13 At obſeruabis, quòd quando Auditores in
ciuilibus ſunt diſcordes, ſolet eligi Fiſci patro-
nus, vt extitit prouiſum per Collaterale Con-
ſilium 17. Decembris 1574. in *Cur. Hydrunt. 1. fol. 113. & 123.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtituendi debent eſſe habiles, & idonei.*
2 *Idonei, & habiles qui dicuntur.*
3 *Copia repertorum quando datur, & nu. 4. & 5.*
6 *Fiſcus debet audiri in cauſis criminalibus proferendis.*
7 *Sententia lata pro minore valet curatore abſente.*
8 *Conditio alterius poteſt fieri melior.*
9 *Remiſſio quando tractari nequit, & num. 10.*
11 *Fratres iurati quomodò ſeruire debent.*
12 *Fratres iurati eligũtur ab Vniuerſitate pro Regio ſeruitio.*
13 *Fratres iurati gaudent declinatoria fori.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm. VI.

Collectanea V.

PRo bona adminiſtratione, &c.

Promulgat capita circa gerẽda per Actuarios Prouinciales, & per alios.

Sed quatènus in §. 1. incip. *In primis, &c.* mãdetur, per Magiſtros actorum Principales
eſſe ſubſtituendos idoneos, & habiles.

1 Pro confirmatione vide quæ ſatis appoſitè
adduximus ſupra in *pragm. 2. de adminiſtrat. & quòd perſonaliter ſeruiant à num. 4. cum ſeq.* vbi
quòd ſubſtituendi debent eſſe habiles, idonei,
& ſufficientes.

2 Et qui tales dicantur explicauimus ſupra
in *pragm. 10 de offic. iudic. §. 24.*

3 Et dùm in §. 17. incip. *Item, quòd Actuarij, &c.* mandetur, nè copia repertorum detur, ni-
ſi habitis teſtibus pro repetitis, & Fiſco non
reluctante.

4 Pro coronide perquiras *Præſ. de Frãcb. deciſ. 629.* vbi probat, iudicatum, copiam reper-
torum arduis in cauſis Fiſco reluctante eſſe
denegandam antè litem conteſtatam, ſecùs in
alijs cauſis ordinarijs, cùm talium repertorũ
copia ex communi obſeruantia antè litem cõ-
teſtatam inquiſito concedatur.

5 Sed an ſi poſt litẽ conteſtatam nouiter fue-
rint teſtes examinati, copia ipſorum danda ſit,
enucleat *Capyc. deciſ. 74.* apud quem reperies
deciſum, eſſe conſignandam copiam reperto-
rum, aliorum verò poſt litem conteſtatam te-
ſtium examinatorum nouiter non eſſe conce-
dendam.

Et dùm in §. 23. incip. *Item quòd Gubernator*, diſponitur, ſub pęna nullitatis nõ eſſe pro-
6 nunciandum ſuper cauſis criminalibus, nec in
illis prouidendum, niſi audito Fiſco.

Iunge *pragm. 3. §. 3. de offic. Magiſtr. Iuſtit.*
& quæ ibidem latiùs diximus, nec non *Ferrer. obſeruat. 24. par. 3. & Viu deciſ. 37.* vbi decla-
rat, ceſſare hanc prohibitionem, quando pro
7 Fiſco pronunciaretur, ad inſtar valet ſenten-
tia lata pro minore carente curatore *l. de ætate ff. de minor. l. ſi quis ex aliena ff. de Iudic. idem Viu. deciſ. 51. Creſcent. deciſ. 8. & 9. de ſentent.*
8 *& re iudic. Vrall. deciſ. 147. par. 3.* alienã enim
conditionem poſſumus facere meliorem, non
autem deteriorem *l ſoluendo ff. de negot. geſt.*

9 Et quatènus in §. 25. incip. *Item, quòd nec Gubernator*, prohibeatur, tractari de remiſſio-
ne, niſi detruſo reo in vinculis, & purgata cõ-
tumacia.

10 Adde *Rit. M.C.V. 269.* vbi cautum eſt, non
poſſe peti remiſſionem, niſi præſentato reo, &
carcerato, de quo *Nos* latiùs *dec. R. A. Apulea 65.* vbi teſtamur, quòd ſi quis reperiatur car-
ceratus in Curia Baronali, & petatur remiſſio
in Superiori Tribunali, admittitur petita re-
miſſionis petitio, & ſuper ea proceditur, dũ-
modò carceratio non ſit affectata, prout ſolet
quamplurimùm eſſe, & tali in caſu ordinatur,
carceratum eſſe tenendum nomine Tribuna-
lis, in quo petitur remiſſio, nec poterit habili-
tari carceratus à Iudice, in cuius carceribus
reperitur, quòd ſi de facto fiat, poterit dene-
gari remiſſio, vt latiùs cernitur in allegata de-
ciſione, quam in facti contingentia perquiras.

11 Et cũ in §.26. incip. *Item, quòd Capitaneus*, ſtatuatur, vt Fratres iurati continuè ſeruiant, nec aliquis Officialis ipſos vti famulos deſeruire faciat.

12 Obſeruabis, huiuſmodi Fratres iuratos eligi ab Vniuerſitatibus, vt vacent Regio ſeruitio in proſequutione bannitorum, & delinquentium, qui nequeunt viſitari à Præſide Prouinciæ, niſi expreſſa præcedente licentia Pro-
13 regis, gaudentq; declinatoria fori, vt nequeãt cognoſci, niſi à Regia Audientia, poſſuntque vti armis non prohibitis, vt de his prouiſum per Collaterale Conſilium teſtatur *Danza de pugna DD.tit.de prærogatiua Fratrum iuratorum par.* 1. vbi prouiſiones iuxta morem per extenſum exemplificat.

SVMMARIVM.

1 *Auditores poſſunt vniri ad cauſas decidendas, non obſtante Præſidis impedimento.*
2 *Præſes infirmus nequit conuocare Auditores in alio loco, limita, vt num.3.*
4 *Præſes quando teneatur denunciare Tribunali literas à Prorege miſſas.*

De Officio Iuſtitiarij,&c. Pragm.VII.

Collectanea VI.

1 SEmo informati,&c. Statuit, non obſtãte impedimento Præſidis Auditores poſſe vniri in Tribunali pro cauſis decidendis.

Auditores poſſe abſẽte Præſide cauſas criminales, & ciuiles expedire, ac interloquutorias, & diffinitiuas pronunciare ſententias nõ eſt hæſitandum, cùm Tribunal reſideat in aſſiſtentibus, etiam ſi Præſes ſit in Regione, ſiuè in Ciuitate, & non interueniat in Tribunali, in quo cauſæ decidũtur, vt hìc, ſicq; vidi indiſtinctè practicari tempore meo.

2 Non poteſt enim impeditus aliqua de cauſa, putà infirmitate, vel ſimili conuocare Auditores, & Fiſcales ad ſe congregandos alio in loco, quàm in deputato Tribunali ad determinationem cauſarum, niſi tamen eſſet extra
3 horam ſolitam, & vrgeret neceſſitas, quia poterit tunc certificare Auditores, vt in vnum conueniant in proprio Palatio, vel alio decẽti loco, ad finem prouidendi quidquid erit neceſſe ſuper occurrẽti facto, aliàs ſi renuerint, poterit referre Proregi, vt extitit prouiſum per Collaterale Conſilium ſub die 30. Iunij 1575. in *Cur.* 1. *Principat.Vltra fol.*42. *&* 43.

4 In §.2. incip. *Præterea, &c.* dùm ſtatuitur, Præſidem in negotijs Tribunalis concernentibus literas ſibi à Prorege tranſmiſſas teneri communicare Tribunali.

Iunge *pragm.*10. *ſupra de offic.Iudic.* §. 17. & addas ſic fuiſſe relaxatas prouiſiones per Collaterale Conſilium, quas per extenſum reponit *Danza de pugna DD.tit.de offic. Præſid. cap.*1.*à num.*30. *par.*1.

SVMMARIVM.

1 *Salarium Commiſſarijs à quibus ſoluitur.*
2 *Impenſæ ſoluuntur ab illo, cuius gratia actus celebratur.*
3 *Carcerandus eſt expenſis carcerationem petẽtis.*
4 *Examen ſit expenſis petẽtis repetitionẽ teſtium.*
5 *Remiſſio ſit expenſis petentis.*
6 *Remiſſio vaſalli debet fieri expenſis Baronis illam petentis.*

De Officio Iuſtitiarij, &c. Pragm.VIII.

Collectanea VII.

1 COme ſapete,&c. Statuit, vt ſcribentes, & petentes capi inquiſitiones ſoluant dietas, ac ſalaria Commiſſarijs deſtinatis, niſi tamen ſint pauperes, vel aliter expreſsè mandatum ſit.

2 Recipit incrementum hæc diſpoſitio à regula, vt teneatur quis ad impenſas, cuius gratia actus celebratur *l.ſed ſi hæreditas* §.1. *ff.ad exhibend.l fin.C.de erogat.milit.annon.l.quoniã C.de teſtibus cap. mulieris de Iudic.in* 6. cùm adductis per *Ill. Epiſcopum Ricciũ deciſ. Cur. Archiep.*109.*par.*2.

3 Indè expenſis petentis carcerationem quis carcerandus eſt *Franc.Marc. deciſ.*233.& ex-
4 penſis petentis repetitionem teſtium examen faciẽdum eſt *Cacher.deciſ.*45. quemadmodùm
5 remiſſio petentis expenſis faciẽda venit *Boer. deciſ.*203. *Thoming.deciſ.Lipſienſ.*13. *Ludouic. deciſ.*54. *Verall.deciſ.*91.*par.*1.*Guid.Pap.deciſ.* 111. *Præſ.de Franch.deciſ.*510. vbi probat, ex-
6 penſis Baronis petentis remiſſionem vaſalli illam faciendam fore, dicens *deciſ.*332. expenſis petentis cuſtodiam, & cognitionẽ partus ſuppoſiti faciendam eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ſecretò debent votare cauſas, & vota diſparia non ſunt publicanda.*
2 *Maior pars votorum attenditur.*
3 *Iudices vbi diſcrepant in votando quid faciendum.*
4 *Suffragia proferuntur audito Fiſco.*
5 *Fiſcus debet audiri in cauſa, in qua habet intereſſe.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, ſeù Magnæ Curiæ Vicariæ, & his, quæ toto Tribunali incumbunt. Pragm. III.

Collectanea I.

CVmq; circa, &c. Hic plura mandātur, verùm nos ſelectiora recenſebimus.
1 Vndè cùm in *§.2.incip. Et più perche*, diſpo-
natur, Iudices ſecretò votare debere cauſas,
& vota diſparia non eſſe publicanda iunge
quæ diximus ſupra in *prag.1.de cauſ.decidend.*
2 Et dùm ibidem ſtatuitur, eſſe ſtandum ma-
iori parti votorum, adde *pragm.10.§.3.*& quę
ibi diximus ſupra *de offic. Iudic.*
3 Et quid agendum, vbi Iudices diſcrepant in
votando, vide ſupra in *pragm. 5. de offic. Iuſti-
tiarij*, vbi diximus.
At quatènus in *§. 3.* incip. *Item, che detti*
4 *Magnifici Regenti*, ſancitum ſit, audito Fiſco
ſuffragia proferenda eſſe, vide *pragm.10 §.3.
& 53.d.tit.de offic.Iudic.& pragm.6.§.item,
quòd gubernator ſupra de offic.Iuſtit.* & quæ
ibidem reportauimus.
5 Et vltra illìc adducta conſtituas concluſio-
nem, quòd vbi Fiſcus habet intereſſe in cauſa,
illa expediri nequit ipſo inaudito, aliàs acta
nullitatis vitio claudicarent, ad *tex.in l.non
intelligitur §.diuus, l.ſi Fiſcus ff.de iur.Fiſc.l.2.
C.ſi aduerſ.Fiſc.l.fin.C.de Aduocat.Fiſcal.* qui-
bus iuribus vtitur *Maſtrill. deciſ.214. num.*
21. vide pariter *Cabed. deciſ. Luſit.* 119. *par.2.*
vbi ampliat, eſſe verum etiam ſi Fiſcus aſſiſtat.

SVMMARIVM.

1 *Officiales Regij pro cauſis quorumcumque patrocinari, & Aduocati eſſe prohibentur, aliàs infraſcriptas pœnas patiuntur.*
2 *Iudex, qui fuit in cauſa principali, Aduocatus in cauſa appellationis eſſe poteſt, & vide n.3.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. V.

Collectanea II.

MAndamus etiam modis omnibus, &c.

IN *§.1.* attenta *pragm.2. §.10. ſupra de offic.
Iudic.* de qua hic fit mentio, ibi prohibetur,
Iudices poſſe poſtulare, & aduocationis mu-
nus exercere, & ita obſeruari, & ſtatutum eſſe
in Francia teſtatur *Gallus in quæſt.* 160. vbi an-
nuit, hoc cum ratione fuiſſe factum, quia eo-
rum poſtulatione ab alijs Magiſtratibus con-
niuentibus fortè oculis cauſæ iniuſtè lacera-
bantur, & vide *pragm.2.§.item quoniam de of-*
1 *fic.iudic.* vbi etiam mandatur, quòd Officiales
Regij, ſcilicèt Regij Conſiliarij, Præſidentes
Regiæ Cameræ, Iudices Magnæ Curiæ Vica-
riæ, Auditores Prouinciarum, & quilibet alij
Magiſtratus Regij pro cauſis quorumcumq;
patrocinari, ac Aduocati eſſe prohibentur, niſi
cum diſpenſatione ſolius Regiæ Maieſtatis,
aliàs imminet pęna priuationis officiorum, ac
aureorum duorum mille Fiſco Regio inferē-
dorum, de quo vide *Viuium in deciſ.* 144.
2 Sed an Iudex, qui fuit in cauſa principali,
Aduocatus in cauſa appellationis eſſe poſſit,
vide *Capellam Tholoſanam in deciſ.* 277. vbi af-
firmatiuè dicit concluſum, licèt meliùs ſit, ſi
3 abſtineret *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.* 101. *tom.*
2. vbi recenſet iudicatum, poſſe tale munus
exercere pro eo, qui in primo iudicio coràm
eo ſuccubuit, ſi verò ad ſententiam non fuerit
proceſſum melius eſſe ſe abſtinere.

SVMMARIVM.

1 *Dies debet ſcribi in exhibitione inſtrumenti.*
2 *Dies quarè ſcribitur in inſtrumento.*
3 *Inſtrumenta præſentata an poſſint à Partibus recipi.*
4 *Inſtrumenta nequeunt à Partibus lacerari facere in prothocollo.*
5 *Appellationes in liquidatione inſtrumēti quàmdo admittantur.*
6 *Appellatio quando non admittatur in M.C.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. VII.

Collectanea III.

ITem principales Ritus, &c.
1 Mandat, in principio eſſe in exhibitione in-
ſtrumenti ſcribendum diem.
2 Tu addas rationem, vt ſciatur tempus, cu-
ius prioritas multùm operatur, & potiora iu-
ra habere facit ex momento, & puncto *l. qui
balneum, & l.potior ff.qui potior. in pign. hab.
Seraphin.deciſ.*187. *Valaſc. deciſ.*129. *num.2.
Ludouic.deciſ.Peruſ.*45.*num.*7. *Rota in Roma-
na dotis coràm R.P.Capizucco*, vbi ampliat cō-
cluſionem tàm in agendo, quàm in excipien-
do, & replicando ex *l.creditor, qui prior la ſe-
conda in princip.d.tit. qui potior.in pignor.*
Et iunge, quia appoſitio diei facit inſtru-
mentum in forma probanti *Coccin. deciſ.* 85.
*Gratian.deciſ.*t.
3 Et quatenus *in §. 2.* incip. *Item, quod ipſi
ſcribæ*, ſtatuitur, inſtrumenta præſentata non
poſſe reaccipi à Partibus niſi cum licentia.
4 Adde in ſimili, Partes nō poſſe facere lace-
rare iuſtrumenta extenſa in protocollo, niſi de
mandato Iudicis, vt latius apud *Gaſpar. The-
ſaur.forenſ.quæſt.*67.*lib.*3. vbi ſui Senatus ſen-
tentiam producit.

Et dum *in* §.7.incip.*Item volemo*, mandatur,non admittendas eſſe appellationes;in li-
5 quidatione inſtrumentorum, niſi præſtita cautione de parendo Sacro Conſilio, & ipſimet ſe exhibeant.

Iunge videndum *Merlin.controuerſ. foren.* 74. vbi probat,appellationem interpoſitam
6 à decreto Magnę Curię Vicariæ, quòd expediatur citatio ſuper tenore inſtrumenti nõ eſſe admittendam,recenſens decisionem Collateralis Conſilij.

S V M M A R I V M.

1 *Contumacia purgatur comparendo de ſero.*
2 *Contumacia eſt nulla,vbi citatio nulla erit.*
3 *Contumax non eſt, qui iuſto impedimento eſt impeditus.*
4 *Inſiſtentia quomodò fit à citato ſuper tenore inſtrumenti.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XI.

Collectanea IV.

BAnniti,& Contumaces, &c.

1 Prouidet, vt exhibentes ſe de ſero contumaciam purgent, ſed debeant inſiſtere Curia ſequenti.

Iſta comparitio de ſero ſtat in viridi obſeruantia, nedùm in Magna Curia Vicariæ, & Regijs Prouincialibus Audiẽtijs,ſed in Curijs inferioribus Regni, de qua *Præſes de Franchis deciſ.*185.vbi de praxi,& tantò magis erit valida ſi fiat poſt rectam Curiam, nec diſceſſerint Iudices,ad *text. in l. Diuus Antoninus C. de in integr.reſtitut.* quamuis non ſedeant pro tribunali *Rota in Auximana citationis coram R.P.Remboldo*,vbi cernitur etiam,contumaciã
2 non obſtare, quando præambula citatio eſſet nulla, & vitioſa aliqua de cauſa, quoniam tũc eiuſdem effectus nullus reputatur,de quo nos habemus *deciſ.Afflict.*306. *num.*16. apud quem *Vrſil.deciſ.*29. putauit, excuſari contumacem etiam ſi valida præceſſerit citatio,
3 vbicumque aliqua vrgenti cauſa, vel iuſto impedimento citatus nequiuiſſet comparere, vtpurà propter odia, & partialitates, vt penès *eundem Afflict.cit.deciſ.*29.

4 At inſiſtentia qualiter fieri debeat à citato ſuper tenore inſtrumenti, qui comparuit de ſero exarauimus *deciſ.R.A. Apulea* 89.vbi de hac Pragmatica pariter mentionem facimus,aſſerendo,quòd poſt comparitionem de ſero debitor prima ſequenti Curia dum regitur pro Tribunali tenetur denuò cõparere perſonaliter, inſtando,quòd procedatur ad liquidationem inſtrumenti à creditore petitã, & creditore exiſtente fiet liquidatio, & ipſo abſente quouſq; Curia pro tribunali regitur, debitor præcedente inſtantia licentiatur.

S V M M A R I V M.

1 *Quis dicitur Iudex competens alicuius.*
2 *Qui ſunt Iudices Neapolitanorum,Fiſci,num. 3.Clericorum,num.4. Miſerabilium perſonarum, num.5.& cauſarum maritimarum in Regno.num.6.*
7 *Cauſa poſſeſſorij, & beneficialis vertentis inter Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas Iudex competens eſt Iudex laicus.*
8 *Abutens priuilegio, priuilegium perdere debet.*
9 *Cauſa quando auocentur à Baronibus.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XII.

Collectanea V.

COntingit plerunque, &c.

Mandatur hic, quòd cauſæ ad ſuos Iudices competentes remittantur,determinandæ ab illis.

Tu autem nota pro coronide, quòd In-
1 dex competens alicuius eſt Iudex domicilij, à quo pro primis cauſis extrahi nequit ex *text. pragm.*2. *ſub rubr.vbi de delicto quis conueniri debeat*, vbi *Nos* latè diximus.

2 Item Iudex competens Neapolitanorum sũt Tribunalia ipſius Ciuitatis,ita quòd ſi fuerint laudati in Authores in Curijs extra Neapolim non tenẽtur ibi litigare, ſed remittũtur ad Tribunalia Neapolitana, & ita ſeruatur, & probat *Anna*, qui ſic deciſum refert in *ſingul.*45.

3 Et Fiſci Iudex competens eſt Regia Camera Summariæ,vt in *pragm.*13.*de officio Procuratoris Cæſaris*,vbi dixi, ita ꝙ ibi remittuntur eius cauſę, dum de ipſius agitur intereſſe *Anna allegat.*121.

4 Et Clericorum Iudex eſt Tribunal Eccleſiaſticum,ita quòd nec ad expenſas quidem poteſt condemnari à Iudice laico,ſi coram eo ſuccubuit *Bellamer. deciſ.* 26. nec in crimine læſæ maieſtatis *Faber. deciſ.*31.*C. de iuriſdict. omn.iudic.*nouiſſimè *Theſaur. quæſt. forenſ.* 22. *lib.* 4. & etiam ſi deponeret falſum coram Iudice laico *Afflict. deciſ.*130. *Faber deciſ.*26.*cit.tit.*qui in *dec.*29.dicit, idẽ procedere in actione reali,& in *deciſ.*42. aſſerit,quòd nec ad inquirendum contra ipſum poſſit procedi à Iudice laico, licèt adducat aliquas limitationes,quas per te poteris videre ſupra in *prag.* 2. *ſub rubrica de Clericis,ſeù Diacon. ſaluatitis*.

5 Miſerabilium autem perſonarum eſt Iudex competens Regium Tribunal, vndè illud poſſunt in earum cauſis eligere *Theſaur. deciſ.* 177. *Guid.Pap.deciſ.*556. *Peregrin deciſ.*129. *Viu.deciſ.*521.*Præſ.de Franeb.deciſ.*517.& alibi pluries.

6 Et cauſarum maritimarum in Regno Iudex competens eſt Curia Admiratiæ *Franc. deciſ.* 722.*Maſtril.dec.*47.vt cauſarum Artis Lanæ Iudex competens eſt ſpecialis Curia talis Artis, ſic videmus in Arte ſerici,quæ pariter habet Iudicem particularem.

7 Et cauſę poſſeſſorij,& beneficialis vertentis inter Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas, & Prȩlatos Iudex competens eſt Iudex laicus *Guid Pap.deciſ.*1.*&* 71. *Boer. deciſ.*69. *Franc.Marc.dec.*190.*&*512.*vol.*1.*&*215.*vol.* 2.*Affl.deciſ.*2.*Gram.deciſ* 78.*Minſyg.obſer.*67. *cent.*2. vbi ſic dicit obſeruari in Camera Imperiali,& idem ſeruari in Senatu Sabaudię teſtantur *Cacher. deciſ.*116. *& Theſaur. in deciſ.* 82. 117. *&* 131. ſicquè ſeruatur in Sereniſſimo Venetiarum Dominio, & idem in Luſitania,vt per *Valaſc.in deciſ.* 93.& vide *Viu.in deciſ.*30. quæ cognitio non eſt in modum plenarię cognitionis, ſed ad euitanda tantùm ſcandala,& ſeditiones,nè accidat aliquid, per quod turbetur publica Regni quies *Maynard.deciſ.*28.*lib.*1.*Balb. deciſ.*274. & nouiſſimè vide *Griuellum in deciſ. Senatus Dolani* 128.circa quem iuris articulum ego volo eſſe merus relator,nè iuriſdictioni Eccleſiaſticæ præiudicare appaream.

Sed dùm in *§.Item conſiderato,&c.* mandadatur,quòd Tribunali, & Baroni non tribuēti pænam condignam carcerato per M.C.re-
8 miſſo aliæ cauſę non remittantur, & meritò, quoniam priuilegium perdere debet qui eo abutitur *l. qui ſine ff. de negotijs geſtis, cap. vt priuilegia,& cap.tuarum de priuilegijs,cap. vbi iſta* 24.*diſtin. & cap.priuilegium* 11.*quæſt.*3. vt etiam per non vſum pariter priuilegium amittitur,*Veral.deciſ.*379. *lib.*2. ſic pariter per delictum *Franc.Marc. deciſ.*818.*par.*2. ſimiliter per renunciationem *Amat.dec.*81.& per non vſum,niſi nō fuerit data occaſio *Anna ſingul.* 400.

9 Sed quatènus *in §.*3. incip.*Item perche*,mādatur, vt remiſſiones fiant cum cōminatione temporis certi,quo elapſo cauſę auocentur.

Adde omninò *Viuium deciſ.* 208. vbi meminit de *pragmat.* iſta,fundans,cauſas poſſe auocari à Baronibus non obſtante priuilegio, quòd non poſſit comminari, nec auocari ſub prætextu negatę,&retardatę iuſtitię, vt latiùs apud *eum*,& vide ſcripta per *Nos tom.*1.*grauaminibus Vaſſallorum grauam.*295.*nu.*3.

Sed non reticeam dicere, quòd *Anna ſing.* 269. putauit, hanc comminationem ſub auocationis pęna, vt infra aliquem terminū cauſa terminetur non poſſe fieri Baroni habenti ſecundas cauſas, cùm ad illum ſpectet,dicer. ſic iudicatum per Sacrum Conſilium in cauſa Comitis Contię cum Regia Audiētia Principatus Vltra.

At ſi Iudex cauſarum ſecundarum non curaret id agere,nè ſubditi grauētur, tunc à Regijs Audientijs hanc comminationem poſſe fieri mihi ſuaderem, cùm vt idem *Anna* enūciat,ſecus ſit, quando Baro negligentèr, aut malitiosè ageret,cùm tūc Vaſallus poſſit Regem adire.

SVMMARIVM.

1 *Clericus nequit eſſe procurator iudicialis laici, limita pro cauſis proprijs,vel coniunctorum, num.*2.

3 *Vaſallus poteſt patrocinari contra dominum, cuius eſt vaſallus pro ſua cauſa.*

4 *Mulieres prohibentur in iudicio poſtulare, tamen benè poſſunt pro eorum cauſis.*

5 *Milites armatæ militia & ſi prohibentur eſſe procuratores, tamen fallit pro cauſis proprijs.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat.XVI.

Collectanea VI.

ITem omnibus officialibus ipſius, &c.

Hic interdicitur procuratio Actuarijs Mag. Cur.Vic. exceptis in eorum, vel parentum cauſis, ſic etiam licèt clericis interdicatur procuratio, nam clericus nequit eſſe procurator iudicialis laici *cap. deniquè* 14.*quæſt.*5. *cap.prolatum* 88.*diſtinct.c.*1. *& cap.fin. de poſtul. Capella Tholoſana in deciſ.* 124. *Guid.*
2 *Pap.deciſ.*221. poſſet tamen procurare pro cauſis proprijs *cap.omnibus* 4.*q.*6.*c.*1.*nè cleric. vel monac.*& ſic etiam pro cauſis coniunctorum *Capella Tholoſ. deciſ.*131. *Balb.deciſ.*113. *Viuius deciſ.*151.

3 Et pariter Vaſallus poteſt patrocinari contra dominum, cuius eſt vaſallus pro ſua cauſa,vt iudicatum dicit *Papon. in Arreſto* 5.*lib.* 6.*tit.*4. licèt regulariter prohibeatur *Gram. deciſ.*80.*Guid.Pap deciſ.*551.*Afflict.deciſ.*265. *Gail.obſeruaſ.*88.*lib.*1.

4 Item mulieres, quæ prohibentur in iudicio poſtulare,benè tamē poſſunt id agere in proprijs cauſis *Coler.deciſ.German:*67.

5 Sic pariter milites armatę militię, qui procuratores ad iudicia deſtinari nequeunt *l. filiusfamilias §.veterani,l.milites noſtros C.locati* poſſunt pro eorū cauſis Procuratoris munus gerere *Viu.deciſ.*144.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtis deponens ſe vidiſſe aliquid nocturno tẽpore non probat, niſi luceret Luna.*

2 *Macriata non probatur per teſtes deponentes de nocte, non lucente Luna.*

3 *Inimicitia quod indicium faciat.*

4 *Abſentia allegata aduerſus citationem ad informandum non admittitur, ſi fuerint viſi inquiſiti eadem, vel præcedenti die.*

5 *Actus metu factus non valet.*

6 *Donatio facta metu non valet.*
Metus quomodo probetur, & quomodo dicatur iuſtus, ibid. remiſſiuè.

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XXVII.

Collectanea VII.

ET nè ex multitudine Scribarum,&c.

Dùm *in §.17.* ordinatur, interrogari, & capi informationem, ſi delictum eſt commiſſum
de nocte, apponere cauſam ſciẽtiæ, ſi Luna lucebat, vel ſi ibi erat lux, vel in claro aere, pro
1 ornatu ſcias, eſſe firmam regulam, quòd teſtis
deponens ſe aliquid vidiſſe nocturno tempore non lucente Luna nihil probat *Rota Genuæ
deciſ.3.* vnde meritò Curia Archiepiſcopalis
2 Neapolis iudicauit, Macriatam non probari
per teſtes deponentes de nocte non lucente Luna, vt teſtatur *D.Ric.in deciſ.eiuſdem Curiæ Archiep.63.part.2.* quem in facto videas.

Et dùm *in §.20.* mandatur, debere capi informationem de inimicitia inter offenſum, &
3 inquiſitum, nota, hoc euenire, nam contra inimicum capitalem malæ conditionis hominem præſumptio eſt homicidij ſubſequuti, multò magis ſi aliqua pręparamenta facere viſus eſt, vt emere gladium, & ſimilia, item per vicina loca deambulare viſus, vt habetur per *Franc. Mar.in deciſ.557.par.2.*

Et dùm *in §.25.* dicitur, capi debere informationẽ, ſi inquiſiti, accuſati, querelati, aut denunciati fuerint viſi in loco delicti, die delicti, vel antè delictum, vel poſt diem delicti ſequẽ-
4 ti die, pro ornatu vide *Franc.in deciſ.589.* vbi
quòd abſentia allegata aduerſus citationem ad informandum non admittitur, ſi fuerint viſi inquiſiti eadem die, vel præcedenti, & vide *Eundem in dec.327.* & vide noſtram *quæſt. forinſ.* 148. *p.1.*

Et dùm *in §.32.* mandetur, quòd ſtatim facto actu remiſſionis, ſiue concordiæ Partis debet Actuarius interrogare Partem remittentem, ſi faciat eam vi, vel timore, adde euenire, quia ſi promiſſio eſſet facta vi, vel timore, vti-
5 què remiſſio non valeret, actus enim geſtus vi
non tenet, vide larè adducta per *D.Ric.in deciſ.Cur.Archiep.Neap.15.par.2.& per Aſciam*
6 *in deciſ.86.* vbi quòd donatio facta metu non
valet. Sed quomodò probetur metus, vide *Gamm. in deciſ 250. & Boer. in deciſ.101.* & quando dicatur iuſtus metus, vide *Fabrum in ſuo C. tit.de eo, quod metus cauſ.* vbi nonnullas deciſiones habes.

S V M M A R I V M.

1 *Procurator in cauſis criminalibus, in quibus veniret imponẽda pœna mortis naturalis, vel ciuilis, ſiue membri abſciſſionis non reſpondeat, limita prout nu.2.3.4.5.6.7.& 8.*

9 *Procurator ſi comparuit in cauſa criminali, & fuit admiſſus, nec Pars aliquid oppoſuit, ſine dubio proceſſus eſt validus.*

10 *Coniunctus pro coniuncto ad agendum ſine mandato admittitur, tamen debet admitti cum cautione rati.*

11 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto ad agendum abſque mandato in cauſis, in quibus requiritur ſpeciale mandatum, nec in cauſis ſpiritualibus, nec etiam admittitur ad reſpondendum poſitionibus, & articulis.*

12 *Ratificatio Principalis ſequi debet tacitè, vel expreſsè.*

13 *Coniunctus quamuis admittatur pro coniuncto non tamen poterit procuratorem conſtituere.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XXX.

Collectanea VIII.

CAeterùm, vt procuratores,&c.

Hic de procuratoribus multa dantur capita, inter quæ in *§. item, quòd in cauſis crimi-*
1 *nalibus*, mandatur, quòd in cauſis criminalibus, in quibus veniret imponenda pęna mortis ciuilis, aut naturalis, ſiue membri abſciſſionis, Procuratores reſpondeant, & ita de iure communi videas *text. in l. accuſatores §. ad crimen ff. de public. iudic. l.1.ff. an per alium cauſa appell poſſ cap. veniens de accuſat. Affict.deciſ.64.Boer. deciſ.285. Barz. deciſ.152. Rota in nouis in deciſ. 485. Magon. deciſ. Lucenſ.39. Minſynger. obſer.76. cent.4.Reuſner. deciſ.24 lib.2 Arumaus deci.7.*

2 Limita tamen primò, quòd in cauſis capitalibus Procurator admitti poteſt ad allegandas abſentiæ cauſas, & ita intelligo *textum in l. ſeruum quoquè §.publicè ff. de procur. & l.reos C.de accuſ. Guid. Pap. deciſ.338. Balbus deciſ. 277.Rota in antiquis in deciſ.82.*

3 Limita ſecundò, quòd pro illuſtribus perſonis interuenire põt Procurator, ſiue actores, ſiue rei illæ fuerint *l.fin.C.de iniurijs, Vtu. deciſ.*

deciſ. 12. licèt hodiè, prẹſertim in Regno noſtro carcerentur perſonæ quantumuis illuſtres.

4 Limita tertiò, quòd ad opponendam Iudicis incompetentiam. & actorum nullitatem Procurator interuenire permittitur *Barzius deciſ.* 152. *Reuſner. deciſ* 10. *lib.* 2. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 22. *& deciſ.* 36.

5 Limita quartò, vt Vniuerſitates, ſiue agentes criminaliter, ſiue accuſatæ poſſunt per Procuratores comparere per *Regni Conſtitutionem Generalia iura, Capye. deciſ.* 5.

6 Limita quintò, quòd pro reo in carceribus cõſtituto pro cauſa criminali, ſeu capitali poteſt Procurator interuenire, & admitti debet *Coler. deciſ.* 107. optimè *Rota in nouis in deciſ.* 201.

7 Limita ſextò, quòd quando pro criminali cauſa agitur ciuiliter ad pœnam pecuniariam Procurator admittitur, & admiſſus etiam cõdemnatur, exequutio verò contra delinquentem, ſiue inquiſitum principalem conſtituentem fit, ac fieri debet *l.* 1. *ff. an per alium cauſæ appellationis*, *Rota in nouiſs. deciſion.* 420. & ita per Sacrum Conſilium poſt Magnam Curiam fuiſſe diffinitum tradit *Afflict. in deciſ.* 64.

8 Limita ſeptimò, quando ſumus in cauſa, in qua contra abſentem ad ſententiam diffinitiuam deueniri poteſt, nam tũc in illa Procurator admittitur, *Rota in antiquis in deciſio.* 485. *Boer. deciſ.* 285. *Vigel. deciſio.* 89. *cent.* 1. quæ limitatio facit ad intellectum iuriũ Regni, quibus diſponitur, abſentem, & cõtumacem poſt annum accuſatum de delicto, pro quo venit imponenda pẹna corporis afflictiua, ſcilicet mortis naturalis, ciuilis, aut abſciſſionis membri (excepta pœna periurij,) aut carceris perpetui condemnari, vt in *Conſtit. Regni Pœnam eorum, & Cap. Regn. incip. Siue qui forbannitus*, quibus iuribus cùm abſens condemnetur, ſequitur ex hac noſtra limitatione admitti Procuratorem, agnatos, cognatos, affiues, & amicos.

9 Et aduerte, quòd ſi Procurator comparuit in cauſa criminali; & fuit admiſſus, nec Pars aliquid oppoſuit, ſine dubio proceſſus validus erit, nec vitiabitur *Balbus deciſ.* 482.

Sed cùm in *§. Item, che neſſuno Procuratore nella Corte campariſca*: ſtatuatur, Procuratores abſque mandato comparere non debere,
10 niſi in caſibus in iure permiſſis. Scias quòd coniunctus pro coniuncto ad agendum ſine mandato admittitur *l. exigendi C. de procurator. l. ſed & hæ ff. eod. titul. cap. nonnulli de reſcript. Balb. deciſ.* 92. *Viu. deciſ.* 349. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 49. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 6. *Franc. Marc. deciſ.* 99. *Rota in antiqu. in deciſ.* 677. licèt debeat admitti cum cautione rati *Rota in nouis in deciſ.* 142. *Caſſador. deciſ.* 40. *ſuper Regul. Cãcell. Ludouic. deciſ. Peruſ.* 110. *Viuius deciſ.* 31. & hoc etiam in criminalibus *Arumæus deciſ.* 7.

11 Non tamen admittitur in his cauſis, in quibus requiritur ſpeciale mandatum *Surd. deciſio.* 215. nec in cauſis ſpiritualibus *Rota in nouis in deciſ.* 142. *&* 420. *Bellamer. deciſ.* 68. *Caſſador. deciſ.* 4. *ſuper Regul. Cancell.* vt nec etiam admittuntur ad reſpondendum poſitionibus, & articulis *Ludouic. deciſ. Lucenſ.* 41.

12 Et aduertas, ratificationem Principalis ſequi oportere tacitè, vel expreſsè, nè ei præiudicium afferat *Rota in antiquis in deciſ.* 731. *& Rota in nouiſs. in deciſ.* 42. *&* 142. *Lauren. in*
13 *deciſ. Auen.* 24. Et licèt coniunctus pro coniuncto admittatur, nõ tamen talis coniunctus poteſt Procuratorem conſtituere *Rota in antiquis in deciſ.* 677. *Surd. deciſ.* 213. *& Franc. Marc. deciſ.* 242.

SVMMARIVM.

1 *Cuſtos carceris ſi carceratus aufugerit punitur eadem pœna, qua is erat puniẽdus, adeò quòd tenetur de culpa, & negligentia ſubſtituti.*

2 *Carcerati non poſſunt liberari ſine licentia Iudicis per Cuſtodes carcerum, etiam pro debito ciuili, accedente conſenſu creditoris.*

3 *Ius portelli qualiter ſoluatur, & an debeatur aliquid pro cartella excarcerationis.*

4 *Fœminæ ſunt carceranda in alijs carceribus.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. XXXI.

Collectanea IX.

MAximæ curæ eſt, &c. In hac pragmatica dantur circa carceres multæ prouiſiones, verùm quia in principio ſupponit, eſſe habendam cuſtodiam carceratorum, nè fugiant, propterea
1 ſcias, quòd Cuſtos carceris ſi carceratus aufugerit punitur eadem pœna, qua is erat puniendus, qui detinebatur, adeò quòd Cuſtos carceris tenetur de culpa, & negligentia ſui ſubſtituti, ſi è carceribus, abſque tamen fractura capitales carcerati aufugerunt, ex quo oſtium non erat benè clauſum, ſed negligenter fuit per ſubſtitutum apertum relictum, vndè fuit per M.C.V. condemnatus ad officij priuationem, vt teſtatur *Grammat. in voto* 29. & vide *Boer. in deciſ.* 216.

2 Et nota, quòd non poſſunt liberari carcerati ſine licentia Iudicis per Cuſtodes carcerum, etiam pro debito ciuili accedente conſenſu creditoris, vide *Viuium in deciſ.* 262. vbi ſic dicit ſeruari in Regia Audientia Apuleæ, & in cœteris, & ita ordinari à Regia Camera Summariæ.

Sed carçerum principalis Dominus an, & quando teneatur de culpis, & defectibus ſubſtitu-

ſtituti, aliorumque Miniſtrorum nouiſſimè habes apud *Maſtril in deciſ.Sicil.276.par.3.*

3 At dùm *in §.Item che li Cuſtodi di dette carceri* ſtatuitur, nè Carcerarij exigant à carceratis vltrà grana treſdecim, & denarios duos.

Pro corroboratione, & hic dictorum enucleatione pquiras latiùs ſcripta in meo *tract. de grauam.vaſall. tom.1.in grau.*281. & 282. vbi res iudicatas habebis.

4 Et *grauam.ſeq.* dicimus iudicatū, vltra ius portelli pro cartella excarcerationis nihil exigi poſſe.

Et cùm *in §.12.incip.Itē che detti Cuſtodi di carceri*, ſancitum ſit, Mulieres in carceribus eſſe detinendas ſeparatim à Maribus.

Adde *Cabal. reſol.crim.caſ.*78. & quæ latius ad ornatum huius *prag.* reaſſūpſimus in eod. *tract.de grauam vaſal.tom.1.grauam.*264. vbi etiam *grau.*266. tutati fumus, carceratos pro debito non eſſe retinendos in criminalibus, vt latiùs ibidem cerni poterit.

SVMMARIVM.

1 *Alguzerij Magnæ Curiæ Vicariæ non probāt.*
2 *Nuntij vulgò* (Scopettelle) *Curiæ Archiepiſcopalis nūm probent.*
3 *Capud Birruariorū, vulgò* (Capitanio di guardia) *non connumeratur inter illos.*
4 *Birruarij, & Alguzerij ſunt perſonæ infimæ, & vilis conditionis.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XXXIV.

Collectanea X.

Circa Alguzerios Magnæ Curiæ, &c

Proponit nonnullas prouiſiones in materia Alguzeriorum Magnæ Curiæ.

1 Tu autem hac occaſione obſeruatis, fidem iſtorum eſſe diminutam, ita vt illis integrè minimè credatur *Verall. deciſ.*212.*part.*2.*Ludouic.deciſ.Lucenſ.*1.*Vin. deciſ.*19. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*59.
2 *part.*2. vbi aliter iudicatum recenſet reſpectu Nunciorum, vulgò *(Scopettelle)* eiuſdem Curiæ, vt *Nos* meminimus *forenſ.quaeſt.*16. *par.*1.
3 vbi tutati ſumus, Superiores Birruariorum vulgò *(Capitanij di guardia)* non connumerati in numero Birruariorum, ad finem vt eis minuatur fides in probatione delictorum, de quo etiam idem *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.dec.*1. *par.*4. vbi de *Nobis* mentionem facit.

Ratio autem anteſignanæ concluſionis ſi-
4 gnāter datur, quia Birruarij, & Alguzerij ſunt perſonę paruę, & infimæ conditionis, & proindè illorum depoſitiones non ſunt ſufficientes, vt eſt videre apud *Præſid. de Franch. deciſ.*379.

SVMMARIVM.

1 *Pandecta emolumentorum ſpectantium ad Actuarios quando ab illis exigenda.*
2 *Actuarij vltra pādectā nihil accipere poſſunt.*
3 *Pandecta ſi non eſt taxata, attenditur taxatio Iudicis.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat.XXXVI.

Collectanea XI.

1 Item dicemo, &c. Qualiter pandecta emolumentorum, & dirictuum ſpectantium ad Actuarios ſit exigenda ſtatuit.

2 Amplia, vt vltrà iſtam taxationem nec à ſponte dantibus recipi valeant emolumenta, ex traditis *per Minſynger.obſeru.* 75.*cent.*5.

Et obſerua, quòd ſi pandecta vſu recepta non ſit, nec venit obſeruanda *Caſtill.deciſ.66. part.*1.

3 Et niſi eſſet hic taxata, eſſet obſeruanda taxatio facta à Iudice *Ciryac. controuerſ.forenſ.* 67.*tom.*1.

Et pro latiori diſcuſſione perquiras ſcripta per *Nos de grauam.vaſal.tom.*1.*grauam.*283. vbi decifa capitula habes.

SVMMARIVM.

1 *Citationes ad informandum vigore infraſcripta pragmatica non debent expediri, niſi exiſtentibus indicijs ſufficientibus, ac viſa informatiane per Iudicem.*
2 *Citatio ad informandum per Iudicem expediri, relaxarique non poteſt contra delinquentes in Regno, niſi priùs viſa diligentiſſimè per eum, etiam recognita informatione.*
3 *Turbans in alijs cauſis leuioribus debet citari ad reſpondendum ſuper tenore querelæ contra eum propoſita.*
4 *Citatio ad informandum nequeat expediri, niſi ſeruata iuris forma, tamen illa dicitur in omnem euentum modici præiudicij, citatio verò ad forſudicandum eſt irreparabilis præiudicij.*
5 *Citatio expediri nequit, niſi priùs eœperit de delicto conſtare.*
6 *Captura contra aliquem delinquentem non eſt relaxanda ad nutum ſimplicem accuſatoris.*
7 *Iudex debet determinare ſecundùm qualitatem perſonæ, delicti, vel ſuſpitionum, indicium eſſe ſufficiens, vel non.*

8 In-

8 *Indicia alia ſunt grauia, alia leuia, alia leuiſſima.*

9 *Indicia grauia ſufficiunt ad tranſmittendam intentionem reo abſenti, vel ſi ſit captus ad examinandum eum ſuper delicto tanquàm reum, & etiam ad torturam.*

10 *Indicia grauiſſima ſufficiunt ad condemnationem, & quomodò debent eſſe.*

11 *Fama quæ ſit contra aliquem, quòd delictum commiſerit eſt ſufficiens indicium ad inquirendum.*

12 *Qualia indicia eſſe debeant ad hoc, vt ex illis quis condemnetur.*

13 *Sanguis profluens è vulneribus occiſi an faciat indicium ad torturam adſtante inquiſito, & nùm mendacium, & an inimicitia.*

14 *Puer dicens ſe fuiſſe ab aliquo ſtupratum an faciat indicium ad torturam, & quid de muliere dicente ſe eſſe ſtupratam.*

15 *Vulnerati aſſertio an faciat indicium ad torturam.*

16 *Socius criminis non facit indicium, fallit in Fidei fauorem.*

17 *Teſtes, qui reprobantur faciunt indicium ad torturam.*

18 *Teſtes exequutores pro informatione Curiæ examinati non faciunt indicium.*

19 *Iudicium remotum quot teſtibus probetur, remiſſiuè.*

20 *Ambulans per viam inſolitam an faciat indicium, remiſſiuè.*

21 *Offenſi inculpatio non facit indicium.*

22 *Indicia, & innocentia ſi concurrant pro delicto, quæ præferenda ſunt.*

23 *Indicia indubitata quæ ſint.*

24 *Socius criminis, qui indulgentiam delicti obtinuit poteſt torqueri, vt faciat indicium contra ſocium.*

25 *Delinquens, qui nequit condemnari ex indubitatis indicijs non poteſt pœna ordinaria condemnari.*

26 *Indiciorum copia non data ſententia eſt nulla.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. XXXVII.

Collectanea XII.

PEr la Maeſtà del Rè, &c.

1 Citationes ad informandum vigore huius
Pragmaticæ non debent expediri, niſi exiſten-
tibus indicijs ſufficientibus, ac viſa informa-
tioue per Iudicem, & ita *Viui. in deciſ.* 521. vbi
mentionem facit de hac pragmatica, ſcriben-
2 do, quòd citatio ad informandum per Iudicē
expediri, relaxarique non poteſt contra delin-
quentes hodiè in Regno, niſi viſa priùs, dili-
gentiſſimèque per eum etiam recognita in-
formatione, & in cauſis pariter magni momē-
ti criminalibus, in quibus indicia vrgeant pro
tortura inferenda, & de hoc mirandum pro-
fectò non eſſe dicit, quoniam ex officio hodiè
regulariter in Regno minimè proceditur cō-
tra reum, niſi in caſibus, in quibus imponen-
da veniat pęna mortis naturalis, vel ciuilis,
aut abſciſſionis membri, iuxta *Cap. Regni Vt
delatas.*
3 Eſt tamen benè verum, quòd in alijs qui-
buſcumque caſibus leuioribus, & præſertim
ſuper turbata poſſeſſione abſque vi, & vio-
lentia occurſa turbans debet citari ad reſpō-
dendum ſuper tenore querelæ, contra eum
propoſitę, vt ita practicari, & obſeruari in iſto
Regno quotidiè annuit idem *Viu. in cit. deciſ.*
521. *num.* 3. vbi *num.* 4. ſubdit, quòd quamuis
4 citatio ad informandum expediri nequeat, ni-
ſi ſeruata iuris forma, tamē illa dicitur in om-
nem euentum modici præiudicij, citatio verò
ad foriudicādum maximi, & irreparabilis prę-
iudicij *Franc. deciſ.* 329.
5 Et quemadmodùm citatio expediri nequit,
niſi priùs cęperit de delicto conſtare, vt etiā
deciſum pluriès, & ordinariè ſeruari in Curia
Archiepiſcopali Neapolitana, & in omnibus
alijs Curijs Eccleſiaſticis tradit *D. Ricc. in de-
ciſ.* 104. *par.* 2. mentionem pariter faciens de
6 hac noſtra pragmatica, ita pati modo captura
minimè contra aliquem delinquentem rela-
xanda eſt ad nutum ſimplicem accuſatoris,
cùm tunc non apparentibus ſufficientibus ad
torturam indicijs concedi nunquàm poſſet li-
centia, ſeu mandatum de capiendo.
7 Nota autem, quòd in materia indiciorum
nō poteſt dari certa terminatio, ſed relinqui-
tur arbitrio Iudicis, & ſecūdùm qualitatē per-
ſonę, delicti, vel ſuſpitionum determinabit, in-
dicium eſſe ſufficiens, vel non; verùm aduerte,
8 quòd aliqua ſunt indicia leuia, aliqua grauia,
& alia grauiſſima, leuia ſufficiunt ad capturā,
non tamen vtreus debeat ſtatim examinari
ſuper delicto, ita vt eius nomen recipiatur
inter reos, ſed vt ei tollatur facultas fugien-
di, ſufficiunt etiam ad inquirendum, ſcilicet ad
aſſumendum ex officio informationē contra
aliquem de delicto, non tamen ad illi trāſmit-
tendam inquiſitionem, vel citationem.
9 Grauia indicia ſufficiunt ad tranſmittendā
inquiſitionem reo abſenti, vel ſi ſit captus ad
examinandum eum ſuper delicto, tanquàm
reum, & etiam ad torturam.
10 Grauiſſima verò indicia ſufficiunt etiam ad
condemnationem, & hæc procùldubio debēt
eſſe non modò pluſquam ſemiplena probatio,
ſed etiam quaſi plena probatio.
11 His ſit breuiter præmiſſis, nota quòd fama
ſola, quæ ſit contra aliquem, quòd maleficium
commiſerit eſt ſufficiens indicium ad inqui-
rendum contra eum, de quo vide *Peguer. in
deciſ. Cathal.* 17. *Fabr. deciſ.* 20. *C. de quaſt.* &
Minſynger. in obſeru. 98. *centur.* 6. vbi diſcutit
de fuga, an ſit iuſtum indicium, & quid ſi cum

fama

fama *Franc.Marc.deciſ.*184.*vol.*2.
12 Sed qualia indicia eſſe debeant, ad hoc vt
ex illis quis condemnetur, vide *Viu. in deciſ.*
533.qui in *deciſ.*282.recenſet,quę indicia ſint,
per quæ poſſit deueniri ad torturam, de quo
etiam *Menſynger. in obſeru.*93. *centur.*6. *&*
*Faber in dec.*4. *C.de quaſt.*de quo *Nos* latè *de-*
13 *ciſ. Apulea* 243. & nùm ſanguis profluens à
vulneribus occiſi adſtãte inquiſito faciat indi-
cium ad torturam, deciſum affimat *Theſaur.*
*in deciſ.*173.*Boer.deciſ.*166. *Franc. Marc. de-*
*ciſ.*100.*volum.*2. & nùm mendacium,affirma-
tinè,ſi ſit in ſubſtantialibus *Gacber.in deciſ.*79.
& an inimicitia, affirmatiuè, ſi ſit grauis *Fa-*
*ber in deciſ.*11. *C.de quaſt.*& vide *Franc. Marc.*
14 *in deciſ.*557.*vol.*2.& an dictum pueri ſtuprati,
affirmatiuè *Peguer.in deciſ.*71.& de dicto mu-
lieri ſtupratæ contra nominatum ſtuprantem,
affirmatinè loquitur *Viu. in deciſ.*249. & vul-
15 nerati aſſertio an faciat indicium ad torturã,
quòd ſic ad inquirendum, ſcribit *Faber in de-*
*ciſ.*26.*cit.tit.* & vide *Triuiſan.in deciſ.*14. *par.*
2.*& Viu.in deciſ.*247.& an ſocius criminis fa-
16 ciat indicium, negatiuè *Viuius in deciſ.*216.
licèt hoc non procedat in Fidei fauorem, vt
deciſum in Curia Archiepiſcopali Neapol. di-
cit *D.Riec. in deciſ.*292. *par.*2. ſic etiam non
procedit in crimine læſæ Maieſtatis *Faber de-*
*ciſ.*7.*d.tit.*& vide *Peguer. in deciſ.* 5. vbi alia
cumulat.

De indicio autem per teſtem cognoſcentẽ
vocem delinquentis de nocte vide apud *Viu.*
*in deciſ.*169.qui in *deciſ.*200.firmat,indicium
vnum fieri ex pluribus præſumptionibus im-
perfectis,ſed teſtes,qui reprobantur an faciãt
17 indiciũ ad torturã, affirmatiuè *Gram.dec.*11.
& teſtes executores pro informatione Curiæ
examinati an faciãt indicium,negatiuè *Barz.*
18 *in dec.*137.*& in dec.*147.loquitur etiam de in-
dicio ex teſte ſingulari,an ſimul cum fama ſuf-
19 ficiat,& indicium remotũ quot teſtibus pro-
betur,an coniungantur ad torturam inferen-
dam, vide *Cabal. in reſolut.*193. & de indicio
ambulantis per viam inſolitam lege *Viu.in*
20 *deciſ.*190.qui in *deciſ.*149. loquitur de indicio
confeſſionis extraiudicialis, & in *deciſ.*169.
21 firmat,offenſi inculpationem non facere indi-
cium,& de indicijs contra maritum de homi-
cidio vxoris vide *Boer.in deciſ.*261.& vbi indi-
cia ſunt dubia, quando Index terrere valeat,
*Franc.Marc.deciſ.*519.*vol.*1. & ſi concurrant
22 indicia pro delicto,& innocentia, quæ præfe-
renda ſint, dico, præferri illa pro innocentia,
vide *Boer.in dec.*165.Sed indicia indubitata quę
ſint,vide *Mart.in deciſ.*248. vbi, quòd indubi-
23 tata indicia illa ſunt, quæ Iudicis mentem ar-
ctant,vt in contrariam credulitatis partem in-
clinare non poſſit.
24 Sed ſocius criminis, qui indulgentiam deli-
cti obtinuit,poſſit nè torqueri, vt faciat indi-
cium contra ſocium, affirmatiuè *Franc. in de-*
25 *ciſ.*459.qui in *deciſ.*372.firmat, quòd quando
quis nequit condẽnari ex indubitatis indicijs,
non poteſt pęna ordinaria condemnari.
26 Aduerte autem, quòd indiciorum copia
danda eſt reo *Theſaur.deciſ.*265.vndè indicio-
rum copia non data, ſententia eſt nulla *Lau-*
*rent.in deciſ.Rot. Auenion.*15.

SVMMARIVM.

1 *Magna Curia Vicaria eſt fons aliarũ Curia-*
rum Regni.
2 *Ritus Magna Curia Vicaria ſeruari debent*
in alijs Curijs Regni.
3 *Magna Curia Vicaria cõtra quos iuriſdictio-*
nem habeat.
4 *Sacrum Conſilium ſolet facere ſententiam, vt*
quis exulet, aut ſoluat, & quarè.
5 *Exilium datum non poteſt mutari in pœnam*
pecuniariam.

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XLII.

Collectanea XIII.

HAuemo viſto vna copia,&c.

Prohibetur Magnæ Curiæ Vicariæ, quando condemnat in exilium dicere,ad exulandum, vel ad ſoluendum.

Hanc pragmaticam *Nos* practicauimus in
noſtra adoleſcentia in cauſa Curiæ Terræ
Montis Albani,dum condemnauimus quendã
in exilium,nàm dùm fuiſſemus inſtati, vt con-
demnaremus ad exulandum, vel ad ſoluendũ,
iuxta dicta per *Gram. deciſ.*37. *in fin.* diceba-
mus,nõ eſſe conceſſum à iure municipali no-
ſtri Regni,mediante hac pragmatica,quę pro-
hibet,id fieri à Magna Curia Vicariæ,ergo tã-
tò magis à Curijs inferiobus, habentibus lu-
1 men ab ipſa, cùm Magna Curia ſit Fons, &
Domina aliarum Curiarum, & eam omnes
ſequi tenẽtur,& obſeruandum erit, quod ipſa
obſeruat,tanquàm à Boue maiore diſcit arare
minor,hinc eſt, qđ obſeruationes obſeruatæ
2 à M.C.obſeruari debent per totum Regnum,
&ſimiliter Ritus ipſius M.C.ſeruari debent in
quibuſcumq; Curijs Regni, & ita demùm de-
ciſiones, & decreta ab ea condita vbiquè ſer-
uari debent,& imitari ab omnibus Regni Cu-
rijs,& meritò,quia Magna Curia Vicariæ di-
citur maius Tribunal totius Italiæ, & eſt idẽ,
quod Regis Tribunal, appellaturq; ſpeculum
3 iuſtitiæ,& luminare maius,iuriſdictionem ha-
bens vniuerſalem ſuper omnes Barones, Co-
mites,Duces,Principes,& alios cuiuſcumquè
conditionis,& pręheminentiæ.

Et in alijs Collegiatis Tribunalibus ſeruari

iuxta ſupradicta fidem facere poſſumus.

Et pro corroboratione iſtorum videnda ſunt ſcripta per *Nos deciſ. Apuleæ* 58. vbi tutati ſumus, hodiè fieri non poſſe ſententiam, vt quis exulet, vel ſoluat, quia per huiuſmodi decretandi modum componerentur delicta aliquando Parte non concordata, quamuis ibi-
4 dem reportauerimus, Sacr. Conſilium id ſolere obſeruare, & hoc ex ſua præheminentia, quæ exemplum alijs Curijs inferioribus dare nequit.

5 Qua nactus occaſione ſignabis, exilium datum reo mediante ſententia, licitè deindè non mutari in pœnam pecuniariam, vt latiùs apud *Nos deciſ. Apuleæ* 53. vbi erit videndum.

SVMMARIVM.

2 *Carcerati pendente appellatione non amouentur à carceribus, in quibus reperiuntur, & num. 2.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. XLIII.

Collectanea XIV.

Dalle Regie Audienze, &c.

1 Statuit, non eſſe amouendos Carceratos à carceribus, in quibus reperiuntur dum appellatio pendet, niſi pro illorum expeditione coram Iudice ad quem ſint propriæ perſonæ neceſſariæ.

Pro cuius ornatu iungas *Guid. Pap. deciſ.* 48. *num.* 39. & latius *Reuſner. deciſ. Rot. German.* 24. *lib.* 2.

Et adde, quòd Sacra Congregatio Eminẽtiſſimorum Cardinalium Concilij interpretum determinauit de Anno 1600. ſub die 16.
2 Octobris, appellationis cauſa pendente appellantem in eodem carcere, in quo reperitur permanere debere, quouſque Iudex ad quem aliter decreuerit, & tunc ſi à Iudicis ad quem decreto, vim diffinitiuæ habente fuerit appellatum, nihil mandare, aut pro ſui decreti executione attentare valere, donec per Iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum, vt latiùs diximus *tom. 3. de grauam. vaſall.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales delinquentes cognoſcuntur, & examinantur à M.C.V.*

2 *Exceſſus ſi aduerſus Officiales committantur ſola M.C.V. cognoſcit.*

3 *Officiales Baronales cognoſcuntur à d. M.C. tamen in non exercentibus iuriſdictionem, num. 4.*

5 *Barone habente priuilegium cognoſcendi delicta omnium delinquentium in eius terra, an extendatur poteſtas ipſius delinquentis in terra, & ſucceſſiuè ad eum ſit facienda remiſſio.*

6 *Officiales Baronis habentis iuriſdictionem criminalem in aliqua terra poſſũt cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis eiuſdem terræ, habentis iuriſdictionem ciuilem.*

7 *Officiales actu ſeruientes non trahuntur extra Tribunalia, & ita non poſſunt trahere aliquem à Iudicibus proprijs.*

8 *Officiales ſupernumerarij poſſunt trahi, cùm non gaudeant priuilegijs ordinariorum, vt in Doctoribus Collegij.*

9 *Canonici ſupernumerarij authoritate Apoſtolica creati non habent locum in Choro, & vocem in Capitulo.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragm. XLVII.

Collectanea XV.

Eſſendoci ſtato ſupplicato, &c.

Hic mandatur, nè Ritus M.C.V. quòd de delictis Officialium ſola Magna Curia cognoſcat comprehendat Sindicos, Electos, Camerarios, & Baiulos, niſi in actibus iuriſdictionalibus, quæ exercent ex priuilegio, vel conſuetudine.

1 Delicta Officialium ſola Magna Curia cognoſcit, & examinat, iuxta *Ritus* ipſius, ſcilicèt 49. 51. & 61. quod procedit tàm actiuè, quàm paſſiuè, & ſic quemadmodùm de delictis Of-
2 ficialium ſola Magna Curia cognoſcit, ita pariter quoties exceſſus aduerſus eos committuntur, vt iudicatum refert *Franc. in deciſ.* 274. & ita noſtrum Sacrum Conſilium ſolitũ eſt prouidere *Cabal. reſol. crim.* 46. *Gizzarel. dec.* 24. vbi loquitur de Magiſtro Actorum offenſo, ſi M.C. cognoſcat.

3 Et non ſolùm hoc procedit in Officialibus Regijs, ſed etiam Baronalibus, vt affirmat idẽ *Franc. in deciſ.* 407. *nu.* 2. qui dicit pariter de-
4 ciſum, dictos *Ritus* nõ habere locum in Officialibus non exercentibus iuriſdictionem, vndè ſi fuerit commiſſum delictum contra Officialem nõ exercentem iuriſdictionem, vtiquè ſola Magna Curia non cognoſcet, & quid reſpectũ Regiarũ Audientiarum an cognoſcãt de delictis Capitaneorum Baronalium, diximus *deciſ. R. A. Apuleæ* 79.

5 Sed an exiſtentibus ampliſſimis priuilegijs alicuius Baronis cognoſcendi delicta omniũ delinquentium in eius Terra, &c. extendatur poteſtas ipſius delinquẽtis in Terra, & ſucceſſiuè ad eum ſit faciẽda remiſſio. Fuit in Sacro

Regio Conſilio judicatum, minimè eſſe faciẽdam remiſſionem Baroni ſimilia priuilegia habenti Officialis delinquentis, & fuit deciſũ in perſonam Capitanei Cayanelli cum Barone ipſius die 10. Octobris 1580.

6 Et an Officiales Baronis habentis iuriſdictionem criminalem in aliqua terra poſſint cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis eiuſdem terrę habẽtis iuriſdictionem ciuilem. Fuit votatum, poſſe talem Officialem Baronis criminalem cognitionem habentis cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis habentis ciuilem cognitionem, de delictis tamen extra officium commiſſis *Capye. deciſ.27.* vide *Rotam in Antiquis in deciſ. 246. & Balb. deciſ. 116.* qui decidunt, quòd duo Domini, ſeu Barones ſi habent iuriſdictionem indiuiſam in aliquo loco, ſi vnus ipſorum deliquerit, poterit ab altero Condomino, & Conbarone puniri. Et an Barones Regni, qui Vaſalli ſunt alterius Baronis poſſint cognoſci ab illo, latè *Merlin. controuerſ. 69.* vbi deciſum ſic refert.

7 Nota tamen, quòd Officiales actu ſeruientes non trahuntur extra Tribunalia, iuxta *Cap. Regni*, ita tamen, quòd non poſſunt trahere aliquem à Iudicibus proprijs, vt in facti contingentia fuit deciſum in cauſa Annibalis Famatio cum Vincẽtio Bidello Epiſcopo Cariati *de Ponte deciſ. 36.* conferunt *Rouit. dec. 74.* & quæ *Nos* latiori calamo diſſeruimus *de electiion. fori quæſt. 35. ſect. 4.*

8 Verũ Officiales ſupernumerarij benè poſſent trahi, cùm nõ gaudeant priuilegijs ordinariorũ, vt in Doctoribus Collegij dicit iudicatũ *Franeb. deciſ. 234.* & de Canonicis ſupernumerarijs loquitur *Maſtrill. in deciſ. 156.* vndè tales Canonici ſupernumerarij authoritate Apoſtolica creati non habent locum in Choro, & vocem in Capitulo, iuxtà *deciſ. Franc. Marc. 473.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtantia in cauſis criminalibus non perimit, & num. 2.*

3 *Habilitatus, nouis ſuperuenientibus indicijs, ſemper poteſt moleſtari.*

De Officio Magiſtri Iuſtitiarij, &c. Pragmat. L.

Collectanea XVI.

LI Meſi paſſati, &c. Hæc pragmatica eſt diſpoſita ad fauorem Fiſci, nè in Magna Curia Vicariæ, & alijs Tribunalibus Ciuitatis Neapo-

1 lis detur perẽptio inſtantię in cauſis criminalibus, quæ olim tàm de iure communi, vt in *l. properandum de iudicijs*, quàm de iure Regni vigore *Rit. M.C.V. 248.* biennio perimebat, & vide *Griuel. deciſ. Sen. Dolan. 72.*

Confirmatur huiuſmodi diſpoſitio ex practica Cameræ Imperialis, in qua in cauſis criminalibus inſtantia minimè perimit biennio; vt *apud Minſynger. obſeruat. 48. cent. 1.* vide *Cabed. deciſ. Luſit. 15. part. 2.*

2 Hoc autem priuilegium hodiè extenſum eſt pariter ad Regia Tribunalia Prouinciarũ, nempè Regiarum Audientiarum Regni, in quibus inſtantia neque perimit, vt in *pragmatica 10. §. 33. de Offic. Iudic. & aliorum Official.*

3 Notabis ideò, quòd dùm inſtantia non pereat in his Tribunalibus habilitatum ab illis in forma, nouis ſuperuenientibus indicijs, ſemper poſſe moleſtari, ſi noua ſuperueniant, nulla habita ratione ad lapſum temporis, vt fuit iudicatum per Sacrum Conſilium in cauſa Io. Andreæ Venturæ, de quo latiùs diximus *in deciſ. Apulea 15.*

SVMMARIVM.

1 *Inferiores non poſſunt Poſtas concedere.*

2 *Officium Præfecti Curſorum, vulgò, Corriero Maggiore, dicitur de Regalibus.*

3 *Equitatus per Regnum fieri nequeunt abſquè permiſſu Præfecti Curſorum.*

4 *Officium Præfecti Curſoris maioris eſt antiquum.*

5 *Officium Curſoris maioris quid contineat.*

De Officio Præfecti Curſorum armillatorum, ſeù Magiſtri Poſtarum. Rubrica.

Collectanea I.

RVbrica iſta eſt cognita pariter de iure cõmuni, vt patet *lib. 12. C. de curſu public.* vbi ex *l. iudicibus* particularitèr elicitur, mini-

1 mè licere inferioribus à Præfecto Prætorio euectiones agere, nec alijs cõcedere, niſi proſecutori publicarum functionum, cui ambulandi facultas pro Iudicis arbitrio elargitur.

2 Ita vt hoc officium fuerit declaratum per Regiam Cameram Summariæ de Regalibus, & proindè eſſe prohibitos equitatus per Regnum, vti publicos Tabellarios abſquè permiſſu Præfecti Curſoris, ſtat ſancitum in *pragmat. 2. incip. Per l'Illuſtre quondam, &c. hac eadem Rubrica.*

3 Et tale officium Præfecti maioris Curſorũ eſſe antiquitùs, & non nouitèr conſtitutum

probat *Reg. de Ponte deciſ. 37. in princip.* vbi
ſub *num.* 17. annuit, tale officium nihil aliud
continere, niſi nudam locationem equorum
in Magiſtris Poſtarum, & in Prçfectis Curſo-
rum, & vltra hæc habere emolumenta lite-
rarum, ac decimas Curſorum, quę emolumē-
ta ſunt certa, atq; determinata, nec poſſunt
alterari.

SVMMARIVM.

1 *Diligentia eſt adhibenda in conſignatione, & receptione literarum.*
2 *Retardans conſignare literas qualiter teneatur ad intereſſe exortum ex tali mora.*
3 *Curſores poſſunt deſeruire cui voluerint.*
4 *Diſpoſitio propriarum rerum homini libero nō eſt adimenda.*
5 *Vſus propriarum rerum non eſt impediendus.*
6 *Vetita extrahi aſportari nequeunt à Curſoribus viridarijs.*

De Officio Præfecti Curſorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

PErche tanto, &c. Multa mandat
circa officium
Præfecti Curſoris, vulgò *Corriero maggiore.*
1 At dùm in §.2.incip. *In primis, &c.* ſtatui-
tur, eſſe adhibendam diligentiam in recipien-
dis, & tranſmittendis literis, illiſq; conſignan-
dis fideliter in poſſe ipſorum, quibus dirigun-
tur cum velocitate.
2 Tu pro coronide aduertas, quòd retardans
conſignare literas ſibi datas tenetur ad inte-
reſſe erga mittentem, ſi aliquod ex mora ſen-
ſerit, vt apud *Viuium deciſ.62.*
3 Et quatènus in §.13. incip. *Di più, &c.* di-
ſponatur, liberam eſſe facultatem Curſoribus
deſeruiendi cui voluerint.
4 Adde rationem, quia homini libero minimè
eſt adimenda diſpoſitio propriarum rerum, vt
probat nouiſſimè *Scaynus deciſ. Rot. Bononiæ*
8.*num.*21. & vſus propriarum rerum minimè
5 eſt impediendus, quòd ſi fiat, moleſtia infertur
Caſtill. deciſ. Sicil. 26.*num.*1.
6 Et quatènus *in §.*14.incip. *Volemo*, ſtatui-
tur, nè Curſores viridarij aſportent res veti-
tas, ad materiam vide quę dicta ſunt ſupra in
Rubrica de extract. ſeù exportatione animalium, auri, argenti, & aliorum prohibita.

SVMMARIVM.

1 *Regia Camera cognoſcit de cauſis Fiſci intereſſe tangentibus.*
2 *Fiſcus habet Iudicem Procuratorem Cæſaris.*
3 *Fiſcus appellatur formidoſus.*
4 *Fiſcus comparens pro ſuo intereſſe trahit causā ad ſuum Iudicem.*
5 *Cauſæ Fiſcales ſunt illæ, quæ quocūq; modo ad Principis Patrimonium ſpectant.*
6 *Fiſcus laudatus in authorem petit remiſſionē ad Regiam Cameram.*
7 *Fiſcus non habens intereſſe formatum non poteſt petere remiſſionem.*
8 *Fiſcus nequit trahere perſonas Eccleſiaſticas ad ſuum Tribunal.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, ſeù Cameræ Summariæ, & his, quæ ipſi Tribunali incumbunt. Pragmat. XII.

Collectanea I.

1 NEmo eſt, &c. Statuit, Regiam
Cameram debere
cognoſcere de cauſis Fiſci intereſſe tangen-
tibus.
2 Tu autem conſtituas ideò regulam, quòd
Fiſcus, ſiuè Actor, ſiuè Reus ſit ſuum habet
Iudicē, qui eſt Procurator Cęſaris, apud Nos
Regia Camera *l.1.& 2.cum tot.tit.C.vbi cauſ.*
Fiſcal.l.1. de Offic. Procurat.Cæſar. l. vt pro-
ponas C.de bon. proſcrip. cum alijs concordan
tibus, *Gayl.obſeruat.Camer.Imperial.*20.*lib.*1.
quod eſt peculiare Fiſci priuilegium, nec me-
diocre aduerſus regulam, *nè quis in ſua cauſa,*
3 *&c.* & proindè Fiſcus formidoſus appellari
ſolet *Marin.quotid.reſol.c.*146.vbi quòd ſem-
4 per quoties Fiſcus comparet pro ſuo intereſ-
ſe, cauſam ad ſuum Iudicem trahit ex *l. ſi mi-*
*nori C.de iur. Fiſc.lib.*10.
Et lepidè quidèm cum multis ampliationi-
bus, & limitationibus rerum iudicatarum
enucleat *Conſiliarius Carleual. de Iudicijs lib.*
1.*tit.*1.*diſput.*2.*quæſt.*6.*ſect.* 9. vbi de foro Fi-
ſci loquitur, & de hac, & alijs pragmaticis ad
rem facientibus mentionē facit, ſubiungens
5 *n.*701.cauſas Fiſcales eſſe cenſendas eas, quæ
quocumq; modo ad Principis Patrimonium
ſpectant.
6 At cū in §.2.incip. *Item cùm de iure* amplie-
tur concluſio etiam reſpectu Fiſci laudati in
authorem, quia adhuc petit remiſſionem ad
Regiam Cameram Summariæ.
Pro corroboratione iūgas adducta per *Nos*
*in praxi elect.fori quæſt.*40.*ſect.*4.*à num.*3.vbi
meminimus *de Capyc.deciſ.*197. *& Theſaur.*
*deciſ.*213.articulum tractantibus.

Er quatènus ibidem diſponatur idem, quotiès Fiſcus comparet pro intereſſe Curiæ.

Adde *Præſid. de Franeb. decif.* 117. *&* 132. de quibus *Caball. reſol. crim. caſu* 168. *Cauale. decif.* 8. *par.* 1. nouiter *Marcian. conſ. decif.* 5. *ſub num.* 12. vbi quòd debet intelligi de vero, & reali intereſſe Regij Fiſci, non autem quali quali præiudicio, copioſè ibidem tractans, quando Fiſci priuilegium ſuperſedere faciat controuerſiam, inter priuatos in iudicio deductam, quouſque de iuribus ſuis ſit plenè diſcuſſum.

7 Et proindè vbi Fiſcus non habet intereſſe formatum remiſſio denegatur, & agitur in Sacro Conſilio cum aſſiſtentia Aduocati Fiſcalis Regij Patrimonij, vt apud *Præſid. de Franeb.* cit. *decif.* 117. qui indicata *decif.* 132. notat, vt ſi lis exiſtat inter priuatos in Sacro Conſilio, vbi apparet notorium Fiſci intereſſe, ſiuè inſtet, ſiuè nõ Procurator Patrimonii Regij Sacrum Conſilium ex officio cauſam ad Regiam Cameram remittit.

Quòd autem Fiſcus ſuos habeat Iudices in Regno, & vni ex Præſidentibus Regiæ Cameræ ſit eius cauſa committenda, etiam ſi tractanda eſſet innctis Tribunalibus Regiæ Cameræ, & Sacri Conſilij patet apud *Galeot. controuerſ.* 45. *lib.* 1.

8 Declara autem, ceſſare allegatam concluſionem reſpectu Eccleſiaſticarum perſonarũ, quas Fiſcum trahere non poſſe probat *Afflict. decif.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales Regiæ Cameræ habentes cauſam ab ipſa, ad ipſam remittuntur.*

2 *Regia Camera eſt Iudex competens cauſarum actiuarum, & paſſiuarum Præſidentium, & Rationalium ipſius.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c.
Pragm. XIII.

Collectanea II.

1 ET quia audiuimus, &c. Quatènus enũciat, ſi Officiales Regiæ Cameræ, & Adminiſtratores habentes cauſam ab ipſa debeãt remitti ad ipſam Cameram, quæ illorum cauſas cognoſcere poſſit.

Pro coronide videas *Reg. Rouit. decif.* 74.
2 vbi meminit de iſta pragmatica, & tractat articulum, ſi Tribunal Regiæ Cameræ ſit Iudex competens omnium cauſarum actiuarum, & paſſiuarum Præſidentium, & Rationalium ipſius, & pro affirmatiua parte iudicatum cenſet, exempla reportando, vt apud *eum* cerni poterit.

Recipit increm[illegible]tum talis deciſio *ex Rit. M.C.V.* 232.] & ex dictis per *Nos de elect. fori quaſt.* 35. *&* 54. *ſect.* 4. *& per Reg. de Ponte decif.* 36.

S V M M A R I V M.

1 *Releuium quid ſit.*

2 *Releuij quantitas quanta eſt.*

3 *Releuium duplicatum debetur Fiſco, niſi fuerit denunciata mors feudatarij.*

4 *Feudatario vendente feudum cum aſſenſu Regio per verbum,* fiat, *in memoriali expreſſum tradente poſſeſſionem, nec curante mortem patris denunciare, dummodò tempore mortis feudum non ſit in eius dominio, emptor non tenetur ad duplicatum releuium.*

5 *Venditor ſi non denunciat tenetur ad duplicatum releuium.*

6 *Denunciatio mortis ſi non ſit ob iuſtam cauſã ceſſat omnis pœna.*

7 *Releuium debet ſolui ab hærede, qui redemit feudum poſt mortem feudatarij, per eum in vita alienatum, cum pacto de retrouendendo, amplia numero* 8. 9. 10. 11. 12. 13. *ſed limita, prout numero* 14. 15. 16. 17. 18. *&* 19.

20 *Adhoa eſt loco ſeruitij, quod præſtatur Regi à Baronibus, & Feudatarijs tempore belli.*

21 *Rex non habet electionem exigere potiùs perſonale, quàm reale ſeruitium, & è contra.*

22 *Adhoa debet ſolui Domino ab vſufructuario, & non à proprietario, & ſic etiam debetur à conductore feudi per decem annos, & non à Domino.*

23 *Adhoa eſt ſoluenda per feudatarium, cui factæ reſtitutione bonorum feudalium non potuit illa habere, tanquam ſequeſtrata per alios, in quorum vicem fuerit ſoluta tanta pecunia, quæ aſcenderat ad valorem feudorum fructuum.*

24 *Adhoa nũm minuat paragium.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c.
Pragm. XVIII.

Collectanea III.

DEclarandum duximus, &c.

Statuit, Rationales referre debere liquidationes Releuiorũ, & Adhoarum, informationibus ipſis committendis, & æqualiter diſtribuendis cum aſſignatione certæ diei.

Præmitto, quòd releuium eſt moribus
1 inductum, illiuſque ſolutio fit Regi, vel Domino per ſuccedentem in feudo *Franchis deciſion.* 121. ſubdens, releuij quantitatem eſſe

medietatem fructuum ſeudi illius anni, quo
moritur ſeudatarius, & ſoluitur releuium
Domino à ſucceſſore in feudo, ob renoua-
tionem, & confirmationem inueſtituræ, &
in ſignum deuotionis, ac reuerentiæ, & ad
materiam *Chriſtin.decif.Cur.Belgie.*264.*vol.*1.
*Martian. conſ. decif.*38. vbi quod releuium ex
cauſa refutationis, an, & quando, & qualiter
præſtandum.

3 Hoc igitur ſuppoſito nota, quòd releuium
duplicatum debetur Fiſco, niſi fuerit denun-
ciata mors ſeudatarij, vt fuiſſe deciſum annis
elapſis in Regia Camera audio, licèt feudata-
4 rio vendente feudum cum aſſenſu Regio per
verbum *fiat* in memoriali expreſſum tradeu-
te poſſeſſionem, nec curante mortem patris
denunciare, dummodò tempore mortis feu-
dum non ſit in eius dominio, emptor non te-
neatur ad duplicatum releuium, cùm ſit onus
hæredis denunciare mortem, & hæc in facto
dictæ deciſionis cernebantur, vndè fuit abſo-
lutus emptor à ſolutione releuij, & quando
5 venditor non denunciat, benè tenetur ad du-
plicatum releuium, vt dixit *Vrſill.in addit.ad*
6 *Afflict.decif.*129.*num.*2. & ſi ex iuſta cauſa nõ
denunciaretur mors, pęna omnis ceſſabit, &
demùm vbi non eſt culpa, nec pęna eſſe de-
bet, venditor ad ſimplex releuium tenetur, &
emptor ad reſtituendum venditori quicquid
fuerit ſolutũ Curiæ in caſu, quo voluerit feu-
dum retinere *Ann. allegat.*95.

7 Amplia primò, quòd releuiũ teneatur ſol-
uere etiam hæres, qui redemit feudum poſt
mortem ſeudatarij per eum in vita alienatum
cum pacto retrouẽdendi, vt bis fuiſſe deciſum
in Regia Camera refert *Frecc.de ſubfeud. lib.*
2. *in* 3.*author.num.*114.

8 Amplia ſecundò, quòd licèt releuium non
ſit ſoluendum ab hærede ſubfeudatarij Curiæ,
vel Domino ſubinfeudanti, tenetur tamen
Baro ſubfeudatarij illud ſoluere *Frecc. de ſub-
feud.lib.*2.*author.*3.*ſub num.*44. vbi refert de-
ciſionem Cameræ Summariæ.

9 Amplia tertiò, quòd releuium debeatur etiã
ſolui per pupillum, vt pluriès fuiſſe deciſum
refert *Mormil.in ſuis ſingular.in Conſtit.Poſt
mortem ſub num.*8.

10 Amplia quartò, quòd releuium debeatur
etiam à patre refutante feudum filio, cui ipſe
pater ſuccedit iure reuerſionis per mortem
filij, vt fuiſſe deciſum teſtatur *Bambacar.in c.ſi
minori ſi de feud.defunct.cont.&c.num.*21.*&
ſeq.* in cauſa Principis Biſiniani refutantis feu-
da eius filio præmortuo, cui ſucceſſerat.

11 Amplia quintò, quòd releuium debeatur
Regiæ Camerę ob donationem feudi inter vi-
uos facta à patre filio ex aliqua cauſa cum
clauſula, *ex nunc*, tantùm, vt refert fuiſſe deci-
ſum *de Ponte in prælud feud.lect.*2.*num.*53.&
pręcipuè in Regia Camera Summariæ in cau-
ſa Federici Tomacelli cum Fiſco, ſubdens ſe-
cùs eſſe ſi donatio facta fuerit ex clauſula, *ex
nunc, pro tunc*, nam ſequuta morte non debe-
tur releuium.

12 Amplia ſextò, releuium adhuc deberi, vt nõ
ſit minuendum propter onus vitæ, & militiæ,
adeò quòd à releuio non eſt deducendum
quòd ſoluitur pro ipſa vita militia, vt refert
deciſum *Ayell.in tract.de iur.adhoa num.*48.*in
fin.* & iuxta eandem deciſionem ſic poſteà de-
ciſum affert *Salern.in Cõſuetud.Quòd ſi aliquis
fol.* 218.

13 Amplia ſeptimò, quòd releuium debeatur
etiam per mortem Comitis, nèdum pro ſuis
Caſtris, ſed etiam pro ſubfeudatarijs ſuis, qui-
bus fuerunt alienata multa Caſtra, vt in cauſa
Principis Salerni refert *Ayell. in dict. tract. de
iur. adhoa num.* 85.

Amplia octauò, deberi releuium, ſi mortuo
feudatario, qui tenebat feudum emptum cum
pacto retrouendendi venditor vigore pacti
reemit feudum ab hærede, vt deciſum habes in
*forenſ. Noſtra quaſt.*74.*tom.*1.

14 Limita autem primò, vt releuium non de-
beatur ex feudo donato alteri cum aſſenſu, re-
ſeruato vſufructu donãti morte concedentis
ſequuta, cùm feudatarius veniret ad feudum
ex contractu, & non ex ſucceſſione, ita fuit iu-
dicatum in cauſa Baronis Rufrani de anno
1626. in Regia Camera penès Tagliauiam, &
fuiſſe deciſũ in eadẽ Regia Camera in occur-
rẽti caſu refert *Frecc.de ſubfeud.lib.*2.*author.*
3.*nu.*17.*de Ponte de poteſt.Proreg.tit.*8.§.4.*nu.*
3. vbi *in fine* refert, fuiſſe deciſum, & tradit
15 aliam limitationem ex bonis feudalibus do-
natis contemplatione matrimonij, & hoc in
cauſa Principis Melfiæ, & in cauſa Comitis
Sinopolis, ſed quando ineſſet reſeruatio in do-
natione alicuius quantitatis fuit deciſum in
Regia Camera in cauſa Ducis Magdaloni, qui
poſt refutationem ducatorum centum mille,
quos donauerat Eccleſiæ Sanctæ Mariæ An-
nũciatæ, eſſe ſoluendum releuium pro medie-
tate, ideſt quarta parte introituum, teſte
*Molfeſ. in Conſuetud.Neapolit. par.*3.*quaſt.*8.
num. 7.

16 Limita ſecũdò, feudatarium non teneri ſol-
uere releuium, ſi eodem anno fuit impoſita
adhoa, & ipſe ſoluerit adhoam, vt fuiſſe deci-
ſum in Regia Camera Summariæ refert *Frec.
de ſubfeud.lib.*2 *author.*3.*num.*26. & ſic etiam
deciſum refert *Afflict. in cap.*1.*quo temp.mil.
num.*15.*in fin.& in c.*1.§.*ſimiliter num.*7.*de
capit.Nos forenſ.quaſt.*10.*tom.*1. vbi deciſum
tradidimus, nec deberi ſi eodem anno pater,
& filius moriantur, quia duplex releuium tũc
non exigitur.

17 Limita tertiò, vt releuium non debeatur de
annua prouiſione fructuum feudi per mortem
illius, cui erat facta conceſſio prouiſionis, vt
fuiſſe deciſum refert *Ayell. in tract.de iur.ad-
hoa num.*164. quia erat facta mentio de feudo.

18 Li-

18 Limita quartò, vt releuium non ſit ſoluendum à vaſallo refutante omnia feuda, non in fraudem, ſed ob matrimonium contrahẽdum, ſed benè debet ſolui per mortem illius, cui facta eſt refutatio, vt fuiſſe deciſum in Collaterali Conſilio facto verbo per Regiam Cameram refert *Ann ſing.*568.

19 Limita quintò, vt non debeatur releuium de feudo refutato, quando ſit proximè ſucceſſuro, vt deciſum pluriès reperio per Regiam Cameram, per quam circa dubitationem, ſi releuium debeatur ab altero ſuccedente in feudo, ſi fuerit conceſſio duobus facta de feudo, quorum vno decedente alter ſuccederet, ſub diſtinctione iudicatum extitit, quòd ſi Collega ſuccederet non vti hæres, totum feudum perciperet abſque ſolutione releuij, at ſi vti hæres, tenetur ad releuium, vt ex *Reuert. deciſ. manuſcript.* oſtendit *Reg. Conſtant. in l.* 1. *&* 2. *C. de filijs Officialium lib.* 12. *num.* 79.

Et quantitas pro releuio ſoluta an poſſit in feudalibus ab hærede deduci *Gizzarell. deciſ.* 8. dicit iudicatum, releuium non exigi à tertio poſſeſſore, vt eſt deciſum pariter in S.C. in cauſa Marchionis Cuſani cum Multiplico de Paue ſe, licèt contrarium deciſum priùs oſtendat *Moles de Regalibus Regni tit. de iure releuij quæſt.* 6.

In materia etiam releuij eſt *deciſ. Maſtrill.* 112. vbi habetur, quo iure debeatur, quantum ſit, & an debeatur deductis oneribus, & quomodò ſoluantur aceapita, & retrocapita releuijs affinia, vide *Maynard. deciſ.* 45. *Rot. Tholoſ. par.* 4. & hæc breuiter dicta ſufficiant in hac materia.

Verùm quia hic ſit mẽtio etiam de adhoa,
20 ideò nota, quòd adhoa, ſiue adhoamentum eſt loco ſeruitij, quod præſtatur Regi in hoc noſtro Regno Neapolitano, ſiue Siculo, & ſit ſolutio in pecunia pro eo ſeruitio, quod præſtare tenebantur Barones, & feudatarij ipſi Regi tempore belli *Afflict. deciſ.* 252. *&* 265. & patet ex *Capit. Regni Volumus, & cap. Item ſtatuimus, quòd Comites, & Barones, & alij*; & in materia *Garzia in deciſ.* 55.

21 Et aduerte, quòd non eſt in electione Regis, ſiue Principis exigere potiùs perſonale ſeruitium, quàm pecuniam debitã pro adhoa, vel pecuniam potiùs, quàm ſeruitium, vt per *Capyc in deciſ.* 32. quod ipſe ſequor, cùm regulariter electio ſit debitoris *l. plerumque ff. de iur. dot. cum ſimil.* de quibus *Nos deciſ. Apuleæ* 160.

22 Nota autem, quòd ad hanc ſolutionem adhoæ Domino faciendam vſufructuarius, non autem proprietarius tenebitur *Capye. in deciſ.* 148. ſic etiam conductor feudi per decem annos, & non Dominus ad illam tenetur, vt in facto teſtatur deciſum *Ayell. de iure adhoæ nu.* 59.

23 Quibus ſuppoſitis aduerte, quòd adhoa eſt ſoluenda per feudatarium, cui facta reſtitutione bonorum feudalium non potuit illa habere tanquàm ſequeſtrata per alios, in quorum vicem fuerit ſoluta tanta pecunia, quæ aſcenderat ad valorem feudorum fructuum, vt deciſum in Reg. Cam. Sum. teſtatur *Loffred. in paraphraſi feudal. cap.* 1. *§. ſeu verſicul. ſi verò in princ.* qui plures alios caſus enumerat, in quibus debeatur adhoa, vel nõ, vt in facto poteris videre.

24 Sed an adhoa minuat paragium, negatiuè deciſum iunctis tribus Aulis latè diſſerendo nouiter recenſet *Amat. in conſ.* 11. *&* 12. vbi plura in materia adhoæ habes cumulata.

SVMMARIVM.

1 *Significatoriarum quot ſunt ſpecies, num.* 2. 3. 4. *&* 5.

6 *Significatoriæ exequutæ an reuideri poſſint abſque alio proceſſu.*

7 *Significatoriæ latæ per Rationales Baronum non habent exequutionem paratam, at ſecus cõtra Adminiſtratores locorum piorum. n* 9.

8 *Liquidum poteſt exequi, licèt altera pars ſit illiquida.*

10 *Significatorijs fides adhibetur.*

De Officio Procuratotis Cæſaris, ſeù Cametæ Summariæ, &c. Pragm. XXXVII.

Collectanea IV.

SEreniſſimus Ferdinandus Primus, &c.

Prouidet, Significatorias Regiæ Cameræ exequi non obſtante reclamatione.

1 Pro cuius ornatu placet inſerere practicam Regię Camerę circa iſtas ſignificatorias.

Indè notabis, ſignificatoriarũ quatuor ſpecies fieri contra Miniſtros pecuniarios computa in prædicto Tribunali ſingulis annis pręſentantes.

2 Prima, per introitum ſuperantem exitum, & hæc ſtatim exequitur, Miniſtro non audito tanquàm in notorijs, iuxta regulam, & doctrinam *tex. in l.* 2. *§. quidem frumentario ff. de Adminiſtr. rer. ad Ciuit. pertinen.*

3 Secunda eſt, ex defectu cautelarum non productarum.

4 Tertia, de reſiduis, & hæ fiunt cum iuſta tẽporis dilatione.

5 Quarta verò eſt, per diſcuſſionem computorum partitarum dubitatarum, & tandèm in Fiſci fauorem deciſarum.

Quibus ſic pręmiſſis obſerua, vt ſi contingat, Miniſtrum non eſſe ſoluendo, qui pecuniam Fiſcalem, vel etiam propriam ſuis creditoro-

ditoribus ſol ueret, condicet Fiſcus ab illis, & quòd bona fide conſumpſerint, ex regula *tex. in l. pecuniam C. de priuil. Fiſci, l. deferre §. fin. ff. de iur. Fiſci*, vbi eſt proprius caſus, & ita dicebam in cauſa Martini de Sabloneta.

6 Sed an ſignificatoriæ exequutę reuideri debeant abſq; alio proceſſu, fuit deciſum quòd quem admodùm in proferenda ſignificatoria ſummariè proceditur, procedi debet pariter in appellatione ſummariè, nec dari terminū in cauſa *Franc. dec. 347. Theſaur. quæſt. forenſ. 76. lib. 2.*

7 Et ſignificatoriæ prolatæ per Rationales Baronum an habeant exequutionem paratā, negatiuè audio deciſum pluries per Sacrum Conſilium, ita quòd interpoſita appellatione ſunt ligatæ manus Iudicis, prout in alijs, *tex.* notabilis in *l. 1. C. de iur. Fiſci, l. abſtinendum C. quorum appellat.* & vide *Vrſill. in deciſ. 35. & 157. Caeber. deciſ. 86.*

Vorùm, quotiès agitur de ſignificatorijs factis ex introitu ſuperante exitum, quo caſu Pars ponens videtur fateri data, & accepta, & in confeſſum nullæ ſunt partes Iudicis, niſi in exequendo *Boer. deciſ. 195.* ideò Sacrum Conſilium pluriès decidit, tales ſignificatorias eſſe exequendas ex *l. quidam extimauerunt ff. ſi certum petatur*, vt latiùs probauimus *deciſ. R. A. Apulea 52.* nam liquidum poteſt exequi,

8 licèt ſit altera pars illiquida, & videmus etiam in debitis priuatis liquidis dari exequutionē, vti in apodixa recognita ſcribit *Vrſill. deciſ. 85.*

9 Et ſignificatorias latas contra Adminiſtratores rerum locorum piorum rectà via exequi poſſe, non obſtante appellatione iudicatum diximus *deciſ. R. A. Apulea 48.*

10 Nec non talibus ſignificatoriis fidem adhiberi antumat *Bellon. deciſ. 141.*

SVMMARIVM.

1 *Perceptores quolibet menſe debent mittere bilācia ad Regiam Cameram.*

2 *Perceptores differentes mittere pecunias ad Regium Theſaurarium puniuntur.*

3 *Perceptores Regis tenentur antè diem denunciare Vniuerſitatibus ſolutionem exigendam.*

4 *Exactores Fiſcales cum æquitate debitores cogere debent.*

5 *Exactores exigentes vltrà taxam aſſignatam, vel præmaturè puniuntur, ſic etiam ſi pretio dilationem dederint poſt tempus maturatum, ibid.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. XL.

Collectanea V.

Item mandamus, &c. Diſponit, debere Officiales pecuniarios ſingulis menſibus bilancium introitus, & exitus mittere ad Regiā Cameram.

1 Videatur *tex. in l. apparitores C. de exactoribus lib. 11. & l. diuus C. de ſuſcept. lib. eod.* ex quibus iuribus percipio, quòd Perceptores Fiſcales teneantur quolibet menſe tranſmittere bilancia adminiſtrationis ad Regiam Cameram, &

2 ſingulis annis computa dare, pecunias autem maturatis tandis illicò tranſmittere debent ad Regium Theſaurarium, aliàs ob moram puniri poterint *l. vnic. C. de aur. publie. lib. 12. l. 1. C. de canonic. largit. mun. lib. 11.* quæ quidem iura punctualiter habentur in praxi, & iuxtà illa reperitur deciſum.

3 Nec non in materia iſtorum Perceptorum Fiſcalium obiter hic nota, illos obligari antè diem exactionis faciendę denunciare Vniuerſitatibus, & Baronibus debitum liquidum, quod ſoluere Fiſco debent prædicti in ſuis tādis, ad hoc vt conſtituantur in mora, nam antè liquidationem, & denunciationem debitor in culpa non videtur *l. 2. C. de indict. lib. 12.* ibi, *notitia detur antè indictionis exordium, & ſub-*

4 *eundi diſpendij neceſſitas auferatur*, tantò magis, quia Fiſcus inniti debet ęquitati in exigēdo eius debitores *l. 2. C. de commun. largit. lib. 12.* vndè Exactores exigentes vltrà taxam aſ-

5 ſignatam, vel præmaturè abſque vllo mandato puniuntur *l. 1. C. de exact. lib. 11.* & ſi pretio dilationem dederint poſt tempus maturatum, vt quotidiè viget in praxi Commiſſarij dictorum Perceptorum caſtigari etiam poſſunt vigore *tex. in l. 3. & l. in fraudem C. de annon. lib. 10.* & ita quandoquè iudicatum eſt, vt à Maioribus noſtrorū Tribunalium certificati ſuimus.

SVMMARIVM.

1 *Retinentes pecuniam Fiſcalem puniuntur.*

2 *Adminiſtratores monetæ Ciuitatis ſi illam retinent, qua pœna puniantur.*

3 *Theſaurarius pecuniam in Aerarium reconditam in proprium vſum conuertens qua pœna punitur, & num. 12. & 13.*

4 *Exactor publicæ pecuniæ, illam mutuare nequit.*

5 *Pecunia publica nequit impēdi ad alium vſum, quàm in illum, in quem eſt deſtinata.*

6 *Pecunias publicas auferentes l. Iulia peculatus tenentur.*

7 *Peculatus quid ſit.*

8 Pe-

8 *Peculatum quis committere dicitur.*
9 *Accipiens ſcienter pecunias publicas ab alio ſubreptas qua pœna punitur.*
10 *Crimen peculatus vt locum habeat neceſſe eſt dolus.*
11 *Peculatus pœna tenetur qui pecuniam traijciẽdam ſuſcepit.*
14 *Furtum committit accipiens pecuniam alteri deferendam, ſi non defert.*
15 *Furtum committit accipiens pecuniam ab aliquo debitore, vt creditori deferat, ſi illam pro ſuo debito ſoluerit.*
16 *Furtum committit vtens re aliena ad alium vſum, quàm ad illum, pro quo erat deſtinata.*
17 *Creditor vtens pignore ad alium vſum, quàm eſt deſtinatum furtum committit.*
18 *Depoſitarius vtẽs re depoſitata ad alium vſum deſtinata furtum committit, limita, vt num. 19.*
20 *Commodatarius vtens re commodata ad alium vſum, quàm eſt deſtinata committit furtum.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. XLVI.

Collectanea VI.

ITem ſtatuimus, ſeruari, &c.

1 Prouidendo mandat, puniri retinentes pecuniam Fiſcalem.

2 Vide *tex. in l. ſacrilegij pœnam §. qui cùm in moneta ff. ad l. Iul. pecul.* vbi luſſores monetarum Ciuitatis retinentes ſibi partem monetę, quam Ciuitati reſtituere debent l. Iulia peculatus tenentur.

3 Sicuti etiam Theſaurarius, qui aurum in Aerario reconditum abſq; Principis iuſſu, vel aliorum legitimorum Superiorum licentia mutuo dat, vel in proprios vſus conuertit pęna capitali plectitur *l. 2. in fin. C. qui ex public. rationib. lib.* 10. de cuius materia latiſſimè eſt videndus *Reg. de Ponte in deciſ.* 7. vbi agit de pęna Officialis adminiſtrationis ſuæ pecuniã in proprios vſus erogantis, & quando ſit ab adminiſtratione ſuſpendendus.

4 Et generaliter, quòd pecuniæ publicæ exactor nequeat dictas publicas pecunias alteri mutuare, præſertim ſub fęnore probat *tex. in l. 1. & fin. C. de his, quæ ex public. rationib. lib.*
5 10. vbi cauetur, publicas pecunias in alium vſum impendi non poſſe, quàm in illum, in quem deſtinatæ fuut, & propterea hoc ſic mutuo recipientes quadrupli pęna damnari dicit *tex.* in cit. *l. 1.* ad cuius materiam omninò eſt videndus *Caball. in reſolut.* 99.

6 Sed vltra hæc conſtituas regulam, omnes pecunias publicas intercipientes, vel auferentes l. Iulia peculatus teneri, *tex.* eſt in *l. 1. ff. ad l. Iul. pecul. l. ſacrilegi capite §. Labeo ff. eod.* vbi
7 propterea dicitur, peculatum aliud non eſſe, quàm pecuniæ publicæ furtum, item eſt *tex. in §. item lex Iulia peculatus Inſtit. de public. Iudic.*

8 Quæ quidem regula procedit, vt peculatũ committat non ſolùm is, qui intercipit, & aufert publicam pecuniam, ſed etiam facientes, & procurantes, vt publica pecunia intercipiatur, & auferatur *l. 1. ff. ad l. Iul. pecul.* vbi idem de mandante, & procurante, in auro, argento, ære publico ferrum immiſceri.

9 Et etiam, qui pecunias publicas ab alio ſubreptas ſcienter ſuſceperit eadem pęna tenetur *l. 1. §. is quoquè C. de crimin. pecul.* in illis verbis, *vel qui ſubtractas ab his ſcienter ſuſceperit, eadem pœna percellendis,* & in *§. item lex Iulia peculatus Inſtit. de public. Iudic.*

10 Verùm obſeruabis, quòd vt peculatus crimen, & eius pęna locum habeat neceſſarius ſit dolus *d. l. 1 in fin.* ibi, *ſciens dolo malo ff. ad l. Iul. pecul.* quarè Iudex inſpicere ſẽper debet, an quis fuerit in dolo, vel nõ, & ita iudicatum eſt quandoq; in facti contingentia.

11 Nec è mente tua cadat, peculatus pęnam euadere pecuniam traijciẽdam ſuſcipientem, vel quemliber alium, ſi ad eius periculum pecunia pertineat *tex.* eſt in *l. ſacrilegi capite §. Labeo in fin. ff. ad l. Iul. pecul.* ex quo infertur
12 à quibuſdam *DD.* ad Theſaurarios, & Depoſitarios Principum noſtri temporis, quorum periculo cùm ſtent pecuniæ penès ipſos deputatæ, eumque dominium in eos fuerit trãſlatum, hoc ideò poſſe ſine incurſu pęnæ peculatus, & de reſiduis pecunias contrectare, & in vſus proprios conuertere, dummodò poſteà eorum bonam rationem Principi reddiderint, & eas reſtituerint, lucrumque, quod ex dictis pecunijs Theſaurarij fecerint ſit dictorum Theſaurariorum, non autem Principis, vt per *Caball. d. reſol.* 99. vbi agmen Doctorum refert, probantium, non committi crimen peculatus ab eo, cuius periculo publica pecunia commiſſa fuit, aſſerẽdo ſimiliter, Depoſitarios,
13 & Theſaurarios Principis, aut Ciuitatis poſſe pecunias ad eorum manus peruentas liberè mutuare, cambiare, & negotiari, & indè recepta lucra ad eos ſpectare, quod tamen intelligit procedere non ſolùm, quando pecunia cõmittitur periculo Officialis recipiẽtis, ſed etiã quando in eũ transfertur dominium, ita quòd eam non niſi poſt aliquot tempus reſtituere teneatur, tunc. n. poteſt Officialis, cui tradita eſt pecunia publica intra dictum tempus de ea negotiari, & facere quidquid voluerit, dũmodò ſtatuto tempore rationem reddat, & reſtituat, ſecùs autem ſi ipſe Officialis teneretur eò ipsò, quòd pecunia recipit, eam alteri, putà Theſaurario maiori deferre, aut creditoribus ſoluere, vel in aliam cauſam erogare, tunc .n. etiam, quòd traditæ pecuniæ cuſtodia ſtet periculo recipientis, adhùc tamen ſi eam nõ defert, nõ reſtituit, & nõ ſoluit, aut in deſtinatas

natas cauſas non erogat, prout tenetur abſq;
dubio peculatus crimen committit, ſi pecuniã
mutuat, negotiatur, aut in proprios vſus con-
uertit, vt in facto extitit iudicatũ, & hæc bre-
uiter dicta ſufficiant circa pecuniam publi-
cam.

Deueniendo tamen ad priuatam non gra-
14 uabor firmare, quòd ſi quis acceperit pecu-
niam alteri deferendam ab aliquo, & non de-
ferat, eamquè in proprium vſum conuerterit,
furtum committit, furtiq; actione tenetur, *tex.*
eſt in *l. ſi mandauero la ſeconda §. ſi tibi cen-
tum ff. mandati, in l. ſi is, cui C. de furt.* & facit
tex. in l ſi quis vxori §. Iulianus ff. de furtis, vbi
15 committi furtum dicitur ab eo, qui recipiens
pecunias ab aliquo debitore, vt eas ſuo credi-
tori deferat in extinctionem debiti, ſi ſoluerit
vti ſuas pro extinctione ſui debiti eidem cre-
ditori, licèt propoſita opinio tunc eſt vera,
quotiès pecunia deferenda data alicui à debi-
tore, vt eam ſuo creditori deferat fuerit data
non numerata, vtputà in ſacculo, tanquàm
ſpecies numerata, & præſertim ſi ſigillata, tũc
.n. non transfertur dominium in deferentem,
ſecùs ſi fuerit tradita numerata, tunc.n. cùm
ſit transſatum dominium in deferentem, hoc
ideò non committi furtum ſunt plures, qui
tuentur, ſed nobis hæc opinio non placet, ſed
contraria, quæ ſuadetur ex *tex. in d. l. ſi man-
dauero la ſeconda §. ſi tibi centum ff. mandati*,
ponderando illud verbum, *centum*, quod vide-
tur præſupponere, pecuniam fuiſſe numeratã,
& tamen ibi dicitur, furtum fuiſſe commiſſum,
ſicquè in facti contingentia extitit determina-
tum.

16 Item aduertendum eſt, vtentem re aliena
ad alium vſum, quàm deſtinatum, furtum cõ-
mittere, *tex.* eſt in *§. furtum autem Inſtit. de
obligat. quæ ex delict. naſcuntur*, ita, inquam, vi-
17 demus in creditore vtente pignore ſibi dato
ad alium vſum non deſtinatum, nam is furtum
committit *l. ſi pignore ff. de furt. l. ſi is, qui pi-
18 gnori ff. eod.* ſic etiã dicimus de Depoſitario,
qui ſi vtitur ad alium vſum re ſibi depoſita cõ-
mittit furtum *§. furtum autem Inſtit. de oblig.
19 quæ ex delict. naſcunt.* quod tamen non pro-
cedit in Depoſitario pecuniarum ſibi datarũ
in depoſitum numeratarum, quoniam ipſe nõ
tenetur de furto, ſi dictis pecunijs pro vſu ſuo
vtatur, ſecùs ſi dictæ pecuniæ fuiſſent ſibi tra-
ditæ in ſacculo non numeratæ per modum
ſpeciei *Capella Tholoſ. deciſ. 168.*

20 Et commodatarium vtentem re commo-
data ad alium vſum, quàm ad illum, ad quem
fuit ſibi commodata furtum committere dicit
*tex. l. eum, qui ff. commodat. & in d. §. furtũ au-
tem Inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſcuntur*,
vbi ponit exemplum in eo, qui argentum vtẽ-
do accepit, quaſi amicos ad cęnã inuitaturus,
& id peregrè ſecum tulerit *l. ſi peregrè §. 1. ff.
de furt.*

At obſeruabis, ſupradictam furti ſpeciem,
nõ eſſe ita inhoneſtam, vt in eo Iudex debeat
ſic rigidè procedere, ad inſtar in alijs furtis, &
proptereà tale furtum mitiùs puniri debere,
prout ita ſeruatur in Collegiatis Tribunali-
bus.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ neceſſariæ in cauſis Fiſcalibus factæ
vndè ſolui debent.*
2 *Expenſa eſt triplex.*
3 *Expenſæ neceſſariæ quæ ſunt, num. 4.*
5 *Expenſæ factæ in domibus reficiendis, ſiuè de
nouo ædificandis ſunt neceſſariæ.*
6 *Expenſæ factæ in plantando vineas, ſeù arbores
ſunt vtiles.*
7 *Expenſæ factæ à marito in exigendis nomini-
bus debitorum, in dotem datorum an ſint ne-
ceſſariæ.*
8 *Expenſæ neceſſariæ deducuntur.*
9 *Expenſæ factæ ab hærede grauato ſoluuntur à
fideicommiſſario.*
10 *Expenſæ factæ pro ſubſtinenda lite non com-
penſantur cum fructibus perceptis.*
11 *Expenſæ neceſſariæ debentur, quàmuis res, in
qua factæ ſunt pereat.*
12 *Expenſæ an ſint modicæ, vel magnæ, remittitur
arbitrio Iudicis.*
13 *Expenſæ non reſpicientes rei vtilitatem non de-
bentur.*
14 *Expenſæ quando ſunt tàm magnæ, vt Dominus
illas ſoluere non valeat non debentur, & nu.
15.*
16 *Expenſæ vtiles quæ ſint.*
17 *Expenſæ vtiles ſoluuntur ab illo, cui res reſti-
tuitur.*
18 *Maritus faciens expenſas vtiles in rebus vxo-
ris, illas repetit, ſed non poteſt retinere rem do-
talem, num. 19.*
20 *Maritus in re dotali non compenſat fructus cũ
impenſis.*
21 *Socios an compenſet fructus cum impenſa facta
in re communi.*
22 *Hæres non compenſat fructus rei fideicommiſſo
ſubiecta cum expenſis ibi factis, & an poſſit
illam retinere, num. 33.*
23 *Impenſa non ſufficit, quòd probetur, niſi proba-
tur melioratio.*
24 *Impenſas vtiles prætendens, vtilitatem probare
debet.*
25 *Impenſæ factæ à malæ fidei poſſeſſore non repe-
tuntur, & num. 34.*
26 *Melioramenta neceſſaria facta lite pendente
debentur.*
27 *Impenſæ voluptariæ quæ ſint.*
28 *Impenſæ voluptariæ quomodò deducuntur, &
quando, num. 29.*
30 *Res an retineatur pro expenſis in illa factis.*
31 *Conductor expulſus ob non ſolutionem poteſt
retinere rem, donec expenſæ ſoluantur.*

32 *Em-*

34 *Emptor poteſt retinere rem,quando vēditor agit remedio l.2.*
35 *Malæ fidei poſſeſſor quando recuperat expenſas.*
36 *Expenſæ poſſunt peti in exequutione ſententiæ.*
37 *Retentio datur in iudicijs exequutiuis.*
38 *Retentio datur vbi ſolùm in genere conſtat.*
39 *Retentio quando non conceditur.*
40 *Bonæ fidei poſſeſſor tenetur compenſare fructus perceptos ex melioramentis ab ipſo factis.*
41 *Aeſtimatio quomodò ſit facienda in melioramentis.*
42 *Minore, vel Eccleſia petētibus reſtitutionem in integrum quomodò ſit æſtimatio in melioramentis.*
43 *Bonæ fidei poſſeſſore petente meliorationes quomodò fit æſtimatio.*
44 *Meliorationes faciente non ad ſui commodum, ſed Domini,æſtimatio expenſarum quomodò ſit.*
45 *Aeſtimatio quomodò ſit in re reuocabili, & nu. 46.*
47 *Aeſtimatio quando eſt facienda,res tota æſtimari debet.*
48 *Res tanti valet,quanti vendi poteſt.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LI.

Collectanea VII.

DEclaramus 29. Capitulum Inſtructionum, &c.

1 Mandat, expenſas neceſſarias in cauſis Fiſcalibus ſoluendas eſſe de prouentibus ex ordine Locumtenentis, qui ducatos quindecim excedere non poterit.

2 Pro ornatu obſeruabis, expenſas alias eſſe neceſſarias,alias vtiles,& alias voluptarias,ſiuè voluntarias,de quibus omnibus hac occaſione erit noſter ſermo.

3 Expenſæ neceſſariæ ſunt illæ, quæ ſi factæ non eſſent,res aut peritura,aut longè deterior futura erit *l.certum C.de rei vendic. l. impenſæ ff.de verb. ſignific. §.certè Inſtit.de rerum diuiſ.*

4 Cùmque *tex.in l.1.ff.de impenſ.in rebus dotal. fact.*impenſas neceſſarias eſſe dixerit,quæ neceſſitatem habent impendendi, de neceſſitate id accipiendum ſentio ratione rei,non autē perſonalis obligationis, nam alioqui vtiles impenſæ etiam in hunc numerum cederēt, eamque, de qua quærimus,neceſſitatem metimur impenſis,quæ non ad fructus certi temporis,aut anni,ſed ad perpetuam vtilitatem pertineant *l.2. ff.de impenſ.&c. Rot.in recent. deciſ.7. par.1.tom.1.*

5 Expenſæ,itaque,factæ tàm in domibus reficiendis,quàm de nouo ædificandis neceſſariæ ſunt,nam reconcinnatio ipſius,& noua ædificatio cauſam neceſſitatis continet *d. l.1. ff.de impenſ.in reb.dot.fact. Afflict.deciſ.359. Magon.deciſ.Lucenſ.81.Guid.Pap.deciſ.169.*nonaquè ædificatio vtilitatis, ac neceſſitatis cauſam continet *l.vtiles ff.de petit.hæred.Gam.deciſ.310.*

Sic ageres facere, flumina auertere, vites loco mortuarum ſubſtituere *l.3.§.fin ff.de impenſ.in reb.dotal.fact. Marilian.deciſ.55.* niſi res cum vſufructuario vineæ agatur,ad *tex. in*

6 *§.ſed ſi gregis Inſtit.de rerum diuiſ.* at ſi de nouo plantata ſit vinea,& arbores fructiferæ vtilis erit impenſa *l.colonus ff.locati, Ludouic.deciſ.Peruſ.24.& 58.* quæ reſtituenda eſt, niſi ex pacto ad illam teneatur poſſeſſor.

Qui deniquè rem cęptam perficit,is neceſſarios ſumptus ſuppeditaſſe cenſetur ex *l.ſi ſeruos ff.de pignorat.act.* & ſi intrinſeca neceſſitas non ſit,ſed ducta à voluntate eius, qui eā inchoauerat.

7 Sicquè expenſæ à marito factę in exigendis nominibus ſibi in dotem datis neceſſariæ ſūt, & vtiles *l.1.§.inter neceſſarias ff.de impenſ.&c.* quæ ſi magnæ ſint repeti poſſunt, vel tantò minùs de dote reſtituet hæres, & quæ in lite mota ratione dotis à marito factæ ſunt expēſæ neceſſariæ, & vtiles dicuntur.

Sed hæc cum moderamine intelligimus, ſi nulla ſcilicèt prohibitio Domini, aut quid ſimile interueniat *l.fin.C.de negot. geſt.*cùm neceſſitatem,nedùm ex re,ſed etiam ex fine propoſito,& tacita ipſius Domini voluntate metiamur, quem (coniectura eſt) in eo conſilio perſiſtere,vt quòd ſemel cępit tueri cupiat,& ſi collapſum ſit reſtituere etiam velit, argumēto *l.eum ff.de probat.l.ſi ſeruos ff.de pignor. act.l.4.C.de ædific.priuat.* & ita patrocinando iura Henrici Iancintai in facti contingentia diсebam.

Putamus deniquè,quòd ſi vtilitatis ęſtimatio à neceſſarijs ſumptibus commodè ſecerni poſſit,propriam,& ſeparatam ſingula habitura diffinitionē, argumento *l.Ariſto ff.de donat.* ſin minùs inſpiciēdum id,quod præponderat, argumento *l.ſed ſi ex meis §.Proculus,l.quidquid §.vbi ff.de acquir.rer.domin.* & quidem ſi præualeant neceſſariæ,non dubitarem,ſin autem vtiles, ita ſaltim negotium moderandum eſſe,vt liceat quæ poſita ſunt tollere,quod ſcilicèt initium improbabile fuiſſet, argumento *l.Iulianus,l.ſin autem §.in rem petitam ff.de rei vendic.*

8 Hæ igitur expenſæ neceſſariæ regulariter deducuntur, & perſoluūtur,præſertim poſſeſſori cum titulo, & bona fide, vt eſt *tex. in l. qua ratione in princip. ff.de acquirend.rer. domin. & in l.Paulus in fine ff.de except.& in l.ſi area ff.de condit.indebiti,& in l.domum C.de rei vendic.* ibi, *nullam habeat repetitionem, niſi neceſſarios ſumptos fecerit*, quod procedit etiam in eo,qui habet titulum,non iure directi domi-

dominij,ſed vtilis tantùm,vt in vaſallo,& emphyteuta,nam vaſallus quoq; finito feudo has impenſas deducit,vt in *§.ſi vaſallus hic finitur lex*,& de emphyteuta eſt *tex.in l.colonus in princip. ff.locati.*

9 Et procedit etiam in eo,qui ſcit,rem eſſe fideicommiſſo ſubiectam, vt in hærede grauato, nam huic quoquè expenſæ neceſſariæ à fideicommiſſario ſolui debent,iuxta *l. domos ff.de legat.*1. *Franc.deciſ.*109.vbi inquit,quòd ſolui debent attento tempore reſtitutionis ipſius rei, vt etiam tradunt *Gayl obſeruat.* 121. *lib.*2.*& Theſaur.deciſ.*251.idquè locum habet non ſolùm in expenſis in re reſtituenda factis antè conditionis euentum,ſed etiam in expēſis litis pro conſeruandis,vel recuperandis rebus hæreditarijs, quæ inter neceſſarias reputantur,repetiquè per hæredem grauatum à fideicommiſſario poſſunt,vt tenuit *Rota in vna Romana viridarij* 28. *Maij* 1590. *coràm Seraphino, Ludouiſius deciſ.*197. vbi etiam dicunt,
10 huiuſmodi impenſas pro ſuſtinenda lite factas nō eſſe compenſandas cum fructibus perceptis.

11 Pariter impenſæ neceſſariæ debentur, quãuis res, in qua factæ ſunt perierit, ſine tamen culpa poſſidentis *l.ſed an vltrò §.*1.*ff.de negot. geſt.l.ſi neceſſarias in princip.ff.de pignorat.act. l.in totum ff.de impēſ.in rebus dotal.fact. l.quid ergo §.ſufficit ff.de contr.tutel.& vtil.act.Laurent. deciſ.*158. *Gratian. deciſ.*225. ſecùs ſi ſui culpa perempta illa res ſit,vel expenſæ *l.ſiuè hæreditaria ff.de negot.geſt l.Iulianus §.*2.*ff.de rei vendicat.*

Verùm,vbi impēſæ iſtæ eſſent modicæ quãtitatis,tunc non debere *l.omninò ff.de impenſ. &c.Grām.deciſ.*22.notando,quòd arbitrio Iu-
12 dicis remittitur, quæ modicæ, quæuè magnæ impenſæ dicantur,& obſerua,quòd ſi pronunciat Iudex,magnam eſſe impenſam, ac proindè exoluendam eſſe, in illius computatione debet etiam valor illius modicæ impenſæ deduci,ad quam expendens(iuris diſpoſitione) tenebatur *l. penult.ff.de impenſ.in rebus dotal. fact.l.eum, ad quem C.de vſufruct.*

13 Item, non debentur tales expenſæ, quæ rei vtilitatem non reſpiciunt,ſed ſolùm impendētis commodum pro tempore, quo ipſe poſſidet *l.*3.*& ſeq. ff.de impenſ.in rebus dotalibus factis, Boer. deciſ.*44.

14 Sic pariter non debentur, quando impenſæ ſunt adeò magnæ, vt Dominus nequeat eas ſoluere,& propterea cogatur rem relinquere, hoc .n. caſu nec neceſſariò , nec vtiliter factæ videntur *l in fundo ff.de rei vendic.l.ſed an vltrò §.*1 *ff.de negot. geſt.l.æquiſſimum §.ſi tamen ff.de vſufruct. Magon.deciſ.Florent.*9. *& Lucenſ.*33. *Intrigliol.deciſ.*1.*Gayl obſeru.*12.*lib.*2. quod verius exiſteret,ſi tacitè ſaltim eas fieri fuiſſet prohibitum in caſu licito *l.ſi is contra ff.de ædific. priuat.* Iudicis præſertim authoritate *Cauale.deciſ.*32. *par.*2. niſi impenſæ adeò fuiſſent neceſſariæ, quòd ſi non fuiſſent factæ, res in totum,vel pro parte peritura eſſet.

15 Sed aduerte, quòd licitum eſt impendenti impenſas eatènus repetere, quatènus illæ nimium oneroſæ non ſint, vt ex plurium *DD.* opinione conſultus reſpondi de anno 1622.& hæc breuiter dixiſſe ſufficiat circa expenſas neceſſarias.

16 Deueniendo ad materiam expenſarum vtilium præmittimus, vtiles expenſas dici quæ meliorem rem faciunt,& deteriorem eſſe nō ſinunt,vt arbuſti paſtinatio,vltrà quàm neceſſe fuerit *l.impenſæ §.*1.*ff.de verborum ſignificat.*

17 Eſt autem regula, quòd impendenti huiuſmodi meliorationes reficiãtur ab illis, quibus res ipſa reſtituitur, quod procedit etiam reſpectu meliorationum factarum in fūdo minoris, quando impendens poſſidebat cum titulo,& bona fide,per *tex in l.intra,vbi gloſ.de minor.*& quàmuis expenſæ,ſeù meliorationes factæ ſint cauſa colligendorum fructuum, & fructus aliqui non fuerint collecti ex *l. prætor §.& ipſi itaquè ff.de bon. author.iud. poſſid. l. quòd ſi ſumptus ff.de petit.hæred.*ſecùs ſi fructus percepti fuerint, quia tunc cum illis fit compenſatio *l.à domino vel à patre §.final.*
18 *ff.de pet.hæred* & etiam ſi maritus vtiliter in rem vxoris impenderit, nam is quoq; meliorationes conſequitur *l.quod dicitur §.fin. & tot.tit. ff.de impenſ in reb.dot.fact l.diuortio §. impendia ff ſolut.matrim.& l.final.ff.de fund.*
19 *dot* tamen ſi pro huiuſmodi impenſis rem dotalem retinere non poſſit, nec exequutio ipſa
20 retardetur *l.vnic.§.ſed nec ob impenſas C.de rei vxor. act.* neq; hoc caſu maritus compenſat fructus cum impenſis, quia cùm illos ſuos iure dominij fecerit,ceſſat compenſatio *l. emptor,& ibi gloſ in verbo ſuperfluum ad finem ff. de rei vendicat. Afflict.deciſ.*87.ſic etiam dici-
21 mus in ſocio, qui in rem communem vtiliter impendit *l.in hoc iudicium ff.com.diuid. l.ſi vt*
22 *proponis C.de ædific. priuat.* etiam in hærede per fideicommiſſum cōditionale grauato,*tex.* eſt in *l.domos hæreditarias ff.de leg.l. prima,& l.mulier §.ſed etenim,& in l.vbi purè §.qui in diſtrahendis ff.ad Trebellian. Praſ.de Franch. deciſ.*109. & in terminis quoàd impenſas ab herede grauato factas pro impetratione Breuis facultatis conſtruendi molendinum,quæ ſaltem erat vtilis ad tollenda plura impedimenta *Ludouiſ.deciſ.*197.

Ceſſat tamen talis deductio, quando non
23 agitur, niſi de vtilitate eius, quod impenſum eſt appareat,neq; enim ſufficit probare impēſam, niſi ſimul probetur ipſa melioratio *Chiſſan.deciſ.*93. *Rota diuerſorum deciſ.*398.*num.* 4.*par.*1.& quòd prætendens impenſas, tan-
24 quàm vtilem debeat vtilitatem probare *Ludouiſ. deciſ.*202.

25 Ceſſat

25 Ceſſat etiam in malæ fidei poſſeſſore,nam
aut is conſtruit de nouo,ſciens ſe de alieno
ædificare, & nihil repetit,quia Domino dona-
re videtur *l.adeò, l.ex diuerſ. ff.de acquirēd.re-
rum domin.& §.ex diuerſo Inſtit. de rerum di-
uiſione*, aut non ædificat de nouo, ſed vtiliter
tantùm,vltra id,quod eſt neceſſe impendit,&
tūc neq; meliorationes conſequitur, vt tenuit
*Rota in vna Sutrina melioramentorum 9. De-
cembris* 1589.*coràm Eminentiſſimo Seraphino,*
26 in qua fuit dictum,melioramenta lite pendē-
te facta deberi,ſi ſint neceſſaria, non autem ſi
ſint ſolū vtilia,ſed hoc procedit quòad expen-
ſarum æſtimationem, non quòad abraſionem,
quia etiam poſſeſſori malæ fidei licentia datur
ſine læſione prioris ſtatus rei meliorationes
auferri *l.domum, & l.2. C.de rei vendicat.l.ha-
bitator ff.eod.tit.*dummodò tamen ex abraſio-
ne aliquam vtilitatem conſequuturus ſit, &
Dominus nō offerat ruderum æſtimationem,
vel niſi eam impēſam Dominus eſſet facturus,
aut rem venalem tunc haberet, per *tex.in l.in
fundum ff.citato titulo, & l.niſi venalem ff.eod.*
aut res ipſa,in qua fuerūt factæ meliorationes
perierit, per *tex.in l.planè ff.de petitione hære-
ditatis*,& ita extitit iudicatū in Magna Curia
Vicariæ in cauſa Cæſaris Mani.

Tandém deueniendo ad materiam impen-
ſarum voluntariarum, vel voluptariarum no-
27 tandum eſt, tales impenſas eſſe, quæ ſpeciem
dùmtaxat exornant,non etiam fructū augent,
vt ſunt viridaria, & aquæ ſalientes,picturæ,&
ſimiles, de quibus loquitur *tex.in l.impenſæ §.
fin.ff.de verborum ſignificat.* in his cōſtituitur
28 itaquè regula, quòd huiuſmodi impenſæ non
deducuntur per modum æſtimationis, ſed ſo-
lùm per abraſionem *l.in fundo §.cenſuimus ff.
de rei vendicat.l. pro voluptuarijs ff.de impenſis
in rebus dotalibus factis*, niſi tamen Dominus
offerat æſtimationem,quia tunc abraſio non
permittitur, vel quādo impenſa in re facta ſe-
parationem ſui natura non admittit, vel cum
maximo rei incommodo, & nulla,aut modica
vtilitate detrahendis, nam tunc nec abradere
poteſt poſſeſſor, nec æſtimationem poteſt cō-
ſequi,dicta *l.in fundo,Barzius deciſ.Bonon.*23.
præſertim ſi res ſit dotalis,& poſt factam eius
reſtitutionem *Theſaur.quæſt.forenſ.79.lib.1.*ſi
29 verò impenſæ voluptariæ à re ſeparari poſ-
ſēt ſine prioris ſtatus læſione,licita eſt eorum
deductio,& abraſio *Ripa obſeruat.*116. *Boer.
deciſ.*44.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*24.*&* 58.

His ſic poſitis illud quoquè explicandum
eſt, quod ſepè in cōtrouerſiam venit,videlicèt
quando nam pro expenſis deducibilibus, de
quibus ſupra loquuti ſumus poſſeſſori retētio
cōcedatur, circa quod affirmatiuam regulam
30 cōſtituas, vt ſcilicet retineri res poſſit, donec
impenſæ,& melioramenta ipſa ſoluantur, per
tex.in l.ſi in area ff.de condit.indebit. latè *Gra-
tian. deciſ.Marchiæ* 225. & paſſim tenet *Rota
Romana per Puteum deciſ.*471.*&* 474. *lib.*2.
*Peregrin.deciſ.*16.*lib.*2.*in manuſcriptis*, & fuit
reſolutum in cauſa *Romana domus* 18. *Iunij*
1602. *coràm Eminētiſſimo Cardinali Pamphi-
lio*, & aliàs ſepè, ſicq; hodiè obſeruatur in no-
ſtris Regijs Tribunalibus,& in Curia Archie-
piſcopali huius Ciuitatis Neapolis.

31 Quæ quidèm concluſio procedit, quàmuis
conductor expellatur ob non ſolutam penſio-
nem,quia nihilominùs rem poterit detinere,
donec ſibi expenſæ,& meliorationes refician-
tur *l.colonus in princip.ff.locat. Ripa obſeruat.*
116.& datur retentio conductori rei Eccleſiæ
vltrà triennium,& ſic contra Paulinam, vide
*Ludouic.deciſ.Peruſ.*34.

32 Item emptori datur retentio, quando ven-
ditor agit remedio *l.2.C.de reſcindend.vendit.
Gama deciſ.*310. & datur etiam contra hypo-
thecam habentem, & contra mulierem *Gaſp.
33 Theſ. lib.1.quæſt. forenſ.quæſt.*71. & datur re-
tentio pro melioramentis factis in re ſubiecta
fideicommiſſo *Præſes de Franch.deciſ.*109.qui
aſſerit, pariter dari in expenſis factis in re em-
phyteutica cōtra Dominum directum, & hoc
in *deciſ.* 191. dariquè hæredibus extraneis af-
firmat *Gama deciſ.Luſit.*22.

34 Inſuper malæ fidei poſſeſſori datur talis re-
tētio,donec ei ſatisfiat, vt ſepiùs fuit deciſum
per *Rotam*,& ſignanter in allegata *Romana
domus coràm Eminētiſſimo Cardinali Pamphi-
lio*,ubi tamen fuit declaratum,non procedere,
quotiès conſtaret notoriè de mala fide impē-
dentis, ueluti cùm quis in re aliena ſcienter
ædificat, nam præſumitur donare *§.ex diuerſo
35 Inſtit.de rerum diuiſ.* uerùm ſi impenſa illa eſ-
ſet neceſſaria, ſinè qua res illa perijſſet,hoc.u.
caſu non obſtante mala fide notoria poſſeſſor
impenſam recuperat iure retētionis,officium
Iudicis implorando, ſecùs ſi expenſa facta ſit
tantùm utilis,quia tunc meliorationem ſolùm
tollit,ſi poteſt,ſine læſione rei,aliàs ſibi impu-
tare debet,& ſi ſit voluptaria,illam perdit.

Et licèt quis in iudicio non allegauerit hu-
iuſmodi impēſas, & meliorationes à ſe factas,
ideòque Iudex illum condemnauerit rem re-
36 ſtituere, nā adhùc poteſt in exequutione ſen-
tentiæ,vel rei iudicatæ excipere de dictis me-
lioramentis, & illa probare, & rem retinere,
donec ēi perſoluantur, cùm talis exceptio nō
impugnet ſententiam, ſed reſpiciet illius exe-
quutionem,quæ fieri nō debet,niſi ſolutis ex-
penſis,& melioramentis *Boer.deciſ.*43.*Benin-
tend. deciſ.*77.& fuit reſolutum per *Rotam in
d.cauſa Romana domus coràm Pamphilio*,& in
alia *Romana Saluiani interdicti* 19.*Nouembris*
1593. *coràm R.P.Penia*, in qua fuit dictum,
quòd ſi exceptio hæc in exequutione non ad-
mittatur,poterit legitimè appellari.

37 Pariter iſta retentio datur etiam in iudicijs
exequutiuis,& priuilegiatis,vt cùm agitur ra-
tione ſpolij, ita tenuit *Rota in præallegata Ro-
mana domus*, & datur etiam ſi valor expenſa-
rum non ſit plenè iuſtificatus,quia pro haben-

O o da

da retentione ſufficit, quòd conſtet in genere de illorum exiſtentia, & iuxta ſtylum Rotæ Romanæ antè exequutionē præfigi ſolet terminus pro eorum liquidatione, nè aliàs propter moram liquidandi exequutio retardetur *Puteus deciſ.12.& 471.lib.2. Peregr.deciſ.16. lib.2.* & fuit dictū in allegata *Romana domus*, idq; procedit, quàmuis ab eo, qui exequutionem petit offeratur cautio de ſoluendis meliorationibus, cùm fuerint liquidatæ, vt per *Capye.deciſ.*17.& ita decidit *Rota in vna Terracinen. Paludum 17. Maij* 1559. licèt in Regno hodiè indiſtinctè fiat exequutio cum fideiuſſione, vt tradit *Franch.deciſ.*112. & pluriès practicari vidimus.

39 Non tamen conceditur iſta retentio, ſi poſt liquidationē Dominus opponat de fructibus ab ipſo poſſeſſore perceptis, petatquè, illos cū melioramentis compenſari, tunc .n. compenſatio admittenda eſt, & retentio denegatur *Capye.deciſ.*93. quod procedit etiam in poſſeſſore bonæ fidei, qui licèt fructus interim, donec poſſidet regulariter ſuos faciat *l. bona fidei in princip.ff.de acquirend.rerum dominio,§. ſi quis à non Domino Inſtit de rerum diuiſ.Verall.deciſ.68.par.1.Creſcent.deciſ.8.de cauſ.poſſeſſ & propriet.* tamē tenetur eos compenſare cum expenſis melioramentorum, vt in *cap.ad noſtram de rebus Eccleſ. non alienand. & in l. emptor, & in l.ſumptus ff.de rei vendicat. Gayl obſeruat.*121. *lib.*1. ſed iſtud intelligendum eſt, ſi poſſidens nullum habeat titulum, vel inualidum, ita vt fructus tempore, quo percepti fuerunt, ad ipſum non ſpectarent, ſed ad illum, qui nunc agit ad rem, tunc enim ſicut ex æquitate fructus propter bonam fidē conceduntur bonæ fidei poſſeſſori, ita ex eadem æquitate debent in expenſis melioramentorum imputari, ſecùs ſi tempore, quo fructus percepti fuerūt res erat percipientis, licèt eſſet reſtituenda alteri in euentum alicuius conditionis, quia tūc poſſeſſor ratione dominij fructus ſuos abſolutè facit, nec imputat cum impenſis in re factis *Afflict.deciſ.*87. quod fuit practicatum in cauſa hæredum Stephani Bonauogliæ.

40 At nùm bonæ fidei poſſeſſor teneatur fructus perceptos ex melioramentis ab ipſo factis compenſare cum ſumptibus, vel potiùs retentio ei concedatur, & retentionem concedendam, nec fructus cum melioramentis compenſari, ſed ad poſſeſſorem bonę fidei ſpectare per *tex.in l.cæterum in fine ff.de rei vendic.* probat *Surdus deciſ.*282.& ita voluit *Rota in vna Romana fideicommiſſi de Valle 21. Februarij coram R.P. Blāchetto, & in alia Bononien Terrarum 4.Nouembris* 1579 *coràm R.P.Cantuccio, Præſes de Franch.deciſ.*191.

41 Sed nùm ſi creuerit melioramentorum valor, vel decreuerit faciēda æſtimatio ſit inſpecto tempore, quo meliorata res fuerit, vel quo ipſa reſtituitur, *DD.* iuxta morem in varias ſe diuiſere ſentētias, aliqui enim opinati ſunt, eſſe habendam rationem illius quantitatis, quæ verè impenſa fuit à principio, ita *Capye.deciſ.93.Ludouic deciſ.Peruſ.38.Gayl obſeruat.121. lib.2. Gam.deciſ.*137.

Alij cenſuerunt, quòd ſemper ad fauorem agentis tempus, quo minus expēſum fuit, aut minus res valeat inſpiciendum ſit *Præſes de Franch.deciſ.*109. *Barzius deciſ.Bonon.23.Caualc.dec.44.p.2. Seraph.dec.*547.898.& 1051.

Tandem cęteri exiſtimarūt, Iudicis fore arbitrium, qui rerum circumſtantijs, & temporum qualitate inſpectis in alterutrum, vt minus damnoſum videbitur inclinare poterit *Theſaur.deciſ.*251. *Ludouic.deciſ.Peruſ.*58.

Ego autem pro concordia quatuor diſtinguendos eſſe caſus puto, quorum.

Primus eſt, ſi minor, vel Eccleſia aduerſus
42 contractum in integrum reſtituitur, tunc factæ meliorationis tempus inſpicitur, eorumq; ſumptuū fit ſolutio, quos verè aduerſarium feciſſe conſtat, licèt reſtitutionis tempore effecta res fuerit pretioſior, quàm ſi quantitas impenſa *Rota diuerſorum deciſ.186.num.3.par.2.* vbi aſſignat rationem, quia reſtitutio huiuſmodi omnia reponit in priſtinum ſtatum, vndè ſatis eſt, quòd ille, contra quem conceditur reſtitutio non ſit in damno, tamen ſi minor, vel Eccleſia fiat locupletior, ſecùs autem ſi meliorationes ex tempore eſſent attritæ, & minus valerent, quàm eſſet impenſum, nam eo caſu fieret æſtimatio ſecundùm tempus præſens, nec damnum impendentis attenderetur, nè ſcilicèt Eccleſia, vel minor, quibus ſuccurritur per reſtitutionem in integrum ad fauorem, & vtilitatē ſuam damnum patiatur, plus ſoluendo, quàm ad eos peruenerit, cùm in cōcurſu tolleretur potiùs damnum aduerſarij, quàm ipſius Eccleſiæ, vel minoris, vt dicebatur in cauſa Cōfraternitatis Corporis Chriſti Ciuitatis Vici.

43 Secundus eſt caſus, cùm is, qui impendit eſt ſolùm poſſeſſor bonæ fidei, nullum habent dominium in re, & tunc vt reſtituatur æſtimatio melioramenti attenditur id, quod minus eſt, vndè ſi impenſi fuerint centum, fundus autem ob id melior factus ſit in centum quinquaginta, centum ſunt reſtituendi, ideſt tantum, quātum impenſum eſt à principio, non quanti res pretioſior eſt tempore reſtitutionis, & ſi è cōuerſo impenſa ſunt centum, melioratio autem appareat in quinquaginta, ſunt in obligatione, ideſt id ſolum, quod res valet tempore præſenti, non quod impenſum eſt *l in fundo in principio*, iuncta *gloſ.in verb. plus petitio ff.de rei vendicat.Rota dict.deciſ.186.num.5.par.2.diuerſ.*

44 Tertius caſus eſt, quādo is, qui melioramēta fecit non pro ſe impēdit, nec ad ſui vtilitatem, ſed pro Domino, qui fructus percepit, & tunc ſolùm fit æſtimatio eius, quod eſt impenſum tempore meliorationis, nec attenditur incrementum, vel deterioratio in pretijs rerum

con-

Digitized by Google

contingens,vt eſt caſus in *l. ſed an vltrò §. primo ff. de negot geſt & in l ſi neceſſarias in principio ff. de pignor.act. & in l.3.§.ſufficiat ff. de controuerſ. & vtilit.act.*

45 Quartus eſt caſus,vbi ille, qui rem meliorē reddidit reuocabilis eſt Dominus, uel directus,uel utilis,tunc ęſtimatio inſpecto tempore reſtitutionis fieri debet,nec ut ruderum, ſed iuxta diſpoſitionem *d l.domos ff. de leg.1. Boer.deciſ.44. Seraphin.deciſ.899. Cornazzan. deciſ.101. Laurent.deciſ.Auenion.158. Magon. deciſ.Lucenſ.33.*

46 Intellige tamen hoc uerum in ædificijs urbanis,ſed in æſtimandis uitibus,alijſquè arboribus ſeruat praxis, quòd cùm incrementum illę receperint à ſolo,earū æſtimatio fieri debeat detracto melioraměto ſucceſſiuo ab ipſo ſolo, quia illud cedit Domino, & ſic fiet ęſtimatio quantum eſt expenſum plantationis tempore, ut pro illa debeat quis melioramentorum ratam lucrari, non autem quantum tunc tales uineæ,ſeù plantæ ualent,hoc,n.caſu attendimus id, quod minus eſt expenſum, inſpecto tempore,quo factæ fuerint *Vrſill.deciſ.87. Cauale.deciſ.38.in addit.par.1.Gama deciſ.137.*

Sic quoquè rei fructus ſi reſtituēdi ſint,nulli dubium,ſeclusis meliorationibus fructuum hoc intelligēdum eſſe *Valaſc.deciſ.38. Cauale. deciſ.27.par.1. Gama deciſ.364. Surd.deciſ.282. & 294. Monach.deciſ.Bonon.58.*

Tandèm eſt præterea obſeruandum in hac
47 materia,in æſtimatione facienda rē fore æſtimandam totam ſimul,non autem per partes *l. Mauius §.fin.ff.famil.hercìſc.l.1.C.commun. diuid. Surd.deciſ.155.* ideò *Rota in vna Romana Palatij 5.Maij 1560. coràm R.P.Oċtembergo* tenuit, in Palatijs,& rebus immobilibus pretioſis, quæ fructus non reddunt, vel minores iuſto valore æſtimationem eſſe faciendam non ex redtibus, ſed conſiderata materia, & forma, ideſt qualitate, & quāti eo in loco eius qualitatis domus communiter venduntur, nō autem,vt domus æſtimentur, quanti materia, & opere conſtant,non habita ratione, quanti communiter res eius qualitatis vendantur, nam id præcipuè conſiderandum eſt in domibus pretioſis,iuxta regulam,quòd res tāti va-
48 let, quanti vendi communiter poteſt, ideòq; Periti diligēter quidèm materiam, & formam inſpicere debebūt,ſed præterea etiam inueſtigare,quanti huiuſmodi domus vendi communiter ſoleant, prout ſepiùs Sacrum noſtrum Regium Conſilium,cęteraq; Suprema Tribunalia obſeruare ſolent.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent eſſe iuris periti.*
2 Tex. in l. certi iuris C. de iudic. *declaratur ab Authore.*
3 *Theologus,cui delegata eſt cauſa, non poteſt illam expedire abſq; conſulta iuris periti.*
4 *Idiota quis dicatur.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LVIII.

Collectanea VIII.

A Noi è ſtato preſentato, &c.

Hic reuocantur ordines Locumtenentis, quòd Præſidentes idiotæ non poſſint votare in cauſis, in quibus verſatur diſcuſſio iuris.

1 Non ſine ratione Locumtenens mandauerat, Præſidentes idiotas non poſſe votare in cauſis, in quibus requiritur diſcuſſio iuris, cū cęcus malè iudicet de coloribus,vndè meritò Officiales, & Magiſtratus debere eſſe iuris peritos fundauimus in *pragm. 2. de officio Sacri Regij Conſilij*, conuenit,n. vt is,qui iuſtitiæ adminiſtrationi præponendus eligitur, Iuriſconſultus ſit peritus legum, ac Doctor *auth. de iudic. in principio*, iudicandi,n.munus Iuriſconſultorum proprium eſt *idem Iuſtinian. in proœm. Inſtitut.in fin.* & ob id Magiſtratus ſapientiores eligi debent,quia omnis iuſta præſumptio pro ſapientibus inſurgit *cap. cùm in cunctis,ibi,morum probitas,& ſcientia literarum de elect. cap. in noſtra de procur. cap. niſi eſſent,vbi Canoniſtæ de præbend. cap. ſancimus 1.q.7.l.fin.C.ad legem Iul.repetund.* imperitis autem Reipublicæ gubernatio committenda non eſt,quia cùm lex ſit dogma virorum prudentum *l.1. ff. de legibus*,& Iudices, ac Magiſtratus debeant earumdem legum eſſe miniſtri, earundem legum inexpertes eſſe non debent, leges.n.omnes, vel optimæ abſquè probatiſſimis Magiſtratibus mortuæ ſunt, ſicuti Magiſtratus optimi abſquè ſcriptis legibus ſibi ipſis ſunt viuæ leges, vndè imperitos, ac illiteratos Magiſtratus obtinere non poſſe ſunt multi, qui affirmant, inter quos è noſtris Deciſionarijs repono *Boer. deciſ. 153.*

Non immeritò itaquè periti eligendi ſunt Iudices, quemadmodùm in ſanitate curanda bonum requirimus Medicum, & in cauſa, & lite bonum requirimus Aduocatum *Franc. Marc.deciſ.646. & 650.vol.1.*

Quarè cum maximo grano ſalis in Curia Romana, ac Sacræ Rotæ Auditorio eliguntur viri doctiſſimi, ac toto Terrarum Orbe celeberrimi, ita etiam in Tribunalibus huius Regni,& in Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis Neapolis.

2 Non obſtat autem *tex. in l. certi iuris C. de iudic.* vbi cauetur, quòd in Iudice non requiratur ſcientia, nam reſpondeo,illum procedere, vbi reperitur Iudex graduatus in iure ciuili, vel canonico,alias ſecùs.

Sunt tamen aliqui Magiſtratus, quorum officium per laicos exerceri conſueuit, ad *tex. in l.expertes C.de decur.lib.10.* vt ſunt Capita-

 nei,

nei, & alij Adminiſtratores Prouinciæ, qui illiterati creari poſſunt, dummodò penès ſe habeant aſſeſſores, literis, ac doctrina præclaros pro iuſtitia adminiſtrãda, qui eorum defectum ſuppleant, ad *tex. in auth. de iudic. §. noſtris in princip.*

Et ad materiam reminiſcatis de *Bulla Leonis X. in Concil. Lateranen.* quæ incip. *Regimini*, cuius hæc ſunt verba.

Iudices, & Conſeruatores à Sede Apoſtolica deputati ſi in altero iurium graduati non fuerint aſſeſſorem Partibus non ſuſpectum ab his Partibus, vel altera earum requiſita aſſumere, & ſecundum eius relationem iudicare teneãtur, non obſtantibus, &c.

Vigore cuius annis iamdiù elapſis conſultus à quodam Reuerẽdiſſimo Prælato Theologo, cui delegata erat quędam cauſa à Sancta Sede Apoſtolica reſpondi, ipſum teneri omni-
3 nò ad effectum, vt eius ſententia ſit valida eligere aſſeſſorem Iuriſperitum, ad cuius corroborationem facit *tex. in cap. ſtatutum §. aſſeſſore de reſcript. in 6.* vbi Iudex delegatus tenetur aſſumere aſſeſſorem, ſi indigeat, & ita reperio declaratum per Sacram Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem.

4 Sed quæro, quis dicatur idiota, reſpondeo, illum propriè, & in effectu dici idiotam, qui eſt ignarus literarũ, & eſt penitùs illiteratus, qui propterea excuſantur à tutela, à iudicando, & à Clericatu, vt dixit *Rota in Mediolanẽ. propoſitæ excuſationis corãm R. P. Ottembergo.*

Verùm in hac noſtra pragmatica Pręſidentes idiotæ ſunt ii, qui non ſunt iuris periti, & ponuntur ad differentiam Præſidentium Doctorum, vt apparet ex eodem *tex.* pragmaticæ.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus in cauſis vbi non eſt actor, nec reus, nec author laudatus quid faciendum.*
2 *Remiſſio cauſæ quando ſit facienda à Iudice ordinario ad Iudices Fiſcales.*
3 *Fiſcus in cauſis feudalibus vbi habet intereſſe, auocat articulum ad Regiam Cameram.*
4 *Fiſcus nequit obtinere remiſſionem cauſæ motæ a ſuo debitore.*
5 *Ceſſionarius Fiſci poteſt nomen ceſſum corãm Iudicibus Fiſcalibus conuenire.*
6 *Fideiuſſor apud Fiſcum fideiubens, poteſt ſuum Principalem corãm Iudice Fiſci conuenire.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LXII.

Collectanea IX.

DEſiderando ſua Maeſtà, &c.

1 Dat normam diſpoſitioni pręcedẽtis pragmaticæ, in pluribus decernẽdo, vt quòad cauſas Partium, in quibus Fiſcus non eſt actor, nec reus, vel author laudatus cognitio remittatur ad Sacrum Conſilium, niſi in aliqua cærum agatur de aliquo præciſo, & apparente intereſſe Regij Fiſci, ac multæ conſiderationis, quo in caſu declaratio facienda reſeruatur Excellentiſſimo Viceregi ad inſtantiam Fiſci.

Vltra cumulata ſupra in *pragm. 12. hac eadem rubrica* ad confirmationem huius pragmaticæ, de qua meminere iungas nouiſſimè *Carleual. de iudic. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 5. ſect. 9. nu. 700.* vbi deciſionem reportat, & *Galeot.*
2 *controuerſ. 4. tom. 2.* vbi remiſſio cauſæ quando ſit facienda à Iudice ordinario ad Iudices Fiſcales in Regno, præſertim de ſtylo Sacri Cõſilij remittendi ad Regiam Cameram cognitionem articuli incidentis, an quid ſit feudum, vel allodium, & ſic etiam quando contingit cõtrouerſia ſuper qualitate feudi, an ſit vnius, vel alterius ſpeciei, & an ſit idem ſeruandum, quando controuertitur, ſi ſit feudum indiuiduum iuris Francorum cum prærogatiua primogenituræ, vel diuiduum de iure Longobardo, referens deciſionem factam in Supremo Collaterali Conſilio, de qua antea *Reg. Conſtant. in l. 1. num. 39. C. de conſul. lib. 12.* & poſtea *Marin. quotid. reſol. cap. 146. num. 5.* vbi,
3 quòd in cauſis feudalibus, in quibus Fiſci intereſſe cẽſetur pręſentaneum, licèt in futurum protrahatur exequutio, indiſtinctè remittitur articulus ad Regiam Cameram, ſi de qualitate feudi dubitari contingat, dicens deciſum in Collaterali Conſilio ad relationem Sacri Cõſilij in cauſa vertente inter Principem, & Fratres de Sabellis, & Marchionem Introduci, qui cùm ad inſtantiam ipſorum de Sabellis in S. C. eſſet côuentus ad relaxandum Caſtrum prædictum, quia dubitatum extitit de qualitate dicti feudi, an in eo viueretur iure Francorum, vel Longobardorum, licèt priùs ab eodẽ S. C. fuiſſet iudicatum, cauſam remanere debere in eodem Tribunali, nihilominùs cùm pro parte Regij Fiſci, & Marchionis obtẽtum fuiſſet, de hoc eſſe faciendam relationem in Collaterali Cõſilio, extitit deciſum, articulum qualitatis præfati feudi eſſe remittendum ad Regiam Cameram, & dùm per eandem fuiſſet declaratum in Collaterali Conſilio in tali feudo iure Francorum viui, Sacrum Conſilium, quod pendente hac declaratione non ſe intromiſit, iterùm cauſam reaſſumpſit, dicens procedere, vt facta declaratione à Regia Camera, cõfeſtim valeat actor litem proſequi in Sacro Conſilio, quàmuis à decreto Regiæ Cameræ reclamatum fuiſſet, vt pluriès iudicatum teſtatur *Reg. Tapia deciſ. S. C. 18.*

4 Et hac occaſione obſerua, minùs valere Fiſcum obtinere cauſæ remiſſionem motæ contra debitorem à debitore Fiſci, vt deciſum teſtatur ex alijs *Marctan. cõſ. dec. 5. n. 15.* ita vt ſi

vnus

vnus ex litigantibus ſit Regij Fiſci debitor,ex
cauſa talis intereſſe nequit cauſam trahere ad
Regiam Cameram, eò quia interſit ſuum de-
bitorem defendere.

5 Nec non ſigna, Fiſci ceſſionarium poſſe no-
mẽ ceſſum coràm Iudicibus Fiſcalibus cõue-
nire, & qui inuitus pro Fiſci debitore ſoluit,
poſt ceſſionem Iudicis officio obtinendam
actionem hypothecariam contra principalem
debitorem exercere poſſe, vt apud *Marin. d.*
cap.146.variar.reſolut, vbi etiam *num.*13.poſt
6 cęteros notauit, fideiubẽtem pro aliquo apud
Fiſcum cùm primùm cogitur ad ſoluendum
Fiſco, poſſe coràm eodem Iudice Fiſci Princi-
palem conuenire.

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas quando non eſt admittenda ad do-
manium.*
2 *Domanij petitio competit vaſallis vti ſingu-
lis.*
3 *Domanij petitio competit Vniuerſitati in cõtra-
ctu ad gaudendum.*
4 *Petitio domanij an competat cuilibet Vniuerſi-
tati.*
5 *Domanium an competat vni ex Terris vnico
pretio venditis.*
6 *Petitio domanij quando locum non habet, &
num.7.*
8 *Domanium nùm reuocari valeat à Rege.*
9 *Acceſſus fieri poteſt poſt dideicta teſtificata.*
10 *Debitores vigore apocæ bancalis qualiter ad-
ſtringantur.*
11 *Depoſitum à debitore ex cauſa apocæ bãci qua-
liter ſit faciẽdum, & quid reſpectu apocarum
habitarum pro recognitis ex decreto Iudicis,
num.12.*
13 *Rigor apocarum banci an ſeruetur contra hæ-
redes debitorum, & reſpectu intereſſe.*
14 *Et quid elapſo decennio.*
*Et quid ſi fuerint ſubſcriptæ à minoribus, num.
15.*
16 *Carceratio vnius ex debitoribus obligatis vi-
gore apocæ bancalis nùm proſit alijs, ad fi-
nem, vt audiri poſſint circa eorum exceptio-
nes.*
17 *Exceptio hoſtica admittitur contra apocam bã-
calem.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LXIII.

Collectanea X.

ALli giorni paſſati, &c.

1 Statuit, non eſſe Vniuerſitates admittendas
ad domanium poſt annum à die captæ poſſeſ-
ſionis, etiam per viam reſtitutionis in inte-
grum.

Hæc admiſſio Vniuerſitatum ad domania
nèdum ex vſu, & conſuetudine, ſed & de iure
procedit, vt latiori calamo probauimus *forẽſ.*
2 *quaſt.*106.*&* 120.*tom*, 1. vbi domanij petitio-
nem competere vaſallis vti ſingulis, & ab vno
ex Ciuibus poſſe peti alijs reluctantibus fusè
demonſtrauimus, & deciſum in Regia Came-
3 ra reportauimus, & in alia tutati ſumus, huiuſ-
modi petitionem domanij Vniuerſitati com-
petere in contractu ad gaudendum, & loca-
tionis, etiam ad modicum tempus, per ea, quæ
adducunt *Marta deciſ.*240. *& Illuſtriſſimus
Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.Neapol.*236.
par 3. ſicq; deciſum oſtendimus.

4 Quæ ſanè facultas competit tàm Vniuerſi-
tatibus magnis, quàm paruis, vt plurièś deci-
ſum, & exequutum recenſet *Maſull. in ſchol.
ad Capyc.deciſ.*162. licèt aliàs contrarium fue-
rit practicatum attenta perſonarum, locorum,
& temporum differentia, vt apud *Salern.in
addit.ad proœm.Carol in Conſuet.Neap.* incip.
Magna eſt Principis.

Talequè ius poterit exerceri per vnam ex
Terris vnico pretio venditis, quàmuis aliæ nõ
petant domanium, vt in caſu relato. & deciſo
apud *Præſid. de Franch. deciſ.* 17. *in fine*, qui
nonnulla in hac materia ibidẽ conglomerauit.

5 Quod tamen intelligas verum, niſi Terra
vna ex pluribus venditis, quæ proclamaret ad
domanium eſſet ſub aliqua Baronia, quia tunc
non poſſet, vt deciſum in Sacro Regio Conſi-
lio fatetur *Camill.de Curt.in diuerſ. feud. in
verſic.licèt autem veriſſima num.*69. apud quẽ
alia in materia reperies.

6 Ceſſabit autem petitionis domanij fauor,
quotièś venditio eſſet facta primogenito, vel
alteri agnato proximè ſucceſſuro, vt iudicatũ
habes penèś *Bammacar.in cap.beneficiũ à va-
ſallo num.*112. *ſi de feud.defunct.content ſit*, vbi
deciſionem Regiæ Cameræ reportat.

7 Similiter, nec erit admittenda Vniuerſitas
ad domanium, quotièś abſquè proteſtatione
nouum emptorem in Dominum recepiſſet, ita
in caſus contingentia deciſum recenſet *Ma-
ſull.* indicata *deciſ.* 162. ſed ipſe dubito de tali
deciſione, dùm ſtatutum ſit tempus ad illud
petendum, cui per actum proteſtationis non
factæ non cenſetur in dubio renunciatum.

Et de iure prælationis pro conſequẽdo do-
manio competenti Vniuerſitati intrà annum,
tàm in venditione, ſiuè infeudatione, quæ fit
per Regẽ directum Dominum, quàm per Ba-
ronem cum aſſenſu, & quæ cõcurrere debeãt,
vt iuſtè concedatur etiam vni ex Ciuibus, alijs
contradicentibus fusè enucleat *Galeot.contro-
uerſ.forenſ.lib.*1.*fol.* mihi 541.*cum ſeq.*

8 Sed an domanium poſſit à Rege reuocari,
ſi Ciuitas proprijs pecunijs ſe redimerit, & fe-
cerit de domanio, in quo illã Rex tenere pro-

 miſit,

miſit,de facto videmus ſeruari pro affirmatiua opinione, pro qua iudicatum patet apud *Seſe deciſ. Aragon*. 36. *lib*. 1. *Molfeſ. in Cõſuet. Neap. in proœm. quæſt*. 6. *num*. 11. *Anna alleg*. 50. *&* 87. *Reg. de Pont. conſ*. 70 *lib*. 1. *& conſ*. 15. *lib*. 2. *Reg. Reuert. deciſ. manuſcript*. 53. *&* 76. *par*. 2. *& deciſ*. 19. *par*. 5. apud quem plures quidem res iudicatæ reperiuntur...

At quatenus in §. 3. incip. *Item perche nelle liti, &c*. diſponatur, quando acceſſus Officialium ad faciem loci confinium ſit faciendus.

9 Pro coronide uideas *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap*. 86. *par*. 2. ubi probat, poſſe fieri acceſſum per Iudicem poſt didicita teſtificata, & cõcluſum in cauſa.

10 Cęterùm deueniendo in §. *item volemo*, ubi ſtat diſpoſitum, debitores uigore apocarum bancis directarum poſse adſtringi realiter, & perſonaliter, nec audiri, niſi in uinculis, uel facto depoſito.

11 Obſerua, tale depoſitum eſse faciendũ realiter, & effectiuè in pecunia, nec ſufficere fieri ex credito conſequẽdo uigore literarum exequutorialium, ut extitit iudicatum per S.C. ad relationem M. C. V. penès Secretarium in Banca Pignatarij de anno 1636. de mẽſe Aprilis in cauſa hæredum quondam Io. Baptiſtæ de Franchis cum Antonio Maria Saraualle, teſte *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo depoſitum fol*. 300. *par*. 3. ubi diſcutit articulum, ſubiungens *in alio verbo ſequenti*, teneri conuentum uigore apocæ banci facere depoſitum, & ſi oppoſuerit, illam fuiſse factam in confidentiam, nec aliter, ſicq; iudicatum in M. C. V. & confirmatum per S. C. in eadem cauſa recenſet, niſi tamen in promptu appareret probatio confidentiæ, ſiuè ſimulationis.

12 Et amplia pariter in apocis habitis pro recognitis ex decreto Iudicis interpoſito in cõtumaciam conuenti nolentis recognoſcere, vt contra deciſionem relatam per *Maſullum in addit. ad Capyc. deciſ*. 139. *nu*. 12. tutati fumus, & determinatum aſſeruimus *forenſ. quæſt*. 70. *par*. 2. iuxta *deciſ. Præſid. de Franch*. 502. & ibidem pariter deciſum teſtamur in S. C. apocam directam banco habere exequutionem paratam, quàmuis eſſet ſcripta per alium de mandato, & ordine debitoris neſcientis ſcribere, cũ ſubſcriptione trium teſtium, qui recognouerunt, vt ibidem latiùs de ſuptadictis eſt uidere.

13 Et ex dictis per *Gamam deciſ*. 369. poſſet ampliari etiam cõtra hæredes debitoris, quod noluimus practicare in Regia Audiẽtia Apulex, vbi neque recepimus opinionem *Barz, deciſ. Bononiæ* 108. ampliantis etiam quoad intereſſe, quod debetur conſequutiuè quoad ſimiles apocas.

14 Prout ceſſabit pariter concluſio reſpectu apocarum elapſo decennio, quæ non haberẽt exequutionem ſic violentam, & paratam, vt determinatum retulimus *forenſ. quæſt*. 64 *tom*. 2. vbi rationes, & authoritates cumulauimus.

15 Nec non claudicabit huiuſmodi concluſio reſpectu apocarum ſcriptarum, vel ſubſcriptarum à minoribus, non obſtante Curatorum cõſenſu, vt extitit iudicatum per Sacrum Regium Conſilium inter Paſchalem Caputum, & alium de Aguiros in Banca Longhi, & ego habui in facto in cauſa Marci de Vulterio cũ Marcello de Gratia, in qua ſimiliter ita extitit iudicatum per M. C. V. & ratio eſt, quia inter cętera minorum priuilegia illud reſulget, nè poſſint carcerari, vt communi calculo apud DD. ſtat receptum.

Sed non reticeam dicere, quòd ſi fortè à 16 pluribus eſſet facta Apoca, contra quam aliquid opponatur, & vnus ex debitoribus vellet ſe conſtituere carceratum ad hunc finem, carceratio ipſius prodeſt alteri correo, nè carcerati valeat, & eſt audiendus in exceptione propoſita, ex dictis per *Præſid. de Franch. deciſ*. 685. *nu*. 2. vbi *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius in addit*. & ex *Rit. M. C. V*. 207. vbi ſi plures ſint citati, vnus poteſt pro omnibus comparere, alioſquè omnes licentiari facere, ſicq; reperio iudicatum per M. C. V. pro quibuſdã Particularibus Terræ Gutguglionis contra Horatium Vigianum, per quam fuit determinatum, vt conſtituto vno ex correis inſolidum obligatis carcerato audiantur omnes, vide ſi conferat *Afflict. deci*. 94. & aliàs fuiſſe deciſum per Sacrum Conſilium ad relationem eiuſdẽ M. C. in cauſa Franciſci Antonij de Mauro cum Vniuerſitate Siciniani recenſuit *Thor. in Compend. deciſ. Regni in verbo debitores plures par*. 2. probat etiam nouiſſimè *Marin. var. reſol. c*. 194. vbi tamen *nu*. 27. annuit deciſum per M. C. V. aduerſus quoſdam de Mirabella tunc vnius comparitionem alijs prodeſſe, quando ille, qui comparet eſt in Curia vocatus, quia ſi eſſet tantùm citatus, ſed non vocatus, tunc illius comparitio cęteris correis vocatis non comparẽtibus non prodeſt, niſi pro illis vocatis perſonam legitimatet, ſeruata forma *pragm*. 7. ſupra *de inſtrument. liquidat*. & autumat id colligi ex allegata *deciſ. Præſident. de Franch*. 685. ibi *namque duo fuerunt citati, & vocati, qui ambo de ſero comparuerunt, demùm creditor in ſecunda Curia cum contra vnum ex eis tantùm requiſitoriam egiſſet, ad incuſationem procedere intendens Curia pro Tribunali ſedente non requiſitus pro requiſito comparere voluit, & cùm orta eſſet dubitatio, an eſſet admittendus, per M. C. ac per S. C. minimè fuit admiſſus*, vt ibidem apertè cernitur.

17 Et nota, aduerſus huiuſmodi Apocam bancalem poſſe opponi exceptionem hoſticam, qua probata non poteſt vlteriùs procedi, vt extitit iudicatum per M. C. V. de Anno 1623. in Banca Terracciani, & latiùs probat moderat

dernè Thor.in Compend. deciſ. Regni in verbo exceptio hoſtica part.2.

S V M M A R I V M.

1 *Vectigalia quando venduntur ſub haſta, infra quot dies poteſt fieri melior oblatio.*
2 *Fiſcus vti læſus an veniat reſtituendus in venditione, & locatione, & nu 3.*
4 *Conductor vectigalium, cui tradita eſt poſſeſſio an præferatur ſecundo plus offerenti.*

De Officio Procuratoris Cæſaris, &c. Pragm. LXXI.

Collectanea XI.

IL principal'intento, &c.

1 Mandat, vt antè captam poſſeſſionem vectigalium à conductoribus ementibus ſub haſta infra quatraginta dies poſſit fieri melior oblatio, dũmodò auctarium non ſit minus decima totius pretij annui poſt captã poſſeſſionem infra tres menſes, & auctio nè ſit minor ſexta parte.

Pro coronide videnda eſt pulcherrima
2 deciſio R.C.S. D. Petri Iordani Vrſini noſtri Sacri Regij Conſilij integerrimi, & oculatiſſimi Præſidis, numquàm ſatis laudati viri, in qua agitur ſi Fiſcus vti læſus veniat reſtituendus, vbi facta vẽditione, vel locatione alterius oblatio acceſſerit infra ſextam, re tamen integra, illam per extenſum in proprijs verbis reportat *Marinis quotid. reſol. cap.*147. qui *in prin-*
3 *cipio* annuit, Fiſcum in ipſius bonorum vẽditione, vel locatione, ſi læſio in ſexta concurrat, poſſe talibus contractibus contrauenire, ſicuti practicatur in cunctis alienationibus ad inſtantiam creditorum ſub haſta factis *Vrſill. deciſ.*240.*num.*8. *Præſ.de Franch.deciſ.*120.*num.*7.*&* 240 *num.*2. taliter quòd vbi noua ſe offert oblatio, licèt emptori rei venditæ, aut locatæ poſſeſſio fuerit tradita, ea recipitur, cũ rerum Fiſcalium venditio, ſeù locatio ſub pacto adiectionis in diem facta videatur *l. Lutius § fin ff.ad munic. l. ſi tempora, & ibi gloſ.C. de fide inſtrumen. & iur.haſt. Fiſcal lib.*10. teſtificans ſic quotidiè practicari in Regia Camera, & refert annis ſuperioribus deciſum in eodem Tribunali.

4 Sed vtile eſt ſcire, an primus conductor vectigalium, cui eſt tradita poſſeſſio præferatur ſecundo plus offerenti pro eodem pretio.

Et certè affirmatiua opinio eſt tenenda, quia ſi læſio ſolùm reſpectu pretij cõſideretur, non debet primus licitator, & poſſeſſor à iure ſupplendi iuſtum pretium excludi, & ita reperio iudicatum in Regia Camera Summariæ de anno 1629. ſub die 6. Martij in Banca Moiellæ pro Criſpo, nam cùm officiũ Credenzerij Baroli fuiſſet præuijs ſolemnibus pro aureis quingentum venditum Ioãni priori, & illi tradita poſſeſſio, & cùm nouus oblator comparuiſſet offerendo alios ducentum quinquaginta aureos ſupra quingentum, & prouiſum audito priùs primo emptore, & officij poſſeſſore, quòd accendatur candela, remanſit pro ducatis mille, & centum Carolo Bonaſede, at cùm d. Ioannes primus licitator, & poſſeſſor, pro ſimili pretio petijſſet, fuit illa conceſſa, ſicq; aliàs iudicatum in eodem Tribunali recenſet idem *Marin. d. c.*147. *num.*7. vbi licèt tale decretum, affirmet, reuocatum fuiſſe in Collaterali Conſilio, tamen ipſe cum anteriori opinione reſidet, & probat illam, quæ in effectu verior eſt.

Cætera condùcentia videas ſupra *in prag. 5.de adminiſtr. vniuerſit. à num.*86.*cum ſeq.*

S V M M A R I V M.

1 *Theſaurarij debent annotare omnem pecuniam.*
2 *Theſaurarius an debeat pecuniarum ſpecies in libro ſcribere, & quarè num.*5.
3 *Liber Officialis omnia continere debet.*
4 *Deſcriptio diſtincta quando non dicitur.*
6 *Moneta aurea vbi non eſt promiſſa, eſt danda moneta noua ad illius valorem.*

De Officio Quæſtoris Aerarij Generalis, ſeù Theſaurarij, & aliorum Quæſtorum Tribunalium. Pragm. I.

Collectanea I.

VNiuerſis, & ſingulis, &c.

1 Statuit, Theſaurarios debere annotare quãcumq; pecuniam cum alagiorum, ponderiſq; defectione, & ſecundùm annotationem ad cõputa teneri.

2 Sedat hæc prouiſio altercationem *DD.* qui fuerunt diſcordes circa articulum, ſi Theſaurarius teneatur ſuper libro ſuo deſcribere monetarum receptarum ſpecies, cùm aliqui cenſuerint, ſufficere, vt ponat earum valorem iuxta tempus, quo illas receperit, cæteri autem totum contrarium veriùs agnouerunt, vt elicitur ex *deciſ. Rotæ in vna Romana ſocietatis coràm R.P.Vbaldo*, quæ ad fauorem huius vltimæ opinionis conſiderat, cuncta ſigillatim deſcribenda eſſe, & librum debere eſſe tàm clarum, vt deprehẽdi valeat, an probè, vel improbè rationes ſint in eum relatæ, & quòd li-
3 ber Officialis continere debeat ſingulariter omnia, ita vt ille, cui ratio redditur poſſit cõprehendere, ſi quid machinationis in ea contineatur ex *l. neminem C.de ſuſcept.* & deſcriptionem faciendam eſſe ſingulariter, & non

poteſt

4 poteſt dici ſingularis, diſtincta, & aperta deſcriptio pecuniarum, quotiès illius forma, aut ſpecies minimè deſignatur, ita vt cũ ſatis differentię argenteam ſi, vel aureã receperit monetam, cuius valor extrinſecus ex temporis lapſu mutari ſolet, & ſi deterioris ligæ, aut contaminatam exegerit cognoſci valeat, an illam receperit, cuius valor augetur.

5 Ita quòd niſi Theſaurarius in libro deſcripſerit pecuniæ ſpeciem, & qualitatem, non poterit in exactione computorum cognoſci, ſi fideliter negotiũ fuerit geſtum, ſed erit neceſſe probare, quantas, & quas ipſe receperit monetas, ex quibus potuerit lucrum fieri circa extrinſecum valorem, & alagia.

6 Conferunt *Afflict. deciſ.* 90. *Cartar. deciſ.* 134. fundãtes, quòd vbi moneta aurea promiſſa non reperitur, eſt danda moneta noua ad valorem antiquæ aureæ, quæ erat tempore contractus *Minſynger. obſeruat.* 1. *cent* 4. *Maſtril. latè deciſ.* 7. vbi quòd ſi accreuerit, debitor poteſt deducere incrementum illud, & valorem, qui accreuit, ſicut ſi valor decreuerit, & diminutus ſit ſupplere tenetur, tractãs principaliter articulum; ſi cenſus ſit conſtitutus pro pretio in moneta aurea; an in eius reluitione debeat depoſitari moneta argentea cũ intereſſe, ſi aurea non reperiatur.

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas conſtituendi Officiales penès Principẽ reſidet.*
2 *Magiſtratus exteri regulariter eligi debent.*
3 *Actuarij non poſſunt eſſe de propria patria.*
4 *Regnicola quis dicatur.*
5 *Officium Prothomedici naturalibus Regni conferendum eſt.*

De Officiorum Prouiſione, ſeù diſtributione facienda Regnicolis, & exteris. Pragm. I.

Collectanea I.

ITem atteſo, che per l'immortal memoria, &c.

Prouidet, eſſe officiorum collationem in hoc Regno diſtribuendam pro duabus partibus Regnicolis, pro alia tertia parte arbitrio ſuę Maieſtatis.

1 Poteſtas conſtituendorum Magiſtratuũ ad ſolũ Principem ſpectat *c.* 1. *quæ ſint Regalia*, eò quòd ab eo omnes iuriſdictiones veluti flumina à mari fluunt, ac refluunt *Franc. Marc. deciſ.* 178. *& deciſ.* 616. *vol.* 1. *Gramat. deciſ.* 46. *Capyc. deciſ.* 9. *& Peguer. dec.* 36.

2 Hoc ſuppoſito pro ornatu Pragmaticæ ſciendum eſt, quòd regulariter de iure communi Magiſtratus eligi nõ poſſunt de eodem loco, vbi adminiſtratio exercẽda erit, ita cautum eſt per *tex. in l. ſi eadem ff. de offic. aſſeſſor. l.* 3. *C. de diuerſ. offic. & apparit. lib.* 12. *l. fin. C. de offic. Rector. Prouinc. l. hi, qui, & l. ſi cui ff. ex quibus cauſ. maior. Franc. Marc. deciſ.* 634. *volum.* 1. & prohibetur non ſolùm qui ex Ciuitate ſunt, ſed etiam qui ex Suburbijs, cùm & Suburbia patrię appellatione, ac Ciuitatis contineantur *l. vxorem §. legauerat, l. cuiquè ff. de legat.* 3. *Afflict. deciſ.* 184.

Quidquid autem ſit de iure communi, in Regno tamen noſtro aliud obſeruatur in caſu huius pragmaticę, & ita pariter in Regno Siciliæ (excepto Illuſtriſs. & Excellentiſs. Prorege, eius Cõſultore, & Regij Patrimonij Cõſeruatore) officia nonniſi Siculis conferri poſſunt, excluſis penitùs exteris, vt per Capitulũ Regis Alphonſi 386. confirmatum per eũdẽ Regem in cap. 416. & per Inuictiſſimum Carolum Quintum Imperatorem, & Regẽ noſtrum in cap. 18. & ab eodem indè confirmatum in cap. 189. & nouiter per Catholicam Maieſtatem olim Philippi Tertij Regis noſtri omnia approbata, idquè non ſine legum authoritate, & varijs rationibus fuiſſe factum arbitror, originarios etenim in Magiſtratibus eligendos eſſe cauetur *in l.* 2. *C. de offic. Pretor.* ibi, *Tres Pretores, qui proprium larem habent in Vrbe, non ex Prouincijs eligantur, l.* 2. *&* 3. *C. de deſenſ. Ciuit. l. reſcripto, & l ſi quis magiſtratibus ff de muneribus, & honoribus.*

Hinc eſt, quòd in noſtro Regno Neapolitano idem in pluribus Officijs Supremorum Magiſtratuũ ſpeciali priuilegio ſtatutum eſt, ad tradita per *Franc. in deciſ.* 479. licèt in Offi-
3 cialibus minoribus Regni ſeruetur ius cõmune, vt in Actuario deciſum fuiſſe teſtatur *Idem deciſ.* 98. & de conſetudine Thautinenſi dicit *Teſaur. deciſ.* 268. & de ſimili ſtatuto Auguſtano Imperialis Cameræ refert *Minſyng. obſeruat.* 30. *cent.* 4.

4 Dicetur autem Regnicola tàm is, qui eſt ortus in Regno, quàm qui eſt oriundus à patre nato in Regno, vt apertiſſimè declaratum fuit per Catholicum Regem Philippum Secundũ in *cap.* 1. in finalibus verbis de gratijs conceſſis in Anno 1561. & vide *Capyc. deciſ.* 162. *Afflict. deciſ.* 384. *Gramat. deciſ.* 103.

Et nota, quòd ſi quis habeat duo domicilia, electo vno, non poteſt ad aliud redire, & ſic Ciuis Neapolitanus, & Romanus vnà ſimul ſi Magiſtratum habuerit vti Neapolitanus, cenſetur renũciaſſe priuilegio Bareſi *Boer. dec.* 13.

5 Qua occaſione obſeruabis, officium Prothomedici huius Regni eſſe prouidendum naturalibus Regni, vt ex Capitulo eiuſdem Regni recenſet *Regens Tapia deciſ. ſupremi Italiæ ſenatus* 14. vbi tractat, ſi poſſit prouideri in perſonam exteri in ciuem adſcripti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Conſiliarij Regij quomodò eſſe debent.*
2 *Officiales quomodò eſſe debent,& num.4.*
3 *Sapiētia non intrabit in animam maleuolam.*
5 *Officiales debent eſſe patientes in audientijs, nec præcipitantes in negotijs, num.6.*
7 *Officiales non debent eſſe nimis ſubtiles.*
8 *Iudices non debent eſſe timidi, nec ſeueri, nu.9. ſed miſericordes, num.10.*
11 *Iudices in iuſtitia adminiſtranda non debent irruere.*
12 *Iudices nec amore, nec odio vinci debent.*
13 *Officiales debent eſſe graues, & fideles.*
14 *Officiales non debent eſſe perſonæ viles.*
15 *Minores non poſſunt eſſe Officiales, ſed ſenes, num.16.*
17 *Iuuenes quando admittuntur ad officia.*
18 *Remoti ab officio nec ad illud, nec ad aliud promoueri poſſunt.*
19 *Officiales ob turpitudinem amoti dignitatem amittunt.*
20 *Nomen malum habentes ad officia non debent promoueri.*
21 *Officialis priuatus pendente appellatione, ſi appellat, ad alia officia promoueri nequit, & num.22.*
23 *Cæci nequeunt eſſe Officiales, nec muti, nec ſurdi, num.24.*
25 *Surdi, & muti licèt retineant Magiſtratum, an illud exercere poſſint.*
26 *Podagra laborantes à munere iudicandi excuſantur.*
27 *Furioſi nequeunt eſſe Iudices.*
28 *Magiſtratus non debent eſſe idiotæ.*
29 *Ignarus quid facere ſolet.*
30 *Ignorantia Iudicis eſt calamitas innocentis.*
31 *Fœminæ nequeunt ad Magiſtratum aſſumi, & quarè num.32.*
33 *Spurij ad Magiſtratum non admittuntur.*
34 *Nobiles in Magiſtratu præferuntur ignobilibus.*
35 *Plebei prohibentur fungi honoribus Decurionis.*
36 *Officia publica potiùs nobilibus, quàm popularibus ſunt danda.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, & his, quæ ipſi Tribunali incumbunt. Pragm. II.

Collectanea I.

VEteres illi Sapientes, &c.

1 Regij Conſiliarij debent eſſe docti, graues, ſeueri, inſontes, mites, & recta iudicia iudicare. H.D.

2 Pro coronide ſcire debemus, quòd Officiales, & Magiſtratus omnes inter alias virtutes, vitæ ſanctimonia, Deum timentes, & bonis moribus clarere debent, ad *tex. in l generaliter §. ſpurios ff. de decur. cap. poſtquàm extra de elect. cap. ſi quis Abbas* 18. *q.*2. iuxta illud in *Exod.* 18. *Prouide autem de omni plebe viros potentes, & timētes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam, & conſtitues eos Tribunos, & Centuriones*, vndè *Diuus Auguſtinus* ſcribens ad quēdam Comitem dixit, *Elige tibi Conſiliarios timentes Deum, & veritatem amā-*
3 *tes*, quoniam vt dixit *Sapiens cap.*1. *In maleuolam animam non introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis, & non poteſt iuſtitia cum ſcelerato homine habere commerciū*, ad *tex. in cap. fortis in fin. de verb. ſignific. & in cap. plerumq;* 11. *q.*3. facile.n. deuiat à iuſtitia qui in cauſis non Deum, ſed homines timet, quia qui timet hominem, citò corruet, qui verò ſperat in Domino, ſubleuabitur.

4 Item debent eſſe veritatis amatores, & cauere à mendacio *Theſaur. in præfat. ſuarum deciſ.* vbi ſubdit, quòd liberè debent votare, & veritatem dicere, tàm inter ſe, quàm etiam Principi, ſi expediat, iuxta illud, *loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu Regum, & non confundebar*, vndè non debent eſſe exceptores perſonarum, vt in *Deuteronom. cap.*1. ibi, *quod iuſtum eſt iudicate, ſiuè ciuis ille ſit, ſiuè de regione, nulla erit diſtantia perſonarum, ita paruū audietis, vt magnum, nec excipietis cuiuſuis perſonam*, & in *Leuitic. cap.*19. ibi *Non conſideres perſonam pauperis, nec honores vultum poten-*
5 *tis* pariter debent eſſe patientes in audientijs, nè fortè litigantes à petenda iuſtitia arceant, & expellant; ſed omnes benignè, & ęqua lance audire, ad *tex. in l final. ff. de his, quæ in teſtam. delent.* & melius *in l. nè quicquam §. vbi decretum ff. de offic. Proconſ.*

6 Similiter non debent eſſe præcipitantes in negotijs diffiniendis, & ſententijs ferendis, *ad tex. in l.*2. *C. de Offic. Rect. Prouinc.* latè *Viuius deciſ.*375. vbi enumerat cauſas cęleritatem deſiderantes, aliàs voluntas eius præcipitata dicitur nouerca iuſtitiæ, atquè omnia ſubita probantur, iuncta *Clemen. paſtoralis §. verum de re iudic. cap. inter hæc de pœniten. diſtinct.* 3.

7 Inſuper non debent eſſe nimis ſubtiles, nam quandoquè obumbrant veritatē, & pernicioſi ſunt, *ad tex. in l pen. C. ad Trebel. l ſi ſeruum §. ſequitur, & §. & quia ff. de verb. obligat.*

8 Item nec timidi, effęminati, & puſillanimes, argum. *tex. in l.*1. *§. fin. in fin. ff. de ædilit. edicto, cap. accuſatores* 3. *q.*5. vndè Iudices timidi non ſunt laudabiles.

9 Nec ſeueri, ſed mites, aliàs Officiales ob eorum ſęuitiam officio priuantur *de Ponte*
10 *deciſ.*17. in iudicando enim debet Iudex ſubditis eſſe miſericors, quia nil maius, & dignius in præclaro viro placibilitate, & clementia.

11 Pa-

11 Pariter cauere debent, nè in iuſtitia ad-
miniſtranda in iracundiam, & paſſionem in-
cidant, vndè laudabiles appellantur Iudices,
quibus non ira, non furor, ſed ratio domina-
tur cap. illa, cap. ira, cap. cùm apud Theſſalo-
nicā, cap. ſummoperè 11. quæſt. 3. cap. ſi quid 15.
q. 7. cap ſi quid 86. diſtin.

12 Item requiritur in Magiſtratibus, vt nec
odio ducantur, nec amore vincantur, quia hu-
iuſmodi paſſiones excęcant intellectum, nam
ſicuti amore iuſtitia peruerti ſolet, vt habetur
in cap. 1. 3. quæſt. 5. cum ſimil. ita & odio ad iu-
dicādum peſſimè adſtringimur, ad tex. in cap.
Epiſcopus §. fin. & cap. quatuor 11. quæſt. 3.

13 Adhuc erint graues, & fideles, conſtantes
in eorum conſilio, ſi tamen tardè deliberatum
ſit, nō debent habere intereſſe in iudicijs, de-
bent ambitionem dimittere, debent eſſe mo-
deſti, & prudentes.

14 Et vltra deducta aduerte, quòd ad Magi-
ſtratus, & officia non ſunt admittendi vile of-
ficium exercentes, ad text. in l. cū Prætor §. non
autem ff. de iudic. l. Decurio C. de Decur. lib. 10.
l. ſi cohortalis C. de cohort. lib. 12. l. 3. C. de com-
merc. & mercat. l. milites C. locati, l. nè quis ex
vl timis negotiatoribus C. de dignit. lib. 12.

15 Nec admittuntur minores ex l. cum lege ff.
de recept. arbit. l. 2. §. fin ff. de iur. immun. l. Lu-
cius § fin ff. ad Municip.

16 Reipublicæ enim intereſt, vt gubernacula
ſenioribus debeantur, qui præter quod ſcien-
tias ſpeculatiuas adepti ſunt, obtinent præte-
rea experimentum longo tempore acquiſi-
tum, licèt multoties reperiuntur Iuuenes tam
17 perſpicacis ingenij, & talibus bonis quali-
tatibus, & virtutibus inueſtiti, vt mereantur
pręponi ſenibus, & iſti dummodò habeant
congruam ætatem admittuntur ad Magiſtra-
tum, ad text. in l. ſed & reprobari §. amplius ff.
de excuſat. tutor.

18 Item nota, quòd ab officio remoti, iterum
nec ad illud, nec ad aliud amplius promoueri
poſſunt l. quicumque C. de diuerſ. offic. & appa-
rit. lib. 12. l. Iudices C. de dignit. lib. 12. l. cùm
Prætor §. pen. ff. de Iudic. l. 2. C. de palat. ſacr.
lib. 12. vbi Officialis ſemel in officio culpabi-
lis, iteratò ad eādem militiam non aſpirabit,
nec etiam aliam acquirere poteſt, l. ſi ali-
quid C. de ſuſcept. & Archar. li. 10. ſiquidèm
19 ob turpitudinem, & infamiam, in quam inci-
derunt, repelluntur ad Senatū redire, dignita-
temq; amittunt, vt notatur in l. 2. ff. de Senat.
l. 2. C. de dignit. lib. 12. & l. 2. C. de infam. lib. 10.
l. militi C. de re milit. lib. 12. l. Iudices C. de an-
non. & tribut. lib. 10. l. ordinariorum C. de co-
hortal. lib. 12. & ita etiam dicimus de his, qui
20 habent malum nomen, nam nequè debent ad
officium nominari, & eligi, ad text. in l. ſanci-
mus C. ad l. Iul. repetud. & ex text. à contrario
ſenſu in l. ſed & ſi ex improuiſo ff. de re milit. l.
non omnis §. Barbarius eod. tit. l. fin. C. de offic.
magiſtr. milit. cap. Epiſcopū 63. diſtinct. & auth.
de Iudic. §. 1. collat. 6. quinimò etiam pen-
dente appellatione à ſententia priuationis of-
21 ficij, eò magis ſi honoribus, & officijs ſintu-
ris fuerit priuatus, quia ad noua officia etiam
appellatione pendente aſpirare non poteſt l.
reus delatus. §. fin. ff. de muner. & honor. Anna
ſing. 576. vbi dicit, ita fuiſſe deciſum in Colla-
terali Conſilio.

22 Verùm vbi condemnatio prædicta eſſet fa-
cta ad tempus, eo finito, ad alia officia admitti
non prohibentur, per tex. in l. 2. in princip ff. de
Decur. Cabal. reſol. 121.

23 Inſuper prohibentur ad Magiſtratum aſſu-
mi cęci, vt eſt tex in l. infamia C. de Decur. lib.
10. Item ſurdi, & muti, ad tex. in l. cùm Prætor
24 §. fin ff. eod. tit. l. 1. § mutus ff. de tutel. quod in-
tellige, ſi omninò ſurdi ſint, & muti, ſecus ſi
ſurdaſtri, & mutaſtri, vt quia audiant, vel lo-
quantur, ſed tardè, ad tex. in l. fin. ff. de legit. tu-
tel. & ita fuiſſe iudicatum refert Fontanel. de
pactis nuptial. clauſul. 4. gloſ. 10. part. 1. nu. 56.
& pariter intelligas procedere antequàm cę-
ci, muti, ſurdi, & ſimiles ad Magiſtratum ad-
mittātur, vt expreſsè loquitur tex in d. l. cæcus,
ſecus autē ſi poſt promotionem ꝓāt cęci, mu-
ti, vel ſurdi, eo .n. caſu retinent Magiſtratum
l. 1. §. quamuis ff. de poſtulan. multa enim iam
facta tenent, quæ ſi non eſſent facta, vtiquè
nō tenerent, iux tex. in l. patre furioſo ff. de his,
qui ſunt ſui, vel alieni iur. l. circa ff. de inoffic.
teſtam. cap. ad Apoſtolicam de regular. Gratian.
deciſ. 64. Monach. deciſ. Bonon. 19.

25 Et licèt retineant Magiſtratum, non tamē
illum poſſunt exercere, quid enim determina-
re poterit cęcus in his, quæ oculorum inſpe-
ctione determinādа ſunt, quid pariter ſurdus,
& mutus, vel graui infirmitate detentus, qui
propria voce ſententias proferre tenentur, ad
tex. in l. 1. in fin. C. de ſentent. ex breu. recit.

26 Sic etiam excuſantur à munere iudicādi qui
ob prodagræ infirmitatem maiori anni parte
ſunt impediti l. podragra C qui morb. ſe excuſ.
& ita ſeruatum eſt in hoc Regno in pluribus
Reg. Conſiliarijs, quibus fuit à Catholico Re-
ge conceſſum ſalarium.

27 Idem dicendum erit de perpetuò furioſis, ad
tex. in l. cùm Prætor, & l. ſed & ſi ſeruum ff. de
recept. arbitris.

28 Adhuc Magiſtratū debent eſſe Iuriſperiti, &
non idiotæ, ad tex. in l. neminem, l. 1. §. iuriſperi-
tos C. de Aduoc. diuerſ. Iudic. l. 3. C de poſtul. §.
illi autem auth. de Iudic. & in auth. vt nullī
Iudic. § ſimiliter Inſt. de excuſat. tutor. ignarus
29 enim literarum facilè negat ea, quæ pro ve-
ritate ſtatuta ſunt, & ſuper eo inconuincibilis
eſt, ad tex. in §. ſuos autem in auth. de tabel. l. 2.
§. poſt hoc Q. Mutius ff. de origin. iur. in-
dè eſt, quòd ignorantia Iudicis calamitas

eſt

eſt innocentis,ſecundùm *D. Auguſtinum deci-
uitate Dei lib.*19. *cap.*6. & intolerabilis in his,
qui pręſunt *c.*1. *& cap ſi in laicis* 38.*diſtinct.*
31 Item fęminæ ad Magiſtratus admitti non
poſſunt,quia fęminæ ab omnibus officijs ci-
uilibus,vel publicis remoræ ſunt, & ideò nec
Iudices eſſe poſſunt,nec Magiſtratum gerere
*l.fœmina ff.de reg.iur.l.cùm Prætor § fin.ff.de
Iudic. l.quidam conſulebant ff. de re iudic. l.*1.
C.de mulier. & in quo loco, ita vt nec arbitra-
ri poſſint *l.fin.C.de Arbit.*& meritò,quia mu-
32 lierum conſilia inualida ſunt, malèq; ab ipſis
Ciuiras regitur, in tantum quòd Magiſtratus
monentur, vt in ſuas Prouincias abſque fęmi-
nis proficiſcantur, ad *text.in l. obſeruare ff. de
offic.Proconſul. Anna allegat.*135. *Valaſc. de-
ciſ.*129.
33 Pariter ſpurij, atque illegitimè nati ad Ma-
giſtratus aſſumi prohibentur *cap. infamibus
de regul.iur.in* 6.*l. generaliter §. ſpurios, & l.
ſpurij ff.de Decur. Minſynger. obſer.*31. *cent.*4.
vbi dicit, in Camera Imperiali non admitti
Conſiliarium,ſiue Aſſeſſorem ſpurium.
34 Tandèm illa ſimiliter inter alias qualitates
ad optimum Magiſtratum neceſſaria eſt, vt
in illis nobiles ignobilibus, & plebeis, cęte-
riſque paribus præferantur §.1. *in verbo viri
obſcuri,& §.interim in verb. vniuerſi nobilio-
res,§.fin.*ibi,*conuenit enim, vnumquemque no-
bilium in auth.de defenſ.ciuit.l.honor §. de ho-
noribus in verb. origo natalium ff. de muneri-
bus,& honoribus,l.honores §.is,qui ff.de Decur.*
35 vbi plebei honoribus Decurionum fungi pro-
hibentur *§.fin.collat.*2.*in auth. de referend. §.
eos autem in auth.vt Iudic ſine quoquo ſuffrag.
l.prouidendum in verb. nobiliſſimos C. de po-
36 ſtul.*vndè officia publica potius ſunt danda
nobilibus,quàm popularibus, & illi, qui ſunt
nobiliores cęteris paribus ſunt alijs præfe-
rendi *Viuius deciſ.* 455.

S V M M A R I V M.

1 *Conſiliarij gradatim ſedere debent,& nu.*2.
3 *Ordo temporis attenditur.*
4 *Officium priùs adepti, primum locum tenere
debent.*
5 *Merita officialis in ſedendo nihil operantur.*
6 *Iudices,qui primò poſſeſſionem cœperunt præ-
feruntur alijs ſequentibus,licèt per priùs pri-
mi fuerint, num.*7.
8 *Princeps poteſt facere quem præcedere, licèt
aliàs præcedere non poſſet.*
9 *Officialis numerarius præfertur ſupernume-
rario, licèt ſit priùs in poſſeſſione, num.*10.
& 18.
11 *Officiales numerarij ſunt maioris præeminẽ-
tia,quàm ſupernumerarij.*
12 *Tempus prælationis quod attendi debet.*
13 *Temporis ordo obſeruatur in habentibus pa-
rem dignitatem, ſecus parem qualitatem.*
14 *Iudices numerarij ſunt maioris qualitatis,
quàm ſupernumerarij.*
15 *Iudices ſupernumerarij carent ſalario.*
16 *Iudices numerarij præfulgent ſupernume-
rarijs.*
17 *Adſpiratio,& optio eſt ad meliora.*
19 *Iudex ordinarius eſt maior in ordine, quàm
ſupernumerarius.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragmat.III.

Collectanea II.

DEficiente aliquo, &c.

1 Multa mandat, ſed principaliter in princi-
pio, Cõſiliarios ſedere debere iuxta ordinem
gradatim, & nouiſſimè creatum nouiſſimum
locum aſſumere.
2 Rationabiliter quidèm ſtat id ſancitum, cũ
de iure Conſiliarius, Senator,ſiuè Iudex pri-
mò receptus, & ad dignitatem adſcitus cęte-
3 ris posteà receptis præferatur *cap. ſtatuimus
de maiorit. & obedient.cap. ſi quis iuſto*, ibi, *is
qui primò de elect. in* 6. cùm temporis ordo
attendatur, licèt posteà veniens ſit nobilior,
vel ſenior *l.vnicuique C.de proxim.ſacrorum
ſcrin.lib.* 12.*l.*3.*C.de Tyron.eod.lib. l.*1.*C. de
Præpoſ.ſacr.cubic.*vndè in ſedendo,ſubſcribẽ-
4 do, incedendo, & loquendo ij maiorem præ-
rogatiuam habent,qui priùs ad officium fue-
rũt promoti *cap.conſilium §.hinc in fi.*17.*diſt.
Gam.dec.*1.*Franc.de Petris conſ.deciſ.*9 *Gabed.
deciſ.*3.*par.*1.videndus *Salernitanus deciſ.*11
vbi caſus notabilis, *Rouit.* pariter *deciſ.*82.
quàmuis per horam, ſeù momentum poſſeſ-
ſio præceſſerit,*Caſſador.deciſ.*20. *de præbend.*
vide *Amat.conſ.*17.*Molfeſ.conſ.*15.*Rouit. cõſ.*
81.*lib.*1.vbi deciſionem reportat.
5 Ita quòd merita Officialis ſubſequẽtis,putà
quia alia officia,& ſeruitia geſſerit,nihil ope-
rẽtur, quin alteri Officiali in poſſeſſione præ-
cedẽtiæ exiſtenti non ſubſit in ſedendo,vt re-
perio iudicatum pluries in noſtris ſupremis
Tribunalibus,annuitquè *Rouit.deciſ.*65.*num.*
3.probatquè poſt cæteros *Galeot.controuerſ.*
45.*lib.*2. vbi turatur, Iudices primò adeptos
6 poſſeſſionem officij præcedere debere ijs,qui
posteà illud acquiſiuerunt, quàmuis ætate
primos antecellant, & etiam ſi ad officium
primum poſt datum ſindicatum reſtituantur,
& prorogentur, quod vidi nouiſſimè practi-
catum in perſonam bonæ memoriæ quond.
Io: Dominici Taſſoni Iudicis Magnæ Curiæ
Vicariæ dùm poſt ſindicatum peractum ad
7 idem officium fuiſſet reintegratus, nam non
præceſſit alios, qui antè ipſum cęperant poſ-
ſeſſionem per paucos dies, & ſi ipſe per prius
primus in Tribunali ſederet, & eſſet vulgò

Capo

Capo di Rota, nam poſteà ſedit in vltimo loco, & ſic verificatum eſt illud, *erunt nouiſſimi primi, & primi nouiſſimi*.

Et proindè in ſimilibus caſibus ſolet impe-
trari gratia ab Excellẽtiſſimo Prorege, vt ſub-
intretur in locum priſtinum cum præcedentia
aliorum, vt aliquotiès fuit ſolitum fieri, & præ-
cisè in perſonam D. Regentis de Ianuario tẽ-
pore, quo ad Iudicatũ M.C. iterùm fuit adſci-
tus, & in alijs caſibus relatis per *Thor. in Com-
pend. decis. Regni in verbo præcedentia fol.*478.
8 *col.*1. *par.*2. vbi poſt cęteros annuit, licere id
Principi facere *Franc. Marc. decis.*806.

9 Cęterùm claudicabit anteſignana cõcluſio capturæ poſſeſſionis anterioris reſpectu Officialis ſupernumerarij creati in aliquo Tribunali, quia ſi deindè ſubſequatur ordinarius, & numerarius, & ſi poſterior in poſſeſſione, erit præferendus illi.

10 Cùm certum ſit, Officiales ordinarios, ſiuè numerarios pcedere debere ſupnumerarios *l.* 2. *C. de caſtrenſian. & miniſter. lib.*12. *Reg Rouit d. decis.*65. *num.*10. quàmuis ordinarij ſint poſteriores in poſſeſſione, vt lepidè per *Cabed. decis. Luſitan.*4. *par.*1. qui licèt ſicco pede pertranſeat, tamen talis opinio rationibus nõ caret.

11 Et ideò philoſophando præmitto, maioris præeminentiæ Iudices numerarios eſſe vti de corpore Tribunalis, cùm ipſi veri, legitimi, & naturales dicantur, ſupernumeratij autem imaginarij, ficti, & adoptiui, illi Iudices cum præbenda, iſti Iudices in herba abſq; præbenda, illi pleno titulo Iudices, iſti nudo titulo Iudices, ita vt de talibus poſſet dici, prout de Rege taxillorum ludi, & de Cardinalibus Rauennæ.

12 Nec non conſidero, in rectè ordinãdis prælationibus non ſolùm eſſe inſpiciendum tempus, ſed & qualitatẽ, ita vt duplex præcipuus ſit præcedentiæ ordo, temporis videlicèt, & qualitatis, vt deciſiuè apud *Ann. conſ.*40. *num.*18. *vol.*1. & *Reg. de Ponte decis.*8.

13 Temporis ordo ſeruatur in habentibus parem omninò dignitatem, qualitatis verò in habentibus inęqualem, cùm tunc maioris qualitatis, quàmuis poſterior in illius aſſequutione præferatur minori tẽpore anteriori in officio, ad *tex. in l.* 2. & *ibi Luc. de Penna C. vt dignit. ord ſeru. l.*1. & *ibi DD C. de Conſul. lib.*12. *cap. laicis* 16. *quæſt.*7. *Laurent. decis. Rotæ Auenion.* 12. *num.*4. *Georg. alleg.*35.

14 Quòd autẽ maioris qualitatis ſint Iudices numerarij, quàm ſupernumerarij vltra ſuperiùs enunciata, patet inſuper, nam illi conficiunt vnum corpus, iſti autem ſunt membra extra corpus, & ſic ſciſſa, & proindè non gaudent priuilegijs ordinariorum Officialium *l. Decurionibus C. de ſilent. lib.*12. *l. fin. C. de apparit. magiſt. milit. lib.*12. *Præſ. de Franeb. decis.*553. *Maſtrill. decis.*156.

15 Prætereà, nam Iudices numerarij habent ſalarium, ſupernumerarii autem ſolent carere, & certi iuris eſt, ſtipendiatos præferri non ſtipendiatis, cùm maius ſtipendium præbeat ius prælationis *l. tirones C. de tiron. lib.*12. *l.* 2. *C. de offic. magiſtr. offic.* maius autem ſtipendium negari nequit præberi Iudicibus numerariis, cùm ſupernumerariis nullum ſoleat dari ſalarium, & ſi detur, non de iure, ſed de Principis voluntate datur, ex dictis per *Boer. decis.* 260. *num.*21.

16 Inſuper reſulgent magis Iudices numerarii,
quàm ſupernumerarii, cùm clariori titulo vi-
deantur honorati, & communi opinione, &
exiſtimatione tales habeantur communiter,
quod patet, nam ſupernumerarius adſpirat ad
17 locũ numerarii, & non è contra, cùmq; adſpi-
ratio, & optio ſit ad meliora, ſubſequitur ne-
ceſſarium conſequens, inferioris claſſis eſſe
ſupernumerarios, quàm numerarios, cùm di-
cti quaſi quaſi videantur priuatæ perſonæ, ad
tex. in l. eos, qui vltra C. de offic. magiſtr. milit.

18 Vndè quãdo reſpectu ſupernumerariorum ineſt tantùm ordo temporis, non operatur, vt numeratius poſterior in aſſequutione minimè præferatur illi tempore vetuſtiori in officio, quia qualitatis ordo, nempè numerarii, facit ceſſare qualitatem temporis.

Aliud eſt enim, eſſe Iudicem numerarium, & de proprio gremio Tribunalis, & aliud habere priuilegium Iudicis, prout ſunt ſupernumerarii, quibus ſi ex temporis cauſa daretur præcedẽtia contra ordinarios, & numerarios, Iudices eſſet facere diſcedere, & diuidere mẽbra à capite, contra iuris noſtri regulas *l.*1. *§. ſed ſi quæ leges C. de veter. iur. enucleand. cap. cùm non liceat de præſcript.*

19 Facit, quia Iudex ordinarius videtur maior in ordine, igitur & ſi poſterior in poſſeſſione præfertur anteriori minori in ordine, vt per *Gratian. decis.*16.

In materia præcedentiæ quàmuis perplura poſſent dici, tamen quia præ cęteris duo nouiſſimi Dom. nempè *Reg. Conſtant. in l.*1. *C. de Conſul. lib.*12. & *Reg. Tapia decis. Suprem. Ital. Senat.*21. infinitos caſus cumularunt cum rebus iudicatis, exindè ortis, illorum remiſſione pro nunc ſum contentus.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio datur à Regijs Tribunalibus Regni ad M. C.*
2 *Appellatio gradatim eſt facienda.*
3 *Iuriſdictiones confundi non debent.*
4 *Superior proximus ſi eſt inhabilis, poteſt illo omiſſo ad alium appellari.*
5 *Appellari poteſt ad Papam omiſſo medio.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm.IV.

Collectanea III.

1 AD ſubditorum, &c. Statuit, à ſententia Tribunalium Regni poſſe appellari ad M. C. & in cauſis infra vigintiquinq; vncias gradatim appellati.

Tu perquiras *Chriſtin.decis.Cur.Belgic.* 122 *vol.*4.

2 Et coſtituas conclusionem, appellationem gradatim eſſe faciendam, non omiſſo medio *l.Imperatores ff. de appellat. & relat. Biſignet. deciſ.* 2. *de appellat. Gayl.obſeruat.* 119. *lib.* 1.

3 Ratio eſt, nàm iuriſdictiones confundi non debent *l. nemo C.de iuriſdict.omn.iudic. Guid. Pap. deciſ.* 436.

Ita vt ſi omittatur proximus Iudex, & ſic medius, proceſſus erit nullus, & appellatio nō ſubſiſtet, *Benintend. deciſ.* 96. *Minſynger. obſeruat.* 67. *cent* 1. declarans, poſſe appellari, quo-
4 ties Superior proximior mediatus eſſet inhabilis, vel denegaret iuſtitiam *Gayl. d. obſeruat.* 119.

5 Et ad Papam poſſe appellari omiſſo medio enunciant *Biſignet. deciſ.* 21. *de appellat. Minſynger. obſeru.* 4. *cent.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Sacri Conſilij etiam armata manu exequi poteſt.*
2 *Cautio præſtatur per actorem, quando ſententia Sacri Conſilij exequitur.*
3 *Iudex inferior non poteſt manus adiutrices porrigere.*
4 *Cauſa reuiſionis poteſt iudicari ex eiſdem actis.*
5 *Reclamatio infra decem dies quarè requiritur.*
6 *Sententia Sacri Conſilij quando mandatur executioni abſq; cautione.*
7 *Sententiæ Sacri Conſilij non intimantur.*
8 *Procurator vbi non relamauit infra decem dies, an Dominus reclamare poteſt.*
9 *Reclamatio poteſt fieri infra biennium poſt latam ſententiam.*
10 *Reclamatio poſt decem dies cui dirigitur.*
11 *Reclamatio reducit ſtatum cauſæ in quo erat prius.*
12 *Supplicatio non inducit litis pendentiam.*
13 *Reclamatio non datur aduerſus duas ſententias conformes.*
14 *Reclamatio an admittatur circa remedia Capitulorum Regni.*
15 *Reclamatio non admittitur quando decretum Sacr.Conſ. eſt conforme decreto M. C. in criminalibus.*
16 *Reclamatione expoſita ab inquiſito, an ſit deferendum petito recurſui per Fiſcum.*
17 *Reclamatio an ſit concedenda in cauſa libertatis.*
18 *Reclamatio quando deſerta eſt iudicanda.*
19 *Reclamatio à decreto remiſſionis Clerici an ſit concedenda.*
20 *Reclamatio interpoſita poſt longum tempus, decurſis fatalibus an proſequi poſſit.*
21 *Reclamatio an ſit concedenda, ſi reſtitutio in integrum denegatur, & num.* 27.
22 *Silentium perpetuum vbi interponi debet.*
23 *Sententia declarata nulla, & confirmata ex nouiter deductis, an committatur reclamatio.*
24 *Nullitas ex eiſdem actis cognita an impediat exequutionem.*
25 *Sententia iniuſta an impediat exequutionem.*
26 *Iniuſtitia euidens nullitati æquiparatur.*
28 *Præuentio in petenda exequutione antè poſtulatam reſtitutionem an efficiat, vt retardetur exequutio.*
29 *Supplicatio ſuper reſtitutione in integrum quando denegatur.*
30 *Nullitates elapſo tempore allegari nequeunt.*
31 *Nullitas vbi eſt notoria, Iudex poteſt ſuper ea pronunciare etiam Parte non opponente.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. V.

Collectanea IV.

SEntentias autem, & decreta Conſilij,&c.

1 Diſponit, ſententias Sacri Conſilij etiam armata manu eſſe exequendas, cū cautione ſi infra decē dies reclametur, & duabus ſententijs conformibus latis impónatur perpetuum ſilentium.

2 Diſpoſitio de qua hic quòad reclamationē interponendam infra decem dies per victum, & cautionem præſtandam à victore in caſu retractationis concordar cum iure communi, vigore *auth. quæ ſupplicatio C. de precibus Imperat.offeren.* cui non eſt locus, niſi in caſibus, in quibus prohibetur appellatio, & Iudex inferior non poteſt ſubleuare, nec adiutrices manus porrigere *Afflict. deciſion.* 341. *Barz.deciſion.Bonon* 87. *Rota Lucenſ. diuerſ. deciſ.*97. *Magon. in deciſ. eiuſdem Rota* 23. & 37. vbi ſubdit, hoc remedium eſſe expeditius appellatione, & eſſe ſubſidiarium, ad materiā

D Riccius deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neap. 223.
4 *part.* 2. vbi refert deciſum, in cauſa reuiſionis
poſſe iudicari ex eiſdem actis abſq; nouo ter-
mino.

5 Verùm obſerua, iſtam reclamarionem infra
decem dies requiri ad effectum obtinēdi hanc
cautionem, aliàs reclamatione non interpoſi-
6 ta intra tale tempus ſententia mandatur exe-
quutioni abſque cautione, qui quidem decem
dies computantur à die latæ ſententiæ, non
7 expectata aliqua illius intimatione, quia ſen-
tentiæ Sacri Conſilij non intimantur, vt eſt
notoria ptaxis, & antiquus ſtylus, ſed ſi Pro-
curator omiſetit reclamare infra hos decem
dies, an Principalis habeat alios decem dies
ad reclamandum à die ſcientię, ad finem obti-
8 nendi hanc cautionem, vide *Afflict. in deciſ.*
344. vbi deciſum refert, quòd ſi Procurator,
qui agitauit cauſam non reclamauit infra de-
cem dies, & nō eſt ſoluendo, Dominus pote-
rit reclamare intra decem dies à die notitiæ
ſententiæ, quàmuis aliàs tempus reclamatio-
nis cutret à die ſententiæ quòad dictam fide-
iuſſionem præſtandam, quod ſimiliter in ap-
pellatione referr deciſum *ibid. Gramat. in ad-
dit. Laurent. deciſion. Auen.* 90. *Amat. deciſion.*
37.

9 Itē notare non deſinas, quòd ſi fuerit præ-
termiſſa reclamatio infra decem dies, adhùc
poterit victus reclamare inſta biennium à
die latæ ſententiæ, circumſcripta cautione, de
qua hic, poſt reclamationem habet aliud
biennium ad proſequendum reclamationem,
iuxta formam citatę *auth quæ ſupplicatio*, cu-
ius diſpoſitio ſeruarur ad vnguem in noſtro
Sacro Conſilio circa executionem, ab hac
pragmatica conceſſam, de quo vide *Annam
in allegat.* 66.

10 Reclamatio autem poſt decem dies, ſed in-
tra biennium à ſenrentia S.C. an requirar pro
forma ſupplicationem directam Regiæ Maie-
ſtati, *Regens Rouit. deciſ.* 21. affirmatiuam
partem tutatur, ſed ipſe conttarium vti Ad-
uocatus ſundaui *forenſ quæſt.* 6. *part.* 1.

11 Et quàmuis habear exequurionem, ta-
men per reclamationem reducitur res in eo-
dem ſtaru, in quo erat tempore litis conteſta-
tæ, quemadmodùm per appellationem ex
Guid. Pap. deciſion. 337. vbi quòd ſupplicatio
facir eſſe rem litigioſam, licèt ſupplicatio non
12 inducat litis pendentiam, quoniam intelligi-
tur quòad effectum, nè impediatur ſenrentiæ
executio, ſi pręſtetur fideiuſſio infra decem
dies poſt ſententiæ prolationem *Benintend.
deciſion. Bonon.* 78. *Afflict. deciſion.* 231. qui in
deciſion. 358. aſſerit, hanc executionem non
habere locum quòad expenſas pendente re-
clamatione, & hoc de ſtylo Sacri Conſilij, vt
in fine refett.

13 Sed quęro, reclamatio quàmuis non detur
aduerſus duas conformes ſententias, &
ideò ex ſtylo Sacri Conſilij imponitur perpe-
tuum ſilentium, ſi ſententia reclamationis
eſſet diuerſa à ſententia primæ inſtantiæ, &
per reclamationem interpoſitam ab illo, qui
primò obtinuit, pro quo ſuit confirmara eius
ſententia, an ſit imponendum ſilentium in
hac tertia ſententia conformi primæ, affir-
mariuè deciſum refert *Franc. deciſ.* 135. vbi
etiam *in addition.* recenſet, in Collaterali
Conſilio ſuiſſe commiſſam cauſam reclama-
tionis à prima ſententia mortis lata per Sa-
crum Conſilium, vide *Peregrin deciſ.* 60.

14 Et reclamatio an admittatur à decreto Sa-
cri Conſilij circa remedium Capitulorum
Regni, affitmatiuè deciſum ſuit per Sacrum
Conſilium in cauſa Monaſterij S. Dominici
cum Matco Cæſare Muſcatello anno 1574.
15 & reclamatio quàmius non detur, nec com-
mittatur, quando dectetum Sacri Conſilij eſ-
ſet conforme decteto Magnæ Curiæ Vicariæ
in criminalibus, an procedat in his, quę emer-
gunt extra delictum, vide *Franc. deciſ.* 470. vbi
dicit deciſum, eſſe committendam reclama-
tionem.

16 Et reclamatio dùm fuit ab inquiſito ex-
poſita, an ſit deferendum petito recurſui per
Fiſcum, vel ſit committenda in Aula, in qua
fuit incidenter primo loco diſcuſſa remiſſio
cauſæ, aut in Aula, in qua ſuit diſcuſſum, an ſit
citrà torturam cauſa expedienda, obſtante
Regia pragmatica dictante, quòd appellario-
nes ab incidentibus M. C. V. quę tractantur
in vna Aula S.C. ibi cauſa cōmitti debear, ſtan
tibus duabus allegatis relationibus in duabus
Aulis factis, vide *Franc. deciſ.* 528. vbi refert
deciſum, eſſe committendam in Aula illa, in
qua vltimum decretum fuit interpoſitum, à
quo Fiſcus recurſum prętendebat.

17 Et reclamatio nùm ſit concedenda in cau-
ſa libertatis, negatiuè idem *Franc. deciſ* 432.
& teclamatio interpoſita à ſententia habente
exequutionem paratam an operetur, vt ad-
uerſus exequutionē, eius vigore factam pro-
teſtari poſſit pro conſeruatione iuriū *Præſ.
de Franc. deciſ.* 61.

Et reclamationis cauſa an ſit committen-
da nondùm facta exequutione ſententiæ latę,
videndus eſt *Anna allegat.* 63. vbi refert deci-
ſum per Regiam Cameram Summariæ, com-
miſſam eſſe cauſam, non aliter facta exequu-
tione, quàmuis in facto demonſtrabatur, rem
per vincentem poſſideri.

18 Et reclamatio nùm deſerta iudicanda ſit, ſi
poſt triennium à die latæ ſententię non fuerit
porrecta ſupplicatio reclamationis, & ſi fuiſ-
ſet à ſentētia ipſa in forma ſimpliciter recla-
matum, *Galupp. in prax. S.C. par.* 3. *c.* 5. *nu.* 52.
pro affirmatiua parte iudicatum in S.C. iun-
ctis Aulis recenſet de anno 1574.

19 Et

Et reclamatiò à decreto remiſſionis cauſæ alicuius Clerici prolato à Iudice delegato an concedẽda ſit, pro affirmatiua pariter ſcio iudicatum per S.C. in cauſa Andreæ Stinchæ in Banca Serici, & per priùs in cauſa Achillis Paulilli Caraccioli per Collaterale Conſil. de Anno 1627. dùm per M.C.V. delegatam fuiſſet denegata remiſſio cauſæ ad ſuum Iudicem competentem, & ad illud fuiſſet reclamatum, decidit remittendo cauſam eidem M. C. vt loco reclamationis prouiderer de iuſtitia, apud Maiorinum Scribã fiſcalem Actuarium aſſumptum.

Vt etiam reclamatio à decreto lato per S.C. ad relationem alicuius Cõſiliarij ſpecialiter delegati à Prorege eſt admittenda, vt fuit deciſum de anno 1620. ad relationem Conſiliarij Freccię in cauſa inter Nicolaum Scriptorem, & Henricum Gardinerium in Banca Seacciaventi.

10 Sed reclamatio interpoſita poſt longum tempus latæ ſententiæ per S.C. decurſis fatalibus proſequi non valet, non obſtante prætextu, quòd fatalia currere nõ incęperant, niſi à die præſtitæ cautionis in caſu retractationis, & cautio nõ erat præſtita, vt iunctis Aulis iudicauit S.C. in cauſa D. Camilli, & Henrici de Morra, & Franciſci Innenis in Banca de Mondellis, deindè Murini, & hoc de Anno 1622.

11 Et reclamatio à decreto decernente, non eſſe deferendum petitæ in integrum reſtitutioni, quando conceditur ad finem impediendi executionem mulieri, minori, & nuptę, ſi lęſio intereſſerit, & quæ lęſio requiratur *Galeot.* nouiter enucleat *controuerſ. 39. lib. 2.*

12 Inſupèr obſeruandum eſt pro ornatu huius *tex.* ſilentium perpetuum interponi debere, ſi inter duas ſententias conformes fuerit vna intermedia, vt decidit Regia Camera Summariæ in cauſa Beatricis Pignatellæ cum Io: Baptiſta Pignatello, Actuario de Curtis, deindè Conſtantini, ſic etiam ſi in ſecunda ſententia primam confirmante non ſit facta mentio perpetui ſilentij, quia tacitè cenſetur impoſitum perpetuum ſilentium, ex diſpoſitione huius pragmaticæ *Barz. deciſ. Bonon. 38. & 45.*

13 Quid autem dicendum eſt, ſi prima ſententia fuerit declarata nulla, ſed ex nouiter deductis confirmata, an illa proſit ad faciendas duas conformes, declarat *Theſaur. deciſ. 228.* verùm ſi ſententia prima fuerit declarata deſerta, hæc ſententia ſuper deſertione non dicetur conformis cum illa, quæ fuit lata in cauſa principali *Gam. deciſion. 110. & Laurent. deciſ. Rot. Auenion. 3.* & habui in facto in cauſa Anelli de Monticello cum D. Marco Sciarillo.

14 Et dùm in *§. quæ præſenti ſunt*, mandatur, nullitatem aduerſus ſententias Sacri Conſilij ex eiſdem actis cognitam impedire executionem, ſecus ſi requirat probationem extrinſecam, & ſuccumbentem in nullitate mulctari.

Obſerua, conformare diſpoſitioni iuris communis *Intrigliol. deciſ. Siciliæ 10. Minſynger. obſeruat. 64. cent. 4. Gayl. obſeru. 44. libr. 1. Ludouic. deciſion. Lucenſ. 24.*

25 Nec non ſigna, quòd quando ſententia eſſet euidenter iniuſta, adhùc impeditur eius executio, quia euidens iniuſtitia æquipara-
26 tur nullitati *cap. inter cæteras de re iudi. Barz. deciſ. Bonon. 45.*

27 Inſupèr pendente reſtitutione in integrum petita eſt ſuperſedendum in executione, iuxta *tex. in l. unic. C. de in integr. reſt. poſtul. nihil noui fiat, Bocr. deciſ. 67.* etiam ſi petatur reſtitutio aduerſus tres conformes, ſi tamen executio eſſet irretractabilis, vide *Laurent. in deciſ. Rot. Auen. 2.* & etiam ſi petatur aduerſus ſententiam Sacri Conſilij, de qua hìc *Capyc. deciſ. 53. Franc. dec. 86. Grattan. deciſ. Marchiæ 172.* vbi declarat procedere, quoties hæc reſtitutio petitur antequàm ſententia cœpta ſit executioni demandari, ſequitur *Rip. obſeruat. 338.* & poſt *eum Maſtril. deciſ. 30.* imò quòd
28 ſola pręuentio in petenda executione antè poſtulatam reſtitutionem efficiat, nè retardetur executio, ſcribunt *Puteus deciſ 285. lib. 2. Benintẽd. deciſ. 85. Rota Rom. diuerſ. deciſ. 345. part. 1.* & ita ſeruatur in Sacro Conſilio, vbi
29 poſt intimatum mandatum de parendo non admittitur ſupplicatio ſuper reſtitutione in integrũ, & ita etiam eſt, vbi contra petentem reſtitutionem adeſt pręſumptio iuris *Benintend. deciſ. Bonon. 85. Minad. dec. 14.* latè *Theſaur.* in materia *deciſ. 181.* & ſic pariter ſeruatur, quando ſemel petita hac reſtitutione fuit denegata, nam non impeditur executio etiam ſi à denegatione fuerit appellatum, vt decidit Sacrum Conſilium in cauſa Aureliæ Carmanæ cum filijs pupillis Marci Antonij Ruffi, in Banca de Ferrarijs, & Ita *Magon. deciſion. Florent. 113.* & vide *Franc. deciſ. 702.*

30 Vltrà quæ obſerua, vt elapſo tempore ſtatuto ad allegandas huiuſmodi nullitates, amplius allegari nequeunt *Intrigliol. deciſ. 5. Barz. deciſ. 153.*

31 Et nota, quòd ſi nullitas ſit notoria poterit Iudex ſuper ea pronunciare, etiam Parte non opponente *Minſynger. obſeruation. 20. cent. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Conſiliarius cauſa Commiſſarius ſuper incidẽtibus ſolus prouidet.*
2 *Commiſſarius facit re lationem cauſæ in Sacr. Conſ. & ſi ipſe ſolus prouidet dom, quando Pars de nullitate dicere poteſt.*
3 *Verbum,* videtur, *quid importet.*
4 *Clauſula,*ad libitum ſuum,*quid importet.*
5 *Arbitrium boni viri intelligitur, prout de iure, & num.6.*
7 *Rota quando eſt aliquid commiſſum ſuo arbitrio, ſecundum iura iudicat.*
8 *Clauſula,*arbitrio Rotæ,*quid importet.*
9 *Poſſeſſio vbi eſt turbida ponitur ſub ſequeſtro.*
10 *Clauſula,* parito iudicato arbitrio Rotę,*quid operetur, & vide num.*11.

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. XVI.

Collectanea V.

EX Sacri noſtri Conſilij, &c.

1 Statuit, vt Conſiliarius cauſæ Commiſſarius ſuper incidentibus ſolus prouideat, & ei, ſi videbitur, ex cauſa relationem faciat in Sacro Conſilio.

2 Nota, quòd licèt arbitrio Conſiliarij cauſæ Commiſſarij remittatur facere relationem in Sacro Conſilio, dùm adeſt verbum, *videtur,* tamen ſi adſit iuſta cauſa, relationem faciendi in Sacro Conſilio, & cauſæ Commiſſarius facere recuſat, & ipſe ſolus prouidet domi, Pars poteſt dicere de nullitate, nam
3 verbum, *videtur,* importat arbitrium boni viri, & non extenditur ad liberam voluntatẽ, & poteſtatem *Guid Pap.deciſ.*475. vbi agit de
4 clauſula, *ad libitum ſuum,* quę quidèm reſtringitur ad arbitrium boni viri *l.Thais §.ſorore, & l.Lucius ff. de fideicommiſ. libert.* arbitrium
5 autem boni viri intelligitur, prout de iure, vt decidit *Rota Rom.in vna Cornetana pecuniaria 4.Iulij* 1601. *coràm Eminentiſſimo Pamphilio,*& tradit *Benintend.deciſ.*31. vbi cõceſſo arbitrio non venit quòd poſſit facere à iure prohibitum, niſi ex iuſta cauſa; debet enim formare ſuum arbitrium ſecundùm leges, & animus Iudicis non debet moueri prætextu
6 arbitrij, nec illud exercere debet, niſi ex iuſta cauſa.

Et facit, quòd quãdo Romæ committitur cauſa arbitro Rotæ, Rota ipſa iudicat, prout de iure, non autem iuxta eius voluntatem iuri contrariam, cùm clauſula, *arbitrio Rotæ,* intelligatur, prout de iure *Cæſar.de Graſſ. deciſ.7.& 8.de iudic. Afflict.deciſ.*311. & fuit reſolutũ *in cauſa Toletana pecuniaria* 13. *April.* 1587. *coràm Pamphilio,in cauſa Toletana Parochialis* 13. *Ianuarij coràm Corduba,in cauſa Laudenſ.penſionis* 29. *Martij* 1599. *coràm Pegna, & in cauſa Rauennaten.tranſactionis* 19. *Ianuarij.*1594. *coràm Giptio.*

8 Vndè nota, quòd ſtante tali clauſula, *ſequeſtrata poſſeſſione,* ſi poſſeſſio vtriuſquè ſit turbida, vel hinc indè prætendatur ſpolium, datur ſequeſtrum, vt fuit reſolutum in *Romana domus* 17. *Iunij* 1602. *coram Ottembergo,* & ratio eſt, quia de iure, & de ſtylo Rotæ
9 quando poſſeſſio eſt turbida ponitur ſub ſequeſtro *Puteus deciſ.*372.*lib.*2. *Caſſador. deciſ.* 3. *de reſtit. ſpoliat.* & fuit dictum in vna *Peruſina bonorum* 24. *Februarij* 1588. *coràm Eminentiſſimo Cardinali Mantica,*tunc Rotæ Auditore, & ita vidi practicatum, & ipſe practicaui.

10 Et ſic pariter ſtante clauſula, *parito iudicato arbitrio Rotæ,* poſita in cauſa reſtitutionis in integrum aduerſus tres conformes, intelligitur, prout de iure, & non impedit exequutionem, niſi clara ſit iuſtitia *clem. vt calūnia de re iud.*& fuit reſolutum *in cauſa Gerundenſ.beneficij* 19. *Aprilis coràm R.P.D. Licta.*

11 Sed dùm de hac clauſula verba fecimus, nõ te pigeat notare, illam intelligi, prout de iure quòad merita cauſę, non autem quòad ſolẽnitates iudicij, vt fuit reſolutum à *Rota in vna Placentina melioramentorum* 1. *Iunij* 1587. *coràm Pamphilio Eminentiſſimo Cardinali.* & in *Catanienſ.illegitimitatis* 10. *Ianuarij* 1583. *coràm Eminentiſſimo Aldobrãdino,*deindè *Sãctiſſimo Clemente* VIII.

SVMMARIVM.

1 *Copia ſcripturarum eſt conferenda cum originali.*
2 *Copia ſumi debet de verbo ad verbum, limita num.* 3.
4 *Copia deſumpta de mandato Iudicis, & voluntate Partis probat in iudicijs.*
5 *Copia probat apud acta, licit originale non reperiatur, & nu.*6.
7 *Copia mandati an danda ſit.*
8 *Copia præſentata eſt aduerſario notificanda.*
9 *Copia copiæ producti in actis an probet.*
10 *Pars tacendo ſcripturam approbat.*
11 *Copia intimationis in actis reperta an probet pro cenſurarum declaratione.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c. Pragm. XXVI.

Collectanea VI.

NE à iuris tramite diſcedatur, &c.

1 Statuit, copias ſcripturarum conſerendas eſſe cũ originalibus, Partibus requiſitis,aliàs collationem nullam eſſe.

2 Pro coronide nota, hanc copiam debere ſumi de verbo ad verbum, nullo addito, vel diminuto *Rota in Romana teſtamenti coràm R.P.Corduba*,vbi dicit,ſecùs eſſe in legatario petente à Notario copiam teſtamenti, quia non debet ſibi dari copia totius teſtamenti, ſed ſolùm illius particulæ legati,& inſtitutionis, quæ ad eum ſpectat,vigore *tex. in cap. cùm contingat de fide inſtrum.* aſſerendo
4 pariter, hanc copiam ſumptam de mandato
5 Iudicis, & voluntate Partis probare in iudicio,& quòd copia apud acta probat,licèt originale non reperiatur, quia illa fingitur vice originalis,quod tamẽ puto verum, niſi argua-
6 tur de falſo, quoniam neceſse eſt,originale produci apud acta, aliàs copia non probat,vt in facti contingentia obtinui de anno 1622. & ita deciſum fuit in Curia Archiepiſcopali Neap.& vide *Capyc.deciſ.40. Guid.Pap.deciſ. 19.Afflict.deciſ.*330.*Cather.deciſ.*16.*& Franc. deciſ.*194.

7 Sed mandati copia licèt regulariter danda ſit, hoc tamen de ſtylo nõ ſeruatur in Prouincia Vmbriæ, & in Prouincia Marchiæ, niſi quando Procurator ageret tanquàm ſubſtitutus alterius, vel quando quis eſset Procurator Collegii, Vniuerſitatis,Monaſterii,Minoris,Mulieris, & ſimilium *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 107.*par.*2.

8 Et aduerte, quòd vltra collationem faciendam,Partibus requiſitis ſi præſentantur ſcripturæ ab actore,ſunt aduerſario notificandæ, aliàs de eis non eſt habenda ratio, vt in *cap. cartæ* 3.*q.*9.

9 An autem copia copiæ producta in actis probet, negatiuè eſt reſoluendum, niſi fuerit producta, Parte citata,& nihil cõtra eam fuerit oppoſitum,vt tenuit Curia Archiepiſcopa-
10 lis Neap. teſte *D.Ricc.in deciſ.*198.*par.*1.quia Pars tacendo,illam approbaſſe videtur, vndè non debet audiri, ſi velit eam impugnare *Verall.deciſ.*238.*par.*1.*& deciſ.*117.*par.*3.*Puteus deciſ.*99.*&* 159.*lib.*2. *Rot.diuerſ.deciſ.*151.*p.*3.

11 Et an intimationis copia in actis reperta, iuncta atteſtatione Notarij de amiſſione Regiſtri ſit ſufficiens cauſa ad cenſurarum declarationem,affirmatiuè decidit *Rota*,vt per *Mohed. in deciſ.*1. *de fide inſtrum.* vbi quòd copia reperta in actis facit fidẽ, probata amiſſione.

SVMMARIVM.

1 *Appellantes quando de nullitate dicere non valent.*
2 *Sententiæ duæ conformes quando exequantur.*
3 *Sententia continens iniquitatem notoriam eſt nulla.*
4 *Nullitatem opponens quando incidat in pœnam pragmaticæ.*
5 *Laudum non eſt ſententia.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. XXXII.

Collectanea VII.

POſt ſententias, vel decreta affirmatiua, &c.

1 Sancitum eſt hic, nè appellantes duas ſententias conformes paſſi calumnioſè dicere de nullitate valeant.

2 Obſerua, vt etiam circumſcripta nullitate hæ duæ ſententiæ conformes in caſibus hic expreſſis catènus exequuntur, quatènus ſunt validæ,& non omninò iniquæ, & iniuſtæ *Ludouic. deciſ. Peruſ.*72. vel ſi ex tenore ſententiæ deprehendatur euidens iniquitas, quo-
3 niam ſententia continens iniquitatem notoriam cenſetur nulla, adeò quòd minimè tranſit in iudicatum, vt eſt *tex.in cap.inter cæteras de re iudic.* & tradit *Afflict. deciſ.* 39. & ſic eſt *DD.* communis opinio,à qua non eſt recedẽdum.

4 Sed quæro, an in pęnam pragmaticæ incidat qui habuit duas ſentẽtias conformes,quarum vna fuit lata ab Arbitris,ſi opponant nullitatem aliquam, videtur negatiuè dicendum,
5 quia laudum Arbitrorum non dicitur ſententia,cùm careant iuriſdictione *l.*1.*ff.de arbitr.*

At diſtinguendum puto, quòd aut laudum latũ eſt ab Arbitris, ex neceſſitate electis, putà quia lis vertitur inter conſanguineos, qui vigore *pragmaticæ odia litium* tenentur compromittere, & tunc incurrunt opponentes,& dicentes de nullitate poſt laudum, & aliam ſententiam conformem, aut laudum eſt latum ab Arbitris electis ex conuentione Partium, & tunc non incidunt in pęnam opponentes nullitatem poſt illud latum, & aliam ſententiam conformem, vide *Gratian.in deciſ.Marchiæ* 82.& habui in facto inter hæredes V.I.D. Franciſci Antonij de Fuſco.

SVMMARIVM.

1 *Dilatoriæ exceptiones quæ dicantur.*
2 *Exceptiones dilatoriæ quando opponi debeant, & vide num.*3.

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pr agm. XXXIII.

Collectanea VIII.

CVm quis doloſè ad litis ingreſſum, &c.

1 Reponit pęnam opponentibus dilatorias exceptiones doloſè.

Perquiras ſcripta infra *in pragm. 1. de Procuratoribus.*

Et pro ornatu reminiſcaris, dilatorias exceptiones dici illas, quę differunt actiones proceſſuum, & iudicium, & ad tempus tantummodò nocent, & idcircò temporales appellari, & dici quodãmodò poſſunt, de his loquitur *tex. in l. 2. §. ſanè, & l. exceptiones ff. de excep. §. appellantur Inſtit. eod. tit. Afflict. deciſ.* 354. *Balb. deciſ.* 40. *Coler. deciſ.* 108. quos vide in tali materia, ſuntquè exempli gratia contra reſcriptum, exceptio feriarum, loci non tuti, ætatis minus legitimę, ſtandi in iudicio, ſpoliationis, ſolutionis euitãdæ, ſiuè differendæ, pacti de non petendo, promiſſionis in diem, vel ſub conditione *Franc. Marc. deciſ.* 718. *Gayl. obſeru.* 71. *lib.* 1. *Seraphin. deciſ.* 440. *part.* 1. *vol.* 1. *in nouis.*

2 Sed quando debeant opponi iſtę exceptio-
nes, dicas, antè litem conteſtatam, vndè cùm
excuſſionis, ſiuè diſcuſſionis exceptio ſit dila-
toria, ideò antè litẽ conteſtatam eſſe opponẽ-
dã apparet ex *l. exceptiones C. de probat. Boer.*
deciſ. 221. *Milanenſ. deciſ.* 5. *lib.* 1. *Capella*
Tholoſ. deciſ. 81. *&* 130. *Surd. deciſ.* 44. *Bellon.*
deciſ. 78. *Magon. deciſ. Florent.* 38. *Barz. deciſ.*
20. ſic etiam exceptio, *tua non intereſt*, cùm
ſit dilatoria antè litem conteſtatam debet op-
poni *Franc. Marc. deciſ.* 905. *vol.* 2. *Surd. de-*
ciſ. 52. *&* 149. licèt exceptio dilatoria quando
3 nouiter eſt nota opponi poterit poſt litem
conteſtatam, niſi appareat de negligentia, ex
qua illam non proponit antè litem conteſta-
tam *Balb. deciſ.* 40.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tangens Fiſcum nequit fieri ipſo inaudito.*

2 *Sententia lata contra Fiſcum propter abſentiã Aduocati eſt nulla.*

3 *Sententia lata contra Eccleſiam abſente Aduocato, vel Procuratore eſt nulla.*

4 *Argumentum de Fiſco ad Eccleſiam valet.*

5 *Teſtes quando examinantur contra Fiſcum, an eius Aduocatus, & Procurator debeant eſſe præſentes.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XXXVI.

Collectanea IX.

SEntentias de rebus noſtrum Fiſcum tangentibus, &c.

1 Prohibet, ferri ſententias contra Fiſcum ipſo inaudito.

2 Clarum eſt, ſententiam latam contra Fiſcũ indefenſum propter abſentiam Aduocati eſſe ipſo iure nullam *l. vnic. C. de ſententijs aduerſus Fiſcum latis lib.* 10. & idem eſt ſi feratur Procuratore eius abſente, vide *tex. in l. velamenti C. de poſtuland.*

3 Sic pariter ſententia lata contra Eccleſiam
abſente Aduocato, vel Procuratore eſt nulla,
vt decidit in facti cõtingentia me patrocinan-
te Curia Epiſcop. Lictereuſis ex delegatione
Apoſtolica de anno 1620. de menſe Septem-
4 bris, cùm ſit validum argumentum de Fiſco
ad Eccleſiam, vt plures DD. tradunt, & Ec-
cleſia debet defendi, non autem indefenſa di-
mitti, aliàs ſententia eſt nulla.

5 Sed an Aduocatus Fiſci, vel eius Procurator debeant eſſe præſentes, quando in cauſis Fiſcalibus examinãtur teſtes contra Fiſcum, ſi ipſi inſtant, quòd volunt interuenire, & altera Pars contradicat, negatiuè *Benintend. deciſ.* 60. vbi tamen, quòd poſſunt interuenire in tota cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ inter Priuatos in Sacro Conſilio tractantur, & ſi tangunt Fiſcum, in Camera.*

2 *Cauſæ criminales in prima inſtantia ad M. C. remittuntur.*

3 *Crimen læſæ Maieſtatis committentes non cognoſcit M. C. amplia, vt num. 4.*

5 *Receptans ſcienter rebellem, Principem lædit.*

6 *Receptans imputatum de crimine læſæ Maieſtatis incidit in eodem crimine, limita vt n. 7.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragmat. XXXVII.

Collectanea X.

QVoniam iuris ordo confunditur, &c.

1 Mandat, cauſas inter Priuatos tractari debere in Sacro Conſilio, Fiſcum verò tangentes in Reg. Camera, etiam ſi ſint pendentes, & in eis ſit proceſſum vſquè ad concluſionẽ, & etiam ſi ex Regia cõmiſſione ſint aliter cõmiſſæ, & Partes forũ non declinarẽt.

Non

Non ſine ratione hic expreſsè ſuit diſpoſi-
tum circa cauſas pendentes, nam de iure cō-
muni non comprehenduntur, vigore *§.1.in
fin. in auth. vt cùm de appellat.cognoſc.* vide
*Afflict.deciſ.*396. & faciunt relata per *Magon.
in deciſ.Lucenſ.*88. quem poteris videre.
2 Sed dùm in fine hic mandetur etiam, om-
nes cauſas criminales in prima inſtantia re-
mitti ad Magnam Curiam Vicariæ, dicas,
id habere locum etiam, quòd offendantur au-
res ipſius Sacri Conſilij, vt exempli gratia de
falſitate commiſſa apud acta Sacri Conſilij
*Franch.deciſ.*147. quod tamen habet reſiſten-
tiam ex diſpoſitione *tex.in l nullum C.de teſti-
bus*, & cum hac opinione videtur concurrere
Idem Franch. ibidem, dùm dicit, quòd in hoc
caſu Magna Curia non procedit, niſi priùs fa-
cta relatione per Iudicem, & per Sacrum Cō-
ſilium ei impartita licentia procedendi, quam
dicit Sacrum Conſilium impartiri, vbi videt
querelam non fieri ad finem inuoluendi litem
ciuilem, & videt, falſitatem ſubſiſtere in ſub-
ſtantia negotij, ſed quando de hoc dubitatur,
prouidet eſſe expectandum exitum cauſæ ci-
uilis, in tantùm quòd Magna Curia ſe intro-
mittit in falſitate commiſſa apud acta Sacri
Conſilij ex voluntate, & licentia eiuſdem Sa-
cri Conſilii, & non aliàs.
3 Quatènus autem exceptuētur committen-
tes crimen læſæ Maieſtatis, nè de illis poſſit
cognoſcere Magna Curia Vicariæ, ita dicas
etiam procedere in conſulentibus, auxilianti-
4 bus, & opem præſtantibus reo læſæ Maieſta-
tis, qui regulariter puniūtur eadem pena, qua
principalis reus delinquens, vt probat *tex. in
l.1.* ibi, *cuiuſuè opera, & conſilio ff.ad l.Iul.Ma-
ieſt.& l.Maieſtatis ff.eod.* ibi, *cuius ope, conſilio*,
& ſic pariter procedere debet in receptanti-
bus reos talis criminis ſcienter, argumento
5 *cap.fœlicis de pœnis*, quia receptās ſcienter re-
bellē dicitur principaliter lædere ſuum Prin-
6 cipem, nouiſſimè *Gizzarell.deciſ.*78. vbi etiam
quòd receptans imputatum de crimine læſæ
Maieſtatis incidit in idem crimen, niſi tamen
7 imputatus eſſet filius, vel pater, aut cōſangui-
neus receptantium, ex his, quæ diximus in
pragm.5.infra de receptatoribus maleſactorum.

SVMMARIVM.

1 *Quando proceditur in contumaciam qualiter
fiant actus incumbentes, nullo termino expe-
ctato, & nu.2. vbi datur declaratio ampliati-
ua, & reſtrictiua, num.3.*

De Officio Sacri Regij Conſilij.
Pragm. XXXIX.

Collectanea XI.

QVia nobis innotuit, &c.

1 Prouidet, in proceſſu in contumaciam
fieri actus incumbentes, nullo termino expe-
ctato.
2 Obſerua, procedi poſſe pariter ad diffiniti-
uam ſinè aliqua citatione ad ſententiam *Balb.
deciſ.42. Rot.diuerſ.in nouiſſimis deciſ.*259.*tom.*
2.*Præſ.de Franch deciſ.*457. & ita reperio ſer-
uatum per M.C.V. in cauſa Mercurii de Sal-
zillo in anno 1629.
At id non ſic generaliter putes verum, niſi
3 quando idem ſit Iudex, quia ſi fortè mutatus
eſſet, quàmuis procederetur in cōtumaciam,
requireretur noua citatio coràm nouo Iudi-
ce, ex dictis infra in *pragm.4. de ordin iudic.*
Ita quòd ſi talis citatio hoc in caſu præter-
mittatur, poſſet dici de nullitate, prout practi-
catum extitit in cauſa Minichelli de Sancto-
buono, & Ioannis Pauli de la Cerdia annis nō
longè elapſis.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ, quæ debent decidi iunctis Conſiliarijs,
remittitur arbitrio Præſidentis, & Proregis,
& quando procedit, num.2.*
3 *Vota duo conformia quando ſufficiant.*
4 *Iudex pronunciat, quamuis ſumma tempor.
ſententiæ reperitur maior, quàm prima facie*
5 *Principium eſt inſpiciendum.*
6 *Sententia Sacr.Conſ. quādo habeat vim vlti-
mæ ſententiæ.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XLI.

Collectanea XII.

NVper à Cæſarea Maieſtate
emanauit, &c.

Multa mandantur hic, verùm nos ſelectio-
ra ſecernemus.
1 Indè dùm diſponitur, remitti arbitrio Pro-
regis, ſeù Præſidentis S. C. quę cauſæ debeāt
decidi iunctis Aulis.
Adde videndum *Thor.in comped.deciſ. Re-
gni in verbo vnio Aularum part.*2. vbi in pri-
2 ma inſtantia hoc tātùm procedere poſt alios
enunciat differendo, ſi talis vnio Aularum
petita in prima inſtantia pro cauſæ expedi-
tione, vel petitum ſaltim cum adiūctis expe-
diri, vbi fuerit denegata, vel denegatum, an
in

in cauſa reclamationis concedenda erit, & recenſet iudicatum in Collaterali Conſilio ſub die 27. Aprilis 1622. ad relationem Conſiliarij Sanſelicij. quòd decidatur cauſa reclamationis iunctis Aulis in cauſa Marchionis Celentiæ cum illis de Ciccotto in Banca Scacciauenti.

Et quęrit vlteriùs in *alio verbo ſequenti*, ſi vnio Aularum concedẽda ſit pro deciſione alicuius incidentis, aut emergentis alicuius momenti, ſiuè altiorem requireret indaginẽ, vtputà ſi deferendum ſit reſtitutioni in integrum, vel nullitates propoſitę contra ſententiam ſint recipiendæ, quàmuis cauſa principalis fuerit deciſa in vna Aula, & pro affirmatiua parte pluries iudicatum teſtatur, vt latiùs apud *eum* cerni poterit.

Et dùm in *§.præterea* in fin. cauetur, vt in
3 qualibet cauſa infra ſummam aureorum ducentorum duo tantùm vota conformia concurrant, notabis, ſufficere duo vota conformia etiam vltra hanc ſummam, quando prima facie ab initio videretur non excedere hanc ſummam, licèt poſteà tempore diffinitiuę ſẽtentię appareat de maiori quantitate, ex ratione *text. in l. fin. §. fin. de appellation.* vbi quòd ſufficit, vt iuriſdictiò in principio ſit fundata ratione dubij, licèt in calculo ferendæ ſententiæ appareat aliquid, quod à principio
4 eſſet obſtatiuum iuriſdictioni, & ſi tempore ſentẽtiæ ſumma reperiatur maior, quàm prima facie videbatur, non impeditur Iudex ſu-
5 per toto pronunciare, vbi quòd initium, & principium eſt in qualibet re inſpiciendum *l. Pomponius ff. de negotijs geſtis, l. nam origo ff. quòd vi, aut clam, l. ſi tamen ff. ad Maced. l. vn. C. de imponend. lucrat. deſcript. lib.* 10.

6 Et dùm *in §. volumus*, mandatur, in cauſis appellationum infra ſummam aureorum ducentorum ſententiam Sacri Conſilij habere vim vltimæ ſententiæ, & ab ea nequire vlterius appellari, amplia procedere pariter in ſententia confirmante ſententiam Iudicis inferioris, per quam aliquis ſit declaratus liber, qui tamen fuerat venditus vt ſeruus pro minori pretio aureorum ducentorum, ex *Frãc. deciſ.* 432.

SVMMARIVM.

1 *Supplicationes grauaminum infra tres dies debent præſentari, limita, vt num.* 2.
3 *Tempus impedito non currit.*
4 *Impedimentum probari debet per illud allegantem.*
5 *Onus probandi alleganti incumbit.*
9 *Actor antè omnia debet probare ſe eſſe talem.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XLII.

Collectanea XIII.

SEmo ſtati auertiti, come, &c.

1 Supplicationes grauaminum infra tres dies debent præſentari in banca, aliàs poſt tale tempus elapsũ non admittuntur vigore iſtius pragmaticæ.

2 Limita non procedere, quotiès ex aliquo iuſto impedimẽto litigãtes tales ſupplicationes pręſentare non potuiſſent, nam poterint
3 poſt triduum illas pręſentare, cùm impedito non currat tempus *l. 1. §. fin. C. de annal. except. cap. quia diuerſitatem de conceſ. præbẽd. cap. fin. de elect. Surd. deciſ.* 151. *Valaſc. deciſ.* 130. *Antonin. deciſ. Macerat.* 84. *lib.* 1. *Seraphi. deciſ.* 997. *&* 1066.

4 Benè verum tale impedimentũ debet probari per ipſos *Medic. deciſ.* 9 & latè diximus *in quæſt. foren.* . . . *lib.* 2. cùm alleganti aliquid incũbat onus probãdi illud, ex *l. 2. & l. verius ff. de probat. l. Actor, & l. fruſtrà C. eod. tit. l. fin. ff. de rei vendic. cap. vn. verſ. cùm enim, vt Eccleſiaſtic. benefic. ſine diminuti. conferantur*, & facit *deciſio Maſtrilli* 258. *part.* 3. vbi, quòd Actor in iudicijs antè omnia fundare, & probare debet ſe eſſe talem, qualem ſe facit.

SVMMARIVM.

1 *Appellans à citatione M.C. perſonaliter comparere debet, & num.* 2.
3 *Clericus non tenetur perſonaliter comparere petendo declinatoriam fori.*
4 *Perſonæ priuilegiatæ quando per Procuratorem admittantur ad eligendum forum.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. XLIV.

Collectanea XIV.

CReſcente quotidiè in hoc Regno, &c.

1 Inter alia, quæ hic mandantur illud eſt, appellantem à citatione Magnæ Curiæ debere perſonaliter comparere in Magna Curia,
2 vt pragmatica dictat, ſic vſu quotidiano eſt receptum in noſtris Tribunalibus, & ita nouiſſimè fuit ſeruatum in cauſa Antonij Boroſtiolæ, qui cùm fuiſſet citatus à Magna Curia Vicariæ, comparuit perſonaliter in ea, & ſic fuit auditus in Sacro Conſilio ex ſupplicatione ibi facta, & hoc de anno 1621.

3 Sed an Clericus perſonaliter teneatur petere declinatoriam fori.

Dicas

Dicas negatiuè, ſed quòd poteſt per aſium,
& ſic per Procuratorem, & ſi non habentem
ſpeciale mandatum *Guid.Pap.deciſ.338. Præſ.
de Franch.deciſ.329.*
4 Benè verum priuilegiatæ perſonæ haben-
tes fori electionem tunc admittũtur ad illum
eligendum per Procuratores, vbi ipſis Pro-
curatoribus dant ſpeciale mandatum, vel ge-
nerale cum libera, vt practicari in Sacro Con-
ſilio teſtatur *Idem Franch. deciſ.257.* de quo
meminit *Maſtrill.deciſ.Sicil.127. & 257.*

S V M M A R I V M.

1 *Clauſula in exequutorijs faciendis vbi poni de-
bet.*
2 *Feuda ſunt diuiſibilia, limita, num. 3. & 4.*
5 *Feuda vbi viuitur iure Francorum ſunt indi-
uiſibilia.*
6 *Feuda vbi diuiduntur.*

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c. Pragm. XLV.

Collectanea XV.

PEr alcuni riſpetti mouentino
la mente noſtra, &c.
1 Decernit, in exequutorijs faciendis debe-
re apponi clauſulam, *quòd quicquid exeque-
tur tàm pro debito principali, quàm pro ex-
penſis debeat apponi in dorſo ipſarum litera-
rum exequutorialium*, nec non quando faciẽ-
dæ erunt exequutiones cõtra feudatarios ap-
ponitur hæc clauſula, *dummodò per talem exe-
quutionem nullo modo inducatur diuiſio feudi.*
2 Pro coronide reminiſci non eſt inconuẽ-
niens occaſione hac ducti, quòd regulariter
feuda omnia diuiſibilia ſunt, vt in *cap.1.§.om-
nes filij ſi de feud.defunct.cap.1.de natur.ſucceſ.
feud. Anna ſing.199.Franc.* à contrario ſenſu
3 *deciſ.73.* licèt hæc cõcluſio non habeat locum
in feudis Dignitatum, Regnorum, Ducatuum,
Marchionatuum, & ſimilium, quæ diuidi ne-
queunt *cap.imperialem §.prætereà Ducatus*,
vbi *Feudiſtæ Scribentes de probib. feud.alienat.
per Feder. Afflict.deciſ.265. Viuius deciſ.130.*
verùm hanc limitationem declarãt procede-
re, vt illa dignitas Ducatus, Marchionatus, &
Comitatus non diuidatur, cùm ſpectet ad pri-
mogenitum, ſed in actu adminiſtrationis iuriſ-
dictionis, quæ diuidi poteſt, vel locando iuriſ-
dictionis locum, & tunc ſolutio pretij illius
locationis diuidatur inter eos pro rata, argu-
mento *tex. in l. communi diuidundo §.cùm de
vſufructu ff.commun. diuidundo*, vel alternis
vicibus, & annis Magiſtratus, & Officiales
deputando, cùm ſui natura feuda indiuiſibilia
4 ſint, ſed tamẽ diuiſibilia fieri poſſunt vſu exer-
citij, argumento *tex.in l.Lucio §.fin.l.cùm
conſtet ff.de aqua quotidian.& æſtiua*, voluerũt
poſt alios *Franc.Marc.deciſ.232 vol.1.& La-
nar.conſ.59.* vbi refert pulcram deciſionem
Regiæ Cameræ quòad iuriſdictionem Regiæ
Ciuitatis Auerſæ, quæ controuertebatur in-
ter Io. Hortugnum, ac Honophrium, & Ca-
rolũ de Altomari, in qua fuit concluſum, quòd
indiſtinctè omnes filij ſuccederent, & alternis
annis officium adminiſtrarent, ſic apud Ciui-
tatem Tarẽti Aſſeſſorem Regis nomine creãt
quidam Equites de nobiliſſima Familia Ca-
racciolorum, & alternis annis illum depu-
tant.
5 Inſuper in Regno hoc Neapolitano feuda,
& loca, in quibus viuitur iure Francorum
neque diuiduntur, quia in his ſuccedit primo-
genitus, & à conſortibus, & fratribus nec per-
mittitur ad diuiſionem prouocatio, argumen-
to *Conſtitut.Regni Vt de ſucceſſionibus Afflict.
deciſ.249. Præſes de Franch.d.deciſ.73.*
6 Aduerte tamen, quòd in Francia feuda di-
uiduntur iuxta diuerſas Ciuitatum, Regionũ,
& Prouinciarum conſuetudines, cùm apud
eos ad patrimoniorum ſimilitudinem redacta
ſint, & facta ſint diuiſibilia, vt per *Guid.Pap. in
deciſ.59.133. & 297. Franc.Marc.deciſ.368.
par.1.* & ita etiam apud Allobrogos practica-
tur, teſte *Boer.deciſ.204.*

S V M M A R I V M.

1 *Incidentia ſequuntur cauſam principalem, &
priuilegiata vna cauſa, cenſentur priuilegia-
ta omnia eius incidentia, & dependentia.*
2 *Actor quàmuis teneatur ſequi forum rei, tamen
hoc non habet locum, quando ſunt plures rei
eiuſdem cauſæ, & ad eundem finem agitur.*
3 *Bona plura ſeparata quando inſimul vendun-
tur ratione connexitatis poterit vicinus, qui
in vna re tantùm cohæret omnia bona retra-
here.*
4 *Sententia lata à pluribus Iudicibus, quorum al-
ter erat inhabilis, & minus competens valet.*
5 *Proceſſus factus à Iudice recuſato cum Iudice
non recuſato valet.*
6 *Beneficium conceſſum minori, maiori litis con-
ſorti communicatur.*
7 *Beneficio conceſſo pupillo maiori litis conſorti
non poteſt renunciari.*
8 *Articuli incidentes, & emergentes, ſeu annexi,
qui ſunt tamen extra crimen non habebunt
naturam cauſarum criminalium, ſed retinẽt
naturam mori cauſarum ciuilium.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c. Pragm. XLVI.

Collectanea XVI.

MOlte volte,&c. Determinat,vt articuli incidentes,
& annexi in cauſis criminalibus remittantur
ad Magnam Curiam, vt ibi priùs decidantur
1 cum cauſis principalibus,& meritò,quia inci-
dentia ſequuntur cauſam principalem *Praeſ.de*
*Franch.deciſ.*513.*&* 637.& priuilegiata vna
cauſa,cenſentur priuilegiata omnia eius inci-
dentia, & dependentia *Surd. deciſ.* 36. indè ſi
prima cauſa erit ſummaria,pariter erit ſum-
maria appellatio *Put. deciſ* 426. *lib.*2.

Connexorum enim idem eſt indicium,vndè
2 quàmuis actor teneatur ſequi ſorum rei,tamē
hoc non habet locum, quando ſunt plures rei
eiuſdē cauſæ, & ad eundē finē agitur,tales rei
omnes, qui ſūt diuerſis iuriſdictionibus ſubie-
cti, diuerſoſque Iudices immediatos habent,
benè poſsūt propter eandem, & indiuiſibilem
cauſam coràm vno, eodemquè Iudice ipſorū
omnium mediato Superiore cōueniri,nè cau-
ſæ continentia diuidatur *l.nulli C. de iudic.*
*Capyc.deciſ.*122. *Minſynger.obſeruat.*4.*cent.*1.
vbi ſic in Camera Imperiali ſeruatum refert,
*Harthman. obſeru.*7. *de iudic.lib.*2. vndè *Rota*
Florentina voluit,quòd ratione connexitatis,
3 quādo plura bona ſeparata ſimul venduntur,
poterit vicinus,qui in vna re tantùm cohæret
omnia bona ſua retrahere *Magon. deciſ.*29.&
4 hinc ſententia lata à pluribus Iudicibus,quo-
rum alter erat inhabilis, & minus competens
5 valet *Maſtrill. deciſ.*27. vt etiam dicimus de
processu facto à Iudice recuſato cum Iudice
non recuſato, nam ratione connexitatis ex
parte Iudicis non recuſati valebit proceſſus,
iuxta *dec.Rot.Rom.*de qua per *Achill.de Graſſ.*
6 *in deciſ.*2.*de except.*& hinc beneficium conceſ-
ſum minori,maiori litis conſorti communica-
tur,iuxta *deciſ.Afflict.*151.*&* *Frāch.deciſ.*269.
vbi adeò beneficium conceſſum pupillis ac-
7 quiritur maioribus litis conſortibus, quòd nō
poteſt per pupillos renunciari, & ſic tradit in
Sacro Conſilio iudicatum.

8 Aduerte autem,quòd non propterea huiuſ-
modi articuli incidentes, & emergentes, ſeù
annexi, qui ſunt tamen extra crimen,habebūt
naturam cauſarum criminalium, ſed retinent
naturam merè cauſarum ciuilium,vt eſt vide-
re apud *Franch in deciſ.*470.*&* 710.ſicq; dice-
batur in facti contingentia in quodam Colle-
gio habito annis elapſis.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtes vſq; ad quem numerum recipi poſſint, & num.* 2.

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c. Pragm. L.

Collectanea XVII.

VT litigantium expenſis, &c.

1 Diſponit, nè in qualibet cauſa recipiantur
teſtes vltrà numerum quadragenarium,vel ad
ſummum aliqua de ratione ad quinquagena-
rium.

2 Adde,quòd inſpecto iure canonico ſic enū-
ciauit *Rota apud Cordub.in vna Fauentina*
remiſſoriae teſtium,vbi ſuadet pariter,in tali nu-
mero computari teſtes examinatos in tota
cauſa, ac etiam in reſtitutione in integrum,
prout in primo, & ſecundo beneficio,& apud
alios teſtor ſic deciſum pariter.

Vide ſi conſerunt diſpoſita,& adducta infra
in *pragm.*1. *de teſtium refrenat.*

S V M M A R I V M.

1 *Appellationum tempora, & fatalia ſeruantur in cauſis reclamationum.*

2 *Fatalia currunt in Sacro Conſilio poſt reclamationem.*

3 *Fatalia currunt ſi habetur recurſus ad Regiam Cancellariam.*

4 *Fatalia quomodo currunt in cauſis appellationum.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LIII.

Collectanea XVIII.

DEcreto ipſius Sacri Regij Conſilij,&c.

1 Appellationum tempora, & fatalia manda-
tur hic,ſeruanda eſſe etiam in cauſis reclama-
tionum Sacri Conſilij.

2 Meminit *Grammat.deciſ.*13. vbi recenſet
iudicatum, fatalia currere in Sacro Conſilio
poſt reclamationem ex ſola inſtantia tantùm,
nón adhibita diligentia per appellantes pro
commiſſione cauſæ *Vrſill.deciſ.*78. *Maſtrill.*
*deciſ.*67.*Praeſ.de Franch.deciſ.*646.vbi decidit,
3 fatalia currētia in cauſis reclamationum,cur-
rere pariter debere, ſi haberetur recurſus ad
Regiam Cancellariam.

At pro intellectu pragmaticæ noſtræ non
deſinas perquirere modernè *Galeot.cōtrouerſ.*
*forenſ.*19.*par.*1. vbi latè enucleat,quando, &
4 quomodò fatalia currant in cauſis appella-
tionis,& reuiſionum per viam ſupplicationis,
quas reclamationes appellamus tàm de iure
com-

communi, quàm de ſtylo, & obſeruantia Supremorum Regni Tribunalium,& preciſè Sacri Regij Conſilii,& Regiæ Cameræ,& qualiter decretum Sacri Conſilij,de quo hic declarari, & reſtringi debeat ex ſubſequuta obſeruantia cum diſtinctione inter primum, ſecundum,& tertium fatale,ponderando plures deciſiones,vt affluenter apud *ipſum* videri poterit.

Et ad materiam videas latiùs ſcripta in *pragm.1.ſupra de appellat.*

SVMMARIVM.

1 *Dicta teſtium debent ſcribi per manus Examinatorum.*
2 *Notarius nequit recipere iuramenta teſtium ad futurorum.*
3 *Teſtes examinantur tàm contra inquiſitos, quā in fauorem.*
4 *Teſtes an probent Procuratore non citato.*
5 *Teſtis receptus Parte non citata non valet, & num.6.& 7.*
8 *Teſtes ſi ſint citati, vt teſtificentur tali die,& Pars ad videndum,ſi illa dies fuit feriata,depoſitio non valet,ſi fuit facta die ſequenti.*
9 *Teſtis examinatus Parte nō citata quando probet.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LV.

Collectanea XIX.

EX prouiſione facta per Sacrū Regium Conſilium,&c.

1 Cauetur hìc, dicta teſtiū debere ſcribi manu Examinatorum.

Pro coronide videas *deciſionem Creſcent.1.*
2 *de iure iurando*, vbi quòd Notarius non poteſt recipere iuraméta teſtium etiam adfuturorum, niſi de commiſſione Iudicis, ſicq; dicit deciſum in vna *Britonorieſi Parochialis coràm ipſo.*

3 Et aduerte, talia dicta teſtium debere recipi integra tàm contra inquiſitos, quàm in fauorem ipſorum,vigore *pragmat.6.ſupra de Actuarijs,& Scribis*,vbi diximus,& Examinatores non debent eſſe ſuſpecti,ex *pragm.9. de ordin.iudic.*vbi videas.

4 Sed an talia dicta, & examinatio teſtiū valeant, ſi fuerint facta non citato Procuratore, in actis conſtituto, negatiuè fuit deciſum in Magna Curia Vicariæ in cauſa Franciſci de Grado cum Luca dell'amendola, referente olim Iudice Riccardo de menſe Nouembris 1601. penès Actuarium Indellum, vt fatetur
5 *Maſull.in addit.ad Capyc. deciſ.35.num.3.* vbi *num.2.* firmat regulam, quòd teſtis receptus
6 Parte non citata non valet,etiam in crimine aſſaſſinij *Creſcent.deciſ.2.de teſtibus*, niſi tamen teſtis eſſet omni exceptione maior, vel ſi examinaretur vltima die termini, quia tunc valet abſque citatione Partis *Ann.ſing.518.Afflict. deciſ.47* nec valet ſi fuerit citata,& impedita impedimento notabili *Franc.Marc.deciſ.124. vol.2.* cùm in præſentia Partis teneantur iurare *Idem deciſ.906. par.1. Grammat.deciſ.11.*
7 vt etiam teſtes recepti ſine Partis citatione in cauſa, in qua proceditur ſola facti veritate inſpecta non probāt *Cacher.deciſ.79.* benè verum licèt non probent teſtes Parte non citata recepti,faciunt tamen inditium,vt per *Grā-*
8 *mat.deciſ.11.& 34* & ad materiam nota,quòd ſi teſtes citentur tali die ſpecificata ad iurandum, & Pars ad videndum iurare, ſi illa dies ſpecificata ſit feriata, & non iuridica, non poterunt iurare die alia ſequenti,quæ ſit vtilis,& tale iuramentum præſtitum erit nullum *Guid. Pap.deciſ.542. Rota in nouis deciſ.172.* nequè
9 deſinas ſcire, quòd teſtis examinatus Parte non citata probat,quando timetur de eius feſtinato diſceſſu *Camera Imperialis in verbo teſtes in deciſ.eiuſdem Rotæ.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratores petunt beneficia,repulſas,& nominationes.*
2 *Procuratores an poſſint petere repulſam teſtiū, & ſcripturarum in iudicijs ſummarijs.*
3 *Repulſa an ſit concedenda præuenienti.*
4 *Repulſa omiſſa in prima inſtantia an poſſit peti in ſecunda.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LVI.

Collectanea XX.

EX prouiſione facta per Sacrum Regium Conſilium mandetur,&c.

1 Sancitum eſt hìc, beneficia,repulſas,& nominationes per Procuratores eſſe petendas.

2 An Procuratores poſſint petere repulſam teſtium, ſeù impugnationem ſcripturarum in iudicijs ſummarijs poſſeſſorijs,pro negatiua dicit iudicatum *Capyc.deciſ.55. & Piſanell.in addit.ad Afflict.deciſ.151.*teſtatur,aliàs in cauſa Pardi Brācacij cum Cardinali Capuæ, dùm dubitaretur,ſi detur impugnatio, vel repulſa, fuit tandem deciſum,quòd non, & quòad repulſam fatetur, idem fuiſſe iudicatum in anno 1539. in cauſa Vniuerſitatis Latertiæ cū Duce Andriæ.

3 Et repulſa an ſit concedenda præuenienti, quando præuentus examinauerit teſtes, fuit deci-

deciſum in Sacro Conſilio, quòd niſi præuentus renunciaſſet teſtibus pro ſua parte examinatis, quòd repulſa eſſet concedenda, maximè ſi per teſtes examinatos pro parte præuenientis conſtaret de iuſtitia præuenti, ac etiam ſi præuentus in primo termino repulſaſſet teſtes examinatos in eodem termino, quod fuit in cauſa Roberti de Morſico cum Franceſca de Galluccio, & ſic aliàs deciſum in Regiis Tribunalibus audio de menſe Maii 1620.

4 Et repulſa omiſſa in prima inſtantia an poſſit peti in ſecunda, vel tertia, negatiuè *Ann. ſing*.442. niſi capita repulſæ fuerint propoſita in prima inſtantia *Theſaur.deciſ.*219.

Cætera in materia repulſæ habes infra in *prag.*11.*ſub rubrica de ordin.iudic.*vbi lubeat videre.

SVMMARIVM.

1 *Actuarij quomodò capere debent fideiuſſionem à Commiſſarijs, num.*2.*&* 3.

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c. Pragm. LX.

Collectanea XXI.

PEr Sacrum Regium Conſiliũ ſtatutum eſt pro obſeruantia,&c.

1 Vigore iſtius pragmaticæ in commiſſionibus expediendis per Sacrum Conſilium eſt apponenda clauſula in corpore deſcripta, & iuxta hanc formam debent Actuarii capere fideiuſſionem à Commiſſariis deſtinatis.

2 Fideiuſſio hæc debet capi per Actuarium cauſæ, pro qua Commiſſarius deſtinatur, vt per ordinationem olim Præſidis Salernitani ſub die 20. menſis Septembris de anno 1568.

3 Sed dùm hìc mandatur, Actuarios debere capere fideiuſſionem eorum riſico, pro ornatu vide quæ diximus in *pragm.*14.*ſupra de Actuarijs*, vbi plura notatu digna habes.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Iudicis à quo confirmata per Sacr. Conſ.an reuideatur, amplia num.*2.
3 *Sententia quando non dicitur conformis primæ, & num.* 4.
5 *Sententia quando dicatur conformis,& num.*6.
7 *Sententiæ in dubio non cenſentur conformes.*

De Officio Sacri Regij Conſilij. Pragm. LXI.

Collectanea XXII.

CVm dubitaretur in iſto Sacro Conſilio, &c.

1 Mandatur hìc, quòd ſententia Iudicis à quo confirmata per Sacrum Conſilium non reuideatur, ſecùs ſi fuerit reuocata.

2 Amplia, diſpoſitionem huius pragmaticæ habere locum, etiã quòd ſententia Sacri Conſilii non ſit conformis in omnibus, ſed ſolùm in vno articulo, quia quòad articulum conformem nõ admittitur reclamatio, vt ſolitum eſt iudicari, & practicari in noſtris Tribunalibus.

3 Vt pariter minimè procedit, quotiès Sacrũ Cõſilium ex alia cauſa confirmaret ſententiã, quia non diceretur conformis primæ, & ita extitit pronunciatum ad fauorem Marij Tipalini.

4 Sed quid dicendum eſt, vbi ſententia confirmans condemnet etiam ad expenſas, ſeù intereſſe, an dicatur conformis, declarat *Præſ.de Franch. deciſ.* 510.

5 Quando autem ſententia dicatur cõformis, in materia latè vidẽda eſt *deciſio Theſauri* 122. vbi plura habes cumulata, & nota, quòd ſufficit, vt ſententiæ ſint conformes in qualitate, & ſubſtantia, vel quòd ſint conformes in effectu, & quòd ſit identitas tàm reſpectu rei, quã cauſæ, & perſonæ verè, vel interpretatiuè, vt in facti contingentia extitit determinatum in Collegio habito, vbi dicebatur, conformes di-
6 ci ſententias etiam quòd vna excedat aliam in quantitate in ea parte, in qua conueniunt, ſecùs ſi diſcordarent in tempore, quia tunc nõ dicerentur aliquo modo conformes, cùm diſcordarent in omni qualitate *Vrſill. deciſ.*362. vbi dicit, ſententias non dici conformes, ſi vna ſit lata ſuper principali negotio, altera ſuper deſertione.

7 Nota tandem, quòd ſi dubium verſatur, an ſententiæ ſint conformes, vel non, in dubio pronunciandum eſt, eas non eſſe conformes, ita in facti contingentia determinatum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Officiales nequeunt ferre teſtimonium.*
2 *Arbitri nequeunt teſtificare in cauſis ab eis decidendis, & num.*4.*&* 5.
3 *Officium duplex in eadem cauſa facere non licet.*
6 *Iudex in cauſa appellationis quando poſſit eſſe teſtis.*

De

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm.LXIII.

Collectanea XXIII.

HAuemo inteſo, che alcuni, &c.

1 Prohibet, nè Officiales ferant teſtimonium.

2 Tu hac occaſione cõſtituas concluſionem,
Iudices, & Arbitros non poſſe teſtimonium
ferre in cauſis coràm eis pendentibus *Capella
Tholoſ.* vbi *Addit.deciſ.*142. *Puteus deciſ.*185.
*lib.*2. *Creſcent.deciſ.*1.*de Arbitr.* tùm propter
affectionem, tùm etiam, quia abſurdum eſt,
3 quòd quis in cauſa duplici officio fungatur,
ſcilicet Iudicis, & teſtis, argumento *tex.in l.
quiſquis C.de poſtul.& in cap.*1. 14.*quæſt.*4.

4 In tantùm quòd Iudex, & Arbiter teſtes eſ-
ſe nequeunt, non ſolùm in cauſis coràm ipſis
pendentibus, ſed etiam in cauſis finitis, in qui-
bus ſententias, ſeù lauda protulerunt *Roit.de-
ciſ.Lituan.*2. quam ſententiam tamen declara-
5 ui in facti contingẽtia procedere, quando Iu-
dex, vel Arbiter finita cauſa deponit ſuper ijs,
quæ reſpiciunt iuſtitiam, vel iniuſtitiam ſuæ
ſententię, vel laudi, tunc.n.non poteſt vllo pa-
cto ſuper ijs teſtimonium ferre, ſecùs ſi depo-
neret ſuper ijs, quæ reſpicerent ſolum proceſ-
ſum, quia tunc etiam finita cauſa poteſt ſuper
proceſſu vti teſtis aſſumi, quo tempore etiam
ex multorum *DD.* authoritatibus dicebam, vt
6 nec etiam in cauſa appellationis Iudex poſſet
eſſe teſtis, niſi tamẽ accederet conſenſus Par-
tis, vel quotiès lis non eſſet ſuper appellatio-
ne, ſed ſuper exequutione ſentẽtiæ, quæ nota,
nam puto eſſe pulchra, & habui in facto.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales quomodò ſe gerere debent quando accedunt ad faciem loci.*
2 *Salarium taxatum tantùm an ſoluatur Commiſſarijs, ſi pro vno acceſſu alios facient.*
3 *Dietæ quomodò ſint dinumerandæ Officialibus pro acceſſu.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm.LXIV.

Collectanea XXIV.

COnſueuerunt Regij Conſiliarij, dùm accedunt ſuper faciem loci, &c.

1 Hic datur forma obſeruãda per Officiales in acceſſu per eos faciendo cum Partibus in rem præſentem cum certa taxa pro ſalario, & expenſis.

Aduerte, hanc taxam fuiſſe auctam vſquè ad decem aureos pro qualibet dieta, vt appa- ret ex *pragm.6.ſupra de Commiſſar.& Exequutoribus.*

2 Et nota, quòd ſi vnico acceſſu contingat
videre plures differentias inter diuerſas Par-
tes non exigetur ſalarium taxatũ ab his prag-
maticis à ſingulis Partibus, ac ſi ad inſtantiam
ſingulorum eſſet factus acceſſus, ſed ab omni-
bus ſimul vigore diſpoſitionis *tex. in cap.fœli-
cis verſic. adycientes de cenſibus in* 6.

3 Sed dietę pro liquidatione ſalarij debiti Of-
ficialibus pro acceſſu qualiter ſint dinumerã-
dæ tàm in acceſſu, & receſſu, quàm in mora
declarat *Reg.Rouit.deciſ.*66.

S V M M A R I V M.

1 *Vnio Aularum non poteſt peti poſt dies quindecim.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c.
Pragm. LXV.

Collectanea XXV.

ESſendo peruenuto à noſtra notizia, &c.

1 Diſponit, nè vnio Aularum poſſit peti poſt dies quindecim à die citationis ad dicendum poſt concluſionem.

Pro ornatu videas *deciſionem Franch.* 500. vbi agitur, ſi hæc vnio Aularum, quæ peti non poteſt poſt citationem factam ad dicendum in cauſa ex iſtius pragmaticæ diſpoſitione procedat in cauſis, in quibus erat facta citatio antè hãc pragmaticam, & dicit deciſum, quòd ſic.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna obreptionis, & ſubreptionis quæ ſit.*
2 *Obreptio quæ ſit, & quando non committitur, num.*18.
3 *Subreptio an vitiet gratiam ipſo iure.*
4 *Subreptio intra quantum tempus opponi poteſt, & num.*6.8. *&* 10.
5 *Subreptio conſideratur à tempore datæ.*
7 *Dictio,* quandocunquè, *quomodò intelligitur.*
9 *Gratia noua præſumitur ex diuturnitate temporis.*
11 *Clauſula,* ſublata, *quid operatur.*
12 *Subreptio quomodò inducatur.*
13 *Subreptio à quo ſit probanda, & num.*16.

14 *Impetrans gratiam,illam iuſtificare tenetur,in-*
*tellige,vt num.*15.
17 *Subreptio in gratioſis quando vitiat.*
19 *Reſcriptum impetrans,in illo quæ ſcribere de-*
bet.
20 *Reſcriptum ſecundum non faciens mentionem*
de primo non valet.
21 *Impetrans gratiam de delicto debet exprimere*
ſi aliàs fuit aggratiatus.
22 *Reſcriptum quando non exprimit quod eſſet*
exprimendum quando admittitur.

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LXVI.

Collectanea XXVI.

DIe 28. Aprilis 1589. Neapo-
li per Sacrum Regiũ Con-
ſilium, &c.
1 Hic pęna obreptionis, & ſubreptionis au-
getur vſquè ad duodecim aureos.
2 Pro cuius ornatu ad gratiam Tyronũ præ-
mittendum eſt,obreptionem in expreſſione
falſi conſiſtere,ſubreptionem verò in tacitur-
nitate veri *cap. ſuper litteris, vbi DD. de reſcri-*
ptis.
Et obſeruandum eſt,vt non omne,quod ta-
cetur inducat ſubreptionem,ſed illud tantùm,
quod iure eſt expreſſum, vt exprimi debeat.
3 An autem ſubreptio vitiet gratiam ipſo iu-
re, pro affirmatiua opinione docent commu-
niter *DD. Verall. deciſ.*224 *par. vltim.*
4 Et intra quantum tempus de ſubreptione
opponi poteſt, dicas de ſubreptione opponi
poſſe intra quadraginta annos,illis autẽ elap-
ſis ampliùs de ea fari nequit, ad quem effectũ
5 ſubreptio conſideratur de tempore datæ *cap.*
ſi de tempore de reſcript. in 6. & licèt ſunt qui
6 affirmant, quòd quando ſubreptio operatur
nullitatem gratiæ poſſit de ea quandocunque
opponi, tamen intelligitur antè quadraginta
7 annos,quoniã in hac materia illa dictio,*quan-*
docunquè, & ſimiles,ita accipiantur,vt longiſ-
ſimi temporis præſcriptionem nõ excludant,
ita quòd reſtringi à lege ad triginta annos aſ-
firmat *Surdus deciſ* 2. nec facit, quòd etiam
poſt ſententiam in literis beneficialibus,& gra-
8 tię poſſit opponi de ſubreptione, quia hoc ve-
rum eſt, dummodò antè quadraginta annos
opponatur, ſiquidẽ per diuturnitatem,& ob-
9 ſeruantiam tanti temporis præſumitur etiam
noua gratia,& confirmatio *Caſſador. deciſ.*3.
de cauſ. poſſeſſ. & propriet.
10 Benè verum,vbi in literis appoſita eſt clau-
ſula, *quòd de ſubreptione*, tũc neque intra qua-
draginta annos de ſubreptione dici poteſt,
dummodò tamen concurrat clauſula, *ſublata*,
11 quę releuat impetrantẽ ab onere probandi,&
admittit Parti, & Iudici facultatem aliter in-
terpretandi, & iudicandi, etiam quòd verſe-
mur in gratia conceſſa ad poſtulationem Par-
tis *Puteus deciſ.*377. *lib.*3. ſecùs ſi clauſulæ iſtæ
non eſſent ſimul iunctæ *Idem deciſ.*213. *lib.*2. &
voluit *Rota in vna Calguritana Iuriſdictionis*
ſub die 30. *Maij* 1580. *coràm Rubeo, & in alia*
Pampilonen. Archidiaconatus 19 *Martij* 1593.
coràm Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio, &
aliàs ſepè.
12 Et ſubreptio an inducatur ob non factam
mentionem litis, quotieſcunquè cauſa fuit
commiſſa, & Pars fuit citata, vel ſaltẽ habuit
notitiam de lite introducta, pro affirmatiua
tenuit *Rota in vna Cæſarauguſtana exemptionis*
27. *Martij* 1585. *coràm R.P. Cantuccio.*
13 Cui autem incumbat onus probandi ſub-
reptionem,Fiſco ſcilicet,vel ei, qui gratiam
obtinuit,contra Fiſcum fuit deciſum in Curia
Archiepiſcopali Neapolitana, ex eo, quia ex-
cipiens contra gratiam de eius obreptione,
vel ſubreptione tenetur probare *l. ſi quando*
C. de dilat. DD. communiter *in l. præſcriptione*
C. ſi contra ius, vel vtil. public. & voluit *Rota*
in vna Ciuitatenſ. conſtitutionis Capellaniæ 20.
Februarij 1589. *coràm Eminentiſſimo Cardi-*
nali Seraphino, Illuſtriſſimus Epiſcopus Riec.
*deciſ.*108. *par.*1.
14 Et licèt dici ſoleat,quòd impetrãs gratiam
teneatur illam iuſtificare,& probare omnia in
ea contenta, tamen dicimus hoc procedere,
15 quando impetrãs vellet eiuſdem gratiæ exe-
quutionẽ habere, ſecùs ſi iam habuit exequu-
tionem,& in illius poſſeſſione reperiatur, tũc
ratione dictæ poſſeſſionis, quæ releuat poſ-
ſeſſorem ab omni onere probandi, prout ſe-
piùs fuit reſolutum in *Rota*,& præſertim *in*
cauſa littoris maris 9. *Decembris* 1575. *coràm*
Rubeo,& in *vna Romana fideicommiſſi* 27. *No-*
uembris 1591. *coràm Eminentiſſimo Cardinali*
Seraphino, & in *cauſa Mediolanen. bonorum*
16 26. *Iunij* 1598. *corã R.P. Corduba*, ſubreptio-
nem, vel obreptionem allegans debet proba-
re,& non poſſeſſor gratiæ, vt pluriès deciſum
in eadem *Rota* fatetur *Verall. deciſ.*220 *par.*3.
& voluit *Rota in vna Thelefina beneficij vlti-*
mo Ianuarij 1594. *coràm Eminentiſſimo Car-*
dinali Seraphino.
17 Et nota, quòd ſubreptio tunc in gratioſis
vitiat, quando Rex aut non conceſſiſſet,aut
cũ maiori difficultate conceſſiſſet *cap. dudum*
de elect. cap. ſuper litteris, cap poſtulaſti de reſcri-
18 *ptis*,quinimò ſubreptio non cõmittitur,quan-
do Dominus id, quod non exprimitur ſcire
debebat,vel ſcire præſumitur *Capyc. deciſ.*69.
& ad materiam vide *Phœbum in deciſ. Luſitan.*
60. vbi quòd ſubreptio appoſita, quæ conclu-
dat, concedentem non fore conceſſurum,ſi
expreſſa non exprimerẽtur,vitiat reſcriptum.
19 De-

Digitized by Google

19 Deueniẽdo autem ad materiam obreptionis facias regulam,quòd impetrãs reſcriptum debet exprimere in precibus res, quæ potuiſſent mouere Principem ad non concedẽdum, alioquin dicitur obreptitium, & non valet,ac ipſo iure nullum redditur, & caſſatur *l. vnic. C.ad l.Iul.de ambit. l.final.C.nè rei domin.vel templor.*

20 Vndè ſi impetrans reſcriptum ſecundum non faciet mentionem de primo,reſcriptum eſt inualidum *cap. 1. & cap. cæterùm de reſcriptis*,vbi *DD.*omnes hoc notant.

21 Sic pariter impetrãs gratiam de delicto debet exprimere,ſi aliàs talis delicti gratiam impetrauerit, aliter gratia erit nulla,niſi in ſecũda gratia adeſſet clauſula generalis, *quòd ſit gratia de illo delicto,& de omnibus alijs delictis*,quia tunc ualet gratia non facta mentione de prima,vt deciſũ refert *Theſaur.lib.1.quaſt. foreſ.quaſt.*4.qui plura in materia cumulat,&

22 præcipuè, quòd ſi tacuerit ſupplicans in impetratione reſcripti aliqua, quæ ſi nõ expreſſiſſet, nihilominus Princeps veriſimiliter reſcriptum conceſſiſſet, tale reſcriptum admittetur, & nõ diceretur ſubreptitium,ſicquè dicit obſeruare multotiès Senatum,& ita voluit *Rota in nouis deciſ. 21. de pœnis*, affirmando etiam, quòd ſi cõtingat impetrari reſcriptum lite pendente, nè obreptitium declaretur eſt facienda mentio de ſtatu cauſæ ex *Rota in nouis deciſ.6.de reſcript. & Cauſale deciſ.4.par.2.*

Reliqua in materia videas ſupra in *pragm. 11.ſub rubrica de officio Iudicum*.

SVMMARIVM.

1 *Examinatores Sacri Conſilij diſtribuunt cauſas per buſſolam.*
2 *Buſſola quid operatur.*
3 *Matricula quid operatur.*

De Officio Sacri Regij Conſilij,&c. Pragm. LXVII.

Collectanea XXVII.

Die 29. menſis Nouembris 1593.Neapoli. Accioche ogn'vno, &c.

1 Sancitur, Examinatores Sacri Cõſilij cauſas per buſſolam debete diſtribuere.

2 Obſerua, huiuſmodi buſſolam quaſi poſſeſſionem inducere, & probare talem, qualis in ipſa deſcribitur, eò magis quando buſſola eſt facta authoritate Superioris *Rota in Vercel. len.notulæ coràm R.P. Lcta*, vbi quòd matri-

3 cula confert quaſi poſſeſſionem,pro comprobatione allegat *tex.in l.ſi ſollemnibus C.de fide inſtrumentorum*,& vide *Annam in ſuo conſilio 94.lib.2.* vbi refert deciſum pro ſuis allegationibus *in fine conſilij*.

SVMMARIVM.

1 *Decretatio Regia, quòd Præſides prouideat quomodò intelligitur.*
2 *Prouiſio Principis, vt Iudex iuſtitiam faciat, quid operetur,& num.*4.
3 *Gratia dicitur quæ conceditur contra ius.*
5 *Reſtitutio in integrum quando conceſſa non dicitur.*
6 *Clauſula,*ius,& iuſtitiã,*quid operetur,& nu.*8.
7 *Iudex quando reum condemnat actore non petente.*

De Officio Sacri Regij Conſilij, &c. Pragm. LXX.

Collectanea XXVIII.

SV Excelençia me ha mandado, &c.

1 Decretationem Regiam, quòd Præſidens prouideat, intelligi prout iuris mandatur hìc. Perquiras *Maſtrill.deciſ.*228. *par.*3. vbi di-

2 ſcutit,quid operetur prouiſio Principis,vt Iudex iuſtitiam faciat, & annuit deciſum, quòd ſi Princeps faciat gratiam,quæ vt reuocetur Pars in contrarium ſupplicauerit,& ab eo exindè reſcribatur, vt Iudices prouideant de iuſtitia,tali caſu intelligi reuocatam, vt è contra quando petitur gratia, & Princeps remittit

3 ad iuſtitiam, cenſetur denegata *Rota in nouiſ. deciſ*358.cùm gratia dicatur quæ conceditur contra ius *Gram.deciſ.*49.& conſequenter ve-

4 rũ eſt dicere,vt dũm Princeps prouidet,quòd fiat iuſtitia, idem eſt, ac ſi decerneret, vt fiat quod iuris eſt *Præſ.de Francb.deciſ.*700. *Maſtrill.deciſ.*178.*Milanenſ.deciſ.*20 *par.*1.*Giur-*

5 *ba deciſ.*41.videndus *Caſtill deciſ.*16.ubi reſoluit,reſtitutionẽ in integrum minimè dici conceſſam,quotiès Princeps commiſit cauſam,ut Magna Curia prouideat de iuſtitia, hæc enim clauſula,*iuſtitiã faciat*,reſtringit commiſſionẽ, ut intelligatur quatènus de iure *Creſcent. deciſ.*1.*de reſcript.* niſi ſcièter Princeps reſcribat contra ius *Rota in Ariminen. Caſtorum* 1590. *coràm Seraphino*.

6 Et circa clauſulam, *ius,& iuſtitiam*, videas *Gam. deciſ. Luſit.* 300. vbi quòd operatur remedium magis vtile,& non ſubſtinet libellum, qui continet remedia cõtraria *Graua.ad practic.Camer.Imperial.lib.*1.*concluſ.*61.*conſider.* 3.vbi pariter, quòd Iudex actore non petente

7 poteſt condemnare reum conuentum in fructibus,intereſſe,& vſuris,vel victum in expenſis, ſi actor petierit,ius,& iuſtitiam miniſtrari, at trahitur illa ad remedia diuerſa, vbi nulla

Qq 2 certa

certa actio fuit propoſita *Gratian. deciſ.* 193. *num.*9.

8 Et obſerua, talem clauſulam, *ius, & iuſtitiã*, operari, vt in acceſſorijs, & conſequutiuis ſufficiat libellus generalis *Rota diuerſ. deciſ.* 247. *par.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Hæres obligatus proprio nomine an teneatur vltra vires.*
2 *Promiſſio hæredis de ſoluendo legatum non nouat actionem.*
3 *Hæres an iuuetur exceptione inuentarij pro debito contracto pro exigendis oneribus hæreditatis.*
4 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij qualiter teneatur habere ratum factum defuncti, remiſſiuè.*
5 *Pupillus non tenetur vltra vires ex contractu facto per tutorem nomine eius pro ſoluendis debitis hæreditarijs.*

De Officio Sacri Regii Conſilij, &c. Pragm. LXXXI. in prætermiſſis.

Collectanea XXIX.

SVper dubio exorto, &c.

1 Statuit, quòd hæres proprio nomine obligatus vltra vires non teneatur, niſi expreſsè, & ſpecialiter beneficio inuentarii renunciauerit.

Vide *Surd. deciſ.* 132. *&* 297. *Præſ. de Frãch. deciſ.* 323. *&* 648. *Minad. deciſ.* 25.

Et pro ornatu perquiras omninò ſcripta
2 per *Nos forenſ. quæſt.* 41. *par.* 2. vbi ſic iudicatum in S.C. retulimus, firmãdo, promiſſionem hæredis de ſoluendo legatum non cenſeri nouare actionem antiquam, ita vt hæres nec teneatur vltra vires hæreditarias, & de decreto in hac pragmatica inſerto facimus mentionem, illius verba adamuſſim reportando, prout pariter *Monach. ad Minad. cit. deciſ.* 25. vbi plures varias res iudicatas confarcinat.

3 At hæres cum beneficio legis, & inuentarii nũm ipſius inuẽtarii exceptione iuuari valeat aduerſus debitum contractum pro extinguẽdis oneribus ſuæ hæreditatis, diſſeruimus *forenſ. quæſt.* 39 *ead par.* 2.

4 Et nonnulla de effectibus inuentarii, eiuſq; commodis nouiter *Galeot. controuerſ.* 5. *lib.* 2. vbi principaliter tractat, qualiter hæres cum beneficio legis, & inuentarii teneatur habere ratum factum defuncti, & actiones eidẽ competentes cenſeantur confuſæ ex aditione hæreditatis cum dicto beneficio, præſertim ſi hæreditas ſit opulenta.

5 Amplia, vt pupillus nec teneatur vltra vires hæreditarias ex contractu facto per tutorem nomine pupilli pro ſoluendis debitis hæreditariis, ſed quatenus ex hæreditate factus ſit locupletior *Theſaur. forenſ. quæſt.* 14. *lib.* 3. vbi ſic iudicatum recenſet.

SVMMARIVM.

1 *Officium Scribæ portionis in quid verſetur in Regijs Prouincialibus Audientijs.*

De Officio Scribæ portionis. Rubrica.

Collectanea I.

NE ieiunus pertranſeam hac in materia, ſolùm attingam, in quo verſetur Officialis huiuſmodi in Regiis Prouincialibus Audientiis.

1 Indè reminiſcaris, me vidiſſe illum præeſſe ſolutioni ſolitæ fieri militibus Campaneæ Regiæ Prouincialis Audientiæ à Regio Perceptore Prouinciali ſingulis quatuor menſibus.

Inſuper præeſt adſcriptioni militũ deſignatorum à Capitaneo Campaneæ cum interuẽtu Præſidis, & ſubſcriptione cædulæ Fiſcalis.

De his duabus prærogatiuis nouiter *Danza de pugna DD. tit. de officio Scribæ portionis tom.* 1. vbi meminit de pragmatica, de qua in hac rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Officium Secretarij à quo ſit introductum.*
2 *Secretarius vndè dicatur.*
3 *Secretario credendum eſt.*
4 *Secretarius tempore voti interuenit in Regijs Audientijs.*
5 *Cancellariæ officium dicitur excelſum iuſtitiæ Tribunal.*
6 *Scribæ vulgò* di mandamento, *ſunt in dignitate, & habent primam horam conſeſſus DD. Regẽtium pro lectura memorialium, num.* 7.

De Officio Secretarij, ſeù à libellis, & his, quæ incumbunt in Regia Cancellaria. Rubrica.

Collectanea I.

1 HOc Secretarij officium eſt introductum per Imperatorem, vt *toto tit. C. de prox. ſacrorum ſcriniorum lib.* 12. diciturq; à ſe-
2 creto, quia arcana Principis ei committũtur, eorumq; officium circa multa verſatur, & ſignanter ſupplicationes Proregi referre, eaſq; decretare.

3 Cui Secretario credendum eſt, cùm eius ſcientia, Principis dicatur ſcientia, vt reſpectu Secretarij cuiuſdam Cõgregationis dixit *Rota in vna huius Regni libelli coràm R. P. Lugdunen.*

danen. vbi Cancellariam Romanam appella-
uit organum Papæ, & nouiſſimè probat *Dan-
za de pugna DD. tit. de officio Secretarij cap.*1.
tom. 2. vbi plures prouiſiones Collateralis
Cōſilij circa Secretarij Prouincialis officium
per extenſum reportat, & *cap.*2. dicit, practi-
4 cari, Secretariū in Prouincialibus Auditorijs
interuenire tempore voti, & ſic pluriès pro-
uiſum per Collaterale Conſilium oſtendit, &
alia plura conglomerat.

5 Cancellariæ autem officium excelſum iu-
ſtitiæ Tribunal appellari, & Cancellarium vi-
cem Principis obtinere in omni parte con-
ſtituendæ Reipublicæ, & in Regno illum ha-
bere ſub ſe alios Cancellarios, vulgò nuncu-
6 patos, *Scriuani di mandamento*, quos eſſe in
dignitate ob confidentiam in illis habitam,
7 & Cancellarios pro lectura memorialium ha-
bere primam horam conſeſſus Regentium
Cancellariam modernè probat *Reg. Tapia in
particulari tractatu de præſtantia, & prærroga-
tiua Regiæ Cancellariæ*, vbi quia deciſiuè ſum-
matim cuncta poſuit, ideò hic me abſtineo.

SVMMARIVM.

1 *Iudex cum infraſcriptis clauſulis datus, ſicuti
Princeps iudicare poteſt.*
2 *Iudex cum clauſula,* ſola facti veritate inſpecta
poteſt abſque ſollemnitatibus iuris procedere.
3 *Iudex vigore talis clauſulæ poteſt proferre ſen-
tentiam ſuper cauſa probata, licèt in libello
non deducta, & poteſt procedere in cauſa abſq;
libello, & litis conteſtatione, & virtute huius
clauſulæ tollitur exceptio præſcriptionis, &
admittitur libellus, & ſi generalis fuerit.*
4 *Clauſula,* ſola facti veritate inſpecta *non facit,
quòminus lite pendente detur manutentio in
ſummariiſſimo poſſeſſorio.*
5 *Iudex virtute huius clauſulæ nequit didicitis te-
ſtificatis examinare.*
6 *Quot modis dicitur conſtare Iudici de veritate,
remiſſiuè.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. I.

Collectanea I.

DIſpendia litium,&c. Mādat, pro-
cedi in cau-
ſis abſque figura iudicij, ſola facti veritate in-
ſpecta, & pro libello ſufficere talem qualem
petitionem.

Ad ornatum huius pragmaticæ ibi, *ſine fi-
gura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta*, ſcias,
quòd hæ clauſulæ tollunt ſollemnitates iuris
ciuilis, vt fuit deciſum per *Rotam Romanam
in vna Romana pecuniaria* 15. *Octobris* 1601.
coràm Eminentiſſimo Mellino, & ideò tollit
obſeruationem terminorum ſubſtantialium,
vt in *d. Romana pecuniaria coràm Mellino*, &
1 ſic Iudex cum iſtis clauſulis datus, ſicuti Prin-
ceps iudicare poteſt *Cacher. in deciſ.*1. vide in
materia *Ludouic. in deciſ. Peruſ.*45. *Benintend.
in deciſ.*44. *Barz. in deciſ.*48. *Minſynger. in ob-
ſeru.*44. *cēt.*2. *Rot. Bonon. diuerſ. dec.*30. & ideò
ſuper cauſa probata ſententiam proferre po-
terit, quàmuis cauſa illa non eſſet in libello
deducta *Grammat. deciſ.* 103. itaq; nulla for-
ma iudiciaria ſeruanda eſt, ſed ſolùm ius natu-
rale, & gentium, quo ſola veritas attenditur
*Cauale. deciſ.*19. *par.*1. quem in materia pote-
ris videre in *deciſ.*10.12. *&* 19. *par.*1. vbi de-
clarat, quid importet talis clauſula, & ideò
2 Iudex cum clauſula, *ſola facti veritate inſpecta*
poteſt abſque ſollemnitatibus iuris procede-
re *Minſyng in obſeruat.*44. *cent.*2. & per hanc
clauſulam Iudex dicitur procedere vt Deus,
qui ſoli veritati innititur *Gayl obſeruat.*42. *lib.*
1. *Gratian. deciſ.*36. *&* 68. & poteſt Iudex vi-
3 gore talis clauſulæ proferre ſententiam ſuper
cauſa probata, licèt in libello non deducta *Be-
nintend. in deciſ.*44. & poteſt procedi in cauſa
abſque libello, & litis conteſtatione *Rota in
nouiſſ. in deciſ* 43. & virtute huius clauſulę tol-
litur exceptio præſcriptionis *Carocc. deciſ.*59.
& admittitur libellus, & ſi generalis fuerit
Guid. Pap deciſ. 263.

Scias tamen, quòd ex hac clauſula, *ſine ſtre-
pitu, & figura iudicij, & ſola facti veritate in-
ſpecta* non poteſt colligi, datam fuiſſe faculta-
tem nulliter prorſus procedendi, vt fuit deci-
ſum in *Rota Romana in vna Romana tutelæ de
Fabijs* 14. *Iunij* 1583 *coràm Seraphino*.

4 Nequè deſinas notare, quòd clauſula, *ſola
facti veritate inſpecta* non facit, quòminus lite
pendente detur manutentio in ſummariiſſimo
poſſeſſorio, vt fuit dictum in *Rota Romana in
cauſa Bonon. de Carnalibus* 11. *Ianuarij* 1602.
5 *coràm Pamphilio.* Item virtute dictæ clauſulæ
nequit Iudex didicitis teſtificatis examinare,
vide *Carocc. in deciſ.*55.

6 Quot autem modis dicatur conſtare Iudici
de veritate, tradit *Bellon. in deciſ. Genuæ* 148.

Aduertas tamen, quòd circa ſolemnitates
in ferendis ſententiis per hanc pragmaticam
non eſt derogatum, iuxta deciſionem *Franch.
deciſ.* 245. ſicq; determinatum in cauſa Marci
de Auitabile.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ſufficit quòd fiat perſonaliter, vel domi,
declara, num.*2. *&* 3.
4 *Feudatarius ſufficit quòd citetur in loco feudi,
vbi præſumitur habere domicilium.*
5 *Nomen, & cognomen citati certum eſſe debet.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. II.

Collectanea II.

1 QVilibet,&c. Hic cauetur, ſufficere citari perſonaliter, vel domi, tu videas *Creſcent. in deciſ. Rot. Rom. 9. de dolo, & contumacia, Caſtill. deciſ 121. par. 2.* vbi benè loquitur, licèt de iure communi citatio ſit facienda de facie ad faciem, ſiue perſonaliter, vide *Benintend. in deciſ Bonon. 57. Verall. deciſ. 111. lib. 1. & deciſ. 119. lib. 3. Creſcent. in deciſ. 18. de ſent. & re iudic. Vtu. deciſ. 274. Caſar. de Graſſ. deciſ. in nouiſſ. Rom. 344. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 12. lib. 1.*

2 Declara primò, Nuncium debere facere ſuum poſſe, & diligentiam, ſi poſſit citandum de facie ad faciem, ſeu perſonaliter citare, vide *Creſcent. in deciſ. Rot. Rom. 7. de dolo, & contumac.*

3 Declara ſecundò, Nuncium debere citare citandum in loco ſolitæ habitationis, non autem in apotheca, vel alibi, ſed quòd locus ille ita ſit, vt veriſimiliter citatus notitiã citationis habere poſſit, putà quia vxor, aliaue perſona domus ſciuerit *Guid. Pap. deciſ. 445. Minſyng. obſeruat. 69. cent. 2.* & optimè *obſeru. 37. cent. 3. Gayl obſeruat. 54. lib. 1.* vide *Verall. in deciſ. 117. lib. 1.* vbi quòd domus debet eſſe ſolitæ habitationis tempore citationis.

Et dùm hęc pragmatica contentatur de citatione domi facta nota, ꝙ ex hoc ſufficiet, ſi

4 feudatarius citaretur in loco feudi, vbi præſumitur habere domicilium *Anna ſingul. 153.* & ſic quandoquè ipſe obtinui.

5 Scias autem, quòd citati nomen, & cognomen certum eſſe debet *Gayl. obſeruat. 49. lib. 1.*

Et alia ſunt quoq; neceſſaria, de quibus ſupra in *Rubrica de citationibus.*

SVMMARIVM.

1 *Reo perſeuerante in contumacia quid faciẽdum.*
2 *Contumax non auditur, niſi refectis expenſis, & num 3.*
4 *Victus victori condemnatur ad expenſas.*
5 *Condemnatio expenſarum contra contumacem fit etiam Parte non citata.*
6 *Minor purgat contumaciam etiam non refectis expenſis.*
7 *Contumax quis dicatur, remiſſiuè.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. III.

Collectanea III.

1 RElatione citationis, vt ſupra facta, &c.

Sancitur, reo perſeuerante in cõtumaciam dari terminum probatorium, vel interponi primum decretum de immittendo in poſſeſſionem arbitrio actoris, & infra tres menſes reum admitti ad purgandam contumaciam refectis expenſis.

2 Nè contumax debeat audiri, niſi refectis expenſis apparet ex *tex. in l. ſancimus, vbi DD. C. de iudicijs*, & ita tradit communis *Scribentium* ſchola, etiam ſi ſit contumax fictus *Caeber. deciſ. 9.*

3 Quæ quidem expenſarum refectio eſt facienda cum effectu, & non ſufficit verbo offerre *Rota in vna Paduana commiſſionis corãm R.P. Corduba*, vbi quòd ſi contumax refectis expenſis in cauſa obtineat, non recupe-

4 rabit illas, licèt victus victori condemnaretur ad expenſas, quod eſt notabile ad ornatum huius pragmaticæ noſtræ, aſſerendo pariter,

5 contra contumacem fieri condemnationem expenſarum, etiam Parte non citata, & quòd ſi contumax non habet in ære, nec poſſet ſatisfacere Parti, quòd eo caſu punitur arbitrio Iudicis, quia ſi eſt pro expẽſis, & damnis Partis, eam ſuo arbitrio Iudex poſſet in corporalem mutare, & ſic facere, vt luat in corpore *Boer deciſ. 349.*

6 Benè verum minores per reſtitutionem in integrum admittuntur ad purgandam contumaciam, etiam non refectis expenſis ex deciſione *Senat. Pedemont. apud Theſaur. in deciſ. 9.* & plurièſ practicaui in Regia Audientia Apulææ, vt ſimiliter Clerici contumaces corãm Iudice ſæculari non condemnantur, nec tenẽtur ad expenſas *Balb. deciſ. 153.*

7 Quis autem dicatur contumax, declarauimus in *pragm. 1. ſupra vt contumac. non accedant ad Curiam Regis*, vbi poteris videre.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia contracta poſt tres menſes proceditur ad ſecundum decretum.*
2 *Reus an poſſit omiſſa via ſecundi decreti eligere aliam.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. IV.

Collectanea IV.

REo in eius contumacia per dictos tres menſes, &c.

1 Diſponit, poſt tres menſes à contumacia contracta procedi ad interpoſitionem ſecũdi decreti, citato prius iterum reo, ſi tamen non comparuerit infra tres dies vtiles.

2 Obſerua, quòd ſi reus omiſſa via interponendi ſecundi decreti elegerit alteram viam, & fecerit dare terminum in cauſa in contumaciam, vt hic, tali caſu ſine vlla citatione compilatur ꝓceſſus per ſingulos actus ordina-

natorios in contumaciam, & fertur ſententia etiam in contumaciã, niſi fortè euenerit mors Iudicis, quia tunc coràm ſucceſſore requiritur noua citatio, non obſtante illa contumacia ſemel contracta coràm primo Iudice *Minado. deciſ. 28. Franch. deciſ. 457.* & nouiſſimè *Illuſtriſſ. Epiſcop. Riccius in deciſ. Curiæ Arch. Neap. 194. p. 1.* vbi refert, in illa Curia indicatum, Vicarium nouum debere iterum citare Partem abſentem, & contumacem.

SVMMARIVM.

1 *Petitio ſi referat ſe ad inſtrumentum, illius etiã inſtrumenti copia reo dari debet ſumptibus actoris, limitatur, num 2. & 3.*
4 *Ceſſionarius an teneatur exhibere ceſſionem antè litem conteſtatam.*
5 *Mandatum procuratorium, ſeù eius copia eſt exhibenda ſumptibus actoris.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. V.

Collectanea V.

COmparente reo, &c. Sancitum eſt hic, quod reo comparente detur copia petitionis ſumptibus actoris, & ita *Gayl. in obſeruat. 51. lib. 1. Viu deciſ. 11. & deciſ. 358. Balb. deciſ. 189. Anna ſingul. 152.* vbi ſic deciſum refert in Sacro Regio Conſilio, idquè eſt in viridi obſeruantia, & in ore omnium Procuratorum.

1 Et ſi petitio referat ſe ad inſtrumentum, illius etiam inſtrumenti copia reo dari debet ſumptibus actoris, niſi tale inſtrumentum
2 enunciatum præſumatur penès aduerſarium, quo caſu actor non tenetur ædere ad finem deliberandi, ſed benè debet ædere poſteà ad
3 finem probandi, & niſi inſtrumenti copia haberi non poſſit, de quo eſt deciſio Sacri Conſilij apud *Minad. in deciſ. 40.*

4 Sed an ceſſionarius teneatur exhibere ceſſionem ante litem conteſtatam, lege *deciſ. Rotæ Genuæ* apud *Cartar. in dec. 63. Marilian. in deciſ. 7.* qui in *deciſ. 14.* declarat, quando Procuraror teneatur exhibere mandatũ ſuæ procurationis, & dicas, etiam mandatum procu-
5 ratorium, ſeù eius copiam eſſe exhibendam ſumptibus actoris, præterquàm in procuratorio perſonarum priuilegiatarum, ſed ſi eſſet facta ſimplex mentio aſſenſus in libello, non eſt cogendus actor ad illum primitùs exhibẽdum, niſi in termino, vt deciſum in Sacro Regio Conſilio ſcribit *Capye. in inueſtit. feud. in verbo feudorum executiones fol. 198. col. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ petenti ab altera Parte præſtatur.*
2 *Iuramentum hoc quæ debeat continere.*
3 *Iuramentum hoc eſt de credulitate, & non de ſcientia.*
4 *Iuramentum calũniæ ſi fuerit ab aliqua Parte petitum, & omittatur, proceſſus erit nullus, niſi tacitè remittatur, & ſi fuerit petitum à Iudice, omninò remitti non poteſt, nu. 5.*
6 *Iuramentum prædictum ſi à nulla Parte fuerit petitum, tunc nullitati proceſſus locus nõ erit.*
7 *Iuramentum hoc debet præſtari in principio litis, & ante litẽ conteſtatam, & iuramentum hoc à quo debet præſtari, nu. 8.*
9 *Procurator non ſolùm cogitur iurare nomine Domini, ſed etiam ſuo nomine.*
10 *Domini non ſolùm tenentur iurare in litem, ſed & Aduocati.*
11 *Recuſans iurare de calumnia cadit à cauſa, & ab actione, & reus abſoluitur.*
12 *Pars, quæ compellitur iurare de calumnia ſi peteret proceſſus copiam, illa non conceſſa, compelli non poteſt.*
13 *Iuramentum calumniæ in quibus cauſis requiritur.*
14 *Actor ſi peteret præſtari iuramentum calumniæ à reo, & cauſa proceſſerit abſq; illius præſtatione vſque ad renunciationem, & concluſionem præſtari non poterit ad Partis inſtantiam, limita nu. 15.*
16 *Effectus autem huius iuramenti qui ſint.*
17 *Iuramentum hoc in quibus cauſis non exigitur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. VI.

Collectanea VI.

SI reus, &c. Statuit, quòd exceptionibus oppoſitis reiectis, vel ad merita reſeruatis, reus tenetur iurare de calũnia: pro coronide notãdum eſt, dũ agitur de iuramento calũniæ, primũ iuramentum, quod in iudicijs, & cauſis introduci ſolet eſſe calũ-
1 niæ iuſiurandum, quod petẽte Parte ab altera præſtatur, ita *Rot. in antiquis deciſ. 660.* dicens, fuiſſe introductum hoc calumniæ iuramentum ob publicam vtilitatem, nè veritas
2 occultetur. Quinque autem debet continere hoc iuramentum, quæ his verſibus habentur.

Illud iuretur, quod lis ſibi iuſta videtur.
Et ſi quæratur verum, non inficietur.
Vt lis tardetur, dilatio nulla petetur.
Nil promittetur, vt falſa probatio detur.

Hos enim verſus optimè declarat, & refert *Franc. Marc. in deciſ. 581.* obſerua autem, quòd non iurant ita fore, ſed ita ſe exiſtimare,
3 quia hoc iuramentum eſt de credulitate, non autem

autem de ſcientia, vt benè *Thoming. in deciſ.*
4 *Lipſienſ.* 46. adeò tamen eſt hoc iuramentum neceſſarium, vt ſi petitum ab aliqua Parte ſuerit, & omittatur, proceſſus nullus erit, niſi
5 tacitè remittatur, ita voluit *Rot. in antiq. deciſ.* 664. *Viuius deciſ.* 109. *Rot. diuerſ. deciſ.* 51. *&* 116. *part.* 4. ſi autem à Iudice petitum fuerit, omninò remitti non poteſt, vt ſcribit *Pu-*
6 *teus deciſ.* 398. tunc enim cenſetur hoc iuramentum remiſſum, ſi à neutra Parte petatur, & tunc nullitati proceſſus locus non erit, adeas *obſer. Gayl.* 85. *lib.* 1.
7 Inſupèr ſcias, quòd hoc iuramentum debet præſtari in principio litis, & antè litis cõteſtationem *Coler. deciſ.* 117. debet autem hoc
9 iuramẽtum præſtari à Principalibus, & in caſu, quo fuerint abſẽtes, poterit pręſtari à Procuratore habente ſpecialẽ mandatum *Rot. in nouis deciſ.* 37. & de iure communi verum eſſe ſcribit *Coler. deciſ. Germ.* 115. contrarium tamen ſeruatur in Senatu Saxonico, & Scabinatu Lipſienſi, vt de vtroquè cõfirmat *Thoming. deciſ. Lipſienſ.* 160 *&* 185. *vol.* 1.

Amplia tamen hanc concluſionem, vt ne-
9 dùm cogatur Procurator iurare nomine Domini, ſed etiam ſuo nomine, quia poſſet ipſe Partem calumnijs vexare ſicut Dominus, ea cauſa, quòd Procuratores ſint linguoſi, & litigioſi, & hac de cauſa obſeruat Curia Romana, vt Procuratores iurent non ſolùm in ani-
10 mam Domini, ſed ẽt in animam eorum *Rot. in antiq. deciſ.* 492. ſubdens, quòd etiam procedit, ſi Dominus iuraſſet, item tenentur & Aduocati iurare de calumnia, ſed in hoc obſtat conſuetudo, vt declarat *Thoming. deciſ.* 268. *& dec.* 316. & ideò recuſarũt Domini Aduocati noſtrorum Tribunalium illud præſtare, dùm cogerentur annis elapſis, de quo latiùs *de Petris conſ.* 1. & etiam quoſcumque litigantes oportet hoc iuramentum ſubire, licèt ſint cuiuſcunquè dignitatis *Iaffred. deciſ.* 518. in Camera autem Imperiali iuramentum de calumnia petitum, & exactum, & non præſtitum non omittitur, ſed obſeruatur, vt teſtatur *Gayl. obſer.* 84. *lib.* 1. & ſimiliter obſeruatur in Gallia per Conſtitutionem Regis Franciſci Primi factam in anno 1539. iuxta quam pluries eſt iudicatum apud *Papon. arreſt.* 524.

Item adeò eſt neceſſarium hoc iuramentũ,
11 vt recuſanti iurare de calumnia immineant pœnæ, ſcilicèt actori, quia cadit à cauſa, & ab actione, & reus abſoluitur, reus verò cùm habeatur pro confeſſo condemnatur per ſententiam ad illud, quod petitũ fuerit, ita *Gayl.*
12 *pract. obſer. obſ.* 86. *lib.* 1. tamen ſi Pars, quę cõpellitur iurare de calumnia peteret proceſſus copiam, illa non conceſſa compelli non poſſet, & videtur conſonum æquitati *Faſtolus deciſ.* 50. vbi dicit, quòd eſſet bonum, vt is, qui peteret copiam, id faceret, vt poſſet deliberare, an ſit bonum iurare ad euitandum periurium.

13 Nota nũc, in quibus cauſis requiratur hoc iuramentum calumniæ, & primò requiritur in cauſis ſpiritualibus *Mohed. deciſ.* 212. ſecũdò, in cauſis ſummarijs, vt ſunt cauſæ ciuiles, exigitur tale iuramentum, in quibus leuato velo, & quodammodò manu Regia proceditur, vt voluit *Rota diuerſ. deciſ.* 1531. *lib.* 3. tertiò, iuramentum calumnię Parte petente prę-ſtare cogitur ſibi iura exhiberi petens, vt optimè *Cacher. deciſ. Pedemon.* 56. quartò, in cauſis Fiſcalibus Aduocatum, & Procuratorem Fiſci iurare debere, quam opinionem æquiorem, & veriorem contendit eſſe *Gayl. obſeru.* 90. *lib.* 1. & eiſdem argumentis poſt *eum*, non tamen ipſum allegando in 1. part. diſputat *Surd. deciſ.* 18. contrarium tamen de ſtylo iudiciorum non ſeruatur, & ita per Dominos iudicatum eſt, & obſeruatur, quia Fiſcus Cæſaris, & Imperij nomine ex generali mandato legis, & Imperij Conſtitutione cauſas peragat, atquè in iudicium deducat; meritò igitur ob Maieſtatem mandantis eiuſmodi iuramento releuatur, ita notabiliter *Minſynger. obſeru.* 74. *cent.* 1.

Et obſerua ſequentia ad materiam ordina-
14 ta, quòd ſi actor peteret præſtari calumniæ iuramentum à reo, & cauſa proceſſerit abſq; illius præſtatione vſque ad renunciationem, & concluſionem, præſtari non poterit ad Partis inſtantiam, ſed officio Iudicis tantùm, aliàs eodem iuramento exacto, & non pręſtito, ſententia, quæ ſequeretur nulla eſſet *Ca-*
15 *pell. Tholoſ. deciſ.* 108. vbi limitat, hanc concluſionem procedere ſolùm in cauſis ordinarijs, non autem in ſummarijs, in quibus etiã ad inſtantiam Partis poſt concluſum in cauſa poſſet exigi, ita notabiliter *Cauagnol. in decr. Montiſfer. decret.* 14. *§.* 9. Item ſi ex omiſſione peti iuramẽtum de calumnia, acta ſunt nulla, idem Iudex eadem acta iterum recognoſcet, ſi verò eſt nulla ſententia, idem Iudex ex eiſdem actis poterit iterum recognoſcere, vt ex *Capell. Tholoſ. deciſ.* 114.
16 Effectus autem huius iuramenti qui ſint, adeas *Balb. deciſ.* 351. *Boer. deciſ. Burdegal.* 45. Inſupèr ſcias, quòd dantur aliquot caſus,
17 in quibus hoc iuramentum nõ exigitur. Primò, vbi proceditur in modũ voluntariæ iuriſdictionis. Secundò, quando eſt quæſtio iuris. Tertiò, quando ſumus in notorijs. Quartò, in petente priuilegium, vt optimè declarat *Balbus deciſ.* 38. Hæc autem debent ſeruari circa materiam huius iuramenti, ſed hodiè deuenimus in contemptum Dei, quantò magis, & hominum, cùm nil hoc iuramentum æſtimetur, imò ad impoſſibile contemnatur, ea tamen eſt cauſa, quia litigatores noſtri tẽporis potiùs iurant de calumnia committenda, quàm vitãda, ideò melius eſſet, quòd iſtud iuramentum ex toto tolleretur à iudicio, nè tot periuria committantur.

Et proindè, vt ſupra diximus, in noſtris Tribunalibus hoc iugum non fuit agnitum annis elapſis à Dominis Aduocatis.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio probatoria eſt peremptoria, etiam ſi non exprimatur, & ſemel illa conceditur.*
2 *Terminus ſtatuti ad aliquod præfixus prorogari non poteſt.*
3 *Impedimentum ſi fuerit iuſtum, quin probationes fieri potuerint, debet dari alia dilatio.*
4 *Impedimentum probari debet aliter, quàm per iuramentum.*
5 *In quibus etiam caſibus dantur aliæ dilationes.*
6 *Dilationes, quæ dantur ſunt dandæ pro loci diſtantia, & ſpecialiter in beneficio reſtitutionis in integrum.*
7 *Opinio* Cartatij *refutatur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. VII.

Collectanea VII.

POſt prædictas, &c. Sancitur, factis reſponſionibus dari terminum probatoriũ, & concedi dilationem in nominationibus faciendis, qua decurſa non prorogetur, & ita *Bellamer. deciſ.* 523.
1 Obſerua, iſtam dilationem probatoriam
eſſe peremptoriam, & ideò alia non datur,
ſed ſemel illa conceditur, & peremptoria in-
telligitur, etiam ſi non exprimatur *Capyc. de-
ciſ.* 82. *Gàyl. obſeruat.* 91. *lib.* 1. *Triuiſan. deciſ.*
37. *& deciſ.* 59. *lib.* 1. & facit *deciſio Cartarij*
2 100. vbi terminus ſtatuti ad aliquid præfixus
prorogari non poteſt.
3 Declara tamen, poſſe dari aliam dilationẽ,
ſi iuſtum impedimẽtum adſuerit, quin proba-
tiones fieri potuerint *l. oratione ff. de ferijs*,
Capyc. deciſ. 81. *Benintend. deciſ.* 45. vbi dicit,
4 impedimentum probari aliter, quàm per iu-
ramentum *Gayl. obſeruat.* 91. *lib.* 1. vbi quòd
5 quando ſumus in Principis Conſiſtorio poſ-
ſunt dari plures dilationes, & quando in iudi-
cio emergeret noua exceptio, nouumq; aliud
incidens, ſi id conſiſtit in facto ſuper eodem
emergenti, poterit noua dilatio peti, quia de
nouo emergentia nouo indigent auxilio.
6 Scias autem ad ornatum, quòd dilationes,
quæ dantur, ſunt dandæ pro loci diſtantia, &
ſpecialiter in beneficio reſtitutionis in inte-
grum, quia non datur medietas primi termini
ſecundùm vulgares, vt fuit deciſum per Sa-
crum Conſilium apud *Afflict. in deciſ.* 127.
Neq; deſinas notare, quòd per hanc prag-
7 maticam videtur refutata opinio *Cartarij de-
ciſ.* 22. vbi tenet, quòd dilationes ad proban-
dum non ſint de iudicij ſubſtantia, licèt etiam
ſi per pragmaticam non daretur dilatio pro-
batoria viginti dierum, adhùc contrarium tenetem, nam etiam in cauſis, in quibus proceditur ſola facti veritate inſpecta dilatio probatoria eſt danda, vt per *Rot. in antiquis in deciſ.* 451. *& deciſ.* 488.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſunt poſitiones, & articuli, & quomodò differant.*
2 *Poſitiones fieri, & præſentari debent infra terminum, quo elapſo vlteriùs locus non eſt.*
3 *Poſitiones admittuntur in cauſis ſummarijs poſt publicationem, ſecus autem in plenarijs.*
4 *Poſitio, quam aliquis negauit neminem iuuare poteſt.*
5 *Ponens, & non probans perdit cauſam.*
6 *Poſitiones etiam iuratæ per Procuratorem datæ reuocari poſſunt.*
7 *Poſitio tota negari nequit, ſi contineat falſitatem in vno.*
8 *Poſitiones in contumaciam non reſpondentis quando habeantur pro confeſſatis.*
9 *Poſitiones habentur pro confeſſis.*
10 *Reus actoris vbi poſitionem confitetur, & eadem contra illam ſe iuuare poſſe conuenit, quam ſi negaſſet, ſecus eſt.*
11 *Depoſitio Principalis vt validè fieri poſſit à Procuratore quid requiratur.*
12 *Depoſitio ceſſionarij an peti poſſit.*
13 *Deponere omnes de Collegio an teneantur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. VIII.

Collectanea VIII.

QVinta die, &c. Mandat, quòd articuli, ſiue poſitiones præſententur ſub termino hic ſtatuto, ſuper quibus Principales deponant per verbum *credo, & non credo.*
Ad ornatum intendo cumulare plures ca-
ſus deciſos in materia poſitionum. Vndè ſcias
primò, in materia poſitionum Deciſionem
Cameræ Imperialis apud *Gayl. in obſeruat.* 79.
lib. 1. vbi habes declaratum, quid ſint poſi-
1 tiones, & articuli, & quomodò differant, de
quorum differentia etiam videre poteris De-
ciſionem eiuſdem Cameræ apud *Minſynger.
in obſeru.* 88. *cent.* 5.
Reminiſcaris ſecundò Deciſionis eiuſdem
2 Cameræ apud eundem *Minſynger. in obſeru.*
34. *cent.* 1. vbi quòd infra terminum ad pro-
bãdum poſitiones fieri, & præſentari debent,
quo elapſo vlteriùs locus non eſt. At ſi poſi-
tio obſcura eſſet etiã effluxo termino, & vſq;
ad concluſionem declarari poteſt.
Obſerua tertiò Deciſionem eiuſdem Ca-
3 meræ apud *Minſynger. in obſeru.* 89. *cent.* 6.
& Deciſionem Senatus Pedemontani apud
Cacher. in deciſ. 10. vbi habes, quòd poſitiones
ad-

admittuntur poſt publicationem in cauſis sũmarijs,ſecus autem in plenarijs.

Nota quartò Deciſionem Rotæ Spirenſis apud *Gugliel.in deciſ.74. par.2.* vbi ſi poſitioni reſponſum ſuerit , *nego*, uiſi probetur , tũc ſi ponens probauerit,geminata probatio erit, videlicèt per teſtes, & per confeſſionem,ita vt vlteriùs appellare non liceat,quoniam cõfeſſus in iudicio non appellat.

Habeas quintò Deciſionem Senatus Gra-
4 tionopolitani apud *Guid. Pap.in deciſ.*183.vbi
poſitione iuuari nemo poteſt,quam negauit,
niſi errorem corrigi petierit.

Scias ſextò Deciſionem eiuſdẽ *Giud. Pap.*
5 *366*.vbi is , qui poſuit , & non probat,perdit
cauſam.

Nota ſeptimò Deciſionem Rotæ Romanę
2.de confeſſis apud *Rot. in Nouis* , vbi quòd
6 poſitiones etiam iuratæ per Procuratorem
datæ reuocari poſſunt.

Obſerua octauò Deciſionẽ Senatus Mantuani apud *Surd.deciſ.*58. & Deciſionem Ca-
7 meræ Imperialis apud *Minſynger. in obſeru.*
55 *cent.*2. ex quibus depromas, quòd poſitio
tota negati nequit , ſi contineat falſitatem in
vno.

Nota nonò , Deciſionem Cameræ Imperialis apud *Gayl.in obſeru.*80. *lib.*1. vbi vide-
8 re poteris , poſitiones in contumaciam non
reſpondentes quando habeantur pro confeſſatis.

Perquiras decimò Deciſionem *Rotæ Lucẽſis* 44.apud *Ludouic.* vbi habes,quando poſi-
9 tiones habeantur pro confeſſis,& in materia
vide *eundem in deciſ. Peruſ.8.*

Scias vndecimò Deciſionem Rotæ Romanæ apud *Rot.in antiquis 42. de teſtibus* , ex
qua depromas,quòd vbi reus actoris poſitio-
10 nem confitetur,& eadem contra illum ſe iuuare poſſe conuenit, quam ſi negaſſet , ſecus
eſt.

Et in materia poteris videre *Laurent. in deciſ. Auenion.79.Theſaur. dec.17. Ann.ſingul.*164.

At quatènus ſpectat ad depoſitionẽ Principalis,de qua tractatur hìc .

Pro ornatu omninò videantur diſcuſſa per
*Reg.Rouit.deciſ.*34.vbi affluenter cuncta exa-
11 rat ad interpretationem huius pragmaticæ,
occaſione diſcuſſionis articuli, ſi depoſitio Principalis vt validè fieri poſſit à Procuratore requiratur mandatum ſpecialiſſimum ad ſic, & ſic reſpondendum , vel ſufficiat generale tantùm ad deponendum in genere, ſiuè in certa cauſa , ſiuè in omnibus cauſis,etiã futuris, & ſi nõ obſtãte depoſitione talis Procuratoris poſſit Principalis ad deponendum cogi.

12 Sed depoſitio ceſſionarij, & cedentis petita per conuentum an concedi debeat, affir-
matiuè extitit iudicatum per Sacrum Conſilium de anno 1634. ad relationem *D. Conſiliarij Theodori*,vt latius apud *Thor.in compen. deciſ. Regni in verb. depoſitio Principalium*
13 *part.* 3. qui in *verb.deponere* pariter aſſeuerat iudicatum , teneri omnes de Collegio, ſiuè Monaſterio , ſi ipſorum petita ſuerit depoſitio,licèt quandoquè ſecus oſtendat practicatum, idquè iuxta factorum qualitatem.

SVMMARIVM.

1 *Pars altera ſi citauerit aliquos teſtes, poſteà verò nolit eos examinari facere, an poſſit cogi ad illos examinari faciendum per Commiſſarium.*

2 *Commiſſarius an debeat citare Aduerſarium ad videndum iurare teſtes.*

3 *Commiſſarius non debet permittere, vt teſtes referant ſe ad priorem depoſitionem, in alia, vel eadem cauſa factam , vel ad reuelationem examinationis, ſed tenetur eos interrogare , & illorum dictum per extenſum redigere.*

De Ordine iudiciorum. Pragm.IX.

Collectanea IX.

RESponſionibus,&c. Statuit,quòd pro examinãdis teſtibus eligatur Examinator non ſuſpectus,hodiè ſit decretum, quòd detur liſta ſuſpectorum , pro qua obſeruantia vide *Annam ſing.*274. & generalis ſuſpitio omnium Examinatorum non admittitur *Ioſeph.Ludouic.in deciſ.*108.aliquid per *Capyc.in deciſ.*138.& idẽ *Anna in ſing.*276.

Sed quęſtionis eſt primò circa pręſentem
1 materiam , an ſi altera Pars citauerit aliquos
teſtes,poſteà verò nolit eos examinari facere, nùm poſſit cogi ad illos examinari faciendum per præfatum Commiſſarium: Reſpõdeas diſtinguendo, ſcilicèt, quòd ſi vltra citationem iurauerint de veritate dicenda , tunc cogitur eos examinari facere, ſi verò non iurauerint, tunc non cogitur *Capyc.in deciſ.*39.*Marilian. in deciſ. Rota Genua* 41.

Aduerte, quòd extra Ciuitatem Neapolis ad inſtantiam Neapolitanorum non deputatur Examinator,ſed committitur audientia teſtium Ordinario loci , ſeù viciniori non ſuſpecto,exceptis cauſis criminalibus, & feudalibus , vt inter *Priuilegia Neapolitanorum cap.*69. Idquè etiam ſi ageretur de cauſa magni momenti, vt deciſum extitit per Sacrum Conſilium ſub die 14. menſis Iunij 1623. in cauſa Illuſtriſſimi viri quon.D.Bernardini de Cardines,vt apud *Thor.in compẽd.deciſ.Regni*

in

in verb. audientia teſtium part. 3. an autem in omnibus cauſis indifferenter cõmittatur audictia teſtium, vide *Franc. Marc. in deciſ.* 225. *part* 2.

2 Quæritur ſecũdò, an Commiſſarius debeat citare aduerſarium ad vidẽdum iurare teſtes, quòd ſic voluit *Rot. in dec.* 34. *in colleċt. à Farinac.* ſed nũm ſi Procurator ad iuramentum teſtium citatus Procuratorem in partibus ſubſtituerit, & Examinator examinauerit, nõ citato ſubſtituto, examen ſit nullum, quòd ſic, vide *de Laurent. in deciſ. Auen.* 69

3 Aduerte tertiò, quòd talis Commiſſarius non debet permittere, vt teſtes referant ſe ad priorem depoſitionem, in alia, vel eadem cauſa factam, vel ad reuelationẽ examinationis, ſed tenetur eos interrogare, & illorum dictũ per extenſum redigere, & non per viam ſimplicis repetitionis *Boer. in deciſ.* 108. *& Faber. in deciſ. fin. C. de teſtibus.*

S V M M A R I V M.

1 *Terminus lapſus culpa Examinatoris eſt reſtituendus.*

2 *Terminus reintegrandus ob aliquod impedimentum reintegratur in totum.*

3 *Termino lapſo ob negligentiam quid ſit faciẽdum.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. X.

Collectanea X.

ET ſi per Examinatorem, & Magiſtrum Actorum, &c.

1 Cauetur hic, terminum lapſum culpa Examinatoris, vel Magiſtri Actorum eſſe per Iudicem reſtituendum.

Concordat *text. in cap. per tuas extra de teſtibus.*

1 Et nota, quòd ſi terminus eſt reintegrandus ob aliquod impedimentum, debet reintegrari in totum *Affliċt. deciſ.* 50. vbi quòd impedimentum ſuperueniens in termino facit totam reintegrare dilationem, vt *in l. ſi ita ſtipulatus ff. de verb oblig. clem.* 2. *de reſtit. in integrũ, & in l. ab hoſtibus § ſed quod ſimpliciter ff. ex quibus cauſ. maior. & in l. ſi. ff. de ferijs.*

3 Quid autem dicendum eſt, ſi terminus ſit lapſus ob propriam negligentiam, putà quia neutra Pars in eo nihil fecit. Reſpondeo, in tali caſu terminum non eſſe reintegrandum etiam ad inſtantiam actoris, vt deciſum habemus apud *Capyc. in deciſ.* 82. & quotidiè practicatur in noſtris Regijs Tribunalibus, ſicq; fecimus in facti contingentia ſeruari in quadam Curia inferiori, nobis conſulentibus circa hoc.

S V M M A R I V M.

1 *Publicatio ſit el ipſo termino.*

2 *Repulſa an ſit concedenda contra teſtes antè concluſionem.*

3 *Repulſa quando ſit concedenda, & nu* 4. *&* 6.

5 *Repulſa in criminalibus quando ſit facienda.*

7 *Repulſa in cauſis grauibus an ſit admittenda.*

8 *Repulſa conceſſa an ſit renunciatũ impugnationi ſcripturarum.*

9 *Repulſa an ſit concedenda in cauſa attentatorum.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XI.

Collectanea XI.

CVrſu dilationum, vt ſuprà finito, &c.

1 Diſponitur hic, vt termino elapſo fiat publicatio, qua facta debeat concedi petenti repulſa repulſæ, reſeruatis beneficijs competẽtibus perſonis priuilegiatis.

2 Pro ornatu quęro, repulſa an ſit concedenda ex cauſa contra teſtes examinatos antè concluſionem, & poſt, propter beneficium petitum ad pinguius probandum, fuit deciſum, eſſe concedendam in occurrenti caſu ob causã, quia Vniuerſitas poterat dicere, quòd antè concluſionem non petierat repulſam, ex quo ſtabat ſub ſpe, quòd teſtes ſui eam releuarẽt contra probationes aduerſarij, nec quòd aduerſarius accumulauerat ex primis teſtibus alios teſtes eſſet facta quędam coniunctio probationum, ita quòd primi teſtes, qui ſoli fortè non nocebunt Vniuerſitati, nec cum alijs nocituri ſint, & ſic non mirandum, ſi contrarium fuerit deciſum *Capyc. deciſ.* 157. *num.* 5. *Vrſil. deciſ.* 266.

3 Et repulſa an concedi debeat facta concluſione, licèt reſciſſa per primũ beneficium ad pinguius probandum, fuit votatum, repulſam non eſſe in prædicta cauſa concedendam *Capyc. deciſ.* 157. *à nu.* 1. *ad* 4. vbi *Additio* eam declarat fortaſsè, quia in primo caſu à petente repulſam nil fuerat examinatum in primo termino, ex quo variè in S. C. fuit declaratũ circa hoc.

4 Et repulſa an ſit ſemper concedenda antè concluſionem factã, fuit tàm in Magna Curia Vicariæ, quàm in Sacr. Conſ. & Reg. Camer. ſemper deciſum, quòd ſic *Gram. in Rit. Mag. Cur. Vic.* 51. *in addit. fol.* 160. *& Rit* 56.

5 Et repulſa teſtium in criminalibus quàmuis fieri debeat in eodem termino defenſionum, vbi reus habet pro citatis, & legitimè repetitis, & recens eſſet delictũ, & non poterit aliter certiora[illegible]us, verũ debet reus renunciare futuræ repulſæ, aliàs non deberet admit-

admitti ad faciendam repulſam,ſi ex errore, aut incuria Actuarij reus non renunciauerit, an poterit reus admitti ad faciendam repulſam,fuit deciſum,quòd ſic *Scaghol. in Rit.*73. & 74.*num.*7.

6 Et repulſa teſtium examinatorum in primo termino an facta publicatione in beneficio antequàm fuerit concluſum in cauſa poſſit peti,fuit deciſum in Sacr. Conſ. quòd non ex adductis, & ponderatis per *Piſanel.in addit.ad hanc pragmat.* vbi allegat contrariam deciſionẽ Sacr. Conſ. & *ibidem* pro concordantia ipſarum dicit in prima deciſione,quòd Pars non aliter examinauerat in beneficio, in alia ſecunda ſecus erat, & ſic quia cunctis teſtibus examinatis in beneficio poſſet reſultare victoria cauſæ,æquum videbatur admitti Vniuerſitatem ad repulſandum,nec confidentia, quam habet in repulſando teſtes primi termini,quia concludebant,& cauſaret detrimẽtum nunc.

7 Et repulſa in cauſis grauioribus an ſit admittenda ſi petatur in actu concluſionis, fuit indicatum per bina decreta Sacr. Conſ. in cauſa Alexandri de Nola cum Octauio Carduccio, quòd ſic, & hoc deciſum fuit etiam poſt lapſum termini,repulſam eſſe concedendã in cauſa Marij,& Fabritij Caputi contra Horatium Theleſe in cauſa liquidationis valoris ſcutorum aureorum, ad relationẽ Conſiliarij Frecciæ anno 1615. penès Izzũ Actorum Magiſtrum.

8 Et repulſæ termino conceſſo an videatur impugnationi ſcripturarum eſſe renũciatum, ita vt elapſo termino prædicto poſſit impugnationem petere, fuit votatum,adhuc eſſe locum termino ad impugnandum ſcripturas, nàm aliud eſt repulſare teſtes,aliud impugnare ſcripturas *Capyc.deciſ.*68. *Vrſill. deciſ.*115. *num.*2.

9 Et repulſæ terminus an ſit concedendus pro obiectione teſtium in cauſa attentatorũ, fuit deciſum in vna cauſa, quòd quando eſſet petitus calumnioſè ad differendam iuſtitiam potiùs quàm ad defenſionem tunc erit denegandus, ſed ceſſante calumnia debet cõcedi,prout in alia cauſa deciſum fuiſſe tradit *Afflict.deciſ.*351.*Ludouic.deciſ.Peruſ.*86.*Laurent.deciſ.*8.*Rot.Auenion.*

SVMMARIVM.

1 *Articuli impertinentes ſunt ſtatim reijciendi in cauſa reclamationis, vel recipiendi, & teſtes examinandi ſuper eis, ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum poſt publicatum in cauſa.*

2 *Articuli de proprietate an ſint impertinentes, non obſtante iudicio recuperandæ intentato,*

3 *Articulis in iudicio ſummario præſentatis, & teſtibus productis in cauſa principali an fieri poterint ijdem articuli illud idem, vel de directo contrarium continentes.*

4 *Articuli liquidationis præſentati illud idem continentes, quod in primo termino in cauſa principali poſitum fuit an reijci debeant.*

5 *Articuli præſentati per reum conuentum ſuper poſſeſſione recuperandæ concernentes factum proprietatis non ſunt tanquàm impertinentes reijciendi.*

6 *Articuli præſentati in termino repulſæ illud idem continentes, quod poſitum fuerat in primis articulis,vel de directo contrarium articulis Partis aduerſæ debent reijci.*

7 *Articuli,qui ſunt idem cum primis,& de directo contrarij articulis repulſatorijs aduerſæ Partis ſunt admittendi.*

8 *Articuli continentes ſimulationem priuilegij ſi fuerint allegati impertinentes, & quòd non fuerint declaratæ ſpecies ſimulationis an reijci,vel admitti debeant.*

9 *Articuli in ſecunda inſtantia producti comprehendentes,quæ in prima inſtantia fuerant producta an de iuris neceſſitate admitti debeant.*

10 *Articuli noui quando poſſunt produci,& ſi nõ fuerit addita clauſula,ſaluo iure.*

11 *Articuli de directo contrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint à Parte præſtari in cauſa appellationis, & teſtes induci ſuper eis, quando teſtes in termino probatorio ſuper articulis Partis non benè probarent.*

12 *Articuli de directo contrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint opponi facta publicatione in termino conceſſo ad repulſam,ſi articuletur, quòd teſtes examinati ſuper articulis Partis aduerſæ falſum depoſuerint corrupti, & ſubornati.*

13 *Articulo in termino præſentato, & verificato per duos teſtes, ſi Pars altera contrarium probauerit,an facta publicatione in termino repulſatorio, vel in cauſa appellationis poſſim eundem articulum præſentare, & inducere alios teſtes ad probandum illud idem.*

14 *Articulos dans ſufficit,ſi iuret de credulitate.*

15 *Articuli ſuper peremptorio ſunt priùs admittendi.*

16 *Articuli impertinentes minimè ſunt admittendi.*

17 *Articuli additionales ſunt admittendi,ſed reus iterum reſpondere non cogitur.*

18 *Articuli proprietatis in poſſeſſorio ſunt admittendi.*

19 *Articuli ſuper colorando poſſeſſorio ſunt admittendi.*

20 *Articuli in interdicto vti poſſidetis ſuper proprietate reijciendi ſunt.*

21 *Articuli concluſorij interdùm appellantur.*

22 *Articuli interuentionales in cauſa pignorationis aliquando ſunt admittendi.*

23 *Articuli ſuper læſione debent eſſe clari.*

24 *Articuli factum ſolum concernentes ſunt admittendi.*

25 *Articuli admiſſi de conſenſu Partium poſſunt à Iudice reuocari.*

26 *Articulus de infirmitate debet in ſpecie concludere.*

27 *Articuli aliquando ad probandum tantùm admittuntur, non autem ad reſpondendum.*

28 *Articuli defenſionales pro confeſſis acceptantur.*

29 *Articuli poſt concluſionem aliquando admittuntur.*

30 *Articuli de directo contrarij pro reo aliquãdo debent admitti.*

31 *Articuli obiectiui in termino aſſignato ſunt producendi, & eo elapſo minimè poſſunt corrigi.*

32 *Articuli obiectiui admittuntur in gratia, ſi* neutri, *ſed non terminus ad declarandum.*

33 *Articuli obiectiui poſſunt dari in ſecunda inſtantia, ſed non reformari.*

34 *Articuli obiectiui ad coadiuuandum non ſunt reijciendi.*

35 *Articulus obiectiuus aliquando nõ admittitur.*

36 *Articulorum ſpecificatio ſuper inquiſitione non requiritur, ſecus ſuper accuſatione contrarij.*

37 *Articuli contrarij per alia documenta traditi in prima inſtantia probari poſſunt, & etiam per teſtes, ſi in illa producti publicati non fuerint.*

38 *Articuli per iurantem, alios Partis non vidiſſe admittendi ſunt.*

39 *Articulus conſuetudinis admittendus non eſt.*

40 *Articuli verbo dati in termino, facto dari poſſunt poſt terminum.*

41 *Articuli ſuper exemptione non ſunt admittẽdi contra Ordinarium.*

42 *Articuli ſuper reſignatione de reſeruato in manibus Ordinarij valent.*

43 *Articuli poſt ſententiam, literaſquè exequutoriales decretas, & exequutas non ſunt admittendi.*

44 *Articuli ſuper fructibus perceptis liquidandis ſunt admittendi, etiam ſi ſpoliator ſpolio ceſſerit.*

45 *Articulus obiectiuus ſuper ætate valet.*

46 *Articuli extra libellum minimè ſunt admittendi.*

47 *Articuli dati in caſum, vel euentum admittendi non ſunt.*

48 *Articuli non concludentes tanquàm impertinentes repellendi ſunt, niſi dentur diſpoſitiuè, nam de calumnia dantis apparere dicitur.*

49 *Articuli nequè ſunt admittendi ſi materia nõ ſit veriſimilis.*

50 *Articuli calumnioſi ſi de ſuo iure ſunt, admittuntur, aliàs ſecus.*

51 *Articuli ſi ad differendum expeditionem dantur, nullatenus admittuntur.*

52 *Articulorum copia eſt danda Parti.*

53 *Articulorum admiſſio Partem citatam non grauat.*

54 *Artiuli impertinentes in primis ſunt diſcutiendi.*

55 *Articulorum copia vbi non datur, clauſula,* ſaluo iure, *apponi poteſt, ſi poſt concluſum repelluntur, nullus deponere debet.*

56 *Articuli de directo contrarij non ſunt recipiendi.*

57 *Articulum falſum producens eſt puniendus, etiam ſi non declarauerit velle vti.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XII.

Collectanea XII.

CONTINGIT ſepè, &c.

Mandat, quòd articuli impertinentes non præſententur in cauſa repulſæ.

Qui autem dicantur articuli impertinentes, & quomodò ſit practicandum ſuper illorum reiectione, lege *Franch. in deciſ.* 220. *Afflict. in deciſ.* 33. 35. 89. 114. 216. *&* 271. *Seſſ. in deciſ. Aragon.* 48.

1 Sed an articuli impertinentes ſint ſtatim reijcieudi in cauſa reclamationis, vel recipiẽdi, & teſtes examinandi ſuper eis, ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum poſt publicatum in cauſa, vide *Grammat. in deciſ.* 45. vbi dicit, fuiſſe prouiſum per S. C. eſſe reijciendos, vide *Minſynger. in obſeru.* 56. *cẽt.* 2.

2 Et articuli de proprietate an ſint impertinentes, nõ obſtante iudicio recuperandę intẽtato, dicas negatiuè, vt fuit deciſum per S.C. in cauſa illorum de Carbona, & etiam contra Ioannem Iacobum Triuultio, vt per *Martial. in addit. ad pragmatic. Regis Catholici in antiq.* incip. *Nihil eſt, quod magis fol.* 488.

3 Et an articulis in iudicio ſummario præſentatis, & teſtibus productis in cauſa principali fieri poterint ijdem articuli, illud idem, vel de directo contrarium continentes, fuit deciſum in Regia Camera Summariæ, quòd ſic, vt teſtatur *D. Rouit. hic num.* 2.

4 Et articuli in cauſa liquidationis præſentati, illud idem continentes, quod in primo termino in cauſa principali poſitum fuit, an reijci debeant, vide *Franc. in deciſ.* 683. vbi dicit, fuiſſe deciſũ per S.C. quòd reijciantur, ſi ſpecificè illud idem continere viderentur, ſecus ſi genericè, quod non procedit in beneficijs, in quibus illud idem deduci poteſt, quod fuit deductũ in cauſa principali, & an articuli pręſentati per reum conuentum ſuper poſſeſſio-
5 ne recuperandæ, concernentes factum proprietatis, ſint tanquã impertinentes reijciendi, vide *Afflict.* negatiuè deciſum referentem in *deciſ.* 7. vide etiam *Triuiſ. in dec.* 4. *& Fabr. in deciſ.* 39. *C vndè vi.*

6 Et an articuli pręſẽtati in termino repulſæ,

Digitized by Google

illud idem continentes, quod poſitum fuerat
in primis articulis, vel de directo contrarium
articulis Partis aduerſæ debeant reijci, in hoc
fuit ſemper practicatum in Sacro Conſilio,
non eſſe tales articulos admittendos, niſi per
viam reſtitutionis in integrũ fuerint pręſēta-
ti per perſonas priuilegiatas, quibus eſt per-
miſſum tales articulos præſentare, vt per *Af-
flict. in deciſ.* 216. licèt contrarium habeatur
deciſum per *Amat. in deciſ.* 78.

7 Et nùm articuli, qui ſunt idem cum primis,
& de directo contrarij articulis repulſatorijs
aduerſę Partis ſint admittendi, *Capye. deciſ.* 62.
aſſerit, ſic fuiſſe deciſum.

8 Et an articuli continentes ſimulationem
priuilegij, ſi fuerint allegati impertinentes, eò
quòd non fuerint declaratæ ſpecies ſimula-
tionis, reijci, vel admitti debeant, *Ann. alle-
gat.* 77. refert in Sacro Conſilio prouiſum,
quòd articuli remaneant, & procedatur ad
vlteriora, verùm actrix valeat ſe defendere
9 circa ſimulationes deductas. Nùm autem ar-
ticuli in ſecunda inſtantia producti compre-
hendentes quæ in prima inſtãtia fuerant pro-
ducta de iuris neceſſitate admitti debeant,
vtputà in prima inſtantia centenaria fuerat
articulata, ſed non formiter, in ſecunda
fuit articularum formiter cum requiſitis de-
bitis, *Anna ſingul.* 425. dicit, in Sacro Con-
ſilio fuiſſe deciſum, ex quo de neceſſitate iuris
requiſita erant neceſſaria, nec fuerunt produ-
cta, non eſſe admittendos.

10 Sed articuli noui quando poſſint produci,
& ſi non fuerit addita clauſula, *ſaluo iure, &c.*
vtputà ſi Procuratot fecerit articulos, & di-
xiſſet, *ſaluo iure faciendi nouos articulos*, &
deindè in inferiori parte articulorum dixiſſet,
ſaluo iure, &c. non apertè dicendo, quòd no-
uos articulos facere intendebat, & ob id no-
uos articulos facere annuebat, videtur non
poſſe fieri, & ita iudicatum in Curia Iuſti-
tiarij apud *Bartholom. de Capua in ſingul.* 62.

11 Et an liceat Parti in cauſa appellationis
præſentare articulos de directo contrarios
articulis Partis aduerſę, & inducere teſtes ſu-
per eis, quando teſtes in termino probatorio
ſuper articulis Partis non benè probarent,
fuit practicatum in Sacro Conſilio, quòd ſic
Afflict. in deciſ. 216. *num.* 4. vide *Triuiſan. in
deciſ.* 43. *lib.* 1.

12 Et an articulos de directo contrarios ar-
ticulis Partis aduerſæ ponere liceat facta pu-
blicatione in termino conceſſo ad repulſam,
ſi articuletur, quòd teſtes examinati ſuper ar-
ticulis Partis aduerſę falſum depoſuerint cor-
rupti, vel ſubornati, fuit practicatum, quòd
ſic *Afflict. deciſ.* 216. *ſub num.* 5. *Anna in
ſingular.* 425. vbi in facto occurſo tradit ſic
13 fuiſſe deciſum. Et articulus in termino præſē-
tatus, & verificatus per duos teſtes, & ſi Pars
altera contrarium probauerit, an facta publi-
catione in termino repulſatorio, vel in cauſa
appellationis poſſim eundem articulum prę-
ſentare, & inducere alios teſtes ad probandũ
illud idem, fuit practicatum, quòd ſic *Afflict.
deciſ.* 216. *num.* 4. *Anna in ſing.* 424. *Surd. deciſ.*
296. & 126. Scias autem, quòd articulos cō-
trarios ponere, vel eoſdem licet Parti, quan-
do perempta ſit inſtantia, & noua inchoatur,
& ita practicatur in Sacr. Conſ. *Afflict. deciſ.*
216. *ſub num.* 2. *Anna in ſing.* 423.

Notare autem non deſinas in materia ar-
ticulorum plures alias deciſiones, quas tibi
14 hic congero, & primò, articulos dantem
ſufficere iurare de credulitate *Pute. deciſ. Rot.
Rom.* 275. *par.* 2.

15 Nota ſecundò, quòd articuli ſuper peremp-
toria ſunt priùs admittendi, vt deciſum
teſtatur *Laurent. in deciſ. Rota Auenion.* 94.

16 Nota tertiò, quòd articuli impertinentes
minimè ſunt admittendi, vt fuit deciſum in
Camera Imperiali, teſte *Gayl. in obſeruat.* 81.
lib. 1. licèt articuli cum clauſula, *ſaluo iure
impertinentium*, aliquando ſint admittendi
ex deciſione Cameræ Imperialis apud *Min-
ſynger. obſeru.* 90. *cent.* 2.

17 Nota quartò, quòd articuli additionales
ſunt admittendi, ſed reus iterum reſpondere
non cogitur, vt apparet ex deciſione eiuſdem
Cameræ apud eundem *Minſynger. in obſeru.*
81. *cent.* 2.

18 Nota quintò, quòd articuli proprietatis in
poſſeſſorio ſunt admittendi ex deciſione no-
ſtri Sacri Conſilij Neapolitani penès *Afflict.
in deciſ.* 7.

19 Nota ſextò, quòd articuli ſuper colorando
poſſeſſorio ſunt pariter admittendi, iuxta de-
ciſionem factam in *Rota Romana*, de qua per
Bellam. in deciſ. 213.

20 Nota ſeptimò, quòd in interdicto vti poſſi-
detis articuli ſuper proprietate reijciendi
ſunt, vt fuiſſe iudicatum, & reſolutum in Ca-
mera Imperiali tradit *Gulielm. in deciſ. Spiren-
ſi* 2. *par.* 2.

21 Nota octauò, quòd interdum articuli con-
cluſorij appellantur, quoniam in eis factum
concluditur, & per Aduerſarij reſponſionem
litis conteſtatio fit *Rota in antiquis in deciſ.*
29. *de probat.*

22 Nota nonò, quòd articuli interuentionales
in cauſa pignorationis aliquando ſunt admit-
tendi, vt deciſum in *Rota Spirenſi* dicit *Gugl.
in deciſ.* 71. *par.* 1.

23 Nota decimò, quòd articuli ſuper læſione
debent eſſe clari, vt deciſum in *Rota Romana*
ſcribit *Bellam. in deciſ.* 33.

24 Nota vndecimò, quòd articuli factum ſo-
lum concernētes ſunt admittendi, vt ex deci-
ſione eiuſdem *Bellamera* 34. videre quiſquè
poteſt.

25 Nota duodecimò, quòd Iudex articulos ad-
miſſos de conſenſu Partium reuocare poteſt,

sic

ſic deciſum per *Rotam Romanã* traditur per eundem *Bellam. in deciſ.* 51.

26 Nota decimotertiò, quòd articulus de infirmitate debet in ſpecie conelndere, vt deciſum in *Rota Romana* tradit *Faſtol. in deciſ.* 31.

27 Nota decimoquartò, quòd articuli aliquando ad probandum tantùm admittuntur, non autem ad reſpondendum, iuxta deciſionem factam in *Rota Spirenſi*, de qua meminit *Gugliel. in deciſ. 1. par. 2.*

28 Nota decimoquintò, quòd articuli defenſionales pro confeſſis acceptantur, vt deciſum in eadem *Rota Spirenſi* teſtatur idem *Gugliel. in deciſ. 46* 99. *&* 211. *par.* 3.

29 Nota decimoſextò, quòd articuli poſt concluſionem aliquando admittuntur, vt deciſum in *Rota Romana* patet apud *Bellamer. in deciſ.* 745. apud *Rotam in antiquis deciſ.* 71. *de teſtibus*, & apud *Rotam in nouis in deciſ.* 9. *eod. tit.*

30 Nota decimoſeptimò, quòd articuli de directo contrarij pro reo aliquando debent admitti, vide deciſionem *Rota Romana* apud *Rot. in antiquioribus in deciſ.* 3. *de exceptionibus.*

31 Nota decimo octauò, quòd articuli obiectiui in termino aſſignato ſunt prodneendi, & eo elapſo minimè poſſunt corrigi *Rota in antiquis in deciſ.* 32. *de probat. & in deciſ.* 17. *de except.*

32 Nota decimononò, quòd articuli obiectiui admittuntur in gratia. *ſi neutri*, ſed non terminus ad declaraudum *Rota in antiquis in deciſ.* 14. *de teſtibus.*

33 Nota vigeſimò, quòd articuli obiectiui poſſunt dari in ſecunda inſtantia, ſed non reformari, *eadem Rota in antiquis in deciſ.* 8. 9. *&* 15. *de exceptionibus.*

34 Nota vigeſimoprimò, quòd articuli obiectiui ad coadiuuandum non ſunt reijciendi, vide *deciſ. Bellam.* 435. *&* 436.

35 Nota vigeſimoſecundò, quòd articulus obiectiuus aliquando non admittitur, iuxta *deciſ. Rota Romana*, de qua in *Rota in antiquis in deciſ.* 3. *de except.*

36 Nota vigeſimotertiò, quòd articulorum ſpecificatio ſuper inquiſitione non requiritur, ſecus ſuper accuſatione, vt deciſum in *Rota Romana* teſtatur *Seraphin. in deciſione* 773.

37 Nota vigeſimoquartò, quòd articuli contrarij per alia documenta traditi in prima inſtantia probari poſſunt, & etiam per teſtes, ſi in illa producti publicati nõ fuerint *Capella Tholoſ. in deciſ.* 474.

38 Nota vigeſimoquintò, quòd articuli per iurantem, alios Partis non vidiſſe, admittendi ſunt, vt deciſum in *Rota Spirenſi* ſcribit *Gugliel. in deciſ.* 41. *par.* 3.

39 Nota vigeſimoſextò, quòd articulus conſuetudinis admittendus non eſt *Bellamer.* referens *deciſionem Rota Romana in deciſ.* 407. vide *eundum in deciſ.* 408.

40 Nota vigeſimoſeptimò, quòd articuli verbo dati in termino, facto dari poſſunt poſt terminum, vt ex *deciſ. eiuſdem Bellamer.* 399. 419. *Rota in antiquis in deciſ.* 22. *de teſtibus. Rota in nouis in deciſ.* 2. *de ſequeſtr. poſſeſſ. & fructibus.*

41 Nota vigeſimo octauò, quòd articuli ſuper exemptione non ſunt admittendi contra Ordinarium *Rota in nouis in deciſ.* 1. *de præſcrip. Veral. in deciſ.* 44. *par.* 1.

42 Nota vigeſimononò, quòd articuli ſuper reſignatione de reſeruato in manibus Ordinarij valent *Puteus in dec.* 420. *par.* 1. *Veral. in deciſ.* 45. *par.* 2.

43 Nota trigeſimò, quòd articnli poſt ſententiam, literaſquè exequutoriales decretas, & exequutas admittendi non ſunt *idem Verall. in deciſ.* 46. *part.* 1.

44 Nota trigeſimoprimò, quòd articuli ſuper fructibus perceptis liquidandis ſunt admittendi, etiam ſi ſpoliator ſpolio ceſſerit *idem Verall. in deciſ.* 43. *par.* 1. licèt ſuper execrabilitate in materia ſpolij admittendi non ſint, quoniam ex probatis, non ex probandis reſolutio impeditur *Put. deciſ.* 74. *par.* 1.

45 Nota trigeſimoſecundò, quòd articulus obiectiuns ſuper ætate valet, vide *deciſ. Rota Romana* apud *Bellamer. in deciſ.* 80.

46 Nota trigeſimotertiò, quòd articuli extra libellum minimè ſunt admittendi *idem Bellamer. in deciſ.* 168.

47 Nota trigeſimoquartò, quòd articuli dati in caſum, vel euentum admittendi non ſunt *Rota in nouis in deciſ.* 14 *de teſtibus.*

48 Nota trigeſimoquintò, quòd articuli non concludentes tanquàm impertinentes repellẽdi ſunt, niſi dentur diſpoſitiuè, nã de calumnia dantis apparere dicitur *Rota in antiquis in deciſ.* 19. *de teſtib.*

49 Nota trigeſimoſextò, quòd articuli nequè ſunt admittendi, ſi materia non ſit veriſimilis *Rota in antiq. in deciſ.* 32. *de teſtib.*

50 Nota trigeſimoſeptimò, quòd articuli calumnioſi ſi de ſuo iure ſunt, admittuntur, alias ſecus, *eadem Rota in antiquis in deciſ.* 23. *de teſtib.*

51 Nota trigeſimo octauò, quòd articuli ſi ad differendum expeditionem dantur, nullatènus admittuntur, vt deciſum in *Rota Romana* reperies penès *Rot. diuerſor. in deciſion* 94. *part.* 3.

52 Nota trigeſimononò, quòd articulorum copia eſt danda Parti, vt fuit deciſum in Parlamento Delphinali, teſte *Franc. Marc. in deciſ.* 376. *part.* 2.

53 Nota quadrageſimò, quòd articulorum admiſſio Partem citatam non grauat *Rota in nouis in deciſ.* 8. *de teſtib.*

54 Nota quadrageſimoprimò, quòd articuli

impertinentes in primis ſunt diſcutiendi, vt ex deciſione Sacri noſtri Conſilij apud *Grammat in deciſ.45. & Barz. deciſ.67.*

55 Nota quadrageſimoſecundò, quòd vbi articulorum copia non datur, clauſula, *ſaluo iure*, apponi poteſt, ſi poſt concluſum repelluntur, nullus deponere debet *Franch. in deciſ.* 220.

56 Nota quadrageſimotertiò, quòd articuli de directo contrarij recipiendi non ſunt, vide *deciſionem Capyc.62.*

57 Nota quadrageſimquartò, quòd articulum falſum producens eſt puniendus, etiam ſi non declarauerit velle vti *Surd.in deciſ.263.* quod tamen non practicatur in Regno.

S V M M A R I V M.

1 *Diſpoſitio pragmatica, prout num.2.3.4.5.6. & 7.*

8 *Teſtes poſt concluſum in cauſa poſſunt recipi ſuper habilitates impetrantibus, ſuperquè ſigillorum recognitione, ac ſignorum Notariorum pro Iudicis informatione.*

9 *Oblatio iuramenti poſt concluſum in cauſa admitti poteſt, & num omiſſa concluſione in cauſa vitietur ſententia, num.10.*

11 *Concluſio in cauſa an impediat inſtrumentorum, & ſcripturarum productionem, & nũ poſt concluſum in cauſa poſſit dari terminus ad comprobãdas ſcripturas comprobatas antè concluſionem, nu.12.*

13 *Concluſione in cauſa facta cum clauſula*, ſaluo iure producendi, *poſſunt aliqua produci.*

14 *Concluſio in cauſis beneficialibus an ſit neceſſaria.*

15 *Primum, & ſecundum beneficium conceditur etiam poſt concluſum in cauſa.*

16 *Concluſio facta quando poſſit reuocari, & quando appellari.*

17 *Concluſio in cauſa vbi, & in quibus eſt neceſſaria, remiſſiuè.*

18 *Concluſio per admiſſionem articulorum reuocata cenſetur.*

19 *Concluſio fieri poteſt Parte inuita.*

20 *Concluſio an virtute inſtrumenti per Notarium recogniti reconualeſcat, remiſſiuè, & an à concluſione appelletur.*

De Ordine iudiciorum. Pragm. XIV.

Collectanea XIII.

POſt concluſionem, &c.

1 Statuit, teſtes poſt concluſionem non recipiendos eſſe, etiam ad veritatem indagandam,
2 & ita *Rota in Ariminenſ. remiſſoria coràm Reuerend. Patre Capizucco*, vbi dicit, hoc non
procedere, quando teſtes poſt concluſionem
3 in cauſa producuntur ſuper nouis capitulis,
& ſic dicit etiam procedere in productione
eorum teſtium, quos Pars propter ignorantiam tempore concluſionis in cauſa produ-
4 cere non poterat. Sic pariter vbi agitur de
periculo animæ ceſſat diſpoſitio nouæ pragmaticæ, vt per *Capyc. in deciſ.* 81. vbi etiam
5 firmat, ceſſare diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ, quoties agitur criminaliter, & eam red-
6 dit rationem, quia in criminalibus non concluditur in cauſa. Item in cauſa matrimoniali
ceſſat concluſio, & diſpoſitio pragmaticæ,
7 nàm in tali cauſa non obſtanre concluſione
probationes nouæ fieri poſſunt, vt per *Gayl. in obſeruat.107.libr.1.* & loquendo de publicatione ſic dicit decerſum *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius in deciſ. Curia Archiepiſcop. Neapolitana 44 par.2.* & ſecundùm *Gayl.* vbi ſupra ſeruatur in Camera Imperiali, vt Iudex
ex officio etiam poſt concluſionem in cauſa
poſſit interrogare teſtes, & eos recipere pro
informatione, quod tibi deſeruit ad declarationem huius noſtræ pragmaticæ. Item ſcias,
8 quòd poſt concluſum in cauſa poſſunt recipi
teſtes ſuper habilitates impetrantibus, ſuperquè ſigillorum recognitione, ac ſignorum
Notariorum pro informatione Iudicis *Rota in deciſ.12.de teſtib.in nouis.*
Ad materiam tamen concluſionis in cauſa
9 quæro, an oblatio iuramenti poſt concluſũ in
cauſa admitti poſſit, deciſũ affirmatiuè dicit
10 *Gaeber.in ldec.95.* & nùm omiſſa concluſione
in cauſa vitietur ſententia, negatiuè deciſum
aſſerit *Minſynger.obſeru.13.cent.3.* Item nùm
11 concluſio in cauſa impediat inſtrumentorum
productionem, & ſcripturarum, deciſum affirmatiuè notat *Amat.in dec. Marcb.95.* & nùm
12 poſt concluſum in cauſa poſſit dari terminus ad comprobandas ſcripturas præſentatas antè concluſionem, deciſum affirmatiuè
enunciat *Afflict. in deciſ.115.*
13 Et nùm in concluſione in cauſa facta cum
clauſula, *ſaluo iure producendi*, poſſint aliqua
ꝓduci, deciſũ affirmatiuè annuit *Capel.Thol.*
14 *in deciſ.14.* Sed an in cauſis beneficialibus
cõcluſio in cauſa ſit neceſſaria, negatiuè deciſum dicunt *Dñi de Rot in deciſ.1.d.tit.de teſtib.*
& an in criminalibus, negatiuè *Minſynger.in obſer.81.cẽt.4.* Item nũ poſt concluſũ in cau-
15 ſa concedatur primum, & ſecundum beneficium, affirmatiuè deciſum *Menad. in deciſion.* 15.& attentata poſt concluſionem quomodò
ſint reuocanda, deciſum reperies per *Affl.in deciſ.352.* quæq; ſint licita fieri, decidit *Minſynger. in obſeruat.56. centur.6.* pluraquè de
hac materia vide apud *Gratian.in deciſione 198. Rot. Marchia*, ſed concluſio facta quan-
16 do poſſit reuocari, & quando appellari, vide
Bellamer.in deciſ.57. & deciſ.252. qui in *deciſ.* 56.

56.dicit deciſum,concluſionem ad inſtantiam
contumacis reuocati. & concluſio in cauſa
17 vbi, & in quibus cauſis ſit neceſſaria, vide
apud *Minſynge.in obſeruat.*17.*cent.*3.*&* *Gayl.*
*in obſeruat.*107.*lib.*1.& concluſio per admiſ-
18 ſionem articulorum an reuocata cenſeatur,
affirmatiuè deciſum *Rota in nouis in deciſ.*1.
19 *de teſtibus*, *deciſ.*8. *de iudicijs in antiquis*, *&*
deciſ. 12. *de renunciatione in antiquis*, & an
concluſio fieri poſſit Parte inuita, quòd ſic
20 *Guid.Pap. in deciſ.* 587.ſed an concluſio vir-
tute inſtrumenti per Notarium recogniti
reconualeſcat, vide *Paſtol. in deciſion.*48. &
an à concluſione appelletur, dic quòd ali-
quando appellatur *Rota in nouis in deciſ.*5.
de iudicijs.

SVMMARIVM.

1 *Primum beneficium quando petendum.*
2 *Primum, & ſecundum beneficium competit minoribus.*
3 *Minor ætas à quo debet probari, & num.*4.
5 *Minor habet primum,& ſecundum beneficiũ, licèt litiget per Procuratorem.*
6 *Minor quando non reſtituitur.*
7 *Prodigi habent primum, & ſecundum beneficium,intellige,vt num.*8.
9 *Pupillus naturaliter obligatur.*
10 *Prodigus nullo modo obligatur.*
11 *Eccleſia habet primum, & ſecundum beneficium.*
12 *Hoſpitalia fruuntur priuilegijs Eccleſiæ.*
13 *Confraternitates habent primum, & ſecundũ beneficium.*
14 *Loca pia habent primum, & ſecundum beneficium.*
15 *Hæreditas iacens habet primum, & ſecundum beneficium.*

De Ordine iudiciorum. Pragm.XVI.

Collectanea XIV.

PErche vna delle cauſe, &c.

1 Prouidet, primum beneficium poſt inti-
matam publicationem intra triginta dies pe-
tendum eſſe, & ſecundum ſi non adſit pu-
blicatio infra alios dies triginta à die conclu-
ſionis.
2 Pro ornatu reminiſcaris, quòd primum,&
ſecundum beneficium, de quibus hic compe-
tunt minoribus *l. minor vinginti quinque an-
nis, & l.minor autem Magiſtratus §. ſi autem
Princeps, & l.ait Prætor § ſed & in iudicijs, &
l ſi emptione ff.de minoribus,l.minoribus la* 2.*ff.
de in integr.reſtitut.*dùm ibi dicitur, *minoribus
ijs, quæ prætermiſerunt, vel ignorauerunt in-
numeris authoritatibus conſtat eſſe conſul-
tum,* & de iure Regni habemus *Conſtit.Lite
legitimè conteſtata,* & *Conſt.Minorum iura,* li-
3 cèt ſi minor ætas negaretur per aduerſarium,
qui in ea non conſentiret, tunc benè ea ſibi
controuerti poſſent, quo caſu quàmuis dicta
minor ætas vti fundamentalis læſionis argu-
mentum comprobanda eſſet *Franc.deciſ.*118.
tamen in caſu noſtro, vbi non ex aſpectu no-
toriè maior ætas, cùm pro eo vti minore, ac
inſuper per Curatorem litigante præſumptio,
quòd huiuſmodi ſit conſideretur, vt diximus
in *pragmtic.*1.*de Parochis* ad aduerſarium ma-
ioris eius ętatis comprobatio transferenda
erit,cùm is tunc in exceptione præſata actor
intelligatur,atquè allegata,quæ eſt in contra-
rium maior ætas beneficiorum excluſiua eius
exceptionis, fundamentum eſſe perſpiciatur.
4 Intelligendo tamen ſecus in cõtractibus ob-
tinere,quia in eis minor ætas inter cętera ne-
ceſſaria probanda veniet,vt eſt *text.in l.ſi mi-
norem* vbi *DD.ff.de in integr.reſtitut. Capella
Tholoſ. deciſ.*389.
5 Et quàmuis minor litiget per Procurato-
rem apud acta cum iuramento, adhùc debet
habere primum, & ſecundum beneficium
Franch. deciſ. 448. *Vrſill. deciſ.*114. *Maſtrill.
deciſ.*54.
6 Sed ſi minor ipſe ex certa ſcientia ſe maio-
rem eſſe proprio dolo ductus iuraſſet, tunc
ſanè ratione mendacij iurati omni iure à cõ-
petenti ſibi reſtitutionis remedio repellendus
veniret, vt in *l.ſi alterius C. ſi minor ſe maiorẽ
dixerit, Minſynger.obſeruat.*20.*cent.*4.quem
videas in materia.
7 Prodigi etiam gaudent talibus beneficiis,vt
per *Franc deciſ.*598.& ſic pluries deciſum re-
fert *Bammacar.in eius allegat.impreſſa poſt re-
petition.rubric.ſi de feud. defunct. contr.*incip.
circa negotium num. 2. *&* 3. intelligendo ta-
8 men,dummodò prodigi fuerint declarati, &
ſic fuerit eiſdem interdicta bonorum admini-
ſtratio, & fuerit proceſſum ad Curatoris da-
tionem, iuxta *text.* vbi *Doctores* communi-
ter in *l.is, cui bonis ff. de verb. oblig.* quia his
peractis verè minoribus,imò pupillis ęquipe-
rantur,imò plus iuris ipſis tribuitur,quia pu-
9 pillus naturaliter obligari in iure comperitur
in *l.pupillus ff.de regul.iur.*prodigus autem
10 nec naturaliter quidèm,vt in *d. l. is,cui bonis,*
imò in ſe obligando furioſo ęquiperatur, qui
ob ſenſus defectum nullatènus obligatur, li-
cèt non procedant ſupradicta, ſi prodigalitas
ſit diſſoluta, vt quia prodigus, qui declaratus
fuit, ad ſanos mores reuerſus comprobetur,
ſtatim finitur curatio, & conſequenter reſti-
tutionis indulgentia,quod intelligitur,præuia
cauſæ cognitione, per Iudicis decretum fieri,
at ſi notoriè fungi effectus appareret, tunc
iure ipſo curatio finita intelligeretur,per *tex.
in l.*1.*C.de curat. furioſ. Gayl.obſeru.*85.*lib.*2.
*Balb.deciſ.*62.

11 Eccleſia ſimiliter primum, & ſecundum
beneficium habet, vt eſt cautum in *pragm.* 11.
ſupra *hac ead. rubr. cap. vnic. de reſtit. in integr.*
in 6. Capell. Tholoſan. decíſ. 54. cùm iure mino-
ris vtatur *l. orphanotrophos C. de Epiſc. & Cle-*
ric. c. 1. de in integr. reſtitut. cap. auditis eod. tit.
Gacher. decíſ. 86.

12 Sic etiam Hoſpitale, quia omnia priuilegia
conceſſa Eccleſijs ad Hoſpitalia trahuntur, in
eis ſiquidem diuina bonitas, & eius vice pia
Mater Eccleſia eius ſponſa infirmantes pau-
peres, & omni humano auxilio, præſidioq;
deſtitutos ſuſcipit, recreat, atquè ſubſtẽtat, nè
in Diaboli tranſeant gladium, vt *in l. omnia*
C. de Epiſc. & Cleric. in § fin. auth. de Eccleſia-
ſtic. titul. clem. quia contingit de Religioſis do-
mibus, Merlin. controuerſ. forenſ. 65.

13 Similiter Confraternitates habent hoc be-
neficiũ, vide latè *Maſtrill. deciſ. Sicil.* 110. ſicq;
dicas reſpectu Seminariorum, Conſeruatorio-
14 rum, & aliorum Piorum locorum, vt paſſim
determinat Sacrum Conſilium, vide *noſtram*
forenſ. q. 31. *lib.* 1.

15 Item hęreditas iacens, quamuis habeat Cu-
ratorem *Reg. Rouit. deciſ.* 41. vbi rem iudica-
tam reportat, illamq; confirmat.

Quibus ſic pręmiſſis notabis, per hanc prag-
maticam fuiſſe ſedatam quæſtionem illam, ſi
poſt cauſam introductam beneficia concedi
debeant, de qua *Præſ. de Franch. deciſ.* 161.
vbi cum affirmatiua tranſit, *Minadous deciſ.*
15. vbi cum negatiua, *Addent. ad Capyc. deciſ.*
109. *Theſaur. dec.* 33. nouiter *Gizzarel.* viden-
dus *deciſ.* 21. vbi latè cum *Addent.* & videnda
eſt *pragmatica* 63. *§. per lo preſente ancora de*
Offic. Procur. Cæſar. & prag. 53. *de Offic. Sacr.*
Reg. Conſil.

Qui quidèm terminus currit pendente re-
clamatione interpoſita à decreto publicatio-
nis, ſi in ea Pars reclamans ſuccubuerit *Reg.*
Rouit. deciſ. 18.

Et amplia, vt illa comprehendat etiam
contra Fiſcum, vt pluries iudicatum in Regia
Camera Summarię fatetur *Idem deciſion.* 69.
num. 12.

SVMMARIVM.

1 *Oſculantes mulieres pœna mortis puniuntur, & num.* 2.
3 *Oſculantes mulieres poſt tres menſes foriudicantur.*
4 *Oſculantes mulieres committunt atrociſſimum delictum.*
5 *Oſculantes impudicè puerum puniuntur pœna extraordinaria.*
6 *Oſculantes mulieres ad finem illas ducendi in vxores an puniantur, & nu.* 7.
8 *Amplexantes per vim puellam acclamantem, ſed non deoſculando non incidunt in pœnam pragmatica.*
9 *Auxiliũ præſtantes, vt mulier deoſculetur qua pœna puniantur.*
10 *Oſculum luxurioſum quale ſit.*

De Oſculantibus mulieres. Pragm. I.

Collectanea I.

1 CONſiderato, &c. Mandat, contra
oſculantes mu-
lieres eſſe exequendam mortis pœnam, iuxta
2 edictum Regis Roberti, & poſt trimeſtre poſ-
ſe tales foriudicari.

Ad hãc materiam *Afflict. deciſ.* 276. *Peguer.*
deciſ. 7. *Cabal. reſol.* 97. *Aſeta deciſ.* 73. *Præſ. de*
Franch. deciſ. 333. *Viuius dec.* 117. vbi probat,
hodiè oſculantes mulieres tàm in Ciuitate
3 Neapolis, quàm in toto Regno pœna mortis
naturalis irremiſſibiliter puniri debere, & ſta-
tim tranſactis tribus mẽſibus foriudicari, nul-
la quidèm alia dilatione expectata, & ita te-
ſtatur obſeruaſſe Reg. Audientiam Apuleæ in
caſibus occurſis in anno 1583. prout ita Nos
practicauimus in eodem Tribunali in cauſa
Lęlij de Auria Ciuitatis Luceriæ, dùm inqui-
reretur in dicta Regia Audientia de oſculo
violento in perſonam Magnificæ Antoniæ
Boſchæ, & contra ipſum ex delegatione pro-
cedebatur, Me exiſtente cauſæ Commiſſario,
vt in *deciſ.* 33. *nu.* 8. *eiuſdem Tribunalis.*

4 Nec ſine ratione, quia oſculata puella, vel
muliere cũ viſi fuerint dicitur de atrociſſimis
5 delictis *Mut. deciſ. Sicil.* 62. vbi plura in hoc
articulo, vbi tamen, quòd oſculum datum im-
pudicè puero punitur pœna extraordina-
6 ria, & quòd oſculum ſi fuerit datum fęminis
etiam abſq; vi ad finem, vt ipſę ducantur in
vxores an puniatur, & quando, de quo *Gram.*
conſ. 42. reportat deciſionem, vt oſculans mu-
7 lierem ad finem matrimonij non puniatur, ſi
inter oſculantem, & oſculatam præceſſerit
tractatus, & conſenſus oſculi, & matrimonij,
maximè ſi illud ſequutum deindè fuerit, vide
Vrſil. deciſ. 276.

8 Declara autem, ceſſare diſpoſitionem prag-
maticæ in amplexante per vim puellam accla-
mantem, illius pudicitiam attentando, etiam
in ſtrata publica, ſed illam non deoſculando,
vt apud *Peguer. deciſ. Rot. Cathaloniæ* 7. qui
poſt longam diſcuſſionem ita iudicatum re-
cenſet in ſuo Regio Conſilio die 10. Auguſti
1583. in cauſa Iacobi Sarraimæ Agricolæ Villæ
Oleriæ inquiſiti de tali crimine, qui fuit extra-
ordinariè punitus, & ad quinquennium exula-
tus ab illis Regionibus.

9 Declara inſuper, nec habere locum in præ-
ſtantibus auxilium oſculantibus mulieres, vn-
dè cùm caſus ex facto accidiſſet, fuit quidam,
qui auxilium pręſtiterat, vt oſcularetur mulier
violenter per M.C.V. condemnatus ad ſeptẽ-
nium

nium ad remigandum, ſicq; confirmatum per Sacrum Regium Conſilium in gradu appellationis de anno 1634. vt patet apud *Thor. in Compend.decis.Regni in verbo auxiliũ præſtans par.3.*

10 Quomodò autem dicatur oſculũ luxurioſum aperit *Triuiſan. deciſ.Rotæ Veneti 47.lib. 2*, vbi requirit iuuentutem non valdè diſparis conditionis ætatis inter oſculantem, & oſculatam,& quòd oſculum detur ad os,mammillas, nec ad frõtem,manus,guttur,& ad gęnas, circa quod ſatis Iudicis arbitrium verſandum erit,habito reſpectu ad perſonas, rem,& temporis qualitatem,nam certa regula in his dari nequit.

SVMMARIVM.

1 *Verbum datum alicui de non offendendo debet eſſe reciprocum ad inſtar pacis,vel treuguæ.*
2 *Verbo dato an poſſit allegari noua cauſa.*
3 *Verbum de non offendendo ſolet dari non ſolùm viciſſim per ipſas Partes, ſed etiã ſolet aliquis Princeps, perſona illuſtris, vel Capitaneus promittere,& fidem,ac verbum dare.*
4 *Data contrauentione verbi, vel fidei an poſſit probari legitimè ad pœnam irrogandam pro fractione fidei per talem perſonam potentem, & recipientem verbum.*
5 *Conſtitutio fractæ pacis quos caſus comprehendat.*
6 *Libellus in cauſa fracta pacis priùs dandus eſt.*
7 *Conſtitutio fractæ pacis & per coadunationem hominum,& per pauciores verificatur.*
8 *Pœna ſi non conſtet,quis prior pacem ruperit,ab vtroquè eſt applicanda Fiſco.*
9 *Pax an dicatur rupta per ſolum inſultum ſine percuſſione.*
10 *Pœna pacis ruptæ an committatur ob falſum teſtimonium.*
11 *Producens inſtrumentum pacis non videtur fateri delictum.*
12 *Pax facta de delicto in genere comprehendit etiam qualitatem aggrauantem.*

De Pace ſub verbo Regio inita, & rupta. Pragm. I.

Collectanea I.

ESſendoſi per experienza, &c.

Hic datur modus pacificandi ſub verbo, & fide Regia de ſe non offendendo, tu videas
1 *Maring.in deciſ.*300.vbi quòd verbum datum alicui de non offendendo debet eſſe reciprocum ad inſtar pacis,vel treuguæ,cùm ſit fundatum ad tuitionem perſonæ, & rei,& ad tollenda ſcandala, odia,& alia mala,quæ proficiſcuntur ex rancoribus, & ex inimicitijs,& ſic vt vtriq; Parti cõſultum ſit,& ſeruetur æqualitas, nè obligatio claudicet per ambas Partes debet dari tale verbum ad inuicem de ſe non offendendo, vt in hac pragmatica etiam diſponitur.

2 Sed ipſe quærit, an dato verbo poſſit allegari noua cauſa,& dicit,nõ eſſe dubium,quòd etiam dato verbo,vel fide de non offẽdẽdo, ſi ſuperueniat offenſio, vel noua cauſa poſſit allegari,& deduci,& excuſet à pœna eiuſdem verbi fracti, cùm ſit regula viciſſim in iure, quòd frangenti fidem fides frangatur eidem *l. cùm proponas C. de pactis, Cabal. in reſolut.* 100.*Barzius in deciſ.*133.

3 Scias tamen, quòd tale verbum de non offendendo ſolet dari non ſolùm viciſſim per ipſas Partes,ſed etiam ſolet aliquis Princeps, perſona Illuſtris, vel Capitaneus promittere, & fidem, ac verbum dare, quòd Franciſcus non offendet Marcum,per hæc verba exempli gratia.

Io Prencipe di Biſignano dò la mia parola, e fede al Marcheſe di Bracigliano, che Franceſco non offenderà,nè farà offendere Marco,e facendo il contrario prometto farne quel riſentimento,che ſi conuiene all'honor mio, & in fede hò fatto la preſente di mia mano propria,ſigillata col mio proprio ſigillo queſto di 15.*di Gennaro* 1621.

Sicquè audio in Curia Romana ſeruari paſſim, quotiès carcerati nequeunt dare cautionem de non offendendo, nequè Partes deuenire volunt ad pacem.

Super quo verbo deſumpto per tales potentes ſcias,ad pęnam incurrendam violatę fidei, vel verbi deſumpti de ſe non offendendo viciſſim dati per eos potentes debere perueniſſe ad notitiam vtriuſque Partis.

4 Sed quæro, an data contrauentione verbi, vel fidei poſſit probari legitimè ad pęnam irrogãdam pro fractione fidei per talem perſonam potentem, & recipientem verbum, vide *Guazzin. de treugua, & pace* §.2. *quæſt.*7. vbi dicit, poſſe amplecti opinionem affirmatiuam, vt omninò ipſa perſona potens,& illuſtris recipiẽs uerbum plenè probet dictum uerbum, ſicquè iudicatum, & deciſum refert in Ciuitate Patanij, licèt ipſe latè contrarium teneat.

Ad materiam tamen pacis uide *Gugliel.in*
deciſ. Rota Spirenſ. 141.*par.*1. ubi conſtitutio
5 fractæ pacis quos caſus comprehendat, & uide eundem in *deciſ.* 142. qui in *deciſ.* 123. *ead.*
6 *par.*1.ſcribit,libellũ in cauſa fractæ pacis priùs
dandum eſſe,aſſerendo etiam in *deciſ.* 24. *ead.*
7 *par.*quòd conſtitutio fractæ pacis & per coadunationem hominum,& per pauciores uerificatur, & requiſita proceſſus ſuper fracta pace quot ſint uide penès *eundem in deciſ.* 112. *par.*2.& *deciſ.*14. *par.*3.

8 Sed ſi non conſtet, quis prior pacem ruperit, an ab utroquè pœna ſit applicanda Fiſco, affirmatiuè *Caball.reſol.* 102. & uno ex paciſcen-

ſcentibus rumpente treuguam, an cœteri te-
neantur, vide *Minſynger. in obſeruat. 7. cent. 4.*
9 & an pax dicatur rupta per ſolum inſultum
ſine percuſſione, affirmatiuè *Peguera in decıſ.*
21. & pœna pacis ruptæ an committatur ob
10 falſum teſtimonium, affirmatiuè *Surdus decıſ.*
79. ſed producens inſtrumentum pacis an vi-
11 deatur fateri delictum negatum, negatiuè *Ca-
ball. reſolut.* 74. qui in *reſolut.* 175. ſcribit, quòd
12 pax facta de delicto in genere comprehendit
etiam qualitatem aggrauantem.

SVMMARIVM.

1 *Pactum de retrouendendo quomodò probetur.*
2 *Specialis hypotheca rei, vbi appoſita eſt pro obſeruatione ipſius pacti, tunc contra tertium poſſeſſorem agi poteſt.*
3 *Pactum de retrouendendo elapſo tempore remanet ſine effectu.*
4 *Pactum de reemendo quando poſſit exerceri ab vno tantùm ex hæredibus venditoris, remiſſiuè.*
5 *Reemptio quando fit circa finem termini, an cēſus illius termini ſolui debeat, remiſſiuè.*
6 *Pactum de retrouendendo an præſcribi poſſit, remiſſiuè.*
7 *Pactum de retrouendendo præſcribitur in Frãcia.*
8 *Pactum de retrouendendo quandocunquè adiectum in inſtrumento cum iuramento non præſcribitur ſpatio 30. annorum.*
9 *Pactum de retrouendendo quando poſſit exerceri contra tertium poſſeſſorem, remiſſiuè.*
10 *Reemptio an, & quando dicatur facta vigore pacti de affrancando, remiſſiuè.*
11 *Reemptio vigore pacti in qua pecunia facienda ſit, remiſſiuè.*
12 *Dominium vigore pacti de retrouendendo quãdo transferatur ipſo iure, & contra tertium, remiſſiuè.*
13 *Pactum de retrouendendo temporale à quo die currere incipiat.*
14 *Receptio redituum non dicitur noua acquiſitio.*
15 *Pactum de retrouendendo adiectum in venditione tot annuorum introituum ſuper re aliqua feudali infra certum tempus limitatum, an prorogari poterit per hæredes creditoris, vel facta prorogatione iure ſubſiſtat.*
16 *Pactum de retrouendendo temporale an efficiatur perpetuum ſtante læſione.*
17 *Pactum de retrouendendo an poſſit per emptorem feudi prorogari ſine aſſenſu.*
18 *Pactum de retrouendendo adiectum in venditione an ſubintelligatur in aſſenſu præſtito ſuper venditione, in quo quidem aſſenſu non fuerat facta mentio dicti pacti.*
19 *Venditio ſi ſit facta cum pacto de retrouēdendo in certum tempus pro non iuſto pretio, etiam tempore elapſo poteſt eo vti.*

De Pacto de retrouendendo. Rubrica.

Collectanea I.

MAteria pacti de retrouendendo eſt practi-
cabilis.
1 Pro cuius coronide eſt ſciendum, quòd pa-
ctum de retrouendendo probatur aut per in-
ſtrumentum, aut per teſtes, aut per famam cũ
vno teſte, item per coniecturas, & vehemen-
tes præſumptiones cum vno teſte de confeſ-
ſione, in Partis præſentia facta, vide *Boer. in de-
cıſ.* 181. item pactum de retrouendendo non af-
ficit rem *Gayl obſeruat. 16. lib. 2. Magon. decıſ.
Florent.* 105. & vide *Minſyng. in obſeruat. 69.
2 cent. 6.* ſed vbi ſpecialis hypotheca rei pro ob-
ſeruatione ipſius pacti appoſita eſt, tunc con-
tra tertium poſſeſſorem agi poteſt, iuxta deci-
ſionem *Rot. Lucēſ. apud Magon. in dec.* 80. item
3 pactum de retrouēdendo elapſo tempore re-
manet ſine effectu ex *decıſ. Rot. Roman.* 272.
par. 1. diuerſ. Ludouiſius decıſ. 559. *Thomat. de-
cıſ.* 65. 78. 80. & alibi ſepiùs.
4 Sed pactum de reemendo quando poſſit
exerceri ab vno tantùm ex hæredibus vendi-
toris, vide *Boer. in decıſ.* 251. *Maſtrill. in decıſ.*
21. *& Ludouic. in decıſ. Peruſ.* 112. & propter
pactum de retrouendendo an, & quando em-
ptor poſſit petere recognitionem ſibi fieri, vi-
5 de *Boer. in decıſ.* 66. & quando reemptio fit
circa finem termini, an cenſus illius termini
6 ſolui debeat, eſt *decıſio Guid. Pap.* 272. & pacto
de retrouendendo an præſcribi poſſit, vide de-
ciſionē *Cameræ Imperialis* apud *Minſynger.
in obſeruat. 16. cent. 1.* & *decıſion. Rotæ Spiren-
ſis* 185. apud *Gugliel. par. 1.* & eſt *decıſio Rotæ
Aueniōn.* 129. *Laurent.* & lege *Viu. in decıſ.* 424.
vbi tractat de eodem, quando ipſe actor poſſi-
7 det, & percipit fructus, & quòd omne pactum
de retrouendendo præſcribatur in Francia,
8 teſtis eſt *Boer. in decıſ.* 183. licèt quòd pactum
de retrouendendo quandocunq; adiectum in
inſtrumēto cum iuramento non præſcribatur
ſpatio 30. annorũ fuit deciſum in S. C. in cauſa
Franciſci Serrano cum Cæſare Montaquila in
anno 1565. die 14. menſis Februarij, de quo vi-
dendi *Viu. decıſ.* 324. *Theſaur. forenſ. quæſt.* 72.
lib. 2. Caeheran. decıſ. 69. *Gayl obſeruat. 18. lib. 2.
Minſynger. obſeruat. 16. cent. 1. Franc. decıſ.* 48.
Magon. decıſ. Florēt. 105. *Surd. decıſ.* 2. vbi *Ad-
ditio* prò, & contra authoritates, ac rationes
cumulat, licèt ipſe cum præſcriptione pertrã-
9 ſeat, & limitationes adducat, ſed pactum de
retrouendendo quando poſſit exerceri con-
tra tertium poſſeſſorem, eſt videndus *Caual.*
10 *in decıſ. 62. par. 2.* & reemptio an, & quando
dicatur facta vigore pacti de affrancando, eſt
decıſio Rotæ Romanæ 262. *par. 2. in nouiſſimis*
11 *Aldobrãdini*, & reemptio vigore pacti in qua
pecunia facienda ſit, vide deciſionem *Cameræ
Imperialis* apud *Minſyng. in obſeru. 65. cent. 1.*
& do-

12 Si dominium vigore pacti de retrouendendo
quando transferatur ipſo iure, etiam contra
tertium,eſt deciſio Collegij Piſani apud *Rau-*
13 *denſ.in deciſ.* 16. & pactum de retrouendendo
temporale à quo die currere incipiat, lege
Maynard. in deciſ.Tboloſ.68.par.3.
14 Scias autem,quòd reemptio redituum non
dicitur noua acquiſitio, iuxta deciſionem Sa-
cri Conſilij Neapolitani apud *Franch.in deciſ.*
39. & oblatio pretij retrouenditionis non re-
quiritur antequàm quis ad retrouendendum
ſibi agat, dummodò antè ſententiam fiat *Pu-
teus deciſ.* 140.*par.* 1.
15 Sed pactum de retrouendendo adiectum in
venditione tot annuorum introituum ſuper
re aliqua feudali infra certum tempus limita-
tum an prorogari poterit per hæredes credi-
toris,vel facta prorogatione iure ſubſiſtet,fue-
runt creditores condemnati ad retrouenden-
dum ex æquitate Sacri Conſilij, quia dicti in-
troitus fuerant appretiati pro ducatis 1000.
& non condecēs erat, vt fieret tanta locuple-
tatio cum aliena iactura,tantò magis cùm in
venditionibus ad rationem decem nunquàm
16 tempus pacti expiret *Anna allegat.* 11. & pa-
ctum de retrouendendo temporale an efficia-
tur perpetuum ſtante læſione, vt in venditio-
nibus ad rationem decem pro centenario,fuit
deciſum per M.C.V. & per Sacrum Cōſilium
confirmatum,quòd in venditionibus ad ratio-
nem decem pro centenario tempus pacti nū-
17 quàm eſſet elapſum *Anna allegat.* 83. & pa-
ctum de retrouendendo an poſſit per empto-
rem feudi prorogari ſine aſſenſu, fuit iudicatū
per Sacr.Conſil. prorogationem eſſe validam
18 *Frecc. de ſubfeud lib.2.quæſt.*17. & pactum
de retrouendendo adiectum in venditione an
ſubintelligatur in aſſenſu præſtito ſuper ven-
ditione, in quo quidem aſſenſu non fuerat fa-
cta mentio dicti pacti, fuit deciſum in S.C.cō-
tra emptorem, & ita quòd de pacto de retro-
uendendo mentio facta non fuerit *Frecc. de
ſubfeud. lib.2 q* 16.
19 Inſuper ſcias, quòd venditio ſi ſit facta cum
pacto de retrouendendo in certum tempus
pro non iuſto pretio, etiam tempore elapſo
poteſt eo vti *Sempron. Aſcia in deciſ.*48.

S V M M A R I V M.

1 *Parochi in Eccleſia dicũtur Sacerdotes, & quid ſit eorum munus.*
2 *Parochi plebani qui dicantur.*
3 *Eccleſia Plebani dicitur matrix.*
4 *Parochi,aut Rectores Eccleſiarum qui ſint.*
5 *Parochi dicuntur Curati.*
6 *Parochia quæ dicatur.*
7 *Parochia vt conſtituatur quæ ſint neceſſaria.*

De Parochis. Rubrica.

Collectanea I.

1 PArochi in Eccleſia dicuntur Sacerdotes
authoritate Epiſcoporum Eccleſijs præ-
fecti, vt Populis ſacri diuini verbi, & Sacra-
mentorum pabulum adminiſtrēt *Rota in vna
Ariminen.Plebania coràm R.P.Attrebaten.*vbi
quòd horum quidam nūcupantur Plebani, ad
2 *tex.in cap.ſcriptum eſt de elect.*qui videlicèt cu-
ram exercent animarum in Plebania, ſub ſe
plures Capellas, vel Eccleſias habente *cap* 1.
3 vbi *gloſ.nè Cleric.vel Monac.in* 6.ita quòd Ec-
cleſia Plebani appelletur matrix,quaſi aliarum
Eccleſiarum ſub ſe contentarum mater *cap.*1.
de præſcript.cap.ad audientiam de Eccleſ.ædific.
*Sacr.Concil.Trident.ſeſſ.*21.*de reformat. Rot.
in recent.deciſ.*272. *par.*1.
4 Alij Rectores vocantur, quia Populum ſibi
commiſſum cum cura regunt, ad *tex.in cap.*3.
*de vita, & honeſt. Clericorum cap.*1. *de Capell.
Monach.*quorum beneficium Rectoria dicitur
cap.fin.de præbend.
5 Cęteri autem vocantur Curati, à cura,quā
de regendis ouibus ſuſceperunt,vocatur pari-
ter cuiuslibet Parochiæ Rector proprius Sa-
cerdos *cap.omnis vtriuſq; ſexus de pœnitent.&
remiſſion.*
6 Vnaquæq; autem Parochia dicitur locus,in
quo degit Populus,alicui Eccleſiæ deputatus,
certis finibus limitatus *Mantic. deciſ.*48.
7 Ad quam conſtituendam quatuor præcisè
ſunt neceſſaria, vt apud *Rot.Diuerſ. deciſ.*52.
*par.*2. & in *Florentina Parochialis* 22. *Maij*
1630. *coràm Illuſtriſsimo Coccino Decano.*

Primum eſt poteſtas fori pęnitentialis, ſci-
licèt ligandi, atq; ſoluendi.

Secundum eſt certa Parochia,nempè locus
certis finibus conſtitutus,in quo Populus ali-
cui Eccleſiæ deputatus degit.

Tertium eſt, vt Parochus curam exerceat
nomine ſuo,quod requiſitum conuenit perſo-
næ, & non Eccleſiæ.

Quartum, quod pariter reſpicit perſonam,
& non Eccleſiam eſt, vt Sacerdos tanquàm
Rector ſuo nomine ſingulariter,& non cum
alijs ad Eccleſiæ Parochialis regimen admit-
tatur.

S V M M A R I V M.

1 *Pueri quando baptizantur debent deſcribi in libro, & num.*2.
3 *Baptizati debent deſcribi cum nominibus parētum.*
4 *Liber baptiſmi probat,quem eſſe baptizatum, & ætatem, nec non deſcendentiam.*
5 *Matrimonium quando contrahitur deſcribitur in libro,qui fidem facit,amplia, vt num* 6.

7 *Liber*

7 *Liber Parochi habet maiorem vim, quàm liber rationis.*
8 *Mortui deſcribuntur in libro, & qua ſit forma, num. 9.*
10 *Mors probatur ex deſcriptione Parochi in libro.*
11 *Parochus adnotans Parochiani mortem fidem facit.*
12 *Mors probatur ex libro ſocietatis.*
13 *Parochus benè cuſtodire debet libros, in quo matrimonia, & alia deſcribuntur.*
14 *Parochus pro fide facienda quid accipere poteſt.*
15 *Fides Parochi vt probet quid ſit neceſſe.*
16 *Forma fidei à Parocho facienda.*
17 *Aetas quibus modis probetur, num. 18. 19. & 20.*
21 *Baptizatus an quis ſit, ſi dubitatur, poterit rebaptizari.*
22 *Baptiſmus eſt triplex.*
23 *Infans pro parte natus baptizari poteſt.*
24 *Aetas ab allegante eſt probanda.*

De Parochis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 ALli meſi paſſati, &c. Sancitur, vt quotiès
pueri baptiſmate ſacro lauantur deſcribantur
in libro, vt illorum ſciatur ætas.

Pro cuius ornatu ſecluſa diſpoſitione *Sacri*
2 *Concilij Tridentini ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1.*
quòad Parochos cum eorum Parochianis te-
nentur ipſi aliquos libros habere.

3 Primus erit, in quo deſcribantur ſinguli, qui
in Eccleſia ſua baptizantur, cum nominibus
parẽtum, ſi de legitimo matrimonio orti ſint,
& Patrinorum, qui eos de baptiſmo ſuſcepe-
runt, ac die, menſe, & anno, vt in *Concil. Tri-
dent ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 2.* cuius li-
bri talis inſcriptio erit. *Liber baptizatorum in
Eccleſia Parochiali S. B. pro anno, &c.*

4 Et partita à tali libro baptiſmi per Paro-
chum extracta probatur quis baptizatus, eiuſ-
demq; ætas *Verall. deciſ. 314. lib. 1. Vin. deciſ.
489. Seraphin. deciſ. 1138. Monach. deciſ Bonon.
19. num. 13. & deciſ. Florent. 17. num. 2 Rota in
recent. deciſ. 592 par. 1. & deciſ. 15. par. 2. Coccin.
deciſ. 334. Buratt. deciſ.* 410. dummodò ſit per
Ordinarium approbatus *Polidor. Ripa obſeru.*
247. imò probat ſimiliter deſcendentiam, & ſi-
milia, vt pluriès determinauit *Rota*, vt apud
*Gratian diſcept. forenſ cap. 491. num. 18. & cap.
555. num 20. Coccin. deciſ.* 482.

5 Secundus liber erit illorum ſcilicèt, qui cõ-
trahunt matrimonium in ſua Parochia, vt ſi
dubietas aliqua cõtingat, poſſit fidem de ma-
trimonio contracto præſtare, vndè & nomina
teſtium, & locum cõtractus deſcribere debet,
vt ſtatuit *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. verſ. ha-
beat Parochus de reformat. matrim. Valaſc. de-
ciſ. 72. num. 106.*

6 Ex ſupradicta partita etiam mortuis teſti-
bus, & Parocho ſcribente abſque aliis proba-
tionibus matrimoniũ plenè probatur, vt tra-
dit *Casale. deciſ. 12. ſub num. 22. Rot. deciſ. 750.*
7 *par. 1. diuerſ. & deciſ. 340. par. 2.* liber enim Pa-
rochi maiorem vim habet, quàm liber ratio-
nis, qui benè probat, vt voluerunt *Grattan. de-
ciſ. March. 146. Franc. Marc. deciſ. 369. par. 1.
Surd. deciſ. 99. Farinac. deciſ. 110. & Guid. Pap.
deciſ. 441.*

8 Tertius liber erit mortuorum, illorum ſci-
licèt, qui in Parochia ſua ſepulti fuerunt, cu-
9 ius deſcriptionis formula ſit hoc modo vide-
licèt, *Die .... menſis .... anni .... N. de N.
omnibus Sacramẽtis ſuſceptis cum animæ com-
mendatione, obijt in ſua domo, platea nuncupata
N. & ſepultus fuit in hac Parochiali Eccleſia
10 Sãcti N.* ex qua partita probatur mors, & ſe-
pultura, prout deciſum referunt *Casaler. deciſ.
575. num. 3. Ludouiſ. deciſ. 55. num. 7. Rot in
recent. deciſ. 621. num. 4. par. 1 & deciſ. 605. par.
2.* & in *Alexandrina beneficij* 18. *Aprilis* 1625.
coràm D. Merlino, etiam ad effectum reſerua-
tionis *Buratt. deciſ. 11. num. 2.* & ibi *Addit. ea-
dem Rot. deciſ. 700. num. 4. par. 1. in recent.* Pa-
11 rocho enim adnotanti Parochiani mortem
fides adhibetur, quia ad illum & opus ſepe-
liendi defunctos ſuæ Parochiæ, & huiuſmodi
adnotatio ſpectat *Ludouic. deciſ. Peruſin. 12.
num. 12. par. 1. Buratt. deciſ. 886. Rot. in Eluen.
Eremitorij 7. Februarij 1631. coràm D. Merli-
no*, vbi etiam fuit dictum, quòd circa mortem
12 alicuius credendum ſit libro ſocietatis, ſi Cõ-
fraternitas habet pro inſtituto hoc officium
generale ſepeliẽdi mortuos, & quòd credatur
Scribis deputatis ab huiuſmodi Confrater-
nitatibus in Regno Luſitaniæ, vt concludit
Valaſc. deciſ. 10. num. 1.

13 Parochus autem ſupradictis libris bonam
cuſtodiam adhibere tenetur, nè falſentur, vel
rumpantur, & quando requiſitus erit, neceſſa-
14 rias fides de illis facere tenetur, & pro ſua
mercede poteſt accipere illud, quod in loco
ſolitum eſt dari, ſi verò ſolitum eſt fieri gratis,
gratis & ipſe faciat, eò magis, quia Sacr. Con-
gregat. negotiis Epiſcoporum, & Regularium
præpoſita Epiſcopo Cauenſ. ſub die 3. Iunii
1604. reſcripſit, nihil pro huiuſmodi fide recipi
poſſe.

15 Fides autem vt in iudicio probet eſt neceſ-
ſe, quòd fiat cum formali tranſcriptione par-
titæ, de verbo ad verbum, prout iacet, Parte
16 citata, videlicèt. *Ego N. infraſcriptus Paro-
chus Eccleſiæ S. N. de Ciuitate N. fidem facio,
qualiter in libro defunctorum dictæ Eccleſiæ fol.
.... adeſt ſequens partita, videlicèt. Die ... &c.
in quorum fidem, &c. Datum, &c. Ego N. de N.
Parochus ſupradictus manu propria*, aliter au-
tem facta fides, ſeù atteſtatio Parochi, quibuſ-
cunq; uerbis concepta ſit abſq; formali tran-
ſcriptione partitæ non probat *Ludouiſ. deciſ.*
359.

359 *num.*5. & ibi *Addit.num.*9. & ita fuit reſolutum in *Toletana Capellæ* 18. *Maÿ* 1615. *corã Pirouano*, in *Tudertina nullitatis obligationum* 1615. *coràm D. Buratto*, & in *Aeſina bonorum* 17. *Maÿ* 1617. *coràm R.P. Andrea*, niſi tamen à Parte non fuiſſet oppoſitum, quia tũc tales ſollẽnitates non eſſent neceſſariæ *Achill. de Graſſis deciſ.*2. *num.*7. *de offic.deleg. Rota in recentior. deciſ.*487. *part.*1. *Seraphin. deciſ.* 1407.

At regrediendo ad pragmaticam, quatènus mandat, fieri deſcriptionem in libro tempore baptiſmi, ad finem vt ſciatur ætas.

17 Obſerua, plures eſſe modos, quibus ætas probatur, vtputà ex libro patris, & teſtibus conſanguineis *Viu. deciſ.*184. *Ann.ſing.*379. *Mantic deciſ.*25.124. *&* 133.

18 Et illam probari per aſpectum patet apud *Ludouic.deciſ.Peruſin.*55. licèt ſint, qui dicant, eſſe detrahendum decẽnium *Verall. deciſ.*131. *par.*1. vide *Laurent. deciſ.*64.

19 Nec non probari ex decreto Iudicis, & ex teſtamento habes apud *Rot. diuerſ. deciſ.* 260. *par.* 2.

Et cùm illa ſit difficilis probationis, ideò coniecturis probari valeat, patet apud *Mantic.deciſ.*58. *Surd.deciſ.*75.*num.*22. & remitti arbitrio Iudicis annuit *Magon. deciſ. Lucenſ.* 13.

20 Sed non probari in præiudicium tertij, ex eo ſolùm, quòd alicui tanquàm minori datus ſit curator affirmat *Faber dec.*55. *C.de probat.* de quo tu vide *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ.*111. *par.*2. *Gratian. deciſ.* 134. *num.*11. *Magon.deciſ.Lucenſ* 68 *ſub num.*7. *Seraphin. deciſ.*1155. vbi affirmant, probari ætatem minoris per dationem Curatoris.

Et hac occaſione in materia baptiſmi re-
21 miniſcaris, quòd ſi dubitatur, an quis ſit baptizatus, poterit baptizari cum clauſula, & cõditione. *ſi tu non es baptizatus, &c.* de qua in *cap.* 1. *de baptiſm.* & ſic fuit deciſum in Curia Archiep. Neapolitana refert *idem Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ.*127. *par.*1.

22 Et de triplici ſpecie baptiſmi *Franc.Marc. deciſ.*949.

23 Et an infans pro parte natus poſſit baptizari à maſculo, vel à fœmina declarat *Capell. Tholoſ.deciſ.*156. vbi affirmatiuam ſententiam reportat.

24 Sed non reticeam dicere in materia ætatis, illam eſſe probandam ab allegante *Surd.deciſ.* 75.*num.* 9.*deciſ.*133.*num.*20. *Franc.Marc.deciſ.*898.*par.*1.*Put.deciſ* 196.*&* 292.*lib.*1.*Seraphin.deciſ.*1169. *Rot.in recent.deciſ.*483. *par.*2. *Verall.deciſ.*128. 129.130. 312. *&* 315. *lib.*1. *Achill. de Graſſ.deciſ.*2. *de probat.*

SVMMARIVM.

1 *Paſcuum quotuplex ſit, & quod dicatur.*
2 *Foreſta qua dicatur.*
3 *Mons quis dicatur, item collis, num.* 4. *vallis, num.*5. *planus, num.*6. *ſaltus, nu.*7. *pratum, num.*8.
9 *Animalibus tranſeuntibus qualiter paſcere liceat.*
10 *Paſcua cuius præſumantur in Regno.*
11 *Baro moderatè uti debet paſcuis Vniuerſitatis.*
12 *Paſcendi ius mutari nequit, & an diuidi, num.* 13.
14 *Paſcendi ius habens aquare poteſt, & alia facere.*
15 *Paſcendi ius quando habentibus facultatem interdici poteſt.*
16 *Ouile nouum ab habente ius paſcendi mutari nequit.*
17 *Vaſalli poſſunt depaſcere in domanÿs Baronalibus.*
18 *Diſcontinuam cauſam continet paſcendi ius, & ideò longiſſimam requirit præſcriptionem.*

De Paſcuis, foreſtis, & nemoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 PAſcuum duplex eſt, publicum, & priuatum *tot.tit C.de paſc.public.& priuat.lib.*11. & dicitur locus, in quo animalia paſcuntur, ſiuè ager paſcuus ille ſit, ſiuè pratum, ſiuè mons, ſiuè colles, vt in *l.* 1.*d.tit.de paſcuis, l.ſylua cædua §.fin. ff.de verb.ſignific.*

2 Foreſta nuncupatur locus, in quo feræ includuntur, habetq; in illo venandi vſum, vt explicat *Rota in Regien. iuriſdictionis corà R. P. Oclembergo*, vbi aſſignat differentiam inter foreſtam, & ſyluam, dicendo primam eſſe latum nemus abſque clauſura, & aqua, & vbi eſt flumen appellari ſyluam, quæ vel eſt cędua, ideſt quia cędi poteſt, & ad id eſt habilis, vel paſcua, ſcilicèt quia animalium paſtui eſt deſtinata.

3 Plus ſubiungit, adeſſe montem, quem vocat locũ altum *l.ſi ædes ff.de ſeruitut.vrban.præd.*

4 Inſuper colles, quas ſic vocat à colẽdo, ſubiungens, illos eſſe mediocres montes.

5 Nec non reportat valles, quas vocat, vbi montibus, aut collibus ſint circumdatæ.

6 Pariter verba facit de plano, quem præſupponit ęqualem, annuens duo eſſe neceſſaria, vt planus dicatur, nempè, quòd ſit latus, & quòd eiuſdem partes æquales ſint, ita vt vna alteram minimè excedat, differendo illum à Valle, quia ſi fuerit magnæ latitudinis, tunc dicitur planus, ſin autem paruæ latitudinis, collibus, aut montibus circumdatus cenſebitur vallis.

7 Adhùc ſaltus meminit, illum recenſendo locum incultum, crebrem ſyluis partim oppletum,

tum,in quo non prohibetur paſculum,niſi repugnantia habeatur.

8 Et tandem de prato loquitur, quod habet pro loco,in quo fęnum percipitur, & dicit ſumere nomẽ, eò quia abſq; opere eſt paratum, ad *tex.in l. pratum ff.de verb. ſignific.*

9 In hac materia paſcui in Regno habemus vulgatam *Conſtitutionem* incip. *Cùm per partes Apuleæ*, vbi ſtat ſancitum,licere animalibus tranſeũtibus de vna contrata ad aliam paſcua ſumere per horas vigintiquatuor abſquè ſolutione fidæ,quàmuis nemo poſſit paſcere pratum alienum *Anna alleg.* 108.

10 Quæ ſanè paſcua in Regno ex inuererata conſuetudine, & inueſtiturarum forma ſunt Baronum *Præſ. de Franch. deciſ.* 30. licèt pro Vniuerſitate iudicatum ſit à *Rota Romana* in recollectis per *Farinac.deciſ.433.in poſthum.*

11 Quòd ſi Vniuerſitatis ſint, tunc Baro non poteſt vti ad libitũ illis, ſed moderatè, vt pluriès determinauit Sacrum noſtrum Cõſilium, & *Nos* larga quidem manu probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.1.grauam.*27. vbi res iudicatas cumulauimus, & ſupra in *pragm.12.de Baronibus.*

12 Hoc paſcendi ius in territorio quæſitum mutari,vel auferri in præiudicium alterius habentis communionem,vel ſeruitutem nequit, vt extitit decisũ in S.C. probauimus *grauam.* 33.*&* 36.*tom.*1.

13 Etiã inter habentes communionem poteſt peti diuiſio *Theſaur. deciſ.*71. *&* 72.

14 Et paſcẽdi ius habẽtem,habere ius aquandi tutati ſumus *forenſ.quæſt.*23.*lib.*1.iuxta quam opinionem iudicauit Sacrum Conſilium contra Baroniſſam Terræ Roti, vt *de grauaminibus vaſallorum tom.*1. *grauamin.*419.vbi *grauam.*420. tutati ſumus,habentes paſculãdi ius poſſe pnoctare, & tuguria facere,& *grauam.* 421. quòd poſſint ligna ſcindere pro vſu Cuſtodum animalium,res iudicatas reportando.

15 Paſcua poſſunt interdici forenſibus, etiam ſi habeant ius paſculandi,quotiès non ſufficerẽt pro Ciuibus,vel dubitaretur,non ſufficere, vt latiori calamo firmauimus *forenſ.quæſt.*27. *lib.*2. *Coler.deciſ.*217.vbi pariter annuit,quòd
16 paſcendi ius habens ex vno ouili in pluribus locis paſcuis, aut pagis, nequit nouum ouile proponere in loco,vbi anteà non fuit.

17 At paſcendi ius cum animalibus in Baronũ domanijs competere Ciuibus,ſepiùs decidit Regia Camera Summariæ, vt latiùs probauimus *grauam.*32. *tom.*1. *de vaſallorum grauaminibus.*

18 Hæc autem iuris paſcendi facultas habet cauſam diſcontinuam *Guid.Pap.deciſ.*516. vbi quòd proindè longiſſimi temporis, cuius initij non extet memoria requiritur præſcriptio *Minſynger. obſeru.*53.*cent.*4.

SVMMARIVM.

1 *Homines poſſunt compelli tinnis campanæ ad delinquentes inſequendos.*
2 *Campana non debet pulſari,niſi in grauibus delictis.*
3 *Campana ſonata ad arma quilibet tenetur exire.*
4 *Abſentia in dubio præſumitur.*

De Perſequendis malefactoribus, ſeù delinquentibus etiam extrà Regnum. Pragm. I.

Collectanea I.

HAuendo noi di continuo,&c.

1 Statuit, compellendos eſſe homines tinnis campanæ ad inſequendos facinoroſos,& delinquentes.

Pro declaratione huius pragmaticæ recurras ad ea, quæ ſcripſimus *forenſ.quæſt.*112.*tom.*
2 1.vbi quòd campana non debet pulſari, niſi in grauibus delictis, aliàs non tenẽtur Ciues venire, nec poſſunt mulctari, ex deciſione Sacri Conſilij, de qua ibi, fundando, quòd legitimè
3 campana ſonata ad arma quilibet tenetur exire armatus contra delinquentes, & quòd ſi pulſata campana ſufficiens pars Ciuium comparuerit, Officialis ea contentus eſſe debeat, nec moleſtare cęteros omnes, qui non venerunt, niſi fortaſsè intelligeretur magna turba latronum, quia tunc eſſent omnes obligati,ex deciſione Sacri Conſilij inter Vniuerſitatem Caiuani,& Comitem Murconi,tunc vtilem Dominum in Banca Figliolæ.

4 Et in hac materia campanæ ad arma nè obliuiſcaris, in dubio abſentiam præſumi, & proindè contra non venientes non poſſe ad exactionem pęnæ deueniri, niſi tales conuincantur,quòd fuerint in loco illo, vt determinatum refero in *tract.de grauaminibus vaſallorum tom.1.grauam.*330.vbi quòd debet probari ſcientia cum omnibus qualitatibus, *Cacher.deciſ.*176. *num.*4.

SVMMARIVM.

1 *Perſonatus in diebus carniſpriuij qualiter incedere debent.*
2 *Larua recreationis gratia fieri poſſunt.*
3 *Clerici, & perſonæ Religioſa nequeunt facere laruas.*
4 *Maſchara nè fiant, Barones prohibere nequeũt.*

De Perſonatis, & eorum veſtibus, & inceſſu in diebus bachanalibus. Pragm. I.

Collectanea I.

PErche è ſolito li dì di Carneuale, &c.

1 Hic præſtatur forma perſonatis, ſiuè laruatis, qualiter in diebus carniſpriuij incedere debeant.

Ad huius pragmaticæ ornatum perquiras
ſcripta per *Nos tom.1.de grauaminibus vaſallorum grauam.* 309.vbi probauimus, laruas re-
2 creationis gratia facere eſſe permiſſum, ſicq;
indiſtinctè practicari in toto Orbe, exceptis
3 tamen Clericis, & perſonis Religioſis, nec requiri licentiam Superiorum in talibus diebus
bachanalibus, qui ſolent incipere à die S.Antonij, at ſecus ſi fieri vellent tempore non cōſueto, & proindè determinatum *ibi* reperies,
4 non poſſe fieri banna à Baronibus, ſiuè eorum
Officialibus, nè in talibus diebus maſcharæ
fiant, prout ſic extitit prouiſum per Sacrum
Regium Cōſilium ad fauorem Particularium
Terræ Rionigri, vt vidi in quibuſdam grauaminibus cōtra eorum vtilem Dominum productis.

SVMMARIVM.

1 *Pharmacopolæ nequeunt vendere medicamenta abſq; Medici rizzetta.*
2 *Rizzetta poteſt fieri à Practico non doctorato, ſed de proximo doctorando.*
3 *Doctorandus de breui in medicina pro Medico habetur.*
4 *Laureandus de proximo pro laureato habetur.*
5 *Accingendus de proximo habetur pro acc ncto.*
6 *Paria ſunt aliqua eſſe facta, & de proximo facienda.*
7 *Condemnandus de proximo pro cōdemnato habetur.*
8 *Licentiati inter Scholares numerantur.*

De Pharmacopolis, & Aromatarijs. Pragm. IV.

Collectanea I.

ESſendoſi per eſperienza viſti, &c.

1 Prohibet Pharmacopolis vendere medicamenta, & alia remedia abſque cartella, ſeù rizzetta alicuius Medici approbati.
2 Obſerua, ceſſare hanc prohibitionem, quotiès rizzetta eſſet firmata à Practico in medicina, qui ſtuduit, & de breui eſt doctorandus,
prout annis elapſis excuſaui quemdam Aro-
3 matarium, & obtinui, ſupponendo Doctorandum in medicina de breui haberi pro Medico
doctorato, eo maximè quia agebatur de ex-
4 cluſione pęnæ, ex regula, quòd laureandus de
5 proximo habetur pro laureato, & accingendus de proximo habetur pro accincto *l.ex eo tempore ff.de teſtam.milit.Gayl obſeru.*80.*lib.*2.
6 & paria ſunt aliquid eſſe factum, vel de proximo agendum, quaſi quòd propinqua potentia
actui habeatur pro actu, aut in via deductio-
7 nis ad actum, ita quòd de proximo condemnandus habeatur pro condemnato *l.qui pœnæ §.diuus ff. de manumiſſ.*

Non tamen reticeam dicere, contrarię opinionis ſectatores non deficere, tenētes, licen-
8 tiatos inter Scholares reputari, cùm antè receptionem inſigniorum carent ſtatu, & nomine Doctorum, vt apud *Preſid.de Franch.deciſ.* 111.licèt *ibi* in meis *Addit.* caſum contrarium
reportauerim, nam Licentiatus fuit condemnatus per ſentētiam in Inſulam Capræ ob homicidium, & ſic vti Nobilis fuit reputatus, tāquàm de proximo accingendus ad Doctoratum.

SVMMARIVM.

1 *Piratæ qui dicantur, & vndè, num.*2.
3 *Piratæ excommunicantur vigore* Bullæ Cęnę, *ſed quæ requirantur, num* 4.
5 *Piratæ veniunt appellatione latronum publicorum, & cōtra illos poteſt procedi ad modum belli, num.*6.
7 *Piratæ non gaudent indultu, nec immunitate Eccleſiaſtica, num.*8.
9 *Piratæ graſſatores viarum nuncupantur.*

De Piratis non aſſecurandis, ſeù de fide publica eis non concedenda. Rubrica.

Collectanea I.

1 PIratæ dicuntur qui deprędantur in mari,
vulgò nominati, *Corſari*, & in Hiſpana
lingua, *ladrones di mare, auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugitiu.* ſuadet *text. in l.hoſtes ff.de verb.ſignificat.* & in *l hoſtes ff.de captiuis*, qui *tex.* loquuntur de latronibus, & prædonibus, & vidētur abſtrahere à latronibus maritimis, & viarum, & proindè vtroſq; ſub tali nomine compręhendere cenſentur, cùm certum ſit, latrones maritimos nūcupari piratas, & latrones viarum ſimpliciter latrones, vt elicitur ex *l.poſtliminium §.à piratis ff.de captiuis*, ibi, *à piratis, & latronibus.*
2 Dicunturq; piratæ ab arte piratica, quam profitentur, ſumpto vocabulo à quodam pirata, qui primus hoc nomine mari infeſtus nauigantibus fuit, teſte *Nan. in ſua Polyant.in verbo pirata.*

3 Cõtra huiuſmodi piratas viget excommunicatio in *Bulla Cœnæ cap.* 3. vbi anatemizantur omnes piratæ, curſarij, & latrunculi maritimi diſcurrentes mare Pontificium.

4 Sed vt illa incurratur tria eſſe neceſſaria reperio determinatum à Sacra Congregatione Eminẽtiſſimorum Cardinalium antiquis temporibus in facti contingentia, nec deſunt *DD.* affirmantes.

Primò, quòd tales indifferentiam ſpoliandi habeãt, ita vt determinatæ nationis ſpoliationi haud intendant, ſed ſingularum nationum indifferenter.

Secundò, vt principalem intentionem deprædandi habeant, ita vt ſi quis pro negotijs peragendis primariò nauigaret, & aliquo eueru præter intentionem principalem aliquos mare diſcurrentes deprędaret, pirata ad talem effectum minimè cenſeretur.

Tertiò, vt bellum non ſit indictum, aliàs in deprædantes illos, contra quos bellum fuerit ſiuè iuſtum, ſiuè iniuſtum *Bulla* locum non haberet.

Sed non reticeam dicere, nonnullorum eſſe ſententiam, ſecundum, & tertium requiſitum debere concurrere, & illa ſufficere, & primum non eſſe neceſſarium, vt latiùs poteris perquirere apud *Scribentes in dicta Bulla*, qui cùm non ſint Deciſionarij, nec deciſiones reportẽt, illos ideò minimè adduco, nè cęptum ordinẽ peruertam.

5 Piratæ veniunt appellatione latronum publicorum, in ſtratis publicis furãtium, vt apud *Præſid. de Franch. deciſ.* 142. vbi latè, & ibi *Vi-*

6 *ſcont.* contra illos poteſtatem procedendi ad modum belli extendit.

7 Piratas huiuſmodi cenſeri excluſos ab indulto, & comprehendi ſub exceptione ſpoliatorum, & diſrobatorum ſtratarum, non eſt dubiũ *auth. nauigia C. de furtis, l. in rebus ff. commodati.*

Et communiter acceptatur à *Doctoribus*, & in ſpecie in indulto ſolent exceptuari, cùm furantes in mari dicantur furari in publico itinere, vt apud *Ill. Epiſcopum Ricc. in praxi reſol.* 13. *par.* 2. vbi reperies determinatum, illos

8 nõ gaudere immunitate Eccleſiaſtica, & *Nos* confirmauimus *deciſ R A Apulcæ* 38. reddendo rationem, eò quia piratæ graſſatores viarum appellantur *Peguer. deciſ.* 40. *num.* 4. *Merlinus controuerſ. forenſ.* 64. *num.* 2.

SVMMARIVM.

1 *Piratæ non poſſunt aſſecurari abſq; licentia.*
2 *Piratæ ſunt diſſidati ipſo iure.*
3 *Fides obſeruantia congruit naturali iuri.*
4 *Ciuitates, & alia per fidem ſeruantur.*
5 *Aſſecuratus aſſecuratione pendente nullam vim pati debet, quãmuis ſecuritas minus legitimè fuerit conceſſa, num.* 6.
7 *Aſſecuratione conceſſa in veniendo cenſetur cõceſſa in redeundo.*

De Piratis non aſſecurandis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

Esſendoſi viſto per eſperienza, &c.

1 Prohibetur aſſecuratio piratis Infidelium abſq; licentia.

2 Nota, illos ipſo iure eſſe diffidatos *Viſcont. in deciſ. Franch.* 142.

Sed quid ſi de facto abſq; licentia fuerit cõceſſa aſſecuratio huiuſmodi piratis, nùm illa ſit manutenenda.

3 Ego cenſerem, quòd ſic, ex fidei obſeruantia conuenienti iuri naturali, *ad tex. in l.* 1. *de pactis, & in l.* 1. *ff. de conſtitut. pecun.* ibi, *hoc edicto Prætor fauet naturali æquitati, qui conſtituta ex conſenſu facta cuſtodit, quoniam graue eſt fidem fallere l. poſtliminij ius §. captiuus ff. de*

4 *captiu. & poſtlimin. reuerſ.* per fidem namque Ciuitates, perſonarum multiplicatio, & communio, Regumq; dominatio ſeruantur, indè illam inuiolabiliter ſeruandam fore ſtatuitur in *l.* 1. *C. de his, qui ven. ætat. impetrau.*

5 Quarè aſſecuratione conceſſa, aſſecuratum nullam vim pati debere, nec cum armis, neq; abſq; armis, nec cum authoritate iudiciali, nec extraiudiciali, vt nec directè, nec indirectè probãt *Ramonius conſ. deciſ.* 54. *num.* 10. *Præſ. de Franch. deciſ.* 590. *num.* 6. *& deciſ.* 673. *num.* 2. *Giurb. conſ. deciſ.* 80. *num.* 10.

6 Idq; etiam ſi ſecuritas minus legitimè conceſſa fuerit, forſitan à non habẽte poteſtatem, iuxta caſum propoſitum, cùm adhuc aſſecuratio ſuffragabitur aſſecurato, prout in facto ſeruatum fuiſſe teſtatur *Molfeſ. in comment. ad Conſuet. Neap. quæſt.* 57. *in Addit. par.* 4. & deciſum habemus apud *Præſid. de Franch. deciſ.* 258. *&* 415. probaruntque *Caball. reſol. crim.* 118. *num.* 12. *Cauale. deciſ.* 1. *num* 45. *par.* 1. copioſè *Peguer. deciſ.* 39. *Rot. Cathaloniæ*, & pro confirmatione ſupradictorum *Merlin.* magis nouè *controuerſ. forenſ.* 53.

Imputandum eſt enim concedenti aſſecurationem abſq; licentia, de qua hìc, nõ autem piratis illam recipientibus, qui præſumuntur neſcire requiſita neceſſaria de lege municipali, & proindè excuſatione ſunt digni ipſi, concedentes autem pęna plectendi.

7 Et nota, quòd cõceſſa aſſecuratione in veniendo cenſetur conceſſa in redeundo *Coler. deciſ. Germ.* 165. *num.* 4. vbi dicit, videndam *deciſ. Lipſienſ.* 262. *vol.* 2.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Locus pius qui dicatur, remiſſiuè.*
2 *Panectery, ſeù Domini furnorum an, & quando poſſunt ſe excuſare circa negligentiam, & dolum famulorum.*
3 *Diſpoſitio lata à lege, vel ſtatuto eſt intelligenda terminis habilibus.*
4 *Res furtiua facit indicium ad torturam contra illum, penès quem reperitur, ſed quomodò hoc procedat, & erit intelligendum, num.5.*
6 *Probatio in contrarium admittitur contra iuris præſumptionem.*
7 *Panectery, ſeù Domini furnorum excuſantur probato dolo famulorum in conficiendo malum panem.*

De Piſtoribus. Pragm. III.

Collectanea I.

ATalche in queſta Magnifica, & fedeliſſima Città, &c.

Hic datur modus faciendi panem album, & nigrum, & contrauenientibus imponitur pęna applicanda Hoſpitalibus, & locis piis.

1 Quę dicantur loca pia, exarauimus in *prag. 1. de legatis pijs*, vbi eſt videre, & quando Hoſpitale dicatur locus pius, *ibidem* etiam firmauimus, & ſupra in *pragm 1. de delegat.*

Sed quia ſimiliter mandatur, non poſſe Panecterios Dominos furnorum ſe excuſare cũ famulis, & operariis, quia præſumitur ipſos de
2 Dominorum voluntate omnia agere, tu aduertas, hoc intelligi cum grano ſalis, ſcilicèt quòd non ſufficit Dominis furnorum nominare famulos in hoc caſu pro ſe excuſando, benè tamen poterint probare contra famulos ad ſe exonerandum, quæ quidem probatio ſi fiat, excuſantur Domini, & ſic intelligo pragmaticam hanc, aliàs ſi ſecus diceretur, legitima defenſio reis eriperetur, quæ nequè Diabolo eſt deneganda, & remitti nequit *Triuiſan. deciſ. Venet. 1. lib. 1.* diſpoſitio .n. prolata à lege, vel ſtatuto debet reſtringi ad terminos
3 habiles *Antonin. deciſ. Macerat. 40. lib. 3.* vbi etiam quòd facultas liberè conceſſa faciendi aliquid intelligitur tempore habili, cùm verba vniuerſalia ſemper reſtringantur, nè abſurdi, aut iniqui quidquam ſequatur *l. vt gradatim §. ſed ſi lege ff. de muner. & bonor.*

Et facit, quòd rei purgantur probatione innocentiæ, & relatione criminis *cap. neganda, & cap. ſeq. 3. q. 11.* vndè videmus, quòd licèt de
4 iure vbi res furata repetitur penès aliquem facit indicium ad torturam contra ipſum *l. in ciuilem, & l. ciuile C. de furt.* latè *Peguer. deciſ. 7.* & fusè *D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. 50. par. 1.* tamen hoc non procedit, quotiès ip-
5 ſe docet de authore, & probat, vt de anno 1622. obtinui in Magna Curia Vicariæ ad excuſationem cuiuſdam mulieris, penès quam reperta erant nonnulla bona furata, nam cùm ipſa retulerit, à quo habuerat, fuit abſoluta, vt ſimiliter quando quis expēdit, vel retinet falſam monetam, non punitur ſi de authore doceat *l. maiorem C. ad l. Cornel. de falſ. Franch. deciſ. 401.*

Inſuper pro comprobatione adduco, quòd licèt ſtãte hac pragmatica Domini furnorum habeant præſumptionem iuris cõtra ipſos, nõ per hoc prohiberi debent illam diruere pro-
6 bando contrarium, cùm videamus, quòd aduerſus regulam iuris admittitur probatio in contrariũ, & in tantùm ſtatur regulæ iuris, in quantum contrarium non probatur, latè *Viuius dec. 135. & D. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neap. 138. part. 2.* quarè concludimus, quòd probato dolo famulorum circa conficiendum
7 panem contra formam hic poſitam, Domini furnorum erunt excluſi à pœna, maximè ſi eſſent bonæ famæ, & non ſoliti talia operari.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna eſt delictorum caſtigatio.*
2 *Delicti tempus quando attendatur pro pœna.*
3 *Capitalis pœna qualiter intelligatur.*
4 *Pœna quando minoretur.*
5 *Pœna pecuniaria in corporalem poteſt tranſmutari.*
6 *Abigeus non dicitur qui bouem errantem ſurripit.*
7 *Clericus ignoranter vtens dimiſſorijs falſis non punitur.*
8 *Parochus non docens doctrinam Chriſtianam ſuos Parochianos debet ſuſpendi à diuinis, ſic etiam ſi fecerit mori eos abſque Sacramento, vt ſub num 14.*
9 *Rapiens Nouitium à Religione qualiter puniatur.*
10 *Adulterij pœna quæ ſit.*
11 *Eximens carceratum qualiter puniatur.*
12 *Abortus pœna quæ ſit.*
13 *Inceſtus quomodò puniatur.*
14 *Stupri pœna quæ ſit.*

De Pœnis. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRo ornatu huius rubricæ præmitto, quòd pęna eſt delictorum caſtigatio, iuxta latè tradita per *Viuium in deciſ. 232.*

Et hoc præmiſſo notare non deſinas, quòd
2 quando delicta certam, atque ordinariam pęnam habent à iure limitatam, tũc delicti commiſſi tempus attenditur, ita vt nullum ſubſequens priuilegium, aut ſtatus mutatio conſideratur, ſed ſecundùm primęuam perſonæ delinquentis qualitatem condemnatio fiet, ſecus

verò quando eſt pęna extraordinaria , hoc eſt
Iudici arbitraria, vbi tempus ſententiæ eſt at-
tendendum, vt per *Caball. in reſolut.* 147. vbi
refert etiam, quale aliud tempus inſpiciatur in
impoſitionibus pęnarum, ſcribendo in *reſolut.*
156. qualis lex attendatur in delictis punien-
dis , ſcilicèt quæ reperitur tempore delicti, an
poſteà condita, vt poteris in facto videre.
3 Itē nota , quòd capitalis pęna altero de tri-
bus modis intelligitur, videlicèt de naturali
morte, de ciuili, vt quia quis ſeruus efficitur,
item per Ciuitatis amiſſionem , putà per de-
portationem, ideò aduerte, quòd quando lex,
vel ſtatutum capitis pœnam imponit , ſemper
de mitiori intelligitur, & ſic de exilio, vel de-
portatione , vt deciſum in Camera Imperiali
refert *Minſynger. in obſeruat.* 45. *cent.* 2.
4 Aduerte autem, quòd aliquando minoratur
pęna, vt putà ob temporis antiquitatem, iuxta
deciſ. Theſaur. 76. & ex ſola probatione famæ
in primo delicto *Amat. in deciſ.* 102. & in ma-
teria videndus eſt *Gayl. in obſeruat.* 110. *lib.* 2.
vbi docet , quibus augeatur pœna , & quibus
5 diminuatur, notando inſuper, quòd pœna pe-
cuniaria in corporalem poteſt tranſmutari in
eadem ſententia *Franciſc. Marc. in deciſ.* 183.
par. 1. licèt reſiduum pęnæ pecuniariæ non
commutetur in corporalem *Peguer. deciſ.* 6.
Caball. reſolut. 77. qui etiam tradunt, ad cuius
inſtantiam hæc pęna ſit commutanda, de quo
etiam per *Franch. in deciſ.* 358. & in materia
videatur quoquè *Peguer. in deciſ.* 91. vbi quòd
pęnam pecuniariam cōuerſam in corporalem
nequit Iudex exequi.
6 Sed quæro, an pęna criminis abigeatus ha-
beat locum in eo, qui ſurripuit bouem erran-
tem, negatiuè fuit deciſum in cauſa Archiepi-
ſcopali Neapolitana, teſte *D. Ricc. in deciſ.* 128.
par. 1. & vide *Peguer. in deciſ.* 29. *Caball. in re-
ſolut.* 160. & nouiſſimè *Mut. in deciſ. Sicil.* 40.
7 qui plurima in materia cumulant , & an de-
beant puniri Clerici vtentes falſis dimiſſorijs,
ignorātes eſſe falſas, negatiuè deciſū in Curia
Archiepiſcopali Neapolitana recēſet *D. Ricc.
in deciſ.* 89. *par.* 1. qui in *deciſ.* 22. *ead. par.* 1. re-
8 fert iudicatum in eadem Curia , quòd pęna
Parochi , qui non docuit doctrinam Chriſtia-
nam ſuos Parochianos eſt ſuſpenſio à diuinis,
& in *deciſ.* 31. dicit, pęnam Clerici proferentis
verba iniurioſa Iudici laico eſſe exulationem
per ſex menſes, ſicquè dicit practicatum in
eadem Curia, aſſerendo in *deciſ.* 214. *ead. par.* 1.
9 fuiſſe ibidem iudicatum, pęnam rapientis No-
uitium à Religione libidinis cauſa eſſe raptus
pęnam, item ſi mat in *deciſ.* 106. quòd pœna
Parochi permittentis mori aliquos de ſua
Parochia abſq; Sacramento eſt ſuſpenſio per
biennium.
10 Pęna autem adulterij: quęnam ſit, videantur
Franch in deciſ. 240. *Boer. deciſ.* 297. *Faber in
deciſ.* 2. *C. de adulter.* *Peguer. in deciſ.* 92. *Mon-
ter. in deciſ. Aragon.* 15. *Grammat. in deciſ.* 31.
& latè nouiſſimè *Theſaur. in lib.* 1 *quæſt. forēſ.
cap.* ſiuè *deciſ.* 13. *lib* 4. ſed quando adulterium
non puniatur, vide *Gamam in deciſ. Luſitan.*
169. & in materia *eundem in deciſ.* 273. *&* 358.
11 Et pęna eximentis carceratum, vel captum
pro debito quænam ſit, habes apud *Viuium
in deciſ* 92. *Guid. Pap. deciſ.* 579 *Thoming. in
deciſ.* 15. *Caball. in reſolut.* 8. & nouiter *Muta
in deciſ. Sicil.* 78.
12 Et pœna mulieris procurantis abortum eſt
fuſtigationis, & exilii in perpetuum, iuxta *deciſ.
Theſaur.* 60. ſed abortus mulieris ſeruæ quo-
modò puniatur, vide *eundem in deciſ.* 12. & ab-
ortum procurantes ex propoſito an , & quo-
modò morte puniēdi ſint *Franch. in deciſ.* 592.
& abortus cauſatus propter defenſionem ag-
greſſi an ſit punibilis, negatiuè *Viuius in deciſ.*
458. qui in *deciſ.* 82. firmat, abortioni cauſam
dantem pro mulieris ſalute non eſſe punien-
dum.
13 Et pęna inceſtus inter aſcendentes quæ ſit,
vide *Boer. in deciſ.* 318. vbi quòd eſt pęna mor-
tis, ſed inceſtus inter trāſuerſales qualiter pu-
niatur, vide *Theſaur. in deciſ.* 200. *& Thoming.
in deciſ* 42. & inceſtus commiſſus cum ſorori-
bus cōſobrinis qualiter puniatur, habes apud
Franch in deciſ. 328. & diuerſas pęnas inceſtus
inter varias perſonas colligit *Caball. in reſo-
lut.* 200. & de pęna inceſtus inter coniunctos
cognatione ſpirituali, & de coeunte cum mo-
niali loquitur *Maynard. in deciſ. Tholoſ.* 16. *lib.*
3. & inceſtus cum ſtupro qualiter puniatur
Maſtrill in dec. 218. *par.* 3. *& Faber in deciſ.* 1.
C. de adulter.
14 Et pęna ſtupri quæ ſit, decidit *Viuius in de-
ciſ.* 299. & vide *Franch in deciſ.* 534. *Fabr. in
deciſ.* 5. cit. *tit.* *Grammat. deciſ.* 22. *& Theſaur.
in deciſ.* 148.
Et pęna baptizantis in Camera priuata eſt
ſuſpenſionis ab officio, vt determinauit Curia
Archiepiſcopalis Neapolitana.

SVMMARIVM.

1 *Pœna quando imponuntur ſeruantur Conſti-
tutiones, & Capitula.*
2 *Pœna à iure municipali inſtitutæ non debent
prateriri, limita, vt num.* 3.
4 *Pœna iuris communis ſeruatur vbi non eſt mu-
nicipalis, & quid ſi non eſt ſtatuta de iure
communi, num.* 5.
6 *Spolians mortuum qua pœna punitur.*

De Pęnis. Pragm. I.

Collectanea II.

1 ITem ſupplicano, &c. Canet, vt
circa pę-
nas imponendas pro criminibus ſeruentur
Con-

Conſtitutiones, Capitula, & Pragmaticæ Regni.

2 Pęnæ à iuribus municipalibus inſtitutæ nō debent præteriri, ad quas tamen rei non te-
3 nentur, niſi crimen fuerit conſumatum *Gram. deciſ.* 74. *Afflict. deciſ.* 21. & niſi fuerit probata qualitas requiſita *Minſynger. obſeruat.* 80. *cent.* 4. probanda eſt enim illius qualitas antè omnia *l.* 2. *§. ſed ſi dubitetur ff. de iudic.* aliàs deficit diſpoſitio *Mar. Antonin. var reſol. lib.* 1. *reſol.* 82. maximè in fundanda iuriſdictione *Afflict. & Vrſill. deciſ.* 297. *Maſtrill. deciſ.* 288. *à num.* 10. *Caſtill. deciſ.* 156. *num.* 5.

4 Quòd ſi in iuribus municipalibus nō reperiatur ſtatuta pœna, tunc ſubintrat pęna iuris
5 communis *Gramm. deciſ.* 28 probans *deciſ.* 39. quòd ſi nec de iure communi reperiatur ſtatuta, tunc Iudicis arbitrium ſubintrat *l. ſanctio legum ff. de pœn.* quia in his, quæ à iure ſpecialiter non reperiuntur determinata, Iudicis arbitrio relinquuntur *cap. de cauſis §.* 1. *de offic.*
6 *deleg. Marta deciſ.* 173. vbi quòd ideò ſpolians mortuum Iudicis arbitrio punitur.

Quæ pęnæ iuris communis augeri nequeũt per inferiores Dominos, ſed tantùm per Supremos, vt iudicatum retulimus *de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 223. vbi plura ſunt coadunata ibi videnda.

SVMMARIVM.

1 *Pondera, & menſuræ quarè inuenta ſint.*
2 *Pondera, & menſuræ quæ ſunt probandæ.*
3 *Barones nequeunt tradere alia pondera, quàm quæ à Principe.*
4 *Pondera, & menſuræ debent eſſe æneæ.*
5 *Menſuræ lapideæ Regiæ ſunt erectæ in hoc Regno.*
6 *Pondera, & menſuræ à quo debent cognoſci.*
7 *Baro habens in Terra ſua ius ponderum, habet augmentum, & ius drictus.*
8 *Ponderibus, & menſuris falſis vtentes qua pœna puniantur, num.* 9. *&* 15.
10 *Pondera falſa accommodans ad quid tenetur.*
11 *Damnum dat qui eius cauſa eſt.*
12 *Locans pondera falſa ad quid tenetur.*
13 *Dolus non eſt vbi eſt ignorantia.*
14 *Falſum non committitur abſque dolo, & ſcientia.*
16 *Obligatus aliquid conſignare, ad quam menſuram tenetur.*
17 *Duo pondera, vel menſuræ non debent in eodem loco teneri.*
18 *Venditio facta ad menſuram, ſi illa reperiatur plus, vel minus, quid faciendum.*
19 *Menſuratio intrà quantum tempus fieri debet.*

De Ponderibus, & menſuris. Rubrica.

Collectanea I.

1 Ciant cuncti, pondera, & menſuras idcircò inuenta eſſe, vt iuſto, æquoque libramine coemptiones exerceantur, quod quidem humano generi nō obeſſe nulla cadit dubitatio, imò eſſe neceſſaria fatendum vtiquè eſt, quarè edicto prouidẽdum erat, vt ita res vendantur, quæ in pondere, numero, vel menſura cō-
2 ſiſtunt, illę verò menſurę, ac pondera probanda ſũt, quę à Supremo Principe ſtabilita erũt *l. modios C. de ſuſcept. præpoſ. & arcar. lib.* 10.
3 nec. n. Barones habentes merum, mixtumquè imperium, & ſi habeant ius ponderum, & mẽſurarum in ipſorum priuilegijs poterunt ipſi alias menſuras, vel pondera tradere, quàm illa, quæ à Supremo Principe ſtatuta ſunt, ſed per illam conceſſionem habebũt cognitionem, & pęnas.

4 Debent autem iſta pondera, & menſuræ eſſe æneæ, vel lapideæ, & poni in loco publico, vt omnibus pateant, vt in cit. *l modios, Guid. Pap. deciſ.* 490. vel in Eccleſijs conſeruandæ vniuſcuiuſq; Ciuitatis, vt in *§. nullus autem penitùs in auth. de collat.* ibi, *& has menſuras, & pondera in ſanctiſſima vniuſcuiuſque Ciuitatis Eccleſia ſeruari.* Et aduerte, quòd in hoc no-
5 ſtro Regno menſuræ lapideæ Regiæ ſunt erectæ in atrio Magnæ Curiæ Vicariæ, & ibidem ſunt inſignia, & arma Regia, vt de iurè cauetur in *l.* 1. *C. de frument. Alex. lib.* 11. & tradit *Franc. Marc. deciſ.* 179 *vol.* 1.

6 De quibus quidem ponderibus in hoc eodem Regno cognoſcit Magna Regia Curia Siclæ, in qua reſident Rationales, & Iudices. Sed Domini Ciuitatum, & aliarum Terrarũ, qui habent in priuilegijs, & inueſtituris à Rege, ipſi cognoſcunt, ſic etiam alij Particulares, & Vniuerſitates, quę emerunt has iuriſdictiones à Regia Curia, & qui habent cognitionem, & iuriſdictionem, habet etiam pœnas, ſic determinatum fuit in Regia Audientia Apuleæ ad fauorem Magnificæ Ciuitatis Luceriæ me ibidem exiſtente Auditore.

Comprobat nouiter *Galeot. controuerſ. fo-*
7 *renſ.* 54. *lib.* 2. vbi etiam, quòd Baro habens in Terra ſua ius ponderum, & menſurarum, habet pariter augmentum, & ius drictus nouiter impoſiti per Regem in Regno circa pondera, & menſuras.

8 Sed qualiter puniantur vtentes falſis ponderibus, & menſuris.

Conſtituas regulam, vt fabricans pondera, vel menſuras falſas, illiſquè vtens, ſeù quomo-
9 dolibet in eis fraudem committens pęna falſi

 tene-

tenetur, vltra intereſſe eorum, quos defrauda-
uit, quibus tenetur actione in factum, *tex.* eſt in
l bodiè § *ſi vẽditor ff. ad l. Cornel. de falſis, l. Ar-*
bitri ff. de dol. & vide *tex. in l. annonam* §. *one-*
rant ff de extraordinarijs eriminibus, Rota in
Meliten falſitatis coràm R. P Queipo, vbi quòd
iſto caſu intrat pęna ciuilis ad intereſſe ad du-
plum, & pęna criminalis relegationis, aſſeren-
10 do ſimiliter, ꝙ qui talia põdera falſa accõmo-
dauit ſcienter tenetur ad intereſſe Parti, quia
11 damnum dediſſe videtur, qui occaſionem dã-
ni dat *l. antè* §. *ſi cùm ſeruum ff. de vi bonorum*
raptor l. occidamus §. *fin. l. qui domum in fin. ff.*
locat. l. nihil intereſt ff. ad l. Cornel. de Siear. l. qui
occidit §. *in bac ff. ad l. Aquil. cap. fin. de iniur.*
12 *cap. de cætero de homicid. Surd. deeiſion.* 326.
ſed ſi quis locaret ſub certa mercede talia
pondera, tunc ſcienter, ſiuè ignoranter tene-
tur ad intereſſe, quod quidem videtur durum,
13 nam vbi eſt ignorantia nõ poſſet eſſe dolus, &
14 fraus, & dolus vbi non adeſt, ibi non eſt deli-
ctum pœna dignum, vndè falſum ſine dolo, &
ſcientia non committitur *l prima* §. *fin. ff. de*
falſis, l. nec exemplum C. eod. Illuſtriſſimus
Epiſcopus Riccius deciſ. Curiæ Archiepiſc. Nea-
15 *polis* 89. *par.* 1. qui tamen *in fine* tradit, tenen-
tes falſas menſuras eſſe puniendos, nec excu-
ſari per ignorantiam, vigore *tex. in l. ſed addes*
§. *ſi quis ff. locat.*
16 His igitur ſic poſitis quæro, an qui tenetur
aliquid conſignare, ad quam menſuram tene-
bitur, ſi locus habet plures menſuras, dicẽdum
eſt, in dubio ad communem loci menſuram
dandum eſſe *l. Imperatores ff. de contrab. empt.*
aliàs ſeruanda eſt diſpoſitio *c. ex parte extra*
de cenſibus, & in Regno Neapolitano habe-
mus modios duos, vnum paruum, & dicitur
vulgariter, *all'antica*, aliud magnum, quo vti-
mur communiter, & in caſu dubio intelligitur
de hoc modio magno, & vſuali, per Curiam
Regiam ſtabilito, verũ paruus modius deſer-
uit pro his, qui debent ex antiquo reditus ali-
quibus Eccleſijs, quibus fuit exhiberi ſolitus
ad antiquam menſuram paruam, ſed aduertẽ-
dum, quòd in vno, eodemquè loco quis non
17 debet habere duas menſuras, & duo ponde-
ra, & parua, & magna, quia de iure diuino
prohibitum eſt *Deuteronom. cap. 25. Non babe-*
bis in ſaeculo diuerſa pondera maius, & minus,
nec erit in domo tua modius maior, & minor,
pondus babebis iuſtum, & verum, & modius
æqualis, veruſque erit tibi, vt multo tempore vi-
uas ſuper terram, quam Dominus dederit tibi,
ideóq; tenete duo pondera, ac duas menſuras
ad euitandas fraudes cauendum eſt *Franciſc.*
Marc. in deciſ. 279.
18 Et quid dicendum facta venditione ad mẽ-
ſuram, ſi reperiatur plus, vel minus, cuius erit
ſuperfluum illud, venditoris nè, an emptoris,
ſin minus, an teneatur venditor reſarcire em-
ptori pretium, *Doctorum* diſtinctio ea eſt, vt
ſi contractus venditionis incipiat à corpore,
vt vendo tibi fundum ſeranum tot iugerum,
tunc ſi mẽſuretur, & eſſet maior, cedit empto-
ri, ſin minor, eiuſdem emptoris erit damnum
Afflict. in deciſ. 399. *Capyc. in deciſ.* 14.
19 Et in venditione facta ad menſuram intrà
quantum tempus debeat menſuratio fieri.

Dicerem, vt ſentiens ſe grauatum in men-
ſuratione debeat hoc proponere intrà dies ſe-
xaginta, aliàs non auditur illis elapſis, argu-
mento *l quod ſi nolit* §. *ſi quid ita ff. de ædilit.*
edicto, licèt quòd habeat annum poſſet teneri,
argumento *l. qui grauatos C. de agricol & cen-*
ſit. lib. 11. ſed prima opinio eſt verior, & vſu
recepta, pro qua extitit iudicatum, vide *Gra-*
tian. deciſ. 165.

S V M M A R I V M.

1 *Porterij ſtrenas quærere nequeunt.*
2 *Strena eſt danda voluntariè.*
3 *Barones non cogunt vaſallos ad præſtandam*
ſtrenam, non obſtante quòd fuiſſent ſoliti il-
lam præſtare.
4 *Vaſalli non adſtringuntur in futurum præſtare*
munera Baronibus, eò quia anteà conſueue-
runt illa dare.

De Porterijs, ſeù Oſtiarijs. Pragm. I.

Collectanea I.

COnſiderato, che in queſti vl-
timi giorni, &c.

1 Datur prohibitio Porterijs Tribunalium,
& Officialium petendi ſtrenas.

Neceſſaria fuit prohibitionis huius diſpoſi-
tio, ſed minimè ſeruatur, de quo Aulici teſten-
tur, & Litigantes cuiuſcũq; conditionis fidem
faciant.

Tu autem ad materiam huius ſtrenæ per-
quiras ſcripta in *tract. de grauaminibus vaſal-*
lorum tom. 1. *grauam.* 10. vbi plura, & præcisè
2 quòd ſtrena eſt danda volũtariè, nec Barones
3 poſſunt cogere vaſallos ad illam præſtandam,
quàmuis ſoliti eſſent illam præſtare, & ibidem
rem iudicatam reportamus in proprijs termi-
nis ſtrenæ, & concluſionem hanc varijs coad-
iuuamus fundamẽtis, præter authoritates ibi-
dem repoſitas.

Quibus nouiter adiungi poſſunt reportata
à *Galeota controuerſ. forenſ.* 42. *lib.* 2. quatènus
4 fundat, vaſallos cogi minimè poſſe in futurum
præſtare munera, & xenia Baronibus, eò quia
per plures annos illa præſtiterint ex mera li-
beralitate, reportando ſic deciſum ſub die 10.
Aprilis 1568. per Conſiliarium Belmudez
in

in Banca tunc temporis Angriſani, cuius decreti copiam teſtatur fuiſſe productam in actis Regiæ Cameræ inter Marchioniſſam Lauri D.Liuiam Pinellam cum Vniuerſitate dictæ Terræ, & ita recenſet iudicatum facto verbo in Sacro Conſilio ad fauorem eiuſdem Vniuerſitatis de anno 1616.& iterùm in Regia Camera Summariæ ad relationem D. Præſidis,& Conſiliarij Salinas ſub die 13. Iulij de Anno 1619.in Bãca Scognamilli,idemq; atteſtatur iudicatum per Sacrum Conſilium pro Vniuerſitate Terræ Cãdidę contra quõdam Scipionem Magnaceruum olim eius Baronem de anno 1627. in Banca de Mondellis.

SVMMARIVM.

1 *Poſſidentes ex titulo Regio non vexantur inconſulto Rege.*
2 *Iudex procedens in cauſa,in qua non habet poteſtatem,nulliter procedit.*
3 *Pactum contra legem nullum eſt.*

De Poſſeſſoribus non turbandis. Pragm.I.

Collectanea I.

INtelleximus nuperrimè,&c.

1 Statuit,nè inconſulto Rege vexentur poſſidentes ex quacumquè cauſa cum titulo Regio.

Vigore huius prohibitionis redduntur ligatæ manus Iudicum, & reſtrictam habent poteſtatem, nè in huiuſmodi cauſis ſe intromittere valeant, & aliter agendo vti priuati procederent, vt in ſimili dixit *Rota in Foroliuien.mretimonij corã R.P.D.Pegna*, vbi quòd
2 Iudex procedens in cauſa, in qua non habet poteſtatem,nulliter procedit,& acta pro non
3 actis reputãtur,dùm enim lex prohibet,quidquid ſequitur nullum eſt, & dùm pragmatica denegat audientiam, ſi procederetur ad vlteriora,proceſſus vtiq; redditur nullus, vt probat *Afflict.deciſ.*354 *ſub num.* 8.

SVMMARIVM.

1 *Lis non debet moueri ſuper donatis à Rege,illo inconſulto.*
3 *Reges quamuis ex falſa cauſa aliquid conceſſiſſent,poſſeſſores non moleſtantur,amplia,vt num.*3.4.5.*& 6.*
7 *Actor,vel reus ſi fundat ſe in titulis Regum, hac pragmatica non procedit, & num.*8.10.
9 *Agenti per viam reconuentionis non obſtat hac pragmatica.*
11 *Exceptio huius pragmaticæ non poteſt ad merita reſeruari, & illam limita num.*12.13.*& 14.*

De Poſſeſſoribus non turbandis. Pragm.IV.

Collectanea II.

1 NIhil eſt,&c. Mandat,nè lis aliqua oriatur de geſtis,diſpoſitis, & donatis per Reges Aragonéos inconſulta Regia Maieſtate.

2 Amplia primò huius pragmaticæ diſpoſitionẽ, etiam ſi appareret, quòd Reges ex falſa cauſa conceſſiſſent, ex quo voluntas concedendi retrahebatur, vt fuit iudicatum in cauſa Theſaurarij cum Comite Pacenti ſuper petitione Terræ Gripʈaliarum, refert *de Ponte conſ.*63.*volu.*2.ſubdens,illam Pragmat. fuiſſe editã pro quiete, *Reg.Salernit. deciſ.*37.

3 Amplia ſecundò,procedere, & locum habere dictam pragmaticam in primo capite, etiam ſi duæ inueſtituræ productæ fuiſſent in forma con. Reg.Ferdinand. vt fuit deciſum in Sacro Conſilio referente Conſiliario Alderiſio in cauſa Baronis Noiæ, & ratio huius deciſionis talis eſſe poteſt, quia in geſtis per Regem Alphonsũ,& Ferdinandum viget maior ratio,dùm tranquilla pace, & quiete longo tempore Regnum poſſederunt, & credẽdum eſt, quod reformare oportuit, & corrigere,ipſos Reges correxiſſe, ideò non eſt mirum per tot geminatas inueſtituras, ab illis Regibus tranquillo tempore factas inducere titulum.

4 Amplia tertiò,locum habere etiam ſi actor nollet infringere titulum,ab illis Regibus habitum, imò confiteretur eſſe validiſſimum, ſed vellet agere hypothecaria, vt fuiſſe iudicatum in pluribus cauſis refert de *Curtis in diuerſ.iur.feud. verſ.declarata igitur*, dùm dicit, fuiſſe dictum in Sacr. Conſ. quòd dictæ pragmaticæ diſpoſitio militet quacũq; actione agatur, ad rem, vel ſuper re in illis rebus conceſſis ab illis Regibus.

5 Amplia quartò,etiam procedere in confirmatione in forma communi, vt fuit iudicatũ in Sacr. Conſ. in cauſa Ciuitatis Salerni cum Regio Fiſco ſuper exhibitione tituli cuiuſdã Gabellæ,refert *idem de Curtis loc. cit.num.*61.

6 Amplia quintò, procedere etiam in Fiſco in litibus habentibus cauſam à Rege Ferdinando I.& fuit cõcluſum,quòd ſic,prout ſepè fuit iudicatum in arduis cauſis dicit *Minad. in Conſt.In aliquib.notab.*5.& alias deciſiones huius ampliationis ponit de *Curtis loco citat. n.*63.*per totum*,vbi dicit, talem exceptionem tàm pro, quàm contra Fiſcum opponi poſſe, *Staiban. conſ.deciſ.*65.*n.*30.*Reg.Rouit.dec.*69. *n.*9.

*n.9. Salernit.d.dec.*37. vbi dceiſum refert, pariter habere locum eontra Vniuerſitatem, & quòd habet locum eonrra illum, qui agit vigore priuilegij conceſſi per eoſdem Reges, vt latiùs apud *eum*, nam alia cumulat.

7 Nunc autem limita primò, dictam pragmaticam non procedere, vbi actor, vel reus ſundaſſenr ſe in titulis illorum Regum, tunc enim eius diſpoſitio loeum ſibi minimè vindieat, vt pluries in Sac. Conſ. fuiſſe deciſum refert *de Mauro allegat.*29.

8 Limita ſecundò, non procedere in ijs, qui habent cauſam à Rege Federico, quando erat de Regno deſperatus, & ſucceſſiuè non comprehendit vniuerſitatem perſonarnm æquè priuilegiatarum, & habentium eauſam à Regibus Aragoniæ, vt refert *Grammat. dec.* 65. dummodò alienatio, ſiue conceſſio facta prætenderetur facta lite pendente, vt deeisũ de *Pont.conſ.*31.*vol.*2. tamen *Vrſil.deciſ.*396. annuit, eontrarium fuiſſe deciſum in Regia Camera Snmmariæ in eauſa Dueis Seminariæ.

9 Limita tertiò, non proeedere eontra agentem per viam reeonnentionis, & petenrem adiudicationem pro eerta ſumma debita ex cauſa dotis transfuſa in eontractum mutui, vt fuiſſe deciſum in Saer. Conſil. refert *Loffred. conſ.*34. licèt aliàs poſt nonnullos dies fuiſſe deciſum contrarium dieat *Piſanell. in prag.*1. *ſub hac rubrica.*

10 Limita quartò, in eaſu deciſionis Collateralis Conſilij relato per de *Curtis loco citat. num.*57. vbi fuit dictum, non extendi ad ſententias latas per Reges connumeratos in dicta pragmatica, putà quando per viam ſentẽtiæ aliquid determinatum eſſet, vt in cauſa Plareę Popularis Neap. cũ Plateis Nobilium ſuper aſportatione haſtæ Pallij.

Limita quintò, exceptionem dictæ pragmaticæ non poſſe ad merita reſeruari *Gram. deciſ.*65. & fuit deciſum per S.C. in eauſa Fluminis de Muro contra Vniuerſiratem Rhegij de anno 1619. ad relationem Cõſiliarij Freccię in Banea Viui pro Felice.

Limita ſextò, hanc pragmatieã non habere locnm, & proindè pendente einſdem exceptione Iudices non poſſe eognoſcere de alijs exceptionibus, quia carenr iuriſdictione de *Ponte conſil.*59.*num.*5. vbi refert deciſum.

11 Limita ſeptimò, vt vis pragmaticę, eiuſquè diſpoſitio non trahatur ad eos, qui habent diſpoſitionem aliorum Regum, contrariam diſpoſitioni Regis præſentis *Minad. deciſione* 37.

12 Limita octauò, vt nec proſit illis, qui acquiſiuerunt ius poſt factum horum Regum *Anna alleg.*87. *& alleg.*64. *Vrſill.deciſ.*128. *& deciſ.*396.

13 Limita nonò, nè habeat locum cõtra Eeeleſiam, vt dcciſum pluries refert *Galup. in prax. S.C. p.*1.*c.*6.*n.*6. & ita aliàs iudieatũ fuit per R.C. in eauſa Epiſeopi Licienſis eum Barone Aehaiæ.

14 An autem hęc pragmatiea tueatur tantùm poſſeſſores tempore eiuſdem, vel etiam tempore litis motæ, vide *Afflict.deciſ.*396.

SVMMARIVM.

1 *Poſtulare quid ſit, & ad quos ſpectat tale ius, num.*2. *& quibus interdicatur, num.*3. *&* 4.
5 *Officium Aduocati eſt neceſſarium.*
6 *Aduocati militare dicuntur.*
7 *Aduocati ſunt priuilegiati.*
8 *Officium Aduocati eſt publicum, ſecum habens annexam neceſſitatem.*
9 *Aduocati dantur petentibus, & miſerabilibus, etiam quòd non petantur conceduntur, num.*10.
11 *Aduocati patrocinari recuſantes qualiter, & quando puniantur, num.*12. *vbi excuſationes recenſentur.*
13 *Aduocati cauſam patrocinari cœptam deſerere quando nequeunt.*
14 *Iudex in cauſa principali poteſt patrocinari in cauſa appellationis.*
15 *Aduocatus inimicus poteſt prohiberi, nè patrocinetur contra.*
16 *Acquiſita ex cauſa aduocationis non conferuntur.*

De Poſtulando. Rubrica

Collectanea I.

1 POſtulare iuxta reeeptam omnium DD. ſententiam eſt, deſiderium ſuum, vel amici ſui iure apnd eum, qui iuriſdictioni præeſt exponere, vel alterius deſiderio contradicere *l.*1. *§. poſtulare ff. de poſtuland.*

2 Hoc poſtulandi munus ſpectat ad Aduocatos, qui nõ omnes poſſunt eſſe, cùm videamus tale offieium eſſe interdictnm Clericis,
3 & Monacis in negotijs, & eauſis ſęcularibus in ſoro laicali *c.*1. *& fi. de poſtuland.* niſi pro ſe, Eeclesia, & miſerabilibus perſonis, vt latiùs in noſtro *tract. de priuil. miſerabil. perſon. priuileg.*88. vbi omninò erit videndum.

4 Sic etiam mulieribns illud eſſe interdictũ patet in *l.*1. *§. ſexum, & §. poſtulare ff. de poſtulando, l. alienum, & l. qui abſente C. de Procur. Coler. deciſ. German.*67.

5 Talequè officium eſſe neeeſſarijſſimum elieitur ex *l. Aduocati C. de Aduoc. diuerſ. Iudic.* & Aduoeati vtendo legibus, prout debent, dicuntur dueere meliorem vitam, quàm Religioſi, & Prędieatores *Viu.deciſ.*123.*num.*24. *Caualcan. deciſ.*33.*num.*21. *part.*1. dicun-
6 turq; non minus militare, quàm milires *Franciſc. Marc. deciſ.*661.*num.*4.*volu.*1. *Guid. Pap.*

deciſ.

*deciſ.*88.*num*.2.*&* *deciſ*.388.

7 Indè ſunt priuilegiati, vt nullũ illis perſo-
nale munus iniungatur, nec aliquo collecta-
rum onere grauentur *l.ſanctmus C.de Aduoc.
diuerſ.iudic. Franc. Marc.deciſ*.647.

8 At quamuis laudabile tale ſit officium, eſt
tamen publicum, ſecum habens annexam ne-
ceſſitatem, & ideò Litigantibus Aduocati in-
ſeruire coguntur *l. cuſtodias ff.de public.iudic.
Rot.in antiq. deciſ*.817. *Gayl. obſeru*.43. *lib*.1.
Papon. Arreſtor.Cur.lib.6.*tit*.4. *arreſto* 4. *Fa-
ber dec*.1.*lib*.3. *tit*.4 *tom*.1. & proindè dantur
9 petentibus Aduocati, præſertim quando ob
Aduerſariorum potentiam illos reperire ne-
queunt *l.nec quicquam* §.*Aduocatos*, *&* §.*fin.
ff.de offic.Proconſ. l. prouidendum C.de poſtu-
land. l.*1 §.*Prætor ait ff.eod.tit.Reuſner. deciſ.
Ienenſ*.10.*num*.12. *& ſeq.lib*.2. *Capella Tho-
loſ.deciſ*.481. vbi quòd miſerabilibus datur,
10 etiam quòd non petant, illam ſequitur *Boer.
dec*.325.quo in caſu gratis tenentur patroci-
nati *Guid.Pap.deciſ*.561. *Papon arreſto* 4. *lib*.
6.*tit*.4. *Minſynger obſeru*. 32.*cent*.4.

11 Quòd ſi Aduocati patrocinari recuſent
abſquè rationabili cauſa, imminet eis pœna,
vt à foro arceantur, nec ampliùs tali munere
fungantur *Guid. Pap. deciſ*.561. *Capella Tho-
loſ d.deciſ*.481.*Gayl.obſeru*.43.*lib*.1. *Minſyng.
obſeru*. 32.*cent*.4.

12 Et acceptabilis erit excuſatio, quoties pa-
trocinium recuſaretur ex cauſa propriæ pa-
triæ, conſanguineorum, amicorum, pupillo-
rumvè, quorum tutelas gerunt *l.pen.ff.de po-
ſtuland*.idquè vidi in praxi ſeruari, nam huiuſ-
modi excuſationes fuerunt receptę in Tribu-
nalibus, prout ſic vidimus excuſatos vaſallos,
nè patrocinarētur contra Barones ex *Afflict.
deciſ*.265.*num*.45.*Guid. Pap.d.deciſ*.561.*nu*.5.
Gramm. deciſ.80. *Papon. lib*.4.*tit*.6. *arreſto* 5.
Gayl.obſeru.88 *num*.5 *lib*.1.

13 Deſerere autem nec poterint patrociniũ
in medio litis, ſi Cliens de tēpore in tempore
ſatisfaciat, aliàs tenebitur ad intereſſe *Franc.
Mar. deciſ*.646.*vol*.1.

14 Item recorderis, Iudicē in cauſa principali
poſſe patrocinari in cauſa appellationis *Ca-
pella Thol.deciſ*.277.dicens, melius ſe eſſe ab-
ſtinere, licèt non negem, Iudicē poſſe cauſam
ab eo terminatam poſt ſentētiam defendere.

15 Pariter obſerua, Aduocatum inimicum
poſſe prohiberi, nè patrocinetur cum illo, cũ
quo litem habet *Valaſc. dec*.124.*Cabed.deciſ.
Luſit*.214. *lib*.1.

16 Et tandèm, nè longior euadam, notandum
erit, filiosſamilias Aduocatos, quidquid ac-
quirunt loco caſtrenſis peculij haberi, & poſt
Patris mortem non debere conferre cũ fra-
tribus *l fori tui culminis*, *l cùm Aduocatio C.de
Aduoc.diuerſ iudic.l.velut C.de Aſſeſſor.Franc.
Marc.dec*.638 *ſub num*.3.*vol*.1.*Capel.Tholoſ.
deciſ*.10.

SVMMARIVM.

1 *Pactum quotæ litis eſt probibitum tàm de iure
Regni, quàm communi, num*.2. *& de ratione
num*.3.

4 *Aduocato quando liceat cum Cliente paciſci, &
num*.5. *&* 7.

6 *Palmarium integrum non debetur, ſi pro vi-
ctoria cauſa illud fuerit promiſſum, quando
tranſactione cauſa finita fuerit.*

8 *Pactum de proſequenda lite expenſis Aduoca-
ti valet.*

9 *Salarium etiam non conſtitutum debetur Ad-
uocato, & quando, nu*.11. *& qualiter ſit ta-
xandum, num*.10.

12 *Salarium Aduocato debetur, quamuis moria-
tur.*

De Poſtulando. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo peruenuto, &c.

1 Prohibet pactum quotæ litis Aduocatis,
Procuratoribus, & Sollicitatoribus.
Concordat *Conſtitutio Regni* incip. *Aduo-
cato*, cuius tenor ſtat reportatus *in pragm*.
21.incip. *Præſtite* ſupra *in rubric.de Offic.Sacr.
Reg.Conſil.*

2 Et de iure communi iungas *text.in l ſi quis
litigatorum C.de poſtuland.l licèt C.de Procu-
rat.l.ſi contra licitum C. mandati, Grammat.
deciſ*.73. *Afflict.deciſ*.123.

3 Et obſerua, rationabiliter hoc pactum fuiſ-
ſe vetitum, nè occaſio detur per fas, & nefas
vincendi lites, ex quo enim ingentes hominũ
calamitates euenire facilè poſſent *Guid.Pap.
deciſ*. 102.*num*.5.*&* *deciſ*.190.*num*.2.

4 Declara, licere Aduocato cum eius Clien-
te inhire pactum de habendo pro ſalario ali-
quam rem; de qua non eſt lis *Franc.Marc.de-
ciſ*.19.*part*.1. *&* *deciſ*.479. *part*.2. *Guid. Pap.
d.dec*.102.annuens, tale pactum ſi de pecunia
fiat in genere, tantò magis ſi iuramentum in-
teruenıat *Urſil. deciſ*.123. *num*.6.ſubdens, il-
lud quoquè valere, quando aliquid promitte-
retur nomine palmarij, ac victoriæ, declarās,
tale pactum non valere etiam cum iuramen-
to, ſi promiſſio eſſet immenſa *Gayl. obſeruat*.
44.*lib*.1. *Canale.deciſ*.41.*part*.1. *Mainard.de-
ciſ*.12.*lib*.3 *Franc.Marc.deciſ*.637 *part*.1. fir-
mans, Aduocatum poſſe eius patrocinium
iuſtum vendere, & ſic pro iuſta mercede
laborare, pro quo competebit actio *Guid.
Pap.d.deciſ*.190. *Minſynger.obſeru*.7.*cent*.3.

5 Et licere Aduocato paciſci cum Litigatore
in principio, vel fine cauſæ, vt ſibi certa quã-
titas pro ſuo labore ſoluatur, probat *Griuel.
deciſ.Dolan*.29.

Quam

6 Quam tamen integram nequibit prætēdere,
ſi fuerit promiſſa in caſu victoriæ, & Partes
deindè ſe tranſigerint *Praſ. de Franch. deciſ.*
265.vide *Guid Pap.deciſ* 102.*num* 6.
7 Declara inſuper, Aduocatum ſalariatum
modò verè, & realiter patrocinium actua-
liter tempore contractus non præſtet mini-
mè comprehendi ſub prohibitione, de qua ſu-
pra *Polidor.Ripa obſeruat.*65.*nu.*7. vbi quòd
nec comprehenditur ſub qualibet diſpoſitio-
ne prohibitiua *Surd.deciſ.*219 *num.*5.*&* 6.
8 Inſuper aduerte, ſumptibus, & expēſis Ad-
uocati pactum fieri poſſe cum litigante de
proſequenda lite, & tunc ſalarium promiſſum
deberi *l.vnic.C.de ſuffragijs, Guid.Pap. d. de-
ciſ.*102.
9 Et hac occaſione reminiſcaris, ſalarium
etiam non conuentum deberi Aduocato, vt
pluries iudicauit *Rota Put.deciſ* 11.*lib.*3. *Gu-
glielm. deciſ. Spirenſ.*7 *part.*3. quo in caſu eſt
taxandum arbitrio Iudicis *Magon. deciſ.Flo-*
10 *rent.*12. qui regulabitur iuxta cauſę qualitatē,
& laborem, ac loci conſuetudinem *Viui.deciſ.*
123.*Seraphin deciſ.*63.*&* 1322. *Rot.diuerſ.de-
ciſ.*88.*num.*5.*part.*2.*Rota in recent. deciſ.*291.
& 354.
11 Sed non reticeam dicere, Rotam determi-
naſſe, debere concurrere, quòd Aduocatus ſit
ſolitus locare operas, & Cliētulus conduce-
re, vt non conuentum ſalarium debeatur *Se-
raphin. deciſ.* 1322. licèt hoc procedere in
Procuratore, & nō in Aduocato, annuat *Ma-
gon.d.deciſ.*12. & ego dubito de omnibus, cùm
tàm Aduocati, quàm Procuratores laborent
pro ſtipendio, vt videmus in praxi.
12 Nec non ſigna, ſalarium Aduocato deberi
etiam ſi moriatur *Capella Thoſol. deciſ.*269.*à
num.*4. *cum ſeq.* ſaltèm pro eo, quod fecit, &
tranſire ad hæredes putarem *Gayl. d.obſeru.*
44.*num.*12.*lib.*1. videndus *Gugliel. deciſ. Spi-
renſ ſiue Camer.Imperial.*8.*part.*3.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptionis materia vtilis, & quotidiana
eſt.*
2 *Terminus datur circa concernentiā materiam
præſcriptionis.*
3 *In Regno ſola facti veritate inſpecta proce-
ditur.*
4 *Præſcriptio quid operatur.*
5 *Præſcriptio poteſt opponi in quacumquè par-
te iudicij.*
6 *Præſcriptiones in iudicio frequentata quæ ſint.*
7 *Præſcriptio abſq; poſſeſſione non habet locum,
& num.*8.
9 *Poſſeſſio, vt quis poſſit præſcribere, debet eſſe
continuata.*
10 *Præſcriptio non extenditur extra rem, vel per-
ſonam.*
11 *Præſcriptiones reſtringuntur ad actus, per quos
exercentur.*
12 *Præſcribens allegans titulum non apparētem
debet iurare de calumnia.*
13 *Præſcriptio vbi non apponitur an Iudex ex
officio ſupplere poſſit.*
14 *Præſcriptio quibus modis interrumpatur, &
num.*15.16.17.
18 *Præſcriptio quando interrumpitur per ſolam
citationem, num.*19.20. *&* 25.
21 *Præſcriptio longi temporis quæ ſit.*
22 *Abſentia, & præſentia non conſiderantur ra-
tione perſonæ, ſed domicilij.*
23 *Præſcriptio quomodò currit contra aliquem
qui aliquibus annis fuit præſens, & aliquibus
abſens.*
Præſens quis dicatur, ibidem.
24 *Res corporales, & incorporales præſcribuntur.*
26 *Præſcriptio non datur in facultatiuis.*
27 *Præſcriptio nō currit contra impeditum agere.*
28 *Præſcriptio non currit in vita malè alienātis.*
29 *Præſcriptio contra vxorem in rebus dotalibus
non currit.*
30 *Præſcriptio immemorabilis quam vim habet.*

De Præſcriptionibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 PRæſcriptionum materia quotidiana, &
vtilis eſt etiam in Regno, quidquid aliqui
contrarium balbutire viſi ſint, vt moderniſſi-
mè probat *Amat. conſ. deciſ.*96.*ſub num.*20.
& ſeq. teſtificans, pluries vidiſſe in Sacro Re-
2 gio Conſilio dari terminum circa concer-
nentia exceptionem præſcriptionis, & præ-
cisè in cauſa D. Claudij Salſilli, & in cauſa
Venerabilis Monaſterij D. Reginæ cum Illu-
ſtriſſimo Principe Venuſij in Banca de Mon-
dellis, autumans vlteriùs, *Vrſil.ad Afflict.de-
ciſ* 12.*num.*9.*& deciſ.*329 *in fin.* non firmare
id, ad quod adducitur, nempè in Regno non
dari præſcriptionem, ſed ſcribere, quòd raro
hodiè cauſæ per præſcriptiones determinan-
tur, eò quia nunquam requiſita interueniunt,
& ſic ex defectu requiſitorū id dicit euenire.
Indè minimè venit recipiendus *Reg.Rouit.
conſ.deciſ.*14.*lib.*2. quatènus contrarium attē-
3 tauerit eo ſub prætextu, quòd in Regno ſola
facti veritate inſpecta procedatur, iuxta *deciſ.
Guid.Pap.*483. ſiquidèm talis opinio commu-
ni calculo reijcitur, cùm ex communiori *DD.*
ſententia etiam vbi ſecundùm æquitatem, vel
ſola facti veritate inſpecta iudicatur, adhuc
pręſcriptio attendatur *Surd. deciſ.*3. *nu.*18.*&
ſeq.Carocc.deciſ* 55.
4 Harum præſcriptionum exceptio tanti
momenti eſt, vt dicatur priuilegiaria, & litis
ingreſſum impediat, ſi directò, & ad eum finē
opponatur ad inſtar rei iudicatæ, vel tranſactæ
*l tranſacta cum l.ſeq.ff.de verb ſignific.l.fin.ff.
pro ſuo, c.*1.*de litis conteſt.in* 6. eaquè poſſit in
qua-

Digitized by Google

5 quacumquè parte iudicij opponi tàm in pri-
ma, quàm in ſecunda inſtantia *l. peremptorias*
C. ſentent.reſc.ind. non poſ. l. præſcriptionem C.
de except. & præſcript. cap. fin. de appellat. in 6.
Linglois deciſ. 44. quæſt. 3. vbi enucleat, quæ
6 ſint præſcriptiones magis in iudicio frequen-
tatæ, incipiendo à decem dierum præſcriptio-
ne vſquè ad centum annos, vt latiùs apud *eũ.*
7 Præſcriptio non habet locum abſquè poſ-
ſeſſione per idem ſpatium *l. ſine poſſeſſione*
ff. de vſucapion. cap. ſine poſſeſſione de reg. iur.
in 6. l. qui in ſeruitute ff. eod. tit. Linglois deciſ. 3.
q. 6. ſed tantùm dicitur præſciptum, quantum
poſſeſſum *Rota in Cracouien. iuris legendi Ve-*
neris 30. Martij 1629. coràm R.P. Queipo, & in
Romana ſpolij domus 5. Iunij 1624. coràm
R.P. *Mazanedo*, vbi declarat, tunc eſſe neceſ-
8 ſariam poſſeſſionem ad hûc effectum, quando
quis vult acquirere mediante præſcriptione
nouum ius, ſecus verò quando quis inducit
præſcriptionem ad ſe defendendum contra
alterius actionem, quia tunc præſcriptio per-
ficitur abſquè alia poſſeſſione ex ſolo tempo-
ris curſu, quia aliàs nunquàm præſcriberetur
contra actionem, & vlteriùs declarat, ceſſare
hãc regulam in præſcriptione longiſſimi tem-
poris, nàm illa inducitur ex ſola non petentis
negligentia abſque alio facto, & miniſterio
præſcribentis.
9 Et ad effectum præſcriptionis poſſeſſio de-
ber eſſe continuata *Ludouiſ. deciſ. 294. num. 2.*
10 Præſcriptio omnis contra ius commune
extra rem, ſeu perſonam, quæ verſata fuit, non
extenditur, quia per illius extenſionem ius
commune non corrigitur, vt ex plurium DD.
authoritate comprobat *Rota in d. Cracouien.*
legendi, vbi etiã, quòd præſcriptiones reſtrin-
11 guntur ad actus, per quos exercẽtur, & pro-
prios facti terminos non excedunt, prout ita
dicebam patrocinando partes Ioannis Bapti-
ſtæ Sellicori aduerſus prætenſa per Marium
Antonium Vecchianam, contra quẽ fuit pro-
lata ſentẽtia per Dominum Delegatum, & in
gradu appellationis confirmata.
12 Præſcribens ſi alleget titulum non appa-
rentem debet iurare de calumnia *l. fin. §. hoc*
etiam in fin. & §. quòd ſi actor ff. de iur. iura.
propt. calumn. dand. Linglois deciſ. 8. quæſt. 3.
num. 4.
13 Præſcriptio niſi obijciatur, an Iudex ex of-
ficio ſupplere poſſit, & victoriam dare præ-
ſcribenti, vbi præſcriptio ex actis cauſæ eui-
denter appareat, hęſitãt quidem *DD* vt apud
Guid. Pap. deciſ. 221. Boer. dec. 344 Minſynger.
obſeru. 28. cent. 3. at nouiter *Linglois deciſ. 44.*
quæſt. 4. veriùs de iure putat, non licere Iudi-
ci ex officio ſupplere, niſi ſaltem eiuſdem of-
ficium ſuper eo petitum ſit, vt latiùs apud *eũ.*
14 Præſcriptio quibus modis interrumpatur,
idẽ aperit *eit. deciſ. 44. q. 5.* vbi ex *DD* ibi rela-
tus diſtinguit, quòd vel pręſcriptio eſt merè fa-
uorabilis ob bonã fidem, & titulum præſcri-
bentis, vt fit in præſcriptione triennij, & tunc
litis conteſtatio eſt neceſſaria ad interru-
ptionem præſcriptionis *l. ſi poſt acceptam ff.*
de rei vendic.
15 Aut præſcriptio eſt mixta, ideſt tàm fauore
præſcribentis cum titulo, & bona fide, quàm
odio, ſeu negligentia non petentis, vt in præ-
ſcriptione decem, vel viginti annorum, & ſer-
uatur idem ius, videlicet, quòd ſit neceſſaria
litis conteſtatio *l. nec bona C. de long. temp.*
præſcript. 10. vel 20. ann. l. mora C. de rei vẽdic.
licèt hæc non procedant, ſi præſcribentes
ſint furioſi, abſentes, infantes, vel poſiti in po-
teſtate aliqua formidabili, nàm in his caſibus
ſufficit denunciare interruptionem Præſidi,
vel Epiſcopo, vel alteri defenſori loci *l. vt*
perfectius C. de annal. except.
16 Aut præſcriptio currit ſui natura, quia ſit
prætoria, & annalis, vt in actione iniuriarum
quæ cùm etiam odioſa ſit, & eius præſcriptio
fauorabilis *l. Prætor ff. de iniur. Gayl. obſeru.*
105. *lib. 2.* videtur pariter conſequens eſſe ne-
ceſſariam litis conteſtationem, vt dixit idem
Linglois d. deciſ. 44 quæſt. 3. nu. 5. quem etiam
videas *deciſ. 45. quæſt. 4.*
17 Declarat inſuper, litis conteſtationem re-
quiri, niſi facto aduerſarij fuerit impeditus,
putà quia de re controuerſa fuerit habitum
compromiſſum, quia illo durante præſcriptio
dormit, ſed eo finito, nec prorogato, compu-
tantur vltima tempora fatalium cum priori-
bus *auth. ſi tamẽ C. de temp. & repar. appellat.*
clem. quamdiu de appellat. Gayl. obſeruat. 141.
num. 2. lib. 1.
18 Aut præſcriptio eſt merè odioſa, quia ori-
tur tantùm ex negligentia non petentis, vt in
præſcriptione triginta, vel quadraginta an-
norum, & illa interrumpitur per ſolam cita-
tionem, authoritate Iudicis expeditam, qua
reus ſaltem generaliter inſtrui valeat, quòd
ſit obligatus actori *l. ſicut, & l. cùm notiſſimi*
C. de præſcrip. triginta, vel quadraginta anno-
rum, l. fin. C. de annal. except. videndus latè idẽ
Linglois deciſ. 45. quæſt. 1. & 2. vbi ait, *tex. in*
l. fin. quatènus loquitur de libello accipi pro
citatione.
19 Similiter interrumpitur pręſcriptio per de-
biti agnitionem, vſurarum ſolutionem, & fi-
deiuſſoris præſtationem *d. l. cùm notiſſimi §.*
ſed & ſi quis. l. fi. C. de duob. reis ſtipul. Linglois
deciſ. 44 quæſtion. 5. num. 7. ſubiungens *num.* 8.
generaliter interrumpi præſcriptionem ex
ſuperuenientia malę fidei ſecundùm ius ca-
nonicum, quod omninò in hoc ſeruandum
eſſe *idem* repetijt *deciſ. 1 quæſt. 1. num. 21.*
20 Plus *idem* recenſet, hæc de interruptio-
ne ciuili procedere de naturali, vt videlicèt
naturaliter cenſeatur interrupta præſcri-
ptio, ſi aliquid de ſubſtantialibus pręſcriptio-
nis deficiat, putà titulus uerus, & putatiuus,

bona

bona fides, & poſſeſſio , vt apud *eundem deciſ.8.quaſt.3.*

21 Pręſcriptio decemnij dicitur longi temporis, ideſt decem inter præſentes, & viginti inter abſentes, qua præſcribuntur res corporales immobiles, bona fide interueniente, & titulo *l.2.C.de præſcript.long.tempor.*

22 Quæ abſentia, & præſentia non conſideratur ratione perſonæ, ſed domicilij, vt eadem in Prouincia domicilium habeat, licèt corpore ſit abſens *Rota in Auximana præſcriptionis coràm R.P.Licta*, vbi etiam quòd ſi is, contra
23 quem præſcribitur quibuſdam annis ſit præſens, & quibuſdam abſens adijciuntur ei ſuper decemnium tot anni, quot ex decēnio fuerit abſens *auth. quòd ſi quis C. de præſcrip. long. tempor.* ſubiungens vlteriùs, per hanc præſcri-
24 ptionem nedùm res corporales immobiles præſcribi, ſed pariter incorporales res, iura, & ſeruitutes habentes cauſã continuam *l. 2. C. de ſeruit. & aqu.* latiùs *Linglois deciſ.8.q.1.* vbi ſupradicta, & alia probat.

Præſentem autem dici, qui in eodem eſt territorio, etiam ſi tranſtuliſſet domicilium alibi, probant *Faber dec.23.C.de except. Chriſtin.deciſ.Belgic.136.in fin.tom.1.*

25 Præſcriptionem autem non interrumpi per litem terminatam ad fauorem poſſeſſoris, patet apud *Ludouiſ.deciſ.467.Rota diuerſ. deciſ.534.part.1.Seraphin.deciſ.1027.num.11. Rot. in recent.deciſ.728.part.2.* niſi tamen ſententia lata eſſet nulla, vel iniuſta *Rota in Romana cenſus 1596.coràm R.P.Orano, & in Toletana decimarũ 1581. coràm R.P.Arrigonio*, vel niſi à dicta ſententia fuiſſet appellatum, & proſecuta appellatio *Seraphin. deciſ. 1026.num.14.& deciſ.1085.num.6.*

26 Pręſcriptio in facultatiuis non datur *Guido Pap.deciſ.407. Ludouiſ. deciſ.162.num.10. Mart.deciſ.Rot.Piſan.229.* nouè *Chriſtin.deciſ. Belgic.294.tom.1.* modernè *Galeot. controuerſ. 42.lib.2.* vbi quòd præſcribi non poſſunt quę ſunt facultatis naturalis, nec actiuè, nec paſſiuè, & quòd præſcriptio, & conſuetudo non inducuntur in his, quæ ſunt facultatis ex longeua obſeruantia, probans, ea dici eſſe facultatis, quæ à libera noſtra voluntate pendent, & quæ nullam habent anteeedentem cauſam obligandi, vt ſi feci ſepiſſimè actum, qui pendet à ſola libertate, & facultate mea ad tui commdum, tu nũquàm aliqua temporis pręſcriptione acquires aliquod ius, aliamvè obligationem contra me, ex quo nulla obligatio, nullaq; cauſa principalis præceſſit.

27 Pręſcriptio non currit contra impeditum agere *DecKera deciſ.Belgic.diſſert.9.nu.13.lib. 2.Larre.deciſ. Granat. diſp.49. nu.2.* vbi *num. 14.* declarat, niſi potuerit impedimentum remouere *Chriſtin. deciſ.Belgic.156.n.6.tom.1.* firmans *dec.75.* illam non currere in vita malè
28 alienantis, & *deciſ.204.num.24.* probat, non currere tempore pupillaris ętatis, cùm tunc dormiat *l.ſicut C.de præſcript.30.vel 40.annorum, Surd.deciſ.4.num.1.Paleot.deciſ.150.Ludouiſ. deciſ.489.num.13.* vbi quòd licèt illa curat durante minori ætate, tamen datur in integrum reſtitutio *l.fin. C.quib. ex cauſ. reſtit.non ſit neceſſar.*

29 Vt nequè currit pręſcriptio contra mulierem vxoratam in rebus dotalibus, cùm illa nequeat agere, ſed maribus *Larre.deciſ.Granatenſ.d.diſp.49.nu.9.*

30 Præſcriptio immemorabilis eſt magnę potentię, ita quòd habeat vim conſtituti, tituli, & priuilegij, & per eam pręſcribantur imperium, iuriſdictio, aliaquè reſeruata Principi in ſignum ſupremę eminentię, & nunquàm intelligitur excluſa per ſtatutũ, pragmaticam, vel legem generalem, vt conſtat apud *Chriſtin.deciſ.Cur.Belgic.294.tom.1.* vbi tractat de pręſcriptionibus centenarijs, & ſi aduerſus eaſdem detur reſtitutio ex capite ignorantię, & pugnantes recitat opiniones, licèt enunciet ex communi *DD.* ſententia in immemoriali pręſcriptione reſtitutionem prorſus recuſandam.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta nouitèr reperta quando iuuant.*
2 *Iudex quando non debet admittere dictum Notarij.*
3 *Periurus nequit eſſe teſtis.*
4 *Qualitas perſonarum iurantium remittitur arbitrio Iudicis.*
5 *Iudex non poteſt omittere iuramentum, vbi eſt neceſſarium.*
6 *Probationes ſunt arbitrariæ.*
7 *Iudex non poteſt remittere iuramentum teſti.*
8 *Inſtrumenta probantur iuramento, quòd ſint nouitèr reperta.*
9 *Inſtrumenta nouiter reperta quæ ſint.*

De Præſcriptionibus. Pragm.II.

Collectanea II.

ALiam calumniam remouentes, &c.

1 Diſponit, non poſſe quem iuuari ſub colore inſtrumenti nouitèr reperti, niſi quatènus iurauerit, aſſignans penès ſe habuiſſe, & Parti id fuiſſe occultum.

2 Nota, quòd ſi Notarius, qui debet ferre iuramentum ad probandum, inſtrumentũ fuiſſe nouitèr repertum fuerit malę conditionis, & aliàs ſolitus periurare, Iudex illum admittere non debet, quia periurus teſtis eſſe nequit *cap.ſi quis conuictus 22. q 9. Caeber. deciſ. 72.* latè *Illuſtriſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neap.18.part.2.* vbi plura aduerſus periuros, in

in tantùm, quòd Iudex debet animaduertere circa perſonas, quę illi afferuntur ad iurandũ,
4 ad effectum probandi, inſtrumentum fuiſſe nouitèr repertum, nàm qualitas iſtarum perſonarum arbitrio ſno remittitur, quæ ſcilicet ſit perſona honeſta, & ſic admittenda ad tale iuramentum præſtandum, & defectiua, & ſic repellenda, ita vt hæc duo extrema ſunt in pectore Iudicis.

5 Sed an Iudex ipſe poſſit omittere tale iuramẽtũ, de quo in pragmatica noſtra, ſi ille, q. aſſerit, inſtrumentum fuiſſe nouitèr repertum ſit perſona valdè honeſta, legalis, & bonę exiſtimationis apud homines, reſpondeo, quòd
6 licèt probationes ſint Iudici arbitrariæ *l.3. §. idemquè diuus ff. de teſtibus*, tamen hoc iuramentum relinquere non poteſt, ex quo iſte hoc caſu eſt tanquàm teſtis, cui per Iudicem iuramentum remitti non poteſt, quia aliàs eius atteſtatio non eſſet valida, nec proba-
7 ret *l.iuris iurandi, & l.ſi quando C de teſtibus, cap.nuper, & cap tuis extra eod.tit. cap.hortamur 3.q.9 cap. Item iuris iurandi 4 q.3. Mynſynger.obſeruat.80.cent 3. & obſer. 77. cent.4. Bellamer. deciſ.679 Franc. Marc. deciſ.674. vol.1. Gayl.obſeruat.101.lib.1. & Coler. deciſ.* 192.

8 Quòd autem iuramento probetur, inſtrumenta fuiſſe de nouo reperta, poſt alios tradit *Guid. Pap. deciſ.*244 & vide adducta per *Nos in tractat. de priuilegijs miſerabilium perſonarum priuil.* .... vbi plura in materia ſcripſimus, & in ſpecie, quòd inſtrumenta nouitèr reperta ea dicuntur, quæ quis antè ſenten-
9 tiam, vel rem iudicatam ignorauit, vel quæ ſciuit, ea habere non potuit propter aliquod ineuitabile impedimentum, vt eſt vera DD. communis opinio.

SVMMARIVM.

1 *Præuentio an ex qualibet iuſta cauſa fieri poſſit.*
2 *Præuentio an ſi eodem die fieret per debitorem, quo citatio ſuper tenore inſtrumenti ad inſtantiam creditoris, impediat inſtrumenti liquidationem.*
3 *An habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis impediat inſtrumenti liquidationem.*
4 *Clericus an ſi præueniat clericum eius creditorem in Curia ſæculari teneatur ibi præſtare hanc cautionem.*
6 *Præuentio autem an militet quando fuerit facta in S.C.eo die, quo inſtrumentum præſentatur in M.C.V. ita quòd impediat liquidationem.*

De Præuentione moderanda. Pragm. I.

Collectanea I.

MAlitijs, &c. Mandat hic Legiſlator, quòd præuentio facta per debitorem ad impediendam eius carcerationem, & liquidationem inſtrumenti admitti debet, vbi præueniens re ipſa præſtaret fideiuſſionem, in primis, & antè omnia de ſe pręſentando, & comparendo perſonalitèr tẽpore publicationis faciendæ in cauſa ipſius præuentionis, & de ſoluendo debitum, & pœnam vnciarum decem, caſu, quo ſuccumberet in præuentionis cauſa.

1 Hic quæro, nùm ex qualibet iuſta cauſa præuentio fieri poſſit, vide *Viu.deciſ.*204. vbi deciſum affirmatiuè reperies, præſertim ex cauſa compenſationis creditorum, conditione non obſtante, quod pluries practicatum eſt in facto.

2 Et an ſi eodem die fieret pręuentio per debitorem, quo citatio ſuper tenore inſtrumenti ad inſtantiam creditoris impediat inſtrumenti liquidationem, vide pro parte affirmatiua deciſum penès *Afflict. in deciſ.*387.
3 Sed an habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis impediat pariter inſtrumenti liquidationem, tradit negatiuè deciſum *Franch in deciſ.*670. vide *Urſil. in deciſ.* 387. vbi iudicatum refert, quòd præuẽtio non militat, quando in obligatione penès acta fuerit renunciatum omni legum auxilio.

4 Sed an ſi clericus præueniat eius creditorẽ in Curia ſęculari, tenebitur ibi præſtare hanc cautionem, vide *Minadoum in deciſ.*4 ex cuius dictis negatiua videtur opinio approbata, quàmuis in caſu ſuo non ſubſecuta fuiſſet deciſio, ſed cum iſta opinione facta de *Nobis* commemoratione ſic videtur pertranſire *Monach.in addit. ad eundem Minado.cit. deciſ.* 4.

5 *Præuentio* autem an militet, quando fuerit facta in S. C. eodem die, quo inſtrumentum præſentatur in M. C. ita quòd impediat liquidationem. Fuit deciſum in S.C.in cauſa Comitis Mondragonis cum Nicolao Anello Imperato negatiuè, idquè indubitanter procedit, quando poſt citationem ſuper præſentatione inſtrumentorum fuerit facta præuentio, verùm quando eſſet facta præuentio in Sacro Conſilio eodem die, & plus proceſſum ad citationem, quãdo alia Pars præſentauerat inſtrumentum in Magna Curia Vicariæ, pluries in Sacr.Reg.Conſ.fuit deciſum affirmatiuè, & præcipuè in cauſa Caroli Funicelli, vide *Puluerin.in addition.ad Ritum Magnæ Curiæ Vicariæ* 179. Et habui in facto in cauſa Martini Cordoni cum Cinthia de Bellocchio.

Et an de iure procedat præuentio facta à debitore, vt ſibi caſſetur inſtrumentum antè petitionem creditoris debiti, quàmuis fuerat antè præuentionem facta citatio in Curia particulari per creditorem contra debitorem ad recipiendum, ſeù audiendum tenorem petitionis, in quam adiuerat debitor, aſſerendo ſe paratum recipere petitionem, cõtra quam iterùm inſtetit, vt præſtetur cautio de ſecuritate iudicij, iuxta eorum ſtylum. Fuit deciſum, quòd procederetur ſuper præuentione facta per debitorem, ex quo petitio debiti contenti in inſtrumẽto oblata fuerat poſt petitionem caſſationis inſtrumenti, & illa citatio, quòd veniat auditurus petitionem non erit in conſideratione, niſi oblata petitione quòad effectum, quòd ſuus aduerſarius poſſit eum præuenire ſuper caſſatione inſtrumenti *Afflict. in deciſ.* 294. *Minſynger. obſeruat.* 85. *centur*. 5. & ita pronunciatum reperio in cauſa Marci Antonij de Rubeis cum Alphonſo de Ciardullo.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia à Rege obtenta intra quãtum tempus ſint executorianda, & nu.* 2. *& an ſit hoc in obſeruantia, num.* 3.

4 *Conceſſiones Regiæ infra annum exequutioni demandentur.*

Priuilegium eſt nullum ſi infra annum exequutioni non mandatur.

De Priuilegijs infra annum exhibendis. Pragm.I.

Collectanea I.

1 QVia ad noſtrum, &c. Priuilegia à Rege obtenta intra anni circulum eſſe executorianda, aliàs illa corruere diſponit.

Adde *Præſid de Franch. deciſ.* 62. *ſub num.* 11. vbi meminit de hac pragmatica, taleſquè

2 executoriationes eſſe neceſſarias putauit *Franc. Marc. deciſ.* 243. *tom.* 2.

Et obſerua, quòd licèt temporibus elapſis de huius pragmaticæ obſeruantia dubitaretur, & eorũ olim Eminentiſſimo Cardinali Granuela in cauſa relata per Præſidentem Villanum die 27. Iunij 1573. fuerint preſẽtata diuerſa priuilegia abſquè diſpenſatione, regiſtrata in Regia Cancellaria ab anno 1533. ad annum 1558. in cauſa Comitis Policaſtri cum Regio Fiſco in cauſa Salerni, cuius exemplũ reperitur præſentatum in ꝓceſſu Marchionis Vallis ſuper fideicommiſſo cum fratribus à fol. 45. cum ſeq. ex quibus conſpicitur, talia priuilegia, & ſi non regiſtrata intra annum adhùc eſſe in obſeruantia, ita vt videatur in deſuetudinem pragmaticam hanc abiiſſe.

3 Tamen hiſce temporibus reuiuiſcit eius obſeruantia, & ſtat in viridi, nec ſupremum Collaterale diſpenſat ſuper illa, ſed ſolent expediri à Sua Maieſtate ſupraeartæ, ſieq; elapſo anno præfixo redduntur nulla talia priuilegia, vt iudicatum pluries ſtat apud *Amat. conſ. deciſ.* 33. *num.* 12. *&* 13. & nouitèr videndus

4 eſt *Galeot. controuerſ.* 17. *lib.* 1. vbi quòd inueſtituræ, priuilegia, conceſſiones, & reſcripta, omnia, quæ à Regia Curia promanant, infra anni ſpatium executioni demãdantur per ſupremum Collaterale Conſilium, adeò vt illius omiſſio reddat hanc nullitatem inſanabilem, quę nullo remedio reparari valet, niſi ab ipſomet Rege concedendo, vt ſupra dixi, vulgò *le ſopracarte*, & circa hanc pragmaticam multa pariter effudit ad illius explicationem, & ad eiuſdem obſeruantiam adducit exempla, quæ latè explanat, vt in facti contingentia cerni poterit.

Amplia, diſpoſitionem pragmaticę adeò vi-

5 gere, vt ſit nullum priuilegium intra annum non executoriatum, & ſi fuerit conceſſum à Rege tunc præſente in Regno, vt plenè tutatur *Idem controuerſ.* 49. *lib.* 2. reddens rationem, quia pragmatica nõ diſtinguit inter priuilegia, & alias conceſſiones expeditas à Rege abſente, vel pręſente, nec ex eius verbis vllo modo poteſt deduci talis reſtrictio, ſiuè limitatio, ergo nec nos diſtinguere debemus, ſed generaliter pragmatica eſt intelligenda, maximè quia hæc ſolemnitas executoriationis faciendæ habet radices pariter de iure communi, vt *in l.* 4. *C. ſi contra ius, vel vtilit. public.* & paſſim tradunt *DD.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia Vniuerſitatibus conceſſa debent cõfirmari per nouos Dominos.*

2 *Poſſeſſio terrarum poteſt impediri Baronibus, priuilegia Vniuerſitatis confirmare nolentibus.*

3 *Innouatio contra priuilegia Vniuerſitatis inducit grauamen.*

4 *Succeſſores tenentur obſeruare cõtractus prædeceſſorum.*

5 *Vniuerſitas venit manutenenda in diuturna poſſeſſione priuilegij, & ſi titulum non oſtẽdit.*

6 *Diuturnitas temporis quid operetur.*

7 *Aſſenſus Apoſtolicus quando cenſetur interueniſſe.*

8 *Priuilegia Vniuerſitatis ex quibus declarantur.*

9 *Priuilegium quando cenſeatur perſonale, vel reale, remiſſiuè.*

De

De Priuilegijs Vniuerſitatibus conceſsis.
Rubrica.

Collectanea I.

1 PRiuilegia Vniuerſitatibus conceſſa fore
confirmanda per nouos Dominos, ſatis
lauè probauimus *de grauaminibus vaſſallo-*
*rum tom.1.grauam.*178. vbi quòd Baronibus
2 volentibus capere poſſeſſionem terrarum,
& reluctantibus confirmare Priuilegia, & Ca-
pitula, quæ habent Vniuerſitates iuridicè re-
ſiſti poteſt, & eiſdem illa ſub hoc prætextu
denegari *Ludouic.deciſ.Lucenſ.*2. licèt *ibidem*
firmauerimus, poſſe infringi per ſucceſſores
talia priuilegia, & capitula habita cum Præ-
deceſſoribus, quando ex parte ſubditorum
dolus, vel fraus interueniſſet, vel illa eſſent il-
licita, & irrationabilia, vel ſi non eſſent in
vſu, & per contrariam conſuetudinem abro-
gata, vt latiùs *ibidē* erit videre, & *in grauam.*
179 vbi quòd innouatio contra priuilegia,
3 & capitula Vniuerſitatū adhùc inducit gra-
uamen, vt vltra res iudicatas *ibi* adductas fuit
deciſum per Sacrum Regium Conſilium ad
fauorē Vniuerſitatis Olzignani, ligantur enim
4 ſucceſſores Principum, & tenentur obſeruare
contractus factos à prædeceſſoribus, vt apud
Viu deciſ 103 quàmuis illi reſpicerent aliquid
præiudiciale feudo, prout ſic vidi prouiſiones
expeditas per Sacrum Cōſilium, quod in dies
ſolet ita prouidere ad inſtantiam vaſallorum
contra vtiles terrarum Dominos recalcitrā-
tes obſeruantiam.

5 Et obſerua, ꝙ ſi Vniuerſitas eſt in diuturna
poſſeſſione alicuius priuilegij, de quo non
oſtendit titulum, adhùc in illa venit manute-
6 nenda, quia diuturnitas temporis operatur
præſumptionem tituli, vt dixit *Rota in Eluenſi*
mineriorum 1581.*coràm R.P.Orano*, vbi quòd
7 ideò aſſenſus Apoſtolicus præſumitur inter-
ueniſſe in alienatione bonorū Eccleſię, quan-
do præcedit diuturnitas temporis *Rot.diuerſ.*
*deciſ.*372.*part* 2.*Put.deciſ.*265.*lib.*2.& pluries
indicatum reperies apud *Illuſtriſſimum Epi-*
ſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap. 116.
*part.*2. quàmuis Papæ ſcientia non probetur
*Franc. Marc.deciſ.*473.*Gram.deciſ.*79. de quo
nouitèr *Galeot.controuerſ.*19.*lib.*2.

8 Nec non ſigna, priuilegia Vniuerſitatum
declarari ex præfationibus, & clauſulis adie-
ctis, ex fusè congeſtis per eundem *Galeot. cō-*
*trouerſ.*47.*lib.*2. qui *in controuerſ.*48. aperit;
quando cōceſſio facta à Principe dicatur pri-
9 uilegium, & *controuerſ.*51. enucleat, quando
priuilegium cenſeatur perſonale, vel reale, vt
deſcendentes impetrantis etiam cenſeantur
comprehenſi.

S V M M A R I V M.

1 *In criminibus ex officio proceditur.*
2 *Ex officio quando proceditur in delictis pri-*
uatis.
3 *Pœna relegationis vbi non venit imponenda*
non proceditur ex officio.

De Priuilegijs Vniuerſitatibus conceſsis.
Pragm.I. & II.

Collectanea II.

A Noi è ſtato preſentato me-
moriale, &c.

1 Hic cauetur, eſſe procedendum ex officio
in criminibus, nulla habita ratione priuilegio-
rum conceſſorum Vniuerſitatibus, vt non
exiſtente Partis querela, vel illa remittente
non procedatur.

2 Declara, ceſſare hanc diſpoſitionem in de-
lictis priuatis, putà in furto, ſi tamen ſit infra
Auguſtalem, & ſic infra ſummā carolenorum
quindecim, quia tunc niſi exiſtat Partis que-
rela minimè poterit procedi ex officio, vt
communi voto iudicatum per Regiam Ca-
meram Sūmariæ patefacit *Reg. Rouit.dec.*68.

3 Declara inſuper, nequè ex officio procedi
poſſe in criminibus, in quibus pœna relega-
tionis non cadit, ſi infra triduum fiat reuoca-
tio, quæ habetur, ac ſi caſſetur, pro qua caſſa-
tura ſoluitur carolenus, vt ſtat ſancitum in
*prag.*36.§.49. ſupra *de offic. Magiſtri Iuſtitia-*
rij, ſicquè pluries priſcis temporibus reperio
iudicatum per Sacrum Regium Conſilium, &
vltimo loco in cauſa Vniuerſitatis Rionigri,
& Nos non vna vice ſic mandauimus ſeruari
in Prouincia Comitatus Moliſij, dùm queru-
læ vaſallorum voces contra vtiles terrarum
Dominos circa id ad Regium Tribunal con-
uolabant.

S V M M A R I V M.

1 *Procuratorum magnus eſt numerus.*
2 *Patresfamilias, homines liberi, & qui prohibi-*
ti non ſunt conſtituere poſſunt Procurato-
rem.
3 *Filiusfamilias in cauſis, in quibus pater non*
habet vſumfructum poteſt conſtituere Pro-
curatorem, ſic etiam in caſtrenſibus, & quaſi
caſtrenſibus, & in cauſa criminali.
4 *Excommunicatus licèt in perſona propria poſ-*
ſit ſe defendere, non tamen poteſt agere, vel
Procuratorem conſtituere.
5 *Bannitus cùm amittat quæ ſunt iuris ciuilis*
non poteſt conſtituere Procuratorem.
6 *Pupillus antè cœptum iudicium poteſt cū con-*
ſenſu tutoris Procuratorem conſtituere.

7 Tutor, vel curator Procuratorem conſtituere non poſſunt.

8 Procurator antè litem conteſtatam alium Procuratorem conſtituere non poteſt, poſt tamen conteſtationem valet.

9 Procurator habens mandatum Procuratorium cum libera poteſtate, tunc antè, & poſt litem conteſtatam poterit alium Procuratorẽ conſtituere.

10 Minor vigintiquinquè annorum dummodò non ſit minor illa ætate non prohibetur exercere officium Procuratoris, ſed limita prout num. 11.

12 Mulier prohibetur exercere Procurationem, ſed fallit in cauſa propria, & in Abbatiſſa.

13 Milites armata militia nequeunt ad iudicia Procuratoris officium exercere, & ſic etiam dicitur de Monachis, ſed limita, ſi habent officia, beneficia, vel adminiſtrationes in monaſterio, vel extra monaſterium.

14 Clerici, Sacerdotes, & conſtituti in ſacris nequeunt eſſe Procuratores generales, limita pro perſonis miſerabilibus, pro Eccleſiaſticis, & coniunctis.

15 Clericus, vel Religioſus licèt dictis omnibus concurrentibus poſſint officium Procuratoris exercere, non tamen poſſunt alterum ſubſtituere.

16 Redemptores litium, & infames non poſſunt exercere Procuratoris officium.

17 Procurator falſus condemnatur ad expenſas, & punitur tanquàm falſarius.

18 Procurator falſus dicitur furtum committere, & ſi impetrat reſcriptum, eſt nullum, & omnia eſſent nulla.

19 Delictum tollitur ſubſequente Principalis ratificatione.

20 Ratificatio actorum factorum à falſo Procuratore tacitè, & expreſsè fieri poteſt.

21 Ratificatio non admittitur, ſi falſus Procurator in Conſiſtorio Principis actus geſſerit.

22 Procurator, qui effectus eſt Dominus litis tenetur appellare.

23 Reſtitutio in integrum datur quando Procurator non eſt ſoluendo.

24 Procurator eo modo tenetur appellare, vt ſi reperiatur in decreto interlocutorio tenebitur appellationem proſequi, declara prout num. 25.

26 Procurator ad vnum actum conſtitutus, putà ad audiendum ſententiam, non tenetur, nec poteſt appellare, aut alium actum facere.

27 Appellatio valet ſi alius, qui non eſt Procurator appellauerit, & intra decem dies ad appellandum datos superueniret Procuratio cũ promiſſione rati.

28 Sententia prolata, ſi Principalis Dominus ab ea appellauit, aliosque Procuratores ſubſtituit, primus Procurator non poteſt proſequi.

29 Specialis Procurator non dicitur reuocari per dationem Procurationis generalis.

30 Dominus principalis præſente Procuratore ſi facit aliquem actum voluntarium in cauſa, cenſetur ipſum reuocare, ſecus verò illo abſente, vel ſi faceret actum neceſſarium faciẽdum per Dominum.

31 Duo Procuratores ſi ſunt conſtituti eodem tempore, & inſolidum in vno negotio, vel cauſa, occupantis conditio erit melior, ſi autem in eodem inſtrumento ſuper pluribus cauſis, & negotijs eſſent conſtituti, & vnus vnum negotium occuparet illius, poſſet occupare aliud, ſi ſimpliciter, non inſolidum, diuident negotia inter eos.

32 Procurator cenſetur reuocatus per ceſſionem, & renunciationem litis, & cauſa factam à Domino.

33 Conſtituens Procuratorem, & cum iuramento promittens illum non reuocare, hoc non obſtante reuocare poterit.

34 Conſtituens Procuratorem ad reſignandum, aut permutandum beneficium, & cum iuramento promittens non venire contra, nullo modo reuocare poterit.

35 Mandatum ſpeciale requiritur in matrimonio contrahendo.

36 Mandatum ſpeciale requiritur in acceptatione beneficij Eccleſiaſtici.

37 Mandatum ſpeciale exigitur pro petenda in integrum reſtitutione, ſed limita, num. 38.

39 Iuriſdictio prorogari non poteſt per Procuratorem non habentem ſpeciale mandatum.

40 Mandatum ſpeciale requiritur ad exigendum, dùm generale non ſufficit.

41 Solutio fieri non poteſt Procuratori dato ad agendum, ſiue ad lites, ſed debet talis Procurator petere, quòd ſoluat Domino.

42 Mandatum ſpeciale neceſſarium eſt ad compromittendum, ſed datur caſus, quando ad compromittendum non requiritur ſpeciale mandatum, prout num. 43.

44 Mandatum ſpeciale exigitur in petenda abſolutione ab excommunicatione, maximè quãdo petitur ad cautelam.

45 Mãdatum ſpeciale requiritur ad allegandum Iudicem ſuſpectum, & præſertim iudicium compulſorcarum.

46 Mandatum ſpeciale requiritur in petenda exequutione, & captura perſonali debitoris vigore ſtatuti, vel obligationis.

47 Mandatum cum ſpeciali poteſtate exigitur in relaxatione capturæ, vel exequutionis.

48 Renunciatio beneficij non admittitur abſque ſpeciali mandato Papæ, & ſic etiam in reſignatione.

49 Procurator conſtitutus cum ſpeciali mandato ad reſignandum coram Papa poteſt interim reſignationem facere coràm alio.

50 Mandatum ſpeciale requiritur quòad attentandum, putà ad capiendam poſſeſſionem lite pendente.

Man-

51 *Mandatum ſpeciale eſt neceſſarium in praſtā-
da fidelitate, ſiue iuramento fidelitatis.*
52 *Mandatum ſpeciale exigitur ad cauſas feu-
dales, nec ſufficit mandatum generale ad om-
nes, & ſingulas cauſas.*
53 *Mandatum ſpeciale exigitur ad vendendum,
& alienandum.*
54 *Mandatum ſpeciale requiritur ad denuncian-
dum, & interpellandum, vt quis poſſit conſti-
tui in mora.*
55 *Mandatum ſpeciale interuenire debet ad de-
clarandum libellum obſcurum.*
56 *Tranſactio ab aliquo fieri non poteſt, niſi ſpe-
ciale mandatum habeat.*
57 *Mandatum ſpeciale requiritur in eligendo,
quando contrahendum eſt matrimonium
ſpirituale.*
58 *Mandatum ſpeciale requiritur in adeūda hae-
redstate.*
59 *Procurator exceptionem excommunicationis
contra aliquem opponere non poteſt, niſi ha-
beat mandatum ſpeciale.*
60 *Mandatum ſpeciale exigitur ad litigandum
in Curia Romana.*
61 *Procurator generalis ſi tranſtulit omnes vices
ſuas in alium, non poteſt illas reaſſumere ſine
ſpeciali mandato.*
62 *Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc, vt quis
appellare poſſit à decreto, ſiue pronuncia de
exequendo.*
63 *Mandatum ſpeciale requiritur ad faciendam
extraiudicialem appellationem, vt deuolua-
tur.*
64 *Procurator ſine mandato ſpeciali Dominum
ſuper euictione non poteſt defendere, & ad
euictionem Dominus citari debet, & non
Procurator.*
65 *Procurator habens ſpeciale mandatum non
habet dilationem ad conſulendum Dominum
in partibus, ſecus non habens generale man-
datum.*
66 *Mandatum cum libera datum habet eandem
naturam ſicuti mandatum ſpeciale, & paria
ſunt.*
67 *Procurator cum ſpeciali mandato, vel cum li-
bera poteſtate poteſt facere appellationem,
de qua in* cap. cordi nobis in fin. de appell.
in 6.
68 *Mandatum procuratorium ſi fuerit factum
duobus cum libera, ſi non ſit expreſſum inſo-
lidum vnicuiquè ipſorum, non poſſent proce-
dere niſi ſimul.*
69 *Procurator cum libera poteſtate conſtitutus
non poterit donare, vel dilapidare, poteſt ta-
men cum libera poteſtate beneficium Eccleſia-
ſticum acceptare, tamen ſi eſt Procurator ſpe-
cialis cum libera non poteſt tractare, & agere
niſi ſpecificata, & ſolummodò actus, ad quos
eſſet conſtitutus, num. 70.*
71 *Quod dicitur mandatum cum libera.*

De Procuratoribus Rubrica.

Collectanea I.

1 QVia Procuratorum magnus eſt nume-
rus, & in tali materia exoriũtur in dies
diſſentiones iuridicæ, placuit aliquan-
tulum in illa immorari.
Pro coronide igitur *Rubricæ de Procura-
toribus* non inutile viſum eſt hic tibi congc-
rere plura, quę à Deciſionarijs tanguntur pro
ipſius materiæ dilucidatione, & ornatu.
2 Quarè notare debes, quòd cõſtituere Pro-
curatorem poſſunt homines liberi, patresfa-
milias, & qui prohibiti non ſunt, itaquè filiuſ-
ſamilias regulariter conſtituere non poteſt in
iudicio ſine patris conſenſu *Capel. Tholoſ. de-
ciſ.* 306. *Guid Pap deciſ.* 54. *Afflict. deciſ.* 180.
3 ſed benè poteſt filiusſamilias in cauſis, in qui-
bus pater non habet vſumfructum conſtitue-
re Procuratorem *Capel. Tholoſ. deciſ.* 175. &
etiam in caſtrenſi, & quaſi caſtrenſi *Gayl. ob-
ſeru.* 124. *lib.* 2. *Reuſner. in deciſ. Ienenſ* 11. *lib.*
4. nec non prohibetur in cauſa criminali con-
ſtituere Procuratorem ſine patris conſenſu
de Franchis deciſ. 100.
4 Excommunicatus autem licèt in propriã
perſona poſſit ſe defendere *cap. venerabilem
de exceptionibus*, non tamen poteſt agere, vel
Procuratorem conſtituere *Afflict. deciſ.* 268.
Rot. in antiq. deciſ. 31. *Capell. Tholoſ. deciſ.* 143.
quod etiam procedit, ſi poſt litem conteſtatã
ſuperuenerit Principalis excõmunicatio, re-
pellitur illius Procurator, cùm ad Principalẽ
ſpectet commodum, vel incommodum *Ca-
pel. Tholoſ. deciſ.* 385. & quod dictum fuit de
5 excommunicato, pariter procedit in Banni-
to, qui cùm amittat quę ſunt iuris ciuilis, Pro-
curatorem conſtituere non poteſt, cùm id iu-
ris ciuilis ſit, & ità p Cameram Imperialem,
quòd etiam proſequi cęptam actionem pro-
hibetur, fuiſſe prouiſum teſtatur *Gayl. de pace
publica lib.* 2. *c.* 11. *&* 12. Hæc omnia non pro-
6 cedunt in pupillo, qui antè cęptum iudicium
poteſt cum conſenſu tutoris Procuratorem
conſtituere *Afflict. deciſ* 262. *Minſynger. ob-
ſeruat.* 38. *centur.* 2. *Rot. diuerſor. in deciſion.*
1855. *lib.* 3. *volum.* 3. tamen talis Procurator
ſic conſtitutus poteſt per ſolum tutorem re-
uocari *Iafred. deciſ.* 100. tutor autem, vel cu-
rator Procuratorem conſtituere nõ poſſunt,
7 cùm nõ ſint Domini, ſed conſtituere poſſunt
actorem *Capell. Tholoſ. deciſ.* 43. & in tali actu
debet interuenire decretum Præſidis, vel Su-
perioris *Gayl. obſeruat.* 107. *lib.* 2. nec poteſt
talis actor ad futuras lites, ſed tantùm ad prę-
ſentes conſtitui *Capel. Toloſ. deciſ.* 85.
8 Aduertendum etiam eſt, quòd Procurator
antè litem conteſtatam alium Procuratorem
ſubſtituere non poteſt, poſt tamen conteſta-

tionem valet, quia effectus eſt Dominus litis,
Biſignet. deciſ. 9 titu. de Procuratoribus, Boer.
9 *deciſ.* 285. ſed ſi Procurator haberet mandatũ
Procuratorium cum libera poteſtate, tunc &
antè, & poſt litem conteſtatam poterit alium
Procuratorem ſui loco conſtiruere *Gayl. obſeru.* 74. *lib.* 1. & pari modo procedit, ſi Pro-
curator haberet mandatum ſpeciale cum po-
teſtate ſubſtituendi in quacunquè parte, quia
eo caſu ſiue fuerit lis conteſtata, ſiue non, po-
terit conſtituere *Rota in antiq. dec.* 146. *Surd.
deciſ. Mantua* 195. & etiam quando in Pro-
curatione adeſt clauſula, *omnibus modis*, *Pu-
teus deciſ.* 220. *lib.* 2. vide etiam ad materiam
Bellamer. deciſion. 8. *Gratian. deciſion Marchia* 100.

10 Officium tamen Procuratoris minor vi-
ginti quinquè annorum, dummodò non ſit il-
la ætate minor, non prohibetur exercere *Ro-
ta in antiq. deciſ.* 801. ſed contrarium cenſuit
Cuiacius obſeru. 16. *lib.* 22. vbi multos alios al-
legat, quibus non obſtantibus prima opinio
eſt verior, & communior non ſolùm iure ca-
nonico, ſed etiam ciuili, quam concordi cõſi-
lio probaſſe *Rotam* refert *Bellamer. dec.* 143.
id etiam probat *Puteus deciſ.* 155. qui tamen
11 limitat, non habere locum nequè in benefi-
cialibus, nequè in cauſa momentaneæ poſſeſ-
ſionis *Boer. dec. Burdeg.* 350. *Guid. Pap. dec.* 35.
Contrarium autem dicendum eſt de mulie-
12 re, quæ prohibetur procurationem exercere
Coler. deciſ. Germ. 67. vbi limitat in cauſa pro-
pria, in qua dicitur procuratrix *Iafred. deciſ.*
259. nequè videtur procedere, dùm mulier eſ-
ſet procuratrix pro parentibus, ſi ætate, aut
morbo impediantur, nec alium, qui pro eis
agant inueniant *Maſtril. deciſ. Sicilia* 174. ſic
pariter venit dicẽdum de Abbatiſſa, quæ pro
ſuo Monaſterio poteſt eſſe procuratrix *Ia-
fred. deciſ.* 447. ſed hoc mihi vanum videtur, cũ
Sanctimoniales perpetuę clauſuræ habitatio-
nẽ poſt profeſſionem ſeruare debeant. Quod
autem diximus de fẽmina, id etiam videmus
13 obſeruari in militibus armatæ militiæ, qui
Procuratoris officium ad iudicia exercere
nequeunt *Viu. deiſ.* 144. ſic etiam dicendum
eſt de Monachis, qui ꝓ alijs exercere officiũ
Procuratoris non poſſunt, ſed ſi habẽt officia,
beneficia, vel adminiſtrationes aliquas in mo-
naſterio, vel extra monaſterium poſſunt ſe ſu-
per dictis officijs, beneficijs, & adminiſtratio-
nibus tueri, & conuenire, non ſolùm ſuo no-
mine, ſed & pro Eccleſia, & ẽt pro laico, ita
voluit *Rota in antiq. deciſ.* 18. & conſequenter
venit dicendum idem eſſe in clericis conſti-
14 tutis in ſacris, & Sacerdotibus, qui Procura-
tores generales eſſe nequeunt, nẽ à diuinis
obſequijs auocentur, & litibus, ac contentio-
nibus incumbãt *Viu. deciſ.* 151. ſed benè poſ-
ſunt pro perſonis miſerabilibus, pro Eccleſijs
ſuis, pro cõiunctis, Clericos, & Sacerdotes nõ
prohiberi Procuratores eſſe etiam in ſæcula-
ri foro *Capell. Tholoſ. deciſ.* 131. *Balb. deciſ.* 113.
& in talibus caſibus requiritur etiã Superio-
15 ris licentia *Capel. Toloſ. deciſ.* 14. & licèt dictis
omnibus concurrentibus Clericus, vel Reli-
gioſus poſſit Procuratoris officium exerce-
re, non tamen poteſt alterum ſubſtituere *ead.
Capell. Toloſ. deciſ.* 125. Inſuper nequè redem-
16 ptores litium Procuratores eſſe poſſunt *Cre-
ſcent. dec.* 10. hoc pariter ꝓcedit in infamibus,
qui Procurationẽ exercere non poſſunt *Guid.
Pap. deciſ* 89.

Sed dùm in pragmatica agitur de pœnis Pro-
curatoris, non ab re hic iniungendum puto
17 pœnas falſi Procuratoris, quarè ſcias, quòd
falſus Procurator condemnatur ad expenſas,
& punitur tanquàm falſarius *Biſignet. deciſ.
12. de Procurat. Caball. reſolut. crim.* 176. imò
18 falſus Procurator dicitur furtum committe-
re *Bertazzol. in ſuo conſ. crim.* 412. *vol.* 2. &
etiam ſi impetret, reſcriptum eſſet nullum,
& omnia acta eſſent nulla *Gayl. obſeruat.* 47.
lib. 1. Sed quòad pœnam falſi nota, quòd deli-
19 ctum vitabitur ſubſequente Principalis ra-
tificatione, & delictum tolli voluit *Rota in
antiq. dec.* 13. quæ ratificatio poſſet etiã acta
conualeſcere, & ita fuiſſe pluries obtentũ re-
20 fert *Guid. Pap. in dec.* 173. & *dec.* 320 imò & ta-
citè, & expreſsè fieri poſſe ratificationẽ acto-
rum factorum à falſo Procuratore voluerunt
Dñi de Rota in nouiſſ. in deciſ. 454 & *dec.* 455.
Robuſter. in deciſ. nouiſſ. Rom. 105. contrarium
tñ nullo modo ratificatione ſubſequente acta
valere voluit *Surdus in deciſ. Mant.* 289. Sed
prima opinio verior eſt, & communior, ſiue
ratificatio fiat ad damnum, ſiue ad commodũ
ratificantis *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. in deciſ.*
271. Sed quòd ratificatio non admittatur, ſi
21 falſus Procurator in Conſiſtorio Principis
actus geſſerit, & eo caſu ratihabitione acta nõ
conualeſcunt, vt voluit *Balbus in deciſ.* 205.
opinio autem illorum, qui dicunt, ratificatio-
nem Principalis ſubſequentem non poſſe acta
conualeſcere, eſt intelligenda de actis ſubſtã-
tialibus, ſiue eſſentialibus, ſecus autẽ in actis,
vbi deficit conſenſus *Balbus deciſ.* 255. & cũ
aliqua ratificatio ſuperuenerit non conuale-
ſcunt acta reſpectu Domini, quæ nunquàm
valent, ſed benè reſpectu Procuratoris, qui
tenetur ad intereſſe, idem *Balbus deciſ.* 234.

Poſſet autem dubitari, an Procurator re-
neatur appellare, de hoc vide *Capell. Tholoſ.
in deciſ.* 155. vbi dicit, quòd Procurator, qui
22 effectus eſt Dominus litis tenetur appellare,
& ita pariter fuiſſe concluſum in Senatu *Bur-
degalen.* reſtatur *Rot in deciſ.* 285. *Gayl. obſeru.*
139. *libro primo*, *Theſ. deciſ. Pedemont.* 107.
quia ſi non appellaret, dolus, & malitia in eo
argueretur, quibus obuiari oportet, aut eſſet
ſumma ſegnities, & negligentia, vel cum Par-
te colluſio, & in talibus caſibus Domino
com-

competit reſtitutio in integrum *Caſſad.decìſ.*
5.de appellat. Bemntend.in decìſ.Bononienſ.26.
23 & tunc reſtitutio in integrum daretur, quan-
do Procurator non eſſet ſoluendo, quia ſi eſ-
ſet ſoluendo, ab ipſo ſumptus, & intereſſe exi-
geretur *Balbus decìſ.158.Creſcent.decìſ.7.tit.de*
24 *appellat.* & eo modo renetur Procurator ap-
pellare, vt ſi reperiatur in decreto interlo-
quutorio, tenebitur appellationem proſequi
Lancellott. in decìſ. nouiſſ. Roman.178. lib.1.
25 dummodò tamen cauſa eſſet agitanda in ea-
dem Ciuitate, vel loco, non in alio loco remo-
to, & ita deciſum refert *Theſaur.quæſt.forenſ.*
lib.1.quæſt.75. ſed ſi appellauerit à diffinitiua,
& Procurator fuit ſolùm conſtitutus in illa
cauſa, tunc proſequi nō tenetur *Rot.in nouiſſ.*
decìſ.147. Puteus decìſ.345. ſi autem generali-
ter, vel ſpecialiter in illa, vel alia cauſa in eodē
loco, non alibi proſequi tenetur *Franc.Marc.*
26 *in decìſ.69.* nec Procurator ad vnum actum
conſtitutus, putà ad audiendam ſententiam
tenetur, nec poteſt appellare, aut alium actum
facere *Rota in antiquis decìſ.63. Biſignett decìſ.*
2.tit.de Procurat.

27 Sed quid ſi alius, qui non eſt Procurator
appellauerit, & intra decem dies ad appellan-
dum datos ſuperueniret procuratio cum pro-
miſſione rati, an appellatio valeat, deciſum af-
firmatiuè *Rot.in antiquis in decìſ.586.* & eo
magis, ſi in mandato procuratorio non ſolùm
dicit ad agendum, defendendum, appellādum,
& appellationem proſequendum *Rot.in nouis*
28 *in decìſ.147.* ſed ſi poſt prolatam ſententiam
principalis Dominus ab ea appellauit, alioſq;
Procuratores ſubſtituit, tunc primus Procu-
rator non poteſt proſequi, quia cenſetur re-
uocatus *Rot. in nouis decìſ.281.* ſi tamen eſt
factum mandatum ſubſtituentis in prima in-
ſtantia generaliter in cauſa, & cauſis vertenti-
bus inter talem, & talem poſiti in locū ipſius
ſubſtituentis, vt facere poſſit omnia, quæ ipſe
facere poſſet, eſt ſufficiens, non modò ad ap-
pellandum, ſed etiam ad appellationem proſe-
quēdum *Fabius in decìſ.nouiſſ. Roman.62. lib.*
1.vol.1.Puteus decìſ.345.lib.1.

Nec à noſtræ materiæ Sede abeſt appone-
29 re hic, quòd ſpecialis Procurator non dicitur
reuocari per dationem Procuratoris genera-
lis *Rot.in nouis decìſ.296.* relegata per *Put.de-*
cìſ.167.lib.3. Cornazzan.in decìſ.Lucenſ.140.
iuxta quorum ſententiam audio deciſum per
Curiam Archiepiſc. Neapolit. licèt Procura-
tores primi, & antiqui intelligantur reuocati
per conſtitutionem nouorum *Rot.in antiq de-*
cìſ.171.& decìſ.17. Boer.decìſ.347. Magonius
decìſ.Lucenſ.2. Viu.decìſ.15.Surd.decìſ.Man-
tuæ 291. Cornazzan.decìſ.Lucenſ.188. & per
Procuratorem conſtitutum in ſecunda inſtā-
tia cenſetur in prima inſtantia conſtitutus re-
uocatus, licèt cum primo ſit facta litis conte-
ſtatio *Rota in antiq.decìſ.479.Rota in nouis de-*
30 *cìſ.21.* & etiam ſi Dominus principalis præ-
ſente Procuratore faciat aliquem actum vo-
luntarium in cauſa, cenſetur ipſum reuocare,
ſecus verò illo abſente, vel ſi faceret actum
neceſſarium faciendum per Dominum *Rot.in*
antiq. decìſ.341. eadem *in nouis decìſ.318. &*
decìſ 386. ſecus eſt, quando duo Procuratores
inſolidum fuere conſtituti cum clauſula, *quòd*
non ſit melior conditio occupantis, & cum po-
teſtate ſubſtituendi, & reuocandi ſubſtitutos,
ſi vnus ipſorum primò ſubſtituat, & ſubſtitu-
tus in prima inſtantia procedat, licèt primi
Procuratoris collega in ſecunda inſtantia aliū
ſubſtituat, & iſte ſubſtitutus in ſecunda inſtan-
tia procedat, non idcircò illi primus ſubſtitu-
tus per alium collegam cenſebitur reuocatus,
quin poſſit in tertia inſtantia procedere *Rot.*
31 *in nouiſſ.decìſ.161.* ſed tamen ſi ſunt conſtitu-
ti duo Procuratores eodem tempore, & inſo-
lidum in vno negotio, vel cauſa, occupantis
cōditio erit melior, ſi autem in eodem inſtru-
mēto ſuper pluribus cauſis, & negotijs eſſent
cōſtituti, & vnus vnum negotium occuparet,
alius poſſet occupare aliud, ſi ſimpliciter, non
inſolidum, diuident negotia inter eos *Rota in*
antiq. decìſ.196. & etiam ſi Procurator fuerit
litem conteſtatus, aduerſario, & ipſo Procu-
ratore contradicentibus, reuocatio fieri non
poteſt, verùm volente Procuratore reuocato
reuocatio ſubſiſtit, de cuius præiudicio non
curatur, cùm non fiat, ac requiratur ad alium
finem, niſi vt non præiudicetur ſuæ famæ, cùm
reuocatio ſtatim quòad præiudicium reuocā-
tis ſubſiſtat, non quòad alios *Capell. Tholoſ.*
decìſ.276. Puteus decìſ 203. Oliuar.in decìſ.no-
uiſſ.Rom.159. par.1. vol.1. Blancher.in decìſ.
nouiſſ. Rom. 410. par.3. vol 1. vbi dicit, quòd
quātum ad alios, vt poſſet illis reuocatio præ-
iudicium afferre, debet illis notificari, & inti-
mari, faciunt ſcripta per *Boer. in decìſ.343.* &
adeò eſt valida reuocatio, vt procedat etiam
ſi Procurator vltimo loco conſtitutus man-
datum non acceptauerit *Rota in nouiſſ.decìſ.*
281.Bellamer.decìſ.529. attamen ſciendum eſt
32 etiam, quòd per ceſſionem, & renūciationem
litis, & cauſæ factam à Domino Procurator
reuocatus cenſetur *Caſſad.decìſ.2.tit.de appel-*
lat. Fabius in decìſ.32.lib.3. & quando aliquis
habet plures Procuratores ad negotia, & ad
iudicia, quòd ſi poſtmodùm conſtituat alium
Procuratorem ad iudicia cum reuocatione
quorumcunque, ſub quauis generalitate ver-
borum non cenſentur reuocati, niſi Procura-
tores ad iudicia, non autem Procuratores ad
negotia *Rota in nouiſſ.decìſ.256.* notandum eſt
33 etiam, quòd conſtituens Procuratorem ſi
cum iuramento promiſerit illum non reuoca-
re, hoc non obſtante reuocare poterit *Balb.in*
decìſ.499.Magonius decìſ.Lucenſ.25. ſed con-
trarium tenuit *Rota in antiq.decìſ.104.* vbi di-
34 cit, quòd qui conſtituit Procuratorem ad re-
ſignan-

ſignandum, aut permutandum beneficium, &
cum iuramento promiſit non venire contra,
nullo modo reuocare poterit, & contra iura-
mentum venire, quam opinionem videtur ſe-
qui *Capell. Tholoſ. in deciſ.* 260. ſed intellige,
quòd vbi fuit præſtitum iuramentum ſimpli-
citer procedit prima opinio, ſin autem alteri
Parti iuramentum, & ad illius commodum eſ-
ſet, nè illudatur, ac illi ſit damnoſum, & præiu-
diciale, cùm ab illo obligatio oriatur reuocari
non poterit *Boer. deciſ.* 207.

Ad materiam Procuratorum etiam non eſt
alienum ponere caſus, in quibus requiritur
ſpeciale mãdatum, ad hoc vt Procurator poſ-
35 ſit agere, vndè in contrahendo matrimonio
requiritur ſpeciale mandatum *Rota in nouis*
deciſ. 375. etiam exprimendo perſonam, cum
qua eſt contrahendum matrimonium *Rota in*
36 *antiquis deciſ.* 713. ſic pariter ſpeciale manda-
tum requiritur in acceptatione beneficij Ec-
cleſiaſtici *Rota in antiquis deciſ.* 104. *Cantucc.*
in deciſ. nouiſſ. Roman. 14. nec intereſt, an talis
Procurator ſit laicus, vel Clericus, cùm vterq;
37 admittatur *Rota in antiquis deciſ.* 418. & pro
petenda in integrum reſtitutione exigitur ēt
ſpeciale mandatum, ad hoc vt cauſa exprima-
tur, ob quam concedi oporteat, & perſona,
quia non ſufficeret dicere, conſtituo Procura-
torem ad petẽdam reſtitutionem in integrum
Caſſad. deciſ. 3. tit. de Procurat. Capell. Tholoſ.
deciſ. 55. *Bellamer. deciſ.* 32. *Minſynger. obſeru.*
38 *26. cent* 2. vbi limitat, quando reſtitutio in in-
tegrum non principaliter, ſed incidenter pe-
teretur, quia ſpeciali mandato tunc opus non
39 eſſet *Balbus deciſ.* 248. & ſic pariter iuriſdictio
prorogari non poteſt per Procuratorem non
habentem ſpeciale mandatum, aut mandatum
cum libera *Papon. Arreſtor Curiæ lib. 7. tit. 7.*
arreſt. 16. 17. 18. & 19. *Guid. Pap. deciſ.* 462.
40 *Balbus deciſ.* 66. nec non ad exigendum requi-
ritur ſpeciale mandatum, dùm generale non
ſufficiat, quia ſolutio eſt ſpecies alienationis
Capyc. deciſ. 16. *Franc. Marc. in deciſ. Delphin.*
204. *vol.* 2. *Verall. deciſ.* 423. nequè ſolutio fieri
41 poteſt Procuratori dato ad agendum, ſiue ad
lites, ſed debet talis Procurator petere, quòd
ſoluat Domino *Bellon. in deciſ. Genuæ* 123. in-
42 ſuper ad compromittendum ſpeciale manda-
to opus eſt, quia habens generale mandatum
compromittere non poteſt, & ita voluit *Rota*
Bononienſ. apud *Barz. in deciſ.* 49. teſtatur etiã
ita pariter fuiſſe deciſum in Senatu Burdega-
43 lenſi *Boer. deciſ.* 283. ſed datur caſus, quando
ad compromittendum non requiritur ſpecia-
le mandatum, & eſt, quando ſtatutum, prout
in Regno cogit compromittere *Benintend. in*
deciſ. Bononienſ. 21. requiritur etiam ſpeciale
mandatum ad iurandum de calumnia *Rota in*
nouis deciſ. 37. & *deciſ.* 40. *Capell. Tholoſ. deciſ.*
132. *Coler. deciſ. German.* 115. vbi quo iure vtã-
tur in hac concluſione Lipſenſes, & quid in
Senatu Saxonico; *ibi Schultis in Apoſtillis*;
44 & etiam exigitur ſpeciale mandatum in pe-
tenda abſolutione ab excommunicatione,
maximè quando petitur ad cautelam, vt con-
cludit *Rota in nouiſſ. in deciſ.* 426. *Capell. Tho-*
45 *loſ. deciſ.* 56. *Viuius deciſ.* 212. ſimiliter ſpeciale
mandatum eſt neceſſarium, dùm vult quis Iu-
dicem ſuſpectum allegare, & præſertim iudi-
cium compulſoriarum *Verall. deciſ.* 168. *lib.* 1.
46 & ſimiliter in petenda exequutione, & captu-
ra perſonali debitoris vigore ſtatuti, vel obli-
gationis requiritur ſpeciale mandatum, vt vo-
luit *Cauale. in deciſ. Piuizan.* 10. *par.* 1. ex qua
47 concluſione inſurgit alia concluſio; ſic etiam
mandatum cum ſpeciali poteſtate exigi in re-
laxatione capturę, vel exequutionis, quia eſſet
factam exequutionem impedire, per quod in-
cidere faceret Dominum in pęnam, quod fa-
cere minimè poteſt *Capell. Tholoſan. in deciſ.*
477. *Benintend. in deciſ. Bonon.* 49. *Cartar. in*
deciſ. Genuæ 94. *Veral. deciſ.* 229. *Rota in nouiſſ.*
deciſ. 81. *Bellamer. deciſ.* 55. *Magon. deciſ. Lu-*
48 *cenſ.* 51. inſuper beneficij renunciatio non ad-
mittitur abſque ſpeciali mandato Papæ; & ſic
etiam in reſignatione *Rota in antiq. deciſ.* 708.
ſecus tamen eſt, ſi fieret renũciatio liti, & cau-
ſæ vertenti ſuper aliquo beneficio, *eadem Ro-*
49 *ta in nouiſſ. deciſ.* 557. nequè Procurator con-
ſtitutus cum ſpeciali mãdato ad reſignandum
coràm Papa poteſt interim reſignationem fa-
cere coràm alio *Boer. in deciſ. Burdegal* 207.
50 eſt etiam neceſſarium ſpeciale mandatum
quòad attentandum, putà ad capiendam poſ-
ſeſſionem lite pendente *Raudenſ. in deciſ. Pi-*
ſan. 13. *Rota in nouiſſ. in deciſ.* 81. *Verall. deciſ.*
53. *lib.* 1. ſed ſi ſequatur ratificatio tacita, vel
expreſſa idem operabitur, ac mandatum *Bal-*
51 *bus deciſ.* 225. ſimiliter in præſtanda fidelitate,
ſiue iuramento fidelitatis ſpeciali mandato
opus eſt *Franc. Marc. in deciſ.* 1215. *vol.* 1. &
deciſ. 692. & 693. *vol.* 2. *Gacher. deciſ. Pedemon.*
113. pariter etiam exigitur ſpeciale manda-
52 tum ad cauſas feudales, nec ſufficit mãdatum
generale ad omnes, & ſingulas cauſas *Balbus*
deciſ. 257. contrarium tamen, quòd ſufficiat
mandatum generale ad omnes cauſas, & ita
fuiſſe deciſum, licèt ipſe non fuiſſet dictæ opi-
nionis *Afflì. in cap. 1. §. in generali ſub num.* 9.
& ſecundùm hanc opinionem fuiſſe aliàs de-
ciſum contra quemdam de familia Columnæ
53 refert *de Anna in allegat.* 118. *num.* 3. item ad
vendendum, & alienandum exigitur ſpeciale
mandatum, nec in tali actu ſufficiet generale
mandatum *Bellon. deciſ.* 9. *num.* 4. & *deciſ.* 53.
num. 1. *Creſcent. deciſ. 6. tit. de teſtamentis*, ſi ta-
men Procurator cum ſpeciali mandato ven-
deret habita fide de pretio, id facere non poſ-
ſet, quia venditio fit præſenti pecunia *Valaſc.*
deciſ. 21. *Ludou. deciſ. Peruſ.* 33. ſed contrariam
opinionem, ſcilicèt quòd habens mandatum
ad vendendum poſſit habere fidem de pretio,
tenuit

54 tenuit *Veral.deciſ.*276. Inſuper requiritur ſpe-
ciale mandatum ad denunciandum, & inter-
pellandum, vt quis poſſit conſtitui in mora
*Surdus deciſ.Mantuan.*215. *Aſſlict.deciſ.*316.
55 *Magon.in deciſ.Florent.* 103. & etiam inter-
uenire debet ſpeciale mandatum ad declaran-
dum libellum obſcurum *Boer. in deciſ.Burde-*
56 *gal.*283. nec tranſactionem pro alio quis fa-
cere poteſt, niſi ſpeciale mãdatum habeat *Ro-*
57 *ta in antiquis deciſ.* 62. & ſpeciale mandatum
etiam requiritur in eligendo, quando contra-
hendum eſt matrimonium ſpirituale *Rota in*
*nouiſs.deciſ.*375. imò etiam in cognatione ſpi-
rituali contrahenda non ſufficit generale mã-
datum, ſed debet contrahi per ſpecialem Pro-
curatorem *Capell.Tboloſ. deciſ.*157. ſic olim
Leo Decimus Pontifex Maximus Procura-
torem conſtituit ſpecialem ad leuandum in
baptiſmo filium Ioannis Pici Mirandulæ, vt in
58 *Epiſtolis Cardinalis Bembi*, eſt tamen ſpeciale
mandatum neceſſarium in adeunda hæredita-
te, quia ex ea multa poſſent damna, & detri-
menta oriri quòad debita, & credita, ideò ſpe-
ciale mandatum interuenire debet *Theſaur.*
59 *deciſ.Pedemõt.*155. nec Procurator exceptio-
nem excommunicationis contra aliquem op-
ponere poteſt, niſi habeat ſpeciale mandatum
60 *Balbus deciſ.*206. ſimiliter etiam ad litigãdum
in Curia Romana ſpeciale mandatum exigi-
tur *Bellamer. deciſ.*249. *Verall. deciſ.*196. &
61 Procurator generalis ſi tranſtulit omnes vi-
ces ſuas in alium, non poteſt illas reaſſumere
ſine ſpeciali mandato *Biſignet.deciſ.*11.*de Pro-*
curatoribus, Rota in nouis deciſ. 184. item ve
62 quis appellare poſſit à decreto, ſiue pronun-
cia de exequendo ſpeciale mandatum eſt ne-
ceſſarium *Magon. deciſ. Lucenſ.*18. & etiam
63 ad faciẽdam extraiudicialem appellationem,
vt deuoluatur requiritur ſpeciale mandatum
*Fabius in deciſ.nouiſſ. Rom.*23. *lib.*2. *vol.*3. &
64 Procurator ſine mandaro ſpeciali Dominum
ſuper euictione non poteſt defendere, & ad
euictionem Dominus citari debet, non Pro-
curator, vt per Curiam Parlamenti fuiſſe or-
dinatum ſcribit *Rebuff.in concord.tit.de electio-*
nis derogat.in verb.ſpeciale verſiculo trigeſimus
65 *primus*, ſed nota, quòd Procurator habens
ſpeciale mandatum non habet dilationem ad
conſulendum Dominum in partibus, tamen
generale mandatũ habenti ſimilis dilatio con-
ceditur *Biſignett. deciſ.*1.*tit.de dilat.*

Vidimus tamen hucuſque, & tractauimus
de mandato ſpeciali, & in quibus cauſis ſit ne-
ceſſarium, videre nunc reſtat, vt hunc de Pro-
curatoribus potiùs tractatum, quàm collecta-
neam ad finem reducamus de mandato cum
66 libera, quod quidem mandatum habet eãdem
naturam, ſicuti mandatum ſpeciale, & paria
ſunt *Caualcan.deciſ.*21.*par.*1.*Franc. Marc.de-*
*ciſ.*481.& 693.*vol.*2. *Magon deciſ.Lucenſ.*51.
*Cacher.deciſ.*38. *Balbus deciſ.*52.*Creſcent.deciſ.*
*6.tit.de teſtamen.Barz.in deciſ.Bononienſ.*154
67 Procurator tamen cum ſpeciali mandato, vel
cum libera poteſtate, poteſt facere approba-
tionem, de qua in *cap.cordi nobis in fin. de ap-*
68 *pellat.in 6.Rota in antiq.deciſ.*358. ſi tamen
factum fuerit mãdatum Procuratorium duo-
bus cum libera, ſi non ſit expreſſum inſolidum
vnicuiquè ipſorum, non poſſent procedere,
niſi ſimul *Tbolomaus in deciſ. nouiſſ Rom.*860.
69 *lib* 3.*vol.*3. ſcias etiam, quòd Procurator cum
libera poteſtate conſtitutus non poterit do-
nare, vel dilapidare *Gratian. dec. Marebia* 79.
*Franc.Marc. deciſ.*618 *vol.*1. *Barz.deciſ.Bo-*
70 *nonienſ.*125. poteſt tamen Procurator cum
libera acceptare beneficium Eccleſiaſticum
Biſignett.deciſ 8 *tit.de Procurat.* attamen ſi eſt
Procurator ſpecialis cum libera non poteſt
tractare, & agere niſi ſpecificata, & ſolummo-
dò actus, ad quos eſt conſtitutus *Caualcan. in*
*deciſ. Fiuizan.*31. vbi autem exigitur manda-
tum ſpeciale, vel cũ libera regulariter admit-
titur cum cautione rati *Balbus deciſ* 54. ſcien-
dum eſt etiam, quòd mandatum cum libera
dicitur, cùm in illo dicitur, quòd Procurator
faceret quicquid ipſe facere poſſet *Barz. in*
deciſ.Bononienſ. 125.

S V M M A R I V M.

1 *Procuratores opponentes dilationes calumnioſè puniuntur.*
2 *Dilationes quando dicuntur calumnioſa.*
3 *Dolus quando præſumatur.*
4 *Procuratores incidentes in pœnam propter calumniam ſoluunt de proprio.*
5 *Procurator non poteſt facere cadere Dominum in pœnam, limita, num.6 & 7.*
8 *Mandatum ſpeciale in quibus caſibus ſit neceſſarium.*
9 *Non vtentes nominatione facta qua pœna puniuntur.*
10 *Capita repulſæ debent declarari.*
11 *Repulſa quando petitur ſit cum clauſula.*

De Procuratoribus. Pragm. I.

Collectanea II.

1 QVotidiè, &c. Statuit pęnas contra Procuratores opponentes dilationes, de quibus hic calumnioſè.
2 Calumnioſè dicuntur petitæ dilationes, quando contra ius illæ petuntur *Rota in Auximana iudicij coràm R. P. Orano*, vbi quòd
3 calumnia, & dolus præſumuntur in faciente quod non tenetur facere *l. ſi Procuratorem §. dolo ff.mandat.* & in faciente rem prohibitam à lege *l.*1. *C de Sicar.*
4 Et quatènus mandat, pœnas hic appoſitas fore ſoluendas à Procuratoribus de proprio,

nec

nec repetendas à Principalibus, niſi fortè ha-
beant ſpeciale mandatum.
5 Iunge rationem, quia Procurator non po-
teſt facere cadere Dominum in pęnam *l. 3. §.
ſi Procurator ff. quod quiſq; iur. l. ſi Procurator
ff. de condit. indebit.* & vtrobiquè *DD. Ludouic.
deciſ. Peruſ.* 35. *num* 3. *Benintend. deciſ.* 94. niſi
6 tamen adſit ſpeciale mandatum *cap. cùm olim
de offic. Iudic deleg. Rot. diuerſ. deciſ.* 71. *num.* 4.
par. 1. *Caualcan deciſ.* 28. *num.* 108. *par.* 2. pro-
bans, tale mandatum requiri in iudiuiduo, &
Nos ſcripſimus *deciſ. R. A. Apulea* 43. vbi quòd
7 ceſſat huiuſmodi concluſio, quando Principa-
lis patitur Procuratorem excedere fines mã-
dati, nec contradicit, quia tunc ex facto Pro-
curatoris poſſet cadere in pęnam, vt ibi latiùs
erit videre.
8 Sed in quibus caſibus ſpeciale mandatum
ſit neceſſarium, vide ſupra in *Rubrica à num.*
35.
9 Et dùm in §. 3. incip. *Facientes*, ſtatuitur pę-
na ducatorum duodecim contra non vtentes
nominatione facta.

Obſerua, à tali pęna ſe euadere, ſi eodem,
vel ſequenti die nominationi factæ ipſe renun-
ciauerit, vt in *pragm.* 49. *ſupra de officio Sacri
Regij Conſilij*, & ita in dies practicatur.
10 Et quatènus in §. 5. incip. *Petentes*, ſtatuitur,
vt petentes repulſam aduerſus teſtes capita
repulſæ declarent.

Nota, quòd petẽs repulſam tenetur decla-
rare inſtante Parte ſpeciem repulſę, vt iudica-
tum in S. C. probauimus *forenſ. quaſt.* 4. *lib.* 1.
11 Et reminiſcaris, quòd quando capita repul-
ſę proponuntur, bona eſt proteſtatio, *quòd non
ſit animo iniuriandi Boer. deciſ.* 295. *num.* 8.

Alia in materia habes ſupra in *pragm.* 11. *de
ordin. iudic.*

S V M M A R I V M.

1 *Memorialia non debent dari abſq; ſpeciali mã-
dato, limita, num.* 2.
3 *Mãdatum cum libera eſt ſicut mandatum ſpe-
ciale.*
4 *Mandatum quomodò probetur.*

De Procuratoribus. Pragm. III.

Collectanea III.

LI anni paſſati in tempo del go-
uerno, &c.
1 Diſponit, nè Procuratores, Agentes, Solli-
citatores, & alij dare valeant memorialia in
aliquo Tribunali ſub nomine Vniuerſitatum
contra perſonam aliquam abſq; ſpeciali man-
dato, & hoc in cauſis criminalibus.
2 Claudicaret fortaſsè diſpoſitio vbicunquè
iſti haberent mandatum cum libera, quoniam
tali caſu, & ſi non haberent ſpeciale mãdatum
poſſent talia memorialia porrigere ſub nomi-
3 ne Vniuerſitatum, quia mandatum cum libera
eiuſdem naturæ eſt, ſicut mandatum ſpeciale,
& paria ſunt *l. Procurator, cui ff. de Procurat.
Creſcent. deciſ.* 6. *de teſtament. Caeber. deciſ.* 38.
Balb. deciſ. 52. *Cauale deciſ.* 21. *par.* 1. *Magon.
deciſ. Lucenſ.* 51. *Boer. deciſ.* 283. *Franc. Marc.
deciſ.* 481. *vol.* 1. & cum libera dicitur manda-
tum, cùm in illo dicitur, quòd Procurator fa-
ciat quidquid ipſe facere poſſet *Barz. dec.* 25.
4 Sed quomodò probatur iſtud mandatum,
dico, ꝙ reminiſcẽdũ eſt, nèdũ in Curijs Regijs
huius Regni, ſed etiam aliorum Dominorum,
& Baronum probationem talis mandati fieri
per ſcripturã tàm pergameno, ſiuè membra-
na, quàm etiam in papiro, & ita eſt praxis, li-
cèt teſtibus probari poſſe mandatum procu-
ratorium affirment *Balb. deciſ.* 190. *Ludouic.
deciſ. Peruſ.* 110. *& Viuius deciſ.* 470.

S V M M A R I V M.

1 *Mobilia domus veniunt ſub nomine ſuppelle-
ctilium.*
2 *Tapeta, ſtragula, & rheda comprehenduntur
ſub nomine ſuppellectilium.*
*Sic etiam menſa, & ſcamna, lecti, culcitra, & ſi-
milia, num.* 3.
4 *Animalia, nec veſtes veniunt appellatione ſup-
pellectilium.*

De Prohibita venditione ſuppellectilium vſu conſumptorum, ſeù de Circitoribus. Rubrica.

Collectanea I.

1 SVppellectilium appellatione veniunt mo-
bilia domus, aliàs vtenſibilia *Rota in Par-
men. legati coràm R. P. Licta*, vbi pariter, quòd
2 continentur tapeta, ſtragulæ, & ruralia ex *l. de
tapetis ff. de ſuppellectili legat.* nec non rhedæ,
& ſedularia ex *l. 4. eod. tit.* ſic etiam menſæ, ſcã-
3 na, lecti, culcitræ, candelabra, lucernæ, vaſa, &
ſimilia *l. 3. ff.* cit. *tit.* licèt annuat, non contineri
4 animalia ex *l. 2. d. tit.* nec pariter veſtes *l. qui
veſtem ff.* cit. *tit.* quod fuit diſcuſſum in cauſa
Philiberti de la Cordia legatarij quõdam Mi-
chaelis de la Cordia cum Matthęo de la Cor-
dia hærede vniuerſali, licèt non fuerit deter-
minatum, quia ſe concordauerunt Partes tàm
circa id, quàm circa alias prætendentias inter
ipſas ortas.

SVMMARIVM.

1 *Tortura ad hoc, vt à Iudice inferatur indicia vrgentia,& propinqua pracedere debent.*

2 *Tortura ad mandatum Principis ſine indicijs danda non eſt.*

3 *Iudices in quaſtionibus inferendis non facilè debent deuenire, niſi indicia ſufficientia pracedant,& aliter veritas haberi non poſſit.*

4 *Tortura ſine indicijs illata non iuſtificatur per ſuperuenientia indicia.*

5 *Tortura, & confeſſio abſque indicijs non valet, nec contra tertium.*

6 *Tortura ſine legitimis indicijs, & confeſſio aliquibus concurrentibus ſatis ſit ad condemnãdum.*

7 *Teſtis pro indicio an,& quando torqueri poſſit, remiſſiuè.*

8 *Tortura non infertur egregio Iureconſulto, & ei,qui fuit Iudex, & Decurio.*

9 *Impubes torqueri nequit,niſi in criminibus exceptis, in quibus teſtes cum tortura deponere debent.*

10 *Filius Doctoris, aut alterius in dignitate conſtituti nec torqueri poteſt,& ſic etiam ſenex,niſi fuerit robuſtus.*

11 *Tortura quando inferri debet, & tortura quomodò poſſit dari ob indicium mala fama, & tortura quando ſit repetenda,remiſſiuè.*

12 *Confeſſio ratiſicata quomodò debet reuocari, vt ſit locus repetitioni tortura,remiſſiuè.*

13 *Tortura an ſit reiteranda inquiſito de homicidio per teſtes de viſu,etiam mulieres conuicto, probata inimicitia teſtium ex aduerſo,non tamen ſpecificata ſpecie inimicitia.*

14 *Diſcurſor Campanea ex indicijs poteſt torqueri.*

15 *Tortus pracedentibus indicijs,ſi nihil fuerit cõfeſſus abſolui debet,amplia,prout num.16.*

17 *Semel tortus non debet amplius torqueri.*

18 *Inquiſitus confitens delictum, de quo indicia vrgebãt an poſſit de alijs interrogari,& torqueri.*

19 *Obtinens gratiam criminis à Principe non poteſt contra ſocios torqueri.*

20 *Qui torqueri minimè poteſt,poteſt tamen terreri,limitatur prout num.21.22. & 23.*

24 *Tortura tribus vicibus repeti poteſt, ſed ex nouis indicijs vltrà torqueri poteſt.*

25 *Vtens ſortilegio ad euadẽdum tormenta,iterum torqueri poteſt.*

26 *Teſtis nũm torqueri poſſit.*

27 *Teſtis varius torqueri poteſt.*

28 *Torquens reum indebitè qua pœna eſt puniendus.*

29 *Tortura an poſſit inferri ex proceſſu informatiuo vigore praeminentia.*

30 *Tortura an inferri poſſit inquiſito de venenatione, qua non conſtabat, niſi per famam, & alia indicia.ſignanter per confeſſionem extraiudicialem inquiſiti.*

De Quæſtionibus. Rubrica.

Collectanea I.

MAteriam torturæ inferendæ, & multa alia deciſa non inutilia hic congeram pto ornatu huius rubricæ.

1 Quarè ſcire debes, quòd ad hoc vt rortura
iuridicè inferatur indicia vrgentia, & propinqua præcedere dehent,læuia autem non ſufficiunt, vt ex deciſione Parlamenti Delphinalis
apud *Franc. Marc.in deciſ.*182.*par.*2. *Fabr.*
2 *in deciſ.*16. *C.de quæſtionibus*,vndè tortura ad
mandatum Principis ſine indicijs inferenda non eſt, vt ex deciſione M. C. V. relata per
3 *Grammat. in voto* 32. & ideò Iudices in quæſtionibus inferendis non facilè debent deuenire, niſi indicia ſufficientia ptæcedant, & aliter veritas haberi non poſſit, ex deciſione Parlamenti Delphinalis apud *Franc.Marc. in deciſ.*
4 904.*par.*1.*& in deciſ.*92.*par.*2.& hinc tortura
ſine indicijs illata non iuſtificatur per ſupetueniẽtia indicia, ex deciſione eiuſdem Parlamẽti Delphinalis apud eundem *Franc. Marc. in*
5 *deciſ.*287 *par.*2. & hinc nequè tortura, nequè
confeſſio abſq; indicijs valet,nec contra tertium,ex deciſione relata per *Grammat.in voto* 6.& hinc tortuta propter incertitudinem abſquè indicijs ſufficientibus non eſt inferenda *Barz.dec.*48. licèt in aliquibus caſibus poſſit inferri non ſeruato iuris ordine, nec data copia indiciorum in Regno, vt ex deciſione
6 Sacri Conſilij apud *Affliḋ.in deciſ.*391.& tor-
tura ſine legitimis indicijs, & confeſſio aliquibus concurrentibus ſatis ſit ad condemnan-
7 dum, iuxta *deciſ. Grammat.* 34.ſed teſtis pro
indicio an,& quando torqueri poſſit,eſt videnda *deciſ.Maſtrill.*192. qui in *deciſ.*191.refert, ſi Officiali cognoſcẽti inuitam mulierem,tortura nõ datis defenſionibus dari poſſit,vt etiam *Franc. Marc. in deciſ.*662.*p.*1. dubitat, quòd torqueri non poſſit, & dicit reſolutum per Parlamentum Delphinale,quòd Illuſtres perſonę,ſiue Officiarij priuilegium habẽt,nè torqueantur,licèt hoc fallat,vbi ageretur de gra-
8 uiſſimis criminibus,ſicuti etiam tortura non
infertur Iuriſconſulto egregio, & ei, qui fuit Iudex, & Decurio, ex deciſione relata per
9 *Gramm. in voto* 1. vt ſic pariter impubes tor-
queri nequit, niſi in criminibus exceptis, in quibus teſtes cum tortura deponere debent, ex deciſione Parlamenti Delphinalis apud
10 *Franc. Marc. in deciſ.* 891.*par.*1. vt ſic filius
Doctoris, aut alterius in dignitate conſtituti gaudet tali priuilegio *Idem in deciſ.*18.*par.*2.

Et ſenex etiam, niſi fuerit robuſtus torqueri nequit,ex *deciſ. Rota Lucenſ.*13. apud *Ludo-*
11 *uic. & Garzia* 40. ſed tortura quando inferri
debeat,eſt videnda *deciſ. Franc. Marc.* 60. & tortuta quomodò poſſit dari ob indiciũ malæ famæ,vide *Viuium in deciſ.*467. ſed tortura quan-

Digitized by Google

quando ſit repetenda, eſt deciſio Parlaentim Delphinalis apud *Franc. Marc. in deciſ.* 253. *par.* 2. & vide *eundem in deciſ.* 279. 280. *&* 281. *par.* 1. *& in deciſ.* 288. *par.* 2. & vide *Magon. in*
12 *deciſ. Lucenſ.* 89. ſed confeſſio ratificata quomodò debeat reuocari, vt ſit locus repetitioni torturę, eſt videndus *Caball. in reſolut. crimin.* 180. & tortura an ſit reiteranda inquiſito de
13 homicidio per teſtes de viſu, etiam mulieres conuicto, & ſi fuerit per teſtes conſanguineos probata inimicitia teſtium ex aduerſo, non tamen ſpecificata ſpeciè inimicitiæ, quòd ſic dicit iudicatum *Grammat. in conſ. crimin.* 12. ſed
14 an diſcurſor Campanęę ex indicijs poſſit torqueri, quòd ſic *Muta in deciſ.* 80. vbi etiam,
15 quid quando torquetur, ſed quæro, an ſi tortus prȩcedentibus indicijs nihil confeſſus fuerit abſolui debeat, reſpōdeas affirmatiuè, quia cenſetur purgaſſe indicia, ita *Grammat. in de-*
16 *ciſ.* 96. *& Boer. in dec.* 163. amplia etiam ſi tres ſocij criminis depoſuerunt contra aliquē conſocium, quia tunc ſolùm faciunt indicium ad torturam, qua data ſi tortus illam ſubſtinuerit, debet abſolui, quia illa indicia remanent purgata per ipſam torturam *Viuius in deciſ.* . . . . imò etiam plena probatio tollitur *Boer. in deciſ.* 39. aliquid per *Ludou. in deciſ. Lucenſ.* 19. licèt *Frāc Marc. in deciſ.* 556. *par.* 2. dicat, quòd, ſi adſunt plenæ probationes, tortus poteſt nihilominùs condemnari, ideò ad hanc difficultatem tollendam hoc caſu ſolent Iudices proteſtari, torturam illam inferri ſine præiudicio probatorum, & quòd torquent ad ſciendum complices, & alias qualitates delicti *Franc. Marc. in deciſ.* 156. *Grammat. in deciſ.* 69. licèt per torturā indicia cenſentur purgata, & maximè per torturam reiteratam, quia tunc cenſentur quaſi vera nō fuerint, & propterea pęna debet moderari *Grammat. in deciſ.* 8. quàm-
17 uis ſemel tortus non debet ampliùs torqueri *Boer.* citata *deciſ.* 163. *Delphinal. in deciſ.* 155. quia tortura eſt remedium ſubſidiarium, quādo ſcilicèt veritas aliter haberi non poſſet *Franc. Marc. in deciſ.* 904. *par.* 1. *&* 156. *par.* 2. *Grammat. vot.* 1. *&* 2. & tortus, & confeſſus ſi nolit ſe repetere, quid fiet, & de interpellatione terminorum, & actorum in tortura vide *Mut. in deciſ.* 88.

18 Quęro ſecundò, an inquiſitus confitens delictum, de quo indicia vrgebant poſſit de aliis interrogari, & torqueri, huic quæſito reſpondet *Grammat. in deciſ.* 48. quòd poterit interrogari, vt habetur aliquid per *Eundem in dec.* 34. *& in voto* 13. vbi refert caſuum Deciſionē, non tamen danda eſt tortura exiſtentibus indiciis prò, & contra *Grammat. voto* . . . . ſed debet terreri reus *Franc. Marc. in deciſ.* 516. & pro quibus criminibus inferatur, vide *Peguer. in deciſ.* 16. *Franc. Marc. in deciſ.* 904. in crimine veneni Iudex debet eſſe promptior ad torturam, vt aliquid per *Grammat. in deciſ.* 33. *&* 34. *Cacheran. in deciſ.* 79. ſed nùm is, qui gra-
19 tiam criminis obtinuit à Principe poſſit contra ſocios torqueri, negatiuè *Faber in deciſ.* 14. *C. de quæſtionibus*, & nunquid hodiè ii, quos ius commune prohibet tormentis ſubiici, poſ-
20 ſint, affirmatiuè *idem in deciſ.* 13. *eo. tit.* ſed qui torqueri minimè, an ſaltim poſſint terreri, affirmatiuè *Idem in deciſ.* 24. *eo. tit.* reus iam cō-
21 uictus non torquetur, limita ad detegendum ſocios *Idem in dec.* 15. *&* 16. *eo. tit.* ad torturā an deueniri poſſit antequàm de mortuo cor-
22 pore conſtet, quòd ſic in crimine aſſaſſinii
23 *Idem in dec.* 17. *eo. tit.* & nùm ſimulans furorē, nè de crimine interrogetur poſſit torqueri, affirmat idem *Faber in deciſ* 1. *eodem tit. de quæ-*
24 *ſtion.* tortura quot vicibus repeti poſſit, reſpondet tribus *Magon. in deciſ. Lucenſ.* 89. ſed ex nouis indiciis vltrà torqueri poteſt *Faber*
25 *in deciſ.* 2. *vbi ſupra*, & qui inuetus eſt vti ſortilegio ad eludendum tormenta, iterùm torqueri poteſt, idem *Faber in dec.* 3. *eo. tit.* teſtis
26 autem nùm torqueri poſſit, quòd ſic, ſi duo concurrant, de quibus per *Theſaur. in deciſ.* 42 tortura enim facit perſonam teſtis integrā
27 *Faber in deciſ.* 23. *ibi*, & nùm teſtis varius poſſit torqueri, deciſum affirmat idem *Faber in deciſ.* 55. *in tit. de teſtibus.*

28 Sed torquens reum indebitè, & ſi vti Commiſſarius cum præeminentia M.C.V. fuiſſet deſtinatus per Reg. Collat. Conſil. quanam pęna ſit puniendus, fuit per M. C. V. condemnatus quidā Commiſſarius Collateralis Conſilii deputatus cum dicta præeminētia ob torturam indebitè reo illatam ad relegationem in Inſulam per S.E. eligendam per certum tē-
29 pus, & ad intereſſe Partis, tortura an poſſit inferri ex proceſſu informatiuo vigore præeminentiæ M.C.V. ab eademmet M.C. contra milites cuiuſuis ſint Nationis ꝑ omnibus criminibus talem torturam merentibus. concluditur, eſſe ordinariè procedēdum ad inſtar Ciuium Neapol. & ita pluriès obſeruatum vidiſſe refert *Surg. in annot. ad opus eius fratris de Neapol. Illuſt. cap.* 16 *ſub num.* 25. *fol.* 341. *verſic.* ꝙ *autem*, & paulò antè refert, ipſo Fiſci patrono exiſtente fuiſſe denegatam talem præeminentiam Iudici militum, ſed tantùm competere M. C. V. quarè facta relatione in Collat. Conſil. nulla habita ratione de dicta præeminentia per Iudicem militum prætenſa, fuit conceſſus terminus militi, vt ſe defenderet,
30 & tortura an inferri poſſit inquiſito de venenatione, quæ non conſtabat, niſi per famam, & alia indicia, ſignanter per confeſſionem extraiudicialē inq̃ſiti, nō tñ facta in ſpecie recognitione cadaueris ob ipſius corruptionē, fuit iudicatum, ꝙ ſit inferenda in certa Curia Regni, & admiſſa appellatione ad M.C.V. fuit decretum prædictum confirmatum *Muſcatell. in eius pract. crim. in tit. de cognit. ſeu prob. delict. in genere in proœmio operis num.* 42.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Decreta de torquendo ſunt ſubſcribenda à Iudicibus votantibus, & per duos ad minus exequi.*
2 *Tortura ſi reperiatur illata ab vno Iudice in Collegiato Tribunali, in quo ſunt plures, non per hoc confeſſio exorta redditur nulla, niſi tamen illegitimè eſſet data tortura, num. 3.*

De Quæſtionibus. Pragm. I.

Collectanea II.

MAndamus quoquè, &c.

1 Statuit, decreta de torquendo eſſe ſubſcribenda per omnes Iudices votantes, & per duos ad minus exequi.

2 Obſerua, quòd ſi reperiatur illata rortura ſine duorum Iudicum interuentu confeſſio exindè exorta minimè reddetur nulla, quia actus non redditur inualidus, prout ſic, me tamen non interueniēte iudicauit Regium Prætorium Capitinatæ.

Declara tamen, ceſſare huiuſmodi aſſum-
3 ptum, quando illegitimè eſſet data tortura, quia tunc claudicaret confeſſio *Rota in vna Auximana pratenſa falſitatis coràm R.P. Remboldo, Muta decis. 1. num. 3.* vbi quòd ſequi nō poteſt cōdemnatio, eſto quòd extra torturam confeſſus fuerit, ſicq; ſcio practicaſſe M.C.V. non vna vice, dùm caſus ex facto accidiſſet.

SVMMARIVM.

1 *Funiculi tormentum quando operandum ſit.*
Et an Cōmiſſarij cum prabeminentia illo vtantur, num. 2.
3 *Funiculi tormentum inter ſolita tormenta connumeratur.*
4 *Iudex inſolitis tormentis vti nequit.*

De Quæſtionibus. Pragm. II.

Collectanea III.

1 PEr la Maeſtà, &c. Statuit, nè Iudices vtantur funiculis, niſi in grauibus delictis, & malę qualitatis.

Adde, quòd ideò grauantur rei, quotiès extra hunc caſum funiculis arcentur, vt determinatum eſt *tom. 1. de grauaminibus vaſallorū grauam. 374.*

2 Et amplia, vt nec Commiſſarij cum præheminentia valeant vti huiuſmodi ſpecie tormentorum ex *pragmat. 10. § 66. ſupra de offic. Iudic. & aliorum Official.*

3 Quàmuis tale tormentum inter ſolita tormenta connumeretur, vt *tom. 1. de grauamini-*
4 *bus vaſallorum grauam. 180.* vbi quòd inſolitis torquendi inſtrumentis vti nequit Iudex *Viu. decis. 262.* & videas *Ill. Epiſcopum Ricc. decis. Cur. Archiep. 102. par. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Tormentum polletri quando ſit operandum, & an illo vti poſſint Curia inferiores, num. 2.*
3 *Tormentum vulgò* del Toſone *pro quolibet delicto non infertur.*
4 *Nullitates proponenda à pauperibus admittuntur abſq; depoſito, etiam reſpectu Vniuerſitatum pauperum.*

De Quæſtionibus. Pragm. III.

Collectanea IV.

HAuemo inteſo, &c.

1 Equulei tormentum, vulgò *detto lo polletro*, non eſſe inferendum, niſi in delictis atrociſſimis mandat.

Iunge, quòd ſic pariter probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam. 374.* vbi quòd rei grauātur, ſi in delictis ordinarijs eiſ-
2 dem tormentum polletri irrogetur, firmando, tali tormento vti haud poſſe Curias inferiores, cùm de raro Superiora Tribunalia illo vtantur.

3 Amplia, vt aurei velleris tormētum dictum vulgò *il Toſone* pro quocunque delicto inferri nequeat ex *pragm. 4. hac eadem rubrica.*

4 Sed quatènus in fine diſponit, nullitates proponēdas à pauperibus recipiendas eſſe abſq; depoſitò.

Adde, quòd ita pluriès deciſum extitit, nedùm reſpectu Particularium pauperum, ſed etiam reſpectu Vniuerſitatum pauperum, vt probauimus *forenſ. quaſt. 59. par. 2.* confert *Gizzarell. decis. 84.* vbi plura.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica.*
2 *Capta in bello cuius ſint, & quid ſi propter bellum, etiam extra belli aciem, num. 3.*
4 *Iura captiuitatis, & poſtliminij an ſeruentur inter Chriſtianos.*
5 *Bona Hebraorum an depradari valeant, & depradata ad quem ſpectent.*
6 *Hoſtes qui propriè dicantur.*

Quòd Regnicolæ poſſint armare lembos piraticos, & alia nauigia contra inimicos. Pragm. I.

Collectanea I.

L'Imperatore Noſtro Signore, &c.

1 Statuit, licere Regnicolis inſtruere nauigia quæcunq; armata ad debellandos, & prædandos Infideles, & hac occaſione capta ipſorum capientium eſſe.

2 Quòd capta in bello, ſiuè propter bellum mobilia omnia, ſiuè ſemouentia iure gentium capientis fiant, patet ex *l. naturalem §. fin. ff. de acquir. rerum dominio §. item ea Inſtit. de rerum diuiſ.* & pro perſonarum qualitatibus diuidantur, patet in *cap. ius militare in fin. 1. diſt.*

3 Ita vt quæcũq; bona ſiuè in bello, ſiuè propter bellum, etiam extra belli aciem ab hoſtibus capta ſint, capientium efficiantur *l. in bello ff. de captiu. Cabed. deciſ. Luſit.* 88. *par. 2. Praſ. de Franch. deciſ.* 268. *Gama deciſ. Luſitan.* 335. *Maſtrilll.* fuſè *deciſ.* 181. *Reg. de Ponte deciſ.* 21. *Theſaur. forenſ. quæſt.* 98. *lib. 2. Caball. reſolut. crim.* 140. & 220. affluenter *Reg. Moles deciſ. manuſcript. quæſt.* 15. *ſub tit. an bona capta in Regno*, & copioſè omnium nouiſſimus *Galeot.* videndus erit hac in materia in *reſponſo* particulari edito *de bonis captis in bello, & ab hoſtibus recuperatis*, quia multa conglomerat.

4 Nec non perquirendus eſt *Gratian. diſcept. forenſ* 801. vbi quòd iura captiuitatis, & poſtliminii licèt non ſeruentur quòad Chriſtianos captos etiam in bello iuſto, & quòad eorum perſonas, neq; etiã captiui poſſint haberi pro ſeruis, tamen *num.* 43. recenſet, teneri ſoluere pretium redemptionis, ſeù relaxationis ſuæ perſonæ, ad cuius perfectam ſolutionem poſſunt retineri, quod improbandum non eſſe refert, tanquàm id ſit repertum ad euitandum maius malum, ad finem vt milites allecti ſpe pretii mauis ſeruiant, quàm interficiant *Valaſc. deciſ.* 30.

5 Et bona Hebræorum ſi poſſint deprędari, & deprędata an ſpectèt ad Proregẽ vti Generalem Capitaneum, vel Generalem triremiũ, aut Regium Fiſcum, & quid ſi adſint Aſſecuratores, tractat *Caſtill. deciſ.* 107. *par.* 2. & indicatas res quidèm reportat, vbi etiam *num* 43.
6 *& ſeq.* probat, hoſtes propriè dici, quibus publicè bellum decretum eſt, vt ſunt Turcæ, Hęretici, & ſimiles, nec non qui ob delictum, rebellionem, contumaciam, aut Principis decreto tales iudicantur, circa quod videndus eſt pariter *Cabedus deciſ.* 115. *par.* 2. vbi occaſione diſcuſſionis articuli, quando arma, & ferrum poſſint deferri ad Infideles *num.* 3. diſtinguit inter Infideles, dicens, nõnullos eſſe, cum quibus pacem habemus, & hos non dicit hoſtes, alij ſunt, cum quibus nec pacem, nec bellum habemus propter diſtantiam, vt ſunt Indi, & hos etiam nec appellat hoſtes, cęteri ſunt, cum quibus frequenter bellum gerimus, vt ſunt Saraceni, & Turcæ, & iſtos appellat hoſtes, quia ſcilicèt ex parte noſtra ſemper cum illis iuſtũ eſt bellum, cùm habeant occupatam Terram Sanctam, aliaſq; Chriſtianorum Regiones.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione receptatorum bannitorum qui veniant.*
2 *Receptatio differt à cõuerſatione, & quæ illa ſit.*
3 *Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis eadem pœna punitur.*
4 *Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis non gaudet indultu, ſi in illo hoc crimen exceptuatur.*

De Receptatoribus delinquentium, ſeù maleſactorum. Rubrica.

Collectanea I.

1 REceptatorum bannitorum appellatione veniunt Guidatores, Fautores, Cooſultores, Auxiliatores, ſeù Aſſociatores, vt apud
2 *Giurb. conſ. crim. deciſ.* 28. vbi quòd receptatio differt à conuerſatione, & quòd propriè receptatio eſt bannitum abſcondere, nè ad Curiæ manus perueniat *l* 1. *§. quod autem ff. de ſeru. corrupt.* pluraquè hac in materia coacęruat, apud *ipſum* videnda.

3 Receptator autem inquiſiti de crimine læſæ Maieſtatis punitur eadem pœna, qua Principalis, vt in *cap. Regni Nuper apud Tranum*, ſicq; deciſum in Collaterali Conſilio demonſtrat *Reg. de Ponte de poteſt. Proreg. Rubric. de prouiſionibus fieri ſolitis §. 3. num.* 10. quem
4 pariter perquiras *deciſ.* 22. vbi quòd Receptator inquiſitũ de crimine læſæ Maieſtatis, quotiès in indultu excipitur tale crimen, minimè gaudet indultu, teſtãs, ita iudicatum in eodem Collaterali.

SVMMARIVM.

1 *Maleſactores nec à Baronibus, nec à Priuatis guidari debent.*
2 *Barones receptantes facinoroſos qua pœna puniuntur.*
3 *Officiales cum bannitis conuerſantes ad quid tenentur, remiſſiuè.*
4 *Receptatores bannitorum qua pœna puniuntur.*
5 *Receptatio voluntaria eſt prohibita, non coacta.*
6 *Coactio in Rure præſupponitur, & in Caſalibus paruis, ampliã, num.* 7.
8 *Tolerantia Superioris, illicitum licitum facit.*

9 *Pra-*

9 *Præſtantes ſemel cibum, & potum bannitis trāſeuntibus non incidunt in pœnam pragmaticæ.*

10 *Receptatio facta ad finem tradendi bānitos Curiæ non meretur pœnam.*

11 *Receptās bannitus extrà Regnum an puniatur.*

12 *Receptans bannitum appellantem à banno non punitur.*

13 *Bannitus, qui appellauit à banno non poteſt occidi durante appellatione.*

14 *Receptans bannitos nequit allegare ignorantiā, & num.* 15.

16 *Receptans bānitos quando poſſit allegare ignorantiam.*

De Receptatoribus delinquentium,&c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 PRæntereà, &c. Sancitur,vt nec Barones, nec priuati malefactores recipiant,vel guident.

2 Circa Barones receptantes facinoroſos, vt illi ſub Regio ſequeſtro ponātur autumat *Peguer.dec.36.* de ipſorumq; pęna fusè *Maſtrill. deciſ.216.*

3 Et contra Officiales cum bannitis conuerſantibus latè loquitur *Caſtil.deciſ.*160.vbi qua nam pęna puniantur.

4 Et contra receptantes, fauoremque,& auxilium quomodocūq; bannitis præſtantes vigore *Bullarum Sixti V.* & *Gregorij XIII.*infliguntur diuerſæ pęnę temporales, & excommunicationis latæ ſententiæ,Sāctiſſimo reſeruatæ, ve latiùs in *Noſtro iure Pontificio nouo tit.de bannit.* vbi erit videndum.

5 Intellige autem, tunc eſſe prohibitam receptationem,vbi eſſet volūtaria, ſecus ſi coacta, putà quòd ſcens receptās faccre nequiret ob violentiam bannitorum, quos non recipere eſſet tantum, quantum ſe ponere in periculo, & diſcrimine vitæ *Caball.reſol.crim.*287.*à nu.* 12. & iudicatum patet in *Camera Imperiali* in *deciſ. eiuſdem Tribunalis in verbo bannitos receptans*, & patet ex adductis per *Giurb.conſ. deciſ.*28.quo in caſu mihi ſuaderem,eſſe denūciandum Superioribus de tali receptatione inuoluntaria.

6 Quæ coāctio poteſt præſupponi, quādo eſſemus in Ruribus,vel Caſalibus paruis,in quibus quando accednnt huiuſmodi perſonæ,dominantur,& habitantes non poſſunt non facere de non recipiendo illos, & ipſis obedire,vt paſſim praxis demonſtrat, & proindè meritò *Folleran Conſtit Regni Patarenorum*,recenſet ſic promiſſum in cauſa Caſalium Fotiæ Saletni, & in hoc erit habendus aliquis reſpectus per Iudices, cùm videatur ceſſare dolus in talibus caſibus, & proindè pęna ſubintrare nequibit, vt in terminis receptationis *Sayr deciſ.*53. *de ſentent.excommun.*

7 Prout ſic pariter cenſerem reſpectu bannitorum publicè toleratorū à Superioribus, vt iudicatum in facti contingentia fatetur *Cotta in memorabilibus in verbo receptans*,& diebus elapſis determinauit noſtra M.C.V.in cauſa

8 cuiuſdam S.Seuerini,ea de ratione, nam tolerantia Superioris de illicito facit licitum *cap. cùm iam dudùm de præbend. Ludouic.deciſ.Peruſ.*31. *Anna obſeruat.*12.

9 Sic ſimiliter erit, vbi ſimplex potus, vel cibus ſemel bannitis tranſeuntibus aliquo in loco præſtaretur,ceſſante malo animo, & dolo, qui non præſumuntur in dubio, & proindè in Mag.Reg.Cur.tali caſu huiuſmodi non puniri teſtatur *Maſtrill.*cit.*deciſ.*216.*num.*84. ſiequè reſpectu Tabernariorum, & ſimilium pcblicè tranſeuntibus cibum,& potum dari ſolitornm mihi ſuaptè ſuaderem.

10 Et vbi receptatio eſſet facta ad finem exhibendi illos Curiæ ceſſaret quoquè pęna *Balb. deciſ.* 25. quia tunc non videtur ad malum finem facta receptatio,quo in caſu pœnam non meretur *Giurba d.conſ.deciſ.*28.*num.*10. *Maſtrill.d.deciſ.*216.*num.*56.vbi *num.*60. probat,

11 nè receptans bannitos extrà Regnum puniatur,& alia coacernat.

12 Pariter, ſi bannitus appellaſſet à banno,& pendente appellatione receptatus eſſet, vtiq; receptans pœnam latam contra receptantes bannitos non intrabit, ex traditis per *Viuium deciſ.* 355. vbi quòd non poteſt impunè occidi

13 bannitus,quando appellauit à banno durante tempore appellationis.

14 Sed quatènus hic circa finē ſtatuitur, quòd nè allegatio ignorantiæ receptādi detur, quòd nullus in domibus, villis, maſſariis, & aliis locis audeat receptare,& hoſpitari aliquem Exterū illius loci, vbi receptatur vltrà binas noctes, quin ſtatim poſteà denūciare debeat Officiali eiuſdem loci.

15 Adde, rationem eſſe, nè receptans deindè poſſet allegare ignorantiæ cauſam, putà non ſciuiſſe illos fuiſſe bānitos, vt eadem pragmatica aperit, quæ quidèm ignorātia vtiq; excuſaret *Thoming. deciſ.* 29. *lib.* 1. & in terminis *Bullæ Gregorij* iudicatum refert *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſion.*166. *part.* 3.cùm receptans bannitūm ad hoc vt puniatur,debeat ſcientia ſpecificè probari, vt fusè apud *Maſtrill.*cit.*deciſ.*216.*à num.* 8.*cum ſeq.* & proindè dubitantes de banno, & receptantes non puniuntur *Sayr.deciſ.* 54. *de ſentent. excomm. Faber deciſ.*2.*C.de maleſ.*

16 At hæc ignorantia hodiè in Regno allegari nequibit, quotiès quis vltrà duas noctes hoſpitatus eſſet Exteros ſuis in prędiis,& domibus,nec Officiali loci denunciaſſet, ſi poſteà dicti fuiſſent reperti bāniti, & facinoroſi,prout ſic dicebā in Regia Audientia Apuleæ contra quoſdam de Terra Caſtelluccii, dùm ibidē in defectum Fiſci patroni ordinarii Aduocati Fiſcalis munere fungerer.

S V M M A R I V M.

1 *Patres, & conſanguinei poſſunt receptare bannitos.*
2 *Prohibitio receptationis non comprehendit coniunctos.*
3 *Fauor ſanguinis quid operatur.*
4 *Denuncians debitorem alicuius, vt aufugiat, ſi aufugerit, tenetur ad ſolutionem, limita, nu. 5.*

De Receptatoribus delinquentium, &c. Pragm. V.

Collectanea III.

1 ALli giorni paſſati, &c. Reuocat prohibitionem aliàs factam, nè patres, fratres, & conſanguinei receptare poſſint filios, fratres, & conſanguineos, & ſeruari ius commune, & Conſtitutiones Regni ſtatuit.

Diſpoſitum de iure cõmuni habes in *l. fin. C. ad l. Iul. de vi public.* iuxta quam *Gram. deciſ. 29. Triuiſan. deciſ. 4. lib. 2. Iaffred. deciſ. 15.*
2 vbi quòd receptationis prohibitio non comprehendit coniunctos.

Diſpoſitum autem de iure Regni habes in *Conſtit.* incip. *Patres pro filijs*, & *Conſtit.* incip. *Pœna carere volentes.*

3 Fundatur huiuſmodi diſpoſitio fauore ſanguinis, cuius de cauſa plurima tolerantur, & conceduntur, quæ aliàs eſſent prohibita *Rota Auenion. deciſ. 1. Rota Romana in vna Patauina fideicommiſſi coràm R. P. Occembergo.*

4 Quod indè deſcẽdit, vt licèt notificãs debitori alicuius creditorem anhelare ad illius capturam, ſi hac de cauſa debitor aufugiat, aliàs non fugiturus teneatur ad ſolutionem debiti, & damni emendationem in ſubſidium, vbi creditoris indemnitati aliàs non eſſet conſultum
5 *l. quoties C. de exactor. tribut. lib.* 10. tamen ſecus eſt, vbi notificans eſſet coniuncta perſona, vel magnus amicus debitoris, quod pariter determinauit *Coſta remed. 42. de ſubſidiar. remed.*

S V M M A R I V M.

1 *Receptatio bannitorum à quibus probatur.*
2 *Socij criminis an probent, & quid in cauſa fidei, num. 3. & num. 7.*
4 *Teſtimonium trium latronum in tormẽtis probat, & num. 5.*
6 *Confeſſio in tortura vt probet quæ requirantur.*

De Receptatoribus delinquentium, &c. Pragm. VI.

Collectanea IV.

1 ESſendo tanto, &c. Statuit, contra receptãtes puniendos ſtari confeſſioni duorum proſcriptorum, quàmuis deponant in tortura de actibus diuerſis.

2 Limita concluſionem, nè credatur confeſſionibus plurium ſociorum criminis, quæ non producũt aliam probationem, quàm indicium ad torturam, de quo *Peguer. deciſ. 5. & 37. Caball. reſol. crim. caſu 37. Caſtil. deciſ. 160. num. 2. Viu. deciſ. 216. Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ. 292. par. 2.* vbi declarat, qualem probationem fa-
3 ciant ſocij criminis in cauſa fidei.

4 At per *Capitulum Regni* incip. *Frequens, & effrenata*, ſtat prouiſum, ſtari teſtimonio trium latronum in tormentis deponentium de ſe ipſis cõtra fautores, receptatores, & participes, dummodò quilibet ipſorum ſecretè deponat, quod tamen fuit modificatum per aliud *Capi-*
5 *tulum* incip. *Conſtitutionem diuæ memoriæ* habere locum, quotiès dicti nominati modo, quo ſupra eſſent leues, & infamatæ perſonæ *Præſ. de Franch. deciſ.* 570.

6 Declara tamen, huiuſmodi confeſſionem in tortura factam debere eſſe aſſociatam cum repetitione, citato illo, aduerſus quem confeſſio emanauit, vt in *pragm. 1. ſupra de perſequend. malefactor. Theodor. alleg. 97.* vbi ex hoc defectu Cęſarem Beluedere leuiter pęna extraordinaria fuiſſe afflictum oſtendit, ſicq; priſcis, & hodiernis temporibus indiſtinctè ſeruatur.

7 Declara inſuper, quòd ſi contra iſtos deponerent ſocij in crimine, ideſt qui non participaſſent in delicto, nec voluerunt aſſentiri, admitterentur abſq; tortura, cùm pragmatica loquatur de ſocijs criminis, non autem de ſocijs in crimine, inter quos eſt diſcrimen, vt apud *Cauale. deciſ. 13. num. 5. par. 5.* ſicquè ſcio fuiſſe oppoſitum in quadam cauſa occurſa in Regio Auditorio Luceriæ per Aduocatum Fiſcalem eiuſdem Tribunalis, licèt deindè nihil fuerit determinatum, quia inquiſitus febre peſtilẽti occupatus aliam commutauit vitam.

S V M M A R I V M.

1 *Relatio vndè dicatur.*
2 *Relatio qualiter differat ab appellatione.*
3 *Relatio facta ſemel non eſt ampliùs facienda, niſi expreſsè mandetur.*
4 *Relatio à quibus ſit ſubſcribenda.*
5 *Relatio vbi mandatur, quòd fiat, an ſit expectãdum reſponſum, & interim nihil innouari.*
6 *Relationes non ſunt Partibus conſignandæ, & dùm tranſmittũtur, ſunt certificandæ Partes.*
7 *Relatione pendente de iure communi nihil innouandum.*

De Relationibus cauſarum. Rubrica.

Collectanea I.

1 RElatio dicitur, quæ totius cauſæ ſeriem complectitur, cui cauſæ acta iungi conuenit,

uenit,vt deſuper Princeps,vel Præſes conſilio adhibito Iudicibus dubitantibus reſpondeat, quid nam agendum ſit, vel circa legis,aut edicti intellectum declarandum, vel iudicandum veniat,ita modernè *Chryſtinæus deciſ.Cur.Bel-*
2 *gic.*111.*num.*7. *vol* 4. probans *deciſ.*112.relationem differre ab appellatione,quia relatio antè,& poſt ſententiam fieri poteſt, appellatio autem ſolùm poſt ſententiam fieri valet, vbi obtinetur reſcriptum à Principe, vel Supremo Tribunali, quòd fiat relatio,illa eſt facienda de eo, quod tunc temporis in proceſſu conſtat, nec poteſt de nouo capi informatio, vt in *pragm.*3.*§.fin hac rubrica, & in pragm.* 10.*§.*18. *de offic.Iudic.*ſicquè ſeruari in Regno Hiſpaniæ fatetur *Bouadill.in politic.cap.*3.*nu.*14.*lib.*5.*tom.*1.

3 Et ſi ſemel fuerit facta relatio,non erit vlteriùs facienda, quamuis adſit ordo,vt fiat relatio, niſi in tali ordine inſit clauſula, vt iterùm fiat,non obſtante,quòd ſit aliàs facta, vt in *d. pragm.*3 *& in d.pragm.*10.*de offic.Iudic §.*19. *&* 56. vbi *Gloſcila* teſtatur,relationē eſſe ſub-
4 ſcribēdam à Præſide, Auditoribus, & Fiſci patrono,nec Secretarium conſignare illam poſſe abſq; omnium ſubſcriptione *d prag* 10 *§.*4. probat nouiter *Danza de pugna DD.tit. de armatione per Campaneam cap.*11.vbi inſuper quærit, ſi prouiſiones, quòd fiat relatio rela-
5 xentur abſq; termino, debeat nè expectari reſponſum,& interim ſuperſederi in procedendo, vel facta relatione,nullo expectato reſpōſo in cauſa ad vlteriora procedi, & caſum accidiſſe recenſet in cauſa Ferdinandi Porriello, & aliorum Terræ Apicij, ibidemquè reportat per extenſum ordinem Comitis Montiſregij de anno 1633. directum Præſidi Prouinciæ Principatus Vltra, quòd quando in prouiſionibus Collateralis Conſilij ineſt,vt fiat relatio de cauſa, & ſuperſedeatur per determinatum tempus, non eſt deſiſtendum ad procedēdum de iuſtitia in illa,iuxtà qualitatē criminis, ſubiungens pariter ordinatū,tales relationes non eſſe Partibus conſignandas, ſed eſſe tranſmittendas ad D. Secretarium Regni, quæ tamen tranſmiſſio eſt notificanda Partibus, vt notitiam habeant,& expeditionem adire valeant, ſicq; vidi tempore meo practicari.

At de iure communi,relatione pendente, nihil innouandum eſſe habemus *tex.in l.fin.C. de relat.Maſtrill.deciſ.Sicil.*52.*num.*9.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna triremis apponitur in decretis relegatorū, & deportatorum,& exiliatorum,num.*2.
3 *Nobilis non punitur vt Plebeus.*
4 *Pœna triremium non irrogatur Nobilibus, nec Popularibus nobiliter viuentibus, num.*5.
6 *Plebeus à natiuitate, & deindè nobiliter viuens eximitur à ſolutione tributi.*
7 *Pœna triremis ſi acceptatur ab aliquo illa indigno,obligatio eſt nulla.*
8 *Deportati ſi aufugiunt qua pœna puniuntur.*
9 *Relegatus ſi effectus ſit Clericus poſt relegationē cognoſcitur à Iudice Eccleſiaſtico.*

De Relegatis. Pragm. I.

Collectanea I.

1 CReſcente, &c. Iubet,in decretis relegatorum, & deportatorum apponendam eſſe pœnam triremium,ſi fregerint limites, at ſecus vbi qualitas perſonæ repugnaret.

Hæc pragmatica fuit ampliata in condemnatis etiam ab alijs Tribunalibus,& Officialibus, quàm per M.C.V. vt in *pragm* 3.*hac eadem rubrica*.

2 Et ampliata eſt ad cōdemnatos in exilium, vt in *pragm.*4. *hac eadem rubrica.*

Et ampliata eſt pariter ad condemnatos ad Regias triremes, vt in *pragm.*7. *ſupra de condemnat. pro delictis*.

Sed quatènus excipiat caſum, quando qualitas perſonæ repugnat,intelligas ſi fortè rele-
3 gatus eſſet Nobilis,qui nō punitur vt Plebeus *Præſ.de Franch.deciſ.*492.*Phœb.deciſ.*18.*lib.*1.
4 cùm Plebeis,& non Nobilibus pęna triremiū irrogetur, vt eſt notum *Anna conſ.* 34. *vol* 1.
5 vbi idem decidit reſpectu Popularis nobiliter
6 viuentis, quod affirmant *Ill. Epiſcopus Ricc. dec.Cur.Archiep.*231 *par.*2. *Phœb.deciſ.*15.*lib.*1.fundās,Plebeum à natiuitate, & deindè nobiliter viuentem eſſe exemptum à ſolutione tributi,& ad materiam *Gizzarell deciſ.*10.

7 Quod ſi de facto aliquis bonæ conditionis, & qualitatis nō dignus pęna triremis ſe obligauerit expreſsè ad pęnam triremium,obligatio redderur nulla,cùm nobilitati,& ſuæ conditioni renunciati minimè valeat,etiam ſi interueniat iuramentum, vt plenè, & belliſsimè probat cum re iudicata *Phœb.deciſ. Luſit.* 48. *lib.*1.

8 Et in hac materia perquiras *Præſ.de Frāch. deciſ.*740. vbi deportati in Inſulas, ſi ab eis recedētes iterùm capiantur qualiter puniantur *Peguer.deciſ.*41.

9 Nec non *deciſ.* 395. annuit, quòd ſi relegatus effectus ſit Clericus poſt relegationem, ſi diſceſſerit ab Inſula,à Iudice Eccleſiaſtico erit cognoſcendus *Caball.reſol.crim.caſu* 108.

S V M M A R I V M.

1 *Dilatio ad colligendum ſarcinulas datur audito Fiſco.*
2 *Dilatio ad colligendum ſarcinulas per menſem datur in Banca,& extra.*
3 *Terminus ad colligendum ſarcinulas à quo die currit.*

De Relegatis. Pragm. VI.

Collectanea II.

PErche comple al ſeruizio, &c.

1 Mandat, dilationem ad colligendum ſarcinulas eſſe dandam in Tribunali Fiſco audito per menſem, & ſecundam dilationem eſſe dãdam per Proregem.

Tu pro coronide vltrà *Præſid. de Franch. deciſ.* 487. & *Ann. ſing.* 504. videas *Noſtras deciſ.* 129. & 131. *Reg. Audient. Apuleæ*, vbi in pri-
2 ma retulimus, ſolitum eſſe per dictũ Tribunal extra Bancam ꝑ Dominos Auditores cõcedi hunc menſem ad colligendas ſarcinulas, & in altera teſtamur, aliam dilationem in plena Bãca Tribunalis eſſe concedendam, vt ibi latiùs ſtat regiſtratum.

3 Et ſigna, quòd licèt talis terminus non fuerit petitus, adhuc poſt condemnationem, & præſtitam cautionem de ſeruandis finibus currit cõdemnato, ita vt ſi intra tale tempus fuerit repertus in loco, à quo fuit relegatus, minimè poterit moleſtari, vide in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom. 2. grauam. 72.* vbi fusè hanc opinionem probatam reperies ex *Franch. d. deciſ.* 487.

SVMMARIVM.

1 *Terminus aſſignatur Baronibus ad petendum remiſſionem vaſallorum.*

2 *Vaſalli grauantur quando Barones differunt recipere carceratos remiſſos.*

De Remiſſionibus cauſarum. Pragm. I.

Collectanea I.

CIrca le remiſſioni, &c.

1 Mandat eſſe aſſignandum terminum remiſſionibus vaſallorum Baronum, infra quem vaſallos recipiant, quo elapſo procedatur in Audientia.

Quotidiè practicatur in Prouincialibus Tribunalibus huiuſmodi pragmatica, & tempore meo inter cætera exempla, quorum memini fuit ſeruatũ in cauſa Angeli Scaramuzzæ contra Curiam Lucerinam.

Et adde *Viuium deciſ.* 208. *num* 9. vbi vigore huius ſanctionis teſtatur, tàm Magnam Curiam, quàm Regias Prouinciales Audientias in decreto remiſſionis cauſarum Baronibus, ſeù aliis Officialibus debere apponere, & ſtabilire terminum, infra quem ipſi debeant ſubditos remiſſos è carceribus remittentium extrahere, & recipere copiã proceſſus, quo termino elapſo procedi poſſe, & debere per ipſos Iudices M.C. & Auditores Prouinciales.

2 Indè in *tract. de grauaminibus vaſallorum tom* 3. firmaui, grauari vaſallos, quando Barones differũt recipere carceratos ſibi remiſſos per Superiora Tribunalia, & de ſupradicta obſeruantia adhùc fidem facio.

SVMMARIVM.

1 *Declinatoria fori non admittitur in iudicio apocarum banci, limita, num.* 2.

3 *Debitor vigore apocæ banci non auditur, niſi facto depoſito, vel in carcere.*

4 *Electio fori an competat priuilegiatis citatis ad recognoſcendum apocas.*

De Remiſſionibus cauſarum. Pragm. II.

Collectanea II.

SVborta difficultate, &c.

1 Statuit, nõ eſſe admittendam exceptionem fori declinatoriam in iudicio apocarum banci, ſiuè opponatur à Parte, ſiuè à Barone, vel
2 alia Curia, niſi poſt apocas verificatas, & legitimè recognitas fuerit factum depoſitum per debitorem, vel in vinculis ſe conſtituerit.

Pro coronide tu videas omninò ſcripta per *Nos in praxi elect. & variat. fori quæſt.* 25. *ſect.* 4. vbi iudicatum in Sacro Regio Conſilio
3 pluriès quidèm retulimus, debitorem vigore apocæ banci conuentum non audiri, niſi facto depoſito, vel intra carceres, etiam ſi allegaret declinatoriã fori, ſicq; reſpectu Baronis enun-
4 ciauimus, tractando articulum, ſi electio fori competat priuilegiatis citatis ad recognoſcẽdas apocas, vt latiùs *ibi*.

SVMMARIVM.

1 *Repræſalia eſt poteſtas pignorandi cõtra quemlibet de terra debitoris data creditori pro iniurijs, atq; damnis, & vbi debent dari repræſaliæ.*

2 *Repræſaliæ vndè ſunt dictæ, & in quibus caſibus poſſunt concedi.*

3 *Repræſaliæ per alium concedi non poſſunt, quàm per eum, qui Superiorem non cognoſcit, ſed limita, prout num.* 4.

5 *Repræſaliæ exequuntur contra bona exiſtentia in territorio concedentis.*

6 *Committens repræſaliam in libris publicis propter non habitam iuſtitiam an, & quomodò ſit puniendus.*

7 *Repræſaliæ ſunt concedendæ ad inſtantiam Officialis, qui iniuſtè fuerat cõdemnatus à Rectoribus Ciuitatis in ſindicatu ad ſoluendum quandam quantitatem pecuniarum contra prædictos Rectores, qui iniuſtitiam fecerant, ſeu alios de Natione.*

8 *Re-*

Digitized by Google

8 *Repræſaliæ fieri nõ debent Neapolitanis emẽtibus bona per loca Regni pro graſſia Ciuitatis, ſtantibus eorum notorijs immunitatum priuilegijs pro pontibus, paſſibus, &c.*

9 *Bona omnia, animalia, res, & pecuniarũ quãtitates per Capuanos repræſaliata, & capta violenter eleuatæ Neapol. ex cauſa prædicta reſtituantur Patronis, ſi extant, ſin autem eorũ pretium liquidandum eſt.*

De Repræſalijs, ſeù retentionibus. Rubrica.

Collectanea I.

AD materiam repręſaliarum vide deciſionem Camerę Imperialis apud *Minſynger. in obſeruat.* 1 *part* 6. vbi habes, quòd repręſa-
1 lia eſt poteſtas in pignorando contra quemlibet de terra debitoris data creditori pro iniurijs, atquè damnis, & quòd repręſaliæ ſunt dandæ vbi quis iuſtitiam dare neglexerit contra formam noſtræ pragmaticæ, & in multis
2 alijs caſibus, vt *ibi* per *eum*, vide etiam *Peguer. in deciſ. crimin.* 11. vbi etiam habes, vndè ſint dictæ repręſaliæ, in quibus caſibus
3 poſſint concedi, & per quos debeant concedi, de quo videre poteris *Franc. Marc. in deciſ.* 358. *part.* 2. vbi quòd per alium repręſaliæ concedi non poſſunt, quàm per eum, qui Superiorem non cognoſcat, niſi ex forma ſta-
4 tuti, aut conſuetudinis quilibet Iudex laxare poſſet, & vide *eundem in deciſ.* 332. *part.* 2.
5 vbi quòd repręſaliæ exequuntur contra bona exiſtentia in territorio concedentis, & in materia vide *eũdem in deciſ.* 415. *part.* 2. vbi quòd nequè in Nundinis Lugdunenſibus, quæ legis authoritate introductæ ſunt, nequè in alijs repręſalias fieri conuenit, vide *Guid. Pap. in deciſ. Grationopolit.* 32. vbi habes, quo iure, & cauſa, & à quo concedantur iſtæ repręſaliæ, vide pariter *Cauale. in deciſ. Fiuizanenſ.* 15. *part.* 5. vbi declarat, an, & quomodò ſit puniẽ-
6 dus committens repręſaliam in libris publicis, propter non habitam iuſtitiam.

7 Sed quæritur, an repręſaliæ ſint concedendæ ad inſtantiam Officialis, qui iniuſtè fuerat condẽnatus à Rectoribus Ciuitatis in ſindicatu ad ſoluendum quandam quantitatem pecuniarũ contra prædictos Rectores, qui iniuſtitiam fecerant, ſeù alios de Natione, dicas affirmatiuè, vt fuiſſe in pleno Conſilio prouiſum, eſſe concedendas repręſalias contra Florentinos, qui iniuſtè condemnauerant in ſindicatu Officialium Ciuitatis quẽdam Officialem exterum, & Vaſallum Regis noſtri, refert *Put. de ſindic. verſic quidam de Regno Siciliæ num.* 3.

8 Et repræſaliæ an fieri debeant Neapolitanis ementibus bona per loca Regni pro graſſia Ciuitatis, ſtantibus eorum notorijs immunitatum priuilegijs pro paſſibus, pontibus, &c. dic negatiuè, vt fuit mandatum Capuanis ſub formidabili pœna, quòd non faciant repręſalias Neapolitanis, vt habetur in *Litera Regia inter Capit. Neapolit expedita de anno* 1538. *die* 21. *Ianuarij fol.* 114 & proindè deciſum per Magnam Curiam Vicariæ, quòd
9 omnia bona, animalia, res, & pecuniarũ quantitates per Capuanos repræſaliatæ, & captæ violenter eleuatæ Neapol. ex cauſa prædicta reſtituantur Patronis, & Dominis ipſarum, ſi extant, ſin autem eorum pretium liquidandum per dictam M.C.V. die 4. Aprilis 1538. penès Fidel. fol. 114. à tergo habetur, & iterùm anteà in anno 1533. facta relatione in Sacro Conſilio per Conſiliarium de Sanctis deciſum fuit per duo decreta, quòd repræſaliæ vlteriùs non fiant contra Neapolit. à Capuanis, & abſtineant ab exactione dictę Gabellæ Neap. deferentibus graſſiam, vt fol. 86.

SVMMARIVM.

1 *Repræſalia non poſſunt fieri pro iuſtitia denegata, & num.* 2.

3 *Repræſalias facientes qua pœna puniuntur.*

4 *Superior illius, qui denegat iuſtitiam eſt adeundus, limita, num.* 5.

6 *Appellatio coràm quo poteſt proponi exiſtente iuſto metu.*

De Repræſalijs, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

AD audientiam noſtram, &c.

1 Mandat, nè repręſaliæ fiant pro iuſtitia denegata, ſed ad Superiores confugium habeatur.

2 Ita quòd puniendi ſunt, ſi propria authoritate fiat *Cabal. reſol. crim. caſ.* 122. vbi recen-
3 ſet, qualiter puniantur tales *Peguer. deciſ.* 12. vbi quòd rei per bienniũ à Principatu Cathaloniæ banniti fuere.

4 Et proindè Superior illius, qui iuſtitiam denegat, aut negligit, priùs adeũdus ſit, ſi poſſibile ſit *Guid. Pap deciſ.* 33.

5 At quotiès copia Superioris haberi nequeat, tunc ceſſaret prohibitio *Franc. Marc. deciſ.* 358. *tom.* 2.

6 Confert in hoc *tex. in cap. ſi iuſtus metus de appellat.* vbi quòd quando copia Superioris haberi nequit, coràm quo debet appellatio proponi, poteſt coràm probo viro illa interponi *Amat. deciſ. Marchiæ* 76.

SVM·

SVMMARIVM.

1 *Verbum* reuocare, *&* ſuſpēdere *qualiter inter ſe differant.*
2 *Principi quando liceat reuocare gratias, & priuilegia.*
3 *Principi teſtanti de cauſa non creditur, vbi tertij præiudicium verſatur etiam reſpectu reuocationis conceſſionis, num. 4.*
5 *Priuilegia, gratia, & conceſſiones ex cauſa oneroſa conceſſa reuocari nequeunt, iuxta tamē menſuram, vide nu. 6.*
7 *Princeps nequit reuocare priuilegia conceſſa cum pecunia, quoties pecunia correſpondet valori rei per priuilegium conceſſa.*

De Reuocatione, & ſuſpenſione Gratiarum. Rubrica.

Collectanea I.

Antequàm ad particularia deueniam præmittas, verbum, *reuocare*, à *ſuſpendere*
1 ſatis differre, quoniam primum omninò, & per ſemper tollit id, quod tollere intendit, alterum autem tollit ad tempus, ita dixit *Rota in Nonantulana conceſſionis corām R. P. Pegna*, vbi quòd quando Papa, vel Princeps vtitur verbo, *reuocare*, in totum deſtruere intendit, quando autem verbo, *ſuſpendere*, ad tempus tollere intentionis habet, plus ſubdens, quòd reuocato, vel ſuſpenſo priuilegio quòad principalem conceſſionem, cenſetur reuocatum, vel ſuſpenſnm quòad cætera, ex dicta conceſſione dependentia.

2 Hoc pręmiſſo obſeruabis, licere Principi reuocare, vel ſuſpendere, aut limitare gratias, & priuilegia ex cauſa boni publici, vt apud *Cabed. decif. Luſitan.* 19. *lib.* 2. cùm ſine cauſa Princeps habeat ligatas manus reuocandi, vel reſcindendi, aut moderandi gratias, & priuilegia.

3 De qua cauſa aliter, quàm per aſſertionem
Principis conſtare debet, quia reſpicit tertij
præiudicium, quo in caſu regula, vt Principi
aſſerenti aliquid ſit credendum *clem.* 1. *de probat.* limitatur, & cadit *Gram. decif.* 5. *num.* 2. *&*
decif. 103. *num.* 227. nec creditur, inquā, Principi in eo, quod reſpicit propriam vtilitatem
Maur. allegation. 16. *&* 24. qui in *allegat.* 85.
in terminis noſtris fundat, quòd ſi Princeps
4 ex cauſa boni publici, & quietis Regni reuocet cōceſſionem factam, eſt neceſse probare aliundè, quàm ex aſſerrione ipſius Regis, quia Principi agenti aliquid ob publicum bonum non creditur, niſi aliter probetur.

5 Priuilegia, gratiæ, & conceſſiones ex cauſa oneroſa habitæ nec reuocari poſsūt *Gram. decif.* 65. *Cabed. dec.* 95. *lib.* 2. *Cornaz. decif.* 127. *num.* 4. *Seſe decif.* 79. *num.* 50. *Valaſc. decif.* 72. *num.* 5. *& decif.* 120. *num.* 9. *Marta decif.* 217. *Muta decif.* 44. *num.* 33. putà ſi pro remuneratione ſeruitiorum, ex dictis per *Gam. decif. Luſit.* 163. *Gratia. foren. diſcep.* 202. & ſuſiſſimè deciſiuis concluſionibus probat *Glorit. reſponſ.* 1. vbi abundantèr tractar, an, & quando priuilegia immunitatis in vim contractus obtenta poſſint à Principe violari ex cauſa publicæ neceſſitatis, & quando priuilegia tranſeant in vim contractus, & quando illa ſint valida in pręiudicium ſucceſſoris, vel ſubditorum.

At in hoc eſt obſeruatione dignum, ſupradictam concluſionem eſſe veram, habiro reſ-
6 pectu ad menſuram meritorum, ex cauſa ſeruitiorum factorum, at ſecus in exceſſu, in quo eſſet mera gratia, & proindè in illo vtiquè liceret Principi derogare, vt apud *Seraphin. decif. Rot. Rom.* 518. quæ opinio nouiſſimè fuit approbata in Collegio habito cum diſertiſſimis viris noſtrorum Tribunalium.

7 Et Principem non poſſe reuocare priuilegium accepta pecunia, quando pecunia correſpondet valori rei per priuilegium conceſſæ probat *Reg. Tapia decif. Suprem. Ital. Senat.* 23. *nu.* 108. apud quem circa huiuſmodi materiam reuocationis gratiarum, & priuilegiorum plura habes.

SVMMARIVM.

1 *Rhedarij non debent relinquere equos ſolos abſquè Rectore.*
2 *Culpa Rhedariorum ad ipſos redarguitur, & ideò illi tenentur de damno.*
3 *Rhedarius ſi ſolita vtatur diligentia, non obſtante, quòd damnum ſequatur, ad nihil tenetur.*
4 *Diligentia præſumitur, & negligentia in dubio excluditur.*
5 *Diligentia & ſi adhiberetur, ſi non proficeret, negligentia tunc non officit.*
6 *Culpa non imputatur ei, qui ſi feciſſet, non operatus eſſet.*

De Rhedarijs, ſeù Aurigis, vulgò Cocchierijs. Pragm. I.

Collectanea I.

Eſſendoſi per eſperienza viſto, &c.

1 Statuit, nè Rhedarij relinquant equos rhedarios abſquè Rectore.

Er meritò quidèm ad euitanda inconuientia, quę ſolent, & poſſent euenire ex fuga equorum in præiudicium Particularium in talibus caſibus offenſorum, vt elicitur hic.

2 Quod damnum cùm culpa Rhedariorum

ſucce-

ſuccedat, rationabiliter ipſi tenentur ad pœ-
nam, tamquàm prçſtantes occaſionem dãno,
iuxta terminos *text. in l.antè § ſi cùm ſeruum
ff. de vi bonorum raptorum, l. videamus § fin.
& l. qui domum in fin. ff. locati, cap. de cætero
de homicid.cap.fin. de iniur. cap.ſepè 50.diſt.*

Verùm vtiliter obſeruabis, quòd ſi fortaſsè
Rhedarius non reliquerit Rhedam, ſed ipſe
adſtiterit ſuper illam, & hoc non obſtãte equi
arripiendo fugam nocuerint alicui, ipſe non
3 tenebitur, cùm ſolita diligentia vſus videatur,
& caſus fortuitus tunc cenſendus ſit, ſufficere
enim debet Rhedario non dediſſe proximam
cauſam fugæ, & adhibuiſſe ſolitam diligen-
4 tiam, quæ in dubio præſumitur, cùm è contra
negligentia excludatur, maximè ad euadendũ
delictum *Seſe deciſ. Aragon*.128.*num*.4.& his
rationibus annis elapſis liberaui è carceri-
bus M. C. V. quendam Rhedarium, qui poſt
quindecim dies fuit dimiſſus.

Eò maximè, nam in loco, in quo ſucceſſit
damnum, nulla diligentia poterat ipſe vti, &
ſi vſus fuiſſet, nõ profuiſſet, quia erat irrepara-
bilis curſus equorum, & vbi diligentia nihil
5 proficeret, ſi adhiberetur, negligentia tunc
alicui imputari nequit *l fin.§ ſi ea conditione
6 ff.ad l.Rhodiam de iact.* cùm culpa non impu-
tetur ei, qui non fecit, quod factum non pro-
fuiſſet *Surd. deciſ*.87.*num*. 6.*deciſ*.260.*num*.5.
cum ſeq.& deciſ.326.*num*.69.

S V M M A R I V M.

1 *Muli, & Mula pro vſu Rhedarum ſunt ſi-
gnandi.*

2 *Stigmata appoſita in animalibus facit cogno-
ſcere ſignatum.*

De Rhedarijs,&c. Pragm.IV.

Collectanea II.

1 SE bene da noi,&c. Diſponit, mu-
los, & mulas
pro vſu Rhedarum, vulgò *Carrozze* eſſe ſi-
gnandos ſtigmate à Prçfecto equiſonum.
2 Hoc ſtigma appoſitum in huiuſmodi ani-
malibus facit cognoſcere ſignata *l.* 1. *§. ſi in-
telligatur ff. de ædilitio edicto, Afflict. deciſ*.23.
Gaeber. deciſ.40.*nu* 2.*Laurent. deciſ. Auenion*.
10.*nu*.2. *Boer. deciſ*.105.*nu*.9. *Anna alleg*.110.

S V M M A R I V M.

1 *Salarium in ſanum eſt ſoluendum.*

2 *Creditores non tenentur minutatim recipere
quod eis debetur.*

3 *Salarium non eſt minuendum, eo ſub præte-
xtu, quòd opus antè deſtinatum tempus com-
pletum eſt.*

4 *Salarium taxatum augetur, vbi grandiora
ſolitis efficiantur ſeruitia.*

5 *Salarium proueniens ex opera hominum pa-
rit fructum.*

De Salario eorum, qui mittuntur pro nego-tio, ſeù ſeruitio Regio. Rubrica.

Collectanea I.

1 SAlarium promiſſum vaſallis pro ſeruitijs,
& laboribus geſtis cum propria perſona,
vel cum eorum animalibus eſt ſoluendum
in ſanum, & non diminutim, vt prouiſum ex-
titit per S. C. ad fauorẽ Ciuium terræ S. Gre-
gorij, de quo *Nos* latiùs *grauam*.25.*tom*.3. *de
vaſallorum grauaminibus*, vbi quòd ipſi tam-
quàm creditores non coguntur ſolutionem
2 in minutum recipere *Surd.deciſ*.186.*num*.2.

Nec ſub prætextu, quòd antè tempus con-
ductum diſſolutum ſit opus, ipſis tale ſalariũ
3 minui poterit, vt deciſum *in Rom. Rota* apud
*Eminentiſſimum Cardinalem Seraphinum in
vna Romana mercedis* per extenſum repoſui-
mus *grauam*.29.*eod.tom*.3.

4 Et ſalarium taxatum ſolitum dari vaſallis
eſt augendum, vbi grandia ſeruitia peragun-
tur *Præſ.de Franch.deciſ*.526. & latiùs deter-
minauimus *grauam*.105.*tom*. 1.*de grauamini-
bus vaſallorum.*

5 Et hac occaſione obſerua, tale ſalarium
proueniens ex opera hominum parere fru-
ctum, vt apud *Gizzarel.deciſ*.34.*num*.21.licèt
reſpectu ſalarij Officialiũ ſecus annuat *Præſ.
de Franch.deciſ*.216.*in fin.*

S V M M A R I V M.

1 *Vaſalli non debent mitti ad ſeruitia perſona-
lia, etiam cum animalibus abſq; ſalario.*

2 *Baro ſi habet propria animalia, illis ſeruire
debet, & non vaſallorum.*

3 *Salarium debitum à Barone vaſallis quomo-
dò eſt intelligendum.*

4 *Salarium vnum debetur vaſallo ſeruienti
Domino, ſiue animal ſit magnum, ſiuè par-
uum.*

5 *Animalia ſolita locari priùs cogere debet Ba-
ro, & poſteà alia, & idem in ſeruitijs perſo-
nalibus, num.6.*

7 *Onera, & munera iuxtà gradum ſunt indi-
cenda.*

8 *Baro nequit vti beſtijs diſtinatis ad centimo-
lum, vel tapetos.*

9 *Salarium an ſit ſoluendum ſi vaſallus inte-
grè non laborauerit.*

10 *Baro non poteſt cogere vaſallos ad ſibi annua-
tim, vel menſatim ſeruiendum.*

11 *Baro poteſt cogere vaſallos pro ſeruitijs extrà
territorium, & nu.12.*

13 *Baro*

13 *Baro nequit iniungere ſeruitia exteris veniētibus in ſua terra pro negotijs.*
14 *Baro an poſſit iniungere ſeruitia illi, qui illud ſeruitium alteri ciui locauit.*
15 *Conuentione facta, ab illa diſcedere non licet.*
16 *Baro an poſſit cogere vaſallos vnius terræ ad eundum ad aliam pro meſſibus, & glandibus legendis.*
17 *Seruitia debita Baroni an poſſint redimi per ciues.*
18 *Salarium an totum debeatur à Baronibus in principio.*
19 *Ciues poſſunt vti paſcuis, nemoribus, & aquis.*
20 *Ciuitates non debent moleſtari in conſtructione Caſtrorum.*
21 *Ciues poſsunt vendere fruges.*
22 *Defenſæ non debent inſtitui abſq; Regia conceſſione.*
23 *Adiutoria quomodò exiguntur, remiſsiuè.*
24 *Itinerantes à quolibet recipi poſſunt, limita-num.25.*

De Salario eorum, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

AD perpetuam rei memoriam, &c.

1 Cauet, nè vaſalli mittantur ad ſeruitia perſonalia, etiam cũ animalibus, niſi cum ſalario hic taxato.
2 Pro ornatu obſerua, quòd ſi Baro habeat
propria animalia apta ad ſeruitia vti debet
ſuis, & non iniungere ſuis vaſallis ſeruitia, vt
deciſum eſt per Sacrum Conſilium penès
Franc. dec. 211. aliàs ſi vti voluerit animalibus
vaſallorum, debet ſoluere vti inter ciues dùm
habet ſua. Item ſalarium vaſallis debitum
3 à Barone eſt intelligendum tàm pro acceſſu,
quàm pro receſſu, vt deciſum refert *Niger. in
Cap. Regn. Grauamina*, & iudicauit Sacrum
Conſilium inter Vniuerſitatem Vallis Vitulani,
& Baronem in Banca Figliolæ, ſed vide
Franc. deciſ. 152. vbi etiam dicit deciſum, ſala-
4 rium debitum vaſallo ſeruienti Domino cum
animali, vnum, & idem deberi, ſiuè animal ſit
magnum, vt mulus, ſiuè paruũ, vt aſinus, licèt
in cauſa Vniuerſitatis Biccari, & Marcelli
Caraccioli Baronis in Banca Figliolæ fuerit
dictum per Sacrum Conſilium, quòd ſalarium
eſt pręſtandum tàm pro beſtia aſinina,
quàm pro magna, dummodò non portet minorem
ſummam duorum modiorum frumenti,
vel duorum cum dimidio ordei.
5 An autem omnes ſubditi, ac eorum animalia
cogi poterint per Barones ad prædicta
ſeruitia, vel ſoliti operas locare, dicas, quòd
ſoliti pri ùs ſunt cogendi, & deindè alij habiles
l. penul. C. de curſu public. Franc. deciſ. 526.
quem videas in materia, nam latè tractat,
quando, & in quibus caſibus vaſalli teneantur
ſeruire Domino cum ꝓprijs animalibus,
ſoluto tamen eis ſalario.
Sed aduerte, quia cùm hoc colore Barones
nimium onerarent ſolitos, facta ſupplicatione
per Vniuerſitatem Lauri, vt onera repartirētur
inter ſolitos, & habiles, fuit iudicatum, ita
ſeruandum, & hoc in Sacro Conſilio in Banca
Cioffi.
6 In iniungendis pariter ſeruitijs perſonalibus
erit facienda eadem obſeruatio, vt ſoliti
cogantur, ſed quòd non multum onerentur
Gayl. obſeruat. 62. *lib.* 2. *Anna ſing.* 560. ſed in
ſubſidium habilibus ea iniungantur, vti ad
fodiēdas vineas, literas aſportandas, & ſimilia
peragenda, aduertendo, quòd perſona habilis
non dicetur ſi erit Nobilis, nam onera, &
7 munera ſunt indicenda iuxtà gradum, qualitatem,
& perſonas, aliter poſſet renuere, ſi tale
munus tali perſonæ eſſet dedecus, nàm
iniuſtis ordinationibus impunè reſiſti poteſt,
nec inſolita ſeruitia pręſtare tenetur *Gayl. obſeruat.* 17. *lib.* 1.
8 Sed an beſtiæ deſtinatæ ad centimolum,
vel tapetos, & ſimilia exercitia poſſint in ſubſidium
vti habilia cogi, negatiuè decidit Sacrum
Conſilium inter Vniuerſitatem Theani
cum Excellentiſſimo Principe Hoſtiliani.
9 Et an ſi Baro iniunxerit ſeruitium manè,
pro tota die ſit ſoluendum, licèt vaſallus non
integrè laborauerit, affirmatiuè fuit deciſum
inter Vniuerſitatem Lauri, & Marchionem
in Banca Cioffi, & inter Vniuerſitatem Theani,
& Excellentiſſimum Principem Hoſtiliani,
qui iniungebat ſeruitia de manè, & medio
die eos dimittebat, ſoluendo pro rata temporis,
fuit enim prouiſum, quòd ſemper dies
cępta habeatur pro completa, cùm non ſteterit
per vaſallum.
10 Et nùm Baro cogere poſſit vaſallos ad ſibi
inſeruiendum annuatim, vel menſatim, negatiuè
fuit prouiſum pro Vniuerſitate Orioli
contra Marchionem in Banca Iubeni, imò
nequè per hebdomadas, ſed pro occurrentibus
ſeruitijs tantùm *l.* 1. *C. nè oper. à collat. lib.* 10. *l. ob æs C. de act.* & an Baro poſſit co-
11 gere vaſallos pro ſeruitijs, & negotijs, in quibus
eſt ſuum particulare vtile extrà territorium,
fuit prouiſum, quòd ſic, vt ſcilicet, quòd
tàm intra, quàm extra territoria valeat ſerui-
12 tia iniūgere, ſoluto tamen pretio, prout inter
ciues intra territorium, extra ſecundùm taxam
pragmaticæ, ita inter Marchionē Lauri,
& Vniuerſitatem, Actuario Cioffo, & inter
Principem Hoſtiliani, & Vniuerſitatē Theani,
13 & an Baro poſſit iniungere ſeruitia exteris
venientibus in ſuam terram pro commercio,
negatiuè fuit ꝓuiſũ pro Vniuerſitate Lauri
cōtra Marchionē, quia ſeruitia à vaſallis peti
poſſunt, non autem ab exteris, & an Baro ſeruitia

Digitized by Google

14 uitia poſſit iniungere illi,qui illud ſeruitium
alteri ciui locauit, fuit deciſum quòd non,li-
cèt præferatur quando monuiſſet per d em
antea, & intellige, præferri ſi antea ipſe præ-
15 uenerit per diem, nam facta conuentione di-
ſcedere non licet *l. in operis ff. locati, Gramat.*
deciſ.67. & hoe inter Vniuerſitatem Lauri cũ
Marchione.

16 Et an Baro poſſit cogere ſuos ſubditos
vnius terræ ad eundum ad aliam terram pro
meſſibus, vel glandibus legendis, & pro cæ-
teris ſeruitijs dicti feudi, negatiuè fuit iudica-
tum inter Vniuerſitatem S.Gregorij,& Iaco-
bum Caracciolum *l.hæ demũ ff. de oper.libert.*

17 Et an iſta ſeruitia poſſint redimi per ciues,
dando alia animalia, vel ſubſtitutum, affirma-
tiuè fuit deciſum inter Vniuerſitatem Solo-
fræ, & Flaminium Vrſinum, penès Carum
Actuarium.

18 Nùm autem ſalarium pro iſtis ſeruitijs de-
beatur à Baronibus totum in principio, dicas
quòd medietas eſt ſoluenda antè acceſſum,
& alia in receſſu, vt fuit deciſum inter Vni-
uerſitatem Prignani cum Io: de Aierbo in
Banca Galterij, nunc de Licto, & ita ſimiliter
inter Magnificam Vniuerſitatem Piſticij, &
Baronem in Banca de Felice.

Cùm hæc omnia, & alia perplura exarane-
tim copioſa manu in tribus *tomis de graua-*
minibus vaſallorum, ampliùs non me extẽdo,
ſed ibi erit videndum.

19 At quatènus in §.4. incip. *Item ſtatuimus*
mandetur, licere ciuibus vti paſcuis, nemo-
ribus, & aquis, adde ſcripta per *Nos tom. 1. de*
grauam. vaſallorum grau.32. vbi res iudicatæ
cumulantur.

Et dùm in §.5. incip. *Item nè in reparatio-*
20 *ne*, ſtatuit, in conſtructione Caſtrorum nõ eſſe
moleſtandas Vniuerſitates, iunge *Præſid. de*
Franch. deciſ.78. & quæ latiùs probauimus *de*
grauaminib. vaſallorum tom. 1. grauam. 34t.

21 Et dùm in §. 8. incip. *Item ſtatuimus*, man-
detur, licere ſingulis fruges, & ſimilia vẽdere,
vide fusè adducta ſupra in *pragm.2. de Baron.*

22 Et cùm in §. 9. incip. *Et cum*, ſtatuatur, nè
defenſę abſque Regia conceſſione inſtituãtur,
adde *prag.11.* ſupra *de Baronibus*, & quæ ibi-
dem reportauimus.

23 Et circa §.10. incip. *Item cùm Regni*, dùm
ibi datur forma exigendi adiutoria, iunge *pra-*
gmat.1. ſupra *de Baronibus*, & quæ ibi collexi-
mus deciſa.

24 At quatènus in §.11. incip. *Item quòd non-*
nulli, diſponatur, cuilibet licere itinerantes re-
cipere, adde *prag.14.* ſupra *de Baronibus, Ber-*
25 *lich. deciſ.5.* vbi tamen limitat, niſi aliquis ha-
beret ius prohibendi, de quo latiùs *Nos tom 1.*
de grauaminibus vaſallorum grauam. 73.

SVMMARIVM.

1 *Salis ſub nomine non venit ſalinatio.*
2 *Salinæ, & ſalinarum redditus Regalium ap-*
pellatione continentur.
3 *De Salinis, & ſale multa, remiſſiuè.*

De Sale vendendo per Vniuerſitates. Rubrica.

Collectanea I.

1 SAlis ſub nomine non venire ſalimoniam, non deſunt qui affirmant, & ad materiã *Afflict. deciſ. 321.*

2 Et obſerua ad hanc rubricã, Salinas, & Salinarum redditus Regalium appellatione contineri *c. 1. verſic. & ſalinarum quæ ſint regalia, Gamm. deciſ. Luſit. 31. Cabed. deciſ. eiuſdem Rot. 53. & deciſ. 81. num. 2. part. 2.* vbi principaliter tractat de bonis ad Fiſcum pertinentibus.

3 At Salinæ, Saliſquè vectigal quando primæuice inſtitutum, quando ad Principem ſpectent, quis illarum vſus in hoc Regno, & alijs Regnis introduxerit, quæ celebres Salinæ, & ſalſæ res, quo tempore, quauè menſæ parte apud antiquos ponerentur, fusè omnia deciſiuis cõcluſionibus, & Hiſtoricorũ, ac Legiſtarum authoritatibus oſtendit *Borrell. de Regis Catholici præſtantia c.25. per totum.*

SVMMARIVM.

1 *Ius ſalis dandi à quo inuentum, & à quibus Principibus exigatur, nu.4. & 5.*
2 *Salinarum ius gabellari poteſt à Principe.*
3 *Vectigal ſalis ſoli Principi debetur.*
6 *Conſuetudo in ſalis vectigali ſeruanda eſt.*

De Sale vendendo, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

NOn ſine noſtræ mentis, &c.

Mandat, eſſe emendum ab Vniuerſitatibus vendere volentibus ſal, quem accipere debent à Curia pro diſtributione focularioriorum, & pretium excomputandum cum functionibus Fiſcalibus.

1 Hoc ius ſalis dandi, atquè vendendi fuit inuentum per Federicum Imperatorem, & impoſitio ſolutionis annuæ, quæ fit per Populos Regni, facta eſt ab Alphonſo Rege I. qui conuenit cum Regnicolis de præbendo cuilibet foculari annuum modium ſalis, pro qua acciperet collectam, & ſolutionem annuam, vt de obſeruantia teſtatur *Reg. Tapia de conſtit. princ.*

princip. part. 1. *c.* 4. *num.* 54. licèt hodiè huiuſmodi ſalis præſtatio fuerit remiſſa Regiæ Curiæ vigore Parlamenti de anno 1607.

2 Et Salinarum ius gabellari poſſe per Principem, & hodiè eſſe vſurpatum ius per Dominos, quòd adſtringant ſubditos ad emẽdum ſal, probat *Franc. Marc. deciſ.* 39. *tom.* 2. & ſoli Principi deberi ſalinarum vectigal annuit *Cabed. deciſ.* 81. *num.* 2. *part.* 2.

4 Cæteri pariter Principes à populis eiſdem ſubditis ſalis vectigal exigunt, & ſal illis præbent, vt in Francia de anno 1286. à Philippo Pulchro priùs inſtitutum iſtud vectigal legimus, & ab alijs pariter deindè confirmatum, & fuiſſe impoſitum vti onus ordinarium, teſtantur *Guaguinus in Hiſtor. Gall. lib.* 8. *Aemil. in Hiſtor. eiuſdem Regni lib.* 9 quamuis *Bodin. de Republic. lib.* 6. *cap.* 2. conqueratur, vectigal iſtud reperrum fuiſſe ex cauſa neceſſitatis imminentium bellorum, & deindè illis pacatis abijſſe in ordinarium vectigal, & quòd in Salinis Pictonum modius ſalis Pariſienſi mẽſura olim duobus aureis vendi ſolitus, nunc viginti aureis vendatur, quod pariter in noſtro Regno iam videmus, cùm ſalis pretium ſit maximè alteratum pro ſubueniendis quotidianis indigentijs.

5 Et in Hiſpania Inuictiſſimo noſtro Regi ex Salinis copioſos prouentus deuenire oſtendit *Solin. in Polbiſtor. cap.* 25 & in illo ſolui tributum dicit *Cabed. deciſ.* 53. *num.* 5. *part.* 2.

6 In huiuſmodi ſalis vectigalibus ſeruandam eſſe conſuetudinem ſolitam communi calculo eſt receptum *cap. ſuper quibuſdam* §. *præterea de verb. ſignific.* vide in materia *Franc. Marc. deciſ.* 128. *&* 385. *tom.* 1. *& deciſ.* 38. *&* 39. *tom.* 2.

S V M M A R I V M.

1 *Salis ſpecies quotuplex ſit.*
2 *Sal aut conficitur, vel generatur.*
3 *Salinæ cuius ſint hodie de conſuetudine.*
4 *Mercatores portantes ſalem ab extrà Regnum Curiæ vendere tenentur, ſi velit.*

De Sale vendendo, &c. Pragm. II.

Collectanea III.

DOuendoſi dar l'ordine, &c.

Hic datur certa forma, nè committatur fraus in Salibus, & Salinis ſpectãtibus ad Regiam Curiam.

Cùmquè in §. 1. incip. *In primis ſe ordina* prohibeatur, nè fiat, aut incidatur ſal cuiuſcumquè conditionis.

1 Obſeruabis, ſalis duplicem ſpeciem eſſe, nempè lapideum, qui producitur, & effoditur in venis terræ, quemadmodùm lapidicinę, alięquè ſodinæ minerales, quidam autem cõficitur ex aqua maris, retẽta in littore maris, & in ęſtiuo calore ſolaribus radijs exiccata intus foueas, ad id adaptatas, vt nouiſſimè deciſiuè probat *Barbat. de diuiſ. fructuum part.* 1. *cap.* 17. *num.* 52. *& ſeq.* vbi concordantiam, & diſcordantiam talium ſalium recenſet, probans, vtramq; ſpeciem ſalis comprehendi ſub tali prohibitione, prout ſic determinauit Regia Camera Summariæ antiquis temporibus.

2 Non eſt enim nouum, teſte *Plinio*, qui etiã loquitur de ſale Tarentino *lib.* 3. *cap.* 7. ſalem aut fieri, aut generari, cùm generetur in montibus ſub terrarum etiã effoſis glebarum cuniculis, vt patet in regionibus Calabrię, & fiat diuerſimodè, vel ex aqua maris, aut fluminũ, vel puteorum, quod enunciat pragmatica noſtra hic.

Et quatènus ſpectat ad prohibitionem incidendi, vel conficiendi ſalem abſq; licentia, de quo etiam in §. incip. *Item, che neſſuno.*

3 Adde rationem, quia hodiè ex generali cõſuetudine in quocumq; Regno, aut Dominio ſalinæ tàm exiſtentes in prædijs Fiſcalibus, quàm in priuatis ſint Principis dominantis, vt de practica huius Regni teſtatur *Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg. tit.* 4. §. 8. *num.* 36. *& de Hiſpania* probat *Barboſ. in l. diuortio* §. *ſi vir in fundo ff ſolu. matrim. num.* 28. vbi cumulum DD. reportat, dicentium, diſtinctionem iſtam ſalinarum Fiſcaliũ, & priuatarum Reges nõ recepiſſe, ſed tenent, eſſe ius Regale, ipſiſq; Regibus indifferenter conuenire, & de Sicilię obſeruantia meminit *Capyc. in inueſtitur. feudal. in verbo feudorũ clauſula verſic. cum ſalinis.*

At dùm in §. 4. incip. *Item ordinamo*, diſponitur, nè quiſquam audeat immittere in hoc Regnum ſal ab extrà abſquè eo, quòd detur notitia Portulanis, ſiuè eorum locum tenentibus infra viginti quatuor horas.

Obſerua, ex *Conſtitut.* Regni incip. *Magiſtros fundicarios*, eſſe ſancitũ, Mercatores portantes ſalem cũ nauibus à locis extrà Regnũ,
4 & applicantes in Regno, teneri vendere illũ Regiæ Curiæ, ſi voluerit, ſin autem noluerit, vẽdere poſſe ad ſui libitum ſolutis, eidem Regiæ Curię iuribus, ſeruata forma *Rituum Regiæ Cameræ Summariæ* ſub *tit. de iure ſalis, vt Rit.* 65. 66. 67. 68. 69. *&* 70. dummodò tamen fiat venditio in groſſum, non autem diminutim.

S V M M A R I V M.

1 *Aer eſt neceſſarius ad conſeruationem ſalutis.*
2 *Aer facit multa concedi, quæ non concederentur, & quæ, ibid.*
3 *Homo laborare debet, vt mortem euitet.*

4 *Im-*

4 *Immunditiæ non debent proijci in locum publicum.*
5 *Morticinia non debent proijci in locis publicis.*
6 *Apotheca accomodationis pellium,vulgò* Conciarie *non debent fieri intus Ciuitatem.*

De Salubritate aeris. Rubrica.

Collectanea I.

1 QVia aer ſuper omnia neceſſarius ad cõ-
ſeruationem ſalutis eſt, ideò multa pro
illius ſalubritate conſeruanda sũt ad-
hibendæ cautelæ, & perplura euitanda, ac
gerenda *Rot in Parmen. Canonicatus coràm*
R.P.D. Orano, vbi quòd multa conceduntur
2 ratione intemperiæ aeris, nempè reſignatio
beneficij Curati,non reſidentia in loco,& ſimi-
lia,& hoc ad euitandum ſalutis nocumentum,
cui eſt habenda maxima ratio *l. ſed ſciendum*
in fin. ff. ad Senatuſconſul. Trebell. Cabal. reſol.
crim. caſ. 12. vbi quòd ſalutis humanæ eſt ha-
3 benda ratio, & homo quantum in ſe eſt labo-
rare debet, vt mortem euitet *cap. ſi nulla* 23.
*quæſt.*8.
4 Ob aeris ſalubritatem in locum publicum
vrinas, immunditias,& putrida proijcere non
licet *l. ædiles ff. de via public. Franc. Marc. dec.*
483 *tom.*2 fundans *decif* 23 & 498. *tom.*1 nec
eſſe conceſſum proijcere morticinia, ex qui-
5 bus putredo, & malus odor generetur,nè ex
fętoribus aer inficiatur, & infirmitates orian-
tur.
6 Hinc accomodantes pelles, & tenentes
apothecas, vulgò *Conciarie*, quia malũ odo-
rem prouocant extrà Ciuitatem,vel in extre-
ma parte illius degere cogi poſſunt, nec in
propria domo ars,ex qua malus odor fiat vi-
cino exerceri poteſt *Franc. Marc. deciſ.*23.
*vol.*1.*& deciſ.*483.*vol.*2.

SVMMARIVM.

1 *Functiones dantur pro extirpandis immunditijs à Ciuitate Neapolis.*
2 *Viæ ſunt tenendæ mundæ expenſis vicinorum.*
3 *Vicini in illa parte,in qua reperiuntur immũditiæ puniuntur.*

De Salubritate aeris. Pragm.I.

Collectanea II.

LA Catholica Maeſtà, &c.

1 Perhibet functiones pro extirpandis im-
munditijs ab hac Ciuitate Neap.& qualibet
die Sabathi antè propriam domum munda-
re debere.
2 Viæ ſunt tenendæ mundæ proprijs expen-
ſis vicinorum, & rationabilia ſunt banna pę-
nalia mandantia,vias mundas teneri deberi,&
3 nè in illis immunditiæ effundantur, & vicinos
in ea parte, in qua tales immunditiæ reperiũ-
tur ad pœnam eſſe obligatos, prout ſic repe-
rio prouiſum per Sacrum Regium Conſilium
priſcis temporibus aduerſus Particulares ter-
ræ Simbaris,& latiùs oſtendimus *de grauami-*
*nibus vaſallorum tom.*2.*grauam.* 121. vbi plu-
ra reperies, probando, grauari vaſallos,ſi co-
gantur ſoluere pœnam ex cauſa immunditia-
rum repertarum in via antè eorum domus,
poſtquàm illam mundauere tempore debito,
vel pro immunditijs, quæ non cauſant fęto-
rem, ſic prouiſum atteſtando per olim Con-
ſiliarium Vitellum Commiſſarium grauaminũ
Nobilis Vniuerſitatis Piſticij.

SVMMARIVM.

1 *Latrinæ confici debent in Suburbio Plagæ.*
2 *Cloacæ quarè in domibus retinentur.*
3 *Cloaca debet eſſe in carceribus.*
4 *Cloacæ, & ſterquilinia de nocte ſunt purganda.*
5 *Vicinus habet actionem in factum contra vicinum fætorem immittentem.*

De Salubritate aeris. Pragm. VI.

Collectanea III.

ESſendo il Borgo di Chiaia,&c.

1 Statuit,in Suburbio Plagæ confici latrinas,
& cloacas per habitantes in eorum domibus.
2 Quòd ſint habendę cloacę in domibus ad
commoditatem exonerandi ventrem, & do-
mus nitidæ, ac mundę ſeruentur, & ſordibus
non putreſcant, & malus odor naſcatur, &
habitantibus, vel vicinis officiat, probauimus
de grauaminibus vaſallorum tom. 1. *grauam.*
269. vbi loquimur reſpectu carcerũ,in quibus
3 talis comoditas debet eſſe pro carceratis, fir-
mando,has cloacas eſſe purgandas,& reficiẽ-
das,cùm vtrumq; ad ſalubritatem, & tutelam
habitantium ſpectet, & cœlum peſtilens,
& ruinas opinantur immunditię cloacarum,
vel quando non reficiuntur *l.* 1. *§.* 1. *ff. de cloac.*
l. fin. §. ſi ſtercus ff. quo diù, aut clam.
4 Quæ tamen cloacę, & ſterquilinia de nocte
ſunt purgãda,nè fętor,aut malus odor vicinis
officiat,quibus actio in factum competit con-
5 tra vicinum,fętorem, ac malum odorem in
viam immittentem *l.* 1. *§. Item ait ff. nè quid*
*in loco publico, Franc. Marc. deciſ.*483.*tom.*2.

SVMMARIVM.

1 *Naues non debent introduci, niſi adbibitis diligentijs, & num. 2.*

3 *Tempore peſtis infecti, ſiuè ſuſpecti eijci poſſunt cum eorum bonis.*

4 *Superiores poſſunt tempore peſtis probibere ingreſſum ad territoria, in quibus præſunt venientibus de locis ſuſpectis.*

De Salubritate aeris. Pragm.IX.

Collectanea IV.

SE bene per diuerſi banni,&c.
1 Mandat, nè Præfecti ſanitatis permittant,
naues, & nauigia, eorumquè merces introduci, niſi fuerint adhibitę diligentiæ conſuetæ.
2 Hæc pragmatica ſtat in viridi obſeruantia,
& magis ardenter, quoties ineſt peſtis ſuſpitio in aliquibus Regionibus, & tempore, quo ipſemet annis elapſis exiſtens in Regio Auditorio Apuleæ Auditor, & Commiſſarius deputatus ad ſimilia, occaſione craſsantis peſtis in multis partibus extrà Regnum, maxima vtebar diligentia in maritimis loci Fortoris, Ciuitatum Manfredonię, Veſtarum, Terrarum Campi Marini, Peſchici, Rodi, & aliarum partium dictæ Prouinciæ in nauibus, vaſcellis, & barcis, quæ ibidem adueniebant, & vt plurimùm per aliquod temporis ſpatiũ illis impedimentum præſtari mandabam, nè in terram aſcenderent, ad finem videndi, ſi aliquo affecti erant morbo nautę, aut paſſagerij, & poſteà mittebam Medicum ad obſeruandum, à quo ſi relaxabatur fides de ſanitate, expediebam ordinem, vt liceret habere commercium in illius locum, & ibi merces exonerare, ſicq; indiſtinctè vidi ſeruari Neapolim per DD. Deputatos.
3 Poſſuntquè, inquam, tempore ſuſpitionis
peſtis infecti, vel ſuſpecti eiici, eorumq; bona mobilia, vt ſunt lecti, pelles, cartæ, & his ſimilia comburi *Cabal. reſol. crim. caſ.* 12. *Peguer. deciſ Rot. Cathalon.* 12. prout multoties egomet feci ſeruare, & in dies annis elapſis ſeruatum eſt in hac Inclita noſtra Ciuitate Neapolis, vt eſt notum.
Et quòd tempore peſtis poſſunt à Superio-
4 ribus prohiberi ingreſſus in eius territoria
venientibus à locis ſuſpectis, deciſiue tutatur modernè *Coſta Siculus conſ* 83.

SVMMARIVM.

1 *Apponens ſcalas ad muros, & ad feneſtras domus alienæ, cauſa chaſtitatis violãdæ, vel furandi, aut aliquod maleficium committendi tenetur pœna mortis.*

De Scalarum prohibitione noctis tempore. Pragm.I.

Collectanea I.

PErche intendemo,&c. Hic habetur, quòd noctis tempore nemo incedat cum ſcalis per Ciuitatem Neapolis ſub pœna mortis naturalis. Tu autem ad materiam propriam huius pragmaticæ vide *Gram. in deciſ.* 36. & *Franc. in deciſ.* 333. vide etiam *Borr. in deciſ.* 317 *Peguer. in deciſ. crimin.* 26. *Caball. in reſol. crimin. caſu* 97. vbi agit, ſi apponens ſcalas ad muros,
1 vel feneſtras domus alienæ, cauſa chaſtitatis
violandæ, vel furandi, aut aliud maleficium committendi teneatur pœna mortis, vel alia mitiori extraordinaria.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia Doctorum quæ ſunt, remiſſiuè.*

2 *Filij Doctorum de Collegio debẽt gratis doctorari.*

3 *Doctores vti Nobiles nõ patiũtur pœnas ignominioſas, quod ſecus eſt in Licentiato.*

4 *Doctoratus probatur per ſolam famam.*

5 *Doctor non poteſt ſuæ concubinæ donare.*

6 *Doctor ex reſcripto nõ gaudet priuilegijs DD.*

De Scholaribus doctorandis, ſeù ſcholaſticis in Doctores cooptandis, & in quo loco. Pragm. II.

Collectanea I.

NElli meſi proſſimi paſſati, &c.
Cauet, vt Doctorati per reſcriptum extrà Regnũ non gaudeant priuilegio Doctoratus.
1 Quæ ſint Doctorum priuilegia vide *text. in*
clem. 1. *de magiſtr.* & ſcias, quòd filij Docto-
2 rum de Collegio debẽt gratis doctorari *Viu.*
3 *deciſ.* 159. quod eſt vnum priuilegium. Secun-
dum priuilegium eſt, quia Doctores vti nobiles non patiuntur pœnas ignominioſas, licèt ſecus in Licentiato *Franch. deciſ.* 111.
4 Sed an Doctoratus probetur per ſolam fa-
mam, vide affirmatiuè deciſum apud *Verall. in deciſ.* 59. *par.* 1. & an Doctor poſſit ſuæ cõ-
5 cubinæ donare, negatiuè docet *Garzia in de-*
ciſ. 29. nouitèr videndus de *Petris conſ. deciſ.* 44 *à num.* 9 *cum ſequent.*
6 Quòd autem Doctoratus ex priuilegio, ſeù
reſcripto non gaudeat prerogatiuis Doctorum, firmat *Guid. Pap. deciſ.* 88. & 388. & latè *Nos foren. quæſt.* 143. *par.* 1. vbi ſi Doctoratus ex priuilegio, & non à publica Vniuerſitate Vicarius Capitularis eſſe poſſit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Matricula qualem inducat probationem.*

2 *Deſcriptus in aliquo artificio, illius artifex cenſetur.*

De Scholaribus doctorandis, &c. Pragm. VI.

Collectanea II.

ESſendo venuto il tempo, &c.

1 Sancitur, Studẽtes eſſe deſcribẽdos in matricula, aliàs ad ſtudiorum loca non debere accedere.

1 Nota, hanc matriculam inducere probationem, taliter vt deſcriptus in libro ſcholarium nobilium, vel ſimilium habeat intentionem fundatam pro ſe *l. matriculam C.de agẽtibus in reb. lib* 11.

2 Sicquè in deſcriptis in aliquo artificio probat *Præſ. de Franeb. deciſ.*481. copioſè *Seſe in deciſ.*143. *Rot. Arag.* quoniam deſcriptus in aliquo artificio, illius artifex præſumitur.

SVMMARIVM.

1 *Officium Aduocati non poteſt exerceri ab eo, qui non ſtuduit per ſpatium quinq; annorũ.*

De Scholaribus doctorandis, &c. Pragm. VII.

Collectanea III.

HAuendo ſua Maeſtà, &c.

Multa mandat, ſed quatènus in §.5. Statuitur certus terminus, quo debent vacare ſtudio doctorandi, tàm in Iure, quàm in Medicina.

1 Hic nota, quòd officium Aduocati exercere non poteſt qui per ſtatutum tempus annorum quinque non ſtuduerit *Cauagnol. in dec. Montis Ferrati in decreto* 41. *Frãc. Marc. in deciſ.*793.*vol.*1. vbi quòd tale officium fuit prohibitum cuidam, eò quia per tantum tempus non ſtuduerat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Senatuſconſulti Macedoniani an locum habeat quando filiusfamilias falsò aſſeruerat cum iuramento ſe eſſe patremfamilias, ſeu viuere ſeorſum à patre.*

2 *Filijfamilias ex huiuſmodi falſa aſſertione puniuntur aliquando, ſed contrarium fuit diſpoſitum per pragmaticam.*

3 *Contrahens cum filiofamilias tenetur ſcire eius conditionem.*

4 *Ampliatur diſpoſitio pragmaticæ, num.* 5.6.7.8.9.10. *Sed limita, prout num.* 11.12.13.14.15.16 17.18.

19 *Filiusfamilias ad hoc vt dicatur viuere ſeorſum à patre ſufficit, quòd viuat ſeorſum à patre proprijs expenſis.*

20 *Pater ſi transfert ſe ad habitandum cum filio quid erit dicendum.*

21 *Filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit, cùm eius ſit fideiuſſor, in id, quod facere poteſt conueniendus eſt, nec carceratur.*

22 *Filiusfamilias in patria poteſtate exiſtens contrahens ſocietatem, ob quod fuit debitor effectus, factus ſui iuris tenetur in quantum facere poteſt.*

23 *Filiusfamilias inſimul cum patre obligatus ſi expreſsè renunciauerit beneficio* l.quod cum eo *an poſſit opponere exceptionem beneficij.*

24 *Filiusfamilias minor* 14. *annis, qui conſenſu patris alicui ſe obligauit, facta liquidatione inſtrumenti, non obſtante læſionis, ſeu reſtitutionis exceptione detrudi debet in vinculis.*

25 *Filiusfamilias obligatus cum patre ſimul, ob quod iuxta formam* Ritus M.C.V. *cauſam eius in vinculis, aut facto depoſito dicere debet, an audiendus ſit extra carceres.*

26 *Filiusfamilias poſtquàm effectus fuerit ſui iuris, ſi ratificauerit inſtrumentum aliàs à ſe factum ſimul cum patre pro debito ſpectante ad patrem, non perdit per huiſumodi ratificationem prædictum beneficium.*

27 *Filiusfamilias renũcians beneficio* l.quod cum eo *gaudet beneficio, & eo vti poteſt.*

28 *Si pater cœperit ſoluere partem mutui facti filio an ſibi præiudicet.*

29 *Literæ commendatitiæ patris non obligant.*

De Senatuſconſulto Macedoniano. Pragm.I.

Collectanea I.

PEr Excellentem, &c. Sancitur, omnes contractus, qui quomodocumquè fiant à filijsfamilias abſquè præſentia, & conſenſu patris eſſe nullos, & quia attenta iuris communis diſ-
poſitione dubium erat apud *Doctores*. Nùm
1 dicti Senatuſconſulti beneficium locum haberet, quando filiusfamilias falsò aſſeuerat cum
iuramento, ſe eſſe patremfamilias, ſeu viuere
ſeorſum à patre, ideò per eandem Regiam
pragmaticã videtur eſſe reſolutum, quòd nõ
obſtante huiuſmodi falſa aſſertione iurata
nulla ſit obligatio, idq; à Principe ſæculari fieri potuiſſe pluribus rationibus probat *Grã-*
2 *mat. in deciſ.*12. Verùm quia ratione periurij, quod filijſfamilias ex huiuſmodi falſa

aſſertione incurrebant aliquando fuiſſe criminaliter punitos refert *Vrſil. ad Aſſlict. in deciſ.* 308 *num.* 16. ideò hac de cauſa fuit edita alia *pragmatica* 64. §. 9 ſupra *de offic. Procur. Cæſar.* qua cautum fuit, quòd filijfamilias pro huiuſmodi aſſertione iurata nullam pœnam in-
3 currant, nàm qui contrahit cum filiofamilias, eius conditionem ſcire tenetur. imò ex ſpeciali priuilegio conceſſo ad ſupplicationem huius fideliſſimæ Ciuitatis Neapolis, fuit ſpecificè ordinatum, quòd in obligationibus filiorumfamilias nullo modo apponatur clauſula à Notarijs. *quòd viuunt ſeorſum à patre*, & ſi ſecus quàm cum conſenſu, & præſentia patris fiant ſint nullæ, vt patet in *Cap.* 10. inter gratias conceſſas per Ducem Oſſunæ inſert. in *volumine Capitulorum, & Priuilegiorum Ciuitatis Neapolis.*

4 Amplia primò, diſpoſitionem dictæ pragmaticæ procedere etiam ſi adſit iuramentum *Grim. deciſ.* 16. *Franc. deciſ.* 71. nouitèr *Thor. vot. deciſ.* 97. vbi plura in materia, & præcisè quòd pragmatica habet locum tàm in filio, quàm in filiafamilias.

5 Amplia ſecundò, procedere diſpoſitionem huius pragmaticæ etiam in filio arrogato, qui pariter vtitur hoc beneficio, vt deciſum in *Rota Romana* 2. Iunij 1599. vide *Seraphin. in deciſ.* 1286.

6 Amplia tertiò, procedere etiam ſi poſt cõtractum ſuperueniat conſenſus patris, vt fuit deciſum in cauſa Ioannis Angeli Baccarij cũ Carolo Baccario, referente Magna Curia in Sacro Conſilio, Actuario M.C. Aliſano, deindè Anaſtaſio, vide etiam *Fabrum in deciſ.* 1. *C. ad Senatuſconſult Maced.* ſed vide *Merill. in deciſ.* 2. *ad l. fin. C. ad Senatuſconſult. Maced.*

7 Amplia quartò, quòd nequè per diuturnitatem temporis beneficio hoc priuetur filiusfamilias, vt per *Franch. in deciſ.* 221.

8 Amplia quintò, vt filiusfamilias, qui videns patrem creditorum mole grauatum aliquod ex debitis paternis in ſe ſuſcipiendo obligauit ſe citra patris conſenſum, opponere poteſt hanc exceptionem Macedoniani, & indè beneficio ipſo potiri, vt deciſum fuit in S.C. in cauſa Petri de Bonanno cum Io. Dominico de Creſcentio ſub die vlt. Ianuarii 1605.

9 Amplia ſextò, vt eodem modo iudicium agitatum cum filiofamilias abſquè patris cõſenſu ſit nullum *Aſſlict. deciſ.* 180. *Guid. Pap. deciſ* 54 *& deciſ.* 525. *Capella Tholoſ. in deciſ.* 306. *Balb. deciſ* 307.

10 Amplia ſeptimò, beneficium huius pragmaticæ poſſe opponi etiam poſt ſententiam ad impediendam executionem ſententiæ, vt deciſum in cauſa Comitis Montellæ refert *Minad. in Conſt. In aliquibus notab.* 2. *nu.* 34. *per text. in l. filiusfamilias ff. quod cum eo*, imò poteſt opponi etiam ad liquidationem inſtrumenti impediendam, non obſtante iuramento, cùm ſit exceptio proueniens ex eodem fonte, iuxta tradita per *Franc. deciſ.* 181.

Amplia octauò, etiam procedere contra Fiſcum, vt latiori calamo exarauimus *forenſ. q.* 104. *lib.* 1. videndus *Reg. Rouit. deciſ.* 69.

11 Limita primò, non procedere diſpoſitionẽ pragmaticæ in filiofamilias mercatore *Linglois deciſ.* 13. *quæſt.* 3. *n.* 12. *C. ad Senatuſconſ. Maced.* & fuit deciſum per Sacrum Conſiliũ die 27. Octobris 1613. in cauſa Annibalis de Leone cum Luca de Fęlice patre Michaelis de Fęlice, Actuario Sarro, & vide nouiſſimè *Theſaur. in quæſt. forenſ.* 79. *lib.* 4.

12 Limita ſecundò in contractu facto per filiumfamilias extrà Regnum, vt fuit deciſum per Sacrum Conſilium in cauſa Fabij Caturij filijfamilias in Hiſpania ſe obligati, vt refert *Franc. in deciſ.* 72.

13 Limita tertiò in filiofamilias communiter reputato, & tractato ſui iuris, vt per *Laurent. in deciſ. Rot. Auenion.* 139. *Linglois d. deciſ.* 13. *quæſt.* 3. *à num.* 4.

14 Limita quartò in bonis caſtrenſibus, & quaſi caſtrenſibus, quæ filiusfamilias habebat tempore contractus *Franch. deciſ.* 70.

15 Limita quintò, hoc beneficio Macedoniani non gaudere fideiuſſores *Cartar. dec. Genuæ* 7.

16 Limita ſextò in filiofamilias, qui ſe obligauit in fauorem patris, nàm exceptionem huius pragmaticę opponere non poteſt, vt deciſum refert *Peregrin. in deciſ. Rotæ Patauin.* 51. & fuit deciſum in *Rota Romana in vna Brũduſina pecuniaria Luna* 21. Aprillis 1614. vt teſtatur *Farinac. in deciſ. nouiſ. deciſ.* 580. *p.* 1. *tom.* 2. nàm licèt pater non poſſit in ſuimet fauorem conſentire, vt fuit dictum in eadem *Rota Romana in vna Bononien. Cenſus* 29. *Nouembris* 1608. *coràm Reuerendiſſimo Attrebaten.* hoc tamẽ procedit vbi conſenſus requiritur ad integrãdam perſonam contrahẽtis, non autem vbi ratione præiudicij conſẽtire debentis *Franch. deciſ.* 14. hic autem in terminis pragmaticæ requiritur cõſenſus patris ratione præiudicij, & ſic quandoquè interrogatus reſpondi multis amicis, qui de hoc articulo me conſuluerunt, vt patet in *forenſ. quæſt.* 117. *tom.* 1. iuxtà quam opinionem in S.C. nouiſſimè fuit deciſum in cauſa graui.

17 Limita ſeptimò, vbi filijfamilias renunciaſſent huic beneficio pragmaticæ, nam in tali caſu non gauderent opponere eius exceptionem, vt deciſum per Conſiſtorium Sacræ Regiæ Conſcientiæ Siciliæ refert *Giurb. in deciſ.* 42. quæ opinio mihi non placet, nam licèt in iure ſit clarum, quemlibet poſſe renũciare fauori pro ſe introducto, vt per *Franch. in deciſ.* 540. *Caſſador. in deciſ.* 9 *de appellat. Amat. deciſ.* 16. *Maceraten. lib.* 1. *reſolut.* 112. *caſu* 13. *Valaſc. deciſ.* 135. vndè videmus, poſſe renunciari iuri pręuentionis, vt per *Franc in deciſ.* 670. ſic poſſe ſpoliatum renunciare petitioni reſti-

tutio-

tutionis *Rota in antiquis in deciſ.3.6. & 11.de renunciat.* ſic fideiuſſores beneficio ipſis competẽti *Thomi[ng].in deciſ.Lipſienſ.1.* ſic donantem beneficio *l.ſi vnquàm C.de reuocand.donat.Minſynger.obſeruat.63.cent.5.* ſic mulierẽ beneficio Velleiani, dummodò ſit certiorata *Theſaur.deciſ.222.* ſic venditorem beneficio *l.2.C.de reſcindend.vendit.* idem *Theſaur.deciſ.165.* ſic duos reos debendi beneficio diuiſionis *Polidor. Rip.obſeruat.89.* ſic actorem iuri exequutiuo *Maſtril.deciſ.157.* ſic filium legitimæ, licèt non veniat in generali renunciatione *Afflict. deciſ.178.* ſic euictioni *Theſaur. quæſt.forenſ.77.* ſic diſpoſitioni *tex. in l. de his ff.de tranſact.Cacher.deciſ.112.* ſic poſſe renũciari à reo defenſionibus exiſtentibus in apicibus iuris, non tamen his, in quibus poſſet procedere totalis abſolutio *Triuiſ. dec.1.par.1.* & in ſumma poſſe ſemper quemquam renunciare fauori ſuo decidit *Viuius in deci.316* vbi hoc ampliat, tamen nõ eſt verum hoc dicere, vbicunque priuilegium, beneficium, ſiue fauor eſſent inducta in vtilitatem tertij, vt cõmunis *Doctorũ* Schola approbat, quod videtur fulciri ex *deciſione Maſtrill. 169.* vbi refert deciſum, confugientem ad Eccleſiam non poſſe renũciare illius immunitati, quia immunitas eſt cõceſsa reſpectu Eccleſię, ſed ſic eſt, quòd beneficium huius pragmaticæ eſt inductũ fauore, & reſpectu patrum, nè filiifamilias, vt plurimum, in adoleſcentia, & iuuenili ętate cõſtituti cupiditate explendi omnes luxus, & voluntates facilè diſſipent eorum bona, quod etiam apertè patet, nàm in caſibus, in quibus non affertur præiudicium patribus, filiifamilias non gaudent hoc beneficio, ergo omninò venit dicendum, tali fauori, & beneficio pragmaticæ per filios in præiudicium patrum nequaquàm poſſe renunciari.

18 Limita octauò in filiofamilias milite, qui obligatur ex cõtractu inhito, iuxta *deciſionem Merilli 2.in l.ſi §.fin.C. ad Senat.Cõſult.Maced. Linglois deciſ.13. quæſt.3. C.ad Macedon.* vbi etiam, quòd ceſſat, quãdo extra ciuitatem, & patriam creditum in ſuis neceſſitatibus filio fuerit factum, & vide *eundem deciſ.1. q.1. C. de negot.geſtis*, vbi an pater teneatur pro ijs, quæ filio citra eius voluntatem recedenti credita ſunt in eius aduerſa valetudine.

Quia tamen in hac pragmatica diſponitur, valere obligationes factas à filijsfamilias ha-
19 bitantibus ſeorſum à patribus, ſcias, quòd vt filiusfamilias dicatur habitare ſeorſum à patre ſufficit, quòd viuat proprijs expenſis, nec obſtat, quòd habitet in vna, eademquè domo cum patre, dummodò non viuat expenſis patris, vt deciſum in M. C. V. audiui menſibus elapſis, & notare non deſinas, pariter ſufficere, quòd filij per momentum ſeorſum à patribus habitent, vt eorum obligatio teneat, ex quo pragmatica non limitat tale tempus habitationis, vt fuit deciſum in M. C. V. & in S. C. habes per *Vrſil. in deciſ.308.à num.17. vſq; ad num.19.*

Nec non habitare cum patre non dicitur, licèt in eadem domo habitet, ſi aſſignata fuerint ſeparatim alimenta, nec eſt patris commenſalis *Rota deciſ.527.ſub num.6.part.1.t.2. Addit.ad Ludouiſ. dec.182.*

20 Sed quid dicendum ſit, ſi pater transferat ſe ad habitandum cum filio, vide *Polidor.Rip. in obſeru.227.* vbi reſoluit, in tali caſu filiũ adhùc dici ſtare ſeparatum à patre, & conſequenter obligari.

21 Nota tamen in materia, quòd filiusfamilias, qui ſimul cum patre ſe obligauit, cũ eius ſit fideiuſſor, in id, quod facere poteſt conueniendus eſt, nec carceratur *l.2.& toto tit.ff. quod cum eo*, dummodò ſui iuris effectus paternam non adierit hæreditatem, vide *Giurb. in deciſ.43.* adeò quòd cùm dubitaretur, ſi filiusfamilias, qui per multos annos ſteterat nõ ſoluere, iuuaretur beneficio *l.quod cum eo*, vt non teneatur vltrà quàm facere poſſet, fuit deciſum per M. C. V. eſſe liberandum, & interpoſita appellatione in S.C. quia Pars in facto multa probabat, fuit mandatum M. C. quòd liberaret ipſum cum cautione de ſtando iuri *Franch.deciſ.221.*

22 Et hinc filiusfamilias in patria poteſtate exiſtens contrahens ſocietatem, ob quod fuit debitor effectus, factus ſuis iuris tenetur in quãtum facere poteſt, vt deciſum in M.C.V. in cauſa Alphonſi Solazzi, audiui annis non longè decurſis.

23 Sed an filiusfamilias inſimul cum patre obligatus, ſi expreſsè renunciauerit beneficio *legis quod cum eo* poſſit opponere exceptionem talis beneficij in liquidatione inſtrumẽti; Fuit pluries practicatum, obſtare exceptionem periurij, & mox carcerati filijfamilias, excarcerati fuerunt, non obſtante tali renunciatione, imò etiam exiſtẽte inualida abſolutione iuramẽti, vt tradit *Vrſil.in dec.308.n.21* licèt hodiè per hanc pragmaticam fuerit relaxata pęna periurij, & videas latè *Mut.in deciſ.94.* vbi diſcutit, ſi filiusfamilias obligatus cum patre, vel alijs an, & quomodò poſſit reſcindere ſuas obligationes, vel petere beneficium, deducto nè egeat.

24 Et quid dicendum de filiofamilias minore 14. annis, qui cum conſenſu patris alicui ſe obligauit, an facta liquidatione inſtrumenti non obſtante læſionis, ſeù reſtitutionis exceptione detrudi debeat in vinculis, fuit iudicatum, quòd ſic, in cauſa D.Ioannis de Montibus obligati cum patre *Incert.Author de præſent.inſtrument. ad form.Rit.fol.613.*

25 Item ſi filiusfamilias obligatus cum patre ſimul, ob quod iuxta formã *Rit.* M. C. V. cauſam eius in vinculis, aut facto depoſito dicere debet, an audiendus ſit extra carceres. In mul-

multis caſibus fuit deciſum, eſſe audiendum extra carceres, & ad ſummum teneri præſtare cautionem de parendo mandatis Curiæ, & ſe præſentãdo tempore expeditionis *Molfeſ. conſ. 42. num. 30. & ſeq.* poſt *comment. ad conſuet. Neap.*

26 An autem filiusfamilias ſi poſtquàm effectus fuerit ſui iuris ratificauerit inſtrumentũ, aliàs à ſe factum ſimul cum patre pro debito ſpectante ad patrem, per huiuſmodi ratificationem perdat beneficium *l quod cum eo*; Dicas, negatiuè fuiſſe deciſũ in S.C. in cauſa Philippi Saracha ſub die 11. Ianuarij 1591. referẽte Conſiliario Olcignano in Banca Longhi.

27 Sed quid ſi filiusfamilias renũciauerit huic beneficio *l quod cum eo*, an deindè poſſit vti, vide *Franc. in deciſ. 164. Merlin. controuerſ. 39.* Ego autem ex *Molfeſ. in d. conſ. 42.* adduco plures deciſiones factas, vt non obſtante renunciatione filiusfamilias gaudeat dicto beneficio.

Sic igitur fuit iudicatum in cauſa Comitis Montellæ cum Alphonſo Coppola die 29. Octobris 1532. & die 30. Ianuarij 1546. ad relationem Conſiliarij Nicolai Maiorana, vt legitur in dicto proceſſu penès Galterium.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1546. aliàs 1547. in cauſa Io: Bernardini Criſpi ad relationem Conſiliarij Galeoti Fonſechæ.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1546. die 29. Ianuarij in cauſa Hectoris Precci ad relationem Conſil. Minadois.

Sic etiam deciſum fuit iunctis aulis in anno 1549. die 12. Octobris in cauſa Marci Antonij Azia ad relationem Conſiliarij Io: Andreæ de Curte, qui quidem debitor quia erat carceratus, ideò ſub die 10. Maij 1550. facto verbo fuit habilitatus cum cautione de ſtando iuri, & de ſe præſentando tempore expeditionis cauſæ.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1587. die 19 Decembris ad relationem Conſiliarij Petri Pauli Theodori in cauſa Thomæ Anelli Mazza, fuit enim dictum, vt non teneatur, niſi quatènus erat in peculio, vt legitur in dicto proceſſu penès Galterium fol. 54. in quo proceſſu fol. 44. & ſequent ſunt præſentatæ copię ſententiarum deſuper relatarum, & aliarum plurium, vt cum dicto Thoma Anello fuit etiã prouiſum, vt non teneatur, niſi quatènus erat in peculio, non obſtante quòd ipſe Thomas in computum ſui debiti ſoluiſſet eius creditori ducatos 660. vt ex partita Banci fol. 49. in eodem proceſſu.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1588. ad relationem Conſil. Cæſaris Vitelli in cauſa Io. Aloyſij Candidi, & fratrum inſolidum obligatorum cum patre, fuit enim dictum, vt gaudeant dicto beneficio, non obſtante eius renunciatione, vt legitur in dicta ſententia, cuius copia eſt pręſentata in proceſſu Marchionis Campi Lactarij cũ Andrea de Tufo fol. 92.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1583. die 15. Septembris ad relationem Con ſil. Montoia in cauſa Vincentij de Salario, q. fuit pluries habilitatus, præſtita ſolùm cautione de ſe præſentando ad omnem ordinem Sacri Conſil. & cum dicta cautione ſolùm procederetur in cauſa, vt legitur in dicto proceſſu fol. 107. cum ſequen.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1590 die 7. Martij in cauſa Caroli Brãcaleonis cum eius creditoribus, ad relationem dicti Conſ. Theodori, vt legitur in d. proc. fol. 123. & licèt eſſet renunciatum dicto beneficio, talis exceptio fuerit oppoſita per creditores, & etiam quòd erit periurus, & proindè non debebat audiri, niſi facto depoſito, vel in vinculis, ſeruata forma *Ritus*, vt legitur in d. proc. fol. 122. Nihilominùs domi fuit prouiſum, dictum Carolum eſſe audiẽdum, oppoſitis ex aduerſo non obſtãtibus, vt legitur fol. 223. & dùm ab hoc decreto eſſet reclamatum per creditores, facto verbo fuit dictum, benè prouiſum fuiſſe, vt habetur in d. proc. f. 123. à t.

Sic etiam fuit deciſum in anno 1597. die 29 Martii in cauſa Proſperi Cuniglii obligati ſimul cũ patre, & renunciantis dicto beneficio, fuit enim ad relatienem Conſiliarii Franciſci de Curte prouiſum, contractus prædictos eſſe reſcindendos, & dictum Proſperum ad nihilũ teneri, vt legitur in d. proc. fol. 755. vbi alias deciſiones habes; ſic etiam fuit deciſum die 14. Martii anno 1616. in cauſa Principis Sanſeuerii cum eius creditoribus, & ita deciſum refert *Linglois d. dec. 13. q. 6. eod. tit.*

28 Si pater cęperit ſoluere partem mutui facti filiofamilias, ex hoc ſibi præiudicium ſibi generaſſe videtur pro reſiduo, ad *textum in l. item ſi filiusfamilias*, ſiuè *l ſed Iulianus § fin. ff. ad Senatumconſultum Macedonianum*, & proindè tenetur pro reſiduo, niſi fuerit proteſtatus, ita *Linglois quaſt. 2. deciſ. 13. ad leg. fin. C. ad Senatumconſultum Macedonianum*, vbi limitat, quando per patrem res pignori data fit ei, qui pecunias credidit, quia tunc in ampliùs ratum habere non cenſetur, quàm pignus valet, per *textum in l. ſi paterfamilias ff. ad Senatumconſultum Macedonianum*. At *Chriſtineus* loquẽdo de filio, qui cępit ſoluere, factus ſui iuris, negat, poſſe vti Macedoniano, vt apud *eum deciſ. 35. nu. 11. vol. 3.*

29 Et literæ commendatitiæ patris non obligant eum pro mutuo dato filio peregrè profectò citrà voluntatem patris *Linglois dec. 13. quaſt. 4. C. ad Senatumconſultum Macedonianum.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ampliatur diſpoſitio pragmatica, prout num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. & limitatur, prout à num. 9. vſq; ad 26.*

27 *Mater, quæ pecuniam mutuam accepit ad ſoluendum debitum filiorum, quorum tutrix erat, aut eſt conuenienda tanquàm tutrix, aut iuuanda Velleiano.*

28 *Mulier maior non reſtituitur ad appellandum à ſententia, cui conſenſit, ſi nihil ab ea factum ſit contra Velleianum.*

29 *Vxor, & vir ſi inſimul cum iuramento confitētur, pretiū alicuius rei recepiſſe, & dubitetur, penès quem cū effectu peruenerit, non eſt præſumendum, pro rata penès quemlibet perueniſſe.*

30 *Exceptio Velleiani an militet ſi fuerit oppoſita per donatarium tertium poſſeſſorem bonorum donatorum aduerſus creditricem donantis agentis pro aliqua ſumma vigore inſtrumenti initi cum ipſa donatrice.*

De Senatuſconſulto Velleiano. Pragm. I.

Collectanea I.

Conſiderantes, &c. Diſponit, vt mulieres nequeant cōtrahere renunciando beneficio Senatuſconſulti Velleiani, etiam cum iuramēto, Quarè per hanc pragmaticam fuit ſublata dubitatio, ſi mulier poſſet renunciare exceptioni Velleiani, maximè cum iuramēto, de qua quæſtione latè ſunt videndi *Theſaur. in deciſ. 222. Capella Tholoſ. in deciſ. 37. Gayl obſeruat. 77. lib. 2. Papon. lib. 12. tit. 5. arreſt. 5.*

1 Amplia primò, diſpoſitionē huius pragmaticæ procedere etiam ſi mulier intercedat pro filio carcerato, nam hoc non obſtante adhùc gaudet hoc beneficio, vt per Sacr. Conſilium deciſum annuit *Franch. in deciſ.* 578. & vide *Eundem in dec. 279.* ſed vide contrarium apud *Mut deciſ. 84. num. 22. Gizzarell. deciſ. 4. Surd. deciſ. 85. Rot. in recent. deciſ. 775. par. 2. tom. 2.* & quę reſpectu vxoris pro marito excarcerando diximus infra *limit. 9.*

2 Amplia ſecūdò, Velleiani auxilium dari etiā mulieri, quæ cum filio vendidit rem filij tanquàm correa vēditionis, vt deciſum refert *Faber in deciſ. 1. C. ad Senatuſconſ. Velleian.*

3 Amplia tertiò, mulierem iuuari beneficio Velleiani etiam contra ſuum fideiuſſorem, ſi ille ſoluerit, vt eſt eiuſdem Senatus deciſio penès *Fabrum in deciſ. 6. C. eod. tit.*

4 Amplia quartò, vt huius Velleiani beneficio iuuetur mulier, quæ ſe conſtituit corream debendi pro marito, ſiue ſimpliciter, ſiue cum clauſula, *quilibet in ſolidum,* vide deciſionem apud eundem *Fabrum in deciſ* 10. *C. eod. tit.* vide *Merlin. controuerſ. forenſ. 55.* vbi fundat, mulierem iuuari beneficio, etiam ſi principaliter ſit cum altero obligata.

5 Amplia quintò, vt hoc beneficio iuuetur mulier, quæ mariti creditorem res eius diſtrahere parantem impediuit, ſuſcepta cōdemnatione, ex mariti obligatione inducta, vide deciſionem in *lib. Placit. Curiæ lib. 10. tit. 5. de Senatuſconſ. Velleian.*

6 Amplia ſextò, vt mulier hæres cum beneficio inuētarij, ſi proprio nomine promittat iuuetur beneficio Velleiani *Franch. in deciſ. 323.*

7 Amplia ſeptimò, vt exceptio huius pragmaticæ poſſit opponi etiam in exequutione ſententiæ *Maſtrill. in deciſ. Sicil.* 151. iuxtà quam ipſe reſpondi nonnullis quippè vicibus.

8 Amplia octauò, mulierem, quæ verberibus, & minis adducta ſollicitauit emptorem etiam ignorantem iuuari Velleiano *Faber in deciſ. 23. C. ad Senatuſconſ. Velleian.*

9 Limita tamen, firmatam concluſionem, & conſequenter diſpoſitionem ipſius pragmaticæ non procedere primò in muliere intercedente pro filio ex cauſa dotis à nuru traditæ, conſtituendo antephatum, nam ipſa non iuuatur hoc beneficio Velleiani mortuo filio aduerſus petita per nurum, vt deciſum teſtatur *Franc. in deciſ. 182.*

10 Limita ſecundò, vt mulier vidua non iuuetur hoc beneficio Senatuſconſulti Velleiani, ſi ſe obligauerit ad debita viri pro exoneratione conſcientiæ viri, vide ſic deciſum apud *Frāch. in deciſ. 237.*

11 Limita tertiò, hoc beneficio non gaudere mulierem etiam ab alio deceptam aduerſus eum, quem ipſa decepit, iuxta *deciſionem Fabri 4. C. ad Senatuſconſ. Velleian.*

12 Limita quartò, hoc beneficio non gaudere mulierem, quæ accepit aliquid non parui momenti pro obligatione, ſic deciſum refert *Gama in deciſ. Luſitan. 121. Linglois dec. 14. quæſt. 1. num. 6. C. ad Senatuſconſ. Velleian.* vbi quòd pretium quale debeat eſſe reponitur arbitrio Iudicis.

13 Limita quintò, quòd mulier non iuuatur Velleiano contra emptorem, quem ipſa quæſijt, ſi neque mariti creditor ille ſit, neque ab eo ſubiectus, neque alia ratione color quæſitus ſit in fraudem Senatuſconſulti *Faber in deciſ. 3. C. ad Senatuſconſ. Velleian.*

14 Limita ſextò, vbi mulier ſollicitauit, & quæſiit creditorem, etiam ſi ſit facta correa debēdi cum marito, idem *Faber in deciſ. 7. C. eod. tit.*

15 Limita ſeptimò, vbi mulier ſe pro marito egeno obligauit de pecunia, in cauſam alimētorum familiæ conuerſa, idem *Faber in deciſ. 8. eod. tit.*

16 Limita octauò, vt ceſſet Velleiani beneficiū in cauſa dotis per mulierem promiſſæ ei, qui alioquin vxorem ducturus non fuiſſet, idem *Faber in deciſ. 14. eod. tit.* quam in facti contingentia fui ſequutus, & iuxta ipſam audiui fuiſſe obtentum, latè videndus *Merlin. cōtrouerſ. forenſ.*

*forenſ.*56. vbi res iudicatas reportat.

17 Limita nonò, mulierem non iuuari Velleiano, ſi ſe obligauerit pro marito liberando, qui in carceres detruſus erat ex cauſa delicti, ſecus ſi ex cauſa æris alieni *Faber in deciſ.*16. *C. eod.tit.* vide tamen *Papon.lib.*12.*tit.*5.*arreſt.*8. *&* 9. vbi quòd exceptio Velleiani habet locũ in vxore obligata, vt liberaret maritum à carceribus, & in Regno Franciæ concedi talem exceptionem, non obſtante iuramento teſtatur, vide *Gam.in deciſ. Luſitan.*318. *Linglois d. deciſ.*14.*quæſt.*1.*C.ad Velleian.*

18 Limita decimò, non iuuari Velleiano mulierem, quæ ad eludẽdam exequutionem, quæ fiebat contra maritum, vt exequutioni illuderet obligauit ſe pro marito, vt deciſum reperies penès *Fabr.in deciſ.*17. *C.ad Senatuſconſ. Velleian.*

19 Limita vndecimò, mulierem, quæ ceſſit, & renunciauit iuri hypothecarum cum iuramẽto in venditione facta per virum non iuuari Velleiano, ita *Franch. in deciſ.*84. allegat *Afflict.in deciſ.*213. *& Boer.deciſ.*23.

20 Limita dnodecimò, vt mulier tntrix filiorũ ſuorum, quæ beneficio Senatnſconſulti Velleiani in decretione tntelæ minimè renunciauit, eò quòd non fuit requiſita, nec iuſſa per Iudicem, nam non poteſt vti tali exceptione contra creditores, quibus ipſa tutorio nomine ſe obligauit pro liberis *Linglois deciſ.*14.*quæſt.*6. *C.ad Senatuſconſult. Velleian.*

21 Limita decimotertiò, mulierem Velleiano non iuuari ſi obligetur in rem propriam, vel communem, & etiam ſi communioni renunciauerit *Griuell.deciſ.Senat.Dolani* 20.*Linglois d.deciſ.*14.*quæſt.*2. vbi quòd requiritur, vt mulier obligetur acceſſoriè, non verò principaliter, hoc eſt, vt obligetur pro altero, nõ autem ſuo nomine, aut in rem ſuam, per *tex.in l.*1.*&* 2.*ff.ad Velleian.* vndè ſi mulier pro alio eſſet obligata principaliter, nihilominùs eſſet locus beneficio *Velleian.l.*2.*§.omnis ff.eod.l.fruſtrà C.eod.tit.*

22 Limita decimoquartò, quando ex interceſſione ſua læſa non eſſet exiſtenter, vel apparẽter, vt per *tex.in l.ſi mulier, & l.ſi mulieri ff.ad Senatuſconſ.Velleian.* probat *Linglois d. deciſ.* 14. cit.*quæſt.*2.*num.*3.

23 Limita decimoquintò, quando in ſpecie renunciaſſet dicto beneficio, ſitq; legitimè de hoc beneficio certificata, ita quòd nõ ſufficeret in inſtrumento, contineri renunciantem fuiſſe certioratam à Notario, niſi ius ipſum exprimeretnr, cui renunciatum eſt, vel niſi ſaltem Notarius interrogatus, an vim ipſius renunciationis intelligeret, reſpõderet, nõ ignorare, ita *Linglois* cit. *deciſ.*14. *quæſtion.*1. vndè deſcendir, ſub generali renunciatione omnis beneficii legis non comprehendi renunciationem ipſius Velleiani *Griuel. deciſ.Senatus Dolani* 132.

24 Limita decimoſextò, vt fideiuſſor, qui pro muliere interceſſit non iuuetur hoc beneficio, vt mordicùs probare videtur *Gaſpar Anton. Theſaur.quæſt.forenſ.*6.*lib.*4.

25 Limita decimoſeptimò, exiſtente iuramento *Theſaur. deciſ.* 223.

26 Limita decimooctauò, quòd ſi mulier fideiuſſerit pro aliquo cum iuramento de non cõtraueniendo actui, & poſteà ſine abſolutione iuramenti mortua eſt, hæres mulieris vti nequit exceptione Velleiani contra creditorem, priùs in integrum reſtitutione poſtulata *Linglois* cit.*deciſ.*14. *quæſt.*5.

Sed nõ reticeam dicere, quòd idem *Author* ſepiùs citatns *dec.*14. enũciat, caſus, in quibns exceptio Velleiani denegatur mulieri procedere, niſi mulier ſit minus vigintiquinq; annis, quia tunc facilè, dicit, poſſe reſtitui in integrum.

27 Inſuper ſcias, ꝙ mater, quæ pecnniam mutuã accepit ad ſoluendum debitum filiorum, quorum tutrix erat, aut eſt conuenienda tanquàm tutrix, aut iuuanda Velleiano, ſic deciſum tradit *Faber in deciſ.*22. *C.ad Senatuſconſ. Velleian.*

28 Item nota, quòd mulier maior non reſtituitnr ad appellandnm à ſententia, cni conſenſit, ſi nihil ab ea factum ſit contra Velleiannm, idem *Faber in deciſ.*25. *C.eod tit.*

29 Tene quoquè menti, quòd ſi vxor, & vir inſimul confitẽtur cum iuramento pretium alicnius rei recepiſſe, & dubitetur, penès quem cum effectu peruenerit, non eſt præſumẽdum, pro rata penès quẽlibet perueniſſe, vide *Theſaur.in deciſ.* 222.*num.*14. vbi dicit, iudicatum per Senatum per huiuſmodi confeſſionẽ mulierem in nihil teneri, vide etiam *Ann. in ſing.* 290.

30 Sed quærò, an exceptio Velleiani militet, ſi fuerit oppoſita per donatarium tertium poſſeſſorem bonorum donatorum aduerſus creditricem donantis agentis pro aliqua ſumma vigore inſtrumenti initi cum ipſa donatrice, ex quo facto demonſtrabatur, quòd donatrix licèt principali nomine ſe obligauerat creditrici, dùm ipſa creditrix in contractu credidit, & ſoluit pecuniam tertio enm fideiuſſione ipſius donatricis, & tertius ſemper exigit à prædicto tertio, & eius filio, & ob id dùm fuiſſet per donatarium oppoſitum, obligationem nõ valere, quia fuerat interceſſio, & ſucceſſiuè non poſſe creditricem iuuari exceptionibus Senatuſconſ.Velleian. ex ſubſcriptis, quoniam licèt in cortice verborum appareret, quòd donatrix erat principalis, & ille tertius fideiuſſor, & apoca banci erat directa ipſi donatrici, tamen in continenti Partes declarauerunt, ꝙ negotiũ ſpectabat ad ipſum tertium, qui promiſerat extrahere ipſam indemnẽ, & illæſam, etiam antè damnum paſſum, qui quidèm duo actus ex vicinitate actuum, & quaſi connexi-

tate reputantur vnus actus, & ob id multis
rationibus corroboratur inualiditas obliga-
tionis. Primò, quia non ſuccedit in locum il-
lius, cùm non ſit actum, quòd creditrix ſubin-
tret in locum illius, nec aliter facta ceſſio. Se-
cundò, quòd contractus geſtus non tendit in
cauſam propriam ipſius donatricis. Tertiò,
attenta donatione ipſa, prætendi nequit, quòd
donauerat pecuniam receptam. Quartò, lon-
gè abeſt reiteratio obligationis. Quintò, nec
renunciatio Senatuſconſ. Sextò, licèt aſſertio
Notarij ineſſet, quòd fuerit impetrata diſpo-
ſitio, adhùc non ſtatur tali aſſertioni, cùm ſit
extrà eius officium, & id egit ad euitandam
pęnam pragmaticæ, nam ſi adeſſet, inſeruiſſet
in obligatione, & demùm quàmuis reuocari
poſſint donata per creditores futuros, quan-
do excogitatè, & in fraudem creditorum fue-
rit facta donatio, quod ceſſat in caſu iſto, dùm
erat facta donatio loco pio, quarè omnibus
dimiſſis fuit deciſum in S. C. contra dictam
obligationem, vt non valeat *Georg. allegat.* 37.

S V M M A R I V M.

1 *Sententia foriudicationis antequàm relaxetur quid præcedere debeat, & num. 3. & 5.*

2 *Citatio vbi eſt nulla, redditur nulla quoq; foriudicatio.*

4 *Conſanguinei, & amici qualiter poſſint comparere aduerſus foriudicationem, & opponere exceptiones.*

6 *Foriudicatio hodiè pro quo crimine fiat, & quid ſi fiat pro delicto paruo, nè exequutioni mandetur, num. 7.*

8 *Sentẽtia foriudicationis regulariter poſt annum relaxatur, ſed tale tempus abbreuietur, numer. 9.*

10 *Sententia foriudicationis contra mortuum non valet.*

11 *Nullitates aduerſus foriudicationem non opponuntur, reo non exiſtente in fortijs.*

12 *Foriudicatus captus poteſt dicere de nullitate ſententiæ.*

De Sententia foriudicationis, ſeù proſcriptionis. Rubrica.

Collectanea I.

1 SEntentia foriudicationis antequàm rela-
xetur nèdum inquiſitus eſt citandus de
perſona, & in ſubſidium domi, in qua mulier,
filii, vel alia ſpecialis familia cõmoretur *Guid.
Papa deciſ.* 445. *Præſ. de Franch. deciſ.* 514. vbi
2 habetur, quòd quando citatio foriudicationis
eſt nulla, foriudicatio pariter nulla redditur,
cũ illa ſumat robur à citatione *Idem dec.* 322.
Gizzarell. deciſ. 17. *num.* 12. ſed etiam ſunt ci-
3 tandi conſanguinei, & affines *Tapia deciſ. S.
C.* 49. *ſub num.* 11. ſingulariter, & ſpecialiter,
nec ſufficiet citatio generalis per proclama
Idem de Franchis deciſ. 516. vbi limitat, ſi ille
reperiatur extrà iuriſdictionem Regiæ iuriſdi-
ctionis, putà Beneuẽti, de quo *Nos* pariter *de-
ciſ. R. A. Apuleæ* 12. vbi caſum cum deciſione
ſequuta reportauimus.

4 Qui conſanguinei, vel amici & ſi non cita-
ti poſſunt comparere petendo copiam acto-
rum ordinariorum, & impedire ſentẽtiam for-
iudicationis, vt in *deciſ. eiuſdem R. A.* 20. apud
Nos, & poſſunt opponere exceptionem Cle-
ricatus *Franch. deciſ.* 329. quem videas etiam
deciſ. 209. nec pigeat perquirere *Caualc. deciſ.*
11. *par.* 5.

5 Et huiuſmodi ſententiam debet præcedere
bannitio, quia niſi inquiſitus banniatur priùs,
non poteſt forindicari, quæ bannitio eſt faciẽ-
da alta voce per loca publica, & ſolita Ciuita-
tis, Terræ, & Caſtri, vt latiùs *de grauaminibus
vaſallorum tom.* 3. *grauam.* 9. vbi formulam
banni, & ſententiæ foriudicationis reperies, &
quia ibi materiam ſatis luculẽter diſſeruimus,
breuis in illa erit noſter ſermo hic.

6 Foriudicatio hodiè non pro omni crimine
cadit, ſed pro illo tantùm, in quo venit impo-
nenda pęna mortis naturalis *Gizzarell. deciſ.*
13. *Reg. Tapia deciſ. S. C.* 49.

Indè merita cauſæ ventilari ſolent, antequã
ad talem actum deueniatur, ſi ſcilicèt reus pę-
nam mortis luere debeat, vt lepidè probaui-
mus *deciſ. R. A. Apuleæ* 18.

7 Ita vt ſi de facto pro cauſa minoris condi-
tionis reperiatur foriudicatus reus, minimè
erit exequenda talis foriudicationis ſententia
Viu. deciſ. 439. *num.* 36. ſed vide *Theſaur. fo-
renſ. quæſt.* 6. *lib.* 1.

8 Sententia foriudicationis regulariter niſi
poſt annum relaxari nequit, ex *Conſtit. Regni
Pœnam eorum Præſ. de Franch. deciſ.* 515. &
589. *Gizzarel. deciſ.* 17. vbi quòd poteſt abbre-
9 uiari per Proregem *Maſull. ad Capyc. deciſ.*
131. & 141. *Franc. deciſ.* 213.

At in multis caſibus habemus expreſsè ab-
breuiatum talem terminum, vtputà in contu-
macibus, qui per nemora in comitiua banni-
torum vadunt, ſic pariter in citatis pro crimi-
ne recaptus, in crimine raptus, vt ſic etiam in
delinquentibus cum ſcopictis, in oſculantibus
mulieres, in Mercatoribus fallitis, &c. vt la-
tiùs in *Noſtra deciſ. Reg. Audient. Apuleæ* 33.
vbi ſingula iura Regni id mandantia ſtant re-
partita.

10 Sententia foriudicationis non valet, ſi fue-
rit facta contra mortuum, cùm foriudicandus
viuus eſſe debeat, nec cõtra fęminam aliquem
operatur effectum, cũ fęmina foriudicari ne-
queat *Guglielm. deciſ. Spirenſ.* 20. *par.* 3.

11 Aduerſus huiuſmodi ſententias forindica-
tionis nullitates haùd fore diſcutendas, foriu-
dicato non exiſtente in poſſe Curiæ, tutatur
Maſtrill. deciſ. 161. & *Nos* probauimus *deciſ.*
R. A.

R. A. Apulea 14. aduerſus *Præſid. de Franeb.*
deciſ. 688. vt ibi latiùs erit videndum, & pari-
ter fuerunt reportatæ Prouiſiones Collatera-
lis Conſilij determinantes, quòd vbi nullita-
tes pro parte agnatorum opponerētur, eſſent
admittēdæ, quàmuis foriudicatus non ſe præ-
ſentaret, quod pariter deciſiuè aſſeuerat *Dā-*
za in tract. de pugna DD. tit. de foriudicat. cap.
1. *tom.* 1. qui ſimiliter adducit Prouiſiones eiuſ-
dem Collateralis à nobis ibidem relatas, fir-
mando *num.* 28. circa id quæſtionem iam eſſe
ſopitam, licèt non reminiſcatur reportare,
quēdam Auditorem Tribunalis Luceriæ fuiſ-
ſe proceſſatum, ex quo agnatum foriudicati
audiuerat ſuper nullitatibus foriudicationis.
12 At poſſe foriudicatum captum dicere de
nullitate ſententiæ, quando eſſet euidens, ac
notoria, poſt *Intrigl. ſingul.* 246. *lib.* 1. & cęte-
ros proclamat *Reg. Tapia deciſ. S.C.* 54. *num.* 6.

SVMMARIVM.

1 *Seruorum appellatione qui veniant, & quid in legatis, num.* 2. *&* 3.
4 *Serui manumiſſi nuncupantur Libertini.*
5 *Manumiſſio à quo facienda ſit.*
6 *Serui veniunt in legato omnium, qui in domo ſunt.*
7 *Libertas dicitur pretioſior omni theſauro.*
8 *Legatum libertatis dicitur pium.*
9 *Libertas ſi fuerit legata cum onere, debetur, quàmuis onus non ſit adimpletum.*
10 *Serui pro nullis habentur, & cum illis nulla actio, vel obligatio ciuilis eſſe poteſt.*
11 *Seruus quidquid acquirit, Domino acquirit.*

De Seruis manumiſſis. Rubrica.

Collectanea I.

1 SEruorum appellatione continētur nèdum
proprij, ſed & hi, quos bona fide poſſide-
mus, & etiam communes *l.* 1. *§. poteſtatis ff. de*
pecul. l. ſi quis ſeruos ff de leg. 3. *Rota in vna*
Maceraten. legati coràm R.P. Queipo, vbi etiā,
quòd ſeruorum meorum appellatione in le-
2 gatis continentur ſolùm qui fuerunt tempo-
re teſtamenti, niſi aliud comprehenſum eſſet
ex *l. ſi ita ff. de auro, & argento legato*, & quòd
3 ſeruorum ſuorum appellatione in legatis te-
ſtatoris non continentur, quos pignori acce-
perat, ideſt in credito habebat teſtator ex *l.*
ſeruos § eos ff. de leg. 3. *& l. legata §. fin. ff. de*
ſuppellectili legata, vbi ſuppellectili ſua omni
legata, argentum pignori acceptum minimè
ſubintelligitur, & quòd nec continētur ſerui,
quos Dominus habet venales ex cit. *l. ſeruos*
in fin. ff. de leg. 3.
4 Inſuper enunciat, ſeruos manumiſſos nun-
cupari libertinos, & manumiſſionem de iure
eſſe licitam, & quòd libertorum appellatione
continentur etiam libertini ex *l. liberti ff. de*
verb. ſignific. l. cùm pater §. cùm inter ff. de leg. 2.
licèt ſecus dicat reſpectu liberti liberti, cùm
libertus liberti non contineatur ex *l. pater fi-*
lium §. duabus ff. de leg. 3.
5 Manumiſſio autem à vero Domino eſt fa-
cienda *l. ſi non proprietatem C. de his, qui non à*
Domin. manumiſſi ſūt, ita vt donator poſt do-
nationem nequit ampliùs ſeruum, vel ancillā
6 manumittere *l. ſi tradita C. de his, qui nō à Do-*
mino, *Caſtill. deciſ.* 138. vbi etiam quòd ſerui
veniunt in legato omnium, qui in domo ſunt.
7 Et hac occaſione obſeruabis, libertatem
eſſe pretioſiorem omni theſauro, & dici rem
ineſtimabilē *l. libertas omnibus ff. de regul. iur.*
multaq; prohibita in iure eſſe eius fauore cō-
ceſſa, ita vt perpluribus priuilegijs ſit imbuta,
8 & pro tali cauſa legatum dicatur pium *Amat.*
deciſ. Marchia 42. *nu.* 13. *Theſaur. forenſ. quæſt.*
37. *ſub num.* 3. *lib.* 3. *Valaſc. deciſ.* 67. *num.* 3.
Caroce. deciſ. 86. *num.* 9.
9 Quæ libertas ſi fuerit relicta ſeruis ſub cō-
ditione aliquid faciendi, non eſt ſuſpēſa, quàm-
uis non pareant iuſſioni, ſed ſtatim ſunt liberi,
& ſufficit, vt ex officio Iudicis compellantur
ad obſeruationem oneris iniuncti, vt per *Ro-*
tam vbi ſupra ex *l. Mauia ff. de manumiſſ. te-*
ſtam. l. hæreditas § fin. ff. de petit. hæredit. l. mīli-
tis C. de Religioſ. & ſumpt. funer. l. Quintus ff. de
ann. leg. & ita determinat *Gratian. forenſ. di-*
ſcept. 803. *num.* 22. *lib.* 5. vbi alia iura reportat,
& rationem adducit.
10 Pręterea reminiſcaris, ſeruos pro nullis ha-
beri, & cum illis nullam actionem, vel obliga-
tionem ciuilem eſſe poſſe *l. quod attinet, & l.*
cum ſeruis ff. de regul. iur. Cabed. deciſ. 150. *par.*
1. vbi etiam, quòd ſeruus quidquid acquirit,
11 Domino acquirit *l. placet ff. de acquir. hæred.*
§. item nobis Inſtit. per quas perſonas nob. ac-
quir.

SVMMARIVM.

1 *Officialis ſucceſſor interuenit in ſindicatu, niſi in contrarium vigeat conſuetudo.*
2 *Vniuerſitas ſolet eligere ſindicatores.*
3 *Conuentus in ſindicatu ob dolum an appellet.*
4 *Familiares Officialium an ſint idonei teſtes in ſindicatu.*
5 *Cōdemnatus in ſindicatu vtrùm relaxetur fideiuſſoribus.*
6 *Abſolutus in ſindicatu poteſt ad alia officia promoueri.*
7 *Sollemnitas* l. libellorum *obſeruatur in materia ſindicatus.*

De

De Sindicatu Officialium, ſeù cauſa dicenda per eos. Rubrica.

Collectanea I.

Materiam ſindicatus ſatis amplè reperies
tractatam apud *Teſtai allegat.*15.& apud
Nos in tract.de grauaminibus vaſallorum, vbi
varia capita ſtant exarata ibidem videnda.
1 In quo quidèm ſindicatu debet interuenire
Officialis ſucceſſor *Vrſill.* rem iudicatam re-
ferens *ad Afflict. decíſ.*1. niſi tamen in contra-
rium vigeat conſuetudo, ex dictis per *Nos de
grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*288.
2 ſolent enim per Vniuerſitates locorum eligi
ſindicatores ad ſindicandos Officiales.
3 Sed an conuentus in ſindicatu ob dolum
appellare valeat, negatiuè *Balb.deciſ.*468.qui
*deciſ.*387. in hac materia tradit,familiares Of-
4 ficialis poſſe teſtificari pro eo, dùm ſtant in
ſindicatu,ſi tamen ſint probatæ vitæ, nec non
*deciſ.*102. affirmat, fugam Officialis exiſtentis
in ſindicatu facere illum haberi pro confeſſo,
de quo vide *Viuium deciſ.*509.
5 Et cõdemnatus in ſindicatu nùm poſſit re-
laxari ſub fideiuſſoribus *Maſtrill. deciſ.*162.
vbi pluriès concluſum refert in ſua M.C.con-
demnatos per ſindicatores, quando non agi-
tur de pęna corporali,ſed pecuniaria poſſe ha-
bilitari,probans *deciſ.*188. Officialem abſolu-
6 tum per ſindicatores poſſe ad aliud officium
promoueri.
7 An autẽ in cauſa ſindicatus ſeruari debeat
ſollemnitas *l. libellorum de accuſat.* affirmati-
uè deciſum fuit in S. C. & in *R. A. Capitinatæ
Apuleæ* 234.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtratus omnes muneris geſtationem reddere tenentur.*

2 *Officialis ſi conueniretur coràm Superiore durante officio poteſt excipere,expectandum eſſe ſindicatum.*

3 *Officialis ſi conuincatur, & conueniatur de barattaria, tunc non eſt expectandus ſindicatus,ſed durante officio conueniri poteſt,& idẽ procedit in ſtupro,adulterio,& inobedientia, & ſic pariter quando pro delicto imponeretur pœna priuationis officij, prout num.4.item quando Princeps aliud mandaret, prout numer.5.*

6 *Adminiſtratio officij pendente inquiſitione officij eſt ſuſpendenda,& interdicenda, ſi contra Officialem procedi debeat durãte officio,quod declara, vt num.7.*

8 *Officialis tenetur in ſindicatu eligens malum Conſultorem,ſeù Iudicem imperitum.*

9 *Iudex tenetur in ſindicatu, ſi non ſecundùm allegata,& probata iudicauerit.*

10 *Officialis carcerans aliquem iniuſtè non iuſtificata cauſa legitima carcerationis tenetur in ſindicatu de indebito carcere,& iniuria.*

11 *Officialis malè, & iniquè iudicans cauſam criminalem, ſi per imperitiam,aut per imprudẽtiam iudicauerit, ad quod tenetur.*

12 *Officialis in ingreſſu officij ſolet iurare obſeruare Conſuetudines,Capitula,Priuilegia,Decreta eodem Officiali oſtenſa,publicata,& demonſtrata per Sindicũ, & Electos illius Vniuerſitatis exhibita, & ſi Officialis non obſeruauerit aliquod Capitulum ſibi oſtenſum tenetur in ſindicatu.*

13 *Debitor ſi iurauerit ſoluere,compenſare non poterit.*

14 *Periurus mortaliter peccat, & infamiam incurrit.*

15 *Periurus teſtis eſſe nequit.*

16 *Conſuetudo non præſumitur,niſi probetur.*

17. *Officialis poteſt ex nouis allegationibus defendere ſuam ſententiam, & oſtendere, condemnatum iuſte fouere.*

18 *Officiales inquiſiti de extorſione, ſi antè litem conteſtatam, vel ſententiam non animo confitendi delictum, ſed ad redimẽdam propriam vexationem pecuniam,aut res depoſitatas extortas depoſitent,excuſantur, ſed limitatur in crimine barattariæ, & cæteris atrocioribus criminibus.*

19 *Officialis excuſatur, & poteſt ſe defendere de delictis non commiſſis prætextu officij,nec pro debitis ciuilibus.*

20 *Gubernator non poteſt ſindicari de adulterio.*

21 *Officialis excuſatur pro delicto familiæ ſuæ, quando delictum non eſt commune cum officio, vt quia commiſerit homicidium, vel furtum extra officium.*

22 *Officialis excuſatur, ſi non fuit interpellatus in expediendo proceſſum infra tempus ſtatutum.*

23 *Officialis excuſatur vbicunquè ex aliqua cauſa pœnam pecuniariam augeret,vel diminueret, etiam quòd iurauerit ſeruare ſtatuta,& multis alijs modis excuſatur,prout num.24. 25.26.27.28. & 29.*

30 *Terminus ad porrigendas querelas quando incipiat.*

De Sindicatu Officialium, &c. Pragm.I.

Collectanea II.

Regiæ Dignitati, &c. Mandat, Officiales
debere ſtare ſindicatui depoſito officio, con-
tra quos procedatur etiam per inquiſitionẽ.
1 Magiſtratus omnes muneris geſtationem
reddere tenentur, ad *tex.in l.*1.*C.vt omn.Iu-
dic.*tàm ciuiles,quàm criminales,*§.ſi quis auth.
vt omn.Iudic.ſine quoq; ſuffrag.*nec id tantùm
coràm Deo,qui cordium totius humani gene-
ris ſcrutator eſt, & cuncta videt,ad *tex.in cap.*
cum

Digitized by Google

cùm æterni de ſententia,& re iudic. ſed pariter
in hoc ſęculo dę geſtis,& adminiſtratis coràm
Superiore coguntur,& hic eſt iuſtitiæ neruus
*Giurb.conſ.decíſ 72.in princip.Rodriq.quæſt.re-
gul. tom. 2. quæſt. 4. art.* 1. & Reipublicæ pro
pacifico Regni ſtatu , illiuſquè conſeruatione
multùm neceſſarius , & vtiliſſimus , iuxta re-
ſponſum illud, quod vnus ex Septuaginta In-
terpretibus Ptolomeo Aegyptiorũ Regi red-
diderat, dicẽs. *Inquiſitionem aduerſus Iudices,
vt iuſtitiam adminiſtrent , & neminem lædant
rem eſſe,quæ valdè Reſpublicas,& Monarchias
conſeruat, quia eo timore audacia coercetur* , &
nè Iudices ſuorum Magiſtratuum imperio ſu-
perbiant,iuſtitiamquè,& vrbanitatem,inſolẽ-
tiam,& tiramnidem detorqueant, & vt ſic in-
telligant,ſe poſſe ſuis Magiſtratibus priuari,&
pro ſuis exceſſibus puniri,vt antiquis tempo-
ribus in perſonas plurium Conſulum Roma-
norum ſeruatum legitur , meritò igitur, Offi-
ciales omnes ſunt ſindicandi , vt in Noſtra
pragmatica cauetur , nam aliàs daretur occa-
ſio ad malum,quæ non eſt danda, vt per *Frã-
chis in decíſ* 283.

Deueniẽdo igitur ad explanationem ipſius
pragmaticæ, dùm dicit, quòd Officiales ſtent
ſindicatui depoſito officio , tu firma cõcluſio-
2 nem,quòd ſi conueniretur Officialis coràm
Superiore durante officio,poteſt excipere,ex-
pectandum eſſe ſindicatum,prout ſepiſſimè in
M.C.V.iudicatur.

Verùm,quia regulariter omnis regula ſuam
patitur exceptionẽ, ideò notare debes, quòd
3 ſi Officialis conueniatur, & conuincatur de
barattaria *Polydor.Ripa obſeruat.*335.*Merlin.
decíſ. Lucenſ.*1. *Ludouic.decíſ.Lucenſ.*1. *num.*
50. *& decíſ.3.num.*39. tunc non eſt expectan-
dus ſindicatus , ſed durante officio conueniri
poteſt *l.iubemus C.ad l.Iul. repetund. Franc.
Marc.decíſ.*207. *Capyc.decíſ.*121.*& Maſtrill.
in decíſ.*188.vbi ſic etiam dicit in ſtupro,adul-
terio, inobedientia, vel etiam negligentia in
arduo delicto,vt ob nimiam ſæuitiam durante
officio etiã remoueri poſſe habes apud *Guid.
Pap.in decíſ.*62. licèt ſi non eſſent grauia deli-
cta,quæ priuationem nõ inducerent, compel-
leretur ad vendendum officium,vt fuit in cau-
ſa Gabrielis Capani Iuſtitiarij graſſiæ practi-
catum, & in cauſa Marchionis Padulæ Doha-
nerij Menepecudum Apuleæ,& alijs pluribus
4 quippè vicibus. Sic pariter quando pro deli-
cto imponeretur pęna priuationis officij,quia
ea non poteſt habere locum,niſi quando pro-
ceditur durante officio,& ſic neceſſaria ſequi-
tur diſpoſitio,quòd eo tempore cognoſci po-
teſt de tali delicto *de Ponte in decíſ.*25. *& Ca-
ball.in reſolut.*76.ideoquè ſi de eo delicto non
fuiſſet Officialis inculpatus durante officio,
ſed ipſo finito, tunc quia pęna priuationis of-
ficij à lege ordinata imponi nequit , eò quòd
officium eſt finitum, declarabitur, vt vlterius
5 non ſit ei officium concedendum , vt in facti
contingentia extitit determinatum , & ſic pa-
riter eſſet, quãdo Rex, ſeù Princeps aliud mã-
daret *Grammat.in decíſ.*40.idemq; eſſet dicen-
dum in Officiali ad beneplacitum conſtituto,
qui æquiparatur perpetuo, & conſequenter
vti talem poſſe durante officio conueniri, vn-
6 dè infertur, quòd ſi contra Officialem proce-
di debeat durante officio, ſuſpendenda,ac in-
terdicenda eſt adminiſtratio officij pendente
inquiſitione officij *Franc. Marc.decíſ.*654.*vo-
7 lum.*1. quod tamen intelligendum eſt,quotiès
ex informationibus aliquid ſubſtantiale com-
miſſi criminis apparuerit, ex quo officio veni-
ret priuandus,quo caſu poſſet ab officij admi-
niſtratione ſuſpendi , ſed non priuari *Franch.
decíſ.8.Caball.reſolut.76.de Ponte in decíſ.7.&*
25.vbi plura cumulat in materia , quando ſu-
ſpenſio fieri debeat ab officio , vel etiam à be-
neficio , & quæ probationes requirantur , &
pariter, an debeat Officialis audiri in iudicio
ſuſpenſionis .

8 Tenetur autem Officialis in ſindicatu eli-
gens malum Conſultorem,ſeù Iudicem impe-
ritum , ita quòd condemnatur ad expenſas,&
intereſſe Partis , vt obtentum in cauſa cuiuſ-
dam Baronis teſtis eſt mihi *Puteus de ſindic.in
verbo an poteſtas,* aſſerẽdo etiam in *verbo Cle-
ricus Officialis* , teneri in ſindicatu Officialem,
ſi pęnam in banno appoſitam,quòd nemo per
terram vicini pertranſiens exigeret à Clerico,
ſicquè deciſum recenſet .

9 Pariter, tenetur Iudex in ſindicatu, ſi non
ſecundùm allegata,& probata iudicauerit, &
ratio eſt , quia Iudex nedùm in ciuilibus, ſed
etiam in criminalibus tenetur iudicare ſecun-
dùm allegata,& approbata, licèt vt perſona
priuata ſciat veritatem eſſe in cõtrarium , iux-
tà regulam *tex. in l.illicitas §.veritas ff.de offic.
Præſid.& cap.iudicet 3.quæſt.7.cap.Deus omni-
potens 2.quæſt.*1. *Viuius decíſ.*135 *&* 178. vbi
latiſſimè hanc regulam examinat,*Caſſador.de-
cíſ.12.ſuper Regul.Cancellar.* licèt in foro cõ-
ſcientiæ nèdum non tenetur iudicare contra
ſuam priuatam ſcientiam , ſed nec poteſt ſub
pęna peccati mortalis,& ſic etiam quando eſt
Iudex ſupra legẽ,vtputà Imperator,&c. iuxtà
decíſ. Balbi 99.

10 Item Officialis carcerans aliquem, iniuſtè
nõ iuſtificata cauſa legitima carcerationis te-
netur in ſindicatu de indebito carcere , & in-
iuria, carceratio enim eſt nimium præiudicij ,
cùm carcer ſquallor, & mala manſio appelle-
tur, ſpecieſquè ſeruitutis ſit *Viuius decíſ.* 201.
niſi aliquem carcerari feciſſet pro modica co-
erctione, vt deciſum refert *Peguer.in decíſ.*82.

11 Item malè,ac iniquè Officialis iudicãs cau-
ſam criminalem,ſi per imperitiam,aut impru-
dentiam iudicauerit, vltra quòd tenetur pro-
ut ęquum religioni Iudicantis videbitur,ſi per
fraudem , vel per dolum iudicauerit, tenetur

pęna

Digitized by Google

pœna capitali *Grammat. deciſ.* 99. cùm Iudex
debet imponere reo pęnam delicto cõgruam
auth.omnes peregrini C. communia de ſucceſſ.
vbi pęna eſt commenſuranda delicto *cap.fœli-
cis de pœn.in 6.*
12 Sic pariter, quia ſolet in Ingreſſu officij Of-
ficialis iurare obſeruare Conſuetudines,Capi-
tula,Priuilegia,& Decreta eidẽ Officiali oſtẽ-
ſa,publicata, & demonſtrata per Siudicum, &
Electos illius Vniuerſitatis exhibita, dùm Of-
ficialis præfatus nõ obſeruauerit aliquod Ca-
pitulum , vel Priuilegium ſibi oſteuſum,& de-
monſtratum tenetur in ſindicatu, quia incidit
in periurium,cùm iuramentum ſit ſeruandum
in forma ſpecifica *Laurent.in deciſ.Auenion.*7.
& obliget præcisè ad factum *Cacher. deciſ* 92.
*Ludouic.deciſ.Lucenſ.*38. *Guid.Pap.deciſ.*627.
*Benintend.deciſ.*28.*Laurent deciſ.*108.*Barzius*
13 *deciſ.*63.vndè euenit,quòd ſi debitor ſoluere
iurauerit, compenſare non poterit, quia iura-
mentum præcisè ſeruandum compẽſationem
excludit *Canale.deciſ.*11.*lib.*1.*Capyc deciſ.*167.
*Ludou.deciſ.Peruſ.*25. quam opinionẽ appro-
baſſe Sacrum noſtrum Neapolis Cõſilium te-
14 ſtatur *Afflict. in deciſ* 163. *&* 381. periurus
enim mortaliter peccat *cap. peruenit extra de
iure iur* quinimò periurus infamiam incurrit
*cap.infamias, & cap quicunquè 6. quaſt.*1.*cap.
querelam de iur. iur. Franc Marc. deciſ.* 707.
15 *vol.*1. qua ſtante infamia periurus teſtis eſſe
nequit *cap ſi quis conuictus* 22.*quaſt.*5.*Cacher.
deciſ.*72.etiam ſi fuerit emendatus per pęnitẽ-
tiam *Franc.Marc. deciſ.*708.*vol* 1. quarè me-
ritò annis elapſis quidam Capitaneus de Ter-
ra Petræ Paganæ Prouinciæ Baſilicatæ fuit
condemnatus ad exulandum per ſpatium cu-
iuſdam temporis in ſindicatu pro querela de
periurio expoſita corã Sindicatoribus de in-
obſeruantia Capituli præfatæ Vniuerſitatis,li-
cèt ſecus ſit pro conſuetudine non obſeruata
per Officialem , cùm iuſta quælibet cauſa ex-
cuſet à periurio *Magon.dec.Florent.*96.*Barz.*
16 *in deciſ.*62. *Gratian.deciſ.*148. nam conſuetu-
do non præſumitur, niſi probetur *l.in bello §.
facta ff.de capt.Billamer.dec.*65.*&* 461.*Valaſc.
dec.*162.*Paleoth in deciſ.nouiſſ.Rom.*508.*lib.*3.
Quia autẽ retulimus aliquos caſus, in qui-
bus Officialis tenetur in ſindicatu,reſtat recẽ-
ſere aliqua circa defenſionem ipſorũ Officia-
lium in ſindicatu,latè videndus *Giurba d.conſ.
deciſ.*72. eò magis, quia ipſi alio non conſtito
habent præſumptionem pro ſe , & in eorum
fauorem, quòd benè, & legaliter officium ſuũ
adminiſtrauerint, maximè ſi habeant manus
mundas,& bonam famam,ita quòd ſi malefa-
ctum reperiatur, præſumitur,id culpa Pattis,
nõ autem Officialis contigiſſe *l.*1.*C.de ſuſcept.
& archar. lib.*10.
17 Præterea aduertas, quòd poteſt Officialis
ex nouis allegationibus defendere ſuam ſen-
tentiam, & oſtendere, condemnatum ius non
fouere *Boer.deciſ.*259.eò magis ſi ſententia ex
nouis probationibus in iudicio appellationis
reuocaretur, nam nõ dicitur Iudex iniuſtè iu-
dicaſſe,vt notatur in *cap.cùm Ioannes de fide
inſtrum.* &
18 Excusãtur Officiales inquiſiti de extorſio-
ne, ſi antè litem conteſtatam, vel ſententiam,
non animo confitendi delictum , ſed ad redi-
mẽdum propriam vexationem pecuniam, aut
res depoſitas extortas depoſitenr , licèt aliud
ſit in crimine barattariæ, & cęteris atrociori-
bus criminibus, vt fuiſſe iudicatum in noſtro
Sacro Conſilio Neapolitano ſcribit *Viuius in
deciſ.*146.& vide *Boer.in deciſ.*153.vbi latè de-
clarat,& limitat , nouiter *Caball. reſolut.* 56.
19 item excuſatur Officialis , & poteſt ſe defen-
dere de delictis non commiſſis prætextu offi-
cij, nec pro debitis ciuilibus, quia tunc non
pertinent ad Sindicatores, vndè meritò *Aſcia*
20 *in deciſ.*92. decidit,Gubernatorem non poſſe
ſindicari de adulterio , quod commiſit in offi-
cio,non intuitu officij.
21 Sic pariter excuſatur Officialis pro delicto
familiæ ſuæ,quando delictum non eſt commu-
ne cum officio,vt quia commiſerit homicidiũ,
vel furtum extra officium , eo enim caſu nec
criminaliter, nec ciuiliter conueniri poteſt,vi-
de *Balb.in deciſ.*500. idemq; dicendum erit, ſi
ignorante Officiale Domino famulus aliquid
acciperet pro eo rogando *Franc. Marc. deciſ.*
425. quæ ignorantia præſumi debet.
22 Et excuſatur Iudex,qui non fuit interpella-
tus in expediẽdo proceſſum infra tempus ſta-
tutum *Cartar.in deciſ. Genua* 22.
Sic etiam excuſatur Officialis indicans cõ-
tra communem opinionem,quando manifeſtè
lege, vel ratione communis opinio conuince-
retur , vel ſi habeat opinionẽ alterius celebris
Doctoris *Ludouic. in deciſ.*1.
23 Et excuſatur Officialis vbicunq; ex aliqua
cauſa pęnã ſtatutariam augeret, vel diminue-
ret , etiam quòd ſtatuta ſeruare iurauerit *Ca-
ball.reſolut.*18.qui in *reſolut.*200. dicit,idem
24 procedere vbicunq; contra iura , & regulas
iuris communis,& ſtatutorum proceſſiſſet in
atrociſſimis delictis.
25 Sic etiam dicas,ſi ex iuſta cauſa,& euidenti
ratione relicta pęna legibus ordinata eam au-
geret,vel minueret,ad *tex.in l.ſi ſeuerior* C.*ex
quibus cauſis infam.irrog.* namq; pęna ex cau-
ſa poteſt minorari , putà ſtante bona fama in-
quiſiti *Amat. deciſ.*101.
Item ſtante exculpatione Pattis *Viu. deciſ.*
101.
Item ſtante aliquo facto calore iracundiæ
*Barz.deciſ.*135.
Item exiſtente minori ætate *Theſaur. deciſ.*
161.
26 Item ſtãte diuturnitate temporis *Theſaur.
deciſ.*76.& ſic in terminis *Guid.Pap.deciſ.*206.
27 *Peguer.deciſ.*7. & ita ſimiliter excuſatur Offi-

 cialis,

cialis,ſi cauſam non determinauit,quando ſibi
non ſuit exhibitus proceſſus *Cauale. deciſ.6.
par.* 1. vbi ampliat,etiam quòd ſtatutum dice-
ret, quòd debeat Iudex intrà certum tempus
28 cauſam expedire,ſic etiam excuſatur ipſe Of-
ficialis de negligentia ſleui, & parui momenti,
quia diceretur ſcrupuloſa inquiſitio, & ratio
eſt , quia de minimis nulla eſt habenda ratio ,
nam de eis non curat Prætor, vulgata *l.ſcio ff.
de in integr. reſtitut.* ex quo meritò Curia Ar-
chiepiſcopalis Neapolitana decidit in facto,
29 moram modici temporis Canonici abſentis
poſt ſex menſes eum excuſare,quòminus Epi-
ſcopus non valeat priuare Canonicum, vt te-
ſtatur *D.Ricc.in deciſ.*208. *par.*2.

30 Sed quatènus ſtatuitur terminus quadra-
ginta dierum , hoc eſt viginti ad proponendas
querelas, & viginti ad proſequendum,notã,
primum terminum ad porrigendas querelas
contra Sindicandũ incipere à die depoſitionis
officij,vt latè eſt videre *Noſtrã fortſ.quaſt.*11.
*p.*2.

S V M M A R I V M.

1 *Officiales omnes etiam poſt redditũ ſindicatum ; & obtẽtas literas liberatorias poſſunt à quocunq; Tribunali inquiri,etiam ex officio .*

De Sindicatu Officialium, &c. Pragm. VI.

Collectanea III.

DIze Sua Excelençia, &c.

1 Mãdatur hic,quòd Officiales omnes etiam poſt redditum ſindicatum,& obtentas literas liberatorias poſſunt à quocunq; Tribunali inquiri, etiam ex officio.

Ita deciſum refert in Sacro Collaterali Cõſilio *Reg. de Ponte in deciſ.*26. & nouiſſimè vide *Mutam in deciſ.Sicil.*5.vbi latè tractat materiam huius pragmaticæ.

Et Officialem finito ſindicatu poſſe conueniri autumat *Balb. deciſ.*220.

S V M M A R I V M.

1 *Sodomia eſt vitium nefandum .*
2 *Diabolus fugit quando ſodomia crimen committitur .*
3 *Sodomia ſpecies quæ,remiſſiuè.*
4 *Mulieres committunt vitium ſodomiæ.*
5 *Sodomita teſtari nequit .*
6 *Sodomita denegantur defenſiones .*
7 *Sodomita punitur, & ſi non conſtet de corpore delicti .*
8 *Sodomia crimen probatur coniecturis.*
9 *Matrimonium ſeparatur quòad Thorum propter vitium ſodomiæ.*
10 *Minor facit inditium contra attentantem ſodomiam.*
11 *Confeſſio ſodomitati facit inditium abſq; tortura .*
12 *Puer affirmãs ſe ſodomitatum non facit fidem .*
13 *Tentans aliquem de vitio nefando poteſt impunè occidi .*

De Sodomia. Rubrica.

Collectanea I.

1 **S**Odomiæ crimen vitij nefandi nomen ob-
tinuit,eò quòd nec quidèm fari de ipſo li-
2 ceat,taliter vt Diabolus fugiat,quando huiuſ-
modi crimen committitur , turpiſſimum, &
grauiſſimum eſt peccatum hoc,abhominabile,
& perexoſum, vt apud *Illuſtriſſimum Epiſco-
pum Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*475.*par.*4. vbi alia
conglomerat .

3 Huius nefandi criminis ſpecies plures no-
uiter habes apud *Mut.deciſ.*86. vide *Peguer.
deciſ.*72.vbi quòd committere tale crimen di-
4 cuntur mulieres inter ſe mediante inſtrumen-
to ligneo,vel vitreo coeuntes.

Et contra illud varia ſunt ſtatuta in eius odium .

5 Primò , quòd ſodomita vti infamis teſtari nequit *Capell.Tholoſ.deciſ.*96. quàmuis adhùc non fuerit condemnatus *Franc. Marc. deciſ.* 892.

6 Secundò , quando ſodomita eſt inſignis, & notorius,non ſunt dandæ ei defenſiones, licèt regulariter ſic *Caball.reſol.crim.caſu* 41.

7 Tertiò ſodomita punitur etiam ſi non conſtet de corpore delicti,& ex plurium authoritate decidit *Armendariz ad ll.Nauarra lib.*2. *tit.*21. *l.vnic.num.*29.

8 Quartò , quia tale crimen poteſt coniectu-
ris probari , & ex illo per Eccleſiaſticum Iu-
9 dicem ſeparari matrimonium quòad Tho-
rum vnà cum reſtitutione dotis , vt paſſim vi-
demus ſeruari in Curia Archiepiſcopali huius
Ciuitatis *Antonin.var.reſolut.lib.*3.*cap.*46.

10 Quintò, dictum minoris atteſtantis, ſe de
hoc crimine attentatum fuiſſe, facit inditium
contra attentatorem,concurrentibus alijs in-
ditijs *Triuiſan.deciſ.*14 *par.*2. *Viu.deciſ.*157.
*Marta deciſ.*138.*Peguer.deciſ.*76. *Caball.reſol.*
11 *crim.caſu* 84. vbi quòd confeſſio ſodomitati
aliquando facit inditiũ ſine tortura,reponens,
quæ ſint inditia ſufficientia in tali crimine , de
quo latè pariter *Caual. deciſ.*13.*par.*5.*Triuiſ.
deciſ.*13 *par.*2. *Maſtrill.deciſ.*295.*par.*3. *Ill.
Epiſcopus Ricc.deciſ.Cur.Archiep.*88.*par.*2.

12 Sed non credi puero affirmanti ſe eſſe ſodomitatum probant *Grammat.deciſ.*40.*num.*14.*Cauale.deciſ.*109.vide pariter *Gaſpar.Theſaur.lib.*2.*quaſt.*35.

13 Sextò,tentans aliquem de hoc vitio nefando poteſt impunè interfici, vt iudicatum recenſet *Baiard. in §.ſodomia num.*15. & fuit deciſum annis non longè elapſis in M.C.V.

SV M-

SVMMARIVM.

1 *Sodomita comburitur.*
2 *Perſona Eccleſiaſtica ſodomita qua pœna puniuntur.*
3 *Tentans puerum de actu ſodomiæ an ſit puniendus.*
4 *Sodomiæ crimen nō incurrit qui nō mittit membrum in partes pudendas.*
5 *Pollutio inter crura non punitur vt ſodomia.*
6 *Oſculans pudenda pueri, mittendo ſemen manibus proprijs non punitur pœna ſodomiæ.*
7 *Verbum*, exercentes *quid importat.*
8 *Clericus quando dicitur incurrere in pœnam ſodomiæ.*
9 *Sodomita occultus an incurrat pœnam ſodomiæ.*
10 *Sodomita non debet guidari.*

De Sodomia. Pragm. I.

Collectanea II.

1 HAc noſtra lege, &c. Statuit pęnam combuſtionis contra ſodomiæ crimen committentes.

Tu de iure ciuili addas *tex. in auth. vt non luxur. homin. coll. 6. & in l. cùm vir C. de adulter.* qui licèt imponat pęnam capitis, tamen de conſuetudine eſt ſodomitas igne comburi, prout hìc *Theſaur. forenſ. quæſt.* 17. *lib.* 3.

De iure canonico vide *tex. in cap. Clerici de exceſſibus Prælatorum*, & de iure nouiſſimo
rigida ineſt *Bulla Pÿ V.* incip. *Horrendum*, vbi
2 omnes, & quicunq; Pręsbyteri, cęter q; Clerici ſæculares, & Regulares cuiuſcunq; gradus, & dignitatis hoc crimen exercentes omni priuilegio Clericali, omniq; officio, dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico priuantur.

3 Claudicat autem diſpoſitio pęnæ in tentāte venire ad actum proximum huius nefandi criminis, vt iudicatum in Rota Cathaloniæ teſtatur *Peguer. deciſ.* 75. *Theſaur. forenſ quæſt.* 17. *lib.* 3. *Seſe deciſ. Rot.* 175. *par.* 4. *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 142. *par.* 2. qui *deciſ.* 118. loquitur etiam de ſollicitantibus pueros, & qualiter illi veniant puniendi.

4 Ceſſat pariter reſpectu illius, qui non immiſit in partes pudendas membrum *Peguer deciſ.* 76. & 92. vbi quòd pollutio facta inter cru-
5 ra non punitur pęna ſodomiæ, cùm in illam non incidat polluens extra vas *cap. extraordinaria* 35. *quæſt. Aufrer. ad Capellam Tholoſ. deciſ.* 97.

Similiter nec habebit locum in caſu relato
6 per *Mut. deciſ.* 86. de quodam oſculante pudenda pueri, & membrum manibus proprijs ſemen mittēdo, permittendo puerum mingere in eius ore, cùm ſit ſpecies pollutionis extraordinariæ, vide etiam *Caball. reſolut. crim. caſu* 16. vbi qualiter puniatur coiens in ore pueri.

7 Et ad ornatum *Bulla Pÿ V.* de qua ſupra, dùm vtitur verbo, *exercentes*, quod importat actuum frequentiam, obſerua, per trinas vices
8 Clericum, tale crimen patrantem non incurrere pęnas, de qua ibi *Theſaur. forenſ. quæſt.* 35. *lib.* 2. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. dec. Cur. Archiep.* 145. *par.* 4.

9 Nec omnem exercentem obligat, & deuincit, ſed notorium tantùm, non ita occultum *Graff. deciſ aur. lib.* 2. *cap.* 90. *ſub num.* 13. vbi declarat in foro exteriori, non autem interiori, ita vt non videatur ſodomita prohibitus ordinibus inſigniri, vel beneficium acquirere, ſi occultum ſit crimen, nec deductum in iudicium *Achill de Graff. deciſ. vnic de pœn* quia quòad pęnam ſuſpenſionis non comprehenditur occultus ſodomita *Caball. reſol. crim caſu* 70. *Ill Epiſcopus Riccius deciſ. Cur. Archiep. d. deciſ.* 145. *par.* 4.

10 At dùm limitatur poteſtas guidandi hoc in crimine obſerua, ceſſare hanc prohibitionem, quotiès fauore boni publici, aut pro directione iuſtitiæ guidaticum concederetur *Peguer. deciſ. Rot. Cathaloniæ* 39.

SVMMARIVM.

1 *Sodomiam exercens cum muliere punitur pœna mortis, & num.* 2.
3 *Mulierem contra naturam cognoſcens comburitur.*
4 *Maritus polluens vxorem extra clauſtra pudoris dicitur ſodomita.*
5 *Sodomia committitur cum animali bruto, & num* 6. & 7.

De Sodomia. Pragm. II.

Collectanea III.

ITem, perche l'abomineuole, &c.

1 Mandat, vtentes venere præpoſtero tradi vltimo ſupplicio, quàmuis cum fœmina vtatur.

2 Quatènus includit vtēres tali crimine cum fœminis, in hoc ſedat controuerſiam *DD.* qui in contrarias circa id ſe diuiſerant ſententias, licèt cum opinione, de qua hìc tranſierint inter cęteros *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc. in praxi deciſ.* 352. *par.* 1. *in paru. Mar. Antonin. var. reſolut. lib.* 3. *reſol.* 48. & ita iudicatum recenſet *Clar. in §. ſodomia num.* 2. taliter, vt in
3 Oppido Talauere quidam combuſtus fuit, quia propriam vxorem contra naturam co-

gnouerat,videndus *Franc. Marc.deciſ.*891.vbi
4 quòd maritus vxorem polluens extra clauſtra
pudoris dicitur ſodomita.
5 Sed an idem procedat reſpectu beſtialitatis
criminis,putà in coeunte cum animali bruto,
affirmant inter cęteros *Boer. deciſ.* 116. *Illuſtriſſimus Epiſcop.Riec.reſol.*59. *par.*3.*in prax.*
6 at pro negatiua parte, quã communiter *DD.*
probant,ſtat *Rota deciſ.*283. *poſt* 1.*volum.Cõ-*
7 *ſil. Farinae.* ſic reſpectu caſus reſeruati vidi
practicari, cùm beſtialitas non ſit propriè ſodomia,
contra quam editæ fuerunt pragmaticæ,
quàmuis ſit crimen grauiſſimum, & contra
naturam, & grauius ſodomia,ſed ſpecies
diſtincta à ſodomia.

S V M M A R I V M.

1 *Sodomita non poteſt componi.*
2 *Inquiſiti de crimine ſodomiæ non poſſunt per Epiſcopum aggratiari.*
3 *Sodomia eſt peccatum grauiſſimum.*

De Sodomia. Pragm. III.

Collectanea IV.

CON grandiſſima raggione,&c.

1 Ampliat diſpoſitionem *pragmat.*1. reſpectu
Baronum,nè poſſint componere in delicto ſodomiæ.
2 Et tu obſerua, vt inquiſiti de tali crimine
nequè poſſint aggratiari per Epiſcopos loci
Ordinarios, vt iudicatum in Curia Archiepiſcopali
Neapolitana fatetur *Illuſtriſſimus
Epiſcopus Ricetus deciſion. eiuſdem Cur.* 108.
*par.*3.
3 Nec ſine ratione talis facultas eripitur Superioribus,
quia cùm ſui natura tale peccatũ
ſit grauiſſimum, vt diximus in *Rubrica*, eſt attẽtius
procurãdum,nè ex facilitate veniæ tàm
abhominabile facinus latenter ſerpet, & vires
acquirat, ſed quòd imò ſaltim timore pęnæ
omninò extirpetur, & eradicetur.

S V M M A R I V M.

1 *Tempus quando in ſponſionibus apponitur,illud momentaneè computatur.*
2 *Sponſiones inter ſpectatores ludi facta non valent, quando ludus eſt reprobatus.*
3 *Conuentio facta ſuper ſententia certo modo ferenda non valet.*
4 *Conuentio inter ſocerum,& generum ſuper ſucceſſione dotis vxoris prægnantis,ad vltimum mortis ſtatum permanentis per modum donationis,quæ pariens moritur, & poſt eius mortem octimeſtris natus vixit per 28.dies valet.*
5 *Sponſiones, quæ fiunt ſuper re honeſta, putà ſuper matrimonio futuro, vel ſuper maſculo, aut fœmina naſcituro valent.*

De Sponſionibus Mercatorum. Pragm.I.II.III. & IV.

Collectanea I.

A Noſtra notizia, &c. Sponſiones prohibentur
ab iſtis pragmaticis, *prima* enim *pragmatica*
prohibet, nè Mercatores faciant ſponſiones,
vulgò dictas, *le ſcommeſſe*, ſuper valore
frumenti declarando in feſto S. Ioannis, *ſecunda*
emanat ſuper prohibitione ſponſionum ſuper
partu puerorum matribus prægnantibus,
tertia, & quarta prohibent ſponſiones ſuper
creatione Summi Pontificis Sede vacante, tu
poteris videre *Bullam Gregorij XIII.* quę pariter
prohibet iſtas ſponſiones.

Ad materiam tamen iſtarum ſponſionum
poteris videre (ſi lubet) *deciſ.Rotæ Florentinæ*
8.apud *Magon.* vbi reperies etiam,quòd quã-
1 do tempus in ſponſionibus apponitur, illud
momentaneè computatur, vide *Gaſpar.Theſaur.in
quæſt.forenſ.* ſiuè *deciſ.*19.*lib.*4 vbi *nu.*
9.reſolutum reperies,ſponſiones inter Specta-
2 tores ludi factas non valere,quando ludus eſt
reprobatus,licèt aliter dicant practicatum
quòad ludos non reprobatos, vide etiam nouiſſimè
*Anton.Monach.in deciſ.Florent.*2. vbi
agit de ludo ſponſionum, quem vocat, *à maſchio,
& à femina*, vide *Franch in deciſ.*113. *&
Garziam à Toleto in deciſ.* 12. vbi dicit deciſum,
quòd valeat ſponſio facta,quæ vulgò dicitur,
la ſcommeſſa, videlicèt ſi hoc anno morietur
Pontifex,Titius det decem Caio,ſin autem
minimè decederet,Caius det centum Titio.
3 Sed nùm conuentio facta ſuper ſententia
certo modo ferenda valeat,negatiuè deciſum
eſt apud *Gaſpar.Theſaur.in quæſt. forenſ.* ſiuè
4 *d.deciſ.*19.& nùm conuentio inter ſocerum,&
generum ſuper ſucceſſione dotis vxoris prægnantis,
ad vltimum mortis ſtatum permanẽtis
per modum donationis,quæ pariens moritur,
& poſt eius mortem octimeſtris natus
vixit per viginti octo dies valeat, affirmatiuè
deciſum tradit *Marta deciſ.* 55.

Et in materia perquirendus eſt *Griuell. deciſ.Senat.Dolan.*57.vbi
iudicatum recenſet, eſ-
5 ſe validas ſponſiones factas ſuper honeſta re,
putà ſuper matrimonio futuro, vel ſuper maſculo,
aut fęmina naſcituro, illaſq; licitas eſſe,
& obligare ineuntes, ad inſtar aliorum contractuum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Litigare coràm ſuſpecto Iudice periculoſum eſt.*
2 *Suſpitionis exceptio ſtatuto eripi nequit, & illa allegari poteſt per vxorem, & per Monaſterium ex perſona Monachi, num.3.4.*
5 *Iudex approbatus à Procuratore poteſt recuſari per Partem.*
6 *Suſpitionis materia fauorabilis eſt.*
7 *Cauſa minor requiritur in ſuſpitione Delegati, & Arbitri, num.8.*
9 *Iudex ordinarius penitùs an ſit remouendus, ſi fuerit ſuſpectus.*
10 *Appellatio, & recuſatio an æquiparentur.*
11 *Suſpitio generalis non admittitur.*
12 *Iudex poſtquàm fuit declaratus ſuſpectus an poſſit interuenire in cauſa, quàmuis ſuſpitio ceſſet, vide num.13.*
14 *Recuſatio non obeſt, vbi non fuit notificata.*

De Suſpitionibus Officialium. Rubrica.

Collectanea I.

1 INter cœtera opportuna remedia à iure prolata iſtud ſuſpitionis non eſt infimum, cùm ſatis graue, & periculoſum ſit coràm ſuſpecto Iudice litigare *cap.qui ſuſpecti 3.quæſt.5. l.apertiſſimi C.de Iudic. l.Prætor ff.de iuriſdict.omn Iudic.cap.cùm inter de except* probat *Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.dec.Cur.Archiep.233.par.2.*

2 Indè nec ſtatuto tolli poteſt, licèt ſecùs per Principis reſcriptum *Fbœb.deciſ.77.tom 1.*

3 Quæ ſuſpitio poteſt allegari per vxorẽ ipſius Rei, vt facta relatione in Collaterali Cõſilio deciſum refert *Thor. in Compend.deciſ.in verbo ſuſpitio tom.2.*

4 Et per Monaſterium ex perſona Monachi, vel Monialis, ex cuius perſona agit, vel excipit, extitit iudicatum in Sacro Conſilio ad fauorem venerabilis Monaſterii Monialium Reginæ Cęlorum huius Ciuitatis in Banca de Mondellis.

5 Et quàmuis Procurator conſenſerit in Iudicem, poterit recuſari à Parte *Mobedan. deciſ.1. de offic.deleg.*

6 Hæcquè ſuſpitionis materia fauorabilis eſt *Rot.diuerſ.deciſ.93. par.1.* vbi quòd leuis cauſa ſufficit *Ambroſin. deciſ.Peruſ.50. num.56.* annuens, Iudicem ſuſpectũ recuſari poſſe, & vna ſufficit cauſa, etiam modica, ea de ratione, vt cauſæ abſq; ſuſpitione procedant, ſubiungens
7 *num.1.* minorem cauſam requiri in recuſando Iudicẽ delegatum, quàm ordinarium, eò quia delegata iuriſdictio accidentalis eſt, ordinaria autem naturalis, ideò non mirùm ſi natura fortior ſit accidente.

8 Prout cauſam longè minorem ſufficere ad repellendum Arbitrum, quàm Iudicem tutatur *Galiot.controuerſ.39.num.9.& 48.tom.1.*

9 Sed Iudex ordinarius ſuſpectus an penitùs ſit remouendus, declarat *Viuius deciſ.363.* qui quidèm etiam in criminalibus recuſari valet *Cacher.deciſ.15.* probãs *deciſ.84.* qualiter æqui-
10 parentur recuſatio, & appellatio.

11 Suſpitio generalis non poteſt ſubſiſtere, nã præſumitur fraudulenta, prout ſic quotidiè iudicatur *Capyc.deciſ.138. Anna ſing 276. Thor. in Compend.deciſ.in verbo Suſpitio Officialium par.2.* vbi diſcutit, ſi ab vna Parte fuerunt aliqui ex Officialibus allegati ſuſpecti, & ab altera reliqui pariter ſuſpecti declarati, nùm talis ſuſpitio vti generalis veniat reiicienda, & in caſu ſuo dicit, fuiſſe electum Pręſidem Prouinciæ cũ voto Doctoris extrà Tribunal Partibus non ſuſpecti ad capiendam informationem, dùm aliqui ex Auditoribus ab vna parte, & alii ex altera fuerant ſuſpecti allegati, vndè diſcernitur, non fuiſſe reiectam talem ſuſpitionem, cùm generalitas conſideretur, ſi vnus omnes allegaret ſuſpectos, at ſecus ſi vnus vnum, & alter alteros.

12 Iudex poſtquàm fuit declaratus ſuſpectus non poterit interuenire in illa cauſa, quàmuis ceſſet cauſa, ob quam fuit declaratus ſuſpectus *Praſ de Franch deciſ.719. Rouit.conſ deciſ.10.num.7.& conſ.9 lib.1.* niſi tamen cauſa
13 ceſſauerit antequàm declaratus fuiſſet ſuſpectus, quia tunc ceſſaret ſuſpitio *Ferrer.obſeru.93.* ſublimitans *obſeru.119.* quotiès ſuſpitionis reliquiæ apparerent.

14 Recuſatio nullum operatur effectum, quotiès Iudici non fuit notificata *Triuiſan. deciſ.51.par.1.*

SVMMARIVM.

1 *Officialis allegatus ſuſpectus dicitur Pars intereſſata in aſſiſtendo votis Collegarum.*
2 *Iudex recuſatus poteſt cognoſcere de ſuſpitionibus alterius Coniudicis.*
3 *Suſpitio Officialium Baronum poteſt cognoſci per Officiales ipſorummet Baronum.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm.I.

Collectanea II.

STatuimus etiam, &c. Sancitur, cauſam ſuſpitionis allegatam eſſe decidendam per Collegas abſente ipſo recuſato.

1 Rationabiliter quidèm abſentatur Officialis allegatus ſuſpectus, cùm ſit Pars intereſſata, quæ tempore deciſionis, & votationis non poteſt ineſſe in Aula, & videre, ac audire vota ſingulorum, quæ fortaſsè timore, vel amore mutarentur, ſi perſona allegati ſuſpecti eſſet præſens.

2 Et hac occaſione nota, Iudicem recuſatum poſſe cognoſcere de ſuſpitionibus alterius

Coniudicis ſimul recuſati in eadem cauſa *Seſe deciſ. Rot. Arag.* 200. confert *Graſſ. deciſ.* 2. *de except.*

3 Nec nõ aduertas, ſuſpitionem Officialium Baronum poſſe cognoſci ab Officialibus ipſnrummet Baronum, vt per *tex. in cap. ſi contra de offic. deleg in* 6. fuit determinatum à Sacro Regio Conſilio de anno 1596. ſub die 6. Octobris ad relationem Magnæ Curiæ Vicariæ.

SVMMARIVM.

1 *Suſpitiones vt plurimùm proponuntur ad dilatanaas lites.*

2 *Pœna non debetur, quotiès non militat ſuſpitio Conſiliariorum tanquàm Conſultorum Reuerendæ Fabricæ, vel Capellani maioris.*

3 *Aduocatus Fiſcalis allegatur ſuſpectus, & quãdo ſecus in Aduocato Fiſcali Regiæ Cameræ, num. 4. & quid in Procuratore Fiſcali, nu. 5.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. V.

Collectanea III.

V Olẽdomo noi prouedere, &c.

Pronidendo determinat pęnam proponentibus ſuſpitiones cnntra Officiales, ſi illæ non militent, vel non probentur.

1 Rationabilis eſt diſpoſitio, quia huiuſmodi ſuſpitiones, vt plurimùm ſolent fieri ad protelandas cauſas *Caſtill. deciſ.* 75. *num.* 5. *par.* 1.

2 Declara, ceſſate hanc pęnam ſi allegentur ſuſpecti Conſiliarii tanquàm Conſultores Reuerendæ Fabricæ S. Petri de Vrbe, vel tanquã Conſultores Capellani maioris, vt pluribus quippè vicibus deciſum oſtendimus *forenſ. quæſt.* 160. *par.* 1. vbi latiori calamo id tutati ſumus variis iuridicis axiomatibus, & iudicatum recenſet *Gizzarell. deciſ.* 66.

3 Sed quatènus hic pariter eliciatur, Adnocatum Fiſcalem poſſe allegari ſuſpectum, circa hunc articulum videndi ſunt *Boer. deciſ.* 258. & *Maſtrill. deciſ.* 214. *par.* 3.

4 At vigore *pragm.* 12. incip. *Y en quanto hac eadem rubrica*, Fiſci patronus Regiæ Cameræ Summariæ nequit ſuſpectus allegari in cauſis, vbi redduntur, & recognoſcuntur rationes, & ſic etiam cõfirmatur in *pragm.* 14. incip. *A los 29. de Maio eadem hac rubrica.*

5 Et Procuratorẽ Fiſcalem nullatènus poſſe allegari ſuſpectum etiam ex inimicitiæ capite, nouiſſimè refert *Mari in Addit. ad Gizzarell. d. deciſ* 66. *num.* 4. ex *Cabed. deciſ. Luſitan.* 114. *num.* 9. *lib.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Suſpitio quouſq; allegari poſſit, & quid quotiès de nouo ſuperuenerit, num.* 2. & 3.

4 *Arbitri poſſunt allegari ſuſpecti poſt electionem, ſi noua cauſa ſuperuenerit.*

5 *Tertius interueniens in cauſa qualiter audiatur circa propoſitionem ſuſpitionum.*

6 *Cauſa, nè retardentur, votum à Iudice impedito eſt in ſcriptis mittendum.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. VIII.

Collectanea IV.

V Niuerſis, & ſingulis, &c.

1 Prohibet, ſuſpitiones allegari poſt concluſionem in cauſa incluſiuè, aliàs non eſſe audiendos, quàmuis de nouo ſuſpitio illa ad eorum notitiam cum iuramento perueniſſe allegetur.

Neceſse fuit id expreſse cauere, cùm de iure communi cauſa recuſationis anteà orta, & ignorata, quæ exindè poſt cauſam collatam ad notitiam peruenerit poteſt deduci *Caſtill. dec.* 6. *n.* 14. *vol.* 1. vbi tamen firmat, quòd licèt antè litem conteſtatam debeat opponi, ſi tamen illa de nouo orta fuerit, quandocunquè poterit opponi ex *tex. in cap. cùm ſpeciali de*
2 *appellat. & cap. cùm inter Monaſterium de re iudicata*, & ex cumulo *DD.* apud *ipſum*, quibus iungn *Chriſtin. deciſ. Cur. Belgic.* 148. *num.* 18. *vol.* 2. *Minſynger. obſeruat.* 59. *cent.* 4. & *Maynard. deciſ. Tholoſ.* 91. *par.* 1. vbi cenſuerunt verum, ſi notoriè, & euidenter conſtet, eam de nouo ſuperueniſſe.

3 Quorum ſanè ſententia declarat, noſtram hanc pragmaticam non procedere, quando cum effectu poſt cõcluſionem in cauſa ſuperuenerit cauſa ſuſpitionis, quæ anteà nunquàm fuit, ex dictis per *Galeot. controu.* 39. *lib.* 1. vbi
4 fundat, Arbitratores, & Arbitros electos poſſe ex noua cauſa recuſari.

In tali enim caſu puto, poſſe admitti ad illam allegandã, differt enim, cauſam ſuſpitionis adfuiſſe antè concluſionem, & poſt illam perueniſſe ad notitiam Partis, & non fuiſſe antè concluſionem, & poſteà ſuperueniſſe, cũ in iſta non poſſit fieri fraus, at in illa ſic, quia ferià poſſet præſupponi à Litigãtibus pro dilatandis cauſis, ſuſpitionem anteà fuiſſe illis ignotam, & hodiè illius notitiam habniſſe, qund perſpiciens Legislatnr, ideò in tali caſu diſpoſuit, non eſſe audiẽdos, obuiando calumnijs Litigãtium, qui dilatant proponere cauſas ſuſpitionum in perſonam Iudicum, vt eorum intentionem valeant aliquo modo agnoſcere, & tunc cauſam ſuſpitionis proponunt, quando contra eos votum Iudicis tendere perſpiciunt, quod voluit euitare Pragmatica noſtra,

nè

nè cauſarum expeditio retineatur.

Recipit incrementum hæc mea declaratio ex *pragmatica 15.§.6. in fin. & §.9. infra hac rubric.*

Nec valebit replicatio, poſſe in effectu eſſe, quòd cauſa ſuſpitionis non perueniſſet in cognitionem Litigantium antè concluſionem in cauſa.

Quia reſpondetur, pragmaticam præſupponere ſcientiam ſaltèm præſumptam, maximè ſi cauſa eſſet antiqua, cùm generaliter loquendo, quibus leges adaptantur, non eſt veriſimile cauſam ſuſpitionis antiquam fuiſſe ignoratam vſq; ad concluſionem in cauſa.

5 Declara inſuper, nō habere locum in tertio interueniēte ad cauſam agitatam inter alios, quia pro ſuo intereſſe poterit allegare ſuſpitionem, *Anna* ſic deciſum referens *ſing.*500. etiam poſt concluſum in cauſa *Gayl. obſeruat. Camer. Imperial.* 71.*lib.*1. & ita conſului ad fauorem Marij de Sebaſtiano annis non longè elapſis.

6 Sed quatènus mandat, votum eſſe mittendum in ſcriptis p abſentem pro expeditione cauſæ, quando numerus præſentium non ſufficeret, pro corroboratione iungas *Afflict. deciſ.*182.& *Cabed.deciſ.*10.*part.*1. vbi de votis Senatorum abſentium.

SVMMARIVM.

1 *Recuſatio Iudicis qualiter fiat in Rota.*
2 *Suſpitio qualiter proceſſum ad vlteriora impediat, & aliàs proceſſus reddatur nullus.*
3 *Iudex ſi non obſtante ſuſpitione ſe ingerat in cauſa, & ſi ſuſpitio non militet, ex hoc redditur ſuſpectus.*
4 *Depoſita facta pro ſuſpitionibus an poſſit mādari à Iudicibus, vt reſtituantur.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. X.

Collectanea V.

ANcorche per le pragmatice, &c.

Statuit formam proponendi ſuſpitiones.

1 Recuſatio Iudicis vt valeat in Rota quid faciendum ſit, oſtendit *Rot. diuerſ.deciſ.*563. *part.*1.

At cùm in §.2.incip.*Volemo*, diſponitur, vt non obſtante allegata ſuſpitione, donec illa diſcutiatur, procedatur in cauſa ad acta, & decreta interlocutoria neceſſaria vſquè ad vltimam ſententiam diffinitiuam excluſiuè.

2 Hac occaſione reminiſcaris, de iure communi recuſationem impedire proceſſum ad vlteriora *Veral. deciſ.*172.*part.*1. *& deciſ.* 7.*part.*3.*Rot. diuerſ.deciſ.*2.*part.*2. & quòd ſi Iudex non admiſſa recuſatione ad vlteriora procedat, proceſſus erit nullus *Muta dec.*15. *nu.*9.*Capell.Tholoſ.dec.*479.*Gratian.diſcept.forenſ.*701.*à num.*16.*cum ſeq.* vbi limitat, quando ſuſpitio eſſet merè calumnioſa *Seraph. deciſ.*897.cōfert *Phœbus deciſ.*77.*tom.*1. & quòd ſi Iudex pendente ſuſpitione ingerat ſe in ea-
3 dem cauſa redditur ſuſpectus, quamuis cauſa allegata ſit falſa, prout ſic iudicauit priſcis tēporibus Collaterale Conſiliū, ad *tex. in l.qua omnia §.1.verſic. nec ferendus eſt ff. de Procurat.* de quo *Gargiar.patrocin.*40.

Et quatènus in *§.6.* ſtatuatur, nè valeāt Iudices determinare, vt depoſita reſtituantur,
4 quotiès iudicatur, non ſubſiſtere ſuſpitiones allegatas.

Aduerte, quòd licèt receſſiſſet ab Aula huiuſmodi diſpoſitio, & contrarium plurièſ fuiſſet practicatum, & deciſum tàm per S.C. iuntis Aulis, quàm per Collaterale, & præciſè in cauſa Comitiſſæ Caſtri cum Duce Atri de anno 1610. ad relationem Conſiliarij Xaraui, in Banca Figliolæ, vbi fuerunt depoſita reſtituta eidem Duci in ſuſpitione allegata per eum in perſonā Conſiliarij de Georgio *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo Iudices ſuſpitionum par.*1. tamèn hodiè reuiuiſcit ex *prag.* 15.*in §.* 5. incip. *Volemo hac eadem rubrica*, qua cauetur, huiuſmodi pœnas remitti non poſſe, vt fatetur *Idem vbi ſupra, & in verb. pœna ead.part.*1.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtici proponentes ſuſpitiones faciunt depoſitum.*
2 *Suſpitio vbi eſt notoria, proponens illam non tenetur facere depoſitum.*
3 *Præſes S.C. allegatus ſuſpectus in quibus ſe intromittere valeat.*
4 *Suſpectus in votando poteſt committere cauſas.*
5 *Præſide ſuſpecto Iudices Tribunalis non redduntur ſuſpecti.*
6 *Præſes S.C. vbi eſt ſuſpectus etiam in committendo, tunc qualiter fiat.*
7 *Pœna contra non probantes ſuſpitiones quamuis remitti nequeat, ſecus tamen erit, vbi antè deciſam ſuſpitionem Iudex recedat, nu.*8. *vel moriatur, num.*9.
10 *Recuſatus tenetur deponere.*
11 *Terminus ſtatutus ad proponendas ſuſpitiones non intelligitur reſpectu Arbitrorum.*
12 *Emergentia de nouo indigent nouo auxilio.*
13 *Cauſam fuiſſe exortam de nouo præſumendum eſt.*
14 *Suſpectus allegatus, & declaratus non talis iterùm ſuſpectus allegari nequit.*
15 *Reſtitutio in integrum non datur circa lapſum termini ad proponendas ſuſpitiones de iure Regni, licèt ſecus de iure communi.*

16 *Iu-*

16 *Iudex de ſeipſo non poteſt dari ſuſpectus, ſed quid de iure communi, & quid ſeruetur in Curia Archiepiſcopali Neapolis, num. 17.*
18 *Suſpitio ex capite inimicitia quando admittatur, & num. 19.*
20 *Conſanguineorum appellatione qui veniant.*
21 *Affinitatis appellatione venit vera, & naturalis, non autem ciuilis.*
22 *Affinium appellatione qui veniant.*
23 *Affinitas qualiter operetur ſuſpitionem, & num. 24.*
25 *Affinitas probanda eſt per gradus diſtinctos.*
26 *Inimicitia ex cauſa litium quando ſuſpitionē admittere faciat.*
27 *Suſpitio ex cauſa conpatratur quando allegetur.*
28 *Cognatio ſpiritualis inter quos matrimonium impediat, & inter quos contrahatur, num. 29. 30. & 31.*
32 *Cognatio ſpiritualis non contrahitur cū Procuratore, ſed cum Mandante.*
33 *Pœnitens nō eſt ſuſpectus in cauſa ſui Confeſſarij.*
34 *Aduocatus Partis nequit eſſe Iudex, & quid in Fiſci patrono, num. 37.*
35 *Iudex recuſatur, ſi filius ſit Aduocatus.*
36 *Aduocatus in ſimili cauſa non poteſt allegari ſuſpectus.*
38 *Reſalutatio non facta à Iudice qualiter illum ſuſpectum reddat.*
39 *Officiales ſunt ſalutandi, & venerandi, & ipſi reſalutare debent.*
40 *Cauſæ recuſationum reducuntur ad rem cauſatam, & rem cauſantem, & ad amorem, odium, & in differentijs.*
41 *Iudex ſuſpectus quando reddatur ex voti propalatione.*
42 *Suſpitio non militat contra Iudicem, qui compoſuit librum, vbi ſuam patefecit ſententiam circa articulum, de quo tractatur.*
43 *Iudex ſi erit Collega aduerſarij allegatur ſuſpectus, ſic etiam Concanonicus, & ſimiles.*
44 *Iudex luſor poteſt allegari ſuſpectus.*
45 *Iudex recuſatur ex vxoris, vel familia facto.*
46 *Cauſæ, ex quibus Iudex ſuſpectus allegari valet recenſentur.*
47 *Appellatio, & reclamatio à determinationibus cauſarum ſuſpitionum non datur de iure Regni, ſecus de iure communi.*
48 *Nullitas excluſa à decretis latis in cauſis ſuſpitionum non comprehendit nullitatem procedentem ex defectu iuriſdictionis.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. XV.

Collectanea VI.

NOn è coſa alcuna, &c.

Hic reformantur ſuſpitiones Officialium, & plura declarantur circa modum proponendi dictas ſuſpitiones.

Quatènus in §. 2. incip. *Et perche*, alteretur depoſitum faciendum pro pœna contra non probantes ſuſpitiones allegatas.

1 Amplia etiam reſpectu Eccleſiaſticarum perſonarum allegantium ſuſpitiones, vt deciſum refert *Laratha conſ. 98.*

2 Signa, tale depoſitum non eſſe neceſſe fieri, quotiès notoria eſſet ſuſpitio, quia tunc non exigitur cauſæ cognitio, & ſufficiat allegare *Maſtrill. deciſ.* 151. *num.* 97. *& ſeq. Franc. Marc. dec.* 498. *n.* 3. & ita fuit iudicatū in S.C. in cauſa Vincentij Branciæ cum Conſiliario Iacobo de Franchis, per eū ſuſpecto allegato, vt fatetur *Thor. in cōpēd. dec. Regn. in ver. depoſitum p.* 3. qui licèt in alio caſu de anno 1628. in Banca Borrelli aliter iudicatum recenſeat, tamen pro prima opinione poſteà deciſum in anno 1629. refert *Galupp. in prax. S. C. part.* 1. *c.* 4. *num.* 25. in vltima impreſſione, vbi recenſet obſeruantiam de hoc nouiter inductam.

Et dùm in §. 3. incip. *Quale alteratione*, fit expreſſa mentio de Præſide Sacri Conſilij.

3 Aduerte, ſuſpitionem in eiuſdem perſonam non officere, quin valeat ſupplicationes decretare, & cauſas committere, prout ita declarando iudicauit Collaterale Conſilium ſub die 11. Iulij 1581. in ſuſpitione allegata in perſonam Præſidentis Orificis, vbi tamen fuit exceptuatus caſus inimicitiæ, & ita probat *Camill. de Laratha conſ. deciſion.* 32. vbi.

4 Suſpectum in votando poſſe committere, & delegare tutatur, & de Præſide etiam loquitur *Thor. in compend. deciſ. Regni in verbo ſuſpitio allegata part.* 1.

5 Et nota, quòd Præſide ſuſpecto, nō per hoc redduntur ſuſpecti Iudices Tribunalis *Giurba deciſ.* 27. *Capyc. deciſ.* 138. *Mart. deciſ.* 142. licèt *Ludouic. dec.* 108. annnat, Miniſtros Gubernatoris eſſe ſuſpectos, quando ipſe eſt ſuſpectus.

6 Sed quatènus eſſet ſuſpectus Pręſidens etiā in delegando, tunc Decanus S. C. committit, vel decretat cum conſilio aliorū Collegarum, quæ decretatio prouidetur nomine Sacri Cōſilii, & non firmatur ab ipſo, vt ſancitum eſt ſupra in *pragm.* 72. *de officio Sacri Regij Conſilij*, vbi diſtinctè datur forma legendi ſupplices petitiones per Sacrum Conſilium, quando Præſidens eſt ſuſpectus in delegando, vide *ibi* latiùs.

7 Et dùm in §. 5. incip. *Volemo*, ſtatuitur, nè pęnæ contra non probantes ſuſpitiones allegatas remitti valeant qualibet de cauſa, etiam quòd Pars, quæ propoſuit recuſationem renunciaſſet.

Addе quæ ſcripſimus ſupra in *prag.* 10. *n.* 4. *hac eadem rubrica.*

8 Et declara, ceſſare hanc diſpoſitionem, vbicunq;

eumq; Iudex recuſatur antè deciſam recuſationem recederet à Regno per translationē ad aliud officium, prout ſic iudicauit ſupremũ Collater. Conſil. cum tribus adiunctis Conſiliarijs de anno 1625. in cauſa ſuſpitionis propoſitæ in perſonam D. Regentis Valenzuelæ, qui poſt recuſationem propoſitam translatus fuit ad ſupremum Italiæ Conſilium, & hodiè ad Granatæ faſtigium vti Præſes ineſt.

9 Idemquè erit ſi mortuus fuiſſet Iudex antè deciſam recuſationem, cùm tunc deciſio ſuſpitionis fruſtratoria eſſet, & ſic nulla imputanda eſſet culpa Parti recuſanti, præciſè ſi requireretur depoſitio recuſati, ad quam 10 tenetur, vt per *Theſaur. deciſ. 6. Ferrer. obſer. 92.* nam illa in hoc caſu eſſet impoſſibilis.

Et dùm in *§. 6. incip. Che le parti*, ſtatuatur terminus quadraginta dierũ, intra quem proponendæ ſint ſuſpitiones.

11 Declara, id non procedere in recuſatione Arbitri, vt per *Galeot. controuerſ. 39. num. 51. lib. 1.* vbi tutatur, nihil obeſſe fuiſſe propoſitas ſuſpitiones poſt quadraginta dies præfixos à pragmatica, quando verſamur in recuſatione Arbitri, de quo pragmatica non loquitur, & ſic attendi debet ius commune, quo attento ſuſpitio emergens poſt cœptam cauſam poteſt quandocumq; proponi vſq; ad ſententiã excluſiuè, maximè quando proponens iurat, de nouo ad notitiam deueniſſe *Maſtrill. dec. 151. num 67. & 69.*

Et dùm in *§. 7. incip. Ordinamo, &c.* ſtatuitur, nè allegati ſuſpecti in prima inſtantia, poſſint allegari in ſecunda, niſi tamen cauſæ de nouo ſuperuenerint.

12 Iunge rationem huius limitationis, nàm quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio *l. 1. ff. de ventr. inſpiciend. cap. fin. de in integ. reſtit.* & nouis morbis noua antitoda ſunt præparanda *cap. cæterùm de iuram. calumniæ*, & in noſtris terminis *Muta deciſ. 15. à nu. 11. cum ſeq.*

13 Et obſerua, in dubio cauſas de nouo fuiſſe exortas præſumi, quia ſi adfuiſſent tēpore primæ inſtantiæ, allegatæ fuiſſent, niſi tñ cauſæ eſſent antiquæ, & Pars prætenderet vltimo tempore ſciuiſſe ex dictis per *Caſtill. d. dec. 6.*

14 Nec nõ reminiſcaris, allegatum ſuſpectum, & declaratũ non talem non poſſe iterum allegari ſuſpectum *Muta deciſ. 15.* quod tamen intelligo, niſi noua cauſa grauior ſuperuenerit, vel alia legitima.

Deueniendo autem ad *§. 9 incip. Et claſſi*, quatènus diſponit, elapſo termino ſtatuto nõ 15 poſſe proponi ſuſpitiones ex cauſa de præterito, etiam quòd Partes iurarent de nouo peruenìſſe ad notitiam, vide ſcripta ſupra in *prag. 8. hac eadem rubrica.*

Et quatènus id excludatur etiam per viam reſtitutionis in integrum.

Aduerte, id neceſſarium fuiſſe reponi ſpecialiter, quia aliter perſonæ priuilegiatæ non eſſent excluſæ à reſtitutione in integrum eis competente aduerſus lapſum termini præfixi *Præſ. de Franc. dec. 431. Reg. Tap. deciſ. S. C. 19.*

16 Et dùm in *§. 12. incip. Volemo di più*, ſtatuitur, nullum Iudicem poſſe de per ſe ipſo dare ſuſpectum, abſq; eo quòd à Partibus recuſetur, ſed quòd tunc debeat communicare cauſam Collegis, & quod ab ipſis fuerit determinatum ſectabitur in interueniendo, vel non.

17 Addas, rationabiliter id eſſe cautum ad euadendam opinionem DD. aſſerentium, Iudicē non recuſatum poſſe ſe abſtinere, ſi conſcientia ita ſuadeat, vt apud *Rot. in vna Parmen. tranſactionis coràm R. P. Corduba*, vbi declarat, quòad proprium præiudicium, non tertij, videndus *Illuſtr. Epiſc. Ricc. deciſ. Cur. Arch. 233. part. 2.* vbi quòd Conſultores talis Curiæ ſpontè recedunt, quando agnoſcunt ſe ſuſpectos eſſe.

Inſeras, fideiuſſorem poſſe eſſe Iudicem in cauſa ſui Principalis, quouſq; recuſetur *Ferrer. obſer. 153. par. 1.*

18 Et dùm in *§. 15. incip. Allegandoſi*, ſancitur, ſuſpitionem ex capite inimicitiæ non eſſe recipiendam, niſi ſpecies inimicitiæ exponatur.

Addas, eſſe diſpoſitum de iure, caput inimicitiæ facere remouere Iudicem à iudicando, de quo latè *Ambroſin. deciſ. 50. à num. 47. Capyc. dec. 138. Milanen. deciſ. 16. lib. 1. Criſtinæus deciſ. Cur. Belgic. 14. vol. 2. num. 6.* ſicq; reſpectu contrahentis amicitiam cum inimico Partis tradit *Caualc. deciſ. 28.*

19 Cùmq; *ibidem* mandetur, quòd ſi inimicitia fuerit talis, vt offēdat omnem parētelam, tunc dicta cauſa extendatur vſq; ad quartum gradum conſanguinitatis, & vſq; ad tertium affinitatis, computandos de iure Canonico.

20 Nota hac occaſione, conſanguineorum appellatione in fideicommiſſis nèdum venire Agnatos *l. ſi ſpurius ff. vndè cognat. l. ſi poſt ſuos ff. de ſuis, & legitim. hæredibus*, ſed etiam Cognatos, ſi communi loquendi vſus ſe haberet, quòd cognati comprehenderentur *Gomeſ. deciſ. 102. lib. 1.* & venire ſub tali nomine patrem dixit *Rot. in recent. dec. 385. nu. 3 p. 2.*

21 Nec non, quòd affinitatis appellatione venit vera, & naturalis, non autem ciuilis, niſi contrarium conſtaret de mente *Rota in Concben. fideicommiſſi coràm R. P. Orano*, vbi etiã,

22 quòd affinium appellatione, ſi vocētur à teſtatore, veniũt cognati viri, & vxoris, & quòd maritus, & vxor in ſtatutis comprehenduntur, quàmuis illi non ſint affines, ſed caput affinitatis *l. affinitates C. commun de ſucceſſ. l. non facilè §. affines, & ibi Gloſ. ff. de gradibus.*

23 Et inſuper obſerua, affinitatis qualitatem adeò ſtringere, vt propterea quis ratione illius poſſit vſq; ad quartum gradum iurari ſuſpectus *Maynard. deciſ. 98. lib 1. Chriſtin. deciſ. 147. vol. 2. num. 16.* indè ſuſpitionem obſtare

ſtare inter affines deciſum per S. C. recenſet *Galupp.in prax.S.C part.1. cap.5. nu.31.* nec ſuſpitio ceſſaret, ſi affinitas per mortem alicuius diſſolueretur, præſertim ſi illius ſuſpitionis effectus fuiſſet conſummatus *Præſ.de Frãchis deciſ.719.*

24 At ad hoc vt affinitas quem vti ſuſpectum repellat, debet eſſe de linea aſcendentium, vel deſcendentium, nec ſufficit eſſe per lineam tranſuerſalem *Magon. deciſ. Lucenſ.30 num. 22. & deciſ.50. num.14. Gratian diſcept 277.* vbi tamen dicit, quòd teſtis talis de fide diminuitur.

25 Quæ affinitas eſt probanda per gradus diſtinctos, & ſpecificatos cum redditione ſufficientis cauſæ, quia illa in ſenſum corporis non cadit *Magon. deciſ Luc.nſ.43.num.26.& d.deciſ.50.num.13.*

26 In §.16. incip. *Ordinamo di più*, quatènus excludit cauſam inimicitiæ ex cauſa litis, niſi inter ipſos litigantes, excipiendo tamen quãdo lis eſſet tantæ importantiæ, vt induceret inimicitiam capitalem.

Adde *Franc. Marc.deciſ.92. part.2.* vbi in ſpecie agit de recuſatione propter cauſam litium, & *Reg.de Ponte deciſ.30* vbi, quòd ſuſpectus Iudex allegatur ex cauſa litis habitę in caſu dignitatis cum litigante In alijs cauſis, & de litigante cum Parte tradit etiam *Caualc. d. deciſ.28.*

27 In §.17.incip. *Diebiaramo*, dùm diſponitur, ex cauſa compatratus poſſe allegari Iudicem ſuſpectum inter baptizatum, & baptizantem, & cæteras perſonas, in quibus S.C. *Tridentinum* declarauit, contrahi cognationem ſpiritualem.

Adde *Maynard.deciſ. Tholoſ.89.part.1.* vbi quòd Iudex recuſatur quando eſt Iudex alterius Partis *Chriſtinæus deciſ.Cur. Belgic.149. vol.2.*

28 Et hac occaſione ſigna, cognationem ſpiritualem baptizati, baptizantiſquè, & ſuſcipientis inter eos impedire matrimonium, vt in *Bulla Pij V.* incip. *Sanctiſſimus*, edita de anno 1566.

29 Item, quòd cognatio ſpiritualis non contrahitur inter maritum, & vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, baptizatiquè parentes, & quaſcumq; alias perſonas tàm ex parte ſuſcipientis, quàm baptizantis, & baptizati, in *Cõcilio Tridentino* nominatim non expreſſas, vt idem *Pius V.* declarauit in ſua *Bulla* incip. *Cũ illius vicem*, edita de eodem anno 1566.

30 Inſuper, nec cognatio ſpiritualis contrahitur inter Patrinos, vt deciſum à Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatione teſtatur *Armendariz in addit.ad Recopilat.leg. Nauar.lib.1. de matrim.num.84.* dicens inſu-

31 per deciſum *num.83.* cognationem ſpiritualẽ non contrahi deficiente contractu, vbi quis tantummodò aſſiſtit baptizato, vel confirmato, ipſumq. non tangit, vel ſolùm tãgit extremitatem digiti.

32 Et tandem ſcias, cognationem ſpiritualem dari nõ ſibi, ſed mandanti contrahere Procuratorem, vt eadem Sacra Eminentiſſimorum Cardinalium Congregatio Concilij interpretum cenſuit *in vna Tudertina* de anno 1630. ſub die 16. Martij *Sellius in ſelect. Canonic. c. 78. Veral.deciſ.147.p.3.*

33 Ad ornatum autem d.§. non omittas, ſuſpicionem non militare in perſonam Iudicis, qui iudicaturus ſit in cauſa ſui Confeſſarij, vt latè probat *Thor.in compen. deciſ.in verb.ſuſpitio part.1.* vbi ſic deciſum per Collateralẽ Conſilium dicit.

Deueniendo autem ad §.18. incip. *Il Giu-*

34 *dice*, dùm ibi diſponitur, nè Aduocatus, qui fuerit Partis poſſit eſſe Iudex.

Pro corroboratione iungas *Capyc. deciſ. 145. Larath.* ſic pluries iudicatum aſſerendo *conſ.deciſ.32.Reg.Tap.deciſ.S.C.40.*

35 Et quòd recuſari poſſit Iudex, ſi eius filius ſit Aduocatus in cauſa, probat *Maynard.deciſ. 91. part.1.* vel ſi conſimilem cauſam ipſe litigaret, vt deciſum oſtendit *Apicella de ſuſpit. offic.n.94.* quo in loco plura in materia.

36 At recuſari non poſſe Officialem vti ſuſpectum, ſi in cauſa ſimili fuerit Aduocatus, probant *Præſ. de Franch. deciſ.87. num.18. Maſtrill.dec.151.num.56.* videndus *Reg.de Ponte deciſ.32.*

37 Cæterùm obſeruabis, vt diſpoſitum in Iudice non habeat locum in Fiſci patrono, qui etſi fuerit Aduocatus Partis, poterit eſſe Aduocatus Fiſci, dùmodò tamen Fiſcus non ſit cõtra Partem, pro qua ipſe anteà patrocinatus eſt, prout ſic reperio determinatum in Regia Camera Summariæ inter Magiſtrum Portulanum, & Caſalia Reſinæ, ac Portici, & abſq; diſcuſſione hodiè ſeruatur in praxi in dicto Tribunali.

38 Et dùm in §.19.incip. *Volemo, che non ſia cauſa baſtante*, diſponitur, ſalutationem, vel reſalutationem omiſſam à Iudice Parti ſibi obuianti, aut prætereunti non eſſe ſufficientem ad illum recuſandum, ſi proprio iuramẽto affirmauerit, obuiantem, aut prætereuntem non vidiſſe.

Adde *Ambroſin.deciſ.50.num.61.* vbi quòd Iudex non reſalutans redditur ſuſpectus tamquàm inimicus, & recuſari valet *Maſtrill. deciſ.151.num.46.*

39 Et hac occaſione non reticeam dicere, Officiales eſſe ſalutandos nudato capite *l. 1. C. de ſilentiar. l.1.C. de domeſt. & protect lib.12.* cùm turpe ſit illos non venerari *Illuſtr. Epiſcopus Rieti.deciſ.Cur.Archiep.31.part.1.* fusè videndus *Giurb.conſ. deciſ. crim.38.* vbi probat, licere Superiori quando inferiores eum non ſalutant eripere biretum è capite, illudq; in terram proijcere, & conculcare, licèt è cõ-

tra

tra ipſi Officiales, & Superiores pariter debeant reſalutare.

Sed cũ in hac pragmatica ſint expreſſæ nonnullæ cauſæ, ex quarũ capite ſuſpitiones proponi valeant, ego addam alias pro coronide.

40 Et præmittendo priùs, cauſas recuſationis reduci ad rem cauſatam, & rem cauſantem, quæ declarantur per *Ambroſin. decis.* 50. vbi cauſas facientes Iudicem ſuſpectum reducit ad tres principaliores, ſcilicet, amoris, odij, & in differentijs.

41 Dico, cauſam ſuſpitionis eſſe, quoties Iudex animi ſui votum antè ſententiam aperuerit *Maynar. decis.* 44. *p.* 1. *Rota in antiq. decis.* 38. *de conceſ. prabend. Viu decis.* 37. & 363 videndus *Rouit. conſ. decis.* 8. *lib.* 1. etſi expreſſiuè non declaraſſet, ſed iudicium aliquod adhibuiſſet, quo animi ſui motus detegeretur, ad *tex. in l. obſeruandum ff. de offic. Præſid. Giurb. decis.* 54. ita vt ſententia lata à tali Iudice ſit nulla *Maſtrill. decis.* 72. *Caſtil. decis.* 6. *Rot. diuerſ. decis.* 2 *part.* 2. licèt ſecundùm *de Graſſ. dec.* 32. *de recuſ. Iudic.* id procedat, quoties fuerit ab eo appellatum, vide *Veral. decis.* 149. *part.* 1.

42 Sed ceſſabit ſuſpitio reſpectu Iudicis, qui compoſuit Librum, & ibi ſuam pateſecit opinionem de articulo, de quo tractandũ erit, vt deciſum refert *Thor. in compen. decis. in verb. ſuſpitio part.* 2.

43 Inſuper ſuſpitionis cauſa erit, ſi eſſet Iudex Collega Aduerſarij *Maynar. decis.* 82. *part.* 1. probans *decis.* 85. Senatores clericos recuſari, ſi eorum Collega in fũctione Eccleſiaſtica ſit alter Litigantium, & reſpectu Concanonicorum loquitur *Illuſtriſs. Epiſcopus Ricc. decis. Cur. Archie. p* 179. *part.* 1. per *tex. in cap. cùm R. Canonicus de offic deleg.* & circa Prælatum reſpectu ſuæ Eccleſiæ *Capyc. decis.* 137. *Cæſar de Graſſ decis.* 4. *de except.*

44 Ludumq; in Iudice operari ſuſpitionem probat *Maynard. decis.* 80. *par.* 1. vbi quòd Iudex Iuſor poteſt allegari ſuſpectus.

Nec non, ſuſpitionem obſtare Iudici habẽti litem cum alio Officiali cõuento ab aliquo, ita vt ob talem ſuſpitionem poſſit recuſari, fuit deciſum in S.C. iunctis tribus Aulis in Banca de Fęlice ad relationem Conſiliarij Valcarçel.

45 Et recuſationẽ in Iudice militare ex vxoris, vel familię facto, modernè ediſſerit *Larea Granatenſ. decis.* 48.

Cæterùm, quia plures cauſas ſuſpitionum collexerit *Caualcan. in decis.* 28, quámuis de nonnullis pariter ipſe fecerim mentionem, placuit hoc non obſtante per extenſum, prout *ille ibidem* reponit hic reportare.

46 Cauſæ ſuſpitionis Iudicis hæ ſunt, *num.* 84. ex *Caualcano.*

Prima, Amicus nimis Partis.
Secunda, Affinitas.
Tertia, Aduocatus in eodem negotio, aut cõnexo.
Quarta, Aperiens animum ſuum in cauſa.
Quinta, Aſſeſſor in illa cauſa.
Sexta, Aduocatus, qui ſcit ſecreta recuſantis.
Septima, Appellans à ſententia in alia cauſa.
Octaua, Amans mulierem Partis.
Nona, Conſanguineus, excepto Papa.
Decima, Clericus.
Vndecima, Commenſalis nimis.
Duodecima, Canonicus in eadem Eccleſia.
Decimatertia, Condoctor in vno Collegio.
Decimaquarta, Conſultor.
Decimaquinta, Compatriota in parte extranea, aut contra forenſem in ſua.
Deimaſexta, Compater ſub dubio.
Decimaſeptima, Contrahens amicitiam, aut parentelam cum inimico Partis.
Decimaoctaua, Confęderatus cum inimico Partis.
Decimanona, Commodum percipiens ex iuriſdictione.
Vigeſima, Corruptus à Parte.
Vigeſimaprima, Cauſa iniuriarum, & omnes, quibus competit actio poſſunt recuſare.
Vigeſimaſecunda, Cauſa ſimilis à iure expreſſa, vel minor.
Vigeſimatertia, Doctor.
Vigeſimaquarta, Dominus.
Vigeſimaquinta, Dicens verba iniurioſa Parti.
Vigeſimaſexta, Index ad petitionem Partis.
Vigeſimaſeptima, Diſputans de priuilegio Papæ, & actu ab eo confirmato.
Vigeſimaoctaua, Defectus iuriſdictionis pariter concludens in incidente, ſicut in principali.
Vigeſimanona, Defectus poteſtatis.
Trigeſima, Defectus ſubiectionis Partis, vt quia dicat ſe exemptum, & Iudex negat.
Trigeſimaprima, Epiſcopus in cauſa ſuorum Clericorum contra non ſuum Diœceſanũ, ſecus in Ordinario.
Trigeſimaſecunda, Excedẽs fines iuriſdictionis, & exequutionis.
Trigeſimatertia, Famulus.
Trigeſimaquarta, Familiaris valdè.
Trigeſimaquinta, Fideiuſſor.
Trigeſimaſexta, Filius Aduocati.
Trigeſimaſeptima, Fauens nimis aduerſario.
Trigeſimaoctaua, Habens cauſam ſuam coràm aduerſario.
Trigeſimanona, Habens eandem dignitatem aduerſarii, & ſuper illa diſputaretur.
Quadrageſima, Habens cognitionem ſuper cauſa notoria, & caſus ſit dubius, & non notorius.
Quadrageſimaprima, Iudex aliàs in illa cauſa.
Quadrageſimaſecunda, Iudex, qui ſecretè ad aures auſcultat Partem, niſi ſtatim publicè reuelet.

Qua-

Quadrageſimatertia, Iudex ſi ſupplet in facto vltrà caſus à iure expreſſos.
Quadrageſimaquarta, Inimicus Partis, & eius Domini.
Quadrageſimaquinta, Ignarus, & groſſulus in caſu ſubtili.
Quadrageſimaſexta, Litigans cum Parte.
Quadrageſimaſeptima, Locus non tutus.
Quadrageſimaoctaua, Magiſter.
Quadrageſimanona, Notatus aliquo defectu, vel infamia, quæ ſit oppoſita à Parte recuſante.
Quinquageſima, Omnes cauſæ, quibus Procurator, & Arbiter reijcitur, vel cauſatur.
Quinquageſimaprima, Prælatus in cauſa Eccleſiæ.
Quinquageſimaſecunda, Procurator.
Quinquageſimatertia, Pater ſi filius eſt Aduocatus.
Quinquageſimaquarta, Poſſidens bona litigioſa Partis, & è contra.
Quinquageſimaquinta, Prohibens ſolita fieri.
Quinquageſimaſexta, Partialis vbi ſunt Partes.
Quinquageſimaſeptima, Procurans cauſam ſibi committi.
Quinquageſimaoctaua, Priuignus in cauſa Vitrici.
Quinquageſimanona, Procedens extraiudicialiter iniuſtè, & poſteà nolens iudicialiter procedere.
Sexageſima, Qui ſubditam inuitam ducere voluerit in vxorem, nàm ipſe & eius familia poteſt recuſari.
Sexageſimaprima, Reconciliatus inimicus.
Sexageſimaſecunda, Reſcriptum eſſe falſum opponens.
Sexageſimatertia, Scholatis.
Sexageſimaquarta, Socius.
Sexageſimaquinta, Subditus.
Sexageſimaſexta, Suffraganeus etiam in cauſa ſubditi ſuffraganei.
Sexageſimaſeptima, Sollicitator cauſæ.
Sexageſimaoctaua, Socer ſi Gener eſt Adnocatus.
Sexageſimanona, Similem cauſam habens.
Septuageſima, Sibilando ad aures Iudicis ſecretè.
Septuageſimaprima, Subditus inimici Partis.
Septuageſimaſecunda, Subdelegatus non in totum, ſed in parte.
Septuageſimatertia, Succedens Parti in totū, vel in parte.
Septuageſimaquarta, Succedens Iudici à quo, vel ad quem.
Septuageſimaquinta, Succeſſor in dignitate, vel officio, ſi anteceſſor fuit recuſatus.
Septuageſimaſexta, Si eſt oppoſitum, quòd cauſa eſt alteri commiſſa.
Septuageſimaſeptima, Teſtis iam in cauſa.
Septuageſimaoctaua, Tangens cauſa aliquo modo Iudicem.
Septuageſimanona, Vicarius in cauſa Epiſcopi.
Octuageſima, Vaſallus.
Octuageſimaprima, Veriſimilitudo lædendi Partes.
Octuageſimaſecunda, Via non tuta.
Octuageſimatertia, Vicarius quando Epiſcopus recuſatur.
Octuageſimaquarta, Vitricus, vel Priuignus.

Quatènus ſpectat ad §.23. incip. *Vltimamente, &c.* dùm hic ſancitur, nè à determinationibus cauſarum ſuſpitionum valeat appellari, reclamari, vel dici de nullitate, etiam per viam recurſus, aut reſtitutionis in integrum. Iunge *Præſid. de Franch. deciſ.* 408. quem 47 ad materiam videas *deciſ.* 637. *Surd. deciſ.* 36. licèt de iure communi appellari poſſe pateat ex *Cabed. deciſ. Rot. Luſitan.* 207. *part.* 1.

48 Et obſerua, nullitatem hìc excluſam ab huiuſmodi decretis latis in cauſas ſuſpitionum non comprehendere nullitatem procedētem ex defectu iuriſdictionis, prout eſt, quando in decreto non interuenit numerus Votantium conformium requiſitus in cauſis tangentibus ſummam ducatorum ducentum *Rouit. deciſ.* 81.

SVMMARIVM.

1 *Proponens ſuſpitionem tantùm fruitur illa, & non conſanguinei, & quando ſecus, num.* 2.

3 *Recuſandi ius vni Litigātium competens contra Iudicem, aduerſario non competit, ſi ex ſui parte ſuſpitio non oriatur.*

De Suſpitionibus Officialium. Pragm. XVII.

Collectanea VII.

EL Duque mi Señor, &c.

1 Mandat, vt ſuſpitione allegata tātùm proponens fruatur, & non conſanguinei.

2 Vndè notabis, perſonalem vſum ſuſpitionis eſſe, nec trāsfundi ad alios, qui ſi ex eorū perſona vellent vti, nō poterint, ſed de nouo ſuſpitionem proponere debēt, niſi tamen iſti eſſent conſortes litis, quia tunc benè allegata ſuſpitione per conſanguineum fruerentur ex dictis per *Bernar. Graue. ad pract. Camer. Imperial. lib.* 1. *concl.* 126. *Rot. diuerſ. deciſ.* 779. *par.* 1. *Veral. deciſ.* 37. *par.* 1. *Caualc. deciſ.* 30. *num.* 119 *part.* 2.

3 Et hac occaſione ſignabis, recuſādi ius vni Litigantium competens contra Iudicem, aduerſario minimè competere, ſi ex ſui parte ſuſpitio non oriatur *Giurb. deciſ.* 99.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmaticæ intelligitur ſecundùm ius commune.*
2 *Teſtes ſi recipiantur vltra numerum datur producenti electio, quos admittere voluerit in cauſa habentium in integrum reſtitutionē.*
3 *Teſtes ſingulares induci poſſunt ex ſtatuto.*
4 *Teſtes ſingulares aliquid probant in genere.*
5 *Teſtes ſingulares admittuntur de probando aliquid in genere.*
6 *Teſtis vnicus admittitur in excuſando aliquē à pœna, & in multis alijs caſibus, prout num.* 7.8.9 10.11.12.&.13.
14 *Religioſus pro Monaſterio non eſt idoneus teſtis, & non probat.*
15 *Vaſallus pro Domino non eſt idoneus teſtis, quod declara.*
16 *Subditus quolibet modo pro Domino non admittitur, dummodò ſalarium accipiat, vel ſit verè ſubditus.*
17 *Ciues pro ſua patria non admittuntur, dummodò de eorum intereſſe tractetur.*
18 *Teſtes familiares non ſunt idonei.*
19 *Proxeneta non eſt idoneus teſtis ad probationem dotis, niſi vtraq; Parte volente.*
20 *Procurator cauſæ, qui litem conteſtatus eſt, vel litem duxit non eſt idoneus teſtis.*
21 *Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei.*
22 *Blaſphemia, contrarietas, & falſitas an, & quando teſtem repellant, remiſſiuè.*
23 *Excommunicatus non eſt idoneus teſtis.*
24 *Accuſator, & teſtis quis vnico contextu eſſe nō poteſt, & ſic denunciator tanquàm accuſator teſtis eſſe non poteſt.*
25 *Frater pro fratre idoneus teſtis non eſt.*
26 *Mercenarius cohabitans teſtis eſſe non poteſt.*
27 *Caſus, in quibus teſtes repelluntur.*
28 *Teſtes lite non conteſtata regulariter recipi nō poſſunt.*
29 *Teſti ſuper facto ſuo deponenti non eſt credendum.*
30 *Mulier, impubes, & minor non ſunt teſtes idonei.*
31 *Teſtis non citatus ſi voluntariè venerit, ac depoſuerit ſubornatione ſuſpectus eſt.*
32 *Damno probato teſtes ſuper quantitate etiam inhabiles admittuntur.*
33 *Teſtes quando recipi poſſunt, remiſſiuè.*
34 *Obiectus contra teſtes in prima inſtantia examinatos an poſſit dari in ſecunda, & quomodò, remiſſiuè.*
35 *Teſtes contra matrimonium inducti omni exceptione maiores eſſe debent, aliàs non admittuntur.*
36 *Teſtes examinati per viam exceptionis etiam inter eaſdem perſonas fidem non faciunt in alio iudicio per viam actionis intentato.*
37 *Teſtes in iudicio momentaneo faciunt fidem in ordinario.*
38 *Teſtis inſtructor, & ſubornator aliorum repellitur.*
39 *Teſtes cum præmeditato ſermone ſunt ſuſpecti.*
40 *Teſtes voluntarij reprobantur, & qui dicantur voluntarij.*
41 *Teſtis inhabilitas non ſuppletur ex habilitate alterius.*
42 *Mediator eſt teſtis idoneus.*
43 *Procurator contra Dominum eſt idoneus teſtis.*
44 *Aduocatus poteſt eſſe teſtis.*
45 *Teſtis propter infamiam facti non repellitur.*
46 *Teſtimonium impuberis doli capacis ſufficiens inditium facit.*
47 *Mulier de iure Canonico nullum indicium facit.*
48 *Conſanguinei, & affines admittuntur in cauſa matrimonij.*
49 *Parentes pro filijs admittuntur ſi de probanda conſanguinitate agatur, vel de probando matrimonij fœdere.*
50 *Perſona, quæ de iure teſtimonium ferre non compelluntur, deficientibus alijs probationibus admittuntur.*
51 *Relegatus in contumaciam non reprobatur.*
52 *Factum antiquum quando dicitur.*

De Teſtium refrenatione, & repulſa. Pragm.I.

Collectanea I.

STatuimus, &c. Sancitur hic, quòd pro quolibet articulo recipiantur ſeptem teſtes, & non vltra, niſi in materia confinium, & factis antiquis.

1 Circa quod ſcias, intelligi ſecundùm ius
communē, ſcilicet, quòd teſtes ſint omni exceptione maiores, & idonei, *Chriſtin. deciſion. Belgic.* 18.*tom.* 3. dicit, in praxi obſeruari, non plures, quàm decem teſtes ſuper eodem articulo audiri poſſe, vide *D. Epiſcopum Ricc. deciſ.* 48.*part.* 3. Scias inſuper ad euidentiam,
2 quòd ſi teſtes recipiantur vltra numerum datur producenti electio, quos admittere voluerit in cauſa habentium reſtitutionem in integrum, ſecus in rebus priuatorum, vt fuit deciſum in cauſa Vniuerſitatis Turturellæ cum Comite Policaſtri, Galterio Actuario. Itē reminiſcaris, multis in caſibus in iure expreſſis poſſe minorē teſtium numerū admitti, & Iudex etiam ex cauſa poteſt augere aliquãdo, vt in finalibus verbis huius pragmaticæ habetur. Et quòd aliquando teſtes ſingu-
3 lares ex ſtatuto induci poſſunt, vide *Franc. Marc. deciſ.* 455.*par.* 2. Teſtes enim ſingulares
4 probãt aliquid in genere *Garſias à Toleto de-*
5 *ciſ.* 26. & quando agitur de aliquid probando in genere, vt hæreſim, vel decimam, vel iuriſdictionem, teſtes ſingulares admittuntur,

licè t de actibus in ſpecie deponant *Franc.*
6 *Marc.deciſ.*461.*part*.1. Et in multis etiam caſibus vnius teſtimonium receptum eſt, videlicet, in excuſando aliquem à pœna. Item
7 vbicunq; de nullius præiudicio agitur, & in alijs caſibus, vt per *Viuium deciſ.*172.& quòd teſtis vnus cum fama cõcurrentibus alijs adminiculis in criminalibus, & in cauſa criminali plenam probationem faciat, fuit deciſum in *Rot.Rom Verall.deciſ.*288.*par*.3. Sed ſi alia adminicula uon adſunt, non probant ex *deciſ.*
8 *eiuſdem* 271.*&* 296.*par*.3. Item quando agitur de paruo præiudicio in cauſis breuibus vnius dicto ſtandum eſt *Franc.Marc.deciſion.* 456.*par*.2. Item teſtis ſingularis probat de
9 voluntate Partium *Minſyng. obſer*.26.*cent*.5.
10 Item poſſeſſio probatur per teſtes ſingulares, dummodò in aliqua generalitate conteſtes exiſtant *Verall.deciſ.*269 *par*.3.
11 Item in poſſeſſorio modici præiudicij vnicus teſtis aliquando ſufficit *Gratian.deciſ.*192.
12 Item teſtis vnus de viſu facit ſemiplenã probationem, duo verò de publica voce, & fama alteram ſemiplenam, hæ probationes in cauſa ciuili ſimul iunctæ ſufficiunt *Verall. deciſ.* 300.*par*.1. Itẽ teſtis de auditu ſufficit in poſſeſſorio *Rot.Rom.deciſ.*10. *de teſtibus in antiq. & deciſ.*8.*de reſtit.ſpol.in nouis*, ad hoc nota, ꝙ tunc teſtes non dicuntur ſingulares, quando concordant in vno rei fine, & quando dicantur ſingulares, vide apud *Minſyng. obſer. Cameræ Imperialis* 20.*cent*.2.
13 His poſitis, cùm ſupra viſum fuerit de numero teſtium, tranſeundo ad maiorem pragmaticæ euidentiam, dùm ibi dicit *ſeptem teſtes* non intelligendum eſt de quibuſcunq; ſed de idoneis teſtibus, vt ſupra dictum eſt, proindè conſentaneum eſt videre ad ornatum pragmaticæ, qui teſtes ſint in quolibet actu idonei, qui verò non.
14 Vndè nota ad ornatum, quòd non eſt idoneus, & nõ probat Religioſus ꝓ Monaſterio *Triuiſ.dec.*35.*p*.1. ſed vide *D. Ricc.in dec.*296.
15 *par*.2. Secundò, vaſallus pro Domino, & eo magis ſi deponat in cauſa vertente ſuper Caſtro, item maximè ſi eſt ruſticus, vilis, vel pauper *Verall.deciſ.*276.*p*.3. dicit tamen *Affl.deciſ.*304. quòd vaſallus pro Domino teſtis eſſe poteſt, etiam ſi ille merum, & mixtum imperium habeat, fidelitatemq; iurauerit, dummodò non probetur, quòd grandi amicitia Domino coniunctus ſit, item vilis perſona non exiſtat, item etiam teſtis idoneus eſt vaſallus, vel ciuis, vel ſubditus, quando agitur de cauſa matrimoniali, nam quilibet in hac cauſa idoneus probatur, in qua etiã conſanguinei, atq; affines, & quantumuis coniuncti admittun-
16 tur *Verall. d.deciſ.*276.*par*.3. Tertiò, ſubditus quolibet modo pro Domino non admittitur, dummodò ſalarium accipiat, vel ſit verè ſub-
17 ditus *idem Verall.deciſ.*279.*par*.3. Quartò, ciues pro ſua patria non admittuntur, dum modò de eorum intereſſe tractetur *Afflict. deciſ.* 400.*&* *Marta deciſ.*199. nouiter *Maſtrill. in deciſ.*255.*par*.3.& ideò ſecus ſi ageretur de ſingulorum laude, vel vituperio, & ita de eorum intereſſe *Put. deciſ.*325. *part*.3. & an teſtes de Vniuerſitate deponẽtes in fauorẽ Vniuerſitatis, quando vtilitas non totaliter in beneficium Vniuerſitatis vergit, vide *Grammat.*
18 *deciſ.*77. Quintò, non admittuntur teſtes familiares, vel de familia, familiares autem appellantur cõſanguinei, colonus, adſcriptitius, mercenarius, filius in poteſtate, libertus, ſeruus, atq; omnes in domo habitantes *Viuius deciſ.*349. Sed familiaris aliquando non repellitur, ſed in Iudicis arbitrio reſidet, iuxta affectionis qualitatem, de quo vide *Caſ.de Graſſ. deciſ.*4.*&* 13.*de teſtibus*. Coniuges autem pro ſe ipſis teſtes eſſe non poſſunt *Viuius deciſ.* 167. tamen maritus aliquando cogitur teſtificari contra vxorem, quando aliundè probari non poteſt *Corſer. deciſ. Capell. Tholoſ.* 3 *&* 123.& ita etiam familiaris, vel ſeruitor contra Dominum ex *eodem deciſ.*4.& vxor etiam poteſt teſtificari pro hærede mariti *Cartar. deciſ.*23. Vltimò, neq; Sindicus, neque Actor conſtitutus pro altero Collega teſtificari poteſt *Corſer.deciſ.*18.

Secundò nota principaliter, quòd proxe-
19 neta non eſt idoneus teſtis ad probationem dotis, niſi vtraq; Parte volẽte *Ioſeph. Ludouic. deciſ.Peruſina* 95.
20 Tertiò nota, quòd Procurator cauſæ, qui litem conteſtatus fuit, vel cauſam duxit non eſt idoneus teſtis *Rot.deciſ.*11.*de teſtibus*, *Put. deciſ.*294.*par*.2.*Caſ. de Graſſ. deciſ.*2. *de teſtibus*, verũ Procurator probat collationis pertinentiam *Bellamer.deciſ.*570. Et Procurator ſubſtituens non poteſt eſſe teſtis *Rot. diuerſ. deciſ.*59.*par*.3.*lib*.1.
21 Quartò nota, quòd teſtes litem ſubſtinẽtes non ſunt idonei *Verall. deciſ.*264. *part*. 3. Et inhærentes appellationi non ſunt idonei teſtes *Rot.dec.*52.*de appellationibus in nouis.*
22 Quintò nota, quòd blaſphemia, contrarietas, & falſitas teſtem repellunt, ſed quando, vide *Caſ. de Graſſ. deciſ.*6. *de teſtibus*, & inimicitia etiam capitalis teſtem repellit, etiam ſi de ea non conſtaret, dummodò de cauſa odij appareat *Creſcent.deciſ.*3.*de teſtib.Franc.Marc. deciſ.*891.*part*.1.*Maynard.deciſ. Capell. Tholoſ.*83.*&* 84.*part*.4. & vide etiam de tali inimicitia *Grammat.deciſ.*86.
23 Sextò nota, quòd excommunicatus non eſt idoneus teſtis, & ita etiam quilibet infamis *Puteus deciſ.*3.*part*. 1.*Maynard. deciſ.*96. *part*.4. & teſtes excommunicati poſt publicationem iterùm produci poſſunt *Corſer.deciſ.Capell.Tholoſ.*33.*&* 422.*Put.deciſ.*4.*in fine part*.1.
24 Septimò nota, quòd accuſator, & teſtis

quis

quis vnico contextu eſſe non poteſt, & ſic denunciator tanquàm accuſator non poteſt eſſe teſtis, ſed aliquando poteſt, quando ad correctionem denunciat, & quæ requirantur, vide apud *Triuiſan. deciſ. 29. par. 2.*

25 Octauò nota, quòd frater pro fratre idoneus teſtis non ſemper eſt, cùm de cauſa graui agitur *Caſ. de Graſſ. deciſ Rot. Rom. 2. de teſtib. Maynard. deciſ. Capell. Tboloſ. 77. part. 4.* & ad impugnationem alicuius frater pro fratre non admittitur, & etiam in cauſa criminali neq; frater, neq; ſobrini, neq; agnati, neq; cognati teſtimonium ferre cogendi ſunt, quàmuis ſint idonei in cauſa hæreſis *Franc. Marc. deciſ Delphin. 893. par. 1.*

26 Nonò eſt notandum, quòd Mercenarius cohabitans teſtis eſſe non poteſt, ſed extra domum habitans pro conducēte eius operas teſtificari poteſt *Put. deciſ. 4 par. 1. Rot. Genuæ deciſ. 195. in antiq.*

27 Decimò nota caſus aliquos, in quibus teſtes repelluntur.

Primò, teſtes ſuper impertinentibus non probant, & ſi in cauſa appellationis teſtes ſuper articulis in prima inſtantia datis ex Iudicis inaduertentia depoſuerint, nullo modo probant, quoniam ſubornati præſumuntur *Guid Pap. deciſ. 358.*

Secundò, ſi teſtis eo anno Sanctiſſimam Euchariſtiam non ſumpſerit *Caſ. de Graſſ. deciſ. 9 de teſtibus.*

Tertiò, teſtis reſpondens ad illatiuum, vt ponitur, eſt ſuſpectus *Gaſp. Gugliel. deciſ. 164. part. 2.*

Quartò, teſtimoniū illius, qui aliàs in cauſa criminali capitali depoſuit, contra quem producitur, tanquàm ab initio latum repellēdum eſt, ſi id ſpontè fecerit, aliàs ſecus *Franc. Marc. deciſ. 894. par. 1.*

Vndecimò nota, quòd teſtis de auditu nihil probat *Viuius deciſ 386* & multò minus ſi non reſpondet interrogatorijs, & qualis eſſe debeat talis teſtis, vide *Mart. deciſ. Piſan. 118.*

28 Duodecimò nota, quòd lite non conteſtata regulariter teſtes recipi non poſſunt, ſed ad futuram rei memoriam admittuntur. In hac autem receptione differentia inter actorē, & reum obſeruanda eſt. Actori n. tria neceſſaria ſunt, quòd teſtes ſint ſenes, valetudinarij, & diù abfuturi. Reus autem indifferenter quoſlibet teſtes producere poteſt *Gayl. obſer. 92. lib. 1. Minſyng. obſer. 72. cent. 3.* Quādo autem examinentur teſtes antè litis conteſtationem vide apud *eundem Minſyng obſeru. 71. cent. 4.* An autem teſtes ſuper prioritate donationis poſſint examinari ad perpetuam memoriam, vide *Laurent. deciſ. 83.* Et teſtes ad futuram rei memoriam ſuper quibus articulis examinari non poſſint, vide apud *Bellamer. deciſ. 726. & Rot. deciſ. 21. de teſtib. in nouis.*

29 Decimotertiò nota, quòd teſti ſuper facto ſuo proprio deponenti credendum non eſt *Achill. de Graſſ. deciſ. 3. de teſtibus.* Verùm aut tractatur de intereſſe, ſiuè commodo ipſius teſtis deponentis de geſtis à ſe, vel in eo aliqua affectionis qualitas conſideratur, & nullo modo creditur, aut ſecus, & admitti poteſt, quæ omnia ſunt Iudicis arbitrio conſideranda *Benintend. deciſ. Bonon. 63. Rot. diuerſ. deciſ. 354. par. 4. & 630. eiuſdem partis*, & de aliquibus alijs, quæ requirūtur ad hoc, vt credatur alicui de facto proprio, vel non, vide *Valaſc. in deciſ Luſitan. 73.* Hic obiter vide in quibus probent Baiuli, qui ſimplicem operam in deferendo præſtiterunt *Rot. Genuæ deciſ. 94 in antiq.*

30 Decimoquartò nota, quòd nequè mulier, nequè impubes, nequè minor teſtis eſt idoneus *Franc. Marc. deciſ. 900 & 890. par. 1.* & etiam nullum indicium facit examinatus propter reuerentiam certarum perſonarum *Franc. Marc deciſ. 95. vel 895 par. 1.*

31 Decimoquintò nota, quòd ſi teſtis non citatus voluntariè venerit; ac depoſuerit, ſubornatione ſuſpectus eſt, ideò fidem facere nō videtur, ſed contrarium dicēdum eſſe fuit deciſum per *Rot. deciſ. 22 de teſtibus, Minſynger. obſer. 16. cent. 6 Capell. Tboloſ. deciſ 385.*

32 Decimoſextò nota, quòd probato damno teſtes ſuper quantitate etiam inhabiles admittuntur, quia tunc ex quadam ęquitate potiùs proceditur *Put. deciſ. 219.* & intelligitur, quādo poſt publicationem apparuit de damno, quando autem teſtium examinationi non obſit publicatio, vide *Gayl. obſeru. 105. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 136. p. 3. lib. 2. Guid. Pap. deciſ. 72. & 124. Franc. Marc. deciſ. 542. par. 2.* Et quando admittantur teſtes ſuper nouis poſt publicationem, vide *Capyc. deciſ. 81.*

33 Et quando ſuper omiſſis recipi poſſint teſtes, vide *de Franeb. deciſ. 371.* Et an publicatio coràm Arbitris obſit teſtibus producendis coràm Ordinario, vide *Capyc. deciſ. 47* Teſtes autem poſt publicationem non recipiūtur ad probandū famam *Surd. dec. 59.* Et quādo ſint admittendi teſtes noui ad comprobandum, vide apud *eundem Surd. deciſ. 296.*

34 Decimoſeptimò nota, quòd obiectus contra teſtes in prima inſtantia examinatos poteſt dari in ſecunda, & quomodò *Afflict. deciſ. 266. Maſtrill. deciſ. 97 Theſaur. deciſ. 259.* In quibus autē iudicijs ſummarijs obiectus contra teſtes non admittatur, vide apud *Capyc. deciſ. 55.*

35 Decimo octauò nota, quòd teſtes contra matrimonium inducti omni exceptione maiores eſſe debent, aliàs non admittuntur *Verall. deciſ. 286 par. 3.*

36 Decimononò nota, quòd teſtes examinati per viam exceptionis, etiam inter eaſdem perſonas fidem non faciunt in alio iudicio per viam actionis intentato, quoniam ad diuer-

ſum finem agi videtur *Put.deciſ.68.par.1.*

37 Vigeſimò nota, quòd teſtes in iudicio momẽtaneo ſaciunt fidem in ordinario *Gayl. obſeru.103.lib.1.*

38 Vigeſimoprimò nota, quòd teſtis inſtructor, & ſubornator aliorum repellitur *Marta deciſ.Piſana* 117.

39 Vigeſimoſecundò nota, quòd teſtes cum præmeditato ſermone ſunt ſuſpecti *Viuius deciſ.*164. Item feſtinans dicere eſt patiter ſuſpectus *Idem Viui. dec.*171. Item teſtis non veriſimilia deponens ex *eod.deciſ.*199. Et ſi nulliter teſtes examinati ſunt vigore remiſſoriæ per Notarium ab vna Partium ſuſpectum iuratum, ipſa nullitas per commiſſionem non ſanatur *Verall.deciſ.292.part.3.*

Vigeſimotertiò nota, quòd nec indicium quidem teſtes non citata Parte faciunt, præſertim ad futuram rei memoriam. Et contra omnes iuris regulas recepti nullum penitùs adminiculum præſtant, ſed in totum reijciendi ſunt, ſed ſi vnum tantùm defectum paterẽtur, adminiculum præſtare poſſent *Rot.diuerſ. deciſ.38.part.4.*

40 Vigeſimoquartò nota, quòd teſtes voluntarij reprobantur. Voluntarij autem teſtes dicuntur qui abſquè præuia citatione, Iudiciſquè præcepto audiri curant *Maynard. deciſ 87.part.*4. quando autem teſtes propter delicta reprobentur, vide *Maynard. deciſ.*75. *part.*4.

Vigeſimoquintò, & vltimò nota, quòd te-
41 ſtis inhabilitas non ſuppletur ex habilitate
alterius *Maynard.deciſ. Capell. Tholoſan.*68.
*part.*4.

Hactènus de his, qui non ſunt, nunc de ijs, qui idonei ſunt, videre eſt conſentaneum.

42 Circa quod aduerte primò, quòd mediator eſt teſtis idoneus *Veral.deciſ.267.part.* 3.

43 Secundò, quòd Procurator contra Dominum eſt idoneus teſtis *Guid Pap.deciſ.*45.

44 Tertiò, Aduocatus poteſt eſſe teſtis *Surd. deciſ.*219.

45 Quartò, propter facti infamiam quis à teſtimonio non repellitur, ſed tanta fides non adhibetur *Corſer.deciſ Capel.Tholoſ.*174.

46 Quintò, teſtimonium impuberis doli capacis ſaltem ſufficiens indicium facit *Corſer. deciſ.*238. Et in criminalibus, vbi veritas haberi non poteſt, teſtes non integri admittuntur *Viuius deciſ* 19 idemquè iudicium fit de minoribus viginti annis *Franc. Marc. deciſ.* 890.*part.*1.

47 Sextò, mulier in delictis de iure Canonico nullum indicium facit, niſi in caſibus, in quibus infames admitterentur *Franc.Marc.deciſ.*900 *part.*1.

48 Septimò, in cauſa matrimonij admittuntur conſanguinei, & affines *Triuiſan.deciſ.* 10. *part* 1.

49 Octauò, parentes pro filijs admittuntur, ſi de probanda conſanguinitate agatur, aut de probando fœdere matrimonij *Franc. Marc. deciſ.*541. *part.*2.

50 Nonò, illæ perſonæ, quæ de iure teſtimonium inuitæ ferre non compelluntur, deficientibus alijs probationibus compelli poſſunt *Corſer.deciſ.355.Franc. Marc. deciſ.*382. *par.*2.

51 Decimò, teſtis relegatus in contumaciam non reprobatur *Maynard.deciſ.93.part.*4.

Sed dùm iſta pragmatica dicit, in factis antiquis debere recipi decem teſtes. Quæro, quando dicatur factum antiquum, vide *Polydor. Rip. in obſeruat.*69. vbi dicit in centum annis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes poſt publicationem non recipiuntur, niſi fuerint anteà nominati.*

2 *Limitabis à num.* 2. *vſq; ad* 16. *incluſiuè.*

17 *Publicatis atteſtationibus per viam reſtitutionis alij teſtes produci poſſunt.*

18 *Minor, vel Eccleſia per viam reſtitutionis in integrum idem, vel contraria articulis alterius Partis opponere poſſunt poſt publicationem.*

19 *Tertius poſt publicationem teſtium poteſt facere examinari teſtes, quod declara, num.* 20.

21 *Teſtes ſuper nouis articulis dependentibus à primis poſt publicatum in cauſa de nouo produci poſſunt, declara ibid.*

22 *Teſtes induci poſſunt poſt publicationem, ſi inſtrumẽtum fuerit productum, quod egeat probatione. Item in cauſa matrimoniali, num.*23.

24 *Teſtes non recipiuntur in cauſa ſuper articulo præſentato per reum cum clauſula Iudicis,* ſaluo iure impertinentium, *non concernente contrarium, quod fuerat productum, & verificatum ab alia Parte, nec recipiuntur ad probãdam bonam famam, nec ad probandum teſtes reprobatorios, num.*25.

26 *Poſt teſtificata dedicita etiam publicatione non facta teſtes nouos producens non auditur, & quando dicatur teſtificata dedicisse.*

27 *Publicatio facienda eſt etiam in iudicio ſummario.*

28 *Publicationis petita, denegatio reddit ſententiam nullam, & effectus publicationis qualis ſit.*

29 *Decretum, quod detur ſummarium teſtium, non habet vim publicationis.*

De

De Teſtium refrenatione,&c. Pragm.III.

Collectanea II.

QVandoquè ſolent, &c.

1 Diſponit, nè poſt publicationem te-
ſtes recipiantur,niſi fuerint anteà nominati.
2 At nùm poſſint recipi ad comprobandum
dicta priorum, affirmat *Surdus in deciſ.* 126.
3 Item recipi poſſunt, cùm ob culpam, vel ma-
litiam Examinatoris factum eſt, quòminus
reciperentor *de Franch. in deciſ.* 371. ſic ob
4 nullitatem examinis,vbi alij teſtes vltrà iam
examinatos recipi poſſunt *Theſaur. in deciſ.*
28. Item in cauſa criminali, etiam ad offensã
5 *Idem in deciſ.*261. Item ſi poſt publicationem
reperiantur teſtes non repetiti in cauſa cri-
6 minali *Guid. Pap. in deciſ.*72. Item perempta
7 inſtantia,& in alijs caſibus,quos vide per te
in *Afflic.deciſ* 216. Sic quando probari poſſet,
8 teſtes corruptos falſum dixiſſe *Capell. Tho-
loſ.in deciſ.*284.*&* 285. Item produci poſſunt
9 poſt publicationem ad confirmandum eorum
fidem,preſertim io ijs,q̃ primo loco depoſue-
runt, ſi per alios aduerſæ Partis teſtes dimi-
nuta ſit eorum fides *Giurb.in deciſ.Sicil.* 74.
10 Sic in minore,muliere,& ruſtico *Guid.Pap.*
11 *in deciſ.* 124 Item ex officio Iudicis,aliavè ex
12 iuſta cauſa mouente Iudicem *Idem* in *deciſ.*
201. admittuntur etiam ad declarandum eo-
rum dicta obſcura *Faber. in deciſ.*2. *de teſti-*
13 *bus*. Item ſi antè publicationem de proba-
tione contraria inſtrui non potuerint. *Idem
in deciſ* 62. *eodem titulo*. Item ſi teſtes fuiſ-
14 ſent malè interrogati,quia ex integro aodiē-
di ſunt, etiam poſt publicationem *Idem in*
15 *deciſ.* 47. *ibid.* Item quando publicatio non
eſt ritè facta ijdem teſtes, vel alij ſuper ijſdem
articulis produci poſſunt *Rota in nouis in de-*
16 *ciſ.* 13. *de teſtibus*, ſiuè ad inſtantiam produ-
centis teſtes, ſiuè alterius poblicatio facta
fuerit *eadem Rota in deciſ.*11.*de probat.* vide
etiam *Rot.in antiquis in deciſ.* 1.*de teſtibus.* Itē
17 publicatis atteſtationibus per viam reſtito-
tionis alij teſtes produci poſſunt *eadem Rota
in antiquis in deciſ* 4.*de teſtibus.* Item poſt pu-
blicationem examinari poſſunt teſtes, ſi ap-
pareat de damno, vt ſic deciſom in *Rota Ro-
mana* tradit *Puteus in deciſ.*219 *par.*2.Item
18 minor, vel Eccleſia per viam reſtitutionis in
integrum idem,vel cōtraria articulis alterius
Partis opponere poſſunt,vide *Afflict in deciſ.*
216 *&* *Surd. in deciſ.*126. licèt contrarium
*Amat in dec.*78. ſic etiã licèt Principalis pro-
pter publicationem excluſus ſit,tertius tamē
litem ignorans excluſus non eſt, & ſic poſt
19 publicationem tertius poteſt facere exami-
20 nari teſtes, niſi Principalis, tertium ignoran-
tem malitioſè venire procuraſſet, vt ex *Af-
flict. deciſ.*235. Item teſtes ſuper nouis articu-
21 lis dependentibus à primis poſt publicatum
in cauſa de nouo produci poſſunt,dummodò
tales articuli, vel probanda in eis in antiquis
de neceſſitate probationis iuris, vel facti non
includantur *Capyc. deciſ.*81. Item teſtes poſ-
22 ſunt induci poſt publicationem,ſi inſtrumentũ
productũ fuerit,quòd indigebat probatione
teſtium ad cōcomitantiam,vt fuiſſe practica-
tum dicit *Afflict.in deciſ.*216.*ſub num* 5.Item
23 in cauſa matrimoniali teſtes poſt publicatio-
nem produci poſſunt,vt deciſum in Curia Ar-
chiepiſcopali Neapolitana dicit *D.Ricc. in
deciſ* 44.*par.*2.
24 Non recipiuntur tamen teſtes poſt publi-
cationem in cauſa ſuper articulo præſentato
per reum cum clauſula Iudicis,*ſaluo iure im-
pertinentium*,concernente contrarium, quod
fuerat productom,& verificatum ab altera
Parte *Afflict. deciſ.*33. *Gramm. deciſ.* 95. *Ca-*
25 *roc.deciſ.*49. Item teſtes poſt publicationem
non recipiuntur ad probandam bonam famã
*Surd.in deciſ.*59. Item nec ad probandum te-
ſtes reprobatorios *Idem in deciſ.*296.
26 Et obſerua, quòd etiam publicatione non
facta,is,qui teſtes nooos producere vult, non
auditur,ſi teſtificata didicerit, vide *Surd.in
deciſ.*153.vbi benè habes, qoando quis dica-
tur didiciſſe teſtificata ad effectum excluden-
di ab alijs probationibus.
27 Nequè notare deſinas,quòd publicatio fa-
cienda eſt etiam in iudicio ſummario *Viuius
deciſ.*32.& publicatio teſtium ſuper interro-
gatorijs non impedit dari articulos idem
continentes ex *deciſ.Rota Romana* apud *Put.
in deciſ.*258.*lib.*2. qui in *deciſ.*122.*lib.*1. dicit,
28 quòd denegatio publicationis petitæ red-
dit ſententiam nullam. Sed effectus publica-
tionis qualis ſit,apparet ex *Camera Imperia-
li* apud *Gayl.in obſeru.*105. *lib.* 1. & ex *deciſ.
Parlamenti Delphinalis* apud *Franc.Marc.de-
ciſ.*504.*vol.*1.& videre poteris *Guid.Pap. de-
ciſ.*586.Scias tamen,quòd decretum vt detur
29 ſummarium teſtium non habet vim publica-
tionis,vt apparet ex deciſione *Rota Romana*
apud *Caſar. de Graſſ. in deciſ.*11. *de teſtibus.*

SVMMARIVM.

1 *Abuſus Titulorum in ſcribendo hic tollitur, & datur noua forma.*
2 *Titulus* Illuſtriſſimi *non dandus eſt per vaſallos Baronibus non Titulatis, nec Titulus* Excellentiæ *Baronibus Titulatis.*
3 *Titulus* Eminentiæ *præſtatur Cardinalibus, &* Illuſtriſſimi *Epiſcopis.*
4 *Priuatus ducens in vxorem Principiſſam, mortua vxore non retinet Titulum.*

De Titulorum, ſeù Inſcriptionum abuſu in ſcribendo ſublato. Pragm. I.

Collectanea I.

ESſendo ſtato più volte ſupplicato, &c.

1 Tollit Titulorum abuſum in ſcribendo, & certam determinat formam.

Pro cuius ornatu addas ſcripta per *Nos de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam. 316.* vbi nèdum de hac, ſed & de *tertia pragmatica* facimus mētionem occaſione diſcuſſionis, quòd vaſalli grauantur, ſi cogantur præſtare
2 Titulum *Illuſtriſſimi* Baronibus nō Titulatis, vel *Excellentiæ* Titulum Titulatis, facien-
3 do pariter mentionem de Titulo *Eminentiæ* hodiè DD. Cardinalibus debito ex motu proprio S. D. N. Vrbani VIII. Pontificis Maximi, & quòd pindè DD. Epiſopi *Illuſtriſſimi* Titulo cohonèſtari debeant, prout indiſtinctè quaſi hiſce temporibus ſeruatur.

4 Et hac occaſione ſignabis, Priuatum ducentem in vxorem Principiſſam, ſoluto abſq; liberis matrimonio, virum ſuperſtitem adhùc de iure nominari nō poſſe, & Principis Titulo, ac prærogatiuis minimè frui, præſertim in aliorum præiudicium, vt tutatur *Galeot. controuerſ. forenſ. 55. lib. 1.* quàmuis pro contraria ſententia iudicatum recēſuerimus *de elect. fori quæſt. 5. ſect. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Officiales Regij, trigeſimam, nec ſportulas recipere poſſunt.*
2 *Salarium competens eſt conſtituendum Magiſtratibus à Rege.*
3 *Labor non debet eſſe abſq; præmio.*
4 *Officium nemini debet eſſe damnoſum.*
5 *Operarius dignus eſt mercede ſua.*
6 *Salarium competens quod dicitur.*
7 *Magiſtratus accipiens aliquid vltrà ſalarium peccat mortaliter.*
8 *Salarium augetur aucto labore.*
9 *Salaria Officialibus Regijs ex pecunia Fiſci ſoluitur.*
10 *Perceptores, & eius Officiales accipiunt ſalaria ex tributis.*
11 *Reges tenentur adminiſtrare iuſtitiam ſuis expenſis.*
12 *Iuſtitia gratis eſt adminiſtranda ſubditis.*
13 *Barones tenentur ſoluere ſalarium Officialibus.*
14 *Salarium debetur Officialibus etiam poſt finitum officium vſq; ad aduentum ſucceſſoris.*
15 *Officiali mortuo an debeatur totum ſalarium, etiam non finito officio.*
16 *Officialis culpa Vniuerſitatis amotus, & poſteà abſolutus an habeat integrum ſalarium.*
17 *Officialis ſi non exercuerit officium per integrum annum an ſalarium ſuppletur in anno ſequenti.*

De Trigeſimis, & ſalario Officialium. Pragm. I.

Collectanea I.

VNiuerſis, & ſingulis fideliū noſtrorum, &c.

1 Cauetur, Officiales Regios trigeſimas, nec ſportulas pro deciſione cauſarum recipere.

Quàmuis ſportulæ, & trigeſimæ hic eripiantur Officialibus, hoc tamen euenit, quia
2 à ſua Catholica Maieſtate habent ſtipendiū, qui competens ſalarium ſuis Magiſtratibus cōſtituere tenetur, ad *tex.* notabilem in *l. vnic. C. de prabend. ſalar. lib. 10.* vbi *Scribentes*, & *in §. ſi qui autem verſic. & neque in hoc auth. de Iudic.* abhorret enim lex, ſine præmio homi-
3 nes laborioſis officijs præfici, ad *text. in §. ſi quis autem auth. de Iudicib.* quia nemini offi-
4 cium ſuum debet eſſe damnoſum *cap. cùm nō deceat de elect. in 6. l. ſed & ſi quis ff. quemadmod. teſtam. aperiantur, l. inter officium ff. de rei vendic. l. poſt legatum §. Aduocatum ff. de his, quibus, vt indign. l. videlicet ff. ex quibus cauſ.*
5 *maior.* & operarius eſt dignus mercede ſua, *cap quicumq; 12. quæſt. 2.* vndè in *cap. charitatem in fi. 12. quæſt. 2.* ſic hæc habentur: *Iuſtum namquè eſt, vt illi conſequantur ſtipendiū, qui pro tempore ſuum cōmodare reperiuntur obſequium*, iuxtà illud *Sapient. 10. Mercedem laboris reddet Deus*, & illud *Apoſt. ad Corinth. 2. Mercedem ſuam quiſq; accipiet ſecundum ſuum laborem.*

6 Competens autem ſalarium dicitur quod à lege, Principe, vel ſtatutis cōſtitutum eſt *l. 1. C. de prabend. ſalar. lib. 10. §. hæc autem omnia verſic. nam etiam auth. vt Iudic. ſine quoq; ſuffrag. cap ſtatutum §. Notarium de reſcrip. in 6. Rota in Patauina mercedis coram R. P. Lict. 1.* vbi quòd ſi quid plus accipit Magiſtratus,
7 peccat mortaliter, & ad reſtitutionem tenetur *ex §. nullo quoq; auth. de Iudicibus*, aſſe-
8 rēs pariter, quod ſalaria aucto labore augeri debent, & diminuto diminui ex *Franc. Marc. deciſ. 449. part. 2. Magon. deciſ. forenſ. 11. & 12. Bellon in deciſ. 115.*

9 Quòd autem ſalaria Officialium Regiorum ſolui debeant ex pecunia Fiſci Regij, habemus *text. in l. 2. § hoc etiam verſic. ad hoc iubemus C. de offic. Prat. Afric.* vbi mandatur, Perce-
10 ptorem, & eius Officiales accipere debere eorum ſalaria ex tributis *l. annonas C. de erogat. milit. annon. lib. 12. §. cogitatio §. illud tamen verſic. nos autem, & §. itaq; auth. vt iudic.*

ſine

ſine quoq; ſuffrag. vbi, ſalarium Iudicum eſſe
eis ex pecunia Fiſci pendendum traditur, Re-
11 ges enim, & Principes ſæculares in ſuis Re-
gnis, & Principatibus iuſtitiam adminiſtrare
tenentur ſuis expenſis, non autem ſubditorū,
cùm ob eam cauſam ipſis præſtentur tribu-
ta, ideòq; ſubditi Principum nō tenentur præ-
ſtare, & ſoluere aliquod ſalarium Magiſtrati-
12 bus, cùm iuſtitia gratis eis ſit adminiſtranda à
Principibus, & nō ſubditorum ſumptibus *cap.
videntes, & cap. non ſolùm 1. quæſt. 3. l. 1. § item
ff. ad l. Iul. de ambit. § oportet auth. de mandat.
Princip. l. 2. § hoc etiam decernimus C. de offic.
Præfect. Afric.*
13 Idemq; dicimus de Baronibus, & Feudata-
riis, aliiſq; Ciuitatibus domanialibus, qui ſala-
rium ſoluere tenentur Officialibus de reddi-
tibus ipſius feudi, vel patrimonii Vniuerſita-
tum, quoniam ipſi habent prouẽtus, & pęnas,
niſi tamen eſſet in cōtrarium conſuetudo, vel
Ciues ſubditi peterent Officialem *Cauagnol.*
14 *deciſ.* 70. quod ſalarium debetur Officiali etiā
poſt finitum officium, vſq; ad aduentum ſuc-
ceſſoris, dùm officium adminiſtrat *§ fin.* ibi, *nō
n. poſſibile, neq; portabile eſt ſine Iudice relin-
quere Prouinciam auth. de adminiſtr. l. vnic. ff.
de offic. Præfect. auguſt. l. meminiſſe ff. de offic.
Proconſ. l. ſi fortè ff. de offic. Præſid.* & ita ſerua-
tum vidi, & fuit iudicatum in facti contingen-
tia de anno 1618.
15 Sed Officiali mortuo antè finitum officium
an debeatur totum ſalarium.
Pro affirmatiua opinione habemus *tex. in l.
diem functo ff. de offic. Aſſeſſor. Caoys. deciſ.* 125.
Minſyng obſeruat. 7. & 8. *cent.* 3. ſed cōtrarium
ſeruatur indiſtinctè, & quid ſi Officialis fuerit
16 amotus ab officio culpa Vniuerſitatis, vel Ci-
uium, an poſteà abſolutus debeat habere in-
tegrum ſalarium totius anni, etiam finiti, licèt
in eo non ſeruierit, affirmatiuè dicimus ex *tex.
in l. ex cauſa deſertionis ff. de re milit. l. cum al-
legatis C. eodem tit. lib.* 12. *Franc. Marc. deciſ.*
676. *par.* 2. & ita fuiſſe iudicatum in Sacro Cō-
ſilio teſtatur *Maſull. in Addit. ad Capyc. deciſ.*
125. & an ſi non exercuerit officium per in-
17 tegrum annum ſuppleatur ſalarium pro an-
no ſequenti, quòd non *Bellon. in deciſ.* 27. ſed
datur actio contra tertiū impedientem *Franch.
deciſ.* 409. & 451. *Valaſc. deciſ.* 155. & ita ſer-
uari per ſuum Senatum tradit *Fontanell. de
pactis nuptial. clauſul.* 4. *gloſ.* 10. *par.* 1. *num.*
105.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna vagabundorum quæ ſint.*
2 *Mendicantes cum habitu Religioſo abſq; licen-
tia puniuntur.*
3 *Vagabundi poſſunt capi à Iudice incompetente.*

De Vagabundis, ſeù Erronibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 DE huiuſmodi Vagabundis, Erronibus,
Borbonibus, Nebulonibus, & aliis ſimi-
libus otioſis hominibus, eorumq; reprobatio-
ne, & pęnis, quibus ſubiiciuntur videndi ſunt
Caball. reſol. crim. caſu 178. *Peguer. deciſ.* 3. *Ill.
Epiſcopus Rice. deciſ. Cur. Archiep.* 285. *par.* 2.
vbi *in fine* iudicatum recenſet, in illa Curia
2 puniri illos, qui cum habitu Religioſo, cùm ta-
men re vera non ſint, mendicant per Ciuita-
tem abſq; licentia dictæ Curiæ.
3 Contra huiuſmodi Vagabundos poteſt Iu-
dex incompetens procedere, & illos capere
Minſynger. obſeruat. 75. *cent.* 2. *Koppen deciſ.
Rot. Germaniæ* 43.

S V M M A R I V M.

1 *Vagabundus quis dicatur, & num.* 8. 9. & 10.
2 *Domicilium eſt duplex.*
3 *Forum ſortitur quis ratione originis, & habita-
tionis, num.* 4.
5 *Vagabundus vt quis nominetur quid ſit inſpi-
ciendum.*
6 *Domicilium quis habere dicitur.*
7 *Habitationem quomodò quis habere dicitur.*
11 *Damnati ad triremes, & poſteà liberati debent
ſe gerere circa aliquod officium.*

De Vagabundis, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo coſa notoria, &c.

Declarat, quis dicatur Vagabundus.
1 Tu autem obſerua, de iure vagabundum
dici illum, qui nullibi habet certum domiciliū,
vbi moretur, & nullibi fixam habitationem
incolit *l. dici cautioni § Prætor ait, vbi gloſ. in
verbo habitationem ff. de damn. infect. Peguer.
deciſ.* 3. *num.* 9. qui latè loquitur in hac mate-
ria.
2 Dixi, domicilium, vbi moretur, nam cùm
duplex ſit, alterum originis, cuius forum quis
3 ſortitur *l.* 1. *l. aſſumptio § filius, & ſeq. l. liber-
tus § patris ff. ad municipal. l. origine, & l. fin.
C. de municip. & origin. lib.* 10. *Ludouic. deciſ.
Rot. Lucenſ.* 16. *Bellon. deciſ. Rot. Genuæ* 104.
Theſaur deciſ 90. alter *Theſaur forenſ. quæſt.*
55. *lib.* 4. *Boer. deciſ.* 13. *Afflict. deciſ.* 384. *Rot.
diuerſ. deciſ* 414. *par.* 1.
4 Alterum habitationis, cuius forum quis pa-
riter ſortitur *Rot. in vna Narnien. reditus co-
5 ràm R.P. D. Licta*, vt quis nuncupetur vaga-
bundus minimè inſpicitur, ſi habeat domiciliū
originis, nam licèt illud habeat, cenſebitur ta-
lis, niſi habitationis domicilium, & fixam ſe-
dem,

dem, in qua permaneat retineat, ſed per Orbem vagetur *Caball.reſolut.crim.cent.2. caſu* 178.

Qua in re eſt animaduerſione dignum, carentiam domicilij proprij edicti cùm diſtinguatur ab habitatione, cùm domicilium habe-
6 re dicatur qui in aliquo loco animo permanendi cum ſuis fortunis conſiſtit *l. cuius C. de*
7 *incolis lib* 10. habitationem verò habere quis poteſt etiam abſq; animo permanendi, dummodò tãquàm hoſpes non habitet, vt colligitur ex *l.* 1. *§.habitare, & ibi DD.ff.de his, qui*
8 *deiec.vel effuder.* non ſufficere, vt quis cenſeatur, & ſit vagabundus, nam qui habitationem fixam habet alicubì, tametſi propriè domicilium non contraxerit, non poteſt dici vagabũdus, alioquin Officiales Curiæ, Aduocati, & Scholaſtici, qui in aliis locis Regni domiciliũ non habent, cenſerentur vagabundi, quod eſt abſurdum.

Itaq; hoc in loco domicilium habitationis pro fixi habitatione accipimus, quò fit, vt *Do-*
9 *ctores* communiter dicant, vagabundum eſſe, qui per Mundum vagatur, & nullibì habet fixam habitationem.

Et *DD.* de foro competenti in definitione
10 vagabundi nullam domicilii mentionem fecerunt, ſed vagabundum à vagando dictum eum eſſe dixerunt, qui per Mundum vagatur, & nonnulli alii, vagabundum dicunt eſſe illum, qui crebrò vagatur, & cui nec certum domicilium, nec conſtans eſt habitatio, quod Ioannis Spiegelli, & Pardulphi Prateį authoritate confirmatur.

At cùm hac in materia nonnulla reportauerit, & determinauerit, inſpecta hac pragmatica *Danz.in tract.de pugna DD.tit hoc de vagabundis tom.1.* eum pariter perquirere poteris, multò enim poſt hæc ſcripta vidi.

11 Et nota, condemnatos ad triremes, & poſteà completo tempore liberatos debere poſteà infra octo dies dare operam, & vacare alicui exercitio, aliàs procedi poſſe contra illos vti vagabundos ſtat ſancitum in *pragm. 2. hac eadem rubrica.*

S V M M A R I V M.

1 *Vagabundi pœna triremium puniuntur per quinquennium, & poſſunt exulari, numer. 3.*

2 *Vagabundi dicuntur venenum Ciuitatis.*

4 *Mendicantes validi comprehẽduntur ſub pragmatica, quia edictum de vagabundis comprehendit mendicantes validos.*

De Vagabundis, &c. Pragm. III.

Collectanea III.

1 ALli anni paſſati, &c. Imponit pœnam remigationis per quinquennium vagabundis.

Et rationabiliter quidèm, cùm talium per-
2 ſonarum ſpecies venenum Ciuitatis nuncupetur, & propterea malis iſtis hominibus illa ſit purganda *Franc.Marc.deciſ.436.par.2.*

3 Quòd autem vagabundi poſſint exulari, & in triremibus poni ad tempus, probat *Muta deciſ.64.* vbi etiam ita dicit de rixari ſolitis, & diffamatis, vt latiùs apud *eum.*

4 Amplia, diſpoſitionem, de qua hìc procedere pariter reſpectu mendicantium validorum, vt apud *Caball.reſol.crim.caſu* 178. vbi determinat, edictum de vagabundis comprehendere mendicantes validos, de quorum materia fusè ſunt videndi *Peguer. deciſ. Cathaloniæ* 4. *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Cur. Archiep.285.par.2.* vbi ad ſaturitatem.

S V M M A R I V M.

1 *Remiſſio delinquentis eſt facienda ad locum delicti.*

Ampliatur hæc concluſio, prout num.2.3.4.5.& 6. ſed limitatur, vt num.7.8.9 10.& 11.

12 *Exemptus an ſubiaceat Ordinario ratione delicti.*

13 *Quæ requirantur ad finem remittendi inquiſitum vnà cum proceſſu.*

14 *Remiſſio cuius expenſis ſit.*

15 *Remiſſio vt fiat neceſſarium eſt, quòd pleniſſimè conſtet de delicto.*

16 *Iudex remittens cauſam Baroni nõ poteſt præfigere terminum, infra quem cauſam habeat expedire.*

17 *Baro, cui nõ competit iuriſdictio aliqua aduerſus aliquem alterius Baroniæ, an poſſit illum capere, poſt hàc verò ad Baronẽ, delictiq; Iudicem remittere.*

18 *Delinquens in Ciuitate Neapolis, ſeù in eius Caſalibus non venit remittendus ad Baronẽ, & quid ſi alibì delinquat.*

19 *Iuriſdictione conceſſa in vaſallos non circumſcripto territorio, ſi illi delinquant extrà territorium, & in carceratione præueniat M.C. veniunt remittendi poſteà ad Baronem.*

20 *Remiſſio delinquentis non eſt ad Iudicem loci delicti facienda poſt ſententiam.*

21 *Delinquens in mari ſi præuentus fuerit à M.C.V. non eſt remittendus ad M.C. Admiratiæ habentẽ iuriſdictionem in eos, qui viuũt de arte maris.*

22 *Remiſſio capti quando, & quomodò ſit concedenda, remiſſiuè.*

23 *Remiſſio cauſæ an ſit facienda ad Iudicem ſecundarum cauſarum à Barone electum habente*

bente talem cognitionem primarum, & ſecundarum vigore eius priuilegij, ſi per decretum S. C. fuiſſet prouiſum, quod circa aſſagiū factitum in frumentum appellaretur ad Capitaneum.

24 *Remiſſio carcerati delinquentis an ſit facienda ad Iudicem, ad quem erat deſtinatus ſubditus ex præcedentibus præparatorijs.*

25 *Remiſſio cauſæ intentatæ ex remedio* l. diffamari C. de ingen. & manu *coram vno Iudice, Iudici conuenti fieri non poteſt.*

26 *Remiſſio delinquentis ſubditi alicuius Baronis priuilegium habentis, & iuriſdictionem in eius vaſallos delinquentes extra territorium cum clauſula abdicatiua, & priuatiua, ſi delictum eſſet commiſſum in territorio alterius Baronis, pariter priuilegium habentis, & iuriſdictionem cōtra quaſcunq; perſonas delinquentes in eius territorio, an ſit facienda Iudici, ſeù Baroni loci delicti, vel Baroni originis.*

27 *Remiſſio alicuius inquiſiti ſubditi Magno Admirato de reſiſtentia facta Alguzerijs M. C. an ſit facienda Curiæ ipſius, cùm ſint offenſæ aures M. C.*

28 *Remiſſio cauſæ poſſeſſorij intentati per laicos vigore* cap. Regni *ſoluendi decimas Capitulo Epiſcopali integrè, an ſit concedenda ſi fuerit petita per Capitulum ad Curiam Epiſcopalē, facta citatione per edictum, & de facto contra laicos agebatur.*

29 *Remiſſio vaſalli percutientis Actuarium Curiæ ipſius eſt facienda Baroni, obſtātibus* Ritibus M. C. V.

30 *Remiſſio cauſæ ad Curiam alicuius Artis an ſit facienda, non obſtante electione fieri facta per pupillum.*

31 *An remiſſio cauſæ intentatæ in M. C. V. contra aliquem, qui poſt litem conteſtatam petierat remiſſionem ad Curiam Artis ſerici, vel alterius Curiæ, tale priuilegium habentis, ſi nihil in termino præfixo probauerit.*

32 *Remiſſio Clerici effecti poſt Clericatū impetratum fieri debet ad Iudicem Eccleſiaſticum.*

Vbi de delicto quis conueniri debet.
Pragm. I.

Collectanea I.

LIcèt, &c. Sancitum eſt hic, quòd delinquentes remittantur puniendi ad locum delicti, ut videas *tex.* de iure communi in *l. 1. C. vbi de crimin. agi oportet in auth. qua in Prouincia* C. *eod. tit.* vide *Laurent. in deciſ. Rot. Auenion.* 114. *Franc. Marc. deciſ.* 920. *par.* 2. *Peguer. deciſ.* 66. vbi aſſignat plures ra-
1 tiones, quarè remiſſio delinquentis ſit facienda ad locum delicti, & vide *Eundem in deciſ.* 87. *Caball. reſolut.* 162. *Franch. in deciſ.* 37. vbi quòd forum delicti dicitur, & eſt potentius foro originis, & domicilij, & ad materiam vide *Koppen in deciſ.* 43. *& Boer. in deciſ.* 29.

2 Amplia primò, procedere diſpoſitionē huius pragmaticæ, & ſic delinquentem eſſe remittendum ad locum delicti, etiam ſi aliter extaret contraria conſuetudo *Boer. deciſ.* 29.

3 Amplia ſecundò, procedere etiam in mandante fieri delictum, quia ipſe pariter eſt remittendus, & puniendus ad locū delicti *Guid. Pap. deciſ.* 104.

4 Amplia tertiò, etiam in teſtibus, qui remittuntur puniendi ad Iudicem, corām quo falsū depoſuerunt *Afflict. in deciſ.* 219. *&* 230. *Peguer. in deciſ.* 60. *& in deciſ.* 79.

5 Amplia quartò, etiam procedere in damnificantibus ſeminata, quia ſortiuntur forum illius territorij, in quo damnum fecerūt *Anna*, qui ſic dicit iudicatum, & eſſe praxim in *ſing.* 137.

6 Amplia quintò, in tantum ſupradicta eſſe vera, vt Iudex originis nequeat punire originarium ſubditum, qui in alieno territorio deliquit, vt deciſum in Senatu Pedemont. teſtatur *Theſaur. deciſ.* 90. licèt contrariam opinionem approbauerit Sacrum Cōſilium Neapolitanum, teſte *Franch deciſ.* 66. ac *Rot. Lucenſis*, teſte *Magon. deciſ.* 170. *Peguer. deciſ.* 67. *Koppen deciſ. Germ.* 43.

7 Limita primò, in fure, qui poteſt puniri in loco, vbi reperitur cum re furtiua *Boer. deciſ.* 218. *Capyc. deciſ.* 104. *Peguer. deciſ.* 29.

8 Limita ſecundò, quando Iudex domicilij, vel originis præueniſſent in cognoſcendo Iudicem delicti, quia in tali caſu non erit facienda remiſſio *de Franch. deciſ.* 505. licèt contrariū fuerit deciſum in cauſa Marchionis Braciliani, & Baronis Caſalis Siani.

9 Limita tertiò, in miſerabilibus perſonis delinquentibus, vt per *Frans. Marc. deciſion.* 83. *par.* 2.

10 Limita quartò, vbi ageretur ciuiliter in delictis *Capell. Tholoſan deciſ.* 320. vbi etiam in contractibus ſic firmat, de quo vide *Franciſ. Marc. in deciſ.* 400. *par.* 1. *&* 244. *par.* 2.

11 Limita quintò, pęnam non poſſe infligi in loco delicti, nec eſſe faciendam remiſſionem ad Terram alterius Principis diuerſi Imperij, vbi fuit commiſſum delictum *Peguer. in deciſion.* 2.

12 Sed an exēptus ſubiaceat Ordinario ratione delicti, vide *Antonin. in reſolut.* 4 *lib.* 3.

Ad materiā autem nota plures deciſiones,
13 & primò, quæ requirantur ad finem remittē-
di inquiſitum vnà cum proceſſu, fuit deciſum
14 per *Guid. Pap. deciſ.* 202. & cuius expenſis fiat
delinquentis remiſſio, fuit deciſum expēſis pe-
tentis *de Franch deciſ.* 332. *Boer. deciſ.* 303. *Lu-
douic. deciſ Peruſ.* 71. & an vt fiat remiſſio ne-
15 ceſſarium ſit, quòd pleniſſimè conſtet de deli-
cto, affirmatiuè fuit determinatum apud *Gam.*
16 *deciſ.* 363. item nūm Iudex remittens cauſam

Ba-

Baroni poſſit prȩfigere terminum,infra quem
cauſam habeat expedire,negatiuè fuit deciſũ,
17 vt refert *Ann in ſingul* 269.item Baro,cui nõ
cõpetit iuriſdictio aliqua aduerſus aliquẽ al-
terius Baroniæ delinquentem, poſſit nè illum
capere, poſthàc verò ad Baronem, delictiquè
Iudicem remittere, fuit deciſum negatiuè in
Senatu Cathalon apud *Peguer. deciſ.*3.& nùm
18 delinquens in Ciuitate Neapolis, ſed in eius
Caſalibus veniat remittẽdus ad Baronem, ne-
gatiuam partem tenet *de Franch. deciſ.*128.
ſed quid ſi alibì delinquat,affirmatiuè deciſum
fuit in *Rot.Lucenſ deciſ.*70.*& de Franch deciſ.*
66.item conceſſa iuriſdictione in vaſallos,non
19 circumſcripto terrirorio,nùm ſi illi delinquãt
extra territorium , & in carceratione præue-
niat Magna Curia, veniãt nihilominùs remit-
tendi poſteà ad Baronem,deciſum affirmatiuè
20 *Minad. deciſ.*18. item an remiſſio delinquen-
tis ſit ad Iudicem loci delicti faciẽda poſt ſen-
tẽtiam,deciſum negatiuè *Gram.deciſ.*27. item
21 ſi Magna Curia præueniat in carcerando ali-
quem in mari delinquentem an habeat remit-
tere ad Curiam Admiratiæ , cui competit iu-
riſdictio in omnes in mari delinquentes, deci-
ſum negatiuè *de Franch deciſ* 142.
22 Et remiſſio capti quando , & quomodò ſit
concedenda,lege *Antonin in reſol.*33.*lib.*3.&
remiſſio cauſæ ad Iudicem competentem vt
locũ habeat,quomodò practicetur in materia
l.diffamari C.de ingen & manumiſſ. hoc eſt,
an is,qui prouocat aliquem ad agendum,tan-
quàm iactantem ius habere in aliqua re, vel
conuẽtus qui agere compellitur,fuit deciſum,
actorem eſſe prouocantem aliquem ad iudi-
cium,& ideò ſi actor erit,debet ſuper hoc cõ-
uenire illum,qui ſe iactat in foro ſuo,& locum
habebit remiſſio,& ſic fuit exequutũ *Afflict.
deciſ.*268.*Franch.deciſ* 657. *Capyc.deciſ.*18.&
23 remiſſio cauſæ an ſit facienda ad Iudicem ſe-
cundarum cauſarum à Barone electum habẽ-
te talem cognitionem primarum, & ſecun-
darum cauſarum vigore eius priuilegij , ſi per
decretum S.C. ſuiſſet prouiſum, quòd circa
aſſagium faciendum per Capitaneos in fru-
mẽtum appellaretur ad Capitaneum, fuit de-
ciſum,nõ eſſe locum petitæ remiſſioni ex cau-
24 ſis diſcuſſis p *Frãch dec.*511. & remiſſio car-
cerati delinquentis an ſit faciẽda ad Iudicem,
ad quem erat deſtinatus ſubditus ex præce-
dentibus prȩparatoriis,vt in milite Religionis
Hieroſolymitanæ , qui factis probationibus
pro admiſſione,& ſe præparaſſet accedere ad
locum Iudicis delinquẽtis, fuit deciſum.quòd
non *Franch.deciſ.*449. nouiſſimè *Caball reſol.
crimin.cent.*1.*caſu* 65.& remiſſio cauſȩ ad hoc
vt iure militet exquiritur , vt non ſolùm con-
uẽti ſubſint Iudici alicuius Artis, vel Collegii,
ſed etiam de illo negotio ſpectante ad illam
Artem, & ad illud negotiũ,ita quòd ſit diuer-
ſum inter Iudicem,& Reum,aut conuentum,
nec aliquod intereſſe habeat Iudex, aut Ars ;
ſeù Collegium, & proindè in occurrenti caſu
non fuit facta remiſſio ad Collegium Medico-
rum , ex quo cauſa erat inter Collegium , &
Medicum petentem ſalarium Doctorum , nè
Collegiũ ipſum fieret Iudex in cauſa propria
25 *Vrſill deciſ.*41.& remiſſio cauſæ intentatæ ex
remedio *l. diffamari C de ingen. & manumiſſ.*
coràm vno Iudice, an fieri debeat Iudici con-
uenti, fuit deciſum,quòd non,nàm Iudex cau-
ſæ præparantis erit Iudex cauſæ præparatæ
26 *Vrſill.deciſ.*268.& remiſſio delinquentis ſub-
diti alicuius Baronis priuilegium habentis, &
iuriſdictionem in eius vaſallos delinquentes
extrà territorium cum clauſula abdicatiua,&
priuatiua, ſi delictum eſſet commiſſum in ter-
ritorio alterius Baronis pariter priuilegium
habentis , & iuriſdictionem contra quaſcunq;
perſonas delinquentes in eius territorio,an ſit
facienda Iudici,ſeù Baroni loci delicti, vel Ba-
roni originis?concluditur,quòd ſi priuilegium
primi Iudicis eſſet anterius priuilegio ſecundi
Iudicis , ideſt loci delicti , ibi remittèndus erit
delinquens,& ita deciſum fuiſſe teſtatur *Tar-
taglia in Margarita Fiſci cap.*8. *num* 2. & bis
ſic fuit etiam deciſum in S.C. in cauſa Ducis
Ariolæ cum Principe Collis,& in cauſa Mar-
chionis Braciliani cum Barone Siani , & con-
firmatum iunctis Aulis, vbi apparet, remiſſos
fuiſſe vaſallos ad Iudicem delicti,& ſic ad Ba-
ronem,in cuius rerritorio fuit commiſſum de-
lictum,& habebat anterius priuilegium, & an
27 remiſſio alicuius inquiſiti ſubditi Magno Ad-
mirato de reſiſtentia facta Alguzerijs M.C. ſit
facienda Curiæ ipſius , cùm ſint offenſæ aures
M. C. deciſum fuit affirmatiuè vigore ipſius
Curiæ priuilegiorum *de Franch. deciſ.* 722. *&
Viſcont in eius Addit. ſub num.* 1. tradit, deci-
ſum fuiſſe per S. C. ad fauorem Marchionis
Montisſortis vtilis Domini Terræ Cardici.
28 Et remiſſio cauſæ poſſeſſorij intentati per
laicos vigore *cap.Regni* ſoluendi decimas Ca-
pitulo Epiſcopali integrè,an ſit concedenda,ſi
fuerit petita per Capitulum ad Curiam Epi-
ſcopalem,facta citatione per edictum , & de
facto contra laicos agebatur , item ſtantibus
prouiſionibus Collateralis Conſilii expeditis
ad inſtantiam Capituli, mandantibus Capita-
neo Terræ,vt cogeret illos ſubditos ad ſoluẽ-
dum decimas, fuit iunctis Aulis in S.C. datus
terminus, in quo receptis probationibus am-
barum Partium,poſtmodùm deciſum fuit in
fauorem Capituli prædicti,eſſe manutenendũ
in poſſeſſione exigendi integram decimam ,
decidẽdo articulum poſſeſſorii in beneficium
29 Eccleſiȩ,& remiſſio vaſalli pcutientis Actua-
rium Curiæ ipſius an ſit facienda Baroni , ob-
ſtantibus *Ritibus Magnæ Curiæ Vicariæ*, fuit
deciſum per S.C.affirmatiuè,& ſic in fauorem
Baronis *Aſcia determ.*107. *Franch.* 407.& re-
30 miſſio cauſæ ad Curiam alicuius Artis, putà
ſociei,

ſerici, vel lanæ, an ſit ſacienda, non obſtante
electione fori facta per pupillum, & iuramen-
to perhorreſcentiæ, ſuit in duobus caſibus re-
latis à *Bockis in Addit. ad Conſtit. Statuimus, vt*
M.C. incip. *Nota, quòd in anno* 1541. deciſum,
31 quòd non, & an remiſſio cauſæ intentatę in
M.C.V. contra aliquem, qui poſt litem con-
teſtatam petierat remiſſionem ad Curiam Ar-
tis ſerici, vel alterius Curiæ, tale priuilegiũ ha-
bẽtis ſit cõcedẽda, ſi nihil in termino p̃fixo ꝓ-
bauerit, & cũ eſſet denegatũ in M.C. ſuit ap-
pellatum ad S.C. quod pronũciauit, benè ap-
pellatum, & proindè cauſa ſuit remiſſa ad Cu-
riam Artis ſcrici in cauſa Anelli de Conterio
cũ Medoro Bono, & remiſſio petita per Ba-
ronem Exterum feuda in Regno poſſidẽtem,
& conuentum ſuper re in Regno exiſtente à
Ciue Neapolitano priuilegium trahendi ha-
bente, non obſtante comparitione dicti Exte-
ri in M. C. V. petentis, ſe hæredem declarari
ſui conſanguinei interpoſita appellatione ad
S.C. per actorem, an ſit concedenda, dato ter-
mino ſuper remiſſione cauſæ fuit per S.C. iũ-
ctis Aulis deciſum, non eſſe locum petitæ re-
miſſioni penès de Ferrarijs, in cauſa Marchio-
32 nis Orioli cum Principe Auriæ, & an remiſ-
ſio Clerici effecti poſt delictum patratum fie-
ri debeat ad Iudicem Eccleſiaſticum, deciſum
fuit per M.C.V. in cauſa D. Ludouici de Bau-
cio Capuani affirmatiuè in Banca Micenæ *de*
Laratha conſ. 105.

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia ſi fuerit lata in prima inſtantia ab alio Iudice, quàm à Iudice ſui domicilij dicitur nulla.*

Limitatur hac concluſio, prout num. 2. 3. & 4.

5 *Iuramento perhorreſcentiæ non præſtito Baro poterit petere cauſæ remiſſionem.*

6 *Aduerſus iuramentum hoc non datur probatio in contrarium.*

7 *Perſonæ miſerabiles dùm eligunt forum, eligere debent forum, & Tribunal Principis, & non inferiorum.*

8 *Miſerabiles perſonæ non ſolùm poſſunt eligere vnum forum, ſed variare ad aliud, ampliatur hac concluſio, vt num.* 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. *&* 21. *& limitatur, vt num.* 22. 23. 24. *&* 25.

26 *Electione fori facta ſtatim ſunt ligatæ manus Iudicis, coràm quo litigatur.*

27 *Exceptio electionis fori ſemper poteſt opponi.*

28 *Priuilegio electionis fori per miſerabiles perſonas renunciari non poteſt.*

29 Text. Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. cap. 20. verſ. exceptis, *an comprehendat* text. in l. 1. C. quando Imper. inter pupill. & vid. *remiſſiuè.*

30 *Cognitio ſuorum vaſallorum denegatur Baronibus, quando vaſallus Baronis eſt inquiſitus de receptatione contumacis Regij Tribunalis, aut de conuerſatione, vel de ope præſtita.*

31 *Remiſſio non datur Baronibus, vbi agitur de delictis patratis intus Ciuitatem Neapolis, etiam ſi delictum eſſet factum intra, & ita etiam ageretur de cauſa damni dati, & ita pariter de cauſa adminiſtrationis.*

32 *Dominus plurium Prouinciarum, vel Terrarum ſeparatarum, & diſtinctarum non poteſt ſubditos vnius Prouinciæ, vel Terræ delinquentes conduci facere ad aliam Prouinciam, vel Terram, & ibi eos proceſſari, & puniri facere.*

Vbi de delicto quis conueniri debet.
Pragm. II.

Collectanea II.

QVerula expoſitione, &c.

Mandat, vt pro primis cauſis nemo extrahatur à proprio domicilio.

1 Vndè ſi fuerit lata ſententia in prima inſtãtia ab alio Iudice, quàm à Iudice ſui domicilij, dicitur nulla, & certum eſt, quòd Baroni eſt remittendus ſuus vaſallus, etiam poſt ſententiam Tribunalis Superioris, per quod fuit cõdemnatus, vt pluriès fuit deciſum per Sacrum Cõſilium, de quo videas nouiter *deciſ. noſtram R. A. Apuleæ 97.* ita quòd vaſalli nequeũt huic priuilegio renũciare, & prorogare iuriſdictionem Tribunalis Superioris inuito Domino, vt deciſum teſtatur *Capyc. in deciſ.* 9. & vide *Franch. in deciſ.* 529. vt ſic etiam procedit reſpectu Baronum, qui nequeunt euocare eorũ vaſallos extra diſtrictum de vna Terra ad aliã ad inſtantiam cuiuſuis perſonæ *Franch. in deciſ.* 526.

2 Limita primò, niſi Iudex ordinarius loci ſit alicui Parti ſuſpectus, quo caſu poterit Baro deputare alium Iudicem non ſuſpectum extra diſtrictum, dummodò ſit intrà Prouinciam, vt deciſum tradit *Carauita in Ritu 265. num.* 34. ſicq; in dies practicatur.

3 Limita ſecundò, quando cauſa eſſet ardua, & timeretur de carcerum fractione, vel vrgeret alia cauſa neceſſaria, nam tunc poterit Baro extrahere vaſallos carceratos de vna Terra ad aliam *Franch. d. deciſ.* 526.

4 Limita tertiò, in cauſis miſerabilium perſonarum, nã in tali caſu diſpoſitio noſtræ pragmaticæ non procedit, nec habet locum, cùm vigore *Conſtitutionis Regni Statuimus* illis cõceditur electio fori, quam debent facere mediante iuramento allegando perhorreſcẽtiam
5 Partis aduerſę, vndè euenit, quòd iſto iuramẽto perhorreſcentiæ non præſtito Baro poterit petere cauſę remiſſionem, vt teſtatur deciſum in Sacro Regio Conſilio *Franch. in deciſ.* 257. in cauſa Ducis Grauinæ, & Regij Fiſci die 9. Auguſti anno 1581. *Merlin. controu. forenſ.* 86.

aduer-

6 aduerſus quod iuramẽtum non datur probario in contrarium *Rota in antiquis in deciſ.* 79. *Rota in nouis in deciſ* 42. licèt contrarium penès *Capellam Tboloſ. in deciſ.* 237. reperiatur bis deciſum.

7 Debent tamen iſtæ perſonæ miſerabiles dùm eligunt forum, eligere forum, & Tribunal Principis, & non inferiorum, vndè meritò in quadam facti contingentia dùm eſſet electus à quadam miſerabili perſona Iudex ſecundarum cauſarum, patrocinante Domino meo Genitore Ioanne Dominico Nouario Iuriſconſulto eruditiſſimo, fuit deciſum, illum Iudicem non eſſe competentem, ſed Tribunalia Regia eſſe adeũda, vt decidit *Staiban.conſ.* 74. *num.* 7.

8 Et non ſolùm miſerabiles perſonæ poſſunt eligere vnum forum, ſed variare ad aliud *Ill. Epiſcopus Ricc. in praxi deciſ.* 793 *par.* 1. quia vbi electio datur, licita eſt variatio, ita quòd praxis quotidiana eſt, vt bis, & ter concedatur variatio, tàm à Curia domicilij, quàm à Magna Curia, & Regia Audientia *Vrſill. deciſ.* 257. *Giurb. deciſ.* 8. *ſub num.* 7.

9 Amplia primò, miſerabiles perſonas in tantùm poſſe eligere forum, vt etiam conſortes litis cum ipſis gaudeãt eodem priuilegio electionis fori *Viu. in deciſ.* 521. vbi refert, ſic deciſum per Signaturam Iuſtitię Romæ coràm Illuſtriſſimo Cardinali Sfortia, *Theſaur. deciſ.* 177. *num.* 5. *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 179. *num.* 11. *par.* 3.

10 Amplia ſecundò, vxores miſerabilium perſonarum gaudere eodem priuilegio electionis fori, ſicut eorum mariti, vt in quadã facti contingentia fuit deciſum in Sacro Conſilio *Ill. Epiſcopus Ricc. deciſ.* 147. *num.* 5. *par.* 3.

11 Amplia tertiò, miſerabiles perſonas habere priuilegium electionis fori, etiam ſi Barones, & Domini habeant iuriſdictionem primarum, & ſecundarum cauſarum derogantem omnibus priuilegijs, vt deciſum in Senatu Sabandiæ in anno 1591. dicit *Gaſpar Theſaur. in Addit. ad Patr. in deciſ.* 177. quia per clauſulas generales non dicitur derogatum huic priuilegio *Grammat. deciſ.* 20. *Caſtill. deciſ.* 39.

12 Amplia quartò, electionem fori competere perſonis priuilegiatis, etiam ſi Princeps per titulum feudi, aut donationis conceſſerit alicui inferiori Domino Caſtrum, aut Ciuitatem per verba ampliſſima *Peregr. in deciſ. Patau.* 129.

13 Amplia quintò, etiam ſi per Regem fuerit iuriſdictio conceſſa cum derogatione *l. vnic. C. quando Imper.* & venditione poſtmodùm intermedia in domanium iuriſdictio reuerſa ſit Vniuerſitati, conceſſaq; cognitione primarum cauſarum, pro quibuſuis cauſis ciuilibus, & criminalibus, iuxta deciſionem factam in Sacro Regio Conſilio, de qua per *Franch. in deciſ.* 517.

14 Amplia ſextò, perſonas miſerabiles habere fori electionem tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus cauſis, vt eſt *Ritus in Regno* 230. & ipſe in caſu occurrenti vidi deciſum, *Viuius deciſ.* 65. *Praſ. de Franch. deciſ.* 507.

15 Amplia ſeptimò, competere hoc priuilegiũ perſonis miſerabilibus, etiam ſi agant ex iure ceſſo, vt deciſum, & ſic practicari in Senatu Cathaloniæ dicit *Cancer. variar. reſol. cap. 2. de iuriſd. Iudic. par. 2. num.* 28. *Vrſill. deciſ.* 257. *num.* 7. *Intrigl. ſing.* 101. Et etiam ſi ceſſio fuerit facta ex cauſa lucratiua, & non oneroſa, vt dicit iudicatum die 3. Nouẽbris in anno 1578. *Franch. in deciſ.* 195.

16 Amplia octauò, miſerabiles perſonas habere hoc priuilegium tàm ſi ſint pauperes, quàm ſi diuites *Theſaur.* ſic dicens deciſum in Senatu *in deciſ.* 177. *num.* 3. & ſic indiſtinctè iudicari in noſtro Sacro Conſilio refert *Franch. in deciſ.* 100. & ſeruatur per Senatum Cathaloniæ, vt per *Cancer. vbi ſupra*, & iuxta hanc ſẽtentiam fuit deciſum *Romæ in vna Reatina D. Virginiæ viduæ coràm Illuſtriſſimo Cardinali Sfortia*, teſte *Viuio in deciſ.* 521. qui pariter ſic ſcribit pluriès fuiſſe deciſum in Regia Audientia Barenſi, *Milanenſ. deciſ.* 5. *num.* 2. *lib.* 1. *Gayl. obſeru.* 1. *num.* 40. *lib.* 1.

17 Amplia nonò, etiam ſi cęptum ſit iudicium coràm Iudice Ordinario poſſe adhùc vti priuilegio miſerabiles perſonas, vt deciſum fuiſſe in Senatu Sabaudiæ refert *Gaſpar Theſaur. in Addit. ad patrem in deciſ.* 177. *num.* 6. & ſic pariter deciſum in M. C. V. dicit *Vrſill. in deciſ.* 257.

18 Amplia decimò, electionem fori factam cõpetere miſerabilibus perſonis, etiam ſi deindè ceſſet cauſa miſerabilitatis, vt per *Valaſc. in deciſ.* 57. *Gaſpar filius in Addit. ad Theſaur. patrem in d. deciſ.* 177. *num.* 4. vbi ſic deciſum refert in Senatu in cauſa pupillorum, qui incęperant in minori ætate iudicium, & interim adulti facti erant, & vide nouiſſimè *Maſtrill. in deciſ.* 268. *par.* 3.

19 Amplia vndecimò, quòd ſi lite pendente quis efficiatur miſerabilis, poteſt ſtatim deindè gaudere beneficio electionis fori in illa cauſa, deciſum per M.R. C. Regni Siciliæ tradit *Giurba in deciſ.* 82. *num.* 10. *in fin.*

20 Amplia duodecimò, electionem fori competerę miſerabilibus perſonis, etiam ſi eorum culpa in talem miſerabilitatem deuenerint, vt fuit deciſum, & practicatum in S.C. in Regia Camera, & in Audientia Apuleæ dicit *Viuius in deciſ.* 268.

21 Amplia decimotertiò, vt miſerabilis perſona accuſans in Regia Audientia Officialem coràm Sindicatoribus querelare poſſit, vt fuit deciſum in M.C.V. & in S. C. in facti contingentia.

22 Limita primò, miſerabiles perſonas non habere fori electionem in lite incępta cum de-

deſuncto, cui ſucceſſit, vt eſt *Ritus M.C.V.* 234. & fuit deciſum in eadem M.C.V. in cauſa illorum de Troiſio Geſunenſium, vide *Franch. in deciſ. 234. & 364. & Valaſc. in deciſ. 136. lib. 2.*

23 Limita ſecundò, beneficium electionis fori non cōpetere miſerabilibus perſonis, vbi agerent cōtra alias miſerabiles, iuxta deciſionem noſtri Sacri Conſilii, de qua per *Franch. in deciſ. 188. Viu. deciſ. 49.* quod procedit etiam ſi actor ſit magis priuilegiatus, quia cōquaſſantur priuilegia, ex dictis latè per *Galeot. controuerſ. 71. lib. 2.*

24 Limita tertiò, vbi agitur de cauſa concurrentiæ in quinquennali dilatione, nam ſi agētes ſint miſerabiles perſonæ non poſſunt vti electione fori, vt per *Viu.* ſic deciſum referentem *in deciſ.* 38.

25 Limita quartò, vbi Barones haberent priuilegium cum clauſula abdicatiua quòad ipſas miſerabiles perſonas, nā in tali caſu nequeunt eligere forum, etiam ſi Baro renunciaret illi priuilegio, iuxta *deciſ. Franch.* 541.

26 Scias autem in materia, quòd facta electione fori ſtatim ſunt ligatæ manus Iudicis, coràm quo litigatur *Franch. in deciſ.* 294. ſubdēs, acta facta per Iudicem declinatum fuiſſe declarata nulla, & ita pluriès iudicatum in Tribunalibus Regni Siciliæ teſtatur *Maſtrill. in deciſ. 127. Muta deciſ. 29. num. 5. Giurba deciſ. 82. num. 7. Caſtill. deciſ. 48. num. 10.*

27 Item nota, quòd exceptio electionis fori ſemper poteſt opponi, ita quòd etiā poſt concluſum in cauſa, & præſētatum ius illa ſibi locum vēdicet *Viu. in deciſ. 521. num. 17.* ſic ſeruari dicens.

28 Sic etiam ſcias, quòd huic priuilegio electionis fori per miſerabiles perſonas renūciari nequit *Franch. in deciſ. 187. & 192. Giurb. deciſ. 82. Theſaur. deciſ. 177. num. 5.*

29 Sed an *tex. Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 20. verſ. exceptis* comprehendat *tex. in l. 1. C. quando Imper. inter pupill. & vid.* ſcribit *Mart in deciſ.* 109. vbi refert, affirmatiuè fuiſſe deciſum, licèt cōtrarium ipſe defendat, vt pro deciſione extitit iudicatum in Sacra Congregatione Eminētiſſimorum Concilii Interpretum.

30 Item denegatur Baronibus cognitio ſuorū vaſallorum, quādo vaſallus Baronis eſt inquiſitus de receptatione contumacis Regii Tribunalis, aut de conuerſatione cum ſimilibus, aut de ope præſtita eiſdem *Franch. deciſ.* 470. de quo latiùs vide ſcripta *tom. 1. de grauaminibus vaſallorum grauam.* 379.

31 Sic pariter vbi agitur de delictis patratis intus Ciuitatem Neapolis non datur remiſſio Baronibus, nec etiam ſi delictum eſſet factum intra Suburbia *Franch. deciſion.* 129. videndus *Merlin. controuerſ. forenſ. 99 &* 100. & ita etiā ſi ageretur de cauſa damni dati, nam non remittitur, ſed vbi eſt illatum damnum ibi iudicatur *Anna in ſing.* 132. & idem ratione rei ſitæ *Franch. deciſ. 389. & in deciſ. 77.* & ſic etiam ſi ageretur de cauſa adminiſtrationis, adminiſtrator enim debet reddere rationem in loco, in quo adminiſtrauit, ut fuit deciſum in *Rota Romana in vna Firmana olei 29. Nouembris* 1577. *coràm Cardinali Blanchetto*, & in una *Lugdunēſi redditionis rationis 17. Martij* 1589. *coràm R.P.D. Penia*, & uide deciſionem *Rotæ Marchiæ apud Gratian. in deciſ.* 180.

Et ad ornatum huius pragmaticę non deſinas uidere *Cabal. in reſolut.* 120. ubi agit, quòd
32 Dominus plurium Prouinciarum, uel Terrarum ſeparatarum, & diſtinctarum non poteſt ſubditis unius Prouinciæ, uel Terrę delinquētes in ea cōduci facere ad aliam Prouinciam, uel Terram, & ibi eos proceſſari, & puniri facere, uel aliter in eos contētioſam iuriſdictionē exercere, niſi ex iuſta cauſa, licèt in gratiis, delegationibus, & ſimilibus, quæ uoluntariæ ſunt iuriſdictionis poſſit ubiq; extra ſubditorum Prouinciam facere quæ præſens in Prouincia illorum poſſet.

SVMMARIVM.

1 *Vt procedat diſpoſitio huius pragmaticæ delinquentes debent eſſe verè delinquentes, & non inditiati per coniecturas.*

Vbi de delicto quis conueniri debet. Pragm. III.

Collectanea III.

CVm fuerit, &c: Statuit, quòd delinquentes transfretātes ad Regnum Siciliæ ultra Pharum remittantur ad ſuos Iudices competentes, & ita è contra.

1 Aduerte ex primis uerbis huius pragmaticæ, ibi *Delinquentes, & facinoroſi homines, &c.* quòd ut diſpoſitio talis, de qua hic procedat, opus eſt, quòd delinquentes ſint uerè delinquentes, ita ut ſint conuicti de delicto per ueras probationes, non eſt enim ſufficiēs, ut ſint inditiati per cōiecturas, & inditia, ut eſt uidere deciſionem *Luſitaniæ apud Gamam in dec.* 363.

SVMMARIVM.

1 *Delinquentes vigore huius pragmaticæ remittũtur ad Officiales loci delicti, niſi ſint publici latrones, de quibus vide num. 8. & ampliat Author, num. 2. 3. & 4 & limitat, nu. 5. & 6.*
7 *Neapolitani non poſſunt conueniri extra Ciuitatem Neapolis, etiam ſi ſint actores.*

Vbi de delicto quis conueniri debet. Pragm. V.

Collectanea IV.

ITem, quòd Officiales, &c.

1 Habes hìc, quòd delinquentes remittantur ad Officiales loci delicti, niſi ſint publici latrones, qui vbi capientur, ibi puniantur.

2 Amplia primò, procedere etiam in furtis priuatis, quando fur fuit captus contrectando rem furto ſubtractam eodẽ die, quo alibì furtum commiſit, etiam ſi furtum eſſet commiſſum in Ciuitate Neapolis, vt per *Capyc. in deciſ.* 104.

3 Amplia ſecundò, procedere etiam in vaſallis Eccleſiæ, vt deciſum fuiſſe per Sacrũ Conſilium refert *Salern. in Addit. ad Cõſuet. Neap. in procem. §. præfatis verſic. pro concluſione fol.* 37. *lit. D.* vide *Merlin. controuerſ.* 17.

4 Amplia tertiò, hanc pragmaticam procedere etiam in raptoribus mulierum, vt per *Maring. in deciſ.* 8. vbi allegat *tex. in l. raptores C. de ſacroſanct. Eccleſ.*

Sed an ſi ex duobus publicis latronibus, qui ſimul, & ſemel deliquerũt vnus ſit captus per Regiam Audientiam, ſeu M.C. alter verò per Iudicem loci delicti, an Magna Curia poſſit hunc captum per Iudicem loci ad ſe auocare, nè continentia cauſæ diuidatur, vide *Franch. in deciſ.* 426.

5 Limita primò, non procedere quotiès diſrobator non fuerit captus ab aliquo Iudice, nec per ſe, neq; per ſuos Miniſtros, ſed ab alio, qui poſtmodùm eum tradidit huic Iudici, idẽ *Franch. in deciſ.* 342.

6 Limita ſecundò, nõ procedere contra Neapolitanos, qui nec etiam conſentiẽtes poſſunt alibì puniri, quàm in M.C.V. vt deciſum tradit *Vrſill. in dec.* 41. vbi refert, fuiſſe auocatam cauſam per M.C.V. à Curia Theani, quæ cęperat Ciuem Neapolitanum, ob delictum diſ-
7 robationis, & ratio eſt, quia Ciues Neapolitani, & habitantes in ipſa Ciuitate ex priuilegio eiſdem conceſſo nec ciuiliter, neq; criminaliter vocari poſſunt extra Ciuitatem Neapolis, etiam ex delegatione Regia, ſiuè ratione rei, ſiuè contractus, ſiuè ratione delicti, vt ex *Ritu M.C.V.* 301. vide quæ diximus ſupra in *prag. de immunit. Neapolitanorum*.

8 Et quatènus hic excepruentur publici latrones, quos vbiq; conueniri mandatur.

Adde in terminis videndum *Merlin. cõtrouerſ. forenſ.* 17. vbi latè probat, id habere locũ, etiam ſi non conſtaret, niſi de vnico furto, & diſrobatione.

SVMMARIVM.

1 *Vectigal vndè dicatur.*
2 *Vectigalium ius eſt de Summo Imperio.*
3 *Vectigal à collecta qualiter differat, & in quo concordet, num. 4.*
5 *Ius fundaci non ſoluitur ex mercibus exoneratis in Portu ex vi ventorum.*

De Vectigalibus. Rubrica.

Collectanea I.

1 VEctigal, quod à vehendo dicitur, cùm imponatur ſuper rebus mobilibus, quę vehuntur, fusè *Chriſtinaus deciſ. Belgic.* 161. *vol.* 3. incõſulto Principe imponi nequit *Guid. Pap. dec.* 197. *ad tex. in l. vectigalia ff. de public. & vectigalibus.*

2 Vectigaliũ enim hoc ius eſt de Magno Imperio, ob quod inferior à Principe imponere non poteſt *l. vectigalia, & l. non ſolent C. vectigalia noua inſtitui non poſſ.* niſi tamen inferiores id habeant ex priuilegio vero, vel præſumpto, vt probauimus *de grauaminibus vaſallorum tom.* 3. *grauam.* 37. *Chriſtin. deciſ. Belgic.* 105. *vol.* 3.

3 Differt autẽ vectigal à collecta, quia illud, vt diximus, imponitur rebus, collecta autem perſonę imponitur pro rebus *l. reſcripto § fin. ff. de muner. & honor. Guid. Pap. deciſ.* 5. *ſub num.* 1.

4 Concordat autem in eo, quia ſimiliter collecta non poteſt imponi, niſi à Principe non recognoſcente Superiorem *cap.* 1. *quæ ſint regalia, Ludou. dec. Peruſ.* 43. *n.* 3. *Gayl obſeru.* 52. *&* 53. *lib.* 2. & pindè Barones, Comites, Marchiones, & Duces, ſimileſq; Domini Caſtrorum, Villarum, Terrarum, & Ciuitatum ſuis ſubditis collectas imponere prohibentur, ad inſtar nec Vniuerſitates habentes Dominos id valent agere etiam pro neceſſitate publica, niſi Principis accedat conſenſus *Guid. Pap. deciſ.* 85. *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 347. & ita in his, & vectigalibus imponendis ſine Principis licentia fieri haud poſſe idem *Guid. Pap. deciſ.* 197. & 424. *Franc. Marc. deciſ.* 805. *par.* 1. *& deciſ.* 235. *par.* 2. *Ludouic. deciſ. Peruſ.* 43. *Cauale. deciſ.* 22. *num.* 45. *par.* 2.

Sed an naui vẽtorum vi Portum aliquẽ appulſa, ſi Dominus propter tempeſtatem exo-
5 neret merces, nùm debeat ſolui ius fundaci, ad intellectũ *Ritus Regiæ Cameræ de fundico flagelli §. ſi vaſſellum*, tractat *Galeot. controuerſ. forenſ.* 46. *lib.* 1. vbi negatiuam agnoſcit veram opinionem, diſcutiendo *controuerſ. ſequent.* ſi ius fundaci ſoluatur ex appulſu nauis neceſſario facta exoneratione, vel mercium venditione neceſſitate tempeſtatis, & ſi debeat ſolui

ex appulſu volũtario, vbi minimè exonerauit,
aut merces non ſunt venditæ, & quid in iure
Anchoragij, vel ſi veniat ad refriſcandum, &
eandem fouet opinionem, licèt ſopitam eſſe
diſſentionem tranſactione cum Fiſco enũciet.

S V M M A R I V M.

1 *Gabella ſemel ſoluta pro contractu non eſt ſoluenda tempore aduenientis conditionis.*
2 *Gabella non ſoluitur pro retrouenditione conuenta à principio.*
3 *Ius acquirendi vectigalia quomodò probetur.*
4 *Tranſiens quando incidat in pœnam non ſoluti.*

De Vectigalibus. Pragm. I.

Collectanea II.

LIcèt inter cœtera, &c. Mandat, ſemel ſolutũ
ius Dohanæ ampliùs non exig: in venditione
mercium.

Pro ornatu videas *Ludouic. in deciſ. Peruſ.*
1 114. vbi quòd gabella ſemel ſoluta pro con-
tractu non eſt ſoluenda tempore euenientis
conditionis, & vide *Surd. in dec.* 231. ubi quòd
2 gabella non ſoluitur pro retrouenditione cõ-
uenta à principio.

De iure autem uectigalium acquirendo ui-
de *Minſynger. in obſeruat.* 29 *cent.* 5. qui in *ob-*
3 *ſeruat.* 30. *eadem cent.* diſcutit, quomodò pro-
betur ius acquirendi uectigalia, & *Idem ob-*
ſeruat. 31. tractat, quando ualidum ſit priuile-
gium nouum exigendi uectigalia, & uectiga-
lium præſtatio quomodò fieri debeat, uide
Franc. Marc. deciſ. 420. *par.* 2. qui in *deciſ.* 422.
4 ſcribit, quando tranſiẽs incidat in pęnam pe-
dagij non ſoluti, & in *deciſ.* 128. *par.* 1. firmat,
Portatores mercium debere ſingula indicare,
quæ inſpici debent.

S V M M A R I V M.

1 *Socius non debentis gabellam debet pro portione ſua illam ſoluere.*
2 *Vir immunis poteſt accommodare nomen ſuum eius vxori, & ita iudicatum, num. 5. & ita etiam pater filio, num. 6. ſed declara, vt nu. 8.*
3 *Maritus, & vxor vna, eademq; perſona cenſentur.*
4 *Vxor, & vir non debent ad imparia iudicari.*
7 *Priuilegium conceſſum patri extẽditur ad filios.*

De Vectigalibus. Pragm. IV.

Collectanea III.

PErche ſiamo informati, &c.

Vigore huius pragmaticæ nemo immunis
debet accommodare nomen ſuum ijs, qui nõ
ſũt immunes à Dohana, & alijs iuribus in cõ-
tractibus, & in extractionibus, aliàs puniũtur,
ut hìc.

1 Amplia, diſpoſitionem noſtræ pragmaticæ
procedere etiam in ſocio immuni, qui nequit
nomen ſuum accommodare alteri ſocio non
immuni, cùm ſocius non debentis gabellam
pro portione ſua debeat illam ſoluere, iuxta
deciſionem *Senatus Burdegal.* apud *Boer. in*
deciſ. 300.

2 Limita tamen primò in uiro immuni, qui
poteſt accommodare nomen ſuum eius uxo-
ri, quia priuilegium immunitatis conceſſum
marito, intelligitur etiam conceſſum uxori,
3 quæ ipſi marito annexa eſſe dicitur, & una,
eademq; caro eſſe cenſentur *Cartar. in deciſ.*
4 *Genuæ* 23. *Amat. in deciſ. March.* 16. uxor enim
& uir non debent ad imparia iudicari *c. ſi quis*
vxorem 33 *quæſt* 1. *Mantic. deciſ. Rot. Rom.* 50.
5 ſicq; in facto extitit iudicatum in Collegio ha-
bito cum diſertis Viris.

6 Limita ſecundò in patre, qui pariter poteſt
accommodare nomen ſuum filijs, qui non ſũt
7 immunes à Dohana, priuilegium enim cõceſ-
ſum patri extenditur ad filios *Franciſc. Marc.*
deciſ. 487. *par.* 1. undè Doctorum priuilegia
eorum filiis competere ſuadet *tex in l. Medi-*
cos C. de profeſſ. & medicis lib. 12. & uide *Guid.*
Pap. deciſ. 389.

8 Verùm declara, procedere in filiis, dummo-
dò habitent cum ipſo patre, ſecùs ſi diuertant
ab eo, uel eo mortuo, ut in ſimili deciſum re-
fert *Fab. in ſuo C. lib.* 3. *tit.* 17. *definit.* 3. *vbi Se-*
nat. vel Clariſſ.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna fraudantium gabellas quanàm ſit, & nu. 2. & 3.*
4 *Pœna ob gabellam fraudatam cui applicetur, remiſſiuè.*
5 *Exigens gabellam præter taxam tenetur actione furti.*
6 *Gabella an debeatur ex oneribus accollatis.*

De Vectigalibus. Pragm. V.

Collectanea IV.

PErche per euitare le fraudi, &c.

Mandat, quòd fraudantes gabellas unius
grani pro quolibet rotulo puniantur, ut hìc.

Regulam firmo pro coronide huius prag-
1 maticæ, quòd fraudantium gabellas pęna eſt,
ut res, quæ uehuntur, de quibus gabella ſolui
debebat, & non fuit ſoluta incidunt in com-
miſſum, & confiſcantur *l.* 1. *&* 2. *C. de vectigal.*
l. commiſſa in princ. ff. de public. l. cùm proponas

C.de naut. fœnor. l.qui Fiſcales C.de nauicula-
*rijs lib.*11. *Harthman.obſeruat.*5.*tit.*48.*lib.*2.
latè *Koppen in dec.*50. *par.*1.qui ampliat, Ga-
bellotum poſſe pignorare,& detinere frauda-
toris res,& merces, donec ſatisfecerit, allegat
*Harthman.in lib.*2. *obſeru.*1.*tit.*48. aſſerendo,
quòd quàmuis aliàs defraudans poſſeſſionem
rerũ non ipſo iure per eandẽ,ſed per declara-
toriam amittat, conſuetudine tamen uniuer-
ſali Germaniæ obſeruari, Gabellarios, quos
ipſe appellat Stationarios,Defraudatores ſta-
tim non expectata declaratoria ſententia de-
tinere,& pignorare poſſe,imò & dominia re-
rum defraudatarum ipſo iure amitti *Gayl. ob-*
*ſeru.*51. *par.*2.
2 Amplia etiam, quòd non ſoluens gabellam
amittat ſimiliter merces, quæ non erant pro-
priæ,ſed alterius,vt latè habetur per *Theſaur.*
*in quæſt. forenſ.cap.*52.
3 Amplia pariter, quòd fraudãs gabellas per-
dat animal, vt habetur per *Guid.Pap. in deciſ.*
572. licèt contrarium ſeruari in noſtris gabel-
lis referat *Anna in ſing.* 225.
4 Sed pœna de gabella fraudata cui applice-
tur, vide *Franciſc.Marc. in deciſ.*422. qui in
5 *deciſ.*421.*par.*2.tradit,quòd exigens gabellam
præter taxam tenetur actione furti.
6 Et gabella an, & quando debeatur ex one-
ribus accollatis, nouiſſimè declarat *Maſtrill.*
*deciſ.*209 *par.*3. quem videas in facto.

SVMMARIVM.

1 *Veſtium ſub nomine quæ comprahendantur,&*
*an veniant feſtiuæ,num.*2.
3 *Qualitas perſonæ, & Regionis mos in materia*
veſtium attenduntur, & habita ratione de
*iſtis duobus veſtes dicuntur decentes, num.*6.
4 *Vxor ab hæredibus viri quas veſtes habere de-*
beat, & an pro famulis illa debeãtur,& cur-
rus,vulgò carrozza *eis debeatur, num.*5.
7 *Veſtes exequi regulariter nequeunt.*
8 *Famulorum ſub nomine qui veniant, & quid*
*in priuilegijs, num.*9.
10 *Famuli ſubrogati in locum aliorum poſſunt in-*
tereſſe diuinis tempore interdicti cum eorum
Domino habente tale priuilegium.

De Veſtium,& famulorum prohibitione. Rubrica.

Collectanea I.

QVia diſpoſita in pragmaticis huius Rubri-
cæ contrario vſu abolita ſunt, ad Rubricæ
ſolùm coronidem aliqua ſubnectam.
1 Indè veſtium ſub nomine comprehẽdi tàm
bombicinas, quàm lineas notabis ex *l. veſtis*
§ 1. *ff de aur. & argent.legat.* vbi pariter,quòd
continentur ſericæ, & aureæ, ſi huiuſmodi te-
ſtator habebat,niſi ſtatuto prohibitum eſſet il-
li,cui veſtes relinquuntur ipſas deferre,ſed de-
beretur eorum valor *Rota in Illerden. legati*
coràm R.P.Capizucco, vbi pariter,quòd veſtiũ
appellatione continentur tapeta, faſciæ cru-
rales, impilia, ſcilicèt faſciolæ, quibus mulie-
rum crines alligantur,& ceruicalia *l. argumẽ-*
to § tapeta ff.de auro,& argento legat. vbi in *§.*
culcitra venire culcitras ſatis patet, & in *§.* 1.
venire calciamenta ſtat ſancitum.
2 Et veſtium appellatione venire veſtes feſti-
uas,ſi tamẽ dignitas perſonę,& Regionis mos
poſtulent,ex pluribus ſundat *Surd. deciſ.* 250.
num. 9.
3 In materia enim veſtium ſatis qualitas per-
ſonæ, & Regionis mos attenditur *Præſes de*
Franeb. deciſ. 413. vbi concludit, uxorem ab
4 hæredibus uiri defuncti debere habere ueſtes
lugubres, & alia paramenta pro luctu conue-
nientia *Capyc.deciſ.*26. *Caualc. deciſ.Fiuiz.*8.
*Ann.ſing.*591. *Gam.deciſ.*308.*Guid.Pap.deciſ.*
541. *Marcian.conſil.deciſ.*35. ubi quòd ueſtes
lugubres ueniunt ſunerum appellatione *Fer-*
*rer.obſeruat.*44. *par.*3.& *Nos deciſ.R.A. Apu-*
lea 84. ubi quòd huiuſmodi ueſtes debentur
5 etiam famulis uiduarũ Dominarum, & quòd
tales veſtes iuxta temporis diuerſitatem de-
beantur,habito reſpectu ad hyemem, & æſta-
tem,ut latiùs ibi erit uidẽdum, nam reperies,
deberi pariter currum Nobilibus mulieribus.
6 Et hac occaſione reminiſcaris, veſtes dici
decentes, habita ratione ad locorum morem,
& conſuetudinem *Valaſc.deciſ.*11.ſicq; reſpe-
ctu veſtium Clericalium, ſanciendo determi-
nauit Sacra Eminentiſſimorum Concilij Tri-
dentini Interpretum Cardinalium Congrega-
tio,& Ego non vna vice obtinui in Magna
Curia Vicariæ fouendo partes Clericorum,in
minoribus Ordinibus conſtitutorum, etiam
coniugatorum, vt nouiſſimè in cauſa Clerici
Ioan. Baptiſtæ de Martino Caſalis Maſſaqua-
ni Ciuitatis Vici Equenſis,vt in Banca Tarta-
gliæ penès Caccauum Scribam Fiſcalem, fuit
enim ſub meo patrocinio remiſſus ipſe Io.Ba-
ptiſta vti Clericus coniugatus ad Curiam ſuã
Epiſcopalem, quàmuis prætenderetur in Au-
la tempore expeditionis cauſæ non inceſſiſſe
in habitu talari,quoniàm dicebam,illum vſum
fuiſſe illis veſtibus, quibus Clerici coniugati
eiuſdem Diœceſis, ſiuè Regionis ab antiquo
tempore vſi ſunt,& vtebantur,nec Clericali
ſtatui, maximè coniugato repugnãti, ad quod
allegabamus authoritates *DD.* adductorũ in
noſtro *Opuſculo noui Pontificij iuris concluſ.*
*vnica ſub tit de veſtibus Clericalibus ſub nu.*4.
7 Nec ſub ſilentio pertrãſeam,veſtes exequi
regulariter non poſſe, vt latiùs eſt probatum
*de grauaminibus vaſallorum tom.*1.*grauam.*
336. vbi declarauimus,verum eſſe in veſtibus
neceſſarijs,& exiſtimauimus illas, ſinè quibus
perſonæ realiter ſtare nequeunt, vt *ibi* erit vi-
dendum.

8 Cęte-

8 Cęterùm accedendo ad aliam partem Rubricæ, nempè de famulis loquendo, hac in materia conſtituas concluſionem, famulorum appellatione in legatis venire tantùm famulos tempore teſtamenti, ad *tex.in l.ſi ita ff.de aur. & argent.legat. Capella Tholoſan.deciſ.*190.& qui in eadem manſione viuunt *Boer. dec.* 233.
9 Licèt in priuilegijs famulorum appellatione veniant famuli futuri, & proindè priuilegiũ conceſſum pro ſe, & famulis, extenditur ad ipſos, & ſi futuros, ſicq; reperio determinatum per Sacram Congregationem Eminẽtiſſimorum Cardinalium reſpectu famulorum perſonarum habentium priuilegium celebrandi, vel diuinis intereſſendi tempore interdicti, qui cũ admittantur vigore *tex.in cap.licèt verſic.cùm conceditur de priuileg. in 6.* ideò futuri famuli ſubrogati in locum præteritorum, ſiuè infirmorum, ſiuè abſentium poterint pariter intereſſe diuinis.

SVMMARIVM.

1 *Vincula impoſita per teſtatorem nequeunt mutari.*
2 *Princeps poteſt mutare vincula circa fideicommiſſa, & maioratus.*
3 *Voluntas teſtatoris non poteſt mutari, limita, num.4.*
5 *Vincula appoſita in dubio non cenſentur.*
6 *Libera res præſumitur.*
7 *Fideicommiſſum in dubio non præſumitur.*
8 *Vinculum reſtrictum ad certas res, vel perſonas, ad alias non extenditur.*
9 *Subſtitutio non videtur facta vigore tacitæ voluntatis.*
10 *Prohibitio de non alienando demonſtratiuè facta filijs non extenditur ad nepotes.*
11 *Fideicommiſſum non redditur perpetuum ex cauſa conſeruandæ familiæ.*

De Vinculis, ſeù Conditionibus in contractu, vel teſtamento appoſitis quomodò amouendis. Rubrica. In prætermiſsis.

Collectanea I.

1 AD ornatũ huius Rubricæ obſerua, quòd
licèt vigore *l.ſi teſtamentum C.de teſtamentis*, appareat, vincula impoſita per teſtatores immutari, & tolli non poſſe, tamen apud
*Reg.Tapiam deciſ. Suprem.Ital.Senat.*20. cer-
2 nitur in caſu ſuo iudicatum, Principem teſtatorum voluntates, & vincula circa fideicommiſſa, & maioratus poſſe mutare, alterare, illiſq; derogare, vt latiùs apud *eum*, addo *Phœbum deciſ.Luſitaniæ* 47.*tom.*1.vbi quòd vltima
3 voluntas teſtatoris non poteſt mutari, ſeù ab-
4 rogari, niſi à Summo Pontifice, vel à Principe, iuxta *tex.in clement.quia contingit de Religioſis domibus*, niſi tamen ad tempus eſſet commutatio, indè pro vna vice licere Epiſcopo fatetur *D.Præſul Riccius deciſ. Cur. Archiep.* 125. *par.*2.
5 An autem in dubio vincula in bonis præſumantur appoſita.

Certè negatiua deciſio eſt facienda, quia
idem eſt, bona eſſe vinculata, vel non libera,
6 ſed ſeruituti ſubiecta, & tamen libera quęlibet res præſumitur à ſeruitute *l. fluminum § fin. & l.Proculus ff.de damno infect.l.ædibus C.de ſeruit.& aqua, Antonin.var.reſol.lib.*1.*reſol.* 95.*num.*8. *Theſaur.deciſ.*216.*Valaſc.deciſ.*82. *num.*6.*Surd.deciſ.*177.

Et congruit, quòd in dubio iuxta communiorem *DD.* ſententiam bona fideicommiſſo
7 ſubiecta non præſumuntur extare, cùm onus reſpiciat *Barz.deciſ.Bonon.*121.*à num.*54.*Caualc.deciſ.*81.*num.*54.*par.*3. dicens *deciſ.*44. *num.*115. bona non præſumi vinculo, & reſtitutioni obnoxia.

8 Et nota, quòd vbi vinculum fuit reſtrictum
ad certas res, vel perſonas non admittit extẽſionem ad alias, vt extitit determinatum vigore *l filius à patre §.ſi quis ex certa ff.de liber.& poſthum.l.ſi pater filium, & l.ſi quis ita ff.de vulg.& pupillar ſubſtitut.* vbi pater, qui potuit
9 facere pupillarem ſubſtitutionem in eius filiũ,
ſi moreretur infra annos quatuordecim, ſi illã faciat limitatè vſquè ad annos decem, non remanebit facta vigore tacitæ voluntatis, ſi moriatur in vndecimo anno, limitata enim cauſa limitatum producit effectum *l.in agris ff.de acquirẽd.rerum domin. Gratian.deciſ.Marchiæ* 56.*num.*15.*Illuſtriſſimus Epiſcopus Ricc.deciſ. Cur.Archiep.*29.*num.*7.*par.*1. *Rota in recent. deciſ.*690. *num.*9.*tom.*2.*par.*1.
10 Indè prohibitio de non alienando, vbi fuit
facta filijs demonſtratiuè non extẽditur ad nepotes *Rota apud Farinac. dec.*125.*par.*1.*Thomat.deciſ.Macerat.*23.*ſub num.*49 & 54. *Reg. Tapia deciſ.S.C.*56. vbi probat, id procedere in vltimis voluntatibus, contractibus, inueſtituris, & priuilegijs, fusè nouiter *Merlin.con-*
11 *trouerſ.forenſ.*72.vbi cõſeruationis bonorum
rationem in familia non reddere fideicommiſſum perpetuum, & reale, vbi prohibitio alienationis fit certis perſonis nominatis tutatur.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones vltimæ voluntatis quomodò amoueri poſſunt.*
2 *Citatio agnatorum habentium ſuccedendi ſpem quando ſit neceſſaria.*
3 *Vincula appoſita in teſtamentis, vel contractibus poſſunt mutari.*
4 *Epiſcopus quando poſſit mutare vltimas voluntates.*
5 *Miſſæ an poſſint celebrari in alio loco, quàm deſtinato.*

6 *Voluntas teſtatoris quando poſſit mutari.*
7 *Voluntates teſtantium ſunt ſeruanda.*
8 *Voluntas teſtatoris vt lex eſt attendenda.*

De Vinculis, ſeù Conditionibus, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

ESſendo venuto à noſtra notizia, &c.

1 Dat formam, qualiter Sac. Conſ. R.C.S. vel
M.C.V. vincula, & conditiones contractuum,
& vltimarum voluntatum amouere debeant.
At cùm in §. 2. incip. *E per lo che tocca*, mandetur, in huiuſmodi ſuinculatione eſſe intelligendas Partes intereſſe habentes.
Adde, id iuridicè eſſe determinatum ad eua-
2 dendam diſſentionem *DD* diſputantium, ſi citatio agnatorum ſit neceſſaria, ſaltim eorum, qui habent proximam ſuccedendi ſpem, quando de eorum intereſſe agitur, de quo apud *Reg. Tapiam deciſ. Suprem. Ital. Senatus* 20. à *num. 26. cum ſeq.* vbi in Principe mutante, vel alterante diſpoſitiones teſtatorum, aut illis derogante negatiuam ſectatur ſententiam, pro qua iudicatum in illo Supremo Tribunali *num. 29.* recenſet.
Et quatènus in §. 5. incip *E perche le coſe*, *&c.* detur diſuinculandi poteſtas, quotiès appareat cauſa legitima diſpenſandi.
3 Supple, non eſſe nouum, iuſta de cauſa vin-
cula appoſita in teſtamentis, vel contractibus
poſſe mutari, alterari, vel eripi, iuxta dicta à
Guid. Pap. deciſ. 556. *Rot diuerſ. deciſ.* 574 *par.*
1. *Vsllagut deciſ.* 31. *Raudenſ deciſ.* 44. *num.* 17.
ſicq; reſpectu legatorũ ad pias cauſas in dies
ſolet declarare Sacra Eminẽtiſſimorum Car-
dinalium Congregatio, & patet ex *S. C. Tri-
dentino ſeſſ. 22. de reformat. cap. 6. & ſeſſ. 25. c. 4.*
4 vbi concurrente iuſta, & rationabili cauſa
Epiſcopus tãquàm delegatus Apoſtolicus vl-
timas voluntates commutare poteſt *Rot. di-
uerſ. deciſ.* 1122. *par.* 3. *Mar. Antonin. var. reſol.*
5 *lib.* 1. *reſolut final. caſu* 40. & proindè iuſta de
cauſa Miſſæ celebrandæ in determinato loco,
poſſunt alibì celebrari *Phœb. deciſ. Luſit.* 100.
tom. 1.
6 Nec ſine ratione, quia vbi ineſt legitima
cauſa ex veriſimili mente teſtatoris, ita præ-
ſupponendum eſt, qui ſi fuiſſet interrogatus,
ita reſpondiſſet *Surd. deciſ.* 207. *num.* 11. *Gam.
deciſ.* 206. *num.* 11. *Phœb. deciſ. Luſit* 47. *num.*
7. vbi *num.* 6. annuit, ſufficere per ęquipollens
ſatisfieri voluntati defuncti, quando aliter ſa-
tisfieri nequit *l Gallus §. & quid ſi tãtum ff. de
liber. & poſthum. l. ſi mater C. de inſtit. & ſub-
ſtitut. l. mulier ff. ad Trebellian.*
Circa quam cauſam seriò ſtate debent Iu-
dices, nec friuolam exiſtimare pro ſubſiſtente,
& hoc, nè contrahẽtium, & teſtantium inanes
7 reddantur voluntates, quæ regulariter ſunt
adamuſſim ſeruandæ *l. in conditionibus ff. de
8 condit. & demonſtrat.* & tanquàm lex habendæ
§. diſponat auth. de nupt. cap. vltima voluntas
13. *quaſt.* 2. etiam contra piam, & fauorabilem
cauſam *Phœbus d. deciſ. Luſitan.* 100. *num.* 7.
vol. 1.
Quòd ſi cauſa non erit ſufficiens, tunc erit adeundus Princeps, ex dictis à *Pereyra deciſ. Luſitan.* 57. *num.* 5. conferunt ſcripta *ſupra in principio Rubricæ.*

S V M M A R I V M.

1 *Ius commune prouidit circa carceratorum viſitationem.*
2 *Carcerati de iure Regni qualibet hebdomada viſitari debent.*
3 *Audientia Prouinciales viſitant carceres Officialium locorum, in quibus degunt.*
4 *Viſitatio generalis intra annum quando fiat.*
5 *Habilitari qui ſoleant in viſitatione.*
6 *Titulus inquiſitionis non obſtat, quotiès deſunt inditia.*

De Viſitatione, ſeù recenſione captiuorum. Rubrica.

Collectanea I.

1 IVs commune habens rationem ad paupe-
res carceratos prouidit pariter circa car-
ceratorum viſitationem, vt conſtat ex *l. Iudi-
ces C. de Epiſcopali audientia,* & ex *l. fin. C. de
cuſtodia reorum.*
2 Et nè indebitè vexentur carcerati, quòd
ſint viſitandi qualibet hebdomada reperitur
ſancitum in *pragmatica* 6. §. 4. ſupra *de officio
Magiſtri Iuſtitiarij*, quę viſitatio ſolet fieri die
Sabathi in M.C.V. & in Regijs Audientijs.
3 Et nupèr eſt introductum, fieri viſitationẽ
carcerum Iudicis loci, in quo Regia Prouin-
cialis Audientia reſidet, vt in *pragmatica* 10.
§ 9 ſupra *de offi. Iudic.* de qua obſeruãtia *Not*
latiùs *tom. 2. de grauaminibus vaſallorum gra-
uam.* 133.
4 Et in tribus feſtiuitatibus anni, nẽpè in Pa-
ſchate Reſurrectionis, in Paſchate Penteco-
ſtes, & in Natiuitate Domini noſtri Ieſu
Chriſti fit viſitatio generalis, vt in *prag* 37. §.
3. ſupra *de offic. Magiſtri Iuſtitiar.* qua in viſi-
tatione debent habilitari habilitandi, prout ſic
obſeruatur *Danz. de Pugna DD tit. de viſita-
tione carcerum, & carceratorum cap.* 4. vbi fa-
tetur, ſic practicari in Regno Siciliæ, & plura
in diuerſis *capitibus* illius *tituli* de hac mate-
ria cõſarcinat, & præcisè *c.* 3. aperit, circa quæ
viſitatio carcerum, & carceratorum cõſiſtat,

& quæ

& quæ concurrere debeant tempore viſitationis.

5 Solēt autem habilitari inquiſiti de criminibus leuibus, ſecus ſi de enormibus, rei non confeſſi, nec conuicti, nec grauiter inditiati aliquando cum cautione de tenendo domum loco carceris, & aliquando totam Ciuitatem, iuxta perſonarum, & criminum qualitatem.

6 Nec in hoc eſt habenda ratio tituli inquiſitionis ad retardandam habilitationem, ſi legitima indicia contra carceratum non adſint, quia titulus ſolus non facit quem eſſe reum, & proindè clauſis oculis ſunt non inditiati habilitandi, quàmuis de grauibus delictis agatur, vt *tom. 3. de grauaminibus vaſallor. grauam.34.*

S V M M A R I V M.

1 *Carcerati pro ære alieno qui viſitandi ſint.*
2 *Cautio de concordando Partes, vel de redeundo ad carceres præſtatur à carceratis viſitatis pro debito.*
3 *Audientiæ Prouinciales viſitant debitores carceratos, & concedunt dilationem ſoluendi.*
4 *Caſus, in quibus dilatio ad ſoluendum, nec viſitatio conceditur recenſentur, & num. 5. 6. 7. & 8.*
9 *Priuilegium Brunduſinum non nocet Venetis creditoribus, licèt ſecus Neapolitanis, nu. 10.*

De Viſitatione, &c. Pragm.III. In prætermiſsis.

Collectanea II.

1 SV Excelençia, &c. Mandat, carceratos pro ære alieno non poſſe viſitari, nec illos, qui ſpontè ſe præſentauerint, nec qui ſteterunt carcerati minori tempore quindecim dierum, neq; habilitati per ferias, qui deindè per ſpatium dierum quindecim in carceribus non permanſerint, & tuadem nec debitores pro maiori ſumma triginta aureorum.

Quòd carcerati pro cauſa ciuili ſint viſitādi, & à carceris vexatione releuandi, & habilitari ſub cautione de cõcordando Partes, vel
2 de redeũdo ad carceres infra tot dies eſt antiqua practica, & antiquata obſeruantia, itaut ſi Iudices id non agant, teneantur in ſindicatu ex deciſione *Arnon, ſing. 92.*

3 Amplia, vt Regiæ Prouinciales Audientiæ pariter poſſint viſitare debitores carceratos, & concedere dilationem ſoluendi menſatim, vt deciſum, & practicatum oſtendimus *deciſ. R. A. Apulcæ* 31. vbi tamen annuimus, eſſe habendam rationem ad qualitatem debiti, cū
4 in multis caſibus ſolnerit denegare dictum Regium Tribunal, vtputà in debito prouenīete ex cauſa mercedis, ſeù ſalàtij *Guid. Pap. deciſ.* 319.

5 Sic pariter in debito ex cauſa penſionis domorum, & rerum comeſtibilium *Boer. deciſ. 296. Anna ſing.* 101.

6 Item, quando debitum eſſet pium, vel deberetur Eccleſiæ, Hoſpitali, & ſimilibus *Faber deciſ. 11. C. de precibus Imper offeren.*

7 Vel ſi eſſet ex cauſa depoſiti *Surd. dec. 323. num. 6. Boer.* alleg. *deciſ. 296. num. 4.*

Inſuper, quando creditor adhùc eſſet pauper *Afflict. dec.* 377. & latiùs apud *Nos cit. deciſ.* 31.

8 Præthereà, quando creditor eſſet Neapolitanus, pro cēſibus, & affictu intra diſtrictum, ex dictis à *Præſid. de Franch. dec. 179. circa finem*, & ex *prag.* 1. ſupra *de ceſſion. bonorum*, vel ſi eſſet Venetus, ex dictis per *Gizz. rel. deciſ.* 70. & per *Thor. in compen. deciſ. Regni in verbo Priuilegium Brunduſinum part.* 2. vbi
9 quòd tale Priuilegium Brūduſinum nihil operatur contra Venetos creditores, ex rebus pertinentibus ad mercaturas, ex ſpeciali Priuilegio Caroli V. confirmato per Collaterale Conſilium, & ſi contra Neapolitanos tale
10 Priuilegium prodeſſe debitoribus, ſicq; dicit iudicatum per Sacrum Regium Conſilium, & per Regiam Cameram Summariæ, vt in cauſa Io: Baptiſtæ Zambelli cum Hieronymo de Bari in Banca Seraphini, in cauſa Alexandri Iannone cum Flauio Cardo in Banca Carboni, & in cauſa Marci Racopedace penès Priſcum Gratianum Actuarium Cameræ Summariæ, & alijs vicibus priſcis, inquam, temporibus.

S V M M A R I V M.

1 *Vſura ſunt prohibita.*
2 *Principes laici nequeunt concedere Iudæis, vt vſuras exerceant.*
3 *Conſuetudo fœnerandi per vſurariam prauitatem non excuſat à pœna temporali.*
4 *Contractus vſurarius quando dicatur, & quādo non, num. 5.*
6 *Crimen vſurarum eſt mixti fori.*
7 *Barones poſſunt cognoſcere de crimine vſurarum.*
8 *Pactum vſurarium non vitiat pactum licitū, nàm vtile per inutile non vitiatur.*
9 *Contractus ad gaudimentum eſt licitus.*
10 *Vſurarius tenetur ad reſtitutionem vſurarū, ſed an poſſit cogi integraliter, vel deducto, nè egeat, num. 11. & an pro tali reſtitutione ſint bona vſurarij tacitè hypotecata, num. 12.*
13 *Exceptio vſuraria infra quod tempus debeat opponi, remittitur arbitrio Iudicis, & ita iudicauit Author.*
14 *Vſurarum cauſa eſt ſummaria.*
15 *Dilationes ſunt ſummaria in arbitrarijs.*
16 *Exceptiones dilatoriæ debent probari infra*

tempus

tempus Iudicis arbitrio aſſigandum.
17 *Exceptio vſuraria eſt dilatoria.*

De Vſurarijs. Rubrica.

Collectanea I.

ENormiſſimum eſt hoc vſurarum crimen,
quarum, vt plurimùm, & ſepè ſepiùs mi-
ſeri pauperes, & egeni grauantur, & corro-
duntur propter ipſorum egeſtatem, & ino-
1 piam, ideò meritò, & iuridicè reperiuntur
prohibitæ, eaſq; committentes puniuntur *c.1.*
cum ſeq. 14. quæſt. 3. & 4. cap. quia in omnibus,
cap. ſuper eo, cap. conſuluit de vſur. c. 1. eod. tit.
in 6. Clem. vnic. eit. tit.
2 Quarè euenit, Principes laicos non poſſe
concedere Iudæis, vt vſuram exerceant abſq;
conſenſu Summi Pontificis, vt deciſum refert
Theſaur. in deciſ. 57. & hinc neq; conſuetudo
3 fœnerandi per vſurariam prauitatem excuſat
à pœna temporali *Peguer. deciſ.* 34.
4 Aduerte autem, quòd id, quod ratione
moræ ſoluendæ dotis legatur, vſura eſt *Put.*
deciſ. 60. *&* 70 *lib.* 1. & ita etiam iudicatum
recenſet *Antonin. in reſol.* 59. *lib.* 1. ſicq; deci-
ſum contra Marchionem Cerchiarij fatetur
Thor. in compend. deciſ. in verb. vſura par. 2.
Item intereſſe pecuniæ taxatum uniformi-
ter facit contractum vſurarium, vt reſolutum
in Collegio Piſano teſtis mihi eſt *Marta in*
deciſ. 165. ſic pariter committitur vſura, quo-
tiès venduntur annui redditus certi, & ad eo-
rum tempus *Viuius deciſ.* 84. Similiter pactũ
de retrouendendo temporaliter cum modi-
citate pretij facit contractum vſurarium *Af-*
flict. deciſ. 65. *Grammat. deciſ.* 76. *Cacher. deciſ.*
41. *Boer deciſ.* 102. *Cornazzan. deciſ.* 41. *Min-*
ſynger. obſeruat. 62. *cent.* 3. *Franc. Marc. deciſ.*
484. *part.* 1. *Faber deciſ* 7. *C. plus valer. Griuel.*
deciſ. Dolan. 74 *Mart. dec.* 44. *Rot. in nouiſſimis*
deciſ. 57. *part.* 3. *coràm Orano, &* 801. *parte* 4.
quæ in *deciſ.* 401. *par.* 4. declarat, quibus con-
currentibus pactum de retrouendendo faciat
contractum vſurarium. Item quando emptio
reddituum excedit ſolitum modum, nam tali
caſu cẽſetur vſuraria, & illicita *Papon. arreſt.*
8. *lib.* 22. *Cauale. deciſ.* 14. *part.* 2. qui in *deciſ.*
13. recenſet coniecturas, ex quibus cõtractus
dicitur vſurarius.
5 Non tamen eſt vſura promiſſio intereſſe
taxati, habito reſpectu ad fructus *Cæſar de*
Graſſis in dec. 1. *de vſuris*. Sic pariter venditio
pannorum ad tempus chariori pretio facta
non eſt vſura *Rota Rom. deciſ.* 30 *part.* 3. *in no-*
uiſſimis. Item pactum de mutuando non facit
contractum locationis vſurarium *eadem Ro-*
ta deciſ. 119. *part.* 5. *in nouiſſimis*. Similiter lo-
catio Armenti cum aliqua promiſſione non
facit contractum vſurarium *eadem Rota deciſ.*
118. *part.* 5. Pariter non eſt conuentio vſura-
ria, vt creditor fructus rei, debitor vſum pe-
cuniæ habeat *Camera Imperialis in deciſ.* 71.
par. 6. *Maynard. deciſ.* 28. *part.* 2. Et non eſt
vſurarius contractus Antichreſeos *Gayl. ob-*
ſeruat. 3. *lib.* 2. Sed qui ſint iſti contractus, vide
Raudenſ. in deciſ. 28. Item non eſt vſuraria cõ-
uentio, quòd creditor fructus rei pignoratæ
lucretur *Theſaur. deciſ.* 78. quod limita, niſi in-
tereſſe Partis probatum fuerit *Peguer. deciſ.*
127. Inſuper iuxtà *deciſionem Marta* 213.
Mons impreſtiti poteſt erigi cum ſolutione
damni emergentis, atq; ſalarij Miniſtrorum,
& conuentio non erit vſuraria, ſimiliter in
venditione ſub haſta non habet locum præ-
ſumptio vſuræ *Gamma deciſion. Luſitan.* 178.
Item ſi in contractu mutui, vel cuiuſuis alte-
rius ſpeciei ſit promiſſa ſolutio in pluribus
tandis, cum pacto, quòd ſi defecerit in vna
tanda contractus poſſit reſcindi pro tota in-
tegra ſorte, non erit contractus vſurarius, ſed
validus, vt in facto fuit iudicatum per Sacrum
Conſilium, & paſſim hodiè deciditur, licèt
contrarium videatur ex *Seſe in deciſ. Aragon.*
110.
Quid autem in contractu locationis, quali-
ter committatur vſura, vide *Maſtrill. in deciſ.*
Sicil. 106. & an committatur vſura, ſi vendan-
tur in haſta publica, & addicantur penſiones
domus certæ, & indubitatæ, v.g. quadraginta
millia de futuro, pro 20. aut 30. millibus de
præſenti, negatiuè *Phœbus in deciſ.* 7.
6 Sed an crimen iſtud vſurarum ſit mixti fori,
affirmatiuè *Cacher. in deciſ.* 137. *Peguer. deciſ.*
30. *Franc. Marc. deciſ.* 532. *vol.* 2. *Caball. reſo-*
lut. 188. & an vterq; Iudex ad priuatam vtili-
tatem procedere poſſit, vide *Peguer. in deciſ.*
35.
7 Nùm tamen Barones habentes merum im-
perium poſſint recognoſcere de hoc crimine,
affirmatiuè fuit deciſum in Sacro Regio Con-
ſilio in cauſa Lucæ Mutinæ vaſalli Comitis
Montellæ iunctis tribus Aulis, & ſic dùm eſſet
reclamatum fuit pariter confirmatum decre-
tum, & legite *Viuium in deciſ.* 237.
8 Nota autem, quòd pactum vſurarium non
uitiat pactum licitum, ſed pro non adiecto ha-
betur, cùm utile per inutile non uitietur, ſi ab
eo ſeparari poteſt, uide *Gayl. in obſeru.* 5. *lib.* 2.
nidendus *Reg. Rouit. deciſ.* 33. ubi cateruam
9 *DD.* conſarcinat, Item contractus ad gaudi-
mentum, uulgò *detto à godere*, eſt permiſſum,
uide *Minſynger. in obſeruat.* 71. *cent* 6. *& Kop-*
pen deciſ. 22. *Rotæ Germaniæ.*
10 Et quia clarum eſt, uſurarios teneri ad reſti-
tutionem uſurarum receptarum *cap. cùm tu*,
& cap. Michael de vſuris, & ex noluntate Dei
ſepènumero, poſtquàm pauperum ſanguinem
frixerunt, ad talem pauperratem, & inopiam
deuenerint, ut non ſolùm non habeant, undè
illarum reſtitutionem facere naleant, ſed neq;
11 undè ſe alere poſſint, propterea quærò, an
vſura-

uſurarins poſſit cogi ad uſurarum reſtitutio-
nem integraliter,uel deducto,nè egeat,in quo
articulo intrepidè dùm de hoc eſſem conſul-
tus reſpondi, & ſic fuit exequutum,non poſſe
cogi ad reſtitutionem illarum,niſi deducto,nè
12 egeat, & an pro tali reſtitutione uſurarum
ſint uſurarij bona tacitè hypothecata, ita ut
is, cui facienda eſt reſtitutio præferatur cęte-
ris creditoribus non hypothecarijs, & ualeat
habere recurſũ aduerſus tertios poſſeſſores,
vide *Gamm. in deciſ. Luſit.* 271. quod *Ego* cùm
habuiſſem in facto negatiuam partem ſecta-
tus fui.

13 Sed exceptio vſuraria infra quod tempus
debeat probari, *Ego* dùm eſſem requiſitus à
Vicario Ciuitatis Theani, vt hunc articulum
iuris deciderem, determinaui, eſſe remitten-
dum arbitrio Iudicis, habita conſideratione
ad vſurariam ſpeciem, qui vt maius pro oc-
cultis, & minus pro manifeſtis vſuris aſſignet
tempus, ex ratione *l. final. ff. de dot. prælegat.*
& motus ſui, nàm vſurarum cauſa ſummaria
14 eſt, & de ea cognoſcitur de plano, ſine ſtrepi-
tu, & figura iudicij *Clem. diſpendioſam de iudi-*
15 *ciis*, ſed in ſummarijs dilationes omnes ſunt
arbitrariæ *Clem. ſæpè de verb. ſignific.* ergo ne-
ceſſariò dicendum eſt, tempus ad probandum
vſurariã exceptionem arbitrarium eſſe, quod
facit, nam regulariter omnes exceptiones di-
16 latoriæ probandæ ſunt infra tempus, Iudicis
arbitrio aſſignandum *cap. paſtoralis de exce-*
17 *ptionibus*, ſed exceptio vſuraria eſt dilatoria,
ex notatis in *cap. quia fruſtrà de vſuris*, ergo
procùldubio fatendum eſt, arbitrarium Iudi-
cis eſſe huiuſmodi tempus, quibus ſuffragatur
diſpoſitio *text. in l. 1. ff. de iure deliberandi*, ibi,
*ait Prætor, ſi tempus ad deliberandum petet, da-
bo*, cùm dicit *tempus*, nec adijcit diem, ſine
dubio oſtendit, eſſe in ius dicentis poteſtate,
quem diem præſtituat, cùm igitur aliquod tẽ-
pus ſit neceſſarium ad probãdam hanc exce-
ptionem, nec illud ſit à iure præfixum, neceſ-
ſariò dicendum eſt, in ius dicentis poteſtate
eſſe, quot dies præſtituat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes in crimine vſurarum debent eſſe fide digni.*

2 *Teſtis ſingularis non probat aliquid in ſpecie, probat tamen vbi agitur de paruo præiudicio, num. 3. ſic etiam de conſenſu Partium, nu. 4. & vbi agitur de probanda poſſeſſione, num. 5.*

6 *Statutum inducere poteſt, vt teſti ſingulari credatur.*

7 *Nullus in facto ſuo probat.*

8 *Coniuges prohibentur inter ſe teſtificari, licèt maritus cogatur aliquando teſtificari contra vxorem.*

9 *Vxor poteſt teſtificari pro hærede mariti.*

10 *Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei.*

11 *Monachus non probat pro Monaſterio, ſic etiam ciuis neq; pro Vniuerſitate, vbi agitur de ſingulorum intereſſe.*

De Vſurarijs. Pragm. I.

Collectanea II.

QVia nouitèr, &c. Hic habes, tres
teſtes, licèt ſin-
gulares, & in facto proprio deponentes
ſufficere in cauſa vſurariæ prauitatis.

1 Pro coronide aduertas, teſtes in crimine
prauitatis vſurarię debere eſſe fide dignos, &
iſta qualitas eſt probanda, vt per *Aſciam
determ. deciſ.* 97.

Et obſerua, quòd diſpoſitio huius pragma-
ticæ eſt limitatiua duarum regularum,
2 quarum prima eſt, quòd teſtis ſingularis non
probat, vndè euenit, quòd teſtis ſingularis nõ
probat aliquid in ſpecie, licèt benè aliquid in
genere ex *deciſ. Garzia* 26. *& Franc. Marc. in
deciſ.* 461. *par.* 1. Vt etiam quando agitur de
3 paruo præiudicio in cauſis breuibus vnius di-
cto ſtatur, iuxta *deciſ. eiuſdem Franc. Marc.*
456. *vol.* 2. & ſic etiam vbi adeſt volũtas Par-
4 tium teſtis ſingularis probat, vt per *Minſyn-
ger. in obſeru.* 26. *cent.* 5. & ita pariter vbi agi-
tur de probanda poſſeſſione, nàm poſſeſſio
5 probatur per teſtes ſingulares *Veral dec.* 269.
lib. 4. & in materia vide *eundem in deciſ.* 30.
vbi agit, quid probet ſingularis, ſed ſingularis
quando probet in poſſeſſorio, vide *Gratian.
in deciſ.* 192. Et ſcias, quòd ſtatuto induci po-
6 teſt, vt teſti ſingulari credatur *Franc. Marc.
deciſ.* 455. *vol.* 2.

Altera regula, quæ limitatur à noſtra prag-
7 matica eſt illa, quia nemo in facto ſuo probat
tanquàm intereſſe habens *Cæſar de Graſſ. in
deciſ.* 3. *de teſtibus*, & vide *Benintend. in deciſ.*
63. *& deciſ. Rot. Rom.* 354. *part.* 4. *in nouiſſimis
Blanchetti, & deciſ.* 630. *eiuſdem partis Lancel-*
8 *lotti*, & vide *Valaſc. in deciſ.* 73. & ideò coniu-
ges pro ſe ipſis teſtes eſſe prohibentur, vt per
Viuium in deciſ. 167. licèt maritus aliquando
9 cogatur teſtificari contra vxorem, vt per *Ca-
pel. Tholoſ. in deciſ.* 123. & vxor poteſt teſtifi-
cari pro hærede mariti, iuxta *deciſ. Cartar.* 23.
10 & hinc teſtes litem ſubſtinẽtes non ſunt ido-
nei teſtes *Verall. deciſ.* 264. *lib.* 3. & hinc Reli-
11 gioſus non probat pro Monaſterio *Triuiſan.
deciſ.* 35. *par.* 1. & ciues vbi agitur de ſingulo-
rum intereſſe pro Vniuerſitate neq; probant
Afflict. deciſ. 400. *Mart. dec.* 199. & ideò ſi age-
retur de ſingulorũ laude, vel vituperio, & ita
de eorum intereſſe teſtes idonei non exiſte-
rent *Puteus deciſ.* 325. *par.* 3.

SVMMARIVM.

1 *Vſurarij qua pœna puniuntur, & num. 2.*
3 *Principes ſaculares arbitrariam pœnã poſſunt imponere vſurarijs.*
4 *Vſurarij non incidunt pœnam, niſi declarētur tales.*
5 *Pœna impoſita à lege, non intelligitur ipſo iure.*
6 *Clerici non deferentes habitum non incurrunt pœnam abſq; declaratione.*
7 *Leges imponentes taxãm tritici non incurrũnt contrafacientes antè ſententiam.*
8 *Beneficiarius poteſt retinere beneficium, donec per ſententiam priuetur.*
9 *Rectores Eccleſiarum alienantes bona Eccleſia abſq; ſolemnitatibus an incurrant pœnam abſq; ſententia.*
10 *Religioſi admittentes mulieres intra ſepta Monaſterij non incurrunt niſi poſt declarationem.*
11 *Superior alicuius Religionis ſi incidit in caſũ priuationis Prioratus, nõ priuatur antè ſententiam.*
12 *Bona illorum, quæ publicantur ipſo iure non debent dari Fiſco antè ſententiam.*

De Vſurarijs. Pragm. III.

Collectanea III.

ITem auuertendo alle molte, &c.

1 Prouidendo mandat, committentes vſurariam prauitatem eſſe puniendos iuxtà *Capitula, & Conſtitutiones Regni.*

Hae in materia ſunt duo *Capitula Regni*, quorum vnum incip. *Pro publici boni*, alterum autem incip. *Nouiter noſtra.*

Conſtitutiones autem pariter duæ reperiuntur, vna videlicet incipiens, *Vt iuxta*, altera autem incipiens *Vſurariorum nequitiam.*

Et de iure communi conglomerat iura *Pe-*
2 *guer. deciſ. Cathaloniæ* 31. vbi reſoluit quibus
pœnis vſurarij afficiantur, & quòd Principes
3 ſeculares in ſuis Regnis poſſint arbitrariè imponere pœnas contra tales.

4 Nota autem, vſurarios non incurrere has
pœnas de iure ſibi ſtatutas ipſo iure, ſed requiri Iudicis ſententiam, vt per *Rotam in vna Cæſaraguſtana de Villes de anno* 1584. *coràm*
5 *R.P.D. Puteo*, vbi quòd pœna impoſita à lege
non intelligitur ipſo iure *Achil. de Graſſis deciſion. vnic. de pœn. Magon. deciſion. Florent.* 19. *Surd. deciſ.* 247. *Gaſpar. Theſaur. forenſ. quæſt.* 40. *lib.* 2.

Indè iuridicè hac ductus cõcluſione *Dian. tract.* 3. *Miſcellan. reſol.* 67. *part.* 3. ad ſequentia infert ex deciſione *DD.* quos ſecum vehit, videlicet.

Primò habet intelligentiam pœnarum appoſitarum in *Bulla Sixti V.* contra Clericos
6 non deferentes habitum, & in *Bulla Clem. VIII.* contra Religioſos munera largientes, in illas enim nullus incurrit, niſi poſt Iudicis ſententiam.

7 Secundò, vt leges ponentes taxam tritici, & pœnas contrauenientibus non obligant antè Iudicis condemnatoriam ſententiam, tenentur quidèm venditores reſtituere exceſſum pretij, non autem pœnam, niſi à Iudice condemnentur.

8 Tertiò, quòd beneficiarius poſſit beneficium retinere, donec declaratur delictum, propter quod priuatus eſt ipſo facto beneficio, niſi fortè in lege dicant, pœnam in foro conſcientiæ ſtatim ſubeundam eſſe.

9 Quartò, quòd Rectores Eccleſiarum alienantes bona Eccleſiaſtica ſinè ſolemnitatibus neceſſarijs non tenentur abdicare beneficia per *Extrauag. ambitioſæ*, antè Iudicis latam ſententiam, quia dicta *Bulla* ita fuit vſu recepta.

10 Quintò, idem dicit videri de Religioſis, qui admittunt mulieres intra ſepta Monaſterij ex motu proprio *Pij V.*

11 Sextò, annuit, Superiorem alicuius Religionis incidentem in aliquem caſum abſolutionis, ſeù priuationis, ipſo facto Prioratus, etiam ſi palàm conſtet de crimine, dicendum eſt, non incurrere dictam pœnam, donec per Superiorem declaretur, & cõſequentèr tuta cõſcientia in eo munere poſſe cõtinuare, nec licere ſubditis illũ expellere à gubernatione.

12 Septimò, hæretici, & alij, quorum bona ipſo iure publicantur, non tenentur antè Iudicis ſententiam dicta bona reſtituere Fiſco.

SVMMARIVM.

1 *In crimine vſurarum poteſt procedi ad inſtantiam Fiſci.*
2 *Iudex ex officio poteſt impedire exequutionem inſtrumẽti vſurarij, imò quilibet pro ſuo intereſſe veniens.*
3 *Vſurarius non manifeſtus lite pendente poteſt ſub fideiuſſoribus relaxari.*
4 *Vſura ſimulata quæ ſit, & quando contract dicatur vſurarius.*
5 *Contractus in dubio non præſumitur ſimulatus.*
6 *Referuntur coniectura, quæ faciunt præſumi contractum ſimulatum.*
7 *Vſurarius manifeſtus quis dicatur.*

De

De Vſurariis. Pragm.IV.

Collectanea IV.

V Surarum etiam voraginem, &c.

1 Mandat, procedi contra vſurarios manife-
ſtos ex officio etiam ſine inſtãtia Partis, & ita
*Minad.in decіſ.*39.vbi quòd in huiuſmodi cri-
mine poteſt procedi ad inſtantiam Fiſci deſi-
ſtente Parte, & ſcias, quòd Iudex ex officio
2 poteſt impedire exequutionem inſtrumenti
vſurarij, vide *Capyc.in deciſ.*175. ſubdentem,
quòd ſecundùm formam *Ritus* nec exequu-
tio eſt admittenda, imò quilibet pro ſuo inte-
reſſe veniens talem exequutionem impedire
poteſt *Viuius deciſ.*304.

3 Sed vſurarius non manifeſtus quomodò ſit
puniendus, & an lite pendente ſit relaxandus
ſub fideiuſſoribus, vide *Laurent.in deciſ. Aue-
nion.*48.vbi recenſet deciſum, quòd data cau-
tione ſit relaxandus lite pendente, licèt in hoc
ſint multæ opiniones contrariæ, vt ibi videri
poſſunt.

4 Et vſura non manifeſta, ſed ſimulata quæ ſit,
& qua actione vi ſententiæ ſoluta repeti poſ-
ſit, vide *Valaſc.in deciſ.*56.& latè quando cõ-
tractus dicatur vſurarius, nouiter ſcribit *Aſcia
in deciſ.*1.vbi etiam, quòd ad probandum, cõ-
tractum fuiſſe ſimulatum, vel vſurarium, antè
omnia neceſſe eſt probari, quòd Partes ab ini-
tio ita contrahere voluerunt, vt etiam noniſ-
ſimè ſequitur *Phœbus in deciſ.Luſitaniæ* 7. *ſub
num.*10.*tom.*1.vbi ita recenſet iudicatum.

5 Coniecturis autem non apparentibus,
quàmuis in dubio, vſurarius, nec ſimulatus
præſumatur contractus *Veral.deciſ.*163.*lib.*3.
*Coccin.deciſ.*408.*Ludouiſ.deciſ.*157.

6 Tamen ſecus erit, vbi clauſulæ inſolitę eſ-
ſent adiectæ intus inſtrumentum *Barz. deciſ.
Bonon.*118.*à num.*19. *Theſaur. forenſ.quæſt.*
18.*à nu.*11.*lib.*3.*Viuius deciſ.*182.*Antonin.re-
ſolut.lib.*3.*c.*40.*num.*35.*Monter.deciſ.*2. *nu.*6.
Idemq; erit, ſi poſt rem venditam poſſeſſio
ab eodem retineatur, niſi ratio aſſignari poſ-
ſet *Boer.deciſ.*102.*Valaſc.deciſ.*71.latè, vbi idẽ
decernit, ſi contractus eſſet inter ſuſpectas pſ-
ſonas *Faber deciſ.*5.*C.plus valer.quod agitur*,
quarum perſonarum ſuſpectarum nomine
coniuncti veniunt *Bellon. deciſion. Genua* 13.
*num.*38.

Et quia in materia plura exaraui vtilia in
in praxi election.& variat. fori quæſt. 14.*ſect.*
4. nè eandem cantilenam recantare videar,
ibidem me remitto.

Solùm ad ornatum pragmaticæ obſeruare
7 minimè piget, *Pequer.deciſ.*31. *num* 4. vſura-
rios manifeſtos quatuor modis exiſtimare.

Primò, eum, qui palàm, & publicè fœnera-
ticam exercet artem, itaut ipſa operis, & pa-
trati ſceleris euidentia nullam excuſationem
habeat.

Secundò, eum, qui coràm Sacerdote, & te-
ſtibus publicè fatetur ſe eſſe talem, & mandet,
reſtitui vſuras.

Tertiò, illum, qui in iudicio confeſſus eſt
ſe talem.

Quartò, eum, qui ob crimen à Iudice per
ſententiam condemnatus fuerit, cùm Iu-
dicis pronunciatio quid notorium efficiat,
ad *text. in cap fin. de cohabitat. Cleric.& mu-
lier.*

SVMMARIVM.

1 *Zingarorum genus proteruum, & infamiſſi-
mum reputatur.*
2 *Zingaris diminuitur fides circa teſtimonium
perhibendum, & quando ſecus, num.* 3. *&* 4.
5 *Zingari ſubſunt Municipalibus Regni legi-
bus.*
6 *Zingari inter ipſos eligunt Conſules cum au-
thoritate Superiorum.*
7 *Electio Conſulis alicuius Nationis ad quem
ſpectet.*

De Zingaris, ſeù Aegyptiacis. Rubrica.

Collectanea I.

1 Zingarorum genus proteruum reputa-
tur, imò infamiſſimum, indè vti tales eo-
2 rum fides eſt diminuta in ferendo teſtimonio,
ex regul.*text. in l.*3.*§. lege Iulia ff. de teſtibus,
cap.teſtimonium, cap.licèt quadam, cap.ex parte
eod.tit. Triuiſan. deciſ. Venet.* 49. *num.*51. *&
deciſ.*53. *lib.*2. *Franc. Marc. deciſ.*667. *vol.*1.
niſi tamen eſſemus in criminibus atrocibus,
3 vtputà in crimine hæreſis, læſæ Maieſtatis, aut
ſacrilegij, vt communis DD ſchola docet, vel
in crimine ſimoniæ *cap. licèt Hali extra de ſi-
monia, Triuiſan.deciſ.*5. *ſub num.*4.*lib.*2.aut ſi
4 eſſet inter ipſoſmet Zingaros, cùm nõ poſſent
reprobari, quia infamis contra alterum infa-
mem teſtificari valet, nec repellatur *l.quem-
quam in fin.C.de Epiſc.& Cleric.Guid.Pap.de-
ciſ.*500.*num.*3. iuxta illud *Iuuenalis : Iudæus
nihil Iudæo, nil Cathilina Cethego.*

5 Iſti Zingari ſubſunt Municipalibus legibus
Regni, prout cęteri, & proindè zingaræ me-
retrices ſi fuerint denunciatæ vti tales, Curia
Meretricũ ſolet contra illas procedere, prout
cõtra alias mulieres inhoneſtas non zingaras
ſicq; indiſtinctè practicatur, & reperio prouiſũ
annis elàpſis per Præſidentem de Ponte vti
Iudicem appellationũ dictæ Curiæ Meretri-
cum in Banca Galterij, nunc de Litto.

6 Et nota, huiuſmodi zingaros poſſe inter ip-
ſos eligere Cõſulem pro differentijs Artis, quã
exercent, dirimendis, accedente tamen Supe-
riorum

Digitized by Google

riorum loci licentia, ex dictis per *Caſtill. deciſ. 129. tom. 1.* vbi principaliter tractat, ad quem
7 nam ſpectet electio Conſulis alicuius Nationis.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pragmatica.*
2 *Exfractatio è loco quando poſſit fieri alicui perſonarum ſpeciei.*
3 *Mutantes ſibi nomen incidunt in pœnam falſi, & quando illius mutatio fieri poſſit; nu. 7.*
4 *Inſcribens ſe Doctorem, cùm non ſit, pœna falſi tenetur.*
5 *Supponens vnam perſonam pro altera qualiter puniatur.*
6 *Mutans ſuum cognomen punitur de falſo.*

De Zingaris, &c. Pragm. I.

Collectanea II.

1 NElli anni paſſati, &c. Mandat, zingaros debere exfractari à Regno.

2 Huiuſmodi exfractationis ſtatuta poſſe fieri contra aliquas ſpecies perſonarum ratione publicæ vtilitatis, & pro pacifico Reipublicæ ſtatu non eſt dubitandum, idq; eſſe licitum, probauimus *deciſ. R. A. Apuleæ 98.*

Sed quatenus in fine diſponit, nè mutetur Deploma, vulgò *Patente*, iungas *pragm. 4.* ſupra *de Vectigalibus*, & quæ *ibidem* diximus.

Et dùm mutantes ſibi nomen puniendos eſſe *ibidem* mandat.

3 Conſtituas regulam, puniendum eſſe falſi pœna mutantem ſibi nomem *l. falſi ff. ad l. Cornel. de falſis, Sayr. deciſ. fin. de falſis.*

4 Sic etiam, inſcribentem ſe Doctorem, cùm non ſit *Illuſtriſſimus Epiſcopus Riccius deciſ. Cur. Archiep. 330. part. 3.* vbi quòd punitur pœna falſi.

5 Et de ſupponente vnã perſonam pro altera loquitur *Vrſill. ad Afflict. deciſ. 39.* vbi pariter pœna falſi, & furti teneri probat ex *l. ſi quis vxori §. cum Titio boneſto viro ff. de furt.* dicens, ſibi contingiſſe de facto.

Et quàmuis *text. in d. §. cum Titio* ſtatuat, teneri talem pęna furti, tamen communi calculo apud DD. ſtat receptum, mutantes ſibi nomen in celebratione alicuius contractus, & ſic ſupponendo ſe pro altera perſona falſum committere, & falſi pœnam puniri, etiam
6 quòd cognomen mutetur, & non nomen, ſicq; iudicauimus vna vice in R. A. Apuleæ.

7 Sed mutatio nominis, ſeù cognominis quando licita ſit, & quando non tàm in libero homine, quàm in ſeruo, & generaliter de materia videndus eſt *text. & ibi DD. in l. 1. C. de mutat. nomin.*

Et per hæc ſit impoſitus finis laboribus ſuper has Regni ſanctiones, & pragmaticas.

Ad laudem Omnipotentis Dei, Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, omniumq; Sanctorum, quorum vnanimiter auxilium imploro, vt in die illa vltima ad Regna Cœlorum me introducant. Amen.

Io: Maria Nouarius Author, & Compilator colligebat, & interpretabatur.

Finis Collectanearum, ſeù màuis Commentariorum ad Pragmaticas Regni Neapolis.

ADDI-

ADDITIONES PRÆTERMISSÆ

In imprimendo, ſuis locis adijciendæ.

In Propoſit.3.ſub numer.2. verſic. imò maximè fol.4.col.2.

ADde, quòd moriente Prorege Collaterale Conſiliũ poteſtatem retinet, illamq; exercet, vt annuit *Reg. Tapia deciſ. Supremi Italiæ Senatus 9.num.7.*

In Propoſit.7.ſub num.2.fol.7.col.2.

Iunge nouitèr *Marant. reſponſ. deciſ.* 14. *num.* 8. *part.*1. vbi certum putauit, Declarationes Sacræ Congregationis Reuerendæ Fabricæ S. Petri de Vrbe vim legis habere, legemquè hac in re facere, cùm publicatæ ſint, & vt ſeruentur datæ, quemadmodùm legem faciunt Declarationes. eorũdem Eminentiſſimorum DD. Concilij Interpretum, eò quòd authoritate Summæ Romanæ Eccleſiæ Præſulis fiãt, & ſi planè doctrinales reſolutiones haſce declarationes eſſe alij contenderint, vt apud *Caſtr. Palao Theolog. moral. part.*1. *tract.*3. *diſp.*5. *punct.*3. *§.*1. videndus etiam *P. Antonin. Dian.* Amicus noſter *reſolut. moral. part.* 1 .*tract.*10. *de legibus reſol.*29. vbi vtraſq; reportat opiniones.

Cæterùm, edictum Principis emanatum ob publicum bonum licèt vni Curiæ dirigatur, comprehendere omnes fundat *Regens Rouit. conſ. deciſ.* 93 .*lib.*2. vbi quòd ideò taxatum pro iure Regiæ Siclæ extenditur ad Barones, qui in huiuſmodi iuriſdictione ipſi Regiæ Curiæ ſubrogantur, & pro corroboratione multa coaceeruat iura, præſertim *text. in l. relegatorum §. interdicere autem verſic. ſed Imperator ff. de interdict. & relegat.* vbi reſcriptum erat directum Præſidi Hiſpaniæ tantùm, & tamen ligabat omnes alias Prouincias, *& in l.*1. *§. hunc igitur verſic. nullaq; dubitatione*, ibi, *vel quod ad certas perſonas reſcripta ſunt*, *C. de Iuſtin. Codic. confirmand.*

De Abolitionibus, in Rubrica.

*Sub n.*5. Adde, quòd indultus non operatur ipſo iure, vt excludat accuſationẽ futurã, quæ antè indultum originem habuit, vt iudicatum teſtatur *Larrea deciſ. Granatenſ.*26.

*Ibid. ſub num.*7. Adde eundem *Larream deciſ. eiuſdem Rotæ Granatenſis* 27. *num.* 15. vbi quòd Principis ſolius eſt proprium indulgere crimina.

*Ibid ſub num.*15. Adde *Larream deciſ. Rot. Granatenſ.*25.

*Ibid. ſub num.*23. Adde, quòd indultus in reo plurium criminum poteſt in aliquibus locum habere, etiam ſi in alijs admitti non poſſet *Præſid. de Franch. deciſ.*330. *Larrea deciſ. Granatenſ.*28. & *Nos* probauimus iudicatum *deciſ. R. A. Apulea* 3.

*In pragm.*1 .*eiuſdem Rubricæ.*

*Sub num.*15. Adde, teneri Chriſtianum inimico reconciliationem, & veniam petenti, & offerenti emendationem damni, & ſatisfactionem, etiam in foro interiori remiſſionem facere, atq; in ſuam pacem eum recipere, vt nouiſſimè probat *Maranta reſponſ deciſ.*7.*p.*2.

*In pragm.*2. *eiuſdem Rubricæ.*

*Sub. n.*15. ibi *Maia conſult. dec.*22. Adde, quòd ibi pariter probat appoſtatum non dici homicidium, quando adeſt noua rixa.

*Ibid. ſub nu.*24. ibi *Boer. deciſ.*109. Adde *Marãt. reſponſ. deciſ.*46 .*part.*2.

*Ibid. ſub nu.*25. Adde *Giurb. conſ. crim. deciſ.*20. *nu.*13. *& Marin. quotid reſolut. c.*174.

*Ibid. ſub nu.*38. Adde *Marant.* videndum *d. reſponſ. deciſ.*46. *part.*2.

*Ibid ſub nu.*37 *in fin. verſic. pro intelligentia* Adde *Peguer. deciſ. Rot. Cathalon.*40.

*Ibid. ſub n.*38. Adde, quòd videndus erit modernè *Marant. d. reſponſ. deciſ.*46 *part.*2.

De Accuſationibus, in Rubrica.

Sub num. 1. Adde, ſolùm accuſationem in ſcriptis eſſe proponendam, querelam autem verbo ſufficere *Larrea deciſ. Rot. Granat.* 27. *num.* 25.

*Ibid. ſub n.*3. Pro corroboratione adde ſcripta per *Nos deciſ.*74. vbi rem iudicatam pariter vtiliter reperies.

De Actuar. &c. in Rubrica.

*Sub nu.*7. Adde, quòd de iure ciuili permittitur

ſolo iuramento probari recuſationem *Cabed. deciſ.Rot.Luſit.*45.*p.*1. vbi principaliter iudicatum dicit,deindè in recuſationibus iuramētum in ſupplementum probationis minimè dari.

De Adminiſtr.Vniuerſit.in Pragm. 2.

*Sub nu.*6. Adde *Larream deciſ.Rot. Granat.*41.

In Pragm. 4.*in fine.*

Adde,quòd de ſupradictis omnibus latiùs cum rebus iudicatis tractatum fuit *in* 3.*tom. de grauaminibus vaſallorum.*

*In Pragm.*5.*ſub nu.*7.

Adde latè deciſiuè videndum *Spirium cōſ.*39.

*Ibid ſub nu.*67.Adde fusè *Merlin.controuerſ.forenſ.c.*21.

*Ibid.ſub nu.*138. Adde quod latiùs exarauimus infra in *prag.*1.*de Commiſſarijs, & Exequutoribus.*

*Ibid.nu.*259.Adde *Cancer.var.reſol. tit. de iuribus Caſtrorum nu.*119.

De Aedific.probibitis, in Rubrica.

*Sub n.*28.Adde *Ciarlin.*nouiſſimè *controuerſ.forenſ.*30.vbi tractat,ſi vicinus fabricās per noui operis nunciationem, debeat deſiſtere,nō obſtante ſatiſdatione de opere demoliendo, & quando vicinus poſſit obturare feneſtras vicini,fabricando in ſuo,vel communi muro.

De Appellat.in Rubrica.

Adde *prag.*53.infra *de offic.S.R.C.* & quæ *ibidem* notanimus.

*Ibid.ſub nu.*4 Adde *Thor. in compend. deciſ. Regni in verb. Fatalia part.* 2. vbi pluriès ſic iudicatum recenſet, vt pariter alios caſus deciſos reportat *part.*3.*eod.verb.Fatalia.*

De Arbitris, in Rubrica.

*Sub nu.*24. adde *Phæb.deciſ.Luſit.*77.*n.*15.*tom.*1. & limita,niſi nona cauſa ſuſpitionis proponēdæ contra Arbitrum electū ſuperuenerit *Galeot.*nouiſſimè *controuerſ.*39.*lib.*1.quod habui in facto in cauſa Io:Dominici de Naclerio.

*In Prag.*1.*eiuſdem Rubrica ſub n.*13.

Adde, quòd compromiſſi tempore elapſo debet precedere Partis vnius inſtantia pro prorogatione, niſi Arbitris fuerit data poteſtas prorogandi,qui tunc nec valebunt hanc prorogationem facere vltrà terminum primum eidem conceſſum,vel à iure ſtabilitum, vt determinatum in facti contingentia reminiſcor ex deciſiuè probatis per *Ann. conſ.*75. *nu.*33. vbi pariter firmauit, hanc prorogationem Partibus eſſe notificandam, prout in vtroq; caſu extitit pronūciatum in cauſa Dominici, & Io: Hieronymi de Mandellis fratrum, qui compromiſerant eorum differentias apud Illuſtriſſimum Epiſcopum Vici Equenſem,& *Me* in currenti anno 1638.

Ibid ſub n 14 Quatènus ſpectat *ad deciſ.Capye.*48.videndus eſt nouiſſimè *Galeot. controuerſ.*63.*lib.*1.affirmantem,hanc pragmaticam denegantem compromiſſum, vbi agitur vigore inſtrumenti liquidi, intelligi, ſi agatur executiuè,ſecus ſi ordinetur aliqua exceptio,etiam colorata, & locum habere, quàmuis agatur de quæſtione iuris dubia,vel de dote,& ipſius intereſſe,aut de quantitate paragij ſuper feudo,declarando præfatam *Capyc.deciſionem*, & explanando, quando dicatur inſtrumentū liquidum,tàm in materia compromiſſi, quàm præſentationis via *Ritus*, vt latiùs apud *eum.*

Ibid. ſub num. 41. *in fine verſic. quàmobrem* Videndus eſt modernè *Ciarlin.controuerſ.forenſ.*27.vbi quòd ſi fiat cōpromiſſum in tres, & duo laudent,tertio irrequiſito, laudum eſt nullum,& locus eſt collationi, etiā inter ſuccedentes iure diuerſo.

De Aſſaſſinio in Rubrica in fine.

Iunge,tale aſſaſſinium conſtare probabilibus argumentis,vt *in cap.pro humani de homicid. in* 6.*Capyc.deciſ.*155. *Giurb.conſ. crim. deciſ.*22. *n.*22. quæ ſecūdùm aliquos ſūt iuris præſumptiones,iuxta aliorum ſententiam ſunt ſemiplenæ probationes, & ſecundùm aliorum opinionem plenæ probationes,vel illa,è quibus oritur probatum indicium ad torturam ſufficiens *Merlin.controuerſ.forenſ.c.*64.

De Baronibus, in Rubrica.

In fin. Obſerua,Barones dici Regios Officiales *Præſd.de Franch.deciſ.*211.*nu.*7. & 274.*nu.*3. quando conſiderantur vti tales circa exercitium iuriſdictionis in Baronia *Merlin.controuerſ.*69.vbi principaliter tutatur cum re iudicata, Barones Regni vaſallos alterius Baronis non eſſe exemptos ab eius iuriſdictione, ſed poſſe ab eis cognoſci,& puniri,inſuper annuens, Barones minimè dici Ciues Neapolitanos, licèt ex proceſſu informatiuo illi torqueri nequeant,vt in effectu videmus ſeruari.

*De Baronibus in Pragm.*12.*in fine.*

Adde *Galeot.controuerſ.forenſ.*67.*lib.*2.ubi probando deciſum pariter oſtendit, Barones nō gaudere immunitatibus, & priuilegijs, quibus ciues aliundè, quàm in propria terra ex particulari titulo potiuntur.

*De Beſtijs vaccinis,&c.in Pragm.*1.

*Sub nu.*2. Adde *Giurb.deciſ.*49. & nouiter *Ciarlin.controuerſ.forenſ.*112. ubi ampliat in omni debito priuilegiato, & alia in materia coaceruat.

*De Cenſibus in Pragm.*1.

Sub nu 7. Adde *Reg. Rouit.deciſ.*33. ubi pro, & contra rationes,& DD.conſarcinat, ſi pactū in contractu cenſuali appoſitum reſtringens liberam facultatem redimendi, nè illa poſſit exerceri antè lapſum certum tempus, & poſt illud, niſi facta denunciatione emptori per duos menſes antè initiet totum contractum, uel tantùm pactum uitietur.

*In prag.*2.*eiuſdem Rubrica ſub n.*3.adde *Boer.deciſ.*44.*nu.*35.*Capyc.deciſ.*159.*n.*16. *Gayl. obſer.*8.*lib.*2.*Rota apud Cenetum de cenſib. dec.*9.

Ibid.

*Ibid. ſub n.*10. Adde *Reg. Tapiam deciſ. S.C.*25.

*De Ceſſione bonorum in Prag.*1.

*Sub n.*13. Adde quæ Nos ſuſo calamo exarauimus *deciſ. R. A. Apulea* 1.

SVMMARIVM.

1 *Chirurgia quid ſit.*
2 *Chirurgi graduati in chirurgia gaudent nobilitate.*
3 *Chirurgi, Medici Phyſici, & Barbitonſores ex cauſa morbi poſſunt ingredi Monaſteria Monialium.*

De Chirurgis, & Barbitonſoribus. Rubrica.

Colleƈtanea noua.

1 Chirurgia eſt Ars mechanica, & illiberalis *Præſ. de Franch. deciſ.*564. *nu.*10 nouiſſimè probat *de Petris conſ. dec.*9. ubi etiam, quòd illa ſuperatur à Phyſica, cùm Chirurgia à Phyſica recipiat lumen, & emolumentum, & proindè ſudat, Phyſicum, & Chirurgum ſimul ſimplici Chirurgo, etiam per prius graduato præferendum eſſe, vt latiùs apud *eum*.

2 Chirurgi graduati in Chirurgia nobilitatis prærogatiua gaudent, vt patet apud *Præſid. de Franch d. dec.*564. vbi quòd Doƈtor in Chirurgia aſſequitur dignitatem, ita vt in genere pęnę iudicetur nobilis, quia Chirurgia eſt pars medicinæ, & Chirurgici appellantur Medici.

3 Et ad materiam nota, Chirurgos, Medicos Phyſicos, & Barbitonſores poſſe ingredi ex cauſa morbi Monaſteria Monialiũ pro curãdo vulnere, pro obſeruando pulſum ægrotarum, & illis miniſtrare medicamenta, & pro emiſſione ſanguinis, quibus perſonis ſolet dari licentia, & ſingulis trimeſtribus renouari, vt declarauit Sacra Congregatio Regularium ſub die 27. Martij 1588. in vna *Camerinen.* teſte *Sellio in ſeleƈt. canonic. cap.*18. *nu.*28. quod obſeruabis ad ornatum *S.C. Trident ſeſſ.*25. *de Regular. cap.* 5. quatènus inter alia ibi prohibeatur Monialium Monaſteriorũ ingreſſus, de quo fusè *Barboſ. de poteſtat. Epiſcopi alleg.*102. *par.*3.

In Pragm. 1. *eiuſdem Rubricæ.*

*N.*5. Adde *tex. in l.* 1. *§. ſi ſciẽdum in fin. ff. de adilit. ediƈt. & de Petris conſ. deciſ.*29. *n.*10. & obſeruatũ ſcio in cauſa Michaelis Angeli Puorri ſub meo patrocinio.

De Clericis, ſeu Diaconis ſaluatic. in Pragm. 1.

*Sub n.*4. Adde *Ciarlin.* nouiſſimè *cõtrouerſ. forẽſ.* 55. vbi pariter enucleat, qualiter recuperet Clericus coniugatus priuilegia Clericalia per habitus reaſſumptionem, viua exiſtente vxore.

*Ibid. ſub n.*12. Adde, quòd cauſa liquidationis inſtrumentorum dicitur criminalis *Afflict. deciſ.* 64 *Præſ. de Franch. deciſ.*162. & 171. *Galeot. controuerſ.*53. *n.*16. 19. & 21. *lib.*1. licèt ciuilis appelletur in *Rit. M.C.V.* 109.

In Pragm. 2. *eiuſdem Rubricæ.*

*Sub num.*4. Iunge, quòd Clericus primæ tonſuræ ſcholis operam dãs dicitur clericaliter viuere *Guid. Pap. dec.*83. & 383. quod notabis ad ornatum *Sacri Concilij Tridentini ſeſſ.*23. *de reformat. cap.*6.

In Pragm. 3. *eiuſdem Rubricæ.*

Vide *Guid. Pap. deciſ.*381. *Theſaur. dec.*234. *Claper. in centur. cauſ. Fiſcal. quæſt.*1. *cauſ.*42. & nouiſſimè *Ciarlin. cõtrouerſ. forenſ.*102. vbi *Romana Rota* binas reportat deciſiones, & fusè articulum exarat.

In Pragm. 4.

*Sub n.*10. Quatènus allegatur *Medices in conſil.* ſupple 93.

Ibidem ſub n. 12. Adde videndum *Illuſtriſſimum Epiſcopum Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 235. *par.* 3. vbi quòd poteſt impartiri licentia Clerico irregulari reaſſumendi habitum Clericalem.

Et iuxta concluſionẽ principalem pragmaticæ nouiſſimè obſerua, ſub meo patrocinio fuiſſe deciſum in Magna Curia Vicariç de anno 1637. facta priùs relatione in Collaterali Cõſilio in cauſa Io. Baptiſtæ de Martino Clerici coniugati, qui pro cauſa criminali fuit remiſſus ad Curiam Epiſcopalẽ Ciuitatis Vici, non obſtante, quòd pro parte Fiſci prætendebetur, cauſam remanere debere in eadem Magna Curia, eò quia in Terra Laboris non fuerat praƈticatus caſus remiſſionis circa huiuſmodi Clericos coniugatos, ita patet in Banca Tartagliæ, & fuit viſa magna deciſio in loco ſic propinquo Neapolis.

*De Commiſſar. & Exequutoribus. in Pragm.*7.

In fin. Adde, quòd ſub clypeo huius cautelæ excuſatus fuit in currenti anno 1638 Perdinandus Celentanus Sindicus Ciuitatis Vici, qui nõ fuit deindè moleſtatus, quãmuis Commiſſarius Fiſcalium contra ipſum inſtetiſſet.

*De Compoſition. in Pragm.*7.

In fin. Adde, an reus accuſatus de morte alicuius ab exiſtentibus in primo, & ſecundo gradu, & abſolutus per ſententiam, poſſit de nouo accuſari à cęteris vſq; ad quartum gradũ, vide *Phœb. deciſ. Luſitan.*9. *lib.*1. vbi affirmatiuam tuetur opinionem.

*De Contraƈtibus in Pragm.*2.

*Sub n.*3. Iunge *Illuſtriſſimum Epiſcop. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.*125. *par.*1. & vide *Boer. deciſ.*242. *Peguer. deciſ.*144. *Capyc. deciſ.*201. *Papon arreſtor. lib* 4. *tit.*13 *arreſto* 3. *Fabr. dec.*3. *C. de fide inſtrumẽt. Cabed. deciſ. Luſit.*90 *par.*2.

De Cultu Sacramẽto ſanƈtiſſima Euchariſtia, &c. in Rubrica.

*Sub nu.*6. Nota, quòd Parochiali in Eccleſia eſt aſſeruandum ſanƈtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quãmuis pauper illa ſit, vt deciſum

Bbb 2 in

in vna *Vrbinaten.22.Martij* 1594.fatetur *Selluus in ſelect.canonic.cap.11.num.12.*

In Pragm.1.eiuſdem Rubricæ.

Sub n.4. Adde *Ciarlin.* moderniſſimè *controuerſ. forenſ.* 10. *num.* 25. vbi plures coadunat *Doctorum* authoritates.

De Delegation. in Pragm.1.

Sub n.2. Iunge *Ciarlin.controuerſ. forenſ.* 116.

De Duello in Rubrica.

Sub n.7. Vidẽdus *Ciarlin.controuerſ. forenſ.* 115. vbi quòd Clericus pugnãs in duello priuatur nèdum beneficijs, ſed & penſionibus,idq; declarat, qualiter procedat.

De Educat.puerorum,&c. in Rubrica.

In fin. Adde *Peguer.deciſ.*95. & *Cabed. deciſ* 99. *par.*1.affirmantes,patrem ex tranſitu ad ſecũda vota fieri ſuſpectum circa educationem.

De Empt.& vendit.in Pragm.1.

In fin. Adde, quòd ſi furtiua res Domino ſit reſtituenda abſq; pretio patet ex *l. in ciuilem* C. *de furt.*& probat *Coler.deciſ German.*26.

De Expenſis in Rubrica.

Poſt num.5. Adde, & latiùs vide ſcripta infra in *prag.*51.*de offic.Procur.Cæſar.*

De Extract.animal.&c. in Pragm.10.

In fin. Adde in terminis nouè *Ciarlin.cõtrouerſ. forenſ.*31.vbi ſic ſeruari in fine teſtatur.

In Pragm.1.de feud. Adde multa coaceruata per *Marin.quotid.reſolut,cap.*126.

De Feudis in Pragm.23.

In fin. Adde,quòd venditio feudi facta cum Regio aſſenſu poteſt reuocari ex *Conſtitut.Regni Diuæ memoriæ*, vbi nõ fuerũt adimpleta adimpleri mandata in aſſenſu, putà quia non fuit præſtitum iuramentum fidelitatis,& literæ aſſecurationis impetratæ non fuere *Reg.Tapia deciſ. S.C.*3. qui pariter in materia erit videndus *deciſ.* 8.

In Pragm.25.eiuſdem Rubricæ in principio.

Adde videndum *Marin.quotid. reſolut. cap.* 126. vbi multas deciſas res conglomerat in materia ſucceſſionis ad feuda.

N.17.in fine Iunge *Amat.var.reſolut.par.2.reſol.* 75. vbi latè.

De Furtis in Rubrica.

In fine, Adde,quòd fur inuẽtus cum re ſurata in loco,vbi aliàs non eſt ſubditus poteſt puniri à Iudice loci, tractans,quid ſi furetur in Eccleſia,vel cum rebus furatis ibi ſe transferat,an Eccleſiaſticus poſſit procedere.

In Pragm.1.eiuſdem Rubricæ.

Sub n.10. Adde *Coler. deciſ.German.*144.

Et in fine iungas, quòd cùm furtum commiſſum domi de nocte ſit difficilis probationis, ideò admittuntur coniecturæ,& adminicula in illo, ita nouiter *Durant. deciſ.Rot.*185.vbi recẽſet talia adminicula.

In Pragm.2. in fine.

Adde, quòd mitigatur pęna ſi furta eſſent domeſtica *Coler.deciſ.German.*207.*n.*4.& fuit practicatum per M.C.V. in cauſa Angeli Antonij de Spataſora.

De Immunit. Neapolitanorum in Pragm.1.

Sub num.22. Adde *Galeot.controuerſ.*13.*lib.*1.vbi quòd mulier extera Neapolitano nupta non comprehenditur appellatione forenſium in ſtatuto,vel ſuperindicto de ſoluendo ducatos uigintiquinq; in ſingula centum ex reditibus, quos exteri poſſident in Regno,uidendus etiã *Reg.Rouit.deciſ.*75.

De Inciſione arborum in Rubrica.

Sub num.5. Adde *Ciarlin.controuerſ.forenſ.*2.vbi quando emphyteuta,vſufructuarius,& ſimiles cadant à commodo ob inciſionem arborum fugiferarum.

De Infantibus perditis in Pragm.1.

In fine, Sed qualiter huiuſmodi morientibus ab inteſtato ſuccedat Hoſpitale, in quo fuerunt nutriti *Præſes de Franchis deciſ.*198.

De Iniurijs in Rubrica.

Sub n.1. Adde *Coler.dec.German.*154. vbi de pęnis famoſi libelli.

Sub nu.10. Adde,quòd iniuria atrocior redditur reſpectu loci *Muta deciſ.*38. *Caſtill.deciſ.*171. *Merlin.controuerſ.*66.

Sub num,16. Adde *Coler.deciſ.German.*167.

De Inſtantia cauſæ non reſtituend. in Pragm.1.

Sub n.15. ibi *Afflict.deciſ.*283.Adde *Reg.Tapiam deciſ. S.C.*38.

Et in fine Adde, quòd in Conſiſtorio Principis inſtantia perpetuò durat *Theſaur. dec.*10.*n.*6. *Minſynger.obſeruat.*48.*cent.*2. *Molſeſ.conſ.*42. *Reg.Tapia deciſ.Suprem.Ital.Senat.*1.*nu.*27.

De Inſtrumẽtorum liquidatione in Rubrica in fin.

Addas notandum, quòd vbi inſtrumentum nulliter, & inualidè fuit præſentatum,ſiuè accuſatum, pęna exigi non poteſt, & forſitan exacta venit reſtituenda, vt deciſum in cauſa Marcelli Ceſtron. per M.C.V.in Banca Lanzettæ, vbi ſunt cumulata conſimilia decreta, & confirmatũ in S.C.in Banca Carboni oſtendit nouiter *de Petris conſ. deciſ* 25. cùm pariſicentur,inſtrumentum non eſſe liquidatum,vel nulliter liquidatum, quia liquidatio nulla nomen liquidationis non meretur, vt ſimulatus contractus non meretur nomen contractus *l.ſimulatæ nuptiæ ff.de ritu nuptiarum,l.emptor ff.de aqua pluuia arcend.*

In Pragm.1. eiuſdem Rubricæ.

Sub n.2. Supple de deciſione hic mẽtionata fidẽ facere *de Petris conſ.deciſ.*25.*ſub nu.*4.& practicatum extitit in cauſa Octauij de Giordanellis cum Ioanna Spica.

Et ſub n.4 Adde *eundem* cit.*conſ.deciſ.*25. & ita nuper *ego* requiſitus de voto reſpondi in cauſa vertente inter Carolum Antonium de Gagliardis cum Scipione di Vanacore.

In Pragm.4.eiuſdem Rubricæ.

In fine Adde,non ſuffragari præſentationem depoſiti,ſi illud fuerit conditionale, cùm purum

eſſe

eſſe debeat *Giurb. deciſ.* 86. *&* 94. *Caſtill. deciſ.* 115. nec ſi fuerit factum minus quantitate debita, cùm debeat eſſe integrum *l. acceptam*, & ibi *Scribent. C. de vſur. Cornazzan. deciſ. Lucẽſ.* 76. *nu.* 28. *Molanenſ. deciſ.* 18. *n.* 31. *&* 34. *lib.* 2. *Caſtill d. deciſ.* 115. *Nos forenſ. quæſt.* 65. *tom.* 2. vbi quòd lite pendente poteſt ſuppleri *Illuſtriſſimus Præſul Ricc. deciſ. Cur. Archiep.* 372. *par.* 3.

Et nota, dici Curiam pro Tribunali ſedere ſemper quòd non receſſit à Tribunali *l. diuus ff de in integr. reſtitut.* Chriſtin. *dec. Cur. Belgic.* 327. *vol.* 1.

De Iudæis in Rubrica.

N 7. Adde Ciarlin *controuerſ. forenſ* 42.

N. 19. Adde Coler. *deciſ. German.* 127. *ex cap. placuit extra de teſtibus, cap. non poteſt* 23 *quæſt.* 7. dicentem, ſecus eſſe de iure Saxonico.

De Legat. pijs in Rubrica.

In fin. Adde *Marant.* nouiſſimè poſt cęteros *reſponſ. deciſ.* 24 *par.* 1. *& reſponſ.* 38. vbi etiam de priuilegijs Reuerendæ Fabricę ediſſerit latè, plura cumulans.

Ibid. n. 2. Adde fusè *Ciarlin, cõtrouerſ. forenſ.* 116. *& Merlin. controuerſ* 65.

Ibid. n. 10. Adde obſeruãdum, iuſpatronatus ſpectans ad Cõfraternitatem laicalem, præſertim ſi illud ſit relictum Confratribus, & non Confraternitati laicale cenſeri *Duran. deciſ. Rot.* 130. quod habui in facto de hoc anno 1638. & ita fuit practicatum.

De Locat. in Pragm. 1.

N. 13. Adde *Vin. deciſ.* 308.

De Magiſtris artium in Pragm. 2.

In fine, Quomodò debeant interpretari relationes Peritorum, vide *Ciarlin. controuerſ. forẽſ.* 75. vbi etiam, quòd Peritus declaret ſuam relationem, ſicut Iudex ſuam ſententiam, & Arbiter laudum.

De Mercatura Officialibus prohibita in Pragm. 1.

Sub n. 3. Amplia, pragmaticam procedere in Caſtellanis, quia illi comprehenduntur ſub tali prohibitione, vt deciſum probat *Reg. Rouit. conſ. deciſ.* 92. *lib.* 2. videndus *Giurb. conſ. deciſ. crim.* 72. *num.* 22.

De Monetis in Rubrica.

In fin. Adde nouiſſimè *Petris cõſ. dec.* 6. vbi mordicùs tenatur, appellatione mobilium, & ſuppellectilium domus, argenti, & auri pecuniam non contineri, etiam attento communi vſu, & conſuetudine loquendi totius Italiæ, maximè ſi fuerit in quantitate, vel in Banco retenta, & in emptionem ſtabilium deſtinata.

De Notarijs in Pragm. 1.

In fin. Adde *Peguer. deciſ.* 144. vbi quòd ſufficit quaſi poſſeſſio decennalis.

De Nundinis in Rubrica.

N. 4. Adde, quòd per Sacram Congregationem Eminentiſſimorum Cardinalium refert declaratum nouiſſimè *Barboſ. de offic. Parochi cap.* 6. *num.* 15. nihil innouandum in conſuetudine hùcuſq; tolerata in Nundinis, quæ non ſunt ſollemnes, ſed fiunt peractis ſacris in feſto alicuius Sancti antè atrium Eccleſiæ.

De Officialibus, & quæ ijs probibeantur in Prag. 1.

In fin. Adde *Illuſtriſſ. Præſul. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neap.* 306. *n.* 4. *par.* 3.

In Pragm. 22. *eiuſdem Rubricæ.*

Sub n. 2. Adde *Surd. deciſ.* 15.

De Officijs ad Regiæ Maieſtatis, &c. in Rubrica.

N. 1. Adde *Reg. de Ponte deciſ.* 12. *n.* 14.

De Offic. Sacri Regij Conſilij in Pragm. 5. *§. quamplurimum.*

Quatènus diſponit, eſſe faciendum depoſitum, vbi dicitur de nullitate, videlicèt, quòd junctim cum comparitione, in qua nullitates allegantur præſentetur depoſitum duodecim aureorum, ſi ſententia ſit infra ſummam ducatorum mille, ſi verò illam excederet, aureorũ ſexaginta pro pęna ſoluenda Regio Fiſco, in euentum, quòd nullitates non militarent.

Obſerua, tale depoſitum eſſe faciendum nèdum quando dicitur de nullitate ſententiarum Sacri Conſilij, ſed etiam Regiæ Cameræ Summariæ, Magnæ Curiæ Vicariæ, & Regiarum Audientiarum Prouincialium, vt in *prag.* 77. *§.* 16. *hac eadem Rubrica*, & *Nos* latiùs demonſtrauimus *deciſ. Reg. Audient Apuleæ* 11.

Nec non ſigna, tale depoſitum non eſſe faciendum, quando allegarentur nullitates aduerſus laudum latum ab Arbitris, vt apud *Larath conſ dec.* 30. vbi hanc probat ſententiam, varijs rationibus declarando, in hoc ceſſare diſpoſitionem huius *tex.* pragmaticæ, dùm de tali caſu non meminit, & quòd proindè ille venit intelligendus, vt iacet, verbiſq; ſuis, vti verbis ſtatuti intuendum eſt ex *Caeber. deciſ.* 4. *nu.* 10. *Magon. deciſ. Lucenſ.* 60. *nu.* 31. maximè dùm ſumus in ſtatuto, quod ſtrictè ſolet interpretari, & de perſona ad perſonã, nec de caſu ad caſum extẽditur, & ita extitit practicatum in nullitatibus propoſitis aduerſus laudum latum in cauſa Minichelli Sauoleri, & Petri Iacobi de Gentile.

Prætereà ceſſabit rigor pragmaticæ reſpectu pauperum allegantium, & proponentium nullitates, quia ipſi admittuntur abſq; depoſito, vt determinatum habes in *Noſtra forenſ. quæſt.* 59 *par.* 2. vbi quòd quando grauatus eſt pauper, ei permittitur, paupertatem allegãdo Excellentiſſimo Proregi ſupplicationem porrigere, vt dignetur mandare, eſſe recipiendas nullitates abſq; depoſito, à quo ſolet interponi decretatio, vt Sacrum Regium Conſilium, ſiuè Regia Camera, vel Magna Curia Vicarię de iuſtitia prouideat ſuper allegata paupertate, per quæ Tribunalia ſolet impartiri terminus, & facta paupertatis probatione expeditur prouiſio, eſſe recipiendas propoſitas nullitates abſq; depoſito, & ſic ſeruatur.

In Pragm.46. eiuſdem Rubrica.

Pro corroboratione adde regulam, vt augmentum naturæ eius ſit, cui accedit *l.etiam C.de iur.dot.Caualc.deciſ.42.nu.5.par.1.Barz. deciſ.Bonon.*108.*nu.*14. & regulatur iuxta naturam ſui principalis *l.quod in rerum §. ſi quid poſt ff.de leg.1. Caballin.milleloq.*449. *Giurb. conſ.crim.deciſ.*62. *num.* 11. vbi *num.*12. quòd gaudet eiuſdem priuilegijs *l.etiã C.de iur. dot.*

In Pragm.66. eiuſdem Rubrica.

*Sub n.*18. Adde, nec ad euitandam ſubreptionem ſufficere aliquod ex narratis verificari ad ſubſtinendam gratiam, ſed omnia eſſe verificanda *Rot.diuerſ.deciſ.*634.*par.*1.

*De Porterijs in Pragm.*1.

In fine Adde pariter, quòd Capitulum nõ poteſt cogi à ſuo Epiſcopo ad dandam ſtrenam ſolitam dari, vt declaraſſe Sacram Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem ad fauorem Reuerendi Capituli Montiſpeluſij teſtatur *Vulp.in praxi iudic.fori Eccleſ.cap.*14. *num.* 20.

INDEX

INDEX
LOCVPLETISSIMVS
SINGVLARVM SENTENTIARVM,

Rerum, & verborum omnium in his Collectaneis, ſeù Commentarijs ſuper Pragmaticis Regni.

A

ABigeus *non dicitur qui bouem errantem ſurripit, collect. 1. Rubric. de pœn. nu. 6. fol.* 484

Abolitio *quid ſit, collect. 1. Rubric. de Abolition. num. 5.* 12

Abolitio quotuplex, & an differat ab indulgentia, & tranſactione, ibid. num. 6.

Abolitio per quem concedatur, ibid. num. 7.

Abolitio concedi non poteſt per Barones, ibid. n. 10.

Abolitio quando reuocari poteſt, ibid. num. 14.

Abolitio de adulterio inceſtuoſo poteſt concedi per Principem ſæcularem, ibid. num. 22.

Abolitio delicti conceſſa à Principe non præiudicat Eccleſiæ quoàd damnum compenſandum, ibid. num. 23.

Abolitio, & indulgentia crimina futura non comprehendunt, ibid. pragm. 1. num. 1. 15

Abortus *pœna quæ ſit, collect. 1. Rubric. de pœn. num. 12.* 484

Abſentia *allegata aduerſus citationem ad informandum quãdo non admittitur, collect. 7. pragmat. 27. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 4.* 417

Abſens, qui conueniendus eſt vt hæres, dummodo ſit in loco certo nõ debet citari per edictum, collect. 1. rubric de Citation. num. 116. 165

Abſentia citati ſuper liquidatione inſtrumẽti quãdo admittatur, collect. 5. pragm. 7. de inſtrumẽt. liquidat. num. 11. 299

Abſens non dicitur qui abeſt propter neceſſitatem Regis, collect. 6. pragm. 11. de Official. & quæ ijs probib. num. 8. 370

Abſentia præſumitur in dubio, collect. 1. pragm. 1. de perſequend. malefactor. num. 4. 480

Abſentia, & præſentia quomodò conſiderantur, collect. 1. Rubric. de Præſcript. num. 22. 492

Abſolutus *in foro conſcientiæ an poſſit inquietari in foro fori, collect. 1. Rubric. de Accuſat nu. 5. fol. 28. & quid de excommunicato iàm abſoluto. ibid. num. 6.*

Abſolutus nouis ſuperuenientibus inditijs poteſt, illis ſuperuenientibus, denuò moleſtari, ibid. n. 7.

Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri die feriarum ad cautelam, collect. 1. Rubric. de ferijs num. 24. 246

Abſolutus à pœna furti non cenſetur abſolutus à reſtitutione, collect. 3. pragm. 2. de furt. num. 10. fol. 275

Abuſus *Titulorum in ſcribendo tollitur, & datur noua forma, collect. 1. pragm. 1. de titul. ſeu inſcript. abuſ. in ſcrib. ſubl. num. 1.* 546

Accataſtatio *facta non præiudicat illi, qui nõ fuit præſens, collect. 1. Rubric. de Appret. n. 3.* 100

Accataſtari debent Ciues pro bonis ſitis in territorio, ibid. pragm. 1. num. 12. 102

Acceptatio *literarum cambij quomodò probetur, collect. 3. pragm. 3. de Literis Cambij n. 15.* 318

Acceſſus *ad loca, in quibus morantur Partes offenſæ probibitus à Pragmatica qualiter intelligatur, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. n. 26.* 16

Acceſſus ad Monaſteria Monialium non præcedente Ordinarij licentia probibetur, collect. 4. pragm. 3. de Monial. num. 1. 350

Acceſſus fieri poteſt, poſt dicta teſtificata, collect. 10. pragm. 63. de Offic. Procurator. Cæſar. nu. 9. fol. 438

Accingendus *de proximo habetur pro accincto, collect. 1. pragm. 4. de Pharmacopol. n 5.* 481

Accuſatio *quid ſit, quotuplex ſit, & quæ ſit eius forma, & eius generalia, collect. 1. Rubric. de Accuſation. num. 1.* 27

Accuſatus de aliquo delicto, ſi de illo ſemel fuit abſolutus, vel condemnatus, non ampliùs accuſari, vel inquiri poteſt, ibid. num. 2.

Accuſatio, quæ nullum certum Authorem habet, præſertim vbi imputatur memoria defuncti, etiã in atrociſſimis delictis non eſt permittenda, ibid. num. 8.

Accuſator ſi deſiſtat, & remittat, vel ſi mortuus fuerit, an Iudex ex officio procedere poſſit, & an hæredes ſunt citandi, ibid. num. 9. & 10.

Accu-

INDEX

Accuſator an teneatur exprimere in accuſatione diem commiſſi criminis, & quando, & an accuſator falſi, falſi qualitatem exprimere teneatur, locum, & in qua parte, ibid. num. 13. & 14.
Accuſatione non exiſtente ex quibus cauſis poſſit procedi ex officio, & an accuſatione præſcripta, ibid num. 15. & 16.
Accuſans puniendus eſt, nõ conſtito de delicto, ibid. num. 19.
Accuſatus per Procuratorem in cauſa criminali, reſpondet per Procuratorem, ibid. nu. 21.
Accuſatus non reaccuſat ſuum accuſatorem, eiuſq; familiam, & ſuos, ibid. pragm. 1. num. 1. 2. 3. & 4. fol. 29. limita, vt num. 5 & 6.
Accuſator nõ admittitur, niſi pro ſua, vel ipſorum iniuria, ibid. num. 7. niſi accuſatio ſit de publicis delictis, cùm pœna Fiſco applicatur, ibid. nu. 8.
Accuſatio quando ſpectat ad omnes, ibid num 9.
Accuſandi actio competit illis, quibus defertur ſucceſſio, ibid. num. 13.
Accuſator, & teſtis nemo eſſe poteſt, collect. 1. prag. 1. de teſt. refrænat num. 24. 542
Acquiſita ex cauſa aduocationis non conferuntur, collect. 1 Rubric. de Poſtuland num. 16. 489
Acta iudicij non poſſunt ſcribi per Iudices, etiam de conſenſu Partiũ, collect. 9. prag. 9. de Actuar. num. 2. 38
Acta facta ab Officiali, qui emit officium an ſint valida, collect. 5. pragm. 4. de Baronib. n. 9. 125
Acta facta ex citatione nulla, non tenent, collect. 2. prag. 1. nu. 8. de Citat. 165
Acta iudiciaria nequeunt fieri diebus ferialibus, collect. 1. Rubric de Ferijs nu 6. 246
Acta corruunt perempta inſtantia, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. non reſtituend. n. 14. 290
Acta in Curijs Nundinarum poſſunt fieri de nocte, collect. 1. Rubric. de Nundin. n. 9. 365
Acta ſunt nulla ſi Auditores non faciunt illa actitare per Actuarios, collect. 8 prag. 10. §. 35 de Offic. Iudic. n. 156. 397
Acta quando erunt nulla, ibid. §. 53. n. 237. 403
Actio pro ludo non datur, niſi aliquid depoſitum, aut aſſignatum ſit pro ſecuritate ludi, collect. 2. prag. 1. de Aleator nu. 3. 78
Actio ſiuè detur ad rem mobilem, ſiuè immobilem ſemper cenſetur immobilis, collect. 1. Rubric. de Cenſib. nu. 50. 149
Actio querelandi quibus competit, collect. 7. prag. 7. de Compoſit. nu. 1. 182
Actio iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis coràm Principe, collect. 1. Rubric. de Iniurijs nu 9. 288
Actio iniuriarum quanto tempore præſcribatur, ibid. nu. 16. 17. 18.
Actio iniuriarum quando tranſit ad hæredes, ibid. num. 19.
Actor tenetur litis expenſas præſtare reo pauperi, & qualiter ſint decernendæ, collect. 4. pragm. 5. de Carcer. n 9 & 11. 144
Actor non habet dilationem, collect. 1. Rubric. de Dilation. nu. 1. 2. & 3. 202
Actor ſi obtinuit ſententiam pro cauſa principali vnà cum expenſis, quæ expenſæ non venilit, collect. 2. pragm. 1. de inſtant. cauſ. non reſtit. nu. 11. fol. 291
Actor antè omnia debet probare ſe talem, collect. 13 pragm. 2. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 5. fol. 452
Actor quando non tenetur ſequi forum Rei, ibid. prag. 46 nu. 2. 454
Actor ſi peteret præſtari iuramentum calumniæ, & cauſa proceſſerit abſq; illius præſtatione vſq; ad renunciationem, & concluſionem præſtari non poterit ad Partis inſtantiam, collect. 6. pragm. 6. de Ordin Iudicior. n. 14. 464
Actus Viceregius vbi non eſt factus in vim pragmaticæ, durat tantum per annum, propoſit. 8. num. 2. 8
Actus geſti contra legem, ad derogandam illam an ſufficiant, ſciente Principe, nec puniente, propoſit. 10. nu. 3. 9
Actus non retrotrahitur in præiudicium aliorum, ſed illorum, qui actum faciunt, collect. 1. Rubric. de Abolition nu 26. 13
Actus incuſationis, & exequutionis ſunt voluntariæ iuriſdictionis, & expediuntur abſq; cauſæ cognitione, & Parte inaudita, & non citata, collect. 13. pragm. 15. de Actuar. nu 18. 19. 20. & 21. fol. 42
Actum in ludo ex cauſa ludi factum cenſetur, collect 1. Rubric de Aleator. n 17. 78
Actus celebrantur expenſis petentis, collect. 5 prag. 8 de Condemnat pro delict. n. 1. 186
Actus interrogationis faciendus ſuper præſentatione inſtrumenti præſentati per defunctum an poſſit fieri per hæredem, collect. 1. Rubric. de Inſtrument. liquidat nu 37. 295
Actus dicitur nullus forma non ſeruata, collect. 2. prag 1 de Iuriſdict. Magiſtr. Iurat. n. 2. 304
Acta facta per Iudicem incompetentem ſunt nulla, collect 2 pragm 1 de Iuriſdict iniuic. non turband nu. 10. 307
Actus, vt remaneat firmus ſemper capitur coniectura, collect. 8 prag 10 § 11 de Offic Iudic nu. 64 fol. 388
Actum fruſtratorium nõ præſumitur quem feciſſe, ibid. nu 65
Actus metu factus eſt nullus, collect. 7 prag. 27. de Offic Magiſtr Iuſtitiar n 5. 417
Actuarius vndè dicatur, in quo verſetur eius officium, & quæ iurare debeat, collect 1. Rubric. de Actuar nu 1. 30
Actuarius non eſt Dominus actorum, ſed debetur Tribunali ius dicenti, ibid nu. 4.
Actuarius an dicatur Officialis, ad finem, vt de eius delicto ſola M C cognoſcat, ibid. n. 5 & 6.
Actuarij ſolo iuramẽto recuſãtur vt ſuſpecti, ibid. nu 7. fallit in Actuarijs Sacri Conſilij, qui ſi allegentur ſuſpecti, cauſa ſuſpitionis in ſpecie probanda eſt, ibid. nu. 8.
Actuarius in propria patria eſſe nequit, ibid. n 9. limita, vt nu. 10.

Actua-

INDEX

Actuarius non poteſt recipere iuramenta teſtium, etiam abſuturorum, niſi de commiſſione Iudicis, vel in eius præſentia, & ſi aliter, nulliter agit, ibid.num.11. & 12.

Actuarii, & Scribæ ſubſunt illius Tribunalis, foro cui inſeruiunt, tàm in cauſis ciuilibus, quam criminalibus, ibid.num.13.

Actuarii Regiæ Cameræ, & Sacri Conſilii non recognoſcuntur à Magna Curia, ibid.num.15.

Actuarii qua ætate eſſe debeant, ibid.num.16.

Actuarij, & Subactuarij Magnæ Curiæ Vicariæ quot eſſe debent, ibid. pragm.1.num.1.fol.31.& quare, certus numerus traditur, num.2. & an inſeruiant per ſubſtitutum, ibid.num.7.

Actuarij cùm abſunt practica traditur pro ſubſcribendis ſcripturis ab illo, ibid.num.8. 32

Actuarij tenent ſubſtitutos agentes omnia nomine Actuarij in capite, ibid.num.9.

Actuarij omnes ſunt æquales, & æqualiter inter eos proceſſus ſunt diuidendi, ibid pragm.4.nu.1. fol. 34

Actuarij Curiarum ordinarij actitare debent omnes cauſas, etiam ſi Iudices cognoſcant vti Delegati, & Commiſſarij, vel vt Magiſtri Mercatus, ibid. pragm.10.num.2. 39

Actuarij, & Notarij an debeant cognoſcere contrahentes, & an teſtes requiſitos pro ſubſcriptione pro recipiendis fideiuſſionibus, & obligationibus ex pragmatica, ibid.pragm.15.num.12. 41

Actuarii tenentur de proprio, niſi ſubſcribi faciant obligationes, & fideiuſſiones ad damna, & intereſſe, vltrà obligationis nullitates, ibid.num.14.

Actuarij, qui tenentur in ſubſidium pro obligatis, tenentur diſcuſſionem facere infra quatuor menſes, quo elapſo tenentur de proprio, etiam ſi recipiant coniunctos Principalis, ibid.pragm.17.nu. 1.& 4. 42

Actuarij tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, fideiuſſoribus ſoluendo non exiſtentibus, tenentur de proprio, ibid. num.2. limita, de conſenſu Partium, num.14.

Actuarij tenentur de proprio poſt quatuor menſes, etiam quòd infra tempus bona fideiuſſorum exequuta ſint, non tamen vendita de conſenſu creditorum, qui ſi proteſtentur contra Actuarios, præiudicium ſibi nō fieri, etiam ſi diſcuſſio ſit facta contra Principalem, & non eius hæredes, ſed tantùm aduerſus fideiuſſores, non repertos ſoluendo, ibid.num.5.& 6.

Actuarij capientes fideiuſſiones de parendo mandatis, Principale, & fideiuſſoribus non parentibus mandato, & non exiſtentibus idoneis, tenentur ad Partium debita, ibid.num.7.

Actuarij quando teneantur de fideiuſſionibus præſtitis per ſubſtitutos, cum quibus actum eſt, vt eorum periculo fideiuſſiones capiantur, ibid.nu. 11.& 13.

Actuarij actione ſubſidiaria tenentur ex fideiuſſionibus, quæ ex natura officij capiuntur, ibid.n.11.

Actuarij excuſantur ſi cum debitis diligentijs capiant fideiuſſores, vel cùm non idoneos recipiunt de ordine Iudicis, ibid.num.15.16.& quomodo conſtabit de ordine Iudicis, num.17.

Actuarius excuſatur ſi recipiat fideiuſſorem minus idoneum, ſi Principalis ſit idoneus, quia valeat eius patrimonium quantitatem promiſſam, ibid.num.18.& 19.

Actuariæ, & baiulationes poſſunt licitè vendi, collect.5.pragm.4.de Baronib.num 5. 125

Actuariæ cum prouentibus locari nō poſſunt, ibid. num.6.

Actuarij debent eſſe annales, & quando proſequēti, ibid. pragm.5.num.9. 126

Actuaria cum officio gubernij dari nō poteſt à Baronibus, ibid.pragm.23 num.1. 136

Actuarij non debent creari inhabiles, collect.n.8. pragm.10.§.24.de offic.Iudic.num.109. 393

Actuarij remoti ab vno officio Actuarij efficiūtur inhabiles ad aliam Actuariam, ibid.num.118.

Actuarius an finito anno dicatur inhabilis, ibidem num.122.

Actuarij quantum debent habere in ære, vt habiles ſint, ibid num.125.

Actuarij iuſtum pretium pro ſcripturis recipere tenentur, collect.3.pragm.4.de offic.Iuſtit.num.5. fol. 410

Actuarius licitè exigere poteſt ſalarium pro copia actorum in viſitatione per Epiſcopū facta, ibid. num.6.

Actuarij vltrà pandectam nihil accipere poſſunt, collect.11.pragm.36.de offic.Magiſtr.Iuſtitiar. num.2. 419

Actuarij non poſſunt eſſe de propria Patria, collect. 1.pragm.1.de Officior.prouiſion.num.3. 440

Actuary quomodò capere debēt fideiuſſorem à Cōmiſſarijs, collect.21.pragm.60.de offic.Sac.Reg. Conſil.num.1. 456

Adhoa eſt loco ſeruitii, quod præſtatur Regi à Baronibus, & Feudatarijs tempore belli, collect 3. pragm.18.de offic.Procurat.Cæſar.n.20. 427

Adhoa ſoluitur ab vſufructuario, non à proprietario, ibid.num.22.

Adhoa non minuit paragium, ibid.num.24.

Adiudicatio non eſt facienda plus debito, & quæ requirantur ad illam faciendam, collect.3.prag. 2.de Appellat.num.3.& 4. 94

Adiuncti qualiter ſe habeant ad ſupplendum numerum votantium, collect.4. pragm.4. de Dilation.num.4. 206

Adiunctus datur in Sacro Conſilio in paritate votorum, collect.4.pragm.5.de offic.Iuſtitiar.n.4. fol. 411

Adiuncti dantur per Proregem in Camera Summariæ, ibid num.5.

Adiutorium non poteſt peti per Barones vltrà certum modum, collect.2.pragm.1.de Baronib.n.1. fol. 120

Adiutorium vndè dicatur, ibid.num.2.

Adiutoriū quo iure exigitur, & quomodò debetur, ibid.num.3.& 6.

Adiutorium debetur Baroni capto ab hoſtibus pro ſeruitio Regis, ibid.num.4.

Adiu-

Digitized by Google

Accuſator an teneatur exprimere in accuſatione diem commiſſi criminis, & quando, & an accuſator falſi, falſi qualitatem exprimere teneatur, locum, & in qua parte, ibid. num. 13. & 14.

Accuſatione non exiſtente ex quibus cauſis poſſit procedi ex officio, & an accuſatione præſcripta, ibid num. 15. & 16.

Accuſans puniendus eſt, nō conſtito de delicto, ibid. num. 19.

Accuſatus per Procuratorem in cauſa criminali, reſpondet per Procuratorem, ibid. nu. 21.

Accuſatus non reaccuſat ſuum accuſatorem, eiuſq; familiam, & ſuos, ibid. pragm. 1. num. 1. 2. 3. & 4. fol. 29. limita, vt num. 5 & 6.

Accuſator nō admittitur, niſi pro ſua, vel ipſorum iniuria, ibid. num. 7. niſi accuſatio ſit de publicis delictis, cùm pœna Fiſco applicatur, ibid. nu. 8.

Accuſatio quando ſpectat ad omnes, ibid num 9.

Accuſandi actio competit illis, quibus defertur ſucceſſio, ibid. num. 13.

Accuſator, & teſtis nemo eſſe poteſt, collect. 1. prag. 1. de teſt. refranat num. 24. 542

Acquiſita *ex cauſa aduocationis non conferuntur, collect. 1 Rubric. de Poſtuland num. 16.* 489

Acta *iudicij non poſſunt ſcribi per Iudices, etiam de conſenſu Partiū, collect. 9. prag. 9. de Actuar. num. 2.* 38

Acta facta ab Officiali, qui emit officium an ſint valida, collect. 5. pragm. 4. de Baronib. n. 9. 125

Acta facta ex citatione nulla, non tenent, collect. 2. prag. 1. nu. 8. de Citat. 165

Acta iudiciaria nequeunt fieri diebus ferialibus, collect. 1. Rubric. de Ferijs nu 6. 246

Acta corruunt perempta inſtantia, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. non reſtituend. n. 14. 290

Acta in Curijs Nundinarum poſſunt fieri de nocte, collect. 1. Rubric. de Nundin. n 9. 365

Acta ſunt nulla ſi Auditores non faciunt illa actitare per Actuarios, collect. 8 prag. 10. §. 35 de Offic. Iudic. n. 156. 397

Acta quando erunt nulla, ibid. §. 53. n. 237. 403

Actio *pro ludo non datur, niſi aliquid depoſitum, aut aſſignatum ſit pro ſecuritate ludi, collect. 2. prag. 1. de Aleator nu. 3.* 78

Actio ſiuè detur ad rem mobilem, ſiuè immobilem ſemper cenſetur immobilis, collect. 1. Rubric. de Cenſib. nu. 50. 149

Actio querelandi quibus competit, collect. 7. prag. 7. de Compoſit. nu 1. 182

Actio iniuriarum an detur pro verbis iniurioſis corām Principe, collect. 1. Rubric. de Iniurijs nu 9. 288

Actio iniuriarum quanto tempore præſcribatur, ibid. nu. 16. 17. 18.

Actio iniuriarum quando tranſit ad hæredes, ibid. num. 19.

Actor *tenetur litis expenſas præſtare reo pauperi, & qualiter ſint decernendæ, collect. 4. pragm. 5. de Carcer. n 9 & 11.* 144

Actor non habet dilationem, collect. 1. Rubric. de Dilation. nu. 1. 2. & 3. 202

Actor ſi obtinuit ſententiam pro cauſa principali vnà cum expenſis, quæ expenſæ non venilit, collect. 2. pragm. 1. de inſtant. cauſ. non reſtit. nu. 11. fol. 291

Actor antè omnia debet probare ſe talem, collect. 13 pragm. 2. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 5. fol. 452

Actor quando non tenetur ſequi forum Rei, ibid. prag. 48 nu. 2. 454

Actor ſi peteret præſtari iuramentum calumniæ, & cauſa proceſſerit abſq; illius præſtatione vſq; ad renunciationem, & concluſionem præſtari non poterit ad Partis inſtantiam, collect. 6. pragm. 6. de Ordin Iudicior. n. 14. 464

Actus *Viceregius vbi non eſt factus in vim pragmaticæ, durat tantùm per annum, propoſit. 8. num. 2.* 8

Actus geſti contra legem, ad derogandam illam an ſufficiant, ſciente Principe, nec puniente, propoſit. 10. nu. 3. 9

Actus non retrotrahitur in præiudicium aliorum, ſed illorum, qui actum faciunt, collect. 1. Rubric. de Abolition nu 26. 13

Actus incuſationis, & exequutionis ſunt voluntariæ iuriſdictionis, & expediuntur abſq; cauſæ cognitione, & Parte inaudita, & non citata, collect. 13. pragm. 15. de Actuar. nu 18. 19. 20. & 21. fol. 42

Actum *in ludo ex cauſa ludi factum cenſetur, collect 1. Rubric de Aleator. n 17.* 78

Actus celebrantur expenſis petentis, collect. 5 prag. 8 de Condemnat pro delict. n. 1. 186

Actus interrogationis faciendus ſuper præſentatione inſtrumenti præſentati per defunctum an poſſit fieri per hæredem, collect. 1. Rubric. de Inſtrument. liquidat nu 37. 295

Actus dicitur nullus forma non ſeruata, collect. 2. prag 1 de Iuriſdict. Magiſtr. Iurat. n. 2. 304

Acta *facta per Iudicem incompetentem ſunt nulla, collect 2 pragm 1 de Iuriſdict inuic. non turband nu. 10.* 307

Actus, *vt remaneat firmus ſemper capitur coniectura, collect. 8 prag 10 § 11 de Offic Iudic nu. 64 fol.* 388

Actum *fruſtratorium nō præſumitur quem feciſſe, ibid. nu. 65*

Actus metu factus eſt nullus, collect. 7 prag. 27. de Offic Magiſtr Iuſtitiar n 5. 417

Actuarius *vndè dicatur, in quo verſetur eius officium, & quæ iurare debeat, collect 1. Rubric. de Actuar nu 1.* 30

Actuarius non eſt Dominus actorum, ſed debetur Tribunali ius dicenti, ibid nu. 4.

Actuarius an dicatur Officialis, ad finem, vt de eius delicto ſola M C cognoſcat, ibid. n. 5 & 6

Actuarij ſolo iuramēto recuſātur vt ſuſpecti, ibid. nu 7. fallit in Actuarijs Sacri Conſilij, qui ſi allegentur ſuſpecti, cauſa ſuſpitionis in ſpecie probanda eſt, ibid. nu. 8.

Actuarius in propria patria eſſe nequit, ibid. n 9. limita, vt nu. 10.

Actua-

Digitized by Google

INDEX

Actuarius non poteſt recipere iuramenta teſtium etiam abſuturorum, niſi de commiſſione Iudicis, vel in eius præſentia, & ſi aliter, nulliter agit, ibid. num. 11. & 12.

Actuarii, & Scribæ ſubſunt illius Tribunalis, foro cui inſeruiunt, tàm in cauſis ciuilibus, quam criminalibus, ibid. num. 13.

Actuarii Regiæ Cameræ, & Sacri Conſilii non recognoſcuntur à Magna Curia, ibid. num. 15.

Actuarii qua ætate eſſe debeant, ibid. num. 16.

Actuarij, & Subactuarij Magnæ Curiæ Vicariæ quot eſſe debent, ibid. pragm. 1. num. 1. fol. 31. & quarè, certus numerus traditur, num. 2. & an inſeruiant per ſubſtitutum, ibid. num. 7.

Actuarij cùm abiũt practica traditur pro ſubſcribendis ſcripturis ab illo, ibid. num. 8. 32

Actuarij tenent ſubſtitutos agentes omnia nomine Actuarij in capite, ibid. num. 9.

Actuarij omnes ſunt æquales, & æqualiter inter eos proceſſus ſunt diuidendi, ibid. pragm. 4. nu. 1. fol. 34

Actuarij Curiarum ordinarij actitare debent omnes cauſas, etiam ſi Iudices cognoſcant vti Delegati, & Commiſſarij, vel vt Magiſtri Mercatus, ibid. pragm. 10. num. 2. 39

Actuarij, & Notarij an debeant cognoſcere contrahentes, & an teſtes requiſitos pro ſubſcriptione pro recipiendis fideiuſſionibus, & obligationibus ex pragmatica, ibid. pragm. 15. num. 12. 41

Actuarii tenentur de proprio, niſi ſubſcribi faciant obligationes, & fideiuſſiones ad damna, & intereſſe, vltrà obligationis nullitates, ibid. num. 14.

Actuarij, qui tenentur in ſubſidium pro obligatis, tenentur diſcuſſionem facere infra quatuor menſes, quo elapſo tenentur de proprio, etiam ſi recipiant coniunctos Principalis, ibid. pragm. 17. nu. 1. & 4. 42

Actuarij tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, fideiuſſoribus ſoluendo non exiſtentibus, tenentur de proprio, ibid. num. 2. limita, de conſenſu Partium, num. 14.

Actuarij tenentur de proprio poſt quatuor menſes, etiam quòd infra tempus bona fideiuſſorum executa ſint, non tamen vendita de conſenſu creditorum, qui ſi proteſtentur contra Actuarios, præiudicium ſibi nõ fieri, etiam ſi diſcuſſio ſit facta contra Principalem, & non eius hæredes, ſed tantùm aduerſus fideiuſſores, non repertos ſoluendo, ibid. num. 5. & 6.

Actuarij capientes fideiuſſiones de parendo mandatis, Principale, & fideiuſſoribus non parentibus mandato, & non exiſtentibus idoneis, tenentur ad Partium debita, ibid. num. 7.

Actuarij quando teneantur de fideiuſſionibus præſtitis per ſubſtitutos, cum quibus actum eſt, & eorum periculo fideiuſſiones capiantur, ibid. nu. 11. & 13.

Actuarij actione ſubſidiaria tenentur ex fideiuſſionibus, quæ ex natura officij capiuntur, ibid. n. 11.

Actuarij excuſantur ſi cum debitis diligentijs capiant fideiuſſores, vel cùm non idoneos recipiunt de ordine Iudicis, ibid. num. 15. 16. & quo conſtabit de ordine Iudicis, num. 17.

Actuarius excuſatur ſi recipiat fideiuſſorem minus idoneum, ſi Principalis ſit idoneus, quia valeat eius patrimonium quantitatem promiſſam, ibid. num. 18. & 19.

Actuaria, & baiulationes poſſunt licitè vendi, collect. 5. pragm. 4. de Baronib. num 5. 125

Actuariæ cum prouentibus locari nõ poſſunt, ibid. num. 6.

Actuarij debent eſſe annales, & quando proſequenti, ibid. pragm. 5. num. 9. 126

Actuaria cum officio gubernij dari nõ poteſt à Baronibus, ibid. pragm. 23 num. 1. 136

Actuarij non debent creari inhabiles, collectan. 8. pragm. 10. §. 24. de offic. Iudic. num. 109. 393

Actuarij remoti ab vno officio Actuarij efficiũtur inhabiles ad aliam Actuariam, ibid. num. 118.

Actuarius an finito anno dicatur inhabilis, ibidem num. 122.

Actuarij quantum debent habere in ære, vt habiles ſint, ibid num. 125.

Actuarij iuſtum pretium pro ſcripturis recipere tenentur, collect. 3. pragm. 4. de offic. Iuſtit. num. 5. fol. 410

Actuarius licitè exigere poteſt ſalarium pro copia actorum in viſitatione per Epiſcopũ facta, ibid. num. 6.

Actuarij vltrà pandectam nihil accipere poſſunt, collect. 11. pragm. 36. de offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 2. 419

Actuarij non poſſunt eſſe de propria Patria, collect. 1. pragm. 1. de Officior. prouiſion. num. 3. 440

Actuarij quomodò capere debẽt fideiuſſorem à Cõmiſſarijs, collect. 21. pragm. 60. de offic. Sac. Reg. Conſil. num. 1. 456

Adhoa *eſt loco ſeruitii, quod præſtatur Regi à Baronibus, & Feudatarijs tempore belli, collect. 3. pragm. 18. de offic. Procurat. Cæſar. n. 20.* 427

Adhoa *ſoluitur ab vſufructuario, non à proprietario, ibid. num. 22.*

Adhoa *non minuit paragium, ibid. num. 24.*

Adiudicatio *non eſt facienda plus debito, & quæ requirantur ad illam faciendam, collect. 3. prag. 2. de Appellat. num. 3. & 4.* 94

Adiuncti *qualiter ſe habeant ad ſupplendum numerum votantium, collect. 4. pragm. 4. de Dilation. num. 4.* 206

Adiunctus datur in Sacro Conſilio in paritate votorum, collect. 4. pragm. 5. de offic. Iuſtitiar. n. 4. fol. 411

Adiuncti dantur per Proregem in Camera Summariæ, ibid num. 5.

Adiutorium *non poteſt peti per Barones vltrà certum modum, collect. 2. pragm. 1. de Baronib. n. 1. fol.* 110

Adiutorium *vndè dicatur, ibid. num. 2.*

Adiutoriũ *quo iure exigitur, & quomodò debetur, ibid. num. 3. & 6.*

Adiutorium *debetur Baroni capto ab hoſtibus pro ſeruitio Regis, ibid. num. 4.*

Adiu-

A[illegible]torium debetur Baroni pro emenda Terra, ibid.num.7.

Adiutorium debetur Baroni, ſi Rex hoſpitatur in eius Terra, ibid.num.8.

Adiutorium debetur Baroni, etiam ſi ſit conceſſum feudum cum qualitate burgenſatica, & allodiali, etiam ſi eſſet exemptum à ſolutione adhoa, & etiam ſi eſſet conceſſum ab Eccleſia in emphyteuſim, ibid.num 10.

Adiutorium debetur Baroni à vaſallis burgẽſibus in propria Terra habitantibus, ibid.num.11.

Adiutorium eſt præſtandum ceſſionario, nõ autem cedenti, ibid.num.12.

Adiutorium non debetur vſufructuario, ibid.n.14.

Adiutorium debetur Domino, etiam ſi pluſquam triginta annos non exegerit, ibid.num.17.

Adiutorium debetur Baroni etiam ſi habet Terrã cum pacto de retrouendendo, ibid.num.18.

Adiutorium non poteſt remitti vaſallis per Baronem abſq; aſſenſu, ibid.num.19.

Adiutorium non poſſunt exigere Barones propria authoritate, ibid.num.20.

Adiutorium debetur pro ſingulis filiabus, etiam ſi eodem tempore maritentur, ibid.num.21.

Adiutorium debetur, ſi deceſſerit auiculus, & ſucceſſerit nepos ex eadem ſorore in feudis antiquis, & ſororem maritauerit, ibid.num.22.

Adiutorium debetur auo maritanti neptes etiam patre viuente, ibid.num.26.

Adiutorium debetur à vaſallis Baroni pro maritanda ſeu dotanda ſorore, ibid.num.27.

Adiutorium debetur Baroni quando ſoluit dotem à patre legatam, ibid num.28.

Adiutorium non debetur auiæ maternæ Dominæ feudi pro maritanda nepte, ibid.num.29.

Adiutorium non debetur ſorori maritandæ pro feudo à fratre acquiſito, ibid.num.30.

Adiutorium quo tempore debeatur pro monachãda filia, ſorore, vel amita, ibid.num.31.

Adiutorium an idem detur, quando fœmina maritantur, vel quando monachantur, ibid.num.32.

Adiutorium eſt quinq; carolenorum pro quolibet foculari, quando fœmina maritatur, & viginti quinq; granorum ſi monachatur, ibid.num.33. & 34.

Adiutorium debitum pro emenda Terra, intelligitur pro vna vice, ibid num.35.

Adiutorium an debeatur filio Baronis emẽti Terram, ibid.num 36.

Adiutoria vt ſoluantur an per cenſuras Eccleſiaſticas Prælati Eccleſiaſtici cogere poſſint, ibidem num. 37.

Adiutoria quomodò exiguntur, collect.2. pragm.1. de Salar.cor.num.23. 515

Adminiſtrationis nomen quid importet, collect.1. Rubric.de Adminiſtr.Vniuerſit.num.1. 44

Adminiſtrationem quis habere dicitur, ibid.

Adminiſtratio in dubio debet deferri illis, de quibus erat electio facienda, ibid.num.2.

Adminiſtrationem habẽs in vita æquiparatur vſufructuario, ibidem num.3.

Adminiſtratio dari non debet, niſi adminiſtrare debens priùs iuret vtilia agere, & inutilia prætermittere, & inuentarium faciat, ibid.num.4.

Adminiſtratio facta per tutorem antè confectum inuentarium quando valeat, ibid.num.5.

Adminiſtratores alienarum pecuniarum regulariter eas debent erogare ad vſum deſtinatum, & conuertens ad vſum proprium tenetur ad intereſſe, ibid.pragm 5.num 4.& 5 fol.54.& de iure ciuili tenentur de furto, ibid. num.6. quãmuis ſecus ſit de iure Canonico, num.7.

Adminiſtrator pecuniam vniuerſalem conuertens in proprios vſus præſumitur in dolo ad inſtar tutoris conſumentis in ſuos vſus pecuniam pupillarem, ibid.num 9.

Adminiſtratores Fiſci, & Vniuerſitatis nõ poſſunt pecuniam vniuerſalem alteri mutuare, ibid.nu. 10.

Adminiſtratio redditionis rationum debetur ab eo, ad quem vtilitas rei adminiſtratæ ſpectat, ibid. num.13.

Adminiſtrator tenetur librum cõficere, & qualem, ibid num.16.& 25.

Adminiſtratores Vniuerſitatis nequeunt vendere fructus immaturos, ibid num.55.

Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur de damno ob fideiuſſores non idoneos datos à cõductoribus gabellarum, ibid num.128.& quarè, num.130.

Adminiſtratores tenentur Vniuerſitati de culpa, & negligentia ad inſtar tutorum, ibid.num.130.

Adminiſtratores Vniuerſitatis tenentur conſignare claues arcæ, in qua eſt repoſita pecunia Vniuerſitatis abſq; requiſitione, vel dilatione, ibid. num.131.& 133.

Adminiſtratores Vniuerſitatum tenentur facere computa, & illa reddere infra decem dies immediatè ſequentes tempus finitæ adminiſtrationis, ſed non antè tempus finitum, ibid.num.136. & quarè, num.139.& 140.

Adminiſtrator ſuæ adminiſtrationis rationem reddere tenetur, ibid.num.137.& 138.

Adminiſtrator in quibus caſibus tenetur reddere rationem pendente adminiſtratione, ibid. num. 140.

Adminiſtrator Vniuerſitatis infra quod tempus exigere debeat exigentias Vniuerſitatis, alias ipſe tenebitur, ibid.nu.152. quid ſi ſint plures, an, & quando teneantur inſolidum, ibid.num.155. & quando excuſetur ſi non exegerit, ibid.num. 156.157. & 183.

Adminiſtrator nequit conueniri, neq; cogi ad compenſandum pro certa ſumma, niſi finita adminiſtratione, ibid.num.178.& 189. nec ipſe petere ſuum creditum, ibid.num 182.

Adminiſtratores Vniuerſitatis ſtatim accepto officio ſe informent de oneribus Vniuerſitatis, Fiſcalibus, ordinarijs, & extra, quæ quomodò ſoluantur ab Vniuerſitatibus in Regno, ibid.num. 197 & 198.& quid de ipſis iudicetur, num.199. & quid vbi Vniuerſitas eſſet diminuta, nu.200. & quid ſi in totum defeciſſet, num.201.

Ad-

Adminiſtrator Vniuerſitatis pecunias ſuperabundantes applicare debet in extinctionem æris alieni, vel in emptionem annuorum introituum, aliàs ad exemplum Tutoris, & Balij tenetur ad intereſſe, niſi eſſet neceſſe reparare Pontes, aut muros Ciuitatis, ibid. nu. 210. *& ad eam qui teneantur, nu.* 212.
Adminiſtrator eligi poteſt inhabilis ob defectum idoneorum, & habilium, ibid. nu. 237.
Adminiſtrator Vniuerſitatis nequit eligi qui habet litem cum Vniuerſitate, nec poterit alios eligere, & ſic priuatur voce in parlamentis, ibid. n. 240. *&* 241. *ſed non litigans cum Barone, ibid. num.* 242. *vel niſi Ciues conſentiant, num.* 243. *vel renunciauerit liti, nu.* 245.
Adminiſtrator Vniuerſitatis non poteſt donare, & ſi donet, Rationales non admittunt donationum partitas, ibid. nu. 246. *ampliа in quolibet adminiſtratore, num.* 247. 248. *&* 253.
Adminiſtratores *Vniuerſitatum non poſſunt accipere pecuniam ad cenſum abſq; aſſenſu Regio, ibid pragm.* 11. *num.* 1. *fol.* 70. *& quando ſecus, num.* 6.
Adminiſtratores *quatruplices ſunt, collect.* 1. *Rubric. de* Adminiſtrat. *& quòd ipſimet ſeru. nu.* 1. *&* 4. 72
Adminiſtrator *debet librum facere, & ad quæ teneatur, ibid. nu.* 7. *&* 8.
Adminiſtrator *quot modis conſtitui poſſit, & quos actus facere, ibid. nu.* 9.
Adminiſtrator quando præſumatur factus locuplex ex bonis adminiſtratis, ibid. nu. 10.
Adminiſtrator creditor præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, niſi per computorum redditionem contrarium probetur, ibid. nu. 11.
Adminiſtratores Vniuerſitatis condemnati appellare non poſſunt, niſi facta ſolutione integra, collect. 6. *prag.* 5 *de Appellat nu.* 1. *&* 3. 98
Adminiſtratio iuſtitiæ perſonis ſufficientibus committi debet, collect. 4. *pragm.* 3. *de Baronib. nu.* 9. *fol.* 124
Adminiſtratores omnes tenentur reddere rationem, collect. 1. *prag.* 1. *de* Commiſſar. *num.* 2. *& ſeq.* 174
Adminiſtratores Vniuerſitatis in fine anni dant computa alijs Adminiſtratoribus, ibid. pragm. 8. *num.* 1. 177
Adminiſtrator non dicitur qui non adminiſtrat, collect. 6 *prag.* 11. *de Official. & quæ ijs probib. num.* 15. 371
Adminiſtratio Officialium ſolet interdici pendente inquiſitione, ibid. prag. 15. *nu.* 8. 371
Adminiſtratores monetæ Ciuitatis ſi illam retinent, qua pœna puniantur, collect 6. *pragm.* 46. *de Offic. Procur. Cæſar. nu.* 2. 429
Adminiſtratio officij pendente inquiſitione eſt ſuſpendenda, collect. 2. *pragm.* 1. *de Sindic. official. num.* 6. 528
Adoptiui, *& arrogati non veniunt appellatione filiorum tàm in diſpoſitiuis, quàm in conditionalibus, vndè nec faciunt deficere conditionem* ſi ſine liberis, *collect.* 4. *pragm.* 4. *de Adminiſtr. Vniuerſ. nu.* 11. 49
Adulterio *opem præſtans punitur ſicut Principalis, collect.* 2 *prag.* 1. *de Lenonib. nu.* 15. 315
Adulterij pœna quæ ſit, collect. 1. *Rubric. de pœn. nu.* 10. 484
Aduocatis *vltrà quartum gradum interuenientibus, Magiſter actorum non eſt ſuſpectus, collect.* 4. *prag.* 3. *de Actuar. nu.* 4. 33
Aduocatus nõ teſtificatur pro Clientulo, ibid. prag. 8. *nu.* 13 *fol.* 37. *ſecus, vt nu.* 14.
Aduocatus pauperum debet ferre togam, ſicuti Officiales, collect. 7. *pragm.* 15. *de Official. & quæ ijs probib. nu.* 6. 371
Aduocati pauperum nequeunt cognoſci à Regio Tribunali, cui inſeruiunt, collect. 7. *pragm.* 9. *de Offic. Iudic. nu.* 5. 383
Aduocati pauperum deſtinati in Collegiatis Tribunalibus ſunt exempti à muneribus publicis, ibid. nu. 6.
Aduocati militare dicuntur, collect. 1. *Rubr. de Poſtuland. nu.* 6. 488
Aduocati ſunt priuilegiati, ibid. nu. 7.
Aduocati dantur miſerabilibus, etiam quòd non petantur, ibid. nu. 9. *&* 10.
Aduocati patrocinari recuſantes qualiter, & quãdo puniantur, ibid. nu. 11. *&* 12.
Aduocati an poſſint deſerere cauſam cœptam patrocinari, ibid. nu. 13.
Aduocatus inimicus poteſt prohiberi, nè patrocinetur, ibid. nu. 15.
Aduocato *quando liceat cum Cliente paciſci, ibid. prag.* 1. *nu* 4. 5. *&* 7. 489
Aduocatus Fiſcalis an poſſit allegari ſuſpectus, collect. 3. *prag.* 5. *de Suſpit official. nu.* 3. 534
Aduocatus Partis nequit eſſe Iudex, & quid in Fiſci patrono, ibid. prag. 15. *nu.* 34. 538
Aduocatus in ſimili cauſa nequit allegari ſuſpectus, ibid. nu. 36.
Aduocatus poteſt eſſe teſtis, collect. 1. *pragm.* 1. *de Teſt refrenat. nu.* 44. 544
Aedificare *domum in proprio ſolo cuilibet licet, extollere, & excauare, etiam cum damno vicini, etiam ſi luminaria vicini obſcurentur, collect.* 1. *Rubric. de Aedific. probib. num.* 1 *&* 2. *fol.* 75. *declara, vt nu* 3. 7. 8. 9. 11. 13. *&* 15.
Aedificare in ſuo prohibetur qui ædificat animo nocendi vicino, aut ad alterius æmulationem, & iniuriam, vel non ſeruata l. fi. ff. finium regundorum, *ibid. nu.* 15.
Aedificare æmulationis cauſa quòd quis velit non præſumitur, ibid. nu. 16.
Aedificans quantum ſpatium dimittere debet, ſi ædificet iuxtà murum vicini, & quid in muro communi, ibid. nu. 17. *&* 18.
Aedificium facere priuato non licet in eius ſolo pro faciendo exercitio, per quod vicino malus odor, aut fetor reſultet, puta artem ſulfuream. ibid. nu. 19.
Aedificium, aut murus factus ſuper ſolo, vel muro alterius, alteri cedit, etiam ſi eo tacente, & præſente

Digitized by Google

ſente fiat,ibid. nu.20. & 21. & quando repetat cæmenta. nu.22.

Aedificans Dominus ſoli præſumitur ex ædificatione probatum dominium ſoli,ibid.num.24. & 25.

Aedificans poſt denunciationem ſibi factam tenetur fabricam demolire, ibid. nu. 26. & quando num.27.& faciendo hoc,quid euitabit num 28.

Aedificia priuata in Suburbijs Neapolis, & alijs locis deſcriptis fieri prohibentur,ibid.pragmat. 2.num.1. & 6.fol.76. & quarè prohibitum eſt num.8.

Aedificia in Ciuitatibus fieri,& ea ſeruari, & non demoliri intereſt Reipublicæ,ibid num.7.

Aedificium quando nocet Monaſterio, cogitur dominus illius ſeruitutem vendere, collect.3. prag. 2.de Monial.nu 2. 348

Aequalitas maximè in iudicijs ſemper eſt ſeruãda, collect.5.prag.4 de Actuar. nu 4. 35

Aequalitas inter Partes debet ſeruari,ibid.nu.5.

Aer eſt neceſſarius ad conſeruationem ſalutis, collect.1.Rubric.de Salubrit.aer.nu.1. 517

Aer facit multa concedi.ibid.nu.2.

Aeſtimàtio facta à Tabularijs ſeparatim nõ tenet, collect.3.pragm.2.de Magiſtr art.num.4. 324

Aeſtimatio quomodò ſit facienda in melioramẽtis, collect.7. pragm.51. de offic.Procur.Cæſar. nu. 41. 434

Aeſtimatio quomodò ſit in re reuocabili, ibid.num. 45. & 46.

Aeſtimatio quando eſt facienda, tota res debet æſtimari, ibid.num. 48.

Aetatis ratio habenda eſt, & illi deferendum, collect.5 pragm.4.de Actuar num 9. 35

Aetas hominis in quot partes diuiditur, collect. 3. pragm.2. de Minor. num.2. 340

Aetas quibus modis probetur,collect.2.pragm.1.de Paroch.num.17.18.19.& 20. 479

Aetas ab allegante eſt probanda, ibid.num.24.

Affectio oritur inter Medicum,& Aegrotum, collect.3. pragm.1.de Iudæis,num.6. 302

Affectus non punitur,niſi ſequuto effectu, collect. 3.pragm.2.de Extract. num.12. 229

Affectus punitur licèt nõ ſequatur effectus in atrociſſimis,collect.6.pragm.5.de Falſ.num.3. 244

Affectus an puniatur non ſequuto effectu, collect. 2. pragm.1.de Lenonib num.18. 315

Affinitas quãdo morte diſſoluatur, collect.4. prag. 3.de Actuar. num.5. 32

Affinitas non contrahitur per vitium ſodomiticũ, vel etiam ſi quis puellam cognouerit,clauſtrum pudoris intrans,ſemen non emiſerit,vel eum vir tantum,non mulier ſemen emiſerit, ibid.nu.18. 19.& 20.

Affinitas quomodò probetur,ibid. num.24.& quomodò probetur eius ſcientia inter abſentes, & ſponſos,vel conſanguineos, ibid.num.26.& 27.

Affinitatis præſumptio vndè oriatur,ibid.nu. 25.

Affinitatem negans per errorem, vel ignorantiam non animo fallendi, præſumitur negaſſe,ibidem num.28.

Affinitas ſpiritualis æquiparatur carnali, collect. 5.pragm.8.de Official.& quæ ijs probib.num.4. fol. 369

Affinitatis appellatione quænam affinitas, & qui eius appellatione veniant,collect.6.pragm.15.de Suſpit offic.num.21. & 22. 537

Affinitas qualiter operatur ſuſpitionem,ibid.num. 23.& 24.

Aggratiati non fruuntur gratijs, niſi illæ præſententur,collect.3. pragm.4. de Fide, & authorit. memorial.num.1. 273

Agnati, & cognati an veniant appellatione conſanguineorum,collect.4.prag.4.de Adminiſtrat. Vniuerſ.num.18. 49

Aleæ nomen quos ludos comprehendit, collect. 1. Rubric.de Alcator. num.1. 77

Aleæ vſus deteſtabilis, & qua ratione prohibitus, ibid. num.2.3.4. & 5.

Aleatores, & luſores apud multos habentur pro infamibus,ſunt exoſi legi, non poſſunt teſtificari,poßunt remoueri à tutela teſtamentaria, quàmuis illius conditiones eſſent notæ teſtatori, ibid.num 6.& 8.

Alearum vſus non poteſt fieri licitus etiam per cõſuetudinem immemorabilem, ibid.num. 11.

Alearum luſus prohibitus eſt Clericis, ibid.nu.14.

Alguzerij Magnæ Curiæ Vicariæ non probant, collect.10.pragm.34.de offic.Magiſtr.Iuſtitiar. num.1. 419

Alienatio rei Eccleſiaſticæ non præcedente aſſenſu Apoſtolico an valida ſit,ſi facta ſit ex cauſa euidentis vtilitatis, collect.5. pragm.5.de Adminiſtrat Vniuerſ.num.23. 55

Alienatione permiſſa an cenſeatur etiam permiſſa pignoratio, ibid.num.64.

Alienationes bonorũ Vniuerſitatis nulliter factæ, mulierum, minorum, & Eccleſiæ non ſeruatis ſollemnitatibus, reuocari non poſſunt illis inuitis,ibid.num.66.67.68. & declara reſpectu Eccleſiæ, num.69.

Alienans ignoranter,& ſecluſo dolo,bona Eccleſiæ excuſatur,collect 5.pragm.7.de Carcer.num.4. fol. 145

Alienans bona Eccleſiæ quando non incidit in cenſuras, collect.8.pragm.10. de Extract. num.3. & 4. 233

Alienans feudum abſq; aſſenſu Domini caret legitimo ſucceſſore,collect.5.pragm.4. de Feud.n.5. fol. 252

Alienatio feudi fieri poteſt in proximè ſucceſſurum ex ſanguine,ibid.num.7.

Alienatio bonorum Hoſpitalis eſt prohibita abſque ſollemnitatibus,collect.2.pragm.1.de Legat.pijs, num.7. 313

Alienatione prohibita prohibetur locatio ad lõgum tempus,collect.1. Rubric.de Locat. & conduct. num.3. 319

Alimenta, & dos pari paſſu ambulant, collect.1. Rubric.de Appellat.num.56. 90

Alimenta à Baronibus ſunt præſtanda carceratis in carceribus Baronalibus, quod intellige de

cauſis

cauſis criminalibus, collect.4. pragm.5.de Carcer. num 5.& 6. 144

Alimenta ſunt præſtanda à creditoribus carceratis pro ſuo credito, & id procedit etiam quòd carceratus repertatur obligatus in forma Cameræ, ibid. num.7.& 8.

Alimenta de bonis ſequeſtratis debentur illi, cui bona ſequeſtrata fuerunt, ibid.num.10.

Allectione *quis efficitur Ciuis, collect.2. pragm.1. de Immunit.Neapolit.num.6.* 281

Alleganti *incũbit onus probandi, collect.1.Rubric. de Feud.num.5.* 249

Allegare infirmitatem, & abſentiam æquiparãtur, collect.5.pragm.7.de Inſtrum.liquid.n.10. 299

Ambulatio *per viam inſolitam an faciat inditiũ ad torturam, collect.12 pragm.37.de Offic.Magiſtr. Iuſtitiar. num.20.* 421

Amicitia *dicitur propriè qualitas proditorij, collect.3. pragm. 2.de Abolit.num.26.* 22

Amicus an poſſit deſtinari in Sindicum pro negotijs Vniuerſitatis Neapolim tractãdis, attenta pragmatica prohibente eligi cõiunctos, collect.4 prag. 4.de Adminiſtrat Vniuerſ num.19.& 27. fol. 49 & an intrinſeci Electorum, num 29.

Amicitia æquiparatur conſanguinitati, & perſæpè anteponitur, & æquat, & ſuperat fraternitatem, & parentum affectionem, ibid.num.20.21. & 23

Amici veniunt appellatione ſuorum, & loco parẽtum habentur, ad quorum inſtar à teſtimonio ferendo repelluntur, ibid.num.24 & 25.& legata ex teſtamento minus ſolemni capiunt, ibid.num. 26.

Amicus pro Amico, ac alius pro alio, tanto plus ſi fuerit cognatus, & extraneus pro extraneo tàm in criminalibus, quàm in ciuilibus teſtificari poteſt, collect.1.Rubric.de Appellat.n.33. 89

Amplexantes *per vim puellam acclamantem, ſed non deoſculando, qua pœna puniantur, collect.1. pragm.1.de Oſculant.mulier.num.8.* 474

Angarij *cogũtur ſeruire Baroni ſumptibus ipſius, collect 15. pragm.16.de Baronib n.6.* 134

Angaria eſt munus perſonale, ibid num 7.

Animalia *immittens in fruges aliorum qualiter teneatur de damno, collect.5. pragm.5. de Admin. Vniuerſ.num.46.* 56

Animalia Baronis debẽt eſſe eiuſdem ſpeciei, cuius ſunt illa Ciuium, collect.12.pragm.12.de Baronib.num.8. 131

Animal manſuetum non venit ſub beſtiæ appellatione, collect.1. Rubric.de Beſt. vaccin.num.1. fol. 136

Animalia in Regno extrahi prohibentur, collect.2. pragm.1.de Extract.animal.n.1.2.& 3. 227

Animalia data in dotem, poſt annum ſoluto matrimonio reſtituuntur, collect.2. pragm.1.Nẽ quid in loc.public.num.8. 356

Animal irrationale committens homicidium an poſſit puniri, collect.1. Rubric.de Offend.innox. pro nox.num.4. 366

Animalia præſumuntur extare in loco permiſſo, collect.2. pragm.1.de Offic.Batul.n.10. 375

Animalia deſtinata ad vnum vſum, non debent deſtinari ad alium, collect.3. pragm.4.de Offic. Iuſtit.num.4. 410

Animalibus tranſeuntibus qualiter paſcere liceat, collect 1.Rubric.de Paſcuis, num.9. 480

Animalia non veniunt appellatione ſuppellectilis, collect.1. Rubric.de Probib.vendit.ſuppellect. num.4. 502

Annona *quid ſit, quæ dicatur, & in quo conſiſtat, collect.1. Rubric.de Annon.num.1.2.& 3.* 84

Annonæ cura qua, & cui commiſſa, ibid.n. 4.& 5.

Annui *redditus venditi per Regiam Cameram nequeunt imponi ſub appretio, collect.2. pragm.1. de Appret.num.7.* 101

Annui redditus publicati cenſentur publicatis bonis immobilibus, collect.1. Rubric. de Cenſib. num.51. 149

Annui redditus Ciuitatis, vel Eccleſiæ vendi non poſſunt abſq; ſolemnitate, quæ in alienatione rerum immobilium requiritur, ibid.num.52.

Annui introitus non veniunt appellatione omniũ bonorum mobilium, ibid num.53.

Annui redditus non veniunt bonis præſentibus, & futuris legatis, ibid num.55.

Annui cenſus decimam partem pretij excedere non poſſunt, ibid. pragm.1.num.1. 149

Annus *in Officialibus à quo die incipiat, collect.6. pragm.5.de Baronib.num.14.* 126

Annus Domini requiritur in inſtrumento, inditio, & menſis, collect.1. Rubric.de fide inſtrum. num.4 & 5. 267

Annus, & dies ſunt neceſſarij in inſtrumento, ibid. num.6. 268

Antephati *vſumfructum lucratur mulier, & eius morte conſolidatur proprietati filiorum, collect. 1. Rubric.de Aſſiſtent.num 6.* 117

Antephatum in Regno quomodò vocatur, collect. 1. Rubric. de Donation. propter nupt. num. 1. fol. 207

Antephatum ſeruatur filijs primi matrimonij, ſi mulier ſecundò nupſerit, ibid.num.2.

Antephati fructus, an proprietatẽ habebit mulier ſoluto matrimonio, ibid.num.12.

Antephati fructus debentur vxori, marito vergente ad inopiam, ibid.num.14.

Antephati fructus per mulierem infra annum luctus peti non poſſunt, ibid. num.15.

Antephatum debetur filijs vti filijs, ibidem num. 17.

Antephatum quando peti poteſt ſuper fideicommiſſo, ibid. num.18.

Antephatum, & donatiuum qualiter conſtituantur, ibid. pragm.1.num.10. 209

Antephatum nequit excedere formam biĕ ſtatutam, ibid. num.2.

Antephatum debetur ſi dos fuerit promiſſa, & ſoluta, ibid.num.4.5.11.& 12.

Antephatum nõ debetur quando maritus dedit dilatio-

lationem pro dote ſoluenda, ibid num.6.

Antephatum pro parte, pro qua dos fuit ſoluta debetur, ibid num.13 & 14. 210

Antephatum ſi non fuit promiſſum conſtitui an debeatur, ibid.num.15.& 17.

Antephatum debetur mulieri, quando maritus cõfeſſus eſt dotem recepiſſe, ibid.num.16.

Antephatum debetur hæredibus vxoris, quando maritus eã ſub falſo adulterio interemerit, ibid. num.17.

Antephatum debetur vxori ſuper bonis maternis viri ſui, ſi maritus hæreditatem patris non adiuerit cum beneficio legis, ibid.num.18.

Antephati medietas mulieri quando debetur, ibid. num.19 & 20.

Antephatum relictum in teſtamento à viro vxori, debetur etiam dote euicta, ibidem num.21. & 22.

Antephatum non debetur matrimonio nõ conſummato, ibid.num.23.24.& 25.

Antephatum non debetur ex pacto, quòd ex primo oſculo debeatur, matrimonio non conſummato, ibid num.26.

Antephatum non debetur vxori, quando oſculum eſt datum gratia ipſius, ibid num.27.

Antephatum non debetur vbi matrimonium eſt declaratum nullum, ibid.num.28.

Antephatum non debetur ex matrimonio putatiuo, nec quando eſt promiſſum à filiofamilias in præſentia patris fideiubentis pro reſtitutione dotis, ibid num.29.

Antephatum poſt mortem vxoris an acquiratur filijs indignis ſucceſſione patris, ibidem num. 30.

Antephati proprietas non ſeparatur à bonis conſtituentis, ibid num.32.

Antephatum quomodò debeatur, muliere decedente cum filijs vtriuſquè matrimonij, ibid. num.34. fol. 212

Antephatum quomodò debeatur mulieri ſecundò nubenti, cui antè matrimonium conſummatum deceſſit vir, ibid.num.35. & 37.

Apothecæ *pellium, vulgò* Conciarie *non debent fieri intus* Ciuitatem,*collect.1. Rubric.de Salubri aer.num.6.* 517

Appellatio *dicitur æmula, theriaca, & contra venenum primi iudicij, collect 1.Rubric.de Appellat.num.1.* 88

Appellatio quid ſit, ibid.num.2.3.4.5.& 6.

Appellatio extraiudicialis in cauſis beneficialibus facta Parte præſente operatur citationem, ibid. num.7.

Appellatio extraiudicialis vt fiat, requiritur mandatum ſpeciale, ibid.num.8.

Appellatio extraiudicialis non facit litem pendere, ibid. num.10.

Appellatio an fieri poſſit oretènus, ibid.num 11.

Appellare qui tenetur in ſcriptis, & appellat viua voce ſaluo iure appellandi in ſcriptis, poterit poſteà appellare in ſcriptis, ibid.num.13.

Appellatio in interloquutorijs debet ſemper fieri in ſcriptis, ibid.num.14.

Appellatione pendente à diffinitiua nihil innouari poteſt, ibid.num.16. & in ea non requiritur expreſſio cauſæ, num.17. ſecus in appellatione ab interloquutoria, num.18.

Appellatio ſententiæ diffinitiuæ iuſtificari poteſt ex nouis probationibus, ſecus in interloquutoria, quæ eſt iuſtificanda ex antiquis actis, ibid.num. 19.

Appellatio conceditur ab omnibus Iudicibus tàm inferioribus, quàm Superioribus, delegatis, & ordinarijs, ibid.num.20. ſed non à ſententia Papæ, ibid. num.21.

Appellari an poſſit à ſententia Principis non recognoſcentis Superiorem, & quid ſi ſit prolata ex conſultatione aliorum, ibid.num.22.

Appellatur regulariter à Delegato ad Delegãtem, ibid, num.23.

Appellare poterunt tanquàm ipſis non condemnatis emptor pro venditore non appellante, & è conuerſo, ibid.num.28.

Appellatio vnius prodeſt alijs, etiam in correis criminis, ibid.num.39.& 40.

Appellans non poteſt renunciare appellationi in præiudicium eius, cui appellatio prodeſt, ibidem num.41.

Appellans, & appellatus appellationem proſequi poſſunt, ibid.num.42.

Appellatio ſapit defenſionem, & ſemper cenſetur permiſſa, niſi in ſpecie reperiatur prohibita, ibid. num.43.& 44.

Appellari ab omnibus actis, & à quolibet grauamine poteſt, & præcipuè in caſibus requirentibus ſummariam cognitionem, ibidem num.45. & 46.

Appellari in notorijs prohibetur, ibid.num.47.& 48.

Appellari an, & quando, & quo iure poſſit à ſententia lata in poſſeſſorio momentaneo, ibidem num. 49.

Appellatio quo iure fit ab Exequutore, ibid. num. 50. & 52. & à pronunciatione de exequendo, num.51.

Appellatio quando non admittitur à decreto, & præcepto de exhibendo, ibid.num.53.

Appellatio à ſententia dationis alimentorum non admittitur, ibid.num 54. ſed admittitur à denegatione alimentorum, ibid.num.55.

Appellatio à ſententia in cauſa dotis tàm pro viro, quàm pro vxore ad effectum ſuſpenſiuum non admittitur, maximè vbi ineſſet inopia, ibidem num.57.

Appellatio an admittatur à non admiſſione appellationis, ibid.num.60.

Appellari non poteſt à decreto, quòd quis exfractet de domo, nec à ſententia condemnatoria penſionis domorum, nec à ſententia lata in fauorem creditoris cenſualis, nec à datione tutoris, ibid. num.61.62.63.& 64.

Ap-

INDEX.

Appellatio ſi fiat à ſententia confirmata, appellationis actio oritur ex confirmante, non ex confirmato, & exequutio ſententiæ ſpectat ad confirmantem, ibid. num. 65. & 66.

Appellans in appellatione non poteſt deducere quod fuit deductum in cauſa principali, ibid num. 67.

Appellans ab interloquutoria non poteſt renunciare appellationi, & redire ad Iudicem à quo, inuito appellato, ibid. num 68.

Appellatio debet fieri infra decem dies, ibid. pragm. 1. num. 2. 92

Appellatio à ſententia Magna Curiæ Vicariæ debet fieri infra decem dies, nec non infra dictum tempus literas inhibitoriales obtinere, ibidem num. 5.

Appellatio in dubio præſumitur interpoſita infra decem dies, ibid. num. 6.

Appellatio poſt decem dies non admittitur, etiam de conſenſu Partium, ibid num. 11.

Appellandi tempus non currit ſtante paupertate, ibid num. 12. & 13.

Appellans habet annum ad proſequendam appellationem, & ex cauſa alium, ibid. num. 10. & 17.

Appellationum genera quot ſunt, ibid. num. 18.

Appellatio in Camera poteſt interponi vſq; ad decemnium, ibid. num 22.

Appellatio dicitur deſerta ſi infra annum non fuerit finita, ibid. num 24.

Appellatori creditur, ad hoc vt nõ currant fatalia, ibid. num. 33.

Appellatio non dicitur deſerta, ſi infra biennium fuerit pronunciatum, ibid. num. 44.

Appellane ad plures Iudices, vt appellatio teneat quid requiratur, ibid. num. 55.

Appellatio eſt facienda coràm Iudice à quo, ibid. pragm. 3. num. 2. 95

Appellans debet facere ſuum poſſe, vt Iudicem à quo inueniat, & quid ſi appellantes incarcerare ſolet, ibid. num 3. & 4.

Appellatio datur in interloquutorijs, ibid. num. 5.

Appellans receptis literis debet ſe præſentare in termino præfixo coràm Iudice ad quem, ibidem num. 9.

Appellatio ſi fit ab interloquutoria, Iudex quid faciat, & quid ſi à diffinitiua, ibid. num. 17. & 18.

Appellatio quid operetur, ibid. num. 19.

Appellationes à condemnatis, & conuictis in cauſis criminalibus non admittuntur, ibid. pragm. 4. num. 1. & 2. 97

Appellatio admittitur ſi confeſſio non eſt facta ſpontaneè, ſed timore, ibidem num. 3 limita, vt num. 4.

Appellare quando poſſunt Adminiſtratores Vniuerſitatum, ibid. pragm. 5. num. 1. & 3. 98

Appellatus poteſt inhærere appellationi, ſed quando, ibid. pragm 7. num. 2. & 4. 99

Appellationi adhærens Aduerſarij efficitur vnus ſpiritus cum appellante, ibid. num. 3.

Appellatio prohibita per ſtatutum in aliqua materia, intelligitur à diffinitiuis, licèt contra in noſtra pragmatica, ibid. pragm. 9. num. 1. 99

Appellatio an detur ab incidentibus antè ſententiã, & an reclamatio admittatur ab incidentibus cauſæ criminalis, à qua per ſententiam decisa non datur reclamatio, ibid. num. 4.

Appellationes à diffinitiuis decretis M. C. V. ſunt committẽda in Aula Sacri Conſilij, in qua aliàs interloquutoria relata fuerint, ibid. pragm. 10. num. 1. declara, vt num. 2. 100

Appellationis cauſa eſt tractanda vti principalis, ibid. num. 3.

Appellationis cauſa dicitur ſummaria, vti cauſa principalis, ibid. num. 4.

Appellatione pendente nihil innouatur, ibid prag. 12. num. 1. fol eod.

Appellãs facit ſe indignum appellatione, ſi aliquid illa pendente innouet, ibid. num. 3.

Appellatio operatur, vt cauſa deducatur ad terminos litis conteſtatæ, ibid num 4.

Appellatio Electorum à laudo Arbitrorum datur de iure communi, collect. 3. pragm. 2. de Arbitr. num 8. 109

Appellatio non datur à laudo per Partes homologato, ibid. num. 15.

Appellans à condemnatione cenſus debiti vigore cenſualis inſtrumenti non auditur, collectan. 2. pragm. 1. de Cenſib. num. 14. 150

Appellans à decreto interloquutorio citari non debet, & poteſt procedi ad vlteriora abſq; citatione, Rubric. de Citation. collect 1 num 90. 164

Appellans impeditus non tenetur ſe proteſtare, collect. 8. pragm. 8. de Compoſit. num. 10. 184

Appellatio à grauaminibus Magiſtrorum iuratorum ad quem fit, collect. 1. Rubric. de Iuriſdict. Magiſtr. iurat. num. 4. 304

Appellatio non datur à ſententia contra falſantes monetas, collect. 2. pragm. 1. de Monet. num. 9. fol. 343. & quid in expẽdente falſam monetam, ibid. pragm. 2. num. 17. 344

Appellatio datur à Baiulo ad Capitaneum loci, collect. 1. Rubric. de Offic. Baiul. num. 10. 374

Appellatio quòad effectum ſuſpenſiuum non datur à decreto alimentorum, collect. 8. pragm. 10. § 8. de Offic. Iudic. num. 36. 386

Appellatio quãdo à Prorege admiſſa cenſetur, ibid. §. 14. num. 82.

Appellationes in liquidatione inſtrumenti quando admittuntur, collect. 3. pragm. 7. de Offic. Magiſt. Iuſtitiar. num. 5. 415

Appellatio quando non admittitur in M. C. ibidem num. 6.

Appellatio datur à Regijs Tribunalibus ad M. C. collect. 3. pragm. 4. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. n. 1. fol. 445

Appellatio gradatim eſt facienda, ibid. num. 2.

Appellatio datur ad Papam omiſſo medio, ibidem num. 5.

Appellans quando de nullitate dicere non valet, ibid. pragm. 32. num. 1. 449

INDEX.

Appellans à citatione M.C. perſonaliter comparere debet; ibid. pragm. 44. num. 1. 452

Appellatio valet, ſi alius, qui non eſt Procurator appellauerit, & infra decẽ dies ſuperueniet procuratio, collect. 1. Rubric. de Procurator. nu. 27. fol. 499

Appellatio coràm quo poteſt proponi exiſtente iuſto metu, collect. 2. pragm. 1. de Repræſal. nu. 6. fol. 511

Appellatio, & recuſatio an æquiparentur, collect. 1. Rubric. de Suſpit. Official. num. 10. 533

Appellatio, & reclamatio à determinationibus cauſarum ſuſpitionum an detur, ibid. prag. 15. num. 47. 540

Appellatione arboris quid nàm veniat, collect. 1. Rubric. de Arborib. num. 1. & 4. 110

Appellatione armorum quæ nàm veniant, collect. 1. Rubric. de Armis num. 1. fol. 111. & collect. 3. pragm. 2. de Extract. &c. num. 18. 230

Appellatione beſtiæ an veniat animal manſuetum, vide verbo Animal.

Appellatione Ciuium qui veniant, collect. 3. prag. 2. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 2. 46

Appellatione diei non venit nox, collect. 3. pragm. 2. de Aleator. num. 2. 79

Appellatione loci publici quæ continentur, collect. 1. Rubric. Nè quid in loc. public. num. 2. 355

Appellatione Magiſtrorum artium qui veniant, collect. 1. Rubric. de Magiſtr. art. num. 1. 323

Appellatione Mercatoris non venit qui vnicum actum mercaturæ exercet, collect. 2. pragm. 1. de Mercat. Offic. probib. num. 10. 328

Appellatione meretricum venit etiam non matriculata, collect. 3. pragmat. 4. de Meretric. num. 7. fol. 331

Appellatione meretricis non venit quæ deſinit meretricari, ibid. num. 5.

Appellatione omnium bonorum mobilium non veniunt annui introitus, iura, & actiones, vide in verbo Annui introitus.

Appellatione ſtabilium quæ veniãt, collect. 2. prag. 1. de Appret. num. 5. 101

Appretium quid importet, & qualiter faciendum, collect. 1. Rubric. de Appret. num. 1. 100

Appretium quando fit debent adeſſe Domini bonorum, ibid. num. 2.

Appretium ab initio præſumitur iuſtum, ibid. prag. 1. num. 2. 101

Appretium nouum quando ſit faciendum, ibidem num. 3.

Appretium debet fieri rationabiliter, ibid. num. 4.

Appretia bonorum, & differentia territoriorum Tabularijs committitur, collect. 3. pragm. 2. de Magiſtr. art. num. 1. 324

Approbatus ad vnam officij ſpeciem, ſi vult tranſire ad aliam debet iterùm examinari, collect. 9. pragm. 23 de Official. & quæ ijs probib. num. 8. fol. 372

Aquarum ſpecies multæ ſunt, collect. 1. Rubric. de Aqu. & aquaduct. num. 1. 103

Aquæ temporales, vel naſcentes in fundis Priuatorum ſpectant ad Dominos fundi, ibid. num. 2.

Aquam naſcentem in loco Commendæ, Commendatarius non poteſt cogi, vt alteri concedat, ibid. num. 3.

Aquæ in Regno ſunt Baronum, ibid num. 4.

Aquarum curſus à ſolito diuerti non debet, ibidem num. 6. nec impediri, num. 10.

Aqua naſcens in fundo vicini an poſſit diuerti in præiudicium vicini inferioris, ibid. num. 7. & 8.

Aquaticum an veniat vini appellatione, collect. 1. Rubric. de Extract. animal. num. 10. 227

Arbiter differt à Iudice, collect. 1. Rubr. de Arbitr. num. 1. 104

Arbiter poteſt procedere de iure, & de facto, ibidem num. 2.

Arbiter in iure noſtro dicitur amicabilis Compoſitor. ibid. num. 3.

Arbitrum, & Arbitratorũ non faciunt verba, ibid. num. 4.

Arbitrorum poteſtas dependet à compromiſſo, ibid. num. 6.

Arbitri electi nequeunt recuſare onus, ibid. num. 8. limita, vt num. 9.

Arbiter nequit eſſe Iudex ordinarius, ibidem num. 10.

Arbiter an poſſit eſſe Monachus, ibid. num. 11. & an Arbitrator. num. 12.

Arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorum, ibid. num. 16.

Arbitramentum non dicitur iudicium, ſed potiùs contractus, ibid. num. 18.

Arbiter poteſt citare, ibid. num. 23.

Arbitri poſſunt allegari ſuſpecti, ibid. num. 24.

Arbitri non poſſunt immittere in poſſeſſionem, ibid. num. 25.

Arbitri facere poſſunt taxationem expenſarum, ibid. num. 26.

Arbitratores paciſci poſſunt de mittendo ad conſiliũ Sapientis, non autem compromittẽtes, ibid prag. 1. num. 35. 107

Arbitri non poſſunt teſtificari in cauſis ab eis decidendis, collect. 23. pragm. 63. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 2. 457

Arbitri an poſt electionem poſſint allegari ſuſpecti, collect. 4. pragmat. 8. de Suſpit. Official. num. 4. fol. 534

Arbitrium regulatur à iure, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtrat. Vniuerſ. num. 267. 68

Arbitrium morientium amplius non reddit, collect. 1. Rubric. de Legat. pijs num. 2. 310

Arbitrium Iudicis extenditur vſq; ad mortem incluſiuè, collect. 2. pragm. 1. de Lenonib. num. 13. fol. 315

Arbitrium regulatur à iure, collect. 2. pragm. 1. de Minorib. num. 7. 340

Arbitrium dat facultatem relaxandi aliquid de iuris rigore, ibid. num. 8.

Arbitrium eſt extendendum vbi concurrit æquitas, ibid. num. 9.

Ar-

Arbitrium boni viri intelligitur prout de iure, collect.5. pragm.16. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num.5. 448

Arbores *quãtum diſtare debent ab aquaductibus, collect.2.pragm.1.de Aquis,& aquad.n 5.* 104

Arboris appellatione quid nam veniat, collect. 1. Rubric.de Arborib.num.1. 110

Arbor nata in confinio cuius dicitur,ibid.num.5.

Arborum rami quantum debent coerceri ab agris, ibid.num.7.

Arboris inciſio in alieno fundo eſt probibita, collect.1.rubric.de Inciſion.arbor.num.1. 286

Arbores incidens per ſe,vel per alios qua pœna puniatur,ibid.num.2.

Arborum inciſio facta in re cõmuni, pro parte ſua facta videtur,ibid.num.6.

Arbores per quot pedes debent diſtare ab alijs,ibid. num.7.

Arbores apta pro confectione triremium non ſunt radicitus euellenda ibid.pragm.1.n.1. fol. eod.

Arbores vbi radicitùs euelluntur, ampliùs non creſcunt, ibid.num.2.

Archiuium *proceſſuum eſt inſtituendum,collect.5. pragm.4.de Actuar.num.27.* 35

Archiuium an probet,& ſcriptura ex illo deſumpta plenam fidem faciant,etiam ſi archiuium ſit Monaſterij,ibid.num.28.limita num.29.& 30.

Archiuium quarè dicatur publicum, & quarè priuatum,collect.4. pragm.3.de Contractib. num. 1.& 2. 192

Argumentum *de contractu ad quaſi valet,collect. 1.Rubric.de Contract.num.5.* 190

Argumentum valet de contractibus ad iudicia, & ad ſententias, ibid num 7.

Argumentum de Fiſco ad Eccleſiam valet, collect. 9.pragm. 36.de Offic Sacr.Reg.Conſil.n.4 450

Armorum *appellatione quæ nam veniant, collect. 1.Rubric.de Armis num.1.* 111

Arma accommodans quando non puniatur, ibid. num.9.

Arma deferens dicitur habere malum animum,& contra eum inditium exoritur, ibid.num.10.

Arma per Ciuitatem Neapolis aſportari non poſſunt, ibid. pragm.1.num.1. 112

Arma detinentes intus, vel antè Cortile an comprehendantur ſub probibitione armorum,ibid. num.2.

Arma aſportantes de nocte per Ciuitatem Neapolis puniuntur, licèt de iure communi debent eſſe capti, ibid. num.3.& 4.

Arma nõ aſportans quando poſſit puniri de aſportatione armorum, ibid.num.5.

Arma detinentis quæ nàm pœna ſit,ibid. pragm.4. num.1. eod.

Arma detinentes iure pignoris an puniantur, ibid. num.2.& 3.

Arma licet deferri per Ciuitatem in diſceſſu, ibid. pragm.6. num.6. 113

Aſportari non poſſunt lapides apti ad offendẽdum, ibid. pragm.22.num.4. 114

Arma ſiuè onerata, ſiuè exonerata rotis probibentur aſportari,ibid.num.6.

Aſportans ſclopum vacuum abſq; puluere,& pallis non incidit in edictum Curiæ Archiepiſcopalis, ibid.num.7.

Aſportans ſclopum abſq; ſilice,& ſine cane arrotato non incidit in edictum Curia Archiepiſcopalis, ibid.num 8.

Arma nequeunt deferri Infidelibus à Chriſtianis, vide verbo Chriſtiani.

Arma Infidelibus deferre eſt de omni iure probibitum,collect.3.pragm.2.de Extract.num 6. 228

Arma Infidelibus deferens an ſit puniendus, ſi illa ab Infidelibus emerit,ibid.num.10

Arma Infidelibus deferentes ſi poſteà pœnitentia ducti, illa non conſignant,an ſint puniendi, ibid. num. 11.

Arma Infidelibus deferentes pro redemptione captiuorum an ſint puniendi, ibid n.15 16. & 17.

Aromatarius *punitur miſcens farinam fabarũ cũ vera,collect.2. prag.1.de Mãna collig.n.5* 325

Ars *vilis teſtium, illorum teſtificationes diminuit, collect.8. pragm.8 de Actuar.n.8.* 37

Artifices qui dicantur,collect.1. Rubric. de Magiſt. art n.2. 323

Artifices poſſunt cogi ad locandum eorum operas pro reparatione Eccleſia,ibid.num.7.

Artifices poſſunt cogi ad ſeruiendum Baronibus in eorum arte, ibid num.10.

Artifex tenetur de malo Magiſterio,ibid.pragm. ... num.1. fol.10.

Artifex *ſuam artem exercere tenetur, ibid. num.2.*

Artifex in dubio ſecundùm regulas artis ſuum officium exercuiſſe præſumitur, ibid.num.9.

Artifex qui cæpit aliquid facere,tenetur id perficere, ibid.num.10.

Artificium recipit incrementum ex continua exercitatione, in præfat num.19. 2

Articuli *incidentes & annexi in cauſis criminalibus remittũtur ad Magnam Curiam, vbi priùs decidantur cum cauſis principalibus, collect.9. pragm.9. de appellat.num.3.* 99

Articuli emergentes, & incidentes quam naturam retineant,collect.18. pragmat.46. de Offic. Sacr. Reg.Conſil.num.8. 45[illegible]

Articuli ſi ſunt impertinentes in cauſa reclamationis,quid faciendum,collect.12.pragm.12.de Ordin.iudicior. num.1. 469

Articuli *de proprietate an ſint impertinentes, non obſtante iudicio recuperandæ intentato, ibid.n.2.*

Articulis in iudicio ſummario præſentatis,& teſtibus productis in cauſa principali an fieri poterint ijdem articuli illud idem continentes, ibid. num.3.

Articuli *liquidationis præſentati,illud idem continentes quod in cauſa principali, an debeant rejici, ibid.num.4.*

Articuli præſentati per Reum conuictum ſuper poſſeſſione recuperanda,concernentis factum proprietatis non ſunt reijciendi, ibid. num.5.

Articuli *præſentati in termino repulſæ illud idem continentes an debeant reijci, ibid.num.6.*

INDEX.

Artiſuli,qui ſunt ijdem cum primis , & de directo ſontrarij articulis repulſatorijs Partis aduerſæ ſunt admittendi,ibid.num.7.

Artiſuli continentes ſimulationem priuilegij ſi fuerint allegati impertinentes , an admitti debeant, ibid. num.8.

Articuli in ſecunda inſtantia producti comprehendentes quæ in prima inſtantia fuerunt producta, an admitti debeant,ibid.num.9.

Articuli noui quando poſſunt produci, ibid.nu.10.

Articuli de directo cõtrarij artiſulis Partis aduerſæ an poſſint à Parte præſentari in cauſa appellationis, ibid.num.11.

Articuli de directo cõtrarij articulis Partis aduerſæ an poſſint opponi facta publicatione in termino ſonceſſo ad repulſam, ibid.num.12.

Articulo in termino præſentato, & verificato per duos teſtes , ſi Pars altera contrarium probauerit, an facta publiſatione in termino repulſatorio,vel in cauſa appellationis poſsit idem artiſulus præſentari,ibid.num.13.

Articulos dans ſufficit quòd iuret de credulitate , ibid.num.14.

Articuli ſuper peremptorio ſunt priùs admittendi, ibid. num.15.

Articuli impertinentes non ſunt admittendi, ibid. num. 16.

Articuli additionales ſunt admittendi,ibid.nu.17.

Articuli proprietatis in poſſeſſorio ſunt admittendi, ibid num.18.

Artiſuli ſuper ſolorando poſſeſſorio ſunt admittẽdi, ibid.num.19.

Articuli in interdicto vti poſsidetis ſuper proprietate ſunt reyciendi,ibid num.20.

Articuli interdùm appellantur concluſorij, ibidem num.21.

Articuli interuentionales in cauſa pignorationis aliquando ſunt admittendi,ibid.num.22.

Articuli ſuper læſione debent eſſe clari, ibid.nu.23.

Articuli factum ſolum concernentes ſunt admittendi, ibid.num.24.

Artiſuli admiſſi de conſenſu Partium poſſunt per Iudicem reuocari,ibid.num.25.

Articulus de infirmitate debet in ſpecie concludere, ibid. num.26.

Articuli aliquando admittuntur ad probandum , non ad reſpondendum, ibid.num.27.

Articuli deſenſionales pro ſonfeſsis acceptantur , ibid. num 28.

Articuli poſt concluſionem aliquando admittũtur, ibid. num.29.

Articuli de directo ſontrarij pro reo aliquando debent admitti , ibid.num.30.

Articuli obiectiui in termino aſſignato ſunt produſendi, & eo elapſo minimè poſſunt corrigi , ibid. num.31.

Articuli obiectiui admittuntur in gratia , ibid.nu. 32.

Articuli obiectiui poſſunt dari in ſecunda inſtantia , ibid.num.33.

Articuli obiectiui ad coadiuuandum non ſunt reijciendi,ibid.num.34.

Articulus obiectiuus aliquando non admittitur, ibid. num.35.

Articuli per iurantem, alios Partis non vidiſſe sũt admittendi.ibid.num.38.

Articulus conſuetudinis non eſt admittendus, ibid. num.39.

Articuli,verbo dati in termino facto dari poſſunt poſt terminum,ibid num.40.

Artiſuli ſuper exemptione non ſunt admittendi ſontra Ordinarium,ibid.num 41.

Articuli ſuper reſignatione de reſeruato in manibus Ordinarij valent,ibid.num.42.

Articuli poſt ſententias , literaſque exequutoriales,deſretas, & exequutas non ſunt admittendi , ibid.nu.43.

Articuli ſuper fructibus perceptis liquidandis ſunt admittendi,ibid.nu.44.

Articulus obiectiuus ſuper ætate valet,ibid. n.45.

Articuli extrà libellum non ſunt admittendi, ibid. nu.46.

Artiſuli dati in caſum , vel euentum non ſunt admittendi,ibid.nu.47.

Articuli non concludentes reijciuntur,ibid.nu.48.

Articuli non admittuntur ſi materia non eſt veriſimilis,ibid.nu.49.

Articuli calumnioſi an admittantur.ibid nu.50.

Articuli ſi dantur ad differendam expeditionem non admittuntur,ibid.nu.51.

Articulorum ſopia eſt danda Parti,ibid.nu.52.

Articulorum admiſſio nõ grauat Partem citatam , ibid. num.53.

Articuli impertinentes in primis ſunt diſcutiendi , ibid.nu.54.

Articuli de directo contrarij non ſunt recipiendi , ibid.nu.56.

Articulum falſum producens eſt puniendus etiam ſi non declarauerit velle vti,ibid.nu.57.

Aſcendentes *facere debent remiſſionem. & in eius defectum proximiores,collect.7 prag.7.de Compoſition. nu.13.* 183

Aſpiratio, *& optio eſt ad meliora, ſollect.2 prag. 3.de offis.Sacr. Reg.Conſil.nu 17.* 444

Aſſaſſinium *per dantem, & recipientem pecuniam ſommittitur , collect.3. pragm 2. de Abolition. num.32.* 22

Aſſaſſinium quomodò committatur , collect 1. Rubric.de Aſſaſſin nu.1. 114

Aſſaſſinium vt committatur requiritur,quòd mortuus ſit Chriſtianus.ibid num 2. ſecus ſi ſit Hebreus,vel Infidelis,ibid.nu 3.

Aſſaſſinium quomodò probetur,ibid.nu.4.& 5.

Aſſaſſini non gaudent immunitate Eccleſiæ , ibid. num 6.

Aſſaſſinus nõ poteſt petere declinatoriam fori,ibid. num 8.

Aſſaſſinus vbiq; puniri poteſt,ibid.nu.10.

Aſſaſſinium committitur etiam per promiſſionem incertam,ibid.prag.1.nu.6 115

Aſſaſſinium quomodò inducitur, & quibus verbis, ibid nu.7.

Aſſaſſinium non eſt, vbi mandatum eſt ad vulnerandum,ibid.n.8.

Digitized by Google

INDEX.

Aſſaſſinus punitur pœna ordinaria, ſi ad actum proximum deuenerit, ibid. prag 3 n. 3. 115

Aſſaſſini per ſtatutum Mediolanenſe ſuſpenduntur, ſi ad locum vbi patrandum erat delictum deuenerint, ibid. nu. 4 quod non obſeruatur in Regno nu. 5.

Aſſaſſinus an gaudeat immunitate Eccleſiæ, qui accepit pecuniam pro homine occidendo, & caſus non eſt ſequutus, collect. 3. prag. 2. de Cleric. nu. 13. 171

Aſſecurationis iuramentum eſt idem cum iuramento fidelitatis, & à quibus præſtatur, collect. 18. pragm. 23. de Feud. n. 17. 18. & 19. 263.

Aſſecuratus pendente aſſecuratione nullam vim pati debet, collect. 2. pragm. 1. de Pirat. num. 5. & 6. 482

Aſſecuratione conceſſa in veniendo, cenſetur conceſſa in redeundo, ibid nu. 7.

Aſſenſus reſeruatio quando nihil operatur, collect 9. prag. 11. de Adminiſtrat. Vniuerſit. num. 3. fol. 71.

Aſſenſus ſuper contractu faciendo non extenditur ad factum, ibid. nu. 4.

Aſſenſus in contractu non probatur ex atteſtatione Notarij, ibid. n. 7. & quando ſecus, nu. 8.

Aſſenſus Regius requiſitus à Pragmatica cuius expenſis debet expediri, ibid. nu. 9.

Aſſenſus ad filiam ſpuriam Neapolitanam non ortam in Ciuitate Neapolis, cuius mater non erat Neapolitana non porrigitur, collect. 3. prag. 2 de Feud. nu. 1. 250

Aſſenſus cenſetur præſtitus, & extenditur etiam ad antephatum, ibid. nu 2.

Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis pro earum dotibus ſuper bonis feudalibus exigendis in caſu ſoluti matrimonij, an extendatur ad maritatas, ibid. nu. 3.

Aſſenſus vigore Capituli cõceſſus mulieribus Neapolitanis an locum habeat in dote confeſſata, ibid nu. 5.

Aſſenſus Capituli Neapolitanis conceſſus pro dotis reſtitutione an iuuat, ſi deficit obligatio bonorum feudalium, ibid num. 7.

Aſſenſus Regius an cenſeatur ineſſe in obligatione feudali pro reſtitutione dotis, ibid. nu 8.

Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus Neapolitanis quando procedit, ibid. nu. 9.

Aſſenſus Capituli conceſſus mulieribus an extẽdatur ad bona feudalia ſoceri, ibid. nu. 11

Aſſenſus prædictus an habeat locum in ſubfeudis, ibid nu. 12.

Aſſenſus pro bonis feudalibus, in quorum beneficiũ intelligatur præſtitus, ibid. prag. 3. nu. 1. 251

Aſſenſus conceſſus mulieribus ſuper obligatione bonorum feudalium extenditur ad Capitula matrimonialia per Partes tantùm ſubſcripta, ibid. num. 4.

Aſſenſus vbi non eſt neceſſarius, ibid. prag. 4. nu 6. fol. 252

Aſſenſus cenſetur conceſſus per verbum, fiat, ibid. prag 9. nu. 1. 255

Aſſenſus quid ſit, ibid. num. 2.

Aſſenſus arguitur per ſigillum in aliqua ſcriptura factum, ibid. nu. 3.

Aſſenſus à quo die operatur effectum, ibid. prag. 10. num. 3. 255

Aſſenſus præſtitus quando eſt nullus, ibid. nu. 4.

Aſſenſus impetratus ſuper alienatione facienda, non operatur ſuper iam facta, ibid. nu 5.

Aſſenſus ſuper alienatione feudi non extenditur ad pactum de retrouendendo, ibid nu. 6.

Aſſenſus an poſſit denegari à Rege exteris feuda poſſidentibus in Regno, ibid pragm. 16 nu. 1. 257

Aſſenſus Domini requiritur in alienatione feudi, ibid. nu 3.

Aſſenſus debet eſſe expreſſus, ibid. nu. 4.

Aſſenſus ſubſequutus non validat alienationem factam cum clauſula, ſaluo iure Regio, ibid. num. 13.

Aſſenſus Apoſtolicus quando cenſeatur interueniſſe, collect. 1. Rubric. de Priuileg. Vniuerſit. nu. 7. fol. 495

Aſſertio vulnerati an faciat indicium ad torturam, collect. 12. prag. 37. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. nu. 15. 421

Aſſeſſores debent eſſe annales, collect. 6 prag. 5. de Baronib. nu. 3. 125

Aſſiſia pro rebus commeſtibilibus ſatis neceſſaria, ſed quomodò facienda, collect. 3. prag. 3. de Annon. nu. 3. 85

Aſſiſiæ ſtare tenentur emere volentes, etiam ſi ſint vtiles Terrarum Domini, ibid nu. 5.

Aſſiſtentiæ ſententia quando non patiatur appellationem, collect. 3. pragm. 2. de Appellat. nu. 1. & 5. 94

Aſſiſtentia nomen vndè traxit originem, collect. 1. Rubric. de Aſſiſtent. nu. 1. 117

Aſſiſtentia imploratio quidnàm ſit, ibid. nu. 2.

Aſſiſtentia vocabulum à quo eſt ſumptum, ibid. num. 3.

Aſſiſtentia an ſit præſtanda filio vti hæredi matris pro dote, & antephato ſuper bonis per tertios poſſeſſores poſſeſſis, ibid. nu. 5.

Aſſiſtentia quando peti poteſt ſuper feudo pro dotibus obligato, ibid. nu. 7.

Aſſiſtentia an debeat præſtari vxori vigore inſtrumenti dotalis non ritè reaſſumpti, ibid. n. 8.

Aſſiſtentia petita per creditores ſuper bonis ab vxore perceptis an ſit præſtanda, ibid. nu. 9.

Aſſiſtentia petita pro debito ſuper feudo an ſit præſtanda, ibid. nu. 10.

Aſſiſtentia an ſit concedenda creditori anteriori cũ obligatione generali bonorum feudalium cum aſſenſu, ibid. nu. 11.

Aſſiſtentia petita per creditores anteriores hæreditatis an ſit præſtanda, hærede opponente ſoluiſſe alijs creditoribus, ibid. nu 12.

Aſſiſtentia præſtita ſuper naui hypothecata cum promiſſione, quòd nauigaret periculo alicuius, an mereat exequutionem, ibid. n. 13. 14. & 17.

Aſſiſtentia an ſit concedenda tàm pro capitale, quã pro redditibus decurſis, ibid. nu. 18.

Aſſi-

Digitized by Google

Aſſiſtentia, quæ petitur ſuper bonis immobilibus an concedatur ſuper iuribus luendi, ibid. nu. 19.

Aſsiſtentia præſtatur etiam contra tertium poſſeſſorem, Principali non diſcuſſo, ibid. pragm. 1. num. 1. 118

Aſsiſtentia præſtatur, ſi cõſtat bona fuiſſe illius debitoris, ibid. n. 2.

Aſsiſtentia an concedatur, quotiès petitur in libello, ibid. nu. 3.

Aſsiſtentia præſtatur contra tertium poſſeſſorem nõ obſtante morte debitoris, ibid. nu. 4.

Aſsiſtentiæ ius quanto tempore finitur, ibid. nu. 5.

Aſſumere nomen alterius familiæ eſt prohibitum, collect. 5. prag. 8. nu. 4. 113

Attentantes pluries furari in vijs publicis non comprehendũtur ſub excluſione indultus, coll. 3. prag. 2. nu. 43. 23

Attentata poſt appellationem extraiudicialem non reuocantur per viam attentatorum, tamquã dependentia ex futuro euentu, collect. 1. Rubric. de Appellat. nu. 9. 88

Aucupationis nomen ad quid referatur, collect. 1. Rubric. de Aucupib. nu. 1. 118

Aucupationis, & venationis ius eſt de iure naturæ, ibid. n. 2.

Audientiæ quolibet Sabbatho carceres viſitare tenentur, collect. 8. pragm. 10. §. 9. de Offic. Iudic. num. 37. 386

Auditores, & Præſides Prouinciarum in Commiſsionibus per Prouinciam non poſſunt aſſumere in Actuarios alios, quàm Actuarios, & Scribas eiuſdem, collect. 10. prag. 10. de Actuar. num. 4. fol. 39

Auditor generalis eſt competens Iudex militum, collect. 5. prag. 11. de Milit. nu. 1. 336

Auditores diſcedentes à reſidentia amittunt ſalarium, collect. 8. pragm. 10. de Offic. Iud. num. 9. fol. 384

Auditores habentes mandatum exeundi de Prouincia nequeunt eodem tempore exire, ibid. §. 2. nu. 10.

Auditores nequeunt tractare vltrà commiſſa, ibid. §. 28. nu. 128. 394

Auditor nouiſsimus facit partes Fiſcalis, ibid. §. 53. nu. 239. 403

Auditores, Fiſco abſente cauſas expedire poſſunt, ibid. num. 249.

Auditoribus diſcrepantibus in voto cõſulitur Proregi, collect. 4. pragm. 5. de Offic. Iuſtitiar. nu. 1. & 13. 411

Auditores in Rota Romana quando ſunt in pari voto quomodò obſeruatur, ibid. nu. 6.

Auditores poſſunt vniri ad cauſas decidendas, non obſtante Præſidis impedimento, ibid. pragm. 7. num. 1. 413

Auguſta Auguſti priuilegio vtitur, collect. 1. Rubric. de Abolition. nu. 9. 12

Aurum, & Argentum factum, & infectum à Regno extrahi non poteſt, collectan. 4. pragm. 3. de Extract. nu. 1. 2. 4. & 5. 230

Auth. res, quæ C. commun. de legat. habet locum etiam in antephato, collect. 2. prag. 1. de Donat. propter nupt. nu. 8. 209

Author quarè collectaneas deciſionum ſuper pragmaticas exarauit, in Præfat. n. 3. 1

Author laudatus ſi comparendo ſuſcipit iudicium pro conuento, actor an teneatur notificare facere acta ipſi authori, collect. 2. prag. 2. de Dilation. nu. 3. & 4. 204

Author laudatus in foro laudantis comparere debet, ibid. nu. 5. limita n. 6. & 8.

Auxiliantes, & conſentientes in atrocioribus, pari pœna puniuntur, collect. 3. pragm. 3. de Aſſaſſin. num. 5. 116

Auxilium furanti præſtans quando tenetur de furto, collect. 2. prag. 1. de Furt. n. 11. 275

Auxilium præſtans, vt mulier deoſculetur qua pœna punitur, collect. 1. pragm. 1. de Oſculant. mulier. nu. 9. 474

B

Baiuli non veniunt appellatione Officialium, collect. 1. Rubric. de Officialib. & quæ ijs prohib. nu. 6. 367

Baiulus eſt ordinarius, non delegatus, collect. 1. Rubric. de Offic. Baiuli n. 2. 374

Baiulus poteſt cognoſcere de cauſis ciuilibus, & furtis priuatis, ibid. nu. 3.

Baiulus habet mixtum imperium, & poteſt portare arma, ibid. nu. 4.

Baiulus habet poteſtatem declarandi hæredes, facere præambula, & decernere tutelas, ibid. num. 5. & 6.

Baiulus poteſt accuſare obligationes penès acta, ibid. nu. 7.

Baiulus poteſt tenere carceres, ibid. nu. 8.

Baiulus nequit facere exequi, nec facere mãdatum, abſq; Conſultoris voto, ibid. num. 9.

Baiuli nequeunt ſe componere cum Dominis animalium damna inferentium, ibid. prag. 2. nu. 1. & 2. 376

Balius nomine pupilli iuramẽtum præſtare poteſt, collect. 15. pragm. 19. de Feud. num. 10. 260

Balius quando datur à Rege, collect. 3. pragm. 2. de Minor. num. 4. 341

Baliatus cui ſit decernendum matre tranſeunte ad ſecundas nuptias, ibid. num. 5.

Ballæ cognoſcuntur ex ſigno, collect. 7. pragm. 15. de Official. & quæ ijs prohib. num. 4. 371

Bancum ſoluens vigore apocæ falſæ ſuo periculo ſoluit, collect. 6. pragm. 5. de Falſis num. 4. 244

Bancherius tenetur pro falſis apochis præſentatis, & ſolutis, collect. 1. Rubric. de Nummular. n. 7. fol. 363

Bancherij ſe abſentantes per ſex dies debent citari domi, & ſi infra alios ſex dies non comparent, foriudicantur, ibid. pragm. 1. nu. 1. fol. eod.

Banna Proregum durante officio durant, propoſit. 8. num. 1. fol. 8 & vide ibid. num. 6. & 7.

Banni natura eſt, vt illud emittens velit, eſſe duraturum in perpetuum, ibid. nu. 3. & 5.

Ban-

INDEX.

Bannum, & pœna contra non reuelantes frumentum non exequitur contra non reuelantes ſpeltam, collect.7. pragm.9. de Extract. nu.7. 232
Bannum dari non poteſt ex cauſis animum mouentibus, vbi reus abſoluitur, collect.1. Rubric. de Exulib. num.5. 234
Banni ſententia an poſſit dici nulla, ibid. num.6.
Bannum quando dicatur ſentētia interloquutoria, ibid. num.7.
Bannum non extenditur vltrà territorium bannientis, ibid. pragm.1. num.2. fol. eod.
Banna non debent continere iniquitatem, collect. 4. pragm.6. de Meretric. num.1. 331
Bannum vtile Reipublicæ interpretandum eſt pro fauore, ibid. num.2.
Bannum pro publica vtilitate pro extirpatione facinoroſorum non recipit interpretationem de habilitate, vel inhabilitate, collect.4. pragm.4. de Monet. num.7. 346
Bannum vndè dicitur, collect.8. pragm.10. §.32. de Offic. Iudic. num.138. 395
Bannum vt liget plura requiruntur, ibid. nu.139.
Bannum ſi non eſt iuri conſonum ſeruari non debet, ibid. num.140.
Bannū debet fieri ſecundùm ius, ibid. num.141.
Banni natura quæ ſit, ibid. num.142.
Banna debent publicari cum conſultatione Regiæ Audientiæ, ibid. num.143.
Banna quando ſint nulla, ibid. num.144.
Bannitus *cum confiſcatione bonorum reſtitutus mediante pecunia etiam quoàd bona non recuperat bona emphyteutica deuoluta ad Eccleſiā, collect.1. Rubric. de Abolit. num.33.* 14
Bannitus quando admittatur ad probandam innocentiam, collect.1. Rubric. de Exulib. n.10. 234
Bannitus actionem, vel accuſationem inſtitutam antè bannum proſequi non poteſt, ibid num.11.
Bannitus quæ priuilegia amittit, ibid. num.12. & ſequent.
Bannito præſtans auxilium ad ſepeliendum non punitur vti fautor, ibid. num.21.
Bannitus poteſt mitti legatus ad locum, à quo eſt bannitus, & interim non moleſtatur, ibid. n.22.
Banniti ſunt hoſtes Ciuitatis, & poſſunt occidi, ibid. pragm.1. num.1. 235
Bannitus, nequit cōſtituere Procuratorem, collect. 1. Rubric. de Procurator. num.5. 497
Bannitus, qui appellauit à banno non poteſt occidi durante appellatione, collect.2. pragm.1. de Receptator. delinq. num.13. 507
Baptizati *debent deſcribi cum nominibus parentū, collect.2. pragm.1. de Paroch. num.3.* 478
Baptizatus quando poterit rebaptizari, ibid. n.21.
Baptiſmus quotuplex ſit, collect.2. pragm.1. num. 22. 479
Barattaria *à quo committatur, collect.11. prag.11. de Actuar. nu.4.* 39
Barbitonſores *vide in verbo Chirurgi.*
Baro *in electionibus interuenire nequit, collect. 3. pragmat.2. de Adminiſtrat. Vniuerſ. num.11. fol.* 46
Barones an ius aliquod habeant in confirmando Officiales Vniuerſitatis, & ſint manutenendi in poſſeſſione, quam in id habent, & teneantur confirmare electos à maiori parte, ibid. n.36. & 37.
Barones procurent cum effectu rationes Syndicorum, & Adminiſtratorū Vniuerſitatis, & Exactorum, vt videantur, & liquidentur, aliàs grauant vaſallos, & an poſſint petere non concurrentibus alijs Ciuibus, vt videantur rationes, ibid. prag.5. nu.259. 261. & 263. 67
Barones Regni in parlamento generali nequeunt ſe congregare abſq; licentia Proregis, ibid. prag. 8. nu.3. 69
Barones non poſſunt ſe intromittere in aquis priuatorū, collect.1. Rubric. de Aqu. & Aqueduct. num.5. 103
Baro an poſſit prohibere ius venationis, collect.1. Rubric. de Aucupib. nu.3. 119
Barones an poſſint prohibere venationem in eorū territorijs, ibid. pragm.1. nu.3. 119
Baronis nomen qualiter interpetretur, collect.1. Rubric. de Baronib. nu.1. 119
Baro quis propriè dicatur, ibid. nu.2.
Baro an ſit per ſolam poſſeſſionem, ibid. nu.3.
Baro an obtineat dignitatem Regalem, ibid. nu.4.
Barones nequeunt prohibere facultatem emendi, & vendendi, ibid. pragm.2. nu.1. 122
Baro nequit facere banna, vt nemo ſuum vendere poſſit, ibid. nu.4. & 5.
Baro non poteſt cogere vaſallos ad ſibi locanda vrbana, vel ruſtica prædia, ibid. nu.6.
Barones nequeunt reſtringere facultatem conceſſam vaſallis liberè vendendi, ibid. n.7.
Baro non poteſt prohibere, nè vendantur piſces, & fructus antequàm ipſe requiratur, ibid. nu.8. & limita, vt nu.9.
Baro quando poteſt facere banna, nè fructus vendantur, niſi ipſi notitia detur, ibid. nu.10. & 12.
Barones præferuntur in emptione, ibid n.11.
Barones nequeunt prohibere, nè vaſalli extrahant victualia ab eorum domicilijs, vt vendant propter neceſſitatem, ibid. nu.13.
Baro non poteſt prohibere vaſallis extractionem lignaminum ſub figura publicæ vtilitatis, ibid. num.14.
Barones nequeunt adſtringerre vaſallos, nè alibi vadant ad merces faciendas, ibid. nu.16.
Barones nequeunt expellere mercatores ad eorum terras accedentes, ibid. nu.17.
Barones non poſſunt prohibere vaſallis, nè faciant mercaturas, ibid. n.18.
Barones nequeunt prohibere Macellarijs, & Apothecarijs, nè exerceant Macellariam, & Apothecam, ibid. nu.19.
Barones, & omnes alij vtiles Terrarum Domini à moleſtia, & oppreſſione vaſallorum abſtinere debent, & de ſuo eſſe contenti, ibid. pragm.3. nu.1. & 2. 124
Barones erga vaſallos vti patres, tutores, ac defenſores ſe gerere debent, ibid. nu.6.
Barones iniuſtitiam faciunt demandando iuriſdictio-

INDEX.

ctionem probibitis ipſam exercere,ibid.nu.10.

Barones, & Officiales debent punire malefactores, ibid pragm.6.nu.1. 126

Barones babentes poteſtatem componendi,ea abuti non debent,ibid.nu.6.

Barones in componendo quando excedunt, & quando abutuntur facultate, ibid.nu.7.11.12. 13.& 16.

Barones conſeruare,& nõ excoriare debent vaſallos,ibid.nu.10.

Barones poſſunt remittere pœnas,ſi id babent in conceſſione,ibid nu.14 & 15.

Barones abuterent poteſtate componendi, ſi pendente appellatione aggratiarent inquiſitos, ibid. num.17.

Barones dicentes habere ex priuilegio merum, & mixtum imperium tenentur illud edere, ibid. prag.8.nu.7. 127

Barones non poſſunt procurare,vt Officiales Vniuerſitatum eligãtur ad eorum deuotionem, ibid. prag.10.nu 4. 129

Barones non poſſunt ſe ingerere in electionibus Vniuerſitatum,ibid.nu.5.

Barones non interueniunt in parlamentis Vniuerſitatum,ibid.nu 6.

Barones non poſſunt cogere vaſallos ad fideiubendum,ſic etiam reſpectu Aſſicuratorum, ibid.nu.7. & 8.

Barones terris, & nemoribus vti debent moderatè, vt vaſalli non arceantur à proprijs vſibus, ibid.prag.12 nu.1. 131

Barones non debent immittere tot animalia,vt abſorbeant commoditatem ciuium,ibid.nu.3.

Baro poteſt paſcere tanquàm Ciuis ditior, ibid. num.5.

Baro an poſſit immittere tot animalia, quot Ciuis ditior.ibid.nu.7.

Barones non babent vſum in paſcuis, & nemoribus domanialibus, quæ Vniuerſitates vendere volunt,ibid.nu.11.

Barones nequeunt alteri locare ius paſcendi, lignandi,& aquandi ſibi conceſſum, ibid.n.12.

Barones tenentur ad refectionem murorum, ſalaria Medicorum,& conſtructionem ſtratarum, ibid.nu.14.

Barones tenentur ſoluere collectas pro burgenſaticis,ibid nu.15.

Barones tenentur ſoluere collectas pro negotiatione,quàm faciunt,niſi ex fructibus feudi, ibid. num.16.

Barones gaudent commoditatibus terræ,ibid.n.17.

Barones vtuntur illis priuilegijs,quibus Ciues, ibid. nu.18 limita,vt nu.19.

Barones nequeunt cogere vaſallos ad emendos, vel conducendos eorum introitus,ibid.prag.13.n.1. fol. 132

Barones cum precibus importunis dicuntur cogere,ibid.n.2.& 3.

Barones poſſunt inferre metum,ibid nu.12.

Barones nequeunt impedire vaſallis vſum furnorum,molendinorum,tapetorum,tabernarum, & calcarearum, ibid.pragm.14.num.1.2.& 3. fol. 133

Barones poſſunt impedire vaſallis vſum furnorum,molendinorum, & ſimilia,quorum hoc ius ex particulari priuilegio, vel legitima præſcriptione,& ſimilia baberent,ibid nu 6.& 7.

Barones quàmuis babeant tale ius probibendi,non per hoc illud extenditur,nè vaſalli pro eorum proprio vſu poſſint babere molendina,tapeta,& ſimilia in eorum domibus,ibid nu.11.

Barones nequeunt tenere carceres obſcuros, & ſubterraneos, quoniam debent eſſe lucidi, ibid prag. 19 nu.1.& 2. 135

Baro nequit pœnam de vna in alteram commutare,ibid.prag 21.nu.4. 136

Baro quando remittere valeat pœnam antè ſententiam,ibid.nu.5.

Barones ex proceſſu informatiuo torqueri nequeunt,niſi ex diſpenſatione, ibid. pragmat.22. num.1. fol.eod.

Baro vrgente neceſſitate poteſt vaſallos cogere ad cuſtodiendos carceres ſoluto ſalario, collect.1. Rubric de cuſtod reor nu.2. 198

Baro cogit vaſallos ad vigilias in terris maritimis. collect.1.Rubric de excub.noctur.n.2. 224

Baro poteſt probibere vaſallis,nè adeant Regia Tribunalia, quando eſſet in praiudicium iuriſdictionis,collect.2.pragm.1.de Iuriſdict.inuic.non turband.nu.5. 306

Barones, & Deputati tempore donatiui non poſſunt procurare à vaſallis aliquid pro muneribus dandis Proregi, collect.2. prag.6.de Muneribus.Official.nu.1. 352

Baro nequit exigere pœnam, quando animalia Ciuium reperiuntur in terris bannitis, collect.2. prag 1.de Offic Baiul.nu.6. 375

Barones non poſſint conſtituere Conſultores ſuorũ Officialium in locis remotis, coll.8.prag.10 §.15. de Offic.Iudic.nu.91. 391

Barones poſſũt petere remiſſiones vaſallorum ſi ad modum belli procedi debet, ibid.§.48. num 188. fol. 400

Barones an poſſint procedere contra delinquentes ſubditos cum archibuſis, ibid. §.84. num.277. fol. 407

Baro moderatè vti debet paſcuis Vniuerſitatis,collect.1.Rubric.de Paſcuis n.11. 480

Barones nequeunt tradere alia pondera, quàm quæ à Principe,collect.1.Rubric.de Ponder. num.3. fol. 485

Baro babens in terra ſua ius ponderum babet augmentum,& ius directus,ibid.nu 7.

Barones non cogunt vaſallos ad præſtandum ſtrenam, collectan.1. pragmat.1.de Porter. num.3. fol. 486

Barones receptantes facinoroſos qua pœna puniantur,collect.2. prag.1.de Receptat.delinquent. nu.2. 507

Baro babens propria animalia, illis vti debet, collect.2.prag.1.de Salar.nu.2. 514

Baro nequit vti beſtijs deſtinatis pro centimolo, vel

vel tapeto.ibid.numer.8.
Baro nequit cogere vaſallos ad ſibi annuatim, vel menſatim inſeruiendum,ibid nu.10.
Baro poteſt cogere vaſallos pro ſeruitijs extrà territorium,ibid.nu.11.& 12.
Baro nequit iniungere ſeruitia exteris venientibus in ſua terra pro negotijs,ibid.nu.13.
Baro an poſſit iniungere ſeruitia illi, qui illud ſeruitium alteri Ciui locauit, ibid.n.14.
Baro an poſſit cogere vaſallos ad eundum de vna ad aliam terram pro meſſibus, & glandibus legendis, ibid.nu.16.
Barones tenentur ſoluere ſalarium Officialibus, collect.1.prag.1. de Trig. & ſalar.offic.nu.13. fol. 546
Baro,cui nō competit iuriſdictio aduerſus aliquem alterius Baroniæ,an poſſit illum capere, collect. 3 prag.1.de Vagab.nu.17. 548
Baro differens recipere carceratos remiſſos an grauet vaſallos, vide verbo vaſalli.
Beneficij titulum dicens ſe habere,debet probare poſſeſſionem,collect.5.prag.4.de Cleric. num.6. fol. 172
Beneficij appellatione in fauorabilibus venit penſio, ibid.nu.7.
Beneficium in quibus cauſis poteſt conferri digno, relicto digniori, collect.2. prag.1. de Official.& quæ ijs probib.nu.7. 368
Beneficiatus abſens propter vtilitatem Eccleſiæ cōſequitur diſtributiones quotidianas, ibid. prag. 11.num.9. 370
Beneficia,& Canonicatus ſunt dignitates, collect. 1.Rubric.de Offic.ad Reg.Maieſt ſpectan.nu.3. fol. 373
Beneficium conceſſum minori ſuffragatur maiori litis conſorti, collect.16. pragm.46. de Offic. Sacr.Reg.Conſil.nu 6. 454
Beneplacitum morte extinguitur, collect.4.prag. 3.de Exulib.num.1.limit.1 nu.2. 236
Beneplacitum ad dignitatem potius cenſetur relatum,ibid.num.4.
Beſtia mortua ſub nomine beſtiæ propriè non venit, collect.1.Rubric.de Beſtijs vaccinis num.3. fol. 137
Beſtiæ an contineantur in legato mobilium, collect.2. pragmat.1. Nè quid in loc.publ. num.6. fol. 356
Birruarij in teſtes non admittuntur,& quid in Caporalibus,& an ſufficiat eorum depoſitio ad torquendum,collect.8.pragm.8.de Actuar.nu.9.10. & 11. 37
Birruarij teſtificantes ſe fuiſſe percuſſos ab illis, quos volebant exequi, non faciunt fidem, ibid. num.12.
Birruarij, & Alguzerij ſunt perſonæ viles, collectan.10. prag.34.de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num.4. 419
Blaſphemans qualiter puniatur in Regno, & de iure communi,& qualiter de iure Canonico, collectan.1.Rubric.de Blaſphemant.num.1.2.& 3. fol. 157
Blaſphemus an repellatur à teſtimonio, collect 1. pragm.1.de Teſt.refren.num.22. 542
Bona tutorum ſunt tacitè hypothecata pupillis, collect.1. pragm.9. num 3.de Admin. Vniuerſ. fol. 70
Bona comeſtibilia vendenda palàm, ſecretè non ſunt tenenda,collect.3.prag.3.de Annon.num 7. & 8. 85
Bona ſunt allibranda per annuos fructus, non tamen ipſi fructus,collect.2.pragm.1.de Appret. nu.10. 102
Bona debent accataſtari deducto onere, ibid. n.22.
Bona Rebellium ipſo iure Fiſco applicantur, & ſic in crimine læſæ Maieſtatis, collect.2 prag.1. de bon. proditor.num.1.& 4. 159
Bona confiſcata an recuperentur obtenta gratia à Principe,ibid.n.12.
Bonis immobilibus publicatis,an cenſeantur publicati annui redditus, vide in verbo Annuus redditus.
Bonis præſentibus, & futuris legatis non veniunt annui redditus,collect.1.Rubric.de Cenſib.num. 55. 149
Bona cedentis quomodò inter creditores ſunt diuidenda,collect.1.Rubric.de Ceſſion.bonor.nu.17. fol. 152
Bona Hæbreorum ſi vi ventorum perueniant ad loca,à quibus fuerint eiecti an poſſint confiſcari collect.2.pragm.1.de Condemnat. pro delict.nu. 3. 185
Bonis Eccleſiæ locatis vltrà triennium nec per triēnium valet locatio, collect.2. prag.1. de Donat. propter nupt.nu 3. 209
Bona nè extrahantur à Regno prohibitio valet, collect.1.Rubric.de extract.animal.n.1. 226
Bona extrahi nō prohibita ſi reperiantur cum prohibitis confiſcantur,ibid.nu.3.
Bona Iudæorum quando deprædari, & confiſcari valent,collect.1.Rubric.de Iudæis nu.21. 301
Bona cenſentur acquiſita ratione officij, collect.8. pragm.22.de offic.& quæ ijs prohib.nu 2. 372.
Bona Prælati cenſentur acquiſita intuitu Eccleſiæ,ibid.nu.3.
Bona plura ſeparata quando inſimul venduntur ratione connexitatis,collect.16.prag.46.de Offic. Sacr.Reg.Conſil.nu.3. 454
Bona capta in bello cuius sūt,collect.1.prag.1.quod Regnicol.poſſ.armar.nu.2. 506
Bona Hæbreorum an deprædrari poſſint, & deprædata ad quem ſpectent,ibid.nu.5.
Bonum mixtum cum malo non dicitur falſum, collect.2. pragm.1. de Mann.colligend.num.6. fol. 325
Bonum non comburitur quando poteſt ſeparari à malo,ibid.nu.7.
Bos cornupeta ſi occidat alium bouē Dominus occiſoris an teneatur dare alium bouem, collect. 1.Rubric.de Offend innox.pro nox n.5. 366
Brachium ſæculare præſtatur Iudici Eccleſiaſtico per Iudicem laicum in captura laicorum, collect.4.pragm.3.de Iuriſdict.iudicem non-
tur-

Digitized by Google

turband.numer.16. 309

Bruci vt extirpentur quibus vti poſſumus, collect. 1.prag.1.de Bruc.nu.5. 140

Bulla Pii V.de cenſib.non ſeruatur in Regno, ſed Bulla Nicolai V. collect.3 pragm.2. de Cenſib. nu.4 & 5. 151

Bulla Pÿ IV. circa homicidium commiſſum à minore recēſetur, coll.3 prag.1.de Minor.n 3. 340

Buſſula inducit quaſi poſſeſſionem, collect.27 prag. 67.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu.2. 459

C

COeci, ſurdi, & muti excuſantur à tutela, collect.3.pragm.3.de Offic.Iud.nu 1. 379

Cœci nequeunt eſſe Officiales, nec muti, nec ſurdi, collect.1.pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu. 23 & 24. 442

Calciolarij prohibent Chirothecarios facere calciamenta mulierum, collect.1.Rubric. de Magiſtr. Art.nu.5. 323

Calor iracundiæ quando excuſat, collect.1.prag.1. de Blaſphem.nu 8. 137

Cambia à quo debeantur, collect.1. Rubric. de literis cambÿ nu.16. 316

Cambia, vt debeantur mercatori, ob retardatam ſolutionem quæ requirantur, ibid.nu.17.

Campana non debet pulſari niſi in grauibus delictis, collect.1. pragm.1. de Perſequend. malefactor.nu.2. 480

Campana ſonata ad arma quilibet exire tenetur, ibid nu. 3.

Cancellariæ officium dicitur Tribunal excelſum, collect.1.Rubric.de Offic.Secretar.nu.5. 461

Canonicus abſens per modicum tempus non poteſt priuari Canonicatu à ſuo Epiſcopo, collect. 5 pragm.5. de Adminiſtr. Vniuerſit. num.135. fol. 61

Canonici quàmuis habeant facultatē ſe abſentandi ab Eccleſia non poteſt maior pars illorum in eodem tempore abeſſe, collect.8.prag.10.§.2.de Offi Iudic.nu.11. 384

Canonici ſupernumerarÿ authoritate Apoſtolica creati non habent locum in Choro, & vocem in Capitulo, collect.15.prag.47.de Offic.Magiſt.Iuſtitiar.nu.9. 423

Cantores Eccleſiaſtici honeſtè cantent in Eccleſia, collect.6.pragm.7.de Nè quid in loc. public.nu. 7. 358

Capitanei locorum ad inſtantiam Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis tenentur cogere debitores Vniuerſitatis ſtatim, & incontinenti ſine figura iudicÿ, aliàs in ſindicatu tenentur, collect.5.prag.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.nu.165. 171.& 173. 63

Capitaneus poteſt eÿcere militem ex cauſa, collect. 8 pragm.10.§.6.de Offic.Iudic.nu.26. 385

Capitaneus ſi moritur, Iudex debet exercere officium Capitanei, & Iudicis, ibid.§.15.de Offic. Iudic.nu.83. 390

Capita bannitorum quando præſentantur quid faciendum, collect.1.prag.1.de Offic.Iud.General nu.5. 378

Capita repulſa debent declarari, collect.2. prag.1. de Procurator.nu. 10. 502

Caput Birruariorum, vulgò Capitanio di guardia non numeratur inter illos, collect.10.prag.34.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar nu 3. 419

Capitula militaria de ſententÿs in cauſis criminalibus non procedunt in delictis commiſſis à non milite, collect.5.pragm.11. de Milit.num.14. fol. 337

Capitula, quæ ſe reſtringunt ad vnum caſum non extenduntur ad alia, collect. 3 prag.2. de Feud. num.4. 251

Capitulum Sede vacante poteſt abſoluere à iuramento ad finem agendi, propoſit 3 nu.4. 4

Capiatur non debet relaxari ad ſimplicem nutum accuſatoris, collect.12 prag.37.de Offic.Magiſtr. Iuſtitiar.nu.6. 420

Captus cum indultu quando in priſtinam libertatem ſit reponendus, collect.1.Rubr.de Aboli. nu. 16. 12

Captiuo pauperi debent dari per Regiam Curiam duæ libræ panis quotidiè, collect.4.pragm.5. de carcerar.nu.1. 144

Carceres ſunt inuenti ad cuſtodiam, non ad pœnam, collect.18.pragmat.19 de Baronib.nu.3. fol. 135

Carcer dicitur mala manſio, ibid.n.4.

Carcer debet eſſe commodus, ibid.n.6.

Carcerarÿ habēt curam cuſtodiēdi carceratos, collect.1.Rubr.de Carcer.n 1. 141

Carcerarÿ qualiter puniantur pro fuga carceratorum, ibid.n 2.

Carceris effractio qualiter puniatur, ibid.n.3.

Carceris conſtructio ſpectat ad Barones, ibid.n 4.

Carceres debēt eſſe duo, ciuiles, & criminales, ibid. num 5.

Carcer Nobilium debet eſſe ſeparatus ab illo Ignobilium, ibid.n.7.

Carcer dicitur omnis locus à quo quis exire nequit, ibid.n.10.

Carceratus dicitur detentus ſub fideiuſſione, ibid. n. 11.

Carceratus nulliter poteſt emparari pro debito vero, ibid.n.13.

Carceratus, & in exilium condemnatus an poſſit emparari à creditoribus, ibid.n.14.

Carceratus pendente tempore ſecuritatis quando liberatur, ibid.n.15.

Carceratus quando relaxatur publicato proceſſu, ibid.n 16.

Carceratio nulla non probatur per fideiuſſionem, ibid.n.17.

Carcerari nequit exequutor Regis per Baronem, ibid.n.18.

Carceratus mitiùs punitur, ibid.n.23.

Carcerarÿ nequeunt exigere à carceratis vltrà carolenum tempore, quo liberantur, ibid.pragm. 1. n.1. 142

Carcerati nequeunt compelli ad ſolutionem iuris

portel-

INDEX.

portelli pro debitis Fiſcalibus,ibid.n.4.& 5.

Carceratus deponens cum iuramento de ſolutione facta Carcerario non probat,ibid.n 9.

Carcerati infirmi,& conualeſcentes debent morari in Infirmaria,ibid.prag.13.n.1. 145

Carcerati dùm infirmantur debent reponi in meliorem locum,ibid.num.2.

Carcerarij tenentur denunciare infirmitates carceratorum,ibid.n.3.

Carcerati quando loco depoſiti mittãtur ad Regias triremes,collect.2. pragm.5. de condemnat. pro delict.n.2. 184

Carceratio fieri debet expenſis petentis, ibid.prag. 16.nu.3.fol.186.& collect.7. pragm.8.de Offic. Iuſtitiar.nu.3. 413

Carcerum cuſtodia ſpectat ad Baronem, collect.1. Rubric.de Cuſtod.reor.n.1. 198

Carceratio de facto ſi fiat,poteſt haberi recurſus ad Superiores,ibid pragm.1.n.3.& 4. 199

Carceratio debitoris ſuſpecti de fuga quando fieri valeat etiam ante tempus,ibid.nu.7.

Carceratus ſi non habet fideiuſſores admittitur ad iuratoriam cautionem, collect.2.prag.1. de Ferijs n.10. 247

Carceratus debet iurare de obſeruando omnia, ad quæ tenetur,ibid n.12.

Carcerati non poſſunt liberari abſq; licentia Iudicis,etiam pro debito ciuili, collect.9.pragm.31. de Offic.Magiſtr.Iuſtit.num.2. 418

Carcerati pendente appellatione non amouentur à carceribus,in quibus reperiuntur,ibid.prag.43. n.1.& 2. 422

Carceratio vnius ex debitoribus obligatis vigore apocæ bancalis an proſit alijs, ad finem vt audiri poſſint circa eorum exceptiones, collect.10. pragm.63. de Offic.Procurator.Cæſar.num.16. fol. 438

Carceratum eximens qualiter puniatur, collect.1. Rubric.de pœn.n.11. 484

Carcerati de Iure Regni qualibet hebdomada viſitari debent, collect.1.Rubric. de viſitat.num. 2. 558

Carcerati pro ære alieno an ſint viſitãdi, ibid.prag. 3.n.1. 559

Carceratus an dicatur qui domi eſt retentus, vide verb Retentus.

Cartæ ſcripta, & ſubſcripta à defuncto abſq; teſtibus valet ad pias cauſas, collect.1. Rubric. de Legat.pijs nu 33. 312

Caſalia dicuntur interdicta, interdicta Ciuitate, collect.4.prag.3.de Citation.n.6. 167

Caſalia Ciuitatis tenentur contribuere in expenſis publicis, quas Ciuitas facit,ibid.nu.7.

Caſalia dicuntur de iuriſdictione Ciuitatis collect.2.prag.1.de Delegation.nu.8.& 9. 201

Catastum legitimè factum quos pariat effectus,collect.1 Rubric.de Appret.n.4. 101

Cauſæ conceſſionis indultus quales, & quenam ſint,collect.1.Rubric.de Abolit.n.15. 12

Cauſæ interceptorum comprehenduntur in generali abolitione,ibid.prag.2.n.70. 25

Cauſa remiſſa Baronibus cum clauſula, quòd eligãt Iudices in Ciuitate attitantur per eoſdem Scribas Regios, qui prius attitabant, collect.10.prag. 10.de Actuar.n.1. 39

Cauſa beſtialis excuſat à dolo, collect.5.prag.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.n.8. 54

Cauſa dicitur tàm antè litem,quàm poſt, collect.1. Rubric. de Cauſ. decidend.nu.1. 145

Cauſa criminalis quæ dicatur, ibid.n.2.

Cauſæ pecuniaria appellatione quæ veniant, ibid. nu.3.

Cauſas decidẽdas nequeunt Officiales extra Tribunalia inter ſe tractare, ibid.pragmat.1.num.1. fol. 145

Cauſa ſummaria nõ tractatur per Præſidem S. C. ibid.n.4.

Cauſæ ſummariæ quæ ſint, ibid. n.5.

Cauſa efficiens eſt inſpicienda, collect.2.prag.1. de Citation.n.3. 165

Cauſa finita nequit producere effectum infinitum ibid

Cauſæ ex quibus deuenitur ad compoſitionem quæ ſunt,collect.1.Rubric.de Compoſit.nu.3.& ſeq. fol. 178

Cauſa criminalis non impedit ciuilem, collect.3. prag.2.de Falſ.n 3. 242

Cauſa falſitatis orta ſuper ciuili non ſuperſedetur de iure Regni, ibid.nu. 6.

Cauſa alimentorum poteſt agi die feriato,collect.1. Rubric.de Ferijs.n.19 246

Cauſa quomodocunq; tangat feudum dicitur feudalis,collect.1.Rubric.de Feud.nu.8. 249

Cauſæ concedendi reſtitutionem inſtantiæ quæ ſint, collect.2.prag.1.de Inſtant.cauſ.n.12. 292

Cauſa ſuper liquidatione inſtrumentorum an remittantur ad Barones,collect.2. prag.1.de Inſtrum.liquidat.n.1. 295

Cauſa ſodomiæ eſt criminalis, collect.3. prag.2. de Iuriſdict.inuic.non turband.n.5. 303

Cauſa oſculi per vim illati in ſtratis eſt criminalis ibid.n.6.

Cauſa ſtratariorum dicitur criminalis, ibidem n.7.

Cauſa lenonum eſt criminalis,ibid.n.8.

Cauſa ictus ſcoppittæ ad nocendum,etiam non ſequuto effectu dicitur criminalis,ibid.n.9.

Cauſa teſtis falſi iterãtis falſitatem eſt criminalis, ibid.n.10.

Cauſa aſſaſſinij eſt criminalis,ibid.n.11.

Cauſa famoſi libelli dicitur criminalis, ibid.num. 12.

Cauſa criminis falſæ monetæ eſt criminalis, ibid. nu.13.

Cauſa criminis falſi in criminalibus dicitur criminalis,ibid.nu.14.

Cauſa poſſeſſorij retinendi beneficij Eccleſiaſtici inter duos Eccleſiaſticos an coràm Iudicibus Regijs tractari poſſit,ibid prag.3.n.3. 308

Cauſæ ſunt meri Eccleſiaſticæ quæ reſpiciunt ſpiritualia,ibid.n.7.

Cauſæ Eccleſiarum,& Clericorum ſpectant ad Iu-

dices Eccleſiaſticos, ibid.n.8.
Cauſæ merè temporales à Iudicibus ſæcularibus tractantur, ibid.n.9.
Cauſæ mixtæ quæ ſint, ibid.n.10.
Cauſa pia dicitur ſi reſpicit fauorem animæ, collect.1. Rubric.de legat. pijs n.5. 311
Cauſa ciuilis ardua æquiparatur criminali, collect.1.Rubric.de Nummular.n.3. 363
Cauſæ commiſſæ à Iuſtitiario poſſunt expediri etiam Præſide abſente, collect.1.Rubric.de Offic. Iuſtit n 6. 410
Cauſæ poſſeſſorij, & beneficialis vertentis inter Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas Iudex competens eſt Iudex laicus. collect.5.prag.12. de Offic. Magiſtr.Iuſt.n.7. 416
Cauſæ quando auocentur à Baronibus, ibidem num.9.
Cauſæ Fiſcales quæ ſint, collect.1.prag.12.de Off. Procur.Cæſ.n.5. 424
Cauſa reuiſionis poteſt iudicari ex eiſdem actis, collect.4.pragm.5.de Offic.Sacr.Reg.Conſ.num. 4. 446
Cauſæ inter priuatos in S.C. tractatur, ibid.prag. 37. nu.1. 450
Cauſæ criminales in prima inſtantia ad M. C. remittuntur, ibid.n.2.
Cauſæ, quæ debent decidi iunctis Conſiliarijs remittuntur arbitrio Præſidis, ibid.pragm.41.num.1. fol. 451
Cauſa quæ requiratur in ſuſpitione Delegati, coll. 1 Rubr.de Suſp.Official.n.7. 533
Cauſa recuſationum reducitur ad rem cauſatam, ibid.prag.15.n.40. 539
Cauſæ ex quibus Iudex poſſit allegari ſuſpectus quæ ſint, ibid.n.46.
Cautio qualis qualis quando ſufficiat, collectan.5. prag.5.de Admin Vniuerſ.n.117. 60
Cautio de iudicio ſiſti datur à reo tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, coll. 2.prag.2.de Cõmiſſ. n.1.& 2. 175
Cautio de ſtando iuri quando præſtatur, ibidem num.3.
Cautio de ſtando iuri habet tractum ſucceſſiuum, & importat, quòd quis ſiſtat in iudicio vſq; ad ſententiam, ibid n.4.
Cautio de iudicio ſiſti qualiter finiatur, ibidem nu.6.
Cautio de iudicio ſiſti non facit quem conſentire in Iudicem.ibid.n.12.
Cautio iuratoria quando non admittitur, collect.2 prag 1.de Ferijs, n.18. 248
Cautio Nummulariorum qualis eſſe debet, quando Bancum erigitur, collect.3.prag.2.de Nummul. n.1. 363
Cautio præſtita per Bãcherios in cuius beneficium conuertitur. ibid nu.2.
Cautio præſtatur per actorem quando ſententia S.C.exequitur, coll.4.prag.5.de Offic.S.R.C. nu. 2. 445
Cautio de concordando Partes, vel de redeundo ad carceres præſtatur à carceratis viſitatis pro debito, coll.2.prag.3.de Viſit.n.2. 559
Cenſuarij qui cœperunt ædificare antè prohibitionẽ an excuſentur à cenſu, vel petant remiſſionem in partem, coll.2.prag.2. de Aedif.prohib. num. 9. 76
Cenſus dupliciter conſideratur, collect.1.Rubr.de Cenſib.n.1. 147
Cenſus formalis, & materialis quis dicatur, ibid. nu.2.
Cenſus eſt diuerſus à re, ſuper qua imponitur.ibid. nu.3.
Cenſus requiſita enumerantur, ibid.nu.6.8.9.10. 15.& 16.
Cenſus conſtitui non poteſt ſuper re, quæ non habet fructus æquiualentes, ibid. n.7.
Cenſus alibi, quàm in loco contractus celebrati ſolui nequit, ibid.n.12.
Cenſus ſuper re ſubiecta fideicommiſſo, ac maioratui imponi non poteſt, nec ſuper feudo conceſſo cum clauſula, & quibus dederis, ibid.num.17. & 18.
Cenſus conſtitui non poteſt ſuper vſufructu, ibid. nu.19.
Cenſus contractus abſq; pecunia numerata non eſt exequendus ibid.n.20.
Cenſus eſt vſurarius cum pacto, quòd non ſoluendo cadat in commiſſum, ibid.n.21.
Cenſus inualidus propter pacta non firmatur cõſuetudine, nec emptor facit fructus ſuos, & ſorti excomputantur.ibid.n.23.& 24.
Cenſus ſuper rebus fideicommiſſarijs reſcinditur, & pretium reſtituitur, ibid.n.25.& 28.
Cenſus an dicatur conſtitutus pro parte pretij numerati, ibid.n.27.
Cenſus ſuper Caſali, alijs obligationibus ſuppoſito, quando ſubſtineatur, ibid.n.29.
Cenſus non dicitur extinctus ſi pretium reſtitutũ non eſt, & Partes non obſtante mandato à Iudice dato volunt continuare, ibid.n.30.
Cenſus quomodò extinguatur, & an poſſit fieri ab habente mãdatum cum plena, & libera poteſtate, ibid.n.31.& 32.
Cenſus retrouenditio facienda eſt per ſecundum illius emptorem, ibid.n 34.
Cenſus poteſt conſtitui etiam ſuper pluribus ſuis finibus deſignatis, ibid.n.35.
Cenſus petitur à tertio poſſeſſore non diſcuſſo principali debitore, ibid.n.36.
Cenſus ſuper fructibus ſcripturarum cũ pacto redimendi per ſex annos cum beneplacito Sedis Apoſtolicæ eſt validus, ibid.n.37.
Cenſus quotæ an valeant præſcribi, ibid.n.40.
Cenſus quo ſpatio præſcribatur, ibid.n.41.
Cenſus etiam ſequeſtratus currit, ibid.n.42.
Cenſus an conſtitui poſſit ab vſurario, ibidem num. 43.
Cenſus computatur inter immobilia, ibid.num.44. & 45.
Cenſus conſtitutus pro interuſurijs vitæ militiæ decurſis ſuper feudo ab eo, qui poſſidet cum pacto retrouendendi, redempto feudo an

an reſoluatur, vt exiqui poſſit, ibidem numer. 59.
Cenſus conſtitutus an poſſit emi, vel vendi minori pretio abſquè vſura labe, ibidem num. 60.
Cenſus bullaris an poſſit emi per Procuratorem, ibid.n.61.
Cenſus bullaris poteſt imponi etiam abſq; pecunia numerata, ibid.nu.63.
Cenſus non ſoluitur de rebus deſtructis, ibid. num. 67.
Cenſus annui nequeunt excedere decimam partem pretij, ibid.pragm.1.de Cenſib. 149
Cenſus nequit conſtitui ſuper omnibus bonis, ibid. n.11. 150
Cenſus vitalitius ſoluitur ad rationem annuorum quatuordecim, ibid.prag.2.n.1. 150
Cenſus perſonalis iuridicè conſtitui poteſt, ibidem nu.2.
Cenſus perſonalis eſt approbatus, ibid.n.5.
Cenſus vitalitius vndè dicitur, ibid.n.6.
Cenſus vitalitius reſpicit nonnullas conditiones, ibid.nu.7.
Cenſus perpetui cum pacto redimendi quandocunq; empti à Regia Camera reducuntur ad rationem ſeptem pro centenario, extinguendi autem ad vitam, ſiuè ad certum tempus ad decem pro centenario, ibid prag.5.n.1. 151
Cenſus conſtitutus pro pecunia aurea non debet ſolui in argentea, collect.1. Rubric. de Monet.n. 5. 342
Cenſus poteſt reſtringi ad certam ſpeciem pecuniæ, ibid.nu.9.
Ceſſio *bonorum facta creditoribus conditionalibus non præiudicat, collect.1.Rubric.de Ceſſion. bonor.n 9.* 152
Ceſſio bonorum à quo fieri nequit, ibid.n.10.11.12. 13.14 & 15.
Ceſſioni bonorum nequit renunciari, ibidem num. 16.
Ceſſio bonorum poteſt fieri per debitorem ſi ſua culpa ad paupertatem deuenerit, ibidem numer. 18.
Ceſſio bonorum non debet fieri cum ignominia, ibid.n.19.
Ceſſio bonorum non ſolùm ſemel fieri poteſt, ibid. n.21.
Ceſſio bonorum non admittitur pro debito contracto infra annum, & quid ſi notatum eſt debitum antiquum, ibid.prag.2 n.1. 156
Ceſſione bonorum non gaudet negans debitum, ibid.n.2..
Ceſſionis bonorum beneficium implorans, à quo excluditur, vlterius illud petere nequit, ibidem, num.6.
Ceſſio bonorum ceſſat pro obligatione inita in nundinis, collect.3.pragmat.3. de Nundin. nu. 5. 365
Ceſſio bonorum non impeditur ex cauſa panis recepti, collect.8.pragm.10.§.7.de Offic.Iudic.nu. 27. 385
Ceſſio bonorum quibus, & quando conceditur.ibid. n.30.
Ceſſionario non datur dilatio quando fuit data cedenti antè ceſſionem, collect.1. Rubric.de Dilation.n.38. 204
Cedens liti, & ab accuſatione deſiſtens quando debeat condemnari in expenſis, collect.2.pragm.1. de Expenſ.n.7. 225
Ceſſionarius Fiſci poteſt nomen ceſſum coràm Iudicibus Fiſcalibus conuenire, collect 9. prag. 62. de Officio Procuratoris Cæſaris num.5. fol. 437
Ceſsionarius an teneatur exhibere ceſsionē antè litem conteſtatam, collect.5.prag.5. de Ordin.iudicior.n.4. 463
Chirurgi *volentes curare vulnera propria quid facere tenentur, collect.1. Rubric. de Chirurg. nu 1.* 157
Chirurgi non tenentur denunciare ante medicamenta præſtita, ibid. n.2.
Chirurgi quando non tenentur denunciare, ibid.n. 3.4.& 5.
Chirurgi denunciantes tenentur denunciare verã qualitatem vulnerum, ibid n.6.
Chirurgia quid ſit, collect. noua in addit. Rubric. nu.1. 567
Chirurgi graduati in chirurgia gaudent nobilitate, ibid.n.2.
Chirurgi, Medici Phiſici, & Barbitonſores ex cauſa morbi poſſũt ingredi Monaſteria Monialiũ, ibid.n.3.
Chriſtiani *nequeunt ferre arma Infidelibus, collect.3. pragmat.2. de Extract.num.1.2.3.& 4. fol.* 227
Chriſtianus nequit ingredi balneum cum Iudæa, collect.3.prag 2 de Iudæis n.9. 303
Ciambellarias *faciens ad infamiam alterius qua pœna puniatur, collect.2.prag.1. de Iniur. nu. 1.2.3. & 4.* 289
Circulatores, *vulgò* Ciarlatani *in diebus quadrageſima, & feſtiuis probibentur vendere vnguenta, & voluptatem proponere, collect.3. prag.2. Nè quid in loc.public.n.1.* 356
Citatus *vt legitimè compareat intelligitur per ſe, vel per Procuratorem, collect.12.de Actuar.n. 3.* 40
Citatio qualiter eſſe debeat, collect.1.Rubric.de Citat.n.1.& 3. 159
Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa, ibid. n.2.
Citatio in criminalibus non eſt de ſubſtantia, & vbi Iudex procedit ex officio, ibid.n.4.
Citatio an debeat continere cauſam, ibidem num. 5. & in ciuilibus an ſit inſerendus libellus n.7
Citatio debet continere locum, qui ſi ſit inhoneſtus, vel non tutus, citatus comparere non tenetur, ibid n.9.
Citatio debet fieri cum congruo dilationis tempore, ibidem num.12.quod ſi non fuerit appoſitum, intelligitur de congruo, ibid num.13. & vide nu.17.

INDEX.

Citando extra Regnum aſſignantur 60. dies ad comparendum, ibid. nu. 16.

Citationis copia danda eſt, & ſi non petatur, ibid. nu. 18.

Citatio in quolibet negotio, & cauſa requiritur, ibid n 19 20. 21. 22. & 23.

Citatio an requiratur in actibus extraiudicialibus, ibid. nu 24 & quid quando tractatur de eijciendo iniuſto detentore à poſſeſſione, ibidem numer. 25.

Citatio an requiratur in prorogatione compromiſſi, ibid. nu. 26. & in retractatione ſententiæ nu. 27.

Citatio an debeat interuenire in abſolutione à iuramento, ibid. nu. 29.

Citatio an requiratur antequàm fiat ſequeſtrum, ibid. n. 30.

Citatio requiritur in receptione teſtium, ibid. n. 31. & quid ſi recipiantur teſtes ad futuram rei memoriam, n. 36.

Citatio requiritur quando producuntur inſtrumenta, & ſcriptura ad probandum, ibid. nu. 33. 34. & 35.

Citatio quando requiratur in exemplatione inſtrumenti, ibid. n. 37. 38. & 39.

Citatio non requiritur quando extrahitur copia ab Archiuio, ibid. n. 40.

Citatio requiritur, vt quis declaretur excommunicatus, ibid. n. 41. 42. 44. & 45.

Citatio Partis an, & quando requiratur, cùm tractatur de interpretatione reſcripti, vel priuilegij Principis, ibid. nu. 43.

Citatio Partis requiritur quando conceditur reſtitutio in integrum, ibid. n. 46.

Citatio requiritur in declaratione, & ſententiã deſertionis cauſæ, ibidem numer. 47. 48. 49. & 50.

Citatio requiritur quando Eccleſia eſt diſmembrãda, ibid. n. 51.

Citatio requiritur in reuocatione attentatorũ, ibid. num. 52. & in venditione pignoris num. 53. & in delatione iuramenti ſuppletorij Parti nu. 56.

Citatus ad diem non iuridicam, cùm non cenſeatur citatus ad diem ſequentem iuridicam debet iterum citari, aliàs actus eſt nullus, ibidem nu. 57.

Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, ibid. nu. 58. & vide n. 61. & 70.

Citatio ad ſententiam facta domi, ſi ſemel anteà fuiſſet facta perſonaliter, & citatus comparuiſſet, eſt valida, ibid. n. 62.

Citatio in beneficialibus ſufficit ad audiendam ſententiam, ibid. n. 63. & quid in profanis, ibid.

Citatio ad ſententiam ſi ſit pro tali die cum clauſula, cum continuatione dierum ſequentium, & horarum, quomodò intelligatur, ibid. n. 66. & 67.

Citatio ad ſententiã non ſit à Sacro Conſilio Neapolitano, ibid. n. 68.

Citatio ſi ſit facta, quòd Pars veniat ad audiendam intentionem Iudicis, & in illo termino Iudex proferat, ſententia eſt nulla, ibid. num. 71.

Citatio requiritur ad dicendum contra commiſſionem, contra articulos, videndum iurare teſtes, & ad dandum interrogatoria, ibidem numer. 73. & in oblatione, & proteſtatione facienda, num. 74.

Citatio non exigitur quando citandus eſt præſens in iudicio, ibid. num. 75. ſecus ſi eſt præſens pro alia cauſa, ibid. num. 76.

Citatio non requiritur in capiendo ſuſpecto de fuga, ibid. n. 77.

Citatio non requiritur cùm alicui examinatio committitur, an aliquis idoneus, vel dignus ſit, ibid. n. 79.

Citatio an requiratur in exequutione ſententiæ, ibid. n. 81. 82. & 83.

Citatio non requiritur quãdo citatus dixiſſet, nolle comparere, ibid. n. 84.

Citare non tenetur Partem aduerſam Exequutor Apoſtolicus, ibid. n. 85.

Citatio non requiritur ſi Iudex velit interdicere bonorum adminiſtrationem furioſo, ibidem num. 86.

Citatio non requiritur quando Iudici conſtat, citando defenſionem non competere, nec ius ſpectare, ibid. n. 87. & 88.

Citatio non requiritur vbi nulla requiritur cauſæ cognitio, ibid. n. 89.

Citatio non exigitur vbi Pars dedit licentiam Iudici, vt procedat abſquè citatione, ibidem num. 91.

Citatio non requiritur in ſpoliato, qui poteſt res amiſſas probare per ſuum iuramentum, ibidem num. 93.

Citatio non requiritur in capiendo debitore, ob pactum de capiendo, & conſtitutione precarij, ibid. nu. 94. & 95.

Citatio non requiritur in collatione beneficij, ibidem nu. 95. nec in inſufflatione ſpiritus vitæ, nu. 96.

Citatio non requiritur in actu, in quo terminus eſt aſſignatus, ibid. n. 97.

Citatio non requiritur in demonſtrando Clericatu coràm Iudice laico à Clerico accuſato, vel carcerato, ibid. n. 98.

Citatio non requiritur in ſemel citato de perſona, ibid. n. 99.

Citatio non requiritur, cùm quis vigore inſtrumenti petit familiam Curiæ, vt ab ea aſſocietur ad capiendam poſſeſſionem, quam propria authoritate capere poterat, ibid. n. 100.

Citatio non exigitur in permutatione, quam facit Ordinarius de iurepatronatus ſpectante ad præſentationem patroni laici, ibid. n. 101.

Citatio Partis non eſt neceſſaria quando teſtis declarat ſuum dictum obſcurum, ibidem nu 102. & 103.

Cita-

Digitized by Google

Citatio non requiritur in capienda poſſeſſione vigore pacti de retrouendendo, ſi ſemel citatus, quòd retrouendat fuit renitens, ibidem numer. 104.

Citari non debent legatarÿ, quando teſtamentum declaratur inofficioſum, ibid. nu. 105.

Citatio per edictum contra quos ſit, ibid. nu. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112.

Citatio per edictum eſt neceſſaria, quando aditur hæreditas cum beneficio legis, & inuentarÿ, ibid. nu. 113.

Citatio per edictum ſit contra intereſſe prætendentes, dùm reaſſumitur inſtrumentum, ibid. num. 114.

Citatus per edictum, vel per cõtradictas, dicitur ſictus contumax, & refectis expenſis debet audiri etiam contra rem iudicatam, ibid. nu. 115.

Citatio extra territorium non valet, & quid ſeruatur in praxi, ibid. pragm. 1. nu. 1. fol. 165. & vide nu. 9.

Citatio quando ſit à Nuntio, ſeruatur Rit. M. C. ibid prag. 2. nu. 1. 166

Citatio in dubio præſumitur facta domi, non perſonaliter, ibid. nu. 2.

Citatio facta domi valet, & tenet, etiam quòd illa non veniat ad notitiam citati, ibid. nu. 3. & vide nu. 4.

Citatio facta domi an poſſit fateri, quem banniri, ibid. n 7.

Citatio facta per Nuntium nõ valet, niſi appareat de mandato Iudicis, ibid. pragm. 3. num. 1. & 2. fol. 167

Citatus à Iudice antè præſentationem ſuæ commiſſionis ſi ob id fuerit reputatus contumax, poterit dicere de nullitate, collect. 3. pragm. 3. de Commiſſar. nu. 8. 176

Citatio de quo iure ſit, collect. 2. prag. 1. de Conſeruator. n. 2. 188

Citatio ad quem finem eſt neceſſaria, ibid. n. 3. 7. 8. 9. & 10.

Citatio contra non ſubditum nullũ parit effectum, ibid. nu. 6.

Citatio quando dicatur legitima, ibid. n. 13.

Citatio ad videndum iuramenta teſtium ſuper poſſeſſione eſt neceſſaria, ibid. n. 14.

Citatus ſi non comparet, quando habeatur pro confeſſo, collect. 1. Rubric. de Contumac. num. 12. fol. 194

Citatio cum abbreuiatione termini contra inquiſitos de recaptu quando faciẽda ſit, collect. 6. prag. 10. de Exulib. n. 4. 238

Citati pro crimine recaptus, & non comparentes foriudicati, ſi fuerint capti viui, facta recognitione abſq; alio proceſſu poſſũt morti tradi, ibid. num. 7.

Citatio quando inducat litis pendentiam, collect. 3. pragmatic. 2. de Inſtrument. liquidation. num. 1. fol. 295

Citatio Partis requiritur vbi ſit æſtimatio à Tabularÿs, collect. 3. pragm. 2. de Magiſtr. art. n. 3. 324

Citatio facta domi Nummulariorum valet, licèt non perueniat ad eorũ notitiam, collect. 2. prag. 1. de Nummular. nu. 2. 363

Citatio continens breue tempus pro non facta habetur, collect. 8. pragm. 10. §. 20. de Offic. Iudic. nu. 100. 392

Citatio ad informandum quando expediri non poteſt, collect. 12. pragm 37. de Offic. Magiſtr. Iuſt. n. 1. 2. 4. & 5. 420

Citatio ſufficit quòd fiat domi, vel perſonaliter, collect. 2. pragm. 2. de Ordin. iudicior. num. 1. 2. & 3. 461

Citatio vbi eſt nulla, nulla eſt foriudicatio, collect. 1. Rubric. de Sent. foriud. n. 2. 525

Citatio agnatorum habentium ſpem ſuccedendi quando ſit neceſſaria, collect. 2. prag. 1. de Vincul. ſeù condit. nu. 2. 558

Ciuilitas *originis an amittatur ſi quis recedit à patria, collect. 2. pragm. 1. de Immunit. Neapol. num. 5.* 281

Ciuilitas an poſſit renunciari, ibidem numer. 10.

Ciuilitas Neapolitana quando probatur, ibidem num. 20.

Ciues *in electionibus interuenire debent in Parlamentis, niſi ex cauſa prohibeatur ingreſſus, aliàs ſubſequuta ſunt nulla, collect. 3. pragmat. 2. de Adminiſtration. Vniuerſitat. num. 9. fol.* 46

Ciues impotentes, & pauperes moleſtandi non ſunt, & eximuntur à tributis, taleis, & collectis, ibid. prag. 5. nu. 162. & 163. 63

Ciues particulares Vniuerſitatis poſſunt petere rationes ab Adminiſtratoribus, & interuenire ad conformandos Rationales, & Calculatores, ibid. nu. 162.

Ciues omnes debent deſcribi in cataſto, collect. 2. pragm. 1. de Appret. num. 35. 102

Ciuis quis dicitur vel natiuitate, vel ex domicilio, vel ex allectione, collect. 5. pragmat. 8. de Citat. nu. 9. 168

Ciuis Neapolitanus quis efficitur emẽdo, vel ædificando ibi domum, ibid. nu. 11.

Ciuis quis dicatur, collect. 2. prag. 1. de Immunit. Neapolit. nu. 4. 280

Ciues allecti quando gaudent vti originarÿ, ibid. num. 7.

Ciuis non dicitur ortus in Ciuitate Neap. matre in fraudem parturiente, ibid. n. 13.

Ciuis Neapolitanus dicitur qui habet vxorem ortam in Ciuitate Neapolis, & domum propriã, ibid. n. 18.

Ciuis alicuius loci oriundus vbi etiam ſubit onera habitans alibi non debet ſoluere gabellam emptionis, ibid. num. 26.

Ciues numerantur in locis, in quibus habitant, ibid. prag. 4. n. 3. 283

Ciues nequeunt eſſe Actuarÿ in eorum Ciuitate, collect. 8. prag. 10. §. 24. de Offic. Iudic. num. 116. fol. 393

Ciues poſſunt vti paſcuis, nemoribus, & aquis,

collect. 2. pragmat. 1. de Salar. eorum num. 19. fol. 515
Ciues poſſunt vendere fruges, ibid. n. 21.
Ciues pro ſua patria quando ad teſtificandum admittuntur, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refrenat. nu. 17. 542
Ciuitas Nobilibus datur loco carceris, coll 5. prag. 8. de Citation. nu. 15. 168
Ciuitas, vel Vniuerſitas feudum poſſidens tenetur Domino fidelitatem præſtare, collect. 18. pragm. 23. de Feud. nu. 5. 262
Ciuitas Neapolis multis prærogatiuis eſt munita, collect. 1. Rubric. de Immunitat. Neapolit. nu. 1. fol. 279
Ciuitates non debent moleſtari in cõſtructione Caſtrorum, collect. 2. prag. 1. de Salar. eor. nu. 20. fol. 515
Claues Cuſtodiæ vbi aſſeruatur Sanctiſſimum Sacramentum an poſſint teneri per Laicos, collect. 1. Rubric. de Cult. Sacram. nu. 2. 197
Clauſula, dummodò pœna non ſit incorporata, & exacta, qualiter intelligatur, collect. 3. prag. 2. de Abolit. nu. 7. 20
Clauſula generalis, non obſtantibus priuilegijs in contrarium, non derogat priuilegijs in corpore iuris clauſis, collect. 6. pragm. 16. de Annon. nu. 2. 86
Clauſula generalis non tollit ea, de quibus ſpecialiter eſt quis prouiſus, ibid. nu. 4.
Clauſula, pro te, & filijs, quid operatur, collect. 20. pragm. 29. de Feud nu. 3. 266
Clauſula, pro ſe, & ſuis, quid ſignificat, ibidem num. 5.
Clauſula, pro te, & cui dederis, quid operatur, ibid. nu. 6.
Clauſula, pro legitimis ſucceſſoribus, quid ſignificat, ibid. nu. 7.
Clauſula, ad beneplacitum, aliquando importat conditionem, collect. 4. pragm. 3. de Exulib. nu. 6. fol. 236
Clauſula, omni meliori modo, quid operatur, collect. 7. pragm. 7. de Falſ. nu. 12. 245
Clauſula, offerens præſentare, quid operatur, ibid. num. 14.
Clauſula, reſeruato dominio, quid operatur, collect. 8. pragm 7. de Feud. n. 4. 254
Clauſula, conſtito, eſt conditionalis, & formam inducit, collect. 3. pragmat. 2. de Fid. inſtr. num. 7. fol. 271
Clauſula taxatiua reſoluitur in demonſtratiuam fauore legati pij, collect. 1. Rubric. de Legat. pijs num. 34 & 35. 312
Clauſula, ad libitum ſuum, quid importat, collect. 5. pragmat. 16. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 4. fol. 448
Clauſula, arbitrio Rotæ, quid importet, ibid. n. 8.
Clauſula, parito iudicato arbitrio Rotæ, quid operetur, ibid. nu. 10 & 11.
Clauſula in executorijs faciendis vbi poni debet, ibid. pragm 45. nu. 1. 453
Clauſula, ſublata, quid operetur, ibidem pragmat. 66. num. 11. 458
Clauſula ius, & iuſtitiam, quid operetur, ibidem pragm. 70. nu. 6. & 8. 459
Clauſula, ſolà facti veritate inſpecta, nõ facit quominus lite pendẽte detur manutentio in ſummariiſſimo poſſeſſorio, collect. 1. prag. 1. de Ordin. iudic. nu. 4. 461
Clericus luſor tribus monitionibus præcedentibus niſi deſiſtat poteſt priuari beneficio, collect. 1. Rubric. de Aleat. nu. 12. 277
Clericus luſor incidit in peccatum mortale, ibid. num. 13.
Clericus nequit regulariter capi à Curſoribus Curiæ Archiepiſc. Neapolis abſq; licentia Domini Vicarij in ſcriptis, collect. 4. pragm. 3. de Citation. nu. 3. 167
Clericorum appellatione qui veniunt, collect. 1. Rubric. de Cleric. ſeù Diacon. nu. 1. & 3. 168
Clericatus gradus qui ſunt, ibid. nu. 2.
Clerici ſaluatici adſcripti ſeruitio Eccleſiarum gaudent priuilegio fori, non Canonis, ibidem num. 4.
Clerici coniugati à functionibus Fiſcalibus non ſunt immunes, & quid mortuis vxoribus, ibid. prag. 1. nu. 1. & 4. 169
Clerici coniugati tenentur ad ſolutionem collectarum, datiorum, & munera Vniuerſitatis ſubire, ibid. nu. 2 & 3.
Clerici coniugati vt gaudeant quid requiratur, ibid. nu. 5. & an gaudeant declinatoria fori in merè ciuilibus, nu. 6. & 8. & an in liquidatione inſtrumentorum, nu. 12.
Clerici coniugati etiam in ciuilibus gaudent priuilegio fori, ſi ità extat conſuetudo, ibidem num 9.
Clericus coniugatus ſi habeat, vel nè qualitates Cõcilij, an à Iudice Eccleſiaſtico cognoſcatur, ibid nu. 10.
Clerici coniugati cognoſcuntur ab Eccleſiaſtico, etiamſi ipſorum vxores commiſerint adulterium, & cum eis habitent, ibid. n. 11.
Clerici coniugati nobiliter viuentes non ſoluunt Vniuerſitati ſolutionem capitis, ibid. nu 13.
Clerici clericaliter viuentes de bonis hæreditarijs, & Eccleſiaſticis non ſoluunt collectas, ibid. prag. 2. nu. 1. & 3. 170
Clerici de iure Ciuili, & Canonico ſunt exempti à ſolutione onerum tàm perſonalium, quàm realium, ibid. nu. 2.
Clericus vt dicatur clericaliter viuere quæ requirantur, ibid. nu. 4.
Clerici non ſunt trahendi ad iudicia ſecularia, niſi pro bonis feudalibus, ibid n. 5. 6. 7 & 8.
Clerici primæ tonſuræ ſeù Diaconi ſaluatici non gaudent priuilegijs Clericorum, niſi Eccleſiis interſint, & in diuinis ſeruiant, ibid. pragm. 4. n. 1. fol. 172. & vide n. 2. & 3.
Clericus propter infirmitatem excuſatur à delatione tonſuræ, ibid. nu. 4.

Cleri-

INDEX.

Clericus propter infirmitatem non amittit diſtributiones quotidianas, ibid.num.5.
Clericus in minoribus an cogi debeat ad deferendũ habitum Clericalem, ibid.num.11.
Clericus, qui dimiſit habitum an poſſit illũ reaſſumere abſq; Epiſcopi licentia, ibid num 12.
Clericis aſportantibus arma auferuntur trina monitione præcedente, ibid.pragm 6.nu.1. 173
Clerici nequeunt aſportare arma, ibid.num.2.
Clerici arma portantes peccant mortaliter, ibidem num.3.
Clericus laudatus in authorem declinat forũ laudantis, collect.2.pragm.2.de Dilation.n.8 205
Clerici, & aliæ perſonæ emittentes vota dicuntur Eccleſiaſtici, collect.1.Rubric.de Eccleſiaſtic.perſon num.3. 214
Clerici nequeunt aſſumi à Prorege in Officiales, ibid. pragm.1.num 1. 215
Clericus nequit exercere iuriſdictionem temporalem, ibid.num.8 & 9.
Clericus pro rebus Eccleſiæ habet electionem fori, collect 2.pragm.1 de Falſ num.13. 242
Clericus præſentans apocas banci falſas, ſi pecunias non exegerit qua pœna punitur, ibid. pragm.5. num.2. 244
Clericus hæres defuncti quando tenetur proſequi forum teſtatoris, collect.1. Rubric. de Inſtant. cauſ.num.7. 290
Clericus prohibetur prorogare iuriſdictionem ſui Superioris, collect.2.pragm.1.de Iuriſdict.inuic. non turband.num 7. 307
Clericus nec in actione reali, nec perſonali trahitur ad Iudicem laicum, ibid.pragm.3.num.13. 309
Clericus immiſſus in poſſeſſionem per Iudicem laicum ſi tertius prætendit ius ſuper illa re, coram Iudice Eccleſiaſtico debet comparere, ibid.n.14.
Clerici ementes rem cauſa proprij vſus, & poſteà emergenti cauſa vendentes non peccant, collect. 2.pragm.1.de Mercat Official.probib n.7. 328
Clerici vnicum actum mercaturæ exercentes non incidunt in pœnam, ibid num.11.& 13.
Clerici habẽtes bona propria, ex quibus vſusfructus percipitur, ſi vendunt non dicuntur negotiari, ibid. num.17.
Clerici ementes animalia, quæ paſculantur in proprijs nemoribus, non incidunt in pœnam, ibidem num.23.
Clericus habitans cum ſcholaribus nequit expelli à vicinio honorato, collect.2.prag.3.de Meretric. num.7. 330
Clerici etiam prima tonſura nequeunt ſcribi in militia, collect.2.pragm.1.de Milit.n.1. 332
Clericus prima tonſura gaudet omnibus priuilegijs Clericalibus, ibid.num 4.
Clericus prima tonſura habet electionem fori, ibid. num.5.
Clerici, & contumaces nequeunt ſcribi in albo. ibid. pragm 6.num.11. 335
Clericus an poſſit donare cõcubinæ, collect.1.prag. 1.de Munerib.Offic.num 5. 351
Clerici hiſtriones, iaculatores, & buffones ſi hoc per annum exercent carent priuilegio Clericali, collect.4. pragm.5. Nè quid in loc, public. num.6. & 7. 357
Clerici debẽt abſtinere à fabulis, comœdijs, & ſimilibus, ibid.num.9.& 10.
Clericus nequit eſſe Notarius, collect.1. Rubric.de Notar. num 27. 360
Clericus nequit eſſe Procurator in Curia laicali, collect.6. pragm.16.de Offic.Magiſtr. Iuſtitiar. num.1. 416
Clericus non tenetur perſonaliter comparere petẽdo declinatoriam fori, collect.14.pragm.44.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.num 3. 452
Clerici nequeunt facere laruas, collect.1.pragm.1. de Perſonat.num.3. 481
Clericus ignoranter vtens falſis dimiſſorijs non punitur, collect.1. Rubric.de Pœn.n.7. 484
Clericus an ſi præueniat Clericum eius creditorem in Curia ſæculari teneatur præſtare cautionem de ſe præſentando tempore publicationis faciendæ, collect.1.pragm.1.de Præuent.moderan.n.4. fol. 493
Clerici quando poſſunt eſſe Procuratores, collect.1. Rubric.de Procurator. num.14.& 15. 498
Clericus quando dicitur incurrere in pœnam ſodomiæ, collect.2. pragm.1.de Sodom.n.8. 531
Clerici non deferentes habitum non incurrunt pœnam abſq; declaratione, collect.3. pragm.3. de Vſurar.num.6. 562
Clericus effectus poſt relegationem à quo cognoſcitur, vide verb Relegatus.
Clerici an poſſint venari, vide in verb. Venatio.
Cloacæ quarè in domibus retinentur, collect. 3. pragm 6.de Salubrit aer.num.2. 517
Cloacæ debent eſſe in carceribus, ibid.num 3.
Cloacæ de nocte ſunt purgandæ, ibid. num.4.
Coactio præſumitur in Rure, & in Caſalibus paruis, collect.2 pragm.1.de Receptator.delinq.n 6. fol. 507
Cognatio ſpiritualis inter quos matrimonium impediat, & inter quos contrahatur, collect. 6. pragm.15.de Suſpit Official num.28. 538
Cognatio ſpiritualis non contrahitur cum Procuratore, ibid num.32.
Cognitio homicidij commiſſi ex veneno ſpectat ad iuriſdictionem criminalem, collect.3. pragm.2. de Iuriſdict inuic.non turban.num.1. 307
Cognitio, ſi quis ſit, vel nè miles, ad quem ſpectat, collect.1. Rubric.de Milit.num.14. 332
Cognitio falſæ monetæ an comprehendatur ſub cõceſſione mixti, vel meri imperij, collect.1. Rubric de Monet.num. 13. 342
Cognitio ſuorum vaſallorum denegatur Baronibus, quando vaſallus eſt inquiſitus de receptatione contumacis Regij Tribunalis, collect.2. prag. 2.Vbi de delict. quis conuen. nu 30. 553
Cognoſcens carnaliter Conuerſam Monaſterij, vel Monialem non conſecratam non gaudet indultu, ſecus ſi non ſit Profeſſa, collect.3. pragm. 2.de Abolit.num.34. 22
Cohæres quando poſſit appellare, collect.7.pragm. 23.

Digitized by Google

23.de Annon.num.29. 89
Collaterale quid ſit, & vndè originem traxit, & de eius præbeminentia, propoſit.3.n.1.& 7. 4
Collaterale quam adminiſtrationem, & iuriſdictionem habeat, ibid.num.2.& 5.
Collaterale quid poſſit expedire abſquè interuentu Proregis, ibid num 3.
Collateralis Conſilij officium in quo verſetur ex parte Magni Cancellarij, ibid.num.6.
Collaterale abſente Prorege, vel mortuo poteſt arbitrari pœnam reſeruatam Proregi, collect. 5. pragm 4.de Aleator.num.4. 80
Collaterale, mortuo, vel abſente Prorege, dicitur Prorex, ibid.num.5.
Collaterale dicitur pars, & de latere Proregis, ibid. num.7.
Collatio beneficij facta Clerico luſori reputatur nulla, & irritatur ipſo iure, ſi publicus luſor ſit, collect.1.Rubric.de Aleat.num.9.& 10. 77
Collectarũ exactio fit ſummariè, & habet exequutionem paratam, collect.5.pragm.5.de Adminiſt. Vniuerſ.num.166.167.171.& 172. 63
Collectæ an ſint ſoluendæ pro bonis in alio territorio poſſeſſis, & in æſtimo allibratis, collectan.2. pragm.1 de Appret.num.13. 102
Collecta an ſoluatur à perſonis Eccleſiaſticis de bonis obuentis à laicis, collect.4.pragm 3.de Cleric.num.1. 172
Collectæ à quo imponuntur, collect.5. pragm.8. de Commiſſar.num 2.& ſeq. 177
Colonus, Emphyteuta, vel Cenſuarius incidẽs arbores ad quid tenetur, collect.1. Rubric.de Inciſion. arbor. num.3. 286
Color quando dicitur, collect.1.pragm.1. de Offic. Iud.General.num.2. 377
Comedens ſepiùs modicum in die ieiunij frangit ieiunium, collect.5.pragm.5. de Adminiſtr.Vniuerſ. num.29. 55
Comeſtibilia deferẽtes pro Ciuitate Neapolis ſunt immunes à gabellis, collect.2. prag.1.de Annon. num.1. 84
Comitatenſis an dicatur Ciuis, collect.2. pragm. 1.de Immunit.Neapolit.num.25. 282
Comites, & Barones de rebus ad ſpiritualia pertinentibus nequeunt ſe intromittere, collect.3. pragm.2.de Cleric.num.26. 172
Commendatarius dicitur verus Dominus, nec differt à titulari, quando eſt perpetuus, & facit fructus ſuos, collect.1. Rubric.de Abolit. num.28. 29.& 30. 13
Commendatarius non poteſt cogi alteri concedere aquam naſcentem in loco Commendæ, collect. 1. Rubric.de Aquis, & aquæduct.num.3. 103
Commiſſiones regulariter non præſumuntur, collect.3. pragm.3.de Commiſſar.num.1. 176
Commiſſario deſtinato à M.C. pro inueſtigando delicto ad petitionẽ alicuius, delicto non probato tenetur procurans ad expenſas, collect.5.pragm. 8. de Condemn.pro delict.num.6. 186
Commiſſiones à Præſide in Prouincijs tantùm expediuntur, collect.8. prag.10.§.3.de Offic.Iudic. num.15. 384
Commiſſarius expeditus expenſis Fiſci, ex quo inſtans ſit pauper, an ſi poſteà reperiatur eſſe ſoluẽdo debeant ab ipſo dicta ſolui, ibid.§.37.nu.159. fol. 397
Commiſſarius antè omnia examinet ſuper paupertate ſupplicantis, ibid.num.160.
Commiſſarij non debent expediri à Regia Audientia ad viſitandas Tabernas Magiſtri Iurati, aut Turres, ibid.§.47.num.178. 399
Commiſſarij nequeunt infligere tormentum funiculorum teſtibus, ibid.§.66.num.244. 404
Commiſſarius facit relationẽ cauſa in Sacro Conſilio, collect.5. pragm.16.de Offic.Sacr.Reg.Cõſil.num.2. 448
Commiſſarius an debeat citare aduerſariũ ad videndum iurare teſtes, collect.9. pragm.9. de Ordin.iudicior.num.2. 466
Commiſſarius non debet permittere, vt teſtes referant ſe ad priorem depoſitionem, ibid.num.3.
Commixtio carnalis eſt prohibita inter Iudæos, & Chriſtianos, & quomodò puniatur, collect.3. pragm.2. de Iudæis num.8. 302
Commodatarius vtens re commodata ad alium vſum, quàm eſt deſtinata committit furtum, collect.6.pragm. 46. de Offic. Procurat. Cæſar. num.20. 430
Commodum debet ſentire qui ſentit incommodũ, collect. 1.pragm.1. de Maur.num.3. 326
Communio quando diſſolui poſſit, collect.11. prag. 11.de Baronib. num.11. 131
Communio, & familiaritas cum Iudæis eſt prohibita Chriſtianis, collect. 3. pragm.2. de Iudæis num.3. 302
Commutatio pœnæ dicitur ſpecies gratiæ, collect. 19.pragm.21.de Baronib.num.3. 136
Comœdiæ nequeunt recitari in locis publicis, collect.4. pragm.5. Nè quid in loc. public. num.1. fol. 357
Comœdiæ quarè prohibentur fieri in locis publicis, ibid.num.8.
Comparatio literarum facit inditium in libello famoſo, collect.8.pragm.8.de Falſ.num.1. 245
Comparatio ſola ſufficit in literis miſſiuis, ibidem num.2.
Comparatio literarum an aliquid operetur, quãdo ſunt teſtes in contrarium, collect.3. pragm.2. de Negant.mutuum num.9. 355
Compater venit appellatione cognationis ſpiritualis, pragm.4.collect.4.de Adminiſtr.Vniuerſ. num.17. 49
Compater pro Compatre teſtificari nequit, collect. 5 prag.8.de Official & quæ ijs prohib.n.8. 369
Compater non conuenitur à Cõpatre, niſi in quantum facere poteſt, ibid.num.9.
Compenſatio non admittitur cõtra legata ad pias cauſas, nec in decimis, collect.1.Rubric.de Legat. pijs num.31. 312
Complices in delictis atrocibus pari pœna cum Principalibus puniuntur, collect.8.pragmat.10. §.48.de Offic.Iudic.num.224. 402

Com-

INDEX.

Compoſitiones nimis exceſſiuæ dicuntur extorſiones, collect.7 pragm.6.de Baronib.n.8. 127
Compoſitio quid ſit, quomodò facienda, & quando Iudex teneatur aliquem ad eam admittere, collect.1.Rubric.de Compoſit.n.1. 16.& 17. 178
Compoſitio & tranſactio in quo conueniant, ibid. num.18.19. & 20.
Compoſitiones in quibus caſibus fieri poſſunt, ibid. num. 3. & ſeq.
Compoſitiones in delictis, in quibus venit imponẽda pœna mortis, aut abſciſſionis membri non poſſunt fieri inconſulto Prorege, ibid.pragm.1. num. 1. 179
Compoſitiones in quibus caſibus fieri non poſſunt inconſulto Prorege, ibid.num.2. & ſeq.
Compoſitiones an poſſint fieri per M. C. V. de homicidio, concordata Parte, abſq; Regia diſpenſatione, ibid. num.13.
Compoſitio nequit fieri abſque Partis remiſſione, ibid. pragm.2.num.7. 181
Compoſitio nequit fieri pace ſubſequuta abſq; remiſſione, collect.8.pragm.10. §.13. de Offic.Iudic. num.72. 389
Compoſitiones moderatè fieri debẽt per Regias Audientias, collect.3.pragm.4.de Offic. Iuſtit.nu.2. fol. 410
Compromiſſum debet fieri etiam ſuper alimentis, ſtante ſtatuto, quòd cauſæ compromittantur, collect.2.pragm.1.de Arbitr.num.4. 106
Compromiſſum peti poteſt inter fratres, quorum vnus vendicat fundum ab altero vẽditum, ibid. num.5.& 7.
Compromiſſum poteſt peti per venditorem authorem laudatum coniũctum cum actore, ibidem num.8.
Compromiſſum quando non conceditur, ibid.num. 14.15.16.17.18.19.20.21.22.23.& 24.
Compromitti quotiès debeat, ibid.num.26.
Compromiſſum eſt quadam tranſactio, ibid. num. 27.
Compromiſſum in Arbitros requirit ſcripturam, ibid. num. 28.
Compromiſſum finitur triennio, ibid.num.29.
Compromiſſum extinguitur per mortem vnius ex Arbitris, ibid.num.33.
Compromiſſum nouum eſt, ſi additur, vel detrahitur priori, ibid.num.34.
Compromiſſum factum in duos, vt in caſu diſcordia tertium aſſumant, an valeat, ibid.num.38. & 43.
Compromiſſo facto in tribus, data poteſtate, quòd ſimul proceſſerint, valet ſententia data per duos, ibid. num.44.
Compromiſſo pendente dormit curſus fataliũ, ibid. num.45.
Compromiſſum factum extra locum Litigantium quis Iudex eſt adeundus, ibid.pragm.2.n.4. 109
Compromiſſum non poteſt fieri de feudo, collect.14. pragm.16. de Feud.num.10. 258
Compromiſſo facto in Regios Conſiliarios, eorum ſententia exequitur tanquàm prolata in Sacro Conſilio, collect.5. pragm.7.de Offic.Iud. nu.8. fol. 382
Compulſio quomodò probetur, collect.13. pragm. 13.de Baronib.num.9. & 10. 133
Compulſio in dubio an præſumatur, ibid.num.11.
Computatio facta à Tabularijs non habet vim ſententia, collect.3.pragm. 2. de Magiſtr.art. num.2. 324
Conatus punitur, licèt effectus non ſequatur, & de eius obſeruantia, collect.1.pragm.1.de ict.ſcopict.num.2. 278
Conatus diſrobandi in via publica non punitur ad modum belli, collect.8. pragm.10.§.48.de Offic. Iudic. num.201. 401
Concedens locum ad duellum excommunicatur ipſo iure, collect.1.Rubric.de Duell.n.2. 213
Conceſſio priuilegiorum cum angarijs, & perangarijs nõ inducit nouas angarias, collect.15. prag. 16.de Baronib. num.1. 134
Conceſſio facta Ciuibus dicitur facta Comitatenſibus, collect.4.pragm.3.de Citation.n.6. 167
Conceſſio tractarum non debet fieri, niſi prius Regno ſit facta prouiſio, collect.5. pragm.5.de Extract. num.2. 231
Conceſsio feudi facta pro legitimis hæredibus, vocat tantùm hæredes venientes ab inteſtato, collect.20. pragm.29.de Feud.num.2. 266
Conceſsio non habet locum, conditione non probata, collect.3.pragm.2.de Fid.inſtrum.n.8. 271
Conceſsio Nundinarum eſt de Regalibus, collect.2. pragm.2.de Nundin.num.3. 365
Conceſsiones Regia infra annum exequutioni demandantur, collect.1.pragm.1.de Priuileg.infra ann.exhiben.num.4. 494
Conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum, collect.2.pragm.1.de Abolit.num.17. 16
Conceſſum vnum, aliud dicitur vetitum, collect.7. pragm 6.de Aleat.num.3. 81
Conceſſum à maiori non eget confirmatione minoris, collect.2. pragm.2.de Offic.Iuſtit.n.2. 410
Concluſio in cauſa an impediat ſcripturarum productionem, collect.13. pragm. 14. de Ordin. iudicior. num.11. 472
Concluſione in cauſa facta cum clauſula, ſaluo iure producendi, poſſunt aliqua produci, ibidem num.13.
Concluſio in cauſis beneficialibus an ſit neceſſaria, ibid. num.14.
Concluſio facta quando poſſit reuocari, ibid.n.16.
Concluſio in cauſa vbi, & quando eſt neceſſaria, ibid.num.17.
Concluſio per admiſsionem articulorum reuocata cenſetur, ibid.num.18.
Concluſio fieri poteſt Parte inuita, ibid.num.19.
Concluſio an virtute inſtrumenti per Notarium recogniti reconualeſcat, ibid.num.20.
Concordia facta per Regiam Audientiam cum carceratis ad triremes præſumitur de mandato Proregis, collect.8. pragm.10.§.11.de Offic. Iudic.

Digitized by Google

dic.num.61. 388

Concubina *receptatrix ſui Amaſij furis non punitur, collect.5. pragm.11. de Empt. & vendit. num.1.* 221

Concubina non poteſt petere ſalarium à Concubinario ob ſeruitia, collect.1. Rubric. de Meretric. num.6. 329

Condemnatus *ad tempus, & ob id ſuſpenſus, deindè poteſt ad ſacros ordines aſcendere, collect.2. pragm.1. de Abolit. num.19.* 16

Condẽnatus *appellat, & omne intereſſe prætendens, licèt ipſe non ſit in iudicio, collect.7 pragm.23. de Annon. num.* [illegible] 89

Cõdemnatus ad exilium, vel ad torturam an gaudeat priuilegio Eccleſiæ, collect.3. pragm.2. de Clerte. num.12. 171

Condemnatus ad triremes pro tribus nauigationibus, elapſo triennio, vnica tantùm nauigatione facta liberari debet, collect.2. pragm.5. de Condemn pro delict. num.1. 184

Condemnatis ad triremes addi poteſt, quòd quandocunq; reperiantur triremibus ſoluti, vltimo ſupplicio puniantur, collect.4. pragm.7. de Cõdemn. pro delict. num.4. 186

Condemnati pro crimine furti ſignantur in ſpatulis cum ferro equino igneo, collect.5. pragm.11. de Empt. & vendit. num.2. 221

Condemnatus ad expenſas quando appellationem proſequi nequit, collect.3. pragm.2. de Expenſ. num.1. 226

Condemnatus de proximo quando antè tempus poteſt mitti ad triremes, collect.8. pragm.10. §.11. de Offic. Iudic. num.50. 388

Condemnandus de proximo habetur pro condemnato, ibid. num.51. & collect.1. prag.4. de Pharmacopol. num.7. 481

Condemnatio ad triremes non poteſt fieri ex inditijs indubitatis, ibid pragm.12. num.5. 408

Condemnatio expenſarum contra contumacem fit etiam Parte non citata, collect.3. pragm.3. de Ordin. iudicior. num.5. 462

Condemnatus in ſindicatu an relaxetur fideiuſſoribus, collect.1. Rubric. de Sindicat Offic. nu.5. fol. 527

Conditio *poſſidentis melior eſt, propoſit.11. num.4. fol.* 10

Conditio non parificata nihil operatur, collect.2. pragm.1. de Eleemoſyn. non petend n 4. 218

Conditio iniqua non debet dari alteri per alterum, collect.2. pragm.1. de Offend. innox. pro nox. num 2. 366

Conditio alterius poteſt fieri melior, collect.5. prag. 6 de Offic Iuſtitiar. num.8. 412

Conditiones vltimæ voluntatis quomodò amoueri poſſunt, collect.2. prag.2. de Vincul ſeù Condit. num 1. 558

Conductor *gabellæ Vniuerſitatis ſi deficiat ſoluere in tempore promiſſo, poteſt ab eo auferri, & alteri dari, collect.5. pragm.5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num.96.* 59

Conductores veteres vectigalium, & gabellarum Vniuerſitatis an præferãtur cum iiſdem pactis, pretio, & conditionibus, ibid num.98.

Conductores veteres an cogi poſſint reconducere, ibid. num.99.100. & 101.

Conductor volens mutare fideiuſſorem non auditur, & ad mutandum nec cogi poteſt, ibid. num. 123.

Conductiones coactè factæ declarantur nullæ, & quid ſi ratificantur, collect.13. pragm.13. de Baronib. num.6. 132

Conductor nequit litigare de proprietate rei antè penſionis ſolutionem, collect.1. Rubric. de Locat. & conduct. num.11. 319

Conductoribus duobus concurrentibus in relocatione, quis præferatur, ibid. num 14. & 15.

Conductor quando de ſuo teneatur reficere, & deindè repetere, ibid. num 16.

Conductor abutens re locata poteſt expelli, ibidem pragm 1. num.19. 321

Conductor ob ſuperuenientem caſum poteſt relinquere rem conductam antè tempus, ibid. nu.21.

Conductor poteſt relinquere domum conductam propter timorem ſpirituum, vulgò Monacielli, *ibid. num.22.*

Conductor non poteſt petere niſi intereſſe, vbi conſtaret de aliquo impedimento, ibid. num.27.

Conductor non poteſt recedere à contractu, ſi locator eſt paratus adimplere, ibid. num.29.

Conductor antiquus offerens eandem penſionem an præferatur alteri, ibid num.31.

Conductor poteſt rem cõductam alteri locare, ibid. num.36.

Conductor expulſus ob non ſolutionem, poteſt retinere rem, donec expenſæ ſoluantur, collect.7. pragm.51. de Offic. Procurat. Cæſar. n.31. 433

Conductor vectigalium, cui tradita eſt poſſeſſio an præferatur ſecundo plus offerenti, ibid. prag.71. num.4. 439

Confeſſio *qualiter eſſe debeat, collect.5. pragm.4. de Appellat. num.5.* 97

Confeſſio ad confitentis fauorem venit interpretãda, quando eſt dubia, ibid num.6.

Confeſſio qualificata eſſe non debet, ibid. num.7.

Confeſſio ſpontè facta nocet, ſi in illa perſiſtatur, ibid. num.8.

Confeſſio poteſt reuocari, & dici erronea, ibid. nu. 9. & 10.

Confeſſio legitimis non præcedentibus inditijs eſt nulla, etiam ſi eſſemus in atrocioribus criminibus, ibid. num.11. & 12.

Confeſſio non nocet vbi de corpore delicti non conſtat, ibid num.13.14. & 15.

Confeſſus ſe occidiſſe hominem, & ſi non conſtat de corpore delicti, quando valeat puniri pœna mortis, ibid. num.16.

Cõfeſſio reuocata quomodò debet reuocari, collect. 1. Rubric. de Quæſtion. num.12. 504

Confeſſio in tortura vt probet quæ requirantur, collect. 4. pragm.6. de Receptator. delinquent. num.

Digitized by Google

num.6. 508

Confeſſio ſodomitati facit inditium abſq; tortura, collect.1.Rubric.de Sodom num.11. 530

Confirmans *nihil de nouo tribuit, collect.3. prag. 2 de Adminiſtr.Vniuerſ.num 41.* 48

Confirmatio ſi impugnetur ex inhabilitate, illa probanda erit per allegantem, ibid.num.34.

Confirmatio Officialium quando valeat in eodem officio, collect.2.pragm.1.de Offic Iud.n.2. 379

Confiſcatio *quæ bona cōprehendat, collect.2.prag. 1.de Bonis prodit.num.5* 139

Confiſcantur bona mortem ſibi ferentis, ibid n.10.

Confiſcatio bonorum ſpectat ad illum, cuius tempore commiſſum eſt crimen ibid.num.11.

Confraternitates *dicuntur loca pia, & gaudent priuilegio fori Eccleſiaſtici, collect.2.pragm.1.de Delegation. num.3.* 201

Confraternitates quando dicuntur loca pia, collect. 2.pragm.1.de Legat. pijs num.9. 313

Confraternitates habent primum, & ſecundum beneficium, collect.14 pragm.8 de Ordin. iudicior. num.13. 474

Confrontatio *teſtium in facie inquiſiti habet vim repetitionis, collect 8.pragm.10.§.51.de Offic. Iudic.num.231.* 403

Confugientes *ad Eccleſiam non poſſunt indè extrahi, niſi in caſibus à iure expreſſis, collect. 3. pragm 2.de* Cleric.*num.9.10.& 11.* 171

Confugientes ad Eccleſiam in quibus caſibus non gaudent illius immunitate, ibid.num.14.15.16. 17.18.19.20. & 21.

Confugientes ad Eccleſiam an poſſint illius immunitatem renunciare, ibid.num.22.

Confugientes ad Eccleſiam in caſibus, in quibus nō gaudent, nequeunt extrahi abſq; licentia Epiſcopi, ibid.num.25.

Confugiens ad ſanctiſſimum Sacramentum Eucharistiæ tempore, quo defertur per vias, gaudet immunitate, collect.2 pragm.1.de Cult.*Sacram. num 4.* 197

Confugiens ad Eccleſiam, vel Seminarium eſt immunis, collect.2. pragm.1.de Delegation num.6. fol. 201

Congeries *lapidum, vel lignorum nequit fieri in locis publicis, collect.5. pragm.6.Nè quid in loc. public. num.5.* 358

Congregatio *fieri nequit niſi adſit Gubernator loci, collect.8 pragm.10.§.10.de Offic.Iudic.num. 44.* 387

Coniuges *nequeunt inter ſe teſtificari, collect.2. pragm 1. de Vſurar num 8.* 561

Coniuncti *admitti poſſunt ad caſſandas contumacias etiam abſq; mandato, collect.12. pragm.12. de Actuar num.6.* 40

Coniunctis licet pro coniunctis etiam abſque mandato agere, licet requiratur ratificatio ſiuè tacita, ſiue expreſſa, ibid num 7.8.& 9.

Coniunctorum appellatione venit affinis, collect. 4.pragm.4.de Adminiſt.Vniuerſ num.17. 49

Coniunctus pro coniuncto ad agendum abſq; mandato admittitur, collect.8. pragm.30. de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.nu.10. fol.418. & in quibus cauſis non admittatur, ibid.num.11.& 13.

Coniunctio, &, *requirit copulam amborum copulatorum, collect.3.pragm 2.de Actuar.n.8.* 32

Connexitas *operatur, quòd cauſas deuoluat, quæ aliàs non deuoluerentur, collect.7. pragm.23 .de Annon.num.38.* r90

Conſanguinitas *quomodò probetur, collect 4.pag. 3.de Actuar. num.23.* a34

Conſanguinei, & amici qualiter poſſunt comparere aduerſus foriudicationem, & opponere exceptiones, collect.1.Rubric.de ſent.foriud.n.4. 125

Conſanguineorum appellatione qui veniant, collect.6 pragm.15.de Suſpit.Official.nu 20. 37

Conſanguinei admittuntur ad teſtificandum in cauſa matrimonij, collect.1.pragm.1.de Teſt.refrænat.num.50. 544

Cōſenſus *Vniuerſitatis ſuper laudo quomodò probetur, collect.3 pragm.2.de Arbitr.n.35.* 110

Conſenſus, licentia, & iuſſus differunt inter ſe, collect 8. pragm.10.§.11. de Offic. Iudic.num.52. & 54. 388

Conſenſus quando requiritur pro forma debet interuenire in ipſo actu, ibid.num.55.

Conſenſus tacitus ſufficit quando non requiritur pro forma, ibid.num.56.

Conſenſus tacitus non ſufficit vbi requiritur licētia, ibid.num.58.

Conſenſus poteſt præcedere, & ſubſequi, ibid n.59.

Conſeruatoria *in quibus ſient fundata, collect.1. Rubric.de* Conſeruat *num.1.* 186

Conſeruatoria cōceduntur Clerico *turbato in poſſeſſione per laicum, ibid num.9 & 10.*

Conſeruatoria huiuſmodi quando denegētur, ibid. num.11.12.& 13.

Conſeruatoria coràm quibus Iudicibus poſſint intentari, ibid num.15.

Conſeruatoria Parte citata ſunt concedenda, ibid. pragm.1 num.1. 188

Conſeruatoria non veniunt appellatione Monaſteriorum, collect 4 pragm 3.de Monial.num.14. fol. 350

Conſiliarij *Regij, vel Iudices M.* C *ac Auditores Prouinciales ſi ſint Arbitri electi, & Partes eorū laudo ſtare nollent, Iudex ordinarius non eſt adeundus, collect.3. pragm.2.de Arbitr. num.6. fol.* 109

*Conſiliarij Regij quomodò eſſe debēt, collect.1 prag. 2 de Offic.Sacr.Reg.*Conſil *num.1.* 441

Conſiliarij gradatim ſedere debent, ibid. pragm 3. num.1. 443

Conſiliarius cauſæ C*ommiſſarius ſuper incidentibus ſolus prouidet ibid pragm.16 num 1.* 448

Conſilium *Vniuerſitatis non congregatum in loco ſolito eſt nullum, coll.ect 3. pragm.2. de Adminiſtr.Vniuerſ num.23.* 47

Conſilium præbens fugienti dicitur dare occaſionē, collect.2 pragm.1.de Naut num 2. 353

Conſtitutiones, *& edicta promulgata per Epiſcopos non ſunt perpetua, niſi in Synodo fuerint facta, propoſit.8 num.8.* 8

Conſtitutio ex contrario vſu abrogatur, propoſit. 9.num.4 declara, vt num 5. 9

Con-

Digitized by Google

*Conſtitutio noua quando veterem non reuocet, collect.*16. *pragm.*17.*de Baronib.num.*1. 135
*Conſtitutio Federici Secundi Imperatoris viget in Regno Neapolitano, collect.*1. *Rubric.de Dilat. num.*8. 203
*Conſtitutio fractæ pacis quos caſus comprehendat, collect.*1. *pragm.*1.*de Pace ſub verb. Reg. init. num.*5. 475
*Conſtitutio fractæ pacis, & per coadunationem hominum, & per pauciores verificatur, ibid.nu.*7.
Conſuetudo *eſt ſeruanda in omnibus actibus, & vincit legem, collect.*3.*pragm.*2.*de Admin.Vniuerſ.num.*24. 47
*Conſuetudo excuſat luſorem, nè teneatur reſtituere lucrata, & quando, collect.*1.*Rubric.de Aleator. num.*16. 78
Conſuetudo blaſphemandi quando excuſat, collect. 1.*pragm.*1.*de Blaſphem.num.*9. 138
Conſuetudo permittens duella eſt inualida, collect. 1. *Rubric.de Duell.num.*4. 213
*Conſuetudo debet attendi, collect.*2.*pragm.*1.*de Ferijs num.*1. 247
*Conſuetudo, quòd finita locatione rei Eccleſiæ fiat relocatio proximioribus primi conductoris, debet obſeruari, ibid.num.*2.
*Conſuetudo mala excuſat, etiam ſi ſit irrationabilis, ibid num.*3.
*Conſuetudo vincit legem, ibid.num.*4.
*Conſuetudo tribuit iuriſdictionem homini priuato, ibid num.*5.
*Conſuetudo etiam in Eccleſijs obſeruari debet, ibid. num.*6.*&* 7.
*Conſuetudo faciendi inuentarium abſque citatione creditorum debet obſeruari, ibid.num.*8.
*Conſuetudo immemorabilis habet vim priuilegij, ibid.num.*9.
Conſuetudo excuſat à receptione munerum, collect. 1.*pragm.*1.*de Munerib.Official.num.*14. 351
*Conſuetudo vbi adeſt, quòd aliquis Auditor aſsiſtat abſq; ſalario, illud peti nequit, collect.*8.*pragm.* 10.*§*.10.*de Offic.Iudic.num.*46. 387
*Cõſuetudo operatur id, quod præſcriptio, ibid.n.*47.
*Conſuetudo eſt ſeruãda in ſalis vectigali, collect.*2. *pragm.*1.*de Sale vendẽn.num.*6. 516
*Conſuetudo non præſumitur, collect.*2.*pragm.*1.*de Sindic.Offic.num.*16. 529
*Conſuetudo fœnerandi per vſurariam prauitatem non excuſat à pœna temporali, collect.*1.*Rubric. de Vſurar.num.*3. 560
Conſuetum *vt quid dicatur quæ concurrere debent, collect.*3.*pragm.*2. *de Admin.Vniuerſ. nu.* 27. 47
*Conſuetum quid ſit, collect.*8.*pragm.*10.*§*.10.*de Offic.Iudic. num.*40. 387
Conſuetum opponi pro oppoſito habetur, & ſi non ſit expreſſum, ibid.§.11.*num.*66. 388
Conſultores *non debent aſſumi ex locis vbi habẽt bona, nec ex locis vbi vxores duxerunt, ibidem §*.15.*num.*89. 390
*Conſultores de facto aſſumpti poſſunt allegari ſuſpecti, ibid.num.*90.
Conſultores an poſſint eligi in locis remotis, vide verbo Barones.
Contractus *potiùs præſumitur cenſualis, quàm emphyteuticus, ſecus fauore Eccleſiæ, collect.*1. *Rubric.de Cenſib.num.*57. 149
*Contractus cenſualis an fieri poſſit in Exteros, & quomodò, ibid.num.*64.
*Contractus cenſualis contra formam pragmaticæ factus an vitietur ex vno pacto illicito, ibidem pragm.*1. *num.*4. 150
*Contractus cenſualis conſtitutus ad decem pro centenario tertiatim non eſt nullus, ſed venit moderandus, ibid.num.*9.
Contractus continentes vſuras vitiantur, ibid.nu. 10.
*Contractus cenſuales ſunt exequendi etiam contra tertios poſſeſſores, ibid.num.*13.
*Contractus an reſcindatur ob non ſolutionem factam, ibid.pragm.*2.*num.*8. 151
*Contractus appellatione qui veniant, collectan.*1. *Rubric.de Contract.num.*1.*&* 6. 190
*Contractus nullus poteſt impugnari ab hærede Principis, ibid.num.*10.
*Contractus vnus quãdo poteſt in alium transfundi, ibid.num.*11.
*Contractus nominatus quando reſoluatur ob defectum implementi non ſequuti per vnum ex contrahentibus, ibid.num.*12.
*Contractus interpretatur ſecundùm cõſuetudinem loci, ibid.num.*13.
Contractus, vulgò à partito *prohibetur fieri, ibid. pragm.*1. *num.*1.3.*&* 5. *fol.eod.*
Contractus, vulgò dare le robbe à partito *ſunt vſurarij, ibid.num.*2.
*Contractuum illicitorum materia frequẽs eſt, ibid. num.*4.
Contractus publici à quibus celebrãtur, ibid. prag. 2.*num.*1. 191
*Contrahentes quando poſſint venire cõtra propria geſta, collect.*8. *pragm.*10. *§*.75. *de Offic.Iudic. num.*256. 405
*Contractu reuocato fit reſtitutio pretij cum intereſſe, ibid.num.*257.
*Contractus faciens cum filiofamilias tenetur ſcire eius conditionem, collect.*1.*pragm.*1.*de Senatuſconſ.Maced. num.*3. 520
*Contractus quando dicatur vſurarius, collectan.*1. *Rubric.de Vſurar.num.*4. 560
*Contractus ad gaudendum eſt licitus, ibid.num.*9.
Contradictio *Ciuium in confirmatione debet eſſe tempore confirmationis, & an obſtent confirmato data præſcriptione confirmandi, & eligendi Officiales Vniuerſitatis, non data vacatione ab officio, collect.*3.*pragm.*2.*num.*33. 48
Contradictor *certus non poteſt citari per edictum, collect.*2.*pragm.*1.*de Conſeruator.num.*5. 188
Contributiones *nequeunt fieri ſub colore dandi ſuccurſum Satellitibus, collect.*1.*pragm.*1.*de Offic.Iud.General.num.*1. 377
Contumaciæ *nec ciuiles, nec criminales caſſentur, niſi contumacibus perſonaliter comparentibus, vel per Procuratores, collect.*12. *pragm.*12.*de Actuar.num.*1. 40

Contumacia in Regno purgatur per quemcumquè amicum inquiſiti, etiam eo abſente, ibidem num.5.
Contumax an debeat appellare infra decem dies à die citationis, collect. 2. pragm. 1. de Appellat. num.56. 94
Contumacia dicitur graue delictum, collect. 1. Rubric. de Contumac. num. 1. 194
Contumax non dicitur qui citatus non fuit, ibid. num.2.
Contumacia non dicitur, niſi citatio contineat omnia, ibid. num.4.
Contumax quis non efficitur, contumacia non accuſatæ, ibid. num.5.
Contumax ruſticus à pœna excuſari poteſt, ibidem num.7.
Contumax appellare poteſt, ibid. num.8.
Contumax non efficitur Vniuerſitas ex citatione Sindici, ibid. num.9.
Contumax non perdit ius nominandi, ibidem num. 13.
Contumaces quantum diſtare debent à Regia Curia, ibid. pragm. 1 num. 1. 195
Contumacis pœna quæ ſit, ibid. num.4. vbi per diſcurſum quæ priuilegia amittit.
Contumax poteſt excommunicari abſq; alia citatione, ibid. num.22.
Contumax in appellatione introducenda habetur pro deſertore appellationis, ibid num.25.
Contumax etiam pro debito ciuili poteſt carcerari, ibid. num.27.
Contumax in cauſa criminali non admittitur per Procuratorem ad comparendum, ibidem num. 29.
Contumax pro pœna ſi ducatur ad Iudicem quando poſſit ſe defendere, ibid. num.30.
Contumax in accipiendo officium qualiter puniatur, ibid. num.32.
Contumax citatus perſonaliter ſi non compareat quomodò contra ipſum proceditur, ibid num. 35.
Contumacia Procuratoris nocet Principali, ibidem num.36.
Contumax ex cauſa ciuili non poteſt banniri, niſi ad effectus ciuiles, collect. 1. Rubric. de Exulib. num.9. 234
Contumaciæ ſi non fuerint incuſatæ poſt mandatum ad reluendum, mandatum eſt nullum, collect 4 pragm. 3. de Offic. Baiul. num.7. 377
Contumacia quotuplex ſit, collect. 8. pragm. 10. & 24. de Offic. Iudic. num. 111. 393
Contumax quis dicatur, ibid. num. 112.
Contumacia purgatur comparendo de ſero, collect. 4. pragm. 11. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 1. fol. 415
Contumacia eſt nulla, vbi nulla erit citatio, ibidem num.2.
Contumax non eſt qui eſt iuſto impedimento impeditus, ibid. num.3.
Contumax non auditur, niſi refectis expenſis, collect. 3. pragm. 3. de Ordin. iudicior. num. 2. & 3. fol. 462
Contumax quis dicatur, ibid num.7.
Contumacia contracta poſt tres menſes proceditur ad ſecundum decretum, ibidem pragm. 4. num. 1. fol. eod.
Conuentione *facta, ab illa diſcedere non licet, collectan. 2. pragm. 1. de Salar. eorum num. 15. fol.* 515
Conuentio facta ſuper ſententia certo modo ferenda non valet, collectan. 1. pragm. 1. de Sponſion. Mercator. num.3. 532
Conuentio inter ſocerum, & generum ſuper ſucceſſione dotis vxoris pragnantis an valeat, ibidem num.4.
Conuictus *per teſtes de homicidio, & cõfeſſus cum qualitate, poteſt in ſecunda inſtantia qualitatem probare, collect. 9. pragm. 10 de Aleator. num.8. fol.* 83
Conuictus ad ſui defenſionem feciſſe allegans eſt audiendus, & ſtatutum ſuper conuicto habet locum in confeſſo, ibid num.9.
Conuictus, vel alius ſi appellat pro alio, ratificatio ſubſequi debet, & infra quot dies, collect. 7. prag. 23. de Annon. num.37. 89
Copia *proceſſus an admittatur per Sacrum Conſilium poſt lapſum quinquaginta dierum, collect. 2. pragm. 1. de Appellat num 4.* 92
Copia repertorum quando datur, collect. 5. pragm. 6. de Offic. Iuſtitiar. num.3. 412
Copia ſcripturarum eſt conferenda cum originali, collect. 6. pragm. 26. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 1. 449
Copia *ſumi debet de verbo ad verbum, ibid. nu.2. limita num.3.*
Copia *ſumpta de mandato Iudicis, & voluntate Partis probat, ibid num.4.*
Copia *probat apud acta, licet originale non probetur, ibid. num.5. & 6.*
Copia mandati an danda ſit, ibid. num.7.
Copia *præſentata eſt aduerſario notificanda, ibid. num 8.*
Copia copiæ producta in actis an probet, ibid nu.9.
Copia intimationis in actis reperta an probet pro cenſurarum declaratione, ibid. num. 11.
Coria *piloſa, & alia prohibita præſumuntur empta vſui cauſa, collectan. 5. pragm. 8. de Annon. num.5.* 86
Coriarij non emant coria piloſa cauſa reuendendi, niſi pro vſu ſua officina, & apotheca, vel niſi emant ad curandum, & vendendum, vel niſi empta ſint coria iam curata, aut empta bona fide, ibidem num.1.
Correlatiuorum *vno prohibito cenſetur prohibitum & alterum, collect. 4. pragm. 4 de Adminiſt. Vniuerſ. num. 14.* 49
Corruptio *probatur per teſtes ſingulares, collect. 1. pragm. 1. de Munerib. Official. num. 12.* 351
Credibile *quotupliciter conſideratur, collectan. 9. pragm. 12. de Offic. Iudic. num.8.* 408
Credibilitas quomodò eſſe debet, vt inditia probent, ibid. num.9.

Ece Cre-

INDEX.

Credita ſunt eximẽda ex bonis confiſcatis, collect. 2 pragm. 1. de Bonis prodit. nu. 8. 139

Creditores Vniuerſitatis quo ordine ſatisfiunt, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſt. Vniuerſ. n. 205. fol. 65

Creditor Vniuerſitatis Adminiſtrator eſſe non poteſt, ibid. num. 233.

Creditor, nec debitor pupilli poteſt eſſe tutor, ibid.

Creditores filij præmortui an habeant actionem ad antephatum, defuncto altero ſuperſtite filio, collect. 1. Rubric. de Donat. propter nupt. num. 4. 5. 6. & 9. 207

Creditor an poſſit liquidare inſtrumentum contra Procuratorem, qui procuratorio nomine ſe obligauit, collect. 1. Rubric. de Inſtrum. liquidat. nu. 31. 294

Creditori pignoranti creditur de quantitate pecuniæ ſub pignore credita, collect. 2. pragm. 1. de Negant. mutuum num. 5. & 6. 353

Creditor vtens pignore ad alium vſum, quàm eſt deſtinatum, furtum committit, collect 6. pragm. 46. de Offic. Procurator. Cæſar. num. 17. 430

Creditores non tenentur minutatim recipere credita, collect. 1. Rubric. de Salar. cor. num. 2. 513

Crimina futura à Principe remitti nequeunt, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 5. 15

Crimen læſæ Maieſtatis diuinæ, & humanæ includitur ſub generali indultu, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 28. 17

Crimen læſæ Maieſtatis quotuplex ſit, ibid. nu. 29.

Crimẽ vſurpatæ iuriſdictionis qualiter excuſetur, collect. 8 pragm. 8. de Baronibus num. 12. 128

Crimen commiſſum in Palatio Principis, vel carcere calore iracundiæ non punitur ordinariè, collect. 3 pragm. 3. de Carcerar. num 7. 143

Crimen falſi eſt genus, quòd prædicatur de multis falſitatibus, collect. 1. Rubric. de Falſ n. 1. 239

Crimen falſi pœnam reportat, ibid. num. 2. & eſt graue delictum num 3.

Crimen falſi denotat ſpecialitatem, ibid. num. 4.

Crimen falſi vbi ceſſat, ibid. num. 21.

Crimen falſæ monetæ eſt de reſeruatis inter Regalia, collect. 1. Rubric. de Monet. num 12. 342

Crimen peculatus vt locum habeat neceſſe eſt dolus, collect. 6. pragm. 46. de Offic. Procurator. Cæſar. num. 10. 429

Crimen læſæ Maieſtatis committentes non cognoſcit M. C. collect. 10. pragm. 37. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 3 & 4. 452

Crimen vſurarum eſt mixti fori, collect. 1. Rubric. de Vſurar. num. 6. 560

Criminoſi debitis pœnis veniunt puniendi, collect. 7. pragm. 6. de Baronib. num. 2. 126

Criminoſi de cauſis grauibus poſſunt detineri in carceribus non luminoſis, ibid. pragm. 19. num. 7. fol. 135

Culpa leuiſſima venit in actione incendij, collect. 2 pragm. 2. de Lapid. & fulgur. nu. 3. 310

Culpa debet tenere ſuos authores, collect 2. pragm. 1. de Offendend innox. pro nox. num. 3. 366

Cultelli duorum palmorum comprehẽduntur ſub edicto probibente aſportationem pugionum, collect. 6. pragm. 14. de Armis num. 3. 113

Curam animarum habentes nequeunt à reſidentia diſcedere, collectan. 8. pragm. 10. de Offic. Iudic. num. 5. 383

Curia ſæcularis an poſſit procedere pro damno dato ab animalibus Clericorum, collect. 2. pragm. 1. de Offic. Baiul. num. 31. 32. & 33. 376

Curiales conueniũtur in foro Tribunalis, ſub quo militant, collect. 1. Rubric. de Actuar. n. 14. 31

Curſores poſſunt deſeruire cui voluerint, collect. 2. pragm. 1. de Offic. Præfect. Curſor. nu. 3. 424

Curſores viridarij nequeunt aſportare vetita, ibid. num 6.

Cuſtodia partus ſuppoſiti fit expenſis petentis, collect. 5. pragm. 8. de Condemn pro delict. n. 5. 186

Cuſtodes carcerum non ſunt Officiales, collect. 1. Rubric. de Official. & quæ ijs probib. nu. 4. 367

Cuſtos carceris ſi carceratus aufugerit punitur eadem pœna. qua is erat puniendus, collect. 9. prag. 31. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 1. 418

D

DAmnatus cauſa criminis ad ſolutionem pecuniæ an poſſit cedere bonis, collect. 1. Rubric. de Ceſſion. bonor. num. 20. 152

Damnati ad triremes, & poſteà liberati debent ſe gerere circa aliquod officium, collect. 2. pragm. 1. de Vagabund. num. 11. 547

Damni appellatione quid veniat, collect. 1. Rubric. de Damn. cland. num. 1. 199

Damnorum appellatione in ſententia quæ veniant, collect. 1. Rubric. de Expenſ. num. 4. 224

Damnum mutationis monetæ in banco exiſtentis, cum qua fuerunt empti annui introitus, ad emptorem, vel venditorem pertineat, collect. 5. prag. 18. de Monet. num. 1. 347

Damnum dat qui eius cauſa eſt, collect. 1. Rubric. de Ponderib. num. 11. 486

Damno probato teſtes etiam inhabiles admittuntur ſuper quantitate, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refrænat. num. 32. 543

Debitor pauper admittitur ad iuratoriam cautionem, collect. 3. pragm. 2. de Abolit. num. 79. 26

Debitores non ſunt ſuffocandi, ſed benigna honeſtate compellendi, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 158. 62

Debitoribus Vniuerſitatis nihil poteſt remitti, ibid. num. 189.

Debitores Vniuerſitatis nequeũt eligi Adminiſtratores, ibid. num. 232. 235. 236. 244. & 246.

Debitores fraudulenti ad Eccleſiam cum bonis cõfugientes non debent ibi multo tempore tolerari, ſed ſunt eijciendi, collect. 7. pragm. 23. de Annon. num. 3. 87

Debitores Fiſcales poſſunt exequi ſummatim abſq; appellatione, collect. 4 prag 5. de Appell. n. 4. 98

Debitores, qui nequeunt conueniri propter dilatoriam, nec conuenire poſſunt, collect. 2. pragm. 1. de Ceſſion. bonor. num. 31. 155

De-

Debitor doloſus inſolidum tenetur, nec gaudet priuilegio, deducto nè egeat, ibid. pragm.2. num.5. fol. 157
Debitor Fiſci, qui non habet in ære, luit in corpore, collect.2 pragm.1.de Contumac.num.21. 196
Debitor ſuſpectus de fuga an admittatur ad cautionem, collect.2.pragm.1 de Ferijs n.16. 248
Debitor eſt periurus elapſo tẽpore promiſſionis iuratæ, collect.1. Rubric.de Inſtrum.liquid.n.11. fol. 293
Debitor citatus debet præſtare cautionem de parẽdo mandatis, ibid. pragm 8.num.1. 299
Debitor non auditur liquidato inſtrumento, ibid. num 2.3.4.5. & 6.
Debitor infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti tenetur facere Procuratorem, ibid.num.7.
Debitor primus an liberetur per acceptationem literarum cambij, effectu non ſequuto, collect. 2. pragm.1.de Liter.camb num.9. 317
Debitores vigore apocæ bancalis qualiter adſtringantur, collect.10 pragm.63.de Offic.Procurat. Cæſar. num. 10. 438
Debitore aufugiente propter denunciationem ei factam an denuncians teneatur ſoluere creditori, collect.3 pragm.5.de Receptator.delinquen.n.4. fol. 508
Debitor vigore apocæ banci non auditur, niſi facto depoſito, vel in carcere, collect.2. pragm.2.de Remiſſ.cauſ. num.3. 510
Debitor ſi iurauerit ſoluere compenſare non poterit, collect.2.pragm.1 de Sindic.Offic.n.13. 529
Decima *debetur Eccleſiæ de manna corporis, & de ea, quæ cadit è Cœlo, collect.1. Rubric.de Mann. colligend.num.3.* 325
Decimæ prædiales ex quibus fructibus debentur, ibid. num 4.
Decimæ debentur ex mele, croco, oleo, zuccaro, & ſimilibus, ibid.num.5.
Deciſiones *ſunt maximæ authoritatis, & vtilitatis, in præfat.num.2.* 1
Declaratio *legis, & pragmaticæ admittitur, quamuis in illis expreſſa prohibitio interpretandi eſſet iniuncta, ibid.num.15.* 2
Declarationes Cardinalium ſunt habendæ vti authoritatiuæ, ac ſi à Papa fuiſſent emanatæ, propoſit.7.num.2. 7
Declarationes factæ ab Eminentiſſimis non ſolùm procedunt in caſu ſpeciali, ſed etiam pro ſimilibus, ibid.num. 3. 4. & 5.
Declaratio circa vſum quando peti poteſt, collect.4. pragm.4.de Dilation.num.6. 206
Declaratio circa vſum eſt facienda à Procuratore, ibid. num 7.
Declinatoria *fori non admittitur in iudicio apocarum banci, collect.2. pragm.2. de Remiſsion. cauſar.num.1. & 2.* 510
Decocti *ſunt infames, collect.1. Rubric.de Nummular.num.5.* 363
Decretatio *Regia, quòd Præſidens prouideat quomodò intelligitur, collect.18.pragm.70.de Offic. Procurat.Cæſar.num.1.* 459
Decretum *emanatum contra Ciues offendentes cũ baculo non comprehendit fœminas, collect.an.8. pragm.7. de Aleator.num.2.* 82
Decreta interloquutoria, & diffinitiua differunt inter ſe, collect.1. Rubric.de Appellat.n.15. 89
Decretum nequit interponi die feriarum in alienatione bonorum pupilli, collect.1. Rubric.de Ferijs num.15. 246
Decreta de torquendo ſubſcribantur ab Auditoribus, collect.8. pragm.10.de Offic. Iudic.nu.108. fol. 392
Decreta de torquendo debent ſcribi à votantibus, collect.2.pragm.1.de Quæſtion.num.1. 505
Decuriones *ſi ſunt in pari voto quid obſeruatur, collect.4.pragm.5.de Offic.Iuſtitiar.n 8.* 411
Defenſæ *nouæ fieri nequeunt à Baronibus in territorijs Vniuerſitatum, collect. 11.pragm.11.de Baronib.num.1.2.& 3.* 130
Defenſæ non debent inſtitui abſq; Regia conceſsione, collect.2 pragm.1.de Salar.eor.nu. 22. 515
Defenſio *eſt de iure naturæ, collect 3. pragm.2.de Abolit.num.16.* 21
Deferens *venenum, tenetur ac ſi porrigens illud, collect.3. pragm.2.de Abolit. num 46.* 23
Deferentes comeſtibilia pro Ciuitate Neapolis ſunt immunes à gabellis, collect.2. prag.1.de Annon. num.1. 84
Delegatus *tenetur mittere tenorem ſuæ delegationis, collect.3. pragm.3. de Commiſſar. num 7. fol.* 176
Delegatus an poſſit excommunicare antè oſtenſionem commiſſionis, ibid.num 10.
Delegatio quando cenſeatur facta, collect. 1. Rubr. de Delegat.num.1. 200
Delegatio facta Magnæ Curiæ per quos exercetur, ibid.num.2
Delegatio facta ſub nomine dignitatis differt ab illa, quæ fit expreſſo nomine, ibid.num.3.
Delegatio facta Vicario Epiſcopi, eo mortuo non tranſit ad ſucceſſorem, ibid.num.4.
Delegatio ceſſat, ceſſante illius cauſa, ibid.num.6.
Delegatus an ſit maior Ordinario, & an poſſit ſubdelegare, & an extrà Diœceſim ius dicere, ibid. num.7.8.& 9.
Delegatus Regius nequit cõcedere Regium exequatur, ibid.num 10.
Delegationes auferuntur, exceptis aliquibus cauſis ciuilibus, ibid. pragm.2.num.1. 202
Delegationes non ſunt faciendæ, ſed cauſæ ſint tractandæ ab Ordinarijs, ibid.num.2.
Delegatio facta reſpectu certæ perſonæ non extenditur ad alias, ibid.num.3.& 4.
Delegatio eſt odioſa, ibid.num.5.
Delegatus, cui commiſſa eſt diſpenſatio matrimonialis, nihil poteſt percipere pro labore in capiẽda informatione, collect.1. prag.1.& 3.de Muner.Offic. num.1. 351
Delegato non creditur, niſi literis ſuæ delegationis præſentatis, collect.4. pragm.4. de Offic. & quæ

ÿs probib. num.8. 369
Delictis, & fraudibus via eſt claudenda, collect.2. pragm.1.de Abolit.num.3.& 4. 15
Delinquere in officio quis dicatur, nè gaudeat indultu, ibid pragm.1.num.41. 18
Delicta reiterata grauius puniuntur, ibid.pragm. 2.num.11. 20
Delictum non imputatur vbi non eſt dolus, ibid. num.21.
Delictum proditorium eſt atrociſſimum, ibid.n.24.
Delicta non debent remanere impunita, collect.1. Rubric. de Arm. num.8. 111
Delinquens intus carceres grauius punitur, collect. 3 pragm 3.de Carcerar.num.1.& 5. 143
Delictorum grauitas augetur ex circumſtantÿs, ibid. num.2.
Delinquens in via, per quam tranſit Sacerdos portans Sacramentum acrius punitur, collectan.2. pragm.1.de Cult.Sacrament.num.7, 198
Delictum vnius ab alio purgari non debet, collect. 7.pragm 15.de Exulib.num.1. 238
Delicta Iudæorum ſunt mixti fori, collect.1.Rubric.de Iud. num.14. 301
Delinquens intuitu officÿ non eſt amplius ad illud admittendus, collect.4. pragm.5. de Offic.Iudic. num.4. 381
Delinquere in officio quis dicatur, ibid.num.5.
Delinquens an poſſit liberari virtute eius, quod eſt ſcriptum in proceſſu, & notatum in libro vbi vota ſcribuntur, collect.8.pragm.10.§.45.num. 177. 398
Delicta commiſſa in ſtrata publica, & in Campanea puniuntur ad modum belli, collect.8. prag. 10.§.45.de Offic.Iudic. num.191. 400
Delicta facta more pyraticorum puniuntur ad modum belli, ibid.num.218. 402
Delinquens qui nequit condemnari ex indubitatis inditÿs non poteſt pœna ordinaria condemnari, collect.12. pragm.37.de Offic. Magiſt.Iuſtitiar. num 25. 421
Delicta Officialium cognoſcuntur à M. C. ibidem pragm.47.num.2. 422
Delicta quando puniuntur ex officio, collectan 2. pragm.2.de Priuileg.Vniuerſ nu 1.& 2. 495
Delictum tollitur ſubſequente Principalis ratificatione, collect.1.Rubric.de Procurat.n.19. 498
Delinquentes transfretantes Regnum Siciliæ vltrà farum remittuntur ad Iudices competentes, collect 3.pragm.3.Vbi de delict quis conuen.nu.1. fol. 553
Delinquentes quando non remittuntur ad Iudices delicti, ibid pragm.5.num.1. 554
Delicti tempus quando attenditur pro pœna, vide in verb. tempus delicti.
Dentes ſunt pars corporis hominis, collect.1. Rubric.de Arm.num.4. 111
Denunciatio mortis ſi non fit ob iuſtam cauſam, ceſſat omnis pœna, collect.3. pragm.18.de Offic. Procurat.Cæſar.num.6. 426
Deportati aufugientes qua pœna puniantur, collect.1.pragm.1.de Relegat.num.8. 509
Depoſitio proxenetæ quando ſuppleatur, collect. 8.pragm.8.de Actuar.num 18. 38
Depoſitio Principalis poſt concluſum in cauſa quãdo concedi poteſt, collect.4 pragm.4. de Dilation. num.5. 206
Depoſitio, quòd moneta, quam quis expendit erat falſa non ſufficit pro pœna, collect.3. pragm.2. de Monet.num.5. 344
Depoſitio Principalis vt validè fieri poſſit à Procuratore quid requiratur, collect.8. pragm.8. de Ordin.iudicior.num.11. 466
Depoſitio ceſſionarÿ an peti poſſit, ibid.num 12.
Depoſita facta pro ſuſpitionibus an poſſint mandari à Iudicibus, vt reſtituantur, collect.5.prag. 10 de Suſpition.Official.num.4. 535
Depoſitis in introitu ſtatur contra Scribentem, collect.5. pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.36. fol. 56
Depoſitarius pecuniæ conuentæ pro aſſaſſinio qualiter puniatur, collect.3. pragm.2. de Aſſaſſin. num 6. 116
Depoſitum an requiratur, vbi teſtes ſunt repetendi, collect.3.pragm.3.de Dilation.num.5. 205
Depoſita, aut ſcripturæ ad impediendam liquidationem inſtrumentorum non recipiuntur, collect. 4 pragm.4.de Inſtrument.liquidat.num.1.& 2. fol. 298
Depoſitum quantitatis, pro qua liquidatur inſtrumentum, poteſt fieri ab extraneo, ibid.num.3.
Depoſitarius vtens re depoſitata ad alium vſum deſtinata furtum committit, collect.6.pragm.46. de Offic.Procurat.Cæſar.num.18.& 19. 430
Depoſitum à debitore vigore apocæ banci qualiter ſit faciendum, ibid.pragm.63.num.11. 438
Deſcriptio quando non dicitur diſtincta, collect.1. pragm.1.de Offic.Queſtor.num.4. 440
Deſcriptus in aliquo artificio, illius artifex cẽſetur, collect.2.pragm.6.de Scholar.doctor.nu.2. 519
Deſiderium rerum alienarum mentem obcæcat, collect.4.pragm.3.de Baronib.num.4. 124
Detinentes arma intus, vel antè Cortile an comprehendantur ſub prohibitione de aſportatione armorum, collect.2. pragm.1.de Arm. num.2. fol. 112
Detinentes arma iure pignoris an puniantur, ibid. pragm.4 num 2. fol.eod.
Diabolus fugit quando committitur crimen ſodomiæ, collect.1.Rubric.de Sodom num.2. 530
Diaconi ſaluatici quando gaudent priuilegia Clericorum, vide in verb.Clerici.
Dicta teſtium tàm pro, quàm contra Fiſcum recipi debent, collect.7. pragm.6. de Actuar. num.1.2. 5.& 6. 36
Dicta teſtium debẽt ſcribi per manus Examinatorum, collect.19. pragm.55.de Offic.Procurator. Cæſar.num 1. 455
Dictio, cum, eſt copulatiua, & cõditionalis, collect. 2.pragm.1 de Eleemoſyn.non petend.nu.2.& 3. fol. 218

Di-

INDEX.

Dictio, &, *eſt coniunctiua, collect.* 3. *pragm.* 2. *de Actuar num.* 6 *fol.* 32. & *quid denotet, nu.* 7. & *collect* 8. *pragm.* 10. §. 48. *de Offic. Iudic. n.* 204. *fol.* 401

Dictio incontinenti *quid ſignificat, collect.* 5. *prag.* 5 *de Admin. Vniuerſ. num* 168. 63

Dictio infra *quid operatur, collect.* 8. *pragm* 8. *de Compoſition. num.* 12. 184

Dictio interim *quid ſignificat, collect.* 2. *pragm.* 5. *de Condemn pro delict. num.* 1. 184

Dictiones ipſo iure, & ipſo facto *quid operantur, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Adminiſtr. Vniuerſ. n.* 195. *fol.* 64

Dictio niſi, *quid importat, ibid pragm.* 6. *n.* 2. 68

Dictio non aliter, nec alio modo *quid inducat, ibid. pragm.* 1. *num.* 7. 45

Dictiones omnis, & quicunq; *ſunt vniuerſales, collect.* 4 *pragm.* 4. *de Monet num.* 3. 345

Dictio quandocunq; *quomodò intelligitur, collect.* 26. *pragm.* 66. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num* 7. *fol.* 458

Dictio quouis modo *quid importat, collectan.* 2. *pragm.* 1. *de Guidatic. num.* 2. 277

Dictio quoquo modo *quid operatur, ibid. num.* 3.

Dictio toties quoties *quid importat, collect.* 6. *pragm* 5. *de Immunit. Neapolit. num.* 6. 284

Dictio ſtatim *quid denotat, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Adminiſtr Vniuerſ num.* 132. 61

Dictio vnuſquiſq; *quid operetur, collect.* 4. *pragm.* 3. *de Baronib. num.* 3. 124

Dies *quinquaginta dantur ad præſentandum copiam proceſſus, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Appellat. num.* 3. 92

Dies *ad appellandum ſunt continui, collect.* 2. *prag.* 1. *de Appellat. num.* 9. 92

Dies *ad appellandum currunt à die ſcientiæ, ibid. num.* 10.

Dies *compromiſſi incipit ab acceptione, collectan.* 2. *pragm.* 1 *de Arbitr. num* 36. 107

Dies *appoſita in contractu quando pro homine interpellat, collect.* 4. *pragm.* 3. *de* Contract. *nu.* 8. *fol.* 192

Dies *termini computatur in termino, collect.* 1. *Rubric. de* Dilat. *num* 25. 203

Dies *termini an computetur in termino, collect.* 8. *pragm.* 10. §. 20. *de Offic. Iudic. nu.* 105. & 106. *fol.* 391

Dies *debet ſcribi in exhibitione inſtrumenti, collect.* 3. *pragm.* 7. *de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n.* 1. 414

Dies *quarè ſcribitur in inſtrumento, ibid. num.* 2.

Dietæ *debentur prout ſunt taxatæ, collect.* 8. *prag.* 10. §. 64. *de Offic. Iudic. num.* 243. 404

Dietæ quomodò ſunt dinumerãdæ, collect. 24. *prag.* 64. *de Offic. Procurator. Cæſar. num.* 3. 457

Differentiæ *inter annalem, & quinquennalem dilationem, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Ceſſion. bonor. num* 39. 156

Differentia inter clauſulam placet Regiæ Maieſtati, & placet ad beneplacitum Regiæ Maieſtatis, *collect.* 4. *pragm.* 3. *de Exulib. num.* 5. 236

Difficultas *non excuſat à mora, & à peremptione inſtantiæ, collect.* 5. *pragm.* 5. *de Admin. Vniuerſ. num.* 188. 64

Dignitas *quando dicitur Regalis, collect.* 1. *Rubr. de Baron. num* 5. 119

Dignus, & dignior ſi concurrant ad idem officium quis præferatur, collect 2. *pragm.* 1. *de Offic. & quæ iis prohib. num.* 5. 367

Dilatio *conceſſa debitori incipit à die data decreti, collect.* 3 *pragm.* 2. *de Abolit. num.* 80. 27

Dilatoria quæ contra creditores debitum petentes conceduntur poſſunt concedi à Principe, collect. 2. *pragmat.* 1. *de Ceſſion. bonor. num.* 7. *fol.* 153. *amplia num.* 8. & *limita num* 11. & *ſeq.*

Dilatoriæ non ſunt concedendæ vltrà quinquennium, ibid. num. 29.

Dilatoria poſſit impetrari etiam nomine Vniuerſitatis, ibid. num. 30.

Dilatoria an poſſint concedi ad inſtantiam Creditorum Chirographariorum, ibid num. 32.

Dilatio conceſſa Principali an cenſeatur conceſſa fideiuſſoribus, ibid. num 33.

Dilatio quinquennalis an ſit concedenda debitori ad inſtantiam creditorum, ibid. num. 34. 35. 37. & 38.

Dilatio an poſſit concedi ab Epiſcopo Clericis debitoribus, ibid. num. 36.

Dilatione pendente an currant vſuræ, ibid nu. 49.

Dilatoria conceſſa in quibus caſibus poteſt retractari, ibid num. 50.

Dilatio data ab homine, vel à lege non currit legitimè impedito, collect. 8. *pragm.* 8. *de Compoſit. num.* 2. 183

Dilatio non conceditur actori, collect. 1. *Rubric. de Dilation num.* 1. 2. & 3. 202

Dilatio probatoria dicitur peremptoria, ibid. nu. 4. & *collect.* 7. *pragm.* 7. *de Ordin. iudicior. num.* 1. *fol.* 465

Dilatione probatoria elapſa alia non conceditur, collect. 1. *Rubr. de* Dilat. *num.* 5. & 6. 202

Dilatio datur in criminalibus, etiam facta publicatione, ibid. num. 7.

Dilatio prima datur cũ modica cauſæ cognitione, ibid. num. 11.

Dilatio quinta, & ſexta non aſſignatur per Iudicem, ibid. num. 13.

Dilatio antequàm labatur poteſt peti prorogatio, ibid. num. 14. & *non dicitur noua dilatio, n.* 15.

Dilationes ſunt communes vtriq; Parti, ibid. n. 18.

Dilationum materia eſt Iudici arbitraria, ibid. nu. 19. 20. & 21.

Dilatio inſtantiæ à iure, & ſtatuto præfixa prorogari à Partibus poteſt, ibid. num. 22.

Dilationes ſubſtantiales non ſeruantur in cauſis attentatorum de neceſſitate, ibid. num. 29.

Dilatio ad reprobationem, & repulſationem conceditur in cauſis attentatorum, ibid. num. 30.

Dilatio ad repulſam non datur in materia cenſuali, ibid. num. 31.

Dilatio data ad probandum non currit, ſi diſputatur an articuli admitti debeant, ibid. nu. 32. 33. & 34.

INDEX.

Dilationi data reo in triminalibus renunciari non poteſt, ibid.num.36.

Dilatio ad laudandum authorem quando non datur, ibid. pragm.2.num.1. 204

Dilatio non datur in perſonalibus, ibid.num.2.

Dilatione vltramarina vt quis gaudeat quid eſt neceſse, ibid.pragm.3.num.1. 205

Dilatione vltramarina elapſis quinq; diebus, & nõ facto depoſito quis gaudere non poteſt, ibid.nu.3.

Dilatio annalis datur pro ſolutione antephati, collect.1. Rubric.de donat.propter nupt.num.16. fol. 208

Dilatio datur ſecundùm loci diſtantiam, collect.8. pragm.10.§.20.de Offic.Iudic. nu.103.fol.392. & collectan.7.pragm.7.de Ordin.iudicior.num. 6. 465

Dilationes quando dicuntur calumnioſæ, collect.2. pragm.1.de Procurator.num.2. 501

Dilatio ad colligendum ſarcinulas datur audito Fiſco, collect.2. pragm.6.de Relegat.nu.1. 510

Dilatio ad colligendum ſarcinulas per menſem datur, ibid.num.2.

Dilatio ad ſoluendum in quibus caſibus non datur, collect.2.pragm.3.de Viſitat.num.4.5.6.7.& 8. fol. 559

Dilationes in arbitrarijs ſunt arbitrariæ, collect.1. Rubric. de Vſurar.num.15. 561

Diligentia *præſumitur in dubio, collect.1. pragm. 1.de Rhedar. num.4.* 513

Diſcrepantia *vnius non impedit, collect.8.pragm. 10.§.4.de Offic.Iudic.num.22.* 385

Diſcurſor Campaneæ *poteſt torqueri ex inditijs, collect.1.Rubric.de Quæſtion.num.14.* 504

Diſpenſatio *nõ fit circa cognationem ſpiritualem, collect.5. prag.8.de Offic.& quæ ijs probib. n.5. fol.* 369

Diſpenſatio matrimonialis an gratis ſit concedenda à Delegato, vide in verb. Delegatus.

Diſpoſitio *de Scribis criminalibus non comprehẽdit ciuiles, collect.3.pragm.2.de Actuar.n.2.* 32

Diſpoſitio iuris Canonici attenditur in Iuriſdictione Summi Pontificis, collect.2. pragm.1.de Arbitr num.42. 108

Diſpoſitio ceſſat ex defectu cauſæ motiuæ, collect.5. pragm.10.de Exulib.num.6. 238

Diſpoſita contra latrones in ſtratis publicis habent locum contra latrones in mari, collect.8. pragm. 10.§.48. de Offic.Iudic.num.219. 402

Diſpoſitio propriarum rerum homini libero non eſt admittenda, collect.2. pragm.1.de Offic. Præfect.Curſor.num.4. 424

Diſpoſitio lata à lege, vel ſtatuto intelligitur terminis habilibus, collect.1. pragm.3. de Piſtorib. num.3. 483

Diſputatio *ceſſat vbi eſt regula iuris, collectan.1. Rubric. de Infant. perdit.num.8.* 287

Diſtrictus *appellatione venit totum territorium, collect.6.prag.7.de Extract.n.1.* 231

Diſtrictus Vrbis quantum extenditur, ibid.num.2. fol. 232

Diuerſitas *atramenti in apoſtilla arguit falſitatem, collect.1.Rubric de Falſ.n.18.* 240

Diuturnitas *temporis quid operatur, collect.1.Rubric.de Priuileg.Vniuerſ.n.6.* 495

Doctor *præfertur non Doctori, & minus doctus magis docto, collect. 4. pragm.2. de Adminiſtr. Vniuerſ.n.7.* 46

Doctor nequit carcerari pro leui debito, collect.1. Rubric.de Carcer.n.19. 142

Doctor habitans cum Scholaribus nequit expelli à vicinio honorato, collect.2.prag.3.de Meretric. nu.7. 330

Doctorandus de breui in Medicina, pro Medico habetur, collect. 1.prag.4. de Pharmacop.nu.3. fol. 481

Doctores non patiuntur pœnas ignominioſas, collect.1.prag 2. de Scholar.doctor.n.3. 518

Doctor nequit donare Concubinæ, ibid.n.5.

Doctor ex reſcripto non gaudet priuilegijs Doctorum, ibid.n.6.

Doctoratus probatur per ſolam famam, ibid.n.4.

Doctorem ſe ſcribens pœna falſi tenetur, collect.2. prag.1.de Zingar.n.4. 564

Dolum *futurum remittere prohibetur, collect.3. pragm.2.de Arbitr.n.18.* 110

Dolus ceſſat ſtante ignorantia, collect.7.pragm.7. de Falſ.num.7. fol.245.collect. 3. pragm.2.de Monet.num.10. fol.344.& collect.1.Rubric.de Ponderibus num.13. 486

Dolus requritur, vt puniatur exigens bis debitum, collect.7.pragm.7.de Falſ.num. 8. 245

Doli actione tenetur qui circa ortum ſuum non fecit, quod facere debebat, collect.2.prag.1.de Magiſtr.Art.n. 3. 323

Dolus quando præſumitur, collect.2.pragm.1.de Procurator.n.3. 501

Domanium *competit vaſallis vti ſingulis, collect. 10.pragm.63.de Offic.Procurat.Cæſar.num.2. fol.* 437

Domanium competit Vniuerſitati in contractu ad gaudendum, ibid.n.3.

Domanium an cõpetat cuilibet Vniuerſitati, ibid. nu.4.

Domaniam an competat vni ex Terris vnico pretio venditis, ibid.n.5.

Domanium quando non debetur, ibid.n.6.& 7.

Domanium an reuocari poſſit à Rege, ibid.n.8.

Domicilium *eſt duplex, coll.2 pragm. 1.de Vagab. n.2.* 547

Dominio *translato per conceſſionem Caſtri quæ transferantur, collect.2. prag 1.de* Baronib.*n.16. fol.* 121

Dominium rei furtiuæ conſumptæ, vel transformatæ ſi ad priſtinam formam reduci poteſt non dicitur quæſitum, collect.2.pragm.1.de Empt & vendit.nu.3. 219

Dominium vtile quando per locationem transfertur, collect.1.Rubric.de locat.n.1. 319

Dominium non requiritur per ſubconductorem fructuum, niſi ſoluta mercede, ibid.n.9.

Do-

Dominus *ſylua an poſſit facere ius venandi deterius.collect.2.pragm.1.de Aucupib.n.7.* 119

Dominus directus præfertur vtili, collect.2.prag.1. de Baronib.n.13.& 15. 121

Dominus agit pro iniuria facta Procuratori, collect.1.Rubric.de Iniur.n.13.& 14. 288

Domini, & Aduocati tenentur iurare in litem,collect.6.pragmat.6.de Ordin.iudicior.n.10. 464

Dominus plurium Prouinciarum, vel Terrarum ſeparatarum,& diſtinctarum non poteſt ſubditos vnius Prouinciæ,vel Terræ delinquẽtes conduci facere ad aliam Prouinciam , collect. 2. pragmat.2. vbi de delict. quis conuen. num.32. fol. 553

Domus *ludi taxillorum,& alearum teneri prohibetur,collect.6.prag.5 de Aleator.n.1.* 80

Domus propriæ habitationis non apponuntur in appretio,collect.2 pragm.1.de Appret. num.19. fol.102. & quid reſpectu domorum locatarum n 20 & quid reſpectu rerum pretioſarum nullius redditus n.21.

Domus appellatione non venit domuncula , collect.5.pragm.8.de Citation.n 12. 168

Domus alterius quando inquiri poteſt de furto collect.1.Rubric.de Furt.n.11. 274

Domus vbi cuditur moneta publicatur , collect.3. prag.2.de Monet.n.29. 345

Donare *prohibitus poteſt donare ex cauſa remunerationis,coll.5.prag.5. de Admin.Vniuerſ.n. 249.* 67

Donatio Cõcubinæ ex cauſa remunerationis à milite facta valet,ibid.n.250.

Donatio remuneratoria non reuocatur vitio ingratitudinis,ibid.nu.251.252.& ſeq.

Donatio à Sindico facta quando admittatur, ibid. nu.256.

Donatio facta intuitu matrimonij, vel Clericatus non poteſt reuocari etiam per ſuperuenientiam liberorum,collect.12.prag.14.de Feud.n.1.2.3. & 4. 256

Donatio facta ex cauſa matrimonij non confertur, ibid.n.5.

Donatio à patre filio inter viuos eſt nulla , niſi transtulerit poſſeſſionem,ibid.pragm.20.nu.10. fol. 261

Donatio in remunerationem non reuocatur ingratitudine,collect.1.pragmat.1.& 3. de Munerib. Offic n.7. 351

Donatio pro ſeruitijs præſtitis non eget inſinuatione,ibid n.9.

Donationes nequeunt fieri Officialibus Prouincialibus,nec Actuarijs, collect.3.pragm.4. de Offic. Iuſtitiar.n.1. 410

Donatio facta metu non valet , collect.7.prag.27 de Offic.Magiſt.Iuſtitiar n.6. 417

Dos,*& alimenta pari paſſu ambulãt,collect 1.Rubric.de Appellat.n.56. fol.90.& coll.1.Rubr. de legat pijs,n.9.* 311

Dos,& donatio propter nuptias æqualibus fruuntur priuilegijs , coll.2.pragm.1.de Don.propter nupt.n.7. 209

Dotis cauſa eſt pia,& an de illa poteſt cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus, coll.4.prag.4 de Empt.& vend.n.1.& 2. 220

Dubitans *de iuſtitia alicuius tributi non tenetur ſoluere,propoſ.11.n.6.* 10

Dubitans,& ignorans parificantur,coll.3.prag.2. de Monet.n.14. 344

Duellum *eſt prohibitum de omni iure,coll.1.Rub. de Duell.n 1.* 212

Duello auxilium dantes, & illius ſpectatores ſunt excommunicati,ibid.n.3.

Duellum etiam priuatum committentes ſunt excommunicati,ibid.n.5.& carent eccleſiaſtica ſepultura,n.8.

Ad Duellum prouocantes qualiter puniantur in Regno,ibid.prag.1.n.1. 213

Duellum nõ dicitur vbi Iuuenes calore iracundiæ ſe inuitarent ad digladiandum, ibid.n.4.

Duellum eſt cauſa criminalis,coll.3.prag.2. de iuriſd.inuic.non.turb n.3. 307

Dux *belli , qui ob militem legendum accipit pecuniam qua lege punitur , coll.3.prag.3. de Milit. num.6.* 334

E

Eccleſia *ædificata in ſolo alieno non cedit ſolo, ſed ſolum efficitur Eccleſia, coll.1. Rubr.de Ædific.n.23.* 75

Eccleſiaſtici habent priuilegium Ciuium , & an poſſint facere defenſas in territorijs,in quibus habent vſum,coll.11.pragm.11.de Baronib.nu.6. & 7. 130

Eccleſia in neminem iudicium exercet qui non prius fuerit baptizatus,coll.1.pragm.1.de Bruc. n.4. 140

Eccleſia habet reſtitutionem in integrum, collect.2. prag.1.de Delegation.n.4. 201

Eccleſiaſtica perſona appellatione quænam veniãt, collect.1. Rubric. de Eccleſiaſt. perſon. num.2. fol. 214

Eccleſia pro ſua reparatione cogit quem vendere domum ſuam,coll.3.prag.2. de Monial.n.9.18. & 20. 349

Eccleſiæ ſæculares in materia fauorabili veniunt appellatione Monaſteriorum,ibid.prag.3.num. 15. 350

Eccleſia debet teneri in magna veneratione, coll.6. prag.7.Ne quid in loc.publ.n.2. 358

Eccleſia dicitur domus orationis,ibid.n.3.

Eccleſia etiam profanata non debet dari vſui ſordido,ibid.n.4.

Eccleſia habet primum , & ſecundum beneficium, collectan.14.pragm.16.de ordin. iudicior. num. 11. 474

Eccleſia Plebani dicitur Matrix,collectan.1.Rub. de Paroch.num.3. 477

Eccleſiaſtica perſona ſodomita qua pœna puniantur,coll.2.prag.1.de Sodom.n.2. 531

Ec-

INDEX.

Ec cleſiaſtici proponentes ſuſpitiones faciunt depoſitum, collectan.6.pragm.15.de Suſpitio. Official. n.1. 536
E: cleſiaſtica perſona ex bouis eis à laicis obuentis an teneantur ſoluere collectas, vide in verb. Collecta.
Ed ictum loquens contra deferentes arma non includit deferentes ſaxa, coll.1.Rubr.de Armis, n.2. 111
Educationis appellatione in legatis quæ veniant, coll.1.Rub.de Educat. puer n.3. 216
Educatio liberorum eſt Iudici arbitraria, & quomodò ſit regulanda, ibid.n.4.5.7.& 11.
Educatio pupilli quando eſt facienda penès matrē, ibid.n.8.9.& 10.
Educantes pueros, & pueras non tractent cum illis matrimonium, etiam per interpoſitas perſonas, ibid prag.1.n.1. 217
Educatio parentum non conuenit animalibus, coll 1.prag.1.de Maur.n 6 326
Effectus remedij ceſſionis bonorum quæ ſint, coll.1. Rub de Ceſſ bon.n.2. 152
Effectus iuramenti homagij quid ſit, coll.15.prag. 19.de Feud n 5. 259
Effectus, & finis inſtrumentorum quid eſt, coll.1. Rub de Inſtrum liquid.n 1. 293
Electiones Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis à quibus, & quomodò facienda, coll.3.prag.2. de Admin.Vniuerſ.n.1. 46
Electio Sindicorum, & Electorum Vniuerſitatis non poteſt fieri per Barones præuia nominatione Vniuerſitatis, ibid.n.10.12.& 13.
Electio eſt nulla, niſi vocentur omnes Ciues, ibid. n.14.15.16.
Electio debet fieri more conſueto, & quæ in ea ſint ſeruanda, ibid.n.21.
Electio facta more ſolito reuocari non poteſt, ibid. n.25.
Electus ſi moriatur, onus ſubeundi non tranſit ad hæredes, ibid.n 26.
Electus à Sindico, qui remotus ſit erit manutenendus in poſſeſſione ſi ſit confirmatus ab Vniuerſitate, ibid n.29.
Electi ſi ſint confirmandi nō adminiſtrēt antè confirmationem, ibid.n 35.
Electus à digniori parte erit confirmandus per Baronem, paribus exiſtentibus votis, ibid.n.39.
Electio nulla ſi confirmetur per Baronem, confirmatio non valet, ibid.n 40.
Electi, & Sindici in materia præiudiciali nihil poſſunt agere abſquè parlamento generali, coll.11. pragm.11.de Baron.n.4. 130
Electione ſemel facta in iudicijs non eſt amplius locus pœnitentiæ, collect.3. pragm.3. de Cuſtod. reor n.3. 299
Electio fori quando conceditur pupillis, collect.1. Rubric.de Infant. perdit.n 5.& 6. 277
Electio fori an poſſit opponi à priuilegiato aduerſus citationem inſtrumenti, collect.2. prag.1.de Inſtrum.liquid.n.3. 295
Electio indigni facta à maiori parte non ſubſtinetur, collect.6.prag.11.de Offic.& quæ ijs prohib. nu.5. 370
Electio fori an competat priuilegiatis citatis ad cognoſcendum apocas, collect.2.prag.2.de Remiſſ. cauſar.n.4. 510
Elemoſyna magis ſeni, quàm iuueni eſt diſtribuenda, collect.5. prag.4.de Actuar.n.16. 35
Elemoſyna peti non poteſt, non præcedente licentia, collect.1.Rubric.de Eleemoſyn. non petend.n.1. fol. 217
Eleemoſynæ ſunt elargiendæ pauperibus, & diuites ad illas dandas poſſunt cogi, ibid.num 5.
Eleemoſyna facta Imagini cuius ſint, ibid.num.6.
Emancipatus adhuc filius eſt, collect 4. pragm.3. de Actuar. num.8. 33
Emancipationis, & patriæ poteſtatis differentia eſt ſublata, ibid.num.10.
Emergentia de nouo indigēt nouo auxilio, collect. 6.pragm.15.de Suſpit.Official num.12. 537
Emittens ictum ſcoppictæ, quæ leuauit de focone, & non de canna qua pœna punitur, collect.1. Rubric.de ict. ſcopict.num.5. 278
Emittens ictum ſcopictæ non ad nocendum, ſed ad ſe defendēdum an incurrat pœnam pragmaticæ, ibid.num 9.
Emphyteuta, qui prohibetur abſq; conſenſu Domini alienare, non prohibetur pignorare, collect. 5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.63. 57
Emphyteuſis conceſſa pro ſe, & filijs comprehendit filios naſcituros, collect.20. pragm.29. de Feud. num.4. 266
Emphyteuta nequit incidere arbores fructiferas inuito Domino, collect. 1. Rubric. de Inciſion. arbor.num 4. 286
Emens domumculam non conuenitur iure protbomiſeos, collect.5.pragm.8 de Citation.n.12. 168
Emens res deprædatas ab hoſtibus publicis non tenetur ad reſtitutionem, collect.2. pragm.1. de Empt. & vendit.num.4. 219
Emens ignoranter res furtiuas actione furti non tenetur, ſed tenetur ad reſtitutionem, ibid.nu.5.
Emēs domumculam in Ciuitate Neapolis an gaudeat immunitate Neapolitanorum, collectan.2. pragm.1.de Immunit.Neapolit num.1. 280
Ementes officia priuantur iuriſdictione, collect.5. pragm 4. de Baron.num.8. 125
Emptores bonorum confiſcatorum, ſi illa reſtitui mandetur, habent actionem contra Fiſcum, collect.1. Rubric.de Abolit.num.34. 14
Emptionis, & venditionis appellatione quid veniat, collect.1. Rubric.de Empt.& vendit.nu.1. fol. 219
Emptionis, & venditionis contractus liber, & coactus eſſe poteſt, ibid.n.2.
Emptio in dubio à quo cenſeatur facta, ibid.n.5.
Emptio ſub alterius nomine an fieri poſſit, ibid.
Emptio, & venditio iiſdem nominibus cōſtant, ibid. nu.6.
Emptio non retractatur ob cœlatam ſeruitutem, ibid.n.7.
Emptio ſpei, ſeu dubij euentus eſſe poteſt, ibid n.10.

Emptor

Emptor poteſt retinere rem, quando venditor agit remedio l. 2. C. de reſcind. vendit. *collect.7. pragmat.51.de Offic.Procurator.Cæſar.nu.32. fol.* 433

Emptor an teneatur ad duplicatum releuium, feudatario vendente feudum cum aſſenſu Regis per verbum,fiat,nec mortem patris denunciante,vide in verb.Feudatario.

Enſes *longiores quatuor palmis deferri non poſſunt,collect.6.prag.14.de Arm.n.4.* 113

Epiſcopus *nõ ſubſtinens onera iuriſdictionis,eiuſdem emolumenta conſequi non debet, collect.5. prag.4.de Actuar.n.3.* 35

Epiſcopus poteſt excommunicare renitentes reddere rationes, etiam ſi ſint Fratres Capellani Religionis Hieroſolymitanæ admiſtrantes redditus Parochiales, collect.5. prag.5. de Admin. Vniuerſ.n.261. 67

Epiſcopus egrediens ſuam diœceſim habetur pro priuato,collect.2.prag.1.de Citation.n.6. 165

Epiſcopus non poteſt dare licentiam ſuis Clericis portandi arma,collect.6.prag.6.de Cleric.nu 4. fol. 173

Epiſcopi ſunt exequutores teſtamentorum, coll. 1. Rubric.de Legat.pijs n.39. 312

Epiſcopi poſſunt dare licentiam Religioſis alloquẽdi Moniales, collect.4.pragm.3.de Monial.n.8. fol. 350

Epiſcopi poſſunt punire Regulares abſq; licentia Monialibus alloquentes,ibid.n.9.

Epiſcopus ſub pœna excommunicationis poteſt prohibere, nè recitantes comœdias ſe induant habitu Regularium,collect.4 pragm.5. Nè quid in loc.public.n.12. 357

Epiſcopus arbitrio ſuo poteſt remouere ab Eccleſia indecentia,ibid prag.7.n.8. 359

Epiſcopus peccat mortaliter conferendo beneficiũ digno,omiſſo digniori,coll.2.prag.1. de Offi.& quæ ijs probib. n 6. 568

Epiſcopatus,& Archiepiſcopatus ſunt qui præſentantur à Rege in Regno,collect.1.Rub de Offic. ad Reg.Maieſt.n.1. 373

Epiſcopus quando nequit vti Rochetto, & Mantellecto,collect.2.pragm.2.de Offi.Iuſtitiar,n.3. fol. 410

Epiſcopus quando poſſit mutare vltimas voluntates, collect.2. pragm.1.de Vinculis,ſeù Condit. nu.4. 558

Epiſcopus an poſſit aggratiare inquiſitos de ſodomia,vide in verb. Inquiſiti.

Epiſtolam *de ſoluendo alicui acceptans, ſoluere tenetur,collect.2.pragm.1.de Liter.camb. n.15. fol.* 318

Equi *militum ex quouis delicto exequi nõ poſſunt, collect.4.pragm.6.de Milit.b n.12.* 335

Equitatus per Regnum fieri nequeunt abſq; permiſſu Præfecti Curſorum,collect.1.Rubric.de Offic.Præfect.Curſor.n.3. 423

Error *in exercitio iuriſdictionis vitiat proceſſum, collect.2.prag.1.de Iuriſdict.inuicem non turban.n.11.* 307

Error communis facit ius, coll.21.prag.1. de Notar.n.4. 361

Euchariſtiæ *Sacramentum in Parochijs aſſeruatur,collect.1.Rubric. de Cult.Sacramen. nu.6. fol.* 197

Euchariſtiæ Sacramentum quãdo defertur ad infirmos venerari debet, & quomodò, & per quas vias deferatur,ibid.prag.1.n.1. fol.eod.

Exactiones *vltrà pandectam vi extortæ præſumuntur,collect.11.pragm.11. de Actuar.n.10. fol.* 40

Exactores Fiſcales cum æquitate debitores cogere debent,coll.5.prag.40.de Offic.Procurat.Cæſar. nu.4. 428

Exactores exigentes vltrà taxam puniuntur, ibid. nu.5.

Examen *claudicat ſi teſtis dicat ſe non recordari, coll.8.pragm.10.§.51. de Offic. Iudic. nu.236. fol.* 403

Examen nequit fieri non interuenientibus omnibus Dominis de Iuncta, coll.9.prag.23 de Offic. & quæ ijs probib.n 3. 372

Examen poteſt remitti, quando apparet habilitas, ibid. nu 4.

Examinatus, & reprobatus iterum ad examen admitti debet,ibid.n.6.

Examen ſit expenſis petentis repetitionem teſtium, coll.7.pragm.8.de Offic Iuſtit.n.4. 413

Examinatores *Sacri Conſilij diſtribuunt cauſas per buſſulam,coll.27 prag.67.de Offic.Reg.Cõſil.n.1.* 459

Exceptio *immunitatis Eccleſiæ an poſſit opponi in qualibet parte iudicij, coll.3.prag.2.de Cleric.n. 23.* 171

Exceptio hoſtica non nocet agenti pro dote, coll.4. prag.4.de empt & vendit.n.5 220

Exceptio quid ſit, quomodò diuidatur,coll.1.Rub. de Except.n.1.& 2 fol.221.an ſit perpetua n.7. quæ ſit realis n.3 quæ perſonalis n.4. quibus cõpetat n 5.quæ perpetua nu. 6. quæ dilatoria n 8. quæ peremptoria n. 9. & quouſq; opponi poteſt nu.10.

Exceptio,quæ opponi poteſt contra accuſatorem poteſt opponi cõtra Iudicem inquirẽtem,ibid.n.13.

Exceptio non prodeſt,niſi allegetur,ibid.n 14.

Exceptio generalis non releuat, ſi contra eam opponatur,ibid.n 15.

Exceptio impediens litis ingreſſum prius cognoſci debet,& ſuper illa pronunciari,ibid n.16.

Exceptio,quæ à principio admitti non debet,admiſſa,& probata de illa eſt habenda ratio, ibid. nu. 17.& 18.

Exceptio ad vnum finem propoſita, & reiecta poteſt reiterari in cauſa principali, ibid.num 19.

Exceptio generalis, & obſcura an debeat per reum declarari,ibid.num.20.

Exceptio non adimpleti contractus ſi opponatur, impedit proceſſum ad vlteriora,ibid.num 21.

Exceptio rei non traditæ quando impediat in exequutionis,ibid. num.27.

Exceptio altiorem indaginem requirens reſeruatur ad

Digitized by Google

ad merita cauſæ ibid.num.28.
Exceptiones licèt contrariæ diuerſis temporibus opponi poſſint, ibid.num.29.
Exceptio reſeruata in deciſione cauſæ principalis qualiter expediatur, ibid.num.31.
Exceptio cedendarum qualiter à tertio opponi poſſit, ibid.
Exceptio rei iudicatæ quando obſtat, ibid.num.32.
Exceptio obſtans cedenti quando obſtat ceſſionario, ibid.n.33.
Exceptio non numeratæ pecuniæ quando non habeat locum, ibid.n.34. 223
Exceptiones probari debent ab illas opponēte, ibid. prag.1.de Except.n.1. fol.eod.
Exceptio non allegata non prodeſt, ibid.n.3.
Exceptio abſolutionis poteſt quandocunq; opponi, ibid.n.4.
Exceptionem ſolutionis opponens non fatetur debitum, ibid n.5.
Exceptio tranſactionis etiam poſt litem conteſtatā opponitur, ibid.n.6.
Exceptio tranſactionis impedit exequutionem, ibid.num.7.
Exceptio iuriſiurandi impedit litis ingreſſum, ibid.nu.8.& 9.
Exceptio periurij impedit proceſſum ad vlteriora, ibid.n.10.ſed non ſucceſſorem n.11.
Exceptio iuriſiurandi tranſit ad hæredes actiuè, ibid.nu.12.
Exceptio quando poſſit opponi aduerſus liquidationem inſtrumentorum, coll.1.Rubric.de Inſtrum. liquid.n.9. 293
Exceptio ad impediendum exequutionem literarum cambij non admittitur, coll.3.pragm.3.de liter. camb. n.1. 318
Exceptio non impediens figuram iudicij poteſt opponi aduerſus exequutionem paratam literarum cambij, ibid.n.7.
Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt opponi contra literas cambij, ibid. n.8.9.& 10.
Exceptio minoris ætatis quando poſſit opponi, coll.1.Rubric.de Minor.nu.4. 338
Exceptio hoſtica admittitur contra apocham bancalem, coll.10.prag.63.de Offic. Procurat. Cæſar.nu.17. 438
Exceptiones dilatoriæ quæ dicantur, & quando opponi debeant, coll.8.prag.33.de Offic. Sacr.Reg. Conſil.nu.1.2.& 3. 450
Exceptio Velleiani an militet ſi fuerit oppoſita per donatarium tertium poſſeſſorem bonorum donatorum, coll.1.pragm.1. de Senatuſc.Velleian. nu.30. 524
Exceptio vſurarum infra quod tempus debeat opponi, coll.1.Rubric.de Vſurar.nu.13. 560
Exceptiones dilatoriæ debent probari infra tempus Iudicis arbitrio deſignandum, ibid.n.16.
Exceptio vſuraria eſt dilatoria, ibid.n.17.
Excommunicari non poſſunt animalia, collect.1.prag.1.de Bruc.n.1. 140
Excommunicatio eſt gladius ſpiritualis, ibid.n.3.
Excommunicatio cōtra præſumentes alloqui Moniales non comprehendit alloquentes ignoranter, coll.5.prag.7.de Carcer.n.3. 145
Excommunicatio lata à Delegato antè oſtenſionem cōmiſſionis non valet, coll.3.prag.3.de Commiſſ. nu.10. 177
Excommunicatus perſeuerans per annum in excommunicatione priuatur beneficijs Eccleſiaſticis, collect.2.pragm.1. de Contumac. num.28. fol. 196
Excommunicatio lata contra eligentem indignum non comprehendit illum, qui ſuffragium tulit, ſed electione non ſequuta, coll.3.pragm.2.de Extract.n.13. 229
Excommunicandus non eſt qui attentauit impedire exequutionem literarum Apoſtolicarum, ſed non impediuit, coll.1. Rubric. de Ict. ſcopp. nu.4. 278
Excommunicatio contra vendentes, & ementes libros abſq; licentia Epiſcopi, illi eſt reſeruata, collect.2.pragm.2.de Impreſſion libror. num.4. fol. 285
Excommunicati ſunt impedientes iuriſdictionem Eccleſiaſticam, coll.4.prag.3.de Iuriſd.inuic.nō turban.n.15. 309
Excommunicatus nequit Procuratorem conſtituere, coll.1.Rubric.de Procurat n.4. 497
Excubiæ, & vigiliæ quomodò differant, coll.1.Rubric.de Excub n.1. 224
Excuſator admittitur ad allegandum infirmitatem, vel abſentiam, coll.5.prag.7.de Inſtrum.liquid.n.9. 299
Exemplum obligationis penès acta non apparente originali obligatione ſcripta in libro originali non probat, collect.13. pragm.15. de Actuar.n. 22. 42
Exequutio parata in materia aſſiſtentiæ an ſit reſpectu adiudicationis tantùm, vel etiam venditionis, coll.3.prag.2.de Appellat nu.2. 94
Exequutio an fieri poſſit ſuper bonis non deſignatis in ſententia, collect.1.Rubric.de Aſſiſten.nu. 20. 118
Exequutio in vaccinis fieri nequit, nec illa macellari, coll.2.prag.1.de Beſt vaccin.n.1.& 2. fol. 137.& quid in defectum eorum, ibid.n.3.
Exequutor Apoſtolicus non tenetur citare Partem aduerſam, collect.1.Rubric. de Citation. nu.85. fol. 163
Exequutio ſententiæ poteſt fieri in die feriato in honorem hominis, coll.1.Rubric. de Ferijs n.23. fol. 245
Exequutio relictorum ad pias cauſas non differtur coll.1.Rubr.de Legat.pijs n.21. 312
Exequutio parata datur pro exequutione literarum cambij, coll.3. prag.3. de Liter.camb.nu.3. fol. 318
Exequutio nequit fieri in tectis, tegulis, aratris, vomeribus, & ſimilibus, coll.4.prag.6.de Milit.nu. 15.& 16. 335
Exfractatio de loco quando poſſit fieri alicui ſpeciei perſonarum, coll.2.prag.1.de Zingar.nu.2. fol. 564

Ex-

Digitized by Google

I N D E X.

Exfractus quarè eſt neceſſarius, coll.7.pragm.15. de Exulib.n.3. 238

Exfractus qualiter ſit dandus vbi conſanguinei bannitorum ſunt extrà iuriſdictionem bannitis,ibid.n.4.

Exfractus quibus conſanguineis bannitorum non eſt dandus,ibid.n.5.

Exfractus non ſolet dari in paruis locis, ibid.n.6.

Exfractus non habet locum ſi banniti quietè viuant,ibid.n.7.

Exilium *datum non poteſt mutari in pœnam pecuniariam,coll.13.pragm.42.de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar.n.5.* 422

Exulatus à propria patria dicitur exulatus à territorio, collect.2.pragm.5. de Condemn.pro delict.n.2. 185

Eximentes *condemnatos à manibus familia incidunt in crimen laſa Maieſtatis, & qualiter puniantur, collect.3. pragmat.2 de Abolit.nu.51. fol.* 23

Eximentes à triremibus condemnatus qualiter puniantur,coll.4.pragm.7.de Condemn.pro delict. nu. 2. 186

Expendens *monetam falſam an gaudeat indultu, coll.2.prag.1.de Abolit n.37.* 17

Expendens falſam monetam ſcienter qua pœna punitur,collect.2.pragm.1.de Compoſit.num.7. fol. 179

Expendentes falſam monetam qua pœna puniuntur,vide in verb. Moneta.

Expenſa acceſſus, & receſſus ſunt taxanda eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis,coll.2. prag.1.de Adminiſtr.Vniuerſ.n.4 45

Expenſa facta vltrà ſummã carolenorum quinq; non præuio Electorum mandato non admittuntur à Rationalibus,ibid.pragm.5.n.19. 54

Expenſa factæ à Syndico vna, eademq; die non excedentes ſingula quinq; carolenos, licèt conſtictim ſummam magnam faciãt, abſq; mandato an debeant admitti,ibid.n.25.

Expenſarum appellatione an veniant voluptaria, coll.1.Rubr. de Expenſ.n.1. & 2 fol.224.& an veniant damna,n.3.

Expenſæ ſunt triplicis generis,ibid.n.5.

Expenſarum condemnatio ſi omittatur cenſetur quis abſolutus, & an poſſint peti in ſecunda inſtantia,ibid prag.1 nu.3.& 17. 225

Expenſa ſoluuntur pro rata à litis cõſortibus,ibid. nu.20.

Expenſarum taxatio, quo ordine ſiat, ibid.num. 23.

E*xpenſa non reſtituuntur quando inſtantia non fuit perempta ex cauſa actoris, coll.2.prag.1. de Inſtant. caeſ.non reſtit.n.10.* 292

E*xpenſa neceſſaria in cauſis Fiſcalibus facta vndè ſolui debent coll.7. prag.50. de Offic. Procur. Cæſar.n.1.fol.* 431

E*xpenſa eſt triplex,ibid.n.2.*

Expenſa neceſſaria qua ſint,ibid.n.3.& 4.

Expenſa facta in domibus reficiendis ſunt neceſſaria,ibid.n.5.

Expenſa facta in plantando vineas, ſeù arbores ſunt vtiles,ibid.n.6.

Expenſa facta à marito in exigendis nominibus debitorum an ſint neceſſaria,ibid.n.7.

Expenſa neceſſaria qua dicuntur,ibid.n.8.

Expenſa facta ab harede grauato ſoluuntur à fideicommiſſario,ibid.n.9.

E*xpenſa facta pro ſubſtinenda lite nõ compenſantur cum fructibus perceptis,ibid.n.10.*

Expenſa neceſſariæ debentur,quàmuis res,in qua facta ſunt pereat,ibid.n.11.

Expenſa an ſint modica,vel magna,remittitur arbitrio Iudicis,ibid.n.12.

Expenſa non reſpiciẽtes rei vtilitatem non debentur,ibid.n.13.

Expenſa qua à Domino ſolui nequeunt non debentur,ibid.n.14.& 15.

Expenſa vtiles quæ ſint,ibid.n.16.

Expenſa vtiles à quo ſoluuntur,ibid.n.17.

Expenſa non ſufficit quòd probetur, niſi probatur melioratio,ibid.n.23

Expenſas vtiles pratendens, vtilitatem probare debet,ibid.n.24.

Expenſa facta à malefidei poſſeſſore non repetuntur,ibid.n.25.& 34.

Expenſa voluntaria qua ſint, ibid.n.27. & quomodò deducuntur.n.29.

Expoſiti *D.M.Annunciata an gaudeant priuilegijs Ciuitatis Neapolis,coll.2.prag.1.de Immunit.Neapol.n.15.* 281

Expoſiti,in Hoſpitali retineri debent, coll.2. prag.1.de Infant.perdit.n.3. 287

Exterus *quis dicatur,coll.5.pragm.8.de Citation. nu.7.* 168

Exteri qua ratione comprehenduntur ſub pragm. 10.de Extract.*coll.8.pragm.10.de Extract.nu. 5.* 233

Exteri huius Regni nequeunt eſſe Actuarij,collect. 8.pragmat.10.§.24. de Offic. Iudic. num.120. fol. 393

Extorquere *per vim remiſſiones ab offenſis eſt prohibitum,collect.2.pragm.1.de Abolit.nu.27. fol.* 16

Extorſio an differat à ſubornatione,coll.11.prag. 11.de Actuar.n.1. 39

Extorſio quid ſit, ibid.n.2.3 & 5.

Extorſionis *crimen non committitur à priuato, ibid.n.6.*

Extrahentes *animalia extrà Regnum an includantur in generali indultu,coll.2.prag.1.de Extract.n.5.* 227

Extractio frumenti probatur per teſtes ſingulares, ibid.pragm.9.n.13. 232

Extrahentes blada vetita,quid requiritur, vt puniantur,ibid.n.14.

Extractio moneta quomodò probetur,ibid.pragm. 14.n.1. 233

Fa-

INDEX.

F

FAbrica S. Petri curat exigere legata pia ſi infra annum non adimplentur, coll.1. Rubric. de Legat pÿs.n 41. 312

Fabricans monetam bonam excluditur ab indultu,coll.2.prag.1.de Abolit.n.34. 17

Fabricatores non faciunt fidem, coll.1.Rubric. de Magiſtr.art.n.9. 323

Factum dependet à tribuente facultatem,collect 5. pragm 5.de Admin.Vniuer n.51. 56

Factum à maiori parte eſt attendendum, & an poſſit impetrari, coll.6.prag.11. de Offic. & quæ yi probib.n.2.& 4. 370

Factum à maiori parte Votantium attenditur, collect.8.prag.10 §.3. de Offic. Iudic. num.16. fol. 384

Factum præſumitur eo modo,quo fieri debuit,ibid. §.10.n.63. 388

Factum contra legem eſt nullum, coll.1.prag.1.de Poſſeſſor.non turban.n.3. 487

Factum antiquum quando dicitur, coll.1.prag.1. de Teſt refren n.52. 544

Facultas diſpenſandi generaliter ſuper irregularitate non extenditur ad crimen aſſaſſinÿ, coll.1. Rubr.de Aſſaſſ.n.7. 115

Facultas viſitandi conceſſa inferiori, intelligitur cumulatiuè quòad Epiſcopum, coll.2. pragm.1. de Baronib.n.40. 122

Facultas emendi, & vendendi à Baronibus prohiberi nequit,ibid prag.2.n.1.fol.eod.

Facultas conceſſa vaſallis liberè vendendi à Baronibus reſtringi nequit,ibid n.7.

Facultas inquirendi domum alterius de furto quando datur,coll.1.Rubr de Furt.n.11. 274

Facultas conceſſa ad procedendum ad modum belli non extenditur, niſi in ibidem deſignatis, collect. 8.pragm.10.§.48.de Offic.Iudic.n.179. fol. 399

Falcidia detrabitur à legatis,& donationibus cauſa mortis, collect. 1.Rubric. de legat. pÿs nu.30. fol. 312

Falcidia detrabitur à teſtamento militis,collect. 1. Rubric.de Milit grau.& leuis armat.num.11. fol. 332

Fallitus non poteſt ſoluere vni creditori in præiudicium aliorum.coll.1.Rubr.de Ceſſio. bonor.n. 21. 153

Falſitas punitur,licèt non nocuerit, coll.3.prag.2. de Abolit.n.47. 23

Falſitas teſtium quomodò probatur,ibid.n.48.

Falſitas in inſtrumento qualiter à Notario cōmittitur,ibid n.53.

Falſitas qualiter præſumatur,ibid.n.55.

Falſitatis author quis ſit habendus,ibid.n.56.

Falſitas commiſſa in inſtrumento nullo comprebenditur in pragmatica,ibid n.57.

Falſum in dubio non præſumitur, coll.1.Rubric. de Falſ.n.6. 240

Falſitas ſemper venit excludenda,ibid.n.7.

Falſitas in ciuilibus, præſumptionibus probatur; ibid.n 9.

Falſum committitur vbi interuenit dolus,ibid.nu. 13.

Falſitas in crimine falſi,licèt non fuerit nociua, ſed apta ad nocendum,oritur ex ea actio criminalis,ibid.n.14.

Falſum de iure committitur fabricando,& vtendo ibid.n.15.

Falſitas vt ſit punibilis quid requiritur,ibid.n.16.

Falſum præſumitur ex apoſtillis, ſeù additionibus appoſitis in marginibus ſcripturarum,ibid.n.17

Falſitatis ſuſpitio vndè oritur, ibid.n.19.

Falſitas quomodò dicatur conſtare ex eiſdem actis, ibid.prag.2.n.1. 242

Falſitatem committens in radendo literas priuilegÿ Regÿ quomodò puniatur, ibid prag.3.nu.2. fol.eod.

Falſitatis præſumptio,licèt oriatur contra ſolitum illam facere,tamen requiritur, quòd ſit condemnatus,ibid.n.3.

Falſitas teſtium probatur coniecturis, ibid.pragm. 4.n 6. 243

Falſum committit Notarius ſtipulans inter ignotos,ibid.n.8.

Falſitas eſt cauſa criminalis, coll.3.prag.2.de Iuriſdict.inuic non turban. n.2. 307

Falſum abſq; dolo non committitur,coll.1.Rubric. de Ponderib.n.14. 486

Fama quid ſit,coll.11.pragm 10. de Alcator.nu.1. fol. 83

Fama vt probetur quid requiratur,ibid.

Fama per teſtes qualiter probata dici non poteſt, ibid.n.2.

Fama cum vno teſte non probat in criminalibus, ibid.n.3.

Fama in ciuilibus regulariter ſemiplenam facit probationem,ibid.n.4.

Fama quid operetur,ibid. n.5.

Fama bona præualet malæ, ibid.n.6.

Fama an ſit indicium ſufficiens ad inquirendum, coll.12.prag.37.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.n.11. fol. 421

Familiaritas Turcbarum, & Maurorum probibetur cum Chriſtianis,coll.1.pragm.1. de Commerc.nu.1. 173

Famuli Curiæ,qui in fragrāti extractores intercipiunt an ſint teſtes idonei, vt extractor puniatur,coll 9 prag.14 de Extract.n.5. 233

Famulorum appellatione qui veniant, collect.1. Rubric.de Veſt.& famulor.probib.n.8. 557

Famuli ſubrogati in locum aliorum poſſunt intereſſe diuinis tempore interdicti cum eorum Domino babente tale priuilegium,ibid n.10.

Fatalia currunt in Sacro Conſilio,collect.2. prag.1. de Appellas n.1. 92

Fatalia legis,& bominis an differant.ibid.n.20.& 21.

Fatalia an prorogentur,ibid n.29.

Fatalia currunt pendente nullitate tertiæ ſententiæ,

tia, ibidem num. 30.
Fatalia non currunt ſtante compromiſſo, ibidem n. 31.
Fatalia non currunt tempore peſtis, ibidem num. 32.
Fatalia non currunt ſi facto Principis appellatio proſequuta non fuit, ibid. n. 34.
Fatalia non currunt ſi prorogantur de Partium conſenſu, ibid n. 35. *&* 36.
Fatalia non currunt exiſtente iuſto impedimento, ibid. n. 37.
Fatalia non currunt mortuo appellante, ibidem n. 38.
Fatalia non currunt quando Procurator doloſè non proſequitur appellationem, ibidem num. 39.
Fatalia an currant hæreditate iacente, ibidem n. 40.
Fatalia non currunt ſuper att.ntatis, ibid. num. 41.
Fatalia non currunt ſtante Partis aduerſæ cauillatione. ibid. n. 42
Fatalia non currunt ſi ſtat per Iudicem, ibidem n. 43.
Fatalia non currunt à ſententijs Præfecti Prætorio, ibid. n. 45.
Fatalia non currunt pendente relatione facienda per M.C. ibid n. 46.
Fatalia currunt in cauſis minorum, ibidem num. 47.
Fatalia currunt à die interpoſita appellationis, ibid. n. 48.
Fatalia aliquando prorogantur per Partium conuentionem, ibid. n. 49.
Fatalia impedita per mandatum de ſuperſedendo, quando currere incipiunt, ibid. n. 51.
Fatalia currunt in Sacro Conſilio poſt reclamationem, coll. 18 *prag.* 53. *de Off. Sacr. Reg. Conſ. nu.* 2. 454
Fatalia currunt ſi habetur recurſus ad Regiam Cancellariam, ibid. n. 3.
Fatalia quomodò currunt in cauſis appellationũ ibid n. 4.
Fauor *ſanguinis quid operatur, coll.* 3. *prag.* 5. *de Receptat. delinq. n.* 3. 508
Feneſtræ, *ſiuè pauimenta ſuperiorum habentia aſpectum ad Monaſteria Monialium ſunt claudenda, coll.* 3. *prag.* 2. *de Monial. n.* 1. 348
Feriarum *ſpecies quotuplices ſint, coll.* 1. *Rubr. de Ferijs, n.* 1. 246
Feriæ ſolemnes quæ ſint, ibid. n. 2. *& quæ temporaneæ, n.* 4. *& quæ repentinæ, n.* 5.
Feriæ poſſunt à Partibus renunciari, ibidem num. 11.
Feriæ an obſeruentur in cauſa dotis, ibid n. 17.
Feriæ in quibus caſibus non obſeruantur, ibidem n. 18.
Feriæ non obſtant in cauſa poſſeſſorij, nec in attentatis, Fiſcalibus, publicis, & Eccleſiaſticis, ibid. n. 20. *&* 21.
Feriæ ſunt tempore Quadrageſimæ in cauſis criminalibus, coll. 3. *prag.* 2. *Ne quid in loc. publ. n.* 2. *f.* 356.
Feriæ *habent immunitates, et Publicani nequeant ibi aliquid tributi nomine exigere, collect.* 3. *prag.* 3 *de Nundin. n.* 4. 365
Ferramenta *habentia acutam aciem prohibentur deferri, coll.* 5. *prag.* 14. *de Arm num.* 1. *f.* 113. *& quid de ferramentis neceſſarijs pro aliqua arte, ibid.*
Ferramenta Artis ab Artiſtis tantùm deferri poſſunt, ibid. n. 2.
Feſtum *ob paruitatem operæ ſeruilis nõ violatur, coll.* 7 *prag.* 6. *de Aleat. n.* 9. 81
Feudatario *vendente feudum cum aſſenſu Regio per verbum,* fiat, *in memoriali expreſſum tradete poſſeſſionem, nec curante mortem patris denũciare, an emptor teneatur ad duplicatum releuium, collect.* 3 *pragm.* 18. *de Off. Procur. Cæſ n.* 4. 426
Feudatarius ſufficit quòd citetur in loco feudi, coll. 2. *prag.* 2. *de Ordin iudic. n.* 4. 452
Feudi nomen Longobardum eſt, collect. 1. *Rubr. de Feud. n.* 1. 249
Feudum in dubio non præſumitur, ibid. n. 2.
Feudum quomodò probetur, ibid. n. 6. *& an poſſit probari per teſtes, n.* 7.
Feudum in quibus conſiſtat, ibid. n 13.
Feudum eſt legitima primogeniti, ibid. n. 14.
Feudum perueniens ad manus mortuas importat Fiſco *damnum, ibid pragm.* 4. *n.* 3. 252
Feuda quando poſſunt alienari in Eccleſiam, ibid. n. 4.
Feudum, quod ab vno tenetur, poteſt in plures inſolidum transferri, ibid. n. 10.
Feuda ſunt diuiſibilia, ibid. n. 11. *&* 14.
Feudum antiquum quod dicatur, ibid. prag. 15. *nu.* 1. 256
Feudum in dubio an iudicetur antiquum, ibidem n. 2.
Feudum antiquum vbi viuitur iure Francorum non poteſt per patrem alienari, ibid. n. 3.
Feudum an poſſit locari ad longum tempus, ibid. prag. 16. *n.* 5. 258
Feudum donatum pro certo ſeruitio, renunciari nõ poteſt inuito Domino, ibid. n. 8.
Feudi communicatio abſq; aſſenſu non valet, ibid. nu. 9.
Feudum nec permutari, nec pignorari poteſt abſq; aſſenſu Domini, ibid. n. 11.
Feudum alienãs in Regno, poteſt facere illius reuocationem, ibid. n. 25.
Feudum hæreditarium poteſt alienari abſq; conſenſu agnatorum, ibid. n. 34. *limit. n.* 35.
Feudum refutare poteſt vaſallus inuito Domino, ibid prag. 20. *n.* 2. 260
Feudum nouum quod dicatur, ibid. prag. 22. *nu.* 1. *fol.* 261
Feudum nouum quando conceditur cum clauſula, in feudum antiquum, auitum, & paternum *quomodò regulatur, ibid. n.* 2.
Feudum nouum cenſetur cum qualitate addita, &

facilius deuoluitur, ibid. n. 3.
Ficus, *& olea quot pedibus debent diſtare ad alieno territorio, coll. 1. Rubr. de Arbor. n. 7.* 111
Fideicommiſſum *in dubio non præſumitur, coll. 1. Rub. de Vincul. ſeu Condit. num. 7. fol* 557.
Fideicommiſſum non redditur perpetuum ex cauſa conſeruandæ familiæ, ibid n. 11.
Fideiuſſiones *præſtitæ per Bancherios pro bona adminiſtratione Banci, & ſecuritate ſuorum creditorum ad quid reſtringi poſſunt, collect. 14. prag. 17 de Actuar. n. 10.* 43
Fideiuſſor in dubio non cenſetur idoneus, collect. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 104. 59
Fideiuſſor idoneus quis dicatur, ibid. num. 106. & ſeq & coll. 3 prag. 3. de Fer. n. 1. & 2 248
Fideiuſſor ſi vnus non ſit idoneus, ſi detur adiunctus, quando idoneus euadet, ibid n. 114. 60
Fideiuſſores dandi cuius loci eſſe debent, ibidem n. 115.
Fideiuſſor quando poſſit petere, vt à fideiuſſione eximatur, ibid n. 118. & ſeq.
Fideiuſſio conductori an à Sindico remitti poſſit, ſi æquiualens præſtet pignus, ibid. n. 125.
Fideiuſſio, & pignus æquiparantur, ibidem num. 126.
Fideiuſſor poteſt appellare euicta re debitoris, pro qua fideiuſſit, coll. 1. Rub. de Appell. n. 30. & 31. fol. 89
Fideiuſſor datus ab Officiali pro primo anno non tenetur pro ſecundo, coll. 6. prag. 5. de Baron. nu. 16. 126
Fideiuſſio data à vaſallis in fauorem Baronum *poteſt annullari, ibid prag. 10. n 9.* 130
Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ad intereſſe, coll. 2. prag. 2 de Commiſſ n. 5. 175
Fideiuſſor de iudicio ſiſti datus in prima inſtantia non tenetur in cauſa appellationis, ibid. n. 7.
Fideiuſſor de iudicio ſiſti quando ſententia non eſt ſuper negotio principali, ſed ſuper nullitatibus, non liberatur, ibid n. 9.
Fideiuſſor de iudicio ſiſti obligãs ſe vti Principalis etiam poſt ſententiam tenetur, ibid, n. 10.
Fideiuſſio contracta abſq; ſcriptura elapſis duobus menſibus expirat, ibid. n. 11.
Fideiuſſio nõ promiſſa præſtatur fauore dotis, coll. 4 prag. 4 de Empt & vendit. n. 6. 229
Fideiuſſorem qui tenetur dare, non tenetur dare pignus, coll. 3. pragm 3. de Feriys, n. 5. 248
Fideiuſſor, qui ſoluit an poſſit cogere creditorem ad liquidandum inſtrumentum contra ſuum Principalem, coll. 1. Rub. de Inſtrum. liquid. nu. 34. 293
Fideiuſſor apud Fiſcum fideiubens poteſt ſuum Principalem coràm Iudice Fiſci conuenire, collect. 9. pragmat. 62. de Offic. Procurat. Cæſar. n. 6. 437
Fidelitas *eſt de eſſentia feudi, coll. 1. Rubr. de Feud. n. 13.* 249
Fidelitatis iuramentum poteſt à Domino remitti, ibid prag 23. n. 14. 263
Fides *Regia indiſtinctè eſt obſeruanda, coll. 1. Rub. de Abolit. n. 17. fol. 13 & coll. 3. prag. 2 de Guidatic n. 4.* 276
Fides Fiſcalis non debet decipi, coll. 5 pragm. 5. de Admin Vniu. n. 87. 58
Fides infirmitatis non admittitur, niſi facta à Medico per actum publicum, coll. 6. prag. 8. de Inſtr. liquid. n. 9. 300
Fides Parochi vt probet quid ſit neceſſe, collect 2. prag. 1. de Paroch. n. 15. 478
Fides obſeruantia congruit iuri naturali, collect. 2. prag. 1. de Pirat. n. 3. 482
Filia *rebellis legitimam perſonam ſtandi in iudicio habet pro conſequutione ſuorum iurium, coll. 2. prag. 1. de Bon. prodit. n. 13.* 139
Filia dotata à patre nõ poteſt quæri de dotis incongruitate, coll. 2. prag. 1. de Feud n. 2. 249
Filij *legitimi ſolum ſunt veri filij, coll. 4 pragm. 4. de Admin. Vniu. n 5.* 49
Filij patribus exiſtentibus Sindicis, aut Electis, & è contra non poſſunt ſe ingerere in conductione victualium, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 53. 56
Filij appellatione qui veniant, ibid. n 215.
Filiusfamilias poteſt appellare pro patre abſq; mãdato, coll. 1. Rubr. de Appell. n. 25. 89
Filiusfam. qui ſimul cũ patre ſe obligauit an ſemper ſit conueniendus in quantum facere poteſt, collect. 3. pragmat. 2. de Ceſſion. bonor. num. 3. fol. 157
Filius patitur damnum, ſi patris hæreditate priuatur, collectan. 1. Rubr. de Damn. cland. nu 2. fol. 199
Filij Militum Heroſolymitanorum ſũt inceſtuoſi, coll. 2. prag. 1. de Eccleſ. perſon. n 6. 215
Filius minor triennio educatur penès matrem, collectan. 1. Rubric. de Educat. pueror. num. 12. fol. 216
Filius ſecundogenitus habet vitam militiam à primogenito, collect. 19. pragm. 25. de Feud. *n. 2. fol.* 264
Filius Ciuis *allecti an gaudeat vti* Ciuis, *coll. 2. prag. 1. de Immunit. Neapolit n. 17.* 281
Filius non dicitur Ciuis *originarius loci deſerti à patre, ibid n. 23.*
Filiusfamilias adpias cauſas teſtari poteſt, coll. 1. Rubr. de Legat. pijs n. 32. 312
Filij Maurorum penès quos educantur, collect. 1. prag. 1. de Maur. n. 1. 326
Filij facta thori ſeparatione penès quem educari debent, ibid. n. 7.
Filii poſt triennium à patre ali debent, ibidem num 8.
Filii, vxores, aut ſerui Miniſtrorum, Officialium, & Militum non gaudent priuilegio fori, coll. 5. prag 11. de Milit. n. 7. 336
Filii priuilegiatorum gaudent priuilegiis patrum, ibid. n. 9.
Filiusfam. quando poteſt conſtituere Procuratorem, coll. 1. Rubr. de Procurat. n. 3. 497

Filius

Filius Doctoris nequit torqueri,collect.1. Rubr.de Quæſt n.10. 503

Filij Doctorum de Collegio debent gratis doctorari,collect.1.pragm.2.de Scholar.doctorand.n.2. fol. 518

Filijfam.aſſerentes cum iuramẽto ſe patresfam. an gaudeant Macedoniano,coll.1.prag.1.de Senat. Conſ.Maced.n.1. 519

Filiusfam. quomodò dicitur viuere ſeorſū à patre, ibid.n.19.

Filiusfam.an dicatur habitare ſimul cum patre, ſi pater ſe transfert ad domum filij, ibidem n.20.

Filiusfam.qui ſe obligauit cum patre ad quid tenetur,ibid.n.21.

Filiusfam. in patria poteſtate exiſtens, contrahens ſocietatem, ob quod fuit debitor effectus, factus ſui iuris ad quid tenetur, ibid.n.22.

Filiusfam inſimul cum patre obligatus ſi expreſsè renunciauerit beneficio l. quod cum eo *an poſſit opponere exceptionem beneficij, ibidem n.23.*

Filiusfam.minor 14.annis,qui conſenſu patris alicui ſe obligauit,facta liquidatione inſtrumenti an debeat incarcerari, ibid.n.24.

Filiusfam obligatus cum patre ſimul an ſit audiẽdus extrà carceres,ibid.n.25.

Filiusfam poſtquàm effectus fuerit ſui iuris,ſi ratificauerit inſtrumentum, aliàs à ſe factum ſimul cum patre an perdat beneficium, ibidem n.26.

Filiusfam.*quàmuis renunciauerit* l. quod cum eo, *illius beneficio gaudet,ibid.n.27.*

Firma *maioris partis Auditorum ſufficit,collect.8. prag.10.§.4 de Offic.Iudic.n.19.* 385

Fiſcus *deſiſtente accuſatore an proſequi poteſt,coll. 1.Rubr de Accuſat.n.11.& 12.* 28

Fiſcus obligatur aſſentiri interrogatorio Partis,an teſtis ſit, vel nè inimicus, coll.7.prag.6.de Act. n.4. 36

Fiſcus habet tacitam hypothecam,& præfertur omnibus creditoribus,etiam in bonis poſteà quæſitis coll.5.prag.5.de Admin.Vniu.n.206.vide n.207 208.& 209. 65

Fiſcus inhærere dicitur appellationibus factis à cõdemnatis,& quando ſecus,coll.8.prag.7.de Appellat.n.1.& 5. 99

Fiſcus in authorem laudatus vtitur eius priuilegio de iure Regni,coll.2.prag.2.de Dilat.n.7. 205

Fiſco non currit tempus redimendi,coll.6.prag.5. de Feud.n.1. 253

Fiſcus non ſuccedit in bonis Neapolitanorum niſi pro crimine læſæ Maieſtatis, coll.4.pragm.3.de Immun.Neap.n.2.& 4. 283

Fiſco incumbit onus probandi,quem eſſe maiorem, coll.1.Rubr.de Minor.n.4. 338

Fiſci patronus nequit exercere vti Auditor, Auditoribus omnibus abſentibus, coll.8.prag.10.§.2. de Offic.Iudic.n.12. 384

Fiſcus vbi habet intereſſe debet audiri,ibid.§.3.nu. 17.

Fiſci patronus debet curare, vt ſiant Archiuia, ibid.§.5. num.24. 385

Fiſcus non poteſt expetere iuratoriã cautionem ab his,qui admittuntur ad bonorum ceſſionem, ibid.n.28.

Fiſci patronus non debet interuenire quando vota proferuntur, ibid. §.16. nu.92. 391

Fiſcus debet interuenire in compoſitionibus, ibid.§. 36.n.157. 397

Fiſcus interuenire debet relationibus,quæ S.R.fiũt, ibid.n.158.

Fiſcus pro recurſu debet adire M.C.ibid.§.40.nu. 162.

Fiſcus in criminalibus in ſententijs abſolutorijs appellare nequit,ibid.n.163.

Fiſcus quando habeat recurſum à ſententia liberatoria,ibid.n.167.

Fiſcus non poteſt reclamare,reo abſoluto, ibid.nu. 169.

Fiſcus in ciuilibus habet recurſum,ibid.n.170.

Fiſcus debet audiri in cauſa,in qua habet intereſſe, collect.1.pragm.3.de Offic.Magiſtr.Iuſtit.n.5. fol. 414

Fiſcus quem Iudicem *habeat,coll.1.prag.12.de Off. Procur.Cæſ.n.2.* 424

Fiſcus trahit cauſam ad ſuum Iudicem, ibid.n.4.

Fiſcus laudatus in authorem petit remiſſionem ad Reg.Cam.ibid.n.6.

Fiſcus non habens intereſſe formatum non poteſt petere remiſſionem,ibid.n.7.

Fiſcus nequit trahere pſonas Eccleſiaſticas ad ſuũ Tribunal,ibid.n.8.

Fiſcus in cauſis,in quibus non eſt actor, nec reus, nec author laudatus,quid faciendum,ibid prag. 61.n.1. 436

Fiſcus in cauſis feudalibus, in quibus habet intereſſe, auocat articulum ad Reg.Cam.ibid n.3.

Fiſcus nequit obtinere remiſſionem cauſæ motæ à ſuo debitore,ibid.n.4.

Fiſcus vti læſus an veniat reſtituendus, ibid.prag. 71.n.2. 439

Focularia *Sclauonum,& Albanenſium numerantur quolibet anno,coll.2.prag.1.de Appret.n.23. fol.* 102

Fœminæ *nequeunt iudicare,coll.1.Rub.de Arbitr. n.15.* 105

Fœminæ debent reponi in alio carcere,quàm mares, coll.1.Rubr.de Carcer.*n 6.* 141

Fœmina quãdo excluditur à ſucceſſione feudi,vbi viuitur iure Francorum,*coll.2.prag.1.de* Feud. *n.8.* 250

Fœmina ſuccedit in feudo ligio,attenta conſuetudine,coll.15.prag.19.de feud.nu.7. 260

Fœmina feudi capax tenetur iuramentum fidelitatis præſtare,ibid.prag.23.n.3. 262

Fœmina in liquidatione legitimæ non facit partem, ibid.prag.25.n.18. 265

Fœminæ exfractantur ſi fuerint inquiſitæ de falſa moneta,coll.4.prag.4.de Monet.nu.2. 345

Fœminæ non condemnantur ad triremes, ibidem num.6.

INDEX.

Fœminæ carcerantur ſeparatim à maribus, coll. 9 pragm.31.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.num.4. fol. 419

Forenſes *an comprehendantur ſub banno non extrahendi frumentum à Regno,coll.7.prag.9.de Extract.n.2.* 232

Foreſta *quæ dicatur, collect.1.Rubric.de Paſcuis. nu.2.* 479

Foriudicatio *Nummulariorum quando poſſit annullari,collect.2.pragmat.1.de Nummul. nu.3. fol.* 363

Foriudicatio *Nũmulariorum ex citatione vxoris non notificat: quando ſit nulla,ibid.n.4.*

Foriudicatio eſt nulla,ſi nulla erit citatio,collect.1. Rubr.de Senten.foriud.n.2. 525

Foriudicatio pro quo crimine fiat,ibid.n.6.

Foriudicatus captus poteſt dicere de nullitate ſententiæ,ibid.n 12.

Formæ *ſolemnitas etiam in minimis eſt obſeruanda, collectan.13.pragmat.15.de Actuar.num.4. fol.* 41

Forma qua vti debent Officiales in adminiſtratione bonorum vniuerſalium expliceatur,collect.5. prag.5.de Admin.Vniu n.1. 54

Formæ omiſſio vitiat eitam in fauorabilibus, ibid. num.20.

Forma pronunciandi contra turbatorem ſeruitutis venandi,collect.2,prag.1. de Aucupib. nu.6. fol. 119

Forma *data à ſtatuto dicitur ſubſtantialis,ideò non eſt tranſgredienda,coll.2. pragm.1.de Iuriſdict. Magiſtr.iurat. n.1.* 304

Forma *pro acceptatione literarum cambij, coll.2. prag.1.de Liter. camb. n.1.* 317

Forma *fidei à Parocho facienda, coll.2.prag.1.de Paroch.n.16.* 478

Fratris *appellatione an veniat frater patruelis, collect.5.pragm.5.de Admin.Vniuerſ. nu.218. fol.* 66

Frater non tenetur de ſuo maritare ſororem, collect.2.prag.1.de Baron.n.24.& 25. 121

Frater nequit incarcerari ad inſtantiam fratris, coll.1.Rubric.de Carcerar.n.21. 142

Frater *pro fratris defenſione poteſt alium occidere,& pœna extraordinaria punitur,coll.1.prag. 1.de Ict ſcopp.n.12* 279

Frater non eſt idoneus teſtis pro fratre, collect.1. prag.1.de Teſt.refren.n.25. 543

Fratres Iurati quomodò ſeruire debent,coll.5 prag. 6. de Offic.Iuſtit.n.11.

Fratres *Iurati eliguntur ab Vniuerſ.pro Regio ſeruitio,ibid.n.12.*

Fratres Iurati gaudent declinatoria fori,ibid.n.13

Frequentatio *verificatur tertia vice, coll.3.prag. 2.de Furt.n.4.* 275

Fructuum *nomine quid venit, collect.5.pragm.5. de Admin.Vniuer.n.70.71.72.73.74.75.& 76. fol.* 57

Frumenta,*& alia neceſſaria poſſunt capi pro ſubſtentatione militum,coll.1.Rubric. de Annon,nu. 7.* 84

Frumenta,& alia victualia prohibentur emi per triginta milliaria in circuitu Ciuitatis Neapolis,ibid prag.16.n.1. 86

Frumenta nõ debent reponi in locis pijs,ibid.prag. 23.n.1. 87

Frumentum à Regno non poteſt extrahi, & an poſſit extrahi panis,vel farina, coll.7.prag 9. de Extract n.1 & 4. 232

Fugiens *ad Superiores fugere non dicitur, coll.2. prag. 2 de Milit n.11.* 333

Fugiens à carceribus animo adeundi Superiores fugere non dicitur,ibid n.12.

Fulgures *non debent proijci per Ciuitatem, coll.2. prag.2.de Lapid.n.1.* 310

Functiones *Fiſcales debentur Fiſco de iure communi,coll.1 Rub.de Iurib.&exact.fiſc.n 2.*303

Functiones Fiſcales non debentur ab hominibus ſuæ Ciuitatis,ſi alibi degunt,ibid.n.5.

Functiones Fiſcales ſi exigi non poſſunt,Regia Curia eas reficere debet,ibid n.8

Functiones Fiſcales non veniunt in donatione feudi,ibid.n.9.

Functiones Fiſcales iudicãtur vti res ſtabiles, ibid. num.10.

Functionis Fiſcales non ſubijciuntur conſuetudini Neapolitanæ,ibid.n.11.

Functiones Fiſcales continentes pactum redimendi,ſi fuerint reemptæ à Regia Curia an debeatur pretium legatario,ibid.n.12.

Functiones Fiſcales exiſtentes extrà Ciuitatem Neapolis exiguntur per Neapolitanos, ibid.nu. 14.

Functiones Fiſcalis poſſeſſa à Clerico iure hæreditario non poſſunt exigi pro rata ſpectante foro ribus eiuſdem Clerici, ibid.n.15.

Functiones dantur pro extirpandis immunditijs à Ciuitate Neapolis, coll.2.prag.1.de Salubrit. aer.n.1. 517

Funiculi *tormentum quando eſt operãdum, coll.3. prag.2.de Quaeſt.n.1.* 505

Funiculi tormenta connumerantur inter tormenta volenta,ibid.n.3.

Furioſi *nequeunt eſſe Iudices,coll.1.prag.2. de Offic.Sacr.Reg.Conſil.n.27.* 432

Furto *à pluribus facto an omnes teneantur inſolidum,coll 5.prag.5 de Admin.Vniu.n.45.* 96

Fures nocturni qui ſint, coll.1.Rubric.de Furt.n. 1. 273

Fures nocturni quando poſſunt occidi, ibid.nu.3. & 4.

Furans non habens animum furandi, nec lucrandi,ſed vtendi non punitur pœna furti, ibid n 7.

Furtum quando committunt vtentes rebus alienis,ibid n.8.

Furtum commiſſum in Caupona quomodò punitur,ibid.n.9.& 10.

Furtum factum in bonis debitorum quando ſit excuſabile,ibid n.12.

Furans ob neceſſitatem quando debeat ſoluere pretium,ibid.n.13.

Furtũ committens de nocte in perſonas itinerantes in

in Ciuitate Neapolis punitur pœna mortis, ibid. prag.1.n.1. 274
Furtum cum homicidio committens punitur pœna mortis, ibid.n.5.
Furtum cum ſcalis committens punitur pœna mortis, ibid.n.6.
Furtum ex circumſtantijs aggrauatur, ibid.n.9.
Furantes crumenas cum ſex denarijs in Palatijs Principum, ſuſpenduntur, ibid.n.8.
Fures imperfectæ ætatis pro prima vice fuſtigantur, ibid.prag.2.n.1.& 2. 275
Furtum magnum æquipollet tribus, ibid.n.5.
Furta non capitalia licèt geminata non merentur pœnam mortis, ibid.n.6.
Fur confitens furta minima qualiter puniatur, ibid.n.7.
Furtum vnicum dicitur, quàmuis vnico actu tres res furentur, ibid.n.8.
Furti pœna non euaditur propter reſtitutionem, ibid.n 9.
Furtum commiſſum in via vicinali an puniatur ac ſi eſſet factum in via publica, coll.8.prag. 10. §.48.de Offic.Iudic.n,197. 401
Furtum commiſſum in agris non punitur, ac ſi eſſet factum in via publica, ibid.n. 199.
Furtum commiſſum in via publica, intus terram, vel Ciuitatem nō punitur ad modum belli, ibid. nu.203.
Furta commiſſa in fluminibus puniuntur ad modum belli, ibid n 221.
Furtum committit accipiens pecuniam alteri deferendam, ſi non defert, coll.6 pragm.46. de Offic. Procur.Cæſar.n.14. 430
Furtum committit accipiens pecuniam ab aliquo debitore, vt creditori deferat, ſi illam pro ſuo debito ſoluerit, ibid.n.15.
Furans ſemel in vijs an dicatur graſſator viarum, vide in verb.Spolians.

G

GAbellæ ĕxtraordinariæ non poſſunt exigi ceſſante neceſſitate, coll.5.prag.5. de Admin. Vniu.n.203. 65
Gabella ſoluenda de omni contractu non debetur de nullo, coll 1.Rubric.de contract.n.2. 190
Gabella ſoluenda ab ementibus, & vendentibus vinum, ſoluitur ab ementibus, & vendentibus muſtum, coll.1. Rubr.de Extract.animal.n.7. 227
Gabella ſolita ſolui non debetur pro bonis, quæ portantur cauſa vſus, ibid. prag.3.n.3. 231
Gabella ſoluta pro contractu non eſt ſoluenda tempore aduenientis conditionis, coll.2.prag.1. de Vectigal n.1. 555
Gabella non ſoluitur pro retrouenditione conuenta à principio, ibid. n.2.
Gabellam fraudantes qua pœna puniuntur, ibid. prag.5.n.1. fol.eod.
Gabellam exigens præter taxam tenetur actione furti, ibid.n.5.
Gabella an debeatur ex oneribus accollatis, ib.n.6.
Gener eſt loco filij, & ſocer loco patris, coll.4.prag. 3.de Actuar.n.14. 33
Generalitas Rubricæ venit reſtringenda à cumulatis in Nigro, collect.1.Rubric.de Abolit.nu.4. fol. 12
Gerentes negotia aliena debent reddere rationem eorum adminiſtrationum, nō obſtante præſcriptione triginta annorum, coll.1.Rubr. de Commiſſ. nu.8. 175
Gladij duo ſunt in Eccleſia, ſpiritualis, & temporalis, coll.4.prag.3. de Iuriſd.inuic. non turbād. nu.5. 308
Gradus quid ſit, coll.4.prag.3.de Actuar.n.15. 33
Graſſatores viarum dicuntur etiam qui in ſtratis publicis Ciuitatum furantur, coll.3.prag.2.de Abolit.n.38. 23
Graſſiæ appellatione quid veniat, coll.2.pragm.1. de Annon.n.2.& 3. 84
Gratiæ Epiſcopo damnoſæ in dubio qualiter ſint interpetrandæ, coll.1.Rubr.de Abolit.n.25. 13
Gratia vbi ſit ex bono pacis comprehendit Regalia, ibid.n.31.
Gratia conceſſa pro delicto commiſſo non comprehendit reſtitutionem ad idem officium, in quo deliquit, ibid.n.33.
Gratia concedi nequit, non exiſtente Partis remiſſione, ſed quando ſub conditione, ibid.prag.1.nu. 10. & 14. 15
Gratia abſq; Partis remiſſione eſt nulla, ibid.n.11.
Gratia conceſſa indulgentiæ ſumit robur à die datæ, ibid.n.22.
Gratia fieri poteſt abſq; remiſſione Partis, quando Pars offenſa eſt mortua, coll.3.prag.2. de Compoſit.n.5. 180
Gratia non debet ad ſaccam teneri, coll.3.prag.3. de Fide memorial.n 2. 273
Gratia ſimpliciter à Papa conceſſa, quàmuis non ſit Executori præſentata, morte ipſius nō extinguitur, quando Executor nō debet adhibere cauſæ cognitionem, ibid.n.3.
Gratia literis non expeditis dicitur informis, & imperfecta, ibid.n.4.
Gratia non ſuffragatur, literis non confectis, ibid. nu.5.
Gratia facta per Breue Romani Pontificis nō ſuffragratur, niſi Breue expediatur, ibid.n.6.
Gratia dicitur facta eò ipsò quòd Princeps dicat fiat, ibid.n.8.
Gratia noua præſumitur ex diuturnitate temporis, coll.26.prag.66.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.n. 9. 458
Gratiam impetrans, illam iuſtificare tenetur, ibid. nu.14.
Gratiam impetrans de delicto debet exprimere, ſi aliàs fuit aggratiatus, ibid.n. 21.
Gratia quæ dicatur, ibidem pragmat. 70. num.3. fol. 459
Gratificatio vbi datur, coll.4.prag.5.de Offic.Iuſtitiar.n.8. 412
Grauans ſe à laudo quando auditur, coll.3.prag 2.de Arbitr.nu.21. 110

Gubernatorem *præſumitur interueniſſe in parlamento,collect.8.prag.10.§.10.de Offic. Iudic.n.* 45. 387
Gubernator *debet aſſumere Conſultorem ex locis conuicinis, quando Iudex moritur, ibid.§.15. fol.* 390
Gubernium *debet fieri iuxtà ſolitum, collect.8. pragm.10.§.10.de Offic.Iudic.n.38.* 387
Guidatica *non extinguunt delicta, coll.1.Rubric. de Guidatic.n.1.* 276
Guidatica vt valeant debent concedi à Principe, ibid.n.2.
Guidatica ſunt nulla propter ſubreptum, & obreptum,ibid.n.3.
Guidaticum dolo impetratum non prodeſt, ibid. nu.7.
Guidatus delinquens pendente guidatico,illo vti nõ poteſt,ibid n.8.
Guidatus volens ſe defendere ſub exceptione guidatici,debet ei dari copia repertorum,ibid.n.10.
Guidaticum conceſſum alicui,nè in Ciuitate Neapolis accedat,ſuffragatur ſi accedit extra mœnia, ibid.n.16.
Guidatus prohibitus accedere ad aliquem locum, accedens non animo morandi, non gaudet guidatico,ibid.n.17.
Guidatus non debet accedere ad propriam patriam, & vbi Partes fuerunt offenſæ, ibid.n.18.& 19.
Guidaticum non conceditur,niſi poſt ſemeſtre commiſſi delicti,ibid.n.20.
Guidaticum ſecundũ non conceditur, niſi fiat mentio de primo,ibid.n.21.
Guidaticum non conceditur extrà iuriſdictionem Concedentis, ibid n.22.
Guidaticum non conceditur delinquentibus extra Regnum,ibid.n.23.
Guidatico pendente nihil innouatur,ibid.n.25.
Guidatus cenſetur vocatus à Principe, ibid.n.26. & 27.
Guidaticum conceſſum à Rege, nè guidatus valeat conueniri ex quacunq; cauſa criminali,& ciuili non intelligitur de debito iurato,ibid.n.28.
Guidatica an concedantur à Regente, & Iudicibus M.C.V.ibid.prag.2.n.1. 277
Guidaticum ſi ſit datum abſq; licentia Proregis Guidatus ſi fuerit captus nõ condemnatur, ibid. nu.2.
Guidatus à Iudice,qui poteſtatem guidandi non habet,eſt reponendus in ſecuritatem,ibid.n.3.
Guidaticum debet ſeruari,ibid n.5.
Guidaticum expirat, ſi ſententia fuerit lecta, ibid. prag.3.n.2. 278
Guidatica quanto tempore dantur, coll.1.prag.1. de Offic.Iudic.general.n.4. 378
Guidatica quando nequeunt concedi,coll.8.pragm. 10.§.69.de Offic.Iudic.n.247. 404
Guidatica quando prorogantur,ibid.§.70.n.248.

H

HAbentes *communionem in territorijs ſunt audiendi,coll.11.pragm.11.de Baron.nu.8. fol.* 130
Habilitatio *à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptionis præuentionis an impediat executionum inſtrumenti via Ritus, coll. 1.Rubric.de Iuſtrum.liquid.n.35.* 294
Habilitatio à iuramento in contractu, in quo eſt renunciatum exceptioni præuentionis an impediat liquidationem inſtrumenti,coll.1.pragm.1. de Præuent.moderan.n.3. 493
Habilitatus *nouis ſuperuenientibus indicijs ſemper poteſt moleſtari, coll.16.pragm.50.de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.n.3.* 423
Habitatio *per Nobiles fieri nequit in domuncula, coll.5.prag.8.de Citation.n.13.* 168
Habitator loci tenetur iuramentum fidelilatis Domino præſtare,coll.18.prag.23.de Feud.num.2. fol. 262
Habitatio ſimultanea ſupponit intrinſecam familiaritatem,collect.3.pragmat.2. de Iudæis nu.4. fol. 302
Hæbrei *exiſtentes Ferrariæ,debent deferre ſignum, coll.2.prag.1.de Iudæis n.3.* 301
Hæres *an poſſit accuſare de periurio, & de adulterio,collect.1.Rubric.de Accuſat.nu.18.& 22. fol.28.& 29.*
Hæres conuentus à conſanguineo ſi compromiſerit cauſam, & obliget ſe nomine proprio de parendo laudo, poteſt opponere diſcuſſionem inuentarij,coll.2.prag.1.de Arbitr.n.37. 107
Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij poſſunt ſe tueri dilatione conceſſa defuncto, coll.2.prag. 1.de Ceſſion.bon.n.28. 155
Hæres exigens bis debitum non incurrit pœnam, coll.7 prag.7.de Falſ.n.6. 244
Hæredis nomen eſt latiſſimum,coll.20.prag.29. de Feud.n.1. 265
Hæres an poſſit reuocare feudum à patre alienatum,coll.8.prag.10.§.75.de Offic. Iudic.n.259. fol. 406
Hæres obligatus proprio nomine an teneatur vltrà vires,coll.29.prag.81.de Offic Sacr.Reg.Conſil. nu.1. 460
Hæres an iuuetur exceptione inuentarij pro debito contracto pro exigendis oneribus hæreditarijs,ibid.n.3.
Hæres cum beneficio legis,& inuentarij qualiter teneatur habere ratum factum defuncti, ibidem nu.4.
Hæreditas iacens habet primum, & ſecundum beneficium, coll.14.prag.16. de Ordin.iudic.n.15. fol. 474
Hæreſis *de ſubſtantia quid ſit, coll.2.pragm.1.de Abolit.n 30.* 17
Hæreticus quis dicatur, ibid.n.31.
Hiſtriones *ſunt infames, coll.4.prag.5. nè quid in loc.public.n.2.* 357
Hiſtriones ſunt expellendi à locis honeſtis,ibid.n.3.

Hi-

INDEX.

Hiſtriones repelluntur à teſtimonio, ibid.num.4.

Hiſtriones recitantes comœdias, nequeunt ſe induere habitu Monachali, ibid.num.11.

Homagij iuramentum præſtari poteſt per Procuratorem, collect.15. pragm.19. de Feud. num.4. fol. 259

Homicidium ſactum ad defenſionem non dicitur homicidium, collect.3. pragm.2.de Abolit. num. 15. 21

Homicida quando excludatur ab indultu, ibidem num.22.& 23.

Homicidium factum ad ſui defenſionem nō eſt punibile, collect.1.pragm.1.de Ict ſcopict.num.10. fol. 279

Homo nō debet incitari ad delinquendum, collect. 2.pragm.1.de Abolit.num.2. 15

Homo laborare debet, vt mortem euitet, collect.1. Rubric.de Salubrit.aer.num.3. 517

Honeſta mulier quæ dicatur, collect.3. pragm.4.de Meretric.num.6. 331

Honor debetur Magiſtratibus, collect.3.pragm.2. de Abolit. num.60. 24

Honor, & vita æquiparantur, collect.7. pragm.8. de Admin.Vniuerſ.num.10. 70

Hoſpitalia erecta authoritate Epiſcopi habent reſtitutionem in integrum, collect.2. pragm.1.de Delegat.num.1. 201

Hoſpitalia quomodò cognoſcuntur ſi ſint erecta authoritate Epiſcopi, ibid.num.2.

Hoſpitale quando dicatur locus pius, & quando gaudeat immunitate Eccleſiæ, & de legatis ipſis factis non detrahitur falcidia, collect.2. pragm. 1.de Legat.pijs num.1.2.3.& 8. 312

Hoſpitale habet fori electionem, ibid.num.6.

Hoſpitalia fruuntur priuilegijs Eccleſiæ, collect. 14.pragm.16.de Ordin.iudicior.num.12. 474

Hoſtes qui dicantur, collect.1.pragm.1.Quòd Regnicol. poſſ armar.num.6. 506

Hypotheca an oriatur contra Actuarios recipiendo fideiuſſores non ſoluendo, & quid in cauſis Fiſci, collect.14.pragm.17.de Actuar.n.8. 43

Hypotheca tacita datur Vniuerſitatibus contra Adminiſtratores, collect.8. prag.9.de Adminiſtr. Vniuerſ.num.1.2.& 6. 70

Hypotheca extenditur etiam ad bona poſteà quæſita, ibid num.4.

Hypotheca exercetur aduerſus hæredes, ibid.nu.5.

I

IActum retis, vel captum piſcium emens, ſi piſces non capiuntur an teneatur ſoluere pretium, collect.1.Rubric.de Mann.collig.num.9. 325

Ictus ſcopictæ infert ſecum vulnus lethale, & animum occidendi indicat, collect 1.pragm.1. de Ict ſcopict.num.13. 279

Ictum ſcopictæ emittẽtes infra quindecim dies forjudicantur, ibid.pragm.2.num.1. fol.eod.

Identitas rationis in pœnalibus debet eſſe expreſſa, collect.3. pragm.2 de Extract.num.9. 228

Idiota quis dicitur, collectan. 8.pragm. 58.de Offic. Procurat.Cæſar.num.4. 436

Idoneus iudicatur quis per examẽ, collect.3. prag. 2.de Actuar.num.9. 32

Idoneus moribus, & non facultatibus quis præſumatur, collect.5. pragm.5.de Adminiſt.Vniuerſ. num.105. 59

Idoneus quis non dicitur, collect.8. prag.10. §.24. de Offic.Iudic num.126. 394

Idonei qui dicantur, collect.5.pragm.6.de Offic Iuſtitiar.num.2. 413

Ignem in loco aperto coalens, vel fulgurem per aerem emittẽs ſi exindè damnum euenerit, vti reus culpæ tenetur, collect.2.pragm.2.de Lapid. fulgur. num.2. 310

Ignis fortuitò immiſſus an faciat quem teneri ad damnum, ibid.num.4.

Ignobilitas in dubio præſumitur, collect.3.pragm. 6.de Condemn.pro delict.num.5. 185

Ignorantia antè publicationem legis excuſat, propoſit.5. num.6. 6

Ignorantia allegatio non prodeſt publicata pragmatica in locis conſuetis, ibid.num.9.

Ignorantia quomodò probatur, collect.3 pragm.2. de Monet.num.11. 344

Ignorãtia affectata, procurata, ſimulata, ſeù optata non dicitur iuſta, veriſimilis, aut probabilis, ibid.num.13.

Ignorans quid facere ſolet, collect.1. pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.num.29. 442

Ignorantia Iudicis eſt calamitas innocentis, ibid. num.30.

Immiſſio bonorum contra bannitum fit abſq; citatione, collect.1.Rubric.de Exulib.num.13. 234

Immunditiæ non debēt projici in locum publicum, collect.1, Rubric.de Salubrit.aer.num.4. 517

Immunditiæ vbi reperiuntur, puniuntur vicini, vide verb.Vicini.

Immunitate Eccleſiæ an quis gaudeat, & à quo cognoſci debet, collect.3. pragm.2. de Cleric. num. 24. 171

Immunitas conceſſa Neapolitanis dicitur conceſſa Ciuitati, collect.1. Rubric.de Immunit.Neapol. num.4. 280

Immunitas conceſſa circa functiones Fiſcales non comprehendit perſonas nō numeratas, collect.1. Rubric.de Iurib.& exact Fiſcal.num.7. 303

Impara pro ciuilibus non poteſt fieri carcerato pro criminalibus, collect.1. Rubric.de Carcerar. nu. 12. 141

Impedimenta quæ excuſent, & reddant illaſum obligatum facere actum, collect.5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.184. 64

Impeditus legitimè excuſatur in pœnam non incidit, & contra eum tempus non currit, ibid.num. 185.

Impeditus proſequi appellationem infra annum habet alium annum, collect.2. pragm.1. de Appellat.num.27. 93

Impedimentum contra fatalia eſt probandum, etiã ſi de illo non ſit proteſtatum, ibid.num.53.

Impeditus legitimè excuſatur à mora, & contuma-

matia,collect.8. pragm.8. de Compoſit. num.3. & 5.nec dicitur negligens. 184
Impeditus impedimento facti remanet illaſus,ibid. num.4.
Impedimentum iuſtum excuſat à reſidentia, ibid. num.6.
Impedimentum iuſtum æquiparatur impoſſibili, ibid.num.7.
Impeditus, & non ſe proteſtans excuſatur, ibidem num.8.
Impeditus ex facto Iudicis non tenetur proteſtari, ibid.num.9.
Impedimentum Iudicis non obeſt Parti, collect.2. pragm.1. de Inſtant canſ.num.14. 292
Impedimento iuſto probato datur dilatio,collect.7. pragm.7. de Ordin.iudicior.num.3. 465
Impedimentum an probetur per iuramentum, ibid. num.4.
Impenſæ *ſoluuntur ab illo, cuius gratia actus celebratur, collect.7. pragm.8. de Offic. Iuſtitiar. num.2.* 413
Imperium *merum, & mixtum non poteſt exerceri per Barones, niſi ſeruata forma priuilegiorum, collect.8. pragm.8. de Baronibus num.1.* 127
Imperium merum quid ſit, ibid. num 2. & 3.
Imperio mero nulla iuriſdictionis ſpecies eſt admixta, ibid num.4.
Imperium mixtum quid ſit, ibid.num.5.
Imperium merum non venit ſub conceſſione Terrarum per verba generalia,ibid.num.6.
Impetrans *dicens, ſe Clericum, vel ritè ordinatum debet id probare,collect.5.pragm.8.de Citat.n.5. fol.* 168
Impotentia *dandi fideiuſſores probatur iuramento,collect.2. pragm.1.de Ferijs num.11.* 248
Impubes *etiam in ciuilibus teſtificari nequit, collect.8. pragm.8 de Actnar.num 1.2.& 3.* 36
Impubes factus pubes an teſtificari poſſit de his, quæ vidit in pupillari ætate, ibid.num.7.
Impubes an torqueri poſſit, collect.1. Rubric. de Quæſtion.num 9. 503
Inceſtus *inter aſcendentes, & deſcendentes eſt cauſa criminalis, collect.3.pragm.2.de Iuriſdict.inuic.non turband.num.4.* 307
Inceſtus quomodò puniatur, collect.1.Rubric.de Pœn num.13. 484
Incidens *quãdo agitur ad modum belli regulatur iuxtà naturã cauſæ principalis, collect.8. prag. 10.§ 48.de Offic.Iudic.num.181.* 400
Incidentia ſequuntur cauſam principalem, collect. 16. pragm.46.de Offic.Sacr Reg.Conſil.num.1. fol. 454
Incluſio *vnius eſt excluſio alterius, collect.3. prag. 2.de Actnar. num.3.fol.32.collect.7. pragm.6. de Adminiſtrator.&c.num.4. fol.81.& collect. 8.pragm.10.§.20.de Offic.Iudic.num.96.* 391
Incolatus *quomodò contrahatur, collect.2. pragm. 1.de Immunit.Neapolit.num.27.* 282
Incola dicitur qui aliquãdo diſceſſit, & habet animum reuertendi, ibid num.28.
Incontinenti *quod dicatur, & qualiter interpretetur, collect.5. pragm.5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num.170.* 63
Inditium *ad inquirendum oritur contra quos reperitur quantitas falſæ monetæ, collect.3.pragm. 2.de Monet.num.18.* 344
Inditium ad torturam oritur contra illum, in cuius domo reperitur falſa, vel tonſa moneta, ibid. num. 20.
Inditia indubitata an faciant, quem ordinariè puniri, collect.9 pragm.12.de Offic.Iudic.n.2. 408
Inditia indubitata quæ ſint, ibid.num.6.& 7.
Inditia grauia, & grauiſſima quid operantur, collect.12. pragm 37. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num.9.& 10. 420
Inditia ex quibus quis poſſit condemnari qualia eſſe debent, ibid.num.12.
Inditium remotum quot teſtibus probetur, ibidem num.19.
Inditia, & innocentia ſi concurrant pro delicto, quæ præferenda ſunt, ibid.num.23.
Inditiorum copia non data ſententia eſt nulla, ibid. num.26.
In dubio *fauor legis eſt attendendus, propoſit.11. num.2.* 10
Indulgentia, *& abolitio crimina futura non comprehendunt, collect.2.pragm.1.de Abolit n.1.* 15
Indulgentia dicitur remiſſio pœnæ, ibid. pragm.2. num.2. 19
Indulgẽtiæ quæſtuariæ reuocatæ fuerunt à Pio V. collect.1.Rubric.de Eleemoſyn.non petend n.4. fol. 218
Indultus *conceſſus capienti aliquem prodeſt ei, qui commiſit homicidium poſt publicationem banni in Ciuitate Neap. propoſit.6.num.7.* 7
Indulta poſſunt publicari per Reginam, collect.1. Rubric. de Abolit.num.8. 12
Indulta conceſſa delinquentibus alterum occidentibus, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam gaudet committens ſacrilegium in perſonam Clerici extrà Eccleſiam, ibid.num.18.
Indultus conceſſus occidentibus alios delinquentes, prodeſt occidenti Clericum, qui citatus non comparuit, & fuit declaratus foriudicatus, ibid.nu. 20.
Indulto gaudet nominatus ab habente poteſtatem nominandi pro indulgentia, & ſi poſt nominationem deliquerit, ibid.num.21.
Indultus an, & quos Officiales comprehendat, ibid. pragm.1.num 40. 18
Indultatus quòad delictum, non dicitur indultatus quòad bona, ibid.pragm.2.num.4. 20
Indultus non extenditur ad pœnam Parti applicandam, ibid.num.69.
Induſtria *perſonæ videtur electa in officijs, quæ adminiſtrationem annexam habẽt, collect.2. prag. 1.de Adminiſtrator.num.2.& 3.* 73
Infamia *quando incurratur, ſi ex forma ſtatuti ob contumaciam quis habeatur pro confeſſo, collect. 1. Rubric.de Exulib.num.8.* 234
Infames nequeunt eſſe Procuratores, collect.1.Rubric.de Procurator.num.16. 498

In-

Digitized by Google

INDEX.

Infans *dicitur vſq; ad ſeptimum annum incluſiuè, collect.1.Rubric.de Infant num.1.* 287

Infantia quid ſit.ibid num.3.

Infantiæ proximus quando dicatur, ibid.num.9.

Infantes perditi conſignantur Hoſpitali Incurabilium,ibid.pragm.1.num.1.& 2. *fol.eod.*

Infantes expoſiti vbi ali debent, ibid.num.4.

Infans pro parte natus baptizari poteſt, collect.2. pragm.1.de Paroch num.23. 479

Inferiores *non poſſunt poſtas concedere, collect.1. Rubric.de Offic.Præfect.Curſor.num.1.* 423

Infidelis *baptizatus Neapoli efficitur Ciuis Neapolitanus,collect.2.pragm.1.de Immunit.Neapolit.num.14.* 281

Infirmitas *operatur,vt poſſit Officialis in adminiſtratione officij alium ſubſtituere,collect.2.prag.1.de Adminiſtrator.num.4.* 73

Infirmus citatus ſuper tenore inſtrumenti extrà Ciuitatem Neapolis debet mittere fidem ſuæ infirmitatis,collect.5.pragm.7.de Inſtrum.liquid. num.1. 298

Infirmi excuſantur ab onere tutelæ,collect.3.prag. 3.de Offic.Iudic.num.13. 380

Informatio *an erit valida ſi Miniſter recedit à reſidentia pro illa capienda,collect.8. pragm.10.de Offic.Iudic.num.8.* 383

Ingrediens *Terram,& poſteà rediens cum ſelopecta onuſta,quia nequit exonerare, an puniatur, collect.5 pragm.8.de Arm.num.5.* 113

Ingreſſus ad territoria poteſt prohiberi tempore peſtis,collect.4.pragm.9.de Salubrit.aer.num.4. fol. 518

Inhibitio *qua dicatur,collect.4 pragm.3.de Appellat. num.11.* 96

Inhibitio an fieri poſſit à Iudice ad inſtãtiam Partis,vide in verb. Iudex.

Inimicus *ſemper cogitat mala pro inimico, collect. 3.pragm.2.de Abolit.num.18.* 21

Inimicitia quod inditium faciat,collect.7. pragm. 27.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar num.3. 417

Inimicitia ex cauſa litium quãdo ſuſpitionem admittere faciat,collect.6. pragm.15.de Suſpit.Official.num.26. 538

Iniquum *eſt vt quis cogatur vẽdere,collect.3.prag. 2.de Baronib. num.3.* 122

Initium *metus influit in ſequentes actus, collect.9. pragm.9 de Baronib.num.6.* 129

Initium, & non quod ſequutum eſt attendi debet, collect 4 pragm.3.de Extract num.6. 231

Iniuriam *ſuorum quarè quis proſequi poſſit,collect. 2.pragm.1.de Accuſat.num.12.* 30

Iniuria facta vni de familia cenſetur facta toti familiæ, ibid.

Iniuria quotuplex ſit, collect.1. Rubric.de Iniur. num.1. 288

Iniuria eſt vocare quẽ, tu ſei huomo buono, *ibid. num.2.*

Iniuria eſt vocare aliquem cornutum, ibid.num.3.

Iniuria eſt vocare aliquem cornutum, vel cœcum, quàmuis ſit, ibid.num.4 & 5.

Iniuria infertur per eleuationem manus,vel retentionem equi, ibid.num.6.

Iniuria quibus modis ſit,ibid num.7.

Iniuria an ſit vocare aliquem,tu es de ſtirpe Iudatea,ibid.num.8.

Iniuria aliquando eſt reſpectu perſonæ coràm qua, ibid.num.10.

Iniuria facta ad repellendum non eſt punibilis, ibid.num.21.

Iniuriam *dicens,quam ab alio audiuit non excuſatur, ibid.num.23.*

Iniuria *cenſetur remiſſa per reconciliationem,ibid. num.24.*

Iniurias *plures alicui faciens non punitur ſeparatim, ibid.num.25.*

Iniuſtitia *euidens æquiparatur nullitati, collect.4. pragm.5.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.n.26.* 447

Innouatio *contra priuilegia Vniuerſitatis inducit grauamen,collect.1. Rubr.de Priuileg.Vniuerſ. num.3.* 495

Inquiſiti *de receptatione bannitorum, & ſubminiſtratione fauoris,& ſuſidijs ipſorum non admittuntur ad compoſitionem,& quomodò eſt obſeruantia,collect.4 pragm.4.de Compoſit.n.1.* 181

Inquiſitus,*cui fuerunt conceſſæ defenſiones extrà carceres nõ expectata publicatione an poſſit carcerari,collect.2.pragm.1.de Cuſtod.reor.num.6. fol.* 199

Inquiſitus *non debet carcerari,niſi praecedente citatione,collect.4.pragm.6.de Meretric.nu.8.& 9. fol.* 331

Inquiſiti *de falſa moneta exfractantur, collect.4. pragm.4.de Monet.num.1.* 345

Inquiſitus *de falſa moneta ſi per triennium benè vixerit non præſumitur malus in eodem crimine,ibid.num.10.*

Inquiſitus *de crimine, pro quo venit puniendus ad modum belli,& de alio,pro quo venit puniendus ordinarie, quomodò punitur,collect 8. prag.10. §.48.de Offic.Iudic. num.186.* 400

Inquiſiti *de receptu puniuntur ad modũ belli, ibid. num.206. fol.401.dummodò ſint conuicti,ibid. num.222.* 402

Inquiſitus *confitens delictum, de quo inditia vrgebant,an poſſit de alijs interrogari,& torqueri, collect.1.Rubric.de Quæſtion.num.18.* 504

Inquiſiti *de crimine ſodomiæ non poſſunt per Epiſcopum aggratiari,collect.4 pragm.3.de Sodom. num.2.* 532

Inquiſitus *vt remittatur quæ requirantur, collect. 1.pragm.1.Vbi de delict.quis conuen.n.13.* 549

Inſidiantes *in vijs non frequentatis excluduntur ab indultu,collect.3. pragm.2. de Abolit. nu.39. fol.* 23

Inſinuatio *non eſt neceſſaria pro relictis ad pias cauſas,collect.1.Rubric.de Legat pijs n.27.* 312

Inſiſtẽtia *quomodò ſit à citato ſuper tenore inſtrumenti,collect.4.pragm.11.de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.num.4.* 415

Inſpicientes *ludentes ludis prohibitis incidunt in pœnas ludentium,collect.7.pragm.6.de Aleator. num.12.& 13.* 81

In-

Inſtantia currit à die litis conteſtatæ, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. num. 1. 290
Inſtantia an currat ſuper cauſa exequutiua, & ſummaria, ibid. num 3.
Inſtantia poteſt prorogari à Principe, ibid. num. 4.
Inſtātia in cauſis Fiſcalibus numquàm perit, ibid. num 5.
Inſtantia in Regia Camera cœpta cum defuncto continuatur in hæredem ibid. num. 6.
Inſtantia dignitatis, & adminiſtrationis cum defuncto cœpta continuatur in ſucceſſorem, ibidem num 8.
Inſtantia in iudicio reali tranſit in ſucceſsorem ſingularem, ſecus in iudicio perſonali, ibid. num. 9.
Inſtantia cœpta cum defuncto continuatur in hæredem, non in legatarium, ibid. num. 10.
Inſtantia vſufructuarij tranſit in proprietarium, ibid. num. 11.
Inſtantia quando dicitur reſtaurata, ibid. num. 13.
Inſtantia prorogatur per compromiſſum, ibid. nu. 16.
Inſtātia poteſt abbreuiari per ſtatutum, & per reſcriptum, ibid num. 17.
Inſtantia in cauſa fractæ pacis quando pereat, ibid. num. 21.
Inſtantia quando poteſt prorogari per Iudicem vigore ſtatuti, ibid. num. 22.
Inſtantia in criminalibus quando tranſeat in hæredem, ibid. num 23.
Inſtantia perempta quid ndm pereat, ibid. nu. 24.
Inſtantia tranſit in ſingularem ſucceſſorem, ibid. num 25.
Inſtantia appellationis quando currat, & quando pereat, ibid num. 27.
Inſtantia quando detur in exequutionibus ſententiæ, & inſtrumenti, ibid. num. 28.
Inſtantia Sindicatus qualis ſit, ibid. num. 29.
Inſtantia perempta in iudicio moto ab aliquo poteſt reſtaurari ad inſtantiam creditoris eiuſdem, ibid. num. 31.
Inſtantia cauſæ præfixa à iure, & ex negligentia Partis decurſa quando reſtituatur, ibid. pragm. 1. num 1. 291
Inſtantia de iure canonico non perit, ibid. num. 2.
Inſtantia quantum durat, ibid. num. 3.
Inſtantia perempta in criminalibus perit ius, ibid. num. 4.
Inſtantia in Regno prorogatur, ibid. num. 18.
Inſtantia in criminalibus quomodò cenſentur prorogata, collect. 8. pragm. 10. §. 33. de Offic. Iudic. num. 146. 395
Inſtantia in criminalibus perimitur triennio, ibid. num. 147.
Inſtantia in cauſis criminalibus non perimit, collect. 16. pragm. 50. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 1. 423
Inſtrumentum factum à Notario Apoſtolico an poſſit liquidari ſecundùm Ritum, collect. 3. prag. 2 de Contract. num. 3. & 4. 191
Inſtrumentum guarentigiatum exequi nequit in ferijs in honorem hominis, collect. 1. Rubric. de Ferijs num. 13. 246
Inſtrumenta quarè fuerunt inuenta, collect. 1. Rubric de Fid. inſtrum. num. 1. 267
Inſtrumenta quando dicantur publica, & quando faciunt probationem, ibid. num. 16.
Inſtrumentum publicum præſentatum habet vim libelli, ibid. num. 20.
Inſtrumentum debet præſentari Parte citata, ibid. num. 21.
Inſtrumento producto omnia dicuntur approbata, ibid. num 22.
Inſtrumentum productum ſi Pars citata nihil oppoſuerit, dicitur approbatum, ibid. num. 23.
Inſtrumentum, de quo fit mentio in alio inſtrumento non facit fidem, niſi exhibeatur relatum, ibid. num. 24.
Inſtrumentum confectum in vno Regno an faciat fidem in alio, ibid. num. 27.
Inſtrumentum valet ſi duo teſtes inſtrumentarij contradicant, & alij duo non inſtrumētarij cum Notario probent, ibid. num. 32.
Inſtrumentum quando reaſſumitur quid requiritur, ibid. pragm. 1 n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. 270
Inſtrumentum poteſt reaſſumi ab alio Notario ſi ille ſit abſens, ibid. num 9. & 10.
Inſtrumētum ſi arguitur de falſo Iudex poteſt prohibere, nè à Notario reaſſumatur, ibid. pragm. 2. num. 3. 271
Inſtrumentum dotale poteſt in publicam formam reaſſumi, etiam Notario, Iudice, & teſtibus mortuis, ibid num 4.
Inſtrumentum ſemel reaſſumptum poteſt iterùm reaſſumi abſq; decreto Iudicis, ibid. num 5.
Inſtrumentum vt exequi poſſit debet eſſe liquidum, collect. 1. Rubric. de Inſtrum. liquid nu. 2. & 3. fol. 293
Inſtrumenta regulariter non habēt exequutionem paratam, ibid num. 5.
Inſtrumenta guarentigiata habent exequutionem paratam, ibid. num. 6.
Inſtrumenta in Regno exequuntur ad formam Rit. M. C. V. ibid num. 7.
Inſtrumentum reaſſumptum in forma probanti ſi liquidatur in M. C. V. habet exequutionem paratam, ſi habet clauſulam guarentigiæ, ibid. n. 8.
Inſtrumenta hodiè omnia ſunt iurata, ibid. nu. 10.
Inſtrumentum an impediatur liquidari vbi in promptu probatur de promiſſione facta à creditore de illo caſſando, ibid. num. 17.
Inſtrumentum dotale an poſſit impediri, nè liquidetur per exceptionem lapſus viginti annorū, ibid. num. 19.
Inſtrumentum dotale ſoluto matrimonio an poſſit liquidari ab hæredibus mulieris, ſeruata forma Ritus, ibid. num. 20.
Inſtrumentum continens aliquam ſummam, ſaluo meliori calculo an via Rit. liquidari poſſit, ibid. num. 21.
Inſtrumentum Capitulorum contra ſocerum an liquidari poſſit vigore Ritus, ibid. num. 22.
Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus cōtra

empto-

Digitized by Google

emptorem, cui venditor habuit fidem de pretio, ibid. num. 23.
Inſtrumentum locationis an ſit liquidum, ibid. nu. 24.
Inſtrumentum an poſſit via Ritus præſentari, in quo aliquis promiſit ratificare facere aliquod inſtrumentum in aliquo loco, ibid. num. 25.
Inſtrumentum locationis an poſſit præſentari via Ritus, ibid. num. 26.
Inſtrumentum an via Ritus contra matrem liquidari poſſit, ibid. num. 27.
Inſtrumentum an poſſit liquidari via Ritus cõtra filiumfamilias obligatum cum patre, ibid. n. 28.
Inſtrumentum quando nequit liquidari via Ritus, ibid. num. 29.
Inſtrumentum per hæredes creditores in M. C. V. an poſſit liquidari via Ritus, ibid. num. 30.
Inſtrumentum an poſſit liquidari quando eſt facta ſolutio creditori per viam ſolutionis bonorum ſequeſtratorum, ibid. num. 32.
Inſtrumentum dotis an poſſit liquidari via Ritus, ibid. num. 33.
Inſtrumentum vitiatur ex omiſſione Indictionis, collect. 3. pragm. 2. de Notar. num. 2. 361
Inſtrumentum redditur ſuſpectum ſi Indictio non concordat cum anno, ibid. num. 3.
Inſtrumentum, quod non reperitur in prothocollo non probat, ibid. pragm. 3. num. 7. 362
Inſtrumentum poteſt reaſſumi ex faſciculis, ibidem num. 12.
Inſtrumentum non liquidatur via Ritus contra patrem, etiam ſpiritualem, collect. 5. pragm. 8. de Official. & quæ ijs prohib. num. 6. 369
Inſtrumenta præſentata an poſſint à Partibus re-accipi, collect. 5. pragm. 7. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 3. 414
Inſtrumenta nequeunt à Partibus lacerari facere in prothocollo, ibid. num. 4.
Inſtrumenta nouiter reperta quando iuuant, collect. 2. pragm. 2. de Præſcript. num. 1. 492
Inſtrumenta quòd ſint nouiter reperta probatur iuramento, ibid. num. 8.
Inſtrumenta nouiter reperta quæ ſint, ibid. num 9.
Inſufflatio ſpiritus inſtantiæ perempta in Regno quomodò fit, collect. 2. pragm. 1. de Inſtant. cauſ. num. 6. 291
Inſufflatio ſpiritus per Principem ſuper cauſa perempta, intelligitur abſq; præiudicio tertij, ibidem num. 7.
Inſufflatio prima, ſecunda, & tertia vice conceditur, ibid. num. 13.
Inſufflatio ſpiritus ſuffragatur, quàmuis fuerit cõceſſa poſt oppoſitionem peremptionis inſtantiæ, ibid. num. 19.
Interdictum aquæ pluuiæ arcēdæ an competat vicino contra vicinum aquam auertentem, collect. 1. Rubric. de Aquis num. 11. 104
Interdictum uti poſſidetis, quod datur pro rebus immobilibus, datur etiam pro annuis redditibus, collect. 1. Rubric. de Cenſib. num 56. 129
Interpretatio pragmaticarum eſt neceſſaria, in præfat. num. 10. 2
Interpretandi genus eſt laborioſum, ibid. num. 16.
Introitus appellatione quid contineatur, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſ. num. 42 56
Inueſtitura potiùs attendenda eſt, quàm natura feudi, collect. 1. Rubric. de Feud. num. 10. 248
Inueſtitura primæ, & antiquæ præferuntur ſubſequentibus, ibid. num. 11.
Inueſtitura facta, & fidelitate ſubſequuta cogitur Dominus inueſtitum in vacuam poſſeſſionem mittere, ibid. pragm. 23. num. 10. 263
Inuocatio diuini nominis requiritur in inſtrumēto, collect. 1. Rubric. de Fid. inſtrum. nu. 2. 267
Irregularis quando non dicatur promotus antè legitimam ætatem, collect. 5. pragm. 7. de Carcer. num. 6. 145
Itinerantes an poſſint recipi ab omnibus, collect. 2. pragm. 1. de Salar. cor. num. 24. & 25. 515
Iudæi volentes ſe baptizari nō debent à ſancto propoſito amoueri, collect. 1. pragm. 1. de Commerc. num. 8. 174
Iudæi, & Saraceni non dicuntur Hæretici, collect. 1. Rubric. de Iud. num. 1. 300
Iudæi malè interpretant ſacram Scripturam, ibid. num. 2.
Iudæi habēt publicas Synagogas, & Oratoria particularia, ibid. num. 3.
Iudæi nequeunt turbari in eorum cæremonijs, ibid. num. 4.
Iudæi conueniunt cum Chriſtianis in his, quæ ſunt permiſſa, ibid. num. 5.
Iudæi quando ſunt obedientes non debēt moleſtari, ibid. num. 6.
Iudæi non ſunt compellendi ad fidem, nec eorum filij antè vſum rationis, ipſis inuitis licitè baptizantur, ibid num. 7.
Iudæi non ſunt exhumandi ex eorum cœmeterijs, ibid. num. 8.
Iudæi non ſunt vulnerandi abſque medio Iuſtitiæ, ibid. num. 9.
Iudæi ligantur Statutis, Legibus, & Conſtitutionibus laicorum, ibid. num. 10. & 11.
Iudæus non poteſt adipiſci gradum Doctoratus, ibid. num. 13.
Iudæus factus Chriſtianus an poſſit moleſtari de delictis anteà patratis, ibid. num. 15.
Iudæi nequeunt habere Chriſtianos in Mancipia, ibid num 16.
Iudæi iurant ſecundùm legem Moſaycam, ibid. nu. 18.
Iudæus non teſtificatur contra Chriſtianum, ibid. num. 19.
Iudæi non ſunt habiles ad publica officia, ibid. nu. 20.
Iudæis non poteſt concedi facultas exercendi vſuras, ibid. num. 22.
Iudæi debent incedere ſignati, ibid. pragm. 1. num. 1. & 2. 301
Iudæi maſculi debent deferre biretum, & fœminæ aliud ſignum, ibid. num 3.
Iudæi incedentes abſq; ſigno, dum mercandi cauſa per-

percurrunt Statum Eccleſiaſticum impediri nõ poſſunt, ibid num. 4.

Iudæi ſunt expellendi à Ciuitate, & Regno Neapolis, ibid. pragm. 2. num. 1. 2. & 10. 302

Iudæi non poſſunt adhiberi in Medicos à Chriſtianis, ibid. num 7.

Iudicis arbitrium in pœnalibus ad fauorem reorũ verſari debet, propoſit. 6. num. 6. 7

Iudex poteſt moderare pretium petitum à Parte pro remiſſione facienda, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 15. 16

Iudex non poteſt ſubire perſonam Iudicis, & Scribæ, collect. 9. pragm. 9 de Actuar. num. 3. 38

Iudices ad quos non poſſunt inhibere Iudicibus à quibus antequàm appellãtes deferant literas dimiſſorias, collect. 4 pragm. 3. de Appellat. n. 1. 95

Iudice à quo non admittente appellationem, Iudex ad quem poteſt ſummariè cognoſcere, an appellatio fuerit admittenda, ibid. num 8.

Iudici à quo mandatur, vt tranſmittat acta, ibid. num 10.

Iudex major inhibet minori, ibid. num. 13.

Iudex tranſmiſſis actis quid faciat, ibid. num. 20.

Iudex in appellationibus à diffinitiua procedit ad ſententiam, quã aut confirmat, aut reuocat, ibid. num. 21.

Iudex quis cogit ad eligendum tertium Arbitrum, collect. 2. pragm 1. de Arbitr. num. 39. 107

Iudex quis erit ſi aliqua Pars nolit ſtare laudo, ibid. pragm. 2. num. 2 & 3. 109

Iudex, aut Baro poteſt petere remiſſionem aſſaſſinii eius ſubditi, collect. 1. Rubric. de Aſſaſſin. nu. 9. fol. 115

Iudices Portulanorum debent eſſe annales, collect. 6. pragm. 5. de Baronib. num. 4. 125

Iudex quando valeat pœnas ſtatutarias augere, vel minuere, collect. 17. pragm. 18. de Baronib. num. 4. 135

Iudices M. C. V. vti delegati procedunt in delictis commiſſis intus carceres, collect. 3. pragm. 3. de Carcer. num 3. 143

Iudex poteſt examinare articulos, an ſint impertinentes abſq; citatione Partis, collect. 1. Rubric. de Citation. num. 92. 164

Iudex extrà territorium ſuum confiſcare prohibetur, vel ſaltem non apprehẽdere bona, ibid. prag. 1. de Citat. num 4. 165

Iudex ordinarius extrà ſuum territorium ius non dicit, ibid. num. 5.

Iudex delegatus tenetur oſtendere literas ſuæ delegationis, collect. 3. pragm. 3. de Commiſſariis n. 7. fol. 176

Iudex procedendo iudicialiter, & extraiudicialiter procedit per modum iuriſdictionis, collect. 1. Rubric. de Conſeruat. num. 4. 187

Iudex nequit facere inhibitionem ad Partis inſtãtiam, niſi fundata ſit in iure, collect. 2. pragm. 1. de Conſeru. num. 11. 189

Iudices, qui fuerunt in acceſſu ſuper faciem loci cẽſentur delegati, & ſucceſſores in dignitate ſe intromittere nequeunt, collect. 1. Rubric. de Delegat. num. 12. 201

Iudices quando cenſentur ordinarij, & quando delegati, & vnus poſsit ſine alio procedere, & de eorum materia, collect. 4 pragm. 4. de Dilation. num. 1. & 2. 205

Iudices adiuncti ad dirimendam aliquam paritatem in alijs incidentibus cauſæ interuenire non poſſunt, ibid. num. 3.

Iudex iudicans contra communem Doctorum opinionem facit litem ſuam, ibid. pragm. 5. num. 5. fol. 206

Iudex declarans ſe incompetentem poteſt condemnare in expenſis, collect. 2. pragm. 1. de Expenſ. num. 26. 226

Iudex in dubio debet ſtare pro excluſione falſitatis in inſtrumento, collect. 1. Rubric. de Falſ. nu. 10. fol. 240

Iudex ad contractus requiritur in inſtrumento, collect. 1. Rubric. de Fid. inſtrum. num. 15. 268

Iudex ex officio procedit in crimine furti, collect. 1. Rubric. de Furt. num. 14. 274

Iudex punit iniuriam ſibi factam, collect. 1. Rubr. de Iniur. num. 11. 288

Iudex propter infirmitatem creditoris non debet accedere ad eius domum pro liquidatione faciẽda, & quid pro infirmitate debitoris, collect 5. pragm. 7. de inſtrum. liquid. num. 3. 4. & 7. 298

Iudex an poſsit ire in aliqua Regni Prouincia ſi debitor citatus ſit Exterus, & infirmus, ibidem num. 8.

Iudex pro exequutione ſuæ ſententiæ poteſt arma mouere, collect. 2. pragm. 1. de Iuriſdict. inuic. nõ turband. num. 12. 307

Iudex ſpiritualis de ſpiritualibus, & Iudex ſæcularis de ſæcularibus cauſis cognoſcit, ibid. pragm. 3. num 2. 308

Iudex Eccleſiaſticus non habet iuriſdictionem in laicos, nec è contra, ibid. num. 12.

Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit incidenter de legato dotis tanquàm pio, collect. 1. Rubric. de Legat. pijs num. 10. 311

Iudex meretricum de crimine lenocinij cumulatiuè cognoſcit quoad M. C. collect. 2. pragm. 1. de Lenonib. num. 23. 316

Iudex ex qualitate factorum arbitrabitur, quem eſſe pauperem, collect. 4. pragm. 6. de Milit. nu. 4. fol. 335

Iudices locorum poſſunt procedere contra milites in cauſis ciuilibus, ibid. pragm. 11. num. 4. 336

Iudex habens aliquam iuriſdictionem non poteſt dona accipere, niſi exculenta, & poculenta, collect. 1. pragm. 1. & 3. de Munerib. Offic. num. 11. fol. 351

Iudex ſolo conatu non dicitur corruptus, ibid. num. 15.

Iudices ordinarij debẽt præſtare conſilium in cauſis criminalibus Nundinarum, collect. 1. Rubr. de Nundin. num. 11. 365

Iudex debet iurare, ſuum facturus officium abſque fraude, collect. 4. prag. 4. de Offic. & quæ ijs prohib. num. 2. 369

Iudex

Digitized by Google

INDEX.

Iudex debet habere theoricam, & praxim, collect. 9. pragm.13.de Official.& quæ ijs prohib. nu.2. fol. 372
Iudex in imponenda pœna contra animalia quæ conſiderare debet, collect.2. pragm.1. de Offic. Baiul.num.9. 375
Iudices Tribunalis Baiuli debent eſſe quinque,& poſt annum ſindicatum reddere, ibid. pragm.3. num.2. 377
Iudex ordinarius nequit eſſe Arbiter, collectan.5. pragm.7.de Offic.Iudic num.2.3.& 4. 382
Iudex ordinarius quando procedit in cauſa compromiſſa,procedit vti ordinarius,ibid.num.7.
Iudex variatus durante inhibitione non dicitur Iudex,collect.8.pragm.10.§.20.de Offic.Iudic. num.98. 391
Iudex non ſeruans formam commiſſionis, nulliter procedit,ibid.§.28 num.132. 394
Iudex teſtium repetitionem omittens poteſt inhabilis reddi,ibid §.51.num.229. 403
Iudices Regiorum Tribunalium an poſſint infligere pœnam ordinariam reis ex indicijs indubitatis,ibid pragm.12.num.1.& 10. 408
Iudices Curiæ Archiepiſcopalis Neapolis quando ſunt in pari voto quid obſeruatur, collectan. 4. pragm.5.de Offic.Iuſtitiar num 7. 411
Iudice prima condemnante in quinque,ſecundo in decem,& tertio in quindecim quid faciendum, ibid.num.11.
Iudices ſecretò debēt votare cauſas,collect.1. prag. 3.de Offic.Magiſt.Iuſtitiar.num 1. 414
Iudices vbi diſcrepant in votando quid faciēdum, ibid.num.3.
Iudex in cauſa principali poteſt eſſe Aduocatus in cauſa appellationis,ibid.pragm.5.nu 2. fol.eod.
Iudex competens quis dicatur,ibid.pragm.12.n.1. fol. 415
Iudices Neapolitanorum qui ſint, ibid. num. 2. Fiſci num.3. Clericorum num.4. miſerabilium perſonarum num.5.& cauſarum maritimarum in Regno num.6.
Iudex debet determinare ſecūdùm qualitatem perſonæ,& delicti,ibid.pragm.37.num.7. 420
Iudices quomodò eſſe debent,collect.1. pragm.2. de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu.8.10.11.& 12. 441
Iudices, qui primò poſſeſſionem cœperunt præferūtur alijs ſequētibus,licèt per prius primi fuerint, ibid.pragm.3.num.6.& 7. 443
Iudices numerarij ſunt maioris qualitatis quàm ſupernumerarij, ibid.num.14.
Iudices ſupernumerarij carent ſalario,ibid.n.15.
Iudices numerarij præfulgent ſupernumerarijs, ibid.num.16.
Iudex ordinarius eſt maior in ordine, quā ſupernumerarius,ibid.num.19.
Iudex in cauſa appellationis quando poſſit eſſe teſtis,ibid.pragm.63.num.6. 457
Iudex quando condemnat reum,actore non petente,ibid.pragm.70.num.7. 459
Iudex quādo iudicare poteſt ſicut Princeps,collect. 1.pragm.1. de Ordin.iudicior.num.1. 461
Iudex cum clauſula,ſola facti veritate inſpecta, poteſt abſq; ſollemnitatibus iuris pronunciare, ibid.num.2.
Iudex quando poteſt ferre ſententiam non ſecundū deducta in libello, ibid.num.3.
Iudex procedens in cauſa, in qua non habet poteſtatem, nulliter procedit,collect. 1. pragm.1.de Paſſeſſorib. non turban.num.2. 487
Iudex in cauſa principali poteſt patrocinari in cauſa appellationis, collect.1. Rubric.de Poſtuland.num.14. 489
Iudex quando non debet admittere dictum Notarij,collect.2.pragm.2. de Præſcript.num.2. 492
Iudex non poteſt omittere iuramentum vbi eſt neceſſarium,ibid.num.5.
Iudex non poteſt remittere iuramentum teſti, ibid. num.7.
Iudices in quæſtionibus inferendis non facilè debēt deuenire,collect.1.Rubric.de Quæſtion.n.3. 503
Iudex nequit vti tormentis inſolitis,ibid.pragm.2. num.4. 505
Iudex tenetur in ſindicatu ſi non ſecundùm allegata,& approbata iudicauerit,collect 2. pragm. 1.de Sindic Official.num 9. 528
Iudex approbatus à Procuratore poteſt à Parte allegari ſuſpectus,collect.1. Rubr.de Suſpit.Offic. num.5. 533
Iudex ordinarius ſuſpectus an penitùs ſit remouēdus,ibid.num.9.
Iudex poſtquàm fuit declaratus ſuſpectus an poſſit interuenire in cauſa,quāuis ſuſpitio ceſſat,ibid. num.12 & 13.
Iudex recuſatus poteſt cognoſcere de ſuſpitionibus alterius Coniudicis,ibid pragm.1.n.2. fol.eod.
Iudex ſi non obſtante ſuſpitione ſe ingerat in cauſa, & ſi ſuſpitio nō militet ex hoc reddebitur ſuſpectus,ibid.pragm.10 num.3. 535
Iudex de ſe ipſo nō poteſt dari ſuſpectus,ibid. prag. 15. num.16. 537
Iudex recuſatur ſi filius eſt Aduocatus, ibid.n.35.
Iudex quando reddatur ſuſpectus ex voti propalatione, ibid.num.41.
Iudex collega aduerſarij allegatur ſuſpectus, ibid. num.43.
Iudex luſor poteſt allegari ſuſpectus,ibid.num.44.
Iudex recuſatur ex vxoris,vel familiæ facto,ibid. num.45.
Iudex remittens cauſam Baroni non poteſt præfigere terminum, infra quem cauſam habeat expedire,collect.1.pragm.1.Vbi de delict.quis conuen num.16. 549
Iudicium criminale vſurarum non impeditur per iudicium ciuile,collect.3. pragm.2.de Falſ. n.5. fol. 242
Iudicia Dominicis,& feſtiuis diebus ſilere debent, collect.1.Rubric.de Nundin.num.8. 364
Iuramentum in laudo appoſitum quid operetur, collect. 3.pragm.2.de Arbitr.num.9. 109
Iuramento carceratorum ſtatur in aliquibus caſibus,collect.2.pragm.1.de Carcer.num.7. 143
Iuramentum debet interuenire in caſu, quo ſtatur

dicto alicuius, ibid. num. 8.
Iuramentum ſuppletorium non eſt dandum aliàs periuro, collect. 2. pragm. 1. de Perijs n. 20. 248
Iuramentum homagij ligij qui præſtant, nulli alio fidelitatem ſeruare tenentur, collect. 15. pragm. 19. de Feud. num. 1. 259
Iuramentum præſtandum eſt à vaſallo habente feudum à Domino, ibid pragm. 23. num. 1. 262
Iuramẽtum fidelitatis præſtari debet perſonaliter, ibid. num. 8. & 9.
Iuramentum fidelitatis datur poſt inueſtituram feudalem. ibid.
Iuramẽtum fidelitatis recipere nequeunt Domini à vaſallis, niſi à Rege licẽtiã obtinuerint, ibid. n. 12.
Iuramentum fidelitatis non præſtatur ſi pro feudo ſit ſolutio alicuius annui cenſus in pecunia, frumento, vel alio ſimili, ibid. num. 13.
Iuramentum ab Officialibus præſtandum remitti non poteſt, collect. 4. pragm. 4. de Offic. & quæ ijs prohib. num. 3. 369
Iuramentum Partis, ſeù inuentoris, quòd animalia fuerint capta in ſuo fundo ſuffiet pro exigenda pœna, collect 2. pragm. 1. de Offic. Baiul. nu. 17. fol. 375
Iuramentum calumniæ præſtatur ab altera Parte, collect. 6 pragm. 6. de Ordin. iudicior. n. 1. 463
Iuramentum calumniæ quæ continere debeat, ibid. num. 2.
Iuramentum calumniæ non eſt de ſcientia, ibidem num. 3.
Iuramento calumniæ petito, & non præſtito proceſſus eſt nullus, ibid. num. 4. & 5.
Iuramentum calumniæ præſtatur antè litem conteſtatam. ibid. num. 7.
Iuramẽtum calumniæ in quibus cauſis requiritur, ibid. num. 13. & 17.
Iuramento perhorreſcentiæ non præſtito, Baro petit remiſſionem cauſæ, collect. 2. pragm. 2. Vbi de delict. quis conuen. num 5. 551
Iuriſdictio petendi adiutoria an ſit conceſſa priuatiuè quòad alios Superiores Regios, collectan. 2. pragm. 1 de Baronib. num. 38. 122
Iuriſdictio in dubio non præſumitur abdicata ab Ordinarijs, ibid. num. 39.
Iuriſdictio non confertur antè exhibitionem literarum commiſſionis, collect. 3. pragm. 3. de Commiſſar num. 4. 176
Iuriſdictio in dubio non præſumitur, ibid. num. 5.
Iuriſdictio eſt Principis, ibid num. 6.
Iuriſdictio voluntaria quæ ſit, & quæ contentioſa, collect. 1. Rubric. de Conſeruat. nu. 5. & 6. 187
Iuriſdictio non acquiritur, niſi conditione purificata, collect 3. pragm. 2. de Fid. inſtrum. n. 9. 271
Iuriſdictio vna potius adiuuare, quàm turbare alteram debet, collect. 1. Rubric. de Iuriſd. inuic. non turban. num. 1. 305
Iuriſdictio turbatur ex cauſa priuata, ibid. nu. 5.
Iuriſdictio non extenditur de loco ad locum, ibid. num. 6.
Iuriſdictio quid ſit, ibid num. 7.
Iuriſdictio à Deo procedit, ibid. num. 8.
Iuriſdictio à Populo Romano in vnum Principem translata eſt, ibid. num. 9.
Iuriſdictio ad neminem ſpectat abſquè Principis conceſſione, ibid. num. 11.
Iuriſdictio eſt de Regalibus primi capitis, ibid. nu. 12.
Iuriſdictio deuoluitur ad Regem, quando per abuſum amittitur, ibid. num. 13.
Iuriſdictio tribui nequit hominũ pactionibus, ibid. num. 14.
Iuriſdictio in dubio non præſumitur, ibid. nu. 15.
Iuriſdictio quomodò probetur, ibid. num. 17.
Iuriſdictio cuiq; ſua ſeruanda eſt, ibid. prag. 1. n. 1. fol. 306
Iuriſdictionem habens non à Principe, illam exercere nequit, ibid. num. 4.
Iuriſdictio procedens ex iure publico non poteſt ex voluntate Partium cedi, ibid. pragm. 3. nu. 11. fol. 309
Iuriſdictio lenocinij an ſit priuatiuè quòad Magn. Cur. Vic. collect. 2. pragm. 1. num. 21. de Lenon. fol. 315
Iuriſdictio in dubio potiùs dicitur cumulatiuè, quàm priuatiuè, ibid. num 22.
Iuriſdictio non acquiritur, niſi literis præſentatis, collect. 4 pragm. 4. de Official. & quæ ijs prohib. num. 9. 369
Iuriſdictio quando dicitur excitata, collect. 8. prag. 10. §. 14. de Offic. Iudic. num. 73. & 74. 389
Iuriſdictio quando potiùs dicitur delegata, quàm excitata, ibid. num. 76.
Iuriſdictiones confundi non debent, collect. 3. prag. 4. de Offic. Sacr. Reg. Conſil num. 3. 445
Iuriſdictio prorogari nõ poteſt per Procuratorem, collect. 1. Rubric. de Procurator. num. 39. 500
Ius ſcriptum differt à non ſcripto, propoſit. 4. nu. 3. fol. 5
Ius remittendi regulatur à iure querelandi, collect. 3. pragm. 2. de Abolit num. 74. 26
Iura ſanguinis non mutantur, collect. 4. pragm. 3. de Actuar. num 9. 33
Ius euacuandi aquas in alienum quibus modis cõpetat, collectan. 1. Rubric. de Aqu. & aquæduct. num. 9. 103
Ius vtẽdi habens, illo ciuiliter vti debet, collect. 12. pragm. 12. de Baron. num. 2. 131
Ius conceſſum Baronibus in paſcendo, lignando, & aquando non poſſunt alteri locare, ibid. num. 12.
Ius perſonale perſonam non tranſcendit, ibid. nu. 13.
Iura, & actiones quando ſub nomine bonorum veniant, collect. 1. Rubric. de Bonis prodit. nu. 3. fol. 138
Ius petendi expenſas, & intereſſe non tollitur Parti per gratiam factam à Principe, collect. 3. prag. 2. de Compoſit. num. 4. 180
Ius accreſcendi habet locum in coniunctione legali, collect. 1. Rubric. de Donat. propter nupt. nu. 10. fol. 208

Digitized by Google

INDEX.

Ius carcerum qualiter ſit exigendum, collectan. 8. pragmat. 10. §. 44. de Offic. Iudic. num. 175. fol. 398
Ius portelli qualiter ſoluatur, collect. 9 pragm. 31. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num. 3. 418
Iura captiuitatis, & poſtliminij auferuntur inter Chriſtianos, collect. 1. pragm. 1. Quòd Regnicol. poſſ. armar. num. 4 506
Iuſta cauſa excuſat ab iniurijs, collect. 1. Rubric. de Iniur. num. 20. 288
Iuſtificatio clauſula, conſtito. ſufficit, & ſi alia nõ iuſtificentur, collect. 3. pragm. 2. de Fid. inſtrum. num. 14. 271
Iuſtitiæ adminiſtratio perſonis ſufficientibus committi debet, collect. 4. pragm. 3. de Baronib. nu 9. fol. 124
Iuſtitia literarum cambij ex quibus iuſtificetur, collect. 1. Rubric de Liter. camb. num. 3. 316
Iuſtitia gratis eſt adminiſtranda ſubditis, collect. 1. pragm 1. de Trig. & ſal. offic. num. 12. 546
Iuſtitiarii nomen quid importat, & cura quæ ſit, collect. 1. Rubric. de Offic. Iuſtitiar. nu. 1. 2. & 5. fol. 409
Iuſtitiarius habet poteſtatem guidandi, ibid. num. 3.
Iuſtitiarius nequit facere comitiuas ſatellitum, ibid num. 4
Iuſtum pretium cenſus poteſt eſſe vſq; ad rationem decem pro centenario, collect. 2. pragm. 1. de Cenſib. num. 2. 149
Iuuenes quando admittuntur ad officia, collect. 1. pragm. 2. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. nu. 17. 442

L

LAbor abſque mercede eſſe non debet, collect. 5. pragm. 4. de Notar. num. 4. 362
Laborantes in fundo alieno, credentes eſſe illius, à quo fuerunt conducti excuſantur, collect. 1. Rubric. de Magiſtr. art. num. 11. 323
Laicus non poteſt eſſe Arbiter in cauſa ſpirituali, collect. 1. Rubric. de Arbitr. num. 19. limita num. 20. & 21. 105
Laicus non poteſt arbitrari in cauſa vſurarum, ibid. num. 22.
Laicus vulneratus in duello eſt inhabilis ad beneficium, collect. 1. Rubric. de Duell. num. 7. 213
Lapides apti ad offendendum non poſſunt aſportari, collect. 7. pragm. 22. de Arm. num. 4. 114
Lapidatio inducit iniuriam, collect. 1. pragm. 1. de Lapid. num. 2. 309
Lapide quem percutiens, ſed non occidens qua pœna puniatur, ibid. num. 4.
Lapides an veniant appellatione armorum, ibidem num. 5.
Laruæ recreationis gratia fieri poſſunt, collect. 1. pragm. 1. de Perſonat. num. 2. 481
Latrinæ confici debent in Suburbio Plaga, collect. 3. pragm. 6. de Salubrit. aer. num. 1. 517
Latro inſignis quolibet die ad furcas mitti poteſt, collect. 3. pragm. 2. Nè quid in loc. public. num. 3. fol. 356
Latro non dicitur qui ſemel in via publica furatus eſt, collect. 8. pragm. 10. §. 48. de Offic. Iudic. nu. 193. 400
Latro publicus quis dicatur, ibid. num. 194. 196. & 205.
Latrones publici vocantur ſpoliatores viarum, collect. 3. pragm. 2. de Abolit. num. 37. 22
Lauari non permittitur pannos lineos, nec linum curari in aquis formalis Neapolis, collectan. 2. pragm. 1. de Aquis num. 1. & 4. 103
Lauatio pannorum tẽdit ad neceſſitatem vſus humani, ibid num. 2.
Lauatio pannorum in parte fluminis quando prohiberi poſſit, ibid. num. 3.
Laudo ſi Pars non adhæret poteſt adiri Iudex, collect. 3. pragm. 2. de Arbitr. num. 1. 109
Laudum nõ exequitur pendente reductione ad arbitrium boni viri, ibid num. 13.
Laudum homologatum ſi non valet in vim laudi, valebit in vim pacti, ibid. num. 16.
Laudum nõ confirmatur per homologationem, ratificationem, ſiue confirmationem præcedentem, ibid. num 17.
Laudum poſt triginta annos præſumitur homologatum, ibid. num. 19.
Laudum nullum quomodò probetur homologatum in iudicialibus, ibid num 20.
Laudum integraliter eſt exequendum, ibid n 22.
Laudum non decidens omnes differentias, vel extrà tempus latum eſt nullum, ibid. num. 23.
Laudum latum in cõfinibus in vim compromiſſionis à vaſallis factæ eſt nullum, ibid. num. 24.
Laudum latum vltrà compromiſſum ſapit vitiũ, ibid. num. 25.
Laudum latum in die compromiſſi eſt nullum, ibid. num. 26.
Laudum eſt nullum ſuper re, cuius actio non competebat, ibid. num. 27.
Laudum eſt inualidum ſi Arbitri non concordant in ſumma, ibid. num. 28.
Laudum Arbitri intereſſe habentis eſt nullum, ibid. num. 29.
Laudum quando dicatur nullum, ibid. num. 30.
Laudum quando nihil operatur, ibid. num. 31.
Laudum quando poteſt exequi, ibid num. 32.
Laudum dubium eſt iudicandum per Iudicem ordinarium, ibid. num. 33.
Laudum quando recipiat interpretationem à verbis compromiſſi, ibid. num. 34.
Laudum vigore compromiſſi ad formam ſtatuti eſt validum, ibid. num. 37.
Laudum factum in Eccleſia eſt nullum, collect. 6. pragm. 7. Nè quid in loc. public. num. 10. 359
Laudum non eſt ſententia, collect. 7. pragm. 32. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 5. 449
Laureandus de proximo habetur pro laureato, collect. 1. pragm. 4. de Pharmacop. num. 4. 481
Legalitas, bona fama, & ſufficientia quàmuis in dubio præſumatur, requiritur talis probatio de Notario, collect. 3. pragm. 2. de Fid. inſtrum. nu. 15. 271

INDEX.

Legato arbore ratione fructuum venit etiam ſolum, collect.1, Rubric.de Arbor.n.2.& 3. 111
Legatum de maritandis Ciuibus comprehendit Comitatiuos, ideſt illos de territorio, collect.4. prag. 3. de Citation. num.5. 167
Legatum factum Canonicis non debetur ſupernumerarijs, collect.1. Rubric.de Immunit.Official. num.4. 285
Legatum pium quod dicatur, collect.1.Rubric. de Legat. pij num.6. 311
Legatum pro alimentis pauperum eſt pium, ibidem num,7.
Legatum relictum certis pauperibus nequit preſtari alijs, ibid.num. 8.
Legatum dotis dicitur pium, ibid.num.9.
Legatum factum Monaſterys, & Eccleſijs dicitur pium, ibid.num.11.
Legatum factum à Barone in Eccleſijs feudi deducitur à releuio, ibid.num.12.
Legatum pro pingenda Imagine eſt pium, ibid.nu. 13.
Legatum pro conficiendo organo eſt pium, ibid.nu. 14.
Legatum factum alicui Sancto, ſub cuius nomine eſt erecta Eccleſia, & in alia ſunt eius Reliquia, cui debetur, ibid.num.15.
Legatum pro vtilitate publica eſt pium, ibid.num. 16.
Legatum ſepultura eſt pium, ibid. num.17.
Legatum pro incertis, & malè ablatis eſt pium, ibid. num 18.
Legatum pium debetur per donatarium omnium bonorum, ibid num.20.
Legatum pium poteſt capi propria authoritate, ibid num.22.
Legata pia debentur etiam teſtamento reuocato, ibid.num.23.
Legata pia debentur ex teſtamento imperfecto, ibid. num.24.
Legata pia debentur ſi teſtamentum rumpitur ex cauſa poſthumi, ibid.num.25.
Legatum pium debetur etiam hareditate non adita, ibid.num.26.
Legata pia an veniāt in generali reuocatione, ibid. num.36 & 37.
Legatum quòd ſit pium quomodò cognoſcitur, ibid. num.38.
Legatum factum vxori pro remuneratione ſeruitiorum non ſubiacet diſpoſitioni l.fœminæ C.de ſecund.nupt. collect.1. prag.1.& 4. de Muner. Offic.num.8. 351
Legatum libertatis dicitur pium, collect.1.Rubric. de Seru.manumiſſ.num. 8. 526
Legitimatio ſpurij naſcituri à Principe cōcedi nequit, collect.2. pragm.1.de Abolit.num 6. 15
Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit in feudo, collect.20. pragm.29.de Feud.num.10. fol. 267
Legumina vndè dicantur, collect.5. pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ. 57
Lenocinium vndè dicatur, collect.1.Rubric.de Lenonib.num.1. 314
Lenocinium committere quando quis dicatur, ibid. num.2.
Lenocinium à Ciuitatibus eſt expellendum, ibidem num.4.
Lenocinium committitur à marito, qui adulterio vxoris conſenſit, ibid num. 6.
Lenocinium committentes quomodò nuncupantur, ibid.num.9.
Lenocinium committitur ab eis, qui proſtribula inducunt, ibid.num.10.
Lenocinium eſt odioſius adulterio, ibid.num.12.
Lenones vltimo ſupplicio traduntur, & quomodò obſeruatur, ibid.pragm.1.num.1.3.7.& 8. 315
Leno filia, & vxoris fuit combuſtus, ibid.num.4.
Lenocinium eſt graue crimen, ibid.num.10.
Lenocinij fautores qua pœna puniuntur, ibid.n.14.
Lenocinium commiſſum à matre filia propter paupertatem excuſatur, ibid.num.16.
Lena de lenocinio inquiſita, nulla accepta mercede, à quo puniatur, ibid.num.24.
Leno poteſt expelli à vicinio honorato, collectan.2. pragm.3.de Meretric.num.8. 330
Leuca Luſitana quid ſit, & quot milliaria contineat Mathematica, collect.2.pragm.1.de Contumac.num.2. 195
Lex edita à Principe cum conſilio Sapiētum poteſt dici ſanctio, propoſit.1.num.5. 3
Leges poſſunt interpretari, & gloſari, in præfat. num.4. 1
Leges ex vi rationis, & per alia iura recipiunt interpretationem, ibid.num.5.
Lex vna indiſtinctè loquēs per aliam diſtinguitur, ibid num.6.
Leges priores declarantur per poſteriores, ibidem num 9.
Leges adeò debent temperari, vt nequeant à Sapiēte reprehendi, ibid.num.11.
Lex mandans, vt occidens occidatur non eſt abſolutè intelligenda, ibid.num.14.
Lex quid ſit, propoſit.4.num.2. 5
Lex promulgata in loco Curiæ ſtatim habet vim obligandi, propoſit.6.num.3. 6
Lex vt obliget nō eſt neceſſe, quòd in ſingulis Diœceſibus promulgetur, ibid.num.4.
Lex an ſufficiat, quòd ſit promulgata in Prouincia tantum, ibid.num.5.
Lex an tollatur per non vſum, propoſit.9 n.1. 8
Lex habet tacitam conditionem in ſe, dummodò vſu ſit recepta, ibid.num.3.& propoſit,10 num 5.
Lex vt cenſeatur non acceptata quid ſufficiat, propoſit.10.num 2. 9
Lex in dubio præſumitur recepta, propoſit.11.nu. 1.3.7.8.& 9. 10
Lex in dubio cenſetur obligare ſub veniali, ibidem num.5.
Lex pœnalis, & priuationem iuris inducens ſtrictè eſt interpretanda, collect.7. pragm.6.de Aleator. num.15. 81
Lex loquens de maſculis quando comprehendit fœminas, ibid.pragm.7.num.6. fol eod.

Lex

Lex generaliter loquens non comprehendit cauſas ſpecialiter priuilegiatas, collect. 6. pragm. 16. de Annon. num. 5. 86

Lex per non uſum abrogatur, collect. 6. pragm. 10. de Exulib. num. 5. 238

Leges Romanorum ſeruantur à Iudæis, collect. 1. Rubric. de Iudæis num. 17. 301

Leges variantur propter qualitates perſonarum, collect. 9. prag. 23. de Offi. cial. & quæ iis prohib. num. 5. 372

Libellans *cēſetur deduxiſſe omnia narrata, collect. 7. pragm. 7. de Falſ. num. 13.* 245

Libellus in actione iniuriarum qualis eſſe debeat, collect. 1. Rubric. de Iniur. num. 15. 288

Libellus in cauſa fractæ pacis prius dandus eſt, collect. 1. pragm. 1 de Pace ſub verb. Regn. 6. 475

Liber *rationum probat introitum ad fauorem pupilli, collect. 5. pragm 5 de Adminiſtr. Vniuerſit. num 37.* 56

Libri Theologia nequeunt imprimi inconſulto Capellano maiore, collect. 1. Rubric. de Impreſſ. libror. num. 1. 3. 285

Libri de rebus ſacris non imprimuntur abſq; auctoris nomine, ibid. num. 2. 3. & 4.

Libros Hæreticorum imprimentes ſunt excommunicati, ibid. num. 5.

Libros prohibitos habentes non ſatisfaciunt illos comburendo, ibid. num. 6.

Libri prohibiti, vt legi poſſint à Sacra Cōgregatione licentia eſt obtinenda, ibid. num 7.

Libri nequeunt imprimi abſq; Proregis licentia, ibid pragm. 2. num 1. fol. eod.

Libros Mercatoris ſurripiens falſi pœna punitur, collect 1. pragm. 1 de Memorial. num. 11. 327

Libri Scholarium nequeunt exequi, collect. 4. prag. 6. de Milit. num 13. 355

Libro Caxerij an pro creditore in banco pecunias deponente credendum ſit, collect. 1. Rubric. de Nummular. num. 8. 363

Liber baptiſmi probat, quem eſſe baptizatum, ætatem, & deſcendentiam, collect. 2. pragm. 1. de Parochi. num. 4. 478

Liber Parochi habet maiorem vim, quàm liber rationis, ibid. num. 7.

Liberatus *à pœna pecuniaria vigore indulti an cenſeatur liberatus à pœna prouenien̄te ex cauſa ciuili, collect. 3 pragm. 2. de Abolit. nu. 3.* 20

Liberi *primi gradus priùs admittuntur ad remiſſionem faciendam, etiam ſi fuerint poſthumi, collect. 7. pragm. 7. de Compoſit. num. 4.* 183

Liberorum appellatione quando veniant omnes in infinitum, collect. 2. pragm. 1. de Accuſat. nu. 15. 30

Libertas *eſt pretioſior auro, collect. 1. Rubric. de Seru. manumiſſ. num. 7.* 526

Libertas legata cum onere, debetur etiam onere non adimpleto, ibid num. 9.

Licentia *Iudicis ciuilis, & criminalis requiritur in congreganda Vniuerſitate, quando in ea ambo eſſent, collect. 7. pragm. 8. de Admin. Vniuerſ. num. 6.* 69

Licentiam habentes deferendi ſelopetta cum rotis, quando illis vti poſſunt, collect. 4. pragm. 6. de Arm. num. 1. & 2. 113

Licentia aſportandi enſem pro Dominis, & ſeruis non poteſt dari, niſi nominibus expreſſis, ibidem pragm. 8. num. 1. fol. eod.

Licentiam habentes aſportandi arma defenſiua, vel offenſiua vſq; ad tinnitus campanæ S. Laurentij aſportare poſſunt, collect. 2. pragm. 1. de Excub. nocturn. num 1. 224

Licentia extrahendi animalia, & pecunias quomodò datur, collect. 5. pragm. 5. de Extract. num. 1. fol. 231

Licentia conceſſa alloquendi Moniales intelligitur pro prima vice, collect 4 pragm 3 de Monial. num. 16. 350

Licentia ingrediendi intra ſeptam Monaſterij Monialium conceſſa vni extenditur ad eius ſocium, ibid. num. 17.

Licentia regulariter debet eſſe expreſſa, collect 8. pragm. 10. §. 11. de Offic. Iudic. num 57. 388

Licentia pro aſportatione armorum quando valet in Ciuitate Neapolis, collect. 8 pragm. 10. §. 86. de Offic. Iudic. num. 281. 408

Licentiam habens aſportandi arma, illa in propria Patria aſportare nequeunt, ibid num. 284.

Licentiati *connumerantur inter Scholares, collect. 1. pragm. 4. de Pharmacopol num 8.* 481

Licitator *etiam perſonaliter cogi poteſt ad oblationem factam implendam, collect. 5. pragm. 5 de Admin. Vniuerſ num. 93.* 59

Licitator primus quando ſit liberatus per ſecūdum plus offerentem, ibid. num. 95.

Lignamina *prohibita extrahi cenſentur prohibita extrahi naues, collect. 7. pragm. 9. de Extract. num. 6.* 232

Lignorum appellatione quæ nam veniant, collect. 1. pragm. 1. de Official. Regiar. trirem. n. 2. 373

Lineæ appellatione qui veniant, collect. 2. pragm. 1 de Accuſat. num 14. 30

Liquidatio vitæ, & militia ſit tempore mortis, collect. 19. pragm. 25. de Feud. num. 20. 265

Liquidatio vitæ, & militiæ quando ſit facienda in ſucceſſione tranſuerſalium, ibid. num. 21.

Liquidatio inſtrumēti an impediatur ſi opponatur exceptio pluralitatis perſonarum, collect. 1. Rubric. de Inſtrum. liquid. num. 16. 293

Liquidatio inſtrumenti, an impediatur ex oppoſitione liquidationis, exceptionis, ſimulationis, & vſuræ, ibid. num. 18.

Liquidatio inſtrumēti in aliena Curia contra vaſallum Baronis eſt nulla, ibid. pragm. 1. num. 4. fol. 295

Liquidatio inſtrumentorum contra milites coràm quo Iudice ſit, collect. 5 pragm. 11. de Milit. n 5. & 6. 336

Liquidatio expēſarum moderatur per Peritos, collect. 3. pragm. 2. de Magiſtr. art. num. 7. 324

Liquidum *poteſt exequi, licèt altera pars ſit illiquida, collectan. 4. pragm. 37. de Offic. Procurat. Cæſar. num. 8.* 428

INDEX.

Lis *eſt controuerſia iudicialis, quæ non dicitur exiſtere nec de facto, nec de iure; ſi fuerit mota per Procuratorem, de cuius mandato non benè conſtat, collect. 5. pragm. 5 de Adminiſtr. Vniuerſit. num. 221 & ſeq.* 66

Lis inducta cenſetur per citationem ad Partem legitimè peruentam, ibid. num. 223.

Lis dicitur mota, facta conteſtatione, ibid n. 228.

Litis conteſtatio quãdo fiat in Regno Portugalliæ, ibid. num. 230. & 231.

Lis pendere non dicitur per appellationem extraiudicialem, collect. 1. Rubric. de Appellat. nu. 10. fol. 88

Lite pendente ſuper ceſſione exequutio fieri poteſt, collect. 1. Rubric. de Ceſſion. bonor. num. 7. fol. 152. & quid ſuper literis moratorijs, ibid. n. 18.

Lis habetur pro conteſtata contra defunctũ ob contumaciam, collect. 2. pragm. 1. de Contumac. nu. 31. 196

Lis ex quo inducitur, collect. 3. prag. 2. de Inſtrum. liquid. num. 4. 295

Lis quando dicatur finita, ibid. num. 6. 7. 8. 9. & 10.

Litigans coràm non ſuo Iudice præſumitur errare, collect. 2. prag. 1. de Iuriſdict. inuic. non turband. num 8. 307

Lis non debet moueri ſuper donatis à Rege, illo inconſulto, collect. 2. pragm. 4. de Poſſeſſor. nõ turband. num. 1. 487

Litigare coràm Iudice ſuſpecto periculoſum eſt, collect. 1. Rubric. de Suſpit. Official. num. 1. 533

Literati *ob literaturam vti Reipublicæ vtiles cæteris ſunt præferẽdi, collect. 5. prag. 4. de Actuar. num 8.* 35

Literæ *moratoriæ ſemel ſunt concedendæ, collect 2. pragm 1. de Ceſſion. bonor. num. 17.* 154

Literæ quinquennales exigunt ſatiſdationem, & conſenſum maioris partis creditorum, ibid. n. 22.

Literæ dilatoriæ non poſſunt impetrari ab emptore contra petitionem pretij, ibid. num. 24.

Literæ dilatoriæ, quæ impediunt exactionem non impediunt compenſationem, ibid. num 25.

Literæ dilatoriæ proſunt etiam illi, qui in carcere detruſus eſt, & eius fideiuſſoribus, ibid. num. 26. & 27.

Literæ exequutoriales expediuntur contra contumacẽ, collect. 2 prag. 1. de Contumac n. 34. 196

Literæ cambij cuius vigoris ſunt, collect. 1. Rubric. de Liter camb. num. 1. 316

Literæ cambij habent vim inſtrumenti, ibid. num 2.

Literæ cambij pro iuſtificatione debitoris debent emanari, ibid. num. 4.

Literæ cambij quando ſunt ad vſum quem terminũ habent, ibid. num. 5.

Literæ cambij quando cenſentur acceptatæ, ibidem num 6.

Literæ cambij præſumuntur factæ in tempore ad euitandam caducitatem, ibid. num. 7.

Literæ cambij ſi antè ſolutionem sũt amiſſæ repetitur à priori Nummulario, ibid. num. 8.

Literæ cambij per debitores factæ, & à mandatario acceptatæ reuocari nequeunt, ibid. num. 9.

Literæ cambij inducunt liberationem, & delegationem, ibid. num. 10.

Literas cambij, & mandatum de ſoluendo recipiẽs, non obſtante ordine poteſt ſoluere ſummam bonore earum, ibid. num. 11.

Literas cambij non ſolutas, ſed proteſtatas ſcribens tenetur ſoluere creditori pecunias in eis conſtitutas, ibid. num. 12.

Literæ cambij alicui ſcriptæ probant in fauorem tertij, ibid. num. 13.

Literas cambij ſoluẽs quem habeat obligatum, ibid. num. 14.

Literarum *cambij tenor attenditur, ibid. num. 15.*

Literas *cambij acceptans, niſi tempore congruo ſoluat tenetur ad intereſſe, ibid. pragm 1. n. 3.* 317

Literas *cambij cum proteſta acceptans, & poſteà ſimpliciter ſoluens, cenſetur ſoluiſſe abſq; proteſtatione, ibid. num 7.*

Literas *cambij ſub prætextu ſoluẽs quid ſignificat, ibid. num. 8.*

Literas *cambij ſcribens non eſt liberatus, niſi ſolutio ſit facta, ibid. num. 10. 11. & 12.*

Literas *cambij exigere non potens debet certiorare eum, qui eas fecit, ibid num. 13.*

Literæ *cambij quando nõ habuerunt effectum durat primaua obligatio, ibid. num. 14.*

Literæ *vulgò,* d'auuiſi, *an habeant vim literarum cambij, ibid. num. 16.*

Literæ *cambij tunc habent exequutionem paratam quando fuerunt acceptatæ, ibid. pragm. 3. num. 11. & 12.* *fol. eod.*

Literæ *cambij ex quibus monetis ſint ſoluendæ, & quid ſi monetæ ſint mutatæ, ibid. pragm. 7. num. 1. & 2.* 319

Literas *alienas aperiens punitur per Iudicem, & an peccet mortaliter, collect. 1. pragm. 1. de Memorial ſeù libell. num. 2. 3. & 4.* 327

Literarum *nizam abſq; dolo aperiens, & non legens non punitur, ibid. num. 5.*

Literas *aperiens poteſt accuſari de falſo, ibid. nu. 6.*

Literas *aperiens pro detegendis proditionibus non punitur, ibid. num. 8.*

Literæ *ſubditorum poſſunt aperiri per Superiores, ibid. num 9.*

Literæ *filij poſſunt aperiri per patrem, & vxoris per maritum, ibid num. 10.*

Literas *Officialis iuriſdictionem habentis lacerans falſi pœna punitur, ibid. num. 13.*

Literis *expeditis à Regijs Tribunalibus Neapolis non ſunt expediendæ aliæ à Regijs Audientijs, collect. 2 pragm. 2. de Offic Iuſtitiar. n. 1.* 410

Literæ *commendatitiæ patris non probant, collect. 1. pragm. 1. de Senatuſconſ. Macedon. n. 29.* 522

Littore *maris conceſſo, non cenſetur conceſſa Terra propè littus, collect. 2. pragm. 1. de Naut. n. 4. fol.* 353

Locatio *reuocari an debeat facta maiori oblatione, & quando dicatur perfecta, collect. 5. pragm. 5. de Adminiſtr. Vniuerſit. num. 86. & 88.* 58

Locatio *an poſſit reuocari ope reſtitutionis in integrum, ibid. num. 89. 90. & 91.*

Lo-

INDEX.

Locatio introituum, & gabellarum Vniuerſitatis præſumitur facta cum capitulis ſolitis præcedentibus, licèt de illis non fiat mentio, ibid. n. 97.
Locatio ad longum tempus facta venit ſub nomine alienationis, collect. 1. Rubric. de Locat. num. 2. fol. 319
Locatio ad longum tempus dicitur perpetua, ibid. nu. 4.
Locatio officij, & rei Eccleſiæ ad longum tempus prohibetur, ibid. n. 5.
Locare, & vendere fructus idem eſt, ibid. n. 7.
Locatio poteſt fieri venditori eiuſdem rei, ibid. n. 10.
Locator tenetur de caſu fortuito, ibidem num. 12.
Locatione facta per tutorem per nouennium abſq; Iudicis decreto an pupillus effectus maior tenetur ſtare illi locationi, ibid. n. 13.
Locatio in Ciuitate Neapolis fit in prima die Maij, ibid. prag. 1. n. 1. 320
Locator poteſt expellere conductorem ob penſionis non ſolutionem, & ob neceſſitatem, ibid. nu. 13. 17. 18 & 20
Locatio ſolo conſenſu perficitur, ibid. n. 2.
Locationis contractui ineſt conditio, ſi penſionum ſolueris, ibid n. 14. & 15.
Locator ob non ſolutam penſionem nequit conductorem propria authoritate expellere, ibid. nu. 16.
Locator durante tempore conductionis tenetur manutenere conductorem in pacifica poſſeſſione, ibid. n. 23.
Locator tenetur præſtare continuatam patientiam conductori, ibid n. 24. 25. & 26.
Locator non tenetur relocare quando pro ſe vult retinere, ibid n. 35.
Locatio facta abſq; temporis præfinitione intelligitur ſecundum conſuetudinem, ibid. n. 37.
Locator operis dictim non tenetur de vitio ipſius operis, collect. 2 pragm. 1. de Magiſtr. art. nu. 8. fol. 324
Locator domorum ſcienter locans domos meretricibus, quæ fuerunt expulſæ amittit penſionem, coll. 2. prag. 1. de Meretric. n. 14. 330
Locans pondera falſa ad quid tenetur, coll. 1. Rubr. de Ponderib. n. 12. 486
Locum alterius vſurpans debet repelli etiam armata manu, collect. 7. pragm. 8. de Adminiſtr. Vniuerſ. n. 9 fol. 70. & in inferiori loco coſtitui, ibid. n. 10.
Loca deſtinata ad paſcua nequeunt reduci ad culturam, collect. 12. pragm. 12. de Baronib. nu. 9. fol. 131
Locus citationis debet eſſe talis, vt veriſimiliter ad notitiam citati peruenire poſsit, & quomodò ſeruetur in Regno, coll. 3 prag 2. de Citation. nu. 5. fol. 166
Loca pia quæ dicantur, coll. 4 prag. 4. de Empt. & vendit n. 27. 210
Loca pia habent primum, & ſecundum beneficium, coll. 14 prag. 16. de Ordin. iudic. nu. 14 fol. 474.
& coll. 1. prag. 3. de Piſtor n. 1. 483
Loca publica quæ dicantur, coll. 1. Rubric. Nè quid in loc. public. n. 1. 355
Locus non dicitur publicus, ex quo per illum eſt itum lungo tempore, ibid. n. 3.
Loca publica occupantes qua pœna puniātur, ibid. prag. 6. n. 1. 358
Loco publico de facto occupato cuilibet de populo competit actio, ibid. n. 2.
Loca publica ſpectant ad vſum omnium, ibid. n. 3.
Longum tempus verificatur per decennium, coll. 1. Rubr. de Locat. n. 6. 319
Loricæ calcariæ, & manicæ ferreæ prohibentur, coll. 6. prag. 14 de Arm. n. 5. 113
Lucrum in ludo an licitè retinere poteſt qui non poteſt perdere, collect. 1. Rubr. de Aleator. n. 15. fol. 77
Ludi materia eſt odioſa, coll. 1. Rubr. de Aleator. n. 3. 77
Ludus dicitur crimen, & venit appellatione criminis, ibid. n. 7.
Ludentes pecunia credita non tenentur, & fides data irritatur, etiamſi cum iuramento pecunia promiſſa fuerit, ibid prag. 1. n. 1. & 2. 78
Luſores non ludant per diem continuum 24. horarum vltrà decem aureos, ibid. pragm. 2. nu. 1. 3. & 4. 79
Ludi taxillorum, & alearum ſunt prohibiti, ibid. prag. 5. n. 2. 80
Ludum in domo tenentes ſunt peiores aleatoribus, ibid. n. 5.
Ludi taxillorum qui dicantur, ibid. n. 7.
Ludorum domos tenentes quando puniantur, ibid. nu. 8.
Ludi alearum qui exerceri poſſint declaratur, ibid. prag. 6. n. 1 81
Ludens ludo ſimili prohibitis an pœnam incurrat ibid. nu. 5.
Ludens ludis vetitis quando excuſatur, ibid. n. 6.
Ludus propè Eccleſiam Charitatis prohibetur, coll. 6. pragm. 7. Nè quid in loc. public. n. 1. 358
Ludi theatrales, & ſimilia non debent fieri in Eccleſia, ibid. nu. 5.

M

MAcriata non probatur per teſtes deponentes de nocte, non lucente Luna, collect. 7. prag. 27. de Offic. Magiſtr. Iuſtit n. 2. 4 7
Macriatas faciens prouocatus ab alio, qui priùs macriatas ei fecerat non punitur pœna famoſi libelli, coll. 3. prag. 2. de Iniur. n. 1. 289
Magiſtratus ab Imperatore creati non poſſunt in adminiſtratione ſibi conſtituere Vicarios, coll. 2. prag. 1. de Adminiſtrat. n. 1. 73
Magiſtratus exteri regulariter eligi debent, coll. 1. prag. 1. de Offic. prouiſ. n. 2. 440
Magiſtratus non debet eſſe idiota, coll. 1. prag. 2. de Offic. S. R. C. n. 28. 442
Magiſtratus muneris geſtionem reddere tenentur coll. 2. prag. 1. de Sindic. Official. n. 1. 527

Magi-

Digitized by Google

INDEX.

Magiſtri actorum offitium quando ſit burgenſaticum, & quando feudale, coll.1. Rubric. de Act. nu.2. 30

Magiſtri actorū in quibus cauſis non interueniunt ibid.prag.3.n.1.2.3.6.11.& 12. 33

Magiſtri actorum non debent eſſe inter ſe maiores in gradu, ibid.pragm.4.n 6. 35

Magiſtri actorum non veniunt appellatione Officialium, coll.1.Rub.de Official. & qua ijs probi. n.7. 367

Magiſtri actorum debent agitare omnia coràm ſuis Capitaneis, coll.8.prag.10.§.35.de Off.Iud. n.155. 396

Magiſtri Iurati exercent iuriſdictionem ſummarie tempore Nundinarum, coll.1.Rub.de Iuriſd. Magiſt.Iurat. n.1. 304

Magiſtri Iurati eligūtur ab Vniuerſitatibus, ibid. num.3.

Magiſter Iuratus debet procedere cum voto Conſultoris, ibid.prag.1.n.5. 305

Magiſtri malè exercentes artem tenentur ad intereſſe vſq; ad decimumquintum annum, collect.2. prag.1 de Magiſt.art.n 7. 324

Magiſtri Mercatus in cauſis criminalibus conſilio Iudicum ordinariorum vti debent, coll.8.prag. 10.§.85.de Off.Iud.n 278. 407

Magna Curia Vicariæ contra quos habeat iuriſdictionem, coll.13.prag.42.de Off. Magiſt. Iuſtit. n.3. 421

Magnatum nomine qui Barones veniunt, coll. 1. Rub.de Baron.n.6. 119

Maior quinquaginta annorum excuſatur à muneribus perſonalibus, coll.5. prag.4. de Actuar. n.19. 35

Maiordomus non tenetur conficere librum Rationis, & quid ſi conficiat, coll.1. Rubr.de Adminiſtrator.n.5.& 6. 72

Malęfidei poſſeſſor quādo recuperat expenſas, coll. 7.prag.51.de Off.Proc.Cæſ.n.35. 433

Malefactores à nemine guidari debēt, coll.2.prag. 1.de Receptat.delinquent.n.1. 507

Mandatum procurationis nō præſumitur niſi probetur, coll.12 prag 12.de Actuar.n.10. 40

Mandatum ſpeciale requiritur ad faciēdam appellationem extraiudicialem, coll.1.Rub.de Appell. n 8. 88

Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reductionem ad arbitrium boni viri, coll.3 pragm.2. de Arbitr n.14. 110

Mandans, vel promittens pecuniam pro homicidio committendo punitur pœna mortis, & ſi mors non ſequatur, coll.2.prag.1.de Aſſaſſin.nu.1.& 2. 115

Mandatum primum in apocha directa Bancho, vt alicui ſoluatur certa quantitas vira, ſi girata ſit falſa, periculum eſt Domini, & non Banci, coll.6 prag.5.de Falſ n.5. 244

Mandatum Regium non expeditur pro inferenda tortura Neapolitanis, niſi communicata re cum Regentibus Cancellariæ, coll.6.pragm.5.de Immunit.Neapolit.n.3. 284

Mandatum ſpeciale in terminis pragm.8.de Inſtr. liquid.quod dicatur, coll.6.prag.8. de Inſtrum. liquid.n.8. 300

Mandata ad reluendum debent notificari Dominis bonorum, coll.4.prag.3.de Off. Baiuli, num. 6. 377

Mandatum Principis in dubio præſumitur præceſſiſſe, collect.8.prag.10.§.11.de Offic.Iudic.n. 62. 383

Mandatum procuratorium, ſiuè copia eſt exhibenda ſumptibus actorii, coll.5.prag.5 de Ordin.iudicior.n.5. 463

Mandatum ſpeciale requiritur in matrimonio contrahendo, coll.1.Rubric.de Procurator.n.35. fol. 500

Mandatum ſpeciale requiritur in acceptatione beneficij Eccleſiaſtici, ibid.n.36.

Mandatum ſpeciale an requiratur pro petenda in integrum reſtitutione, ibid n 37.& 38.

Mandatum ſpeciale requiritur ad exigēdum, ibid. n.40.

Mandatum ſpeciale an requiratur ad compromittendum, ibid n.42.& 43.

Mandatum ſpeciale exigitur in petenda abſolutione ab excommunicatione, ibid.n.44.

Mandatum ſpeciale requiritur ad allegandum Iudicem ſuſpectum, ibid.n.45.

Mandatum ſpeciale requiritur in petenda exequutione, & captura perſonali, ibid.num.46.

Mandàtum cum ſpeciali poteſtate exigitur in relaxatione capturæ, ibid.n.47.

Mandatum ſpeciale eſt neceſſarium ad capiendam poſſeſſionem, lite pendente, ibid n.50.

Mandatum ſpeciale eſt neceſſarium in præſtanda fidelitate, ibid.n.51.

Mandatum ſpeciale exigitur in cauſa feudali, ibid. nu.52.

Mandatum ſpeciale exigitur ad vendendum, ibid. nu.53.

Mandatum ſpeciale requiritur ad denunciandum, vt quis poſſit conſtitui in mora, ibid.n.54.

Mandatum ſpeciale interuenire debet ad declarandum libellum obſcurum, ibid.n.55.

Mandatum ſpeciale requiritur in eligendo, quando contrahendum eſt matrimonium ſpirituale, ibid.n.57.

Mandatum ſpeciale requiritur in adeunda hæreditate, ibid.n 58.

Mandatum ſpeciale exigitur ad litigandum in Curia Romana, ibid.n.60.

Mādatum ſpeciale exigitur, vt quis appellare poſſit à decreto de exequendo, ibid.n.62.

Mandatum ſpeciale requiritur ad faciendam extraiudicialem appellationem, ibid.n.63.

Mandatum cum libera quam vim habet, ibid.nu. 66.

Mandatum procuratorium ſi fuerit factum duobus cum libera, ſi non ſit expreſſum inſolidum, non poſſunt procedere, niſi ſimul, ibid.n.68.

Màndatum ſpeciale in quibus caſibus ſit neceſſarium, ibid.prag.1.n.8. 502

Man-

I N D E X.

Mãdatum cum libera eſt ſicut ſpeciale, ibid. prag. 3. n. 3. ſol. eod.
Mandatum quomodò probetur, ibid. n. 4.
Maniſcalcus cuius culpa equus perit tenetur ad intereſſe, collect. 2. prag. 1. de Magiſtr. art. nu. 6. ſol. 323
Manumiſſio à quo ſit facienda, collect. 1. Rubric. de Seru. manumiſſ. n. 5. 526
Manus Iudicis ligantur per variationem de vno Iudice ad alium, coll. 8. prag. 10. §. 20. de Offic. Iudic. n. 97. 391
Manna eſt in fructu, coll. 1. Rubr. de Mann. collig. n. 1. 325
Manna quæ cadit è cœlo auget fructus feudi, ibid. nu. 2.
Mannam emens, quæ in tali loco conficeretur anno proximo, ſi in illo anno manna confecta non ſit, an teneatur pretium ſoluere, ibid. n. 7. & 8.
Manna S. Andreæ, & S. Nicolai non debet deferri cum luminibus, & cocta ad infirmos, ibid. n. 10.
Manna ex quibus arboribus, & ex quibus locis colligi prohibetur, ibid. prag. 1. n. 1. ſol. eod.
Manna prohibetur mixturari cum alijs rebus, ibid. n. 2.
Manna prohibetur vendi abſq; Prothomedici licentia, ibid. n. 3.
Mãna nequit colligi ab arboribus Orno, & Fraxino ſimilibus, ibid. n. 10.
Maritata de bonis fraternis, vbi viuitur iure Frãcorũ, excluditur ab eius ſucceſſione, coll. 2. prag. 1. de Feud. n. 1. 249
Maritus vindicat iniuriam vxoris, coll. 1. Rub. de Iniur. n. 12. 288
Maritus quando dicatur conſentire ad effectum inducendi lenocinium, coll. 1. Rubr. de Lenonib. n. 7. 314
Maritus habens commercium cum vxore adulterata, quæ adhùc non pœnituit turpè facit, ibid. nu. 8.
Maritus leno non lucratur dotem, ibid. n. 12.
Maritus leno vxoris qua pœna puniatur, ibid. prag. 1. n. 5. 315
Maritus non tenetur pro vxore, & è contra, coll. 2. prag. 1. de Offend. innox. pro nox. n. 5. 366
Maritus faciens expenſas vtiles pro rebus vxoris, illas repetit, ſed non poteſt retinere res dotales, collect. 7. prag. 51. de Offic. Procur. Cæſar. n. 18. & 19. 432
Maritus in re dotali non compenſat fructus cum impenſis, ibid. n. 20.
Maritus polluens vxorem extrà clauſtra pudoris, dicitur ſodomita, coll. 3. prag. 2. de Sodom. nu. 4. ſol. 532
Maritus, & vxor vna, eademq; perſona cenſentur, coll. 3 prag. 4. de Vectigal. n. 3. 555
Maſcharæ nequeunt prohiberi à Baronibus, coll. 1. prag. 1. de Perſonat. n. 4. 481
Maſculinum in odioſis non comprehendit fœminum, collect. 8. pragmat. 7. de Aleator. num. 3. ſol. 82
Maſculus eſt dignior fœmina, ibid. n. 4.
Maſculorum nominatione an præſumatur agnatio, ibid. n. 5.
Mater auus, auia, proauus, nec filius emancipatus, nec maritus poſſunt carcerari pro eis, qui non tenentur, niſi in quantum facere poſſunt, coll. 1. Rubr. de Carcerar. n. 22. 142
Mater ſtantibus liberis eſt vſufructuaria in antephato, & quid ijs mortuis, coll. 1. Rubr. de Donat. propter nupt. n. 7. 207
Mater minor non priuatur ſucceſſione filij, ex quo infra annum tutorem non petijt, coll. 1. Rubr. de Minor. n. 6. 338
Mater, quæ pecuniam accepit pro ſoluendis debitis filiorum, quorum tutrix erat quomodò ſit conuenienda, coll. 1 prag. 1. de Senatuſcon. Vellеian. n. 27. 524
Materiæ appellatione venit materiatum, collect. 7. prag. 9 de Extract. animal. n. 5. 232
Materia ſtratariorum, diſrobantium, latronum, & captiuantium in ſtratis publicis, coll. 3. prag. 2. de Exulib. n. 5. 236
Matricula quid operatur, coll. 27. prag. 67. de Offic. S. R. C. n. 3. 459
Matricula qualem induceat probationem, collect. 2. prag. 6. de Scholar. doctor. n. 1. 519
Matrimonia nequeunt impediri à Baronibus, collect. 9. prag. 9. de Baron. n. 1. & 3. 128
Matrimonia debent eſſe libera, ibid. n. 2.
Matrimonia metu contracta reputantur nulla, quàmuis copula carnalis ſit ſubſequuta, ibid. nu. 4. & 5.
Matrimonium ſecundum poteſt contrahi ab illo, qui primum coactè contraxit, ibid. n. 8.
Matrimonij appellatione an veniant ſpõſalia, coll. 2. prag. 1. de Educat. puer. n. 4 217
Matrimonia quando celebrari prohibentur, collect. 3. pragmat. 2. Ne quid in loc. public. nu. 6. ſol. 356
Matrimonium ſi tempore prohibito contrahatur eſt validum, ſed contrahentes peccant, ibid. nu. 7. & 8.
Matrimonium non dirimitur ſi fœmina rapit virum, collect. 8. prag. 10. §. 48. de Offic. iudic. nu. 210. 401
Matrimonium quando contrahitur deſcribitur in libro, qui fidem facit, coll. 2. prag. 1. de Paroch. n. 5. 478
Matrimonium ſeparatur quòad thorum propter vitium ſodomiæ, collect. 1. Rubric. de Sodom. n. 9. ſol. 530
Mauri per quantum tempus debent ſeruire educantibus, coll. 1. prag. 1. de Maur n. 2. 326
Mediator eſt teſtis idoneus, coll. 1. pragm. 1. de Teſt. refren. n. 42. 544
Mediatores pro aſſaſſinio patrando puniuntur vti aſſaſſini, collect. 3. prag. 2. de Aſſaſſin. n. 1. 2. 3 & 7. 116
Mediator criminis, crimen commiſiſſe dicitur, ibid. nu. 4.
Medicus malè medicans tenetur ad intereſſe, coll. 2. prag. 1. de Magiſtr. art. n. 5. 323
Me-

Digitized by Google

INDEX.

Medici, & Barberij cum licentia ingrediuntur Monaſteria Monialium, coll.4 prag 3. de Monial.n 18.& 19. 350

Melioramenta *neceſſaria facta lite pendente debentur,coll.7.prag.51. de Offic. Procur. Cæſar. n.26.* 433

Melioramenta facta à bonæ fidei poſſeſſore quomodò debentur,ibid. n.43.

Melioramentorum factorum non ad commodum facientis, ſed Domini quomodò ſit æſtimatio, ibid. n.44.

Memorialia *expedita abſq; priuilegio in forma Cancellaria nihil operantur,coll.1 prag.1.de Fid & authorit.memorial.nu.1.& 2.* 272

Memorialia in Regia Cancellaria prouiſa ſubtrahentes qua pœna puniantur, coll.1.pragm.1.de Memorial.ſeù libell ſubtrab.n.1. 326

Memorialia aſſenſuum expeditorum per verbum, fiat, *debēt regiſtrari, coll.8.prag.10 §.75.de Offic.iudic.n 253.* 405

Memorialia non debent dari abſq; ſpeciali mandato,collect.3.pragm.3.de Procurator. nu. 1.& 2. fol. 502

Mendicantes *cum habito religioſo abſq; licentia puniuntur, collect.1.pragm.1. de Vagab.nu.2. fol.* 547

Mens *magis attendenda eſt,quàm verba legis, coll. 4.prag.4. de Admin.Vniu. n.28. f.50. & coll.4. prag.6.de Arm.n.4.* 113

Mens cupiditate alligata à veritate deuiat, & nocte ambulare facit obſcura abſq; lumine, coll.4. prag.3.de Baron n.5. 124

Menſis *vltimus anni eſt expectandus in cauſis appellationum,collect.2 pragm.1. de Appellat.nu. 25.* 93

Menſuræ *lapideæ Regiæ ſunt erectæ in hoc Regno, coll.1.Rubr.de Ponderib.n.5.* 485

Menſuratio intra quãtum tempus fieri debet, ibid. nu.19.

Mercator *poſtquàm acceptauit literas cambij obligatus eſt ei,ad cuius fauorem fuerunt ſcripta, coll.2.prag.1.de Liter.camb.n.2.* 317

Mercator quàmuis poſt acceptationem literarum cambij ſit obligatus,id procedit,rebus in eodem ſtatu permanentibus,ibid.n.6.

Mercator non acceptans literas cambij,eas ſoluere non tenetur,ibid prag.3.n.13. 318

Mercator retinēs literas cambij penès ſe,tacitè dicitur acceptaſſe,ibid.n.14.

Mercatores qui ſint,coll.1. Rub.de Magiſtr.art.n. 3. 323

Mercatura quid ſit,& vndè dicatur, coll.1. Rubr. de Merc.Official.probib.n.1.& 4. 327

Mercator dicitur qui locat equos,ibid.n.2.

Mercator dicitur ille, qui eſt matriculatus inter mercatores,ibid.n.5.

Mercator dolosè decoctus qua pœna puniatur, ibid.n.6.

Mercatore decocto, creditoribus quomodò ſit ſatiſfaciendum,ibid.n.7.

Mercator ſuſpectus de fuga tenetur cauere de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, ibid.n.8.

Mercator decoctus occultè ſuſcipiēs ſacros ordines in fraudem creditorum peccat mortaliter, ſed admittitur ad beneficium cap.Odoardus, ibid.n. 10.

Marcatura non eſt in fructu,ibid. pragm.1. n.18. fol. 329

Mercator quis dicatur,ibid n.19.

Mercatores *non dicuntur qui emunt animalia, & mutato tempore vendunt,ibid.n.22.*

Mercatores *portantes ſalem ab extrà Regnum,Curia vendere tenentur,coll.3.prag.2. de Sal.venden.n.4.* 516

Mercatus *nequeunt fieri antè Eccleſias, collect.6. prag.7.Nè quid in loc public.n.11.* 359

Mercennarius *nequit eſſe teſtis,collect.1.prag.1.de Teſt.refrenat.n.26.* 543

Merces *nequeunt vendi, nec emi diebus Dominicis,& feſtiuis,niſi ad victum neceſſaria, coll.1. Rubr.de Nund.n.7.* 364

Mercum *facit, rem præſumi eſſe illius, cuius eſt mercum,coll.7.pragm.15. de Official.& quæ ij*e *probib.n.3.* 371

Meretrices *ad lupanaria ducentes,& reducentes qua pœna puniuntur, coll.1.Rubr. de Lenonib. n.11.* 314

Meretrix quæ dicatur,coll.1. Rubr.de Meretric.n. *1.* 329

Meretrices inter perſonas miſerabiles reponuntur, ibid.n.2.

Meretrices habent electionem fori, ibid.n.3.

Meretrices habent primum, & ſecundum beneficium,ibid.n.4.

Meretrix mercedem ex cauſa fornicationis promiſſam iudicialiter petere poteſt,ibid.n.5.

Meretrices nequeũt manere in Rua Cathalana, & in locis honeſtis, ibid.prag.3.n.1.& 2. 330

Meretrix poteſt remoueri, Vicinia reclamãte,ibid. nu.5.

Meretrices nequeunt ambularē cum ſellis geſtatorijs,ibid.prag.4.n.1.2.& 4. 331

Meretrix quæ dicatur,ibid.n.3.

Meretrices publicè nummis meretricantes Curiæ Meretricum *ſubduntur, ibid. pragmat.6.nu.3. fol.eod.*

Meretrices nuptæ non ſubſunt Curiæ Meretricum, ibid.n 7.

Meretrices in Magna *Curia Admiratiæ ſeparantur ab hominibus,ibid.n.10.*

Merita *Officialis in ſedendo nihil operantur, coll. 2.prag.3.de Offic.S.R.C.n.5.* 443

Merum *,& mixtum imperium non poteſt exerceri per Barones,niſi ſeruata forma priuilegiorũ, coll.8.prag.8.de Baron n.1.* 127

Merum imperium quod ſit,ibid.n.2.& 3.

Mero imperio nulla iuriſdictionis ſpecies eſt admixta,ibid.n.4.

Merum imperium non venit ſub conceſſione terrarum per verba generalia,ibid.n.6.

Milites *Hieroſolymitani ad officia ſæcularia eligi probibentur,collect.2. pragmat.1. de Eccleſiaſt.*

per-

Digitized by Google

perſon.num.2. 215
Militum ſpecies quot ſunt,coll.1.Rubr.de Milit.n.1. 332
Milites ad effectum vt reſtituantur contra Vniuerſitatem ſuper competentibus de iure communi qui dicantur, ibid.n.2.
Milites veri qui dicuntur, ibid.n.3.
Milites tempore pacis in Ciuitate commorãtes non deſinunt eſſe milites,ibid.n.4.
Milites honorarij non gaudent priuilegijs militum, ibid.n.5.
Miles poteſt teſtari de bonis ſuis,ibid.n.8.
Milites habent priuilegium circa litis expenſas, ibid.n.9.
Milites non conficientes inuentarium excuſantur, & excuſantur à tutela, ibid.n.10.
Milites noſtri temporis quando gaudent priuilegijs antiquæ militiæ, ibid. n.12.
Milites tenentur ſeruare fidelitatem S. M. ibidem prag.2.n.6. 333
Milites fugientes à militia puniuntur pœna capitis, ibid.n.7.
Milites nequeũt recedere abſq; licentia Superioris, ibid.nu.8.
Milites etiam Officiali permittente nequeunt abeſſe à præſidio vltrà quindecim dies,ibid.n.9.
Miles recedens à bãderia ſi voluntariè recedit excuſatur,ibid.n.10.
Milites ſunt immunes à muneribus, & hoſpitijs, contributionibus,& quouis alio onere perſonali, ibid.n.13.& 14.
Militibus querentibus illicita hoſpitia licitum eſt reſiſtere; nec à ſpontè dantibus aliquid accipere poſſunt,ibid prag.3.n.2. 334
Milites debent eſſe contenti ſuis ſtipendijs,ibid.n.4.
Milites ratione victus nihil poſſunt accipere ab hoſpitibus,ibid.n.5.
Milites equeſtres debent eſſe diuites, & pauperes in albo ſcribantur,ibid.prag.6.n.1. 335
Milites occultantes bona tempore obligationis priuantur priuilegio,ibid.n.17.
Milites vigiles gaudẽt priuilegijs militũ, ibid.prag.11.n.2. 336
Milites trattenuti gaudent priuilegijs militum, ibid.n.3.
Milites in albo ſcripti poſt delicta patrata nõ gaudent priuilegijs militum,ibid.n.13.
Milites in præſidio committentes violentias ſubſunt Iudici loci ordinario, à quo carcerari poſſunt,ibid.n.16.
Miles aſportans arma prohibita poteſt puniri in loco vbi fuit repertus, ibid.n.17.
*Milites armatæ militiæ etſi prohibeãtur eſſe Procuratores, fallit pro cauſis proprijs, collect.6. prag.16. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar.n .5.*416
Milites nequeunt eſſe Procuratores, coll.1. Rub.de Procur.n.13. 498
Minor *in ſedendo debet cedere maiori, coll.7 prag.6.de Admin.Vniuer.n.8.* 70
Minores tenentur compromittere, coll.2.prag.1.de Arbitr.n.2. 106
Minor ætas in crimine lenocinij non excuſat, coll.2.prag.1. de Lenonib.n.9. 315
Minor pro cauſa parricidij incurrit pœnam ordinariam, ibid.n.11.
Minor quis dicatur,coll.1.Rubr de Min.n.1. 338
Minor ætas qualiter probetur,ibid.n.2.& per quem ſit probanda,n.3.
Minores forìudicari non poſſunt,ibid.n.5.
Minor confeſſus in iudicio delictum per ipſum commiſſum ſine curatore, ſibi non præiudicat, ibid.n.7.
Minor non ſoluens canonem non cadit à iure ſuo, ibid.n.8.
Minor viginti quinq; annis nec tutor,nec curator, nec Sindicus eſſe poteſt,ibid.n.11.
Minore contradicente proceſſus non debet declarari nullus ad inſtantiam Partis,ibid.n.13.
Minoribus conceditur reſtitutio in integrum, ibid. n.14.
Minores in Regno qualiter puniantur, ibid.prag.1.n.1. 339
Minores de iure communi qualiter puniebantur, ibid.n.2.
Minor pro delicto proditorio non eſt puniendus pœna ordinaria,ibid.n.4.
Minores an puniantur arbitrio Iudicis,ibid.n.6.
Minores in contumacia non condemnantur, ibid. n.10.
Minores non poſſunt exercere Officium Actuarij, collect.8.pragm.10.§.24.de Offic. Iudic.n.121. fol. 393
Minores delinquendo non puniuntur pœna ordinaria,ibid.§.48.n.184. 400
Minores non poſſunt eſſe Officiales, coll.1.prag.2. de Offic.S.R.C.n.15. 442
Minor purgat contumaciam, etiam non refectis expenſis,collect.3.prag.3.de Ordin.iudicior. nu.6. 452
Minor ætas à quo debet probari, ibid.prag.16.nu.3. 473
Minor habet primum, & ſecundum beneficium, ibid.n.5.
Minor quando non reſtituitur,ibid.num.6.
M*inor vigintiquinque annorum nequit eſſe Procurator,coll.1.Rubr.de Procurat.n.10.* 498
Minor facit indicium contra attentantem ſodomiã, coll.1.Rub.de Sodom.n.10. 530
Minor,& Eccleſia poſſunt opponere poſt publicationem,collect.2.prag.3.de Teſt.refrenat.nu.18. fol. 545
M*inor an poſſit eſſe teſtis, vide verb.Mulier.*
Miſcentes *bonum cum malo, vt vendant, an puniantur, collect.4. pragmat.4. de Annon. nu.3. fol.* 85
Miſerabiles *perſonæ non ſolùm poſſunt eligere vnum forum,ſed etiam illum variare,collect.2. pragm. 2. Vbi de delict. quis conuen.n.8.& ſeq. fol.* 552
Miſſæ *an poſſint celebrari in alio loco,quàm deſtinato,coll.2.pragm.1.de Vincul.ſeu Condit.n.5. fol.* 558

Mix-

Mixtura nequit ſieri ad ſinem vendendi quid pro quo, collect.2.pragm.1.de Mann.colligen nu.4. fol. 325
Mixtum imperium quodnàm ſit, coll.8.prag.8.de Baron n.5. 128
Mobilia, & ſtabilia ſub nomine bonorum veniunt, coll 1.Rubr.de Bon.prodit.n.2. 138
Mobilium appellatione quæ veniant, collectan.2. pragm 1.de Nè quid in loc.public.n. 3. 356
Mobilium appellatione veniunt animalia, ibid. nu.5.
Mobilia data in dotem poſt annum reſtituuntur, ibid.n.7.
Mobilia domus veniunt appellatione ſuppellectilium, coll.1.Rubr.de Probibit.vendit.ſuppellect. n.1. 502
Modica ſumma non habetur in conſideratione pro contrahenda ſimonia, coll.5.prag.5. de Admin. Vniuerſ.n.26. 55
Modus, & conditio reſolutiua faciunt actum à principio purum, coll.2.prag.1. de Abolit.n.23. fol. 16
Modus potiùs quàm conditio præſumitur, ibid nu. 24.
Modus belli quid importat, coll.8.prag.10.§.48.de Offic.Iudic.n.180. 399
Modus belli non poteſt exerceri per Regias Audientias in cauſis per viam appellationis deuolutis, ibid.n.182.
Modus belli non exercetur contra minores, ibid.n. 183.
Moleſtia quando dicitur fieri vaſallis, coll.4 prag. 3.de Baron.n.8. 124
Monachus an poſſit eſſe Arbiter, & an Arbitrator, collectan.1.Rubric. de Arbitr. num.11. & 12. fol. 105
Monachus effectus Epiſcopus põt eſſe Arbiter, ibid. n.13.
Monachus pẽdente inquiſitione non priuatur voce actiua in Capitulo, coll.7.prag.15.de Official.& & quæ ijs probib.n.11. 372
Monachus non probat pro Monaſterio, nec Ciuis pro Vniuerſitate, coll.2.prag.1.de Vſurar.n.11. fol. 561
Monaſteriorum pro ampliatione quis inuitus cogitur rem ſuam vendere, & quid in Monaſterio contra Monaſterium, coll.3.prag.2 de Monial. n.8.& 10. 348
Monaſteria Monialium nequeunt ingredi Laici, nec Clerici, ibid.prag.3.n.4. 350
Moneta quid ſit, & vndè dicatur, coll.1.Rubr.de Monet.n.1. 342
Moneta quarè fuit inuenta, ibid.n.2.
Moneta aurea, & argentea venit appellatione pecuniæ, ibid.n 3.
Moneta aurea quando non inuenitur poteſt ſolui moneta noua, ibid.n.6.
Moneta alicuius ſpeciei depoſita penès Bancum, vel Campſorem an poſſit reſtitui in alia ſpecie, ibid.n.7.& 8.
Monetam falſam excudens non committit crimen falſæ monetæ in primo capite, ibid.n.14.
Monetarij priùs torquentur ex indicijs indubitatis, & poſteà puniuntur, ibid.n.15.
Moneta venit appellatione pecuniæ, niſi ſit ad fœnus deſtinata, ibid.n.16.
Monetarum raſores vltimo ſupplicio traduntur, ibid prag.1.n.1.& 2. 343
Monetam alterius Principis tõdens qua pœna puniatur, ibid.n.3.& 7.
Monetam, quæ non expenditur in hoc Regno tondens non punitur, ibid.n.4.
Monetam reprobatam abradens non punitur pœna ſtatuti, ibid n.5.
Monetarij etiam ſi monetam non perfectè egerint puniuntur, ibid.n.6.
Monetam auream duorum ſemiſſium cudens non punitur pœna ordinaria, ibid.n.8.
Monetæ minoris ponderis non expenduntur, ibid. prag.2.n.1. 344
Moneta diminuta dicitur falſa in pondere, ibid. nu.2.
Monetam adulterinam expendens punitur pœna falſæ monetæ, ibid n 4.
Monetam falſam expendens quomodò puniatur, ibid.n.6.7.& 8.
Monetam accipiens pro bona punitur mitius illo, qui monetam falſam emit vilius, vt vendat carius, ibid n.9.
Monetam falſam expendi mandans incurrit in pragmaticam, ibid n.16.
Moneta an ſit magna, vel minima relinquitur arbitrio Iudicis, ibid.n.19.
Monetæ falſæ conſentientes pœna pragmatica puniuntur, ibid.n.22.
Monetarios cooperiens ſub pragmatica comprehenditur, ibid.n.26.
Monetarij habentur pro confeſſis, & conuictis ſi penès eos reperiantur inſtrumenta apta pro fabricatione monetæ, ibid.nu.30.
Monetarum periculum ob eorum ſuſpectam mutationem, emptori, vel venditori cedere debeat, ibid.prag.18.n.2. 347
Moneta aurea vbi non eſt promiſſa, eſt danda moneta noua ad illius valorem, coll.1.prag.1.de Off. Quæſtor.n.6. 440
Moniales veniunt ſub nomine Monacorum, coll.1. Rubr. de Monial n.1. 347
Moniales veniunt appellatione Regularium, ibid. nu.2.
Moniales gaudent priuilegijs miſerabilium perſonarum, ibid.n.3.
Moniales habent electionem fori, ibid.n.4.
Moniales offendẽtes incidunt in Canonem ſi quis ſuadente Diabolo, ibid.n.5.
Moniales gaudent beneficio cap.Odoardus, ibid. nu.6.
Moniales alloquens abſq; licentia, carceratur, ibid. prag.1.n.1. f.eod.
Moniales poſsũt alloqui patres, fratres, & filij abſq; licentia, ibid.n.3.
Moniales prohibentur habere feneſtras correſpondẽ-

bantes ad feneſtras vicinorum,ibid.prag.2.n.7. fol. 348

Moniales etiam exemptas alloquentes excommunicantur,ibid.prag.3.n 2.& 3. 350

Mons *Pietatis dicitur locus pius,coll.2.pragm.1.de Legat.pys n.12.* 313

Mons quis dicatur,coll.1.Rubr.de Paſc.n.3. 479

Mora *non committitur abſq; interpellatione, coll.4 prag.3.de Contract.n 5.6.& 7.* 192

Mora poſt litem conteſtatam non purgatur, ibid. nu 10.

Mora in quibus cauſis purgetur,ibid.n.12.

Mora non præſumitur,ibid.n.13.

Mora fauore minoris contrahitur re ipſa,collect.1. Rubr de Minor.n.10. 338

Moroſus nõ eſt qui legitimè impeditus ſolutionem non recipit,coll.5.prag.5.de Admin. Vniuerſ.n. 186. 64

Moroſus non dicitur qui facto Iudicis impeditur, coll.2.prag.1.de Inſtant.cauſ.non reſtit.nu.15. fol. 292

Moratoria *conceſſa per Principem debitori non comprehendit cauſam dotis,collect.4.prag.4. de Empt & vend.n 4.* 220

Mores,*& ſenectus æquiparantur,coll.1.Rubr.de Compoſition.n 5.* 178

Mors *quomodò probatur,coll.2.prag.1. de Paroch. n.10.& 12.* 478

Mortis caſus,& abſentia æquiparãtur,coll.5.prag. 4. de Aleator.n.10. 80

Mortuus quando quis præſumatur, coll.5.prag.4. de Appellat n.17. 98

Mortui deſcribuntur in libro, & quæ ſit eius forma,coll.2.prag.1.de Paroch.n.8. 478

Morticinia *non debent proijci in locis publicis,collect.1.Rubr.de Salubrit.aer.n.5.* 517

Mulcta *non poteſt imponi pro ficta contumacia, coll.1.Rubr de Contumac.n 10.* 194

Muli, *& mulæ pro vſu Rhedarum ſunt ſignandi, coll.2.prag.4.de Rhedar.n.1.* 513

Mulieres *tenentes domus ludorum qua pœna puniantur,coll.8.prag.7.de Aleator.n.1.* 82

Mulier nequit eſſe Arbiter,ſed Arbitratrix,coll.1. Rubr.de Arbitr.n.14.& 17. 105

Mulieres non comprehenduntur ſub prohibitione aſportationis armorum,coll.1.Rubr.de Arm.n. 11. 112

Mulier non lucratur fructus donationis propter nuptias, conſtante matrimonio,coll.1.Rubr.de Donat propter nupt.n.13. 208

Mulier eſt vſufructuaria antephati, ibid prag.1. n.31. 211

Mulier an dicatur habitare locum honeſtum ſeparata à viro,ſi Monaſterium habitet, coll.1. Rubric.de Educat.puer.n.17. 217

Mulier habens virum inutilem inter miſerabiles perſonas connumeratur,coll.2.prag.1. de Falſ. n.12. 242

Mulier faciens petriatam qualiter puniatur, coll. 3.prag.2. de Iniur.n.4. 289

Mulier,& minor perempta inſtantia ſi volunt reſtitui an teneantur ad ſolutionem expenſarum, coll.2.prag.1.de Inſtanc.cauſ.non reſtit.nu.17. fol. 292

Mulieres facientes petriatas pœna exilij puniuntur coll.1.prag.1.de Lapid.n.3. 309

Mulier inhoneſta habitans in propria domo poteſt expelli,coll.2.prag.3 de Meretric.n.9. 330

Mulier coniugata, & meretrix, cuius maritus eſt perſona vilis,poteſt expelli,ibid.n.10.

Mulier habens Amaſium nequit expelli,ibid.num. 11.

Mulier ſemel deoſculata, & cum lena conuerſata non dicitur turpis perſona,ibid.prag.6.n.6. 331

Mulieres cudentes falſam monetam puniuntur pœna pragmaticæ, & quid in vxore præbente auxilium viro,coll.3 prag.2. de Monet.nu.24. fol. 345

Mulier ſciens maritum excudere falſam monetam, & non reuelans punitur pœa extraordinaria, ibid.n.25.

Mulierem cum effectu corrumpens capite punitur, collect.8.prag.10.§.48.de Off.Iudic n.202. 401

Mulieres prohibẽtur in iudicio poſtulare, collect.6. prag.16.de Offic.Magiſtr.Iuſtit.n.4. 416

Mulier quando poſſit eſſe procuratrix, coll.1. Rubric.de Procurator. n.12. 498

Mulieres etiam cum iuramento renunciantes Senatuſconſ.Velleiano contrahere nequeunt,coll.1. prag.1.de Senatuſc.Vellean.n.1. 523

Mulier maior non reſtituitur ad appellandum à ſententia,cui conſenſit,ibid n.28.

Mulieres committunt vitium ſodomiæ,coll.1. Rubric.de Sodom.n.4. 530

Mulierem contra naturam cognoſcens comburitur,ibid prag.2.n.3. 531

Mulier,impubes,& minor non ſunt idonei teſtes, coll.1.prag.1.de Teſt.refren.n.30. 543

Mulier de iure canonico nullum indicium facit, ibid.n.47.

Multitudo *cauſat confuſionem,coll.2 pragm.1. de Actuar.n.3.* 31

Munera *ſunt tamquàm violentia, coll.8 prag.10. §.48.de Offic.iudic.n.216.* 402

Muſtum *venit appellatione vini,coll.1.Rubr. de Extract animal.n.6.* 227

Mutans *nomen ſuum punitur pœna falſi, coll.2. prag.1.de Zingar.n.3.* 564

Mutans ſuum cognomen punitur pœna falſi, ibid. num.6.

Mutare *nomen an liceat, uide in verb.nomen.*

Mutatio domicilij an eximat Ciuem à iuriſdictione Ciuitatis originariæ, coll.2.pragm.1. de Immunit.Neap.n.24. 282

Mutuum *in ludo interuenire non poteſt,& factum luſori non valet,nec mutuans habet actionem, etiam ſi colluſor pecuniam non perdat,collect.2. prag.1.de Aleator.n.7.8.9.10 11.* 78

Hbb Natu-

N

NAturales *an veniant appellatione filiorum, & excludant ſubſtitutum, coll. 4. prag. 4. de Admin. Vniu. n. 2. 3. 4. 6. & 7.* 49

Nauis *patronus, & omnes nautæ tenentur ad dãnum ex delicto in naui facto, coll. 1. Rubr. de de Naut. n. 1.* 352

Naues quomodò debent introduci, coll. 4. prag. 9. de Salubrit. aer. n. 1. 2. & 3. 518

Naulum *eſt in fructu, coll. 1. Rubr. de Naut. nu. 6. & 7.* 352

Nauta, *qui cauſa explicandæ ſuæ nauis incidit funes alterius nauis non tenetur ad damnum, ibid. num. 3.*

Nauta in cauſa Domini nauis poteſt teſtificari, ibid. n. 4.

Nautæ ſub pœna triremis prohibentur tenere nauigia, & barcas cum remis in littore maris, ibid. prag. 1. n. 3. 353

Neapolitani *habent priuilegium, quòd contra eos moratoria, & ceſſio bonorum non impetretur, coll. 2 prag. 1. de Ceſſion bon. n. 1. & ſeq.* 153

Neapolitani ſunt immunes à diriċtibus, & gabellis etiam pro mercaturis per totum Regnum, coll. 1. Rubr. de Immunit. Neapol. n 2. 280

Neapolitani habitantes in locis Regni non ſunt immunes ab onere Ciuibus impoſito pro ſalario Medicorum, ibi d. n 3.

Neapolitani cogunt alios ad ſtandum iuri in Ciuitate Neapolis, & non coguntur, ibid. pragm 2. n. 1. & 4. 282

Neapolitani & ibi habitantes nec ciuiliter, nec criminaliter extra eam vocari poſſunt, ibid. n. 2.

Neapolitani dicuntur habere priuilegium electionis fori, ibid. n. 3.

Neapolitani laudati in authores trahūt ad Tribunalia huius Ciuitatis, ibid. n. 7.

Neapolitani habent hoc priuilegium, etiam contra alios ſimile habentes, ibid. n. 8.

Neapolitani non gaudent hoc priuilegio in cauſa Dohanæ menepecudum Fogiæ, ibid. n. 10.

Neapolitanus foriudicatus amittit bona, ſed non acquirūtur Fiſco, ſed eius filijs, vel agnatis, ibid. prag. 3. n. 3. 283

Neapolitani etiam in terris, in quibus degunt vti illarū ciues cenſentur, & nullis gaudent priuilegijs, ibid. prag. 4. n. 1. & 2. f. eod.

Neapolitani non torquentur ex inquiſitione, non datis defenſionibus, ibid. prag. 5. n. 1. 284

Neapolitani nequeunt torqueri ex proceſſu informatiuo, ibid. n. 2.

Neapolitani ſi ex proceſſu informatiuo fuerūt torti eum diſpenſatione, nequeunt iterum torqueri, ibid. n. 4. 5. & 7.

Neceſſaria *ſunt illa, quæ ſunt quotidiana, in præfat. n. 1.* 1

Neceſſitate *exiſtente res Eccleſiæ alienari poſſunt, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniuerſ. nu. 239. fol.* 66

Neceſſitas illicitum facit licitum, collect. 4. pragm. 7. de Commiſſar. nu. 3. fol. 177. & collect. 3. prag. 2. de Contract. n. 7. 191

Neceſſitas non habet legem, collect. 8. pragm. 10. §. 28. de Offic. iudic. nu. 133. 394

Negatiua *probari non poteſt, coll. 1. Rubr. de Negant. mutuum n. 2. & 3.* 353

Negatio facit rem dubiam, ibid. n. 4.

Negatiua plus negat, quàm affirmatiua affirmat, ibid. n. 5.

Negatiua diſpoſitio nullum caſum excipit, ibidem n. 6.

Negans poſſidere, & poſteà conuictus perdit poſſeſſionem, ibid. n. 7.

Negans eſſe ſocium perdit beneficium excuſſionis, ibid. n. 8.

Negans debitum abſq; cauſa perdit beneficium ceſſionis bonorum, ibid. n. 9.

Negãtes mutuum qua pœna puniantur, ibid. prag. 1. n. 1. & 2. f. eod.

Negare non dicitur qui habet iuſtam cauſam ignorantiæ, ibid. n. 3.

Negare totum non licèt reo, ſi actor plus petierit, ibid. n. 8.

Negantes propriam, vel alienam manum in apotis bancarijs qualiter puniantur, ibid pragm. 2. n. 1. fol. 354

Negligentia *quando contineat latam culpam, coll. 5 prag. 5 de Admin. Vniu. n. 81.* 58

Negligentia, & omiſſio punibilis eſt, ibid. n. 129.

Nemo *inuitus vendere cogitur, coll. 3 pragm. 2. de Baronib. n. 2.* 122

Nemo plus iuris in alium transferre poteſt quàm in ſe quis habet, coll. 4 prag. 3. de Cleric. n. 3. 172

Nepotes *patre eorū mortuo remittere debent mortem aui, coll. 7. prag. 7. de Compoſit. n. 12.* 183

Nobiles *ſunt delicatiores Ignobilibus, coll. 1. Rubric. de Carcer. n. 8.* 141

Nobiles, & diuites debent in Palatijs habitare, collect. 5. prag. 8. de Citation. n. 14. 168

Nobilitas qualiter probetur, coll. 3. prag. 6. de Condemn. pro delict. n. 1. & 3. 185

Nobilitas probata per verba enunciatiua priuilegiorum Regalium concurrentibus matrimonijs cum Nobilibus militat in iure, ibid. n. 2.

Nobilis potens, & impetuoſus non eſt idoneus fideiuſſor, coll. 3. prag. 3. de Perijs n. 4. 248

Nobilitas derogatur per mercaturam, niſi aliàs cõſuetudo ſe habeat. coll. 1. Rubr. de Mercat. offic. probib. n. 9. 327

Nobiles en Magiſtratu præferuntur Ignobilibus, coll. 1. prag. 2. de Offic. S. R. C. n. 34 443

Nobilis nõ punitur vti plebeus, coll. 1. pragm. 1. de Relegat. n. 3. 509

Nomen *demonſtrat eſſentiam rei, propoſ. 8. n. 4.* 8

Nominis expreſsio debet eſſe veridica, coll. 5. prag. 8. de Arm. n. 2. 113

Nomen mutare non licet, ibid. n. 3.

Nomen Bona *latè à iure patet, coll. 1. Rubr. de Bon. prodit. n. 1.* 138

Nomina debitorum in generali obligatione quando veniant, ibid. n. 4.

No-

INDEX.

Nomen Principis requiritur in inſtrumento, nomen loci, vbi celebratur contractus, & nomen Notarij, & ſignum, coll.1.Rubr. de Fid. inſt.n.8.9.& 13. 208

Nomen malum habens non debet eligi in Actuariū, coll.8 prag.10.§.14. de Off.iud n.119. 393

Nomen malum habentes, ad officia nō debent promoueri, coll 1.prag.2.de Offic S R.C.n.20. 442

Nominatus à milite quādo gaudeat priuilegijs militum, coll.1.Rubr.de Milit.n.6. 332

Notarij Apoſtolici poſſunt eſſe Actuarij Dominorum laicorum, coll.1.Rubr.de Actuar.n.17. 31

Notarius valet pro vno teſte in ſubſcriptione, ibid. prag.15.n.5. 41

Notarij, & Actuarij an debeant cognoſcere cōtrahentes, & an teſtes, ibid.n.12.

Notarij ex errore, ſeù culpa omittentes apponere in inſtrumento ſolemnitates, ob quarum defectum illa redduntur nulla, tenerentur Partibus ad intereſſe, ibid.n.15.

Notarius an poſſit facere procurationem in perſonam ſuam, vel filij, coll.6.prag.6. de Adminiſtr. Vniu.n.5. 68

Notarius effectus Doctor poteſt inſtrumenta facere, ibid n.7.

Notarius poteſt conficere actus, & teſtamenta etiā Iudice non interueniēte, ſi eius copia haberi non poſſit, coll 3.prag.2.de contract.n 5. 191

Notarius rogatus non poteſt alteri Notario demandare, vt inſtrumentum reaſſumat, coll.2. prag.1.de Fid.inſtr n.11. 270

Notario, Iudice, & teſtibus mortuis, conſtito de ipſorum integritate, alij ſubrogentur in reaſſumptione inſtrumenti, ibid prag.2.n.1. 271

Notarij gaudent priuilegijs Nobilium, coll.1.Rub. de Notar.n.2. 359

Notarij creatio ad quos ſpectat, ibid.n.4.

Notarij abſq; mandato Iudicis nequeunt extrahere in publicam formam inſtrumenta ſemel extracta, ibid.n.5.

Notarius in dubio an præſumatur, ibid.n.6.& 7.

Notariatus poſt concluſum in cauſa probari nequit, ibid.n 8.

Notarijs adhibetur plena fides, ibid.n.9.

Notarius an, & quando poſſit conficere inſtrumenta vltrà iuriſdictionem illius, qui eum creauit, ibid.n.10.11.& 12.

Notarius aſſerens, ſolemnitates in contractu interueniſſe non probat, ibid.n.13.

Notarius omittens ſolemnitates in contractu requiſitas tenetur ad intereſſe, ibid.n.14.

Notarius de quibus faciat fidem, ibid.n.15.

Notarij Apoſtolici nequeunt excludi per ſtatutum Ciuitatis ſubditæ Sedi Apoſtolicæ, ibid.n.16.

Notarius Imperialis, vel Apoſtolicus non recipit inſtrumenta in Francia, ibid.n 17.

Notarius excuſatur à pœna falſi, ſi aſſerit pecuniā eſſe numeratam, quæ in ſacculo eſt oſtenſa, ibid. nu.18.

Notarius ſolo iuramento ſuſpectus recuſatur, ibid. nu.19.

Notarius an præſumatur rogatus, ibid.n.20.

Notarius rogatus de inſtrumento ſimoniaco nequit illo iuuari, ibid.n.21.

Notarij duo cenſentur inſolidum vocati, ibid.n.22.

Notarius data copia nequit extendere ſubſtantialia, ibid n.23.

Notarius an poſſit delegare ſcripturam inſtrumēti, ibid.n.24.

Notarius cogi poteſt cuilibet edere inſtrumentum, ibid.n.25.

Notarius contra infamiam reſtitutus nō cenſetur reſtitutus ad officium, ibid.n.26.

Notarius vti rebellis condemnatus in contumacia nequit conficere inſtrumenta, ibid.n.28.

Notarij debent matriculari, ibid.prag.1.n.1.& 2. fol. 360

Notarius qui non eſt conficiens inſtrumenta, an illa ſint valida, ibid.n.3 & 5.

Notariatus quaſi poſſeſſio quando ſuffragetur, vbi non conſtat de titulo, ibid.n.6.

Notarius in principio protbocolli quid apponere debet, ibid.prag.2.n.1. 361

Notarius an poſſit lacerare teſtamentum extenſum in protbocolio ad inſtantiam Partis, ibid.n.4.

Notarij infra octo dies deſcribant contractum in prothocollis ibid.prag.3.n.1. f.eod.

Notarij non coguntur edere ſcripturam non ſoluto ſalario, ibid.prag.4.n.1. 2. 362

Notarij gratis tenentur præſtare acta, & ſcripturas pauperibus, ibid.n.5.

Notorium non indiget probatione, coll.8 prag 10. §.7.de Offic. iudic.n.31. 386

Noxa pro noxa datur reſpectu animalium delinquentium, coll.1.Rubr.de Offend.innox.pro nox. nu.3. 366

Noxalis actio oritur ex priuato delicto, & ad dāni perſequutionem, non ad pœnam, ibid.n.7.

Nullitas non inducitur ſi teſtes examinantur per Actuarium, non in capite, coll.9 prag 9. de Act. n.10. 38

Nullitas contractus reſultat quando Regius aſſenſus requiſitus non præcedit, coll 9.prag.11. de Admin.Vniu.n 2.& 5. 71

Nullitates contra expreſſum caſum legis ſubſcribantur ab Aduocatis, & Procuratoribus, coll. 5.prag.5.de Dilation.n.1. 206

Nullitas an poteſt proponi contra caſum legis tacitum, ibid.n.2.

Nullitates nequeunt diſcuti die feriarum, collect.1. Rubr.de Ferijs n.10. 246

Nullitas ex eiſdem actis cognita an impediat exequutionē, coll.4 prag.5.de Off.S.R.C.n.24. 447

Nullitates elapſo tempore allegari nequeunt, ibid. nu.30.

Nullitas vbi eſt notoria, Iudex poteſt ſuper illa pronunctare, etiam Parte non opponente, ibid. nu.31.

Nullitatem opponens quando incidat in pœnam pragmaticæ, ibid.prag.32.n.4. 449

Nullitates poſſunt opponi à pauperibus abſquè depoſito, collect 4.prag.3.de Quæſtion.n.4. 505

Nullitates aduerſus foriudicationem quando opponi poſſint,collect.1.Rubric.de Sent.foriud.n.11. fol. 525
*Nullitas excluſa à decretis latis in cauſis ſuſpittonum quam nullitatem comprehendat, collect.6.prag.15.de Suſpit.Offitial.n.*48. 540
Nullum *quod eſt,nullum ius tribuere poteſt,coll.3.prag.2.de Exulib.n.3.* 236
Nummi *exacti in eadem ſpecie debent reponi in arca,nec in proprium vſum conuerti, coll.5. prag.5.de Admin.Vniu.n.2.& 3.* 54
Nummularij,*ſiuè Bancherij falliti ad Eccleſiam confugientes,ab illa extrahi nequeunt, collect.1.Rubr.de Nummul.n.1.* 363
Nummularij in cauſis ciuilibus an teſtificari valeant,ibid.n.3.& 4.
Nummularij tenentur actione depoſiti,ibid.n.6.
Nundinæ *quæ dicantur, coll.1.Rubric.de Nundin.n.1.* 364
Nundinæ in diuerſis locis diuerſis temporibus celebrantur,ibid.n.2.
Nundinæ poſſunt per Epiſcopum prohiberi fieri antè Eccleſias,ibid.n.3.
Nundinæ quolibet die Mercurij in hac Ciuitate Neapolis in Platea antè Portam Regalem celebrari poſſunt,ibid.prag.2.n.1. 365
Nundinæ vt poſſint celebrari debent concedi à Principe Superiorem nõ recognoſcente,ibid.n.2.
Nundinarum exercitium quãdo amittatur, ibid.num.6.
Nundinæ debẽt celebrari temporibus ſtatutis,ibid.prag.3.n.1. f.eod.
Nundinæ etiam diebus feſtiuis de loco ad locum mutari nequeunt,ibid.n.2.
Nuntius *Apoſtolicus tenetur obſeruare ferias Curiæ Romanæ,coll.1.Rubr.de Fer.n.6.* 246
Nuntij, *vulgò* Scopettelle,*Curiæ Archiepiſcopalis an probent,coll.10.prag.34.de Off.Magiſtr.Iuſt.nu.2.* 419
Nuntijs Principum non creditur abſq; literis, coll.3.prag.3.de Commiſſar.n.3. 176
Nurus *non poteſt agere criminaliter contra ſocerum,coll.1.Rubr.de Accuſat.n.20.* 29

O

OBiectio *falſitatis inducit grauiſſimam iniuriam,coll.1.Rubr.de Falſ.n.5.* 240
Oblati *dicuntur Eccleſiaſtici, coll.1.Rubr.de Eccleſiaſt.perſon.n.4.* 214
Obligationes *capiuntur per Actuarios, non per Scribas,coll.9.prag.9.de Actuar.n.1.* 38
Obligationes, & fideiuſſiones quomodò debent capi,ibid.prag.15.n.1. 41
Obligationes penes acta recipiuntur,& incuſantur die feriata, ibid.n.16.& 17.
Obligati dare fideiuſſorem quando obligando propria bona adimplent,coll.5.pragm.5.de Admin.Vniu.n.116. 60
Obligatio naturalis non oritur ex obligationibus factis abſq; interuentu pecuniæ,collect.3.pragm.2.de Empt.& vendit.n.1. 220
Obligatus conſignare aliquid, ad quam menſuram tenetur,coll.1.Rubr.de Ponderib.n.16. 486
Obreptio *quæ ſit,& quando non committitur,collect.16.pragm.66.de Offic. S.R.C.nu.2.& 18. fol.* 458
Occidens *aliquem antè oſtium Eccleſiæ an gaudeat indultu,coll.1.Rubr.de Abolit.n.19* 13
Occidens Clericum cauſa defenſionis non incurrit excommunicationem,ibid.prag.2.n.18. 21
Occidens inimicum inſidiosè non dicitur proditor, ibid.n.27.
Occidens amicum reconciliatum an dicatur proditor,ibid.n.29.30.& 31.
Occidens Officialem tempore ſindicatus non gaudet indultu,ibid.n.61.62.63.& 64.
Occidere bannitum quando non licet, coll.2.prag.1.de Exulib.n.4. 235
Odia,*rixæ,& litium expenſæ ſunt vitanda, coll.2.prag.1.de Arbitr.n.1.* 106
Offendens *Officialem committit atrociſſimum delictum,coll.3.prag.2.de Abolit.n.59.* 24
Offenſi qui dicantur ad finem obtinendi remiſſionem,ibid.n.73.
Offendere non dicitur qui minimam offenſionem facit,coll.1.Rubr.de Offenden. innox. pro nox. n.1. 366
Offenſæ appellatione non venit offenſa leuis,ibid.nu.2.
Offendentes alterum pro altero ſunt infames, & proditores,ibid.prag.1.n.1. f.eod.
Offenſi inculpatio non facit indicium,coll.11.prag.37.de Off.Magiſtr.Iuſtitiar.n.21. 421
Officialis *ſuſpenſus ſi ex gratia Principis reſtituitur non recuperat ſalarium temporis, quo fuit ſuſpenſus,coll.1.Rubr.de Abolit.n.37.* 14
Officialis quando creatur ſeruatur modus antiquus,coll.3.prag.2.de Admin.Vniu.n.22. 47
Officialis criminalis, & ciuilis quomodò ſedere debent in Concilio Vniuerſitatis, ibid.prag.8.n.7. 70
Officialis ſubſtitutus dicitur ordinarius, collect.3.prag.2.de Admin.n.3. 74
Officialis habens poteſtatem ſubſtituendi habiles ſubſtituere debet,ibid.n.4.
Officialis ſubrogatus debet eſſe eiuſdẽ iuris,& conditionis illius,in cuius locũ ſubrogatur,ibid n.5.
Officiales tenentes officia in capite cum poteſtate ſubſtituendi,ſi ſubſtituti delinquant, an eos exhibendo liberentur,ibid.n.6.
Officialis ſubſtituens quando de culpis ſubſtituti teneatur,ibid n.7.
Officiales infra annum an poſſint recedere, coll.6.prag 5.de Baronib.n.5. 126
Officialis,qui fuit in primo anno nequit eſſe Iudex ſecundarum cauſarum in anno ſequenti, ibid.nu.6.
Officiales Vniuerſitatis debent eſſe annales, ibid.nu.7.
Officialis abſolutus per Sindicatores poteſt anno ſequenti confirmari, ibid.n.11.

Offi-

INDEX.

Officiales quinàm vltrà annum exercere valeant, ibid.n.12.& 13.

Officialis ſi impeditur exercere per integrũ annum non ſuppletur de ſecundo, ibid.n.15.

Officiales Regij delinquentes in officijs ſubditis Regijs Audientijs, per illas citari non poſſunt, coll. 1.Rubr.de Citat n.6. 160

Officiales qui gaudent immunitate ſigilli, & quãdo cortũ filij, coll.1 Rub.de Immun.Offic.n.2. 284

Officiales ſupernumerarij non gaudent immunitate numerariorum, ibid n 3 & coll.15.prag.47 de Offic Magiſt.Iuſtit. n.8. 423

Officiales dicuntur membra Principis, ibid.nu.5. fol. 284

Officialium ſerui quæ arma deferre debent, ibid num.6.

Officiales nequeunt exercere mercaturas, collect.2. prag 1.de Mercat. Offi.ial probib.n.1. 328

Officiales ementes aliquid ob proprium vſum, & poſteà id vendentes non incidunt in pœnam, ibid. num 4.

Officiales vnico actu mercaturam exercentes euadunt pœnam, ibid.n.14.

Officiales habentes propria animalia, vel vineas, oliuetum, vel quid ſimile, ex quibus colliguntur fructus, illos vendere poſſunt ibid.n.16.& 20.

Officiales poſſunt emere animalia, & illa iuſto pretio vendere, dummodò in eorum paſcuis paſculare faciant, ibid.n 21.

Officialis equeſtris armaturæ debet manere in præſidio, nec vendant hoſpitia, coll.3 prag.3. de Milit n.1. 334

Officiales non prohibentur accipere ex teſtamento, coll.1.pragm.1. de Munerib.Official n.4. 351

Officialis vndè dicatur, coll.1.Rubr.de Official.& quæ ijs probib.n.1. 367

Officialium appellatione qui veniunt, ibid.n.2.

Officiales propriè dicuntur qui habent iuriſdictionem, ibid.n.3.

Officiales in eorum officio quid iurare tenentur, ibid.prag 4.n.1. 369

Officialis ab officio remotus, & ad idem reſtitutus iterum iurare debet, ibid.n.4.

Officiales præſtantes iuramentum in die feriato nõ ſunt periuri, ibid.n.5.

Officialis Baroni non tenetur præſtare iuramentum, ibd.n 6.

Officiales debent præſentare literas ſui officij, aliter non creditur, ibid.n.7.

Officiales nequeunt contrahere Compatratus, ibid. pragm.8.n.1.2.& 3. f.eod.

Officiales etiam pendente inquiſitione, & ſuſpenſione ab officio poſſunt geſtare togam, ibid.prag. 15.n.7. 371

Officiales antè captam adminiſtrationis poſſeſſionem debent exhibere inuentarium, ibid.prag.22. n.1. 372

Officiales debent eſſe annales, coll.2.prag.1.de Off. iudic.n.1. 379

Officiales non debent propalare votum, ibid.prag. 5.n.1. 381

Officiales aliquando priuantur officio, ibid.n.2.

Officialis cognoſcens carnaliter mulierem priuatur officio, ibid.n.3.

Officialis propalans votum poteſt allegari ſuſpectus, ibid n.6.amplia n.7.

Officialis quando priuatur officio ipſo iure, ibid nu 9.

Officiales non debent eſſe Arbitri, ibid.prag.7.n.1. f.eod.

Officiales debent expectare aduentum ſucceſſorum, ibid.prag.8.n.1. 382

Officiales non debent deſerere officium abſq; licentia, ibid.n.2.

Officiales non debent deſeruire per ſubſtitutos, ibid. prag.9.n.1. f.eod.

Officiales non debent patrocinari abſq; iuſſu Regis ibid.n.2.3.& 4.

Officiales Baronales in quibus cauſis nequeunt cõponere, ibid.prag 10.§.13.n.68. 389

Officiales nequeunt vti militibus pro proprijs ſeruitijs, ibid.§.29.n.134. 394

Officiales Prouinciales debẽt vti Actuarijs, & Scribis Tribunalis, ibid.§ 35.n.144. 396

Officiales Regij pro cauſis quorumcunq; patrocinari & aduocati eſſe probibentur, coll.2.prag.5. de Off. Magiſtr.Iuſtit.n.1. 414

Officiales delinquentes cognoſcuntur à M. C. V. ibid prag.47.n.1. 421

Officiales Baronales quãdo cognoſcũtur à M.C.V. ibid.n.3.

Officiales Baronis habentis iuriſdictionem criminalem in aliqua Terra poſsit cognoſcere de delictis Officialium alterius Baronis eiuſdem Terræ habentis iuriſdictionem eandem, ibid.n.6.

Officiales actu ſeruientes non trahuntur extra Tribunalia, ibid.n.7.

Officiales Regiæ Cameræ habentes cauſam ab ipſa, ad illam remittuntur, coll.2.prag.13. de Off. Procur.Cæſar.n.1. 425

Officiales debent eſſe iurisperiti, ibid.prag.58.n.1. fol. 435

Officiales non niſi à Principe creantur, collect.1. prag.1.de Offic.prouiſ.n.1. 440

Officiales quomodò eſſe debent, coll.1.pragm 2. de Offic. S R.C.n.2. 441

Officiales in Auditijs quomodò eſſe debẽt, ibid.n.5.

Officiales non debent eſſe nimis ſubtiles, ibid.n.7.

Officiales debent eſſe graues, & fideles, ibid.n.13.

Officiales ob turpitudinem amoti amittunt dignitatem, ibid.n.19.

Officialis pendente inquiſitione amoueri nequit, ibid.n.21.& 22.

Officialis numerarius præfertur ſupernumerario licèt prius in tempore, ibid.prag.3.n.9.10.& 18. fol. 444

Officiales numerarij ſunt maioris præeminentiæ quàm ſupernumerarij, ibid.n.11.

Officiales nequeunt ferre teſtimonium, ibid. prag. 63.n.1. 457

Officiales quomodò ſe gerere debent quando accedunt ad faciem loci, ibid.prag.64.n.1. fol. eod.

INDEX.

Officiales cum bannitis conuerſantes ad quid tenentur,coll.2.prag.1.de recept.delinq.n.3. 507

Officialis ſucceſſor an interueniat ſindicatui,coll.1. Rubr.de Sindic.Official.n.1. 527

Officialis conuentus in ſindicatu ob dolum an appellet,ibid.n.3.

Officialis condemnatus in ſindicatu an relaxetur fideiuſſoribus,ibid.n.5.

Officialis abſolutus in ſindicatu poteſt ad alia officia promoueri,ibid.n.6.

Officialis conueniri nequit coràm Superiore durante officio,ibid.prag.1.n.2. 528

Officialis quando poteſt conueniri, non expectato ſindicatu,ibid.n.3.

Officialis eligens malum Conſultorem tenetur in ſindicatu,ibid.n.8.

Officialis carcerans aliquem iniuſtè tenetur in ſindicatu,ibid.n.10.

Officialis malè iudicans ad quid tenetur,ibid.n.11.

Officialis in ingreſſu officij quid obſeruare ſolet, ibid.n.12.

Officialis ex nouis allegationibus, poteſt defendere ſuam ſententiam,ibid.n.17.

Officiales inquiſiti de extorſione quando excuſantur,ibid.n.18.

Officialis poteſt ſe defendere de delictis non commiſſis prætextu officij,ibid.n.19.

Officialis an excuſetur pro delictis commiſſis à ſua familia,ibid.n.21.

Officialis excuſatur ſi non fuit interpellatus pro expediendo proceſſu in die determinato,ibid.nu. 23.& ſeq.

Officiales etiam poſt redditum ſindicatum, & obtentas literas liberatoriales poſſunt à quocunq; Tribunali inquiri,etiam ex officio, ibid.prag.6. n.1. 530

Officialis allegatus ſuſpectus dicitur Pars intereſſata in aſſiſtendo votis, coll.2.prag.1. de Suſpit. Official.n.1. 533

Officiales debent ſalutari,ibid prag.15.n.39. 538

Officiales Regij trigeſimam,nec ſportulas recipere poſſunt,coll.1.prag.1.de Trig.& ſalar.Offic.n. 1. 546

Officiali mortuo an debeatur totum ſalarium,etiã non finito officio,ibid.n.15.

Officialis culpa Vniuerſitatis amotus,& poſteà abſolutus an habeat integrum ſalarium,ibid.n.16.

Officialis ſi non exercuerit officium per integrum annum an ſalarium ſuppletur in anno ſequenti ibid.n.17.

Officium oneris, & præmij debet in vna ſede manere,coll.5.prag.4.de Actuar.n.2. 34

Officiũ requirens perſonale exercitium, ſi illud non poteſt præſtari, intelligitur data poteſtas ſubſtituendi,coll.3.prag.2.de Admin.n.1. 73

Officia vendi non poſſunt,coll.5.prag.4. de Baron. n.1.& 2. 125

Officia vendere quis dicatur,ibid.n.4.

Officia Baronalia debent eſſe annalia,non infra, nec vltra annum, ibid.pragmat.5.num.1. & 2. f.eod.

Officia Regia non petuntur per interpoſitas perſonas,coll.2.prag.1.de Official. & quæ ijs probib. n.1. 367

Officia appetere quando ſit licitum, ibid.n.3.

Officia ſpectantia ad adminiſtrationem iuſtitiæ nõ debent vendi,ibid.prag.2.n.1. 368

Officia ſæcularia vendi non poſſunt,ibid.n.2.

Officia ementes extorquent multa,ibid.n.3.

Officium habens cum poteſtate in alium transferendi, an illud vendere poſſit,ibid.n.5.

Officia nequeunt renunciari prout beneficia,coll.1. Rubric.de Offic. ad Reg. Maieſt.ſpectant. nu.4. fol. 373

Officium Baiuli circa quæ verſatur,coll.1.Rubric. de Offic.Baiul.n.1. 374

Officium quæ continet ſub ſe,coll.1.Rubr. de Offic. iudic.n.1. 378

Officium vndè dicatur, & quid appellatione illius veniat, ibid.n.2.& 3.

Officium ſtrictius ſumitur pro poteſtate publica, ibid.n.4.

Officium annuum quid ſit,ibid.n.5.

Officium qualiter habeat connexitatem cum feudis,ibid.n.8.

Officiũ non expirat, niſi lectis commiſſionibus ſucceſſoris,ibid.prag.8.n.4. 382

Officium Actuariatus nequit exerceri per perſonas Eccleſiaſticas,ibid.prag.10.§.24.n.113. 393

Officium Actuariatus nequit exerceri ab inquiſitis, ſeù excommunicatis,ibid.n.114.

Officium Præfecti Curſorum dicitur de Regalibus, collect.1.Rubric.de Offic.Præfect.Curſor.nu.2. fol. 423

Officium Curſoris maioris quid contineat,ibid.n.5. fol. 424

Officium Prothomedici Naturalibus Regni eſt cõferendum,coll.1.prag.1. de Officior.prouiſ.n.5. fol. 440

Officia publica potiùs Nobilibus, quã Popularibus ſunt danda,coll.1.prag.2.de Offic.S.R.C.nu.36. fol. 443

Officium prius adepti primum locum tenere debent ibid.prag.3.n.4. f.eod.

Officium duplex in eadem cauſa facere non licet ibid.prag.63.nu.3. 457

Officium Secretarij à quo fuit introductum, coll.1. Rubr.de Offic.ſecret.n.1. 460

Officium Aduocati eſt neceſſarium,coll.1.Rubr. de poſtuland.n.8. 488

Officium Aduocati quod eſt,coll.3.prag.7.de Scholar.doctor.n.1. 519

Officium nemini debet eſſe damnoſum,coll.1.prag. 7.de Trigeſ.& ſalar.Offic.n.4. 546

Omiſſio repetitionis teſtium vitiat proceſſum, coll. 8.prag.10.§.51.de Offic.iudic.n.230. 403

Onera noua non poſſunt indici vaſallis, coll.10. prag.10 de Baron.n.1.& 2. 129

Onus probandi incumbit alleganti, coll.13.prag. 42.de Off.S.R.C.n.5. 452

Opera laborioſa non ſunt odio habenda,in præfat. n.17. 2

Ope-

INDEX.

Operarius dignus eſt mercede ſua, collect. 1. pragm. 1. de Trig. & ſalar. Official. num. 5. 546

Opinio communis Doctorum ſeruanda eſt, collect. 5. pragm. 5. de Dilat. num. 6. 206

Ordinarij locorum debent facere obſeruari feſta, collect. 1. Rubric. de Nuncin. num. 4. 364

Ordo ſeruandus eſt in diſpoſitionibus, collect. 2. pragm. 1. de Actuar. num. 4. 31

Ordo voluntatis ſeriem demonſtrat, ibid. nu. 5. & 6.

Ordo ſeruari debet, collect. 5. pragm. 5. de Exulib. num. 1. 237

Ordo iudiciarius, & alia negotia ſecularia in Eccleſijs fieri prohibentur, collect. 6. pragm. 7. Nè quid in loc. public. num. 9. 359

Ordo ſolitus debet obſeruari in gubernio, collect. 8. pragm. 10. §. 10. de Offic. Iudic. num. 41. 387

Ordo eſt ſubſtantia cuiuſcunq; rei, ibid. num. 42.

Ordo temporis attenditur, collect. 2. pragm. 3. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 3. 443

Originarij sūt idoneiores in electionibus, collect. 3. pragm. 2. de Adminiſtr. Vniuerſit. num. 4. 5. 6. & 8. 46

Oſculantes mulieres qua pœna puniuntur, collect. 1. pragm. 1. de Oſculant. mulier. n. 1 & 2. 474

Oſculantes mulieres poſt tres menſes foriudicantur, ibid. num. 3.

Oſculantes impudicè puerum puniuntur pœna extraordinaria, ibid. num. 5.

Oſculantes mulieres ad finem illas ducendi in vxores an puniantur, ibid. num. 6. & 7.

Oſculum luxurioſum quale ſit, ibid. num. 10.

Oſculans pudenda pueri, emittendo ſemen manibus proprijs non punitur pœna ſodomiæ, collect. 2. pragm. 1. de Sodom. num. 5. 531

Oſtium in proprio muro, imò ſuper vicini ſolo fieri poteſt, collect. 1. Rubric. de Aedific. prohib. n. 4. 5. & 6. 75

Ouile nouum ab habente ius paſcendi mutari nequit, collect. 1. Rubric. de Paſcuis num. 16. 480

P

PActa ſunt ſeruanda, collect. 1. Rubric. de Aedific. prohib. num. 10. 75

Pacta, quæ ad caſus fortuitos obligant, contra formam contractus non obligant, nec ſunt ſeruanda, collect. 1. Rubric. de Cenſib. num. 11. 147

Pactum, quòd in quolibet caſu non poſſit peti reductio cenſus quomodò intelligatur, ibid. num. 33.

Pactum in contractibus cenſuarijs vt poſſit repeti ſors an, & quando valeat, & an facta petitione currant interuſuria, ibid. num. 65. & 66.

Pacta continentia vſuras vitiantur, ibid. pragm. 1. num. 10. 150

Pactum temporale de redimendo fauore Fiſci, & Eccleſiæ eſt perpetuum, collect. 6. pragm. 5. de Feud. num. 2. 253

Pactum de retrouendendo quomodò probetur, collect. 1. Rubric. de Pact. de retrouend. nu. 1. 476

Pactum de retrouendendo elapſo tempore remanet ſine effectu, ibid. num. 3.

Pactum de reemēdo quando poſſit exerceri ab vno tantùm ex heredibus venditoris, ibid. num. 4.

Pactum de retrouendendo an poſſit præſcribi, ibid. num. 6.

Pactum de retrouendendo quandocunq; non præſcribitur ſpatio triginta annorum, ibid. num. 8.

Pactum de retrouendendo quando poſſit exerceri contra tertios poſſeſſores, ibid. num. 9.

Pactum de retrouendendo temporale à quo die currere incipit, ibid. num. 13.

Pactum de retrouendendo adiectum in venditione tot annuorum introituum ſuper re feudali ad tēpus an prorogari poſſit per heredes creditoris, ibid. num. 15.

Pactum de retrouendendo temporale an efficiatur perpetuum ſtante læſione, ibid. num. 16.

Pactum de retrouendendo an poſſit per emptorem feudi prorogari abſq; aſſenſu, ibid. num. 17.

Pactum de retrouendendo adiectum in venditione an ſubintelligatur in aſſenſu præſtito ſuper vēditione, in quo aſſenſu non fuerat facta mentio dicti pacti, ibid. num. 18.

Pactum quotæ litis eſt prohibitum, collect. 2. prag. 1. de Poſtuland. num. 1. 489

Pactum de proſequenda lite expenſis Aduocati valet, ibid. num. 8.

Pactum vſurarium non vitiat pactum licitum, collect. 1. Rubric. de Vſurar. num. 8. 560

Pagani poſt conuerſionem in errore perſiſtentes morte puniuntur, collect. 1. pragm. 1. de Commerc. inter Turc. num. 9. 174

Palmarium integrum non debetur ſi pro victoria cauſæ illud fuerit promiſſum, quando cauſa fuerit finita tranſactione, collect. 2. pragm. 1. de Poſtuland. num. 6. 490

Pandecta ſolita debet exigi, collect. 11. pragm. 11. de Actuar. num. 7. 39

Pandecta qualiter ſit exigēda ſi non reperiatur taxata, ibid. num. 8. & 9.

Pandecta emolumentorum ſpectantium ad Actuarios quando ab illis exigenda, collect. 11. pragm. 36 nu. 1. 419

Pandecta ſi non eſt taxata attenditur taxatio Iudicis, ibid. num. 3.

Panectarij an, & quando poſſunt ſe excuſare circa negligentiam famulorum, collect. 1. pragm. 3 de Piſtor. num. 2. & 7. 483

Panis datur pauperibus carceratis pro cauſa criminali, collect. 8. pragm. 10. §. 8. de Offic. Iudic. num. 33. 386

Par in parem non habet imperium, collect. 4. prag. 3. de Appellat. num. 14. 96

Paria delicta mutua compenſatione tolluntur, collect. 3. pragm. 2. de Iniur. num. 2. 289

Paria ſunt aliqua eſſe facta, & de proximo facienda, collect. 1. pragm. 4. de Pharmacopol. n. 6. 481

Parentes lenocinium in filias committentes qualiter puniantur, collectan. 2. pragm. 1. de Lenonib. num. 2. 315

Parentes pro filijs quando ad teſtificandum admittuntur, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refren. n. 49.

fol.

INDEX.

fol. 544

Paries *medius inter domos duorum vicinorum quando præſumatur communis, collect.1.Rubr. de Aedific probib.num.29.* 76

Parietes nequeunt extolli in præiudicium Monaſteriorum, collect.3. pragm.2. de Monial.num. 45.&6. 348

Parlamentum *quid ſit, collect.4.pragm.4.de Adminiſtr.Vniuerſ. num.30.* 50

Parochi *in Eccleſia dicuntur Sacerdotes, collect.1. Rubric de Paroch.num.1.* 477

Parochi plebani qui dicantur, ibid.num.2.

Parochi qui ſunt, ibid num.4.

Parochi dicuntur Curati, ibid.num.5.

Parochia quæ dicatur, ibid num.6.

Parochia vt conſtituatur quæ ſint neceſſaria, ibid. num.7.

Parochus adnotãs Parochiani mortem facit fidem, ibid.pragm 1.num.11. 478

Parochus debet cuſtodire libros, in quibus matrimonia, & alia deſcribuntur, ibid.num.13.

Parochus pro fide facięda quid accipere poteſt, ibid. num.14.

Parochus condemnatus ad triremes poteſt tempore finito ad Parochiam redire, collect.2.pragm.1.de Abolit.num.20. 16

Parochus non docens doctrinam Chriſtianam ſuos Parochianos, vel faciens eos mori abſq; Sacramentis debet ſuſpendi, collect.1.Rubric.de Pœn. num.8. 484

Pars, *qua procurauit Commiſſarium dietas ſoluere tenetur, collect.8 pragm.10 §.37.de Offic.Iudic.num.161.* 397

Pars tacendo approbat ſcripturam, collect.6.prag. 26.de Offic.Sacr.Reg.Conſil num.10. 449

Pars, quæ compellitur iurare de calumnia ſi peteret copiam proceſſus, illa non conceſſa compelli non poteſt, collect.6. pragm.6.de Ordin.iudicior.nu. 12. 464

Pars altera ſi citauerit aliquos teſtes, & poſteà nollet eos examinari facere an poſſit cogi ad illos examinari faciendum, ibid pragm.9.n.1. 466

Particulares *obligati pro mutuo facto in beneficiũ Vniuerſitatis quando moleſtari poſſint, collect. 9 pragm.11.de Admin.Vniuerſ.num.10.* 71

Paruum, *& nihil æquiparantur, collect.7.pragm. 6.de Aleator.num.8.* 81

Paſcuum *quotuplex ſit, & quod dicatur, collect.1. Rubric.de Paſc.num.1.* 479

Paſcua in Regno cuius præſumantur, ibid.nu.10. fol. 480

Paſcendi ius mutari nequit, ibid.num.12.

Paſcendi ius habens aquare poteſt, ibid. num.14.

Paſcendi ius quando habentibus facultatem interdici poteſt, ibid.num.15.

Pater *Decurionis non poteſt eligi in Sindicum, collect.4.pragm.4.de Admin.Vniuerſ.n.13.* 49

Pater venit appellatione coniunctorum, ibid.n.15.

Pater poteſt obtinere beneficium in Eccleſia, in qua filius illegitimus beneficium obtinuit, ibid.n.16.

Patres, filij, vel fratres non poſſunt inſimul eligi in regimen Vniuerſitatis, ibid.pragm.5.n.213. 65

Patris appellatione an veniat auus paternus, ibid. num.214.

Pater an poſſit appellare pro filio in cauſa libertinitatis, collect.1.Rubric.de Appellat.nu.27. 89

Pater an poſſit donare filio propter nuptias emphyteuſim abſq; Domini conſenſu, collect.1. Rubric. de Donat propter nupt.num.11. 208

Pater tranſiens ad ſecunda vota nùm ſit ſuſpectus in educatione filiorũ primi matrimonij, collect. 1. Rubric.de Educat. puero.num.20. 217

Pater non tenetur pro filio, & è contra, nec ſeruus pro Domino, collect.2. pragm.1.de Offen.innox. pro nox. num.6. 366

Patresfam, homines liberi, & qui prohibiti nõ ſunt poſſunt conſtituere Procuratorem, collect.1.Rubric de Procurator.num.2. 497

Patres poſſunt receptare filios bannitos, collect.3. pragm.5 de Receptator.delinq.num.1. 508

Pater transferens ſe ad habitandum cum filio an dicatur habitare vnà cum filio, collect.1.pragm. 1.de Senatuſconſ.Maced.num.20. 521

Pater, qui incœpit ſoluere partem mutui facti filio an ſibi præiudicet, ibid num.28.

Patrocinium *non præſtatur tempore feriarum, collect 1.Rubric.de Ferijs num.14.* 246

Patroni *Nautum in mari tenentur reddere iſtrionem Partibus, collect.1. pragm.1. de Commiſſ. num.14.* 175

Patronus, qui vti pauper quærit alimẽta à Beneficiato tenetur probare paupertatem, collectan.4. pragm.6.de Milit.num 9. 335

Patruus, *vel nepos ſuccedit in feudo, collectan.7. pragm.6 de Feud.num.1.* 253

Pauperes *ſunt exempti à ſolutione collectarum, collect.2 pragm.1 de Appret.num.16.* 102

Pauper dicitur perſona miſerabilis, collect.2. prag. 1.de Falſ num 8. 241

Paupertas ex quibus probetur, collect.4. pragm.6. de Milit num 2. 335

Pauper quis dicatur, ibid.num 5.

Paupertas probatur per duos teſtes, ibid.num.6.

Paupertas potiùs, quàm diuitiæ præſumuntur, ibid. num 7.

Pauperes, & miſerabiles perſonæ non tenentur ad pœnam contumaciæ, collect. 4. pragm.3.de Offic. Baiul.num 4. 377

Pauperes excuſantur à tutela, collect.3. pragm.3. de Offic.Iudic.num.2. 379

Pauper notorius præſumitur qui bonis ceſſit, ibid. pragm.10.§ 7.num. 29. 386

Pauper præſumitur qui Curiæ panem accepit, ibid. num 32.

Paupertas an faciat, quem non poſſe eſſe Actuariũ, ibid.§.24.num 124. 394

Pauperes an poſſint opponere nullitates abſq; depoſito, vide verb.Nullitates.

Pax *an dicatur rupta per inſultum, collect.1.prag. 1.de Pac.ſub verb. Reg.num.9.* 476

Pax facta de delicto in genere comprehendit qualitatem aggrauantem, ibid.num.12.

Pe-

INDEX.

Peculatus quid ſit, collect 6. pragm.46. de Offic. Procurat.Caſar num.7. 429
Peculatum quis committere dicitur, ibid.num.8.
Pecunia ſub fide lucrata non debetur, & repetitur in ludo prohibito, collect.2. pragm.1.de Alcator. num.4.& 5. 78
Pecunia ad emptionem deſtinata an veniat appellatione ſtabilium, collect.2. pragm.1.de Appret. num.6. 101
Pecunia venit appellatione bonorum, collect.1.Rubric.de Bon. prodit.num.6. 138
Pecunia venit in legato mobilium, niſi ſit deſtinata ad emptionem, collect.1. Rubric.de Cenſib.n.48. fol. 147
Pecunia Fiſcalis pro vno vſu deſtinata non poteſt ad alium conuerti, collect.4. pragm.7..de Commiſſar. num.1. 177
Pecunia à Regno non extrahatur, quàmuis in illo ſit introducta per Exteros, collect.8. pragm.10. de Extract.num.1. 233
Pecunia, & fauores praualent in Mundo, collect. 2. pragm.1.de Official.& quæ ijs probib.num.4. fol. 367
Pecunia publica nequit impendi ad alium vſum, niſi ad quem eſt deſtinata, collect.6. pragm.46.de Offic.Procurat.Cæſar.num. 5. 429
Pecunias publicas auferentes qua pœna puniũtur, ibid num.6.
Pecunias publicas ab alio ſubreptas ſcienter accipeens qua pœna punitur, ibid.num.9.
Penſio domus non debetur à Iudæis ſi habuerint mandatum de exfractando, collect.3. pragm.2. de Iudæis num.11. 303
Penſio transferenda in Clericum poteſt transferri in Clericum primæ tonſuræ, collect.2. pragm.2. de Milit.num.3. 333
Penſio non poteſt imponi ſuper Parochiali non rendente centum ducatos, collect.6. pragm.11. de Official.& quæ ijs probib num.13. 371
Perceptores quolibet menſe debent mittere bilancium ad Regiam Cameram, collect.5 pragm.40. de Offic.Procurator.Cæſar.num.1. 428
Perceptores differentes mittere pecunias ad Regium Theſaurarium puniuntur, ibid num.2.
Perceptores Regis tenentur antè diem denunciare Vniuerſitatibus ſolutionem exigendam, ibidem num.3.
Perceptores, & eius Officiales accipiunt ſalaria ex tributis, collect.1. pragm.1.de Trigeſ. & ſalar. Official.num.10. 546
Perceptoriæ Militum Hieroſolymitanorum ſunt ad nutum amouibiles, collect.2. pragm.1.de Eccleſ.perſon num.5. 215
Percuſſio facta cum lapide qualiter puniatur, collect.7.pragm.22 de Arm.num.5. 114
Peremptio inſtantiæ poteſt opponi poſt ſentẽtiam, collect.1.Rubric.de Inſtant.cauſ.num 12. 290
Peremptio inſtantiæ non excludit vitium litigioſi, ibid.num 30.
Periurus eſt infamis, & peccat mortaliter, collect. 2.pragm.1.de Sindicat.Official.num.14. 129
Periurus nequit eſſe teſtis, ibid.num.15. & collect. 2. pragm.2. de Præſcript.num.3. 493
Perſonarum appellatione veniunt maſculi, & fœminæ, collect 4 pragm.4.de Monet num.5. 346
Perſonæ priuilegiatæ quando per Procuratorem admittuntur ad eligendum forum, collect 14. pragm. 44. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 4. fol. 453
Perſona Eccleſiaſtica qua pœna puniantur, collect. 2. pragm.1.de Sodom.num.2. 531
Perſonæ miſerabiles eligentes forum debent eligere illum Principis, collect.2.pragm.1.Vbi de delict. quis conuen.num 7. 552
Perſonatus in diebus carniſpriuij qualiter incedere debent, collect.1. pragm.1. de Perſonat. nu.1. fol. 481
Perticæ ab vno muro ad alium poſſunt teneri pro pannis areſcendis, collect.5.pragm.6.Nè quid in loc.public.num 9. 358
Petens plus debito ad quid tenetur, collect.2.prag. 1.de Negant.mutuum num.7. 354
Petitio ſi referat ſe ad inſtrumentum, illius copia Reo datur ſumptibus actoris, collect.5.pragm.5. de Ordin.iudicior.num.1. 463
Pharmacopolæ nequeunt vendere medicamenta abſq; Medici rizetta, collect.1. prag.4.de Pharmacop. num.1. 481
Piratæ excluduntur ab indultu, collect.3.pragm. 2.de Abolit.num.40. 23
Piratæ reputantur pluſquàm latrones, collect.8. pragm.10 §.48.de Offic.Iudic.num.220. 402
Piratæ qui dicuntur, collect.1. Rubric. de Pirat. num.1. 481
Piratæ excommunicantur, ibid.num. 3.
Piratæ veniunt appellatione latronum publicorũ, ibid.num.5.
Piratæ non gaudent indultu, nec immunitate Eccleſiæ, ibid.num.7.
Piratæ nuncupantur graſſatores viarum, ibid.n.9.
Piſcarij, Lanij, & alij cxculenta vendentes vendãt iuſto pretio, collect.3. pragm.3.de Annon.nu.1. fol. 85
Piſtor non eſt Mercator, collect.1.Rubric. de Mercat.Official. probib.num.3. 327
Planus quis dicatur, collect.1. Rubric.de Paſc.n.6. fol. 479
Plebeii prohibentur fungi honoribus Decurionis, collect.1. pragm.2.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu. 35. 443
Plebeus à natiuitate, & deindè nobiliter viuẽs eximitur à ſolutione tributi, collect.1.pragm.1.de Relegat.num.6. 509
Plumbatæ aſportari non poſſunt, collect.7.pragm. 22.de Armis num.1. 2. & 3. 114
Podagra laborantes excuſantur à munere iudicãdi, collect.1.pragm 2. de Offic.Sacr.Reg.Conſil. num.26. 442
Pœna contra fraudantes Vniuerſitates, quæ ſit, collect 5.pragm.5.de Adminiſt.Vniuerſit n 43. 56
Pœna corporalis arbitranda contra ludentes ſub fide, aut dantes, vel recipientes pecuniam ad luden-

Digitized by Google

dendum non extenditur ad mortem, collect. 5. pragm.4 de Aleator.num.1. 79

Pœna corporalis arbitraria quando extendi poſſit ad mortem naturalem, ibid.num.3.

Pœna pecuniaria comminata, & reſeruata in arbitrium, tr inſgreſſor non poteſt puniri pœna corporali, ibid.num.11.

Pœna detinentis arma domi qua nàm ſit, collect.3. pragm.4 de Arm. num.1. 112

Pœna æqualis non ſemper imponitur in paribus delictis, collect 7.pragm.6.de Baronib.n.4. 126

Pœna imponitur inſpecto tempore, & qualitate perſona, ibid.num.5.

Pœna blaſphemantium quæ ſit, collect.1.pragm.1. de Blaſphem.num 1.2.& 3. 137

Pœna blaſphemantibus quando multiplicari poſſit, ibid.num.4.

Pœna ordinaria cõtra blaſphemantes quando ceſſat, ibid num.5.

Pœnæ commutatio non poteſt fieri Parte non concordata, collect.3. pragm.2.de Compoſit.num.1. fol. 180

Pœna delicti non poteſt imponi pro contumacia, collect.1.Rubric.de Contumac.num.11. 194

Pœna impoſita aſportantibus arma Infidelibus an comprehendat aſportantes arma Fidelibus habitantibus in Terris inimicorum, collect.3.pragm. 2.de Extract num 8. 228

Pœnam impoſitam contra extrahentes quando incidat repertus in itinere portans frumẽtum prohibitum extrahi, ibid pragm.9.num.12. 232

Pœna falsò aſſerentis ſe occidiſſe bannitum qualis ſit, collect 2 pragm 1.de Exulib.num 7. 235

Pœna contra ſequeſtrantes perſonas ad finem illas riscaptandi.ibid.pragm.10.num.1. 238

Pœna bis debitum exigentium quæ ſit, collect. 7. pragm.7.de Falſ.num.1.2.& 4. 244

Pœna petentis debitum ſolutum an practicetur ſi ſit petitum, & non ſolutum, ibid.num.3.

Pœna furti vt quis valeat puniri debet conſtare de re ſubtracta, collect.1.Rubric.de Furt.n.6. 274

Pœna furti quæ ſit, ibid. pragm.1.num.2. fol.eod.

Pœna eſt augẽda pro furto commiſſo in loco ſacro, ibid. num.7.

Pœna ex frequẽtatione, & ex iteratione delicti augetur, ibid. pragm.2.num.3. 275

Pœna furti non euitatur ex reſtitutione rei furatæ, ibid.num.9.

Pœna mortis punitur emittens ictum ſcopictæ etiã non ſequuto effectu, collect.1.Rubric.de Ict.ſcopict.num.1. 278

Pœna mortis naturalis non eſt puniendus emittens ictum ſcopictæ abſq; offenſione, ſi nõ conſtat abfuiſſe pallam plumbeam, ibid.num.7.

Pœna extraordinaria punitur emittens ictum ſcopictæ alium caſualiter offendendo, ibid.num.8.

Pœna publicationis bonorum an infligatur Neapolitanis, collect.4.pragm.3.de Immunit.Neapolit.num.1. 283

Pœna imprimentis libros prohibitos abſq; licentia Curiæ Archiepiſcopalis Neapolis quæ ſit, collect. 2. pragm.2.de Impreſſ.libror.num.2. 285

Pœna impreſſionis librorum abſq; licẽtia ex Concil.Trid. quæ ſit, ibid.num.3.

Pœna fractæ ſaluaguardiæ ad quem ſpectat, collect. 3.pragm.2.de Inſtr.liquid.num.13. 297

Pœna eÿcientium lapides cum fiundis intus, vel extra Ciuitatem quæ ſit, collect.1.pragm.1.de Lapid.num.1. 309

Pœna ordinaria non eſt puniendus qui ſemel lenocinium commiſit, collect.2.pragm.1.de Lenonib. num.19. 315

Pœna Regularium accedentiũ ad Monaſteria Monialium quæ ſit, collect.4 pragm. 3. de Monial. num.5. 350

Pœna non debet exigi à pauperibus, ex quo tenent faſciculos fraſcarum antè ianuam, donec vendi poſſunt, collect.5. prag.6.Ne quid in loc.public. num.8. 358

Pœna pari puniuntur occidens patrem naturalem, quàm ſpiritualem, collect.5. prag. 8. de Official. & quæ ÿs prohib.num 7. 369

Pœna Baiulorum non debet excedere carolenos quindecim, collect.2.pragm.1.de Offic.Baiul.nu. 1.2.& 3. 375

Pœna non exigitur quando animalia reperiuntur in terris apertis, ibid.num.4 & 5.

Pœna vnica debet exigi de animalibus diuerſorũ, quæ ſtant ſub vno paſtore, ibid.num.7.

Pœna vt exequatur contra animalia quid requiratur, ibid.num 8.

Pœna pro damno dato nequit exigi quando animalia caſualiter intrant fundum bannitum, ibid.num.11.12.& 13.

Pœna damni dati contra animalia abſentium an debeatur, ibid num.14.

Pœna damni dati vt exigatur ſufficit conſtare per vnum teſtem bonæ qualitatis, ibid.nu. 15.& 16.

Pœna damni dati debetur pro quantitate accuſata, ibid.num.26.& 27

Pœna damni dati nequit exigi, niſi Partis inſtantia præcedente, ibid num.28.

Pœna cõtumaciæ à pauperibus moderatè exigi debet, ibid.pragm.3.num.3. 377

Pœna peculatus punitur qui pecuniam traÿciendam ſuſcepit, collect.6. pragm.46.de Offic.Procurat.Caſar.num.11. 429

Pœna ab vtroq; eſt applicanda Fiſco ſi nõ conſtat, quis priùs pacem ruperit, collect.1.pragm.1.de Pac.ſub verb.Reg. num.8. 475

Pœna pacis ruptæ an committatur ob falſum teſtimonium, ibid.num.10.

Pœna quid ſit, collect.1.Rubric.de Pœn.n.1. 483

Pœna quando minoratur, ibid num.4.

Pœna pecuniaria poteſt trãſmutari in corporalem, ibid. num.5.

Pœna rapiẽtis Nouitium à Religione quæ ſit, ibid. num.9.

Pœna ſtupri quæ ſit, ibid.num.14.

Pœna quando imponuntur ſeruantur Conſtitutiones, & Capitula, ibid. pragm.1.num.1. 484

Pœna de iure municipali inſtitutæ an debeant prætermitti, ibid.n.2.

Pœ-

INDEX.

Pæna iuris communis ſeruatur, vbi non eſt municipalis, ibid.num.4.

Pæna ſpoliantis mortuum quæ ſit, ibid.num.6.

Pæna vtentium falſis ponderibus, & menſuris quæ ſit, collect.1. Rubric.de Ponderib.nu.8.9.& 15. fol. eod.

Pæna relegationis vbi non venit imponenda, non proceditur ex officio, collect.2. pragm.2.de Priuileg.Vniuerſ. num.3. 495

Pæna triremis apponitur in decretis relegatorum, deportatorum, & exiliatorum, collect.1.pragm.1.de Relegat.num.1. 509

Pæna triremium nõ irrogatur Nobilibus, nec Popularibus nobiliter viuentibus, ibid.num.4.

Pæna triremium ſi acceptatur ab aliquo, illa indigno, obligatio eſt nulla, ibid.num.7.

Pæna non debetur vbi non militat ſuſpitio, collect.3.pragm.5.de Suſpit.Official num.2. 534

Pæna contra non probantes ſuſpitiones an remitti poſſit, ibid.pragm.15 num.7. 536

Pæna vagabundorum quæ ſint, collect.1. Rubric.de Vagab. ſeu erron.num.1. 547

Pæna ob gabellam fraudatam cui applicetur, collect.4.pragm.5 de Vectigal.num 4. 556

Pæna impoſita à lege non intelligitur ipſo iure, collect.3 pragm.3.de Vſurar.num.5. 562

Pæna adulterij quæ ſit, vide verb. Adulterium.

Pæna eximentis carceratum quæ ſit, vide in verb. Carceratus.

Pæna abortus, vide verbo Abortus.

Pæna inceſtus, vide verbo Inceſtus.

Pęnitens nõ eſt ſuſpectus in cauſa ſui Confeſſarij, collect.6. pragm.15.de Suſpit.Official. num.33. fol. 538

Pollutio inter crura nõ punitur vti ſodomia, collect.2.pragm.1.de Sodom.num.5. 531

Pondera quarè ſunt inuenta, collect.1.Rubric.de Ponderib.num.1. 485

Pondera, & menſuræ debent eſſe ænea, ibid nu.4.

Pondera, & menſuræ à quo debent cognoſci, ibid.num.6.

Pondera falſa accommodans ad quid teneatur, ibid.num.10.

Ponderibus falſis vtentes qua pæna puniantur, vide verb. Pæna.

Portelli ius non ſoluitur à carcerato, qui non pernoctauit, collect.2.pragm.1.de Carcer.n.3. 143

Portelli ius nõ exigitur ex animalibus interceptis, & carceratis ex cauſa damni illati, ibid.num.6.

Porterij nequeunt quærere ſtrenam, collect.1.prag.1.de Porter.num.1. 486

Poſitiones, & articuli quid ſint, & quomodò differant, collect.8.pragm.8.de Ordin.iudicior.nu.1. fol. 466

Poſitiones fieri, & præſentari debent infra terminum, ibid.num.2.

Poſitiones admittuntur in cauſis ſummarijs poſt publicationem, ſecus in plenarijs, ibid.num.3.

Poſitio, quàm aliquis negauit neminem iuuare poteſt, ibid.num 4.

Ponens, & non probans perdit cauſam, ibid.nu.5.

Poſitiones etiam iuratæ per Procuratorem datæ reuocari poſſunt, ibid.num.6.

Poſitio tota negari nequit, ibid.num.7.

Poſitiones in contumaciam non reſpondentis quãdo habeantur pro confeſſatis, ibid.num.8.

Poſſeſſio ſola feudi an faciat Baronem, collect.1. Rubric. de Baron.num.3. 119

Poſſeſſio longeua iuuat in manutentione, ibid.prag.11.num.10. 130

Poſſidens annuos introitus releuatur ab onere ſatiſdandi, vti poſſidens immobilia, collect.1.Rubr. de Cenſ.num.46. 148

Poſſeſſio dari nequit à Iudice extrà eius territorium, collect.2. pragm.1.de Citat.num.5. 165

Poſſeſſionem habentes tenendi, & conſtruendi antè eorum domos non ſunt turbandi, collect.1. Rubric.Nè quid in loc.public.num.8. 355

Poſſeſſio vbi eſt turbida ponitur ſub ſequeſtro, collect.5.pragm.16.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.nu.9. fol. 448

Poſſidentes ex titulo Regio non vexantur inconſulto Rege, collect.1.pragm.1.de Poſſeſſor.non turband num 1. 487

Poſſeſſio debet eſſe continuata, vt quis præſcribere poſſit, collect.1.Rubric.de Præſcript num 9. 491

Poſſeſſio Terrarum poteſt impediri Baronibus priuilegia Vniuerſitatis confirmare nolentibus, collect.1.Rubric.de Priuileg Vniuerſ num.2. 495

Poſtulare quid ſit, & ad quos ſpectat tale ius, collect.1.Rubric.de Poſtulan num.1. 488

Poteſtas Arbitrorum dependet ex compromiſſo, collect.1. Rubric.de Arbitr.num.6. 104

Poteſtas eligendi tertium poteſt dari Arbitratoribus, collect.2.pragm.1.de Arbitr num.32. 107

Poteſtates ſunt duæ, Eccleſiaſtica, & ſæcularis, collect.4.pragm.3.de Iuriſdict.inuic.non turband. num.4. 308

Practica S.C. circa dilationes tàm in ciuilibus, quã in criminalibus, collect.1. Rubric.de Dilation. num.9. 203

Præceptum de feſtiuis diebus, & Dominicis ſub prætextu feriarum non eſt violandum, collect.1.Rubric.de Nundin.num.5. 364

Prædicatores ſeniores debent præcedere iuniores, collect.5.pragm.4.de Actuar.num.25. 35

Prælati Eccleſiaſtici an poſſint cogere per cenſuras Eccleſiaſticas, vt ſoluantur adiutoria, collect.2. pragm.1.de Baronib.num.37. 122

Prælatus habẽs in ſua Diœceſi iuriſdictionem temporalem tenetur conſtituere Magiſtratum ſæcularem, collect.2.pragm.1.de Eccleſ.perſ. nu.10. fol. 215

Prælati debent reſidere in ſua Diœceſi, collectan.8. pragm.10.de Offic.Iudic. num.4. 383

Præmium capientium bannitos non debetur Officialibus Curiæ illos capientibus, collect.5.prag.5.de Exulib.num.2. 237

Præmium Officiali mandanti capere bannitos debetur, & non familiæ, ibid.num.3.

Præſcriptio habet vim pacti, collect.1. Rubric.de Aedific. prohib.num.12. 75

Præ-

præſcriptum in materia iuriſdictionis tantum dicitur quantum poſſeſſum, collect.8. pragm.8. de Baronib.num 9 128

Præſcriptio abſquè bona fide non opitulatur Baronibus, vel quando conſtat de initio inualido, & imperfecto, ibid.num.10.& 11.

Præſcriptio legitima prodeſt Baronibus, ibid. prag. 10.num.3. 129

Præſcriptio inducitur ex prohibitione facta per Baronem vaſallis, & eorum patientia ſubſequuta, ibid. pragm.14 num.9. 134

Præſcriptio triginta annorum non procedit in hypothecaria contra Eccleſiam, ſed requiritur curſus quadraginta annorum, collect.6.pragm.5.de Feud. num.3. 253

Præſcriptio an habeat locum in Regno vbi ſola facti veritate inſpecta proceditur, collect.1. Rubr. de Præſcript.num.3. 490

Præſcriptio quid operetur, ibid num.4.

Præſcriptio poteſt opponi in quacunq; parte iudicij, ibid num 5.

Præſcriptiones frequentatæ in iudicio quæ ſint, ibid. num.6.

Præſcriptio abſq; poſſeſſione non habet locum, ibid. num.7. & 8

Præſcriptio non extenditur vltrà rem, vel perſonam, ibid.num.10.

Præſcriptiones reſtringuntur ad actus, per quos exercentur, ibid.num.11.

Præſcribens allegans titulum non apparentem debet iurare de calumnia, ibid num.12.

Præſcriptio vbi non opponitur an Iudex ex officio supplere poſſit, ibid.num.13.

Præſcriptio quibus modis interrumpatur, ibid.nu. 14. 15.16 & 17.

Præſcriptio quando interrumpatur per ſolam citationem, ibid.num.18.19.20. & 25.

Præſcriptio longi temporis quæ ſit, ibid.num.21.

Præſcriptio quomodò currit cõtra aliquem, qui aliquibus annis fuit abſens, & aliquibus præſens, ibid. num 23.

Præſcriptio non datur in facultatiuis, ibid.nu.26.

Præſcriptio non currit contra impeditum, ibid. nu. 27.

Præſcriptio nõ currit in vita malè alienantis, ibid. num 28.

Præſcriptio contra vxorem in rebus dotalibus non currit, ibid.num.29.

Præſcriptio immemorabilis quam vim habet, ibid. num.30.

Præſens *quis dicatur, collect.1.Rubr.de Præſcript. num.23.* 492

Præſidens *S.C. & Conſiliarij gaudent immunitatibus, quibus fruuntur Præſidentes, & Rationales Regiæ Cameræ, collect.1. Rubr.de Immunit. Offic. num.1.* 284

Præſes S. C. allegatus ſuſpectus in quibus ſe intromittere valeat, collect.6 pragm.15.de Suſpit.Official num. 3. 536

Præſide ſuſpecto non ſunt ſuſpecti Iudices, ibid.n.5.

Præſes S.C. vbi eſt ſuſpectus in committendo quid ſit, ibid.num.6.

Præſes Prouinciæ non debet deſerere officium abſq; licentia, collect.6. pragm.8.de Offic.Iudic.nu.3. fol. 382

Præſides, & Auditores Prouinciæ ſindicãtur etiam de illis, quæ extra officium exercuere, ibid. prag. 10.§.30.num.136. 395

Præſides debent publicare banna cum Conſultore, ibid.§.32.num.137.

Præſes nequit emanare banna pro monetis, ibidem num.145.

Præſes nequit excarcerare abſq; voto Regiæ Audientiæ, ibid.§.34.num.152. 396

Præſes de negotijs occurrentibus in ſuo Tribunali nequit aliquid de per ſe agere, ibid.num.153.

Præſes procedens ad modum belli quæ obſeruare debet, ibid.§.53.num.237. 403

Præſide mortuo Regia Audientia certiorat S.E. vt concedat poteſtatem procedendi ad modum belli, ibid.§.54 num.241. 404

Præſes habet merum, & mixtum imperium contra foraſcitos, ibid.num.242.

Præſes exiſtens extrà Prouinciam nequit exercere negotia Prouinciæ, *ibid.§.71.num.252.* 405

Præſes infirmus nequit cõuocare Auditores in alio loco, collect.6. pragm.7.de Offic.Iuſtitiar.num. 2. & 3. 413

Præſes quando teneatur denunciare Tribunali literas à Prorege miſſas, ibid.num.4.

Præſtimonium *habens in titulum beneficij an priuilegio gaudeat, collect.5. pragm.4. de Cleric. num.8.* 172

Præſumptio *in dubio eſt pro reo, collect.5. pragm. 8 de Annon num.6.* 86

Præſumptiones tres oriuntur pro inſtrumento, collect.1.Rubric.de Fid.inſtrum. num.17. 268

Præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio, ibidem pragm.2.num.13. 271

Præuentio *in petẽda exequutione antè poſtulatam reſtitutionem an efficiat, vt retardetur exequutio, collect.4. pragm.5.de Offic. Sacr.Reg.Conſil. num.28.* 447

Præuentio an ex qualibet iuſta cauſa fieri poteſt, collect.1. pragm.1. de Præuent.moderand.nu.1. fol. 493

Præuentio an militet quando fuerit facta in S.C.eo die, quo inſtrumentum præſentatur in M.C.V. ita quòd impediat liquidationem, ibid num.6.

Pragmaticæ *in Regno à Proregibus examinari ſolent cum voto Collateralis. in præfat.n.21.* 2

Pragmatica *quid ſit propoſit.1.num.1.3.& 4.* 3

Pragmatica *ſtatimatq; eſt publicata ligat ſubditos, propoſit.6.num.1.* 6

Pragmatica *publicata in Tribunalibus an debeat per Regnum publicari, ibid.num.2.*

Pragmatica *extenditur de caſu ſimili ad ſimilem vbi viget eadem ratio, collect.4. pragm.3. de Actuar num 13.* 33

Pragmatica *aliquid apertè mandantes debent obſeruari, collect.6. pragm.11. de Official. & quæ ijs prohib. num.6.* 370

Prag-

INDEX.

Pragmatica octuaginta nouem capitum à quo fuit edita,collect.8.pragm.10.de Offic.Iudic.n.1. 383

Pratum *quod dicatur, collect.1. Rubric. de Paſc. num.8.* 480

Preces *importunæ Baronum dicuntur coactiones, collect.13.pragm.13.de Baron.num.2.* 132

Pretium *numeratum ad cõſtitutionem cenſus quomodò conſtat,collect.1.Rubr.de Cenſib.n.26.* 148

Pretium quando perditur,ſi adeſt ſtatutum,quòd nullus emat in Ciuitate,& aliquis emat,collect.6.pragm.7.de Extract.num.3. 232

Primogenitus *ſuccedit in feudis in Regno in locis, vbi viuitur iure Francorum, collect.5. pragm.4.de Feud.num.13.* 252

Primum, *& ſecũdum beneficium conceditur etiam poſt concluſum in cauſa, collect.13. pragm.14. de Ordin.iudicior.num.15.* 472

Primum beneficium quando eſt petendum, ibidem pragm.16.num.1. 473

Primum, & ſecundum beneficium competit minoribus,ibid.num.2.

Princeps *non recognoſcens Superiores condit leges, propoſit 2.num.1.* 3

Princeps ſæcularis poteſt concedere abolitionem de adulterio inceſtuoſo,collect.1. Rubric.de Abolit. num.22. 13

Princeps remittẽdo pœnam cenſetur pro præteritis delictis,non pro futuris.ibid. pragm.1.nu.8. 15

Princeps poteſt pœnam corporalem remittere, ibid. pragm.2. num 1. 19

Princeps nequit diminuere iura Regni, collect. 5. pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.num.52. 55

Princeps nequit ius tertij tollere, collect.3. pragm. 2.de Compoſit.num 2. 180

Princeps poteſt auferre Nundinas,etſi per longiſſimum tempus ibidem fuerint exercitata,collect. 2.pragm.2. de Nundin.num.4. 365

Princeps ſolus poteſt comminare pœnam,collect.2. pragm.2. de Offic.Iuſtitiar.num.4. 410

Princeps poteſt facere quem præcedere,licèt aliàs nõ poſſet,collect.2.pragm.3.de Offic.Sacr.Reg.Conſil.num.8. 443

Princeps quando poteſt reuocare gratias,& priuilegia,collect.1. Rubric. de Reuocat.gratiar.n.2. fol. 512

Principi atteſtanti de cauſa vbi tertij præiudicium verſatur non creditur, ibid.num.3.& 4.

Princeps nequit reuocare priuilegia conceſſa cum pecunia, ibid.num.7.

Principes laici nequeunt concedere Iudæis, vt vſuras exerceant, collect.1.Rubric.de Vſurar.nu.2. fol. 560

Principium *eſt inſpiciendum, collect.12.pragm.41. de Offic.Sacr.Reg.Conſ.num.5.* 452

Priuatus *ducens in vxorem Principiſſam, mortua vxore non retinet Titulum, collect.1.prag.1.de Titulor. ſeu inſcrip.abuſ.in ſcrib ſubl.n.4.* 546

Priuignus *eſt loco filij, & vitricus loco patris, collect.4 pragm.3.de Actuar.num.17.* 33

Priuilegia *conceſſa miſerabilibus perſonis non reuocantur, niſi fiat ſpecialis mentio,collectan.6. pragm.16.num.3.* 86

Priuilegiata vna cauſa cenſentur priuilegiata omnia eius incidentia,collect.9. pragm.9.de Appellat.num.2. 99

Priuilegiati non tenentur ad contributionem, collect.2. pragm.1.de Appret.num.14. 102

Priuilegij verba qualiter ſunt interpretanda, collect.8.pragm.8.de Baronibus num.8. 127

Priuilegium in dubio non præſumitur, & requirit ſcripturam, collect.5.pragm.8.de Citat. num.1. & 2. 167

Priuilegium non eſt qualitas proueniens à natura, ibid. num.4.

Priuilegium conceſſum habitantibus Ciuitatem comprehendit habitantes Comitatum, collect.2. pragm.1.de Dilation.num.19. 201

Priuilegia multa enumerãtur fauore dotis, collect.4.pragm.4 de Empt.& vendit num.7. 220

Priuilegium ducendi aquas de aquaductu intelligitur de ſuperflua, collect.5. prag.5.de Extract. num.4. 231

Priuilegia debent expediri infra quatuor menſes, collect.2. pragm.2.de Fid & author.memorial. num.1. & 2. 272

Priuilegium an perdatur per non vſum, ibid.n.4.

Priuilegium alicui conceſſum extenditur ad familiares, collect 5 pragm 11.de Milit.nu.11. 336

Priuilegium per non vſum an amittatur, collect. 1.pragm.1.de Munerib.Official.num.6. 351

Priuilegium in remunerationem conceſſum non eget confirmatione,ibid.num.10.

Priuilegium eſt maius lege,collect.8. pragm.10. §. 85.de Offic.Iudic num.280. 407

Priuilegium perdit qui illo abutitur, collectan.5. pragm.12.de Offic.Magiſtr.Iuſtitiar.n.8. 416

Priuilegia à Rege obtenta intra quantum tempus ſunt exequutorianda, collect.1.pragm.1.de Priuileg infra ann.exhiben num.1. 494

Priuilegium eſt nullum ſi infra annum exequutioni non mandatur, ibid.num.5.

Priuilegia Vniuerſitatibus conceſſa debent confirmari per nouos Dominos, collect.1. Rubric.de Priuileg. Vniuerſ.num.1. 495

Priuilegia Vniuerſitatis ex quibus declarantur, ibid.num.8.

Priuilegium quando cenſeatur perſonale,vel reale, ibid.num.9.

Priuilegia conceſſa ex cauſa oneroſa nequeunt reuocari,collect.1.Rubr.de Reuoc.gratiar.n.5. 512

Priuilegia Doctorum quæ ſint, collect.1. pragm.2. de Scholar.doctor.num.1. 518

Priuilegium electionis fori nequit renũciari à miſerabilibus perſonis, collect.2. pragm.2.Vbi de delict.quis conuen.num.28. 553

Priuilegium conceſſum patri extenditur ad filios, collect.3. pragm.4.de Vectigal.num.7. 555

Probationes *an,& quando admittãtur ad inſtrumẽta cenſualia, coll.1.Rubr.de Cenſib.n.38.* 148

Probatio qualis eſſe debeat vt dicatur legitima, collect.9.pragm.14.de Extract.num.2.3.& 4. 233

Probatio certa, realis, manifeſtiſſima, & liquida fit pro inſtrumento, collect.1.Rubric.de Fide inſtr. num.19. 269

INDEX.

Probationes manifeſta requiruntur contra inſtrumentum, ibid. num. 30.

Probationes varias requirit clauſula, conſtito, & quòd Pars citetur, ibid. pragm. 2. num. 10. 271

Probatio valoris cambiorum quomodò probetur, collect. 1. Rubric. de Liter. camb. num. 18. 316

Probatio contraria fit per probationes legitimas ſi poſt negatum mutuum actor probat per teſtes, collect. 2. pragm. 1. de Negant. mutuum n. 4. 353

Probatio aduerſus negantem ſcripturam qualiter fieri valeat, ibid. pragm. 2. n. 4. 5. 6. 7. & 8. 354

Probatio in contrarium admittitur contra iuris præſumptionem, coll. 1. prag. 3. de Piſtor. n. 6. 483

Probationes ſunt arbitrariæ, collect. 2. pragm. 2. de Præſcript. num. 6. 493

Proceſſus eſt nullus ſi proceditur aduerſus inſtãtiam peremptam, collect. 2. pragm. 1. de Inſtant. cauſ. num. 5. 291

Proceſſus, quos habent Auditores diſceſſuri reſtituuntur Actuario, collect. 8. pragm. 10. §. 2. de Offic. Iudic. num. 13. 384

Proceſſus factus à Iudice recuſato cum Iudice non recuſato valet, collect. 16. prag. 46. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num. 5. 454

Procurator quando admittitur ad teſtificandum, & quid in Sollicitatore, collect. 8. pragm. 8. de Actuar. num. 15. & 16. 37

Procurator conſtitutus à minori numero, quàm duarum partium Vniuerſitatis non valet, collect. 3 pragm 2. de Adminiſtr. Vniuerſ. n. 19. 47

Procurator non deſtinatur pro negotijs Vniuerſitatis vt accedat Neapolim, niſi electus congregato Concilio, ibid. pragm. 6. num. 1. 68

Procuratio authentica quæ dicatur, ibid. num. 3.

Procuratio facta à Notario in propriam perſonã an dicatur authentica, & quid ſi fiat à filio Notario in perſonam patris, & è contra, ibid. nu. 5.

Procuratio facta à Notario Apoſtolico non valet, ibid num. 8.

Procuram præſentantes non tenentur ſe tales probare, ibid. num. 9.

Procuratore non appellante infra decem dies à die notitiæ Dominus appellare poteſt, collect. 2. prag. 1. de Appellat. num. 14. 92

Procurator ſi fraudulenter eſt verſatus cum Partibus Dominus appellare poteſt, ibid. num. 15.

Procurator debet oſtendere mandatum ſuæ procurationis, collect 3. pragm. 3. de Cõmiſſar. n. 9. 177

Procurator petens plus debito quando nõ præiudicat Domino, collect. 7. prag. 7. de Falſ. n. 14. 245

Procuratores Fiſcales poſſunt recedere à reſidentia abſq; mandato, collect. 8. prag. 10. de Offic. Iud. num. 7. 383

Procurator Fiſcalis firmat in defectum Aduocati Fiſcalis, ibid § . 8. num. 34. 386

Procurator in cauſis criminalibus, in quibus veniret imponenda pœna mortis naturalis, vel ciuilis ſiuè membri abſciſſionis nõ reſpondet, collect. 8. prag. 30. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 1. 417

Procurator ſi cõparuit in cauſa criminali, & fuit admiſſus proceſſus valet, ibid. num 9.

Procuratores petunt beneficia, repulſas, & nominationes, collect. 20. pragm. 56. de Offic. Sac. Reg. Conſil. num. 1. 455

Procuratores an poſſint petere repulſam teſtium, & ſcripturarum in iudicijs ſummarijs, ibid. num. 2.

Procurator non ſolum tenetur iurare nomine Domini, ſed etiam ſuo, collect. 6. pragm. 6. de Ordin. iudicior. num 9. 464

Procurator antè litem conteſtatam alium Procuratorem conſtituere nequit, collect. 1. Rubric. de Procurator. num. 8. & 9. 497

Procurator falſus condemnatur ad expenſas, & punitur tanquàm falſarius, ibid. num. 17.

Procurator falſus dicitur furtum committere, ibid. num. 18.

Procurator effectus Dominus litis tenetur appellare, ibid. num. 22. & 24.

Procurator ad vnum actum non poteſt ſe ad alios extendere, ibid. num. 26.

Procurator ſpecialis non reuocatur per Procuratorem generalem, ibid. num. 29.

Procurator cenſetur reuocatus, Domino faciente aliquem actũ in iudicio ipſo præſente, ibid. n. 30.

Procuratores duo ſi ſint conſtituti eodem tempore, cuius conditio erit melior, collect. 1. Rubric. de Procurator. num. 31.

Procurator cenſetur reuocatus per ceſſionem, & renunciationem litis, ibid. num. 32.

Procurator conſtitutus cum iuramento non reuocandi poteſt reuocari, ibid. num. 33. & quid in Procuratore ad reſignandum beneficium, ibid. num. 34.

Procurator conſtitutus cum ſpeciali mandato ad reſignandum coràm Papa non poteſt interim reſignationem facere coràm alio, ibid. nu 49. 500

Procurator nequit opponere exceptionem excommunicationis contra aliquem, niſi habeat ſpeciale mandatum, ibid. num. 59.

Procurator generalis ſi tranſtulit omnes vires ſuas in alium, an poſſit illas reaſſumere, ibid. num. 61.

Procurator abſq; mandato ſpeciali, Dominum ſuper euictione non poteſt defendere, ibid. nu. 64.

Procurator habens ſpeciale mandatum non habet dilationem ad conſulendum Dominum in Partibus, ibid. num. 65.

Procurator cum ſpeciali mandato, vel cum libera poteſtate poteſt facere appellationem, de qua in c. cordi nobis in fin. de appell. in 6 ibid. n. 67.

Procurator cum ſpeciali mãdato quæ agere poteſt, ibid. num. 69.

Procuratores opponẽtes dilationes calumnioſè puniuntur, ibid pragm. 1. num. 1. 501

Procuratores incidentes in pœnam propter calumniam ſoluant de proprio, ibid. num 4.

Procurator an poſſit facere cadere Dominum in pœnam, ibid. num. 5.

Procurator cauſæ, qui litẽ eſt conteſtatus nõ eſt idoneus teſtis, coll. 1. prag. 1. de Teſt refren. n. 20. 542

Procurator cõtra Dominum eſt idoneus teſtis, ibid. num. 43.

Prodigi habent primum, & ſecundum beneficium, collect 14 pragm. 16. de Ordin. iudicior. n. 7. 473

Prodigus non obligatur, ibid. num. 10.

Pro.

INDEX.

Proditor *quis dicatur, collect. 3. prag. 2. de Abolit. num. 25. fol. 21. & collectan. 1. Rubric. de Bon. prodit. num. 8.* 139

Prohibitio *violenta non ſuffragatur Baronibus, collect. 14. pragm. 14. de Baronib. num. 10.* 134

Prohibitio non comprehēdit paucam quantitatem, collect. 2. pragm. 1. de Extract. num. 4. 227

Prohibitio non extrahendi pecuniam à Regno non habet locum contra Eccleſiaſticos, ibid. pragm. 10. num. 7. 233

Prohibitio receptationis non comprehēdit coniunctos, collect. 3. pragm. 5. de Receptat. delinquent. num. 2. 508

Prohibitio alienandi demonſtratiuè facta filijs non extenditur ad nepotes, collect. 1. Rubric. de Vincul. ſeù condit. num. 10. 557

Prohibitus facere per ſe, prohibetur facere per interpoſitam perſonam, collect. 5. pragm. 5. de Admin. Vniuerſ. num. 49. 55

Promiſſio *facta ad certum tempus an, & quando fieri poteſt poſt tempus, collect. 2. pragm. 1. de Abolit. num. 21.* 16

Promiſſiones facta ex cauſa ludi annullantur, collect. 2. pragm. 1. de Aleator. num. 6. 78

Promiſſio facta à ſponſo, vel eius patre, vel alijs eius nomine tutori, vt pupillum, vel pupillam ducat in matrimonium non debetur, collect. 2. pragm. 1. de Educat. puer. num. 6. 217

Proreges *poſſunt leges condere, propoſit. 1. num. 6. & 9.* 3

Prorex Regis perſonā repræſentat, propoſ. 2. n. 4. 4

Prorex gaudet priuilegijs quibus Rex, ibid. num. 5.

Prorex habet titulum Excellentiæ, ibid. num. 8.

Prorex eſt Regis imago, & ſuprema potitur poteſtate, ibid. num. 13.

Prorex cogit Dominos frumenti ad illud vendendum etiam viliori pretio, collect. 1. Rubric. de Annon. num. 6. 84

Prorex in aliquibus caſibus nequit præſtare aſſenſum ſuper feudalibus, collect. 5. prag. 4. de Feud. num. 1. & 8. 252

Prorex nequit præſtare aſſenſum ſuper bonis feudalibus ad Eccleſiam deuenientibus, ibid. num. 2.

Prorex poteſt præſtare aſſenſum in venditione feudorum Titulatorum, ibid. num. 15.

Prorex poteſt præſtare aſſenſum donationibus feudorum faciendis per parentes filijs in contractu matrimonij, etiam reſeruato dominio, vel vſufructu, ibid. pragm. 7. num. 1. 254

Prorex principaliter offenditur propter crimina in Ciuitate Neapolis commiſſa, collect. 1. Rubr. de Guidatis. num. 12. 276

Prorex de ſpectantibus ad Rempubl. mandat executioni quæ maior pars iudicantium decreuit, collect. 6. prag. 11. de Official. & quæ ijs prohib. num. 1. 370

Prorex ex iuſta cauſa poteſt concedere, vt ex Regno extrahantur ſtipendia, ibid. num. 7.

Prorex non valet ponere pēſionem ſuper beneficijs infra centum aureos, ibid. num. 10.

Prorex dat Adiunctos vbi Iudices inter ſe diſſentiunt, collect. 4. pragm. 5. de Offic. Iuſtitiar. nu. 3. fol. 411

Prorogatio *lapſi fatalis à quo tempore incipiat, collect. 2. pragm. 1. de Appellat. num. 26.* 93

Prorogatio fatalium ſimpliciter conceſſa vſque ad quod tempus intelligitur, ibid. num. 28.

Prorogatio fatalium quomodò fit in Curia Romana, ibid. num. 50.

Prorogatio ab Auditore in vim innocentiæ requirit Partis citationem, ibid. num. 51.

Prorogatio inſtantiæ impetrata per vnum ex correis iuuat alium, collect. 1. Rubric. de Inſtant. cauſ. num. 15. 290

Prorogatio inſtantiæ fit per conſenſum Partium, ibid. num. 19. & 20.

Prorogatio guidatici à quo die incipiat, collect. 8. pragm. 10. §. 70. de Offic. Iudic. num. 249. 405

Prothocollum *quid ſit, collect. 4. pragm. 3. de Notar. num. 2. 3. & 4.* 361

Prothocollum debet ſcribi per eundem Notarium rogatum, ibid. num. 5.

Prothocollo magis, quàm inſtrumento ſtatur, ibid. num. 6.

Prothocollum non probat teſtamentum, ibid. nu. 9. & 10.

Prothocollum debet conſeruari penès Notarium rogatum, vel eius heredes, ibid. num. 11.

Prouentus *ſunt fructus iuriſdictionis, collect. 5. pragm. 4. de Baronib. num. 7.* 125

Prouiſio *expedita in cauſa particulari ligat in vniuerſali, propoſit. 7. num. 1.* 7

Prouiſiones quando relaxantur per Iudicem Superiorem, collect. 4. pragm. 3. de Appellat. n. 16. 96

Prouiſiones fieri debent, ne ad incommodum deueniatur, collect. 2. pragm. 1. de Inciſ. arbor. nu. 3. fol. 286

Prouiſum à maiori parte dicitur prouiſum ab omnibus, collect. 8. pragm. 10. de Offic. Iudic. nu. 21. fol. 385

Prouocantes *ad duellum qualiter puniantur, collect. 2. pragm. 1. de Duell. num. 1.* 213

Prouocatio vt ſit punibilis debet eſſe facta animo deliberato, ibid. num. 3.

Prouocatio ad duellum eſt punibilis quando prouocans eſſet ſanæ mentis, ibid. num. 5.

Prouocatus in Palatio Principis, & delinquēs mitius punitur, collect. 3. pragm. 3. de Carcer. nu. 6. fol. 143

Prouocatus an iniuriā retorquere poſſit, collect. 1. Rubric. de Iniur. num. 22. 288

Proxeneta *quando repellatur à teſtimonio, collect. 8. pragm. 8. de Actuar. num. 17.* 37

Proxeneta quādo ſit idoneus teſtis pro dote, collect. 1. pragm. 1. de Teſt. refren. num. 19. 542

Pubertas *quando finitur, collect. 1. Rubric. de Infant. perdit. num. 10.* 287

Pubes in criminalibus non recipitur in teſtem, & quid ſi ſint duo puberes in crimine occulto, collect. 8. pragm. 8. de Actuar. num. 4. & 5. 36

Publicatio *legis eſt facienda de ordine Principis, propoſit. 5. num. 11.* 6

Digitized by Google

Publicatio ſit elapſo termino, collect. 11. *pragm.* 11. *de Ordin. iudicior. num.* 1. 467

Publicatio eſt facienda etiam in iudicio ſummario, collect. 2. *pragm.* 3. *de Teſt. refrenat nu.* 27. 545

Publicationibus denegatis ſententia eſt nulla, ibid. num. 28.

Puellæ *de matrimonio agenti nè inferatur violentia quid ſeruat Curia Archiepiſcopalis Neapol. collect.* 1. *Rubric. de Educat. pueror. n.* 13. 216

Puer *dicens ſe ab aliquo fuiſſe ſtupratum an faciat indicium ad torturam, collect.* 12. *pragm.* 37. *de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num.* 14. 421

Pueri quando baptizãtur debent deſcribi in libro, collect. 2. *pragm.* 1. *de Paroch. num.* 1. 478

Puer affirmans ſe ſodomitatum non facit fidem, collect. 1. *Rubric. de Sodom. num.* 12. 530

Pupillaritas *in maribus extenditur ad decimum quartum annum, in fœminis ad duodecimum, collect.* 1. *Rubric. de Infant. perdit. num.* 4. 287

Pupilli qui dicuntur, ibid. num. 7.

Pupillus non tenetur vltrà vires ex contractu facto per tutorem nomine eius pro ſoluendis debitis hæreditarijs, collect. 29. *pragm.* 81. *de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num.* 5. 460

Pupillus naturaliter obligatur, collect. 14. *pragm.* 16. *de Ordin. iudicior. num.* 9. 473

Pupillus antè cœptum iudicium poteſt cum conſenſu tutoris conſtituere Procuratorem, collect. 1. *Rubric. de Procurator. num.* 6. 497

R

RAptores *mulierem cum violentia in Campanea puniuntur ad modum belli, collect.* 8. *pragm.* 10. §. 48. *de Offic. Iudic. num.* 208. 401

Raptor non dicitur qui rapit maſculum, ibid. num. 209.

Raptores, & fautores ſunt ipſo facto excommunicati, ibid. num. 211.

Raptus in perſonam meretricis punitur ad modum belli, ibid. num. 212.

Raptus *abſq; violentia non punitur ad modum belli, ibid. num.* 213.

Raptus *non dicitur vbi ſit cauſa matrimonij, ibid. num.* 214. & 215.

Raptus ſi non fuerit factus in Campanea non punitur ad modum belli, ibid. num. 217.

Ratificatio *Principalis debet ſequi tacitè, vel expreſſè, collect.* 8. *pragm.* 30. *de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. num.* 12. 418

Ratificatio actorum factorum à falſo Procuratore tacitè, & expreſſè fieri poteſt, collect. 1. *Rubric. de Procurator. num.* 20. 498

Ratificatio *non admittitur ſi falſus Procurator in Conſiſtorio Principis actus geſſerit, ibid. nu.* 21.

Ratio *ſemel reddita an iterum reddi debeat, collect.* 1. *pragm.* 1. *de Commiſſar. num.* 12. 175

Ratio de prius geſtis eſt prius danda, & poſteà de alijs, ibid. num. 15.

Rationes *reddendæ ſunt in loco adminiſtrationis, collect.* 5. *prag.* 5. *de Adminiſt. Vniuerſ. n.* 150. 62

Reaſſumptio *nequit impediri ſub prætextu raſuræ inſtrumenti, collect.* 3. *pragm.* 2. *de Fid. inſtr. n.* 2. *fol.* 271

Rebellis *quis dicatur, & qualiter puniatur, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Bon. proditor. num.* 2. & 3. 139

Recaptus *ſi ſoluatur à ſequeſtrato an incurratur pœnam, collect.* 6. *pragm.* 10. *de Exulib. n.* 2. 238

Recaptus eſt crimen deteſtabile, collect. 8. *pragm.* 10. §. 48. *de Offic. Iudic. num.* 207. 401

Receptans *inquiſitum de crimine læſæ Maieſtatis quomodò punitur, collect.* 2. *pragm.* 1. *de Abolit. num.* 33. 17

Receptatores furum, & rerum furatarum eadem pœna, qua fures puniuntur, collect. 2. *pragm.* 1. *de Furt. num.* 14. 275

Receptans ſcienter rebellem lædit Principem, collect. 10. *pragm.* 37. *de Offic. Sacr. Reg. Conſ. n.* 5. 451

Receptans imputatum de crimine læſæ Maieſtatis incidit in eodem crimine, ibid. num. 6.

Receptatorum bannitorũ appellatione qui veniant, collect. 1. *Rubric. de Receptator. delinquent. n.* 1. *fol.* 506

Receptatio differt à conuerſatione, ibid. num. 2.

Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis eadem pœna punitur, ibid. num. 3.

Receptator banniti de crimine læſæ Maieſtatis non gaudet indultu, ibid. num. 4.

Receptatores bannitorũ qua pœna puniuntur, ibid. pragm. 1. *num.* 4. 507

Receptatio voluntaria eſt probibita, non coacta, ibid. num. 5.

Receptator non dicitur qui ſemel cibum, & potum bannitis tranſeuntibus dedit, ibid num. 9.

Receptatio facta ad finem trahendi bannitos Curiæ non meretur pœnam, ibid. num. 10.

Receptans bannitos extrà Regnum an puniatur, ibid. num. 11.

Receptans bannitum appellantem à banno non punitur, ibid. num. 12.

Receptans bannitos nequit allegare ignorantiam, ibid. num. 14. 15. & 16.

Receptatio bannitorum à quibus probatur, ibidem pragm. 6. *num.* 1. 508

Reclamatio *non ſuſpendit iudicatum, collectan.* 3. *pragm.* 2. *de Expenſ. num.* 3. 226

Reclamatio infra decem dies quarè requiritur, collect. 4 *pragm.* 5. *de Offic. Sac. Reg. Conſ. n.* 5. 446

Reclamatio poteſt fieri infra biennium poſt latam ſententiam, ibid. num. 9.

Reclamatio poſt decem dies cui dirigitur, ibid. n. 10.

Reclamatio reducit ſtatũ cauſæ in quo erat prius, ibid. num. 11.

Reclamatio non datur aduerſus duas ſententias conformes, ibid. num. 13.

Reclamatio an admittatur circa remedia Capitulorum Regni, ibid. num. 14.

Reclamatio non admittitur quando decretum Sac. Conſ. eſt cõforme decreto M. C. in criminalibus, ibid. num. 15.

Reclamatione expoſita ab inquiſito an ſit deferendum petito recurſui per Fiſcum, ibid. num. 16.

Re-

*Reclamatio an ſit concedenda in cauſa libertatis, ibid. num.*17.
*Reclamatio quando eſt declaranda deſerta, ibidem num.*18.
*Reclamatio à decreto remiſsionis Clerici an ſit cõcedenda, ibid.num.*19.
*Reclamatio interpoſita poſt longum tempus an poſſit proſequi, ibid.num.*20.
*Reclamatio an ſit concedenda ſi reſtitutio in integrum denegatur, ibid.num.*21.
Reconductio *in Ciuitate Neapolis vſquè ad quod tempus videatur tacitè facta, collect.*2. *pragm.* 1. *de Locat.num.*3. 320
Reconductio *in prædijs urbanis cenſetur facta vſq; ad tempus, quo habitauerit, ſecus in ruſticis, ibid. num* 4.
Reconductio *tacita non habet viam exequutiuam, ibid.num* 6. & 7.
Reconductio *tacita ex quibus probetur, ibid.nu.*9.
Rector *benefi ij ſi non habet centum pro ſe non val t penſio impoſita, collect* 6 *pragm.*11. *de Offic. & quæ ijs prohib.num.*12. 370
Rectores *Eccleſiarũ alienantes bona Eccleſiæ abſq; ſollemnitatibus an incurrant pœnam abſq; ſententia, collect* 3 *pragm* 3. *de Vſurar.nu.*9. 562
Recurſus *datur ſi proſ ratur decretum, quòd in priſtinam libertatem ponatur, collect.*8. *pragm.* 10 *§.*40. *de Offic.Iudic.num.*171. 398
Recurſu pendente an ſententia ſuperſedeatur, ibid. num 172.
Recuſans *iurare de calũnia cadit à cauſa, & Reus abſoluitur, collect.*6. *pragm.*6. *de Ordin.iudicior. num.*11. 464
Recuſatio non obeſt vbi non fuit notificata, collect. 1. *Rubric.de Suſpit.Offi ial num.*14. 533
*Recuſatio qualiter fit in Rota, ibid.pragm.*10. *n.*1. *fol.* 535
*Recuſatus tenetur deponere, ibid.pragm.*15. *nu.*10. *fol.* 537
*Recuſandi ius vni Litigantium competens contra Iudicem, aduerſario non competit, ſi ex ſui parte ſuſpitio non oriatur, ibid.pragm.*17. *n.*3. 540
Redemptores *litium nequeunt eſſe Procuratores, collect.*1. *Rubric.de Procurator.num.*16. 498
Reditus *annui Ciuitatis, vel Eccleſiæ venai non poſſunt abſq; ſollemnitate, collect.*1. *Rubric.de Cenſib.num.*52. 149
Reductio *ad arbitrium boni viri an ſit denegãda, ſi cum iuramento ſit renũciatum, collect.*3. *prag.* 2. *de Arbitr.num* 10. 109
*Reductio ad arbitrium boni viri eſt ſpecies appellationis, ibid.num.*12.
Redditio *rationum in quo loco dari debeat, collect.* 1. *pragm* 1. *de Commiſſar.num.*9. 174
Refectio *expenſarum eſt faciẽda quando inſufflatur ſpiritus vitæ, collect.*2. *pragm.*1. *de Inſtant. cauſ.num.*8. 292
*Refectiones veterum ædificiorum non comprehenduntur ſub prohibitione ædificiorum, collect.*2. *pragm.*2. *de Aedific. prohib.num.*2. 3. & 4. 76
*Refectio veteris ædificij in loco publico eſt facienda iuxta menſuram antiquam, ibid.num.*5.
Refutatio, ex nunc, prout ex tunc ſequuta morte, *dicitur ſimplex, collect.*8. *pragm.*7. *de Feud. num.*2. 254
Refutatio quando, & quibus fieri poteſt, ibid. prag. 19. *num.*6. 260
Refutatio *feudi quãdo præſumitur facta in fraudem, ibid. pragm.*20. *num.*4. *fol.eod.*
*Refutatio feudi cui ſit facienda, ibid.num.*3.
*Refutatio conditionata quid operetur, ibid.num.*6.
Refutatio conditionata eſt nulla, ibid.num 7.
Refutatio *feudi facta per patrem filio tertiogenito cum aſſenſu primogeniti valet, ibid.num.*8.
*Refutatio feudi licitæ fieri in agnatum ſine aſſenſu Domini quomodò intelligi debet, ibid.num.*9.
Refutatio *feudi facta filio per patrem cũ reſeruatione aliquorum iurium eſt nulla, ibid.num.*11.
Refutatio *feudi facta cum clauſula*, pro nunc ex tunc, *eſt valida, ibid.num.*12.
Refutatio *feudi facta per verbum*, refuto, *valet, ibid.num.*13.
Refutatio *dicitur realis per verbum*, omninò, *adiectum in ea, ibid num.*14.
Regentes *ſunt Collaterales Principis, propoſit.*1. *num.*8. 3
*Regentes in concernentibus iuſtitiam habẽt votum deciſiuum, ibid. num.*10.
*Regentes in materia belli non iudicant, ibid.nu.*11.
Regeſtrum *facit fidem, collect.*8. *pragm.*10. *§.*83. *de Offic. Iudic.num.*274. 407
Regnicola *quis dicatur, collect.*1. *pragm.*1. *de Offici or. proviſ num* 4. 440
Regulares *ſi fuerint reperti loqui cũ Monialibus carcerantur, collect.*1. *pragm.*1. *de Monial.n.*2. *fol.* 347
*Regulares cuiuſcunq; Ordinis prohibentur accedere ad Monaſteria Monialium, & cum illis alloqui, ibid. pragm.*3. *num.*7. 350
Reiuendicatio *nequit intentari in Nundinis, collect.*1. *Rubric.de Nundin.num.*10. 364
Relatio *Peritorum præfertur depoſitioni teſtium, collect.*3. *pragm.*2. *de Magiſtr.art num.*8. 324
*Relatio Peritorum quando mutari poſſit, ibid.n.*9.
Relatio vnde dicatur, collect. 1. *Rubric. de Relat. cauſar. num.*1. 508
*Relatio qualiter differat ab appellatione, ibid.n.*2.
*Relatio ſemel facta non eſt amplius facienda, ibid. num.*3.
*Relatio à quibus ſit ſubſcribenda, ibid.num.*4.
*Relatio vbi mandatum eſt vt fiat an ſit expectandum reſponſum, ibid.num.*5.
Relationes non ſunt Partibus conſignandæ, ibidem num. 6.
*Relatione pendente nihil innouatur, ibid.num.*7.
Relegatio *facta ad beneplacitũ nõ extinguitur Iudicis morte, collect* 4. *prag.*3. *de Exulib.n.*3. 236
*Relegatus effectus Clericus poſt relegationẽ cognoſcitur à Iudice Eccleſiaſtico, collect.*1. *pragm.*1. *de Relegat.num.*9. 509
*Relegatus in contumaciam non reprobatur à teſtimonio, collect.*1 *prag.*1. *de Teſt.refren.n.*51. 544

INDEX.

Releuium *quid ſit, collect.3. pragm. 18. de Offic. Procurator.Caſar.num.1.* 425

Releuij quantitas quanta ſit, ibid.num.2.

Releuium duplicatum debetur Fiſco, niſi fuerit denunciata mors feudatarij, ibid.num.3.

Releuium debet ſolui ab harede, qui redemit feudũ poſt mortem feudatarij, ibid.num.7.

Religioſus *pro Monaſterio non eſt idoneus teſtis, collect 1.pragm.1.de Teſt.refrenat.nu. 14.* 542

Religioſi admittentes mulieres intra ſepta Monaſterij non incurrunt, niſi poſt declarationem, collect.3.pragm.3.de Vſurar.num.10. 562

Relocatio *dicitur facta ex receptione pecunia, collect.2 pragm.1.de Locat.num.8.* 321

Relocatio probatur per ſcripturas, & teſtes, ibidem num.11.& 12.

Relocare nemo cogitur, ibid.num.30.

Remedia *in iudicio aſſiſtentia qua ſint, collect.1. Rubric.de Aſſiſtent num.4.* 117

Remedia Capitulorum Regni sũt extraordinaria, & fundantur in violentia, collect.1. Rubric.de Conſeruator. num. 14. 188

Remedium ceſſionis bonorum dicitur ſubſidiariũ, collect.1.Rubric.de Ceſſion.bonor.num.1. 151

Remedium l.2.C.de reſcind. vendit.*poteſt intentari in venditione manna colligenda, collect.1.Rubric. de Mann.collig.num.6.* 325

Remiſſio *ſit pœnitenti, collect.2. pragm.1.de Abolit.num.7.* 15

Remiſſiones requiſita in certo termino, infra illud debent praſentari, ibid.num.16.

Remiſſio vulnerati ſi ſequatur mors an proſit quòad effectum gaudendi indultu, ibid.num.25.

Remiſſio quando dicatur legitima, ibid. pragm. 2. num.71.& 72. 25

Remiſſio à pupillo qualiter ſit habenda, ibid.n.75.

Remiſſio obtenta à patre pro iniuria facta filio an proſit, ibid num.77.

Remiſſio de offenſione facta Monacho à quo ſit obtinenda, ibid.num.78.

Remiſſio debet fieri penès acta iudicij, collectan.3. pragm.2.de Compoſit num 8. 181

Remiſsio facta cum pacto, quòd non accedat ad talem locum, ſi accedit an proſit, ibid.num.9.

Remiſsio morientium nõ ſufficit ad compoſitionem delictorum, ibid pragm.5.num.1. 182

Remiſsio in compoſitionibus eſt ſicut antiphona, ibid num.5.

Remiſsio ſit coràm Iudicibus locorum, ibid pragm. 6.num.1. 182

Remiſsio qualiter fieri debet, & facta in teſtamento non reuocatur, ſi teſtator reconualuerit, ibidem num.2.

Remiſsio cauſa ſit expenſis petentis, collect.5.prag. 8.de Condemn. pro delict. num.4. 186

Remiſsiones per vim extorquentes puniuntur, collect.3.pragm.2.de Exulib.num.1. 235

Remiſsiones debent eſſe voluntaria, ibid.num.2.

Remiſsio, concordia, & pax differunt inter ſe, collect.8. pragm.10.§.13.de Offic.Iudic. num.69. & 70. 389

Remiſsio tantùm ſufficit pro compoſitionibus, ibid. num. 71.

Remiſsio quando tractari nequit, collect.5. pragm. 6.de Offic.Iuſtitiar.num.9. 412

Remiſſio ſit expenſis petentis, ibid.pragm.8.num.5. fol. 413

Remiſſio vaſalli ſit expenſis Baronie illam petẽtis, ibid.num.6.

Remiſſio cauſa quando ſit facienda à Iudice ordinario ad Iudices Fiſcales, collect.9.pragm.62.de Offic.Procurator Caſar.num.2. 436

Remiſsio delinquentis eſt facienda ad locum delicti, collect.1. pragm.1. Vbi de delict. quis conuen. num.1. 549

Remiſsio cuius expenſis ſit, ibid.num.14.

Remiſsio vt fiat neceſſarium eſt, quòd pleniſsimè cõſtet de delicto, ibid.num.15.

Remiſsio delinquentis non eſt ad Iudicem loci delicti facienda poſt ſententiam, ibid.num.20.

Remiſsio capti quando, & quomodò ſit concedenda, ibid. num.22.

Remiſsio cauſa an ſit facienda ad Iudicem ſecundarum cauſarum à Barone electum, ibid.nu. 23.

Remiſsio carcerati delinquentis an ſit facienda ad Iudicem, ad quẽ erat deſtinatus ſubditus ex pracedentibus praparatorijs, ibid.num.24

Remiſsio cauſa intẽtata ex remedio l.diffamari C. de ingen & manu.*coràm vno Iudice, Iudici cõuenti fieri non poteſt, ibid.num.25.*

Remiſsio delinquentis ſubditi alicuius Baronis priuilegium habentis, & iuriſdictionem in eius vaſallos delinquentes extrà territorium cum clauſula abdicatiua, & priuatiua, ſi delictum eſſet commiſſum in territorio alterius Baronis, pariter priuilegium habentis, & iuriſdictionem contra quaſcunq; perſonas delinquentes in eius territorio, an ſit facienda Iudici, ſeù Baroni loci delicti, vel Baroni originis, ibid.num.26.

Remiſsio alicuius inquiſiti ſubditi Magno Admirato de reſiſtentia facta Alguzerijs M.C. an ſit facienda Curia ipſius, cùm ſint offenſa aures M.C.ibid.num.27.

Remiſsio cauſa poſſeſſorij intentati per laicos vigore cap.Regni *ſoluendi decimas Capitulo Epiſcopali integrè, an ſit concedenda ſi fuerit petita per Capitulum ad Curiam Epiſcopalem, facta citatione per edictum, & de facto contra laicos agebatur, ibid.num.28.*

Remiſsio vaſalli percutiẽtis Actuarium Curia ipſius eſt facienda Baroni, obſtantibus Ritibus *M.C.V.ibid.num.29.*

Remiſsio cauſa ad Curiam alicuius Artis an ſit facienda, non obſtante electione fori facta per pupillum, ibid.num.30.

Remiſsio cauſa intentata in M.C.V.contra aliquem, qui poſt litem conteſtatam petierat remiſſionem ad Curiam Artis Serici, vel alterius Curia, tale priuilegium habentis, ſi nihil in termino praſixo probauerit an fieri debeat, ibid.num.31.

Remiſsio Clerici effecti poſt Clericatum impetratũ fieri debet ad Iudicem Eccleſiaſticum, ibid.n.32.

Re-

INDEX.

Remiſſio non datur Baronibus, vbi agitur de delictis patratis intus Ciuitatē Neapolis, ibid.prag.2.n.31. 553
Remoti ab officio nec ad illud, nec ad aliud promoueri poſſunt,coll.1.prag.2.de Offic. S.R.C.n.18. 442
Renouatio locationis quibus eſt facienda, coll.2.prag.1.de Locat.n.10. 321
Renunciatio appellationis infra quod tempus eſt facienda,coll.2.prag.1.de Appellat.n.8. 92
Renunciatio ſententiæ an cenſeatur per conpromiſſum,coll.2.prag.1.de Arbitr.n.30. 107
Renunciatio forma nequit fieri à contrahentibus, coll.2.prag.1.de Iuriſdict.Magiſtr.Iurat.nu.3.fol. 305
Renunciatio beneficij non admittitur abſq; ſpeciali mandato Papæ,coll.1.Rubric.de Procurator.n.48. 500
Repartitio debet fieri iuxtà capacitatem territorij, coll.12.prag.12.de Baronib.n.4. 131
Repetitio per conditionem indebiti competit ſi aliquid fuerit ſolutum ex obligationibus abſq; pecunia,coll.3.pragm.2.de Empt. & vendit n.3.fol. 220
Repetitio teſtium expenſis petentium fieri debet, collect.5.pragmat.8.de Condemn. pro delict.nu.2. 186
Repetitio teſtium poteſt remitti, vbi reus confeſſus eſt,coll.8 pragm.10.§.51.de Offi. iudic.nu.227.fol. 402
Repetitio teſtium nequit à Principe tolli, ibid. nu.228.
Repetitio teſtium quomodò eſſe debet,ibid.n.235.
Repræſaliæ quæ ſint, coll.1.Rubr.de Repræſ.nu.1.fol. 511
Repræſalia vnde ſunt dicta, ibid.n.2.
Repræſaliæ à quo conceduntur,ibid.n.3.
Repræſalia exequuntur contra bona exiſtentia in territorio Concedentis,ibid.n.5.
Repræſaliam committens in libris publicis quomodò ſit puniendus,ibid.n.6.
Repræſalia ad quorum inſtantiam ſint concedenda,ibid.n.7.
Repræſaliæ fieri non debent Neapolitanis ementibus bona per loca Regni pro graſſia Ciuitatis, ibid.n. 8.
Repræſaliæ nequeunt fieri pro iuſtitia denegata, ibid.prag.1.n.1. f.eod.
Repræſalias facientes qua pœna puniantur, ibid.num.3.
Reprobatus in Collegio admittitur iterum ad doctorandum,coll.9.pragm.23.de Offic.& quæ ijs probib.n.7. 372
Repulſa an ſit concedenda præuenienti, collect.20.prag.56.de Offic.S.R.C.n.3. 455
Repulſa omiſſa in prima inſtantia an poſſit peti in ſecunda.ibid.n.4.
Repulſa an ſit concedenda contra teſtes antè concluſionem, coll.11.prag.11.de Ordin.iudicior.n.2. 467
Repulſa quando ſit concedenda,ibid.n.3.
Repulſa in criminalibus quando ſit facienda, ibid.num.5.
Repulſa in cauſis grauibus an ſit admittenda, ibidem num.7.
Repulſa conceſſa an ſit renunciatum impugnationi ſcripturarum,ibid.n.8.
Repulſa an ſit concedenda in cauſa attentatorum, ibid.n.9.
Repulſa quando petitur ſit cum clauſula,collect.2.prag.1.de Procurat.n. 11. 502
Res cenſui ſuppoſita liberè alienari poteſt, coll.1.Rubr.de Cenſib.n.13. 147
Res tranſit cum onere ſuo, coll.4.prag.3.de Cleric.n.2. 172
Res conceſſa ad beneplacitum abſq; cauſa reuocari nequeunt,collect.4.pragm.3. de Exulib.num.7.fol. 237
Res redditìtia feudo non dicitur feudalis,collect.1.Rubr.de Feud.n.3.& 4. 249
Res an retineatur pro expenſis in illa factis, coll.7.prag.51.de Offic.Procur.Cæſar.n.30. 433
Res tanti valet quanti vendi poteſt, ibidem n.48.
Reſalutatio non facta à Iudice qualiter illum ſuſpectum reddat, coll.6.prag.15.de Suſpit.Official.n.38. 538
Reſcripta ad fauorem debitorum cõceſſa per Principem,pro debitis præteritis intelliguntur,coll.2.prag.1.de Abolit. n.9. 15
Reſcripta Fiſco damnoſa reſtringuntur ad minus præiudicium,ibid.prag.2.n.6. 20
Reſcriptũ cum clauſula,conſtito,non tribuit iuriſdictionem niſi liquidè conſtet, coll.3 prag.2.de Fid.inſtr.n.12. 271
Reſcriptum vitiatur per ſubreptionem,coll.1.Rubric.de Guidat.n.5. 276
Reſcriptum à Principe, vel à ſupremo Tribunali ordinario dicitur excitatorium, coll.8.prag.10.§.14.de Offic. iudic.n.75. 389
Reſcripta gratiæ per ſubreptionem obtenta ſunt nulla,ibid.§.77.num.271. 407
Reſcriptum impetrans,quæ debet in illo deſcribere, collect.26.pragm.66.de Offic.Sacr.Reg. Conſ.n.19. 459
Reſcriptum ſecundum non faciens mentionem de primo non valet,ibid.n.20.
Reſcriptum non exprimens exprimendum an admittatur,ibid.n.22.
Reſeruatio ceſſat,ceſſante cauſa reſeruationis,collect.5.pragm.5.de Adminiſtr.Vniuerſ.nu.204.fol. 65
Reſeruatio non extenditur vltrà expreſſa, ibid.n.266. 68
Reſeruatio vniuerſalis dominij, & ſuperioritatis cenſetur ineſſe in conceſſione, coll.8.prag.7. de Feud.n.5. 254
Reſeruatio vſusfructus intelligitur per illa verba, voglio eſſer patrone ſin ch'io viua,ibid.n.6.
Reſiduum quod dicatur, coll.5.prag.5. de Admin.Vniu.n.160. 63
Reſtitutione facta omnia reſtituuntur, coll.1.Rubric.

brica de Abolit.n.24. 13

Reſtitutio *non datur aduerſus lapſum fatalium, coll.2 prag.1.de Appell.n.54.* 94

Reſtitutio *in integrum competit Hoſpitali, coll.2. prag 1.de Legat.pÿs n.4.* 313

Reſtitutio *in integrum conceditur minori aduerſus omiſſam allegationem ſuſpitionis, coll.1.* Rubr. *de Minor.n.15.* 338

Reſtitutio *conceditur minori aduerſus appellationem non proſequutam à tutore,ibid n. 16.*

Reſtitutio *conceditur minori aduerſus defenſiones omiſſas,ibid n.17.*

Reſtitutio *conceditur minori aduerſus ſuam confeſſionem delicti,ibid n.18.*

Reſtitutio *conceditur minori aduerſus propriam libertatem,ibid n.19.*

Reſtitutio *conceditur aduerſus factam concluſionem,ibid.n 20.*

Reſtitutio *in integrum conceditur minoribus aduerſus alium minorem,ibid.n.21.*

Reſtitutio in integrum an concedatur minori effecto maiori in cauſa cœpta tempore minoris ætatis,ibid.n.22.

Reſtitutio in integrũ conceditur minori hæredi maioris,ibid.n.23.

Reſtitutio *in integrum conceditur etiam maiori litis conſorti minoris in cauſa indiuidua, ibid. nu.24.*

Reſtitutio in integrum in quibus caſibus non competat minori,ibid.n.25.& 26.

Reſtitutio in integrum denegatur minori ſuccedenti maiori, cum quo appellatio fuerat deſerta, ibid.n.27.

Reſtitutio *in integrum denegatur minori Doctori, ibid n.28.*

Reſtitutio in integrum denegatur minori dolo aſſerenti, ſe maiorem,ibid.n 29.

Reſtitutio *in integrum denegatur minori iuranti nõ venire contra proceſſum, etiam quòd non habuiſſet curatorem,ibid.n.30.*

Reſtitutione *in integrum pendente an ſuperſedeatur in exequutione,ibid.n.33.*

Reſtitutione *in integrũ petita,& denegata,quàmuis appellatum fuerit,nõ impeditur exequutio, ibid. nu.34.*

Reſtitutione *in integrum pendente exequutio an ſuperſedeatur,quãdo ſententia eſſet incœpta exequi,ibid n.35.*

Reſtitutio *in integrum, qua conceditur minori an proſit eius fideiuſſori,ibid.n.36.*

Reſtitutio *non fit, ſi quis oblata ſponte recipit, quia non debuit propter ſuſpitionem,coll.1.prag.1.de Muner.Offic.n.14.* 351

Reſtitutio *in integrum quando non dicitur conceſſa, collect.28 pragm.70.de Offic.S.* R. C. *nu.5. fol.* 459

Reſtitutio *in integrum datur quando Procurator non eſt ſoluendo, coll.1.*Rubr.*de Procurator.n. 23.* 499

Reſtitutio *in integrum non datur circa lapſum termini ad proponendas ſuſpitiones,coll.6.prag.15. de Suſpit.Offic.n.15.* 537

Reſtitutus *ad bona non poteſt propria authoritate capere illa, collect.1.Rubric.de Abolit.nu.35. fol.* 14

Reſtitutus *ad bona non recuperat fructus perceptos, ibid.n.36.*

Reſtitutus *ad appellandum debet appellare infra decem dies à die reſtitutionis, coll.2.pragm.1.de Appellat.n.7.* 92

Retentio *datur in iudicÿs exequutiuis, collect.7. prag.51.de Offic.Procur.Cæſar.n.37.* 433

Retentio *datur vbi ſolùm in genere conſtat,ibidem nu.38.*

Retentio *quando non conceditur,ibid.n.39.*

*Retentus domi dicitur carceratus,coll.1.*Rubr.*de Carcer.n.9.* 141

Reuelans *ſub indulto promiſſo quando torqueri valet,coll.1.Rubr.de Abolit.n.13.* 12

Reuelans *factorem macriatarum habet præmium, coll.3.prag 2.de Iniur.n.5.* 289

Reuerẽtia *maior debetur Eucharistiæ,quàm Templis,collect.2 pragm.1. de Cult.Sacram. num.3. fol.* 197

Reuocationes *contractuum feudalium quando Partibus ſunt notificãda, coll.8 prag.10 §.75. de Offic.iudic.n.255.* 405

Reuocatio an poſſit fieri per vtilem Dominum,ibid. nu.258.

Reuocatio *nequit fieri propria authoritate, ibid.n. 260.*

Reuocationis *facultas quando ceſſat, ibid. num. 262.*

Reuocatio *alienationis feudi quando fieri nequit, ibid n.263.*

Reuocatio *alienationis feudi pro dote, & antephato an noceat vxori,ibid.n.264.*

Reuocatio *an ſit in alienatione fructuum feudi, ibid.n.266.*

Reuocatio *datur in officÿs,prout in feudis,ibid.nu. 267.*

Reus *quando carcerari valeat, coll.2.pragm.1.de Cuſtod.reor.n.1.* 198

Reus *petens abſolui ab inſtantia defuncti non eſt audiendus,coll.1.Rubr. de Inſtant.cauſ. nu.26. fol.* 291

Reus an teneatur reficere expenſas, quando reſtituitur ad inſtantiam peremptam, ibid.pragm.1. n.9. 292

Reus habilitatus, nouis ſuperuenientibus indicÿs, elapſo biennio moleſtari nequit, collect.8. prag. 10.§.33.de Offic. iudic. num.149.150. & 151. fol. 396

Reo in promptu docente de ſua innocentia debet ſuperſederi in tortura, etiam ſi procedatur ad modum belli,ibid.§.48 n.189. 400

Reo perſeuerante in contumacia quid faciendum, coll.3.prag.3.de Ord.iudicior.n.1. 462

Reus an poſſit omiſſa via ſecundi decreti eligere aliam,ibid.prag 4.n.2. f.eod.

Reus,vbi poſitionem actoris confitetur,illa ſe iuuare poteſt,ibid.prag.8.n.10. 466

Rex

Rex poteſt inueſtire aliquē de feudo, quod ab alio non poſſidetur, collect.5.pragm.4. de Feud.n.8. fol. 222
Rex quando concedit immunitatem à functionibus Fiſcalibus ſit excomputatio Vniuerſitati in dānum Regia Curiæ, collect.1. Rubric.de Iur.& exact.Fiſcal n.6. 303
Rex an poſſit imponere penſiones beneficijs iuriſpatronatus ad ipſum ſpectantis, coll.6. prag.11.de Offic.& quæ ijs probib. n.11. 370
Reges tenentur adminiſtrare iuſtitiam ſuis expenſis, collect.1.pragm.1.de Trig.& ſal.Official.nu. 11. 546
Regiæ Audientiæ nequeunt relaxare hortatorias cauſa Regia iuriſdictionis, coll.1.Rubr. de Conſeruat.n.16. 188
Regiæ Audientiæ non poſſunt cōcordare carceratos pro Regijs Triremibus abſquè ordine S. E. collect.8.pragm.10.§.11. de Offic. iudic. num.48. fol. 387
Regia Audientia quando nequeunt componere, ibid.§.13.n.67. 389
Regia Camera cognoſcit de cauſis Fiſci intereſſe tangentibus, coll.1. prag.12. de Offic. Procurat. Cæſar.n.1. 424
Regia Camera eſt Iudex competens cauſarum actiuarum, & paſſiuarum Præſidentium, & Rationalium ipſius, ibid.prag.13.n.2. 425
Rhedarij non debent relinquere equos abſq; Rectore, coll.1.prag.1.de Rhedar.n.1. 512
Rhedarij quando ſunt in culpa tenentur ad damnum, ibid.n.2.
Rhedarius ſi ſolita vtatur deligentia, ad nihil tenetur, ibid.n.3.
Rigor apocharum banci an ſeruetur contra hæredes debitorum, coll.10.prag.63.de Offic.Procur. Cæſar.n.13. 438
Ritus M.C.166. ſeruatur in liquidatione inſtrumenti contra Clericum in Curia Archiepiſcopali Neapolis, coll.1.Rubric.de Inſtr.liquid.n.36. fol. 295
Ritus M.C.V. ſeruari debet in alijs Curijs Regni, coll.13.prag.42.de Offic.Magiſtr. iuſtitiar.n.2. fol. 421
Rogationum diebus ſtrepitus iudiciorum ceſſant, colle.3.prag.2. Nè quid in loc.public.n.5. 356
Rota iudicat ſecundùm ius, quando eſt aliquid cōmiſſum ſuo arbitrio, coll.5.prag.16.de Offi.Sacr. Reg.Conſ.n.7. 448
Rubrica declarat nigrum, coll. 1. Rubr. de Abolit. n.1. 11
Rubrica an allegari poteſt, ibid.n.3.
Ruſticus committens falſum à pœna ordinaria excuſatur, collect.2.pragmat.1.de Falſ.num.7. fol. 241
Ruſticus, & vilis quando dicatur diues, collect.4. prag.6.de Militib.n.3. 335

S

Salarium duplex debetur exercenti duplex officium, prag.9.de Actuar.nu.4. 38
Salarium deſtinandis Neapolim pro ſeruitio Vniuerſitatis à quibus eſt taxandum, coll.2 prag.1. de Admin.Vniu.n.1. 45
Salarium debetur Notarijs, & Procuratoribus pro ſcripturis, & eorum laboribus, coll.5.prag.4.de Notar.n.1. 362
Salarium alicuius Regiminis an debeatur à die electionis, vel à die poſſeſſionis, coll.6.prag.11. de Offic.& quæ ijs probib n.16. 371
Salaria dierum vacatarum à quo debent ſolui, coll. 8.prag.10.§.41.de Offic.iudic.n.173. 398
Salarium vnicum debetur pro vno decreto, etſi plures in vno decreto fuerint deſcripti, collect.8. prag.10.§.86. de Offic.iudic.n.283. 408
Salarium Commiſſarijs à quibus ſoluatur, coll.7. prag.8.de Offic.iuſtitiar.n.1. 413
Salarium taxatum tantùm an ſoluatur Commiſſarijs, ſi pro vno acceſſu alios faciunt, collect.24. prag.64.de Offic.Sacr.Reg.Conſ.n.2. 457
Salarium in ſanum eſt ſoluendum, coll.1.Rubr.de Salar.cor.n.1. 513
Salarium non eſt minuendum ex quo opus eſt completum antè tempus deſtinatum, ibid.n.3.
Salarium debitum à Barone vaſallis quomodò eſt intelligendum, ibid.prag.1.n.3. 514
Salarium vnum debetur vaſallo ſeruienti Domino, ſiuè animal ſit paruum, ſiuè magnum, ibid. num.4.
Salarium an ſit ſoluendum ſi vaſallus integrè non laborauerit, ibid.n.9.
Salarium an debeatur totum à principio à Baronibus, ibid.n.18.
Salarium competens eſt conſtituendum Magiſtratibus à Rege, coll.1.prag.1.de Trig.& ſal.offic. n.2. 546
Salarium competens quod dicatur, ibid.nu.6
Salarium augetur aucto labore, ibid.nu.8.
Salaria Officialibus Regijs ex pecunia Fiſci ſoluitur, ibid nu 9.
Salarium debetur Officialibus etiam poſt finitum officium vſq; ad aduentum ſucceſſoris, ibid nu.14.
Salis ſub nomine non venit ſalimonia, coll.1.Rubr. de Sal.venden.n.1. 515
Salinæ, & reditus ſalinarum veniunt appellatione Regalium, ibid.n.2.
Salinarum ius ſoli Principi debetur, ibid.prag.1.n. 2. 516
Salis ſpecies quotuplex ſit, ibid.pragm.2.num.1. f.eod.
Sal aut conficitur, aut generatur, ibid.n.2.
Salinæ hodiè cuius ſunt, ibid n 3.
Saluaguardiæ quando poſſunt expediri, collect.3 prag.2.de Inſtr.liquid.n.11. 297
Saluaguardia Principis non tollit iuriſdictionem inferioris, ibid.n.12.
Sanctio quid ſit, propoſ.1.n.2. 3
Sanguis profluens à vulneribus occiſi an faciat indictum

dicium ad torturam adſtante inquiſito, collect. 12. pragm. 37. de Offic. Maſtr. iuſtitiar. nu. 13. fol. 421
Sartores nequeũt exercere artem Toraciariorum, vulgò, Giupponari, coll. 1. Rubr. de Magiſt. art. n. 4. 323
Sartor malè incidens, vel ſuens tenetur ad intereſſe, ibid. prag. 1. n. 4. f. eod.
Scala, aut gradus prohibentur fieri ſi nocent via publica, coll. 1. Rubr. Ne quid in loc. public. n. 6. & 7. 355
Scalas ad muros, vel ad feneſtras aliena domus apponens, cauſa violanda chaſtitatis, vel furandi punitur pœna mortis, coll. 1. prag. 1. de Scalar. probib. nu. 1. 518
Scholares non poſſunt expelli de re conducta finito tempore, eamdem penſionem ſoluentes, vt exteri, coll. 2. prag. 1. de Locat. n. 34. 322
Scholares, & exteri abſq; mulieribus prohibentur habitare in locis honeſtis, coll. 2. prag. 3. de Meretric. n 3. 330
Scientia Officialium Principis ſufficit quãdo actus fiunt contra legem, propoſ. 10. n. 4. 9
Sclopettæ nequeunt per terram deferri onuſta, & cum miccio accenſo, coll. 4. prag. 6. de Arm. nu. 3. fol. 113
Scribæ criminales quot eſſe debent, & à quo approbantur, collect. 3. pragm. 2. de Actuar. n. 1. & 4. fol. 32
Scriba examinandus, & approbandus, vt exerceat an poſſit exercere, ſi eſt ſolùm approbatus, vel examinatus, ibid. n. 5.
Scriba idoneus quis cenſetur, ibid. nu. 10.
Scriba poſſunt facere omnia acta, ibid. prag. 9. n. 9. fol. 38
Scriba quando tenetur facere perquiſitionem, coll. 8. prag. 10. §. 24. de Offic. iudic. n. 110. 393
Scriba, vulgò, Scriuani di Mandamento, ſunt in dignitate, & habent primam horam conſeſſus DD. Regentium pro lectura memorialium, coll. 1. Rubr. de Offic. Secretar. n. 6. 461
Scribens literas Monialibus non excommunicatur, coll. 4. prag. 3. de Monial. n. 11. 350
Scripturæ deſumpta ex Archiuio quando faciant fidem, coll. 4. prag. 3. de Contract. n. 3. & 4. 192
Scripturam priuatam præſentans poſt concluſionem poteſt aduerſarium cogere, vt recognoſcat, coll. 3. prag. 2. de Negant. mutuum n. 10. 354
Secretarius non debet conſignare prouiſiones Partibus, niſi firmatas, coll. 8. prag. 10. §. 4. de Offic. iudic. n. 18. 384
Secretarius debet ſcribere inſtantiam Fiſci, ibidem nu. 23.
Secretarius vndè dicatur, coll. 1. Rubr. de Offic. Secretar. n. 2. 460
Secretario eſt credendum, ibid. n. 3.
Secretarius tempore voti interuenit in Regijs Audientijs, ibid. n. 4.
Seditio eſt crimen grauiſſimum, coll. 3. prag. 2. de Abolit. n. 65. 24
Sella debet eſſe reciproca, coll. 1. prag. 1. de Maur. numer. 4. 326
Seminaria dicuntur loca pia, coll. 2. prag. 1. de Delegat. n. 5. fol. 201. & coll. 2. prag. 1. de Legat. pije n. 11. 313
Senectus facit recedere à regulis iuris, coll. 5. prag. 4. de Actuar. n. 26. 35
Senes ſunt priuilegiati in priuilegio fori, ibid. n. 10.
Seniores in pari numero præferuntur, & inter præſentatos in iurepatronatus præferuntur iuueni, & de alijs priuilegijs, ibid. n. 11. 12. 13. 14. 15. 22. & 23.
Senibus lex fauet, ibid. n. 17.
Senes dicuntur miſerabiles perſonæ, coll. 2. prag. 1. de Falſ. n. 11. 241
Senes non coguntur ad tutelam, collect. 3. pragm. 3. de Offic. iudic. n. 4. 379
Sententia confiſcationis bonorum debet eſſe diffinitiua, vt excludat condemnatum ab indultu coll. 3. prag. 2. de Abolit. n. 8. 20
Sententia notoriè iniuſta non mandatur exequutioni, coll. 3. prag. 2. de Appellat. n. 5. 94
Sententia quando dicatur notoriò iniuſta, ibid. num. 7.
Sententia M.C.V. infra quam ſummam ſunt exequendæ, ibid. prag. 6. n. 1. 98
Sententia M.C. appellatione non obſtante quando exequantur, ibid. n. 5.
Sententia aſſiſtentia debet mandari exequutioni, appellatione per reum interpoſita, & an poſſit procedi ad venditionem, coll. 1. Rubric. de Aſſiſt. n. 15. 118
Sententia eſt nulla, quando non interuenit vnus de delegatis Iudicibus, coll. 1. Rubric. de Delegat. n. 11. 101
Sententia dicitur nulla ſi fuerit lata à Iudice iudicante in maiori ſumma, quàm eſſet eius poteſtas, ibid. prag. 5. n. 11. 207
Sententia lata contra mortuum eſt nulla, ibidem nu. 12.
Sententia debet continere expreſſam condemnationem expenſarum, collect. 2. prag. 1. de Expenſ. n. 1. 225
Sententia quando ſunt diuerſa an debeantur expenſa ex omnibus inſtantijs, ibid. n. 15.
Sententia lata die feriarum eſt nulla, coll. 1. Rubr. de Ferijs. n. 7. 246
Sententia lata die feriarum non confirmatur in cauſa appellationis. ibid. n. 8.
Sententia lata contra minorem indefenſum eſt ipſo iure nulla, coll. 1. Rubric. de Minor. n. 9. 338
Sententia non dicitur nulla ex quo actor in iudicio aſſiſtentia petit plus debito, coll. 2. prag. 1. de Negant. mutuum n. 9. 354
Sententia duorum eſt ſtandum quando tres proferunt, coll. 8. pragm. 10. §. 4. de Offic. iudic. nu. 20. fol. 385
Sententia lata contra ordinem iudiciorum eſt nulla, ibid. §. 10. n. 43. 387
Sententia in dubio cenſetur valida, ibid. §. 40. num. 168. 398
Sententiæ diffinitiua à quo ſunt regiſtranda, ibid. §. 83.

§.83.n.273. 407

Sententia excommunicationis non poteſt probari ex indicijs indubitatis, ibid prag.12.n.4. 408

Sententia eſt nulla, vbi Iudices ſunt in pari voto, coll.4.prag.5.de Offic.Iuſtit.n.2. 411

Sententia æquior reis eſt præferenda, ibid.n.12.

Sententia lata pro minori valet Curatore abſente, ibid prag.6.n 7. 412

Sententia Sacri Conſilij etiam armata manu exequi poteſt, coll.4.prag.5.de Offic.S.R.C.n.1. 445

Sententia Sacri Conſilij quando mandatur exequutioni abſq; cautione, ibid n.6.

Sententia Sacri Conſilij non intimatur, ibid.n.7.

Sententia declarata nulla, & cōfirmata ex nouiter deductis, an admittatur reclamatio, ibid.n.23.

Sententia iniuſta an impediat exequutionem, ibid. nu.25.

Sententiæ duæ conformes quādo exequantur, ibid. prag.32.n.2. 449

Sententia continens iniquitatem notoriam eſt nulla, ibid.n.3.

Sententia tangens Fiſcum nequit fieri ipſo inaudito, ibid.prag.36.n.1. 450

Sententia lata contra Fiſcum propter abſentiam Aduocati eſt nulla, ibid n.2.

Sententia lata contra Eccleſiam abſente Aduocato eſt nulla, ibid.n.3.

Sententia S.R.C. quando habeat vim vltimæ ſententiæ, ibid.prag.41.n.6. 452

Sententia lata à pluribus Iudicibus, quorum alter erat inhabilis, valet, ibid.prag.46.n.4. 454

Sententia Iudicis à quo confirmata per S.C. an reuideatur, ibid.prag.61.n.1. 456

Sententia quando dicatur conformis primæ, ibid.n. 3.4.5.& 6.

Sententia prolata ſi principalis Dominus ad ea appellauit, aliiſq; Procuratores ſubſtituit, primus Procurator non poteſt proſequi, coll.1. Rubr. de Procurator. n 28. 499

Sentētia foriudicationis antequàm relaxetur quid præcedere debet, coll.1.Rubr.de Sent.foriudic.n. 1. 525

Sententia foriudicationis regulariter poſt annum relaxatur, ibid.n.8.

Sententia foriudicationis contra mortuum non valet, ibid.n.10.

Sententia lata in prima inſtantia à Iudice non domicilij eſt nulla, collect.2. prag.2. Vbi de delict. quis conuen.n.11. 551

Sententia requiritur, vt Superior Religionis priuetur ſuperioritate, ſi inciderit in caſum priuationis Prioratus, collect.3.pragm.3.de Vſurar.nu. 11. 562

Seruilis *cōditio excludit ſubuerſionem, coll.3.prag. 2.de Iudæis n.5.* 302

Serui gaudent priuilegijs Dominorum, coll.5.prag. 11.de Milit.n.10. 336

Seruorum militum grauis armaturæ appellatione non veniunt pueri calones, ibid.n.12

Seruorum appellatione qui veniant, coll.1. Rubr. de Seru.manumiſſ.n.1.2.& 3. 526

Serui manumiſſi quomodò nuncupantur, ibid. n 4.

Serui veniunt in legato omnium, quæ in domo sūt, ibid.n.6.

Serui habentur pro nullis, ibid.n.10.

Seruus quidquid acquirit, acquirit Domino, ibid. num.11.

Seruitia *debita Baroni an poſſint redimi per Ciues, coll.2.prag.1.de Salar.cor.n.17.* 515

Seruitus *in dubio cenſetur impoſita, coll.1.Rubr. de Aqu & Aquæd.n.14.* 103

Seruitus venandi an ſit realis, collect.2. prag.1.de Aucupib.n.5. 119

Sexagenarij *sūt immunes à ſolutione capitis, etiam quòd artem exerceant, coll.5.prag.4.de Actuar. n.21.* 35

Sigillans *literas alieno ſigillo falſum committit, coll.3.prag.2.de Abolit.n.44.* 23

Sigillum regulariter habet vim ſubſcriptionis, collect.10 prag.9.de Feud.n.4. 255

Sigillum, vt probet quomodò eſſe debet, coll.1. Rubric.de Fid.*memorial.n.3.* 272

Sigillū quid operatur, & quid requiritur, vt operetur, ibid.prag.1.n.5.6.& 7. ſ eod.

Sigillum ſi frangatur, nec appareant literæ, nec cuius ſit, non probat, & quid in ſigillo deſtructo, ibid n.9.

Significatoriarum *quot ſunt ſpecies, coll.4.pragm. 37.de Offic. Procurat. Cæſar. nu.1.2.3.4.& 5. fol.* 427

Significatoriæ exequutæ an reuideri poſſint abſq; alio proceſſu, ibid.n.6.

Significatoriæ latæ per Rationales Baronum non habent exequutionem paratam, ibid.n.7.

Significatorijs fides adhibetur, ibid.n.10.

Signum *Notarij de ſtylo Rotæ non eſt neceſſarium, collect.6 pragm.6. de Adminiſtr.Vniuerſ nu.4. fol.* 68

Silentium *perpetuum vbi interponi debet, coll.4. prag.5.de Offic.S.R.C.n.22.* 447

Simile *non eſt idem, coll.2.prag.1.de Mann.collig. n.11.* 325

Simile in aliquibus conuenit, & in aliquibus differt, ibid.n.12.

Sindici, *& Electi finito officio non poſſunt continuare officium, nec ad idem promoueri durante quinquennio, nec ad aliud durante triennio, collect.3.prag.2.de Admin.Vniu.n.30.* 47

Sindici deſtinandi Neapolim pro Vniuerſitate qui ex Electis probibeātur, ibid prag.4.n.1.2.9.10. 13.15.17.& 19. 49

Sindicus quam ſummam expendere poſſit, & quæ concurrere debeant ad expenſas, ibid. pragm.5. num.11. 54

Sindici, & alij Deputati non debent ponere in exitu, niſi quod realiter impenderunt, ibid.n.34.

Sindicus debet reponere in introitu omnes quantitates, etiam minimas, ibid.n.38.

Sindici, & Electi non participent in locatione vectigalium, ibid.n.48.

Sindici, & Electi ad quid teneantur circa locationis gabellarum Vniuerſitatis, ibid.n.78.

INDEX.

Sindici,& Electi qualiter reddere debēt rationem, ibid.n.141.

Sindici ,& Electi ſucceſſores eligunt Rationales, quibus anteceſſores reddant computa, ibid.nu. 148.

Socius criminis an faciat indicium, coll.12. prag. 37 de Offic. Magiſtr.iuſtit.n.16.& 24. 421

Socij criminis an probēt,& quid in cauſa fidei,collect.4 prag.6.de Receptator.delinquen. n.2. 3.& 7. 508

Sotius non debentis gabellam,debet pro portione ſua illam ſoluere,coll.3.prag.4.de Vectigal.n.1. fol. 555

Sodomia eſt vitium nefandum,coll.1.Rubr.de Sodom.n.1. 530

Sodomiæ ſpecies quæ ſint,ibid.n.3.

Sodomita teſtari nequit,ibid.n 5.

Sodomitæ denegantur defenſiones.ibid.n.6.

Sodomita punitur,etſi non conſtat de corpore delicti,ibid.n.7.

Sodomita comburitur,ibid prag.1.n.1. 531

Sodomita occultus an incurrat pœnam Sodomiæ, ibid.n 9.

Sodomita non debet guidari,ibid.n.10.

Sodomiam exercens cum muliere punitur pœna mortis,ibid.prag 2.n 1.& 2. f.eod.

Sodomia committitur cum animali bruto,ibid.nu. 5.& 7.

Sodomita non poteſt componi, ibid.pragm.3.nu.1. fol. 532

Solemnitates ſtatuti non ſeruans peccat, coll.17. prag.18.de Baronib.n.2. 135

Solemnitas l libellorum obſeruatur in materia ſindicatus,collect.1.Rubric.de Sindicat.offic.nu. 7. 527

Solitum quid dicatur, coll.8.prag.10.§.10.de Off. iudic.n.39. 387

Soluens debitum bis,quod remedium habet,coll. 7. prag.7.de Falſ.n.5. 244

Solutio facta eunti pro ſeruitio Vniuerſitatis quādo dicatur nulla, coll.2.prag.1.de Admin.Vniu. n.8. 45

Solutio iuris portelli regulariter nō debetur à carceratis,coll 2.prag.1.de Carcer.n.2. 142

Solutio cenſuum præteritorum quomodò probetur, coll.1.Rubr.de Cenſib.n.39. 148

Solutio, quæ debet fieri in auro non poteſt fieri in argento,collectan.1. Rubric. de Monet. num.4. fol. 342

Solutio fieri non poteſt Procuratori dato ad agendum, ſiuè ad lites,coll.1.Rubr.de Procurat. nu. 41. 500

Soror dotata à communi patre quando excluditur ab eius ſucceſſione, coll.2.prág.1.de Feud.n. 2. 249

Soror dotata , & maritata à fratre primogenito præfertur filiæ ſecundogenitæ in capillo exiſtenti,ibid n.3.

Soror admittitur ad ſucceſſionem feudi quando mater ſua non fuit maritata de bonis fraternis, ibid.n.5.

Sortilegio vtēs ad euadenda tormenta iterum torqueri debet,collect.1.Rubric. de Quæſtion.n.25. fol. 504

Species non derogat generi,coll.4.prag.3.de Citat. n.8. 167

Speltæ veniunt appellatione victualium , coll.7. prag.9.de Extract n.7. 232

Spolians, & furans, in vijs ſemel,aut bis an dicatur graſſator viarum,coll.3. prag.2. de Abolit. n. 41. 23

Sponſiones inter ſpectatores ludi quando non valeant,collect. 1 pragmat.1.de Sponſion. num.2. fol. 532

Sponſiones ſuper re honeſta valent,ibid.n.5.

Sportulæ non debent exigi vltrà taxam.collect.6. prag.5.de Actuar.n.2. 35

Sportulæ exiguntur ſecundùm pandectam , coll.4. prag.3. de Offic.Baiul.n.5. 377

Spurij, naturales, & illegitimi an ſuccedant in feudo,coll.20.prag.29.de Feud.n 8.& 9. 267

Spurij ad Magiſtratum non admittuntur , coll.1. prag.2.de Off.S.R.C.n.33. 443

Statutum loquens de alienatione non habet locum in contractu pignoris, coll.5.prag.5. de Admin. Vniu.n 62. 57

Statutum prohibens appellationem in aliqua materia, intelligitur à diffinitiuis, coll.9.prag.9 de Appellat.n.1. 99

Statutum loquens de percutiente cum armis non intelligitur de percutiente cum dentibus ,coll.1. Rubr.de Arm.n.3. 111

Statutum loquens de beſtijs cōprehendit boues,vaccas, & ſimilia, coll.1.Rubr.de Beſt.vaccin. nu. 2. 137

Statutum ſub nomine legis municipalis comprehēditur,coll.5.prag 5.de Dilat.n.8. 206

Statutum de non diſtrahendo ligat forenſes,coll.8. prag.10.de Extract.n.6. 233

Statutum Epiſcopi non ligat non ſubditos , coll.2. prag.1.de Exulib.n.3. 235

Statutum latū contra ferias eſt nullum,coll.1.Rubric de Ferijs n.3. 246

Statutū de admittendo conſilium Sapiētis non procedit in pia cauſa,coll.1.Rubr.de Legat.pijs nu. 28. 312

Statutum poteſt inducere , vt teſti ſingulari credatur,coll.2.prag.1.de Vſur.n.6. 561

Stigmata appoſita in animalibus facilit cognoſcere ſignatum,collect.2.pragm.4. de Rhedar.n.2. fol. 513

Stilus Curiæ Romanæ in delegationibus , quo verbo vtitur,coll.1.Rubr.de Offic.& quæ ijs probib. n.10. 367

Stilo potius quàm conſuetudini ſtatur,coll.5.prag. 7.de Offic.Iudic.n.5. 382

Stilus habet vim legis,ibid.n.6.

Stipendia non ſoluuntur,niſi à die captæ poſſeſſionis,coll.6.prag.11.de Official. & quæ ijs probib. n.14. 371

Stipulationes pœnales reijciuntur in matrimonio, coll.9.prag.9.de Baron.n.9. 129

Stra-

INDEX.

Stratæ debent ſeruari ſecuræ per Barones, coll. 2. prag 1. de Damn. clandeſtin. n. 3. 200

Subcollector alloquens Moniales abſq; Ordinarij licentia poteſt excommunicari, coll. 4. prag. 3. de Monial. n. 10. 350

Subditus efficitur quis ratione delicti, coll. 1. prag. 1. Vbi de Delict. quis conuen. n. 12. 549

Subhaſtatio eſt facienda in locatione vectigalium Fiſcalium, & cui tradi debeant, coll. 5. prag. 5. de Admin. Vniu. n. 82. 58

Subhaſtatio an ſit reiteranda ſi in vocum confuſione ignoratur vltimus licitator, ibid. numer. 92.

Subhaſtationes vbi nequeunt fieri, coll. 2. pragm. 1. Nè quid in loc. public. n. 1. 356

Sub haſta quæ bona vendi debent, ibid. n. 2.

Subreptio quando annullat gratiam, coll. 1. Rubr. de Guidatic. n. 4. 276

Subreptio, & obreptio quomodò fiunt, coll. 8. prag. 10 §. 77. de Offic. Iudic. n. 270. 407

Subreptione, & obreptione oppoſitis reſcriptum Principis ſuperſedetur, ibid. n. 272.

Subreptio an vitiet gratiam ipſo iure, collect. 26. prag 66. de Offic. S. R C n. 3. 458

Subreptio infra quãtum tempus opponi poteſt, ibid. n. 4. 6. 8. & 10.

Subreptio conſideratur à tempore data, ibid. nu. 5.

Subreptio quomodò inducatur, ibid. n. 12.

Subreptio à quo ſit probanda, ibid. n. 13.

Subreptio in gratioſis quando vitiat, ibid. n. 17.

Subrogatum ſapit naturam ſui principalis, coll. 5. prag 4 de Aleator. n. 6. 80

Subſcriptio, & teſtes requiruntur in obligationibus ſi ſumma tranſcedit ducatos quinquaginta, coll. 13. prag. 15 de Actuar. n. 3. 41

Subſtituens aliquem in eius officium ſi morte fuerit præuentus, ſubſtitutus continuare poteſt vſq; ad aduentum ſucceſſoris, coll. 3. prag. 2. de Adminiſtrat. n. 2. 73

Subſtitutio in feudo an valeat, coll. 5. pragm. 4. de Feud. n. 9. 252

Subſtitutio debet fieri in habiles, & idoneos, coll. 5. prag. 6. de Offic. Iuſtit. n. 1. 412

Subſtitutio non dicitur facta vigore tacita voluntatis, coll. 1. Rubric. de Vincul. ſeù condit. nu. 9. fol. 557

Succeſſio feudi currit à primogenito in primogenitum, coll. 2 prag. 1. de Feud n. 7. 250

Succeſſores tenentur obſeruare pacta prædeceſſorũ, collect. 1. Rubric. de Priuileg. Vniuerſ. num. 4. fol. 495

Suffragia proferantur audito Fiſco, coll. 2. prag. 5. de Offic. Magiſtr. Iuſtit. n 4. 414

Summariè proceditur ſuper poſſeſſione conſeruanda, coll. 2 prag 1. de Conſeruat. n. 16. 189

Supellectilium appellatione quæ continentur, collect. 1. Rubric. de Prohibit. vendit. ſuppellect. n. 2. & 3. 502

Superiores poſſunt aperire literas ſubditorum, collect. 1. prag. 1. de Memorial ſeù libell. num. 9. fol. 327

Supplicatio non inducit litis pendentiam, collect. 4. pragm. 5. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. num 12. fol. 445

Supplicatio, ſuper reſtitutione in integrum quando denegetur, ibid. n. 29.

Supplicationes grauaminum infra tres dies præſentari debent, ibid prag. 52. n. 1. 452

Surdi, & muti an Magiſtratum exercere poſſint, coll. 1. pragm. 2. de Offic. Sacr. Reg. Conſil. n. 25. fol. 442

Suſpenſio ab officijs infamat probos viros, collect. 7. pragm. 15. de Official. & quæ ijs probib. n. 10. fol. 372

Suſpitio falſi in criminalibus pro veritate non habetur, collect. 1. Rubric. de Falſ. n. 8. 240

Suſpitio falſitatis tollitur per contrarias coniecturas, ibid. n. 11.

Suſpitio falſitatis ceſſat in ſcriptura confecta manu Sacerdotis bona vita, ibid. n. 12.

Suſpitionis exceptio eripi nequit, & allegari poteſt per vxorem, vel per Monaſterium ex perſona Monachi, coll. 1. Rubr. de Suſpit. Official. n. 2. 3. & 4. 533

Suſpitionis materia eſt fauorabilis, ibid. n. 6.

Suſpitio generalis non admittitur, ibidem numer. 11.

Suſpitio Officialum Baronum poteſt cognoſci per Officiales ipſorummet Baronum, ibid. prag. 1. n. 3. 534

Suſpitiones vt plurimum opponuntur ad dilatandas lites, ibid prag. 5. n. 1. f. eod.

Suſpitio quouſquè allegari poſſit, & quid ſi de nouo ſuperuenerit, ibid. pragmat. 8. numer. 1. 2. & 3. f. eod.

Suſpitio qualiter proceſſum ad vlteriora impediat ibid. prag. 10. n. 2. 535

Suſpitio vbi eſt notoria, illam proponens non tenetur facere depoſitum, ibidem pragmat. 15. nu. 2. fol. 536

Suſpectus in votando poteſt committere cauſas, ibid. n. 4.

Suſpectus allegatus, & declaratus non talis an iterum allegari poſſit, ibid n. 14.

Suſpitio ex capite inimicitia quando admittatur, ibid. n. 18.

Suſpitio ex cauſa compatratus quando allegetur, ibid. n. 27.

Suſpitio non militat contra Iudicem, qui compoſuit librum, vbi ſuam patefecit ſententiam circa articulum, de quo tractatur, ibid. n. 42.

Suſpitionem proponens tantùm, illa fruitur, non conſanguinei, ibid. prag. 17. n. 1. 540

T

Tabularij vbi ſunt diſcordes, eligitur tertius, collectan. 3 pragm. 2. de Magiſtr. art. nu 6. fol. 324

Tempus modicum non conſideratur, collect. in 5.

INDEX.

prag.5.de Admin.Vniu.n.134. 61

Tempus decennij, dicitur longum tempus, collect.3. prag.2.de Compoſit.n.10. 181

Tempus vnius anni, quod ſtatuitur emptoribus feudorum expediendi literas aſſecurationis vaſallorum quando currat, coll.18.pragm.23.de Feud.n.21. 263

Tempus data in gratijs attenditur, coll.3. prag.4. de Fid.memorial.n.9. 272

Tempus inſtantiæ eſt de ordinarijs, coll.1. Rubr.de inſtant.cauſ.n.18. 291

Tempus mortis, an reemptionis eſt attendendum, vt excludatur agnatus à reemptione, coll.1.Rubric.de Iurib.& exact.Fiſcal.n.13. 304

Tempus delicti eſt inſpiciendum quòad fori exemptionem, collect.5.pragm.11.de Milit. num.15. fol. 337

Tempus prælationis quod attendi debet, collect.2. pragmat.3. de Offic. Sacr.Reg.Conſ.numer.12. fol. 444

Temporis ordo ſeruatur in habẽtibus parem dignitatem, ibid.n.13.

Tempus non currit impedito, ibid.pragm.44.n.3. fol. 452

Tempus appoſitum in ſponſionibus momentaneè computatur, collect.1.pragm.1. de Sponſion. nu. 1. 532

Tentans mediante aſſaſſinio occidere non fruitur indultu, collect.2 pragm.1. de Abolit. num.38. fol. 18

Tentans aliquem de vitio nefando poteſt impunè occidi, coll.1 Rubr.de Sodom.n.13. 530

Tentans puerum de actu ſodomiæ an ſit puniẽdus, ibid prag.1.n.3. 531

Terminus quindecim dierum quãdo eſt incluſiuus, coll 8.prag.8.de Compoſit.n.11. 184

Termino dato ad probandum elapſo eſt præcluſa via probationis, & non poteſt peti iuramentum Partis, coll.1.Rubr de Dilat.n.35. 204

Terminus competens aſſignatur pro tranſmiſſione actorum, coll.8.prag.10.§.20.de Offic.Iudic. n. 94. 391

Terminus quando datur pro tranſmiſſione actorũ, habetur ratio diſtantiæ, ibid.n.99.

Terminum non dare, vel dare modicum idem eſt, ibid.n.101.

Terminus competens datur aduerſus nullitates, ibid.n.102.

Terminus currit de momento ad momentum, ibid. nu.104.

Terminus ad regiſtranda priuilegia conceſſionum feudorum non eſt ſtatutus, ibid.§.74.num.254. fol. 405

Terminus ſtatuti ad aliquid præfixus prorogari nequit, coll.7.pragm.7. de Ordin. iudicior.nu.2. fol. 465

Terminus lapſus culpa Examinatoris eſt reſtituẽdus, ibid.prag.10.n.1. 467

Terminus reintegrandus ob aliquod impedimentum reintegratur in totum, ibid.n.2.

Termino elapſo ob negligentiam quid ſit faciendũ, ibid.n.3.

Terminus ad colligendum ſarcinulas à qua die currit, collectan.2.pragm.6.de Relegat.num.3. fol. 510

Terminus aſſignatur Baronibus ad petendum remiſſionem vaſallorum, coll.1.prag. 1.de Remiſſ. cauſar.n.1. f.eod.

Terminus ad porrigendas querelas quando incipiat, coll.2.pragm.1.de Sindicat.Official.nu.30. fol. 530

Territorium habet obedientiã Domini intra illud, coll.2.prag.1 de Citat.n.2. 165

Terrulæ poſſunt alienari non præcedente aſſenſu Apoſtolico, coll.5.prag.5.de Admin.Vniu.n.31. fol. 55

Tertius veniens in cauſa qualiter audiatur, coll.4. prag 8.de Suſpit.Official.n.5. 535

Tertius poſt publicationem teſtium poteſt facere examinari teſtes, coll.2 prag.3.de Teſt.refrenat. n.19. 545

Teſtamentum militis cum duobus teſtibus valet, coll.1.Rubr.de Milit.n.7. 332

Teſtatoris veſtigia ſemper ſunt ſectanda, collect.1. Rubr.de Legat.pijs n.3. 311

Teſtimonium minoris quarè facit indicium, coll. 8.prag.8.de Actuar.n.6. 37

Teſtimonium trium latronum in tormentis probat, collect.4.prag.6. de Recept.delinquent.n.4. fol. 508

Teſtimonium impuberis an faciat indicium, collectan.1. pragmat.1.de Teſt.refrenat.nu.46. fol. 544

Teſtimonium quæ perſonæ ferre prohibentur, ibid. nu.50.

Teſtis falſus in pœna capitali qualiter puniatur, coll.3.prag.2.de Abolit.n.49. 23

Teſtis dictum quando acceptari non poteſt, coll.7. prag 6 de Actuar.n.3. 36

Teſtes non fuiſſe examinatos per Actuarium in capite an inducat nullitatem, vide in verbo Nullitas.

Teſtes an requirantur in obligationibus caroleno tranſcendentibus ſummam ducatorum quinquaginta, vide in verb.Subſcriptio.

Teſtes quot, & quales eſſe debent in materia l.ſcripturas C.qui potior. in pignor. habeant. ibid. prag.15.n.7. 41

Teſtes ſingulares qui dicantur, coll.9.prag.10.de Aleator.n.10. 83

Teſtis varians in loco, & tempore non dicitur ſingularis, ibid.n.11.

Teſtes ſingulares non probant, ibid.num. 12. 13.& 14.

Teſtis vnicus probat in poſſeſſorio, ibidem num. 15.

Teſtis vnicus probat in excuſando à pœna, ibid. nu.16.

Teſtis ſingularis probat electionem ſepulturæ, ibid. nu.17.

Teſtis ſingularis probat hæreſim, ibidem numer. 18.

Te-

INDEX.

Teſtis ſingularis probat furorem, ibid. n. 19.

Teſtes nobiles licet ſingulares probant, ibid.

Teſtes ſingulares quando coniungũtur, vt probent, ibid n 10.

Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes, ibid. num. 21.

Teſtes duo ſufficiunt ad probandum crimen blaſphemiæ, collect. 1. pragm. 1. de Blaſphem. *nu. 10. fol.* 138

Teſtes infra quod tempus ſunt repetendi à Fiſco, coll. 3 prag. 2. de Citat. *n* 8. 166

Teſtes falſos producens non tenetur declarare ſi intendit vti teſtibus antè terminum datum reo, coll. 2. prag. 1. de Falſ. n. 2. 241

Teſtibus falſis quando quem dicitur vſum fuiſſe, ibid. n 3.

Teſtium declarationem circa vſum petens quid debet facere, ibid. n. 4.

Teſtes ſubornans an puniatur pœna falſi, ibidem nu. 5.

Teſtis falſus in cauſa capitali morte punitur, ibid. prag. 4 n. 1. & 2. 243

Teſtis falſus in quibus caſibus excuſatur à pœna, ibid. n. 3.

Teſtis vbi prætenditur falſus, an poſſit ex eodem proceſſu condemnari, ibid. n. 4.

Teſtis eò ipsò quòd pecuniam accipit, falſum committit, ibid n. 5.

Teſtes debent apponi in inſtrumento, qui audiant quod agitur, & ſe ſubſcribant, coll. 1. Rubric. de Fid inſtr. n. 11. 268

Teſtes ſi contradicant in inſtrumēto, cui ſtetur, ibid. nu. 28.

Teſtes volentes reprobare inſtrumentum debent eſſe omni exceptione maiores, ibid. n. 29.

Teſtes referentes ſe inſtrumento, illud approbant, ibid. n. 31.

Teſtis vnicus ſufficit in poſſeſſorio ſummario, coll. 2. prag. 1. de Offic. Baiul. n. 18. 378

Teſtis vnicus quando ſuffieit pro manutentione, ibid. n. 19.

Teſtis vnicus teſtificãs aduerſus ſuum commodum probat, ibid. n. 20.

Teſtis vnicus ſufficit ad faciendum inditium ad torturam in crimine læſæ Maieſtatis, ibidem nu. 21.

Teſtis vnicus contra producentem probat, ibid. nu. 22.

Teſtis vnicus deponens de facto ab ipſo vti mediatore facto probat, ibid. n. 23.

Teſtis vnicus ſufficit vbi agitur de cauſis parui præiudicij, ibid. n. 24.

Teſtis vnicus ſufficit vbi adeſt voluntas Partium, ibid. n. 25.

Teſtes probant voti propalationem, coll. 4. prag. 5. de Offi iudic. n. 8. 381

Teſtes debent repeti non obſtante quouis ſtylo, vbi proceditur ad modum belli, ibid. prag. 10. §. 51. n. 225. 402

Teſtes non repetiti quando probent, ibid. §. 83. nu. 275. 407

Teſtes mortui quando habentur pro repetitis, ibid. nu. 276.

Teſtis deponens ſe vidiſſe aliquid nocturno tempore quando probat, collect. 7. prag. 27. de Offic. Magiſtr. Iuſtitiar. n. 1. 417

Teſtes reprobati faciunt indicium ad torturam, ibid. prag. 37 n. 17. 421

Teſtes exequutores pro informatione Curiæ examinati non faciunt indicium, ibid n. 18.

Teſtes quando examinantur contra Fiſcum an eius Aduocatus, vel Procurator adeſſe debet, collect. 9. pragm. 36. de Offic. Sacr. Reg. Conſ. nu. 5. fol. 450

Teſtes vſq; ad quem numerum recipi poſſunt, ibid. prag. 50. n. 1. 454

Teſtes examinantur tàm contra inquiſitos, quàm in fauorem, ibid. prag. 55. n. 3. 455

Teſtes an probent Procuratore non citato, ibid. num 4.

Teſtis receptus Parte non citata non valet, ibid. n. 5. 6. & 7.

Teſtes ſi ſunt citati, vt teſtificentur tali die, & Pars ad videndum, ſi illa dies fuit feriata, depoſitio non valet, ſi fuit facta die ſequenti, ibidem nu. 8.

Teſtis examinatus Parte non citata quando probet, ibid. n. 9.

Teſtis pro indicio quando torqueri poſſit, collect. 1. Rubr. de Quæſt. n. 7. 503

Teſtis nùm torqueri poſſit, ibid. n. 26.

Teſtis varius torqueri poteſt, ibid. n. 27.

Teſtes ſi recipiantur extrà numerum, datur producenti electio, quem [illegible] voluerit, colle. 1. prag. 1 de Teſt. refrenat. n. 2. 541

Teſtes ſingulares induci poſſint ex ſtatuto, ibidem num. 3.

Teſtis ſingulares aliquid probant in genere, ibidem num. 4.

Teſtes ſingulares admittuntur ad probandum aliquid in genere, ibid. n. 5.

Teſtis vnicus admittitur ad excuſandum aliquem à pœna, & in alijs caſibus, ibid. n. 6. vſq; ad 13.

Teſtes familiares non ſunt idonei, ibid. n. 18

Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei, ibidem nu. 21.

Teſtis nequit eſſe excommunicatus, ibidem num. 23.

Teſtes in quibus caſibus repelluntur, ibid. num. 27.

Teſtes lite non conteſtata regulariter recipi non poſſunt, ibid. n. 28.

Teſti ſuper facto ſuo deponenti non eſt credendum, ibid n. 29.

Teſtis non citatus ſi voluntariè venerit eſt ſuſpectus, ibid. n. 31.

Teſtes quando recipi poſſunt, ibid. n. 33.

Teſtes contra matrimonium inducti, omni exceptione maiores eſſe debent, ibid. n. 35.

Teſtes examinati per viam exceptionis etiam inter eaſdem perſonas, fidem non faciunt in alio iudicio per viam actionis intentato, ibidem num. 36.

Teſtes in iudicio momentaneo faciunt fidem in ordinario, ibid. n. 37.
Teſtis inſtructor, & ſubornator aliorũ repellitur, ibid. n. 38.
Teſtes cum præmeditato ſermone ſunt ſuſpecti, ibid. n. 39.
Teſtes voluntarij reprobantur, & qui illi ſint, ibid. n. 40.
Teſtis inhabilitas non ſuppletur ex habilitate alterius, ibid. n. 41.
Teſtis propter infamiam facti non repellitur, ibid. nu. 45.
Teſtes poſt publicationem quando recipiuntur, ibid. prag. 3. n. 1. 545
Teſtes poſſunt produci per reſtitutionem in integrum, atteſtationibus publicatis, ibid. n. 17.
Teſtes ſuper nouis articulis dependentibus à primis poſt publicatum in cauſa de nouo produci poſſunt, ibid. n. 21.
Teſtes produci poſſunt poſt publicationem, ſi inſtrumentum egeat probatione, ibid. n. 22.
Teſtes an recipiantur ſuper articulo præſentato, cum clauſula, ſaluo iure impertinentium, ibid. nu. 24.
Teſtes nouos producens poſt dicta teſtificata, non auditur, ibid n. 26.
Teſtes in crimine vſurarum debent eſſe fide digni, coll. 2. prag. 1 de Vſur. n. 1. 561
Teſtis ſingularis non probat aliquid in ſpecie, & quid probat, ibid. n. 2. 3. 4. & 5.
Teſtes litem ſubſtinentes non ſunt idonei, ibid. n. 10
Text. in l. certi iuris C. de iudic. declaratur, coll. 8. prag. 58. de Offic Procur. Cæſar. nu. 2. 435
Text. in l 2. C. de reſcind. vendit. habet locum in locatione, etiam poſt conductionis tempus, coll. 1. Rubr. de Locat. n. 8. 319
Theatralico more non debet cani in Eccleſia, coll. 6. prag. 7 Nè quid in loc. public. n. 6. 359
Theologus, cui eſt delegata cauſa non poteſt illam expedire abſq; conſulta Iuriſperiti, coll. 8. prag. 58. de Offic. Procur. Cæſar. n. 3. 435
Theſaurarij debent annotare omnem pecuniam, coll. 1. prag. 1. de Off Quæſtor. n. 1. 439
Theſaurarius an in libro debeat ſcribere ſpecies pecuniarum, ibid. n. 2.
Titulus non obeſt pro excarceratione, quando legitima indicia deficiunt contra carceratum, coll. 4. prag. 1. de Cuſtod. reor. n. 5. 199
Titulus delictorum non facit quem eſſe reum, coll. 8. prag. 10 §. 48. de Offic. Iudic. n. 223. 402
Titulus Illuſtriſſimi non dandus eſt per Vaſallos Baronibus nõ Titulatis, nec Titulus Excellentiæ Baronibus Titulatis, coll. 1. pragm. 1. de Tit. ſeu inſcrip. abuſ. n. 2. 546
Titulus Eminentiæ præſtatur Cardinalibus, & Illuſtriſſimi Epiſcopis, ibid. n. 3.
Toga defertur in ſignum dignitatis, coll. 7. prag. 15. de Official. & quæ ijs proh. n. 1. 371
Tolerantia Superioris illicitum facit licitum, collect. 2. prag. 1. de Receptator. delinquent. n. 8. fol. 507
Tonſores monetarum non gaudent indultu, coll. 2. prag. 1. de Abolit. n. 36. 17
Tormentum pollitri quando ſit operandum, coll. 4 prag. 3. de Quæſtion. n. 1. 505
Tormentum vulgò, del Toſone, an ſit inferendum, ibid. num. 3.
Torquens reum indebitè qua pœna eſt puniendus, ibid. Rub. n. 28. 504
Tortura contra Baronem ex proceſſu informatiuo etiam præcedente diſpenſatione reiterari nequit, collect. 20. prag. 22. de Baronib. n. 2. 136
Tortura ex proceſſu informatiuo in arduis cauſis datur, ibid. n. 4.
Tortura vt inferatur debent præcedere indicia vrgentia, collect. 1. Rubr. de Quæſtion. n. 1. 503
Tortura ad mandatum Principis ſine indicijs danda non eſt, ibid n. 2.
Tortura data abſq; indicijs, non iuſtificatur per indicia ſuperuenientia, ibid n. 4.
Tortura, & confeſſio abſq; indicijs non valet, ibid nu. 5.
Tortura ſine legitimis indicijs & confeſſio aliquibus concurrentibus ſatis eſt ad condemnandum, ibid. n. 6.
Tortura non infertur Iureconſulto, ibid. n. 8.
Tortura quando inferri debet, ibid. n. 11.
Tortura an ſit reiteranda inquiſito de homicidio per teſtes de viſu, ibid. nu. 13.
Tortura quoties reiterari poteſt, ibid. n. 24.
Tortura an poſſit inferri ex proceſſu informatiuo, ibid. n. 29.
Tortura an poſſit inferri inquiſito de veneno, quæ non conſtat niſi per famam, ibid. n. 30.
Tortura illata ab vno Iudice in Tribunali Collegiato an valida ſit, ibidem pragmat. 1. num. 2. fol. 505
Tortus præcedentibus indicijs ſi nihil fuerit confeſſus abſolui debet, ibid. Rubr. num. 15. & 16. fol. 504
Tortus ſemel non debet iterùm torqueri, ibid. num. 17.
Tranſactio nequit fieri à Procuratore abſq; ſpeciali mandato, coll. 1. Rubr. de Procurator. nu. 56. 501
Triennium bonæ vitæ purgat malam famam, coll. 4. prag. 4. de Monet. n. 11. 346
Triremes nequeunt fieri in poſſeſſionibus Particularium, coll. 1. pragm. 1. de Official. Reg. trirem. nu. 1. 373
Turbatores iuriſdictionis poſſunt à Iudice Eccleſiaſtico excommunicari, & pœna pecuniaria mulctari, coll. 1. Rubr. de Iuriſdict. inuic. non turban. n. 3. 505
Turpis perſona non dicitur ex vno actu, collect. 4. prag. 6. de Meretric. n. 5. 331
Tutor relictus ventri an poſſit facere remiſſionem, antequàm poſthumus naſcatur, coll. 3. pragm. 2. de Abolit. n. 76. 26
Tutor negligens in non exigendo nomina debitorum pupillarium tenetur de proprio, coll. 5 prag. 5. de Admin. Vniu. n. 153. 62

Tu-

Tutor nequit ducere pupillam in vxorem, nec illā cum ſilio collocare, collect.2. pragm.1.de Educ. pucror. num.2. 217
Tutores, & Curatores poſſunt dari, & amoueri, & excuſationes all gari die feriarum, collectan.1. Rubric.de Ferijs num.25. 246
Tutor luſor poteſt reſpui, collect.3. pragm.3. de Offic.Iudic.num.14. 380
Tutor vocatus ad tutelam in caſu mortis dicitur vocatus in cauſa remotionis, ibid. pragm.10 §. 15.num 86. 390
Tutor, vel Curator Procuratorem conſtituere non poſſunt, collect.1.Rubric.de Procurator.num.7. fol. 497

V

VAgabundus *poteſt capi à Iudice incompetenti, collect 1 Rubric.de Vagabund.n.3.* 547
Vagabundus quis dicatur, ibid. pragm. 1. num.1. fol. eod.
Vagabundus vt quis nominetur quid ſit inſpiciendum, ibid.num.5.
Vagabundi pœna triremium puniuntur per quinquennium, & poſſunt exulari, ibidem pragm.3. num.1. 548
Vagabundi dicuntur venenum Ciuitatis, ibid.n.2.
Valetudinarius *appellatur infirmus, collectan.6. pragm.8. de Inſtr.liquid.num.10.* 300
Valor *moneta ſi alius ſit tempore obligationis, & alius tempore conſtituti inſpicitur tempus contractus, collect.1.Rubric.de Monet n.10.* 342
Valor moneta ſi alius eſt tempore contractus, alius tempore ſolutionis, & alius tempore intermedio creditor poteſt petere intereſſe quantiplurimi, ibid.num.11.
Variatio *in iure eſt odioſa, collect.3. pragm.3 de Cuſtod.reor.num.2.* 199
Vaſa *aurea, & argentea inter mobilia connumerantur, collect.2.pragm.1. Nè quid in loc.publ. num.4.* 356
Vaſalli *an poſſint ſe congregare ſi litigant cum Barone, collect.7.pragm.8. de Admin.Vniuerſ.n.4. fol.* 69
Vaſalli vbiq; vendere poſſunt, collect.3. pragm.2. de Baronib.num.15. 123
Vaſalli nequeunt adſtringi emere comeſtibilia Baronum, ibid.num.20.
Vaſallus cōpoſitus in pecunia grauatus poteſt appellare, ibid. pragm.6.num.9. 127
Vaſallus nolens fideiubere pro Domino non priuatur feudo, ibid.pragm.10.num.10. 130
Vaſalli, qui conduxerunt introitus Baronis tenentur reconducere, niſi alius reperiatur, ibid. prag. 13.num.4 132
Vaſalli poſſunt alibi ire, nec impediri valebunt, ſi molendina, tapeta, & ſimilia Baronum habentiū ius prohibendi non eſſent apta, ibid. pragm.14. num.12. 134
Vaſalli ſunt ſeruandi immunes ab alijs angarys, & perangaryjs lite pendente, ibid.pragm.16.n.2. fol. eod.
Vaſallos angarios, & perangarios habere eſt de Regalibus, ibid.num.4.
Vaſalli obligati praſtare Aerarium non ſunt angarij, ibid.num.8.
Vaſallus ligius nequit eſſe duorum Dominorum inſolidum, collect.15. pragm.19. de Feud.nu.2. fol. 259
Vaſallus abnegans homagium facere ſuo Domino, ſed illud praſtans alteri, Dominus non priuatur dominio, ibid.num.8.
Vaſallus, ſeù feudatarius, qui nō eſt ligius, nec ſubditus ratione originis, vel domicilij ſi committit crimen læſa Maieſtatis non tenetur, ibid nu 9.
Vaſallus, ſiuè feudatarius à duobus Dominis feuda poſſidens, antiquiori, & priori Domino, cui iurauit prius fidelitatem ſeruiens, non offendit alterum, ibid.num.11.
Vaſallus non poteſt prorogare iuriſdictionem in alium, quàm in ſuum Dominum in ipſius praiudicium, collect.2. pragm. 1.de Iuriſdict.inuic. non turband num 6. 306
Vaſallus quando cōtra Dominum patrocinari poteſt, collect 6 pragm. 16.de Offic. Magiſtr.Iuſtitiar.num.3. 416
Vaſalli grauantur quando Barones differunt recipere carceratos remiſſos, collect.1. pragm.1.de Remiſſ.cauſar.num.2. 510
Vaſalli non debent mitti ad ſeruitia perſonalia etiam cum animalibus abſquè ſalario, collect 2. pragm.1 de Salar.eor.num 1. 514
Vaſallus an pro Domino ſit idoneus teſtis, collect. 1. pragm.1.de Teſt r fren num.15. 542
Vectigalia *quādo venduntur ſub haſta infra quot dies poteſt fieri melior oblatio, collect.11. prag. 71.de Offic.Procurator.Cæſar.num 1.* 439
Vectigal ſalis ſoli Principi debetur, collect.2. prag. 1.de Sale vendend num.3. 516
Vectigal vndè dicatur, collect.1. Rubric.de Vectigal.num 1. 554
Vectigalium ius eſt de ſummo Imperio, ibid. nu.2.
Vectigal qualiter differat à collecta, ibid.num.3.
Velationes *facici ſunt probibita, collect.2. pragm. 1.de Eleemoſ non petend.num.1.* 218
Venatio *eſt probibita Clericis, collect.1. Rubric.de Aucupib. num.5.* 119
Venatio an ſit in fructu, & ad quē pertineat, ibid. num.6.
Venditionis *verbo omnis actus dominij tranſlatiuus continetur, & pignus, & hypotheca, collect. 5.pragm.5.de Admin.Vniuerſ.num.56.& 61. fol.* 56
Venditor habens aquam in eius domo, qua per canales fluit in alias ſuas domos, ſi cogitur de neceſſitate illam vendere, an poſſit ſibi reſeruare aquam, collect.1.Rubric.de Aq & aquaduct.nu. 12. 103
Vendere ſuum quilibet poteſt, collect.3. pragm.2.de Baronib.num.4. 123
Venditio officiorum eſt peſtis Reipublica, collect.3. pragm.2.de Official.& qua ijs probib.n.4. 368

Ven-

INDEX.

*Venditor feudi quando reuocare poteſt, collect.*8. *pragm.*10.*§.*75. *de Offic.Iudic.num.*261. 406
*Venditor ſi non denunciat tenetur ad duplicatum releuium, collect.*3.*pragm.*18.*de Offic.Procurat. Cæſar. num.*5. 416
Venationis *crimen dicitur atrociſſimum,collect.* 3 *pragm.*2.*de Abolit.num.*45. 23
Veneratio *quæ adhibenda ſit ſanctiſſimo Sacramẽto,collect.*2.*pragm.*1.*de Abolit.num.*39. 18
Venter *non patitur dilationem,collect.*8.*pragm.* 10 *§.*8. *de Offic.Iudic.num.*35. 386
Verba *legis, & pragmatica recipiunt interpretationem,in præfat.num.*13. 2
*Verba in genere prolata reſtringuntur ad illam ſpeciem,quam genus apprehendit, collect.*3.*prag.* 2.*de Abolit. num.*5. 20
*Verba priuilegij qualiter ſint interpretanda,collect.*8. *pragm.*8.*de Baronib.num.*8. 128
*Verbum,*preſumere,*quid importat,collect.*5.*prag.* 7 *de Baronib.num.*1. 145
*Verba,*extrà Ciuitatem, *quomodò intelliguntur, collect.*4. *pragm.*3.*de Citat.num.*4. 167
Verba enunciatiua fauore dotis probant, collect. 4. *pragm.*4.*de Empt.& vendit.num.*3. 220
Verba ſemper cum effectu ſunt intelligenda,collect. 3.*pragm.*2.*de Extract.num.*14. 228
*Verbum,*videtur,*quid importat, collect.* 5. *pragm.* 16.*de Offic.Sacr.Reg.Conſil. num.*3. 448
Verbum, reuocare,& ſuſpendere,*qualiter inter ſe differant, collect.*1.*Rubric.de Reuocat.grat.n.*1. *fol.* 512
Veſtium *ſub nomine quæ nàm veniant, collect.*1. *Rubric.de Veſt.& famulor. prohib.nu.*1. 556
*Veſtes exequi nequeunt, ibid.num.*7.
Viam *publicam occupare quando quis dicatur,collect.*1.*Rubric.Nè quid in loc.publ.num.*4. 355
*Via vt dicatur publica tria ſunt neceſſaria, ibidem num.*5.
*Via publica nequit mutari abſq; Principis,aut Ciuitatis licentia, ibid.num.*9.
*Via publica dicitur de Regalibus,collect.*8.*pragm.* 10.*§.*48.*de Offic.Iudic.num.*192. 400
*Via publica quæ ſit, ibid.num.*200.
*Viæ ſunt tenendæ mundæ expenſis vicinorum, collect.*2.*pragm.*1.*de Salubrit aer.num.*2. 517
Vicarius *poteſt concedere literas dimiſſoriales extrà eius Diœceſim, collect.*2.*pragm.*1. *de Citat. num.*7. 165
*Vicarius generalis venit appellatione Officialis Diœceſani,collect.*1. *Rubric.de Official. & quæ ijs prohib.num.*9. 367
Vicerex *an poſſit creare Locumtenentem,collect.*2. *pragm.*1.*de Adminiſtrator.num.*7. 73
Vicinus *poteſt diuertere aquam naſcentem in ſuo fundo in præiudicium vicini inferioris, collect.* 1.*Rubric.de Aqu.& Aquæduct.nu.*7.*&* 8. 103
*Vicini habent ius expellendi perſonas inboneſtas, collect.*2.*pragm.*3.*de Meretric.num.*13. 330
*Vicinus poteſt cogi ad extollẽdum parietem, nè habeatur aſpectus ad Monaſterium exiſtente via publica intermedia, collect.*3.*pragm.*2.*de Monialib.num.*3. 348
*Vicinus non cogitur vendere pro ampliatione Hoſpitij Religioſorum,quotiès res eſt antiqua de familia, ibid. num.*21.
*Vicini in illa parte, in qua reperiuntur immunditia puniuntur, collect.*2.*pragm.*1. *de Salubrit. aer.num.*3. 517
*Vicinus habet actionem in factum contra vicinum fœtorem immittentem, ibidem pragm.*6. *num.*5. *fol.* eod.
Victor, *& victus ſi in aliquo promiſcuè ſuccumbant ſit inter eos compenſatio expenſarum, collect.*2.*pragm.*1.*de Expenſ.num.*18. 225
Victus *victori condemnatur ad expenſas, collect.* 3.*pragm.*3.*de Ordin.iudicior.num.*4. 462
Vidua *quæ dicatur, collect.*2. *pragm.*1. *de Donat. propter nupt.num.*36. 212
Villici *quibus ludis ludere probibeatur, collect.*4. *pragm.*3.*de Aleator.num.*1. 79
*Villici appellatione an veniat villicus diues, ibid. num.*3.
*Vincula impoſita per teſtatorem nequeunt mutari,collect.*1. *Rubric.de Vincul.ſeù condit.nu.*1. *fol.* 557
*Vincula in dubio non cenſentur appoſita.ibid.n.*5.
*Vinculum reſtrictum ad certas res,vel perſonas nõ extenditur ad alias, ibid.num.*8.
*Vincula appoſita in teſtamentis, vel contractibus poſſunt mutari, ibid. pragm.*1.*num.*3. 558
*Vir immunis poteſt accommodare eius nomen ſuæ vxori,collect.*3.*pragm.*4.*de Vectigal.n.*2. 555
*Vir, & vxor non debent ad imparia iudicari, ibid. num.*4.
Virgines *dicuntur miſerabiles perſonæ, collect.*2. *pragm.*1.*de Falſ.num.*9. 241
Virtus *vocis vbi ignoratur,barbarus loquens & ille,cui loquitur videtur, in præfat.num.*20. 2
Viſitatio *generalis quando fiat intrà annum, collect.*1. *Rubric.de Viſitat.num.*4. 558
Vita,*& militia habetur loco legitimæ, & pro illa datur tertia pars,collect.*19.*pragm.*25.*de Feud. num.*3.*&* 4. 264
*Vita,& militia quibus debetur,ibid.num.*5.
*Vita,& militia ſi ſemel fuit ſoluta iterum debetur ex ſucceſſione fraterna,ibid.num.*17.
Vita,& militia an debeatur actione reali,ibid.nu. 19.
Vnicus *actus ſufficit,vt perſona dicatur contrauenire diſpoſitioni,collect.*2. *prag.*1. *de Mercat. Official. probib.num.*15. 329
Vnio *Aularum non poteſt peti poſt dies quindecim, collect.*25.*pragm.*65. *de Offic.Sacr.Reg.Conſil. num.*1. 457
Vniuerſitas *quæ nàm dicatur,collect.*1. *Rubric.de Admin.Vniuerſ num.*6. 44
*Vniuerſitatis duæ partes debent eſſe in negotijs ſpectantibus pluribus vt vniuerſis, ibid. pragm.*2. *num.*20. 47
*Vniuerſitas an poſſit ſe congregare abſquè Iudicis authoritate,ibid.pragm.*8.*num.*1.*&* 3. 69
Vniuerſitates in feudi præiudicium communitates face-

face-

facere probibentur, collect.11. pragm.11.de Baronib.num.9. 130

Vniuerſitates nequeunt impedire Ciuibus vſum furnorum, molendinorum, & ſimiliũ, ibid. prag. 14.num.4. 133

Vniuerſitates poſſunt cogere Ciues ad vſum furnorum, molẽdinorum, & ſimiliũ quotiès illa eſſent aptiora, ibid.num.5.

Vniuerſitates contribuentes Baricello non moleſtantur pro damnis clandeſtinis, collect.2. prag. 1.de Damn.clandeſtin.num.1. 200

Vniuerſitates tenentur ad damna in eorum diſtrictu facta, ibid.num.2.

Vniuerſitates inter miſerabiles perſonas connumerantur, collectan.2.pragmat.1.de Falſ num.10. fol. 241

Vniuerſitates Regni ſoluunt Regi ordinarias, & extraordinarias functiones pro numero focùlariorum, quàmuis Vniuerſitas ſit diminuta, collect.1. Rubric.de Iurib.& exact.Fiſcal.num.1. & 3. 303

Vniuerſitates ſi in totum deficiunt non ſoluunt functiones Fiſcales, ibid.num.4.

Vniuerſitas quando non eſt admittenda ad domanium, collect.10.pragm.63. de Offic.Procurat. Caeſar.num.1. 437

Vniuerſitas venit manutenenda in diuturna poſſeſſione priuilegij, collect.1. Rubric.de Priuileg. Vniuerſ.num.5. 495

Vniuerſitas eligit Sindicatores, collect.1. Rubric.de Sindicat.Offic.num.2. 527

Voluntas, & propoſitum diſtinguũt maleficia, coll. 2.pragm.5 de Condemn.pro delict.num.4. 185

Volũtarium ab initio deindè efficitur neceſſarium collect.3 pragm.3.de Cuſtod.reor num.1. 199

Voluntas venit ſub nomine conſenſus, collect.8. pragm.10.§.11.de Offic.Iudic.num.53. 388

Voluntas teſtatoris quando poſſit mutari, collect.2. pragm.1.de Vincul.ſeù condit.num.6. 558

Voluntates teſtantium ſunt ſeruandæ, ibid.num.7.

Voluntas teſtatoris vt lex eſt attendenda, ibidem num.8.

Vota Senatorum nõ reuelantur ſub pœna, collect. 2.pragm.1.de Cauſ.decidend.num.3. 146

Vota in diffinitiuis ſi ſunt æqualia non promulgãtur, ibid.num.7.

Vota duo conformia quando ſufficiunt, collect.12. pragm.41.de Offic Sacr.Reg.Conſ.num.3. 452

Vſuræ pro antcphato quomodò currunt, collect.2. pragm.1.de Donat.propter nupt num.10. 209

Vſuræ ſunt probibitæ, collect.1.Rubric.de Vſurar. num.1. 560

Vſurarius tenetur ad reſtitutionem vſurarum, ibid.num.10.

Vſurarum cauſa ſummaria eſt, ibid.num.14.

Vſurarij qua pœna puniuntur, ibid.pragm.3.n.1. fol. 562

Vſurarij non incidunt pœnam, niſi tales declarentur, ibid.num.4.

Vſurarum in crimine poteſt procedi ex officio, ibid. pragm.4.num.1. 563

Vſurarius non manifeſtus lite pendente poteſt ſub fideiuſſoribus relaxari, ibid.num.3.

Vſura ſimulata quæ ſit, ibid.num.4.

Vſurarius manifeſtus quis dicatur, ibid.num.7.

Vſurpatę iuriſdictionis crimen qualiter puniatur, collect.8.pragm.8.de Baronib.num.12. 128

Vſurpatio iuriſdictionis eſt graue delictum, collect. 1. Rubric.de Iuriſd.inuic.non turband.num.2. fol. 305

Vſufructuarius petendo vſumfructum non admittitur præſtita iuratoria cautione, collect.2. prag. 1.de Ferijs num.17. 248

Vſufructuarius nequit incidere arbores, collect.1. Rubric.de Inciſ arbor.num.5. 286

Vſus immoderatus probibitus Baronibus cenſetur etiam reſpectu aquarum domanialium, collect. 12. pragm 12.de Baron.num.10. 131

Vſus propriarum rerum non eſt impediendus, collect.2.pragm.1.de Offic.Præfect.Curſor.num.5. fol. 424

Vtile per inutile an vitictur, collect.2. pragm.1.de Mann.colligend.num 9 326

Vtiles Terrarum Domini probibentur facere Nũdinas, collect.2. pragm.2. de Nundin. num.5. fol. 365

Vtiles Terrarum Domini an ius venationis probibere poſſint, vide in verb Baro.

Vulnerans aliquem cum vngulis non punitur ac ſi vulneraſſet cum armis, collect.1. Rubric.de Arm.num.5. 111

Vulnerans aliquem cum amphora, aut pera panis, aut libro, aut ſacculo pecuniarum non punitur ac ſi cum armis vulneraſſit, ibid.num.6.

Vulnerans cum mannara, accetta, ronca, & ſimilibus an puniatur ac ſi cum armis vulneraſſet, ibid.num.7.

Vulnerans aſſociantem ſanctiſſimum Sacramentũ poteſt excommunicari, collect.2. pragm.1.de Cult.Sacram.num.9. 198

Vxor ſi conuertatur ad fidem, & maritus renuat, an à viro ſeparari poſſit, collect.1. pragm.1.de Commerc.num.3 173

Vxor an, & quando admittatur ad accuſandum, & remittendum, collect.7.prag.7.de Compoſit. num.20.& 21. 183

Vxor dicitur Ciuis loci mariti, collect.2.pragm.1. de Immunit.Neapol.num.22. 281

Vxor, & vir ſi ſimul cum iuramento confitentur pretium alicuius rei recepiſſe, & dubitatur apud quem peruenerit, quomodò præſumẽdum, collect. 1. pragm.1. de Senatuſconſ.Vellcian.num.29. fol. 524

Vxor ab hæredibus viri quas veſtes habere debcat, collect.1.Rubric.de Veſt.& famulor.probib.n.4. fol. 556

Zin.

Z

Zingarorum *genus proteruum , & infamiſſimum reputatur, collect.* 1 *. Rubric. de Zingar. num.* 1. 563

Zingaris an adbibeatur fides in teſtificando, ibid. num. 2.

Zingari ſubſunt municipalibus legibus Regni, ibid. num. 5.

Zingari inter ipſos eligunt Conſules cum authoritate Superiorum, ibid. num. 6.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

NEAPOLI, Typis Iacobi Gaffari. MDCXXXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google